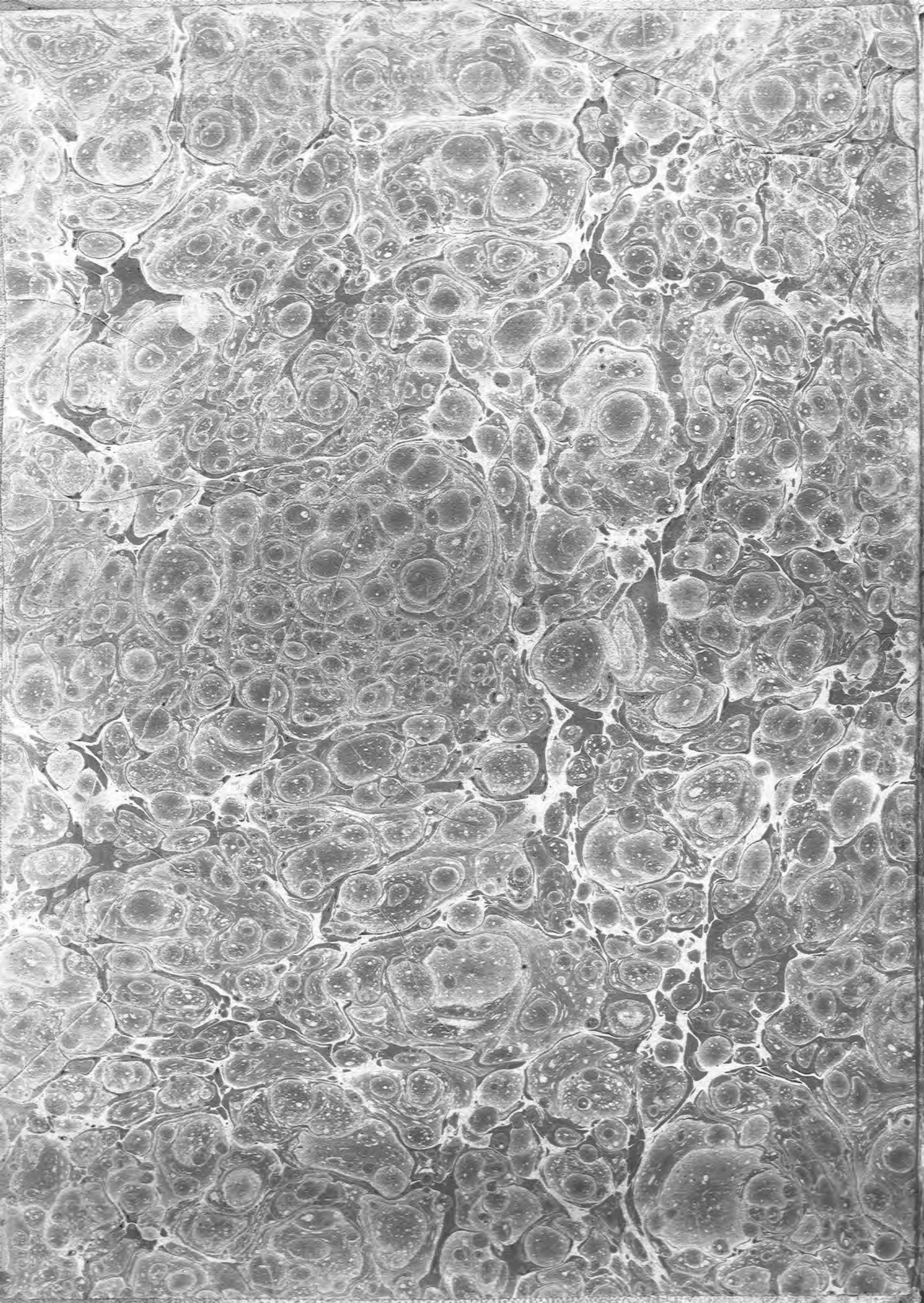
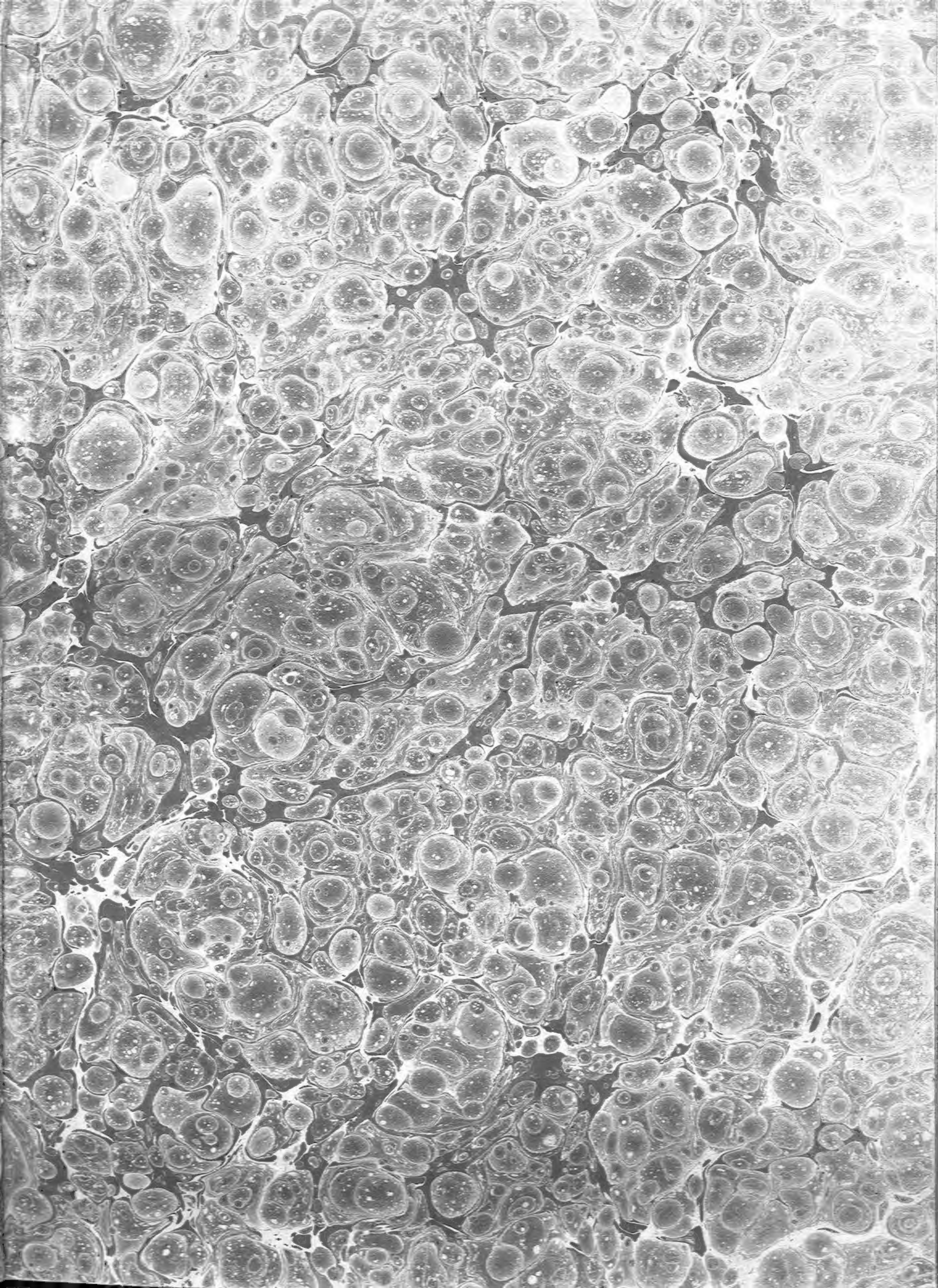

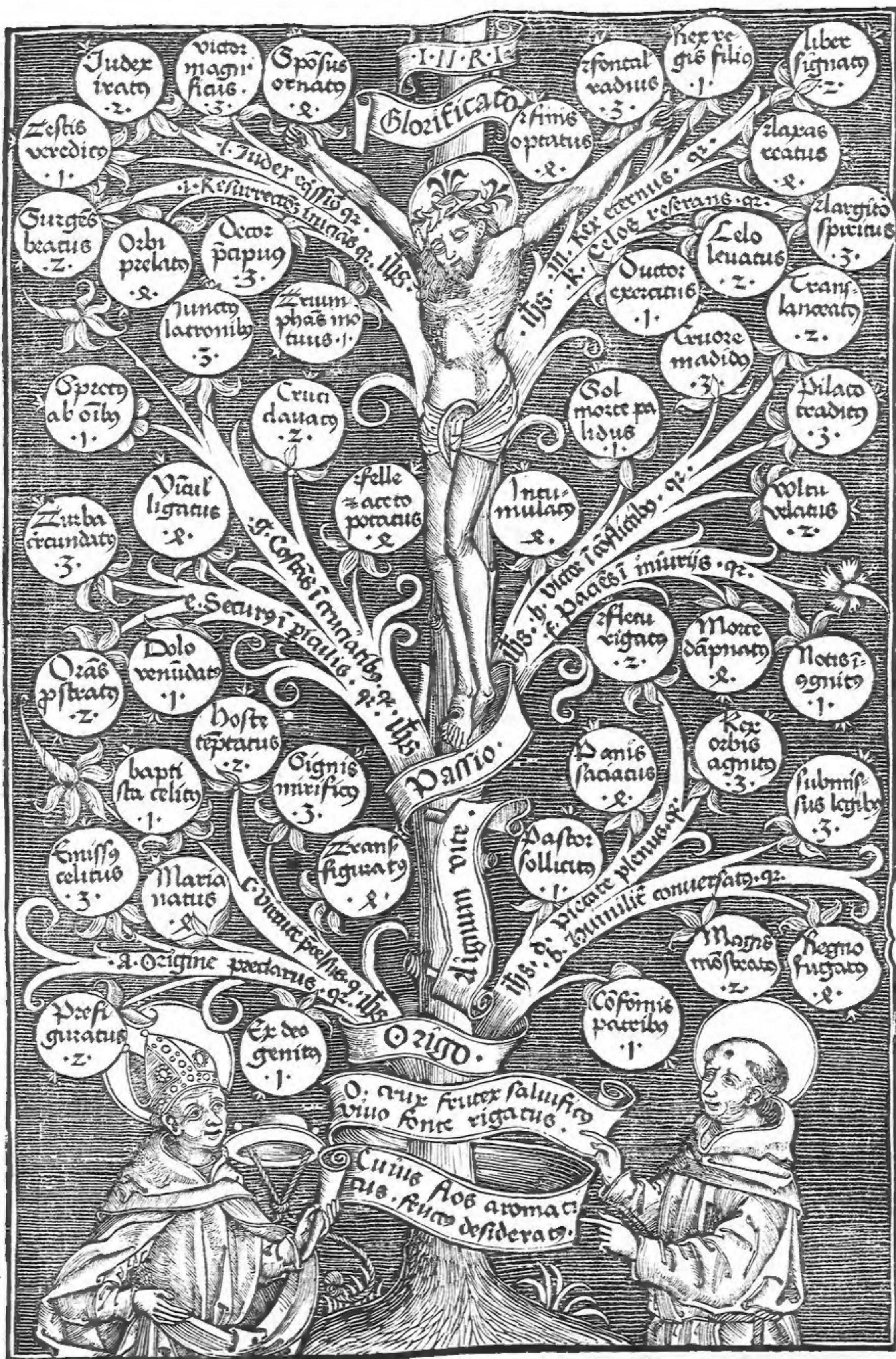

dieronselea fr fran^co de s^ta m^a vic^o estos dos cuerpos de
los aposentos de s. buena ventura con s. gregorio con
cargo de doce missas

Egregium opus subtilitate et deuoto exercitio precellens paruorū opusculorū. doctoris seraphici sancti Bonauenture.

Prima pars

De la Libreria de S. Isidro del Campo

I.N.R.I.
Glorificato
Iudex iratus
victor magnificus
Sponsus ornatus
Testis veredicus
Surgens beatus
Orbi prelatus
Finis optatus
Rex regis filius
Fontalis radius
Liber signatus
Largitor spiritus
Celo levatus
Ductor exercitus
Iunctus latronibus
Triumphans mortuus
Cruore madidus
Spretus ab omnibus
Cruci clavatus
Sol morte pallidus
Pilato traditus
Vinculis ligatus
Felle aceto potatus
Intumulatus
Vultu velatus
Turba circundatus
Fletu rigatus
Morte dampnatus
Notis cognitus
Orans prostratus
Dolo venundatus
Hoste temptatus
Passio.
Panis saciatus
Rex orbis agnitus
baptista celitus
Signis mirificus
Submissus legibus
Emissus celitus
Maria natus
Transfiguratus
Lignum vite
Pastor sollicitus
Magis monstratus
Regno fugatus
Origine preclarus
Prefiguratus
Ex deo genitus
Origo.
Conformis patribus
O crux frutex salvificus vivo fonte rigatus.
Cuius flos aromaticus, fructus desideratus.

Prologus.

f

Uerat profecto

equum. z ab omib⁹ mea sentētia
ɔcedendu3. laudatorio muneri
cōmodatū pollere ingenio ꝑstare scientia. ꝑ
lucere eruditiōe z exercitatiōe. doctissimoꝝ
quoqꝫ z eloquētissimoꝝ hoim facūdiā. atqꝫ
summoꝝ phoꝝ in doctrina z morib⁹. mor/
talib⁹ cūctis ꝓlatoꝝ. ꝟtutes optimas ī lucē
ponere conantē voce tum clara z sublimi tū
sonora z iocūda. stiloqꝫ elegāti suaui ame
no. vti oportebit. Quare siq̄ mihi ad laudā
dū noīatoꝝ virtutes z excellentias adiumē
ta vel natura vl' disciplina vel industria at/
tulisset. in laudib⁹ ꝑstantis z ꝑdocti. ꝟtuosi
viri doctoris seraphici. sancti Bonauentu
re ɔdignitas nulla esset. Attamen q̄ mirifi
cam animi leticiā afferat cōcupita diu atqꝫ
exoptata sanctitatꝫ imago. quā corā cerno.
z si nō carnalib⁹ artub⁹ sustentatā sed viuis
z electꝫ doctrinis (licet in mortalib⁹ pellib⁹
depictā) declarat. illustrat cōmēdat. singu/
laris hui⁹ scti sūma sapientia. clarissima do
ctrina. exq̄sitissima prudentia. honestissima
ɔuersatio. vtpote q̄ nihil temere. nihil incō
sulto. sed oīa ꝑ rōne z recto animi iudicio
merit⁹ sit. ordinauerit z executōi debite mā
dauerit. Sapientia q̄ppe in eo claruit. quia
theologie apicib⁹ exactissime. nō tam studē
do q̄ alijs ꝟbo scriptoqꝫ tradendo diligen
tissimeqꝫ incubuit. Prudētia floruit. q2 vni/
uersali ɔcilio Lugdunensi ꝑsedit. ꝑficiendi
summū pontificē ecclie viduate ꝑtātē acce
pit. sui ordinis generalatū plurib⁹ ānis lau
dabiliter tenuit. ac sancte mr̄is ecclie cardi
nalatū. ecclie ꝓlatoꝝ electione. z sūmi pon/
tificis mandato. humilit' suscepit z nobilit'
ɔtinuauit. Cōuersatio aūt q̄lis fuerit. liber
vite in q̄ indelibiliter script⁹ est. ondit. Atta
men gratissima sua ꝑntia iocundissimusqꝫ
affat⁹. atqꝫ in sctō ope potētatus. ipa re eui/
dentissime corā posita demonstrarent. ea q̄
nr̄a mens nō sufficit sicut nec plene intelli/
gere. ita nec alijs scribēdo tradere. Cedant
oia hec ꝑposito nr̄o. doctrine laudē. operu3
suoꝝ enumeratiōe in mediū feram⁹. San/
ctissimā nempe suā doctrinā. z oī laude no
bilissimā disciplinā. z exq̄sitissimā eruditio
nē is neget q̄ sue doctrine auditu z visu pe/
nitus expers fuerit. Aliū autē neminē cre/
do nō sūme venerari virū tantū. ex cui⁹ ore
nihil prodijt oīno. qđ min⁹ sit quadā mirifi
ca grauitate exculta qꝫ doctrina. preceptisqꝫ
his refertū q̄ tam ad diuie trinitatꝫ z vnita
tis totiusqꝫ nature speculatiuā cognitionē
q̄ ad bene beateqꝫ viuēdū z ad oēm hone/
statē dignitatēqꝫ ptinēt. Potissime aūt dn̄e
theologie fidē quā dedit inuiolabilit' hua/
uit. ipam sup candelabrū statuēdo. Allect⁹
q̄ppe laude honestate z dignitate h⁹ dn̄e. co
piosissime operā huic doctrine dedit. quod
opeꝝ suoꝝ numer⁹ pleni⁹ ondit. In ꝑmis
q̄dē se offert copia scriptoꝝ circa mgr̄m sen
tentiarū. In q̄b⁹ mirifice. summe maiestatꝫ
thronū in colūna tabernaculū tegente col/
locauit. amenissimū toti⁹ creature pratum
florib⁹ elegātissimaꝝ ꝟniaꝝ venustādo. sua/
uitatē q̄3 diuini nectaris. deū hūanatū no/
bis intelligendu3 diligendūqꝫ ꝑposuit. atqꝫ
remedia celestia mūdo delectabilit' sumen/
da ꝑparauit. Accedit nihilomin⁹ paruoꝝ
opusculoꝝ ꝑciosus ort⁹ z delectabilis. lilijs
vallat⁹ celicis cū viola. sūme ciuitatꝫ pigmē
tarias redolens aromatū areolas. In tātū
stuporē ɔuertens ɔtēplantis aciē. vt trenū
inhabitās corpus celestia meditet'. raptuqꝫ
extatico subleuat⁹ gratulabund⁹ illud Apo
calipsis sep⁹ replicet. Uidi ciuitatē sanctā
hierl'm zc. Hic siq̄dem hort⁹ varijs decorat'
florib⁹. stipat' malis. In q̄ armonizat auiu3
dulcedo ꝑnimia. qui vniuersis odorib⁹ pi/
gmentoꝝ seminat'. tantoꝝ redolet carisma/
tū vbertate celestiū. tot ɔtemplationū. me/
ditationū ac deuotionū virescit floribus. ac
morum excandescit lilijs. vt superni paradisi
exemplar ꝑstantissimū effigiet. Quē q̄ dili/
genti⁹ intrauerit abissum intrat diuinitatꝫ
intermine ꝑ ɔtemplationē altissimā. intrat
creaturaꝝ intima ꝑ ardētissime caritatꝫ af/
fluentiā. intrat christi vulnera ꝑ meditatio/
nē indefessam. Quid q̄so lucet in hui⁹ viri
sapia z doctrina nisi multiformis sapientia
christ⁹. diuin⁹ radi⁹ et caracter ꝑ nob missa
de celis. Idcirco hic liber teneat' in mani/
bus sapore mellis dulcior. pigmenti odori
bus suauior. suauissimis armonijs melius
aurib⁹ nr̄is tinnizat. cui⁹ tactu nr̄a sopora'
intelligentia. cui⁹ tanta extat subtilitas ita
(vt in summo dicā) q̄ in eo velut in q̄dā spe
culo tota appareat. tota resplēdeat. tota no/
stris repñsentet' oculis machina mundialis.
negociatio spūalis. z tota ɔtēplatio celestis

Cum ꝗ doctoris seraphici sancti Bonauenture q̄ttuor scripta circa mgr̄m. ꝑnūc sunt impressure bn̄ficio satis multiplicata. pars q̈ꝫ paruoꝝ opusculoꝝ minima indignū ꝑfecto est ꝙ hacten⁹ nullus tantā adhibuit diligentiā vt numerus maior ⁊ copiosior doctrina ⁊ lr̄a in vnū colligeret̄. ⁊ alphabetica tabula decoraret̄. qđ ⁊ diuina aspirante gr̄a hoc nr̄o iā tp̄e effectuz est. Duas etem̄ ptes liber hic recipit. ꝓma parua ꝯtinet opuscula. lumen intellect⁹ scolastice q̄dāmō ꝑtendentes. licet ꝓncipalit̄ ⁊ affect⁹ sint inflāmatiua. Scđa parua opuscula ꝯtinet q̄ ꝓncipaliter (nō q̄dē scolastice) affectū inflāmāt. licet intellect⁹ sint silr̄ illumiatiua. His autē adiunctū est notabile inuentariū. singula ꝯtinens dicta. in his duab⁹ partib⁹ ꝯtenta. Mirū aūt nulli videat̄ si difformis h̄ inducat̄ stilus. cum difformis adhibeat̄ auditor. nec indignū censeat̄ materiaꝝ diuersitas. Non em̄ oīa capiūt om̄es. delectant̄ q̄dam stilo rudi. quidā polito. q̄dā q̄runt lumen intellect⁹. quidā ardorē affectus. Ut ꝗ oīb⁹ ꝓficeret diuersum modū in his om̄ib⁹ obseruauit. q̄tin⁹ ⁊ hi qui clari⁹ ⁊ hi q̄ obscurius. hi qui feruent̄ introire cupiūt in gaudium dn̄i. ⁊ hi q̄ tepide manuduci q̄runt reperiant animi sui quietē optatā. Omib⁹ ergo scientia. ꝯscientia. deuotiōe ⁊ ꝯtemplatione ꝓficere volentib⁹ hic liber ꝓponit̄ legēdus. ruminādus. ⁊ ope cōplend⁹. ad laudem ⁊ gl̄iam verbi incarnati. qđ vir iste sanctus semꝑ vnice dilexit. Cui cū patre ⁊ spiritusancto sit laus eterna Amen.

In prima parte continentur libri subsequentes.

t Abula alphabetica. Singula puncta in omibus paruis opusculis cō tenta ostendens.

Principiū in libros sacre scripture. in q̄ nobilitatē excellentiā ac primatū sacre scripture ostēdit sententijs optimis.

Liber illumiatōnū siue visionū. in q̄ opa sex dieꝝ tanta elegātia ꝟboꝝ ⁊ sententiarū exponit. ꝓsequit̄ ⁊ declarat. ꝙ aliū sibi in h̄ similē nullū credere possum.

Optimū ꝓncipiū in libros sentētiarū. qđ fecit ꝓmo lectur⁹ libros sniaꝝ magistri Petri lumbardi parisiensis epi.

Ingeniosissimū opus metricū in libros sniaꝝ mgr̄i petri. in q̄ sufficient̄ ꝓsequit̄ oīa ꝯtenta in eisdē libris. ⁊ ꝓpter ei⁹ nobilitatē. ⁊ ingeniū viri ibidē relucens. dicit̄ snīe sniarū sancti Bonauenture.

Liber de reductiōe artiū i theologiā. in q̄ om̄e humanū studiū ⁊ diuinū copiose ostēdit in quē finē sit referendū.

Diuinus ⁊ q̄si infinite estimatiōis libell⁹ breuiloquiū dict⁹. de q̄ egregi⁹ vir mgr̄ Johannes Gerson alme vniuersitat̄ parisiensis Cancellari⁹ sacre theologie ꝓfessor i apologetica sua ad q̄ndā cartusiensem i hec ꝟba ꝓloquit̄. Nescio si ꝓcipuus int̄ oēs numerādus sit eustachius (Ita em̄ nomē suū istud vulgatū Bonauētura videor posse tradere) Ille em̄ singl̄arit̄ inter oēs doctores catholicos (pace oīm salua) videt̄ ydone⁹ ⁊ securissim⁹ ad illumiandū intellectū ⁊ inflāmandū affectuz. Cui⁹ opuscula duo (vt lecturā ⁊ alios tractat⁹ ei⁹ interim ꝑteream) tanta sunt arte cōpendij diuinit⁹ cōposita. vt supra ipa nihil. breuiloquiū noto ⁊ itinerariū. In q̄b⁹ ꝓcessum est duab⁹ vijs cognoscendi deū. Prim⁹ nanq̈ hoꝝ duoꝝ tractatuū. ꝓcedit a ꝓmo ꝓncipio qđ deus est. vsq̈ ad alias veritates sub deo creditas et habitas. Ali⁹ ecōtra ꝓgredit̄ a creaturis ad creatorē. ꝑ sex gradus scalares vsq̈ ad anagogicos excessus. Cōfitebor itaq̈ ⁊ ego in insipientia mea ꝙ a triginta annis ⁊ amplius citra volui hr̄e familiares mihi predictos tractatulos sepe legēdo. sepe ruminādo etiā vsq̈ ad ꝟba ne duz snias ⁊ ecce hac etate h̄ ocio velut ad votū. vix ꝑueni ad initiū gust⁹ eorundez. q̄ ⁊ repetiti semꝑ mihi noui fiunt ⁊ placent. Hec Gerson.

Centiloquiū. opus egregiū. in q̄ de deo. angelis. omi corporali creatura. ꝟtutibus ⁊ vicijs sufficientissime. optime ⁊ eleganter sub cōpendio scripsit.

Liber de trib⁹ ternarijs infamib⁹ hactenus cōplet⁹ nō visus sed incōplet⁹. In q̄ distinctiones ⁊ determiationes pulcherrime de omi pctōꝝ ꝯditiōe repiunt̄.

Libellus de gradib⁹ virtutū. in quo scalarem ascensum ad montē oīm virtutū clare aperit. ⁊ apicem virtutum ꝯscendere monet. ⁊ modū docet.

Confessionale vtilitate ꝓcipuū. in q̄ cōfessor ⁊ ꝯfitēs in agēdis. dicendis. ꝑuijs ⁊ cōsequentib⁹ ꝯfessionē. copiose dirigunt̄. annexis canonib⁹ penitentialib⁹.

Tractatus de puritate ɔscie singularis et admodū vtilis. Qui ꝗuis sctō Thome ascribat. Teste tñ doctore egregio mgrō Johanne Gerson in tractatu de cognitiōe castitatis. doctor seraphic⁹ sctūs Bonauētura ipm cōposuit.

Pharetra auctoritatū doctoꝝ originalium in q̄ de q̄libet materia. ad q̄dlibet ꝓpositū pregnātes. apte et expolite nō min⁹ solide reperiunt auctoritates.

Tractat⁹ de donis spūsscti. in q̄ cōuiuiū anīe septuplex. cōuiue totuplices. multiplicitas ferculoꝝ et ministroꝝ cū distinctiōe. explanatiōe et euidētia mirabili donoꝝ et operationū eiusdē spūs clare monstrat.

Et qr vnusqsq3 prelat⁹ subditos docere. dirigere. corrigere et fouere tenet. fratribꝫ minoribꝫ q̄rū prelat⁹ extitit. intellectū sanū super regula sua tradidit. ideo subsequit eiusdem regule clara expositio.

Tractatus de pauptate christi ingenio magno autoris pollens. In q̄ mgrm Guilhelmū errasse ꝓbat. et veritatis lumē in medium statuit.

Questio inserit vtrū christus et discipuli incesserint discalciati. et plura optima ibidē determinantur.

Apologia paupeꝝ ɔtra giraldū de abbatis villa. doctorē parisiensem. Qui cū in beatū Franciscū et ei⁹ ordinē linguā relaxasset blasphemā. diuina vltione ꝑcussus. paralisi dissolut⁹. lepra inuasus interijt. In q̄ euāgelice pauptatis sublimitas. veritas. meritū et vtilitas. patenter enucleant. et luce clarius fratrū minoꝝ stat⁹ securus. meritori⁹ et deo grat⁹ ꝓbatur.

Liber dissolutionū certaꝝ questionū. religiones oēs. potissime ordinē fratrū minorū ɔcernentiū. In q̄ plura que dubia pluribus et mala videntur. mala et dubia non esse monstrantur.

Questio quare fratres minores audiāt ɔfessiones et p̄dicent. cū cura aīaꝝ ipis minime sit cōmissa.

Vltimo due vtiles epistole subinferunt.

Sequunt opuscula secunde partis.

Ignem uenit christus mittere in terrā vt arderet. in dextra nempe dei est ignea lex. cuius eloquiū ignitū est vehemēter. cui⁹ oculi sunt sicut flāma ignis. cui⁹ preco Johānes dictus est lucerna ardens et lucēs instar helye. Considerans hec nr̄ eustachius dominus Bonauētura. voluit esse doctor ardēs sciens q̄m lucere parū est et sepe vanū et noxium. Sortitus est idcirco ꝯm laudē vite sue pariter et doctrine nomē ipe Bonauentura vt anthonomatice doctor seraphic⁹ nominet. Docet h̄ in speciali suū itinerariū mentis in deū. cui⁹ opusculi. imo opis immensi laus supior est ore mortaliū. Hec Gerson. In hac aūt scda parte libri et tractat⁹ immediate feruorē ɔtemplatiōis sapientes. et honestatē moꝝ actionūq3 ɔcernētes ponunt. Qui auctorē libri feruidū. deuotu3 moribꝫ insignē ostendūt. Et p̄mo ponunt mores et vitā actiuā ɔcernentia. scdo orōnes. tercio magis ꝓprie ɔtēplationē ɔcernentia.

Prim⁹ ergo liber est oratio in merita sancti Bonauēture. in q̄ eximia sanctitas. doctrine claritas. et miraculoꝝ gl̄ia in parua q̄dam parte tacta sunt.

Canonisatio sancti Bonauenture vl' relatio in eadem.

Bulla canonisationis eiusdem.

Speculū discipline qđ in hanc formam redactū est a fratre Bernardo de bessa prouincie aquitanie. Nā ab ore sancti Bonauēture fuit scriptū et inordinate relictu3. In q̄ celestes hoīes mores discerēt. qbꝫ ꝓficerēt. Est nempe in eo tanta moꝝ elegantia. vt si q̄s meli⁹ data aliq̄ p̄cepta q̄sierit. mortalibꝫ cunctis ꝑlustrat. celū petere habebit.

Vigintiq̄nq3 memorialia. ꝑfectū religiosi ꝑfectū monstrantia. in q̄ quidē libro qui se sedule exercitauerit. ꝑfectionis apicē procuidubio obtinebit.

Viginti passus bonoꝝ religiosoꝝ. in qbꝫ speculū clarū oculis bonoꝝ ꝓponit. in q̄ solide ac proficue ad emendandā vite corruptionē gressus figi possunt.

Epistole quedam subnectuntur.

Expositio orōnis dominice Que lic3 sit breuis verbo. est tamen copiosa sententia.

Tractat⁹ sup salutationē angelicā notabilissimus. in q̄ ingenio summo excellenter altissime ꝟginis laudē et gl̄iam exaltauit.

Tractat⁹ de nobilitate sacramēti eucharistie et digna p̄paratiōe ad susceptionem. et meritoriam celebrationem. in quo luculentissime contenta in hoc venerabili sacramēto explicantur.

Quicunq; ergo proficere cupit. huius libri participem se faciat. adipiscetur nempe scientie vbertatem. gratie plenitudinem. et glorie sublimitatem. si opere cōpleuerit qđ in libris habebit ⁊c̄.

Incipit tabula alphabetica sup primā partē tractatuū sancti Bonauēture. in qua numerus posit⁹. monstrat quotū foliorū.

Tabula

Betudo mentis

Laboꝛ coꝛpoꝛalis

Patientie gradus

Tabula

Tabule taberna

Explicit tabula super primã partem tractatuũ sancti Bonauenture.

Incipit prima pars

paruo℞ opusculo℞ beati Bonauẽture do ctoris seraphici. Et primo principiū ei⁹ in libros sacre scripture.

Ostendit mihi dñs fluuiū aque viue splendidū tanq̃ cristallum ī medio platee hierusalē. procedentē de sede dei ꝛ agni. et ex vtraq̃ pte fluminis lignū vite afferens fructus duodecim. Apoc. xxij. Probatissime pfectissimeq̃ legis integritas circūstantionaꝫ ex multiphariā nobilitate causaꝝ. q̃s sanct⁹ enumerat Isidor⁹. sic inquiens. Erit lex honesta. iusta. fm naturā possibilis. loco temporiq̃ ꝯueniēs. necessaria. vtilis. manifesta. ne aliquid p obscuritatē in captionē ꝯtineat. nullo puato cōmodo. ſ; cōmuni ciuiū vtilitate cōscripta. Istis ꝯditionib⁹ legē legū. que a rege regū instituta est. esse pminentissime venustatā sacrā. s. scripturam beat⁹ Johānes apl's ꝛ euāgelista ꝛ ꝓpha asserit sibi diuinit⁹ esse reuelatā. cū dicit. Ostendit mihi dñs ꝛc̃. Qm̄ aūt in descriptiōe reꝝ excellentissimaꝝ mētis humane acies inualida que vt dic̃ Aug⁹. in excellēti luce non figiꝫ. vtiꝫ sensibili manuductiōe reꝝ naturaliū p eo q̄ se habet intellect⁹ noster ad manifestissima nature. sicut ocul⁹ noctue ad lucē sol. vt phus pmus dicit in po. pme phie libro. Hinc est q̄ ꝓpheta lucē diuine sapie cōtemperat obtutib⁹ nr̄is. notificādo eā trāsumptione symbolica. seu sub metaphora. vtiꝫ senario reꝝ numero ad insinuandā ei⁹ pfectionē. cōparādo eam reb⁹

Eminentissimis.
Affluentissimis.
Perspicuissimis
Efficacissimis
Speciosissimis
Cōmunissimis

Eminētissimis. ꝓpter altitudinē dignitatꝭ.
Quid diuino solio eminentius

Affluētissimis. ꝓpt plenitudinē bonitatꝭ
Quid fluuio affluentius.

Perspicuissimis. ꝓpt certitudinē veritatis
Quid aq̃ viua clari⁹. ꝛ cristallo trāslucēti⁹.

Efficacissimis. ꝓpter magnitudinē virtutis vel potestatis.
Quid ligno vite efficacius

Speciosissimis. ꝓpt pl'critudinē claritatꝭ
Quid splendore speciosius

Cōmunissimis. ꝓpt āplitudinē caritatis
Quid medio platee cōmunius

Est eñ scripture sacre

Inattingibilis altitudo. ꝓpter auctoritatem inuiolabilem.

Inexhaustibilis plenitudo. propter pfunditatē inperscrutabilē.

Infallibilis certitudo. ꝓpter pcessum irrefellibilem.

Impreciabilis valitudo. ꝓpter fructū inextimabilem.

Incōtaminabilis pulcritudo. propter puritatem ipermiscibilē

Incoartabilis amplitudo. ꝓpter diffusionem irrestringibilē.

Inattingibilis altitudo auctoritatis inuiolabilis cōmendat efficientē.

Inexhaustibilis plenitudo pfunditatꝭ imperscrutabilis extollit materiā.

Infallibilis certitudo pcessus irrefellibilis vel incōfutabilis cōmēdat formā

Impciabilis valitudo fruct⁹ inextimabilis cōmendat finē extra.

Incōtaminabilis pulcritudo ascēsus iterminabilis cōmendat finē supra.

Incoartabilis amplitudo diffusiōis vniuersalis cōmendat finē intra.

Ut sciētijs secularib⁹. inflatricib⁹ cordium. obductricib⁹ intellectuū nulla supersit occasio gloriādi aduersus scripturā sacrā. cū ab ea excedanꝫ in oīm nobilitate causarum. Nā subiectū sanctaꝝ scripturarū est subiectū increatū. agēs increatū. finis icreatus. Forma q̄ est modus agēdi est stilus spūssctī. stil⁹ inspirat⁹. Ps. Calam⁹ scribe velociter ꝛc̃. Et si q̄ sunt nobilitates degeneres. vt antifrasice loquar. in mūdanis sciencijs. nō collectim ſ; sparsim repiunꝫ i singulis. Nam methaphisicā inquiūt mūdi sapiētes esse sciaꝝ suarū nobilissimā propt vniuersalitatē subiecti. Nā est ō ente fm q̄ ens. i. de ente fm omnē entis differentiaꝫ. q̄ est suba. accidēs. idē ꝛ diuersum. act⁹ et potentia. vnū ꝛ multa. Ens eñ pmū in pma phia subiectū esse nō potest. q: a pho pmo

ens primū inquirit. De subiecto autē in sciētia pcognoscendū est. et qd est qd dicit p nomē. et qz est et nullo modo debet inquiri vt phs dicit. Sciam mathematicā dicunt esse nobilissimā ppter certitudinem modi. Scientiā d aīa ppter nobilitatem subiecti Moralē ppter vtilitatē finis. q est beatitudo creata. i. misera. quā dicit ille esse actum pfectum sm virtutem.

Sz omniū nobilitates causarū aggregant in diuina sciētia.

Nā inqstum est pdeūtia quedā et scaturigo fontis eterni. habet ex efficiēte nobilissimo auctoritatē inuiolabilē. Et hoc notatur cū dr procedere de sede dei et agni.

Inqstum vo est fluui9 aque viue. habet ex subiecto nobilissimo pfunditatē imperscrutabilem.

Inqstum vo ostēsus. reuelat9. et inspiratus. habet ex nobilissimo modo pcessum īconfutabilem.

Inqstum splēdidus. habet certitudinē infallibilem.

Inqstum cristallin9. pulcritudinē incōtaminabilem.

Inqstū lignū vite afferēs fruct9 duodecim. habet ex fine nobilissimo fructum desiderabilem.

Inqstū in medio platee hierusalē. habet amplitudinē incoartabilē.

Utrum necesse fuerit in editione legis ī attingibilis altitudo auctoritatis inuiolabilis liquet inter9 pscrutāti. Si eñ in cognoscibilib9 seu opinabilib9 illud qd auctoritatē nō habet. eadē facilitate cōtemnitur qua pbat. vt Hieronym9 dicit sup Math nisi fuerit euidēti ratiōe suffultū. hoc multo magis posset in agēdis accidere. maxime cū sensus et cogitatio humani cordis. pna in malū ab adolescētia sua. semp nitat ī vetitū. et repugnet his etiā ad que rationis naturalis instinct9 inclinat. Licet aūt locus ab auctoritate cōcludēs. infirm9 et inartificialis appellet. pro eo q nō proprio argumento. sz aliūde pparato testimonio vtat qui arguit vt Boeti9 docet lib. ij. topic. c. v. Plerūqz tamē auctoritate pbor. ratio sue credulitatis assensum citi9 exhibet qz disputatione cōmuni. vt pulcerrime docet Tullius in. ij. rethoi. Et hoc quidē in noticia fidei māifestū est. vbi cū rō verissima. licet pfundissima lateat. sm Rich. Ipa tamē vis auctoritatis ad assentiendū inclinat. quia quod scim9 et intelligim9 rationi. quod vo credimus debem9 auctoritati. dicit Aug9. Sic etiā in operabilib9 cōsueuit accidere. vt pond9 auctoritatis inclinet ad actum. pcipue si graue sit qd pcipit. vel ratio pcepti legis occulta. aut cū volūtas informādi p legē. est a legis manuductōne remota Et certe legis diuīe pcepta erant maximi ponderis. et vsqz adeo latentia. q in plerisqz locis veteris testamēti videbant expertia rationis. Tāta insuper erat cordiū iudaicorū duricia. tāta perfidia. q necesse fuit pondus auctoritatis adhiberi. qd corda obdurata et obfirmata cōfringeret. Et hui9 inuiolabilis auctoritatis pond9 insinuat cum diuina lex dicit ab arce deitatis. id est. a sede dei et agni pcedere. Ostendit mihi fluuium pcedentē de sede dei et agni. Nomen eñ dei sm formalē nomis impositionem. signat auctoritatis psidentiā. Dicit eñ grece sm Damas. libro. j. a theyn vel thetyn vl theathe seu theasastay. quod sonat videre. cōsiderare. circuire. circūfouere. Et hoc quidem ex hebraica veritate manifesti9 est. Nā quādo debebat insinuari inexcogitabilis superexcellētia auctoritatis diuine essentie. que nihil est eoz que sunt. vt Dyonisi9 dic. sed superistēs et super dea. Hoc nomē deus nequaqz cōmunib9 litteris scribebat. sz ex arabatur illis caracterib9 que nomen magnum dei tetragramaton efficiūt. vt docet Origenes sup lib9 Numeroz. c. xxij. Qd nomen tāte auctoritatis. tanteqz venerationis erat apud hebreos. q ipsum nomē ineffabile diceba tur. nō q sensibilib9 vbis exprimi nō posset. sed quia sensu et intellectu creature significatū eius diffiniri nō poterat. sm Bedā super Exod. c. xxviij. Isti9 sanctissimi nominis significatū incomprehensibile tria cōprehendit. in quib9 superexcessiua dei dignitas omnē auctoritatē excedit. s.

Primitatem inanteibilem.

Uniuersalitatē illimitabilem siue potestatem.

Equitatem inobliquabilem.

Si eñ omnipotēs deus a cui9 fonte manat fluui9 scripturarū. non haberet pmitatem in essendo. et principalitatē in dominādo. inciperet vtiqz tam esse qz habere. Omne autē quod incipit. incipit per motū vel

mutationẽ. vt probatur in. viij. phisicorum Deus aũt est mouẽs immobile om̃ino. vt vult philosophꝰ in eodẽ. ergo non incipit nec esse nec habere. Habet igit̃ primitatem omnino imprincipiabilẽ

Probat̃. omne illud in cuiꝰ substãtia admiscetur potẽtia. ſm id quod habet de potentia potest nõ esse. quia qđ potest esse. potest ⁊ non esse. vt phus ꝓbat ⁊ Damas. Deꝰ autẽ nõ potest nõ esse. In deo igit̃ nõ est potẽtia ad esse. nõ igit̃ incipit esse. nec per motum nec ꝑ mutationẽ. quia motus est actꝰ entis in potẽtia ſm ꝙ huiusmodi. Hinc est ꝙ ꝓpheta Dauid spiritusancto afflatus videns in deo auctoritatẽ inuiolabilẽ. propter primitatẽ iprincipiabilẽ dicebat. Deꝰ qui dominat̃ in virtute sua in eternũ. Si enim essentia ⁊ virtus ab essentia fluẽs cõparant̃ ad idem principiũ ⁊ ad eandẽ causaꝫ. quia qđ est causa essentie. est causa virtutis ⁊ qđ est causa virtutis. est etiã essentie. vt dicit Damas. ⁊ phus. Cõsequẽs est vt q̃ dñatur virtute sua ⁊ nõ aliena. sit etiã ỽtute sua Propterea frequẽtissime in scriptura ad insinuandã dei primitatẽ. dicit̃ deus deorum rex regũ. dominꝰ dñantium. Deut. x. ꝑmo Thi. vj. Apoc. xix.

Includit etiã nomen dei. nõ tantũ ꝑmitatem imprincipiabilẽ. veꝝ etiã potestateꝫ siue vniuersalitatẽ illimitabilẽ. ꝑ quam eui dens efficit̃ inuiolabilis diuine maiestatis auctoritas. Hec aũt dei potestas est illimitabilis ⁊ incoartabilis. Incoartabilis q̃dẽ quia vniuersitatẽ creatoꝝ includit. Illimitabilis vero quia terminũ durationis excludit. Nã Judith. ix. c. legit̃. Deus celorũ creator aquaꝝ ⁊ dominꝰ vniuerse creature. Quãtum ad vniuersitatis subiectoꝝ inclusionem. Et Exod. xv. Dñs regnabit in eternum ⁊ vltra. Quãtum ad termini duratiõis exclusionẽ Cũ enim in omnibꝫ agentibꝫ hoc sit vniuersaliter veꝝ. ꝙ q̃nto agens perfectius habet formã qua agit. tanto ipsum est potentiꝰ in agendo. vt q̃nto aliquid ẽ calidius. tãto potentiꝰ est in calefaciẽdo Et si calor esset infinitꝰ in calido. haberet vtiq̃ calidũ potentiã infinitã ad calefaciendum. ex quo diuina essentia ꝑ quam intelligimus deũ agere ẽ infinita. necesse est ⁊ potentiã esse infinitã. Omnes philosophi attribuerũt infinitũ principio. vt dicitur. iij. phisicorum.

Cõprehendit tertio incõprehẽsibile nomen dei inobliquabilẽ equitatẽ. per quam ostendit̃ immobilis ⁊ inflexibilis diuine auctoritatis iusticia. Si enim formali probatione deus est veritas per essentiã. Johis. xiiij. c. Ego sum via veritas ⁊ vita. Et nomina in abstracto essentiã significantia dicant impossibilitatẽ ꝑmixtionis oppositoꝝ nihil est cõuenientiꝰ q̃ vt rectitudo diuine iusticie reprehẽdi nõ possit. Fouet autẽ diuina iusticia ⁊ approbat bona. delet ⁊ ordinat mala. ſm ꝙ Moyses testatur Exodi. xxxiiij. Deꝰ magne. misericors ⁊ clemẽs. patiens ⁊ multe miserationis ⁊ verax. qui custodis misericordiã in milia. ⁊ aufers iniq̃tatem. scelera atq̃ peccata. nullusq̃ apđ te per se innocẽs est. Et Sap. xij. Cum iustꝰ sis. iuste omnia disponis. virtus enĩ tua iusticie initium est Has excellentissimas auctoritatis cõditiones soli deo proprias. succincto ⁊ subtili sermone cõplectitur Dyonisius. c. xij. de diuinis nominibꝫ. sic inquiens. Dominatio dei non subditoꝝ excellẽtia tm̃ est. sed bonoꝝ ⁊ optimorũ perfectissima ⁊ omnimoda possessio. vera ⁊ immutabilis firmitas. Vera ⁊ immutabilis firmitas arguit equitatẽ inobliquabilem.

Omnimoda possessio vniuersalitatẽ illimitabilem.

Perfectissima vero dominatio primitatem imprincipiabilem.

De his conditiõibꝫ Deutero. c. x. En domini dei tui celum est ⁊ celũ celi. terra ⁊ omnia que in ea sunt. Ecce potestas vniuersalis. Dominꝰ deus noster ipse est deus deorum ⁊ dominꝰ dominantiũ. Ecce imprincipialis primitas. Qui personã non accipit. nec munera. Ecce inobliquabilis equitas. Ex iam dictis elucet inuiolabilis diuine maiestatis auctoritas. Nam virtꝰ auctoris ⁊ pondus auctoritatis semꝑ equantur. Unde diuina auctoritas vendicat sibi infinitam absolutionẽ. ⁊ absolutã infinitatem. Propter qđ dicit Augustinꝰ sup Geñ. libro. ij. c. j. ꝙ maior est diuine legis auctoritas. q̃ humani ingenij perspicacitas. cuꝫ tamen aĩa rationalis capax sit infiniti obiectiue. non tm̃ in affectu per dilectionem. sꝫ etiam in aspectu ꝑ apprehensionẽ.

Quia autẽ lex omnis ordinata. causam efficientem ⁊ exemplarẽ habeat deũ. qui est ars plena omniũ rationũ viuentiũ. vt dicit

Auguſtin⁹.vi.de trinitate. Nam eterna et
ſumma lex eſt. a qua omnis lex inferior. q̃
iuſticiam habet emanat. vt docet idem Au
guſtin⁹ lib. p̄mo. de libero arbitrio. Et ſm
illud Prouerb.viij. Per me reges regnant
ꝛ legum cōditores iuſta decernūt. Lex ta
men ſacre ſcripture peculiariſſimo nomine
ꝛ prerogatiua ſpecialiſſima. dicitur procedere
de ſede dei. Oſtendit inquit mihi fluuium
procedentē de ſede dei Eſt enim p

Verbum increatū edita ꝛ inſtituta.
Verbum inſpiratū recitata.
Verbum incarnatū ꝯſummata
Verbum autenticatū p̄mulgata.

Dicitur em̄ verbū dei ꝓbo ꝟbi incarnati.
Verbū virtutis ꝛ ſapiētie. Eccl.i. ꝛ xxxvij
Verbū virtutis ꝛ potētie. Heb. p̄mo.
Verbum vite. Joh.p.
Verbum gratie. Luc.iiij.

Cum em̄ lex hūana ſit conſtitutio populi
quā maiores natu ſanxerūt cum plebibus
ſm Iſid. lib.vi. ethim̄. ca.x. Legē ſcripture
ſacre ſapiētia dei ſolius inſtituit. nihil adin
uentionis humane p̄mitto. populi tantū
hebraici de ſuſcipienda lege requiſito con
ſenſu ipſi⁹ legis imponende nō expreſſis ar
ticulis. vt patet Exod. xix. Et quod plus
eſt lex moſayca quo ad principaliorē ei⁹ p̄te
a deo per angelicū miniſteriū. toti p̄plo ſen
ſibilibus verbis expreſſa. donec ad vocem
dn̄i territ⁹ popul⁹ rogaret. vt ab ore moyſi
reſiduū legis audiret. ſm q̄ patet Exo. xx.
Que tandē ob perpetuitatē memorie in ta
bulis lapideis legitur fuiſſe cōſcripta digito
dei viui. Exod. xxxij. de tabulis primis. et
xxxiiij. de ſecundis.

Fuit tertio verbo virtutis ſignis ꝛ pro
digijs confirmata. Signis

Legem precedentib⁹
Legem cōcomitantib⁹.
Legem ſubſequentib⁹

Signa legem p̄cedentia preſagiebāt le
gis approbationem.

Signa legem cōcomitantia ſanctiebāt
legis inſtitutionem.

Signa legē ſubſequentia cōferebāt ad
legis inſtitute ꝛ approbate p̄mulgationem
ſicut habetur in Exod. diffuſe per totū

Fuit quarto per verbum incarnatum
conſummata. ꝛ verbo verbi incarnati pro
mulgata. in cōſummatiōe plenitudinis tē
porum. Chriſto moralia legis exequente.
Judicialia tēp̄ante cerimonialiū verita
tem exhibente. figuraliū veritatē elucidāte

Et hoc quādo miſit deus filiū ſuū factū
ex muliere factum ſub lege. vt eos qui ſub
lege erant redimeret. ad Galat. iiij. Simi
lem nāq̄ nō habens in legiſlatoribus de⁹.
Job xxxvj. ſupra debitum ſe legi ſpōte ſub
didit. nō tantū q̄ntum ad moralium p̄ce
ptorum executionē. verū etiam ad quorun
dam figuraliū ſuſceptionē. circumciſionē
nāq̄ ſuſcepit. ꝛ ſm legem moyſi cum tipico
ſacrificio preſentat⁹ in templo. Luc. ij.

Et q̄uis legamus in veteribus hiſtorijs
quoſdam legib⁹ ſe p̄prijs ſubdidiſſe. vt ad i
ſtitute legis obſeruantiā ſubditos vincu
lo fortiori conſtringerēt. cum tamen d lege
cōmuni conſtiterit. legiſlatores ꝛ principes
non eſſe legib⁹ proprijs de neceſſitate ſubie
ctos. vt patet xxv. q. i. ideo his ita. Hoc ta
men nullo modo facto xp̄i cōparabile eſt.
quia illi delinquere poterāt. ac per hoc cor
rectione legis egebant. ꝛ honeſtū eſt vt la
tor legis pre ceteris ſm leges viuat. xxv. q. i.
Confidimus. Chriſtus autē qui legi ſeſe
ſubdidit. in deitate ſumme bon⁹. in huma
nitate ſm capacitatē creature ſumme perfe
ctus. nec ad malū poterat declinare. nec ſm
virtutum intenſionē quo ad ſeipm̄ in gra
tie bono proficere. Propter quod regimi
ne nullius legis egebat. vnitū ſibi pſonalit̄
habens ius diuinū vel legis eterne. et ius
naturale ſtatutū omniū vltima completōne
firmatum Aliter autē chriſtus moralia le
gis impleuit. conſilia perfectiōis addendo
ꝛ ſupplendo. que non exprimebātur in lege
ſcȝ paupertatis. caſtitatis. ꝛc̄.

Qualiter autē chriſtus iudicialia tempe
rauerit. ꝛ per cōſequens amplioris charita
tis oſtenſione p̄fecerit. patet Matthei. v.
vbi de lege talionis faciens mentionē. tam
in damnis rerū q̄ corporū. docet non vin
cia malo. ſed vincere in bono malū

Cerimonialia ꝛ figuralia chriſt⁹ adimple
uit euacuando. ꝛ euacuauit adimplendo.
quādo ſignificati ſui veritatē exhibuit ꝛ ab
ſcondita produxit in lucem. Propter qđ
dicit Auguſtin⁹ ep̄la ad Voluſianum. iij.
Verum dei verbū om̄ia gentis illius pro
miſſa. omnes prophetie. ſacrificia. ſacerdo
tia. ꝛ cuncta omnino ſacramēta ſonuerunt
venit chriſtus ꝛ adimpleta ſunt omnia. Et

Augustin⁹ iiij. de trinitate. Hoc sacramen
tum. hoc sacrificium. hic sacerdos. hic de⁹.
anteq̄ͣ veniret factus ex femina. De om
nibus his modis adimpletionis ꝛ cōsum/
mationis legis a christo loquitur idem sal/
uator Matth. v. Non veni legē soluere sed
adimplere. Ibi em̄ lex accipitur p̄ omnibꝫ
que in veteri testamēto cōtenta sunt. vt Ori
genes dicit sup librū Numerorum. c. xiiij.

Verissime ergo fluuius sacre scripture
dicitur procedere de sede dei. Unde Rab.
ca. xix. Hec inquit sola est que vocatur lex
dei. Que em̄ sunt p̄ter illam. opera sunt hu
manarū adinuentionū. Sic ergo descri/
bitur origo scripture sub methaphora rez
eminentissimarū propter altitudinē digni/
tatis. Cui⁹ est inattingibilis altitudo ꝓpter
auctoritatē inuiolabilem. ex qua miro mo
do cōmendatur efficiens.

Secūdo transumit scripture sacre ma/
teria sub methaphora rerū affluentissima/
rum. ꝓpter plenitudinē bonitatis. Est em̄
eius inexhaustibilis plenitudo. ꝓpter ꝓfun/
ditatem imperscrutabilē. Unde et fluuius
aque viue dicit. Ostendit inquit mihi dn̄s
fluuium ꝛc̄. Licet autē abyssalis profun/
ditas sanctarū scripturarū nobis inscruta
bilis sit. dispensatiue tamē a spirituſancto
actum est vt in fluuijs scripturarū agn⁹ pe/
ditet. ꝛ elephas natet. ſm Grego. in prolo/
go libri moral.

Est autem iste fluuius

Voluptuosissimus. ꝓpter dulcores sua/
uissimarū delectationum.

Luminosissimus. ꝓpter fulgores limpi/
dissimarū speculationū.

Igniuissimus. ꝓpter feruores ardentissi/
marū inflammationū.

Impetuosissimus. ꝓpter rigores subli/
missimarum eleuationū

Et hinc est q̄ in scriptura dicitur. Fluui⁹
voluptatis. fluuius veritatis. fluuius cha/
ritatis seu igneus. ꝛ fluuius rapidus

Econtra fluui⁹ mundane scientie est

Fluuius torridus. exiccans flumina g̃/
ciarum.

Fluuius turbidus. obfuscans splendo
res intellectuū.

Fluuius tepidus. tepefaciens amores
affectuum.

Fluuius turgidus. tumefaciēs expressi
ones affectuum.

Qz mulcebres ꝛ q̄ dulces suauitates h̄
fluuius effluat. docet Cassiodor⁹ libro de
sacre scripture institutione. sic inquiēs. In
uenimini sodales egregij. Qz mirabilis. q̄
dulcis sit sapor diuinarum scripturarū. de
siderium ad celestia semper erigēs. satietas
sine fine. esuries gloriosa bonorum. Quid
enim in illis litteris suauitatꝫ pariter ꝛ vti/
litatis. non inuenietis. si intendatis in eis
purissimo lumine veritatis. Modo signi/
dem charitatē dei ꝛ proximi monet. Mo/
do vt seculi peritura contemnas insinuat.
Modo vt illam patriā recorderis in qua
es perpetuo mansurus infundit. patienti/
am predicat. spem tribuit. humilitatē profi
cuam laudat. superbiā semper ruinosaꝫ ac
cusat. Modo elemosynas creberrime fieri
persuadet. Quot sunt ibi verba. tot premia
Hec Cassiodorus. Hic est ille fluuius
qui egrediebatur de loco voluptatis ad ir
rigandum paradisuꝫ. ꝛ fidelis anime ꝛ mi
litantis ecclesie. Qui inde diuiditur ī quat
tuor capita. scilicet.

Riuos hystoriarum.

Riuos anagogiarum.

Riuos allegoriarum.

Riuos tropologiarum.

Riui hystoriarum retrahunt animā a ter/
restribus.

Riui anagogiarum refouent animam ī
celestibus.

Riui allegoriarum dirigunt animam in
credendis seu credibilibꝫ.

Riui tropologiarum ordinant animaꝫ
in agendis seu agibilibus. ita vt verissime
dictum sit per Ecc. Benedictio illius. scili/
cet sacre scripture. quasi fluuius inundans
Hec est mensa eternarū epularum. Ubi si
queras. quis cibus. panis habēs in se om/
ne delectamētum. ꝛ omnis saporis suaui/
tatem. Si queras. quis potus. Inebria/
buntur ab vbertate domus tue et torrente
voluptatis tue potabis eos. Hic est ort⁹
plantationis diuine. Ecclesiastici. xxiiij. Ri
gabo ortum plantatōnis mee. ꝛ inebriabo
partus mei fructum. Propter quod Dyo
nisius scribens ad Tytum dicit. Scriptu
ra sacra alimentū perfectum est eorum que
aluntur indigentiā adimplens. infirmum
curans. reflorere faciens ꝛ renouās. bonū
affectum donans. a tristantie liberans ꝛ le/
ticiam largiens.

Est etiam fluuius sanctarum scriptura/
rum tam luminosus ⁊ fulgidus vt conten
tiuus sit clarissimarum speculationum. qđ
admirans Augustinus de ciuitate. xxij.
O certa dicit ipse ⁊ q̃ꝫ speciosa omnium re/
rum scientia. vbi dei sapientia de ipso suo
fonte potatur. In scriptura enim vir sa/
piens profunda fluuiorum perscrutatur ⁊
abscondita producit in lucem. Job. xxviij.
Huic scientie nullam scientiā aliam esse
comparabilē. ostēdit Augustinus scribēs
ad Volusianum. Tanta est christianarum
profunditas litterarū. vt in eis quotidie ꝑ
ficerem. si eas solas ab ineunte etate vł pu
ericia vsqꝫ ad decrepitam senectutē. maxi/
mo ocio. meliore ingenio conarer addisce/
re. non ꝙ ad ea que necessaria sunt tanta i
eis perueniatur difficultate. sed cū quisqꝫ
fide tenuerit. sine qua pie recteqꝫ non viui/
tur. tam multa. tam multiplicibus mysteri
orum vmbraculis opacata. intelligenda ꝓ
ficientibus restant. Tantaqꝫ in eis latet al
titudo sapientie. vt annosissimis. acutissi/
mis. fragrantissimis cupiditate discendi.
hoc congruat quod eiusdē scripture quo/
dam loco habetur. cū consummauerit ho/
mo tunc incipiet. Iste est enim fons par/
uus qui creuit in fluuiū. ⁊ in lucē solemqꝫ
conuersus est. ⁊ in aquas plurimas redun
dauit. Unde Gregori⁹ super Ezechielem
Sacra eloquia visioni maris simillima nar
rantur. quia in eis sunt magna volumina
sententiarum. ⁊ cumuli sensuum. Nisi enī
eam similem mari propheta cerneret. non
diceret. Repleta est terra scientia domini si
cut aque maris operiētes. Et Augustin⁹
secūdo de doctrina christi. Quanto minor est
auri argentiqꝫ copia. quam de egypto secū
ille populus abstulit. comparatione diuiti
arum. quas postea in hierusalem consecu/
tus est. que maxie in rege Salomone ostē
duntur. tanta sit cuncta scientia collecta đ
libris gentilium si diuinarum scripturarū
scientie compararetur.

Est etiam fluuius sacrarum scriptura/
rum fluuius ignitissimus. propter feruo/
res ardentissimarū inflammationum. Un
de ⁊ dicitur fluuius charitatis. Hunc flu
uium viderat Daniel egredi a facie domi/
ni cum dicebat. Fluuius igneus rapidusq̃
egrediebatur a facie eius. id est antiqui
dierum. Huius fluuij finis est amor diui/
nus. quia finis precepti est charitas. dicit
apostolus. Unde Augustinus tertio đ do
ctrina christiana. capl'o. iij. non precipit scri
ptura nisi charitatē. non culpat nisi cupidi
tatem. Ad istum charitatis paradisū nos
excitat Damascenus. iiij. libro. sic inquiens
Pulsemus in paradiso scripturarum
Qui odoriferus
Qui dulcissimus.
Qui speciosissimus
Qui intellectualium volucrum cantib⁹
amenissimus. Circūsonat aures nostras
qui tangit cor nostrum. ⁊ contristatū conso
latur. sicut columba deargentata. cui⁹ po/
steriora in pallore auri.

Est etiam fluuius impetuosissim⁹. ꝓpter
vigores sublimissimarum eleuationum.
De quo fluuio dicit Job. Fluui⁹ subuer/
tit fundamenta impiorum. Fluminis im
petus ⁊c̄. Fons ortorum puteus aquarū
viuentiū que fluūt impetu de libano. Can
ticorum.
Quam torridi. ⁊ q̃ꝫ tepidi. q̃ꝫ turbidi. ⁊ q̃ꝫ tur
gidi sint fluuij arescentes mundanarū sci/
entiarum. liquet ex eo ꝙ Hugo libro dida
scalicon diuidit prima diuisione scientias.
in scientias sacras. ⁊ scientias ethnicas.
Scientia ethnica. in scientiam superstitio
sam ⁊ illicitam. ⁊ scientiam licitam. Sciē/
tiarum superstitiosarum quales sūt nigra
mantice.
Alia pyromancia
Alia aeromancia
Alia ydromancia
Alia geomancia.
Et istarum scientiarū professores nephā
di anathematizati ⁊ excōmunicati a iure ca
nonico ⁊ a iudice deo. sunt instrumenta dy
aboli. demergentes ⁊ animas suas. ⁊ ani/
mas proximorum in baratrum infernale.
eo ꝙ perquirant augurijs. auspicijs. ⁊ pro/
phanis sortilegijs. ea que contraria sunt et
diuinis preceptis ⁊ diuinis consilijs.
Istarum quattuor non scientiarum. sed
insaniarum. fluuij infernales sunt. stix. le/
thes. cochitus. flegethon. Stix odium. le/
thes obliuio. flegethon ardens. cochitus
luctus. Et ille insanie ducunt in obliuio/
nem diuinorum beneficiorum ⁊ precepto/
rum. In ardores prurientium concupis

scentiarum. In algores odiorum In lacus eternorum suppliciorum.

Scientiarũ autem ethnicarum licitaꝝ
Alia loyca.
Alia phisica.
Alia ethica.

Scdm Hieronymum ꝛ ſm Augustinum ad Volusianum.

Scientia loyca cum sit scientia de sermone. Alia grãmatica. Alia dyalectica. Alia rethorica. Harum due absqꝫ dubitatiõe. cum plus sint modi scientiaruꝫ q̃ scientie. fundamentaliter faciunt ad intelligentiaꝫ diuinorum. Tertia vero rethorica cum buccis tumentibꝫ. plus est inflatrix intellectuum. q̃ illuminatrix.

Scientia vero phisica extenso nomine.
Alia methaphisica.
Alia mathematica.
Alia naturalis.

Scientia methaphisica cum consideratione quidditatum nudissimaruꝫ ꝛ abstractissimarum. ac per hoc ꝛ insipidissimaruꝫ nullum saporem dat affectui.

Scientia vero mathematica cum consideratione magnitudinum que abstrahũt ꝛ a materia ꝛ a motu. nec sensum deuotõis nec motum bone operationis dat affectui

Scientia verò naturalis que motũ concernit ꝛ materiam. ꝛ sua obscuritate obfuscat intellectum. ꝛ propter dubietatem causarum naturalium pene in omnibus naturalibus contristat affectum. Unde ꝛ Aristoteles harum scientiarũ vel inuentor vel professor precipuus. propter latentiã cause. fluxus ꝛ refluxus maris in profundum maris. vt de eo legimus se submersit.

Scientia vero ethica
Alia monastica
Alia yconomica.
Alia politica.

Et istarum scientiarum vnus est finis. scꝫ beatitudo creata plena miserijs. que q̃dem beatitudo non est status omnium bonoꝝ aggregatõne perfectus. sed econtra est motus omnis veri boni consolatione priuat⁹ Contra istorum vnũquemqꝫ inuehit Hieremias ꝑpheta. Et quid tibi inq̃t vis ĩ via hac vt bibas aquam turbidaꝫ. Unde Augustinus de vera religione. Omissis ꝛ repudiatis nugis theatricis ꝛ poeticis diuinarum scripturarũ consideratione pascamus animũ atqꝫ potemus vane curiositatis fame ꝛ siti fessum ꝛ estuantem ꝛ fantasmatibus tanq̃ pictis epulis refici satiariqꝫ cupientem. Transite inquit ad me omnes qui concupiscitis me. ꝛ a generationibus meis adimplemini. Nulla enim scientia mundana adimplere potest animam quia in eis docetur tm̃ veritas creata. Omnis autẽ creatura vanitati subiecta est. Vanum autem est quod non confert ad plenitudinem cõtinenti. Et hec de materia scripture sacre dicta sufficiãt.

Comparatur tertio forma sanctarũ scripturarum rebus perspicuissimis. propter certitudinem veritatis. ꝛ rebus speciosissimis. propter pulcritudinem claritatis

Est enim sacre scripture infallibilis certitudo. propter processum inconfutabilem. Et incontaminabilis pulcritudo. propter lucem inobfuscabilem. Et hoc notatur cũ dicitur. Splendidum tanq̃ cristallum. Dicitur autem forma que est modus agẽdi. forma cristallina. quia ſm Isidorũ. xvj. ethimolo. cristallus oppositus solis radijs adeo rapit flammã vt aridis fungis igneꝫ prebeat. ꝛ stilus spiritussancti in traditione scripturarum succendit corda torpentia vel repentia Uirtus etiam cristalli est contra sitim ꝛ ardorẽ. ꝛ stilus scripturaruꝫ refocillat corda arentia. Cristallus insuper tritus ꝛ melle potatus. lacte replet vbera. Et stilus spiritussancti melle deuotionis imbibitus. lacte gratie replet mentis vbera. id ẽ intellectum ꝛ affectuꝫ. Per puritatem autem ꝛ peruietatẽ cristallinaꝫ. congrue trãsumitur forma scripturarum. quia sicut illa omnem impuritatem excludit. ita forma sacre scripture omnes reprehensiones elidit ꝛ ipsos reprehensores refellit.

Solent autem ĩ scripturam sacraꝫ quattuor genera defectuum homines infelices impingere. s.

Iniusticie.
Insipientie.
Inhonestatis.
ꝛ superfluitatis

De primo errore fuerunt quidam professores veteris testamenti. ſm ꝙ in Ezechiele scriptum est. xviij. Patres comederũt vuã acerbam. ꝛ dentes filiorum obstupescunt. non est equa via domini. Huius erroꝝ ex lege diuina sumebatur occasio deo dicēte

in Exodo.xx. Ego sum dominus deus tu/
us fortis ⁊ zelotes. vindicans iniquitatem
patrum in filios. vsqȝ in tertiam ⁊ quartam
generationem. Propter hec ⁊ similia qui/
dam legem mosaycam opinãtur iniustam
⁊ a deo bono ⁊ iusto minime datã fuisse mẽ
tiuntur. vt marchioniste ⁊ cerdoniani. ẜm
ꝙ recitat Damascenus. lib. de here. Hũc
errorem diffuse pertractat Augustin9 con/
tra Faustum. ⁊ contra aduersarium legis
⁊ prophetarum. Legis autem iusticia tam
in nouo ꝗȝ in veteri testamento commẽda/
tur. In Ecclesiastico quippe scriptũ ẽ. xxiiij.
Legem mandauit Moyses in preceptis iu/
sticiarum. Et Sapie. vi. nominatur lex iu/
sticie. De ipsa etiam dicit apostolus Roma
norum. vij. Itaqȝ Lex quidem sancta ⁊ mã
datum sanctum ⁊ iustum ⁊ bonum. Legis
etiam diuine iusticia velut a populi ore pro
batur per humanarum rerũ iusticiam. que
a diuina lege deriuantur. ẜm ꝙ aperte do/
cet Origenes libro Numerorũ. caplo. xxvij
Adducitꝰ etiam ad hocidem pro signo. ꝙ
nonnulle leges veteris testamenti tangun
tur in iure ciuili. Cum tamen leges roma/
norum ceperint a numa pompilio. qui suc
cesserat Romulo. ẜm Isidorũ libro. v. in pri
cipio. Hic romulus mille annis fuisse pro
batur posterior Moyse. vt dicit idẽ Isido
rus libro quinto in fine. Concordat autem
isti sententie. ꝙ veterũ legũ in quibus mul/
ta legi dei fuere contraria. iam nullus vsus
est a tempore Constantini imperatoris chri
stiani. nouis incipientibus. ⁊ postea p The
dosiũ imperatorẽ etiã christianum. ad ordi
nem conuenientẽ redactis. ẜm ꝙ docet Isi
dorus eodẽ libro quo supra. Hec ergo om
nimoda signa sunt ꝙ ius ciuile ẜm legẽ di/
uinam regulatur ⁊ ordinatur. ꝗȝuis adhuc
aliqua reperiantur in eo. que a iure diuino
discordent. sicut de vsuris ⁊ concubinis et
quibusdam alijs paucis. ẜm ꝙ patet in ca/
none. dis. x. Lege imperatorum. que om̃ino
vel abrogata sunt vel abroganda. quia lex
que obuiat sacre scripture ⁊ decretis pape.
⁊ moribus bonis. nullius debet esse momẽ
ti. dis. xij. Non licet. Alij sunt qui insipiẽ/
tiam in sacram scripturam impingunt. ẜm
ꝙ insinuat apostolus ad Corinth. j. Iudei
signa petunt ⁊ greci sapientiam querunt.

Impingunt autem insipientiam. rei. ver/
bi. ⁊ modi. Rei. quoniam de rebus humi/
libus videtur agere. vtpote de iugulatione
pecorum. de lepra domorum vel vestium.
de contextione analogiarum. ⁊ quibusdam
alijs. que parum aut nihil ad sapientiã ani
mi vel bonitatem conferre videntur. cum
tam ars ꝗȝ virtus consistãt circa arduum ⁊
difficile. Talem se fuisse confitetur Augu/
stinus ante suam plenam conuersionem ad
deum suum in confess. dicens. Itaqȝ institui
animum meum intendere in scripturas sa
cras. vt viderem quales essent. Et ecce vi/
deo rem non compertã superbis. neqȝ nu/
datam pueris. sed incessu humilem. succes
su excelsam. ⁊ velatam mysterijs. Et nõ erã
ego talis vt intrare possem in eam. aut cer
uicem inclinare ad eius ingressum. Sed vi
sa est mihi indigna cum dignitati tulliane
compararẽ. tumor enim meus refugiebat
modum illius. ⁊ acies mea non penetrabat
interiora eius. Verũtamen illa erat que cre
sceret cum paruulis. sed ego dedignabar
esse paruulus.

Simplicitatis ⁊ insipientie verbi. lex di
uina frequenter arguitur. sed ab illis qui
post quarundã litterarum secularium ver
bosam. potiꝰ ꝗȝ fructuosam eloquentiam ad
sacram scripturam recenter accedunt. ẜm
ꝙ de seipso beatus Hieronymꝰ scribit ad
Eustochium. Itaqȝ miser ego lecturꝰ Tul
lium ieiunabam. ⁊ post crebras vigilias pla
to sumebatur in manibus. Si quando in
memetipsum conuersus prophetas legere
voluissem. sermo horrebat incultus. ⁊ quia
lumen cecis oculis non videbam. nõ ocu/
lorum putabã culpam esse sed solis.

Modum autem tractãdi quo sacra scri
ptura contexitur. reprehendunt indocti. ẜm
Rabanum. c. xxiiij. H. Procedit enim. nar/
rando. precipiendo. prohibendo. cõminan
do. promittendo. qui modus potius ad le
gem pertinet ꝗȝ ad artem. que procedit per
modum questionis. responsionis. opposti
onis. solutionis. nunc diffiniens. nunc di/
uidens. nunc arguens. nunc ꝯcludens.

Erroris primi ⁊ tertij destructio est. quia
scriptura sacra est de deo tanꝗȝ de subiecto
nobilissimo ⁊ arduissimo. vnde ⁊ theologia
dicitur. Destruitur etiam per hoc ꝙ om/
ne genus veritatis ⁊ sapientie in scriptura
sacra reperire contingit. ẜm Augustinũ de
doctrina xpiana. libro. ij. Ait enĩ sic. Quic/
quid homo extra sacram scripturam didi/

cerit. si noxium est ibi damnatur. si vtile ibi
inuenitur. Et cum ibi quis inuenerit om/
nia que vtiliter alibi didicerit. multo abun
d[illegible]tius ibi inueniet ea que nusq̃ alibi. sed
in illarum tantũmodo scripturarum mira
[illegible]
tur. Idem etiam epistola. iij. ad Volusia
num. q̧ in ipsa omnis philosophia reperi/
tur. logyca. phisica. ethica. Isidorus libro
scdo ethymologiaꝝ. ca. xxiiij. de libris exẽ/
plificat in quibus specialiter predicta tra/
ctantur. dicens. In his tribus generibus
[illegible]
quia diuina consistunt. Nam aut de natu/
ra disputari solet. vt in Genesi ꝛ Ecclesiaste
aut quantum ad rerũ naturalium genera/
tionem ꝛ corruptionem ꝛ alteratione͂. Aut
de moribus. vt in Prouerbijs ꝛ omnibus
sapientialibus libris. Aut de logyca. pro q̃
nostri theoricam sibi vendicant. vt in Can
ticis ꝛ euangelijs. Cassiodorus super psal.
Ad veritates in speciali descendit. ostẽdens
ex quibus locis scripturarum sacrarũ phi
losophi veritates libris suis insertas acce/
perunt. nunc de topic̃. Aristotelis. nunc de
geometria Euclidis. nunc de alijs philoso
phis faciens mentionem. Unde libro de
sacre scripture institutione sic dicit in pro/
logo. Constat quidẽ in origine spiritalis sa
pientie. scꝫ scripture sacre. aut disciplinarũ
aut artium liberalium initia seu indicia fu
isse seminata. que postea doctores seculari
um litterarum. ad suas litteras prudentis/
sime transtulerunt. Quod apto loco in ex/
positione psalterij fortasse declarabimus.

Recte ergo dicitur Ecclesiastici. xix. In
omni sapientia dispositio legis. Et non im
merito. quia in dispositione angelorum da
ta est. Actuũ. vij. De libro Job sic dic̃ Hie
ro. epistola. iij. H. q̧ omnes leges dyalctice
propositione. assumptione. confirmatione
determinat. cuius verbi Cassiodorus vbi
prius faciens mentionez. sic ait. Si ita est.
imo quia aliter esse nõ potest. qꝺ tanti viri
probat auctoritas. Ubi sunt qui dicunt ar
tem dyalecticam a scripturis sanctissimis nõ
incepisse. Contra istos loquitur Basilius
examerõ. omel. iij. Nullus argumentatio/
nem illorum qui de celo disputant. dispu/
tationi spiritualium velit conferri sermo/
num. quantum enim caste viuentium mu/
lierũ pulcritudo, meretricie formositati p̃/
ponitur. tantũ noster sermo dignoscitur p̃
latus esse illorum doctrine. Unde Sapi/
entie vij. Candor est lucis eterne ꝛc̃.

Contra secundos scripturam arguen/
tes de simplicitate dicendi ꝛ defectu eloq̃n
tie. loquitur Augusti. iiij. de doctrina chri
stiana. c. j. A. Ubi litterarum sacrarum au
ctores intelligo. non solum nihil eis sapien
tius. verũ etiam nihil eloquentius mihi vi
deri potest. Et audeo dicere. omnes qui re
cte intelligunt quod illi loquuntur simul i
telligere non aliter eos loqui debuisse. Si
cut enim est quedam eloquentia que ma/
gis etatem iuuenilem decet. est que senilem
nec iam dicenda est eloquentia si p̃sone nõ
conueniat eloquẽtis. ita est que viros sum
ma auctoritate dignissimos. planeq̃ diui/
nos decet. Hac illi locuti sunt. nec ip̃os de
cet alia. nec alios ipsa. Possem quidẽ si va/
caret omnes virtutes ꝛ ornamenta eloquẽ
tie. de quibus inflantur illi qui linguam su
am auctorum nostrorũ lingue preponunt
in litteris diuinis ostendere.

Tertium genus macule quod in sacraꝫ
scripturam impingunt est inhonestas. Em
q̧ patet per Augustinũ cõtra Faustũ. xxij.
A. Dicebat enim Faustus. q̧ hebreorum
scriptores tanq̃ leprã aut scabiem abomi/
nanda ꝛ turpissima precepta. s. verbis dei
commiscebant in lege. Et est erroris huiꝰ
occasio. q̧ tam de corporalibus immundi
cijs q̃ spiritualibus mentio fit in lege diui
na. Hunc errorem tangit Rad. nobilis ex/
positor sup̃ Leuic̃. c. xviij. vbi de p̃dictis im
mũdicijs diffuse tractat̃. sic inquiẽs. Mul
ti cum in scripturis sacris talia audiũt. ab/
ominantur. auertunt auditum. ꝛ pene si au
deant legem diuinam q̧ in ea talia scripta
sunt reprehendere nituntur. Cõtra quos
idem inuehit. lib. xiiij. c. vj. Ut quid nos te/
meraria p̃sumptõne arguimus lucẽ. q̃ nos/
ipsos nobis ostendit. arguimus verbũ dei
quod sine vicio vicia nostra reprehendit.
Quid agis humana superbia. tante sũt sor
des tue. in has feces deuoluta es. vt sermo
dei qui cur i tui suscepit. non aliter tibi sub
uenire possit. nisi in stercora tua quodam/
modo manus mitteret. vt tibi sordes de/
trahat. si dici fas est ipse contrahat. Sicut
tamen radius solis incontaminatus cloa/
cas penetrat. Sic stilus spiritussancti
attingit vbiq̃ propter sui mundiciam.

⁊ nihil inquinatum incurrit in illū. Scriptura sacra quasi tibi potio temperata est Si eius amaritudo palatum tuum cōtristat. quid accusas medicū. Deus magnus medicus magnum suscepit egrotum. vniuersum genus humanū. Huic languido quia diuersi sunt mores. varie egritudines varias in verbo suo temperauit confectiones. quod non pdest tibi prodest alteri Neqꝫ enim tuū tantūmodo in scriptura sacra geritur negocium. Omniū est ibi salꝰ reposita. Si igitur sentis te talem non esse. qualem scriptura describit. gratias age deo. q̄ a talibus te seruauit. Aliis tamen adhuc lāguentibus. ne velis subtrahi medicinam Omnia ergo que in volumine legis inuenis comede. ſm q̄ in Ezechiele. iii. scriptū est. Nil ducas spernendum. nil estimes abiiciendum. Ex hoc enim q̄ sacra scriptura detestando narrat enormia. non solum nō vituperari. verū etiam extolli meretur. ſm Augustinū contra Faustum. li. xxii. qui de speculo ⁊ luce ponit ad idem exemplum sic dicens. Peccatū Loth cui perhibitum est anteqꝫ peccaret iusticie testimonium. non modo non decolorabat deitatē dei vł scripture illius veritatem. verū etiam laudandum diligendumqꝫ ɔmendat. q̄ tanqꝫ speculi fidelis nitor admotarum sibi personarum. non solū que pulcra atqꝫ integra. sed etiam que deformia sunt atqꝫ viciosa indicat. Nunquid cuiusqꝫ membra distorta deprauant lucem. sic nec cuiuspiā maledicta malam scripturā faciūt. qua prodente legētibus innotescunt. Verūtamen nō semper cum turpium facit mentionē. ūbis vtitur manifeste turpibus. sed infra pifrasym loqui consueuit. que figura circuitu ⁊ circūlocutione verboꝝ feditatem euitet. ſm Isidorum ethimoł. lib. xiiii. Unde ⁊ Rabanꝰ sic ait. c. de materia. Loquela hebrea vocata fuit loquela sanctitatis. illud autem nō putes q̄ fuerit propter electionem nostrā. sed recte vocatū fuit hoc linguagium. In ipso nāqꝫ non inuenies nomen vnū propium fornicationis. nec inuenies nomen impositum alicui membro qđ turpe est nominare. sed loquunť de eis per verba trāsumpta ⁊ accōmodata. Merito ergo vocať lex discipline. Ecci. xv. ac sanctissima ⁊ grauissima. ii. Mach. vi.

Tertius error circa modum procedendi destruitur a Cassiodoro super. Ps. in principio. Scriptura multis modis genera sue locutionis exercet. diffinitionib⁹ succincta. scematibus decora. verborum pprietate signata. sylogismorum complexionibus expedita. disciplinis irrutilās. Hec proprie relucent in scriptura. ⁊ ab aliis sanctis vsurpantur. vt cunctis appareat prius ad exprimendam veritatem. iustis mentibus datū. quod postea gentiles humane sapientie aptandum putauerunt. Vñ Isidorus ethimoł. lib. ii. c. ix. A. dicit q̄ apostolus sepe proponit. assumit. confirmat atqꝫ concludit.

Sed preter illum modum tractādi scientialem. habet scriptura modum sibi proprium. quem beatus Gregoriꝰ. xx. lib. moralium. A. eleganter describit sic inquiens. Quis omnem scientiā atqꝫ doctrinā scriptura sacra absqꝫ vlla comparatione transcendat. vt taceam q̄ vera predicat. q̄ ad celestem patriam vocat. q̄ a terrenis desideriis ad superna amplectenda cor legentis immutat. q̄ dictis obscurioribꝰ exercet fortes. paruulis humili sermone blanditur. q̄ nec sic clausa vt pauesci debeat. nec sic aperta vt vilescat. q̄ vsu fastidium tollit. q̄ legētis animū humilibus verbis adiuuat. sublimibus sensibus leuat. Et aliquo modo cum legentibus crescit. q̄ a rudibus lectoribus semper quasi vetus recognoscitur ⁊ tamen doctis semper noua reperitur. Ut ergo de rerum pondere taceā. sciētias omnes atqꝫ doctrinas ipso locutiōis sue more transcendit. quia vno eodemqꝫ sermone dum narrat textum. prodit misterium. ⁊ sic scit preterita dicere. vt eoipso nouerit futura predicare. Propterea dicit Augustinus super Geñ. libro. v. B. q̄ sacra scriptura sic loquitur. vt altitudine sua superbos irrideat. profunditate attentos terreat. veritate magnos pascat. affabilitate paruulos nutriat.

Quartus defectus quem errantes ī scripturam solent impingere est superfluitas. dicunt enim q̄ genealogias superfluas texit. ⁊ hystorias productas ponit. ⁊ multa īutiliter repetit.

Hunc errorem tangit ⁊ reprobat Rabanus. caplo. clxxxi. dicens. Verba quedam de archanis legis sunt in quibus errauer/

runt multi. Hec autem sunt hystorie et nar/
rationes que repetũtur in lege. et rememo/
ratio generationum filiorũ Noe. Et sub/
iungit in fine cap'li. Sed scito q̃ cuiuscũ/
q̃ rei rationem non aduertis in lege. res il
la causam habet fortem. s'm q̃ dixerunt sa/
pientes. non est aliquid frustra in nob. id
est. in sapientia tradita nobis. qd̃ si frustra
est. ex nobis est. id est. ex defectu sciẽtie no/
stre. Nam iniustis sacra scriptura videt' in/
iusta. Insipientibus stulta. Obscenis im/
munda. vanis superflua. Sic econtra sa/
pientibus videtur omnis sapientie cõten/
tiua. Propter quod Gregorius. xxxi. mo/
ralium comparat eam manne.

Q' vero aliena sit a scriptura superflui/
tas omnis. Matthei. v. manifestum est
testimonio saluatoris. Amen quippe dico
vobis. iota vnum aut vnus apex non pre/
teribit a lege donec omnia fiant &c. Non so
lum ergo minima littera iota superfluit. s3
nec littera minor apex qui litterarum am/
biguitatez distinguit. q̃to magis nulla scri
pture sacre syllaba. vel dictio. vel sentẽtia su
perfluere potest. Propter quod de libris
illis qui maxime videntur narrare sup'flua
Dicit Hieronymus epistola. xxxiij. In le/
uitico singl'a sacrificia. imo singule pene sil/
labe. plene sunt sensibus. Numeri vero
nonne totius arismetrice mysteria cõtinẽt.
Liber paralipomenõ tantus est. q̃ si ne co
scientiam scripturarum si quis voluerit ar
rogare. seipsum irrideat. Per singula quo/
q̃ nomina. iuncturasq̃ verborum et preter
misse in lib. Regum narrantur hystorie. et
innumerabiles explicantur euangelij que
stiones. Unde Cassiodorus libro d' sacre
scripture institutione. In scripturis san/
ctis nimietas non arguitur. sed magis im/
portunitas crebra laudatur. Et merito. q2
quanto noticia rerum salutarium plus di/
scitur. tãto amplius credentibus atq̃ ope
rantibus. eterna vita prestatur. preterita si/
ne falsitate describuntur. presentia priusq̃
videantur ostenduntur. Futura quasi per
fecta narrantur. Ubiq̃ in eis veritas re/
gnat. Ubiq̃ diuina virt⁹ irradiat.
Ubiq̃ panduntur humano generi profu
tura.

Comparatur ergo scripturarum sacra/
rum origo rebus eminentissimis. propter
altitudinem dignitatis. Est enim eius in/
attingibilis altitudo. propter auctoritatez
inuiolabilem.

Comparatur scripturarum sacraR ma
teria rebus affluentissimis. propter pleni/
tudinez bonitatis. Est enim eius inexhau
stibilis plenitudo. propter profunditatem
imperscrutabilem.

Comparatur scripturarũ sacrarum for
ma siue modus agendi rebus perspicatissi
mis. propter certitudinem veritatis. Est ei
eius infallibilis certitudo. propter proces/
sum inconfutabilem.

Comparatur scripturarum sacrarũ for
ma que est modus loquendi rebus specio
sissimis. propter pulcritudinem honestat'.
Est enim eius incontaminabilis pulcritu
do. p'ter claritatẽ inobfuscabilẽ.

Comparatur scripturarum sacrarum fi
nis rebus efficacissimis. propter magnitu
dinem virtutis. Est enim eius impreciabi/
lis valitudo. propter fructum inestimabi/
lem. Et ex vtraq̃ parte fluminis lignum
vite &c.

Comparatur scripturarum sacrarum fi
nis extrinsecus rebus cõmunissimis. pro/
pter amplitudinem charitatis. Est enim
cõmunissima habitudo. propter cõmuni/
cationem interminabilem.

Notatur autem mirabilis vtilitas. tam
in fructu ligni vite q̃3 etiam in numero fru/
ctuum. Lignuz illud ex vtraq̃ fluminis
parte plantatum. christus est. qui est finis
noui et veteris testamenti. quia finis legis
christus est ad iusticiam omni credenti.

Lignum vite legit' plantatum ĩ medio
paradisi in principio canonis.

Christus autem fuit medi/
um septiforme.

Medium essentie. quod est de conside/
ratione methaphisici.

Medium nature. quod est de conside/
ratione phisici.

Medium distantie. quod est de conside
ratione mathematici.

Medium doctrine. quod est de conside
ratione dyalectici.

Medium modestie. quod est de conside
ratione ethici

Medium iusticie. quod est de conside/
ratione pollitici.

Medium concordie. quod est de consideratione theologi.

Medium essentie est christus origine p̄marium.
Medium nature virtuali cōnexione p̄ualidum.
Medium distantie centrali infinitate p̄fundum.
Mediū doctrine rationabili manifestatione clarissimū.
Medium modestie discreta electōne p̄cipuum.
Medium iusticie iudiciali seueritate p̄celsum.
Medium concordie perfecta conciliatione pacatum.
Primum mediū essentie est christ⁹ eterna generatione.
Medium nature in incarnatione
Medium distantie in passione.
Medium doctrine in resurrectione
Medium modestie in ascensione
Medium iusticie in iudicij examine
Medium concordie in sempiternā beatitudine.
De isto ligno benedicto domio ihū christo est tota scriptura sub ratione medij sepciformis. Nam de deo seu verbo incarnādo est vetus testamētum. de deo incarnato totum nouū testamētum ita q̄ in veteri testamento verbum dei erat medium naturarum vniendarū. scȝ diuine z humane In nouo est medium naturarū iam vnitarum Sed quoniā in vnoquoq̄ʒ prius quod carnale deinde quod spirituale. ideo vetus testamētum premittitur.
Verbum dei in veteri testamēto humanandum.
Prefigurabatur.
Premonstrabatur
Promittebatur
Predocebatur
Prophetabatur.
Presagiebatur figuris Premonstrabat exemplis Promittebat patribus. Predocebatur sapientialib⁹ documētis Prophetabatur oraculis Idcirco vetus testamentum quadripartitū est in libros legales. hystoriales. exemplares. prophetales sapientiales. Prefigurabatur autem verbum dei incarnandū seu humanandū i legalibus figuris remotis. remotioribus. remotissimis. In Geñ. quidem figuris remotissimis presagiebatur. ortus. occasus. triumphus. cultus. Ortus in ligno vite plantato in medio paradisi. id est. v̄bo dei. diuine z humane naturis inserto in medio militantis ecclesie. sm glosam. occasus passionis in Abel. triumphus resurrectionis in Noe. cultus pietatis in Abraam. Augustinus in quodā sermone. Adam dixit illō verbum post soporem. benedicta filia tu a domino.
In Exodo vero figuris remotioribus prefigurabatur verbū humanandū nasciturum in Moyse. natum occultandū propter Pharaonē. sic christus p̄pter Herodē. reuelandum ad populi captiuati liberationem. populi captiuantis interemptionem. liberati instructionē per legem. vt exercitatus in lege veteri assuefieret ad legē euangelij. Varietas sacrificiorum libri Leuitici sm Origenē. vnum verū sacrificium qđ offerendum in fine tempoꝝ. premōstrabat scȝ christum. qui est sacerdos z hostia.
Liber vero Numeroꝝ ordinem z cōnexionem membrorū corporis christi mystica subtilitate mirabili prefigurat. z ordinē ecclesiastice hierarchie proficiscētis in via. z peruenientis ad patriam.
In Deuteronomio. qđ est deuna legis repetitio. ad memoriā reducūtur beneficia dei omnipotentis. vt artius infigatur memorie incarnatio verbi. que est beneficium beneficiorum. vbi de semine iude prophetam suscitandū cōmemorat. sicut Jacob in suis benedictionibus cōmemorat. Josue christū z re p̄signat z nomine. precipue q̄ntum ad distributionē terre. quam funiculo distributionis distributurus est christus. qui constitutus est a deo iudex viuorum z mortuorum. Act. Multitudo iudicum sibi īuicem succedentiū. vnum verum iudicem presagiebat christum potissime q̄ntum ad triumphum resurrectionis. Nam Samson maximus iudicum. primo clausus z obsessus a Philisteis. qui nocte media victis hostibus portas confregit. figurat christum qui nocte media cum descendisset in infernum. liberatis patribus portas inferni confregit. cuius etiam incontaminata mater z virgo significabatur in vellere Gedeonis.

Copula maritalis Booz israelite ⁊ ruth
alienigene signat coniunctionẽ christi ⁊ ec/
clesie de gentibus. quam discalciatus ille
contẽpserat Liber regum illum significat
in cuius femore scriptũ erat ⁊ est. Rex regũ
⁊ domin⁹ dominantiũ. Qui cum sit rex et
sacerdos. in primo libro presignat. vt eua/
cuaturus sacerdotiũ legale in depositione
seu extinctione Heli. ⁊ substituturus sacer
dotium nouũ in substitutione Samuelis
qui non fuit de stirpe aaron. translatur⁹ eti
am regnum ab israel in reprobatione saul
⁊ confirmatione Dauid In libro secun
do promittit xp̄s de semine dauitico nasci
turus In tertio libro in figura pacifici sa
lomonis. prefigurat xp̄s qui est pax nostra
qui fecit vtraq̄ vnum. cui⁹ etiam corporis
mystici typus fuit materiale templũ Salo
monis. In quarto libro Regũ prefigu/
ratur christ⁹ vt euacuatur⁹ omnem gentili
tatis ritum in interemptiõe pseudo ꝓpheta
rũ per helyam. ⁊ vt suscitaturus mortuos
in Helyzeo. vt cõfectur⁹ eucharistie sacra/
mentum in pane subcinericio. vt ascensur⁹
in celũ in translatione Helye i curru igneo
In libro Paralip. in confirmatione re/
petitur In primo translatio sacerdotij. In
secundo translatio regni. Liber Esdre
⁊ neemie xp̄m p̄figurãt q̄tũ ad feruorẽ zeli
quo christus inardescebat ad reedificatio/
nem templi veri. quod sumus nos.

In libro Job premonstrabat christus
vt exemplar summe patientie. In Tho
bia vt exemplar summe modestie In iu
dith vt exemplar summe pudicicie. In
Hester vt exemplar summe clemẽtie In
Machabeoꝝ summe cõstantie.

Libri sapientiales christũ redolẽt vt do
ctorem vniuersalẽ. sicut liber Ecclesiastic⁹.
vt doctorem specialem ad virtutis initia/
onem. in puerb. Ad cõtemptum vanitatis
in ecclesiaste. Ad gustũ suauitatis et ample/
xum charitatis. in canticis. Ad speculami
na veritatis. in sapiẽtia. In prophetis chri
stus p̄nunciabat ⁊ postulabatur. Postula
batur q̄dẽ per orationis instantiã in ꝓphe/
tia Ps̄ dauid. Prenunciabat Isaias in/
carnationis mysterium. Hieremias appro
priate loquendo passionis remediũ. Eze
chiel resurrectionis tropheũ. Daniel re/
tributionis iudiciũ. Duodecim prophe/
te in angustia vnius voluminis coartati
christum presagierũt. sicut ipsum duodeci
apostoli predicauerũt. vt numerus testiũ
esset non tm̄ sufficiens. sed abundãs No
uum testamentũ quia cõtinetur in veteri si
cut rota in rota. Nihil eñ est aliud nouum
testamentũ q̄ᵹ vetus spiritualiter expositũ
diuiditur conformit vt. testamento. Cõ/
tinet enim seu agit d̄ verbo incarnato chri
sto. qui est gigas gemine substantie. q̄tum
ad naturam. Gemine potẽtie. q̄tum ad ef/
ficaciam seu officium. s. deus. homo. rex. sa/
cerdos.

Primũ est euangelium s̄m Mattheũ
in quo agitur d̄ verbi incarnati hũanitate.
Secundũ est euangelium s̄m Marcũ.
in quo agitur de eius regia potestate
Tertium s̄m Lucam. in quo agitur de
eius sacerdotali dignitate.
Quartum s̄m Johannẽ. in quo de eius
deitate.
De christo autẽ quo ad iudicij districtio
nem ⁊ sempiternã beatificationẽ. agitur in
Apocalipsi. qui est liber propheticus.
De christo q̄tum ad corporis sui mysti/
ci tribulationem. in actib⁹. Q̄tum ad cor
poris mystici totius eruditionẽ vniuersa/
lem. in canonicis epistolis Q̄tum ad cor
poris mystici membroꝝ eruditionem spe/
cialem. in epistolis Pauli.
Sunt libri no. testa. si partiales epistole
numerentur insolidum li. xxvij. qui nume/
rus est secundus cubicus. ter. tria. ter.
Aliter sunt octo. Et quanto amor est per
fectior timore. ⁊ paucitas amabilior multi
tudine. tanto nouum testamentum perfe/
ctius ⁊ amabilius veteri testamento.

Explicit principium in libros sacre
scripture beati Bonauenture docto
ris seraphici.

Incipit liber docto

ris seraphici sancti Bonauenture ordinis minorum. sancte romane ecclesie cardinalis et episcopi Albanensis. super Gen. q Luminaria ecclesie intitulatur siue Illuminationes. siue de quinque visionibus

Sermo primus Q ecclesia est cogregatio rationaliu. Synagoga vero brutaliter viuentium. et q multiplex est mediu.

In medio eccle

sie aperiet os eius et impleuit eum dominus spiritu sapientie et intellectus. Eccli. xv. In verbis istis docet sapiens prudentem. quibus debet sermonem

Depromere.
Unde incipere.
Ubi terminare.

Primo quibus debet loqui. quia ecclesie. non enim dandum est sanctum canibus. nec margarite spargende sunt inter porcos. Matthei. vij.

Secudo vbi debet incipere. quia a medio quod est christus. quod mediu si negligatur nihil habetur.

Tertio vbi terminare. quia in plenitudine seu adimpletione spiritus scientie et intellectus.

Sed primo loquendum est de nobisipsis et videndu quales esse debemus. Si enim oculo infirmo exponatur radius. potius excecatur q illuminatur. Loquendu est ergo ecclesie. que quide est conuocatio rationaliu. Synagoga aute est congregatio gregum et hominu brutaliter viuentium. Ecclesie loquendum est. que quide est vnio rationalium vniformiter et concorditer vnitorum.

Per concorde et vniformem custodiam diuine legis.

Per vnionem et cocordem coherentiam diuine pacis

Per vniforme et concordem cosonantia diuine laudis.

Hec autem ordinata sunt quia laus esse non potest vbi non est pax. nec diuina pax vbi non est obseruatio diuine legis.

De concordi et vniformi custodia diuine legis scribitur. primo ad Thimotheum. iij. Hec scribo tibi fili Thimothee. vt scias quomodo oporteat te couersari in domo dei. que est ecclesia dei viui. columna et firmamentum veritatis. Ecclesia dicitur columna et firmamentu. et quia mentis illustrametum. et quia virtutis stabilimetum. quia venientes ad eam illustratur per fidem. et stabiliuntur per virtutis costantiam. Et hec duo facit lex diuina. Unde est columna filiorum israel. per cuius motum apparet omnia. quomodo agendu. et quomodo quiescendum. In hoc enim omnes ecclesie concordat. vt custodiant lege dei. vt olim totus populus motum nubis aspiciebat. Qui ad hac no aspicit semper. non est de vnitate ecclesie. vt si no eam intelligas. et si intelligas et non sequaris

Iterum loquendu est ecclesie rationalium vnitoru per conforme et concorde coherentiam diuine pacis. In Ecclesiastico iij. Filij sapientu. ecclesia iustorum et natio eorum obedientia et dilectio. Ecclesia enim natio diligens se est. Dilectio enim nascitur ex legis impletione. Lex enim precipit dilectionem. i. ad Thimote. primo. Finis precepti est charitas de corde puro et conscientia bona et fide no ficta. Et apostolus Romanorum. xiij. Qui diligit proximu legem impleuit. Et probatur per verbu saluatoris. Matthei. xxij. In his inquit vniuersa lex pendet et prophete. Oportet ergo vt legis obseruatores sint amatores. Joh. xiij. In hoc cognoscent omnes q discipuli mei eritis si dilectione habueritis ad inuice. Apostolus. j. Corin. xiiij. No est deus dissensionis sed pacis.

Item loquendum est ecclesie rationalium vnitoru per vniformem et concorde cosonantiam diuine laudis. Ps. xxj. Apud te laus mea in ecclesia magna. Sicut ex multitudine vocum vnitarum secundum quandam proportione et armoniam dulcedo fit cantus. sic ex multorum affectione armonia spiritualis placens deo altissimo. Psalmo. lxxvij. In ecclesijs benedicite deo domino de fontibus israel. Qui autem sunt obseruatores diuine legis. sunt amatores diuine pacis. et persolutores diuine laudis His debet fieri sermo.

Qui aute rapitur a gratia. est extra ecclesia et illi fieri sermo no debet. Rapitur aute spi-

ritus carnalitatis ⁊ cupiditatis. cōtra primum. Hi duo spiritꝰ auertūt hominem a lege dei. ⁊ excecāt duos oculos mentꝭ. Lex enim dei pcipit bonū cōmune ⁊ bonū spirituale. ⁊ retrahit ab amore fedo qui est carnalis. ⁊ ab amore priuato qui est cupiditatis. Lex quippe odiosa est. ⁊ carnali et cupido nec vtrūqꝫ vnqꝫ audire vult. Sūt eñ sicut canis ⁊ porcus. Canis semp cupidꝰ ⁊ nunqꝫ cōmunicare volēs. Porcus autē in loco semp esse vult immūdo.

Item cōtra coherentiā pacis. spiritꝰ malignitatis ⁊ crudelitatis. inuidꝰ ⁊ iracūdus Et hi duo totū peruertūt. Inuidus oīe bonū cōuertit in malum. Iracundꝰ omne malū in bonū. etiā ipsam redditionē mali reputat bonū. Et ideo ponūt tenebras lucem. vel lucē tenebras. Isa. v. Unde nō sūt idonei ad audiendū legē dei.

Iterū contra cōsonantiā diuine laudis spiritus psumptionis ⁊ curiositatis. ita qꝛ psumptuosus deū nō magnificat. sꝫ se laudat. Curiosus autē deuotionē non habet. Unde multi sunt tales qui vacui sunt laude ⁊ deuotione. ⁊ si habeāt splendores sciētiarum. Faciūt eñ tales more vesparum. que nō habent fauū mellis sicut apes que mellificant. Talibꝫ eñ iam dictis non est faciēdus sermo. quia sunt domꝰ exasperās Et aliquādo pter indispositionē auditoꝝ facit dominꝰ linguā adherere doctorū palato Sed loquendū est v. fratribus. Ps. xxi. Narrabo nomē tuū fratribꝫ meis. ī medio ecclesie laudabo te. Et vt viris spūalibus vt a sapiētia mundana trahātur ad sapientiā christianā. Precessit eñ impugnatio vite christi in moribꝫ per malos theologos. ⁊ doctrine xpi per falsas opiniones. et p argumēta Arist. Nō ei redeundū est in egyptum per desideriū viliū ciboruꝫ. aleorum. porroꝝ. peponū. ⁊ dimittēdus cibus celestꝭ Et sic patet primū.

Circa secundū nota. qꝛ incipiendum est a medio. quod est christꝰ. Ipse est enim mediator dei ⁊ hominū. tenēs mediū in omnibus. Unde a christo incipiendū est. vt veniatur ad sapientiā christianā. Cuiꝰ probatō est. quia nemo nouit filiū nisi pater. neqꝫ patrem quis nouit nisi filius ⁊c. Matthei. xi.

Sicut ergo species ducit in cognitionē obiecti. ita verbū seu filius. qui ē species patris. ducit in patris cognitionē. Unde signantissime dicebat Philippus. Ostende nobis patrē ⁊ sufficit nobis. Johis. xiiij.

Alia ratio est quia ab illo incipienduꝫ est a quo duo maximi inceperūt. Moyses diuine sapiētie inchoator. Johānes diuine sapientie terminator. Moyses dixit. In principio creauit deus celum ⁊ terrā. id est. in filio. sm Augꝰ. Johānes vero intonuit. In principio erat verbū. ⁊ verbū erat apud deum. ⁊ deus erat verbū. hoc erat in pncipio apud deum. omnia p ipsum facta sunt.

Si ergo ad noticiā creature peruenire non potest. nisi per id quod facta est. necesse est vt ante omnia verbū verax pcedat te. Ecclesiastici. xxxvij. Tertia ratio est. quia in christo sunt omnes thesauri sapientie ⁊ sciētie dei absconditi. Col. ij. Ergo christus est medium omniū scientiaꝝ.

Est autē septiforme medium.

Essentie. qd est methaphisicū. ⁊ eternali originatione primariū.

Nature. qd est phisicū. ⁊ est virtuali diffusione perualidū.

Distantie. quod est mathematicū. et est centrali pfusione pfundum.

Doctrine. quod est loycum. ⁊ est rationabili manifestatione pclarum.

Modestie. quod est ethycum. ⁊ est morali electione precipuū.

Iusticie quod est politicū. ⁊ est iudiciali examinatione pcelsum.

Concordie. quod est theologicū. ⁊ est vtili cōciliatione pacatum.

Medium essentie fuit Christꝰ in eterna generatione.

Medium nature fuit christꝰ in incarnatione.

Medium distantie fuit christꝰ ī passiōe

Medium doctrine fuit christꝰ in resurrectione.

Medium modestie fuit christꝰ in ascensione.

Medium iusticie erit christꝰ ī futuro examine.

Medium concordie erit christꝰ ī sempiterna beatificatione.

Primū ergo medium est essentie eternali generatione primarium. Esse autem cōuenit pmo enti sm rationē triformē.

Habet enim primū ens.

Esse ex seipso qd est in rone pncipii ori/ginantis. Pater est huiusmodi

Esse fm seipsum. qd est in rone medii ex emplantis. Uerbu est hmoi

Esse pter seipsum. qd est in rone termi/ni quietatis. Spusanct⁹ est hmoi.

Hunc triphariu modu essendi tangit apostolus ad Ro. xi. Ex ipso z p ipm z in ipso sunt oia. De tres psone equalissime nobilitatis sunt. qz eque nobilitatis est spuisctu psonas terminare sicut in pre psonas ori/ginare. z in filio oia psentare. Licet autem methaphisic⁹ ex psideratioe pncipiox sube pticularis z create ad essentia vniuersalem z increata assurgat vt habet ronem princi/pii summi z finis vltimi. no tame in ratioe patris z filii z spus scti. Methaphisic⁹ enim assurgit ad illud esse psiderandu in roe pn cipii omia originantis. Et in h puenit cum phisico q origines rex psiderat. Assurgit etia ad eternu ens cosiderandu ratioe vlti/mi finis. Et in h puenit cu morali siue ethi co q reducit omia i vnu fine siue vnu sum/mu bonu psiderado felicitate practica seu speculatiua. z sic psiderat felicitatem sic fi/nem vltimu. licet vera felicitate no nouerit

Sz inquantu methaphisic⁹ psiderat pri mu ene in ratioe omia exeplantis. cum nul lo coicat. z est ver⁹ methaphisic⁹. Pater ei ab eterno dixit se. z d cendo se genuit speci em simillima sibi. Et hec species est expssa a patre z expressiua toti⁹ paterne scie et po/tentie Istud est mediu in quo relucent oia Spes. forma. exemplar. verbu. imago. sili tudo. ars. fili⁹. Ars plena omniu rationuz viuentiu. Dic Aug⁹. vi. de tri. c. vlt. xl. xxxii

Istud est mediu qd est veritas. liber lucis illius. q veritas dr fm Aug. Un xps ha/bens cathedra in celo docet interi⁹ in aio. Nec alii modo aliqua veritas sciri potest nisi p insplendentia eterne veritatis. H⁹ qde pma ratio est. quia eade sunt principia essendi z cognoscedi. Secuda ratio est. q a scibile est eternu fm phm. z nihil scitur nisi immutabile. Necesse est q vt sciat p verita/te immutabile incocussam z incoangusta/ta. Istud est mediu psonax necessario. qa si psona est q pducit z no pducit. z psona q pducit z non pducit. necessaria est psona q pducit z pducit. Hec est q vitas sola me/te pceptibilis. in qua addiscut angeli. pphe te. phi. que vera dicut de isto medio. De isto medio legit in Gen. c. ii. Produxit do/min⁹ de⁹ de humo ome lignu pulcru visu. z ad vescendu suaue. lignu etia vite in me/dio paradisi. Docet Aug⁹. q de omnibz p ductis dictu est. fiat. fecit. factu est. preterq de luce. Ratio aut est. quia pmo pducta sut ab eterno in arte eterna. Secudo in crea/tura intellectuali. Tertio in mudo sensibi/li. Hoc est pra errores gentiliu. q credunt mundu pductu ab eterno. Quia em metes nostre cognate sunt eternis luminibz. pu/tant vt sicut res pducte sunt in arte eterna ab eterno. sic etia ab eterno create sunt i mu do isto. Et sicut mundus ab eterno script⁹ est in arte eterna. sic descriptu putat in ma/teria. Intelligit aut passignata auctoritas de paradiso terrestri. de intellectu angelico de intellectu humano. de intellectu diuio.

Patern⁹ em intellect⁹ dicedo se genuit v bum omniu expressiuum. qd est simile sibi. imo similitudo sua. Qd qde exprimit ipsum patre z res que p ipm facte sunt z fiede z fa ctibiles. z est principaliter ductiuu ad pris vnitate fontalissima. Et fm hoc fili⁹ dei est lignu vite plantatu in medio paradisi. Ge nes. ii. qz p hoc mediu redimus z viuifica/mur in fonte vite. Si vero curiositate te/meraria trinitate immesam fm rex natu/raliu experietia metiamur. si altiora nobis quesierim⁹. si scrutemur maiestate opprime mur a gloria. Prouer. xxv. Tuc gustamus de ligno vetito. ligno scz sciētie boni z ma/li. Hoc mo gustauit lucifer de vetito. Si em lucifer cotemplado illa veritate de no/ticia creature reduct⁹ fuisset ad patris vni tatem. fecisset de vespe mane diei. z gustassz de ligno vite. Sed qz cecidit in delectatio nem z appetitu excellētie. fecit d mane vespe Simili modo Ada misit manu ad lignuz scientie. z amisit lignu vite. Uerbu dei est mediu faciēs scire. quia est vitas p essentia z est lignu vite. Ueritates aut vniuersaliter in terdu sunt occasiones mortis. cu impellut homine in amore pulcritudinis creature. Ue eis q nut⁹ tuos p te amat z oberrant i vestigiis tuis. ait Aug⁹. in pfessi. Prima veritas q est verbu dei est finalissimum et formalissimu cognitiois obiectu. z est ratio ducēs in cognitione. Unde ipe dicit Joh. xvi. Exiui a patre z veni in mundu. itex re/linquo mundu z vado ad patre. Et verus metaphisic⁹ dic. Exiui a te dne. causa pma

⁊ summa. ⁊ venio ad te cām sūmā. ꝑ te causam summā. Hec est tota nr̄a methaphisica. de emanatiōe. de exēplatiōe. de ꝯsummatione. Igit̄ radijs solis eterni illumineris. ⁊ reducaris ad summū ⁊ eris verꝰ methaphisicus. Secundū mediū est mediū nature, v[i]tuali diffusione ꝑualidū. Et illud ē de ꝯsideratiōe phisici. q̄ ꝯsiderat mobile ⁊ generationē ſm influentiā corpoꝝ celestiū in elemēta. Et ſm ordinationē elemētorū ad formā mixtiōis. Et ſm ordinē forme mixtionis ad formā cōplexionis. Et ordinē forme cōplexionis ad aiam vegetabilē. Et ordinē a[illegible] vegetabilis ad sensibilē. Et ordinē [illegible] ad rationalē. ⁊ ibi ē finis quia aīma rationalis creata est in orizonte eternitatis ⁊ tempis. Cōsiderat aūt phisicꝰ duplex mediū. s. mediū minoris mūdi. ⁊ medium maioris mūdi. Mediū maioris mundi est sol. Medium minoris mūdi est cor.

Sol est in medio planetaꝝ. ⁊ est maxime diffusionis. extēdēs ⁊ porrigēs radios ad omnē positiōis differentiā. Scdm huiꝰ solis allationē in obliquo circulo fiūt generationes ⁊ regulat phisicꝰ generationē. Similimō cor est in medio aialis. a q̄ est ⁊ deriuat̄ vniuersalis influētia. quicq̄d medici fabulent̄. Nā spūs vitalis a corde diffunditur ꝑ artherias. Spūs aūt aialis a corde diffundit̄ ꝑ neruos. licet cōplementū recipiat in cerebro. Spūs aūt naturalꝭ a corde diffundit̄ ꝑ venas. licet cōplementū recipiat in epate. Tale mediū fuit xp̄s in incarnatiōe. De h̄ nature medio dicebat iohēs. Mediꝰ vestꝝ stetit quē vos nescitis. Joh. j. Et sequit̄. Qui misit me baptizare. ille mihi dixit. Sup quē videris spm̄ scm̄ descendentē sicut colūbā. hic est q̄ baptizat in spū sancto. Scriptura qn̄qꝫ dicit xp̄m mediū qn̄qꝫ caput. Caput dicit. q2 ab eo deriuat̄ oīs sensus deuotiōis. ⁊ oīs motꝰ sancte opatiōis. ⁊ fluūt ab eo oīa charismata graruꝫ. Influit aūt xp̄s caput meritorie. ſm q̄ vnitū est mēbris per ꝯformitatē nature.

Influit etiā xp̄s effectiue. ſm q̄ deꝰ. Caput eīm xp̄s deꝰ. j. Corint. xi. Similit̄ christus caput. ſm q̄ deꝰ ⁊ homo. Diffundit ē spm̄ in mēbra ecclie sibi vnita nō separata. Vñ sicut in corpe phisico non est diffusio a capite i mēbra nisi sint vnita. sic i corpe mystico. Dicit etiā scriptura xp̄m mediū. Est aūt xp̄s mediū vt cor. Vñ dicebat Abacuc iij. In medio duū aialiū cognosceris. Est etiā xp̄s mediū vt sol. Vñ ſm aliā trāslationē dicit̄. In medio annoꝝ. Totū eīm tps ecclie decurrit. ſm q̄ iste sol descēdit ꝑ decē gradꝰ in horologio achaz. Christꝰ ḡ est in medio aialiū. ⁊ que p̄ibāt ⁊ que sequebātur ſm septuaginta trāslationē.

Tertiū mediū est mediū distātie. quod ē cētrali positiōe ꝓfundū. Et h̄ mediū est de ꝯsideratiōe mathematici. Cuiꝰ q̄dē licet ꝓma ꝯsideratio sit circa mēsurā terre. vltima tamē eiꝰ ꝯsideratio est circa motꝰ corporuꝫ supioꝝ. q̄ habēt disponere hec inferiora ſm influentiā. Hoc mediū distātie fuit xp̄us in crucifixione. Vñ ꝓpha dicebat. ps. lxxiij. Rex noster anī secula opatꝰ est salutē in medio terre. Terra eīm sperica est. Infima est. q2 in cētro ē. respectu circūferētie modica ē. ꝓpter spericitatē. infimitatē. modicitatē. recipit omniū corpoꝝ celestiū influētias. Et inde accidit q̄ fiūt mirabiles pullulatiōes terrenascentia. mirabiles generatiōes corporū omiomeroꝝ. Sic filiꝰ dei spericꝰ paupertate. infimꝰ humilitate. modicꝰ humanitate limū nostꝝ suscipiēs. de humo factꝰ. non solū venit ad supficiē terre. s3 in ꝓfundo cētri ⁊ in vētre ceti. in corde terre salutē opatꝰ est q2 ꝑ crucifixionē aīa sua ad infernū descendit. ⁊ restaurauit celestiū sediū vacationes.

In h̄ ꝓfundo medio salꝰ est. q2 recedēs a medio humilitatis. dānat̄. Vñ xp̄s dicebat. Ego in medio vestꝝ sum sicut q̄ ministrat. Luc. xxij. Et in euāgelio ſm Matth. Nisi ꝯuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut puuli. nō intrabitis in regnū celoꝝ. In medio nempe humilitatis crucis xp̄s salutē opatus est. S3 ꝓch dolor caligo subintrauit. q2 xp̄iani locū extremū eligūt ⁊ medium relinquūt. Quid est impugnatiuū salutis hūane. nescire se metiri. S3 q̄d ꝓdest homi scire metiri alia. ⁊ nescire metiri seipsum. Si q̄s intrās ꝑ portā caput erigat ledit̄. dicit Bernardꝰ. Qui aūt se inclinauerit nō ledit̄. Respōsuꝫ fuit Anthonio. q̄ solꝰ humilis erat euasor laqueoꝝ hostis antiq̄. S3 q̄d est q̄ humilitas nō habet̄. nec lumē sapiētie q2 ignis nō custodit̄ in medio cinerū. s3 lucerna nostra exꝓōit̄ omi vēto. ⁊ extinguit̄ lucerna. Ostētare statim volumꝰ si q̄d boni in nobis est. S3 mirabilis fuit diuina sapia. que ꝑ cinerem humilitatis opata est salutē. Medium cū amissum fuerit in circulo reinuenit̄ per

duas lineas se orthogonalit intersecātes
Quartū mediū est mediū doctrine. qđ ē
rationabili manifestatiōe p̄clarū. Et est de
ɔsideratiōe dyalectici. Ad h̄ ordinat ois ser
mo rational. vt p ip̄m tanq̄ p mediū expri/
mam⁹ qđ est apud nos. Vn̄ Plato dicit in
thimeo. q̄ sermo dat⁹ est vt fiat p̄sto mutue
volūtatis indicia. Igit sermo ordinat ad
simplicē orōem. Oratio aūt ordinat ad ar/
gumētatōnē f̄m sp̄es suas Argumētatō ad
sylogismū Sylogism⁹ ad p̄suadēdū Me
diū ḡ p suā euidētiā ɔueniētiā cū extremis
cōpellit rōnem ad assentiēdū. vt q̄ p̄us ex/
trema ɔueniebāt int̄ se realit. manifeste per
v̄tutē medij cū vtroq̄ extremo ɔueniēt. in
ter se ɔueniūt. Hoc mediū fuit xp̄s in re/
surrectiōe. quā p̄bauit multis argumētis.
Est aūt quoddā argumētū xp̄i. ⁊ quoddā
argumētū diaboli. Argumētū dyaboli est
paralogism⁹ destructiu⁹ ducēs ad infernū
Argumētū xp̄i est sylogism⁹ ɔstructiu⁹ ⁊ re
paratiu⁹. Hostis antiqu⁹ paralogizās pri/
mū hoīem supposuit q̄ndā ɔpositionē in cor
de ei⁹. q̄si p se notā. que est. Creatura rōna/
lis deb₃ appetere sil̄itudinē creatoris. quia
est creatoris imago. Vn̄ in dānat̄ erit ma
xima pena. q̄ cū imago sit aīe essentialis ta
lis appetit⁹ erit essentialis in dānatis. Ap/
petitus inq̄ explebilis habitu. inexplebilis
potētia. Minor ɔpositiō erat ista. Si come
deris assimilaberis. ḡ bonū est comedere de
vetito vt assimileris. Per istū paralogismū
peccāt om̄es. q̄ vt dicit Dyonisi⁹. Null⁹ ma
lum facit ad malū aspiciēs. fallit aūt homo
q̄ falsam sil̄itudinē boni accipit pro vera.
Per istū palogismū hostis antiq̄ introdu
xit hoīem in passibilitatē nature. In neces
sitatē impotētie. In mortalitatē vite. Ecō/
tra argumētū xp̄i fuit saluatiuū ⁊ ɔstructi/
uum salut̄ ⁊ destructiuū dānatiōis Ho/
stis antiqu⁹ hoīem dissimilauerat quē as/
similare p̄miserat. Necesse igit fuit v̄bū dei
simile esse. vt hoīem deo assimilaret. Chri/
stus ḡ habuit in q̄tū de⁹ cū patre ɔformita
tem nature. equalitatē potētie. immortali/
tatē vite. In his ḡ trib⁹ ɔiunct⁹ fuit patri
Necesse ḡ his trib⁹ opposit⁹ ɔiungi homi.
Assumpsit ḡ v̄bū dei passibilitatē nature
necessitatē penurie. mortalitatē vite. Pri/
ma tria habuit v̄bū dei p essentiā. tria assū
psit. Oportuit ḡ vt tria vincerent a tribus.
Sz vita p essentiā supari nō potuit a mor/
te. Nec infinita potētia a penuria. Nec ima
terialis ip̄assibilitas a passibilitate. Neces/
se ergo fuit vt homo trāsiret a mortalitate
in imortalitatē. A defectu in opulentiā. De
passibilitate ad coronā. Maior ɔpositio i
argumēto xp̄i fuit ab eterno. Nā ab eterno
fuit v̄bū dei cōforme p̄ri in potētia ⁊ natu/
ra. Assumpta v̄o fuit in cruce. videlicet pe/
nuria. passibilitas. ⁊ mors. Cōclusio fuit i
resurrectiōe Judei credebāt xp̄m cōfudis
se ⁊ sibi improperabant. Si fili⁹ dei est descē/
dat de cruce. Math. xxvij. Christ⁹ dicebat
Sinite me penā assumere. ⁊ alteri extremi
tati veraciter copulari. sc₃ pati ⁊ mori. Et
tūc sequit cōclusio. s. impassibilitas passibi/
lis. Immortalitas mortal. Opulētia ino/
pis. Ista sunt argumēta q̄b⁹ xp̄s vtebat
p q̄draginta dies apparēs eis. Nōne opor/
tuit xp̄m pati ⁊ ita intrare in gloriā suā. Lu
ce. xxiiij. De hoc medio dicit Joh. xx. Cū
esset sabbatū die illo stetit Jesus in medio
discipulo⁊ ⁊ ait illis. Pax vobis Duo ōn̄
dit euangelista. s. glīe sublimitatē. eo q̄ im/
passibilis ⁊ imortalis clausis ianuis intra
uit tanq̄ de⁹. Post ostēdit eis man⁹ ⁊ latus.
⁊ cōfessionē extorsit a Thoma. Dn̄s meus
⁊ de⁹ me⁹. Vide p̄cessum mirabilē. Primo
intrat vt de⁹. Et hec fuit ɔpositio maior De
inde ostēdit eis man⁹ ⁊ latus. Et hec fuit
assumpta minor Tertio cōclusionē extor
sit. Domin⁹ me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Nō sine causa si
gnatur liber septē sigillis. Ecce vicit leo de
tribu Juda ap̄ire libꝝ ⁊ soluere septē signa
cula ei⁹. Apocalip. v.
Ista sunt septē media in xp̄i resurrectiōe
Primū mediū est reseratio sepulcri. Et
hec significat ap̄tionē libri.
Secundū est remotio linteaminū. Et
signat reuelationē mysterio⁊.
Tertiū est testimoniū angelo⁊ sedenti
um in dextera.
Quartū est resurrectio sanctorū qui in/
troierūt in sanctā ciuitatē.
Quintū est terrific⁹ pauor custodū.
Sextū est maliciosa corruptiō iudeo⁊.
Septimū cōtinet in se denariū appari
tionum.
Hic debet esse logyca nostra ⁊ nostra ra/
tionatio cōtra hostē antiquū. qui quotidie
cōtra nos disputat Sed nota q̄ tota vis
ɔsistēda est in assumptiōe minoris. Sed
nos nolum⁹ crucifigi ⁊ pati in q̄ consistebat

minor ppositio. Et tñ ad hoc tota nr̃a ratio ordinat᷑ vt assimilemur in h̃ deo. Hostis antiqu⁹ parū reputabat argumentū christi cū videbat eū patientē. Sz in passione xp̃s illusit ei. Nunqd illudes Leuiathan q̃si aui. aut ligabis eū ancillis tuis. Job. xl. Joh. xij. Ego si exaltat⁹ fuero a terra om̄ia trahā ad meipsum.

Quintū mediū est mediū modestie morali electiōe p̄cipuū. Modestia v̄t⁹ est. Uirtus aūt cōsistit in medio. Tale mediū cōsiderat ethic⁹. Mediū modestie fuit christ⁹ in ascēsione. iuxta q̄ in Exod. xxiiij. scriptū est. Ingressus Moyses mediū nebule fuit ibi q̄draginta diebꝫ ⁊ q̄draginta noctibus Et hoc fuit xp̃s in ascēsione quādo nubes suscepit eū ab oculis eorū. Cōformit᷑ xp̄ianus debet ascēdere de v̄tute in virtutē. nō statuēdo terminū virtutꝫ. quia sic desineret esse virtuosus. Fundamētū autē virtutis fides est. Fidē ponim⁹ vt fundamentuꝫ. ⁊ vt mediū. Nā mediū est vt recta ratio determinat dicit ethic⁹. Fides est stella matutina in medio nebule. Ad hui⁹ mediū nebule ascēdit Moyses. i. christian⁹ assumptus de aq̄s baptismi. ⁊ intrat caliginē. que q̄deꝫ caligo fides est. cū lumine ⁊ enigmate. Hoc fundamētū est p q̄d fundat᷑ in nobis xp̃us Per fidē p̄ficit aīa ad virtutes politicas. Et h̃ est ad radices mōtis ascēdere. vbi moyses fecit duodecim holocausta. duodeciꝫ articulos significātia. Deinde p fidē proficit aīma ad v̄tutes purgatiuas. q̄si ad medium mōtis. Deinde p fidē p̄ficit aīa ad virtutes purgati iā animi. q̄si ad supcilium mōtis. vbi apt⁹ est homo ad ꝯtemplādas ⁊ exercēdas v̄tutes. quaꝝ fontalis origo ē sapiētia. Est eñ vapor om̄ipotētis dei ⁊ emanatio sincera. q̄tū ad mūdiciā. Sapie. vij. Candor lucis eterne ⁊ speculū q̄tū ad prudentiā. Attingens a fine vsqꝫ ad finē fortiter. ꝑpter fortitudinē. Disponēs om̄ia ꝑpter iusticiā. Nota tamē ad intelligētiā v̄tutuꝫ purgatoriarū q̄ est

Quedā prudentia politica.
Quedā prudentia purgatoria.
Quedā prudētia purgati animi.
Quedā prudentia exemplaris.

Prudētia politica est ad rōnis normā. q̄ cogitat queqꝫ agit vniuersa dirigere. ac nihil p̄ter rectum velle vel facere. humanisqꝫ actibꝫ tāqꝫ arbitris puidere. Hec prudētia fuit in Petro.

Prudētia purgatoria est mundū istū et om̄ia q̄ in eo sunt diuinoꝝ ꝯtemplatiōe despicere. omnēqꝫ animi cogitationē ī sola diuina dirigere. Hec prudētia fuit in apostolis. Matth. x. Estote prudētes sicͭ serpētes

Prudētia purgati animi est diuina. non quasi in electiōe p̄ferre. ſꝫ sola nosse. Et hec tanqꝫ nihil aliud sit intueri. Hec prudētia fuit p̄cipue in apostolo Paulo ⁊ beato frācisco.

Prudētia exēplaris est ipa mēs diuina. ipsa sapiētia increata. ꝑpetua. mundū ratōe gubernās. terraꝝ celiqꝫ satrix.

Nota insup q̄ ꝯformiter est accipe.
Fortitudinē politicā.
Fortitudinē purgatoriā.
Fortitudinē purgati animi.
Fortitudinē exemplarē.

Fortitudo politica est animū supra piculi metū agere. nihilqꝫ nisi turpia timere. tolerare fortiter vl' prospera vel aduersa. Hec fortitudo fuit in Eleazaro sene. scd̄o Mach. ⁊ potissime in martyribꝫ xp̃i

Fortitudo purgatoria est nō terreri animā a corpore. q̄dammodo ductu philosophie recedentē. nec altitudinē p̄fecte ad supna cōscensionis horrere. Hec fortitudo fuit in Daniele ꝓpheta. ⁊ Johāne euangelista in apocalipsi.

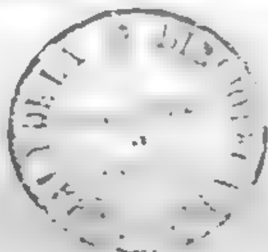
Fortitudo purgati animi est passiones. p impassibilitatē ignorare. nō vincere vt nesciat irasci. cupiatqꝫ nihil Hec fortitudo fuit p̄cipue in virgine gloriosa. et virginibus martyribusqꝫ sacris Agnete. Agatha. Lucia. Cecilia. katherina. Prisca. Christina.

Fortitudo exēplaris est virtus infinita que semp est eadē. nec aliq̄n mutat᷑.

Inuenimus etiam.
Temperantiā politicā.
Temperantiā purgatoriā
Temperantiā purgati animi
Temperantiā exemplarē.

Temperātia politica est nihil appetere penitendū in nullo moderatiōis legē excedere. sub iugo rōnis cupiditatē domare. Hec tēperantia fuit in Ozia. q̄ continētie propositū tenuit in iudaismo. corpusqꝫ ⁊ animaꝫ tradere cōtent⁹ pro pseuerātia.

Temperātia purgatoria est om̄ia relinquere (inq̄tū natura patit᷑) q̄ corpis vsus requirit. vt patet in Anthonio ⁊ Paulo p/

mo heremita.

Temperātiā purgati aī est terrenas cu/piditates nō reprimere. sȝ penit⁹ obliuisci. id est. nō sentire. vt patet i ɔtemplatiuo fratre egidio. Temperātia exēplaris est que in seipsa ppetua intētione ɔuersa est. Et h̄ est sola diuina. Simili mō est accipe.

Justiciam politicam
Justiciam purgatoriam.
Justiciam purgati animi.
Justiciam exemplarem.

Justicia politica est seruare vnicuiqȝ qđ suum est.

Justicia purgatoria est ad vnā sibi hui⁹ ɔpositi viā ɔsentire vniuscuiusqȝ virtutis obsequium.

Justicia purgati aī est ita cū supa diuiā mente supare. vt seruet ppetuū cū ea fedus imitandi.

Justicia exēplaris est que pḃenni lege a sempiterna opis sui ɔtinuatiōe nō flectit.

Sextū mediū est mediū iusticie iudicia/li recōpensatiōe ppulcrū seu p̄celsum. Hoc mediū cōsiderat politic⁹ siue iurista. vt fiat retributio ƒm merita. Mediū iusticie erit xp̄s in iudicio. Hec iusticia totū vniuersū pulcrificat. Nā p̄mo iusticia deformia facit pulcriformia. Scđo iusticia pulcra fač pulcriformiora. Tertio iusticia pulcriformiora facit pulcriformissima. Unde ƒm Augustinū. Lamētū damnatoꝝ i inferno erit pulcerrimū carmē ꝓpter decorē iusticie ordināns in culpa dedec⁹ culpe. De hoc iusticie medio ꝓphetauit Ezechiel. c. j. sic inquens. Vidi ⁊ ecce vent⁹ turbinis veniebat ab aqlone. ⁊ nubes magna ⁊ ignis inuoluens. ⁊ splēdor in circuitu ei⁹. ⁊ de medio ei⁹ quasi species electri. i. de medio ignis. ⁊ ex medio ei⁹ similitudo quattuor aīaliū. Vide mi ram extremi examis descriptionē. q̄ntū ad

Qualitatē naturaꝝ i iudicāte In electro ex auro diuinitatis. ⁊ humanitatis argēto

Cōminationē terrificaꝝ impssionū. per ventū. turbinē. ⁊ nubem.

Cōflagrationē elemētoꝝ. p ignē inuoluētē

Examinationē ⁊ denudationē ɔsciētiaꝝ per splendorē.

Cōfessionē assistentiū p quattuor aīalia In q̄ttuor eñ animalibꝫ intelligunt̄ q̄ttuor ordines assistentiū. In leone ordo martyrū. In boue ordo cōfessoꝝ. In homine ordo v̄ginū. In aquila ordo doctorū. propt̄ ɔtemplatiōis acumē. Sic in iudicio fiet segatio puri ab impuro. agnoꝝ ab hedis.

Septimū mediū est mediū ɔcordie. vniuersali ɔciliatiōe pacatū. De h̄ medio agit theolog⁹. q̄ ɔsiderat q̄ mūd⁹ creat⁹ a deo sicut a p̄ncipio reducit̄ in deū sicut in finem. Licet em̄ agat theolog⁹ de opibꝫ ɔditiōis. principaliter agit tñ de opibꝫ recōciliatōis Agit ergo theolog⁹ de salute aīe. quomō incboat̄ in fide. Promouet̄ in v̄tutibꝫ. Consummat̄ in dotibꝫ. De hoc medio scriptū est in Apoč. vij. Nō esuriēt neqȝ sitiēt amplius. quoniā agn⁹ q̄ est in medio throni. reget eos. ⁊ deducet eos ad vite fontes aquarum. Vidit etiā Johes fluuiū i medio platee. pcedentē a sede dei ⁊ agni. Apocal. xxij. Agn⁹ em̄ dei deducet nos. vt vidētes corpus ⁊ animā ⁊ diuinitatē. pascua ineniam⁹ siue ingrediēdo. siue egrediēdo. Hic. s. agn⁹ est sup corp⁹ ⁊ animā mediū beatificās. Ps. xlv. Fluminis impet⁹ letificat ciuitatē dei Procedēs a sede dei ⁊ agni. spiritus sancti Et nulli⁹ defectus interior erit. quia nō esurient neqȝ sitiēt. per defectū pabuli. p quē deficit vita. Neqȝ cadet sup illos sol. p extrinsecam pturbationē. Ista septē media sunt septē candelabra. in quoꝝ candelabrorum medio est xp̄s. Apoč. j. Ista septē media sunt septē illustratiōes spūales. s. metha phisica. ⁊c̄. Ista septē media sunt septem oculi agni. Apoč. v. Ista septē media sūt septem oculi super lapidē vnū. Zacharie. iij. Ista septē media sunt septē dies quos fecit prima lux.

Sermo secūdus De ingressu ad sapientiā. ⁊ de sapiētia ⁊ faciebus ei⁹. ⁊ ei⁹ vtilitate ⁊ intellectu scripture.

I N medio ecclesie

aperuit os ei⁹ ⁊c̄. Eccli. xv. Hic incipit secūda collatio. Ostēsum est supra quibꝫ debet doctor sermonē depromere. Ostēsum est a q̄ medio debet incipere Ostēdendū est modo vbi debet doctor sermonē terminare. Debet autē terminare sermonē in plenitudine sapiētie.

De sapiā autē nota quattuor.

Quis ortus
Que domus.
Que porta.
Que forma.

De duob⁊ p̄mis et dicit̄ in collationib⁊
donorū. vbi habet̄ q̄ sapiētia est lux descen
dens a patre luminū ⁊ radians in animā
facit eā deiformē ⁊ domū dei. Illustrat eñ
intellectiuā inflāmat vel letificat affectiuā
roborat opatiuam. Verū quia origo sa/
pientie est a gratia. apostol⁹ ad gratiā hor/
tatur sic inq̄ens. Hortamur vos ne in va
cuū gratiā dei recipiatis. ij. Corintheoꝝ. vj
Dirigam⁹ igit̄ sermonē ad christū dicen/
tes. Diffusa est gratia in labijs tuis. Psal.
xliiij. Sicut eñ ex p̄cedentib⁊ ⁊ subseq̄uē
tibus liquet. sermonē hūc ꝓpheta dirigit ad
christū. Antecedēter eñ dicit̄. Speciosus
forma p̄ filijs hominū. Cōsequēter anne/
ctitur. Sedes tua de⁹ in seculū seculi.
Verū quidē est qđ in Johē scribit̄. Lex p
Moysen data est. gratia ⁊ veritas p Jhm
christū facta est. Johis p̄mo.

Ad salutē duo sunt necessaria
Cognitio v̄itatis — Hec habet̄ p legem
Exercitatio v̄tutꝫ — Hec habet̄ p gratiā
q̄r virtus est bona qualitas mētis.

Lex se habet ad gratiā dupliciter.
Quēadmodū virt⁹ apprehēsiua ad moti
uam. Vidēs celū sine virtute alaꝝ nō po
test ꝑtingere ad celū.
Quēadmodū instrumentū ad virtutem
opatiuā. Artifex habēs instrumētū et nō
habēs vim operatiuā. nō agit. O iudee p/
fide. legē habes in manu. nisi habeas vim
motiuā que est a gratia nō saluaberis p le-
gem. Supplico q̄ v̄ba mea gratie deserui
ant. ⁊ intētio mētis mee si gratiā habeat. cor
roboret̄ in verbis. Vñ apostol⁹ dicit. scđo
Corinth. vj Hortamur vos ⁊c̄. Aposto
lus in hoc breui v̄bo excitat.

Ad diuinā gratiā suscipiendā — Recipia
tis inquit.
Ad susceptā custodiēdā — ne in vacuū inq̄t
Ad custoditā mlt̄iplicādā — Ait ei tpe ⁊c̄.

Ut autē hec exhortatio impleat̄ in nob
tria sunt circa grām cōsiderāda.
Quis sit gratie ortus.
Quis sit gratie vsus.
Quis sit gratie fructus.

Si igit̄ cōsiderem⁹ ortū gratie ⁊ ei⁹ origi
nale p̄ncipiū. dico ex canonica Ja. p̄mo ca.
ponēs maiorē vniuersalē. Omne datū op/
timū ⁊ omne donū perfectū. desursum ē de
scendēs a patre luminū. apud quē non est
trāsmutatio nec vicissitudinis obūbratio.
Minorē ꝓbandā assumo. Gratia est da/
tum optimū ⁊ donū ꝑfectū. Cōcludo. Er/
go gratia desursum est descēdens a p̄re lu/
minū. Sed p quā viā spargit̄ lux gratie
diuidit̄ est⁹ amoris sup terrā
Descēdit gr̄a sup mētes rōales via t̄formi
Per verbū incarnatū
Per verbū crucifixum
Per verbum inspiratū.

Hui⁹ ꝓbatio est. quia s̄m Jac. volunta/
rie genuit nos v̄bo veritatis vt sim⁹ initiū
aliqđ creature ei⁹. Jac. j. Q̄ autē p verbū
incarnatū descēdat in nos copia gratiarū.
ostēdit Joh. sic inq̄ens. Verbū caro factū
est. et seq̄t̄. De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹
gratiā p gratia. Et vidim⁹ gloriā eius. glo
riā quasi vnigeniti a patre plenū gr̄e. Jo. j.
Certū est q̄ originale gratie p̄ncipiū qđ
de⁹ est. quādo creauit hominem in statu i/
nocētie ad imaginē ⁊ similitudinē suā. crea
uit ip̄m ita ꝓpinquū q̄ homo p verbū incre
atum erat informabilis ad gratiā. Post
lapsum v̄o visus est de⁹ via dignatiue con/
descēsionis. Et p verbū incarnatū aptauit
hominē ad gratiā. Verū quia verbū car/
nem sumpsit in vtero v̄ginis gloriose. dictū
est ei. Aue gratia plena dñs tecum. Luce. j.
Paul⁹ etiā suadet volentib⁊ gratiā virginē
adire. Adeam⁹ cū fiducia thronū gratie ei⁹
vt misericordiā cōsequamur ⁊ gratiā inue/
niam⁹ in auxilio oportuno. Hebre. iiij. Ec
ce occurrit nobis pater misericordiarū cū
gratia. Mater misericordiarū cū gr̄a. Fili
us qui est lux misericordiarū cū gratia. Er
go p̄ma originatio gratie in nobis fit p ver
bum incarnatū. Infelices q̄ ignorāt ver/
bum. ⁊ ignorāt gratiā. Benedictus pater
Benedicta mater. Benedict⁹ fili⁹. Be/
nedicti q̄ hoc cognoscūt. Benedicta gra/
tia que est datū optimū ⁊ donū ꝑfectū
Secūdo descēdit gratia in nos p v̄bū
crucifixū. Nō eñ tantūmodo eram⁹ inepti
ad gratiā ꝓpter ignorantiā diuinorū prece/
ptoꝝ. verū etiā ꝓpter nostrā infirmissimam
impotētiam. Ut ḡ saluberrimis vnguētis
sanarent̄ languores nostri. descēdit diuina
gratia in nos p verbū crucifixū. Unde Isa
ias dicit. Vere dolores nostros ip̄e tulit. ⁊
languores nostros ip̄e portauit. Et aposto
lus ad Ephe. ij. scribit. De⁹ qui diues est i
misericordia ꝓpter nimiā charitatē suam q̄
dilexit nos cū essem⁹ mortui peccatis. con/

uiuificauit nos in xp̄o cuiꝰ gratia saluati sumus. Naꝫ christꝰ de morte triumphauit ꝑ mortē. quia nō potuit mors absorbere vitā sed fons vite absorbuit morteꝫ. Ozee. xiij. O mors ero mors tua. morsus tuꝰ ero inferne. Et apostolꝰ dicit. Nō abiicio gratiaꝫ dei. Si eīm ex lege iusticia. ergo christꝰ gratis mortuꝰ ē. Gal. ij. Mortuꝰ ergo xp̄s vt mortuos suscitaret. ⁊ ꝑticipes faceret vite graciose. Ergo gratia influit in nos ꝑ verbū crucifixum. de cuiꝰ latere exiuit ꝑfluuiū gratiaꝝ habēs vim sanatiuā. Ego quasi fluuiꝰ dorix exiui de paradiso. Eccī. xxiiij.

Tertio datᷣ gratia per verbū inspiratū. Misit quidē deꝰ filiū suū in carnē. Verū nisi credideris ip̄m crucifixū nō cōsequeris gratiā. Vn̄ apostolꝰ dicit ad Tytū. iij. Nō ex operibus iusticie que fecimꝰ nos. sꝫ s̄m suam misericordiā saluos nos fecit ꝑ lauacꝝ regeneratiōis ⁊ renouatōis spū̄ssancti. quē effudit in nobis abūde ꝑ Jhm xp̄m saluatorē nostrū. vt iustificati gratia ipsiꝰ heredes simꝰ s̄m spem vite eterne. Spiritussanctus qui est dator formaꝝ ⁊ distributor carismatum. amor est ꝓcedēs a patre ⁊ filio. Quicquid igitᷣ agat pr̄. quicquid patiatᷣ filiꝰ. non ꝓficit ad salutē sine spū̄sancto. Scd̄o spiritꝰ sanctꝰ est nexꝰ patris ⁊ filij. nectēs nos patri ⁊ filio. Vn̄ apostolꝰ dicit. Gratia dn̄i nostri Jhu xp̄i ⁊ charitas dei ⁊ cōmunicatio spū̄ssancti sit cū omībꝫ vobis Amen. scd̄o Corinth. xiij. Si igitᷣ vis habere amoreꝫ paternalis ꝓncipij. ⁊ amorē verbi prolati a ꝓncipio. ⁊ amorē spū̄ssancti spirati a duobꝫ vno ꝓncipio habe gratiā. Unde igitᷣ oritur gratia. Certe ꝑ v̄bū icarnatū. ꝑ verbū crucifixū. ꝑ verbū inspiratū. Nobilis influentia q̄ a verbo incarnato habet originē. Custodi igitᷣ temetip̄m ⁊ aīaꝫ tuā solicite. Deutero. iiij. Abijcitᷣ gratia que est vita aīme. de medio ꝑ peccatū. Peccatū est fur sponte introductꝰ in thalamū anime. ꝓciosuꝫ gratie thesaurū exhauriēs. Cū q̄s ꝑ gratiā dignꝰ effectꝰ est vita eterna. efficitᷣ ꝑ pctm̄ dignus morte eterna. Vn̄ apostolꝰ dicit ad Hebre. x. Irritā quis faciēs legē Moysi sine vlla miseratiōe sub duobꝫ aut tribꝫ testibꝫ moritur. q̄to deteriora putatis mereri supplicia. qui filiū dei cōculcauerit. ⁊ sanguinē testamēti pollutū duxerit. ⁊ spiritui gr̄e ꝯtumeliam fecerit. Et sequitᷣ. Rursus crucifigētes sibimetipsis filiū dei ⁊ ostētui habētes. Pro toto vniuerso nō deberet homo pctm̄ mortale cōmittere ꝯtemptiuū nobilissime vite.

Voluit filiꝰ dei temptari vt doceret vias repulsiuas pctōꝝ. Eccī. dic. xxi. Quasi a facie colubri fuge peccata. ⁊ si accesseris ad illa apprehēdent te. Vidisti ergo q̄s sit ortꝰ gratie. Vide quid sit vsus gratie. Usus aūt gratie est ꝓmotiuꝰ in ꝑfectū meritoriarū opationū. Requiritᷣ aūt ad hmōi ꝓmotionem q̄

Usus gratie sit fidelis respectu dn̄i.
Usus gratie sit virilis in se.
Usus gratie sit liberalis in ꝓximū

Debꝫ igitᷣ vsus gratie fidelis esse respectu dn̄i. Vn̄ apostolꝰ dicit ad Gal. j. Cū placuit ei q̄ me segregauit ex vtero matris mee. ⁊ vocauit ꝑ gratiā suā vt reuelaret filiū suuꝫ in me vt euangelizarē illū in gentibꝫ. continuo nō acquieui carni ⁊ sangui. Quādo q̄ris aliquid p̄ter deū qd̄ nō queris ꝓpter deum. nō es fidelis deo. Vn̄ Augustinꝰ li. cōfessio. Minꝰ te amat q̄ tecū aliq̄d amat qd̄ nō ꝓpter te amat. Ideo dic apostolꝰ. Nō acquieui carni ⁊ sanguini. id ē. nō quesiui humanā gloriā sed diuinā. Perspectiui dicūt q̄ si radiꝰ ꝑpendicularis cadat sup corpus tersum ⁊ politū. necesse est q̄ ꝑ eandē viam ⁊ ꝑ eundē incessum reflectatᷣ in suū ꝓncipiū non sic de radio incidētie. Influxus gratie gratis date est sicut radiꝰ incidētie. Influxus gratie gratū faciētis est sicut radius ꝑpendicularis. Qui gratiā dei suscipit. necesse est vt deo gr̄am ⁊ gloriā reddat. Origo fontiū mare. Origo virtutū ⁊ scientiarū est xp̄s ait Bern̄. Ad locū vnde exeūt flumina reuertuntᷣ vt iterū fluāt. Ecclīastes. j. Sicut fons nō habet durationē nisi habeat cōtinuā cōiunctionē cū sua origie. sic nec lux gratie potest vigere in aīma. nisi per reuersionē in suū originale ꝓncipium. Hāc reuersionē ⁊ cōiunctionē cōseruat humilitas ⁊ dissoluit superbia. quia deꝰ supbis resistit. humilibꝫ aūt dat gratiā. Jacobi. q̄rto Humilis oīa bona attribuit suo originali principio. Supbus attribuit sibi. Humilis cōtinuatᷣ cū sua origine. superbus disꝯtinuatᷣ. Lucifer recedēs a suo originali ꝓncipio. tenebrifer factꝰ est. Christū qui semꝑ se reduxit ꝑ humilitatē in suū originale ꝓncipium clarificauit pater. Quāto maior es humilia te in omnibꝫ. ⁊ corā deo inuenies gratiā. dicit Ecclesiasticꝰ. iij. cap. Si rex

vitasset aliquē. et ille nollet recognoscere. in fidelissimus et ingratissimus esset. Aliqui ex altati p deū erigunt̄ contra deū. dicētes Manus nostra excelsa. et nō dn̄s fecit hec oīa Deutero xxxii.

Secūda dr̄a vsus gratie est. quia debet esse virilis in se. Optimū est gratia stabilire cor. nō escis que nō pfuerūt ambulātibus ī eis. ad Heb. xiij. Qui vult habere brachia fortia. oportet q exerceat se in operibus virtutum. Unde aplus. pma Corinth. xv. Gratia dei sum id qđ sum. et gratia eius in me vacua nō fuit. Sequit̄. abundantius omībus laboraui. nō ego. sed gratia dei mecū. Uide [illegible] vos facit gratia spūsancti. Samson capillatus fortissimus fuit. In septē capillis fortitudo eius. id est. in septiformi gratia spūssancti. Quādo vero attōsus est per Dalidā. factus est imbecillis sicut ceteri homines. Judicū. xvi. Des vnū sine gratia q possit sustinere qđ Laurentius sustinuit. nihil possumus facere sine gratia. nihil ita durū quod nō possumus sustinere cū gratia. Sine me nihil potestis facere. dicit christus Joh. xv. Oīa possum in eo qui me cōfortat. dicit apostolus ad Philip. iiij.

Tertio vsus gr̄e debet esse liberalis in proximū. Gratis accepistis gratis date. Mathei. x. Quare nō vendis o sol lucē tuam. Gratis accepi. gratis cōmunico. Quare nō vendis rene aquā tuā Gratis accepi. gratis fundo. Solus miser homo vēdit gratiam sibi collatā. Uenit aūt hec venditio primo a Symone mago. Heu symon mage verticē apostolorū petrū voluisti facere symoniacū. pecunia tua tecū sit in pditionem Actuū. viij. qr existimasti donū dei pecunia possideri. Petrus dicit pma Pet. iiij. Unusquisqȝ sicut accepit gratiā in alterutrū illaȝ administrātes. sicut boni dispēsatores multiformis gratie dei. Dyonisius determinat vsum gratie in angelica hierarchia. dicens. q si supiores angeli nollēt influere in inferiores. clauderēt sibi viā influētie a superiori. Qui habuerit substantiā huius mundi et viderit fratrē suū necessitatē habere. et clauserit viscera sua ab eo. quomō charitas dei manet in eo. pmo Joh. iij.

Habet aūt gratia fructū triformē
Primus fructus est remissio culpe
Secūdus fructus est plenitudo iusticie
Tertius fructus est pperuatio vite beate.

Primus ergo fructus gratie est remissio culpe. Unde apostolus ad Roma. v. Justificati per fidē pacē habeamus ad deuȝ p dn̄m nostrū Jhm christū. p quē accessum habemus ad deū. et gloriamur in spe glorie filiorum dei Dicūt philosophi q nō mutat̄ quis de vicio ad virtutē. nisi p assuefactionē ad cōtrarium habitū. Jta nec remitit̄ culpa in eternum nisi p gratiā. Nota tamē q ethycus cōsiderat viciū sm q dicit deordinationeȝ circa psonā singularē. vel circa rem familiarem. vel circa rē ciuilē. Theologus considerat in peccato diuinā offensam. Tu ergo q per pūaricationē legis deū inhonoras. subiacebis seueritati vltricis pene. quia nō est dedecus culpe sine decore iusticie. Ueruȝ culpa est infinita. qr tanta est offensa q̄tus is qui offendit. Jnfinita inqȝ nō intensiue. sed pcessiue necesse est igit̄ penā esse eternā q si remittat̄ eternitas pene. hoc erit per influentiā gratie. Jgit̄ gratia liberat a seruitute peccati et diaboli.

Secūdus fructus gratie est plenitudo iusticie. Trifurcat̄ autē iusticia sm q homo est iustus in se. Justus quo ad deū. Justus quo ad pximū. Sunt aūt vt docet Augustinus due ptes iusticie. declinare a malo et facere bonū. De hac iusticia q est fructus gratie dicit apostolus ad Ti. ij. Apparuit gratia dei saluatoris nostri oībus hominibus erudiēs nos. vt abnegātes impietatē et secularia desideria. sobrie iuste et pie viuamus in hoc seculo. expectātes beatā spem et aduentū glorie magni dei et saluatoris nr̄i Jesu xpi. Hec est gratia q cuncta mala pellit. cuncta bona tribuit. Jgit̄ ī gratia est plenitudo iusticie. Unde sapiētia increata dicit in Eccl'iastico xxiiij. Ego mater pulcre dilectiōis et timoris et agnitiōis et sancte spei. Jn me omnis gratia vite et veritatis. in me oīs spes vite et virtutis. Trāsite ad me omēs qui concupiscitis me. et a generationibus meis adimplemini. Qui volūt esse pleni gratia trāseant ad christū. Trāsire autē nō possunt nisi insurgāt contra se. et eleuent̄ supra se. et diligāt deū sup oīa. et inimicū sicut seipsos. Hoc autē esse nō potest sine gratia vite et virtutis. Diligere solū amicum. nō est virtus gratie Nam si diligitis eos q vos diligūt. q gr̄a.

Tertius fructus gratie est assecutio felicitatis eterne. Nā stipēdia peccati mors. gratia autē dei vita eterna. ad Roma. vi. Peccatū

est arbor mortis: Gra est arbor vite. Stultus esset qui in orto suo plantaret arborem mortis in qua deberet suspendi. Peccatuz est arbor in qua debet peccator suspendi

Notādum ergo q̄ scd̄m triplicē fructū gratie. distinguit triplex grā.

Gratia curās. que dat in septē sacramētis cōtra septemplicē morbū.

Gratia corroborans. que custodit in iustis per exercicia iusticie. de quibꝫ agit in septem penitētialibꝫ psalmis.

Gratia cōsummās. que perficit in septez dotibus ꝛ septē beatitudinibus.

Gratia curans initiat in sacramentis. ꝑficitur in septē operibꝫ misericordie.

Gratia corroborans ꝑ modū rectificantis est in septē virtutibꝫ. Per modum expedientis est in septē donis spūssancti.

Gratia cōsummans cōsummatione vie consistit in septē beatitudinibꝫ consūmatione patrie in septem dotibꝫ. quarū tres sunt in anima. Visio. Tentio. ꝛ Fruitio. que respondent tribꝫ virtutibꝫ theologicis. quattuor in corpore. que respondēt quattuor v̄tutibus cardinalibus. Claritas respōdet prudentie. quia clara est ꝛ que nunq̄ marcescit sapiētia. Sapiētie. vj Subtilitas tēperantie. Agilitas fortitudini. Impassibilitas iusticie. quia iusticia ꝑpetua est ꝛ immortalis. Sapiētie ꝑmo. Igitur audi tacens ꝛ accedet tibi bona gratia. Ecclesiastici. xxxij. Non gratia gratis data que stat cū crimine. Nā fallax gratia ꝛ vana est pulcritudo. Sed gratia gratū faciens que non patitur crimen.

Hanc gratiā descripsi tripliciter quantum ad ortum Est enim datū optimum ꝛ donum perfectū descendens a patre luminum. per verbum

Incarnatum

Crucifixum.

Et inspiratum.

Per hoc verbum reducimur in primum principiū. quod notat Dyonisius tractās hoc verbum Omne datum optimū. Jacobi quarto. dicens. Omnis a patre manifestationum ꝓcessus. in nobis large ac bene proueniens vnica virtus nos replet. ꝛ conuertit nos in patrem luminū.

Gratiam descripsi tripliciter quantum ad vsum. qui debet esse

Fidelis

Virilis.

Et liberalis.

Gratiā descripsi tripliciter q̄ntū ad fructū.

Qui est
- Remissio culpe.
- Plenitudo iusticie
- Assecutio felicitatꝫ eterne.

Ex his colligitur descriptio gratie talis Gratia est datuz optimū ꝛ donum perfectum descendens a patre luminum per v̄bum incarnatū Crucifixum. ꝛ Inspiratū

Curans a malo.

Confirmans in bono.

Cōsummans in optimo.

Gratia curans datur in septem exercitijs iusticie. ꝛ septem operibus misericordie.

Gratia corroborans datur ī septem habitibus virtutum ꝛ septem donis spiritussancti.

Gratia cōsummans datur in septem beatitudinibus. ꝛ septem dotibus.

Isti sunt septenarij qui sunt in anno iubileo. Septem dona spiritussancti enumerat Isaias. Johannes etiam in Apocalipsi vidit in medio throni ꝛ quattuor animalium septē cornua ꝛ septem oculos. qui sunt septem spiritus dei missi in omnē terram. Dona sanctispiritus dicuntur cornua ventilantia peccata. dicuntur oculi habentes vim expeditiuam ad bona. Verꝫ quia donuz sapiētie est precipuitate primū. occurrit verbum apostolicum. Si cōsurrexistis cum christo. que sursum sunt querite. vbi christus est in dextera dei sedens. Que sursum sunt sapite. non que sup terrā.

Hortatur ergo nos apostolus in verbo proposito.

Ad acquirendam sapiētiam verā Que sursum sunt sapite.

Ad relinquēdā sapientiā vanam. Non que super terram.

Ad imitandā sapientiā primam Si cō surrexistis cum christo.

Ad exercendam sapientiam rectā Que sursum sunt querite.

Insinuat apostolus duplicem anime aspectum.

Aspectum ad eterna ꝛ inuisibilia. qui dicit intellectus vel intelligentia.

Aspectum ad temporalia ꝛ corruptibi-

lia. qui dicitur ratio.

Scdm duplicem aspectum est duplex anime affectus. ex quo nascitur duplex sapientia.

Affectus eternorum. Ex quo oritur sapientia que desursum est.

Affect⁹ terrenorum. Ex quo oritur sapientia. que de deorsum est.

Sapientiã que de deorsum est describit Jacob⁹ sic inquiens. Nolite gloriari ⁊ mendaces esse aduersus veritatẽ. Nõ est ista sapientia desursum descendens. sed terrena. animalis. dyabolica.

Inq̃tum est cũ affluentia temporalium terrena est.

Inq̃tũ est cũ delectatõe nefaria. aial' est.

Inq̃tum est cũ ambitione superba. dyabolica est.

Isti sapiẽtie cõminat' domin⁹ per ꝓphetam sic inquiens. Perdã sapientiam sapiẽtium. ⁊ prudentiã prudentiũ reprobabo.

Et Hieremias dicit. Sapientes sunt vt faciant mala. bene autẽ facere nescierunt.

Ad sapientiã mundi perdendã aporiatus est christus. Humiliat⁹ est christus. Crucifixus est christus. Nõne stultam fecit de⁹ sapientiã huius mundi. Elegit christus in cruce cõtraria sapientie mũdi. Tu magnipendis temporaliũ suauitates. amaricat⁹ est christus. Tu magnipendis honores. vilificatus est christus. Uicit tamen christus. quia qđ stultum est dei. sapientius est hominib⁹. Stultissimus sum virorũ. et sapientia hominũ non est mecum. Stultus reputatus fuit christ⁹. quãdo recessit ab appetitu aliorũ. Stultior quando voluit affligi. Stultissimus quãdo voluit crucifigi. Et tamen hec est sapientia sanctorum. Gloria nostra hec est testimonium consciẽtie nostre. quia non in sapientia carnali. sed in sapientia dei conuersati sumus in h mũdo. Si quis videt' inter vos sapiens esse. stultus fiat vt sit sapiens. Multi ambulant quos sepe dicebam vobis. nunc autem ⁊ flens dico. inimicos crucis christi. Quorum deus venter est. quorum finis interitus. ⁊ gloria in confusione eorum qui terrena sapiunt. Non in sapientia verbi. vt non euacuetur crux christi.

De sapientia autem que desursum est dicit Ecclesiastes. q tantũ differt sapientia a stulticia. q̃ntum differt lux a tenebris. In hoc insinuatur ortus sapiẽtie. quia lux est. Lux inq̃ descendẽs a patre luminum. a q̃ est omne datum optimũ. ⁊ omne donũ perfectum. Descendit autẽ hec lux sapientie radio triformi. ꝑm triformẽ affluentiam.

Ad potentiam intellectiuã illuminandã descendit a summo deo in intellectum.

Ad potentiam amatiuam letificandam descẽdit ab intellectu in affectum.

Ad potentiam operatiuã fortificandam. descendit ab affectu in effectum.

De descẽsu lucis sapientie in intellectum scribitur in sapientia. Candor est lucis eterne. ⁊ speculum sine macula dei maiestatis ⁊ imago bonitatis illius. per nationes in animas sanctas se transfert. amicos dei ⁊ prophetas cõstituit.

De descensu lucis sapientie in affectum. scribitur i Ecclesiastico. c. xl. Uinum ⁊ musica letificant cor. ⁊ super vtraq; dilectio sapientie. Uinum ⁊ musica significant species impressas. que nõ sunt veritas. sed similitudo veritatis. Iste non vere sed fantastice letificant animã. Ueritas autem increata replet animam. Hanc amaui ⁊ exquisiui a iuuentute mea. ⁊ preposui illam regnis ⁊ sedibus. ⁊ diuitias nihil esse dixi in cõparatione illius. Super salutem ⁊ pulcritudinem dilexi eam. Inestimabilis est delectatio sapiẽtie.

De descensu lucis sapientie in effectum. dicitur in Ecclesiaste. Sapientia cõfortabit sapientem super decẽ principes ciuitatis. Nulla virtus nec angelica nec humana tm̃ fortificat vt sapientia. Sapientia intrauit in animã viri iusti. ⁊ stetit contra reges horrẽdos in signis ⁊ portẽtis. et dedit illi certamẽ forte vt vinceret ⁊ sciret. quoniam omniũ potentior est sapiẽtia. Hec sapientia disponit vt anima sit dom⁹ dei.

Uideam⁹ igitur que sit domus sapiẽtie. Christ⁹ dicebat. q̃ audit verba mea ⁊ fac̃ ea. similis erit viro q̃ edificauit domũ suã sup petrã. Hec dom⁹ ꝑncipalit' edificat' a sapia qr delitie sapie sunt esse cũ filijs hoim. In ꝓuerbijs quoq; legit'. Sapia edificauit sibi domũ. excidit colũnas septẽ. Has septẽ colũnas numerat Jac. sic inq̃ens. Sapia q̃ desursum est. primũ quidẽ pudica est. deinde pacifica. modesta. suadibilis. bonis cõsentiens. plena misericordia ⁊ fructibus bonis. iudicans sine simulatione.

Igitur domus sapientie.
Prima columna est pudicicia in carne
Secunda columna est simplicitas in mente.
Tertia columna est modestia in sermōe.
Quarta columna est suadibilitas in affectu.
Quinta colūna est liberalitas in effectu
Sexta columna est maturitas in iudicio.
Septima colūna est sanctitas i intētiōe

Prima ḡ columna ꝑ quā stabilit̄ dom⁹ sapiētie est pudicicia in carne. Nā in maliuolā animā nō introibit sapiētia. nec habitabit in corpe subdito peccatꝫ. Castitas ꝛ humilitas sunt pedisseque sapiētie. iuxta visionē Gregorij nazāzeni. Si vis me q̄ sum sapiētia. serua pedissequas meas. Pudicicia ḡ cū humilitate est ꝑncipalis colūna sapiētie. Unde luxuriosa res vinū. ꝛ tumultuosa ebrietas. quicūq; his delectat̄ nō erit sapiens. Vinū ꝛ mulieres apostatare faciunt sapiētes. Diuina ꝑmissione apostatanit Salomon vsq; ad idolatriā. ꝓpter mulieres In taberna mūdi vendit̄ vinū quod hominē ducit in obliuionē sapie.

Secūda columna sapiētie est simplex innocētia i mēte. qḋ notat̄ cū dicit̄. deinde pacifica. Aug⁹. dicit ꝙ pax est trāquillitas ordinis. Uñ quādo q̄s reuerenter se subiicit supiori. equanimiter se habꝫ ad parē. discrete regit inferiorē. talis pax dissipat oīe malum. cauet oīe dissidiū. Qui patiēs ē multa gubernat̄ prudētia. qui aūt impatiēs est exaltat stulticiā suā. Quis sapiēs ꝛ disciplinatus inter vos ostēdat ex bona cōuersatione opationē suā. Jac. c. iij.

Tertia colūna sapiētie est modestia i sermone. ꝛ hoc nota t̄ cū dicit̄ Modestia. Sapiēs expectabit vsq; ad temp⁹. stultus aūt ꝛ imprudēs nō expectabit tps Summa insipiētia est eodē detractiōis gladio seipsum trāsuerberare ꝛ ꝑmū. Tāta quoq; est vicinitas taciturnitatꝭ ꝛ sapiētie ꝙ stult⁹ quoq; si tacuerit sapiēs reputabit̄. Uerba oris sapiētis gratia. Omis sermo malus de ore vestro nō ꝓcedat. sed si q̄s bonus est vt pstet edificationē audiētī. Sermo vester in gratia semꝑ sale sit cōditus. Sedet̄ ad mēsam. hostis antiqu⁹ nitit̄ pascere veneno Mors ꝛ vita in manibꝫ lingue.

Quarta colūna dom⁹ sapiētie est suadibilitas in affectu. qḋ notat̄ cū dicit̄. Suadibilis. bonis cōsentiēs. Null⁹ est suadibilis in bono nisi benign⁹. Unde dicit̄. Benign⁹ est spirit⁹ sapiētie. Qn̄to hō sapientior tanto suadibilior in bono. Inaurꝭ aurea ꝛ margarita fulgens q̄ arguit sapientē ꝛ aurem obedientē. Sicut inauris ornat aurem. Margarita in corona ornat faciēꝫ. sic verbū bonū ornat sapientē. Quādo sapientis disciplina corrigeris. ornaris ornamento pulcerrimo. Quādo disciplinā contemnis. margaritā cōculcas Noli arguere stultū ne oderit te. argue sapientēꝫ ꝛ diliget te.

Quinta colūna est liberalitas in effectu. Sapiētia vult habere misericordiā. nō solum in affectu. sed etiāꝫ in effectu. Et notat̄ ibi. plena misericordia ꝛ fructibꝫ bonis A fructibꝫ eorū cognoscetis eos. Os suū aperuit sapiētie. ꝛ aperuit manū suam inopi. et palmas suas extēdit ad pauperē. Uult sapientia ꝙ homo faciat opa nō lubrica. sed fructuosa. Bonoꝝ laboꝝ gloriosus est fructus. Cōsiderate viros boni testimonij ꝛ sapiētie. quos cōstituam⁹ super hoc op⁹ dispensandū. Sicut misericordia est amica sapiētie. sic immisericordia inimica Que seminauerit homo. hec ꝛ metet. Si terra mea contra me clamat. ꝛ ꝑ ea sulci eius deflent. Contra auarū dispensatorē terra clamat

Sexta columna est maturitas in iudicio. quod notat̄ ibi. Judicās sine simulatione Judex sapiens iudicabit populū suū Suū inq̄ super quē habet auctoritatem. Quia si auctoritatē transcēdat. non est iudex sapiēs. Debet autē iudex non temere iudicare. sed habeat in iudicio
Rectitudinis equitatem.
Noticie claritatem.

Propter equissime rectitudinis zelum dicit propheta. Os iusti meditabit̄ sapientiam. ꝛ lingua eius loquet̄ iudiciū. Judex recto zelo mot⁹ reprobat mala. approbat bona. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malū intuitu suo. Illū quem odis. iudicare nō potes. quia oculus odiētis obduct⁹ tenebra odij. tenebrosa reputat opera exosi. Iratus plato suspēso flagello. nō presumpsit iudicare seruū.

Debet autē iudex habere noticie claritatē Causam quā nesciebā diligētissime inuestigabam. Amici Job arguebant eum di

centes. Deus iustum non punit. te autem punit. Ergo tu non es iustus. Job respondebat. Conuertimini ad me omnes et venite et nõ inueniam in vobis vllum sapientẽ. Apostol⁹ dicit. Nolite iudicare. et nõ iudicabimini. Nolite añ temp⁹ iudicare quoadusq; veniat dñs qui et illumiabit abscondita tenebrarũ.

Septima colũna sapiẽtie est sancta simplicitas in intẽtione. iudicãs sine simulatione Rex Salomon fecit thronũ grandẽ ad quẽ ascendebat̃ sex gradib⁹. Ultim⁹ gradus septenarij columnarũ sapiẽtie est sanctitas simplicitatis l intentiõe. Hoc gradu attingit̃ culmen celi. ꝓpter quod dicit̃ Que sursum sunt sapite ₜc̃. Quid habet amplius stulto sapiens nisi vt pergat illuc vbi est vita. Ecclesiastes. Hui⁹ sapiẽtie christus fuit fundator et cõsũmator. Ut sapiẽs architect⁹ fundamentũ posui. Fundamentũ autẽ aliud nemo potest ponere ꝑter id qd̃ positũ est. quod est christ⁹ Jhs. Et i christo sunt oĩes thesauri sapiẽtie et sciẽtie absconditi. Oculi sapiẽtis in capite ei⁹. id est. i christo. quia h̃ est vita eterna vt cognoscãt te solum verũ deũ et quẽ misisti Jhm xp̃m.

Uiso sapiẽtie ortu. visa sapientie domo. vidẽda est sapiẽtie ianua. Est aũt sapiẽtie porta cõcupiscentia ei⁹ et vehemẽs desiderium. Aperi os tuũ et ego adimplebo illud.

Per attractũ desiderij descẽdit in me sapientia. Per iter desiderij pergo ad sapientiã. De⁹ charitas est et qui manet in charitate i deo manet et de⁹ in eo. Ubi vera sapientia. ibi vera cõplacẽtia. Ubi aũt summa cõplacentia. ibi necessario ꝓcedet sũma concupiscentia. Fili cõcupiscens sapiam. serua iusticiã. et de⁹ prebebit illã tibi. Obseruãtia iusticie disponit ad sapiẽtiã. sicut appetit⁹ materie ad introductionẽ forme. Inclinat eni appetit⁹ vt vniat̃ forma materie mediãtib⁹ dispositionib⁹. nõ ꝙ ille dispositiões pimãtur. sed magis pficiant̃. Quis est ergo modus adipiscẽdi sapiam. Respõdet̃ Sapie. vij. Initiũ ei illi⁹ verissima est discipline cõcupiscentia. custodia discipline dilectio est. et dilectio custodia legũ illius est. custodia autẽ legũ cõsummatio est incorruptionis. Incorruptio aũt facit esse primũ deo. Cõcupiscentia aũt sapiẽtie deducet ad regnũ perpetuũ. Cõcupiscẽtia ergo sapientie generat cõcupiscentiã discipline. Disciplina autẽ duplex est. s. Scolastica et monastica. Neutra sufficit ad perfectã sapiẽtiam quia nõ audiẽdo solũ sed obseruãdo fit homo sapiens. Unde Dauid dicebat. Bonitatem et disciplinã et scientiã doce me. quia sciẽtia nõ habet̃ nisi ꝓcedat disciplina. Nec disciplina nisi ꝓcedat bonitas. et sic ꝑ bonitatẽ et disciplinã inest nobis sciẽtia. Egrotus etiã nõ sanat̃ audiendo medicũ. sed ꝓcepta eius seruãdo Quia ergo pauci vadũt per istã viam sapiẽtie. ideo pauci ꝑueniunt ad verã sapientiã. Cõcupiscentia eni discipline vbi est parit dilectionẽ. dilectio virtutem. q̃ sit liberalis nõ seruilis. ex amore nõ timore. sic autẽ cũ diligis bonũ legẽ custodis. vt dictũ est. quia finis precepti est charitas de corde puro. Quãdo autẽ custodis legem. sanctificaris. et efficeris plenus spiritu sancto. quia ꝑ dilectionẽ dei abstrahitur homo ab oĩi amore qui de⁹ non est. Et sic sanctificat̃ homo. quia sanctitas est ab omni labe libera et pfecta et omnino imaculata mundicia. ait Dyonisi⁹ de diuinis noibus caplo. xij Sanctitas facit hominẽ deiformem. Sancti estote quoniã ego sanct⁹ sũ. Unde et spirit⁹ seraphici clamãt. Sanct⁹. sanctus. sanct⁹ Homo sanct⁹ in sapientia manet sicut sol.

Et sic patet quomõ septuplex est ianua sapientie scilicet.

Concupiscentia
Disciplina.
Bonitas
Scientia
Dilectio.
Oratio.

De ianua inuocatiõis siue oratiõis scriptum est. Optaui et dat⁹ est mihi sensus. inuocaui et venit in me spirit⁹ sapiẽtie. Salomon postulauit sapientiã et venit in eum. sed nõ nisi q: amauit et optauit eam. q̃a cũ summe bonũ est. sũme amanda est. et q̃a cõmune bonũ est vniuersaliter appetenda est Quod patet exẽplo Salomonis q̃ nõ petiuit aurũ et argentũ. sed cor docile. et venit in eũ. Unde Ja. ij. Si quis vestrũ indiget sapiẽtia. postulet a deo. qui dat omnib⁹ affluenter et nõ improperat et dabit̃ ei. Postulet autẽ in fide nihil hesitans. Hanc amaui et exquisiui a iuuẽtute mea. et quesiui eã michi spõsam assumere. et amator fact⁹ sum forme illius. Hec est ergo porta oratiõis

Forma ergo sapiētie est mirabilis. ꝛ nul
lus eā aspicit sine admiratiōe ꝛ extasi. vt oñ
dit Hester. Et ideo mirabilis. qꝛ est de eo
cui⁹ facies plena est gratiaꝝ. Uniuersa ter
ra desiderabat videre vultū Salomonis.
Et regina Saba venit a finib⁊ terre audi/
re sapiam Salomonis. ꝛ ecce pl⁹ q̄ȝ Salo
mon hic. Xp̄m habem⁹ intra nos ꝛ nolu/
mus eū audire. Prochdolor filia regis pul
cerrima offert nobis in spōsam. ꝛ mag⁹ eli/
gim⁹ copulari meretriculis scenicis. scȝ hu
mane ꝛ mūdane phie. ꝛ volum⁹ reuerti i egi
ptum ad cibū vilissimū. dimittē do cibū ce/
lestē. Forma ergo sapiētie mirabilis est.

Nam diuina sapientia est

Modo vniformis. In regl'is diuina/
rum legum.

Modo multiformis In mysterijs di/
uinarū scripturarū.

Modo omniformis In vestigijs di/
uinorū operum.

Modo nulliformis In suspendijs di
uinorū excessuū.

Est ḡ sapiētia mō vniformis in regulis di
uinarū legū. Apud sapiam increatā non
est trāsmutatio nec vicissitudinis obūbra/
tio. Clara est ꝛ q̄ nunq̄ȝ marcescit sapiētia
ꝛ facile videt ab his q̄ diligunt eā. ꝛ inuenit
ab his qui q̄runt illā. Preoccupat q̄ se con
cupiscūt vt se illis pOr ostēdat. Uide immu/
tabilitatē in regulis diuinarū legū que nos
ligāt ꝛ necessitāt intellectū. Regl'e iste mē/
tibus rōnalib⁊ insplēdentes sunt om̄es illi
modi p̄ q̄s ratio dignoscit ꝛ iudicat id qđ ē
necessariū. ꝛ aliter esse nō pōt. vtpote. Qđ
summe p̄mū. sūme venerādū. Qđ sūme ve/
rū. sūme credēdū ꝛ assentiēdū. Qđ summe
bonū. sūme desiderādū ꝛ diligēdū. He di
uinaꝝ legū impssiōes descripte fuerūt in p̄
ma tabula f'm ternariū p̄ceptoꝝ. Docȝ āt
Aug⁹. de v̄a reli. q̄ he regule sunt Infallibi
les. Indubitabiles. Iniudicabiles. Iudi
cam⁹ em̄ p̄ illas. nō d̄ illis. Et iō ista sapien
tia clara est. Sūt etiā incōmutabiles. inco
artabiles. indetermiābiles. Et iō h̄ sapien/
tia nūq̄ȝ marcescet. He regule intm̄ certe
sunt vt nullo modo sit eis ꝯtradicere ad in
teri⁹ rationē. Radicant aūt in luce eterna
ꝛ ducūt in eā. Nō est aūt veꝝ q̄ fundent in
lumine create intelligētie que illumiet men
tes. quia cū ille regule sint incoartabiles. qꝛ
mentib⁊ omniū se offerūt. tunc sequeret q̄ i
telligentia esset incoartabilis. ꝛ creatura es
set actus pur⁹. Et q̄ hoc dicit eneruat fon/
tem sapiētie. ꝛ facit idolū deū. Sȝ h̄ sapien/
tia radiat sup̄ animā. qꝛ assistit p̄ forib⁊

Modo apparet sapiētia multiformis in
mysterijs diuinaꝝ scripturaꝝ. Hāc multi/
formitatē mysterioꝝ ostēdit apostolus ad
Eph̄. sic inquiēs. Mihi oim̄ sanctoꝝ mini
mo data est hec gratia in gētib⁊ euāgelisare
inuestigabiles diuitias xp̄i. ꝛ illumiare om
nes que sit dispēsatio sacramēti absconditi
a seculis in d̄o q̄ om̄ia creauit. vt inotescat
potestatib⁊ ꝛ p̄ncipib⁊ p̄ ecclesiaȝ multifor/
mis sapiētia dei. Innotescere aūt est āge/
loꝝ ministerio clarescere ꝛ nob̄ illucescere.
sicut d̄r lex data p̄ angelos. h̄ est ministerio
angeloꝝ. Necesse autē fuit diuinaꝝ scriptu
rarū sapiam esse multiformē. In multitu
dine figurarū varietate sacramētoꝝ. plura/
litate signoꝝ. vt velet superbis. reuelet hu/
milib⁊. Hec velamia claudūt xp̄um. occul/
tant sapiam sapiētib⁊ ꝛ immūdis. Matth.
xj. dicit saluator. Cōfiteor tibi pr̄ dñe celi et
terre. qꝛ abscondisti hec a sapiētib⁊ ꝛ prudē
tib⁊ ꝛ reuelasti ea p̄uulis. Optime ergo di
cit Paul⁹. Mihi omniū sanctorū minimo
ꝛc̄. Sed querit quomō Paul⁹ euāgelizat
inuestigabiles diuitias gratie xp̄i. Rn̄deo
Ipse dicit. Manēt fides. spes. caritas. tria
hec. Triplex autē refulget intelligētia in
scripturis.

Prima docet quid credendū Q̄tū ad
fidem.

Secūda docet q̄d expectandū Q̄tum
ad spem.

Tertia docet q̄d ogandū Q̄tū ad cha
ritatē. que opat magna si est. vt dic̄ Grego/
ri⁹. ꝛ Ioh̄. xvi. Si q̄s diligit me ser. me. ꝛc̄.

Refulgētia q̄ȝtū ad fidē est allegoria. que
bifurcata est f'm iuncturā capit̄ ꝛ corporis
Allegoria spectās ad caput xp̄um fertur
ad ip̄m natū. passum. ꝛ mortuū. Allegoria
spectās ad corp⁹ fert ad eccl'iam. f'm statuȝ
p̄mitiuū. mediatiuū. ꝛ finitiuū. Nā ꝛ his
modis trib⁊ cōmēdat spōsus spōsaȝ i Cāti.

Que ista inquit que ascendit quasi auro
ra cōsurgens. pulcra vt luna. electa vt sol.
t. vt c. ꝛc̄. Cant. vj.

Que est ista que ascendit p̄ desertū sicut
virgula fumi ex aromatib⁊ mirre ꝛ thuris.
ꝛ vniuersi. ꝛc̄. Cañ. iij.

Que est ista que ascēdit d̄ deserto delicijs

effluens ꝛ inixa sup dilectū su. Cā. viij.

Insuper de christo capite dicit Paulus Nolo vos ignorare fratres. qm̄ p̄res nr̄i oēs sb̄ nube fuer̄t ꝛ oēs mare trāsier̄t. ꝛ oēs in Moyse baptizati sunt in nube ꝛ in mari. ꝛ om̄es candē escā spiritualē māducauerunt. ꝛ om̄es eundē potū spiritualē biber̄t. Bibebāt aūt de spirituali ꝯsequēte eos petra. petra aūt erat xp̄s. De allegoria pertinēte ad corpus xp̄i mysticū dicit idē. Scriptum est qm̄ Abraā duos filios hūit. vnū de ancilla. ꝛ vnū de libera. Sꝫ q̄ de ancilla ƒm carnē nat⁹ est. q̄ āt de libera p repromissionē. que sunt p allegoriā dicta. Nec ei sunt duo testamēta. nō oportuit vt ampli⁹ explanaret. qꝛ p illā intelligūtur duo populi. Juxta intelligētiā que declarat q̄d est expectādū p spem. sumit̄ anagogia. Est autē duplex anagogia. scꝫ celestis ꝛ supcelestis. Anagogia celestis. vt quādo dictū est Abrahe. Suspice celū ꝛ numera stellas si potes. id est. celestes intelligētias Nunq̄d nosti ordinem celi. aut rationē ei⁹ pones in terra.

Anagogia supcelestis est quādo Abrahā tres vidit ꝛ vnū adorauit. Est etiā in duobus āgelis missis ad subuersionē sodomorum. Hi angeli sunt fili⁹ ꝛ spūssanct⁹. q̄ mittunt̄. Pater aūt nō mittit̄. ꝛ hinc est q solū duo angeli nominā t̄. eo q pater nusq̄ missus legit̄. Quia ꝑo apparuit vt docet Hugo. Hinc est q in visione Abrae dicit̄. tres vidit ꝛc̄. Juxta tertiā intelligentiā. q̄ declarat q̄d agendū p charitatē. sumit̄ tropologia. Est aūt tropologia duplex. Una q̄ spectat ad actiuā. s. que docet q̄d agendum Alia spectat ad cōtemplatiuā. que docet q̄ modo cōtemplādū. quō aīa ferat̄ in deum. nec tamē est anagogia. quia anagogia ē sursum actio aīe in deū. Sꝫ tropologia cōtemplatiua facit q ferat̄ ꝛ docet modū ferēdi. Hec sapiētia est velata supbis. qui neq̄unt scripturas intelligere. quarū mysteria intelligi nō possunt nisi sciant̄ volumia decursuū vniuersi. ꝛ dispositio ei⁹ p antithera.

Uide pulcerrimā sapiam in mysterijs. et plus q̄ p̄mo modo. Si em̄ laudo spōsam q verax est ꝛ pulcra. nō afficit̄ anim⁹. Sed dū dicit scriptura. Pulcre sunt gene tue sicut turturis. collū tuū sicut monilia. cōmēdat castā ꝛ honestā. ꝛ dat causam castitatis. q̄ ꝓpter amorē sponsi. Turtur em̄ auis ē amorosa ꝛ casta. ꝛ ꝓpter amorē cōparis nulli cōiungitur. nec in vita ei⁹ nec post mortem Sponsa igit̄ honesta nō est quia casta. sed quia honesta ꝓpter amorē sponsi. Igit̄ pulcerrime sunt gene tue. que [illegible] in quibus p[illegible] sapientie pulcritudo.

Collū p quod vox emittit̄ veritas est Monilia que ornāt pectus ꝛ stringūt. discretio est. quia si q̄s dicat veritatē. non qm̄ debet. vel vt nō debet. vel vbi nō debet. vel quib⁹ nō debet. nō sunt seruate circumstantie rerū loquendi. Nec sapiētia largit̄ ex multis mysterijs. sicut ex multis speculis sūt multiplicationes radiorū ꝛ ignium

Hec sunt specula mulierū ex quib⁹ fit labium eneū. Hec est scriptura. vt reuelata facie gloriā dn̄i speculantes. in eandē imaginē trāsformemur a claritate in claritatē ꝫ tanq̄ a dn̄i spiritu. A claritate allegorie in claritatē anagogie ꝛ tropologie. Hec sapientia tribuit̄ ƒm mensurā fidei. quia ƒm grad⁹ captiuationū intellectualiūꝫ est gradus effusionū spiritualiū ꝛ sapientialiū.

Hui⁹ sapiētie Paul⁹ se profitet̄ ꝓfessorē ꝫ quādo dicit in euāgelio. Posit⁹ sum p̄dicator ꝛ magister gentiū. Moyses aūt posuit figuras nubilosas. ꝛ ideo habuit faciem cornutā. sed apostol⁹ reuelatā.

Tertia facies ꝛ forma sapiētie est om̄iformis in vestigijs diuinorū operū. Ecc̄. dicit Radix sapiētie cui reuelata est ꝛ manifestata. ꝛ ingressus ill⁹ quis agnouit. Unus est altissimus creator omnipotēs. Ipse creauit illā in spiritusancto. ꝛ vidit ꝛ dinumerauit ꝛ dimensus est. ꝛ effudit illā sup omnia opera sua. Hec sapiētia ideo manifestata est. quia sapiētia clamitat. in plateis dat vocē suam. Et tamē nos nō inuenim⁹ eam sicut laycus tenēs librū ꝛ nesciens litteras non curat de eo vnde scriptura est nob̄ greca. barbara ꝛ hebrea. Hec sapiētia diffusa est in om̄i re. quia res om̄is ƒm omnē sui proprietatē habet regulā sapientie. ꝛ ostendit sapientiā diuinā. ꝛ qui sciret om̄es proprietates. manifeste videret illā sapiētiam

Ad harū rerū proprietates cōsiderādas cor suū dederūt philosophi. ꝛ etiā ip̄e Salomon Sed quia curiose scrutabat̄. Ideo dixit. Cuncta hec tentaui in sapiētia dixi sapiens fact⁹ sum. ꝛ ipsa longi⁹ recessit a me.

Dicit̄ autem opus dei tripl'r.

Primo modo dicit̄ essentia. quecūq̄ sit illa siue in genere substantie siue accidentis.

Secūdo modo dicit᷑ res ex suis cōple/
tā pncipijs. sic substātia. Tertio modo di
citur opꝰ dei creatura ad imaginē dei facta
Sup hoc triplex opꝰ effudit altissimꝰ sa-
pientiā suā. Deꝰ eñ creat omnē essentiā in
mēsura numero ⁊ pōdere. Et dādo ei hec.
dat modū. speciē. ⁊ ordinē. Modū q̄ con/
stat. Speciē qua discernit᷑. Ordinē quo
cōgruit. Nō eñ est aliqua essentia q̄ nō ha/
beat mensurā. numex. ⁊ inclinationē. Et i
his attendit᷑ vestigiū. Hoc vestigiū ducit i
illā sapiētiā in q̄ est modꝰ sine modo. nume
rus sine numero. ordo sine ordine. In sub
stantia est altꝰ vestigiū sapiētie⁊ diuīe essen
tie. Habet eñ oīs substātia. materiam.
formā. cōpositionē. Habet substātia origi/
nale pncipiū. formale cōplementū. glutinū
Habet res oīs cōpleta. substantiā. virtu
tem. ⁊ opationē. Et in his repsentat᷑ myste/
riū trinitatis. Pater origo. Filiꝰ virtus et
forma. Spūssanctꝰ vnio ⁊ cōpago. Uere
aūt originale pncipiū a formali cōplemēto
distinguit᷑ nō quidē distinctiōe repositaria.
qualis est in diuinis. nec accidentali. sed re
ali distinctiōe pncipiox. quox vnū actiuū.
alterū passiuū. Et hoc tollere a creatura. ē
tollere ab ea repsentationē trinitatis. Nec
valet qd̄ dicūt falso philosophātes. q̄ ange
lus ⁊ aīma idcirco cōposita dicunt᷑ q̄a sunt
ab alio. Nā esse ab alio nō facit cōpositiōez
tūc ei filiꝰ cū sit a patre esset cōpositꝰ. ⁊ spiri
tussanctꝰ q̄ est ab vtroq₃. Igit᷑ solū esse di/
uinū ē simplex. in q̄ nō differt esse. bū esse.
⁊ sic esse. Et hec est ratō quare esse est nomē
dei. quia esse dei est oīe illud qd̄ in deo est
In creatura aūt differt esse. bene esse. et sic
esse. Uestigiū huꝰ sapiētie est substātia. vir/
tus. ⁊ opatio. Nā virtꝰ est a substātia. opera
tio vō a substātia mediāte virtute. sicut fili/
us a patre spūssanctꝰ a patre mediāte filio

Res substātifica a substātia habet esse. a
virtute habet tāgere ⁊ agere. ab opatiōe ha
bet efficere Nota etiā q̄ virtꝰ nō videtur
accidētalis substātie. Licet eñ philosophꝰ
dicat q̄ naturalis potētia sit qualitas. tñ lo
quitur fm̄ q̄ naturalis potētia dicē modū
ꝯsequētē substantiā sicut apparet in duro ⁊
molli. sanatiuo ⁊ egtatiuo. Est etiā reperi
re creaturā rationalē ad imaginē dei factā
Et hec habet imaginē naturalē. que ꝯsistit
in memoria. intelligētia. ⁊ volūtate. in qui/
bus relucet trinitas. Hac aūt imagine tri

nitatis sigillat᷑ anima. Et in hac sigillatio/
ne recipit.

Immortalitatem. fm̄ q̄ in memoria te/
netur eternitas.

Sapiētialitatē. fm̄ q̄ i intelligētia refulget
veritas.

Iocunditatē. fm̄ q̄ in volūtate delectat
bonitas.

Hꝫ etiā aīma imaginē quandā gratuitā.
que cōsistit in fide. spe. ⁊ charitate. Et hec so
lum reperit᷑ in substātijs reformatis. Igit᷑
totū vniuersum est speculū plenū luminibꝫ
repsentantibꝫ diuinā sapientiā. ⁊ est sic car/
bo ignitꝰ effundēs lucē

Quarta facies ⁊ q̄rta forma sapiētie est
difficillima q̄ est nulliformis. Sꝫ hoc vi
detur destructiuū pcedentiū. nō tñ est. Di/
cit eñ apostolꝰ pma ad Corinth. Loqui/
mur sapiam in mysterio abscondutā. quam
nec oculꝰ vidit. nec auris audiuit. nec i cor
hoīs ascēdit. nobis aūt reuelauit deꝰ p spiri
tum suū. Spūs aūt oīa scrutat᷑. etiā pro-
funda dei. Hāc sapiam docuit Paulꝰ dyo-
nisiū ⁊ Thymotheū. Oportet g̃ nos perfe
ctos esse vt ad hāc sapiam veniamꝰ. Que
retro sunt in q̄ obliuiscēs. ad anteriora me
extēdo si quo mō cōprehendā. Sꝫ q̄mo/
do sapiētia cōprehendet᷑. si in cor hoīs non
ascēdit. ⁊ est nulliformis. Rñdeo. Hec est
statꝰ ⁊ finis sapiētie xpiane. Unde cū Dyo
nisiꝰ multos libros fecissꝫ ꝯsummauit hāc
sapiam in mystica theologia. vbi dicit. Tu
aūt o Thymothee amice circa mysticas vi
siones forti actiōe ⁊ otritione sensus dere/
linque. vult dicere Oportet legentē esse so/
lutū ab oībꝫ q̄ sibi inimicāt᷑. ⁊ oīa dimittat.
q̄ ille quē vult intelligere ē sup oēm subam
⁊ cognitionē. Ibi ei est opatio secretissima
trāscēdens itellectū. quā nemo scit nisi q̄ ex
perit᷑. In aīa sunt mlte vtutes apprehēsiue
sensitiua. imaginatiua. estimatiua. intellectiua
oīs has opter relinq̄re. sꝫ i vertice ē acies
amorꝫ trāscēdens oēs. Est g̃ hītudo dispo
sitiue ⁊ materialit᷑ in intellectiua. libatiue ⁊
ꝯsūmatiue i amatiua. Hec ꝯtēplatio fit p g̃
nā. tñ ad h̄ iuuat industria. vt separet᷑ hō ab ei
eo qd̄ deꝰ nō est. ⁊ etiā a seipo. Hec ē supma
vnitio p amorē. Q̄ aūt solū p amorem fiat
dicit apostolꝰ. In charitate radicati ⁊ fun/
dati. vt possitis ꝯphendere cū oībꝫ sctīs q̄ sit
lōgitudo. latitudo. sublimitas. ⁊ pfūdū. Ille
amor trāscendit omnē intellectū ⁊ scientiā.

Sed cõtra si scientiã transcẽdit. quomo/
do potest ista sapiẽtia cõprehẽdi. Respõsio.
Propter hoc addit apl's. ei aũt qui potens
est facere supra q̃ꝫ petim⁹ aut intelligim⁹ ꝛc.
Nulli⁹ est apprehẽsio isti⁹ sapie. nisi de⁹ re
uelet. Vñ apl's dicit. Nobis aũt reuelauit
de⁹ ꝑ spm̃ suũ. Cũ ꝫo mens in illa vnitiõe
cõmendata fuerit deo. dormit q̃dẽ vno mo
do ꝛ alio mõ vigilat. Ego dormio ꝛ cor me
um vigilat. Sola affectiua tũc vigilat. ꝛ si/
lentiũ oĩbꝫ alijs potẽtijs ĩponit. ꝛ tũc hõ
alienat⁹ est a sensibꝫ. ꝛ in extasi posit⁹. et au/
dit verba q̃ nõ licet hoi loqui. q2 tm̃ est ĩ af
fectu. Vide ratonẽ. Exp̃mi nõ põt nisi qꝺ̃
ↄcipit. Cõcipi nõ põt nisi qꝺ̃ intelligit. Igi
tur qꝺ̃ supra intellectũ est exp̃mi nõ potest.
Verꝫ q2 ad hãc sapientiaꝫ nõ ꝑuenit nisi ꝑ
grãm vt dicit sapiẽs. Quecũqꝫ sunt abscon
sa ꝛ iprouisa didici. omniũ eñ artifex docu
it me sapiẽtia. Est eñ in illa spũs m'tiplex.
vnic⁹. subtilis. Iste spũs sublimat animã ꝛ
vngit eã. Hic spũs est digit⁹ dei. ad quẽ ma
gi pharaonis. i. intellect⁹ nostri nõ possunt
attingere. Nota tamẽ q̄ iste amor extatic⁹ ẽ
Sequestratiu⁹ ab oĩ adulterino affe/
ctu. ꝓpter spõsi affectũ vnicũ.
Soporatiu⁹. ꝓpt' q̃etatõꝫ oim potẽtiarũ
Sursum actiu⁹. ꝓpter anagogyas celesti
um desiderioꝝ.
Interemptiu⁹. ꝓpter iugulatões carnali
um ĩpedimẽtoꝝ. Nõ eñ videbit me hõ ꝛ
viuet. Fortis est vt mors dilectio. In tali
amore virt⁹ aĩe in vnũ colligit ꝛ vnit. oĩs
aũt virt⁹ vnita pl⁹ est infinita. Et sic intrat
aĩa in suũ intimũ. ꝑ hoc in suũ summũ ascẽ
dit. q2 idẽ est summũ ꝛ intimũ in aĩa. dicit
Augustin⁹. De h̃ dulci sopore mulcebris q̃
etis dicit spõsus in Cãtico. Adiuro vos fi
lie hierusalẽ ꝑ capreas ceruosqꝫ cãpoꝝ ne
suscitetis. neqꝫ euigilare faciatis dilectã do/
nec ipa velit. Ad istũ soporẽ iuuat supfer/
ri oĩbꝫ sensibilibꝫ. oĩbꝫ opatiõibꝫ intelle
ctualibꝫ q̃ sunt cũ fantasmatibꝫ. trãsire etiã
angelicas intelligẽtias. vt possit spõsa dice
re. Inuenerũt me vigiles q̃ custodiunt ci/
uitatẽ. paululũ cũ pertrãsissem eos inueni
quẽ diligit aĩa mea. Sic docet Dyoni/
sius relinquere sensibilia. intellectualia en/
tia ꝛ nõ entia. Vocat aũt nõ entia tempora
lia que sunt in cõtinua variatiõe. Docet i
super intrare radiũ tenebrarũ. Vocat autẽ
diuinã intelligẽtiã tenebrã. ꝓpter incõprehen
sibilitatẽ. Vocat aũt eã radiosam. quia ani
ma intuẽs eã summe illustrat. Et quia hoc
nõ habet nisi ꝑ orationẽ. ideo Dyonisi⁹ in/
cipit ab oratiõe. ꝛ dicit etiã q̄ trinitas est su
persubstãtialis ꝛ supdea ꝛ supbonitas. in/
tellige respectu nostri intellectus. quia ma
gis substãtia. magis de⁹. magis bonitas q̃ꝫ
intellect⁹ capiat. Addit etiã q̄ debem⁹ ha/
bere mẽtes nõ habẽtes oculos. quia mens
oculis intellectualibꝫ diuinã essentiã aspi/
cere nõ potest. ꝛ ideo amouẽdi sunt. Iuxta
illud qꝺ̃ scribit in Cañ. Auerte a me oc'los
tuos. ipsi me auolare fecerũt. Tũc christ⁹ re
cedit qñ mens oculis intellectualibꝫ nitit
supnã sapiẽtiã aspicere. Nõ eñ intrat ad il
lam intellect⁹ sed affect⁹. Unde in Cantic.
scribit. Vulnerasti cor meũ soror mea spõ/
sa. vulnerasti cor meũ in vno oculoꝝ tuoꝝ.
ꝛ in vno crine colli tui. Ocul⁹ iste est affe/
ctus penetrãs vsqꝫ ad ꝓfundũ. Crinis est
eleuatio mentaliũ cõsiderationũ. Fit autẽ
iste ascẽsus ꝑ vigorẽ ꝛ ↄmotionẽ fortissimã
spũssancti. sicut de Helya dicit. Ecce spiri/
tus cõterens petras ꝛ mõtes. Ignis iste
nõ est in potestate nr̃a. sed si de⁹ dat. sacerdo
tũ est nutrire ignẽ. ꝛ subijcere ligna ꝑ ora/
tionẽ. Igit ascẽsus iste fit
Per fortissimã cõmotionẽ. sm̃ q̄ dictũ ẽ
Per astructiuã affirmationẽ a sũmo vs/
qꝫ ad infimũ.
Per destructiuã ablatõnẽ. ab infimo vs
qꝫ ad summũ.
Est aũt mod⁹ ablatiu⁹ cõgruentissimus
ad ascẽdendũ in deũ ascensu inq̃sitiuo. Ut
verbi gratia. Nõ est de⁹ hoc nec est illõ. nec
auferet a deo quod suũ est. sed attribuit ei
nobiliori modo qꝺ̃ suũ est. q̃ꝫ intellect⁹ intel
ligat. Sequit aũt amor ꝛ ascẽsus ablatio
nẽ. Unde Moyses primo a senioribus
sequestrat. Secũdo ascẽdit in montẽ. Ter
tio intrat caliginẽ. Exemplũ optimũ po/
nitur in sculptura. In figura incisiõis scul
pens nihil ponit. sed remouet. ꝛ tamẽ relin
quit formã nobilissimã. Ita noticia dei ꝑ
ablationẽ relinquit in nobis nobilissimaꝫ
dispositionẽ in intellectu. Transitũ ad istõ
summũ significat trãsitus mortis xp̃i. tran
situs maris rubri. transit⁹ in terrã ꝓmissio
nis. Unde ignis spiritussancti duxit Mo
ysen ad interiora deserti. Et inde accepit il
lustrationes mẽtales. Ista est ergo forma
sapientie. Isti sunt sublimes excessus.

Sermo tercius De dono intellectus.

In medio ecclesie

aperuit os eius. et impleuit eum dominus spiritu sapientie et intellectus. Dictum est de dono sapientie. dicamus modo de dono intellectus. de quo dicitur in collationibus donorum. Loquitur autem pulcre dauid de dono intellectus sic inquiens. Benedicam dominum qui tribuit mihi intellectum. Explicat autem donum intellectus a spiritu sancto infusum. quantum ad

Suscipientis gratitudinem humilem.
Largientis diffusionem liberalem.

Suscipientis humilis gratitudo notatur cum dicitur. Qui tribuit mihi intellectum. Donum datum requirit hominem deo esse gratum.

Consistit autem gratitudo

In cognoscendo seipsum. sic miserum et incapacem
In cognoscendo deum. et hic gratias agendo ei.
In cognoscendo donum refundendo pulcritudinem doni in auctorem doni.
In cognoscendo doni principium. et hoc fit quando non impugnatur dans donum
In cognoscendo doni finem vltimum. et hoc fit quando scitur ad quid distribuitur donum.

Disponimur autem ad donum intellectus
Sincerrime viuendo.
Mansuetissime conuersando.
Intelligentiam captiuando.

De sinceritate vite disponentur ad intellectum. dicit Isa. Quem docebit sciam et quem intelligere faciet auditum. Ablactatos a lacte. auulsos ab vberibus. Lac signat dulcedinem illecebrarum quibus pascuntur qui sequuntur motus infantiles. Danieli et sinceribus socijs dedit deus intelligentiam. Delectatio circa tactum maxime impugnat donum intellectus. ebrietas ex parte anteriori. et luxuria ex parte posteriori. Secundo disponitur homo ad donum intellectus per mitissime mansuetudinis tractabilitatem. Unde in Eccli. dicitur. Esto mansuetus ad audiendum verbum dei vt intelligas. Concupiscentia obnubilat intellectum. furor impedit intelligentiam. quia impedit ira animum ne possit cernere verum. Quando aqua quieta est. videt homo clare faciem suam. turbatimmus videre solent In huius signum legislator fuit mitissimus. Sed quid est quod dicat Isa. Sola vexatio dabit intellectum auditui. Responsio. Ex multiplicatis vexationibus mundi cognoscimus quod non est in mundo requies. Ex tortura conscientie nouimus quod non est pax impijs. Igitur vexatio disponit ad intellectum ad cognoscendum quia ita est. Mitias disponit ad cognoscendum propter quod ita est. Vexatio dispoit ad intellectum. sicut sylogismus ducens ad impossibile. Mitias sicut sylogismus ostensiuus.

Tertio disponitur homo ad donum intellectus digne recipiendum per intelligentie captiuationem. Isa. dicit. c. vij. Nisi credideritis non intelligetis. Apostolus dicit. Captiuantes omnem intellectum in obsequium christi. Qui secundum lumen intelligentie sue scripturam sacram indagant. incidunt in abyssum errorum. paruuli sumus et oportet addiscentem credere quia est. Primus angelus presumens errauit Liberalitas ex parte dantis tangitur cum dicitur. Qui tribuit mihi intellectum omnis radiositas intelligentie. a fonte qui est essentialiter intellectus deriuatur. Est autem radiositas multiformis. vt dicebatur in collationibus donorum.

Intellectus est regula circumspectionum moralium
Intellectus est ianua considerationum socialium.
Intellectus est clauis contemplationum celestium

Iste triformis intellectus est proprie donum spiritus sancti. Igitur ab intellectu inchoemus. vt ad sapientiam veniamus. Is enim est ordo. In sapientia legimus. Cibauit illum dominus pane vite et intellectus. et aqua sapientie salutaris potauit illum. A cibo incipiendum est. non a potu. Nisi enim homo exerceatur in dono intellectus. non proficit in potu sapientie. que potata ab anima effundit flumina in eam. et fit ei fons aque salientis in vitam eternam. Donum intellectus est solidus cibus vt panis. quod vt dicebat beatus Franciscus. multis laboribus habetur. Primo enim granum seritur. Secundo satum moritur. Tertio mortuum germinat. Quarto germinans nutritur. Quinto nutritum augetur. Sexto auctum in aristis prenditur. Septimo in tectis maturatur. Octauo maturatum metitur. Nono messum excutitur. Decimo excussum ventilatur. Undecimo ventilatum molitur. Ultimo in massam panis compingitur. Simili modo est de dono intellectus. Nam intellectus est regula circumspectionum moralium. Unde dicebat deus ad Dauid. Intellectum tibi dabo et instruam te in via hac qua gradieris. firmabo super te oculos meos. Noli ergo fieri sicut equus et mulus quibus non est intellectus. Deus intellectum permittit. recipiendi modum ostendit quando dicit. firmabo super te oculos meos. Diuina complacentia acceptat quod facimus. approbando in presenti. et remunerando in futuro. Si vis ergo regulari secundum regulam intellectus. non sis bestialis. sed regularis. non dirigaris secundum impetum sensus.

sed ꝺm iudiciū ratiōis. alioqn accidet tibi
qꝺ accidit ade. q̄ ꝯtempta regula veritatis
secut⁹ est instinctū mulier⁹. ⁊ mulier instin/
ctū serpētis. Homo cū in honore esset nō i
tellexit. Intellect⁹ prudētialis instruit ho
minē ꝺm dictamē diuine legis in trib⁹.

Quid euitandū quia oīe malum.
Quid exequēdū quia oīe bonum.
Quid expectādū qꝛ summū bonū

Primo intellect⁹ prudētialis docet quid
euitādū. qꝛ oīe malū. Vn̄ dicit sapiēs Si
inclinaueris cor tuū prudētie. ⁊ q̄si pecuniā
quesieris illā. ⁊ effoderis q̄si thesauꝝ. tūc in/
telliges timorē dn̄i. ⁊ sciam dei inuenies.
Qui intellectū istū vult hr̄e. debet q̄rere cū
desiderio cordis ⁊ cū studio opis. Tūc iue
niet homo timorē dn̄i ⁊ sciam dei. Om̄is
homo q̄ vult in bonū dirigi. debet timere
deū vt vitet malū. qꝛ sanctū ⁊ terribile nom̄
ei⁹. initiū sapīe timor dn̄i. Intellect⁹ bon⁹
om̄ib⁹ faciētib⁹ eū. Ecce timor dn̄i ipse ē sa/
pientia ⁊ recedere a malo intelligētia. Igit̄
intellect⁹ prudētialis docet q̄d vitandū. qꝛ
omne malū.

Secūdo intellect⁹ prudētialis docꝫ q̄d
agendū. qꝛ oīe bonū. ꝺm viā interioris co
gitat⁹ ⁊ exterioris act⁹. ⁊ labilioris affatus.
Scriptū est. nō declines a lege vt intelligas
cūcta que agis. Callidi est intelligere viam
suā. Si est tibi intellect⁹. rn̄de p̄ximo tuo.
Sin aūt sit man⁹ tua sup os tuū. Spirit⁹
sanct⁹ discipline effugiet fictū. ⁊ auferet se a
cogitatiōib⁹ q̄ sunt sine intellectu. Ambro/
sius dicit ꝙ nihil debem⁹ loq̄ vel agere de q̄
nō possimus reddere rationē.

Tertio instruit intellect⁹ prudētialis q̄d
expectādū. qꝛ summū bonū. In pūerbijs
legit̄. Gēma gratissima expectatio p̄stolan
tis. q̄cūqꝫ se verterit prudēter intelligꝫ. In
om̄ib⁹ agēdis ⁊ imitādis debet hō vti cōsi/
lio finis. Grata imo ḡrissima gēma ē bonū
eternū. In Baruch legit̄. Disce vbi sit pru
dētia. vbi sit intellect⁹. vt scias vbi sit lumē
oculoꝝ ⁊ pax. Quoꝫ dicit̄ Deut. xxxij. Gēs
absqꝫ cōsilio est ⁊ sine prudētia. vtinā sape/
rent ⁊ intelligerēt ac nouissima p̄uiderent.
Tangit triplicē spēm intelligētie. Intel
lectus iste regula est circūspectionū morali
um. vt homo cū desiderio cordis ⁊ p̄secuti
one opis cōsideret q̄d vitandū. q̄d agendū
q̄d expectandū. Iste intellect⁹ est donum
sp̄ussci. Ps. Intellectū tibi dabo ⁊ instru/
am te. Ali⁹ est intellect⁹ q̄ est ianua ꝯside/
rationū scientialiū. Scribit̄ in Eccl̄iasti
co. In thesauris sapiētie intellect⁹ discipline
hoc est dicere. ꝙ thesauri abscōditi vel cōsi
stunt in cognitiōe causaꝝ altissimaꝝ. vel cō
clusionū vel p̄ncipioꝝ. Oportet ergo hoiem
p studiū veritatis fodere vt ad thesauꝝ sapi
entie p̄ueniat. Iste intellect⁹ qui est ianua
considerationū scientialiū.

Partim est a dictamine nature. siue a lu/
mine interiori.

Partim ex certitudine experientie. siue a
lumine exteriori.

Partim ex illustratiōe lucis eterne. siue
a lumine supiori.

Qd sit p̄im ex dictamīe nature patꝫ i Ec/
clesiastico. De⁹ de terra creauit hoiem ⁊ ad
imaginē suā fecit illū. creauit ex ip̄o adiuto
rium sil̄e sibi. ⁊ cor ad cogitandū dedit illi.
disciplina ⁊ intelligētia impleuit illū. Do/
cet Ecclesiastic⁹. ꝙ aīa rōnalis tres hꝫ opa
tiones. Vnā qua p̄pter immunitatē a mate
ria est reflexiua sui supra se. Secundā q̄
p̄pter naturā p̄fectiōis ⁊ forme. est ꝯuersiua
sui supra corp⁹ ad ministrādū. Tertiam
qua trāscendens corp⁹ ⁊ se. est eleuatiua sui
ad deū ꝯtemplādū. Est aūt hic intellect⁹
ꝺm dictamē nature. qꝺ patet in Adā. q̄ om
nib⁹ reb⁹ ꝺm specificas differētias noīa im/
posuit. Anima aūt nr̄a habꝫ supra se q̄ddā
lumē nature signatū. p qꝺ abilis est ad co/
gnoscendū p̄ncipiū. ⁊ illa semiplene. qꝛ prin
cipia cognoscim⁹ inq̄ꝫtū terminos cognosci
mus. Secūdo intellect⁹ iste est a frequē
tia experiētie. In pūerbijs legit̄. Vir i mul
tis expert⁹ multa recognoscit. Et ph̄s do/
cet ꝙ ex multis sensib⁹ fit vna memoria. et
ex multis memorijs vnū expimētū. ⁊ ex mł
tis experimētis vnū vniuersale. qꝺ est p̄nci
pium artis ⁊ sciētie. Tertio iste intellect⁹
est ab illustratiōe lucis eterne. In Dan̄. le
git̄. dat sapiam sapiētib⁹ ⁊ sciam intelligēti/
bus disciplinā. Erat lux vera que illuminat
omnē hoiem. Joh. j. Querit Aug⁹. vbi scri
pte sunt leges iusticie ꝺm quas iudicat ipi⁹
Et rn̄det ꝙ scripte sunt in libro lucis eterne
que descēdunt in aīam nō migrādo. sꝫ imp̄
mēdo. sicut imago anuli cere imp̄mit̄ ⁊ anu
lum nō relinqt. Homo ⁊ angel⁹ docēt mi
nisterialit̄ ⁊ adminiculatiue. sic q̄ fenestraꝫ
aperit dꝫ domū illuminare. Sol⁹ de⁹ docꝫ
effectiue. Sol⁹ cathedrā habet in celis qui

docet hoīem in terr. In deo viuim⁹. moue mur ꝛ sum⁹. dicit Aug⁹. ꝙ apl's loquit nō tm̄ de vita tpali. ſꝫ intellectuali. ſm ꝙ de⁹ eſt oī bus cauſa eſſendi. rō intelligēdi. ꝛ ordo vi/ uēdi. Circa h̄ tria tres cauēdi ſunt erro/ res in ſcietus. Un⁹ eſt ꝯtra cām creandi. Secūd⁹ eſt ꝯtra rōnē intelligēdi. Terti⁹ eſt ꝯtra ordinē viuēdi. Prim⁹ eſt de eternitate mūdi. Secūd⁹ de neceſſitate fatali. Terti⁹ de vnitate intellect⁹ humani. Iſti errores ſignificant in Apoc. in numero nominū be ſtie. que ſunt. dclxvj. Primi fundūt ſe ſup circulū mot⁹ ꝛ tpis. Secūdi ſupra motū ſyder. Tertij ſupra intelligētiā vnā corp⁹ ingredientē ꝛ egredientē. Prim⁹ error refel/ litur p id qd ſcriptū eſt. In pncipio creauit de⁹. aut eni ſentꝫ deū eſſe cauſam oim ſm to tum. aut ſm ptē. Si ſm ptē. g aufers a deo pncipalitatē cauſandi. Si ſm totū. g creat de nihilo. Dixit ſctā mulier. Reſpice oīa. q: de nihilo creauit illa de⁹. Secūd⁹ er/ ror refellit. q: ſi neceſſitas fatalis eſt. liberū arbitriū nō eſt. Terti⁹ error refellit. q: ſi hō aliqd diſtinctū eſt. habꝫ pncipia eſſentie ſue ꝓpria ꝛ diſtincta. Tertio intellect⁹ eſt cla/ uis ꝯtēplationū celeſtiū. Eſt autē iſte intel/ lectus triplex. ſ.

Intellect⁹ ꝟbi increati. p qd oīa crean.
Intellect⁹ ꝟbi icarnati. p qd oīa repant.
Intellect⁹ ꝟbi inſpirati. p qd oīa reuelāt.

Niſi eni qs poſſit ꝯſiderare a q res orian tur. ꝛ qualit in finē reducāt. ꝛ qualiter i eis de⁹ reluceat. intelligētiā habere nō poteſt De primo dr ad Roma. j. Inuiſibilia dei a creatura mūdi p ea q facta ſunt itellecta cō ſpiciunt. ſempiterna qꝫ virt⁹ ei⁹ ꝛ diuinitas Sempiterna qꝫ virt⁹ dī p effectū intelligi/ tur. q: eſt cauſa oim. Hoc eſt ꝯtra phos. q dicūt ꝙ idem manēs idem. nō eſt natū fa/ cere niſi idē. Nā ab vniſſimo do manāt mlt tiformia. ab eterno tpalia. ab actualiſſimo poſſibilia. a ſtabiliſſimo mutabilia. a ſimpli ciſſimo cōpoſita. a ſublimiſſimo infima.

Sed h̄ eſt q̄ſtio. cū effect⁹ debeat aſſimila ri cauſe. qd eſt ꝙ cauſa ꝯtrariat effectib⁹ i p dictis ꝯditiōib⁹. Sꝫ nota ꝙ hoꝝ oſtiū eſt intellect⁹ ꝟbi increati. qd eſt radix intelligē tie. Qui nō hꝫ oſtiū intrare nō poteſt. Phi habēt p impoſſibilib⁹ q ſunt ſumē va. quia oſtiū eis clauſum ē. Quō aūt pdicta intel ligant docet Paul⁹ ad Heb. Fide intelligi mus aptata ſecula ꝟbo dei. vt ex inuiſibili/ bus viſibilia fieret. Summ⁹ ſpūs cū ſit pu rus act⁹. ꝛ ſit nō tm̄ intelligēs ſꝫ ꝛ intellect⁹ nō poteſt ſe nō itelligere. Cū igit intellectū equet intelligēti. itelligit qcqd eſt ꝛ qcquid pōt. g ꝛ rō intelligēdi equat intellectui. q: ſi/ militudo ei⁹ eſt. Hec aūt ſilitudo verbū eſt. q: ſm Aug. ꝛ Anſ. Silitudo mētis ꝯuer tentis ſe ſup ſe. q in acie mētis eſt ꝟbum eſt Si g hec ſilitudo eqlis eſt. de⁹ eſt. Igit ſpe cies originata rep̄ſentat originantē. ſm oē qd eſt. ꝛ ſm oē qd poteſt. g rep̄ntat multa Itē cū virtutē pris rep̄ſentet. rep̄ntat vir tutē immēſiſſimā. Hec aūt virt⁹ q̄to magꝭ vnita. tāto pl⁹ infinita. g illa ſimilitudo rep̄ ſentat infinita. Igit in ea ſunt oīa intelli gibilia ꝛ factibilia. ergo neceſſe eſt ꝙ ab vno ſint multa. Si g verbū intelligꝭ oīa facti/ bilia. ideo iude⁹ nō poteſt itelligere. Hoc eſt qd dicit ſcriptura. dixit de⁹. fiat ꝛ factū eſt. i. verbū genuit in q oīa diſpoſuit. ꝛ diſpo/ nēdo fecit. Uerbo tuo tibi coeterno facꝭ q/ cūqꝫ facis. nec aliter q̄ dicēdo facis. non tm̄ ſempiterne facis q ſempiterne dicꝭ. Ait Au guſtin⁹ li. ꝯfeſ. Si vnitas hret vim cogno/ ſcitiuā tot⁹ ſui poſſe. cognoſceret oēs nu meros. ꝛ punct⁹ in cētro oēs lineas. vni/ tas tm̄ cū ſit eſſentialis numero ꝛ ps nume ri p⁹ eſt pncipiū q̄ punct⁹. Punct⁹ eni ē pn cipiū ſꝫ nō ps. Neutꝝ tm̄ eſt actiuū pncipiū. Igit cū ſumm⁹ intellect⁹ ſit actiuū pncipi/ um. in ſilitudine ſua oīa diſponit. omnia exprimit. oīa agit.

Uidiſti quō ab vno ſunt mltiformia. vi/ de quō ab eterno pducunt tpalia. Que ei a pr̄e pcedūt ordiate pcedūt ꝛ vnū ē cā alteri⁹ ordie nate ꝛ tpis. g vnū ſ. e rep̄ntat res ſ. ē p ducunt in eſſe. q: in puidētia mea poſſunt eſſe multa futura. qꝝ vnū diſtanti⁹ eſt alio. ꝛ in memoria mea multa pterita. qꝝ vnum magꝭ diſtās q̄ aliud. nec tm̄ ſequit ꝙ cū eue niūt ſit mutatio i memoria vl in puidētia Sic in ꝟbo dei nō eſt mutatio. cū ab etno dicat. ꝛ ex tpe creet. Sicut ſi velle meū eſſet poſſe. ſi vellē mō cras rē fieri. nō eſſꝫ muta/ tio in me ſi fieret. eſſet aūt mutatio ſi de nō volēte fierē volēs. Itē ab actualiſſimo fiunt poſſibilia ſiue materialia.

Pr̄ intelligit pncipiū pncipiās de ſe.
Pr̄ intelligit pncipiū pncipiās de nihilo
Pr̄ itelligit pncipiū pncipiās de aliquo materiali.

Uerbū pris exprimit pr̄em vt pncipiū pn

cipiãs de se. ꝛ h̄ modo est repn̄tãs ꝓductoꝝ
eternoꝝ. s. sp̄ũsſcti ꝛ suã. Uerbũ p̄ris exp̄
mit patrē vt p̄ncipiũ p̄ncipiãs aliq̄d d̄ nihi
lo. ꝛ sic repn̄tat ꝓductoꝝ sp̄ũaliũ creatorum
coeternoꝝ vt angelorum ꝛ animaꝝ.

Uerbũ p̄ris exp̄mit patrē vt p̄ncipiũ p̄n
cipiãs aliq̄d de aliquo materiali. ꝛ sic repre
sentat ꝓductionē corp̄aliũ distinctoꝝ. Il
lud eñ qd̄ fit de alio p̄us erat in potētia q̄
fieret. ḡ d̄ necessitate repn̄tat possibilia. Ab
actualissimo ḡ fiũt possibilia. Hec silitudo
siue v̄bũ est v̄itas. que q̄dē veritas est adeq̄
tio intellect⁹ ꝛ rei. ill⁹ intellect⁹ dico qui est
causa rei. nō mei q̄ nō est causa rei. Tũc est
vera adequatio qñ res est ſm hãc substãti/
am. tãta. talis. ordinata. agēs. patiēs. Si/
tuata ſm d̄ras p̄dicamētoꝝ. tũc eñ v̄e res
sunt qñ sunt in re. vel in vniuerso sicut sunt
in arte eterna. vl' sicut ibi exp̄imunt̄. Res
aũt v̄a est ſm q̄ adequat̄ intellectui causan
ti. Quia v̄o p̄fecte nō equat̄. s3 adequat̄ rõi
que exp̄mit eã. quã tñ nō adeq̄t. ideo oĩs
creatura mēdaciũ est. ſm Aug. Res autē
adequata nō est sua adeq̄tio. ḡ necesse est vt
in v̄bo dei qd̄ est adequatio. sit veritas crea
ture. ꝛ in creatura silitudo veritatis. Uñ li
cet angel⁹ magis p̄ticipet v̄bo in ꝯditionib⁹
nobilib⁹. tñ q̄tũ ad rationē exēplaritatis si/
ue exp̄imentē nō excedit angel⁹ vermiculũ.
Ita eñ rõ vermiculi exp̄mit vermiculũ. sic
ratio angeli angelũ. Uides ḡ quomõ ab
actualissimo fiunt possibilia. a stabilissimo
mutabilia. a sublimissimo infima. Et sicut
lux facit multiformitatē coloꝝ. ita v̄bũ mul
tiplicitatē reꝝ ꝛ varietatē. id̄ nō ꝯtingit itel
ligere nisi p̄ verbũ. Hec clauis anime pur/
gate p̄ fidē necessaria est. q2 mētis humane
acies inualida. in tã excellēti luce non figit̄
nisi p̄ iusticiã fidei emũdet̄. Uñ oĩes q̄ nō
habēt fidē. habēt manũ amputatã. Uñ. ps.
Ipe dixit ꝛ facta sunt ꝛc̄.

Secũda clauis est intellect⁹ v̄bi icarna/
ti. p̄ qd̄ oĩa repant̄. Uñ x̄p̄us dicebat. Hec
sunt v̄ba que locut⁹ su3 vob̄ cũ adhuc essē
vobiscũ. qm̄ oportet ipleri q̄ scripta sunt in
lege ꝛ p̄phetis ꝛ psalmis de me. tũc aperuit
illis sensum vt intelligerēt scripturas. loq̄t̄
verbũ dei. de q̄ dic̄ Joh. Uerbũ caro factũ
est ꝛ hab. in nob̄. Ubi oñdit duas naturas
in vna p̄sona. Hãc scripturaꝝ impletionē
docet Paul⁹ qñ dic̄. Finis legis est christ⁹
ad iusticiã oĩi credēti. In lege scriptu3 est
q̄ duo cherubin versis vultib⁹ in p̄piciatori
um se respiciebãt. Duo cherubin duo testa
mēta. quoꝝ aspect⁹ erat in x̄p̄m. Per hanc
clauim v̄bi incarnati scripture hñt intelligi
que sunt p̄ncipalit' de op̄ib⁹ rep̄ationis. Nisi
eñ intelligas originē ꝛ ordinē reparationis
scripturã intelligere nō potes. Nomē autē
reparatoris est verbũ dei. qd̄ describit Isaias
sic inq̄ens. Paruul⁹ nat⁹ est nob̄. ꝛ fili⁹ dat⁹
est nobis. cui⁹ impiũ sup̄ humeꝝ ei⁹. ꝛ voca
bit̄ nomē ei⁹ admirabilis ꝯsiliari⁹. de⁹ fortis.
pater futuri seculi. p̄nceps pacis. Iste pu
er rep̄auit hierarchiã celestē ꝛ subcelestē. q̄
tota corruerat. Ergo nccē fuit vt tãgeret ce
lum ꝛ tãgeret terrã. Iste hierarcha d3 esse
p̄celsus. q̄ sol⁹ possit saluare. Uñ dr̄ Admi/
rabilis. Multipharie eñ olim de⁹ loquēs
patrib⁹ in p̄phis. nouissime dieb⁹ istis locut⁹
est nob̄ in filio. q̄ cũ sit splēdor glie ꝛc̄. vsq̄
purgationē pctõꝝ faciēs ꝛc̄. Ab isto admi
rabili p̄cedũt mirabilia. Uñ ꝛ in sue tp̄alis
natiuitatis exordio fecit miraculũ miraculo
rum. qd̄ oĩa alia miracula respiciũt. Habu
it eñ naturã corporeã ꝛ naturã incorpore/
am. naturã diuinã. naturã humanã. natu/
rã tp̄alem. naturã eternã. Matrē ꝛ v̄ginē
Unitũ est p̄mũ vltimo. sumũ ĩmo. de⁹ li/
mo. Uide arcũ q̄ h3 multiformitatē coloꝝ
ꝛ naturaꝝ. ꝛ bñdic q̄ fecit illũ. q2 valde spe/
ciosus est in splēdore suo. Hic est sol q̄ de
scēdit p̄ decem grad⁹ in horologio Achaz.
id est. v̄bũ incarnatũ. p̄ nouē ordines ange
loꝝ vsq̄ ad hoiem q̄ decim⁹ cõputat̄. In
hoc miraculoꝝ miraculo. s. q̄ de⁹ est homo
fides accipit vires suas. Uñ Moy. postq̄
minauit gregē ad interiora deserti. vidit ru
bum q̄ ardebat ꝛ nō cõburebat̄. Uadã in/
quit ꝛ videbo visionē hãc magnã. Et ibi fu
it illustrat⁹. Rub⁹ spinosa. passibilitas car/
nis. flãma aĩa x̄p̄i plena luminib⁹ ꝛ igne ca/
ritatis. Lux diuinitas. lux ꝯiũcta rubo me
diãte flãma. est diuitas ꝯiũcta carni medi/
ante aĩa. Ut ḡ possit hierarcha d̄ mortuis
facere viuos. de hoib⁹ dei filios. necesse est
vt sit p̄celsus ꝛ admirabil'. Secũdo necesse
est vt hierarcha nr̄ sit sensat⁹ iuxta triplicē
sapientiam.

Sapiētiã innatã quã habuerũt angeli
ꝛ p̄m⁹ hõ. ꝛ p̄ hãc scit oĩa que possum⁹ p̄ ha
bitum scire.

Sapiētiã infusã. p̄ quã cõp̄hēdit glo
riosa ꝛ infinita. q2 sapie ei⁹ nō est numer⁹

Sapiā n̄ eternā p quā cōphendit oīa tam possibilia fieri q̄ disposita.

Decebat eī vt q̄ repatur⁹ erat vniuersū sciret vniuersū. Vn⁹ est ſmo dei z efficax.

Sic q̄. Oīa nuda z apta sunt oculis ei⁹ ad quē nob sermo. Sz q̄rit q̄ necessitas fuit vt hēret sapiam nisi dinā. Rn̄deo. vt q̄ noue rat p sciam. sciret p experientiā. Nō eīm hēm⁹ pōtificē q̄ nō possit cōpati infirmitatib⁹ nostris. temptatū aūt p oīa p silitudine absq̄ pctō. Vn̄ est simul aduocat⁹ p nob z iudex ptra nos. Iste psiliari⁹ adeo fuit sapiēs. q̄ oēs scripture sapiētes nō fuerūt nisi symulacra hui⁹ sapiētis. Ad hūc referūt oīa eloquia sapie. Vn̄ de xpo intelligit. Speciosus forma p̄ filiis hoim. licet iudei accipiāt de salomone. silr z illud de xpo intelligitur Sit nomē ei⁹ bn̄dictū in secula. z iō dic. cōsiliari⁹. Et iō dic de⁹ Tertio necesse fuit vt hierarcha n̄r esset acceptissim⁹ deo. Tal' decebat vt esset nob pōtifex. sanct⁹. innocens impollut⁹. segregat⁹ a pctōrib⁹. z excelsior celis fact⁹ Vidim⁹ gl'iam ei⁹. gl'iam q̄si vnigeniti a p̄re plenū grē.

Habuit aūt gratiā triformem.

Grā z singl'aris psone. p quā ille hō gr̄⁹ fuit

Grām capitis. p quā influit.

Grām vniōis q̄ ex vna pte infinita fuit.

Fuit g̊ acceptissim⁹. non solū qr deiformis sz qr de⁹. Et sic a sapiētissimo fluxerūt documēta certissima. ita a dō exēpla sanctissima Vn̄ emanatiōes z flumia padisi z scaturitiones fontiū hūc deū de deo sūt exp̄mētia

Quarto necesse fuit q̄ hierarcha n̄r esset victoriosissim⁹. Expoliās eīm p̄ncipat⁹ z potestates traduxit pfidēter. palā triūphās illos in semetipō. Xp̄s aūt vicit mūdū. Vn̄ ps. Attollite por p̄n. vē. z ele. por. et. z i. r. g.

Spoliauit isernū. Quis ē iste rex glorie dn̄s fortis z potēs. dn̄s potēs i p̄lio.

Restaurauit padisum. Quis est iste rex glorie. dn̄s virtutū ip̄e est rex glorie.

Necesse est g̊ vt in noīe Ihu oē genu flectat. celestiū. terrestriū. z infernoz. Quis est iste qui venit de edom tinctis vestib⁹ de bosra. Ego q̄ loq̄r iusticiā z ppugnator sum ad saluādū. Et iō dr fortis. a q̄ manāt fortia p̄silia. Vn̄ mōtes in circuitu ei⁹. z oīa bella scripturaz referunt ad victoriā xp̄i.

Quinto oportet q̄ hierarcha n̄r sit largissim⁹ pter magnitudinē influētie. Vn̄ ad Eph. scribit Unicuiq̄ nostr̄ data est grā. pter qd dicit Ascēdēs i altū capt. dux. capti. Vn̄ sic nubes ascēdit vt postmodū pluat. sic xp̄s vt dona sua mittat. Existēs eīm i terra. dedit sp̄m scm̄ occulte. ascēdēs maīfeste

Fuit aūt xp̄s p missionē spiritussancti

Hierarcha purgās. Fact⁹ est repēte d̄ celo son⁹ tāq̄ aduenient' s. vehe. ecce purgatō

Hierarcha illuminās. Apparuerūt ill' dispertite lingue tāq̄ ignis. ecce illuminatio.

Hierarcha psummās. Seditq̄ sup singulos eoz. ecce pfectio. Ab h largitore manāt dona gr̄uita. z q̄cqd inuenit in scriptura diffusiōis in sole vel aliis. referūt ad largitorē h⁹ sp̄us. Qui sp̄us sctūs dr spirit⁹. qr purgās. sp̄us qr instruēs. sp̄ei domus diuidere spolia. Et Isa. dic. Letabūt corā te. sic exultāt victores capta p̄da qn̄ diuidūt spolia. Aliī dat p sp̄m gr̄a sermonū aliī genera linguaz. Vn̄ dic p̄r futuri seculi. P̄r est p̄ncipiū influētiaz p q̄s viuim⁹ i futuro seculo. qr oē datū optimū z oē donū pfectū desursū est descēdēs a p̄re luminum. Sequit. Volūtarie genuit nos v̄bo v̄itatis vt sim⁹ initiū aliqd creature ei⁹ Nō sum⁹ initiū creature. tūc erim⁹ simplex creatura.

Iste p̄r est largissim⁹. Amē dico vob. Si qd petieritis p̄rem in noīe meo zc. Aperis tu manū tuā zc. hoīes z iumēta saluabis. Inebriabūt ab vbertate dom⁹ tue zc.

Sexto dz hierarcha n̄r esse sūme iustus pter multitudinē iusticie z equitatis.

Infallibiliter inquirentis.

Irreprehēsibiliter discutiētis.

Irreuocabiliter sententiantis Isa. xi. ca. Iusticia cingulū lūboz e⁹ nō ſm vi. o. iu. zc. Ergo est de⁹. qr pur⁹ hō nō iudicat nisi ſm audita. Ad illū iudicē referūt oīa iudicia scripturaz. Et iō dr p̄nceps pacis. Vn̄ ab eo manāt iusta iudicia. Xp̄s est dō. q̄ habet clauim apit z nemo claudit. claudit z nemo aperit. Clauis ista est mysteriū vnionis

Tertia clauis est intellect⁹ v̄bi inspirati nō eīm fit reuelatio nisi p v̄bū inspiratū. Danieli reuelauit de⁹ ſmonē. z intelligētia op⁹ est in visiōe. Nisi eīm v̄bū inspiratū sonet in aure cordis. nisi splēdor v̄bi luceat in oc'lo mētis. nisi vapor z emanatio oīpotētis dei instillet gustū suauitatis. nisi sempiternitas impleat aiam. nō e. h'ō apt⁹ ad intelligētiā visionū. Sz Danieli dedit de⁹ intelligētiā omniū visionū z somnioz. p v̄bū inspiratū

Visio autem triplex est. s.

Corpalis Que sine intellectuali nõ ꝑ fuit Balthasari i inscriptiõe manus.

Imaginaria Que sine itellectuali nõ ꝑ fuit Pharaoni in spicis ⁊ bobꝫ.

Intellectual' Hec ꝑfuit Danieli ⁊ Joseph. Jobi rñdet ioseph. Daniel paulo

Preter has visiões fit visio sex modis q̄ rñdet opibꝫ sex diez. q̄bꝫ ꝑficit minor mundus sicut maior mūdꝰ ꝑfectus est.

Prima est visio itelligẽtie ꝑ naturā idite.

Scd̃a ē visio itelligẽtie. ꝑ fidem eleuate

De sunt multorum

Tertia ē visio itelligẽtie ꝑ sc̃ptura erudite

Quarta ē visio itelligẽtie ꝑ ꝯtẽplatiõez suspense. De sunt paucorum.

Quinta est visio intelligẽtie ꝑ ꝓphetiam illustrate.

Sexta est visio intelligẽtie ꝑ raptū in deum absorpte. De sunt paucissimoꝝ.

Ad has sequit̃ visio aīe beatificate. quas oẽs habuit paulꝰ. Intelligẽtia indita q̄ nõ excedit limites rõnis. intelligit̃ ꝑ p̄mā diē in qua facta est lux. De est lux de q̄ dic̄ ꝓpheta. Signatū est sup nos lumꝰ vultꝰ tui dñe. Sine lumie indito nõ habet̃ fides. nõ habet̃ grã. nõ habet̃ sapiẽtia. Et ita prima die diuisa est lux a tenebris.

Intelligẽtia sublimata ꝑ fidē intelligit̃ ꝑ scd̃am diē q̄ factū est firmamētū in medio aquaꝝ. Hoc firmamētū est fides. q̄ est origo sapiẽtie ⁊ origo sc̃ie. Et siue sit de tpalibꝫ siue de eternis fides nõ discordat a sciẽtia

Intelligẽtia ꝑ scripturā erudita. intelligitur ꝑ diē tertiā q̄ ꝯgregate sunt aque ⁊ apparuit arida. terra est scriptura hñs intelligẽtias spūales. q̄ mirabilibꝫ expositiõibꝫ pullulāt. ⁊ in his ꝓdit̃ herba virēs ⁊ lignū paradisi. Intelligẽtia ꝑ ꝯtemplatiõz suspensa. intelligit̃ in ope q̄rte diei. qñ fc̄a sūt sol ⁊ luna ⁊ stelle. Qui nõ hꝫ ꝯtemplationē nõ habet ornamētū solis. lune. ⁊ stellarum. Debet aīa sunamitꝫ amiciri sole. lūa. ⁊ stell'.

In sole intelligit̃ ꝯtemplatio hierarchie supercelestis.

In luna intelligit̃ cõtẽplatio hierarchie subcelestis.

In stellis intelligit̃ cõtemplatio hierarchie celestis. Vñ Isa. Tūc videbis ⁊ affiues ⁊ mirabit̃ ⁊ dilatabit̃ cor tuū. In q̄ notat̃ ꝙ spēs ꝯtemplatiõis sunt tres.

Admiratio. Mirabit̃ inquit.

Dilatatio Dilatabit̃ inq̄t. Comederunt ⁊ biberūt ⁊ viderūt deū israel.

Alienatio Affiues inquit.

Intelligẽtia ꝑ ꝓphiam illustrata itelligit̃ in ope q̄nte diei. Vidēt ꝓphete ꝓpheata i speculo eternitatꝫ. Et licet ꝓpheratū sit contingēs. tamē ꝓpheria est infallibilis. ꝓpt' veritatis eterne infallibilitatē. Isti sunt pisces qui ꝓpt' multitudinē pinnulaꝝ ferūt̃ i v̄bo.

Intelligẽtia ꝑ raptū in deū absorpta respondet sexte diei. De hoc raptu dicit apostolus. Scio hominē añ annos x.iiij. siue i corpe siue extra corpus. nescio deꝰ scit raptum hmōi. Hic raptꝰ facit animā simillimā deo. q̄ŧum esse potest in statu vie. Rapti autem nõ habēt habitū glorie. sed actum. Et sicut raptꝰ est in cõfinio vie ⁊ patrie. ita est i cõfinio vnionis ⁊ seꝑationis a corpe Ideo dicit apostolꝰ. Siue in corpe siue extra corpus nescio. Vñ ergo p̄sumit aliꝰ determinare qd̃ Paulꝰ nesciuit. Tūc adimplet̃ quod scribit̃. Faciamꝰ hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. quia talis dignꝰ est vt p̄sit volatilibꝫ ⁊ piscibꝫ maris. Quo eñ quis eleuatior. tāto humilior sit. vt paulus post raptū. q̄ etiā cubile matrimonij determinā dum descēdebat ꝑ humilitatē. Job. xxxix. di. Nunq̄d ad p̄ceptū tuū eleuabit̃ aquila. ⁊ in arduis ponet nidū suū. Vbicunqꝫ fuerit cadauer statim adest. Mirabilia primo dixerat de aquila. ⁊ postea humilia. sic est d̃ raptu. Ille eñ qui in raptu fuit maior. magis est humilis. ⁊ sic necesse est. q2 si superbiret posset amittere gratiā. ⁊ cadere in reprobū sensum. ⁊ vix vnqꝫ surgeret. q2 q̄ŧo magis nouit. tāto magis sciret soluere oīa q̄ dicerent̃ sibi. ⁊ ideo nõ sine causa fuit datꝰ apostolo stimulꝰ carnis. ij. Cor. xij. Ne magnitudo inq̄t reuelationū extollat me. Ille inqꝫ qui ad talē statū ꝑuenit potest alios ordinare ⁊ regere. vt Paulꝰ fecit. qui ordīauit eccl'iam s̄m exēplar qd̃ sibi mõstrabatur

Septimꝰ dies est absolutio a corpe Hodie mecū eris in padiso. Luc̄ xxiij. Que dies nõ habet vesperā. Et post sequit̃ octaua dies que nõ est alia a p̄cedentibꝫ. sed reiteratio p̄me diei qñ aīa resumpserit corpus suū

Hec est ergo clauis dauid q̄ docet v̄bum inspiratū. Illud inqꝫ verbū qd̃ est i sinu patris increatū incarnatū in vtero v̄ginis. inspiratū in corde tuo vbi habitat ꝑ fidē. illabitur mētes angelicas ⁊ hūanas intrās. in eis facit intelligere has visiões. q2 ē itell'ectꝰ

pur⁹. sed alio ꝛ alio mō. quia sunt maiores ꝓfundatiões ſm ꝙ aīa intime inducitur vl' meditaꝛ in se. ꝛ h̄ fit ꝑ diuinū radiū. vt dicit Dyoni. de angelica hierarchia. Ergo ihm̄ inuocātes ꝑmū lumē ꝛc. Et sic dic̄ Dyoni. de eccl'iastica hierarchia. Lex diuinitatis est. infima ꝑ media ad suꝑma reducere. Ille thearchic⁹ radi⁹ descēdēs i celestē hierarchiā. illā illuminat ꝛ ꝑ illā eccl'iasticā vel sub celestē. totū tñ̄ facit radi⁹. q꞉ āgeli ibi nihil faciūt nisi occasionalit̄. Sic si aliq̄s vellet ꝙ radi⁹ illuminaret multas domos. aperiret fenestras. ꝛ tñ̄ radi⁹ om̄es ꝑtes domus illuminaret. ꝛ sic si q̄s ꝑpararet multa specula ad recipiendū lumē. Deinde ordine resolutorio ille radi⁹ nos reducit in ꝯtemplationē celestiū. deinde suꝑcelestiū.

Sermo quart⁹ Qꝛ veritas lux est intellect⁹. ꝛ de ei⁹ speciebꝫ. ꝛ de visione intelligentie ꝑ naturā indite. ꝛ triplici veritate. Consideratio prima.

Vidit deus lucem

ꝙ esset bona. ꝛ diuisit lucem a tenebris. Gen̄. i. In om̄ibꝫ oꝑibꝫ sex dierū ꝑterꝙ̄ scđe dictū est. Vidit deus ꝙ est bonū. ꝛ in fine dic̄. vidit de⁹ cuncta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bona. Videre dr̄ de⁹. q꞉ videre nos facit. Prima visio aīme est ꝑ naturā intelligētie indite. Vn̄ ps. iiij. Signatū est suꝑ nos lumē vult⁹ tui dn̄e. Et h̄ possunt explicari om̄s difficultates phie. Phi dixerūt nouē scias. ꝛ polliciti sūt dare decimā. s. ꝯtēplationē. Sꝫ multi phi dū se voluerūt diuidere a tenebris erroris. magis se erroribꝫ immiscuerūt. Dicētes em̄ se sapiētes stulti facti sunt. suꝑbiētes de sua sciētia luciferiani facti. Apud egiptios densissime tenebre erāt. Sꝫ sanctis tuis maxia erat lux. Om̄es q̄ fuerūt in lege nature. vt ꝑriarche ꝓphete. phi. filij lucis fuerūt. Lux aīe veritas est. Hec lux nescit occasum. ita em̄ fortiter irradiat suꝑ aīam vt etiā nō posset cogitare nō esse. nec exprimi q̄re homo sibi cōtradicat. q꞉ si veritas nō est. verū est veritatem nō esse. ḡ aliq̄d est verū. ꝛ si aliq̄d verū est verū est veritatem esse. ḡ si veritas nō ē. veritas est. Suꝑ oīa ꝑualet veritas. ij. Esdre iij. Emittit aūt h̄ lux tres radios ꝑmos Ecci. xliij. tripliciter sol exurēs mōtes. Est em̄ veritas rerū. Veritas signorū seu vocum. ꝛ veritas morū. Veritas rerū est indiuisio entis ꝛ esse. Veritas sermonū est adequatio vocis ꝛ intellect⁹. Veritas morū est rectitudo viuēdi. Et iste sunt tres ꝑtes phie quas phi nō inuenerūt vt essent. sꝫ q̄a iam ſm veritatē essent. om̄ino aduerterūt. ſm Aug. Hec triplex ṽitas ꝯsideraꝛ ex ꝑte ꝑncipij origināris. ex ꝑte subiecti suscipientis. ex ꝑte obiecti termināris. Respic̄ aūt origināns ꝑncipiū in ratione triplicis cause originātis. exēplātis. termināris. Roma. xi. Ex ipso ꝑ ipm̄ ꝛ in ipo sunt oīa. ḡ veritas indicat ꝙ mens nr̄a ferꝛ naturali inclinatione ad veritatē. ſm ꝙ est causa essendi. rō intelligēdi. ꝛ ordo viuēdi. Scđm cām essendi veritas rerū. Scđm rōnem intelligēdi veritas vocū. Scđm ordinē viuēdi veritas morū. Ex ꝑte aūt aīe om̄is irradiatō veritatis suꝑ intelligētiā nostrā. aut fit suꝑ ipam absolute. ꝛ sic ꝑtinet ad noticiā rerū speculādarū. Aut in cōparatione ad interꝑtatiuā. ꝛ sic est veritas vocū. Aut in cōparatione ad affectiuā ꝛ motiuā. ꝛ sic est veritas oꝑabiliū. Ex ꝑte obiecti sic. Om̄e quod ē aut est a natura. aut a rōne. aut a voluntate Scđm ꝑmā est noticia q̄ est de rebus.

Secūdo mō de sermonibꝫ. Tertio modo de moribꝫ. Ergo ſm ꝑncipiū subiectū ꝛ obiectū est triplex radi⁹ veritatis in aīma ꝑ quē possit aīa nō solū eleuari ad ꝑpetua. sꝫ etiā in causas oim̄. sed si addaꝛ cōdimentū fidei. tūc pōt eo facili⁹ vt causa essendi attribuaꝛ patri. Rō intelligēdi filio. Ordo viuēdi spūisancto. Visio ḡ intelligētie ꝑ naturam indite. vt ꝯuertiꝛ ad res. est veritas.

Vult aūt aīa totū mūdū describi in se. Mund⁹ ꝯsideraꝛ tripl'r. q̄ntū ad essentiā naturā. figurā. Iste aūt radi⁹ dirigit ad q̄titatū dr̄as occultas ꝯsiderādas Ad figurarū ꝓportiões manifestas. Ad naturarū ꝓprietates ex vtroꝙ̄ ꝑmixtas. Naturalis ꝑmixta cōsideratio ē. q꞉ mō de causis q̄ sunt occulte. vt q̄lit̄ ignis calid⁹. q̄lit̄ herba calida q꞉ h̄ hn̄t a specie sua q̄ occulta est. Mō d̄ quātitate ꝛ influētia corporū. Et sic de q̄ntitate ſm q̄titatū dr̄as occultas fit entis diuisio sex modis ad pn̄s. In subāꝫ ꝛ accns. In vl'e ꝛ ꝑticulare. In potētiā ꝛ actum. In vnū ꝛ multa. In simplex ꝛ cōpositum In cām ꝛ in causatū Hec sunt sex lumia q̄ disponūt aīam ad sciēdū ꝛ bn̄ faciendū vl' sentiēdū. Diuisio sube ꝛ accidētis ꝑtꝫ. sꝫ q̄

dam sunt q̄ reducunt̄ ad istā. ⁊ in his est ma
ximus error. Dicit ille. Creatio nō est. q̄re. q̄z
impossibile ē accidēs p̄cedere subam. Crea
tio accidēs est. Dico creatio q̄ est passio. ac
cidēs nō est. q̄z relatio creature ad creatorē
nō est accidētal'. s₃ essential'. Sil'r potentia
materie nō est accēns materie. s₃ essentialis
q̄z h̄ipo q̄ est ad alterz ē. Sil'r dr̄e ad gen⁹
reducūt̄. vt mere p̄uatiōes ad suos habit⁹.

Scd̄a diuisio ē in vl'e ⁊ p̄ticulare. ⁊ circa
h̄ magn⁹ fuit error. Aliq̄ dicūt q̄ vl'e nihil ē
nisi in aīa. Plato posuit solū i d̄o. Alij q̄ so/
lum in [illegible] nimis abstrahūt. Dico q̄ ē
vl'e vnū ad mlta. vnū in mult̄. vnū p̄ter ml'
ta. Unū ad ml'ta est i potētia materie. qd̄ n̄
est cōpletū. Unū in mult̄ p̄tīb⁹. ⁊ vnū p̄ter
multa. in aīa. Unū aūt ad ml'ta ⁊ vnū i ml'/
tis ⁊ vnū p̄ter ml'ta. i arte et̄na sunt. Per il/
lam em̄ artē ⁊ rōnē ɔsistit i re. Planū est em̄
q̄ duo hoīes assil'ant̄. ⁊ nō h̄ō ⁊ asin⁹. Ergo
necesse ē vt illa sil'itudo fundet̄ ⁊ stabiliat̄ i
aliqua forma stabili. nō que est i altero. q̄z il
la p̄ticularis est. g̃ in aliq̄ vniuersali. Nō aūt
vniuersal' nō est tota in aīa s₃ in re s̄m. p̄ces/
sum generꝫ ad spēm. vbi cōuenim⁹ p̄mo in
substātia vt in generalissimo. Deinde i alijs
vsq₃ ad formā hoīs [illegible]. Tertia di/
uisio est potētie ⁊ act⁹. Et in h̄ sunt multi er
rores. Dicūt q̄dā q̄ act⁹ nihil addat super
potētiā nisi modū essendi s̄m cōpletū ⁊ icō/
pletū. Nō loq̄mur de potētia pure passiua
s₃ de illa q̄ p̄ducit̄ ad actū. Necesse est em̄ cū
in oī creatura potētia actiua ɔiūcta sit potē
tie passiue. q̄ ille due potētie fundēt̄ sup di/
uersa p̄ncipia rei. De potētia q̄ est rō seminal'
hic ē vis. q̄z potētia tal' sup actū alicubi ad/
dit p̄tē essendi vl' essentie. vt sup rōnē corpis
addit aīatū s̄m rē. ⁊ sup aīatū addit sensibi
le ordinatū tm̄ ad sensibile. ⁊ sic vsq₃ ad ho/
minē. Sic sil'r de potētijs aīe q̄ sic tetrago
nus addit vnū angulū ad trigonū. ⁊ penta
gon⁹ ad tetragonū. sic sensitiuū ad vegetati
uū. ⁊ rōnale ad sensitiuū. Aliq̄ aūt addit
solū modum essendi. vt d̄ vno i potētia fiat
vnū i actu. addit solū modū eēndi. q̄z vnuz
nō ɔiūgit̄ materie simpl'r. s₃ materie h̄nti vi
tā in potētia radicali. Unū insanū est dicere
q̄ vltia forma addat̄ materie p̄me sine aliq̄
vl' q̄ sit ei⁹ dispositio. vl' i potētia ad illā. vel
nulla forma itericcta. Quarta diuisio ē i
vnū ⁊ ml'ta. ⁊ d̄ illa ml'ti sūt errores. Quidā
dixer̄t q̄ oīa sūt vnū vt sic vna ē materia. ita
vna forma radical'. ⁊ postmodū mltiplicat̄
⁊ s̄m modū [illegible]
cere q̄z q̄ illa. p̄pō h̄ō est asin⁹ sit p̄a p se. falsa
p accidēs. Unū itellige q̄ rōnale ⁊ irrōnale
nō solū differt p accidēs. s₃ etiā essentialit̄.

Quinta diuisio ē i simplex ⁊ ɔpositū. et d̄
hac s̄t etiā ml'ti errores. Quidā dicūt q̄ ali
qua creatura sit simplex. Et tūc seq̄t̄ q̄ ē pu
rus act⁹. qd̄ ē sol⁹ dei. ⁊ attribuere qd̄ ē dei
creature. p̄iculosū est. Mīn⁹ g̃ est p̄iculosuz
dicere q̄ angel⁹ sit cōposit⁹. etiā si verz nō sit.
q̄z q̄ sit simplex. q̄z h̄ ego attribuo angelo.
nolēs attribuere qd̄ ē dei. p̄pt̄ pietatē quam
habeo ad reuerētiā dei. s₃ s̄m v̄itatē sic vide
tur. q̄z dicit Boeci⁹. Forma simplex [illegible]
esse nō pōt. g̃ angelo nihil accideret tūc nec
leticia nec tristicia. Sexta diuisio ē i cau/
sam ⁊ causatū. ⁊ de hac sunt ml'ti errores
Quidā em̄ dicūt mūdū ab eterno fuisse. q̄z
in h̄ ɔueniūt sapiētes q̄ nō possit aliq̄d fieri
de nihilo. ⁊ esse ab et̄no q̄z necesse ē q̄ sic q̄n
res redit in nihilū. esse desinit. sic q̄n fit d̄ ni
hilo. incipit esse. S₃ aliq̄ videt̄ posuisse ma
teriā ingenitā. ⁊ sic sequit̄ q̄ de⁹ nihil fac̄. q̄z
materiā nō fac̄. quia ingenita. nec formam.
q̄z aut fit de nihilo. aut fit de aliq̄. Nō d̄ ma
teria. q̄z essentia forme nō pōt fieri de essen/
tia materie. nec de nihilo vt supponūt. eo q̄
d̄⁹ nihil p̄t facere d̄ nihilo. s₃ absit q̄ potētia
dei fulciat̄ fece materie. h̄ sūt fundamēta fidei
q̄ oīa [illegible]. Scd̄a irradiatio itelligētie
p naturā indite est ad ɔsiderādas quātita/
tū p̄portiōes māifestas. ⁊ ille sūt valde ma/
nifeste. q̄z offer̄t se sensui. ⁊ libent̄ h̄ō negoci
atur circa ista q̄ cadūt i imaginatōe. q̄z ima
ginatio ē fortis in nob. ⁊ rō obscurat̄. ⁊ iō h̄ō
multū in his detinet̄. ⁊ ista scia certissima ē.
q̄z ad oculū p₃. Unū oēs alie scie p̄ter istā. q̄si
sunt occulte. Hec ɔsideratio mathematica
est circa sex. aut circa nūeros i sua puritate.
⁊ sic ē arismetrica. aut circa nūeros. put cōsi
derāt̄ in sonis. ⁊ sic musica. aut i q̄ntitate cō/
tinua. ⁊ circa p̄portiōes dimēsiuas general'r
⁊ sic geometria. aut p additōes d̄ linea visua/
li. ⁊ sic p̄spectiua. aut s̄m q̄ntitatē vtrāq₃ ⁊ s̄₃
discretiones numerales ⁊ subales. vel cōti/
nuas ⁊ discretas. ⁊ sic astronomia. ⁊ illa est
duplex. Una d̄ corpibus regulatꝫ p motū.
⁊ sic astronomia. alia de influētia. ⁊ hec par
tim secura est ⁊ p̄tim p̄iculosa. ⁊ hec astrolo
gia. p̄iculosa est. p̄pter iudicia que sequunt̄. ⁊
ab hac fluūt geomancia. vel cyromancia. et

cetere spēs diuinatiōis. De scie disponūt
ad intellectū scripture. vt ptꝫ de numeris ꝑ
fectis. de vnitate excrescēte. vt ptꝫ de ꝑfecto
ne senariꝭ. q̄ de se ꝑfectꝰ est. Nō em̄ vt dicit
Augꝰ. senariꝰ ideo ꝑfectꝰ. q2 in eo numero
deꝰ fecit mundū. Sꝫ ideo fecit deꝰ mundū
in illo numero. q2 ꝑfectꝰ est. Silr de duobꝫ
numerꝭ cubicis ꝑmis. s. viij. ⁊ xxvij. q2 bis
duo bis. octo faciūt. ter tria ter. sunt. xxvij.
qui ligari nō possunt minꝰ q̄ꝫ ꝑ duos nume
ros q̄dratos. s. xij. ⁊ xviij. Sic em̄ se habēt
duodecim ad. xviij. vt. xviij. ad. xxvij. quia i
sexq̄altera ꝓportione. q̄ tenet totū ⁊ eiꝰ me/
dietatē. Silr patꝫ de triangulo q̄n̄ ducit i
cognitionē trinitatꝭ. Certū est em̄ q̄ q̄ꝫtus
est filiꝰ. tātus est pr̄. ⁊ q̄ꝫtus est pr̄. tātꝰ est spi
ritussanctꝰ ⁊ filiꝰ. Et inde triangulū ↄside/
ra. cuiꝰ q̄libet angulꝰ totā supficiē includit
Silr ꝑspectiua de radio directo. q̄ fortior
est. Sic si tu ꝓijcias directe deorsū lapidē
magnū sonū facit. si aūt ex obliq̄. nō tm̄. Re
flexus radiꝰ est a corpe terso ⁊ polito. ꝓpter
tersionis. ⁊ ibi accipit spēm. radiꝰ fractꝰ est i
introitu alteriꝰ ꝑspicui. Tertia irradiatō
a. e. seu intelligētie ꝑ naturā indite est ad iue
stigandū naturaꝝ ꝑmixtas ꝓprietates. s. ꝑti
occultas ⁊ ꝑtim manifestas. Phs em̄ ↄsi
derat oīa ꝑ motū. Cōsiderat em̄ de motu. d
ꝑncipijs motꝰ ⁊ causis. vt locū ⁊ tps. Cōsi/
derat aūt naturas corpoꝝ celestiū siue cor/
pora etheralia. metheoricalia. elementaria.
vegetabilia. sensibilia. rōnalia. Celestia in li
bro de celo ⁊ mūdo. vbi reducit oēm motū
ad motū ꝑfectū. s. localē. Iste aūt localꝭ est
triplex. aut circa mediū vbi nō ē ↄtrarietas
⁊ sic circularꝭ. aut a medio. ⁊ sic leuiū motus
aut ad mediū. ⁊ sic motꝰ grauiū siue motꝰ re
ctus. Metheorica vt in libro metheoroꝝ
vbi dic̄ de impssionibꝫ ⁊ mineralibꝫ. De ele
mentaribꝫ. vt de generatiōe ⁊ corruptione.
⁊ de vegetabilibꝫ. vbi sunt mirabiles ↄside/
rationes. aut sensibilibꝫ vt i libro de aialibꝫ
quē totū nō habemꝰ. aut de rōnalibꝫ vt i li/
bro de aia cū suis appēdicijs. s. de sensu ⁊ sen
sato ⁊ de memoria ⁊ reminiscētia. de spiritu
⁊ aia. de somno ⁊ vigilia. de morte ⁊ vita.

Secūdus radiꝰ veritatꝭ informat ad cō
siderationē locutionū ⁊ argumentationuꝫ
ꝑsuasionū rōnabiliū. vt hō habeat triplicē
artē ꝑ eā ad locutiones. cōgrue indicantes
mētis ↄceptꝰ. ad argumētatiōes trahentes
oēs mētis assensus. ad ꝑsuasiōes inclinā
tes oēs mētis affectꝰ. Ratio em̄ cogitat
facere q̄cq̄d in se est in alio. ⁊ q̄cq̄d est i alio
facere in se. hoc aūt nō fit nisi ꝑ sermonem.
Quicq̄d ḡ est in aīa. aut est ꝑ modū cōce/
ptus. aut ꝑ modū assensus. aut ꝑ modū af/
fectꝰ. Ad indicādū ↄceptū. grāmatica. Ad
indicandū assensum. ⁊ sic loyca. Ad inclinā
dum affectū. ⁊ sic est rethorica. Scdm̄ ḡ
maticū oēs ps orōis significat mētis cō/
ceptū. Habet em̄ ptē significantē substātiā
⁊ qualitatē. ⁊ sic est nomen. Habet ptē signi
ficantē motū. ⁊ sic est verbū. qd̄ dicit iclina/
tiones. vt indicatiuꝰ qui habet modū signi
ficādi. vt in rōnali. Impatiuꝰ vt in irascibi/
li. Optatiuꝰ vt in cōcupiscibili. Subiuncti
uus ꝑtim vtrūq̄ꝫ. Infinitiuꝰ q̄si materialis
Et ad has differētias oēs reducunt̄ scdm̄
ꝑsianū. Silr determinat de lr̄a. d syllaba.
de dictiōe. de orōne. Quia em̄ varij sūt mo
di significādi ⁊ terminādi ꝭm diuersas lin/
guas. vt terminari in a. feminini generꝭ. vt
in pluribꝫ. i us. masculini generꝭ. ⁊ sic d alijs
De littera determiat. sꝫ ad hāc nō potest
descendere nisi ꝑ syllabā. Ultimo cōside/
rat de ↄnectiōe dictionū. sꝫ postea determi/
nat d ꝓsodya silr ⁊ dyasintetica. Exprimit āt
oīa ꝑ octo ptes orōis. Ad lr̄aꝫ aūt descēdit
ꝑ syllabā. ⁊ pꝰea d ꝓsodia ⁊ metrica. ⁊ hmōi
referunt̄ ad ꝑmū. Cōsiderat silr modos vt
accidētia. vt in q̄bꝫ accidētibꝫ ntīūs ↄstruat̄
cū ṽbo singularꝭ nūeri. vt nō dicat̄. hō cur/
rūt. q2 ab vna sub̄a nō egredit̄ nisi vnꝰ actꝰ.
Silr vt pꝰ ṽbū trāsitiuū nō ponat̄ ntīūs sꝫ
accusatiuꝰ. q̄ dic̄ terminū nō ꝑncipiū actus
vt ntīūs. Uñ grāmatica a rebꝫ naturā tra/
hit. nec pt̄ esse bonꝰ ḡmaticꝰ nisi sciat res.

Alia directio ē q̄ illustrat ad argumētati
ones iducētes ad mētis assensū. qd̄ fit ꝑ so
lidā argumētatōꝫ. vt q̄cūq̄ꝫ vni ⁊ eidē sūt ⁊c̄
Hec argumētatio hꝫ formā ḡmaticalē ⁊ spe
cialē i materia necessaria. solida. ⁊ iō ē ꝑma
analit̄. ⁊ scda analit̄ d sylogismo. De silogis
mo necessario. i. resolutorio i cām inferēdi.
vt i ꝑma analisi. i. resolutiōe. ⁊ scda analisi. i.
resolutōe. i cām inferēdi ⁊ essendi. ⁊ q2 sp̄ nō
pt̄ esse inductio ꝑ necessariā argumētatiōꝫ.
iō inueniūt̄ loci ⁊ hitudo localꝭ. q̄ ꝓcedit ꝑ ꝓ
babilia. vt loci topici. Et q2 i his cadit dece
ptio. adduntur loci sophistici vt sciat homo
dissoluere. Unde dissoluens non est sophi
sticus. sed verꝰ respondens. quia ⁊ isti modi
trahūt originē a natura reꝝ. vt ptꝫ. sumꝰ est

ergo ignis fuit loc⁹ ab effectu. Jō adducū
tur decē pdicamēta. adduntᷣ etiā enūciatio
nes. Terti⁹ radi⁹ in q̄ mens illustratᷣ ad
psuadendū vl̄ inclinādū aīm. Hic p rethoricā.
Ūn rethor optet vt puideat ciuili vtilitati.
vbi pōt esse piculū ppter dissensionez
aīoꝝ. Procedit aūt ꝑm tria attributa. ꝛ triplex
gen⁹ cause. s. demōstratiuū. ꝛ deliberatiuum.
ꝛ iudiciale. Demōstratiuū psone vt
ad laudē vel vitupiū. q̄ vel est laus q̄ntū ad
bona aīe. q̄ sunt tria. s. virt⁹. sciētia. veritas.
Uel est laus q̄ntū ad corpus. s. pulcritudo.
fortitudo ꝛc̄. vel de bonis fortune. vt diuitie.
parētela. patria. Deliberatiuū est respectu
rei fiēde. ꝛ tūc psuadetᷣ. si adest securitas
vtilitas. honestas. vl̄ psuadetᷣ nō fieri. si sequitur
damnū. piculū. inhonestas. Gen⁹ iudiciale
respōdet rei facte. q̄ hꝫ ꝯstitutiōꝫ cōiecturaꝝ.
dubitatiōeꝫ legitimā. Jurisdicialᷣ
ꝯstitutio est. fecisti. nō feci. q̄ apud alios litis
ꝯtestatio vocatᷣ. Cōiecturalᷣ. cū aliq̄d pducitur
ad pbādū. legitima dubitatio iurisdicialis.
est de scriptis. iurisdicialis qn̄ factū ꝯceditur.
sꝫ defendit se q̄ nō sit re⁹. vel q̄a potuit
facere de mādato dn̄i. vel qꝛ debuit.
Ad hoc aūt q̄ sit potēs orator. necesse est q̄
habeat exordiū ad captandū beniuolentiā
nō nimis plixū. nō nimis obscuꝝ. nō nimis
exquisitū. q̄ habeat rōnem vt factū narret.
postea vt negociū distinguat. ꝛ caueat multitudinē
prīū. postea prēꝫ suā ꝯfirmet p rationes.
postea aduersariū ꝯfutet. ꝛ rōes suas
ostēdat friuolas. postea cōcludat. Jtem necesse
est vt habeat inuentionē. dispositionē.
elocutionē. memoriā. pnunciationē.

Sermo q̄ntus. De medio ꝛ virtutibus ꝛ de radijs lucis veritatis. ac de triplici veritate. s. reꝝ. moꝝ. ꝛ sermonū.

Vidit deus lucem

q̄ esset bona. ꝛ diuisit lucem a tenebris.
Gen̄. j. Dictū est q̄ intellectualis
lux est veritas q̄ est radiās super intelligētiā.
siue humanā siue angelicā. que inextinguibiliter
irradiat. quia nō potest cogitari
nō esse. Jrradiat aūt aliq̄d tripliciter.
Ut veritas rerū. Ut veritas vocū.
Ut veritas moꝝ. Ut veritas rerū est indiuisio
entis ꝛ esse. Ut veritas vocū ē adeq̄tō
vocis ꝛ intellect⁹. Ut veritas moꝝ est rectitudo
viuēdi. quod patet ex pte principij.
quod irradiat. ex parte subiecti. qd̄ irradiationē
suscipit. ex parte obiecti ad quod irradiat.
Jnq̄ntum est hec lux causa essendi est
lux magna. Jnq̄ntū est ratio intelligēdi est
lux clara. Jnq̄ntū ē ordo viuēdi est lux bona.
Uidit inq̄t de⁹ lucē q̄ esset bona. Ut
lux magna irradiat ad cōprehēsionē subarum
siue essentiaꝝ. figurarū. ꝛ naturaꝝ mūdialiū.
Ut lux clara ad cōprehensionē locutionū.
cōphensionū. argumētationū. persuasionū
rōnabiliū. Ut lux bona irradiat
sup intelligentiā vel illustrat ad cōprehēsionem
modestiarū. industriarū. iusticiarum.

Ad cōprehensionē modestiaꝝ. q̄ntum ad exercitatiōes ꝯsuetudinales.

Ad cōprehensionē industriarū. q̄ntuꝫ ad speculatiōes intellectuales.

Ad cōprehensionē iusticiarū. q̄ntū ad leges pollitticas.

Primo habēda est modestia. Scd̄o
industria inq̄renda. Tertio exercēda iusticia.
Et hō q̄ndiᷣ plat⁹ q̄lis esse debet. s. pfect⁹
in actiōe ꝛ cōtemplatiōe. accipe debet legē
Ubi. Jn monte ꝯtēplationis cū Moyse.
vt sit modest⁹ ꝛ industriosus. non bestialis
qꝛ in montē talis ascēdere nō potest. Bestia
eīn que tetigerit montē lapidabitᷣ.

Primo igitᷣ irradiat siue illustrat ad apprehēsionē
q̄ntum ad exercitationē cōsuetudinaliū
virtutū. Ūn phs ponit duodecim
medietates in lib. iiij. ethicoꝝ. Fortitudinem
circa timores ꝛ audacias. Tempantiā
circa delectatiōes ꝛ tristicias. Liberalitatē
circa dona mediocria. Magnificentiā
circa dona magna. Magnimitatē circa
appetitum honoris. Philotomiā circa
amicicias. Mansuetudinē circa iras
Ueritatē circa locutiōꝫ. Eutropoloiam circa
ludū. Delectatō ꝛ amicicia circa duo media
passionū vt ꝟecūdia ꝛ nemesis. q̄ ē nulli
obesse ꝛ alicui pdesse. De his āt sex diligem⁹
pcipuas. s. pmo tpantiā. scd̄o magnificētiā.
tertio fortitudinē. q̄rto māsuetudinē.
q̄nto benignitatē. sexto magnimitatē. Primo
incipiēdū a tpantia. Hec necessaria est
in pmis. Nō eīn statī tpatᷣ hō a timore mortis.
sꝫ statī qn̄ nat⁹ ē delectatiōeꝫ req̄rit ꝑm
gustū. Ūn puer appetit dulce ꝑm gustum. ꝛ
postea delectabile ꝑm tactum quando magnus
est. Hanc passionē contemporaneaꝫ
nobis que incipit ī pueris ꝛ termiatᷣ ī senibꝰ
oportet primo domare. Jsta est ꝯcupiscentia.
Alia est cupiditas. Puer eīn pmo ap-

rit mādūcare ⁊ postea pecuniā. Unde mi-
rabiliter delectat̄ i illa. ⁊ si puero offeras pa
nem ⁊ denariū. accipit denariū ⁊ relinquit
panē. hoc inficit hoīes. Cōcupiscūt eñ ha-
bere ⁊ retinere. Appreciari hec vt felicissima
malicia est. aspernari vt execrabilia. malū ē
Dicūt quidā. Totalit̄ paupes nō tenēt me
dium. Respōdeo. imo vere tenēt medium
Hec eñ medietas nō est circa res sed circa
appetitū aīme. Si eñ appetis hec vt susten
teris tuis vel alienis. medietatē tenes. Si
appreciarꝭ vt felicitas sit i eis. vnū extremū
est. Si aspernarꝭ vt ꝓphanum. alterū extre
mū est. sicut manichei ꝓphanū putāt cū mu
liere iacere vel vxore. siue cū alia. Similiter
dixerūt ꝙ nihil potest homo habere. Et di
cit Augustin⁹ ꝙ h̄ nō fuit p̄ceptum. licʒ apo
stolis dixerat dñs Luc. ix. Nihil tuleritꝭ in
via. Mediū est ergo sustētari siue suis siue
alienis. Et dicebat beat⁹ Francisc⁹. ꝙ pau
per magꝭ potest esse larg⁹ ꝙ̄ dives. quia di-
ues si dat quicq̄d habet. deficiet ⁊ ꝯfusus ē
Si ꝟo nō dat cū habeat. licet vellet dare si
sibi nō deficeret. volūtas bona est. sed nō re
putat̄ p facto sibi. quia adhuc habet substā
tiam. sʒ paup qui nihil habet q̄ vellet dare
paupi. ⁊ nihil habet qd̄ det. ⁊ vellet edifica-
re hospitalia. nō tamē habet. vñ volūtas p
facto reputat̄. Qꝛ aūt dicūt ꝙ nimis pau-
peres nō tenēt mediū. simile est illi quod di
cebat q̄dam medic⁹ friderici. ꝙ ille q̄ absti-
neret ab omni muliere. nec erat virtuosus.
nec tenebat mediū. Et ad hoc sequit̄. ꝙ si
omnē mulierē cognoscere. ⁊ cognoscere nul
lam. extrema sunt. ꝟ medietatē oīm mulierꝝ
cognoscere mediū est. Nec cupiditas do
mari debet p munificentiā. q̄ cōprehēdit in
se largitatē ⁊ magnificētiā. Iste est fons qui
aquas refundit. Fons nō retinēt i se aq̄s.
ſm phm. Difficile est ab hac pfecte curari.
qꝛ hoc valde delectabile est. qꝛ p hanc repu
tat se hō magnū. ⁊ aliꝗ reputāt. Si hō luxu
riat̄ dolet cerebꝝ. sʒ in diuitijs hō delectat̄
qꝛ est ibi p̄sumptio ⁊ delectatio ⁊ reputatio
Unñ h̄ cupiditas infecit Giezi ⁊ leprosus fa
ctus est. qꝛ cucurrit p⁹ naamā. Isti symoni
aci hodie reputāt magnā curialitatē. Ue-
nit symō mag⁹ dixit petro. Accipe de pecu
nia. ⁊ da mihi vt p ipositionē man⁹ possem
dare spm̄ sc̄m. sʒ petr⁹ nō reputauit curiali-
tatē. nec huit patiam. Pecunia tua inq̄t te-
cū sit in pditiōe. Tertia medietas est for-
titudo. q̄ est circa timores ⁊ audacias. h̄ est
necessaria homi. vt nō pusillanimis neq̄ te
merari⁹ sit. sʒ sustinēdo terribilia etiā sit pa-
rat⁹ mori. Aliq̄ eñ cadūt in ignauiā ⁊ pu-
sillanimitatē. Job. vj. Nūq̄d fortitudo lapi
dū fortitudo mea aut caro mea enea ē. For
titudo eñ in aīa est. nō in carne. Melior ē
sapiēs arrogāte. ⁊ vir patiēs expugnatore
vrbiū. Prouer. xvj. Unñ spūalis hō multū
debet cauere de mesticia. Hec ꝟt⁹ fac aīam
nobilē. Sʒ qꝛ fortis aliq̄ñ dedignat̄ con
tra aliq̄s. iō necessaria est māsuetudo. q̄ est
q̄rtā medietas. ⁊ est ꝯ irascibilitates ⁊ iracū
dias nō vt penit⁹ hō nō irascat̄. sʒ vbi debʒ
⁊ q̄ñ dʒ. Unñ debet hr̄e ⁊ faciē hoīs ⁊ faciem
leonis. Unñ putāt aliq̄ñ hoīem māsuetū q̄
tacet alio peccāte. h̄ nō ē māsuetudo. Quid
igit̄ dē de Jh̄u q̄ turbauit semetipm. Joh.
xi. ⁊ fecit flagellū de funiculꝭ. Joh. ij. Ue mi
hi vt q̄d nat⁹ sum. videre mala gētis mee et
sctōꝝ. i. Mach. ij. Unñ tp̄s est agnus ⁊ leo
Quinta medietas ē benignitas siue ne-
mesis siue amicicia q̄ nihil hʒ malignitatꝭ.
Sʒ hō vult bonū aliꝗ hoī ⁊ optet ꝙ h̄ ratō
hoīem dirigat. Et si dicat phs. ꝙ optʒ ami
cis bñfacere. iimicꝭ malefacere. Xp̄s tñ dic.
vt oīs hō diligat̄ vt ꝓferat vtilia ⁊ ñ nociua
Si ꝟ te diligo ⁊ do tibi vl̄ dignitate vl̄ lib-
tatē. ⁊ tu male vterꝭ ea. si dem tibi benign⁹ ñ
sum sʒ magꝭ malign⁹. Unñ nō dabo tibi vt
sim benign⁹. habeo amicū. habeo inimicū.
amic⁹ male vtit̄ aliq̄ p̄latiōe vl̄ dignitate ad
dānū suū ⁊ reipublice. si dem sibi benign⁹ ñ
sum. Inimic⁹ me⁹ vtit̄ ecōtrario. sibi dabo
⁊ faciā bonū meū de malo suo. Pr̄ nō blan
dit̄ filio. nec dic̄ vbū dilecte fili ne supbiat.
Mūd⁹ hodie ignorat istā benignitatē. Unñ
tot⁹ mūdus in maligno posit⁹ est. qꝛ hō nō
diligit nisi bonū p̄uatū. Sexta medietas
est magnimitas vt app̄ciet̄ magꝭ ⁊ despiciat
vilia. Hec ē hūilitas q̄ dspicit apparētia ma
gna. ⁊ app̄ciat̄ ea q̄ videt̄ esse pua. sūt tñ ma
gna ⁊c. Notādū ꝙ phs dic̄ ꝙ magnanim⁹
est i appetitu honoꝝ. q̄cq̄d dicat ip̄e h̄ ñ do-
cet ꝟitas nisi cū honor ē et honoꝝ. Sʒ ecōtra
q̄dā app̄ciāt̄ vnā vilissimā laudē alicui⁹. cū
tñ ꝟitas dicat i mēte sibi ꝙ est ip̄e pessim⁹ ⁊
nequā. ⁊ tñ ip̄e extollit se. Hec sex medietates
sufficiūt. Alie eñ quedā innominate sunt
Has aūt philosophus manifeste ponit. Et l
bis rō virtutis substernit̄ fidei. Hec ei medieta
tes renouāt vicia siue carnalia siue spūalia

vt tp̄antia gulā ⁊ luxuriā. munificētia auari
ciā. cupiditatē. ⁊ rapacitatē. Fortitudo acci
diā. ignauiā pigriciā. Mansuetudo iracun
diā. odiū. impatiētiā. Benignitas inuidi/
am. Magnanimitas supbiā. arrogātiā. va
nitatē. iactantiā. Secūdus veritatis radi
us illustrat ad apprehēsionē industriarum ſm
speculatiōes intellectuales. Hee sunt quinqꝫ.
scꝫ sciētia. ars prudētia. sapiētia. intelligen
tia. Speculatio aūt cōsistēs in se. aut trāsit
in effectū aut affectū. Primus mod⁹ nō pti
net ad moralē. sed magis logica est. Secund⁹
aūt spectat ad virtuosos. ⁊ ideo qr faciliter
speculatiu⁹ fit practic⁹. Ideo facile ex specu
latiuo fit virtuosus. Noticia aūt transiēs in
affectū est sapiētia. q̄ est cognitio causarum al
tissimarum ⁊ p causas altissimas. Noticia āt
transiēs in effectū extrinsecū est ars. que est
habit⁹ cū ratiōe factiu⁹. ⁊ huic iūgit noticia
cū faciēte. puia tamē affectione. Mediū in
ter hec est electio q̄ iungit affectui ⁊ ordina
tur ad op⁹. Qđ eni quis eligit. amat ⁊ diri/
git ad op⁹. Et hec est prudētia. q̄ est media
inter sapiam ⁊ artē. Intelligētia autē est in
ascendēdo a prudētia ad sapiam. que est co
gnitio pncipiorū ⁊ regularum certarum. Necesse
est similiter descēdere ad artē p scientiā. Ci
rurgic⁹ nisi habeat regulā medici. interficit
hominē. vt aliqs incidit. ⁊ ille est dispositus
ad febrē. Dicebatur etiā d quodā mathema
tico. q̄ faciebat optimas cāpanas. ⁊ illas fa
ciebat ſm pportiones musicales. tamen ille
habuit a quodā musico q̄ dederat sibi for/
mā lōgitudinis ⁊ spissitudinis. ⁊ martellum
pporcionatū ad pulsandū. Necesse intelligē
dum, pter h' q dicit q virtutes quedā sunt
intellectuales. quedā ɔsuetudinarie. q pte
hoc virtutes sint in pte aliqua nisi in rōnali.
qr essentia omis virtutis est in rōnali. Sed
quedā sunt in rōnali ſm se. ⁊ ſm q est specu
latrix. q̄dā ſm q est exterioris hois guber/
natrix. Terti⁹ radi⁹ veritatis illustrat ad
morales iusticias ſm dictamē legū politi/
carū. Hic nō debeo loq̄ vt theolog⁹. nec sic
iurista. sꝫ sicut phūs loquit. Nec aūt est circa
q̄tuor. Null⁹ aūt phorum dedit hāc. sꝫ si fue/
rit collectū aliq̄d ex multis pueniet. Attēdit
aūt q̄tū ad ritū colendi. q̄tū ad formā cō/
uiuendi. q̄tum ad normā p̄sidendi. q̄tū ad
censurā iudicādi. Ad censurā iudicādi nō
peruenit nisi p normā p̄sidendi. nec ad nor
mā p̄sidendi nisi p formā cōuiuendi. nec ad
istā nisi per p̄mā. Omnes veri philoso/
phi vnū deū coluerūt. Vñ etiā Socrates
eo q phibebat sacrificiū fieri Apollini inter
fect⁹ fuit cū coleret vnū deū. Verum est q pla
to suasit sibi fugā. Absit inq̄t socrates vt ne
gem veritatē quā asserui. ⁊ ideo plato nō in
terfuit morti ei⁹. erubescens q suasissꝫ sibi
fugā. Cult⁹ dei pietas est. Vnde dicit
Tulli⁹ q pietas dei cōsistit in cultu deorū.
Nō placet q dicit deorū. Scriptura nūq̄
dicit angelos deos. ne venerent sicut dij. sꝫ
homies vocant dij. Ps. lxxxj. De⁹ stetit i sy
nagoga deorum. id est hominū. nō angelorū.
Cultus aūt dei cōsistit in laude ⁊ sacrificio.
Quō autē sacrificiū introductū sit videt q
p fidē Abel obtulit sacrificiū. ⁊ Noe de quo
dicit. Odorat⁹ est dñs odorē suauitatis Et
figurabāt hec sacrificia sacrificiū xpi. quod
i cruce fecit. ⁊ ideo dicit dñs odorare vt do
min⁹ placaret per mortē vnigeniti. Demo/
nes aūt pter superbiā suā volūt coli vt de/
us. vt habeāt in terra qđ nō habere potue/
rūt in celo. Et qr maxime alienant homies
a deo. ⁊ sanguinem dei offert q̄ facit talia sa
crificia. eo q effusus fuit ad placandum pa/
trem. Sacrificiū autē laudis in corde na/
turale iudicatoriū dictat. ⁊ est dictamen na
ture. Et in hoc cōsenserūt omes veri philo
sophi. Vñ dicit ille q q̄ dubitat vtrū parē/
tes honorādi sint. ⁊ de⁹ venerand⁹ pena di
gnus est. Secūdus mod⁹ est forma cō
uiuendi. vt Quod tibi nō vis fieri. non fa/
cias alteri. Hoc in corde scriptū est p legem
eternā. Ex hac naturali lege emanat leges
⁊ canones. pullulatiōes pulcre. Sed si ar/
guit. Tu nō vis suspēdi. ergo latronē suspē
dere nō debes. Dicendū q latro pus de/
bet suspēdi q̄s vt respublica ledat. Et iō Jo
nas cōtra se dedit sniam vt pijceret in ma/
re. Jone pmo. Tertia est norma p̄siden/
di qualiter pnceps ad populū ⁊ ecōuerso se
dꝫ hrē. ⁊ hec emanat a veritate p̄ma. quia pl's
dꝫ assistere p̄sidēti ⁊ puniēti. Princeps nō
debet suā vtilitatē q̄rere sꝫ reipublice. Phi
losoph⁹. v. ethy. dic. q differt tyrann⁹ ⁊ pn/
ceps. Tyrann⁹ q̄rit ppriā vtilitatē. sicut He
rodes q̄ timens puari regno suo seuiit i pu/
eros. Princeps autē cōmunem intendit
vtilitatē. Vnde hodie magna abominatio
est in his qui p̄sunt. quia in naui non poni
tur rector nisi habeat artem gubernandi.
Quomodo g i republica ponit ille q̄ nescit

Unde qui per successionem preficiunt male regitur respublica. David fuit sanctissimus. Salomon et si lubricissimus, tamen sapientissimus. Roboam stultus quia diuisit regnum. Romani elegerunt Diocletianum per artem diuinationis siue diaboli. Debebant eligere comedentem super mensam ferream. et inuenerunt comedentem illum super vomerem. qui postmodum multa mala fecit. Unde quamdiu romani illos qui preessent elegerunt sapientissimos. tunc bene gubernata fuit respublica. sed vbi post ad successionem venerunt totum fuit destructum. Ultimum est censura iudicandi vt homo sciat quid de quacunque re sit iudicandum. quod spectat ad personas. ad res. ad modum agendi. Hec omnia manant a veritate prima. Sed in his omnibus luxuriata est ratio. luxuriata est mathematica. quia quidam posuerunt mundum eternum. quasi causa eterna. effectus eternus est. Et isti male senserunt de causa prima. Similiter mathematici primo posuerunt numeros. et postea ad influentias et secreta cordium peruenerunt. Naturales sciunt et de corporalibus et mineralibus et dixerunt. Ars imitatur naturam. et nos scimus secreta nature. ergo nos faciemus aurum et argentum. Similiter gramatici poesibus et fabulis suis tenuerunt totum mundum quousque venerunt sancti contra eos. Similiter logici cum suis sophismatibus et suis falsis positionibus fecerunt mundum insanire. Similiter rethores adeo delectabantur in colore sermonis. vt non aliud regnum dicerent dei. tamen sublata est modo de medio.
Ars moralis non ita luxuriata est. quia non in sola speculatione stat. Sed scientia iuris multum luxuriata est propter lucrum. et cause que deberent terminari per ius. modo per allegationem et subtilitatem iuris fiunt immortales. cum tamen intentio iuris sit causas rescindere. Hec sunt nouem lumina illustratiua anime. scilicet veritas rerum. vocum. et morum. Rerum scilicet essentiarum. figurarum. naturarum quantum ad quidditates occultas. quantum ad quantitatum proportiones manifestas. quantum ad naturarum proprietates mixtas. Primo methaphisica. Secundo mathematica. Tertio naturalis seu phisica. Ueritas vocum triplex.
Primo quantum ad locutiones. argumentationes. persuasiones. primo iudicantes mentis conceptus.
Secundo quantum ad argumentationes trahentes omnis mentis assensus. Tertio quantum ad persuasiones inclinantes mentis affectus. primo gramatica. secundo loyca. tertio rethorica. Ueritas morum triplex quantum ad modestias industrias iusticias. Modestias quantum ad exercitationes consuetudinales. Industrias quantum ad speculationes intellectuales. Iusticias quantum ad leges politicas. Primo virtus consuetudinalis. Secundo virtus intellectualis. Tertio virtus iusticialis. Has nouem scientias dederunt philosophi et illustrati sunt. Deus enim illis reuelauit. Postmodum voluerunt ad sapientiam peruenire. et veritas trahebat eos. et promiserunt dare sapientiam. hoc est beatitudinem. hoc est intellectum adeptum. Promiserunt inquit discipulis suis.
Quarta ergo consideratio est quod venerunt ad hoc in qua lux separata est a tenebris. separando enim se a tenebris. conuerterunt se ad lucem. Sed hoc fit vt anima conuertat se super se primo. Secundo super intelligentias spirituales. Tertio super rationes eternales. Primo ergo oportet se considerare non sicut oculus carnis. qui non videt se nisi per quandam reflexionem a speculo. sed sicut oculus mentis qui primo videt se et postmodum alia. Sed adhuc oportet vt conuertat se super potentias et super actus. Habet enim anima tres potentias Animalem. Intellectiuam. Diuinam. secundum triplicem oculum. carnis. rationis. contemplationis. Primus viget. Secundus caligat. Tertius excecatus est. Potentia animalis duplex est. vel in obiecta sensuum particularia. vel sensus communis siue in fantasmata sensibilium. Et sic est sensus et imaginatio. Intellectualis autem est duplex. aut vt considerat vniuersales rationes abstractas. vt abstrahit a loco. a tempore. et a mansione. Secundo aut vt eleuatur ad substantias spirituales separatas et sic sunt due potentie. scilicet ratio et intellectus. per rationem confert. per intellectum cognoscit se et suas substantias spirituales. et tunc ingerunt se intelligentias vt tunc intret euiternum earum. Similiter operatio vel potentia diuina duplex est. Una que se conuertit ad contuenda diuina spectacula. Alia que se conuertit ad degustanda diuina solatia. Primum fit per intelligentiam. Secundum fit per vim vnitiuam. que secreta est. de qua parum vel nihil nouerunt. Ergo triplex est potentia et sex operationes. et quando hec omnia obiecta videt anima sic rediens super se. fit speculum quoddam pulcerrimum tersum. in quo videt quicquid est fulgoris et pulcritudinis. sicut in speculo polito videtur ymago. Sed adhuc requiritur opacitas naturalis vel artificialis. Naturalis vt in speculo de calibe. Artificialis vt in plumbo supposito vitro. Postea requiritur politio per quam formam vel ymaginem recipit. Tertio requiritur splendor. quia in nocte nihil reddit. Similiter in anima sunt virtutes inferiores tenentes lumen ne deluat. Medie

sunt sicut politiões. Supme sunt sic splendores supuenientes. ⁊ sic est aĩa speculũ.

Sz oportet vt habeam⁹ secũdũ gradũ. q apponat pulcris formis. sic luminib⁹ celicis sibi ꝓporcionatis. vt angelis. qz si statim eleuaret se ad diuinos fulgores. reuerberaret. Angeli aũt sũt ⁊ lumina ⁊ specula. ad q̃s ꝯtemplãdos tripl'r eleuat aĩa. Habẽt eñ angeli ꝟtutes infimas ꝑ quas regulant mot⁹ nobiliũ corpoꝝ ⁊ influũt in mũdialia. Et h̃ est positio phoꝝ. Cõstat eñ q causa nobilior est suo effectu. Et cõstat q ad influentiã corpoꝝ celestiũ fit vel generat viuũ ⁊ aĩatũ. ergo aĩa. Si g̃ animatũ nobili⁹ est nõ aĩato. g̃ necesse est vt habeat aliã causam q̃z illa corpa. Et illa est influẽtia angelica cũ influẽtia corpoꝝ celestiũ. Vñ ꝑ regimẽ substãtie intellectual' influẽtis super motũ orbis quẽ regit fit h̃. Alij posuerũt q angeli eẽnt numerati s̃m numeꝝ motuũ ꝓpter inclinationẽ naturalẽ ad motũ. Alij posuerũt decẽ intelligẽtias. solũ ꝯsiderãtes eaꝝ influentias. ⁊ fecerũt insanias ⁊ ꝯtẽtiones. Angel⁹ bñ potest esse sine motu. Itẽ sunt ꝟtutes in ãgelis ad aĩas rõnales ꝑ quas regũt homines. Sũt eñ delatores luminũ ⁊ eleuatores intellectuũ ad suscipiẽdas illuminationes. Est g̃ in eis ꝟt⁹ delatiua. qz sunt lumina q̃dã ⁊ quoddã ꝑuiũ. ⁊ cõtẽperãt in se nobis diuinũ radiũ vt ꝓporcionet nobis.

Secũdo mõ est in eis virtus eleuatiua. ꝑ quã nos aptãt ꝑ cõdescensionẽ ⁊ eleuationẽ ad illũ radiũ suscipiendũ nõ tñ ꝑficientes. Itẽ est in eis virt⁹ suprema q̃ se ad deũ ꝯuertũt in susceptiõe splendoꝝ eterne lucis quã amãt. ⁊ oĩa reducunt ad ipam vt tẽdant in deũ ꝑ amorẽ ⁊ laudẽ. Job. xxxviij. Vbi eras cũ me laudarẽt astra matutina. ⁊ iubilarẽt omnes fi. dei. Et hoc totũ senserũt phi. Itẽ angeli sũt et h̃ gratiarũ actionẽ facturi siue acturi. qñ hoc viderit aĩa. ingerit se angelis ⁊ intrat speculũ ipsoꝝ. Terti⁹ gradus est q ipẽ intellect⁹ ꝯsiderãs ꝯditiones entis s̃m relationẽ cause ad causatum. trãsfert se ab effectu ad causas. ⁊ trãsit ad rationes eternas. Differt causa a causato. qz pma causa est ens primũ ⁊ a se. causatũ productũ. Causa pma est ens simplex. Causatũ ens cõpositũ. Causa pma ens puꝝ. causatũ ens ꝑmixtũ. Causa pma ens fixũ. causatũ ens variatũ. Causa pma ens absolutũ ⁊ causatũ ens alligatũ. Causa pma ens ꝑfectũ. causatũ diminutũ. Hec sunt certissima. Intelligẽtia fert in hãc lucẽ tripliciter. Ratiocinãdo. Experiendo. Intelligendo. Rationabiliter. Experimẽtalit'. Intelligẽtialiter. Per viã rõnis sic. Si est ens productũ. g̃ est ens pmũ. qz effect⁹ ponit cãm. Si eñ est ens ab alio s̃m aliud. ⁊ ꝓpter aliud. g̃ est ens a se. s̃m se. ⁊ ꝓpter se. Itẽ si est cõpositũ. oportet esse simplex a q̃ habet esse. qz omne qd recedit a simplicitate. cadit in cõpositum. Itẽ si est ens ꝑmixtum. necesse est esse ens puꝝ. creatura aũt nulla pura. Item si est ens s̃m se variatũ. necesse est esse fixũ. q̃a mobile reducit ad imobile. Mota eñ manu stat cubit⁹. ⁊ moto cubito. stat humer⁹. Et sic sp qd mouet. mouebit ꝑ aliqd fixum. Itẽ si datur est alligatũ. g̃ absolutũ. Omnis creatura alligata ẽ alicui generi p̃dicamẽtorum. Sz qd alligatũ est. nõ mutuũ dat alteri esse. g̃ necesse est absolutũ esse. a q̃ recipiet esse. Itẽ si est ens diminutũ. necesse ẽ esse ens ꝑfectũ. Et hac via ꝓcedit phs ad ostẽdendũ mundũ eternũ. qz omnẽ motũ ⁊ motionẽ p̃cedit mot⁹ localis circulariter. q̃a ꝑfect⁹ ẽ. Sz rñdẽdũ q verũ est q ꝑfectum est añ diminutũ. loquẽdo de ꝑfecto simpl'r. sed nõ de ꝑfecto in genere. q̃lis est mot⁹ localis. Et sic fert intelligẽtia rõcinando. fert similiter experiendo. Sic ꝓductũ respectu primi defectiuũ est. Sil'r ꝯpositũ respectu simplicis. Sil'r ꝑmixtũ respectu puri. ⁊ sic d' alijs ergo dicũt ꝑuatiões. Sz ꝑuatiões non cognoscunt nisi ꝑ habit⁹ suos. Inde est eĩ rectus sui ⁊ obliq̃. Et si omis cognitio fit ex p̃existẽti cognitiõe. Ergo necessario intelligẽtia experit in se q habeat aliqd lumẽ per qd cognoscat pmũ esse. Sic igit his p̃suppositis. intellect⁹ intelligit ⁊ dic. pmũ eẽ nulli vere esse ꝯuenit nisi pmo esse. ⁊ ab ipo omnia hñt esse. qz nulli inest nisi pmo esse. similiter simplex esse est simpl'r ꝑfectũ esse. Ergo est q̃ nihil intelligit meli⁹. Vñ de⁹ nõ potest cogitari nõ esse. vt pbat Ans. Qñ aĩa videt h̃. est familiaris. Primo rõcinãdo Secundo experiẽdo. Tertio intelligẽdo. ibi põt quiescere. Vñ rõcinãdo infert ꝑ oppositũ. Si est posteri⁹. est pus. Si est cõpositũ. est simplex. Experimẽtalit'. qz ꝑuatiões non cognoscũt nisi in positiõe cause. ⁊ illa videntur ꝑ modũ defect⁹ ⁊ ꝑuatiõis. Intellectualiter. qz nõ possunt latere aĩam vbi primũ esse est simplex esse. Itẽ ꝯsiderat illd esse vt

habet ꝟtutē ſubam. ⁊ oꝑationē. vt puriſſi/
mā. ſimpliciſſimā. ⁊ ſic de alijs ſex. Ut eſt in
eo vnitas. bonitas. ꝟitas vt pura. vt puriſ/
ſima. vt abſolutiſſima. ⁊ ſic de alijs ſex. Ut
habeat ſpecioſitatē. firmitatē. bonitatē. vt
purā. puriſſimā. Ut hꝫ memoriā. intelligē/
tiā. volūtatē. ſm̄ illa ſex. Ut hꝫ vitā. ſapiam
iocūditatē. ſm̄ illa ſex. ⁊ tūc intelligit bonū
ꝑ eſſentiā. Et oīa ꝑ illud deificant̄. ⁊ iō ſūme
appetibilis. ⁊ ſūme debet appeti. ⁊ h̄ faciēdo
ꝯquieſcat. Primo ḡ aīa videt ſe ſicͣ ſpeculū
deinde angelos ſiue itelligētias ſicͣ lumina.
⁊ ſicͣ mediū delatiuū. ſiue videt ſe ſicͣ i ſpecu/
lo. In intelligētia ſicͣ in medio delatiuo lu/
cis eterne. ⁊ ꝯtēꝑatiuo. deinde i luce etn̄a
tanq̄ꝫ i obiecto fontano q̄ꝫtū ad illas ſex cō
ditiōes dictas. ⁊ rōnabilit̄. ⁊ expimētaliter
⁊ intelligibilit̄ vel intelligētialit̄. Dū hec ḡ
ꝑcipit. cōſurgit ad diuinū ꝯtuitū. ⁊ dicͣ ſe ha
bere intellectū adeptū. quē ꝓmiſerūt phi. et
ad h̄ veritas trahit. Sꝫ tn̄ ꝑ ꝟtutes opoꝛ/
tet deuenire. ſicͣ venerūt phi qn̄ viderūt ꝙ
tā alte nō poſſent ꝑuenire niſi ꝑ ꝟtutes. cō/
uerterūt ſe ad docēdū illas. vt fecͣ ſocrates.
Un̄ reputat̄ minꝰ bn̄ dixiſſe eo ꝙ tm̄ de il/
lis dixit. ſꝫ h̄ fecit qꝛ videbat ꝙ ad illū intel
lectū nō poſſet ꝑueniri niſi aīa ſit purgata.

Sermo sextꝰ De ꝟtutibꝫ cardinalibꝫ ⁊ de ꝟtutibꝫ animi iam purgati.

Vidit deus lucem
ꝙ eſſet bona. ⁊ diuiſit lucem a tene
bris. Gen̄. j. Propter ꝓmā viſi/
onē intelligētie ꝑ naturā indite ſumptū eſt
ꝟbū illud. Uidit deꝰ ⁊c. i. videre fecit. De h̄
ſupra in duabꝫ collatiōibꝫ ⁊ ꝑ ꝯſiderationē
ſciētialē. Ut ꝟitas rez. vt veritas vocū. ⁊ vt
veritas moꝝ. Et fuerūt diſtincte nouē ꝑ/
tes doctrine ꝑtiales. q̄ꝝ tres ꝓncipales ſūt
radij. ⁊ ſūt ex dictamie lucꝫ eterne. ſm̄ Ank.
vel Augꝫ. Itē ꝙ vidit. i. videre fecit ꝑ ꝯtē/
platōnē ſapiētialē illumināndo aīaꝫ i ſe tāq̄ꝫ
in ſpeculo. In intelligētia tāq̄ꝫ in medio de
latiuo. In luce increata tāq̄ꝫ i obiecto fon/
tano. Scdm̄ illas ſex ꝯditiōes q̄s imꝓmit
mēti. ⁊ ſm̄ has ꝯſurgit aīa in illā lucē. Ra/
tiocināndo. Experiendo. Intelligendo. vt di/
ctū eſt. Et ad h̄ venerūt phi ⁊ nobiles eoꝝ
⁊ antiq ꝙ eſſet ꝓncipiū ⁊ finis ⁊ rō exēplarꝭ.
Diuiſit tn̄ lucē a tenebris. vt ſicͣ dictū eſt de
angelo. dicat̄ de phis. Sꝫ vn̄ aliq tene/
bras ꝯſecuti ſunt. ex h̄. qꝛ licet viderint om/
nes ꝓmā cām omniū ꝓncipiū. oīum finē. in
medio tn̄ diuerſificati ſūt. Nā aliq negaue/
rūt in eā eē exēplaria rerū. Ꝫ ꝓnceps vi/
det̄ eſſe Ariſtoteles. q̄ ⁊ in ꝓncipio metha/
phiſice ⁊ i fine ⁊ in multis alijs locꝭ execrat̄
ydeas platonis. Un̄ dicͣ ꝙ ſolū nouit ſe. et
nō idiget noticia alicuiꝰ alteriꝰ rei. ⁊ mouet
vt deſideratū ⁊ amatū. Ex h̄ poſuit ꝙ nihil
vl̄ nullū ꝑticulare cognoſcit. Un̄ illas yde
as ꝓncipalit̄ ꝑcipuꝰ impugnat Ariſto. et in
ethicꝭ. Ubi dicͣ ꝙ ſummū bonū nō pōt eſſe
ydea. ⁊ nihil valēt rōnes ſue. ⁊ ꝯmētatoꝛ ſol
uit eas. Ex iſto errore ſequit̄ aliꝰ erroꝛ. ꝙ de
us nō habet ꝓſciētiā nec ꝓuidentiā. ex q̄ nō
habet rōnes reꝝ in ſe ꝑ q̄s cognoſcat. Di/
cunt etiā ꝙ nulla ꝟitas de futuro ē niſi ve/
ritas neceſſarioꝝ. ⁊ ꝟitas ꝯtingētiū non eſt
ꝟitas. Et ex h̄ ſequit̄. ꝙ oīa fiāt a caſu. Iō i
ducūt neceſſitatē fatalē arabes. ſ. ꝙ ille ſube
mouētes orbē ſūt cauſe oīm neceſſarie. Ex
quo ſeq̄t̄ veritas occultata. ſ. diſpoſitio mū
dialiū ſm̄ penā ⁊ gl̄am. Si em̄ ille ſubſtā/
tie mouēt nō errātes nihil ponit̄ d̄ inferno
nec ꝙ ſit demō. nec Ariſto. vnq̄ꝫ poſuit de/
monē nec beatitudinē pꝰ hāc vitā vt videt̄.
Iſte eſt ḡ triplex erroꝛ. ſ. occultatio exem/
plaritatꝭ. diuīe ꝓuidētie. diſpoſitōis mūda/
ne. Ex q̄ ſequit̄ talis cecitas vel caligo. ſ. de
eternitate mūdi. vt videt̄ dicere Ariſtoteleſ
ſm̄ oēs doctores grecos vt Gregoriū niſe
n.i. Gregoriū nazāzenū. Damaſcenū. Baſi
liū. ⁊ cōmētatores oīm arabū. q̄ dicūt ꝙ ari
ſtoteles h̄ ſenſit. ⁊ ꝟba ſua ſonare videntur
Nūq̄ꝫ inuenies ꝙ ipſe dixerit vl̄ dicat ꝙ mū/
dus habeat ꝓncipiū vel initiū. Imo redar
guit Platonē. q̄ ſolꝰ videt̄ poſuiſſe tp̄s ince
piſſe. ⁊ illud repugnat lumini ꝟitatis. Ex
iſto ſequit̄ alia cecitas de vnitate intellectꝰ.
qꝛ ſi ponit̄ mūdus eternꝰ. neceſſario aliqd
illoꝝ ſequit̄. vel ꝙ aīe ſunt infinite cū homi
nes fuerint infiniti. vel ꝙ aīa eſt corꝑal̄. vel
ꝙ eſt trāſitio de corꝑe in corpꝰ. vel ꝙ intel/
lectus ſit vnꝰ in omībꝫ. q̄ erroꝛ attribuit̄ ari
ſtoteli. Ex his duobꝫ ſequit̄ ꝙ poſt hāc vi/
tā nō eſt felicitas nec pena. Hi ḡ ceciderūt i
errores. nec fuerūt diuiſi a tenebris. Et iſti
ſunt peſſimi errores. Nec adhuc clauſe ſūt
claues putei abyſſal̄. He ſunt tenebre egy/
ptij. licet em̄ mag̃ lux videret̄ in eis ex ꝓce/
dentibꝫ ſciētijs. tn̄ oīno extinguit̄ ꝑ errores
ꝓdictos. Et alq videtes ꝙ tātꝰ fuit in alijs

⁊ ita dixerit veritatē. credere nō possunt q̄n
⁊ in istis dixerit. Dico ḡ ꝙ illa lux eterna est
exēplar oim̄. ⁊ ꝙ mens eleuata vt mēs alio
rū nobiliū phoꝝ āntiquoꝝ ad h̄ ꝑuenit. In
illa ḡ p̄mo occurrūt aīme exēplaria ꝟtutū
Absurdū est eñ fm ꝙ dicit Plotin⁹ ꝙ exē
plaria aliaꝝ reꝝ sint in deo ⁊ nō exēplaria ꝟ
tutū Apparēt ḡ p̄mo in luce eterna ꝟtutes
exēplares. siue exēplaria ꝟtutū. s. celsitudo
puritatꝭ. pulcritudo claritatꝭ. fortitudo vir
tutis. rectitudo diffusiouis. De q̄bꝫ philo.
disertissim⁹ iudeoꝝ loquens vt p̄hus sapit
Sap̄. vij. Uapor est em̄ ꝟtutis dei. ⁊ ema/
natio est claritatꝭ sincera. ⁊ iō nihil inq̄natū
in illā incurrit. Ecce celsitudo puritatis.
Cādor est lucis eterne. ⁊ speculū sine macu
la diuine maiestatꝭ illi⁹. ⁊ imago bonitatꝭ il
lius. Est em̄ speciosior sole. ⁊ sup oēm dispo
sitionē stellaꝝ luci cōpata inuenit̄ prior Ec
ce pulcritudo claritatꝭ. Ubi em̄ est speculū
⁊ imago ⁊ cādor. necessario est repͣsentatio.
Pulcritudo nihil aliō est q̄ eq̄litas nume/
rosa. Ibi em̄ sunt rōnes numerose ad vnū
reducte. Et q2 speciosissima. iō attingit vbi
q3 ꝓpter sui mūdiciā. Ex q̄ sequit̄ ꝙ sit fortis
sima. Ideo dr̄ Sapiam nō vincit malicia.
Sap̄. vij. ⁊ Sap̄. viij. Attingit a fine vsq3 i
finē fortit̄. Ecce fortitudo ꝟtutis. attingit
a summo vl' supremo vsq3 ad infimū. ab in
trinseco vsq3 ad extrinsecū. a p̄ncipio vsq3
ad vltimū. q2 vbiq3 est centrū sue potentie.
ideo virt⁹ ei⁹ est infinita. Ex h̄ habet recti/
tudinē diffusiōis. ecce iusticia. Et ideo dic̄.
Disponit oīa suauit̄. Et quia loquit̄ vt phi
losoph⁹ ⁊ vt amator sapie. Iō dicit. Hanc
amaui ⁊ exq̄siui ⁊c̄. nō solū ꝓpter se. s3 q2 ab
illa imediate ꝯseq̄nter fluūt tales ꝯsimiles
ꝓprietates. Uñ p⁹ statim sequit̄. Sobrieta
tem em̄ ⁊ prudēciā ⁊ iusticiā ⁊ ꝟtutē docet.
q̄bꝫ nihil est vtili⁹ in vita hoibꝫ. He impri/
munt̄ in aīa ꝑ illā lucē exēplarē. ⁊ descēdunt
in cognitiuā ⁊ affectiuā ⁊ in opatiuam. Ex
celsitudine puritatꝭ imp̄mit̄ sinceritas tem
perātie. Ex pulcritudine claritatꝭ sereni/
tas prudētie. Ex fortitudine ꝟtutū stabi/
litas cōstātie. Ex rectitudine diffusionis
suauitas iusticie. He sunt q̄ttuor ꝟtutes
cardinales. de q̄bꝫ tota sacra sc̄ptura agit.
⁊ Aristo. nihil de his sensit s3 antiq̄ ⁊ nobi
les phi. Cardinales dicūt̄ tripl'r. vl' q2 per
ip̄as est ingressus ad acq̄rendū oēs ꝟtutes
vel q2 sunt p̄ncipia in q̄bꝫ integrat̄ omis ꝟ/
tus. vel q2 omis rō vite humane h3 dirigi ⁊
regulari ꝑ eas in q̄ttuor cardinalibꝫ mūdi
minoris ad silitudinē mūdi maiorꝭ q̄tum
ad actiuā ⁊ ꝯtemplatiuā. Ph̄s dic̄ ꝙ ꝟtus
est mediū duaꝝ extremitatū fm ꝙ sapiens
determiabit. Est em̄ imediate ꝯsistēs. Uir
tus em̄ fm Aug. in li. de modo. nō est aliud
q̄ mod⁹. Hūc modū prudētia inuenit. vt i
omibꝫ nō excedas s3 circa centrū consistas.
Uñ prudētia auriga est ꝟtutū. vñ dic̄ pru/
dentia. Ego inueni modū. Et tpantia cu
stodit ⁊ dic̄. ⁊ h̄ volebā ego. Justicia descri/
bit vt nō tm̄ velit sibi s3 alteri. ⁊ q2 postmo/
dū ml'tas aduersitates eueniūt. fortitudo
defendit ne ꝑdat̄ mod⁹ Itē scd̄o dicunt̄
cardinales. q2 fm act⁹ accipiunt̄ integrātes
ꝟtutes. q̄ sunt q̄ttuor. Modificare ꝑ appo/
sitionē circūstantiaꝝ rectificare. Est em̄ re/
cta rō ducēs in finē. coequās legibꝫ. ordina
re. stabilire. Ab h̄ dicit̄ virt⁹. q2 ē robur mē
tis ad bonū faciendū ⁊ malū euitandum

Tempantia modificat. Prudētia rectifi
cat. Justicia ordinat Fortitudo stabilit
⁊ omes se circūincedūt. Oportet em̄ ꝙ tem
perātia sit prudēs. Justicia fortꝭ Item ꝙ
prudētia sit sobria. Fortitudo iusta. Gre/
gori⁹. Quō pōt esse fortꝭ nisi prudēs sit. for/
tis temerari⁹ est. quō aggredit̄ ꝟtuose si sup̄
ꝟtutes est. ⁊ ideo ꝟtutes sunt cōnexe.

Itē tertio mō dicunt̄ cardinales. q2 om
nis vita hoīs his q̄ttuor gubernat̄. sicut sol
habet q̄ttuor aspect⁹ ad q̄ttuor ꝑtes mūdi.
sc3 orientē. meridiē. aq̄lonē. ⁊ occidentē. in
q̄bꝫ h3 q̄ttuor ꝓprietates. a sole aūt oīs vita
In oriēte purificat̄. In meridie illumiat̄
In aq̄lone stabilit̄. In occidēte ꝯciliatur
Sic sol p̄us in oriēte mētis ponit sincerita
tem tpantie. In meridie claritatē prudētie
In aq̄lone ꝟtutē ꝯstātie. In occidēte suaui
tatē iusticie. Et h̄ mō in Apoc̄. Joh̄. descri/
bit q̄ttuor latera ciuitatꝭ fm q̄ttuor ꝟtutes
cardiales. Et ordināt̄ q̄ttuor tribꝫ iuxta tab̄
naculū Tempantia sic describit̄ a Tullio
Tpantia q̄ est in oriēte. est in libidinē alios
q3 animi mot⁹ nō rectos firma ⁊ moderata
dn̄atio. Partes illi⁹ sunt. Sobrietas in gu
stu. Castitas in tactu. Modestia i ceterꝭ
sensibꝫ. quā modestiā vocāt theologi disci/
plinā Serenitas prudētie a meridie que
sic describit̄. Prudētia ē bonoꝝ ⁊ maloꝝ
scia. ⁊ vtrobiq3 discretō. c⁹ ꝑtes sūt Memo
ria. Intelligētia. puidētia. ꝯ p̄ntibꝫ. p̄teritꝭ

ꝛ futuris. Fortitudo ab actione. q̄ sic de/
scribit. Fortitudo est aggressio piculoꝝ vl'
susceptio ꝛ eoꝝ ūdē ꝛ ɔstās ꝛ laboriosa ꝑpes
sio. Cui⁹ ptes sunt. Fiducia. Patiā. Perse/
uerātia. Fiducia ī agēdo. Patiā in sustinē/
do. Perseuerātia ī ꝑseuerādo. Itē in ecci
dente suauitas iusticie. q̄ suauitas ē in exhi
bitiōe pietatꝭ. Voluīt em̄ penas leges miti
gare. Vñ finis iusticie nō est seueritas sꝫ be
nignitas. q̄ sic describit. Justicia est habit⁹
cōmuni vtilitate ꝯuata. suā vnicuiqꝫ tribu/
ens dignitatē. Partes ei⁹ ſm Tulliū sūt ex
lege a natura. ex ɔsuetudine ſm nos. vna or
dinat ad supiores. alia ad inferiores tertia
ad pares. Hoc totū est ꝑ reglam rōis. ꝛ sic
sol transiēs p. xij. signa dat vitā. sic sol sapiē
tialis in nr̄e mētis emisperio radiās ꝛ trāsi
ens ꝑ has duodecim ptes virtutū ordinat
vitā nr̄am. ꝛ q̄ntūcūqꝫ hō habeat alias sciē/
tias nisi habeat ꝟtutes nō hꝫ vitā. Sicut
q̄ntūcūqꝫ habeas stellas nisi habeas solē in
duodecim signis nunq̄ꝫ habebis diē. He
sunt tāte nobilitatꝭ q̄ dispositio mūdi his
correspōdet. Virtutes em̄ ɔfigurāt q̄tuor
lucis influētijs. q̄tuor elemētoꝝ ꝓprietati
bus. q̄tuor causaꝝ efficacijs. q̄tuor vite sa
lubritatib⁹. Prio q̄tuor lucꝭ pncipalib⁹ i/
fluētijs. lux purgat. illuīat. ꝑficit. ꝛ habilit
Tēpantia purgat. Prudētia illumiat. Ju/
sticia ɔciliat. Fortitudo roborat. Itē q̄t/
tuor elemētoꝝ ꝓprietatib⁹. In terra ē ari/
ditas cū adornatōe. In aq̄ ꝑspicuitas cū
intēsione lucꝭ In aere subtilitas cū mulce
britate. In igne ꝟtuositas ī actiōe. Pria
est tēpantia q̄ aridū reddit. ꝛ tñ ornat ꝛ vestit
terrā florib⁹. Prudētiā rñdet aq̄ ꝑspicuita
ti. q̄ quasi incorpata est luci. Justicia rñpō
det mulcebritati aerꝭ. Aer em̄ ascēdit et de/
scēdit. ad dextrā ꝛ sinistrā mouet. Fortitu
do rñ det vigori ignis. Vñ ille loquēs d̄ for
titudine dic̄. Fortꝭ est vt mors dilectio. lā/
pas ignis atqꝫ flāmaꝝ Itē q̄tuor causa
rū efficacijs. efficiēs. forma. finis. ꝛ materia
integrāt rē Fortitudo debet efficiēti Se
renitas prudētie forme. Justicia fini q̄ re
gulat. Tēpantia materie ne defluat Itē
q̄tuor vite salubritatib⁹. Subtilitati spi
rituū tēpantia Viuacitati sensuū prudētia
Robori viriū fortitudo. Locutioni q̄lita/
tum iusticia He ꝟtutes fluūt a luce eterna
in emisperiū nr̄e mētis. ꝛ reducūt aīam ī suū
originē. sic radi⁹ ꝑpendiculariter vl' directus

eadē via reuertit q̄ icessit. Et h̄ est ꝟtitudo
Vñ pmo sunt politice. scdo purgatorie. ter
tio animi iā purgati. Politice sunt ī actiōe.
Purgatorie ī cōtemplatiōe. Animi iā pur/
gati in lucꝭ visiōe. Et de his agit Salomō
vt dic̄ Origenes. De politicꝭ in prouerbijs
De purgatorijs ī ecclesiaste. De animi iā pur
gati in cāticis canticoꝝ. Et in noticiā ista
rum venerūt nobiles phi. Vñ Macrobi⁹
narrās sniam plotini dic̄ sic. Qui estimant
nullis nisi philosophātib⁹ inesse ꝟtutes. nul
los pter phos bonos pnūciāt. Agnitionē
em̄ reꝝ diuinaꝝ sapiam ꝓprie vocātes. eos
tm̄ modo dicūt sapiētes q̄ supna acie men/
tis reqrūt. ꝛ querēdi sagaci diligētia cōpre/
hendūt. ꝛ q̄ntū viuēdi ꝑspicuitas pstat imi/
tari. ꝛ in h̄ solo dicūt esse exercitiū virtutum
Quaꝝ sic officia dispēsant. Prudētie ē mū/
dū istū ꝛ oīa q̄ in mūdo sunt diuinoꝝ ɔtē
platiōe despicere. oēmq̄ȝ animi cogitatiōē ī so
la diuina dirigere. Tēpantie oīa relinquere
inq̄ntū natura patiat q̄ corpis vsus reqrit.
Fortitudinis. nō terreri aīam a corpe q̄d/
ammodo ductu phie recedētē. nec altitudi
nē pfecte ad supna ascēsionis horrere. Ju/
sticie ad vnā hui⁹ ꝓpositi viā ɔsentire. Vni/
uscuiusqꝫ virtutꝭ obsequium seruare. atqꝫ
ita fit vt ſm hec tā rigide diffinitiōis abru/
ptum alij rerumpublicaruꝫ rectores boni
oīno esse nō pnt. Sꝫ Plotin⁹ inter phi
losophie pfessores cū Platone pnceps ī li/
bro de ꝟtutib⁹. grad⁹ eaꝝ ꝟa ꝛ naturali diui
sione ꝛ rōne cōpositas ꝑ ordinē dirigit.

Quattuor inq̄t sunt q̄ternaꝝ genera vir
tutū ex his pme politice vocant. secūde pur
gatorie. tertie animi iā purgati. q̄rte exēpla
res Et sunt politice hois. q2 sociale aīal
est. his boni viri reipublice ɔsulūt. vrbes tu
ent. His parētes venerāt. liberos amant.
ꝓximos diligūt. his ciuiū salutē gubernāt.
his socios circūspecta puidētia ptegūt. Ju
sta liberalitate deuincūt. hisqꝫ sui mēores
alios fecere merēdo. Et est politici pruden
tia. ad rōnis normā q̄ cogitat queciiqꝫ agit
vniuersa dirigere. ac nihil pter rectū facere
humanisqꝫ actib⁹ tāq̄ꝫ diuinis arbitris ꝑ/
uidere. Prudētie insunt. ratio. intellectus
circūspectio. puidētia. docilitas. cautio

Fortitudinis aīm sup periculi metū age/
re. nihilqꝫ nisi turpia timere. tolerare fortr
vel pspera vel aduersa. Fortitudo prestat
magnimitatē. fiduciā. securitatē. magnificē

tiam. ꝯstantiã. tollerãtiã. firmitatẽ. Temperãtie est nihil appetere dimitẽdũ. ĩ nullo legẽ moderatiõis excedere. sub iugo rõnis cupiditatẽ domare. Tꝑantiã sequit̃ modestia. verecũdia. abstinẽtia. castitas. honestas moderãtia vel moderatio. parcitas. sobrietas. pudicicia. Justicie est seruare vnicuiq; qd̃ suũ est. Et de iusticia venit innocẽtia amicicia. ꝯcordia. pietas. religio. affect⁹. humanitas. His ṽtutib⁹ vir bon⁹ ꝑmũ sui atq; deinde reipublice rector efficit̃. iuste ac ꝓuide gubernãs. humana nõ deserẽs. Secũde quas purgatorias vocãt. hoĩs sunt q̃ diuini capax est. solũq; aĩm ei⁹ expediũt qui decreuit se a corporis ꝯtagione purgare. τ q̃dam humanaꝝ fuga sol' inherere diuinis. He sunt ociosoꝝ q̃ a reꝝ publicaꝝ actib⁹ sese sequestrãt. Haꝝ q̃d singule credunt supius expssim⁹ cũ de ṽtutib⁹ philosophãtiũ dicerem⁹. q̃s solas q̃dã estimauerũt ẽẽ virtutes Tertie sũt purgati iã defecati animi. et ab oĩ hui⁹ mũdi aspergine presse. pureq; detersi. Illic prudẽtia est diuina nõ q̃si ĩ electione pferre. sz sola nosse τ hec tanq̃ nihil aliud sit intueri. Tꝑantie terrenas cupiditates nõ reꝑmere. sz penit⁹ obliuisci. Fortitudinis passiões ignorare. nõ vincere vt nesciat irasci. cupiatq; nihil. Justicie. ita cuz supna τ diuina mẽte sociari vt seruet cuz ea ꝑpetuũ fed⁹ imitãdo. Quarte q̃ sunt que ĩ ipa diuina mẽte ꝯsistũt. q̃s diximus nõ vm vocari. ad q̃ꝝ exẽplar relique oẽs ꝑ ordinẽ defluũt. Nã si reꝝ aliaꝝ. multo magis ṽtutũ idee esse in mẽte diuia credunt̃. Illic prudẽtia est ipa mens diuia. Tꝑantia q̃ in se ꝑpetua intẽtione ꝯuersa est. Fortitudo q̃ semꝑ idẽ est nec aliq̃ñ mutat̃. Justicia aũt q̃ ꝑhẽni lege a sempiterna opis sui ꝯtinuatiõe nõ flectat̃. Hec sunt q̃ttuor genera ṽtutuz q̃ pter cetera maximã in passionib⁹ hñt differentiã sui vsq; ad explicãdũ posse intelligẽtie. Hucusq; Plotin⁹.

Sermo septimus

De virtutib⁹ informatis ꝑ charitatẽ

Jdit deus lucem q̃ esset bona. τ diuisit lucem a tenebris. Gen̄. j. Ad explicãdũ visionem intelligẽtie ſm naturã indite sumptuz est ṽbũ hoc. τ q̃stũ ad h̃ q̃ est bona. nos videre fecit. τ per ꝯsideratiõnẽ scientialẽ τ cõtemplationẽ sapiẽtialẽ. Per ꝯsiderationẽ scientialẽ inq̃stũ illustrat vt lux. vt ṽitas rerũ. vt veritas vocũ. vt ṽitas moꝝ. Per ꝯsideratõnẽ sapiẽtialẽ inq̃stũ illustrat ꝑ influxum radij a luce eterna ĩ aĩam vt videat illam lucẽ in se vt in speculo. In intelligẽtia sepata vt ĩ medio quodã delatiuo. In luce eterna vt in obiecto fontano. Dictũ etiã fuit q̃ diuisit lucẽ a tenebris. q̃ q̃d ĩ ydeas impugnauerũt ex q̃ triplex intelligẽtia veritatis occultat̃. s. Veritas artis eterne. Veritas diuine ꝓuidẽtie. Veritas ruine anglice. Qs sequit̃ si angel⁹ ꝑfectionẽ suã nõ hret nisi ꝑ motũ. Ex q̃ sequit̃ triplex cecitas. scz de eternitate mũdi. de vnitate intellect⁹. de pena τ gl'ia. Primã videt̃ ponere Aristo. Vltimã etiã. q2 nõ inuenit̃ q̃ ponat felicitatez post hãc vitã. De media aũt dic̃ cõmẽtator q2 ipse h̃ sensit. De eternitate mũdi excusari posset q̃ intellexit vt ph̃s. loquens vt natural̃. s. q̃ ꝑ naturã nõ potuit incipe. Q intelligẽtie hñt ꝑfectionẽ ꝑ motũ. ꝓ tãto potuit dicere h̃. quia nõ sunt ociose. q2 nihil ociosum in fundamẽto nature. Itẽ q̃ posuit felicitatẽ in hac vita. q2 licet sentiret eternaz de illa se nõ intromisit. q2 forte nõ erat d̃ cõsideratiõe sua. De vnitate intellectus dei posset dici q̃ intellexit. q̃ est vn⁹ intellectus rõne lucis influẽtis. nõ rõne sui. q2 numerat̃ ſm subiectũ. Sed q̃cq̃d senserit. alij philluminati posuerũt ydeas q̃ fuerũt cultores vni⁹ dĩ. q̃ oĩa bona posuerũt in optio do qui posuerũt ṽtutes exẽplares. a q̃b⁹ fluũt ṽtutes cardinales ꝑmo in vim cognitiuaz τ ꝑ illã in affectiuã. deinde in opatiuã. ſm illud scire τ velle τ immutabilit̃ opari. sic posuit nobilissim⁹ Plotin⁹ de secta Platonis. τ Tulli⁹ secte achademice. Et ita isti videbant̃ illumiari. τ sentire hoiem posse hre felicitatẽ ꝑ se. Sz adhuc isti in tenebris fuerũt. q2 nõ habuerũt lucẽ fidei. nos autẽ habem⁹ lucẽ fidei. j. Pe. ij. Vos estis gen⁹ electum regale sacerdotiũ. gens sancta. populus acq̃sitiõis. vt ṽtutes annũcietis ei⁹ q̃ vos de tenebris vocauit in admirabile lumen suũ. Illi aũt ꝑcipui phi posuerũt sic etiã illumiati. tñ sine fide. ꝑ defluxũ in nr̃am cognitionẽ ṽtutes cardinales. Que ꝑmo dicunt̃ politice inq̃stũ docẽt ꝯuersatiõẽ in mũdo. Scd̃o purgatiue q̃stũ ad solitariã ꝯtẽplationẽ. Tertio purgati aĩ vt aĩam q̃rãt ĩ exẽplari. Dixerũt ḡ ꝑ has ṽtutes animaz modificari purgari. τ reformari. Sed ad

hic in tenebris sunt. q2 necesse est vt he vir
tutes ꝓus habeāt tres opatiōes. s. aīam or
dinare in finē. scđo rectificare affect⁹ aīe.
tercio q sanent morbidi. Has aūt opatiōes
nō habuerūt in ipis. Probatio. Dic Aug⁹
in lib. de trini. ꝙ sca virt⁹ nō est q nō dirigit
intētionē ad deū fontē. vt ⁊ ibi qescat eterni
tate certa. ⁊ ꝑ pacē ꝑfectā. Certa etnitas eē
nō potest q amitti pōt. ꝑfecta pax nō est ni/
si in reunione corpis ⁊ aie. ⁊ h̄ est certū. Si
eīm aīa essentialē inclinatiōz habz ad corp⁹
nūqȝ aīa plene qeratꝰ nisi sibi corp⁹ reddatur
Phi aūt ignorauerūt certā eternitatē. Po/
suerūt eīm ⁊ ipi ꝙ aīa ascēdebat ꝑ capcornū
⁊ descēdebat ꝑ cancrū. deinde trāsiēs ꝑ la/
cteū circulū quē nos galaxiā vocam⁹. obli/
uiscebatꝰ q supi⁹ fiebāt. ⁊ vniebatꝰ corpi mise/
ro sibi aptato quusqȝ iterꝫ supi⁹ rediret. Hec
aūt est falsa beatitudo. s. ꝙ aīa esset i beatitu
dine ⁊ postea reuerteretꝰ. Pacē etiā ꝑfectam
nō cognouerūt. q2 nō cognouerūt ꝙ mūdus
hēret finē. ⁊ ꝙ corpora puluerisata resurgāt.
Nec mirꝫ. q2 cū inuestigatores essent ꝓm po/
tentiā rōnis. Rō aūt non pōt ad h̄ ꝑuenire
vt corpa resurgāt. vt elementa ꝯtraria pos/
sint ꝯciliata s. ci celo sine refectiōe ꝑmanere
Nō referētēs ꝓ ad illā vitā. sꝫ in abeuntem
[illegible] circulatiōz ponebāt aīaz. Ignorabāt
ꝓ fidē. sine q̄ virtutes nō valēt. vt dic Aug⁹. li
bro de trinitate. c. s. Scđo oportet affe/
ctus ordinatos rectificare ꝑ virtutes istas.

Affect⁹ aūt q̄tuor sunt. s. timor. dolor. leti
tia. fiducia. Isti aūt nō rectificantꝰ nisi sit ti/
mor sanct⁹. dolor iust⁹. leticia casta. fiducia cer
ta. Si aūt sit timor sugbꝰ. dolor iniust⁹. leti
cia inepta. fiducia ꝑsumptuosa. tūc affect⁹
sunt obliq. Virtutes aūt iste ꝑ se rectificari
non possunt. Fiducia eīm siue spes est de h̄
qđ nō videtꝰ. vt de btā vita. Beata aūt vita
nō datꝰ nisi dignis. dign⁹ aūt null⁹ est nisi ha
beat merita sufficiētia. Hec ꝑ vires liberi
arbitrii hīri nō pñt nisi ꝑ ꝯdescensionē dei ꝑ
grām. Nō sunt ꝯdigne passiōes hui⁹ tēpis.
[illegible] aplūs Ro. viii. Tertio oportꝫ affe
ctus sanari vt rectificētꝰ. Nō sanatꝰ aūt aliqs
nisi cognoscat morbū ⁊ cām. medicū ⁊ me/
dicinā. Morbus aūt est depuatio affectus.
Hic est aūt q̄druplex. q2 ꝯtrahit aīa ex diui
tione aīe ad corp⁹. infirmitatē. ignorātiam
maliciā. ꝯcupiscētiā. Ex qbus inficitꝰ intelle/
ctiua. amatiua. opatiua. ⁊ tūc infecta ē tota
aīa. Has oīno nō ignorauerūt nec sciuerūt

oīno. videbāt hos defect⁹ sꝫ credebāt eos
esse in fantasia. nō in potētiis interioribus
Credebāt eīm ꝙ sic spera mouetꝰ ꝯ sperā. sic
fantasia moueret ⁊ iclinaret ad exteriora. sꝫ
itellect⁹ naturalr̄ ad supiora. Et tñ decepti
fuerūt q2 he infirmitates in pte itellectuali
sunt. nō solū in sensitiua. intellectiua. amati
ua. ꝑ tāto sunt infecte vsqȝ ad medullam.
Morbū nescierūt q2 causam ignorauerūt
Scđm eīm vt dicūt phi. Aīa naturaliter
vnitꝰ corpi ⁊ nō ꝯtrahit morbū. Aliī de⁹ res
dissiparet. nō ꝯseruaret. h̄ tñ fit ꝑ culpam
a ꝓncipio scꝫ originali adā. Hocaūt scꝫ ꝙ
adā comedit lignū vetitū ꝑ rōnem sciri nō
potest nisi ꝑ auditū. ⁊ iō fides necessaria est
Ad causam ꝓ morbi nō venerūt. q2 ꝓphetia
nō crediderūt. vt dic Aug⁹. xiii. de ciuita. c.
xix. Illi gentiū phi pcipui q inuisibilia dei ꝑ
ea q facta sunt itellecta ꝯspicere potuerūt. tñ
q2 sine mediatore. i. sine hoīe xpo phati sūt.
quē nec venturꝫ ꝓ his. nec venisse apostolis
crediderūt veritatē detinuerūt. Itē medi/
cū nō cognouerūt. cū ei morbo fuerit ex cri/
mine lese maiestat⁹. punitio debuit esse gra
uissima. Null⁹ ꝓ potuit sanare nisi esset de⁹
⁊ homo q possit satisfacere. in q nec fuit ꝯcu
piscētia. nec nat⁹ ꝑ legē nature. sꝫ de virgine.
Et aūt ille esset medic⁹ ondit ꝑ exēpla virtutꝫ
ꝑ documēta veritatꝫ ꝑ incitamenta amoris. ꝑ
remedia salutꝫ. Iste medic⁹ sanat oīa. Nec
herba nec malagma sanauit eos sꝫ ꝓmo tu⁹
verbū incarnatū. crucifixū. passum. ⁊ p⁹ mis
sus spūssancti q datꝰ cordib⁹ nostris. Hec ē
ergo medicina grā spūssancti. Hūc medicum
⁊ hāc grāz phi nō possunt attingere. Quid
ꝓ gloriaris q nescis ꝑ sciam tuā nec infirmi
tatē tuā. nec ei⁹ causam. nec medicū nec me/
dicinā. Isti phi habuerūt pēnas strucionū
q2 affect⁹ nō erāt sanati nec ordinati nec re/
ctificati. q2 nō fit hoc nisi ꝑ fidē. Vñ primo
posuerūt falsam beatitudinis circulationē
Scđo falsam ꝑñtiū meritoꝝ sufficientiaz.
Tertio internaꝝ viriū ꝑpetuā incolumita
tem. In has tres tenebras inciderūt. ergo
fides purgat has tenebras. docet morbuꝫ
Sanat aīam ponēdo meritoꝝ radices in
deo cui placeat. ⁊ sic pficit ꝑ fidē in spem cer
tam ꝑ meritū xpi nō ꝑsumptuose. Sanat
ergo rectificat ⁊ ordinat. ⁊ h̄ modo pōt ani/
ma modificari. rectificari. ⁊ ordinari. Has
radices ignorauerūt philosophi. Fides ꝓ
sola diuidit lucē a tenebris. Unde apostol⁹.

Erat enim aliquando tenebre. nunc autem lux in domino. Fides enim bonis spem et caritatem cum operibus. sanat animam. et ipsam sanatam purificat. eleuat. et deiformat. Non sumus in ista luce. non sicut illi qui somniant. qui accipiunt falsa pro veris. vt idolum pro deo. Notandum autem quod sola charitas sanat affectum. Amor enim secundum Augustinum de ciui. dei. radix est omnium affectionum. ergo necesse est vt amor sit sanatiuus. alioquin omnis affectus sunt obliqui. Non sanantur autem nisi per diuinum amorem. qui amor diuinus est purus. prouidus. pius. perpetuus. Purus respectu temperantie. prouidus respectu prudentie. pius respectu iusticie. perpetuus respectu fortitudinis. Charitas est ergo finis et forma omnium virtutum. et fundatur super spem de corde puro et fide non ficta. He ergo virtutes informes et nude sunt pro hominibus. Vestite autem sunt nostre. Vestiri autem debent auro amoris. quia omnes pieces templi vestiti erant auro. similiter oleo vnctionis. quia omnia vasa oleo vnctionis sanctificata erant. et sic non diuiduntur. Hoc precessit Ro. i. au. ap. induamur arma lucis. scilicet quattuor virtutes. fide originatas. spe subleuatas. charitate completas. He quattuor virtutes sic vestite designantur per quattuor flumina paradisi. per quattuor latera ciuitatis. per quattuor ornamenta tabernaculi. et hoc vt sunt originate. informate. stabilite. Per quattuor flumina paradisi inquantum originantur a fide. Flumen est gratia spiritussancti. diffusum in has quattuor virtutes. Phison respondet temperantie. Gyon prudentie. Tigris fortitudini. Eufrates iusticie. Phison respondet rationali. Gyon concupiscibili. Tigris irascibili. Eufrates totiali. Item inquantum informantur charitate designantur per quattuor ornamenta tabernaculi que erant quattuor cortine. pelles iacinctine. saga cilicina. et pelles arietum rubricate. Cortina respondet temperantie. pelles iacinctine celestis coloris prudentie. Saga cilicina iusticie. pelles ari. ru. fortitudini. Vel sic in ornamento templi fuerunt quattuor colores. Byssinus in quo temperantia. Iacinctinus in quo prudentia. purpureus indumentum regale. iusticia. coccineus. hoc est flammeus. fortitudo. Ornant ergo domum per quattuor latera. Item stabiliunt et introducunt per portam. per quattuor latera ciuitatis stabilite per spem ad normam equalem. Adiunctis ergo tribus virtutibus. scilicet fide. spe. caritate. consurgunt in septenarium. designatum per septem stellas. per septem mulieres. per septem panes euangelicos. et hoc inquantum sunt fulgide. fecunde. vigorose. Inquantum sunt fulgide per septem stellas. Job. xxxviii. Numquid coniungere valebis micantes stellas pliades. aut gyrum arcturi dissipare. Pliades sunt ille septem stelle coniuncte quas vulgo gallinam cum pullis vocant. He virtutes faciunt gyrum imperturbabilem. Secundo vt fecunde per septem mulieres. Isa. iiii. Apprehendent septem mulieres virum vnum etc. Virum quia faciunt hominem virilem. et vnum. quia non diuidunt eum sed stabilem faciunt et fecundum. Tertio inquantum vigorose designantur per septem panes euangelicos ex quibus pascitur vniuersitas electorum. In philosophis he quattuor virtutes sunt lapides. sed modo sunt septem panes vite. Panes moysi fuerunt quinque ordeacee. sed septem frumenti in doctrina euangelica ex adipe frumenti. Item quattuor cardinales ducas in tres theologicas. et sic sunt duodecim. et prudentia debet esse fidelis. amans. et sic de aliis. Et designantur per duodecim fontes. per duodecim lapides preciosos in vestimento pontificis. per duodecim portas ciuitatis. et hoc inquantum inchoant. promouent. et perducunt. Primo per xii. fontes. quia vt se circumincedant faciunt animam mundam. Secundo per xii. lapides. quia ornant animam in omni virtute in pectore. sicut illi lapides in pectore pontificis. Tertio per duodecim portas inquantum introducunt. Nam ad orientem sinceritas temperantie. Ad meridiem serenitas prudentie. Ad aquilonem stabilitas constantie. Ad occidentem suauitas iusticie.

Ulterius iste virtutes duodecim geminate in prosperis et aduersis. designantur per xxiiii horas xii. in nocte aduersitatis. et xii in die prosperitatis. Item per actiuam et contemplatiuam. Et sic per xxiiii seniores qui modo voluntur ad actionem. modo ad contemplationem. quia faciunt sensatum et maturum. Item per contemplatiuam practicam et speculatiuam. et sic per viginti quattuor alas quattuor animalium.

Sermo octauus De sublimitate fidei. et quomodo comparatur firmamento. Ac de visione intelligentie per fidem subleuate. Consideratio secunda

Vocauit deus firmamentum celum etc. Gen. i. Sequitur opus secunde diei quod est secunda visio intelligentie per fidem subleuate. et de ea non dicit vidit sed vocauit. Ad literam hoc celum est sublime. stabile. spectabile. Sublime quantum ad situm. stabile quantum ad formam. spectabile quantum ad claritatem. De primo Prouer. xxv. Celum sursum. terra deorsum. Et ipso quod celum est nobile in ordine vniuersi superiorem locum obtinet et terra infimum. Est etiam stabile quantum ad formam. quia mouetur non mutando locum. sed in loco et circa medium. Job. xxxvii. Tu forsitan cum eo fabricatus es celos. qui solidissimi quasi ere fusi sunt.

Est etiã spectabile q̃ntũ ad multitudinẽ or/
natuũ. Job.xxvj. Sp̃us ei⁹ ornauit celos.
Ecc̃i.xliij. Spẽs celi gl'ia stellarũ. Ab ista
ↄditõe vltima denoiat celũ a celãdo. nõ ab
abscõdendo. sʒ a sculpẽdo. q2 scribit per oe
dyptongon q2 ornatũ vl' sculptũ luminarib9
Per firmamentũ autẽ intelligit visio fidei.
Fides eñ reddit sublimẽ animã intellecti
uam. q2 trãscendit omnẽ rationẽ z inuesti/
gationẽ rationis. reddit stabilẽ. q2 excludit
dubitationẽ z vacillationẽ. Reddit specta/
bilem. q2 multiformẽ ostẽdit claritatẽ. Vo
cat ergo fidei firmitas celũ. q2 facit intelli/
gentiã sublimẽ p inuestigationẽ. stabilẽ dũ
stabilit i veritate. Spectabilẽ dũ replet eã
multiformi lumie. Dañ.xij. Qui docti fue/
rint fulgebũt quasi splẽdor firmamẽti. Sʒ
nemo doct⁹ est nisi doceat a deo. q̃a nemo
venit ad p̃rem nisi p me. Joh.xiiij. z Jo.vj.
Erũt om̃es docibiles dei. Ad fidẽ null⁹ do
cetur nisi p deũ. z q2 venit a deo. ideo dicit.
Vocauit de⁹ firmamentũ celũ. Unde non
dicit vidit de⁹. sʒ vocauit de⁹. quia firmitas
fidei magis est i credulitate q̃ȝ in ↄtempla/
tione. Credulitas aũt p auditũ. quia fides
est ex auditu. Roma.x. Corde credit ad iu/
sticiã. Fides aũt magis est in cõfessione ve/
ritatis q̃ȝ cõmunicatiõe lucis. Uñ. Ore fit
ↄfessio ad salutẽ. Uñ fides qdãmmodo vi
det. qdãmmodo nõ videt. vñ nõ videre est
fidei meritũ. credere autẽ fidei lumẽ. Est g
firmamentũ celũ. q2 substãtia sperãdaꝝ re/
rũ. z est lumẽ. q2 argumentũ. vnde habet lu
men z habet nubẽ. Vocatur g firmamẽtũ
celũ. Ecc̃i.xliij. Altitudinis firmamẽtũ spe
cies celi in visione gl'ie. Et hec tria tãgit hic
scʒ sublimitatẽ. stabilitatẽ. speciositatẽ. Est
eñ hec visio fidei alta. firma. speciosa. Hec
fides nobilissima est firmissima z speciosis/
sima. Multi tamẽ hñt hãc fidẽ z eã non co
gnoscũt. quia fides habet faciẽ velatã. Uñ
habet qddã velamẽ nigrũ ante faciẽ. Facit
eñ de turpib9 aiab9 altissimas z speciosissi/
mas. Actuũ.xv. Fide purificãs corda eoꝝ
Altitudo aũt fidei in duob9 est. In altitu
dine sublimitatis. z in altitudine p̃funditatis
De p̃mo Ecc̃i.j. Altitudinẽ celi z latitudi
nẽ terre z p̃funditatẽ abyssi q̃s dimẽsus est
quasi diceret. sup omnẽ humanã rõnem est
nosse sublimitatẽ fidei. dilatatiõʒ charitatis.
venerationẽ diuini timoris. De scd'o Ecc̃e
vij. Est alta p̃funditas. quis inueniet eã. scʒ
p rõnem. trãscendit eñ inuestigatiõʒ nr̃am.
Et licet altitudo z p̃funditas in corporib9
idẽ sint. distinguunt tñ p rõnem. Et apl's
distinguit cũ dic̃ vt possitis cõp̄hendere q̃
sit lõgitudo. latitudo sublimitas. z p̃fundũ
De his duob9 Ecc̃i.xxiiij. Ego i altissimis
habito z tron⁹ me⁹ in colũna nubis. Alti/
tudo fidei ↄsistit i cognitiõe eterni dei. Pro
fundũ aũt in cognitiõe dei humanati. De p̃
mo. Excelsior celo est. z q̃d facies. Profun/
ditas scʒ dei humanati. q̃ tãta est q2 rõ defi/
cit. Altitudo inuestigabilis est. Uñ ps̃. Mi
rabilis facta est scia tua ex me. ↄfortata est.
z nõ potero ad eã. Jtẽ in altissimis dic̃ in
q̃ntũ fides docet deũ eternũ. z thron⁹ eius i
col.nu. dic̃ in q̃ntũ docet dei humanitatem.
De his duob9 Roma.xj. O altitudo diui/
tiaꝝ sapie z scie dei. zc̃. Sapia q̃ntũ ad no
ticiã dei eterni. Scia q̃ntũ ad noticiaʒ dei
humanati. Uñ firmamẽtũ factũ est in me/
dio aquaꝝ. h' est fides vt cognoscat aĩa q̃
sup firmamẽtũ z sub firmamẽto sunt. z hec
sapia noticia est diuinaꝝ rerũ z scia huma/
narũ. Incõprehẽsibilis est sapia p quã iu/
dicat oĩa. sʒ maxie incõprehẽsibilis q̃ fac̃
vias incõprehẽsibiles z inuestigabiles. De
p̃mo Prouer.xxx. Tria mihi difficilia sunt.
z q̃rtũ penit⁹ ignoro. Viã aq̃le in celo. viaʒ
colubri sup petrã. viã nauis in medio mari
z viã viri i adolescẽtia sua. Via aq̃le in ce/
lo fuit xp̃s in ascẽsione. Via colubri i resur
rectiõe. q2 coluber in petra renouat. vbi di
mittit vetustã pellẽ. Via nauis in mari in
passione. Via viri i adolescẽtia in incarna/
tiõe. quam penit⁹ se dicit ignorare. z veꝝ est.
sm̃ humanã rõnem. sʒ p fidẽ credim⁹. Est
ergo duplex altitudo firmamẽti. vna p quã
supma respic̃. altera p quã infima. Una per
quã docet cognoscere deũ trinũ. altera deũ
incarnatũ. De his duob9 Jsa.vj. In visio/
ne q̃ oĩm visionũ suaꝝ fuit radix. Vidi do/
minũ sedentẽ zc̃. vsq3 ibi. plena est oĩs terra
Et statim sequit excecatio iudeoꝝ z illumi/
natio gentiũ. Uñ dic̃ Hiero. Hec dic̃ Jsa.
qñ vidit dñm. Et sequit. Exceca cor popu/
li hui⁹ z aures aggraua. Uñ illuminatio gẽ/
tium fuit excecatio iudeoꝝ. Et de hoc excla
mat apl'us. O altitudo diuit. zc̃. Roma.xj.
dic̃. Ego vidi. s. visionẽ intelligẽtie. p fidem
subleuate. z stabilire in sublimitate sapiẽtie
eterne. p quã est duplex lumẽ. inflãmatiuũ
z seraphicũ. quod q̃dẽ seraphicũ fac̃ clama

re tripliciter. ꝛ facit fides duplici seraphica/
tione animā seraphicā. ꝛ facit mētes alatas
senis alis. Intellectꝰ enī noster ꝑm fidem il
luminatꝰ clamat tripl'r Sanctꝰ. sanctꝰ. san
ctus. Sunt enī duo seraphin in nobis sta
biliti ꝑ fidē. ꝛ qđlibet clamat triplici excla/
matiōe. tn̄ nō nisi semel dn̄s deꝰ. Noticia ei
dei est noticia triū ꝑsonaꝝ cū vnitate essen
tie. Vn̄ tres sunt q̄ testimoniū dant ī celo.
pater. v̄bū. ꝛ spūssanctꝰ. ꝛ hi tres vnū sunt.
Intellectꝰ ꝰ seraphicꝰ. i. illuminatꝰ ꝛ inflā
matꝰ ꝑ fidē clamat ter sanctꝰ. Alter seraph
rn̄det. Sanctꝰ. sanctꝰ. sanctꝰ. qꝛ sicꝫ ī dō eter
no est trinitas ꝑsonaꝝ cuꝫ vnitate essentie.
ita etiā in deo humanato sunt tres nature
cū vnitate ꝑsone. ꝛ isti sunt tres radices fidei
quas q̄ ignorat vix credit. vt corpꝰ. aīa. dei/
tas. sanctꝰ xp̄s. sanctū habet corpꝰ. sanctus
xp̄s sanctā hꝫ aīam. sanctꝰ xp̄s sanctā habꝫ
diuinitatē. Sanctꝰ interiꝰ. sanctꝰ exterius.
sanctꝰ inferiꝰ sanctꝰ supiꝰ. He sunt due co/
gnitiōes fidei illuminātes ꝛ ardētes trifor
miter ad vnitatē reducte. Clamare autē di
cunt̄ ꝓpt ammiratōꝫ. qꝛ vtrūq̄ ē ammirabi
le ps̄. viij. Dn̄e dn̄s nr̄ q̄ admirabile ꝛc̄. Et
minuisti eū paulominꝰ ab angel'. Et h̄ec am
mirabile nomē q̄tū ad deū trinū. qꝛ ibi est
ꝑa distinctio ꝑsonaꝝ cū vnitate essentie. ꝑ
quā sunt sūme. coeq̄les. coeterni. ꝯsubales.
coessentiales. Itē est admirabile. q̄m tres
nature ꝯiūcte sūt. supmū cū infimo sine de
ꝑditione. ꝑmū cū vltimo sine inouatōne. sim
plex cū cōposito sine ꝯpositōe. In his tribꝰ
oīa mirabilia radicāt̄. ꝛ sūt iūcta cognitō di
uinitatꝫ ꝛ hūanitatꝫ. qꝛ icarnatio nō cogno
scit̄ nisi cognoscat̄ distinctio ꝑsonaꝝ. Si n̄
cognoscas trinitatꝫ distinctiōꝫ. ita bn̄ pr̄ in/
carnatꝰ est vt filiꝰ. ꝛ pr̄ passus est vt filiꝰ. ꝛ es
sabellianꝰ ꝛ patripassianꝰ. Itē si ponis trini
tatē ꝛ nō incarnatiōꝫ. testimoniū habes ī ce
lo ꝛ nō accipis ī terra. cū tn̄ tres sunt q̄ testi
moniū dāt in terra. spūs. aq̄. ꝛ sanguis. In
spū diuinitas. in aq̄ hūanitas. in sanguie h̄o
est vita. Aīa ꝑ sanguinē intelligit̄. Per san/
guinē enī xp̄i spūs aq̄ iūgit̄. qꝛ mediāte aīa
diuinitas ꝯiūgit̄ hūanitati. Habemꝰ ꝰ du
os seraphim clamātes ꝛ admirātes. Restat
q̄re sex alas hn̄t. ꝛ tūc videt̄ fides. Fides ei
est in deū eternū ꝛ humanatū. Fides ī de/
um trinū ē vna illustratio senaꝝ alaꝝ. ꝛ hoc
dupl'r. aut q̄tū ad distinctiōnē ꝑsonaꝝ. aut
q̄tum ad diffusionē trinitatꝫ in creaturam

ꝑm essentiā. virtutē. ꝛ operationē. Primo
modo sunt tres articuli. scꝫ patris ingeniti:
filij vnigeniti a solo pr̄e. spūssancti ab vtro
q̄ spirati. Isti sūt tres ale in latere dextro
scꝫ ī eternitate. ꝛ nō potest addi nec minui
ad emanationē. vt scꝫ ꝓducens tm̄ ꝛ non ꝓ
ductū. qꝛ sic esset infinitas ex ꝑte ante. Nec
sit ꝓductū tm̄ ꝛ nō ꝓducens. qꝛ sic esset infi/
nitas ex ꝑte post. ergo necesse ē ponere ꝓdu
cens ꝛ ꝓductū. Sil'r vt ad inuicē cohereāt
aliter in diuinis esset distinctio sine ordine
distinctio aūt sine ordine cōfusio ē. Vn̄ ne/
cesse est q̄ spūssctūs ꝓcedat ab vtroq̄. et h̄
dicūt om̄s sapiētes greci. nec ē ꝯtrouersia
nisi de noīe. ꝛ ꝑ ꝯn̄s iste fit error ī fatuis gre
cis. Sil'r in sinistra sūt tres ale in q̄tū ab
vna essentia v̄tute ꝛ opatōe est diffusio ī cre
aturā. Et ꝑm h̄ est triplex opatio. In q̄tuꝫ
vnꝰ deꝰ est creator. sanctificator. ꝑmiator. qꝛ
om̄e qđ ab ipo emanat. aut est naīa. aut ḡ/
tia. aut glīa. Et sic pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ spūssctūs vnꝰ
creator ꝑ naturā. vnꝰ sanctificator ꝑ grām.
vnꝰ ꝑmiator ꝑ gl'iam. Primū aūt est an̄ tp̄s
scdm in tp̄e. tertiū pꝰ om̄e tp̄s. Primū est ī
initio tp̄is. scdm ī decursu. vltimū in ꝯsum
matiōe. Est et̄ creatio aīe ī decursu tp̄is. q̄a
pr̄ meꝰ vsq̄ mō opat̄ ꝛ ego opor. Premiatō
etiā fit in medio tp̄is vt aīaꝝ. sed post fiet ꝑ/
fecta. Itē creatio attribuit̄ patri quia po/
tens. ꝛ sanctificatio spūisancto quia bonus.
Premiatio filio. quia iudicabit ꝛ rex appa/
rebit.
Sꝫ quō rn̄debit ala ale. Dicēdū q̄ san/
ctificatio aut ꝯsiderat̄ q̄tū ad veniā. q̄ q̄dē
fit ꝑ redemptionē. ꝛ sic attribuit̄ filio. aut q̄
tum ad grām. ꝛ sic spūisancto. Sil'r ꝑmia/
tio cōsiderat̄ ꝑm iudiciū sententiantis. et sic
attribuit̄ filio. aut q̄tū ad amorē ꝑmiantꝫ.
ꝛ sic spūisancto. Media aūt opatio ꝑuenit
ad vltimū. sic tres ale disponuntur.
Alter seraph ꝓpinquior est nobis. ꝛ habꝫ
similiter sex alas. tres ꝑm descēsum. et tres
ꝑm ascēsum. veniēdo ab ala sup caput ꝑ me
dium ad alā super pedes. Hi sunt tres ar/
ticuli ꝑm incarnationē. crucifixionē. descen
sum ad inferos ꝑm animā. Incepit enim a
summo qꝛ necesse fuit vt vniret sibi naturā
in qua appareret. ꝛ per quam descenderet.
quia ipse deꝰ se immutabilis est. Deinde ve
nit ad crucem. deinde ad infernum. He
ale in sinistro. Similiter tres supra ascen
dendo. Prima de inferis in mūdū. ascēsio

de mūdo in celū. ꝛ post iudiciū ab eccl'ia mi
litāte in triūphantē. ꝛ spoliatio inferni i re/
surrectiōe. apertio paradisi in ascēsione. ꝯsum
matio regni in iudicio. his nihil certi⁹. De
sex ale pme. sex ꝯsideratōes sūt pfecte dei i tri
bus psonis ꝛ trib⁹ opib⁹. Sex ale alie secū
de sex ꝯsideratōes sunt dei incarnati. In
his ergo duodecim est fides. cui⁹ pdicato/
res sunt duodecim apl'i. Ala eni sublevat
ad volandū. q2 eoꝝ ꝯsideratio transcendit
omnē humanā rōnē. Sine hac duplici cō
sideratiōe null⁹ est cultor dei. In cui⁹ desi/
gnatione pōtifex in sup humerali habebat
lapides duos. vnū in dextero latere. ꝛ alte/
rū in sinistro. Et in illis scripta erāt duode/
cim noia filioꝝ israel. sex noia i lapide vno.
ꝛ sex in altero. Et erant in lapide onichino
lucido ꝛ ardēti. In q̄ fides humanitatis et
diuinitat⁹ exp̄mit̄ q̄ sil'r exp̄munt̄ in symbo
lo a duodecim apl'is cōposito. ꝛ in fide hac
sacrificiū placꝫ deo. In lapidib⁹ ordinaba
tur noia s̄m natiuitatē eoꝝ in symbolo s̄m
dicta apl'oꝝ. Vñ. Credo in deū pr̄em om
nipotētē etc. ꝛc̄. Ecce vn⁹ articul⁹ p̄ris inge
niti. Et in ih̄m xp̄m filiū ei⁹ vnicū dn̄m no/
strū. Ecce secūd⁹ filii geniti a p̄re. Deinde
sequūt̄ sex ad hūanitatē ptinētes. Qui ꝯce
ptus est de sp̄ūsctō nat⁹ ex maria ṽgie. Ter
tius articul⁹. Passus sub pōtio pilato. cru
cifix⁹. mortu⁹. ꝛ sepult⁹. Quart⁹ articulus
Descēdit ad inferna. Quint⁹. Tertia die re
surrexit a mortuis. Sext⁹. Ascēdit ad celos
sedet ad dexterā dei p̄ris o potēt⁹. Septi
mus. Inde ventur⁹ est iudicare viuos ꝛ mor. Octau⁹.
Credo in sp̄m sctm. Non⁹. Sanctā eccl'iā
catholicā. Decim⁹. Sanctoꝝ cōmunionē
remissionē pctōꝝ. Undecim⁹. Carnis resur
rectionē ꝛ vitā et'nā. Duodecim⁹. Amē. Et
hec s̄m q sp̄ūsctūs instituit vnit. purificat
ꝯstrū ad tres vltimas opationes ꝑter vlti
mum seq̄t̄.

Sermo nonus.
De fidei altitudine ꝛ firmitate.

Dcauit deus fir

mamētū celū ꝛc̄. Dictū est sup̄
q altitudo fidei in duob⁹ ꝯsistit.
In altitudine sublimitat⁹. ꝛ i altitudine p/
funditat⁹. De altitudie fidei dictū est. nūc
dicēdū ē d̄ ei⁹ firmitate. Sꝫ si alta. quō cer
ta. q2 res q̄to altior. tāto min⁹ nota. ꝛ q̄nto
min⁹ nota. tāto mag⁹ dubitabil'. Id̄ intel/
ligēdū q h⁹ fidei firmitas est triplex. Pria
est ex testimonio ṽitat⁹ exp̄sse p ṽbū incar/
natū. Scd̄a ex testimonio ṽitat⁹ exp̄sse p ṽ
bū incarnatū. Tertia ex testimonio ṽitatis
exp̄sse p ṽbū inspiratū. De pmo. s. Ioh. v.
Tres sūt q̄ testimoniū dāt i celo. pr̄. ṽbū. et
sp̄ūsctūs. ꝛ hi tres vnū sūt. A trib⁹ dat̄ testi
moniū sꝫ exp̄mit̄ p ṽbū. q2 ṽbū ꝛ patrē ꝛ se/
ip̄m exp̄mit ꝛ oia alia. Ps. Verbo dn̄i celi
firmati sūt. Celi. i. celestes p fidē. ṽbo dei fir
mati sūt. Et isto ṽbo firmāt̄ ꝛ celestes ꝛ sub
celestes. Vñ dic̄. Et sp̄ū oris ei⁹ o. ṽ. eo. Vñ
scriptura explicās mysteriū hierarchie cele
stis ꝛ subcelestis. in alio loco dr̄. In eternuꝫ
dn̄e ṽbū tuū pmanet i celo. s. trinitat⁹. Su
per h̄ ṽbū fundata ē eccl'ia. s. terra. Isaie. xl.
Quis mēsus ē pugillo aq̄s. ꝛ celos palmo
pōderauit. Quis appēdit trib⁹ digit⁹ molē
terre. Hoc fac̄ ṽbū p qd̄ facta sūt oia. Ma
nus ei⁹ p quā cūcta creāt̄. formāt̄ seu distin
guunt̄. ꝛ ornāt̄. trib⁹ digit⁹ leuat ꝛ suspēdit
terrā. s. eccl'iasticā hierarchiā quā creat. di/
stinguit. ornat. Hec man⁹ metit̄ aq̄s. et oia
tenet i manu sic in pugillo res tenet̄. Hec
est man⁹ ṽbi eterni. H̄ testimoniū trāscēdit
nos. Vñ aīalia volatilia demittebāt alas
suas cū fieret vox sup firmamētū. Quomō
nos audiem⁹ tonitruū si s̄monis ei⁹ scintil/
lam vix apprehēdim⁹. Cōdescēdit āt nob̄
q2 se exp̄mit p ṽbū incarnatū. ꝛ s̄m testimo
niū Iohis. Qui d̄ terra ē. de terra loq̄t̄. q̄ d̄
celo venit sup oēs ē. Testimoniū xp̄i maī⁹
testimonio iohis fuit. q2 nō alio supponēte
loquit̄. quia aīma ei⁹ omia vidit. ꝛ qui de ce
lo est. celestia narrare potest. Vñ dixit Ni/
codemo. Si terrena dixi vobis ꝛ nō credi/
tis. quomō si dixero vobis celestia credet⁹.
Huic filio pater testat̄ in voce. spiritussan/
ctus in colūbe specie. vt testimoniū ei⁹ sit so
lidissimū. q2 pater qd̄ dedit mihi maius est
omnib⁹ his. Ioh. v. Hui⁹ aūt fidei xp̄s est
fundamētū. ꝛ nemo potest aliud fundamē/
tum ponere p̄ter id qd̄ positū est xp̄s Ih̄s.
Ille est lapis angular⁹. de q̄ fac̄ Isa. et Pe/
trus mētionē. Ecce ponā in fundamēt⁹ sy/
on lapidē angularē. pbatū. speciosū. Apl's.
Supedificati sup̄ fundamentū apostoloꝝ
id est sup̄ xp̄m. Tertia firmitas ē ex te/
stimonio veritatis. exp̄sse per verbū inspi/
ratum. ꝛ hoc fuit in omnib⁹ ꝓphet⁹. Et nos
audiuim⁹ hoc ṽbū qd̄ sp̄ūsanct⁹ testificat̄
q̄m xp̄s est veritas. Aliq̄ vidēt eū in carne

vi. Beati oculi q̃ vidẽt q̃ vos videt᷑. Lu.
x. Dico vob̃ q̃ multi reges ꝛ ꝓphe voluerũt
videre q̃ vos videtꝭ ꝛ nõ viderũt. Radiauit
aũt spũsſctũs i cordib᷒ oĩm ꝑdicatoruꝫ ad
oẽm ỽitatẽ ꝑdicãdã ꝛ scribẽdã. Hebreoꝝ. j.
Multipharie multiſq̃ modis olim de᷒ lo/
quẽs prib᷒. ꝛ postea dr̃. Si eñ q̃ p angelos
dict᷒ est ſmo fact᷒ ẽ ꝛc̃. ꝛ sequit᷑. q̃ cũ initium
accepisset enarrari p deũ. ꝯcedẽte deo in si/
gnis. Et explicat᷑ h̃ triplex firmitas fidei
Prima vt expĩsſa p ỽbũ increatũ. ibi multi/
pharie ꝛ Qui cũ sit splẽdor gl̃e. Scd̃o vt p
ỽbũ incarnatũ. ibi. purgatõeꝫ pctõꝝ faciẽs
Tertio vt p ỽbũ inspiratũ. q̃ cũ initiũ acce/
pisset enarrari p deũ. Hic spũsſctũs in mẽ/
tib᷒ electoꝝ fac scripturas ꝛ dat firmitatẽ fi
dei xp̃iane. Et q᷑ spẽalit᷑ in ap̃lis. Jõ dicũt᷑
xij. fundamẽta ciuitatꝭ. Apoc. xxj. Vidi ciui
tatẽ de celo descẽ. ꝛc̃. ꝛ dr̃ q̃ in fundamẽto. xij
noĩa ap̃loꝝ fuerũt scripta. Nõ tñ aũt testi/
moniũ ap̃loꝝ ſꝫ varia testimonia spũſsci in
multꝭ in q̃b᷒ sunt. xij. rõnes firmitatis fidei
q̃ sunt. xij. fundamẽta. p ꝯcursũ diuersoꝝ te
stimonioꝝ spũſsci. fidẽ formauit incõcussaꝫ
licet vexata fuerit h̃ firmitas in ꝑncipio ec/
clesie vbi cruciabãt᷑ martyres ab idolatris
Silr̃ fuit vexata i medio tp̃e diuersis here
sib᷒. vexabit᷑ maxĩe in fine eccl̃ie p tormẽta.
p argumẽta. p miracula. Vñ vt ꝑgnãtib᷒ i
tris dieb᷒. h̃ est. vt tenerib᷒ i fide. Oportꝫ
g̃ q̃ fides firmet᷑ p ỽbũ inspiratũ. Cõsurgit
aũt h̃ firmitas ex q̃tuor q̃ i ex q̃tuor late/
rib᷒ ciuitatꝭ. Ex testificãtiũ noticia certa.
Ex testificãtiũ fama ꝑclara. Ex testificã
tiũ ꝯcordia plena. Ex testificãtiũ sñia fir/
ma. Quia si sit noticia certa. nõ sit ãt fama
bona. nõ credim᷒ sibi. ſꝫ qñ bon᷒ est hõ. scit᷑
q̃ ỽitatẽ dic̃. ꝛ si hꝫ certã noticiã ꝛ famã cla/
rã. ſꝫ sibi mlt̃i ꝯdicũt. adhuc pt̃ eẽ dubitatõ
Si aũt h̃ tria habeat ꝛ noticiã ꝛ famã ꝛ cõ/
cordiã. ꝛ tñ nõ hꝫ sñiam firmã. dubitatio eẽ
põt. De noticia certa. ij. Coꝝ. xij. Scio ho
minẽ raptũ vsq̃ ad tertiũ celũ. ꝛ audi. arch.
h̃ est certa noticia. p ascẽsum vsq̃ ad tertiuꝫ
celũ. ꝛ iterꝝ p descẽsum vsq̃ ad tertiũ celum
ꝛ p illustratões oĩm celoꝝ. Eccĩ. xxiiij. Ego
feci vt oriret᷑ in celis lumẽ indeficiẽs. id est.
in celestib᷒ viris lumen fidei firmũ. Per
triplex celũ. triplex visio intelligit᷑. Intelle
ctualis pura. Intellectualis adiũcta cum
visione imaginaria. Intellectualis cũ vi/
sione corpali mãifesta. Prima inuenit᷑ in

mẽtib᷒ angelicis. Secũda in mẽtib᷒
ꝓpheticis. Tertia in mẽtib᷒ apostolicis
Haꝝ visionũ cõcursu est certitudo scp̃ture
Visio intellectualis pura in mẽtib᷒ ange
licis est in legislatore. Lex eñ p angelos or
dinata est. Angeli eã dederũt. angeli eã scri
pserũt. q̃ purã veritatẽ videbãt in luce eter
na. Ad hanc visionẽ fuit Moyses subleua
tus vltra oẽs ꝓphetas. quia scriptum est
Si fuerit inter vos ꝓpheta dñi. in visione
apparebo ei. vl̃ p somniũ loquar ad illũ. At
nõ talis seru᷒ meus Moyses palã ꝛ non p
enigmata deũ videt. ꝛ ore ad os loquor ei.
Et in signũ hui᷒ ieiunauit quadraginta die
bus ꝛ quadraginta noctib᷒. Qui etiã vidit
angelũ qui in rubo apparuit ei. Et exponit
beat᷒ Stephan᷒. q᷑ nõ fuit ibi dñs nisi per
subiectã creaturã. ſꝫ angel᷒ fuit. Secũda
certitudo fuit in mẽtib᷒ ꝓpheticis. habẽtes
firmiorẽ ꝓpheticũ sermonẽ cui benefacitꝭ. at
tendẽtes quasi lucerne lucẽti in caliginoso
loco donec dies illucescat ꝛ lucifer oriatur
in cordib᷒ vestris. Hoc ꝑmũ intelligentes
q̃ oĩs ꝓphetia scripture ꝓpria interpretatiõ
ne nõ fit. Nõ eñ volũtate humana allata ẽ
aliqñ ꝓphetia. ſꝫ spũsancto inspirati. locuti
sunt sancti dei homines. Visiões eñ ꝓphe/
tarũ fuerũt imaginarie. vt Ysaie. Danielis
Tertia est certitudo ex visiõe intellectu/
ali iũcta cũ corpali. Hec fuit in mẽtib᷒ apo
stolicis. j. Jo. j. Qd̃ fuit ab ĩitio qd̃ vidim᷒.
ꝛ man᷒ nostre cõtrectauerũt de verbo vite.
ꝛ nõ aliud q̃ꝫ qd̃ vidimus annũciam᷒ vob̃.
Vñ thomas tãgere voluit. Joh. xx. Quia
vidisti me Thoma credidisti. ꝛ alibi. Qui vi
dit testimoniũ ꝑhibuit. Et in actib᷒. ꝑcepit
nobis testificari. Et beata ỽgo Maria do/
cuit apostoloꝝ ꝛ euãgelistaꝝ cõtrectauit h̃
verbũ i vtero ꝛ in sinu. He tres visiões siue
certitudines ꝯcurrẽtes. angelice. ꝓphetice.
apostolice. dant certitudinẽ fidei ꝛ scriptu/
re. Has tres Paul᷒ habuit quãdo xp̃um
corpaliter vidit. Nouissime igr̃ tanq̃ abor/
tiuo visus est ꝛ mihi. Qui etiã ad supremã
visionẽ fuit sublimatus. tandẽ ad intellectu
alem. Bene ergo dictũ est. Ego feci in celis
vt oriretur lumen indeficiens.

Secunda firmitas est ex testificantium
fama preclara. Hec in tribus consistit.

In ꝑclaritate meritoꝝ. miraculoꝝ. ꝛ mar
tirioꝝ. Preclaritas meritoꝝ fuit i p̃triarchis
Laudem᷒ viros gl̃iosos. Eccĩ. xliiij. Patri

arche miracula nō fecerūt. sȝ famosi fuerūt in merit᷒. Ni fuerūt initiū scripture q᷑ agit d apparitiōibꝫ illis factis. Preclaritas meritorū ⁊ miraculoꝝ fuit i legislatore. Vide magna miracula. In flagellatōe egypti. in trāsitu maris. in deserto vt ꝑ q̄draginta annos nō sūt attrita calciamēta nec vestimēta. mānna de celo pluit ill'. vide Josue q̄ solē fecit stare. q̄ aq̄s diuisit i ingressu terre pmissionis ⁊ aq̄ reuerse sunt in suā originē. Adiūge his helyā ⁊ helyzeū. Qui helias celū claudebat pluuiā dabat. cibū augmētabat. q̄ in curru igneo ascēdit celū. Vide helyzeū q̄ viuens mortuū suscitauit. Qui mortuus etiā mortuum suscitauit. q̄ homines cupiebat añ legē. ḡ ⁊ post legē. Et i datōe legis facta sūt miracula. ⁊ nō nisi in h̄ populo. Ex q̄ sequit᷑ q̄ illi viri amātissimi ⁊ cari deo fuerūt in v̄itate fundati. Hec est ḡ certitudo fidei. Tercia p̄claritas est miraculoꝝ ⁊ martyrioꝝ. Et hec certitudo v̄itatis apparet qn̄ hō vult mori ꝑ v̄itate q̄ ī p̄dicat. vt Jsa. ⁊ alij ꝓphe. Quē ꝓphaꝝ nō ꝑsecuti sunt p̄res vri. Si dicat heretici q̄ ipi ꝑ v̄itate moriunt᷑ ⁊ habēt merita. tertiū tñ nō hn̄t miracula scz. Nunq̄ auditū est q̄ hereticus vel añ vl post mortem faceret miracula. De illis celis ps. viij. Qm̄ videbo celos tuos o. d. tuoꝝ. s. viros celestes in q̄bꝫ videm᷒ hāc triplicē claritatē que sūt opa digitoꝝ dei. In isto digito tertio miraculi s. defecerūt magi pharaonis.

Tercia firmitas fidei ē ex testificātiū cōcordia plena q̄ est in trib᷒. In eloquijs scripturaꝝ. In decretis ꝯsilioꝝ. In documētis sanctoꝝ. De primo ps. ciij. De medio petrarū dabūt voces. h̄ est. de medio duorū cherubin. de q̄bꝫ loquebat᷑ dñs. siue de q̄ medio. s. de medio duoꝝ testamētoꝝ. Jsa. dic Ecce ego decipiar. Ali᷒ dicit. Mouebitur xp̄s ⁊ cui angelus ... Quicq̄d ḡ dictū est ꝑ ꝓphas. impletū est ꝑ xp̄m. Jsa. Ascēdit dñs sup nubē leuē. ⁊ ingredietur egyptum. et mouebunt᷑ simulacra. h̄ factū est ꝑ christū. Nunq̄ inuent᷒ est aliq̄s ꝓpheta vel ꝑhus q̄ idolatriā potuit remouere. qd tamē xp̄s fecit ꝑ apostolos vbiq̄ terraꝝ. Hi ḡo testes sunt scripture, ꝓphete ⁊ apli. Nec potest dici q̄ apostoli subordinauerūt ꝓphas. vt sic dicerent sicut euenit in xp̄o. Si eni eodē tpe fuissent posset haberi suspitio. sed illi pcesserunt. Ueritas ḡ ista est infallibilis. Si eni ꝓphetans dicat᷑ firmiter esse futuꝝ ⁊ cognoscatur certitudinalit᷑ impossibile est q̄ videatur aliter nisi in v̄itate certa. Vet᷒ ḡ testamentū ⁊ nouū in magna ꝯsonātia ⁊ armonia ꝯueniunt. ⁊ sunt s. c. xxiiij. seniores circa thronū xp̄i vt nulla sit dubitatio. Secūda firmitas est in decretis cōcilioꝝ. q᷑ illa q̄ i dubiū veniebāt. ibi cōfirmata sunt. Arri᷒ dicebat q̄ pater maior erat filio ſm essentiam. ⁊ ꝑ hoc nitebat᷑ ostēdere nō esse filiū equalē patri. Et in primo cōcilio vbi fuerūt viri sanctissimi. Beat᷒ Nicola᷒ fuit ibi. vbi dico fuerūt trecenti. xviij. episcopi. vbi fides confirmata est catholica. s. vniuersalis. Et factū est auctoritate Petri ⁊ alioꝝ patrū. Vñ q̄ttuor cōcilia p̄ncipalia fuerūt que dāt testimonia huic fidei. Tertia est i documētis doctoꝝ ⁊ sapiētū in mūdana sapia ⁊ diuina. vt Dyonisi᷒. Gregori᷒ nazāzen᷒. Gregori᷒ nisen᷒. Damascen᷒. Basili᷒. Anselm᷒. Chriso. Lactan. Hylari᷒. Gregorius. Aug᷒. Amb. Hieronim᷒. Documēta istoꝝ cōcordāt. ⁊ idē dicūt. idē sapiūt. De his dicit Job. xxxviij. Quis enarrabit celoꝝ rōnem ⁊ ꝯcentū celi q̄s dormire faciet. Hec est cōcordia scripturaꝝ. cōcilioꝝ. et doctorum.

Quarta rō firmitatis fidei ē ex testificantium snīa firma. q̄ firmitas habet᷑ ex h̄ q̄ consentit rōni. q᷑ rō nō potest ꝯtradicere fidei. Judiciū eni rōnis illustrata est q̄ d deo sūme est sentiēdū ⁊ altissime. Hoc aūt triplr sentiēdū de deo ē. Altissime ⁊ piissime. Altissime ⁊ verissime. Altissime ⁊ optime. Rō ergo dictat q̄ de deo altissimo est sentiēdū altissime ⁊ piissime. q̄ illa essentia nobil' est nobilissimo modo. Cū eni forma vniuersalis nobilior sit pticulari q᷑ in multis. Particularis aūt nobilior vniuersali. q᷑ pticlaris in vno nō numerata. sȝ vl'is in multis ē numerata. ḡ essentia diuia habere debȝ qd nobilitatis est i creatura. vt sit vna i multis nō numerata. Sentiēdū est etiā piissime q̄ illa essentia est origo omniū creaturarū creās omēs res. ⁊ q̄ imediate ab ipa omēs res pcedunt. Nisi tu sentias q̄ totalitas rei ab ipsa pcedit nō sentis de deo piissime. Plato cōmēdauit animā suā factori. Sed Petr᷒ cōmendauit animā suā creatori.

Secūdo est sentiendū de deo altissime ⁊ verissime. q᷑ ipe est v̄itas oīa gubernans oīa illustrās. oīa rectificās. oīa disponēs. ps. xxvi. Dñs illuminatō mea ⁊ salus mea quē timebo. Nō ḡ gubnatō est attribuēda alteri.

Tertio sentiēdū est de deo altissime & optime. q sit optim⁹ et q̄ se summe diffundit & diligit. Uñ. ꝓprio filio nō pepcit. & donādo nobis illū. dedit q̄cq̄d sciuit. q̄cq̄d potuit. Omia in q̄t filiꝰ q̄cunq̄ pr̄ habet mea sunt Dedit aūt pr̄ nobis filiū natū. dedit nobis passum. p nob resuscitatū. ꝓpter nos. q2 propter nimiā charitatē q̄ dilexit. Uñ p viscera misericordie dei nr̄i. Intima dei bonitas fac q sūme diligat. sūme misereat. Hec omnia apparebūt in resurrectōne. q2 p summā pietatē q̄ omia creauit. oia restaurauit. p sūmam ꝟitatē oia iudicabit. p sūmā benignitatē oia glificabit. Ex h sensu nascit in anima triplex influxꝰ ab illa luce. p quā stabilitur aīa in deū. Primꝰ est robur ꝟtuꝫ. secundus est zelꝰ ꝟitatꝫ. tertius excessus amoris Robur ꝟtutū est ꝑmꝰ. q2 nihil difficile est aīe habēti fidē incōcussam. q2 si pōt credere omia possibilia sunt credēti. q2 paratꝰ est sustinere oia ꝓpter deū. q2 p fidē & ꝟtutē stabilitur. Secūdꝰ influxꝰ est ꝟitatꝫ zelꝰ. vt hō indignet ꝯ oē malū. & afficiat statim ad omne bonū. dedignet oīe malū sic Helyas q̄ ꝓphetauerat de Achab & Jesabel q comederēt ex eis canes. dixit Achab. Nūq̄d inuenisti me inimicū tibi. Rñdit helyas. Inueni q2 venūdatꝰ es vt faceres malū in cōspectu dei. q̄si diceret. q̄cūq̄ est ꝯtrarꝰ deo. ē cōtrarꝰ mihi Tertiꝰ influxꝰ ē incessus amoris qñ aīa in vituperijs & tribulatōibꝫ semper sentit iocūditatē amorꝫ. h marie est qñ ardēs sentit q dñs facit gustare panē angeloꝝ. Et hāc reputāt oīes stultū & ipe reputat oīes stultos. & f̄m veritatē sunt. Et h est sum̄ nū fidei & apex. vt p experientiā inebrietur & iā nil curet de mūdo. Hec eīn defendet tpe antixp̄i. Thes. ij. Uñ mittit illis deꝰ opationē erroris. De apice fidei que amor est apostolꝰ dicit. Quis nos sepabit a charitate xp̄i. vsq̄ huc. qui erat in xp̄o Jhu & alibi. In charitate radicati & fundati. hoc est firmamentū celi. Unde ps. lxxxviij. Cōfitebunt celi mirabilia tua. scꝫ anime mirabilia que in se sentiūt. Hec eīn experiētie faciunt fidē stabilissimā. Quādo g̊ homo sentit de altissimo pijssime. verissime & optime tūc zelo & excessu amoris rapit aīma ad tertiū celū. & si nō ita excellēter vt Paulꝰ. & tūc domꝰ fundat supra firmā petrā.

Sermo decimꝰ. De fidei speciositate qua celo cōparatur.

Vocauit deus firmamentū celū &c. De altitudine fidei & eiꝰ firmitate dictum est Nūc de speciositate dicendū est. Dicit eīn celū q̄si celatū. id est sculptū luminibꝫ. Quō speciosa sit hec fides. Geñ. xv. Suspice celū & numera stellas si potes. sic erit semē tuum. Pollicitatio semis carnalis facta ē ad abraā. q2 sic erit semē tuū. Pollicitatio similiter semis spūalis ei facta est. eo q pr̄ mltarum gentiū p fidē futurꝰ erat. Caro abraā generauit semē. & multiplicatū est. multiformiter eiꝰ generatio spūalis fuit & generauit spūaliter mēte fecū data pullulatiōes speculationū orientiū ex fide transcēdentes claritatē sideꝝ. Apoc xxj. Sustulit me in spū in montē magnū & altū. & vidi hierusalē descēdentē. Et q habebat duodecim portas. et sup quālibet portā margarita vna. & porte ex singulis margaritis De speculatiōnes fidei cōparant sideribꝫ. Cōparāt duodecī margaritis. Licet eīn sint stelle ille innumerabiles. tñ sunt duodecī signa p que sol currit. Ista duodecim signa nihil aliud sūt nisi q stelle f̄m varias figuras & varietatē luminū habēt diuersas influētias. & sol illꝰ cōiunctꝰ ꝑsibꝫ variꝭ f̄m diuersas influētias habet vitā mīstrare in mūdo. De autē vt dictū est oriētes speculatōes ex fide. cōparantur claritati margaritaꝝ. q2 sunt fulgide. viuifice. iocūde. ad modū margarite. q̄ habet fulgorē sui fulgor. cōfortat p efficaciā & cor. iocūdat. Scōm h igit ingrediūt ad ꝯtēplationē. nec potest ad visiōes apocalipsis hō nudꝰ accedere nisi intelligat ista. Cum igit sit alia claritas solis. alia stellaruꝫ. nos sublimari p fidē trāsformamur a claritate in claritatē. & h reuelata facie vt siles simus duodecim stellis & duodecim margaritis.

Duodecim speculatōes sunt q̄s habemꝰ ex fide. Credere deū ꝑmū. deū trinū & vnū. & exēplar rerū. vt creantē mundū. vt formātem aīam. dantē spm̄. deū carni vnitū. deuꝫ crucifixū. medelā mentiū. vitale pabulū. vltorem scelerū. ꝑmium eternū. Nota etiā q quedā sunt credibilia sine intelligibilia p rationē. vt Abrahā genuit Jsaac. sine facta particularia. quedā autē credibilia nō sunt intelligibilia. & quādo intelliguntur rationes solidas habēt.

Ad sufficientiã hoȝ duodecim Nota ꝙ
claritas s. dei specu'ãda est vt vitat' pemiñẽ
tis. vt vitat' efficiẽt'. vt vitat' reficiẽt'. vt ve
ritatis pficiẽtis. Ut vitat' pemiñẽt' tripl'r.
vel q̃ntũ ad essentiã. vl' q̃ntũ ad excellentiam
vel q̃ntũ ad refulgẽtiã. Esse em̃ dei pmũ est
qḋ venit i mẽte. Vñ Exo. iiij. Moysi q̃rẽti
qḋ nomẽ dei esset. Rñdit. ego sum q̇ suȝ. Et
in h̄ cõphendit q̃cq̇d est. siue bonũ siue po/
tẽs. Scḋo q̃ntũ ad excellentiã. vt de' vnus
trin' z ver'. Tertio q̃ntũ ad refulgẽtiã vt ex
emplar reȝ. Si aũt ɔsideratꝛ vt claritas
efficiẽs. h̄ est tripl'r. aut inq̃ntũ inchoat na/
turã siue mũdũ. illustrat industriã. inspirat
grãm. Inchoat naturã siue mũdũ. qḋ nõ
solũ est credibile ſȝ etiã intelligibile. Ut il
lustrat industriã. z sic format aĩam ẜm itel/
lectũ humanũ z angelicũ. z sic de' ẽ obiectũ
intellect'. z hinc ẽ ꝙ habet rõnẽ ppetui. q̃n
tũ ad imaginẽ creatiõis. repatiõis. silitudi
nis. qꝛ imago est essential' depẽdẽtia z rela/
tio. Ut inspirat grãm. Hic ẽ ɔsũmatio. et
h̄ est credibile z intelligibile. Voluntas em̃
nõ pficitꝛ nisi p donũ spũsſcı̃ infusum Si
aũt claritas ṽitatꝭ cõsideratꝛ vt reficiẽs. sil'r
triplex claritas refulget in aĩa. aut q̃ntuȝ ad
humane z angelice repatiõis pncipiũ. vl' q̃n
tum ad pcı̃ũ vel q̃ntũ ad effectũ. Primũ est
speculari deũ carni vnitũ. qḋ est credibile z
intelligibile. si vt pcı̃ũ sic cruci affixũ si vt ef
fectus. sic de' medicina est aĩe Est g̃ pncipi
um nr̃e creatiõis. repatiõis. pmiatõis. Si
vt ɔfirmãs siue pficiens sic tripl'r. vt vitale
pabulũ eccl'ie militãtis z triũphãtis. Ut vl
torẽ scelez. vt finale pmiũ. Oportet deũ eẽ
pmiũ. g̃ est credibile z intelligibile. z h̄ ẜm i/
fluentiã. ẜm legẽ iusticie. clemẽtie. z ɔcordie
Scḋm pmũ vt ṽt'. ẜm scḋm vt ṽitas. ẜm
tertiũ vt influẽtia. He sunt. xij. porte d̃ q̇bꝫ
ps. Aperite mihi portas iusticie. Iusti intra
būt in eã qꝛ iust' ex fide viuit. Primũ spe
culabile circa deũ est ꝙ pmũ nom̃ dei ẽ esse
qḋ est manifestissimũ z pfectissimũ. iḋ nihil
manifesti'. nihil pfecti'. qꝛ q̃cq̇d de deo dr̃.
reducitꝛ ad esse. h̄ est ṗrie ṗpriũ nom̃ dei. De
us nõ dixisset moysi siue latori leg. ego suȝ
q̇ sum. nisi esseȝ pmũ. postea dixit. de' abraã
deus isaac. deus iacob. in quo mysterium
trinitatꝭ expssit. Tertio dixit q̇ fec̃ os hoĩs
z linguã in q̇ explicauit se esse exẽplar. Deũ
esse pmũ manifestissimũ ẽ. qꝛ ex oĩ ṗpõe seq̇tꝛ
esse dei. eã si de' nõ est. de' est. qꝛ oĩs ṗpõ in

fert se affirmatiuã vel negatiuã. vt si sortes
nõ currit. veꝝ ẽ sortẽ nõ currere. Cõside
ratꝛ etiã hec ṽitas q̃si in speculo q̇dã qḋ con
fortat z dat visũ. Omis eĩ creatura ɔcurrit
ad h̄ speculũ faciẽdũ. z iũgitꝛ i h̄ speculo ẜm
viã ordinis. origĩs. cõpletiõis. Primo tri/
plicitꝛ ẜm rõȝ posterioꝝ ad pus. Inferioꝝ
ad supi'. z tpis ad euũ. z eui ad eternitateȝ.
Manifestũ em̃ est si ẽ posteri'. est pus. g̃ z p
mũ. g̃ in isto ordine p posteriora ad pora. et
ad pmũ puenitꝛ. Oĩa em̃ vl' sunt posteriora
vl' media. vl' pma. Scḋo est ordo inferioꝝ
ad supi'. z supioꝝ ad sũmũ. q̇ hñt essentialẽ
ordinẽ z depẽdentiã ẜm ordinẽ naꝛe. Et n̄
dr̃ hic supi' z inferi' ẜm lineã pdicamẽtaleȝ
ſȝ ẜm magꝭ nobile z min' Tertio est ordo
tpis ad euũ. z eui ad eṫnitatẽ. qꝛ si est aliq̇d
ṗpt aliud creatũ. z illḋ creatũ erit ṗpt increa
tũ. z increatũ erit ṗpt se. vt si ẽ res tpalis ṗpt
aĩam. z aĩa ṗpter deũ. necessario g̃ de' p se est
Scḋm ordinẽ g̃ causalitatꝭ. dignitatꝭ. finis
oĩa declarãt esse pmũ z vltimũ in rõe pdu/
cẽdi. ſȝ vltimũ i rõe faciẽdi. h̄ g̃ ẜm rõȝ ordi/
nis. Alio mõ creatura dic̃ deũ eẽ ẜm rõnẽ
originis. vt si ẽ ens creatũ. est ens increatũ.
z si ẽ ens p pticipatiõẽ. ẽ ens p eẽntiã. Si est
ens p ɔpositiõẽ. ẽ ens p simplicitatẽ. Et si ẽ
ens p multiformitatẽ. est ens p vniformita
tẽ vl' idẽptitatẽ. Prio dicẽdũ ꝙ oĩe creatũ
ponit cãm. z vniuersitas causatoꝝ poit cau
sam pmã vl'em. Tũc q̃ro de cã illa. aut ẽ cre
ata aũt nõ. si sic ẽ abire in infinitũ. si nõ. hẽo
ṗpositũ. Itẽ ens p pticipatiõẽ ab eo hȝ eẽ qḋ
est ens p essentiã. qꝛ fluit ab eo. Sil'r oẽ cõ/
positũ est a cõponẽtibꝫ. Sil'r z ptes cũ sint
depẽdẽtes. sũt ab aliq̇ simplicissimo absolu
to. Sil'r de m'tiformitate Si eĩ est ens p
multiformitatẽ. est ens p vniformitatẽ. vt i
numeris qꝛ necesse est deuenire ad vnitatẽ.
Hoc g̃ rõne originis. Tertio mõ ratiõe
cõpletionis. Si est esse potẽtiale. ẽ esse actu
ale Si est esse mutabile. est esse imutabile.
Si est esse ẜm q̇d. ẽ esse simpl'r. Si est esse
depẽdẽs. ẽ esse absolutũ. Si ẽ esse i genere
est eẽ extra gen'. Ens aũt potẽtiale venit ex
actuali eẽ necessario i diuersꝭ. ſȝ i eodẽ eẽ po/
tẽtiale pcedit eẽ actuale. Sil'r mutabile est
fluẽs ab imutabili fixo. Sil'r creatꝛa essen/
tialitꝛ depẽdẽs a pmo. z maĩa z forma. z etiã
accidẽs magꝭ depẽdet a dõ q̃ a suo sbiecto
qꝛ de' potest facere vt sit sine subiecto. vt in
sacro altarꝭ. ſȝ non ꝙ non dependeat ab eo

Similiter si est ens fm qd. erit ens simplr In his q nata sunt esse simplr. vt si est sapiens fm qd. est sapiēs simplr. Similiter vt remoueat instātia. Est albo dētes. g est albo simplr. Si est ens i genere. est ens extra genus. Ens eni i genere hz dfas coartātes. z tale nō habet posse esse z agere vniuersaliter. Vñ de9 est ens extra gen9 z supra gen9. De igit speculatiōes ordis. originis. zplexionis. ducūt ad illud esse pmū qd repsentant oēs creature. Hoc eni nomē scptuz est in oibo rebo. Et sūt he ꝯditiōes entis super qs fundāt certissime illatiōes. Vñ dixit auctor lib. de causis. Prima rez creaturarū omniū est esse. sz ego dico. Prima rez intelligentia p est esse pmū.

Sermo vndecim9 Qualiter trinitas speculū est pulcerrimū.

Nos aūt reuelata

facie gl'iam dñi speculātes zc.

Dictū est de secūda visione. scz intelligētie p fidē eleuate que intelligit p celū vel firmamētū. qd est alterū. s. firmū. speciosuz. Dictū est de duobo pmis z inceptū de tertio. s. speciositate. que est multiformis speculatio fidei. De qua dictū est Abrae. h est credenti. Gen. xv. Suspice celū z numera stellas si potes. Dictū est a Johe Apocal. xxi. Sustulit me i montē. z p duodecim signa p que currit sol intellectualis in emisperio nostre intelligētie. z facit dies z annū fidei. Et p duodecī portas ex singulis margaritis. intelligunt duodecim speculatiōes pncipales ad quas alie reducunt. z fm quas alie regulant z dirigunt. Et ille sunt fulgide, viuifice iocūde. Prima erat speculari deum esse primū. Secūda deū esse trinum et vnū. Circa has pcedūt sancti z doctores Sz sancti p viā speculationis. doctores p viā inuestigatiōis. Dictū est ergo de pmo speculo. s. q esse ē nomē dei manifestissimū z pfectissimū. qz oīa que sunt dei. cōphendunt in hoc nomie. Ego sum q sum. Hoc nomē dei est ꝓprie ꝓpriū. de quo dictum est. quoniā res oēs repsentāt ipm p viā originis. Hoc speculū cōponit ex omnibo creaturis. vt patuit. Hoc nomē in aīa scriptū illustrat ei. Aug9. cū sic explanat. Nos autē reuelata facie gl'iam dñi speculātes. nō a ppe sz de lōge. scz a speculo. sz h speculuz est cū enigmate adhuc. qz si videret sine enigmate esset hō beat9. Hoc speculum format Aug9. xv. de trini. c. iiij. vbi vult ōndere vnitatē z trinitatē. dic sic. Neqz eni diuinorū librorū auctās tmmodo pdicat esse deū vez. sz ois q nos circūstat ad quā nos etiā ptinemus. vniuersa rez natura pclamat se hre pstātissimū ꝯditorē. q nob mētē rōnēqz dedit q viuētibo nō viuētibo. sensu pdita nō sentiētibo. intelligentia nō itelligētibo. imortalia mortalibo. impotētia potētibo. iniustis iusta speciosa deformibo. bona mal. incorruptibilia corruptibilibo. beata miserī pferēda videam9 Et p h qm rebo creatī creatorē sine dubitatōe pponim9. oz vt eū z sūme viuere z cūcta sentire atqz itelligere z mori z corrūpi mutariqz nō posse nec corp9 esse. sz spūm oīpotētissimū z speciosissimū z optimuz. verissimūqz fateamur. Duodeci ponit cōditōes. etern9. imortal. icorruptibil. imutabil. ecce qttuor. Itē viu9. sapiēs. potēs. speciosus. z ecce qttuor. Itē iust9. bon9. beatus. sctūsspūs. ecce qtuor. De pmo qternario accipiat vnū nomē. s. etern9. qd alia tria ꝯphēdit. qz si est etern9. eoipso est imortal. z si imortal. eoipso icorruptibilis. z si icorruptibilis. eoipso imutabil. De scdo qternario accipiat sapiēs. g viu9. si viu9 g potēs. si potens g speciosus. qz sapia est forma pulcerrima. Vñ Sap. viij. Amator fact9 sū forme illi9. De tertio qternario accipiat illō nomē beat9. qd ꝯphēdit alia tria. qz si beat9. g bon9. g iust9. g sctūsspūs. In his g trib. scz eternitate. sapia. beatitudine. vna reducz trinitas. eternitas pri. sapia filio. btitudo spūi sctō. Adhuc etiā redigit ad vnū h tria z accipit sapiam z ōndit trinitatē. qz necesse ē si est sapia vt sit mēs q cognoscat se z diligat se z alia. Nec tñ intelligēdū q ita sit pr mēs q fili9 nō sit. imo ē insania. imo qz pr mēs. filius ē mens. spūsscūs ē mēs. Itē fili9 noticia. pr noticia spūssctūs noticia. z sic d alijs Hoc āt aīa nō est. qz mēs nō ē noticia. Sapiētia g in cognitōe ē. vbi g est cognitio. necesse ē vt sit emanatio siue generatio vbi. et q generatōe seqt pductio amorī nectētī Et si pducēs ē pr. vbū est fili9. nex9 spūsscūs. in qbo ē trinitas se distīcta. vt i sapia z mēte si est i aīa. h est ex ꝑitate sapie. Et h dic Ansel. monologion. Ex h ei q sūm9 spūs se intelligit. fili9 generat. spūsscūs spirat. Hoc est speculum trinitatis. Augustin9. Sz nos cum Ruth colligam9 spicas fm doctores nros.

Est aūt duplex speculū trinitatis. Unū intellectuale. qđ fac̄ intelligere noīa dicta de deo intellectualia. Secundū est magis materiale. qđ fit p noīa trāssumptiua. Prima speculatio est q̄ intelligētia p fidē eleuata dicit deū esse trinū ⁊ vnū ꝓpter quattuor q̄ sunt in diuio esse. s. ꝓpter ꝯditionē pfectionis ꝓpter ꝯditionē pductiōis. pductiue diffusionis. diffusiue dilectionis. ⁊ vnū sequit̄ ex altero. Est em̄ ibi sup̄ma pfectio. ex q̄ sic primū ꝑncipiū habet pfectioꝫ originis. ordinis. indiuisionis. Est aūt origo originans pfectior q̄ nō origināns. ⁊ pfectior est origo origināns originantē. q̄ origināns nō originantē. Ergo si ibi est pfecta origo. necesse est esse p̄rem pducentē. filiū origināt̄e. ⁊ sp̄m̄scm̄ originatū. Itē a pte ordinis sic. Ubi est pfect⁹ ordo. ibi est rō principij. medij. ⁊ vltimi. alioq̄n inordinatio accideret i diuinis. sic supra dictū est. Oportet ꝑ p rationē ordinis. vt sic ibi tres psone sunt ex pte indiuisiōis. sic necesse est ibi esse indiuisionē alioq̄n reduceret̄ a pfectione ⁊ ab vnitate. Est e.n̄ indiuisio vnitas. Unitas aūt est in ꝑncipijs ⁊ ꝑncipiat̄s. in vniuersalib⁊ ⁊ particularib⁊. in volūtate ⁊ natura. Unitas in ꝑncipijs est simplicitat̄. in cōposit̄s siue ꝑncipiatis totalitat̄s seu plenitudinis. in vniuersalib⁊ cōformitat̄s. in particularib⁊ innumerositatis. in voluntate vnanimitatis. in natura inseparabilitatis Unitas simplicitat̄ in ꝑncipijs est defectiua quia licet qđlibet ꝑncipiū sit simplex. nō tn̄ de se sufficiens est ad aliud pducēdū sine alio principio. Itē vnitas totalitat̄s siue plenitudīs in ꝑncipiat̄s deficit. q̄ nō ē ex se nec simplex. Itē vnitas in vniuersalib⁊ deficit. s. ꝯformitatis. q̄ numerat̄ cū alia. Et licet essentia vniuersalis sit in plurib⁊. numerat̄ tn̄ in ill̄.

Itē vnitas i indiuiduis deficit. q̄ cū materia numerat̄ forma. Itē vnitas volūtatis deficit. q̄ nō ita ꝯiūgunt̄ aīmi. q̄n separari possunt p discordiā. Itē vnitas inseparabilitat̄s in natura i deo ponenda est

Itē in ꝑmo esse est rō pfecte pductionis ⁊ pductio sil̄is ⁊ dissimilis. eq̄lis ⁊ ineq̄lis. ꝯsubstāťalis ⁊ essentialit̄ differētis. De necessitate. si est pductio dissimilis. p̄intelligitur pductio sil̄is. qđ sic pꝫ. Simile habet se ad dissimile. sic idē ad diuersum. sic vnū ad multa. de necessitate tn̄ idē p̄cedit diuersum. ⁊ vnū multa. ꝑ pductio sil̄is. pductioꝫ dissimilis. Sꝫ creatura pducit̄ a primo in esse. ⁊ est dissimilis. ꝑ de necessitate pducit̄ simile. qđ est de⁹. Itē s̄m Boeciū inequalitates oriunt̄ ab eq̄litate. Si ꝑ pducitur a deo qđ est ineq̄le. s. creatura. necessario p̄cedit pductio eq̄lis. qđ est de⁹. Itē si pducit̄ a deo essentialit̄ differēs. necessario pducit̄ substāťalit̄ idē. Quia aūt aliq̄n extrinsecū est intrinsecū in illis q̄ habēt intrinsecum ⁊ extrinsecū. vt patet. q̄ v̄bū dicētis extrinsecū p̄cedit mētis cōcept⁹ intrinsec⁹. ꝑ similit̄ a substātia eterna differēs nō manat nisi pducat̄ substātialit̄ idē. Ergo in deo p̄us est pductio similis. equalis. cōsubstātialis. q̄ dissimilis. ineq̄lis. essentialiter differentis.

Sꝫ q̄d dices. Nunq̄d intelligēdo ꝑmū esse vnū suppositū vt gētiles. adhuc intelligūt subām. virtutē. ⁊ opationē. ꝑ si ita ē. nō intellecta trinitate vel emanatōe. est intelligere. pductionē. R̄ndeo. Intellect⁹ duplex est. pfect⁹ ⁊ plen⁹. ⁊ plene resoluēs. Et tali intellectu nō est intelligere. Secūd⁹ est semiplen⁹. sic intelligere semiplene potest intellectus creat⁹. sic q̄ resoluat in plura. que i do sunt vnū. aliter nō Itē tertia ratio speculi est. q̄ in deo est ratio pductiue diffusiōis Sic illud esse summe bonū ē. ꝑ sūme diffundit se. s. triplici. diffusione actualissima integerrima. vltimata. vel vltimatissima Quia actualissima sp̄ est. sp̄ fuit. sp̄ erit. semper genuit. sp̄ generat sp̄ generabit. Hoc ñ potest hr̄e creatura q̄ sp̄ sit. sp̄ fuerit. ⁊ sp̄ futura sit. ꝑ necesse est vt emanet eternus.

Itē integerrima nō est hec diffusio in creatura. q̄ de⁹ nō creat totū decorē exēplaris creature. Un̄ h̄ nō dat nisi generādo filiū. Un̄ oīa inq̄t fili⁹ q̄ habet pater mea sunt hoc nō dicit aliq̄ creatura. Itē hec diffusio est vltimata vt det. pducēs q̄cq̄d potest. Creatura aūt recipe nō pōt q̄cq̄d de⁹ dare potest. Un̄ s. ē punct⁹ ad lineā nihil addit. ñ etiā mille millia pūctoꝝ. Sic bonitas creature bonitati creatoꝝ nihil addit. quia finitū infinito nihil addit. Ergo necesse ē vt hec diffusio s̄m totū posse sit ab aliq̄ qđ omni creatura mai⁹ cogitari potest. ⁊ etiaꝫ ipsa creatura maior se cogitari pōt. Sed i filio pductio est sicut in p̄re est. Si ergo p̄re nihil mai⁹ cogitari potest ꝑ nec filio. Si pater etiā vltimata diffusione nō se diffunderet. pfect⁹ nō esset Quarta diffusio est per rationē ꝯlectōis. necessario oportet q̄ vbi

beatitudo ē. q ibi sūma sit dilectio. Est aūt
dilectio reflexa. ɔnexiua. charitatiua. Con/
nexiua dilectio pfectior est. qua alterū dili/
go q̄ꝫ reflexa qua me diligo. Charitatiua
aūt pfectior ceterꝭ est. q̄ habet dilectū ꝛ ɔdi/
lectū. g̃ hec ē in diuis. Hac g̃ dilectiōe pr̄ di
ligit filiū. ꝛ est infinit⁹ ardor. Itē est ibi dile
ctio gratuita. debita. pmixta. Itē est ibi di/
lectio pura plena. pfecta. vt effluēs. vt efflu
xa in filio. vt refluxa in spūsctō. Ex istis rō/
nibꝫ oībꝫ fit speculū nobile. Est aūt aliud
speculū ɔgregatū ex pluis. Vñ nota q licet
tota trinitas sit lumē intelligēdi ꝟbū. tñ na
turalr̄ hꝫ rōnē exꝑmēdi. Oīs aūt creatura
clamat generatiōꝫ eternā. Et hāc exꝑmūt
ꝛ rep̄sentāt. tū p̄ [illegible] ratiōes. Est eñ pmus
mod⁹ p diffusionē. Secūd⁹ p expressionez
Terti⁹ p ꝓpagatiōꝫ. Per diffusionē vt splē
doris a luce. vl' caloꝝ ab igne. vt fluuius a
fonte. vt imbris a nube plena siue rorida.
In pma diffusiōe deficit eq̄litas. qꝛ splēdor
nō equaꝉ luci. In scd̄a deficit intimitas. qa
calor nō est intim⁹ igni siue vt informāti. si/
uē vt origināti. est eñ accidēs. In tertia de
ficit simultas. qꝛ fons diffundit se p partes
nō tot⁹ insimul. In q̄rta deficit integritas.
qꝛ nō tota pluuia excutiꝉ a nube. imo p gut
tas. Iūgas has q̄tuor ɔditiōes ad vnā
diffusionē q̄ sit splēdoꝝ habēs equalitatē
caloris. habētis intimitatē ꝛ subalitatē. ri/
uuli siue fontꝭ habētis simultatē. imbꝭ ha/
bētis integritatē. Et sic habes vestigiū ge/
neratiōis eterne. Vñ fili⁹ aliqñ cōparaꝉ splē
dori. ad Heb. j. Qui cū sit splēdor glīe. Ali/
qñ flāme in rubo moysi. vbi fuit exp̄ssa pso
na filij. Aliqñ fluuio vl' fonti. vt Genes. ij.
fons ascēdebat de terra. ꝛ fluui⁹ egrediebaꝉ
de loco. Aliqñ imbri. Isa. lv. Quō descēdit
imber de celo ꝛ illic vltra nō reuertiꝉ. sꝫ in
ebriat eā. ꝛ sequiꝉ. sic erit ꝟbū qd̄ egrediꝉ de
ore meo. s. de corde pr̄is. Secūd⁹ mod⁹ ē
p modū exp̄ssionis. vt speciei ab obiecto. vt
imaginis a sigillo. vt ꝟmonis a loquēte. vt
cogitat⁹ a mente. ꝛ hic est defect⁹. In pma
deficit rei ꝟitas. qꝛ spēs in oculo vl' in aīma
nō est ꝟitas rei. In scd̄a deficit simplicitas.
qꝛ imago siue figura nō est i pūcto vl' i sim
plici. sꝫ ptes hꝫ. In tertia ꝟo deficꝉ stabilitas
qꝛ sermo trāsit ꝛ nō manet. In quarta defi
cit subalitas qꝛ ɔcept⁹ mētis nō est suba vel
ypostasis. Auferas hos defect⁹. ꝛ pone ex/
pressionē. q̄ sit spēi ab obiecto habētꝭ ꝟitatē
vt imaginis a sigillo habētis simplicitatem
vt sermonis a loquēte habētꝭ stabilitatē. vt
ɔcept⁹ a mēte habētis ɔsubstātialitatē. Et
tūc haberes alterā ptē speculi. De pmo. ps.
xliiij. Eructauit cor meū ꝟbū bonū. seqtur.
speciosus forma p̄ filijs hoim. De secundo
Sap. vij. Cādor est lucꝭ eterne. ꝛ speculū si
ne macula. ꝛ imago bonitatꝭ illi⁹. Et aplꝯs
Qui est imago visibilis dei. De tertio Job
Semel loqꝉ de⁹ ꝛ idipm nō repetit. Unde
pone i filio q sp sit. ꝛ nō deficit. nec reuertiꝉ
Quarto pone stabilitatē. ɔcept⁹ eñ mētis
eterne ē ypostasis. ɔcept⁹ nobilissim⁹. mēt a
lis pfectissim⁹. Vñ Prouerb. viij. Nōdum
erāt abyssi. ꝛ ego iā ɔcepta erā. Aliqñ g̃ vo/
caꝉ fili⁹ spēs. imago. ꝟbū manēs in eternū.
ɔcept⁹ ꝟo nō inherēs sꝫ substātialis ꝛ ypo/
stasis. Sic g̃ habes q̄tuor. Tertia gene
ratio est p ꝓpagatōnē. ꝛ h̄ quadruplr̄. vt ger
minis a semie. vt arboris a radice. vt prolis
ɔcepte a vētre vl' vtero matno. vt filij a pr̄e
pncipiāte. In pma generatōne deficit for/
mositas. qꝛ in semie est forma ɔfusa ꝛ occul
ta. sꝫ nō sic fili⁹. In scd̄a deficit cōformitas
licet eñ sit vna radix. tñ differt in forma a
ramis licet vnā arborē faciat. In tertia de
ficit actualitas. qꝛ mater est pncipiū. ꝛ si ali/
quo mō actiuū plis. potissime tñ passiuum.
In q̄rta deficit coeuitas. Aufer g̃ hos de/
fect⁹ ꝛ pone pmo formositatē. Vñ Isa. iiij.
Erit germē dñi i magnificētia ꝛ glīa. et fru
ctus terre sublimis. Scd̄o pone ɔformita
tem. sic fili⁹ est ɔformis pr̄i. vt lignū vite in
medio padisi. Lignū vite est his q̄ apprehē
derit eā. Prouerb. iij. Tertio pone actuali
tatē. Vñ ps. cix. Tecū pncipiū in die ꝟtutꝭ
tue in splēdoribꝫ scōꝝ. ex vte. añ lu. ge. te. Ex
vtero dicit. vbi est rō fouēdi i sinu pr̄is a q̄
nō recessit. Quarto pone coeuitatē. Ps. ij.
Ego hodie genui te. ꝛ h̄ in eternitate. h̄ est i
meo hodie eterno. Has duodecim cōdi
tiones aggrega ꝛ habebis speculū ad ɔtuē
dū exēplar diuinū siue ꝟbū qd̄ oīa rep̄ntāt.
vt splēdor pcedēs a luce cū pfectōe eq̄litatꝭ
ꝛ sic de alijs. Per has ɔditiōes soluunꝉ oīa
argumēta Arrij p q̄ arguit a generationibꝫ
impfectꝭ. De his duodecim Gen. xl. Vidi
p somniū solē ꝛ lunā ꝛ stellas. xj. adorare me
Iste ē ille Joseph pulcerrim⁹ quē adorāt
oēs ꝛ clamāt. tpalia p lunā. spūalia p solē
ꝛ vndecim stelle generatiōes creaturaꝝ sūt
ꝟm vndecim ɔditiōes deficiētē duodecima

q̄ est i generatiõe filij dei. iõ ponūt͛ h̄ vndeci
stelle i numero deficiētes a duodenario qui
est numer⁹ excrescēs qꝛ respectu illi⁹ genera
tionis hn̄t defectū ꝛ inclinār oīa ad genera
tionē ꝟbi. Oīa em̄ indicāt generatiõez ꝟbi.
Vñ qñ videt͛ splēdor. a luce trāsferenda est
mēs ad ꝯsiderādā generationē eternā. ꝛ sic
de alijs. Et ibi est mag̃ delectatio. Delecta
sti me do. in fact. tua. ꝛc̄. Dic̄ g̃. Nos reuela/
ta facie gl'iam dn̄i speculātes. Alio mo/
do sic ꝛ mag̃ ꝓprie est generatio p̱ diffusiõez
vt splēdoris. vl' lumis a luce. ꝛ ibi est coeui/
tas. deficit tn̄ eq̄litas. qꝛ splēdor nõ equat͛
luci. Itē est diffusio vt ignis ab igne. ibi est
equalitas. vt pꝫ qñ vna cādela incendit͛ ab
alia. q tm̄ est lumē in vna sic in alia. ꝛ q̃tq̃
accedant͛. deficit tn̄ ꝯsubstātialitas. Itē est
diffusio riui a fonte. ꝛ h̄ est ꝯsubalitas ꝛ inti
mitas. qꝛ eadē aqua q̄ est in fonte. ē in riuo.
sꝫ deficit nobilitatꝭ ortꝰ. qꝛ i riuo p̱ quosdā
meat⁹ ꝛ colationē de aq̄ salsa fit dulcꝭ. Itē
est diffusio imbris a nube. ꝛ ibi ē nobilitas
ort⁹. qꝛ hꝫ ꝟtutes celi p̱ q̄s infundit imbrē
nubes. deficit tn̄ forme decor. qꝛ videt͛ nu/
bes celū obscurare ꝛ deturpare. Junge qđ
nobilitatꝭ ē. vt coeuitatē equalitatē. ꝯsubstā
tialitatē. forme decorē. ꝛ habes vnā ptē spe/
culi. Itē est generatio p̱ expssionē. vt spe
ciei ab obiecto. ꝛ h̄ est forme decor. qđ defici
ebat i generatiõe imbris. ꝛ h̄ ē mirabile q̄/
mõ spēs generat͛ qꝛ nõ de materia aeris. q̄a
cā nõ dicat essentiā sꝫ modū essendi. suffic. ꝛ
vt habeat ꝑncipiū originatiuū. mediū inter
ꝑncipiū materiale ꝛ ꝑncipiū effectiuū. Vñ
de⁹ dedit ꝟtutē cuilibet rei vt gignet sil'itu/
dinē suā ex naturali fecūditate. Vñ ſm q
obiectū gignit sil'itudinē suā. sic repn̄tat ge
neratiõz eternā ſm q intētio anie eā oculo
vnit. sic repn̄tat icarnatiõz ꝟbi. Hec gene/
ratio spēi deficit. qꝛ nõ est ibi forme fixio. sꝫ
vario mõ hꝫ generari. ſm q ptꝫ in speculis
ꝛ diuersimode hꝫ repn̄tare ꝓpe vl' lõge. Itē
est generatio p̱ expssionē vt figure a sigillo.
ꝛ h̄ est forme fixio. qđ deficit in p̄cedēti. defi
cit tn̄ vite vigor. Itē est generatio ſmonis
a dicēte. vbi est vite vigor. qꝛ ſmo quandaꝫ
vim vite secū habet. vt pꝫ q duobꝫ dicētibꝫ
eandē ꝟitatē. vn⁹ meli⁹ expmit alio ꝛ impri
mit. Vñ Hiero. in ꝓlogo biblie. Hꝫ nescio
q̄d latētꝭ energie viue vocꝭ act⁹ ꝛc̄. Vñ ꝟba
xp̄i nõ dubiū q ꝓlata ꝛ audita de ore eius
maiorꝭ ꝟtutꝭ ꝛ potestatꝭ erant q̄ scripta. Hic

tn̄ deficit vite māsio. qꝛ ſmo trāsit. Itē ē ge
neratio ꝯcept⁹ a mēte. ꝛ ibi ē vite māsio. q̄a
oēs cogitat⁹ i memoria manēt. Sed ibi
deficit ꝯsubstātialis fecūditatꝭ ꝟtus. q̄a ille
cogitat⁹ nõ est ꝯsubstātial' ꝟtus. Hec q̄t/
tuor iūgant͛. s. forme decor. forme fixio. vite
vigor. vite māsio. ꝛ habes secundā ptē spe/
culi. Itē est generatio p̱ ꝓpagatiõz vt ger
minis a semie. ꝛ h̄ est ꝟtus subalis. in q̄ defi
cit vltimū. sil'r deficit vite robur. Itē est ge
neratio vt surculi a radice. ꝛ h̄ ē vite robur.
sꝫ deficit viuax sensus. nõ em̄ sentit vl' ꝓdu/
cens ꝓductū. vel ꝓductū suā originē. Item
est generatõ vt fet⁹ a vētre vel vtero. h̄ est vi
uax sensus. sꝫ defic̄ ꝟtus actiua. qꝛ neutrū
est actiuū. sꝫ receptaculū poti⁹ q̄ actiuum.
Itē est generatõ vt filij a patre. ꝛ ibi sūt om
nes dicte cõditiões p̄ter vnā. scꝫ lucꝭ. que est
coeuitas. que est ponēda i generatõne filij
dei. ꝛ ab illa vltima generatiõe scꝫ filij a p̄re
denoiat͛ generatio eterna. Et hec rati/fi
cauit xp̄s cū dixit Math. xxviij. Ite doce
te oēs gētes baptizātes eos in noie p̄ris
ꝛ filij ꝛ spūssancti. nõ dixit in noie lucꝭ ꝛ splē
doris. He sunt vndecim stelle adorantes
filiū pulcerrimū. s. vndecim ꝯditiões nobi/
les iā dicte. quaꝝ duodecima scꝫ coeuitas ē
in filio dei.

Sermo. xij. Qualiter de⁹ exēplar est
omniū reꝝ. et q scriptura dr̄ os dei.

Nos aūt reuelata
facie gl'iam dn̄i speculātes ꝛc̄. scd'a
Cor. iij. Dictū est de altitudine
fidei. qꝛ excedit inuestigationē rõnis. vt ptꝫ
ex duodecim articulis signatꝭ p̱ duodecim
stellas ꝛ p̱ duodecim alas seraphin. Dictū
est de firmitate ei⁹. designata p̱. xij. fundam̄
ta ciuitatꝭ. Itē de speciositate designata p̱
duodecim portas ciuitatꝭ. ꝛ p̱. xij. margari/
tas q̄ sunt speculatiões fidei. ꝛ sunt fulgide ꝛ
viuifice ꝛ iocūde q̄tū ad duas portas oriē/
tales. s. speculari diuinū esse purissimū. scđm
do deū trinū ꝛ vnū. Sequit͛ de tertia por/
ta q sit exēplar oīm reꝝ. Supponēdū ei est
p̱ fidē q sit ꝯditor oīm reꝝ. gubnator actuū
doctor itellectuū. iudex meritoꝝ. Et ex hoc
intelligit͛ q est causa causaꝝ. ꝛ ars p̄stantissi
ma originās. dux puidissime gubernās lux
manifestissime declarās vel repn̄tās. ius re
ctissime p̄miās. Et p̄mū ostēdit͛ sic. Crea/
tura egredit͛ a creatore. sꝫ nõ p̱ naturam. qꝛ

alteri⁹ nature est. ĝ p artē. cū nō sit ali⁹ mo/
dus emanādi nobilius ꝙ̄ p naturā vl' p artē
siue ex volūtate. ꝛ ars illa nō est extra ipsum
ĝ est agens p artē ꝛ volēs. ĝ necesse ē vt ha/
beat rōnes expssiuas. Si eñ dat formam
huic rei. p quā distinguit̃ ab alia re. vel p̄pri/
etatē p quā distinguit̃. necesse est vt habeat
formā ydealē. imo formas ydeales. Sic ei
in pl'ali vocant̃ a sanctis. Itē qꝛ ē causa
ꝯseruās. est dux gubernās. Preest ei ad di
rigendū oīes act⁹ ꝫm ꝙ gubernabiles sūt
nō sicut artifex domū dimittit ſꝫ res cōser/
uat ꝛ dirigit. Jō habet apud se normas di
rectissimas. Hec est idē mod⁹ vt creat̃a ma
nat a creatore ꝫm formas expressiuas ꝛ ꝫm
ꝙ a mēte diuina emanāt regule ꝫm directō
nem eternaꝝ regulaꝝ. Itē qꝛ doctor est ip̄e
docet infallibilit̃ ꝛ certificat. sic ꝙ impossi/
bile est aliter se hr̄e ꝫm sniam oīm doctorū.
Christ⁹ est doctor intern⁹. nec scit̃ aliqua ve
ritas nisi p ip̄m. nō loquēdo sic̄ nos. ſꝫ inte
rius illustrādo. ꝛ iō necesse est vt habeat cla
rissimas spēs apud se. nō tñ ab alio accipit
Ip̄e eñ intim⁹ est oīm aie ꝛ suis specieb⁹
clarissimis refulget sup spēs intellect⁹ nr̄i
tenebrosas. ꝛ sic illustrant̃ spēs ille obtene/
brate. admixta obscuritate fantasmatū. vt i
tellect⁹ intelligat. Si eñ scire est cognosce
re rē alit̃ impossibile se hr̄e. necessariū est vt
ille sol⁹ scire faciat q̄ veritatē nouit ꝛ habet
in se veritatē. Itē est ius rectissime remu/
nerantis p leges iustissimas. Si ĝ iuste p̄
miat. necesse est vt habeat leges iustissimas
Loquit̃ ĝ scriptura de ip̄o vt est exēplar. vt
oīs creatura viuit in formis eternis. Jo. j.
Qd̄ factū est in ip̄o vita erat. Viuit autē p
cognitionē ꝛ amorē. ꝛ q̄ h̄ negat. negat p̄de/
stinationē eternā. Nā ab eterno nouit de⁹
creaturā ꝛ amat eā. qꝛ p̄parauit eā gl'e ꝛ gr̄e
Itē habet normas directissimas. Apl'us
Heb. viij. ꝛ Hiere. xxxj. Dabo leges meas
in visceribꝫ eoꝝ i corde sup̄scribā eas. Su/
perscribit e[illegible] p̄mo in natura. Scd̄o in indu
stria seu in p̄gressu. Tertio in gr̄a. Quarto
in gl'ia. In q̄cūq̄ statu dat normas suas. ĝ
necesse est vt i se habeat eas. Itē qꝛ est lux
illustrās sapia. est eñ speciosior sole. qꝛ licet
sol habeat rōnem radiādi. nō tñ spēs i se de
scriptas habet. ꝛ iō illud exēplar est pulcri⁹
qꝛ cū hoc ꝙ lucet hꝫ spēs claras. Itē ē ius
p se iudicās. Apoc. xx. Libri apti sunt ꝛ ali⁹
liber apert⁹ est. s. liber vite ꝛ liber ꝯscie. Per

librū vite habet aia viuere ꝛ iudicare. ꝛ si li/
ber ꝯscie ꝯcordat cum libro vite. approba/
tur. Si autem discordat. reprobatur. Un/
de ps. cxxxviij. Impfectū meū viderunt
oculi tui. ꝛ i libro tuo oēs scribent̃. i. ma/
nifestabunt̃. scripti nō de nouo scribūt̃. In
hoc libro scribent̃ oēs leges eterne. De⁹
ergo ē exēplar eternū. ꝛ hec est fidei q̄ credit
deū esse ꝯditorē reꝝ ꝛc̄. Ex sup h̄ fert̃ specu/
latio vt sit ars p̄stantissime rep̄n̄tās Hec
aūt ars ꝛ est vna ꝛ multiplex. quō aūt h̄ esse
potest videri nō pōt nisi veniat illuminatō
a mōtibꝫ eternis. ꝛ tūc turbabunt̃ insipien/
tes corde ꝛ stulti. Oportet eñ alte sentire ō
deo. Est aūt multiformis. qꝛ multa rep̄sen/
tat ꝛ certitudinalit̃. Uñ meli⁹ video me in
deo ꝙ̄ in meip̄o. Est tñ sūme vna Ad hoc
notandū ꝙ causa p̄ma est p̄ma ꝛ immedia/
ta. qꝛ p̄ma. iō nihil habꝫ ab alio ſꝫ oīa ab ea
Et est imediata qꝛ causa imediata nobilior
est mediata. Quia ĝ p̄ma. iō potētissima. ĝ
multa pōt. Itē qꝛ imediata. iō est actualis/
sima. qꝛ causa imediata in actu est. etiā actu
alissima eo ꝙ imediata. qꝛ act⁹ immediatior
ꝙ̄ potēna. nō aūt est actualissima ꝫm effici/
entiā siue ꝫm actū extrinsecū qꝛ nō statim fa
cit q̄d q̄d potest. ĝ est actualissima ꝫm actū
intrinsecū q̄ est dicere. Uñ ab eterno dixit
hoc faciendū. ꝛ h̄ in tp̄e fit. hec causa est qꝛ ē
vna ꝛ sūme simplex. ꝛ i eo ꝙ sūme simplex: ē
infinita. qꝛ virtus vel causa q̄nto mag⁹ vnita
ꝛ simplex. tāto mag⁹ infinita. nō q̄ de disten/
sione molis ſꝫ virt⁹. Hec est lux inaccessibi
lis. ꝛ tñ p̄ma est aie. sūme eniā p̄⁹ ꝙ̄ ip̄a sibi
est. Est eniā inaligabilis ꝛ tñ sūme intima.
Hoc aūt videre nō est nisi hoīs suspensi vl
tra se in alia visione. ꝛ qꝛ volum⁹ videre sim
plici intuitu quō illa ars est vna ꝛ tñ multi
plex. qꝛ immiscet se fantasia cogitare nō pos
sumus quō infinita sit nisi p distensionē. et
ideo videre nō possum⁹ simplici intuitu ni
si ratiocinādo. qꝛ ergo illa ars est causa. seq̄
tur ꝙ in illa arte est rep̄sentatio causabiliū
causaliter qꝛ ratiōes ille cause sunt. Jō sunt
in causante. ꝛ hinc est ꝙ cause sunt ꝯtingen
tium infallibiliter. Qd̄ eñ cōtingēs est. in/
fallibiliter rep̄sentat. exp̄mit eñ modū qui
accidit infallibiliter in re. quia ꝫm ꝙ in se ꝛ
apud se est exprimit. Uera eñ est ꝯtingētia
a pte rei. ita ꝛ infallibilitas ex pte dei. Itē
mutabiliū immutabilit̃. materialium im
materialiter. qꝛ ille rōnes nō sunt materia

les.possibiliū actualiter.passibiliū ipartite
q2 nō est maior rō mōtis q̄3 miliij.nec etiā in
aīa nr̄a.accidētiū substātialiter.s3 ille rōnes
sunt in deo subā que est de⁹.corpaliū spūali
ter.tēpaliū sempiterne.distantiū indistan
ter.etiā in aīa.dissonātiū indissonant.vt rō
albi ⁊ nigri.deficientiū indeficiēter.q2 q̄cq̄d
est ibi.vita viuit. Ad hos splēdores exēpla
res rō ducit ⁊ fides. Sed vlteri⁹ triplex
est adiutoriū ad ↄsurgendū ad exemplares
rōnes.creature sc3 sensibilis.creature spūa
lis.⁊ scripture sacramētalis.q̄ ↄtinet myste
ria. Quātū ad pmū tot⁹ mūdus est vmbra
via.vestigiū.⁊ est liber script⁹ forinsec⁹. In
qualibet eīm creatura ē refulgētia diuini ex
emplaris.s3 cū tenebra pmixta. Vn̄ sic q̄da3
opacitas admixta lumini ē via. intim̄ ē via
ducēs in exēplar.sicut tu vides q̄ radi⁹ in-
trās p fenestrā diuersimode colorat̄ f̄m co
lores diuersos diuersaꝝ ptiū vitri.sic radi-
us diuin⁹ in singul' creatur̄ diuersimode ⁊
in diuersis ꝓprietatib3 refulget. Sapie.vj.
In vijs suis ostēdit se. Itē est vestigiū sapie
dei. Vn̄ creatura nō est nisi quoddā simu-
lacrū sapie dei ⁊ quoddā sculptile. Et ex his
oīb3 est q̄dā liber script⁹ foris.qn̄ ḡ aīa vi
det hec.videt̄ sibi q̄ deberet trāsire ab vm-
bra ad lucē.a via ad terminū.a vestigio ad
veritatē.a libro ad sciam verā que est i deo
Hūc libꝝ legere est altissimoꝝ ↄtēplatiuo-
rū.nō naturaliū phoꝝ.q2 solū sciūt naturā
reꝝ nō vt vestigiū. Aliud adiutoriū ē spi
ritualis creature.q̄ est vt lumē. vt speculu3
vt imago. vt liber script⁹ int⁹. Oīs subst̄ā
tia spūalis lumē est. Vn̄ ps.iiij. Signatū ē
sup nos lumē vult⁹ tui dn̄e. Simul etiā cū
h̄ est speculū q̄d recipit oīa ⁊ repn̄tat et ha-
bet naturā lumis vt iudicet de reb3. Tot⁹
etiā mūd⁹ describit̄ in aīa.⁊ etia3 est imago.
q2 ḡ est lumē ⁊ speculū hn̄s rerū imagines
ideo ē imago.et h̄ est liber script⁹ int⁹. Vn̄
ad intimū aīe null⁹ pōt intrare lic3 sit sim-
plex.h̄ aūt est intrare ad potētias. quia f̄m
Aug⁹. Intimū aīe est ei⁹ sūmū.q̄to potētia
intimior.tāto sublimior. Hec duo hn̄t ma-
gi pharaonis Sed tertiū adiutoriū ē scri
ture sacramētal'. Est aūt oīs scriptura cor
dei.os dei.lingua dei.calam⁹ dei. liber scri-
ptus foris ⁊ int⁹. Ps.xliiij. Eructauit cor
meū ṽbū bonū.dico ego opa mea re. Lingua
mea calam⁹ scribe velociter scribētis. Cor de⁹.
Os pr̄. Lingua fili⁹. Calam⁹ spūssanctus.

Pater eīm loquit̄ p ṽbū seu linguā.s3 q̄ cō-
plet ⁊ memorie cōmendat est calam⁹ scribe.
Scriptura ḡ est os dei. Vn̄ Isa.xxx. Ve
q̄ descēditis i egyptū.s.ad seculares scias.⁊
os dn̄i nō interrogastis.s.sacrā scripturam.
Nō eīm d3 ad scias alias descēdere vt sciat
certitudinē nisi habeat testimoniū i monte
sc3 xp̄i.helye.moysi.h̄ est noui testamēti.p-
phetaꝝ.⁊ leg'. Itē est lingua mel et lac sub
lingua ei⁹.ps.cxviij. Q̄ dulcia faucib3 meis
eloq̄a tua. Hec lingua cibos saporat. Vn̄
scriptura cōparat̄ panib3 q̄ hn̄t saporē ⁊ re
fectūt. Itē est calam⁹ dei.⁊ h̄ est spūssanctus
sc3 sic scribēs pōt p̄sentaliter scribere p̄terita
p̄ntia.futura. Vnde est liber script⁹ foris.q̄a
habet pulcras historias.docet etiā rerū p-
prietates. Script⁹ est int⁹.q2 h3 mysteria ⁊
intelligētias diuersas.

Sermo.xiij De multiplici intelligen-
tia sacre scripture ⁊ de eius theorijs ⁊ figuris
Ac de diuisiōe intelligētie p scripturā eru-
dite. Cōsideratio tertia ⁊ bn̄ notāda

Congregentur aq̄ que
c sub celo sūt ⁊ appareat arida. Fa-
ctūq3 est ita ⁊ vocauit de⁹ aridam
terrā.ↄgregationesꝫ aq̄ꝝ appellauit maria
⁊ vidit de⁹ q̄ esset bonū ⁊ ait. Germinet ter
ra herbā virentē ⁊ facientē semen.lignū po
miferū faciēs fructū iuxta gen⁹ suū.cui⁹ se-
men in semetipo sit sup terrā ⁊c. Hec ē vi-
sio tertia intelligētie p scripturā erudite.q̄ i
telligit̄ in ope tertie diei. Et sicut in opibus
diei est additio scd̄e ad pmā ⁊ tertie ad vtrā
q3.sic ex pma ⁊ secūda visiōe orit̄ tertia. Ista
visio est nobilior ⁊ maior p̄cedentib3. Et li-
cet videat̄ icōueniēs adaptatio ⁊ correspō-
dentia cū ope tertie diei.p eo q̄ terra est in-
fimū elementoꝝ.optime tn̄ assignat̄.q2 q̄d-
quid celū ↄtinet in quada3 excellētia.terra
tenet ⁊ suscipit l' h3 i q̄dā viuacitate. Vnde
suscipit celi influētias. ⁊ facit pulcerrimas
pullulatiōes. Cōsistit aūt hec visio circa
tria.s.spūales intelligentias sensuū siue sen
sus. Circa sacramētales figuras. Circa
multiformes theorias inde elicitas Ad h̄
tria oīs scriptura reducit̄. Prime dant̄ intel
ligi p ↄgregatiōes aquaꝝ.s.spūales intelli-
gentie. Secūde sc3 sacramētales figure p
pullulatiōes terre.ibi.vidit de⁹ q̄ ess3 bonū
⁊ ait. Tertie sc3 multiformes theorie intelli
gunt̄ p semia.ibi.cui⁹ semē sit i semetipo ⁊c.

Quis potest scire infinitatē seminū. cū tū ī
vno sunt silue siluaꝝ. ꝛ postea infinita semi/
na. sic ex scripturis elici possunt infinite theo/
rie quas nullus potest cōphendere nisi sol9
de9. Sicut etiā ex plātis noua semia. sic ex scri
pturis noue theorie ꝛ noui sensus. et iō scptu
ra sacra distiguit. Vñ sic si vna gutta ō ma
ri extrahat. sic sunt oēs theorie q̄ eliciunt
respectu illaꝝ q̄ pñt elici. Primo ḡ dicen
dū de intelligētijs spūalib9. ꝛ postea ō signis
ꝛ postea de theorijs qꝛ signa nil valent nisi
res intelligant. Sic ḡ pmo ɔgregauit aq̄s.
Deinde pduxit arbores. Deinde semina.
De ɔgregatiōe maris ps. xxxij. Cōgregās si
cut ī vtre aq̄s maris. In vtre ɔgregauit aq̄s
maris qñ in corio scpture ɔgregauit vniuer
salitatē intelligētiaꝝ spūalium. Que bñ cō/
parant mari ꝑpter tres rōnes. ꝑpter spūali
um intelligētiaꝝ ꝑmanentiā ꝯtinuā origi
natione. Propt intelligētiaꝝ spūaliū pfun
dissimā altitudinē. Propt intelligētiaꝝ spi
ritualiū pfluentissimā multiformitatē. De
pmo Eccl. i. Oīa flumia intrāt in mare ꝛ
mare nō redūdat. ad locū vñ exeūt flumia
reuertunt vt iterū fluāt. Sic oēs intelligētie
spūales dicunt flumia. Et viri intelligētes
qꝛ originē habēt a scriptura ꝛ p scripturam
ɔfirmant. ꝛ p illas alie intelligētie habentur
Ps. xcij. Eleuauerūt flumia dñe. eleuauerūt
flumina vocē suā. Eleuauerūt flumia fluctus
suos a vocib9 aq̄ꝝ multarū. q̄re mirabiles
elationes maris. qꝛ mirabilis in altis dñs.
Vox dei debuit esse magna. Scdā rō p
pter pfundissimā altitudinē. Ps. cvj. Qui
descēdunt mare ī nauib9 faciētes opatiōes
in aq̄s multis. Ille descēdit cū nauib9 ī ma/
ri q̄ cū spūalitate reuerētie accedit ad expo/
nēdū scpturas. In nauib9 descendūt q̄ ha
bēt manuductioē ligni crucis. qꝛ q̄ sine isto
ligno vult intrare mare scpture. submergit
in maximos errores cadēs. Nisi ei sit petr9
dimergit. Alta pfunditas. quis inueniet
eā. sapia glorificat. q̄ pfundū abyssi penetrauit
ꝛ vidit mirabilia dei in pfundo. Eccl. xxiiij
Ego in altissimis habito ꝛ thron9 me9 ī co
lumna nubis. Gyꝝ celi circuiui sola ꝛ in p/
fundū abyssi penetraui. Hec dic sapia icar
nata. Ego in altissimis habitaui ī creatiōe
ꝛ thron9 me9 in colūna nubis. in incarnati
one. ꝛ in fluctib9 maris ambulaui ī passione
Profundū abyssi penetraui ī penetratiōe
scripturaꝝ. qꝛ aperuit illis sensū post resur
rectionē vt intelligerēt scpturas. Propter
fidē crucis petr9 sup mare ambulauit. Ter
tia rō est ꝑpter pfluentissimā multiformitatē
materie. Profluētia est ab aq̄s. a fluminib9
a fontib9. ꝛ a mari oīa sunt. Si q̄ris quō p
varios meat9 ꝛ p varios mot9. sic rñdet nu
bes. sic fluui9. sic fons. Isa. xj. Repleta ē ter
ra scia dñi sic aque maris operiētes. Et pce
dit. Nō occidēt nec nocebūt ī mōte scō meo
Et h̄ potissime refert ad tps noui testamē
ti qñ scriptura manifestata est ꝛ maxime ī fi
ne qñ scripture intelligent q̄ mō non intelli
gunt. Tūc erit mons scō9 ɔtemplatiuā
ꝛ tūc nō nocebūt qñ fugiēt mōstra heresū
sapie visum. Sꝫ hodie mons syon ꝑpt vul/
pes disperijt. i. ꝑpter expositores prauos. do
losos. ꝛ fetidos. De isto tertio Hester. x.
Fons pu9 creuit in fluuiū maximū ꝛ in lu
cem solēq3 ɔuersus ē. ꝛ in aq̄s plurimas re
dundauit. Scriptura fuit fons pu9 in legis
datiōe. qꝛ pmus est liber legis pceptoꝝ. sed p9
creuit in fluuiū magnū in libro Josue. Iu
dicū. Regū. Esdre. Judith Thobie. hester
machabeoꝝ. Et p9 ɔuersus est in lucem p/
phetaꝝ. Nā ꝑphia lux est. ꝛ post in solē. scꝫ in
euāgelio. Et multe intelligētie postea elicite
sunt. ꝛ in aq̄s plurimas redūdauit. Istam
multiformitatē vidit ezechiel dan9 q̄ vidit. Figura
In medio in q̄t similitudo q̄tuor aialiū. ꝛ pri
mū aial habebat faciē hoīs. ꝛ secundū faciē
leonis. tertiū faciē bouis. ꝛ quartū faciē aq̄/
le. Et vnūquodq3 q̄tuor facies habebat. Et
post apparuit rota ī medio rote. ꝛ postea dic
q̄ aspect9 rotaꝝ ꝛ op9 quasi visio maris. ꝛ q̄
rota erat ī rota. Et post dic se audisse sonū
alaꝝ quasi sonū aquaꝝ multaꝝ. ꝛ q̄si sonus
sublimis dei. Per q̄tuor aialia fm oēs
intelligunt scriptores scpture sacre. maxie p
phete ꝛ euāgeliste. fm Greg. p rotas duas
habētes q̄tuor facies. hec sunt scptura ha
bens vet9 ꝛ nouū testamētū. ꝛ q̄tuor facies
sunt q̄tuor intelligētie pncipales. scꝫ l̄ralis
allegorica. moralis anagogica. Aspect9 aūt
quasi visio maris. ꝑpter pfunditatē mysteri
orum spūaliū. ꝛ volat9 audiunt qñ mentes
eleuant. ꝛ hic sonus sublimis dei. qꝛ oīa sunt a
deo. Vñ Apoc. xiiij. Et vox quā audiui sic
vox aquaꝝ multaꝝ. ꝑpter multitudinē intel
ligentiaꝝ. vox citharedoꝝ ꝑpter ɔcordantiā
aliaꝝ intelligētiaꝝ. qꝛ miro modo ɔcordant
ꝛ mira est armonia. Habet aūt scriptura
multos intellect9. qꝛ talis debꝫ esse vox dei

vt sit sublimis. Ceterę scię sunt cõtẽte sb vno
sensu. sz in hac est multiformis. Et in hac si
gnãt voces ⁊ res. in alijs aũt sole voces. q̇a
vnaq̃cq̧ doctrina determiat̃ p signa sibi
cõueniẽtia. Vñ lr̃e ⁊ voces sũt sig̃ intellectu
um. Et q̃ intellect⁹ pporcionati ⁊ determia
ti sunt. iõ noīe semel posito nõ est vtẽdũ eq̃/
uoce. De⁹ aũt cã est ⁊ aiaꝝ ⁊ vocũ formata
rũ ab aia ⁊ reꝝ q̃ꝝ sunt voces. Jõ p̃sensus
lr̃alis. deinde q̃ res significãt sunt tres sen
sus. De⁹ eñ manifestat se in q̃lib3 creatura
tripl̃r ſm subam ⁊ opatiõ3 ⁊ v̄tutẽ. Et oīs
creatura repñtat eũ q̇ est trinitas. ⁊ q̃liter p
uenit̃ ad deũ. Et q̃ p fidẽ spem. ⁊ charitatẽ
puenit̃ ad deũ. iõ oīs creatura insinuat q̇d
credendũ. q̇d expectãdũ q̇d opandũ. Et ſ3
h̄ est tripl̃x intelligẽtia spũalis. Allegorica
q̇d credendũ. Anagogica q̇d expectandũ
Tropologica q̇d opandũ. Charitas facit
opari. Intelligẽtia lr̃alis est q̃si facies na/
tural̃ scz hoīs. Alie sũt facies mistice. Per
leonẽ q̇ h3 magnificẽtiã allegoria siue quid
credẽdũ. Per faciẽ bouis q̇ trahit aratrũ ⁊
sulcat terrã ad fructificãdũ tropologia siue
moralis. Per aq̃lã q̇ in altũ volat. anago/
gia. Prima facies scz lr̃alis apta est. Scda
allegoria magnificentie alte leuate. Tertia
tropologia ē fructuosa. Quarta irreuerbe/
rãtis oculis solẽ intuet̃. Hec q̃tuor sunt vi
sio mar̃ pp̃ter spũaliũ intelligẽtiaꝝ p̃minuã
originationẽ. pfundissimã altitudinẽ ⁊ pro
fluentissimã multiformitatẽ. Vñ sicut sũt
tres psone in vna essentia. sic tres intelligẽ
tie i vna supficie lr̃e. Notãdũ aũt q̄ mun
dus sit seruus hoi q̃tũ ad corp⁹. potissime q̃
tum ad aiã. ⁊ si fuit q̃tũ ad vitã potissime
q̃tũ ad sapiam. Certũ est q̄ hō statis habu/
it cognitiõ3 creaturaꝝ ⁊ p illaꝝ repñtatiõ3
ferebat̃ in deũ ad ipm laudãdũ. venerãdũ.
amãdũ. ⁊ ad h̄ sunt creature. ⁊ reducũt̃ i de
um. Cadẽte aũt hoīe cũ amisit cognitionẽ
nõ erat q̇ reduceret eũ in deũ. Vñ iste liber
scz mũdus q̃si mortu⁹ ⁊ delet⁹ erat. Necessa
rius aũt fuit ali⁹ liber p quẽ iste illumiaret̃.
vt acciperet methaphoras reꝝ. Hic aũt liber
est scripture q̇ ponit silitudines. pprietates
⁊ methaphoras reꝝ in libro mũdi scptarũ.
Liber ḡ scripture reparatiu⁹ est tot⁹ mũdi ad
deũ cognoscendũ. laudandũ. amandũ. Vñ
si queras q̇d tibi valet serpens. de quo tibi
seruit. Plus valet tibi q̃ tot⁹ mũdus. quia
docet te prudentiã. Salemon Prouer. vi
Vade ad formicã o piger ⁊ disce sapientiã.
Itẽ Math. x. Estote prudẽtes sic̃ serpẽtes
Hec q̃tuor intelligẽtie sunt q̃tuor flumi
na maris scripture a q̇ deriuant̃. oriunt̃. ⁊ re/
uertunt̃. Vñ sacra scriptura est illuminatiua
oīm ⁊ reductiua in deũ. sic̃ p̄us fuit creatu/
ra. Sz quã habet q̃tuor facies q̃libet intel/
ligẽtia dicta. q̃ dr̃ q̄ vnaq̃q̧ q̃tuor facies
habeat. Interrogem⁹ amicũ spõsi. s. Johẽ3
⁊ dicit hic iste scz ille⁹ ordinis specialiter in
Apoc. iiij. Q̄ q̃tuor aīalia erãt circa thro/
num dei. ⁊ q̄ aīal p̄mũ habebat faciem leo/
nis. secundũ faciẽ bouis. tertiũ faciẽ hoīs.
quartũ faciẽ aq̃le. ⁊ nõ dixit q̄ vnũq̇dq̧ ha
beret q̃tuor facies. Ezechiel dic̃ q̄ aīalia
ibãt. ⁊ iste q̄ stabãt. Ezechiel dic̃ q̄ aīal pri/
mũ habebat faciẽ hoīs. Iste q̄ faciẽ leonis
Itẽ iste dic̃ q̄ clamabãt sanct⁹. vñ videt̃ cõ
p̄hendere visionẽ lr̃e Isa. ⁊ Ezech. Ad h̄
notandũ q̄ ezechiel intẽdit describere intel/
ligẽtias istas p ordinẽ p̄ncipalẽ. iõ incipit a
naturali facie hoīs q̇ signat intellectũ lr̃alẽ.
Johẽs intẽdit describere q̃tuor intelligẽti
as nõ p̄ncipales. ſm q̃tuor facies q̇ sũt q̃/
tuor intelligẽtie. s. lr̃alis. allegorica. tropolo
gica ⁊ anagogica. cuiuslibet q̃tuor. Omis
doctrina veter̃ testamẽti aut est legalis vt
in moyse. aut hystorial̃ vt in libris hystori/
alib9. aut sapiẽtialis vt in libris sapiẽtialib9
aut p̄phetalis. vt in p̄ũ. ⁊ in duodecim p̄phis mino/
rib9 ⁊ q̃tuor maiorib9. Noui testamẽti scri
ptura sil̃r. Aut est legalis vt i euãgelio. vbi
ponunt̃ p̄cepta. Aut histori al̃ vt in actibus
aplõꝝ. Aut sapiẽtialis. vt in eplis pauli. co
adiunct̃ canonic⁹. Aut p̄phetal̃ vt in Apo/
calip. q̃uis h̄ eplẽ ponant̃ post euãgelia. tamẽ
act⁹ aplõꝝ sequunt̃ euãgeliũ. Primũ q̇dez
sermonẽ feci de oībus q̇ cepit Jh̃s facere ⁊
docere. Legalis rñdet leoni. pp̄t magnificẽ
tiã ⁊ auctoritatẽ. Hystorialis boui q̇ tra/
hit aratrũ. pp̄ter simplicitatẽ. ⁊ q̃ terraz sul/
cat. Sapiẽtialis rñdet hoī. Propheral̃ re/
spõdet facie aq̃le. Intẽdit eñ scriptura redu
cere ad originale p̄ncipiũ p reformationez.
Aut ḡ describit eterna q̇ sunt leges ⁊ euan/
gelia. Ps. cxviij. Preceptũ posuit dñs q̇d
nõ p̄teribit. ⁊ sic ē fundata sup firmã petrã
mulier̃. Hec mlier est eccl̃ia. Nõ eñ intelli/
gẽdũ est q̄ lex trãseat siue p̄cepta. imo meli⁹
seruabũt̃ in p̄ria. Nõ eñ eodẽ modo fuant̃
in lege veteri ⁊ noua sz meli⁹ i noua. cõpleti
us in p̄ria. De⁹ eñ viuit ſm leges q̃s dedit.

Si aūt scptura agat de tpalibꝫ. aut ꝗ de p̄teritꝭ. ꝛ sic ē historia. aut de p̄ntibꝫ. ꝛ sic sunt sapiētialia. aut ꝺ futurꝭ ꝛ sic ꝓphalia. Sunt ꝗ mādata exēpla. documēta. reuelationes. Hec p̄ma intelligētia ꝗtuoꝛ hꝫ facies si oꝛdinem⁹ ſm oꝛdinē ezechiel. Tūc habeꝛ rectus oꝛdo i se. ſꝫ nos dēm⁹ ſm naturā ferre oculū ad etna ꝗ p̄ncipalia sūt. Anagogia āt est ꝺ supnis. Allegoria aūt ē de his ꝗ facta sūt. Tropologia ꝺ his ꝗ fiēda sūt. Anagogia etiā e. t ꝑs allegorie ſm bagonē ꝗ est de credēdis. In sensu āt anagogico ꝗtuoꝛ sūt facies. s. Eterna dei trinitas. Exēplaris sapiētia. Angelica sublimitas. Eccl'ia triumphās. Qn̄ ꝗ scptura loqꝛ de ist̄ ꝑtinet ad anagogiā. In allegorico sensu sūt ꝗtuoꝛ scꝫ hūanitas assūpta ꝗtū ad natiuitatē ꝛ passionē. ꝗ sūt p̄ncipalia in allegoria. Scd'a ē mr̄ dei maria. qꝛ mira dicūꝛ de ipa i scpturꝭ qꝛ in oībꝫ scripturꝭ referꝛ relatōe ad filium. Et dicūt aliq ꝗre ita pauca dicūꝛ de btā ꝟgine. nihil ē. qꝛ mlta dicūꝛ de ea. qꝛ vbiꝗꝫ ꝺ ipa. ꝛ pl⁹ dr̄ de ipa ꝗꝫ si vn⁹ tractat⁹ fieret.
Tertia est eccl'ia militās vel mr̄ eccl'ia ꝗ miras laudes hꝫ in scptura. Quarta est sacra scptura ꝗ de se mlta dic̄. vt pꝫ de rotꝭ. pꝫ de micꝭ. pꝫ de mēsa. pꝫ de cādelabro. pꝫ ꝺ cherubin. In sensu tropologico sūt ꝗtuoꝛ facies hꝫ. P̄ria est sp̄ual' gr̄a ꝛ ir⁹ ꝛ oīs intellect⁹ influētia. Scd'a sp̄ual' vita i actiua ꝛ ꝯtēplatiua. ꝛ oīs mod⁹ viuēdi. Tertia sp̄ualis cathedra. vt magistral'. p̄latōis. pōtificalis. Quarta sp̄ual' pugna quā sꝫ pugnādū ꝯ demōes. mūdū. ꝛ carnē. Iste sūt ꝗtuoꝛ facies ꝗdruplicate i ꝗlibet sensu. Ponam⁹ exemplū i vno vestigio ꝺ oībꝫ his. i sole scꝫ. p quē aliqn̄ trinitas. aliqn̄ sapia exēplaris aliqn̄ angelica dispositio. aliqn̄ eccia triūphās signaꝛ. De trinitate Ecci. xliij. Sol illuminās ꝑ oīa respic̄. ꝛ gl'a dn̄i plenū est op⁹ ei⁹. Sol hꝫ subam. splēdoꝛē. ꝛ caloꝛē. Sic de⁹ hꝫ p̄ncipiū originās p̄rem splēdoꝛē filium caloꝛē sp̄m sc̄m. Idē sol i celo ꝗtū ad subaꝫ idē in oclo ꝗtū ad lumē. idē in corpe ꝗtuꝫ caloꝛē. Sic ꝑsuadebaꝛ cuidā ceco ꝗ aliqn̄ viderat solē. ꝛ stabat ad solē. nec poterat intelligere nec credere trinitatē. De scd'a anagogia. i. de exēplari sapia Sap. vij. Est eñ speciosioꝛ sole ꝛ sup oēm stellaꝝ dispositionē ꝛc̄. Est eñ speciosa sapia qꝛ lux. ſꝫ speciosioꝛ sole. quia sol intra se radiū suū generare nō poteꝛ. Sol aūt etern⁹ intra se radium generat pulcerrimū. Quid ā aūt fatu⁹ dicit q sol erat radi⁹ solis. Quid ā astrologi dicūt ꝙ oēs stelle ꝛ luna recipiūt lumē a sole. Et veritatē illi⁹ ꝗstionis null⁹ scit. Verūtamen tā stelle ꝗꝫ luna aliqꝺ lumē habēt ꝛ stelle nō sic obumbranꝛ vt luna. qꝛ ꝯ habet luna ꝑ vicinitatē ad nos ꝛ motū suum. sic in aīa influit eterna sapia. Dulce est lumen ꝛ delectabile est oculis videre solē. Ecclesiastes. xj.

Tertia anagogia. qꝛ ꝑ solē intelligiꝛ angelica sublimitas. Ecci. xliij. Tripliciter sol exurēs mōtes. radios igneos exufflās. q. a radi⁹ diuin⁹ vn⁹ idēꝗ triformiter suscept⁹ tres hierarchias fac̄. Quarta anagogia est de eccl'ia triūphāte. ꝗ maꝫ intelligiꝛ ꝑ solem. Abacuc. iij. Sol ꝛ luna steterūt in habitaculo suo. qn̄ aīa ꝛ corp⁹ glorificāꝛ. ꝛ tūc vadūt in luce sagittaꝝ mulcaꝝ. ꝑt' subitas opationes suas in ꝟtute dei fulgida ꝛ subita. In allegoria similiꝛ ꝑ solē intelligitur xp̄s. Oriꝛ sol ꝛ occidit. Eccs. j. Oriꝛ in natiuitate. occidit in morte. Gyrās ꝑ meridiē i passione. flectiꝛ ad aquilonē in iudicio. De p̄mo. Orieꝛ eīn vob ꝛc̄. Malach. iiij. De scd'o Amos. viij. c. Occidit eis sol in meridie. In meridie sol occidit iudeis. Qn̄ eīn xp̄s fuit in maioꝛ sua ꝟtute. s. post resurrectionē ꝛ ascensionē iudei fuerunt excecati. De iudicio dr̄ Jacobi. j. Exoꝛt⁹ est sol cum ardoꝛe ꝛ cecidit flos ꝛ fenū aruit. Scd'a allegoria de beata maria. Ps. xviij. In sole posuit tabernaculū suū. Vn̄ est pulcra vt luna. Can̄. vj. Electa vt sol. terribilis vt castroꝝ acies oꝛdinata. Vn̄ ē vas luminis suscepti uū. sic sol vas admirabile. op⁹ excelsi dei de celo. Tertia allegoria de eccl'ia Ecci. xxvj. Sic sol oriēs in mūdo i altissimis dei. sic mulierꝭ bone sp̄es i ornamentū dom⁹ sue. Ita est eccl'ia. Hec est eccl'ia cōtēplatiua ꝛ actiua. que circa multa occupaꝛ.

Quarta allegoria ē de sacra scptura. De qua Gen̄. p̄mo. Fecit de⁹ duo luminaria magna. luminare min⁹ vt p̄esset nocti. s. vetus testamentū ꝛ et luminare maius vt p̄eesset diei. scꝫ nouū testamentū. Sicut luna lumē habet a sole. sic vetus a nouo. Quādo ergo sol stat in oriēte. ꝛ luna opposita sibi in occidente (Sol inquit Josue ne mouearꝭ cōtra Gabaa. ꝛ luna contra vallem haylon). tunc vetus testamentū illuminaꝛ. aliter intelligi non potest nisi per nouum.

In tropologia sic̄r intelligunt̄ q̄ttuor fa
cies. Primo spūssancti grā. Malach.iij. Sol
ortus est ⁊ humiles exaltati sunt.s.qñ de⁹ p
grām habitat in nobis. Uñ sicut sol ꝯtinue
illuminat.sic aīa ꝯtinue dꝫ recipe illumina/
tiones a grā spūssā. Scdo p solē intelligit̄
spūalis vita Eccl.xxvij. Hō sensat⁹ in sapīa
manet vt sol. Nā stult⁹ vt luna mutat̄. sicut
sol vadit directe p eclipticā. nec retrogra/
dus nec stacionari⁹ est. Tertio intelligit̄
spūalis cathedra siue doctrine. siue plano/
nis.siue iudiciaria. Ps.lxxxviij. Justicia e⁹
sicut sol in ꝯspectu meo sp.⁊ sic luna pfecta.
Prelat⁹ est sicut sol.q̄ttū ad documēta veri
tatis.luna q̄ttum ad exēpla ꝟtutis. Uł sol
sapīe.luna sciē.vel sol in q̄ttū iudicat.luna i/
q̄ttū miseret̄. Quarto p solē intelligit̄ spū
alis pugna. De q̄ sol obscurabit̄. ⁊ luna nō
dabit lumē suū. Qñ pugna inter xp̄m ⁊ an/
tixp̄m erit.qñ īter doctrinā veritat̄ pugna
erit.⁊ doctrinā falsitatꝭ.tūc sol erit sic saccus
cilicin⁹.⁊ ars doctor veritatꝭ vł platus f̄m
veritatē obscurabit̄ p errorē. Alij autē sta/
bunt fortissimi ⁊ si videant̄ obscuri q̄ttū ad
reputationē. He sunt q̄ttuor facies aīali
um ⁊ duodecim lumina ad q̄ reducūt̄ om/
nia q̄ in scriptura ꝯtinent̄.

Sermo.xiiij. De mysterio sacre scptu
re an̄ legē.sub lege.⁊ post legē. Et de figurꝭ
sacre scripture.

Erminet terra her

G bam virentē ⁊ facientē semē ⁊c̄. Ge/
nes.j. Dictū est q̄liter p ꝯgregati/
ones aq̄ꝝ intelligāt̄ spūales intelligētie scri
pture. Nō dicēdū qualit̄ p germinationē
terre intelligunt̄ figure sacramētales. Nō
eñi sine rōne p germinatōez terre intelligit̄
scptura sacra f̄m q̄ hꝫ figuras multiplicit̄
germinātes.⁊ pducētes pullulatōes in aīa
Germinatio eñi terre est viuida.vberrima
venusta.viuida ⁊ vigorē hñs. Jō germina/
uit terra herbā virētē.⁊ in h̄ ondit̄ q̄ sacra/
mēta scpture q̄ exteri⁹ vident̄ arida.int⁹ sūt
viua. Et h̄ dixit saluator iudeis. Scruta/
mini scpturas.in q̄bꝫ vos putat̄ vitā hr̄e.
Nulla a'ia scriptura vitā dat nisi h̄. Ps.cx/
viij. Uiuifica me f̄m eloquiū tuū. Et petr⁹
Joh.vi. Dñe ad quē ibim⁹ ꝟba vite eterne
habes. Uñ nō sunt figure aride. q̄ꝛ in nob̄
sunt p eas germinatōes viue. Eccl.xl. Gra
tiā ⁊ spēm desiderabit ocul⁹ tu⁹.⁊ sup h̄ viri
des satiōes. Itē germinatio est vberrima
Ps.lxiiij. Uisitasti terrā ⁊ inebriasti eā mul/
ti.lo.eā. Flumē dei repletū est aq̄s ⁊c̄.⁊ val/
les abundabūt frumento. Hec terra viuit.
viget.abundat. Uberrima ē sacra scptura.
p hoc q̄ de⁹ visitat eā sua influētia pducēs
pullulatiōes vberrimas. Deut.xi. Terraꝫ
quā intrabis possidēdū nō est sicut terra
egypti que irrigat̄.sed de celo.⁊c̄. Nō eñi est
sicut cetere sciētie.sed eā deus visitat. Deut.
xxxij. Attende celū ⁊ audiat terra.cōcrescat
vt pluuia doctrina mea.fluat vt ros eloq̄/
um meū. Quasi imber sup herbā ⁊c̄. Recte
iste est ros influētia grē spūssancti. qui visi/
tet scripturā.⁊ in qua inuenies fructū. Ge/
ne.xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri
pleni. Itē. Det tibi de⁹ de rore celi ⁊ de pin
guedine terre abūdantiā. Jacob dixit Ge/
nes.xxvij. Iste vir spūalis est doct⁹ i scriptu
ra et h̄ odor pcedit q̄ p scripturā abundat
cuilibet intellectui. Fructificat q̄ttū ad alle
goriam.vini.q̄ttū ad tropologiā.olei.q̄ttuꝫ
ad anagogiā. Itē hec est germinatio venu
sta. Uerꝫ est q̄ ipa scabrositas exterior fac̄
eā reputari deformē. ⁊ tamē et hoc est pul/
cerrima ⁊ speciosa. Nigra sum sed formosa
Unde Gen.ij. Plātauerat de⁹ paradisū vo
lup.a pncipio in quo posuit hoiem quē for/
mauit. Produxitqꝫ dñs de⁹ oīe lignū pul
cerrimū visu.⁊ ad vescendū suaue. Lignuꝫ
etiā vite in medio padisi.lignū etiā sciētie
boni ⁊ mali. Per ligna suauia ⁊ pulcra intel
ligunt̄ sacramēta scripturaꝝ.que magnam
habēt pulcritudinē.tamē nō apparent pul/
cra.nisi et cōformitate repñtātis ad repre
sentata.tñ ista ligna sunt pulcra ⁊ etiā ordi/
nata. Putāt aliqui q̄ ista sacramēta ⁊ h̄ scri
ptura ita sit posita vt homo ponit sentētiā
post sñiam qui lr̄as facit. Nō est ita.quia est
ordinatissima.⁊ ordo eius cōsimilis est or/
dini nature.in germinatōe terre. Ibi eñi ē
pmo fixio radicū. Scdo pductio viridātiū
foliorꝫ. Tertio pullulatio vernantiū flo/
rum. Quarto plenitudo reficientiū fructu/
um. Sic in scriptura pmo est fixio radica/
lium virtutū.vt in patriarchis.qui sunt q̄si
radices omniū que dicūtur i scptura. Un/
de in electiōe eorū est plantatio prima.sed
postea in institutiōe pceptorū ⁊ sacrificiorū
est productio viridantiū foliorꝫ. Uel frōn
dosa israel. Postea i manifestatiōe visionū
xp̄halium ē pullulatio florum. Postmodū

in diffusione charismatū spūaliū est plení/
tudo reficientiū fructuū. Vñ pmo fuit vn⁹
patriarcha sicut radix. scʒ Abrahā. Postea
alter vt Isaac postea Jacob. ⁊ ille duodecī
patriarchas generauit. ⁊ ab illis duodecī
tribꝰ. Post hāc plātationē secuta est lex vt
pductio virida folioꝝ que vmbrā habebat
Et qꝛ nō sp dʒ durare foliū sed venire flos
iō subsecuta est ꝓphia cū odore ⁊ pulcritudi
ne. Et qꝛ oportuit q cēli rorarēt. iō quarto
subsecut⁹ est fruct⁹ in xpo. qꝛ xps fruct⁹ ē le
gis ⁊ ꝯsūmatio. De pmo dicit pr̄ ad sapiam
incarnatā. Eccī. xxiiij. In electis meis mitte
radices. ⁊ radicaui in ꝑplo honorificato.
Hec est pductio ligni qd est ad vescēdū su/
aue. De scda pductiōe folioꝝ. Nūeri. xxiiij.
Qm̄ pulcra tabernacula tua Jacob ⁊ valles
nemorose. q̄ sunt scʒ mysteria sacre scpture
Quis pt cogitare amenitatē mysterioꝝ sa
cre scripture. de qbꝰ dr̄. Sedebat vnusqsqꝫ
sub ficu sua ⁊ sub vite sua. Vñ pulcra est ar
bor sʒ steril. pal⁹ serpētis erectio ⁊ vmbra sʒ
arbor crucis est fructuosa. Tertia est pdu/
ctio ꝓphaꝝ pullulatiōe floꝝ. De qbꝰ Cant.
ij. Flores apparuerūt i terra nr̄a ⁊ vox tur/
turis audita ē ꝛc. Flores apparuerūt qñ ille ve
nit Ysaie. xj. Egredieꝛ ꝟga de radice yesse ⁊
flos de radice ei⁹ ascēdet. Sʒ vox turturis
audita ē qñ dictū est Treñ. j. Quō sedet so/
la ciuitas ꝛc. Turtur gemitū habʒ p cantu
Quarto plēnitudo reficiētiū fructuū Ysa. iiij
Erit germē dñi i magnifi. ⁊ glīa ⁊ fruct⁹ tre
sublimis. Et h̄ fuit qñ illa dixit. Bñdicta
tu in mulieribꝰ ⁊ bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui.
Luc. j. Terra fructificat pmo herbā. secun
do spicā. tertio grnū. Hoc ē tps añ legē. sub
lege. post legē. Nūc ordinē sequiꝛ scriptura
Ad h̄ sciēdū est q ꝓpꝫ qttuor tradiꝛ scri/
ptura. Prio ad grām cōmēdādā. Secūdo
ad itroducēdā fidē. Tertio ad reserādā sa/
pientiā q̄ solū est i ista. Vñ in dei sapia ñ co
gnouit mūd⁹ p sapiam deū. placuit dō per
stulticiā pdicatōis saluos facere credentes
Quarta ad restaurādū salutē. q̄ in illa solū
[illegible] alia [illegible]. Et ꝓpꝫ illud
qrtū est pncipaliꝛ. Sal⁹ eñ nō est nisi p sa/
piētiā. Sap. xvj. Et neqꝫ herba neqꝫ mala
gma sʒ ꝟmo tu⁹ ꝛc. Sapia diuīa nō reseraꝛ
nec habeꝛ nisi p fidē qꝛ nō pl⁹ sape q̄ oportet
sape. ⁊ vnicuiqꝫ sic diuisit de⁹ mēsuram fidei
Fides āt nō habeꝛ nisi p grāʒ spūalem.
Tradiꝛ āt ad cōmēdādā grām spūalē.

Grā āt spūalis nō est nisi in hoīe grato. Gratus
āūt esse nō pt nisi cognoscat suā indigētiaʒ
Indigētia āt est i nobꝪ triplex. s. ꝟtutis co/
gnitiue. amatiue. opatiue. qꝛ ceci sum⁹. infir
mi. maligni. Oportʒ g̊ vt hō pmo cognoscerʒ
cecitatē. infirmitatē. malignitatē q̄s sal⁹ fierꝫ
⁊ grā pareꝛ [illegible] vt i tpe
añ legē vbi ñ cognoscebat hōs deum. imo lapi
des ⁊ opa manuū suaꝝ. Pro dō colebāt. et
iō necesse fuit q hō ꝯuinceretur d ignorātia.
postea data fuit lex illumiāns. ⁊ tñ sāt multipli
cate ifirmitates eoꝝ. ⁊ occasio fuit lex maio/
ris trāsgressiōis. qꝛ occasiōe accepta. pctm̄
p mādatū opatū ē ꝯcupiaʒ. ⁊ iō ꝯuinci debe
bāt d infirmitate siue ipotētia. Jō fuit tps
ꝓphaꝝ q̄ eis māifeste ondebāt ñ posse salua
ri p legē. vñ. Solēnitates vr̄as odiuit aīa
mea. Holocausta arietū ⁊ adipē pinguiū ⁊
thauroꝝ ⁊ hircoꝝ nolui. Et ipi eos interfici
ebāt. ⁊ ñ solū ipos sʒ ipis adherētes. ⁊ ꝓphe
tas falsos rēcipiebāt. ⁊ i h̄ appuit eoꝝ mali/
cia. Et sic ꝯclusit scptura oīa sub pctō. qꝛ p/
mo p ignorātiā. scdo p infirmitatē. tertio p
maliciā vt xps veniēs oīʒ misereꝛ. ⁊ h̄ etiā
ad [illegible] pā. Oēs
declinauerūt. Scdo scptura tradiꝛ ad in
troducēdā fidē. q̄ ē credulitas reꝝ arduissi
maꝝ ⁊ difficillimaꝝ. iō oportuit q pmissa. mira
cula. oracula. ⁊ sigñ multiformia pmitteret. sic
materia pmo adaptaꝛ. scdo itroduciꝛ forma.
sic pmo aliq̄ facilia patriarchis fecit vt pmissa.
vt q abrahe filius nasceretur. ⁊ q etiaʒ gētes sibi
obedirēt q crederʒ q fili⁹ si interficeretur q pos
set resurgere. ⁊ q de⁹ possʒ eū resuscitare Vñ
ibi p pmissa duct⁹ ē hō ad fidē. P⁹ p myste/
ria ⁊ miracla i deserto. ⁊ p sigñ magica. vt ptʒ in
trāsitu maris. ⁊ flagellatōe egypti. P⁹ p ora/
cula ꝓphaꝝ q̄ pdicabāt eis ventura. v. d xp̄i
resurrectōe ⁊ passiōe. ⁊ ipi eis credebāt. Qꝛ
erḡ videbāt q eis eueniebāt q̄ eis ꝓphabāt
⁊ de xpo venturo. eis credere [illegible] dispo
tus ē ad fidē recipiēdā. Vñ si pmo dixisset
xps. Venite ⁊ credite in me. ego sum xpus.
qꝛ respōdissent. nō possum⁹ credere. ideo sic
manuducēdi erāt. Tertio scriptura da/
ta est ad reserandā sapientiā. que habet du
as radices. scʒ timorē ⁊ amorem. Prima ra
dix timor. qꝛ pus est homo animal. postea
spūalis. ⁊ quādo p timorē est affectus tunc
fit spiritualis. Et ideo ꝟm has duas radi/
ces sunt duo testamēta. Vnum vet⁹ in fu
turē generāl. Aliꝰ nouū i amorē generās

Testamētū vet⁹ in seruitutē generās pmit
tit tpalia. timorē incutiēs p penā. Necesse
aūt fuit vt i veteri testamēto esset pmissum
q2 si sp bō plecteret pena τ nihil sibi pmitte
ret. fugeret. iō adiūcta est pmissio repromis
sionis terre. Testamētū aūt nouū pmittit
spūalia. s. vitā eternā. Vñ timor nō potuit i
cuti. nec aliqđ tpale pmitti nisi gēti iā multi
plicate. iō añ legē oportuit esse tps nature.
Lex silr in infirmitatē generabat pmittēs
tpalia. τ q2 nō est facilis transit⁹ a tēpali ad
eterna. ab aīali ad spūale. Iō mediū fuit tē
pus pphaꝝ ad aptandū hoīes ad spūale te/
stamtū. Ad hoc ğ q hō hret verā sapiaz. ne
cesse erat vt testamētū vet⁹ pcederet nouuz.
Et patriarchaꝝ tps pcederet legē. τ sic est i
quolibet hoīe. Primo est sensibilis. tot⁹ de/
dit⁹ sensib⁹ vt puerul⁹. deinde fit aīalis cū i/
cipit loq. τ fantasmata incipiūt eū occupa/
re. deinde rōnalis cū incipit legere τ ꝯside/
rare. deinde intellectualis cū fit sapiens.

Quartū est ad restaurādū salutē. q nō ni
si p xpm restaurat. Nō eñ restaurat nisi sit
desiderata. amata. custodita. Iō dilata ē vt
custodiret τ desideraret. q2 fm Aug. iō fit
dilatio spōse vt carior habeat. Silr sal⁹ p/
missa est i pr̄iarchis. figurata i lege. pnūciata
a pphis. ꝑsoluta a xpo. Vñ oportuit vt pus
fieret pr̄iarchaꝝ fixio. Deinde legaliū pdu/
ctio. Tertio pphaꝝ pullulatio. Vltio fruct⁹
euāgelij τ salut p xpm plenitudo. Scdm
h ergo nota q i ornamēto sūmi pōtific qt/
tuor erant ordines lapidū. Sap. xviij. In
veste inqt poderis tot⁹ erat orbis terraruz. τ
parētū magnalia in qtuor ordinib⁹ lapidū
erāt sculpta. τ i ill sunt quadriformes ordi/
nes mysterioꝝ qb⁹ plātate sūt scpture. Et i
pmo ordine seu tpe tria sūt mysteria. s. ꝯditi
onis reꝝ. purgatōis sceleꝝ. vocatōis patrū
Cōditio reꝝ rñdet prudētie pr̄is. purgatio
sceleꝝ. sapie filij q iudicat. vocatio patꝝ. bo
nitati spūssci. Silr sub lege tria sunt myste
ria. s. mysteriū latiōis legū in qtuor libris
moysi. s. trib⁹ in qb⁹ describit latio legis. τ in
qrto est repatio legis. Deū. aūt dat tpi nate.
vbi τ in q sunt mag mysteria. q2 vberrim⁹ ē
mysteriis. Mysteriū scdm ē ꝑstratiōis ho
stiū in Iosue. Tertiū est pmotio iudicū. vt
in libro iudicū τ Ruth. Primū mysteriū re
spōdet pr̄i rōe auctat. Scdm filio. q2 est v
bū mūdās τ purgās. Tertiū spūisctō ratōe
grē. Hoc tps dr legis. q2 adhuc pphe nō appa

ruerūt. Tps pphetie a samuele icepit. qđ ha
bet silr tria mysteria. Primū inunctiōis re
gū. vt in libro regū τ palip. Scdm fuit sue
latiōis pphaꝝ vt in ꝑo. τ. xij. pphis minorib⁹
τ qtuor maiorib⁹. Tertiū restauratiōis pn
cipū τ sacerdotū. τ illud ē Esdre Neemie τ
Mach. In qrto tpe sunt tria mysteria. p/
mū redēptiōis hoīm in euāgelio. scdm dif/
fusiōis charismatū in actib⁹ aplōꝝ τ eplis
pauli τ canonic. vbi ondunt septē dona spi/
ritussci. Tertiū reseratōis scpturaꝝ i apoc.
Post qđ nō pōt esse aliud. In his. xij. miste
rijs est tota sacra scptura. Iob aūt τ hester
thobias. iudith. coherētes sunt alijs. quia
Iob coheret legi τ pphis. Alij tres coherēt
libris restauratōis. Vñ dicit Hiero. aliqñ
q liber Iob tāte auctat fuit apud iudeos
vt poneret i archa cū lege. H sūt. xij. ligna pul
lulātia i padiso. τ in qlibet istoꝝ sūt. iij. lumi
na triū intelligētiaꝝ scpturaꝝ. sz allegoria
anagogia. τ tropologia. τ duodecim duode
cies sunt. cxliiij. τ resultat numer⁹ signatoꝝ
τ numer⁹ ciuitatis. Ps. cxviij. Reuela oclos
meos τ ꝯsiderabo mirabilia d lege tua. De
his lignis volo edificare τ erigere taberna/
culū in corde. In padiso fuit lignū vite. τ li
gnū scie boni τ mali. q2 i o. h mistērijs expli
cat xps cū corpe suo τ antixps cū corpe suo
τ diabol⁹. Et h mō Aug. fec libr d ciui. dei.
vbi icipit a cayn τ abel. In pmis qtuor li/
bris agit d deo τ rpobat idolatriā. Et i qt
tuor alijs d initio ecclie. In alijs qtuor d p
gressu. In vltis qtuor d eccle ꝯsūmatōne.
Dēs ei sancti pfigurauerūt xpm ei scdz qt/
bo. vt Iob etiā mag scdz qt bo. vt dt Gre
go. in moral. Dicam⁹ d xpo q ē lignū vite i
medio padisi. q sigt in qtuor q sūt in pmo
mysterio ab illo loco i pncipio creauit vsq
ibi corrupta ē. Sigt igit p luminare mai⁹. p
lignū vite p adē ꝯnubiū. marie p abel occi
sū. q2 xps iterfect⁹ ē a frib⁹ suis. τ lignū posi
tū ē iudeis vt ñ interficeret. s sint vagi τ pfugi
sup trā. In scdo misterio. s. purgatōis scele
rū sigt p noe ierarchā q hūit tres filios. τ si
gnat xpm q hūit tres filios s grecos. iudeos
τ latīos. q2 scripti erat titulꝰ tris grecis. he
braic. τ latīs. Sigt etiā p archā fabricatā q
rñdet corpi xpi pncipalr. scdario ecclie. s. sigt p
arcū i nubib⁹ q ē signū federis. sigt p noe nu
datū iacētē i tabnaclo ebriū. iebriat⁹ fuit xps
amore spōse sue τ nudat⁹ i cruce quē dnsit il
le pessim⁹ cham. i misterio vocatōis. s. sigt p. ab.

Per sacrificiū isaac. et q̄ie p abraā deꝰ pa/
ter signat. Per isaac filiꝰ. q sic ligna in collo
portauit. sic lignū crucis xp̄s. signat p iacob
fecūdātē vxores. Per iudā q habuit duos
filios. Zarā ⁊ phares. de q multa dicunt in
bn̄dictiōibꝫ. scz catulꝰ leonis iuda ⁊c̄. Vnd
etiā legislator iterseruit figurā illā d duobꝫ
filijs iuda de thamar. signat etiā p Joseph
recussime q venduꝰ a suis. exaltatꝰ fuit iter
alienos. Hec sunt duodecim mysteria pn/
cipalia añ tps legis Moysi. Sub lege i my
sterio [illegible] legis signat p virgā Moysi. p
quā flagel[illegible] egyptꝰ. q siccauit maria que ē
figura [illegible]. Signat p archā testamenti. p
multa i ea recōdita. signat p ornatū pōtifi/
cis [illegible] cuꝰ morte debe
bāt redire ad p̄pria. Signat etiā p ritū sacri
ficij. p agnū. arietē. vitulū. q oia referunt in
xp̄m. In mysterio p̄stratiōis hostiū silr
xp̄s signat p Josue ingressum. q diuisit ior
danē. vbi dat forma baptismi. ⁊ aq̄s q de/
scendebāt in mare mortuū fecit redire i su/
am originē. h est. aīas. signat p suū p̄flictū.
signat p suū triumphū. q d̄struxit hiericho
suspēdit reges. ⁊ post funiculꝰ terrā diuisit. ⁊
est introductor i terrā p̄missiōis. Ita xp̄s
introducit nos in celū p suū introitū. In
mysterio p̄motiōis iudicū signat p kaleph
cui virtꝰ durauit q explorator terre fuit de
tribu iuda. Per othoniel q p̄pter victoriā
grām habuit vxorē. Per gedeon de q Isa.
ix. Sicut i die madian. p samson q in oibꝫ
refert ad xp̄m. p iterfectionē leonis. p por/
tas asportatas. q etiā plures iterfecit i mor
te q̄z viuꝰ. Per amissionē capillorū signare
nō pōt xp̄m. sz signat xp̄ianū. q amittit septi
formē grām spūssancti. Vñ qñ nō pōt ali/
qd mysticari i capite. trāsferendū est ad mē/
bra. In mysterio inunctiōis regū signat
p dauid. p salomonē p ezechiā. p Josiam.
Per dauid signatꝰ est in multis. Salomō si
gnat xp̄m p̄terq̄z in mulieribꝫ. in qbꝫ nullū
bonū significare potest. Vñ in Cañ. vbi dr̄
Sexaginta sunt regine ⁊ octoginta p̄cubi/
ne. ⁊ adolescētularū ⁊c̄. De vxoribꝫ nō loqui
tur ad lr̄am. imo mysterialiter ponūtur ibi
i qbꝫ signant aīe pfecte ⁊ impfecte. Signat
p ezechiā. Ego inq̄t dixi In dimidio dierū
meorū vadā ad p.in. Josias etiā signat xp̄z
de cuꝰ morte facte sunt lamētatiōes. Quō
sedet sola ciuitas ⁊c̄. Melius aūt dr̄ sic. qa
xp̄s oñdit p visum. p signū. p factū. Per vi

sum sic vidit hieremias ollā succēsam. et sic
de alijs. Per signū sic de helizeo ⁊ iesi q por
tauit baculū sup puerū. ⁊ non reuixit. ⁊ po/
stea ip̄e incubuit sup ip̄m. ⁊ s̄m Gregoriū si
gnat legē ⁊ xp̄m. Per v̄bū qd̄ audiebāt et ñ
videbāt. sicut dicebāt verbū qd̄ locutꝰ ē do
minꝰ ⁊c̄. Per factū vt Jonas. In myste/
rio reuelatiōis p̄pheta₂ signat p cantū ar/
monie. Ps̄. cxliij. In psalterio decacordo.
vbi Dauid adducit p̄phetare. Per lumen
sapie in libris sapiētialibꝫ. Per canticū leti
cie qd̄ est spōse xp̄i in Cañ. Per visum p̄phe
tie qd̄ est diuersimode. Vñ sicut [illegible] vigi/
lantē vidit xp̄m. [illegible]
us vestitū. In mysterio restauratiōis. pri
mū signat p Esdrā q scripturā ⁊ lr̄as repa
uit. Per neemiā q ciuitatē repauit. Per zo/
robabel q tēplū repauit. Per ihm filiū Jo
sedech q ritū colēdi repauit. In mysterio
redēptionis hoim signat xp̄s vt hō māsue
tus Matheꝰ. Vt leo triūphās Marcus
Vt vitulꝰ occisus Lucas. Vñ fuit in diebꝫ
herodis sacerdos. ⁊ oculū hz ad passionez.
Vt aq̄la volās ad diuinitatē. Johes In
mysterio diffusiōis signat p Johem vt do/
ctor. vt diffusor largꝰ in actibꝫ cū dedit spm̄
sanctū. vt diffusor pius vt in Paulo i q cō/
summant actꝰ aplo₂. Vñ Lucas pauca di
cit de alijs aplis. ⁊ statim trāsit ad Paulū.
q dedit spm̄ scm̄. sic patet de illis duodeci q
baptizati erāt in baptismo Johis. nec mirū
qr ip̄e beniamin vt lupꝰ rapax v[illegible] aplo/
rum. p quē signat ordo futurꝰ. Signat vt
diffusor prudēs in canonicis. vt diffusor sa/
piens in eplis pauli. In mysterio resera/
tionis scripture signat p modū p̄sidētis. vt
patet p filiū hois in medio candelabro₂ q
habebat septē stellas ⁊ septē eccl[illegible]as. Per
modū p̄liātis vt agnꝰ cū bestia. cū dracone
Per modū triūphātis. qr habebat gladi
um ⁊ falcē acutā. Per modū beatificātis.
qr vidit celū nouū ⁊ terrā nouā. Hec sunt
mysteria circa lignū vite scz scripture q inci
pit ab eternitate. ⁊ terminata est ad eternita
tem. In p̄ncipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā In
fine vidit deꝰ celū nouū ⁊ terrā nouā. Hec
q̄draginta octo tabule tabernaculi. viginti
i vno latere ⁊ viginti i alio. i posteriori octo
in quibꝫ ponit archa. i. xp̄s p̄tinēs in se om/
nes thesauros sapie ⁊ sciē. in quē cherubin
respiciunt. Hec sunt duodecim ligna cir/
ca lignum vite.

Sermo.xv.

De misterio scripture et corpe xpi et d antixpo

Protulit terra her
p bã virentẽ. Gen̄.j. Dictū est ꝙ in
duodecim mysteriis pncipalibꝫ oñ
dit xp̄s. p oppositū oñdit antixp̄s ꝙ sic ma
nifestat. Primū mysteriū est ꝯditiōis rerū
et ibi oñdit p Lamech q̄ pm⁹ introduxit bi/
gamiā. et fuit trā'gressor legis nature. et fuit
luxuriosissim⁹. et inde videntes filij dei filias
hoim ꝙ essent pulcre etc. pter qd inductuꝫ
fuit diluuiū. Et inde colligit q̄lis erit anti/
xp̄s. qr imūdissim⁹. et inde oñdit e⁹ signifca
tio. qr interficiet illū in q̄ positū est signū. scꝫ
inter iudeos q̄ p Caym significat. Et iō de
lamech vitio dabit septuagies septies. quia
mai⁹ erit pctm ei⁹ q̄ꝫ iudeoꝝ. In scdo my
sterio scꝫ punitiōis sceleꝝ signat i nemroth
q̄ pm⁹ se fecit impatorē. cui⁹ auctoritate edi
ta est turris q̄ tāgeret celū. p qd intelligitur
ꝙ antixp̄s erit supbissim⁹. ita vt extollatur
sup om̄e qd dr de⁹. In tertio mysterio .s.
vocatiōis vl' electiōis patrū signat p Dan.
Et aliq̄ volūt dicere ꝙ ad lrām erit d tribu
dan. Utrū aūt ita sit nō audere affirmare.
attamē i Apoc. nō signat tribꝫ dan. De isto
dan dr Gen̄. xlix. Fiat dan coluber in via.
cerastes in semita q̄ abscōdit se in zabulo vt
capiat aues circauolātes. et i h oñdit ꝙ erit
fraudulentissim⁹. Mordet aūt vngulas eq/
rum vt cadat ascēsor ei⁹ retrorsum. Certū ē
ꝙ p equū signat pdicator veritas. Per vngu
lam pfectio euāgelica quā antixp̄s ipugna
bit. Equ⁹ eñ si nō habet fixionē vngule. nō
valet. Joseph eñ erat cū filijs ancillaꝝ qui
vendiderūt frēm suū. Dan aūt pmogenit⁹
fuit ancillaꝝ. In q̄rto scꝫ mysterio latōis
leg' signat p Balaā. q̄ dedit pessimū ꝯsiliū
q̄ fuit idolatra. licet multa bona diceret. tñ
aras edificabat et auguria q̄rebat. et in h si/
gnat ꝙ erit pessim⁹ idolatra et inuocator de
monū. nec deū magnū adorabit i loco suo.

In q̄nto mysterio scꝫ pstratiōis hostium
signat p achior. q̄ furat⁹ fuit de anathema/
te. et mortu⁹ est excōmunicat⁹. et i h signat ꝙ
erit auarissim⁹. In sexto mysterio scꝫ ꝯsti/
tutiōis vel pmotiōis iudicū signat p aby/
malech q̄ septuaginta frēs meliores se iter
fecit. et in h signat ꝙ erit crudelissim⁹. In
septimo mysterio scꝫ vnctiōis regū signat
p Goliā armatū q̄ exprobrabat agminibꝫ
filioꝝ israel. Erit eñ magnific⁹ in exteriori/
bus. loquet blasphemiā ꝯtra ppl'um dei.

In octauo mysterio scꝫ reuelatiōis pphā/
rū. p regē impudētē. qr sciet argumēta et ra
tiones vltra humanū modū. et erit itelligēs
ppositiōes. et astutissim⁹. In nono myste/
rio. s. restaurationis pncipū signat p Anthi/
ochū. q̄ interptat silentiū paupratis. qui de/
struxit om̄es leges. volēs vnā facere. q̄ illos
septē frēs interfecit. Fecit eñ qd facere nul
lus ausus fuit. s. deponere legē iudeoꝝ. Ue
rum est ꝙ aman attēptauit iudeos disp̄de/
re. sꝫ nō pualuit. In decimo mysterio. s. re
demptiōis hoim. signat p Judā pditorem.
Erit eñ malignissim⁹. In mysterio vnde
cimo scꝫ diffusiōis charismatū. signat p sy/
monē magū q̄ voluit emere spm̄ scm̄. et in al
tum ascēdit et corruit q̄ demones inuocauit.
Erit eñ mēdacissim⁹ vt veniat i signis et p/
digijs mēdacibꝫ etc. In mysterio duodeci
mo scꝫ reseratiōis scripturaꝝ signat p besti/
am abyssalē siue ascēdentē de abysso. q̄ oia
ꝯculcat. Erit eñ cōfirmat⁹ in om̄i malicia.
Habebit eñ septē capita. i. oia genera tem/
ptādi et oēs modos. nūc p diuitias. nunc p
falsa miracula. nūc p metū. Unde Job. xl.
Stringit caudā q̄si cedrū. qr in eo ꝯstabūt
om̄es malicie. et sic xp̄s habuit oia charis/
mata vt nata assumpta potuit accipe. sic il/
le oēs malicias. sic g̃ scptura explicat paula
tim pcedēdo quō ātixp̄s pmo erit imūdissi
m⁹. Uñ iuxta lignū vite erit lignū scie boni
et mali. qr pmittet bōa et dabit mala. Uñ ef
ficit serpēs. draco. et bestia. In om̄ibꝫ ei my/
sterijs correspōdētia est prī et filio et spūiscto
qr trinitas debet maxie refulgere in opibꝫ
hoꝝ mysterioꝝ. Sequit de seminibus et
fructibꝫ. Protulit terra etc. Sic eñ in ꝯgre
gatiōe aquaꝝ signat multiformitas intelli/
gētiaꝝ. et i germinatōe terre multiformitas
sacramētaliū figuraꝝ. sic i semibꝫ ostēdit se
hr̄e infinitatē q̄ndā celestiū theoriaꝝ que si
gnāt p semia. Intelligētie eñ pncipales et
figure i quodā numero certo sūt sꝫ theorie
q̄si infinite. qr sic refulsio radij et imaginis a
speculo fit modis q̄si infinitis. sic a speculo
scripture. qs pōt scire q̄t sunt media int an
gulū rectū et obtusum. et int angulū obtusū
et acutū. Sic eñ in seminibꝫ ē multiplicatō
in infinitū. sic multiplicāt theorie. Dañ. xij.
Pertrāsibūt plurimi et m'tiplex erit scia. qr
varie inspicit h et ille i speculo. Hec ꝯsidera

tio theoriaꝝ est inter duo specula duoꝝ cherubin.i.duoꝝ testamētoꝝ.q̄ refulgēt in inuicem vt trāsformet hō a claritate in claritatem. Hec aūt germinatio seminū dat intelligere ſm diuersas tēpoꝝ coaptatōnes. diuersas theorias. ꝛ q̄ ipsa ignorat. istas scire nō potest. Nō em̄ scire pōt futura q̄ pterita ignorat. Si em̄ nō cognosco cuꝰ arborꝫ semen est. nō possum cognoscere q̄ arbor debet inde esse. Sꝫ cognitio futuroꝝ dependet ex cognitiōe pteritoꝝ. Moyses ei pphetans de futurꝫ narrauit pterita p reuelatōꝫ

Notādū aūt q̄ sic deꝰ sex diebꝫ mūdū fecit. ꝛ in septimo reqeuit. ita corpꝰ xp̄i mysticum sex hꝫ etates. ꝛ septimā ꝛ octauā q̄ currit cū sexta. He sunt rōnes semiales ad cognoscēdū scpturas. Pria etas q̄si infantia ab Adā vsq̄ ad noe. Deꝰ em̄ in pncipio q̄si i semine posuit qd̄ postea pullulauit in facto mystico vl' ope. Prima dies signat pmū tēpus q̄ dat homi lux ꝛ cognitio. ꝛ h̄ est infantia q̄ obliuione delet. sic q̄cq̄d actū est vsq̄ ad tps q̄ p diluuiū deletū est om̄e aial pter illa que fuerūt cū noe. Secūdū tps respondet scd̄e diei vt etati puericie. qꝛ tūc factū est firmamētū in medio aquaꝝ. ꝛ in tpe illo factū est fedꝰ p archā ne hoies deleāt p aq̄s inferiores. ꝛ p arcū ne vlteriꝰ p diluuiū pirēt. Et sicut in puericia pueri loquunt ꝛ discūt loqui. sic in tēpe scd̄o diuise sunt lingue. Et hec etas durat a noe vsq̄ ad Abraā. In tercia die terra germinauit. ꝛ in tertia etate scꝫ adolescētia hō potēs est generare. Et i tertia etate q̄ durat ab Abraā vsq̄ ad Dauid tūc cepit synagoga in abraā ꝛ p circūcisiōeꝫ factā in carne eiꝰ florere. In q̄rta die facta sunt lumiaria celi ꝛ adornatū est celū. et rn̄det quarte etati. s. iuuētuti. qꝛ illa etas apta est sapie. ꝛ in quarta etate q̄ durat a Dauid vsq̄ ad trāsmigrationē babylonis viguit ꝛ floruit regnū ꝛ sacerdotiū q̄si duo lumiaria ꝛ stelle fuerūt pphe. Quinta die facti fuerūt pisces. ꝛ rn̄det senectuti. vbi iā incipit calor diminui. ꝛ in q̄nta etate. s. a trāsmigratione babylonis vsq̄ ad xp̄m. tūc synagoga incepit deficere ꝛ senuit ꝛ pdidit auctāte. Sexta die factꝰ est hō pnceps bestiaꝝ. ꝛ respondet senio. q̄ etas ē matura ꝛ apta sapiētie. et rn̄det sexte etati. q̄ durat a xp̄o vsq̄ ad finē mūdi. ꝛ in sexta etate xp̄s natꝰ est. ꝛ sexta die crucifixꝰ. sexto mēse ɔceptꝰ post ɔceptōꝫ Johānis. sexto mēse natꝰ. Sapia ḡ sexta etate est incarnata. Septima etas currit cū sexta. s. reqes aiaꝝ post xp̄i passionē. Ad has sequit octaua etas. s. resurrectio mortuorū de q̄ ps. v. Mane astabo tibi ꝛ videbo ꝛc̄. Et est reditꝰ ad pmū. qꝛ post septimā diem regressus est ad pmū. Hec sunt semina iactata ad intelligētiā scripturaꝝ q̄ pducunt de illis arboribꝫ ſm expositionē cōmunem aliquoꝝ. ꝛ sic tps diuidit in octo etates.

Scd̄m alios reducit tps ad q̄nq̄. ꝛ hoc ponit xp̄s q̄ ponit q̄nq̄ vocatiōes. Sile ē regnū celoꝝ prīfamilias qui exijt ɔducere operarios suos i vineā suā hora pma. s. mane tertia. sexta. nona. vndecima. Mane fuit initiū creature. qꝛ vocauit deꝰ hoiem de paradiso ꝛ pcepit vt oparet ꝛ custodiret illū. Adhuc tn̄ lignū nō habebat surculū. de lignis tn̄ facere poterat q̄ sibi obediebāt. Secunda vocatio fuit p flagellū qd̄ pdicabat sub noe vt cauerēt a pctō. Tertia sub Abrahā q̄ fuit cultor dei ꝛ erector altariū. ꝛ hoc vsq̄ ad moysen. Quarta sub moyse p legē ꝛ miracula. ꝛ h̄ vsq̄ ad xp̄m. Quinta sub xp̄o et p xp̄m p pn̄iaꝫ ad quā nos vocauit ꝛ ad nuptias. Scd̄m sctōs modernos ꝛ antiq̄s distinguunt tria tpa. s. legꝭ nature. legꝭ scripte. ꝛ legꝭ gr̄e. Septenariꝰ appropriat spūi sancto pꝑter carismata grāꝝ septē. Quinarius filio pꝑter q̄nq̄ sensus spūales. In huiꝰ signū cherubin a.a habebat q̄nq̄ cubitos Ternariꝰ prī. qꝛ ternariꝰ est pncipiū numeroꝝ pfectoꝝ. Itē omis pbatio necessario a ternario incipit ꝛ est pma. Itē pr̄ tres habꝫ notiones. Est em̄ generās. innascibilis. spirans. Triplex est lex. intra scripta. vt cōscie extra pposita. vt legꝭ scripture. desup infusa vt gr̄a. Hec sunt semiaria q̄ qui ignorat scꝫ hec tpa nō pōt venire ad mysteriū scpturarū. Iūge septē etates. q̄nq̄ vocatōnes. tria tpa. ꝛ habes q̄ndecim. q̄ numerꝰ mysteriuꝫ hꝫ. vt ondit Hierō. p descēsum spūsscti sup centū viginti credētes. Per istos q̄ndecim gradꝰ hꝫ sol intelligētie ascēdere sup nr̄m emisperiū in vna hora. qꝛ si dies naturalis xxiiij. horas hꝫ. ꝛ q̄dlibet signū xxx. gradꝰ. ꝛ q̄libet die voluūt. xij. sig. necesse est vt i hora vna eleuet sol sup emisperiū nostꝝ. xv. gdibus. ꝛ illud est mane resurrectōis qn̄ erimꝰ in fine seculi. ps. v. Mane astabo tibi et videbo. Hec semiaria absolute ɔsiderata sūt. Itē cōpat qd̄ orit ad semē de q̄ orit. ꝛ ad arborē de q̄ semē orit. Sic cōpat nouū testa-

mentū ad vet⁹. vt arbor ad arborē. ꝛ lr̄a ad
lr̄am. ꝛ semē ad semē. Et sic arbor ꝺ arbore
ꝛ semē de semie. sic lr̄a de lr̄a. ꝛ testamētū de
testamēto. Scōm h̄ assignatꝰ ꝯueniētia du
orū testamētoꝝ sex modis. ꝭm differētiam
vnitatꝭ. dualitatꝭ. ternariꝭ q̄ternarij. q̄narij
ꝛ senarij. ꝛ addita vnitate ꝭm rōnē vnitatꝭ.
duo sunt testamenta. vnū in seruitutē gene
rās. alteꝝ i libertatē. Unū ꝭm amorē. alteꝝ
ꝭm timorē. Unū ꝭm lr̄am. alteꝝ ꝭm spiritū
Unū ꝭm figurā. alteꝝ ꝭm ꝟitatē. Sic di/
stinguuntꝰ ista duo tp̄a vt dies ꝛ nox. Und̄
ps. xviij. Dies diei eructat ꝟbū. ꝛ nox nocti
ꝛc̄. In nocte illa lex fuit vt luna. ꝛ patres vt
stelle ꝭm Grego. Sꝫ cū venit sol i. nouū te
stamētū tunc fuit clara dies. Alia distin/
ctio est ꝭm rōnē dualitatꝭ. Vet⁹ testamētuꝫ
hꝫ duo tp̄a. tps an̄ legē. ꝛ tps sub lege. Sic
nouo testamēto r̄ndet duplex tpus. tps vo
catiōis gentiū qd̄ r̄ndet p̄mo. ꝛ tps vocatō
nis iudeoꝝ. qd̄ r̄ndet scd̄o. Hoc tps erit. et
nōdū est. q꞉ tūc implebitꝰ illud Isaie. ij. Nō
leuabit gens ꝯ gentē gladiū. nec exercebūtꝰ
vltra ad p̄liū. q꞉ h̄ nōdū adimpletū est cum
adhuc vigeat vtereꝙ gladi⁹. Adhuc eñi sūt
disceptatiōes. hereses. Iudei ei q꞉ h̄ sperāt
credūt nōdū venisse xp̄m. Qꝫ aūt iudei con
uertantꝰ certū est p Isa. x. ꝛ p apl'm q̄ ei⁹ alle
gat auctātē. Ro. ix. Si fuerit numer⁹ filio/
rū israel. ꝛ addit. c. xi. Cecitas ex p̄te cōtigit
in israel donec plenitudo gentiū subintra/
ret. Et h̄ oñd. x Isa. ix. Uerbū misit dn̄s i ia
cob ꝛc̄. Verbū missum i iacob est filius dei
nature assūpte de iacob vnit⁹. q꞉ fuit de ei⁹
semie. sꝫ cecidit i isrl' ꝟbū sp̄ūale. Nos sum⁹
filij israel ꝛ filij abraā ꝭm repromissionē. q꞉
sum⁹ imitatores fidei abrae. Cognouit bos
possessorē suū ꝛ asin⁹ p̄sepe dn̄i sui isrl' aūtē
Bos ordo apl'ic⁹. Uñ paul⁹ dic̄ se hebreuꝫ
ex hebreis. Isti fuerūt boues p̄scindentes
terrā tā scripture q̄ꝫ cordis n̄ri. Asinus fuit
pp̄l's gētilis. Isa. ij. Uenite ascēdam⁹ i mon
tē dn̄i ꝛ ad domū dei iacob. sequitꝰ Nō leua
bit gens ꝯ gentē. Cōtradicunt iudei. qm̄ h̄
impletū est. Sꝫ p̄pha nō loquitꝰ de p̄mo ad
uētu vel p̄ma vocatōe. sꝫ p vltima. qñ dies
dn̄i erit sup oēm arrogantē. nec ē intellig/
dū q̄ illos sic dimittat de⁹. Tertia ꝯpa/
tio veterꝭ ꝛ noui testamenti est ꝭm rōnē ter
narij. q꞉ ē tp̄e sinagoge initiate. p̄moꝛte defi
cientꝭ. Sic in nouo testamēto est eccl'ie initi/
ate. eccl'ie p̄mitiue. dilatate. ꝯsūmate. Uñ in
Cañ. tripl'r laudatꝰ eccl'ia. nec sunt nec p̄nt
esse p̄l'es. Laus eccl'ie initiate. Cañ. iij. Que
est ista q̄ ascēdit p desertū sic virgula fumi.
Scd̄o eccl'ie dilatate. Cañ. vj. Que ē ista q̄
p̄gredꝰ q̄si aurora ꝯsurgēs pulcra vt luna
electa vt sol. Tertio eccl'ie ꝯsūmate. Canti.
viij. Que ē ista q̄ ascēdit de deserto delitijs
affluēs inixa sup dilectū suū. Necesse est ei
q̄ rachel pariat filios i finali eccl'ia. Uñ in
Apoc. Manasses ponitꝰ an̄ p̄iem ꝛ sexto lo
co. ꝛ Joseph vndecimo. vltimo beniamin.
ꝛ nō sine cā. Quarta cōpatio veterꝭ ꝛ no/
ui testamēti ꝭm coaptatōes tēpoꝝ est q꞉ q̄t
tuor tp̄a in veteri testamento r̄ndet q̄ttuor
ordinib꞉ circa tabernaclm. xij. tribuū. R̄n/
det etiā q̄ttuor laterib꞉ ciuitatꝭ. Apocal'. xxj
ꝛ h̄ q̄ttuor aīalib꞉ circa sedē dei. Primū tp̄a
est vocatiōis p̄riarchaꝝ. Scōm institutio
nis iudicū. Tertiū inunctiōis regū. Quar
tū illustratiōis p̄phaꝝ. Et his q̄ttuor i no
uo testamēto r̄ndet tps apl'oꝝ. martyꝝ. cō/
fessoꝝ. ꝟginū. Quinta cōpatio est ꝭm ra
tionē q̄narij. vt sit man⁹ dextra ꝛ sinistra ha
bens q̄nq꞉ digitos. Primū tps ē ꝯditiōis
naturaꝝ. Scōm inspiratōis p̄riarcharuꝫ.
Tertiū institutiōis legalium. Quartū illu
stratiōis p̄phaꝝ. Quintū restauratōis mise
ricordiaꝝ. In nouo testamēto r̄ndet ma/
ne. tertia. sexta. nona. vndecima. Mane r̄n
det ꝯditiōi nature. Uñ. Posuit de⁹ Adā in
p̄adiso vt oparetꝰ ꝛ custodiret illū. Primū tē
pus in nouo testamēto ē diffusiōis charis/
matū. qd̄ r̄ndet esse creature. Secūdū vo/
catiōis gentiū qd̄ r̄ndet scd̄o. Tertiū insti/
tutionis eccl'iaꝝ ꝭm leges. qd̄ r̄ndet tertio.
Quartū religionū m̄l'titudinis. qd̄ respon
det q̄rto. maxie rechabitꝭ q̄ morabātꝰ circa
iordanē q̄ paupes erāt. Quintū in fine re/
stauratiōis collapsoꝝ. Opoꝛtꝫ q̄ veniat he
lyas q̄ restituet. Bestia aūt vincet illos du/
os testes. vñ necesse ē vt p̄us ruāt ꝛ fiat rui/
na ꝛ postea restauratio. tādē erit tribulatio
vt in errores inducātꝰ si fieri p̄t etiam electi.

Sermo. xvj.

De statu eccl'ie ꝛ etatib꞉ sex cū q̄bus cur
rit septima etas. ꝛ de theorijs sacre scp̄ture.

Produxit terra her

p

bā virentē ꝛ afferētē semē iuxta ge/
nus suū. lignūq꞉ pomiferꝝ. ꝛ habēs
fructū vnūq꞉q꞉ ꝭm sp̄ēm suā ꝛc̄. Genes. j.
Dictū est circa visionē intelligentie p scp̄turā

erudite. de intelligētia spūali q̄ intelligebat
p̱ ꝯgregationē aq̄ꝝ. Itē sacramētali figura
q̄ intelligebat p̱ germinatiōe₃ terre. Dictū
est etiā de theorijs q̄ intelligūt p̱ semē ꝛ per
fructū. Habēt em̄ theorie semētinā multi/
tudinē ꝛ refectiuā sustētationē. Iō itelligū
tur p̱rim p̱ semē. p̱rim p̱ germinatōe₃ fructu
um. Q̄tū ad semē ꝯsistūt in coaptatiōib₉ tē/
poꝝ. s̄m ꝙ ipa sibi inuicē succedūt. Q̄tū ad
arboris fructū. s̄m ꝙ tp̱a correspōdent s̄m
cōparatiōe₃ arboꝝ vł̄ semis tp̱a sibi mutuo
succedūt s̄m cōp̱ationē germis ad germi/
nās mutuo sibi correspōdēt. vt iā patebit.
Distinguūt aūt tp̱a s̄m rationē ternarij.
videlicet s̄m tres leges. intra scriptā. exteri
us dispositā. sup̱i⁹ infusam. s̄m rō₃ q̄narij.
Mane. tertie. sexte. none. vndecime. q̄ sunt
sex vocatiōes vsq₃ ad finē mūdi. Et s̄m hec
distinguūt sex etates. septima aūt currit s̄m
om̄s cū sexta. Post nouū testamētū nō erit
aliud. nec aliqđ semē noue legꝫ subtrahi p̄t.
ꝛ iō testam̄tū eternū est. ipa tp̱a sibi mutuo
succedūt. ꝛ multa ē in eis correspōdentia. et
sunt sic germinatio semis ex semie. vt de se/
mine arbor ꝛ de arbore semen. Assignant
aūt tp̱a vt sibi mutuo correspōdēt. Primo
s̄m rationē vnitatꝫ. vt ꝯp̱at vnū tp̱s noui te
stamēti ad vnū tp̱s veterꝫ testamēti. s̄m cor
respondētiā lr̄e ꝛ spūs. p̱missiōis. solutiōis
figure. ꝛ veritatꝫ. p̱missionis terrene. ꝛ cele/
stis timorꝫ ꝛ amoris. Itē duo tp̱a ad duo i
veteri testamēto. tp̱s an̄ legē. ꝛ tp̱s sub lege
In nouo aū tp̱s vocatiōis gentiū ꝛ iudeo/
rum q̄ erit in fine. Et ista signata est in duo
bus filijs iude. s. Zarā ꝛ Phares. Zarā pri
mo extēdit manū ꝛ obstetrix ligat coccinū.
ꝛ postea retrahit manū. ꝛ exiuit phares qui
diuisit maceriā. Iudei p̄mo crediderūt ꝛ sta/
tim manū retraxerūt. in p̄ma eccīa. s₃ postq̄
plenitudo gentiū subintrauerit. tūc zarā et
ibit ꝛ popul⁹ iudeoꝝ ꝯuertet. Itē triū tp̱m
ad tria. vt synagoge p̱mote initiate ꝛ vltia/
te. Et in ecclīa tp̱s eccl̄ie initiate. dilatate. et
ꝯsūmate. Vn̄ in canticꝫ tres sunt admirati
ones. Que ē ista. ꝛ illud. Et ecōtrario tres
deploratiōes in lamētatiōib₉. Vn̄ non sine
causa totiēs repetit alphabetū. Itē q̄ttu/
or ad q̄ttuor. vt posui supra in p̄cedēti col/
latiōe. Itē q̄nq₃ digitoꝝ ad q̄nq₃ in vete. te
stamēto ꝯditiōis naturaꝝ. inspirationū pa
triarchaꝝ. institutōis legaliū illustrationū
p̱phaliū. ꝛ restitutionū ruinaꝝ. In nouo te
stamēto donatiōis carismatū. vocatōis gē
tium. institutiōis ecclīaꝝ. multitudinis re
ligionū. restitutiōis oīum collapsoꝝ. De q̄
dr̄ ꙗ Helyas dū venerit restituet oīa. Se/
quit de cōp̱atiōe senarij addita vnitate. Et
sic accipit mēsura illi⁹ q̄ habebat calamu₃
hn̄tem sex cubitos ꝛ palmā ad mēsurandū
templū. Septenari⁹ s̄m Grego. est nūerus
vniuersitatꝫ i maiori mūdo. ꝛ in minori. et i
deo. Iste em̄ mūd⁹ sensibił cōstat ex q̄ttu
or elemētis susceptiuis influētiaꝝ celestiu₃
in trib₉ orbib₉ influxiuis ꝛ motiuis. Maior
mūdus ꝯstat ex q̄ttuor elemētis. q̄ttuor hu
morib₉. q̄ttuor cōplexionib₉. q̄ttuor q̄litati
bus. ꝛ trib₉ virib₉ vitalib₉ p̱fectiuis. s. vege/
tabili. sensibili. rōnali. Vn̄ illa q̄ sunt i mū/
do sensibili in minori mūdo colligūt i qua/
dam puritate. Vn̄ s̄m aliq̄s ꝛ nō irrōnabi
liter dictū est ꙗ orbis sidere⁹ dispoīt ad su
sceptionē vegetabił. Orbis cristallinus ad
susceptionē sensibił. Orbis empirre⁹ ad su/
sceptionē rōnalis. Et s̄m Hugonē q̄terna
rius correspōdet corp̱i. Ternari⁹ aūt spūi.
Septenari⁹ aūt magnū mysteriū h₃. Om/
nis aūt p̱portio ꝛ p̱portionalitas est s̄m rō₃
ternarij ꝛ q̄ternarij. q2 necesse est vbi est p̱/
porcionalitas vt sit in q̄ttuor termīs vł̄ s̄m
rē vel s̄m rōnē. Vn̄ Augꝫ. vj. musice ostēdit
p̱portionē ascēdere vsq₃ ad q̄ttuor. q̄ ex par
tib₉ q̄ternarij generat. Iste aūt septenari⁹
siue in mūdo sensibili siue i mundo minori
ortū h₃ a mūdo architipo. vbi sunt ratiōes
causales s̄m rōnē septenarij. De⁹ em̄ habet
rōnē triformis cause. originātis. exēplantꝫ.
finiētis. nec pōt esse plurib₉ modis. Vnde
ap̄ls. Ex ipo ꝛ p̱ ipm̄ ꝛ in ipo sunt oīa. Ra/
tio aūt causandi est s̄m q̄ttuor. sublimitatē
potētie. p̱funditatē sapie. latitudinē beniuo
lentie. longitudinē eternitatꝫ. Vt possitꝫ i/
quit ap̄ls cōp̱hendere cū omnib₉ sctīs que
sit lōgitudo ꝛc̄. Potētia creat. sapīa gubnat
beniuolentia p̱ficit. eternitas ꝯseruat. Iste
numer⁹ vniuersitatꝫ. in mūdo. in homie. in
deo. est mysterialł. Scd̄m hūc numeꝝ facit
de⁹ currere mūdū ītū ꝛ scriptura q̄ explicat
decursum mūdi s̄m hunc numeꝝ. tradi de
buit explicatiue. Distinguit ḡ scp̄tura tēpo
ra originalia. figuralia. grosa seu salutifera
Tp̱a originalia ꝯsistunt in p̄mis septē die
bus. Figuralia ab initio mūdi vsq₃ ad xp̄₃
Vbi nouū tp̱s incipit. licet Salomon di/
cat. nihil nouū sub sole. verū est s̄m naturā.

sꝫ hoc est sup naturā. Et post sunt tpa gra/
tiosa. A tpibꝰ originalibꝰ incepit moyses. ⁊
ita debuit facere. qꝛ sc͞ptura debuit facere se
minaria tāq̄ꝫ terra germinās. ⁊ pꝰ arbores
figurarꝫ. ⁊ postea fructuū. Ponunt ḡ septē
dies vt tpa originalia. Primꝰ dies luc̄ for/
marc. Scd̄s dies aque ⁊ m[illegible]se. Tertiꝰ dies
terre fecūdande. Quartꝰ luc̄ syderee. Qui/
tus motiue vite. Sextꝰ hūane forme. Se/
ptimus q̄etis p̄me. Septē aūt sūt tpa fi/
gura'ia. Tps nature ɔdite. purgāde culpe
gētis electe. leg̃ statute. regal' glie. voc̄ ꝓphe
tice. q̄etis medie In nouo testamēto sil'r
sunt septē tpa gratiosa. Tps collate gratie
baptismi in sanguie. norme fidei catho lice.
norme leg̃ iusticie. sublimis cathedre. cla/
re doctrine. pacis postreme. Accipe corre/
spondētiā. Formatio lucis est seminariuꝫ
formatiōis nature. ⁊ formatio nature colla
tionis gr̃e. Tps aque diuiserūdet tpi pur/
gatiōis culpe. baptismi in sanguie. Quia si
cut diuidit aqua ab aq̄s. sic purgatio in aq̄
facta formā baptismi gerit ꝭm beatū petrū
tā baptismi sanguis. q̄ꝫ fluminis. q̄ꝫ flaminis
Dies terre fecūde. tps gētis electe. norme
fidei catholice. Terra germiauit Abraā. et
Abraā ysaac gennit. ⁊ Isaac iacob ⁊c̄. Et ec
clesia normā fidei statuit ꝭm quā succedūt
fideles fidelibꝰ Dies luc̄ syderee. tps leg̃
statute. tps norme iusticie. Lex eī distincta
fuit p solē lunā ⁊ stellas. h̄ est ꝭm ritū dei co
lendi cerimoniā. censurā iudicādi. formam
viuēdi. siue ꝭm moralia. iudicialia. cerimo/
nialia. sic in eccl'ia canones. deinde leges p
iustinianū in vnū corpꝰ redacte. q̄ p̄mo erāt
paganorꝫ. facte sunt xpianorꝫ. ⁊ regule mo/
nastice. vt beati Bn̄dicti. Canones rn̄dent
cerimonialibꝰ. leges iudicialibꝰ. monastica
moralibꝰ. Dies vite motiue. tps regal' glie.
tps sublimis cathedre rn̄dēt. Sic eīn vna
ps vite motiue fuit reptiliū. altera volatiliū
Sic in eccl'ia vna ps est regū ⁊ pontificum
alia subditorꝫ. Dies hūane forme. tps voc̄
ꝓphetice. tps clare doctrine. in q̄ esset vita ꝓ
phetica rn̄dēt. Et necesse fuit vt in h̄ tpe ve
niret ⁊c̄. vnꝰ ordo. s. habitꝰ ꝓpheticꝰ filiis ordi
ni ih̄u xp̄i. cuiꝰ caput esset angelꝰ ascēdēs ab
ortu sol' ɔformis xp̄o. Et dixitq̄ iā venerat
dies q̄eta sabbati. tps q̄etis medie. tps q̄e
tis. siue pac̄ postreme. Tps q̄etis medie fu
it q̄n ꝓphe nihil scripserūt. ⁊ tūc fuit silentiū
ꝓpharꝫ mediū inter p̄mā quietē ⁊ vltimam.

Fuit etiā tps quietū. qꝛ tūc in maria pace
fuit mūdus totꝰ. vn̄ ⁊ p duodecim ānos tē
plū rome iā clausum fuit añ aduentuꝫ xp̄i.
(qd̄ tpe guerre sp aptū fuit. ⁊ tpe pac̄ clau/
sum). Vn̄ etiā porte ruinose facte sunt Vn̄
⁊ impator describi fecit mundū. ⁊ deꝰ pone
bat h̄ in corde pagani vt describeret mūdꝰ
vt ioseph iret in bethleē. ⁊ ibi pareret in diuer
sorio. Et frequētissime inculcabā q̄ nō sūt
a casu ⁊ a fortuna ista ⁊ ɔsimilia posita i scri/
ptura. sꝫ maxima rōne ⁊ maxio mysterio. sꝫ
qui nō ɔsiderat nihil intelligit. Fuit etiam
nox in suo cursu. qꝛ tūc erat sūma idolatria
Scd̄m h̄ ergo tps nature ɔdite durat ab
adā vsq̄ꝫ ad noe. Tps culpe purgāde a noe
vsq̄ꝫ ad abraā. Tps gētis electe ab Abraaꝫ
vsq̄ꝫ ad moysen. Elegit eīn deꝰ Abraā non
loth. Isaac nō ismahel. Iacob nō esau. ⁊ iu
dam de q̄ natꝰ est xp̄s. nō fr̄es alios Tem/
pus legis statute a moyse vsq̄ꝫ ad samuelē.
q̄ vnū regē reprobū. ⁊ aliū electū inunxerat
Tps regal'is gl'e ad dauid vsq̄ꝫ ad ezechiā
in quo trāsmigratio decem tribuū facta est.
Tps voc̄ ꝓphetice ab ezechia stricte loquē
do. large ab ozia q̄ fuit leprosus vsq̄ꝫ ad zo/
robabel. Sub ezechia factū est illud mira
culū q̄ dies habuit. xxxij. horas p reuersio
nē solis. Tps pac̄ ⁊ quietis a zorobabel vs
q̄ꝫ ad xp̄m. In nouo testamēto tps colla/
te gr̃e. a xp̄o ⁊ apl'is cōp̄hendēdo mortē io
hānis vsq̄ꝫ ad clementē papā. Tps baptis/
mi in sanguine a clemēte vsq̄ꝫ ad siluestrum
qꝛ sub clemēte incepit magna psecutio q̄n/
do iudei vēditi fuerūt ⁊ expulsi de hierusalē
⁊ clemēs missus est tersonā cū ipīo i exiliuꝫ
in greciā. Et i illo tpe medio a clemēte vsq̄ꝫ
ad siluestrū fuerūt decē marie psecutiones
Tps norme catholice a siluestro vsq̄ꝫ ad le
onē p̄mū sub q̄ datū est symbolū. Tps leg̃
iusticie a leone vsq̄ꝫ ad gregoriū doctorē. in
q̄ statute sunt leges iusticie. ⁊ canones. et re
gule catholice ⁊ monastice. in q̄ beatꝰ Bene
dictꝰ fuit. q̄ etiā ꝓpheauit de beato Grego/
rio. ⁊ benedixit mr̄em p̄gnantē. Tps subli
mis cathedre a gregorio vsq̄ꝫ ad Adrianū
sub q̄ muratū est impiū ad alemanos ⁊ di/
uisum i cōstantinū. karolꝰ in eccl'ia rex sici/
lie fuit p̄mꝰ ipator ⁊ rex italie de frācia. qa cū
insultū alienarꝫ gentiū nō possent sustinere
fecerūt eū regē italie. ⁊ pugnauit ɔtra regeꝫ
lumbardorꝫ ⁊ p̄ualuit. Tempꝰ clare doctri
ne ab adriano. Sꝫ q̄tū durabit q̄s potest

dicere. Certū est ꝙ in illo sumꝰ. Certū ē etiam ꝙ durabit vsqꝫ ad deiectōnē bestie ascēdentis de abysso. qū ꝯfundet babylon ꝛ deijcietur. ꝛ post dabiť pax. Primū tñ necesse est vt veniat tribulatio. ꝛ nō est ponēdꝰ terminus. qꝛ nullꝰ scit q̄ntum tps illud pac̄ duret. qꝛ cū dixerint. pax ꝛ securitas repēte veniet sup eos interitꝰ. Tempꝰ aūt septimū. s. vltie q̄etis īcipit a clamore āgeli. q̄ iurabit p viuentē in secula seculoꝝ ꝙ tps amplꝰ nō erit. sꝫ in diebꝫ septimi angeli ꝯsumeť. Sz hec tpa septē Joh. in Apoc. cōprehēdit ī septem visionibꝫ. ꝛ q̄libet illaꝝ est septiformis ꝛ ꝯsurgit ad numeꝝ iubileū. Hec septē tpa clauduntur in psalterio. vbi sunt tres q̄nquagene. Accipe ad hec correspōdentiā tpis figuralis ꝛ salutis. In tpe nature ꝯdixe tria fuerūt. Primo formatio hoīs de terra. Secūdo tēptatio. trāsgressio. nudatio. tertium eiectio. Unꝰ eñ filꝰ interfecit aliū. ꝛ iō omnes filij q̄ nati sunt de Cayn malefecerūt ꝛ oēs pierūt. In nouo testamēto post scripturā pphetalē ꝛ tpm cursus formatus est xps. sic homo sexta die q̄ psit volatilibꝫ celi ꝛ piscibꝫ maris. Sicut dr in ps. Quid est hō ꝙ memor es eꝰ. aut fi. h. qꝛ reputas eū. Minuisti eū paulo. ab angel. glia ꝛ honore coronasti eū. Oia subiecisti sub pedibꝫ eiꝰ o. ꝛ boues vni. insup. ꝛ pe. cam. Et ꝙ intelligatur de xpo. apls dic̄ ad Heb. ij. Eū q̄ paulominꝰ ab angelis glo. ꝛ ho. ꝛc. Hō deductꝰ de terra virginea q̄ nondū sanguinē susceperat. signat xpm de vgine natū. Sic Eua de latere ade formata est. sic eccl'ia de xpi latere. Sz cū xps nūq̄ p̄uaricatꝰ fuerit quō sibi correspōdet trāsgressio ade. hoc trāsferri debet a capite ad mēbra. Notandū ꝙ eccl'ia posita fuit in padiso quasi pmꝰ hō vt opareť. cū nullꝰ aliq̄d suū esse dicebat. Incepit eñ in magna pfectiōe. qd modo in religiosis ꝯseruať. qꝛ amor xpi adhuc recens erat. ꝛ multa turba sacerdotū obediebat fidei. Hec eccl'ia. s. que incepit in iudeis. quia ꝯuertebanť mō q̄ttuor milia. mō q̄nqꝫ milia. habuit lignū vite. lignū scie. Lignum vite. s. fidē. qꝛ iustus ex fide sua viuit. Habuit lignū scie. s. legē q̄ remāsit sibi ad videndū ꝛ legendū nō ad vescendum. imo in q̄ die comederis morte morieris. Uñ lignū scie potes videre nō māducare. qꝛ destrueres q̄dquid xps fecit. ꝛ necesse esset subitrare mortē. qꝛ lr̄a occid. ꝛ. Uñ paulꝰ dixit. Ego paulus dico ꝙ si circūcidimini. xps nil vobis proderit. Doctores aūt illi signanť p Adam fecundantē. q̄ incūbentes sup legē q̄si amantes vxorē comederūt de ligno scie vt legem obseruarēt. ꝛ ꝯsenserūt serpenti q̄ suadebat legē obseruandā. ꝛ inde orta est heresis ebionitaꝝ q̄ dixit ꝙ lex obseruāda cū euāgelio esset. ꝛ fuit tantꝰ zelꝰ legis ꝙ petrꝰ iret in illā simulationē. sꝫ gr̄a dei ipm liberauit. ꝛ inde sequiť eiectio ꝙ deꝰ ab eis recessit ꝛ dispersi sunt. ꝛ maledicti in opē suo. ꝛ quasi a duobꝫ vrsis Tyto ꝛ vespasiano deuorati sunt. Et sic Cayn. s. pp'ls iudeorū occisor fratris sui signū habuit. In tpe culpe purgate similiter fuerūt tria. fabricatio arche. ostēsio arcꝰ diuisio linguaꝝ. Noe p centū annos fabricauit archā. in qua Noe cū septē aiabus saluatꝰ est. Cuiꝰ typū gerit baptismꝰ ſm ꝙ dic̄ beatꝰ Petrꝰ. ꝛ flumīs ꝛ flaminis ꝛ sanguīs

In nouo autē testamento Clemens in hac archa collocatꝰ est. qꝛ ppatū est sibi tēplum marmoreū. angelicis manibꝫ. et alij submersi sunt. Uñ fuit magnū miraculum ꝙ p tot annos apiebať mare donec pyrate ꝛ latrones asportauerūt corpꝰ eiꝰ. Aliud fuit ostēsio arcus. Et tūc eduxit deus Noe et pepigit cū eo fedꝰ. Et in nouo testamēto decem tribulatiōes fuerūt. Unde xpiani poterant dicere Dñe salua nos. perimus. Et tūc eductꝰ est Cōstantinus. ꝛ ostēsum est sibi lignū crucis in celo. in quo vincere debebat. ꝛ tūc pepigit fedus ꝙ nunq̄ romanū imperiū psequereť xpianos. Tūc imperiū Nemroth dissipatū est ꝛ turris babylonis scꝫ romani ad quā tūc oēs aspiciebāt. Roma autē in scripturis babylon dicta ē. Facta est etiā linguaꝝ diuisio. ꝛ lingua hebrea remāsit in domo hebrea. ꝛ remāsit cōfessio xpi in populo xpiano. In tempe gēꝝ electe tria facta sunt. generatio patriarcharū descēsus patriarchalis seminis in egyptū afflictio ppli ꝛ liberatio eius. In nouo testamēto similiter pontifici romano datum est semē doctoꝝ altissimoꝝ in greca ꝛ latina lingua. quasi patriarche duodecim greci. Epiphaniꝰ. Basiliꝰ. Gregoriꝰ nazanzenꝰ. Gregoriꝰ nisenꝰ. Athanasiꝰ. Chrysostomꝰ. Latini. Hieronymꝰ. Augustiꝰ. Hylariꝰ. Ambrosiꝰ. Orosiꝰ. Gregoriꝰ. Post impator descēdit cōstantinopolim ꝛ alij post eū ꝛ ibi obtinuerūt bona queqꝫ. Mortuo Cōstantino surrexit Cōstantiꝰ. qui ignorabat

Joseph. pessimus arrian⁹. et post valentiniani anus et Julian⁹ apostata pessimus. et afflixerunt populū dei p hereses vsq ad temp⁹ Theodosij. qui nat⁹ est in occidente. qui fuit xpianissim⁹. qui deiecit et extirpauit arrianos et ecclesiam exaltauit. In tempore quarto scz legis statute fuit latio legis. pstratio hostiū. distributio et vendicatio hereditatū In nouo testamēto a Leone vsq ad Gregoriū. lata est lex canonica. politica. monastica. Leo eni primus ex qttuor cōcilijs. primū ipse canones ordinauit. Itē pstratio hostium similiter p iustinianū. q wandalos. gothos. guisatas. lōgobardos. q illas ptes italie inuaserūt. supauit. Itē distributio hereditatis. quia gallia. britānia. germania. cōuersa est ad fidē in plenitudine. et dilatata ē ecclia in occidēte. licet adhuc essent idoloz tēpla in francia. sed dilatatio fuit in terra pmissionis. nō in egipto. nō circa grecos sed circa latinos. In qnto tpe regalis glorie fuerūt tria. s. deiectio supbi regis. Ampliatio cult⁹ diuini. Diuisio decē tribuū a duobus. In nouo testamēto tpe sublimis cathedre a Gregorio vsq ad adrianū patriarcha cōstantinopolitan⁹ cōtendebat cum romano pōtifice. et dicebat se patriarchā catholicū. id est vniuersalē. et fuit excōmunicatus et humiliat⁹. et thron⁹ dauid exaltat⁹ fuit sicut petro pmiserat dn̄s. Similiter gregori⁹ adhuc iuuenis et nondū pontifex pugnauit cū Eutice q negauit resurrectionē et deuicit eū in cōspectu populi vt dauid golliam. Sicut etiā Dauid ampliauit cultū. sic iste ordinauit officiū. Et sicut dauid ducebat archam cū septē choris. sic iste fecit pcessionē cū septē choris. Et sicut Dauid vidit angelū pcutientē sup hierusalē. et promeruit vt cessaret. sicq factū est q greci videntes ecclesiam romanā exaltari. diuisi sūt et ceciderūt in heresim Euticiani. et hoc tempore Eraclij. q primo fuit bonus. et postea cecidit in heresim. Post illū nunq fuit imperator in oriēte. Sicut etiā assyrij vastauerunt iudeos. sic sarraceni occupauerunt ecclesiam anthiocenā. hierosolimitanā. allexandrinam. cōstantinopolitanā vsq in siciliam. Sicut ille decē trib⁹ ceciderūt et recesserunt a domo Dauid. sic ille ecclie quia ceciderūt et recesserūt a petro. cui dictuz erat. Tibi dabo claues regni. inciderūt i lupos. In sexto tempe facta sunt tria. Preclaritas victorie. Preclaritas doctrine. Preclaritas vite pphetice. Preclaritas victorie in sennacherib. q venit cōtra hierusalē. et angelus dn̄i interfecit. clxxxv. milia. Et ezechias ptra naturā sanat⁹ est. et sol retro cessit. Similiter in tpe Adriani p karolū qui miraculose fecit triūphos quasi missus āgel⁹ a domino. et sol id est. estus tribulatiōis abijt retro. et facta est pax ecclie. vt postea pstitueret archiepiscopos. epos. et cenobia. Hoc tempore fuit claritas doctrine. qr karolus vocauit clericos et scripsit libros. vt in sancto Dyonisio bibliā et in multis locis. et inceperunt legere et psperari. et religiosos etiā collocauit. Hoc tempore oportuit venire vitam p ordinē qui haberet vitā ppheticam. H autē temp⁹ est gemituū. id est. sicut in passione dn̄i fuit primo lux. deinde tenebra. postea lux. sic necesse est vt primo sit lux doctrine. et succedat iosias ezechie. Postq facta est tribulatio iudeoz p captiuitatē. necesse est vt surgat vn⁹ princeps zelator ecclesie q est vel erit vel iam fuit (Et addit vtinā iā non fuerit) pusq fit obscuritas tribulationum Similiter karol⁹ exaltauit ecclesiā. et qui videbātur petri successores oppugnauerunt eam. Nā tempe Heinrici quarti fuerūt duo pape. Similiter tpe Friderici magni duo Et certū est q aliquis inter eos voluit exterminare ecclesiā. sed angelus ascēdēs ab ortu solis clamauit quattuor angelis. Nolite nocere terre et mari quousq signemus seruos dei nostri etc. Unde adhuc restat ecclesie segregatio seu tribulatio. Et dictū est angelo philadelphie. qui sctū⁹ est. Hec dicit sanctus et ver⁹ qui habet clauē Dauid qui aperit et nemo claudit. claudit et nemo apit. Scio opera tua. quia ecce dedi corā te hostium apertū. et dixit q adhuc intelligentia scripture daret vel reuelatio vel clauis Dauid persone vel multitudini. et magis credo q multitudini. In septimo tempe scim⁹ q hec facta sunt. reedificatio templi. restauratio cultus. et pax data est. In tempe septimo futuro erit reparatio diuini cultus. cū replebitur pphetia ezechielis Quādo descēdet de celo ciuitas. nō quidē illa que sursū est. sed illa que deorsum est. scz militans q̄ erit conformis triūphanti fm q possibile ē in via. tunc erit edificatio ciuitatis et restauratio sicut a principio. et tunc pax erit. Qrū autē durabit illa pax deus nouit. Igit cuz

sint septem tempa. z in veteri testamento z in nouo. z in quolibet triforme vel in quolibet tria sint septenarius multiplicatus per ternarium bis. xlij. facit. z ille sunt quadragintaduae mansiones quibus peruenitur ad terram promissionis. Et sic patet quomodo scriptura describit successiones temporum. z nõ sunt a casu z fortuna sed multa lux est in eis intelligentie spiritualis.

Sermo. xvi.

Quomodo scriptura reficit intellectum z affectũ z anima quasi in paradiso delectatur. z de theorijs sacre scripture.

Producat terra herbam

bam virentẽ zc. Geñ. j. Dictuz est q visio intelligẽtie p scripturã erudite versatur circa tria. Circa itelligẽtias spirituales que intelliguntur p cõgregatões aquarum. Circa figuras sacramẽtales p germinationẽ herbarum vel arborũ. Circa theorias multiformes p multiplicationẽ seminũ z refectionẽ herbarũ. Iste theorie psistũt in cõsiderationibus tempoꝝ sibi succedentium que sunt seminaria quedã. z in correspõdentia earundẽ. Alie theorie consistũt i cõsiderationibus salutariũ refectionũ. quia nõ in solo pane viuit homo. Cõsiderare debz homo ex quo pascatur. quia eloquio scripture. Unde est lignũ faciens fructũ. Indiget eñi intellectus refectione. Indiget z affectus. Primo dicendũ de refectione intellectus. Sed sicut dicit apostolus. Laborantẽ agricolam oportet pus edere de fructibus. quia oportet q pdicator sit imbutus z dulcoratus i se. z post alijs pponat. Multi tamẽ volunt videri pphete z audiri tanq pphete z panis eoꝝ insipidus est vel male coctus z frigidus z populũ detinẽt z paꝝ pficiũt. Notãdũ q sicut fructus oblectat visum z gustum i fame. maxime tamẽ pncipaliter visum oblectat sua pulcritudine z decore. gustũ vero dulcore z suauitate. Sic ille theorie reficiũt intellectum suo decore. z affectũ sua suauitate. Hoc innuit scriptura dicẽs. Plantauerat aũt dñs deus paradisum voluptatis a pncipio in quo posuit hominẽ zc. Hoc dictum est p recapitulationẽ. post septimã diẽ. quia ista plantatio fuit tertia die. Sequitur. Produxitq oĩe lignũ pulcrũ visu. z ad vescendum suaue. Lignũ vite in medio paradisi. lignũ sciẽtie boni z mali. vt intellectum suo decore reficeret z affectũ suauitate. Conseruatio aũt erat in ligno vite si lignũ scientie caueret. Terra ğ est scriptura q pduxit omne lignũ pulcrũ visu z ad vescendũ suaue. s. multiformes theorias oblectãtes z reficiẽtes. In padiso aũt celesti nõ est plantatio nisi rationũ eternaꝝ. Et licet ibi sit refectio de pdestinatõibus omniũ sanctoꝝ. potissime mẽ gaudebo de mea pdestinatiõe. et hoc innuit saluator. Gaudete qz nomia vestra scripta sunt in celis. Paulus potuit loqui de paradiso celesti qui raptus fuit vsq ad tertiũ celũ. Nos aũt nescimus sed loquemur de terrestri. Est aũt aĩa paradisus in qua planta ta est scriptura. z habet innumerabiles suauitates z decores. Uñ. Ortus cõclusus soror mea spõsa. Ortus in quo sunt sacramẽta lia mysteria z spũales intelligẽtie. Ubi scaturit fons spũalium emissionũ. Sed pclusus est ortus z fons signatus. quia nõ patet im mũdis sed illis de quibus nouit deus q sũt eius. Hunc ortũ eterna sapiẽtia diligit z circa eũ versatur. Ecci. xxiiij. Ego sicut fluuius dorix exiui de paradiso. Itẽ hunc ortũ rigauit ille qui oĩes plantat. Quã eñi plantationẽ ipse nõ plãtat illa eradicabitur. Oĩis plãtatio quã nõ plantauit pater m. zc. Seqtur. Dixi rigabo z inebriabo ortũ zc. Rigat autem sanguine quo aspersus est liber z oĩs populus. Rigat affluẽtia spũssci manantis ab ipõ. quã scriptura habet z quã inuenimus in scriptura. Hec sunt ergo ligna pulcra visu zc. ratione fructuũ pulcroꝝ z dulciũ. De refectione intellectus dicendũ. Sicut enim corpus sine cibo perdit virtutẽ. decorẽ. z sanitatem. sic itelligẽtia veritatis sine suo cibo tenebrescit. infirma. deformis. z stabilis fit i oĩibus. oportet ergo refici. Hinc est q mẽs vagabũda nõ habẽs cibũ discurrit z est instabilis. Peccatũ peccauit hierusalẽ propterea instabilis facta est. z ideo eiecta de paradiso vagatur z dat queq pciosa ad refocillandũ animã. Unde hec est passio miseria Unde nihil sanius nisi vt restringantur cogitationes ne vagentur in malũ. Unde Johãnes cassianus venit cũ multis ad quendã sanctũ patrẽ. z pquestus est de instabilitate cogitationis. z q in nullo poterat firmare intellectum. Et ille respõdit. si illa que nunq versata fuerãt in corde tunc cogitabãt. Respõderũt q intẽ q vix de aliquo alio cogitare

poterat. dormiēdo etiā. dicit q̄ illud erat
ꝓpter cōsuetudinē. Unde oportet assuesce/
re circa rem aliquā. que cū in mentē venerit
non sit mala. Hec autē est scriptura vbi nō
vnū sed multa inueniūtur. in quibꝫ est dele
ctatio spiritualis. et sic nō credimus ortū pa
radisi. Sed est aīa vt operās et custodiēs
et facit sibi ex ea ortū paruū in mēte delicio/
sum. In hac sola scientia est delectatio. nō
in alijs. Philosophꝰ dicit q̄ magna delecta
tio est scire q̄ diameter coste est assimeter.
Hec delectatio fit si suo modo comedat il/
lam. Egredit̄ autē de scriptura quedā lux
seu illustratio in intellectū iunctū imagina
tioni. vt nō pateat egressus sapiētie. et h̄ aspi/
ciendi intra. extra. infra. supra. Proponit ḡ
scriptura suis pullulatōnibꝫ spectacula no
bilia. vt ab intra. extra. infra. supra. ante re/
tro. dextrorsum. sinistrorsum. ex opposito ī
in gyro. e longinquo. e vicino illustrat que
sunt radicalia fidei. Illuminat ab intra p̄
interna spectaculā que sunt rationabilia fi
dei et radicalia. Spectacula ab extra per ex
empla extrinseca. de quibꝫ tota scriptura ē
plena. Si vis exemplum patientie. respice
Job Thobiā. Si magnanimitatis respi
ce Dauid cōtra Goliam. Judā machabeū
Si fidei exemplū. Abraā et Mariam cuiꝰ
fides transcēdit fidē abrae. Abraam credi/
dit posse se habere filiū de sterili sene. sꝫ ma/
ria q̄ virgo cōciperet de spiritusancto. necꝫ
concepisset nisi credidisset. Si exemplū ca
ritatis. vide Moysen qui dixit. Aut dimit
te eis notam. aut dele me de li. etc. Si exem
plum misericordie Eccl. xliiij. Hi sunt vi/
ri misericordes etc. Si de iusticia. fortitudi
ne. prudētia. mundicia. de omī virtute ho/
nesta proponit tibi exēpla. quia virtꝰ consi/
stit circa operatōes particulares. Ideo nō
sufficit regula interiꝰ directiua nisi exēpluꝫ
assit particulare. Et ideo scriptura vtrūꝗ
ponit. et de vtroꝗ dedit regulā. Prouerbi/
orum. xv. Responsio mollis frangit irā. vide
exemplū de Abigail que fregit irā Dauid.

Item illustrat a supra. docet eīm scriptu/
ra de his que sunt supra. Unde apostolus
Scimꝰ q̄ si domꝰ nostra terrena dissoluat̄
habitationē non manufactā etc. Et in do/
mo patris mei māsiones multe sunt. psal.
xxxv. Filij hominū sub vmbra alarū tuaꝝ
spera. Inebriabunt̄ ab vbertate domꝰ tue
et torrēte volup. tu. pota. eos. quoniā apud
te est fons vite. Et delectatiōes in dextera
tua vsꝗ in finem. ꝓponit ergo nobis diuina
promissa.

Item illustrat ab infra. ꝓponendo infer
ni tormenta. Ps. x. Pluet supra peccatores
laqueos ignis et sulphur et spiritꝰ ꝓcellarū.
Et pars eorū in stagno ignis et sulphuris.
Et ascendit fumꝰ tormentorꝫ in secula secu
lorum. Hec ꝓponit scriptura a principio vbi
dictum est q̄ tenebre erāt super faciē abyssi
vsꝗ ad finem. Proponit ergo interna spe/
ctacula extrinseca exēpla. celestia promissa.
inferni supplicia. Si ista tibi nō sufficiūt
si vis exire et alibi querere refectionē intelle
ctus. adhuc dicit̄ tibi. habeo alias arbores
alios fructꝰ ī quibꝫ potes refici. Illustrat
antrorsum p̄ precepta directiua. Retror/
sum p̄ districta iudicia. Dextrorsum p̄ se/
uera solatia. Sinistrorsū p̄ dulcia seu be/
nigna flagella. Oportet eīm lumen habere
ante se. Mandatū eīm lucerna est. lex lux. h̄
dirigit in celū. Unde si vis ad vitā ingredi
serua mandata. quibꝫ addunt̄ cōsilia. Hec
proponit nobis scriptura vbiꝗ. Unde in il
lo psalmo. Beati immaculati. et Legē pone
mihi dn̄e viam iustifi. tua. etc. in omī versu fit
mentio de mādatis. vel sub ratione legis. vl̄
nomine legis. vel testimonij. vel eloquij. vl̄
alicuiꝰ nominis. Unde etiā apud hebreos
omīs versus vniꝰ octonarij ab eadem litte
ra incipit. quod nō potuit seruari apd̄ nos
vt vigintidue littere respōderent vigintidu
obus octonarijs. et quilibet habet octo ver
sus. Unde Augustinꝰ turbatꝰ fuit circa tā/
tam idēptitatē. quod tamē ē est magna sentē
tia et mira varietas. Unde Augustinus se/
mel vidit vnā arborem pulcerrimā haben/
tem vigintiduos ramos. et quilibet habe/
bat octo ramunculos. et de illis gutte dul/
cissime rorabant. Et intellexit q̄ illa arbor
esset beati immaculati in via. Unde medi/
tatio legis summe necessaria est. ps. primo
Beatus vir qui nō abijt in consilio impio/
rum. sed in lege dn̄i fuit voluntas eius. Et
erit tanꝗ lignū quod plantatū est etc. Eccl.
iij. In multis operibꝫ eius ne fueris curio
sus sꝫ que p̄cepta sunt tibi illa custodi sem/
per. Item illustrat retrorsum per distri/
cta iudicia. Semper eīm fecit deꝰ districta
iudicia de transgressionibꝫ preceptorum. vt
de angelo. de Adam. de vxore sua. de Cayn
de illis luxuriosis sup quos diluuiū venit.

De superbis qui edificauerit turrim. & chananeis. de israel. Similiter nouū testamē tum plenū est iudicijs. Judiciū autē est retro. preceptū ante. Judiciū respicit pceptū Si transgrediaris. punieris. nisi sequaris lucem dirigentē. gladius pcutiet te. ps. vij. Nisi conuersi fueritis gladiū suū vibrauit. arcum suū tetendit. & parauit illum. Et in eo parauit vasa mortis. sagittas suas ardē tes effecit. Arcus iudiciū scripture. Duricia ligni vetus testamentū. Corda q̄ lignuz flectit nouū testamentuz. Judicia duriora & leuiora sunt sagitte. psalmo. xviij. Lex domini immaculata cōuertens animas. testimoniū domini fidele sapientiā pstans paruulis ... o. re. le. cor. pe. d. illu. oculos. & iudi. domi. vera iusti. &c.

Item dextrorsum illustrat per seuera solatia. Nec sine causa dicunt solatia seuera & flagella benigna. quia solatia sunt periculosa. Uide Adam. Saul. Salomon. Hieroboam idolatrā & primū angelū. quibꝫ omnibus solatia temporalia & excellētie fuerunt occasio ruine. Sunt autē occasio ruine qn̄ placent. quando autē nō placent. non se ingerūt homo. Unde christ⁹ noluit habere solatiū tēporale. quia cadent a latere tuo mille. & decem milia a dextris tuis. Plus debꝫ quis velle esse in ista parte in qua paucio res cadunt.

Item sinistrorsum per benigna flagella illustrat. Unde domin⁹ pmisit Abel iustissimū interfici. vide Noe qui cū centū annis fabricauit archam & ponebat ibi quicquid habebat. & tunc totus mūdus ipsum despiciebat. Et dico hoc q rex francie non posset hodie talem facere qui cōsiderat eaz im mensurā cubitorū geometricorū. De abraam similiter Jsaac & Jacob qui peregrinati fuerunt. & Joseph qui exaltari non poterat nisi precessisset venditio. incarceratio. et humiliatio. Uide Moysen quē deus debebat preponere toti mundo quomodo fuit humiliatus. pascebat oues p quadraginta annos vnius sacerdotis. Similiter dauid q̄ndiu fuit in tribulatione optimus pastor. & ad regnum venit per tribulationes. Et postq̄ fuit i psperitate multa peccata cōmisit. Similiter Ezechias de infirmitate valde humilis fuit. sed postea superbus in aduentu nunciorū babyloniorū. Unde helam paupercula qui non habebat ad comedendū nisi quod coru⁹ sibi ministrabat & illa paupercula. qui tamē celū claudebat. Uide sanctū Johannē baptistā qui septēz annorū existens. intrauit desertū. & ibi sup lapides iacebat. Similiter de xp̄o. de apostolis. Unde dicit Paulus. Lapidati sunt secti sunt. temptati sunt. &c. Flagella ergo sunt suauissima. Aut ergo domin⁹ flagellat aut nō. Flagellat autē omnē filium quē recipit. Probatū est hoc p particularia. ergo debet inferri vniuersaliter. Adhuc etiā habet scriptura arbores ad reficiendum.

Illustrat autē et his que sunt ex opposito. Ostendit eīn nobis acies infinitas contra nos. modo per septē duces. modo vnū bellum. modo multa. Illud bellū est ab illo die quo Michael & angeli eius pliabantur cū dracone Imminet autē nobis triplex bellum. Bellū domesticū. bellū ciuile. bellum campestre. Primū cū carne que habet multas acies. Hec ancilla semper parata est apparere sicut Eua. Unde Mich. vij Ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Item bellū ciuile est ēpta no mundi. Omnis eīn creatura est in muscipula. q̄a creature pulcritudo trahit homines. Ecclesiastes. j. Uanitas vanitatum et omnia vanitas. Quid habet homo de vniuerso labore quo laborat &c. vane & frustra fit de quo nihil relinquit. sed nihil relinquitur homini in morte. & ideo cuncta vanitas psalmo. cxviij. Auerte oculos meos ne videant vanitatē. Itē est bellū campestre hostile cū demonibꝫ qui die ac nocte infestant Modo magnificāt vt psumam⁹. Mō per psideratione sic. Mō p ꝯsideratōꝫ sanitatis. Mō faciūt hoiem iracundū. & sic dyabolicū. & sic adimpletū spū malignitatis. et. faciūt eū cadere in tristiciā & desperationē. & sic de alijs. Hec docet fugere scptura. Que eīn scia docet fugere ꝯtrarias ptātes. nulla

Itē illustrat i giro. vt nō esse fugienduz. qꝛ vndiq̄ psidia habem⁹. Habem⁹ eī ipm dn̄m & anglos circa nos. ps. xxxiij. Mōtes in circuitu ppl'i sui Uñ puero helizei clamā te ꝓpter latrones syrie q̄ volebāt eū cape. dixit Helizeus. Domie aperi oculos pueri huius. & aperuit dominus. Et ecce mons plenus quadrigis in circuitu Helysei. Jacob etiam timens fratrem suum. vidit angelos. Unde dicit. Castra dei sunt hec. Unde psalmo. xxvj. Dn̄s illuminatio mea

z salꝰ mea quē timebo. Ps. cxxiii. Nisi qz do/
minus erat in nobis. dicat nūc israel zc. vs/
qꝫ in finem. Itē illustrat e longinquo per
figuraꝝ signa. Facit aūt figuras de omībꝫ
Omnia aūt que sunt in mūdo reducunt ad
duodecim quibꝫ vtit scriptura. que sunt si/
gna longinqua i scriptura. Celestes forme
elemētares. metherologice. minerales. na/
ture germinū. natatiliū. volatiliū. gressibili
um. humana organa. humane vires. hūa/
na opera. humaneqꝫ artes. Primū ergo est
forma celestis. Vtit em̄ scriptura omnibꝫ
celis z stellis. ps. xviii. Celi enarrāt gloriaz
dei. Eccl. xliii. Altitudinis firmamētū spe/
cies celi in visione glorie. Forme elementa
res. ignea. aerea. aquea. terrea. Omnibꝫ vtit
scriptura. Nature vt nube. pluuia. rore. ni/
ue. zc. Et luminibꝫ apparētibꝫ in celo. flumi/
nibꝫ. stagnis. qbꝫ omnibꝫ vtit. Nature etiā
sunt minerales. vt septē metalla pricipalia.
vt lapis p̄ciosus. vt lapis onichinꝰ. z dein/
de nascitur aurū. z aurū terre illiꝰ optimum
est. Item etiā nature germinatio arborū.
herbaꝝ. plantaꝝ. fructuū. de germinibꝫ tra
ctat. de terre nascentibꝫ. Sunt etiā natu/
re natatilium. vt de leuiathan z piscibus.
Sunt nature volatiliū. vt de accipitre. de
aquila. de colūba. de passere. Et est magnū
mysterium. quia em̄ tria genera volatilium
ponunt in sacrificio. Loquit etiā de auibꝫ
lucifugis z de auibꝫ lucis. Item nec sine mi
sterio tria genera volatiliū offerebāt. Itē
de animali gressibili. d̄ serpente. de colubro
Quasi a facie colubri fuge peccatū. Quali/
ter pmisit deꝰ temptationē fieri p serpētem.
Item de vulpibꝫ. de capra. de porcis. d̄ cer
uo. de hinnulo. de bobꝫ. Nec sine mysterio
etiā tria genera gressibiliū offerebant z sa/
crificabant. Itē de natura hoīs z eiꝰ ptibꝫ
scriptura ptim ad deū transfert. partim ad
angelos. Unde Dyonisiꝰ ondit qd signāt
mēbra humana in angelis. Item vires ve/
getabiles. vires sensibiles. rationales. qui/
bus omībꝫ scriptura p totū vtit. Itē d̄ ope/
ribus humanis vt cōstructione domorū.
agroꝝ. mercatura. z de omībꝫ artibꝫ liberali
bus. mechanicis. Theologꝰ em̄ modo vtit
vt arismetricꝰ. modo vt astrologꝰ. modo vt
geometer. Videbis mō eū rectorē. mō me/
dicū. In hac decima cōsideratiōe est picu
lum. qz piculū est nimis lōge recedere a scri
pture domo. Puer em̄ nunqꝫ vult multū
recedere a domo. sic piculū est in scientijs.
qz tm̄ diffundat se homo p cōsideratōes ha
rum scientiaꝝ vt postea ad domū scriptu/
re redire nō possit. meliꝰ em̄ est tenere veri/
tatem qꝫ figurā. Sicut si viderē faciē tuaz
z rogarē te vt apportares speculū clarū vt
ibi viderē faciē tuaz. stulta esset ista petitio.
Sic de scripturis sanctis z figuris aliarū
scientiaꝝ. Itē illustrat p gratiaꝝ dona e vi
cino que supplēt omnia que nō habet indu
stria. Multi ei venerūt hospites ad domū
nostram. id est. ad nostrā industriā. Sed I
bis debet industria ponere terminū. Vnde
illustrat e vicino. vnde nō oportet longe ire
p re que ppe est. Describit em̄ spūssancti do
na scriptura per totū. Johis. iiii. Ihs fati/
gatus ex itinere sedebat sic super fontē. Se
quitur. Qui biberit ex aqua quā ego dabo
fiet in eo fons aque salientis in vitā eternā
aqua est noticia veritatis q̄ sitim extinguit
Vnde duplex aqua describitur. scz noticia
Una exterior de qua qui biber plus sitit.
Hec est noticia que tm̄ querit vt sciat z ibi
sistit. Alia interior que ad gustū procedit. z
interius p gratiarū dona reficit. de q̄. Qui
credit in me sicut dicit scriptura. Flumina
de ventre eiꝰ fluent aque viue. Hoc dixit d̄
spiritusancto quē accepturi erant credētes
in eum. Iste sunt aque de fontibus saluato
ris. scz noticie gratiarū reficientes animas
Iuxta hec mysteria est mysteriū ligni vite.
z mysteriū ligni scientie boni z mali. Qui ei
tantū querit noticiā. gustat de ligno boni z
mali. Et hoc signatū est Isaie. viii. Pro eo
qz abiecit populꝰ iste aquas syloe que currit
cum silentio. adducet dominꝰ super eos ra
sin zc. Vnde dicit Hieronymus. Aque sy/
loe currunt cū magno murmure. Ergo vi
detur qz intellectus aliꝰ ibi est. Aque currē/
tes cum silētio sunt sacre scripture que nisi
in silentio addisci nō possunt z ibi fit illumi
natio. In signum huiꝰ dictū est ceco. Va/
de laua in natatoria syloe. quod interpreta
tur missus. Aque em̄ iste per reuelationem
sunt. Sed oportet prius linire oculos luto
z sputo ex puluere facto. saliua. sapiētia. pul
uis caro Christi. lutum fides de mysterio
incarnatiōis. Qui aūt querūt rasin z filiū
romelie. sunt q̄ querūt exteriores scientias
Et ideo princeps assirior dominabit eis. qz
dominꝰ voluit. Et hoc notādū ē qz filij isrl
habuerūt vasa argentea egypti. sed postea

nun͞q voluit domin⁹ q̄ reuerterent̄ in egyptum. Desunt illuminatiões duodeci͞z intellectuales in paradiso mentis humāe. ita q̄ vndecima est lignū scientie boni ꝛ mali. duodecima aūt est lignū vite.

Sermo. xviij.

Qualiter intellectus ordinatur ad affectum ꝛ de fructib⁹ eoꝝ ꝛc̄.

Protulit terra herbā virentē ꝛc̄. Genes. j. Dictū est supra q̄ ille theorie reducunt̄ ad cōsiderationē duplice͞z. ad cōsiderationē successiuū tempoꝝ ꝛ sibi mutuo correspōdentium in gubernatiōe mūdi ꝛ sic intelligunt̄ p̄ semina. Cōsistunt etiā circa cōsiderationē salubriū circūspectionū vel refectionum q̄bus anima reficit̄. ꝛ sic intelligunt̄ p̄ fructus. ꝛ sic ille fruct⁹ est decorus. s̄m q̄ ipso reficitur intellect⁹. ꝛ est sapidus s̄m q̄ ipso reficitur affect⁹. s͞z hec refectio adhuc ad aliud ordinat̄. Dictū est aūt quomā intellect⁹ illustrat̄ p̄ has theorias vt vltra procedat̄ ad gustandū ei⁹ fructū. Et hoc necesse est. Qui eīm ad hoc tm̄ laborat vt sciat quid ꝛ quō loquat̄. interi⁹ vacu⁹ remanet. vt dicit Gregori⁹. ab interna deuotiōe. q̄ s̄m ap̄l̄m fiunt velut es sonās aut cimbalū tinniens p̄ma Coꝛ. xiij. Illustrat̄ autē intellectus duodecim modis vt dictū est. S͞z in quattuor modis vltimis meli⁹ dicet̄ q̄͞s diceret̄ p̄us vt idē q̄ð ponebat̄ in vndecimo loco. ponat̄ in duodecimo. Illa ꝙ quattuor q̄bo vtitur scriptura ꝛ illustrat̄ anima sunt q̄tuor ciuiū p̄sidia. qui sunt sp̄ūs hierarchici e directo. Itē hostiū certamina ex obliquo. vt patet de trib⁹ hostibus. gratiarū dona. e vicino. figurarū figura. e longinquo. Hec est illustratio vltima. quia p̄ hāc vltimā precedentes intrāt. Ad quā cōcurrunt forme celestes. elemētares. metherologice minerales. Nature gressibiliū. natatiliū. volatilium. humana mēbra. humane vires. hūana facta. humane artes. Ex quib⁹ anima assurgit in laudē dei. Et iste act⁹ est affectus. qui habet rectificare intellectū. Verū est q̄ circa ista incidit p̄iculū ligni sciētie boni et mali. vt dimisso ligno vite sc͞z suauitate affectus. anima euaget̄ circa sciētias alias. et inde m̄ elongēt̄ ne redire possit. ꝛ excludatur a delicijs paradisi. ꝛ nō gustet de ligno vite. Edere de ligno vite his illustrationib⁹. est refici vt homo nihil querat nisi intellectum veritatis. affectū pietatis. delectatiōē suauitatis. ꝛ solatiū cōtemplatiōis. S͞z quā homo horū obliuiscit̄ ꝛ delectat̄ in studio curiositatis. vult scire tm̄. ꝛ ex h̄ nascit̄ sup̄cilium vanitatis cū alios despicit. Ex quo sequitur litigiū cōtentionis. quia reputat se despectū quādo quis respondet ei. ꝛ semp̄ parat⁹ est contra illos qui resistūt ei. Et per hoc auferk̄ homini vera vita ꝛ quieta. sicut adam. vel poti⁹ mulier curiosa fuit ꝛ voluit esse sicut deus. ꝛ ideo cōsuerūt sibi perizomata. ꝛ refuderūt culpā in alium. vt Ada͞z in deū quia vxorē talē dederat sibi. mulier autē in serpentē. Debēt ergo ille illustrationes intrare in affectū. vt intellectus reficiatur ꝛ rectificet̄. In hoc orto multa deambulatio est. quia si nō placet stare in primo vade ad secundū. ꝛ sic de alijs. Et sic stipatus est malis. Canticoꝝ. ij. Fulcite me floribus. stipate me malis. P̄s. xc. Scuto circūdabit te veritas eius. Sicut intellectus ergo ordinat̄ ad affectū. ꝛ fides ē via ad caritatem. sic iste illustratiōēs transire debēt in affectū. vt intellect⁹ speculatiu⁹ fiat practicus. Oritur aūt ex his q̄ternarijs fructus triplex. Ex primis quattuor orit̄ fructus gratie. Ex medijs fruct⁹ iusticie. Ex vltimis fruct⁹ sapientie. De his fructibus Deuter. xxxiij. De benedictiōe domini terra eius. dicit̄ de Joseph. De pomis celi et roꝛe atq̄ abysso subiacēte. De pomis fructuū solis ꝛ lune. De vertice antiquoꝝ mōtium. De pomis colliū eternoꝝ. De fructibus terre et de plenitudine eius. Igitur istā triplicem fructū siue istas illustratiōēs s̄m q̄ generāt poma refectiua. s̄m q̄ iste triplex fructus est a xp̄o. Canticoꝝ. viij. Sicut malus inter ligna siluarū. sic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illi⁹ quem desiderabam sedi ꝛ fruct⁹ eius dulcis gutturi meo.

De fructu gratie scriptū ē psalmo. lxxxiiij. Domin⁹ dabit benignitatē. ꝛ terra nr̄a dabit fructū suum. De fructu iusticie in Cantic. supra. De fructu sapiētie Prouerbioꝝ. iij. Primi ꝛ purissimi fruct⁹ eius. Isti ergo fructus oriunt̄ a christo. a Joseph benedicto. qui p̄ducit poma de celo. roꝛe. abysso. subijciente sc͞z charismata gratiarū. per modum roris in corda humilia. Per poma solis ꝛ lune ꝛ vertice mōtiū ite ligit̄ eternā p̄fectē iusticie q̄ ē in h̄ q̄ hō se exerceat ad mādata

dei ip[s]i[us] da s[ecundu]m statu[m] subiecto[rum]. s. [con]stantio[n]is. co[n]
teplatio[n]is. de pomis sol[is] itelligi[tur] q[uan]tu[m] ad me
ritu[m] iusticie p[re]sidentis De pomis lune q[uan]tu[m] ad
meritu[m] iusticie subiacentis. De pomis z ver
tice montiu[m] p[er] hoc itelligi[tur] sublimitas apo/
stolico[rum] viro[rum]. qui tene[n]t vita[m] qua[m] deus de
dit in paradiso. Na[m] si homo non peccasset.
nulla fuisset agro[rum] diuisio s[ed] o[mn]ia commu
nia. Per poma colliu[m] eterno[rum]. intelligi[tur] sa/
pientia vel fruct[us] sapie[n]tie q[ue] est in [con]templati
one eterna[rum] rationu[m]. z in co[n]sideratione cele
stium spirituu[m] sublimato[rum] p[s]. lxxv. Illumi
nans tu mirabiliter a mo[n]tib[us] eternis z[c].
De fructib[us] terre q[uan]tu[m] ad co[n]sideratione[m] di/
uina[rum] co[n]descensionu[m] i[n] ordinib[us] eccl[es]iastico/
rum. De plenitudine ei[us] q[uan]tum ad [con]iunctio
nem vtriusq[ue] eccl[es]ie militantis z triu[m]phantis.
quo[d] deus posuit fine[m] ei[us] pace[m]. q[uo]d declarabit
sic flume[n] pace[m]. Sic ergo iste est fruct[us] a xp[ist]o
triplex. q[ui]a iesus. xp[istu]s. filius dei. Quia iesus
ab ip[s]o fruct[us] gratie. Quia xp[istu]s fructus iusti
cie. Quia fili[us] dei. fruct[us] sapie[n]tie. O[mn]es e[ni]m
[con]sideratio[n]es a xp[ist]o sunt z ad xp[istu]m reducun
tur. Si co[n]sideras interna spectacula lumi
num. ad xp[istu]m reduca[n]t te. Si venis ad exe[m]/
pla. summu[m] exe[m]plar omniu[m] virtutu[m] inueni
es in xp[ist]o. Si patiam co[n]sideras Job. ma/
ior est xp[ist]i patie[n]tia. Patientia[m] iob audistis.
z fine[m] d[omi]ni vidistis. Dicit ille. Stelle e[ni]m ni/
hil sunt in co[m]paratio[n]e solis. Si ad premia
eterna. hec no[n] habebim[us] nisi p[er] xp[istu]m. Johis
xvii. Hec est vita eterna vt cognosca[n]t te so/
lum z[c]. Si de torme[n]tis. Nisi man[us] domi/
ni te teneat. non liberaberis. Puer e[ni]m si ti
meat cadere in p[re]cipiciu[m]. optime se tenet ad
matre[m]. Nisi e[ni]m p[er] xp[ist]i sanguine[m] liberat[us] fue/
ris. no[n] poteris saluari. Si co[n]sideras prece
pta. hoc est p[re]ceptu[m] meu[m] vt diligatis inuice[m]
Si de iudicio. xp[istu]s iudicare habet. z hunc
libe[n]ter debem[us] velle habere iudice[m]. q[ui]a nos
diligit. vnde debem[us] sibi dicere. D[omi]ne debes
nos iudicare. sed fac vt sanguis tu[us] satisfa/
ciat p[ro] nobis. Si co[n]sideras solatia seuera i[n]
xp[ist]o. no[n] vide[n]tur p[er] illu[m] modu[m] sicut i[n] aliis s[ed] p[er]
aliu[m]. q[ui]a sibi nunq[uam] p[er]iculosa fueru[n]t. nec te[m]/
poralia solacia habuit. Miscuit e[ni]m cu[m] so/
latiis amaritudine[m]. cu[m] fruitione pena[m]. Ani
ma e[ni]m ei[us] que vnita est semp[er] diuinitati su[m]/
me delecta[tur]. z tame[n] ip[s]e miscuit amaritudi/
nem. paup[er]tate[m]. cruce[m]. z eco[n]uerso miscuit so/
latia in flagellis. in q[ui]b[us] su[m]me delectabatur.
Vn[de] hoc exe[m]plo in [con]solatione iunge[n]dus est
timor. z in tristicia iungendu[m] est solatiu[m]. ex/
emplo beati Francisci. q[ui] qua[n]do offerebat[ur]
sibi honor dicebat socio suo q[uod] ibi erant nil
lucrati. sed quando recipiebat vitup[er]ia. tu[n]c
lucrabatur. Si co[n]sideres e directo ad ciui.
um p[re]sidia. hierarcha p[ri]ncipalis christus est
Si de pugna. z angeli z sancti iuua[n]t. Vn[de]
p[s]. cxx. Leuaui oculos meos in mo[n]tes z[c].
Principalis tame[n] pugnator iesus est. P[s].
xv. Prouideba[m] d[omi]n[u]m in co[n]spectu meo semp[er]
q[uonia]m a dextris est mihi ne co[m]mouear. Item
Act. vii. Video celos ap[er]tos z[c]. Si au[tem] co[n]/
sideras hec o[mn]ia. venia[n]t de sede dei z agni.
Vidi inq[ui]t Joh. Apoc. xxii. fluuiu[m] p[ro]ceden/
tem de sede z[c]. Si co[n]sideres figura[rum] signa
o[mn]ia referu[n]t[ur] ad xp[istu]m. z etia[m] sunt obscura.
nisi solua[n]t[ur] p[er] xp[istu]m. Vn[de] o[mn]es [con]sideratio[n]es
remittu[n]t ad xp[istu]m. A xp[ist]o e[ni]m est fruct[us] gratie
quadruplicis. Stabilire a[n]i[m]am p[er] fide[m]. Sa[n]/
ctificare p[er] diuinu[m] amore[m]. Sursum ferre p[er]
spem. Inclinare p[er] diuinu[m] timore[m]. De p[ri]mo
apostol[us]. Optimu[m] est gr[ati]a stabilire cor. non
escis. Judei stabiliebant se sup[er] escas. De se/
cundo petr[us]. Propter q[uo]d succincti lumbos
me[n]tis vestre sperate in ea[m] q[ue] offert[ur] vobis z[c].
Sanctificatio e[ni]m est in eo q[uod] v[ir]tutes cogni
tiue z amatiue q[ue] sunt lumbi me[n]tis tra[n]sferu[n]
tur in deu[m]. De tertio ad Titu[m]. iii. Justifica
ti gratia ipsius heredes sum[us] s[ecundu]m spem vite
eterne. Et. i. Pet. i. Benedict[us] deus z pater
d[omi]ni nostri Jhu xp[ist]i q[ui] s[ecundu]m magna[m] misericor
diam sua[m] regenerauit nos in spem viuam
De quarto Eccl[esiastic]i. iii. Q[uan]to maior es humi/
lia te in o[mn]ib[us]. Per interna spectacula dis/
ponitur a[n]i[m]a ad p[ri]mu[m] actu[m] gratie. Qua[n]to
e[ni]m plus intelligi[tur] scriptura. tanto augetur
fides z[c]. z sic est vna refectio affectus. San
ctoru[m] exempla dispon[u]nt ad sanctificatione[m]
anime ad s[e]c[un]d[u]m actu[m] gratie. Inter omnia
que de Joseph legu[n]tur placet illud q[uod] sic fi/
delitate[m] seruauerit d[omi]no suo. cu[m] domina sua
pulcerrima esset z non co[m]miscebat[ur] sibi. Da
uid similiter cu[m] multa fecerit que moue[n]t ad
imitatione[m]. illud potissime placet q[uod] Saul
cum potuisset interficere noluit. p[ri]mo Reg.
xxiv. Qui tame[n] vt dicit Augustin[us]. nec de/
um nec homine[m] timebat. Homine[m] no[n]. quia
sopor venerat in o[mn]es. Deum no[n]. quia ille
reprobatus fuit. et Dauid s[ecundu]m veritate[m] rex
erat. z tamen ex charitate eum dimisit. z sic
in o[mn]ib[us] patrib[us] fuit hec caritas. q[uod] tu[m] si aliq[ua]n[do]
ceciderit penituerit. Vn[de] si displicet tibi casus

dauid. placeat eius pnīa. vt dicit Hierony
mus. Vñ de casu suo nullꝰ desperet. ⁊ ꝺ sta
tu suo nullꝰ ꝑsumat. Gratia aũt sursũ agẽs
habeť ꝑ spem. Quid eñ mihi est in celo ⁊ a
te q̃d volui sup terrã. ⁊ portio mea ⁊c̃. vt vel
corũ reseruet ĩ aliã patriã. Ideo qꝺ momẽ
taneũ est ⁊ leue tribulatiõis. eternũ pondus
glorie opať. Dominꝰ eñ delectatiões hab3
in dextera [illegible] Delectationes in dextera
tua vsq̃ in finẽ. Sinistra habet diuitias ⁊
glĩam ⁊ cõsolatiões tempales. Debemꝰ au
[illegible] Delectatiões in dex
tera tua dñe. Igiť ꝑmia disponũt ad terti
um actũ gratie Quarto ꝯsideratões tor
mentoꝝ inclinãt aiam ad diuinũ timorem
q2 sicut crescẽte spe crescit grã sursum ferẽs
sic crescẽte timore crescit grã inclinãs deor
sum. Sequiť de scḋo fructu sc3 iusticie. q̃
similiter habet q̃ttuor actꝰ. Primꝰ est facere
bona. secũdus fugere mala. tertiꝰ formida
re ꝓspera. quartꝰ ferre aduersa. De primis
duob9. ps. Declina a malo ⁊ fac bonũ. Ps.
Oculi dñi sup iustos. Similiter iustꝰ sem
per est pauidꝰ in ꝓsperis. Vñ. Iustꝰ depre
catur ne ruat. ⁊ si ruat vt resurgat. q2 septi
es in die cadit iustꝰ ⁊ resurgit. De q̃rto Pro
uerbioꝝ. xij. Nõ contristabit iustũ quicquid
ei acciderit. Et ibidẽ. xxviij. Iustꝰ quasi leo
ꝯfidens absq̃ terrore erit. Et Beati q̃ ꝑse
cutionẽ patiunť ꝓpter iusticiã. Et ꝓ iusticia
agonisa vsq̃ ad mortẽ. Isti fructꝰ oriuntur
ex q̃ttuor mediis ꝯsideratiõibꝫ. s. antrorsu3
retrorsum. dextrorsum. sinistrorsum. vt ꝺm
Dionisiũ aĩa moueať circulariť. recte. ⁊ cir
cumflexe. Et dic̃ Rich. q̃ quedã aues sur
sum volãt. quedã deorsum. quedã circula
riter. quedã ante ⁊c̃. Sic aĩa ꝑ istas ꝯsidera
tiones. Ex ꝑma cõsideratiõe habeť ꝑmus
actꝰ. s. facere bonũ. ꝑ directiõ3 ꝓceptoꝝ. Si
vis ad vitã ingredi serua mãdata. Cõside
ratio eñ mãdatoꝝ dei facit bonũ. ꝓceptu3
dñi rectũ est in se. Iusticia eñ nihil aliꝺ est
q̃ rectitudo. Rectitudo autẽ ꝑ se est in lege
ꝑ participationẽ in seruãte. Oportet ergo
ꝓcepta diuina cõsiderare. acceptare. amare
Si sic fecisset Adã. nõ cecidisset. ⁊ fit trans
formis ꝑ amorẽ. Ex secũda ꝯsideratõne
oriť fructꝰ iusticie. s. fugere mala. vt ꝑ iudicia
discreta. Eccĩ. vij. Ne semies mala in sulcis
iniusticie. ⁊ nõ metes ea in septuplũ. Nullꝰ
eñ vult metere zizaniã vel loliũ. Iuxta mo
dum culpe erit ⁊ plagaꝝ modꝰ. Cõsidera
tio iudicioꝝ facit fugere mala. Ex ꝯsidera
tione tertia ꝑ seuera solatia oriť fructꝰ iusti
cie. s. formidare ꝓspera. Oblatis eñ hono
ribus fugit bõ. q2 timet in culpã incidere.
Ista vicia generãt vermes. q2 in q̃libet gra
no est vermis. In grano honoꝝ elatio. In
grano diuitiaꝝ auaricia. In grano delitia
rũ cõcupiscẽtia. Fructꝰ eñ quidã sunt q̃ in
cipiũt statim vermiculari. vt cerasa ĩ italia.
Quidã sunt q̃ apparẽt optimi ⁊ tñ vermis ẽ
intꝰ. Ecõtra ꝑ dulcia flagella oriũť fructus
iusticie. Quartꝰ actꝰ iusticie est patienť fer
re aduersa. vide Iacobũ. Paulũ. Laurẽti
um. Similiť sapiẽtie fructꝰ ex q̃ttuor vltis
antitetis nasciť. Huiꝰ sunt q̃ttuor actꝰ. q̃a
sapiã est ꝯfortãs. colluctãs. ꝯtemplãs. col
laudãs. Cõfortãs in bono. Eccẽs. vij. Sa
piẽtia ꝯfortauit sapiẽtẽ sup decẽ ꝑncipes ci
uitatis. Est etiã colluctãs ꝯ malũ. Eccẽs. ix.
Melior est sapiã q̃ arma bellica. Sapie. x.
Certamẽ forte dedit illi vt vinceret ⁊ sciret
q̃m oĩm potentior est sapiã. Est etiã ꝯtẽplãs
rectũ vel sũmũ bonũ sapiã. Est eñ speciosi
or sole. Fac eñ aĩa3 gustare ⁊ vniri. Est eti
am collaudãs ex oĩbꝫ deũ. Hic fructꝰ est cõ
iunctꝰ glorie. hoc opꝰ. h̃ munꝰ. h̃ fructꝰ. Pri
mũ iusticie. scḋm grẽ. tertiũ sapiẽ. Hec inq̃
videbimꝰ. amabimꝰ. laudabimꝰ. Hi q̃ttu
or fructꝰ sapie ꝑ ordinẽ oriunť e directo. Pri
mo ꝑ auxiliũ ꝓfectua disponiť ad ꝑmũ actũ sa
pientie [illegible] castrorum.
Scḋo ꝑ hostiũ certamia ex aduerso oriť se
cundꝰ fructꝰ. s. colluctari ꝯ hostes. Q2 ho
mo q̃ñ h3 hostes tũc satis sagaciť gerit se. ⁊ i
minẽs bellũ fac̃ hoiem sagacẽ ⁊ fortẽ ⁊ sapi
entẽ. Sic inclusi mltas inueniũt vias ad
euadendũ. Vñ tẽptatio iminẽs q̃si ex obli
quo fortiorẽ reddit. Sic radiꝰ sup corpus
opacũ. densum. solidũ. postea reflexꝰ maiꝰ lu
men ⁊ calorẽ generat. vt p3 a speculo ferreo.
Siliť magis castꝰ q̃s efficiť cũ diabolꝰ forti
ter vult trahere ad luxuriã. Vnde mulier q̃
dam habuit filiã demoniacã. que vilia loq̃
batur ⁊ dixit. q̃ Franciscus magnũ malũ
faciebat eis. ⁊ q̃ bene erãt ꝯtra ipm congre
gati q̃nq̃ milia ad ipm decipiẽdu3. ⁊ frater
qui audiuit dixit beato francisco. tunc ipse
surrexit ⁊ dixit. mõ fortior sũ. Tertiꝰ fructꝰ
sapie est ꝯtemplari sũmũ bonu3 qꝺ oriť ex
cõsideratione e vicino ꝑ gratiaꝝ dona. Tã
ta eñ posset grã q̃ hõ crederet hic esse ĩ pa
radiso. Videť eñ vitaꝰ [illegible]

pau.⁹ .j. Co. ii. Sapiam loquimur inter pfectos. Et p⁹. Nob aut revelauit de⁹ p spiritũ sanctũ. Sicẽm nemo scit q̃ sunt hois. nisi spũs q̃ in illo ẽ. ita ꝛ q̃ dei sũt nõ scimus nisi spũs dei intret i nos. De q̃rto e longin/quo nob innascit collaudatio dei in omib⁊ Omes eñ creature efferũt deũ. Quid faciã Cãtabo cũ oib⁊. Grossa corda in cythara nõ bñ sonat. s; cũ alijs est ꝯsonãtia. Figu/raꝝ signa ab oib⁊ creaturis accipiunt in scriptura ad laudandũ deũ. vt p; in Laudate dñm de cel. ꝛ in Bñdicite oia opa dñi dño a sũmo vsq; deorsum sic hõ deũ videns. in omib⁊ deũ gustãs. in oib⁊ trib⁊ virib⁊ suis. Ps. ciij. Jocũdũ sit ei eloquiũ meũ. ego vo delectabor in dño. Vñ. Delectasti me dñe in factura tua. ꝛ magnificabo eũ i laude. sic in omib⁊ h; gustũ ꝛ refectiõ; intellect⁹ ꝛ affectus. Ex his omib⁊ fructib⁊ surgat fruct⁹ amoris ꝛ charitatis q̃ intẽdit in oib⁊ Ois eñ scriptura ordinat ad charitatẽ. Vi. xij. fructus ordinãt ꝛ ascẽdũt ad charitatẽ. Descẽdendo aũt a charitate fluũt charismata. xij. q̃ sunt fruct⁹ spũs q̃s ponit aplus Gal. v. Fruct⁹ aũt spũs est charitas. gaudiu;. pax sapia. longanimitas. bonitas. benignitas. mãsuetudo. fides. modestia. ꝯtinẽtia. castitas. Gr̃a eñ ꝛ iusticia ꝛ sapia nõ pñt eẽ sine charitate v̾a. Fruct⁹ d̾r a frui. Frui aũt est inherere alicui rei ꝓpter seipam. Vñ nec iusticia nec nũciare futura nec scire mysteria sine charitate ꝓsunt. Et h sentiũt omes doctores ꝛ sancti. S; ecce vna vetula q̃ hab; modicũ ortũ. ꝛ q: solã charitatẽ h;. meliorẽ fructũ h; q̃z vn⁹ magn⁹ mgr̃ q̃ h; maximũ ortũ. ꝛ scit mysteria ꝛ naturas reꝝ sine charitate. Sufficiẽtia eñ boꝝ duodecim sumit p hũc modũ. Quattuor sũt diligẽda in charitate q̃b⁊ fruimur. deo. meipso in deo. ꝓximo in deo. corpe meo in deo. Deo autẽ fruor qñ in deo ꝗescο p amorẽ. delector p gaudiũ. vnior p pacem. Et h tria ordinata sunt. q: vbi ẽ pax. necesse est vt sit gaudium ꝛ vbi gaudiũ. necesse est vt sit q̃es. Secũdo fruor meipo in deo. Aia aũt mea fruor qñ illã possideo. q: si trãsit res in possessiõ; alteri⁹. fructũ nõ habeo. Tũc aũt possideo. qñ patiẽter possum ferre aduersa. Vñ. In patiẽtia v̾a possidebitis aias vestras. Patienter aũt ferre aduersa nõ debet esse a casu vel fortuna. s; intuitu mercedis. ꝛ hoc est expectare mercedẽ p longanimitatem. Et tertium est ꝯdonare iniuriã ꝛ offensam per bonitatẽ. Et sic hec tria sunt p patiam. longanimitatẽ. bonitatẽ. Patiẽtia est aduersa tolerãdo. Lõganimitas expectãdo mercedem ex oib⁊ tribulatiõib⁊. Bonitas liberaliter ꝯdonãdo. Qñ est charitas patiẽs. longanimis. bona. tũc inundatiões maris q̃si lac sugit. Sic Laurenti⁹ carbonib⁊ q̃si flo/rib⁊ ꝛc. Hi fruct⁹ sunt in spiritu nõ in carne Vñ Jacob⁊. Oẽ gaudiũ existimate ꝛc.

Tertio ꝓximo fruimur in deo. qñ habemus charitatẽ ad ꝓximũ. Et h tripl'r. Benigne in aia ꝛ in corde. Mãsuete in ꝯtubernio. Fideliter in v̾bo vel signo. Cor benignũ habeo qñ q̃cq̃d boni habet ꝓximus I meũ bonũ refero. Sil'r mansuetudo est q̃ hominẽ facit familiarẽ ꝛ socialẽ. Aliqui homines valde sunt boni. ꝛ tñ valde sũt duri i signis. q̃ homo nõ auderet eis apparere. s; qñ homo familiarẽ se reddit. tũc est mãsuetus Sil'r fiducia e multũ facit amabilem q: cõtinuat amiciciã. Et h facit cõfidere de hoie mag; in v̾bo q̃z in corde. q: affect⁹ ẽ variabilis. Quarto fruor corpe meo i deo. ꝛ h qñ mundũ seruo corp⁹ meũ. ꝛ est qñ seruatur modestia in gustu. ꝯtinentia in tactu castitas in om. b⁊ sensib⁊. In gustu ꝓncipl'r notat modestia ꝛc. Corpa luxuriosorũ. gulosoꝝ. incõtinentiũ. nõ sunt in pace sepulta. Sic ḡ descẽdẽdo ex charitate q̃ est vnguẽtum fluẽs a capite in barbã. A barba vsq; ad orã vestimẽti fit fruitio dei. Sic ḡ sunt duodecim illustratões ascẽdẽdo ad charitatẽ. sic sunt duodecim fruct⁹ descẽdendo a charitate. Hoc est illud Apoc. xxij. q̃ d̾r ex vtraq; pte fluminis esse lignũ vite afferẽs fructus. xij. p duodecim menses. Ab vna pte fluminis fruct⁹ intellectuales. ab altera affectuales Ab vna pte fruct⁹ ascẽdẽtes. ab altera fruct⁹ descẽdentes. Iste ḡ est fructus scripturarum scilic; charitas. Per hanc sunt mysteria intelligẽ. ic. theorie. Unde Apoc. xxij. Beati qui lauant vestimenta sua vt intrent p portã ciuitatis. Foris autẽ canes ꝛ venefici. sc; a cõtemplatione scripture alieni. Et dicebat. Imaginor illas duodecim illustrationes primas ascendentes que fluunt a deo. ꝛ ad deum terminãtur. ꝛ currũt per totã scripturam. sicut duodecim arculos. vt in quamcũq; anima intret, inueniat siluam arborum. et amenitatem fructuum.

Sermo.xix.

De modo studendi in sacra scriptura et
pficiendi ꝛ de theorijs sacre scripture.

Produxit terra her
bam ꝛc. Dictū est de fructib⁹ sacre
scripture. Et ad hos fruct⁹ inuitat
nos sapiētia eterna Eccl.xxiiij. Ego q̄si vi
tis fructificaui suauitatem odoris. ꝛ flores
mei fruct⁹ honoris ꝛ gratie. Trāsite ad me
oēs qui cōcupiscitis me. ꝛ a generatiōib⁹
meis adimplemini. Si voluerim⁹ trāsire
oportet nos esse filios israel. q̄ trāsierūt egi
ptum. sʒ egiptij etiā trāsierūt ꝛ submersi sūt
Illi aūt trāseūt egyptū vere qui totū suum
studiū ponūt q̄liter a vanitatib⁹ trāseant i
regionē veritat̄. A veritate in vanitatē trā
siuit adā. ps.xxxviij. Verūtn̄ in imagine p
trāsit hō. sʒ ꝛ frus. ꝛc. Thesaurisat ꝛ igno. ꝛc.
Mane sicut herba trāseat. mane flo. ꝛ trāse
at vespere decidat induret ꝛ arescat. Qn̄ er
go amat̄ cōmutabile bonū. transitoriū. va
num. tūc homo trāsit ꝛc. Et hūc transitū re
probat sapiētia. Hic transit⁹ facit oē ma
lum. Sic trāsiuit lucifer cui dictū est. Isa.
xiiij. Verūtamē ad infernū detraheris. Ad
quē p̄mo piect⁹ est p culpā. Scdo p iudici
um. Sic etiā fecit adā i postq̄ deseruerat li
gni vite ablcōdit se. Vidit eī se nudū ab
oībus habitib⁹ bonis. ꝓpter qd abiect⁹ est
de padiso. Sapiā ḡ ꝛ charitas sunt princi
pales fruct⁹ quib⁹ p̄ncipalit̄ est ꝯtraria va
nitas. In cātic̄ exp̄mit̄ sapiā amorosa. Nō
eī potest q̄s discedere a falso ꝛ accedere ve
rum ex amore nisi elōget a vanitate. Et idō
Eccs p̄cedit hūc librū. vbi ostēdit vanitatē
cū dicit. Vanitas vanitatū ꝛ oīa vanitas
Hec ꝓpositio vera est. ꝛ probat̄ in toto libro
Oportet ḡ trāsire ab oīb⁹ vanitatib⁹ ad ve
ritatē vt n̄ sit delectatio nisi i solo dō. Quō
aūt trāseundū est. volūt oēs esse ꝛ sapiētes ꝛ
sciētes. Sed scio q̄ mulier decipit virum.
Sapiētia aūt est supra tāq̄ nobilis. sed sci
entia infra. Et videt̄ homini pulcra. ꝛ ideo
volūt sibi eā cōiungi. ꝛ inclinat̄ aīa ad sēsibi
lia ꝛ sensibilia ꝛ vult eā cognoscere ꝛ cogita
re ꝛ expiri ꝛ p ꝯsequens vniri. Et ita euane
scit vt Salomon q̄ voluit oīa scire ꝛ dispu
tauit a cedro q̄ est in libano vsq̄ ad ysopū.
ꝛ oblit⁹ est p̄ncipijs. ꝛ ideo est factus van⁹. ꝛ
oblitus est sui. Nō simus in hac parte socij
Salomonis sʒ Dauid patris sui quia nō

est secut⁹ transit⁹ a sciētia ad sapiam. opor
tet ḡ mediū ponere. s. sanctitatē. Transitus
autē est exercitiū. exercitatio a studio sciētie
ad studiū sanctitatis. ꝛ a studio sanctitatis
ad studiū sapiētie. De q̄b⁹ ps.cxviij. Boni
tatē ꝛ disciplinā ꝛ sciam doce me. Incipit a
summo. q2 vellet gustare q̄ bon⁹ ꝛ suauis ē
dn̄s. Ad sapiam aūt puenire nō potest nisi
p disciplinā. Nō est ḡ p̄ferendū vltimū pri
mo. Mal⁹ esset mercator q̄ stannū p̄eligeret
auro. Qui nō p̄fert sciētie sanctitatē nunq̄
p̄ficiet. Aug⁹. dicit de ciuitate dei. q̄ an
geli boni sunt sp̄us. Hi eīn dicunt̄ angeli.
scʒ nūcij q2 de humilitate gaudēt. Spirit⁹
neq̄ vocant̄ demones. i. sciētes. q2 ab illius
statu volūt nomiari. Sed verendū est qd
dicit Job de behemoth. Sternet sibi aurū
quasi lutū. Per sciam eī est tēptatio facilis
ad ruinā. Unde. Eritis sicut dij scientes bo
nū ꝛ malū. Unde q̄dā suprema nature vo
lunt ꝑscrutari sicut de ꝯtingētib⁹. Beatus
Bern. dic̄ de ḡdib⁹ supbie. q̄ p̄mū viciū est
curiositas. p qd lucifer cecidit. Per hoc eti
am Adā cecidit. Apparet⁹ igit̄ scie modic⁹
dus est. ꝛ p̄ferēda est ei sapiētia ꝛ sanctitas.
Qualiter ḡ studendū est sciētie ꝛ sanctitati
ꝛ sapiētie. Oportet scire vt de fructib⁹ sapiē
tie habeat̄ ꝛ p portas ciuitatis possim⁹ in
troire. Ecclesiastes. x. Labor stultorū p̄det
eos qui nesciūt in vrbē pgere. hoc ē. qui ne
sciunt studere in q̄b⁹ oportet. In genesi dr̄
q̄ creauit de⁹ hominē ꝛ posuit in padiso vt
operaret̄ ꝛ custodiret illū. Oportet operari
in sacra scriptura ꝛ exercitari intellectum.
Sed multos īueni exercitātes corp⁹. pau
cos ingeniū Hec exercitatio est spiritus ad
pietatem. Prouerbioꝝ.xxiiij. Per agrū ho
minis pigri trāsitu ꝛ per vineā. ꝛ ecce totū
repleuerāt vrtice ꝛ spine. Hoc fit quādo ho
mo habet bonā dispositionē ꝛ non exercet
eam. sed crescūt ibi vrtice malignitatis. spi
ne cupiditatis. Maceria lapidū virtutū
destruit̄ propter dissipationē cogitationū.
Prouerbio.xxiiij. Prepara foris opus tu
um. ꝛ diligenter exerce agrū tuum.

Modus studendi debet habere quat
tuor conditiones. scilicet Ordinē Assidu
itatem. Complacētiam. Commensurati
onem. Ordo diuersimode traditur a di
uersis. Sʒ oportet ordinate procedere. nō
vt de primo faciant posteri⁹. vel econuerso
st ḡ q̄tuor genera scriptuꝝ circa q̄ oʒ ordīare

procedere ⁊ exerceri. Primi libri sunt sacre
scripture. In testamēto veteri fm Hieroni
mū.xxij.libri. In nouo testamēto octo sunt.
Scdi libri sūt originalia sanctoꝝ. Tertij sen
tentie mgroꝝ. Quarti doctrinaꝝ mūdia li/
um siue phoꝝ. Qui ḡ vult discere quat sciēti
am in fonte.qꝛ apud phos nō est sciētia ad
dandū remissionē pctōꝝ.nec apud sūmas
mgroꝝ.qꝛ illi ab originalib extraxerūt. Ori
ginalia aūt a sacra scptura. Vñ dic Aug. q
ipe decipi pōt ⁊ aliq. Sꝫ ibi est fides danda
vbi nō potest esse deceptio. Et h dicit Dioni
sius de diuinis noib q nihil assumēdū est
nisi qđ ex eloquijs ⁊c. Studere dꝫ xpi di/
scipul9 in sacra scptura sicut pueri primo addi
scunt A.b.c.d.⁊c. ⁊ postea syllabicare. ⁊ po/
stea legere. ⁊ postea qd significet ps. Sic i
sacra scriptura sēpe pmo qs debet studere
in textu ⁊ ipm hre in pmptu. ⁊ itelligere qđ
dr p nomē nō solū sicut iudei q se tēdūt ad
lrālē sensum. Tota scptura ē qsi vna cytha
ra. Et sicuti corda p se nō facit armoniā. sꝫ
cū alijs. sic vn9 loc9 scpture depēdet ab alio
imo vnū locū respiciūt mille loca. Notā/
dum q qn xps fecit miraculū de cōuersiōe
aque in vinū nō statim dixit. fiat vinū. vl fe/
cit de nihilo. sꝫ voluit vt ministri implerent
ydrias aq. vt dic Grego. ad lrām. Quare
sic fecerit nō potest reddi. Sꝫ fm spūalē in
telligētiā reddi pōt rō. qꝛ spūssanct9 nō dat
spūalem itelligētiā nisi hō impleat ydrias.
scꝫ capacitatē suā aq. s. noticia lrālis sensus
⁊ tūc esse pōt q de9 cōuertit aquā (sensus lrāl).
in vinū spūalis intelligētie. ꝓpter h paulus
fuit ał9. qꝛ ipe didicerat legē ad pedes Ga
malielis. Vñ q scripturā hꝫ potēs est cum
eloquijs ⁊ etiā in venusto fmone. Vñ bea
tus Bern. parꝫ sciebat. sꝫ qꝛ i scptura multū
studuit. iō locut9 est elegātissime. Primum
igit est q hō habeat scpturā nō sicut iudei qui
solū vult corticē. Vñ qdā iude9 semel legit
illud caplm Isa.liij. Dñe qs credidit audi
tui nro ⁊c. ⁊ legebat ad lrām ⁊ nō potuit ha
bere ꝯcordātiā vt sensum faceret. ⁊ iō proie
cit libꝝ ad terrā. imp̄cans vt de9 ꝯfunderet
Isaiā. qꝛ nō poterat stare qđ dicebat. Ad
hāc aūt intelligētiā nō potest hō puenire p
se sꝫ p alios qb de9 reuelauit. s. p originalia
sanctoꝝ. vt Aug. Hiero. ⁊c. Oportet ḡ cur
rere ad originalia sctōꝝ. Sꝫ qꝛ ista sūt dif/
ficilima. iō necesse sunt sūme mgroꝝ in qb
elucidant difficultates. Sꝫ cauendū est ð

multitudine scriptoꝝ. Secūdo qꝛ ista scripta
adducūt phoꝝ vba. necesse ē q homo sciat
vel supponat. Est ḡ piculū descēdere ad ori/
ginalia. qꝛ pulcer fmo est originaliū. Ser/
mo aūt scripture nō ponit sermonē ita pul
crū. Vñ Aug9. si tu dimittis scpturā ⁊ in li
bris suis studeas. p bono nō habet. sic nec
paul9 nomē illoꝝ q noīe pauli baptisant.
Sacra scriptura in magna cautela legen/
da est. Mai9 aūt piculū est descēdere ad sū
mas mgroꝝ. qꝛ aliqñ magn9 est in eis error
⁊ credūt se hre ⁊ intelligere originalia et nō
intelligūt. imo eis ꝯtradicūt. Vñ sic fatu9
esset q vellet sp imorari circa tractat9 ⁊ nūqꝫ
accedere ad textū. sic est de sūmis mgroꝝ.
In his aūt hō debet cauere vt sp adhereat
vie magis cōmuni. Descēdere aūt ad phum
est maximū piculū. Isa.viij. Pro eo q abie
cit pplus iste aqs syloe q currūt cum silentio
assumpsit magis rasin ⁊ filiū romelie ⁊c. Nō
ampli9 reuertēdū est in egyptū. Notādū
de Hieronimo q post studiū ciceronis nō
habebat saporē. iđo flagellat9 fuit añ tribu
nal. h aūt ꝓpter nos factū est. vt mgri caue/
re debeāt ne nimis cōmendēt ⁊ apprecient
dicta phoꝝ. Ne hac rōne plus reuertat in
egyptū. vt exēplo eoꝝ dimittāt aqs syloe in
qb est sūma pfectio. ⁊ vadāt ad aqs phoꝝ
in qb est piculosa deceptio. Signatū fuit
h in gedeone. vbi illi q pbati fuerāt ad aqs
q scꝫ lambuerūt sicut canes. pugnauerūt et vi/
cerūt. ⁊ illi q flexo poblite ⁊ curuati biberūt
reuersi sunt. Sꝫ vincētib darc sunt tube ⁊
lagene ac lucerne. Cū clāgore buccine ⁊ cō/
plosione lagenaꝝ vicerūt. Isti sūt pdicato/
res q clangūt in pdicatiōe buccina. Lage/
ne sunt exēpla. lāpades sunt miracula. Qui
eni p veritate sūt mortui. miracul coruscā
uerūt ⁊ fugauerūt hostes. Isti aūt q bibūt
lingua ⁊ lambūt attrahēdo sicut canes q lin/
gua aquā hauriūt. isti sūt q de phia parū su/
munt. sꝫ isti sunt q flexo poblite bibūt q to/
taliter se ibi incuruāt. ⁊ illi curuant ad erro
res infinitos. ⁊ inde fouet fomentū erroꝝ.
Quieuit ciuitas donec fermētaret totū Et
fouet oua aspidū ⁊ qđ ꝯfotū fuerit erūpat
in regulū. Nota de btō Frācisco q pdi/
cabat soldano. Cui dixit soldan9 q dispu/
taret cū sacerdotib suis. Et ille dixit q fm
rōnē de fide disputari nō poterat. qꝛ sup ra
tionē est nec p scpturā qꝛ illā nō reciperent
illi. sꝫ fieret ignis ⁊ ipe ⁊ illi intrarēt. Nō enī

tantū miscendū est d aq̄ phie in vinū sacre
scripture q vinū fiat aq̄. h̄ em̄ pessimū mira
culū esset. Et legim⁹ q xp̄s de aqua fecit vi
nū. sʒ nō ecōuerso. In eccl'ia p̄mitiua etiā li
bros phie cōburebāt. vt Dyonisi⁹. Nō em̄
panes i lapides cōmutari debent. Est g̊ or
do vt p̄us studeat hō in scptura sacra q̄tū
ad l'ralē sensum. Post i originalib⁹. ⁊ ista sb
ijciat sacre scripture sil'r in scriptis mgr̄orū
⁊ in scripturꝭ phoꝝ. sʒ trāseūdo ⁊ furādo. q̄/
si ibi nō pmanēdū. Quid lucrata fuit rach/
el q furata fuit idola. tm̄ fuit lucrata q mē
tita fuit ⁊ simulauit infirmitatē. ⁊ sedit desu
per. sic qn̄ quaterni phoꝝ abscōdunt. Aque
em̄ nostre nō debēt descēdere ad mare mor
tuū. sʒ in suā p̄mā originē. Scd̄o oportʒ
habere assiduitatē. Impedimētū em̄ maxi
mū lectio vagabūda q̄si placēs modo hoc
mō illud. mō legere. mō aliud facere. Va/
gatio exterior signū est vagatiōis aīe. ⁊ iō
talis nō potest pficere. qr nō figit in memo
ria. sic ponit exemplū Grego. Qn̄ hō vidit
faciē hoīs semel nō ita pfecte postea cogno
scit. sʒ qn̄ frequēter vidit. postea cognoscet.
Sic de sacra scptura. qr p̄mo faciē obscurā
habet postea qn̄ frequenter videt. efficit fa/
miliaris. Tertio oportet hr̄e cōplacētiā
sicut em̄ de⁹ pporcionauit gustū ⁊ cibum. qr
cib⁹ dat saporē gustui q̄ habet vim discreti
uā. ⁊ ex his duob⁹ cib⁹ incorpat. sic p̄mo oʒ
sumere scripturā. postea masticare deinde
incorpare. Ad q̄d homo bibet aquā turbi/
dam. Quid tibi i via egypti vt bibas aquā
turbidā. sʒ bibe aquā salutarē sapie. No
ta q aīal qd̄ nō ruminat. immūdū est. Ru/
minatio em̄ fit in eo q aīal habet duos ven
tres. accipit cibū ad os. ⁊ totū ruminat. ⁊ p/
tritū i aliū ventrē vlteriorē pijcit. Ps̄. cxviij.
Q̄ dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua sup mel
ori meo. Nō diligas meretricē ⁊ dimittas
spōsam tuā. Sap. viij. Hāc amaui ⁊ exqui/
siui eā. Nō accipias glādes ⁊ siliquas por/
coꝝ ⁊ suspēdaris cū absolon p capillos. scʒ
affect⁹ tuos. Doctrine seculares sunt quer/
cus alte. pceres. inflexibiles. Noli comedere
pepones egypti ⁊ porros ⁊ allea. sʒ māna d
celo. Sʒ nō nauseas super cibo isto. nō sis
carnal' sicut filij isrl'. ⁊ hi nō inueniebāt nisi
vnū saporē. sʒ alij spūales inueniebāt oēm
saporē suauitatꝭ. Quartū est cōmensura
tio. vt nō pl' sapere q̄ᵽ oportet. Md inueni/
sti comede qd̄ tibi sufficit ne forte saciat⁹ euo

mas illud. Ne pl⁹ te extēdas q̄ᵽ ingeniū tu/
um pōt ascēdere. nec infra maneas. Videt
in designatiōib⁹ hui⁹ vt dic Dyonisi⁹. Se/
raph medijs volabāt alis vt nec sistat hō i/
fra q̄ᵽ pōt. nec ascēdat supra illud qd̄ potest
Sic illi q̄ cantāt vltra vires nunq̄ᵽ bonaʒ
faciūt armoniā vt dic Aug⁹. Illi q̄ nō ordi
nant studiū. sunt sicut pulli equoꝝ q̄ modo
currūt huc. mō illuc. sʒ iumentū plano pas/
su vadit. Tm̄ pficit vn⁹ dur⁹ dūmodo ordi
naret studiū suū sic ingeniosus ⁊ inordina/
te studēs. Qui aūt vult in h̄ studio pficere.
oportet q habeat sanctitatē vt possit stude/
re ad vitā timoratā. impollutā. religiosam.
edificatoriā. Primo. hec est vita sanctoꝝ ti/
morata. vt in his q̄ agit sp timeat. siue va/
dens ad missas siue ad mēsam. siue stās. si/
ue sedēs. qr in oīb⁹ pōt esse pctm̄. Job. ix.
Verebar oīa opa mea. sciēs q nō parceres
delinquē. Optimū signū est timor ⁊ pessi/
mū est audacia. qr talis nunq̄ᵽ corrigitur.

Scd̄o vita impollutā. q totū faciat ppt
amorē dei. nō pter amorē alicui⁹ rei. qr oīs
amor suspect⁹ est nisi sbi dei. Vn̄ dic Aug⁹.
⁊ Bern̄. in quadā ep'la ad quēdā monachū
Q̄ dilectio apl'oꝝ in corpe xp̄i impediebat
aduentū spūssct̄i. q̄d v̊o de amore creatura
rū. Ps̄. Renuit ꝯsolari aīa mea ⁊c. Custo
di me dn̄e vt pupillā oculi. Pupilla nō bn̄
custodit munda qn̄ est vapor vl' puluis vel
humor i ea. Tertio q sit vita religiosa clau
sa sicut maceria vinee. sic oportet q hō faci
at sibi refectionē gustui lingue. Sane si q̄s
putat se religiosum esse nō refrenās linguā
suā ⁊c. Sepi aures tuas spinis. Vita nr̄a
nō debet esse data loq̄lis sed lachrymis.

Quarto q sit vita edificatoria proximi. vt
sit parat⁹ oēs edificare. ⁊ doleat si quis ex
ip̄o scandalizat. ⁊ dʒ cauere damna alteri⁹.
qr si ego sol⁹ vellē comedere ⁊ alij ieiunarent.
male factū esset. Et iste est fruct⁹ alioꝝ. Itē
sequit ex his scʒ ex scīa ⁊ sanctitate studium
sapie. qd̄ ꝯsistit in q̄ttuor q̄ sunt necessaria. s.
recognitio internoꝝ ⁊ externoꝝ defectuuʒ.
Vn̄ in frōte appollinis scriptū erat. Reco/
gnosce teip̄m. qr sine h̄ impossibile est deue
nire ad sapiam. Vn̄ q̄to sapiēs plus pficit
tāto pl⁹ se despicit. Vn̄ mal⁹ mercator est q̄
se decipit. qd̄ fac q̄ se appciat pl⁹ q̄ᵽ vʒ. sʒ alios
appreciari ⁊ se despicere h̄ est p̄ncipalissimū
studiū sapie. vt sibi pſuadeat hō suos defe/
ctus. ⁊ fiat humilis in oculis suis. Secū

dum studiū est castigatio passionū. que sūt septē affectiões aīe. quattuor pncipales et tres annexe. s. timor. dolor. spes. gaudiū. desideriū. verecūdia. odiū. In oībus his contingit excedere. Puer eñ qñ nimis clamat cōpescit. sic hō censura q̄dā iudiciali debet domare et restringere hmōi passiones. Ut qñ venit dolor dicat sibi. sta in pace. et sic de aliis. et pcertim debet deserere istas pncipales et pueriles affectiões. Pueri eñ insecutores sunt passionū. Maledict⁹ eñ puer centū annoꝝ. Tertiū studiū est ordinatio cogitationū. Uñ. Stult⁹ p fenestrā p̄spicit in domū proximi. Et hec ē maior difficultas ordinare fantasmata nr̄a. vt qñ sum⁹ in ecclesia. nil cogitem⁹ nisi de officio nr̄o. et sic de aliis. et necessario oportet ordinare has cogitatiões ad h̄ q spūs sanct⁹ intret p sapientiā. qr spūs sapiētie discipline effugiet fictū. et aufert se a cogitatiōibus q̄ sunt sine intellectu. Jō oportet hr̄e certas materias circa quas nos exerceam⁹. Quartū studiū est desideriū sursum actio. h̄ facit alia studia valere et posteriora obliuisci. Extēdam⁹ nos etc. Sapiētis oculi in capite ei⁹. Cor sapientis in dextera ei⁹. Hoc studiū sapientis. vt nō declinet studiū nostrū nisi ad deū q̄ est totus desiderabil. Hec q̄ttuor sunt difficillima nisi habeant pma studia. et cū his sunt facilima. Uñ facile est tūc hr̄e dominiū sup passiones. Ut dr̄ de quodā ph̄o qui dixit seruo suo. qm̄ te affligerē si nō essem irat⁹.

Sermo. xx.

De ɔtemplatiōe q̄ fit p modū diuersum ideo soli et lune et stellis cōparat. Ac de visione intelligētie p ɔtemplationem suspense.

Cōsideratio quarta

Dixit quoqꝫ de⁹ Fiāt lumiaria in firmamēto celi. et sint i signa et tpa et dies et annos et diuidāt diē ac noctē. Et fecit de⁹ duo magna lumiaria. Lumiare mai⁹ vt p̄esset diei Lumiare min⁹ vt p̄esset nocti et stellas. Et posuit illas i firmamēto. et vidit de⁹ q esset bonū et factū est vespe et mane dies quart⁹.

Dictū est supra q de⁹ dedit Danieli intelligentiā oīm visionū. Ex occasiōe huius distincte sex visiones correspondent opibus sex dierū. Nūc dicēdū est de q̄rta. s. specie intelligētie siue visione p ɔtemplationē suspēse. Sed intelligēdū q hāc visionē null⁹ habꝫ nisi sit vir desideriorꝫ. nec potest eā hr̄e nisi p magnū desideriū. Uñ ps. xxxiii. Gustate et videte qm̄ suauis est dn̄s. Primo dic. gustate. Gust⁹ eñ suauis nō est nisi pcedat appetitus gustabilis ad gustabile suscipiendum. Hec aūt intelligētia suspēsa debet intelligi p opus quarte diei. in q̄ luminaria facta sunt Anima aūt illa sola p ɔtemplationē suspēsa est q̄ habet solē et lunā et stellas in firmamento suo. Cōsidera. Si modo nō esset sol et luna et stelle in firmamēto. q̄d esset mūd⁹. nō esset nisi quedā massa tenebrosa et horribil. Sic est de aīa. Que nō habet grām ɔtēplationis est sic firmamētū sine luminaribus. sꝫ q̄ habet. est firmamētū ornatū luminibus. Et sic differt celū nō habēs luminaria a celo habēte. sic aīa nō habēs ab aīa disposita ad h̄. vñ differt sicut angel⁹ a bestia. Bestialis est hō carēs his et habēs faciē ad terrā sicut aīal. Sꝫ plen⁹ luminibus est tot⁹ angelicus. In q̄rto die fecit de⁹ solē et lunam et stellas. Et h̄ visio est pncipaliter circa tria. Circa lucu lētā ɔsiderationē celestis monarchie. Circa luculentā ɔsiderationē militātis eccl̄ie. Circa luculentā ɔsiderationē mentis humane hierarchizate. Nisi eñ speculet sūmam monarchiā et ɔtueat descēsum eccl̄ie militātis ab ea. et suā ipsi⁹ hierarchie adornationē. nunq̄ erit ɔtēplatiua. Et tūc habebit lucē solarē. lunarē. stellarē. Prima cōsideratio cōparat luci solari. Secunda luci lunari. Tertia stellari. Hec aīa est felix que se cōtuet ornatā et cōformē illi hierusalem. et hierarchiā illustratā. s. angelicā. et hierarchiam illustrantē. s. diuinū pncipatū. psonarū luculentā distinctionē. Ergo ɔsideratio celestis monarchie assimilat luci solari. Propter triplicē rōnem. ꝓpter fulgorē puritatis pcipue. ꝓpter fulgorē limpiditatꝭ pclare. propter fulgorē illuminatiōis viuifice. Hec mahꝫ illa ɔsideratio rōne pme. et est sūme dignitatis et excellētie. q̄ habet puritatē. et elongatur ab omi fece corruptiōis. De illa puritate. Sicut sol oriēs in altissimis dei. sic mulieris bone spēs in ornamētum domus sue Hec ɔuenit eterne sapiētie et mētī. eterna sapiētia illustrate. Est eñ sicut sol pura. qr sol nō est altior omibus planetis localiter sed sol dr̄ altissim⁹ rōne altissime puritatꝭ. actiuitatis. et luminositatꝭ. Uñ est sm̄ Isidorꝫ sol q̄si solus lucēs. Hec sapiētia est eterna. q̄ vbiqꝫ attingit ꝓpter suā munditiā. Cōparatur

aūt mulieri bone nō ꝓpter aliqđ fedū ſʒ rōe
fecūditatis ad ꝯcipiendū ꝓducendū. parien
dū. q̄ quid eſt de vniuerſitate legū ⁊ exēpla
riū. Om̄es eīn rōnes ꝯcipiunt ab eterno ī
vulua eterne ſapie ſeu vtero. ⁊ maxime ꝑde
ſtinatōis. Vn̄ qꝛ ab eterno rōnes ꝑdeſtina
tiōis ꝯcepit nō poteſt nos n̄ diligere. ⁊ ſicut
ab eterno ꝯcepit. ſic in tpe ꝓduxit ſiue pepe
rit ⁊ poſtea in carne patiēdo ꝑturiuit. Et q̄
poteſt h̄ intelligere. intelligit ⁊ hʒ altiſſimā
ꝯtēplationē. Eſt ḡ hec ꝯſideratio [illegible] pu
[illegible] puriſſimū aūt qꝛ ſimpliciſſimū ſim
pliciſſimū aūt qꝛ ſumme vnū. Jō dr̄ iſrael
viro cōtēplatiuo. Audi iſrael dn̄s deꝰ tuus
vnꝰ eſt. [illegible] aīa ꝯtēplatiua intelligit ꝑ mu
lierē illā. Et dicunt aīe ꝯtēplatiue filie hie
rusalē. qꝛ formoſe ⁊ fecūde. Et formoſitas ē
fecūditas. qꝛ q̄to plꝰ ꝯcipiūt lumina. tāto
formoſiores ſunt. Vn̄. Beati mūdo corde
qm̄ ipi deū videbūt. Vn̄ ꝑ puritatē nō rati
onē oportet nos introire in ꝯtemplationē.
Et iō cū ſimplicibꝫ ſermocinatio eiꝰ. q̄ hn̄t
mētes puras nō excecatas ꝓpter maliciā ſu
peruenientē. Aīme ḡ q̄ ſunt formoſe ⁊ fecun
de dicunt filie hierl'm. ⁊ intelligunt ꝑ ſolem
rōne formoſitatꝫ. ꝑ mulierē rōne fecūditatꝫ

Secūdo ſoli cōparat ꝓpter fulgorē lim
piditatꝫ ꝯclare. vbi maior fulgor. ibi maior
claritas ⁊ limpiditas. Eccl'i. [illegible]. Sol illu
minās ꝑ omnia reſpexit. ⁊ glīa dn̄i plenū eſt
opus eiꝰ. Vn̄ Grego. Quid eſt qđ nō vide
ant q̄ videntē oīa vidēt. Aīa beati Bn̄di
cti hu fuit cōtēplatiua. q̄ totū mūdū vidit ī
vno radio ſolis. Non multū ſtuduerat ipe.
nec libros habebat. qꝛ ipe. [illegible]. anno mūdū
dimiſerat ⁊ latitabat int̄ frutecta cū illis be
ſtijs ſicut vna fera. Vn̄ etiā paſtores credi
derūt eū ferā. Et dicit Gregoriꝰ. Mūdus
nō fuit coangustatꝰ in vno radio ſolis ſʒ eiꝰ
animꝰ dilatatꝰ. qꝛ vidit oīa in illo cuꝰ ma
gnitudine om̄is creatura anguſta eſt ⁊ pua
⁊ modica. Sap. Momētū ſtatere eſt an̄ te
orbis. ⁊ ſicut gutta roris antelucani. De hac
ꝑclaritate dr̄ Sap. vij. Eſt em̄ ſpecioſior ſo
le ⁊ ſup omnē diſpoſitionē ſtellaꝝ. luci cōpa
rata inuenit purior. Cōſidera ꝙ in aīa con
tēplatiua deſcribit vniuerſus orbis. ⁊ qui
libet ſpūs celeſtis q̄ in ſe hʒ deſcriptū totū
orbē. Deſcribit etiā radiꝰ ſupſubſtātial' qui
⁊ vniuerſum orbē ⁊ vniuerſum ſpm̄ ꝯtinet.
Ergo in aīa ꝯtēplatiua mira ſunt lumina ⁊
multa pulcritudo. Sic ḡ mūdꝰ pulcer eſt a
ſūmo ad imū. ab initio ad finē. Deſcriptus
in aīa facit ſpeculū ⁊ quilibet ſpūs eſt ſpecu
lum. ⁊ ſic in aīa eſt mira numeroſitas. ſūmꝰ
ordo. ſūma ꝓporcionalitas. Pulcra ḡ eſt nu
meroſitas ſpirituū. qꝛ quotiēs in aīa ſic re
lucet cognitio orbis terraꝝ. ⁊ ſpūum bono
rū ⁊ radij ſupſubſtātial' totiēs in ea eſt mi
ra refulgētia Et ex h̄ eſt ſpecioſior ſole. Rur
ſus radiꝰ q̄ ꝯtinet omnē diſpoſitionē ⁊ rep
ſentat vel ꝯtinet om̄es theorias eſt in aīma
⁊ in illo aīa abſorbet ꝑ mētis trāſformatōē
in deū. Et iō eſt aīma ſup oēm diſpoſitionē
ſtellaꝝ. Tertio hec conſideratio cōparat
luci ſolari ꝓpter fulgorē in [illegible] viuifi
cantē [illegible]. Et em̄ radiꝰ ſolis ad viuifi
candū. nō ad ꝯſumēdū niſi ꝑ accidēs ex qui
buſdā diſpoſitionibꝫ. De h̄ calore [illegible]
Eccl'i. xliij. Sol in aſpectu annūciās ī exitu
vas admirabile. opꝰ excelſi. In meridiano
exurit terrā. ⁊ in cōſpectu ardoris eiꝰ q̄s po
terit ſuſtinere. Tripl'r ſol exurēs mōtes. ra
dios igneos exufflans ⁊ refulgēs radijs ſu
is excecat oculos. Vult dicere ꝙ quādo ſol
aſpicit ꝙ ipe ſol ſic annūciat q̄ ſunt apud ſe
⁊ in ſe. ⁊ orit ſup emiſperiū mētis ꝙ in meri
diano exurit. ⁊ in ꝯſpectu ardoris eiꝰ nō po
teſt aliq̄s ſuſtinere. Aīme em̄ nō ſubleuate
ſunt q̄ſi in hieme. Sʒ que ſunt eleuate ad
mediocrē ꝯtēplationē ſunt q̄ſi in vere. Sʒ
que eleuate ſunt ad exceſſus ſunt ſicut i eſtate
⁊ ꝑcipiūt fructꝰ autūnales qꝛ [illegible]. Tunc
em̄ in autūno colligūt fructus ⁊ faciūt ⁊ ce
lebrāt ſolēnitates in autūno. ſʒ vbi exurit ī
meridie q̄ñ in maxima ſtrute eſt. hoc eſt ī ce
lo. Ibi em̄ ꝑfecta eſt ꝯtēplatio ⁊ illos inflā
mātes ardores quos emittit in aīas illas q̄
habēt exceſſus mētales. nullus poteſt explī
care. Si em̄ ſm̄ apoſtolū gemitꝰ ſunt inex
plicabiles qbꝫ poſtulat ꝑ nobis ſpūs. quot
ſunt exceſſus. qꝛ ardores. Vnde quis ex vo
bis poterit habitare cū ardoribꝫ ſempiter
nis. Et tamē ſol exurit tripl'r. qꝛ ſol eternꝰ
terrā illam hierarchicā. ⁊ iſtā humanā irra
diat ⁊ inflammat triplici ⁊ triformi amore ⁊
ſurſum agit in deū. vt ꝑ illā tentionē viſio
nem ⁊ fruitionē. hanc charitatē đ corde pu
ro. cōſciētia bona. fide nō ficta hierarchicā
dico ſm̄ trinas hierarchias collocatā Sʒ
quid eſt ꝙ iſte radiꝰ excecat cū potiꝰ deberet
illuminare. Sʒ iſta excecatio eſt ſumma il
luminatio. qꝛ eſt in ſublimitate mētis vltra
humani intellectꝰ inueſtigationē. Ibi intel

lectus caliget. q: ibi nō potest inuest garc.
q: transcēdit omnē potentiā inuestigatiuā.
Ergo est ibi caligo inaccessibilis. q tamē il/
luminat mētes q pdiderūt inuestigatiōes
curiosas. Et h est q dr dn̄s inhabitare ī ne
bula. Ps̄. xvij. Et posuit tenebras latibulū
suū. Hec est ꝯsideratio luculēta celestis hie
rarchie. ꝑter hec ē tria dr sol. ⁊ de h pōt ac/
cipi qd scribit. ij. Mach. vi. Refulsit sol ī cli
peos aureos. ⁊ resplenduerūt mōtes ab eis
sicut lāpades ignis. Clipei sunt rōnes eter
ne ꝑ declinationē eternarū. q habēt rōnē ar
mature ⁊ rōnē fulgoris incōparabiliis. Sol
eternus scz sapiā eterna refulget in clipeis.
qn̄ sublimat de⁹ mentē ꝯtēplatiuā ad ꝑcipi
endū ī fulgorē veritatis eterne. Illaꝝ rōnum
etiā mōtes resplēdent. q: sol iste ꝑ illas rō/
nes q ī ꝑ clipeos aureos illuminat mētes.
hoc est sp̄us in eternitate firmatos ⁊ subli/
matos. q respiciūt ꝑmo orientales radios ꝑ
maria visione. Meridionales ꝑfecta illu/
stratiōe. Occidentales postrema terminatiōe. Hi
radij tripli oriunt a sole. ⁊ splendēt sicut lam
pades ignis q: est ibi inflāmatio ꝑmaxima
Et h est tota causa inflāmatiōis. ꝯtēplatio
nis. q: nūq̄ venit ad ꝯtemplationē radi⁹ splē
doris qn etiā inflāmatiōis. Et io in cāticis lo/
quit salomon ꝑ modū amoris ⁊ ꝑ modū cā/
tus. q: ad illos fulgores nō potest ꝑueniri
nisi ꝑ amorē. Itē ꝯtēplatio ꝯsistit in cōsi
deratiōe luculēta militātis ecclie. Hec ꝯside
ratio intelligit ꝑ lucē lunarē. q nō nouit hic
nō potest q̄cq̄ ꝯꝑhendere. Vn̄ nō est orna
tum celū nisi habeat luminare mai⁹ ⁊ lumina/
re min⁹. Vn̄ Joh. Apoc. xxi. Vidi ciuita/
tem hierlm nō solū stantē imo etiā descen/
dentē a deo formatā ⁊ ornatā. Sicut eni radi
us solis ꝑ lunā illuminat noctē sic radi⁹ di/
uinus ꝑ ecclīam illuminat ipsam aīam ꝯtem
plantē. Radi⁹ eīn diuinus in celesti hierar
chia vmbrā nō hz. sicut lux solis nō habet
tenebrositatē in se sine in suo fonte. sz in lu/
na que hz obscuritatē ⁊ nō est simplr clara.
Sic in eccl̄ia militāte in qua est radi⁹ in fi
guris ⁊ in enigmatibꝰ. Cōparat ecclia mi
litās lune ꝑter refulgētiā obscurā sine sim
bolicā. ꝑter refulgentiā excessiuā siue extra/
ticam. ⁊ ꝑter refulgentiā ordinatā. Prima
ergo refulgētia ī ecclia est obscura ⁊ simbo/
lica sacramētoꝝ ⁊ figuraꝝ ꝑ que decurrit ec
clesia a ꝑncipio vsq̄ ad finē. De h Eccl. xliij.
Luna in omnibꝰ in tpe suo. ostēsio temporis ⁊ si

gnum eui. Quo dicit q luna est manifesta/
tio tēpoꝝ ⁊ ꝑ modū signatiōis. ⁊ hoc est ī ec
clesia ꝑ simbola. q: aliter nō est possibile no
bis lucere diuinū radiū nisi anagogice cir/
cumuelet. scd̄m Dyonisiū. Unde lunā vide/
re possum⁹ nō solē. q: radi⁹ solis cōtempat
nobis ꝑ lunā. Sic radi⁹ etern⁹ nō pōt a pi/
ci in se. sz si nos aspicim⁹ illū radiū vt est ī ec
clesia velatus ꝑ sacramēta ⁊ figuras possu/
mus aspicere. q nobis ostēdit que sūt facta
⁊ fienda. que in eternitate. que sūt facta ꝑ al
legoriā. que sunt faciēda ꝑ tropologiā. que
in eternitate ꝑ anagogiā. Intelligimus eni
aliq̄ modo figuraꝝ doctrinā. quibꝰ testamē
tū vetus ⁊ nouū plenū est. vt patet ꝑ aplm.
q passio xp̄i ⁊ veritas fuit ⁊ figura. similiter
resurrectio. ⁊ ideo figure nondū explanate
sunt. sed qn̄ luna erit plena. tūc erit apertio
scripturaꝝ. ⁊ libri aperient ⁊ septē sigilla sol
uent que adhuc nō sunt apta. Credite mi/
hi. tūc videbim⁹ quasi ꝑ plenilunium quādo
noster rex leo de tribu iuda surget ⁊ aperiet
librū qn̄ ꝯsūmabunt passiones xp̄i ī qs cor/
pus xp̄i patet. Oportet eni surgere Hero
dem. sub q deludat xp̄s. ⁊ petr⁹ incarceret

Itē scd̄o cōparat lune ꝑter refulgētiam
excessiuā siue extaticā. Eccl. xliij. A luna si/
gnum diei festi luminare qd minuit in ꝯsū
matiōne. Mensis scd̄m nomē ei⁹ est crescēs mi
rabiliter in ꝯsūmatiōe. Quo dicit de luna.
⁊ q mirabiliter crescit in ꝯsūmatione ⁊ mi/
rabiliter diminuit. Et hoc verū est siue ī con
sūmatione in ꝯiunctiōe ei⁹ cū sole siue ī op/
positione. Quādo eni est in plena oppositio
ne ad solē tūc distat ab eo magis q̄ potest.
⁊ tūc min⁹ illuminat scd̄m veritatē q̄ ī alio tē
pore. Quod sic ꝑbat. Regula est in ꝑspecti/
ua. q quādo corp⁹ spericū luminosuz ē ma
ius q̄ corpus opacū spericū qd illuminat.
Quāto magis appropinq̄t corp⁹ ad corpus.
tāto magis illuminat corpus opacū. quia
basis corporis luminosi est maior ⁊ angulus
radioꝝ maior. qn̄ vero distat angul⁹. minor
est ⁊ basis min⁹ q corpe opaci attingit. Sz
qn̄ est in plena oppositiōe est tūc in maxima
distātia. ergo tūc min⁹ illuminat scd̄m verita
tem. ⁊ pl⁹ scd̄m apparentiaz. q: tūc vocat luna
plena. Itē apud ꝯiunctionē est ecōuerso.
quia tūc illuminat magis scd̄m veritatē. ⁊ mi/
nus scd̄m apparentiā nobis. q: tūc nihil vide/
mus de luna. Ergo siue ꝯsūmatio intelliga
tur vel q̄tū ad oppositionē vel q̄tū ad con/

lunctionē. vtrūqꝫ verꝫ est. ꝛ ꝙ mirabilit̄ cre/
scit. ꝛ ꝙ mirabiliter minuit̄ in ꝯsummatiōe
Luna q̄ crescit ꝛ minuit̄ signat hoīem ī vi/
ta actiua ꝛ ꝯtēplatiua sicut ꝛ stella matutia.
que aliqñ p̄cedit solē. ꝛ tūc signat ꝯtempla/
tiuā. ꝛ aliqñ sequit̄. ꝛ tūc signat actiuā vitā.
Hec luna est eccl'ia vacās ꝛ cōtēplationi et
actioni. Qñ vacat ꝯtēplationi tūc sūme il/
luminat̄ fulgoribꝫ celestibꝫ. Qñ vero actiōi
vacat. tūc minꝰ illuminat̄. Et nō viuit hō q̄
nō minuat̄ qñ dat se actiōi. excepto xp̄o qui
fuit ꝑfectꝰ in actiōe ꝛ ꝯtemplatiōe. Vñ nul/
lus hō sapiēs vnqꝫ descēdit ad actionē. ma
xime p̄sidentiū. nisi quadā necessitate. quia
s̄m Grego. in pastoral'. Pollēs virtutibꝫ inui/
tus accedit. carēs virtutibꝫ accedit nō coactꝰ
q2 ex hoc minuit̄ lumen id qđ est maxime il
luminatiōis. s. ꝯtemplatiōis. Sꝫ ecōtra sic
spōsa desiderat spōsum. ꝛ materia formā. et
turpe bonū. Ita aīa appetit vniri ꝑ excessuꝫ
ꝯtemplatiōis. ꝛ tūc qñ eminꝰ ꝑerit aīe totum
luminibꝫ plenū est. tūc hō exteriꝰ fit totꝰ de/
formis. tūc hō fit sine loquela. Vñ tunc ha
bet veritatē illud Cañ. j. Nolite me cōside/
rare ꝙ fusca sim q2 decolorauit me sol. quia
tūc maxime ꝯiūgit̄ luminibꝫ interioribus.
Vñ Exo. iiij. Et q̄ locutꝰ es ad seruū tuū i/
pedinoris ꝛ tardioris lingue factꝰ suꝫ. Si
militer iacob israel vir fortꝭ in vita. fortifica
tus fuit in luctu angeli. emarcuit tñ neruꝰ fe
moris eiꝰ ꝛ factꝰ est claudꝰ. Quia hec ꝯtem/
platio facit nigraꝫ aīam apparere hoībꝫ qñ
sūmo soli ꝯiūgit̄. Hec est sicut Hester que nō
querit mūdū muliebrē. sꝫ ꝯtēta est naturali
pulcritudine. nec q̄rit istos ornatꝰ meretri/
cios. Nā dicebat beatꝰ Franciscꝰ. q̄a dico
vobis ꝙ nūqꝫ q̄ vult apparere potest venire
ad ꝯtemplatiōꝫ. Tertio cōparat̄ lune ꝓ/
pter refulgentiā ordinatā. Vnde Eccl'i. xliij.
Vas castroꝝ in firmamēto celi resplendet
Dicit̄ de luna. Omia enī q̄ sunt in eccl'ia sūt
s̄m ratōnē ordinis ordinatōe robusta. pul
cra. iocūda. Propter p̄mū dr̄. vas castrorū
acies ordinata. Quid vides in sunamite ni
si choros castroꝝ. q2 iste ordo totꝰ est ad pu
gnandū ꝯtra vniuersitatē hostiū. Itē ha/
bet iocunditatē. vñ dicit Resplēdet. Et h̄ est
gloria que ē formositas cū iocūditate. Vñ
ꝛ diuites ostēdunt gl'iam suā incedēdo ī glo
ria vestiū. ꝛ leticiam sicut in nuptijs ꝛ festis.
Hec est secūda ꝑs ꝯtemplatiōis. cōsidera/
re scꝫ ecclesiam s̄m ꝙ est luguctibra figuris et

theorijs. ꝛ s̄m ꝙ illustrata a sole. ꝛ s̄m ꝙ est
ordinata ad pugnandū. ꝛ sic est luna in fir/
mamēto aīme vt ꝯsiderat̄ ꝑ theoriā simbo/
licam. ꝑ theoriā ꝓprie dictā. Tertia ꝑs ꝯ
templatiōis est in ꝯsideratiōe luculēta mē/
tis humane hierarchizate. ꝛ hec intelligit̄ ꝑ
stellas siue ꝑ lucē stellaꝝ. que q̄dē habet ra
diationē mansiuā. decorā. iocundā. Aīma
q̄ habet hec tria ē hierarchizata. De radi
atione māsiua que est ī aīa hierarchica dici
tur in libro Judic. v. Stelle manētes in or
dine ꝛ cursu suo pugnauerūt ꝯtra Sysarā
Sicut enī stelle sunt fixe in celo. sic oportet ꝙ
ꝯtemplatiuꝰ sit fixꝰ ꝛ māsiuꝰ. nō vacillās. n̄
hñs oculos tremulos sꝫ aquilinos. Vnde
Dyonisiꝰ. Habēs oculos scꝫ inuestigatōis
ratiōis. debet esse fixus fixione syderea ma
nens. Nō manet aūt nisi habeat cursum et
ordinē scꝫ hierarchicoꝝ graduū ꝛ virtutuꝫ
ꝛ postmodū currat incessant̄ ꝑ illos de vir
tute in virtutē. ꝛ hoc est pugnare ꝯtra dyabo
lum. Mens enī fixa in stabilitate graduuꝫ
hierarchicoꝝ ꝛ virtutū hierarchicaꝝ. non est
tediosa sꝫ dormit hō exteriꝰ ꝛ vigilat interi/
us. hoc aūt est hoīm viuaciū stabiliter ꝛ infa
tigabiliter. He ꝯsideratiōes faciūt animas
robustas. Item habet radiationē deco/
ram. Eccl'i. xliij. Spēs celi gl'ia stellaꝝ. Celi
sunt aīme celestes speciose decore. sed ī gl'ia
stellaꝝ scꝫ in gloriosa refulgētia q̄ cōsistit ī cō/
sideratione decora. Vñ debet esse manens
in deo. crescēs de virtute in virtutē. vt atten
tissime attēdat ad illos fulgores vt nō dor
miat cor suū sed vigilet ꝑ'putaret. Multi
enī sunt q̄ amāt pulcritudinē. Pulcritudo
aūt nō est in exterioribꝫ sꝫ effigies. Vera aūt
pulcritudo est in illa pulcritudine sapiētie.

Tertio assimilat̄ lux stellaꝝ ꝓpter radia/
tionē iocundā. Baruch. iij. Stelle dederūt
lucem in custodijs suis ꝛ letate sunt vocate
sūt. ꝛ dixerūt. adsumꝰ. ꝛ luxerūt cū iocūdita/
te ei q̄ fecit illas. His anima cōparat̄ qñ vo
catur a deo ꝑ inspirationē. ꝛ ipa currit ꝑ de
siderium. Ps. Letatꝰ sum in his q̄ dicta sūt
mihi. in domū dñi ibimus. Mat. Gaude/
te quia noīa vestra scripta sunt in cel'. Quia
ex gaudijs in illis luminibꝫ nascit̄ lumē in/
deficiens. Ps. Ex ore infantiū ꝛ lactentiuꝫ
ꝑfeci. laudem. Quoniā videbo celos tuos
opera digitoꝝ tuoꝝ. lunam ꝛ stel. que tu fundasti.
Que radiant̄ radiatione māsiua. cōtempla
tiua ꝛ hierarchica. Sed deberēt esse cum

virtute ⁊ decora cũ iocunditate. Unde Cã
ticoꝝ. vj. Pulcra es amica mea suauis ⁊ de
cora. quia iocũda ideo suauis. quia decora
ideo pulcra. quia mãsiua ideo terribilis vt
castroꝝ acies ordinata. Fecit ergo deus die
quarto solẽ ⁊ lunã ⁊ stellas. quia dedit deus
anime vt habeat ꝯsiderationẽ suĩpsius et ec/
clesie militãtis ⁊ celestis monarchie. Unde
Que est ista que ascẽdit quasi aurora ꝯsur/
gens. pulcra vt luna. electa vt sol. terribilis
vt castroꝝ acies ordinata. Aurora est qñ cõ
surgit in ꝯsideratione sui. luna in ꝯsiderati
onem eccl'ie militãtis. sol quãdo in deũ ab/
sorbet̃. ⁊ ex his est terribilis vt castrorũ aci/
es ordinata. De viro ꝯtemplatiuo dr̃ Eccĩ.
l. in laudẽ symonis Onie filij. Quasi stella
matutina in medio nebule. ⁊ quasi luna ple
na in diebus suis lucet. ⁊ quasi sol refulgens.
sic ille refulsit in tẽplo dei. quasi arcus reful
gens inter nebulas glorie. Stella est in cõ
sideratiõe ꝓprij adornatus. ſ; in medio nebu
le ꝓpter humilitatẽ que ẽ necessaria viro cõ/
templatiuo. nõ vt lucifer. ſ; vt magis dicat
Quoniã tu illuminas lucernã meã dñe de
us meus illumina tenebras meas. Quasi lu
na ꝑ cõsiderationẽ eccl'ie militãtis cõsiderã
do eius ꝑncipiũ. medium. ⁊ finẽ. Unde nõ
habet̃ illuminatio nisi quãdo eccl'ia cõside/
rat̃ ſm sua tẽpora. Rachel ꝑimet ⁊ benia/
min nascet̃. Sicut sol refulsit quãdo. s. ele/
uata est in cõtemplatiõe. ⁊ tunc est luna ple
na quãdo illos splẽdores pulcerrimos pre
claros ab illa ꝑclarã luce suscipit. ⁊ tunc ta
lis aĩa fit sicut arcus. quia cõciliatrix dei
⁊ hoĩs. sicut lumina apportabat Moyses
ã deo ad populũ. De quo Joh. in Apocal.
xij. vidit signũ magnũ in celo. Mulier ami
cta sole. ⁊ luna sub pedibus eius. ⁊ in ea est co
rona duodecim stellaꝝ. Prima visio est dẽ
candelabris ⁊ filio hoĩs ⁊ septem stellis.
Secũda de septẽ sigillis. Tertia de ange/
lis tuba canẽtibus. Quarta quãdo apertum
est templũ ⁊ signũ magnũ apparuit de mu/
liere amicta. In prima manifestat̃ fulgor or
dinis ꝑsidentiũ. In secũda pugnantiuꝫ vt
martyrũ. In tertia fulgor docentiũ ꝑ clan/
gorem tube. In quarta fulgor ꝯtemplanti
um qui habẽt solẽ lunã ⁊ stellas. Ex cõsi/
deratione celestis monarchie est amicta so
le. quia est cõsideratio ſm principale. Sed
quãdo descẽdit anima ad cõsiderationẽ ec
clesie militãtis. habet lunam sub pedibus

non ad cõculcandũ. sed qr se fundat ⁊ sustẽ
tat sup ecclesiã. Non enĩ est anima ꝯtempla
tiua nisi ꝑ ecclesiã sustentet̃ quasi sup basim
Post cõsiderationẽ hierarchicarũ illumia
tionum est quasi habẽs stellas duodecim.
Stelle sunt duodecim mysteria reserãda.
que ꝑ duodecim significatiões in futuro si
gnant̃. que sunt significatiões electorum.
Nota q duodecim significatiões sunt sub
sexto sigillo. ⁊ sub sexto angelo. ⁊ mẽsuratio
ciuitatis ⁊ ostẽsio ciuitatis ⁊ apertio libri ⁊ se
xto angelo scꝫ philadelphie. que interpreta
tur cõseruãs hereditatẽ. Dictũ est de claue
dauid. de quo dicit̃. qui vicerit scribã super
eũ nomen meũ ⁊ nomẽ ciuitatis noue hie/
rusalẽ. hoc est. dabo noticiã scripturaꝝ isti
sexto angelo. sed amaricabit̃ venter eius. ⁊
in ore eius erit dulce tanq̃ mel. ⁊ iste ordo i
telligit̃ ꝑ Johannẽ cui dictũ est. Sic eũ vo
lo manere donec ve. ⁊ dicebat q malis gra
tibus latrantiũ. necesse est impleri in hoc se
xto tempe in quo fecit deus hoĩnẽ ad ima/
ginẽ ⁊ similitudinẽ suã. ⁊ addebat. Uidete
vocationẽ vestrã. qr magna est. ⁊ dicebat q
malis gratibus ipsoꝝ iudiciũ deus paupibus
tribuet vt sint iudicãtes duodecim tribus
israel. ⁊ in hac vita talibus debet̃ ꝯtemplatio
Cõtemplatio enĩ nõ potest esse nisi in sum/
ma simplicitate. ⁊ sũma simplicitas non po
test esse nisi in maxima paupertate. ⁊ hoc ẽ hu
ius ordinis cuius intẽtio est habere summaꝫ
paupertatẽ. Et dicebat. quoniã multũ retro
cessimus a statu nr̃o. ⁊ ꝑmittit nos deus af
fligi vt ꝑ hoc ꝑducamur ad statũ qui debet
habere terrã ꝑmissionis. Magna ꝑmisit
deus israeli. ⁊ magni ex illis electi sunt vt apo
stoli sui. Judei fuerũt excecati. isti illustrati
Sed illi dederũt se carni qui volunt dare
loculos xp̃o. Nota etiã q pauci intraue/
runt terrã ꝑmissionis. Et illi qui dissolue/
runt cor populi. nõ intrauerunt.

Sermo. xxj.

De ꝑsonarũ trinitate ⁊ de essentie vnita
te. ⁊ appropriatis ⁊ lege triplici. ⁊ de hierar/
chiaꝝ ordinatione.

F Ecit deus duo ma
gna luminaria ⁊c. Dictũ est q ce
lestis cõtemplatio cõsistit in lucu/
lenta cõsideratione celestis monarchie. In

luculenta cōsideratiōe militantis ecclie. In cōsideratōne luculenta mētis humane hierarchizate siue hierarchice ordinate. Pria intelligit per solem. Secūda p lunā. Tertia per stellas. Primo dicendū de sole. Sol eternus pater z filiꝰ z spiritussanctꝰ. Pater scz summe vigēs. filius sūme fulgens. spiritussanctꝰ summe calēs. Pater lux ingenitissima. Filius splēdor pulcerrimꝰ z fulgentissimus. Spūssanctꝰ amor ardētissimꝰ. Sicut iste sol cuncta viuificat. cuncta illustrat. cūcta calefacit. Et sicut ista tria. vigor. splēdor. calor. sunt vnꝰ sol. z tamē habēt distinctionem. nec sunt tres soles. Sic pater. filius. spūssanctus sunt vnꝰ deus. Et sicut vigor est splendēs z calēs in isto sole visibili. splendor est vigēs z calens. calor vigens et splendēs. Sic pater est in seipso z in filio z in spiritusancto Et filius est in patre z in se z in spūsancto. Et spūssanctꝰ est in patre z i filio z in seipso. Scōm rationē em circūincessionis que notat idēptitatē cū distinctiōe In hac cōsideratione est quedā ratio exemplaritatis diuine respectu omniū illuminationū. Sed quedā illumiatio respōdet patri fm q est in seipso z alia vt est i filio. z alia vt est in spiritusancto. Et alia est filij vt est in seipso. alia vt est in patre. z alia vt est i spiritusancto. Et alia est spūssancti vt est in se. z alia vt est in patre. z alia vt est in filio. Et fm hūc nouenariū habent illuminationes esse. De illuminationes habēt esse dupl'r. Primo accipiēdo absolute psonas i seipsis vt pater in se. filius in se. spiritussanctꝰ in se z sic sunt tres illuminatiōes. Secūdo modo sunt sex in cōparatione personaꝝ ad inuicem, pter qd sexies in Genesi dicit. Dixit deus fiat z factū est. in operibꝰ sex dierum.

Intelligendū ergo q in deo trino z vno fiunt appropriatiōes proprietatū essentialium fm hunc numerū nouenariū. Quedā respiciunt trinitatē vt originās principiū. Quedam vt gubernans mediū. Quedā vt finale cōplementū. Ut beatificans omnia scz beatificalia. Unde trinitas est sol vniuersorum principiū originatiuū. gubernatiuū cōsummatiuū vel beatificatiuū. Scōm q est origo originans. sic sunt tria appropriata. scz potentia. sapientia. volūtas. Hec tria sunt necessaria principio originanti. Sapientia em z bonitas fundant in aliqua potētia. Si em potentiā non haberet nihil posset producere. si haberet potentiā z sapientiam non haberet. nō produceret sapienter Quia potentia sine sapientia preceps est. Item si haberet potentiā z sapientiā z nollet. tunc aut nihil produceret. aut inuidus esset. z sic esset miser. Et sic patet q volūtas reducit principiū in actum. Et quia in his etiā est ratio principiationis eterne z appropriantur hec tria ipis non solū vt principium originās aliorū. sed etiam respectu personarum.

Secūda appropriatio est soli eterno fm q est mediū cuncta gubernās. z fm hoc sūt tria appropriata scz pietas. veritas. sanctitas. Quia omis gubernatio z omis legislatio est pia. vera. sancta. Romanoꝝ. vij. Itaq lex sancta z mandatū sanctum z iustū z bonū. Ab his enim tribꝰ manant tres leges. nec possunt esse plures. scz nature. scripture. z gratie. Lex nature appropriat patri. Lex scripta verbo Lex gratie spiritui sancto. Lex nature est lex pietatis. Pietas videtur inesse omi creature nature etiā insensibili. Radix em totū qcqd recipit mittit ad ramos. Fons qcqd haurit mittit ad riuulos. Silr in bestijs. Pietas videt eē patris ad plem. z qcqd gustat z sumūt pter necessariū z etiā de necessario i lac cōuertūt in nutrimētū plis Lex scripture est lex veritatis q est in qdā vere pmissiōis pnūciatiōe Lex sanctitatis est gre. ad Ro. vij. Lex spūs liberabit me. Per h tria Deꝰ trinitas s. pr z filius z spūssctūs. est piꝰ. verꝰ. sanctꝰ. Dās legē piā nature. legē verā scripture. legē scām gre Per has tres gubernat mūdū. z fm h tria i pmit leges i mēte rōnali. Ois em moral' lex est fm h tria. siue fm has tres. Sz i lege nature sūt minꝰ distincte z explicite. In lege scripta magis explicite z pfecte. vn dt dns. Nō veni soluere legē sz adimplere. Et fm h tria deꝰ est piꝰ cultor sui. verꝰ pfessor sui. sanctus amator sui. z qlibet psona hz se ad se pie. vere. sancte. z ad alterā vt pater pie ad se. pie ad filium. pie ad spūmsanctū Similiter vere et sancte. z sic de alijs. Et ex hoc q est sui pius cultor. sui verus pfessor. sui sanctꝰ amator. descendit de celis radiꝰ in mentem fm tria mandata prime tabule. Creatura debet se habere ad deū. pie. vere. sancte. Pie deum colere. et sic est primū preceptum. Non adorabis deos alienos sz vnū soli. Uere dei pfiteri. Nō assumes nomē dei tui in vanū.

Sancte deū amare. Memēto vt diē sabbati sanctifices. Hec tria impmit sol in supremā pte anime. z qz inferior formatur ex supiori. z datur sibi adiutoriū. Jdō necesse est vt inferior habeat pcepta p q̄ cōformetur supiori vt pie. re. sācte se habeat. Pie ad supiores. maxime ad parētes. z sic honora prēm tuum z mrēm. Recte z iuste ad pares. z sic non occidas. vbi phibetur omis inimicicia. Sācte ad inferiores. z sic nō adulterabis. vbi phibetur ois act⁹ impudicicie. Hec aūt tria nō possumus hre ad alterū nisi prius habeam⁹ apud nos. Jdō sūt alia tria pcepta. Unū qd rectificat oēs act⁹. Aliud qd rectificat oēs rmones. Aliud qd rectificat oēs affectōes. Qd rectificat act⁹ z sic. Nō furtū facies. Ubi scz nō solū phibetur alienū. imo pcipitur vt de suo det. Et sic accipitur qd dic apl's. Qui furabatur iā nō furetur. magis aūt laboret manib⁹ suis vt habeat vñ tribuat necessitatē patiēti. Qd aūt rectificat rmones. s. c. Nō falsum testimoniū dices. vbi phibetur ois falsitas siue in se siue i alio. Loqmini vitatē vnusqsq cū pximo suo. Qd rectificat oēs affectiones ē. Nō cōcupisces vxorē zc. Aug⁹. Bona est lex q̄ dū cōcupiscētiā phibet oia mala phibet. Cōcupiscētia aūt duplex ē carnalitat' z cupiditatis. Et h vltima ē radix oīm maloz. Unū legislator in h pcepto descēdit ad particularia. vt ad asinū. seruū. ancillā. Et in h pcepto est cōsūmatio pceptoz dei. velit nolit mūd⁹. Sic em̄ affirmabat. s. in abdicatōne ois cupiditatis. Uñ sic nouenari⁹ cōpletur z pficitur p additōz vnitatis. sic nouē pcepta p abdicationē cupiditatis. q̄ est amor puat⁹ repugnās bono cōi. Et iterū. sic charitas est finis z pfectio pceptoz. Sic abdicatio cupiditatis q̄ charitati opponitur pfectio ē pceptorū. Et illa tria oñdit apl's ad Titū. ij. Sobrie pie z iuste viuam⁹ in h seculo. Sobrie scz sancte. pie scz benigne. iuste scz re. Deus q̄ dat leges nō voluntate. s; maxima ratiōe

Tertia appropatio est deo vt est in ratiōe beatificātis. Et fm hec sunt tria. s. eternitas formositas. iocūditas. Eternitas in patre. Formositas in ple. Jocūditas nex⁹ vtriusq. Scdm appropriationē Hylarij. Eternitas in patre. species in imagine. vsus in munere. Aia igit efficitur beata dū fit particeps eternitatis quādo in memoria deū hab; p tentionē. formositatis per visionē. iocunditatis p fruitionē. Hec approptiata respiciunt deum. nō solū in se. sed vt est principiū z origo originās. gubernans. beatificans.

Ex pmis luminib⁹ eternitatis fm q est in seipsa z ad alias psonas. accipiuntur noue cōsideratōnes que sunt in pmo monarcha z in nullo alio inueniuntur omnes. Jste ergo qui est sūme vigens. summe fulgēs. summe calens. iste sol⁹ est princeps eternitatis qui est pncipiū in pducendo. mediū in gubernando. finis in beatificādo. in omnib⁹ primatū tenēs. Ad hoc aūt q sit verus monarcha. debet esse sūma celsitudine pollēs. sūma fortitudine psidens. summa dulcedine pascēs. Primū patri. secundū filio. tertium spūisancto. Sūma em̄ celsitudine pollens pr̄ in se. sūma celsitudine pollet ī filio. similiter in spūsancto. Jdē de fortitudine z summa dulcedine. Habem⁹ ergo monarcham sūme pollētē siue psidentē z dulcissime pascentē. Ad hoc autē q sit summe pollens necesse est vt sit sūme sanct⁹. sūme sapiens. z summe potēs. Summe sanct⁹ in diligēdo bona. Sūme sapiens in discernēdo vera. Summe potēs seu stabilis in exequendo iusta. Sūma stabilitas cōuenit prī fm q est sūme in se. Sapia sūma fm q est in filio. Sūma sanctitas fm q est in spūsancto

Ad h aūt q sit sūma fortitudine psidens. necesse est q sit monarcha. sūme autētic⁹ in pcipiēdo. pualid⁹ in psequēdo. inuict⁹ in triumphādo. Autētic⁹ in statuēdo leges. pualid⁹ vel virilis in ministrādo virto annictus in supando hostes. Nobilitatis est q de' habeat hostes vbi appareat victoriosus Auctoritas cōuenit filio fm q est filī⁹ in pre virilitas in seipso. triumph⁹ vt est in spūscō. Et in his cōsistit media monarcha hierarchia angelica. q̄ appropatur filio vt patebit

Tertio q sit sūme potēs. necesse ē vt sit sūme strenu⁹ in ducēdo vel pcēdo vel manuducēdo. sūme sagax in erudiēdo. sūme sedulus i custodiēdo. Ut aūt strenue pcedat. sagacitur doceat. solicite custodiat. Deducat p exēpla. Erudiat p documēta. Custodiat p adiutoriū. Et sic educē fm q est in prē. Erudit vt est i filio. Custodit vt est in seipō. Ad hūc solē aspiciūt oms spūs celestes z subcelestes. Jn his nouē creatura assimilatur vt pt creatori. Et has illuminatōes pmo recipiunt mētes hierarchice per gloriā vt angeli z anime beate. qz ille sol pmo illumiat illos. z p illos nos. qz ordo ē vt illustratō fiat prio.

coꝝ que sunt soli similiora ꝛ ꝓpinquiora. Vñ
ꝛ locꝰ supremus datꝰ est eis. Illi aũt q̃ rebel/
les sunt his luminibꝰ corruscãt. Et ex hoc ꝙ
angeli ꝑmo recipiũt cõfigurationẽ deifor/
mẽ ꝛ hierarchicã ꝛ sacrũ obtinẽt ꝓncipatũ.
ꝛ ꝑ illos hierarchia ecclesiastica. Vñ diffini
tur hierarchia ſm Dyonisiũ. Est autẽ hie/
rarchia ſm eũ Ordo diuinꝰ. scientia ꝛ actio
ad deiformẽ ꝗtũ possibile est assimilata. et
ad inditas ei illuminatões ꝓporcionaliter i
dei similitudinẽ ascendẽs. Ordo respõdet
patri. sciẽtia sacra filio. opatio spirituisctõ.
Vñ hierarchia dicit potentiã. sciam. actio/
nem. Potẽtia eñ sine scia hebes est. sciẽtia
sine actiõe infructuosa est. Et hoc eñ ꝙ ap
propinquat soli eterno. optet ꝙ sit sacra or/
dinatio. ꝛ ꝑ h̃ sequit ꝙ sit deiformis. q̃a for/
mat eã in sui creaturã. ꝑtim ꝑ naturã. ꝑtim
ꝑ grãm. ꝑtim ꝑ glãm. ꝑ imaginatõꝫ. ꝑ simi/
tudinẽ. ꝑ deiformitatẽ. ꝛ iõ ascẽdit ad iditas
illuminatiões ascẽdens ꝑ influentiã. Nec
aũt influẽtia nõ est simplr q̃d incretatũ. nec
ex h̃ sequit ꝙ influẽtie sit influẽtia. q: hec in
fluẽtia reducat in deũ. Dicit eñ ꝯtinuatiõ ꝛ
cũ ꝑmo ꝓncipio ꝛ reductionẽ in ipm. non si
cut res distãs Vñ ea est influẽtia que egre
dit ꝛ regredit. ꝛ filiꝰ exiuit a p̃re ꝛ venit i mũ/
dum. Vñ dic ꝙ est assimilata in sacra ordi/
natione. scia. ꝛ actiõe. ꝑ hoc ꝙ est ad defor/
mẽ ꝗtũ possibile est ascẽdens ꝑtim ꝑ natu/
rã imaginis ꝑtim ꝑ naturã similitudinis. sꝫ
grẽ. ꝑtim ꝑ naturã deiformitatis glie. ꝛ pro
porcionalit. q: ſm plꝰ ꝛ ſm minꝰ vt capax ẽ
ꝛ est in similitudineꝫ reducta. ꝛ ex h̃ hierar/
chia disponit ꝑ tres hierarchias vt tripli
citer illustrata Et necesse est ꝙ q̃libet habeat
tres ordines. Et ꝑma hierarchia appropri
atur p̃ri. secũda filio. tertia spũisctõ. Et ꝙ ꝑ
ma hierarchia assimilet p̃ri in tribꝰ ꝛ scda i
tribꝰ filio ꝛ in tribꝰ spũisctõ. sic patebit. Suf
ficiẽtia aũt hoꝝ tripl'r accipit. Prima ex rõ
ne exẽplaritatꝰ eterne. Scd̃a ex integritate
hierarchie. Tertia ſm dispositõꝫ celesti' mo
narchie. Nota sic hoi ceco seruiunt stelle
oẽs. sic hoi seruiũt angeli ſm ꝙ mittũt mi
rabiles illustratiões. Vñ peior reꝑhẽdẽdꝰ
est q̃ negligit ista ꝛ adiutoria eoꝝ. In ꝑma
hierarchia sunt nota ista. Troni. Cherubi.
Seraphin. In scd̃a dñatiões. virtutes ptã/
tes. In tertia ꝓncipatꝰ. archangeli. angeli.
Et distinguunt ſm exẽplar eternũ ꝙ est vi
gens. fulgẽs. calẽs. Deꝰ trinitas pater filiꝰ
ꝛ spũssanctꝰ. ꝛ tota essentia patris in ipso to
ta in filio. tota in spũsctõ. Et tota essentia fi
lij in ipso. tota in p̃re. tota in spũsctõ. Et to/
ta essentia spũsci in p̃re. tota in filio. tota in
ipso. Si ḡ hierarchia dꝫ assimilari trinitati.
optet ꝙ sit ordo q̃ rñdeat p̃ri ſm ꝙ est in se/
ipso. ꝛ ſm ꝙ est i filio. ꝛ ſm ꝙ est in spũsancto
Silr optet ꝙ sit ordo q̃ rñdeat filio ſm ꝙ ẽ
in p̃re. ꝛ in seipso ꝛ in spũsctõ. Et idẽ est d spũ
sctõ. Ille eñ sol sibi primo silitudinẽ ꝛ expres
sionẽ imprimit. Ordo p̃ri rñdẽs ſm ꝙ est in
seipso ẽ ordo tronoꝝ. Ordo rñdens p̃ri ſm
ꝙ est filio ẽ ordo cherubin Ordo rñdẽs pa
tri ſm ꝙ ẽ in spũsctõ. ẽ ordo seraphin Ordo
rñdẽs filio ſm ꝙ est i p̃re. ẽ ordo dñationũ.
cuiꝰ ẽ imperare. Ordo ſm ꝙ filiꝰ ẽ in seipso. ẽ
ordo virtutũ. Ordo ſm ꝙ ẽ filiꝰ in spũsctõ est
ordo ptãtũ. Ordo spũsci ſm ꝙ est i p̃re. est
ordo ꝓncipatuũ. ſm ꝙ ẽ in filio ẽ ordo arch
angeloꝝ. cui' est secreta reuelare. ſm ꝙ ẽ spũs
sanctꝰ in seipso. ẽ ordo angeloꝝ. Itẽ dicebat
ꝙ scs ꝯferebat cũ vno de q̃ ordie. ẽ fuisset Ga
briel. Et dicebat ille ꝙ sibi reuelatũ fuerat
ꝙ erat de media hierarchia. ꝛ d medio ordi
ne. s. virtutũ Et h̃ videt valde ꝯgruũ. vt ille q̃
erat nũciꝰ cõceptiõis filij dei de illo ordine
mitteret q̃ filio appropiat. Itẽ q: erat nũciꝰ
mediatoris cõgruũ fuit vt de medio ordine
mitteret. Hoc dictũ est ſm ꝓbabilitatem
Unde etiã Gabriel vocatꝰ est fortitudo dei
ꝛ venit ad cõfortandũ virginẽ. Item q: de
bebat mitti cõis ꝑsona. Sic ergo patꝫ ꝙ q̃
libet hierarchia respõdet patri ꝛ filio ꝛ spiri
tuisancto. Nota etiã ꝙ prima hierarchia
non originat nec illuminat nisi a solo deo
Media originat ꝛ illuminat a deo ꝛ a sup/
ma. Infima autẽ originat ꝛ illuminatur a
deo ꝛ a suprema ꝛ a media. Ecclesiastica au
tem ab oĩbꝰ. Unde radiꝰ solis eterni pri/
mo illuminat hierarchiã sibi ꝓpinquã ꝛ ſm
similitudinẽ ad suã hierarchiã. Deinde ꝑ il
lam venit in mediã ꝛ per illam in infimaꝫ.
ꝛ per oẽs in ecclesiasticã. Nectamen in/
telligendũ ꝙ angelus creat angelũ. Scd̃ꝫ
autem ꝙ primũ principiũ se habet in ratio/
ne originãtis. gubernantis. beatificantis.
Sic est cõcordantia hierarchiarũ. Nobi
lius enim est beatificare ꝗ creare. vel gu/
bernare. ꝛ nobiliꝰ est creare vbi datur esse.
ꝗ gubernare vbi conseruat q̃d datum est.
Sũmo ꝓncipio i rõe beatificãtis rñdet sup
ma hierarchia. i rõe creãtis rñdet media i rõe

gubernãtis rñdet virtutu. Supma summe
inflãmat. Media sũme vigorat. Infima sũ
me reducit. In rõne beatificãtis erãt tria
appropiata. s. eternitas. formositas. iocundi/
tas. z ſm has correspõdent ordines prime
hierarchie. Eternitas rñdet patri cui rñspõ
dent throni in quibꝰ deꝰ ſedere dr. quia deũ
habẽt. Formositas filio. cui cherubin. Io/
cunditas spũisancto. cui seraphin ardor
Itẽ sunt alia tria appropiata. s. potentia. sa
pientia. volũtas. vt est in rõne pncipij. Po/
tentia prĩ. z rñdent dñationes quoꝝ est impa/
re. Sapiã filio. z rñdent ṽtutes. Volũtas
spũisancto. z rñdẽt potestates. in qbꝰ destru
untur aduerse potestates. In rõne guber
nantis sunt tria appropriata. pietas. ṽitas.
sanctitas. Pietas est in angelis. Veritas i
archangelis. Sanctitas cõpetit magis pn
cipatibꝰ. Oportet ẽ q hierarchia ſm q̃ ẽ re
ducta in deũ habeat expssam similitudinẽ.
quã vnꝰ nõ potuit explicare. Tertia cõsi/
deratio est ſm illud pncipiũ tenet pncipiũ
monarchie. Ille enĩ monarcha est summa
celsitudine pollẽs. qꝛ sũme sapiẽs in discer/
nendo ṽa. Sũme sanctꝰ in diligẽdo bona.
Sũme stabilis in exequẽdo iusta. Sera/
phin rñdet sũme sanctitati. in qbꝰ est amor
sanctꝰ. Vñ clamãt. sanctꝰ. sanctꝰ. sanctus.
Sapie rñdet cherubin. in qbꝰ est plenitu/
do scie. Stabilitati rñdent troni. in qbus
est sedes alta. patula ad suscipiendũ. Se/
cũdo monarcha vt est sũma fortitudine pͦsi
dens. est autẽticꝰ in statuẽdo leges. ṽualí/
dus in ministrãdo vires. Inuictꝰ in supan
do hostes. Instituẽdo leges habet ordinẽ
dñationũ. quaꝝ est imparare z formare impe
riũ. In ministrãdo vires sic est ordo ṽtutũ
quaꝝ est miracula facere z psequi qđ impatũ
est. In supando hostes est ordo potestatũ.
quaꝝ est omne inordinatũ repellere. z oẽ or/
dinatũ pmouere. Tertio monarcha ẽ sũ
ma dulcedine pascẽs. sũme strenuꝰ i manu
ducẽdo. sũme sagax in erudiẽdo. sũme sedu
lus in custodiẽdo. Primũ est pncipatꝰ. quoꝝ
est roborare. Scdm archangeloꝝ quoꝝ ẽ
secreta reuelare. Tertiũ angeloꝝ. quibꝰ con
gruit sedula custodia. Iste sunt tres hie
rarchie quas illuminat iste sol. Vñ Tripli
ter sol exurẽs mõtes. isti sunt mõtes bethel
Similis est dilectꝰ meꝰ capree hynnuloq
ceruoꝝ sup montes bethel. Cañ. vltͦ. Su
per illos mõtes iste sol immittit pmas illu
minationes. Alia est distinctio ſm integri
tatẽ hierarchicã. ad quã requirit sacra po
testas vel sacra ordinatio. scia sacra. vl ope/
ratio. Triplex enĩ est genꝰ vite in celo z in
terra. s. actuose. z ociose. z ex vtraq permixte
Actuosa rñdet opationi. Ociosa scie. Per/
mixta ordini. Idõ sunt actiui. cõtemplatiui.
et vtroꝝ pmixti. Scia rñdet supme hie
rarchie. Actio infime. Ordo siue potestas
medie. Scia aũt sursum actiua reducẽs i
originẽ. Speculatiua suscipiẽs lumina
Discretiua siue seruatiua decernẽs iudicia.
Prima est in seraphin. Secũda i cherubin
Tertia in thronis. Et qꝛ scientia vt est spe
culatiua ↄuenit medio ordini. idõ tenuit no/
men scie. alij duo addũt sursum actionem z
discretionẽ vel decorationẽ. idõ denominãt
a supadditis. Scia enĩ hꝫ rationẽ specula/
tionis. Scdo de sacra potestate. ẽ triplex
potestas. sublimis. vniuersal. z triumphal.
Prime ptãti rñdet ordo dñationũ. Scde
ordo ṽtutũ. Tertie ordo potestatũ. Et qꝛ
potestatis est ꝓprie hostes fugare. idõ ordo po
testatũ retinuit sibi nomẽ. Attẽdit etiam
distinctio ſm actõꝫ q̃ est i infima. i q̃ sũt oẽs
spũs in ministeriũ missi. qꝛ supmi ab infimis
nunq̃ recedũt. Vñ de seraphin misso ad ysa.
mouet q̃stionẽ Dyonisiꝰ. z nõ soluit eã. ma
gis tñ videt sentire q fuit angelꝰ aliꝰ accipi
ens inflãmationẽ ab angelo vltiꝰ ordis. et sic
denoĩat ab illo. Diuꝰ actiõis triplex ẽ actꝰ
illuminare. pficere. purgare. Maior est pfe
ctio q̃ illuminatio. z h maior q̃ purgatio.
Primũ archangel. Scdm angel. Tertiũ
pncipatibꝰ. Quarta distinctio ẽ ſm aspe
ctus supcelestis monarchie vel hierarchie.
Et iste est aspectꝰ ad supmã. ad infimaꝫ. ad
sepamꝫ. hĩc plat̃ bñ ordinatꝰ. scꝫ q̃ ẽ subiectꝰ
supiori ordinatꝰ respectu sui. z tũc bñ presi/
det inferioribꝰ. Lucifer nõ seruauit hũc or/
dinem. idõ de ordine est piectus. Primo vo
luit pesse. z tamẽ plꝰ tenebat deo q̃ sibi. Iste
aspectꝰ est ſm rõnẽ susceptionis. speculatio
nis. vnitiõis. Memoria suscipit. Intelligẽ
tia speculat. Volũtas vnit. Per has vires
z nõ p alias est ↄuersio ad deũ. Plꝰ autẽ est
vnire q̃ suscipe vel speculari. ideo vnitiõi re
spondet seraphin. speculationi cherubin. re
spõdet tronis susceptio patula. trãquilla.
Scdm rõnẽ ordinis vl aspectꝰ in seipso nõ
est nisi ſm ptãtẽ ordinatã. q̃ est ad tria. Aut
impat qđ est faciẽdũ. Aut psequit impatũ.

Aut defendat qd factū est. et in hoc assistunt sibi spiritus. quia vnus imperat. alius psequit. alius defendit. sicut in collegijs. Nisi sit ordinata susceptio. virtutū cōmunicatio. cōmunicantis defensio. nō est ordo. Primus est dñationum. Secūdus virtutū. Tertius potestatum. Et dixit. q nō bñ posuerat in alio loco potestates aut virtutes. nec bñ tūc viderat. In aspectu aūt ad nos sic tria ab eis recipimus beneficia. qd agere. qd pceligere. quid psequi. Quid agere docēt angeli. Quid pceligere archangeli. Quid psequi pncipatus. Ex verbis Dyonisij de angelica hierarchia. c. vij. extrahitur q amor seraphin est cōtinuus. sūme intēsus. sūme penetratiuus vsq ad cor. vsq ad intima. ex intimis aūt pcedens. et ponit pprietates ignis sp mobilis. Et loquit isto modo de igne large. vt extēdat ad qualibet essentiā. Et in hoc ordinat amor cōtinuus. superferuidus. s. intēsus. supacutus. scz penetratiuus. De cherubin dicit q suscipit copiose. speculat pclare. pfruit iocunde illo lumine. De tronis q sedes ē electa. q est firma. stabilis pclara. parula ad suscipiendū lumen. Troni dicunt ad iudicādū q in illis sedet deus q2 diuinissimi sunt. et rationabilit manifestans cōsiliū suū p iudicia. Cōsiliū eīn occultū est sz manifestat p iudiciū. Illis autem manifestat cōsiliū suū. De dñationibus signat quandā excellentiā in quadā libertate. et cū his signat quandā pñdentiā respectu aimarū. et nō appetitū habēt inordinati dominij. De virtutibus eīn virtus est vltimū de potētia. vnde nō dicit quecūq potētia virtus. sz que est vltimata. nec quecūq res dicit virtuosa sz que habet stabilitatē in durādo. fortitudinē in resistendo. Itē q sit fortis. nunq subijcibiliter infirmet. influet qñ deus vult influere in eā. et in maxima eiectiōe recipe illuminatiōes. Itē q habeat sublimitatē. q semp ad diuina ferat. De potestatibus. vt dominationū imparē. virtutū psequi. potestatū ordinare vt nihil sit cōtrarium. vnde dicit vim repulsiuā. Item pncipatus deducere. Archangelorum reuelare. Annunciare angelorum.

Sermo. xxj.

De statu eccl'ie militātis qliter i suis ordinibus ē disposita. Et supne hierl'm cōpat.

Signū magnū apparuit i celo. mulier amicta sole et c. Apo. xij. Dictū est de cōsideratiōe celestis monarchie que intelligit p lucē solarē. vt ē sol vigens. fulgēs. calens. sm q cōsurgūt in anima noue lumia sm cōsideratiōes diuine excellētie. diuine influētie. diuine pñdētie. et quō celestis hierarchia ab illo sole hierarchisatur. pter cōformitatē ad solē. pter dispositionē integritatis hierarchie. et pter multiformitatē aspectuū. Restat g de luna. Sicut aia cōtemplatiua est mulier bona amicta sole. ita luna est sub pedibus eius. nō ad cōculcādum. sz ad stabiliendū. s. militans ecclesia. Phi multa cōsiderauerūt de sole eterno. sz nihil eis valuit. q2 nō fuit luna sub pedibus. Vñ sicut luna est filia solis et recipit lumen ab eo. silr militās eccl'ia a supna hierusalem. Vñ dicit eā apl's matrē nostrā q2 est mater influentia et ... Celestis hierarchia est illustratiua militātis ecclesie. Oportet g q eccl'ia militās habeat ordies correspōdētes hierarchie illustrāti. Distinguūt aūt tripl'r. Vno mō sm rōnē pcessiuā. Alio mō sm rōnē ascensiui. Tertio mō sm rōnē exercitiorum. Primo g sm rōnē pcessiuum. q2 in tpe nascit et pcedit. Nō sicut angeli q subito creati sunt et sil' firmati. Sicut eīn luna plus et plus recipit lumē a sole quousq veniat ad cōplemētū. sic eccl'ia. Habet g tres ordines. s. fundamētales q rñdent supreme hierarchie. pmouētes q rñdent medie. Cōfirmātes q rñdent infime. Fundamētales ergo rñdent supreme. q2 in spiritualibus fundamēta sūt altissima. In corpalibus vero q2 res descendūt ad infimū. iō fundamētū est infimū. Sed in spūalibus fundamētū est supremū. vñ et homo habet caput erectum ad celū. qd est sicut radix. Vñ sicut in arboribus p radicē est deriuatio et attractio ad ramos. sic in hoīe quicqd est in homie deriuat a capite. licet aliud membrū sit pncipalius vt cor sm phm. Christus aūt q est caput habet locū supremū in hierarchia. Sunt ergo tres ordines. fundamētales respondent patri. promouētes filio. cōsummātes spirituisancto. Sunt g in eccl'ia tres ordines fundamētales. scz ordo pphetalis. patriarchalis. apostolicus. Ephes. ij. Iam nō estis hospites et aduene. Sequit. Superedificati supra fundamētū apostolorum et pphetarum. Patriarche fuerūt pñes apostolorum sm carnē et sm pmissionē. Iste ordo rñdet pri vt est in seipso. pphetal' rñdet pri vt est in ...

Apostolic⁹ rñdet p̄ri vt est in spiritusancto
Isti apl̄i sunt filij excussoꝝ. ps. cxxvi. Sicut
sagitte in manu potētis ita filij excussorum
Pro p̄rib⁹ tuis nati sunt tibi filij Ordo pa
triarchalis rñdet thronis. Ordo ꝓpheralis
rñdet cherubin. Ordo aplic⁹ seraphin. In
patriarchis fuit stabilitas fidei. In ꝓphet
limpiditas cognitiōis. In apl̄is feruor ca
ritatis. Si ĝ genitura noui testamēti fuit
a nobilissimo ṗncipio. debuit esse a nobilis
simis ṗncipiātib⁹. Et iō apl̄i rñdēt seraphi
q2 apl̄i fuerūt ꝯformes xp̄o. z añ illuz ordo
stabilis. s. patriarchal'. Sunt aūt tres or
dines ꝑmotiui p quos eccl'ia stabilit' In or
dinib⁹ martyꝝ. ṽginū. z ꝯfessoꝝ. Ordo mar
tyꝝ rñdet filio vt est in p̄re. q2 in martyrib⁹
fuit maxima potētia. Ordo ꝯfessoꝝ respon
det filio vt est in semetipso. s. rōne doctrine.
Ordo virginū rñdet filio vt est in sp̄ūsctō.

Per viros istos dilatata est eccl'ia in qua
sunt exēpla ṽtutꝫ. In ordine martyꝝ docu
mēta ṽitatꝫ. In ordine ꝯfessoꝝ ṗuilegia san
ctitatis fulgēt in ordine ṽginū. Per ṽgines
intelligunt' nō solū passe p xp̄o. sꝫ oīs q̄ ze
lo castitatis seq̄strauerūt se a mūdo. vt Hy
larion. Paul⁹ ṗm⁹ heremita. Martyres re
spōdent dn̄atōib⁹. ꝯfessores ṽtutib⁹. virgi
nes potestatib⁹. vbi remouet' oīs deordina
tio. In martyrib⁹ eccl'ia aliq̄n fuit obscura
ta. q2 luna apparuit sicut sanguis. sꝫ reparata est
z redd'it ad maiorē dilatationē. Vñ per san
guinē martyꝝ dilatata ē eccl'ia. Sub tēpo
re ꝯfessoꝝ p hereticos impugnata ē. sꝫ post
heresis destructa ē in ꝯcilijs. z magis est ec
clesie fides explicata. Sub tp̄e virginū q̄n
hoīes ad xp̄m ꝯuertebant' mag' est illumi
nata. Excitauit eñ sp̄ūsctūs mētes q̄rūdā
vt castitatē amarēt z seruarēt. Tertio est
ordo ꝯsūmantiū. z sunt tres. s. p̄sidentiū. ma
gistratuū. regulantiū. Ordo p̄sidētiū rñdet
sp̄ūisctō vt est in p̄re. Ordo magistratuū rñ
det vt est in filio. Ordo regulantiū rñdꝫ vt
est in seipō. Primo eccl'ia fuit fundata in ṗ
mis trib⁹. Secūdo in trib⁹ medijs creuit.
Tertio opꝫ q' sit ordinata in tota sua vni
uersitate. z cōpleat' p sp̄m sctm̄. Sunt ĝ in ec
clesia p̄sidētes z subditi. docētes z discipli
nati. regulātes z regulati. Et intelligo ma
gistros siue doctores vl' phiam vel ius vel
theologiā vel ciuitatē. vel q̄cq̄d sit p qd̄ ꝑ
mouea' eccl'ia. Sub ordine p̄sidentiū intel
ligunt' p̄lati curiscūꝗ auctoritatꝫ. Per ordi

nem regulātiū z regulatoꝝ cōp̄hendit' vita
monastica. z isti sunt vltimi. q2 oportet mū
dum ꝯsūmari i castitate. q2 vltimi nō gene
rabūt. Cōsistit ĝ in h̄ ꝯsūmatio eccl'ie vt re
gat' ſm rōnē p̄latiōis. ſm rōnē illustratiōis
ſm rōnē a carne abstractiōis. Ordo p̄sidē
tium rñdet ṗncipatib⁹. Ordo magistratuū
rñdet archangel'. Ordo regulariū angelis
q̄ habēt officiū humilitatꝫ. Debēt eñ plus
esse subiecti regl'ares q̄ꝫ discipuli magistro
q̄ꝫ subiecti p̄sidēti. q2 sic decet nos implere
oēm iusticiā. Vñ ille q̄ mag' est humil'. ma
ior est apud deū. Alia ē distinctio ſm ra
tionē ascēsuū z graduū eccl'ie. Oportet aūt
eā ordinari trib⁹ ordinib⁹ lapidū. Sūt aūt
grad⁹ purgatiui. illumiatiui. ꝑfectiui Pur
gatio aūt triplex ē. Purgat' hō a ꝯsortio fe
dorū. a nubilo ignorantiaꝝ ab infestatione
demonū. His rñdet ordo hostiarioꝝ. lecto
rum. exorcistaꝝ. Ordo hostiarioꝝ vt exclu
dant' immūdi. excōicati. energumini. cathe
cumini. z nō fundati i fide. Et ista fiebāt in
eccl'ia ṗmitiua. q̄n eccl'ia optime erat dispo
sita sꝫ mō porc⁹ z canis intrat. Ordo lectoꝝ
est vt purget' a nubilo ignorātiaꝝ p auditū
lectiōis vt hō sciat historiā eoꝝ q̄ legunt'. et
sic informet'. Vñ etiā in ṗmitiua eccl'ia q̄a
tūc q̄si omnes erāt l'rati. legebat' eis lectio.

Tertia purgatio ab infestatiōib⁹ demonū
p ordinē exorcistaꝝ. Ordo ṗm⁹ rñdet ange
lis. secūd⁹ archangel'. terti⁹ ṗncipatib⁹. Itē
est ordo graduū ad illumiandū p ordinem
acolitoꝝ. subdyaconoꝝ. leuitaꝝ. Acolitoꝝ ē
ferre lumiā. Subdyaconoꝝ legere ep̄l'am
pauli. Dyaconoꝝ legere euāgeliū. Oēs eñ
ministrāt vasa sꝫ diuersimode. q2 acolit⁹ am
pullā. subdyacon⁹ parat calicē. dyacon⁹ of
fert. Vñ etiā aliq̄n ministrauit sanguinē q2 q̄n
ministrabat' sanguis alijs. Sūt ĝ isti ordi
nes illuminatiui. Illustratio aūt q̄dā est p
exēpla exteriora. q̄dā p documenta medio
cria. quedā p documēta sup̄ma. Primi por
tant cereos. vt acoliti. Sint lūbi vr̄i p̄cin
cti z lucer. ardē. Secūdi illumināt ṽbo z ex
emplo. vt sitꝫ sinceres. inter q̄s luceꝫ sicut lu
minaria i mūdo ṽba vite ꝯtinētes vt subdy
aconi q̄ ꝯtinēt verbū ep̄l'aꝝ. Sꝫ p documē
ta altissima sn̄ie euāgeliorum. z sic dyaconi.
Vñ etiā solebant p̄dicare vt Stephanus.
Laurēti⁹. Vincenti⁹. Vñ Luce. ij. angel⁹
ad pastores ait. Annūcio vob' gaudiū ma
gnum zc. Ille angel⁹ est dyaconus. Ordo

acolitoꝝ rñdet potestatib⁹. Ordo subdya/
conoꝝ ỽtutib⁹. Ordo dyaconoꝝ dñatōib⁹
Est aūt ordo pfectiuus. ꝛ ille est triplex.
Sacerdotū. Epāl'e. ꝛ patriarchal'. Cō
sumatio em̄ est ſm triplicē modū. Una est i
administratiōe cōi sacramētoꝝ. sine qb⁹ nō
est sal⁹. vt baptismo. penitentia. eucharistia
vnctiōe extrema. Primū est via p quā itro/
ducit hō in ecclīam. Scđm p qđ hō re du
cit in gradū pristinū. Tertiū p qđ hō itrodu/
cit in celū. Primū est ad deletionē original'
Scđm ad deletionē mortal'. Tertium ad
deletionē oīs venialis. ꝛ qꝛ in his nō est p/
fectio nisi in xp̄o. iō sacramentū eucharistie
cōmittit sacerdoti specialit'. Secūda est
in administratiōe ordinū puilegiatorū. vt
sacri ordinis ꝛ ɔfirmatiōis. Hec est epoꝝ ñ
alioꝝ. q sunt sacerdotib⁹ pfectiores. ideo in
ipis dꝫ esse altior pfectio ad dandū spiritū
sanctū. q nō nisi p aplos dabat. iō etiā locū
tenēt aploꝝ. sup aplos aūt est xp̄s. ꝛ p⁹ Pe
trus. Oportet ḡ ec patrē patrū quē nos pa
pam vocam⁹. q in ꝓ̄t humilitatē q̄ttuor hꝫ
pr̄iarchas. Cōstantinopolitanū. Alexādri
num. Hierosolimitanū. Antiochenū. Et d̄
his loquit Isa. xix. Erūt q̄nqꝫ ciuitates lo
quētes lingua cananea. Roma aūt vr̄ia est
Jō ciuitas sol' vocabit vna. Qꝛ ꝛ si alie q̄t/
tuor sedes plenā auctoritatē habēt sup ec/
clesijs prīalib⁹. illis tñ roma hꝫ vr̄r sicut sol
habet plenitudinē potesta. ſ Et ſm hoc sūt
tres ordines. nō quidē ꝓpter noui caracteris
impssionē. qꝛ vltra sacerdotiū nō est grad⁹.
sꝫ ꝓpter eminētiā ꝛ potestatē. Prim⁹ respon
det tronis. secūd⁹ cherubin. terti⁹ seraphin
Quia optet epm̄ esse amplectētē eū q scdm
doctrinā est fidelē ꝛ. nonē. Papa aūt debet
esse pfectissim⁹ inter oēs. Si aut sic esset or/
dinatio interi⁹ sic exteri⁹. tunc optime esset

Tertia ordinatio est ſm rationē exercitī
orum q sunt tria. ſ. actuosum. ociosum. et ex
vtroqꝫ pmixtū. vita actiua. vita ɔtemplati/
ua. ꝛ ex vtroqꝫ pmixta. Et licet ordo platoꝝ/
rum ſm ordinē ascēdēdi ponat in sūmo. tñ
ſm istū pcessum ponit in medio ex q pmixt⁹
est. ḡ ordo actiuoꝝ i infimo. Ordo platorū
in medio. Ordo ɔtēplatiuoꝝ in sūmo. Or/
do actiuoꝝ rñdet prī cui cōpetit productio
Ordo platoꝝ filio. Ordo ɔtēplatiuoꝝ spi/
ritui sancto. Itē in ecclīa sunt tres ordi'es
scꝫ Monastic⁹ q est pduct⁹ tñ. Laic⁹ q est
pducēs tñ. Clericalis q est pductus ꝛ pdu

cens. Nā ex layco fit cleric⁹. ꝛ nō econuerso
si iam habet ordinē sacrū. nec aliq modo fi/
eri debet. Ex clerico fit religiosus ꝛ nō ecō/
uerso. In ordine laycoꝝ est triplex ordo. ſ.
sacraꝝ plebiū sacroꝝ ɔsulū. sacroꝝ pncipū.
Restituā indꝫ iudices tuos sic a principio
Boni em̄ pncipes habēt bonos ɔsiliarios
Et boni ɔsules habēt bonas plebes. quia
erudiūt illas. Ecōtra mali pncipes habent
malos ɔsiliarios. ꝛ p ɔsequēs male instru/
unt plebes. Male plebes eligūt malos pn
cipes. Prim⁹ ordo scꝫ plebiū rñdet angelis
Ordo ɔsulū archangel'. Ordo pncipū pn/
cipatib⁹. Modo aūt nō est ita sicut qñ Cō/
stantin⁹ regnabat. Qualis ɔsiliari⁹ fuit am
bros⁹. q adhuc sarracen⁹. ſ. cathecumin⁹ er/
go fuit. Sꝫ modo pncipes sunt loco furū.
ꝛ ɔsiliarij in munere ɔsulūt. Secund⁹ or
do clericalis actiu⁹ ꝛ ɔtemplatiu⁹. q ꝛ pasce
re debet ꝛ ɔtēplari. vt sit mediū inter deū ꝛ
plebē. ad Heb. v. Omis em̄ pōtifex ex hoi/
bus assumpt⁹ ꝛc. Et hi sunt tres ordies. mi
nistrabilis. ſ. sacerdotalis. pōtifical'. Ad hoc
reducunt oēs. qꝛ oēs aut sūt ministrātes
ꝛ sunt dyaconi ꝛc. Aut sunt sanctificātes p ver/
ba. Aut sunt regētes p eminētiā. Prim⁹ or/
do scꝫ ministral' rñdet potestatib⁹. Ordo sa
cerdotalis in q est efficacia sacramētī est or/
do virtutū. Ordo pontificū rñdet dñatōi
q habet iubere. In ordine ɔtemplātium
sunt tres ordines rñdentes supme hierar/
chie. quoꝝ est diuinis vacare tripl'r. quidā
p modū supplicatorū. quidā p modū specu
latiuū. quidā p modū sursum actiuū. Prio
modo sunt illi q se totos dedicāt oratiōi et
deuotioni ꝛ diuie laudi. nisi aliqñ qñ inten
dūt operi manuali seu labori ad sustētatio
nē suā ꝛ alioꝝ. vt sunt ordo monastic⁹. siue
alb⁹ siue niger. vt Cisterciēn. Premonstra/
teñ. Cartusien. Grandimont. Canonici re
gulares. Omib⁹ istis date sunt possessiōes
vt orēt p illis q dederūt. Huic rñdēt troni.

Secūdi sunt illi q intendūt p modū spe
culatorū. vt illi qui vacāt speculationi scri/
pture que nō intelligit nisi ab animis mun
dis. Nota qꝛ nō potest nosse verba Pauli
nisi habeat spiritū pauli. Ideo necesse ē vt
sit sequestrat⁹ in deserto cū Moyse ꝛ ascen/
dat in montē. Huic rñdet cherubin. Hi
sunt pdicatores ꝛ minores. Alij pncipalit'
intendūt speculatiōi a quo etiā nomē acce/
perunt. ꝛ postea vnctioni. Alij principaliter

vnctioni z postea speculatiōi. z vnā a n oz vel vnctio nō recedat a cherubin. Et addebat φ beat⁹ Francisc⁹ dixerat φ volebat φ fratres sui studerēt dūmodo facerēt pus φ̄ docerēt. Multa em̄ scire z nō gustare quid valet Terti⁹ ordo est vacantiū deo p mo dū sursum actiuū. s. excedentiū. Et dicebat Quis em̄ iste est. Iste est ordo seraphicus. De isto videt fuisse Francisc⁹. z dicebat. φ anteφ̄ habuerat habitū rapt⁹ fuit. z inuēt⁹ est iuxta quandā sepē. Hic em̄ est maxima difficultas. s. in sursum actiōe. quia totū corpus eneruat. z nisi esset aliqua cōsolatio spiritus nō sustineret. Et in his ↄsūmabit ecclesia. Quis aūt iste ordo sit futur⁹ vel iā sit nō est facile scire. Prim⁹ ordo rn̄det tronis Secūdus cherubin. Terti⁹ seraphin. Et isti sunt ꝓpinqui hierl'm. z nō habēt nisi euolare. Iste ordo nō florebit. nisi tps appareat z patiat in corpe suo mystico. Et dicebat φ ista apparitio seraphin beato Francisco que fuit expssa z impressa. ostendebat φ ille ordo illi respōdere debebat. sz tamē ad hoc venire p tribulatiōes. Et in illa apparitiōne magna mysteria erāt. Sic ḡ distinguūt illi ordines scd'm maiorē z minorē pfectionez cōparati scd'm stat⁹ nō scd'm psonas. q: vna psona layca aliquādo pfectior est φ̄ religiosa. Sequit de luce stellari. p quā anima hierarchica intelligit. Necesse est em̄ vt anima q̄ est hierarchica habeat tres correspōdētes supne hierusalē. Grād.s res est aīma In aīa potest describi tot⁹ orbis. Pulcra dicit sicut hierusalē. q: assimilat hierusalē p dispositionē graduū hierarchicoꝝ. Disponunt aūt in aīa grad⁹ tripl'r. scd'm ascensum. scd'm descēsum. z scd'm regressum in deū vt lux diuina. z tūc aīma videt angelos dei ascendētes z descēdentes p scalā vt vidit Jacob z in mēte sua. Abbas vercellen̄. assignauit tres grad⁹. s. nature. industrie. z gratie. Sz nō videtur φ aliq̄ mō p naturā aīma possit hierarchicari. Ideo nos debem⁹ attribuere industrie cū natura. industrie cū gratia. z gratie sup naturā z industriā. Tres aūt sunt grad⁹ industrie cū natura siue actus. scz nūciatio. dictatio. ductio. Nūciatio rn̄det angelis. Dictatio archangelis. Ductio pncipatib⁹. Industria em̄ pmo pcipit qd̄ q̄ libet sensus nūciat. Visus z audit⁹ multa nunciauerūt. sz audit⁹ plura. vt illa que Rome fiūt. gust⁹ odorat⁹ z tact⁹ nō vadūt longe z ideo tardi sunt. Cauere aūt debet industria vt nō pmittat omnē nunciū itrare. vt mulieres videre. Industria em̄ debz discernere inter nūciata vtrū sint respuēda vl' eligenda. Deinde necesse est deliberatio q̄ est dictatio vtrū liceat. z si liceat vtrū deceat. z si deceat. vtrū expediat. Nil em̄ expedit nisi liceat z deceat. Deinde necessaria est ductio vt psequtur. Prosequi aūt est assumere in facultatē volūtatis. z est principatuū. Multi em̄ sunt angeli z archangeli. scz pspiciētes z deliberātes qd expedit. sz nō sūt psequētes vt pncipat⁹. Secūd⁹ est gradus industrie cū gratia. Et sunt tres act⁹. Prim⁹ vt ꝓpter deū fiat qd̄ deliberatū est. Unde pma ordinatio est in deū. q̄ est potestatū. scz in finem ordinare. z quicqd deordinatū est remouere. z hoc ē difficile. ideo necessaria est roboratio q̄ est virtutū. z quia in finē ordinare ē difficile z roborare. ideo seqtur imperatio q̄ ē dominationū. Tertia hierarchicatio est gratie sup naturā z industriā. quādo scz supra se aīa eleuata est z deserta. z suscipit diuinas illuminatiōes. z supra se speculat qd̄ sibi datū est. z ex hoc surgit i diuina siue sursum agitur. Ista tria sūt susceptio. reuelatō vnio vltra quā nō pcedit mens. Et in istis cōsistit canticoꝝ totū. scz castis susceptiōib⁹ castioribus speculatiōib⁹. castissimis vnitiōibus. z tūc poterit dicere illud Can̄. Osculetur me osculo oris sui. Susceptio respondet thronis. reuelatio cherubin. vnio seraphin. Et hec hierarchia est scd'm ascensum. Itē est hierarchia aīme scd'm modū descēdendi. Oportet em̄ vt vnguētū capitis hierarchie supreme cadat in barbā mediā hierarchiā. z in vestimēta. in infimā. Hec autez fit scd'm ꝟtutes aīme. que sunt tres scd'm Dyonisium. s. susceptiue. custoditiue. distributiue. vt copiose suscipiat. studiose custodiat. liberaliter refundat. Unde Gratis accepist; gratis date. Ad hoc aūt φ aīa recipiat illa lumina requirit viuacitas desiderij. perspicacitas scrutinij. trāquillitas iudicij. Nō em̄ est cōtemplatiua aīma sine desiderio innato z viuaci. Qui hoc nō habet. nil de cōtemplatiōe habet q: origo luminū est a summis ad infima. nō econuerso. Prim⁹ respondet seraphin. q̄ est ardēs sicut ignis. Unde ignis maximā figurā habet in scripturis. Ad istū ignē ardentē in vertice mōtis ascēdit Moyses. z tamē illū ignē prius vidit ia

pede montis Nõ em̃ Moyses descenderet
ad erudiendũ populũ. nisi pri⁹ ad ignẽ ascẽ
disset. Desideriũ ergo disponit aĩam ad su
scipiendũ lumẽ. Secũdo oportet q̃ ani/
ma pspicaciter aduertat vel pcipiat que da/
ta sunt sibi a deo. ⁊ vt nõ habeat fantasma/
ta vel occupatiões q̃n possit occupari vl̃ fer
ri in illa lumia. ⁊ illud respõdet cherubin.

Tertiũ est q̃ habeat tranq̃llitatẽ iudicij
quia dona dei nõ debẽt in vacuũ recipe. vt
nõ puertat iudiciũ in aliqua passione. quia
si amo. iudiciũ puertit. si odio. sil'r si spero. ⁊
sic de alijs passionib⁹. ⁊ hoc rñdet thronis.
Ex his sequit auctoritas imperij. Ex q̃ em̃
desiderio suscipit. ⁊ illud pspicaciter pcipit.
⁊ trãquille faciendũ iudicat. ⁊ ex q̃ de⁹ vult.
tunc aĩma impat fieri. ⁊ rñdet dñationib⁹.
Sz impare parũ valet nisi faciat ideo opor
tet q̃ sit virilitas, positi exercitati. qd̃ respõ
det virtutib⁹. vt pter nullã tribulationẽ di
mittat bonũ qd̃ scit deũ velle. Post qd̃ veit
nobilitas triũphi pter impedimẽta que oc
currũt postq̃ recipit aliquid a deo. et illud
respõdet potestatib⁹. scz q̃ oĩb⁹ triumpha/
re. Nec tria faciũt mediã hierarchiã aĩme.

Tertiũ est custodita distributio. ⁊ in hoc
sunt tria. vel tripliciter cõtingit. s. p carita/
tem exẽpli. p veritatẽ eloquij. p humilitatẽ
obsequij. Sic debem⁹ vitã dare proximo.
scz p exempla. scientiã. substantiã. Preclari
tas exempli rñdet principatib⁹. quoꝝ ẽ du/
cere. Veritas eloquij archangelis. Humi/
litas obsequij angelis. Sic ergo est ↄ̃sum
mato in humilitate sm̃ descensum. Et ince
ptio in caritate. ascẽdendo ecõtrario. Sic
ergo descẽdere incipim⁹ a vita caritate deside
rij ad humilitatẽ obsequij. Unde xp̃s venit
ad humilitatẽ obsequij nostri. Sicut ergo
aĩma habet angelos ascẽdentes. sic oꝫ hr̃e
descẽdentes. Joh. iij. Nemo ascẽdit in celũ
nisi qui descẽdit de celo Tertio mõ mod⁹
distinguẽdi in aĩma sm̃ regressum est scd̃m
triplicẽ gradũ cõtemplationis. Gregori⁹ sup
Ezechielẽ ponit tres gradus. Aut em̃ qd̃
venit in cõsideratione nostrã est extra nos.
aut intra nos. aut supra nos. Unde de⁹ cõ
templat. aut in his q̃ sunt intra nos. aut ex
tra nos. aut supra nos. sm̃ tres potentias
scz interiores. exteriores. superiores. siue ap/
prehẽsiuas. amatiuas. opatiuas. Et sm̃ phi
losophũ oĩs aĩma rationalis tres habet
opationes. scz animalẽ ab extra. intellectu/
alem ab intra. diuinã ad supra. Oportet ḡ q̃
anima habeat hierarchiã sm̃ has potẽtias
scz primo sm̃ virtutes exteriores. Circa q̃s
sunt tria. scz discreta plustratio. discreta pe
lectio. discreta psecutio. Primo ergo de/
bet esse discreta plustratio vt discrete consi/
deretur mũd⁹ ab aĩma. Nã in anima est sicut
quedã manus scribẽs. Sensus em̃ pcipit
exteriora. ⁊ sensus cõmunis. ⁊ deinde ima/
ginatio. ⁊ ratio cõsiderat ⁊ ponit in memo/
ria. Oportet ergo q̃ sit magna discretio ad
custodiendã domũ. ne oẽs intrẽt ad has
vires. ⁊ nihil nunciet regi ⁊ reginẽ quod sit
inutile. Latro em̃ introduci nõ debet corã
rege nisi forte vt cõdemnet. Eua em̃ mise/
ra ⁊ captiua introduxit eloquiũ serpẽtis. et
dubitauit. ⁊ isto eloquio hodie multi corrũ
puntur. nil ergo debet intrare p portas im
mundũ. Apocal' xxij. Foris canes ⁊ vene
fici ⁊ impudici. Secundũ est discreta p/
electio ex quo apparet q̃ si quid pcipitur. re
stat vt bonũ vel meli⁹ peligatur. quia in bo
nis est electio ordinata. nõ em̃ primũ man/
ducandũ q̃ celebrandũ. Et h̃ respõdet ar/
changelis. Et discreta plustrano puenit an
gelis. postea sequit iudiciũ. ⁊ illud est prin/
cipatus quod est in psecutione. Ex quo bo
num pcipit ⁊ pelegit faciendũ bonũ sequi
debet iudiciũ ad psequendũ. Nec aũt om/
nia operat gratia nõ industria sola siue na/
turã vt dicebat primo. Secũda hierar/
chizatio mẽtis est ad potẽtias interiores.
quod est mag⁹ difficile q̃ primũ. Nec autẽ
cõsistit in trib⁹. que sunt Discreta castigatõ
Discreta cõfortatio. Discreta cõuocatio. q̃
interi⁹ hierarchicã faciũt animã. Primo q̃
castigent radices passionũ ⁊ amputẽtur et
eneruent cõtrarie potestates. Uenit enim
princeps mũdi hui⁹ ⁊ in me nõ habet q̃cq̃.
Quãdiu em̃ passiones ille dominãtur homi
ni. diabol⁹ habet de suo in homie. Ad hoc
autẽ faciendũ necesse est vt eradicet triplex
libido. scz libido principãdi. libido delectã
di. libido possidendi. Quia hec triplex libi/
do inducit diabolũ in animã. Nec aũt hie/
rarchia respõdet potestatib⁹. Non põt aũt
anima potestatiua esse q̃diu diabol⁹ habet
sue suã in aĩma. Oportet ergo vt homo ha
beat tria opposita. vt homo sit subiectus ca
stus. ⁊ paup. ⁊ sic amputant radices passio
num cũ temp⁹ putationis aduenit. quia q̃li/
bet die pullulant. Secunda est discreta

cõfortatio. Sicut eñi triplex libido facit pnitatẽ ad maluz. sic triplex infirmitas facit difficultatẽ ad bonũ. Hec aũt est infirmitas. s. negligẽtie impatiẽtie. diffidẽtie. Quidam ita sunt negligẽtes vt durũ sit eis facere bonũ. Secũdi vt cito sint impatientes. Tertij vt si ambo habẽt. tamen diffidunt. Oportet ergo p mẽtis violentiã. tolerantiã. cõfidentiã. aïam reformari. ⁊ huic respõdet ordo virtutũ. Sequitur discreta cõuocatõ. qñ mens est ordinata sicut eccl'ia. quãdo habz potestatẽ supra se. tũc est templũ dei. qñ dominatur ⁊ imperat oĩbus viribus. tũc respõdet ei⁹ hierarchia dñationibus. quãdo virtutes vocantur ad opa sua. ⁊ dicet huic. fac tu hoc. ⁊ illi. fac tu illud. Ad hoc autẽ faciendũ necesse est vt dñetur appetitibus. fantasmatibus. ⁊ occupationibus. ⁊ tũc est aïma dña sui qñ cõcupiscibili auferĩ cõcupiscẽtia triplex. Irascabili auferĩ infirmitas triplex. Ratõnali aufertur error triplex. tũc aïa habet imperiũ i regno suo. ⁊ tũc nõ expellitur extra domũ suam qñ ille passiões sunt amputate. ⁊ in tali anima de⁹ habitat nõ in furiosa ɔcupiscẽtia ⁊c.

Dyabol⁹ libẽter imprimit qd in se habet. q̃ sunt furor. error. amẽs ɔcupiscẽtia. fantasia pterua. Sequitur qualiter aïma hierarchicatur q̃tũ ad virtutes supiores. Qñ eñi aïa facit qd potest. tũc gratia facile leuat aïam. ⁊ de⁹ ibi operatur ⁊ fit digna supna admissio digna inspectio. digna inductio. Digna admissio diuinorz respõdet thronis. Et ita intelligitur illud qd loquitur in Threnorz. Consurge in pricipio vigiliarũ. effunde sicut aquã cor tuũ scz cor pone añ deũ. Psalmista. Domine ante te oẽ desideriũ meũ ⁊c. Et post quãdo eleuatur nõ debet esse ociosa. et debet circũspicere. Isa. Hierusalẽ cõsurge ⁊ sta i excelso. ⁊ tũc videbis ⁊ afflues. ⁊ mirabitur et dilatabitur cor tuũ. Tũc eñi debet anima esse fixa ⁊ stans ⁊ expectare. Post sequitur digna inductio qñ facta est diuina admissio. ⁊ facta pstratio tũc rapitur in deũ siue in dilectum. Vñ. Leua ei⁹ sub capite meo ⁊ dextera illi⁹ amplexabitur me. Cañ. ij. Ego dilecto meo. ⁊ dilect⁹ me⁹ mihi. qui pascitur inter lilia quia iã sensit vnctionẽ. ⁊ vn⁹ spirit⁹ est cum deo. Vñ. Qui adheret deo vn⁹ spiritus est ⁊ hoc est supremũ in aïma quod animã facit esse in celo. Et istis p ordinẽ respõdent ordines supreme hierarchie. Et sic est aïma mulier amicta sole. ⁊ luna sub pedibus ei⁹. ⁊ i capite eius corona duodecim stellarz. quia est plena luminibus. ⁊ nunq̃ oculũ diuertit a lumine. Ideo aïa habet duodecim materias sicut duodecim lumina circa que semp moueatur velut in q̃dam circulo. sicut sol percurrit duodecim cõstellatiões. scz p duodecim signa ⁊ nunq̃ exit. Hec autẽ cõsiderationes ornãt aïam. ideo sunt sicut cornua. que sunt. Cõsideratio corporaliũ naturarz spiritualiũ substãtiarũ. intellectualiũ scientiarũ. affectualiũ virtutũ. institutarz diuinitus legũ. infusarũ diuinit⁹ gratiarũ. irreuocabiliũ iudiciorũ. Incõprehensibiliũ misericordiarũ. remunerabiliũ meritorũ. premiantiũ premiorz. tẽporaliũ decursuũ. eternalium rationũ. Debet aïma cõtemplatiua versari semp in aliquo istorũ luminũ sicut sol semp est in aliquo signorũ. Et nota q̃ luna patitur eclypsim in capite vel cauda draconis. Sunt aũt due intersectiões in celo super eclypticã p quã trãsit luna. que vocãtur caput ⁊ cauda draconis. Draco vocatur propter circulũ quasi tenẽs caudã in ore. Illa intersectio que est versus aquilonez. vocatur caput. quia sol magis ledit nos quãdo ẽ ibi. quia magis ibi dyametraliter vrit nos sicut draco capite. Cauda autẽ est versus meridiem. ⁊ min⁹ ledit nos sol quãdo est in parte illa. quia magis a nobis elongatur. Et qñdo sol in vna parte est ⁊ luna in pũcto alio sibi opponitur. vt in plenilunio. tunc luna eclipsatur. Similiter vir cõtemplatiu⁹ eclipsatur dupliciter. ⁊ cadit turpiter ⁊ multũ periculose. eo q̃ nõ resurgit. nec mirũ quia de alto cadit. Cadit eñi per errorẽ ⁊ p psumptionem. Videt eñi se illuminatũ. ⁊ psumit ⁊ fit luciferian⁹. ⁊ cadit a luce in tenebras. Cadit similiter per errorẽ eihmandõis. que oritur ex psumptione. quãdo credit se habere oĩa per reuelationẽ. semp tamẽ debet esse regulata reuelatio. Vñ dicebat q̃ multi decipiuntur qui credũt se habere oĩa per reuelationem. Vnde in illa visione ⁊ apparitiõe que est regula omniũ apparitionũ domini in monte apparuit Christ⁹. Moyses ⁊ Helyas. vt nihil credatur verum vel reuelatũ nisi quod cõsonet legi. prophetis. ⁊ euangelio.

Debet ergo cõtemplatiu⁹ esse humilis et circumspect⁹. vt non ad caput draconis veniat per psumptionẽ. vel in cauda inuoluatur per errorem. Hec mulier scz aïma hierarchica vidit duas visiones. scz Archam

et ciuitatem.

Sermo. xxiiij.

Qd anima cõtemplatiua debet cõsiderare ecclesiam militantẽ descendentẽ & ascendentem.

Fecit de⁹ duo ma

gna luminaria &c. Dictũ est quomodo aĩa hierarchicat̃ in consideratione lucis solaris ſm q̃ sol est vigens splendens. calens. Pater & fili⁹ & spiritussanctus est origo omniũ illuminationũ vel irradiationũ in ratiõe existẽtie et excellentie. influẽtie. presidẽtie. & q̃ illa assimilat̃ soli ſm conformitatẽ & propter integritatẽ hierarchice dispositionis. ꝓpter triformẽ aspectum. Et sunt sex cõsiderationes hierarchice. In cõsideratione militãtis ecclesie in qua est distinctio ſm ꝓcessus ascensus & extractorũ. Et sic cõsideratur ecclesia & nõ aliter. in qua est vnũ caput. & vnum corp⁹. vni⁹ cibus. De qua Paul⁹ loquitur qui multũ exercitatus erat in ea cõsideratione. Similiter psalteriũ multũ loquit̃ de hac. & aliquã in persona talis. modo in ꝑsona alterius. Unde psalmista. Domin⁹ regnauit decorem indut⁹ est. Tangit caput eccl'ie & quattuor ordines ei⁹. Postea dictũ est quomodo aĩa hierarchicat̃ in cõtemplatiõe sui. ſm ascẽsum & descẽsum. Et quãdo aĩa habet hec. sunt & fiũt in ea mirabiles theorie.

Habet eñ duodecim nouenarios. tres exẽplares in sole. tres exemplatas in celesti hierarchia. & tres in subceleſti. & tres ĩ seipa. Que sunt duodecim illuminatõnes quib⁹ addunt̃ duodecim cõsideratiões quasi duodecim stelle. scꝫ corporaliũ naturarũ. &c. ita q̃ semꝑ aĩa sit in lumine. quia si nõ potest stare in vno. stet in alio. & in vltima est quies. scꝫ in ratione exemplarĩ in patria. Hec autẽ non sunt simul ĩ via. sed in patria vno aspectu videbunt̃ omnia. Sunt autẽ littere iste duodecim cõsiderationes. & habẽt ramos infinitos. de quib⁹ fieret liber magnus. Si autẽ ducant̃ duodecim ꝑ duodecim. erunt. c. xliiij. numerus scꝫ ciuitatĩ hierusalem. Anima eñ sic hierarchicata est ciuitas in qua de⁹ habitare videtur. De qua Johãnes. Sustulit me in spiritu & vidi ciuitatem. Et ibidẽ dicit q̃ mẽsus est duodecim milia stadiorũ. Et post q̃ longitudo et latitudo & altitudo equalia sunt. & mensura murorũ centũ quadragintaq̃ttuor cubitorum. quomõ potest hec esse. Vide illud q̃d dictũ est in fine Apocalip. Circa mediũ autem dictũ est. Vidi supra montẽ syon agnũ stantẽ & cum eo centũ quadragintaq̃ttuor milia. habẽtes nomen eius & nomẽ patris eius scriptũ in frontibus suis. In apertione autẽ sexti sigilli dictũ est Apocalip. vij. Vidi alterũ angelũ ascendentẽ ab ortu solis. habentẽ signũ dei viui. & clamauit quattuor angelis quib⁹ datũ est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre & mari neq̃ arboribus quousq̃ signem⁹ seruos dei nostri in frontib⁹ eorũ. Et audiui numerũ signatorũ. centũ quadragintaq̃ttuor milia signati ex omi tribu filiorũ Israel. Ex tribu iuda duodecim milia signati &c. Trib⁹ aũt dan nõ ponitur. sed Manasses ponitur ꝓ dan. & ioseph ꝓ effraim. In Deuteronomio nõ ponitur Symeon. Primo ergo ponit signatos qui erãt supra montẽ syon. & post q̃ angelus vn⁹ debet effundere phialas. & oportet q̃ sint sex. post ostendit ciuitatẽ. cuius mensura centũ quadragintaquattuor cubitorũ erat. Circa ꝓncipiũ Apocalip. de sexto angelo philadelphie. Qui vicerit faciam illũ columnã in templo meo. & scribã super eũ nomen meũ & nomen ciuitatis noue hierusalem. de qua locut⁹ ñ fuit nisi in fine.

Sex sunt temꝑa quorũ sextũ temp⁹ habet sex temꝑa cũ quiete. Et sicut Christ⁹ in sexto tempe venit. ita oportet q̃ in fine generetur ecclesia cõtemplatiua. Ecclesia eñ contẽplatiua & anima non differunt. nisi q̃ anima totũ habet in se quod eccl'ia in multis. Quelibet eñ anima contẽplatiua habꝫ quandã perfectionẽ vt videat visiones dei. Sustollitur autẽ vt videat hierusalem tripliciter. In celo cõsistentem. De celo descendentẽ. Ad celũ conscẽdentẽ. Alit̃ nõ est anima cõtemplatiua. De ꝑmo Isa. lx. Surge illuminare hierusalẽ. & post. Nõ occidet tibi amplius sol ad lucendũ. et splendor lune non illustrabit te. sed erit deus tuus tibi in lucẽ sempiternã. Quãdo eñ anima leuat̃ per influxum sibi vigorẽ. splendorem. ardorẽ. pie venerat̃. clare cõtemplatur sancteq̃ ꝑfruit̃. Ac per hoc cõprehẽdit ſm modũ suum longã eternitatẽ. latam charitatem. sublimẽ potentiã. ꝓfundã sapientiã.

Primũ circa quod debet versari vt sit Rachel. primo scꝫ visum ꝑncipiũ. quãdo hec

considerat. tunc ciuitas est habens quattuor latera ciuitatis. Cōsiderando quomodo illud principiū omnia originat per sublimem potentiā. Omnia gubernat per profundam sapientiā. Omnia reparat per latam charitatē siue beniuolentiam. Om̄ia remunerat per longā eternitatē. Sic intelligit ipsum solē sc̄dm substantiam. potentiam. & operationē. Et videt omnia reducta ad legem sempiternaliter existentē.

Secundo eleuat ad contuendū ciuitatem de celo descendentē. hoc est assumptaȝ humanitatē. Filius enim dei descendit ad nostram humanitatē. et hoc est descendere hierusalem. Anime eñ non descendunt. Ego sum inquit panis viu⁹ qui de celo descendi. & cum ipso om̄ia charismata gratiarum. Sapiēne. vij. Venerunt mihi omnia bona pariter cū illa. Quando ergo anima eleuatur per influxū sibi diuinitus vigorē. splendorem. ardorem. pie colit. clare speculatur. sancteq̄ perfruit. & per hec comphendit assumpte humanitatis mirabilē exortum. mirabilem occasum. mirabilē ascensū vel conscensum. mirabilē regressum. Tūc habet quattuor latera ciuitatis de celo descendentis. Mirabilem inq̄ exortum in natiuitate. Occasum in crucifixione. Cōscēsum in resurrectione. Ascensum in ascensione. Regressum ad iudicium. Hec q̄ttuor ostendit Ecclesiastes pmo. Oritur sol & occidit & ad locum suū reuertitur. ibiq̄ renascens gyrat per meridiē & flectitur ad aquilonem. Mirabilis fuit exortus. quia radius supersubstātialis. vnitur humanitati in vtero. & quoniā conuersatus est in mundo. vigens. lucens. inflammat⁹. In morte. quoniam dignatus est mori. & post de inferis ascendit ad corpus. & post in celum. Et quoniā regredietur ad iudicandū. Mira longitudo eternitatis fuit in vnione diuinitatis ad humanitatē. Nam separatio diuinitatis & humanitatis fuit maius impossibile q̄ ens creatum totaliter nihil esse.

Latitudo charitatis fuit in morte. Mira sublimitas potētie in ascensione. Mira profunditas sapientie erit in iudicio. Hec sunt mirabilia quibus aīa ponitur extra se.

Tertio ad hoc q̄ fit hierarchica. necesse est vt videat ciuitatem in celū ascendentem. Et hoc est quādo per infusum sibi diuinitus vigorē. splendorem. ardorē a sole eterno pie veneratur. clare speculatur. sancte pfruitur. Ac per hoc cōprehendit diuine charitatis indissolubile vinculum. diuine charitatis incoartabile donū. diuine charitatis insuperabile incendium. diuine charitatis incōprehensibile solatium. Tunc videt ciuitatē dei. scilicet sapientiā. Et habet quattuor latera. De quibus ad Ephes. iij. In charitate radicati & fundati &c̄. Non est enim adhuc ciuitas dei nec signatus. nisi signeris spiritusancto ad pie venerandum. Et p hoc cōprehendas que sunt in deo. et per deū. & apud deum. Indissolubile vinculum impredestinatiōis ratione qua diligit semper. & semper dilexit. et diligit semp predestinatos eterna charitate. nisi compbendas incoartatiōis donum in vniuersarum rerū conditiōe. quas libere condidit & ornauit. Et cuilibet dedit modum. speciem & ordinem. Tertio insuperabile charitatis incendium in filij traditione. Quarto incōprehensibile solatium in animarum remuneratione quando considerat q̄ de⁹ glorificabit corpus & animam vt absorbeātur & inebrientur a rore celi. Sed oportet q̄ signum veritatis imprimetur in anima. per quod etiaȝ anima fit ortus conclusus. fons signatus. Primum est signum vt habeat charitatis indissolubile vinculum. Sed quando aīa sic diligit vt dicat. Quis nos separabit a charitate dei tribulatio. an angustia an persecutio. an fa. &c̄. Nō quin homo possit cadere a charitate. Sed quando sic est vt nunq̄ regnet peccatum. Secundo vt habeat diuine charitatis incoartabile donum. vt diligat omnia que diligit deus. amicos & inimicos & extraneos. Unde Charitas dei diffusa est in cordibus nostris. Per hanc eī aīa se diffundit ad diligenduȝ omne bonum & solum bonum.

Ulterius hec charitas dat anime insuperabile incendium. Unde Pone me sicut signaculum super cor tuum. quia fortis est vt mors dilectio tua. Quando sic diligit vt in summe desiderabile totaliter feratur. et q̄ pro nihilo prospera. pro nihilo habet aduersa. vt sint omnia quasi festuca vna in fornace. Si dederit homo omnem substantiam &c̄.

Quarta consideratio est in hoc q̄ anima sentiat incōp̄hensibile solatium. q̄ taliter

delectetur in se. q nec ipsa possit compre/hendere nec alijs explicare. De quo dicitur Canticorū. Comedite amici et inebriamini charissimi. Hec inebriata dicit. Introduxit me rex in cellam vinariam. Et post. Introduxit me i cellaria sua. Quando alienatur sicut homo ebrius qui nescit quid faciat. Unde Paulus nesciuit utrum esset in corpore siue extra corpus. Et psalmista. Fac mecum signuz in bono. etc. De isto signo. Paulus Signati estis spiritu adoptionis. Per hoc signum distinguunt amici ab inimicis. liberi a seruis. celestes a terrestribus. Hoc signum imprimitur anime contemplatiue in fronte. et in frontibus electorum. Hoc signum fuit in signatis super montem syon. etiam tunc firmum fundamentum stat. et hoc est signum. quia nouit dominus qui sunt eius. Nouit per signū expressum. per quod inuocat nomen domini ab intimis. Sic anima cōtemplatiua signatur a deo.

Unde sub sexto angelo dicitur. q apparuit angelus habens signum dei viui. hoc fuit in assignatione Hierusalem vt in celo conscendentis. Huic angelo apparuit signum expressiuum quemadmodum viuendi consonum illi signo q signatur ex tribu Juda duodecim milia signati etc. Et hoc est. qui habet hanc triplicem lucem eleuantem tripliciter. oportet q habeat perfectionem correspondentem charitati. Unde signari hoc modo est per professionē ad hoc alligare et signum imprimere vt respondeat illi signo charitatis. Hec autem perfectio consistit in descriptione ciuitatis. scilicet q anima habeat in se diuinum cultuz diuinum dei nexum. diuinum dei zelum. diuinum dei sensum. Cultus dei est in oriente. Nexus in meridie. Zelus in septentrione. Sensus in occidente. Et sunt tres partes ad orientem. tres ad occidentē. tres ad meridiem. tres ad septentrionem.

Cultus habet duos comites. vnuz ascēdentem. alterum subsequentem.

Ad perfectum cultum tria sunt necessaria. scz Eterne veritatis veridica professio.

Superne maiestatis humilis veneratio

Interne sanctitatis virilis custoditio.

Unde ponuntur tria sm tres infra signatos. Ex tribu Juda duodecim milia signati. Ista enim ordinantur non scdm carnalem generationem. quia Judas non fuit primus filius. sed ordinantur scdm spiritualem Judas interpretatur confessio. et est fundamentum. quia spirituale fundamentuz fides est. super quam fundatur ecclesia. Hoc est ergo primum vt apud te sit integra confessio veritatis. Perfecta credulitas et assensus.

Secundo sequitur superne maiestatis humilis veneratio. Et est quādo homo cōsiderat proprij sceleris immanitatem. et diuine seueritatis immensitatem. Et ideo sequitur. Ex tribu Ruben duodecim milia signati. Ruben interpretatur filius visiōis

Tertio requiritur interne sanctitatis virilis custoditio. vt sic sit homo precinctus et accinctus contra omnia. restrictor omnium defluxionum. Unde etiam sacerdotes prohibebantur bibere vinum. et omne qd inebriare poterat. quando intrabāt in templum ad ministrandum. Patet etiam de presumptione mundicie. Ista autem mundicia est cordis. Et ideo sequitur. Ex tribu Gad duodecim milia signati. Gad interpretatur accinctus.

Non sufficit verus cultor nisi sit perfectus nexus. quia charitas docet deum colere et amare. Et hoc est quando anima infima contemnit suprema. seu summa appetit. In medio delectatur. ita q In supremo habet sublimationem. In imo sequestrationem In medio delectationem. Et hoc est sempiterne beatitudinis appetitus precipuus. superne delectationis affectus dilatatus. mundane prosperitatis vel possessionis contemptus perfectiuus. Hec tria intelligūtur per tres signatos sequentes.

Necesse est ergo vt in anima sit contemptus verus. vt sit primo beatitudinis appetitus. Et ideo sequitur. Ex tribu Aser duodecim milia signati. Aser interpretatur beatus siue pinguis panis. prebens delicias regibus. Beatus autem est qui in beatitudine summo amore transfertur. Deinde sequitur superna dilatatio. Et ideo sequitur. Ex tribu Neptalim duodecim milia signati. Neptalim īterpretatur latitudo. et signat q quicūq vult habere charitatis nexū q habeat ordinatū affectū ad oīes. sed hō nō potest esse si fuerit puati boni amatores Ideo oportet q sit contemptor oīm. Et iō sequitur. Ex tribu manasses duodecī milia signati

Manasses interpretatur obliuio. Aliqui
enim despiciũt mundialia, sed nõ deserunt.
Alij deserũt sed nõ despiciũt. Alij despici-
unt ⁊ deserunt. sed nõ obliuiscunt. quando
ergo aĩa dimittit ⁊ obliuiscit. tũc est per-
fectio. ⁊ ista collocat ĩ sexto loco. Psalmista
Obliuiscere populũ tuũ ⁊ domũ patris tui.
Augustinꝰ. Minꝰ te amat qui tecũ aliquid
amat quod ꝓpter te nõ amat. Manasses ẽ
ponit sexto loco qui fuit filius Joseph. qui
fuit vndecimꝰ filiꝰ Jacob. Unde non sine
mysterio ponit sexto loco. Tertio in aĩa
cõtemplatiua oportz ꝙ sit perfectus zelus
vt sic amet ꝙ oĩe malũ repellat. Duo aũt
sunt comites charitatis. scz pietas ꝓcedens
⁊ patiẽtia subsequẽs. quia aliq̃ sunt pij zela-
tores. ⁊ postea cõuertunt in furorẽ impatiẽ-
tie. Et tũc erunt tres porte ad aquilonem.
scz benigne miseratiõis affectuosa cõdescẽ-
sio. seuere distributiõis emulatoria rectitu-
do. acerbe vel humane tribulatiõis victori-
osa perpessio. Et sic est cõtra aquilonẽ ciui-
tas munita. Et ideo sequuntur tres signati
Primꝰ. Ex tribu symeon duodecim milia
signati. Symeon interp̃tatur audiẽs me-
rorem. ⁊ signat miserationẽ ad proximum.
Iste symeon est iustꝰ ⁊ timoratꝰ recipiens
xp̃m inter brachia. Nisi enĩ homo sit miseri-
cors. nõ est dignꝰ suscipere illũ qui ꝓpter mi-
sericordiã d celo descẽdit. Deinde quia mi-
sericordia sine rectitudine emulatoria nihil
valet. Sequit. Ex tribu leui duodecim mi-
lia signati. Leui interp̃tat additꝰ. Leui enĩ
accepit sacerdotiũ propter zelũ. Unde iter-
fecerũt fratres suos ydolatras. Phynees
similiter adeptꝰ est sacerdotiũ ꝓpter zelum.
Et Mathatias ⁊ filij eiꝰ ꝓpter zelũ adepti
sunt sacerdotiũ ⁊ ꝓncipatũ. Et durauerũt
vsq ad Herodẽ. Leui signat p̃latos q̃ de-
bent habere spiritũ seueritatis ⁊ pietatis. vt
Moyses q̃ cũ esset mitissimꝰ cõtregit tabu-
las. Ecõtra Heli q̃ quia fuit remissus. ipse
mortuꝰ est ⁊ filij eius. Unde. Plꝰ nocet pre-
latus misericors abijciẽs rigorẽ discipline
q̃ꝫ p̃latꝰ rigidus sine misericordia. Et ita
intelligit istud Eccł. xlij. Melior est iniqui-
tas viri q̃ꝫ benefaciẽs mulier. Tertio ꝙ
sit mũdane tribulatiõis victoriosa ꝑpessio.
Qui enĩ corripit debet se ꝓparare ad patiẽ-
tiam. Unde xp̃s subuertit mẽsas in zelo. ⁊
post quãdo querebãt eũ ex tribubus sc. Unde
Qui patiẽs est multa gubernat sapiã. Un-
de nõ est dubiũ ꝙ illi quoꝝ mẽsas subuer-
terat. postea clamauerũt. Crucifige eũ. Jõ
sequitur. Ex tribu Jsachar duodecim mi-
lia signati. Jsachar interp̃tat asinꝰ fortis
Ad lr̃am asinus crucẽ habet in scapul. Ho-
mo crucẽ ferre debet semꝑ esse paratꝰ. Non
est autẽ eius interp̃tatõ asinus fortis ad lit-
teram. sed merces. Et signat virũ qui amo-
re mercedis est armatus. Unde Matthei
Cũ vos oderint homĩes ⁊ cũ sepa. ⁊ expro.
⁊ eic. n. v t. malũ. Gaudete ⁊ exultate qr mer-
ces vestra copiosa est in celis. Et dicebat ꝙ
semel loquebat cũ fratre Egidio. q̃ dicebat
sibi ꝙ nõ sumus sapiẽtes. Franciscus sapi-
ens fuit mercator. licet nos dissipantes sa-
pientiã. quia debemꝰ dare vnũ denariũ vt
homo daret vnã alapam. sed Franciscꝰ ha-
buit sapientiã asini qui portat sarcinã suaz
⁊ q̃ꝫto plus ꝑcutit ⁊ plura sibi vituperia di-
cunt. tanto meliꝰ portat. Sic homo obedi-
ens nullũ bonũ debet dimittere. imo meli-
us facere ꝓpter quãcunq tribulationẽ. nec
aliter est cõtemplatiuꝰ. Ex parte occidẽtis
est ꝑfectꝰ oĩs sensus. ⁊ hic sensus fac nos
cõtemplari. ⁊ comites habet statũ quietum
⁊ excessum iocundũ. In quiete enĩ potest
esse status cogitãdi ⁊ cõtemplandi. in occi-
dente scz vbi est quies ꝯsiliario ⁊ castigatio
siue introitus in caliginẽ. Ad istũ sensum re-
quirunt sublimis mansionis statꝰ pacificus
sagacis discretiõis ꝑspicuus cõspectus vl
cõtuitus. suauis cõsolationis extaticus ex-
cessus. Oportet habere signũ zabulon. qd
est habitaculũ fortitudinis q̃ habet statum
primũ. Ps. Quoniam tu es dñe spes mea
Uñ. Turris fortissima nomẽ dñi. ad illam
cõfugiet iustus. Ille solus est pacatꝰ qui fu-
giet se in illo in q̃ nõ ꝯfundit. Secũdo opor-
tet habere sagacis discretiõ ꝑspicuũ ꝯtuitũ
vt sicut columba videt sup aquas residens
auem rapacẽ. sic homo videat in scripturis
Et hoc pertinet ad Joseph. qui interp̃tat
accrescens. Filiꝰ accrescẽs Joseph. pulcer-
rimus saluator egypti. princeps fratrum. si-
gnat discretionem. per quã homo est alioꝝ
rector ⁊ ministrator. Et hoc sagacitatis est
Et est in vndecimo loco vt frumenta colli-
gat. non solũ sed documẽta veritatis ĩ scri-
pturis sacris ⁊ postea refundat ad salutem
populi. Hic est angelus sextus phyladel-
phie saluans hereditatem. Hic prouidet
frumenta contra famem futuram.

Ultimo est suauis ꝯtemplationis gustꝰ
extaticus. Ex tribu inquid Beniamin. Fi
lius dextre Beniamin filiꝰ doloris. In cu
ius partu mortua est Rachel. ⁊ tamē benia
min amantissimꝰ dn̄i. Tota die quasi i tha
lamo morabit. Deuterō. xxxiij. Et signat ex
taticū excessum cōtemplatiōis. Ultra hūc
nō nascitur filiꝰ Jacob. Hic est sapor cū ex
cessu. Ad hāc signationē nullus venit nisi
trāseat oēs p̄cedentes. He signatiōes cō
sistunt ex duplici pfectiōe. scꝫ duodenarij. q̄
numerꝰ abundās est. ⁊ ex mille qui ꝯsurgit
ex denario in sextriplicato replicatiōe perfe
cta. quia decies decē sunt centū. ⁊ decies cē
tum sunt mille. Hāc signationē nemo acci
pit nisi ille qui habet calculū. in quo est no
men qd nemo scit nisi qui accipit. Hoc est
lignū vite. hoc fruit homo in hac vita. Un̄
Beati q̄ lauant vestimēta sua ⁊ intrant per
portas ciuitatis. vt sit potestas eorū i ligno
vite. Et dicebat. Ad hoc lignū vite volui
vos ducere. Ferculū fecit Salomon de l
gnis libani. Colūnas fecit argēteas. recli
natorium aureū. ascēsum purpureū. Recli
natoriū aureū est sapiētia ꝯtēplatiua. Hāc
nullus habet nisi qui habet colūnas argē
teas. que sunt virtutes stabilientes animam.
Ascēsus purpureꝰ est charitas q̄ facit ascē
dere ad supiora ⁊ descendere ad inferiora

Notandū ꝙ antequā sanctꝰ Bonauentu
ra cōpleret visionez quinte dici fuit a papa
Clemente electus ad archiepiscopatū ebo
racensē. m. ideo de parisiꝰ se ꝯtulit ad p̄senti
am dn̄i pape. ⁊ sic librū incōpletum dimisit
⁊ tamē tāto gradui cessit. propter qd ad p̄
sentiā domini pape se ꝯtulerat.

Additiones ad luminaria

Adhuc superest

a visio quinta in p̄ncipio opis. ꝓpo
sita scꝫ visio intelligētie p spūm p
phetie sublimate. quibꝰ exercitijs ꝯtempla
tionis. quibꝰ virtutibꝰ. q̄buscꝫ scripture sacre
documētis. aīma humana in via illustret.
vt p sapientiā increatā nouo ⁊ singulari in
habitādi genere. que oībꝰ mobilibꝰ mobi
lior est. illustraret illustratiōe gratuita ad p̄
dicendū futura ad dicendū longe distātia.
ad apiendū cordiū secreta. p quo sibi do
minꝰ huiꝰ incerta ⁊ occulta diuine sapiētie
dignabit cōicare. sicut multis sibi charissi
mis apire dignatꝰ est. vt patet de multis. tā
in nouo q̄ in veteri testamēto. Nā ⁊ hec vi
sio nō mīma ps est vite spiritualis.

Supest etiā visio sexta in p̄ncipio ꝓposi
ta. s. visio intelligētie p raptū mētis in deuz
absorpte. videlicet quibꝰ exercitijs ⁊ donis
aīma cōtemplātis appropinquat ad mētis
excessum extaticū. que etiā reuelatiōes fiūt
aīme rapte ⁊ dulcedines. q̄tū sacre scriptu
re auctoritas ⁊ mysteria innuūt Et hec est
vltima pars vite spūalis in via. Et fit hac se
xta visione homo formatꝰ in animā viuen
tem. postq̄ vltimate q̄escit deus in aīma cō
templātis. cessans a nouorū donorū colla
tione. ipsaq̄ aīma put statꝰ vie patit i deo
quiescit. cessans a nouis vite humane exer
citijs in statu vie.

Supest etiā vltima visio. scꝫ visio intel
ligentie p statuz glorie cōsummate. quādo
fit reuersio aīme ad corpꝰ. que ⁊ qualiter in
illo statu glorie videbit. Et hec visio ē post
hanc vitā. Iste aūt tres vltime visiōes ad
huc plus ꝯtinerēt q̄ quattuor p̄dicte. Sz
heu heu heu supueniēte statu excelsiori ⁊ vi
te excessu dn̄i ⁊ magistri huiꝰ opis. psecutō
nē psecuturi nō acceperūt. Hec aūt que dē
quattuor visionibꝰ notaui. talia sunt q̄lia d
ore loquētis rape poterā in quaternū. Alij
quidē duo socij mecuz notabāt. sed eorum
notule pre nimia confusione ⁊ illegibilitate
nulli fuerunt vtiles. nisi forte sibi correcto.
aut meo exēplari quod legi poterat ab audi
to ⁊ aliquibꝰ. Ipe doctor opis de ipo meo
exēplari ⁊ q̄plures alij rescripserūt. q̄ p eo
mihi debēt grates. Elapsis aūt dictis mul
tis. ꝯcedēte mihi copiā tpis ⁊ libri i reuerten
do p̄re fratre Th. ministro alemanie supio
ris rursum respexi q̄ scripserā veloci manu
⁊ nisus sum recolligere ordinate. coopante
mihi memoria q̄ loquētis vocē audierā au
ditu. ⁊ visu q̄ recordabar gestuū loquētis q̄
solēt memorie coopari. s̄m phūm in de me
moria ⁊ reminiscētia. Nec m̄ apposui quicq̄
qd ipe nō dixerat. nisi vbi distinctiōz librorꝫ
Aristotel. localit amplius q̄ ipe dixerat di
stinxi. Alia aūt non apposui nisi ꝙ etiā loca
auctoritatū aliq̄z assignaui. Legebatur ⁊
cōponebat h̄ opusculū parisius Anno do
mini. M. cc. lxxiij. a pascha vsq̄ ad penthe
costen p̄ntibꝰ aliq̄bus m̄gris ⁊ baccalarijs
theologie ⁊ alijs fratribꝰ. clx.

Compēdiosum p̄ncipiū sup libros sentētiaꝝ editū a sancto Bonauētura in pmotitione ad baccalariatū sentētiarū theologie

g GIrū celi circuiui sola. Ecci.xxiiij. Q̄r sit libri sniaꝝ inaccessibil' celsitudo. Q̄r sit libri sniaꝝ pplexa nodose pfunditatꝭ indago. Q̄r sit libri sniarū perfecta cognitiōis ꝛ increati cognoscibil' plenitudo. Q̄r sit hebes cecutiētis intellect⁹ caligo. ōn̄ dīt increata sapīa in ṽbo proposito Girū celi circuiui sola ꝛc̄.

Libri sniaꝝ inaccessibilis celsitudo tangitur qn̄ dr̄ Celi. vt ṽe possim⁹ dicere. Suspice celum ꝛ intuere ethera ꝙ altior te sit. Job.xxxv.

Perplexa nodose pfunditatꝭ idago notat̄ cū dr̄ Circuiui. Anfract⁹ eīn laborinti est inq̄rere trinitatē p cognitōz creaturaꝝ

Cōsummata cognitiōis ꝛ icreati cognoscibilis plenitudo notat̄ noīe giri.

Hebes cecutiētis intellect⁹ caligo. notatur qn̄ dr̄ Sola. Si eīn sola increata sapīa circuit girū celi. humana rō nō attingit. Vn̄ ꝛ Aug⁹. dicit. Mētis humane acies inualida in tā excellēti luce nō figit̄. Dicit ḡ. Girum celi circuiui sola ꝛc̄.

Gir⁹ celi habet q̄driformē intelligētiā q̄tuor libris sniaꝝ pportionalit̄ rn̄dentē.

Girus celi dr̄ speralis ambit⁹ celi. i. cōuexa supficies spere celi.

Girus celi dr̄ maior circul⁹ spere celi. q̄ n̄ est aliquis maior in spera celi. ꝛ trāsit p centrū terre. qd̄ est centrū celi. Vn̄ eq̄noctialis dr̄ girus celi. qui dr̄ cingulū orbis. ꝛ vterq̄ colur⁹ pōt dici girus celi.

Girus celi dr̄ regiratio p̄mi in vltimū ꝛ vltimi in primū. Et h̄ modo zodiac⁹ dr̄ giruſ celi. q2 in eo rotat̄ sol ab oriente in oriens p occidēs. Girus celi dr̄ reuolutio eptasyderea circa polum.

Gir⁹ celi q̄ est spēalis ambit⁹ celi materiam designat p̄mi libri sniaꝝ q̄ agit de deo Agit̄ aūt in p̄mo sniaꝝ d̄ deo f̄m trifariū girū. Est eīn de⁹ spera itelligibil' cui⁹ centruz vbiq̄ ꝛ circūferētia nusq̄. vt dr̄ hermes termegist⁹ Agit̄ ei in p̄mo lib. d̄ deo f̄z giruz vnitatꝭ essentie i trib⁹ psonis. vsq̄ dis. xxxj

Agit̄ scd̄o d̄ deo q̄tū ad girū circūincessionis psonaꝝ i inuicē. a dis. xxxj. vsq̄ ad. xxxv

Agit̄ tertio de dō q̄tū ad girū appriatorū. a. xxxv. di. vsq̄ i finē. De giro vnitatꝭ essentie i psonis pt̄ itelligi qd̄ scptū ē Exo. xxxvij Corona aurea p girū. Cū ei caput xp̄i sit dō vt dr̄ apl's. ꝛ i cātic. legam⁹. caput ei⁹ auꝝ optimū. Corona aurea p girū ē vnitas diuinitatis i trib⁹ psonis. vt ita dixeri regirata. non nūerata. De giro circūincessiōis psonaꝝ i inuicē pt̄ intelligi qd̄ scptū ē in Ecco. xliij. c. Girauit celū in circuitu gl'e. Arc⁹ ille ē verbū increatū ꝛ icarnatū. radi⁹ sol' igeniti exceptus i nube ꝯcaua hūanitatis assumpte. Iste arc⁹. i. istud ṽbū dei girat celū trinitatꝭ sic eīn tertiū celū vocat Augu. ij. sup Gen̄. In circuitu gl'e. q2 ꝛ ṽbū in p̄re ꝛ pr̄ in ṽbo est. ꝛ pr̄ ꝛ ṽbū in sp̄ūscō. ꝛ sp̄ūsscūs in p̄re ꝛ ṽbo est. De circuitu appriatoꝝ. i. potentie ꝛ alioꝝ itelligi pt̄ qd̄ scptū ē. potētes girās migrare fec̄. Hoc ē labiū eneū qd̄ de⁹ p̄cepit fieri in giro. Labiū eīn q̄ndā ptēsionē ꝛ p̄minentiā h3. ꝛ significat diuinā essentiā p appropriata ad creaturas cōparatam. Istud labium est i giro. q2 potētia. sapīa. iusticia sūt idē in dō. licz n̄ sint eadē ꝯnotata.

Scd̄o gir⁹ spere q̄ est maior circul⁹ spere transiēs p centrū spere. sig̃t materiā scd̄i lib sniaꝝ. in q̄ agit̄ de creatōe mūdi. Nā ꝛ oīa corpa mūdi p̄ncipalia sunt sperica. Figura eīn sperica corpib⁹ omogeneis marie aptatur. Primo pp̄ter p̄mitatē. Nā ꝛ de prima figuraꝝ multilateraꝝ pbat̄ p̄ma passio p circulū p illā ppōem euclidis sup datā lineam triangulū eq̄laterū collocare. Scd̄o pp̄t capacitatē. nā pl⁹ capit circūscriptio supficiei sperice. q̄ si eadē cōprimat̄ in cubū. Tertio pp̄ter pfectionē. q2 in ea p̄mū ꝯiūgit̄ vltimo

Agit̄ aūt in scd̄o libro de triplici giro. de giro creatiōis ꝛ pductiōis reꝝ a principio vsq̄ ad distinctōz. xxi. De giro temptatorꝭ ꝛ circūuentoris potissime rei. in distinctiōe xxi. vidēs igit̄ diabol⁹. vsq̄ ad dis. xxx. De giro p̄uaricatōis ꝛ iuolutōis pcti. a dis. xxx. vsq̄ ad finē. De giro creatōis ꝛ pductiōis reꝝ girataꝝ itelligi pōt qd̄ dic̄ sapīa puerb. viij Dn̄s possedit me i initio viaꝝ suaꝝ an̄q̄ q̄cq̄ faceret a p̄ncipio. ab eterno ordinata sum ꝛ ex antiq̄s anteq̄ terra fieret. Qn̄ p̄parabat celos aderā. quādo certa lege et giro vallabat abyssos. De giro temptatoris ꝛ circūuentoris potissime rei. id est hominis scribit̄ in Job. Obsederūt in giro tabernaculum eius. spiritus scz maligni.

Circum ad girū p̄uaricationis ⁊ inuolutionis peccatorū scribit̃ de eodē hoste maligno. p girū dentiū ei⁹ formido. Giri dentiū sunt in volucra peccatorū. qb⁹ peccator glutit̃ ⁊ traijcit̃ in corp⁹ dyaboli.

Gir⁹ q̄ est reuolutio q̄cūq̄ꝫ. siue sit circul⁹ obliqu⁹ siue rect⁹. significat ↄgruissime materiā. iij. lib. sniaꝝ. in q̄ quidē agit̃ de triplici giro. Prio de giro incarnatōis. in q̄ p̄mū cōiunctū est vltio. Scdo de giro passiōis ⁊ redēptōis. p quā vltimū reunitū ē p̄mo. Tercio de giro ↄtuite reformatōis. p ꝟtutes. dona. ⁊ btitudines. q̄ sunt media qb⁹ infimū ꝫ fruit̃ sūmo. Hūc triplicē girū subtilit̄ tangit Eccs. i. c. qñ dic. Orit̃ sol. vide girū icarnatiōis. Et occidit. vide giꝝ passiōis. Et i circl'os suos reuertit̃. vide giꝝ resurrectōis Girat p meridiē. vide giꝝ ↄtuite reformatiōis Flectit̃ ad aq̄lonē. ecce gir⁹ estiue fruitionis. nā qñ sol est i signis aq̄lonaribus. estas est. Gir⁹ celi dr̄ reuolutio eptasyderea circa polū. ⁊ h̄ signat ↄuenietissime materiā q̄rti libri sniaꝝ. de q̄ mystice dicit Job xxxviij. Nūq̄d plicare poteris micantes stellas pliades aut giꝝ arcturi poteris dissipare Gir⁹ arcturi signū est septē stellaꝝ. vt docet Isi. indesinent̃ regirataꝝ circa polū Et est istud signū p⁹ caudā maioris vrse. Iste girus septē stellaꝝ. giꝝ sigt̄ septē sacroꝝ. q̄ girant̃ ↄtinue circa polū. qꝛ sacra totā efficaciā suā a polo passiōis xp̄i ih̄u sortiūt̃. Dicit̃ aūt gir⁹. qꝛ abluēdi ad sacra ↄfugim⁹. ⁊ abluti ad sacrm̄ accedim⁹. Agit̃ em̄ i q̄rto libro de triplici giro. Primo de giro sacramētal' expiatiōis. de q̄ dictū est. Nūq̄d girū arcturi poteris dissipare. Scdo d̄ giro r̄surrectiōis. de q̄ dr̄ i Ezech. Cōportabis aggerē i giro. In giro aggerē ↄportare. ē cineres in q̄s resolutū ē corp⁹ hūanū. i idē numero corp⁹ hūanū r̄formare. ⁊ eidē aiaꝫ reunire. Et h̄ fac̄ mgr̄ i di. xliij. vbi agit d̄ r̄surrectōe De h̄ giro pt̄ itelligi qd̄ etiā i Ezech. scptū ē Circūduxit me p ossa i giro ⁊ dixit mihi Fili hois putas ne viuēt ossa ista. Tertio d̄ giro iudiciarie examinatōis agit̃ circa finē q̄rti. Et q̄ꝛtū ad iudiciū ↄdēnatōis reproboꝝ ⁊ q̄ꝛtū ad iudiciū glificatōis electoꝝ. De giro ↄdēnatiōis reproboꝝ itelligit̃ q̄ i trenis p̄mo escptū ē. Flāme deuorauerūt eū i giro Hic ꝟo btē sūt i medio filiaꝝ palestinaruꝫ q̄ ambulāt p girū. Om̄s eī accēsis luminarib⁹ girāt circa eū ⁊ circa aiam btīꝫ. Judith. xiij.

Incipit ꝓlog⁹ i op⁹ notabile qd̄ dr̄ Sētētie sniaꝝ btī Bonauēture dictatū p ꝟsus sup q̄ttuor libros sniaꝝ. ↄtinētes coꝝ sniaꝫ generalē. de qb⁹ i sacra pagana ptractat̃.

Fōs splēdoris. vas dulcoris. ſꝫ amoris
o Rex⁹. spes floris. dos roris. dogma sa/
Uer. vita via. mihi da qd̄ p̄hia poris
Trad. e sanctoꝝ. vocis pr̄are meoꝝ

Liber primus

Ap̄mis aquile. p̄mus liber assimulat̃
Quo de diuina natura notificat̃.
Et de psonis distincte clarificat̃

Liber secūdus

Umana specie reliqu⁹ liber effigiat̃
Quo celū. terra. cū croꝝ forma creat̃
Hinc homo plasmat̃. cui totū subijciat̃
Euisdē lapsus ⁊ peccatū replicat̃.

Liber tertius.

Erti⁹ in vitulo ꝑpulcre significat̃.
Cui⁹ cōspersus hō sanguie viuificat̃.
Sumpsit ob h̄ carnē. disponēs qd̄ patiat̃
Ut gen⁹ humanū lapsum p eū redimat̃
Precipit ⁊ donat. beat. ornat. gratificat̃

Liber quartus

Duenit in q̄rto leo de iuda dn̄atur
Per sacramēta sibi mūd⁹ recōciliat̃
Et seruis ei⁹ mūdus seruire parat̃
Que fuerat ceca iam dudū gens oculat̃
Eius rugitu mūdus trepidus agitat̃
Defuncti surgūt ⁊ iudiciū celebrat̃
Inde coronat̃ iustus. reus igne cremat̃.
Gloria seu pena p secula ꝑpetuat̃.

Explicit ꝓlog⁹ Incipiūt ꝟsus sup p̄rimū sniaꝝ. distincti ſm̄ distinctōes cōes. i q̄b⁹ mgr̄i snia n̄ ponit̃ vbi cōit̃ nō tenet̃ ſꝫ exp̄mit̃ qd̄ cōit̃ tenet̃ a mgr̄is Prim⁹ liber

Distinctio p̄ma

Eteris ac noue legis.
In res ⁊ signa doctrinā crede secari.
Et dic p signa nobis res significari.
Signū dicat̃ p quod res significat̃
Res nil signabit. signū rem significabit
Factus veteris. summo factore frueris
Nūc in spe fruimur. ſꝫ repleneq̄ꝫ fruemur
Cū requiē summā gustātes experiemur
Dic qd̄ nō hoie. sic nec ꝟtute fruendū
Est tamē vtendū. sic credit̃ esse tenendum
Utit̃ ip̄e de⁹ nobis. ꝓpria bonitate
Utitur ⁊ nobis. p nostra cōmoditate.
Sꝫ nō credat̃ q̄ nob ip̄e fruat̃ Dist. ij.
De mysterio trinitatis ⁊ vnitatis
De vtraq̄ꝫ vera ⁊ pia fide.

Lex noua cũ veteri ꝓbat ista iubetq̧ teneri
Q tres ꝑsone. deus est vnus ratione
Distinctio.iij.
Incipit oñdere quō ꝑ creata poterit creator cognosci.
Postolꝰ namq̧ ait.
Sũmꝰ plasmator ꝑtĩ ꝑ plasma videt
In q̃ cũctipotẽs. bonꝰ ꝛ sapiẽs ꝓhibet
Sunt eteni res que pondꝰ retinẽt speciẽq̧
Ergo creatura. licet iperfecta figura.
Lumẽ diuinũ. docet vnũ credere trinũ
Mẽs memit. scit. amat. trinũq̧ ꝑ h̄ ꝛa datẽt
Distinctio.iiij.
Hic querit vtꝝ cõcedendũ sit ꝙ deꝰ se genuerit.
Ic oritur questio.
Q deꝰ ipe deũ genuit. sane teneamꝰ
Sꝫ ꝙ genuit aliũ ve deũ reprobamus
A patre filiꝰ est alter si discutietur
Ast a patre deo. genitus nõ alter habet.
Sunt tres ꝑsone. deꝰ vnicus. ꝛ deꝰ vnus.
Est tres ꝑsone. sic credas ex ratione
Patrẽ nõ alium genuisse deũ referamus
Personã genuit aliã. nõ hoc dubitamus.
Distinctio.v.
Hic querit an pr̄ genuit diuinã essentiã ꝫ. vel ipa filiũ. an essentia essentiã genuit. vel ipa nec genuit nec genita est.
Ost hec queritur.
Essen. diuinã pr̄em genuisse negamꝰ
Et qđ. d. natũ genuit. vl̄ se reprobamus
Per. d. diuinã naturam significamus.
Distinctio.vj.
Utrũ pr̄ genuerit volũtate filiũ an necessitate. ꝛ an volẽs vel nolẽs sit deꝰ.
Reterea queri solet.
Hic genuisse pr̄eꝫ nll'o sibi vim faciẽte
Nec pẽuẽte tñ sibi velle vel adueniente.
Distinctio.vij.
Hic q̃rit an pater potuerit vl̄ voluerit gignere filium.
E bis queri solet.
Et voluit pr̄ ꝛ potuit natũ generare
Nec voluit sed nec potuit natꝰ generare
Altera ꝓprietas sic ꝛ vnica parq̧ potestas
Qua generare põt pater ꝛ natꝰ generatur.
Nec pr̄ h̄ maior. natꝰ ve minor referat.
Distinctio.viij.
De ꝓprietate ꝛ incõmutabilitate simplicitate diuine essentie.
Unc de veritate.
A per se stãdo deus est substãtia ꝑe.
Non a substãdo. cũ nullo possit egere
Nõ ꝑmiscet. hinc summe verꝰ habet
Cũ nec mutet. immobilis esse ꝓbetur
Simplicitas sũma soli sũmo ꝓprietur
De quo nõ ꝓprie dicent cathegorie
Temporibꝫ verbi duratio significat.
Que nõ incepit ꝛ semꝑ cõtinuatur
Nã simplex est sic idẽ qđ habet qđ ꝛ hoc est
Nec pater. f. fertur ad patrẽ vero refert
Distinctio.ix. De distinctiõe ꝑsonaꝝ.
Unc ad distinctionẽ
Est aliꝰ flatꝰ. aliꝰ pater ꝛ generatus
Sed si dicet aliud pr̄. hoc reprobet
Per neutrũ natura tribꝫ cõmunis habet
Per neutrũq̧ genꝰ essentia significat
Q q̧ coeterne sint ꝑsone referet
Filius est natꝰ semꝑ. cũ perficiat
Nascat ꝛ semꝑ. quoniã durare ꝓbatur
Distinctio.x.
Hic de spũscõ agit. ꝛ ꝓus ꝙ sit amor pr̄is ꝛ filij dicitur.
Unc vero post filij.
Ut ꝓprie natꝰ sapiã sũma vocatur
Ingenito simul ꝛ genito cõmunis habet
Spũs hinc merito dilectio sũma vocet
Distinctio.xj.
Q spũssanctꝰ ꝓcedit a patre ꝛ filio.
Ic dicendum.
Flamen ab igenito ꝓcedere ñ dubitet
Et simul a genito. licet a grecis reprobet.
Distinctio.xij.
Utrũ spũssanctꝰ ꝓus vel pleniꝰ ꝓcedat a patre q̃ a filio.
Tem querit cũ spũs.
Ne ꝓus a pr̄e ꝓcedere pneuma putet
Q pmogenito seu pleniꝰ h̄ remouet
Tempore vel causa vel origine suscipiet.
Hac in parte prius aliter pr̄ auctor habet.
Eque pneuma quoq̧ sit ꝓcedẽs ab vtroq̧
Distinctio.xiij.
Quare spũssanctꝰ cũ sit de substãtia patris nõ dicat genitꝰ vel filiꝰ. sꝫ tñ ꝓcedere.
Ost hec cõsiderandum.
Ingenitũ flatũ ñ dices aut generatũ.
Nã patrẽ geminũ faceres. natũ q̃ꝫ binũ
Et nõ est natus ꝓcedens a patre flatus.
Nã si sic esset amboꝝ filius esset
Et si sic fieret patrẽ matrẽq̧ teneret
Spũs ingenitus qꝛ nõ genitus referat
Et ꝓuatiue pure tunc accipiat
Omne vel ingenitũ vel factũ vel generatũ
De facto nato distinguas atq̧ renato

Et de nõ nato nõ facto. mẽte notato

Distinctio. xiiij.

Ex gemina est pcessio spiritussctí.

Reterea diligẽter
Sacri pneumat⁹ h pcessus ꝯgemiat
Etern⁹ prior est. reliquo pia mẽs habitat
Tempore spiratur cũ iustus sanctificatur.
Pneuma sacrũ ve dare scti nũq potuere
Sed dare dicet. faciẽs id p qd habetur

Distinctio. xv.

Utrũ spũssctũs a seipso detur.

Ic cõsiderãdum
Spũs vt de⁹ est se dat donũq vocat
Et hoc donat a se prodire feratur
A se pneuma datur. a se mittiq probat
Hoc cõcedatur de nato. seu referatur
Est missus nat⁹ semel in terris generatus.
Mitti dicatur. cum mẽti notificatur
Sed q mittat generãs hoc astipulatur
Quis credat. q mẽti notificatur

Distinctio. xvj.

De missiõe spũssctí. que fit duob modis. visibiliter z inuisibiliter.

Unc de spiritusancto
Misso signet tibi flamis z geminet
Una videtur z h pbibet in igne. columba
Altera signetur. cum menti notificet
Per primã vero tibi postera significetur
Filius in carne patre seq minorificat
Unio causa datur a pneumate q retrahat

Distinctio. xvij.

De missiõe spũssctí. q inuisibilit mittit.

Am nũc accedamus
Dicas q pneuma sit amor q fr amat
Et deus a nobis. h a plerisq negatur
Mitti dicatur i nos. cũ sic operatur
Ex deus a nobis. z i ipso frater amatur
Nobis augetur. nõ in se nec variatur
Si quo diligimus formaliter accipiatur.
Est animi mot⁹. necnõ in mẽte creatur
Informãs habitus aiam q frater amat
Ipse mgr in hoc nũc defecisse pbatur
Si sic sumatur. amor augeri referat
Sed nõ dicat pprie q diminuat

Distinctio. xviij.

An ꝯcedendũ sit q p donũ detur dona.

Ic queritur
Dono dona dari dicat. donũq vocari
Pneuma sitq datũ. donũ tñ esto vocatũ.
Eterne flatũ. donatũ tempe gratum
Donũ dicatur qm̃ donabilis esse
Nõ genito ve patri. s nobis esse pbatur
Filius vt donũ pcedit vt generatus
Ut donũ flatus pcedit. nõ generatus.
Nascẽdo natus accepit z vt generatus
Et substãtia sit. vt donũ pneuma sacrũ sit
Et substãtia sit h pcedendo recepit
Ut donũ simul adq patrẽ natũq ferat
Utq datũ simul ad dantẽ quib z tribuat.
Sic impendẽtis dicetur z accipiẽtis
Sic impẽdentis fore dr capiẽtis
Ut datus est nat⁹ noster nõ vt generat⁹
Et sic est noster qsi panis nõ quasi nat⁹

Distinctio. xix.

Hic questio nõ soluit s differt in seqntib
Hic de qualitate triũ psonaz.

Unc postq coeternũ.
In vbo tot⁹ pater est ac in patre tot⁹
Filius. equales summe sunt. nã deitatis
Et maiestatis eiusdẽ sic teneatis
Pars z materia genus z spẽs retrahuntur
Hic a diuinis. nec in eis inueniunt
Trinus dicetur de⁹ z triplex reticet

Distinctio. xx.

Ostẽso q aliq psonaz aliã non supat magnitudine. nũc oñt q ñ excedit aliã potẽtia

Unc ostendere.
Sũt tres psone veracit equipotẽtes.
Hinc maximini falsi sunt falsa loquẽtes

Distinctio. xxj.

Querit quõ possit dici sol⁹ pr. vel sol⁹ filius. vel sol⁹ spũssctũs. cũ sint insepabiles.

Ic oritur questio
Dicas q solus pater est a pprietate.
Sed nũq sol⁹. pater est patria potestate.

Distinctio. xxij.

De nominũ differẽtia quib vtimur loqntes de deo.

Ost pdicta dicendum.
In sex scindunt ptes que de deitate
Nomina dicunt. seruata pprietate
Que singulatim psonis appropriant
Illa relatiua nõ substantiua vocant
S substantiuũ nomẽ recte referatur.
Per qd natura cõmunis significat
Non tamẽ in summa pluraliter accipiatur
Nã si dicatur sunt tres summi reprobat

Distinctio. xxiij.

De h noie qd est psona. qd cũ fm subaz dicat. tñ pluraliter nõ singulariter i summa accipitur.

Redictis tñ adijciendũ est.
Nõq psona substantiuũ simulat
In summa semp pluraliter accipiat

Ut dinoscamus ad q̄d tres.q̄d referam⁹
Personas semp in summa plurificamus
Lex prohibet vere.tres esse deos p̄hibere
Ut nō diuersum sed simplex esse sciatur
Usias dici tres a sanctis reprobatur
Distinctio.xxiiij.
Quid significet his noib9.vn⁹ duo vł due tres vel tria.trin⁹ vł trinitas.plures vł pluralitas.distinctio vel distincte. cur his vti/mur de deo loquētes.
Ic diligenter inquiri.
Cū de diuinis vn⁹ duo tres referem⁹
Nil tunc ponētes excludim⁹ ꝛ remouem⁹
Hoc confirmatū verbis auctoris habem⁹
Nunc p̄uatiue non ponas sed positiue
Simpliciter numer⁹ a diuinis remouet
Sed p̄sonarū numerus bene suscipiet
Distinctio.xxv.
Quid significetur cū d̄r pluraliter tres p/one.vel due persone.
Reterea considerandum est.
Si discernatur.p̄sone voce notatur.
Essen.p̄prietas hypostasis associatur
Dictū posterius vsu potiore probatur.
Distinctio.xxvj.
De p̄prietatib9 p̄sonaꝝ. ſꝫ p⁹ d̄ hoc nomie ypostasis.
Unc de proprietatibus. (tres
Uere res fore tres dicas ypostaseos
Est propriū patrī generare velut generari
Nati spirari dic spiritui p̄priari
Notio proprietas est atq̄ꝫ relatio.quare
Si conuertatur.poteris sic esse probare
Aut substantiue pia nomina suscipiantur.
Siue relatiue que diuinis propriantur
Unus natura genitus sit. munere plures
Sunt.vel factura.dubiū sic soluere cures
Spiritusancto donū nunc appropriatur.
Spiritus ꝛ sanct⁹ genitor genitusq̄ꝫ vocat
Et substantiue.sed de flatu referatur.
Distinctio.xxvij.
An pater vel filius vel trinitas ipsa possit dici spiritussanctus.
Ic queri potest
Sacri doctores eadē sūt approp̄ātes.
In re p̄sonis.ratione modi variantes.
Si concretiue sumas.substant referunt.
Ast abstractiue subsistunt.non referuntur
In patre signate predicta.paterq̄ꝫ nitate
Ut pater ꝛ natus.genitor sic ꝛ generatus
Propria signātur p̄sonis.et referantur.
Uerbum filius est ꝛ patris imago vocat
Ast essentia sit sapientia.nec referatur
Ut deus ꝛ lumen sapientia p̄ꝫiciunt
Que p personis perscepius accipiunt
Sine relatiuis.nec ob hoc p̄prie referūtur.
Distinctio.xxviij.
Ex nō tm̄ tres p̄prietates p̄dicte sunt in p/sonis.ſꝫ etiā alie q̄ aliqs signt nominib9. vt ingenitus.
Reterea considerari.
Ingenit⁹ p̄prie patri dic appropriari
Uelꝫ nō genitus quit sacrū pneuma vocari
Uoce.sed ingeniti.nō vult ambrosius vti
Hinc genitor sit idem cū nato. nō tm̄ idem
Cū verbū patris.sapientia nata vocatur
Nata refert.essentia sub sapiente notatur
Essen.diuinam sapientia significabit
Porro personā supponit ꝛ appropriabit
Improprie.v.nūc h̄ nomē imago notabit.
Distinctio.xxix.
De p̄ncipio qd̄ relatiue d̄r. ꝛ multiplicem notat relationē.
St preterea aliud ꝛc̄.
Principiū geniti pater ꝛ fons eē p̄bat
Principiū geniti fontale pater p̄hibetur
Pneumatis ambo sūt.nec p̄ncipiū genitet
Unū principium sunt. vna proprietate
Principiumq̄ꝫ rei tm̄ sit pneuma create.
Distinctio.xxx.
De his q̄ t̄paliter de deo dicunt ꝛ relatiue s̄m accidēs.q̄ nō deo ſꝫ creaturis accidit
Unt enim quedā.
Ex euo quedā referuntur de deitate
Est domin⁹ de⁹.absq̄ꝫ sui mutabilitate
Ex cū pneuma dat.sumēs nō dans variat.
Distinctio.xxxj.
Quō dicat fili⁹ equalis p̄ri.an s̄m subam an s̄m relationē.ita ꝛ similis.
Reterea considerari.
Equalis similis in diuinis positiue
Atq̄ꝫ relatiue sumūtur ꝛ inueniūtur
Ut substantiue.causaliter hicq̄ꝫ loquūtur.
Una facit forma personas equiparari
Eternum species debent vsusq̄ꝫ notari
Hec ait Hylarius personis appropriari
Ast augustin⁹ patri dat monaditatem
Nexum spiritui sancto genito paritatem
Distinctio.xxxij.
Utrū pater vel fili⁹ sp̄ūscō diligāt. cum diligere idem sit quod deo esse.
Ic oritur questio.
Pneumate se pater ꝛ genit⁹ dicūt amare
Notionaliter hoc debetis.amare locare

Et sapiens. genita pater est ꝓpono negare
Per se. non a se. dicis genitum sapientem
Sic ipm̄ ꝑ se non a se. dicis agentem
Una p̄ris tm̄ sapientia cōnumeratur
Una dicta modo nō est amor hinc sociat̃

Distinctio. xxxiij.

Utrum ꝓprietates personaꝝ sint ip̄e ⁊ deus. i. diuina essentia.

Dixit supradicta.

Proprietates dic in ꝑsonis residere.
Que sunt persone necnō essentia vere
Heretici volunt hoc pura mente tenere

Distinctio. xxxiiij.

Opinio quorundā. nō idē esse ꝑsonā. ⁊ essentiā nō posse esse p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussancti.

Predictis adijciendum est.

Esse sciamus idē ꝑsonas cū deitate
Arguis hinc heresim de stulta simplicitate
Ut tres ꝑsonas vnius nō recitamus
Unum. sicq; triū ꝑsonaꝝ caueamus
Posse patri. scire genito. velut appropriam⁹
Sancto spiritui bonitatē sic tribuamus
Istud nomen homousion hn̄ suscipiam⁹
Ad diuina pie quedam translata sciamus.

Distinctio. xxxv.

De quibusdā q̄ fm substam de deo dicunt̃. que spēalem efflagitāt tractatū. s. de scia ⁊ p̄sentia ꝓuidētia ⁊ dispositiōe p̄destinatiōe ⁊ voluntate ⁊ potentia.

Umq; supra disseruerimus.

Scit de⁹ ⁊ p̄scit queciq; fuere vidēda
Porro disponit que tm̄ sunt facienda
Sed p̄destinat hec q̄ sūt ad sūma trahēda
Nomina p̄dicta substant. ⁊ sunt referenda
Sicq; creatio siue creator sunt capienda
Presciꝰ nullius nō esset quādo futura
Nulla forent. sed ⁊ h̄ caute distinguere cura
Actu preterita p̄sentia siue futura
Eternus nouit in quo sunt omnia cura.

Distinctio. xxxvj.

Utrū ꝯcedendū sit oīa esse in dei essentia. vel in deo ꝑ essentiā. vt oīa dicant̃ in dei cognitione vel p̄sentia

Olet hic queri cum omnia.

Oīa sunt ī eo sꝑ velut ip̄a sciēte.
Necnō sunt in eo. velut ip̄a creare potente.
Nec ꝓbat ip̄e mala. nec in ip̄o sunt vt agēte
Ex ip̄o sic ꝑ ip̄m res sunt ⁊ in ip̄o
Omne quod ex ip̄o fore non dr̄ ipso
De preter ex sequitur. conuerti nō reperitur

Distinctio xxxvij.

Quib; modis dicat̃ deus esse in rebus

T qm̄ demonstratū.

Tripliciter de⁹ est in cūctꝫ. ast habitarē.
Dicitur in sanctis quos nouit gratificare.
Cum sit vbiq; de⁹ neq̄ a reb; maculari
Cūcta mouet stabil̃. locat ⁊ neq̄t ip̄e locari
Quodā scito modo naturas sp̄ūales
Circumscriptibiles. nēcnō has ēē locales
Tempe mutant̃. affectu non variantur.

Distinctio. xxxviij.

Hic redit ad ꝓpositum repetēs superi⁹ dicta vt addat alia.

Unc ergo ad ꝓpositū.

Huic p̄scire dei ꝓprie nō esse futurē.
Causam scito rei tibi sit ꝯuertere cure
Scit bona laudādo. mala p̄scit. s; r̃ꝓbādo
Est impossibile p̄scire dei variari.
Iunctim dic verum. diuisim falsificari.

Distinctio. xxxix.

Utrū dei scīa possit augeri vl̃ minui. vel alio modo mutari. vtrūq; videt̃ posse ꝓbari

Reterea solet queri.

Scire dei minui neq̄t augeri variari.
Sed res p̄scita minui quit ⁊ euacuari.
Plura potest scire q̄ȝ scit si discutiat̃.
Quot prescire modis a sanctis accipiatur.
Nō tamen ipse sciens. sed qd̄ scit̃ variatur
Curam de brutis habet ip̄e de⁹ generalem
De rationali curam retinet specialem
Cunctorūq; simul rationē scit numeralem
Hos quos elegit ipsos predesq; tinauit
Porro p̄sciuit reliquos h̄ est reprobauit

Distinctio. xl.

An aliquis p̄destinatoꝝ possit dānari. vl̃ reproboꝝ saluari.

Redestinatio.

Ut prescitoꝝ null⁹ quit glorificari
Sic electoꝝ nemo poterit reprobari
Iunctim dic verum. disiūctim falsificari
Est indurare prauū non gratificare.

Distinctio. xlj.

Utꝝ aliqd̄ sit meritū obduratōis vel mīe.

I autem querimus.

Nō cadit ī merito p̄destiat. aut r̃ꝓbat̃
Si vis simpliciter signatum considerare
Cessat prescire presentia. non ea scire.

Distinctio. xlij.

De om̄ipotētia dei vbi p̄us ꝯsiderat̃ quare dicatur omnipotens.

Unc autem de omnipotentia.

Omnipotēs de⁹ est. qr cūcta p̄t oꝑari
Per se defect⁹ ab eo debent resecari.

Distinctio. xliij.

Opinio quorundā dicentiū deū nil posse nisi quod facit.
Uidam tamen de suo sensu.
Sūmū nil posse nisi qđ fac asseruerūt
Quidam. sed sancti bene verū disseruerunt
Et ꝙ plura potest ꝙ̄ vult vel agit posuerūt.
Distinctio. xliij.
An deꝰ possit facere aliqđ melius ꝙ̄ fecit.
Unc illud restat.
Que fecit facere meliora deꝰ potuisset
Et melius. cōcernendo rem si voluisset
Quod ꝙ̄ semel potuit. hoc sꝑ posse negaꝭ
Ipse magister in hoc nō ꝯsentire probatur.
Et ꝙ mutatur in se deus astipulatur
Distinctio. xlv.
De volūtate dei que essentia dei dicitꝭ. dicitur vna ⁊ eterna. ⁊ de signis eius.
Am de voluntate dei.
Uelle dei deꝰ est. ſ ꝗ̄ vult esse negatur
Cū fers vult deꝰ hoc. essentia reiꝗ notatur
Esse dei velle cunctoꝝ causa probatur
Inde voluntatis eius. nec causa petatur
Signa voluntatis diuine sunt prohibere.
Consulit atꝗ iubet. promittit iūge placere
Distinctio. xlvj.
Illi snie qua dictū est dei volūtatē nō posse cassari que ipe est. quidā videnꝭ obuiare.
Ic oritur questio.
Uelle bene placiti ꝙ semꝑ perficiatur.
Nullus saluatur ab eo nisi suscipiatur
Qꝫ mala vult fieri culpe. ratione negatur
Esse bonum. fieri mala simpliciꝭ reprobaꝭ
Sed concedatur. si iunxeris eliciatur
Precipit ⁊ prohibet. ꝑmittit. ꝯsulit. implet.
Qꝫ mali pene deus est auctor reseratur
Et ꝙ permittit fieri mala sustineatur
Distinctio. xlvij.
Qꝫ voluntas dei sꝑ impleꝭ de homie quocūꝗ se vertat.
Oluntas quippe dei. (re
Uertat placitū ꝑe cū possis siḡ moue
Signa voluntatis absolute situantur
Conditionalis mutari signa probantur.
Distinctio. xlviij
Qꝫ aliqñ homo bona volūtate aliud vult ꝙ̄ deꝰ. ⁊ aliqñ etiā mala idē qđ deus bona voluntate vult.
Ciendum quoꝗ est.
Nō vult sepe deꝰ qđ hō bñ velle. pbaꝭ
Uiuere cū patrē vult ꝗs. deus vt moriaꝭ
Nōꝗ deꝰ bñ vult. aliqs male velle putatur
Recta voluntas est. si recto fine regatur,
Qđ bene vult sepe deꝰ implet velle malorū
Hoc in morte Ihu patet. ⁊ factꝭ reproboꝝ
Uelle pati xpm ꝙ mūdus eo redimatur
Approbo. ſ reprobo cū ꝗs vult vt moriaꝭ
Sanctū velle pati ꝙ sanctus glorificetur
Uel ꝙ sacra fides ꝑ eū magis amplificeꝭ
Comprobo. ſ reprobo cū ꝗs vt crucietur.
Explicit ꝑmꝰ liber sniaꝝ. Incipit scđs
Distinctio ꝑma
Unū esse reꝝ ꝑncipiū ostendit. non plura vt quidam putauerūt.
Reationem rerum.
Hic neqt errare dñs vnū cūcta creare
De nihilo facere quid dicas esse creare
Est ergo facere de materia preeunte
Sed creat ipse deus. non materia subeūte
Pro facio clare reperitur sepe creare
Condo. creo. facio. vel ago diuersificantur
Actio displicuit. passio grata fuit.
Quando creatori vel nobis associantur
Est domino facere ꝙ res noua ꝑdit i esse
Cuncta creata rat sunt diuina bonitate
Necnon condita sunt ipsoꝝ cōmoditate
Uniri voluit animas deus vt refereꝭ
Unio. qua domino mens in celis societur
Corporibꝫ dantur etiam ꝙ plꝰ merceantur
Angelici casus ipis etiam reparantur
Est homo factꝰ ob h. vt rege deo frueretur
Cui si seruiret sibi mundus subijceretur
Distinctio. ij.
Que consideranda sint de angelis.
E angelica itaꝗ natura.
Angelꝰ empireū. tēpusꝗ coeua fuerūt
Ut beda testatur. yle dictis sociatur
Tu teneas vere simul ista coeua manere
Angelus empireū celū sic tempus ⁊ yle.
Empireo celo tunc lucifer ipse creatus
Est deprauatus. ſ mox cecidit reprobatꝰ
Est domini paritas celū qđ lucifer optas
Distinctio. iij.
Quales facti fuerīt angeli ⁊ ꝙ ꝗtuor eis attributa sunt i ipo initio sue ꝯditionis.
Ece ostensum est vbi angeli
Est rationaꝭ personalisꝗ creatus
Angelus ⁊ simplex. sed libertate probatus
Spūs angelicus bonꝰ a domināte creatꝰ
Post deprauatus. statim cecidit reprobatꝰ
Qui ꝑmanserunt cōfirmari meruerunt
Cū quibꝫ aut a quo sint facti secꝫ sciebāt
Naturalis amor inerat reliquoꝗ carebāt
Idcirco meritis nullis tunc proficiebant.
Distinctio. iiij.

An pfectos et beatos creauit de⁹ angelos an miseros et imperfectos.
Ost hoc videndum est.
Elestes vigiles ñ crede fuisse creatos
Ex toto miseros. aut omni parte beatos
Sicut nec misera. sic nec perfecte beata
Dicitur angelica natura fuisse creata
Tempore perfecti. non naturaq; fuerunt
Atq; suum casum pnoscere nõ potuerunt
Nec presciuerũt stantes qđ post habuerũt.

Distinctio. v.

De cõfirmatione et cõuersione stantium. et auersione et lapsu cadentium.
Ost hec considerandum adducit.
Auersi quidã mox de celo ceciderunt.
Conuersi vero confirmari meruerunt
Libertate sua discernere sic voluerunt
Qui confirmantur stãtes in amore beant
Multi testantur q nũc illud mereantur
Quidã dixerũt q tũc simul hoc meruerũt.

Distinctio. vi.

Q de maiorib⁹ et minorib⁹ quidã ceciderũt inter quos vnus fuit celsior lucifer.
Reterea sciri oportet.
Inter maiores multi cecidere minores
Dicas q plures ab vtroq; gradu cecidisse
Luciferum tunc pcipuũ paritera; ruisse
Aere nimboso nũc sunt sed post tenebroso
Carcere claudẽtur. vbi perpetuo patiẽtur
Presunt maiores vt mineant inferiores
Quidam descendũt. vbi lucifer esse putat
Vinctus. vt inferius ab eis reus afficiatur
Lucifer in finem gentes tẽptare sinetur
Nutu diuino temptare modo prohibetur
Illũ non iterũ demon temptare probabit
De vicio. de quo qui temptat superabit

Distinctio. vii.

Q boni angeli a deo sũt pfirmati p grãm vt peccare nõ possint. et mali ita obdurati i malo vt bene viuere nequeãt.
Vpradictum est.
Vt nequeũt ruere q firmari meruerũt
Surgere sic nequeũt. qui de celo ceciderũt
Arbitrio tamen hi pprio nũq; caruerunt
Antiqui quia sunt. et subtiles operantur
Magica peruersi. gentes vt decipiantur
Permittit domin⁹. vt iusti plus mereant
Iusti siue mali de semine materiali
Plura queũt facere. nequeũt tñ ipa creare
Magorum species possũt hec significare
Multo maiora facerẽt et deteriora
Praui. si sineret deus. aut hos nõ cohiberet

Distinctio. viii.

Vtrũ oẽs angeli corporei sint. qđ qbusdã visum ẽ. qbus Aug⁹. psentire videt. dicẽs angelos oẽs añ casum habuisse corpa tenuia et spũalia. sz in casu mutata in deteri⁹ malorum corpora. vt in eis possint pati.
Olet etiam.
Corporei nõ sũt. formare tñ sibi pñt
Corpora q rursus deponent et remouebũt
Quãdo cõplebũt. dñm que vellẽ videbũt
Quis non possit in se deus ipe videri
Nunc tamen in specie sancti potuere tueri
Nõ aiam poterit intrare q̃s. aut habitare
Excepto summo q cũcta potest penetrare.

Distinctio. ix.

De ordinũ distinctiõe et quot sint et qui
Ost pdicta superest cognoscere
Ordo spirituũ iustorum ter triplicatur
Vnus plus alio dono pprio faleratur
Quilibet a dono quo pminet intitulatur
Ascendunt hoĩes ad sedes q̃s habuissent
Deiecti vigiles. nisi p culpam cecidissent

Distinctio. x.

Vtrũ omẽs spũs celestes mittant. et ponit duas opiones et auctoritates q̃b⁹ innitunt
Oc etiã inuestigandum est
Mitti maiores dicunt ad interiora
Ac alij mitti dicunt ad exteriora
Raro maiores mittunt. sepe minores
Nomen nature. sit species officiantis
Angelus hoc nomẽ a causa participantis.

Distinctio. xi.

Q queq; aĩa angelũ bonũ ad sui custodiam delegatũ hz. et malũ ad exercitium.
Llud quoq; sciendum est.
Est hoĩ duplex dat⁹ angel⁹. vn⁹ iniq̃
Suggerit. ac ali⁹ monet alio ad sectãda pu
Vsq; diẽ finis. pl⁹ noscũt pl⁹ q; merẽt (dica
Ciues celestes. qđ plures nolle vident
Multi mysteriũ crucis a sanctis didicerũt.
Cuius noticia plena primo caruerunt

Distinctio. xii.

Post cognitionẽ de angelis habitã. agit de aliarum rerum creatiõe. et pcipue de operum q̃q; dierum distinctione.
Ec de angelice nature.
Spũs angelicus per celũ significat
Yle p terram velut inspeciosa notatur
Et quia confusa per abyssum notificat
Cum sit possibilis ad formas nuda vocat
Que tunc añ dies q̃si non formata creatur
Aer obscurus. tenebre q̃nq; vocatur.

In forma non disposita sunt cūcta creata
Primo simul. sed post distincte sūt falerata
Nunc vbi cōsistit fuit yle primo creata
Omnia per verbum diuinū credo patrata
Verbo disposuit. sed in yle cuncta creauit.
Distinxit species. vim seminibus sociauit.

Distinctio. xiij.

Que fuit prima distinctionis operatio
Rima aūt distinctionis.
Lux cū formaſ mox a tenebris sepaſ
Tunc tenebre. nox luxq; dies, pfecto vocaſ
Lux corporalis fertur vel spiritualis
Facta fuit lux nūc vbi sol lucere probatur
Nec mirum si lux in aquis lucere putatur
Diuersisq; modis pscripta dies habeatur
Prima dies sola sine mane fuisse probaſ
Si vis ipsa dies moraliter accipiatur
Utrum de luce sit sol factus dubitamus
Solem cū stellis factum ō luce putamus
Dixit. id est. verbū pater eternus generauit
In q̄ vel p quē. velut auctor cūcta creauit

Distinctio. xiiij.

De ope scđe diei q̄ factū est firmamētum
Ixit quoq; deus.
Fit firmamētū. de aq̄s factū reputaſ
Tunc aqua subterior. ab aqua sūma sepaſ
Que veluti glacies seu cristallus solidatur
Inter aquas illas firmamentū situatur
Tertia iungit aquas herbisq; solū reparaſ
Celum luminibus quartaq; die renouaſ
Quinta dedit pisces. aer auib9 populatur.

Distinctio. xv.

De opere sexte diei quādo creata sunt animalia z reptilia terre.
Equitur. dixit deus. producat
Sexta dies aial cunctū pduxiti esse.
Hinc fit homo cūctis debēs ō iure pesse
Qui nisi peccasset animal sibi nō nocuisset
Sed sibi subiectum diuina lege fuisset
Septima nempe dies est recte sanctificata
Qua cōsummata vidit deus ipsa creata
In qua plasmator vidit bñ cūcta patrata

Distinctio. xvj.

De homīs creatiōe. Ubi psiderandū est quare creat9 sit hō z qualit' sit institut9. q̄ ꝓo supra tractata sunt z q̄liter fact9 z qualiter lapsus. postremo quō sit repat9. q̄ discutienda sunt.
Is excursis ꝙ supra.
Sic hō plasmaſ vt imago dei referaſ
Et vultu recto celestia contueatur.

Distinctio. xvij.

Utrū aīa de aliquo facta sit vel non. et qñ facta. z quā gratiam habuit in creatiōe.
Ic de origine anime.
De limo corp9 ade deus ipse parauit
Cui cura etatē prouectā mox cumulauit
Ac insufflauit animam sibi siue creauit
Hunc in terrestri paradiso postq; locauit.
Quā de9 vsq; globū lune plantādo leuauit
Ligno noticie. vite lignum solidauit
Et duplici ligno. duo tūc precepta ligauit.
Duplex preceptū ligno duplici sociauit

Distinctio. xviij.

De formatione mulieris.
In eodem quoq; paradiso.
Sicut pncipiū de9 vñ cūcta creauit
Unus sic adam cūctos homies generauit
Ne minor aut maior ade sed par videatur
Euam de latere sumi ratione probatur
Nos xpi latere redimendos significatur
Eua fit ex costa sola sed multiplicatur
Non sic natura si discernas operatur
Uere dic animas. ex traduce non generari
Imo corporib9 simul infundendo creari

Distinctio. xix.

De pmo hoīs statu añ peccatū. scz qualis fuerit ꝺm corpus z ꝺm animam.
Olent queri plura de homine.
Factus adam sic est in pma pditione
Ut vitare queat mortem ꝓpria ratione
Sed pomo vetito. mulieris voce potito.
Per nullam sortem potuit ꝺpescere mortē
Quādo resurgem9 vitā sine morte sciemus

Distinctio. xx.

De modo pcreatiōis filioꝝ si nō peccassent z quales nascerentur filij.
Ost hoc videndum qualiter. (sent
Si nō peccassent coitu licito generaſ/
Ut nūc statura paruos natos genuissent.
Usus membroꝝ fortassis mox habuissent
Hinc pfecissent paulatim cognitione
Nos ignorantes nō dicimus hac ratione
Atq; cibos vellent nature conditione
Cū peccauerunt mox expelli meruerūt
Ac in terrestri paradiso non coierunt
P9 sine morte de9 hos duceret ad meliora
Si simul hꝫ fieret. aut qua nesciſ in hora

Distinctio. xxj.

De inuidia dyaboli qua ad hominē temptandū accessit.
Idens igitur diabolus.
Inuid9 ille sathan hoīs ō psperitate
Temptat euam fugat serpētis calliditate

Exterius non interius p̄mus stimulatur
Et quia succumbit. culpa maiore ligatur
Sed qm̄ cecidit ipso sathana stimulante
Ad veniam potuit transire deo mediante
Per se deiicitur sathanas ideo reprobatur
Ut nunq̄ surgat nec iam veniā mereatur
Ut nunq̄ surgat nec surgere promereatur
Ut nunq̄ surgat. sed ꝑpetuo patiatur
Eue mandatum. per adam dicesse relatū
Constat ob hoc vere ꝙ possint ꝟba referre

Distinctio. xxij.

De origine illius peccati
Hic videtur diligenter
Eua vir tēptat. dn̄o vult equiparari
Peccatum fore scit preceptum ꝑuaricari
Decet ob hoc eꝰ crimen maiꝰ reputari
Eue consensit adam credens veniale
Seu leue peccatū. qđ erat morti sociale
Qui potuit sed nō voluit rem scire videtur
Ꝙ sit ignorans. peccati lege ligetur
Qui vult nec potuit. immunis talis habeť
Qui quasi simpliciter nescit. mortē patieť.
Sic excusari nullatenus eua meretur
Primū peccatum nō est sine velle patratū

Distinctio. xxiij.

Quare deꝰ ꝑmisit hoīem tēptari sciēs eum casurum.
Preterea queri solet.
Tēptari patiť hoīez deꝰ vt mereatur
Fit malꝰ hoc ipso. iustis meritū cumulatur
Quare ꝑmisit deus. a nobis dubitatur
Contulit huic dn̄s p̄claram cognitionem.
Sed casus ꝓprij nesciuit conditionem.

Distinctio. xxiiij.

De grā hoīs ꝛ potētia ante casum
Hunc diligenter inuesti.
Stare ꝑ arbitriū ꝓpriū p̄mꝰ potuisset.
Sed vitādo malum tūc q̄cq̄ nō meruisset
Nā q̄d ad hoc traheret. ꝑ certo nō habuisset
Cū nunc tēpteris. mala nūc vitādo mereris
Infima ps anime. nobis serpente notať
Altera sit mulier. s; vir suprema vocatur
Triplex ps anime tribꝫ his tibi significať
Scito ꝙ tribꝫ his peccatum ꝑficiatur
Serpens delectat. mulier vult. vir viciať

Distinctio. xxv.

Redit ad liberi arbitrij considerationem ꝛ poniť diffinitio liberi arbitrij.
Iam vero ad propositum.
Prauis siue bonis vos arbitriū teneatis.
Esse volūtatꝫ ꝯsensū seu rōnis
De cōtingenti solum sit ꝛ aduenienti.
Non de p̄senti vel p̄terito remanenti
Factus homo cecidit. reparať glorificatur
Et his arbitrium. distincte quadruplicať.
Atq; modis alijs si discernas variatur
Sed ꝑ peccatū valide modo debilitať
Ad mala quotidie cū ꝓnior efficiatur

Distinctio. xxvj.

De gratia opante ꝛ cooperante.
Hec est gratia operans.
Grā ꝓueniēs in te bū velle lucratur
Datq; subsequiť volitū quod perficiatur
Sic nostrū velle diuino rore rigatur
Velle qđ in nobis. ad velle bonū moueať.
Gratis p̄ma datur. gratū facit illa vocatur
Qua formata fides in nobis inueniať
Ꝙ p̄cit ꝛ sequiť vnum donum reputatur.
Sed duplex actꝰ. duplici sub voce notať
Esse bonū. magnū mīmū. mediūq; sciatur
Sub medio vero libertas contineatur

Distinctio. xxvij.

Quid sit virtꝰ ꝛ q̄d sit actus vel opus
Hic videndum est.
Virtꝰ informat aīam. deus hāc opať
Et iuuat arbitriū. bonus actus vt eliciať
Ex quibꝫ adiunctis. bonꝰ affectꝰ generatur
Gratia nō meritū fertur licet hac genereť
Nemo fide. fidei tamē actu quisq; meretur
A multis virtus. animi motus ꝓhibetur

Distinctio. xxviij.

Predicta repetit vt alia addat definitiuā assignatōꝫ ponēs đ gratia ꝛ libero arbitrio contra pelagianos.
Hoc vero inconcusse.
Grā nō ꝓprijs meritꝭ dať aut adhibeť
Que nisi p̄cedat nullus ꝑ posse mereť

Distinctio. xxix.

Utrū hō an̄ peccatū eguerit gratia operāte ꝛ cooperante.
Hic hec ꝯsiderandum. vtrū homo.
Grā si desit. nec adam quicq; meruiss;
Ante suū lapsum. cum virtutes habuisset
Hic vbi peccauit virtutibꝫ expoliatur
Et mox de dulcis paradisi sede fugatur
Huius i introitu cherubin. gladiꝰq; locať
His amor ꝛ p̄sens tribulatio significetur
Absq; quibꝫ quisq; requiē non ingred. eť.
Usi si ligno vite persepe fuissent.
Viribꝫ ꝛ vita longeua plus viguissent.
Raro sumpserūt. citiusq; mori potuerunt.

Distinctio. xxx.

Ꝙ ꝑ adā pctm̄ ꝛ pena trāsijt in posteros.
A supioribꝫ insinuatū est licet ex pte.

A de peccato genus humanum maculatur
Culpaq; dicatur. lex carnis z ipsa vocatur
Illa resurget z in celis caro glorificatur
Que nobis ab adam solū trāsfusa ꝓbatur.
Non que quotidie refluit. fluit z vegetatur.
Hoc tamen a multis recta ratōne negatur
De nutrimento trāsfuse quid solidatur.

Distinctio. xxxj.

Quomodo peccatum originale a parentibus transeat ad filios. an ſm animam an ſm carnem.

Unc superest.

Per coitū caro nō licitū ꝑrsus generaſ
Adueniens anima. carnis vicio viciatur
Sic vase malo vinum purū maculatur
Per baptisma patrū ꝓles nō mūdificatur

Distinctio. xxxij.

Quomodo originale peccatū dimittaſ i baptismo cū z post sit illa concupiscentia. q̄ dicitur originale peccatū.

Uoniam supradictum.

Cū baptizaſ homo fomes debilitaſ
Spiritus interior a culpa mundificatur
Est fomes pena. cuius deus auctor habeſ
Auctor vt est culpa demon vel hō retineſ
Ipe deus animas mūdas creat z ꝓciosas
Per carnis libitū sese reddunt viciosas
Hic alias aliis natura plus speciosas

Distinctio. xxxiij.

An peccata omniū ꝓcedentiū parentum transeāt ad filios originaliter.

Redictis adiiciendum.

Si sine baptismo q̄s puul⁹ hic mori
Pro solo⁹ ade vicio. leniſ patieſ (etur
In lumbis ade corruptis. ꝑrsus eramus
Eius ob hoc massam corruptā ꝑticipam⁹
Facta patris praua si filius ipse sequetur
Pro patre tunc merito puniri nēpe mereſ.
Tempe puniſ q̄s pro patre sic reperitur

Distinctio. xxxiiij.

Que de peccato actuali animaduertenda sint.

Ost predicta de peccato actu.

Res bona cā fuit radix z origo maloꝝ
Praua volūtas est nūc causa seq̄ns vicioꝝ
In re nempe bona. cōcedo malum situari.
Uerbum philosophi credūt hec euacuari
Est natura bonum. corruptio ꝓo ꝓbatur
Esse malū. qua q̄s prauus q̄nq; vocatur

Distinctio. xxxv.

Exponit quid sit peccatum

Ost hoc videndum quid sit.

Sit tibi peccare legem domini violare
Ut malus interior actus. scelus esse ꝓbaſ
Sic malus exterior actus primo sociatur
Si modus ac actus sapienter discutiatur
Actus laudatur. modus in facto reprobaſ
Non locus a primo distare fac scelus. imo
Cui sit dissimilis. quādo fit crimine vilis
Dic nihil esse malum si ꝑ se consideratur
Porro substrati ratione q̄d esse probatur
Hoc anime facies viciaſ z obtenebratur
Peccatum priuat. effectus pena vocatur

Distinctio. xxxvj.

Quedam simul sūt peccata z pena peccati. quedā peccata z causa peccati. alia ꝓo peccata z causa z pena peccati.

Ciendum quedam sic esse.

Sūt q̄dā scelera. scel⁹ z pena ꝓputāda
Ut timor inuidia quis plura sunt sociāda
Sunt peccatoꝝ cause peccata locanda
Et peccatoꝝ pene peccata notanda
Deformans pena vel deficiens remoueſ
A domino. q̄ ponit z ordinat huic tribueſ
Uitas mortale. vitare nequis veniale
Que bona sunt genere ꝑ finem discutiunſ
Que bona simpliciter. bona simpl'r metiūſ

Distinctio. xxxvij.

Aliorū ponit sententiā qui dicūt malos actus nullo modo esse a deo. nec eē bonos siue in eo q̄ sunt. siue alio modo.

Unt autem z alii.

Esse malū duplex culpe peneq; noteſ
Pene. non culpe. vere deus actor habetur.
Mortem non fecit deus hoc sic accipiaſ
Culpam nō fecit. qua mors inflicta ꝓbaſ

Distinctio. xxxviij.

De voluntate z eius fine ex quo ipsa iudicatur.

Ost predicta de volun.

In cūctis factis finis deus instituaſ
Uelle voluntatis. hoc vere rectificatur
Precepti finis amor est. si continuatur
Uelle voluntatem finē volitūq; notabit
Nunc hoc nunc illud intentio significabit
Propter quid. volo q̄d. interio notificabit
Atq; voluntates in finem rectificabit
Has vt sint vna finis ratione ligabit

Distinctio. xxxix.

Cum voluntas sit de his que naturaliter homo potest. q̄re peccatum fore dicatur. cū nullū aliud naturale peccatū sit.

Icoritur questio satis.

Uis naturaſ mot⁹ mal⁹ esse videtur.

Peccatum.sed vis in se bona semp habet
Quidam de motu dixerunt q geminatur
Unus laudatur.alter vero reprobatur.
Gratia p ueniēs iuuat hunc.aliusq fugat
Utrum sint vn⁹ motus tm̄.dubitatur
Sinderesis nequit extingui.licz impediat

Distinctio.xl.

An ex fine om̄es actus pmiari debeāt. vt simpliciter boni vl mali dicātur.

Ost hec de actibus.

Quidam laudantur act⁹ alij repbant
Simpliciter quidā duplici facie variātur.
Affectus fine directus opus preciosum
Reddit.si desit vnū.fiet viciosum
Absq bonis.fieri mala.plures inficiant.
Porro nequaq bona sunt.q̄q videantur

Distinctio.xlj.

An omnis intentio z actio que fide carēt sint mala.

Umq intentio opus bo.

Absq fide.bona n̄ fieri q̄d ī posuerūt
Ast alij fieri bona nō bene.disseruerunt
Distinguūt alij bona q̄plures operari
Absq fide nequeūt cū ipsis regna lucrari
Absq volūtate queq peccare negate
Ipsa voluntas est qua vitam rectificamus
Et qua peccamus si legem discutiamus

Distinctio.xlij.

An voluntas z actio mala in eodem homine z circa eandē rem sint vnum peccatū vel plura.

Um autem voluntas.

Praua volūtas cū fctō duplex r̄putat
Crimen.z ab alijs vnū nūc esse probatur
Si scelus est actu.constat scelus esse reatu
Si doleas actu transit.remanetq reatu.
Nūc duplicē penam.nūc culpā sume reatu
Multiplices species peccatorū numerēt
Inter que septem capitalia cōmemorent
Mortem mortale parit z veniā veniale
Est accusandū damnandū criq minale
Pellico dum pecco.delinquo recta relinq
Fons ē cūctorz tumor atq cupido malorz

Distinctio.xliij.

De peccato in spiritumsanctū. quod dicit etiam peccatum ad mortem.

St preterea quoddam peccatum.

Sanct⁹ spūs ē amor ī quē q̄sq̄s amorē
Peccat.cōmittit culpam.culpis grauiorem
Ut qui desperat.aut induratus oberrat
Uix sunt cōtriti.vix hinc sibi credo remitti
De nullo tamen ob hoc desperare velim⁹
Nam pius ē domin⁹.velut exēplis reperim⁹.

Distinctio.xliiij.

De potentia peccandi.an sit homini vel diabolo data a deo.

Ost predicta consideratione.

A sūmo rege fluit om̄is p̄a potestas
Sed cum peccare priuatio sit vel egestas
Posse deo detur.priuatio subripietur
Si quid precipiat princeps nō pcipiendū
Per qd̄ pceptum domini sit trāsgrediēdū.
Quod iubet illicite.cōstet nō esse tenendum
Qd̄ ius dictabit licite sibi nemo negabit.

Explicit secundus liber sententiarū

Incipit tertius liber sententiarum.

Distinctio prima

De incarnatione verbi.

Um venerit igitur.

Constet q gratum tempus tūc exoriatur
Cum verbum patris carnē vestire pbatur
Mitti dicatur de virgine cum generatur
Est incarnatum solum verbum generatū
Ut nomen geniti sibi soli sit propriatum
Nam per quem fecit deus om̄ia iure refecit.
Q̄zq perfecte pariter tres hic operātur.
Non se sed genitū carne vestire probantur
Dicas q pariter incarnari potuerunt.
Sed tamen in verbo ɔcordit h voluerūt

Distinctio.ij.

Quare totā humanaz naturā accepit z q̄d nomie humanitatis vel humane nature intelligendum sit.

T quia in homine tota.

Eternū verbū sibi totam cōsociauit
Nostrā naturam sapiēter z hanc reparauit
Hanc simul assumpsit simul z sibi ɔciliauit
Concipit.capitur.mox vnit caro verbo
Sic simul inserit hō verbo nec mora scit

Distinctio.iij.

De carne quā verbū assumpsit qualis an fuerit z qualis assumpta.

Ueritur etiam de carne.

Quā verbū p̄ris sūpsit caro scīficata
Et mūdata fuit.culpe pus obq ligata
Mater mundat.fomes tunc euacuatur
Et miro more per eam verbum generatur
Adam peccante sum⁹ om̄es cōmaculati
Sūt abraam dāte decimas.nati decimati
Nam coitu carnis om̄es fuimus generati
Nequaq lege tali xp̄s generatur
Ergo nec in patribȝ peccauit nec decimat
Mox cū cōcipit deus ac hō mox reperit.

Corpus maiori post q̄ntitate potitur
Assumpsit gratis penā. culpā moueatis
Distinctio. iiij.
Quare tribuatur incarnatio spiritui san-cto que est opus trinitatis. ⁊ de ipso etiā cō-ceptus ⁊ natus dicatur.
Um vero incarnatio.
Pneumate diuina dilectio significat.
Causa mouens fuit hec. q̄ hō verbo sociat
Pneumate xp̄s ob hoc ꝯcept⁹ ꝯmemorat
Hac rōne tamen pater eius nō referatur
Sicut nec trinis pater est hō nec reputat
Ex dauid paulus hunc factū testificat
Distinctio. v.
Si ꝑsona personā vel natura naturam as-sumpsit. ⁊ si natura dei incarnata sit.
Reterea inquiri.
Personā hn̄ naturā sumpsisse ꝓbat
Sed quia ꝑsonā sumpsit natura negatur.
Et q̄ natura naturā sustineatur
Hinc incarnata natura pie referatur
Sed q̄ sit nata vel facta caro caueatur
Per se nō anima ꝓprie persona vocatur
Ipe magister in hoc nō cōsentire ꝓbatur
Distinctio. vj.
De intelligētia har locutionū. De⁹ fact⁹ est hō. de⁹ ē hō. an his locutōib⁹ dicat de⁹ fa-ct⁹ esse aliquid. vel esse aliquid. vel non.
X premissis patet.
Hec ꝯcedat de⁹ est homo. discutiatur
Fact⁹ homo deus est. habit⁹ nec nō variat.
Distinctio. vij.
Positis sentētijs, platisq̄ testimonijs in-telligētiaꝝ ꝓpositaꝝ locutionū. exequit ſm singulas sn̄ias ⁊ p̄us ſm p̄mam.
Ecundū primam.
Xp̄s vt est hō sit nat⁹ p̄destinatus
Ac humanatus deus est diuinificatus
Non homo dicet a sanctis sic ꝓhibetur
Distinctio. viij.
An diuina natura debeat dici nata de vir gine.
Ost predicta inquiri.
Personam natam ꝯcedim⁹ ⁊ generatā
Xp̄m bis natum dici nō est reprobatum
Distinctio. ix.
De adoratione humanitatis xp̄i. an eadē adoratio hūanitati ⁊ deitati sit exhibenda
Reterea inuestigari.
Est vno cultu caro cū v̄bo venerāda
Sicut adoranda p̄ cunctis est ⁊ amāda
Distinctio. x.
An xp̄s ſm q̄ hō est sit ꝑsona vel aliq̄d.
Olet ⁊ a quibusdam.
Xp̄s adoptiu⁹ sane nō est reputād⁹
Ac vt hō solū nō est ꝑsona vocandus
Distinctio. xj.
Utrū xp̄s sit creatura siue creat⁹ vel fact⁹
Olet etiam queri.
Xp̄m simpliciter nō dicas esse creatū
Sed iūgas hominē. cōcedas ante negatū
Distinctio. xij.
An homo ille semꝑ fuerit vel ceperit.
Ost predicta queritur.
Incepit xp̄s hominem si ꝯspiciamus
Sed si personam. tunc incepisse negamus
Insertus verbo xp̄s peccare nequiuit
Si non insertum ponas delinquere q̄uit
Sumere de nihilo carnē verbum potuissꝫ
Ac etiam sexum muliebrem si licuisset
Distinctio. xiij.
Si xp̄s ſm naturā hoīs in sapiētia ⁊ gra tia proficere potuit. vel profecit.
Reterea sciendum est.
In mēbris xp̄s nō in se proficiebat
Eius virtutem populus cum percipiebat
Distinctio. xiiij.
Si anima xp̄i habuerit sapientiam parē cum deo ⁊ si omnia scit que deus.
Ic queri opus est.
Concedas aiam xp̄i fore cūcta sciētē
Porro non ipsam concedas omnipotētem
Distinctio. xv.
De oib⁹ defectib⁹ q̄s assumpsit xp̄s i hūa-na natura
Llud quoq̄
Defectus nr̄os sumpsit q̄ ꝯueniebāt
Et libertati nostre tunc expediebant.
Tristatur timet. ⁊ turbatur pars ratiōis
Infima. sed nunq̄ ps excellens rationis
Passio siue dolor a xp̄o non remouetur
Causam seu meritum tolli solum ꝓhibet.
Distinctio. xvj.
An in xp̄o fuerit necessitas patiendi vl̄ mo riendi que est defectus generalis.
Ic oritur questio.
Spōte necesse pati sibi xp̄s ꝯsociauit
Quattuor ex statibus aliq̄d sibi cōciliauit.
Distinctio. xvij.
Si omnis christi oratio vel volūtas im pleta sit.
Ost predicta.
In xp̄o natura duplex si discutiatur.
Ex hoc velle duplex in xp̄o significatur
Diuersisq̄ modis volitum diuersificatur.

Distinctio.xviij.
Si xp̃s meruerit sibi ⁊ nobis. ⁊ quid sibi ⁊ quid nobis.
E merito xp̃i.
Morte sibi q̃dā xp̃m dicūt meruisse
Non nu sed mero meritorū proq; fuisse
Non est plus anima xp̃i dicenda beata
Post mortē.ſ; in h̃ q̇ nō tolerat tolerata
Dicit esse datum nomē sup oīe leuatum
Christo p mortē.quia tūc est notificatum
Non natura dedit xp̃o.sed gratia vere
Vt nomen sublime dei potuisset habere
Ipse sibi meruit.etiam si nō pateretur
Mortem sustinuit.vt nobis vita daret
Nā; nos aliter saluare deus potuisset
Per xp̃m decuit.vt regnū sic patuisset.
Distinctio.xix.
Hic q̃lit a diabolo ⁊ a pctō r̃deit p mortē
Qn igitur queramus.
Per mortē xp̃i mūd⁹ tunc iustificatur
Intus dū per eam dilectio multiplicatur.
Atq; fidem mortis eius credēs meditatur
Fact⁹ homo morit. vt hō de morte trahat
Nil debēs morit vt debitor eripiatur
Ergo patet q̇ homo p eū iuste redimat
Ipse reformator pacis verus mediator
Nos eīn dauid patriq; recōciliauit.
S; p⁹ baptismū nos vita seq̄ns maculauit
Distinctio.xx.
Vt alio modo potuit liberare. ⁊ quare potius isto.
I vero queritur.
Vere nos aliter saluare de⁹ potuisset
S; modus hic licuit.vt cūct; forma fuiss;
Cum fuit oblat⁹ pius agn⁹ ⁊ immaculat⁹
Seq; dedit p̃cium p cunctis sufficienter
Electis vere p̃cium fuit efficienter
Et pater ⁊ genitus ⁊ iudas traditione
Christi conueniunt.discōueniunt ratione.
Distinctio.xxi.
Si in xp̃o diuisio fuit anime vel carnis a verbo vel ambo;.
Oit predicta.
Expositi⁹ morti diuisus nempe videt
Exterius xp̃s vnitus ⁊ intus habetur
Spūs a carne p mortem dissociatur
A deitate tamē neutrū vere separantur
Cum caro nō deitas immortalis patiatur
Cum caro mortalis.sed nō deitas patiat
Distinctio.xxij.
Si xp̃s in morte fuit homo.
Ic queritur,
Unitus verbo xp̃s semper phibetur
Hinc q̇ hō fuit in triduo plerisq; videt
A multis aliter recta ratione tenetur
Xp̃s vbiq; fuit homo si psona notetur
Sed si naturas distinguas hoc reprobet.
Sic si descendit de celo discutietur.
Distinctio.xxiij.
Si christ⁹ habuit fidē spem ⁊ charitatem
Um vero.
Uirtus q̃ credis nō visa fides habet
Quo credis vel quod.si discernas variat
Credo deo.credoq; deum.licet inueniat
Si nō credis in hūc vere totū nihilatur
Formatāq; fidem dilectio cōcomitat
Informis fiet si dulcis amor retrahatur
Ut deus est vnus vnū baptisma pbatur
Una fides genere q̃ creditur accipiatur
Uera fides reb; non visis appropriatur
Primo fides veluti fundamentum situat
Credere sperare p̃cedit sicut amare
Ut tn̄ est virt⁹ neutrū poteris separare
Distinctio.xxiiij.
Quomō intelligit quod scriptū est. cū factum fuerit credatis.
Ic queritur. (bat
Thomas tāgebat carnē quā ꝯspicie/
Sed deus interius in xp̃i carne latebat.
In quem credebat visis inuisa videbat.
Sic etiā Petrus xp̃m sub carne latentem
Credidit esse deū quē cernebat patientem.
Est ex auditu si percipis interiori
Ipa fides proprie sed nō et exteriori
Quedam non credis sine viuaci ratione
Et quedam credas sine certa cognitione
Distinctio.xxv.
De fide antiquorum.
Redictis addi.
Et p̃cedentes aduentū siue sequētes
Non sunt saluati.nisi puro sanguine nati
Xp̃m venturū.xp̃m necnō moriturū
Inde resurgentē.post in fine venientem
Credebant certe tunc implicite vel aperte
Qui sunt saluati p̃cioso sanguine nati
Christi baptista pfecto non dubitauit.
Imo velut dubitās.dubitātes certificauit
In xp̃m credis corneli.sed quia natum
Nescis p petrū tibi sit baptisma relatū
Uirtutū radix amor est non euacuatur
Speq; fide maior amor hac rōne vocatur
Distinctio.xxvj. De spe quid sit
St autem spes.
Per spem speram⁹ q̃ nūc bōa ꝯsideram⁹

Esse futurarū rerum spem credo bonarum
Sitqȝ fides rerū sanctarum siue malarum
Dictas virtutes nequaqȝ xp̄s habebat
Sicut nec sancti.nā clare cuncta videbat
Sanctib⁹ i limbo spes atȝ fides ꝑmanebat

Distinctio.xxvij.

De charitate qua diligit deus ⁊ ꝓximus que in xp̄o vel etiā in nobis est.

Um autem xp̄s.

Xp̄s sincera fuit ⁊ dilectio vera
Primus deus in se.post ip̄m frater ametur
Hic amor vnus erat.sȝ p̄ceptū geminatur
In patria primum complete perficietur
Ex motu duplici deus ⁊ post frater ametur

Distinctio.xxviij.

Si illo p̄cepto iubemur diligere totū ꝓximum ⁊ nos totos.

Ic queri potest.

Es tibi tu tot⁹.⁊ frater tot⁹ amandus
Angelus obsequio tibi ꝓxim⁹ ē ⁊ amādus
Spe conuertendi nature conditione
Proximus est.sic obsequio cognaqȝ tione

Distinctio.xxix.

De ordine diligēdi.q̄d p̄us.quid post

Ost predicta.

Sūt i amore grad⁹ si recte ꝯspiciatur
Nam plus affinis qȝ nō affinis amatur
Affectuqȝ pari nō omnes prorsus amam⁹.
Premia cum cūctis eadē pariter cupiam⁹
Cum tamē id brauiū cunctis eq̄ cupiam⁹
Naturam sed non vicium peccātis amem⁹
Hic amor incipiet.crescet post ꝑficiemus

Distinctio.xxx.

Si melius est diligere amicos qȝ iīmicos ⁊ econuerso.

Ic solet queri.

Est mag⁹ inter⁹ i amicū mot⁹ amoris
Ex hoc talis amor fert meriti potioris

Distinctio.xxxj.

Si caritas semel habita amittatur

Llud quoqȝ p̄tereundum.

Nūc ꝑdi q̄t amor.in celis ꝑpetuatur
Ipsa fides ⁊ spes in celis euacuatur
Ip̄e modus qui nūc scitur tūc adnihilatur
Electos solum sicut se xp̄s amauit
Hic amor est patrie quem xp̄s significauit.

Distinctio.xxxij.

De charitate dei.

Remissis.

Nil deus odisti rerū quib⁹ esse dedisti.
Predilexisti tamē illū quem genuisti
Hinc in amore patris effect⁹ ⁊ esse notatur
Primū mutatur reliquū nunqȝ variatur.
Simpliciter dn̄s electos semper amauit
Similiter reprobos oduit ⁊ reprobauit

Distinctio.xxxiij.

De quattuor virtutib⁹ principalibus

Ost predicta.

Prudētes sobrij iusti forteſqȝ vocātur
Uirtutes cardinales quos cōcomitantur
Que nō tollentur sed vere perficientur
Harum mutātur vsus non euacuātur

Distinctio.xxxiiij.

De septem donis spiritussancti.

Unc de septem.

In patria dona septē non euacuātur
In xp̄o iesu predicta fuisse probantur.
Usus quorundā si discernas variantur
Nam patrie more reuereris xp̄e timore
Dat naturalē solum natura timorem
Hūc habuit xp̄s mortis metuēdo dolorē
Ipsa libido parit humanū nempe dolorē.
Et post mundanum.p̄ cunctis deteriorem
Seruilem.post initialem.fiqȝ lialem
Gratia p̄stabit ipsam si quis triplcabit.

Distinctio.xxxv.

Quō differant sapiētia ⁊ sciencia

Ost premissa.

Eternū sapiēs.mūdana sciēs meditatur
Ast intellect⁹ anime motus speculatur

Distinctio.xxxvj.

De cōnexione virtutū que nō separantur

Olet etiam queri.

Uirtutes vbi sūt.oēs sūt atqȝ pes sūt.
Cōnexe sibi sunt.tamē vsu dissimiles sunt
A vicijs vere totum debes remouere
Crimina dic vere nexu paritate carere
Si p̄cepta dei finaliter accipiuntur
Omnia claudit amor ⁊ ob ip̄m p̄cipiuntur

Distinctio.xxxvij.

De decē preceptis quomō contineātur in duobus mandatis.

Ed iam distributis.

Sūt p̄cepta decē tria respiciūt ditatē
Sed septē spectāt ad fratrū cōmoditatem
Idola nō sunt si formaliter accipiatur
Nam deitas in eis nō est qō gens veneratur
Egyptus p̄ preceptum dei spoliatur
Hinc excusatur plebs nec furtū reputatur
Egyptus dn̄i iussu qm̄ spoliatur
Plebs excusatur.furtū fore nec reputatur

Dist.xxxviij. De triplici genere mēdacij

Liendum tamen eū.

Delectāt hoīes mēdacia dicta iocosa.

Que prosunt s3 nõ obsunt dic officiosa
Obsunt nec prosunt mendacia perniciosa
Mortem postrema duo pfectis operãtur
Predicte species in plures ramificantur.
Sunt obstetrices mentite cum pietate
Cum proprie vite seruande solicitate
Mysterium iacob excusat nã qδ faciebat.
Et qδ dicebat. h sacrũ pneuma docebat

Distinctio. xxxix.

An periuriũ sit qδ nõ est mendacium.

Nunc de periurio.

Si large sumpta mẽdacia ɔsiderem⁹
Semp mentiꝛ quẽ piurare videmus
Si stricte sumas p̃cõcessum reprobem⁹
Qui falsum dicet hũc piurare sciemus.
Et qui mentitur iurãs. huic associemus
Compulso p re licita iurare licebit
Sic iuramentum q̃s acceptare valebit
Si compellaris verum iurare licebit
Sic ꝛ iurare pmittere quisq3 valebit
Si male iuratur iuramentũ nihilatur
Nec iuramento iurans de iure ligatur
Differt a veteri noua lex nã prima timoris
Est. sed dulcoris extat noua lex. s3 amoris
Preceptis ꝛ promissis differre probantur.
Et sacramentis. si leges discutiantur

Explicit tertius liber Incipit q̃rt⁹ sniaꝝ
Distinctio p̃ma De sacramentis

Samaritan⁹ ei vulnerato appropians

Sacꝝ signatũ sacra signs siue sacrãtũ
Secretũ. sacramentum dic esse vocatum.
Signoꝝ quedã data naturalia quedam
Quedã signa data sunt sacramẽta vocata
Ut meritũ fidei crescat fastusq3 fugetur
Ocia ne regnent sunt sacramenta statuta
Prima sacramenta nob noua significabãt
Et non saluabant. sed circumcisio vere
Uim baptismalẽ tũc credebatur habere
Et verbis pariter ꝛ rebus conficiuntur
Exercent reprimũtq3 docẽt ꝛ ob h statuũꝛ
Erudiunt reprimũt. exercẽt hinc statuunꝛ.
Est circumcisus abraam. ples sociatur
Ut distinguaꝛ. credat placeat redimatur
Octauaq3 die p̃pucia petra secabat
Que petra xp̃m venturum significabat
Ante dies octo puerũ si mors rapiebat
Ipa paterna fides p̃dicto sufficiebat
Lex naturalis pueris sic subueniebat
Per dñi cultus tunc saluabatur adultus

Distinctio. ij.

De sacramento noue legis

Iam ad sacramenta.

Baptizat. inũgit. firmat. cibat. ordĩat. vngit.
Penitet. hec xp̃i pia sacramenta peristi
Totam virtutẽ sumpserũt de cruce xp̃i.
Demeris p̃mis q lex non saluificauit
Aduenit christus cruce mũdũ q̃ reparauiꝛ
In precursoris baptismate nulla dabatur
Gratia. qua ꝑpterea sanctis post iteratur
Cum baptizabat. venturum significabat

Distinctio. iij.

Quid sit baptisma.

Post hec videndum est.

Fit sacr̃m. cũ tãgit vox elemẽtum
Dat sacramentũ verbũ tangẽs elementum
Christi forma data sit semp mente notata.
Ne corrũpantur nostri species caueatur
Que si mutatur certe totum nihilatur
Et si mutatur baptismus nec reputatur
Seruabis breuiꝛ morẽ mergẽs sel' aut ter
O pia mors xp̃i legalia tu tumulasti
Et portas celi nobis ex tunc reserasti

Distinctio. iiij.

Quod alij suscipiunt sacramentum ꝛ rem. alij sacramentum ꝛ non rem.

Hic dicendum est.

Subiectos fidei cũ re ꝑtestor habere
Baptismũ. fictos re prorsus dico carere
Passi pro xp̃o lauacro non re caruere
Cum baptizari contriti non potuere
Qui baptizãtur xp̃m vestire probantur
Sed iusti plene. ficti quoq3 non ita plene
Sancti qui lauacrũ ɔtingere nõ potuerũt
Sanguine siue fide baptizari meruerunt.
Si quis mũdatus nõ est baptista parat⁹
Per baptisma datur vt mũdior efficiatur
Uirtus augetur. fomes multum rep̃meꝛ

Distinctio. v.

Quod baptismus eque sanct⁹ est a bono vel a malo datus.

Post hec sciendum est.

Uita ministroꝝ q̃q3 vicijs maculeꝛ
Uis baptismalis ex hoc non concucietur.
Si tamen intendas heresim nil conficieꝛ.
Nulli nempe datur vt sit baptism⁹ in eius
Nomine. ne dñi spes in seruo statuatur.
Ipe deus solus dimittit crimina vere
Q̃q3 ministerium clauis tu possis habere

Distinctio. vj.

Quibus liceat baptizare.

Nunc quibus

A quocũq3 daꝛ baptism⁹ nõ iteratur.
Si tamen intendat qδ ab ecclia celebraꝛ
Presbyteꝝ queret primo si possit habere

Qui non est natus non est pfecto renatus
Quisquis nō nasci potuit nec posse renasci.
Primo q̄ nati sunt iterc. Jo. sanctificati
Hic patrinos sanctos bene baptizare pbari
Sed si discordet intentio nil operaris
Si psus ludendo datur tūc annihilatur
Si tamē intendat dare ludēs nō reprobatur
Si baptizatur adolescens ipse loquatur
Infans vel mutus patrini voce ligatur
Hinc exorcismi fiunt post hos cathecismi
Hinc baptizatur infans cum fonte lauatur.

Distinctio. vij.

De confirmatione.

Unc de sacramēto cōfirmationis
Presul ɔfirmat. dū frōtē crismate fir/
Quo ɔfirmatur vt xpm ɔfiteatur (mat
A maiore datur z gratia corroboratur
Baptismo maius dicta ratione pbatur
Jeiune detur si edatur non iteretur

Distinctio. viij.

De sacramento altaris z eucharistie.

Ost sacramentum baptismi.
Baptism⁹ mūdat. est⁹ repmēs vicioꝝ
Eucharitom solidās ēfic pia corda bonoꝝ
Eucharitom bona grā sit quā virgo maria
Concepit. peperit. portauit. lacte cibauit
Māna figurauit z melchisedech reserauit
Agn⁹ pmebat mare cū baptista tegebat
Post agnū typicū daf agn⁹ nō maculatus.
Nā passo xpo hoc est agnus tumulatus
Christū sumetis. ieiuni vosqz paretis
Formam signetis ppriam qua conficietis.
Christus ptenta res est ac significata
Tantū signata sed non cōtenta fideles
Signa sunt species. rem tm̄ dico fideles
Ut corpus verum est xpi res est specierum
Ecclesie dignum sic credas hec duo signū.

Distinctio. ix.

De duob modis manducandi.

Sicut due res.
Sumere crede malos corp⁹ xpi pcio
Hisqz salutiferū nō est sz pniciosū. (sum
Digne sumentes sunt fructum pcipientes
Spiritualiter hi. sacramentaliter illi
Est sacramentalis modus vnus. spūalis
Est melior. sine quo p̄sumēs sumere pecco.

Distinctio. x.

De heresi alioꝝ q̄ dicūt corpus xpi nō eē in altari nisi in signo.

Unc z alij preter.
A celis corpus xpi nunq̄ separatur
In terris q̄uis sit. nam deus hoc ogat.
Et simul hic z ibi ihs integer inueniatur
Panis mutatur in eū non hic variatur
Et q sit totum specie sub vtraqz sciatur
Totum sic esse specie sub vtraqz probatur.

Distinctio. xi.

De modo conuersionis.

I aūt queritur qualis sit illa.
Totus z i totū trāsit. spēs remouere
Debes. z xpm sub eisdem crede latere
Panis mutatur in eū non adnihilatur
Sumitur occulte xps ne sit tibi stulte
Horror seu risus. sitqz lucrosa fides
Ne rephendaris horrescas sed merearis
Credens ipē ihm sub velo sumis in esum
Uino dic animā. sz corpus pane vocari
Hac duplici specie dic nobis significari
Totam naturā nostram xpo reparari
Quā vere sumpsit sibi nec debet dubitari
Uino iungatur aqua qua plebs significatur.
Si non addatur cōstat q conficiatur.
Sed q̄ sacrificat hinc dire corripiatur
Panis triticeus z vinum sacrificantur
Omnia nullantur. he si species variantur
Panem triticeum cum vino sacrificabis
Frustra libabis species has si variabis

Distinctio. xij.

Ubi illa accidentia fundentur.

I autem queritur.
Hic spēs vere sine subiecto remanere.
Ipse franguntur tricantur z aspiciuntur
Xps velatur in eis vt homo mercatur
Ambulat in terris xps surgit tumulatur
Hostia partita docet hoc si discutiatur
Pugnant. purgantur. alij iam glorificantur
Et per tres partes diuisas significantur
Ut te mundabis frater sic participabis

Distinctio. xiij.

Si heretici vl' excōicati h̄ sacrm̄ cōficiant

Olet etiā q̄ri vtrū praui sacerdotes
Si bene seruet intētio forma ptās
Conficit hereticus p̄cisus nō remouetur
Si quis conatur puersum dogma tueri
Et qđ ab ecclesia nouit prorsus phiberi
Hic heresis fautor debet de iure caueri
Quisquis conatur ōfendere qđ reprobari
Nouit ab ecclia. dic hereticum reputari
Dicit hinc heresis doctrina falsa poesis.

Distinctio. xiiij.

De penitentia.

Ost hec de penitētia agendum.
P⁹ lapsū pmā tabulā baptisma voca⁹
Cum cadim⁹ reliquā capim⁹ si penitēam⁹.

Pena resumetur.baptismus non iteretur.
Pena sacramentū necnō virtus referatur.
Porro baptismus virtus nō esse probat
Crimina deflere.post cōmittenda cauere
Signabit vere deplangere peccꝫ nitere
Verū qui flebit.sed post peccare placebit
Dissimulat vere.vel nescit peccꝫ nitere
Ut te peccante rursus reus es velut añ
Sic vt deflebis bona pdita rursus hēbis
Hec bona sunt vere que pmo viua fuere
Quorundā more solēnis nō iterat
In multis tamē ecclesijs hoc adnihilatur
Q̄ñcūqꝫ doler peccator suscipiatur
Ut patet in dauid.semp dñs miseratur

Distinctio.xv.

Q d pluribꝰ irretitꝰ pctis nō pt de vno pe/nitere ve.nisi et de oibꝰ peniteat.

T sic supradictis auctoritatibꝰ
Unū deleri neqt ac aliud retineri
Mortis peccatū teneas sic esse pbatum
Utqꝫ flagelleris.purgeris siue proberis
Aūt cōserueris.penam domini patieris
Necnon pena datur qua xps glorificatur
Consule.castiga.solare.fer.ora.remitte
Uisito poto cibo.rdimo.tego.colligo.pdo
Interius mūdet elemosyna spūalis
Ad vitam sine qua tibi nil pdest manualis
His nō punitur qui pena sufficienti
Hic in psenti bene correctus reperitur
Que bona mortua sūt ad vitā nil tibi psūt
Nil ex cōdigno sed cōgruitate meret
Si qs seclusus ab amoris laude pbetur.

Distinctio.xvj.

De tribꝰ que in pnia ɔsideranda sunt.

N pfectiōe aūt pnīe tria sunt.
Crimē delet si cor manꝰ os comitetur
Istis peccamus.ipsisqꝫ sacrificamus
Nunc de peccatis pfecte credo dolere
Qui fructꝰ dignos faciēs vult spōte carere
Officijs que vix sine culpa quit retinere
Pena reor sancte post baptismū fit et ante
Crebra medela dat p quā veniale lauatur.

Distinctio.xvij.

Tria ponūt querēda.pmū an sine ɔfessi/one dimittat peccatum.

Ic oritur questio multiplex.
Claues carnales nō sunt sꝫ spūales
Prima potestatis tenet arcem nobilitatis
Officiū relique discernendum tribuatis
His nō vtetur quisquis pcisus habetur
Incurrens heresim damnatā ɔnumeret
Necnon astrictus anathemate ɔsocietur
Absoluit summꝰ culpā penā remouēdo
Presbyter absoluit.hoc eccl'ie referendo
Necnon absoluit de pena quid minuēdo
Si disponat is qui sibi confiteatur
Si qs stringat anathemate nempe ligat
Quisquis labitur in peccatū tenebratur
Lucecꝫ pūatur cū gratia grata trahatur

Distinctio.xviij.

Q̄ñ he claues dant et quibꝰ

Ostēsū ostensum est.
Cū sac ordo dat hūc clauis ɔcomitat
Prauos presbyteros claues tibi pster hre.
Recto iudicio multos decerno carere
Clauibꝰ vtetur digne qui iussa sequetur
Petri.viuentes sancte.legemqꝫ tenentes
In quibꝰ est xps plene benedicere tales
Presbyteri possunt.quoniā sunt spūales
Prauus spe lucri prauos hoies benedicit
Hinc ppheta refert qꝫ eis dominꝰ maledicit

Distinctio.xix.

De his qui in fine penitent.

Sciendum est etiam.
Hunc indulgebit fons imēsus pietatis
Qui de peccatis saltem moriendo dolebit
Que nō pfecte viuens peccata lauabis
Ignis purgabit.et sic ad regna volabit
Silamenterꝫ faciēs velut ipse mereris
De te vindictam post mortem nil patieris.
Penam vi iuris non impones morituris.
Presulis assensu viduā dic posse sacrare
Tm̄ presbyter.sic quosdam conciliare
Si subito iustus incōfessus moriatur
Secure talis oblatio suscipiatur
Quisquis in articulo veniā nō despiciatur

Distinctio.xx.

De pctis que post hac vitā dimittātur

Olet etiam queri.
Cōstet pꝰ mortē venialia sepe remitti.
Et sic admitti pmissam visere sortem
In stipula.ligno.feno.venialia signo
Pro grauibꝰ culpis confessio sit spēalis
Oblitas culpasqꝫ leues delet generalis
Crimina vel saltē semel vni confitearis
Te sic accuses ne mendax inueniaris
Deponi debet vt iuris regula prebet
Quisquis nō celat imo confessa reuelat
Pastor vitetur peius si prorsus habetur
Inscius.aut heresis sectam sentire pbetur
Necnō vitatur anathemate qñ ligatur
Non alias debet vitari ius ita prebet.

Distinctio.xxi.

Si peccata dimissa redeant.

Vimq; multis.
Que iam delera ꝑmo pctã fuerunt.
Non iterũ redeũt. ß plures nõ tenuerũt
In culpã rediẽs ingrat⁹ quippe ꝓbatur
Hinc reus vt ꝑmo dicta rõne putaꝫ
Ut dolor exterior ꝑ signo ꝑsus habeꝫ
Sic dolor interior ꝑ signo reqꝫ tenetur
Tñ res hoꝝ dimissio fit viciorum
Distinctio.xxiij.
De sacramẽto vnctionis extreme.
Refert premissa
Eger inungaꝫ oleo qđ sanctificatur
Pontificis dextra tñ vnctio sic triplicatur
In baptismalem finalẽ pontificalem
Unctio mũdabit aĩaꝫ morbũ remouebit.
Si summ⁹ phisic⁹ ß necesse videbit
Intus res.signũ foris vnctio ꝗt replicari
Quã si ꝯtemnas in damnũ dic reputari
Et sacramẽta quedã poterũt iterari
Qui post vxorẽ ꝑmam sibi posteriorem
Ducit.nõ debet benedici ius ita prebet.
Distinctio.xxiiij.
De ordinib⁹ eccl'iastic; quot sint.
Vnc ad ꝯsiderãdum.
Septẽ sacroꝝ spẽs sũt officioꝝ
His gradib⁹ septẽ digne dño famulanꝫ
Qui septẽ donis septẽpliciter decoranꝫ.
Clericus a cleros sortit⁹ sorte vocatur
Atqꝫ coronatur.qꝛ regere se teneatur
Ac alios veluti rex regere regna ꝓbatur
Ostia seruabit ꝑmus.de iure minister
Eijciensqꝫ malos dignis tẽplum reserabit
Hec domin⁹ fecit cũ vendẽtes ꝛ emẽtes
De templo iecit.templũ minime reuerẽtes
Lectores legere debẽt populũqꝫ monere
Doctor doctorũ legit turbe senioꝝ
Inuisos hostes bonus exorcista fugabit
Quos abiurabit.sic obsessos releuabit
Ferre ꝫ acoliti debẽt candelabra niti
Leuitis subleuite seruire parentur
Sistere ꝑſbyteris leuite sicqꝫ iubenꝫ
In sacris dandis ipsosqꝫ iuuare tenenꝫ
Leuite debẽt euangeliũ recitare
Presbyteri soli debẽt oblata sacrare
Dicta mysteria dudũ sunt significata
Per Ihm xpm sunt nobis corroborata
Inde ꝑ eccl'iam distincte sunt celebrata
Est ordo quedã ꝓmotio magna bonorum
Sꝫ tñ sacri tres sunt nihilomin⁹ hoꝝ
Officij nomẽ dignũ sit pontificatus
Ordo pontificũ signeꝫ quadruplicatus
Cantor dicaꝫ in cantu qui moderatur

Voce.ꝫ missa sonat ad deũ quasi missa.
Distinctio.xxv.
De ordinatis ab hereticis.
Oler queri.
Qui deꝑuãꝫ heresi vl'ab eccia rsecanꝫ
Possunt sacra dare.sacros necnõ celebrare
Verũ lucrose nõ dant ꝫ ꝑniciose
Cũqꝫ semel denꝫ nequaqꝫ post iterenꝫ
Multi vendẽtes cũ symone.sũt ꝛ ementes
Sacramẽtales res ꝑe spirituales
Talis ab officio suscepto iure ligatur
Quisquis in ordinibus cũ symõe symolaꝫ
Si dispensaꝫ cũ tali tũc reuocaꝫ
Etatem licitã qua quisquis ꝓmoueatur
Canon declarat.nisi vita magis mereatur
Distinctio.xxv.
De sacramẽto coniugij.cuius institutio ꝛ causa ostenditur.
Vm alia sacra.
Instituit ꝑ⁹ vt decuit pius ille creator
Cõiugiũ.ꝫ in officiũ nũc est mediator
Tunc ꝑceptiue cõnubia sacra dabantur
Ast indultiue nunc a nobis celebrantur
Nunc indulgetur vt feda libido ligetur
Nunc indulgenꝫ.cõceduntꝫ.tolerantur
Et bona sint xpi pia dogmata testificãtur.
Ecclesie xpi cõiunctus significatur
Sacro cõiugio.res hinc sacrata vocatur
Idqꝫ figuraꝫ plene si plene sequatur
Vnio carnalis necnõ ꝛ spiritualis
Uxorem ioseph mariam crede fuisse
Nõ tamẽ hãc carnis ꝯsensum dic habuisse
Distinctio.xxvj.
Que sunt ꝯsiderãda in coniugio.
Ost hec aduertendum.
Quiqꝫ semel ꝑ ꝯiugiũ legale liganꝫ
Non nisi ꝑ casus certos licite separantur
Si claustrũ petere consenserit alter eorũ
Non poterit nisi ꝯueniat cõsensus vtroꝝ.
Coniugiũ faciens est acceptatio presens
Si sit verboꝝ cõsensus vt est animorum
Qꝫ post actũ nunqꝫ veniaꝫ ad actum.
Sponsus dicetur tñ spõdendi futurus
Si nunc spondeꝫ spõsus cõiunxqꝫ voceꝫ
Qui cuiqꝫ de pñti per verba ligatur
Ex hinc cũ reliqua si cõtrahat adnihilaꝫ
Inter eos ꝗuis carnalis culpa sequatur
Primũ cõiugium.sic semꝑ fortificaꝫ
Distinctio.xxvij.
Si ꝯsensus de futuro cũ iuramento faciat coniugium.
Jequeri debet.

Quem iurando firmatur⁹ verba futuri
Post resilire potes. sz peccas hoc violando
Contrahe clam vere ɔtractū crede manere
Sed nequit ecclia si discedat prohibere
Cū desint testes. quib⁹ hos possit cohibere
Cōsensus cōiugalis contracta valere
Cogit coniugia. carnalis non ita vere.

Distinctio. xxviij.

Ex nō est cōsensus legitimus vbi ē coactio
Portet autem.
Si qs cogat nec ɔsensus tribuatur
Coniugiū tale frustrat̄ ⁊ annihilatur
Si post cōuiuat. tunc cōsentire probatur.

Distinctio. xxix.

De errore qui euacuat consensum
Nec solum coactio.
Error fortune velut error quaqʒ litatꝫ
Coniugiū nunqʒ dirimūt sic esse sciatis.
Virgo ioseph vere nupsit. sz vterqʒ manere
Virgo censebat. vt sacꝫ pneuma monebat
Cura gignende prolis. necnon fugiende.
Luxurie. licite sunt vxores adhibende
Cause nō eque species sunt diuitieqʒ
Joseph virgo datur. vt eo virgo foueatur.
Et ne suspecta virgo clemens habeatur
Mysteriūqʒ sacrum quasi signatū teneat̄

Distinctio. xxx.

De tribus bonis coniugij.
Post hoc de bonis.
Proles atqʒ fides sacramētūqʒ notēt̄
Que tria ɔiugij bona sūt duo sepe mouēt̄
Postremo latū sp̄ manet inuiolatū
Et si qui steriles sese reddūt studiose
Non hoc ɔiugium, ꝓprie voco. sed viciose
Ex quo format̄ fetus necnō animat̄.
Quo pereat̄ sibi mors homicida vocatur.
Si nō ardore coeas sz, plus amore
Debita seu dederis. nō peccas imo mererꝫ
Est tamē in coitu mala delectatio vere
Idqʒ malo culpe. nō pene credo carere.
Idqʒ malū pene nō culpe dices habere

Distinctio. xxxj.

De solutione carnalis debiti.
Ciendum etiā est.
Vir mulierqʒ pares sūt iurꝫ redditōe
In cūctis alijs est vir caput ex rōne
Si cōtradicat in voto vir mulieri
Sine viro mulier p̄ nullo debet haberi
Ad ius reddendū dicas vtrūqʒ teneri
Cōcedente viro. si coniunx polliceatur
Hinc habitū mutet. votū nunqʒ reuocat̄
Si vir cōcedat vxori posse vouere
Ac habitū mutet. post nō poterit ꝓhibere
Menstrua qñ fluūt reddi tibi iura scienter
Si petis offendis. porro ius redde dolēt̄.
Precipuis festis offendis iura petendo
Sed nō reddendo. si reddis mēte dolēdo.
In festis petere ius nulli credo licere.
Hos ius disiungit qs septuagesima iūgit.

Distinctio. xxxij.

De diuersis legibus coniugij.
Veritur hic de.
Plures vxores p̄res habuere potes
Nec delinquebāt causa plis faciebāt
Sunt idcirco pares abraā vir. ꝟgo Johēs
Integritas mētis carnis p̄eit integritatē.
Coniugiū patrū p̄cellit virginitatem
Si distinguant̄ leges quib⁹ hec variantur
Nō loth sz nate mortē sibi sunt optate

Distinctio. xxxiij.

De personis legitimis
Unc superest.
Votū ius crimē cū cult⁹ disparitate
Error conditio. triplici cum ꝓximitate
Ordo ligamentū coeundi ꝑpedimentū
Hec socianda negāt ɔnubia iūcta religāt
Actu nō habitu si quemqʒ cōcomitat̄
Nubentē furia. ɔtractus hic annihilat̄
Coniugiū macula mēbroꝝ nō separatur
Uxoris ꝓprie soror a te si violatur
Hec nō priuat̄ ꝓprio qn iure fruatur
Querere nō poteris sz reddere iura tenerꝫ.
Nubere nō poteris vxor qr si morieris

Distinctio. xxxiiij.

Eodem iure vtit̄ vir ⁊ mulier
De etiam notandū.
Si vir mechat̄ ɔiūxqʒ viꝝ comitatur
Peccant lege pari. nequeūt ideo separi
Qui nō mechat̄ si vult licite segregat̄
Sed redeat vel cōtineat quisqs separatur
Que nō a scelere cessat noli retinere
A nō mechante mech⁹ poterit reuocari
Possunt qñ volunt sic disiuncti sociari
Pontificis nutu diuorcia dic celebrari
Si viuente viro se mecho mecha mouebit
Siue viri ꝓprij mortē p̄ posse mouebit
Nubere nequaqʒ mecho p̄dicta valebit
Hanc legē parit̄ cū mecha mech⁹ habebit

Distinctio. xxxv. Si p̄ extrema ɔditōe valeat vir separi ab vxore ⁊ ecōuerso.

Unc de conditione.
Si serue nubas deceptus ɔditione
Et resilire velis poteris iuris ratione
Uni⁹ serue si seruus nubit alius.

Coniugiū cū seruitio perstabit vtrius.
Cum sit ꝯiugium seruoꝝ sepe duoꝝ
Coniugiū stabit cum seruitio dominoꝝ
Qui se seruificat vt ꝯiugiū dirimat
Nec facit vxorem seruā. nec ab hac sepatur
Certū temp⁹ habet sponsalia ꝯiugiūqꝫ
Qd nisi seruet reuocari posset vtrūqꝫ

Distinctio. xxxvi.

In quo ordine nequeat fieri coniugiū
Unt ergo quidā (tractat
Impedit ordo sacer ꝯnubia iūcta re/
Non aliā ducet vxorē qui sibi mactat

Distinctio. xxxvij. De votis.

Unc de voto
Coniugiū voto ꝓuato ꝑpedietur
Sed p solēne iam ꝯtractū dirimet
Si mulier nubit redit ꝛ vir q̄ ꝓhibetur
Mortu⁹. vxor ad hūc rediēs rea n̄ reputet

Distinctio. xxxviij. De dispari cultu.

Ost hec de dispari.
Dispariū cultu nūc ꝯiugiū dirimet
A blasphemāte nō blasphemās sepetur
Alterius fidei licite quicūqꝫ ligant
Legitime tales tūc ꝯtraxisse ꝓbantur
Cōuerso reliquo simul hi potuere morari
Quando ruina patet ꝯuersus q̄t separi

Distinctio. xxxix.

De cognatione ꝛ prius de carnali.
Unc superest.
Si distinguat cognatio sic geminat
Quedā carnalis est. altera spiritualis
Nubere nō poteris ꝯsanguinee mulieri
Añ gradū quartū cōstet tibi sic ꝓhiberi
Añ gradū quartū consanguinee sociari
Non licet affinis hac debet lege ligari.

Distinctio. xl. De affinitatꝫ gradib⁹

Unc de affinitate.
Affines fiūt carnali proximitate
Adnumerētqꝫ ḡdus velut in ꝯsanguītate
Si prcit impediet ꝛ ꝯiugiū male fiet
Fornicor est ꝓrie meretricis vel viduarū
Stuprū virginis. incestus ꝯsanguinearū
Sed fit adulteriū nuptaꝝ pestiferaꝝ

Distinctio. xli. De spūali cognatiōe

De parentaliū graduū.
Quisqꝫ de fonte natū leuat vt sepet
Pena pulchret. nec ꝯiugiū dirimet
Ducere cōmatrē vel natas spūales
Nemo potest. si fit debes disiūgere tales
Nati carnales. non ducent spūales
Uir nequit vxoris cōmatri ꝯsociari
Nam a ꝯiugib⁹ debet q̄s fonte leuari
Coniugiū sepe licite poterit celebrari
Et sacra coniugia licite possunt iterari

Distinctio. xlij.

De resurrectione ꝛ iudicij conditione.
Ostremo de con.
Uoce iubēte dei surgēt q̄ tūc moriet
Et iam defuncti cunctoꝝ facta scient
Q d enocte ih̄s sit venturus ꝓhibetur
Aut insperatū tp̄s sub nocte notetur
Uel subitū tempus p noctē significetur.

Distinctio. xliij.

De etate ꝛ statura resurgentium.
Olent autem.
Etatē xp̄i iuuenilē suscipiemus
Quādo resurgem⁹. sꝫ staturā variemus
Nil de materia carnis cuiusqꝫ peribit
Nam de pulueribꝫ dispersis tota redibit
Nil deforme bonis inerit sed perficiet
Quod deforme fuit. h̄ prauis nō tribuetur
Corporeis flāmis semp reus afficiet
Nec ꝯsumet ꝛ demon in his patietur
Sentiet has anima ꝗ eis sine fine cremet
Sicut abortiua que ꝑmo viua fuere
Surgēt cōplete. sic de mōstris puto vere.

Distinctio. xliiij.

De diuersis animarū receptaculis post mortem. Aug⁹. sup Johem.
Reterea sciendum.
Gl'ia seu pena duplex loc⁹ est aīaꝝ
Sumptis corpibꝫ auget pena maloꝝ
Illis ꝓficiūt suffragia qui meruerunt
His q̄ꝫ plus ꝓsunt q̄ plus meritꝫ viguert
Si cōmunia sint. specialia plus valuerunt
Illis p quibꝫ hic suffragia facta fuerūt
Orant p nobis sancti bona nr̄a volendo
Atqꝫ p̄ces nostras sūmo dn̄o referendo

Distinctio. xlv

Si valde malis aliq̄ det mitigatio pene.
Ed queritur.
Nulli dānato. saluādo de⁹ miseret
Est miserans. q̄m nō punit vt ip̄e meretur
Est iudex iustus de⁹ ꝛ miserās miseret
Actus sed nō res in eo diuersificat.
Actu sed nō re dictum diuersificatur
Ip̄m iusticia necnō pietas comitatur

Distinctio. xlvi. De sentētia iudicij

Oleret etiam queri.
Utrū iudicij sentētia voce feratur
Aut ip̄am dicet sibi conscia mēs dubitat.
Sed ꝗ vocalis erit a multis reputatur
Iudex xp̄s erit p quem decreta ferent
Assistent xp̄o qui xp̄i iussa sequent

Cuncta relinquētes vt xp̄m testificent
Ordine quadruplici cuncti tūc instituētur
Duplex sanctoꝝ duplex erit ꝛ reproboꝝ
Angelicus chor⁹ trahit ad penā sceleratos
Colliget electos ducens ad summa beatos
Ignis p̄cedens electos purificabit
Et post iudiciū mundi faciē renouabit
Deinū damnatos diuina lege cremabit
Tunc platus erit deus vn⁹ ꝛ euacuabit
Prelatos alios. cū sanctos glorificabit.
Distinctio. xlvij. De forma iudicis
Olet etiā queri qua forma.
Xp̄s hō cunctis parebit glorificatus
Stigmata respiciet. tā iustus q̄ scelerat⁹
Si queras cur xp̄s homo potius p̄hibet
Iudex. sit ratio q̄ ab omnib⁹ inspiciet
Qꝫ de diuina natura non referetur.
Ex iesus in Iosaphat plerisq̄ videtur
Aere vel terra. si iudicium celebretur
Et que portet ibi crux tunc conuicietur
Sed q̄ in aere sit magis ex ratiōe tenet
Sol stelle luna tūc eclypsim patientur
Sed post iudiciū maiore luce fruent
Angelici chori mirantes hoc reuerentur
Celi fulgebunt ꝛ mot⁹ lege carebunt
Cuncta quietata p̄sistent ꝛ renouata
Seu meliorata vita veniente beata
Distinctio. xlviij.
De differētia māsionū in celo ꝛ i inferno
Ost resurrectionē.
Dierl'm ciues fiunt in fine beati
Inferni ciues damnati seu reprobati
Illi gaudebūt. isti sine fine dolebunt.
In donis p̄tulq̄ grad⁹ distanter habebūt
Scitur ꝛ appetit a cūctis vita beata
Esurit hic anima. sꝫ habēs hāc fit satiata
Nam bene vult ꝛ hꝫ qd̄ vult iā glorificata
Nō om̄es eque cognoscēt siue fruent.
Vna tamē merces est quā mirādo tuent
Ast extensiue gaudentes equiparant
Sic cum corpibus aie plus glorificantur
Corpus carnale. surget tunc spirituale
Distinctio. xlix.
Si mali in inferno peccabunt.
Ic oritur questio.
Nil in dānatis p̄uersum velle meret
Nam meriti temp⁹ nūc est. sꝫ tūc remouet
Per tenebras illas priuatio plena notetur
Eterne lucis quā p̄petuo patientur
Noscere damnati poterūt hic si q̄d agatur
Cōiecturando. vel si sibi significetur
Nec nō dilectis damnat⁹ cōpatietur
Exemplū p̄ns in diuite suscipietur
Ne sanctos videant post iudiciū remouet
Semp erunt sancti damnatos inspiciētes
Ex hoc gaudētes. nihil ip̄is cōpatientes

Casmator reꝝ lumē de lumine veꝝ
Da veniā sceleꝝ. cernā speciem specieꝝ.
Laus sanctoꝝ. flos floꝝ. spes miseroꝝ
O lux cecoꝝ. dux moꝝ. stella poloꝝ.
Tu pia. tu venia. via. gl'ia. ꝑgo maria
Voto sincero te desidero. volo. quero.
Cōtemplator cruc̄ ꝛ pacis reparator
Legis zelator. ꝛ paup̄tatis amator
Sic dilexisti feruenter vulnera xp̄i
Stigmatib⁹ xp̄i signari q̄ meruisti
Hinc rogo me siḡ frācisce p̄ h̄ tua signa

Explicit breuis sūmula toti⁹ text⁹ sententiaꝝ mgr̄i Petri lombardi. p̄ versus dictata p̄ sanctū Bonauenturā doctorē seraphicum. ordinis fratrū minorum.

Venerabilis doctoris ꝛ deuoti sc̄i Bonauenture libellus de reductione artiū ad theologiā Incipit.

Mne datū optimū ꝛ om̄e donū p̄fectū desursū est descēdens a p̄re luminū. scribit Iac. j. c. In h̄ ꝟbo tāgit origo om̄is illuminatiōis. ꝛ simul cū h̄ insinuatur multiplic̄ lumis ab illa fontali luce liberal'emanatio. Licet aūt oīs illumiatio iterna sit cognitiōe. possum⁹ tn̄ rōnabilit̄ distinguere vt dicam⁹ q̄ est lumē exteri⁹. scꝫ lumen art̄ mechanice. lumē inferi⁹. s. lumē cognitiōis sensitiue. lumē interi⁹. s. lumen cognitiōis philosophice. lumē sup̄i⁹. s. lumē gr̄e ꝛ sacre scp̄ture. Primū illumiat respectu forme artificial'. scd̄m respectu forme naturalis. tertiū respectu ꝟitat̄ intellectual'. q̄rtū ꝛ vltimū respectu ꝟitat̄ salutaris Primū ꝑ lumē qd̄ illumiat ad figuras artificiales. q̄ q̄si exteri⁹ sūt. ꝛ p̄pter supplēdā corpis indigentiā repte. ꝛ lumē art̄ mechanice. q̄ qr̄ qdāmō seruil' est ꝛ degenerat a cognitione p̄hie. recte iō p̄t dici exteri⁹. Et illud septuplicat ꝑm septē artes mechanicas. q̄s assignat Hugo de scō victo. i dydascolicon. q̄ sunt. s. lanificiū. armatura. agricultura. venatio. nauigatio. theatrica. medicina. Quarū suffic. ēta sic accipit. Qm̄ oīs ars mech/

anica.aut est ad solatiũ.siue sit ad excluden/
dã tristiciã siue indigẽtiã.aut est ad ꝯmodũ
siue illud ꝓdest aut delectat.ẜm illõ Oratij
aut ꝓdesse volũt aut delectare poete. Et ite
rũ. Omne tulit pũctum q̃ miscuit vtile dulci.
Si est ad solatiũ ⁊ delectatiões.sic est thea/
trica.q̃ est ars ludoꝝ oẽm modũ ludẽdi cõ
tinẽs.siue sit in cãtib⁹ siue in organis. siue i
figmẽtis.siue in gesticulatiõib⁹ corpis. Si
ṽo ordinaẜ ad cõmodũ siue ꝑfectũ ẜm exte
riorẽ hoiem.h̃ põt esse.aut q̃tũ ad opimẽtũ.
aut q̃tũ ad alimẽtũ.aut q̃tũ ad vtriusq̃ ad
miniculũ. Si q̃tũ ad opimẽtũ.aut illõ est
de materia molli ⁊ leni.sic ẽ lanificiũ. aut est
de materia dura ⁊ forti.⁊ sic est armatura si/
ue ars fabrilis. q̃ ꝯtinet oẽm armaturã fa/
bricatã.siue ex ferro.siue ex q̃cunq̃ metallo
siue ex lapide siue ex ligno. Si ṽo iuuat q̃n
tũ ad alimẽtũ.h̃ põt esse dupl'r.qꝛ cibamur
vegetabilib⁹ ⁊ sensibilib⁹. Si q̃tũ ad vege
tabilia.sic est agricultura. Si q̃ntũ ad sen/
sibilia.sic est venatio. Ul'alit̃.qꝛ iuuare q̃n/
tũ ad cibũ põt esse dupl'r Aut q̃ntũ ad cibo
rũ geniturã ⁊ multiplicatiõẽ.⁊ sic est agricul
tura.aut q̃ntũ ad ciboꝝ multiplicatoꝝ ꝑpa
rationẽ.⁊ sic est venatio .q̃ ꝯtinet omne gen⁹
ꝑparãdi cibos ⁊ pot⁹ ⁊ sapores.qđ pertinet
ad pistores.cocos ⁊ caupones. Denomiaẜ
aũt ab vni⁹ pte solũ.ꝓpter q̃ndã excellentiã
⁊ cõparabilitatẽ. Si aũt ad vtriusq̃ admi/
niculũ.h̃ est dupl'r.aut defectũ supplendo. ⁊
sic est nauigatio.sub q̃ ꝯtineẜ oĩs mercatio.
siue ptinentiũ ad opimentũ.siue ad alimen
tũ.aut remouẽdo impedimẽtũ aut nocumẽ
tũ.⁊ sic est medicina.siue q̃ ꝯsistit in ꝯfectiõe
electuarioꝝ siue potionũ.siue vnguẽtoꝝ.si/
ue curatiõe vulneꝝ.siue decisiõe mẽbroꝝ.si
cut chyrurgia.theatrica aũt est vnica. Et
sic patet sufficiẽtia. Scđm lumẽ qđ illu/
minat nos ad formas naturales apprehen
dẽdas est lumẽ cognitiõis sensitiue.qđ recte
dr inferi⁹.qꝛ cognitio sensitiua ab inferiori
incipit.⁊ fit bñficio luc' corpalis. Et h̃ q̃n/
tuplicaẜ ẜm q̃nq̃ sensus. Quoꝝ sufficiẽtiã
sumit Aug⁹.ẜm naturã lumis elemẽtoꝝ in
q̃rto sup Genesi.h̃ mõ. Quia lumẽ siue lux
faciẽs ad distinctiõẽ reꝝ corporeaꝝ. aut est
in sue ꝓprietat' eminẽtia ⁊ q̃dam puritate.⁊
sic est sensus visus.Aut cõmisceẜ aeri.⁊ sic ẽ
audit⁹.aut vapori ⁊ sic ẽ odorat⁹.aut humo
ri ⁊ sic ẽ gust⁹.aut terree grossiciei.⁊ sic est ta
ctus. Sp̃us eñ sensibil' naturã lumis h̃z.
⁊ in neruis viget.q̃ꝝ natura ẽ clara ⁊ puia.
⁊ in ist' q̃nq̃ sensib⁹ mĺtiplicaẜ ẜm maiorẽ ⁊
minorẽ depuratiõẽ. Itaq̃ cũ q̃nq̃ sint cor/
pora mũdi simplicia.s.q̃ttuor elemẽta. ⁊ q̃n/
ta essentia.vt hõ oẽs formas corpeas poss'
ꝑcipe.q̃nq̃ sensus h̃z illis correspõdẽtes.qꝛ
nulla fit apprehẽsio nisi ꝑ aliquã silĩtudinẽ
⁊ ꝯuenientiã organi ⁊ obiecti.ꝓ eo qꝛ sensus
natura determiata ẽ. Est ⁊ ali⁹ mod⁹ suffici/
entiã sensuũ sumẽdi.s' hãc approbat Aug⁹.
⁊ rõnabilis videẜ.qꝛ ad hãc sufficiẽtiã simĺ
ꝯcurrũt correspõdẽtia ex pte organi. medij
⁊ obiecti Tertiũ lumẽ qđ illumiat ad ve
ritates itelligibiles ꝑscrutãdas est lumẽ co
gnitiõis philosophice.qđ iõ inter⁹ dr.qꝛ in
teriores causas ⁊ latẽtes reqrit.⁊ h̃ ꝑ ꝑnci/
pia disciplinaꝝ ⁊ ṽitat' naturaĺ q̃ hoi natu/
raliter sũt inserta. Et h̃ triplicaẜ in rõnalẽ.
naturalẽ ⁊ moralẽ. Et sufficiẽtia ꝓt sumi sic.
Est eñ ṽitas sermonũ.ṽitas reꝝ.⁊ veritas
moꝝ. Rõnaĺ veritatẽ sermonũ ꝯsiderat.na
turalis ṽitatẽ reꝝ.moraĺ veritatẽ moꝝ. Ul'
aliter.sic in sũmo deo ẽ ꝯsiderare rõnẽ cause
efficiẽtis.formaĺ ⁊ exẽplaris.qꝛ ẽ causa sub/
sistẽdi.rõ intelligẽdi.⁊ ordo viuẽdi.sic i ipsa
illumiatiõe phie.qm̃ aut illumiat ad cogno
scẽdas causas essendi.⁊ sic ẽ physica. aut rõ
nes intelligẽdi. ⁊ sic ẽ logica. aut ordinẽ vi/
uẽdi.⁊ sic est moraĺ. Tertio mõ sic.qꝛ lumẽ
cognitiõis philosophice illumiat ipam in/
telligẽtiã.h̃ aũt põt esse triplicit̃. Aut inq̃n/
tũ regit motiuã.⁊ sic est moraĺ.aut inq̃tum
regit seipam.⁊ sic ẽ naturaĺ.aut inq̃ntum re
git interpretatiuã.⁊ sic est sermocinaĺ.vt sic il
lumineẜ hõ ad ṽitatẽ vite.ad ṽitatẽ sciẽtie. ⁊
ad ṽitatẽ doctrine. Et q̃m tripl'r põt aliq̃s
ꝑ ẜmonẽ quẽ h̃z apud se iterpretari.vt sc' vel
notũ faciat mẽt' sue ꝯceptũ.vel vt amplius
moueat ad credẽdũ.vĺ vt moueat ad amo/
rẽ vel odiũ.iõ sermocinaĺ siue rõnalis phia
triplicaẜ.s.in grãmaticã.logicã. ⁊ rethoricã
Quaꝝ ꝑma est ad exꝑmẽdũ.scđa ad docen
dũ.tertia ad mouẽdũ. Pria respicit rõnẽ vt
apprehẽsiuã.scđa vt iudicatiuã.tertia vt mo
tiuã. Et qꝛ rõ apprehẽdit ꝑ ẜmonẽ ꝯgruum
iudicat ꝑ vez.mouet ꝑ ẜmonẽ ornatũ.hinc
est q̃ h̃ triplex scĩa has tres passiões circa ẜ
monẽ ꝯsiderat. Rursus qm̃ intellect⁹ nr̃ di/
rigi h̃z in iudicãdo ẜm rões formales. ⁊ he
tripl'r pñt ꝯsiderari.vĺ in cõpatõe ad mate/
riã.⁊ sic dicũẜ rõnes formales.vel i cõpatõe
ad aĩam.⁊ sic dicũẜ itellectuales.vĺ in cõpa/

ratione ad diuinā sapiam. ⁊ sic dicūt ideales
iō naturalʼ phia triplicat̄. s. in physicā ꝓprie
dictā. in mathematicā. ⁊ i methaphysicā. ita
ꝙ phisica ꝯsideratio ē circa reꝝ generatiōꝫ
⁊ corruptiōꝫ fm̄ ꝟtutes naturales ⁊ rōnes
semiales. Mathematica ē circa ꝯsideratōꝫ
formaꝝ abstractibiliū. fm̄ rōnes itelligibi/
les. Metaphysica circa cognitiōꝫ oīm enti
um q̄ reducit ad vnū ꝑmū ꝑncipiū. a q̄ exie/
runt fm̄ rōnes ideales. siue ad deū q̄ntum
ꝑncipiū finis ⁊ exēplar. Licet int̄ metaphy/
sicos de hmōi rōnibꝫ idealibꝫ nōnulla fuit
ꝯtrouersia. Postremo q꞉ regimē ꝟtutꝭ mo/
tiue triplr̄ hꝫ attēdi. s. respectu vite ꝓprie. re/
spectu familie. ⁊ rspectu mltitudis subiecte
iō moralis phia triplicat̄. s. in monasticam.
iconomycā ⁊ politicā. q̄ distinguunt̄ fm̄ tri
plicē modū ṗdictū. sic apparet ex ipis noibꝫ
Quartū lumē qđ illumiat ad ꝟitatē salu
tarē est lumē sacre scṗture. qđ iō dr̄ supi⁹. q꞉a
ad supiora duc̄ manifestādo ea q̄ sūt supra
rationē. Et etiā q꞉ nō p̄ inuētiōꝫ. sꝫ p̄ inspi/
rationē a pr̄e luminū descēdit. Qđ licꝫ vnū
sit fm̄ intellectū lr̄alē. est tn̄ triplex fm̄ sen/
sum mysticū ⁊ spūalē. In oībꝫ eni sacre scri
pture libris ṗter lr̄alē sensū quē exteri⁹ ꝟba
sonāt. ꝯcipit̄ triplex sensus spūalʼ. s. allegori
cus. q̄ docet̄ qđ credendū de diuinitate ⁊ hu/
manitate sit. Moralʼ q̄ docet̄ quō viuendū
sit. Et anagogic⁹ q̄ docet̄ qualit̄ est deo ad
herendū. Vn̄ tota sacra scṗtura h̄ tria do/
cet. s. xp̄i eternā generatōꝫ ⁊ incarnatiōꝫ. vi/
uendi ordinē ⁊ dei ⁊ aīe vnionē. Primū re/
spicit fidē. secūdū mores. tertiū finē vtriꝰꝗꝫ
Circa ꝑmū insudare dꝫ studiū doctoꝝ. cir/
ca secundū studiū ṗdicatoꝝ. circa tertiū stu
diū ꝯtēplatiuoꝝ. Primū maxie docet augu
stin⁹. secundū maxie docet Gregori⁹. tertiū
ꝟo docet dionysi⁹. Anselm⁹ seq̄t̄ augustinū
Bernard⁹ sequit̄ gregoriū. Richard⁹ seq̄t̄
dionysiū. Q꞉ anselm⁹ i rōcinatiōe. Bernar
dus i ṗdicatiōe. Richard⁹ in ꝯtemplatiōe.
Hugo ꝟo oia h̄. i. oīs tres sequit̄. Ex ṗdi/
ctis colligit̄ ꝙ licet ex ꝑmaria diuisiōe qua/
druplex sit lumē desursum descēdēs. sūt tn̄
sex ei⁹ differētie. s. lumē sacre scṗture. lumen
cognitiōis sensitiue. lumē artis mechanice.
lumē phie rōnalis. lumē phie naturalʼ. ⁊ lu
men phie moralʼ Et iō sex illuminatōes sūt
in vita ista. ⁊ habēt vesperā. q꞉ oīs h̄ scien
tia destruet̄. Et iō succedit eis septima dies
requietionis. q̄ vesperā nō habet. s. illuminatio
gl̄ie. Vn̄ valde apte possunt reduci sex iste
illumiationes ad senariū formationuꝫ siue
illuminationū. in q̄bꝫ fact⁹ est mūdus. vt co
gnitio sacre scripture ꝑme formatōni. s. for
mationi lucis rn̄deat. ⁊ sic deinceps p̄ ordi
nem. Et sic oēs ille ab vna luce habebāt
originē. sic oēs iste cognitiōes ad cognitiōꝫ
sacre scripture ordināt̄. in ea claudunt̄. et in
illa ꝑficiunt̄. ⁊ mediāte illa ad eternā illumi
nationē ordinant̄. Vn̄ oīs nr̄a cognitio i
cognitiōe sacre scṗture debet habere statū.
⁊ maxie q̄ntū ad intellectū anagogie. p̄ queꝫ
illumiatio nostra fert̄ in deū vn̄ habuit or/
tum. Et iō ibi cōplet⁹ est circul⁹. cōplet⁹ est
senari⁹ ⁊ ꝓportio stat⁹. Videam⁹ ḡ quali/
ter alie illumiatōnes cognitionū reduci ha
bent ad lumē sacre scṗture. Et ꝑmo videa/
mus de illumiatione cognitiōis sensitiue q̄
tota versat̄ circa cognitionē sensibiliuꝫ. vbi
tria est ꝯsiderare. videlicet cognoscēdi me/
dium. cognoscēdi exercitiū. cognoscēdi ob/
lectamētū. Si ꝯsiderem⁹ mediū cognoscē/
di. itnebimur ibi ꝟbū eternaliter generatū.
⁊ ex tpe incarnatū. Nullū eni sensibile mo/
uet potentiā nisi mediāte situdine q̄ egre
dit̄ ab obiecto sicut ples a parēte. ⁊ h̄ gene/
raliter realit̄ ⁊ exēplariter est necesse esse in
oīni sensu. Illa aūt similitudo nō facit com
pletionē in actu sentiēdi. nisi vniat̄ cū orga
no ⁊ ꝟtute. Et cū vnit̄ noua fit ꝑceptio. et p̄
illā ꝑceptionē fit reductio mediāte illa simi
litudine i obiectū. Et licet nō sp̄ ita obiectū
sentiat̄. sp̄ tamē q̄ntū est de se gignit sit━udi
nē cū est in sua cōpletione. Per hūc etiā mo
dū intelligo ꝙ a sūma mēte q̄ cognoscibilis
est in interioribꝫ sensibꝫ mētis nr̄e eternalit̄
emanauit situdo. imago. ⁊ ples. ⁊ ille post/
modū qn̄ venit plenitudo tp̄is vnit⁹ est mē
ti ⁊ carni. i. hoi quē formauerat q̄ nūꝗꝫ fue/
rat ꝑus. ⁊ p̄ illū oēs mētes nr̄e reducūtur
in deū. q̄ illā situdinē pr̄is p̄ fidem in cor/
de suscipiūt. Si ꝟo ꝯsiderem⁹ sensuū exer/
citiū. intuebimur ibi ordinē viuēdi. vnusqs
ꝗꝫ eni sensus se exercet circa ꝓpriū obiectum
refugit sibi nociuū. ⁊ n̄ vsurpat alienū. Per
hūc modū tūc sensus cordis ordinate viuit
dū seipm̄ exercet ad id ad qđ est ꝯtra negli/
gentiā. dū refugit sibi nociuū. ꝯtra ꝯcupiscē
tiam. ⁊ dū nō vsurpat sibi alienū. ꝯ supbiaꝫ
Omis eni inordinatio aut venit ex negligē/
tia. aut ex ꝯcupiscētia. aut ex supbia. Ille eni
ordinate viuit q̄ viuit prudēter. temperanter

⁊ obtẽperanter. vt refugiat negligentiã in ope/
rabilib9. ɔcupiscẽtiã in appetibilib9. supbiã i
excellentib9 siue sublimib9. Si aũt ɔsidere/
mus oblectamẽtũ. intuebimur dei ⁊ anime
vnionẽ. Omis eñ sensus suũ sensibile ɔue/
niens q̃rit cũ desiderio. inuenit cũ gaudio.
repetit sine fastidio. q2 non satiatur ocul9 visu
nec auris auditu implet̃. Per hũc etiã mo/
dũ sensus cordis nr̃i siue pulcrũ siue ɔsonũ
siue odoriferũ. siue dulce siue mulcebre. de/
bet desiderãter q̃rere. gaudẽter inuenire. in
cessanter repetere. Ecce quõ in cognitione
sensitiua ɔtinet̃ occl̃te diuĩa sapĩa. Et q̃ mi
ra est ɔtẽplatio q̃nq̃ sensuũ spũaliũ ẽm cõ/
formitatẽ ad sensus corpales. Per hunc
modũ est repire in illumiatiõe artꝫ mecha/
nice. cui9 tota intentio versat̃ circa artificia/
liũ ɔductionẽ. In qua ista tria possum9 in/
tueri. s. verbi generationẽ ⁊ incarnatiõeꝫ. vi
uendi ordinẽ. ⁊ dei ⁊ aie federationẽ. Et h̃ si
cõsiderem9. s. egressum. effectũ. fructũ. Vel
sic. Artẽ opandi. qualitatẽ effecti artificij. et
vtilitatẽ fruct9 eliciti. Si cõsiderem9 egres
sum videbim9 q̃ effect9 artificialis exit ab ar
tifice mediãte similitudine existẽte in mente
p quã artifex excogitat anteq̃ ɔducat. ⁊ ide
ɔducit sicut disposuit. Producit aũt artifex
exteri9 opus assimilatũ exẽplari iteriori ea/
tenus q̃ potest meli9. Et si talẽ effectũ possꝫ
ɔducere q̃ ipm amaret ⁊ cognosceret vtiqꝫ
faceret. Et si effect9 ille cognosceret suũ opi
ficem. h̃ esset mediãte similitudine ẽm quã
ab artifice ɔcessit. Et si haberet obtenebra
tos oculos cognitiõis vt nõ posset supra se
eleuari. necesse esset ad hoc vt ad cognitiõꝫ
sui opificis duceret̃ q̃ similitudo p quam ɔ
ductus esset effect9 cõdescenderet vsq̃ ad il
lam naturã que ab eo possꝫ capi ⁊ cognosci.
Per hũc modũ intellige q̃ a summo opifi/
ce nulla creatura ɔcessit nisi p verbũ eternũ
in quo oĩa disposuit. ⁊ p qd̃ oĩa ɔduxit.
nõ solũ creaturas habẽtes rõnem vestigij.
sed etiã imaginis. vt eidẽ assimilari possint
p cognitionẽ ⁊ amorẽ. Et qm̃ p peccatũ ra/
tionalis creatura oculũ cõtemplatiõis ob/
nubilatũ habuit. decentissimũ fuit vt eternũ
⁊ inuisibile fieret visibile. ⁊ assumeret carnẽ
vt nos ad patrẽ reduceret. Et hoc est qd̃ di
cit̃ Johis. xiiij. c. Nemo venit ad patrẽ nisi
p me. Et Math. xi. ca. Patrẽ nemo nouit
nisi fili9. ⁊ cui voluerit fili9 reuelare. Et ideo
dicit̃ verbũ caro factũ. Cõsiderãtes igit̃ il

luminationẽ artis mechanice q̃ntũ ad ope
ris egressum intuebimur ibi verbũ genera
tũ ⁊ incarnatũ. id est. diuinitatẽ ⁊ humani/
tatẽ. ⁊ tot9 fidei integritatẽ. Si ṽo cõside/
rem9 effectũ. intuebimur viuẽdi ordinem.
Omis eñ artifex intẽdit ɔducere op9 pul/
crũ ⁊ vtile ⁊ stabile. ⁊ tũc est charũ ⁊ accepta
bile opus cũ habet istas tres cõditiones.
Iuxta hec tria necesse est repiri tria in ordi
ne viuẽdi. scꝫ scire. velle. ⁊ immutabiliter
opari. siue ɔseuerãter. Sciẽtia reddit opus
pulcrũ. volũtas reddit vtile. ɔseuerãtia red
dit stabile. Primũ est in rationali. secũduꝫ i
cõcupiscibili. tertiũ in irascibili. Si cõside/
mus fructũ. inueniem9 dei ⁊ anime vnionẽ.
Omis eñ artifex q̃ aliquod op9 facit. aut fa
cit vt p illud laudet̃. aut vt p illud aliq̃d si/
bi operet̃ vel lucret̃. aut vt in illo delectetur
ẽm tria que sunt in appetibilib9. scꝫ bonum
honestũ. cõferens ⁊ delectabile. Propt̃ hec
tria fecit de9 animã rationalẽ. vt ipa eũ lau
daret. ⁊ vt ipa illi seruiret. ⁊ vt ipa in eo dele
ctaret̃ ⁊ quiesceret. Et hoc est p charitatẽ. in
qua q̃ manet in deo manet ⁊ de9 in eo. ita
q̃ est ibi quedã mirabilis vnio. ⁊ in vnione
mirabilis delectatio. Qm̃ ẽm q̃ Prouerb.
viij. c. dicit̃. Delicie mee esse cũ filijs hoĩum
Ecce quõ illuminatio artis mechanice via
est ad illuminatõꝫ sacre scripture. ⁊ nihil est
in ea qd̃ nõ ɔ̃dicet verã sapientiã. Et iõ sa/
cra scriptura freq̃ẽter talibus similitudini
bus vtitur satis recte. Iuxta hunc etiaꝫ
modũ est repire in illuminatiõe rationalis
philosophie. cui9 principalis intẽtio versat̃
circa sermonẽ. In quo est tria ɔsiderare ẽm
triplicẽ ip̃i9 sermonis cõsiderationẽ. scꝫ re/
spectu ɔferentis. ratione ɔlationis. ⁊ respe
ctu audiẽtis. siue ratiõe finis. Si sermonẽ
cõsiderem9 in respectu ad loquentẽ. sic vide
bim9 quomõ oĩs sermo significat mẽtis
cõceptũ. ⁊ ille cõceptus interior est ṽbũ mẽ
tis. ⁊ eius ɔles. que nota est etiã ipi cõcipiẽ/
ti. Sed ad hoc q̃ fiat nota audiẽti. induit
formã vocis ⁊ verbũ intelligibile mediante
illo indumẽto fit sensibile. ⁊ auditur exteri9
⁊ suscipit̃ in aure cordis audiẽtis. ⁊ tamẽ nõ
recedit a mẽte ɔferentis. Iuxta hũc modũ
videm9 in verbo eterno q̃ pater eternaliter
ipm cõcepit generãdo. ẽm illud Prouerb.
viij. Nondũ erãt abyssi. ⁊ ego iam cõcepta
erã. Sed ad hoc q̃ homini sensibili fieret
cognoscibile. induit formã carnis. ⁊ verbuꝫ

caro factum est. ꝛ habitauit in nobis. ꝛ tñ re
mansit in sinu patris. Si vero cõsiderem⁹
sermonē ratõe sui. sic intuebimur in eo viuē
di ordinē. Ad cõplementū eni sermonis ne
cessario ista tria cõcurrunt. scʒ congruitas.
veritas. ꝛ ornat⁹ Et iuxta hec tria oīs actio
nostra debet habere modū. speciem. ꝛ ordi
nem. vt sit modificata ꝑ modestiā in exteri/
ori opere. speciosa ꝑ mundiciā in affectione
ordinata ꝛ ornata ꝑ rectitudinē in intentio
ne. Tūc enim recte ꝛ ordinate viuit cum est
intentio recta. affectio munda. ꝛ opatio mo
desta. Si vero cõsideremus sermonē rati/
one finis. sic est ad exprimēdum. ad erudiē/
dum. ꝛ ad mouendū. sed nunꝙ exꝑmit ali/
quis nisi mediante specie. nunꝙ docet nisi
mediāte lumine arguēte. nunꝙ mouet nisi
mediāte virtute Et sic cõstat ꝙ hoc nõ sit ni
si per speciē ꝛ lumen ꝛ virtutē intrinsecā. in/
trinsec⁹ anime vnitā. Et ideo cõcludit Au/
gustin⁹. ꝙ ille sol⁹ est ver⁹ doctor qui potest
speciē inprimere. ꝛ lumen infundere. ꝛ virtu
tem dare cordi audiētis. Et hinc est ꝙ ca/
thedrā habet in celo. qui intus corda docʒ
Sicut ergo nihil cognoscit per sermonem
perfecte nisi mediāte virtute. lumine. ꝛ spe/
cie vnit⁹ anime. sic ad hoc ꝙ anima erudiat
ad dei cognitionē per ipsi⁹ internā locutio
nem. necesse ē ꝙ vniat ei qui est splēdor glo
rie. ꝛ figura substātie eius. portās omnia v̄
bo virtutis sue. Ex quo patet ꝙ̄ mira ē hec
cõtemplatio. ꝑ quā Augustin⁹ in multis li
bris manuducit ad diuinā sapiam Scdʒ
etiā hunc modū est repire in illuminatione
naturalis philosophie. cui⁹ principalis in/
tentio versat circa ratiões formales in ma/
teria. in aīa ꝛ in diuina sapiētia. Quas tri
pliciter cõtingit cõsiderare. s. ꝯm habitudi/
nem ꝓportionis. ꝯm effectū causalitat⁹. ꝛ ꝯm
mediū vnionis. Et ꝯm hec tria ē repire tria
premissa. Si cõsideremus eas ꝯm habitu/
dinē ꝓportionis. videbim⁹ in eis verbū eter
num ꝛ verbū incarnatū. Ratões intellectu
ales ꝛ abstracte quasi medie sunt inter semi
nales ꝛ ideales. Sed ratões seminales nõ
possunt esse in materia. qn sit in ea genera/
tio ꝛ ꝓductio forme. Similiter vero in ani
ma nõ sunt ratões intellectuales. qn sit ge
neratio verbi in mēte. ergo nec ideales i do
quin sit productio verbi a patre ꝯm rectam
ꝓportionē. hoc eni est dignitatis. ꝛ si conue/
nit creature. multo fort⁹ inferri potest ð cre
atore. ꝓpter quod dixit Augustin⁹. ꝙ filius
dei est ars patris. Rursus apperit⁹ qui est in
materia. ordinat ad ratiões intellectuales.
vt nullo modo ꝑfecta sit generatio. nisi ani
ma rationalis vniat materie corꝑali. Per
cõsimilē igit rationē potest argui ꝙ summa
ꝑfectio ꝛ nobilissima in vniuerso esse nõ pt
nisi natura in qua sunt rationes seminales
ꝛ natura in qua sunt ratiões intellectuales
ꝛ natura in qua sunt ratiões ideales. simul
ꝯcurrāt in vnitatē ꝑsone. quod factū est i fi
lij dei incarnatiõe. Predicat igit tota natu/
ralis philosophia. ꝑ habitudinē ꝓportiõis
dei verbū natum ꝛ incarnatū. vt idem sit al
pha ꝛ o. natū scʒ in principio ꝛ ante tempa.
incarnatū vero in fine seculorū. Si ꝟo cõ/
sideremus ratiões istas ꝯm effectū causali
tatis. perpendim⁹ ordinē viuēdi. Quoniaʒ
generatio nõ potest fieri in materia genera
bili ꝛ corruptibili ꝯm ratiões seminales. ni
si beneficio luminis corꝑorū supcelestiū.
que elongant a generatiõe ꝛ corruptiõe. scʒ
a sole luna ꝛ stellis. Per hunc etiā modum
anima nõ potest opa vite facere nisi suscipi/
at a sole. id est. a xp̄o gratuiti luminis bene/
ficiū. ꝛ nisi cõsequatur ipsi⁹ lune. id est. virgi
ninis Marie matris xp̄i patrociniū. et nisi
imitetur aliorū sanctorū exēpla. ex quoꝝ cõ
cursu cõgregetur in ipo opus vnū atqꝫ per/
fectum. Unde ordo viuēdi pendet i his tri
bus. Si autē cõsiderem⁹ istas ratiões ꝯm
vnionis mediū. intelligem⁹ per quē moduʒ
fiat vnio anime ad deū. Nā natura corpo/
ralis aīe nõ potest vniri nisi mediāte hu/
more. mediāte spiritu. ꝛ mediāte calore. que
tria disponūt carnē vt vitā suscipiat ab ani
ma. Scdm hoc etiā intelligit ꝙ deus nõ
prestat vitā anime. nec ei etiam vnit nisi sit
humida per gemitū compunctiõis ꝛ pieta
tis. et nisi sit spiritualis per cõtemptuʒ om
nis terrenitatis. ꝛ nisi sit calida per deside/
rium ipsius dilecti ꝛ patrie celestis. Ecce q̄
liter in philosophia naturaliter latet sapiē/
tia dei. Penes modos predictos est re/
perire in illuminatione phylosophie mo/
ralis lumen sacre scripture. Quoniā inten
tio moralis philosophie principaliter ver/
satur circa rectitudinē. versatur enim circa
iusticiam generalē. que vt dicit Anselmus
est rectitudo volūtatis. Rectum autē ha/
bet tripliciter notificari. ꝛ scdm hoc tria pre
missa relucent in cõsideratiõe rectitudinis

Uno mō dr rectū cui⁹ mediū nō exit ab ex/tremis. Sic ergo in deo est sūma rectitudo et sm se. et inquantū est principiū. et inquantū est finis omniū. necesse est i deo ponere mediā psonam sm scz vt vna sit tm̄ pducens. alia tm̄ pducta. media vo pducens et pducta. Necesse est etiā ponere mediū in egressu et regressu rez. sed mediū i egressu necesse ē q plus teneat se a pte pducētis. mediū vo in regressu plus a pte re/deūtis. Sicut ergo res exierūt a deo p vbū dñi. sic ad cōpletū reditū necesse est mediatorē dei et hoim. nō tm̄ deū esse. sz etiā hoiem. vt homies reducat ad deū. Alio mō dr rectuz qd dirigenti se cōformat. Et sm h in cōsideratione rectitudis cōspicit ordo viuēdi. Ille enī recte viuit qui dirigit sm regulas iuris di/uini. Et h est qñ volūtas homis assentit p/ceptis necessarijs. monitis salutiferis. cōsi/lijs pfectis. vt pbet homo q sit volūtas dei bona et beneplacēs et pfecta. Et tūc rect⁹ or/do viuēdi dr. in q nulla obliqtas potest re/periri. Tertio mō dicit rectū. cui⁹ sūmitas est sursum erecta. sic homo habet staturā re/ctam. Et sm h in cōsideratōe rectitudis ma/nifestat dei et aie vnio. Cū enī de⁹ sit sursum necesse est q apex ipsi⁹ mētis sursum erigat. Hoc aūt est cū rationalis assensus pñe verita/tis propter se et sup omia. cū tractatio sit inuenit sū/me largitati. et cū cōplectio sit adhereat boni/tati. tūc q h mō adheret. vn⁹ spūs est cū deo. Et sic patet quō multiformis sapiētia dei q lucide tradit in sacra scriptura. occultat i om/ni cognitiōe. et in oi natura. Patet etiā quō omēs cognitiōes famulant theologie. Et ideo ipa assumit exempla et vtit vocabulis p/tinentibus ab omē gen⁹ cognitionis. Ptz eti/am q ampla sit via illuminatiua. et quomō in omi re que sentit siue que cognoscit. inte/rius lateat ipē de⁹. Et hic est fruct⁹ omnium scientiarū. vt i omibus edificet fides. honori/ficetur de⁹. cōponant mores. hauriātur cō/solationes. que sunt in vnione sponsi et spon/se. que quidē fit p charitatē. ad quā termia/tur tota intētio sacre scripture. et p cōsequēs omnis illuminatio desursum descēdens. et sine qua omis cognitio vana est. quia nūq̄ puenit ad filiū nisi p spūm sanctū. qui do/cet nos omnē veritatē. qui est benedict⁹ i se/cula seculorum Amen.

Finit libell⁹ sancti Bonauenture de reductione artiū ad theologiā.

Incipit breuiloquiū sancti Bonauentu/re de ordine minorum.

Flecto genua

mea ad patrē dñi nostri Je/su xpi. ex q ois paternitas in celo et in terra nomiat. vt det vobis sm diuitias glie sue vir/tutē corroborari p spm ei⁹ in interiori hoie habitare xpm p fidē in cordibus vestris. i cha/ritate radicati et fundati. vt possitis cōprehē/dere cū oibus sanctis q sit latitudo. longitudo sublimitas et pfundū. Scire etiā supeminē/tē scie charitatē xpi. vt impleamini in oēm plenitudinē dei. Magn⁹ doctor gentiū et pdicator veritat. diuino replet⁹ spū. tanq̄ vas electū et sanctificatū. in h verbo apit sacre scripture (q theologia dicit) ortū pgressum et statū. insinuās ortū scripture attēdi sm in/fluentiā beatissime trinitat. pgressum autē sm exigentiā hūane capacitatis. statū vo si/ue fructū sm supabundātiā supplenissime felicitat. Ortus nāq̄ nō est p humanā inue/stigationē sz p diuinā reuelationē. q fluit a pa/tre luminū. ex q ois paternitas in celo et in terra noiat. a q p filiū eius ihm xpm manat in nos spūs sanct⁹. et p spūm sanctū diuiden/tem et distribuentē dona singulis sicut vult dat fides et p fidē habitat xps in cordibus no/stris. Hec est noticia ihu xpi ex qua originali/ter manat firmitas et intelligētia totius scri/pture sacre. Vn̄ et impossibile est q aliquis in ipam ingrediat cognoscēdā nisi prius xpi fi/dem habeat sibi infusam. tanq̄ ipsi⁹ totius scri/pture lucernā et ianuā et etiā fundamētū. Est enī ipa fides omniū supnaturaliū illumia/tionū quādiu peregrinamur a dño. et fundamē/tum stabiliens. et lucerna dirigens. et ianua in/troducens. sm cui⁹ etiā mensurā necesse est mensurari sapiam nobis diuinit⁹ dataz. ne quis sapiat pl⁹ q oportet sape. sed sapiat ad sobrietatē. et vnicuiq̄ sicut de⁹ diuisit mēsu/ram fidei. Mediāte quē hac fide dat nobis noticia sacre scripture sm influentiā beatis/sime trinitatis iuxta qd expsse insinuat apo/stolus in pma parte auctoritatis pus induc/te. Progressus aūt sacre scripture nō est coartatus ad leges ratiocinationū. diffini/tionum. et diuisionū. iuxta morē aliarū sci/entiarum. et nō est coartat⁹ ad partē vniuer/sitatis. sed potius cū sm lumen supnatura/le procedat ad dandā hoi viatori noticiam

reꝝ sufficiẽtẽ ſm ꝙ expedit ei ad salutẽ. partim p plana verba. ptim p mystica describit toti⁹ vniuersi cõtinentiã. quasi in q̃dã summa. in q̃ attẽdit latitudo. describit decursũ in q̃ attẽdit lõgitudo. describit excellẽtiã finaliter saluãdoꝝ. in q̃ attendit sublimitas describit ⁊ miseriã dãnatoꝝ. in q̃ pfũditas ꝯsistit. nõ solũ ipi⁹ vniuersi. verũ etiã diuini iudicij. ⁊ sic describit totũ vniuersum q̃tuꝫ expedit de ipo habere noticiã ad salutẽ ſm ipsi⁹ latitudinẽ. lõgitudinẽ. altitudinẽ. et pfunditatẽ. Ipa etiã habet ĩ suo pgressu hec q̃ttuor ſm ꝙ posteri⁹ declarabit. qꝛ sic exigebat cõditio capacitatꝭ humane. q̃ magna ⁊ multa nata ẽ magnifice ⁊ multiplicit capere tãq̃ speculũ quoddã nobilissimũ. in q̃ nata est describi. nõ solũ naturalit. veꝝ etiã supernaturalit reꝝ vniuersitas mũdanaꝝ. vt sic pgressus sacre scpture attẽdat ſm exigẽtiã capacitatis humane Stat⁹ vero siue fruct⁹ sacre scripture nõ est quicũq̃. ſꝫ plenitudo eterne felicitatis. Nã hec est scriptura in qua ṽba sunt vite eterne. q̃ ideo scpta est nõ solũ vt credam⁹. veꝝ etiã vt vitã possideam⁹ eternã. In qua q̃dẽ videbim⁹. amabimus. ⁊ vniuersalit om̃ia desideria nostra ĩplebunt. Quibꝫ ĩpletis vere tũc sciem⁹ supeminẽtẽ sciẽtie charitatẽ. ⁊ ita impleti erim⁹. in omnẽ plenitudinẽ dei. Ad quã q̃dẽ plenitudinẽ conat nos diuĩa introducere scriptura. iuxta p̃dicte sñie apostolice veritatẽ. Hoc igit fine. hac etiã intẽtiõe sacra scptura pscrutãda est ⁊ docẽda. ⁊ etiã audienda Et vt ad istũ fructũ ⁊ terminũ recto pueniam⁹ pgressu. p viã recti itineris scripturarũ inchoandũ est ab exordio. H est vt cũ mera fide ad patrẽ luminũ accedam⁹ flectẽdo genua cordis nostri. vt ipe p filiũ suũ in spiritusancto det nobis verã noticiã iesu christi ⁊ cũ noticia amorẽ ipsi⁹ vt sic ipm cognoscẽtes ⁊ amãtes. ⁊ tanq̃ in fide solidati ⁊ in charitate radicati. possim⁹ ipsi⁹ sacre scripture nosse latitudinẽ. lõgitudinẽ. altitudinẽ. ⁊ pfunditatẽ. ⁊ p hãc noticiã pueire ad plenissimã noticiã ⁊ excellẽtissimũ ⁊ excessiuũ amorẽ btissime trinitatꝭ. q̃ scõꝝ tẽdũt desideria in q̃ est stat⁹ ⁊ cõplemẽtũ oĩs veri ⁊ boni.

De latitudine sacre scripture

b Ut⁹ sacre scripture fine ꝯcupito ⁊ ĩtento. ⁊ p̃ncipio credito simul ⁊ inuocato vidend⁹ est pgressus q̃tum ad ipsi⁹ latitudinẽ. longitudinẽ. sublimitatẽ et pfunditatẽ. ſm viã ⁊ ordinẽ apostolici documẽti. Cõsistit aũt ipsi⁹ latitudo in multitudine suaꝝ partiũ. Lõgitudo ṽo in descriptione tẽpoꝝ ⁊ etatũ. Altitudo in descriptõne hierarchiaꝝ g̃datim ordinataꝝ. Profũditas in multitudine mysticoꝝ sensuũ ⁊ intelligẽtiaꝝ. Si igit velim⁹ latitudinẽ sacre scripture speculari. p̃ma fronte occurrit nobis sacra scriptura secãda in duo testamenta. s. in vet⁹ ⁊ nouũ. Uet⁹ aũt occurrit cũ mltitudine libroꝝ. Habet enĩ libros legales. hystoriales. sapiẽtiales ⁊ pphetales. ita ꝙ p̃mi sunt. v. secundi. x. tertij. v. quarti sunt sex. ac p hoc in vniuerso. xxvj. Nouũ similit testamentũ habet libros his correspõdẽtes. ſm q̃druplicẽ formã. Nã legalibꝫ corñdẽt libri euãgelici. hystorialibꝫ act⁹ aplici. sapiẽtialibꝫ eplẽ aploꝝ. ⁊ maxie Pauli. pphetalibus correspõdet liber apocalip. vt sic mira sit ꝯformitas int vet⁹ ⁊ nouũ testamẽtũ. nõ solũ in ꝯtinẽtia sensuũ. veꝝ etiã in q̃driformitate partiũ. In cui⁹ figurã ⁊ cõsignificationẽ vidit ezechiel rotã q̃ttuor facierũ. ⁊ rotã in medio rote. qꝛ vet⁹ est in nouo ⁊ ecõuerso. Nã in libris legalibꝫ ⁊ euãgelicis ẽ facies leonis pter excellentiã auctoritatꝭ. In hystorialibꝫ est facies bouis pter exẽpla ṽtutis. In sapiẽtialibꝫ est facies hoĩs propter prudẽtiã sagacẽ. In libris pphetalibꝫ est facies aquile pter intelligentiã perspicacẽ.

Recte aũt sacra scriptura diuidit in vet⁹ ⁊ nouũ testamẽtũ. ⁊ nõ in theoricã ⁊ practicam. sic phĩa. qꝛ cũ sacra scriptura fundet pprie sup cognitionẽ fidei. q̃ virt⁹ est ⁊ fundamentũ moꝝ ⁊ iusticie. ⁊ toti⁹ recte vite. non potest ĩ ea sequestrari noticia reꝝ siue credẽdoꝝ a noticia moꝝ. Sec⁹ aũt est de phĩa. q̃ nõ tm̃ de veritate moꝝ veꝝ etiã agit de ṽo nuda speculatiõe cõsiderato. Quoniã igit scriptura sacra est noticia mouẽs ad bonũ ⁊ reuocãs a malo. ⁊ hoc est p timorẽ ⁊ amorem. ideo diuidit in duo testamẽta. q̃ꝝ breuis differẽtia est timor ⁊ amor. Et q̃a quadruplicit põt q̃s moueri ad bonũ ⁊ reuocari a malo. s. p p̃cepta potissime maiestatis vel p documẽta sapiẽtissime ṽitatis. vel per exempla ⁊ bñficia innocẽtissime bonitatis vel ex his oĩbꝫ in vnũ collectis. ideo tã in nouo q̃ in veteri testamẽto sunt quadriformiter traditi libri cõtinentes sacrã scripturam ſm correspõdentiã ad q̃tuor premissa. Nã libri legales mouẽt p p̃cepta maiestatꝭ

omīpotētissime. Historiales p exēpla boni
tatis innocētissime. Sapiētiales p documē/
ta veritatis sapiētissime. Prophetales mouēt
ex oīm p̄dictoꝝ aggregatiōe. sicut in eis mani
festissime apparet. Unde ipsi sūt q̄si rememora
tiui totiꝰ legalis sapiē z doctrine Est igitur
scriptura sacra silis fluuio latissimo. q̄ ex con
cursu aq̄ꝝ multaꝝ aggregat̄. magis ac magis
ſm q̄ lōgiꝰ decurrit. Nā cū p̄mo in scriptura
essent libri legales. postea supuenit aq̄ sapi/
entie historialiū libroꝝ. tertio p̄o supadue/
nit doctrina sapiētissimi salomōis. p̄ h̄ etiā
doctrina sctōꝝ p̄phaꝝ. z tandē doctrina euā
gelica reuelata p os carnis xp̄i plata. p euā
gelistas ɔscripta. p sctōs aplos diuulgata.
addētes etiā documētis. q̄ spūssctūs sup eos
veniēs docuit nos p eos. vt sic oēm v̄itatez
p spūm sctm̄ iuxta diuinā pmissioē edocti. ois
v̄itatis salutaris doctrinā ecclie xp̄i darēt. z sa
crā scripturā ɔsummādo v̄itatis noticiā dila/
tarent.

De longitudine sacre scripture

b Habet etiā h̄ sacra scriptura lōgitudi/
nē q̄ ɔsistit i descriptiōe tā tēpoꝝ q̄z
etatū. a p̄ncipio. s. mūdi vsq̄ ad diez
iudicij. Describit eī p tria tp̄a mūdū decur/
rere. s. p tp̄s legis nature. legis scripte. z legis grē
z in his trib' tēpib' septē distinguit etates.
Quaꝝ p̄ma ē ab adā vsq̄ ad noe. scd̄a a noe
vsq̄ ad abrahā. tertia ab abrahā vsq̄ ad Da/
uid. q̄rta a dauid vsq̄ ad trāsmigratiōez ba/
bilonis. q̄nta a trāsmigratiōe babilōis vs
q̄ ad xp̄m. sexta a xp̄o vsq̄ ad finē mūdi. se/
ptima decurrit cū sexta q̄ incipit a q̄ete xp̄i
in sepulcro vsq̄ ad resurrectiōez vniuersalē
q̄n incipit resurrectiōis octaua. z sic scriptura
est lōgissima. q2 i tractādo icipit a mūdi z tē
poris exordio i p̄ncipio genes. z puenit vsq̄
ad finē mūdi z tpis. s. i fine apoc. Recte aūt
vniuersitas tpis. qd̄ decurrit ſm triplicē legē.
scz inditā interiꝰ. datā exteriꝰ. z desup infu/
sam. decurrit p septē etates. z ɔsūmat̄ in fi/
ne sexte. vt sic mūdi decursus r̄ndeat mūdi
exordio. z maioris mūdi decursus correspō/
deat decursui vite minoris mūdi. s. hoīs ꝓpt
quē etiā factꝰ est. Nā p̄ma etas mundi (in q̄
facta ē ipsiꝰ mūdi formatio. casus demonū.
z ɔfirmatio angeloꝝ) recte r̄ndet p̄me diei
in q̄ facta ē lux z diuisa a tenebris. Secūda
(in qua p arcā z diluuiū saluati sūt boni et
deleti mali) r̄ndet scd̄e diei in q̄ p firmamē
tū facta est distinctio aq̄ꝝ ab aq̄s. Tertia (i
qua vocat' est abraā. z inchoata synagoga.
q̄ fructificare z generare debebat plē ad dei
cultū) correspōdet diei tertie. in q̄ apparuit
terra z ptulit herbā virentez. Quarta (in q̄
viguit regnū z sacerdotiū. q2 dauid rex am
pliauit cultū diuinū) correspōdet q̄rte diei
in q̄ facta ē formatio luminariū z stellarum
Quinta (in q̄ trāsmigrātes inť pplos mul/
tos versati sūt z tribulati) correspōdet diei
q̄nte. in q̄ facta ē formatio pisciū ex aquis.
Sexta etas (in q̄ nat' est xp̄s i effigie hoīs.
q̄ h̄ est imago dei) correspōdet sexte diei. in
q̄ format' est hō p̄mꝰ. Septima (in q̄ est q̄/
es aīaꝝ nō hn̄s finē) correspōdet septie diei
in q̄ reqeuit deꝰ ab omi ope quod patrarat
Et sic distinguūť he septē etates ꝑ insignia
facta q̄ fuerūt in eaꝝ exordijs. rōne q̄rū cor
respōdent diebꝰ formatiōis mūdi. Vocat̄
aūt p̄ma etas infantia. q2 sicut infantia tota
obliuione delet̄. sic illa p̄ma etas p diluuiū
est ɔsumpta. Scd̄a pueritia. sic eīn in pue/
ritia loqui incipimꝰ. sic i scd̄a etate facta ē
distinctio linguaꝝ. Tertia dicit̄ adolescētia
q2 sicut vis generatiua tūc incipit i actū su/
um exire sic tūc vocat' est abrahā z data ē ei
circumcisio. z facta est ei pmissio de semine.
Quarta dr̄ iuuētꝰ. q2 sicut i iuuētute floret
hoīs etas. sic in q̄rta etate sub regib' floruit
synagoga. Quinta dr̄ senectꝰ. q2 sicut i sene
ctute vires minuūť z decidit pulcritudo. sic
z in trāsmigratiōe facti ē de iudeoꝝ sacer
dotio. Sexta etas dr̄ seniū. q2 sicut illa est q̄
copulat̄ cū morte. habēdo tn̄ magnā lucē sa/
pientie. sic sexta etas mūdi terminat̄ cū die
iudicij. z in ea viget sapiā p doctrinā christi
Sic igit̄ totꝰ ille mūdꝰ ordinatissimo decur
su a scriptura sacrā describit̄ pcedere a prin
cipio vsq̄ ad finē ad modū cuiusdā pulcer
rimi carminis ordinati. vbi pōt q̄s speculari
ſm decursum tpis varietatē z multiplicita
tē. z equitatē. ordinē. rectitudinē z pulcritu
dinē multoꝝ diuinoꝝ iudicioꝝ pcedentiū
a sapiētia dei gubernātē mundū. Vn̄ sicut
nullꝰ potest videre pulcritudinē carminis.
nisi aspectꝰ eius ferat̄ sup totū versū. sic nul
lus videt pulcritudinē ordinationis z regi
minis vniuersi nisi eā totā speculet̄. Et q2
nullꝰ hō tā lōgeuꝰ est q̄ totam possit videre
oculis carnis sue. nec futura pōt p se p̄uide
re puidit nobis spūssanctꝰ librū scripture
sacre. cuiꝰ longitudo cōmensurat̄ decursui re/
giminis vniuersi.

De sublimitate sacre scripture

Habet nihilomin⁹ scriptura sacra in
b suo pcessu sublimitatē. q̄ ↄsistit ī de/
scriptiōe hierarchiaꝝ gdatim ordi/
nataꝝ. q̄ sunt hierarchia eccl'iastica. angl'ica
⁊ diuina. seu subcelestis. celestis ⁊ supcelestis
ita ꝙ pmā describit patent̄. scdam aliq̄ntu/
lū mag⁹ occulte. ⁊ tertiā adhuc mag⁹ occul/
te. Ex descriptiōe eccl'iastice hierarchie ē al
ta. Ex descriptiōe angelice altior. Ex descri
ptione diuine altissima. ita vt possim⁹ dicere
illud ꝓphe. Mirabil' facta est scia tua ex me
ↄfortata ē ⁊ nō potero ad eā. Et h̄ q̄dē satꝭ
recte. Nā cū res habeāt esse ī materia vl' na
tura. habeāt etiā esse ī aīa p noticiā acq̄sitā.
habeāt etiā esse ī ea p grām. habeāt etiā esse
in ea p gl'iam. ⁊ habeāt etiā esse ī arte eterna
Phia q̄dē agit de reb⁹ vt sūt ī natura seu in
aīa ſm noticiā naturalit' insitā vl' etiā acq̄si
tam. sꝫ theologia tāq̄ȝ scia sup fidē fundata
⁊ p spm̄scm̄ reuelata. agit ⁊ de eis q̄ spectāt
ad grām ⁊ gl'iam ⁊ etiā ad sapiam eternam.
Vn̄ ipa substernēs sibi phicā cognitionē. ⁊
assumēs d' naturꝭ reꝝ q̄ntū sibi op⁹ est ad fa
bricandū speculū. p qd̄ fiat repn̄tatio diui/
noꝝ. q̄si scalā erigit. q̄ in sui infimo tāgit ter
ram. ⁊ ī suo cacumīe tāgit celū. ⁊ h̄ totū p il
lum vnū hierarchā iesum xpm q̄ nō tm̄ rōe
nature hūane assumpte ē hierarcha ī eccle/
siastica hierarchia. veꝝ etiā ī angl'ica. ⁊ ē me
dia psona ī illa supcelesti ierarchia beatissi
me trinitatꝭ. ita ꝙ p ipm a sūmo capite deo
descēdit vnctiōis gra. nō solū in barbā. veꝝ
etiā in orā vestimēti. qꝛ nō tm̄ in hierl'm sup
nā. veꝝ etiā vsq̄ ī eccl'iaꝫ militantē. Est em̄
pulcritudo mag' in machina mūdana. sꝫ lō
ge maior ī eccl'ia pulcritudine sctōꝝ charis/
matū adornata. maxia aūt ī hierl'em supna
supmaxia aūt ī illa trinitate sūma ⁊ beatissi
ma. Jō ipa scptura sacra nō tm̄ habꝫ altissi
mā materiā p quā delectat ⁊ p quā ī altū le/
uat intelligētiā mētꝭ. veꝝ etiā ipa ē venustis/
sima. ⁊ miro q̄dā mō ītellectū nrm̄ delectat.
⁊ sic magꝭ ac magꝭ delectādo assuefac̄ ad di
uinoꝝ spectaculoꝝ ↄtuit⁹ ⁊ anagogias.

De pfunditate sacre scpture

Habet postremo ipa sacra scriptura
b pfunditatē. q̄ ↄsistit ī multiplicitate
mysticaꝝ ītelligētiaꝝ. Nā pter lr̄alē
sensum habet ī diuersis locꝭ exponi triplici
ter. s. allegorice. moralit'. ⁊ anagogice. Est āt
allegoria quādo p vnū factū indicat' aliud
factū. ſm qd̄ credēdū est. Tropologia siue
moralitas est quādo p id qd̄ factū est dat' in
telligi aliud qd̄ faciēdū est. Anagogia qua/
si sursum ductio. ē quādo dat' intelligi illud
qd̄ desiderādū est. s. eterna felicitas beatoꝝ.

Recte aūt hic triplex sensus dꝫ esse in sa/
cra scptura pter intelligētiā litteralē. q̄a sic
cōpetit ipi⁹ scripture subiecto. ipi⁹ audito/
ri seu discipulo. ipsi⁹ origini. ipsi⁹ etiam fini.

Subiecto inq̄ȝ cōpetit qꝛ ipa est doctri/
na q̄ est de deo. de xpo. de opib⁹ repatiōis. ⁊
de credibili. Subiectū em̄ illi⁹ q̄ ad subaȝ
de⁹. q̄ ad veritatē xps. q̄ ad opatiōnē repati
onis op⁹. q̄ ad omnia hec est ipm credibile.
De⁹ aūt est trin⁹ ⁊ vn⁹. in essentia vn⁹. in psō
nis trin⁹. Jō scriptura q̄ est de ipo hꝫ ī vni/
tate lr̄e triformitatē intelligētie. Christ⁹ etiā
cū sit vnū v̄buȝ oīa p ipm facta dicunt'. et in
ipo relucēt. ita ꝙ ei⁹ sapia est multiformis ⁊
vna. Opa repatiōis cū sint multa. oīa ad
xpi oblationē pncipalit' habēt aspectū. Cre
dibile aūt vt credibile diuersimode relucet
ſm diuersum statū credētiū. Jō pter ↄfor/
mitatē ad oīa pmissa sacra scptura ī vna
littera multiformē parit ītelligentiā. Cō
petit etiā h̄ auditori. qꝛ null⁹ ↄueniēs est ei⁹
auditor. nisi humilis. mund⁹. fidelis ⁊ studi
osus. Ideo sub cortice lr̄e apte occultat' my
stica ⁊ pfunda intelligētia. ad cōprimēdum
supbiā. vt ipsi⁹ pfunditate ī humilitate litte
re latēte. ⁊ supbi cōprimant'. ⁊ immūdi repel
lant'. ⁊ fraudulēti declinēt'. ⁊ negligētes exci/
tent' ad intelligētiā mysterioꝝ. Et qꝛ audi/
tor doctrine isti⁹ nō est vni⁹ generꝭ sꝫ cuius/
libet (oēs em̄ saluādos oportet aliq̄ de do
ctrina hac scire) iō ipsa multiformē hꝫ intel
ligentiā. vt sic oēm intellectū capiat ⁊ omi ī/
tellectui cōdescēdat. omnē intellectū supex/
cedat. ⁊ oēm intellectū sibi diligēter intēden
tē. multitudine radiositatꝭ sue illumiet pari
ter ⁊ accēdat. Cōpetit etiā pncipio a q̄ est
qꝛ est a deo p xpm ⁊ spm̄sanctū loquentē p
ora pphetaꝝ ⁊ alioꝝ q̄ hāc doctrinā scripse
rūt. Qm̄ aūt de⁹ nō tm̄ loquit' p v̄ba veꝝ eti
am p facta qꝛ ipsi⁹ dicere facere ē. ⁊ ipsi⁹ face
re dicere. ⁊ oīa creata tāq̄ȝ dei effect⁹ innu
unt suā causam iō in scriptura diuinit⁹ tra/
dita nō tm̄ debēt significare v̄ba. verū etiā
facta. Christ⁹ etiā doctor licet esset humil'. ī
carne. alt⁹ tm̄ erat in deitate. iō decebat ipm
⁊ ei⁹ doctrinā hr̄e humilitatē ī sermōe. cū p
funditate sine. vt sicut xps fuit panniculis

īnuolut̄.ita sapīa dei ī scriptura figuris qui/
busdā humilibꝫ īuolueret̄. Spūs etiā sā/
ctus diuersimode illustrabat ⁊ reuelatiōes
faciebat ī cord. ꝓphāꝝ. ipm etiā nullꝰ late/
re pōt intellectꝰ. q̄ missus erat omnē docere
ꝟitatē. iō cōpetebat eiꝰ doctrine vt ī vno ser/
mone multiplices laterēt ītelligētie. Cō/
petit nihilominꝰ ipi fini. q: sc̄ptura data ē
vt ꝑ ipam dirigat̄ hō in cognoscēdis ⁊ agē/
dis. vt tandē ꝑueniat ad optata. Et q: oēs
creature ad h̄ facte sunt. vt seruiāt hoi tēdē/
ti ad supnam patriā. iō sc̄ptura assumit ipa/
rū creaturaꝝ spēs diuersas. vt sic ꝑ ipas do/
ceat nos sapiam dirigētē nos ad eterna. Et
q: homo nō dirigit̄ ad eterna nisi cogniti/
ua agnoscat veꝝ credēdū. ⁊ opatiua faciat
bonū opandū. ⁊ affectiua suspiret ad deum
vidēdū ⁊ amandū ⁊ ꝑfruēdū. hinc est ꝙ scri/
ptura sacra ꝑ spm̄ sc̄m data assumit libꝝ cre/
ature. referēdo in finē fm̄ triplicē modū in/
telligētie. vt sic ꝑ tropologiā habeamꝰ noti/
ciā agēdoꝝ moralit̄. ꝑ allegoriā credēdorū
veraciter. ꝑ anagogiā desiderādoꝝ delecta/
biliter. vt sic purgati ꝑ virtuosam opationē
illuminati ꝑ radiosam fidē. ⁊ ꝑfecti ꝑ ardētis/
simā charitatē ꝑueniamꝰ tandē ad brauiū
felicitatis eterne.

De mō ꝓcedēdi ipiꝰ sacre scripture.

i

n tāta igit̄ multiformitate sapiētie
que in ipiꝰ sacre scripture ꝯtinet̄ la/
titudine. lōgitudine. altitudine. ⁊ ꝓ/
fundo vnꝰ est cōis modꝰ ꝓcedēdi autēticus
videlicet. intra quē ꝯtinet̄ modꝰ narratiuꝰ.
p̄ceptoriꝰ. ꝓhibitiuꝰ. exhortatiuꝰ. p̄dicatiuꝰ.
cōminatoriꝰ. ꝓmissiuꝰ. deꝓcatoriꝰ. ⁊ laudati/
uus. Et omes hi modi sub vno mō autēti/
co reponunt̄. ⁊ h̄ qdē sat̄ recte. Quia enī h̄
doctrina ē vt boni fiamꝰ ⁊ saluemur. ⁊ h̄ nō
fit ꝑ nudā ꝯsideratiōē. sꝫ potiꝰ ꝑ inclinatiōē
volūtatis. iō sc̄ptura diuina eo modo debuit
tradi. quo mō magis possemꝰ inclinari. Et quia
magis mouet̄ affectꝰ ad exēpla q̄ȝ ad argumē/
ta. magis ad ꝓmissiones q̄ȝ ad rōcinationes
magis ꝑ deuotiōes q̄ȝ ꝑ diffinitiōes. iō scri/
ptura illa nō debuit h̄re modū diffinitiuū.
diuisiuū ⁊ collectiuū. ad ꝓbandā passiones
aliquas de subiecto ad modū aliaꝝ sciaꝝ. sꝫ
oportuit ꝙ h̄ret modos ꝓprios fm̄ varias
inclinatiōes aioꝝ. diuersimode aios īclinā/
tes. vt si qs nō mouet̄ ad p̄cepta ⁊ ꝓhibita.
saltē moueat̄ ꝑ exēpla narrata. si qs nō ꝑ hec
mouet̄. moueat̄ ꝑ bn̄ficia sibi ostēsa. si qs nec
ꝑ hec mouet̄. moueat̄ ꝑ monitiōes sagaces
ꝑ ꝓmissiōes veraces. ꝑ cōminatiōes terribi/
les. vt sic saltē excitet̄ ad deuotionē ⁊ dī lau/
dem. in q̄ ꝑcipiat grām ꝑ quā dirigat̄ circa
opa virtuosa. Quā igit̄ hi modi narratiui nō
pñt fieri ꝑ viā certitudinis rōnū. q: ꝑticula/
ria gesta ꝓbari nō pñt. iō ne sc̄ptura ista tā/
q̄ȝ dubia vacillaret. ac ꝑ h̄ minꝰ moueret. lo/
co certitudinis rōnis ꝓuidit deꝰ huic scri/
pture certitudinē auctātis. q̄ adeo magna
est ꝙ oēm ꝑspicuitatē humani igeniȷ̄ supex/
cellit. Et q: nō est certa auctoritas eiꝰ q̄ po/
test fallere ⁊ falli. nullꝰ aūt sit q̄ falli nō pos/
sit ⁊ fallere nesciat nisi deꝰ ⁊ spūssanctꝰ. hinc
est ꝙ ad h̄ ꝙ sc̄ptura sacra mō sibi debito es/
set ꝑfecte autētica. nō ꝑ humanā inuestiga/
tionē est tradita. sꝫ ꝑ reuelatiōē diuinā. iō ni/
hil in ipa ꝯtēnendū tāq̄ȝ inutile nihil respu/
endū tāq̄ȝ falsum. nihil repudiādū tāq̄ȝ ini/
quū. ꝓ eo ꝙ spūssanctꝰ eiꝰ auctor ꝑfectissimꝰ
nihil potuit dicere falsum. nihil supfluū. ni/
hil diminutū. ꝓpterea celū ⁊ terra trāsibūt
vba scripture sacre nō p̄teribūt donec impleāt̄
donec enī celū ⁊ terra trāseat iota vnū aut
vnꝰ apex nō p̄teribit a lege donec oia fiant.
saluatore testāte. Qui ḡ soluerit ea q̄ sc̄ptu/
ra docet. ⁊ docuerit sic hoies. h̄ minimꝰ vo/
cabit̄ ī regno celoꝝ. q̄ aūt fecerit ⁊ docuerit
hic magnꝰ vocabit̄ in regno celoꝝ.

De modo exponēdi sacrā scripturam.

q

uemadmodū aūt sc̄ptura h̄ specia/
lem hꝫ modū ꝓcedēdi. sic iuxta suū
ꝓcedēdi modū speciali suo mō dꝫ ī/
telligi ⁊ exponi. Cū enī ipa sub vna lr̄a mul/
tiplicē regat intelligētiā. expositor debet ab/
scōdita ꝓducere ī lucē. ⁊ illā eductā mani/fe/
stare ꝑ aliā scripturā magis patētē. sic si expo/
nerē illud ps. Apprehende arma ⁊ scutū. ⁊ ex/
urge in adiutoriū mihi. ⁊ velim explicare q̄
sint arma diuia. dicā ꝙ eiꝰ veritas ⁊ bōa vo/
luntas. et q: ita sit ꝓbat̄ ꝑ scripturā apertam.
Nā ⁊ scribit̄ alibi. Scuto bone volūtatis
tue coronasti nos. Et itē. Scuto circūda/
bit te veritas eiꝰ. Ad qō nō pōt qs de facili ꝑ/
tingere. nisi ꝑ assuefactiōē lectiōis. textum ⁊
lr̄am biblie cōmēdet memorie. aliōqn in ex/
positiōe sc̄pturaꝝ nūq̄ȝ poterit esse potens.
Unī sic q̄ dedignat̄ p̄ma addiscere elemēta
et q̄bꝫ dictō integrat̄. nūq̄ȝ pt cognoscere nec
dictionū significatū nec rectā legē ꝯstructi/
onū. sic q̄ lr̄am sacre sc̄pture spernit. ad spū/
ales eiꝰ intelligētias nūq̄ȝ assurget. Attēdat

aūt expositor ꝙ nō vbiqȝ reqrēda est allegoria. nec oīa sunt mystice exponēda. Propter qđ notandū est ꝙ scriptura sacra q̄ttuor hȝ ptes. Una est ī q̄ ſm lrām agit de mūdanis natur̄. ꝛ p illas significat repationē nostrā. sic apparet in descriptiōe formatiōis mūdi. Alia est ī qua agit de actib⁹ ꝛ pcessib⁹ illius ppl'i israelitici. ꝛ p illos significat repatiōem gener̄ humani. Tertia est ī q̄ nudis v̄bis significat ꝛ exp̄mit ea q̄ ptinēt ad nrām salutē q̄ntū ad fidē vel mores. Quarta est ī qua p̄nūciat nostre salut̄ mysteriū. ptim verbis nudis. ptim enigmatic̄ ꝛ obscur̄. Et ppterea scriptura ī his loc̄ varijs nō est vniformiter exponēda. Debet aūt expositor dirigi ī expositiōe sacre scpture ſm triplicē regulā. q̄ trahi pōt de v̄bis bti Augustini li. de doctrina xp̄iana. Pria est hec. Ubicūqȝ in hac scptura p̄ma v̄boꝝ significatio significat res creatiōis. siue singulares act⁹ humane ↄuersatōis. ibidē res significate p v̄ba p̄mo significant. deinde nr̄e repatōis mysteria. Ubi v̄o p̄ma significatio v̄boꝝ exp̄mit fidē siue charitatē. ibi nulla est allegoria q̄renda. Secūda regula ē ista. Ubi v̄ba huius scpture significāt res creatiōis aut conuersatōis ppl'i israelitici. ibi q̄rat ex alio scripture loco q̄d quelibet res significet. ꝛ deinde significatiōꝫ suā eliciat p v̄ba nude significantia fidei veritatē. vel moꝝ etiā honestatem. vtpote si dicat. oues pariūt gemellos fetus. oñdat ꝙ oues significāt ibi homies. ꝛ gemin⁹ fet⁹ geminā charitatē. Tertia regula est ista. Qñ aliqua scptura hȝ aliquē intellectū lrālē ꝛ sp̄ūalem. dȝ discutere expositor vtrū illa attributio cōueniat hystorico. an sp̄ūali significato. si forte vtriqȝ nō poterit ↄuenire. si aūt vtriqȝ cōpetit. tūc lrāliter ꝛ sp̄ūalit' debet affirmari. Si v̄o altero modo tm̄. tūc sp̄ūalit' solū debet itelligi. sic sabbatū legis esse ppetuū. sacerdotiū eternum possessionē terre eternā. ꝛ pactū circūcisiōis esse eternū. q̄ omia ad sp̄ūale significatū referēda sunt. Ad h̄ aūt ꝙ p sacraꝝ scripturaꝝ siluā q̄s secure incidēdo ꝛ exponēdo incedat. op⁹ est vt p̄us nouerit ipsi⁹ sacre scripture v̄itatē p v̄ba explicata. videlicet vt attendat quō scriptura describat initiū. pgressum. ꝛ ↄsūmationē duplic̄ corpis q̄si ex opposito se respicientiū. bonoꝝ. s. q̄ hic se humiliant vt exaltent sempiternalit' ꝛ in futuro. ꝛ maloꝝ q̄ hic se exaltāt. ꝛ eternalit' deprimūt.

Uñ ipa agit de toto vniuerso q̄ntū ad summū ꝛ imū. p̄mū ꝛ vltimū. ꝛ q̄ntū ad decursū intermediū sub forma cuiusdā crucis itelligibilis. in q̄ describi hȝ ꝛ q̄dammō videri lumie mētis tota machina vniuersi. ad quā quidē intelligēdā oportet nosse reꝝ p̄ncipium. s. deū. ipsaꝝ reꝝ creationē. lapsum. redēptionē p sanguinē Jhū xp̄i. reformatiōꝫ p p grām curationē p sacramenta. ꝛ tandē retributionē p penā ꝛ gl'iam sempiternam.

Et q2 h̄ doctrina tā in scriptis sanctoꝝ. q̄ȝ etiā doctoꝝ sic diffuse tradita ē. vt ab accedentib⁹ ad scripturā sacrā audiendā non possit p lōga tp̄a videri nec audiri. ppter qđ etiā noui theologi frequēt' ipam scpturā sacrā exhorrēt tāq̄ȝ incertā ꝛ īordinatā ꝛ tāq̄ȝ quandā siluā opacā. Rogat⁹ a socijs vt de paupcula sciētiole nostre aliq̄d breue in sūma dicerē de v̄itate theologie. eoꝝq̄ȝ p̄cib⁹ deuict⁹ assensi breuiloquiū quoddā facere. in q̄ summatim nō oīa. sȝ aliq̄ maḡ oportuna ad tenendū. breuit' tāgerent. addens simcū hoc rōnē aliquā ad intelligēdū ſm ꝙ occurrebat p tp̄e. Quia v̄o theologia ſmo est de deo ꝛ de p̄mo p̄ncipio. vtpote q2 ipa tanq̄ȝ scīa ꝛ doctrina altissima. oīa resoluit ī deum tāq̄ȝ in p̄ncipiū p̄mū ꝛ summū. iō in assignatiōe rationū. in omib⁹ q̄ in h̄ toto opusculo vel tractatulo ↄtinent. conat⁹ sum rationē sumere a p̄mo principio vt sic oñderē veritatē sacre scpture esse a dō ꝛ de dō ꝛ ſm deū. ꝛ pter deū. vt merito ista scīa appareat vna esse ꝛ ordinata. ꝛ theologia nō immerito nūcupata. Si q̄d igit' impfectū vl' obscurū vel supfluū vel minus rectū ibi fuerit. venia occupatiōi ꝛ breuitati tp̄is ꝛ paupercule scīe ↄcedat. si q̄d v̄o rectū. soli deo honor ꝛ gl'a referat. Ut aūt sequētia clari⁹ elucescāt titulos pticulares capituloꝝ p̄mittere curaui ad faciliorē memoriā ꝛ lucidiorē cōuiuiū dicendoꝝ. q̄ septē ptitiōib⁹ septuagintaduobus capitulis distinguunt.

Prima pars de

p trinitate dei habȝ capitula nouē. ꝛ sunt hec.

Incipit pma ps de trinitate dei.
Capitulum I De illis septem de quibꝫ est theologia in summa.

In principio intelligendū est ꝙ sacra doctrīa scꝫ theologia q̄ pncipalit' agit de pmo pncipio. s. de deo trino ꝛ vno de septē agit i vniuerso. s. de trinitate dei. de creatura mūdi. de corruptela pcti. de incarnatiōe v̄bi. de grā spūssancti. de medicīa sacramētali. ꝛ de statu finalis iudicij Ratio aūt ad intelligētiā huiꝰ veritatꝭ hec ē. Quia cū sacra scptura siue theologia sit scīa dans sufficientē noticiā de pmo pncipio ꝑm statū vie. ꝑm qd necessariū est ad salutē ꝛ deꝰ non tm̄ sit rerꝫ pncipiū ꝛ exēplar effectiuū in creatione. sꝫ etiā refectiuū in redēptōe. ꝛ pfectiuum i retributiōe. iō nō tm̄ agit de deo creatore. sꝫ etiā de creatore ꝛ creatura. Et q2 creatura rōnalis q̄ est qdammō finis oīm. nō stetit. sꝫ suo casu indiguit reparari. ideo agit d corruptela peccati. medico. sanitate. ꝛ medicina. ꝛ tandē de curatiōe pfecta. q̄ erit i glia. impijs pfect' in penā. iō ipa sola est scīa perfecta. qm̄ incipit a pmo qd est pmū pncipiū ꝛ puenit ad vltimū qd est p̄miū eternū. incipit a sūmo qd est deꝰ altissimꝰ creator oīm ꝛ puenit ad infimū qd est infernale supplicium. Ipa etiā sola est sapīa pfecta q̄ incipit a causa sūma. vt est pncipiū causatorꝫ. vbi terminat' cognitio philosophica. ꝛ trāsit p eaꝫ vt est remediū pctōrꝫ ꝛ reducit in eā vt est p̄miū meritorꝫ ꝛ finis desideriorꝫ. Et i hac cognitione est sapor pfectꝰ. vita et salꝰ aīarꝫ. Et ideo ad eā addiscēdā inflāmari dꝫ desideriū omniū xp̄ianorꝫ. Ex his patet ꝙ licet theologia sit de tot ꝛ tā varijs. est tm̄ sciētia vna. cuiꝰ subiectū vt a q̄ omīa. est deꝰ. vt per qd omīa. xp̄s. vt ad qd oīa. opꝰ reparatiōis vt circa qd omīa. vnicū charitatꝭ vinculū. q̄ celestia ꝛ terrestria pnectunt'. vt de q̄ omīa i libris canonicis cōprehēsa. credibile vt credibile. vt de quo oīa in libris expositorꝫ. credibile vt intelligibile. Scḋm Aug'. in li. de vtilitate credēdi. Qd credimꝰ debemꝰ auctoritati. qd intelligimꝰ rationi.

Capitulum II
Quid tenendū de trinitate psonarꝫ ꝛ vnitate essentie.

Primo igit' de trinitate dei sunt tria psiderāda. s. qualit' vnitas substātie ꝛ nature simul stet cū pluralitate psonarꝫ. secūdo qualit' cū pluralitate apparitionū. tertio qualiter cū pluralitate approbriatorū

De pluralitate ḡ psonarꝫ i vnitate nature h̄ dictat recta fides esse tenendū. s. ꝙ i vnitate nature sunt tres psone. s. pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ spūs sanctꝰ. Quarꝫ pma a nulla ē. scḋa est a sola pma p generatiōeꝫ. tertia v̄o est a pma ꝛ scḋa p spirationē siue pcessionē. ita ꝙ trinitas psonarꝫ nō excludit ab essentia diuina sūmā vnitatē. simplicitatē. imensitatē. eternitateꝫ incōmutabilitatē. necessitatē. ꝛ etiā pmitatē q̄n potiꝰ includit summā fecūditatē. charitatē liberalitatē. eq̄litatē germanitatē. pformitatē. ꝛ insepabilitatē. q̄ oīa sana fides itelligit esse in beata trinitate. Rō aūt huius veritatꝭ hec est. Quia fides cū sit pncipium cultꝰ dei ꝛ fundamētū eius q̄ ꝑm pietatē est doctrine. dictat de deo esse sentiēdū altissime ꝛ pijssime. Nō aūt sentire altissime si nō crederet ꝙ deꝰ posset se summe cōmunicare nō sentiret pijssime si crederet ꝙ possꝫ ꝛ nollet. ꝛ iō vt altissime ꝛ pijssime sentiat dicē deū se sūme cōmunicare. eternalit' habēdo dilectū ꝛ pdilectū. ac p h̄ deū vnū ꝛ trinū. Huic autē fidei inq̄ntū dictat de deo pijssime sentiēdū esse attestat' tota sacra scriptura. q̄ dr̄ doctrina ꝑm pietatē. q2 deū fatet' habere plem. quā summe diligit. verbū sibi coeq̄le qd ab eterno genuit. in quo cūcta disposuit p qd cūcta pduxit ꝛ gubernat. p qd etiā cernem factū p summa benignitate hominē redemit pciosissimo eiꝰ sanguine. redemptūq3 cibauit. p qd etiā in fine mūdi summā misericordiā impertiēdo ab omī miseria liberabit. ꝛ p xp̄m omēs electi sint filij sūmi patrꝭ in q̄ erit omīs pietatꝭ psummatio. ꝛ dei ad nos. ꝛ ecōuerso. Inq̄ntū aūt fides dictat d deo sentiēdū altissime. nō tm̄ attestat' ei sacra scriptura. verꝫ etiā omīs creatura. iuxta qd dicit Aug'. xv. de trini. c. iiij. Neq3 eni diuinorꝫ librorꝫ tantūmodo auctoritas predicat esse deū. sꝫ oīs q̄ nos circūstat creatura. ad quā nos etiā ptinemus vniuersa ipa rerū natura pclamat habere se p̄stātissimū cōditorē. q̄ nobis mentē rationēq3 dedit. q̄ viuētia cū viuentibꝫ. sensu pdita nō sentiētibus. intelligētia nō intelligētibꝫ. immortalia mortalibꝫ. potētia impotētibꝫ. iusta iniustis. speciosa deformibꝫ. bona malis. incorruptibilia corruptibilibꝫ. imutabilia mutabilibꝫ. inuisibilia visibilibus. incorpalia cor

potalibꝰ.beata miseris pferēda iudicamus
ac p hoc qm̄ rebꝰ creatꝭ creatorē sine dubi/
tatiōe pponimꝰ.oportꝫ vt eū ꝛ sūme viuere
ꝛ cūcta sentire atqꝫ intelligere.mori autē et
corrūpi mutariqꝫ nō posse.nec corpꝰ esse sed
spūm omnipotētissimū.iustissimū.speciosis
simū.optimū.beatissimūqꝫ fateamur. Ecce
in his duodecim includunꝭ altissime nobi/
litates essentie diuie. Sꝫ post vt ipe oñdit
hec duodecim reducūꝭ ad tria.s.ad eterni/
tatē.sapiaꝫ.ꝛ beatitudinē.ꝛ hec tria ad vnū
scꝫ ad sapiam.in qua includūꝭ mens gene/
rans.ꝟbū nascēs.ꝛ amor vtrūqꝫ nectens.i
quibꝰ fides dictat beatissimā ꝯsistere trini/
tatē. Et qm̄ sūma sapiētia ponit trinitateꝫ.
ponit etiā nihilominꝰ oīes ꝓus habitas
nobilissimas ꝯditōes.videlicet vnitatē.sim
plicitatē.ꝛ ceteras seqntes.necesse ē oēs p/
dictas nobilitates diuini esse.simꝉ stare cū
beatissima trinitate. Ca. III

De istiꝰ fidei intelligentia sana.

D istiꝰ aūt fidei intelligētiā sanā do
a · cet doctrina sacraqꝫ in diuinis sunt
due emanationes.tres hypostases.
q̄ttuor relatiōes.qnqꝫ notiōes.ꝛ et his tm̄
tres ꝓprietates psonales. Rō aūt ad pdi
ctoꝝ intelligētiā hec est.qꝛ cū pmū ꝛ sūmūꝫ
pncipiū hoc ipo qꝫ pmū.sit simplicissimū. ꝫ
ipo qꝫ summū.sit pfectissimū.iō pfectissime
se cōmunicat.qꝛ pfectissimū. ꝛ indiuisioneꝫ
oīmodā seruat hoc ipo qꝫ simplicissimū.
ꝛ iō salua vnitate nature sūt ibi modi ema/
nādi pfecti. Modi aūt emanādi pfecti sunt
duo tm̄.scꝫ p modū nature.ꝛ p modū volū/
tatis. Primꝰ est generatio. secūdꝰ spiratio si
ue pcessio.ꝛ iō hi sunt ibi. Et qꝛ duabꝰ ema
natiōibꝰ substātificꝭ necesse est emanare du
as hypostases.necesse est etiā ponere hypo
stasim pmo pducētē ab alio nō emanare ne
sit in infinitū abire.ꝛ ideo sunt ibi tres hy/
postases. Et qꝛ cuilibet emanatiōi respōdꝫ
duplex habitudo relatiua.iō sunt ibi quat/
tuor relatiōes.s.paternitas.filiatio.spiratō
ꝛ pcessio. Et qꝛ p has habitudines innote
scūt nobis diuie hypostases.ꝛ pter hoc etiā
hypostasis illa in q̄ est pma ratio pncipian/
di innotescit nob.qꝛ nō pducitꝭ.nā hoc ē no
bilitatis in ipa.ideoqꝫ sunt qnqꝫ notiones
scꝫ q̄ttuor relatiōes pdicte cū innascibilita/
te. Et qꝛ quelibet psonaꝝ vnā habet ꝓprie/
tatē.p quā pncipaliter innotescit.iō tm̄ tres
sunt ꝓprietates psonales q̄ his noībꝰ expri/
munꝭ ꝓprie ꝛ pncipaliter.s.pater ꝛ filiꝰ ꝛ spiri
tussanctꝰ. Cū enī ꝓpriū sit pris esse innasci/
bilē siue ingenitū.esse pncipiū nō de princi/
pio.ꝛ esse prēm.innascibilitas notificat ipꝫ
p modū negatiōis licet ex ꝯsequēti p modū
positiōis.qꝛ innascibilitas in prē ponit fon
talē plenitudinē.pncipiuꝫ nō de pncipio.p
modū positiōis cū negatōe esse patrē p mo
dū positiōis ꝛ habitudinis.ꝓprie cōplete et
determinate. Similiꝭ cū filiꝰ sit imago.ver
bū ꝛ filiꝰ.imago noīat illā psonā vt similitu
dinē expssaꝫ.verbū vt similitudinē expssiuā
filiꝰ vt siliꝭtudinē hypostaticā. Rursus ima/
go vt similitudinē cōformē. verbū vt simili
tudinē intellectualē. filiꝰ vt similitudinē cō
naturalē. Per hūc modū cū ꝓprium sit spūs
sancti esse donū.esse nexū seu charitatē am/
borū.esse etiā spūmsanctū. donū noīat ipm
vt datū volūtariū.charitas siue nexꝰ vt da/
tū voluntariū ꝛ pcipuū.spūssanctꝰ vt datuꝫ
voluntariū pcipuū ꝛ hypostaticū. Dincē est
qꝫ p hec tria noīa q̄ sunt pater ꝛ filiꝰ ꝛ spiritꝰ
sanctꝰ.triū psonarū ꝓprietates psonales in
sinuanꝭ. Hec igiꝭ tenēda sunt ad fidei trini
tatis intelligentiā sanā.

Capitulum IIII

De istius fidei expressione catholica.

D istiꝰ etiā fidei expressionē catholi
a · cam tenendū est ꝭm sacroꝝ doctoꝝ
documēta qꝫ in diuinis sūt duo mo
di pdicādi.scꝫ p modū substātie ꝛ relatiōis
tres modi supponēdi.s.essentie.psone.noti/
onis.q̄ttuor modi significādi substantiā.s.
noīe essentie.substātie.psone. ꝛ hypostasis.
qnqꝫ modi dicēdi.s.quis.qui.que.qd.et q̄d.
ꝛ tres modi differēdi.s.ꝭm differentē modū
existēdi.ꝭm differētē modū se habēdi.ꝛ ꝭm
differentē modū intelligēdi. Ratio autē
ad intelligentiā pdictoꝝ hec est.quia cū pri
mū pncipiū sit pfectissimū simul ꝛ simplicis
simū.oīa q̄ pfectionis sunt de ipo dicunꝭ
ꝓprie ꝛ vere.que autē impfectiōis sunt.aut
nō dicunꝭ.aut si dicunꝭ.ꝭm assumptiōꝫ hu
mane nature dicunꝭ.vel trāssumptiue. Cū
igiꝭ decē sint pdicamēta.s.substātia.quanti
tas.relatio.qualitas.actio passio.vbi.qn̄.si/
tus.ꝛ habitꝰ.qnqꝫ vltima spectant ꝓprie ad
corpalia seu mutabilia.ideo nō attribuunꝭ
deo nisi trāssumptiuo modo ꝛ figuratiuo.
Alia vero qnqꝫ pcedentia deo attribuūtur
ꝭm id qꝫ ꝯplectionē dicūt.ita tamē qꝫ diuinā
simplicitatē nō impediat. Omia ḡ h̄ pdicta

predicamēta sunt idipsum qḋ est illud de q̄
p̄dicant̄. ⁊ ita p̄ cōparationē ad subiectū in
quo sunt om̄ia dicunt̄ trāsire in substātiam
relatiōe tamē excepta. q̄ cū duplicē habeat
cōparationē. s. ad subiectū in quo. ⁊ ad ter/
minū ad quē. p̄mo modo trāsit ne faciat cō/
positionē. sȝ secūdo modo manet vt faciat
distinctionē. Et hinc est q̄ substātia cōtinet
vnitatē. ⁊ relatio multiplicat trinitatē. ⁊ idō
manēt ibi bi tm̄ duo modi p̄dicādi differē/
tes. de quib⁹ talis dat̄ regula. Que dicunt̄
s̄m substantiā. de om̄ib⁹ dicunt̄ ⁊ singillati
⁊ simul ⁊ singulariter. Que v̄o s̄m relatiōē
aut nō de om̄ib⁹ dicunt̄. aut si ḋ plurib⁹ plu
raliter. vt relati. distincti. similes. equales. p̄
pter relationē intrinsecā. Nomē aūt trinita
tis cōprehēdit vtrūq̄ȝ. Et q̄m plures possūt
esse relatiōes in vna p̄sona. sicut sunt plures
p̄sone in vna natura. ideo distinctio in noti
one nō infert diuersificationē p̄sone. nec di/
stinctio p̄sone plurificationē nature. ⁊ p̄pte/
rea nō quicq̄d cōuenit essentie. cōuenit noti
oni vel p̄sone. nec ecōuerso. ⁊ hinc est q̄ sunt
ibi tres modi supponēdi. de quib⁹ talis con
sueuit dari regula. Supposita essentia non
supponit̄ notio nec p̄sona. ⁊ supposita notiōe
nō suppon. essentia nec p̄sona ⁊ supposita p̄
sona nō supponit̄ essentia nec notio. sicut pa
tet p̄ exēpla. Et quoniā vera distinctio est i
suppositis substātie manēte essentia vna. io
necesse est ibi multiplicare significari substā/
tiam. s. vt cōmunicabilē ⁊ incōmunicabilē.
Ut cōmunicabilē p̄ modū abstractiōis. p̄
nomē essentie ⁊ p̄ modū cōcretionis p̄ nom̄
substātie. Ut incōmunicabilē vero vl' vt di
stinguibilē p̄ nomē hypostasis. vel vt disti/
ctam p̄ nomē p̄sone. Uel aliter scȝ. vel vt di
stinctā qualitercūq̄ȝ. ⁊ sic hypostasis. vel no
tabiliter ⁊ p̄fecte. ⁊ sic p̄sona. Exēpla hoꝝ q̄t
tuor sunt in creatura. humanitas. homo. ali
quis homo. petr⁹. Primū essentiā. secundū
substantiā. tertiū hypostasim. quartū perso
nam dicit. Et q̄ in p̄sona que distinguitur
nō solū est cōsiderare eū q̄ distinguit̄. sȝ illud
quo distinguit̄. ⁊ hoc est p̄prietas siue notio
ideo necesse est q̄ in diuinis sint q̄nq̄ȝ modi
dicēdi pariter ⁊ querēdi. s. quis ratiōe p̄sone
qui ratiōe hypostasis. quia dicit suppositū
substātie indistincte. que rōne notionis. q̄d
rōe substātie. quid siue q̄ ratiōe essentie. Et
quoniā om̄s hi modi in vnitate essentie ra/
dicant̄. q̄ quicq̄d est in deo. est ipse de⁹ vn⁹

⁊ solus ideo nō ponūt ibi differentiā nec s̄m
essentiā. nec s̄m esse. ⁊ p̄pterea sūt ibi tm̄ tres
modi differendi. scȝ s̄m modos essendi siue
emanādi. sicut differt p̄sona a p̄sona. s̄cōm
modos se habēdi. sicut differt p̄sona ⁊ essen
tia. quia vna p̄sona ad alterā refert̄. ⁊ idō di
stinguit̄. essentia vero nō refert̄ ad alteram.
⁊ ideo nō distinguit̄. s̄m modos etiā intelli
gendi. sicut differt vna p̄prietas subalis ab
altera. vt bonitas ⁊ sapiētia. Prima differē
tia est p̄fectissima ⁊ summa. q̄ possit reperiri
in diuinis Est eni in suppositis ita q̄ vnum
nō dicit̄ de altero. Secūda differētia est mi
nor. quia est in attributis. licet eī vnū pos/
sit dici de altero. vt p̄sona de essentia. aliq̄d
tamē dicit̄ de vno qḋ nō de altero. vt perso
na distinguit̄ ⁊ refert̄. essentia vero nō. Ter
tia vero differētia minima est. q̄ est in cōno/
tatis. licet eī vnū de altero dicat̄ ad inuicē
⁊ idē possit dici de vtrisq̄ȝ. nō tamē idem cō/
notat̄ vtrobiq̄ȝ. nec p̄ idē intelligi dat̄ vtrū/
q̄ȝ. Ex primo modo differēdi oritur plurali
tas p̄sonaꝝ. ex secūdo modo pluralitas p̄re
dicationū substantialiū ⁊ relatiuarū. ex ter/
tio pluralitas p̄prietatū essentialiū ⁊ notio/
num. siue ab eterno siue ex t̄pe. siue p̄prie siue
trāssumptiue. siue cōmuniter siue appropri/
ate. Dictoꝝ exēpla manifesta sunt. His itel
lectis claret satis. ⁊ q̄d sentiendū. ⁊ qualiter
loq̄ndū sit d̄ sūma trinitate diuinaꝝ p̄sonaꝝ.

Capitulum. V.

De vnitate diuine nature in multiformi
tate apparitionum.

Secūdo aūt de pluralitate apparitio
num docet diuina doctrina hoc eē
tenendū. Cū de⁹ sit incircūscriptibi
lis. inuisibilis ⁊ incōmutabilis. nihilomin⁹
tamē habitat in sanctis viris specialiter. ap/
paruit patriarchis ⁊ p̄phetis. descēdit de ce/
lis. misit etiā filiū ⁊ sp̄ūmsanctū ad salutem
humani gener⁹. Et licet in deo sint indiui/
sa. natura virt⁹ ⁊ opatio trinitatis. missio ta
men vel apparitio vni⁹ p̄sone nō est missio vel
apparitio alteri⁹. Licet etiā sit ibi sūma eq̄li
tas. soli⁹ tamen est patris mittere ⁊ nō mitti
sp̄ūssancti est tantūmodo mitti respectu di/
uinaꝝ p̄sonaꝝ. nisi forte dicat̄ mittere homi
nem assumptū. filij aūt est mittere ⁊ mitti. si
cut ex scripturis potest colligi. Intelligē
tia aūt ⁊ ratio p̄dictoꝝ hec est. Quia licet p̄/
mū principiū sit immēsum ⁊ incircūscripti/
bile. s. incorporeū ⁊ inuisibile. sit eternum ⁊

incõmutabile.principiũ tamẽ est rerũ spiritu/
aliũ ꝛ corꝑaliũ naturaliũ ꝛ gratuitarũ. ac ꝑ
hoc rerũ etiã mutabiliũ sensibiliũ ꝛ circum
scriptarũ. ꝑ quas licet ipe sit immutabil᷑. in/
sensibilis. incircũscriptibilis. seipm reddit
manifestũ ꝛ notũ. Reddit aũt se manifestũ ꝛ
ꝛ notũ generalit᷑ ꝑ vniuersitatẽ suorũ effectu
um ab ipo emanãtiũ. in qbꝫ dr̃ esse ꝑ essen/
tiam. potẽtiã. ꝛ p̃sentiã. qđ se extẽdit ad om
nia creata. Reddit etiã se spẽaliter notũ per
aliq̃s effect᷒ qui in ipm spẽaliter reducũt. ra/
tione quoꝝ dr̃ habitare. apparere. descendere.
mitti ꝛ mittere. Habitare nãq꞉ dicit᷑ effectũ
spũalem ꝛ spẽalẽ cũ acceptatiõe. sic ẽ est effect᷒
grẽ gratũ faciẽtis q̃ est deiformis ꝛ in deũ ꝛ
reducit. ꝛ deũ facit nos habere ꝛ hr̃i a nob.
ac ꝑ hoc ꝛ inhabitare in nobis. Et qꝛ grẽ ef
fectus cõmunis ẽ omibꝫ ꝑsonis. iđ vna ꝑso
na nõ habitat sine alia. imo simul tota trini
tas. Apparere ṽo dicit᷑ effectũ sensibilẽ cum
expẽssa significatiõe. sicut spũssanct᷒ apparu/
it in colũba. Et qm̃ sic ꝑsone diuine distin/
cte sunt. sic distincte significari pñt. ꝛ signis
ꝛ noibꝫ. ideo q̃libet ꝑsona põt ꝑ se apparere ꝛ
apparitio potest oibꝫ cõpetere. siue insimul.
siue cuilibet ꝑsone ꝑ se. Vñ qꝛ spũssanctus
dr̃ in linguis igneis ꝛ colũba apparuisse. h̃
nõ est ꝑpter nouũ vinculũ vel effectũ specia
lẽ. sꝫ ꝑpter vnionẽ q̃ est inter signũ ꝛ signatũ
sibi spẽaliter ꝛ mõ ꝛ origine deputatũ. De/
scẽdere autẽ dic̃ vtrũlibet effectuũ ꝑdictoꝝ
cũ inchoatiõe. Deꝰ eñ beatissimis angelis sp̃
est p̃sens in celis. qꝛ in eis sp̃ habitat ꝛ appa
ret. Peccatoribꝫ autẽ in terris est mõ vt ab/
sens. ꝛ q̃ntũ ad grãm ꝛ q̃ntũ ad notiçiã. iđ
cũ incipit apparere vel inhabitare de p̃sente
celis ꝛ quasi absente nob fit p̃sens terris. et
ideo licet in se nõ mutet᷑ tñ dr̃ descẽdere no
bis. Mitti ṽo dicit᷑ effect᷒ ꝑdictos cũ eter/
na ꝑductiõe. Tũc eñ pater mittit filiũ. cũ ꝛ
faciẽdo eũ nobis p̃sentẽ ꝑ notitiã vel grati
am insinuat qꝛ ab ipo ꝓcedit. Et qꝛ pater a
nullo ꝓcedit. iđ nunq̃ dicit᷑ mitti. Quia ṽo
filiꝰ ꝛ ꝑducit ꝛ ꝑducit᷑. ideo mittit ꝛ mittit᷑.
Quia ṽo spũssanctꝰ eternaliter ꝑducit᷑ sꝫ ñ
ꝑducit nisi ex tpe. ideo ipꝰ est qui mitti tñ
mittere nisi respectu creature. Ex quo appa
ret qꝛ he sunt ipropie ꝛ exponẽde. spũssctũs
mittit se. spũssanctꝰ mittit filiũ. filiꝰ mittit se
ipm. nisi intelligat᷑ inq̃ntũ est de tpe natꝰ
Pater etiã quare mittere ꝛ mitti nõ cõpetit
oĩbꝫ. qꝛ licet dicat effectũ in creatura. dic̃

tamẽ relationẽ intrinsecã. ita qꝛ mittere dic̃
auctoritatẽ. mitti subauctoritatẽ ratione ꝑ/
ductionis eterne interiꝰ importãte.

Capitulum VI

De vnitate diuine nature in multiplici/
tate appropriatoꝝ

Ertio ṽo de pluralitate approbato/
T rũ hoc docet sacra scriptura esse te/
nendũ. qꝛ licet omia essentialia omi
bus ꝑsonis eq̃liter ꝛ indifferẽter ꝯueniant
tamẽ patri dr̃ appropari vnitas. filio ṽitas
spũisancto bonitas. Et iuxta hãc sumit᷑ se/
cũda appropatio hilarij. s. eternitas i patre.
spẽs in imagine. vsus in munere. Et iuxta
hãc sumit᷑ tertia. s. in patre ratio ꝑncipiãdi.
in filio ratio exẽplãdi. in spũsancto ratio fi/
niẽdi. Et iuxta hãc sumit᷑ quarta. s. omipo/
tẽtia patri. omisciẽtia filio. voluntas seu beni
uolẽtia spũisancto. Hec aũt dicunt᷑ approp
ari. nõ qꝛ hãc ꝓpria. cũ semꝑ sint cõia sꝫ qꝛ du
cunt ad intelligẽtiã ꝛ notitiã ꝓprioꝝ. scꝫ triũ
ꝑsonaꝝ. Intelligẽtia aũt ꝛ rõ ꝑdictoꝝ h̃
est. Quia eñ primũ ꝑncipiũ est nobilissimũ ꝛ
ꝑfectissimũ. ideo ꝯditiões entis nobilissime
ꝛ generalissime in eo reꝑiunt᷑ in summo. He
aũt sũt vnũ verũ bonũ. que nõ ꝯtrahũt ens
sc̃m supposita. sꝫ sc̃m rationẽ. Nã vnũ nomi/
nat ens vt ꝯnumerabile. ꝛ hoc habet ꝑ indi
uisionẽ sui in se. verũ sc̃m qꝛ cognoscibile. et h̃
habet ꝑ indiuisionẽ sui a ꝓpria specie. bonũ ꝛ
sc̃m qꝛ cõmunicabile. ꝛ hoc habet ꝑ indiuisi/
onẽ sui a ꝓpria operatiõe. Et qꝛ hec implicit idẽ
tidẽ se habet sc̃m ordinẽ q̃ntũ ad rõnem in/
telligẽdi. ita qꝛ verũ p̃supponit vnũ. ꝛ bonũ p̃
supponit verũ ꝛ vnũ. hinc est qꝛ hec attribuũ
tur primo ꝑncipio in sũmo. qꝛ ꝑfecta ꝛ gene/
ralia. ꝛ appropant᷑ tribꝫ ꝑsonis. qꝛ ordinata
ꝛ idea summe vnũ patri qui ẽ origo ꝑsonarũ.
summe verũ filio q̃ est a patre vt verbũ. sum
me bonũ spũisancto q̃ ẽ ab vtroq꞉ vt amor
ꝛ donũ. Et qꝛ summe vnũ. est sũme primũ ꝛ
qꝛ caret omi inceptiõe. ꝛ qꝛ summe verũ. est
summe eq̃le ꝛ pulcrũ. ꝛ qꝛ summe bonũ. est
summe vtile ꝛ ꝑfectũ. Hinc oritur secũda ap/
propriatio Hilarij. q̃ est eternitas in patre.
quia nõ habꝫ principiũ sed est omino primũ
species in imagine. id est. in ṽbo. qꝛ summe
pulcrũ. vsus in munere. id est in spiritusan/
cto. qꝛ summe ꝑfectũ ꝛ cõmunicatiuũ. Os
ꝑ alia verba sic insinuat Augustinꝰ. In pa/
tre vnitas i filio equalitas in spiritusancto
vnitatis equalitatisq꞉ ꝯcordia. Rursus q̃a

summe vnũ ⁊ primũ tenet rationẽ principi andi ⁊ originãdi. q₂ summe pulcrũ ⁊ speciosum tenet rationẽ exprimẽdi ⁊ exẽplandi. q₂ summe proficuũ ⁊ bonũ tenet rationẽ finiẽ di. quia bonũ ⁊ finis idẽ. Hinc oritur tertia ratio appropriãdi efficientiã patri. exemplaritatẽ filio. finalitatẽ spiritui sancto. Rursus quia a pmo ⁊ summo pncipio fluit om̃e posse. a primo ⁊ summo exẽplari fluit om̃e scire ⁊ ad summũ finẽ tendit om̃e velle. ideo necesse primũ esse omnipotẽtissimũ. omnisapiẽtissimũ ⁊ beniuolentissimũ. Unitas aũt prima ⁊ summa rediẽs supra seipam reditõne cõpleta ⁊ perfecta est omnipotẽtissima. sic ⁊ veritas sapiẽtissima. ⁊ bonitas beniuolentissima. ⁊ hec appropriant᷑. quia ordinẽ insinuant. Uolũtas eni dat pintelligere cognitionem. ⁊ volũtas ⁊ cognitio p̃supponũt potentiã ⁊ virtutez. quia posse scire est aliquid posse. Ex his apparet que sunt appropata. et quibꝫ. ⁊ qua de causa. Hec tamẽ vltima. scꝫ potẽtia ⁊ sapiẽtia ⁊ volũtas sunt potissime illa. ex quibꝫ in scripturis laudat᷑ trinitas sũma. Et ideo de his aliquid dicendũ est breuiter ⁊ summatim.

Capitulũ VII
De omnipotentia dei

Dicitur de om̃ipotẽtia dei fm doctrinam sacrã hec tenẽda sunt. videlicet ꝙ deus est omnipotẽs. ita tamen ꝙ ei nõ attribuunt᷑ act⁹ culpabiles. vtpote mẽtiri ⁊ male velle. nec act⁹ penales. vt metuere ⁊ dolere. nec act⁹ corporales siue materiales. vt dormire ⁊ ambulare. nisi forte transsumptiue. nec act⁹ incõuenientes. vtpote posse facere maiorẽ se. vel aliũ deũ sibi equalem vel infinitũ actu. ⁊ cõsimilia. quia vt dic̃ anselm⁹. qdlibet incõueniẽs etiã minimũ apd deũ est impossibile. Licet aũt hoc nõ possit est tamẽ om̃ipotẽs vere ⁊ prope et perfecte

Intelligẽtia aũt ⁊ ratio predictoꝝ hec ẽ. Quia primũ pncipiũ est potẽs potẽtia. que est potẽtia simpliciter. ⁊ ideo distributio ad diuina distribuit p his q̃ posse est posse simpliciter Hec autẽ sunt que egrediunt᷑ a potentia cõpleta ⁊ ordinata. Potentiã aũt cõpletã dico que nõ potest deficere. nec potest succũbere. nec potest indigere. Potẽtia aũt incõpleta in peccãdo deficit. in patiẽdo succumbit. in corpalibus actionibꝫ indigentiam inducit. Diuina aũt potẽtia quia ẽ potentia sũma ⁊ pfectissima. ideo nec est de nihilo. nec est sub aliquo. nec eget aliquo alio ac p hoc nec culpabilia. nec penalia. nec materialia potest. ⁊ hoc q₂ om̃ipotẽs est potentia cõpleta. Potentiã aũt ordinatã contingit tripliciter dici. vł fm actũ. vel fm aptitudinem ex pte creature. vł fm aptitudinẽ ex parte sol⁹ virtutis increate. Qd possibi'e ẽ potentie pmo modo dicte. est nõ tm̃ possibile. sed etiã actuale. Quod secũdo modo ⁊ non pmo est possibile simpliciter. licet nõ actuale. Qd autẽ tertio modo ⁊ nõ primo modo vel secũdo. est possibile deo. sed impossibile creature. Qd autẽ nullo p̃dictorũ modorũ est possibile. sicut illud qd directe repugnat ordini fm ratiões ⁊ causas primordiales ⁊ eternas. simpliciter est impossibile. sic ꝙ deus faciat aliqd actu infinitũ ꝙ simul faciat aliquid esse. ⁊ nullo modo eẽ. ꝙ faciat id qd fuit nõ fuisse. ⁊ cetera talia. que posse est contra ordinẽ ⁊ cõplementũ diuine potẽtie. Ex his patet respectu quorũ est diuina potentia. Patet etiã que debẽt dici simplicit᷑ possibilia. ⁊ que simpliciter impossibilia. ⁊ ꝙ aliquorũ impossibilitas simul stet cũ vera omnipotẽtia.

Ca. VIII
De dei sapientia. predestinatõe ⁊ p̃sciẽtia

De sapiẽtia vero dei hec tenẽda sunt scꝫ ꝙ ipa diuina sapiẽtia limpidissime cognoscit om̃ia. bona et mala. p̃terita p̃sentia ⁊ futura. actualia ⁊ potẽtialia ac p hoc incompbensibilia nobis ⁊ infinita ita tamẽ ꝙ ipa in se nullo modo diuersificatur. licet diuersa nomia sortiat᷑. Inquãtum eni est cognoscitiua omniũ possibiliũ dicit᷑ sciẽtia siue cognitio. Inquantũ est cognoscitiua omniũ q̃ in vniuerso fiunt dicitur visio Inquantũ est cognoscitiua omniũ que bene fiũt dicit᷑ approbatio. Inqñtũ est cognoscitiua eorũ que futura sunt dicit᷑ p̃sciẽtia siue preuisio. Inquantũ est cognoscitiua eorum que ab ipo deo fiẽda sunt dicit᷑ dispositio. Inquantũ est cognoscitiua eorũ que pmianda sunt dicit᷑ p̃destinatio. Inquãtũ vero est cognoscitiua eoꝝ que damnãda sũt dicit᷑ reprobatio. Et quia ipa nõ tm̃ est cognoscitiua sed est etiã ratio cognoscẽdi omnia. ideo inquantũ est ratio cognoscẽdi omnia cognita dicit᷑ lux. Inqñtũ ratio cognoscendi visa ⁊ approbata dicit᷑ speculũ. Inqñtum est ratio cognoscẽdi p̃uisa ⁊ disposita. dicit᷑ exemplar. Inquantũ est ratio cognoscẽdi p̃destinata ⁊ reprobata. dicit᷑ liber vite

Est igitur liber vite respectu rerū vt redeū/
tium. exemplar vt exeuntiū. speculū vt eun
tium. Lux vero respectu omniū. Ad exem/
plar autē spectat ydea. verbū. ars. et ratio.
Idea ſm actū ꝓuidendi. Verbū ſm actuȝ
ꝓponēdi. Ars ſm actū ꝓſequendi. Ratō ſm
actū ꝑficiendi. quia ſupaddit intentionē fi/
nis. Quia ꝟo hec oīa vnū ſunt in deo. iō
frequēter accipiť vnum ꝑ alio. Et licet diui
na ſapiētia ratiōe diuerſitatis ſcitoꝝ ꝛ ꝯno
tatoꝝ diuerſa ſortiať vocabula. nō tamē di/
uerſificatur ſm rationē intrinſecā. Cogno
ſcit enī cōtingentiā infallibiliter. mutabilia
īmmutabiliť. futura ꝑſentialiter. tempalia
eternaliter. depēdentia indepēdenter. crea
ta increate. alia a ſe. in ſe. ꝛ ꝑ ſe. ꝛ cum infalli/
biliter ꝯtingētia cognoſcat. ſimul ſtat liber
tas ꝛ vertibilitas volūtatis cū ꝑdeſtinatio
ne ꝛ ꝑſcientia. Intelligētia autē ꝛ ratio ꝑ
dictoꝝ hec eſt. Quoniā ꝑmū ꝑncipium hoc
ipo ꝙ primū eſt ꝛ ſummū. cognitionē habꝫ
ſimul ſimpliciſſimā ꝛ ꝑfectiſſimā. Quia ꝑfe
ctiſſima. iđo cognoſcit oīa diſtinctiſſime
ſub oībꝫ cōditionibꝫ quas res habēt vel
habere poſſunt. ꝛ ꝓpterea futura ſcit eſſe fu/
tura. ꝛ ꝑſentia ꝑſentia. ꝛ bona ſcit approban
da. mala reprobāda. Hinc ē ꝙ diuerſa ſor/
tiatur vocabula ſm ꝙ dictū eſt ſupra. Sed
quia ſimul ſtat ꝑfectio ſapiētie cū ſūma ſim
plicitate. hinc eſt ꝙ oīa alia a ſe cognoſcit
in ſe ꝛ ꝑ ſe. Ex quo ſequiť ſecundū ꝙ creata
cognoſcit increate. Ex quo ſequiť tertiū. ꝙ
dependētia cognoſcit indepēdēter. Ex quo
oritur quartū ꝙ tempalia cognoſcit eterna
liter. Ex quo ſequiť q̇ntū ꝙ futura cogno/
ſcit ꝑſentialiter. Ex quo oriť ſextū ꝙ muta/
bilia cognoſcit imutabiliter. Ex quo ſequi
tur ſeptimū ꝙ cōtingētia cognoſcit infalli/
biliter. ꝛ ita cōtingentia manētia cōtingētia
ſunt diuine ſapiētie ꝓſpectu infallibilia. ꝛ ī in
cōtingentibꝫ que ſubiacēt nature ꝙ̄ liberta
ti volūtatis humane. Unde q̇ vult hoc ve/
rū intelligere quō ſimul ſtet libertas volū/
tatis create cū infallibilitate ꝑdeſtinatiōis
eterne. reſoluēdo ab hoc vltimo ꝓcedat per
illos ſeptē gradꝰ vſqꝫ ad primū. quod ꝑmū
ꝑncipiū ꝑfectiſſime cognoſcit oīa ꝑ ſe ꝑm
quod eſt verū certiſſimū. et quo cetera ꝑdi/
cta ratiocinādo infallibiliter cōcludūť. Si
cut autē diuine cognitiōis certitudo ſimul
ſtat cum cōtingētia rerū cognitaꝝ quia ſimť
eſt ſimpliciſſima ꝛ ꝑfectiſſima diuina ſapiē/
tia. ſic vnitas ſimul ſtat cum multiformita/
te rationū ꝛ idearū ex eadē cauſa. Quia enī
perfectiſſima eſt. ideo diſtinctiſſime ꝛ perfe
ctiſſime cognoſcit vniuerſa ꝛ ſingula. et illa
oīa diſtinctiſſime ꝛ ꝑfectiſſime repſentat.
ꝛ ideo ſinguloꝝ diciť habere ratiōes et ide/
as tāqꝫ rerū ſimilitudines perfectiſſime ex/
preſſiuas. Quia vero ſimpliciſſima eſt. ideo
oēs ſimilitudines ille ſunt vnum in ipā.
Unde ſicut deꝰ vna virtute oīa produxit
ex tempe. ſm omnimodā rerū integritateȝ.
ſic vna virtute oīa exprimit ſempiternali
ter. Et ſicut vna eſt in deo altiſſimo opera/
tio actiua ſm rem. dicunť tamē plures reꝝ
productiōes ratiōe pluralitatis producto
rū. ſic vna eſt veritas vniꝰ actus intelligen/
tie in deo. dicunť tamē plures ſimilitudīes
idee ꝛ ratiōes ratiōe pluralitatis ideatoꝝ
vel exiſtentiū. vel futuroꝝ vel poſſibilium.
Hee autē ratiōes vel idee licet ſint vna veri
tas ꝛ lux in eſſentia. nō tamen dicūť eē vna
ratio vel idea. Ratio enī vel idea diciť vt ad
alterū ſm rationē intelligendi. Nominat enī
ſimilitudinē cogniti. que realiter tenet ſe ex
parte dei. licet ſm rationē intelligendi dice/
re videať aliquid ex parte ideati. Si autē
huiꝰ ſimile in creatura requirať. dicendū
ꝙ hoc eſt ipſiꝰ exemplaris ꝓpriū. quia ſicut di/
ctum eſt. ſimul eſt ſimplex ꝛ infinitū ꝛ perfe
ctiſſimū. quo ꝑintellecto cetera cōſequēter
innoteſcūt. Quia enī exemplar illud ē ſim/
pliciſſimū ꝛ ꝑfectiſſimū. ideo actus purus.
Quia vero infinitū ꝛ immēſum. ideo extra
omne genꝰ. Et hinc eſt ꝙ exiſtens vnū. pōt
eſſe ſimilitudo expreſſiua multoꝝ.

Capitulum IX

De voluntate dei ꝛ prouidentia

De volūtate dei hec tenenda ſunt.
ꝙ ipſa ſic eſt recta ꝙ nullo mō poſ/
ſit obliquari. ſic eſt efficax. vt nullo
modo poſſit impediri. ſic eſt vna vt tū mul/
tiformiter habeat ſignificari. Significatur
enim diuina volūtas que eſt voluntas be/
neplaciti per voluntatē ſigni ſm quinqꝫ dif
ferentias ſignoꝝ. que ſunt ꝓceptio. ꝓhibi/
tio. conſiliū. impletio ꝑmiſſio. ſm que di/
ſponunť a volūtate beneplaciti quecūqꝫ in
vniuerſo fiunt. Eſt enī volūtas dei prima ꝛ
ſumma cauſa omniū ſpecierū ꝛ motionum
Nihil enī fit viſibile aut intelligibile in iſta
totius creature ampliſſima quadā vniuer/
ſaqꝫ republica. quod nō ꝺ illa imperiali au/

la summi imperatoris aut iubeat. aut permittatur fm ineffabilē iusticiā premiorū atq penarū. retributionū 7 gratiarū. Et qa ista volūtas ratiōe regulata dicit prouidentia. hinc est q oīa que in vniuerso fiūt. agunt 7 regunt diuina puidentia. que p omnia est irrephensibilis. que nihil pcipit. prohibet. vel psulit nisi iuste. nihil agit nisi bene. nihil permittit iniuste Intelligētia aūt 7 ratio predictoꝝ hec est. Primū principiū cum sit summe nobile. 7 volūtatem habet. et nobili modo habet. Cū igitur volūtas de se dicat illud fm q in agentibꝰ a proposito attēditur regula rectitudinis 7 efficacia operationis necesse est q volūtas in deo sit rectissima 7 efficacissima. Ideo autē rectissima. quia idē est in deo voluntas 7 veritas. Iō efficacissima. quia idē prorsus in deo est voluntas 7 virtus siue potestas. Et quia non potest diuina volūtas carere veritate. ideo non tm̄ est recta. verū etiā regula rectitudinis. Quia vero nullo modo potest carere ꝟtute. ideo nō tm̄ est efficax. verū etiā fons et origo totiꝰ efficacie. ita vt nihil sine illa possit effici. nihil contra illam possit fieri. nihil etiā sit a quo valeat impediri Et quia rectissima est. nullus potest esse rectus nisi cōformetur ei. Nullus aūt potest ei cōformari nisi voluntas illa innotescat sibi. Oportuit ergo voluntatē diuinā vt regulā rectitudinis notificari nobis. Rectitudo autē quedā est necessitatis. 7 hec est in faciēdo bonū necessarium. 7 declinādo malum. Quedā aūt est perfectiōis. 7 hec est in supererogādo vltra debitum. 7 fm hoc innotescit nobis per triplex signū. scz preceptionē. prohibitionem. 7 consiliū. quod quidē significat diuinū beneplacitū acceptare tāq iustū quod fit fm diuinū preceptū. quod declinat fm diuinā prohibitionē. 7 adimplet fm diuinū cōsilium. Signa vero hec infallibilia signa sunt diuine volūtatis. vt est regula rectitudinis

Rursus quia efficacissima est. nullo modo potest aliquis aliquid efficere nisi ipa cooperante 7 coefficiēte. nullꝰ deficere vl peccare potest nisi ipa iuste dserēte. Et fm hoc duo sunt signa eius. scz impletio. quod ē signum volūtatis vt efficacis. 7 permissio qd est signū voluntatis iuste deserētis. Iuste aūt deserit. quia iustū est vt sic ammīistret res quas cōdidit. vt nō infringat leges qs indidit. 7 sic cooperet rebus quas creauit. vt tamen eas agere ꝓprios motus sinat. Et ideo si liberū arbitriū ad vtrūq vertibile d lege nature in malū dimittat cadere. h non permittit nisi iuste. Rursus 7 si per gratiam preueniat 7 sustētet nulli iniuriam facit ideo nō agit iniuste. nec omino iuste fm exigentiam meritorū. quia merita ad hoc nō sufficiunt. sed gratis 7 misericorditer et qdammodo iuste quantū est ex cōdecentia bonitatis sue. Cū ergo dānat 7 reprobat. operatur fm iusticiā. Quādo vero predestinat fm gratiā 7 misericordiā que non excludit iusticiā. Quia ergo omēs fm q de massa pditionis erant debebāt damnari. ideo plures reprobātur q eligant. vt ostendat q saluatio est fm gratiā specialē. sed dānatio fm iusticiā cōmunem. Nullꝰ ergo potest pqueri de diuina voluntate. quia omnia agit rectissime. imo in omnibꝰ debemꝰ gratias agere. 7 honorificare regimen diuine prouidētie. Si quis autē querat. Quare magis vni peccatori gratiā largiatur q alteri. h oportet silentiū imponere humane loquacitati. 7 exclamare cū apostolo. O altitudo diuiciarum sapiētie 7 sciētie dei. q incomphensibilia sunt iudicia eius. 7 inuestigabiles vie eius. Quis enim cognouit sensum domini aut quis eius cōsiliarius fuit. aut quis prior dedit illi 7 retribuetur ei. Quoniā ex ipo 7 per ipm 7 in ipso sunt omnia. Ipsi gloria in secula seculorum Amen.

Finit pars pma

Incipit ps secunda de creatura mundi.

Capitulum I

De productione mundi totalis

His summatim (b) preintellectis de trinitate dei. dicenda sunt aliqua de creatura mundi. Circa quā hec tenenda sunt in summa. videlicz q vniuersitas machine mundialis producta est in esse ex tempe. 7 de nihilo. ab vno pmo principio solo 7 summo. cuius potentia licet sit immensa. disposuit tamen omnia in certo pondere. numero. 7 mensura. Hec generaliter intelligenda sunt circa reruz productionē. ex quibus 7 veritas colligitur. et error repudiatur. Per hoc em̄ q dr ex tpe excludit error ponētiū mundū esse eternū.

Per hoc ꝙ dicit ꝺ nihilo excludit error ponentiū eternitatē circa ꝓncipium materiale. Per hoc ꝙ dicit ab vno ꝓncipio. excluditur error manicheoꝝ ponentiū pluralitatē ꝓncipioꝝ. Per hoc ꝙ dicit solo ⁊ sūmo. excluditur error ponentiū deū ꝓduxisse inferiores creaturas ꝑ ministeriū intelligētiarū. Per hoc ꝙ addit in certo pōdere numero ⁊ mēsura. ostēdit ꝙ creatura est effect⁹ trinitatis creātis sub triplici genere causalitatis. Efficiētis. a q̄ est in creatura vnitas. mod⁹. ⁊ mēsura. Exēplaris. a q̄ est in creatura veritas. species. ⁊ numer⁹. Finalis. a q̄ est in creatura bonitas. ordo. ⁊ pōd⁹. Que quidē reperiunt in oībꝫ creaturis tāq̄ vestigiū creatoris. siue corꝑalibꝫ siue spūalibꝫ siue ex vtrisq̄ cōpositis. Ratio aūt ad intelligētiā ꝓdictoꝝ hec est. q꞉ ad hoc ꝙ sit ordo ꝑfectus ⁊ stat⁹ in rebꝫ. necesse est ꝙ oīa reducant ad vnū principiū. quod q̄dē sit ꝓmū vt det ceteris statū. ⁊ ꝑfectissimū vt det ceteris oībꝫ cōplemētum. Quoniā igit ꝓmū ꝓncipiū in quo est stat⁹ nō potest eē nisi vnū solū. si mūdum ꝓducit cū nō possit ipm ꝓducere ꝺ seipso. necesse est ꝙ ꝓducat ipm ex nihilo. Et quia ꝓductio ex nihilo ponit esse post nō esse ex parte ꝓducti. ⁊ immēsitatē in virtute ꝓducētis ex parte ꝓncipij cū hoc sit sol⁹ dei necesse est ꝙ creatura mūdi sit ꝓducta ex tēpore. ab ipa virtute immēsa agēte ꝑ se ⁊ immediate. Rursus quoniā ꝓncipiū perfectissimū. a quo manat ꝑfectio vniuersoꝝ. necesse est agere a se. ⁊ ſm se ⁊ ꝓpter se. et q̄a nullo in agēdo indiget extra se. necesse est ꝙ habeat intētionē triplicis cause respectu cuiuslibet creature. scꝫ efficientis. exēplaris. ⁊ finalis. Necesse est etiā omnē creaturā ſm hāc triplicē habitudinē cōparari ad causā primam. Omnis enim creatura constituitur in esse ab efficiēte ⁊ ꝯformat ad exēplar ⁊ ordinat ad finē. ac ꝑ hoc est vna. vera. bona. modificata. speciosa. ordinata. mēsurata discreta. ⁊ ponderata. est eñ pōdus inclinatio ordinatiua. Et hec quidē generalit dicta sunt de oīi creatura siue corporea siue incorporea. siue ex vtrisq̄ ꝯstituta. sicut est natura humana.

Capitulum. II

De natura corꝑali quantū ad fieri

N Atura vero corporea nobis cōsideranda est q̄ntum ad fieri. ⁊ quātum ad esse. ⁊ q̄ntū ad operari. De natura vero corporea quātū ad fieri hec specialiter tenēda sunt. scꝫ ꝙ sex diebꝫ sit in esse ꝓducta. ita ꝙ i principio añ omnē diē creauit deus celū ⁊ terrā. Prima vero die formata est lux. secūda firmamentū factū est i medio aquarū. tertia die sepate sunt aque a terra. ⁊ cōgregate in locū vnū. quarta ṽo die celū ornatū est luminaribꝫ. quinta aer ⁊ aq̄ volatilibꝫ ⁊ piscibꝫ. sexta terra animalibꝫ et hominibꝫ. septima ṽo die requieuit de⁹. non a labore nec ab ope cū vsq̄ nūc opet. sꝫ a nouaꝝ specierū cōditiōe. quia oīa fecerat. vl in simili sicut illa q̄ ꝓpagant. vel in seminali ratiōe. sicut illa que alijs modis introducuntur in esse. Ratio aūt ad intelligētiam ꝓdictoꝝ hec est. Quia eni res manāt a ꝓmo principio ⁊ ꝑfectissimo. tale aūt est omnipotentissimū. sapiētissimū. ⁊ beniuolētissimū. Ideo oportuit ꝙ sic ꝓducerent in esse. vt in earū ꝓductiōe reluceret triplex nobilitas ꝓdicta ⁊ excellētia. Et iđo trifor̄mis fuit operatio diuina ad mundanā machinā producendā. scꝫ creatio q̄ appropriate respōdet oīpotentie. distinctio q̄ respōdet sapientie. ornatus q̄ respōdet bonitati largissime. Et q̄niam creatio est de nihilo. ideo fuit in principio ante omnē diē. tanq̄ omniū rerū ⁊ temporꝫ fundamētū. Rursus q꞉ distinctio corporū mūdi attendit ſm triplicē modū. iđo facta fuit per triduū. Est eni distinctio nature luminose a ꝑspicua ⁊ opaca. ⁊ hec facta est in ꝓma die in diuisione lucis a tenebris. Et est distinctio nature ꝑspicue a ꝑspicua. ⁊ hec facta est secūda die in diuisione aquaꝝ ab aquis. Et hec est distinctio nature ꝑspicue ab opaca. ⁊ hec facta est tertia die in diuisione aquarū a terris. In his autē implicite dat intelligi distinctio celestiū ⁊ elementariū. ſm ꝙ post declarabit. Sic igit distinctio fieri debuit ꝑ triduū. Et q꞉ ornat⁹ correspōdet distinctiōi. ideo similiter tribꝫ diebus debuit cōsummari. Est eni ornat⁹ nature luminose. ⁊ h̄ fact⁹ est q̄rta die in formatione stellaꝝ ⁊ solis ⁊ lune. Et est ornat⁹ nature ꝑspicue. ⁊ h̄ fact⁹ est q̄nta die in q̄ ex aq̄s facti sunt pisces ⁊ aues ad ornatū aeris ⁊ aq̄. Et est ornat⁹ nature opace scꝫ terre. ⁊ hic factus est sexta die. in quo facte sunt bestie. facta sunt ⁊ reptilia. facta est etiā ad cōsummationē omniū natura humana. Hec aūt oīa licet potuerit de⁹ facere in instāti. maluit tamē ꝑ successionē tēpoꝝ. tū ꝓpter distinctam

z clarā repñtatiōz potētie sapiētie z boni/
tatis.cū propter cōuenietē correspōdētiam
dieꝝ siue temporꝝ z opationū.cū etiā vt sic i
pma mūdi ɔditiōe fieri debebāt seminaria
operꝝ fiendorꝝ.sic fierēt z pfiguratiōes tem/
porꝝ futurorū. Vñ in illis septē dieb; q̄si se/
minaliter pcessit distinctio oim temporꝝ. q̄
explicant̄ p decursum septē etatū. Et bicē
ꝙ sex dieb; operꝝ addit̄ septim⁹ qetis.q̄ dies
nō scribit̄ habere vesperā. nō q: nō babuit
dies illa noctē succedētem.s; ad pfigurādū
etatꝝ qetē.que nūq̄ habebit finē. Si aūt di
ceret̄ alio modo ꝙ oīa essent sil' facta . tūc
oēs bi septē dies ad ɔsideratiōz angelicā
referrent̄. Verū tñ pm⁹ mod⁹ dicēdi est mag;
scpture ɔson⁹ z auctoritatib; sctōꝝ.z qui pre
cesserūt.z etiā q̄ secuti sūt beatū augustinū.

Capitulum III

De natura corpali quantum ad esse

D E natura ꝟo corporea q̄tuz ad esse
tenēdū est ꝙ corpalis mūdi machi/
na tota ɔsistit i natura celesti et ele/
mētari.ita ꝙ celestis distīcta est i tres celos
pncipales.s.empyreū.cryitallinū. z firmamē/
tum Intra firmamētū aūt qđ est celū stel/
latū cōtinētur septē orbes septē planetarū.
qui sūt.saturn⁹.iupiter.mars.sol.ven⁹.mer
curi⁹.luna. Natura ꝟo elemētaris in q̄ttu/
or spheras distinguit̄.s.ignis.aeris.aque. z
terre.z sic pcedēdo a summo cardine celi vs
q; ad centrū terre decē ɔcurrūt orbes cele/
stes z q̄ttuor sphere elemētares.ex quib; in/
tegrat̄ z cōstituit̄ tota machina mūdi sensi/
bilis.distincte.pfecte.z ordinate. Rō aūt
ad intelligentiā p̄dictorꝝ hec est.quia cū na
tura corpalis ad pfectionē sui z expssionez
sapie multiformis pmi pncipij reqrat mul
tiformitatē formarꝝ.sic apparet in minerali
bus.plātis.z aialib;.necesse fuit ponere ali
qua corpa simplicia.q̄ multiformit̄ possent
misceri ad introductiōz formarꝝ multifor/
miū.z talis ē natura subiecta ɔtrarietati. et
hec est elemētaris. Necesse etiā fuit fieri natu
ram p quā baberēt h ɔtraria in mixto ɔcili
ari.z tal' est natura elōgata a ɔtrarietate.cu
iusmodi ē natura lucis z corpis supcelestis
Et qm̄ mixtio fieri nō pt nisi p ɔtraria agē/
tia z patiētia.iō necesse fuit duplicē ɔtrarie
tatē fieri in elemētis.s.q̄ntū ad q̄litates acti
uas.que sūt calidū z frigidū. z quantuz ad
passiuas.q̄ sunt humidū z siccū. Et q: qđli/
bet elementū agit z patit̄, iō qđlibet h; du/
as qualitates.vnā actiuā z aliā passiuā. ita
tamē ꝙ vnā pncipalē z ppriā. ac p h necesse
est tm̄ q̄ttuor esse elemēta fm̄ q̄ttuor quali/
tates p̄dictas q̄druplicit̄er cōbinatas. Na
tura aūt celestis aut est vniformis z immo/
bilis.z hec est empyreū. q: lux pura.aut mo
bilis z multiformis z sic est firmamētū.aut
mobilis vniformis.z sic celū mediū int̄ em
pyreū z stellatū.qđ est celū crystallinum.
Quartū mēbrū.s.ꝙ sit multiforme z immo
bile nō potest stare.q: multiformitas dispo
nit ad mot⁹ varietatē.nō ad vniformē q̄etē.
Sunt igit̄ tres celi.quorꝝ primū p totū est
luminosum.s.empyreū.secundū p totū per
spicuū.s.crystallinū.tertiū ex vtroq; cōiun/
ctum.s.firmamētū. Cū igit̄ tres sint celi in/
corruptibiles.z quattuor elemēta variabi/
lia.vt fiat debita cōnexio.cōcordia. z corre/
spondētia.disposuit de⁹ septē orbes plane/
tarū.q̄ sua varietate motuū z incorruptibi
litate formarꝝ q̄si quoddā vinculū essent. et
iunctura inferiorꝝ elemētarū orbiū z supe/
riorꝝ celestiū ad pficiendū z decorādū vni/
uersum.qđ fm̄ numerales pportiōes ordi/
natū dicit̄ z cōnexū. denario celestiū orbiū
z q̄ternario elementorū.reddentib; ipm p/
porcionaliter tā pulcrū.q̄ pfectū z ordina/
tum.vt suo modo suū repñtet principium.

Capitulum IIII

De natura corporali quantū ad opera ri z influere.

D E natura corpali q̄ntuz ad opari h
tenendū est.s. ꝙ celestia influunt in
terrestria z elemētaria quantuz ad
distinctiuā significatiōz tēporꝝ.s. dierꝝ.men
sium.z annorꝝ. Sic ei dicit scriptura ꝙ sint
in signa z tēpora z dies z annos. Influunt
etiā q̄ntū ad effectiuā pductionē rerꝝ gene/
rabiliū z corruptibiliū.s.mineraliū.vegeta/
biliū.sensibiliū.z corporꝝ humanorū. Sic
tamē sunt in signa tēporꝝ z regimē operatio
nū.vt nō sint certa signa futurorꝝ ɔtingēti/
um.nec influāt sup liberꝝ arbitriū p vim ɔstel
lationū.quā dixerūt aliqui phi esse fatum.
Ratio autē ad intelligētiam p̄dictorꝝ h ē
Quia cū in corpib; celestib; propter primi
tatē ad primū principiū sit lux. mot⁹.calor.
z virtus. Lux ratiōe sue forme z spēi. Mo/
tus respectu superioris influētis. Calor re/
spectu inferioris nature suscipientis. Vir/
tus vero omnib; modis p̄dictis. Cū; in/
q̄ ita sit,celestia corpora p lumen z motum

sunt in distinctiōes temporū .s. dierū ſm lucē solis z motū firmamēti. mēsis ſm motū lune in circulo obliquo. anni ſm motū solis i eodē circulo. temporū ꝟo ſm variū planetarū motū. distantiā z ꝯcursum. ascēsum z descēsum. retrogradationē z statū ex quib' oritur diuersitas in tēpibus. Per virtutē aūt z calorē influūt ad ꝓductionē eoꝝ q̄ ex elemētis generant. excitādo. ꝓmouēdo. cōciliādo ita q ſm cōciliationē ꝯtrarioꝝ ab equalitate remotā influūt in mineralia. ſm cōciliationē ab equalitate min' longinquā in vegetabilia. ſm cōciliationē equalitati ꝓpinquā tem in sensibilia. ſm ꝟo cōciliationē eq̄lem in corpa humana. que disposita sunt ad nobilissimā formā que est aīa rationał ad quā ordinat z terminatur appetit' oīs nature sensibilis z corpalis. vt p eam que est forma ens. viuēs sentiēs z intelligens. q̄si ad modum circuli intelligibilis reducat ad suū principiū in quo pficiat z beatificet. Et qm̄ in illud tēdit p liberū arbitriū. ideo quantū ad arbitriū dignitatē pcellit omnē virtutem corpalē ac p hoc cūcta nata sunt sibi seruire. nihil aūt sibi dn̄ari habet nisi solus de'. nō fatū siue vis positiōis siderū. Et ꝓpterea indubitāter verū est q sum' finis oīum eoꝝ que sunt. z oīa corpalia facta sunt ad humani obsequiū. vt ex illis oībꝫ accendat homo ad laudandū z amandū factorē vniuersoꝝ. cui' ꝓuidētia cūcta disponunt. Nec aūt sensibilis corpaliū machina est tanq̄ quedam dom' a summo opifice homi fabricata. donec ad domū veniat nō manufactam in celis. vt sicut aīa modo rōne corporis z stat' meriti nunc est in terris. sic aliqn̄ corpus rōne aīe z stat' pmij sit in celis.

Capitulū V

De modo describēdi p̄dicta i sacra scriptura

Ex iam dictis colligit' q sicut de' res ordinate cōdidit q̄ntū ad tps. et ordinate disposuit q̄ntū ad situ. sic etiam ordinate gubernat quantū ad influētiā z scriptura ordinate narrat quantū ad ꝯtinet sufficientiā. Licet nō ita explicite describat distinctionē orbiū nec celestiū. nec elementariū. z parū aut nihil dicat de motibus z virtutibꝫ corpoꝝ supioꝝ. z de mixtionibꝫ elemētoꝝ z elementatoꝝ. z qđ plus est nihil explicite narrat de cōditione supnoꝝ spirituū. maxime cū describit illud vniuersum i esse productū. Ratio aūt ad intelligentiam p̄dictoꝝ hec est. Quia cū primū principiū reddat se nobis cognoscibile z p scripturā z p creaturā. z p libꝝ creature se manifestat vt principiū effectiuū. p librū scripture vt principiū reparatiuū. z principiū reparatiuū nō potest cognosci nisi cognoscat' z effectiuum ideo sacra scriptura licet principaliter agat de operibꝫ repationis. debet nihilominus agere de ope cōditionis. inq̄ntū tamen ducit in cognitionē primi pncipij effectiui z reficientis. z ideo ipa est cognitio sublimis et salutaris. Sublimis q2 de primo principio effectiuo qđ est de' creator. Salutaris q2 de primo pncipio repatiuo. qđ est xp̄s saluator z mediator. Rursus q2 sublimis est. repōit q2 agit de primo principio z ente summo. ideo nō descēdit ad describēdas speciales entiū naturas mot' virtutes z differētias. sꝫ stat in quadā generalitate. in qua implicant specialia. describēdo scꝫ ordinationem mūdi quantū ad dispositionē z influentiā. quo ad naturā luminosam opacā z peruiam in generalitate quadā. Et qm̄ primū pncipiū de quo agit habet in se ordinē nature in existēdo. ordinē sapiētie in disponēdo. ordinē bonitat' in influēdo. ita q ordo nature habet in se simultatē z equalitatē. ordo sapientie ꝯsiderat prioritatē z posterioritatē. ordo influētie supioritatē z inferioritatē. Ideo ad insinuandū ordinē nature determinat scriptura iuxta qđ deū opari decebat q in pncipio ante tpis decursum fuerit illa triplex natura de nō esse in esse pducta. cū dicit. In principio creauit de' celū z terrā. z spirit' dei ferebat' sup aquas. Ubi noie celi insinuat' natura luminosa. noie terre natura opaca. nomine aq̄ natura peruia. siue ꝑspicua. siue cōtrarietati subiecta. siue supra ꝯtrarietatē eleuata. Ubi etiā insinuat' trinitas eterna. s. pat in noie dei creātis. fili' i noie pncipij. spūssanctus in noie spūs dei. Et sic intelligēdū est illud qđ dr̄. Qui viuit in eternū creauit omnia simul. nō q2 ea creauit i chaos oīmode ꝯfusiōis ſm q̄ sinistre ponūt. cū pduxerit hāc triplicē naturā. summā in sūmo. mediā in medio. z infimā in infimo nec etiā creauit i esse oīmode distinctiōis. cū celū esset pfectum z terra incōposita natura ꝟo media q̄si medium tenēs nōdū esset ad pfectā distinctionē deducta. Ad insinuandū aūt ordinē sapientie i disponēdo determiat q hec triplex natura nō simul fuit distincta z ornata. sed iuxta

triplicis nature create exigentiā p triduum
distincta. ⁊ p triduū aliud ornata. vt sicut de/
us in pncipio triplicē naturā simul creauit
in pmordio tpis. sic successione tpis in tri/
plici mēsura tpis scʒ triplicis diei triplicem
faceret distinctionē nature triplicis create.
Et rursus in alio triduo triplicē ornatū tri
plicis nature distincte. Ad insinuādum
vero ordinē bonitatꝭ in influēdo. determiat
q hec triplex natura collocata est in mūdo
fm sub. mediū. ⁊ sup. iuxta suā dignitatē ⁊ i
fluentiā. Et qz lumiosum plurimū habʒ de
specie. ideo sibi debet circūferētia. Quia vero
opacū minimū habʒ de specie. iō sibi debet
centrū. Sʒ qz natura puia tenet mediū. iō
mediū sortita est situ. Et qm natura corporis
perui ⁊ pspicui cōmunis ē nature celesti et
elemētari. ⁊ rursus lumiosa vtriqꝫ cōuenit.
iō recte dr firmamētū factū in medio aqrū
nō qz aque sup celos sint aque fluxibiles. fri
gide. graues. ⁊ corruptibiles. sʒ qz subtiles
⁊ incorruptibiles ⁊ puie. ⁊ sup omnē cōtra/
rietatē sublimate. ac p hoc celestis nature. ⁊
in celestibꝫ collocāde rōne nobilitatꝭ forme
collocant etiā rōne virtutꝭ ⁊ influētie. Quia
eni oīs actio corpalis in rebꝫ inferioribꝰ
regulā originē ⁊ vigorē sumit a natura cele
sti. cū due sint qualitates actiue. scʒ calidū ⁊
frigidū. ⁊ aliqd sit celū principaliter influēs
in calidū. sicut celū sydereū rōne luminosi/
tatis. cōgruū fuit q aliqd influeret sup fri
gidū. ⁊ sic crystallinū. Et sicut celū sydereū
licet influat ad calorē. nō tamē est formalit
calidū. sic etiā celū qd dicit aqueū siue cry/
stallinū nō est essentialiter frigidū. Vnd q
sancti dicūt q aque sunt ibi cōstitute ad re/
pmendū calorē supiorꝫ corporꝫ. ⁊ cetera cōsi
milia. nō fm formalē pdicationē. sʒ fm effi/
cientiā ⁊ influentiā sunt intelligēda. Cōpe/
tit ḡ cōditio creature fm ordinē pdictum ⁊
ordini creatricis sapiētie ⁊ diuine scripture
que est sciētia sublimis. Rursus qz ipa ē
sciētia salutaris ideo nō determiat de ope/
re cōditōis nisi pter opꝰ reparationis. Et qm
angeli sic cōditi sunt vt labētes nullatenus
reparent. sicut apparebit in sequētibꝫ. iō ta
cetur fm litterā exteriorē angelorꝫ lapsus ⁊
cōditio. qz nō debebat subsequi reparatio.
Quia vero sublimitatē sacre scripture nō de/
cēbat psus reticere de cōditiōe sublimissi/
me creature. ideo sic sacra scriptura descri/
bit rerū cōditiōes. iuxta qd exigit sciā subli/
mis ⁊ salutaris. vt tamē fm spūalem intelli
gentiā tota cōditio lrāliter descripta spūali
ter referat ad describēdā hierarchiā ⁊ ange
licaʒ ⁊ ecclīasticā. ideo fm spūalē intellectū
describit in illis tribꝫ naturis pmo pductꝭ
hierarchia angelica nomie celi. ⁊ ecclesiasti
ca nomie terre. ⁊ gratia p quā irrigat vtra/
qꝫ noīe aque. Rursus p septenariū nume
rū dierū intelligit septiformis ecclīe status
fm decursum septē etatū. Per eundē etiaʒ
septenariuʒ intelligit septiformis cōuersio
angelorꝫ a creatura ad deū. Et sic ex pdictꝭ
apparet sufficiētia ⁊ veritas scripture in di/
uersis opinionibꝫ sanctorū. scʒ Augustini
⁊ aliorū qui sibi nō cōtradicūt cū vere sint
si recte intelligant.

Capitulum VI

De pductione supnorꝫ spirituū

Consequēter vero agendū est de na/
tura spūali ⁊ incorporea. cuiusmo/
di est angelica. de q cōsiderari opor/
tet qntū ad cōditionē supnorꝫ spirituū. qn/
tū ad ruinā demonū. ⁊ qntū ad cōfirmatio/
nē bonorꝫ angelorꝫ. Sciendū est igit q
angelis a pmordio sue cōditionis quattuor
sunt attributa. s. simplicitas essentie. psonal
discretio pter rōnem insitā. memoria intel
ligentia ⁊ volūtas. ⁊ libertas arbitrij ad eli/
genda bona ⁊ respuēda mala. Hec autē qt
tuor attributa pncipalia alia qttuor comi/
tant. s. virtuositas in opando. officiositas i
ministrādo. pspicacitas in cognoscēdo. ⁊ i/
mutabilitas post electiōʒ siue in bono siue
in malo. Ratio aūt ad intelligētiam pdi/
ctorꝫ hec est. Quia pmū pncipiū hocipso q
pmū. oīa de nihilo pduxit. ideo nō tm p/
pe nihil. sed etiā pre se. non tm substātiā a se
longinquā. s. naturā corporeā pducere de/
buit. verū etiā pinquā. ⁊ hec est substātia i/
tellectualis ⁊ incorporea. q hocipso q deo si
millima est. simplicitatē habet nature. ⁊ di/
scretionē psonalē vt deo assimilet ex pte sub
stantie siue cōmunis siue indiuidue. Habʒ
etiā in mēte imaginē trinitatꝭ fm memori/
am. intelligētiā ⁊ volūtatē. Habet etiā vo/
luntatꝭ libertatē. vt assimilet deo ex pte po/
tentie siue naturalis siue electiue. vt sic potē
tia naturalis insignita sit de imagine. electi
ua vero arbitrij libertate. Nequaqꝫ eni p/
ueniret meritorie ad pmiū gl'iosuʒ qd facit
quēqꝫ beatū. nisi haberet liberꝫ volūtatꝭ ar
bitriū. hoc aūt esse nō pōt nisi in substantia

rationali quā comitat memoria. intelligen
tia. ⁊ volūtas. Ubi aūt est rō. oportꝫ ꝙ sit ra
tionalis nature substātia indiuidua. neces
se est etiā ꝙ sit substātia spūalis ⁊ incorpea.
ac p hoc simplex. carēs omī diuisione q̄nti
tatiua. Talis aūt substantia hoc ipō ꝙ sim
plex est. ꝟtuosa est in operādo. hoc ipō ꝙ ꝟ
tuosa est ⁊ psonaliter discreta. cōpetit ei di
stinctio officij in ministrādo. hoc ipō ꝙ sim
plex ⁊ ꝟtuosa cōpetit ei pspicacitas ī discer
nendo. hoc ipō aūt ꝙ pspicax ⁊ simplex est
habēs intellectū deiformē. iō stabilitatē hꝫ
post electionē in electo. siue in bono siue in
malo. Et he ɔditiōes ipam generalē ɔditō
nem supnoꝝ spirituū generalit comitant

Capitulum. VII

De apostasia demonū.

De apostasia ꝟo demonū h̄ est tenen
dū. scꝫ ꝙ deꝰ angelos oēs fecit bo
nos. tn̄ medios inter se summū bo
nū ⁊ cōmutabile bonū qd̄ est creatū. ita ꝙ si
ɔuerterent ad amandū qd̄ est supra. ascēde
rent ad statū grē ⁊ glīe. Si vero ad bonuꝫ
cōmutabile qd̄ est infra. h ipso ruerēt in ma
lum culpe ⁊ pene. qꝛ nō est decorꝰ peccati si
ne decore iusticie. Primꝰ aūt lucifer int an
gelos. p̄sumens de puato bono. puatā appe
tijt excellentiā. volēs alijs supferri. ⁊ iō ceci
dit cū ceteris ɔsentiētibꝫ sibi. Cadēs aūt fa
ctus est ipenitēs obstinatꝰ ⁊ excecatꝰ. ⁊ exclu
sus a dei ɔtemplatiōe. ⁊ deordinatꝰ in opa
tione. toto nitēs conamie ad subuertendū
hominē p tēptationē multiplicē. Rō aūt
ad intelligētiā p̄dictoꝝ hec est. Quia cū pri
mū pncipiū sit summe bonū. nihil facit nisi
qd̄ sit bonū. qꝛ a bono nō pcedit nisi bonū.
ꝙ tn̄ fit ab ipō h ipō minꝰ est eo. ⁊ iō non pōt
esse summū bonū. Fuit igit angelꝰ a deo cō
ditus. bonꝰ quidē sꝫ nō summꝰ. pficiēdꝰ tn̄
si affectu tēderet in summū. Et qm̄ p liberꝫ
arbitriū volūtatis poterat tēdere in bonū
summū. vl̄ ɔuerti ad bonū puatū. Lucifer
sue pulcritudis ⁊ altitudinis ɔsideratōe ex
citatꝰ ad se diligēdū ⁊ suū puatū bonū. p̄su
psit de altitudine habita. ⁊ ambiuit excellē
tiam ɔtiā. nō tn̄ obtentā. ac p h p̄sumendo
ɔstituit se sibi pncipiū summū in seipō glo
riādo ⁊ ambiēdo. ɔstituit se sibi summū bo
nū in seipō q̄escēdo. Cū aūt ipe necesset sū
mū pncipiū. nec summū bonuꝫ. necesse fuit
vt inordinato ascēsu appetito. descēsu rueret
pari rōne. ⁊ oēs in h ɔsentiētes. Et qꝛ n̄
est decorꝰ peccati sine decore iusticie. iō sta
tim cū cecidit in peccatū cū ceteris adherē
tibꝫ sibi pdidit locū summū. s. celū empyreū
descēdens ad imū. s. caliginosum aerē vl̄ in
fernū. ita ꝙ lapsus in culpā fuit p liberꝫ ar
bitriū. lapsus ꝟo in penā p diuinū iudiciū.
Et quia imutabilitatē habuit post electiōꝫ
iō statim obstinatꝰ est in malo. ⁊ p hoc exce
catus a ꝟo. ⁊ deordinatꝰ est in opatiōe. ⁊ in
firmatꝰ in virtute. ideo volūtas eiꝰ impia. ⁊
actio auersa a deo. ɔuersa est ad hoīs odi
um ⁊ inuidiā. ⁊ pspicacitas rōnis a vero lu
mine excecata. ɔuersa est ad deceptōes p di
uinatiōes ⁊ cautelas ⁊ officiositas in mini
strādo a vero misterio amota. ɔuersa est ad
tempramēta. ⁊ ꝟtuositas immutata ⁊ coar
tata quātū pmittit. ɔuertit ad miracula fa
cienda p trāsmutatiōes repētinas. quas fa
cit circa corporeas creaturas. Et qꝛ h om
nia fuerūt deordinata p volūtatē deprauā
tam p supbiā. ideo hec oīa ɔuertit ad fomē
tū sue superbie. q̄rens ab hoībꝫ coli ⁊ hono
rari ⁊ adorari ad modū dei. Hinc est ꝙ om
nia male agit. qd̄ tn̄ iusto iudicio deꝰ pmit
tit ad vindictā malefactoꝝ. laudē ꝟo bono
rum. sicut apparebit p finale iudiciū.

Capitulū VIII

De cōfirmatione bonoꝝ angeloꝝ.

De cōfirmatiōe vero bonorū angelo
rum tenēdū est. ꝙ sicut angeli a deo
auersi statim sunt obstinati p impe
nitentiā. sic angeli ad deū ɔuersi statim fu
erūt cōfirmati p gratiā ⁊ gloriā in volūtate
perfecte illumiati in ratiōe s̄m cognitioneꝫ
matutinā ⁊ vespertinā. pfecte fortificati ī ꝟ
tute. siue motiua siue opatiua. pfecte ordi
nati in opatione. siue cōtemplatiua siue mi
nistratiua. ⁊ hoc s̄m triplicē hierarchiā. s. su
premā. mediā. ⁊ infimā. Ad supremā auteꝫ
spectāt throni. cherubin ⁊ seraphin. Ad me
diā aūt dominatiōes. virtutes. potestates.
Ad infimā vero pncipatꝰ. archangeli. ange
li. ex quibꝫ plurimi sunt in ministeriū missi.
⁊ ad custodiā hominū deputati. quibꝫ mini
strant. purgando. illuminādo. et perficien
do scd̄m imperiū volūtatis dei. Ratio au
tem ad intelligentiā predictorū hec ē. Quia
cum angeli ɔpter expssam similitudinē ⁊ p
pinquitatē ad primū ⁊ summū principium
habeant intellectū deiformem ⁊ immutabi
litatem post consensum ex libertate arbi
trij. diuina superueniēte gratia ad summū

bonū cōuersi.cū totaliter in deū tenderēt p gloriā fuerūt ɔfirmati parit̄ ⁊ pfecti ið q̄n/tū ad volūtatē fuerūt stabiles ⁊ felices.q̄n/tū ad rationē pspicaces.ita vt nō tm̄ cogno scerēt res in ꝓprio genere.sʒ etiā in ipsa arte eterna.ac p hoc nō tm̄ haberēt cognitionē vespertinā sʒ etiā matutinā.vl' etiā diurnā. ꝓpter illi⁹ lucis plenitudinē ⁊ omīmodā puritatē.respectu cui⁹ ōis creatura merito potest dici tenebra. Q̄tū aūt ad ꝟtuositatē ꝑfecte fortificati siue in imperando siue in exequēdo.siue in ɔtemplādo.vl' assumpto corpore vel etiā nō assumpto. Q̄tū ꝟo ad operationē pfectissime ordiati.vt iā nō possint deordinari.nec ascēdendo ad ɔtemplationē dei.nec descēdēdo ad ministrādū homini.qꝛ cū deū facie ad faciē cōtemplent̄.quocūqꝫ mittant̄ intra deū currūt. Agunt̄ eñ ⁊ agūt ꝟm ordinē hierarchicū in eis initiatū p naturā.⁊ cōsummatū p gloriā. q̄ stabiliendo liberi arbitrij vertibilitatē.illustrauit ꝑspicacitatē.ordinauit officiositatē. ⁊ roborauit virtutē ꝟm quattuor attributa sup̄i⁹ nominata. Perspicacitas aūt ratiōis in ɔtemplādo aut p̄ncipaliter respicit ad maiestatē diuinā venerādā. aut ad veritatē intelligēdā.aut ad bonitatē desiderandā. ⁊ ꝟm hoc sunt tres ordines in p̄ma hierarchia.s.tronī.ad quos spectat reuerētia.cherubin.ad quos sapientia.⁊ seraphin.ad quos spectat beniuolētia. Ad pfectā aūt virtuositatē spectat virtus imperatiua.virtus executiua.⁊ ꝟtus expeditiua. Prima ad dominatiōes.secunda ad ꝟtutes.tertia vero ad potestates spectat.quarū est arcere potestates cōtrarias. Ad perfectā ꝟo officiositatē spectat regere.reuelare.⁊ releuare. Primū est p̄ncipatuū.secundū archangelorū.tertiū angeloꝝ. quia custodiūt ne stātes cadant.⁊ cadentes adiuuāt vt resurgāt. Et sic patꝫ q̄ hec oīa sunt in beatis angelis ꝟm plus ⁊ min⁹ gradatim a supioribꝫ descēdendo vsqꝫ ad ima. Ordo aūt denomiari debet ab eo quod excellentius accipit in munere.

Capitulum IX

De pductione homis quantū ad spūm.

Ost naturā vero corporeā ⁊ incorporeā dicenda sunt aliqua de natura ex vtrisqꝫ cōposita. Primo ex parte mētis.secūdo ex pte carnis.tertio ex parte tot⁹ homis. De aīma igit̄ rationali h̄ i summa tenēda sunt ꝟm sacrā doctrinā. scꝫ q̄ ipsa est forma ens.viuēs.intelligens.⁊ libertate vtēs. Forma quidē ens nō a seipsa nec de diuina natura.sed a deo de nihilo p creationē in esse deducta. Forma autē viuens nō ex natura extrinseca sed seipa.non vita mortali sed vita ppetua. Forma vero intelligēs.non tm̄ creatam sed etiā creatricem essentiā.ad cui⁹ imaginē facta est p memoriā intelligentiā ⁊ voluntatē. Forma libertate vtens. qꝛ semp est libera a coactione. A miseria vero ⁊ coactiōe libera fuit in statu innocētie.licet nō in statu nature lapse. Hec libertas a coactiōe nihil aliud est q̄ꝫ facultas volūtatis ⁊ ratiōis.que sunt potētie anime principales. Ratio aūt ad intelligentiā p̄dictorū hec est. Quia cū primū principiū sit beatissimū ⁊ beniuolētissimū. ideo sua summa beniuolētia beatitudinē suā cōmunicat creature.nō tm̄ spirituali et ꝓxime.sed etiā corpali ⁊ longinque. Corporali tamē ⁊ lōginque cōmunicat mediate qꝛ lex diuinitatis hec est vt infima p media reducant̄ ad summa. Et ideo nō tm̄ spūm angelicū ⁊ sepatū fecit beatificabilē.sʒ etiā spiritū cōiunctū scꝫ humanū. Est igit̄ aīa rationalis forma beatificabil'. Et qꝛ ad beatitudinis p̄miū puenire nō est gl'iosum nisi p meritū.nec mereri ɔtingit nisi i eo qđ voluntarie ⁊ libere fit.iō aīe rōnali libertatē arbitrij dari oportuit p remotōꝫ ōis coactiōis.q̄ h̄ est de natā volūtat̄ vt nullaten⁹ possit cogi.licꝫ p culpā misera efficiat̄ ⁊ ꝟua peccati. Rursus qꝛ forma btīficabil' ē capax dī p memoriā itelligētiā ⁊ volūtatē.⁊ h̄ est eē ad imaginē trinitat̄ ꝓpter vnitatem in essentia ⁊ trinitatē in potētijs.ideo aīam hominis necesse fuit esse itelligētē deū ⁊ oīa.ac p h̄ imagine dei insignitā. Et qꝛ nihil beatū pōt beatitudinē amittere.nihil poterat esse beatificabile nisi esset icorruptibile ⁊ immortale necesse igit̄ fuit aīam rōnalē imortali vita d̄ sui natura esse viuentē. Postremo qꝛ omne qđ ab alio beatificabile est ⁊ imortale. ē mutabile ꝟm bñ esse.⁊ incorruptibile ꝟm eē. iō aīma nec a se est.nec de diuina natura.quia mutabil'.nec pducta de aliq̄. nec p naturaꝫ generata.qꝛ ē immortal' ⁊ icorruptibil'.⁊ ita h̄ forma nō pōt p generatōꝫ in esse itroduci.qꝛ oē naturaliter generabile.ē naturaliter corruptibile. Ex his apparet q̄lit̄ finis beatitudinis necessitatē imponit p̄dictarū ɔditionū ipi aīe ad beatitudinē ordiāte.

Qm̄ aūt vt beatificabil' est imortal'. iō cum vnit' corpi mortali. pt ab eo separi. ac p h̄ nō tm̄ forma est. vez etiā h̄ aliqd. z iō nō tant ī vnit' corpi vt pfectio. verū etiā vt motor. et sic pficit p essentiā. q: mouet parit' p potētiā. Et qm̄ ipa nō tm̄ dat esse. vez etiā viuere z sentire z itelligere. iō potentiā h̄z vegetatiuā z sensitiuā z intellectiuā. ita q p potētiam vegetatiuā generat. nutrit. z augmentat. generat vt qd. nutrit vt quale. augmentat vt q̄tū. Per sensitiuā ͦo apprehēdit sensibilia. retinet apprehēsa. cōponit z diuidit retēta. Apprehēdit qdē p sensitiuā exteriorē q̄nq̄partitā fm corre'pōdētiā ad q̄nq3 mūdi corpa pncipalia. retinet p memoriā cōponit z diuidit p fantasiā. q̄ est pma virt' collatiua. Per intellectiuā aūt discernit verū. refugit malū z appetit bonū. Uez qdē discernit p rōnalē. malū repellit p irascibilē. bonū appetit p ɔcupi'cibilē. Rursus q: discretio ē veri cognitio. fuga z appetit' est affectio. iō tota aīa diuidit' in cognitiuā z affectiuā. Amplius qm̄ cognitio veri ē duplex. vel veri vt veri. vl' veri vt boni. z h̄ vel eterni qd est sup aīam. vl' tpalis qd ē infra. hinc est q potētia cognitiua vtpote intellect' z rō diuidūt'. ita q intellect' in speculatiuā z practicū. ratio i supiorē portionē z inferiorē. q̄ pot' noiant diuersa officia q̄z diuersas potētias. Postremo qm̄ appetit' dupl'r potest ad aliqd ferri scz fm naturalē instinctū. vl' fm deliberatōnem z arbitriū. hinc est q potētia affectiua diuidit' in volūtatē naturalē z volūtatē electiuā. q̄ pprie volūtas dr̄. Et qm̄ talis electō indifferēs est ad vtrūq3 ptē. iō est a libero arbitrio. Et qm̄ hec indifferētia ɔsurgit ex deliberatiōe pambula z volūtate adiūcta. hic est q liberz arbitriū est facultas rōnis z voluntat'. ita q sic dicit Aug'. oēs pdictas rationales potētias ɔprehēdit. Au eni. Cū d libero arbitrio loqmur. nō de pte aīe loquimur. s3 certe de tota aīa. Ex ɔcursu nāq3 illaz potētiaz rōnis supra seipam redeūt'. et volūtat' cōcomitātis ɔsurgit integritas libertatis. q̄ est pncipium meriti vl' demeriti fm electionē boni vel mali.

Capitulum. X.

De pductiōe hoīs q̄ntum ad corpus

De corpe aūt humano i statu prime ɔditōis tenēda sunt h̄ fm doctrinā fidei orthodoxe. videlicet q corp' pmi hoīs sic cōditū fuit z d limo terre formatum. vt tn̄ esset aīe subiectū. z suo mō ɔporcionabile. pporcionabile inq3 q̄ntū ad cōplexionē equalē. q̄ntū ad organizatiōz pulcerrimā z multiformē. z q̄ntū ad stature rectitudinē. Subiectū aūt vt esset obtemperās sine rebellione. esset etiā ppagās z ppagabile sine libidine. esset vegetabile sine defectōne esset z imutabile ad oimodā incorruptiōez nō iteruenīēte morte. z fm h̄ dat' est sibi locus padisi terrestris i habitatōz trāquillā. formata ē mulier de latere viri in ɔsortiū z adiutoriū ad ppagationē imaculatā. datum est lignū vite ad vegetatiōz ɔtinuā. z tandē ad immutatiōez pfectā p imortalitatē ppetuā. Rō aūt ad intelligētiā pdictoz h̄ est. Quia cū pmū pncipiū sit in pducēdo potētissimū sapiētissimū z optimū. z in oībz effectibz suis hoc aliq̄ mō manifestet. potissime debuit h̄ manifestare in vltimo effectu z nobilissimo. cuiusmodi est hō. quē int' ceteras creaturas pduxit vltimo. vt in h̄ potissime appareret z reluceret diuinoz opez ɔsūmatio. Ut igit' in hoīe manifestaret' dei potētia. iō fecit eū ex naturis marie distātibz. ɔiūctis in vnā psonā z naturā. cuiusmodi sunt corp' z aīa. quaz vnū scz corp' est suba corporea. alterz ͦo scz aīa substātia spūalis z icorporea. q̄ distāt marie in genere substātie. Ut ͦo ibidē manifestaret' dei sapīa. fecit tale corp' qd pportionez suo modo h̄ret ad aīam. Qm̄ ē corp' vnit' aīe vt pficienti z mouenti. z ad beatitudinē sursum tēdenti. iō vt ɔformaret' aīe viuificāti habuit cōplexionē equalē. nō a pōdere vl' mole. s3 ab equalitate natural' iusticie. q̄ dispōit ad nobilissimū modū vite. Ut āt ɔformaret' mouēti p multiformitatē potētiaz. habuit multiformitatē organoz cū summa venustate z artificiositate z ductibilitate. sic patet in facie. z i manu. q̄ est organū organoz. Ut aūt ɔformaret' aīe sursum tēdenti ad celū habuit rectitudinē stature z sursum erectū caput. vt sic corporal' rectitudo attestaret' rectitudini mētali. Postremo vt i hoīe manifestaret' dei bonitas z beniuolētia. iō fecit hoīem absq3 oīmi macula z culpa. z absq3 oī pena siue miseria. Cū eni pmū pncipiū simul sit optimū z iustissimū q: optimū nō debuit facere hominē nisi bonū. ac p h̄ innocentē z rectū. Qz ͦo iustissimū. nō debuit infligere penā ei q̄ nullū oīno habebat pctm̄. ac p h̄ illi aīe rōnali tale corp' constituit. quod sibi esset ita

obtēperās. vt nulla esset i eo pugna rebelli/
onis. nulla ꝓnitas libidis. nulla iminutio
vigoꝝ. nulla corruptio mortis. Ita etiā es/
set aiē for[illegible]. vt sicut aīa erat innocēs ꝛ tamē
poterat cadere in culpā. sic corpꝰ esset ipassi
bile ꝛ tn̄ posset cadere i penā. ꝛ iō poterat n̄
mori ꝛ poterat mori. poterat hr̄e sufficiētiā.
ꝛ poterat hr̄e indigentiā. poterat obtēpera
re. ꝛ poterat hr̄e rebellionē ꝛ pugnā. Et pte
rea in statu illo corpꝰ erat tale vt ab eo fieret
decisio seminal' ad ꝓpagatiōꝫ ꝓlis. p ammi/
niculū sexꝰ muliebꝛꝫ parit' ꝛ cōprincipiātis
Fieret etiā humoris nutrimētalis cōsum/
ptio p actiōꝫ caloris. Fieret nihilominꝰ re/
stauratio p alimētū lignoꝝ padisi. restaura/
to seu ꝑseruato p lignū vite humido radica
li. qđ quidē lignū hāc ꝟtutē habuit. ob quā
vt dic' Augꝰ. fuit nō solū in cibū. veꝝ etiā in
sacramētū. Incorruptio igit' ꝛ imortalitas
corpis ade ꝑncipalit' veniebat ab aīa. sicut
a ꝯtinēte ꝛ influēte. a corpis bona ꝛ equali
cōplexione. sicut a disponēte ꝛ suscipiēte. a li
gno aūt vite sicut a vegetāte ꝛ ammiculā/
te. a regimine ꝟo diuine ꝓuidētie. sicut inte/
rius cōseruāte ꝛ exterꝰ ꝓtegente.

Capitulum XI

De ꝓductiōe hoīs q̄trū ad totū ꝯtinnetū.

D E toto aūt hoīne in padiso colloca
to hec tenēda sūt. videlicet q̄ datus
est ei duplex sensus. s. interior ꝛ exte/
rior. s. mētis ꝛ carnis. Datꝰ est ei duplex mo
tus. s. impatiuꝰ in volūtate. ꝛ executiuꝰ i cor
pore. Datū est ei duplex bonū. vnū visibile
ꝛ alteꝝ inuisibile. Datū est ei duplex ꝑceptū
scꝫ nature ꝛ discipline. Preceptū nat'e. Cre
scite ꝛ mlt'iplicami. Preceptū discipline. De
ligno scie boni ꝛ mali ne comedas. Iuxta q̄
datū est sibi q̄druplex adiutoriū. s. sciētie. cō
sciētie. synderesis. ꝛ gr̄e. ex quibꝫ sufficiēter
habuit vt possꝫ stare i bono ꝛ ꝓficere. ꝛ a ma
lo cauere ꝛ declinare. Rō aūtē ad intelli/
gētiam ꝑdictoꝝ h̄ est. Quia ꝑmū ꝑncipiū fe
cit mundū istū sensibilē ad declarādū seipꝫ
videlicet vt hō p illū tāq̄ꝫ p speculū ꝛ vestigi
um reduceret' in deū artificē amādū et lau
dandū. ꝛ ꝺm h̄ duplex est liber. vnꝰ. s. scptꝰ in
tus. q̄ est dei eterna ars ꝛ sapia. ꝛ aliꝰ sc̄ptus
foris. s. mundꝰ sensibil'. Cū igit' essꝫ vna crea
tura q̄ sensum habebat intꝰ ad cognitiōꝫ li/
bri interioꝝ. vt angelꝰ. ꝛ alia q̄ totū sensum
habebat foꝝ. vt q̄libet aīal brutū ad perfe
ctiōꝫ vniuersitat' debuit fieri creatura q̄ h̄

sensu duplici esset ꝑdita ad cognitōnē libri
scripti intꝰ ꝛ foris. i. sapiē ꝛ sui opis. Et q̄ꝛ in
xp̄o simul ꝯcurrit eterna sapia ꝛ eiꝰ opus in
vna ꝑsona. iō dr̄ liber scriptꝰ intꝰ ꝛ foris ad
reparationē generꝭ humani. Et q̄ꝛ cuilibꝫ sen
sui correspōdet motꝰ. iō duplex est hoī datꝰ
motꝰ. Vnꝰ ꝺm instinctū rōnis in mēte. aliꝰ
ꝺm instinctū sensualitatꝭ in carne. Primi est
impare. scđi ꝟo est obtēpare ꝺm rectū ordi/
nem. Qn̄ aūt fit ecōuerso. tūc rectitudo ꝛ re
gimē aīe ꝑcipitat' de statu suo. Et q̄ꝛ cuilibꝫ
motui ꝛ sensui respōdet appetitꝰ ad aliquod
bonū. iō duplex bonū ꝑparatū est hoī. vnū
scꝫ visibile ꝛ alteꝝ inuisibile. vnū tp̄ale ꝛ ali
ud eternū. vnū carni ꝛ alteꝝ spiritui. Ex his
aūt bonis deꝰ vnū dedit. alteꝝ promisit. vt
vnū gratis possideret'. alteꝝ ꝟo p meritū ac
quireret'. Et q̄ꝛ frustra bonū dat' nisi custo/
diat'. frustra ꝓmitt' nisi ad ipm ꝑueniat'. iō
duplex fuit ꝑceptū hoī datū. s. vnū nat'e ad
custodiendū bonū datū. aliud discipliē ad
ꝓmerendū bonū ꝓmissum. qđ nullo modo
poterat mereri meliꝰ q̄ꝫ p merā obediētiam
Obediētia aūt mera est qn̄ ꝑceptū ex se so/
lo obligat nō ex aliq̄ causa alia. ꝛ tale dr̄ ꝑce
ptū discipline. q̄ꝛ p ipm discit' q̄nta sit ꝟtus
obediētie q̄ suo merito ducit ad celū. suo āt
demerito ꝑcipitat in infernū. Nō ḡ datū est
illud mādatū hoī ꝓpter indigētiā aliquam
quā deꝰ hr̄et de humano obsequio. sꝫ ad dan
dam viā merēdi coronā p merā ꝛ volūtari/
am obediētiā. Et q̄m hō rōne nature defe/
ctiue ex nihilo formate. nec p glīam ꝯfirma
te poterat cadere. benignissimꝰ deꝰ quadru
plex ꝯtulit ei adiutorium. s. duplex nature ꝛ
duplex gr̄e. Duplicē enī indidit rectitudinē
ipi nature. videlicet vnā ad recte iudicādū.
ꝛ hec est rectitudo ꝯscie. Aliā ad recte volē/
dum. ꝛ h̄ est rectitudo synderesis. cuiꝰ est re
murmurare ꝯ malū ꝛ stimulare ad bonum
Duplicē etiā supaddidit ꝑfectiōꝫ gr̄e. vnā ꝫ
gr̄e gratis date. q̄ fuit scia illuminās intelle
ctum ad cognoscēdū seipm ꝛ deū suū ꝛ mū
dum istū q̄ factꝰ fuerat ꝓpter ipm. Aliā vero
gr̄e gratū faciēns q̄ fuit charitas habilitās
affectū ad diligēdū deū sup oīa. ꝛ ꝓximū sicē
seipm. Et sic an̄ lapsuꝫ hō ꝑfecta habuit na
turalia. supuestita nihilominus gr̄a diuina.
Et q̄ manifeste colligit' q̄ s. cecidit nō aliū/
defuit nisi ex sua culpa q̄ꝛ obedire ꝯtēpsit.

Capitulū XII

De cōpletiōe ꝛ ordinatiōe totiꝰ mūdi

consummati.

Ex pdictis colligi potest q creatura mũ
di est q̃si quidã liber in q̃ relucet rep
sentat z legit trinitas fabricatrix fz
triplicẽ gradũ expssiõis.s.p modũ vestigij.
imaginis.z silitudinis. ita q rõ vestigij re
perit in creaturis omĩbus.rõ imaginis solũ in
intellectualibus siue spiritibus rõnalibus.z ratio
silitudinis in solis deiformibus.ex q̃bus quasi p
q̃sdã scalares gradus natus est intellectus huma
nus gdatim ascẽdere in summũ pncipiũ qd
est deus. Ratio aũt ad intelligẽtiã pdictoz
hec est Quia cũ oẽs creature respectũ habe
ant z depẽdentiã ad suũ creatorẽ.tripliciter
possunt cõpari ad ipm.s.aut sicut ad pncipi
um creatiuũ.aut sicut ad obiectũ motiuuz.
aut sic ad donũ ĩhabitatiuũ.Primo mõ cõ
parat ad ipm ois eius effectus.scdo mõ ois in
tellectus.tertio mõ omis spũs iustus z deo ac
ceptus. Ois eni effectus q̃ntũcũq parũ habẽs
de esse.habz deũ sic pncipiũ.Omis intelle
ctus q̃ntũcũq parũ habẽs de lumie.natus
est p cognitõz z amorẽ deũ cape.Ois spũs
iustus z sanctus hz donũ spũssancti infusum si
bi. Et q̃a creatura hẽc nõ põt deũ sic pnci
pium.q̃n pfigurer ei fm vnitatẽ.veritatẽ z bo
nitatẽ nec deũ sic obiectũ q̃n eũ capiat p me
moriã intelligẽtiã z volũtatẽ.nec deũ sic do
nũ infusum q̃n pfigurer ei p fidẽ spem z cha
ritatẽ.siue p triplicẽ dotẽ z pma pformitas
est longinq̃ scda ppinqua.tertia proxima.hinc
est q pma dicit vestigiũ trinitatis.scda imago.
tertia silitudo.Est igit spũs rõnalis medius
inter pmã z vltimã.ita q pmã hz inferius.se
cundã interius.tertiã supius.Et iõ in statu in
nocẽtie cũ imago nõ erat viciata sed deifor
mis p grãm effecta.sufficiebat liber creatu
re in q̃ seipm exerceret hõ ad ptuendũ lumẽ
diuie sapie.vt sic sapiẽs esset.cuz vniuersas
res videret i se.videret in pprio genere.vide
ret in arte fm q tripl'r habẽt esse res.s. ĩ ma
teria vel ĩ natura ppria ĩ intelligẽtia creata z
in arte eterna. Scdm que tria dic scriptu
ra.dixit deus fiat.fecit z factũ est ita.Propter
quã etiã triplicẽ visionẽ accepit hõ triplicez
oculũ.sic dicit Hugo de sancto victore.scz
carnis.rõnis.z ptẽplatiõis. Carnis q̃ vide
ret mundũ z ea q̃ sunt ĩ mũdo. Oculũ rõis
quo videret animũ z ea q̃ sũt in aĩo.Oculũ
ptẽplatiõis q̃ videret deũ z ea q̃ sũt ĩ deo.
Et sic oculo carnis videret hõ ea q̃ sunt ex
tra se.oculo rõnis ea que sunt intra se. ocu
lo cõtemplatiõis ea q̃ sunt sup se. Qui q̃
dem oculus cõtemplatõis actũ suũ nõ habet
pfectũ nisi p glĩam quã amisit p culpã.recu
perat aũt p grãm z fidẽ z scpturaz intelligẽ
tiam q̃bus mẽs humana purgat illuminat z
pficit ad celestia ptẽplanda.ad q̃ lapsus hõ
puenire nõ põt nisi pus defectus z tenebras
pprias recognoscat.qd nõ facit nisi ruinã hu
mane nature diligẽter psideret z attẽdat.

Finit pars secunda.

Incipit ps tertia de corruptela peccati

Capitulum I

De origine mali in cõmuni

Redeterminatis p igit breuiter aliq̃bus de trinitate
dei z creatura mũdi. restat nũc
aliqua breuit tãgere de corruptela peccati.
De q̃ tenendũ est in sũma q peccatũ nõ est
essentia aliq̃.sz defectus z corruptela.q̃ scz cor
rumpit modus.spẽs.z ordo in volũtate crea
tã.ac p h peccati corruptio est ptraria ipi bo
no.nõ tamẽ habet esse nisi in bono. nec or
tum trahit nisi a bono. Quod quidem bo
nũ est liberũ arbitriũ volũtatis. Et ipm nec ẽ
summe malũ.cũ possit velle bonũ. nec sum
me bonũ cũ possit declinare in malũ. Rõ
aũt ad intelligẽtiã pdictoz hec est Quia p
mũ pncipiũ cũ sit ens a seipo nõ ab alio.ne
cesse est q sit ens ppter seipm ac p h summe
bonũ nullũ prorsus habẽs defectũ. Nõ ẽ igit
aliqd necesse põt qd sit pmũ z summe malũ
q pncipiũ pmũ dicit summũ cõplemẽtũ.z sũ
me malũ dicit defectũ pmaximũ. Omĩ g pri
mũ pncipiũ vt sũme ens z cõpletũ.nec in es
sendo.nec ĩ operãdo deficere põt.nec summe
malũ est.nec aliqd malũ est.nec aliq̃ mõ ma
lum pncipiare põt.q2 tamẽ omĩpotẽs est po
test bonũ de nõ esse in esse pducere.etiã sine
amminiculo alicuius materie.Qd z fecit cũ cre
aturã finxit.cui dedit esse.viuere.intelligere
z velle.Que q̃dẽ q2 a summo bono fuit fm
triplicis cause habitudinẽ.oportuit q habe
ret in sua substãtia z volũtate modũ speciẽ
z ordinẽ.Nata g fuit agere opa sua a deo.fm
deũ.ppter deũ.z h fm modũ spẽm et ordi
nem sibi insitũ.Sz q2 de nihilo fuit et defe
ctiua.potuit deficere ab agẽdo ppter deum.
vt scz aliqd faceret ppter se. nõ ppter deũ. ac
p hoc nec a deo.nec fm deũ nec ppter deuz.
z hoc est peccatũ.qd est modi spẽi ordinis

corruptiuū. Qđ q2 defect⁹ est. nō hȝ causam
efficiētē sȝ deficientē videlicet defectū volū
tatis create. Quia ꝟo corruptio est. ⁊ nō ni/
si boni. ⁊ oīs corruptio ī re corruptibili ē. iō
nō nisi in bono est. ac p̱ h̄ cū volūtas libera
corrumpat ī scipā modū spēm ⁊ ordinē. de/
ficiēdo a ꝟo bono. pctm̄ omne inq̄ntuȝ hu/
iusmodi ē a volūtate sicut a p̄ma origine. ⁊ ē
in volūtate sic̄ in ꝓprio subiecto. qđ q̄dē fac̄
volūtas qm̄ sua defectibilitate. mutabilita/
te ⁊ vertibilitate. spreto bono indeficiēte ⁊ i/
cōmutabili inhęrȝ bono cōmutabili. Ex q̄
bus colligit̄ ꝙ pctm̄ nō est appetitio malaꝝ
reꝝ. sȝ desertio melioꝝ. ⁊ iō in appetitu volū
tatis est modi spēi ⁊ ordis corruptiuū. ac p̱
h̄ adeo voluntariū. ꝙ si nō est voluntariuȝ.
iā nō est pctm̄. His autē p̄intellectis manife
ste cadit impietas manicheoꝝ. ponētiū sū/
mū malū oīm maloꝝ p̄ncipiū primū. Appa
ret ex̄ q̄ sit mali origo. ⁊ q̄d sit mali subiectū

Capitulum II

De primoꝝ parētum temptatione.

a D intelligēdū autē q̄lit̄ corruptela
pctī intrauit in mundū. cōsiderare
oportet lapsum p̄mi parētis. tradu/
ctionē culpe originalꝭ. ⁊ ortū siue radicē pec
cati actualis. Circa lapsum igit̄ primi parē/
tis hec tria nobis occurrūt ꝯsiderāda. s. tem
ptatio diabolica. culpa cōmissa. ⁊ pena infli
cta. Hec igit̄ de tēptatiōe sunt tenēda. vide
licet ꝙ cū de⁹ hoīnem ꝯdidisset in felicitate
p̱adisi ī sexu duplici. s. virili ⁊ muliebri. dia/
bolus inuidēs hoī. assumpta specie serpēti
na aggressus ē mulierē. primo q̄rendo. cur
p̄cepit vob̄ de⁹ ne comederetis. scđo asseren/
do dicēs nequaq̄ moriemī. tertio ꝓmitten
do. eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū. volēs
ista tēptatiōe deijcere mulierē infirmiorē. ⁊
p̱ illā postea ꝓsternere sexū virilē. qđ et fecit
dño p̱mittēte. Rō autē ad intelligētiā p̄/
dictoꝝ h̄ est. Quia sic̄ primū principiū ē po
tentissimū in op̱ando siue ꝓducēdo. sic etiā
est rectissimuȝ in gubernādo. ⁊ iō sic res q̄s
ꝯdidit āministrat vt eas agere ꝓprios mot⁹
sinat. Qm̄ igit̄ hō sic fact⁹ erat vt p̱ victoriā
pugne p̱ueniret ad p̄miū q̇etis eterne. licet
de⁹ sciret hoīem tēptatiōi succūbere. debu/
it tm̄ hoīem p̱mittere tēptari ab eo qui sciret
posset ⁊ vellet. Quoniā ꝰ diabol⁹ q̇ p⁹ erat
sciēs ⁊ rect⁹. p̱ sup̱biā cadēdo fact⁹ est versu
tus ⁊ inuid⁹. iō p̱ inuidiā tēptare volebat. ⁊
p̱ astutiā sciebat. ⁊ iō tēptauit iuxta qđ potu
it ⁊ de⁹ p̱misit. Q̄ꝫ igit̄ in tēptando spēm ser
pentinā assumpsit. h̄ dispēsatōis diuie fuit
vt nō solum dep̄hendi ei⁹ versutia possȝ. ve
rū etiā vt ex illa effigie versutia diabolica i
temptādo cūctis filijs ade innotescere pos
set. Rursus q2 tēptauit de p̄cepto disciplie.
h̄ silr̄ fuit dispēsatiōis diuine. vt siue vince
ret̄ siue vinceret cūctis innotesceret meritū
obediētie. siue demeritū inobediētie. Q̄ꝫ āt
incepit a muliere h̄ fuit versutie sue. q2 faci/
lius est deijcere min⁹ fortē. Vn̄ ⁊ ꝟsutia ho
stis ex īfirmiori p̱te aggredit̄ ciuitatē. Silr̄
mod⁹ quo in tēptatiōe ꝓcessit maxime ꝟsu/
te fuit. q2 experiēdo. impellēdo ⁊ alliciendo
ꝓcessit. Experientiā eni sumpsit in interroga
tione. īpulit in assecuratiōe. allexit aūt in ꝓ/
missione. Primo eni interrogauit de causa
mādati. vt rōnem duceret in dubiū. Secū
do aūt dubitatiōe habita. ne morte moria/
mur. assecurauit vt irascibilē duceret in cō/
temptū. Tertio ꝓmisit vt ꝯcupiscibileȝ du
ceret in appetitū. ⁊ sic his trib⁹ modis liber
tatē arbitrij traheret ad ꝯsensum. que facul
tas est rōnis ⁊ volūtatis. cōplectēs nihilo/
min⁹ tres p̄dictas vires. s. rōnalem. irascibi
lem. ⁊ ꝯcupiscibilē. respectu quaꝝ diabolus
allexit mulierē p̱ triplex appetibile. s. p̱ sciam
que est appetibilꝭ rōnali. p̱ excellentiā ad mo
dum dei q̄ est appetibilꝭ irascibili. p̱ suauita/
tem ligni que ē appetibilis ꝯcupiscibili. ⁊ sic
tēptauit om̄e qđ erat in muliere temptabi/
le p̱ om̄e illud qđ poterat ī temptationē in/
duci. qđ est triplex appetibile mūdi. s. ſm cō
cupiscētiā carnis. ꝯcupiscentiā oculoꝝ. ⁊ su
perbiā vite. ſm q̄ tria attēdit̄ oīs tēptatiōis
origo siue a mūdo siue a carne siue a diabolo

Capitulum III

De primoꝝ parentū transgressione

d E culpa vero p̄moꝝ parentū sunt h̄
tenēda. s. ꝙ mulier assentiēs tēptati
oni diabolice appetijt sciam ⁊ excel/
lentiā ad modū dei. Appetijt nihilomin⁹ ex
periri suauitatē ligni vetiti. ⁊ tandē incidit
in trāsgressionē mādati. Nec his ꝯtēta. of/
ferēdo fructū ligni vetiti induxit viꝝ. q̄ no/
lens suas delicias ꝯtristare. mulierē nō cor
ripuit sȝ poti⁹ ꝯsensum p̄buit male suadēti.
⁊ oblatū pomū gustādo effect⁹ est transgres
sor diuini p̄cepti. Rō autē ad intelligētiā
p̄dictoꝝ hec est. Quia cū a p̄mo p̄ncipio (vt
p̄dictū fuit) dat⁹ esset homi duplex sensus ⁊
appetit⁹ respectu duplicis libri. ⁊ respectu du

plicis boni. vt ẜm libertatē arbitrij hō poſ
ſet ad vtrūq₃ ꝯuerti. mulier audita ſuggeſti
one ſerpētis exteriori nō recurrit ad libꝝ in
teriorē. q̄ legibilē ſe p̄bet recto iudicio rōis.
ſed potꝰ ſenſum ſuū circa exteriorē librū te/
nuit. ⁊ circa exteriꝰ bonū negociari cepit. Et
q2 ſenſus eiꝰ nō acceſſit vſq₃ ad veꝝ infalli/
bile. appetitꝰ eiꝰ cōuerti cepit ad bonū cōmu
tabile. Appetijt igiẜ qđ diabolꝰ ꝑmiſit. et iđ
ꝯſenſit vt faceret qđ ſuggeſſit. Appetēdo igi
tur excellentē ſciam erecta eſt in ſupbiam. ⁊
erecta in ſupbiā hoc ipō illecta eſt ad gulā.
ac ꝑ hoc tertio ꝓſtrata eſt ꝑ inobediētiam.
Primū fuit in mēte. ſecūdū in ſenſualitate.
tertiū in ope. ⁊ ſic tēptatio ab inferiori inci/
piēs ꝑuenit vſq₃ ad ſummū. q2 ab auditu ꝑ
appetitū ꝑuenit ad ꝯſenſum. ſic ecōuerſo de
ordinatio a ſupiori incipiēs ꝑuenit vſq₃ ad
imū ⁊ fecit vnū peccatū cōſummatū qđ i hu
mana natura eſt oīs pctī initiū ⁊ origo ma
loꝝ. Nā mulier illecta illexit viꝝ. q̄ ſimiliter
ad libꝝ exteriorē ꝯuerſus ⁊ ad bonū cōmu
tabile nimis appreciādo mulierꝭ ꝯſortium.
⁊ ſue ſocietatꝭ ſolatiū nec mulierē voluit cor
ripere. nec ꝓprias delicias ꝯtriſtare. Et qm̄
debuit eā corripe ⁊ nō corripuit. idcirco im
putaẜ ei pctm̄ mulieris. Quia ṽo noluit ſu
as delicias ꝯtriſtare (a ſe repellēdo mł'erē)
incepit nimiū diligere ſeipm ac ꝑ h̄ recedēſ
a diuina amicicia. incidit in gulā ⁊ inobedi
entiā. Fuit ḡ trāſgreſſio p̄cepti vtriq₃ com
munis. licet ex alia ⁊ alia cauſa q2 nō vir ſed
mulier fuit ſeducta. in vtroq₃ tn̄ ſcʒ viro et
mł'iere fuit deordinatō a ſūmo vſq₃ ad imū
q2 p̄mo in mēte fuit ſiue in ratiōe. deinde in
ſenſualitate. ⁊ poſtremo in ope. Iđ em̄ vter
q₃ ꝓſtratꝰ fuit ꝑ inobediētiā. ⁊ illectꝰ ꝑ gulā.
q2 vterq₃ erectꝰ fuit in ſupbiā. Mulier q̄dē
appetēdo ⁊ ambiēdo qđ nondū acceꝑat. vir
aūt nimis amādo ⁊ appreciādo qđ iā hēbat
Vn̄ mulier mādueādo credidit ſublimari.
Adā ṽo exiſtimās ſe aliq̄d magnū ⁊ ꝛ eo ca
rū. minꝰ grauiter credidit ſe puniēdū. Nō/
dū em̄ exptꝰ fuerat rigorē diuine iuſticie⁊ ſe
ueritatꝭ. Et ſic vterq₃ dū inordinate erexit
ſe ſupra ſe. cecidit mirabiliter intra ſe. a ſta/
tu ſcʒ inocētie ⁊ gr̄e ad ſtatū culpe ⁊ miſerie.

Capitulum IIII

De p̄moꝝ parentū punitione.

d E pena ṽo p̄moꝝ parentū hoc eſt te
nendū. videlicet ꝙ vir ⁊ mulier ſtatī
poſt culpā ſenſerūt penā rebelliōis
⁊ erubeſcētie in carne. ⁊ ideo ad cooperiēdū
verēda fecerūt ſibi perizomata. Poſtea ṽo
diuino iudicio vir incurrit penā laboris ⁊
anguſtie. penā famis ⁊ indigētie. penā mor
tis ⁊ reſolutiōis in cinerē. Iuxta qđ dicit i
ſcriptura. Maledicta terra in ope tuo ⁊c.
Mulieri ṽo duplicata eſt pena. q2 inflicta
eſt ei penalitas multipliciū erūnaꝝ in cōce/
ptu. pena doloꝝ i partu. pena ſubiectionis
ad viꝝ in ꝯuictu. ac ꝑ h̄ ẜm ꝙ apparet ſatꝭ ḡ
uiter punitū fuit pctm̄ illō. ſ. ligni vetiti eſuſ
licet fuerit faciliter ꝑpetratum. Ratio au
teʒ ad intelligētiā p̄dictoꝝ hec eſt. Quia cū
p̄mū p̄ncipiū ſit ꝓuidentiſſimū in guberna
do. ⁊ rectiſſimū in p̄ſidēdo. nihil ꝓrſus inor
dinatuʒ dimittit i vniuerſo. ⁊ q2 culpa recte
ordinaẜ in pena (cōuenientꝰ eni iniuſtꝰ dolꝫ
in ſupplicio q̄ȝ letatꝰ eſt in delicto. qm̄ melꝰ
eſt dolere damnū ſalutꝭ q̄ȝ letari in dāno eq
tatis) ideo ſtatim in p̄mis parētibꝰ dedecꝰ
peccati ſubſecutū eſt decꝰ iudicij. vt qđ inor
dinatū fuit cadēdo ab ordine nature cade/
ret ſtatim in ordinē iuſticie. Hic em̄ duplex
ordo ſic cūcta cōplectiẜ. vt qđ ab vno cecide
rit. ſtatim i alterā differētiā relabaẜ. Qm̄ er
go vterq₃ parēs ſupbiēdo in mēte ⁊ guſtan
do i carne inobediēs fuit ſuo ſupiori. iuſto
dei iudicio factū eſt. vt ſibi fieret inobediēs
ſuū inferiꝰ. ⁊ maxime q̄ntū ad ptes illas ẜm
quas eſt ꝯiūctio vtriuſq₃ ſexꝰ. que ſunt mē/
bra ṽtuti generatiue deſeruiētia. Et q2 hoc
inerat eis nō ex natura ſʒ ex ꝓpria culpa. iđo
erubeſcebāt ⁊ coopiebāt ſe. Rurſus q̄a vir
ſpreto ſūmo delectabili. queſiuit in carne de
lectari. ideo iuſto dei iudicio inflicꝰ eſt ei la
bor ⁊ defectꝰ famis ⁊ ſitis. Poſtremo q2 [illegible]
bonū carnis ſepari elegit a bono mētis. iđ
iuſto dei iudicio aīa inuita ſepaẜ a carne
ꝑ mortē ⁊ incinerationeʒ. ac ꝑ hoc ſicut deꝰ
dederat hoī ẜm ordinē nature corpꝰ ſubie/
ctū aīe, ꝓpagabile ſine [illegible] vegetabile
ſine defectiōe. imutabile ſine morte interue
niēte. ſic homie peccāte ẜm ordinē iuſticie fa
ctum eſt vt ſubtraheret cetera p̄dicta ⁊ infli
geret oppoſita. vt ſic culpa nō remaneret im
punita ⁊ inordinata. qđ nequaq̄ȝ pati [illegible]
diuina ꝓuidētia. Et qm̄ peccatū a muliere
exordiū ſumpſit. iđ pena eiꝰ debuit duplica
ri. Quia igiẜ in mēte ſupbiēs fuit. ſubiectio/
nē incurrit. Quia lignū ad veſcēdū ſuaue vi
dit ⁊ appetijt. dolorē incurrit. Poſtremo q2
fregit iugū obediētie. icurrit vinculū ⁊ pōdꝰ

multiplicis erūnt. ꝛ sic patet q̄nto ordīe diuine ꝓuidētie inflicte sunt viro pene multiplices. ꝛ duplicate in muliere. vt sic decoꝛ peccati nō esset sine decoꝛe iusticie. tāta ē eīm beatitudo iusticie vt nemo ab ea nisi ad miseriā possit abscedere.

Capitulū V

De originalis peccati corruptione.

p Ost lapsum ꝑmi parētis dicēda sūt aliqua de traductiōe peccati origialis. Circa qḋ ꝑmo ꝯsiderādꝰ est modus corruptiōis. secūdo modꝰ traductiōis tertio modꝰ curatiōis. Modꝰ aūt ꝙ genus humanū ꝑ originale peccm̄ corrūpit̄ hic est. Nā quilibet ꝑ ꝯcubitū generatꝰ nascit̄ natura filꝰ ire. q꞉ ꝑuatus rectitudine originalis iusticie, ꝓpter cuiꝰ absentiā incurrimꝰ q̄ntum ad animā quadruplicē penā. s. infirmitatē. ignorantiā. maliciā. ꝛ ꝯcupiscentiā. que q̄ttuoꝛ inflicta sunt, ꝓpter originale peccatū q̄s sane penas spūales comitat̄ i coꝛpe multiplex penalitas. multiplex defectus. multiplex laboꝛ. multiplex moꝛbꝰ. ꝛ multiplex doloꝛ. Ad has ꝗꝫ penas subsequit̄ pena moꝛtis ꝛ incineratiōis. pena carētie visiōis dei. ꝛ amissionis glīe celest. s. nō solū in adultis veꝝ etiā i ꝑuulis nō baptizatꝭ. ꝙ quidē ꝑuuli pena mitissima int̄ ceteros puniunt̄. q꞉ solam penā dāni habēt sine pena sensus. Rō aūt ad intelligētiā ꝑdictoꝝ hec est. Quia cū ꝑmū ꝑncipiū oīa agat a se ꝛ ƀm se ꝛ ꝓpt̄ se. necesse est esse optimū ꝛ rectissimū. ac ꝑ hoc ꝑijssimū ꝛ iustissimū. ꝛ inde ē ꝙ vniuerse vie eius misericoꝛdia ꝛ veritas siue iudicium. Si eīm deꝰ a ꝑncipio hoiem in tātꝭ miserijs ꝯdidisset. nec pietas esset nec iusticia ꝙ tanta opꝰ suū opprimeret miseria. nulla ꝑcedente culpa. Similit̄ si tātꝭ miserijs nos repleret vel repleri ꝑmitteret sine culpa. nec pie nec iuste gubernaret nos diuina ꝓuidētia. Si ergo certissimū est ꝑmū ꝑncipiū ꝛ in ꝓducēdo ꝛ in ꝓuidēdo rectissimū ꝛ clemētissimū esse. necesse est ꝙ genꝰ humanū taliter fecerit vt a ꝑncipio nulla esset i eo culpa nec miseria. Necesse est etiā ꝙ talit̄ amministret vt nō ꝑmittat in nobis esse miseriā nisi ꝓpt̄ aliquā culpā ꝑambulā. Quoniā igit̄ certissimū est ꝙ a nr̄a origine multiplicē ꝯtrahimus miseriā pene. certū est ꝙ oēs nascimur natura filij ire. ac ꝑ h̄ ꝑuati rectitudine originalis iusticie quā ꝑuatōem vocamus originalē culpā. Et q꞉ oīs culpa dic̄ recessum a bono icōmutabili. ꝛ accessū ad bonū ꝯmutabile. ꝛ recedere a bono icōmutabili ē recedere a summa v̄tute ꝛ bonitate. accedere autem ad bonū cōmutabile est plꝰ debito in illud ꝑ amoꝛē tēdere. hinc est ꝙ ꝑdens originalē iusticiā incurrit infirmitatē. ignorātiā. maliciā ꝛ ꝯcupiscentiā. Rursus q꞉ deserēs bonū incōmutabile ꝓpter bonū cōmutabile efficit̄ indignꝰ vtroqꝫ. hinc est ꝙ ratōe carentie original' iusticie ꝑdit aīa q̄etē tp̄alem in coꝛpe ꝑ multiplicē coꝛruptōꝫ ꝛ moꝛtem. ꝛ tandē sepat̄ a visione lucis eterne amittēdo felicitatē glīe tā in aīma q̄ꝫ in coꝛpe. Postremo q꞉ carētia huiꝰ iusticie in nascētibus nō est ꝑ modū volūtatis ꝓprie. nec ꝑ actualē delectatiōꝫ. hinc est ꝙ originali peccato pꝰ hāc vitā nō debet̄ pena sensus in gehēna. ꝓ eo ꝙ nō supra ꝯdignū sed citra punit diuia iusticia. quā semꝑ comitat̄ suꝑabundās misericoꝛdia. Hoc credendū est sensisse beatū Augustinū. licet v̄ba ipsiꝰ exteriꝰ ꝓpter detestationē erroꝝ pelagianoꝝ (qui aliqualē felicitatē eis cōcedebāt) aliud sentire videantur. vt eni meliꝰ eos reduceret ad medium. abundantiꝰ declinauit ad extremū.

Capitulum VI

De originalis peccati transfusione.

m Odus aūt traductiōis culpe originalis hic est. Quia licet aīma nō sit ex traduce. original' tamē culpa ab aīa ade trāsit ad animas posteroꝝ mediāte carne ꝑ ꝯcupiscētiā generata. ita ꝙ sicut ab aīa peccāte infecta fuit caro ade ꝛ ꝓna effecta ad libidinē. sic caro ꝑ libidinē seminata ꝛ secū trahēs infectionē viciosam infic̄ et viciat aīam. que q̄dē infectio viciosa in aīa nō tm̄ est pena sꝫ etiā culpa. ꝛ sic ꝑsona coꝛrumpit naturā. ꝛ natura coꝛrupta corrūpit ꝑsonam. salua in oībꝫ diuia iusticia. cui nullo mō pōt imputari infectio aīe. licet eā creando infundat ꝛ infundēdo vniat cū carne infecta. Ratio aūt ad intelligētiā ꝑdictorū h̄ est. Quia cū ꝑmū ꝑncipiū fecerit hominē ad imaginē suā ꝓpter suijpsius expꝛessionē. sic eū ꝯdidit ex ꝑte coꝛpis vt oēs hoies ꝓpagarent̄ a ꝑmo hoie tanq̄ꝫ ab vno radicali ꝑncipio. sic et ꝑte aīe vt ꝓpter expꝛessam similitudinē tā in essendo ꝛ durādo q̄ꝫ intelligēdo ꝛ amādo. imediate emanarēt oēs spūs rōnales ab ipo deo tanq̄ꝫ a ꝑmo ꝑncipio ꝛ immediato. Et qm̄ spūs tāq̄ꝫ excellētioꝛ magꝭ acced.t ad ꝑmū ꝑncipiū. sic ꝯdidit dꝰ hoiēꝫ

vt spūs subesset corpi et corpus subesset spiritui creato quamdiu ille subesset spiritui increato. et ecōtra si spūs nō obediret deo. iusto dei iudicio corpus suū inciperet sibi rebellare. Quod et factū est cū Adā peccauit. Sic igitur si Adā stetisset. corpus suū spiritui obediēs esset. et tale ad posteros trāsmitteret. et deus illi animā infunderet. ita q vnita corpi immortali et sibi obediēti hrēt ordinē iusticie et immunitatem ois pene. sic ex quo Adā peccauit et caro facta est rebellis spiritui. oportet q talem ad posteros trāsmittat. et q deus sm institutiōē primariā animā infundat. aīa pro cū vnitur carni rebelli incurrit defectū ordinis naturalis iusticie q debebat omibus inferioribus impare Et quia aīa carni vnita est. oportet q ipaz trahat et trahatur ab ipa. et quia ipam nō pōt trahere tamq rebellē. necesse est vt ab ipa trahatur et incurrat morbū concupiscētie. et sic icurrit silr carentiā debite iusticie. et morbū concupiscentie. ex quibus duobus tamq ex auersiōe et conuersiōe dr integrari sm Augustinū et Anselmū pctm originale. Quoniam igitur ordinatissimū fuit q natura hūana ita conderetur et q cōdita sic propagaretur. et q peccās ita puniretur sicut predictum est prius. ita q in conditiōe seruatur ordo sapie. in propagatiōe ordo nature. in punitiōe ordo iusticie. patet q nō est contra diuinā iusticiam si ad posteros trāsmittitur culpa. Rursus quia culpa originalis peccati in aīam trāsfundi nō posset nisi pena rebellionis i carne precederet et pena nō esset nisi culpa precessisset. nec culpa precessit a volūtate ordinata sed inordinata. ac per hoc nō a volūtate diuina sed a voluntate humana. patet q originalis culpe transfusio est a peccato primi hoīs. nō a deo. nō a natura condita. sed a vicio perpetrato. Et sic veruz est qd dicit Aug. q pctm originale nō trāsmittit ad posteros propagatio sed libido.

Capitulum VII

De originalis peccati curatione.

Postremo diligēter attēde q modus curatiōis culpe originalis est iste. s. q sic curatur culpa originalis q remanet pena tpalis. sicut patet in paruulis baptizatis. Sic curatur quantū ad reatū pene eterne q remanet quantū ad actū et motū concupiscētie. Sic curatur in parēte q nihilominus ab eo q curatus est per baptismū. trāsmittitur in prolē originale pctm. Sic tollitur originalis peccati macula q remanet seqla. cum q oportet pugnare quamdiu viuimus in hac vita. quia in nullo prorsus extinguitur concupiscētia per grām cōmunē. qd dico propter virginē beatissimā mariā. in q in conceptiōe filij dei extincta fuit per grāz singularē. Nō aūt ad intelligentiā predictorū hoc est. Quia sic infectio deriuatur in omēs a principio creato. a quo fit propagatio corporū. et hoc a pte inferiori. s. carnis. sic curatō fieri habz a principio increato a quo fit infusio animaz et hoc a pte supiori. s. mētis. Quoniā igitur ex pte mētis distinctio est in hoībus ita q sm illam vnus nō propagatur ab altero. sed immediate exit a deo. grā curatiua mēti nrē a deo infusa respicit vnūquēq inquantū tenet rōnem psone singularis et indiuidue. nō inquantū tenet rōnem productiui sm virtutē nature. Quoniam igitur originale pctm est morbus inficiēs psonaz pariter et naturā. psonā in volūtate. naturā in carne. ideo sic curatur macula originalis in mēte q remanet infectio et sequela in carne Et quia hō generat nō sm q curatus est in mēte, sed sm q corruptus in carne. nō sm q spūalis. sed sm q carnalis. hinc est q quātumcunq sic baptizatus sit ab originali mūdatus in se. trāsmittit tamen in prolem originale. Rursus quia reatus pene eterne respicit deformitatē mētis et psone. actus aūt siue motus respicit inclinationem carnis et nature. ideo trāsit originale per baptismū quantū ad reatū. et remanet quantū ad actū. Postremo quia afflictio tpalis conditiōez respicit ex pte carnis. cū caro remaneat sp subiecta cuidā infectiōi. remanere debet sp subiecta penalitati. et ideo sicut penalitas et corruptio per grām nō aufertur a carne. sic sequela illa siue concupiscētia ac languor mēbrorum simul stare pōt cū grā curatiua. et ideo quātumcunq paulatim minuatur. quia tamē radix nō tollitur. nunquam omnino aufertur in viatore. nisi in beata virgine per grām singularē. Quia enim virgo concepit eū qui erat expiatio omis culpe. ideo data fuit sibi grā singularis. qua extincta fuit in ea radicitus omis concupiscētia ad concipiendū dei filiū absq omis peccati labe et corruptela. Nempe decens erat vt ea puritate q maior sub deo nequit itelligi virgo illa niteret. cui deus pater vnicū filiū (quē de corde suo genitum sibi equalez tanq seipm diligebat) ita dare disponebat vt naturaliter esset vnus idemq cōmunis dei patris et virginis filius. et quam ipse filius specialiter facere sibi matrē eligebat. et de qua spiritussanctus volebat et operaturus erat vt cōciperetur et nasceretur ille de quo ipse procedebat.

Capitulum VIII

De origine peccatorū actualium.

Postq̄ antē dictū est de traductione peccati originalis. dicenda sunt aliqua de origine pctī actualis. De ortu igit peccati actualis hec tenēda sūt in sūma. videlicet q peccatū actuale originē trahit a libera volūtate vniuscuiusq p suggestionē. delectationē. cōsensum. z operatiōe3 Juxta qd dicit scriptura Jaco. j. Unusqsq temptat a ocupiscētia sua abstract' et illectus. deinde cōcupiscētia cū cōceperit peccatū parit. peccatū vero cū cōsummatū fuerit generat mortē. Si autē suggestio z delectatio sistat citra cōsensum. est veniale peccatū. Si vero cōsequat cōsensus et opus. i his que diuina lege phibita sunt. peccatu3 est mortale osummatū. Qd si medio modo fit. vt osensus sine ope sit. aut qz vult in op' pcedere s3 nō potest. tūc volūtas p facto reputat. nec min' culpabilis est q̄ si in ipo facto dephenderet. aut qz nō vult in opus pcedere. sed vult interi' voluptari in delectatione. z tūc māducat mulier s3 non vir. Et licet nō sit peccatū plene cōsummatū. est tamen inter mortalia cōputandū. quia muliere māducante tot' homo dānari meret. qd maxime intelligi habet in peccatis carnalib'

Ratio aūt ad intelligētiā predictorū hec est. Cū peccatū dicat recessum volūtatis a pmo pncipio. inquantū ipa volūtas nata ē agi ab ipo z fm ipm z ppter ipm. oīe peccatum est inordinatio mētis siue voluntatis. circa quā nata sunt esse virt' z viciū. peccatum igit actuale est actualis inordinatō volūtatis. Inordinatio aūt ista aut e. t tāta q ordinē iusticie exterminat. z hoc modo dicitur mortale pctm. quia natū est auferre vitam sepādo ipam a deo p quē viuificat anima iusta. Aut est tā modica q ordinē illum nō perimit. s3 tm in aliquo pturbat. z tūc dicitur veniale peccatū. qz de ipo adipisci possum' cito veniā. p eo q gratia nō tollit per ipm. nec inimicicia diuina incurrit. Est autem ordo iusticie vt bonū incōmutabile pferat cōmutabili vt bonū honestū pferatur vtili. z volūtas dei pferat voluntati nostre vt iudiciū ratōis recte psit sensualitati humane. Et quoniā lex dei istū ordinē pcipit z vetat oppositū quādo bonū cōmutabile pfertur eterno. z bonū vtile prefert honesto. z volūtas nostra pfert diuīe volūtati. z sensualis appeti' pfertur ratiōi recte. tūc ōmittitur mortale peccatū. De quo dic Ambrosius. q est puaricatio legis diuine. z celestiū inobediētia pceptorū vel mādatorū. Hec āt cōmittit siue obmittat quod lex diuina pcipit. siue fiat id quod phibz. Ex quo duplex gen' peccati orit. delictū sc3 z cōmissu3. Qn vero bonū cōmutabile plus debito diligit sed nō prefert incōmutabili. et vtilitas nō prefert honestati. z voluntas nostra pl' debito amat. ita tamē q nō prefert diuine. et caro cōcupiscit. nō tamen pfert iudicio rationis recte. tūc nō est mortale s3 veniale. qa licet hoc sit pter legē. nō tamē directe est cōtra legē. Sensualis autē appeti' ratiōi recte nō pfertur nisi quādo ei ratio osentit. z ideo peccatū mortale citra osensum nō cōmittit. si tamē sensualitas inordinate moueat. cū illa inordinatō ad malū inclinet. licet ratio nō cōsentiat. peccatū est aliquod. quia aliquo mō ledit ordinē iusticie. Et qz in statu innocētie nō mouebat sensualitas nisi fm ratōis motū. ideo stāte homīe non poterat ibi esse veniale peccatū. Nūc aūt qz rationi repugnat sensualitas. velim' nolimus. iō necesse habem' cōmittere aliquod veniale peccatū p pmos mot' q zsi particulariter z singillatim possint declinari. oīs tamē nullo modo possunt caueri. q sic sunt peccata q sunt etiā pene peccati. z ideo merito dicunt venialia quia hoc ipo digna sūt venia. Verū qz ratio his cōsentire non cōpellitur. si post cōsensum delectatiōis osentiatur i op'. tūc est plen' cōsensus. ac p hoc peccatū cōsummatū. qz puenit vsq ad virū. id est vsq ad partē supremā ratiōis. et qua pendet plenitudo osensus. Quia vero nō solum in op'. verū etiā in delectatione ē cōsensus. in quo inferior portio sequit sensualitatē. ideo si in delectatōe sensuali ratō sensualitati succumbat z mulier serpēti obedit ac p hoc fit subuersio recti ordinis. z ita subuersio iusticie. z ppter hoc cōmittitur mortale peccatū. licet min' graue. quod nō solū imputat mulieri. verū etiā viro. a quo mulier compesci debuit z cohiberi ne obtemperaret serpenti. Et sic patet q in perpetratione omnis peccati actualis fit aliqualis imitatio primi peccati scdm explanationē doctoris precipui Augustini vndecimo de ciuitate dei.

Capitulum IX

De origine ꝛ distinctiõe capitaliũ pctõꝝ.

C Onseq̃nter descẽdendũ est ad ortũ pctõꝝ in spẽali. inter q̃ quedã sũt capitalia. quedã penalia. q̃dã finalia siue irremissibilia. q̃si pma media ꝛ postrema Circa ortũ ꝟo pctõꝝ capitaliũ h̄ est ĩ sũma tenendũ. vicȝ ꝙ pctõꝝ actualiũ vnũ est initium. duplex radix. triplex fomẽtũ. septiforme caput siue capitale pctm̃. Unũ inqȝ ẽ capitale initiũ. s. supbia. iuxta qd̃ dicit scptura Initiũ oĩs peccati supbia. Duplex radix. s. timor male humiliãs. ꝛ amor male accẽdẽs Triplex fomentũ ꝺm tria q̃ sunt ĩ mũdo. s. ꝯcupiscẽtia carnis. ꝯcupiscẽtia oculoꝝ. ꝛ superbia vite. Septiforme ꝟo caput. s. superbia. inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. ꝛ luxuria. Inter q̃ q̃nqȝ p̄cedentia sunt peccata spiritualia. duo vero vltima sunt carnalia

Rõ autẽ ad intelligẽtiã hoꝝ hecẽ. Quia cũ pctm̃ mortale sit actual' a pmo pncipio recessus. recessus autem a primo principio nõ põt esse nisi p ꝯtẽptũ ipsi⁹. vel ĩ seipso vl' in suo p̄cepto Cõtempt⁹ aũt pmi pncipij cũ sit supbia. necesse est ꝙ oĩs mortal' pcti culpa siue offensa initiũ sumat a supbia. Qr ꝟo null⁹ ꝯtẽnit pmũ ꝛ summũ pncipiũ vl' ei⁹ p̄ceptũ p se. nisi p h̄ ꝙ aliq̃d aliud ab ipo vl' vult acq̃rere vel timet pdere. hinc est ꝙ necesse est oẽ pctm̃ actuale originẽ trahere a duplici radice. s. timore ꝛ amore. q̃ radices sunt maloꝝ licet non eq̃ pme. Nã oĩs timor ortũ habȝ ab amore. null⁹ eñ timet aliquid pdere nisi qr amat illud hr̃e. ꝛ ideo p ea habet foueri timor p que fouet ꝛ amor. Amor aũt inordinat⁹ est respectu cõmutabilis boni. Et qm̃ illud est triplex s. interi⁹ excellentia. exteri⁹ pecunia. inferi⁹ carnalis lasciuia hinc est ꝙ necesse est esse tria pctõꝝ actualium radicalia fomẽta. que supi⁹ sunt p̄tacta. ad que dũ aĩa inordinate fert. oĩa pctã actualia oriunt. Et qr h̄ fit ꝺm septiformẽ modum. idõ septẽ sunt peccata capitalia. ex q̃bus generat vniuersitas vicioꝝ. Uoluntas eñ nostra aut deordinat. qr appetit qd̃ nõ ẽ appetendũ. aut qr refugit qd̃ nõ est refugiẽdũ Si qr appetit qd̃ nõ est appetẽdũ. vtpote bonum vt nũc. siue cõmutabile siue apparens bonũ. aut est interi⁹. ꝛ sic est p̄uata excellẽtia quã amat supbia. aut exteri⁹. ꝛ s. c est sufficiẽtia. qua amat auaricia. aut inferi⁹. ꝛ sic aut delectabile. quia ad ꝯseruationẽ indiuidui ꝛ sic alimentũ qd̃ est delectabile ꝺm gustum ꝛ appetit a gula. aut qr ad cõseruationẽ speciei. ꝛ sic coit⁹ qui est delectabilis ꝺm tactuȝ. ꝛ appetit a luxuria. Si aũt volũtas deordinatur qr refugit qd̃ nõ est refugiendũ. hoc potest esse tripliciter ꝺm triplicẽ moduȝ refugiendi Aut eñ refugit ꝺm puersum instinctum ipsi⁹ rationalis. ꝛ sic est inuidia. Aut ꝺm instinctũ irascibilis. ꝛ sic ira. Aut ꝺm instinctũ cõcupiscibilis. ꝛ sic est accidia. Unde quia q̃ttuor sũt pncipalia appetibilia. ꝛ tres vires ꝺm quaꝝ instinctũ est fuga. ideo tantum septẽ sunt capitalia pctã. Rursus q̃a sensus appetibilis est cũ delectatiõe. sensus autẽ rei fugiẽde est cũ dolore. hinc est ꝙ q̃tuor habẽt ꝯiunctã leticiaȝ. tria ꝟo alia habent adiunctã tristiciã ꝛ penã. oĩa tamen dicunt capitalia. qr deordinatiões sunt pncipales. ꝛ multaꝝ aliaꝝ deordinationũ sũt pncipia suo modo influẽtia. Unde licȝ q̃dã ex his pncipaliter fugã respiciãt. habent tamen ex ipa delectabilia sua. Nã inuidia vult p̄uatum bonũ possidere sine socio. ꝛ ita integraliter. Ira sine ꝯtrario. ꝛ ita imperturbabiliter. Accidia sine labore aliquo. ꝛ ita infatigabiliter. Et quia hec nõ de facili obtinent ideo magnũ exercitũ vicioꝝ secũ trahunt ad huiusmodi que appetũt exequenda. vel ad ea que respuũt declinãda. respectu quorum dicunt capitalia peccata quasi capita ex quib⁹ manãt alia q̃plurima.

Capitulum X

De origine ꝛ q̃litate penaliũm pctõꝝ.

D E peccatis penalib⁹ h̄ tenẽdũ est ꝙ licet malũ culpe ꝛ malũ pene sint diuerse maloꝝ differẽtie. quedã tamẽ sic sunt peccata ꝙ etiã sunt pene pcti. Specialiter nãqȝ modo peccata ꝛ pene pcti dicunt illa que habẽt adiunctũ dolorẽ ꝛ mesticiaȝ. sicut accidia. inuidia. ꝛ ꝯsimilia. Min⁹ specialiter dicunt illa que habẽt adiunctã vl' meram depuationẽ nature vel ignominiã vel ignorantiã. sicut sunt illa ꝓpter que dr̃ peccator in reprobũ sensum tradi. Generalit autem peccata que sunt inter pmã apostasiaȝ ꝛ vltimã gehẽne penã. ꝛ peccata possunt dici ꝛ pene peccati. iuxta qd̃ dicit Gregorius. Crimina criminib⁹ vindicari. Licet aũt idẽ dicat peccatũ ꝛ pena peccati. tenendũ tñ est ꝙ oĩs pena inq̃tuȝ pena iusta est ꝛ a deo. nulla vero culpa iusta est nec a deo sȝ tãtuȝ a libere volũtatis arbitrio. Pena vero que mere est pena a deo est inflicta. que vero est

culpa vel inclinãs ad culpã est cõtracta vel
acta. Rõ aũt ad intelligentiã pdictorũ hec
est. Quia cũ malũ dicat recessum a primo
pncipio p hoc q nocet bono. nõ aũt nocet bo
no nisi aliqd adimendo de bono. bonũ aũt
ɔsistit in modo. specie. ⁊ ordine. nullũ ẽ ma/
lum qd nõ sit modi specie ⁊ ordinis corru/
ptiuũ. Ordo aũt duplex est. s. ordo nature ⁊
ordo iusticie. Ordo aũt nature est in bono
naturali. ordo iusticie in bono morali. Et
qꝛ bonũ naturale in omi natura. bonũ mo/
rale i volũtate hꝫ ɔsistere. iõ ordo nature est
in omi natura. ordo aũt iusticie in volũtate
electiua hꝫ ɔsistere. Et qꝛ volũtas est instru
mentũ seipm mouẽs. natura vo nõ. hinc est
q ordo iusticie est ordo nõ tm factꝰ. sed etiã
factiuꝰ. ordo aũt nature est ordo factꝰ. Omẽ
ergo malũ potest puare ordinẽ iusticie ⁊ or/
dinẽ nature. hinc est q duplex est malũ. scꝫ
culpe ⁊ pene. Rursus qꝛ ordo iusticie est or/
do voluntariꝰ. hinc est q malũ culpe est af/
fectio volũtaria. malũ aũt pene est affectio i
uolũtaria. Postremo qꝛ ordo iusticie q iest
voluntati est ordo factiuꝰ. ideo malũ culpe
qd est eiꝰ puatio est malũ qd facimꝰ. ⁊ malũ
pene est malũ qd patimur. Et qꝛ nõ est pas/
sio nisi naturaliter pcedat actio. nec est actõ
ad quaꝫ nõ sequat aliqua passio. hinc est q
nulla ẽ pena sine pcedẽte merito culpe. nul/
la est etiã culpa qn comitet aliqua pena Et
quoniã qd facimꝰ a nobis est. qd nos vero
patimur põt esse a nobis ⁊ ab alijs. vtpote
a causa supiori vel inferiori. ideo licet omis
culpa sit a nobis. nõ tamẽ omis pena est a
nobis. imo quedã est a nobis acta. quedã i
flicta. quedã cõtracta Et qꝛ cũ qui facit qd
nõ debet iustũ est pati qd debet. ideo omis
pena inqntũ pena iusta est ⁊ a diuina proui
dentia. qꝛ est ad culpã ordinata. ⁊ ipsius cul
pe ordinatiua. Quia vo passio illa potest eẽ
p ademptionẽ boni naturalis vel boni mo
ralis cũ naturali. hinc est q quedã pena est
mere pena. quedã vo est pena ⁊ culpa. quia
bonũ morale qd est iusticia nõ adimit nisi
p iniusticiã que est culpa. Prima igit pena
est a deo. ⁊ fm q pena ⁊ fm id qd est. a deo
inqꝫ nõ instituẽte sed vindicãte. Secunda
vero cũ sit culpa. fm id qd culpa est a do nõ
est nisi solũ quantũ ad ordinẽ. ipsa vero vel
est acta si sequat ad actuale. vel est cõtracta
si sequat ad originale. Si igit proprie acci
piatur malũ fm q est priuatõ boni natura
lis. ⁊ affectio inuolũtaria ⁊ malũ quod pati
mur. sic nõ coincidit cũ malo culpe in idem
licet sit annexũ eidẽ. Si vero accipiat lar/
ge vt dicat malũ quod patimur. siue a no/
bis siue aliũde. siue in natura siue in volun
tate. sic coincidũt in idẽ sed nõ ad idem. vel
fm idẽ. qꝛ qd est in se culpa. dicit respectu p
cedentis culpe pena. vel culpa ratione acti
onis. pena dicit esse ratione passionis. Et
sic patet quomodo pro quanto ⁊ quare ali/
quid simul dicatur esse peccatuꝫ ⁊ pena pe/
cati.

Capitulum XI

De origine peccatorũ finaliũ que sũt pec
cata in spiritumsanctũ.

D E peccatis autẽ finalibus siue irre
missibilibꝫ cuiusmodi sunt peccata
in spũmsanctũ hoc est tenendũ. q li
cet omẽ peccatũ generalit sit cõtra deũ tri/
num ⁊ vnũ. appropiate tamẽ dicit aliqd pec/
catũ esse in patrẽ. aliqd in filiũ. aliqd in spi/
ritumsanctũ. Hoc aũt peccatũ in spũmsan
ctũ irremissibile dicit in hoc seculo ⁊ in fu/
turo. nõ quia i hoc seculo nõ possit dimitti
sed qa raro dimittit aut vix in hoc seclo qn
tum ad culpã. modicũ autẽ ⁊ quasi nihil fi/
et remissio sibi in futuro quantũ ad penaꝫ.
Huiꝰ autẽ peccati sex sunt differẽtie. scꝫ in/
uidia fraterne gratie. impugnatio veritatis
agnite. desperatio. psumptio. obstinatõ mẽ
tis. ⁊ impenitẽtia finalis. Ratio aũt ad in
telligẽtiã predictoꝝ hec est. Quia cũ pecca/
tum dicat recessum a pmo principio trino
⁊ vno. omẽ peccatũ imaginẽ trinitatis defor
mat. ⁊ ipam animã fedat quantũ ad triplicẽ
potentiã. scꝫ irascibilẽ. rationalẽ. ⁊ cõcupisci
bilem. ⁊ a libero arbitrio pcedit qd gerit in
se insigne trinitatis. scꝫ patris ratiõe facul/
tatis. filij ratiõe rõnis. spũssancti ratiõe vo
lũtatis. Licet aũt hec tria cõcurrãt simlr ad
omnẽ culpã. qlibet tamẽ haꝝ p suũ defectũ
potest esse rõ deordinãdi alias. Defectꝰ aũt
circa facultatẽ est impotẽtia. circa ratioẽ est
ignorãtia. circa voluntatem est malicia. Et
hinc est q cũ quedã sint peccata ex impotẽ/
tia. quedã ex ignorãtia. quedã ex malicia. ⁊
potentia attribuit patri. sapiẽtia filio. et vo
luntas spũisancto q quedã dicunt esse i pa
trem. quedã in filiũ. quedã in spiritũsanctũ
Et quoniã nihil magis est in voluntate qꝫ
ipa volũtas. ⁊ voluntas ipa est origo pecca/
ti. nullũ peccatũ est adeo volũtariũ et mere

s. e est illud q pueīit et corruptiōe existēte in volūtate. Cū eñ duplr dicat innolūtariū. s. p violētiā z p ignorātiā. pmū p defectum potētie. scdm p defectū scīe. qñ voluntas sola corruptiōe sua licet possit resistere z sciat h malū esse. aliqd eligit. tūc dr peccare ex certa malicia. z tale pctm mere pcedit ex improbitate volūtatꝫ liberi arbitrij. z directe impugnat grām spūsscti p quā fit remissio pctī. Et qz mere pcedit ex libertate arbitrij. iō nō habet colorē excusatōis. et ppterea modicū z qsi nihil dz ei q punit ō pena relaxari. Quia vo directe impugnat gratiā spūsscti p quā fit remissio pctī. iō dr irremissibile. nō qz nullo mō possit remitti sed qz qtū est de se directe est ipugnatiuū medicamēti z remedij p qd fieri hz remissio pctī Et qm pctī remissio fit a deo p grām penitentialē intra eccliasticā vnitatē. iō differentie hui pctī accipiūt fm qd directe ipugnāt illa tria. Aut eni impugnāt ipam grām penitētialē in se. Aut i cōparatōe ad deum a q dat. Aut in cōpatōe ad ecclīam i q suscipit. Si in cōpatōe ad vnitatē ecclīe. sic qz vnitas ecclīe ꝯsistit i fide z charitate. siue i grā z vitate. sic est duplex pctm. s. inuidia fraterne grē. z impugnatio vitatꝫ agnite. Si i cōparatione ad deū dantē. qz vniuerse vie ei qtū ad iustificatiōꝫ maxime sunt misericordia z vitas. sic est duplex pctm. vnū qd ipugnat misericordiā. z h est desperatio. aliud qd ipugnat iusticiā. z h est impunitatꝫ psūptō. Si vo impugnat ipam grāꝫ pnialem i se vl fm se. sic est duplex. qz grā penitētial facit resilire a pctis cōmissis. z pcauere a cōmittēdis. Cōtra pmū est obstinatio mētis. ꝯ secundū est impenitētia final. fm q finalis impenitētia dr ꝓpositū nō penitēdi. sic eñ est spēs peccati in spm scm. Scdm aūt q final impenitentia dic ꝯtinuationē pctī vsqꝫ in finem. sic est sequela oim mortaliū q in hac vita non remittunt. z maxie oim spēꝝ pctī in spm sanctū. Et sic oīe pctm initiū sumit a supbia. z ꝯsummatiōꝫ siue finē hz in finali impenitētia. in quā q pueneri corruit in gehennā a qua quidē impenitētia finali null peccās mortalit potest liberari. nisi itueniat grā mediatoris xpī. z iō incarnatiōꝫ ipi desiderabat vniuersitas saluādoꝝ. cui est honor z gloria in secula seculoꝝ Amen.

Finit tertia pars

Incipit quarta ps de incarnatōe verbi
Capitulum I
De ratione q decuit verbū dei incarnari

Postquaꝫ predicta sunt aliq de trinitate dei. de creatura mūdi z corruptela peccati. restat nūc aliq breuit dicere de incarnatiōe vbi. p qd qdē vbū icarnatum facta est sal z repatio generꝫ humani. nō qz alit de humanū gen saluare vl liberare nō potuerit. sꝫ qz null ali mod ita cōgru z ꝯueniēs erat ipi repatori z repabili z repatiōi Ratio aūt ad intelligētiā pdictorū h est. Quia cū pmū pncipiū effectiuū rerū nō poterat nec decuit esse nisi deū. z ñ minus sit res pditas repare qz i esse pducere. sic nō min est bñ esse qz simplr esse. decētissimū fuit rerꝫ pncipiū repatiuū esse deū summū. vt sic oīa creauerat de p vbū icreatū sic oia reparet p vbū incarnatū. Qm g deus oia fecit potēter z sapiēter z optime siue beniuolēter. decuit vt sic repararet reparanda vt sui potentiā sapiam z beniuolētiā ondere Quid aūt potēn qz ꝯiūgere extrema sūme distātia in vnā psonā. Quid sapiētī z ꝯgruenti qz q ad pfectiōꝫ toti vniuersi fieret cōiunctio pmi z vltimi. vbi. s. dei. qd est oim pncipiū. z hūane nature q fuit vltia oim creaturaꝝ. Quid beniuolēti qz q dñs ꝓpt fui salutē accipiat serui formā. imo h tāte benignitat est vt nihil clemēti. nihil amicabilius. nihil benigni cogitari possit. Cōueniētissim g erat hic mod deo reparatori ꝓpt cōmendādā diuinā potētiā. sapiam. z beniuolentiā. Rursus qz hō cadēs i culpā auerterat se z recesserat a pncipio potētissimo. sapiētissimo. z beniuolētissimo. iō corruerat i infirmitatē. ignorantiā. z malignitatē. ac p hoc de spūali effect carnalis. aīalis z sensualis. z ideo inept erat ad diuinā virtuteꝫ imitādā. ad lucē cognoscēdam. ad bonitatem diligendā. Ad h igit q hō ab isto statu repareť. cōgruentissimū fuit vt ei ꝯdescēderet pmū pncipiū reddendo se illi noscibile. amabile. z imitabile. Et qz hō carnalis. aīalis z sensualis nō nouerat nec amabat. nec sequebat nisi sibi ꝓportionabilia z ꝯsilia. iō ad eripiēdū hoiem ō h statu. vbū caro factū est vt ab hoie q caro erat z cognosci posset z amari z imitari. ac p h z hō deū cognoscēs z amās z imitās remediaret a morbo pctī.

Postremo q2 hō pfecte repari nō poterat. nisi recuparet mētis innocētiā. dei amiciciā z suā excellētiā q̄ soli deo suberat. z h̄ nō potuit fieri nisi p deū in forma serui. iō ꝯgruū fuit v̄bū incarnari. Excellētiā nāq3 recupare nō poterat nisi repator esset de⁹. q2 si mera creatura. tūc hō ess3 subiect⁹ mere creature. z sic nō recuparet statū p̄oris excellentie. Amiciciā q̄3 dei recuparet nō poterat nisi p mediatorē ꝯuenietē q̄ manū posset ponere i vtroq3. z vtriq3 pti ꝯformis ess3 z vtriq3 amicus. z iō sicut fili⁹ deo p diuinitatē. sic simil' hoi p hūanitatē. Innocētiā v̄o mētis recuperare nō poterat nisi dimissa culpa. quā dimittere nō decebat diuinā iusticiā nisi p satisfactiō3 ꝯdignā. z q2 satisfacere nō poterat nisi de⁹ p toto hūano genere. nec debebat nisi hō q̄ peccauerat. iō ꝯgruētissimū fuit humanū gen⁹ repari p deū hoiem natū de genere ade. Qm̄ ḡ excellētia recupari nō poterat nisi p repatorē excellētissimū. nec amicicia reformari poterat nisi p mediatorē amicabilissimū. nec inocētia reacq̄ri poterat nisi p satisfactorē sufficiētissimum. excellētissimus aūt repator nō est nisi sit de⁹. amicabilissim⁹ mediator nō est nisi sit hō. sufficiētissimus satisfactor nō est nisi sit de⁹ parit' z hō. ꝯgruissima fuit nr̄e repatōis incarnatio v̄bi vt sic gen⁹ humanū i esse exierat p v̄bū icreatū. z i culpā ceciderat p v̄bū inspiratū. sic a culpa resurgeret p verbū incarnatū.

Capitulum II

De icarnatōe v̄bi q̄tū ad vnionē naturaꝝ

Circa ipm igit' v̄bū icarnatū tria nobis ꝯsiderāda occurrūt. s. vnio naturaꝝ. plenitudo charismatū. et perpessio passionū ꝑpter redimēdū gen⁹ humanū. Circa naturaꝝ vnionē h̄ tria ꝯsiderāda sunt ad intelligēdū incarnatōis mysterium. s. op⁹. mod⁹. z tps. De ope aūt icarnatōnis h̄ tenēda sunt scdm fidē xp̄ianā. s. q̄ incarnatio ē opatio trinitat̃. p quā fit assumptio carnis a diuitate. z vnio diuinitat̃ cū carne. ita q̄ assumptio nō tm̄ est carnis sensibilis. s3 etiā spūs rōnalis s̄m potētiā vegetādi. sentiēdi. z intelligēdi. ita etiā q̄ vnio ñ sit in vnitate nature. s3 psone. nō humane s3 diuine. nō assumpte. s3 assumētis. nō psone cuiuslibet s3 psone soli⁹ v̄bi. i q̄ tāta fit vnio vt quicq̄d dr̄ de filio dei dicat de filio hois z ecōuerso. his tn̄ exceptis i q̄bꝫ exprimit' vnio vel claudit' negatio. Ratio aūt ad intelligētiā predictoꝝ h̄ est. Quia icarnatiōis op⁹ nō solū ē a p̄mo p̄ncipio inq̄ntū ē effectiuū in pducēdo. veꝝ etiā inq̄ntū repatiuū remediādo satisfaciēdo z recōciliādo. Quoniā ḡ incarnatio inq̄ntū dicit aliquē effectū est a p̄mo p̄ncipio qd̄ oia facit rōne sūme v̄tutis z substātia v̄t⁹ z opatio vnita est z indiuisa oīmode i trib⁹ psonis. hinc est q̄ necesse ē incarnatōis opatōem a tota trinitate emanare. Quia v̄o est a p̄mo p̄ncipio inq̄ntū est repatiuū remediādo. z totū gen⁹ humanū lapsum fuerat z viciatū. nō solū rōe anime. verū etiā z carnis. hinc est q̄ necesse fuit q̄ totū assumeret' vt totū curaret'. Et qm̄ nobis magis nota est ps carnis. z magis a deo distat. vt exp̄ssior fiat nominatio. et maior exp̄mat' humiliatio. z pfundior explicet' dignatio. hinc est q̄ op⁹ istud nō inanimatio s3 incarnatio nomiat'. Rursus q2 cu3 sit a primo p̄ncipio inquantū est repatiuu3 satisfaciēdo. z satisfactio nō fit nisi ab eo qui debet z potest. z nō debet nisi hō. nec potest nisi de⁹. oportuit q̄ i satisfactiōe simul esset cōcursus vtriusq3 nature. diuine sc3 z hūane. Et q2 impossibile est q̄ diuisa natura cōcurrat cū alia. sicut ps ad cōstitutionē tertij nec q̄ ipa trāseat in aliā naturā. nec alia natura trāseat in ipam: ꝑpter simplicitatē z immutabilitatē. ei⁹ pfectissimā. hinc est q̄ deitas z humanitas nō vniunt' in vnitate nature nec accidētis. vniunt' igit' in vnitate psone z hypostasis. Et quoniā diuina natura in nullo supposito potest subsistere pterq̄3 in ꝓpria hypostasi. ideo vnio illa nō potest esse in hypostasi seu psona hois sed dei. ac p hoc p illā vnionē p̄mū p̄ncipiū in vna suaruz hypostasū fecit seipm suppositū humane nature. z ita vna tm̄ est ibi psonalitas et vnitas psonalis. ex pte sc3 assumētis. Postremo. q2 est a primo p̄ncipio vt est reparatiuū recōciliando. z recōciliās est mediator mediatio aūt ꝓprie cōuenit dei filio. ideo z incarnatio. Mediatoris nāq3 est esse mediū inter hominē z deū. ad reducendū hominē ad diuinā cognitionē. ad diuinā cōformitatem. z ad diuinā filiationē. Nullū aūt decz magis esse mediū q̄3 psonā que pducit z pducit'. que est media triū psonarū. Nullūq3 magis decet reducere hominē ad diuinaz cognitionē q̄3 verbū. quo se pater declarat quod est vnibile carni. sicut z verbum voci Nullū q3 magis decet reducere ad diuinaz

ꝯformitatē q̃ʒ eū q̄ est imago pr̄is. Nullū q̄ʒ
magis decet ad filiatiōʒ adoptiuā reduce-
re q̃ʒ filiū naturalē. ac ꝑ h̄ nullū magꝭ decet
fieri filiū hois q̃ʒ ipm filiū dei. Qm̄ igit idē
om̄ino est filꝰ hois ⁊ dei rōne incarnatiōis
⁊ quecūq̄ʒ vni ⁊ eidē sunt eadē inter se sūt ea
dem. Hinc est q̄ necessario fit cōmunicatio
idiomatū. nisi sit vocabulū in quo aliqua re
pugnātia includat. sic̄ sunt illa in q̄bꝫ inclu
dit respectꝰ vnionis vniꝰ nature ad alterā.
sic̄ vnire. icarnari. assumere ⁊ assumi. vel ne
gatio alicuiꝰ. cuiꝰ oppositū alteri cōpetit. sic̄
incipe esse. creari ⁊ ꝯsilia. in q̄bꝫ īstātia fert
ꝯ regulā ꝑhabitā. ꝓpter causam ꝑdictam.

Capitulum. III

De incarnatione quantū ad modū

E modo incarnatōis h̄ tenēdū ē q̄
angelo nūciante ꝟgini mysteriū in-
carnatiōis ꝑficiendū in ipa. ꝟgo cre
didit apperte ⁊ ꝯsensit. spūssanctꝰ in eā sup-
uenit ad sanctificādū ⁊ fecūdandū. cuiꝰ ꝟtu
te ꝟgo ꝯcepit dei filiū. quē ꝟgo pepit. ⁊ post
partū ꝟgo ꝑmāsit. Cōcepit aūt nō solū car-
nem. veꝝ etiā carnē animatā ⁊ ꝟbo vnitam
nulli pctō obnoxiā. sʒ oino sanctā ⁊ imacu-
latā. rōne cuiꝰ mater dei dr̄ ⁊ est dulcissima
ꝟgo maria. Ratio aūt ad intelligētiā ꝑdi
ctoꝝ hec est. Quia incarnatio ē opꝰ manās
a ꝑmo ꝑncipio inq̄ntū est repatiuū mō con
gruētissimo. mō cōmunissimo. ⁊ mō cōple-
tissimo. Decet em̄ eꝰ sapiam opari congrue
decet eiꝰ largitatē opari cōmunit. ⁊ virtuteʒ
opari ꝑfecte. Qm̄ ḡ incarnatio est a ꝑmo
ꝑncipio repante mō ꝯgruētissimo. ⁊ ꝯgruꝰ
modꝰ est q̄ medicina ex opposito respōdeat
morbo. ⁊ repatio lapsui. ⁊ remediū nocumē
to. Cū ḡ genꝰ humanū lapsum fuerit ꝑ dya
bolicā suggestionē. ⁊ ꝑ ꝯsensum mulierꝭ de
cepte. ⁊ ꝑ generatiōeʒ ꝯcupiscētialē trāsfun-
dentē originale in ꝑlē. oportuit q̄ ecōtrario
h̄ esset angelꝰ bonꝰ suadēs bonū. ⁊ ꝟgo cre-
dens ꝯsentiēs in bonū suasum. ⁊ charitas
spūssancti sanctificās ⁊ fecundās ad ꝯceptū
immaculatū. vt sic ꝯtraria ꝯtrariꝭ curarēt
Ac ꝑ h̄ sicut mulier ꝑ diabolū decepta. et ꝑ
viꝝ ꝯcupiscibilit cognita ⁊ corrupta trans
fudit in om̄es culpā. morbū ⁊ mortē. sic mu
lier ꝑ angelū erudita. ⁊ ꝑ spm̄scm̄ sanctifica-
ta ⁊ fecūdata. absq̄ʒ oī corruptōe tā mētis
q̃ʒ corꝑis ꝓlē generaret. q̄ oibꝫ ad ipaʒ veni
entibꝫ daret grām sanitatē ⁊ vitā Rursus
q̄ incarnatio ē a ꝑmo ꝑncipio repante mo-

do cōmunissimo. Nā ꝑ ꝟbū incarnatū repa
rat lapsus hoim ⁊ angeloꝝ. vtpote celestiū
⁊ terrestriū. ⁊ hoim lapsus repat̄ ſm̄ vtrūq̄ʒ
sexū. vt medicamētū sit cōmune oibꝫ. decen
tissimū fuit q̄ ad incarnatiōis mysteriū fie-
ret ꝯcursus angeli. mulieris. ⁊ viri. Angeli
[illegible]
viri ꝟo vt ꝯcepte ꝓlis. vt sic angelꝰ Gabriel
esset nunciꝰ pr̄is eterni. ꝟgo imaculata esset
[illegible]
ꝟbi. ac ꝑ h̄ in cōmuni repatiōe oim cōmūis
fieret ꝯcursus triū de triplici hierarchia. s.
diuina anglica ⁊ humana. ad insinuādū nō
solū trinitatē dei. veꝝ etia generalitatē bn̄fi-
cij. ⁊ liberalitatē repatoris sūmi. Et qm̄ li-
beralitas spūisancto approprat̄. ⁊ sanctifica-
tio ꝟginis in q̄ pacta fuit ꝟbi ꝯceptio. hinc
est q̄ licet opꝰ illud sit a tota trinitate. ꝑ ap-
propriationē tm̄ dr̄ ꝟgo ꝯcepisse de spū sancto
Postremo qm̄ est a ꝑmo ꝑncipio repāte
mō cōpletissimo. hinc est q̄ in ꝯceptiōe com
pletio debita fuit i ꝓle. fuit in ꝯceptu. fuit et
in ꝟtute ꝯcipiētē. Et q̄ cōpletio debita de-
buit esse in ꝓle. hinc est q̄ in īstāti ꝯceptio
nis nō tm̄ fuit semis decisio. veꝝ etiā ꝯsoli-
datio. ꝯfiguratio. viuificatio ꝑ aīam. ⁊ deifi-
catio ꝑ deitatē vnitā. vt sic ꝟgo dei filiū vere
ꝯciperet ꝑ vnionē carnis ad deitatē mediāte
spū rōnali. ꝑ quē tanq̄ʒ ꝑ mediū ꝯgruētie ca
ro erat idonea ad vnionē. Quia ꝟo cōple-
tio debita debuit esse in ꝯceptu. cū ex q̄tuor
modis tres modi ꝑducēd. hoīeʒ ꝑcessissent
ꝑmꝰ nec de viro nec d̄ muliere. sicut in Adā.
secūdus de viro sine muliere. sicut i eua. ter
tius de muliere ⁊ viro. sic̄ in oibꝫ ꝯcupiscibi
liter natis. decuit ad complemētū vniuersi
quartū modū introduci. q̄ scʒ esset de muli
ere sine semie virili ꝑ ꝟtutē summi opatoris.
Quia ꝟo ꝯpletio debita debuit esse i ꝟtute
hinc est q̄ in ꝯceptiōe filij dei sic̄ ꝯcurrit ꝟtꝰ
innata. ꝟtꝰ infusa. ⁊ ꝟtꝰ increata. Virtꝰ inna
ta materiā ꝑparauit. virtꝰ infusa purifican-
do segregauit. ꝟtꝰ increata subito ꝑfecit q̄d
nō poterat a ꝟtute creata nisi successiue fie-
ri. Et sic beatissima ꝟgo maria mr̄ fuit com
pletissimo mō ipm dei filiū ꝯcipiēdo absq̄ʒ
viro fecūdante spūsancto. Et q̄ in mēte ꝟ-
ginis amor spūssancti singulariter ardebat
ideo i carne eiꝰ virtꝰ spūssancti miracula fa-
ciebat. grā scʒ partim excitāte. ⁊ ꝑtim adiu-
uante. ⁊ partim eleuāte naturā. supra q̄d cō
ceptus ille mirabilis exigebat.

Capitulum IIII

De incarnatione quantũ ad plenitudinem temporum.

D E tempe ṽo incarnatiõis hoc tenẽdum est. ꝙ licet de⁹ in pncipio potuerit incarnari. noluit tamẽ nisi in fine seculoꝝ pcedẽte lege nature ꝛ lege figure post patriarchas ꝛ ꝓphetas. q̄ꝝ ꝛ p quos fuit incarnatio repromissa. post q̄s incarnari dignat⁹ est tanq̄ȝ in fine tẽpoꝝ et plenitudine. iuxta qđ dic̄ apostol⁹. At vbi venit plenitudo tp̄is. misit de⁹ filiũ suũ fcm̄ ex muliere factũ sb̄ lege vt eos q̄ sub lege erãt redimerȝ.

Nõ autẽ ad intelligẽtiã hoꝝ hec ẽ. Quia incarnatio est op⁹ pmi pncipij reparãtis. iuxta qđ decet ꝛ ꝯuenit fm libertatẽ arbitrij. fm sublimitatẽ remedij. ꝛ fm integritatem vniuersi. Nã sapiẽtissim⁹ artifex in agendo oia hec attẽdit. Qm̄ g̃ libertas arbitrij h̄ req̄rit vt ad nihil trahat̄ iuita sic debuit deus gen⁹ humanũ repare vt salutẽ inueniret qui vellet querere saluatorẽ. qui vero nollet quere saluatorem. nec salutẽ ꝓsequens inuenirȝ. Null⁹ aũt querit medicũ nisi recognoscat morbũ. null⁹ q̄rit doctorẽ nisi recognoscat se ignorãtem. null⁹ q̄rit adiutorem nisi recognoscat se impotẽtẽ. Quia igit̄ hõ i pncipio sui lapsus adhuc supbiebat de scia ꝛ virtute. iõ pmisit de⁹ tps legis nature in q̄ ꝯuinceret̄ de ignorãtia. Et p⁹ cognita ignorantia sȝ pmanẽte supbia de ṽtute qua dicebant. nõ deest q̄ faciat. sȝ deest q̄ iubeat. addidit legẽ pceptis moralibꝫ erudientẽ. ꝛ cerimonialibꝫ aggrauantẽ. vt habita sciẽtia ꝛ cognita impotẽtia. ꝯfugeret homo ad diuinã misericordiã ꝛ grãm postulandã. q̄ data est nobis in aduẽtu xp̄i. iõ post legẽ nature ꝛ scripture subseq̄ debuit incarnatio verbi.

Rursus qm̄ sublimitas remedij requirit vt credat̄ fide firmissima. ꝛ amet̄ charitate ardẽtissima tãq̄ȝ mysteriũ secretissimũ et saluberrimũ. iõ ꝯgruentissimũ fuit vt añ christi aduentũ pirẽt multa testimonia ꝓpheta rũ. tã explicita in ṽbis. q̄ȝ implicita i figuris. vt multis ꝛ firmis testimonijs qđ erat secretum fieret certũ ꝛ indubitabile ad credẽdũ. Preirẽt etiã multiplicia pmissa ꝛ ardentissima desideria. vt pmissum bñficiũ expectaretur. expectatũ differret̄. dilatũ ampli⁹ desideraret̄. ꝛ diu desideratũ feruẽti⁹ amaretur ꝛ gratiosi⁹ suscipet̄. ꝛ susceptũ sollicit⁹ seruaretur. Postremo qm̄ integritas ꝛ pfectio vniuersi req̄rit vt vniuersa sint ordinata q̄ȝtum ad loca. ꝛ q̄ȝtũ ad tp̄a. ꝛ h̄ op⁹ scȝ incarnatiõis erat pfectissimũ inter oia opa diuina ꝛ pcessus debet esse ab impfecto ad pfectũ. ꝛ nõ ecõuerso. hinc est ꝙ op⁹ illud debuit fieri in fine tempoꝝ. vt sic̄ pmus hõ q̄ erat totius mũdi sensibilis ornamẽtũ. vltimo fuerat ꝯdit⁹. s. sexto die ad toti⁹ mũdi cõpletõeȝ sic secũdus hõ toti⁹ mũdi repari cõplemẽtũ in quo pmũ pncipiũ ꝯiungit̄ cũ vltimo. scȝ de⁹ cũ limo fieret in fine tẽpoꝝ. h̄ est in sexta etate. q̄ est etas apta ad exercitiũ sapie. ꝛ ad eneruationẽ ꝯcupiscẽtie. ꝛ ad transitũ a statu turbinis ad quietẽ. q̄ omia ꝯpetunt sexte etati decursus mũdi. ꝓpter incarnatõeȝ filij dei. Qm̄ ergo aduẽt⁹ xp̄i fuit in tpe legis ꝛ grãtie. ꝛ in exhibitiõe misericordie repromisse ꝛ in pncipio etatis sexte. ꝛ hec oĩa dicũt plenitudinẽ. qꝛ lex grẽ implet legẽ scripture. et solutio ꝓmissi implet ꝓmissioneȝ. ꝛ sexta etas ratiõe pfectõis senarij sonat in plenitudinẽ hinc est ꝙ in aduẽtu filij dei dicit̄ esse plenitudo tempoꝝ. nõ ꝓpter h̄ ꝙ in ei⁹ aduẽtu tẽpus finiat̄. sȝ qꝛ tp̄alia mysteria impleãtur. Sicut aũt xp̄s nõ debuit venire i pncipio tp̄is. quia aduẽt⁹ eius nimis fuisset festin⁹. sic nec debuit differre vsq̄ in finẽ vltimũ. qꝛ tũc nimiũ esset tard⁹. Decebat eñi saluatorem inter tps morbi ꝛ tps iudicij introducere tps remedij. Decebat mediatorẽ q̄ daȝ suoꝝ mẽbroꝝ pcedere. quedã seq̄. Decebat ductorẽ pfectũ tũc se oñdere cũ esset opportunitas currẽdi ad brauiũ ꝛ h̄ est in fine tẽpoꝝ ꝛ citra terminũ. ꝛ in approximatõne ad finale iudiciũ. vt p timorẽ iudicij stimulati. ꝛ p spem pmij attracti. ꝛ p pfectõnẽ exempli animati. vigorose ꝛ pfecte sequamur duceȝ de virtute in virtutẽ. vsq̄ quo ꝑueniam⁹ ad brauiũ felicitatis eterne.

Capitulum V

De plenitudine gratie xp̄i quantũ ad carismata in affectu.

P Ostq̄ȝ innotuit nobis verbũ incarnatũ q̄ntũ ad vnionẽ naturaꝝ. cõsiderandũ est q̄ntũ ad plenitudinem charismatũ spiritualiũ. Circa q̄ primo cõsideranda ẽ plenitudo gratie in affectu. deinde plenitudo sapiẽtie in intellectu. ꝛ postremo plenitudo meriti i ope ꝛ effectu. De plenitudine igit̄ grẽ in affectu in xp̄o hoc tenendũ est ꝙ in xp̄o a sui cõceptione fuit plenitudo oĩs grẽ quantũ ad grãm singula

ris psone. quantū ad grām capitis. ꝛ q̄ntū ad gratiā vnionis. Ita ꝙ p gratiā singularis psone habuit oīmis culpe immunitatē. ꝛ q̄ntū ad actū ꝛ quātū ad posse. qꝛ nec peccauit nec peccatū potuit habere. Per grāz vnionis dign⁹ est nō tm̄ felicitate glorie. verū etiā adoratiōe latrie. que est cult⁹ reuerētie soli deo debite. Per gratiā vero capitꝫ influit motū ꝛ sensum i vniuersos qui ad euz accedūt. vel p fidē rectā. vel p fidei sacramēta siue aduentū ei⁹ p̄cesserint siue fuerit subsecuti. Nā ꝛ qui p̄ibāt ꝛ qui sequebāt clamabāt. osanna filio dauid. Rō aūt ad intelligētiā p̄dictoꝝ hec est. Quia repatio ē operatio p̄mi principij. ita ꝙ ab ipo manat ꝑm liberalitatē. ꝛ ad ipm reducit ꝑm ꝯformitatem. iō oportet ꝙ fiat p grām ꝛ deiformitatem. Gratia eni ꝛ manat a deo liberaliter. ꝛ reddit hominē deiformē. Oē ergo reparatiuū p̄ncipiū p grām reparat. ꝛ oīmis res plen⁹ ꝛ pfect⁹ est i suo fonte ꝛ origie q̄ alibi necesse est ꝙ in p̄ncipio nostro repatiuo. scꝫ xp̄o dn̄o fuerit oīs gratie plenitudo. Et q̄niā repatiuū p̄ncipiū in repando nō tm̄ tenet ratiōnē p̄ncipij. verū etiā medij et extremi. extremi q̄dē in satisfaciēdo. medij in reconciliādo. ꝛ p̄ncipij in supinfluēdo. idō necesse est ꝙ in xp̄o fuerit plenitudo gratie ratione extremi satisfaciētis. medij recōciliantis ꝛ p̄ncipij supinfluēt⁹. Quoniā igit extremū ad satisfaciendū idoneū. necesse est esse deo placēs. ac p hoc ab oīmi peccato pfecte immune. ꝛ h̄ nō potest esse nisi p donū diuine gratie in aliquo homie. necesse fuit ponere in xp̄o grām ipam sanctificātē ꝛ ꝯfirmātem. quā vocam⁹ grām singularis persone

Rursus quoniā mediū ad recōciliandū ꝯueniēs nō est nisi habeat in se vtrāq̄ naturā. superiorē ꝛ inferiorē. s. adorabilē ꝛ adorantē. ꝛ h̄ nullo modo fieri potest nisi p summe dignatiuā ꝛ gratuitā vnionē. ideo necesse est in xp̄o ponere gratiā sup omnē gratiam. ꝛ oīmimoda reuerētia venerādā. quam vocam⁹ grām vnionis. ratiōe cui⁹ christus homo est sup oīa benedict⁹ de⁹. ꝛ ideo cultu latrie venerand⁹. Postremo quia p̄ncipiū ad influendū efficax nō est nisi habeat in se plenitudinē fontalē ꝛ originalē. que nō tantū est plenitudo sufficiētie. sed etiā supabundātie. ideo necesse est verbū incarnatū esse plenū gratie ꝛ veritatꝫ. ita ꝙ de plenitudine ei⁹ accipe valeāt vniuersi iusti. sicut vniuersa mēbra a capite recipiūt influētiaꝫ mot⁹ ꝛ sensus. Et ꝓpter hoc vocatur h̄ gratia gratia capitis. p eo ꝙ sicut caput habet in se sensuū plenitudinē. ꝛ ceteris membris est cōforme. ceterisq̄ p̄sidet. ac ceteris beneficium p̄stat influētie que ipi capiti ꝯnectūtur. sic christ⁹ habēs in se grām supabundātem. ꝛ nobis ꝯsimilis in natura. p̄ ceterꝫ sāctus ꝛ iustus. ceteris q̄ ad ipm accedūt prestat beneficiū gratie ꝛ spūs. p que fit sensus ꝛ mot⁹ in spūalibus. Et quoniā ad ipm accedere est p fidē vel p fidei sacramentū. et fides xp̄i eadē est in p̄teritis p̄sentib⁹ ꝛ futuris. ideo rō influēdi in christo ponit respectu omniū tā p̄teritoꝝ q̄ p̄sentiū q̄ etiā futuroꝝ in xp̄m credentiū. ꝛ in xp̄o renatorū. qui p fidē copulant xp̄o. ꝛ p gratiā influentēz fiūt mēbra xp̄i ꝛ tēpla spūssancti. ac p h̄ filij dei patris cōnexi ad inuicē p indissolubile vinculū charitatis. Quod sicut distantia locoꝝ nō diuidit. sic nec diuturnitas tēporꝝ separat. ac p hoc omnes iusti vbicunq̄ sint. ꝛ quādocūq̄ fuerint vnū efficiūt corp⁹ xp̄i mysticū. sensum ꝛ motū suscipiendo ab vno capite influēte ꝑm fontalē radicalem ꝛ originalē plenitudinē oīmis gratie in christo habitātis sicut in fonte.

Capitulum VI

De plenitudine sapiētie xp̄i in intellectu

De plenitudine xp̄o sapiētie xp̄i in intellectu hoc tenendū est ꝙ in verbo incarnato. xp̄o scilicꝫ dn̄o nostro fuit oīmis sapiētie plenitudo. nō solū quantū ad cognita. verꝫ etiā quo ad cognoscēdi modos ꝛ differētias. In xp̄o nāq̄ fuit cognitō sempiternalis ex pte deitatis. cognitio sensibilis ex pte sensualitatis ꝛ carnis. cognitō sciētialis ex parte mētis ꝛ spirit⁹. Et hec fuit triplex. quedā scꝫ p naturā. quedā p gratiam. ꝛ quedā p gl̄iam. Vn̄ sapiam habuit ꝛ vt de⁹. ꝛ vt homo ꝛ vt cōp̄hensor ꝛ vt viator ꝛ vt illuminat⁹ p grām. ꝛ vt recte formatus p naturā. ꝛ ita in vniuerso fuerūt in xp̄o q̄nq̄ modi cognoscēdi. Prim⁹ est ꝑm diuinaꝫ naturā. ꝛ h̄ modo cognouit oīa actualia ꝛ potētialia. finita ꝛ infinita. cognitōe actuali ꝛ cōprehēsiua. Secūd⁹ est p gl̄am. ꝛ hoc modo cognouit oīa actualia ꝛ finita cognitiōe actuali ꝛ cōprehēsiua. infinita vero cognitōne habituali vel excessiua. Terti⁹ p gratiā. ꝛ hoc mō cognouit oīa spectātia ad humani generꝫ redēptionē. Quart⁹ est ꝑm

naturā integrā. cuiusmodi fuit ī Adā. ꝛ hoc
mō cognouit oīa q̄ spectāt ad vniuersi cō
stitutionē. Quint⁹ est ꝑm sensibilē experienti/
am. ꝛ h̄ mō cognouit oīa que veniūt ad or
gana sensuū ꝑm quē moduz dicit̄ ꝙ didicit
ex his que passus est obedientiā. Ratio
aūt ad intelligētiā predictoꝝ hec ē. Quia sic
reparatiui ꝓncipij est nos repare ꝑ liberalissi/
mā grām. sic etiā ꝑ ꝓuidentissimā sapiētiaꝫ
Nō eñ ꝑm ordinē sapiētie ꝯditū fuerat nō
potest absq̄ luce ꝛ ordine sapiētie repari. et
ideo sicͭ xp̄s debuit esse immunis ab oī cul/
pa. sic elongat⁹ debuit esse ab oīm ignoran/
tia. ac ꝑ h̄ totaliter replet⁹ supne sapiētie lu/
ce ꝛ circūfulgētia. Quapropt̄ cognitioꝫ ꝑfe
tam habuit ꝑm vtrāq̄ naturā ꝛ potētiā co/
gnosciciuā. ꝛ ꝑm oīm reꝝ existētiā. Quia er/
go res habēt esse ī eterna arte ꝛ in humana
mēte. ꝛ in ꝓprio genere. necesse fuit xp̄m hr̄e
hāc triformē rerū cognitioēꝫ. Quia v̄o res
dupliciter pōt cognosci in arte. s. vel ab ipo
artifice. vel ab alio ꝯtemplāte artē. similiter
habet dupliciter cognosci in mēte. etiā preter
acquisitioꝫ. q̄ xp̄o nō cōpetit ꝓpter imꝑfecti
onē. scꝫ vel ꝑm habitū īnatū. vel ꝑm habitū
infusuꝫ. hinc est ꝙ necessariū fuit ad ꝑfectā
sapiētie plenitudinē q̄nq̄ modos p̄dictos
repiri in xp̄o deo ꝛ homīe vt ī arte eterna co
gnosceret res ꝛ ꝑ naturā deitatis. ꝛ ꝑ glām
cōprehēsionis. ī mēte aūt sua ꝑ habitū natu
ralem ꝛ inatū. s. ē cognouerūt Adam ꝛ eua.
ꝛ āgeli. et ꝑ habitū gratuitū ꝛ infusum. sicut
sancti dei ꝑ spiritūscm̄ illumiati. ī ꝓprio v̄o
genere cognosceꝛ via sensus ꝛ memorie et
experiētie. que ī nobis facit rem īcognitā co
gnosci. ī xp̄o vero rē cognitā ꝑm vnū modū
cognosci fecit ꝑm aliū modū. Qm̄ aūt diui/
na substātia virt⁹ ꝛ opatio ē immēsa. hic est
ꝙ ꝑm ꝓmū modū q̄ est ꝑ naturā deitatis. i/
finita actualiter cōprehēdit. q̄dam eñ inef/
fabili modo sūme īfinito oīs īfinitas est
finita. Quia v̄o creature q̄ticūq̄ sublima
te finita ē substātia v̄tus ꝛ opatio. ita tamen
ꝙ mēs humana n̄ quiescit nisi ī bono īfini/
to. nec tñ illud ꝓprie cōprehēdit. q̄ꝛ infinitū
nō cōprehēdit̄ a finito. accepta cōprehēsiōe
ꝓprie. hinc est ꝙ q̄tū ad secūdū modum co/
gnoscēdi aīa xp̄i ꝑ glīam ꝯprehēsiōis capit
q̄tūcūq̄ potest cape natura finita ꝑ bonuꝫ
infinituꝫ beatificata cui est sūme vnita. ac ꝑ
hoc ad finita se extēdit actualiter cōprehen/
dēdo. ad īfinita v̄o habitualit̄ vel etiā expe/
dendo. nō eñ potest aīa xp̄i eq̄ri v̄bo nec in
scīa nec ī aliquo alio. Rursus q̄ꝛ grā maxīe
respicit op⁹ reparatiōis. hinc est ꝙ ꝑm tertiū
modū cognoscēdi. ꝑ gratiā ꝑfectissimaꝫ co/
gnouit xp̄s oīa que spectāt ad repationē
nostrā. lōge excellēti⁹ ꝛ meli⁹ q̄ aliq̄s ꝓphe/
taꝝ vel etiā angeloꝝ. Ampli⁹ q̄ꝛ natura ho
minis bñ instituta nata erat oīb⁹ creaturis
p̄esse. ꝛ ipas nosse tāq̄ eas que debeāt sibi
seruire. sicut patuit in ꝓmi hoīs ꝯditione
hinc est ꝙ q̄tū ad quartū modū cognoscē/
di cognouit xp̄s oīa q̄ spectāt ad munda
nā machinā cōstruendā. lōge excellētius q̄
adā. Postremo q̄ꝛ sensus nō est ꝑceptiu⁹ re/
rū nisi ad obiecti p̄ntiā. hic est ꝙ ꝑm cogniti
onē sensitiuā nō simul cognoscebat oīa sꝫ
mō hec. modo illa. iuxta ꝙ oportunuꝫ erat
ad reparatoꝫ humani generis faciendā

Capitulum VII

De plenitudine meriti xp̄i in effectu

D E plenitudine aūt meriti xp̄i hoc te
nendū est ꝙ in xp̄o dn̄o fuit oīs me
riti ꝑfectio ꝛ plenitudo. Primo q̄n/
tum ad eū qui merebat̄ q̄ꝛ nō tm̄ fuit homo
veꝝ etiā de⁹. Secūdo q̄tū ad temp⁹ in quo
merebat̄. q̄ꝛ ab instāti ꝯceptiōis sue vsq̄ ad
horā mortis sue. Tertio q̄tū ad id ꝑ quod
merebat̄. q̄ꝛ ꝑ ꝑfectissimū habitū charitat̄.
ꝛ ꝑfectissimū exercitiū v̄tutis in orando. in
agēdo ꝛ in patiēdo. Quarto q̄tū ad euꝫ cui
merebat̄. q̄ꝛ nō tm̄ sibi. veꝝ etiā nobis. imo
oīb⁹ iustis. Quinto q̄ntū ad illud qđ me/
rebat̄ nobis. q̄ꝛ nō tm̄ glīam. veꝝ etiā grati
am ꝛ veniā. ꝛ nō tm̄ glīam spūs. sꝫ etiā stolā
carnis ꝛ apertionē ianue celestis. Sexto q̄n/
tum ad id qđ merebat̄ sibi. q̄ꝛ licet nō mere
ret̄ sibi glorificatioēꝫ mētis quā iā habebat
merebat̄ tm̄ glorificatioēm corporis ꝛ accele/
rationē resurrectiōis. ꝛ clarificatioꝫ sui no/
minis. ꝛ dignitatē iudiciarie potestat̄. Se
ptimo q̄ntū ad modū quo merebat̄. Cū eī
tripliciter dicat̄ aliq̄s mereri. vel de indebi
to faciēdo debitū. vel de debito faciēdo ma
gis debitū. vel de debito vno modo facien
do debitū alio mō. Oīb⁹ his modis me/
ruit nobis. tertio tm̄ modo meruit sibi. faci
ente h̄ plenitudine grē spūssancti. ꝑ quā xp̄s
simul erat beat⁹ ꝛ in statu merēdi. ita ꝙ sup
ei⁹ meritū oīa merita nostra habēt fundari
Rō autē ad intelligētiā hoꝝ hec ē. Quia
cum in ꝓncipio reparatiuo. xp̄o scꝫ domino no
stro necessaria fuerit plenitudo grē ꝛ sapie.

que sunt nobis origo recte ₇ sancte viuẽdi.
necesse est ꝙ in xp̄o fuerit plenitudo et pfe/
ctio oı̄mis meriti ſm omnẽ modū plenitu/
dinis Quia cū in xp̄o fuit plenitudo gratie
vnionis p quā erat de⁹ ab instāti ↄceptiōis
habẽs grãm cōprehēsionis ₇ motuz liberi
arbitrij. hinc est ꝙ necessario fuit in xp̄o p/
fectio meriti. ₇ quantū ad excellētissimā di/
gnitatẽ merētis. ₇ q̄ntū ad celerrimā opor/
tunitatẽ tp̄is. Rursus q₂ fuit in eo pleni/
tudo grẽ singular₃ psone. p quā habuit fir/
mā charitatẽ. ₇ oı̄es ỽtutes pfectas q̄tū₃
ad habit⁹ ₇ exercitia. necesse fuit ꝙ in eo eēt
plenitudo meriti q̄ntū ad id p quod cōtin/
git mereri. cuiusmodi est radix charitatis ₇
act⁹ multiplicis ỽtutis. Ampli⁹ quia fuit in
eo plenitudo grẽ capitis. p quā plenissimā₃
habuit influētiā in mēbra sua. hinc est ꝙ ple
nitudinẽ habuit meriti. nō tm̄ respectu sui.
sed etiā respectu nostri. quib⁹ sicut oı̄a spi
ritualia que habem⁹ influit ratiōe deitatis
sic meruit rōne assumpte humanitat₃. siue
sint bona stat⁹ p̄ntis. siue eterne felicitatis
Postremo q₂ tantoꝝ charismatū plenitu/
do necessario ponebat in xp̄o summā ₇ pfe
ctam felicitatẽ ſm sui partẽ superiorẽ. licet
dispēsatiue ꝓpter nos esset in statu vie. hinc
est ꝙ pfectionẽ habuit meriti quantū ad id
qđ meruit sibi. q₂ nō gloriā ₇ beatitudinē₃
sibi cōcreatā. que naturaliter in ip̄o oē me
ritū antecib at. sed solū illa cu₃ quib⁹ stat⁹ vie
stare nō poterat. sicut stolā carnis cū glori/
ficatiōe sue excellētissime dignitatis. hinc ē
ꝙ pfectionẽ habuit meriti q̄ntū ad modu₃
merēdi. Quia cū in ip̄o ab instāti cōceptio
nis fuit pfectissima plenitudo. statim oı̄a
meruit que potuit mereri respectu sui. ac p
hoc de debito vno modo facere potuit de/
bitū alio modo. de indebito aūt debitū. vel
de debito magis debitū facere nō potuit si
bi. q₂ nullo modo potuit in sanctitate pfice
re. cū a p̄ncipio esset sanctissim⁹. fecit tamen
hoc nobis q̄ merito ip̄i⁹ iustificamur p gra
tiam. ₇ pficim⁹ in iusticia ₇ p eternā gloria₃
coronamur. Ac p hoc in merito xp̄i radica
ta sūt oı̄a merita nostra siue satisfactoria
pene. siue meritoria vite eterne. q₂ nec ab of
fensa summi boni digni sum⁹ absolui. nec i/
mensitatẽ eterni p̄miū que de⁹ est. digni su/
mus lucrari. nisi p meritū hominis dei. cui di
cere possum⁹ ₇ debem⁹. Oı̄a opa nr̄a ope
ratus es in nobis dn̄e. Ip̄e ei̲ ẽ est dn̄s n̄r
cui ꝓpheta dixit. Dixi dn̄o de⁹ meus es tu.
q̄m bonoꝝ meoꝝ nō eges.

Capitulum VIII

De passione xp̄i q̄ntū ad statū patiētis.

Ostq̄ circa verbū incarnatū ↄside/
p rata est vnio naturaꝝ. cōsiderata est
nihilomin⁹ plenitudo charismatu₃
deinde cōsiderāda est tolerātia passionum
Circa quā cōsiderād⁹ est stat⁹ patiētis. ₇ mo
dus patiēdi. ₇ exit⁹ passiōis. De statu ỽo pa
tientis hec tenēda sūt. sc₃ ꝙ christ⁹ assūpsit
nō tm̄ humanā naturā. s₃ etiā defect⁹ circa
naturā. Assumpsit eni penalitates corpales
vt famẽ sitim ₇ lassitudinẽ. Assumpsit ₇ spi/
rituales. vt tristiciā gemitū ₇ timorẽ. Nec tm̄
oı̄es corpales assumpsit sicut sunt defect⁹
egritudinū corpaliū i multiformiū. Nec oı̄
nes spūales. sicut sunt ignorātia. ₇ rebellio
nes carnis ad spm̄. Nec qualitercūq₃. quia
sic necessitatẽ patiēdi suscepit. vt tamē nihil
pati posset inuite nec ſm volūtatẽ diuinita
tis nec ſm volūtatẽ rōnis. licet passio fuerit
ↄtra volūtatem sensualitat₃ ₇ carnis. sic ex/
primit oratio saluator₃ que dic. Nō sic ego
volo sed sicut tu vis. Rō aūt ad intelligē
tiā p̄dictoꝝ hec est. Quia cū p̄ncipiū repa/
tiuum in recōciliādo necessario habeat me/
diator₃ officiū. ideo necesse est ꝙ habeat cō/
uenientiā cū vtroq₃ extremoꝝ. nō solū q̄tū
ad naturā. veꝝetiā quantū ad ea que sūt cir
ca naturā. Quoniā ḡ de⁹ est iust⁹ ₇ beat⁹. im
passibilis ₇ imortalis. hō vero lapsus ē pec
cator ₇ miser. passibilis ₇ mortalis. necesse
fuit mediatorẽ dei ₇ hominū vt poss₃ homi
nẽ reducere ad deū cū deo cōmunicare i iu/
sticia ₇ beatitudine. cū hoīe vero i passibili/
tate ₇ mortalitate. vt sic habēdo mortalita/
tem trāseuntẽ ₇ beatitudinẽ pmanentẽ. ho/
minẽ reduceret de p̄senti miseria ad vitam
beatā. Sicut ecōtra angel⁹ ma⁹ habēdo i/
mortalitatẽ cū miseria ₇ iniusticia fuit medi
ator faciēs cadere in culpā ₇ miseriā p sug/
gestionẽ suā. Quoniā ḡ xp̄s mediator debu
it habere innocētiā ₇ beatitudinẽ fruitiōis
cū mortalitate ₇ passibilitate. hinc est ꝙ sil
debuit esse viator ₇ cōprehēsor. De oı̄i eni
statu aliq̄d habuit in se. ſm ꝙ dicit assum/
psisse de statu innocētie peccati imunitate₃
de statu nature lapse mortalitatẽ. d̄ statu ve
ro glorie beatitudinẽ fruitiōis pfecte. Rur
sus quoniā penalitates viciose sicut sunt il
la q̄tuor ꝓpter pctm̄ mortale inflicta. salicꝫ

ignorātia.infirmitas.malicia.τ ↄcupiſcētia
ſtare nō poſſunt cū pfectiſſima innocentia.
hinc eſt ꝙ has nec aſſumere debuit nec aſ/
ſumpſit. Quia ṽo pene q̄ ſūt exercitatiue ṽ/
tutis pfecte.τ teſtificatiue humanitatꝭ vere
nō ſimulate.potiſſime ille ſunt q̄ reſpiciunt
noſtrā naturā in cōmuni. ſicͭ fames et ſitis
in abſentia alimēti.triſticia τ timor in pſen/
tia nocumēti.hinc eſt ꝙ illas debuit aſſume
re τ aſſumpſit. Poſtremo qꝛ nullꝰ innocēs
dꝫ inuitꝰ aliquā penā ſuſtinere.qꝛ ħ eſſet cō/
tra ordinē diuie iuſticie.nullꝰ etiā mortalis
vult mori τ pati ſm appetitū nature.q̄a na/
turaliꝭ refugit mortē.hinc eſt ꝙ xp̄s debuit
hr̄e hmōi penalitates. ſic tñ vt nihil poſſet
pati inuite ſm rōem.nō ſolū ꝑter beatitudi
nē τ deitatē omīpotētē ſibi vnitā p quā po/
terat repellere oīa ſꝫ etiā ꝑter pfectiſſimā
īnocētiā. q̄ ſm ordinē naturał iuſticie nihil
pmitteret pati inuite.ſic etiā pateretur vt etiam
ħ eſſet ↄtra naturalē inclinatiōꝫ τ appetitū
nature q̄ eſt in ſenſualitate τ carne. Et hinc
eſt ꝙ xp̄s orās ſm rōem.volūtatē carnis ex
ꝓmebat q̄ paſſionē refugiebat cum dicebat
trāſeat a me calix iſte.volūtatē rōis volūta/
ti patris ↄformabat.τ appetitui carnis ꝑpo
nebat cū dicebat.nō mea volūtas ſꝫ tua fi/
at. Et ſic vna volūtas nō erat alteri ↄtraria
quia ſm volūtatē diuinā qd̄ iuſtū erat volu
it.ſm voluntatē rōis iuſticie ↄſenſit.ſed ſm
volūtatē carnis penā recuſauit. ſꝫ tñ iuſtici
am nō accuſauit. Et ſic vnaqueqꝫ voluntas
qd̄ ſuū erat opabatur.τ qd̄ ad ſe ptinebat ſeq̄/
batur.volūtas ſcꝫ diuia iuſticiā. volūtas rati
onalis obedientiā.volūtas carnis naturā.
ac p ħ nō erat in xp̄o colluctatio τ pugna.ſꝫ
pacata ordinatio τ trāquillitas ordinata.

Capitulum IX

De paſſione xp̄i q̄ntū ad modū patiēdi.

DE modo aūt patiēdi ħ tenendū eſt
ꝙ xp̄s paſſus eſt paſſione generaliſ
ſima.paſſione acerbiſſima.paſſione
ignominioſiſſima.paſſione interemptoria.
ſꝫ viuificatiua. Paſſiōe inqꝫ generaliſſima.
q̄ntū ad naturā humanā.nō ſolū ſm oīa
mēbra corpis ꝓncipalia.verū etiā ſm omnē
aīe potentiā.licet nihil pati poſſet ſm diui/
nam naturā. Paſſus eſt etiā paſſione acer/
biſſima.qꝛ nō ſolū dolēdo vt patiēs p vul/
nera.ſed etiā ↄdolēdo vt cōpatiēs ꝑter no
ſtra delicta. Paſſus eſt etiā paſſiōe ignomi
nioſiſſima.τ ꝑter patibulū crucis. que erat
ſupplicium peſſimorum.τ ꝑter ↄſortiū iniquorū
videlicet latronū cū quibꝰ fuit deputatus.
Paſſus eſt etiā paſſione interemptoria p ſe
paratione aīe a corpe.ſalua tñ vnione vtri/
uſqꝫ cū deitate. Anathema em̄ eſt q̄ dicit dī
filiū naturā quā ſcł aſſumpſit aliq̄n reliq̄ſſe

Ratō aūt ad intelligētiā predictorum hec ē.
Quia repatiuū ꝓncipiū ſicͭ ordinate pduxit
ſic τ ordinate repare debuit genꝰ humanū
Sic igitur repare dꝫ vt ſalua ſit libertas arbi
trij.ſaluꝰ ſit nihilominꝰ honor dī. ſaluus ſit
etiā ordo regimīs vniuerſi. Quia ḡ repa
rare debuit ſalua libertate arbitrij. repauit
dādo exemplū efficaciſſimū. Exēplū aūt il/
lud efficaciſſimuꝫ eſt qd̄ inuitat τ informat
hoīem ad culmē virtutū. Nihil aūt magꝰ in
format hoīem ad ṽtutē q̄ꝫ exemplū toleran
dī mortē ꝑter iuſticiā τ obedientiā diuinaꝫ
mortē inq̄ꝫ nō quācūqꝫ ſꝫ penaliſſimam. Ni
hil ṽo magis incitat q̄ꝫ tāta benignitas q̄ p
nobis altiſſimꝰ dei filiꝰ abſqꝫ noſtris meri/
tis.imo cū multis nr̄is demeritꝭ poſuit ani
mā ſuam.q̄ benignitas tāto maior oſtēditur.
q̄to p nobis grauiora τ abiectiora pati vo
luit deꝰ. Qui em̄ ꝓprio filio ſuo nō pepcit.ſꝫ
p nobis oīibꝰ tradidit illū .quō nō etiā cū
illo oīa nobis donauit. Ex q̄ inuitamur
ad ip̄m amandū τ amatū imitādū. Rurſus
qꝛ repare debuit ſaluo honore dei.iō repa/
rauit offerēdo obſequiū ſatiſfactiuū. Eſt aūt
ſatiſfacere honorē dō debitū repēdere. Ho
nor aūt deo ſubtractꝰ p ſupbiā τ inobedien
tiam reſpectu rei ad quā homo aſtringitur
nullo mō meliꝰ reſtituitur q̄ꝫ p humiliationē τ
obedientiā ad eā rē ad quā nullatenꝰ tene/
batur. Qm̄ ḡ xp̄s ieſus inq̄ntū deꝰ. eq̄lis erat
patri in forma dei .inq̄ntū homo innocens
nullatenꝰ erat debitor mortꝭ. dū ſemetip̄m
exinaniuit τ factꝰ eſt obediēs vſqꝫ ad mortē
exoluit dō q̄ nō rapuit p obſequiū ſatiſfacti
onis pfecte.τ obtulit ſacrificiū ſuauitatꝭ ſū/
me p pfecta dei placatōe . Poſtremo qꝛ re
parare debuit ſaluo ordine regiminis vni/
uerſi.ideo p remediū ↄueniētiſſimū repara
uit. Conuenientiſſimū aūt eſt vt ↄtraria con
trarijs curentur. Quia ḡ homo volēs eſſe ſa/
piens vt deꝰ.peccauit in ligno vetito volēs
delectari.ita ꝙ inclinatꝰ eſt ad libidinē.erec/
tus in pſumptionē.ac p ħ totū genꝰ huma
num infectū eſt τ pdidit immortalitatē. τ i/
currit debitā mortē.hinc eſt ꝙ ad hoc ꝙ ho
mo repararetur ↄueniēti remedio deꝰ factꝰ hō

voluit humiliari ⁊ in ligno pati. ⁊ ꝯtra vni/
uersalē infectionē pati passione generalissi/
ma. cōtra libidinē passione acerbissima. cō/
tra ꝑsumptōnē passione ignominiosissima
ꝯtra mortē debitā ⁊ inuitā pati voluit mor
tem nō inuitā sed voluntariā. Quia ergo gene
ralitas corruptiōis in nobis infecerat non
solū corp⁹ ⁊ animā. sȝ etiā omnē corporis ptē
⁊ omnē aīe potentiā. hinc est ꝙ xp̄s passus
est in oīni corporis pte. ⁊ in oīni potētia aīme.
⁊ in supiori portōe rōnis. q̄ summe i deo de
lectabat̄ vt ratio ⁊ ꝓpter vnionē sui ad supe
ri⁹. ⁊ summe patiebat̄ vt natura. ⁊ ꝓpter cō/
iunctionē ad inferi⁹. qꝛ xp̄s erat viator ⁊ cō
ꝓhensor simul. Rursus qꝛ libido vehemen
ter infecerat in nob animā ⁊ carnē. ⁊ q̄ntuȝ
ad carnalia ⁊ q̄ntū ad spiritualia pctā. hinc
est ꝙ xp̄s ⁊ acerbissima passiōe passus est in
carne. ⁊ amarissima cōpassus est in aīa. Et
qꝛ in carne erat maxima eq̄litas cōplexiōis
⁊ pfecta viuacitas sensuū. in aīa ꝟo summa
charitas ad deū. ⁊ sūma pietas ad ꝓximuȝ.
hinc est ꝙ vterqȝ dolor fuit intēsissim⁹. Am
pli⁹ qꝛ tumor supbie aliq̄n cōsurgit interi⁹
ex ꝑsumptiōe. aliquādo exteri⁹ ex ostētatōe
⁊ aliena laude. ideo ad remediādū oēm sup
biā xp̄s passus est vtrūqȝ gen⁹ ignominie ⁊
in se patiēte. ⁊ in comitatu quē habuit i pas/
sione. Postremo qꝛ hec oīa nō attingebāt
diuinā naturā impassibilē sȝ solū humanā
hinc est ꝙ in morte xp̄i sic fctā est diuisio aīe
a carne. vt tn̄ salua essȝ vnitas ꝑsone ⁊ vnio
tā carnis q̄ȝ aīe cū deitate. Et qꝛ vnio aīme
cū corpe facit hoīem ⁊ facit viuū. hinc est ꝙ
xp̄s nō fuit homo in illo triduo. licet aīa ⁊
caro essent vnite cū verbo. Unde q̄a mors
in humana natura nō potuit mortē induce
re in ꝑsonā q̄ semp fuit viua. ideo mortua ē
mors in vita. ⁊ p xp̄i mortē absorpta ē mors
in victoria. ⁊ deuict⁹ ꝓnceps mortis. ac p h
homo a morte. ⁊ causa mortꝫ. p meritū mor
tis christi tā q̄ȝ p medicinā efficacissimū liberat⁹.

Capitulum X

De passione xp̄i quātū ad exitū passiōis

Exitu autē passiōis xp̄i ⁊ fructu h
d indubitāter tenēda sunt. ꝙ anima
xp̄i post passionē descendit ad infer
num siue ad limbū. ad liberationē nō oīm.
sed eoꝝ q̄ inter mēbra xp̄i decesserūt. per fi/
dem viuā vel p fidei sacramēta. Post h ter
tia diei resurrexit a mortuis. resumēdo cor
pus qđ primo viuificauerat. sed nō tale q̄le
prius fuerat. qꝛ ꝑus fuerat passibile ⁊ mor/
tale. postea aūt resurrexit impassibile ⁊ im/
mortale viuēs ꝑpetuo. Deinde post q̄dra/
ginta dies ascēdit ad celos. vbi sup oēm cre
aturam exaltat⁹ sedet ad dexterā dei patris
Quod dictū intelligit̄ nō quantū ad situm
qui nō cōpetit deo patri sed q̄ntū ad excellē
tiam bonoꝝ. qꝛ scȝ residet in potioribꝫ bo/
nis patris. Postremo interiectis decē die/
bus misit in aplo͛s ꝓmissum spiritū sanctū.
p quē cōgregata est eccl'ia gentiū. ⁊ ordina/
ta s̄m diuersas distributōes officioꝝ ⁊ gra
tiarum. Rō aūt ad intelligētiā p̄dictoꝝ
hec est. Quia sic christ⁹ in q̄ntū verbū incre
atum pfectissime oīa formauit. sic inquā/
tum incarnatū oīa pfectissime reformare
debuit. Decet eīn pfectissimū ꝑncipiū opus
nō dimittere citra pfectū. Debuit ergo repato
rium ꝑncipiū redēptionis humane reme/
diū ꝑducere ad pfectū. Ad hoc aūt ꝙ essȝ p
fectissimū oportuit ꝙ esset sufficientissimuȝ
⁊ efficacissimū. Quia sufficientissimū. ideo
se extēdit ad celestia terrestria ⁊ infernalia.
Quia ergo p xp̄m sunt infernalia recupata. ter
restria remediata. celestia reintegrata. ita ꝙ
ꝑmū hoꝝ fecit p veniā. secundū p gratiā. et
tertiū p glo͛iam. ideo post passionē anima de
scendit ad inferos ad liberandū in inferno
detētos. deinde resurrexit a mortuis ad vi/
uificandū in peccatꝭ mortuos. ascēdit ad ce
los reducēdo captiuitatē ad reintegrāduȝ
hierusalē celestē. misit spūm sanctū ad edifi/
candū hierusalē terrestrē. Que oīa neces/
sario cōsequunt̄ ⁊ exigunt̄ ad sufficientiā re
paratōis humane. Rursus qꝛ remediū illō
fuit efficacissimū tā in eos q̄ xp̄i aduentum
ꝑcesserūt. q̄ȝ in eos q̄ sequunt̄. q̄ tn̄ ad ipum
xp̄m accesserūt ⁊ accedūt. ⁊ ei⁹ mēbra fuerūt ⁊
sunt. tales aūt sunt q̄ adherēt ei p fidē spem
⁊ charitatē. ideo remediū illō habere debu
it efficaciā. primo in eos q̄ in xp̄m credide/
runt. credēdo sperauerūt. ⁊ sperādo amaue
runt. ac p hoc statim debuit ad inferos de/
scendere ad ipsoꝝ liberationē. Unde aper/
ta ianua celi p xp̄i passionē qui satisfaciēdo
amouerat rompheā. mutādo sentētiā diui
nā eripuit de inferno oīa mēbra sua. De/
buit etiā habere efficaciā p̄cipuā in eos qui
xp̄i aduentū sequunt̄. vt attrahēdo ad fidē
spem ⁊ charitatē. tandē ad gloriā ꝑduceret
celestē. Ut igit̄ edificaret ad fidē qua cre
dimus xp̄m veꝝ hominē ⁊ veꝝ deū. q̄ etiam

credim⁹ eū voluisse nos redimere p mortē z ad vitā nos reducere posse p resurrectio/nem. ideo voluit resurgere ad vitā imorta/lem. interiecto tñ spacio tpis debito. s. xxxvj horaꝝ. in quo ostēdit ꝙ vere mortuus fuit nec magis accelerare debuit. ne si citi⁹ resur geret crederet ꝙ nō vere mortu⁹ fuisset. sʒ se mortuū finxisset. nec ampli⁹ differre ne si sp iaceret in morte crederet impotēs. z ꝙ nul/los posset ad vitā reuocare. ideoqʒ resurre/xit tertia die. Ampli⁹ vt erigeret ad spem. ad celestē ascēdit gl'iam quā speram⁹. Sed quia spes nō orit nisi ex fide immortalitat future. iō nō statiʒ ascēdit. sʒ spacio quadra ginta dierꝝ interiecto. in quo p multa signa z argumēta verā ostēderet resurrectionē. p quā anim⁹ solidaret in fide. z subleuaret ad sperandū gl'iam celestē. Postremo vt in flāmaret ad charitatē misit ignē spūssancti in die pēthecostes. Et quia null⁹ hoc igne replet nisi q petit. querit. z pulsat. cū instan/ti z importuno spei desiderio. ideo nō statiʒ post ascēsionē misit. sed decē dierꝝ spacio in/teriecto. in quo discipuli ieiunātes orātes z gemētes disposuerūt se ad spūssci susceptio nem. Ac p hoc sicut debitā seruauit horā in patiēdo. sic in resurgēdo. sic in ascēdendo i celū. sic in mittēdo spūmsanctū. z ꝓpter fun/dationē triū virtutū ꝓdictaꝝ. z ꝓpter multa mysteria q in his tempib⁹ implicant. Et q̄/niam spūssanct⁹ q charitas est z p charita/tem habet. est omniū origo charismatuʒ. iō cū descendit spūssanct⁹ effusa est plenitudo charismatū ad corp⁹ xpi mysticū ꝯsumman dū. Et qz diuersa mēbra debēt esse in corpe pfecto. z diuersoꝝ mēbroꝝ diuersa officia z exercitia. z diuersoꝝ officioꝝ diuersa charis mata. hinc est ꝙ vni dat p spūm sermo sapi/entie. alij sermo sciētie. alij fides. alij grā sa/nitatū. alij opatio ṽtutū. alij ꝓphetia. alij di/scretio spirituū. alij genera linguaꝝ. alij in/terptatio sermonū. que oīa opat vn⁹ atqʒ idē spūs diuidēs singulis put vult fm suā liberalissimā puidētiā z puidētissimā largi tatem.

Finit quarta pars.

Incipit quinta ps de grā spūssancti.

Capitulum I

De grā inqntū est donū diuinit⁹ datum

Post tractatū de incarnatiōe verbi quod est ori go z fons omis doni gratuiti. dicēda sūt ali qua d gratia spūssancti. que nobis quadru pliciter cōsideranda occurrit. Primo inqn tum est donū diuinit⁹ datū. Secūdo in cō paratione ad liberū arbitriū. Tertio in ꝯpa ratione ad habit⁹ virtutū. Quarto in cōpa ratione ad exercitia meritoꝝ. De grā igi/tur inquantū est donū diuinit⁹ datū hec te nenda sunt. scʒ ꝙ ipa est donū qd a deo im/mediate donat z infundit. Etenim cū ipa z in ipsa dat spūssanct⁹ qui est donū increatū optimū z pfectū. quod descēdit a patre lu/minū p verbū incarnatū. fm qd Johānes in apocalipsi vidit fluuiū splendidū ad mo dū crystalli pcedere de sede dei z agni. Ipa nihilomin⁹ est donū p qd aia efficit spon/sa xpi. filia patris eterni. z templū spūssan/cti. qd nullo modo fit nisi ex dignatiua con descēsione. z ꝯdescēsiua dignatiōe maiestat eterne p donū gratie sue. Ipa deniqʒ est do num qd animā purgat illuminat z pficit. vi uificat. reformat. z stabilit. eleuat. assimilat. z deo iūgit. ac p hoc acceptabilē facit. propt quod donū huiusmodi gratia gratū facies recte dicit z debuit appellari. Ratio āt ad intelligētiā predictoꝝ hec ē. Quia cū primū pncipiū pductiuū p sua summa beniuolen tia fecit spiritū rationalē capacē beatitudi/nis eterne. z repatiuū pncipiū capacitatē il lam infirmatā p peccatū repauit ad salutē z beatitudo eterna cōsistit in habēdo sūmū bonū. z hoc est de⁹. z bonū excellēs ipropor cionabiliter omnē humani obsequij digni/tatē. null⁹ omino ad illud summū bonū di/gnus est puenire. cū sit omino sup oēs li/mites nature. nisi a deo ꝯdescendēte sibi ele uetur ipe supra se. De⁹ autē nō cōdescendit p sui essentiā incōmutabilē. sed p suā influē tiam ab ipo manātē. nec spūs eleuat supra se p sitū localē sed p habitū deiformē. Neces se est igit spiritui rōnali vt dign⁹ fiat etne be atitudinis ꝙ particeps fiat influētie deifor mis. hec autē influētia deiformis quia est a deo z fm deū z ꝓpter deū. ideo reddit imagi nem nostre mētis cōformē beatissime trini tati. nō tantū fm ordinē originis. verū etiā fm rectitudinē electionis. z fm quietudinē fruitionis. Et quonia qui h' habet immedi ate ad deū reducit. sicut immediate ei cōfor matur. ideo donuʒ illud immediate donat a deo tanq̄ a pncipio influxiuo. vt sicut im mediate emanat a deo dei imago. sic imme

diate emanat ab ipso dei similitudo que est diuine imaginis pfectio deiformis. et ideo dicitur imago recreationis. Rursus quoniam qui fruitur deo deum habet. ideo cum gratia que sua deiformitate disponit ad dei fruitionem datur donum increatum. quod est spiritussanctus. quod qui habet habet deum. Et quoniam nullus deum habet quin ab ipso specialiter habeatur. nullus habet et habetur a deo quin ipsum precipue et incomparabiliter diligat et diligatur ab eo. sicut sponsa a sponso. nullus sic diligitur quin ad eternam beatitudinis hereditatem adoptetur pro filio. hinc est quod gratia gratum faciens facit animam templum dei. sponsam christi et filiam patris eterni. Et quia hoc non potest esse nisi ex summa dignatione et condescensione dei. ideo illud non potest esse per habitum aliquem naturaliter insertum. sed solum per donum diuinitus gratis infusum. quod ex pse apparet. si quis ponderet quantum est esse dei templum. dei filium. deo nihilominus indissolubiliter et quasi matrimonialiter per amoris et gratie vinculum copulatum. Postremo quia mens nostra non efficitur conformis beatissime trinitati secundum rectitudinem electionis nisi per vigorem virtutis. splendorem veritatis. et feruorem charitatis. et vigor virtutis animam purgat stabilit et eleuat. splendor veritatis animam illuminat. reformat. et deo assimilat. feruor charitatis animam perficit viuificat et deo coniungit. et ex his omnibus homo deo placens et acceptus existit. hinc est quod illa influentia deiformis dicitur habere omnes decem actus predictos ita tamen quod denominatur ab vltimo sicut a completissimo. Dicitur enim gratia gratum faciens. quia habentem facit deo gratum. cum non solum gratis detur a deo. verum etiam sit secundum deum et propter deum cum ad hoc sit vt per ipsam opus manans a deo reuertatur in deum. in quo ad modum circuli intelligibilis consistit omnium spirituum rationalium complementum.

Capitulum II

De gratia inquantum educit liberum arbitrium extra peccatum.

Secundo de spiritussancti gratia occurrit nobis considerandum in comparatione ad liberum arbitrium. et hoc secundum duplicem modum. Primo scilicet inquantum ipsa est adiutorium ad meritum. Secundo vero inquantum est remedium contra peccatum. De gratia ergo dei inquantum est adiutorium ad merendum hec tenenda sunt. quod cum gratia dicatur generaliter specialiter et proprie. Generaliter dicitur adiutorium diuinum creature liberaliter et gratis impensum et indifferenter ad quemcunque actum. et sine huiusmodi adiutorio gratie nec possumus aliquid efficere nec durare in esse. Specialiter vero dicitur gratia adiutorium diuinitus datum. vt quis preparet se ad suscipiendum spiritussancti donum. quo perueniat ad meriti statum. et talis dicitur gratia gratis data. et sine hac nullus sufficienter facit quod in se est vt se preparet ad salutem. Proprie vero gratia dicitur adiutorium datum diuinitus ad merendum. quod quidem dicitur donum gratie gratum facientis. sine quo nullus potest mereri nec in bono proficere nec ad eternam peruenire salutem. Ipsa enim tanquam radix merendi omnia merita antecedit. propter quod dictum est quod preuenit voluntatem vt velit. subsequitur autem ne frustra velit. Unde nullus ipsam mereri potest merito condigni. sed ipsa meretur augeri a deo in via. vt aucta mereatur et perfici in patria et gloria sempiterna. ab ipso deo cuius est gratiam infundere augere et perficere secundum cooperationem voluntatis nostre et secundum propositum sine beneplacitum predestinationis eterne. Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est. Quia cum primum principium sua omnipotenti virtute et benignissima largitate creaturam omnem de nihilo produxit ad esse. ac per hoc creatura de se non habeat esse. totum autem esse habeat aliunde. sic facta fuit vt ipsa pro sua defectibilitate semper suo principio indigeret. et primum principium pro sua benignitate influere non cessaret. Cum ergo spiritus rationalis hoc ipso quod de nihilo est sit in se defectiuus. et ipso quod natura limitata et egena sit in se recuruus amans proprium bonum. hoc ipso quod totus a deo sit totaliter deo obnoxius. Et quia defectiuus est de se tendit in non esse. quia recuruus per se non assurgit ad rectitudinem perfecte iusticie. quia totaliter deo obnoxius. et deus bonis eius non indiget. nihil potest facere de se ex propria virtute propter quod deum sibi constituat debitorem. et maxime mercedis eterne que deus est nisi per diuinam condescensionem. hinc est quod ad hoc quod saluetur in esse cum sit defectiuus indiget semper adiutorio diuine presentie manutenentie et influentie. per quam manuteneatur in esse. que quamuis sit vniuersalis in creaturas omnes. nominatur tamen nomine gratie. quia non ex debito procedit. sed ex libertate bonitatis diuine. Hinc est etiam quod ad hoc vt se preparet ad donum superne gratie. cum sit recuruus indiget dono alterius gratie gratis date

maxime post naturā lapsam. p quā habilis efficiatur ad bona moralia. que sunt bona ex circūstantia. que nullo modo possunt dici bona nisi pcedant ex intētione recta. videlicet q nō propter nos sed propter summū bonū fiant. ad quod nō assurgit spiritꝰ noster recurꝰ nisi preueniatꝛ a deo p aliquam gratiā gratis datā. Hinc nihilominꝰ est q ad hoc q faciat bona opera meritoria mercedis eterne. cū totaliter sit deo obnoxius. ꝛ debitor sui totꝰ. indiget dono gratie gratum faciētis. p quā deus sibi cōdescendat. prius acceptās suā imaginē ꝛ voluntatem q̄ȝ operationē ex eo manantē. quia cuȝ causa nobilior sit suo effectu nullus potest se facere meliorē. nec facere opus deo placēs. nisi prius placeat ipse. vt deus prius ipm respiciat q̄ȝ ad munera eius. ꝛ ideo omnis radix merēdi fundatꝛ in gratia gratū faciente. cuiꝰ est facere hominē dō dignū. ꝑter quod nullꝰ potest eā mereri merito cōdigni. sȝ solum merito cōgrui. Ipa autē habita meretur suipsiꝰ augmentū in statu vie. p bonuȝ eius vsum merito cōdigni. Nā cū solꝰ deus sit ipsiꝰ gratie fontale pncipium influēdi. ipe solus est principiū augmētandi p modū infundētis. et gratia p modū meriti ꝛ dignitatis. ꝛ liberū arbitriū per modū cooperātis ꝛ merētis. p eo q liberū arbitriū cooperatꝛ gratie ꝛ quod est gratie suū facit. ꝛ ideo non tm̄ liberū arbitriū p gratiā meretꝛ gratie augmentū in statu vie merito digni. verū etiā complemētum in statu patrie merito cōdigni. tum ꝑter sublimitatē doni spiritussancti in merito cooperātis. tū ꝑter veracitatem dei pmittētis. tū propter vertibilitateȝ liberi arbitrij cōsentiētis ꝛ finaliter pseuerātis. tum ꝑter difficultatē status merēdi. tuȝ ꝑter dignitatē christi nostri capitis interuenientis. quod debet glorificari cū suis mēbris. tum etiā ꝑter liberalitatē dei tribuentis quē nō decet parua reddere. ꝑter obsequium sibi fideliter obtēperātis. tum ꝑter nobilitatē operis qđ ex charitate pcedit. qđ tantū ponderat in cōspectu iudicis q̄ntum amor ex quo pcedit. qui deū incōparabilitꝛ preponit oībꝫ creaturis. ꝛ ideo non sufficienter ꝛ cōpetenter potest nisi in deo ꝛ summo bono remunerari. ex quibꝫ omnibꝫ tā q̄ȝ ex septē rationibꝫ gloriā eternā merito ñ tantū ꝯgrui sed etiā cōdigni mereri facit gratia septiformis.

Capitulum III

De gratia inquantū iuuat ad bonū meritorium.

De gratia vero inquantū est remedium cōtra peccatū hec tenēda sunt. scȝ q liberū arbitriū licet sit sub deo potentissimū. potest tamē p se in peccatum corruere. sȝ nullatenꝰ potest rsurgere sine adiutorio diuine gratie. que dicitꝛ gratia gratum faciens. Illa aūt gratia licet sit sufficiens remediū cōtra peccatū. nō tamē infunditꝛ adulto nisi assit liberi arbitrij cōsensus. Ex q̄ colligitꝛ q ad iustificatōem impij quattuor cōcurrūt. scȝ infusio gratie. expulsio culpe. contritio. ꝛ motꝰ liberi arbitrij. Expellitur ergo culpa a dei dono. nō a libero arbitrio. nō tamē sine libero arbitrio. Nā gratie gratis date est liberū arbitriū reuocare a malo ꝛ excitare ad bonū. ꝛ liberi arbitrij est cōsentire vel dissentire. ꝛ cōsentiētis est gratiaȝ suscipere. ꝛ suscipiētis cooperari eidē vt tandem pueniat ad salutē. Rō aūt ad intelligētiā pdictorū hec est. Quia cum primū pncipiū hoc ipso q pmū ꝛ potentissimū sit causatiuū omniū que fiūt in vniuerso preter q̄ȝ peccatorū. que sunt trāsgressiones legis diuine. ꝛ celestiū inobediētie mandatorū. nihil habet sibi rebelle. iniuriosum. ꝛ offensiuū nisi peccatū. qđ cōtemnēdo dei pceptuȝ ꝛ auertēdo nos a bono incōmutabili offendit deū. deformat liberuȝ arbitriū. perimit donū gratuitū ꝛ obligat ad suppliciū eternū. Cū igitꝛ deformatio imaginis ꝛ pemptio gratie sit quasi adnihilatio in esse moris et vite gratuite. cū offensa dei sit tantū ponderanda q̄ntus est ipe. cū reatus pene eterne rationē teneat infiniti. impossibile est q homo resurgat a culpa nisi recreetꝛ in vita gratuita. nisi remittatꝛ offensa ꝛ pena relaxetꝛ eterna. Solus igitꝛ qui fuit principiū creatiuū est ꝛ principiū recreatiuū ꝛ repatiuū. verbū scȝ patris eternū. quod est Jesus christꝰ mediator dei ꝛ hominū. qđ quia oīa de nihilo creat. ideo creat seipso solo sine aliquo intermedio. Quia vo recreat deformatū p vicium culpe. reformādo p habitū gratie ꝛ iusticie obligatū ad penā. absoluēdo p satisfactionē condignā. hinc est q nos repat sustinendo p nobis penā in natura assumpta. ꝛ infundēdo gratiā reformatiuā. que qm̄ cōtinuat nos suo origini. facit nos mēbra christi. ac per hoc aiam peccatricem que fuerat

inimica dei prostibulū dyaboli. ⁊ serua pec
cati facit spōsam xpi. templū spiritussancti.
⁊ filiā patris eterni. quod totū fit p gratui/
tam ⁊ cōdescensiuā infusionē doni gratuiti
Rursus quoniā deꝰ sic reformat ꝙ leges
nature inditas nō infirmat. ideo sic hāc gra
tiam tribuit libero arbitrio vt tamē ipsum
nō cogat. sed eiꝰ cōsensus liber maneat. ⁊ iō
ad hoc ꝙ culpa expellat. nō soluȝ necesse est
ꝙ gratia introducat. verū etiā ꝙ libeꝝ arbi
trium in adultis (in adultis dico quia in p
uulis sufficit fides ecclie ⁊ meritū xpi. ⁊ ex/
cusat ipotētia sui) necesse est insꝗ ꝙ ꝯformet
se expulsioni culpe p detestationē omnium
peccatoꝝ. quā vocamꝰ cōtritionē. Est etiaȝ
necesse ꝙ cōformet se introductiōi gratie p
cōplacētiā ⁊ acceptationē doni diuini. quā
vocamꝰ motū liberi arbitrij. Et sic necesse ē
ista quattuor cōcurrere ad iustificationem
impij. Postremo qꝛ predispositio ad for/
mam cōpletiuā debet esse ei cōformis ad h
ꝙ liberū arbitriū se disponat ad gratiā gra
tum facientē. indigȝ adminiculo gratie gra
tis date. ⁊ quia gratie est libeꝝ arbitriū non
cogere. sed preuenire. ⁊ simul vtriusꝗ est in
actū pdire. hinc est ꝙ in nostra iustificatiōe
concurrit actꝰ liberi arbitrij ⁊ gratie. conso
ne quidē ⁊ ordinate. ita ꝙ gratie gratis da/
te est excitare liberū arbitriū. liberi arbitrij
autē est huiusmodi excitationi cōsentire vel
dissentire. ⁊ cōsentiētis est ad gratiā gratuȝ
facientē se pparare. qꝛ hoc est facere quod i
se est. ⁊ sic disposito gratia gratū faciens ha
bet infundi. cui liberū arbitriū potest coo/
perari si vult. ⁊ tūc meret. vl' cōtrariari p pec
catum. ⁊ tūc demeret. Si ergo cooperet ei
vsꝗ in finē. meret puenire ad eternā salutē.
Veꝝ est igit qđ dicit Augustinꝰ. ꝙ qui crea
uit te sine te. nō iustificabit te sine te. Veruȝ
est etiā ꝙ nō est volētis neqꝫ currētis. sȝ dei
miserentis. Verū est etiā ꝙ nullꝰ potest sup
bire de meritis. quia nihil in nobis deus p
ter sua dona coronat. Reseruauit ei sibi de/
us munera gratie liberaliter largiēda. vt di
scat homo nō esse ingratꝰ. nec in se quasi nō
acceperit. sed in dño gloriari. Verū est etiā
ꝙ licet libeꝝ arbitriū per se legē implere nō
possit. nec gratiā i se efficere. inexcusabile ta/
men est si nō facit qđ potest. quia gratia gra
tis data semp est p̄sto ad cōmonitionē. cuiꝰ
amminiculo facere potest qđ i se est. quo fa/
cto habet gratiā gratū facientē. qua obten/
ta diuinā impleat legē. ⁊ faciat voluntatem.
qua facta tādē ad beatitudinē pueniat sem
piternā propter opa meritoria. que totalit
sunt a gratia. totaliter etiā a libero arbitrio
licet principaliꝰ a gratia. quia vt dicit Augu
stinus. gratia cooperat ad liberū arbitriuȝ
sicut sessor ad equū. qui q̇dem sessor liberuȝ
arbitriū dirigit. deducit. ⁊ perducit ad por/
tum eterne felicitatis. exercēdo nos in ope
ribus pfecte virtutis sm donū ipsius gra/
tie septiformis.

Capitulū IIII

De ramificatiōe gratie in habitꝰ ꝟtutū.

Tertio restat agere de gratia in com
paratiōe ad habitꝰ ꝟtutū. circa quā
cōsideranda sunt tria. Primū est q̄/
liter gratia vna ramificat in habitꝰ virtutū
Secundū qualiter ramificat in habitꝰ do
noꝝ. Tertiū qualiter ramificat in habitus
beatitudinū. De ramificatiōe igit gratie
in habitꝰ virtutū hec tenēda sunt ꝙ cū vna
sit gratia gratificās animā. septē tamē sunt
virtutes gratuite quibꝫ regit vita humana
tres quidē theologice. scȝ fides spes ⁊ chari
tas. ⁊ q̄ttuor cardinales. s. prudētia. tempe/
rantia. fortitudo ⁊ iusticia. que vno modo ē
virtus cōmunis ⁊ generalis. alio modo spe
cialis ⁊ ꝓpria. De autē septē virtutes licet
sint distincte ⁊ ꝓprias excellētias habentes.
sunt tamē cōnexe ⁊ equales ad inuicē in eo
dem. ⁊ licet sint gratuite p gratiā informate
possunt tamen fieri informes p culpā. sola
charitate excepta. ⁊ iteꝝ reformari p penitē
tiam adueniēte gr̄a. que est habituū virtua/
lium origo finis ⁊ forma. Ratō aūt ad in
telligētiā predictoꝝ hec ē. Quia sicut pncipi
um pductiuū sua summa pfectōne in dādo
vitā nature. nō tm̄ dat viuere q̄ntū ad actū
primū. verū etiā q̄ntū ad actū secundū. qui
est opari. sic necesse est ꝙ pncipiū repatiuȝ
vitā tribuat spiritui in esse gratuito. ⁊ q̄ntū
ad esse ⁊ quantū ad opari. Et quoniā vniꝰ
viuētis sm vnā vitā primā. membroꝝ mul
te sunt opationes vitales ad illiꝰ vite pfectā
manifestationē cū actꝰ diuersificent p obie
cta. ⁊ diuersitas actuū requirat diuersitateȝ
siue distinctionē habituū. hinc ē ꝙ licȝ vna
sit gratia viuificās. ramificari tamē necessa
rio habet in varios habitꝰ ꝓpter varias ope
rationes. Et quoniā quedā sunt opa mora
lia pmaria. sicut credere. quedā media sicut
itelligere credita. quedā ꝟo postrema. sicut

videre intellecta. ꝛ in p̄mis anima rectifica/
tur. in secūdis expedit. in tertijs pficit. ideo
gratia gratū faciēs ramificat in habit⁹ v̄tu/
tum quorū est aīam rectificare. in habit⁹ do
noꝝ quorū est aīam expedire. ꝛ in habit⁹ be
atitudinū quoꝝ est animā pficere. Rur/
sus quoniā rectitudo aīme pfecta req̄rit ꝙ
ipsa rectificet ſm duplicē faciē. scȝ supiorem
ꝛ inferiorē ꝛ respectu finis. ꝛ respectu eorū q̄
sunt ad finē. ideo necesse est animā quantū
ad superiorē faciē in qua cōsistit imago tri/
nitatis eterne rectificari p tres theologicas
virtutes. vt sicut imago creatiōis cōsistit in
trinitate potētiarū cū vnitate eēntie. sic ima
go recreatiōis cōsistit in trinitate habituū
cū vnitate grē. p quos aīma fert recte i sum
mā trinitatē ſm tria approp̄ata trib⁹ perso/
nis. ita ꝙ fides dirigit in summe veꝝ credē
do ꝛ assentiēdo. spes in summe arduū imi/
tando ꝛ expectādo. charitas in summe bo/
num desiderādo ꝛ diligēdo. Necesse est eti/
am quantū ad inferiorē faciē animā rectifi/
cari p quattuor cardinales v̄tutes. Nā pru
dentia rectificat rationalē. fortitudo irasci/
bilem. tēperantia cōcupiscibilē. iusticia ve/
ro rectificat om̄es has vires in cōparatiōe
ad alteꝝ. Et quia illud alteꝝ determiāte p̄t
esse ꝓxim⁹. potest etiā idē hō cōparari ad se/
ipm̄ vt ad alteꝝ. potest etiā esse ipse de⁹. hīc
est ꝙ iusticia circuire dicit om̄es vires. Di/
citur etiā nō tm̄ virt⁹ cardinalis. verū etiaȝ
generalis cōprehēdens toti⁹ aīe rectitudi/
nem. cū ipa dicat rectitudo volūtatis. Vn̄
ipa nō tm̄ cōprehēdit virtutes ordinantes
ad ꝓximū. sicut est eq̄tas. libertas. verū etiā
ad seipm̄. sicut est penitētia ꝛ innocētia. nec
nō ad deū. sicut est latria. pietas. ꝛ obediētia
Postremo qꝛ om̄is rectitudo v̄tutū ſm
esse gratuitū manat a gratia tanq̄ ab origi
ne ꝛ radice. ꝛ ſm esse meritoriuȝ cōparat ad
charitatē sicut ad originē formā ꝛ finē. hinc
est ꝙ cetere v̄tutes gratuite quo ad habit⁹
sunt connexe ꝛ quo ad act⁹ meritorios sunt
equales. Hinc est etiā ꝙ ceteri habit⁹ virtu
tum possunt esse informes sola caritate ex/
cepta que est v̄tutū forma. Cuȝ eīm habent
sine gratia ꝛ charitate. in quib⁹ cōsistit vita
virtutū. tūc sunt informes. Cū aūt superin
fundit gratia tūc formant ꝛ decorant. ꝛ deo
acceptabiles fiūt. sicut ꝛ colores absq̄ luce
sunt inuisibiles. supueniēte aūt lumine fiūt
lucidi. pulcri ꝛ aspectui cōplacentes. Unde
queadmodū ex luce ꝛ colorib⁹ fit vnū in ra/
tione motiui. ꝛ vna lux sufficit ad m̄ltos co
lores illuminādos. sic ex gratia et habitib⁹
informib⁹ cū formant fit vnū ſm rationem
meritorij ꝛ gratuiti. ꝛ vna nihilomin⁹ gra/
tia sufficit ad informationē ꝛ gratificationē
habituū diuersoꝝ.

Capitulum V

De ramificatiōe gratie in habit⁹ donoꝝ

D E ramificatiōe autē gratie in habi/
tus donoꝝ hec tenēda sunt. ꝙ licet
plurima sint dona grē gratis date.
ꝛ generaliter om̄es habit⁹ diuinit⁹ dati. do/
na dei nō absurde dici possint. specialit tm̄ ꝛ
appropriate septē sunt dona spūssancti. que
enumerat ꝛ nomiat Isaias loquēs de flore
qui ꝓcessit de radice iesse. id est. xp̄o. de quo
dicit ꝙ req̄escet sup eū spūs dn̄i. spirit⁹ sapi/
entie ꝛ intellect⁹. spūs cōsilij ꝛ fortitudinis.
spūs sciētie ꝛ pietatis. ꝛ replebit eū spirit⁹ ti/
moris dn̄i. In hac aūt enumeratiōe descen
dendo ꝓcedit a summo ꝛ cōbinādo. vt simt
ostendat donoꝝ distinctio. cōnexio. origo. ꝛ
ordo. Ratio aūt ad intelligentiā p̄dicto/
rū hec est. Quia cū p̄ncipiū reparatiuū p sum
mā liberalitatē nō tm̄ det gratiā ad rectifi/
candū cōtra obliq̄tates vicioꝝ p habit⁹ vir
tutū. veꝝ etiā ad expediendū ꝯtra impedi/
mēta synthomatū p habit⁹ donoꝝ. ideo plu
rificari debēt dona gratuita ſm ꝙ necessa/
rium est ad expeditiōis sufficientiā. Quoni
am igit aīa nostra indiget septiformiter ex/
pediri. hinc est ꝙ ex septiformi causa necesse
est spiritussancti dona esse septiformia. In
diget nāq̄ expediri cōtra vicioꝝ obliquita/
tes. q̄ntū ad vires naturales. quo ad supad
ditas v̄tutes. in patiēdo. in agēdo. in ꝯtem
plādo. ꝛ vtroq̄ modo. Primo igit ꝓpter
vicioꝝ obliquitates expeditissime repellen
das septē sūt dona spūssancti. vtpote timor
cōtra superbiā. pietas cōtra inuidiā. sciētia
ꝯtra irā. que q̄i est quedā insania. fortitudo
ꝯtra accidiā q̄ mentē reddit ad bona inuali
dam. cōsiliū ꝯtra auariciā. intellect⁹ ꝯtra gu
lam. ꝛ sapiētia cōtra luxuriā. Secūdo ꝓ
pter expediēdas vires naturales debent se
ptē dona spūssancti esse. Nā irascibilis idi/
get expediri ad bona. tā in ꝓsperis q̄ in ad/
uersis. in ꝓsperis expedit p timorē. i aduer/
sis p fortitudinē. Cōcupiscibilis autē indi/
get expediri q̄ntuȝ ad affectionē respectu ꝓ/
ximi. ꝛ hoc fit p pietatē. ꝛ q̄ntū ad affectum

respectu dei: et hoc fit per gustum sapientie. Rationale uero indiget expediri in veritatis speculatione electione et executione. per donum autem intellectus expeditur ad verum speculandum. per donum consilij ad verum eligendum. per donum scientie ad electum exequendum. per donum enim scientie recte conuersamur in medio nationis praue et peruerse. Tertio propter expedienda septem virtutum officia septem debent esse spiritussancti dona. Nam timor expedit ad temperantiam. timor enim carnes configit. Unde. Confige timore tuo carnes meas. pietas ad veram iusticiam. scientia ad prudentiam. fortitudo ad fortitudinem seu patientiam. consilium ad spem. intellectus ad fidem. sapientia ad charitatem. Unde sicut charitas est mater et consummatio omnium virtutum. sic sapientia omnium donorum. ita vt de ea dicat sapiens. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. et innumerabilis honestas per manus illius. Quarto propter expeditionem in patiendo conformiter ad christum septem sunt habitus donorum. Christum autem ad patiendum mouit paterna voluntas. humana necessitas. et virtutis strenuitas. Paterna quidem voluntas mouit vt cognita per intellectum. vt amata per sapientiam. vt in reuerentia habita per timorem. Mouit etiam nostra necessitas ad quam cognoscendam necessaria est scientia. ad quam miserandam superadditur pietas. Mouit nihilominus virtutis strenuitas. vt prouida in eligendo per consilium. vt vigorosa in perferendo per fortitudinem. Et sic dona debent esse septem. Quinto propter expeditionem in agendo septem dona dantur a spiritusancto. Nam ad actionem expediendam necesse habemus expediri ad declinandum a malo. quod fit per timorem. Necesse etiam habemus expediri ad proficiendum in bono dupliciter. vel necessitatis vel superogationis. Circa primum expedimur per scientiam et pietatem. ita quod vnum est diriges et aliud exequens. Circa secundum expedimur per consilium diriges. et per fortitudinem exequentem. Necesse etiam habemus quiescere in optimo. et hoc quantum ad intellectum veri et quantum ad affectum boni. primum fit per donum intellectus. secundum per donum sapientie in quo est quies. Sexto ad expeditionem in contemplando dona spiritussancti in septenario numero sunt. Nam ad vitam hierarchicam et contemplatiuam necessarium est animam purgari. illuminari. et perfici. Purgari autem oportet a concupiscentia. a malicia. ab ignorantia. ab infirmitate seu impotentia. primum facit timor. secundum pietas. tertium scientia. quartum fortitudo. Illuminari autem indigemus in operibus reparationis et primario dirigentis primum dat consilium. secundum intellectus. Perfici autem habemus per accessum ad summum quod consistit in vno. et hoc per donum sapientie. et sic archanum contemplationis a lato consummatur quasi in cubico. Septimo ad expeditionem in actione et contemplatione septem debent esse dona spiritussancti. Nam contemplatiua propter conuersionem ad trinitatem tria debet habere dona expedientia. scilicet quantum ad reuerentiam maiestatis timorem. quantum ad intelligentiam veritatis intellectum. quantum vero ad sapiam siue gustum bonitatis sapientiam. Actiua vero que versatur in agendis et sustinendis debet habere quattuor. scilicet pietatem ad agendum. et fortitudinem ad sustinendum. et directiua horum duorum. scilicet scientiam et consilium. Unde quia ad expeditionem necessaria est directio. ideo fit donorum combinatio. et plurima sunt dona ad intellectum spectantia. quia lux cognitionis vehementer expedit ad dirigendos pedes in viam rectam et pacis.

Capitulum VI

De ramificatione gratie in habitus beatitudinum. et per consequens fructuum et sensuum.

De ramificatione autem gratie in habitus beatitudinum hec tenenda sunt. scilicet quod septem sunt beatitudines quas saluator enumerat in sermone de monte. scilicet paupertas spiritus. mititas. luctus. esuries iusticie. misericordia. mundicia cordis. et pax. Ad has vero beatitudines propter sui perfectionem et plenitudinem duodecim fructus spiritus. et quinque spirituales sensus consequuntur. que non dicunt nouos habitus. sed status delectationum et visus spiritualium speculationum. quibus replentur et consolantur spiritus virorum iustorum. Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est. Quia cum reparatiuum principium sit perfectissimum. et perfectissime reparatiuum et reformatiuum per donum gratuitum. ideo gratie donum ab ipso manans liberaliter et abunde. ramificari debet vsque ad habitus perfectionum. qui cum fini approximent recto vocabulo nuncupantur ex nomine beatitudinum. quarum sufficientia numerus et ordo colligitur ex integritate perfectionis. et ex modis perfectionum. et ex dispositionibus ad perfectionem. Primo igitur ad integritatem perfectionis requiritur necessario perfectus recessus a malo. perfectus processus in bono. et perfectus status in optimo. Quoniam autem malum aut procedit ex tumore superbie. aut ex rancore malicie. aut ex languore concupiscentie. ideo ad perfecte elongandum ab hoc triplici genere mali.

tres sunt necessarie btitudines .s. pauptas
spũs elongãs a malo timorꝭ. mititas elon
gans a malo rãcoris. ⁊ luctꝰ elongãs a ma/
lo libidinis ⁊ lãguoris ɔcupiscẽtialis Quia
ꝓo ꝑfectꝰ ꝓcessus in bono attẽdit̃ ſm diui/
nã imitationẽ. ⁊ vniuerse vie dñi misericor/
dia ⁊ veritas. hinc est ꝙ duplex est beatitu/
do ſm has duas vias. s. esuries siue zelꝰ iu/
sticie. ⁊ affectꝰ misericordie. Qm̃ aũt statꝰ in
optimo. est vł ꝑ limpidã cognitionẽ. vł per
trãquillã affectionẽ. hinc est ꝙ sunt due vlti
me beatitudines. s. mũdicia cordis ad deũ
videndũ ⁊ pax mẽtis ad ꝑfecte fruendum.
Secũdo etiã si modi ꝑfectionũ attẽdan
tur debẽt esse septẽ habitꝰ beatitudinũ. Nã
est ꝑfectio religiõis. ꝑlatiõis. ⁊ interne san/
ctitudinis. Ad ꝑfectionẽ aũt religiõis neces
sario requirit̃ abdicatõ boni ꝑuati. accepta
tio boni fraťni. ⁊ appetitio boni eterni. Pri
mũ fit ꝑ pauptatẽ spũs. secundũ ꝑ mititatẽ
affectꝰ. tertiũ ꝑ amaritudinẽ luctꝰ. Ad per/
fectionẽ ꝟo ꝑlationis duo necessario requi
runt̃. s. zelꝰ iusticie. ⁊ affectꝰ misericordie. mi
sericordia eni ⁊ ꝟitas custodiũt regẽ. Scdʒ
hec duo disponi debet regimẽ ꝑlatiõis i ec/
clesia militãte Ad ꝑfectionẽ aũt interne san
ctitudinis necessario reqrit̃ puritas ɔscien
tie. ⁊ trãquillitas totiꝰ anime ꝑ pacẽ dei om
nẽ humanũ sensum exuperantẽ. Tertio
si attẽdant̃ dispositiões ꝑambule. septẽ de/
bent esse beatitudines. Timor em̃ facit re/
cedere a malo ⁊ a mali occasiõe. ⁊ qa radix
maloꝝ omniũ est cupiditas. iõ timor dispo
nit ad spũs pauptatẽ in ꝗ simul iũgit̃ humi
litas cũ pauptate. vt sic elonget̃ vir ꝑfectus
a fonte om̃is culpe. scʒ a supbia ⁊ cupidita
te Et hinc est ꝙ pauptas spũs est fundamẽ
tum totiꝰ ꝑfectõnis euãgelice. Unde ꝑmo
oportet hoc fundamẽtũ sternere ꝗ vult ad
culmẽ ꝑfectõis ꝑuenire. ſm illõ Matt. xix.
Si vis ꝑfectꝰ esse vade ⁊ vende om̃ia ꝗ ha/
bes ⁊c. Ecce ꝑfecta pauptas. que nihil sibi
prorsus retiet. ⁊ sequere me. ecce humilitas
que facit ꝙ homo abnegãdo seipsum tollat
crucẽ suã ⁊ sequat̃ christũ. qui est totiꝰ ꝑfe/
ctionis ꝑncipalissimũ fundamẽtũ. Dispoĩt
ergo timor ad spiritꝰ paupertatẽ. Pietas ãt
ad mititatẽ. Nam ꝗ pie ad aliquẽ afficit̃. nec
illum irritat. nec ab illo irritat̃. Sciẽtia ve/
ro disponit ad luctũ. quoniã ꝑ scientiaʒ co/
gnoscimus nos a statu beatitudĩs relega/
tos in hanc vallẽ miserie ⁊ lachrymarũ. For
titudo autẽ disponit ad esuriẽ iusticie. Qui
enim fortis est tã auide se tenet cum iusticia
vt malit a vita corpali ꝗ̃ a iusticia separari.
Consiliũ vero disponit ad misericordiam.
Nihil em̃ deꝰ magis cõsulit in scriptura ꝗ̃
facere misericordiaʒ. quod sup om̃ia repu/
tat holocausta. Intellectꝰ autẽ disponit ad
cordis mundiciã. nã speculatio veritatꝭ mũ
dat cor nostrũ ab om̃ibꝫ fantasijs. Sapiẽ/
tia vero disponit ad pacẽ. Nã sapiẽtia iun/
git nos summo vero ⁊ bono. i quo est finis
⁊ tranqllitas totiꝰ nostri rationalis appetitꝰ
Qua pace adepta necessario sequit̃ supab/
undãs delectatio spiritualis. que in duode
nario fructuũ spiritꝰ cõtinet̃. ad insinuãdaʒ
superabundantiã delectationũ. Est eni duo
odenariꝰ numerꝰ abũdans. in quo insinua
tur spiritualiũ charismatũ exuberãtia. qui/
bus fruit̃ ⁊ delectat̃ aĩma sancta ⁊ tũc est ho
mo ad cõtemplationẽ idoneꝰ. ⁊ ad aspectus
⁊ amplexus spõsi ⁊ sponse. qui fieri habent
ſm sensus spirituales. quibꝫ videt̃ xp̄i spon
si summa pulcritudo sub ratiõe splendoris
audit̃ summa armonia sub ratiõe verbi. gu
stat̃ summa dulcedo sub ratiõe sapiẽtie cõ/
prehẽdentis vtrũqʒ. verbũ scilicet ⁊ splẽdo
rem. odorat̃ summa fragrantia sub ratione
verbi inspirati in corde. astringit̃ summa su
auitas sub ratiõe verbi incarnati inter nos
habitãtis corporaliter. ⁊ reddẽtis se nobis
palpabilẽ. osculabilẽ. amplexabile. ꝑ arden
tissimã charitatẽ. que mentẽ nostrã per extra
sim ⁊ raptũ trãsire facit ex hoc mũdo ad pa
trem. Ex dictis igit̃ manifeste colligit̃. ꝙ
habitus virtutũ ad exercitiũ principaliter
disponũt actiue. Habitꝰ vero donoruʒ ad
actum cõtemplatiue. Habitꝰ autẽ beatitu/
dinũ ad perfectiõem vtriusqʒ. Fructꝰ vero
spiritus qui sũt charitas. gaudiũ. pax. pati/
entia. longanimitas. bonitas. benignitas.
mansuetudo. fides. modestia. cõtinentia. ca
stitas. dicũt delectatiões cõsequentes ope/
ra perfecta. Sensus vero spirituales dicũt
perceptiões mẽtales circa veritatẽ cõtem/
plandã. que quidẽ cõtemplatio fuit in pro/
phetis per reuelatiõem quantũ ad triplicẽ
visionẽ. scilicet corporalẽ. imaginatiuã. ⁊ in
tellectualem. In alijs vero iustis reperitur
per speculationẽ. que incipit a sensu ⁊ perue
nit vsqʒ ad imaginationẽ. ⁊ de imaginatio/
ne ad rationẽ. de ratione ad intellectum. de
intellectu ad intelligentiam. de intelligẽtia

vero ad sapiam siue noticiā excessiuā. que i/
cipit hic in via. sȝ ɔsummaꝛ in glīa sempiter
na. Et his gradibꝰ cōsistit scala Jacob. cu/
ius cacumē attingit celū. ⁊ thronꝰ salomōis
in quo residet rex sapiētissimꝰ. ⁊ vere pacifi/
cus ⁊ amorosus. vt spōsus speciosissimus ⁊
desiderabilis totꝰ. in quē desiderāt angeli p
spicere. ⁊ ad quē suspirat desideriū sanctaꝝ
animaꝝ. sicut ceruꝰ desiderat ad fontes aq̄/
rum. q̄ quidē desiderio feruētissimo ad mo
dū ignis spūs noster nō solū efficiꞇ agiꞇ ad
ascēsum. verū etiā quadā ignorantia docta
supra seipm̄ rapiꞇ in caliginē ⁊ excessum. vt
nō solū cum spōsa dicat. in odore vnguēto/
rum tuoꝝ curremꝰ. sȝ etiā cū pphēta psallat
⁊ nox illuminatio mea in delicijs meis. quā
nocturnā ⁊ deliciosam illuminatiōeȝ nemo
nouit nisi qui pbat. nemo autē pbat nisi p g̃
ciam diuinitꝰ datā. que q̄a nemini datur ni
si ei qui se exercet ad illā. ideo deinceps cōsi/
deranda sunt exercitia meritoꝝ.

Capitulum VII

De exercitio gratie respectu credendoꝝ.

q uarto igiꞇ restat ɔsiderare gratiaȝ
quantū ad exercitia meritoꝝ. Circa
qd̄ cōsiderāda sunt quattuor. Prio
de exercitatiōne grē in credēdis. cuiusmodi
sunt articuli fidei. Scd̄o in diligēdis. cu
iusmodi sunt illa que spectāt ad ordinē dili
gendi. Tertio in exequēdis. cuiusmodi sūt
pcepta legis diuīe. Quarto in postulandis
cuiusmodi sūt petitiōes orōis dñice. De
credēdis aūt hec tenēda sunt. q licet p fideȝ
astringamur credere plurima q̄ sūt sup rōȝ
⁊ generaliter oīa que ptinenꞇ ⁊ asserūꞇ i ca/
none sacre scripture. spēaliter tm̄ ⁊ pprie arti
culi fidei dicunꞇ illi q̄ continenꞇ in serie symbo
li apostolici. q̄ quidē vno mō sunt duodeci.
si habeaꞇ respectꝰ ad eos q̄ symbolū edide/
rūt. alio mō q̄ttuordecim si ɔsideremꝰ q̄ ra/
dicaliter sunt credēda. tāq̄ oīm credendoꝝ
fundamēta. Ratio aūt ad intelligētiā p/
dictoꝝ hec est. Quia cū pmū pncipiū i seipo
sit summe verū ⁊ bonū. in ope vero suo sit sū
me iustū ⁊ misericors. ⁊ summe vō debeaꞇ
firma assensio. summo bono feruēs dilectō
summe iusto vniuersalis subiectio. summe
misericordi fiducialis inuocatō. ⁊ gratia sit
ordinatiua mētis nostre ad pmū pncipiū cul
turā debitā. hinc est q ipa dirigit ⁊ regulat
ad debita ⁊ meritoria exercicia in credēdis.
amādis. exequēdis. ⁊ postulādis. sm̄ q reqꝛ
ris summa veritas. bonitas iusticia. ⁊ mise/
ricordia in trinitate beata. Quoniā igiꞇ ve/
ritati est credendū. ⁊ maiori veritati magis
est credendū. ⁊ summe veritati p cōsequēs
summe est credēdū. ⁊ veritas pmi principij
in infinitū maior est omī veritate creata. ⁊
luminosior omī lumine intellectꝰ nr̄i. hinc
est q ad hoc q intellectꝰ noster sit recte ordina
tus in credēdis. necesse est q plꝰ credat sum
me veritati q̄ sibi. ⁊ q se redigat in obsequi
um xp̄i ac p hoc q nō solū credat que sunt fm
rationē. verū etiā que sunt supra rōem ⁊ con
tra sensuū experiētiā. qd̄ si recusat non exhi
bet summe veritati debitā reuerentiā. dum
iudiciū industrie pprie pfert dictamini lucꝭ
eterne. qd̄ esse nō potest absq̄ tumore super
bie ⁊ elatiōis improbāde. Rursus q̄a ve/
ritas supra rōnem. siue pter rōnem est veri
tas nō visa nec apparēs. sed magis occulta
⁊ ad credendū difficillima. ideo ad hoc q fir/
miter credaꞇ. necessaria est illustratio veri/
tatis animā eleuās. necessaria est etiā testifi
catio auctoritatis aiam firmās. pmū ȝ fit p
fidē infusaȝ. secundū p scripturā autenticā.
quorū vtrūq̄ est a veritate summa p Ihm
xp̄m qui est splēdor ⁊ verbū. ⁊ p spūmsctūm
qui veritatē ostēdit ⁊ dicat. ⁊ nihilominꝰ cre/
dere facit. Hinc est q auctoritas prebet ful
cimētū fidei. ⁊ fides assentit auctoritati. Et
quia auctōritas pncipaliter residȝ in sacra
scriptura. que p spūmsanctū est ɔdita tota
ad dirigendā fidē catholicā. hinc est q vera
fides a scriptura nō dissonat. sed ei assentit
assensiōe nō ficta. Postremo quia vitas
ad quā credendā artamur p fidē. ⁊ de qua
sacra scriptura agit pncipaliter. nō est vitas
quecūq̄. sed veritas diuina. vel vt est in na
tura gnīa. vl' vt est in natura assumpta. Hi
in huiꝰ veritatis cognitiōe cōsistit ⁊ fruitio
patrie ⁊ meritū vie. hinc est q articuli fidei
qui sunt fidei fundamēta. aut spectāt ad di
uinitatē. aut ad humanitatē. Et quoniā di
uinitas habet cōsiderari in tribꝰ psonis. scȝ
in patre generāte. filio genito. ⁊ spūsancto p
cedente. ⁊ quadriformi opatiōe. scȝ creatiōe
in esse nature. recreatiōe in esse grē. retribu/
tiōe in repatiōe vite. ⁊ glorificatiōe in col/
latiōe glīe. hinc est q articuli spectantes ad
deitatē sunt septē. Silr q: humanitas xp̄i
habet considerari vt cōcepta de spiritusan/
cto. vt nata de virgine. vt patiens in cruce.
vt descendēs ad infernum. vt resurgens a

morte. vt ascendens in celum. vt veniens ad finale iudiciũ. hinc est q septẽ sunt articuli spectãtes ad humanitatẽ. ⁊ sic sunt in vniuerso q̃ttuordecim ad modũ septẽ stellarũ ⁊ septem candelabrorũ aureorũ. in quorũ medio filius hoĩs ambulabat. Quoniã ẽ vnus est xp̃s in natura diuina ⁊ humana. et vna tm̃ est veritas summa. q̃ est ratio credendi. vna p̃ma summa ⁊ sola. que nõ mutat̃ p tẽpora. hinc est q de oĩbus p̃dictis articulis vna tm̃ est fides ⁊ eadẽ. nõ mutata tã in presentibus q̃ in pteritis q̃ in futuris. licet magis clara sit ⁊ explicita in eis q̃ xp̃m sequunt̃ q̃ in eis qui p̃cesserũt eius aduentũ. sicut nouũ testamentũ clarius est q̃ vetus. in q̃bus p̃dicti articuli cõtinent̃. Et q2 spũssanctus hos articulos fidei in scripturarũ pfunditate cõtentos. in vnũ cõpegit p duodecim apostolos tã q̃ p testes firmissimos. hinc ẽ q p̃dicti articuli in vnũ symbolũ apostolorum collecti fuerũt. Et ideo s̃m apostolos cõponẽtes duodecim articuli dici possunt quia q̃libet ap̃lus in edificatõẽ fidei posuit vnũ articulũ quasi lapidẽ vnũ viuũ. qđ spũssanctus recte p̃figurauit in duodecim viris q̃ duodecim lapides d' iordanis alueo extraxerũt ad altare dñicũ ꝯstruendum

Capitulum VIII

De exercitio grẽ respectu diligendorũ.

D E diligẽdis autẽ hec tenenda sunt q licet oĩa opa diuina sint valde bona. quatuor tamẽ ꝓprie sunt ex caritate diligẽda. sc3 deus eternus. qđ nos sumus. ꝓximus noster ⁊ corpus nostrũ. In quorũ dilectiõe seruãdus est ordo ⁊ modus. vt deus diligat̃ primo ⁊ sup oĩa ⁊ ꝓpter se. secũdo qđ nos sumus sub deo ⁊ p deo. tertio ꝓximus noster sicut ⁊ nos. quarto corpus nostrũ infra nos ⁊ infra ꝓximũ. tanq̃ bonũ minus p̃cipuũ. Ad hoc aũt exequendũ dat̃ vnus caritatis habitus ⁊ duplex mandatũ. in q̃ pendet vniuersitas legis ⁊ ꝓphetarũ. nõ solum q̃ntũ ad vetus testamentũ. verũ etiã quantũ ad nouũ. Ratõ aũt ad intelligentiã p̃dictorũ hec est. Quia primũ p̃ncipiũ hoc ipso q primũ est summũ. ⁊ hoc ipso q summũ. ẽ summe bonũ. hoc ipso q summe bonũ. est summe beatũ ⁊ summe beatificatiuũ. ⁊ hoc ipso q summe beatificatiuũ. est ipo summe fruendũ. ⁊ hoc ipo q est eo summe fruẽdũ. summe est ei inherẽdũ p amorẽ ⁊ in eo quiescendũ tã q̃ in fine. Quoniã ergo amor rectus ⁊ inordinatus qui charitas appellat̃. principaliter fert̃ in illud bonũ quo fruit̃. et ĩ q̃ quiescit. ⁊ hoc ip̃m est ratio diligẽdi. hinc est q illud p̃cipue diligit tã q̃ beatificatiuũ. et cetera p ꝯsequẽs. que p illud idonea sũt beatificari. Quoniã igit̃ nobiscũ ad beatitudinẽ natus est ꝓximus puenire. natũ est etiã puenire et corpus nostrũ tanq̃ beatificabile cũ spiritu. hinc est q quattuor tã q̃ ex charitate diligẽda esse dicunt̃. s. deus ⁊ ꝓximus. spũs noster ⁊ corpus nostrũ. Rursus quoniã deus est supra nos tã q̃ bonũ sup̃mũ. spiritus noster intra nos tanq̃ bonũ intrinsecũ. ⁊ ꝓximus noster iuxta nos tanq̃ bonũ cognatũ. corpus vero nostrũ infra nos tanq̃ bonũ subiectũ. hinc est q hic debet seruari ordo in diligẽdo. vt p̃mo deus diligat̃ sup oĩa ⁊ ꝓpter seip̃m. secũdo spũs noster sub deo supra oẽ bonũ caducũ. tertio ꝓximus noster iuxta nos ad ꝯsimile bonũ. q̃rto corpus nostrũ infra nos sicut bonũ infimũ. ⁊ in eodem gradu ꝯtineri debet corpus ꝓximi. q2 vtrũq3 tenet rõnem inferioris boni respectu spiritus nostri. Postremo q2 amor est pondus mẽtis ⁊ origo oĩs affectiõis mẽtalis. qui de facili reflectit̃ in se. ⁊ difficulter tẽdit in ꝓximũ. ⁊ difficilius eleuat̃ in deũ. hinc est q licet quattuor sint diligẽda ex charitate. duplex tamẽ dat̃ mandatũ. vnũ qđ dirigit in deum. aliud qđ dirigit in ꝓximũ. Et quia oĩa p̃cepta vel ad deũ referunt̃ tanq̃ in finẽ. vl' ad ꝓximũ tanq̃ in illud qđ est ad finẽ. hinc est q in his duobus mandatis claudit̃ collectio mandatorũ. ⁊ cõprehẽsio omniũ scripturarum. ⁊ charitas ip̃a est radix forma et finis virtutũ. que iũgit oẽs cũ vltimo fine. ⁊ ligat oĩa ad inuicẽ simul ⁊ ordinat. ac p hoc ip̃a est pondus inclinatiõis ordinate. et vinculũ colligatiõis pfecte. ordinẽ quidẽ h̃ñs respectu diligendorũ diuersorũ quantũ ad affectũ pariter ⁊ effectũ. vnitatẽ autẽ habẽs in habitu quantũ ad vnũ finem ⁊ vnũ principale dilectũ. quod est ratio diligẽdi respectu omniũ aliorũ dilectorũ. que p amoris vinculũ nata sunt colligari in vnũ christum quantũ ad caput ⁊ corpus quod vnitatẽ continet in se saluãdorũ. que vnitas nũc inchoatur in vita. sed cõsummat̃ in eterna gloria iuxta q dominus orat. vt sint vnum sicut et nos vnum sumus. et ego in eis et tu in me. vt sint cõsummati ĩ vnũ. qua vnitate ꝯsummata per vinculũ charitatis erit deus omnia in

omnibꝰ. eternitate certa ⁊ pace ꝑfecta. erunt ꝙ oīa ꝑ amorē cōmunia cōmunione or/dinata ⁊ ordinatiōe cōnexa. ⁊ cōnexione in/dissolubiliter alligata.

Capitulū IX

De exercitio gratie respectu agendorū p̄ceptoꝝ ⁊ ꝯsiliorum.

D E p̄ceptis aūt legis diuine hoc te/nendū est. ꝙ in lege mosayca sunt p̄cepta iudicialia. figuralia. ⁊ moralia vtpote decē p̄cepta decalogi in duabꝰ tabulis cōscripta digito dei. Lex autē euāgelica iudicialia tēperat auferēdo. figuralia euacuat adimplēdo. moralia cōsummat adijciendo. Adijcit autē documēta instruētia. ꝓmissa excitātia. ⁊ cōsilia perficientia. cuiusmodi sunt cōsiliū paupertatis. cōsiliū obedientie. et ꝯsiliū castitatis. ad q̄ implēda inuitat dn̄s noster Jesus xp̄s eū qui vult esse perfectꝰ.

Ratio aūt ad intelligētiā p̄dictoꝝ hec est Quia ꝑmū principiū sicut est summe bonū in seipo sic est summe iustū in oꝑe suo. et in vniuerso regimine disponēdo. Quoniā er/go summe iusti est zelare iusticiā. nō tm̄ i se. verū etiā in altero. iusticia autē cōsistit i cō/formādo se regulis iuris. hinc est ꝙ diuine iusticie est regulas iusticie homini imprimere ⁊ exprimere. nō tm̄ dictādo per modū veritatis erudiētis. sed etiā p̄cipiendo ⁊ obligādo ꝑ modū volūtatis imperātis Et quoniam grā facit voluntatē nostrā volūtati diuine cōformē. ipsiꝰ est disponere nos ad obtē/perandū ⁊ subiacendū illis regulis iusticie s̄m dictamē legis diuinitꝰ date. Rursus quoniā diuinis īperijs dupliciter obtēpe/rare cōtingit. videlicet ex timore pene vł ex amore iusticie. ⁊ ꝑmū est imꝑfectorū. secun/dū aūt perfectoꝝ. ideo duplicē deus homi/ni cōtulit legē. vnā timoris. ⁊ alterā amoris. vnā in seruitutē generantē ⁊ alterā in adoptionē filioꝝ dei transferētem Ac ꝑ hoc quia timentibꝰ ⁊ imꝑfectis cōpetit vt terreant̄ ꝑ iudicia. ⁊ manuducant̄ ꝑ signa. ⁊ dirigātur nihilominꝰ ꝑ p̄cepta. hinc est ꝙ lex mosay/ca que est lex timoris cōtinet iudicialia ⁊ fi/guralia ⁊ moralia. Perfectis aūt ⁊ amātibꝰ competit aperta instructio documētoꝝ. larga promissio p̄miorū. ⁊ alta ꝑfectio cōsilio/rum. hinc est ꝙ lex euāgelica ꝯtinet ista tria Et ideo dicit̄ lex mosayca differre ab euan/gelica. quia illa figure. hec veritatis. illa lex pene. hec gratie. illa litteralis. ⁊ ista spiritualis. illa occidens. ⁊ ista viuificās. illa timoris. ⁊ ista amoris. illa seruitutis. ⁊ ista libertatis illa oneris. ⁊ ista facilitatis. Postremo quoniam regule spectātes ad iusticie necessita/tem cōtinent̄ in diuinis p̄ceptis. ⁊ iusticie ē ius suū vnicuiqꝫ reddere. necesse est ꝙ p̄ce/pta moralia quedā sint que ordinēt nos ad deū. quedā ad proximū s̄m duplex charitatis p̄ceptū. quod spiritussanctꝰ voluit insi/nuare ꝑ duarū mysteriū tabularū. ⁊ ideo digito dei scripte dicunt̄. Et quia deꝰ est trinꝰ. pater scꝫ ⁊ filiꝰ ⁊ spiritussanctꝰ. cui cōpetit summa maiestas adorāda. veritas ꝯfitēda. ⁊ charitas acceptāda. s̄m vim irascibilē. rationalem. ⁊ ꝯcupiscibilē ꝑ actū operis. oris. ⁊ cordis. ideo triplex est mandatū ꝑme tabule. correspōdens tribꝰ ꝑsonis. scꝫ adorationis subiectiue. iurationis veridice. ⁊ sabbatizationis sacrate. Quia ꝟo primꝰ est imago tri/nitatis. ⁊ ei quantū ꝑfert imaginē patris debetur pietas. inquantū imaginē filij debet̄ veracitas. inquantū imaginē spūssancti debe/tur benignitas. hinc est ꝙ septē sunt māda/ta que ad secūdā tabulā spectāt. Nā penes pietatē duo sunt. vnū qđ pietatē mandat. s. de patre honorādo. alterū quod impietatē vetat. s. de nō occidēdo. Penes veracitatē ꝟo que ꝑncipaliter cōsistit in verbo accipit̄ vnū. s. de falso testimonio nō ferēdo. Penes benignitatē ꝟo cui opponit̄ cupiditas ⁊ cō/cupiscētia. quarū vtraqꝫ potest esse in oꝑe vł in corde accipiunt̄ quattuor. s. nō mechaberis nō cōcupisces vxorē. nō furtū facies. ⁊ non ꝯcupisces rē alienā. Et habent hec ordina/ri s̄m maiora vel minora nocumēta. ꝑ que infringi potest iusticia. Et sic regule spectā/tes ad iusticie necessitatē debēt ꝯtineri i de/cem p̄ceptis. Quoniā aūt iusticia ad ꝑfe/ctionē peruenit dū ꝑfecte se elongat a malo ⁊ quantū ad culpā ⁊ quātū ad causam. ⁊ om/ne malū oritur ex triplici radice. scilicet cō/cupiscētie carnis. ⁊ cōcupiscentie oculorū. ⁊ superbie vite. hinc est ꝙ tria sunt cōsilia euā/gelica perfecte nos elōgantia a triplici radice predicta. Que ideo sunt cōsilia. quia vt ꝑfecte faciant recedere a malo. nō solum separant ab illicitis. verū etiam a licitis ⁊ cōces/sis que possunt esse occasio mali. ac per hoc non solū iusticiam ꝯtinent sufficientem. verum etiā superabundantē. s̄m ꝙ competit perfectiōi euangelice legis. et exercitationi gratie ꝑficientis.

Capitulũ X

De exercitio gratie respectu petendorũ ⁊ orandorum.

De petitiõib⁹ aũt orõnis dñice h̄ te/
nendũ est. ꝙ licet de⁹ sit liberalissi/
mus. ⁊ promptior ad dãdũ ꝗ̃ nos
ad accipiẽdũ. tñ a nobis vult orari vt occa
sionẽ habeat largiẽdi dona grẽ spũssancti.
Vult aũt orari nõ solũ orõne mẽtali que ẽ
ascẽsus intellect⁹ in deũ. verũetiã vocali q̃
est petitio decẽtiũ a deo. nõ solũ ꝑ nosipos
verũetiã ꝑ sctõs tanꝗ̃ ꝑ adiutores nob̃ di/
uinit⁹ datos. vt qd̃ minus digni sum⁹ im/
petrare ꝑ nos. impetrare valeam⁹ ꝑ sctõs.
Et qꝛ q̃d oremus sꝫm ꝙ oportet nescimus.
ne vagaremur incerti. formã nobis tribu/
it dñs ⁊ deus nr̃ christ⁹ in orõne quã com
posuit. in qua sub septenario petitionũ nu
mero vniuersitas cõprehẽdit̃ petendorũ.

Ratio aũt ad intelligẽtiã p̃dictoꝝ hec ẽ.
Quia primũ principiũ sicut est summe ve
⁊ bonũ in seipo. sic misericors ⁊ iustũ in o/
pere suo. Et qꝛ misericordissimũ est. iõo li/
bentissime cõdescendit humane miserie ꝑ
infusionẽ grẽ sue. Quia vero simul cũ h̄ iu
stum est. ideo donũ ꝑfectũ nõ dat nisi desi/
deranti. nõ dat grãm nisi regratiãti. nõ im/
pendit misc̃diam nisi miseriã cognoscenti.
vt salua sit libertas arbitrij. ⁊ non vilescat
nobilitas doni. ⁊ integer ꝑseueret cult⁹ ho
noris diuini. Qm̃ ergo orãtis est affectare
subsidiũ ꝑmium allegare defectũ. ⁊ grãs a/
gere ꝓpter beneficiũ grat̃ datũ. hinc est ꝙ
orõ disponit ad susceptionẽ diuinoꝝ caris/
matũ. ⁊ deus orari vult ad hoc vt munera
largiat̃. Rursus qꝛ ad h̄ ꝙ desideriũ effi
caciter sursum tendat ad impetrãdũ dona
diuina. necesse est ꝙ affectio nr̃a sit feruida
⁊ cogitatio in vnũ collecta. ⁊ expectatio no
stra sit certa ⁊ firma. ⁊ qꝛ cor nostrũ frequẽ
ter est tepidũ. frequẽter dispsum. freq̃nter
etiã pauidũ ꝓpter pcĩ remorsũ. nec audẽs
ꝑ seipm cõparere ante dei ꝯspectũ. hinc est
ꝙ dñs voluit nos non tm̃ orare mẽtaliter.
verũetiã vocaliter ad nr̃i affect⁹ excitatio/
nẽ ꝑ verba. ⁊ ad recollectionẽ cogitationũ
ꝑ sensum verboꝝ. Voluit etiã nos orare ꝑ
sanctos. ⁊ sctõs ꝑ nobis. ad dandã fiduciã
pauidis. vt qd̃ nõ audent vel nõ pñt impe/
trare ꝑ se. ꝑ idoneos impetratores obtine/
ant. ac ꝑ hoc in orãtib⁹ humilitas ꝯseruet̃.
In sctĩs intercedẽtib⁹ dignitas declaret̃.
In omnib⁹ etiã christi mẽbris caritas ⁊ vni/
tas ostendat̃. qua q̃ inferiora sunt ad supe
riora fiducialiter recurrãt. ⁊ supiora infer
orib⁹ liberalit̃ ꝯdescendant. Postremo
qꝛ deus iust⁹ ⁊ misericors exaudire nõ de/
bet nisi in his q̃ spectant ad suũ honorẽ. ⁊
ad nr̃am salutẽ. huiõi autẽ sunt q̃ spectant
ad premiũ patrie. ⁊ ad viaticũ vie. ⁊ prima
sunt tria. ⁊ sequẽtia q̃ttuor. hinc est ꝙ petiti
ones dñice orõnis q̃ docent q̃d petere vtili
ter debeam⁹ sunt septẽ. Que enĩ spectãt ad
diuinũ honorẽ ⁊ premiũ patrie sũt tria. scꝫ
intelligentia veritatꝭ. reuerẽtia maiestatis
⁊ ꝯcordia voluntatꝭ. Siue per alia verba.
Vel est visio summi veri. qd̃ non videt̃ ni/
si a mũdis ⁊ a sctĩs. ⁊ hec petit̃ cũ dr̃. San/
ctificet̃ nomẽ tuũ. id est tui nõis noticia ꝑ/
fectis sanctꝭ ⁊ mundis donet̃. Vel est tẽtio
summi ardui. q̃ reges facit. ⁊ ꝑ quã regnũ
habet̃. ⁊ hec petit̃ cum dr̃. Adueniat regnũ
tuum. Vel est fruitio summi boni q̃ nõ da
tur nisi his q̃ voluntates suas hñt diuine
voluntati ꝯformes. ⁊ hec petit̃ cũ dr̃. Fiat
voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. Que aũt
spectant ad trãsitum vie. aut respiciũt col/
lationẽ boni ꝯferentꝭ. aut amotionẽ mali
nocẽtis. Collatio aũt boni ꝯferentꝭ petit̃ i
pane quotidiano siue supsubstantiali in q̃ peti
tur quicq̃d necessariũ est ad ꝯseruationẽ vi/
te pñtis. siue sꝫm spũm siue sꝫm corp⁹. Amo/
tio aũt mali nocẽtis petit̃ in trib⁹ petitiõ. h⁹
vltimis. qꝛ omẽ malũ aut tenet rõnẽ p̃teri/
ti aut futuri aut pñtis. Vel aliter. aut tenet
rõnẽ mali culpe. aut pugne aut pene. Pri
mũ petit̃ amoueri in dimissione debitorũ.
scdm̃ in victoria tentationũ. tertiũ ⁊ vltimũ
in liberatione ab oppressione maloꝝ. Et sic
septem in vniuerso sunt petitiões. in quib⁹
vniuersalit̃ petit̃ quicq̃d petendũ est. Et h̄
quidẽ satis recte. vt septenari⁹ petitionũ
respondeat septenario diuinoꝝ carismatũ
⁊ donorũ grẽ septiformis. Propter qd̃
notandũ est ꝙ septiformẽ septenariũ ꝓpo/
nit nobis sacra scriptura ꝯsiderandũ. s. vi/
ciorũ capitaliũ. sacramentoꝝ. virtutũ. do/
norum. beatitudinũ. petitionũ. ⁊ dotũ glo/
riosaꝝ. trium scꝫ spũaliũ. ⁊ q̃ttuor corꝑaliũ.
vt inferi⁹ apparebit. Ppõit g̃ septenariũ
vicioꝝ tanꝗ̃ primũ a quo debem⁹ recede/
re. septenariũ sacramẽtoꝝ secundũ. ꝑ quẽ
debem⁹ incedere. septenariũ donũ tertiũ.
quẽ debemus appetere. septenariũ penno/

num penultimū quo debem⁹ petere. septe
nariū aūt virtutū donoꝝ ⁊ beatitudinum
triplicē intermediū. p quē debem⁹ transire
vt sic septies in die laudātes nomē domini
⁊ orātes impetrem⁹ grām septiformē vir/
tū. donoꝝ ⁊ btitudinū. qua vincam⁹ septi/
formē pugnā vicioꝝ capitaliū. ⁊ pueniam⁹
ad septiformē coronā dotū gloriosaꝝ. ad/
iuuāte nihilomin⁹ septiformi medicina sa/
cramētoꝝ diuinit⁹ ad reparationē huma/
ni generis statutoꝝ.

Finit quinta pars.

Incipit sexta pars de medicina sacra/
mentali.

Capitulum I

De sacramentali origine.

Ostquā actum

p est de trinitate dei. de creatu/
ra mūdi. de corruptela pctī. d
incarnatiōe vbi. ⁊ de grā spūsācti. iā nūc sex
to agēdū est de medicina sacramētali. Cir/
ca quā ɔsiderāda sunt septē. Agēduꝫ ē eīm
de sacroꝝ origine. variatiōe. distinctiōe. in/
stitutione. dispēsatiōe. iteratiōe. ⁊ vniuscu/
iusqꝫ integritate De origine igit̃ sacroꝝ
h tenēdū est q sacra sunt signa sensibilia di
uinit⁹ instituta tanqꝫ medicamēta. in quibꝰ
sub tegumēto reꝝ sensibiliū diuia vit⁹ secre
tius opat̃. ita q ipā ex silitudie naturali re
psentāt. ex institutiōe significāt. ex scificati
one ɔferūt aliquā spūalē grām. p quā aīa
curat̃ ab infirmitatibꝰ viciorū. ⁊ ad h pnci/
paliter ordinant̃ tanqꝫ ad finē vltimuꝫ. valēt
tn̄ ad hūiliationē. eruditionē ⁊ exercitatio
nē sicut ad finē q est sub fine. Rō aūt ad in/
telligētiā pdictoꝝ hec ē. Quia pncipiuꝫ re/
paratiuū qd est christ⁹ crucifix⁹. vbuꝫ .s. in/
carnatū. qd sapiētissime dispēsat oīa qꝛ di/
uinū ⁊ clemētissime curat qꝛ diuinit⁹ incar
natū. sic dꝫ reparare. sanare ⁊ saluare hūa/
nū gen⁹ egrotū fm q cōpetit ipi egrotanti
egritudini ⁊ occasioni egrotādi. ⁊ ipi⁹ egri
tudinis curatiōi. Ipe aūt medic⁹ est vbuꝫ
incarnatū de⁹ .s. inuisibil' in natura visibili
Hō egrotans est nō tn̄ spūs. nec tn̄ caro.
sed spūs i carne mortali. Morbꝰ aūt ē ori/
ginal' culpa. q p ignorātiā inficit mentē. ⁊ p
ɔcupiscentiā inficit carnē. Origo aūt hui⁹
culpe licet pncipalit' fuerit ex ɔsensu rōnis
occasionē tn̄ sumpsit a sensibꝰ carnis. Ad h
ergo q medicina correspondens esset oībꝰ
supra dictis. oportuit q nō tn̄ eēt spūalis.
veꝝetiā aliqd hēret de sensibilibꝰ signis. vt
sicut hec sensibilia fuerūt aīe occasio laben
di. ita eēnt ei occasio resurgēdi. Qm̄ igit̃ si/
gna sensibilia qntū est de se nō hūt efficacē
ordinationē ad grām. licꝫ habeāt longin/
quā repntatiōem de sui natura. hinc est q
oportuit q ab auctore grē instituerent̃ ad
significandū. ⁊ bndicerent̃ ad scificanduꝫ.
vt sic essent ex naturali silitudine repntan
tia. ex adiūcta institutiōe significātia. ex su
peraddita bndictiōe sanctificātia ⁊ ad gra
tiā pparantia. p quā curaret̃ ⁊ sanaret̃ anīa
nrā. Rursus qm̄ grā curatiua non dat̃
elatis incredul' ⁊ fastidiosis. ideo oportuit
hec signa sensibilia diuinit⁹ dari. q nō solū
sanctificarēt ⁊ grām ɔferrēt. ac p h sanarēt.
veꝝetiā significatiōe erudirēt. ⁊ susceptiōe
humiliarēt. ⁊ diuersificatiōne exercitarent.
vt sic p exercitationē exclusa accidia a ɔcu/
piscibili. p eruditionem exclusa ignorātia a
rōnali. p humiliationem exclusa supbia ab
irascibili. tota aīa curabil' fieret a grā spūs/
sancti. q reformat nos fm has tres poten/
tias ad imaginē trinitatis ⁊ christi Postre
mo qm̄ p hmōi signa sensibilia diuinit⁹ in/
stituta. grā spūssancti suscipit̃. ⁊ i eis ab ac/
cedentibꝰ inuenit̃. hinc est q hmōi sacra di
cunt̃ grē vasa ⁊ causa. nō qꝛ grā in eis sub/
stantialit' ɔtineat̃. vel causalit' efficiat̃. cū in
sola aīa habeat collocari. ⁊ a solo deo habe
at infundi. sed qꝛ in illis ⁊ p illa grām cura/
tionis a summo medico christo ex diuino
decreto oportet hauriri. licꝫ de⁹ nō alliga/
uerit suā grām sacris. Ex pmissis igitur
apparet nō solū qs sit sacroꝝ ort⁹. veꝝetiaꝫ
qs vsus ⁊ qs fruct⁹. Nā ortus eoꝝ est chri/
stus dn̄s. Usus aūt est act⁹ exercitatiuus.
eruditiu⁹ ⁊ hūiliatiuus. Fruct⁹ aūt est ho/
minū cura ⁊ salus. Patet etiā que sit causa
efficiens sacramentoꝝ. qꝛ diuia institutio.
Que materialis. qꝛ signi sensibilis repnta
tio. Que formal'. qꝛ gratuita sanctificatio.
Que finalis. qꝛ hoim medicinalis curatio
Et qꝛ denominatio fit a forma ⁊ fine. hinc ē
q dicunt̃ sacra qsi medicamēta sanctifican/
tia. Per hec eīm anīa a feditate vicioꝝ redu
cit̃ ad sanctificationē pfectā. Et iō licꝫ sint
corpalia ⁊ sensibilia. sunt tn̄ medicinalia. ⁊
ob hoc venerāda tanqꝫ sancta. qꝛ sacra si/
gnificant mysteria. ad sacra preparāt cha/

rismata. a sacratissimo deo data. sacra insti tutione et bñdictiõe diuinitus ↄsecrata ad cultũ sacratissimũ dei in sacra ecclia ↄstitu/ta. ita vt merito dici debeãt sacra.

Capitulum II

De sacramentoꝝ variatione.

De variatione aũt sacramẽtoꝝ ħ te/nendũ est ꝙ sacra ab initio ad cura tionẽ homis sunt instituta. et semꝑ cũ morbo hoīs cucurrerũt. et vsq̃ in finem seculi ꝑdurabũt. sed alia fuerũt in lege na/ture. alia sub lege scripta. alia sub lege grẽ. Et in his oībꝫ illa q̃ posteriora sunt. signifi catione sunt euidẽtiora. et effectu grẽ digni ora. In lege em̃ nature fuerũt oblatiões. sa crificia et decimatiões. In lege aũt scpta in troducta est circũcisio. et adiũcta est expia/tio. et supaddita est oblationuꝫ. decimatio/nũ et sacrificioꝝ multiformis distinctio In lege aũt noua statuta sunt sacra nũero pau ciora. vtilitate potiora. ṽtute efficaciora. et ꝑeminentia digniora. in qbꝫ est impletio si/mul et euacuatio sacroꝝ oīum ꝑdictorum.

Rõ autẽ ad intelligentiã ꝑdictoꝝ hec ẽ. qr verbũ incarnatũ qđ est repatiõis nostre ꝑncipiũ. et fons et origo sacroꝝ. cũ sit clemẽ/tissimũ et sapientissimũ. eo ꝙ clemẽtissimũ est. nõ ꝑmisit ꝙ curreret morbꝫ pcti sine re/medio sacri. eo vero ꝙ sapientissimũ est. iõ iuxta dictamen sue ĩmutabil' sapie cuncta ordinatissime gubernãtis. diuersa adhibu it medicamẽta et varia. ẜm mutationẽ vari/am tempoꝝ diuersoꝝ. Qm̃ ergo ab initio ꝑcurrente tpe et aduẽtu saluatoris magis ac magis appropinquãte. semꝑ magis ac ma/gis effect⁹ salutis creuit. et cognitio verita/tis. ↄgruũ fuit et ipa signa salutis ꝑ successio nẽ temporũ alia post alia variari. vt effect⁹ grẽ diuine in salutẽ cresceret. simulq̃ et ipa significatio in ipis signis visibilibꝫ euiden tior appareret. Et ideo primũ ꝑ oblatiões. postea ꝑ circũcisionẽ. ad vltimum ꝑ baptis malẽ ablutionẽ. expiatiõis et iustificatõnis sacrm̃ formaliter institutũ est. qr eiusdẽ mũ dationis forma et silitudo in oblatiõe q̃deꝫ occulte inuenit̃. in circũcisione vero euidẽ/tius exꝑmit̃. ꝑ baptismũ aũt manifesti⁹ de clarat̃. Et hinc est ꝙ illa ꝑmi tpis sacramẽ ta (sicut dic̃ Hugo) fuerũt sicut veritatis vmbra. mediĳ tpis sic̃ figura seu imago. po stremi. s. grẽ sicut corp⁹. qr intra se veritatẽ et grãm curatricẽ ↄtinent quã ꝑñtãt. et ꝑsen tialiter ↄferũt qđ ꝑmittũt. Rursus qm̃ ꝑñtia veritatis et grẽ. q̃ in lege grẽ exhibet̃ ra tione sue excellẽtie et multiformitatis in ope et ṽtute. ꝑ vnũ signũ exꝑmi nõ poterat vt de cebat. hinc est ꝙ in oī tpe et lege plura fuerẽ sacra data. ad illã veritatẽ et grãm exꝑmen/dã. sed ꝑcipue in tpe legis figure. cui⁹ est figu rare. multa signa et varia ꝑcesserũt. q̃ sua va rietate xp̃i grãm multiplicit̃ exꝑmerẽt et ex cellenti⁹ cõmẽdarẽt et multiplicit̃ cõmẽdã/do nutrirẽt paruulos. exercerẽt imꝑfectos et duros onerãdo frangerẽt. et ad iugũ grẽ domarẽt. et q̃dãmodo emollirẽt. Postre mo qm̃ supueniẽte veritate cessat vmbra. et figura ꝑnunciãs fortit̃ finẽ intentũ. q̃ habi to cessare dꝫ eius vsus et act⁹. hinc est ꝙ grã supueniẽte vetera sacra et signa impleta sũt parit̃ et sublata. qr signa erãt ꝑnostica futu/rorũ et q̃i ꝑnunciãtia de longinq̃. et noua ni/hilomin⁹ instituta tanq̃ demõstratiua ꝑ/sentis grẽ. et rememoratiua q̃dãmodo pas/sionis dñice. q̃ fons est et origo grẽ curati/ue. siue in nobis siue in his q̃ ꝑcesserũt xp̃i aduentũ. sed ĩ his q̃ ꝑcesserũt tanq̃ preciũ ꝑmissum. ĩ his q̃ secuunt̃ tanq̃ ꝑciũ ꝑsolu tũ. Et qm̃ nõ debet̃ grã ꝑmissiõi precij nisi rõne ꝑsolutõis. et abundãtior debet̃ ꝑsolu to ꝑcio q̃ ꝑmisso. hinc est ꝙ passio xp̃i ĩme/diat⁹ scificat sacra tpis legis noue. et pleni/ori grã ĩ eis redũdat. Propt̃ qđ illa ꝑpara/uerũt et ꝑduxerũt ad hec sicvia ad terminũ sic signũ ad signatũ. sic figura ad veritateꝫ. et sic imꝑfectũ reducit et ꝑparat ad ꝑfectũ.

Capitulum III

De sacramẽtoꝝ numero et distinctiõe.

De distinctiõe aũt et nũero sacramẽ/toꝝ noue legis ħ tenenduꝫ est. ꝙ ipa sunt septem ẜm correspondentiaꝫ ad grãm septiformẽ. que ꝑ septenariũ tpis nos reducit ad ꝑncipiũ. quieteꝫ et circulum eternitatis. sicut ad octauã resurrectionis vniuersal̃. Horũ autẽ sacramentoꝝ ianua est baptismus. deinde ↄfirmatio. euchari/stia. penitentia. vnctio extrema. ordo et ma/trimoniũ. quod licet vltimo collocet̃ ꝑter morbũ ↄcupiscentie annexũ. ipm̃ tñ fuit an te oīa introductuꝫ in paradiso. etiã ante pctm̃. Rõ autẽ ad ĩtelligentiã ꝑdictoruꝫ hec est. Quia ꝑncipiũ nostrũ reparatiuum et curatiuũ nostroꝝ morboꝝ xp̄s dñs ṽbũ incarnatũ. cũ sit dei ṽtus et sapia et mĩsicor/dia nostra. sic potent̃. sic sapient̃. sic clemen

ter. sic decenter sua deb; instituere sacra in lege grē. vt nihil prorsus desit curatōi nostre q̄ntū cōpetit statui vite p̄ntis. Ad pfectam autē curationez egritudis ↄcurrunt hec tria. s. expulsio egritudis. introductio sanitatis. ꝛ ↄseruatio introducte salutis.

Primū igiꝛ q̄m ad pfectā curationem pfecta ꝛ vniuersaꝉ reqritur morbi expulsio. et morbꝰ est septiformis. triplex culpabilis. s. culpa originaꝉ. mortaꝉ ꝛ venialis. ꝛ quadruplex penalis. s. ignorātia. malicia. īfirmitas ꝛ ↄcupiscētia. ꝛ nō sanat oculū qd̄ sanat calcaneū. sic dicit Hiero. hinc est ꝙ oportuit adhiberi ↄ hec septenariū medicamētorū. ad hunc septiformē morbū plenꝰ expellendū. s. ↄtra originalē baptismū. ↄtra mortalem pniam. ↄ venialē vnctionē extremā; ↄ ignorātiā ordinē. ↄtra maliciā eucharistiā. ↄtra infirmitatē ↄfirmationē. ꝛ ↄ ↄcupiscētiā m̄rimoniū quod eā temperat ꝛ excusat.

Rursus qꝛ pfecta curatio nō pōt esse sine restitutione integre sanitatis. ꝛ sanitas aīe integra ↄsistit in vsu septē v̄tutū. triū; scꝫ theologicaꝝ ꝛ q̄ttuor cardinaliū. hinc ē ꝙ ad haꝝ vsum sanū restituendū; institui oportuit septiforme sacr̄m. Nā; baptismꝰ sanādo disponit ad fidē. ↄfirmatio ad spē. eucharistia ad caritatē. pnia ad iusticiā. vnctio extrema ad pseuerātiā q̄ est fortitudis cōplementū ꝛ sūma. ordo ad prudentiam. matrimoniū ad tēpantiā ↄseruandā; quam maxime psequiꝛ infirmitas carnis. sed bonitas remediat nuptiaꝝ.

Postremo q̄niā pfecta curatio esse nō pōt sine ↄseruatōe saluꝭ introducte. ꝛ salus itroducta ↄseruari nō pōt in ↄflictu certamis nisi in acie ecclesie. q̄ est terribiꝉ vt castroꝝ acies ordinata. ꝛ h̄ qdē fit p septiformis grē armaturā. hinc est ꝙ necesse est septē esse sacr̄a. Nā vt hec acies sit pfecte ꝛ ↄtinue cōmunita cū cōstet ex ptibꝰ corruptibilibꝰ īdiget sacr̄is munientibꝰ. releuātibus ꝛ renouātibꝰ. muniētibus pugnātes. releuātibꝰ cadentes. ꝛ renouātibꝰ moriētes. Sacr̄m aūt muniens aut munit ingrediētes. ꝛ sic est baptismus aut stātes. ꝛ sic est ↄfirmatio. aut exeuntes. ꝛ sic ē extrema vnctio. Sacr̄m aūt releuās aut releuat a casu veniali. ꝛ sic est eucharistia. aut a mortali. ꝛ sic est pnia. Sacramētū autē renouās aut renouat in esse spūali ꝛ sic est ordo. cuiꝰ est administrare sacr̄a. aut ī esse naturali. ꝛ sic est m̄rimoniū qd̄ qꝛ renouat multitudinez in esse nature qd̄ est oīm fundamentuz. iō p̄mo fuit ante oīa institutū siue introductū. licꝫ ꝓpter morbū ↄcupiscētie annexuz. Et qꝛ mīme est sc̄ificatiuum. q̄uis significatiōe sit sacr̄m magnuz. inter medicamēta spūalia vltimo collocaꝛ. ꝛ locū sortiꝛ extremū. Vnd̄ qꝛ baptismꝰ est ingredientiū. ↄfirmatio pugnātiū. eucharistia vires resumentiū. pnia resurgentiū. extrema vnctio exeuntiū. ordo nouos milites introducētium. m̄rimoniū nouos milites p̄parātium. patꝫ ex his sufficiētia ꝛ ordo medicamentoꝝ sacramētaliū ꝛ armoꝝ.

Capitulum IIII

De sacramentoꝝ institutiōe.

E institutione autez sacramētoꝝ h̄

D. tenēdum est. ꝙ septē sacramēta legis grē christꝰ instituit tanq̄ noui testamenti mediator. ꝛ p̄cipuꝰ lator legꝭ. in qua vocauit ad ꝓmissa eterna. dedit precepta dirigentia. ꝛ instituit sacr̄a sc̄ificantia. Instituit vero ea in verb̄ ꝛ elemētꝭ. ad euidentiā significatiōis. ꝛ efficaciā sc̄ificationis. ita ꝙ semp habēt significātiā veritatis sed nō sp efficaciā curatōnis. nō ꝓpter defectum a parte sui. sed a pte suscipientꝭ. Instituit autez p̄dicta sacr̄a diuersimode. Quedā scꝫ ex eis ↄfirmādo. approbādo ꝛ ↄsummando. vt m̄rimoniū ꝛ pniam. Quedā autē insinuādo ꝛ initiādo. vt ↄfirmationem ꝛ vnctionē extremā. Quedā vero initiando ꝛ ↄsummādo ꝛ ī semetipo suscipiēdo. vt sacramentū baptismi. eucharistie ꝛ ordinis. Hec eñ tria ꝛ plene instituit. ꝛ etiā p̄mus suscepit.

Rō autē ad intelligētiā p̄dictorū hec est. Quia p̄ncipiū reparatiuū nostꝝ est xp̄s crucifixus. verbū. s. incarnatum. qd̄ qꝛ v̄bum est p̄ri coeq̄le ꝛ ↄsubstātiale. est v̄bum summe v̄tutꝭ. summe v̄itatꝭ ꝛ summe bonitatꝭ. ac p h̄ ꝛ summe auctoritatꝭ. ꝛ ideo ipiꝰ est ꝓprie nouū testamētū introducere. ipiꝰ est etiā dare legē integrā ꝛ sufficiētē fm exigentiā summe v̄tutꝭ ꝛ v̄itatis ac bonitatis sue. Rōne igiꝛ summe bonitatꝭ ꝓmissa ꝓposuit beatificātia. rōne autē sūme v̄itatꝭ p̄cepta dedit dirigētia. rōe v̄o summe v̄tutis sacr̄a statuit adminiculantia. vt sic p sacramēta v̄tus repararetꝛ ad iplēda p̄cepta dirigētia. ꝛ p p̄cepta directiua pueniretꝛ ad ꝓmissa eterna. faciēte h̄ v̄bo eterno. xp̄o. s. domino ī lege euāgelica. inq̄ntū est via v̄itas ꝛ vita.

Rursus q̄m reparatiuū p̄ncipiū

nõ solū est v̄bū inq̄ntū v̄bū sꝫ etiā inq̄ntū
incarnatū. qd̄ hoc ipō ꝙ incarnatuꝫ oībꝫ se
offert q̄ntū ad noticiā v̄itatis. ⁊ oībꝫ digne
accedētibꝫ se exhibet ad grām curationis.
hinc est ꝙ tanq̄ꝫ plenū grē ⁊ veritatꝭ ad ma
iorē euidentiā significādi. ⁊ efficaciā sctifi/
candi sacr̄a instituit in elemētꝭ simul ⁊ ver/
bis. vt dū elementa oculis. ⁊ v̄ba auribꝫ se
offerrēt. q̄ sunt duo sensus maxīe cognosci
tiui. euidētiā darent significatōnis exp̄sse.
deinde etiā v̄ba sctificarent elemēta vt ple
nior fieret efficacia curatiōis hūane. q̄ qm̄
nulli dat̄ repugnāti ⁊ impugnāti fontē grē
inter⁹ in corde. iō sic instituta sunt vt signi
ficarent sp̄ ⁊ vniuersalit̄. nō aūt sctificarent
nisi accedētes digne absq3 oī fictiōe. Po
stremo. qm̄ etsi v̄bū incarnatū sit fons grē
sacramētal̄. aliq̄ tn̄ grā sacramentalis fuit
an̄ incarnationē. aliq̄ v̄o nō nisi post spūsc̄i
missionē. quedā ī aūt medio mō se hūit. hinc
est ꝙ oportuit sacr̄a institui diuersimode.
Nā an̄ incarnationē necessaria fuit ↄpun/
ctio penitētialis. ⁊ generatio mr̄imonialis.
ideo hec duo sacr̄a nō de nouo instituit. sꝫ
iā a se instituta. ⁊ naturali dictamini q̄dāmo
do impr̄ssa ↄsūmauit ⁊ ↄfirmauit ī lege euā
gelica. dū pniam p̄dicauit. ⁊ nuptijs inter/
fuit. ⁊ legē ↄiugij approbauit s̄m ꝙ colligit̄
ex diuersis euāgelij locis. An̄ vero spūsc̄i
missionē nec fuit plena spūsc̄i donatio ad
ↄfirmationē. ⁊ noīs xp̄i publicā ↄfessionē.
nec vnctio mētis plenaria ad euolationeꝫ.
ideo hec duo sacr̄a. s. ↄfirmationē ⁊ extre/
mā vnctionē xp̄s soluꝫ initiauit ⁊ insinua/
uit. ↄfirmationē manū paruulis imponen
do. ⁊ p̄dicēdo discipulos baptizādos spū/
sctō. vnctionē vero extremā discipulos ad
curandū mittēdo. q̄ infirmos vngebāt o/
leo. sicut dr̄ in Marco. Medio auteꝫ tp̄e ⁊
fuit regeneratio. ⁊ ecc̄lie ordinatio. ⁊ spūal̄
cibatio. ideo xp̄s hec tria sacr̄a. s. baptismi.
eucharistie ⁊ ordinis. ⁊ cōplere ⁊ clare insti
tuit. Primo baptismū suscipiendo. deinde
formā dando. ⁊ ceterꝭ publicādo. Ordineꝫ
v̄o dando p̄mo ptātē ligandi ⁊ soluēdi petā
hūani generꝭ. ⁊ ptātē ↄficiēdi sacr̄m altarꝭ.
Eucharistiā vero cōparādo se grano fru/
mēti. ⁊ ↄficiēdo ⁊ dando discipul̄ imminen
te passiōe sacr̄m corp̄is ⁊ sanguinis sui. Et iō
hec tria sacr̄a p̄ xp̄m distincte ⁊ integre de/
buerūt institui. ⁊ in lege veteri multipliciꝭ
figurari tanq̄ꝫ sacr̄a substātialia noui testa
mēti. ⁊ p̄pria legislatoris v̄bi. s. incarnati.

Capitulum V

De sacramentoꝝ dispensatione.

De dispensatiōe vero sacramētoꝝ h̄
tenendū est. ꝙ ptās dispensatōis sa
cramētoꝝ regularit̄ spectat ad solū
gen⁹ hūanū. In oībꝫ aūt sacr̄is dispensan/
dis. necessaria ē in dispēsante intentio. In
aliq̄bꝫ etiā necessario cū intentōe req̄rit̄ or
do sacerdotal̄ vl̄ pontifical̄. Pontificalis
inq̄ā necessari⁹ est dispēsatōi ↄfirmatōis
⁊ ordinis. Sacerdotal̄ vero dispēsatōi eu/
charistie. pnīe ⁊ vnctiōis extreme. Baptis/
mus aūt ⁊ mr̄imonium licꝫ ad sacerdotes
spectent. pn̄t tn̄ p̄ter ordinē sacerdotalē di
spensari de facto. maxīe in articulo necessi
tatis. Dis aūt existentibꝫ sacr̄a dispensari
pn̄t a bonis ⁊ malis. a fidelibꝫ ⁊ hereticꝭ. in/
tra ecc̄iam ⁊ extra. sed itra s̄m veritatem. ⁊
ad vtilitatē. extra v̄o nō ad vtilitatem. licꝫ
dispensent̄ s̄m veritatē. Rō aūt ad intel/
ligentiā p̄dictoꝝ hec ē. Quia reparatiuum
p̄ncipiū nr̄m. v̄bū. s. incarnatū inq̄ntū de⁹
⁊ hō sacr̄a instituit ad salutē hoīm. ordina/
uit sic ⁊ ↄgruū fuit vt hoībꝫ dispensarent̄ p̄
ministeriū hoīm p̄pter s̄uandā ↄformitatē
dispensatoris ad saluatoreꝫ xp̄m ⁊ ad ip̄m
hoiem saluādū. Qm̄ ḡ saluator xp̄s huma
nū gen⁹ saluauit s̄m ꝙ exigebat eq̄tas iurꝭ.
dignitas ordinis. ⁊ securitas salutꝭ. opat⁹ ē
eīn salutē nrām modo recto. ordinato ⁊ cer
to. hinc est ꝙ s̄m hoꝝ triuꝫ exigentiā sacr̄a
cōmisit hoībꝫ dispēsanda. Primo igit̄ q2 re
ctitudo iuris exigit. vt opa hoīs s̄m ꝙ hō
nō fiant p̄cipitant̄. ⁊ opa hoīs vt mīstri xp̄i
aliq̄ modo referant̄ ad xp̄m. ⁊ opa hoīs vt
ministri salutꝭ aliq̄ modo referant̄ ad salu/
tem vl̄ in generali vl̄ in speciali. ⁊ dispensa/
tio sacramētoꝝ est op⁹ hoīs. vt rōnalis. vt
ministri xp̄i. ⁊ vt ministri salutꝭ. hinc ē ꝙ ne
cesse est ꝙ fiat ex intentiōe. q̄ q̄s intēdat fa/
cere qd̄ xp̄s instituit ad hūanā salutē. vl̄ sal
tem facere qd̄ facit ecc̄ia. in q̄ clauditur in ge/
nerali intentio p̄dicta. q2 ip̄a ecc̄ia sicut sa/
cramēta a christo accepit. sic ad fideliuꝫ sa/
lutē dispensat. Rursus q2 ordo dignita/
tis exigit. vt maiora maioribꝫ. minora mi/
noribꝫ. ⁊ media medijs cōmittant̄. ⁊ quedā
sunt sacr̄a que p̄cipue respiciunt excellenti
am v̄tutis siue dignitatis vt sacr̄m ↄfirma
tionis ⁊ ordinis. quedā que respiciunt indi/
gentiā necessitatis. vt baptism⁹ ⁊ mr̄imoni

um. quoꝝ vnū generat alterum regenerat ad existentiā debitā. quedā autē media. vt eucharistia pnīa ⁊ vnctio extrema. hinc est ꝙ prima tanꝙ̄ suprema nō pñt dispensari nisi ab epis ⁊ pontificibꝫ quātū est de iure communi. alia vero tāꝙ̄ infima dispēsari pñt a q̄buscūq̄ꝫ ordinibꝫ ⁊ psonis inferioribus. maxime in articulo necessitatꝭ. qđ dico rōne baptismi. media vero a solis sacerdotibus. q̄ inter epos ⁊ inferiores psonas sunt q̄si ī medio ꝯstituti. Postremo qꝛ securitas salutꝭ exigit. vt res sic fiat vt ī dubium nō cadat. ⁊ nullus est q̄ certus sit de bonitate ⁊ credulitate dispēsatoris. ⁊ idē ipe nō est certus de se vtrū odio vel amore dign⁹ sit. ideo si sacra dispensari solū possent a bonis. nullus esset certus de susceptiōe sacri ⁊ sic oporteret semp iterari. ⁊ sic malicia vni⁹ ꝓiudicaret aliene saluti. Nulla etiā eēt stabilitas in gradibꝫ hierarchie ecclie militātis. que maxime ꝯsistit in sacris dispensandis. ⁊ ideo ꝯgruū fuit vt sacramētoꝝ dispēsatio cōmitteret̄ homi. non rōne scītatis q̄ variat̄ scḋm volūtatē. sed rōne auctoritatis q̄ semp manet quātū est de se. ac p hoc oportuit ꝙ se extenderet ad bonos ⁊ ad malos. ad eos q̄ sūt intra. ⁊ ad eos q̄ sunt extra ecclesiā. Verū qꝛ extra vnitatē fidei ⁊ caritatis. que facit nos filios ecclie ⁊ mēbra. nullos pōt saluari. ideo si sacra extra recipiāt̄. nō ad salutem recipiunt̄. q̄uis vera sunt sacramēta sed vtilia possunt fieri si q̄s redeat ad scām mrēm ecclesiā. vnicā xpi sponsam. cui⁹ filios tm̄ christ⁹ sponsus reputat dignos hereditate eterna. Vñ Aug⁹. ꝯtra donatistas. Ecclesia paradiso cōparata indicat nobis posse quidē baptismū ei⁹ homines etiā foris accipe. sed salutē btitudinis extra eā neminē vel pcipere vel tenere. Nā ⁊ flumia de fonte paradisi sicut scriptura testat̄ etiā foras largit manauerunt. nominatim quippe cōmemorant̄. ⁊ p quas terras fluāt. ⁊ ꝙ extra paradisum ꝯstitute sint omībꝫ notū est. nec tn̄ in mesopotamia vel in egypto quo illa flumia puenīit. est felicitas vite que in paradiso cōmemorat̄. ita fit vt cū paradisi aq̄ sit extra paradisum. beatitudo tn̄ nō sit nisi intra paradisum. Sic ergo baptism⁹ pōt esse extra ecclesiā. mun⁹ autē btē vite nō nisi īttra ecclesiā reperit̄ que sup petrā etiā fundata est. que ligādi ⁊ soluendi claues accepit. Nec est vna q̄ tenet ⁊ possidet omnē ꝯ sponsi sui ⁊ dñi ptātem. p quā ꝯiugalē ptātem etiā de ancillis parere filios pōt. qui si nō supbiāt in sortē hereditatis vocabunt̄. si vero supbiāt extra remanebūt. Magis ergo qꝛ pro ecclie honore atq̄ꝫ vnitate pugnam⁹. nō tribuam⁹ hereticis q̄cq̄d apud eos eiusmodi cognoscim⁹. sed eos arguētes doceam⁹ qđ extra vnitatem habēt nō valere ad salutē. nisi ad eandem venerint vnitatē.

Capitulū VI

De sacramentorū iteratione.

D

E iteratione aūt sacramētoꝝ h̄ tenendū est. ꝙ licꝫ cōmune sit oībꝫ sacramētis nō iterari sup eandē psonā ⁊ materiā ⁊ ex eadē causa. ne fiat ꝯtumelia sacr̄o. specialit̄ tn̄ tria sunt sacramēta q̄ nō sunt aliq̄tenus iterāda. s. baptism⁹. ꝯfirmatio ⁊ ordo. In his nāq̄ tribꝫ imp̄mit̄ triplex caracter interior q̄ nō delet̄. int̄ quos caracter baptismalis retinet fundamentū nec alij pñt imprimi nisi ille p̄mu⁹ imp̄mat̄ Vñ si q̄s ordinat̄ nō baptizat⁹ nihil prorsus efficit̄. sed est totū de nouo faciendum. qꝛ nō intelligit̄ iterari qđ ꝯstat nō fuisse factum. Rō aūt ad intelligentiā p̄missorū hec est. Quia p̄ncipiū nrm̄ reparatiuū. verbū scꝫ incarnatū. licꝫ rōne sue summe virtutis. ⁊ sapie ⁊ bonitatis nihil agat inefficaciter. nihil inepte. nihil infructuose. potissime tn̄ hoc obseruare dꝫ ī nobilissimis opibus suis. cuiusmodi sunt illa p que reparatur gen⁹ humanū. Qm̄ ergo sacra sunt de genere hmōi opeꝝ diuinoꝝ. hinc est ꝙ ꝯtumelia q̄dāmodo fit eis qn̄ sup eandē materiā ⁊ psonā ⁊ ex eadeꝫ causa iterant̄. qꝛ ex h̄ ostēdit̄ ꝙ p̄us dispensata fuerūt iefficacia. inepta ⁊ infructuosa. cōtra id qđ exigebat ipi⁹ reparatiui p̄ncipij virtus ⁊ sapia ⁊ bonitas summa. q̄ sp assistit ad operādū in illis ⁊ p illa sacr̄a. Rursus qm̄ inter hec sacr̄a reparātia. in q̄bꝫ est generalit̄ efficacia diuine virtutis ad reparationē hūani generꝭ q̄dā sunt q̄ tm̄ introducta sūt. vt̄ remedia morboꝝ. q̄dā etiā nō solū ad h̄. sꝫ ad statuendū. discernēdū ⁊ ordinādū in ecclia hierarchicos gradus. ⁊ morbi pñt variari. expelli ⁊ iterꝫ introduci. gradus aūt ecclie debēt esse firmi. solidi ⁊ incōcussi. hinc ē ꝙ sacr̄a q̄ respiciūt morbos iterabilia. hñt effect⁹ trāseūtes. ac p h̄ ⁊ iterabiles rōne noue cause. sacramēta h̄o illa q̄ respiciūt gradus hierarchi

coꝝ ⁊ status fidei determinatos. necesse ē ꝙ ꝓter effect⁹ remediātes aliq̄s effect⁹ tribuant ꝑmanētes. ad gradū ⁊ statuum ecc̄ie distinctionē fixā ⁊ stabilē. Et qm̄ h̄ nō pōt fieri ꝑ data naturalia. vł dona ḡtuita gratū facientia. necesse ē ꝙ fiat ꝑ aliq̄ signa sube incorruptibili. s. aīe incorruptibili. a ꝓncipio incorruptibili. ſm ꝯformitatē ad incorruptibile indelibilit̄ ⁊ ḡtis impssa. q̄ caracteres appellant̄. q̄ qm̄ nunq̄ delent̄. idō nec iterari pn̄t. nec illa sacr̄a in q̄bus hm̄ōi caracteres imp̄mant̄. Postremo qm̄ triplex est status fidei ſm quē habz fieri distinctio i populo christiano i acie ecc̄liastice hierarchie scz status fidei genite. roborate ⁊ multiplicate. Scd̄m p̄mū fit distinctio fideliuz ab incredulis. ꝑ scd̄m fit distinctio fortiū ab infirmis ⁊ debilib⁹. ſm tercium fit distinctio clericoꝝ a laicis. hinc ē ꝙ illa sacr̄a q̄ respiciūt triplicē fidei statū p̄dictum caracteres imp̄műt. ꝑ q̄s indelebilit̄ impssos se distinguūt. ac ꝑ h̄ nūq̄ iterari pn̄t. Qm̄ ḡ baptismus respicit statū fidei genite. in q̄ ꝑplo dei distinguit̄ ab incredul. vt israelite ab egyptiis. ⁊ ꝯfirmatio respicit statū fidei roborate. in q̄ distinguit̄ ꝑplo fortis ab infirmis. sic pugiles ab his q̄ ad pugnā nō sunt idonei. ⁊ ordo respicit statū fidei multiplicate. in q̄ distinguit̄ cler⁹ a laicis. sic leuite ab aliis tribub⁹. hinc est ꝙ i his tm̄ trib⁹ sacr̄is characteres imp̄munt̄. Quia vō distinctio ꝑplī a nō ꝑplo. p̄ma est ⁊ radicalis. hinc ē ꝙ character baptismalis ē fundamētū oīm aliorū characterū. ⁊ ideo illo non substrato nihil poterit supedificari. ac per h̄ oportet d̄ nouo fieri. si aūt ille substernat̄ aliq̄ imp̄mi pn̄t. nec vnq̄ vlteri⁹ iterādi sunt. nec sacr̄a tria p̄dicta q̄ hos imp̄műt ex cā aliq̄ iterantur. ⁊ ḡuis de facto iterātib⁹ dz pena imponi. ꝓpter diuini ꝯtumeliā sacramēti. licz alia q̄ttuor ex caus̄ diuersis possint sine sui ꝯtumelia iterari.

Capitulū VII

De integritate baptismi.

Iam nūc septimo loco restat videre de integritate vniuscuiusq̄ sacr̄i. q̄ cū sint in nūero septiformi. p̄mo dicendū est de baptismi integritate. qd̄ est ianua oīm alioꝝ sacramētoꝝ. De integritate igit̄ sacr̄i baptismi h̄ tenēdū est. ꝙ ad h̄ ꝙ aliq̄s baptizet̄ vere ⁊ plene req̄rit̄ expssio forme vocal' a dn̄o instituta. q̄ est hec. Ego te baptizo i noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ sp̄us sc̄i amē. absq̄ omissiōe vocabuli. ⁊ sine interpositione vocabuli absq̄ p̄posteratōe ordis sup̄dicti. ⁊ sine cōmutatōe noīs p̄notati. Req̄rit̄ etiā mersio vł ablutio ꝑ elemētū aq̄ i toto corpe. vł saltē i digniori pte. ita ꝙ expssio ⁊ mersio fiat ab vno ⁊ eodē. ⁊ in eodē tpe. q̄b⁹ ꝯcurrētib⁹ si nō sit fictio i baptizādo. datur ei gr̄a regenerās. rectificās ⁊ purificās ab oī culpa. Qd̄ vt efficaci⁹ fiat cathecism⁹ ⁊ exorcism⁹ tāq̄ p̄paratoriū p̄mittunt̄ tā in paruul' q̄z i adult'. ita tm̄ ꝙ in adult' req̄rit̄ fides ꝓpria. i paruul' sufficit fides aliena.

Rō aūt ad intelligētiā p̄dictoꝝ hec ē. Quia cū p̄ncipiū nr̄m reparatiuū v̄bū. s. incarnatū tanq̄ ꝑfectissimū ⁊ sufficiētissimū p̄ncipiū reparare hēat gen⁹ hūanū ꝑ medicamēta sacramētoꝝ. ita ꝙ nihil sit i eis supfluū. nihil inordinatū. nihil etiā diminutū. ita disponere debuit ꝙ sacr̄m baptismi ⁊ alia integrarent̄ ſm ꝙ exigebat sua v̄tus. nr̄a salus ⁊ etiā nr̄ morb⁹. Qm̄ ḡ v̄t⁹ nos reparās. est v̄tus totius trinitat̄. quā scrā mr̄ ecc̄ia credit in aīo. ꝯfitet̄ in v̄bo. ⁊ ꝯfitet̄ i signo. sub triū ꝑsonaꝝ distinctiōe. ꝓprietate. ordīe ⁊ origine naturali. est etiā v̄tus passiōis xp̄i q̄ mortuus ⁊ sepult⁹ fuit. ⁊ die tercia resurrexit. hinc ē ꝙ ad hoꝝ expssionē i sacr̄o qd̄ p̄mū oīm sacramētoꝝ ē. ⁊ in q̄ p̄mo ⁊ p̄ncipaliter hec v̄tus opat̄ debuit fieri expssio trinitat̄ distincta ꝓpria ⁊ ordīata noīatiōe. q̄ntū est de forma cōmuniter. licz in tpe primitiue ecc̄ie potuerit fieri in noīe xp̄i. in q̄ intellectus claudit̄ toti⁹ trinitat̄. Debuit etiā fieri ꝓpria ⁊ ordinata noīatio v̄bi baptizādi. cū trina mersiōe ad expssionē mortis xp̄i ⁊ sepulture. ⁊ resurrectōis post triduū facte. q̄ntū est de ꝯgruitate. Et q2 sil' opat̄ vtraq̄ v̄tus. ⁊ i vno xp̄o saluatore. vtrūq̄ hoꝝ dz fieri ab vno ⁊ eodē sil' ⁊ eodē tpe. ꝓpter ſuandā vnitatē in sacr̄o. ⁊ significādā vnitatē in nr̄o mediatore. Rursus qm̄ salus nr̄a requirebat ichoari ꝑ regenerationē seu renouationem i esse gr̄e ꝯferētis spūale esse. abstergēdo immūdiciā. effugādo tenebrā ⁊ refrigerādo cōcupiscentiā. que vniuersaliter labefactat oēm hoīem descēdētē seminaliter ab adam. hinc est ꝙ sacramentū primū quod ē regeneratiuū. debuit fieri i elemento qd̄ haberet ꝯformitatē et naturalē rep̄sentatiōe ad triplicē effectū p̄dictū gr̄e inchoantis nostrā salutez. Qm̄ ergo aqua

sua puritate mūdat. sua peruicitate seu vera
phaneitate lumis est delatiua. sua frigidi/
tate refrigerat. et maxime cōis est oibus inter
oia liqda hinc ē q sacrm̄ regenerationis no/
stre pfici debuit in elemēto aq̄ indifferēter.
qr ois aqua oī aque ē eadē specie. et etiaz ne
aliqs ꝓpter defectū elemēti piculū salutis in/
currere posset. Postremo qm̄ morbus nr̄
ꝯ quez ꝑncipalit est baptism⁹. est originale
pctm̄. qd aiam priuat vita gr̄e. et oim ꝟtutū
rectitudine habilitate. et pronū q̄dāmō red
dit ad oīe gen⁹ culpe. et traducit aliunde.
et paruulū facit ꝯcupiscibilē. et adultū actu
ꝯcupiscentē. redigit etiā in diabolicā serui
tutē. et in ptātē ꝑncipis tenebraꝝ. hinc est q
ad hoc q p illud sacrm̄ p ꝯtrariuz sufficiēs
adhibeat remediū medicamentū. ꝯgruit i
eo dari grām regenerantē ꝯ ꝑuationē vite
gratuite. grām rectificantē in septiformi ꝟ/
tute ꝯtra priuatōnē ꝟtutis habilitatiue. gra
tiā purificantē ab omi culpa ꝯ priuatez ad
oēm deordinationē viciosaz. Et qm̄ origi/
nale pctm̄ trahit aliūde. et paruulū facit cō/
cupiscibilē. et adultū actu ꝯcupiscentez. ne/
cessaria est adulto fides ꝓpria et pnia. sz par
uulo sufficit aliena. q̄ scz ē in vniuersali ec/
clesia. Quia ꝟo baptism⁹ dz eruere a serui/
tute diaboli. et de ptāte ꝑncipis tenebrarū.
tam paruulos q̄ adultos hinc est q vtrinq
exorcizari debēt ad expulsionē ptātis ꝯtrarie
vtrinq etiā cathezizari. adulti vt expulsa ca
ligine erroris informent ad fidez. paruuli
vero vt sciāt patrini q̄d eos debeāt edoce/
re. ne p humano defectu impediat baptis/
matis sacrm̄. q̄ minus habeat finē suū.

Capitulum VIII

De integritate confirmationis.

De sacro cōfirmatiōis h tenendū ē
q ad ipi⁹ integritatez reqrit forma
vocalis. q̄ fm morē magis cōem hec
est. Signo te signo crucis. ꝯfirmo te chris
mate salutis i noie pris et filij et spūsctī amē.
Reqrit etiā chrisma. qd ꝯficit ex oleo oliua
rū et balsamo. de quo cū p man⁹ epi signuz
crucis fronti impmit sub pdicta forma ꝟ/
boꝝ. ꝯfirmatiōis suscipit sacrm̄. p qd ꝯfir/
matur hō vt pugil ad nomē xpi audacter et
publice ꝯfitendū. Rō aūt ad intelligētiā
pdictoꝝ hec est. Quia reparatiuū ꝑncipiū
nostrū. verbū. s. incarnatū sic eternalit ꝯce/
ptū est in corde pris et tpalit in carne sensi/
biliter apparuit homi. sic neminē reparat.
nisi ipm et corde credēdo ꝯcipiat. et creditū
exteri⁹ ꝯfitendo depromat ꝯfessiōe debita.
cuiusmōi est ꝯfessio veridica. veritate plēa.
que nō tm̄ est ꝟitas speculatiua. vez etiam
practica. Hec aūt est in q̄ nō tm̄ est adeq̄tio
intellectus fmonis et rei. vez etiaz in q̄ tot⁹
hō veritati ꝯformat. fm intelligētiā rōnis.
fm cōplacentiā volūtatis. et fm adherētiā
ꝟtutis. vt sit ex toto corde. tota aīa. et tota
mente. sit ex corde puro. ꝯsciētia bona. et fi/
de nō ficta. et talis est ꝯfessio integra. placi/
da et intrepida. vt sit integra rōne ei⁹ de quo
est. placida rōne ei⁹ coraz quo fit. intrepida
rōne eius a q̄ fieri habet illa ꝯfessio. Qm̄ g
ad hoc hō pusillanimis nō est idone⁹ nisi p
manū supne gr̄e cōfirmet. ideo ad h sacrm̄
ꝯfirmatiōis fuit diuinit⁹ institutū. tāq̄ im
mediate seq̄ns baptismū. Quia vero finis
imponit necessitatē his q̄ sunt ad finē. ideo
integrari dz h sacrm̄ fm exigētiā ꝯfessiōis
pdicte et suaꝝ ꝯditionū. triū vicz pdictarū.
Pmo g qm̄ ꝯfessio hec dz eē integra et in/
tegritas ꝯfessiōis nō ē nisi q̄s ꝯfiteat xpm̄
veꝝ hoiem p hoibus crucifixū. eundēq verū
dei filiū incarnatū i trinitate pri et spūiscto
p oia coeq̄lem. hinc ē q in forma vocali nō
tm̄ fit expssio actus ꝯfirmādi. vez etiā ipi⁹
signi crucis et nois btīssime trinitatis. Am
plius qr ꝯfessio dz esse placida rōne ei⁹ co/
rā quo fit. et fieri hz corā deo et hoibus. et deo
nō pōt placere nisi assit lumē intelligētie et
nitor ꝯsciē. nec ꝓximis nisi assit odor bo/
ne fame et vite honeste. iō ad hoꝝ designati
onē in elemēto exteriori cōmiscet oleū oli/
uarū. qd est nitidū et balsamū qd est odori/
ferū. vt p h significet q ꝯfessio ad quā h sa/
cramētu ordinat et disponit ꝯiunctū dz ha
bere nitorē ꝯsciē et intelligētie. cū suaui o/
dore tā vite q̄ fame. ne ꝯrietas aliq̄ sit int
linguā et ꝯsciam. vl int linguā et famā. ꝓpter
quā tal' ꝯfessio nō acceptet ab hoie. nec ap/
probet a xpo. Postremo qm̄ tal' cōfessio
debz esse itrepida. vt nec pudore nec timo
re dimittat q̄s dicere veritatē. et tpe psecuti
onis ignominiosam mortē xpi in cruce ꝯfi
teri publice formidat q̄s et erubescit. preci/
pue horrēs incidere in ꝯsilem penā et igno
miniā passiōis. et hmōi timor et pudor potis
sime apparet i facie. et maxie in fronte. iō ad
oēm verecūdiā et formidinē ꝓpulsandam. et
man⁹ potestatiua iponit q̄ ꝯfirmet. et crux
fronti impmit vt nō erubescat eaz publice

ↄfiteri.nec formidet ꝑ cõfessiõe noĩs xpi.si opus fuerit q̃ntãcũq3 penã vł ignominiã sustinere.tanq̃ ver⁹ pugil vnct⁹ ad pugnã.⁊ tanq̃ strenu⁹ miles ferẽs in fronte regis sui signũ.⁊ crucis ei⁹ triumphale vexillũ.cum q̃ parat⁹ sit penetrare hostiũ cuneos secur⁹. Nõ em̃ põt crucis glĩa libere ꝑdicari. si crucis penã ⁊ ignominiã formidet.iuxta quod sctũs dicebat andreas. Ego si crucẽ expauescerẽ.glĩam crucis minime ꝑdicarẽ.

Capitulum IX

De integritate eucharistie.

De sacro eucharistie h̃ tenẽdũ est. q in h̃ sacro verum xpi corp⁹ ⁊ verus sanguis.nõ tm̃ significat.verũetiã veracit̃ ↄtinet̃ sub duplici specie.panis scz ⁊ vini.tanq̃ sub vno ⁊ nõ sub duplici sacramẽto.h̃ autẽ est post ↄsecratiõem sacerdotalẽ.q̃ fit in ꝓlatiõe vocalis forme a dñó institute sup panẽ.s.hoc est corp⁹ meũ.sup vinũ vero.hic ẽ calix sanguis mei. q̃bꝫ verbis cũ intentiõe ↄficiẽdi a sacerdote ꝓlatis. transsubstãtiat̃ verũq3 elementũ ẜm substantiã in corp⁹ ⁊ sanguinẽ iesu xpi.remanentibꝫ speciebꝫ sensibilibꝫ.in q̃rũ vtraq3 ↄtinet̃ totalit̃.nõ circũscriptibilit̃ nec localiter.sed sacramẽtalit̃ totus xp̃s. In quibꝫ etiã ꝓponit̃ nobis vt cibꝫ.quẽ q̃ digne accipit nõ solũ sacramẽtalit̃.verũetiã ꝑ fidem ⁊ caritatẽ spũaliter manducãdo.corpi christi mystico magis incorporat̃. ⁊ in seipo reficit̃ ⁊ purgat̃.qui vero indigne accedit.iudiciũ sibi mãducat ⁊ bibit.nõ diiudicans sctissimũ corp⁹ xpi. Rõ autẽ ad intelligentiã predictoꝝ hec est. Quia ꝓncipiũ nostre reparatiuũ.vbum scz incarnatũ ⁊ sufficiẽtissimũ est in ꝟtute.⁊ sapiẽtissimũ est in sensu. ideo sic nob cõtulit sacra ẜm q exigit sapiã ⁊ sufficientia sua. Et q̄ sufficiẽtissimũ est.iõ largiendo medicamenta morboꝝ ⁊ charismata grãꝝ.nõ tm̃ instituit sacr̃m qd nos i esse grẽ generaret vt baptismus.⁊ genitos augmẽtaret ⁊ roboraret vt ↄfirmatio.verũetiã quod genitos ⁊ augmẽtatos enutriret vt sacr̃m eucharistie.ꝓpter qd hec tria sacra omĩbꝫ dant̃ qui accedunt ad fidẽ. Qm̃ ergo nutrimentũ nostꝛ q̃ntũ ad esse gratuitũ attendit̃ in vnoquoq3 fideliũ ꝑ ↄseruatiõnẽ deuotiõis ad deum.dilectiõis ad proximum.⁊ delectatiõis intra seipm.⁊ deuotio ad deũ exercet̃ ꝑ sacrificiũ oblationẽ. dilectio ad ꝓximũ ꝑ vni⁹ sacramẽti cõionẽ.⁊ delectatio intra seipm ꝑ viatici refectionẽ. hinc est q ꝓncipiũ nostꝛ reparatiuũ istud sacr̃m eucharistie dedit in sacrificiũ oblationis.⁊ sacr̃m cõionis.⁊ viaticũ refectionis. Quia vero ꝓncipiũ nostꝛ reparatiuũ non tm̃ est sufficiẽtissimũ.verũetiã sapiẽtissimũ. cui⁹ est oĩa agere ordinate.iõ sic dedit ⁊ disposuit nobis sacrificiũ.sacr̃m ⁊ viaticũ exhibere.ẜm q cõpetit tpe grẽ reuelate.statui vie ⁊ capacitati nr̃e. Primo igit̃ qm̃ tp̃s grẽ reuelate reqrit q iã nõ offerat̃ oblatio q̃liscunq3.sz pura placida ⁊ plenaria.⁊ nulla alia oblatio est tal̃ nisi illa q̃ in cruce fuit oblata.s.xpi corpus ⁊ sanguis.hinc ẽ q necessario oportet in h̃ sacro non tm̃ figuratiue.verũetiã veracit̃ corpus xpi tanq̃ oblationẽ huic tpi debitã ↄtineri. Silr̃ q̄ tempori grẽ ↄsonat q sacr̃m cõionis ⁊ dilectionis.nõ tm̃ sit cõionẽ ⁊ dilectionẽ significãs verũetiã ad illã inflãmans.vt efficiat qd figurat.⁊ qd maxime nos inflãmat ad dilectionẽ mutuã.⁊ maxime vnit mẽbra.ẽ vnitas capitis.a quo ꝑ vim amoris diffusiuã. vnitiuã ⁊ trãsformatiuã.manat in nos dilectio mutua.hinc est q in hoc sacro ↄtinet̃ verũ xpi corpus ⁊ caro imaculata.vt se nob diffundens.⁊ nos inuicẽ vniens.⁊ i se trãsformans ꝑ ardentissimã caritatẽ.ꝑ quã se nobis dedit.se ꝑ nobis obtulit.⁊ se nobis reddidit.⁊ nobiscũ existit vsq3 ad finẽ mundi. Per hunc etiã modũ refectio cõpetens statui gratie.est refectio spiritualis.cõmunis ⁊ salutaris. Refectio autẽ spiritus est verbum vite.ac per hoc refectio spiritualis ipius spirit⁹ in carne est verbum incarnatũ.seu caro verbi.que cibus est cõmunis ⁊ salutaris. quia licet sit vna.oẽs tamen saluant̃ per ipam. Quia ergo non est dare alium cibũ spiritualẽ cõmunẽ ⁊ salutiferũ. nisi ipm verũ corpus christi.hinc est q necesse est ipm in hoc sacramento veraciter esse contentũ.exigente hoc perfectiõe sacrificij placatiui.sacramenti vnitiui. ⁊ viatici refectiui.que debent esse in tempore noui testamẽti.⁊ gratie reuelate.⁊ veritatis christi. Rursus quia statui vie non competit christum aperte videre propter velamẽ enigmatis.⁊ propter meritũ fidei. nec conuenit christi carnem dentibus attractare. ⁊ propter horrorem cruditatis.et propter immortalitatẽ ipius corporis.ideo necesse fuit corp⁹ ⁊ sanguinem christi tradi vela-

sum sacratissimis symbol' ⁊ silitudinibꝰ cō grua ⁊ exp̄ssis. Et qm̄ nihil mag' idoneū ē ad refectiōem q̄ cibo panis. ⁊ pot' vini. nihil est etiā mag' idoneū ad significatōem vnitatis corpis xp̄i veri ⁊ mystici. q̄ panis factꝰ de mūdissimis granis. ⁊ vinū expres sum de purissimis acinis in vnū collectis. iō sub his speciebꝰ mag' q̄ sub alijs debu it h̄ sacr̄m exhiberi. Et qr̄ xp̄s sub ill' specie bus esse debebat. nō f̄m mutationē factā in ip̄o. sed potiꝰ in eis. iō ad plātōem du plicis v̄bi p̄dicti in q̄ insinuat' existētia xp̄i sub speciebꝰ illis fit ꝯuersio sub̄e vtriusq̄ i corpus ⁊ sanguinē. remanētibꝰ solis accidē tibus tanq̄ signis ip̄iꝰ corpis cōtentiuis ⁊ etiā exp̄ssiuis. Quia vero corpus xp̄i bt̄m ⁊ gl'iosum nō pōt diuidi in ptes suas. nec se parari ab aīa. neq̄ a diuitate summa. ideo sub vtraq̄ specie ē vnꝰ xp̄s ⁊ totus ⁊ indiui sus. sc₃ corpꝰ ⁊ aīa ⁊ deus. ac p̄ hoc vtrobi q̄ est vnū ⁊ simplicissimū sacr̄m ꝯtinēs to tum xp̄m. Et qm̄ q̄libet pars speciei signifi cat corpꝰ xp̄i. hinc est q̄ totum sic est i tota specie. q̄ in q̄libet eiꝰ parte. siue sit integra siue diuisa. ac p̄ hoc non est ibi vt circūscri ptū. vt occupās locū. vel habēs sitū. vt pce ptibile p̄ aliquē sensum corporeū ⁊ hūanū. sed omnē latens sensum vt fides habeat lo cum ⁊ meritū. Propter qd̄ etiā vt nō depre hendat' accidētia illa hn̄t oēm opatiōnē quā etiā habebāt p̄us. licet sint p̄ter subie ctum q̄diu ꝯtinēt intra se xp̄i corpꝰ. quod q̄dem ē q̄diu durāt in suis p̄prietatibꝰ na turalibꝰ. ⁊ sunt idonee ad cibādū. Postre mo qm̄ capacitas nr̄a ad xp̄m efficacit' su scipiendū nō est i carne. sed in sp̄ū. nō i ven tre. sed i mente. ⁊ mens xp̄m nō attingit ni si p̄ cognitionē ⁊ amorē. p̄ fidē ⁊ caritatem. ita q̄ fides illumiat ad recogitatōē₃ vel re cordationē. ⁊ caritas inflāmat ad deuotio nē. ideo ad h̄ q̄ aliq̄s digne accedat. opor tet q̄ sp̄ūalit' comedat vt sic xp̄m p̄ recorda tionē fidei masticet. ⁊ p̄ deuotionē amoris suscipiat. per que nō in se trāsformet xp̄m. sed ip̄e potiꝰ traijciat' in eiꝰ mysticū corpꝰ. Propter qd̄ manifeste colligit'. q̄ q̄ tepide. indeuote ⁊ incōsiderate accedit. iudiciū si bi mādúcat ⁊ bibit. qr̄ tanto sacro ꝯtumeli am facit. Et ideo ꝯsiliū est his q̄ se sentiūt minus mūdos mēte vel carne. vl' etiā inde uotos. vt differāt q̄usq̄ parati ad eum ve ri agni mūdi. deuoti ⁊ circūspecti accedāt. Propter qd̄ etiā h̄ sacr̄m p̄ceptū ē celebra ri cū solēnitate p̄cipua. tam q̄ntū ad locū. q̄ etiā ad tempꝰ. ⁊ q̄ntū ad v̄ba ⁊ orōnes. ⁊ q̄ntū ad vestimēta in celebratiōe missarū. vt tam ip̄i sacerdotes ꝯficiētes q̄ etiā susci pientes p̄cipiāt grē donū. p̄ quā purgent'. illuminent'. p̄ficiant'. reficiant'. viuificent' et in ip̄m xp̄m p̄ excessiuū amorē ardentissi me transferantur.

Capitulum X

De integritate penitentie.

De sacro pn̄ie hoc tenēdū est. q̄ ip̄a est sc̄da tabula post naufragiū. ad quā naufragās p̄ mortale pct̄m re currere pōt. q̄diu est i statu p̄ntis vite. q̄n cunq̄ ⁊ q̄tienscūq̄ diuinā clementiā volue rit implorare. Ip̄iꝰ autē partes integrales sunt. ꝯtritio in aīo. ꝯfessio in v̄bo. ⁊ satisfa ctio i facto. ex q̄bꝰ tūc pn̄ia itegrat' cū pctōr oēm mortalē culpā p̄petratā ⁊ facto deserit ⁊ v̄bo accusat ⁊ aīo detestat'. ponēs nunq̄ iterare pct̄m. His aūt debito mō ꝯcurren tibꝰ cū absolutiōe facta ab eo in q̄ est ordo. clauis ⁊ iurisdictio. absoluit' hō a pctō ⁊ re unit' ecc'ie. ⁊ recōciliat' xp̄o mediante claue sacerdotali. p̄ cuiꝰ etiā iudiciū nō tm̄ fieri h₃ absolutio. verūetiā excōicatio ⁊ relaxa tio. que p̄prie h₃ fieri ab ep̄o tanq̄ ab ecc'ie sponso. Rō aūt ad intelligentiā p̄dictoꝝ hec est. Quia p̄ncipiū nostꝝ reparatiuū. v̄ bum sc₃ incarnatū. eo ip̄o q̄ verbū est fons veritatis ⁊ sapie. eo ip̄o q̄ incarnatū fons ē pietatis ⁊ indulgentie. ideo reparare de bet genꝰ humanū p̄ medicamēta sacramē torum. ⁊ p̄cipue ꝯtra morbū precipuū. qui sc₃ est mortale pct̄m. infra q̄ decet pontifi cem piū. medicū peritū. ⁊ iudicē equum. vt sic in curatione nostra appareat verbi incar nati summa clemētia ⁊ summa prudētia ⁊ summa iusticia. Primū igit'. qm̄ in cura tione nr̄a a mortali culpa p̄ pn̄iam appare re deb₃ ip̄iꝰ xp̄i pontificis piissimi sūma cle mentia. ⁊ summa clemētia pontific' sup̄ex cedit om̄ia pctā humana. qualiacūq̄ ⁊ q̄n tacunq̄ sint. ⁊ quotiēscūq̄ fuerint p̄petra ta. hinc est q̄ peccātes suscipe ad veniam est ip̄ius pontific' clemētissimi. nō solū semel nec bis. sed q̄tienscūq̄ supplicit' implorauerint clemētiā dei. Et qr̄ diuia clemētia tūc vere ⁊ supplicit' implorat'. q̄n interuenit pe nitentie lamētū. ⁊ ad h̄ pōt homo se conuer tere q̄diu est in statu p̄ntis vite. qr̄ cōuer

rabilis est i bonū ⁊ in malū. hinc est q̄ q̄ntū cunq̄ ⁊ q̄ñcūq̄ ⁊ quotiēscūq̄ pctōr peccauerit. ad sacr̄m pnīe pōt habere refugiū. p quod sibi fiat remissio pctōꝝ. Rursus qꝛ in curatiōe nr̄a debꝫ apparere ⁊ manifestari ipi⁹ christi medici peritissimi summa prudētia. ⁊ prudētia medici est in adhibendo remedia ꝯtraria. p que nō tm̄ morbꝰ auferať. veꝝetiā p̄scindať causa. ⁊ cū peccet in deū delectatiōe. ꝯsensu ⁊ ꝑpetratiōe. scꝫ in corde. ore ⁊ ope. hinc est q̄ prudētissim⁹ medicus instituit. vt ꝯtra deordinatiōem peccatoris ſm triplicē vim. s. affectiuā. interp̄tatiuā ⁊ opatiuā. que fit p delectatōis complacentiā occultā. esset reformatio penitentis ſm triplicē vim p̄dictā. p dolorē penitētie ꝯceptū in corde p cōpūctionē. exp̄ssam i ore p ꝯfessiōem. ꝯsummatā in ope p satisfactionē. Et qꝛ omnia pctā mortalia ab vno deo auertunt. ⁊ vni grē opponunť. ⁊ vnam p̄ncipalē hominis rectitudinē puertūt. hinc est q̄ ad hoc q̄ pnīe medicamētū sit sufficienter ex suis partibꝰ integratū. necesse ē q̄ pnīa habeať de om̄ibꝰ peccatis. ⁊ q̄ntuꝫ ad p̄teritū p displicentiā de ꝑpetratis. ⁊ q̄ntū ad p̄ñs p cessatiōem de ꝑpetrādis. ⁊ q̄ntuꝫ ad futurū p ꝓpositū nunq̄ recidiuādi. vel i idem vel in aliud gen⁹ peccati. vt sic totalit̄ recedēdo a culpa p pniam. diuia gr̄a suscipiať. p quā obtineať venia oīm pctōrum.

Postremo qm̄ in curatiōe nr̄a manifestari debꝫ ipi⁹ christi iudicis recta iusticia. ⁊ ipius in ꝓpria ꝑsona nō est iudicare añ iudicium vltimū ⁊ finale. ideo ad particularia iudicia añ finē iudices debuit cōstituere. ⁊ qꝛ iudices isti int̄ deuꝫ offensum ⁊ hominē offendentē sunt q̄i intermedij. vt pꝛimi christo. ꝓpositi ꝓplo. dño autē illi p̄cipue sunt ꝓximi ⁊ familiares rōne officij. q̄ sunt eius p̄cipue misterio ꝯsecrati. s. sacerdotes ideo om̄ibꝰ in sacerdotali ordine ꝯstitutis ⁊ solis dať ptās duplicis clauis. scꝫ clauis sciē ad discernēdum. ⁊ clauis q̄ est ptās ligandi ⁊ soluēdi ad diiudicandū. ⁊ absolutionis beneficiū impendēdū. Quia vero ꝓpter ꝯfusiōem vitandā nō q̄libet cuilibet ē p̄lat⁹ in eccl̄ia militāte. cū ipa ecclesiastica hierarchia debeat esse ſm ptātem iudiciariam ordinata. ideo hec ptās ligādi ⁊ soluēdi ꝯcessa est p̄mo vni pꝛimo ⁊ summo sacerdoti. cui collata est tanq̄ summo capiti potestas vniuersal. ⁊ deinde ſm particulares eccl̄ias diuidiť in partes. ita q̄ p̄mo in episcopos. deinde i p̄sbyteros descēdit a capite vno. Ideo licet vnusq̄sq̄ sacerdos habeat ordinē ⁊ claueꝫ. ad eos tm̄ vsus clauis tm̄ se extendit. q̄ sibi ordinarie sunt subiecti. nisi sibi ab eo q̄ habꝫ iurisdictionē ordinariā cōmittať. Cū vero illa iurisdictio sit p̄ncipalit̄ in capite summo. ⁊ deinde in ep̄o ⁊ postremo in sacerdote curato. pōt quidē a q̄libet eoꝝ cōmitti alteri. sufficienť quidē ab infimo. magꝭ a medio. ⁊ maxime a supremo. Et qꝛ in pontifice summo. ⁊ etiā in episcopis est hmōi iurisdictio. nō tm̄ ad iudicandū int̄ deū ⁊ hoīem in occulto. veꝝetiā ad iudicādum int̄ hoīem ⁊ hoīem in aperto. tanq̄ in illis quibꝰ cōmissuꝫ est eccl̄ie regimen ⁊ custodia. s. ē sponso cōmittiť sponsa. hinc est q̄ gladiū habēt p̄lati. quo pñt ꝑcutere ad iuris defensiōem in excōicatiōe. ⁊ potestatē largiēdi de thesauris meritoꝝ eccl̄ie. q̄s habēt repositos ⁊ cōmēdatos tā a capite q̄ a mēbris. ⁊ h̄ in relaxatione. vt sic tanq̄ veri dei iudices ligandi ⁊ soluēdi integrā possideāt ptātē. p quā impenitentes feriāt ⁊ cōpescāt rebelles. ⁊ nihilomin⁹ absoluant ⁊ recōciliēt deo ⁊ scē mr̄i eccl̄ie veraciter penitētes.

Capitulū XI

De integritate vnctionis extreme.

De sacr̄o extreme vnctiōis h̄ i sūma tenēdū est. q̄ ipa ē sacr̄m exeuntiuꝫ ex hac vita. ꝓparās ⁊ disponēs ad sanitatē ꝑfectā. Valet etiā ad delēda venialia. ⁊ ad recuperādā sanitatē pñtē si īfirmo expediat. Ad hui⁹ aūt sacri integritatē req̄riť oleū simplex. sed ꝯsecratū. vocať exp̄ssio oꝛonū. inunctio īfirmi in septē partibꝰ determinatꝭ. scꝫ in oculis. auribꝰ. naribꝰ. labijs. manibꝰ pedibꝰ ⁊ lumbis. Nec debꝫ illud sacr̄m dari nisi adultis. ⁊ postulantibꝰ. imminēte ꝑiculo mortꝭ. ⁊ h̄ p manū ⁊ ministeriū sacerdotis. Et ꝯ̄ colligať q̄ inter hoc sacr̄m ⁊ ꝯfirmationē est differētia septiformis. s. in efficacia. in materia. in forma. i suscipiente. i dante. i loco ⁊ in tp̄e. Rō autē ad itelligētiā p̄dictoꝝ hec ē. Quia p̄ncipiū nr̄m reparatiuū. verbū scꝫ incarnatuꝫ nos reparat inquātū mediator dei ⁊ hominuꝫ. homo christus iesus. ⁊ inquantū iesus habet saluare. inquātū autē christus vnctus habet vnctiōis grām i alios deriuare. hinc est q̄ ipius est in sacramētꝭ suis vnctionem

membris suis tribuere salutarē. Qm̄ autē
aīa ad hoc ꝙ pfecte sanet̄ indiget triplici
genere sanitatꝭ. scꝫ ad strēnuitatē actionis.
ad suauitatē ꝯtemplatiōis. ꝛ ad felicitatē
cōprehēsiōis. ꝛ prima est intrantiū in aciē
eccl̄ie. scd̄a est ꝓsidentiū in eadē. quorū ē ali
os erudire. ꝛ tertia est exeuntiū de eadē p
mortē. hinc est ꝙ nō solū vnctionē sacramē
talem instituit dn̄s in ꝯfirmatiōe. verū etiā
mediā in ordine pontificali. ꝛ extremā immi-
nente pc̄ulo mortis. Qm̄ ꝯ finis imponit
necessitatē his que sunt ad finē. hinc est ꝙ
s̄m exigentiā hui⁹ finis dꝫ h̄ sacr̄m opera-
ri. debꝫ etiā integrari. suspici ꝛ dispensari.

Primū igit̄ qꝛ hui⁹ sacri opatio debꝫ re
gulari a fine. ꝛ finis est. qꝛ introductum est
ad salutē felicitatis ꝓperue facili⁹ ꝛ expedi
tius ꝯsequendā. ꝛ h̄ fit p deuotionē sursū
leuantē. ꝛ p exonerationē a culpis veniali-
bus ꝛ aliis sequelis que deorsum deprimunt.
hinc est ꝙ sacr̄m illud efficaciā habet ꝛ ad
deuotionē excitandā. ꝛ ad venialia dimittē
da. ꝛ ad petōꝝ sequelam facili⁹ abolendam.
Et qꝛ pluribꝫ infirmis expedit adhuc viue
re ad suorū cumulū meritorū hinc ē ꝙ sacra
mentū illud ꝛ aiam vigorādo in bono ꝛ ex-
onerando a malo. frequēter etiā alleuiat a
morbo. Et hinc est qđ dr̄ ē beat⁹ Jacobus ꝙ
orō fidei saluabit infirmū. ꝛ si in pctis fue-
rit dimittent̄ ei. Rursus qꝛ hui⁹ sacri in
stitutio debꝫ esse s̄m exigentiā finis. ꝛ h̄ est
acquisitio spūalis salutis p remissionē cul
parū. ꝛ hec salus respicit sanitatē ꝛ mundi-
ciā conscie interioris s̄m quam iudicat ille
iudex celestis. hinc est ꝙ in isto sacro debet
esse oleū simplex ꝛ ꝯsecratū. qꝛ sanctitatē ꝛ
nitorē designat in habitaculo cōscie. Quia
vero sup istā salutē mortalis hō nō habet
ptātem. hinc ē ꝙ orō ꝛ forma vocalis expri
mit̄ p verbum depcatiuū ad impetrandā
grē donum. Et qm̄ aīa infirmitates spūa-
les ꝯtrahit in corpe s̄m quattuor ṽtutes ip̄⁹
corpis regitiuas. scꝫ sensitiuā. interptati-
uam. generatiuā. ꝛ ꝓgressiuā. hinc ē ꝙ mē-
bra his virtutibꝫ deseruiētia sunt inungen-
da. Quia igit̄ qnqꝫ sunt mēbra deseruientia
qnqꝫ sensibꝫ. scꝫ oculi visui. aures auditui.
nares olfactui. manus tactui. ꝛ os gustui. ꝛ
etiā alii virtuti scꝫ interptatiue. ꝛ pedes de
seruiunt ꝓgressiui. ꝛ lumbi generatiōi. qꝛ geni
talia indignū ꝛ pudēdū est ꝯtrectari ꝛ etiā
nominari. hinc est ꝙ inunctio dꝫ fieri i septē

locis ꝓdictꝭ. vt sic dispōnat̄ hō p hoc sacra
mentū ad plenitudinē sanitatis p deletio-
nē oīm̄ venialis pcti. Postremo qꝛ isti⁹
sacri susceptio a fine dependet. ꝛ finis ē ve-
locior transitus ad celū p depositionē oīm
venialiū ꝛ ꝯuersionē mētis ad deū. idō nō
debet dari nisi adultis. qui venialit̄ peccāt
nec aliquibꝫ nisi petētibꝫ q̄ deuotiōe sursū
erigunt̄. nec aliquibꝫ nisi in pc̄ulo ꝯstitutꝭ.
ꝛ qi in trāsitu ad alium statū. Et qꝛ hoc sa-
cramentū est periclitantiū. ꝛ tn̄ habꝫ mate-
riā sacram. scꝫ oleū ꝯsecratū. hinc est ꝙ ꝓpter
periculū euitādum cōiter cōmitti debet sa
cerdotibꝫ. ꝛ ꝓpter ꝯsecrationē olei nō est ni-
si a ꝯsecratis manibꝫ ꝯtrectandū. Ex varia
tione igit̄ finis in ꝯfirmatiōe ꝛ vnctione ex
trema. orit̄ diuersitas in efficacia. in mate-
ria ꝛ in forma. in loco ꝛ in tp̄e. in suscipien-
te ꝛ in dispensante. In efficacia. qꝛ illud sa-
cramentū disponit ad meli⁹ agonizandū.
hoc ad celeri⁹ euolandū. In materia qꝛ il-
lud in oleo pmixto balsamo. h̄ vero in oleo
puro. In forma. qꝛ illud in indicatiua hoc
vero in depcatiua. In loco. qꝛ illud i fron
te. h̄ vero in multiplici parte. In tp̄e. qꝛ il-
lud in sanitate. hoc vero in egritudine. In
suscipiente. qꝛ illud nō solū adultꝭ. verū etiā
paruulis. h̄ vero tn̄ adultis. In dante. qꝛ
illud ab ep̄is h̄ aūt a sacerdotibꝫ q̄buscūqꝫ.
Et hec omis diuersitas a fine pcedit. qꝛ si
cut datiui diuersitas in finibꝫ ꝓximis di-
uersitatē introducit in his q̄ ad fines illos
habēt finaliter ordinari.

Capitulum XII
De integritate ordinis.

De sacramēto ordinis hec i summa
tenēda sunt. ꝙ ordo est signaculum
quoddā quo spūal̄ ptās tradit̄ or-
dinato. Licet aūt ordo sit vnū de septē sa
cramētis. septiformis tn̄ est ordinis grad⁹
Prim⁹ est i hostiariis. scd̄us i lectoribꝫ. ter-
tius in exorcistis. quart⁹ in acolitis. qntus
in subdiaconibꝫ. sext⁹ in diaconibꝫ. septim⁹
in sacerdotibꝫ. His autē qi p modū cuius-
dam ꝓparatorii supponit̄ clericalis tonsu-
ra. ꝛ etiā psalmistat⁹. p modū autē cōp̄lemē
ti supponit̄ ep̄atus patriarchat⁹. ꝛ etiā pa-
patus. a quibꝫ manāt ordines. ꝛ dispensari
debēt sub debitꝭ signis. tam ex parte visus
q̄ ex parte audit⁹. solēnitate debita nihilo-
min⁹ obseruata. quārū ad temp⁹. locū. effica-
ciam ꝛ psonā. Nō autē ad intelligētiā pre-

dictoꝛū hec est. Quia pncipiū nrm repara tiuū. verbū.s.incarnatū.qꝛ vt deus ꝛ hō sa cramētoꝝ medicamēta ad salutē hoīm in stituit ordiate discrete ꝛ potestatiue. ſm exi gentiaꝫ sue bonitatis.sapīe ꝛ ꝟtutis.hinc ē ꝙ ipa medicamēta sacramētoꝝ cōmisit ho minibꝫ dispēsanda.nō qlitercūqꝫ sed eo mo do q̄ exigebat ordo.discretio ꝛ ptās. Opor tuit ergo aliqs psonas ad hmōi officiū ex equendū distingui ꝛ segregari.qbus ordi nario iure ptās hmōi ꝯmitteret. Et qꝛ hu iusmodi discretio non debuit fieri nisi p si gna sacra.cuiusmōi sunt sacra.hinc ē ꝙ de buit esse aliqd sacrm qd esset sacrū signacu lum.ordinatiuū.distinctiuū ꝛ potestatiuū ad sacramēta cetera dispēsanda modo di stinctiuo.potestatiuo ꝛ ordinatiuo. Et iō ordo diffinit signaculū quoddā. in q̄ spūa lis ptās tradit ordinato. ita ꝙ simul ī eiꝰ notificatione claudunt tria pdicta. ex qui bus colligi pñt in summa q̄ ad integritatē ordinis exigunt. Primū igit qm ordo ē signaculū distinctiuū ꝛ sequestratiuum ab oīni ꝑplo.vt qs totaliter diuio sit cultui mā cipatus.ideo ordines pcedit distinctio q̄ dam in tonsura ꝛ corona. p quaꝫ intelligit appetituū tpaliū resecatio. ꝛ mentis eleua tio ad eterna.vt totus oñ dat cleric⁹ depu tatus esse ad diuinū cultū.ꝛ ideo dicit ī su sceptione corone.dñs ps hereditatꝭ mee. Et qꝛ talis dꝫ esse instruct⁹ ī diuinis laudi bus.q̄ maxime ꝯsistūt ī psalmis.iō psalmi status tāq̄ pambulās ceteros ordines an tecedit.quē tñ largo modo Isidor⁹ int or dines nūerauit. Scdo vero.qꝛ ordo est signaculū ordinatiuū.ꝛ in seipo etiā ē ordi natū.ꝛ ordo ꝯsistit in graduū disparitate ꝛ distinctōe cōpleta ſm ꝙ exigit septiformis grā.ad cui⁹ dispensatōeꝫ sacrm ordinis pn cipaliter ordinat.hinc ē ꝙ septē sunt ordi nes gdatim ordinati vsqꝫ ad sacerdotiū.in quo stat⁹ est ordinū.qꝛ ipius ē ꝯsecrare sa cramētū corpis xpi.in q̄ est plenitudo oim grarū.vnde alij sex sunt tanq̄ subministra tiui.ꝛ qsi gdus quidā p qs ascendit ad thro nū salomonis. Qui ꝛ sex sunt ꝑpter nūeri p fectionē.qꝛ senari⁹ est pm⁹ nūerus pfectus ꝛ ꝑpter h̄ qd sic exigit pfectio ꝛ sufficiētia of ficij ministrādi. Nā oportet aliqs mistrare qi a remotiori.aliqs a ꝓpinquiori.ꝛ aliqs a ꝓximo.vt nihil desit misterio ordinato Et qꝛ qlibet istoꝝ ministerioꝝ geminat ſm

actum purgādi ꝛ illuminādi.hinc est ꝙ sex sunt ordines ministeriales. ꝛ septim⁹ om niū pfectissim⁹.in quo altaris ꝯficit sacra mentū.qui ꝯsummat in ordine vno tanq̄ in termino vltimo ꝛ cōpleto. Postremo qꝛ ordo est signaculū potestatiuū. non tm̄ respectu alioꝝ sacramentoꝝ dispensando rū. veꝝetiā respectu sui.ꝛ ptās sup ptātem est ptās excellens. ideo sibi nō tm̄ cōpetit potestas simplex. cuiusmodi est in ordine simplici.verūetiā eminētia ptātis.cuiusmo di est in his quoꝝ est ordies ordinare ꝛ di spensare. Et qꝛ excellentia quāto magꝭ de scendit.tāto magis dilatat.ꝛ quāto magis ascendit.tāto magꝭ vnit. hinc est ꝙ plures sunt epi.pauciores archiepi. paucissimi pa triarche.ꝛ vn⁹ pī patrū.q̄ papa merito ap pellatur.tanq̄ vnus pm⁹ ꝛ summus pater spūalis omniū patrū.imo omniū fideliuꝫ. ꝛ hierarcha pcipuus.sponsus vnic⁹.caput indiuisum.pontifex summ⁹.christi vicari⁹. fons ꝛ origo ꝛ regula cunctoꝝ pncipatuū ecclesiasticoꝝ.a quo tāq̄ a summo deriua tur ordinata ptās.vsqꝫ ad infima eccīe mē bra.ſm ꝙ exigit pcellens dignitas ī eccle siastica hierarchia. Et qꝛ hec dignitas pci pue manet in ordine.ideo h̄ sacrm non de bet dispensari nisi cū magna discretione ꝛ solēnitate.ac p hoc nō a quolibet.nec cuili bet.nec in quolibet loco.nec qlibet tempo re.sed psonis litteratis.honestis.ꝛ a cūctis irregularitatibꝫ alienis. ieiuno stomacho. loco sacro.tpe misse.ꝛ tpibus ab ecclīastico iure statutis.debēt hmōi ordines dispen sari.ꝛ hoc ab epis.quibꝫ ꝑpter sui eminētiaꝫ reſuatur dispensatio ordinū.cōfirmatio p impositionē manuū.ꝯsecratio monialiū ꝛ abbatum.ꝛ dedicatio ecclīaꝝ.que ꝑpter sui celebritatē nō debēt dispensari. nisi ab his qui habēt pminentiā ptātis.

Capitulum XIII
De integritate mrimonij.

De sacramēto mrimonij hec in sum ma tenēda sunt.ꝙ mrimoniū est cō iunctio legitima maris ꝛ femie.in diuiduā vite ꝯsuetudinē retinens. Hec au tem ꝯiunctio nō solū fuit post pctm̄. verū etiā ante pctm̄.sed pus institutū fuit sacra mentū cōiugij in officiū.nūc autē nō solum in officiū.veꝝetiā in remediū cōtra libidi nis morbū. Prius significabat ꝯiunctōem dei ꝛ aīe.nunc auteꝫ preter hoc significat

ꝯiunctionē xp̄i ⁊ eccłie. ⁊ duarū naturaꝝ in vnitate ꝑsone. Introducit aūt hec ꝯiūctio in esse ꝑ liberū ꝯsensum animorū ex parte vtriusq̧ ꝑsone. exteri⁹ expssum in aliquo signo sensibili. ꝯsummari autē hꝫ in copula carnali. Nam ꝑ verba de futuro dꝫ matrimoniū initiari. ꝑ verba de p̄nti ratificari. sed ꝑ carnalē copulā hꝫ cōsummari. Hui⁹ autē sacramēti tria sunt bona .s. fides. proles ⁊ sacrm̄. ⁊ duodecim impedimēta q̄ impediunt ꝯtrahendū. ⁊ dirimūt iā cōtractū. que in his versib⁹ ꝯtinent. Error. ꝯditio. votū. cognatio. crimen. Cult⁹. disparitas. vis. ordo. ligamē. honestas. Si sis affinis. si forte coire neq̄bis. Hec sociāda vetāt cōiugia. facta retractant. Rō aūt ad intelligentiā p̄dictorū hec est. Quia p̄ncipiū nostrū reparatiuū. verbū scꝫ incarnatū. eo ip̄o ꝙ verbū dei est fons sapie i excelsis. eo ip̄o ꝙ incarnatū est clementie fons in terris. ⁊ ideo eo ip̄o ꝙ verbū increatū est humani generꝭ formatiuū ex summa sapia. eo ip̄o ꝙ incarnatū est ipi⁹ reformatiuū ex sūma clementia. ideo eñ humanū gen⁹ reparat ꝑ clementiā. qr prius reparabile fecit ex sapientia. que ꝑ suo summo ordine exigebat ꝙ genus humanū faceret. potens stare. potens labi. potēs etiā reparari. sic̄ in p̄cedētibus ostēsum fuit. Qm̄ ergo verbū dei in sua sapia hoiem fecit sicut ⁊ ꝯgruū fuit potentē stare. cadere ⁊ surgere. hinc est ꝙ gen⁹ humanū eo modo ꝓpagādum ordinauit ꝙ ex ip̄o modo ꝓpagādi hr̄et ꝙ manuduceret ip̄m ad stādum. hr̄et etiā ꝙ manuduceret ad remediū. sic̄ etiā in ꝓpagatione illa est aliq̄d ꝑ pctm̄. s. libido qđ traducit morbū. Et qr status hoīs erat ex ꝯiunctiōe ipi⁹ anime ad deū ꝑ amorē vnitiuū. modo castissimo. singłari ⁊ indiuiduo. remediū veiebat ex ꝯiunctione diuīe nature ⁊ hūane in vnitatē hypostat ⁊ ꝑsone. vnitatē inquā diuīa grā introductā. vt singularē ⁊ indiuiduā. Hinc est ꝙ de⁹ ab initio instituit. vt ꝓpagatio fieret ꝑ ꝯiunctionē maris ⁊ femie. indiuiduā ⁊ singularē. que significaret añ pctm̄ ꝯiunctionē dei ⁊ anie. seu dei ⁊ subcelestis hierarchie. post pctm̄ ṽo ꝯiūctionē christi ⁊ humane nature. seu xp̄i ⁊ eccłie. ⁊ iō vtrobiq̧ est sacrm̄. s. ante ⁊ post. licet alio ⁊ alio modo. q̄ntū ad significationē ⁊ vsum. Cū eñ esset sacrm̄ anteq̄ₚ superueniret morb⁹. libido que superuenit ꝑ pctm̄ post⁹ hꝫ ꝑ mr̄imonium excusari. q̄ₚ ip̄m valeat viciare. qr nō morb⁹ medicamentū corrūpit. sed medicamentū hꝫ curare morbū. Ex q̄ manifeste apparet q̄d sit mr̄imoniū. ⁊ q̄liter diuinit⁹ sit introductū in esse. Rursus. qr q̄libet predictarū sp̄ualiū vnionum in sacro mr̄imoniꝫ significataꝝ est vnio vni⁹ sicut agentis ⁊ influentꝭ. alteri⁹ sicut patiētis ⁊ suscipientis. ⁊ h̄ faciēte amoris vinculo q̄ ex mera voluntate p̄cedit. hinc est ꝙ mr̄imoniū debꝫ esse ꝯiunctio duplicꝭ ꝑsone. differentꝭ ſm rōem agētis ⁊ patiētis. s. virił sex⁹ ⁊ muliebris. ⁊ h̄ ex mero ꝯsensu voluntatꝭ. Et qr voluntas exterius nō apparet. nisi ꝑ signa ip̄am exprimētia. hinc est ꝙ necesse ē vt cōsensus mutu⁹ exterius exprimat. Quia vero ꝯsensus vt de futuro nō est ꝓprie consensus. sed ipi⁹ ꝓmissio. ꝯsensus ṽo añ cōmixtionē nō facit plenariā vnionē. qr nondum sunt vna caro. hinc est ꝙ ꝑ verba de futuro dicit mr̄imoniū esse initiatū. de p̄nti ratū vel ꝯfirmatū. sed i carnali copula ꝯsummatum. qr tūc sunt vna caro ⁊ vnū corp⁹ fiunt. ac ꝑ h̄ plene significat vnionē illā q̄ est inter nos ⁊ xp̄m. tunc eñ plene traducit corpus vni⁹ in corp⁹ alteri⁹ ſm sui cōparis ꝑtātē ad procreandā prolē. Et ideo ipi⁹ mr̄imoniꝫ sunt tria bona. s. sacrm̄ ꝓpter vinculū insolubile. fides ꝓpter debiti solutionē. proles vero sicut effect⁹ ꝯsequens ad vtrūq̧. Postremo qr dicta ꝯiunctio mr̄imonial' debꝫ esse ex libero ꝯsensu. p̄cedēs ad copulationē ꝑsonaꝝ distantiū in vnā mr̄imoniꝫ legē. ⁊ h̄ potest. xii. modis impediri hinc ē ꝙ xii. sunt impedimēta mr̄imoniꝫ Qđ ptꝫ sic. Ad mr̄imonialē naq̧ ꝯsensum req̄rit libertas in ꝯsensu. ⁊ libertas in ꝯsentiente. ⁊ idoneitas ad ꝯiunctionē. Sed libertas in ꝯsensu tollit ꝑ duo ſm duas ptes inuoluntariꝫ scꝫ ꝑ ignorātiā ⁊ ꝑ violentiā. Et sic sūt duo impedimēta. s. error ⁊ violentia. Libertas aūt in ꝯsentiente tollit ꝑ h̄ ꝙ q̄s est alligat⁹ alteri. ⁊ h̄ vel deo vel homi. Si deo. h̄ ē vel ꝑ votū expssum. vel ꝑ aliq̄d qđ hꝫ votū annexū. Primum est in voto. scđm in ordine. Si aūt homini. h̄ est duplicit. aut ꝑ ligamen existēs. aut ꝑ ligamē p̄cedens. Primū est in ligamie q̄ q̄s ligat⁹ est vxori. scđm est in crimie. qñ mechus vel mecha machinatus est in mortē ꝯiugis. vel ip̄o viuēte fidē de ꝯtrahēdo dedit. Et sic sunt q̄ttuor impedimenta. s. votum. ordo. ligamen. ⁊ crimen.

Idoneitas aũt ad vnionẽ est distãtia pso/
naꝝ ꝯueniens. que tollit̃ p nimiã ꝓximita/
tem. vel p nimiã elongationẽ. Nimia autẽ
ꝓximitas venit siue p generationẽ siue per
aliq̃d simile generatiõi. vt est cognatio le/
galis aut spũalis. aut venit p cõmixtionem
sexuum. aut p ꝯtractionẽ sponsaliũ. Et sic
sunt tria impedimẽta. s. cognatio. affinitas
ꝛ publice iusticie honestas. Nimia aũt distã
tia aut attendit̃ q̃ntuꝫ ad ea q̃ sunt nature.
vt cũ nõ possunt cõmisceri carnalit̃. aut q̃n
tum ad ea q̃ sunt fortune. q̃ non sunt in nr̃a
ptãte. vt pꝫ cũ est vn᷒ seruus. ꝛ alter liber.
aut q̃ntũ ad ea que sunt religiõis christiãe.
vt cũ vn᷒ est baptizat᷒. alter vero minime.
Et sic sunt tria impedimẽta. s. impotentia
coeundi. error ꝯditiõis. ꝛ disparitas religi
onis. ac p h̃ sunt in vniuerso duodecim im
pedimẽta. que spũsctõ dictãte introducta
sunt in eccl'ia dei. Cui. s. eccl'ie etsi oĩa sacr̃a
sint cõmissa. potissime ꝯiugij sacr̃m cõmis/
sum est regulãdũ ꝓpter varietates que cir/
ca h̃ sacr̃m incidere pñt. ꝛ ꝓpter morbũ an/
nexum q̃ est maxime infectiu᷒. ꝛ minime te
nens modũ. ꝛ iõ ipi᷒ ecc̃ie est g̃dus cogna/
tionũ limitare. sic p tpe expedire videt. ꝛ p/
sonas legitimas vl' illegitimas iudicare. et
diuortia facere. Sed nunq̃ꝫ dꝫ nec põt ma
trimoniũ qd̃ legitime introductũ est ãnul/
lare. q: quos de᷒ ꝯiunxit nõ põt hõ q̃ntũ/
cunq̃ꝫ sit magne potẽtie separe. cũ ipi᷒ dei
iudicio iudicãdi remaneãt vniuersi.

Incipit septima pars de statu finalis iu
dicij. Capitulũ I
De iudicio in cõmuni.

POstquam ali
qua breuiter dicta sunt de
trinitate dei. de creat̃a mũ/
di. de corruptela pc̃i. de in
carnatiõe verbi. de gr̃a spi/
ritussancti. ꝛ de medicina sacramentali. re/
stat nunc septimo ꝛ vltimo aliq̃ breuit̃ tan/
gere de statu finalis iudicij. De q̃ in sũma
tenendũ est. q sine dubio iudiciũ vniuerso
rũ futurũ est. in quo de᷒ pr̃ p dñm nostrũ ie
sum xp̃m iudicabit viuos ꝛ mortuos. bo/
nos ꝛ malos. reddendo vnicuiq̃ꝫ s̃m exigẽ/
tiã meritoꝝ. In h̃ autẽ iudicio fiet apertio
libroꝝ. s. ꝯscientiaꝝ. q̃bꝫ merita ꝛ demerita
vniuersoꝝ sibi ꝑpis ꝛ ceteris innotescẽt. faci
ente h̃ v̾tute illius libri vite. verbi. s. incar/
nati. q̃ in forma diuinitatꝭ nõ videbit̃ nisi a
bonis. in forma v̾o humanitatꝭ. in q̃ ꝛ sen/
tentiaꝫ ꝓmulgabit. videbit̃ tã a bonis q̃ꝫ a
malis. licet terribil' in eadẽ forma appareat
reprobis. ꝛ blãdus iustis. Nõ aũt ad in/
telligentiã p̃dictoꝝ hec est. Quia p̃mũ p̃nci
pium cũ hoc ip̃o q primũ sit a seip̃o. s̃m se/
ip̃m. ꝛ ꝓpter seip̃m. hoc ip̃o ip̃m est efficiens.
forma ꝛ finis. vniuersa ꝓducẽs. regens ꝛ p
ficiẽs. ita q sic ꝓducit s̃m altitudinẽ sum/
me v̾tutis. sic etiã regit s̃m rectitudinẽ veri
tatis. ꝛ ꝯsummat s̃m plenitudinẽ bonitatꝭ.
Qm̃ ergo altitudo sũme v̾tutis req̃rebat
vt nõ tm̃ esset ꝓductio creature ad vestigi/
um. verũ etiã ad imaginẽ. nõ solum creature
irrõnalis. verũ etiã rõnalis. nõ solũ creatu
re que mouet̃ s̃m imperiũ naturalẽ. verũ etiã
s̃m libertatẽ voluntatꝭ. ꝛ creatura q̃ est ad
imaginẽ. q: capax est dei. est btĩficabil'. crea
tura rõnalis est disciplinabil'. creatura ha/
bens libertatẽ voluntatꝭ est s̃m legeꝫ iusti/
cie ordinabilis ꝛ ꝯordinabil'. hinc est q re
ctitudo veritatꝭ legẽ homini imponere de/
buit. in q̃ ad btĩtudinẽ inuitaret. ꝛ ad veri/
tateꝫ erudiret. ꝛ ad iusticiã obligaret. ita tñ
q libertatẽ volũtatis nõ cogeret. q̃n p suo
libito volũtatis iusticiã relinq̃re posset ꝛ se
qui. cũ sic res q̃s ꝯdidit administrat. vt eas
agere ꝓprios motus sinat. Et q: plenitudo
bonitatis in ꝯsũmãdo operat̃ s̃m q exigit
altitudo v̾tutis. ꝛ rectitudo veritatis. hinc
est q ꝯsũmatio btĩtudinis nõ dat̃ a bonita
te sũma nisi his q̃ seruauerũt iusticiã a re/
ctitudine v̾itatis impositã. q̃ susceperũt di
sciplinã. ꝛ amauerũt illã summã ꝛ ꝑpetuã
felicitatẽ plus q̃ꝫ bona trãsitoria. Et qm̃ q̃
dã hoc agunt. quidã autẽ oppositũ. p suaꝝ
varietate voluntatũ. q̃ interi᷒ occultãtur et
in statu vie s̃m suũ arbitriũ currũt. hinc est
q ad mãifestationẽ altitudinis v̾tutꝭ. recti/
tudinis veritatꝭ. ꝛ plenitudinis bonitatis.
necesse est vniuersale iudiciũ sequi. in q̃ fiãt
iuste retributiões premioꝝ. apte declarati
ones meritoꝝ. ꝛ irreuocabiles latiões sen
tentiaꝝ. vt in iustis retributiõibꝫ stipendi/
orũ summe bonitatꝭ appareat plenitudo. ĩ
aptis declaratiõibꝫ meritoꝝ. veritatis ap/
pareat rectitudo. ꝛ in irreuocabilibꝫ latio/
nibꝫ sententiaꝝ summe v̾tutis ꝛ ptãtis ap/
pareat altitudo. Primũ igit̃ qm̃ iusta re
tributio respicit culpã cui debet̃ pena. vel

iusticiā cui debet gloria. ⁊ vniuersi filij adē hūt hāc vel illā. hinc est q necesse ē iudicio retributiōis omēs iudicari. vt iusti glorificentur ⁊ impij cōdemnent. Rursus q apta declaratio meritoꝝ requirit q simul appareat qd agendū est ⁊ qd actū est. vl omissum a libertate voluntatꝭ humane fm varietatē circūstātiaꝝ. hinc est q ⁊ libri cōscientiaꝝ aperient vt appareāt merita. ⁊ liber vite vt appareat ipa iusticia. fm quā approbāda vel reprobāda sunt merita illa. Et qniā ille liber vite est liber in q scripta sūt omnia simul ⁊ lucidissime. ⁊ in ɔsciētijs scribūtur veraciter. ideo ex ɔcursu aptiōis horū libroꝝ fiet apta declaratio oīm meritoꝝ. ita q occulta cordis cuiuslibet ⁊ sibi ⁊ ceteris innotescāt. Vñ vt vult Aug. liber ille ē vis qua fiet vt ad memoriā cuiuslibꝫ cuncta mirabilit reuocent. vt lucide appareat equitas diuinoꝝ iudicioꝝ in aptissimo lumine veritatꝭ. Postremo q irreuocabilis latio sententiarū dꝫ fieri ab eo q possit audiri ⁊ videri. ⁊ a quo nō possit appellari. ⁊ videri ab vniuersis nō pōt summa lux. qm tenebrosi oculi videre nō pñt. p eo q facie ad faciē videri nō pōt sine deiformitate mētis. ⁊ iocunditate cordis. necesse ē q iudex appareat in effigie creature. Quia vo pura creatura auctoritatē non hꝫ summā a q appellari nō possit. hinc ē q necesse ē q iudex nr ⁊ deus sit vt iudicet p auctoritatē sūmā. ⁊ homo sit vt videat ⁊ disceptet cū pctōrib in effigie humana. Et q vna vox disceptationis terret culpabiles. ⁊ assecurat innocentes. hinc ē q vna ei effigies iustos letificabit. ⁊ ecōtrario impios deterrebit.

Capitulum II

De antecedentib ad iudicium cuiusmodi est pena purgatoria.

Deinde in speciali circa statū finalis iudicij ɔsiderāda sunt quedā sicut pambula. quedā sic ɔcomitātia. ⁊ qdā sicut ɔsequētia. Preambula āt sūt duo scꝫ pena purgatorij. ⁊ suffragia ecclesiastica

Primo igit de pena purgatorij h tenendū est q ignis purgatoꝛ est ignis corpalis quo tm spūs iustoꝝ q in hac vita nō impleuerūt pniam ⁊ satisfactionē ɔdignā affligūtur fm plus ⁊ min. fm q plus vl min de cremabili secū ex hac vita traxerūt. affligūtur aūt min grauiter q in inferno. ⁊ grauius q in h mūdo nō tm ita grauiter q ī semp sperēt ⁊ sciāt se in inferno nō esse. licet forte p penaruꝫ magnitudine h aliqtiens nō aduertāt. Hac aūt afflictiōe ab igne corpali inflicta. purgant spūs a reatib ⁊ scorijs ⁊ etiā reliquijs pctōꝝ. quib sufficient expurgatꝭ immediate euolāt. ⁊ introducunt in glām paradisi. Rō aūt ad intelligentiā pdictoꝝ hec est. Quia cū primū principiū eoipo q pmū sit optimū ⁊ pfectissimū. ⁊ eoipo q optimū sit summe amatiuū boni. ⁊ summe detestatiuū mali. sic summa bonitas nō patit q bonū maneat irremuneratū. sic etiā non dꝫ pati q malū remaneat impunitū. Quoniā ergo viri iusti aliqñ decedūt. q ī hac vita nō totalit pniam impleuerūt. cū meritū vite eterne in eis nō possit remanere irremuneratū. ⁊ viciū culpe nō possit remanere impūitū, ne pturbet pulchritudo ordis vniuersi. necesse est q ipi finalit pmient. necesse est etiā q ijdē tpaliter puniant fm suarū culpaꝝ exigentiā ⁊ reatū. Et q culpa cōmissiua ⁊ offensiua fuit maiestatꝭ diue. ⁊ dānificatiua ecclie. ⁊ deformatiua imagīs diuine menti nre impsse. maxime si fuit culpa mortal. ⁊ venialis etiā disponit ad hoc. ⁊ de offensa requirit punitio. de dāno vero agenda ē satisfactio. ⁊ de deformatiōe requirenda est expurgatio. hinc est q necesse est q pena illa sit iuste punitiua. digne satisfāctoria. ⁊ sufficient expurgatiua. Primū igitur qm pena ista dꝫ eē iuste punitiua. ⁊ spirit q ɔtempto bono eterno ⁊ sūmo se subiecit infimo. iuste dꝫ inferiori subijci. vt ab eis suscipiat penā ex quoꝝ occasione ppetrauit culpā. ⁊ rōne quoꝝ ⁊ deū ɔtempsit. ⁊ seipm vilē fecit. hinc est q ordo diuie iusticie exigit. vt spūs ab igne materiali hēat puniri. vt sicut fm ordinē nature aīa vnitur corpori. vt influat vitā ipi corpi. sic vniatur igni materiali fm ordinē iusticie vt punile puniēti. a quo suscipiat penā. Et q viri iusti q sunt in grā nō sunt digni nisi pena trāsitoria. ⁊ tāto maiori digni sunt pena qnto maiora cōmiserūt pctā. ⁊ minorē egerūt penitentiā. hinc est q ab igne materiali puniuntur tpaliter. quidā tm diuti. quidā vero breuius. quidā acerbius. quidā leuius. fm q reat exigit offensaꝝ. Necesse em est vt dicit egregi doctor Aug. q tātꝫ vrat dolor quātū heserat amor. Tanto em difficilius qs purgat. quāto medullis cordis ei intimius amor inheserat mūdanoꝝ. Ampli

qm̄ pena illa debet esse satisfactoria. ꝛ satis/ factio respicit libertatē volūtatis. ꝛ statum vie. potissime cū ibi iā nō sit stat⁹ merendi. ꝛ pene ille minime teneāt rōnē volūtarij. ne/ cesse est ꝙ illud qḋ deficit ex parte libertatꝭ in voluntate sustinēte suppleaꝛ in acerbita/ te ex parte pene. Quia vero grām hn̄t qui purganꝛ. quā quidē vltra pdere nō pn̄t. hic est ꝙ nec a tristicia penit⁹ absorberi. nec in desperationē incidere. nec in blasphemiā possunt nec volūt aliqͣten⁹ psilire. ac p hoc licet grauiter puniantꝛ. longe tn̄ aliter ꝛ miti⁹ ꝙ̄ in inferno. ꝛ statū etiā illū indubitanꝛ sci unt aliū esse ꝙ̄ istū in q̄ sunt illi q̄ in iferno irremediabiliter cruciantꝛ. Postremo qꝛ pena illa dꝫ esse expurgatoria. ꝛ purgatio il la est spūalis. necesse est vel ꝙ ignis ille spi ritualē habeat virtutē diuinit⁹ sibi datam. vel vt magꝭ credo ipa ꝟtus grē interi⁹ habi tantis adiuta a pena extrinseca. ipam aīam iā p offensis punitā. ꝛ a reatuū onere alleui atā purget purgatiōe sufficiēti. vt iā nulla remaneat dissimitudo ad gloriā. Et qm̄ ta les spūs dispositi sunt i summo. ad deifor/ mitatē glīe suscipiendā in se. cū ianua sit a/ perta. ꝛ purgatio ꝯsummata. necesse ē illos spūs euolare. in qbꝫ caritatis ignis sursuꝫ leuans. ꝛ nihil retardās ex parte impuni/ tatis aīe vel reat⁹. Nec eīm decet diuinam misericordiā seu iusticiā. vt ampli⁹ differat gloriā. cū inueniat receptaculū idoneum. ꝛ magna sit pena in dilatiōe pmioꝝ. nec am/ plius puniri debeat spūs iā purgat⁹.

Capitulum III

De antecedentibꝫ ad iudiciuꝫ. cuiusmo/ di sunt suffragia ecclesiastica.

De suffragijs aūt ecclīasticis h̄ tenē dū est. ꝙ suffragia ecclīe psunt mor tuis. suffragia dico q̄. p mortuis ec/ clesia facit. sicut sunt sacrificia. ieiunia. ele mosine ꝛ alie orōnes. et pene volūtarie as/ sumpte. p eoꝝ culpis celeri⁹ ꝛ facili⁹ expian dis. Prosunt aūt mortuis nō qbuscūqꝫ. sꝫ mediocriter bōis. vtpote illis q̄ sunt i pur gatorio. Nō valde malis. s. illis q̄ sunt i in/ ferno. nec valde bonis. s. his q̄ sunt in celo. qn potꝰ ecōuerso eoꝝ merita ꝛ orōnes suf fraganꝛ ecclīe militāti. cui⁹ mēbris multa bn̄ficia impetrāt beati. Prosunt autēꝫ fm magis ꝛ min⁹. vel p diuersitate meritorū i mortuis. vel p caritate viuoꝝ. q̄ magꝭ solli/ citatur p aliq̄bꝫ ꝙ̄ p aliȷs. ꝛ h̄ vel ad penaꝝ mitigationē. vel celeriorē liberationeꝫ. fm ꝙ supne puidentie dispēsatio meli⁹ eis vi/ derit expedire. Nō autē ad intelligentiā pdictoꝝ h̄ est. Qm̄ pmū pncipiū cū sit opti mū. ac p h̄ summe seueritatꝭ ꝯtra malū. de/ bet paritꝛ summe suauitatꝭ esse ad bonuꝫ. ꝛ ideo cū rōne seueritatis iusticie. iusti in qbꝫ est reat⁹ culpe. debeāt post hāc vitā in pur/ gatorio tormētari. debēt etiā rōne suauita tis misericordie releuari. ꝛ hr̄e auxilium et munimen. maxie qꝛ in miseria sunt ꝯstitu/ ti. ꝛ suis opibꝫ ꝛ meritis nō pn̄t ampli⁹ se iu uare. Disponere igiꝛ debuit regimē diuine puidentie suffragia eis ꝯferri ab eis q̄ pn̄t. salua tn̄ rectitudine iusticie. a q̄ nec dꝫ nec pōt dulcedo misc̄oie dissentire. nec aliqͣte/ nus separari. Quoniā igiꝛ rectitudo iusti/ cie exigit ꝯseruationē honoris diuini. regi minis vniuersi. ꝛ q̄litatis meriti hūani. ideo supni ꝛ pmi principij puidētia sūma dispo suit hec suffragia valere defunctis fm dul cedinē misc̄oie ꝛ rectitudinē iusticie. seruan tis honoris diuini dignitatē. vniuersi regi men. ꝛ humani meriti q̄litatē. Primo igi tur qm̄ in hmōi suffragijs ſuari dꝫ iusticia que diuini pcipue est ꝯseruatiua honoris. ꝛ honor diuin⁹ nihilomin⁹ exigit opera sa/ tisfactoria ꝛ penalia sibi psolui pro culpis. hinc est ꝙ p illa opera hn̄t suffragia fieri p que potissime fit satisfactio. ꝛ honor recom pensatur deo. Quoniā igiꝛ hmōi sunt tres partes satisfactiōis. ieiuniū. orō ꝛ elemosy/ na ꝛ altaris sacrificiū. in q̄ maxie redditꝛ ho nor debit⁹. ꝓpter placētiā illi⁹ q̄ in sacrificio illo offerꝛ. hinc est ꝙ suffragia ecclīe ꝯsistūt in hmōi opibꝫ satisfactorijs. ꝛ maxie i mis/ sis celebrādis. fm ꝙ Grego. in qͣrto dyalo goꝝ insinuat aliqͦs ꝓpter missaꝝ bn̄ficia de penis magnis celerrime liberatos. ꝛ p hoc pompa exequiaꝝ ꝛ accuratio funerꝭ ꝛ hu/ iusmōi nō debēt inter suffragia ecclīe cōpu tari. Propter qḋ ꝛ sctūs Aug⁹. dicꝛ in libro de cura p mortuis agēda. ꝙ curatio funerꝭ ꝯditio sepulture. ꝛ pompa exequiaꝝ magis sunt solacia viuoꝝ ꝙ̄ subsidia mortuoruꝫ.

Amplius qꝛ debꝫ ibi ſuari iusticia ꝯser uatiua ordinis ꝛ regiminis vniuersi. ꝛ hec exigit vt in cōicatione influentiaꝝ saluetur ordo ꝛ symbolū inter ea. in qbꝫ ꝛ in que in/ fluentie ille manāt. ac p hoc inferi⁹ non de/ beat influere in illud qḋ est sup̄. nec in id qḋ est p omnimodā distātiā elongatū. hinc

est q suffragia eccl'e nō pñt valere his qui sunt in inferno. qr sunt a corpe xpi mystico penit⁹ separati. vñ nulla spūalis influentia capitis ad eos puenit nec eis pdest. sic nec influentia capitis pdest mēbris a corpe amputatis. Hinc est etiā q non psunt btis: qr sunt oīno supiores fm statū. t iā in termio existētes nō pñt ad altiora pscēdere sz magis ecōuerso ipi prosunt nobis t eoz ozōnes nā t h meruerūt in carne. ideo dispo suit ordo diuin⁹ vt etiaz ipis sctis dei ozōnes offerant. vt t ipi suffragēt nobis ad diuina beneficia impetrāda. Nō psunt g eis eccl'iastica suffragia. sed magis nobis psunt sua. Restat igit q psunt solis iustis q sunt in penis purgatoriis. Nā ibi rōne pene et impotentie se iuuādi sunt viuis inferiores. rōne vero iusticie ceteris mēbris eccl'e sunt coniuncti. ita vt merito eis ecclesie sancte merita possint pter symbolum t ordinem suffragari. Postremo qm debz i his seruari iusticia q pensat exigentiā meritoruz. hinc est q suffragia illa q cōiter fiunt p defunctis. licet omib bonis valeāt p modulo suo. his tñ amplius valēt q magis meruerunt vt sibi valerēt t pdessent. dū erāt i statu vie. Illa vero q specialit fiunt p aliquib qr intentio facientis est recta t fm deū pcedit. t eccl'iastica institutio absq dubio non est cassa. ideo plus valent illis p qb determinate fiunt. licet etiā aliis aliq modo cōicent. Nec tñ pñt ita aliis subuenire sicut illi pncipali psone. p eo q licet sint spūalia. tñ diuina iusticia p maiori culpa maiorez exigit emendā. t p pluribus culpis plures emēdas. Vñ exemplū de lumie qd eq̄liter illuminat ad vnā mensaz sedētes nō placet. qr hmōi suffragia pot⁹ assimilari hñt pciis redemptiuis. q̄ hmōi influentiis diffusiuis. Quātū aute cuilibet determiate valeāt. ille certitudinaliter diffinire hz cui⁹ est i reatibus t penis et suffragiis attendere pondus. numerū t mensurā.

Capitulum IIII

De pcomitantibus iudiciū sicut est cōflagratio ignium.

Deinde aliqd dicendū est de concomitantib iudiciū. q sunt duo. s. cōflagratio igniū mundanoz. t resurrectio corpoz. De pflagratiōe igit h tenendū est. q ignis pcedet faciē iudicis. quo terre facies exuret ita q figura hui⁹ mūdi mundanoz igniuz pflagratiōe pibit sic factum est aquaz inundatiōe tpe diluuii. Dicit aute trāsire figura hui⁹ mūdi nō q̄ntuz ad destructionē totalē hui⁹ mūdi sensibil'. sed qr p actionē illius ignis oīa elemētaria inflāmātis psument vegetabilia. t aīalia purgabunt. t innouabunt elemēta. maxime aer t terra. purgabunt iusti. t adurentur reprobi. qb factis cessabit etiā mot⁹ celi vt sic cōpleto nūero electoz fiat qdāmodo inouatio t pmiatio corpoz mundanoruz.

Rō aute ad intelligētiā pdictoz hec est. Quia pncipiū rez vniuersale cū sit sapientissimū. t si in oib q agit attēdit ordinē sapientie. potissime tñ in his dz attēdere que spectāt ad psummationē. vt sic non discordet pmū a medio. nec mediū a postremo. sz in cūctis pgruentissime ordinatis appareat illi⁹ pmi pncipii sapia ordinās. t bonitas t altitudo. Qm g de⁹ fm sapiam suā ordinatissimā cunctū mōm istū sensibilē t maiorē fecit pter mōm minorē. s. hoiem q int deum t res istas inferiores i medio collocat⁹ ē. hinc ē q vt oīa sibi inuicē pgruāt. t habitatio cū habitatore hēat armoniā. hoīe bene instituto. debuit mūdus iste in bono t qeto statu institui. homie labente debuit etiā mund⁹ iste deteriorari. hoīe pturbato debuit pturbari. hoīe expurgato debuit expurgari. hoīe innouato debuit īnouari. et hoīe psummato debuit qetari. Primo g qm mund⁹ ille pturbari dz hoīe pturbato. sicut stetit cū stante. et qdāmodo cecidit cū labente. t in futuro iudicio pter seueritatē iudicis ondendā i necesse e oium corda terreri. t pctōz maxime. q vniuersoz dñm ptēpserunt. vt sic oīs creatura diuinū accipiat zelū. t pformet auctori. pformet etiaz habitatori. necesse est toti⁹ orbis cardines horribilissime pmoueri. Et qr nihil intēsi⁹ t velocius t horribili⁹ i agendo cōmouet alia elemēta q̄ ignis hincinde ex omī parte pcurrens. hinc ē q necesse est q ipi⁹ iudicis faciē ignis pcedat. nō ex vna parte tm. sed ex oī pte mūdi. vt sit ibi pcursus ignis elemētaris t terrestris. ignis purgatorii et etiā infernal'. vt p infernalē reprobi adurātur. p purgatoriū iusti purgent. p terrestrē hec terrena acetia psumant. p elementarem elementa subtilient. t ad innouatiōis faciē disponant. t simul cū hoc cētera pturbent. vt nō solum homies t demones, verūetiā

angeli videntes terreant. Rursus quia mundus iste purgari debet cum homine expurgato. et homo in statu finalis temporis indiget purgari a scoria auaricie et malicie. sicut in primo tempore a fece luxurie. indiget etiam purgari et velociter et intime et perfecte. hinc est quod sicut mundus prius deletus est. et quodammodo purgatus per elementum aque. quod est frigidum contra ardorem et fetorem luxurie. sic finalis mundus per ignem propter refrigerium caritatis. et frigus malicie et auaricie que regnabunt in fine. qui in ipsius mundi senectute. que quia maxime sunt adherentie. necesse est quod purgans sit actionis intime. violente et accelerate. quod non contingit reperiri in elemento alio quam in igne. et ideo sicut factum est aquarum inundatione diluuium. sic per actionem ignis huius mundi sensibilis facies exuretur. Amplius quoniam mundus ille innouari debet cum homine innouato. nec innouari potest aliquid in nouam formam nisi perdat vetustam. et quodammodo disponatur dispositione noua superinducta. hinc est quod cum ignis maxime habeat virtutem expulsiuam forme extranee. habeat etiam vim subtiliatiuam. et celesti nature cognatam. ideo per ipsum debet fieri purgatio simul et innouatio. ita quod cum geminam habeat efficaciam. quantum ad aliquam iudicii aduentum precedit. quantum autem ad reliquam habet sequi. Et cum innouatio sit ad nouitatem que amplius non redit ad vetustatem. ac per hoc ad nouitatem incorruptibilem. quam dare non est in potentia alicuius creature. hinc est quod licet in illa purgatione et innouatione ignis aliquid agat per naturalem virtutem. vt inflammare. purgare. rarefacere et subtiliare. tamen necesse est quod cum illa virtute naturali sit virtus operans supra naturam. cuius imperio fiet conflagrationis initium. et cuius etiam virtute fiet nihilominus complementum. Postremo quoniam mundus ille debet consummari homine consummato. et tunc est homo consummatus quando in gloria completus erit numerus electorum. ad quem quidem statum omnia tendunt sicut ad finem vltimum et completum. necesse est facta completione illius numeri. terminari et quietari motus nature celestis. necesse est etiam terminari transmutationes elementares. necesse est etiam per consequens terminari generationem que est in animalibus et in plantis. Cum enim omnia ista ordinentur ad formam nobilissimam. que quidem est anima rationalis. posito statu in animalibus. necesse est et statum et complementum poni in ceteris precedentibus. Et ideo corpora celestia habita quiete et luminis plenitudine dicuntur remunerari. Elementa vero que amplius non habent vim multiplicandi per transmutationem mutuam dicuntur interire. non quantum ad substantiam. sed quantum ad actionem et passionem mutuam. et hoc maxime quantum ad qualitates actiuas. Vegetabilia vero et sensibilia quia non habent potestatem et vitam perpetuam. et durationem sempiternam. qualis competit statui illius nobilitatis. necesse est in propria natura consumi. ita tamen quod saluentur in principiis. et quodammodo in simili videlicet in homine qui similitudinem habet cum omni genere creature. et ideo in ipsius innouatione et glorificatione possunt dici omnia innouari et quodammodo premiari.

Capitulum V

De concomitantibus iudicium. sicut est resurrectio corporum.

D E resurrectione autem corporum hoc tenendum est. quod omnium corpora hominum in generali resurrectione resurgent. nulla in eis existente distantia quantum ad ordinationem temporis. sed magis quantum ad ordinationem dignitatis. Nam mali surgent cum suis deformitatibus et penalitatibus. miseriis et defectibus quos habuerant in statu vie. In bonis autem natura seruabitur. et vicia detrahentur. et omnes resurgent integro corpore. et plena etate. et debita mensura membrorum. vt sic omnes sancti occurrant in virum perfectum. in mensuram etatis plenitudinis christi. Surgent autem tam in bonis quam in malis corpora eadem numero que prius. et ex eisdem partibus constituta. salua totius veritate nature. non solum quantum ad membra principalia et humiditatem radicalem. verum etiam saluis capillis et ceteris membris que faciunt ad decentiam corporis. ita quod in quascunque auras vel sinus nature puluis humani corporis cedat. ad eam animam redibit que ipsum primitus vt viueret et cresceret animauit. Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est. Quia primum principium eo ipso quod primum et summum est vniuersalissimum et sufficientissimum. ac per hoc principium est naturarum. gratiarum et premiorum. principium etiam potentissimum. clementissimum et iustissimum. et licet secundum quandam appropriationem sit potentissimum in constitutione naturarum. et clementissimum in collatione gratiarum. et iustissimum in retributione stipendiorum. tamen singillatim singula sunt in singulis. quia summa potentia. clementia et iusticia. nullatenus possunt ab inuicem separari. et ideo in opere retri-

butiõis necesse ẽ ꝙ ipa fiat ſm ꝙ exigit re/
ctitudo iusticie. ꝛ reformatio grẽ. ꝛ cõpletio
nature. Quĩ ḡ iusticia necessario reqrit vt
hõ q̄ meruit vł demeruit nõ in aĩa solũ nec
in corpe solũ. sed ĩ aĩa siłr ꝛ corpe puniať vł
premieť in vtroqꝫ. reformatio aũt grẽ etiã
reqrit vt totũ corpꝰ assimileť xp̃o capiti. cu
ius corpꝰ mortuũ necessariũ fuit resurgere
cũ vnitũ essꝫ inseꝑabiliť deitati. cõpletio ve
ro nature reqrit vt hõ consiter siłr ex corpe ꝛ
aĩa tanq̃ꝫ ex materia ꝛ forma. q̄ mutuum
hñt appetitũ ꝛ inclinatõem mutuã. necesse
est resurrectionẽ eẽ futurã. exigẽte h̄ ꝯstitu
tione nature. infusiõe grẽ ꝛ retributõe iusti
cie ſm q̄s tota vniuersitas hꝫ regi. Et idõ
ex his tribꝫ oĩa clamãt hoĩem resuscitãdũ.
vt oĩs tollať excusatio illis q̄ ꝯ hanc verita
tẽ fidei obsurdescunt. ꝛ merito ꝯ tales vni/
uersus pugnet orbis terrarũ. Prio igiť
qm̃ resurrectio dꝫ esse ſm exigẽtiã ordinis
diuĩe iusticie ꝛ diuĩa iusticia reddit vnicui
qꝫ qđ suũ est ꝑ loco ꝛ tpe. ꝛ oĩs aĩa corpi se
mel ꝛ ad punctũ tpis vnita. vł hꝫ in eo cul/
pam vł grãm. necesse ẽ ꝙ oẽs resurgãt. Et
q2 distinctꝰ dꝫ esse statꝰ retributõis a statu
vie. ꝛ resurrectio spectat ad statũ retributi
onis. vt nõ ꝯfundať ordo vniuersi. ꝛ vt fi/
des hꝫ meritũ. q̄ credit qđ nõ videt. ꝛ vt cer
tius ꝛ clariꝰ appareat eq̃tas diuĩe iusticie. ꝛ
vt simul fiat ꝯsummatio ꝛ retributio fina/
lis in angelꝭ ꝛ hoĩbꝫ reqrit h̄ diuĩa iusticia.
vt oẽs resurgãt s. łr q̄ntũ est de lege cõi. Qđ
dico ꝑter xp̃m ꝛ eiꝰ btissimã mr̃em gl'osaꝫ
virginẽ mariã. Quia ꝟo malis debeť pena
ꝛ miseria. ꝛ bonis gl'ia. idõ etsi simul resur/
gant in tpe. valde tñ dissiłes erũt in ꝯditõe
Nã q2 malis resurrectio nõ est ad vitã sꝫ ad
suppliciũ. necesse ẽ ꝙ ipi cum infirmitatibꝫ ꝛ
deformitatibꝫ ꝛ defectibꝫ suscitenť. Rur
sus q2 resurrectio dꝫ esse ſm exigẽtiã ꝯsũ/
matõis grẽ. ꝛ ꝑfecta grã facit nos ꝯformes
xp̃o capiti nr̃o. in q̄ nullus fuit defectꝰ mẽ/
broꝝ. sꝫ ꝑfecta etas. ꝛ statura debita. ꝛ effi/
gies formosa. oportunũ ẽ ꝙ boni suscitenť
in optimis ꝯditõibꝫ. ac ꝑ h̄ necesse ẽ ꝙ ĩ eis
vicia detrahanť ꝛ natura ſueť. Oportunũ
etiã est vt si aliqđ mẽbrũ deerat suppleať. si
aliq̃ erat supfluitas auferať. si aliq̃ mẽbroꝝ
deordinatio corrigať. si paruulus erat ad
q̄ntitatẽ etatis xp̃i quã hẽbat in resurrecti
one (licet nõ in mole) diuĩa ꝟtute deducať.
si decrepitus. ad eandẽ etatem reducatur.
si gigas. si gnanus ad mensurã ꝯgruã limi
tetur. vt sic oẽs integri ꝛ ꝑfecti occurrãt in
virũ ꝑfectũ. in mẽsurã etatis plenitudinis
xp̃i. Postremo q2 resurrectio dꝫ esse ſm
exigentiã ꝑfectõis nature. ꝛ natura spiritꝰ
rõnalis exigit ꝙ viuificet corpꝰ ꝑpriũ. q2 ꝑ/
prius actꝰ in ꝑpria materia hꝫ fieri. necesse
est ꝙ idẽ corpꝰ numero resurgat. alioq̄n nõ
esset resurrectio ꝟa. Reqrit etiã natura aĩe
rõnalis ꝛ ĩmortalis. ꝙ sic hꝫ eẽ ꝑpetuũ. sic
corpꝰ habeat cui ꝑpetuo influat vitã. ac ꝑ h̄
corpus qđ aĩe vniť ex ipa vnione ordina/
tionẽ hꝫ ad incorruptionẽ ꝑpetuã. ita tñ ꝙ
illud in q̄ ꝯsistit subã totiꝰ corpis. sicut sunt
mẽbra ꝑ̃ncipalia. ꝛ etiã humiditas radica
lis. ꝛ caro ſm speciẽ habeat ordinationẽ ne
cessariã. alia vero. s. caro ſm materiã ꝛ par/
tes q̄ sunt de bñ esse corpis. habeãt ordina
tionẽ de ꝯgruo. ꝛ idõ ꝑ̃me partes sunt ordi/
nate ad resurrectionẽ ſm ordinẽ necessita/
tis. alie ꝟo oẽs ſm ordinẽ ꝯgruitatꝭ. Quẽ
q̄dẽ ordinẽ q2 deꝰ impssit nature. ꝛ natura
nõ pt ꝑficere. q2 non p̃t mortuũ suscitare. ꝛ
ipa diuĩa ꝑuidẽtia nihil debuit facere fru/
stra. necẽ est ꝙ ipiꝰ ꝟtute repareť corpꝰ idẽ
nũero. ꝛ imortale. ꝛ ex oĩbꝫ ꝑtibꝫ ꝯstitutũ. ꝛ
salua tota ꝟitate hũane nature. Cũ aũt hec
natura ñ hẽat in ptãte. sꝫ soluꝫ in appetitu.
q2 nec idẽ corpꝰ nũero destructũ repare p̃t
cũ nõ possit in totã rei subam. nec corpꝰ im
mortale possit efficere. cũ oĩe ꝑ naturã ge
nerabile sit corruptibile. nec dispsa collige
re p̃t. necẽ est ꝙ resurrectio nõ semĩalibꝫ nꝰ
naturalibꝫ causis. sꝫ ꝑ̃mordialibꝫ attribua
tur. vt fiat ſm cursuꝫ mirabilẽ ꝛ supnatura
lẽ. ꝛ ſm diuĩe imperiũ volũtatꝭ. Ca. VI

De ꝯseq̄ntibꝫ ad iudiciũ. s. đ igne ĩfernali.

Consequenter de ꝯseq̄ntibꝫ ad iudici/
um est dicẽdũ. q̄ sunt duo. s. pena in
fernalis. ꝛ gl'a celestꝭ De pena igiť
infernali h̄ tenẽdũ est. ꝙ pena ĩfernał est in
loco corpali deorsuꝫ. in q̄ eternaliť affligen
tur oẽs reprobi. tã hoĩes q̃ꝫ spũs mali. Af/
fligenť aũt eodẽ igne corpali q̄ ꝯcremabit ꝛ
affliget spũs ꝛ etiaꝫ corpa. nec tñ corpa illa
ꝯsumet. sꝫ sp affliget. alios plꝰ alios minꝰ
ſm exigentiã meritoꝝ. Omnĩ ãt afflictionꝭ
ignis ꝯiũcta erit afflictio ſm oẽs sensus. cõ
iũcta erit pena ꝟmis ꝛ carentia visiõis dei.
ita ꝙ in his penis erit varietas. ꝛ cũ varie/
tate acerbitas. ꝛ cũ acerbitate intermiabili
tas. vt ad reproboꝝ suppliciũ tormentoꝝ

sum⁹ ascendat in secl'a secl'oꝝ. Nõ aũt ad intelligentiã p̄dictoꝝ hec est. Quia cũ p̄mũ p̄ncipiũ summũ sit. q̄cq̄d h3. h3 in sũmo. iõ necc̄e est ip̄m esse rectissimũ. Cũ g̃ in retribuendo agat ẽm rectitudinẽ. sic ꝯ se facere nõ p̄t. nec se negare. nec suaʒ iusticiã impugn̄re. sic necessario sua rectitudie exigẽte oportet ꝙ pct̃m puniat̃ ẽm q̄ntitatẽ culpe. i his maxime q̄ legẽ misc̄die ꝯtẽnẽtes ꝑ impenitentiã impegerũt in seueritateʒ iusticie. Qm̃ g̃ seueritatis iusticie est ꝯsiderare culpã. nõ soliũ q̄ntũ ad radicẽ. veꝝetiã q̄tũ ad circũstãtias aggũates. ꝯgruissimũ ẽ vt iudex iust⁹ penas debitas ab ip̄is exigat vsq3 ad vltimũ q̄drantẽ. vt sic nõ remaneat dedec⁹ peccati sine decore iusticie. ꝛ sicut manifesta est p̄tãs in creãdo. ꝛ sapiã in gubernãdo. ꝛ clementia in reparãdo. sic manifestet̃ sũma iusticia in puniẽdo. Qm̃ g̃ diuia iusticia pctõrẽ impiũ d3 punire ẽm exigentiaʒ culpe. ꝛ culpa mortal' ad quã succedit final' impenitentia. ip̄a h3 rõem deordinatõnis ꝑpetue. deordinatiõis libidinose. deordinationis multimode. necesse est ꝙ ip̄a puniat̃ penaꝝ eternitate. acerbitate ꝛ multiformitate.

Prĩo igit̃ deordinatõis ꝑpetue. pena d3 esse ꝑpetua. q2 pct̃m qd̃ q̄s cõmittit. ꝛ de q̄ nunq̄ penitet. ꝑpetuo in aĩo durat. ꝛ a vita ꝑpetua. s. deo separat. ꝛ a voluntate ꝓcedit. q̄ in pctõ vellet ꝑpetuo delectari. Et lic3 delectatio illa trãsiens sit momẽtanea. q2 tñ deordinatio tenet rõem ꝑpetuitatis. pena deordinatiõi rñdens d3 hr̃e carentiã finis vt sicut bõ in suo ꝑpetuo fine nõ apposuit a pctõ recedẽdo. sic de⁹ in suo ꝑpetuo nõ desistat a puniendo. ꝛ sic hõ ꝯ infinitũ peccauit. sic penã habeat infinitaʒ. Et q2 nõ p̄õt hr̃e penã infinitã intensiue. habeat saltem duratiõe. Et sic voluntas ei⁹ post mortẽ sp̄ malo adderet sine susceptiõe p̄nie. sic deus sp̄ affligat sine imutatiõe s̄nie. req̄rente h̃ ꝑpetuitate deordinatõis in impiis dãnatis

Rursus qm̃ deordinatõis libidinose pena d3 esse afflictiua. q2 delectatio punit̃ per tristiciã ꝯriã. ꝛ sp̄us rõnalis in peccãdo cõuertit se ad bonũ ꝓpriũ ꝛ vt nũc ꝛ partiale libidinose amandũ. ꝛ ex h̃ ꝯtẽnit diuinũ imperiũ ꝛ dominiũ. hinc est ꝙ ad h̃ ꝙ illa delectatio improba ꝑfecte puniat̃. in q̄ sil' est delectatio cũ ꝯtemptu. necesse est ꝙ ad punitionẽ illi⁹ ꝯtempt⁹ ꝛ delectatiõis pctõr siue sit hõ siue sp̄us ꝓp̄ut̃ in locum infimũ. ꝛ maxime a statu gl'ie longinquũ. h̃ est in p̄fundissimũ infernum. Necesse est etiã ꝙ ibi exponat̃ affligend⁹ infime nature. ac ꝑ hoc nõ a suba sp̄uali patiat̃ sed a corpali ꝛ infima. hoc est a fecib3 corpoꝝ mundanoꝝ. vt in fecib3 defigat̃ ꝛ igne ꝛ sulphure cremet̃. Et qm̃ sp̄us qui ꝑ naturã preponit̃ corpi. ꝛ in corpus h3 influere ꝛ ip̄m mouere. dignitatem nature ꝑ culpã ꝑuertit. ꝛ se subiicit q̄dãmodo vilitati ꝛ nihilitati pcti. hinc ẽ ꝙ ẽm ordinẽ iusticie d3 ordinari vt tam peccator sp̄us q̄ hõ igni corporeo alliget̃. non vt in illũ influat virã. sed vt diuino decreto suscipiat penam. Cum eñ rei quã horret ꝑ timorẽ diuinit⁹ immissum. ꝛ quã sentit per vim natural' sensus sit insepabilit̃ alligat⁹. necesse est ꝙ acriter tormentet̃. Et quia ille ignis nõ agit nisi ꝑ dispositionẽ pcti ꝛ reatus ꝛ macule ex improbitate libidis ꝓcedẽtis. ꝛ hec nõ est equalit̃ in oĩb3. hinc est ꝙ ab eodẽ igne aliĩ cremant̃ plus. aliĩ xõ minus. sic ab eodẽ igne aliter vrit̃ palea. ꝛ alit̃ cõburit̃ lignũ. Qm̃ autẽ illa pcti distinctio ꝛ reat⁹ ẽm quaʒ actio ignis moderat̃. est in eodẽ vniformis ꝛ nunq̄ crescit nec decrescit nec mutat̃. hinc est ꝙ dĩno impio ordinãte. ignis ille sic agit ꝙ sp̄ vrit ꝛ nõ ꝯsumit. sp̄ affligit ꝛ nõ interimit. q2 non agit ad sue forme multiplicationẽ. sed ad pac̃ aĩe i corpore ꝑturbatõem. siue ip̄i⁹ sp̄us i seip̄o. vñ nõ fit noua adep̄tio. s3 adep̄te pac̃ ꝯtinuatio. vt sic in eadẽ pena nec acerbitas et̃nitatem. nec et̃nitas tollat acerbitateʒ. Postremo. qm̃ deordinatõis m̃ltimode. pena d3 esse multimoda. ꝛ in oĩ pctõ actuali mortali. ꝛ deordinata est auersio a sũma luce ꝛ bonitate. ꝛ inordĩata ꝯuersio ad bonũ cõmutabile. ꝛ deordinatio voluntat̃ ꝯ dictamen rõis recte. hinc ẽ ꝙ oẽs actualit̃ peccãtes q̄ erunt dãnati punient̃ pena triplici. ꝓpter auersionẽ carẽtia visiõis dei. ꝓpter cõuersionẽ pena incẽdiĩ material'. ꝓpt̃ pugnaʒ volũtatis ꝛ rõis pena vermis. vt sic ex hac multiplicitate penaꝝ affticti. ꝛ varie ꝛ acerbe ꝛ eternalit̃ crucient̃. ꝛ tormẽtoꝝ fumus ascẽdat in secl'a secl'oꝝ. Amẽ. Ca. VII

De ꝯseq̄ntib3 ad iudiciũ. s. gl'a paradisi.

D E gl'ia aũt celesti h̃ in sũma tenẽdũ est. ꝙ in ip̄a est p̄remiũ3 substãtiale ꝯsultãtiale ꝛ accidentale. Premiũʒ inquã substãtiale cõsistit in visione. fruitione ꝛ tentiõe vni⁹ sũmi boni. s. dei. quẽ beati

videbūt facie ad faciē. qđ est nude z sine vela mine. q̄ fruent̄ auide z delectabilit̄. quē etiā tenebūt sempiternalit̄. vt sic verificet̄ illud Bernardi. q̄ de⁹ futur⁹ est rōni plenitudo lucis. voluntati mltitudo pacis. et memorie ꝯtinuatio eternitatis. Premiū vero cō substantiale ꝯsistit in glia corpis. q̄ scda stola dr. q̄ resumpta pfecti⁹ aīa btā tēdit in sūmum celū. Et hec stola ꝯsistit in quadruplici dote corpis. s. in dote claritatis. subtilitatis. agilitatꝭ z impassibilitatꝭ. q̄ erūt ꝑm pl⁹ z min⁹ in diuersis. ꝑm maioritatē z minoritatē prius habite caritatis. Premiū aūt accidentale ꝯsistit in qđā decore speciali supadiecto. qui qđē aureola nūcupat̄. z ꝑm doctoꝝ sniam debet̄ triplici generi operū. scꝫ martyrio. pdicatiōi. z ꝯtinētie ꝟginali. Et in oībꝫ pdictis ꝑuabit̄ gdus z distinctio. ꝑm exigentiā meritoꝝ. Rō aūt ad intelligentiā pdictoꝝ hec est. Quia pmū pncipiū hoc ipo q̄ pmū. hꝫ summā vnitatē. ꝟitatē z bonitatē. z hoc ipo in eo etiā ē ponere sūmā potētiā. sapiam. clemētiā z iusticiā. Qm̄ aūt hec inuisibilia dei manifestari decet p opa. ideo de⁹ mūdū istū sensibilē pncipiās sic produxit. sic gubernat. sic reparat. sic remunerat z ꝯsūmat. q̄ in pductiōe manifestetur sūma potētia. i gubernatōe sūma sapiētia. in repatiōe sūma clemētia. z i remuneratiōe iusticia ꝯsūmata. Ut ḡ manifestaret̄ potentia ad suppl⁹ laudē z gliam z honorē. oīa pduxit de nihilo. faciēs aliqđ ppe nihil. scꝫ materiā corporalē. z aliqđ ppe se. scꝫ substātiā spūalē. z simul hec iūgēs i vno hoīe in vnitatē nature z psone. s. rōnalē animā z materiā corporalē. Ut manifestaret̄ sapia ipe quidē puidētissime oīa gubernat z ordinate. Nā ipe supmū hoīs regit p se. i. p̄m. mentē. s. quā illustrat. z īfimū s. corp⁹ p liberꝝ arbitriū voluntatꝭ. vt sic corpus et corpalia q̄ ad regimē subiaceāt spūi. spirit⁹ ꝟo deo. Ut manifestaret̄ clemētia lapsum hoīem reparauit. assumēdo hoīs naturā. suscipiendo penalitates. z tandē pferendo penā. vt sic summa mīscdia misero misericordē faceret esse ꝯformē. ad releuationē miserie. nō solū in dignitate nature condite. veꝛetiā in defectibꝫ nature i miseria ꝯstitute. Ut tandē manifestet̄ iusticia. retribuet vnicuiq̄ ꝑm exigentiā meritoꝝ. nō solū malis penā. veꝛetiā iustꝭ gloriā sempit̄nā. Sic em̄ exigit retributio eq̄. z repatio gratuita. z gubernatio ordīata. z pductio ꝟtuosa. Nā oīm hoꝝ ꝯsūmatio ē in fine. Primū igit̄ qm̄ oīm iustoꝝ pmiatio fieri dꝫ ꝑm q̄ exigit retributio iusta. z etiā pductio virtuosa. z pductio dei fecit rōnalē spm̄ prope deū. capacē dei. capacē scꝫ ꝑm vim indite imaginis ipius btissime trinitatꝭ. cui in iustis totus hoīs spūs ꝑm integritatem imaginis deseruiuit. hinc est q̄ nullo min⁹ deo pōt rōnalis spūs pmiari. nec ipleri. nec ei⁹ capacitas terminari. iō i pmiū dat̄ ei deiformitas glie. p quā deo effect⁹ cōformis. z rōne ipm videat clare. z voluntate diligat plene. z mēoria retineat i eternū. vt sic anīa tota viuat. tota dotet̄ in tribꝫ aīe viribꝫ. tota deo ꝯfiguret̄. tota illi vniatur. tota i illo requiescat. in ipo sicut in omī bono inueniēs pacē. lucē z sufficientiā sempiternā. p quā in statu oīm bonoꝝ ꝯgregatiōe pfecto constituta. z eterna vita viuēs. dicatur btā z etiā gliosa. Rursus qm̄ retributio illa debet fieri ꝑm q̄ exigit. non solū retributio iusta. z pductio ꝟtuosa. veꝛetiā gubernatio ordinata. z de⁹ in pductione corp⁹ anīe alligauit. z naturali z mutuo appetitu inuicē copulauit. ad gubernationē ꝟo subiecit. z in statu meriti fecit. vt spūs ꝯdescēderet z intēderet corpi gubernādo. ꝑ exercitiū i merendo. nec natural̄ appetit⁹ patit̄ q̄ anīa sit plene btā. nisi restituat̄ ei corp⁹. ad qđ resumendū hꝫ inclinationē naturalit̄ insertā. nec regimīs ordo sustiet q̄ restituat̄ corp⁹ spūi btō. nisi p oīa illi ꝯforme z subiectum q̄ntū pōt corp⁹ spūi ꝯformari. Qm̄ ḡ spūs est visione lucꝭ eterne clarificat⁹. iō dꝫ in ei⁹ corpe claritas lucꝭ pmaxīe resultare. Quia vero dilectiōe illi⁹ summi spūs ē sūme spiritual̄ effect⁹. iō in corpe bte dꝫ correspondentē subtilitatē z spūalitatē. Quia tērione eternitatꝭ fact⁹ est oīno impassibil̄. iō i corpore ei⁹ dꝫ esse ipassibilitas oīmoda tā intra q̄ꝫ extra. Quia ꝟo ex his omnibꝫ spirit⁹ pmptissim⁹ est ad tendēdū in deū. iō i corpe glioso dꝫ summa agilitas repiri. Qm̄ igit̄ p has q̄ttuor ꝓprietates fit corp⁹ spūi cōforme z etiā subiectū. hinc ē q̄ in his q̄ttuor pcipue dotari dr. rōe quoꝝ idoneitatē hꝫ sequi spm̄. z locari in regiōe celesti. q̄ est regio btōꝝ. In istis em̄ ꝓprietatibꝫ celestibꝫ corporibus assimilat̄. p q̄s q̄i gradatim distat corpus celeste a q̄ttuor elementis. z sic dos corpoꝝ q̄druplicata. z corpus in se pfectū

reddit ꝛ ꝯforme habitatiōi celesti ꝛ spūi be
ato. ꝑ quē a summo capite deo vſqꝫ in oraꝫ
vestimēti. s. corpis. plenitudo dulcedinis ꝛ
btitudinis ebrietas redundat. ꝛ q̄ꝫtū ē pos
sibile deriuatꝛ. Postremo qm̄ illa ꝓmia/
tio dꝫ fieri ſm q̄ exigit retributio iusta. ꝛ ꝓ
ductio ṽtuosa. ꝛ gubernatio ordiata. ꝛ etiā
reparatio gl'iosa. ꝛ ī diuersis xpi mēbris di
uersa sunt charismata grāꝝ. nō solū q̄ntuꝫ
ad interiora dona. veꝝ etiā quātū ad exerci
cia exteriora. nō solū quo ad habitꝰ. verū/
etiā q̄ ad status. nō solū quo ad ꝑfectionē
caritatꝭ in mēte. veꝝ etiā q̄ ad ꝑfectiōis de/
corē ꝛ pulchritudinē in ope corpali. hinc est
q̄ aliquibꝫ mēbris nō solū stola aīe cū tribꝫ
eius dotibꝫ. ꝛ stola corpis cū q̄ttuor. verū/
etiā excellētia quedaꝫ decoris ꝛ gaudiȷ̄ de/
betur ꝓpter excellentiā ꝑfectōis ꝛ decorꝭ ha
biti in corpe ṽtuoso. Qm̄ igitꝛ triplex est ge
nus opis ꝑcellentis. ꝑfectū ꝛ pulchrū. ꝛ spi
rituali formositate formosuꝫ. ſm triplicē
vim anīe. ſm rōnalē ꝓdicatio ṽitatis per/
ducens alios ad salutem. ſm ꝯcupiscibilē
ꝑfecta declinatio ꝯcupiscentiaꝝ ꝑ integri/
tatē ꝑpetuā ꝯtinētie ṽginalis. ſm irascibilē
ꝑpessio mortis ad honorē xpi. hinc ē q̄ his
tribꝫ generibꝫ iustoꝝ. s. ꝓdicatoribꝫ. ṽginibꝫ
ꝛ martyribꝫ debetꝛ illa excellētia ꝓmiȷ̄ acci/
dentalis. qd̄ aureola nuncupatꝛ. qd̄ ad de/
corē facit. non solū anīe. veꝝ etiā corpis. qꝛ
nō redditꝛ voluntati tm̄ sed opi extrinseco.
substernens sibi meritū ꝛ premiū caritatis
qd̄ ꝯsistit in septiformi dote. triplici anīe. ꝛ
q̄druplici corpis. in q̄bꝫ clauditꝛ ꝯsūmatio.
integritas ꝛ plenitudo oīm bonoꝝ spectā/
tiū ad glīe cōplemētū. Qualia aūt ꝛ q̄n/
ta sint illa. non verba mea. sed bti Anselmi
ponantur. Ait em̄ in fine prosol'. Excita te
nunc aīa mea. ꝛ erige totū intellectū tuum
ꝛ cogita q̄ntū potes. Si em̄ singula bona
delectabilia sunt. cogita intēte q̄ꝫ delecta/
bile sit illud bonū. q̄le ꝛ q̄ntū sit illud bonū
qd̄ ꝯtinet iocunditatē oīm bonoꝝ. nō q̄leꝫ
in ꝯcreatis rebꝫ sumus expti. sꝫ tanto diffe
renter q̄nto differt creator a creatura. Si
em̄ bona est vita creata. q̄ꝫ bona ē vita crea
trix. Si iocunda ē salus facta. q̄ꝫ iocunda ē
salus q̄ fecit omnē salutē. Si amabil' est sa
pientia in cognitiōe reꝝ ꝯditaꝝ. q̄ꝫ amabil'
est sapīa q̄ omīa ꝯdidit ex nihilo. Deniqꝫ si
multe ꝛ magne delectatiōes sunt in rebꝫ de
lectabil[illegible]

lo q̄ fecit ipa delectabilia. O q̄ h̄ bono frue
tur. q̄d illi erit. ꝛ quid illi nō erit. Certe q̄c/
quid volet erit. et qd̄ nolet esse nō erit. Ibi
quippe erunt bona corpis ꝛ aīe. qualia nec
oculus vidit. nec auris audiuit. nec cor ho/
minis cogitauit. Cur ḡ ꝑ multa vagarꝭ ho
muncio. q̄rendo bona aīe tue ꝛ corpis tui.
ama vnū bonū in q̄ sunt oīa bōa. ꝛ sufficit.
desidera simplex bonum qd̄ est oīe bonū
ꝛ satis est. Quid em̄ amas caro mea. q̄d de/
sideras aīa mea. Ibi ē q̄cq̄d amatis. q̄cq̄d
desideratis. Si delectat pulchritudo. ful/
gebūt iusti sicut sol. Si velocitas. aut for/
titudo. aut libertas corpis tui. vt nihil ob/
sistere possit. erūt siles angel' dei. qꝛ semiatꝛ
corpꝰ aīale. ꝛ resurget corpꝰ spūale. ptāte
vtiqꝫ nō natura. Si longa ꝛ salubris vita.
ibi erit sana eternitas et eterna sanitas. qꝛ
iusti in ꝑpetuū viuent. ꝛ salus iustoꝝ a dn̄o
Si satietas. satiabuntꝛ cum apparuerit gl'a
dei. Si ebrietas. inebriabuntꝛ ab vberta/
te domus dei. Si melodia. ibi angeloruꝫ
chori ꝯcinunt sine fine deū laudātes. Si
q̄libet nō immūda sꝫ mūda voluptas. tor/
rente voluptatis tue potabis eos deꝰ. Si
sapīa. ipa dei sapīa ostēdet eis seipam. Si
amicicia. diligēt deum plus q̄ꝫ seipos. ꝛ in/
uicem tanq̄ꝫ seipos. ꝛ deꝰ illos plꝰ q̄ꝫ illi se/
ipos. qꝛ illi illum. ꝛ se inuicē ꝑ illū. ꝛ ille se et
illos per seipm̄. Si ꝯcordia. oībꝫ illis erit
vna voluntas. qꝛ nulla illis erit nisi dei vo
luntas. Si ptās. omipotētes erunt sue vo
luntatꝭ vt deꝰ sue. Nā sic poterit deꝰ qd̄ vo
let ꝑ seipm̄. ita poterūt illi ꝑ illū qd̄ volent.
qꝛ sicut illi nō aliud volēt q̄ꝫ qd̄ ille. ita ille
volet q̄cq̄d illi volent. ꝛ qd̄ ille volet nō po/
terit nō esse. Si honor ꝛ diuitie. deus suos
seruos bonos ꝛ fideles supra multa cōsti/
tuet. imo filiȷ̄ dei ꝛ diȷ̄ vocabuntꝛ ꝛ erunt. et
vbi erit filiꝰ dei. ibi erunt ꝛ illi. heredes qui
dē dei. coheredes autē christi. Si vera se/
curitas. certe ita certi erūt nūq̄ꝫ ꝛ nullatenꝰ
ista. vl' potꝰ istud bonū sibi defuturꝝ. sic cer
ti erunt se non sua sponte illud amissuros.
nec dilectorē deū illud dilectoribꝫ suis inui
tis ablaturū. nec aliq̄d deo potentiꝰ inuitos
deum ꝛ illos separaturꝝ. Gaudiū ṽo quale
aut quātū est vbi tale ac tantū bonum est.
Cor hūanū. cor idigēs. cor exptū erūnas.
imo obrutū erūnis. q̄ꝫtuꝫ gauderes si his
oībꝫ habundares. Interroga intima tua. si
cape[illegible] gaudiuꝫ suū de tāta btitudi[illegible]

Sed certe si ds alis quē oino sic teipm dilgeres candē btitudinez bñct. duplicareł gaudiū tuū. qz nō min⁹ gauderes p eo ꝙ p teipō. Si vo duo vł tres vł multo plures idipm bñent. tantū de psingulł q̄ntū pro te ipo gauderes. si singulos sicut teipm amares. Ergo in illa pfecta caritate ⁊ innumerabiliū angelo⁊ ⁊ hoīm btō⁊. vbi null⁹ minus aliū ꝙ seipm diligit. non aliter gaudebit q̄sqꝫ p singulis aliis ꝙ p seipō Si g̃ cor hoīs de tanto suo bono vix capiet suū gaudium. quō capax erit tot ⁊ tāto⁊ gaudio⁊. Et vtiqꝫ qz quātū q̄sqꝫ diligit aliquē. tātuz de bono ei⁹ gaudet. sicut in illa pfecta felicitate vnusq̄sqꝫ plus amabit sine cōparatiōe deū ꝙ se ⁊ oīes alios secum. ita gaudebit plus absqꝫ estimatōe de felicitate dei. ꝙ de sua ⁊ omniū alio⁊ secū. Sed si deū sic diligent toto corde. tota mente. tota aīa. vt tñ totū cor. tota mens. tota aīa nō sufficiat dignitati dilectōis. pfecto sic gaudebūt toto corde. tota mente. tota aīa. vt tñ totū cor. tota mens tota aīa nō sufficiat plenitudini gaudii. Nōdū ergo dñe dixi aut cognoui. quātuz gaudebunt illi bti tui. vtiqꝫ tm̄ gaudebūt q̄ntū amabunt. tātuz amabunt quātū cognoscent te. Quātuz cognoscēt te ⁊ q̄ntū amabūt te. certe nec ocul⁹ vidit. nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascēdit ī hac vita quātū te cognoscent ⁊ amabūt ī illa vita. Oro deus cognoscā te. amem te. vt gaudeam de te. ⁊ si nō possum ad plenū in hac vita. vł proficiā indies. vsqꝫ dū veniat illud ad plenū. proficiat hic in mente noticia tui ⁊ ibi fiat plena. crescat hic amor tuus. ⁊ ibi fiat plenus. vt hic gaudiū meū sit in spe magnū. ⁊ ibi sit in te in re plenū. Dñe p filium tuū iubes. imo ꝯsulis petere. ⁊ pmittis accipere. vt gaudiū nr̄m plenū sit. De⁹ verax peto accipiā vt gaudiū meū plenū sit. Peto dñe qō p admirabilē ꝯsiliariū nr̄m ꝯsulis. accipiā qō pmittis p veritatē tuā. vt gaudiū meū plenū sit. mediteł interim inde mens mea. loquatur inde lingua mea. amet illud cor meū. sermocineł os meuz. esuriat illud aīa mea. sitiat caro mea. desideret tota substantia mea. donec intrem in gaudiuz dñi mei. q est trinus ⁊ vn⁹ deus benedictus in secula seculo⁊. Amen.

Finit Breuiloquiū sancti Bonauenture doctoris seraphici ⁊ ordinis mino⁊.

Incipit Centiloquiū scti Bonauēture. qō ē: cōpendiū theologie s. Bonauēture.

Ecce descripsi

e eā tibi tripl'r ī cogitatiōibꝫ ⁊ scia. vt oñderē tibi firmitatez ⁊ eloqa v̄itatł rñdere ex his. ilł q miserūt te. puer. xxii. Informās sapiēs ī his v̄bis eū q itēdit ad p̄dicatiōis officiū pmouerī. q̄ttuor innuit studioso discipulo vidēda. s. in q ē studēdū. qz in trina traditōe. cū dic. Ecce descripsi eā. s. doctrinā sacrā tripl'r. qz ad discretōz boni ⁊ mali informaui rōnalē. ad reiectōez mali aīaui irascibilē. ad dilectōez boni excitaui ꝯcupiscibilē Itē tripl'r doctrina sacri canōis ē descripta. qz p̄t' litalē sensū tribꝫ modis traditł exponēda. s. moralr siue tropologice. allegorice ⁊ anagogice. Tropologia siue moralitas est. qñ p illud qō factū ē datł itelligi qō faciendū ē. Allegoria ē qñ p illud qō factū ē indicatł illud qō credēdū ē. Anagogia ē q̄i sursuz ductio. qñ p vnū factū itelligēdū ē illud qō desiderādū ē. s. eterna felicitas btō⁊. Scdō de q ē ꝯferēdū. qz de audita lectōe. cū addit. ī cogitatōibꝫ ⁊ scia. s. vt cogites q audisti. ⁊ itellectū freq̄ntł cogas circa ruminationē. vt scias vbi audita ⁊ rumiata cōphēdas p cognitōez Tertio q̄d ꝓponēdū ī p̄dicatōe. qz p̄cepta moralia q sb lege nale. scripture ⁊ gr̄e firma ⁊ imobilia pmāserunt. ⁊ euāgelia p̄cipue q ex ore altissimi pdierūt. cū dic. vt oñderē tibi firmitatē ⁊ eloqa veritatł. Quarto p q̄d rñdēdū ī interrogatiōe. qz p ea q sūt ex lectōe p̄cepta in rōe collectā. ⁊ p̄dicatōe ꝯcepta cum subiūgit. rñdere ex his. etiam iaronibꝫ illł q miserūt. i. missi sūt quō examinēt te In āminiculū itaqꝫ paruulo⁊. rudis rogat⁹ a rudibꝫ. rudē tractatū rudibꝫ ꝯpilaui. in q rudiū ruditas circa generalia theologie saltē rudit' potit erudiri. ⁊ ex lacte īfantie ad cibū solidū p vita di gr̄a cū sensꝰ industria p̄parari. Collegi aūt h ex dictis pbo⁊. q hicinde decerpēs ī vni⁹ opusculi angustiā coartaui. Qō cū ī cētū recipiat sectiones. cētiloquiū potui appellari. Cui⁹ cōtinētia vt facil' pateat reqrēti. pmittāł centū titulī sectionū q ex q̄ttuor ptibꝫ distiguūtur. In vniuerso eñ agitł de q̄ttuor in p̄nti opusculo. s. de malo sub rōe culpe pmo. De malo sub rōne pene scdō. De bono sub ratione gr̄e tertio. De bono sub rōe gl'ie q̄rto

Quarta pars tribus sectionibus est contenta.

Incipit prima pars que habet. xxxiij. sectiones.

De malo culpe i generali Sectio I

Malum considerare occurrit quantū ad diffinitōnē Quod diffiniēs Augustin⁹ ait. Maluz est priuatio modi speciei ꝛ ordinis. Ad cui⁹ intelligentiā est notādū ꝙ creatura q̄libet qntūcunqꝫ modica cōparari habꝫ ad deū ꝑm triplex gen⁹ cause. s. efficientis. formalis ꝛ finalis. ꝛ sic habꝫ modū speciē ꝛ ordinē. Creatura vero rōnalis nō solū habꝫ modū. speciem ꝛ ordinē. put ē natura quedā sicē cetere creature. vezetiā put est volūtate libera Volūtas aūt nr̄a qn̄ hꝫ modū speciē ꝛ ordinem tūc est bona. Tunc autē hꝫ hec tria qn̄ i operādo ꝯtinuat̄ virtuti diuie. vt principio mouēti. ꝯformat̄ ei vt regule dirigenti. vnitur ei vt fini quietāti. In pmo est modus. in scdo ē species. in tertio ordo attendit̄ ꝑm triplex gen⁹ cause. Qn̄cūqꝫ ergo quis peccat mortalit̄. discontinuat̄ necessario a deo tanq̄ꝫ a pncipio mouēte. qꝛ de⁹ nunq̄ꝫ mouet ad pctm̄. discordat a deo tanq̄ꝫ a regula dirigēte. elongat̄ ꝛ deordinat̄ a dō tāq̄ꝫ a fine q̄etante. ponēs creaturā finem sui Et sic malū culpe puat ꝛ corrūpit hec tria insepabilit̄ ꝛ eq̄liter. nō tn̄ totalit̄ in rōnali creatura. inq̄ntū est agens volūtarie ꝛ libere vltra alias creaturas. Malum vero pene corrūpit hec tria p̄dicta. put cū alijs creaturis ꝯuenit in natura. Itē ꝯsiderat̄ malū q̄ntū ad distinctionē. Distinguit̄ eī̄ malū ꝑ triplicē differentiā. s. in maluꝫ culpe siue trāsgressionis. malū pugne siue tentatōis. malū pene siue punitiōis Malū culpe idē est qꝺ iniusticia generalis siue absentia debite honestat̄. vl' passio volūtaria. Malū pene ē absentia debite delectatōis cū sensu sui ꝯtrarij. siue passio inuolūtaria. Malū pugne tenet mediū int̄ ista. nā diabolo ē culpa i instigādo. iusto ē pena in reluctādo Quātū ad subdiuisionē. Subdiuidit̄ eī̄ malū i malū culpe ꝑm se. ꝛ ꝑ se. qꝺ nll'o mō pōt bn̄ fieri vt odire deum. ꝛ blasphemare deū. In malū in se siue i genere vt occidere qꝺ pt bn̄ fieri, ꝑpt iusticiā. In malū ex circūstantia. vt dare elemosinā ꝓpter vanā gl'iaꝫ. Itē ꝯsiderat̄ q̄ntū ad introductionem. Et sic malū originat̄ a bono. i. a volūtate ꝛ libero arbitrio nō efficiēte. sꝫ deficiēte. Substātificat̄ in bono. non eī̄ ē essentia aliq̄ vel natura. sꝫ corruptio boni. q̄ nō pōt esse nisi in bono qꝺ corrūpit̄. i. in libera voluntate. Cōtrariat̄ bono. Ad qꝺ intelligendū nota ꝙ malū corrūpit ꝛ perimit iusticiā. i. rectitudinem voluntatis. Tria eī̄ circa rectitudinē aīe attendunt̄. s. potentia rectificabilis. hāc nō corrumpit. habitus rectificans hunc priuat simpliciter ꝛ corrumpit scilicꝫ gratiam ꝛ virtutes. habilitas media. ꝛ hāc diminuit dum minus reddit̄ homo habilis ad bonum per pctm̄. non tamē tollit eā Non eī̄ opponit̄ malū illi habilitati ratione nature cuius est. sed rōne gr̄e ꝛ virtutis siue finis ad que est.

De tentatione Sectio II.

m Alũ tentatiõis siue pugne ñotificatur p diffinitionẽ Hugonis de sancto victore. Tentare ẽ callide experiri. ⁊ q̃i q̃busdã blãdis conatibꝫ probare. Ans. Omĩs tentatio ꝓbatio ẽ. Cassiodorꝰ Tentatio diaboli est assimilatio apparentꝭ boni ad fallendũ. Sic etiã alit̃ diffinitur. Tentatio est pulsatio ex intentõe vel ꝓposito ad declarãdũ bonũ hominis siue maluꝫ. Multiplicat̃ p diuisionẽ. Potest ei tentatio ↄsiderari q̃ntũ ad motiuũ. ⁊ sic diuidit̃ tentatio in eã que ẽ ab hoste. a carne et a mũdo. Juxta illud. Mundus. caro. demonia. diuersa mouẽt prelia. Jtẽ in eã que est tentatio. alia ab hoste. alia a carne. ꝑma generalit̃. scõa specialit̃. Diuidit̃ etiã q̃ntũ ad instrumẽtũ. ⁊ sic generalit̃ est illa diuisio gregorij. Est quedã tentatio p vicia. quedã p flagella. Specialit̃. ⁊ sic est illa super psalmos. Omnẽ escã abominata ẽ aĩa eorum. Multiplex est tentatio. q̃rũ ꝑma est error siue nescientia vie veritatꝭ. scõa difficultas vincendaꝝ ↄcupiscentiaꝝ. tertia tediũ boni. quarta tẽpestas seculi. Quãtuꝫ ad effectũ. ⁊ sic generalit̃ est illa. j Cor. x. Tentatio vos ñ app̄hẽdat nisi hũana. Tẽtatio alia diabolica. alia hũana. Diabolica malũ hꝫ exitũ. q: t̃miat̃ i mortali. Hũana ñ hꝫ piculosũ exitũ. q: l'ibi ẽ pctm̃ vẽiale. l'nll'a ẽ ibi culpa. Specialit̃. ⁊ sic ẽ illa de doctrĩa xp̄iana. Diabolus tentat aut vexãdo carnẽ. aut vulnerãdo naturalia. aut expoliãdo g̃tuita. Quãtũ ad g̃dũ. ⁊ sic generalit̃ est illa. tentatio alia exterior. alia interior. Specialit̃ ⁊ sic est illa Grego. Tentatio tribꝫ modis ꝑficit̃. s. suggestione. delectatõe ⁊ consensu. Quãtũ ad tentãdi modũ. Et sic ẽ illa generalit̃ ⁊ implicite sup psalmo. Qui habitat i adiutorio. Quedã tentatio ẽ leuis ⁊ occulta. quedã grauis ⁊ occulta. quedaꝫ leuis ⁊ manifesta. quedaꝫ g̃uis ⁊ manifesta. Generaliter ⁊ explicite. sic est illa Berñ. p septeꝫ mẽbra. Prima ẽ importuna. q̃ ꝑtinacit̃ insistit. scõa est dubia. q̃ animũ dubietatꝭ nebula inuoluit. tercia est subita. q̃ iudiciuꝫ rõnis ꝑuenit. q̃rta occulta que deliberatiõis ordinẽ ꝑterfugit. quinta ẽ violenta. q̃ vires nr̃as trãscendit. sexta fraudulẽta. q̃ animũ seducit. septima ꝑplexa. q̃ varijs vicijs impetit. Si specialit̃ ⁊ implicite. sic est illa Augꝰ. Diabolus tentat vt leo. tentat vt draco Si specialiter ⁊ explicite. sic est illa Grego. sup Job. Diabolꝰ ex ꝓmẽdo rapit. insidiãdo circũuenit. minãdo terret. suadẽdo blãdit̃. desperãdo frãgit. ꝓmittẽdo decipit. Diuersificat̃ aũt p intẽtionẽ. Nã tẽtat deꝰ vt erudiat. diabolꝰ vt decipiat. mũdꝰ vt alliciat. hõ vt cõijciat. caro vt inficiat.

De diffinitiõe peccati Sectio III.

v Jso de malo culpe in generali. ⁊ de malo pugne qd̾ impellit ad culpaꝫ. descẽdẽduꝫ est ad pctm̃ in speciali. Circa qd̾ tria ↄsiderare debemꝰ. s. moduꝫ diuisiuũ. modũ diffinitiuũ. moduꝫ punitiuũ. Põt aũt pctm̃ ↄsiderari formalit̃ put dicit ꝑuatõem. ⁊ materialit̃ put substernit sibi aliquã actiõem. Habet g̃ formales diffinitiões. put dic̃ priuatõeꝫ p hũc modũ Nã aut dic̃ recessum a bono. ⁊ sic tribꝫ diffinitionibꝫ q̃i idẽ circũloquẽtibꝫ diffinit̃. Prima in lib. de ci. dei hec est. Pctm̃ ẽ absentia boni vbi dꝫ esse. Scõa in libro de christiana religiõe. Pctm̃ est appetitio nõ naturaꝝ malaꝝ. sed desertio melioꝝ. Tertia i libro de natura boni. Pctm̃ ẽ corruptio speciei. modi ⁊ ordinis. Aut dicit recessum a nature rectitudine. ⁊ sic triplex diffinitio idẽ circũloquens inuenit̃. Prima ẽ Damasceni. Pctm̃ est ab eo qd̾ est f̃m naturã. in id qd̾ ẽ ꝑter naturam ↄuersio. Scõa est Anselmi. Pctm̃ est carẽtia debite iusticie. Tertia est Augꝰ. Pctm̃ est defectꝰ q̃dã a luce veritatꝭ. naturã nõ perimens. sed obscurãs. Aut dicit recessum ab oĩs boni cõplemẽto ⁊ ꝑfectione. ⁊ sic tripliciter diffinit̃. Primo ab Augustino i libro de libero arbitrio. Peccatũ est auersio a bono incõmutabili. Secũdo ab eodẽ in li. de christiana religione. Pctm̃ ẽ carere bonis incõmutabilibꝫ q̃bꝫ fruẽdũ ẽ. Tercio etiã ab eodẽ. Pctm̃ ẽ tenebra intellectus. Habet quoqꝫ pctm̃ materiales diffinitiones. prout substernit sibi actuꝫ. ⁊ f̃m h̃ põt tripliciť cõparari. Aut ad deum quem offendit. Et sic tripliciter diffinitur. Primo ab Augustino ↄ manicheos Pctm̃ est in ꝓceptis veritatꝭ. vl' in ip̄a veritate errare. Scõo ab Ambro. in li. de paradiso. Pctm̃ ẽ ꝑuaricatio legꝭ diuĩe. ⁊ celestiũ inobediẽtia mãdatoꝝ vl' ꝓceptoꝝ. Tertio ab Augꝰ. Pctm̃ est dictũ vl' factũ vel cõcupitũ ↄtra legẽ dei. Aut ad virtutẽ quã excludit. Et sic triplex datur diffinitio de pctõ. Prima est Basilij. Pctm̃ ẽ dispositio anĩe ↄtrarie se habẽs ad virtutẽ. Secũda

Aug⁹. in libro de duab⁹ aiab⁹. Pctm̄ est vo
luntas retinēdi vł assequēdi qđ iusticia ve/
tat. Tercia est Aug⁹. in li. de vera religiōe.
Pctm̄ est appetere q̄ xp̄s ɔtempsit. vł ɔtem
nere q̄ xp̄s appetijt. Aut ad bonū qđ pre/
tendit. Et sic tripliciť diffiniť. Pⁱo ab Au
g⁹ in li. de ciui. dei. Pctm̄ est male vti bono.
Scđo ab eodē in lib. de trini. Pctm̄ est vti
fruēdis. ⁊ frui vtēdis. Silř in lib. lxxxiij. q̄
stionū. Tercio in libro de libero arbitrio.
Pctm̄ est spreto bono incōmutabili. reb⁹
cōmutabilib⁹ adherere. Due autē inue/
niunť diffinitiōes pctī. Una est hec. Pctm̄
est act⁹ incidens ex defectu boni. Scđa est
hec. Pctm̄ est demeritū pene eterne.

De pctō originali. Sectio IIII

v Iſo de pctī diffinitiōe. sequiť vide
re de diuisiōe. Diuidiť aūt pctm̄ in
originale ⁊ actuale. veniale ⁊ morta
le. delictū ⁊ cōmissum. Et he diuisiōes su/
munť penes cām formalē. Itē in pctm̄ cor
dis. oris ⁊ opis. Itē in pctm̄ supbie siue in/
anis glie. inuidie. ire. accidie. auaricie. gule
luxurie. In ɔcupiscētiā carnis. in ɔcupiscē
tiā oculoꝝ. ⁊ supbiā vite. In pctm̄ cogitati/
onis. delectatōis. ɔsensus. opis ⁊ ɔsuetudi
nis. Et he sumunť penes cām materialem.
Itē pctm̄ aliud ex ifirmitate. aliud ex igno
rantia. aliud ex certa malicia ppetrať. Itē
pctm̄ aliud ex timore male hūiliante. aliud
ex amore male accendente. Et he sumunť
penes ɔditōes peccantꝪ Itē pctm̄ aliud in
deū. aliud in se. aliud in pximuꝫ. Et he su/
munť penes circūstantias ei⁹ in quē pecca
tur. Primā diuisionē pseq̄mur Pⁱo q̄n
tū ad pctm̄ originale. Circa qđ sunt q̄tu/
or attendēda. diffinitio. corruptio. curatio
⁊ noiatio Diffiniť aūt pctm̄ originale ab
Ansel. sic. Pctm̄ originale est carentia siue
nuditas debite iusticie p inobediētiā Ade
facta. quā comitať carētia visiōis dei. Ista
diffinitio est formaľ indicās hui⁹ pctī essen
tiā. causam ⁊ penā. Itē aliter diffinitur sic.
Pctm̄ originale est viciū ex q̄litate semis ī
humana natura natū. Ista ē materiaľ ostē
dens originaľ pctī effectū ⁊ originē. Item
diffiniť tercio ab Aug⁹. sic. Pctm̄ originale
est ɔcupiscētia vel ɔcupiscibilitas q̄ paruu
lū facit ɔcupiscibilē. adultū ɔcupiscentem
Corrūpiť autē gen⁹ hūanuꝫ p originale
pctm̄. qꝛ licet aīa nō sit ex traduce. origina
lis tn̄ culpa trāiť ab aīa ade ad aīas poste/
roꝝ. mediāte carne infecta. tāq̄ꝫ p ɔcupiscē
tiā generata. ⁊ p libidinē semiata. q̄ infectio
nē secū trahens. aīam sibi vnitā inficit ⁊ vi
ciat. nō tm̄ pena sꝫ ⁊ culpa. Et sic hō p ɔcu/
bitū generat⁹ nasciť natura fili⁹ ire. qꝛ p̄ua/
tus est rectitudine diuīe iusticie. pꝑter cui⁹
absentiā incurrit q̄ntū ad aīam. infirmita/
tem. ignorātiā. maliciā ⁊ ɔcupiscētiā. q̄ntuꝫ
vero ad corpus penalitates. labores. dolo
res. defect⁹. morbos młtiplices. ⁊ p̄ter hec
penā mortis ⁊ incineratōis. penā carētie vi
sionis dei ⁊ amissiōis glie celestꝪ. tam ī par/
uulis q̄ꝫ in adultꝪ. Curať autē originale
pctm̄ p baptismū sic quantū ad culpā. ꝙ tn̄
remanet q̄ntū ad tpalem penā. sic curať q̄n
tum ad reatū pene eterne. ꝙ remanet q̄ꝫtū
ad actū ⁊ motū ɔcupiscētie. sic curať in pa/
rente ꝙ nihilomin⁹ a curato parēte trans/
mittiť in generatā prolē. sic tolliť originaľ
culpe macła. ꝙ remanet sequela. cū q̄ opor/
tet nos pugnare q̄ꝫdiu viuim⁹ in hac vita.
Noiatur aūt originale diuersis vocabu
lis. tā ex pte culpe q̄ꝫ ex parte pene. Cōpa/
ratū em̄ ad aiam dꝛ infirmitas. qꝛ reddit
aīam impotentē resistere motib⁹. Diciť fe/
ditas. qꝛ ꝭm eā aīa rōne corpis coinq̄nať.
Diciť pronitas. pꝑter inclinatiōem appetit⁹
ad malū. Diciť corruptio. qꝛ ducit ad nihi/
lū. s. ad pctm̄. Diciť viciū. qꝛ diminuit na/
turales v̄tutes. Diciť languor nature pro/
pter diminutionē boni naturaľ ⁊ delecta/
bilis. Cōparatū vero ad corp⁹ dꝛ lex car
nis. qꝛ est pena a lege iusticie naturaliť infli
cta. Diciť lex mēbroꝝ. qꝛ p̄stat aptitudineꝫ
ad faciendū opa mala Diciť tyrānus. pꝑter
dn̄ationē q̄ꝫ violentā in ɔcupiscētijs. Diciť
fomes. qꝛ est cā materialis ɔꝭuādi pctm̄ in
carne. Ambrosi⁹ diffiniēs fomiteꝫ dicit sic.
Fomes est morbid⁹ q̄dā affect⁹. q̄ ɔmouet
ad illicitū desideriū q̄ntū ad actū generati
ue ⁊ nutritiue. Cōparatū ad actus dele
ctabiles illicitos dꝛ ɔcupiscētia vel ɔcupi/
scibilitas. Differūt tn̄. qꝛ ɔcupiscibilitas di
cit potentiā. ɔcupiscētia vero actū. Dicitur
etiā libido. qꝛ seq̄tur q̄cq̄d libet. s. voluptu/
osas delectatōes ī sensu. Cōparatuꝫ vero
ad penā ad quā obligat. dꝛ pctm̄ originale
qꝛ est carētia vel nuditas debite ⁊ origina
lis iusticie.

De pctō actuali Sectio V

ſ Equiť videre de pctō actuali. Cir/
ca qđ q̄tuor videam⁹. s. diffinitōeꝫ

essentialē. originalitatē. differētiā materia/
lem ꝛ maioritatē. Diffinit̄ aūt pctm̄ actu
ale sic. Peccatū actuale est carētia debite iu
sticie facta ꝑ inobediētiā ꝓprie volūtatꝫ. vel
est auersio ab incōmutabili bono. ꝛ ad bo/
nū cōmutabile ꝯuersio. Trahit aūt pec/
catū actuale originē a libera volūtate vni/
uscuiusqꝫ ꝑ suggestionē. delectatōem. cōsen
sum. ꝛ opatōēꝫ. Si aūt suggestio ꝛ delecta/
tio sistant citra ꝯsensum. pctm̄ est veniale. si
aūt sequat̄ ꝯsensus ꝛ op⁹ in his q̄ diuina le/
ge ꝓhibent̄. pctm̄ est mortale cōsummatum
Si autē medio mō fiat. vt sit ꝯsensus sine
ope. h̄ potest esse dupl'r. Quia aut hō vult i
opus ꝓcedere sꝫ nō pōt ꝛ tūc volūtas pro fa
cto reputat̄. nec min⁹ culpabilis est q̄ꝫ si in
ipo facto dep̄henderet̄. Aut nō vult in op⁹
ꝓcedere sꝫ vult interi⁹ voluptari i delectatō
ne. ꝛ tūc licet nō sit pctm̄ plenarie ꝯsummatū
est m̄ inter mortalia reputādū. qd̄ maxie de
peccatis carnalibꝫ hꝫ intelligi. Differētie
materiales actual' peccati sūt due. s. pctūm
angeli ꝛ hoīs. Pctm̄ angeli incohoatū est i p̄
sumptiōe. statim eni vt vidit suā pulcritudi
nē p̄sumpsit. ꝛ ꝯsummatū est in ambitōe. qꝛ
p̄sumēs de se appetijt qd̄ erat supra se. atqꝫ
ꝯfirmatū est in inuidie ꝛ odij auersiōe. qꝛ ex
quo nō potuit h̄ obtinere qd̄ appetijt. cepit
odio ꝛ inuidia ꝯtraire. Et sic in pctō lucife/
ri supbia p̄sumptōis fuit ꝓma generatione
supbia ambitiōis fuit ꝓma ꝯsūmatōe. Pec/
catū v̄o hoīs fuit inobediētia. ad quā p̄cipi
tauit diabol' hoīem ꝑ triplex appetibile na/
turale. s. ꝑ bonū gloriosū. copiosum. ꝛ delici
osum. Tēptauit eni de excellētia. sufficiētia.
experiētia. siue demulcētia. Diabol⁹ eni per
mulierē volēs decipere hoīem. ꝓmisit mulie
ri dignitatis excellētiā dicēs. Eritis sic dij.
Deinde subiūxit cognitiōis abundātiā di/
cens. Scientes bonū ꝛ malū. Tertio p̄redit
suauitatis experientiā. cū ondit ei lignū pul/
crum visu ꝛ ad vescēdū suaue. Vn̄ peccatū
mulierꝫ incohoatū fuit in supbia. ꝓgressū ha
buit in auaricia. qꝛ nō in rebꝫ solū sꝫ etiam i
sciētia inuenit̄ auaricia. ꝯsummatū fuit i gu
la. Et sic deordinatū fuit q̄ntū ad irascibilē
appetēdo alta. q̄ntū ad rōnalem appetēdo sci
re occulta. q̄ntū ad ꝯcupiscibilē volēdo gu/
stare suauia. Peccatū mai⁹ vnū altero dr̄
duodecꝫ modis. Prio causalitate. ꝛ sic pec
catū diaboli dr̄ mai⁹ esse qꝛ ei⁹ inuidia morꝫ
intrauit in orbē terrarū. Secūdo generali/
tate ꝛ sic peccatū ꝓmi parētis fuit maius qꝛ
seꝑ totū gen⁹ hūanū diffudit. Tertio enor/
mitate. ꝛ sic pctm̄ iude fuit maximū. qꝛ tra/
didit dn̄m saluatorē. Quarto ingratitudie
ꝛ sic ei⁹ pctm̄ dr̄ esse mai⁹ q̄ plura grāꝫ dona
ꝑcepit. Quinto piculositate. ꝛ sic pctm̄ igno
rantie dr̄ esse graui⁹. qꝛ piculosi⁹. Sexto in/
sepabilitate. ꝛ sic pctm̄ cupiditatis dr̄ eē ma
ius. qꝛ cū cetera vicia cū hoīe ꝯsenescāt. sola
auaricia iuuenescit. Septimo ipoꝛtunita/
te. ꝛ sic supbia dr̄ esse maximū peccatū quia
etiā ex bonis opibꝫ generat̄. Octauo ꝓnita
te. ꝛ sic luxuria dr̄ esse graui⁹. ad quā hoīes
ꝓnius inclinant̄. Nono maioris grē impu/
gnatiōe. ꝛ sic pctm̄ in spm̄ sanctū dr̄ esse gra/
uius. Decimo rōe maioris offense. ꝛ sic pec/
catū idolatrie dr̄ esse mai⁹. Vndecimo rati
one maiorꝫ facilitatꝫ resistēdi. ꝛ sic peccatuꝫ
ade fuit grauissimū. Duodecimo rōne ma
ioris improbitatꝫ ꝛ libidinis. ꝛ sic pctm̄ cu/
iuslibet generꝫ potest fieri mai⁹ altero.

De peccato veniali ꝛ mortali

Sermo VI

s Equit̄ videre d̄ diuisione pcti in ve
niale ꝛ mortale. Ad cui⁹ euidētiā tria
sunt breuit' attēdenda. s. ordo diuie
iusticie q̄ imponit̄. peccatū veniale qd̄ ꝯtra/
hit̄ ꝛ pctm̄ mortale qd̄ incurrit̄. Ordo autē
diuine iusticie ad quē dn̄s hoīem obligauit
est vt bonū incōmutabile p̄ferat̄ bono com
mutabili. vt bonū hōestū p̄ferat̄ bono vtili
ꝛ volūtas dei p̄ferat̄ volūtati nostre. ꝛ iudici
um rōnis recte p̄ferat̄ ꝛ ꝓsit sensualitati hu
mane. Pctm̄ vero actuale est inordinatio
actual' volūtatis Ista aūt inordinatio si est
tā modica q̄ ordinē istū nō exterminat. q̄ꝫ/
uis in aliq̄ ꝑturbet. tūc peccatū est veniale.
Qd̄ habem⁹ ꝑtractare breuit' q̄ntū ad diffi
nitionē. distinctionē. ꝛ curationeꝫ. Diffinit̄
aūt sic. Peccatū veniale est libido siue amor
voluptatis in creatura citra deū. Distin/
guit̄ aūt veniale tripl'r. Nā quoddā est veni
ale ex surreptōe. ꝛ iō veniale est qꝛ nō potest
vitari tūc. ꝛ qꝛ cōmittit̄ p̄ter rōnem sp ē ve/
niale. Quoddā est veniale ex cogitatione si
ne ꝯsensu. ꝛ iō veniale qꝛ nō plene ꝯsentitur
vt in cogitatiōe ꝛ delectatōne de muliere ci
tra ꝯsensum in delectatōem. ꝛ iō veniale fit
mortale ꝑ ꝯplacentiā ꝛ ꝯsensum. Quoddā
est veniale cū delectatōe ꝛ ꝯsensu. ꝛ iō veni/
ale est. qꝛ nō est deordinatio ꝯ p̄ceptum. vt
ebrietas ꝛ mendaciū iocosum. ꝛ istud cū sic

veniale ꝓpter delectatōꝫ q̄ est citra deū. tamē
potest fieri mortale ꝓpter nimiā libidinem ꝛ
ꝯtemptū. Nō tn̄ intelligēdū est ꝙ aliqđ ve/
niale ꝑ essentiā fiat mortale. sꝫ qꝛ de veniali
fit transit⁹ ad mortale ꝑ cōplacētiā ꝛ ꝯsensū
siue ꝑ libidinē ꝛ ꝯtemptū. Curat᷑ aūt pec
catū veniale ꝑ act⁹ in qbꝫ est aliq̄ humiliatō
ꝛ deuotio. q̄ quidē act⁹ gr̄a informati repu
gnāt veniali. ꝛ sic ad actū curatiōis ꝛ deletō
nis venialiū gr̄am gratū faciētē coadiuuāt
ꝛ vigorant. Hmōi remedia his ꝟsibꝫ ꝯtinēt᷑
Cōfiteor. tundo. respergo. cōteror. oro.
Signor. edo. dono. ꝑ que venialia pono
Unctio. pena leuis. cōpassio q̄ fit egenis.
Hec em̄ remedia sūt. Generalis confessio.
pectorꝫ tūsio. aq̄ bn̄dicte aspersio. cordis cō/
tritō. dn̄ica orō. signatio ab epo. eucharistie
sumptio. offense cōdonatio. extrema vnctio
leuis penitētia. cōpassio fraterna. Si au
tē est tāta deordinatio volūtatis ꝙ ordinē
exterminat supradictū. tūc mortale ē pctm̄
qđ potest ꝯsiderari q̄ntū ad diffinitionē. pu
nitionē. ꝛ remissionē Diffinit᷑ aūt ab Am/
bro. s. c. Pctm̄ mortale ē ꝑuaricatio legꝫ di/
uine ꝛ celestiū inobediētia mādatorꝫ vl' ꝑcc
ptorꝫ. Pena peccati mortalis ē eterna dam
natio. Dicit᷑ em̄ mortale. qꝛ ꝑ ip̄m vita gr̄e
ꝑdit᷑ in p̄senti. ꝛ vita glīe in futuro. Et sic cō
trahit᷑ mors culpe ꝛ infligit᷑ mors gehenne
Juste aūt ꝑꝑt mortale in q̄ quis finaliter ꝑ/
seuerat sempiternalit᷑ cruciat᷑. Uñ ſm Gre
goriū qꝛ pctōr peccat i suo eterno. eternalit᷑
eit cruciād⁹. Scđ'm Augustinū ꝓo q̄a pec/
cat ꝯtra bonū eternū ꝛ infinitū. eternalit᷑ pu
nietur. Curat᷑ aūt siue remittit᷑ mortale
peccatū ꝑ septiforme remediū. s. ꝑ baptismū
elemosynā. martyriū. ꝯuersionē ꝑximorꝫ. di
missionē iniurie. fletū pnīe. ꝛ ꝑ dignā eucha/
ristie sumptōꝫ. Attēdēdū ꝙ baptism⁹ et pe/
nitētia nō solū valēt ꝯtra penā pcti. verꝫ eti/
am ꝯ culpā. cetera ꝟo valēt ꝯ penā tm̄. Uñ
versus. Sūt septē delere qbꝫ mortalia pos
sis. Fons. elemosyna. martyriū. ꝯuersio fra
trū. In te peccanti dimittere. flere reatum.
Sanguis ꝛ carnis xp̄i ꝑceptio digna.

De ignorantia Sectio VII

s Equit᷑ videre de diuisiōe peccati in
delictū ꝛ cōmissum. Preuaricatō ꝑ
ceptorꝫ ē delictū. hoc ē trāsgressio ꝑ
ceptorꝫ affirmatiuorꝫ. Preuaricatio ꝓhibiti
onū eit cōmissum. h̄ eit trāsgressio ꝑceptorꝫ
negatiuorꝫ. Differētie delicti sunt ignorātia.
omissio. negligētia. Delictū d̄r quasi dereli
ctū. i. boni desertio. Bonū est duplex. s. scien
dum. cui⁹ desertio d̄r ignorātia. ꝛ faciendūꝫ
ad qđ duo reqrunt᷑. s. ꝙ fiat bon⁹ act⁹. cuius
desertio d̄r omissio. ꝛ ꝙ bn̄ fiat. i. cum debitꝫ
circūstantijs quarꝫ desertio dicit᷑ negligētia
Circa ignorātiā ē triplex diuisio at/
tendēda. Prima est h̄. Ignorātia alia nega
tionis. alia ꝑuatiōis. alia praue dispositiōis
Ignorātia negatiōis est i ꝑuulis. q̄ non est
culpa neqꝫ pena vsqꝫ ad p̄finitū tp̄s. Igno
rantia ꝑuatiōis est i adultis. q̄ tp̄e determi
nato ignorāt q̄ possent scire. vl' obliti sunt q̄
aliqn̄ didicerūt. Ignorātia praue dispositi
onis ē qua q̄s opinat᷑ ꝯria fidei. q̄ potest er
ronea dici. ꝛ est in hereticis. Prima excusat
a toto. scđa a pte nō a toto. tertia accusat in
toto. qꝛ ꝑuersam sequit᷑ volūtatē. Secū
da diuisio est h̄. Ignorātia alia facti. alia iu
ris. Juris. aut iurꝫ naturalis. ꝛ hec nō excu
sat cū sit scriptū in corde hoīs. vl' iurꝫ diuini
vt legis ꝓpharꝫ. euāgelij. ꝛ doctrine apostoli
ce. ꝛ ista accusat sicut d̄ magno ꝛ mortali de
licto p̄latos maxīe ep̄os ꝛ metropolitanos
q̄ tenent᷑ de fide ꝛ spe reddere rōnem. Accu
sat aūt sicut de veniali clericos simplices et
illiteratos. q̄ cū potuissent discere noluerūt
Laicos ꝟo in nullo accusat. qꝛ ad ipos nō
ꝑtinet dūmodo n̄ ꝯtēnant. Si ē iur' positi
ui. vt legū ꝛ decretorꝫ. solos iudices accusat.
Si est ignorātia iurꝫ cōtinētis morales cō
stitutiōes eccl'iasticas. ad discernēda pecca
ta. accusat sacerdotes ꝛ ꝯfessores. Si vero
est ignorātia facti. aut indifferētis. s. e sufici
enter excusat. aut necessarij ad salutem. ꝛ sic
aut nō potest vitari sicut in amēte q̄ a nati/
uitate caruit iudicio ratōnis. ꝛ hec excusat.
Aut potest vitari sicut i iudeis ꝛ paganis q̄
potuerūt scire xp̄m passuꝫ fuisse ꝑ salute ho
minū. ꝛ h̄ nō excusat. Tertia diuisio igno
rantie ē. qꝛ alia est simplex. vt qn̄ aliquis ne
scit que tenet᷑ scire. facit tn̄ aliquid. sꝫ nō ple
ne vt illa sciat. hec excusat a tāto sꝫ nō a toto
Alia est crassa siue supina. vt qn̄ado quis ne
gligit scire q̄ tenet᷑. ꝛ tamē nō est determina/
tū ei ꝙ teneat᷑ scire illa. hec min⁹ excusat. nō
excusat a toto sꝫ a tāto. Alia est affectata si/
ue affectiua. vt quādo aliq̄s negligit scire q̄
tenet᷑ scire. cū ei sit determinatū ꝙ tenet᷑ scire
illa. hec accusat poti⁹ q̄ꝫ excusat. Quarta
diuisio est. Ignorātia alia vincibilis. alia in
uincibilis. Uincibilis alia potest remoueri.

cũ magna difficultate vt in valde hebetibꝫ.
hec excusat a tãto nõ a toto .si est de necessa/
rijs ad salutẽ. Alia potest remoueri cũ faci
litate. vt in ingeniosis. hec nõ excusat. Inui
cibilis. alia est inuincibilis ꝑ naturã vt ĩ pu
ero ꝗ nõ vtit̃ rõe. ⁊ in decrepito ꝗ nõ discer
nit. ⁊ in eo ꝗ nascit̃ amẽs. hec excusat a toto
Alia est inuincibil' ꝑ culpã. vt ĩ eo ꝗ ꝑ culpã
efficit̃ furiosus. ⁊ ſm ꝗsdã ñ excusat a toto.

De omissione ⁊ negligẽtia
Sectio VIII

v Iso de ignorãtia que est desertõ de
bite sciẽtie. sequit̃ videre de omissio/
ne ⁊ negligẽtia que dicũt desertõem
rei debite faciẽde. Omissio est desertõ actꝰ
debiti in tpe determinato. Et dr̃ actꝰ debi/
tus quẽ tenemur facere. Circa omissionem
aũt habemꝰ videre q̃ttuor actus debitos.
Tentionẽ. Distinctionẽ. Descriptionẽ Ab
solutionẽ. Dicit̃ aũt omissio derelictio actꝰ
nõ circũstantie. actꝰ ꝓncipalis nõ annexi ꝓ/
cepti affirmatiui nõ negatiui. Est autez tri
plex tentio quã omittere nõ debemꝰ. Que/
dã est rõne diuine obligatiõis. ⁊ hec ẽ duplex
vna ad agendũ vt in ꝓceptis affirmatiuis.
vt honora patrẽ tuũ. alia ad ñ agẽdũ vt in ꝓ
ceptis negatiuis siue ꝓhibitionibꝫ. vt nõ oc
cides. Prima obligat semꝑ sꝫ nõ ad semper
nisi ꝓ loco ⁊ tpe. Secũda obligat sꝑ ⁊ ad sꝑ
Quedã est rõne spõtanee ꝯsensiõis. vt ĩ cõ/
tractibꝫ. votis. iuramẽtis ꝓmissis. ⁊ obliga
tione quã facit ꝯsciẽtia. Quedã ratõe culpa
bilis offensiõnis. Nã ꝓpter culpã mortalez
obligat̃ homo siue tenet̃ ad penã eternalez.
ꝓpter venialẽ vo ad penã tpalem. Describit̃
autẽ tentio sic. Tẽtio est alieni ꝓcepti vel ꝓ/
hibitiõis. vel ꝓprie assensus vel culpe ad agẽ
dum vl' nõ agendũ vel patiendũ obligatio
Ad agendũ q̃ntũ ad precepta affirmatiua
ad nõ agendũ q̃ntũ ad ꝓcepta negatiua ⁊ ꝓ
hibitiões. ad patiendũ q̃ntũ ad culpã. Tri/
plex est aũt absolutio ꝓdicte triplicis tẽtio/
nis. s. impossibilitas. dispẽsatio. ⁊ penitẽtia.
Negligẽtia est debite circũstantie dereli/
ctio in bono ope faciẽdo. Circa quã breuit̃
sunt vidẽda tria. s. eius originatio. denomi/
natio. ꝯcomitatio. Oritur aũt negligẽtia ex
torpore. Vñ dicit Gregoriꝰ. Duo sunt ĩ bo
nis opibꝫ timẽda. desidia scꝫ ⁊ fraus. Desi/
diã facit minor amor dei. Fraudem maior
amor sui. Itẽ desidia per torporẽ nascitur.
Fraus ꝑ ꝓuatã dilectionẽ. Fraus vero sic
notificat̃. Fraudẽ in ope dei ꝑpetrat ꝗ se in
ordinate diligẽs ad remuneratõis trãsito/
rie bona festinat. Tripliciter aũt fraus ista
cõmittit̃. aut cũ cordis humani grã. aut fa/
uoris aura. aut cũ quelibet res exterior desi
derat̃. Vt enĩ bonũ opus bñ fiat req̃rit̃ bo
nus finis. quẽ ꝗ omittit fraudat̃. Requirũ/
tur ⁊ alie circũstãtie. vt locꝰ. tempꝰ. modus.
q̃s qui omittit vtiqꝫ negligit. Nomiat̃ autẽ
duplici vocabulo. s. negligẽtia ⁊ desidia. que
si large accipiant̃. cõmunia sunt ad quãcũ/
qꝫ omissionẽ tã actꝰ debiti q̃ circũstãtie. Si
vero accipiant̃ stricte ꝓ omissione circũstã/
tie. tũc desidia magis respicit cõmunẽ signi
ficationẽ. Desidia dr̃ quasi desistẽtia. Negli
gentia vero magis respicit significationẽ ꝓpri
am. s. omissionẽ circũstantie dbite. quasi nõ
diligẽtia ꝗ diligẽtia circũstantias diligẽter
ꝓsequit̃. Sunt aũt comites negligẽtie tor/
por ⁊ pigritia. que ꝯuis sint idẽ tñ pigritia
dicit̃ eo ꝙ pigeat difficultas laboris. Tor/
por vero aspicit appetitũ q̃etis. Triplex est
aũt torpor siue pigritia. s. infirmitatis natu
ralis. sicut in flegmaticꝫ. ⁊ est pena ⁊ nõ cul/
pa. Et est torpor infirmitatis acq̃site ex cul
pa ꝓcedente. vt in ebriosis ⁊ gulosis. ⁊ talis
nõ excusat ſm quosdã. Et est torpor libidi/
nosus. ⁊ dicit̃ torpor captatꝰ. ⁊ ille torpor est
voluntas recusans facere bonũ difficile eo
ꝙ difficile. Et tal' torpor siue pigritia cuz sit
pctĩ rephendit̃ in scripturꝫ.

De cõmissione Sectio IX

s Equit̃ videre d' cõmisso. De quo est
briuiter videndũ ⁊ adiungendũ. ꝙ
est trãsgressio legis diuine ꝓhibẽtis
quantũ ad ꝓcepta negatiua. Potest aũt ali
quid cõmitti ꝯtra naturã. Et hoc dupliciť
scꝫ ꝯtra naturã cõmunẽ hominibꝫ ⁊ brutꝫ. vt
ꝙ masculꝰ ꝓ femina sit. Et hoc est peccatuz
sodomiticũ. Aut ꝯtra naturã particularem
vt in natura angelica aut humana. ⁊ hoc est
naturale iudicatorium dictãs malũ esse fugiẽ
dum ⁊ bonũ faciẽdũ. Ista natura dictat ꝙ
debemꝰ deo obedire. deuz colere ⁊ diligere.
Dictat etiã ꝙ ꝓximo debemꝰ facere qd̃ nobꝫ
volumꝰ fieri ab eodẽ. Et quod nobis nolu
mus fieri alq nõ debemꝰ irrogare. Sic lar/
go modo omñe peccatũ qd̃ cõmittit̃ est cõtra
naturã. Potest etiã aliquid ꝯtra legẽ ꝯmit/
ti. Et hoc dupliciter variat̃. nã lex prohibet
aliquid q̃ntũ ad omñe tempꝰ. ⁊ hoc est prohi
bitum q: est malũ. ⁊ sic sunt ꝓhibitiões deca

logi. Prohibet etiã aliquid nõ simpliciť. sʒ ad temp⁹. ⁊ sic sunt ꝓhibitiões cerimonialium. ⁊ hoc est malũ. q꞉ ꝓhibitũ. Cõmitti potest etiã aliquid ↄtra ↄsuetudinẽ. ⁊ hoc ẽ qđ cõmittiť ↄtra mores. Proprie aũt loquẽdo mos non script⁹ diciť ↄsuetudo. mos vero script⁹ ↄstitutio nominať. Nota tñ ꝙ facere ↄtra ↄsuetudinẽ ↄseruatiuã honesti est peccatũ. facere ↄtra ↄsuetudinẽ destructiuã honesti sanctũ est. facere ↄtra ↄsuetudinẽ indifferentẽ malũ nõ est. Honestũ aũt est qđ sua vi nos trahit ⁊ sua dignitate nos allicit. Itẽ nota ꝙ lex respiciat honestũ ↄsuetudo sicut ↄstitutio respicit vtile. qđ est cõseruatiuum honesti.

De errore. prauo iudicio. ⁊ ꝑsonaꝝ acceptione. Sectio X

Sequiť de diuisiõe peccati. in peccatum cordis oris ⁊ operis. Et primo aliq̃d de peccato cordis breuiter videam⁹. ⁊ ꝑmo de ei⁹ diffinitiõe. postea ð differentijs. Peccm̃ cordis sic diffiniť. Peccatũ cordis est trãsgressio legis diuine ꝑ inordinationẽ intrinsecã mot⁹ mẽtis. Differẽtie autem eius sunt peccm̃ cogitatiõis. delectationis ⁊ ↄsensus. De pctõ delectatiõis visum est supra. cũ de pctõ actuali ageretur. Ad peccatuʒ cogitatiõis ꝑtinet error. prauũ iudiciũ. ⁊ acceptio ꝑsonaruʒ. Ad pctm̃ ↄsensus reduciť peccatũ ↄsciẽtie. Vtrũ ad peccatũ cogitationis ꝑmo videndũ est de ipa. deinde de prauo iudicio. postremo de ꝑsonaꝝ acceptiõne. Cogitationũ alia speculatiua pura. ⁊ ista nõ est pctm̃. alia practica siue affectiua. Prima est in ↄspectu mẽtis. ⁊ est inuolũtaria. q̃ntũ est de se. Secũda in aspectu cũ affectu. et est volũtaria. ⁊ hõ potest esse pctm̃. Error q̃dã est infirmitatis. qualis est in febricitãtibꝫ. q̃bus dulcia videnť amara. Quidã est infirmitatis naturalis originalis. quo corrũpiť ratõ in iudicijs ⁊ frequẽter deuiat. Iste error q꞉ nõ est volũtari⁹. nõ est pctm̃ sʒ pena peccati. Quidã est error puerse volũtatis. cui⁹ ẽ habere falsa ꝑ veris. Talis aũt error aut est ↄ fidẽ vel bonos mores. ⁊ ille sp est peccatum. Si nõ est ↄtra fidẽ vel bonos mores. tunc aut accidit in his q̃ sunt supra iudiciũ humanum. vt iudicare de intẽtionibꝫ cordiũ ⁊ sic semꝑ est pctm̃. q꞉ tunc vsurpať qđ soli⁹ dei ẽ. Aut accidit in his q̃ subsunt iudicio hũano vt errare in logicis naturalibꝫ ⁊ mathematicis. ⁊ tũc nõ est pctm̃. Prauũ iudiciũ recipit diffinitionẽ ⁊ distinctionẽ. Diffiniť autẽ sic. Prauũ iudiciũ est ex errore ꝓueniẽs temeraria sentẽtia vel suspitio mali de occultis alioꝝ. Error est hr̃e ignota ꝓ notis. Snia est in asserẽtia vel diffiniẽdo ꝙ ita est. Suspitio est i opinãdo cũ dubitatiõe temeraria etiã sentẽtiando q̃ ad ipm̃ nõ ꝑtinẽt. Distinguiť aũt humanũ iudiciũ fm hũc modum. Iudiciũ aliud est certitudinis. aliđ temeritatis. aliud suspitiõis. Primũ scʒ iudicium certitudinis nõ est pctm̃. q꞉ de manifestis licite iudicam⁹. Scđm iudiciũ temeritatis est triplex. videlicet diffinitiõis. argumẽtationis. assertiõis. Diffinitiõis cũ quis ð futuris male iudicat. Nã de alicui⁹ correctiõe ↄ́sperare ⁊ eũ tãq̃ȝ abiectũ reprehẽdere. q̃ nũc apparet mal⁹ cũ nesciam⁹ qualis futur⁹ sit. temerariũ iudiciũ est. Argumẽtõis cũ q̃s iudicat de his q̃ ad eũ nõ ꝑtinẽt. Ro. xiiij. Tu quis es q̃ alienũ seruũ iudicas. Assertiõis cũ q̃s iudicat de occultis. Glosa sup p̃dictũ locũ. De quibꝫ incertũ est q̃ animo fiãt sine ꝑiculo nemo iudicat. Aug⁹ vel Beda sup illud Matth. vij. Nolite iudicare. dicit h̃ loco nihil aliud nobis p̃cipi nisi vt ea facta q̃ dubium ẽ quo aĩo fiãt in meliorẽ ꝑtẽ interp̃temur. Primũ est ꝑniciosum. secundũ p̃sumptuosum. tertiũ supstitiosum. Tertiũ iudiciũ scʒ suspitiõis est triplex. s. suspitiõis violẽte. qñ omĩa signa apparẽt mali. nulla vł pauca boni. Temerarie qñ multa boni. pauca mali. Leuis qñ mlťa mali. pauca boni. Primo modo nõ est pctm̃. secũdo veniale graue. tertio veniale paruũ. Nota ꝙ iudiciũ certitudinis nec veniale est nec mortale. Iudicium temeritatis mẽsurať iuxta illud Matthei. vij. In q̃ iudicio iudicaueritis iudicabimini. Glo. Si quẽ iudicaueris temerarie dãnatione veniali. veniali ↄdemnaberis. si damnatiõe mortali mortaliť cõdemnaberis. Et h̃ intellige sine p̃iudicio. Iudiciũ suspitionis q̃diu manet in suspitiõe nõ est mortale nisi veniat in assertiõis iudiciũ. Circa ꝑsonaꝝ acceptiõꝫ attendẽdũ est q̃tum ad diffinitiõꝫ ⁊ differẽtiã triplicẽ. Diffiniť autem sic. Personaꝝ acceptio est iniustitia q̃ p̃ferť ꝑsona ꝑsone ꝓpter causaʒ indebitã. Differẽtie acceptiõis ꝑsonaꝝ sũt tres. Una cõmittiť in honoꝝ exhibitiõe. De qua Iac. ij. Fratres mei nolite hr̃e fidẽ iesu xp̃i in ꝑsonaꝝ acceptiõe. Alia est in iudicij executiõe. De qua Deut. xvj. Nõ accipies personã in

iudicio. Alia in promotiōe ad dignitates. Que phibet̃.j. Regū.xvj.in electiōe Dauid. cui nō ꝑculit dn̄s fratres suos ꝓpter vultus pulcritudinē seu ꝓpter altitudinē stature

De peccato ꝯsensus. ⁊ de pctō ꝯ ꝯsciētiā. ⁊ de ꝑplexitate. Sectio XI

Equit̃ videre de peccato consensus vbi p̄mo videndū est de ipo ꝯsensu q̄d est. Scđo de peccato ꝯ ꝯsciētiaȝ Tertio de differētijs ꝑplexitatꝫ. Cōsensus diffinit̃ sic. Cōsensus est nut⁹ volūtat̄ spontane⁹. vel mot⁹ animi liber sui. Et cuȝ nihil ita sit in potestate nr̄a sicut ꝯsentire vel dissentire. hinc est ꝙ ꝯsummat̃ ibi om̄e pctm̄ Initiat̃ eni in cogitatiōe. crescit in delectatione. ꝑficit̃ vo in consensu. Ad intelligēdum quō peccat̃ qn̄ agit̃ ꝯtra ꝯsciam. multiplicitas ꝯsciētie attēdenda est. Cōsciētia eī vno modo dr̄ supior ps ratiōis. quā greci synderesim vocāt ⁊ apud nos scintilla ꝯsciētie potest dici. Hec diffinit̃ a Basilio sic. Cōsciētia est naturale iudicatoriū faciēdi vel non faciēdi. Differūt tn̄ fm̄ rōnem synderesis et ꝯsciētia. Nā synderesis iudicat faciendū .i. dignū fieri. Cōsciētia vo iudicat faciēdū .i. debitū fieri. Alio modo dr̄ ꝯsciētia habitus naturalis dictādi bonū vel malū. ⁊ sic diffinitur a Damasceno. Cōsciētia est lex intellect⁹ nr̄i naturalis apposita pctō. Et fm̄ h̄ cōsciētia nunq̄ errat. Tertio dicit̃ ꝯscia opinio habita de agēdis vel nō agēdis .i. debitis fieri vel nō fieri formata. De q̄ .j. Corin. viij. Quidā cū ꝯsciētia vsq̄ nūc idoli. quasi idolaticū māducāt. Ro. xiiij. Om̄e qđ n̄ est ex fide pctm̄ est glo .i. om̄e qđ est ꝯtra ꝯsciaȝ. Isto tertio modo cōsciētia est habit⁹ acquisitus frequēter errone⁹ in iudicādo esse faciendū qđ nō est faciendū. ⁊ ecōuerso. Pōt aūt dictare ꝯsciētia tertio modo dicta aliqđ fm̄ legē dei. ꝓter legē dei. ꝯtra legem dei Et est hic fmō de dictamie ꝯsciētie p modū ꝑcepti siue ꝓhibitiōis. nō p modū ꝯsilij vel ꝑsuasionis. Primo mō ꝯsciētia ligat simpliciter ⁊ vniuersalit̃. q2 legi dei ꝯcordat q̄ conscientia oīdit esse ligatā. Secūdo mō conscietia ligat q̄diu manet. vnde tenet̃ homo vel eā deponere. vel qđ dictat ope adimplere. vtpote si dictat ꝯsciā ꝙ leuare festucā de terra est necessariū ad salutē. Tertio mō cōsciētia nō ligat ad faciendū vel nō faciēdū sȝ poti⁹ ad se deponendū. q2 cū talis ꝯsciētia sit erronea. ⁊ error ille repugnet legi diuine. necessario q̄diu durat ponit hominem extra statuȝ salutis. vtpote si dicat leccatrix alicui, moriar si nō cognoscas me. ⁊ ille incipiat habere ꝯsciam de mortali si nō cognouerit leccatricē. nō est in statu salutis ipa cōsciētia ꝑdurāte. q2 si nō cognoscit eā peccat mortaliter cōtemnēdo deū. cū dictet ꝯsciētia h̄ dn̄o displicere. si cognoscat eā facit contra ꝑceptū dn̄i. Perplexitas nascit̃ ex errore cōsciētie. Est aūt triplex perplexitas. Prima est intelligētie verboȝ sacre scripture. que videnť sibi repugnare. Secūda est intelligētie faciendoȝ. De qua Romano. vij. Quid opem⁹ nesciam⁹ ⁊c. Tertia est inuitabilitas peccādi. Prima dissoluit̃ p distinctionē ⁊ ꝯsiderationē causarum. dicēdi vtrūq̄. Secūda dissoluit̃ p inspirationē sp̄ūssancti. que est vnctio docēs de om̄ibꝫ p merentū orationis Jacobi .j. Si q̄s indiget sapientia postulet a deo ⁊c. Et .ij. Paral. xx. Cū ignoremus qđ agere debeam⁹. hoc soluȝ habemus residui vt oculos nostros dirigamus ad te. Tertia dissoluit̃ p depositionē erronee cōsciētie.

De mendacio. piurio. ⁊ cōtentione Sectio XII

Equit̃ videre d̄ peccato oris. quod pluribꝫ differētijs variat̃. Peccatū eni oris sunt. mendaciū in quo veritas destruit̃. piuriū in quo veritas cōtemnit̃. cōtentio in quo veritas impugnat̃. Est eni ꝯtentio veritatis impugnatio cū ꝯfidētia clamoris. Nec tria p̄cipue sunt ꝯtra veritatē. Ista cōtra bonitatē sunt. scurrilitas. que est ꝯtra honestatē. vaniloquiū siue multiloquiū quod est ꝯtra vtilitatē. Adulatio. que est ꝯtra rectitudinē in laude aliena. Jactantia que est ꝯtra rectitudinē in laude ꝓpria. Blasphemia que est ꝯtra rectitudinē in vituperiu dei. Maledictū qđ est cōtra rectitudinē in vituperiū p̄rimi. qn̄tū ad penā Cōtumelia que est ꝯtra rectitudinē i vituperium p̄rimi q̄ntū ad culpā apertā q̄ ei improperat̃. Detractio que est ꝯtra rectitudinem in vituperiū p̄rimi quantū ad occultā culpā. De mēdacio est videre q̄ntum ad diffinitionē ⁊ diuisionē. Diffinit̃ aūt ab augustino sic. Mendaciū est falsa significatio vocis cū intentiōe fallēdi. Et nota ꝙ cū mentiri sit cōtra mentē ire. potest homo mētiri dicendo falsitatē ex certa sciētia. Item potest homo mētiri dicēdo veritatē. q2 q̄uis sit ve

num qd loquit. tamē aliud sentit i ɔsciētia
Itē potest hō dicere falsum nō mentiendo
nec peccādo. vt qñ fallit adhibita tñ debita
diligētia. Diuidit autē mendaciū diuisi/
one trimēbri. s. in mendaciū officiosum. per
niciosum iocosum Officiosum est qd iuuat
Perniciosum qd nocet. Iocosum qd dele/
ctat. Diuidit aūt diuisione octimembri sic.
Octo sunt genera mēdacioꝝ. Primū quod
fit in doctrina religionis. vt dicere christum
nō esse de virgine maria natū. Secūdū qd
nulli pdest: alicui obest. vt mendaciū detra
ctionis. et si quis est testis falsus in causa cri
minali. Tertiū quod alicui obest vt psit alij
vt aliquis sit testis falsus in causa pecunia
ria. Quartū qd fit sola mentiendi libidine.
Quintū qd fit cupiditate placēdi aut dele/
ctandi suaui eloquio vt mendaciū adulati
onis. Sextū quo qs mentit p ɔseruanda
pecunia alicui9. Septimū quo qs mentit
p ɔseruāda vita alteri9. Octauū quo quis
mentit p ɔseruāda castitate alteri9. Nullo
hoꝝ mendacioꝝ est mētiendū. Dat autē ta
lem regulam Augustin9 qꝫ quāto aliqd men/
daciū magis accedat ad primū tāto maius
est peccatū. et quāto magis recedit a pmo mē
dacio tāto min9 est peccatū. Post mēda/
ciū quo veritas destruit. sequit periuriū quo
veritas ɔtemnit. Sed qꝛ periuriū est vio/
latio iuramēti. ꝑus videnda est de iuramē/
to quātū ad essentiā. et sic iurare est inuocare de
um in testē sue locutionis. Quantū ad licē/
tiam. et sic iurare licet pter pacem et iusticiā
ɔseruandā vel amiciciā ɔfirmandā. Pro
pter veritatē astruendā. et sic Paul9 frequē/
ter iurabat. Propter calumniā vitandā. sic
iurant acto et reus. Propter fidelitatē ser/
uandā. sic iurant pncipes regi. Quantū ad
formā. et sic est forma ɔcessa. vt iurare p de/
um. Et hec variat. Nā in veteri testamēto
dicebat. viuit dñs. i. p deū viuum. In eccłia
primitiua dicebat. testis est mihi de9. i. testem
deū inuoco. Modo vero dicit. p deū. Et ē
forma nō ɔcessa. vt iurare p idola. Quātum
ad comites. et sic dicit qꝫ iuramentū tres de
bet comites habere. s. veritatē. que debꝫ eē
in ɔsciētia. vt nouerit ita esse. Iudiciū vt
discrete iuret et cū deliberatione. Iusticiam
vt quod iurat sit licitū et honestū. Quantū
ad differētias que sunt due. s. iuramentū as/
sertoriū. vt qñ iurat vel de pñti vel de pte
rito ita esse vel fuisse. Promissoriū. vt cū iu/
rat aliquis de futuro aliquid se facturum.
Modo videri potest piuriij diffinitio. que
est talis. Periurium est mendaciū iuramē
to firmamētū. Potest etiā videri distinctio.
que est hec. Periuriū dr falsa iuratio. Itē p
uersa iuratio qd fit qñ est illicitū qd iuratur
Tertio dr trāsgressio iuramēti.

De adulatōe. maledicto. et detractione.
Sectio XIIII

[S]Equit videre de adulatiōe. maledi
cto et detractiōe. que ɔtra rectitudi
nem laudis et vituperij ɔmittūtur
Adulatio aūt diffinit sic. Adulatio ē sermo
laudis alicui exhibitus intētione placendi
Distinguit aūt sic. Est eñ quedā adulatio
que bonū nō habitū attribuit. quedā q̄ ha
bitum extollit dicēdo maius esse qꝫ sit. Que
dam est que malū nutrit laudādo maluꝫ. et
dicēdo esse bonū et licitū. Ps. Laudat pec/
cator in desiderijs aīe sue. et iniqu9 benedi
citur. Quedā est qua homo hoi vult place
re. nō pter deū. laudem tñ ta. Gal. i. Si ad/
huc hominibus placerē. i. placere vellē. non p
pter deū. xpi seru9 nō essem. Maledictuꝫ
quadrupliciter variat. Est eñ maledictū sur
reptionis. de quo dicit Augustin9. Si eñ cuꝫ
omi facilitate et temeritate maledixerimus.
ad minima ptinet peccata. Lasciuie est cuꝫ
alicui nō ex animo maledicim9 de quo dicit
Hieronym9. Qui negligit os maledicta re/
secare ɔsuetudinē. et si nō corde maledicat. i/
mundiciā tñ labioꝝ et oris inquinamētum
incurrit. Est et maledictū odij quod ex ma/
lo corde pcedit zelo vindicte. Quartū ē ma
ledictum iusticie. qd ex charitate pcedit. scꝫ
cum alicui amico nostro maledicim9 ad ei9
correctionē. De his duobus vltimis dicit gre/
gorius. Scriptura sacra duobus modis ma
ledictū cōmemorat. aliud qd approbat. aliud
qd cōmendat. Aliter eñ pfert amore iusti/
cie. aliter amore vindicte. Detractio sic dif
finitur. Detractio est aliene fame denigratio
Cōmittit autē sex modis. scꝫ cū bonum ne
gam9 quod nouim9 esse factū. vel cū tacem9
ne fiat alijs manifestū. vel cū peruertim9 di/
cendo illud mala intētione esse factū. Item
malū occultū reuelādo in casu nō ɔcesso vel
augmētando dicēdo mai9 esse qꝫ sit. vel ad/
inueniendo mēdaciter malū qd factū non
fuit. Tenet autē detractor ad restitutioneꝫ
bone fame quā abstulit. Maius eñ bonū
aufert detractor qꝫ raptor. et nō diminuitur

peccatū nisi restituatur ablatum.

De peccato operis
Sectio XIIII

De peccato opis breuiter est videndū quantū ad diffinitionē ꝛ distinctionē ab offensa volūtatis ꝛ supadditionē ad maliciā volūtatis. Est autē peccatū opis transgressio legis diuine ꝑ inordinationē extrinseci mot⁹ mētis. Ad peccatum opis reducit̄ peccatū ꝯsuetudis. Peccam⁹ eni cogitatiōe. delectatiōe. ꝯsensu. verbo. ope. ꝛ consuetudine. Peccatū aūt opis cōparari habet ad pctm̄ volūtatis interioris, put sunt cōiuncta. ꝛ sic sunt vnū peccatū ꝓ eo ꝙ est ibi vnus cōtempt⁹ ꝛ vna auersio. Vnū inq̄ sūt loquēdo formaliter cū sit ibi vna deordinatio ꝑuia. Loquēdo tamē materialiter plura sūt peccata. q2 plura sunt deordinata. sc3 volūtas interior. ꝛ actus exterior. Si autē h̄ duo ad inuicē ꝯparent̄ tāq̄ disiuncta ita ꝙ vn⁹ peccet volūtate tm̄. ali⁹ volūtate ꝛ ope. tūc diuersa sunt peccata nō solū materialiter s3 etiā formaliter. Super addit ꝟo malicia opis sup maliciā volūtatis quādo volūtas mala nō vult in op⁹ ꝓcedere. q2 tūc nō est omnino plen⁹ ꝯsensus. Nā si actus opis subsequat̄ cōtemptū. auersio ꝛ cōuersio cōsummant̄. Si aūt volūtas mala vult in op⁹ malū ꝓcedere. sed non potest. tūc distinguendū est. Nā vnū peccatū maius altero tripliciter iudicat̄. sc3 aut ratōne maioris cōtempt⁹ dei. ꝛ sic op⁹ nō addit ad iniquitatē volūtatis. Aut rōne maioris delectatiōis ꝛ libidinis: ꝛ sic opus aggrauat. maxime quantū ad gen⁹ carnalis peccati q̄ peccat quis in seipso. Aut ratiōe maioꝝ dānificatiōis. ꝛ sic op⁹ addit ad malā volūtatē maxime quantū ad gen⁹ peccati quo q̄s peccat in proximū. Quātūcūq3 enī velit q̄s fornicari nō tm̄ delectat̄ in volūtate q̄ntum in ope. Et quātūcūq3 velit quis occidere. non tm̄ nocet volēdo q̄tū actualit̄ occidēdo.

De septē vicijs capitalib⁹ in generali
Sectio XV

Sequit̄ videre de diuisione peccati in septē vicia capitalia. que sūt Superbia. inuidia. ira. accidia. auaricia gula. luxuria. De quib⁹ ꝑmo videndū est in generali. deinde de singulis in speali. In generali tria sunt in vicijs capitalib⁹ attēdenda. s. diuersa nominatio. cōnexa ordinatō sufficiēs assignatio. A beato gregorio ꝛ aliq̄s doctorib⁹ sic noiant̄. Superbia. inuidia. ira accidia. auaricia. gula. luxuria. Ab Isidoro sic. Castrimargia. fornicatō philargiria. tristicia. accidia. cenodoxia. superbia. Itē superbiam quidē ꝛ cenodoxiā siue vanā gl'iam distinguit Isid. S3 gregori⁹ ꝯiūgit. q2 idē sunt in re. differētes tm̄ rōne. Superbia enī dicit̄ qn̄ aliq̄s sibi magn⁹ apparet intra animum. Vana gl'ia est qn̄ aliq̄s nitit̄ magn⁹ apparere ꝑ laudē in facie alioꝝ. Silr Isidorus distinguit accidiā ꝛ tristiciā. s3 Gregori⁹ ꝯiūgit q2 idem sunt i re. s3 differūt rōne. Idem enī mot⁹ est in accidia ꝛ tristicia. differēs ratiōe terminoꝝ. Nā ſm auersionē ꝛ recessum ab arduo graui dicit̄ tristicia. ſm ꝟo accessum ꝛ cōuersionē ad leue dicit̄ accidia. vt q̄a isti ē graue surgere ad matutinas. tristis auertit se. Quia ꝟo leue est ei q̄escere. accidiosus cōuertit se. Ordinant̄ autē vicia capitalia ſm cōnexionē qua fit vt vnū ex altero ꝓferatur. Nā superb⁹ nō vult subesse maiorib⁹. vult ꝑferri equalib⁹. vult ꝯculcare minores: Et si nō potest inuidet maiorib⁹ q2 ꝑncipantur equalib⁹ q2 ꝑ̄sperant̄. minorib⁹ q2 exaltant̄. Et cū sic nihil ꝓficiat. cōcipit irā de facili ad maiores. mediocres. ꝛ minores. Deinde decidit in accidiā qua mētis trāquillitas perturbat̄ Et tūc cū interiorē cōsolatiōnē amiserit ad exteriorē ꝑ auariciā se ꝯuertit. et sic fact⁹ opulētus immoderate ꝑ ingluuiē farcit ventrē. ꝛ postremo ad luxuriam resoluit carnē a summo ratiōis vertice vsq3 ad carnis infimū deprauat⁹. Sic patet ꝙ quinq3 prima sunt spūalia. duo ꝟo vltima sunt carnalia. Accipit̄ aūt sufficiētia septē capitalium vicioꝝ penes ꝓnitatē ad apparens bonū. Hec autē ꝓnitas si est respectu boni qd̄ respicit spūm ſm se. pōt esse quadruplex ſm quattuor ꝯditiōes boni ad qd̄ appetit⁹ hominis inclinat̄. Appetit enī q̄s bonū sub ratione dignitatis. ꝛ sic est superbia. Aut sub ratione ꝓprietatis. ꝛ sic est inuidia. Aut sub ratione securitatis. ꝛ sic est ira. Aut sub rōe q̄etis ꝛ trāquillitatis. ꝛ sic ē accidia. Si ꝟo sit ꝓnitas respectu boni qd̄ respicit carnē siue spm̄ i carne. sic pt̄ esse tripl'r. Nā spūs carnal' appetit bonū sub rōne sufficiētis. ꝛ sic est auaricia. aut sub ratōe demulcētis. ꝛ sic ē luxuria. aut sub rōe reficiētis. ꝛ sic ē gula. Et ꝙ h̄ p3 numer⁹ ꝛ sufficiētia vicioꝝ capitaliū.

De differētia inter capitale viciū. initiū peccati ꝛ radicē maloꝝ.

Sectio XVI

Attendēda est differētia inter capi/
pitale viciū. pcti initiū. ⁊ radicē ma/
loꝝ. Capitale viciū dr̄. q2 sic caput ē
membꝝ pncipale ⁊ cōpletū. ⁊ alioꝝ mēbro/
rū pncipiū quātū ad motū ⁊ sensum. sic viciū
qđ dicit̄ capitale nominat pctm cōpletū. a q̄
alia vicia oriunt̄. Initiū vō nominat̄ pte
illud in q̄ act⁹ incboat̄. Radix autē illud a q̄
nutrimentū trabit̄ ⁊ fomentū. Vn̄ cū pecca
tum nutrimentū trabat ex pte appetibilis. ⁊
dicat recessum a deo. hinc est q̄ initiū pecca
ti attendit̄ ex pte auersiōis. radix vero ex p/
te cōuersionis. Et sic auersio est rōne ptem/
ptus. cōuersio vero est ratiōe cupiditatis ⁊
libidinis. Et ideo supbia dicit̄ initiū oīs
peccati. cupiditas radix omniū maloꝝ. Di/
citur aūt initiū peccati tripliciť siue nomiat̄
aūt put dicit recessum liberi arbitrij a lege
mandati. ⁊ sic supbia siue cōtempt⁹ dei dici
tur initiū peccati. q2 q̄ perpetū trāsgredit̄ ete
gros a supbia incipit ⁊ cōtemptu. Aut a le
ge veritatis. ⁊ sic error dr̄ initiū peccati. q2 si
cut dicit sapiēs. Oīa malus ignorādo. Et
vere ab ignorātia incipit ⁊ errore. q̄a eterna
deserit p terrenis. Aut a lege bonitatis. et sic
insipiētia dicit̄ initiū peccati. Vn̄ Chriso/
stomus sup illud ps. Afacie insipiētie mee
dic q̄ oīs peccati initiū insipiētia est. Insi
piētia eñ est cōtraria sapie in qua diuina
bonitas pgustat̄. Merito ḡ ab insipiditate
dicit̄ incboare q̄ pcti⁹ in malicia peccati ē
insipiditate dei cogit deficerē. Radix etī
am peccati siue mali q̄ circa pctm dicit libi/
dinis pnitate tripliciter potest sumi. scz ge/
neralissime. cū dicit̄. cupiditas siue libido ē
radix omniū maloꝝ. Generaliter vt cū dici
tur. duplex est radix maloꝝ. s. amor male ac
cendēs. ⁊ timor male bumilians siue deijciēs
Amor est respectu boni. timor respectu ma
li. Min⁹ generaliter. vt cū dr̄ q̄ triplex ē ra/
dix pcti. s. cōcupiscētia carnis. cōcupiscētia ocu
loꝝ. ⁊ supbia vite. Et sic ptz ex p̄dictis quō
accipiat̄ viciū capitale. Patet etiā q̄ initiū
dicit̄ aliqñ de supbia aliqñ de errore. aliqñ
de insipiētia. Patz nibilomin⁹ q̄ aliqñ dicit̄
vna radix. aliqñ due. aliqñ tres.

De supbia Sectio XVII

Iam de singulis vicijs capitalibus
est videndū. Et primo de supbia.
Circa quā tria sunt attēdenda. scz
diffinitio. differētia ⁊ grad⁹. Supbia diffi/
nit̄ sic a Bernardo. Supbia est ppie excel
lentie appetit⁹. Sic ab Augustino libro de
innocētia. Supbia est amor ppie excellētie
Itē ab eodē in libro de ciuitate dei. Sup/
bia est puerse celsitudinis appetit⁹. Sup
bia sm̄ Gregoriū babet qttuor differētias.
Prima est qñ bomo attribuit sibi bonū qđ
babet. Secūda ē qñ ⁊ si nō sibi. tñ suis me/
ritis. Tertia est qñ iactat se babere qđ ñ bz
Quarta ē qñ se estimat aliqs pualere. Vn̄
versus. A se p meritis. falso plus oībꝫ in/
flat. Sed m̄ Anselmū libro de similitudini
bus. qttuor sunt exaltatiōis spēs. Quedā
est exaltatio in opinione. quedā in volūtate
quedā in s̄mone. quedā in ope. Exaltatio ī
opinione est cū q̄s reputat se dignū episco/
patu vel aliqua dignitate. tñ nollet eā babe
re. Exaltatio in volūtate est cū q̄s vellet ba
bere episcopatū. tñ nō reputat se dignū vel
etiā opinat̄. Exaltatio in s̄mone est qñ nec
se dignū reputat. nec vellet bñ. tñ loq̄t̄ am/
pullosa de aliqua scia vt mag⁹ appareat. Ex
altatio in ope est qñ aliq̄s nec se dignū rpu
tat. nec vellet babere. nec loquit̄ magna. tñ
exaltat̄ in ope. vt qñ vocat̄ ad cōsilia ⁊ bmōi.

Grad⁹ supbie sm̄ Bernardū sunt duo/
decim. s. curiositas. leuitas mētis. inepta le/
ticia. iactātia. singularitas. arrogātia. psum
ptio. defensio peccatoꝝ. simulata confessio.
rebellio. libertas peccādi. cōsuetudo. Dis q̄
si quibusdā passibꝫ supbꝫ diligēter ad finē
quē intēdit puenit. Curiositas est qñ supbꝫ
diligēter inq̄rit rumores. s. quid de ipso di/
catur. Leuitas mētis est qñ leuiter aliquis
mutat̄ de delectatiōe ex v̄bis laudis i tristi
ciam pter v̄ba vituperii. Inepta leticia est
qñ letat̄ ex defectibꝫ ⁊ crimibꝫ alioꝝ. Iactā
tia est qñ narrat ea q̄ bz vt laudet̄. Singu/
laritas est qñ pter cōsuetudinē aliqua singu
lariť opat̄ vt sol⁹ appareat ⁊ laudet̄. Arrogā
tia est qñ iactat se babere qđ nō babet. Pre/
sumptio est quādo ingerit se ad faciēdū qđ
ad eū nō ptinet. Defensio peccati est qñ pec
catum suū ⁊ errorē defendit ⁊ excusat quis
manifeste ⁊ apte. Simulata cōfessio est qñ
peccatū suū excusat occulte. Rebellio quan
do dissidet s. supioribꝫ. paribꝫ. ⁊ inferioribꝫ.
Superioribꝫ obuiat. inferioribꝫ opprimit.
pares molestat ⁊ pturbat. tūc libertas pec/
candi succedit. q2 nec deū timēs. nec boīes
reuerēs peccat libere. cōsuet⁹ ad mala. in pro
fundū decidēs peccatoꝝ.

De inani glia Sectio XVIII

Sequitur videre de inani gloria que idem est quod superbia secundum rem ab eadem differens ratione. Circa quam breviter videnda sunt quattuor. s. diffinitio. oppositio. differentie et filie. Inanis gloria sic diffinitur. Inanis gloria est amor laudis proprie propter excellentiam apparentem. Inanis gloria ad humilitatem habet opponi. Humilitas autem quattuor habet actus. et sic habet quattuor oppositiones. Primus actus est velle subici et sic opponitur superbie large sumpte. Secundus est de se parva sentire. Unde Augustinus dicit. Humilitas est sensus proprie parvitatis. et sic opponitur tumori vel elationi. Tertius est velle sub esse omnibus scilicet superioribus. paribus. et inferioribus et sic opponitur superbie stricte sumpte. que est amor proprie excellentie. Quartus est de se velle parva dici. et sic opponitur inani glorie. Habet inanis gloria duas differentias formales. s. appetitum favoris. et appetitum laudis. Favor est excellentia alicuius in corde. laus in ore. Tres autem habet differentias materiales que ponuntur Hiere. ix. Non glorietur sapiens in sapientia sua. nec fortis in fortitudine sua. nec dives in divitiis suis sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me dicit dominus. Cum gloria sit beatissime trinitatis propria non est gloriandum in sapientia que attribuitur filio. nec in fortitudine que attribuitur patri. nec in divitiis tam temporalibus quam spiritualibus que attribuuntur spiritui sancto. Inanis glorie secundum beatum Gregorium septem sunt filie. s. inobedientia. iactantia. hypocrisis. incontinentia. pertinacia. discordia. novitatum presumptio. Inobedientia est voluntas fugiens minorationem potestatis. nolens subiacere superioribus in debitis. Iactantia est voluntas propter apparentem potestatem propria se ostentans. Hypocrisis est voluntas per speciem sanctitatis se simulans fallaciter in aperto. et viliter agens in occulto. sive intentione sive opere. Incontinentia est voluntas per conformationem sui ab his que mali sunt laudari appetens. Pertinacia est voluntas fugiens minorationem probitatis. dicta vel facta sua irrevocabiliter defendens. Discordia est voluntas fugiens minorationem sapientie. ab his que ab aliquo dicuntur dissentiens. Novitatum presumptio est voluntas excedens qualitatem sui ordinis. propter apparentem novitatem scientie vel sapientie ostentari cupiens. Isidorus vero distinguens inter superbiam et inanem gloriam propter differentiam rationis dicit quod de superbia oriuntur contemptus. invidia. inobedientia. blasphemia. murmuratio. detractio. et plura alia. De inani gloria vero secundum eundem oriuntur contentiones. hereses. iactantia. et presumptio novitatum.

De invidia Sectio XIX

Sequitur videre de invidia quantum ad quinque. s. quantum ad diversam nominationem. diversam diffinitionem. oppositionem. differentias et filias. Invidia dicitur aliquando nomine ire. Gen. xxxi. quare irasceris. glo. id est livore torqueris. Aliquando nomine odii. Gen. xxxvii. oderant eum fratres. Livi/debant. Aliquando nomine emulationis. s. Reg. ii. Affligebat eam emula eius. Tamen emulatio quattuor habet significationes hoc versiculo comprehensas. Emulor: inflatur. amat. invidet ac imitatur. Aliquando nomine zeli. Et sic Damascenus dicit quod quattuor sunt species tristicie. s. accidia que est tristicia aggravans. Achos que est tristicia vocem auferens. Misericordia que est tristicia de alieno malo. Invidia que est tristicia de alieno bono. Diffinitur autem sic invidia ab Augustino. Invidia est odium felicitatis aliene. A Remigio sic. Invidia est dolor de alieno bono. A Damasceno. Invidia est tristicia de alienis bonis. A philosopho. Invidia est tristicia in apparenti felicitate alicuius inimicorum. Item aliter. Invidia est dissensio ab alieno bono estimato diminuere proprium. Differentie invidie materialiter assignate secundum Augustinum sunt tres. s. invidere superioribus. paribus et minoribus sive inferioribus. Invidet enim homo superioribus. quia eis non equatur. Paribus. quia in melius prosperantur. Inferioribus. ne ei equantur. Opponitur autem timor domini superbie ratione humilitatis quam generat. et pietas invidie ratione charitatis ex qua generatur. Prima enim et potissima filia charitatis est pietas. que ad omnia valet. Filie invidie secundum beatum Gregorium sunt quinque. s. odium. susurratio. detractio. exultatio in adversis proximi. afflictio in prosperis ipsius. Odium est voluntas affectans primo malum ut careat contristante bono. Susurratio est voluntas loquendi seminans discordias inter fratres. ut persequatur proximum propter ipsius bonum contristans. Detractio est voluntas famam proximorum per verba denigrans. ut destruat in aliorum opinione contristans bonum. Exultatio in adversis proximorum est voluntas procurata in proximi adversitate delectans. Afflictio in bonis proximi est voluntas procurans malum suo desiderio per eventum prosperitatis contrarie defraudata.

De ira Sectio XX

[S]Equit videre de ira quantū ad q̄t/
tuor.s.quantū ad diffinitōnē.oppo/
sitiōem.differētias ⁊ filias. Diffinit
aūt ira a Cassiodoro sic. Ira est animi mo
tus ꝯcitat⁹ ad penā puocans inferendā. A
rabano. Ira est om̄is mal⁹ mot⁹ ad nocen/
dū. Ab Augustino. Ira est tristicia et impo
tentia vlciscēdi. A Damasceno. Ira est fer/
uor eius q̄ circa cor est sanguinis et euapo
ratione fellis vl' returbatiōe fiēs. Itē ab eo
dem sic. Ira est id qđ est audax mentis vin
dex ꝯcupiscētia. Itē ab eodē. Ira est deside
rium repunitiōis. A pho. Ira est appetitus
cōtrarij doloris ꝑpter apparentē examinati
onē. ⁊ appetit⁹ inferēdi dolorē sibi aduersan
ti ꝑpter illatā iniuriā apparentē. que qdam/
modo exanimat.p hoc q̄ debito ordine ho
minē quantū ad iudiciū aīe puat. Ha/
bet aūt ira oppositionē ad mansuetudinē ra
tione sui initij.q: mā̄suet⁹ etiā nunq̄ vult i
ncipere irasci. Ad irā p zelū ratiōe materie.
Sunt eīm circa eandē materiā.s. circa ꝑso/
nam ira p viciū ⁊ ira p zelū.quā vtraq; vult
puniri. Sed ira p viciū vult q̄ ꝑsona puni
atur vt sic fiat vindicta ꝑsone. Ira vero p
zelū appetit punitionē ꝑsone vt destruat vi/
cium in ꝑsona. Breuiter ira p zelū vult pu/
nitionē ꝑsone cū debitis circūstantijs. Ira
p viciū cū indebitis. Ad patientiā vero ha/
bet ira oppositionē rōne finis. q: patiētia ex
tinguit irā ne pcedat. Nā qui patiēs est iras
mitigat suscitatas. Species siue differē/
tie ire sūt tres fm Damascenū.s.fel. mania.
cor⁹. Fel siue fellea passio dicit subit⁹ ai mo
tus impatiēs lesiōis. Et accidit ex pte cor/
poris ex cōmotiōe fellis ⁊ ex pte aīe ex cor
ruptiōe vis irascibil ⁊ tūc mouet fel ad vin
dictam vt expellat tristicia. De qua dic Au
gustin⁹. Ira est cōmotio passiōis illate. hec
ira cito trāsit. Mania dicit manens ira et
memorie tradita. Cor⁹ est ira obseruās tem
pus ad vindictā. Filie ire fm beatū gre/
gorīū sunt sex.s.rixa.timor mētis.ꝯtumelia.
clamor.indignatio.blasphemia. Rixa ē au/
dax vindicādi volūtas in iniuriā facti pce/
dens. Timor mētis est volūtas vindicādi
fugiēs aduersantē ꝑpter estimatas inimici/
cias. Cōtumelia est volūtas vindicās p ex
probrationē malo. Clamor est volūtas se
vindicās in exaltādo vocē p turpe etiā ad
alioꝝ aures pueniēs. Indignatio est volū
tas se vindicās p signū molestie exteri⁹ de/
claratū. Blasphemia est voluntas se vindi
cans p opprobriū deo vel sanctis illatum.
Scđm Isidoꝝ sunt tres filie ire.sc₃ ho/
micidium.clamor.indignatio. Que sic disti
guunt. Nā vindicta infert homicidio p ma
num. clamore per os. indignatione per si/
gnum.

De accidia Sectio XXI

[S]Equit videre de accidia quantū ad
tria.sc₃ quantū ad diffinitionē. op/
positionē.⁊ filias. Diffinit autē sic
ab Augustino. Accidia est tediū interni bo
ni. A richardo. Accidia est torpor animi bo
num inchoare negligentis. A Damasceno.
Accidia est tristicia aggrauās. A magistris.
Accidia est diffidētia de proprijs viribus ⁊
auxilio dei implēdi ardua siue mandata
Opponit autē accidia inquantū est diffi/
dentia implēdi p̄cepta. virtuti. spei.cui⁹ est
cōfidere. Inquantū est tediū interni boni.
ex quo generat pusillanimitas.opponit vir
tuti fortitudinis. Inquantū vero quod est
facile reputat difficile.opponit virtuti cha/
ritatis.que om̄ia etiā difficilia facit facilia
reputari. Quantū vero ad suā essentiā. que
est tristicia opponit gaudio spirit⁹. Acci/
dia fm beatū Gregoriū hab₃ sex filias.que
sunt videlicet.malicia.rancor. pusillanimi/
tas.desperatio.torpor.vagatio mentis cir/
ca illicita. Malicia est volūtas grauedinis
impatiēs.machinās malū illius quem esti/
mat inferentē. Rancor est volūtas ex impo
tētia repellēdi grauedinis amaricata. ama
ritudinē int⁹ clausam per signū exteri⁹ mani
festans. Pusillanimitas est volūtas immo
derate metuēs grauedinē in aggressu agēdo/
rum.siue de ꝑprijs virib⁹ immoderate diffi
dens. Desperatio est volūtas grauedinem
reprimēs de adiutorio ad ꝑficiēda agenda
diffidēs.siue de remuneratiōe diuina ꝑpter
sustinentiā grauedinis q̄ est in implēdis p̄/
ceptis diffidēs. Torpor est volūtas graue/
dinis impatiēs.tepida vel pigra ad expleti
onē agendoꝝ inchoatoꝝ. Vagatio mentis
circa illicita est volūtas interno gaudio de/
stituta.in reb⁹ exterioribus illicitis quietē vel
cōsolatōnē querēs. Scđm Isidoꝝ alie sūt
filie tristicie.alie accidie. Ipse eīm tristiciā vo
cat voluntatē inq̄etā a q̄ui debito se auertit
Accidiā vero vocat volūtatem inq̄etum se
ad q̄etē indebitā cōuertit. Dic₃. De tristicia

erciunt rancor. pusillanimitas. amaritudo. desperatio. De accidia secundum ipsum oriunt ocio sitas. somnolentia. importunitas. inquietudo mentis. corporis instabilitas. verbositas. curiositas.

De auaricia Sectio XXII

Equitur videre de auaricia quantum ad quinque. s. quantum ad diffinitionem. comparationem. oppositionem. differentias et filias. Aug. super Gen. ad lram diffinit sic auariciam. Auaricia est appetitus non solum pecunie sed etiam altitudinis et scie. Idem in libro de ciuitate dei. Auaricia est libido habendi pecuniam. Idem alibi. Auaricia est imoderata habendi cupiditas. Item Tullius diffinit eam sic. Auaricia est amor imoderatus habendi. Comparatur autem auaricia idolatrie. Unde sepe dicitur idolorum seruitus in scriptura. Uocatur dicitur quia cultor dei ad deum tripliciter comparatur. s. diligendo. honorando. et in ipso confidendo. que tria in auaro respectu pecunie inueniuntur et reperiuntur. propter quod auaricia non immerito dicitur seruitus idolorum. Duplex est etiam actus auaricie. s. diligere pecuniam et retinere siue non dare. Ratione primi actus auaricia opponitur charitati. que bonum diligit incommutabile. Ratione vero secundi actus opponitur largitati siue liberalitati. que dat danda et retinet retinenda. Duplex quidem est actus largitatis. scilicet dare danda. et retinere retinenda. Cuius duplex est extremitas viciosa. scilicet prodigalitas. que dat non danda. et auaricia que retinet non retinenda. Largitas siue parcitas quod idem est. est virtus. tamen ratione actuum differens erit medietas. Si autem attendatur oppositio secundum actum dandi. prodigalitas est superfluitas que dat non danda. Auaricia est diminutio que nihil dat. Largitas est medietas. Si vero ordinatur secundum actum retinendi. auaricia est superfluitas que retinet retinenda et non retinenda. prodigalitas est diminutio que nihil retinet. parcitas vero est medietas. Differentie auaricie sunt quinque. scilicet beneficii subtractio. furtum. rapina. usura. symonia. Subtractio beneficii est auaricia retinens beneficium quod tenetur dare pauperibus in tempore necessitatis. vel diues indigenti. Furtum est auaricia retinens rem alienam inuito domino. Rapina est auaricia per vim occupans rem alienam. Usura est auaricia acquirens per mutuum aliquid preter sortem. Symonia est auaricia studiose appetens vendere vel emere spiritualia vel spiritualibus annexa. Filie auaricie secundum Gregorium sunt septem scilicet proditio. fraus. fallacia. periurium. inquietudo mentis. violentia. obiurgatio mentis contra misericordiam. Proditio est voluntas per deceptionem domesticorum acquirendi ibi alias. Fraus est voluntas perfectum proximi decipiens propter terrenum emolimentum. Fallacia est voluntas per verba decipiens proximum causa lucrandi. Periurium est voluntas violans sacramentum et iuramentum. Inquietudo mentis est voluntas cogitare non cessans qualiter possit diuitias congregare. Uiolentia est voluntas per vim aliorum bona rapiens. Obiurgatio mentis contra misericordiam est voluntas concitata aduersus postulationem indigentis ex nimio ardore pecunie retinende. Secundum Isidorum octo sunt filie auaricie. scilicet mendacium. fraus. furtum. turpis lucri appetitus. falsa testimonia. violentia. inhumanitas. et rapacitas.

De gula. Sectio XXIII

Equitur videre de gula quantum ad quatuor. s. quantum ad diffinitionem. oppositionem. differentias et filias. Diffinitur autem gula quantum ad excessum in cibo sic. Gula est immoderatus amor edendi. Quantum vero ad excessum in potu dicitur ebrietas. quam diffinit Seneca sic. Nihil aliud diffinio ebrietatem quam insaniam voluntariam. Quantum vero ad excessum cibi et potus sic potest diffiniri. Gula est immoderatus amor alimenti. Item sic. Gula est immoderatus amor delectationis eius que est circa vel secundum gustum. Secundum hoc gula potest sumi stricte pro imoderantia in cibo. Et sic opponitur ei parsimonia. Uel large potest accipi pro imoderantia in cibo et potu pariter. Et sic opponitur ei sobrietas que modum seruat in utroque.

Differentie siue conditiones gule secundum Isidorum sunt quatuor. scilicet quid. quantum. quando. quomodo. Quid ad ipsam rem pertinet. Quando si ante legitimum tempus appetat. Quantum ad immoderantiam refertur. Quomodo. si nimis ardenter appetat. Secundum beatum Gregorium sunt quinque differentie hoc versu comprehense. Prepropere laute nimis ardenter studiose. Prepropere pertinet ad sumptionem cibi ante tempus. Laute pertinet ad cibi substantiam. cum scilicet ex se preciosus et delicatus est. Nimis ad cibi quantitatem. ardenter attenditur ex parte affectiue. studiose ex parte cognitiue. Duas istas ultimas differentias secundum beatum Gregorium sub illa que est quarto modo comprehendit. Quinque sunt filie gule secundum Gregorium. scilicet inepta leticia. scurrilitas. immundicia. multiloquium.

hebetudo mētis vel sensus circa intelligen
tiam. Inepta leticia ē volūtas p exteriores
lusus excitās libidinē in gustu. et ex ipa post
modū excitata. Scurrilitas est volūtas p
v̄ba carnalia libidinē gust⁹ cōmouēs et ex ipa
postmodū cōmota. Immūdicia est volun/
tas p nimiā cibi sumptiōē libidinē in gustu
cōtinuare desiderās. Multiloquiū est volū
tas p multiplicatiōem v̄boꝝ intendēs i gu/
stu cōseruare libidinē. Hebetudo mētis est
volūtas libidinis cōseruādē ꝑ pte carnis ab
sorpta intelligere spūalia fastidiēs. Scdm
Isid. due sūt filie gule. s. comessatio et ebrie/
tas. quarum vna i cibo attēdit. alia i potu.

De luxuria. Sectio XXIIII

Sequit videre de luxuria quātum ad
diffinitionē. oppositiōem. teptatiōē et
differētias et filias. Diffinit sic. Lu
xuria est libidinose voluptatis appetit⁹. Ite
sic. Luxuria est cōcupiscētia nimia explende
voluptatis. Itē sic. Luxuria est inordinatus
appetit⁹ illi⁹ delectatiōis que est sm coitum.
Opponit aūt luxurie cōtinētia. Cui⁹ triplex
est differētia. Est ei cōtinētia cōiugalis. vidu/
alis. et virginalis. Quintuplex aūt teptatio
est luxurie sm q in h̄ v̄su cōtinet. Visus et al
loquiū. cōtact⁹ et oscula factū. Hoc q̄ppe or
dine teptatio luxurie cōsummat. Primo eni
inchoat in visu exteriori siue interiori. vt in
cogitatione. Deinde venit ad alloquiū. po/
stea trāsit ad cōtactū. deinde ꝓrūpit ad oscu
lum. postea cōsummat factū. Differētie lu
xurie sunt sex. s. fornicatio. adulteriū. stupꝝ
sacrilegiū. incest⁹. pctm̄ cōtra naturā. Forni
catio ē luxuria qua solut⁹ cognoscit solutā et
naturali v̄su. Et intelligit et solut⁹ et soluta a
vinculo cōiugali. cōsanguinitatis. affinitatis. or/
dinis. et religiōis. vel voti cōtinētie. Adulte/
riū est luxuria q̄ cōiugalis thorus violatur.
Stupꝝ est luxuria q virginalis incorruptio
violat seu deflorat. Sacrilegiū hic appellat
sacre ꝑsone lesio p viciū luxurie. Et melius
luxuria sacrilega diceret. Hec est luxuria q̄
votū cōtinētie violat. et h̄ in se. vel qn̄ i sacris
ordinibꝰ cōstitut⁹ vl religiosus aliq̄s forni/
cat cū aliqua soluta. vel soluta aliq̄ cū religi
oso vel sacerdote. Incest⁹ est coit⁹ ꝯ consan
guinitatē. affinitatē. vel cōpaternitatē com/
missus. Pctm̄ cōtra naturā est luxuria q̄ na
turalis v̄sus coeūdi maris et femie dissipat.
Filie luxurie sm Grego. sunt octo. s. cecu/
tas mētis. incōsideratio. incōstātia. ꝑcipita/
tio. amor sui. odiū dei. affect⁹ p̄sentis seculi.
horror siue desperatio futuri seculi. Cecitas
mētis est volūtas fastidiēs et despiciēs supe
riora et spūalia. Incōsideratio est volūtas
ꝓuidere renuēs agēda inferiora. Incōstan
tia est volūtas libidie carnis cōfracta. statuz
suū tenere nō valēs. Precipitatio ē volūtas
ad aggredi q̄libet ipetuose. Amor sui est vo
lūtas affectiōe carnis imbuta. sibi ꝑpt se sup
oīa adherēs. Odiū dei est volūtas deum
tāq̄ impedimētū ꝓprie volūtatis carnalis vl
voluptatis detestās. Affect⁹ p̄ntis seculi ē volū
tas p̄ns seculū sp manere desiderās ꝓpt fruc
tiōē voluptatis carnis. Desperatiō siue horror
futuri seculi est volūtas voluptate p̄nti ex/
cecata. de eterna iocūditate desperās. Scdm
Isidoꝝ quattuor sūt filie fornicatiōis. s. turpi/
loquia. scurrilia. ludicra. stultiloq̄a. Sapiē
tie in sermōe opponit stultiloquia. Boni
tati in s̄mone opponūt alia tria. Nā cum tri
plex sit bonitas. s. vtilitas. delectatio licita et
honestas. s̄moni vtili opponūt ludicra. ser/
moni delectabili licito opponūt scurrilia. s̄/
moni honesto opponūt turpiloq̄a.

De pctō ex infirmitate et ignorātia et idu
stria. Sectio XXV

Sequit videre d̄ diuisiōe pcti trimē/
bri q̄ est. Pctm̄ aliud ex infirmitate
aliud ex ignorātia. aliud ex certa ma
licia siue industria ꝑpetrat. Ut alijs verbis
dr in euāgelio. Est peccatū in p̄rem. pctm̄ i
filiū. peccatū in spm̄ sanctū. In patrē cui at/
tribuit potentia peccare dr qn̄ quis peccat
ex infirmitate. In filiū cui attribuit sapien
tia q peccat ex ignorātia. In spm̄ sc̄m cui at
tribuit bonitas. q peccat ex idustria siue ex
certa malicia. Prio videndū est de pctō ex in
firmitate. qd est auersio volūtatis male hūi/
liate vl male accense ab infirma creatura. a
deo oīpotēte. Due sūt differētie hui⁹ pcti
effectiue. timor male humiliās. et amor ma/
le accendēs. Tripl'r aūt distinguit amor. s.
amor gratuit⁹. libidinosus. et naturalis. Gra
tuit⁹ habet finē pncipalē summū bonū. in
cōmutabilē deū. Libidinosus hz finē volu
ptatē siue delectatiōē in creatura. Naturalis
habz finē necessitatē siue vtilitatē ꝓpriā. Pri
mus est laudabilis q virtus. secūd⁹ vituperabi/
lis q peccatū. terti⁹ nec laudabilis nec vitu
perabilis. q naturalis est. Sic distinguitur
triplex timor. s. naturalis gratuit⁹. libidinosus
Naturalis ē passio. i. p̄m⁹ mot⁹. et i testimoniū

humanitatꝫ vere fuit in dño iesu xp̄o. Gratuit⁹ multiplicaṫ in seruilē. initialē. ⁊ finalē. de quib⁹ alibi diceṫ. s. in libro de donis. Libidinosus diuidiṫ in humanū q̄ quis eligit peccare ne ledaṫ in corpe. ⁊ mūdanū q̄ quis eligit peccare ne ledaṫ ī possessiõe. Timore libidinoso bō male humiliaṫ. timore gratuito bñ. timore naturali nec laudabiliṫ nec vitupabiliṫ. Itē amore libidinoso homo male accēdiṫ. amore gratuito bñ. amore naturali indifferēter. ¶ Peccatū ex ignorātia est auersio volūtatis ignorātis ⁊ ppetrātis qđ malū est ab omisciēti deo. Nota tñ q̄ aliud est pctm̄ ex ignorātia. aliud pctm̄ ignorātie. ¶ Peccatū ignorātie est omissio debite sciētie ¶ Pctm̄ ex ignorātia est pctm̄ qđ cōmittitur ignorāter. Est ignorātia iurꝫ. ⁊ ignorātia facti. Ignorātia facti duplex. aut adhibita debita diligētia. ⁊ h̄ excusat a toto aut nõ adhibita debita diligētia. ⁊ hec excusat a tanto ⁊ nõ a toto. Ignorātia iuris q̄dā est vincibiľ q̄ est culpa. hec aūt aut ē ꝓ ꝯsensu vt ignorantia affectata. ⁊ ista sic ex vna pte excusat. ⁊ alia magis aggrauat. Aut est ex negligētia ⁊ ignau. a. sicut ignorātia crassa ⁊ supina. et ista ⁊ si aliquo mõ excusat. nõ tñ sic excusat. q̄n eterno igne ardeat. sič dicit Augustin⁹. Sic ⁊ ignorātia iuris inuincibilis potest eē duplex. Aut eñ est introducta p̄ p̄ambulā ꝫ culpā. aut pter omnē culpā. Si pter omnē culpā. aut simpl'r p̄uat cognitionē iuris. sič in infantib⁹ ⁊ furiosis. q̄ omnino carent vsu ratiõis. ⁊ hec excusat a toto. Vñ dič Berñ. q̄ paruulis infantib⁹ ⁊ dormiētib⁹ nihil imputaṫ qđ faciūt. Aut nõ tollit omnino vsum rõnis. sꝫ semiplenū. ⁊ tūc non excusat a toto sꝫ a tāto. sicut in his q̄ nõ plene sunt furiosi. sed hñt aliq̄ modo aliqua interualla lucida ⁊ in pueris q̄ sūt aliq̄ modo capaces p̄cepti licet nõ plene. Si aūt ignorātia est introducta p̄ p̄ambulā culpā. sicut in ebrio ⁊ furioso quoꝝ vterq; p̄cipitauit se in h̄ p̄ culpā suam. sic nõ excusat a toto. Sꝫ vt dicit ph̄us. Ebri⁹ habet duplices maledictiões. vnā p̄ culpa p̄cedenti. aliā p culpa sequēti. Nō tñ ꝓprie loquēdo est dicedū q̄ ebri⁹ aliqđ ppetrans nouā culpā cōmittat. sꝫ ex ꝯsequenti culpa aggrauaṫ p̄ma. vt videṫ magis peritꝫ q̄uis aliqui dixerūt q̄ pter culpā primā in ebrietate cōmissam. secūdo cōmittat nouā.

¶ Peccatū ex industria siue in spm̄ sanctuꝫ est auersio volūtatis malignātis a sūme demente deo. Cui⁹ sunt sex differentie. s. desperatio. p̄sumptio. impugnatio veritatꝫ agnite. inuidētia fraterne grē. obstinatio mētis. finalis impenitētia. Quaꝝ sufficiētia accipitur sic. Istud peccatū impugnat grām penitentialē. p quā fit remissio peccati a dō intra eccl'iasticā vnitatē. ¶ Potest ḡ impugnare pniam in se. ⁊ sic sunt due species. q2 penitentia facit resilire a cōmissis. ꝯtra qđ est obstinatio mētis. facit etiā p̄cauere a cōmittendis. ꝯtra qđ est finalis impenitētia. i. ꝓpositū nunq̄ finaliter penitēdi. Si aūt impugnat grām penitētialē in cōparatiõe ad deuꝫ a q̄ datur. sic est duplex spēs. Naꝫ vniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas siue iusticia. Misericordiā impugnat desperatio. iusticiā impugnat p̄sumptio. Si aūt impugnat gratiam penitētialē in cōparatiõe ad vnitatē ecclesie in qua recipiṫ. sic est duplex peccatum. Nā vnitas eccl'ie maxime ꝯsistit in duob⁹. scꝫ in fide siue veritate. ꝯtra quā ē impugnatio veritatis agnite. Et in grā siue charitate. ꝯtra quā est inuidētia fraterne gratie.

De idolatria ⁊ heresi.

Sectio XXVI

SEquiṫ videre de diuisione peccati. que est. Peccatū aliud in deū. aliud in pximū. aliud in seipm̄. Peccatuꝫ in deū diciṫ impietas. Peccatū in pximum iniq̄tas. Peccatū in seipm̄ impuritas. Primo videndū est de peccatis q̄b⁹ inhonoraṫ diuine maiestatꝫ oīpotētia supstitiõe colēdi que sunt idolatria. rit⁹ iudaic⁹. rit⁹ saracenicus. apostasia. scisma. heresis. Idolatria est falsa ⁊ supstitiosa prestatio maiestatis diuine in idolo. Idolatrie due sunt spēs. Vna est in reb⁹ naturalib⁹. alia est in reb⁹ artificialib⁹. sicut oñdiṫ Sapie. xiiii. Cōmittiṫ aūt tripliciter. s. prestatiõe cordis. vt credere de creatura q̄ sit omnipotēs. qđ est ꝓpriū creatoris. Cõfessione oris. vt est nõ solū credere. sꝫ etiā ꝟbis exp̄mere. Exhibitiõe operis vt fit in reuerētia ⁊ in sacrificijs. Triplex est apostasia. s. pfidie. cū q̄s recedit a fide. vt iulian⁹ apostata. Inobedientie. cū q̄s recedit a p̄ceptis ecclesie. ⁊ sic initiū supbie hominis est apostatare a deo. Irregularitatis cū q̄s recedit a religiõe claustrali vľ clericali. Apostasia sic potest describi. Apostasia est temerari⁹ a statu fidei vel obediētie vel religiõis recessus. Scisma est illicita diuisio corꝫ inter q̄s vnitas esse debet. vel illicit⁹ ab vni

tate dissensus. Omnis heresis est scisma. sed nō cōuerti. Heresis est recessus a fide a ūitate. Itē differūt scisma ꝛ heresis. Nā heresis addit prauū dogma. Scisma in fine cōtingit aliquā heresim Post recessum ei ab vnitate ecclie sequit inobediētia in mādatis ecclesie. in fine ꝟo sequit assertio. ꝙ nō est obediendū ecclie. Heresis idē est qꝺ diuisio. et sic dr̄ heresis ꝓrossime recessus a fide. ꝓrie falsa interpretatio scripturaꝝ. minꝰ ꝓrie excōmunicatio. Scd̄m h̄ hereticꝰ dr̄ multipliciter. Vno mō ſm augustinū. hereticꝰ est qui alicuiꝰ tpalis lucri ꝛ maxime glie pncipatus qꝫ sui grā. falsas opiniōes de fide ac nouas gignit aut sequit. Gignit vt heresiarche. sabellius ꝛ arriꝰ. sequit vt sabelliani ꝛ arriani decepti p tales Scd̄m Hieronymū pt hereticꝰ appellari. licet ab ecclia nō decesserit. q aliter intelligit scpturā ꝙ sensus spūssancti expostulat. Tertio dr̄ hereticꝰ quicūqꝫ a sacramētis ecclie vel cōmunione fideliū ē diuisus. vt excōicatꝰ seu subuersor ecclie seu sbrisor sacramentoꝝ. vn̄ symoniacꝰ hereticus reputatur.

De interdicto ꝛ duabꝫ spēbꝫ excōicatōis
Sectio XXVII

Equit de heresi q est excōmunicatio diffusiꝰ videre in speciali. Et primo de interdicto qꝺ est excōmunicatiōis initiū. Ad qꝺ notandū ꝙ noīe cēsure ecclīastice intelligit snīa interdicti excommunicatōis ꝛ suspēsiōis. Prop̄e aūt excommunicat psona a cōmunione sacroꝝ ꝛ fidelium separa. Suspēdit etiā psona qn̄qꝫ ab officio. qn̄qꝫ a bn̄ficio. qn̄qꝫ ab vtroqꝫ. Interdicit locꝰ vtputa ciuitas. villa. vel castrū In generali interdicto debēt ista cōferri ab ecclia. Baptismꝰ paruuloꝝ. moriētibꝫ pnia. pegrinis crucē accipiētibꝫ ob reuerētiā crucifixi nō est penitētia denegāda. Potest ep̄s baptizatos puulos cōfirmare sel in mense vel septimana. ꝓxīm interdictū causa p̄dicationis ad eccliam cōuocare. Itē morientibꝫ si digne peniteant pōt eucharistia ministrari Clerici decedētes sine pulsatōe campanaꝝ cessantibꝫ solēnitatibꝫ cū silētio in cemiterio sepeliri possunt. si bn̄ seruauerūt interdictū In cōuētualibꝫ ecclesijs bini vel tres sil horas canonicas pn̄t legere. nō cātare ianuis clausis ꝛ interdictis exclusis. Et h̄ ita demisse ꝙ ceteriꝰ nō possint audiri Ex q colligit ꝙ interdicti ꝛ multo fortiꝰ excōmunicati. n̄ debent horas extra eccliam auscultare. Plerisqꝫ tn̄ religiosis indultū est vt ianuis clausis ꝛ interdictis exclusis possint sil celebrare diuina. qꝺ hodie ad ep̄os extēdit. nisi spēaliter eis p̄hibeat Excōicatio ꝟo est animaduersione gladij spūalis ecclie a cōmunione sacramētoꝝ ꝛ fideliū separatio. Excōmunicatōis due sunt spēs. Vna q dicit maior excludēs a sacramētis ꝛ legitimis actibꝫ fidelium h̄ versiculo cōp̄hensis. Os orare vale cōmunio. mēsa negat. Alia q dicit minor separās a sacramētis. Itē excōicatio q̄dā infligit a iure. Et hec est ꝯseruatiua. Quia licz videat esse ad libertatē ecclie ꝯseruandam. pncipaliꝰ tn̄ est ad culpā p̄cauendā. Quedā infligit a iudice. Et h̄ est curatiua. Nā licet videat esse ꝓpter emendā faciendā. pncipaliꝰ tn̄ est ꝓpter ꝯtumaciā ꝯfringendā. Pena sustinētis excōmunicationē est multiplex. q i hoc ꝟsu ꝯtinet. Grana subtrahit magis ac magis obice rupto. De vicio cadit in vicium suffragia pdit. Ecclesie sathane vexandꝰ traditur ille. Quē ligat expꝛꝰ anathematis vltio culpis. Circūstantia ꝟo ꝯseruās psonā pticipantē cū excōicato ne excōmunicatōis vinculo inuoluat est multiplex. vt his ꝟsibꝫ ꝯtinet. Utile lex humile. res ignorata necesse. Hec anathema q̄dē faciunt ne possit obesse. Vtilitas cōmunicātis. vt qn̄ petit qꝺ sibi debet. excōmunicati vt quādo secū tractat de correctiōe. Lex matrimonij q ligat virū ꝛ vxorē. Humile vt filij nō emācipati. serui. ancille. rustici. mācipijs ꝛ alijs obnoxijs astricti. Res ignorata vt quando nescit esse excōmunicatꝰ cū quo participat. Necesse. vt pegrini ꝛ pauperes ac ceteri viatores.

De duabꝫ regul generalibꝫ circa excōicationem Sectio XXVIII

Irca excōmunicatiōem nota duas regulas generales. Prima est hec. Quicūqꝫ in clericū vel in psonā ecclesiasticā manꝰ inijcit temere violentas excōmunicatꝰ est. Hoc fallit i q̄tuordecim casibus. Primꝰ est in apostata pcusso q clericꝰ ignorat. Secūdꝰ est in apostata ammonito se nō corrigēte. Tertiꝰ est in eo q gerit pcurationē ꝛ administratiōz seculariū psonarū Quartꝰ est i eo q ex ioco inijcit manꝰ in clericū. Quintꝰ in magistro q causa discipline ꝟberat clericū. Sextꝰ in eo q vim sibi illatā a clerico vi repellit. Septimꝰ in eo q clericū

deprehendit cū vxore matre vl' sorore aut filia cōmisceri. Octauus in eo q̄ autoritate sue p̄latiōnis vel de mandato p̄lati manus inijcit in clericū. Nonus in seruitoribus ecclesie. Decimus in dn̄is. Undecimus in patribusfamilias. Duodecimus in p̄incipis. Tredecimus in eo q̄ manus in clericū inijcit depositū et curie traditū. Quartusdecimus cū clericus trāsfert se ad vitā clericatui p̄rsus p̄trariā. vt q̄ndo fit miles vel contrahit bigamiam. Secūda regula est hec. Quicūq̄ est excōmunicatus propter manus iniectas in clericū violētas. p absolutione ad sedē apostolicā est mittēdus. Hoc aūt fallit in q̄ndecim casibus. Primus est q̄n percussor est in mortis articulo p̄stitutus. Secūdus casus est in eo q̄ iustā excusatiōem habet vt inimicitias capitales. Tertius est in hostiario q̄ necessitate ... sui aliquē clericū nō enormiter percusserit. Quartus i infirmo. Quintus in paupe. Sextus in senectute depressso. Septimus in claustrali. q̄ enormē nō intulit lesionē. Octauus in muliere. Nonus in eis qui sui iuris nō sūt. Decimus in his q̄ sūt magne potētie et nimiū delicati ita vt laborē in eundo ad curiā nō possunt sustinere. Undecimus i his q̄ nō grauē lesionē sz leuē vel modicā iniuriā intulerūt clericis. Duodecimus i impubere siue añ pubertatē siue post potest se absolui. Tertiusdecimus in seruo de cuius absentia dn̄s nimiū grauaretur. vel cū ipse seruus verberaret clericū vt materiaz habeat euadēdi. Quartusdecimus de monialibus. Quintusdecimus in omnibus cōmuniter viuentibus.

De diuinatiōe. Sectio XXIX

Sequitur videre de peccatis q̄bus inhonoratur diuine sapiētie altitudo. supstitione sciēdi. q̄ sunt sortilegiū et diuinatio. Ad cuius mali noticiā est vidēdum q̄d sit diuinatio. q̄ sunt eius spēs. vtz omis diuinatio sit phibita. Diuinatio sic describitur. Diuinatio est supstitiosa inuestigatio p̄scientie futuroz. Cuius q̄nq̄ sunt spēs scz mantia maleficiū sortilegiū augurium p̄stigiū. Mantia dicta est a mantes q̄ in ea p̄ualuit. Et hec habet q̄nq̄ spēs s. necromantiā q̄ est diuinatio facta i cadaueribus mortuoz. a necron qd est mortuū. et mantia diuinatio. Geomantiam q̄ est diuinatio facta in terra. a ge qd est terra. vt in circulis. Hydromantiā que est diuinatio facta in aq̄. ab hydros qd est aq̄. vt in aq̄ planis. Aeromantiā q̄ est diuinatio facta i aere. vt in p̄teplaniculis circulis. Pyromantiā q̄ est diuinatio facta i igne a pyr qd est ignis. Iste sunt spēs mantie. Maleficiū est peritia p quā mulieres faciūt aliqs ligaturas in damnū vel in cōmodū alicuius. vt de crista galli. et de rana. et de imagine cum eis. Sortilegiū est rō diuinādi p sortes. Usus huius diuinatiōis fuit in veteri testamento. Sorte etiā vsi sunt apli añ spūsscī plenitudinē. Auguriū est rō diuinādi p garritus auium vel gestus. vt p volatū. Prestigiū est p qd diabolicis illusionibus oculi hoim pstringūtur ne possint cernere qd vez est. sz fantastica figmēta. vt faciūt incātatores. Preter hos modos sunt alij multi et plures. q̄ q̄tidie p diabolū adinueniuntur. Est etiā diuinatio facta i varia inspectiōe psalterij et euāgelij. Est et diuinatio q̄ futura p̄dicat in fatis et p̄stellationibus. dicta mathesis media p̄ducta. Est et diuinatio facta a p aurasp vel astroz inspectione dies et horas custodiēs in agēdis. et dr̄ aurūspiciū. Est q̄ exta vel intestina pecudū inspicit. Est q̄ in aris idoloz a demonibus respōsa accipit. Dicitur aūt ariolus diuinator i aris. Est q̄ somnia obseruat. Cōiectura tor dicitur obseruator in somnijs. Augur in garritu auiū. Maleficus immolās demonibus pueros. vel sāltē lustrās. magus alio noie dicitur Incātator est p̄stigiosus fallēs oculos intuentium. Phito est ventriloquus p spm̄ malignū loquēs. a phitone. s. phitio. i. apolline dicitur. Diuinus. aurusper. i. inspector astroz. Auspex q̄ volatus auiū aspicit. Augur qui voces audit auiū. Extispex q̄ exta. i. intestina pecudū inspicit. Astrologus q̄ in astris auguratur. Genethliacus q̄ mores hoim p̄dicere conatur fm signa sub q̄bus homines nascuntur. Hic vulgo mathematicus vocatur. cuius supstitio cōstellatio dr̄ a latinis. Horoscopus q̄ p horas natiuitatē hoim speculatur diuerso et dissimili fato. Sortilegus est q̄ sub noie ficte religionis diuinatiōis sciam p̄fitetur. vel ex inspectione aliquaz scripturaz p̄dicat futura. Salutator q̄ dū quecūq̄ ge mētoz ... saliunt. et. n de aliquid p̄spez vel triste significari p̄dicat. Est aūt omis diuinatio deceptio et delusio diabolica. iō maledicta a deo et ab ecclia interdicta. Nec potest ex volūtario cōmertio q̄sq̄ vti sine peccato. Aut eñ est ibi peccatū infidelitatis. dū aliquid diuinū diabolo attribuitur qd dei est. Aut est peccatū idolatrie ... in oblatiōibus et sacrificijs. Aut

est peccatū inobediētie. q: fit ꝯ ꝓhibitionē
dei ꝛ ecclie. Tal' aūt ꝓhibitio est sancta. q: ta
lis peccat in scōs ꝛ dū discrimi se committit
Peccat in maiestatē diuinā dū recurrit ad
diabolū q̄si nō sit omīpotēs. omniscīēs. be/
nign⁹ de⁹ xp̄ianoꝝ. Peccat in ecclīam cum
cōmerciū habeat cū illo q̄ omnino pcisus est
ab ecclīa. ꝛ eidē aduersat.

De hypocrisi. symonia. ꝛ sacrilegio
Sectio XXX

SEquit videre de peccatis q̄b⁹ vilipē
ditur sanctitas bonitatis diuine per
uersitate vtēdi. qđ fit tripliciter. scʒ ap
parētis sanctitatis simulatōe. vt in hypocri
si. abusione doni gratuiti. vt in symonia. viola
tione loci sacri. vt in sacrilegio Primo de
hypocrisi sunt vidēde nominatiōes ꝛ diffe/
rētie. Hypocrisis sic diffinit a Rabano Hy
pocrita est q̄ vult videri qđ nō est. s. bon⁹. q̄si
alteri⁹ psone repsentator. Itē aliter diffinit
Hypocrita est q̄ vult videri bon⁹ cū non sit
Itē aliter. Hypocrisis est viciū clausum. si/
mulatōe virtutis palliatū. Pōt etiā h modo
diffiniri. Hypocrisis est viciū quo q̄s vult
videri bon⁹ inordinate. Spēs hypocrisis
scdm Richardū sūt q̄ttuor. s. affectatio digni/
tatis. affectatio libertatis. affectatio aucto/
ritatis. affectatio potestatis. Scdm Grego
riū. pard⁹ in daniele habēs q̄ttuor alas. est
hypocrita habēs q̄ttuor spēs. Prima est ia
ctātia de bono manifesto. Secūda simula
tio de bono occulto Tertia excusatio d̄ ma
lo manifesto. Quarta dissimulatio de malo
occulto. Symonia est studiosa volūtas
emēdi vl' vēdendi aliqđ spūale vl' spūali an
nexū. Hec aūt ꝯtrahit tripl'r scdm Gregoriū
scʒ munere a manu. qđ est pecunia. Mune
re ab obsequio. qđ est seruici⁹ indebite impēsū.
Munere lingua qđ est fauor. Tres aūt sūt
differētie materiales symonie. Prima ē q̄n
vendit spūale. sicut sunt ecclie sacra. Secūda
est q̄n vendit annexū spūali. vt est pbēda q̄
rōne ꝯsanguinitatis siue p̄cij vel fauoris dat.
ꝛ obtinet indigne. Tertia est q̄n vendit spi
rituale ꝛ anexū spūali. vt est p̄dicatio. Sa
crilegiū est sacre rei violatio vel eiusdē vsur
patio. q̄si sacriledū. Cōmittit aūt sacrilegi/
um aliq̄n rōne psone. vt cū religiosus vl' cle
ricus v'berat. Aliq̄n rōne loci. vt q̄n ecclie vl'
cimiterij imunitas violat. Aliq̄n rōe rei. vt
q̄n res sacra vel sacro vsui deputata vsurpa
tur. Circa qđ est distinguendū. q: sacrilegi/
um cōmittit aut auferēdo sacꝝ d̄ sacro. aut
sacrū de nō sacro. aut nō sacrū de sacro

De rapina. furto. vsura. homicidio ꝛ scan
dalo. Sectio XXXI

SEquit videre de peccatis q̄ cōmittūt
i ꝓximū. quoꝝ tria sūt genera. Qui
busdā eñ ledit ꝓxim⁹ in possessione
que sūt rapina. furtū. vsura. Rapina est ma/
nifesta ꝛ violēta aliene rei ꝯtrectatio. Fur/
tū est occulta ꝛ ignorāte dño ꝛ inuito aliene
rei ꝯtrectatio. Usura est sub specie negocia
tionis dño sciēte aliene rei ꝯtrectatio Qui
busdā etiā ledit in psona. vt in homicidio. ꝛ
in bello. Est aūt homicidiū hoīs occisio ab
homine facta. Duplex est aūt homicidiū. scʒ
spūale ꝛ corpale. Spūale est quo q̄s occidi
tur spūaliter. qđ fit duob⁹ modis. s. odiēdo.
Vn̄ qui odit frēm suū homicida est. Et de/
trahēdo. Lingua eñ detractoris ē gladius
acut⁹. Corpale vo homicidiū. est q̄ q̄s cor/
poraliter occidit. qđ etiā fit duob⁹ modis. s.
lingua ꝛ ope. Lingua tripl'r. s. p̄cipiēdo. cō/
sulendo. ꝛ nō defendēdo. Ope quadrupliciter
ter. s. iusticia. casu. necessitate ꝛ voluntate.

Quibusdā vo ledit in mēte ꝓxim⁹. vt sūt
scandala. Est aūt scādalū dictū vel factum
min⁹ rectū p̄bens aliq̄s occasionem ruine.
Scandalū grece. latine obex. Sicut ad obi/
cem i via positū ledit pes eūtis. sic dictū vel
factū min⁹ rectū est obex infirmis in via mo
rum. Scādalū aliq̄n d̄r obex. s. dictū vel fa
ctū min⁹ rectū. Aliq̄n d̄r actio siue impactio
illi⁹ q̄ scādalizat. Aliq̄n d̄r casus ꝛ ruina illi⁹
q̄ scandalizat. Vn̄ triplex scādalū equocat
obex impactio casus. Est aūt duplex diffe/
rētia scādali. Est eñ scandalū actiuū ꝛ passi
uū. Actiuū q̄ q̄s alij dat occasionē ruine spi
ritualis. Passiuū est ip̄a ruina facta ad obi
cem mali exēpli alteri⁹. vt cū fornicat q̄s exē
plo alteri⁹. Ad sciendū aūt q̄ sunt ꝓpter scā/
dalū omittēda due regule sūt notāde. Una
est bernardi. alia hieronymi. Regula bernar
di est hec. Peccam⁹ ex infirmitate vl' ignorā
tia. et certa etiā interdū malicia. cauēdū est
ne q̄d faciam⁹ qđ sit in scādalū alicui⁹. De
talib⁹ dic dñs petro. Ne aūt scādalizemus
eos ꝛc. In tertio vo casu cū scādalū ꝓcedit
ex certa malicia nō ꝓpterea est omittēdū op⁹
vel ab ope desistēdū. Vn̄ dic dñs Mat. xv
de phariseis scādalizatis ex malicia. Sinite
eos. ceci sūt ꝛc. Regula hieronymi est talis.
Oē qđ pōt fieri vl' non fieri. saua triplici

veritate omittendū est ꝓpter scandalū. Non
est aūt omittēda veritas vite. doctrine. iusti
cie. ꝓpter scandalū euitandū. Ueritas vite ꝑ
tinet ad oēs cōphendēs pcepta. phibita ꝛ
ꝯsilia. Ueritas doctrine ꝑtinet ad pdicato
res ꝛ magistros. Ueritas iusticie ꝑtinet ad
ꝓlatos cōphendēs duas ptes iusticie. s. se/
ueritatē in puniēdo malos ꝛ reos. ꝛ libera/
litatē in sustinēdo iustos.

De peccato luxurie ꝛ gule
Sectio XXXII

[S]Equit videre d peccatis qbus pec
cat qs in seipm. q sunt duo. s. pctūm
luxurie deordinās generatiuā. ꝛ pec
catū gule deordinās nutritiuā. Peccata q
accidūt ex deordinatōe generatiue sunt ista
scȝ pollutio nocturna. luxuria in ꝓpria vxo/
re. fornicatio simplex. meretriciū. rapt⁹. ad/
ulteriū. incest⁹. viciū ꝯtra naturā. Peccata
ex deordinatōe nutritiue dupliciꝰ cōmittū/
tur. māducādo. ꝛ sic dr gulositas. ꝛ bibēdo.
ꝛ sic dr ebrietas. Que fit qnqꝫ differētijs vt s̄
dictū est. h̄ versu cōprehensis. Prepropere.
laute. nimis. ardēter. studiose. Supposito
q coit⁹ cōiugalis possit esse peccatū viden/
dū est ꝑ distinctiōem qs coit⁹ cōiugalis est
peccatū. ꝛ qs nō. ꝛ qs venialis ꝛ qs mortalꝰ
Nota g q coitus ꝯiugalis alius est licitus
ali⁹ est fragiliś. ali⁹ est impetuosus. Licitus
est triplex. Quidā fit causa plis generande
ad cultū diuinū. ꝛ hic est theosebie virtutis.
que dr pietas. Quidā causa reddēdi debitū
ꝛ hic est iusticie. Quidā causa fornicationis
vitāde. ꝛ hic est cautele. De quo apls. ꝓma
Cor. vij. Unusquisqꝫ habeat suā vxorē ꝓpter
fornicatōem. vitādā supple. Fragilis ex fra
gilitate ꝓueniēs cū qs in vxore querit cōiu
galē delectatōem. nō causa ꝓlis habēde nec
debiti reddēdi. nec fornicatōis vitāde. sȝ cā
delectatōis in ꝯiuge. Et distinguit. aut illa
delectatio amatꝰ citra deū. ꝛ tūc culpa est ve
nialis. Uel amatꝰ pl⁹ q̄ de⁹. vel eque vt de⁹.
ꝛ tūc peccatū est mortale. Impetuosus est
q ex libidine sola ꝓueniēs. metas honestatꝭ
ꝛ rōnis excedit. Et ideo mortalis est quinqꝫ
modis. Primo qn̄ fit ꝓpter satiandā libidi/
nem ꝑ blādicias meretricias. Secūdo qn̄
fit pter naturalē modū. Tertio qn̄ fit in tpe
ꝓhibito. Quarto cū fit i loco ꝓhibito. Qui
to cū accedit vir ad pgnantē mulierē vici/
nam partui. aut i fluxu mēstruo laborātem
Simplex fornicatio est luxuria qua solut⁹

cū soluta naturali vsu femine cōmiscetꝰ. ita
q solutꝰ excludit vinculū matrimonij. ꝯsan
guinitatis. affinitatꝭ. ordinis. voti. religiōis.
ꝛ h̄ cum muliere soluta que vni⁹ vel pauco/
rum libidini se exponit. Meretriciū est cō/
mertiū nefariū cū muliere q multorū paret
libidini. Nā meretrix ꝓprie dicta est mulier:
q multoꝝ libidini se exponit. Adulteriū est:
alteri⁹ thori violatio. Incest⁹ est lubricū car
nis ꝯ ꝯsanguinitatē. affinitatē. votū cōmis/
sum. de qbꝫ supra dictū est.

De passionibꝫ siue ꝓprietatibꝫ pctōꝝ
Sectio XXXIII

[A]D clariorē expeditōem pdictoꝝ po
stremo videndū est d passionibꝫ siue
ꝓprietatibꝫ peccatoꝝ. Sciendū est g.
q ad pctm̄ quedā sunt antecedētia. qdā cir
cumstātia. ꝛ quedā subsequētia. Antecedē/
tia quedā sunt ex pte auersionis. quedā ex
pte ꝯuersiōis. Ex pte auersionis a deo sunt
ꝯtempt⁹. omissio. ingratitudo. inobediētia
ꝛ pūaricatio. Ex pte ꝯuersionis ad creatu/
ram sunt. libido. ꝯcupiscētia. delectatio. cō/
sensus in pctm̄. ꝛ praua intētio. Subsequē
tia sunt macula ꝛ reat⁹. Circūstantia sunt il
la q circūstantias nominam⁹. Auersionē a
deo comitantꝰ ꝯtempt⁹. omissio. ingratitu/
do. inobediētia. ꝛ pūaricatio. Nā voluntas
ad deū ꝯuersa ꝛ deo cōformis. vult qd deus
vult. ꝛ nō vult qd de⁹ nō vult. ꝛ h̄ debet fieri
Tū qꝛ volūtas dei supior est simplr. volun
tas rōnalis creature inferior. ꝛ ideo tenetꝰ se
qui supiorē. qd si nō facit dr ꝯtemnere. Tū
quia dignū est facere quicqd de⁹ vult fieri. ꝛ
ideo cū auertimur dicimur omittere. Tū
qꝛ iustū est ꝓpter accepta bn̄ficia obsequium
impēdere. Un̄ cū auertimur a deo dicimur
ingrati. Tū qꝛ ipe est dn̄s ꝛ nos serui. idō te/
nemur facere qcqd nouim⁹ ipm velle qd cū
nō facim⁹ dicimur inobediētes ꝛ pūaricato
res. sed inobediētes qꝛ auertimur a volun/
tate dei. pūaricatores qꝛ trāsgredimur legē
eius. Et nota q in volūtate auertēte se a deo
ꝯtempt⁹. omissio. ingratitudo. inobediētia.
ꝛ pūaricatio idē sunt s̄m rē. differūt aūt s̄m
rōnem. Nā ꝯtempt⁹ respicit dei potentiam
omissio sapiam. ingratitudo bn̄ficiū. inobe
dientia pceptū. pūaricatio legē. Et sic scdm
ista recessus est in frequēti auersione a deo:
Elōgatio vero est in obduratōne. Con/
uersionē aūt volūtatis ad creaturā comita
tur libido. q est improbitas volūtatꝭ. bonū

creatum p̄diligens. z deserēs increatū. Quā sequif cōcupiscentia. que est p̄mus mot⁹ ex fomite pueniēs in sensualitatē. tendens ad delectationē illicitā. Tūc sequif delectatio cū inferior ps ratōis cōdelectaf. Tertio est cōsensus cū superior ps rationis nō cōtradicit sed assentit. Iste triplex stat⁹ designat⁹ est in prima temptatōne p serpentē mulierē z virum. Deinde restat opis cōsummatio. l' adhuc est praua intētio. Nam intētio est ad opus. Et sic ex parte cōuersiōis actuale peccatū antecedit libido. cōcupiscentia. delectatio. cōsensus in peccatū. z praua intentio

Circūstantie vero dicunf que peccatum circūstant. que nos circūstantias appellam⁹ Est autē circūstantia, ppietas psone vel negocij ex se ptinens ad laudē vel vituperiuz vel diminuēdo. vel augēdo. vel in aliud genus peccati trahēdo. Proprietas psone est vt quia pulcer est homo. sapiēs. bonus. z cetera huiusmodi. Et talis ppietas respōdet ad questionē factā p quis. Proprietas negocij est que ptinet ad opus. z est gen⁹ operis. vt quia fecit h. vbi fecit. q̄re fecit. quo tpe fecit. z quomō fecit. Que in hoc versiculo cōtinenf. Quis. quid. vbi. quib auxilijs. cur. quomō. quādo. Que possunt in q̄tuor decī differētias explicari. his vers. hs cōp̄chēsas Aggrauat ordo. locus. psona. sciētia. temp⁹ Etas. cōditio. numerus. mora. copia. causa Et modus in culpa. stat⁹ altus. lucta pusilla. Et his autē quinq3 respiciūt personā. sc3 scientia. etas. cōditio. ordo. z stat⁹. Tres respiciūt crimen. sc3 copia. causa. lucta pusilla Due sunt adiacētes. scilicet locus z temp⁹.

Ad peccatū vero sequentia sunt macula z reat⁹. Anima eīm cuz ad creaturā cōuertif fm augustinū obtenebraf peioraf. z destruitur. Ista aūt obtenebratio. peioratio z destructio idē sunt quod deformitas imagis dei. siue diminutio naturalis boni. siue macula. quia ex cōtactu spirituali inferior qui est per amorē iordinatū. sordidaf imago dī in nobis z polluif. Reatus vero sequif peccatum ratiōe auersionis. quia tantū bonū est deus. sicut dicit Augustinus vt nulli bene fit qui ab eo recedit. Sicut ergo ex conuersione ad creaturā est macula. sic ex auersione a deo est reat⁹. qui est obligatio ad penam. Peccatū quippe transit actu. sed remanet reatu. peccatū sc3 actuale.

Finit p̄ma ps.

Incipit secūda ps que recipit septem sectiones.

De vulneratione naturalium
Sectio I

Osquā uisuz est de malo, put tenet rōnem culpe videndū est d malo iq̄ntū tenet rationē pene. Est ḡ notandū q malū siue peccatū punif pena multiplici in p̄nti z etiam i futuro. In p̄nti aūt punif q̄ntū ad animā z q̄ntū ad corp⁹. Q̄ntū ad aiam punif in vulneratiōe naturaliū. z expoliatōe gratuitor. Uulnera qbz vulnerata est aia pt' peccatū sunt q̄ttuor fm Bedā. Dic eīm q q̄ttuor sunt nob inflicta pter pctm ade. s. infirmitas. ignorātia. malicia. z ɔcupiscentia ex his cōtracta z ɔflata. Quor sufficiētia sic accipif. Aia sic dicit Aug⁹. est media inter deū z creaturas. De⁹ aūt est omipotēs. oīsciens summe bon⁹. essentia indiuisus. Potētia attribuif patri. sapia filio. bonitas spūisancto Indiuisio ad p̄ris z filij z spūssci ptinet vnitatē. Auertēs ḡ sea deo aīa z ad creaturas trāsiens p amorē deserēdo potētiā q̄ potest q̄cq̄d potest. icurrit infirmitatē. Deserendo sapiam q̄ scit q̄cq̄d scit. incurrit ignorātiam Deserēdo bonitatē q̄ valet q̄cq̄d valet. icurrit maliciā. Deserēdo subam indiuisam. incurrit ɔcupiscētiā. q̄ hō diuidif in seipō et a seipō. intm vt volūtas sensualitatis volūtati nō subiaceat rōnis. Nō eīm qd volum⁹ h facim⁹ bonū. cū caro aduersus spm ɔcupiscat Est aūt infirmitas ex desertōe omipotētie. impotētia resistēdi mal' vel difficultas i agēdis bonis. Ignorātia ex desertōe sūme sapientie est hebetudo ad cognoscēdū ea q̄ sunt necessaria ad salutē. Malicia ex desertione summe bonitatis est pnitas vl' inclinatio ad malū. Cōcupiscētia ex desertōe idiuise sube est corruptio diuidēs appetit⁹ vt appetit⁹ sensualitatis ab appetitu rōis dissentiat. Peccauit siquidē p rōnalē p̄m⁹ parēs sciaz idebitā appetēdo. z iō in rōnali potētia est punit⁹ p ignorātiā. Peccauit i ɔcupiscibili appetēdo cibū vetitū. z iō in ɔcupiscibili ē punit⁹ p casum i maliciā. q̄ dr pnitas ad malū. Peccauit i irascibili appetēdo indebitā potestatem z iō in irascibili est punit⁹ cadēdo in infirmitatē. Ex trib aūt p̄dict' ɔcupiscētia ē ɔflata Hec aūt q̄drupler pena vulnerās aiam p originale pctm ad posteros ē trāsmissa

De spoliatiõe gratuitoꝝ Sectio II

s Equitur videre de spoliatiõe gratuitorũ qua punit̃ aĩa ꝓpter pctm̃. Est autem spoliatio gratuitoꝝ subtractio grãe gratũ facientis. mortificatio meriti p̃cedentis. frustratio sanguĩs redimentis. iniuria angeli pmouẽtis. inimicicia dñi p̃sidẽtis. deformatio diuine imaginis. honoratio demõis. seruit⁹ peccati. reat⁹ eterni supplicij. debilitatio liberi arbitrij. elõgatio superni bñficij. et prouocatio oĩs creature dei in vltionẽ inimicoꝝ creatoris sui. Et qꝛ teste Augustino nũq̃ est dedec⁹ culpe sine decore iusticie. nec ẽ culpa cõmissa sine pena pmissa. ideo nota. quod quedã sunt sic peccata quod etiã sũt pẽa peccati. Speciali mõ sunt illa pctã et pena peccati que habẽt adiunctã mesticiã et dolorem sicut sunt inuidia. ira. gula et accidia. Min⁹ specialiter dicunt̃ illa pctã et pena peccati. q̃ habẽt adiunctã merã depravatiõem nature vel ignominiã. sicut sunt illa pctã ꝓpter q̃ dicit̃ homo tradi in reprobũ sensum. Generaliter ṽo peccata et pena pcti dici pñt oĩa peccata q̃ sunt inter pmã apostasiã et vltimã gehenne penã. Dicit ei beat⁹ Gregori⁹ quod crimina criminib⁹ vindicant̃. Et pctm̃ quod per ꝓniam nõ diluit̃. mox suo põdere ad aliud trahit. Licet aũt idẽ dicat̃ pctm̃ et pena peccati. notã tñ quod oĩs pena in quantũ pena iusta est. et a deo est. Nulla aũt culpa iusta est. nec a deo est. sꝫ tñ a libere voluntatis arbitrio. Pena ṽo que mere penã est a dõ est inflicta. q̃ ṽo culpa est vel ad culpã inclinãs est ꝯtracta vel acta. Et sic collige breuiter quod triplex est pena. s. acta. inflicta. et ꝯtracta. Acta ẽ que sequit̃ ad pctm̃ actuale. Nã q̃ culpã mortalem cõmittit. penã dãni facit sibi. qꝛ gratiã dei pdit. Pena inflicta est quã de⁹ nõ statuẽdo sꝫ iudicãdo vel vindicãdo pctõri infligit. Pena cõtracta est que sequit̃ ad peccatum originale.

De penis corpalib⁹. Sectio III

s Equitur videre de penis q̃ntũ ad corpus q̃s hoĩes ꝓpter peccata patiuntur. Patiunt̃ aũt hoĩes ꝓpter culpã penas naturales. de q̃b⁹ dicit beat⁹ Gregorius. quod septẽ sũt sagitte naturã hoĩm molestãtes. s. frigus. calor. fames. sitis. labor. morbus. et mors. Desunt pene naturales et generales q̃ a pmis parẽtib⁹ ad posteros sunt trãsmisse. et in ipsis ꝓgenitorib⁹ ichoate. Nã pmi parẽtes statim post culpã senserunt penam rebellionis et erubescẽtie in carne. et p⁹ diuino iudicio vir incurrit penã laboris et angustie. penã famis et indigẽtie. penã mortis et incineratiõis. Mulieri aũt duplicata est pena. qꝛ inflicta est ei penalitas multiplicium erũnaꝝ in ꝯceptu. pena dolorꝭ in ptu. pena subiectiõis ad viꝝ in ꝯuictu. Patiunt̃ etiã penas psonales cõplures. Plurimi ei filioꝝ Adã patiunt̃ in mẽbris diminutiões. quidã superfluitatẽ. quidã intrinsecã corruptionẽ. quidã extrinsecã deformitatẽ. q̃dã sũt paralitici. q̃dã epilẽtici. et alij sunt diuersis ĩfirmitatib⁹ et egritudinib⁹ et specialib⁹ morbis oppressi. alij leprosi. alij a demonib⁹ obsessi. Patiunt̃ q̃ꝫ penas tempales. Nã teste Orosio ab adã vsq̃ ad nos sunt secula trãsacta. nũc bellis grauia. nunc morbis corrupta. nũc fame tristia. nũc terraꝝ motib⁹ terribilia. nũc inundatiõib⁹ aquaꝝ insolita. nũc eruptiõib⁹ ignium metuẽda. nũc iactib⁹ fulminũ plagisq̃ grandinum seua. nũc parricidijs flagicijsq̃ misera.

De locis penalibus. Sectio IIII

s Equitur videre de pena qua puniuntur q̃s post hãc vitã. Ad cui⁹ rei noticiam sunt q̃tuor attẽdenda. scꝫ distinctio locoꝝ. aptio libroꝝ. cõflagratio igniuꝫ mundanoꝝ. et triplicatio cruciatuũ inflictorum. Triplex aũt loc⁹ est siue receptaculũ p⁹ hãc vitã ad pctã hoĩm puniẽda s̃m triplex gen⁹ peccati. Est eñ loc⁹ purgatori⁹. et h̃ debet̃ peccato veniali. Est limbus. et hic debet̃ pctõ originali. Est infern⁹. et hic debet̃ pctõ mortali. Et credunt̃ esse sub terra gradatim posita ista loca. q̃ aliter distingui possũt s̃m differentiã quadrimẽbrẽ. Penalis eñ loc⁹ dr̃ alicui deputat⁹ aut s̃m penã damni. et sic est limb⁹. aut s̃m penã sensus. et sic est infernus. Vtrũq̃ aũt mẽbroꝝ in duo diuidit̃. Nã q̃ pena dãni puniunt̃. aut simpliciter et eternaliter puniunt̃. et hi sunt in inferiori parte loci illi⁹ q̃ dr̃ limb⁹. aut puniunt̃ nõ eternaliter sꝫ ad temp⁹. et hi erãt in superiori pte eiusdem loci q̃ dicebat̃ abrae sin⁹. Sil'r q̃ pena sensus puniunt̃. aut simpl'r et eternaliter puniunt̃. et isti sunt in inferno ꝓprie dicto. Aut ad tps puniunt̃ et isti sunt ĩ purgatorio. Determinat̃ aũt loc⁹ purgatori⁹ s̃m legẽ cõem et sic credẽdũ est esse inferi⁹ nõ superi⁹. sicut creditur de limbo. Determinat̃ etiã s̃m dispositionẽ diuinã. et sic diuersis diuersa ꝯcessa sũt

loca. vel ꝓpter eoꝝ celeriorē liberatiōem. vt possint alijs suā indigentiā reuelare. vl' ꝓpter nostrā instructōem vt cogitem⁹ post hāc vitam q̄ꝫ magnū restare peccātibꝫ cruciatum. vel ꝓpter alicui⁹ sancti impetratōꝫ. sicut legitur sanct⁹ Patrict⁹ cuidā i quodā loco purgationē a deo impetrasse. Loc⁹ ꝟo infernal' absq̄ꝫ dubio est sub terra deorsum. in q̄ omnes reprobi eternalit' affligent. tā homines q̄ꝫ spūs mali sub eodē igne materiali. q̄ semper affliget dānatos. nec ꝯsumet. fm exigētiam meritoꝝ excrucians omēs sensus. Nec sol⁹ ignis reprobos inflāmabit. sed et cetera elemēta cōfusa ꝛ ꝑmixta in reprobos cōuertent. ita q̄ erit ibi ignis ardēs. aqua congelās. aer īq̄et⁹ ꝛ ꝑturbat⁹ ꝛ terre fetor. Vn̄ Gregori⁹. In inferno erit frig⁹ importabile ignis inextinguibilis. fetor intolerabilis.

De apertione librorum

Sectio V

[S]Equit' videre de apertiōe libroꝝ. i. cōscientiaꝝ q̄ fiet in iudicio. De q̄ apertione tenendū est. q̄ in iudicio singul' aderit vis diuina. quā fiet vt oīa merita vl' demerita sibi ipsis ꝛ alijs innotescāt. Sibi ipsis aūt innotescēt ꝓpria vt in ꝓprijs habeant singuli cogitatiōes accusantes vel etiaꝫ defendētes. Reducent etiā ad memoriā singuloꝝ cogitatōes. affectiōes. operatiōes. et intentiōes. ad ostēsionē diuine iusticie fm statū illū. ꝛ ad ostēsionē diuine misericordie fm statū transactū vel ꝑteritū. Ad ostēsiōꝫ diuine iusticie in retribuēdo singul' ad memoriā reducent bona vl' mala an q̄bꝫ finaliter ꝑmanserūt. q̄ illa sola digna sunt retributiōe eterna. Ad osñsionē diuīe misericordie de ꝑterito rememorabūtur mala bonorum a q̄bꝫ sunt misericordit' liberati. ꝛ bona maloꝝ q̄ eis dn̄s misericordit' operatus est. Nō solū aūt sibi ipsis. veꝝ etiā singul' singuloꝝ singula innotescēt gesta. ꝛ cogitata bona ꝛ mala. ꝛ extūc nota erūt ꝛ aꝑta omnibꝫ. Et h̄ ad certā liberatiōeꝫ meritoꝝ. q̄ scit' in omniū actuū bonoꝝ ꝛ maloꝝ recognitiōe. ita vt singuli de singulis meritis aliorū valeant iudicare. Ostēsio q̄ꝫ maloꝝ i bonis erit ad manifestatiōnē diuine misericordie. ꝑ⁹ sibi i facte. Ostēsio bonoꝝ i eisdē erit ad manifestatōꝫ iusticie. qua digne a deo ꝑmiant. Ostēsio aūt bonoꝝ in malis erit ad manifestatiōnē diuine misericordie in h̄ seculo sibi facte. Ostēsio ꝟo maloꝝ in eis erit ad manifestatiōnem iusticie q̄ digne a dn̄o cōdemnant. Aperiet nihilomin⁹ ali⁹ liber q̄ est liber vite. verbū scꝫ incarnatū. cui⁹ ꝟtute omnia ista fiēt. q̄ in forma deitatis nō videbit nisi a bonis. In forma humanitatis in qua sniam ꝓmulgabit videbit tā a malis q̄ꝫ a bonis. licet in eadē forma appareat terribil' reprobis. blādus iustis.

De igne conflagrationis

Sectio VI

[D]E igne cōflagratiōis iam modo est agendū. De h̄ breuiter est tenendū. q̄ ignis ꝑcedet faciē iudicis q̄ terre facies exuret. ita q̄ figura hui⁹ mūdi igniuꝫ ꝯflagratiōe peribit sicut factū est aquaꝝ inundatiōe diluuij. Sic eīn ꝑm⁹ mūd⁹ deletus est ꝑ aquā q̄ est frigida ꝛ purgatiua cōtra ardorē ꝛ ferorē luxurie. qua illud seculū inficiebat. sic finalis mūdus ꝑ ignē q̄ calid⁹ est ꝛ ꝯsumptiu⁹ finiri debet. ꝯtra teporē charitatis ꝛ algorē siue frig⁹ auaricie. que maxime regnabit in seculi senectute. Et q̄a tunc hoīs iniq̄tas puniet. necesse erit terreri corda omniū peccatoꝝ. q̄ vniuersoꝝ dn̄m contempserūt. Et q̄ habitaculū debet ꝯforma ri suo habitatori. tūc tot⁹ mund⁹ ꝑturbabit hoīe ꝑturbato. sic stetit cū ipso stāte ꝛ q̄ꝫ iam modo cecidit cū labēte. Quia etiā tūc iudicis seueritas oīd. t. diuinū zelū accipiet omnis creatura vt suo ꝯformet auctori. ꝛ ideo necesse erit toti⁹ orbis cardines cōmoueri. Et q̄ nihil est intēsi⁹. veloci⁹. ꝛ horribili⁹ in agēdo ꝛ cōmouēdo cetera elemēta q̄ꝫ ignis ex omi ꝑte ꝯcurrēs. hinc est q̄ ipsi⁹ iudicis faciē ꝑcedet ignis. nō ex vtraq̄ꝫ ꝑte tm̄. sꝫ ex oī ꝑte mūdi. ita q̄ ibi erit ꝯcursus ignis elemētaris. terrestris. purgatorij. ꝛ infernal'. ꝛ tūc ꝑ infernalē reprobi adurēt. ꝑ purgatorium iusti purgabūt. ꝑ terrestrē terrena scēt ia ꝯsumenꝫ. vtpote vegetabilia ꝛ aīalia. ꝑ elemētarem oīa subtiliabūt. ꝛ ad īnouatiōis faciem disponēt. ꝛ etiā cū h̄ nō solū hoīes sꝫ etiā demones turbabūt. ꝛ tandē hoīes reprobi et spūs mali cū infernali igne i baratrū intrudentur.

De cruciatibꝫ inferoꝝ. Sectio VII

[S]Equit' videre iā septimo d' tribulatione cruciatuū inferoꝝ. Ad cuius rei noticiā est tenēdū. q̄ oēs actualiter peccātes ꝛ i pctis finalit' ꝑdurātes pena triplici apud inferos punient. fm q̄ multimoda deordinatio ē in mortali ꝛ actuali pctō.

In omni q̄ppe mortali pctō est deordinata
auersio a sūma luce ꝛ bonitate. ꝛ huic debet̄
carētia visiōis dei. Est etiā deordinata con
uersio ad bonū cōmutabile. ꝛ huic debetur
pena materialʼ incēdij. Est etiā tertio deor/
dinatio volūtatꝫ libere ꝯ dictamē recte rati
onis. ꝛ huic debet̄ vermis intrinsecꝰ. Puni
tur etiā pena eterna ſm q deordinatio in
mortali pctō est ꝑpetua. Pctm̄ eñ qd q̄s cō
mittit ꝛ de q̄ nūq̄ penitet. ꝑpetuo in aīa per
durat. ꝛ a vita ꝑpetua. s. deo. ꝑpetuo sepat. ꝛ
a volūtate ꝓcedit q̄ vellet in pctō ꝑpetuo de
lectari. Et licet illa delectatio trāsiēs sit mo
mētanea. deordinatio tñ tenet rōem ꝑpetui
tatis. idō pena deordinatōi rn̄dens dꝫ habe
re carentiā finis. vt sic homo i suo ꝑpetuo n̄
apposuit finē a pctō recedēdo. sic deꝰ i suo ꝑ
petuo nō desistat a puniēdo. ꝛ sicut ꝯ infini
tū peccauit sic penā habeat infinitā. Et qꝛ i
finitā penā nō pōt hr̄e intēsiue. saltē infinitā
penā habeat duratiōe. Et sic volūtas post
mortē malo adheret sine susceptiōe pn̄ie. sic
deꝰ sp̄ affligat sine sn̄ie mutatiōe. Punit̄ ni
hilominꝰ pena acerba ſm q deordinatio in
pctō fuit libidinosa. Delectatio eñ libidino/
sa puniri dꝫ ꝑ penā afflictiuā. Et qꝛ pecca/
tores delectabilit̄ creature adheserūt. ꝛ crea/
torē cōtumacit̄ ꝯtēpserūt. idō ꝑcipitabūt̄ i lo
cū infimū. ꝛ matie a statu glīe lōginquū. s. i
ꝓfundū lacū infernū. vbi exponet̄ affligēdi
infime nature. s. fecibꝫ corpoꝝ mūdanorum
igne fumoso ꝛ sulphureo ꝯcremādi. in illo
igne inextīguibilit̄ affligēdi. ꝛ ab eodē ſm exigē
tiā meriti eternalit̄ cruciādi. nūq̄ tñ subali
ter ꝯsumēdi. Et sic ptꝫ q i penis dānatorū
erit varietas. ꝛ cū varietate eternitas. ꝛ cum
eternitate acerbitas.

Incipit tertia ps q̄ hꝫ. lxij. sectiōes.

De eo quod est frui ꝛ vti

Sectio I

d Icto de malo
culpe qd est fugiēdū. ꝛ de malo
pene qd est primescēdū. vidēdū
est de bono. ꝛ hꝫ dupl'r. Primo sub rōne me
riti in viatoribꝫ. Scdo sub rōne p̄mij in cō
p̄hēsoribꝫ. Ad meritū viatoꝝ spectat cogno
scere ꝛ discernere triplex bonū. s. bonū icrea
tum. qd est deꝰ. ꝑcreatū qd est mūdꝰ. ꝯiuga/
tū qd est xp̄s. Deꝰ est creator. mūdꝰ creatura
xp̄s creator ꝛ creatura. Deo est fruēdū. mū
do est vtendū. xp̄i dei felicitate est fruendū.
xp̄i hoīs ꝯformitate est vtēdū. Sunt ergo
res q̄bꝫ est fruendū vt increate. sunt q̄bꝫ est
vtendū vt ꝑcreate. sunt q̄ fruunt̄ ꝛ vtunt̄. vt
angeli ꝛ homines. Res q̄bꝫ est fruēdū faciūt
nos beatos. res quibꝫ est vtēdū ad beatitu
dinē adiuuāt viatores. res q̄ fruunt̄ ꝛ vtun
tur habēt xp̄m deū ꝛ hoiem vt cōtemplētur
delectabiliter eiꝰ diuinitatē. ꝛ imitent̄ exēpla/
riter eiꝰ humanitatē. Deitas xp̄i matie bea
tificat angelos ꝛ sctōs etiā cōp̄hēsores. hu/
manitas vo eiꝰ matie letificat ꝛ edificat ho/
mines adhuc viatores. Est autē frui alicui
rei amore inherere ꝓpt seipam. Uti vo est id
qd in vsum venerit referre ad obtinēdū illd
quo fruēdū est. Itē fruimur cognitꝫ in q̄bꝫ
ipsis volūtas delectata ꝯquiescit. Utimur ve
ro eis que ad illud referimꝰ q̄ fruendū est
Itē aliter accipit hꝫ duo Augꝰ dicēs. Uti est
assumere aliqd in facultatē volūtatꝫ. Frui ē
vti cū gaudio. nō adhuc spei sꝫ iā rei. Vidē/
dū est ḡ ꝑ ordinē de his tribꝫ. Et p̄mo d deo
trino ꝛ vno. Scdo de mūdo et creatura tri
plici ꝯstituto. Tertio de xp̄o ꝛ triplici eiꝰ bn̄
ficio. s. doctrina vl' scriptura sacra grā vtutū
ꝛ medicina sacramētali.

Quid de deo trino ꝛ vno credendū est. et
intelligendum ꝛ exprimendū.

Sectio II

d E deo trino ꝛ vno ſm fidē rectā ha
bemꝰ credere intelligere ꝛ exp̄mere.
Credere d pluralitate psonaꝝ i vni
tate nature. hꝫ est q i diuinis est vna natura et
tres psone. s. pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ spūssanctꝰ. q̄ꝝ p̄ma a
nulla est. scd̄a a p̄ma sola est ꝑ eternā genera
tionē. tertia a p̄ma ꝛ scd̄a est ꝑ cōem spiratio
nem. ita q psonaꝝ trinitas nō ꝑiudicat vni
tati. nec essentie vnitas preiudicat trinitati
Habemꝰ q̄ꝫ intelligere q i diuinis sūt due
emanatiōes. Una ꝑ modū nature q̄ gene/
rat̄ filiꝰ. Alia ꝑ modū volūtatis qua spirat̄
ꝛ ꝓcedit spūssanctꝰ. Tres hypostases. vna
patris. vna filij. vna spūssancti. Quattuor
relatiōes. s. paternitas. filiatio. spiratio. et ꝓ
cessio. Quinq̄ notiōes. s. q̄ttuor p̄dicte relatō
nes. ꝛ inascibilitas ē q̄nta ita q inascibilitas
ꝑuatiue ꝛ p̄initas positiue sūt due p̄ris noti
ones. Filiatio est notio filij. spiratio actiua
est cōis notio p̄ris ꝛ filij. ꝓcessio est notio spi
ritussancti. Tres sūt etiā ꝓprietates psona/
les q̄ his vocabulis exp̄mūt̄. s. pater ꝛ filius
ꝛ spiritussanctus. Habemꝰ tertio mysteriū

diuinitatꝫ beate exprimere ꝺm duos modos
pdicandi.s. p modū substātie. ꝛ p modū rela
tionis. Omia enī pdicamēta dicta d deo trā
seunt in substantiā excepta relatiōe. que ra
tione subiecti in q est trāsit in substantiā ne
faciat cōpositionē. rōe vero termini ad quē
est manet vt faciat distinctiōem ꝺm tres mo
dos supponēdi.s. ꝺm modū substātie. notio/
nis. ꝛ psone. de quib9 dat talis regula. Ex
supposita essentia nō supponit notio vel pso/
na. ꝛ supposita notiōe nō supponit psona vel
essentia. ꝛ supposita psona nō supponit notio
vel essentia. ꝺm quatuor modos significan
di substantiā. scꝫ nomīe essentie. substantie.
hypostasis ꝛ psone. Horū quatuor exēpla in
creaturis sunt. humanitas que essentiā. ho
mo q substantiā. aliqs homo qui significat
hypostasim siue suppositū. petr9 q dicit pso/
nam ꝺm quatuor modos dicēdi siue querendi
scꝫ p qs. qui. que. qd ꝛ quid. Quis rōne sub
stantie. q ratiōe hypostasis. q ratiōe notiōis
qd ratiōe substātie. qd rōe essentie. Scdm
tres modos differendi.s. ꝺm differentē mo
dum existēdi siue emanādi. sicut differt pso/
na a psona. Scdm modū differentē se ha/
bēdi. sic differt psona ꝛ essentia. quia psona
vna refert ad aliam. sꝫ essentia nō refertur.
Scdm moduꝫ intelligēdi sicut differt vna
pprietas substantialis ab alia. vt bonitas ꝛ
sapientia.

Qualiter deus trin9 ꝛ vnus manifestat
se in effectib9 creature Sectio III

De deo trino ꝛ vno ꝺm fidē catholi/
cam est tenendū. q licet sit incōmu/
tabilis. insensibilis. incircūscriptibi
lis. reddit tamē se p creaturas diuersas. i. p
effectus multiplices manifestū. ita q in cre/
aturis omib9 dicit de9 esse quantū ad naturā
ꝛ hoc tripliciter. scꝫ p essentiā. psentiā. et po
tentiā. ita q extra immēsitateꝫ diuine essen/
tie nihil manet. pter limpiditatē diuine pre
sentie nihil latet. ꝯtra infinitatē diuine potē
tie nihil valet. ꝛ sic esse cōpetit beatissime tri
nitati. Dicit habitare in iustis quantuꝫ ad
grām que est effect9 beatissime trinitatis. ad
deū reducēs ꝛ faciēs nos habere deū. ꝛ de/
um haberi a nobis ac p hoc de9 trinitas in
nobis dr habitare. Dicit sedere in beatꝫ quan
tum ad gliam. ratiōe cui9 de9 trin9 in beato
rū mentib9 quiescit. in quibus potestatiua sedet
vt eqtas in cognitiua lucet vt vitas. in affe
ctiua ardet vt charitas. Dicit apparere sen/
sibiliter cū expssa significatiōe. sicut spūssan/
ctus in specie colūbe apparuit sup xpm. ꝛ in
linguis igneis sup apostolos. Et qa psone
distincte sunt. distinctis possunt signari si/
gnis. ita q tres simul psone. sicut abraam i
trib9 angelis dicit apparuisse trinitas psonarū
possunt etiā due apparere. ꝛ quelibet singil/
latim dicit descēdere de celis. ꝛ hoc cum effe
ctus tā spūalis q̄ꝫ sensibilis inchoatione. q
q̄uis in se immutabilis pseueret. tamē de ab
sente dr fieri nobis psens. qn in nobis inci
pit habitare p donū gratuitū qd non vide/
mus. sic accidebat frequēter in ecclia pmiti
ua. Dicit mittere siue mitti cū eterna pdu/
ctione. Pater siquidē mittit filiū qn insinu/
at q pcedit ab ipo p eternā generationē pa
ter ꝛ fili9 mittūt spūmsanctū cū insinuant q
pcedit ab ambob9 p cōmuneꝫ spirationem.
Pater nō mittit qꝛ a nullo pcedit. Spirit9
sanct9 nō mittit psonā. sꝫ mittit. qꝛ nō pducit
sed pducit. Fili9 vero mittit ꝛ mittit. qa p/
ducit ꝛ pducit. Dicit incarnari p cōmertiū
diuine nature ꝛ humane in psone vnione. q
vnio facta est tm̄ in psona filij. quā tn̄ est to
ta trinitas opata.

De appropriatis psonis Sectio IIII

De deo trino ꝛ vno ꝺm fidē catholi/
cam est tenendū q licet oia essentia
lia trib9 psonis equalit ꝛ indifferen
ter ꝯueniāt. tn̄ pri dr appropriari vnitas. eter
nitas. rō pncipiādi ꝛ omipotētia. Hec autē
quatuor dicunt appropriari patri. nō qꝛ hēat p/
pria cū omib9 psonis sint cōmunia. sꝫ quia
ducūt in cognitionē psone patris. q est ori/
go psonarū in trinitate. nō habēs pncipiū
sed pncipiās a qua etiā fluit ome posse. Est
aūt dei potētia cōpleta nō posse deficere. cū
non sit de nihilo. nō potēs succūbere. cū nō
sit de aliquo. nō potēs indigere. cum nunq̄
careat aliquo bono. Potētia vo hominis i
peccādo deficit. in patiēdo succūbit. i corpa
lib9 actiōib9 indigētiā includit. Est igit de9
omipotēs ita tm̄ q ei nō attribuūt act9 cul/
pabiles. vt posse mētiri ꝛ malum facere. nec
act9 penales. vt posse metuere ꝛ dolere. nec
act9 materiales siue corpales. vt posse curre
re ꝛ ambulare. Est etiā dei potētia ordinata
ita q ei nō attribuūt actus incōuenientes. vt
posse facere maiorē se. vl aliū deū equalē si/
bi. vel creaturā infinitā actu. Qꝛ sicut dicit
Anselm9 quodlibet incōueniēs etiā minimū
est impossibile apud deū.

De appropriatis filii Sectio V

Filio appropriat̄ veritas. species. ratio exemplādi. ⁊ om̄is sciētia. Hec aūt quattuor dicunt̄ appropriari filio nō q2 sint ꝓpria. cū trib⁹ personis sint cōmunia. sȝ quia ducūt in cognitōem filii ꝑsone que est a patre. vt verbū qd̄ est prī equale ⁊ ideo sūme pulcrū. in q̄ om̄ia ꝓuisa ⁊ disposita exemplant̄. a quo tanq̄ ꝑmo ⁊ summo exemplari fluit omne scire. Cognoscit aūt dei sapiētia limpide om̄ia bona ⁊ mala. preterita. p̄sentia. ⁊ futura. actualia ⁊ possibilia incōprehēsibilia a nobis ⁊ infinita. Ita tn̄ q2 i se nullo modo diuersificat̄. licet diuersa vocabula sortiat̄. Nā inq̄tū ip̄a sapiētia dei est cognoscitiua omniū possibiliū dr̄ sciētia siue cognitio. Inq̄ntū est cognoscitiua oim̄ q̄ fiunt i vniuerso dr̄ visio. Inq̄ntū est cognoscitiua omniū q̄ bene fiūt dr̄ approbatio. Inq̄ntuȝ est cognoscitiua omniū q̄ futura sunt. dicit̄ ꝓuidentia siue ꝓuisio. Inq̄ntū est cognoscitiua eoꝝ que ab ip̄o deo fiēda sūt dicit̄ dispositio. Inquantū eoꝝ q̄ ꝑmianda sunt dr̄ p̄destinatio. Inq̄ntū eoꝝ que dāpnāda sūt dicit̄ reprobatio. Possunt aūt ad tria reduci vocabula ista septē. s. ad noticiā simplicis cognitōis q̄ cognoscit de⁹ bona ⁊ mala que sunt. fuerūt. ⁊ futura sunt ⁊ que possunt esse ⁊ nunq̄ erūt. Ad noticiā visiōis qua cognoscit de⁹ om̄ia bona ⁊ mala q̄ sunt. fuerunt ⁊ futura sunt. Ad noticiā approbatiōis q̄ cognoscit deus que sunt fuerūt ⁊ futura sunt tm̄ bona.

De appropriatis spiritussancti
Sectio VI

Spirituisancto appropriat̄ bonitas. vsus. rō finiēdi. ⁊ volūtas siue beniuolētia. Hec aūt q̄tuor appropriant̄ spūisancto. nō q2 sint ꝓpria. cū trib⁹ personis sint cōmunia. sȝ q2 ducūt in cognitōem ꝑsone spūssancti q̄ est a patre ⁊ filio. vt amor et donū summe ꝑfectiuū ⁊ cōmunicatiuū. om̄is nr̄i desiderii finitiuū. ad qd̄ bonū tanq̄ ad finē summū tēdit om̄e velle rōnabilit̄ ordinatū ⁊ inclinatū. Est aūt volūtas dei sic recta q2 nullo mō potest obliquari. sic efficax q2 nullo modo pōt retardari. sic vnica q2 tamen q̄nq̄ signis habet significari. q̄ h̄ versiculo ꝯtinent̄. Imperat ⁊ ꝓhibet. ꝑmittit. cōsulit. implet. Dicit̄ aūt volūtas dei rōne regulata ꝓuidētia. qua om̄ia q̄ in vniuerso fiunt irreꝑhensibiliter gubernant̄. cū nihil p̄cipiat. ꝓhibeat ⁊ cōsulat nisi recte. nihil agat nisi bene. nihil ꝑmittat fieri nisi iuste. Cum autē volūtas dei sit rectissima. null⁹ potest esse rectus nisi cōformet̄ ei. ⁊ nemo potest ei ꝯformari nisi sibi signis aliquib⁹ innotescat tanq̄ regula rectitudinis ꝓsequēde. Est autem duplex rectitudo. quedā necessitatis. q̄ cōsistit in faciēdo bonum ad quod est preceptum. ⁊ in declinādo malū. ꝓpter quod ē ꝓhibitio. quedā est ꝑfectionis in superogando vltra debitū. ad quod est cōsiliū. Est etiam volūtas dei efficacissima. ita q2 null⁹ potest aliquid efficere nisi ip̄a coefficiente. ⁊ sic est impletio in signū volūtatis efficientis. Item null⁹ potest deficere vel peccare. nisi ip̄a iuste ⁊ merito deserente. ⁊ sic est permissio vt signū voluntatis diuine iusticie deserentis.

De q̄ttuor sil' creat̄. ⁊ d̄ mēsur' durabiliū
Sectio VII

Ostq̄ vidimus de bono icreato qd̄ est deus. videndū est de bono creato quod est mūdus. Circa productionē autē mūdialis machine habem⁹ primo explicare creature summitatē. Et sic dicit Beda. q2 quattuor fuerūt primo creata. que dicunt̄ esse coeua vel fuisse. scȝ natura āgelica. celū empyreū. materia quattuor elementorū ⁊ temp⁹. Quoꝝ sufficiētia sic accipitur. Primo debuerūt creari aliqua ꝑma in quolibet genere creature. scȝ respectu creaturarū spiritualiū ⁊ corporaliū actiuaruȝ ⁊ corporaliū passiuarū. ⁊ etiam respectu mēsurarū. Respectu creaturarū spiritualiū ꝑmo creata est natura angelica. respectu creaturarū corporaliū actiuarū est primo creatum celū empyreuȝ. de quo dicit Damascenus. q2 est cōtinentia omniū corpaliū ⁊ spiritualiū creaturaꝝ. Respectu creaturarum corpaliū passiuaꝝ primo creata est materia quattuor elementorū. Respectu mensurarū primo creatū est temp⁹. quod generalit̄ accipit̄ ꝓ mensura cuiuslibet duratōnis habentis initiū. siue finē habeat siue nō. Ad cui⁹ rei noticiā sciendū q2 tres sunt mēsurabilium siue durabiliū mēsure principales. s. eternitas. euiternitas. ⁊ temp⁹ ꝓprie dictum. Eternitas est diuinaꝝ ꝑsonaꝝ duratio. q̄ nō habet ꝑncipiū neq̄ finē. De qua dicit Boecius q2 est interminabilis vite tota sil' ⁊ ꝑfecta possessio. Euiternitas est mēsura eoꝝ q̄ habent ꝑncipiū sȝ non finem. sicut sunt angeli

anime. celestis natura. et materia quattuor elementorum. Hec mensura aliquando dicitur euum. aliquando eternitas creata. Sed quia eternitas proprie dicitur de diuinis. euum vero aliquando pro tempore inuenitur. ideo ex his duobus euiternitas nominatur. Tempus autem proprie dictum est mensura eorum que habent principium atque finem. sicut sunt generabilia atque corruptibilia. que secundum motum primi mobilis variantur vsque ad completionem numeri quattuor elementorum. Quarta vero differentia non potest esse que careat principio habens finem.

De veritate exprimenda cum exclusione erroris circa productionem mundi.

Sectio VIII

Secundo habemus errorem extinguere et exprimere veritatem. Propter quod tenendum est quod vniuersitas machine mundialis est producta in esse ex tempore. in quo excluditur error ponentium mundum eternum. Ex nihilo. in quo excluditur error ponentium eternitatem circa materiale principium. Ab vno principio. in quo excluditur error manicheorum ponentium pluralitatem principiorum. Solo et summo. in quo excluditur error ponentium deum produxisse inferiores creaturas per ministerium intelligentiarum. In certo pondere numero et mensura. in quo ostenditur quod creatura est effectus trinitatis creantis sub triplici genere causalitatis. scilicet efficientis. ratione cuius est in creatura vnitas. modus. et mensura. exemplaris. ratione cuius est in creatura veritas. species et numerus. finalis. ratione cuius in creatura est bonitas ordo. et pondus. Omnis quippe creatura constituitur in esse ab efficiente. formatur ad exemplar. ordinatur ad finem. ac per hoc est vna. vera. et bona. modificata speciosa et ordinata. mensurata. discreta et ponderata. Alijs etiam vocabulis predictus ternarius nominatur ab Augustino in libro de anima et spiritu. Dicitur essentia species et vsus. A Dionysio. armonia species et commensuratio. Item ab eodem. substantia. virtus et operatio. Ex vna igitur parte cadunt vnitas. modus. essentia. substantia. mensura. et commensuratio. Ex vna veritas. numerus. species. virtus. et armonia. Ex vna bonitas. ordo. vsus. pondus. et operatio. De primo autem ternario nota quod vnum nominat ens commutabile connumerabile. et hoc propter indiuisionem sui in se. verum nominat ens cognoscabile. et hoc habet per indiuisionem sui a propria specie. bonum nominat ens communicabile. et hoc habet per indiuisionem sui a propria operatione.

De triplici differentia creature.

Sectio IX

Tertio circa productionem mundi habemus attendere creature triformitatem. Produxit enim deus trinus et vnus differentiam triplicem creature. Nam produxit creaturam pure corporalem. vt est mundialis machina. creaturam pure spiritualem. vt est natura angelica. creaturam ex vtraque compositam. vt est natura humana. Sic enim decuit deum producere varia et diuersa. vt multiplicitas creature faceret ad perfectionem vniuersi. que consistit in amplitudine ambitus. in sufficientia ordinis. et influentia bonitatis. ex quibus etiam diuina potentia. sapientia et bonitas innotescit. Decuit namque deum sic res producere vt essent ad manifestationem sue potentie. quod quidem apparuit in productione creaturarum summe distantium et earundem coniunctione. vt patet in natura humana. in qua corporeum et incorporeum vniuntur. Item decuit deum sic res producere vt essent in manifestationem sue sapientie. que maxime ex perfectione ordinis declaratur. qui quidem ordo necessario tria requirit. scilicet infimum. medium et supremum. Infimum fuit natura corporalis. supremum natura spiritualis. medium natura composita ex vtraque. Item decuit deum sic res producere vt essent in manifestationem sue bonitatis et beniuolentie. que maxime consistit in diffusione et communicatione in alterum. Si igitur diuina bonitas communicauit actum nobilissimum. quod est viuere et intelligere vt non tantum daret alijs potentiam viuendi et intelligendi. sed etiam potentiam se communicandi alijs. quod factum est in homine. in quo spiritualis vita et intellectiua perficit corporalem.

De productione machine mundialis.

Sectio X

Ex his tribus differentijs videndum est per ordinem. Et primo de natura pure corporali. cuiusmodi est machina mundialis. que sex diebus fuit in esse producta. ita quod in principio ante omnem diem creauit deus celum et terram. Prima vero die formata est lux. secunda factum est firmamentum in medio aquarum. tertia die separate sunt aque a terra. et congregate in vnum locum. quarta die ornatum est celum luminaribus. quinta die aer et aqua ornati sunt piscibus et auibus. sexta die ornata est terra animalibus et hominibus. septima die requieuit deus a nouarum specierum productione. quoniam omnia fecerat. vel in similitudine sicut illa que propagantur. vel in ratione seminali. sicut illa que aliquibus modis introducuntur in esse. Et sic colligitur

et ꝓdictis q̄ triplex fuit opatio diuia in mū di machina pducēda.s.creatio.distinctio.et adornatio. Prima opatio approbat pri. secunda filio.tertia spūisancto. Creatio fuit ex nihilo.q̄ fuit in pncipio añ omnē diē tā q̄ rerū omniū ⁊ tēpoꝝ fundamentū. Distinctio vo corpoꝝ mundanoꝝ fuit mō triplici ideo p triduū fuit facta.ita q̄ pma die fuit facta distinctio nature luminose a pspicua ⁊ opaca cū lux a tenebris est distincta. Secūda die est facta distinctio nature pspicue a pspicua cū aque inferiores a supioribꝫ sūt diuise. Tertia die facta est distinctio nature pspicue ab opaca.cū diuise sūt aque a terra. Ornatus aūt q̄ distinctiōi corpoꝝ corrūpōdet est etiā in triduo ꝯsummatꝰ. Ita q̄ ornatus nature luminose est factꝰ quarta die. in formatiōe stellaꝝ ⁊ solis ⁊ lune. Ornatꝰ nature pspicue factꝰ est quinta die.in qua facti sunt pisces ⁊ aues in aque ⁊ aeris ornamentū. Sexta die est factꝰ ornatus nature opace qñ facte sunt bestie de terra.facta sunt reptilia.facta est humana natura ad ꝯsūmationē omniū ꝓdictoꝝ.

De ꝯsistentia machine corpalis

Sectio XI

Consistit autē tota natura corporea maxime i duobꝫ.s.in natura elemētari ⁊ celesti. Celestis distinguitur i tres celos pncipales.s.empyreū.cristallinū ⁊ firmamētū. In firmamēto aūt q̄d est celū cōtinent septē orbes septē planetaꝝ.qui sūt saturnus.iupiter.mars.sol venus.mercurius.⁊ luna. Natura vero elemētaris distinguit in q̄ttuor speras.scꝫ ignis.aeris. aque ⁊ terre. Et sic ꝓcedēdo a summo celi cardie vsq3 ad centrū terre occurrūt nobis decem orbes celestes.⁊ quattuor spere elemētares ex quibꝫ tota mūdi sensibilis machina integratur.ita q̄ celestia influūt i terrestria ⁊ elementaria q̄ntū ad distinctiuā significatiōem temporū.dierū.mensiū.⁊ annoꝝ.dicēte scriptura. Sint in signa ⁊ tpa ⁊ dies ⁊ annos. Influūt etiā quantū ad effectiuā pductionē rerum generabiliū ⁊ corruptibiliū ⁊ corporū humanoꝝ. Sic enī sunt i signa tempoꝝ.reꝝ ⁊ opationū.p lucē.calorē.motū.⁊ virtutē.vt nō sint certa signa ꝯtingentiū futuroꝝ.nec influāt sup liberū arbitriū p vim ꝯstellationū quā dixerūt aliqui fatū esse. Et sic colligitur ex ꝓdictis q̄ deus ordinate res cōdidit q̄ntum ad tempꝰ,ordinate disposuit q̄ntū ad situ.ordinate gubernat quantū ad influentiam In scriptura sacra ordinate narrat quantū ad doctrine sacre sufficientiā.que i principio sui insinuat naturā luminosā3 nomine celi.naturā opacā nomine terre.naturam pspicuā nomīe aque. Insinuat et beatissimā trinitatē.patrē in nomīe dei creātis filium in nomie principij. spiritū sanctum i nomie spiritus dei. Insinuat etiā nobis appropriate triū personarū.scilicet omnipotētiam patris in pducendo. omniscientiā filij in distinguendo. beniuolentiā spiritus sancti in influendo.

De sufficientia celorum

Sectio XII

De natura celesti specialiter est videndum. Celū quidē ſm cōmunē acceptionē nominat naturā pspicuā cōtentiuā. Scdm vero primam acceptiōe3 nominat naturā perspicuā cōtentiuā nulli cōtrarietati subiectā. Scdm primā acceptionem septē celi a Rabano distinguunt. scilicet celū aereū.ethereū.olympū.igneū.sydereum.aqueū.empyreū. Quorū sufficientia sic sumit. Celū enī natura pspicua ⁊ cōtentiua.aut est datiua luminis. aut receptiua. Si est datiua.aut est vniformis non mota ⁊ sic est celū empyreū.aut est multiformis ⁊ mota.et sic est sydereu3.aut est vniformis et mota.⁊ sic est cristallinū.quarta differentia non habet.sc3 multiformis ⁊ nō mota. Si autē natura perspicua est luminis receptiua.aut est receptiua sepabiliter. aut insepabiliter. Si insepabiliter.aut ſm superioris superficiei circulū.⁊ sic est olympū q̄d monti appropinquat olympo. Si vero sepabiliter.aut ſm superiorē partē.⁊ sic est ethereu3 aut ſm inferiorē.⁊ sic est aereū. Si autē dicatur celū natura pspicua cōtentiua nulli cōtraria.sic a quibusdā octo orbes distinguūtur.sc3 septē planetarū cum octaua sphera. A quibusdā amplꝰ erudītis nouē. Ab aliis vero vlteriꝰ illustrātis decē. Noꝝ aūt sufficientia sic potest accipi. Distinctio enī celorum aut est p primā diuersitatē formaꝝ.aut est p dispositiōes motuū ⁊ luminariū ꝯtētorum. Si per diuersitatē formarū.sic distinguunt tres celi. Aut enī in celo viget natura pfecte luminositatis.⁊ sic est habile ad statum glie ⁊ quietū.sic est empyreū. aut viget i eo natura pfecte pspicuitatis ⁊ effectiue frigidantis.⁊ sic est aqueū siue cristallinū. q̄d

facit ad cōseruationē reꝝ corruptibiliū. ideo est habile ad motū. aut viget in eo natura ꝑfecte ꝑspicuitatis simul ⁊ luminositatis. et effectiue caliditatis. ⁊ sic est sydereū. qḋ facit ad transmutationē inferioꝝ. ideo est multiforme habile ad motū. Si vero celi penes cōtenta luminaria distinguunt᷑. sic est orbium distinctio attēdenda. Aut eīm orbis cōtinet syderū multitudinē. ⁊ sic est celū sydereum siue stellatū. Aut cōtinet vnitatē. ⁊ sic septem planete septem orbib⁹ sunt distincti. quib⁹ regit᷑ vniuersitas tempoꝝ dieꝝ septenario dispensata.

De q̄ttuor attributꝭ angel᷑ cū ꝯditōe sui

Sectio XIII

De natura pure spūali cuiusmodi est angelica. sex ꝑ ordinē sunt videnda scꝫ cōditio angeloꝝ omniū. ꝑuaricatio malignoꝝ demonū. cōfirmatio beatoꝝ spirituū. diffinitio aliquoꝝ nominū cōmuniū nō omniū. diuisio hierarchiaꝝ diuersorum statuū. custoditio cōmissorū hominū.

De cōditione supnoꝝ spirituū est tenendū ꝙ angelis a ꝑmordio sue cōditionis sūt quattuor attributa. scꝫ simplicitas essentie. distinctio ꝑsonalis ꝓpter rōnem naturaliter insitā memoria. intelligētia. ⁊ volūtas. et libertas arbitrij ad eligendū bonū ⁊ respuendum malū. Necnō quattuor ꝑncipalia attributa alia quattuor comitant᷑. scꝫ virtuositas in opando. officiositas in ministrādo. ꝑspicacitas i cognoscēdo. ⁊ immutabilitas in eligēdo. Immutabilitas inq̄ꝫ post electionē siue in bono siue in malo. Substantia ꝙ̄ ꝑte spūalis ⁊ incorporea simplex ⁊ oīm carens diuisione q̄ntitatis. cuiusmodi est natura angelica. hoc ipso ꝙ est simplex est ꝟtuosa in operādo. hoc ipo ꝙ est ꝟtuosa ⁊ ꝑsonaliter discreta cōpetit ei distinctio officij i ministrando. hoc ipo ꝙ est simplex ⁊ ꝟtuosa cōpetit ei ꝑspicacitas in discernēdo. hoc ipo ꝙ est ꝑspicax ⁊ simplex ⁊ habēs intellectū deiformē habet post electiōem stabilitatē i electo siue bonū fuerit siue malū. Sufficientia hoꝝ q̄ttuor sic accipit᷑. Angel⁹ potest ꝯsiderari quadrupliciter. s. in se. ⁊ sic est essentie simplicitas. ad alteꝝ angelū. ⁊ sic est distinctio ꝑsonalis. ad deū ⁊ sic est memoria intelligētia ⁊ volūtas. in qb⁹ ꝯsistit rō imaginis ad ea q̄ ei⁹ regimi sunt subiecta. ⁊ sic est libertas liberi arbitrij.

De ꝑuaricatiōe spirituū malignoꝝ

Sectio XIIII

De ꝑuaricatiōe damnatoꝝ spirituū est tenendū ꝙ lucifer ꝑm⁹ inter āgelos ꝑsumens de bono ꝑuato apperijt ꝑuatā excellentiā volens aliis supferri. ideo cū oīb⁹ adherētib⁹ sibi ꝑdidit locum summū. s. celū empyreū. descēdens in locū imū. s. caliginosum aerē vel infernū. Cecidit aūt in culpā ꝑ liberū arbitriū. lapsus vero i penā ꝑ diuinū iudiciū. Cadēs aūt fact⁹ est immutabil᷑ post ruinā. Ideo statim fuit obstinat⁹ in malo. excecat⁹ a vero. deordinat⁹ i opatione. infirmat⁹ i virtute. Volūtas diaboli obstinata habet deformitatē in qua est cōtinuatio. nature variatio. decisio siue minoratio rōne ꝑme macule. a cui⁹ adhesione nullaten⁹ sepatur. Habet ꝑuitatē in qua est cōtinuatio q̄ntū ad actū peccandi. tamē interuenit variatio q̄ntum ad genus peccati. Ratio ꝓo in diabolo est excecata. Predicit aliquādo futura. qḋ dicit Aug⁹. fieri quattuor modis. s. sensus vel ingenij acrimonia. lōga tempoꝝ experientia. dolosa cautela. qa ꝓponit aliquādo facere que ꝑdicit. aliena doctrina cū ab angelis aliqd didicit. iusto dei iudicio ꝑmittēte. Ministerial᷑ diaboli operatio est hoīb⁹ interdicta. tū ꝓpter periculū infidelitatis ne attribuat᷑ diabolo qḋ est dei. tū ꝓpter pcm̄ idolatrie. quia desiderat diabol⁹ aliquid sibi imolari. tū ꝓpter peccatū inobediētie. quia volūtariū cōmerciū cū diabolo ꝑasō tam a deo q̄ꝫ ab eccl̄ia ꝓhibetur. Virt⁹ diaboli peccati merito coartata. q̄n ꝑmittit᷑ vertit᷑ ad miracula facienda ꝓpt᷑ trāsmutatiōes repētinas circa corꝑeas creaturas. Possunt discerni diaboli miracula a miraculis dei veris quattuor modis. s. ex parte ꝑncipalis agētis. Nā in miracul᷑ dei operat᷑ virt⁹ potētie infinite. in miracul᷑ diaboli virtus creature. Ex parte ministri. qa miracula dei fiūt per publicā iusticiā. scꝫ ꝑ fidem iustificantē que publice ꝑdicatur. vel signa publice iusticie. vt in peccatorib⁹ qui ꝑ fidē aliquādo sunt miracula opati. Miracula diaboli fiūt per ꝑuatos cōtractus et arcana quedā. qꝛ sic inuentores artis magice cū demonib⁹ pepigerūt. Ex parte finis. quia miracula dei fiūt ad hominū vtilitatē ⁊ dei gl̄iam. Miracula demonū ⁊ magorū ad deceptionem ⁊ fraudē. Ex ꝑte facti. quia miracula dei sūt excellētia. vt suscitare mortuos. illuminare cecos. ⁊ silia. Miracula

diaboli sunt vilia. vt facere muscas. bufões et serpentes.

De ↄfirmatione spirituũ bonoꝝ.

Sectio XV

Sequitur videre de cõfirmatione spirituũ beatoꝝ. de quibus tenendũ est. quod alijs apostatãtibus ipsi immobiliter dño adheserũt. ita quod aliis per maliciã irreuocabiliter obstinatis ipsi sunt per gratiam et gloriam in volũtate perfecte ↄfirmati. Simul enim tempore nõ natura gratiam et gloriam ↄuersiõis et adhesionis ad deũ merito perceperũt. ratiõe cuius fuerũt quantũ ad voluntatẽ stabiles et felices. In ratiõe sunt perfecte illuminati secundum cognitionẽ matutinã et vespertinã. Lux quippe diuina angelũ illuminãs ad cognitiõem dei angelũ facit lucẽ. Cognitio autẽ dei in se dicitur dies. quia pure est lux tanquam cognitiõ et rõ cognoscẽdi. Lux autẽ angelica diuinitus illustrata habet cognoscere creaturã. que respectu dei tenebra reputatur. ideo eius cognitio dicitur vespertina. put cognoscitur in seipsa. dicitur matutina, put ex illa cognitiõe cõsurgit mens angelica in laudẽ dei. cognitiõem illam referẽs ad cognitionẽ quã habet in verbo et virtute. In virtute sunt perfecte fortificati siue in operando siue in exequẽdo. et hoc siue assumpto corpore siue etiã nõ assumpto corpore. In operatione sunt perfecte ordinati siue ↄtemplatiua siue administratiua. Duplex est enim vis angelica. cõtemplatiua qua ↄtẽplatur deũ. et negociatiua siue administratiua qua negociantur circa salutẽ hominum. Non possunt autẽ deordinari ascẽdendo ad contemplatiõnẽ dei. nec descẽdendo in administrando homini. quia quocũque mittuntur. semper currũt et militãt intra deũ.

De diffinitiõibus angelí. ordĩs et hierarchie

Sectio XVI

Sequitur videre de diffinitionibus trium vocabuloꝝ que faciũt ad noticiam angeloꝝ. que sunt angelus. ordo. hierarchia. Ex multis nẽpe angelis ordo cõsurgit. Ex pluribus ordinibus saltẽ tribus ↄstituitur angelica hierarchia. Angelus diffinitur a Damasceno sic. Angelus est substantia intellectualis semper mobilis. arbitrio libera. incorporea. deo ministrãs secundum gratiam nõ naturã immortalitatem suscipiẽs. Ordo sic diffinitur a Gregorio. Est multitudo celestiũ spirituũ qui inter se in aliquo munere gratie similantur. sicut et in naturaliũ datoꝝ munere ↄueniũt. Triplex autẽ inuenitur diffinitio hierarchie secundum quod triplex est differẽtia hierarchie. scilicet diuina. angelica et ecclesiastica. Diuina sic diffinitur a Dionysio. Hierarchia est diuina pulcritudo vt simpla. vt optima vt ↄsũmatiua. Angelica sic diffinitur ab eode. Hierarchia ẽ ordo diuinus scientia et actio. deiforme quantũ possibile ẽ similans et ad inditas ei diuinitus illuminatiões, porcionabiliter in dei silitudinẽ ascẽdens. Ecclesiastica magistraliter sic diffinitur. Hierarchia est reꝝ sacraꝝ et rõnabiliũ ordiata potestas debitũ in subditis obtinens principatũ. Hec autẽ diffinitio põt etiã ↄuenire angelice hierarchie. A Damasceno diffinitur angelus quantũ ad substantiam cũ dicit. Angelus est substãtia incorporea. Quantum ad virtutẽ cũ dicit. intellectualis. semper mobilis. arbitrio libera. Ubi tangitur triplex virtus angelica. scilicet cognitiua. cũ dicit intellectualis. operatiua. cũ dicit semper mobilis quia infatigabiliter operatur. operatiua. cũ dicat arbitrio libera. Operatio tangitur cũ dicit. deo seruiens. Duratio cũ dicit. gratia nõ natura immortalitatẽ suscipiẽs. Ordo notificatur quantum ad fundamẽtũ cũ dicit. Ordo est celestiũ spirituum multitudo. et quantũ ad cõplemẽtũ cũ dicit. qui inter se in aliquo munere gratie similantur. et quantũ ad dispositiõem qui inter hec mediũ tenet locũ. cum dicit sicut in naturaliũ donoꝝ participatiõe ↄueniunt. Diffinitio angelice hierarchie notificat ipsam egredientẽ a deo per modũ imaginis. cũ dicit Hierarchia ẽ ordo diuinus scientia et actio. vt ordo. i. ordinata prẽs rñdeat patri. scientia filio. actio spiritui sctõ. secundum memoriã. intelligẽtiam. et volũtatẽ. Scdo describitur vt egrẽdiẽs per modũ silitudinis cũ dicit. deiforme quantũ possibile est similãs. quantũ ad habitũ. et ad inditas ei diuinitus illuminatiões, porcionabiliter in dei similitudinẽ ascẽdens quantũ ad actũ. In diffinitiõe hierarchie increate oñditur eẽ vnitas in trinitate cũ dicit. diuina pulcritudo. Pulcritudo enim ex pluralitate et eqlitate ↄstat. Ut autẽ oñdatur quod plitas nõ preiudicat vnitati. dicit vt simpla. quod vnitas pluralitati. dicit vt optima. quod vnitas spectat ad pfectiõẽ plalitatis et ecõuerso subiungit vt cõsummatiua

De triplici diuisione hierarchie.

Sectio XVII

Sequitur videre de tribus diuisionibus hierarchie. Prima hec ẽ. Hierarchiaꝝ alia supcelestis. id est diuina. alia celestis. i. angelica. alia subcelestis. i. ecclesiastica vel humana. Omissa ecclesiastica es

diuina subdiuidit diuisiõe secũda angelica hierarchia. in supmã. mediã. z infimã. siue ꝑ alia vocabula. in epiphaniã. hyperphaniã. z hypophaniã. Epiphania est incalescentiũ actiõis incẽdio altioris intellect⁹ fastigio iudiciõqꝫ libera resultatio distributa. Hyperphania est diuina illuminatio sui ꝑticeps interscalari reuerẽtia insigniẽs. vsum edocẽs dominãdi. arcensqꝫ ꝯtrariũ. Hypophania est diuinũ ꝑticipiũ legib⁹ nature occurrens arcana reserãs ꝑ capacitate discreta. Tertia diuisio est hec. In supma hierarchia q̃ dicit epiphania sunt seraphin. cherubin. z troni. In media siue hyperphania sunt dñationes. virtutes. z potestates. In infima siue hypophania sunt ꝓncipat⁹. angeli. z archãgeli. Agunt q̃dem z agũt angeli fm ordinẽ hierarchicũ in eis initiatũ ꝑ naturã. consummatũ ꝑ gr̃iam. q̃ in eis stabiliuit liberi arbitrij vertibilitatẽ. illustrauit ꝑspicacitatem. roborauit ṽtuositatẽ. z ordinauit officiositatẽ. Perspicacitas rõnis in ꝯtẽplãdo aut respicit bonitatẽ desiderandã. sic sũt seraphin. aut veritatẽ intelligendã sic sũt cherubin. aut maiestatẽ venerandã. sic sũt troni. Ad tronos spectat reuerẽtia. ad cherubin sapiẽtia. ad seraphin beniuolẽtia. Ad perfectam ṽtuositatẽ spectat virt⁹ iperatiua q̃ est in dñationib⁹. ṽtus executiua q̃ est i ṽtutib⁹ virt⁹ expeditiua q̃ est in potestatib⁹. quarũ ẽ arcere ꝯtrarias potestates. Ad ꝑfectã officiositatẽ spectat regere. qđ faciũt principat⁹. dirigere. quod faciũt archangeli. reuelare. qđ faciũt angeli.

De custodia hoĩm ꝑ angelos

Sectio XVIII

i Am sexto z vltimo circa naturã angelicã đ custodia hominũ suo regimini cõmissoꝝ est videndũ. Ad cuius noticiã est notandũ ꝙ angeli habẽt ab hoĩb⁹ defectũ quadruplicẽ releuare. s. ꝓnitatem ad malũ. difficultatẽ ad bonũ. longinq̃tatẽ a dño. z tepiditatẽ a mẽte. Ad q̃ quattuor designãda q̃ttuor noĩa angeloꝝ z ñ plura sunt in scꝑtura hoĩb⁹ reuelata. scꝫ Raphael. q̃ interp̃tat medicina dei siue sanans dñs. hic est missus curare Thobiã a cecitate oculoꝝ. z sarã ab iꝓperio de occisiõe viroꝝ. Et hec ꝯtra duo q̃ ex originali ꝯtraxim⁹ q̃ sunt ignorãtia rerũ agendarũ. z ꝯcupiscẽtia nociuarũ. ꝑ q̃ duo reddimur ad malũ labiles Itẽ Gabriel q̃ interp̃tat fortitudo dei. qua fortificamur z ꝯfortamur ad obseruãtiã p̃ceptoꝝ dei z adimpletiõꝫ ꝯsilioꝝ. In signũ primi missus est annũciare ortũ p̃cursoꝝ đ ꝯiugatis. In signũ secũdi missus est annũciare ortũ saluatoris de ṽgine. Per Johis exemplũ reddimur fortes ad expugnãdũ malũ. ꝑ xp̃i bñficiũ z exemplũ reddimur dispositi z faciles ad bonũ. Itẽ michael q̃ interp̃tat q̃s vt de⁹. q̃ d3 aĩas in celo dño presentare. ꝓpter q̃s de manu diaboli eruẽdas cõmisit ꝓliũ cũ dracone. Hui⁹ duas solẽnitates solẽniter celebram⁹. s. apparitiõis z dedicatiõis. In signũ ꝙ ipe ꝓ nobis est dũ viuim⁹ i hoc seculo. z dũ educimur đ exilio. Itẽ Uriel q̃ interp̃tat lucẽs do siue apparẽs do. vel ignis dei. aut incendiũ dei. q̃ duplex interp̃tatio innuit ꝙ ꝑ ei⁹ ministeriũ illustramur in veritate. z inflãmamur in charitate. Mittunt em̃ angeli ad illuminãdũ nostrũ intellectũ z inflãmandũ nostrũ affectũ. z si nõ effectiue. saltẽ dispositiue. De hoc noĩe Uriel legit in tertio Esdre. q2 missus est iste angelus ad ꝯsolatiõꝫ ꝑpl̃i dei q̃ ab alienigenis ꝑmebat. Habẽt etiã angeli circa hoĩem actũ triplicẽ frequẽtare. s. purgare. illuminare. ꝑficere. Prim⁹ actus ordinat ad amotionẽ impedimẽtoꝝ. secũd⁹ act⁹ ad cognitionẽ veroꝝ. terti⁹ ad dilectiõeꝫ bonoꝝ. Habẽt tertio i hoĩb⁹ effectũ duplicẽ ꝓcurare. Unũ scꝫ respectu boni. vel ꝯseruãdi vel acq̃rendi vel augmẽtãdi. Aliũ respectu mali vel deserendi. vl' vitãdi. vel minuẽdi. Habẽt nihilomin⁹ oĩes ꝓpter ministeriũ humani generis militare. Quidã em̃ mittũt ad nos missione exteriori. q̃dã mittunt ad angelos ꝓpter nos missiõe interiori. s. ẽ illa supna agmina que ꝓeminẽt. q̃ vsum exterioris officij nunq̃ꝫ habẽt. tñ ad nos vel ꝓpter nos mittunt. fm ꝙ dic apl̃us ꝙ oẽs sunt administratorij spũs in ministeriũ missi ꝓpter eos q̃ hereditatẽ capiũt salutis. Habẽt q̃ꝫ angeli ad custodiã hoĩm deputati ab infusiõe aĩe vsqꝫ ad egressionẽ de corpe conatũ diaboli ꝯ hominẽ refrenare. Uñ dic beat⁹ Hieronym⁹. Magna ẽ dignitas aĩaꝝ vt vnaq̃qꝫ habeat ab ortu natiuitatis sue i custodiã angelũ delegatũ. Et beat⁹ Grego. dic ꝙ vnusq̃sqꝫ hꝫ vnũ bonũ angelũ sibi ad custodiã. z vnũ malum ad exercitiũ deputatũ.

De diffinitiõib⁹ aĩe. Sectio XIX

r Estat videre de tertia differẽtia creature. que cõposita est ex spirituali et

corpali cuiusmodi ē hūana. Et pmo q̄tum ad aiam. scdo q̄ntū ad corp⁹. tertio q̄tū ad ꝯiunctū. De aia hūana duo sunt pncipalit̄ vidēda. s. diffinitio ꝛ potētiaꝝ diuisio. Aima septē diffinitioib⁹ diffinit̄. Prima est i libro de motu cordis. Aia est suba incorpea itellectualis illumiationū q̄ sunt a pma ꝛ vltia relatiōe pceptiua. Secūda est remigij. Aia est suba incorpea regēs corp⁹. Tertia ē Aristotelis i libro de aia. Aia est act⁹ pm⁹ corporis organici physici potētia vitā habentis. Quarta est Augustini. Aia est silitudo oim Quinta est silr̄ Augustini. Aia est suba q̄dā rōnis pticeps regendo corpi accōmodata. Sexta sumit̄ ex Genesi. Aia ē deiforme spiraculū vite. Septima ē Senece. Aia ē spiritus intellectual' in se ꝛ in corpe ad beatitudinē ordinat⁹. Per pmā diffinitiōꝫ notificat̄ aia rōnalis put est spūs. p secundā et tertiā put est aia. Copulat̄ eni aia ꝛ vnit̄ corpori vt motor mobili. ꝛ sic est scda. ꝛ vt pfectio pfectibili. ꝛ sic est tertia. Per alias vero q̄ttuor q̄ sequunt̄ diffinit̄ vt ania ꝛ spūs. ita ꝙ quarta est p cōparatiōꝫ ad creaturas generalit̄. q̄nta p cōparatiōꝫ ad corp⁹ qḋ pfic̄. sexta p cōparationē ad deū tāq̄ꝫ ad suā causam efficiētē. septima p cōparatiōꝫ ad deum vt finē vltimū. citra quē nō potest rational' quietari.

De diuisione potentiarū aīme fm magistros in quinq̄ꝫ mēbra Sectio XX

Equit̄ videre diuisionē potentiarū aīe. Ad quaꝝ noticiā habendā qua druplex ē diuisio pcurrēda. Una diuisio fm magistros ē in q̄nq̄ꝫ mēbra. s. i sensualitatē. sensum. imaginationē. rōnem. ꝛ intellectū. Sensualitas fm mgr̄os ē illa potētia q̄ sensificat corp⁹ ꝛ mouet ꝛ appetit ea q̄ sunt delectabilia corpori. ꝛ refugit nociua. Sensus ē illa vis aīe qua hō cognoscit res corpales p̄sentes. Imaginatio ē illa vis aīe que intuet̄ res corpales absentes. Rō est illa vis aīe qua aia inter bonū ꝛ malū. int̄ verum ꝛ falsum discernit infra se. Intellect⁹ ē illa vis aīe qua aia apprehēdit res imateriales ꝛ intelligibiles. vt animā angelū ꝛ deū.

Istoꝝ q̄nq̄ꝫ mēbroꝝ sufficiētia sic pōt sumi. Aima est quasi duo sicut dic̄ Aug⁹. Est aia ꝛ spūs. Aia inq̄ntū corpus pficit ꝛ viuificat. spūs inquantū sine corpe ꝯsiderat̄ et separata pdurat. Scdm ħo ꝙ est aia cōparatur ad corp⁹ ꝛ corp⁹ ad aiam. ꝛ sic ꝯgruit aia corpi ꝛ aptat̄ ei vt influat ei vitā ꝛ sensū. Et hec potētia aīe dr̄ sensualitas. Cōgruit etiā corp⁹ aīe ꝛ aptat̄ ei vt p corpus pficiat̄ q̄ntū ad vitā inferiorē. Et hec potētia dr̄ sensus. Sensus aūt est duplex. s. interior q̄ dr̄ imaginatio. ꝛ exterior q̄ cōmuniter dr̄ sensus. vt visus q̄ fit p oculū. ꝛ audit⁹ p aurem. ꝛ sic de alijs. Ipa vero aia inq̄ntū spūs dr̄ duplicē habere aspectū. Unū respectu inferiorum ꝛ vnū respectu supioꝝ. fm ꝙ dicit Augustin⁹ ꝙ aia duas hꝫ ptes. s. vnā ad supiora respicientē. ꝛ aliā ad inferiora. Inferiorē mgr̄i appellāt rōem. supiorē ħo intellectū.

De diuisiōe potētiaꝝ fm naturales i tria mēbra. Sectio XXI

Ecūda vero diuisio fm naturales est in tria mēbra. Scdm eni ꝙ anima cōparat̄ ad act⁹. tres sunt aīe potentie ad actū triplicē ordinate. Tres q̄dē sunt act⁹ aīe pmi. s. vegetare. sentire. ꝛ ratiocinari. Et fm ħ distinguit̄ triplex aīe potentia. s. vegetabilis. sensibil'. ꝛ rational'. Nota tamē ꝙ vegetabil' est aia in plātis. Sensibilis est aia in brutis. Rōnalis est aia in hoīb⁹. In hoīe aūt nō sunt tres aīe. sꝫ tres potētie sunt dicēde in vna aia. Uegetabil' appetit eē sensibilis bn̄ esse. rōnalis optime esse. Uegetabilis subdiuidit̄ in generatiuā ꝛ nutritiuam. Generatiua est ad ꝯseruatiōeꝫ eē vniuersalis. s. speciei. Nutritiua est ad ꝯseruatiōnem esse singularꝫ. s. idiuidui. Nutritiue duplex est act⁹. s. nutrire. ꝛ iste actus sp est necessarius. augmētare ꝛ iste solū est necessarius vsq̄ꝫ ad rei cōpletionē. Uñ nutriunt̄ sp aialia nō aūt semp augmētant̄. Uis sensibilis diuidit̄ in apprehēsiuā ꝛ motiuā. Apprehēsiua diuidit̄ in sensum pticularē ꝛ sensum cōmunē. siue in sensum exteriorē ꝛ interiorem. Sensus pticularꝫ siue exterior diuidit̄ i q̄nq̄ꝫ sensus. s. visum. auditū. gustū. odoratum ꝛ tactū. Circa istos q̄nq̄ꝫ sensus tria necessario requirūt̄. s. bonitas organi. dispositio medij. ꝛ p̄sentia obiecti. Organū visus sunt pupille oculoꝝ. organū odorat⁹ sunt nares organū audit⁹ sunt aures. organū gust⁹ lingua ꝛ palatū. organū tactus sunt nerui totius corpis. Ista organa descendūt ab anteriori pte cerebri. In qua q̄dē est neru⁹ q̄ dicitur obtic⁹. ꝛ descēdit ad pupillas. ꝛ ramificatur i duas ptes. Alius descēdit ad nares alius ad aures. quidā alius ad linguā ꝛ palatum. quidā multipliciter ramificatus est

organū tact⁹ in toto corpe. Obiecta s̄ʒo sensuum sunt h̄. Obiectū visus est color ꝛ eius differētie. Obiectū odorat⁹ est odor ꝛ ei⁹ differentie. Obiectū gust⁹ est sapor ꝛ eius differentie. Obiectū audit⁹ est sonus ꝛ eius differentie. Obiectū tact⁹ sunt elemētares qualitates. vt calidū. humidū. frigidū. siccū. rarū ꝛ densum. leue ꝛ graue aspeꝝ ꝛ lene. Media sensuū sunt hec. aer ꝛ aqua. ꝛ qdlibet corpus dyaphanū ꝛ trāsparēs illuminatū est medium in visu. Aer exterior ꝛ interior est medium in auditu. Auris eīn ꝯcaua in cōcauitate habet aerē intrinsecū sibi ꝯnaturalē. Vapor p aerē delatꝰ est mediū in odoratu. Res eīn odorifera quasi fumū sensibilē euaporat. ex quo immutatꝰ aer deferēs odoratui odoratū. Humor saliualis est mediū in gustu. Caro est mediū in tactu. Interior sensus diuidiꝰ in tres ptes. s̄m tres ptes cerebri. q̄ sunt. anterior in q̄ est imaginatio. media in qua est estimatiua. postrema in q̄ est memoria. Imaginatio aliquādo dr̄ sensus cōmunis. aliqn̄ imaginatio. aliqn̄ fantasia. Sensus cōmunis dr̄ inqn̄tū ibi ꝯcurrūt sensus pticulares q̄ꝫ tanq̄ʒ linee ad centrū. ibiꝗ ligantꝰ. Imaginatio dr̄ inqn̄tū repñtat formas p̄us receptas a pticularibꝫ sensibꝫ. q̄uis absentes. Fantasia inqn̄tū pōt cōponere formas nouas s̄m similitudines eoꝝ q̄ p̄cepit p sensus pticulares. Estimatiua ē illa vis s̄m quā dicim⁹ sagacitatē vel prudētiā i brutis. vt in vulpe siue ī alijs. in apperendis delectatōibꝫ ꝛ refugiēdis nociuis. Memoria est vis illa q̄ ꝯseruat siue retinet formas sensibiliū speꝝ. Vis sensibilis motiua est motiuū s̄m motū mouēs vniuersalitꝰ membra corpis. vt caput brachia ꝛ armos. Motiua pedū dicitꝰ gressibilis. qꝛ s̄m eā mouetꝰ aīal motu pgressiuo. Vis rōnalis diuiditꝰ in intellectū speculatiuū q̄ exercetꝰ in cōtemplatiōe veri. ꝛ practicū q̄ in opatōe boni. Scdm̄ hāc duplicē radicē intellectuū dicitur vita actiua ꝛ ꝯtēplatiua.

De diuisiōe potētiaꝝ s̄m theologos ꝛ naturales. Sectio XXII

Tertia diuisio s̄m theologos ꝛ naturales est hec. Potētiaꝝ alia corpalꝭ. id est. corpis regitiua. alia spiritualis. Corpis regitiua distinguitꝰ in animalē. vitalē. ꝛ naturalē. Scdm̄ has vires aīa regit corp⁹. Vis aīalis s̄m medicos est ī cerebro vitalis ī corde. naturalis in epate. Vis aīalis diuiditꝰ in cognitiuā ꝛ motiuā. De cognitiua dictū est supra. Motiua diuiditꝰ in irascibilē ꝛ ꝯcupiscibilē. Mot⁹ eīn animalꝭ aut est a malo nociuo. ꝛ dr̄ motus fuge q̄ est ab irascibili. Aut est ad bonū delectabile. ꝛ talꝭ mot⁹ est a cōcupiscibili. Vis vitalꝭ est vis motiua aeris in corpe aīalis p arterias vnde ē pulsus. Tātꝰ eīn calorꝭ est cor q̄ nisi refrigeraretꝰ aere attracto p inspiratiōꝫ ꝛ emisso p respiratōnē aīal moreretꝰ. Hec eadē vis est motiua ad vocē formādā eo mō quo formatꝰ vox irrationalꝭ. vt vox auiū ꝛ animaliū.

Vis naturalis ꝯp̄hendit nutritiuā ꝛ generatiuā. Sꝫ nutritiua est ad ꝯseruatiōem nature singularꝭ. generatiua ē ad ꝯseruatiōnē nature vniuersalis. Nutritiue s̄uiūt alie q̄tuor deseruiūt. s. appetitiua q̄ appetit nutrimentū. digestiua q̄ sepat ꝯueniēs ꝛ nō cōueniēs in alimēto. retētiua q̄ trāsmittit ad singulas ptes corpis qd̄ ꝯueniēs est in nutrimēto vt facta ꝺpditio restauretꝰ. expulsiua que expellit qd̄ in nutrimēto fuit incōueniens ꝛ nociuū. Spūalis aūt. i. spūs regitiua diuiditꝰ aliqn̄ s̄m naturā intellectiuam ꝛ affectiuā. Aliqn̄ s̄m officia. vt cū diuiditꝰ rō in supiorē ꝛ inferiorē. Aliqn̄ s̄m stat⁹. vt cū diuiditꝰ in intellectū speculatiuū ꝛ practicū. Speculatiu⁹ intellect⁹ extēsione fit practicus dūꝯiūgitꝰ volūtati ꝛ opi. Aliqn̄ s̄m aspectus. vt cū diuiditꝰ cognitiua in ratiōnē que aspicit ad infer⁹. ꝛ intellectū q̄ aspicit ad par ꝛ intelligentiā q̄ aspicit ad supi⁹. Aliquando s̄m act⁹ vt cū fit diuisio in inuentiuā ꝛ diiudicatiuā. Inuenire eīn ꝛ iudicare sunt act⁹ potētie cognitiue ad inuicē ordinati. Aliqn̄ s̄m differētias. vt cū diuiditꝰ intellect⁹ ī agētem ꝛ possibilē. Nā prima differētia intellectus vtitꝰ aīa ad abstrahenduꝫ. secūda s̄ʒo ad recipiēdū. Aliquādo s̄m diuersos modos mouēdi. ꝛ sic est diuisio volūtatis siue appetit⁹ in naturalē ꝛ deliberatiuā. Prima est diuisio p̄ncipalis in intellectū ꝛ affectuꝫ siue cognitiuā ꝛ affectiuā. siue in rōem ꝛ voluntatē. Volūtas dicitꝰ potētia. Et sic diffinitꝰ ab Anselmo. Volūtas est instrumētū p seipm̄ mouēs. Dicitꝰ act⁹ siue mot⁹ potētie. ꝛ sic diffinitꝰ ab Augustino. in li. lxxxiij. questionū. Volūtas est animi mot⁹ cogēte nullo ad aliqd̄ admittēdū vel nō admittendū vel nō adipiscendū vꝭ adipiscendū. Dr̄ etiam volitū. vt cū dicit aliqs. hec est mea volūtas. Sex sūt actus ad volūtatem liberā

ptinētes f̄m Damascenū.s.ɔsiliū.iudiciū. sententia.electio.opatio.z vsus. Liberū arbitrium vult.ecce voluntas. Inq̄rit z scrutat̄ ecce ɔsiliū.iudicat.ecce iudiciū. disponit.ecce sentētia.eligit.ecce electio.que est duobus placentibꝫ alterū p̄optare.impetū facit. ecce opatio.agit ecce vsus. Rō aūt habꝫ q̄nqꝫ actus.duos p q̄s dirigit̄ in finē veri.quorū vn⁹ p̄cedit cognoscere.z dr̄ ratiocinatio.que sic ab Augustino diffinit̄. Rōcinatio est rationis inq̄sitio. Huic ratiocinationi est insitum ingeniū..qd̄ diffinit̄ ab Augustino Ingeniū est illa vis aīe siue intētio qua se extēdit aīa z exercet ad incognitorū cognitionē. Ali⁹ act⁹ est ip̄m cognoscere qd̄ est aspectus veri. Et f̄m h̄ diffinit̄ rō ab Augustino. Rō est animi aspect⁹ q̄ p seip̄m verū intuet̄. Habet etiā rō tres act⁹ p quos dirigit̄ in finem boni. Prim⁹ ē boni z mali discretio.siue boni z melioris. Secūd⁹ est discretione facta boni siue meliorꝫ electio. Terti⁹ est dilectio. De his tribꝫ dic̄ Augustin⁹. Rō est aīe aspectus quo bonū z malū discernit.v̄tutes eligit.deū diligit.

De diuisione potētiarū f̄m Augustinū. Sectio XXIII

q Uarta diuisio potētiarū ponitur ab Augustino in libro de sp̄ū z aīma q̄ facit ad maiorē euidentiā p̄dictorū. Distinguit aūt vires aīe in rōnalem. ɔcupiscibilē. z irascibilē. Per rōnalē est aīa habilis ad cognoscendū aliq̄d infra se.supra se.in se z iuxta se. Cognoscit siquidē deū supra se. i se.z iuxta se. Cognoscit itidē deū supra se. se in se.angelū iuxta se. z q̄cquid celi ɔtinetur ambitu infra se. De rōnalitate oīs sensus aīe nascit̄.de ɔcupiscibilitate oīs affectus Affect⁹ quadripartit⁹ esse dinoscit̄.dū de eo qd̄ amam⁹ iā gaudem⁹ vel gaudēdū speramus.vel cū de eo qd̄ odim⁹ iā dolemus. vl̄ dolendū metuim⁹. Vn̄ de ɔcupiscibilitate gaudiū z spes.de irascibilitate dolor z met⁹ oriunt̄. Qui quidē q̄ttuor effect⁹ aīe omniū sunt viciorū atqꝫ virtutū q̄si quedā p̄ncipia z cōmunis materia. Affect⁹ quidē oīm operi nomē imponit Notandū v̄o q sensus aīe v̄tutes app̄rehēsiue vocant̄ siue cognitiue q̄ a rōnabilitate oriunt̄. Quinqꝫ aūt sunt progressus ad sapiam.sensus.imaginatio.ratō intellect⁹ intelligētia. Sensus est ea vis aīe que rerū corporearū corpeas recipit formas. sꝫ p̄sentes. Imaginatio est ea vis aīe q̄ rerū corporearū corpeas recipit formas sꝫ absentes. Sensus nāqꝫ formas accipit in materia.imaginatio extra materiā. Et ea vis exteri⁹ formata sensus dr̄.z eadē vsqꝫ ad intimū traducta vocat̄ imaginatio q̄ de sensu orit̄. Rō est ea vis anime q̄ rerū corporearū formas.naturas.differētias.p̄pria z accidētia oīa pcipit incorpea sꝫ nō extra corpea nisi rōne existentia. Abstrahit em̄ in corpibꝫ que fundant̄ a corpalibꝫ nō actiōe sꝫ ɔsideratiōe. Intellect⁹ est ea vis aīe que inuisibilia pcipit.vt angelos.demones.aīas. z oēm sp̄ūm creatū. Intelligētia est ea vis aīe q̄ immediate supponit̄ deo. Cernit q̄dē ip̄m summū verū z vere imutabile. Sic ḡ anima sensu pcipit corpea. imaginatiōe corporū similitudines.rōe corporū naturas. intellectu spiritum creatū.intelligētia sp̄ūm increatum. Ad imaginationē q̄ dicit̄ sensus cōmunis z etiā fantasia ptinēt ea que vidēt in somnus dormiētes.de q̄bꝫ dic̄ Augustin⁹. q omniū que sibi vident̄ videre dormiētes q̄nqꝫ sunt genera.s.oraculū.visio.somniū.insomnium fantasma. Oraculū est cū in somnis parēs vel aliqua grauis p̄sona seu sacerdos. vl̄ etiam de⁹ aliq̄d euentur apte vel nō euenturū faciendū vel vitandū denūciat. Uisio est cū id q̄s videt qd̄ eodē modo q̄ apparuerat eueniet. Somniū est figuris tectū. z sine interp̄tatione intelligi nō potest. Insomniū ē q̄n id qd̄ vigilantē fatigauerat se ingerit dormienti.sicut est cibi cura vel pot⁹ vel aliqua studia.vel artes.vel infirmitates. Iuxta infirmitates em̄ diuersi diuersa accipiūt somnia Alia em̄ vidēt sanguinei.alia cholerici.alia melancolici.alia flegmatici. Isti em̄ vident rubra z varia.illi nigra z alba. Fantasma ē q̄n vix dormire cepit q̄s z vigilare se existimat.z videt̄ aspicere irruētes in se vl̄ passim vagātes formas discrepātes z varias letas z turbulētas. In hoc genere est ephialtes. quē opinant̄ vulgares inuadere dormientes z opprimere q̄escētes.qd̄ nō est nisi fumositas cōscendēs ad cerebrū a stomacho vel a corde.vim comp̄mens animalē.

De quo c.t anima. Sectio XXIIII

p Otest colligi ex p̄dictis q aīa est ens viuēs.intelligēs.ac libertate vtens. Forma q̄dē est ens nō a seip̄a nec dē diuina natura.sꝫ a deo p creationē de nihilo in esse deducta. Forma aūt viuēs est nō

ex natura extrinseca. sz ex seipa. nō vita mortali sed ppetua. Forma vo intelligēs nō tm̄ creata sed etiā creatricē essentiā. ad cuius imaginem z similitudinē facta est. Imago autē nomiat cōformitatē in quantitate. similitudo vero puenientiā in qualitate. Imago nāqz dicit qndam cōfigurationē. z illa importat figurā. q̄ est quantitas in q̄litate. z qualitas in q̄ntitate. Similitudo vo dicit rerū differentiū eadē qualitas. Ex hac primaria differētia triplex modus distinguēdi int imaginē z similitudinē assignat fm hugo. Imago respicit figurā. sil'itudo naturaz. Alius est modus distinguēdi q imago est in naturalibus. sil'itudo in gratuitis. Tertius modus fm Augustinū. est q imago est i potētia cognoscēdi. sil'itudo in potētia diligēdi. Hec vltīa est p approbationē. p eo q in imagine que est p creationē due sunt potētie ex pte cognitiue. s. memoria z intelligētia. z vna ex pte affectiue. s. volūtas. Ecōtrario aūt in sil'itudine que est p recreationē siue iustificatōem. due sunt vtutes ex pte affectiue. s. spes z caritas z vna ex pte cognitiue. s. fides. Et pterea ponitur imago in potētia cognitiua. similitudo in potētia affectiua. Diffinit autē imago ab Hylario in libro de synodis sic. Imago est eius rei ad quā imaginamur species i differentes. Est etiā aīa forma libertate vtēs. qz semp est libera a coactiōe. Hec aūt libertas a coactiōe nihil aliud est q̄ facultas rationis z volūtatis que sunt potētie aīe pncipales. Hec aūt libertas psurgit ex deliberatione pambula z volūtate adiūcta. z cōmuniter liberū arbitriū appellat. De q̄ libero arbitrio videndū est q̄ntū ad diuersam diffinitionē. z q̄ntū ad variā denominatiōz. Liberū arbitriū a pho sic diffinit. Liberū arbitriū est a volūtate iudiciū. A bernardo sic i libro de libero arbitrio. Liberū arbitriū est psensus ob volūtatis īamissibilē libertatē z rationis indeclinabile iudiciū. Ab Augustino sic. Liberū arbitriū est facultas rōnis et volūtatis qua bonū eligit grā assistente. vel malū eadē desistēte. Ab Anselmo in libro d libero arbitrio sic. Liberū arbitriū est potestas seruādi rectitudinē ppter seipam. Pōt em̄ liberū arbitriū psiderari q̄tū ad actum. z sic diffinit a Bernardo. Q̄tū ad actum et obiectū. z sic ab Anselmo. Q̄tū ad actum z obiectū z finē vltimū. z sic ab augustino. Denominat aūt ista potētia a magistro sniarū libertas a coactōe siue necessitate. a culpa z a miseria. A Bernardo vo libertas arbitrij psilij z cōplaciti. A magistro sniaz puatiue. a Bernardo positiue. Cōsiderari ei potest libertas ista q̄tum ad esse. z sic dicit a magistro libertas a coactōne puatiue. a Bernardo libertas arbitrij positiue. Itē q̄ntuz ad bene esse. ad qd requirit duplex bonū. s. bonum rectificās siue ordinās. z bonuz delectans siue quietās. Et excludit duplex malum. s. malū deformās z malū affligens. Respectu mali deformāns dicit a magistro libertas a culpa puatiue. Respectu boni rectificātis dr a bernardo libertas psilij. positiue. Respectu mali affligētis dr a magistro libertas a miseria. puatiue. Respectu boni quietātis dicit a Bernardo libertas cōplaciti positiue.

De cōditione humani corporis.

Sectio XXV

Equit videre de natura cōposita. h est humana natura quātū ad corpus.

Fuit em̄ corpus pmi hoīs d limo terre cōditū z formatū. anime subiectū. z pporcionabile suo mō. Proporcionabile inqz fuit q̄ntū ad equalē cōplexionē. z quantuz ad pulcerrimā z multiformē organizationē. et q̄ntū ad stature rectitudinē. Quis em̄ corpus z aīma multū distēt. tamē infimū spūs z supremū corpis sunt vnibilia miro modo Spūs em̄ animal' siue rational' habet potentiā viuificādi. potentiā vegetandi. z potētiam sentiēdi. Corpus vero habet cōplexionis equalitatē. organoz multiformitatē. et spirituū subtilitatē. fm triplicē differētiam. Habet nāqz spūm vitalē. spūm naturalem. z spūm animalē. Cōparādo igit cōplexiōis equalitatē ad potentiā viuificatiuā p medium siue vinculū spūs vitalis optimus est nexus. Similiter cōparādo nō solū cōplexionem equalē. vez etiā organizatiōis pfectionē ad potentiā vegetatiuā z sensitiuā mediante spū naturali z aīmali. optima est, pportio z mirabil' nexus. Unde sicut terra z ignis q̄uis multū distēt. duplici tamē medio connectunt. vno qd magis cōmunicat cū igne alio qd magis cōmunicat cū terra. sic est in pposito intelligendū. Rursus quoniā aīma tanq̄ ad beatitudinē ordinata z habilis tēdit sursum. corpus habet stature rectitudinē z caput sursuz erectū. vt sic rectitudini spūs attestet. Fuit etiā corpus anime subijcibile et

subiectu ita q esset obtẽperãs sine rebellio ne. vegetabile sine defectiõe. ꝓpagabile sine libidine. Uñ dat est sibi paradisus terrestris loc in tranquillã habitationẽ. datũ est ei lignũ vite ad ꝯtinuã vegetationẽ. formata est ei mulier de latere viri in ꝯsortiũ et adiutoriũ ad immaculatã ꝓpagationẽ. Et qr homo ex homie (sicut est in ceteris) seminalit ꝓpagat. de rõne seminali est aliquid adiũgẽdum. Ad qđ notandũ est q causa et causalis ratio cõmunis est ad ꝑncipiũ extrinsecũ et intrinsecũ ꝙtũ est de vi nomis. Semẽ ꝟo et ratio seminalis respicit ꝑncipiũ intrinsecuꝫ. Possunt tamẽ distingui. vt causa et rõ causalis accipiat qñtũ ad ꝑncipiũ increatũ. semẽ et ratio seminal quantũ ad ꝑncipiũ creatuꝫ. Differũt tamẽ causa et ratio causalis qr causa dicit ꝑncipiũ ꝓductiuũ. ratio vero causalis dicit regulã dirigentẽ illud ꝑncipium in opatiõe sua. Similit etiã differũt semẽ et rõ seminalis. Regula aũt agẽtis increati est forma exẽplaris vel idealis. Regula agẽtꝭ creati est forma naturalis. Et ita rõnes causales sunt forme ideales vel exẽplares. rõnes vero seminales sunt forme naturales. Et ꝑm hoc patet q rões causales et ꝑmordiales sũt idẽ re. differẽtes solũ rõe. Primordiales dicunt ꝑ ꝑuatiõem ꝑoris. causales ꝑ positionem posterioris. Et ꝑmordiales respiciunt deũ et primũ ꝑncipiũ. causales respiciũt deum et vltimũ finẽ q est causa causaꝝ. Similiter naturales rõnes et seminales idẽ sũt re sed differũt rõne. quia semẽ dicit ex q natura vt a quo. ratio seminalis attendit inqñtũ dicit potentiã nature vt ex aliquo aliqđ fiat. Uel seminalis ratio respicit inclinatiõem et virtutẽ intrinsecã q mouet et opat ad effect ꝓductiõem. natural vero rõ ꝯcernit ꝓducẽtis ad ꝓductũ assimilatõeꝫ. et modi agendi assuetudinem.

De toto hoie ex corpe et aĩa ꝯstituto

Sectio XXVI

Iam tertio est videndũ de toto homine ex aĩma et corpe ꝯstituto. De q doctrinalit est tenendũ q homini dat est duplex sensus. s. interior siue mẽtis. et exterior siue carnis. Dat est ei duplex motus. s. imperãs in volũtate. et exequẽs in corpore. Datũ est ei duplex bonũ. vnũ visibile. alteꝝ inuisibile. Datũ est ei duplex ꝑceptuꝫ scꝫ nature et discipline. Preceptũ nate. Crescite et multiplicamini. Preceptũ discipline. De ligno sciẽtie boni et mali ne comedas. Datũ est ei qdruplex adiutoriũ. scꝫ sciẽtie et ꝯsciẽtie. synderesis et grẽ. Et sic potest colligi ex ꝑdictis q creatura mũdi est quasi quidam liber in q relucet repñsentat et legit trinitas fabricatrix ꝑm triplicẽ modũ exꝑssionis. scꝫ ꝑ modũ vestigij. ꝑ modũ imaginis et ꝑ modũ similitudinis. ita q ratio vestigij inuenit in creaturis omĩbꝫ. ratio imaginis in solis intellectualibꝫ siue rõnalibꝫ. ratio similitudinis in solis deiformibꝫ. Omis eñ creatura deũ habẽs vt ꝑncipiũ ꝯfigurat ei ꝑ vnitatẽ. veritatẽ. et bonitatẽ. et hoc est vestigium. habẽs deũ vt obiectũ. ipm capit ꝑ memoriam. intelligentiã. et voluntatẽ. hec est imago. habẽs deũ vt donũ infusum. cõfigurat ei ꝑ fidẽ spem et charitatẽ. siue ꝑ visionẽ. tentiõeꝫ et ꝑfectã dilectionẽ. et hoc est similitudo. Et quia imago est exꝑssa similitudo. et hec i creatura rationali ꝑm gradũ triplicẽ inuenit. ampliato nomine põt distingui triplex imago in creatura rõnali qua repñsentat expresse trinitas fabricatrix. Est eñ imago creationis q cõsistit in tribꝫ potẽtijs et in vnitate substãtie. ita q memoria repñsentat patrẽ. intelligẽtia filiũ. et volũtas spũm sanctũ. Substantia ꝟo anime cũ sit vna repñsentat diuine essentie vnitatẽ. Est etiã imago recreatõnis que cõsistit in tribꝫ virtutibꝫ theologicis. et vnitate grẽ gratũ faciẽtis. ita q fides repñsentat filiũ. spes patrẽ. et charitas spũm sctm. Unitas ꝟo gratie gratũ facientis repñsentat essentie vnitatẽ. Est et imago glorificatõis. que ꝯsistit in tribꝫ dotibꝫ gloriosis et vnitate glorie. ita q apta visio repñtat filiuꝫ. secura tentio repñsentat patrẽ. ꝑfecta dilectio spm sanctũ. vnitas vero glorie repñsentat vnitatẽ essentie. Prima imago est animaꝝ a deo exeuntiũ ꝑ creationẽ. Secũda est ad deum redeũtium ꝑ iustificationẽ. Tertia est ad deum ꝑueniẽtiũ ꝑ glorificatõem. Prima dicit ꝓprie imago nature. et est angeloꝝ omniũ. et omniũ rationaliũ aĩmaꝝ. Secũda dicit similitudo grẽ. et est angeloꝝ cõuersoꝝ et aĩmarũ iustaꝝ. nõ aũt demonũ nec hominũ peccatoꝝ. Tertia dicit deiformitas glorie. et est angelorum sanctorũ et beatarũ animarum. Hec autẽ tria operat tribus vicibus ꝑ singulos hominũ beatorum benignitas saluatoris.

De vnione naturaꝝ in christo

Sectio XXVII

p Ostq̃ꝫ vidimus de bono increato.
quod est de⁹. ꝛ de bono creato qđ ē
mund⁹. Videndū est aliquid đ bo
no ex vtroqꝫ cōiugato qđ est christ⁹
De quo breuiter tria sunt vidēda. scꝫ natu/
rarū sociatio. gratiaꝝ exuberatio ꝛ penaꝝ to
leratio. Quantū ad naturaꝝ vnionē in xp̄o
tenere debem⁹ ꝙ in fine seculoꝝ quādo ve/
nit plenitudo tp̄is p⁹ legē nature ꝛ scriptu/
re. post patriarchas ꝛ ꝓphetas. quibꝫ ꝛ p q̄s
fuit incarnatio repromissa. dignat⁹ est filius
dei incarnari. ꝓpter homies redimendos. ꝛ
tūc angelo nūciāte virgini Marie incar/
nationis mysteriū pficiendū in ip̄a. virgo cre
didit appetijt ꝛ cōsensit. et descēdit sp̄ūs san/
ctus sup eā ad sanctificandū ꝛ fecundandū
cui⁹ virtute virgo cōcepit dei filiū. quē vir/
go pepit. ꝛ post partū virgo pmansit. Cōce
pit nō solū carnē. verū etiā carnē animatā ꝛ
verbo vnitā. ꝛ nulli peccato obnoxiā. sꝫ om
nino sanctā ꝛ immaculatā. ratiōe cui⁹ dicit
mater dei. ꝛ virgo Maria. Hāc autē incar/
nationē fuit tota trinitas opata. Per quaꝫ
quidē incarnatōem facta est assumptio car
nis a diuinitate. ꝛ vnio diuinitatis cum car
ne viuifica spiritu rōnali scḋm potentiā vege/
tandi. sentiēdi. ꝛ intelligēdi. In hac autē in/
carnatiōe nō est facta vnio in vnitate natu/
re. sed psone. nō humane sꝫ diuie. nō assum/
pte sed assumētis. nō psone cuiuslibet. sed p
sone solius verbi. Nec vero vnio tanta fuit vt
faceret deū hominē. ꝛ hominē deū. ita ꝙ q̄c/
quid dicit de filio dei p naturā. dicit đ filio
hominis p gratiā. ꝛ ecōtra. exceptis hijs i q̄
bus exprimit vnio ꝛ includit negatio Non
eñi potest dici ꝙ hūana natura diuinā na/
turā assumpserit vel sibi vnierit. sed ꝙ assū/
pta fuerit ꝛ vnita. Similiter nō potest dici
ꝙ fili⁹ dei inceperit esse Hoc eñi negat de as
sumente sꝫ vere đr de assumpto.

De pfectione gratiaꝝ in christo
Sectio XXVIII

s Equit videre de perfectiōe gratiarū
que fuerūt in dn̄o Jesu xp̄o. de qui
bus tenendū est. ꝙ in xp̄o a sui con/
ceptione fuit plenitudo om̄is grē. ꝛ q̄ntum
ad gratiā singularis psone. ꝛ quantū ad grati
am capitis. ꝛ quantū ad gratiā vnionis. ita
ꝙ p gratiā singularis psone habuit omnis
peccati imunitatē. ꝛ quantū ad actū. ꝛ q̄ntū
ad posse. quia nec peccauit. nec peccare po/
tuit. Quantū ad gratiā vnionis dignus est
nō solū felicitate glorie. verꝫ etiā adoratione
latrie. que est cult⁹ reuerētie soli deo debit⁹.
Per grām vero capitis influit motū et sen/
sum in vniuersos q̄ ad eū accedunt p fidem
rectā vel p fidei sacramēta. siue aduentū ei⁹
pcesserint siue fuerint subsecuti. Christo ei
cōsiderato in se quantū est singulare siue in
diuiduū cōpetit gratia ip̄m sanctificās ꝛ cō
firmans. quā vocam⁹ gratiā singularis pso
ne. In cōparatione ad verbū vnitū compe
tit ei grā vnionis. ratiōe cui⁹ habuit superi/
orem naturā ꝛ inferiorē. diuinā ꝛ humanā.
adorabilē ꝛ adorantē. In cōparatiōe ṽo ad
corpus mysticū ꝯpetit ei gratia capitis. hac
ratione. quia sicut caput habet in se sensuuꝫ
plenitudinē ꝛ ceteris mēbris est cōforme. ce
teris mēbris psidet. ceteris pstet beneficiuꝫ.
influētie. que ip̄i capiti cōnectunt. Sic chri/
stus habēs in se gratie supabundantiā no/
bis cōsimilis in natura. p ceteris sanctis et
sanctus ꝛ iust⁹. ceteris qui ad ip̄m accedūt
prestat beneficiū gratie ꝛ spirit⁹. per quē fit
sensus ꝛ motus in spiritualibus. sensus in/
q̄ꝫ cognitionis ꝛ veritatis. mot⁹ dilectionis
ꝛ charitatis.

De plenitudine sapiētie in christo
Sectio XXIX

v Idimus de plenitudine grē quam
habuit xp̄s in affectu. videam⁹ sub/
sequēter de plenitudine sapie. quaꝫ
habuit in intellectu. Et sic tenendū est ꝙ in
verbo incarnato fuit om̄is sapiētie plenitu
do. nō solū ad cognita. verꝫ etiā quantuꝫ ad
modos ꝛ differētias cognoscēdi. Fuit nāqꝫ
in xp̄o cognitio sempiternalis ex pte diuini
tatis. cognitio sensibilis ex pte sensualitatis
ꝛ carnis. cognitio sciētialis ex pte mentis ꝛ
spiritus. Et hec fuit triplex. quedā p natu/
ram. quedā p gratiā. quedā p gloriā. Unde
sapiam habuit vt de⁹ ꝛ homo. vt comp̄hen
sor ꝛ viator. vt pfecte illumiat⁹ per grāꝫ ꝛ vt
recte format⁹ p naturaꝫ. Et ita in vniuerso
fuerūt in christo q̄nqꝫ modi sciendi siue co/
gnoscēdi. Prim⁹ scḋm diuinā naturā. ꝛ scḋm h̄
cognouit om̄ia actualia ꝛ possibilia. finita ꝛ
infinita. cognitione actuali ꝛ comp̄hensiua
Secūdus p gloriā. ꝛ hoc modo cognouit
om̄ia actualia ꝛ finita cognitiōe actuali. infi
nita ṽo cognitione habituali. Terti⁹ p gra
tiam. ꝛ hoc modo cognouit om̄ia spectātia
ad humani generis redēptionē longe excel
lentius ꝛ uer.⁹ q̄ꝫ aliquis ꝓphetaꝝ ꝛ angelo

rum. Quart⁹ ſm naturā integrā. cuiuſmodi fuit in Adā. τ hoc modo cognouit q̄ ſpectant ad mundanā machinā cōſtruendā excellenti⁹ τ meli⁹ q̄ ipſe adam. Quint⁹ ſm ſenſibilē experiētiā. τ hoc modo cognouit omnia que veniūt ad organa ſenſuū. ſm quem modū dicit ꝙ didicit ex his q̄ paſſus ē obedientiā. Debuit quidē in xp̄o eſſe q̄ntuplex iſte mod⁹. Nā res habēt eſſe in eterna arte. in humana mēte. τ in ꝓprio genere. In arte cognouit res ꝑ naturā diuinitatꝭ τ ꝑ gl'iam cōprehēſionis. In mēte ꝑ habitū naturalē ſiue innatū. ſic cognouerūt angeli. ꝑ habitū gratuitū τ infuſum ſic cognouerūt ſancti di ꝑ ſp̄ūmſanctuꝫ illuminati. In ꝓprio genere cognouit via ſenſus memorie τ experientie que in nobis facit rē incognitā cognoſci. in xp̄o aūt rem cognitā ſm vnū modū fecit ꝑ modū aliū eſſe notā.

De plenitudine meriti christi.

Sectio XXX

ſ Equit videre de plenitudine meriti quā xp̄s habuit in oꝑe τ effectu. Et ſic eſt tenēdū ꝙ in xp̄o dn̄o fuit omnis meriti ꝑfectio τ plenitudo. Primo q̄tū ad eū qui merebat. q2 nō tm̄ erat homo. verū etiā de⁹. Secūdo q̄ntū ad temp⁹ in quo merebat. quia ab inſtanti ɔceptiōis vſq3 ad horā mortꝭ. Tertio q̄ntū ad id q̄ merebat. ꝓpter ꝑfectiſſimū habitū charitatis τ ꝑfectiſſimū exercitiū v̄tutis in agēdo orādo τ patiendo. Quarto q̄tū ad eū cui merebat. q2 nō tm̄ ſibi ſ3 etiā nob. imo oībꝫ iuſtꝭ. Quinto q̄ntū ad id qđ merebat nobis. q2 nō tm̄ gl'iam. veꝝ etiā grām τ veniā. Nō tm̄ gl'iam ſpūs. veꝝ etiā ſtolā carnis. τ apertionē ianue celeſtis. Sexto q̄ntū ad id qđ merebat ſibi q2 licꝫ nō mereret glorificationē mētis quā iam habebat. merebat tm̄ accelerationē reſurrectionis. τ glorificationē ſui nois. et dignitatē iudiciarie poteſtatꝭ. Septimo q̄tū ad modū quo merebat. Cū eñ dicat tripliciter q̄s mereri. ſ. vel de indebito facere debitū. vel de debito facere magis debitū. vel de debito vno mō facere debitū alio modo. Oībꝫ his modis meruit nob. Tertio tm̄ modo meruit ſibi faciēte ad h̄ plenitudine ſpūſſancti. ꝑ quā xp̄s ſimul erat beat⁹ et in ſtatu merēdi. ita ꝙ ſupra ei⁹ meritū oīa nr̄a merita habēt fundari. Cū in xp̄o ſiquidē fuerit plenitudo gratie in affectu. τ plenitudo ſapiētie in intellectu. neceſſe fuit ꝙ in ipo eſſet plenitudo τ ꝑfectio meriti ſm omnē modum plenitudinis.

De tolerātia paſſiōis dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i

Sectio XXXI

ſ Equit videre de tolerātia paſſiōis circa dn̄m ſaluatorē. Sciendū ē ꝙ xp̄s aſſumpſit nō tm̄ naturā humanā. ſ3 etiā defect⁹ circa naturā humanā. Aſſumpſit eñ penalitates corpales. vt famē. ſitim τ laſſitudinē. Aſſumpſit τ ſpūales. vt triſticiā. gemitū. timorē τ dolorē. Nec tñ oīs corpales aſſūpſit. ſicē ſūt defect⁹ egritudinū multiformiū. Nec oēs ſpūales. ſicut ſunt ignorātia τ rebellio carnis ad ſpm̄. τ ecōtra Nec eas q̄litercūq3 aſſumpſit. q2 ſic neceſſitatē patiēdi aſſumpſit vt nihil pati poſſꝫ inuite. nec ſm diuinitatꝭ volūtatē. nec ſm voluntatē rōnis. licet paſſio fuerit ɔtra voluntatē ſenſualitatꝭ τ carnis. In natura paſſibili ſic aſſumpta paſſus eſt paſſiōe generaliſſima q̄ntū ad naturā hūanā. q2 nō ſolum ſm oīa mēbra corpis ꝑncipalia veꝝ etiā ſm oēm aīe potentiā. licet nihil pati poſſet ſm naturā diuinā. Paſſus ē paſſiōe acerbiſſima. tū ꝓpter cōplexiōis eq̄litatē. tū ꝓpt ſenſuū viuacitatē. tū ꝓpter ſuſpēdij ɔtinuitatē. tū quia doluit ꝓpter vulnera vt patiens. tū q2 doluit ꝓpter nr̄a delicta vt compatiens.

Paſſus eſt paſſione ignominioſiſſima. ꝓpter patibulū crucis qđ erat ſuppliciū latronū τ peſſimoꝝ. τ ꝓpter ɔſortiū iniquoꝝ latronū. ſ. cū q̄bꝫ reputat⁹ ē. Paſſus eſt tandē paſſiōe interemptoria. ꝑ ſeparōꝫ aīe a corpe ſalua tñ vniōe vtriuſq3 cū diuinitate. Anathema eñ eſt q̄ dic filiū dei naturā quā ſel' aſſūpſit reliq̄ſſe. Peracto aūt myſterio paſſiōis deſcēdit aīa xp̄i ad liberatiōꝫ coꝝ q̄ int' mēbra ſua deceſſerāt ꝑ fidē rectā vel ꝑ fidei ſacramēta. tertia die rediēs ab inferꝭ. corpus qđ ꝑus viuificauerat factū imortale τ impaſſibile reaſſūpſit. p⁹ q̄dragita dies celos aſcēdit. τ iteriectꝭ decē diebꝫ ſpm̄ſcm̄ miſit.

De ſacra ſcptura q̄tū ad duo teſtamēta.

Sectio XXXII

s Equit videre de triplici bñficio xp̄i τ p̄mo de doctrina ſacra. ratiōe cui⁹ dicit plenus veritatꝭ ad hoīes deſcendiſſe Doctrinā ergo ſacrā ſiue ſcripturam diuinā habem⁹ ɔſiderare q̄ntuꝫ ad diuerſitatē teſtamētoꝝ. q̄ntū ad generalitatē ɔtentorum. τ quantū ad ſpecialitateꝫ preceptoꝝ. Et ſic ſcriptura ſacra in duo diuidit

testamẽta. vetꝰ scꝫ ⁊ nouũ. Vetꝰ habet multitudinẽ librorũ. Habet em̃ libros legales q̃nqꝫ. s. Genesim. Exodũ. Leuiticũ. Numeri. Deuteronomiũ. Habet hystoriales decem. q̃ sunt. Josue. Judicũ. Libri regũ q̃tuor. libri Paralipomenon duo. libri Esdre tres. libri Thobie. Judith. Hester. Job. et libri machabeorũ duo. Sapiẽtiales sũt q̃nqꝫ. Parabole. Ecclesiastes. Cantica. lib Sapiẽtie. ⁊ Ecclesiasticꝰ. Prophetales sunt sex scꝫ Jsaias. Hieremias. Ezechiel. Daniel. liber psalmorũ. ⁊ libri duodecim ꝓphaꝝ. q̃ sunt Osee. Johel. Amos. Abdias. Jonas. Micheas. Naum. Abacuch. Sophonias. Aggeus. Zacharias. Malachias. Nouũ testamentũ habet etiã libros multos. s. euangelia quattuor. primũ ſm Mattheũ. secundũ ſm Marcũ. tertiũ ſm Lucã. quartũ ſm Johẽm. Habet actꝰ apostoloꝝ. Habet epistolas Pauli q̃tuordecim. ad Rhomanos vnã. ad Chorinthios duas. ad Galathas vnã. ad Ephesios vnã. ad Philippẽses vnã ad Colossenses vnã. ad Tessalonicẽses duas. ad Tytũ vnã. ad Philemonẽ vnam. ad Thimotheũ duas. ad Hebreos vnã. Et septem canonicas. scꝫ vnã Jacobi. duas Petri. tres Johãnis. vnã Jude. Habet etiã librum Apocalipsis. Nouũ testamẽtũ ⁊ marie quattuor euãgelia q̃tuor qualitatibus ſm Hieronymũ cõtexuntur. q̃ sunt ꝓcepta. mandata. testimonia ⁊ exẽpla. Precepta sunt ad declinandũ a malis. mãdata ad faciendum bona. testimonia ad credẽdũ. vera exempla ad imitãdũ ⁊ explendũ honesta. Timor incutitur ꝓceptis. fides roboratur testimonijs. spes erigitur exemplis. charitas cõsummatur mãdatis. Assignatur aũt differẽtia inter legẽ mosaycã ⁊ euãgelicã in hũc modũ. qꝛ lex Moysi dicitur lex figure. lex pene. lex litteralis. lex occidens. lex timoris. lex seruitutis. lex oneris. Lex aũt euãgelica dicitur lex veritatis. lex gr̃ie. lex spũalis. lex viuificãs. lex amoris. lex libertatis. lex facilitatis. Jn lege q̃ppe euãgelica quattuor ꝯditiões nobilissime sunt ad. cete. scꝫ documẽta instruẽtia. ꝓmissa incitantia. sacramẽta adiuuantia. ⁊ ꝯsilia ꝑficientia. q̃ sunt cõsiliũ paupertatis altissime. castitatis mũdissime. ⁊ obediẽtie siue humilitatis subiectissime. Agitur em̃ de septem in vniuerso in sacra scriptura tã noui q̃ȝ veteris testamẽti. s. de trinitate dei. ⁊ de creatura mũdi. de corruptela peccati. de incarnatione verbi. de gratia spũssancti. de medicina sacramẽtali. de statu finalis iudicij. Sũt specialiter in scriptura q̃tuor genera preceptoꝝ. scꝫ quedã cerimonialia. vt nõ arabis in boue ⁊ asino. quedã sacramẽtalia. vt d̃ vitula rufa ⁊ alijs sacrificijs ⁊ de circumcisione. quedã iudicialia vt oculũ ꝓ oculo. dentem ꝓ dente. quedã moralia. vt decẽ ꝓcepta decalogi.

De preceptis decalogi.
Sectio XXXIII

Precepta decalogi sunt specialiter declarãda. q̃ dicuntur moralia. qꝛ cũ fide sunt ad salutẽ hoim̃ necessaria. Jn fide em̃ ⁊ moribꝫ est salꝰ hoim̃ ꝯstituta. Fuerunt aũt ꝯscripta digito dei in duabꝫ tabulis lapideis. in signũ gemine charitatis. diuine scꝫ ⁊ humane. De qbꝫ breuiter duo sunt vidẽda. s. ordinatio. ⁊ numeri siue sufficiẽtie assignatio. Ordinatur aũt a Josepho historiographo ſm ordinẽ recitate q̃nqꝫ in ꝑma tabula. ⁊ q̃nqꝫ in scd̃a. Scd̃m eũdẽ ordinẽ ab augustino tria in ꝑma tabula. ⁊ septẽ in secũda. Origenes cõsiderãs materiã eoꝝ q̃ ordinãtur. distinguit ꝑmũ in duo. scꝫ Nõ habebis deos alienos ꝓter me. ⁊ Nõ facies tibi sculptile. Jn q̃ꝝ ꝑmo ꝓhibetur adoratio statue nihil habẽtis sile in natura. scd̃o ꝓhibetur adoratio statue habẽtis similitudinẽ cũ aliq̃ creatura. Duo vo vltima scd̃e tabule nõ distinguit. reputãs ea esse vnũ. s. Nõ ꝯcupisces vxorẽ ꝓximi tui. ⁊ Nõ desiderabis rẽ eiꝰ. Augustinꝰ ṽo ꝯsiderãs finẽ ad quẽ ꝓcepta decalogi ordinantur ꝑmũ nõ distinguit. qꝛ vtrobiq̃ ſm intẽtiõẽ idolatria ꝓhibetur. Et sic ponit tãtũ tria in ꝑma tabula. Preceptũ vo de ꝯcupiscẽtia vxoris ⁊ possessiõis aliene distinguit in duo. qꝛ alio fine ꝯcupiscitur vxor ad visum voluptatis. alio fine ꝯcupiscitur possessio ad vsũ cupiditatis. ⁊ sic septẽ ponit in scd̃a. Augustinũ ꝗ sequẽtes (q̃ tria ponit ĩ prima tabula ⁊ septẽ in scd̃a) sufficiẽtiã numeri assignemus Jn prima tabula tria fuerũt ꝓcepta ordinantia ad deũ. q̃ꝝ sufficiẽtia pt̃ sumi penes subiectũ. qd̃ est triplex in nobis. scꝫ potẽtia irascibilis. que ordinatur ꝑ ꝓceptũ de ꝓstatiõe veritatis potentia ꝯcupiscibilis que ordinatur ꝑ ꝓceptũ de sabbatizatiõe mẽtis. potentia rõnalis que ordinatur ꝑ ꝓceptũ de ordinatiõe maiestatis. Potest etiã sumi penes obiectũ qd̃ est triplex in diuinis. s. sũma maiestas reuerẽda. respectu cuiꝰ est ꝑmũ. sũma

veritas ꝯfitenda. respectu cuiꝰ est secundū summa bonitas diligēda. respectu cuiꝰ est tertiū. Potest sumi nihilominꝰ penes actū intermediū. qui est triplex. scʒ actꝰ opis. qui exercet in pmo mandato p actualē adoratōnem. actꝰ oris qui exercet in secūdo p smoꝯcinalē ꝯfessiōem. actꝰ cordis qui exercetur i tertio p affectualē dilectionē. Nō potest bene sabbatū. id ē. quietē mētis celebrare. qui p quietē ꝯtinuā nō studet oēe peccatū mortale declinare. In secūda tabula septē fuerunt pcepta ad ꝓximū ordinātia. Quorū sufficiētia sic accipit. Ad ꝓximū habemꝰ dupliciter ordinari. scʒ p beneficētiā. ꝛ sic est pmū. scʒ Honora patrē ꝛ matrē tuā. p innocētiam. ꝛ sic possumꝰ nocere ꝓximo tripliciter actu opis. actu oris. ꝛ actu cordis. Actu operis tribꝫ modis. s. in ꝓpria psona. ꝛ sic dr. Nō occides. In psona ꝯiuncta. ꝛ sic dicit. Non mechaberis. In possessiōe sua. ꝛ sic dr. Non furaberis. In actu oris possumꝰ nocere ꝓximo falsum testificādo. ꝛ sic dicit. Non loqris falsum testimoniū ꝯtra ꝓximū tuū. In actu cordis possumꝰ nocere ei dupliciter. s. affectu carnalitatꝭ. ꝛ sic dicit. Nō ꝯcupisces vxorē ꝓximi tui. ꝛ affectu cupiditatis. et sic dicit. Nō desiderabis rē eius. Decē pcepta p ordinē his versibꝫ cōtinent. Sperne deos. fugito ꝑiuria. sabbata serua. Sit tibi patris honor. sit tibi matris amor. Nō sis occisor. mechus. fur. testꝭ iniquꝰ. Vicinicꝫ thorum. resqꝫ caueto suas.

De preceptorum summa.

Sectio XXXIIII

Ad maiorē noticiā pceptoꝝ est attendendū q est pceptū nature. discipline ꝛ scripture. Preceptū nature ē duplex. innatū ꝛ datū. Innatū est duplex. qddam respectu dei. quoddā respectu ꝓximi. Respectu dei est illud Deut. vj. videlicʒ. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ꝛ ex tota mēte tua ꝛ ex tota fortitudine tua. Respectu ꝓximi est duplex. vnū p beneficentiam. Matth. vij. Quecūqꝫ vultis vt faciāt vob homīes. ꝛ vos eadē facite illis. Aliud est de innocētia. Thob. iiij. Qd ab alio oderꝭ tibi fieri. vide ne alteri aliquādo tu facias. Datū est duplex pceptū. Unū ad ꝯseruatōem indiuidui. Gen̄. ij. Ex omi ligno paradisi comede. Aliud est ad ꝯseruationē speciei. Genes. j. Crescite ꝛ multiplicamini. Preceptū disciplīne est duplex. Quoddā ad ꝓbatiōem obediētie. Gen̄. ij. De ligno scientie boni et mali ne comedas. Quoddā ad ꝓbationē fidei. Gen̄. xxij. Tolle filiū tuū vnigenitū quē diligꝭ isaac. ꝛ offeres eū mihi. Precepta scripture sunt in q̄ttuor generibꝫ cōprehēsa sic supradictū est. Quedā sunt cerimonialia. qdam sacramētalia. quedā iudicialia ꝛ moralia. Hec q̄ttuor genera pceptoꝝ fuerūt i veteri testamēto tāto mltiplicato numero vt q̄si nō essent plures dies i anno nec ossa i homine qꝫ pcepta data dei populo. Lex autē euāgelica supueniēs tāqꝫ abbreuiās ꝛ ꝯsūmans. cerimonialia ꝛ sacramētalia euacuauit adimplēdo. iudicialia tēperauit auferēdo. moralia ꝯsūmauit cōsilia salutifera adijciendo. Possunt aūt oīa pcepta q̄ legimꝰ i scriptura reduci ad tres differētias siue mēbra. vt dicamꝰ q pceptū aliud executiōis. sicut est illud qd iplere tenemur ex dn̄i volūtate. Aliud ꝓbatiōis. sicut fuit pceptū abrae vt immolaret filiū. in q̄ reqrebat deꝰ nō opꝰ sʒ ꝓmptitudinē volūtatis. Aliud instructōnis. sicut qn̄qꝫ curabat dn̄s aliqs ꝛ mandabat curatꝭ ne eū in ꝓplo diuulgarēt. Nō em̄ obligabat dominꝰ curatos vt tacerēt. sed istruebat vt de magnis operibꝫ laudes non captemus.

De gratia in se cōsiderata quo ad diffinitionem. diuisionē. ꝛ operationē.

Sectio XXXV

Sequit videre de secūdo bn̄ficio iesu xp̄i quod est grā. rōne cuiꝰ plenꝰ grā dicit aduenisse. Est aūt ꝯsiderare grām in se. ꝛ in cōparatiōe ad habitꝰ ꝟtuales. In se habet ꝯsiderari grā q̄ntum ad diuersitatē diffinitionis. diuisiōis. nominatiōis. ꝛ opatiōis. Diffinit aūt grā multipliciter. fm q multipliciter cōparat. Cōparat aūt ad suum pncipiū. ꝛ sic diffinit ab Isidoro. Gratia est diuine misericordie donū. p qd bone volūtatis est exitꝰ. Ad suū subiectū. ꝛ sic ē illa sup ps. vt exhilaret faciē in oleo. Grā est quidā nitor anime ad ꝯciliandū scm̄ amorem. Ad suū oppositū. ꝛ sic est que dat i glo. sup psal. Grā est iustificatio ꝛ recisio pctōrū Ad suū effectū. ꝛ sic est illa Chryso. Grā est sanitas mētis. dilectio cordis. Pōt q̄nto cōparari ad suū pmiū. ꝛ sic est illa. Grā ē similitudo glie. Scdm̄ has oēs cōpatiōes assignat diffinitio magistralis. que tal' est. Gratia est forma a deo data gratis sine meritis gratū faciēs habētē. ꝛ opꝰ eiꝰ bonū reddens

Inuenit̃ ⁊ alia notificatio q̃ cõpetit grẽ gratis date. Grã est manifestatio spũs ad vtilitatẽ spũs. sumpta ex .j. Cor. xij. Diuidit̃ etiã grã multipliciter ſm ꝙ multiplicit̃ cõparat̃. Cõparata eñ ad suũ ꝓncipiũ a q̃ est diuidit̃ in grãm ꝑdestinatiõis. vocatõis. iustificatiõis. ⁊ magnificatiõis. Primo eñ deus grãm ꝑparat. secũdo affert. tertio ꝯfert. q̃rto cõplet. Cõparata ad suũ subiectũ in q̃ est. diuidit̃ in grãm cognitiõis. voluntatꝫ. ⁊ ꝑfectõis ſm triplicẽ potentiã. s. intellectiuã affectiuã ⁊ opatiuã. Et sumit̃ a Bernardo in libro de libero arbitrio. Cõparata ad oppositũ ꝯtra qδ est diuidit̃ in grãm ꝓtectõis liberatiõis ⁊ saluatõis. ꝯ quadruplex malũ scꝫ pugne siue tẽptatiõis. miserie siue ꝑsecutionis. culpe siue infectiõis. ⁊ seq̃le siue damnatõis. A ꝓmo ꝓtegit. a secũdo liberat. a tertio extrahit. a quarto saluat. Et sumitur de Isa. xxxj. Proteget dñs exercitiũ hierusalẽ ꝓtegẽs ⁊ liberãs transiẽs ⁊ saluãs. Cõparata ad effectũ ad quẽ est diuidit̃ in grãm ꝑuenientẽ ⁊ subsequentẽ. siue opantẽ ⁊ coopantem. q̃ sunt due differẽtie grẽ ſm effectꝰ q̃s habet in volũtate. Dicit̃ eñ grã ꝑueniens. q: nõ est a libero arbitrio. ſꝫ infũdit̃ ab ipso deo. Subsequẽs ṽo dicit̃ vel coopans inquantũ adiuuat liberꝝ arbitriũ respectu boni opis eliciẽdi. Exprimit̃ aũt grã diuersis vocabulis ſm diuersas intẽtiones nominantiũ. Dicit̃ eñ grã. gratis data ⁊ grã gratũ faciẽs dicit̃ gratia operãs ⁊ coopans siue grã ꝑueniẽs ⁊ grã subsequẽs. Accipit̃ etiã gratia largissime. ⁊ sic cõprehẽdit dona naturalia ⁊ dona gratuita. Accipit̃ minꝰ communit̃. ⁊ sic cõp̃hendit grãm gratis datã. et grãm gratũ facientẽ. Et sic dicit beatꝰ Bernardus ꝙ quedã grã seminat cogitatũ. et hͦ est grã ꝑueniẽs. quedã ꝑficit bonũ. ⁊ hec est grã subsequẽs. Dicit eñ ĩ libro de libero arbitrio ꝙ deꝰ operat̃ in nobis cogitare. velle ⁊ ꝑficere. Primũ sine nobis. scdm nobiscũ. tertiũ ꝑ nos. Et nota ꝙ gratia gratis data cõmuniter a theologis dicit̃ grã que bonis ⁊ malis potest esse cõmunis. ⁊ plurificat̃ in hoĩe ſm munificẽtiã largitorꝫ. Gratia vero gratũ faciẽs solis iustis cõuenit qui sunt ꝑditi charitate. Et est in vno hoĩe vna solatũ ratiõe vnius ꝓncipij effectiui cui assimilat. tum ratiõe vniꝰ subiecti ꝑceptiui qδ viuificat. tũ ratiõe vniꝰ finis vltimi completiui ad quẽ gradatim ordinat. Nã totũ ordineꝫ acceptũ deo reddit. opus a libero arbitrio egrediẽs meritoriũ facit. ⁊ ad vnũ summuꝫ bonũ ꝑducit. Accipit̃ tertio grã stricte. ⁊ sic cõprehẽdit grãm gratũ facientẽ ⁊ gloriã. et tũc gratia ꝑueniens est ipsa gratia. grã subsequens est glĩa. Et ſm hoc dicit Augustinꝰ in libro de grã ⁊ natã. Gratia ꝑuenit vt pie viuamꝰ. subsequit̃ vt cũ illa viuamus. Accipitur etiã magis stricte. ⁊ sic nomĩat tñ gratiam gratũ facientẽ. ⁊ tũc ꝑueniẽs dicit effectum ꝯtra malũ. subsequẽs ad bonũ vel ad bonũ tñ. ita ꝙ ꝑueniẽs dicit̃ ſm ꝙ ĩformat subsequẽs ſm ꝙ mouet vel monet. Est duplex effectꝰ grẽ. vnꝰ in ingressu. alius in ꝓfectu. Et sic exponit Augustinꝰ in libro δ natura ⁊ grã. Hec autẽ grã cum sit vna. tamẽ multa in aĩa operat̃. Ipsa eñ aĩam efficit spõsam xp̃i. filiã patris eterni. ⁊ templũ spiritꝰ sancti. Ipsam animã purgat. illuminat. ꝑficit. viuificat. reformat. ⁊ stabilit. eleuat. assimilat. deo ꝯiungit. ac ꝑ hͦ acceptabilẽ δo facit. ꝓpter qδ tale donũ grã gratũ faciẽs nõ ĩmerito debuit appellari.

De gratia in cõparatiõe ad habitꝰ gratuitos. vt sunt virtutes in generali.

Sectio XXXVI

[S]Equit̃ videre de gratia in cõparatione ad habitꝰ virtuales in quos ramificat̃. qui sunt in triplici differẽtia. Sunt eñ habitꝰ virtutũ. donorꝫ. ⁊ beatitudinũ. Primi sunt ad ꝓmos motꝰ anime. secundi ad medios. tertij ad ꝑfectos. Sunt eñ quedã opa moralia primitiatiua ⁊ sic credere. quedã media. sicut credita intelligere. quedã postrema sicut intellecta videre. Itẽ primi sunt respectu incipientiũ. secũdi respectu ꝓficientiũ. tertij respectu ꝑfectorꝫ. Item ꝓmi sunt ad potẽtias anime rectificandas. secũdi ad expediẽdas. tertij ad perficiẽdas. Primo de virtutibꝫ aliquid videamus breuiter. De quibꝫ in generali tria sunt simpliciter referẽda. scilicet diffinitio. distinctio. et connexio. Multiplex virtutis diffinitio inuenit̃. Nam virtꝰ accipit̃ cõmuniter. proprie. ⁊ magis ꝓprie. Cõmuniter accepta virtus comp̃hendit virtutẽ moralẽ ⁊ naturalẽ. Et scdm hoc cõparata ad actũ diffinitur a philosopho de celo ⁊ mũdo sic. Virtus est vltimũ potentie de re. Comparata ad actum ⁊ finem vltimũ diffinitur ab eodem in septimo ethicorũ sic. Virtus est dispositio perfecti ad optimuꝫ. Accepta vero proprie

cōprehēdit moralē tm̄. ad politicā ⁊ ḡtuitaꝫ se extendēs. ⁊ ſm̄ h̄ cōparata ad actū diffini tur a pħo in ethicis sic. Uirtꝰ est habitꝰ qui ꝑficit habentē ⁊ opꝰ eius bonū reddit. Cō parata ad ṗncipiū directiuū diffinit̄ ab eo dem ibidē sic. Uirtꝰ est habitꝰ volūtarius in mēte cōsistens. recta ratiōe determinatꝰ. ꝑ ut sapiēs determinauit. Scḋm hoc diffini tur a Tullio. Uirtꝰ est habitꝰ mētis bn̄ cō posite. Itē ab Augustino in libro de q̄ntita te aie. Uirtꝰ est qualitas aie seu vite ratōni vndiqꝫ ꝯsentiēs. Accepta magꝭ ꝓprie cōpre hēdit virtutē gratuitā. Et ſm̄ h̄ ꝯparata ad finē diffinit̄ ab august ino i soliloquijs. Uir tus est habitꝰ ratiōe recta ad suū finē ꝑueni ens. Cōparata ad suū subiectū qḋ iformat diffinit̄ ab eodē in libro de ciuitate dī. Uir tus est bona volūtas. Ad actū ꝓpriū siue cō plementū diffinit̄ in libro de moribꝫ ecclīe. Uirtꝰ est ordo amoꝛꝭ siue amoꝛ ordinatus Cōparata ad suū ṗncipiū effectiuū diffinit̄ ab Augustino sic. Uirtꝰ est bona qualitas mētis qua recte viuit̄. qua nemo male vtit̄. quā deꝰ in nobis sine nobis opat̄. Sūt aūt septē ṽtutes q̇bꝫ vita regit̄ xp̄iana. tres theologice. scꝫ fides. spes. ⁊ charitas. q̄ttu oꝛ cardinales. s. prudētia. iusticia. tꝑantia. et fortitudo. Quaꝝ sufficiētia sic accipit̄. Du plex est facies aīe. s. supioꝛ. que est respectu fi nis. ⁊ inferioꝛ q̄ est respectu eoꝝ que sūt ad finem. Supioꝛ habꝫ rectificari ꝑ theologi cas. ⁊ q̄ntū ad triplex obiectū qḋ est in diui nis. ⁊ q̄ntū ad triplex subiectū qḋ est in nob In diuinis est sūma veritas in quā nos di rigit fides in credēdo ⁊ assentiēdo. sūma ma iestas siue largitas in quā erigit spes in lau dādo ⁊ expectādo. sūma bonitas cū q̄ vnit charitas in cōplectēdo ⁊ diligēdo. Triplex etiā subiectū in nobis est. s. potētia rōnalis. que ordinat̄ siue rectificat̄ ꝑ fidē. irascibilis que ꝑ spem. cōcupiscibilis q̄ per charitateꝫ. Inferioꝛ ṽo facies aīe habet rectificari ꝑ quattuoꝛ cardinaleſ. Nā prudētia rectificat rationalē. fortitudo irascibilē. tꝑantia cōcu piscibilē. iusticia rectificat om̄es vires siue ṽ tutes in cōparatiōe ad alteꝝ. In cōparatio ne inq̄ꝫ ad ꝓpriū rectificās om̄es vires dī iusticia cardinalis. In cōparatiōe vero ad ꝓpriū. ad ip̄m. ⁊ ad deū. nō solū cardinalis dicit̄ ſꝫ generalis. generalꝭ iusticia totꝰ ani me rectitudinē ꝯphendēs. Potest ⁊ alit̄ suf ficientia cardinaliū assignari ꝑ subiecta Nā rationalꝭ rectificari hꝫ respectu sui. ⁊ sic indi get prudētia. respectu ꝓximi ⁊ sic indiget iu sticia. Irascibilis habet rectificari ꝯ aduer sa. ⁊ sic indiget fortitudine. ꝯcupiscibilis cō tra ꝓspera. ⁊ sic indigꝫ tꝑantia. Habēt au tem ṽtutes esse gratuitū a gratia tanq̄m ab origine ⁊ radice. ⁊ esse meritoꝛiū a charitate tanq̄ꝫ a motoꝛe forma ⁊ fine. Et ideo om̄es ṽtutes q̄ ad habitꝰ sūt ꝯnexe. q̄ ad habitus meritoꝛios sunt equales.

De fide Sectio XXXVII

Sequit̄ videre de singulis virtutibꝫ in speciali. ⁊ ṗmo de fide. Et primo quantū ad eiꝰ essentiā. Scḋo q̄ntū ad symboli cōtinentiā. In se possumꝰ cōsi derare fidē q̄ntū ad diffinitiōem. equiuoca tionē. actꝰ diuersificatōem. ⁊ effectꝰ impetra tionē. Diffinit̄ aūt fides multipliciter. Q̄n tū ad genꝰ ꝓpriū diffinit̄ ab Augustino. Fi des est virtꝰ qua credunt̄ ea que nō vident̄ Q̄tū ad finē vltimū ab apostolo. Fides est substātia reꝝ sperandaꝝ argumēto nō appa rentiū. A Damasceno. Fides est eoꝝ que sperant̄ hypostasis. reꝝ que nō videt̄ redar gutio. Quantū ad obiectū ⁊ ṗmū motiuuꝫ ab Augustino. Fides est illuminatio men tis ad sūmā veritatē. Quantū ad actū ꝓpri um a Damasceno. Fides est nō inquisitus ꝯsensus. In ordine ad subiectū a Dionysio Fides est vnicū credentiū fundamētū eos collocās veritati. In cōparatione ad alios habitꝰ ⁊ modū asserēdi. ab Hugone sic. Fi des volūtaria quedā certitudo de rebꝫ ab sentibꝫ supra opinionē ⁊ infra sciam ꝯstitu ta. Accipit̄ aūt nomē fidei decem modis Aliquādo enī accipitur ꝑ ꝓmissione. ṗma ad Thymo. v. Primā fidē irritā fecerunt. Ali quādo ꝑ fidelitate. Hiere. vij. Perijt fides ⁊ sanctꝰ de terra. Aliq̄n ꝑ ꝯsciētia. Roꝝ. xiiij. Om̄e qḋ nō est ex f de pctm̄ est. Aliquādo ꝑ sacramēto fidei. Uñ dicit Augustinꝰ. Par uulos habere fidē nō est aliud q̄ꝫ fidei habe re sacramētū. Aliquādo ꝑ acceptiōe ꝯclusio nis ꝑ rationē ꝓbate. Et sic dic̄ Boccꝰ. Ar gumentū est rō rei dubie faciēs fidē. Aliq̄n ꝑ cognitiōe cōphensiōis. Romanoꝝ. j. Iu sticia dei reuelabit̄ ex fide in fidē. glo. in fi dem speciei. que fides dicit̄. qꝛ fidentissima ⁊ certissima est. Aliquādo ꝑ habitu fidei iſfor mis. Jac. ij. Fides sine opibus moꝛtua est Aliq̄n ꝑ habitu fidei formate. Roma. j. Iu stus ex fide viuit. Aliq̄n pro actu fidei. Et

sic dicit Augustinꝰ. Fides est credere quod nõ vides. Aliqñ ꝓ obiecto fidei. Unde dr̃ i symbolo. Hec est fides catholica. Diuersificat̃ autẽ actꝰ fidei q̃ est credere. ꝑ credere deũ. credere deo. credere in deum. Credere deũ ⁊ credere deo possunt esse actꝰ informis fidei ⁊ formate. Possunt aũt ad eundẽ actũ ſm ordinẽ ꝑtinere. Nã credere deũ respicit diuinã v̾itatẽ vt obiectũ. credere deo vt motiuũ. credere in deũ vt finẽ vltimũ. Istũ vltimũ actũ multiplicat ⁊ exponit Anselmꝰ sic. Credere in deũ est credẽdo eum amare. credendo in eũ ire. credẽdo ei adherere. ⁊ credẽdo eiꝰ mẽbris incorꝑari. Ad hoc eñ ꝙ fides ꝑfecte tẽdat in deũ requirit̃ adiũctio charitatis. q̃ ordinat ad amorẽ dei. ⁊ sic est ꝓma differentia. ad opationẽ boni. ⁊ sic est secunda. ad ꝑpessionẽ mali. ⁊ sic est tertia. ad dilectõz ꝓximi. ⁊ sic est quarta Fidei attribuit̃ operatio miraculoꝝ. Ipa est eni ꝓma virtꝰ q̃ supra se eleuat intellectũ. captiuãs eũ in obsequium dñi nr̃i Ihu xp̃i. ⁊ ideo meret̃ de ꝯgruo apd deũ opꝰ arduũ impetrare. ad qd̃ se n extẽdit possibilitas admirãtis. Et h̃ est qd̃ tangit̃ in diffinitiõe miraculi. Miraculũ ẽ opꝰ arduũ ⁊ insolitũ supra spem ⁊ facultatẽ admirãtis ꝯsistens.

De ꝯtinentia symboli q̃ntũ ad articulos Sectio XXXVIII

Equit̃ de cõtinentia symboli. circa qd̃ tria sunt breuit̃ attẽdenda. s. differẽtia symboloꝝ. sufficiẽtia credendoꝝ. ⁊ essentia articuloꝝ. Tria sunt symbola fidei xp̃iane. s. symbolũ aploꝝ. symboluz nyceni ꝯcilij qd̃. cccxviij. ep̃i ꝯdiderũt. ⁊ symbolũ athanasij. Causa ꝓncipalis ꝯditionis ꝓmi fuit certa fidei traditio. Causa secundi fuit veritatis tradite certa ꝓbatio vel ꝓpalatõ Causa tertij fuit erroꝝ pullulãtiũ extermi/natio. Primũ dr̃ maiꝰ nõ numerositate ꝯtẽtoꝝ. sz maioritate ꝯditoꝝ vel auctoꝝ. Et dr̃ submissa voce qꝛ fuit ꝯditũ t̃pe veritatis nõdũ ꝓpalate vel ꝓlate. vel qꝛ est ad ꝓprie ꝯscientie securitatẽ. Dicit̃ etiã in die ꝓncipio ⁊ fine scz in ꝓma ⁊ in cõpletorio. ꝓpter duplicẽ confessionẽ fidei necessariã. s. in ꝓncipio ecclesie ⁊ in fine. vel in ꝓncipio regeneratõis baptismalis. ⁊ vltimo defunctiõis corꝑalis. i testimoniũ ꝯuersatõis triũphalis. vel in ꝓsperis ⁊ aduersis. vl' in agẽdo ⁊ patiẽdo. vl' ꝙ fides est scutũ ꝯtra t̃ptatiões diurnas. ⁊ ꝯtra tẽptatiões nocturnas. Secũdũ qꝛ editũ est ꝓpter veritatẽ traditã ꝓpalandã in diebꝫ dominicis ⁊ festis solẽnibꝫ ꝓpter maiorẽ ꝯuẽtuz populi alta voce cãtat̃. ⁊ h̃ post euãgeliũ. q̃a est eiꝰ breuis collectio. ⁊ añ cõmunionẽ. qꝛ ẽ ad ipaz digna ꝑparatio. Tertiũ dr̃ nocte finita ꝓma diei hora. qꝛ fuit editũ t̃pe v̾itatis ꝯcusse ꝑ hereticos ꝑualẽtis finaliter ꝯeos

Sufficiẽtia articuloꝝ i symbolo apostolico ꝯtẽtoꝝ põt dupl'r assignari. s. ex ꝑte cause efficiẽtis. s. aploꝝ q̃ ad ꝯdendũ symboluz singuli singl'as ꝑticulas posuerũt. Petrꝰ dicit. Credo in deũ p̃rem oĩpotẽtẽ creatorẽ celi ⁊ terre. Andreas subiũxit. Et in Iesum xp̃m filiũ eiꝰ dñm nr̃m. Deinde Iohãnes Qui ꝯceptꝰ est de spũsctõ natꝰ ex Maria v̾gine. Deinde Iacobꝰ maior. Passus sb põtio pilato. crucifixꝰ mortuꝰ ⁊ sepultꝰ. Deinde Thomas. Descẽdit ad inferna. tertia die resurrexit a mortuis. Deinde Iacobꝰ minor. Ascẽdit ad celos sedet ad dexterã dei patris oĩpotẽtis. Deinde Philippꝰ. Inde ventꝰ ẽ iudicare viuos ⁊ mortuos. Deĩde Bartholomeꝰ. Credo i spm̃ sctm̃. Deinde Mathetis Sanctã ecclĩam catholicã. Et ẽ sensus Credo in spm̃ sanctũ sanctificantẽ vniuersalem ecclĩam. Deinde symon chananeꝰ. sanctoꝝ cõmunionẽ. remissionẽ pctõꝛũ. Et est sensus ꝙ remissio pctõꝝ fit in cõmuniõe viuoꝝ vel sacramẽtoꝝ. Deinde Iudas thadeus. Carnis resurrectõẽ. Et ẽ sensus. Credo ꝙ deꝰ resuscitabit carnẽ. Deinde Mathias. Uitã eternã amẽ. Põt etiã sufficiẽtia assignari ex ꝑte cause material'. s. ipoꝛũ articuloꝝ. Omnes articuli sunt de dõ. vl' ſm naturã in q̃ cõsistit vel ſm naturã quã assumpsit. Et sic q̃dã articli spectãt ad diuinitatẽ quidã ad hũanitatẽ. Qui ad diuinitatẽ aut respiciũt diuinã naturã in se. ⁊ sic est ꝓmꝰ de singularitate cũ dr̃. Credo in deũ. ⁊ nõ i deos. Aut respiciũt diuine essentie tres ꝑsonas ⁊ sic respectu p̃ris est. credo in p̃rem oĩpotentẽ. Respectu filij ẽ. Credo in Iesuz xp̃m filiũ eiꝰ vnicũ dñm nostꝝ Respectu spirituſ sancti est. Credo in spm̃ sctm̃. Aut respiciũt diuine essentie opatiões. quaꝝ vna est i collatiõe nature. ⁊ h̃ est creatio h̃ñs suũ articulum. Credo in creatorẽ celi ⁊ terre. Alia est i collatiõe gr̃e. ⁊ hec est sanctificatio h̃ñs suũ articulũ. Sanctã ecclĩam catholicã. sctõꝛũ cõmunionẽ remissionẽ pctõꝝ. Et est sensus Credo ꝙ remissio pctõꝝ fiat i ecclĩa catholica vbi est cõmunio sanctoꝝ masculine. vel

sanctoꝝ neutraliter.i.sacramētoꝝ. Alia est i
collacōe glie.⁊ h est gloriosa resuscitatio ha
bens suū articulū. Carnis resurrectionē.et
vitā eternā amen. Septē sunt ḡ articuli re/
spectu diuinitatꝭ accepti. Accipiunꝭ etiā se/
ptem respectu humanitatꝭ xp̄i.iuxta septem
act⁹ p̄ncipales.q̄s ad repationē nostrā dn̄s
de⁹ ordinauit. Prim⁹ fuit incarnari. hn̄s su
um articulū.q̄ ɔcept⁹ est de spū̄sctō. Secun
dus fuit nasci.habēs suū articulū. Nat⁹ ex
Maria v̄gine. Terti⁹ fuit p̄ciū.p nobis sol
uere.habēs suū articulū. Passus sub pōtio
pilato crucifix⁹ mortu⁹ ⁊ sepult⁹. Quart⁹ fu
it inferos visitare.habēs suū articulū. De/
scendit ad inferna. Quint⁹ fuit infernū spo
liare.habēs suū articulū. Tertia die resurre
xit a mortuis. Sext⁹ fuit celestia trāscēdere
habēs suū articulū. Ascēdit ad celos.sedet
ad dexterā dei p̄ris omnipotētis. Septim⁹
erit venire ad iudiciū habēs suū articulum
Inde ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos
Et sic sunt septē articuli respectu humani/
tatis xp̄i. Diffiniꝭ aūt a Richardo articul⁹
sic. Articul⁹ est indiuisibilis v̄itas de deo ar
tans nos ad credēdū. Ab Isid. v̄o sic. Arti/
cul⁹ est pceptio v̄itatꝭ diuie tendēs in ip̄am.
Prima diffinitio nō tm̄ ɔuenit articulo for
mato s3 etiā informi.

De spe Sectio XXXIX

Sequiꝭ videre de spe. Circa quā pos
sum⁹ ɔsiderare q̄tuor.s.diffinitōem
equocationē.act⁹ excellētiā.⁊ cū fide
differentiā. Spes inq̄ntū est nomē affectō
nis diffiniꝭ a ph̄o. Spes ⁊ suspitio futuri
boni. Inq̄ntū est nomē v̄tutis trib⁹ diffini/
tionib⁹ notificaꝭ. Prima est h. Spes est v̄/
tus q̄ spūalia ⁊ eterna bona sperāꝭ.i.cū fidu
cia expectanꝭ. Ista spūalia bona p̄nt intelli
gi venia pctōꝝ.gr̄a meritoꝝ.⁊ glia p̄miorū.
vt dicaꝭ quedā spes venie.q̄dā gr̄e.q̄dā glie
Secūda hec ē. Spes est certa expectatio
future beatitudis veniēs ex dei gr̄a ⁊ meritꝭ
p̄cedētib⁹. Tertia ē Augustini h. Spes est
virt⁹ qua q̄s se ad illud qd̄ credit pue̦nturū
p̄sumit. Accipiꝭ aūt multiformiꝭ nomen
spei. Aliq̄n em̄ nomiat affectōez s̄m q̄ dicit
Boeti⁹. Gaudia pelle.pelle timorē. spemq̄
fugato. Nec dolor assit. Aliq̄n noiat habitū
virtutꝭ.⁊ tūc spes nō habet ortū ex meritꝭ.s3
ex ea merita oriunꝭ. Aliq̄n noiat v̄tutꝭ actū
⁊ tūc spes oriꝭ ex intuitu meritoꝝ. Nemo ei
recte se sperat ad beatitudinē p̄uenturꝝ nisi
q̄ deo seruit vł seruire p̄ponit. Aliq̄n nomiat
v̄tutis statū.⁊ tūc spes ex meritꝭ ɔcomitāti/
bus habet ortū.iuxta illd̄ Roma.v. Proba
tio opaꝭ spem.i.certitudinē.s̄m glo. ad quā
certitudinē p bona opa ⁊ maxime p aduer/
soꝝ tolerātiā p̄ueniꝭ. Aliq̄n noiat v̄tutꝭ ter/
minū siue obiectū.i.rem speratā.s.beatitudi
nē sempiternā.⁊ tūc spes ex gr̄a ⁊ meritis p̄
cedētib⁹ habet ortū. Et sic spes v̄t⁹ s̄m p̄mā
acceptionē sui p̄cedit merita.s̄m vltimā seq̄
tur.s̄m duas itermedias sequiꝭ ⁊ precedit.

Habet aūt spes excellētiā i actu suo. Nā
habēs potentiā irascibilē p subiecto. v̄tutū
habitus p̄supponit.q̄b⁹ supemiet vt regina.
Habet em̄ irascibił detestari mala culpe.to/
lerare mala pene. aggredi t̄ribilia. erigi ad
ardua. Ad detestatiōe3 culpe aliene requirit
irā p zelū. Ad detestatiōe3 culpe p̄prie req̄rit
pniam. Ad ppessionē maloꝝ pene req̄rit pa
tientiā. Ad aggressionē terribiliū h3 fortitu
dinē.⁊ tūc ad expectatiōe3 eterne beatitudis
p spem erigiꝭ a deo liberaliter repromisse.
Assignaꝭ aūt inter fidē ⁊ spem differētia per
hūc modū. Nā fides est bonoꝝ reꝝ ⁊ mala/
rū.spes est tm̄ bonoꝝ. Est etiā fides reꝝ p̄te
ritaꝝ p̄sentiū ⁊ futuraꝝ.spes tm̄ futurarum
Itē fides est reꝝ p̄priaꝝ ⁊ alienaꝝ. spes ē so/
lummodo p̄priaꝝ.

De charitate Sectio XL

Sequiꝭ videre de charitate. Circa
quā debes ɔsiderare diffinitionē.di
stinctionē.pfectionē.diligibiliū suf/
ficientiā.⁊ ordinis exigētiā. Charitas tri
pliciter diffiniꝭ. Nā cōparata ad obiectū dif
finiꝭ in sentētijs a mgr̄o. Charitas ē dilectō
qua diligiꝭ de⁹ p̄pter se.⁊ prim⁹ p̄pter deum.
Cōparata ad actū p̄priū q̄ est vincere ⁊ adhe
rere.diffiniꝭ ab Augustino sic. Charitas est
rectissima animi affectio ɔiungēs nos deo
Vł. Charitas est v̄t⁹ qua deū videm⁹ eo qd̄
frui desideram⁹ Vel. Charitas ē vita copu
lans amantē cū amato. Cōparata ad habi
tū sibi iniūctū diffiniꝭ ab ap̄ło.j. Thimo.j.
Charitas est finis p̄cepti de corde puro et
cōsciencia bona ⁊ fide nō ficta. Distingui
tur em̄ inter amorē dilectionē ⁊ charitatem.
Nā amor cōpetit rōnalib⁹ ⁊ irrationalibus
creaturꝭ. Dilectio v̄o ⁊ charitas tm̄ rōnali/
bus dicīꝭ cōuenire. Itē inter dilectiōe3 ⁊ ca/
ritatē differētia inueniꝭ. Nā dilectio q̄si d̄ di
uersis electio.rōnalib⁹ ɔuenit siue iustꝭ siue
iniustis.charitas v̄o solū est iustorū. Est

aũt in charitate p̃ ceterꝭ virtutibꝫ pfectio et
dignitas spẽalis. Nã cũ sit forma virtutuꝫ
nõ potest esse informis triplici rõe. Una ex
pte obiecti. Idẽ em̃ habet p obiecto ꝛ p fine
Insepabilis em̃ est a fine ratõe cui⁹ est pfe/
ctio quantũ ad meritũ in virtute. Alia ex p/
te subiecti. Ipa em̃ est regula rectificãs vo/
luntatẽ. qua rectificata tota aĩa recte viuit.
Tertia est ex pte cause. habet em̃ siĩtudinẽ
cũ spũsancto a quo est. ꝙ etiã charitas dr̃ si/
ue amor. a ꝙ insepabilis est. ꝛ ideo esse infor
mis om̃ino nõ potest. Quattuor aũt sũt
ex charitate diligẽda fm̃ Augustinũ. Unũ
qð est supra nos. s. de⁹. Alteꝝ qð nos sum⁹.
Tertiũ qð iuxta nos. s. ꝓxim⁹. Quartũ qð i
fra nos est. s. humanũ corp⁹. Hoꝝ quattu/
or sufficiẽtia sic accipit̃. Ex charitate dilige/
re est summũ bonũ optare dilecto. Qui er/
go ex charitate diligit. aut optat summũ bo
num ipi deo. ꝛ sic est pmũ membꝝ. aut sibi/
ipsi. ꝛ sic est secundũ membꝝ. aut sibi simili.
ꝛ sic est tertiũ. aut sibi inherẽti ꝛ sic est qrtuꝫ
Est aũt de⁹ diligend⁹ pmo sup om̃ia ꝓpt se.
nos secũdo p deo ꝛ sub deo. ꝓxim⁹ nr̃ tertio
sicut nos ꝛ ex ꝙ nos. qr affectu ꝛ effectu. ad
qð nos. qr ad gratiã in pñti. ꝛ ad gl'iam i fu/
turo. in ꝙ nos. quia in bono ꝓpter qð nos. qr
ꝓpter deũ. Quarto corpus nostꝝ infra nos
ꝛ ꝓximũ tanꝗ bonũ min⁹ pcipuũ. Ad h̃ au
tem exequẽda dat̃ nobis vni⁹ charitatꝭ ha/
bitus. ꝛ duplex mãdatũ. in ꝙ pẽdet vniuer/
sitas noui ꝛ veteris testamẽti. Assignat aũt
Ambrosi⁹ pter supradictũ aliũ ordinẽ dili/
gẽdi. vt primo deũ. scðo nosmetipos. tertio
parẽtes. deinde filios ꝛ frẽs postea domesti
cos. demũ inimicos diligam⁹

De prudẽtia. Sectio XLI

[S]Equit̃ videre de virtutibꝫ cardina/
libꝫ. ꝛ pmo de prudẽtia. Circa quaꝫ
tria sunt breuiter vidẽda. s. diffinitiõ
specieꝝ collectio. ꝛ actuũ variatio. Prudẽ
tia diffinit̃ siue describit̃ ab Augustino in li
bro de moribꝫ eccl'ie. Prudẽtia est amor ea
quibꝫ adiuuat̃ in deũ ab his quibꝫ impedit̃
sagaciter discernẽs. A Gregorio sic. Prudẽ
tia est cognitio vitandaꝝ reꝝ ꝛ appetendaꝝ.
A Tullio in rhetoricis sic. Prudẽtia ẽ reꝝ
bonaꝝ ꝛ malaꝝ ꝛ vtrarũqꝫ scia. Ab eodẽ de
officijs. Prudẽtia est cognitio imitandarũ
fugiendarũqꝫ scia reꝝ. Ab eodẽ in libro d' re
quie mẽtis sic. Prudẽtia est reꝝ bonaꝝ ꝛ ma
laꝝ cũ alteraꝝ dilectiõe ꝛ reliquaꝝ detestati
one scientia. Partes siue spẽs prudẽtie fm̃
Tulliũ in rhetoricis sunt tres. s. memoria i
telligẽtia. ꝛ ꝓuidẽtia. Memoria est p quam
anim⁹ aspicit ea ꝙ fuerũt. Intelligẽtia est p
quã ꝓspicit ea ꝙ sunt. Prouidẽtia est p quã
futurꝫ aliqd videt̃ anteqꝫ factũ sit. Seneca
videt̃ ꝯcordare Tullio in his tribꝫ dicens.
Si prudẽs es. anim⁹ tu⁹ tribꝫ tpibꝫ dispen
set̃. Presentia ordina. futura ꝓuide. ꝛ pteri/
ta recordare. Scðm dogma philosophoꝝ
prudẽtia diuidit̃ in qttuor species. s. ꝓuidẽ/
tiam. circũspectionẽ. cautionẽ. ꝛ docilitateꝫ
Prouidẽtia est ꝓsens notio futuroꝝ ꝯtra/
ctans euentũ. Circũspectio est ꝯtrarioꝝ vi
cioꝝ cautela. Cautio est discernere a virtuti/
bus vicia. virtutũ spẽm pferẽtia. Docilitas
est prudẽtia erudiẽdi imperitos. Scðm
Augustinũ in libro de spũ ꝛ aĩa. hꝫ pruden/
tia plures act⁹. Nã prudẽtia scit qd debeat
facere. prudẽtia est scire qd possit. prudẽtia
est in eligẽdis. prudẽtia est nihil penitendũ
appetere ꝛ nihil pter iustũ velle facere. Se/
cũdũ Macrobiũ. prudẽtia est mũdũ istũ ꝛ
om̃ia ꝙ in mũdo sunt diuinoꝝ ꝯtemplatiõe
despicere. ꝛ omnẽ animi cogitatiõem i sola
diuina dirigere. Prudẽtia est ad rõnis nor/
mam ꝙ cogitat queqꝫ agit vniuersa dirige/
re. ꝛ nihil pter rectũ velle facere. humanisqꝫ
actibꝫ tanꝗ rõis arbitrio ꝓuidere. Prudẽ/
tie insunt ratio. intellect⁹. circũspectio ꝓui/
dentia. docilitas. agnitio. Itẽ prudentia in
hoie iam purgato est diuina nõ qsi in electi
one pferre. sꝫ sola nosse. Officiũ etiã prudẽ/
tie est ex preteritis ꝛ ꝓsentibꝫ futura ꝑpendere
Unde dic̃ Boeci⁹ in libro de ꝯsolatiõe phi/
losophie. Nõ qð ante oculos est sitũ sufficit
intueri. reꝝ exit⁹ prudẽtia metit̃. Circũspe/
ctiõis officiũ ẽ p diligẽtẽ ꝯsideratiõꝫ int̃ ꝯria
vicia mediũ tenere.

De temperãtia Sectio XLII

[S]Equit̃ videre de tpantia quantũ ad
tria. scꝫ quantũ ad diffinitiõꝫ. specie
rum assignatiõꝫ. ꝛ actuũ variationẽ
Temperãtia describit̃ a Tullio in pma re/
thorica. Tẽperantia est rõnis in libidinem
atqꝫ in alios nõ rectos impet⁹ animi firma
ꝛ moderata dñatio. Itẽ ab eodẽ in libro de
officijs. Tẽperãtia est dominiũ rõnis in li/
bidinẽ ꝛ in mot⁹ alios importunos. Ab Au
gustino in libro de moribꝫ ecclesie. Tempe
rantia ẽ amor deo sese integꝝ incorruptũqꝫ
ꝯseruãs. A Macrobio. Temperãtia ẽ nihil

appetere penitendū. in nullo legē moderati
onis excedere. sub iugo rōis cupiditatē do/
mare. Ab Augustino in libro de libero ar/
bitrio. Temperātia est affectio coercēs ⁊ co
hibēs appetitū ab his reb⁹ q̄ turpiter appe/
tunt. Partes tpantie ſm Tulliū in pma
rethorica sunt tres. s. ꝯtinētia. clemētia ⁊ mo
destia. Cōtinētia est p quā cupiditas cōsilij
gubernatōe regit. Clemētia est virt⁹ p quā
anim⁹ in odiū alicui⁹ temere ꝯcitat⁹ benig/
nitate remittit. Hec ſm Tulliū. Scđm se
necā vero Clemētia est tēperantia animi in
potestate vlciscēdi. vel supioris lenitas ad/
uersus inferiorē in penis ꝯstituēdis. Mo/
destia ſm Tulliū est p quā pudor honesta/
tis purā ⁊ stabilē cōparat auctoritatē. Au/
ctoritas in hac descriptiōe stabilis appellat
grauitas pseuerās. Scđm dogma phorū.
ptes tēperantie sunt q̄ sedis motib⁹ dn̄ant.
que sunt. modestia. verecūdia. abstinētia. ca
stitas. honestas. moderātia. parcitas. sobri/
etas. pudicitia. Modestia est q̄ facit cultū ⁊
motū ⁊ omnē nostrā occupatōem vltra de/
fectū ⁊ citra excessum sistere. Verecūdia est
in gestu ⁊ vbo honestatē seruare. Abstinen
tia ⁊ honestas moderātia ⁊ parcitas ⁊ sobri
etas edulij cohibēt nutrimēta. Abstinētia ē
statutū terminū prandēdi nō puenire. Ho
nestas est nec lautiores cibos q̄rere nec i ap
paratu operā dare. Moderātia est nimiū
ciboꝝ appetitū rōnis iperio reuocare. Par/
citas est mēsurā refectōis nō excedere. So
brietas est excessum i potu cohibere. Hui⁹
officiū est arcere mala ebrietat;. Castitas ē
abstinētia ab omi coitu illicito. q̄ est triplex
scʒ ꝯiugalis. vidualis. virginal'. Virginitas
est ſm Aug. in carne corruptibili ppetue in
corruptōis meditatio. Pudicicia est mode
ramine rōnis petulantiā domare Actus
temperātie ſm Augustinū sunt ꝯtra pspera
nō psumere qđ nō possit exerceri in vtēdis.
terrenas cupiditates nō tm̄ repmere sʒ pe/
nitus obliuisci. Scđm Macrobiū tēperā
tia est omia relinq̄re inq̄ntū natura patit q̄
corpis vsus req̄rit.

De fortitudine Sectio XLIII

Equit videre de fortitudine q̄ntū
ad diffinitiōem. speciez assignatiōē
⁊ actuū variatōnē. Fortitudo sic de
scribit a Tullio in pma rhetorica. Fortitu
do est ꝯsiderata piculoꝝ susceptio ⁊ laborū
ppessio. Itē ab eodē in scđa rhetorica. For/
titudo est magnaꝝ reꝝ appetitio ⁊ humiliū
ꝯtemptio. ⁊ cū ratōe vtilitat; laboꝝ ppessio
Itē ab eodē. Fortitudo est rōnalis aggres
sio terribiliū cū ꝯstanti eoꝝ ppessiōe. Scđʒ
Aristotelē. Fortitudo est v̄t⁹ difficillimoꝝ i
passionib⁹ opatiua gr̄a boni. Augustin⁹ de
morib⁹ eccl'ie. Fortitudo est amor facile om
nia tolerās pp̄ter id qđ amat. Fortitudo eti
am alit' describit. Fortitudo est firmitas ai
ꝯtra molestias seculi. Et sumit ò Matth.
xv. Erāt q̄ttuor milia ⁊c. Partes fortitu
dinis siue spēs ſm Tulliū sunt q̄ttuor. scʒ
magnificētia. fidētia. patiētia. ⁊ pseuerantia
Macrobi⁹ septē ponit ptes fortitudinis. s.
magnanimitatē. fiduciā. securitatē. magnifi
centiā. ꝯstantiā. patiam. firmitatē. Scđum
dogma aliquoꝝ. Fortitudo est v̄tus restri/
gens impet⁹ aduersitat;. Hui⁹ ptes sunt q̄/
cūq; hec efficiūt. q̄ sunt magnanimitas. fi/
ducia. securitas. magnificētia. ꝯstantia. pati
entia. fidētia ⁊ pseuerātia. Magnanimitas
est difficiliū spōtanea ⁊ ratōnabil' aggressio.
Fiducia est certa spes animi pducēdi ad fi/
nē rem inchoatā. Securitas est habit⁹ ſm
quē imminētes incōmoditates ⁊ rei incho
ate affines nō formidat. Magnificētia ſm
Tulliū est reꝝ magnaꝝ ⁊ excelsaꝝ cū animi
ampla quadā ⁊ splēdidissima ꝓpositiōe cogi
tatio atq; administratio. Scđm Macro/
biū. Magnificētia est difficiliū ⁊ pclaroꝝ cō
summatio. Cōstantia ē stabilitas ai firma.
⁊ in ꝓposito pseuerās. Patiētia est v̄t⁹ cōtu/
meliaꝝ ⁊ omis aduersitat; equanimit' ma/
la portās. Itē aliter. Patiētia est equanimis
maloꝝ illatoꝝ tolerātia. Gregori⁹. Vera pa
tientia est aliena mala eq̄nimiter ppeti. ⁊ cō
tra eū q̄ mala irrogat nullo ai dolore moue
ri. Itē aliter diffinit. Patiētia est oim passi/
onum molestaꝝ aliūde illataꝝ victoriosa p
pessio. Fidētia est virt⁹ p quā magnis ⁊ ho
nestis in reb⁹ multū ipe anim⁹ se in fiducia
collocauit. Perseuerātia ſm Tulliū. est rō/
ne bene ꝯsiderata stabilis ⁊ ppetua pmāsio.
Magistraliter sic describit. Perseuerātia ē
pmanētia in bono diuturna siue final'. No/
ta q̄ cōstantia est pmanētia in ꝓposito. Per/
seuerātia est pmanētia in bono. siue ꝯtinua
tio boni. Cōstantia cauet leuē transitū a ꝓ/
posito in ꝓpositū. Perseuerātia vero discon/
tinuatonē vel impfectionē respectu debiti
finis. Scđm Augustinū. Actus fortitudi/
nis est ꝯtra aduersa facere qđ possit ꝯstans

intolerādis nihil nisi turpia timere. ꝛ q̄cq̄d agimus vel cogitam⁹ ad rationis normam dirigere.

De iusticia Sectio XLIIII

Equitur videre de iusticia q̄tū ad dif/finitionē. speciez assignationē ꝛ acti/onū pgressionē. Justicia diffinit sic a Tullio in p̄ma rhetorica. Justicia ē ha/bit⁹ animi ꝯmuni vtilitate seruata. suā vni/cuiqꝫ tribuēs dignitatē. Macrobi⁹. Justi/cia est vnicuiqꝫ seruare qđ suū est. Augusti/nus i libro đ libero arbitrio. Justiciā quid dicā esse nisi virtutē q̄ sua cuiqꝫ tribuūtur. Sup Matth. v. Beati q̄ esuriūt ꝛ sitiūt iu/sticiā. Justicia est sua cuiqꝫ tribuere sibi p̄xi/mo ꝛ deo. Seneca. Quid est iusticia nisi na/ture tacita ꝯuentio in adiutoriū multoꝝ in/uenta. Idē. Justicia diuina lex est ꝛ vincu/lum societatꝭ humane. Isidor⁹. Justicia est ordo ꝛ equitas q̄ homo cū vnaquaqꝫ re bñ ordinat. Anselm⁹. Justicia est rectitudo vo/luntatꝭ ꝓpter se seruata. ꝓpter se rectitudinez scꝫ. Itē aliter diffinit sic. Justicia est virtus ꝯseruatrix humane societatꝭ ꝛ vite cōmuni/tatis. Augustin⁹ de moribꝫ ecclie. Justicia ē amor soli amato seruiēs. ꝛ ꝓpterea recte do/minās ceteris q̄ homini subiecta sūt. A ma/gistris sic. Justicia est ꝯstans ꝛ ꝑpetua volū/tas ius suū vnicuiqꝫ tribuēs. Justicia fm quosdā diuidit in seueritatē ꝛ liberalitatē. Seueritas est vī⁹ debito supplicio coercēs iniuriā. Liberalitas est vī⁹ beneficioꝝ ero/gatrix. q̄ ꝑ affectu benignitas. ꝑ effectu bñ/ficentia noiat. Et ꝯsistit hec virt⁹ tota in tri/buēdo. Benignitatē vero diuidūt in septez ptes. scꝫ religionē. pietatē. innocentiā. ami/ciciā. reuerentiā. ꝯcordiā. misericordiā. Alij diuidūt in innocētiā. amiciciā. ꝯcordiā. pie/tatē. religionē. affectū ꝛ hūanitatē. Scōm Tulliū in p̄ma rhetorica. Ad iusticiā ꝑtinꝫ religio. pietas. grā. vindicatio. obseruantia ꝛ veritas. addo ꝑnūc disciplinā ꝛ obediētiā. Religio est virt⁹ que supioris cuiusdā natu/re quā diuinā vocāt curā cerimoniamqꝫ af/fert. Hec grece dr latria. que sic describitur. Latria est cult⁹ deo debit⁹ ꝛ exhibitus. Uel Latria est volūtas impēdendi deo cultum debitū. Impēdit aūt cult⁹ debit⁹ đo. corde p fidē spem ꝛ charitatē. ore ꝑ adorationem. laudationē. benedictiōem. ꝛ gratiaꝝ actiōez. ope ꝑ oblationē. thurificatiōem ꝛ genicula/tionē. Hui⁹ p̄mū officiū est ꝑpetrati sceleris penitere. Scōm est ꝑ ꝯlibꝫ mutabilitatē ꝑ/pendere. Tertiū vitā nostrā ex toto deo cō/mittere. Quartū veritatē seruare. Nota tñ q̄ dulia aliquādo idē est qđ latria. Stricte tñ ꝛ ꝓprie accipit ꝑ reuerētia sanctis siue ꝑso/nis sublimibꝫ exhibēda. que sic describitur. Dulia est seruit⁹ vel cult⁹ creature debit⁹ et exhibit⁹. Et videt idē esse cū reuerētia posi/ta in p̄ma diuisione iusticie q̄ sic describitur Reuerētia est virt⁹ ꝑsonis grauibꝫ vel aliq̄ ꝑlatiōe sublimatis debite honorificationis cultū exhibēs. Deo aūt debet latria. sanctis dulia. beate ꝟgini Marie hyꝑdulia. Pietas est virtus ꝑ quā sanguine ꝯiunctis. patrieqꝫ beniuolis officiū ꝛ diligens tribuit cultus. Gratia est virt⁹ in qua amiciciaꝝ ꝛ benefici/orum alteri⁹ memoria ꝛ remunerādi volun/tas cōtinet. Uindicatio est virt⁹ ꝑ quā vis aut iniuria. ꝛ oīno oē qđ obfuturū ē de/fendēdo aut vlciscēdo ꝓpulsat. Obseruātia est virt⁹ ꝑ quā hoīes in aliqua dignitate cul/tu quodā ꝛ honore dignant. Ueritas ē vir/tus ꝑ quā immutata ea q̄ sunt. aut que ante fuerūt aut futura sunt dicunt. Innocētia ē puritas animi iniurie oēm illationē abhor/rens. Hac virtute dīj placant. Amicicia ē vo/luntas bona erga aliquē causa illi⁹ q̄ dil/igit cū ei⁹ pari intētione a q̄ diligit. Hui⁹ primū officiū est idē velle ꝛ idē nolle. alteꝝ secreto admonere ꝛ palā laudare. Cōcordia est vī⁹ cōciues ꝛ cōpatriotas in eodē iure ꝛ cohabi/tatiōe spōtanee metiēs. Misericordia ē vir/tus ꝑ quā anim⁹ sup calamitate afflictoruꝫ mouet. Hec virt⁹ nihil humanū a se alienū putat. alioꝝ damna vł cōmoda sua estimat Disciplina fm Ciprianū est moꝝ ordinata correctio. ꝛ maioꝝ ꝑcedentiū patrū regula/ris obseruatio. Scōm Hugonē de sancto victore. Disciplina est ꝯuersatio bona ꝛ ho/nesta. cui paꝝ est nō malū facere sed studet i̇ his que bñ agit ꝑ cūcta irreꝑhensibilis ap/parere. Idē. Disciplina est omniū mēbroꝝ motus ordinat⁹. ꝛ dispositio decēs in omi habitu ꝛ actiōe. Bernard⁹. Disciplina ceruī/cem submittit. deponit supcilia. vultū cōpo/nit. ligat oculos. cachinnos cohibet. mode/rat linguā. gulā frenat. irā sedat. format in/cessum. Obediētia sic describit. Obediētia est volūtas faciēdi ꝑceptū vel mādatū supe/rioꝝ. Itē sic. Obediētia est obtēperatio fm regulā sacre scripture maioribꝫ q̄uiscunqꝫ decreta. Uel sic. Obediētia est spontanea ce

rationabile ꝓprie volūtatis sacrificiū. Ut sic.
Obediētia est pio studio ꝓprie volūtatis ab
negatio. Aug⁹. Cit⁹ exaudit vna obediētis
oratio. q̄ decē milia ɔtemptoris. Eq̄tas est
amor equalitatis in his in q̄bꝫ debet esse eq̄
litas. De iusticia dicit Prosper. Justicia
est quedā animi nobilitas suā cuiq3 tribu
ens dignitatē. supioribꝫ reuerentiā. paribꝫ
ɔcordiā. inferioribꝫ disciplinā. deo obedien
tiam. sibiipsi sanctimoniā. inimico patiam.
⁊ misero cōpassionē. Scd̄m Augustinū.
Act⁹ iusticie est scire q̄d debeat reddere. nō
velle pl⁹ q̄ possit distribuere. omnē aī cogi
tationē ad solū deū dirigere ⁊ erigere. cum
q3 tāq3 nihil aliud sit sola mētis acie intue
ri. Scd̄m alios aūt est etiā act⁹ iusticie ad
vnā ɔsentire viā. vniuscuiusq3 ꝟtutis obseq
um seruare. vnicuiq3 qd̄ suū est reddere. Itē
cū supna ⁊ diuina mēte sociari. vt seruet cū ea
ꝑpetuū fed⁹ imitādo.

De septem donis spiritussancti.
Sectio XLV

Septē sūt dona spūssancti. que enu
merat Isa. xj. scz donū sapiētie ⁊ in
tellect⁹. donū cōsilij ⁊ fortitudinis.
donū sciētie ⁊ pietatis. ⁊ donū timoris dn̄i.
Habem⁹ aūt videre de donis diuinis que
spūisancto attribuunt tria. s. spēalem suffici
entiā. singularē ɔsistentiā. ⁊ generalē diffe
rentiā. Specialis sufficientia habituū p̄
dictoꝝ sic accipit. Dona spūssancti speciali
ter sunt vel ꝑncipalit ad expediēdas poten
tias aie in agēdo. Habem⁹ aūt expediri q̄n
tum ad declinatiōem mali. ⁊ sic est donū ti
moris. Itē q̄tū ad opationē boni ⁊ hoc du
pliciter. Nā aut est bonū necessitatis ad qd̄
expedimur p donū pietatis. cui⁹ regimē di
rectiuū est donū sciētie. Aut est bonū super
erogatiōis. ad qd̄ expedimur p donū forti
tudinis. cui⁹ regimē est donū cōsilij. Ad
maiorē hoꝝ donoꝝ euidentiā attendēda ē
ɔsistentia actuū singuloꝝ. Nota ergo p̄mo q sa
pientia cōmunit accepta dicit cognitiōꝫ ge
neralē reꝝ diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ ꝭm Augu
stinū ⁊ ph̄m. q̄ dicit q sapiēs est q̄ oia nouit
Min⁹ cōmuniter dicit cognitionē reꝝ eter
narū. j. Corin. xij. Alij dat sermo sapiētie. id
est cognitio eternoꝝ. Proprie dicit cognitiō
nem qua colit de⁹ fide. spe. ⁊ charitate. Job
xv. Pietas ipa est sapiētia. Magis ꝓprie no
minat cognitionē dei experimētalē. ⁊ sic est
vnū de septē donis spūssancti. cui⁹ act⁹ con
sistit in degustādo suauitatē dei. Qui q̄dem
actus prim⁹ est cognitiu⁹. prim⁹ affectiu⁹. ita
q in cognitiōe inchoat. ⁊ in affectiōe cōsum
mat. Itē habem⁹ quiescere in optimo p intel
ligētiā virtutis. ⁊ sic est donū intellect⁹. ⁊ per
affectionē bonitatis. ⁊ sic est donū sapiētie.

Sciētia etiā dr̄ tribꝫ modis. Quedā enī
est sciētia ɔsistens in intellectu pure specula
tiuo fundata sup ꝑncipia rōnis. vt est scien
tia acq̄sita siue humana ph̄ia. Quedā est cō
sistens in intellectu inclinato ab affectu fun
data sup ꝑncipia iuris naturalis. ordinans
ad rectā ⁊ honestā vitā. vt est sciētia pruden
tie ꝟtutis. Quedā est ɔsistens in intellectu i
clinato a fide. ⁊ inclināte ad opatōem bonā
fundata sup ꝑncipia fidei. habēs ortū a do
nis spūalis gratie. vt est donū sciētie. cuius
actus p̄cipu⁹ est dirigere in agēdis ꝭm exi
gentiā regule fidei ⁊ imitatiōꝫ xp̄i. De do
no intellect⁹ tene q eius act⁹ cōsistit in cōte
platione nō solū creatricis essentie. veꝝ etiā
in ɔtemplatiōe spūalis creature. Habet q̄
dem cognitio de deo sub rōne veri triplicit
scz p simplicē assensum. ⁊ sic est fides faciēs
assentire. p rōnis adminiculū. ⁊ sic est intel
lectus donū cui⁹ est credita p rōnem intelli
gere. p simplicē ɔtuitū. ⁊ sic est mūdicia cor
dis. cui⁹ est videre deū. Etenī ad intelligen
dū credita nō adiuuat homo p rōnes sum
ptas a cōditionibꝫ. De dono cōsilij tene.
q cōsiliū aliq̄n dicit actū cōsiliandi. aliquā
do dicit illud ad qd̄ terminat ille act⁹. aliq̄n
dicit habitū q̄ expedit ⁊ dirigit aīam ad eli
gendū ꝓsequēda ⁊ vitandā fugiēda. Habi
tus aūt dirigēs si sit respectu eligibiliū que
sunt necessitatis est prudētie. que dirigit ad
talia. licet min⁹ excellēter q̄ sciētia que ē do
num. Si aūt eligibilia sint arduitatis ⁊ dif
ficultatis. est donū ɔsilij. Potest q̄ppe hō di
rigi in electiōe. vel ꝭm regulā iuris natural
⁊ sic est prudētia. vel ꝭm regulā iuris diuini
⁊ sic est donū ɔsilij. cui⁹ est dirigere in electio
nem ꝓsequendoꝝ ⁊ fugā vitandoꝝ. De
dono fortitudinis est tenendū q ei⁹ act⁹ cō
sistit in sustinētia passionū ⁊ aggressione ar
duoꝝ. Aggredi aūt ardua siue ꝑpeti passio
nes potest hō dupliciter. vel ꝓpter iusticie et
honestatis cōseruationē. ⁊ sic respicit ꝟtutē
fortitudinis. vel ꝓpter xp̄i ꝑfectā imitatōem
⁊ sic respicit donū fortitudinis. Primū est d
dictamine iuris natural. Secundū de di
ctamine iuris diuini. Act⁹ ergo doni fortitudi

nis attēdit penes ꝓmptā ⁊ expeditā tolerātiam passionū. De dono pietatis tene ꝙ pietas attendit erga deū. ⁊ est idē qđ latria. erga parētes. ⁊ est ps iusticie ꝯm regulā iuris naturalis ⁊ ꝯm obligationē necessitatis. Attendit etiā erga ꝓximū dei imagine insignitum. ⁊ sic est spūssancti donū. Sed nota ꝙ misericordie virt⁹ attendit in ꝓximo cōformitatē in natura. ⁊ necessitatē in miseria. ꝓuio dictamine iuris naturalis ꝯm regulam prudētie. Pietas ꝟo attēdit in ꝓximo diuinā imaginē ꝓuio dictamie iuris diuini ꝯm regulā doni sciētie. Ex dono ḡ pietatis ē homo beniuol⁹ cuilibet creature dei imagine insignite. Talis aūt beniuolētia ꝓ loco ⁊ tēpore erit aliquādo in cōpassionis affectum aliquādo in opis bñficiū. Act⁹ ergo pietatis ꝑcipu⁹ est facere hoīem beniuolū respectu cuiuslibet ꝓximi inq̄ntū gerit imaginē creatoris. De dono timoris tene ꝙ ei⁹ actus generalis ē resilire ab arduo. Et potest diffinire cōmuniter oīs timor sic. Timor est resilitio ab aliquo arduo vel excellente. Si aūt illud arduū est in genere boni. tūc est resilitio cū reuerentia. Si aūt in genere mali. tūc est resilitio cū fuga. Damascen⁹ dicit timorē esse expectatorē futuri mali. Augustinus diffiniēs timorē dicit. Timor est fuga animi ne amittat id qđ habet. Timoris donum tria intuet. scꝫ penā vt eā fugiat. ⁊ sic ē timor seruilis. Offensam vt eā caueat. et sic est timor initialis q̄ vnū habet oculū ad penam. ⁊ vnū ad offensam. Maiestatē sūmā vt ei reuerēter subiaceat. ⁊ sic est timor filialꝭ cui duplex respect⁹ est. vnus in refugiēdo offensam ne separet a deo. ali⁹ est principalior in reuerēdo deū. ⁊ iste ꝑmanet in beatis. Distinguunt aūt sex timoris differētie ꝯm ꝙ a triplici ꝓncipio habet ortū. Habet eñ ortū a natura. ⁊ sic est timor naturalis. a libidine siue cōcupiscētia. ⁊ hoc vel ex nimio amore sui ⁊ sic est timor human⁹. vel ex nimio amore suoꝝ. ⁊ sic est timor mūdanus. A gratia. ⁊ hoc vel a gr̄a gratis data ⁊ sic est timor ſuilis. vel a gr̄a gratū faciēte ꝯm inchoata. ⁊ sic est timor initialis. aut a gr̄a ꝑfecta. ⁊ sic est timor filialis ⁊ iste dr̄ amicabilis vel amicalꝭ. quia timet volūtatū dissensionē. Cast⁹. q2 timet spōsi cōplexus separationem. Filialꝭ. quia timet patris indignationē. Sanct⁹ quia timet in oīb⁹ inquinationē. De spūssancti donis nota differentiā generalē. Nā qđdam donū est a spūsancto ⁊ nūq̄ cū spiritu sancto. sic est timor seruilis in quo viget voluntas peccādi si impunitas speraret. Qđdam a spūsancto ⁊ nunq̄ sine spiritusancto ⁊ sic est donū charitatis ⁊ gratie gratū facientis. Quoddā est a spūsancto ⁊ potest esse cū spiritusctō. ⁊ sine spiritusancto. vt est donum sciētie ⁊ donū ꝓphetie. ⁊ cetere gr̄e gratis date.

De beatitudinib⁹ ⁊ vita actiua. cū operibus misericordie. ⁊ de vita ꝯtemplatiua cū orōe. ⁊ de duodecim fructib⁹ ⁊ q̄nq̄ sensib⁹.

Sermo XLVI

Eptē sunt beatitudines quas enumerat saluator in sermone in monte scꝫ paupertas spūs. mitetas. luct⁹. esuries iusticie. affect⁹ misericordie. mundicia cordis. ⁊ pax. Circa beatitudines habem⁹ videre numeꝝ. sufficientiā. vite duplicis excellentiā. vsus duplicis ꝯsequentiā. Sunt aūt beatitudines numero septē. quaꝝ ratio ⁊ sufficiētia sic accipit. Beatitudines sūt ad potētias aīe ꝑficiēdas. Ad integrā aūt ꝑfectionē tria ꝑcipua reqrunt. scꝫ ꝑfect⁹ recess⁹ a malo. ꝑfect⁹ ꝓfectus in bono. ⁊ ꝑfect⁹ status in optimo. Malū aūt ꝓcedit aut a tumore supbie a q̄ elongamur ꝑ paupertatē spiritus. aut ex rācore malicie a q̄ elongamur ꝑ mititatē. aut ex languore ꝯcupiscētie. a quo elōgamur ꝑ luctū. Perfect⁹ aūt ꝓfect⁹ vel ꝓcessus in bono est ꝯm imitationē diuinam Uniuerse aūt vie dñi sunt misericordia ⁊ veritas. q̄ ꝑ iusticia ponit. Deū iustū ꝑ esuriē iusticie imitamur. deo misericordi ꝑ affectū misericordie ꝯformamur. Perfect⁹ stat⁹ in optimo est ꝑ limpidā cognitionē in vero. et sic est mūdicia cordis ad videndū deū. et ꝑ tranq̄llam affectionē in bono. ⁊ sic ē pax mētis ad fruēdū deo. Habit⁹ virtutū disponunt ad exercitiū vite actiue. Habit⁹ donorum ad ociū vite ꝯtēplatiue. Habit⁹ beatitudinū ad ꝑfectionē faciūt vtriusq̄. De his duab⁹ vitis signatis ꝑ Lyā ⁊ Rachel. ꝑ Petrū ⁊ Johannē. ꝑ Marthā ⁊ Mariā dicit Beda. Actiua panē corꝑalē esuriēti. vel panem doctrine ignorāti porrigit. errantē corrigit. superbū ad humilitatē reuocat. q̄ singulis expediūt dispēsat. Cōtemplatiua charitatē dei ⁊ ꝓximi retinꝫ. sed ab exteriori operatione q̄escit. soli ꝯditoris desiderio inheret. ⁊ calcatis oīb⁹ curis ad videndū faciem creatoris inardescit. ⁊ desiderat misceri

ſupernis ciuib9 de eterna dñi incoꝛruptiõe
gaudentib9. Eſt aũt triplex ꝓprietas i vtra/
ꝙ̃ ſm quas mutuo ſe excedũt. Prima ꝓprie
tas actiue eſt diligẽtia vtilitatis ⁊ neceſſita/
tis publice reſpectu rõnalis Secũda ẽ cha
ritas erga ꝓximũ cũ compaſſiõe reſpectu cõ
cupiſcibilis. Tertia eſt fecũditas bonoꝛuꝫ
opeꝝ in agendo cũ pfectione patiẽtie reſpe/
ctu iraſcibilis. In his ↄtemplatiua excedit
ab actiua. Prima ꝓprietas ↄtemplatiue eſt
cõtuit9 pulcritudinis ſumme maieſtatꝫ cũ
delectatiõe reſpectu rationalis. Secunda
eſt quies cũ ſecuritate rſpectu iraſcibil. Ter
tia eſt mũdicia coꝛdis cũ bonitate reſpectu
cõcupiſcibilis. In his ↄtemplatiua excedit
actiuã. Ad actiuã ptinẽt opera miſericoꝛdie
tam coꝛpalia ꝙ̃ ſpũalia. Coꝛpalia ſũt ſeptẽ
hoc verſiculo ↄprehenſa. Unde verſus. Vi
ſito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo
Quoꝝ ſufficiẽtia ſic accipit. Homo eſt ſub/
ſtantia animata. p hoc tangit vegetabilis. q̃
indiget reſtauratione calidi ⁊ ſicci. ⁊ hoc per
cibum. ⁊ frigidi ⁊ humidi ⁊ hoc per potum
ſenſibilis. ⁊ huic eſt neceſſariũ duplex operi/
mentũ ꝓpter exteriora nociua. remotum. et
eſt hoſpitiũ. ꝓpinquũ. ⁊ hoc eſt veſtimentum
rationalis. ⁊ ſic eſt ſubſtãtia libera nata ha/
bere libertatẽ a carcere vel ab infirmitate. ⁊
ſic eſt cõtra intruſionẽ in carcere vel in lecto
viſitatio. ⁊ a ſeruitute ⁊ cõtra hanc eſt redem
ptio. moꝛtalis. ⁊ ſic ineſt ei moꝛs. ꝓpter quaꝫ
ſiue poſt quã indiget ſepultura. Spiritua/
lia quoqꝫ ſunt ſeptẽ hoc verſiculo cõprehen
ſa. Inſtrue. cõſule. caſtiga ſolare. remitte. fer
oꝛa. Quoꝝ ſufficiẽtia ſic accipit. Defect9 ſpi/
ritualis in ꝓximo ſi non poteſt releuari niſi
p deũ tũc adhibẽda eſt oꝛatio. Si poteſt re
leuari p hominẽ ⁊ eſt cognitiue. vt ignoꝛan/
tia cognoſcendoꝝ. tũc eſt inſtructio. Si eſt
ignoꝛãtia agendoꝝ tũc eſt conſiliũ. Si ꝟo
eſt affectiue. aut eſt culpa cõmiſſa in te. ⁊ ſic ẽ
remiſſio. aut in alios. ⁊ ſic eſt coꝛrectio. Si ẽ
pena. aut eſt releuãdus verbo. ⁊ ſic eſt cõſo/
latio. aut facto. ⁊ ſic eſt ſuppoꝛtatio. Ad cõtẽ/
platiuã ptinet oꝛatio. Unde de cõtemplati
ua videndũ eſt quantũ ad diffinitiõem. gra
duũ diſtinctionẽ. ⁊ ↄtentã ſub ea oꝛationeꝫ.
Cõtemplatio ſic diffinit. Cõtemplatio ẽ ve
rus certuſqꝫ intuit9 de quacũqꝫ re. A Rich/
ardo ſic. Cõtemplatio eſt libera mẽtis per/
ſpicacia in ſapiẽtie ſpectacula cũ admiratio
ne ſuſpenſa. Uel ſic. Cõtemplatio eſt ꝑſpi/
cax ⁊ liber animi intuit9 in res pſpiciendas
vſqꝫquaqꝫ diffuſus. Bernard9 ponit ſex g/
dus cõtemplatiõis. qui ſunt vacatio. intui/
tio. admiratio. dilectio. delectatio. anhelatio
Auguſtin9 de quantitate aĩe ponit ſepteꝫ
gradus ſiue act9. Prim9 dicit animatio. ſe/
cundus ſenſus. terti9 ars. quart9 virtus. q̃n
tus tranquillitas. ſext9 ingreſſio. ſeptim9 cõ
templatio. De oꝛatiõe videndũ eſt quantuꝫ
ad diffinitionẽ in generali. ⁊ quantũ ad aſſi
gnatiõem petitionũ oꝛatõis dominice i ſpe
ciali. Oꝛatio ſic deſcribit ab Auguſti. Oꝛa/
tio eſt pius mẽtis affectus in deũ directus.
A Iohãne damaſceno ſic. Oꝛatio eſt aſcen
ſus intellect9 in deũ. Idem. Oꝛatio eſt exꝑſ
ſio. deſiderij directi in deũ ꝓpter bonũ adipi
ſcendum vel malũ remouendũ. foꝛmata p
verbũ interi9 ⁊ exteri9. Et magiſtraliter ſic.
Oꝛatio eſt oſtẽſio volũtatis noſtre ei a quo
impetrare ſperam9 id qđ deſideram9. Gre/
goꝛius. Ueraciter oꝛare eſt in cõpunctione
amaros gemit9 ⁊ nõ compoſita verba reſo/
nare Iã deſcendendũ eſt ad oꝛõem quã do
minus cõpoſuit. in qua ſub ſeptenario peti/
tionũ cõprehendit vniuerſitas petendoꝝ. ⁊
quantũ ad ea que ſpectãt ad premiũ patrie
⁊ quantũ ad ea que ſpectãt ad meritum vie
Que ſpectãt ad pmiũ patrie ſunt intelligen
tia veritatꝫ ſiue apta viſio veri. que petit ibi
Sanctificet nomẽ tuũ. id eſt noticia tui no
minis pſonis ſanctis ⁊ mũdis donet. Reue
rentia maieſtatis ſiue ſecura tentio ſũmi ar
bui que reges facit ⁊ p quã habet regnum.
que petit ibi. Adueniat regnũ tuũ. Concoꝛ
dia volũtatis ſiue pfecta fruitio ſummi bo/
ni. que petit ibi. Fiat volũtas tua ſicut in ce
lo ⁊ in terra. Que ſpectãt ad meritũ ſiue trã
ſitum vie. aut reſpiciũt collationẽ boni. aut
amotionẽ mali. Collatio boni petit i pane
quotidiano ſiue ſupſubſtãtiali. in quo petit
quicqđ neceſſariũ eſt ad ↄſeruationẽ vite p̃
ſentis tã ſm ſpiritũ ꝙ̃ ſm coꝛpus. Amotio
mali petit in trib9 ſequentib9. Eſt autẽ ma/
lum triplex. Quoddã tenet rationẽ pteriti.
quoddã pſentꝫ. ⁊ quoddã futuri. Siue qđ/
dam eſt malũ culpe ſiue tranſgreſſiõis. qđ/
dam eſt malũ pugne ſiue tẽptatiõis. qđdaꝫ
eſt malũ pene ſiue tribulatiõis. Primũ peti
tur amoueri in dimiſſione debitoꝝ. ſecun/
dũ in victoꝛia temptationũ. tertiũ in libera
tione ab oppreſſione aduerſoꝝ. Perfectio
nem beatitudinũ ↄſequit duplex viſus. ſcꝫ

quinqȝ sensuū spiritaliū ꝛ duodecim fructuum spūs. Sensus spiritales sunt visus. auditus. gust⁹. odorat⁹. ꝛ tact⁹. Visu videtur sponsi xp̄i summa pulcritudo sub rōe splendoris. Auditu audiꝛ xp̄i sūma armonia sub ratiōe verbi. Gustu gustaꝛ xp̄i summa dulcedo sub ratiōe sapiētie cōprehēdentis ābuȝ ꝛ splendorē. Odoratu odoraꝛ xp̄i sūma fragrantia sub ratiōe verbi inspirati in corde. Tactu astringiꝛ ꝛ palpaꝛ xp̄i summa suauitas sub ratiōe verbi incarnati inter homies habitātis. Fruct⁹ vero spūs sunt charitas gaudiū. pax. patiētia. longanimitas. boitas benignitas. fides. māsuetudo. modestia. cōtinentia. castitas. Non sunt aūt sensus neqȝ fruct⁹ ꝑ se habit⁹. sȝ fruct⁹ dicūt affectuales delectatiōes circa bonitatē sponsi degustādam. Sensus aūt dicūt intellectuales ꝑceptiones circa veritatē spōsi ꝯtemplandam Que ꝯtemplatio fuit in ꝓphetis ꝑ reuelationē quantū ad triplicē visionē. sȝ corꝑalem. imaginariā siue spūalē. ꝛ intellectualeȝ. In aliqs vero iustis reperiꝛ ꝑ speculationē. q̄ incipit a sensu ꝛ ꝑuenit ad imaginatōȝ. de imaginatiōe ad rōnem. de ratiōe ad intellectuȝ de intellectu ad intelligentiā. de intelligentia ad sapiam siue noticiā excessiuā. ꝛ sic assistitur vero salomoni.

De sacramentis in generali
Sectio XLVII

I Am videndū est de tertio bñficio iesu xp̄i qd̄ est sacramētalis medicina De sacramētis ergo ꝑmo videam⁹ i generali. postea de singulis in spēali. In generali habem⁹ videre de sacramētoꝝ institutione. diffinitiōe. ordinatiōe. iteratōe. sufficientia. ꝛ ꝑcellētia. Institutio sacramētoꝝ deū decuit ꝛ nobis expediēs fuit. Decuit quidē diuinā misericordiā nobis ꝓuidere remedia. nō solū que faciūt ad remissiōeȝ culpe. sed etiā pene. Decuit diuinā iusticiaȝ que a nobis exigit aliquā humiliatōnē quā exhibem⁹ ꝑ signoꝝ sensibiliū obseruationē. Decuit diuinā sapiam que in sensibilib⁹ decreuit remedia inuenire. ex quib⁹ ꝯtingit naturā hominis interire. Nobis expediēs fuit. Quoniā eīm eram⁹ ceci quo ad rōnalē. ideo data sunt sacramēta sensibilia ad eruditionem. Quoniā eram⁹ elati quo ad irascibilē ideo data sunt sacramēta corꝑalia ad hūiliatonē. Quoniā eram⁹ proni ad malū q̄ ad ꝯcupiscibilē. ideo data sunt sacramēta plura ad exercitationē. Sacramentū sic diffiniꝛ in sentētijs. Sacramētum est inuisibilis gratie visibilis forma. cui⁹ similitudinē gerit ꝛ causa existit. Hugo de sancto Victore sic diffinit. Sacramentū est materiale elementū subiectū oculis. similitudine repñsentans. institutiōe significās. significatōe gratiam ꝯferēs Ordinanꝛ aūt sacramēta sic Baptism⁹. cōfirmatio. eucharistia. penitentia. extrema vnctio ordo. ꝛ matrimonium. Quinqȝ ꝑma respiciūt ꝑsonā Ordo ꝛ matrimoniū ecclīam. Ordo patet sic. Nā baptismus est ad vulneꝝ curatiōem. Cōfirmatio ad curatiōis habite cōseruatiōem. Eucharistia ad habite ꝛ ꝯſuate ꝑmotionē. Penitētia ad curatiōis ꝑdite reꝑationē. Extrema vnctio ad venialiū expiatiōem q̄ ad culpam ꝛ pene debite ꝑtem remittendā. Ordo est respectu ꝑsonaꝝ generantiū spūaliter. Mr̄imoniū est generantiū corꝑaliter. Et vtraqȝ generatio est ecclesie necessaria ne deficiat in grā ꝛ natura. Quattuor aūt sunt sacramenta q̄ possunt iterari vel poti⁹ frequētari. s. eucharistia penitētia. extrema vnctio. ꝛ matrimoniū. Baptism⁹ aūt ꝛ cōfirmatio ꝛ ordo nō iteranꝛ qr̄ in eis tres characteres indelebiles imꝑmūꝛ. quib⁹ ſm diuersos status fidei hoies ab hominib⁹ distinguūtur Nā ſm statū fidei genite est charact̄ baptismalis ſm q̄ fideles ab infidelib⁹ distinguūtur. Scđm statū fidei roborate est charact̄ ꝯfirmatiōis distinctiu⁹ fortiū ab infirmis. Scđm statū fidei iā multiplicate est character ordinis q̄ clerici a laicis distinguūtur

Sufficiētia sacramētoꝝ sic accipiꝛ. Sacramēta sunt medicamēta cōtra morbum. Morb⁹ aūt est duplex. sȝ morbus culpe ꝛ morb⁹ pene. Morb⁹ culpe est duplex. s. originalis culpe. ꝯtra quā est baptism⁹. ꝛ actualis culpe que etiā geminaꝛ. Nā quedaȝ est culpa actualis mortal'. ꝯtra quā est penitētia. quedā actualis venialis ꝯtra quā est extrema vnctio. Morb⁹ pene est quadruplex sȝ ignorātia. ꝯtra quā est ordo. malicia. cōtra quā est eucharistia. infirmitas. ꝯ quā est ꝯfirmatio. cōcupiscētia. ꝯtra quā est matrimoniū. Sacramēta sunt etiā adiuuamēta qr̄ sunt in adiutoriū septē virtutū. In adiutoriū fidei est baptism⁹. In adiutoriuȝ spei est extrema vnctio. In adiutoriū charitatis eucharistia. In auxiliū prudētie ordo. In auxiliū tēꝑantie matrimoniū In auxiliū for

titudinis ꝯfirmatio. In auxiliũ iusticie pe/
nitẽtia. Sunt quoqꝫ sacramẽta armamẽta
eccl'ie militãtis. q̄ Cañ. iiij. dr terribil' vt ca/
stroꝝ acies ordiata. Est quidẽ terribilis qr
fortis ⁊ munita ꝑ sacramẽtũ ꝯfirmationis.
acies qr ꝯiũcta ⁊ vnita ꝑ sacramẽtũ euchari
stie. ordinata ꝑ ordinẽ. Ex hac acie q̄dã sub
trahunt ꝑ mortẽ. ad hos restaurãdos ẽ ma
trimoniũ. quidã ꝓsternũt ꝑ culpaꝫ. ad hos
releuãdos est penitẽtia. Hãc aciẽ quidã in/
grediũt vt ꝓlient. ⁊ h̄ ꝑ baptismũ. q̄dã egre
diunt vt coronent. ⁊ h̄ ꝑ extremã vnctionẽ.

Dicit aũt vnũ sacramentũ aliud p̄cellere
q̄nqꝫ modis. s. ꝓpter significatiõem. sic matri
moniũ p̄cellit. qr significat vnionẽ naturaꝝ
in xp̄o. ꝓpter ꝯtinentiã. ⁊ sic excedit euchari/
stia. ꝓpter efficaciã. ⁊ sic excedit baptismus. ꝓ
pter dignitatẽ dispẽsatiuã. ⁊ sic ꝯfirmatio. q̄
a solis põtificibꝫ dispensat. ꝓpter maiorẽ di
gniorẽ ⁊ nobiliorẽ gradũ in quo ponit. ⁊ sic
dr ordo maior. Vñ v̄sus. Maior in effectu
baptismꝰ. corpꝰ in esse Cõiugiũ signo. maio
ri chrisma mistro. Nobiliore gradu p̄cellere
dr ordo.

De baptismo Sectio XLVIII

Nunc de sacramẽtis singulis est vi/
dendũ. Et p̄mo de baptismo q̄ntuꝫ
ad diffinitionẽ. significatiõeꝫ. forme
expꝛ̃ssionẽ. effectꝰ collationẽ. nois distinctio
nem. ⁊ opis cõpletionẽ. Baptismꝰ s̄m q
est nomẽ elemẽti significãtis ⁊ sanctificãtis
virtute v̄bi diffinit ab Hugone sic. Baptis
mus est aqua diluẽdis criminibꝫ sanctifica
ta. Scdm̃ v̄o qd est actus vel vsus elemẽti
diffinit a magistro i sentẽtijs. Baptismꝰ est
intinctio corpis exterior facta sub forma v̄/
boꝝ p̄scripta. Scdm̃ aũt q accipit ꝑ sacra/
mẽto ⁊ re sacramẽti q̄ est character. diffinit
a Damasceno. Baptismꝰ est vite spũalis p̄n
cipiũ sigillũ ⁊ custodia ⁊ illuminatio mẽtis
Et tangit hic q̄druplex ꝯditio characteris
qr em̃ p̄parat ad grãm dei dr vite spũal' p̄n
cipiũ. qr distinguit gregẽ dñi. dr sigillũ. ⁊ qr
indelibilit' ꝑseuerat dicit custodia. qr spũali
ter disponit ad fidẽ. dr illuminatio mentis
Scdm̃ q accipit ꝑ sacramẽto diffinit a di/
onysio. Baptismꝰ est regeneratõis sacramẽ
tum s̄m q p̄us subsistit in aĩa. aĩales spũali
ter formãs motꝰ. ad opationẽ diuinoꝝ elo/
quioꝝ ⁊ actionũ. ⁊ celestis quietis anagogẽ
iter faciẽs. In hac diffinitiõe tangit res sa/
cramenti que est gratia viuificãs aĩam cuꝫ
dicit s̄m q p̄us subsistit in anima. ⁊ igitur
habilitatio potentiaꝝ ꝑ virtutẽ. p̄mo quan
tum ad actiuã. cũ dicit. formãs aĩales mo/
tus. Secũdo quo ad cõtemplatiuã cũ dici
tur. ⁊ celestis quietis anagogẽ. Quantuꝫ
ad significationẽ nota q in baptismo sicut
in ceteris sacramẽtis est aliq̄d quod est tan
tũ sacramentũ. siue signũ significãs vt elem̃
tum visibile. aliq̄d est res tm̃ significata. vt
gratia curãs. aliud qd est sacramentũ ⁊ res
signata vt character. Forma quãdo pu/
er immergit exp̄menda est hec. Ego bapti/
zo te i noie patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti amẽ
Hec forma debet exprimi sine omissiõe vo/
cali. sine intermissione vocabuli. sine p̄poste
ratione ordinis supradicti. ⁊ sine cõmutatõ
ne nominis p̄nomiati. Effectꝰ aũt qui re
cipit in baptismo ab homie humiliter acce
dente est characteris imp̄ssio. gratie infusio
⁊ innocẽtie restitutio. celi apertio. Gratia inqꝫ
infundit regenerãs. rectificãs. ⁊ purificans
ab om̃i culpa originali ⁊ actuali. tã mortali
atqꝫ veniali. absoluẽs nihilominus a pena
eternali ⁊ ab om̃i pena satisfactoria tempali

Distinguit aũt triplex baptismꝰ. s. flami/
nis. fluminis. ⁊ sanguinis. In baptismo fla
minis qui est ꝑ penitẽtiã ⁊ spiritussancti grã
am purificamur a culpa. In baptismo flu/
minis purificamur a culpa ⁊ a satisfactoria
pena In baptismo sanguinis purificamur
ab om̃i miseria. Nõ sunt aũt baptismus fla
minis ⁊ sanguinis sacramẽta. cũ in eis defi
ciant que ꝯueniũt sacramẽto. scꝫ rep̄senta/
tio ex similitudine. significatio ex institutio/
ne. ⁊ sanctificatio ex v̄bi ꝓlatione. Quan/
tum ad integritatẽ sacramẽti sufficiũt v̄buꝫ
⁊ elementũ. Quantũ ad solennitatẽ p̄mittũ
tur tãqꝫ p̄paratoria cathecismꝰ ⁊ exorcismꝰ
in paruulis ⁊ adultis. ita tamẽ q in adultis
requirit fides ꝓpria. in puulis sufficit aliena
Quantũ ad vtilitatẽ requirit baptizantis
recta intẽtio. Et q̄ntũ ad vtilitatẽ baptizati
fictiõis depositio.

De ꝯfirmatiõe Sectio XLIX

Sequit videre de cõfirmatiõe q̄ntum
ad formã. quantũ ad materiã. q̄ntũ
ad dispẽsationẽ. q̄ntũ ad gratie colla
tionem. ⁊ quantũ ad significationẽ. For/
ma in cõfirmatione seruãda est hec. Signo
te signo crucis ⁊ cõfirmo te chrismate salutꝭ
in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussctĩ amen.
In hac forma exp̄mit duplex actꝰ. quia i h̄

sacramēto dat̄ gr̄a ad robur fidei quātū ad
confirmationē in corde. ⁊ quantū ad liberā
ꝯfessionē ī ore. Unꝰ actꝰ respicit liberā cru/
cifixi cōfessionē quasi semꝑ ferendā in fron
te. alter respicit firmā stabilitatem in corde
Materia in hoc sacramento est chrisma
ꝯfectū ex oleo oliuaꝝ ⁊ balsamo. Oleum ꝓ/
pter nitorē significat fidē interiorē et bona
cō̄ciā. Balsamū ꝓpt̄ odorē significat dignā
⁊ laudabilē cōfessionē in euidētia. ⁊ hoc fm
correspōdentiā ad duplicē actū in forma ex
pressum. Istud aūt sacramentū a solis epi
scopis dispensat̄. q̄ si alij ꝓsumāt nihil faci/
unt. Quia enī tā in cōfirmatiōe q̄ȝ in ordine
dat̄ gratie plenitudo. ꝓpter hoc hec duo sa/
cramenta ꝑ eos solūmodo dispensat̄ qui ge
runt auctoritatis plenitudinē. Gratia q̄
cōfertur in ꝯfirmatiōe est gratia gratū faci
ens. Gratia aūt gratū faciēs dicit̄ duplicit̄
aut gratū faciēs de nō grato. ⁊ talis est gra/
tia baptismalis ⁊ penitentialis. aut est magis
gratū faciēs de iam grato. ⁊ talis gratia da
tur in cōfirmatiōe. que gratiā prius receptā
ampliat ⁊ cōfirmat. In isto sacramēto ali
ud est qđ est tm̄ signū. vt est forma audibil̄.
⁊ materia visibilis. aliud est qđ est tm̄ res. vt
est gr̄a corroborans ⁊ ꝯfirmans. aliud est qđ
est res ⁊ signum. vt est character.

De eucharistia Sectio L

Sequit̄ videre de eucharistia. et hoc
quantū ad integritatē. significatiōȝ.
repręsentationē. manducatōem. ⁊ ope
rationē. De integritate ⁊ necessitate huiꝰ
sacramēti sunt quattuor. scȝ ordo sacerdota
lis. intētio cōsecrandi. materia debita. ⁊ for/
ma verboꝝ ꝓscripta. Materia huiꝰ sacra/
menti est panis de frumēto. ⁊ vinum đ vite.
Ille enī cibus inter om̄es cibos ⁊ inter om
nes potus est cōuenientior. cōmunior. effi/
cacior. et sanior. Ideo dominꝰ se cōparauit
grano frumēti ⁊ ligno vitis. Et ideo in his
duabꝫ speciebus cōfecit ⁊ cōficiendū consti
tuit. ad innuendū q̄ corpus suū sub hoc sa/
cramēto cōtentū vt cibus. nō est cibꝫ qualis
cunq̄ȝ sed cibꝫ cōueniens. cibꝫ cōmunis. cibꝫ
efficax. cibus sanꝰ. Uino miscet̄ aqua. que si
gnificat populū. ⁊ per cōiunctionē sui cum
vino significat membroꝝ cū capite vnitatē.
Per vinū autē significat̄ vnio membrorūȝ
ad inuicē. Forma super panē est hec. Hoc
est enī corpus meū. Super vinū vero est h̄
Hic est calix sanguinis mei. Huius aūt for

me propositio est singularis. Est enī verbū
operatiuū. nō operatiōe successiua. sȝ instan
tanea ⁊ operatiuū nō alicuiꝰ rei noue. vł nō
existentiȝ. sed terminꝰ eius est qđ ens actu cō
pletum ⁊ nō mutatū. ⁊ ad id terminatuȝ vt
est alteriꝰ signū. id est corporis christi mystici.
⁊ hoc totū fit virtute verbi increati. adiūcto
ministro circa materiā nihil agente. Quia
ergo hic sermo est cōuersiuus ⁊ operatiuus
operat̄ circa substantiā panis. ideo ꝓnomē
demonstrat substantiā panis sub accidenti
bus que aspici possunt oculis. ⁊ tangitur id
quod cōuertit̄ ꝑ subiectū sicut in id in quod
conuertit̄ per ꝑdicatuȝ. Quia vero terminꝰ
operationis est ens actu nō innouatuȝ. de/
bet ibi poni verbū essendi nō fiendi. Quia
vero subito fit cōuersio. ita q̄ simul est fieri
⁊ factū esse. ideo ꝓsens verbū instantaneuȝ
non futurū ibi ponit̄. est scȝ ⁊ nō erit. Quia
vero opatio terminat̄ ad corpus veꝝ. vt est
signū corporis mystici. in q̄ est diuersitas ope/
rationū. dicit̄ corpus ⁊ nō caro. quia corpꝰ
est eterogeniū ⁊ nō homogeniū. caro vero ho
mogenia. Quia vero hec operatiō fit virtute v̄
bi increati adiūcta ⁊ vt ꝯiuncta dicit̄ meum
nō in ꝑsona sacerdotis. sed xp̄i verbi. scȝ in/
carnati. Quoniā autē minister nihil opera
tur circa materiā nec immutat. ideo nihil plꝰ
est đ forma. Unde si minister nec tāgat nec
frangat dūmodo cōsecrare intēdat ⁊ verba
dicat. cōsecratū est. Quantū ad significatio
nem tene q̄ in hoc sacramēto est aliud tātū
signū. vt species visibilis panis ⁊ vini. aliđ
tm̄ res. vt corpꝰ christi mystici. aliud res et
signum vt corpꝰ christi verū. quod est res si/
gnata ꝑ panē ex diuersis granis cōfectum.
⁊ sanguis ꝑ vinū ex diuersis racemis expres
sum. ⁊ est signū corporis mystici. Quia enī cor
pus ꝑtes habet eterogenias diuersas ope/
ratiōes in ecclesia significat In hoc sacra
mento fit repręsentatio dn̄ice passionis. Un/
de fiūt signatiōes septē vicibꝫ ꝓpter passiōȝ
domini exprimendā. Prima vice fiūt tres ꝓ/
pter trinā xp̄i traditioneȝ scȝ a deo. iuda. et
iudeo. In secūda vice fiunt q̄nq̄ȝ propt̄ q̄n
q̄ personas que in traditione fuerūt. que fu
erunt persona traditi. ꝑsona tradentis iude.
persone ementiū. que fuerūt tres. scȝ ponti
fices scribe ⁊ pharisei. In tertia vice due ꝓ/
pter duplicē cōuersionē duplicis elemēti. s.
panis ⁊ vini. In quarta vice fiūt q̄nq̄ȝ ꝓpter
q̄nq̄ȝ plagas. In quinta vice fiūt due ꝓpter

vincula quibꝫ fuit ligatū corpus. ⁊ ꝓpter flagella quibꝫ vsqꝫ ad sanguinē fuit flagellatū In sexta vice fiūt tres ꝓpter crucifixionē factam linguis iudeoꝝ quādo ter clamauerūt Crucifige. In septima vice fiūt tres cruces de corpe sup calicē ꝓpter tres cruciatꝰ. scꝫ ꝑpassionis. passionis. ⁊ cōpassionis. ⁊ due alterę ꝓpter aquā ⁊ sanguinē qui de xp̄i latere ꝑfluxerunt. Duo aūt sunt modi manducandi illud sacramētū. scꝫ sacramētalis ⁊ spiritualis. quoꝝ distinctio oriť a triplici principio. Primo a dispositiōe sumentiū. Quidam eīm accedūt male dispositi ⁊ hi manducant sacramētaliter. Quidā bn̄. ⁊ hi spiritualiter ⁊ sacramētaliter. Secūdo a modo sumēdi. Quidā eīm sumūt ore carnis. ⁊ hi sacramētaliter. Quidā ore cordis. ⁊ hi spūaliter. Vn̄ duplex os duplex mādūcatio. Tertio a duplici re huiꝰ sacramēti. Due quippe sunt essentie huiꝰ sacramēti. s. corpꝰ xp̄i verū ⁊ gratia in corpe mystico faciēs vnionē. quarū vna sine altera sumi potest. Mādūcare autē sacramētaliter est mādūcare sacramentū vt sacramētū. Ad qđ quattuor requiruntur. cibi existētia. eiꝰ ad cibatū naturalis cōuenientia. vt scꝫ sumať ab homie nō a mure. intētio. ⁊ illiꝰ intētiōis regulatio ꝑ fidē. Spiritualis mādūcatio habet duo. s. suo modo masticationē que ꝯsistit in recogitatōe cibi. scꝫ carnis xp̄i ꝑ nobis expositę in ꝑcium redemptiōis ⁊ cibū refectiōis. Habet etiā incorpatiōem que ꝯsurgit ex tali recogitatiōe dū recogitās ardore afficiť charitatis. et ei de quo recogitat iungiť. ⁊ sic incorpať. ⁊ duꝫ incorpať reficiť ⁊ magis assimilať. Spiritalis aūt opatio siue efficacia huiꝰ sacramēti est vnire nō de nouo sed iā vnitos ꝑ gratiam magis vnire. Digne eīm accedentē reddit feruentiorē. vt carbo ignitꝰ. ⁊ fortiorem vt bonꝰ cibꝰ. Et vt istā efficaciā habeat i sumēte. Primo oportet ip̄m sumentē cibū istū ab alijs discernere ꝑ fidē. Secūdo hospitium ꝑparare ꝑ sui ꝓbationē. Tertio i hospitium paratū recipe cū honore ⁊ deuotione. Et talis dr̄ digne accedere Nota đ hostie fractiōe versus. Hostia diuidiť in ptes. tincta beatos. Plene sicca notat viuos. seruata sepultos. Fractio est passio. partes fracte tres iustoꝝ differētię. Quidā regnant in celo. hi ꝑ tinctā. Quidā securi expectāt i sepulcris. hi per eā que antiquitꝰ seruabať. Quidam pugnāt in mūdo. hi per siccā ꝑtem hostie figurantur.

De penitentia Sectio LI

Sequiť videre de penitētia quantuꝫ ad diuersam diffinitionē. diuersam nominationē. integratōnē. iustificationē. ⁊ significatiōem. Penitētia q̄tū ad actū ꝑncipalē sic diffiniť. Penitētia est ꝑmafrus perimēs veterē hoiem. Ambrosiꝰ. Penitētia est dolor ⁊ amaritudo aie ꝑ peccatis que qsqꝫ cōmisit. Augustinꝰ. Penitētia ē quedam dolētis vindicta semꝑ puniēs in se qđ dolet cōmisisse. Itē diffiniť q̄ntū ad actum annexū sic ab Ambro. Penitētia est ꝑterita mala plāgere ⁊ plāgenda iterꝫ nō cōmittere. Gregoriꝰ. Penitētia est añacta mala deflere ⁊ flēda nō cōmittere. Itē sic. Penitētia est virtꝰ vel gratia qua cōmissa mala cū emēdationis ꝓposito plangimꝰ ⁊ odimꝰ. ⁊ plāgēda vlteriꝰ cōmittere nolumꝰ. Diffiniť etiā q̄tū ad effectū a Damasceno sic. Pn̄ia est ab eo qđ est ꝑter naturā in id qđ est ꝑm naturam ꝯuersio. Itē sup Matth. iij. Pn̄iam agite. Pn̄ia est correctio male mētis. Augꝰ. in lib. v. rñsionū. Pn̄ia est quedā res optima ⁊ ꝑfecta om̄es defectꝰ reuocās ad ꝑfectū. Penitētia diuersis vocabulis nominať ꝑm q diuersa ꝯtra peccati maculā opať. Expellit eīm peccati actualis maculā que aīam defor mat. potentiā ad malū inclinat siue debabilitat. naturā vulnerať. actu libere volūtatis cōmittiť. cū delectatione ⁊ libidine ꝑpetrať. Delere aūt culpā vt deformantē est gr̄e reformātis. vt debabilitantē est virtutis habilitantis. vt vulnerantē est sacramēti curātis. vt actu volūtatis cōmissam ꝑ actū similiter volūtatis. vt cū delectatiōe ⁊ libidine ꝑpetratā cū passione ꝯtraria. Ideo penitētia recte dr̄ gratia. virtꝰ. sacramentū. actꝰ. ⁊ passio. Partes penitētie integrātes siue integrales sunt. cordis ꝯtritio. oris cōfessio. et opis satisfactio. Cordis cōtritio ē dolor voluntarie ꝑ peccatis assumptꝰ. Oris cōfessio debito modo facta debet habere. xvj. cōditiones his versibꝫ ꝯprehēsas. Sit simplex hūilis. cōfessio pura. fidelis. Sitqꝫ frequens nuda. discreta. libēs. verecūda. Integra. secreta. lachrymabilis accelerata. Fortis ⁊ accusans ⁊ sit parere parata. In q̄ttuor casibꝫ ꝑm magistros est ꝯfessio iteranda. Duo sūt ex parte sacerdotis. quorū ꝑmus est propter enormitatē sceleris. ob quā est cōfitens ad superiorē remittēdus. ab eo si voluerit iterꝫ

andi'edus. Secūdus est ꝓpter ignorantiā sacerdotis. quia tūc est querēdus perit⁹ sciens soluere ꝛ ligare. cui sunt iterꝫ peccata dirigenda. Duo vero sunt ex pte confitentis. Quoꝝ pmus est ꝓpter maliciā fictiōis. vt si accessit cū volūtate peccādi. vel aliqͦd peccatum sciēter in cōsciētia reseruauit. Secundus est ꝓpter ɔtemptū satisfactiōis. vt qñ satisfacere negligit ꝛ ɔtemnit. In duobꝫ vltimis casibꝫ si vadit ad aliū sacerdotē vl' eundem intericctu tpis iam oblitū. debꝫ homo mala sua iterꝫ ɔfiteri. Et sic ex pte sacerdotis est duplex defect⁹. scꝫ quia non potest absoluere. vel qꝛ nescit. Ex pte etiā ɔfitētis est duplex defect⁹. scꝫ quia ɔtemnit sacerdotis absolutionē aut ligationē. Sunt alij duo casus de quibꝫ est ɔtrouersia inter doctores. vn⁹ est de peccati alicui⁹ obliuione. alius de recidiuatiōe. Sed potest dici ꝙ in his duobus casibꝫ iterꝫ omīa peccata ɔfiteri sit ɔsiliū nō pceptū. Quinqꝫ aūt sunt casus in qͥbus est ɔfitens ad episcopū mittēdus. vl' super eo episcop⁹ cōsulēdus. Prim⁹ est de penitentia solēni q̄ ab ipo debet imponi. ꝛ per eū penitēs recōciliari. Secūdus est de excōmunicatis. quos nō potest sacerdos aliqñ absoluere. Terti⁹ est cū inuenerit sacerdotē in irregularitate contracta ꝓpter quā debet ad episcopū mittere cōsulentē q̄ si potest eūꝫ absoluat. vel cū litteris suis ad papam mittat. Quart⁹ est de incendiarijs. Quint⁹ est si sit cōsuetudo in aliquo episcopatu. ꝙ certa crimina ad episcopū mittant᷑. vt homicidium ꝛ sacrilegiū. ꝛ iste casus ñ ē generał. Satisfacere vt dicit Augustin⁹ est peccatoꝝ causas excludere. ꝛ eoꝝ suggestionibꝫ aditū nō indulgere. Anselm⁹ vero dicit. Satisfacere est debitū deo reddere. Partes autē satisfactionis tres cōmuniter assignant᷑. s. ieiunium. elemosyna. ꝛ oratio. Ieiuniū est contra carnis cōcupiscentiā. Elemosyna cōtra cupiditatē oculoꝝ. Oratio est ɔtra supbiā vite. Item ieiuniū ordinat nos ad nosipsos. Elemosyna ad ꝓximos. Oratio vero ad deum. Itē p orationem recōciliamur deo. cui ꝭm Augustinū p ieiuniū ꝛ elemosynā facimus duas alas. Quattuor aūt ad iustificationē impij req̄runt᷑. duo ex pte dei. s. gratie infusio. ꝛ culpe expulsio. Et duo ex parte impij. scꝫ mot⁹ liberi arbitrij cōsonans grē aduenienti. ꝛ cordis ɔtritio ɔcordans gratie culpā expellenti. Hec autē quattuor pcedit attritio. scꝫ ad iustificationē ꝓparatio. que ē motus fidei ꝛ doloris. q̄uis longo tēpe semiplen⁹. Tangunt᷑ autē hec quattuor supͣdicta in illo versu psal. Cōmouisti terram ꝛ ɔturbasti eā. sana cōtritiōes eius quia ɔmota est. Gratia q̄ppe adueniēs in animā commouet rationē ꝭm ꝙ est potestas vel potentia liberi arbitrij. ꝛ cōturbat voluntatē p cōtritionē. ꝛ postmodū sanat p peccati expulsionē. Et hoꝝ reddit᷑ duplex ratio scꝫ cōmotio ratiōis. ꝛ ɔturbatio mētis que precessit. vnde subdit᷑. qꝛ cōmota est. Unde cōmotio dr̄ a con. qͦd est simul. qꝛ tūc oēs vires sugse pungunt᷑ ꝛ mouent᷑ ad bonū. In sacramēto pnīe est aliqͦd qͦd est tm̄ signū. vt exterior penitētia ꝭm institutiōem ecclesie ī qua est sacerdotis absolutio tanq̄ formale. ꝛ cōfitentis humiliatio siue quantū ad actū cōtritionis. siue quantū ad verbū accusatōis siue quantū ad penā satisfactiōis tanq̄ materiale. Aliud qͦd est tm̄ res. vt peccati remissio pfecta. Aliud qͦd est res ꝛ signū. vt penitudo interior.

De vnctione extrema.

Sectio LII

Sequit᷑ de vnctione extrema. Circa quā septē breuiter sunt vidēda. scꝫ q̄ materia. que forma. q̄s dispensator quis susceptor. que efficacia. que ad ɔfirmationē differētia. ꝛ que significatōis ɔuenientia. Materia hui⁹ sacramēti est oleū simplex sed cōsecratū ab epo. Forma ꝟo est vocalis expssio orōnū in ordinarijs ɔtētaꝝ. Hui⁹ sacramēti dispēsatio sacerdotibꝫ cōpetit ex officio. ꝛ h̄ ɔfirmat auctoritas et rō. Auctoritas Iac. v. c. Qui infirmat᷑ inducat psbyteros. Rō etiā hoc ɔfirmat. qꝛ cū materia hui⁹ sacramēti sit oleū ab epo ɔsecratūꝫ. ɔsecratis debet manibꝫ ɔtrectari. Et sic cūꝫ sit medicina peruditanni. nō ad solos epos ptinet. Oleū aūt ɔsecratū nō ad aliq̄s laicos se extēdit. Debēt aūt illud sacramentū suscipere soli infirmi rōne vtētes. qui scꝫ potuerūt peccare venialiter vel etiā peccauerūt. ꝛ hoc in mortis articulo existētes. Et sic ptꝫ ꝙ nec infantibꝫ nec naturaliter stultis debꝫ extrema vnc io dispēsari. nec intrātibꝫ iustū bellū. quia sacramēta ecclesie nō sequūt᷑ fortunā. sed respiciūt naturā. nec etiā p sententiā cōdemnatis. qꝛ tales q̄ntūcūqꝫ dānati ī ecclīe facie sūt infames. nec mediocrit᷑ infirmātibꝫ. qꝛ adhuc pñt venialia iterare. Est

autē hmōi sacramētū tam finaliter q̄ efficaciter ↄtra venialia ordinatū. ꝛ quantū ad remissionē culpe ꝛ quantū ad dimissionē ptis pene. Valet etiā ↄsequēter ad recupandam corpis sanitatē si expediat infirmāti. Et qa venialia efficaciter tūc curant quādo sic delent. q2 nō ampli⁹ iterant. tūc debet adhiberi ista medicina qn̄ desperat de infirmāti vita. Si tn̄ cōtingat eū restitui sanitati. pōt ꝛ debet, pꝑter venialia iterata medicina venialium iterari. Et q2 venialia peccata p organa sensuū matie ↄtrahunt. ideo ptes trib9 potētijs seruiētes inungunt. Est em̄ triplex potētia fm quā aīa regit corp⁹. ꝛ etiā cōtrahit iustū morbū. s. sensitiua. generatiua. ꝛ pgressiua. Sensitiue deseruiūt os. oculi. nares. aures. ꝛ man⁹. generatiue lūbi. pgressiue pedes. Et fm h̄ est infirm⁹ i septē corpis ptib9 inungēd⁹. s. in labijs. in ocul. in manibus. in aurib9 in narib9. in lūbis. ꝛ i pedib9.

Ex pdictis colligit q̄ inter h̄ sacramētū ꝛ sacramentū ↄfirmatiōis est differentia septiformis. s. in efficacia. in materia. in forma in suscipiēte. in dāte. in loco. ꝛ in tpe. Nota tn̄ q̄ vnctio q̄ fit in chrismate dr̄ vnctio pncipalis q̄druplici ratiōe. s. rōne loci. q2 fit in frōte. rōne ministri q2 ab epō. rōne elemēti. q2 de oleo mixto cū balsamo. rōne effect⁹ pꝑter abundantiā grē. q2 ibi dat paracl'9 in magna abūdātia. Iuxta qđ nota q̄ crismate inungunt baptizati in vtice. ↄfirmādi in fronte. pōtifices in capite. reges vt dr̄ in scapulis. In sacro extreme vnctiōis fm exigentiā sacramētalis significatiōis est aliqđ qđ est tm̄ signū. vt exterior vnctio. Aliđ qđ est tm̄ res. vt venialis morbi curatio. Aliđ qđ est res ꝛ signū. vt ipa deuotiōis excitatio in aīma. que nō est aliud nisi quedā spiritalis vnctio.

De ordine Sectio LIII

[S]Equit videre de sacro ordinis q̄tū ad pparatiōē ↄsignatōis. quātū ad ordis diffinitiōē. q̄ntū ad characteris impssionē. q̄ntū ad debitā dispēsatiōē. q̄ntū ad rectā susceptiōē. q̄tū ad significatiōē. ꝛ q̄ntum ad stat⁹ ↄsūmatiōē. Qui sūt ad ordines ecc'iasticos assumēdi. pmo assignāt signaculo diuio distictiuo ꝛ instructiuo. Nā tondēt in capite qđ est mēbꝛ p̄ ceteris nobile. ꝛ q2 tōsura tā supi⁹ q̄ inferi⁹ facta formā h3 corone. q̄ est signū dignitatis regie. innuit q̄ q̄ taliter ab alijs distinguūt ad officiū nobile. s. ad regale sacerdotiū assumunt. Non tm̄ aūt tale signū est signū distinctōis. s3 etiā instructiōis. In tali em̄ tonsura est supfluitatis amotio. in q̄ instruūt clerici q̄d vitandū. q2 supfluitas terrenoꝝ. Est etiā sūmitatis capitis denudatio. in q̄ instruūt q̄d amādū. q2 felicitas supnoꝝ. Est figure orbicularis impssio. in q̄ instruūt quō ↄuersandū ē. q2 figura orbicularis est simplicissima. capacissima. ꝛ pulcerrima. ad innuēdū q̄ talit coronati dn̄t simplificari i intētiōe. amplificari in dilectōe pulcrificari in castificatione.

Ordo sic diffinit. Ordo est signaculū i q̄ spirital' potestas tradit ordinato. Cū em̄ septē sint ordies. s. ordo ianitoꝝ. lectoꝝ. exorcistaꝝ. acholytoꝝ. subdiaconoꝝ. diaconorū ꝛ sacerdotū. In ordie sacerdotali dat ptās ↄficiēdi corp⁹ xp̄i veꝝ. ꝛ absoluēdi corp⁹ xp̄i mysticū. ꝛ hic ordo tāq̄ nobilissim⁹ deb3 habere alios sibi admīstrātes respectu duplicis potestatis. In ↄficiēdo corp⁹ xp̄i veꝝ sibi seruiūt subdiaconi ꝛ diaconi. ita q̄ ptās ꝛ officiū subdiaconi est in accipiēdo hostias a plebe. Ptās ꝛ officiū diaconi est easde3 a subdiacono susceptas sacerdoti offerre. In absoluēdo aūt corp⁹ xp̄i mysticū q̄ttuor minores subseruiunt sacerdoti. Ita q̄ ptās ꝛ officiū ianitoꝝ ē ad locū sacꝝ admittere. Lectoꝝ est documētū pbere. Exorcistaꝝ est auxiliū pstare. Acholytoꝝ est exēpla mōstrare. Hoc officio septiformi dn̄s vsus fuit. Fuit nāq̄ hostiari⁹ qn̄ facto flagello eiecit negociātes de tēplo. Fuit lector qn̄ legit in synagoga assumpto libro Luc. iiij. Fuit exorcista qn̄ saliua sua tetigit linguā surdi ꝛ muti. Matth. vij. Ostēdit se acholytū quando Iohis. viij. dicit. Ego sum lux mūdi. Fuit subdiacon⁹ qn̄ lauit pedes discipuloꝝ. ꝛ linteo se pcinxit. Ioh. xiij. Fuit diaconus qn̄ post cenā corp⁹ ꝛ sanguinē suū discipulis dispensauit. Fuit sacerdos dum seipm̄ in ara crucis obtulit idē sacerdos ꝛ hostia. Et etiam quādo in cena panē in corp⁹. ꝛ vinum i sanguinē cōmutauit. Character cū sit signaculū impssum distinctiuū ppetuū christo ↄfiguratiuū inpmit in q̄libet ordine. nō idē sed diuersus. ordie ↄgruo nō necessario cū vn⁹ possit recipi q̄uis indebite alio pꝑtermisso. ita q̄ cū puentū fuerit gradatī ad ordinē sacerdotis in q̄ est stat⁹. q̄uis septē sint grad⁹. vn⁹ est tm̄ ordinis sacramētū. sic̄ vnā dicim⁹ ep'lam. q̄uis habeat multas partes

In quolibet aūt ordine character imprimitur in eo signo quo maiorē habet similitudinē ad signatū. et in q̄ principalis ptās quā ordo respicit significat tradi ordinato. Ad quā significandū duo ꝯcurrūt exterius. s. traditio alicuius instrumēti. et expssio vocalis vbi. vt in signo visibili simul et audibili significetur dari. et hec duo sunt essentialia et intrinseca ordinis sacramēto. Debet autem dispēsari hoc sacramentū cū magna discretione et solēnitate. ac p hoc nō a quolibz nec cuilibet. nec in quolibet loco. nec quolibz tēpore. sed sub debitis signis. tā ex pte visus q̄ ex pte auditus. vt dictū est. solēnitate nihilominus obseruata q̄ntū ad tempus et locū officium et psonā. Requirit autē multiplex cōditio vt digne et debite suscipiat ordinis sacramentū. s. ex pte originis. vt nō sit filius sacerdotis vel spurius. vel etiā solenniter penitens. A corpis pte vt nō sit corpe viciatus. demoniacus. epilenticus. A parte actiōis vt non sit homicida vel alr enormis peccator. A parte cōditionis. vt nō sit seruus. A pte cōuersatiōis vt nō sit curialis. A parte ꝯiugationis vt nō sit bigamus. A parte sexus. vt nō sit mulier que nō potest ordinari nec de iure nec de facto. A pte sensus vt non sit infantulus in quo nondū viget iudiciū ratiōis.

In hoc sacramēto est aliud quod est tm̄ signū. vt exterior opatio in traditiōe alicuius instrumēti. et expssione verbi. Aliud quod ē tm̄ res. vt spiritalis potestatis collatio. Aliud quod est res et signū. vt interior characteris impressio. Colligē ex p̄dictis q̄ septem sunt ordines et nō plures. quattuor sunt minores q̄ dicunt nō sacri. quia post eoꝝ susceptionē potest clericus cōiugari. Tres maiores. scz subdiaconatus. diaconatus. et presbyteratus. in quo est status ordinū. hi dicunt sacri. quia post eoꝝ susceptiōem nō licet ordinatis carnali opi deseruire. cum sint totaliter diuino cultui dedicati. Et sic ptz q̄ psalmistatus nō est ordo. sed officiū annexū ordini. Nec episcopatus est ordo sed dignitatis nomen et officij. Colligas in vnū nomia tā ordinū q̄ officioꝝ et dignitatū vt deuenias ad vnū hierarcham ecclesiastice hierarchie et sic procede. psalmista. hostiarius. lector. exorcista. acholytus. subdiaconus. diaconus. presbyter archipresbyter. episcopus. archiepiscopus patriarcha. pontifex summus.

De matrimonio

Sectio LIIII

Sequit videre de sacramento matrimonij quantū ad diffinitionē. quantū ad institutionē. et quantū ad contractionē. quantū ad diuisionē. quantū ad significationē. quantū ad bonū puenies. et quantū ad impedimētū phibens. Matrimoniū diffinit sic. Matrimoniū est viri mulierisq̄ cōiunctio maritalis inter legitimas psonas. indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinens. Est aūt institutū matrimoniū a deo in officiū. in remediū. et in sacramentū vel signum. In officiū inq̄ꝫ pcreande plis etiam in statu nature institute. In remediū ꝯtra impulsum libidinis i statu nature lapse. In sacramentū siue signū insolubilis cōiunctiōnis naturaꝝ in xpo. diuine scz et humane.

Circa ꝯtractionē matrimonij nota. q̄ p sponsalia de futuro initiat. p mutuū cōsensum inter legitimas psonas p verba de presenti expssum ratificat. per carnalē copulā subsequentē ꝯsummat. Circa sponsalia nota q̄ ante septenniū cōtracta de iure non valent. post septenniū vero tenēt. Et hec quattuor modis cōtrahunt. scz simplici pmissione. fidei datiōe. siue iuramēti interpositiōne. dans arras sponsalicias et annuli subarratione. Sic autē cōtracta octo modis soluunt. Primus est voto solēni superueniēte. vt si alter sponsoꝝ intret religionē. Secūdus est superueniente matrimonio. vt si cū alia cōtrahat de p̄senti. Tertius est superueniēte affinitate vt si cognoscat aliā cōsanguineā sponse sue et hoc possit fama vel facto pbari. Quartus est incurabili infirmitate superueniente puta lepre. vel mutilatiōe alicuius membri. Quintus est altero se absentāte. vt cū vadit in regionē longinquā sine licētia alterius. Sextus est altero fornicāte. Septimus est vtroq̄ volente. scz cū ambo cōsentiūt. et mutuo se absoluūt. Octauus est minore petēte. vt quādo contracta sunt spōsalia inter duos. quoꝝ vnus est in etate debita. alter non. Duobꝫ primis modis soluunt spōsalia ipso facto. Cōsequentibꝫ vero p iudiciū ecclesie. Duplex ē autē effectus sponsaliū contractoꝝ. Unus est obligatio propt promissionē. vnde tales compellēdi sunt ad matrimoniū ꝯtrahēdū nisi timeat vxoricidiū. vel interueniat aliqs casuū predictoꝝ. Alius effectus est publice honestatis iustitia. que est q̄ nullus ꝯsanguineoꝝ spōsi potest ꝯhere cū spōsa. vel ecōuerso

Cõiuncti matrimonialiꝰ p eccl'iaꝫ tripliciter sepanꝰ. aut simpliciꝰ quantũ ad vinculum. cũ oñdiꝰ propꝰ impedimẽtũ legitimũ nõ fuisse cõiugiũ inter eos. aut sepanꝰ ad tẽpus ad pniam faciendã. vt qñ cõtra interdictũ eccl'ie cõtraxerũt. aut sepanꝰ simpliciter q̃ntum ad tẽpus in penã. ppꝰ aliqđ crimen ꝯtra subam matrimonij ppetratũ. vt q̃ndo alter ꝯiugũ fornicaꝰ. tũc si petat innocẽs cũ pbatõne adulterij absoluiꝰ p eccl'iam a mutua cohabitatiõe vxoris ꝛ debiti redditõne. Sunt aũt septẽ casus in quibꝫ põt adultera excipe cõtra petentẽ diuortiũ. Primus est si fornicari ꝯuinciꝰ. Secũdus est si eã pstituat. Tertiꝰ cũ credebat viꝝ in bello esse defunctũ ꝛ nupsit alteri. Quartꝰ si cognita ẽ ab altero latẽter quẽ credebat esse virũ suũ. Quintꝰ est si fuit vi oppressa. Sextꝰ est qñ post adulteriũ recõciliauit eã sibi. ꝛ petijt debitũ. Septimꝰ est rarior casus. vt si infidelis repudiauit vxorẽ. ꝛ illa nubet alteri. si veniat ad fidẽ. debet eã recipe nõ obstante ꝙ fuit fornicata. In matrimonio ratificato est aliqđ qđ est tm̃ signũ. vt ꝯsensus exterior p verba. aut nutꝰ expssus. Aliud qđ est tãtũ res. vt vnio dei ꝛ aĩe p grãm. que tñ est separabilis p peccati mortal' transgressionẽ. sicut illud matrimoniũ est sepabile p ingressum in religionẽ. Aliud qđ est res ꝛ signũ. vt consensus interior animoꝝ In matrimonio cõsummato est tm̃ signũ cõsensus exterior. tm̃ res vnio naturaꝝ insepabilis in xp̃o. res ꝛ signũ cõsensus mutuꝰ animoꝝ. Tria sũt bona cõiugij s. bonũ fidei. bonũ prolis. bonum sacramẽti. Fides est ꝙ suã cognoscat ꝛ nõ aliã. ꝛ hoc est bonũ moris cadens in genere honesti. Bonũ plis cadit in genere cõferentis. cõfert eñ ples ad speciei ꝯseruatõnem. ꝛ ad numeri pfectiõem. Bonũ sacram̃ti cadit in genere delectabilis. Tãta est eñ ibi vnio vt pter vxorẽ relinquat homo patrem ꝛ matrẽ. Et sic patet ꝙ tria sunt in electione ꝭm pħum. scꝫ honestũ. conferẽs ꝛ delectabile. In hoc triplici genere sunt bona cõiugij distributa. ꝛ sunt hec bona numero tria. quia ad ħ ꝙ matrimoniũ sit cõpletum tria potissime requiruñ. s. institutio. vsus. ꝛ fructus. Ratiõe institutiõis est bonũ sacramenti. ratiõe vsus debiti est bonũ fidei. rõe fructꝰ ꝯferẽtis est bonũ plis.

De impedimẽtis matrimonij i generali Sectio LV

Circa impedimẽta matrimonij (q̃ frequẽter occurrũt) est specialiter insistendũ. De quibꝫ est tenendũ ꝙ q̃dam sunt q̃ impediũt ex cõgruitate. sicut ecclesie interdictũ. ꝛ feriarũ tempꝰ. Et ista dicunꝰ impedire cõtrahendũ. ſꝫ nõ dirimere iam cõtractũ Quedã impediũt de necessitate. qꝛ nõ stat cũ eis matrimoniũ sacramẽtuꝫ. Unde sic impediũt matrimoniũ cõtrahendum ꝙ etiã dirimũt iam cõtractũ. Hec autem sunt numero duodecim. q̃ versibꝫ istis cõtinenꝰ. Error. cõditio. votũ. cognatio. crimen. Cultꝰ disparitas. vis. ordo. ligamẽ. honestas. Si sis affinis. si forte coire neq̃bis. Hec socianda vetãt ꝯnubia iũcta retractãt Tria sunt ex pte cause efficiẽtis. que est consensus ad quẽ cõcurrit ratio ꝛ volũtas. Cõtra actũ ratiõis est error. cõtra actũ voluntatis est vis siue violẽtia. Cõtra actũ vtriusꝗ est ꝯditio seruitutis. q̃ impedit ptim propter defectũ libertatis. ptim ꝑter errorem. Tria ex pte cause materialis. Nã matrimoniũ est cõiunctio volũtarie introducta inter psonas antea nõ ꝯiunctas. Unde ꝯiũcti in ꝑximitate ad matrimoniũ sunt inepti. Cõiunguñ aũt quidã ꝯsanguinitate. quidã affinitate. quidã publice iusticie honestate. q̃ cõtrahiꝰ ex sponsalibꝫ p verba de pñti Et sic sunt tria impedimẽta. scꝫ cognatio. affinitas. ꝛ honestas. Tria sunt ex pte cause formalis qꝛ matrimoniũ est vinculũ in quo est mutua potestas viri ꝛ vxoris. Hec aũt potestas impediꝰ quãdo alter tradit potestatẽ corpis sui alij adhuc viuẽte ꝑrio. ꝛ sic est ligamen. aut qꝛ dedicauit se deo. ꝛ sic est ordo aut qꝛ mancipauit se deo ꝛ plato. ꝛ sic est votũ. Tria aũt vltima sunt ex pte cause finalis Nã matrimoniũ est ad procreandã ꝑlem ad cultũ dei. vel saltẽ in remediũ tẽpestatis Cõtra rõnem generãdi vel remedij est impotẽtia coeũdi. Cõtra cultũ dei qui est in fide est cultꝰ disparitas. Cõtra cultũ dei qui est in moribꝫ est criminis enormitas Circa impedimentũ qđ ꝓuenit ex errore attẽdendũ est ꝙ error potest esse circa psonã ꝛ circa proprietates psone. Error circa psonã ꝯsensuꝫ tollit ꝛ matrimoniũ impedit. vt si credit cõsentire in Mariã de q̃ cogitat sensu interiori ꝯsentit i margaretã q̃ offerꝰ sensui exteriori. Si ãt sit error circa ꝑprietates psone. nõ ꝓpꝰ ħ mrimoniũ ipediꝰ. vt si credat accipe diuitẽ ꝛ nobilẽ quã pꝰea dephẽdit ignobilẽ ꝛ

paupere. De q̄ditionis autē ꝑsone excipitur
ↄditio seruitutis q̄ impedit matrimoniū cō
trahendū ⁊ dirimit iā ↄtractū. Circa qđ no
ta ꝙ triplex pōt esse error ↄditiōis. scȝ paris
vt cū seru⁹ credit accipe liberā ⁊ accipit an/
cillā. talis error nō impedit. Aut ↄditionis
melioris. vt cū scȝ credit accipe ancillā ⁊ acci/
pit liberā. nec iste error īpedit. Aut ↄditōis
deterioris. vt cū credit accipe liberā cū sit li
ber. ⁊ accipit ancillā. talis impedit ↄtraben
dū ⁊ dirimit iā ↄtractū. nisi velit in eā libere
ↄsentire. Circa votū nota diffinitiōȝ hu/
gonis. Uotū est testificatio ꝓmissiōis facte
spōtanee q̄ deo ⁊ de his q̄ deo ꝑtinēt fieri de
bet. Itē aliter diffinit̄. Uotū est melioris bo
ni ↄceptio cū deliberatiōe formata. Est autē
duplex votū. s. simplex ⁊ solēne. Simplex ē
in q̄ nō est in ꝓlatū trāslata potestas. īpedit
ↄtrahendū sȝ nō dirimit iā ↄtractū. Solē/
ne votū est qđ solēnizat̄ ordinis sacri susce/
ptione. ꝓfessiōis emissione. habit⁹ ꝓfessorū
assumptiōe cū aliis q̄ ondunt hoiem ꝓfessū
impedit ↄhēdū ⁊ dirimit iā ↄtractū. Cir
ca crimē nota ꝙ in septē generib⁹ criminū
denegat̄ cōnubiū. Primū est adulteriū cū
occisiōe mulieris seu vxoris. s. fidei datione
de ducēda vxore adultera ꝓpria defuncta vl̄
cū ↄtractiōe de facto. Secundū est incest⁹.
Tertiū est rapt⁹ spōse alteri⁹. Quartū est de
eo q̄ insidiis matrimonio filiū suū d̄ sacro
fonte leuauit. Quintū est de eo q̄ occidit p̄s/
byterū. Sextū est de eo q̄ occidit ꝓpriā vxo
rem siue ꝓsequēdo culpā adulterii siue ꝓse/
quēdo ꝓsonā rōne odii. Septimū est solē/
niter penitēs. In oībus istis dispēsat̄ p̄ter/
q̄ȝ in ꝓmo qđ respicit determinatā ꝑsonam
Nā adulteriū cū vxoricidio vl̄ cū fidei dati
one vl̄ ↄtractiōe de facto respectu illi⁹ ꝑsone
īpedit ↄtrahēdū ⁊ dirimit iā ↄtractū Itē
impotētia natural̄ coeūdi si est tēpalis nō i/
pedit. Si est ꝑpetua impedit ⁊ dirimit si p̄/
cedit matrimoniū. Si autē sequat̄ matrimoni
um nō dirimit. Sic etiā de sectis d̄r. Or/
do sacer triplex īpedit ↄtrahendū ⁊ dirimit
iā ↄtractū. Minores ordines neutro mo/
do si voluerit ordinat⁹ eccl̄ie deseruire De
cult⁹ disparitate nota ꝙ infidelis d̄r aliqñ q̄r
caret fide. nō tñ fidei sacramēto. vt heretica
baptizata. tal̄ disparitas impedit ↄtraben/
dū ⁊ nō dirimit iā ↄtractū. Aut est infidelis
carēs fidei sacramēto. ⁊ talis disparitas im
pedit ⁊ dirimit. etiā si mulier sit fidelis. q̄r ca
ret baptismo q̄ est ianua sacramētorū Cir
ca vim siue violētiā tene ꝙ coactio pōt fieri
vi siue metu. Uis est maioris rei impet⁹ q̄ re
pelli nō pōt. vt cū q̄s capit̄. trahit̄. ligat̄. tal̄
vis impedit ⁊ dirimit. Met⁹ est instātis ꝑicu
li trepidatio. Met⁹ autē est duplex. s. leuis et
iust⁹. Leuis est q̄ nō cadit i ↄstantē virū. vt
qñ ꝑua est cōminatio. vel ꝑ hoiem ꝑua potē
tem. Coactio ꝑ hūc modū siue met⁹ nō di/
rimit nec impedit. Iust⁹ met⁹ est q̄ pōt cade
re in ↄstantē virū. vt qñ verisimile ē ꝙ malū
inferet q̄ minat̄. ⁊ talis coactio tollit cōsen/
sum. ⁊ s̄m iura īpedit matrimoniū ⁊ dirimit
iam ↄtractū. Circa ligamē nota ꝙ q̄ntū/
cūq̄ȝ fiat diuortiū inter ↄiuges ꝓpter crimē
adulterii q̄ntū ad thorū ⁊ cohabitatiōȝ. ma/
nent ꝑsone sic sepate innubiles cū aliis. cū
inter eos q̄ȝdiu vixerint ambo. ꝑmaneat in
dissolubile vinculū ⁊ ligamē Circa hone
statē publice iusticie nota ꝙ q̄ ↄtrahit spon
salia cū aliqua post septenniū. ⁊ decedit ante
ↄsūmatū matrimoniū. ex tali honestate re/
trahunt̄ ↄsanguinei spōsi defuncti a cōtra/
ctiōe matrimonii cū relicta. ⁊ hec honestas
impedit cōtrahendū ⁊ dirimit iā ↄtractū

De impedimētis affinitatis ⁊ cognatio/
nis in speciali. ⁊ ꝓmo de affinitate.

Sectio LVI

De duob⁹ impedimētis q̄ restāt spe/
cialiter est vidēdū. s. de affinitate et
cognatiōe. Et ꝓmo de affinitate.
Circa quā ꝓmo est notāda triplex differētia
Secūdo notāda est triplex notula. Dif/
fert ꝓ ꝓmo inter esse affinē ⁊ ↄsanguineum.
Cōsanguinitas enī venit carnis ꝓpagatiōe
Affinitas autē ex carnali cōmixtiōe. ꝓsuppo/
sita ↄsanguinitate q̄ diffinit̄ sic. Affinitas ē
ꝓximitas ꝑsonarū ex carnali copula ꝓueni/
ens omī carēs parētela. q̄ntū est d̄ se. supple.
Un̄ si q̄s cognoscat mulierē efficit̄ affinis
oībus ↄsanguineis mulier̄. ⁊ ecōtra. Secū
do differt inter affinitatē. gen⁹ ⁊ grad⁹. Nā
gen⁹ attēdit̄ penes plurificatiōȝ cōmixtiōis
carnis. Grad⁹ ṽo ex ꝑte sanguinis ⁊ ꝓpagati
onis. Propt̄ qđ dicebat̄ antiquit⁹. Mutat
nupta gen⁹. sȝ generata gradū. Erāt enī q̄n
dam tria genera affinitatis. Primū erat ex
ↄsanguinitate ⁊ ꝓma carnis cōmixtiōe. Ut
bi grā. Si frater tu⁹ cōtraxit cū maria. illa
erat tibi affinis in ꝓmo genere. Secundū
erat ex affinitate ⁊ scd̄a carnis cōmixtiōe. vt
si maria mortuo fratre tuo ↄpxit cū martino

ipe erat tibi affinis in scdo genere. Terciū erat ex scda affinitate τ tercia carnis cōmixtione. vt si martin⁹ defuncta maria cōtraxit cū guillota. ipa guillota erat tibi affinis in tercio genere. Et sic nupta mutabat genus. generata vero siue ꝑpagata mutabat graduz. Nā si maria mortuo fratre tuo ex martino filiā generasset. illa filia fuisset tibi affinis in scdo gradu q̄i neptis. τ non in scdo genere. Hodie vero cessant illa tria genera. ꝑter primū. τ filia generata ex cognata tua ex alio viro nihil dicet̄ tibi attinere. Et sic tercio differt vtrū mulier affinis generet ex ɔsanguineo vel extraneo. Nā si generet ex ɔsanguineo. ꝓles genita attinet tibi gradu ɔsanguinitatꝭ. Si vero ex extraneo. attinet tibi ꝓles genita gradu affinitatis. vt dictū est ſm iura antiqua. Scdm vero iura moderna nihil tibi attinet ꝓles illa

His visis tres notule sūt ponēde. Quarū ꝑma est ꝙ in ꝑmo genere affinitatꝭ nō licet ɔtrahere vsq; ad q̄rtū gradū inclusiue. sicut τ de ɔsanguinitate dicit̄. Si autē q̄rtum gradū velis agnoscere. recurre ad ꝑsonam mediāte qua affinitas est contracta. τ quoto gradu distat ab illa. tanto gradu distat a ꝑsona cui est affinis. vt si ɔtraxisti cuz muliere fact⁹ es affinis ɔsanguineis mulieris. τ q̄to gradu aliq̄s est ɔsanguine⁹ mulieris tue. toto gradu est tibi affinis. τ si attinet sibi in q̄rto gradu cōsanguinitatꝭ attinet tibi in quarto gradu affinitatis. Et sicut non licet vxori tue cōtrahere cū tali. ita nec tibi. Scda est ꝙ ex q̄ affinitas est cōtracta. mortua ꝑsona mediāte q̄ est ɔtracta nihilomin⁹ manet. q2 sicꝫ vinculū ɔsanguinitatis est ꝑpetuū. sic etiā affinitatꝭ. Tercia ē ꝙ affinitas nō solū ɔtrahit̄ ꝑ coitū cōiugalem. sed etiā ꝑ fornicatoriū.

De cognatiōe triplici Sectio LVII

Sequit̄ videre de cognatiōe que distinguitur triplex. s. carnalis. spūal' τ legalis. De singulis videnduz est ꝑ ordinē. Et ꝑmo de carnali. Circa quā ꝑmo ponenda est triplex diffinitio. Ergo videndū est quid sit ɔsanguinitas. τ quō diffinitur. Scdo adiūgenda est triplex notula

Primo ɔsanguinitas est vinculū ꝑsonarū ab eodē stipite descendētiū carnali ꝑpagatione ɔtractū. Scdo videndū est q̄d sit linea. Linea est ordinata collectio ꝑsonaꝝ ɔsanguinitate cōiunctaꝝ ab eodem stipite descendētiū diuersos grad⁹ ɔtinēs. Et q2 ordo pōt attendi q̄ntū ad id qd est sup̄. vel ad id qd est infra. vl' ad id qd est iuxta. tres linee assignant̄. Quedā ascendentium. in q̄ sunt grad⁹ isti. pr̄ τ mr̄. auus τ auia. pau⁹ et pauia. abauus τ abauia. atauus et atauia. Quedā est descēdentiū. in q̄ sunt. filius τ filia. nepos τ neptis. ꝑnepos τ ꝑneptis. abnepos τ abneptis. atnepos τ atneptꝭ. Quedā est trāsuersaliuz. in q̄ sunt duo frēs. filij duoꝝ fratrū. nepotes duoꝝ fratꝝ. Tercio videndū est q̄d sit grad⁹. Grad⁹ est habitudo ꝑsonaꝝ distātiū q̄ cognoscit̄ q̄ta generꝭ differentia. due ꝑsone differūt seu distant inter se. Hunc ponēde sunt tres notule. Quaꝝ ꝑma est ꝙ nō licꝫ ɔtrahere cum aliq̄ ɔsanguinea vsq; ad q̄rtū gradū inclusiue. Scda est ꝙ toto ḡdu ꝑsone descendētes a stipite distāt a seinuicē q̄to distāt a stipite. Tercia est ꝙ q̄n ꝑsone inequliter distāt a stipite. vtpote vna in scdo gradu. alia in q̄nto ꝙ linea cōsanguinitatꝭ τ grad⁹ cōputari dꝫ ſm differentiā ꝑsone magis remote Circa cognatiōnē spūalē ꝑmo videndū est quid sit. Est aūt cognatio spūal' ꝓpinq̄tas siue ꝓximitas ꝓueniēs ex sacramētali donatiōe. vel ad id tentiōe. Scdo videde sunt ei⁹ differentie q̄ sunt tres. Cōpat̄nitas q̄ est inter p̄rem spūalē τ p̄rem carnalē. P̄nitas q̄ est inter p̄rem q̄ suscipit τ euz qui suscipit̄. siue sit mascul⁹ siue femia. Fraternitas que est int̄ filiū spūalē τ filiū carnalē vniuersaliter τ ꝑ̄se nō em̄ se extendit nisi ad eū qui suscipitur. Tercio vidēdū est q̄t modis ɔtrahit̄ q2 duplicit̄. s. indirecte. vt cū alter ɔiugum sit cōpater alicu⁹ ꝑ actū ɔiugis. Directe vt cū aliq̄s fit cōpater alicu⁹ ꝑ actū ꝓpriuz. vt q̄n ipe ꝑsonaliter de fonte suscipit filiū alicu⁹. Scdm istū duplicē modum intellige istos ꝟsus. Que mihi vel cui⁹ mea natū de fonte leuauit. Hec mea cōmater fieri mea nequit vxor. Si q̄ mee natū nō ex me fonte leuauit. Hanc post functā meā non inde vetabor hr̄e. Contrahit̄ autē hec cognatio ꝑ cathecismū. baptismū τ confirmationez. Sed ꝑ cathecismū adeo exiliter vt vix impediat matrimoniū ɔtrahendū. nō aūt dirimit iam ɔtractū. Per baptismū vero τ cōfirmatōnē ɔtracta cognatio spūalis ſm triplicē differentiā sup̄dictā impedit ɔtrahendā τ dirimit iā ɔtractū. Mō videndū ē breuiter de cognatiōe legali. q̄ sic describit̄

Cognatio legalis est primitas pueniēs ex adoptiōe. Triplex aūt orit cognatio p adoptionē. Una est qi descendentiū.q attēditur int adoptantē.z filiā vel neptē adoptatā.z int ipos nō pt ptrahi mrimoniuz. Alia est qi a latere.q attendit int filiū naturalē z filiā adoptiuā.z isti q̄diu sunt in ptāte patris nō pnt mrimonio piungi.emancipati vero pnt mrimonio copulari. Alia est qi affinitas quedā.q attendit inter adoptatū z vxorē adoptātis vl inter adoptantē z vxorem adoptati. Inter istas nō pōt mrimonium celebrari. Nota q carnalis cognatio sumit penes legē naturalē. spiritual penes diuinā.legalis penes legē humanam. Prima respicit bonū nature. Scda bonū grē. Tercia bonū fortune. Prima corpus. secunda aiam.tercia coniunctū.

Incipit quarta pars que trib sectionibus est contenta.

De triplici differentia premij.

Sectio I

Ostquaz uisū est de bono inq̄ntū tenet rōnem meriti.videndū est iā vltimo de bono iq̄ztū tenet rōnem premij. Circa qd breuit sunt tria vidēda.scz triplicis pmij differētia.vie expedientia.z gaudij sufficiētia. Quātū ad primū tenendū est q triplex pmiū legit i scriptura.scz pmiū qd dr aureola.z pmium qd dr fruct.z premiū qd dr aurea. Aurea ē merces incorruptibil z eterna ɏitate et bonitate. Cōparat aūt tal merces auree propter tria. Aurea em ē corona de auro. Corona aūt debet filio reg. In q etiā q̄ntum est in se nō est repire pncipiū neq finez. Et materia de q est.s.aurū est int cetera metalla maxime incorruptibile. Premio g qd dr aurea pmiant q transeūt ad regni hereditatē.ad dei eternitatē.ad sui soliditatē sine incorruptibilitatē. Hoc āt pmiū debet cuilibet virtuti.z pcipue reddit caritati z alijs ɏtutib gra caritatis. Nā si finalis caritas amittat.illud pmiū nulli dat. Et qz est bonum increatū de q pcipit ista merces.dicit autē nūc aurea.nunc pmiū substāiale.nūc bonū essentiale. Aureola ɏo est glīa icorruptionis sm pfectū triū viriū aīe vel in carne organū. Tres q̄ppe naturales potētie.scz rōnalis.irascibilis. cōcupiscibilis in actus pfectissimos egrediunt respectu carnis trib virtutib informate.s. prudētia.tēperantia z fortitudine. Tpantia habet suū pfectissimū actū z difficillimū q est semp seruare carnē suā integrā absq oi ptagiōe veneree actiōis.qd faciūt ɏgines.rōne cuius debet eis aureola virginū. Fortitudo habet suū actū difficillimū.quē i carne trāsfigit z exercet mediāte carne.vtī est sustinere mortē p iusticia z veritate.qd faciūt martyres.rōne cui debet eis aureola martyruz. Prudentia quoq hz actū suū difficillimū. quē trāsfigit z exercet i carne que aggrauat aīam.z hic est docere alios i fide z morib. qd faciūt doctores.rōne cui debet eis aureola pdicatoz. Aureola igit virginū ē glā de incorruptiōe carnis attestante incorruptione mētis. Aureola martyz ē glā de inuicta sustinētia mort vsq q aliqs pseuerauerit vsq ad mortē p fide z iusticia patient Aureola pdicatoz est glia de incorruptione doctrine ad alteꝝ plate ɏbo z mēte z exemplo De hac aureola predicatorum dr.j. Thes.ij. Que ē mea spes aut gaudiuz.aut corona glie.nōne vos aā deū. In signum hui triplicis aureole debite trib generib saluandoz pmittunt in aliqb ecclesijs antiphonis btē marie ɏsiculi in signū aureole virginū. Antiphonis bti pauli apli p pdicatorib. Antiphonis bti laurētij martyris p martyrib. Et nota q p q̄ttuor dat maximis q dat hō iustus deo.ab eo recipit q̄ttuor dona maxima. Nā p bona volūtate iformata caritate recipit aureā. Pro bona doctrina fidei z moz recipiūt pdicatores aureolā. Pro sustinētia mort recipiūt martyres suā. Pro incorruptiōe carnis ɏgines hnt suā aureolā. Premiū qd dicit fruct attendit sm vnū pdictoz.s. sm cōtinentiā virginalē. Et diuersificat fruct sm q diuersificat ptinētia. Est em ptinētia cōiugalis abstinens se ab omni coitu illicito. nō tn ab oi coitu. Huic rndet fruct tricesimus.in q est denarius q eterna significat.z ternari triū bonoz piugij.scz plis.fidei et sacri.q ad denariū referunt. Est ptinentia vidualis abstinēs se ab omi coitu in carne corrupta respectu tpis z psone a posteriori tm.cui rndet fruct sexagesim. In q est denarius eterna significās.z senari opez.in quib pter denariū eternoz debent vidue

exerceri fm apl'm. j. Thiñ. v. Quoꝝ operꝝ pmū est reddere parētibꝫ vicē. Scdm ē instare obsecratioibꝫ ⁊ oronibꝫ. Terciū est filios educare. Quartū paupes hospitio recipere. Quintū scōꝝ pedes lauare. Sextuꝫ tribulationē patientibꝫ subministrare. Est tercio ꝯtinētia ꝟginal' abstinens sei ī carne incorrupta respectu cuiuslibꝫ tpis ⁊ psone ab oī coitu. cui rñdet fruct⁹ centesim⁹. q̄ cō stat ex denario in se ducto. Iste q̄dem cōpetit ꝟginibꝫ. q̄ in terra manētes angelicā ducunt vitā. ⁊ tñ interi⁹ sibi vacāt ꝓpter eternū bonū. qḋ est denariū in se ducere. Castitas ꝯiugalis bñ excolit terrā suā. vidual' meli⁹. ꝟginalis optime. Et nota ꝙ cū virginitas sit in carne corruptibili. ꝑpetue incorruptionis meditacio. ꝟginitas tria dicit. Primuꝫ est abstinētia ab oī coitu illicito. Scdm est abstinētia ab oī coitu licito. Terciū est integritas mentꝭ ⁊ carnis. Quātū ad pmuꝫ dicit habitū ꝟtutis. huic debet aurea. q̄ntuꝫ ad scdm dicit ꝟtutis statū. huic debet fructus centesim⁹. q̄ntū ad terciū dicit decorē huic debet aureola. Fruct⁹ autē in ꝟginibꝫ determiat ante se aureolā. Aureola vero p̄supponit aureā. Voluntati eñ ꝯtinēdi ꝓpt deū debet aurea. sed cū addit in carne īcorrupta. sup addit ei aureola. q꞉ sic est ꝯtinentia in suo sūmo. Ulteri⁹ cū addit. respectu cuiuslibet tpis ⁊ psone. debet ei fruct⁹ centesimus.

De expeditia ad pmiū Sectio II

Equitur videre de his q̄ aiam expediunt ad glie supplemētū Retardat eñ aia exuta q̄uis gra finali informata dupliciter. ne totalit' ferat in deū. s. ꝓpter cremabile qḋ secū traxit. ⁊ ꝓpter corp⁹ suum sociū qḋ dimisit. Cōtra pmū expeditur p eccl'ie orones ⁊ suffragia viatoꝝ. Cōtra scdm expeditur p cōsūmatōneꝫ iusticie siue p remunerationē corpoꝝ resumptoꝝ. Prio ḡ videam⁹ q̄liter aiabꝫ in purgatorio retardatꝭ valeāt suffragia viatoꝝ. Et p⁹ de resurrectiōe mortuoꝝ. Prosunt autē ecclesie suffragia defunct'. nō q̄buscūqꝫ sꝫ mediocriter bonis. vtpote illis q̄ sunt in purgatorio. nō valde malis. vt illis q̄ sunt ī inferno. nec valde bonis. vt illis q̄ sunt in paradiso. sed poti⁹ eoꝝ orones ⁊ merita militanti eccl'ie suffragātur. q꞉ nob adhuc miseris multa p eos bñficia ipetrant. Prosunt aūt suffragia sic impēsa fm mag' ⁊ min⁹. vl' p diuersitate meritoꝝ in mortuis. vl' p sollicitudine caritatꝭ in viuis. Prosunt inq̄ā ad penaꝝ mitigationē. vl' ad celeriorē liberationē. put diuia puidētia voluerit dispēsare. Suffragia aūt q̄ valent p̄cipue in remediū defunctoꝝ. his ꝟsibꝫ ꝯtinent. Missa frequēs. crebreqꝫ preces. ieiunia sacra. Prosunt defunctꝭ. pdest elemosyna sancta Cum aūt p diuina munera ⁊ ꝓpria merita. necnō ⁊ aliena suffragia aie ad gloriā transierint angeloꝝ. adhuc tñ fm scōs ꝓpt naturalē inclinationē ad corpus a ꝯtemplatione plena ⁊ fruitiōe pfecta retardant. Vñ videndū est de resurrectiōe. de q̄ fm fidem catholicā est tenendū ꝙ oīa corpa oīm hominū resurgēt in generali iudicio. nō existēte in eis distantia q̄ntū ad ordinē tpis. sed poti⁹ q̄ntū ad ordinē dignitatꝭ. Mali eñ nō in meli⁹ mutabunt. sꝫ in bonis natura ꝟuabitur. ⁊ vicia atqꝫ defect⁹ detrahentur. Omes q̄ppe resurgēt in integro corpe plena etate. ⁊ debita mēsura mēbroꝝ. in eisdeꝫ corpibꝫ nūero. ⁊ eisdē ptibꝫ ꝯstitutis. salua toti⁹ veritate nature. nō solū q̄ntuꝫ ad mēbra p̄ncipalia ⁊ humiditatē radicalē. verū etiā saluis capillis ⁊ membris ceteris q̄ ad corpis decentiā ptinebūt. ita ꝙ in q̄scunqꝫ auras puluis hūani corpis dispsus fuerit ad eandē redibit aiam q̄ hoiem p̄us vt viueret ⁊ cresceret aiauit. Et q꞉ electi debent esse cōformes pmogenito mortuoꝝ. i. dño nro iesu christo. in q̄ nullus fuit oino defectus necesse erit vt si aliqḋ membroꝝ deerat suppleatur. ⁊ si aliq̄ supfluitas īerat auferatur. si aliq̄ mēbroꝝ inordiatio corrigatur. Si paru⁹ erat ad q̄ntitatē etatꝭ christi quā hēbat paruul⁹ in rōne q̄uis nō in mole ꝟtute diuia deducat. Si decrepitus ad eandē etatē deueniet. Si gigas ad eandē. si man⁹ deficiens ad mensurā ꝯgruā limitetur. vt sic oēs scti integri ⁊ pfecti occurrant in viꝝ pfectū in mensurā etatis plenitudinis christi. Erūt aūt in corpibꝫ electorum q̄ttuor ꝯditōnes nobilissime q̄ dotes dicunt. in q̄bꝫ cetera bona includunt Que q̄dem dotes sunt claritas. agilitas. impassibilitas ⁊ subtilitas. q̄ sic corpus pficiūt ꝙ ordināt ad anie actiōem. q̄ duplex est. s. cognitio ⁊ dilectio. Claritas hꝫ ordinē ad cognitionē. alie tres dotes ad dilectionē. Cōsistit aūt dilectio q̄ est delectatio magna in cōiunctione ꝯuenientis cū cōueniēti. Est

itaq3 agilitas vt ɔiungaꝛ aĩa deo. impassibilitas vt non retrahaꝛ. subtilitas vt nihil interponaꝛ inꝛ diligens ꝛ dilectũ. Põt aũt sumi sufficientia barꝫ dotiũ penes causam materialẽ sic. Corp⁹ humanũ q̃ttuor hab3 defect⁹. ex q̃ttuor elemẽtis q̃b⁹ cõponitur ꝛ subsistit. Ab aqua h3 passibilitatẽ q̃ ẽ elementũ fluidũ. Cõtra hunc defectũ h3 impassibilitatẽ. A terra h3 opacitatẽ. ɔtra q̃m h3 claritatẽ. Ab igne q̃ ɔsumit h3 aĩalitatem. ſm quã alimonijs reddit ponderosũ. ɔtra quẽ defectũ hab3 agilitatẽ. Ab aere q̃ cedit cuilibet impellenti h3 infirmitatẽ. cõtra quã h3 subtilitatẽ siue penetrabilitatẽ. p quã corpi glĩoso erit puiũ oĩe durũ.

De sufficientia gaudij. Sectio III.

Tam ad gaudij sufficientiaꝫ ẽ tercio siue vltimo trãseundũ. Circa quaꝫ breuiter ẽ attẽdẽdũ q gaudiũ sufficiens pficiꝛ ꝛ cõpleꝛ in trib⁹ dotib⁹ aĩe. q̃ sunt apta visio summi veri. certa tentio summi ardui. pfecta dilectio sũmi boni. In primo pficiꝛ rõnalis. in scõo irascibilis. in tercio ɔcupiscibilis. Primũ est pmiũ fidei. secũdã pmiũ spei. terciũ pmiũ caritatꝭ. Sũt autẽ quidã ternarij in supiori facie aĩe. q̃b⁹ ab imo sui vsq3 ad summũ dei puenit ꝛ quiescit. Sunt tria subiecta. s. tres potẽtie naturales. rõnalis. irascibilis ꝛ ɔcupiscibilis. q̃ tanq̃ fundamẽta bonis spũalib⁹ substituunꝛ. Sunt tres habit⁹ ṽtutũ theologicarũ. sc3 fidei. spei. ꝛ caritatis. q̃ a deo gr̃is ad informationẽ triũ viriũ pdictaꝝ infundunꝛ. ꝛ q̃b⁹ ipe potẽtie dirigunꝛ. Sũt tres actus q̃ a pdictis potẽtijs mediantib⁹ tribus habitib⁹ supdictꝭ. s. trib⁹ ṽtutib⁹ theologicis eliciunꝛ. s. credere assentiẽdo sũme ṽitati. pter se sup oĩa. Sperare intendendo sũme largitati. pter se ꝛ sup omia. Diligere cõplectẽdo summã bonitatẽ. pter se ꝛ sup oĩa. Sunt tria obiecta ad q̃ tres actus egrediẽtes a trib⁹ potẽtijs ṽtute triũ habituum terminanꝛ. Ista aũt obiecta sunt veritas increata. maiestas increata. ꝛ bõitas. ita q summũ verũ est obiectũ fidei. sũmuꝫ arduũ est obiectũ spei. summũ bonũ ẽ obiectum caritatis. Veꝝ inq̃ sub rõne veri. arduũ sub rõne ardui. bonũ sub rõe boni. Et respiciũt hec oĩa statũ ꝛ meritũ viatoꝝ. Sunt etiã tria pmia. s. cognitio siue intelligentia veritatis infallibil. possessio siue pmanentia dignitatꝭ inamissibilis. dilectio siue cõplacẽtia bonitatis infatigabilis. Et sic põt colligi ex pdictis q in gl̃a celesti erit pmiũ substantiale. ɔsubstãtiale ꝛ accidentale. Substãtiale ꝛ ex pte aĩe cõsistit ĩ dei visione aperta. dei tentione secura. dei dilectione pfecta. ꝛ hec est pma stola. Consubstantiale ex parte corpis ɔsistit in claritate. impassibilitate. agilitate. ꝛ subtilitate. ꝛ hec est scõa stola. Accidẽtale ɔsistit in trib⁹ aureolis. q̃ nõ sunt oĩm saluãdoꝝ.

Finit Centiloquiũ scti Bonauẽture.

Incipit liber sancti Bonauẽture de tribus ternarijs pctoꝝ infamib⁹.

Tres sunt ternarij peccatoꝝ infames.

In pmo est peccatum originale. mortale. ꝛ veniale. ad que omĩa alia pctã reducuntur. In scõo est pctm̃ cordis. oris ꝛ operis Et his trib⁹ modis omĩa pctã cõmittunꝛ. In tercio est ɔcupiscẽtia carnis. ɔcupiscentia oculoꝝ. et supbia vite. Et ab his tribus omĩa pctã oriunꝛ. Quantũ autẽ ad pmum nota q illa tria põt distingui ſm naturam corpalis infirmitatis. Est eñi quedã infirmitas que cum natura pduciꝛ. sicut podagra. Est quedã p quã tota vita destruiꝛ. sicut febris ɔtinua. Et est quedã p quaꝫ natura debilitaꝛ sicut febris discrasia. Scdm̃ hũc modũ ista tria pctã distinguunꝛ. Nã peccatũ originale est illud qđ cũ natura traduciꝛ Et ideo dꝛ ad Eph. ij. Omẽs nascimur filij ire. Peccatuꝫ mortale est illud p qđ tota vita spũalis destruiꝛ vel cõsumiꝛ. De quo Ezech. xviij. Aĩa que peccauerit ipa morietur. Pctm̃ veniale est illud per qđ natura debilitaꝛ. Et ista duo sic differũt. Nã pctm̃ veniale est in aĩa. sicut punctura pulicꝭ in corpe que modicũ ledit. sed pctm̃ mortale ẽ in aĩa sicut morsus serpentis in corpore q̃ veneno hoiem interficit. Vel aliꝛ põt patere sub tali exemplo. Pctm̃ mortale opponitur caritati. s3 veniale opponiꝛ feruori caritatis. Vñ sicut hõ qñ proijcit in ollaꝫ feruentem modicũ aque frigide. impedit feruorem. sed nõ tollit caliditatẽ. ita peccatuꝫ veniale impedit feruorẽ charitatis. quia ex hoc efficitur homo tepidus. sed non tollit caritatem. quia cõpatiunꝛ se adinuicem in eodẽ subiecto. sed mortale destruit totum. Sicut si homo proijceret in ollã feruentẽ

aquā frigidā in maxima copia. ⁊ feruorē impediret ⁊ caliditatē extingueret. Sic ergo differunt mortale ⁊ veniale.

De originali peccato.

Irca originale nota ꝙ ab aliis ī q̄ttuor distinguit. q2 h3 vnitatē. cōmunitatē. equalitatē ⁊ differentē qualitatē.
c
Primo vnitatē h3. q2 est vnū in oībus. Nā in vno hoīe est vnū numero. in oībꝫ est vnū ꝓportione respectu ad vnum ꝑncipiū. Alia aūt pctā sunt varia ⁊ dīuersa. Mˀ aūt pctm̄ originale sit vnū. pꝫ ex ipa natura cū qua traducit. q2 sicut hūana natura est vna. ita infectio nature est vna. Et h̄ potest patere multis exēplis. Videmꝰ eīm ꝙ arbor vnius nature multa folia h3. et tū oīa folia eandē figurā habent. Et arbor vna multos fructꝰ ꝑducit q̄ silem saporem habēt. Silr est in ꝓposito q2 ab vno hoīe oēs hoīes ꝑducunt. Et q2 ipē ꝑmus homo pctm̄ originale cōmisit. ideo in oēs posteros trāsmisit. Ideo dr ad Roma. v. cap. Sicut ꝑ vnū hoīem pctm̄ intrauit in hūc mundū. Scdo habet cōmunitatem. qd de aliis nō ꝯtingit. Pctm̄ eīm mortale non est in oībꝫ. q2 nō fuit in iohāne baptista. hieremia. ⁊ multis aliis. ⁊ etiā veniale. q2 non fuit in btā virgine. Augꝰ. Cū de peccatis agitur. nolo de virgine fieri mentionē. Sed originale oībꝫ est cōmune. q̄ ꝑ carnalem originē descenderūt. Et q2 xp̄s nō descendit ab adā ꝑ originē carnalē vel seminalē. ideo pctm̄ originale nō ꝯtraxit. Et ideo dicit Augꝰ. ꝙ esse sine pctō solius est redēptoris q̄ fuit sine pctō ꝯtracto ⁊ cōmisso. Et si aliq̄s alius miraculose ex carne hūana formaret. pctm̄ originale nō haberet. quia ab adam ꝺm legē cōmunē scꝫ ꝯcupiscentie nō descēderet. Cū autē omēs ab eo ꝺm legē ꝑdictam descendāt. id est ꝺm seminalē rationem omnes ꝯtrahunt originale pctm̄. cuiꝰ signū est mors. que est stipendiū originalis. Unde Roma. vi. Stipēdia peccati mors. Unde sicut omēs morimur. ita omēs originale ꝯtrahimus. sed si aliq̄s nō cōtraheret. redemptione facta ꝑ christū nō indigeret. quod est hereticū ⁊ a fide catholica alienum. Tercio habet equalitatē. In aliis peccatis magna diuersitas est. q2 homicidium est maius pctm̄ q̄ꝫ furtū. ⁊ adulteriū q̄ꝫ fornicatio. ⁊ sic de aliis. Et ī venialibus sunt etiā gradus penes illa tria que dicit aplus. i. ad Corinth. iii. lignū. fenum. stipulam. sed peccatū originale equale est in omnibꝫ. quia est a ꝑncipio nature. q̄ equalir est in omnibꝫ. Quarto habet differentē qualitatem. quia reliqua peccata ideo sunt peccata. q2 voluntaria. ⁊ si non essent voluntaria nō essent peccata. sed peccatū originale nō est voluntariū voluntate contrahentis sed tm̄ voluntate primi originātis. Alia etiam peccata nō traducunt in filios a parentibus. sed originale traducit. Et ratio huius est. quia in quolibet hoīe duo sunt. natura ⁊ ꝑsona. Ea que sunt ꝑsone nō traducuntur a parentibꝫ in filios. Non eīm pater traducit in filios virtutes ⁊ scientiā quas ꝓprio studio acquisiuit. nec peccata que proprio actu cōmisit. sed ea que ꝑtinent ad naturam speciei a parentibꝫ in filios traducūtur. nisi aliquod eueniat impedimentum. Unde oculatus generat oculatū. Et sic cū originale peccatū sit nature. a parentibꝫ in filios traducitur. Sed peccatum mortale cū sit peccatū ꝑsone. in filios non traducit. Huius exemplū scilicet peccati originalis in rebꝫ sensibilibꝫ apparet. Si aliquis vellet haurire de fonte aquā que esset turbida ⁊ corrupta. hauriendo aquā hauriret corruptionē. Simile est in ꝓposito. quia cū tota natura sit corrupta per peccatū originale. quicunq̄ recipit naturā. simul recipit ⁊ peccatū. Itē alio modo. Omnes homines qui nascunt ex adam possunt considerari vt vnus homo inq̄ntū ꝯueniūt ī natura quā a primo parente accipiūt. ⁊ sic multi homies ab adam deriuati sunt tanq̄ꝫ multa membra vniꝰ corpis. Actus autē vnius membri corpalis nō est voluntariꝰ voluntate ipius manus. sed voluntate ipius anime que ꝑmo mouet mēbra. Unde homicidiū qd manus cōmittit. nō imputatur manui ad pctm̄ ꝺm se vt diuisa a corpe. sed imputatur ei inquantū est hominis aliq̄d ꝑ quod mouet. quia a principio hoīs ē motio. Sed inordinatio que est in hoīe isto nō est voluntaria volūtate scꝫ ipius hominis. sed voluntate primi parentis. Vñ inordinatio ade in qua oēs originaliter fuimus. redundat in omnes. Sic calefactio epatis redundat in faciē. Uidemus eīm ꝙ illi qui habēt epar calefactū. habent vultū croceum ꝑter colligationē membrorū ad vnum principiū.

De tribus ternarijs pctõꝝ infamibus

Nunc aũt videndũ est quid sit origi
nale pctm̃. Circa qḋ sciendũ q̃ sic
quilibet artifex opus suũ ordinatẽ
disponit. vt possit consequi debitũ finem.
ita deus hoiem ordinauit vt possit pueni/
re ad vltimũ finem. Cũ igit finis hũane na
ture oĩs nature facultatẽ excedat. nõ po/
terat homo ad predictũ finẽ puenire. ⁊ iđo
deus addidit humane nature donũ iusti/
cie naturalis. que quidẽ iusticia in hoc cõ/
sistebat. q̃ q̃diu fuit aĩa deo subiecta. ipsi
aĩe subijciebant oĩs vires corpis. ⁊ ipm
corpus. ita q̃ nullus motus poterat esse in
corpore sine imperio rõnis. Vñ in elemen
tis ex quib9 corpus cõponit nõ fuisset ali/
qua pugna. nec in humorib9 aliqua discra/
sia. si aĩa deo pfecte subiecta fuisset. In vi
rib9 etiã corpis ⁊ aĩe nõ fuisset motus con
tra imperiũ ratiõis. q2 nec ɔcupiscentia te/
tendisset effrenate in delectabile pter regu
las ratiõis. potentias aĩe et vires corpo/
ris regulantes quãtũ ad obiecta ⁊ act9 ea/
rũ. Et ideo statim amoto primo ordie. etiã
secũdus ordo est rõnabiliter mutat9. quia
q̃cito anima fuit inobediẽs deo. ⁊ corpus
fuit inobediens aĩe. De qua inobediẽtia
dicit ad Roma. vij. Video aliã legẽ in mẽ/
bris meis repugnantẽ legi mentis mee ⁊c.
Illud ergo qḋ hunc ordiẽ priuat dicitur
pctm̃ originale. id est priuatio originalis iu/
sticie. Qḋ tali patet exemplo. Corp9 in sta/
tu innocentie erat sicut equus infrenatus
qui ducit fm voluntatẽ sessoris. sed postq̃
frenũ deponit inordinate mouet. Ita eñ
deus in pmo statu infrenabat corp9 quod
moueri nõ poterat. nisi fm regimen rõnis.
sed postq̃ homo peccauit. de9 frenũ depo/
suit ⁊ subtraxit. ⁊ sic effrenate effert contra
imperiũ rõnis. Hoc est qḋ dicit ad Gal. v.
Caro cõcupiscit aduersus spiritũ. Et isto
peccato multi defect9 sunt in homine. sicut
et graui infirmitate corpali relinquunt re/
liquie infirmitat9 preterite. scz debilitas in
opando. alteratio gustus in appetendo. vi/
sus in respiciendo. gressus in ambulando.
Sic et originali pctõ quedã reliquie relin
quunt. que vulnera appellãt. Qḋ sic patet.
Quãdiu fuit aĩa deo subiecta. nihil inordi/
natũ contingebat in carne nec in virib9 aĩ
me. Nã desideriũ ordinate ferebat in suũ
delectabile. ⁊ animus in aggressibile. ⁊ intel/
lectus in intelligibile. ⁊ volũtas in appetibi
le. Ex quo aũt aĩa recessit a dei impio. sta/
tim inordinatio ⁊ ɔtradictio in oĩb9 acces/
sit. Et sic desideriũ vulneratũ ɔcupiscẽtia.
animũ discrasia. intellectũ ignorãtia. volũ/
tatem malicia habuit. Sunt ḡ ista q̃ttuor
vulnera ex pmo peccato inflicta. Quoꝝ pri
mũ scz ɔcupiscentia est q̃si vuln9 insanabi/
le. vnde miro modo inimicat anime. iđ assi
milatur cuidã aĩali quod vocat hydrus.
qḋ mirabiliter inimicat cocodrillo. Cũ eñ
sit animal venenosum inuoluit se in herba
quã cocodrillus deglutiens ex veneno mo
ritur. ⁊ hydrus de ventre eius exit illesus.
sic ɔcupiscentia inuoluit se delectationib9.
⁊ homo deglutiens mũdi delectabilia. de/
glutit ɔcupiscentiã. qua aĩa venenat ⁊ pri
uatur vita grẽ. Hec est ergo plaga insana/
bilis. que quãto magis degustat. tãto ma/
gis degustans famelic9 reddit vel efficitur
Et ideo dicit in Prouer. ⁊ habet. vn ebri.
Quid oportet bibere cũ quẽ aqua suffocat
Quasi diceret. Sicut aqua suffocat nõ sa/
tiat. ita ɔcupiscẽtie dedito nihil est qḋ satu/
et. Hec est plaga que oĩe bonum eradicat
spũale. ideo dixit Daniel seni q̃ i ɔcupiscen
tiã susanne exarserat. Concupiscentia sub
uertit cor tuũ. A corde siquidẽ pcedunt sen
sus ⁊ mot9 ⁊ corpales actus. Unde destru/
cto corde oĩa illa destruunt. Et sic concu
piscentia cũ cor subuertit omnia alia bona
ɔsumit. Secunda plaga est ignorãtia q̃
vulnerat intellectũ. Psal. Lumen oculorũ
meoꝝ. ⁊ ipm nõ est mecũ. Sed amisso visu
amittitur oĩe gaudiũ. fz illud Thobie. v.
Quale gaudiũ mihi erit qui in tenebris se/
deo. et lumen celi non video. Et hoc ideo.
Quia dulce lumen ⁊ delectabile est oculis
videre solẽ. Et ratio hui9 est. quia vt dicit
sapiens. inter oẽs sensus visus est diligibi
lior. Sed si h̃ est de visu corpali. multo ma
gis de visu spirituali. Hec ergo plaga ex p/
mo peccato est. q2 oẽs inuoluimur tene/
bris vt dicit in Job. Tercia plaga ẽ pas
sionis vel impotentie discrasia. que potest
dici infirmitas in aĩa ad similitudinẽ in/
firmitatis corpalis. Dicit autẽ corp9 infir/
mum quãdo debilitat vel in executione p/
prie opationis. vl impedit pter aliquã in/
ordinationẽ partiũ corporis. ita humores
⁊ membra nõ subdunt virtuti regitiue cor
poris. sicut oculus dicit infirmus quando
nõ potest clare videre. sic infirmitas anime

dicit qñ ipa impedit in ꝓpria opatõne. eo ꝙ partes eius nõ subdunt regimini rationis. Unñ phs in pmo ethicoꝝ cõparat incõtinẽtem paralitico. cuꝰ partes mouent in ꝯtrariũ eius qđ ipe disponit Ideo clamat apostolus Roma. vij. Nõ quod volo bonũ h ago. sed qđ odi malũ illud facio. Inter omnes aũt passiões que debilitãt aiam. nulla ita debilitat vt amor carnalis. Unñ aña ꝑpter amorẽ languet. Languor aũt est infirmitas aie vt dicit Tulliꝰ. Et rõ huiꝰ est. qꝛ tũc aña infirmat ꝛ languet qñ a ꝓpria ꝛ naturali forma discedit. hoc aũt facit amor q̃ trãsformat amantẽ in amatũ. ita ꝙ amans iam nõ agit ꝺm suã formaꝫ. sed ꝺm formam amati. Ideo dicebat sponsa in Canticꝭ. v. Nunciate dilecto meo qꝛ amore langueo. Quãdo autẽ passio amoris multũ intenditur. amittit rõnis vsum. qꝛ multi ꝓpter habundantiã amoris versi sunt in insaniam. Amor aũt nihil aliud est q̃ cõplacentia alicuius rei ꝯueniẽtis accepte ꝑ sensus. Et ex hoc amore ꝓcedit ꝯcupiscẽtia q̃ tendit in rẽ amataꝫ. nec potest q̃etari donec ꝑueniat. ꝛ cũ ꝑuenerit delectat. qꝛ delectatio nihil aliud est q̃ quietatio in re adepta. Hic plura dicta sunt que possunt cõuenire primo vulneri. Quarta plaga est malicia que vulnerat voluntatem. Sed videt ꝙ volũtas nullũ peccatuꝫ cõmittit ex ꝓpria malicia. qꝛ sicut dicit Dionisiꝰ in lib. de di. no. Nullus ad malũ respiciens opat. Ad quod dicẽdũ ꝙ malũ nõ potest esse ꝺm se intentũ. sic vsurarius extorquẽdo vsurã nõ intẽdit offensam diuinã. sed intendit multiplicare pecuniã. Unde bene vellet si posset absq; offensa dei habere pecuniaꝫ. sed duobꝫ ꝓpositis offensam dei negligit et acq̃rit pecuniã. Et sic est de oĩbꝫ alijs.

De mortali peccato.

Dicto de originali pctõ. dicendũ est de mortali. Et q̃rit. Utrũ aliquid possit esse mortale pcm̃. Et videt ꝙ nõ. qꝛ mortale dicit qđ mortẽ infert. sed nõ põt inferri aie mors. cũ sit imortalis. ergo nullũ pctm̃ ẽ mortale. Itẽ mors ꝓpria opatione hoiem ꝑuat. vñ hõ mortuꝰ nihil põt opari. sed pctõres in pctõ existentes multa strẽnue opant. ꝛ ꝑspicue intelligũt. ꝛ sic videtur ꝙ nullũ sit pctm̃ mortale. Et dicẽdũ ꝙ multa sunt pctã mortalia. ꝛ ꝑ aliq̃s actus hũanꝰ hꝫ rõnẽ pcti mortal. Est eĩm pctm̃ mortale qđ corrũpit vitaꝫ. tollit efficaciã. dimittit viã. ꝛ obligat ad gehennaꝫ. Uita autẽ spiritualis cõsistit in calore. sicut vita corpalis. Unđ defectus caloris est defectꝰ vite. Sicut videmus in morientibꝫ ꝙ paulatim calor deficit in extremitatibꝫ corpis. que prius infrigidãtur. et calor ad principium vite. id est ad cor recolligit qui cuꝫ ex toto deficit ibidẽ. vita totaliter perit. Huius exemplũ videmus i lucerna. in qua q̃diu est calor vel humor vel liquor. tamdiu est ibi splendor luminis. et deficiente calore deficit lumen. sic vita spiritualis non est aliud nisi quidã calor. i. amor diuinꝰ. q̃ quidem duplicẽ faciẽ habet. ꝺm duplicẽ aspectum. vnã que respicit deũ. aliam que respicit ꝓximũ. quia caritas nihil aliud est q̃ dilectio qua diligit deus ꝓpter se. ꝛ proximus ꝓpter deum. Illud ergo quod istũ amoreꝫ corrũpit est peccatũ mortale. sicut blasphemia. piuriũ. heresis. ꝛ huiusmõi. que caritatem corrumpunt quã habemus ad deum. falsum testimoniũ. furtũ. ꝛ huiusmõi. q̃ contrariant caritati quã habemꝰ ad ꝓximũ. et oĩa que ꝑceptis decalogi ꝓhibent peccata mortalia iudicant. Secũdo tollit virtutis efficaciã. Ex quo eĩm homo in mortale se ꝓcipitauit. iam nõ potest ꝑ se resurgere. nisi gr̃a saluatoris mediante. Ideo dictus in Ps. ꝙ homo est spũs vadẽs ꝛ nõ rediens. i. ꝑ se in peccatũ vadẽs. sed nõ per se resurgens. sicut ꝑ se põt se proijcere in ꝓfundum lacũ vel lutũ. sed nõ põt ꝑ se exire. Et ideo per se homo ad mortẽ vadit. sed nõ ꝑ se redit nisi miraculose. quia nõ est regressus a ꝑuatiõe ad habitũ ꝺm naturã. Tercio dimittit viam. Omnis eĩm via ducit ad aliquẽ finem. sicut oĩes vie contra ciuitatem ducunt ad ciuitatẽ. Ultimus autẽ finis omniũ est vnus. scilicet deꝰ. Nam sicut ipe est vnum principiũ et vniuersale. ita est vnus finis ꝛ vltimus omniũ. Quãdo autẽ alius constituitur diligit ꝛ eligit. receditur ab hoc fine vltimo. Et cũ finis sit maxime diligibilis. ille finis ꝯstituꝰ diligitur plus q̃ deꝰ qui est vltimus finis. Hoc autem nõ potest sine mortali accidere. sicut patet in gulosis qui ventrẽ ꝓ deo colunt. De quibꝰ ad Philip. iij. Quoꝝ deꝰ venter est. Et hoc sic patet. Supponatur guloso deus ex vna parte. ꝛ cibus delectabilis ex alia parte. ipe spreto deo incõmutabili bono per amoreꝫ

cibo inheret tanq̄ vltimo fini. Et si luxurioso ex vna parte ꝑponat adulteriū prout est delectabile. et ex alia parte deus prohibens. cōtemnit dei ꝓhibitionē. ⁊ se adulterine delectationi immergit. ⁊ deuiat a fine. Et hec est differentia peccati mortalis a veniali. Quia mortale totaliter elōgat a via. ⁊ retrorsum gradit. et ideo quāto magis a via deuiat. tanto magis a fine recedit ⁊ elōgatur. Psal. Longe a peccatoribus salus. Veniale autē a via nō abducit. nec ab vltimo fine separat. Quarto obligat ad gehennā. quod nō contingit de veniali vł originali. Sed videt incōueniens ꝙ pro modica delectatione quis adiudicetur eterne dānationi. Est dicendū ꝙ pena cōmensuratur ſm conditionē illius in quē peccatur Unde magis peccat q̄ percutit militē. q̄ꝫ qui rusticū. ⁊ magis q̄ regem offendit. q̄ꝫ q̄ militem. ⁊ sic de aliis ſm gradū nobilitatꝭ. Qui ergo offendit deū qui est infinitū bonum. merito penam incurrit infinitā. propter contemptū maiestatis diuine. ⁊ infinitati culpe respōdet infinitas pene in damnatione. Unde pena damnatorū est infinita. ⁊ est finita. Finita est in acerbitate. ⁊ hoc respōdet delectationi que fuit in actu peccati. Infinita est in duratōe. ⁊ hoc propter contemptū dei q̄ est infinitus. Ad illud qꝺ obiicitur ꝙ anime nō potest inferri mors. Dicendū est ꝙ duplex est mors. scꝫ nature ⁊ culpe. Quo ad mortē nature anima dicit immortalis. sed quo ad mortē culpe moritur. Quia sicut dicit Augustinꝰ in libro de mendacio. Sicut corpus viuit ex anima. ita aīa viuit ex deo. sed anima separata a corpore morit corpus. ergo cū deus separatur ab aīa. moritur aīa. sed nō separat nisi per peccatū mortale. ergo ⁊c̄. Ad aliud ꝙ mors priuat ab operatiōe. Dicendum ꝙ quicq̄d peccator operat mortuum dicitur. nec ta ē debet cessare a bonis operibus. sicut infirmus. si vtatur malis cibis leuiter moritur. si autē bonis paulatim ad sanitatem reducitur.

De veniali peccato.

P Ost mortale et originale dicendū est de veniali. Circa quod quattuor querenda sunt. scꝫ de ipsius essentia. efficacia. sufficientia. et indulgentia.

Quātum ad primū peccatū veniale dicitur tripliciter. scꝫ ab euentu. a causa, ⁊ a sua natura. Ab euentu. quia oīe mortale dicitur veniale ꝑ penitentiā. vt dicit Ambro. A cā. quādo in natura sua hꝫ vt veniā mereatur. sicut pctm̄ quod fit ex īfirmitate vł ignorātia. habet in se cām venie. Nā qui ex infirmitate frāgit ieiuniū nō incurrit peccatum. Et si ex ignorātia aliquis faciat qꝺ non credat pctm̄. veniā meretur. A sua natura et a suo genere. vt verbum ociosum. ridere ⁊ huiusmodi. Quo ad sufficientiā licet pctā venialia non sint determinata in aliquo modo. possunt tn̄ reduci ad certum numerū. scilicet ad ternariū. scꝫ lignū. fenū ⁊ stipulā. Et rō huius est. Quia veniale dicitur qꝺ de facili purgatur ⁊ ꝯsumit. ⁊ ideo per hec tria designat. quia ab igne de facili cōburunt. Per lignum quidē pctā venialia grauiora designātur. per stipulā leuiora. per fenū mediocria designātur Et huius rō est. q: oīa ternario consistūt. Unde q̄libet creatura hꝫ suū ternariū. scꝫ essentiā. virtutem ⁊ operationē. Et quelibet operatio consistit in ternario. scꝫ in principio. medio. et in fine. Et anima in sua natura habet ternariū. scꝫ memoriā. intellectū ⁊ voluntatē. Item pctā mortalia ꝑ tria distinguunt. sicut dicit glo. sup epistolā .i. ad Corinth. iii. scꝫ ꝑ ferrū es ⁊ plūbū. Quo ad efficientiā nota ꝙ hō potest esse sine peccato mortali. sed nō sine veniali. Et rō huius. q: hō dū vnū vēiale vitat. aliud īcurrit. Unde dicunt doctores ꝙ hō potest vitare q̄dlibet veniale in particulari. sed nō ī vniuersali. Et est exemplū de naui. in qua sūt multa foramina. quoꝝ quodlibet in particulari nauta opilare potest. sed nō omia simul. Et ideo sine veniali vix hō esse potest. q: si dixermus ꝙ pctm̄ nō hēmus. ipi nos seducimus. ⁊ veritas ī nobis nō est. Quo ad indulgentiā nota ꝙ sicut veniale multipliciter incurrit. ita multipliciter purgat. Modi autē purgationis his versibꝫ continent.

Confiteor. tundo. conspergor. ꝯteror. oro.
Signor. edo. dono. ꝑ hec venialia pono .i.

depono ⁊ tollo. Remittunt ergo ꝑ generalem ꝯfessionē. ꝑ pectoris tunsionē. ꝑ aq̄ benedicte aspsionē ꝑ cordis ꝯtritionē. ꝑ dnīcā orōnē. ꝑ ꝯfirmationē ac episcopalē bn̄dictionē. eucharistie sūptionē. offense ꝯdonationē. extremā vnctionē. leuē penitētiā. cōpassionē fraternā. vt pꝫ in hoc versiculo.

Unctio. pena leuis. ꝯpassio que fit egenis.

Vide in centiloquio de pctō veniali latiꝰ.

Nunc dicendū est de radice pctōꝝ q̄ radix ē amor sui. Sed videtur ꝙ nō. Illud eñ qḋ est cā oīs boni. nō pōt esse cā oīs mali. Sed aplˈs ꝓbat. j. Corinth. xiij. Si linguis hoīm loquar ꝛ angeloꝝ. caritatē aūt nō habuero ꝛc̄. caritatē eē cām oīs boni. ꝗ oīa bona sunt ab amore ꝛ caritate. Item ab eodē canali nō pt exire dulcis ꝛ amara aq̄. nec ab eadē arbore fructus bonꝰ et malus. Et ita videt̄ ꝙ nec ab amore bonū meriti ꝛ malū pcti. Et dicēdum ꝙ ab amore ꝓcedit oē meritū ꝛ demeritū. ꝛ oē bonū ꝛ malum. qꝛ ab amore casto ꝛ diuio ꝓcedit oē bonū sed ab amore carnali ꝓcedit oē malū. nō pōt aūt ꝓcedere ab eodem canali numero simˈ et semel bonū ꝛ malū ꝛc̄. Sicut eñ ab eodē foramine nō fluit dulcis ꝛ amara aq̄. sic nec ab eodē amore bonū ꝛ malū. Dicendū est ꝗ ꝙ amor sui est causa oīs mali ꝛ pcti. Et rōne cōuersiōis. ꝛ rōne appropriatiōis. ꝛ rōne reflexionis. Rōne ꝯuersiōis. qꝛ hoī ꝓpositū est duplex bonū scꝫ incōmutabile ꝛ etnū. ꝛ cōmutabile ꝛ trāsitoriū. Sed pctm̄ nihil aliud est nisi spreto incōmutabili bono. inherere alicui cōmutabili ꝛ tpali bono. Hoc aūt nō ꝓcedit nisi ex aliq̄ inordiato appetitu alicuiꝰ boni tpalis. sꝫ ꝙ aliq̄s appetat inordinate amat seipm. qꝛ amare aliquē non est nisi velle ei bonū. Et ē intātū ꝙ inordinatꝰ amor sui. est cā oīs pcti. Qḋ ptꝫ i multis exēpˈis. tum ex pte passiōis aīe. tū ex pte pctōꝝ. Ex pte passiōis aīe. qꝛ amor ē cā desiderij ꝛ delectatōis. hō eñ ꝓpter h̄ desiderat aliquā rē. q̄a eā amat. ꝛ si nō amaret nō desideraret. Itē delectatio ex amore causatur. q̄a vt dic̄ Augꝰ. amor inhians h̄re qḋ amat est cupiditas. eoq̃ fruens est leticia. Itē ab amore ꝓcedit tristicia. q̄a hō tristat̄ de re amissa. q̄a illā amat. Itē ab eo ꝓcedit gaudiū ꝛ odiū. iō eñ aliq̄d odio habet̄ q̄a est impedimētū eiꝰ qḋ amat̄. Ex pte etiam pctōꝝ. qꝛ ex amore sui ꝓcedit supbia. Nam supbia est amor ꝓprie excellētie. Item inuidia q̄ est dolor de bono alteriꝰ inq̄ntū ē diminutiuū ꝓprie. Itē accidia q̄ est tristicia ḋ bono spūali inq̄ntū p ipm impedit̄ bonū tpale ˈl corpale. Itē ira. iō eñ q̄s accendit̄ ad vindictā. q̄a bonor ꝓpriꝰ nimis amatur. Item gula ꝛ luxuria q̄ ꝓpter corpalē delectationē appetunt̄. Et sic oēs male passiōes ꝛ vicia capitaˈlia ex amore inordinato tāq̄ a radice ꝓcedūt. Scḋo rōne appropriationis. bonū eñ cōmune meliꝰ est particulari. qui ꝗ appropriat sibi qḋ cōmune ē peccatū incurrit sicut vsurariꝰ q̄ vendit tempꝰ qḋ omibꝫ cōmune est ꝛ omibꝫ rebꝫ cōmuniꝰ. Cū igit̄ amor sit cōmuniꝰ oībꝫ creaturis et terrenis ꝛ spūalibꝫ ꝛ celestibꝫ est sup oīa diffusiuus. ꝛ iḋo pctm̄ graue est ꝙ vni soli appropriat̄. Tercio rōne reflexiōis. Est eñ duplex amor scꝫ ꝯcupiē ꝛ amicicie. Ex amore amicicie ꝓcedit bonū. q̄a talˈ amor diligit amicū. eo q̄a amicus. Sed amor ꝯcupiscētie sup seipm reflectit̄. sicut ꝙ hō diligit vinū nō ꝓpter vinū sed ꝓpter seipm. q̄a sibi sapit. Et iste amor est q̄ est cā oīs pcti. Pōt aūt queri quare hō pōt peccare ꝛ nulla alia creatura sub celo. Rō huiꝰ est. qꝛ vbi nō est voluntariū ibi nō est pctm̄. ꝛ iō nec in brutꝭ nec in alijs creaturis pōt esse pctm̄. sed q̄a in hoīe est liberū arbitriū. iō pctm̄ cōmittit̄ ab eodē. Qḋ pōt oñdi q̄drupliciꝛ rōne. s. ratione domicilij. rōne ꝯsortij. rōne iudicij ꝛ rōne oppositi. Primo rōne domicilij siue rōne loci. quia vt dicit sapiēs. locus est conseruatiuꝰ locati vnde res extra locū suū diu ꝯseruari nō pōt. Et sic est in corpalibꝫ. ita ē in spiritualibus. Si eñ piscis extrahat̄ de mari ꝛ ponat̄ in terra post modicū morit̄. quia est extra locū suum. Et si homo ponatur in mari morit̄. q̄a mare nō est locꝰ eius ꝓprius. Et rosa q̄diu est in spina recens cōseruatur. qñ autē a spina decerpit̄ ꝛ in manu tenetur corrumpit̄ ꝛ marcescit. quia manus nō est locus eiꝰ. Et hec est causa quare leuia tendunt sursum ꝛ grauia deorsū. q̄a scꝫ vadunt ad locū ꝓprium vbi conseruant̄. Et tanta est virtus loci ꝙ quāto magꝭ res appropinquat ad locum ꝓprium tanto fortius mouet̄ in ipm. Unde motꝰ naturalis est in principio debilis ꝛ fortis in fine. Et ſm hunc modū. quia aīa est extra locū suum. non potest esse q̄n in peccatū labatur. Ideo dicit̄ in Cano. Johis. j. Si dixerimus quoniā peccatū non habemꝰ ipi nos seducimus ꝛ veritas in nobis non est. Locus animarū deus est. ſm illud Augusti. Circuiui in mente mea ꝛc̄. Et ideo anime sanctorum qui sunt in deo sicut in loco proprio peccare nō pñt. Sap. iij. Justoꝝ aīe i manu dei sūt ꝛ nō tāget illos tormētū malicie. i. peccatum in quo anima tormentatur.

sicut ondit Aug⁹. di. Jussisti dñe ꝛ sic est vt pena sibi sit oīs inordinat⁹ anim⁹. Et ideo valde miserabile est ꝙ hō aīam suā ponat i loco immūdo in hoc terrenitatꝫ ceno: Ibi eñ ponis animā tuā vbi ponis amorē tuū Amor eñ applicat amantē cū amato. ꝛ ideo aīa terrenis applicata maculatur ꝛ inficitur. Osee. ix. Facti sunt abhomiales sicut ea q̄ dilexerūt. Scđo rōne ꝯsortiū. Naꝫ ꝑter malū ꝯsortiū inducitur ad peccandū. quia q̄ tangit picē inquinabitur ꝛc. Et Ps. Cuꝫ sancto sctūs eris. Et aīa ꝯsortium hꝫ ad carnē. ideo frequēter pctm̄ incurrit. Hui⁹ exemplū videm⁹ in mari. Nā aqua marꝫ in ꝓfundo vbi a terra elongatur habꝫ dulcedinē. sed supius vbi ei admiscetur vapor terrestris a sole cōbustus ꝯtrahit amaritudinē. Sic aīa ꝑter ꝯsortiū ad terrā ꝯtrahit pctm̄ qđ est amarissimū. Hiere. ij. Vide ꝙ malum ꝛ amarū est te dereliq̄sse dñm deuꝫ tuum ꝛc. Sicut eñ ex ꝯiūctiōe ad deū causatur summa delectatio ꝛ dulcedo. ita et separatione sūma amaritudo. Tanto aūt q̄s a diuino ꝯsortio auertitur q̄nto inferi⁹ delectatur. vt dicit Grego. Tercio rōne iudicij. Aīa eñ in operando quodā vtitur silogismo. Nā rō superior ꝓponit oē malū vitādū. Inferior subiungit. fornicatio est malū. sensualitas adiūgit. Accedere ad hāc ē delectabile. Si ergo volūtas sit fortꝫ ꝛ aspiciat ad hͦ ꝙ fornicatio sit malū. eliget nō peccare. Si autē respiciat inferi⁹ ad hͦ qđ ē delectabile eliget fornicari. ꝛ sic incurret pctm̄. qꝛ ꝯ agēdꝫ male iudicat. Vñ ita facit caro aīe sicut quedā herba posita in igne q̄ trabes dom⁹ fecerit apparere serpētes. Caro eñ ꝯtinuo fumans ita obumbrat aspectū intellect⁹ vt illud qđ est amarū faciat videri dulce ꝛ bonum malum ꝛc. Quarto rōne oppositi. q̄a q̄libet res hꝫ diuersas ꝯditiōes. ꝛ fm vnā est appetenda ꝛ fm aliā est fugienda. s. ē ptꝫ in pulchritudine. Pulchritudo eñ ꝑt appetitū q̄ntū est quedā resultatio diuini decorꝫ. et fm hͦ bonū ē respicere pulchꝝ. Et fm hūc modū loq̄tur ps. Delectasti me dñe in factura tua. Sed q̄a aspect⁹ pulchri incitat ad concupiscentiā. ideo aspicere pulchꝝ est malum. Prouer. vlti. Fallax grā ꝛ vana est pulchritudo. Sic ḡ res q̄ sensui obijciuntur diuersas ꝯditiōes ducit hoiem in errorē dū vnā ꝯsiderat. ꝛ aliā negligit. Sicut ptꝫ de medico q̄ iudicat aliq̄d esse expediens vni egro ꝯsiderata vna ei⁹ infirmitate. qđ tñ nō est sibi expediens simpliciter ꝑter aliā egritudinē quā nō ꝯsiderat. q̄ ex curatiōe alterius augmentatur. Exēplū hoꝝ videm⁹ in piscib⁹. q̄ vidētes escā ꝛ nō aduertētes hamū sub ea latentē. volentes cape escā capiuntur ab hamo. Silr aues videntes ꝑgulas et nō aduertentes viscū. dū in virgul resident capiuntur a visco. Hoc etiā ptꝫ in his q̄ ꝓpinat venenū. hō eñ ꝯsiderans poculū ꝛ nō attendens venenū bibens poculū a veneno occiditur. Sic pctōr ꝯsiderās rē delectabilem apparentē. ꝛ nō attēdēs amaritudinē latentem incidit in pctm̄. Et hui⁹ signū est. qꝛ vt dicit sapiens. Praui replentur penitudie. q̄a dū sentiunt amaritudinē penitēt. qꝛ cōsciē coꝝ remurmurāt de pctō. Sic ḡ ptꝫ ꝙ peccatū pōt esse in hoib⁹ ꝛ nō in aīalib⁹ sensibilibus.

Q Ueritur q̄re pctm̄ nō vitatur nisi prius cognoscatur. Ad qđ dicendum ꝙ pctm̄ cognoscitur tripliciter. Primo ex ope. qꝛ sicut dicit Aug⁹ ꝯtra faustū. Pctm̄ est dictū vel factū vl ꝯcupitū ꝯtra legē dei. In dicto pctm̄ est. qꝛ cū locutio inuēta sit ad exprimendā ꝯceptū cordis vl ꝯceptionē. q̄ñcūqꝫ q̄s loquitur qđ in corde nō hꝫ discordat a lege eterna. q̄ est regla hūanoꝝ actuū Jō ꝓcipitur Leuit. xix. Nō piurabis. In q̄ ꝓhibetur mendaciū. Jtē ꝯsistit in facto. Cui⁹ rō est. qꝛ cū man⁹ sit ministra rōis. vt dicit sapiens. Cōceptiōes eñ rōis ꝑ man⁹ explicantur. q̄ñcūqꝫ manuale opus discordat a lege diuina. q̄ dicit. Nō occides. Nō furaberis. pctm̄ incurritur. Jtē ꝯsistit in desiderio ꝛ cōcupiscētia. Cōcupiscētia eñ ꝑter rōis regulā est pctm̄. qꝛ q̄libꝫ dꝫ esse ꝯtent⁹ suis terminis. ꝛ iō hͦ ꝓhibetur lege diuina. q̄ dicit. Nō ꝯcupisces rē ꝓximi tui. Scđo cognoscitur ex fine. Et iō dicit Aug. in li. de libe. arbitrio. ꝙ pctm̄ nihil aliud est ꝙ neglectꝫ regulis eternis. tpalia sectari. Et in li. lxxxiij. q̄stionū dicit. ꝙ oīs hūana puersitas est vti fruendis ꝛ frui vtendis. Et ratio huius ē. q̄a cuꝫ oīs res ordinetur ad finē debitū. q̄ñ a fine deuiat incurrit pctm̄. s. ē ptꝫ i operib⁹ nature. Nō eñ generās intēdit generare sibi silē fꝫ oīm mēbroꝝ ꝓportionē. Q̄ñ ꝯ ꝯceptū generatur cū duob⁹ capitib⁹ vel duob⁹ digitis dꝫ esse pctm̄ nature. qꝛ deuiat a debito fine Et fm hunc modū cum hō sit ordinat⁹ tāꝙ ad debitū finē ad diligēdū

eterna. iō natura dedit homī oculos sursū vt respiciat qḋ diligere debeat. Quia dr̄ in ethicis. Nullus diligit aliqd nisi p̄ delectatione visus. sic ptz in amore carnali. qz hō videns rē pulchrā z delectabilē incipit eaz ex ei⁹ visione diligere. z diligēdo desiderare. z desiderādo apphendere. z cū adeptus fuerit tūc in bono ꝯueniēti incipit delectari. Sic dz hō sursum oculos dirigere z celestia ꝯtēplari. qz ex h̄ generabit amor. z ex amore desideriū. z ex desiderio acquirendi studiū. Sed qz pctōres. vt dr̄ in ps. Statuerūt oculos suos declinare in trā. iō terram diligūt. z sic deviāt a recto fine ex q̄ incurrūt pctm̄. Tercio cognoscit ex rōne. qz vt dicit Dyonisi⁹. malū hoīs est ꝯ rōnez Et qz rō est regula ꝓxima humanoꝝ actuū Ideo si volum⁹ videre vtrū aliqs hūanus actus sit rect⁹ vel viciosus inspiciam⁹ regulā rōnis. sicut ptz in artificialib. qz tunc signū cernit rectū vel obliquū si apponat regule recte. Rectū em̄ ē iudex sui z obliq̄. Et hoc ptz in actu cōmestiōis. Cū em̄ in hoīe sit regula rōnis. z cōcupiscētia carnis. si hō sumat cibū existimās sibi necessariū ꝑm qḋ rō dictat nō incurrit pctm̄. etiā si q̄ntitatez excedat. Si aūt ꝓpter ꝯcupiscētiā sumat vel ꝓpter delectationē solū ptinet ad gule peccatū. Et sic ptz q rō est recta mēsura z regula actuū humanoꝝ q̄ntū ad bonitatē moralem. z si ab hac discordat incurrit peccatū.

Quarto cognoscit ex ꝑuatiōe. qz ꝑm Aug⁹. in lib. de natura boni. Pctm̄ est ꝑuatio speciei z modi z ordis. Scdm̄ q̄ tria dicit Sap. xj. Oīa ꝯstituisti ī nūero pondere z mensura. ita q pond⁹ referat ad ordinē. mensura ad modū. z numerus ad speciē. qz vnaqueqꝫ res dr̄ mēsurata. pulchra z ordinata natura. Quelibz em̄ res mēsurat his. trib dumtaxat exceptis. scz grā xp̄i. caritate dei. luce celi. Grā xp̄i mensurā nō hz. Nam de⁹ oīb sanctis grām mensuratā dedit. filio autē dedit spm̄ n̄ ad mēsurā. vt dr̄ in Johanne. Et rō hu⁹ est qz ipē fuit fontale pncipiū a quo est oīs grārū influxus. ꝓpter qḋ ipē dicit Johis. vij. Qui credit in me de ventre ei⁹ fluent aque vive. Itez caritas nō habēt mēsurā respectu dei. qz cum caritas eius nō sit nisi respectu boni. z vbi ē maius bonum ibi sit maior amor. sicut homo magis diligit aurū q̄ argentū. qz vbi mai⁹ bonū invenit illud magis diligit. z de⁹ est infinitum bonū. intantū q q̄nto plus diligit de⁹. tāto diligibilior invenit Iō dic̄ Bern. Modus diligēdi deū est sine mō diligere.

Itē lux celi nō hz mēsurā respectu sensibiliū. qz cū sensibilia habeāt ꝟtutē determinatā z mensuratā. vt ptz in arborib. Nam arbor vni⁹ speciei nō extēdit se ad ꝓducendū fruct⁹ alteri⁹ speciei vl' arbor. sicut ficulnea nō facit vuas. Lux aūt ad oīa se extēdit. Vñ dicit Dionisi⁹ loquēs de radio solari q ad sensibiliū generationē ꝯfert. z ad vitā movet. nutrit. ꝑficit z auget. Alie vero res hñt det'minatā mēsurā in augmento z diminutōe. Vñ sapiēs dic̄. Oīm natura ꝯstātiū termin⁹ est z rō magnitudīs z augmenti. sicut ptz ī natura hūana. Nā ē terminus aliqs in augmēto vt in gigātib. z ī diminutiōe vt ī pigmeis. z sic ē de singul' reb qz ꝑm reꝝ diuersitatē est diuersitas mensurarū. Aīa etiā rōnalis hz hanc mensuraz. qz pōt capere omnes sciās z virtutes. z potest esse habitaculū creatoris. Illud autez qḋ hanc mensurā minuit z destruit ē pctm̄. qḋ aīam ita astringit q de⁹ in ea habitare nō possit. Exemplū hu⁹ ptz in materialibus. Pctm̄ em̄ facit in aīa qḋ frig⁹ in aq. aqua em̄ anteq̄ ꝯgelet est receptiva corporū q̄ immittunt. postq̄ aūt p frig⁹ cōgelat. ita ꝯstringit q nihil in ea recipit nisi resolvat p calorē. Sic aīa p pctm̄ tm̄ ꝯstringit q nulla ꝟtus ī ea recipit. z de⁹ inde recedit. nisi calore grē resolvat. Et sic patz q pctm̄ corrūpit aīe mēsurā. Itez q̄libet res est suo mō pulchra. licet aliq̄n videatur deformis. qz ꝑm diuersitatem reꝝ est diuersitas pulchritudinis. qz qḋ est pulchꝝ ī hoīe nō est pulchꝝ in eq̄ Et ꝑm hūc modū dic̄ Dionisi⁹. q illud qḋ ē laudabile in vno. est vituperabile ī alio. sic esse furibundū est laudabile in cane z vituperabile ī homīe. Et esse mansuetum est laudabile in hoīe. z vituperabile in cane. Et sic est de pulchritudīe. qz videm⁹ q rubedo ē pulchritudo ī rosa. z albedo ī lilio. z nigredo ē pulchritudo ī eq̄ z turpitudo ī hoīe. lz apud ethiopes q̄nto qs nigrior tāto pulchrior reputet Vñ dr̄ q apud eos imago xp̄i colore nigro depingitur. et diaboli albo. Sic anima habet suam pulchritudinem scz claritatez. qz anima ē splendor divine lucis. Ps. Signatuz est super nos lumen vultus tui domine. Nihil autē tollit illam pulchritudinē nisi peccatum. qz

Ex⁹

pctm̄ est quoddã obstaculũ qđ interponit
int aiam ꝛ deũ siue lucẽ diuinã. Uñ sicut vi
dem⁹ ꝙ qñ arbor vel turris opponit radijs
solis ex opposito facit vmbrã. ita pctm̄ qđ in
terponit inter lucẽ diuinã ꝛ aiam facit vmbrã
in aia ꝛ sic aia pctõris remanet vmbrosa ꝛ
tenebrosa ꝛ amittit nitorẽ ꝛ pulchritudinẽ
suaȝ. Et h̄ deplorat Hiere. Treñ. iiij. Quõ
obscuratũ est aurũ. Sic ꝙ̃ pctm̄ est corru
ptio speciei. Itẽ qlibet creatura est ordi/
nata. Ordinat aũt ad duo. s. ad opationẽ. ꝛ
opatio ad delectatiõem. Opatio aũt hoĩs
est duplex. scȝ intelligere veritatẽ. ꝛ diligere
bonitatẽ. Illud ãt qđ corrũpit intellectũ ñ
est nisi pctm̄. Uñ prim⁹ hõ licȝ fuerit mẽte
ꝑditus. tñ ꝑ pctm̄ fuit obtenebrat⁹. ꝛ ꝑ ꝯse/
quẽs totũ gen⁹ humanũ fuit tenebris inuo
lutũ. Et iõ qñtũcunqȝ studeãt homĩes nõ
pñt ꝑuenire ad cogñscendũ plene ṽitatẽ. licȝ
qlibet apponat aliqđ ad istã cognitionẽ
det operã studio veritatis. sicut pȝ de phis
ꝛ doctoribꝫ sacre scripture. Et sic ex omibꝫ
ꝯgregatis licet cognitio veritatis aliqđ ma/
gnũ augmentũ recipiat. tñ adhuc ꝑ maiori
parte remanet veritas incognita. qꝛ ꝙ̃diu
sum⁹ in pñti vita nõ possum⁹ cogitare pri/
mã veritatẽ. Et h̄ est in nobꝫ valde miserabi
le. qꝛ illud qđ valde lucet. nõ possum⁹ respi
cere. scȝ deũ ꝛ subas sepatas. Uñ exẽplum
ponit a sapiẽte ꝙ sicut ocul⁹ noctue nõ põt
respicere lucẽ solis. sic nos nõ possum⁹ re/
spicere lucẽ creatoris. Et h⁹ exemplũ vide
mus in naturalibꝫ. Illud eñ qđ maculat
oculũ impedit oculi visionẽ. Uñ ocul⁹ ma/
culosus nõ põt clare videre. sic cũ peccatũ
maculat aiam impedit intellectualẽ ei⁹ visi
onẽ. iõ diminute sunt veritates a filijs ho/
minũ. Item opatio ordinat ad delectatio/
nẽ. qlibet eñ ꝓpria hoĩs opatio hȝ annexã
delectationẽ. Et virt⁹ etiã facit delectabili
ter opari. qꝛ in modũ nature inclinat vt di/
cit Tulli⁹. Ideo dr. ij. ethi. Signũ autẽ ge
nerati habit⁹ oportet accipe in opatiõe de/
lectationẽ. Illud aũt qđ impedit delectati
onẽ ẽ pctm̄. qꝛ licet luxuriosus faciat aliqñ
casta opa. nõ tñ facit vt cast⁹. qꝛ castus talia
delectabiliter opat. et luxuriosus cũ tristi/
cia. ꝛ sic de filibꝫ. ꝛ sic pctm̄ ꝑuat delectatõeȝ
ad quã opatio ordinat. Et sic patȝ ꝙ pctm̄
priuat modũ speciẽ ꝛ ordinẽ. Hui⁹ exẽplũ
habet in infirmitate corꝑali q̃ priuat a cor/
pore modũ. qꝛ totũ attenuat. speciẽ. qꝛ to/
taliter deformat. ꝛ humorꝫ ordinẽ ex quibꝫ
cõponitur. ꝛ cetera.

Explicit liber sancti Bonauẽture d̃ tri
bus ternarijs pctõꝝ infamibꝫ.

Incipit formula aurea de gradibꝫ virtu
tũm. doc. seraphici s. Bonauẽture.

ACcedite ad do
minũ ꝛ illuminamini ꝛ facies
vr̃e nõ cõfundent. Ps. xxxiij.
Ius hoĩs est ad deũ accedere
Ius dei est accedentem ad ipm̄ illumiare.
Ad deũ spũalit accedit q̃ affectões suas ad
deũ dirigit. q̃ sperat dei laudeȝ. q̃ timet dei
ꝯtumeliã. q̃ letat de oĩbꝫ q̃ deo placẽt. q̃ tri/
statur de oĩbꝫ q̃ deo displicent. q̃ diligit vir
tutes ꝛ opa virtutũ. qui odit vicia ꝛ opa vi
cioꝝ. qui erubescit iniqua ꝛ opa iniquitatũ
ꝛ occasiões iniquitatum. De⁹ lux ṽa illu
minat accedenteȝ ad cognoscẽdũ ṽtutes ꝛ
grad⁹ virtutũ q̃ sũt certissima via ad regnũ
celoꝝ. Si aliq̃s calũniat gdus q̃ ponũt
ꝛ scit meliores gdus ponere ꝙ̃ hic ponunt
nõ est ꝯtra me. nec ꝓpter h̄ volo litẽ subire.
Et sciendũ ꝙ grad⁹ in plerisqȝ ordinantur
s̃m raritatẽ vel s̃m ꝑfectioneȝ. tñ diuersis
respectibꝫ se excedunt.

De gradibꝫ caritatis. Capitulũ I

PRimũ autẽ notãdũ est de gdibꝫ ca/
ritatis. Nã dicit sponsa in Canticꝭ
Ordinauit in me caritatẽ. Infim⁹
gradus caritatis est. diligere amicũ a q̃ ho/
mo diligit. honorat. fouet ꝛ in oĩbꝫ adiuua
tur. q̃ hoc nõ curat facere ꝯtra naturã nitit
laborare. Diligere eñ amãtẽ nature ẽ. vt di
cit Criso. Altior grad⁹ diligere inimicũ ex
corde. ꝓpter deũ. q̃ eũ ad imagineȝ suã crea/
uit. ꝛ corꝑe suo refecit ꝛ sanguine suo rede/
mit. qꝛ diligere nõ amanteȝ gr̃e est. vt dicit
Criso. q̃ hoc facere nõ curat fili⁹ dei esse re/
cusat. q̃ facit solẽ suũ oriri sup bonos ꝛ ma/
los. Altissim⁹ gdus caritatis est inimicos
bñficijs ad amoreȝ trahere. Uñ sup illud
Math. v. Ut sitis filij pr̃is vr̃i. dicit glosa.
Cumulus ꝑfectiõis ẽ inimicos diligere et
ꝑ ipis diligent orare. sic fecit xp̃s. ꝛ alia glo
sa sup illud Luce. v. Bñfacite ꝛc. dic. Non
tm̄ ad amicos sed etiã ad inimicos extẽdi/
te opa caritatis vt amici esse incipiãt. In
ꝓmo gradu stãt ethnici ꝛ publicani. q̃ dili/
gunt eos q̃ se diligunt. In scđo stant ꝑfecti

christiani q̄ maledicētib benedicūt. In tertō stāt pfectissimi religiosi. imo xp̄s q̄ iudā ad amorē suū traxit. benignissime osculādo. pedes lauādo. sua carne cibando. et in cruce p psecutoribꝰ orādo. Itē altꝰ gradꝰ charitatis est cū aliq̄s vtilitatē amici sui cū ꝓprio lucro q̄rit. Altior cū aliq̄s ꝯmodū amici sui cū dāno rex suax q̄rit. Altissimꝰ cū aliq̄s bonū amici sui cū ꝓpria morte q̄rit. Vñ. Maiorē cha. etc̄. Ergo maximā charitatē hꝫ qui aiam suā p amicis ponit. In illo gdu stetit xp̄s qñ paup factꝰ est cū esset diues vt nos inopia sua diuites essemꝰ. vt dicit aplus. Cū p suā ꝯtumeliā nob obtinuit etnā gl'iam Cū p sua vulnera nob exhibuit medicinā. Cuꝫ p suā mortē turpissimā nob ꝯparauit vitā eternā. Itē altꝰ gradꝰ charitatꝭ ē cū q̄s diligit auferentē sibi res tpales. Altior cum diligit auferētē sibi honorē Adhuc altior cū diligit auferentē sibi corpꝰ vel mēbra corpis. Altissimꝰ cū diligit auferentē sibi ꝟtutes et dona spūalia siue ip̄m deū. ad pctm̄ q̄cūqꝫ occasione inducēdo vl' a ꝟtuosis opibꝰ retrahēdo

Gradus obediētie Capitulū II

O Bediētie altꝰ gradꝰ ē obedire creatori. redēptori. remuneratori nr̄o q̄ vult cōe bonū nostx in p̄nti et i futo cui obediēdū est merito i oibꝰ p̄ceptis et ꝓhibitōibꝰ. qꝛ nihil p̄cipit nisi ducat nos ad sūmū bonū. et nihil ꝓhibet nisi abducat nos a sūmo bono. Altior videt gradus obediētie q̄dammō esse cū obedimꝰ hoi in psona dei. q̄si obediremꝰ ipi dō. qꝛ deo tenemur obedire ꝓpt̄ p̄dicta sꝫ nō hoi tenemur nisi ꝓpt̄ deū. Cū obedimꝰ inq̄ꝫ hoi pfecto et discreto qui oia cū discretōe et deliberatōe impat. Altissimus aūt videt gradꝰ obediētie cū obedimꝰ hoi indiscreto et discolo et despecto in psona dei q̄ multa ipat cū impetu et sine discretiōe et deliberatōne. Vñ petrꝰ. Serui obedite dn̄is. nō tm̄ bonis et modestꝭ sꝫ etiā discol'. Hec est em̄ gr̄a apud deū. q. d. nō est meritū magnū bonis et modestis obedire. tm̄ caute videat ne obediat ꝯ salutē. Itē aliq̄lis gradus est obediētie i eo qd̄ hoi suaue ē et leue. Altior est obedire in eo qd̄ g̃ue ē et ad breue tps Altissimꝰ obedire i eo qd̄ g̃ue ē ad lōgū tps vl' vsqꝫ ad mortē. In h̄ gradu stetit xp̄s cū obediuit p̄ri suo vsqꝫ ad mortē a p̄ncipio vite turpissima sustinēdo. Itē aliq̄lis est gradꝰ obediētie obedire ꝓpter timorē pene inferēde ꝓpt̄ inobediētiā. sic sepe ꝯtingit. Altior est obedire ꝓpt̄ spem gr̄e i p̄nti et ꝓpt̄ amorē gl'ie in futuro. qd̄ etiā sepe ꝯtingit. Altissimus ē obedire ꝓpt̄ neutx hox sꝫ pure ꝓpter deū. i. qꝛ deꝰ dn̄s nr̄ est. et nos serui eiꝰ Itē altꝰ gradꝰ ē obediētie iplere ꝟbū plani ꝓpter deū. Altior iplere nutū. Altissimꝰ iplere voluntatē. sic̄ dixit xp̄s. Non veni fa. volun. etc̄. Et iterū. Si fieri pt trā. etc̄. Itē aliq̄lis gradus est cū mādatū differt et tm̄ implet. Altior cū statim pficit. sꝫ tm̄ cū murmure et inuolūtarie. Altissimꝰ cū statim pficit spōte et cuꝫ magno desiderio.

Humilitatis Capitulum III

H Umilitatꝭ altꝰ gradꝰ est cū aliq̄s spōte subijcit se maiori. h̄ est debita. Altior cū subijcit se pari. h̄ abūdās est Altissimꝰ cū subijcit se minori. h̄ supabūdās est. In h̄ vltimo gdu fuit xp̄s cū veniēs ad iordanē subiecit se iohi dicēs. Sine mō. sic em̄ decet nos adimplere oēm iusticiā. i. humilitatē supabūdantē. vt dic̄ glo. Itē altꝰ gradus ē cū aliq̄s hꝫ humilitatē in ꝟbis. Altior cū in factis. Altissimꝰ cū hꝫ humilitatē i corde. Ibi ei est virtꝰ sꝫ nō in ꝟbis vl' factꝭ. Qñqꝫ em̄ est q̄ se neq̄ter humiliat ꝟbis vl' factis vel gestibꝰ vl' vestitu vl' incessu. Xp̄s ꝟo fuit humil' in corde cuꝫ diceret. Discite a me etc̄. Humil' in ꝟbis cū diceret. Ego sum ꝟmis et nō hō. Et mea doctrina nō est mea etc̄. Et ꝟba q̄ ego loq̄r a meip̄o nō lo. Humil' in factis cū se iclinauit añ pedes aplox i lotura.

Itē altꝰ gradꝰ hūilitatꝭ est humiliare se ꝓpter magnitudinē et mltitudinē defectuum iuxta illō ꝓphe. Hūiliatio tua in medio tui. id ē materia hūiliatiōis sit i corde tuo. s. defectꝰ tui. Altior est hūiliare se ꝓpt̄ abūdantiā ꝟtutū et donox spūaliū. sic̄ arbor nobil' iclinat ex abūdantia fructuū. Vñ. Q̄to maior es hūilia te i oibꝰ. Altissimꝰ ꝓpt̄ imitatōꝫ exēpli hūilitatꝭ xp̄i. Jo. xiij. Itē altꝰ gradꝰ est hūiliare se de oibꝰ mal' ꝯmissis. Altior d̄ oibus bonis omissis. Adhuc altior d̄ oibꝰ deturpatꝭ. Altissimꝰ de oibꝰ bonis inuacuū pceptꝭ. Iste ordo sumit ex raritate. Q̄to ei gradus est rarior. tanto videt altior. In nullo istox fuit xp̄s qꝛ nihil mali ꝯmisit. et nihil boni obmisit et nihil boni deturpauit. nihil boni inuacuū recepit Itē altꝰ gradꝰ ē tā vilē se reputare sic̄ ꝟe est in ocul' dei Altior sic̄ vil' esse potuit corā deo si dn̄s nō cauisꝫ. Altissimꝰ sic̄ vilis adhuc fieri posset si dn̄s a temptatiōibꝰ nō custodierit.

Castitatis. Capitulū IIII

Astitatꝭ altꝰ gradꝰ ē castitas ꝯiugalꝭ
c Altior vidualꝭ. Altissimꝰ ꝟginalis.
Hoc pꝫ ꝑ fructꝰ ꝗ eis debēt.s.tricesi
mus.sexagesimꝰ.cētesimꝰ. In h̄ vltio ḡdu fu
it xp̄s ꝛ btā ꝟgo mr̄ eiꝰ. Damascenꝰ etiā dic̄
A nuptijs abstinētia ē anglo꜠ imitatō. Itē
altꝰ gradꝰ ē detestari gestꝰ ꝛ tactꝰ ipudicos
Altior detestari ꝟba ipudica. Adhuc altior
detestari volūtatē vl̄ cōcupiam ipudicā. sic̄
sara dixit. Nūq̄ ꝯcupiui vir ꝛc̄. Altissimꝰ. d
testari cogitatōꝫ impudicā. sic̄ dic̄ Job. Pe
pigi fedꝰ cū oculꝭ ꝛc̄. Itē mltū q̄nq̄ piclitatꝛ
castitas ex auditu ipudico. Magꝭ q̄nq̄ ex
visu vt ī dauid ꝛ in senibꝫ ī daniele. Sꝫ ma
xime q̄nq̄ ex tactu ipudico. Itē maxie ad/
iuuatur castitas si hō vitat locū suspectum
Magꝭ si vitat hoies suspectos. Mlto am/
pliꝰ si vitat familiaritates suspectas ꝛ ea q̄ ꝓ
uocāt familiaritates suspectas. vt sūt dul/
ces lr̄e. dulces salutatōes. dulces respectꝰ
dulcia ꝟba ꝛ blāda ꝛ crebra munuscula. de
ꝗbꝫ Hiero. dic̄. Crebra munuscula ꝛ dulces
lr̄as ꝛ sudoriola ꝛ cibos ꝓgustatos sanctus
amor nō hꝫ. Itē altꝰ ḡdꝰ castitatꝭ ē esse ca
stū ꝑ mūdiciā carnis. Altior ꝑ mūdiciā mē/
tis. qꝛ ꝑ ipudiciciā maculatꝛ corpꝰ ꝛ aīa. vt di
cit apl̄s. qđ cūq̄ pctm̄ fecerit hō ꝛc̄. Altissimꝰ
ꝑ imitatōꝫ exēpli castitatꝭ xp̄i.

Gradꝰ patiētie. Capitulū V

Atiētie altꝰ gradꝰ ē patientꝛ sustinere
p amissionē. vt Job. Altior patiētꝛ suf/
ferre amissiōꝫ honorꝭ. vt dauid cū i/
propia semei sustinuit. Altissimꝰ ē patiētꝛ suf
ferre mutilatōꝫ mēbro꜠ vl̄ ablatōꝫ vite cor
poralꝭ. In h̄ ḡdu fuit xp̄s cū spōte ꝓ nobꝭ ani
mā suā posuit. Itē altꝰ gradꝰ ē patie tole
rare afflictōꝫ quā hō ꝓ pctīs meruit. Unde
Si peccātes ꝛ colafiza. sufferꝭ ꝛc̄. Altior pa
tientꝛ sufferre afflictōeꝫ quā innocētꝛ sustinet
ꝓ iusticia. Uñ. Si qđ patimi ꝓpt iusticiam
bti. Altissimꝰ ē feruentꝛ appetere afflictōꝫ In
h̄ gradu fuit xp̄s cū dicebat. Im ꝑperiū ex/
pect. ꝛc̄. Itē altꝰ ḡdꝰ patie est nō vindicare
iniuriā fctō. Altior nō vindicare ꝟbo. Altis
simꝰ est nō hr̄e vindictā in desiderio. Itē
altā hꝫ patiaꝫ ꝗ nō indicat ipatiētiā in ꝟbo
Altior ꝗ nō indicat vultu Altissimā ꝗ ñ por
tat ipatiētiā in corde suo. Itē altū ḡdum
patie hꝫ ꝗ nō vindicat iniuriā suā cū vindica
re pt licꝫ ñ sine dāno. Altior ē ꝗ nō vindicat
cū vindicare pt sine dāno. Altissimꝰ ē cū ḡri
as agit ꝓ afflictōe. vt thobias cū dixit. Gra
tias ago tibi dñe qꝛ castigasti ꝛ sanasti me.
Itē altꝰ gradꝰ patie ē cū aliq̄s patientꝛ su
stinꝫ aduersitates vt a pctīs suis purgetꝛ. iu
xta illō. In fornace ꝓbatꝛ argētū. Altior vt ī
celo gl̄iose remuneretꝛ. iuxta illō Mat. Bti
eritꝭ cū vos ode. ho. ꝛc̄. Altissimꝰ vt xp̄o vi
cē repēdat iuxta illō Hiero. Felix ē aīa q̄ ꝓ
xp̄i noie tāta voluerit sustinere q̄nta ille pro
nobꝭ passus ē. Itē altꝰ gradꝰ patie ē de in
iuria nūq̄ q̄rimoniā facere. Altior nūq̄ iiu
riā ꝓpriā excusare. Altissimꝰ ē iniuriā ꝓpriam
nūq̄ alicui ad vindicādū significare.

Gradꝰ misericordie. Caplm VI

Isericordie altꝰ gradꝰ ē misereri ꝓxi
m mi. iuxta illō. Estote misericordes.
Et Job. Si negaui q̄d volebāt pau
peres ꝛc̄. Et iterꝫ. Oculꝰ fui ceco ꝛ pes clau/
do. Altior misereri sui. ꝭm illō. Misere aīe
tue placēs dō. Altissimꝰ miseri dī sic̄ ipe pe/
tit ī Job. Miseremi mei. misere m. sal. v. ꝛc̄.
Itē altꝰ gradꝰ ē misereri ꝯsanguineis af/
flictis. Altior gradus misereri extraneis af
flictꝭ. Altissimꝰ miseri inimicꝭ afflictꝭ. In h̄
vltio gradu fuit xp̄s cū dixit. Misereor sup
turbā. Et iterꝫ. Pr̄ ignosce illꝭ ꝛc̄. Itē altꝰ
gradꝰ ē miseri viuis ī afflictōe corpis. Alti
or miseri viuis ī afflictōe spūs. Altissimꝰ mi
sereri mortuis ī purgatorio. Itē altꝰ ḡdꝰ
est misereri sanis ī nccītate. Altior miseri in
firmis ñ decūbētibꝫ ī necessitate. Altissimꝰ
misereri īfirmis decūbētibꝫ ī nccītate. Itē
altꝰ gradꝰ mie ꝯsistit ī dādo tp̄alia sicut fecit
abraā ꝗ nulli negauit hospiciū. Altior ī ꝯdo
nādo iniurias. sic̄ fec̄ dauid sauli ꝛ semei. Al/
tissimꝰ ꝓ iniuriātibꝫ supplicādo fidelꝛ. sicut
xp̄s ꝛ beatꝰ stephanꝰ Itē ī alto ḡdu mie cō
sistit quē ad miserēdū induc̄ natura suadē/
do. In altiori quē induc̄ hō ꝓcipiēdo vl̄ am
monēdo. In altissimo quē induc̄ deꝰ in spi/
rando.

Gradus veritatis Capitulū VII

Eritatꝭ altꝰ gradꝰ ē libentꝛ cogitare
v ꝟitatē ꝛ libentꝛ cogitare de veritate.
Altior ē libentꝛ loq̄ ꝟitatē ꝛ libentꝛ lo
q̄ de ꝟitate. Altissimꝰ ē libentꝛ viuere ꝭm ve/
ritatē ꝛ alios ad h̄ inducere. Itē altꝰ ḡdꝰ
est cognoscere ꝟitatē. Altior amare ꝟitatem
Altissimꝰ seipm̄ ꝛ alios iudicare ꝭm ꝟitatē.
In oibꝫ istis ḡdibꝫ fuit xp̄s. Itē altꝰ ḡdꝰ
est libere ꝛ absq̄ adulatiōe ꝛ sine pallio ꝓnū
ciare ꝟitatē q̄n libere ꝓnūciare oportet. Altior

libere defendere ꝟitatē qñ defendere ꝯuenit.
Sz q̇ h̄ faciūt sepe amaritudib⁹ replēt. q̇a
ꝟitas res amara ē. Dic̄ scūs Bern̄. Meli⁹
est tn̄ ꝑ ꝟitate pati suppliciū q̄ꝫ ꝑ adulatione
pati bn̄ficiū. Altissim⁹ ē libere defendere ꝟi
tatē corā iimicꝭ. Itē alt⁹ gd⁹ ē ꝓpt ꝟitatē res
tꝑales i ꝑiculo ponere. Altior honorē ipone
re. Altissim⁹ corp⁹ i ꝑiculo ponere. Et h̄ me
rito faciēdū est q2 xp̄s veritas est.

Gradus paupertatis Capitulū VIII

p Aupertas q̄ est vna d̄ octo btitudib⁹
alt⁹ gd⁹ ē relinq̄re res tꝑales. Altior
relinq̄re amicos seclares ꝛ spūales.
Altissim⁹ relinq̄re scipm̄. i. singlarē sensum.
amorē ꝓuatū. ꝓꝓriā volūtatē. In oib⁹ istis g̃
dib⁹ fuit xp̄s q̇ reliq̄t scipm̄. sua. suos Itē
alt⁹ gd⁹ est ꝑ trāsitorijs n̄ laborare nec soli
citari Altior trāsitoria n̄ appetere. Altissim⁹
oblata r̄spuere. In scd̄o fuit apl̄s cū dixit.
Argētū ꝛ auꝝ aut vestē nulli⁹ ꝯcupiui In vl
timo fuit daniel ꝓph̄a q̇ ꝯtēsit mūera baltha
sar. q2 scꝑtura rephēdit munuscl̄a dare ꝛ ac
cipe Itē alt⁹ grad⁹ est nolle h̄re certū ho
spitiū. sic̄ xp̄o nō fuit loc⁹ i diuersorio. Alti
or n̄ h̄re certū victū ꝛ vestitū tꝑe sanitatꝭ. Al
tissim⁹ nolle h̄re certū victū ꝛ vestitū tꝑe ifir
mitatꝭ. In h̄ vltio g̃du fuit xp̄s cū nō habu
it vbi caput suū reclinarꝫ. nec haustū aq̄ nec
vestē. sꝫ nud⁹ añ crucē stetit Itē i alto g̃du
paupertas ē q̇ ꝓpt h̄ eligit paupertatē vt a trāsi
torijs solicitudib⁹ eruat̄. In altiori ē q̇ ꝓpter
h̄ eligit paupertatē vt i ꝟtutib⁹ ꝛ donis spūali
b⁹ ditet̄. In altissimo q̇ ꝓpt h̄ eligit pauperta
tē vt i sessiōe sua apd̄ xp̄m i iudicio de⁹ glifi
cet̄. In alto g̃du ē q̇ nihil hꝫ ꝓꝓriū in spāli
sic̄ mlt̄i religiosi. In altiori q̇ nihil hꝫ ꝓꝓriū i
cōi ad annū vł ad lōgū tꝑs. sic̄ pauci religio
si. In altissimo est q̇ nihil hꝫ ꝓꝓriū in cōi nec
ad septimanā vł ad diē. vt frēs miores

Gradus prudētie. Capl̄m IX

p Rudētie alt⁹ g̃d⁹ ē cognoscere deū ꝑ
creat̄as. sic̄ d̄r apl̄s Inuisibilia di ꝛc̄
Altior ꝑ scꝑturas. Altissim⁹ ꝑ fidem
Itē alt⁹ grad⁹ ē prudētie ordiare mores
exteriores ſm volūtatē dei. Altior ordinare
affectōes iteriores. Altissim⁹ ordiare vires
aīe ſm placitū di Itē alt⁹ grad⁹ ē ordinare
vitā iteri⁹ ꝛ exteri⁹ ſm exēpla scōꝝ. Altior ſꝫ
exēpla xp̄i. Altissim⁹ ſm mores xp̄i. Itē i al
to g̃du ē q̇ ꝯsiderat amaritudinē aīe cū sepat̄
a corꝑe. In altiori q̇ ꝯsiderat amaritudinēꝫ
aīe cū separat̄ a familiaritate dei ad breue
tꝑs. Vñ Ber. Que aīa sel' accepit ꝛc̄. In al
tissimo q̇ ꝯsiderat amaritudinē aīe cū etna
lit̄ sepat̄ a fruitōe di Itē in alto g̃du ē q̇ ꝯsi
derat iocūditatē aīe cū vnit̄ d̄o ad breue tꝑs
In altiori ē q̇ ꝯsiderat iocūditatē aīe cū vni
tur d̄o ad lōgū tꝑs. In altissimo ē q̇ ꝯside
rat iocūditatē aīe cū vnit̄ d̄o etnalit̄ Itē
in alto gradu ē q̇ ꝯsiderat quō dat se de⁹ in
bonis tꝑalib⁹. Altior q̇ ꝯsiderat quō dat se
de⁹ i bonis spūalib⁹. In altissimo ē q̇ ꝯside
rat quō dat se de⁹ totū in oī qd̄ ē ipe i diuīa
ꝛ hūana natura.

Gradus fortitudinis Capl̄m X

f Ortitudis ē alt⁹ grad⁹ vincere mū
dū ꝛ delitias e⁹ ꝯtēnēdo. sic̄ d̄r apl̄s
Oīa inq̄t arbi. sū vt ster. ꝛc̄. Altior ē
vicere carnē ꝛ ꝯcupias e⁹ restrigere vt apl̄s
Castigo inq̄t cor. me. Altissim⁹ vicere scipꝫ
simplr̄ ꝛ spōte vsq3 ad mortē obediēdo. sic̄ i
oib⁹ istꝭ fuit xp̄s. Itē alt⁹ g̃d⁹ ē fortit̄ resi
stere pctis corꝑalib⁹. vt sūt luxuria. gula. ꝛc̄.
Altior r̄sistere pctis spūalib⁹. vt sūt placētia
ꝓꝓria. d. splicētia aliena. hypocrit̄ ꝑsonaꝝ ac
ceptio. igratitudo. Altissim⁹ ē resistere occasi
onib⁹ tā corꝑaliū q̄ꝫ spūaliū pcōꝝ. vt munu
scula ꝛ familiaritates. ꝟba blāda ꝛc̄. Itē
alt⁹ grad⁹ ē n̄ ꝯsentire pctis opatōis. Altior
n̄ ꝯsentire pctis locutōis. Altissim⁹ n̄ ꝯsenti
re pctis cogitatiōis. In his oib⁹ fuit xp̄us.
Itē alt⁹ grad⁹ ē fortit̄ laborare i h̄ mōo ꝑ
scā vita. q̄ ꝯsistit i bōa ꝯsciā ꝛ i bonis opib⁹
ꝛ morib⁹. Altior laborare ꝑ societate āglica
Altissim⁹ laborare ꝑ vniōe di i vita etna.

Gradus iusticie Capitulum XI

i Usticie alt⁹ grad⁹ ē reddere ꝓximo ius
suū. s. ꝯgratulatōꝫ i ꝓsperitate ꝛ ꝯpas
sionē i aduersitate. iuxta illd̄. Gaud
re cū gaudē ꝛc̄. Et altior reddēre sibimet ius
suū. s. dolorē d̄ mal' ꝯmissis. iuxta illd̄ ꝓphicū
Dole q̄i pturiēs. ꝛ cautelā ꝯ mala ꝯmittēda
iuxta illd̄. Nō solū a malo. sꝫ ab oī spē mala
abstinete vos. Altissim⁹ reddēe d̄o ius suū. s.
timorē. q2 dn̄s iust⁹ ē. ꝛ amorē. q2 pr̄ bon⁹ est
Vñ dn̄s d̄r. Si ego dn̄s vbi timor me⁹. si
pr̄ vbi amor me⁹ Itē alt⁹ grad⁹ ē reddere
vnicuiq3 bonū ꝑ bono. Altior reddēre bonū
ꝑ malo. Altissim⁹ reddere optimū ꝑ pessimo.
Hoc fec̄ xp̄s qñ dedit corp⁹ suū scīssimū iu
de pessimo traditori. Itē alt⁹ grad⁹ ē iusti
ficare oēs opatōes vt d̄o placeāt. Altior iu
stificare oēs locutōnes. Altissim⁹ iustificare
oēs volūtates. In istis gradib⁹ fuit xp̄s cū

dicit. Que placita sūt ei facio sp̄. Itē alt⁹ g̃/dus ē discere indicare oīa opa sua q̄ itētōe ⁊ ad quē finē fiāt. Altior iudicare ỽba vtr̄ sint vtilia vł nociua. Altissim⁹ iudicare ɔsciam. vtr̄ recta vł erronea sit. ⁊ oēs affectōes vtr̄ ordiate vł iordiate sint. Itē alt⁹ grad⁹ ē ex/hibere naťalē iusticiā oībꝫ viuīs. s. qđ oderis ti bi fieri. ⁊ Quecūqꝫ vultis vt fa. vo. ho. Altior exhibere iusticiā oībꝫ mortuis ɔsanguineis i elemosynis. orōībꝫ. ⁊ maxie i testamťis eorū distribuēdis s; ordiatōꝫ ipoꝝ. ⁊ i oībꝫ q̄ ipīs fideliť ɔmisert. Altissimus iusticiā exhibere mortuis extraneis. s. ē eis ɔmiserīt ⁊ ɔfidūt.

Gradus tēpantie. Capitulū XII

Temperātie alt⁹ grad⁹ ē moderare se i oībꝫ exterioribꝫ. s. i victu. hitu. sōno i incessu. ỽbis. factīs. ⁊ moribꝫ. vt oīa ordiate ⁊ modeste fiāt s̄m deū. Altior ē tēpare se i motibꝫ ⁊ affectōībꝫ iterioribꝫ. ne nimis circa trāsitoria occupeť. Altissim⁹ tēpare co/gitatōes ne nimis extra deū euageť. Itē al t⁹ grad⁹ ē rstringere se ab illicitīs iterioribꝫ et exterioribꝫ. Altior rfrenare se a licitīs exterio ribꝫ ⁊ iterioribꝫ ad tps. Altissim⁹ ē abstrahe a licitīs exterioribꝫ ⁊ iterioribꝫ vsqꝫ ad mortē. iu xta illđ. Virt⁹ ē licitīs abstinuisse bonis. Ille ei so.⁹ ad illicita n̄ cadit q̄ se caute rstringit a licitīs. vt glo. sup Job. Qui ei nō vult detrahe re ⁊ mētiri ⁊ sīlia rstringat se a licitīs ỽbis. qꝛ i multiloq̄o peccm̄ n̄ deerit. puer. x. Itē aliq̃ł alt⁹ grad⁹ ē moderare loq̄ đ defectibꝫ boim i p̄ntia coꝝ. Altior tēpare loq̄ đ defectibꝫ vi/uoꝝ ⁊ mortuoꝝ i absentia ipoꝝ. s; tāqꝫ p̄ntes essent. Altissim⁹. excess⁹ tā viuoꝝ q̄ȝ mortuoꝝ absentiū excusare fideliť qꝛ locū excusatōis n̄ hn̄t. Itē Chrys. ponit g̃d⁹ đ tēpantia cibi ⁊ pot⁹ dicēs. Nihil sic egritudinē fugat sicut moderata rfectio. ecce alt⁹ g̃d⁹. Nihil sic sani tatē suat. ecce altior. Nihil sic acumē sensuū opať. ecce altissimus.

Gradus pacīs. Capitulū XIII

Pacīs alt⁹ g̃d⁹ ē cū caro subīciť spūi si ue rōi difficilē se r̄ddēs ad oīa mala ppetrāda. Altior cū subīciť caro spi ritui. pmptā se exh. bēs ad oīa bōa faciēda. Altissim⁹ ē cū spūs sbicit đo oēm ordiatōꝫ tā i exterioribꝫ q̄ȝ i iterioribꝫ aīe viribꝫ pcit⁹ obsuādo. Iste vltim⁹ g̃d⁹ suať in celo. Itē alt⁹ g̃d⁹ ē inferioribꝫ pcere si i aliq̄ excesserūt eosqꝫ benigne ɔsolari si i aliq̄m afflictōꝫ ici derint. Altior ē cū p. bꝫ benigne ɔuersari. ita q̄ faciat eis bonū qđ sibi iuste vult fieri. nec inferat malū aliqđ qđ sibi iuste n̄ vult fieri. Altissim⁹. volūtatē suā volūtati supioꝝ i oībꝫ ɔformare. Itē alt⁹ grad⁹. nullū turbare factīs. Altior ē nullū turbare ỽbis vł facie vł in ỽbis p⁹ tergū. Altissim⁹ ē nullā dare occa sionē iiustā alic⁹ turbatōis. sig. nutu. In oī/bꝫ istīs gradibꝫ fuit xp̄s. s̄m illđ. Nō veni face/re volū. me. ⁊c̄. In altū gradū pacīs ascēdit q̄ mala pxīoꝝ n̄ publicat. In altiorē gradū q̄ bona pxīoꝝ n̄ minuit nec dn̄igrat nec iuer tit s; extollit. In altissimū ascēdit q̄ defectibꝫ coꝝ ɔpatiť. ⁊ pfectibꝫ eoꝝ ex corde ɔgratula tur. In isto gradu fuit xp̄s.

Gradus cōstātie. Capitulū XIIII

Constātie alt⁹ grad⁹ ē cū hō tm̄ vniť đo q̄ n̄ p̄t induci ad aliqđ malū qđ đo displicꝫ. nec abduci ab aliq̄ bono qđ deo placꝫ p amissiōꝫ rex tpaliū. sic Tho bias ⁊ mathathias. Altior cū hō nō p̄t cogi p mutilatōꝫ mēbroꝝ. sic illi septē đ q̄bꝫ legiť i lib. mach. Altissim⁹ cū nō p̄t cogi p ablatōꝫ vite tpał. sic paul⁹ cū dixit. Nō solū alligari. s; etiā mori parat⁹ sū xp̄t nomē dn̄i ihu xp̄i. Itē in altū ɔstātie gradū ascēdit q̄ n̄ recedit a đo in ɔsperitate. sic dauid. In altiorē ascēdit q̄ n̄ recedit a đo i aduersitate illata ab iimicīs. vt stephan⁹. In altissimū. q̄ nō rcedit a đo i aduersitate illata ab amicis. vt Job. q̄ dixit amicīs. Iustificatōꝫ quā tenere cepi n̄ deserā. Itē i alto gradu ɔstātie ē q̄ nō ɔsentit tē/ptatōībꝫ pctōꝝ carnaliū. s; tn̄ suffert. In alti ori ē q̄ n̄ ɔsentit tēptatōībꝫ pctōꝝ spūaliū. s; tn̄ suffert. vn̄. Beat⁹ vir q̄ suf. tēpt. ⁊c̄. In al/tissimo ē q̄ extirpat a se etiā occasiōes tēpta/tionū carnaliū ⁊ spūaliū pctōꝝ. In isto gra du fuit xp̄s. Itē i altū ascēdit q̄ n̄ moueť a sctā ɔuersatōe vł a bono ope ł ɔposito bo no. irrisiōe ł vitupatōe. vt dauid cui michol irrisit ⁊ ɔtēpsit ⁊ iproꝑauit q̄ saltasset sic scur ra nud⁹ corā ancillis. In altiorē q̄ n̄ moueť adulatōe vł laude histrionū ⁊ maloꝝ boim. In altissimū ascēdit q̄ nō moueť adulatōe vel laude bonoꝝ hominū.

Gradus largitatīs. Capłm XV

Largitatīs alt⁹ g̃d⁹ ē hilariť dare tpa/lia sic feč abrahā q̄ nulli negauit ho spitiū. Altior ē hilariť dare spūalia. sic ap̄ls feč dicēs. Sapiētibꝫ ⁊ isipiētibꝫ de/bitor sū. Itē. Si vobis spūalia seminam⁹ ⁊c̄. Altissim⁹ ē spōte ⁊ hilariť dare corp⁹ suū. sic feč xp̄s dic. p̄ xp̄haꝫ. Corp⁹ meū dedi pcutiē/tibꝫ. ⁊ cū dixit. Comedite ex h̄ oēs. h̄ ē. ⁊c̄.

Itē ī altū gradū largitat' ascēdit q̄ dat q̄c/q̄d ab eo petit̄. sic herodes fecit. q̄ filie dixit. quicq̄d petieris dabo tibi. In altiorē ascēdit q̄ dat plꝰ q̄ꝫ petat̄ ab eo. sic fec̄ naamā iezi ser uo helizei petēti vnū talētū dixit. Meliꝰ ē vt duo accipias. In altissimū ascēdit q̄ argu it n̄ petētes vt petāt. sic xp̄s. Vsqꝫ modo n̄ peti. q̄cq̄ꝫ. Itē ī alto gradu stat q̄ dat aliq̄d ha bēs spez recupādi l' recōpēsatōis. sic fere fa ciūt oēs hoīes. iuxta illō Isa. Oēs diligunt mūera ⁊c̄. In altiori stat q̄ dat aliq̄d sine spe recōpēsatōis. sic apl's dedit spūalia di. Nō q̄ro vr̄a sꝫ vos. In altissimo stat q̄ r̄fert gra tias accipientibꝫ dona. sic Chrys̄. dr̄ d̄ xp̄o. Pro oībꝫ q̄ tribuisti nob̄ o xp̄e nihil petis q̄ꝫ saluari. hīpꝫ tribuēs ⁊ accipiētibꝫ gr̄as agēs In oībꝫ ill' ḡdibꝫ fuit xp̄s. Itē ī alto gradu stat q̄ dat dōa ꝯsāguineis idigētibꝫ. In alti ori stat q̄ dat extraneis idigētibꝫ. In altissi mo q̄ dat iimicis idigētibꝫ. sic d̄s q̄ fac̄ solē su um oriri sup bonos ⁊ malos.

Gradus cōpassiōis Capl'm XVI

c Ompassiōis altꝰ ḡdꝰ ē medulliꝰ cō/dolere amico afflicto. Altior ꝯdole/re iimico afflicto. Altissimꝰ ꝯdolere dō d̄ ꝯtūelia sibi illata. Itē ī alto ḡdu ē cō/passiōis q̄ ꝯdolet sanis ī afflictōe ipoꝝ. In altiori ē q̄ ꝯdolet ifirmis ī infirmitate In al tissimo ē q̄ ꝯdolet purgādis ī penis coꝝ in purgatorio. Itē altū ḡdū ascēdit q̄ afflictis ꝯdolet ī corde sic dr̄ aplus. Quis ifirmat̄ ⁊ ego n̄ infir. ⁊c̄. quis scādalizat̄. aliq̄ molestia tribulatōis. ⁊ ego n̄ vror. dr̄ glo. In altiorē ascēdit q̄ ore ꝯq̄rit̄ icōmoda afflictoꝝ. sic da uid morte saul' ⁊ ionathe. d. Quō ceciderūt fortes in ꝑlio. In altissimū ascēdit q̄ plorat sup afflictiōꝫ. sic dd̄ lugebat absolō iimicuꝫ suū. ⁊ Job. Flebā inq̄t q̄ndā sup eo q̄ affli/ctꝰ erat. ⁊ aīa mea ꝯpatiebat̄ paupi. In his ḡdibꝫ fuit xp̄s q̄n ꝯq̄rēdo fleuit sup hierl'm. dicēs. Q2 si cognouisses. Quedā glo. dr̄ super Mar. Nō pat̄ ⁊ ridet. deꝰ ꝯpatit̄ ⁊ flet Itē altꝰ gradꝰ ꝯdolere oībꝫ ī afflictōibꝫ corꝑalibꝫ Altior ꝯdolere ī afflictōibꝫ spūalibꝫ. Altissi/mꝰ ꝯdolere ī defectibꝫ spūalibꝫ Itē altꝰ gra dꝰ est ꝯdolere afflictis ad breue tp̄s. Altior ꝯ dolere ad lōgū tp̄s. Altissimꝰ ꝯdolere semꝑ In oībꝫ his gradibꝫ fuit xp̄s.

Gradus ꝯgratulatōis Cap. XVII

Ongratulatiōis altꝰ ḡdꝰ ē ꝯḡtulari oībꝫ hoībꝫ q̄ ad imagiēꝫ ⁊ silitudinē di sūt facti. ⁊ ꝯḡtulari eis ī oībꝫ bonis q̄ a dō ꝑceꝑūt. Altior ē ꝯḡtulari oībꝫ āgelis q̄ signaculm di sūt. ⁊ q̄ nullā miseriā expti st̄. ⁊ sp̄ ī fruitōne di fuerūt. Altissimꝰ ē ꝯḡtulari dō d̄ et'na ⁊ imēsa btitudie q̄m hꝫ a seipso ꝑ natur̄. Itē altꝰ gradꝰ ē ꝯgratulari ī oī bn̄/placito suo qd̄ ꝑficit̄ ī celo ⁊ ī t'ra ab hoībus Altior ē ꝯgratulari dō ī oī bn̄placito suo in celo. qd̄ ꝑficit̄ ab āgel'. Altissimꝰ ꝯgratulari singul' ꝑsonis ī oī bn̄placito qd̄ ꝑficit̄ vnicui q̄ꝫ ꝑsone a duabꝫ ꝑsonis. Itē altꝰ gradꝰ est ꝯgratulari oībꝫ hoībꝫ d̄ oībꝫ bōis fortuitis Altior ꝯḡtulari ī oībꝫ donis nat̄alibꝫ ī corꝑe ⁊ ī aīa. Altissimꝰ ī oībꝫ dōis spūalibꝫ ⁊ v'tuti bꝫ ī spū. Itē altꝰ gradꝰ ē ꝯgratulari oībꝫ cō sanguineis ī oībꝫ bōis ⁊ ꝓfectu. Altior ē cō/gratulari oībꝫ extraneis Altissimꝰ ꝯgratula ri oībꝫ iimicis. Itē altꝰ gradꝰ ē ꝯgratulari cū ad ꝯgratulādū ī[illegible] nat̄a. Altior cū scꝑ[illegible] Altissimꝰ cū ispiratō diuia. In oībꝫ his fuit xp̄s

Gradꝰ abstinētie Capi. XVIII

a Bstinētie altꝰ gradꝰ ē vitare sup̄flua oblectamēta corꝑis ī victu ⁊ ī vestitu ⁊ ī aliis ꝯmoditatibꝫ. Altior vitare oblectamēta spūs q̄ subito veniūt ⁊ subito t'mi nāt̄. vt ꝯtigit ī luxuria. ī choreis. ⁊ cū aliq̄s de lectabilit' audit ⁊ loq̄t̄ mēdacia l' d̄tractōes. ⁊ silia. Altissimꝰ vitare d̄lectabilia spūs q̄ se pe veniūt ⁊ diu ꝑmanēt. sic ē ī ornatu super/fluo ⁊ amicicia carnali ⁊ ī gaudio tp̄ali. Itē altꝰ gradꝰ ē libēt' vitare illicita oblectamēta q̄ hō nō ꝑt l' difficult' hr̄e ꝑt. Altior ē spōte vi tare d̄lectabilia q̄ hꝫ l' q̄ hr̄e ꝑt Altissimꝰ q̄ ꝑt vitare licita d̄lectabilia q̄ hꝫ ⁊ q̄ hr̄e ꝑt q̄bꝫ meritorie vti ꝑt. vñ illō Virtꝰ ē licitis abstinu isse bōis. Itē altꝰ gradꝰ ē spōte vitare dele/ctabilia ī vilibꝫ ⁊ nociuis. Altior vitare dele ctabilia ī raris ⁊ caris ad tp̄s. ⁊ q̄ fiūt cū mlt'a diligētia. ⁊ magnis sūptibꝫ ꝯpāt̄. Altissimꝰ vitare d̄lectabilia ī raris ⁊ caris oī tp̄e Itē altꝰ gradꝰ ē ꝯsolatōꝫ trāsitoriā n̄ admitte ī oībꝫ visibilibꝫ ꝓpt' deū. Altior ē fugere ꝯsolatiōēꝫ trāsitoriā ī angel' ⁊ iuisibilibꝫ ꝓpt' deū. sic ē ma ria mag. dixit. Nō q̄ro āgl'os sꝫ eū q̄ fec̄ me ⁊ āgl'os ⁊c̄. Altissimꝰ vitare ad tp̄s ꝯsolatōꝫ q̄ ꝑt hr̄i ī ipo creatore ꝓpt' salutē ꝓrioꝝ. sic di/xit apl's. Optabā anathēa eē ꝓ fr̄ibꝫ. ⁊ Cu/pio dis. ⁊ eē c. xp̄o. In oībꝫ his fuit xp̄s

Gradus ꝯcordie Capitulum XIX

c Oncordie altꝰ gradꝰ ē ꝯcordare cū scis hoībꝫ ī scā ꝯuersatōne. Altior ꝯcordare cū scis āgel' ī ꝯtinua laude di. Altissimꝰ ꝯcordare cū dō ī ꝑfcā volūtate

Itē alt⁹ grad⁹ ē ꝯcordare cū sbditꝭ. defectib⁹ ꝯpatiēdo. Altior ꝯcordare cū ꝑib⁹ ⁊ socijs ꝑfectib⁹ eoꝝ gaudēdo. Altissim⁹ ꝯcordare cū ꝑlatꝭ volūtati eoꝝ obediēdo i oib⁹. Itē alt⁹ grad⁹ ē ꝯcordare cū ꝑfectꝭ. ꝑcepta dī ꝯuādo. Altior ꝯcordare cū ꝑfectiorib⁹. ꝯsilia dī i scriptura ꝑficiēdo. Altissim⁹ ꝯcordare cū ꝑfectissimis. diuis morib⁹ se ꝯformādo. Itē alt⁹ gradus ē ꝯcordare cū oib⁹ hoib⁹ ꝗ̄stū i se est. vt ois ꝑturbatō caueat. Altior ē ꝯcordare cū oib⁹ hoib⁹ ꝑpt ꝗ̄rere ꝑpriā. ne hō i seipo affligat. Altissim⁹ ē ꝯcordare cū oib⁹ hoib⁹ nec ꝑpt ingratitudiē cordꝭ de⁹ ab ipo. l ipe a dō ad breue l ad lōgū tps alienet. In oib⁹ his fuit xp̄s

Gradus gratitudis Capl'm XX

G Ratitudis alt⁹ gd⁹ ē digne pōderare naturalia dōa corpis. Altior digne pōderare naturalia dōa aie. s. memoriā itelligētiā ⁊ volūtatē. Altissim⁹ digne pōderare ꝯ̄tuita dōa aie. s. dōa spūssci ⁊ ꝟtutes. Itē alt⁹ gd⁹ ē pōderare dōa tpalia a dō collata. Altior pōderare dona spūalia a dō ꝑcepta. Altissim⁹ pōderare dōa etna a dō ꝑcipiēda. Itē alt⁹ grad⁹ grās agere dē sepka. Altior ē grās agere dē sepē sacr. s. Altissim⁹ ē grās agere dē sctissimis exēplis ihu xp̄i ⁊ morib⁹ diuinis. Itē alt⁹ grad⁹ ē grās agere dē ꝑceptꝭ sacre sepke. Altior ē ꝯsolatōib⁹. Altissim⁹ de doctris xp̄i i euāgelio. Itē alt⁹ gd⁹ ē grās agere dē oib⁹ creaturꝭ ꝗ̄s hꝫ hō i tra. Altior ē grās agere dē oib⁹ āgel' ⁊ scis ꝗ̄s hō hꝫ i celo. Altissim⁹ ē grās agere dē oib⁹ bōis ꝗ̄ hꝫ i ipo. In oib⁹ his gradib⁹ fuit xp̄s ipo teste. Que placita sūt ei facio sp.

Gradus religiōis. Capitulū XXI

R Eligiōis alt⁹ gd⁹ ē cognoscere oia impedimēta rligiōis ⁊ ea odire. sicē ociū dissolutō. mala societas. curiositas ⁊ nimia libtas. Altior ē cogn̄scere oia icitamēta rligiōis ⁊ ea ꝺsiderare. vt ē maturitas. solitudo. taciturnitas. bōa societas. bōa exēpla. Altissim⁹ studiose se exercitare in oib⁹ ꝗ̄ ꝑtinēt ad rligiōē. vt sūt ꝟtutes ⁊ opa ꝟtuosa. Itē alt⁹ gd⁹ ē diligēt ꝯuare oia ꝑcepta rligiōis. Altior ꝯuare oia vota rligiōis. ñ solū maxima sꝫ ⁊ minima. Qui ei minima negligit paulatī decidet. Altissim⁹ imitari optios i rligiōe ⁊ ipis se ꝯformare. Itē alt⁹ gd⁹ ē rlinq̄re res tpales. Altior rlinq̄re oēs amicos tā carnales ꝗ̄ spūales. Altissim⁹ rlinq̄re ꝑpriū sensū ⁊ ꝑpriā volūtatē. Itē alt⁹ grad⁹ ē ꝯuare religiōē ⁊ amare rligiōē ꝑpt penā vitādā ꝗ̄ debet irreligiosi. Altior ꝑpt spez i p̄nti ⁊ glīaz i futuro ꝗ̄ debet religiosi. Altissim⁹ amare rligionē pure ꝑpt deū. Itē alt⁹ grad⁹ ē sp niti ad ꝑprios defect⁹ vidēdos ꝗ̄ sp pullulāt. Altior niti sp ad crescēdū i ꝟtutib⁹ ⁊ spūalib⁹ dōis ad ꝯformandū se diuis morib⁹. Altissim⁹ sp dolere q ñ pt oēs dfect⁹ deuīcere nec semp exercere ꝟtutes. In mltꝭ his gdib⁹ fuit xp̄s

Gradus ꝯtritōis Capitulū XXII

C Ontritōis alt⁹ gd⁹ ē ex corde dolere ꝑ oib⁹ pctis mortalib⁹. Altior ꝑ oibus pctis veialib⁹ magnis. Altissim⁹ dolere ꝑ oib⁹ pctis veialib⁹ minimis. Itē alt⁹ gradus ē vehemēt dolere ꝑ pctis opm. Altior dolere ꝑ pctis ꝟboꝝ. Altissim⁹ dolere ꝑ pctis cogitatōnū ⁊ affectōnū. Itē alt⁹ gd⁹ ē dolere ꝑ ꝯmissis oim maloꝝ. Altior ꝑ omissis oim bonoꝝ. Altissim⁹ ꝑ dturpatōe oim bonoꝝ ꝑ ꝑditū ⁊ tepore ⁊ ck ipurā i tēnoꝫ. Itē alt⁹ gd⁹ ē dolere ꝑ oib⁹ mal' ꝗ̄ hō ꝯmis. ꝑsonalit. Altior ꝗ̄ꝝ occasio fuit scient. Altissim⁹ ꝑ oib⁹ ꝗ̄ꝝ occasio fuit ignorāt. vñ illd Ignorātias ⁊c. Itē alt⁹ gd⁹ ē dolere ꝑ pctis maīfestꝭ. Altior ꝑ pctis occltꝭ ꝗ̄ hō sol⁹ scit coraz dō. Altissim⁹ dolere ꝑ pctis ꝗ̄ sol⁹ ds scit sine ipo i luīe suo. vñ apl's. Nihil mihi ꝯsci⁹ sū. ⁊c. Itē alt⁹ gd⁹ est dolere dē dāno qd sibi hō ꝑ pctū itulit. Altior qd cōitati itulit. Altissim⁹ dē ꝯtumelia ꝗ̄m dō itulit. Itē alt⁹ grad⁹ est cū i ꝯtritōe dlet culpa tm̄. Altior cū dlet culpa ⁊ ps pene. Altissim⁹ cū dlet clpa ⁊ ois pena. Itē i alto gradu ē ꝗ̄ dolorē mētꝭ idicat i ore pure ꝯfitēdo. In altiori ꝗ̄ dolorē indicat i ocul' lacrimādo. In altissimo ꝗ̄ dolorē idicat i ope ieiunijs vigilijs ⁊ disciplinis carnē suā affligēdo.

Gradus ꝯfessiōis Capitulū XXIII

C Onfessiōis alt⁹ grad⁹ ē dclarare rm ꝑceptū aplicū sel' i āno oia pctā illi⁹ āni. Altior ē ꝯfiteri singul' mēsib⁹. Altissim⁹ ꝯfiteri sel' i septiana. cū sepcū sit. Septies i die cadit iust⁹ ⁊ rsurgit. ꝑ ꝯfessionez. Itē alt⁹ grad⁹ ē ꝯfiteri tm̄ vni sacerdoti iuxta illd. Vade ondē te sacer. Altior ē ꝯfiteri plib⁹ sacerdotib⁹ seclarib⁹ iuxta illd. Ite oñdite vos sacer. Altissim⁹ ꝯfiteri plib⁹ sacerdotib⁹ rligiosi ꝗ̄ diligētes sūt circa ꝯfessiōꝫ ⁊ ꝯfitētes. Itē i alto gradu ē quē ad ꝯfitēduz mouet horror pctī ⁊ fetor. In altiori ē queꝫ mouet ad ꝯfitēdū ꝺsideriū rgni celestꝭ. In altissimo quē mouet ad ꝯfitēdū amor vniōis dī. Itē i alto gradu ē ꝗ̄ ꝯfitet vt a macula

emūdet aīme. In altiori ꝗ iā ꝯficeꝛ vt ꝺo ꝑ
mūdiciā assisteꝛ. In altissimo ē ꝗ iā ꝯficeꝛ vt
ꝺo hītacl'm ī aīa ꝑ mūdiciā ꝑpareꝛ Sciēdū
ꝙ ꝺ singul' ğdibꝫ ꝺ qbꝫ ē ꝯtritō ꝺ eisdē ꝺꝫ eē
fieri ꝯfessio Grad' satisfactōis Ca .xxiiij.

Atisfactōis alt' ğd' ē emēdare digne
s pctā ꝓpria. Altior bonoꝝ hoiꝫ. Altis
sim' emēdare pctā maloꝝ hoiꝫ Itē
alt' ğd' ē emēdare pctā ꝯsāguineoꝝ Altior
emēdare pctā extraneoꝝ. Altissim' emēdare
pctā iīmicoꝝ Itē alt' grad' ē emēdare pctā
ī ꝓpria domo. Altior emēdare pctā ī hemo.
Altissim' emēdare ī claustro Itē alt' grad'
est emendare pctā ī claustro rigido. Altior
emēdare ī claustro rigidiori. Altissim' ī rigi/
dissimo claustro Itē alt' grad' ē emēdare
pctā elemosynis. Altior emēdare bōis opibꝫ
corpis. ieiuniis. orōibꝫ. ꝑegriatōibꝫ. ꝛ silibus.
Altissim' emēdare pctā passiōibꝫ corpis. s. la
crimis. disciplis. ciliciis. ꝛ silibꝫ. Perfecti' ē
aduersa tolerare patiēt' ꝙ̄ bōis opibꝫ īsuda
re. Gradus ꝯtēplatōis Ca. XXV

Ontēplatōis alt' ğd' ē coğscere deū
c ī creaturis. Altior coğscere deū ī scp/
turis. Altissim' ē coğscere dū ī sua po
tētia. sapia. ꝛc. Itē alt' grad' ē coğscere dū
ī hoibꝫ ꝗ ad imagīeꝫ ei' sūt creati. Altior co/
gnoscere dū ī āgelis ꝗ sūt s. ğaulū siltudis ꝺi
Altissim' coğscere dū ī sua suba. Itē alt' ğd'
ē cognoscere dū ī suis opibꝫ Altior coğscere
ī suis moribꝫ dū Altissim' coğscere deū ī cla
ritate sua. vñ ī iohe. Ut videāt claritatē q̄m
ꝺedisti mihi. Itē ad altū ğdū ꝯtēplatōis ascē
dit ꝗ abstrahit aīaꝫ suā ab oībꝫ trāsitoriis ꝛ
colligit eā ad seipāꝫ. Ad altiorē tēdit ꝗ cog/
noscit q̄l' sit aīa ī se collecta sup corp' ꝛ sine
corpe ꝛ ꝑm quē imagiata Ad altissimū tēdit
ꝗ coğscit deū ad c' imagīeꝫ fact' ē vt ꝑ posse
suo se illi ꝯformet. In oībꝫ his fuit xp̄s

Gradus discretōis Caplm XXVI

Iscretōis alt' ğd' ē ꝑm ordinē ꝺi vti
d dōis tpalibꝫ Altior ꝑm ordinē ꝺi vti
dōis naẗalibꝫ ī corpe ꝛ ī aīa. Altissi/
m' vti ꝑm ordinē ꝺi dōis ğtuitis ī aīa. Itē al
t' ğd' ē ꝑuare ꝑcepta scpture. Altior ꝑuare
ꝯsilia scpture. Altissim' ꝑuare doctrīas ihu
xp̄i. Itē alt' ğd' ē rğere se ꝑm exēpla scōꝝ
Altior ꝑm exēpla xp̄i. Altissim' ꝑꝫ mores ꝺi
Itē alt' ğd' ē cogitare varia bñficia ꝺi. Altī
or ꝺ bñficiis collatis ğras agere. Altissimus
laudare dinā naẗaꝫ ꝛ bōitatē ꝗ coegit dāti/
bꝫ Itē alt' ğd' ē ī oībꝫ cautū eē corā seclari/
bꝫ ne scādalizēt Altior cautū eē corā rligios'
vt edificēt Altissim' corā ꝺo iudice cautū eē
ne offendat Grad' spei Ca. XXVII

Pei alt' grad' ē expectare celestē he/
s reditatē quā datuꝝ se ꝺs nob ꝑ pi/
gn' obligauit. s. spm scm ī baptismo.
ꝗ ē pign' hēditatis nr̄e vt ꝺt apl's. Altior ē ex
pectare btītudīs eādē hēditatē quā nob se
datuꝝ iuramēto firmauit. vñ. Iusiurādū ꝛc
Altissim' ē expectare eādē btītudīeꝫ q̄m no
bis se datuꝝ ī lege ꝛ ꝓphis ꝓmisit. vñ. qꝺ ocu
l' ñ vidit ꝛc. Itē in alto gradu ē ꝗ expectat
etnā btītudīeꝫ ex opibꝫ mieꝛ iusticie ī qbꝫ se
diu exercuit In altiori ē ꝗ expectat eā ex pas
siōe xp̄i ꝗ nob eā ꝓmeruit vñ Ber. Peccāti
mihi pctm ꝛc. In altissimo ꝗ expectat eā ex
mera bōitate ꝛ mīa ꝺi ꝗ nos ad ipāꝫ creauit
Itē ī alto gradu ē quē certificat ꝺ etnā btī/
tudie bñ discussa ꝯsciā. In altiori ē quē cer/
tificat veteris ꝛ noue legis scpẗa. In altissimo
ē quē certificat īspiratō dina. Itē altū ğdū
tenet ꝗ expectat etnā btītudīeꝫ ex mltiplici
ītercessiōe ī via ꝛ ī pr̄ia. Altior ē ꝗ eādē expe
ctat ex diligēti custodia āgloꝝ. Altissimū ꝗ
eādē ex diligētissima custodia dinia expec/
tat. Vñ Aug. Perfectioribꝫ adest ipē ꝺs ad
custod. ī īpfectioribꝫ ꝑo ipi angeli.

Grad' timoris Ca. XXVIII

Imoris ifim' grad' ē timere iudicē se
t cularē. Altior ē timere iudicē spūalē
Altissim' timere iudicē sempiternū.
Itē alt' grad' ē timere iudicē deū. q2 puire
pt corp' ī h mōo. Altior timere eūdē. q2 pu/
nire pt aīaꝫ. Altissim' timere eūdē q2 puire
pt corp' ꝛ aīaꝫ ī inferno. Itē ī alto gradu ē
quē timor cogat fugere oīa ꝗ elōgāt a fami/
liaritate ꝺi ad breue tps. In altiori ē quē co
git timor fugere oīa ꝗ sepāt ab vniōe ꝺi lōgo
tpe. In altissimo est quē cogit timor fugere
oīa ꝗ sepāt a fruitōe ꝺi oī tpe. Itē ī alto gra
du ē cui tior sp suadet reqrere volūtatē ꝺi iu
xta illō. Qui timet dū iqret ꝗ placita sunt ei
In altiori gradu ē cui tior suadet sp ꝑficere
volūtatē ꝺi iuxta illō Qui tiet deū nī negli.
ꝛ ꝗ timet dū faciet bōa. In altissimo ē cui ti
mor oīa bōa ꝯꝑuat. iuxta illō. Tior dñi oībꝫ
suppoit q̄si signaculū oīa ꝯseruās.

Gradus doloris. Ca. XXIX

Oloris alt' grad' ē tristari ex corꝺ de
d oī incōmodo ꝓrioꝝ corpali. Altior
tristari ꝺ oī incōmodo ꝓrioꝝ spūali
Altissim' tristari ꝺ oī ꝯtumelia ꝺi. Itē alt'

grad⁹ ē cōtristari q̄ aīa cōtinue i pctīs venialib⁹
maculaī. Altior ē cōtristari q̄ aīa freq̄nt pec
catis mortalib⁹ vulneraī. iuxta illō Ber. Ag/
nosce hō q̄s̄ asp̄a pctōꝝ vlunera p̄ q̄b⁹ opte/
bat dn̄z xp̄z vulnerari. Altiss̄ n.⁹ tristari q̄
vulnera xp̄i q̄tidie inouāī cū pctī mortalis
vulnere sauciāī. Itē alt⁹ grad⁹ tristari ō pni
tate cadēdi i mal.i. Altior tristari ō tardita/
te ꝛ raritate surgēdi a malo. Altissim⁹ ē tri/
stari ō difficītate pseuerādi i bono. Itē alt⁹
grad⁹ ē tristari ō debilitate pficiēdi bonū Al
tior ō debilitate ōsistēdi a malo. Altissim⁹ ō
fortitudīe ōsumādi malū Itē alt⁹ grad⁹ est
tristari q̄ tā paꝝ curāī exēpla bonoꝝ hoīz i
tra. Altior q̄ tā modicū curāī exēpla pfecti
ora i pr̄ia. Altissim⁹ q̄ tā paꝝ curāī exēpla p
fectiss.ma ih̄u xp̄i p̄ q̄tuor euāgelistas nob̄
testificata Grad⁹ gaudij Ca. XXX

Gaudij alt⁹ g̃d⁹ ē letari h̄ ꝛ i futo ō et/
na societate āgl'oꝝ iferioꝝ ꝛ scōꝝ Al
tior ē letari ō etna societate supnoꝝ
āgl'oꝝ ꝛ scōꝝ ꝛ p̄cipue btē v̄gis ma. q̄ ē sup
oēs āgl'os ꝛ scōs. Altissim⁹ letari ō etna soci
etate dī. Itē alt⁹ g̃d⁹ ē letari ō mūdissima
carne xp̄i q̄m sibi assūpsit ō mūdissimis sāgui
nib⁹ btē v̄gis ma. q̄m hō videbit i etnū car/
nalib⁹ ocul'. Altior letari ō pfectissima aīa
sua i oīb⁹ v̄tutib⁹ ꝛ dōis sp̄ualib⁹ c⁹ aīa ñ ac/
cepit sp̄m scm̄ ad mēsurā f̄m q̄ alij sci. Altis/
sim⁹ ē letari ō diuitate xp̄i q̄m hz cōēz cū p̄re
ꝛ sp̄ūscō etnalit. Itē alt⁹ g̃d⁹ ē ō oīb⁹ volū/
tarib⁹ meritorijs letari. Altior letari ō oīb⁹
meritorijs locutōīb⁹. Altissim⁹ letari ō oīb⁹
meritorijs opatōīb⁹. Itē alt⁹ g̃d⁹ ē letari h̄
ꝛ i futo ō exteriori scā ōuersatōe. Altior leta
ri ō iterioꝝ affectōnū ordiatōe. Altissim⁹ le/
tari ō mētis securitate. Vñ illō Secura mēs
q̄si iuge ōuiuiū. Itē alt⁹ grad⁹ ē letari ō scē tri
nitatis visiōe siue etna ōgnitōe. Altior letari
ō eiusdē etna visiōe. Altissim⁹ letari ō ei⁹dē
etna fruitōe. Qd̄ nob̄ p̄stare dignet̄ q̄ est bñ
dictus i secl'a seculoꝝ.

Explicit tractat⁹ de g̃dib⁹ v̄tutū.

Aug⁹. O aīa mirabil' creaꝑa. q̄ te deijcis.
tr̄ā amas. melior es. solē miraris. pulcrior es
celū ōtēplaris. altior es. solo creatore tuo ife/
rior. Si vis g̃ pgredi i me ꝛ ego trāsiēs i te.
exi totalitō te. trahā te i me ꝛ itroduc me. ꝛ sic
nec i te nec i vlla creaꝑaꝝ q̄c q̄s amab p̄ter me
Idē. Aīa int deū ꝛ creaꝑas media posita est
ōuersiōe ad deū illūiaī. melioraī. pficiaī. ōuer
siōe āt ad creaꝑas obtenebraī. deterioraī. oc
cidiī. Itē. De⁹ itrabit i aīaz oī voluptate
dulcior. oī luce clarior. oī honore sublimior.
oī secreto iterior Greg⁹. ex q̄dē sine delecta
tōe aīa ñ ē. aut ei delectaī i sūmis aut i infi
mis. Glo. sup Ecc. Felix aīa q̄ q̄tidie mun
dat cor suū vt recipiat hitatorē deū. c⁹ posses/
sor nullo eḡz bono. q̄ oīm bonoꝝ auctorez
i se hz. Aug⁹. Mag̃ dī pietas ꝛ ieffabil' bo
nitas q̄ hoīez ad vitā etnā p̄destinatū mori
ñ pmittit nisi i eo statu q̄ melior futur⁹ ñ est.
tollit etiā dānādos cū nouit eos peiores futos
vt sic min⁹ puniaī ꝛ iusti eoꝝ exēplo ñ corrū
panī.

Cōfessionale sancti Bonauēture.
Incipit p̄hemiū seq̄ntis opusculi.

In dei tabernacu
lo. i. i scā eccīa posit⁹. ꝛ si p̄ doctrīe
sapiāz fialas exuberātis doctrīe ad
iebriādū mē. eē legētiū mīstrare ñ potui. in
q̄tū p̄ diuīa largitate suffeci eiatū pue atq̄
āguste. l' vt veri⁹ dicā pene nulli scie p̄ñs vi/
delicz opusculū ō iformatōe simpliciū sacer
dotū i ōfessiōīb⁹ audiēdis ōpuls⁹ p̄ obediēti
am ōpilaui. Cū f̄m b. gre. cir. p̄n. cura pasto
ral' sit ars artiū regimē aīaꝝ ꝛ occl'tiora sint
vulnera cogitatōnū q̄s viscez. Horrēdū pfe
cto ē vidē q̄sdā sacerdotes nr̄i tp̄is q̄ sacrā
scptura i q̄ p̄fati regimis ars sufficiētissime
tradiī. ꝛ iura canonica ꝛ scpta doctorū i q̄b⁹
pleīssime dclaraī. vl' p̄ torporē legere negli/
gūt. l' p̄ ignorātiā nesciūt. ꝛ tn̄ cordis medi/
cos i audiēdis ōfessiōib⁹ se p̄fiteri īpudētē ñ
metuūt. qñ q̄ pigmētoꝝ vim nesciūt vidīri car
nis medici erubescūt. Taliū g̃ ōo odibili ig
norātie p̄ obediētiā vt dixi ōpulsus sb̄scpta
iformatiōe simplici studui scē potui ōpuis ñ
vt debui subucere. In p̄mo āt h⁹ opuscl'i

li tituli caplo𝔷 ⁊ singla𝔷 ptícla𝔷 eorūdē ptinētie pmittūt. qb𝔷 ad legētē aim qsi qbusdā passib𝔷 facilius gdiat. Porro pticla𝔷 qnti capituli ptinētie nō sūt pnotat. qz sic īspicienti ptz p se pnt satis facilit iueniri. Ceter𝔷 simplex simplicib𝔷 simplicia scribēs simplr. pticlas pñtis opuscli fm qz occurrerūt meorie magis qz fm natalē ad iuicē coherētiā ordiaui. omi qz possū būilitate ac duotōe supplicās. quaterus
Sis mihi correctot rēsecādo supflua lector.
Veraqz digneris qz desunt iūgere veris.
Omnē defectū ptim studio breuitatis.
Scribētis tribuas. ptim vicio ruditatis.

Explicit phemiū. Incipiūt tituli capitulo𝔷 ⁊ ptinētie pticula𝔷 eorūdē.

Primū caplm qlit sacerdos ɔfessor hre se debeat in ɔfessiōe.

P Rima pticla de loco ɔfessiōis.

Scda qlit cauere debeat ab illicita delectatione.

Tertia qz nō respiciat faciē ɔfitētis

Quarta qz pctā penitētis nō horreat.

Quinta qlit penitētē alloqui debeat. Ubi nota septē vtilitates ɔfessionis.

Sexta qz i iudicio pnie psonā nō accipiat.

Scōm caplm De interrogatōib𝔷 faciēdis in ɔfessione.

P Rima pticula qlit interrogatōes sint faciende in generali.

Scda qlit ⁊ de qb𝔷 iterrogādū sit in spāli. ⁊ pmo de supbia. Tertia de iuidia

Quarta de ira Quinta de accidia.

Sexta de auaricia Septima de gula

Octaua de luxuria.

Nona d pmo pcepto dcalogi. vbi etiā tāgit de septē sacris. ⁊ de articul fidei. (pto

Decia d scdo pcepto Undecia d tcio pcepto

Duodecia d qrto pcepto.

Tredecima de qnto pcepto.

Decimaquarta de sexto pcepto.

Quidecia d vij. pcep. Sedecia d viij. pcep.

Decimaseptima de nono pcepto.

Decima octaua de decimo pcepto.

Decianona d nouē mōis currēdi cū fure

Vicesima d circūstātijs pcto𝔷 ⁊ d qnqz sensib𝔷 ⁊ affectōib𝔷. ⁊. xxiiij. pctis lingue.

Tertiū caplm d pnijs iiūgēdis fm canones penitētiales.

Pria pticla qz pnie sūt arbitrarie ⁊ vt𝔷 sacerdos teneat scire canones pniales.

Scda pticla d pnia psbri fornicātis (ali

Tertia d pnia sacdotis fornicātis cū filia spū

Quarta d pnia ei9 q peccat ɔ naturā.

Quita d pnia sacdot. clādestias d spōsatōes nō phibētiū. aut eisdē iteresse psumētiū

Sexta q p9 votū simplex ɔbit mrīmoniū

Septia d pnia sacerdotū i excōicatōe ministrantium.

Octaua d pe. e9 q accusat aliū ad mortē

Nona d pe. e9 q filiā spūalē carnali filio tra/

Decia d pnia e9 q ɔbit cū spōsa alteri9 (dit

Undecia d pnia prīs ⁊ filij vl duo𝔷 frm cū vna mliere ɔcūbētiū aut si qs cū mre ⁊ filia aut cū duab𝔷 sororib𝔷. aut cū duab𝔷 ɔmrīb𝔷 ɔcubuerit.

Duodecima de pnia sacerdotis homicide.

Tredecima de pnia mlieris q occidit ācilla𝔷 ⁊ de pnia homicide volūtarij.

Deciaqrta d pnia p hōicidio ncītatis euitabil. ⁊ d pnia e9 q occidit latronē ⁊ d pe. struita disciplie occidētis. l ligatū latronē iterficiētis.

Quindecima de pnia mricide.

Sedecima de pnia vxoricide.

Deciaseptia de pnia eo𝔷 q filios occidūt.

Decimaoctaua de pnia piurij.

Decimanona de pnia ei9 q p capillū dei iurauerit vel hmōi.

Vicesima de pnia p falsa mēsura.

Vicesimapma de pnia ei9 q p9 solēnē pnia𝔷 ad vomitū redit.

Vicesimascda de pnia ei9 q deuotā siue monialē cognoscit. (cōicat

Vicesimatertia d pe. e9 q cātat missa𝔷 ⁊ nō

Vicesimaqrta de pnia sacerdotis q mortuū clericū inuoluit i palla altaris.

Vicesimaqnta de pnia ei9 q cōmittit sacrilegiū violādo eccla𝔷 vl aliqd enormiter cōmittēdo in eccla.

Vicesimasexta de pe. pentū q frāgūt sponsalia filio𝔷 p9 septē annos.

Vicesimaseptima de pnia q duci mrīmonium quā polluit p adulteriū.

Vicesimaoctaua de pnia maledici.

Vicesimanona de pnia sacerdotis reuelātis ɔfessionē.

Tricesima de pnia ei9 q cōpulsus ɔditionaliter piurat.

Tricesimapma de pnia ei9 q piurat i manibus epi. vl in cruce sacrata.

Tricesimasecūda de pnia ei9 q coact9 piurat p vita rediméda.

Tricesimatertia de pnia e9 q sciens falsum iurat vel aliū iurare cōpellit.

Tricesimaqrta d pnia ei9 q i dicēdis horis

Expliciunt tituli capitulorum et continentie particularum eorundem.

Incipit simplex informatio simplicium sacerdotum de confessionibus audiendis.

Primum capitulum qualiter sacerdos confessor habere se debeat in confessione.

Prima particula primi libri de loco confessionis

q Ui facit veritatem venit ad lucem vt manifestentur eius opera. quia in deo sunt facta. Joh. iij. Ex hoc verbo sacerdos qui Malachie. ij. angelus domini exercituum dicitur intelligat vt non tenebrarum sed lucis angelum se ostendat sedens pro confessionibus audiendis in loco manifesto et omni suspitione carente vbi videri possit ab omnibus et non audiri. Querendo enim latibula tenebrarum male agere se ostendit. Omnis enim qui male agit odit lucem. Jo. iij. Inter. Qui est in intentione mali et cui placet malum. Hec glo. Et non venit ad lucem vt non arguantur opera eius. Caueto ait Hiero. epistola. ij. ad Neopocianum. Omnes suspitiones et quicquid probabiliter fingi potest. ne fingatur ante deuita. Apostolus j. ad Thes. v. Ab omni specie mala. i. non solum ab eo quod est malum sed etiam ab omni quod speciem mali pretendit. nos admonet abstinere. Et quia secundum Aug. lib. de singularitate clericorum. bene post principium. Peius est quam mechia continentiam ducere criminosam. et infamem facere sanctimoniam sacerdos audiens confessionem sedeat vt dictum est in loco publico et honesto. ne quod absit adulterum se ostendat. Nam Job. xxiiij. dicitur. Oculus adulteri obseruat caliginem. Veniens igitur ad manifestationis lucem faciat veritatem. vt dicitur Joh. iij. Glo. i. bona opera que veritas iubet.

Secunda particula primi capituli Qualiter sacerdos cauere debeat ab illicita delectatione.

s Olicitus etiam sit sacerdos ne dum confitentem foris a sordibus purgat. ipse ex his que audit per voluntariam delectationem interius sordidetur. Dicitur enim ei esse vt nobilis manus que aliam lauans lauatur. mundans mundatur. non vt latrina vel que alia mundificans inquinatur. Caueat ergo ne per voluntariam delectationem caput aspidis sugat et occidat eum lingua vipere. Job. xx. glo. Aspis est parue speciei. vipera prolixioris est corporis. et sic nascitur vt violenter exeat. Caput itaque aspidis sugit et occidit eum lingua vipere. quia cum initium suggestionis occulte libenter suscipit violenter postmodum se temptationibus deuictus tradit. vel quia venenum aspidis citius. vipere tardius occidit per aspidem violenta et subita. per viperam temptatio tardior significatur. Hec glo.

Tertia ptic̄la p̄mi capl̄i q̄ ɔfessor nō respiciat faciē cōfitentis.

d Ebet etiā cauere sacerdos ne vultū sibi ɔfitētꝫ marie mľierꝫ respiciat. ne ɔfitēs ɔfundat̄. ꝛ ne ip̄e ɔlectatōe illicita capiat̄. vñ dꝫ sp mľier sedere a latē ɔfessorꝫ. qꝛ vt dr̄ Abac. j. Facies eꝰ vētꝰ vrēs Et glo. Gre. sup illo v̄bo Gen̄. iij. Vidit igr̄ mulier ꝛc̄. Ne lubica ī cogitatōe v̄semur ñ dēmꝰ ītueri qđ ñ licꝫ ɔcupisci. vt ei mūda mēs ī cogitatōe kuet̄. a lasciuia voluptatꝫ rep̄mendi sūt oc̄li. q̄si q̄dā raptores ad culpā. Nō em̄ eua lignū ɔtigissꝫ nisi pꝰ incaute respexisset. Pēsandū ḡ q̄ztū ab illicitꝫ debēaꝰ visū r̄stringere q̄ mortalit̄ viuimꝰ si ꝛ mr̄ viuētiū p oculos ad mortē venit. Hec glo.

Quarta ptic̄la p̄mi capl̄i Q̄ ɔfessor pctā penitētiū non abhorreat.

n On dꝫ etiā ɔfessor penitētꝫ horrere pctā q̄ztūcūq̄ȝ enormia. turpia. mag̃ īaudita. ľ inusitata sint. qꝛ vt dr̄ Joh viij. Qui sine pctō ē v̄rm p̄mꝰ ī illa. mit. Aut em̄ cōfessor fuit vľ ē vľ erit aut eē potuit ī similibꝰ pctīs ľ maioribꝰ Vñ p̄cipit ds deut. xxiij. b. Nō abominaberꝫ ydumeū. i. pctōrē ꝛ ruborē ɔfusiōis dignū. qꝛ frat̄ tuꝰ ē. vľ egyptiū. i. pctōrē pctōꝝ āgustijs tribulatū. Jdumeꝰ nāq̄ȝ rufus ľ rubēs īterp̄tat̄. Egyptius angustia siue tribulatio.

Quinta pticula p̄mi capl̄i. Qualit̄ sacerdos alloq̄ debeat penitentē.

e Xinđ dꝫ ɔfessor pio ac suaui alloq̄o īp̄m ɔfitētē ad verā ɔp̄ūctiōꝫ ꝛ ad nudā ꝛ exp̄ssaꝫ ɔfessiōꝫ īducere. ñ statiꝫ ex abrupto si tp̄s suffic̄ inferre dic pctā tua. sꝫ dulcit̄ ei p̄ponere aliq̄ đ ɔfessiōis vtilitate. q̄ valꝫ ad septē. Valꝫ ei ad pcti cognitōꝫ p̄p̄t instructōꝫ sacerdotꝫ Deut. xvij. Si difficile ꝛ ābiguū iudiciū apđ te eē p̄spexerꝫ int̄ sanguinē ꝛ sanguinē. cām ꝛ ñ cām. leprā ꝛ nō leprā. ꝛ īfra paꝝ. Surge ꝛ ascēde ad locū q̄m elegerit dñs ds tuꝰ. ꝛ venies ad sacerdotes leuitici generꝫ q̄resq̄ȝ ab eis. p̄s. Dixi ɔfite. ꝛc̄. Si p̄positū vꝫ. q̄zto magꝫ īpa ɔfessio. Ad cogniti ꝛ ɔtriti sat̄ factōꝫ. Ecc̄. iiij. Est ɔfusio adducēs gl̄aꝫ ꝛ gr̄aꝫ. Ad pene diminutōēꝫ. vi clauiū. Mat. xvj. Q̄ðcūq̄ȝ soluerꝫ su. t. ꝛc̄. Ad di gl̄ificatōꝫ Josue. vij. Da gl̄aꝫ dñodo īsrľ ꝛ ɔfitere atq̄ȝ īdica mihi q̄d fecerꝫ. Ad intercessoꝝ mľtiplicatōꝫ. Jac. vl. Cōfitemī alterutrꝝ pctā v̄rā. ꝛ orate p inuicē vt saluemī. Ad ɔsciē asseccuratōꝫ. Vñ dđ statī cū dixit. Peccaui. audiuit. Dñs q̄ꝫ trāstulit p. t. nō morierꝫ. ij. Re. xij. Et h̄ ē magnū bonū. scđa ad Cor. j. Gl̄a n̄ra h̄ ē. testimoniū ɔsciē n̄re. Propōat etiā ei đ pctōꝝ venia. đ dei mia. et suadeat ei q̄ ñ v̄ecūdet̄ ɔfiteri. sꝫ nude ꝛ exp̄sse oīa cōfiteat̄. qꝛ ñ hoī ɔfitet̄ sꝫ deo scīēti oīa q̄ si nude ɔfiteat̄ p absoluto habet̄. si v̄o sciēnt̄ aliq̄d occultauerit. cōfessio nihil valebit qꝛ q̄ in h̄ vno offendit factꝰ ē oīm reꝰ. Ja. ij. si v̄o ñ vult cōfiteri p̄ponat ei terrores iudicij. penas īferni. ꝛ qđ mľto meliꝰ ē erubescere h̄ corā vno hoīe q̄ȝ in die iudicij corā deo ꝛ oībꝰ angeľ hoībꝰ ꝛ demonibꝰ.

Sexta ptic̄la p̄mi capituli

s Tudeat etiā confessor cauere ab acceptōe p̄sonaꝝ q̄ cōfessor ī iudicio pnīe p̄sonā ñ accipiat. q̄ sic describit̄ a mgr̄is. Acceptō p̄sone ē iniusticia q̄ p̄fert̄ p̄sona p̄sone p̄p̄t cām īdebitā. Attēde diligēt̄ o iudex penitētiaľ. qđ tibi dr̄ Leuit. xix. Nō facies qđ iniquū ē. nec iniuste iudicabis. Nō cōsideres p̄sonā paup̄is. nec honores vultū potētꝫ. Ne vicꝫ đclines a via iusticie p̄p̄t pauperꝫ cōpassiōꝫ. ľ p̄p̄t potētꝫ adulatōꝫ. Attēde p̄terea. xvj. Deut. tibi dictū. Nō accipias p̄sonā nec mūera. qꝛ mūera excecāt oc̄los sapiētū. ꝛ mutāt v̄ba iustoꝝ. Attēde nihilominꝰ diligēt̄ ꝛ cōsidera vniuersalit̄ oībꝰ cōfessoribꝰ eē dictū Deut. j. Audite illos ꝛ qđ iustū ē iudicate siue ciuis sit ille siue p̄egrinꝰ nulla erit distātia p̄sonaꝝ. Jta p̄uū audietꝫ vt magnū. ñ accipierꝫ cuiꝰq̄ȝ p̄sonā. qꝛ di iudiciū ē. Audite inq̄ȝ. i. diligēt̄ intēdite pctā ꝛ pctōꝝ circūstātias examinādo. ꝛ qđ iustū ē iudicate. Justos vicꝫ siue diuites siue paupes absoluēdo. ꝛ īpios q̄zuis etiā potētes ꝛ diuites cōdēnando. nec accipierꝫ p̄sonā cuiusq̄ȝ pauperes īdebite exasp̄ando ꝛ diuitibꝰ ꝛ potētibus adulādo. Non inq̄ȝ accipias p̄sonā ne maledictiōe p̄phetica feriarꝫ q̄ dicit̄ Jsaie. v. Ve q̄ iustificatꝫ impiū p muneribꝰ ꝛ iusticiam iusti aufertis ab eo.

Secundū capitulū de interrogatiōibꝰ faciendis in cōfessione.

Prima particula secūdi capituli Qualiter interrogatiōes sint faciende in generali.

p Ost hec sacerdos incipiat audire confessionē ipsiꝰ Interrogando si peccator nesciat confiteri. ꝛ adiuuando per inquisitionem. discrete tamen. ita q̄ sollicitus sit vsitata peccata

singillatī pq̄rere. īusitata ꝟo ꝑ circūstātias generales ⁊ valdꝫ remotas caute inuestigare. ne iꝑtꝫ detꝰ matiā vl̄ occasio qꝺ añ nesciuerāt ꝑpetrādi. sic aliq̄tiēs ꝯtigit ex q̄rūdā insipiētiū ꝯfessoꝝ īterrogatōibꝫ. Vr āt idiscrete īnterrogātes ñ sūt vicioꝝ euulsores ⁊ ꝺstructores. ſꝫ potiꝰ edificatores ⁊ plātatores. Jō vt dictū ē nō dn̄t ꝺ pctis īusitatꝫ expsse interrogare. ſꝫ nec ad circūstātias spāles ꝺscēdere ſꝫ tm̄mō ī vniuersalibꝫ stare. ⁊ sapiēt valꝺ a lōge ⁊ a remotꝫ generalibꝫ circūstātijs incipere q̄rere. ita vt si fecē ꝯfitēs stati cognoscat si nō fec̄ nesciat q̄d ꝯfessor dicat. Vbi gr̄a Si ꝺ incōtinētia q̄rat ⁊ velit scire an in turpi vicio peccauit. dicere pt. habuisti vnq̄ꝫ pollutiōꝫ dormiēdo Si dicat ꝙ sic. q̄rat si vigilādo. qꝛ oīs pollutōis volūtaria ꝓcuratio excepto ꝯbꝫ matrimoniali pctm̄ mortale ē Si adhuc dicat ꝙ sic. pt q̄rere quō. caueat tñ ne vnq̄ꝫ q̄rat vtꝝ illo vl̄ illo mō spāli. ſꝫ q̄rēdo generalitꝰ modū. expectꝫ ab illo ꝺtermiatōꝫ in q̄ casu pt intelligi qꝺ ꝑcipit dn̄s ꝯfessori sb typo creditoris. Deut. xxiiij. di. Cū repetes a ꝓximo t. rē aliq̄m quā dꝫ tibi. ñ igrediers domū eiꝰ. i. cor vl̄ ꝯsciaꝫ eiꝰ vt pignꝰ auferas. ſꝫ stabis foris ⁊ ille tibi ꝓferꝫ qꝺ habuerit. Si ꝟo dicat ꝙ ñ. taceat sacerdos. Caueret eī dꝫ ne lupū excitet dormiētē. ne vicꝫ pctā noua ī aīo hoīs repiētet. Silr̄ faciēdū ē ī alijs peccātꝫ incōsuetꝫ Si āt ꝯfitēs etiā pctā ꝯsueta nesciat ꝯfiteri vt fere cōiter oēs rurēses. pt ⁊ dꝫ ꝯfessor iterrogare. ꝭm illꝺ Eze. viij. Fili hoīs fode pietē. Aug. ꝺ ꝟa ⁊ falsa pn̄ia cir. fi. Diligēs igr̄ inq̄sitor subtil' inuestigator sapiēter ⁊ q̄si astute iterrogꝫ a pctōre qꝺ forsitan ignorat l̄ ꝟecūde velit occultare. Cognito itaq̄ꝫ crimīe. varietates eiꝰ nō dubitꝫ inuestigare ⁊ locū ⁊ tps ⁊ ea q̄ supradiximꝰ ī exponēdo eoꝝ q̄litates. q̄bꝫ cognitꝫ assit beniuolus patꝰ erigere ⁊ secū onꝰ ꝑtare. Hēat dulcedinē ī affectōne. pietatē ī alteriꝰ crimīe. discretōꝫ ī varietate ꝑsonaꝝ. Et ifra. ꝑ eū inuet leniēdo. spē ꝓmittēdo. ꝯsolādo. ⁊ cū opꝰ fuerit etiā increpādo. h̄ Aug. Et introducit h̄ auctoritas ⁊ multa de ista materia. de pn̄ia. dis. vj. ꝑ totū.

Scd̄a pticl'a scd̄i. c. Qualit' ⁊ de q̄bꝫ iterrogādū sit in spāli. ⁊ ꝓmo de supbia.

taliť āt sacerdos pt icedere infrogādo. ꝓmo ꝺ supbia. ⁊ ꝓmo Si ex tūore cordis cū ꝺliberatōe supbiuit de bōis natꝰalibꝫ alios ꝯtēnēdo. vtpote ꝺ igenij natural' subtilitate. ꝺ corpis fortitudīe pulcritudīe. agilitate. ⁊ silibꝫ. ꝺ oībꝫ dōis .s. gr̄e gr̄atis date. sic ꝺ bōa voce. ꝺ affabilitate. eloq̄ntia. ⁊ silibꝫ. Appetēdo ꝓ his iordiate placere. l̄ ea ꝺe si nō affuerit culpabil'r affectādo Scd̄o ꝺ bōis fortūe. Si se extulit ꝺ diuitijs. ꝺ ꝑentū nobilitudie. nobilitate. ⁊ de ꝑpria dignitate. ptāte. ꝺ acq̄sita scia idustria. expiētia. ꝺ ꝯsilij excellētia ⁊ silibꝫ. vl̄ si defuerūt ea culpabilit' affectauit. Queret etiā si ꝺ ꝓmissis oībꝫ vl̄ aliq̄bꝫ aliq̄n se iactauit forte etiā mēdacit' Ex q̄tuor spēbꝫ supbie. ꝯtinet ī h̄ vsu. A sup meritꝫ. falso plꝰ oībꝫ istat. Tertio ꝺ bōis gr̄e gr̄atū faciētꝫ. vtpote ꝺ deuotōe. orōe. ꝺ lacrimis ieiunio. silētio. obediētia. hūilitate. ⁊ silibꝫ oībꝫ exercitijs q̄ mō ad gr̄am gratū faciētē ꝑtinētibꝫ Quarto si extulit se ꝺ pctis vtpote ꝺ luxuria vl̄ alijs q̄buscūq̄ꝫ. qꝛ ꝭm btm̄ Grego. mora. vij. Oī culpa grauiꝰ est qñ ꝺ ꝓmisso vicio supbit'.

Tertia pticula scd̄i capl'i De inuidia.

q Uerat etiā ꝺ iuidia Si letatꝰ ē ꝺ ꝓximi aduersitate q̄ eū lesit. l̄ ꝯtristatꝰ de ꝓspitate. qꝺ ē ꝓmꝰ gradꝰ iuidie. vl̄ q̄ nō lesit. qꝺ ē scd̄s. l̄ q̄ bñ sibi fec̄ qꝺ ē terti. Hic descēdere pōt ꝺ diuersꝫ aduersitatibꝫ ī spāli .s. ifirmitate corpis. labore ⁊ dolore vl̄ cordis tribulatōne vl̄ ꝯfusiōe. et silibꝫ. ꝭm ꝙ ꝑ varietate ꝑsonaꝝ viderit expedire

Quarta pticl'a scd̄i capl'i De ira

q Ostea q̄rat ꝺ ira ꝭm tres gradꝰ ire Pꝛimꝰ ē qñ hō irascit' ⁊ maledic̄ vel malefac̄ cōuiciāti sibi l̄ malefaciēti Secundꝰ gradꝰ ē qñ ex amaritudīe cordis sibi maledic̄ l̄ malefac̄ se ꝑcutiēdo l̄ aliq̄d hmōi Tertiꝰ gradꝰ ē qñ hō ex nimio furore ī ludo vl̄ alibi maledic̄ deo ⁊ bñdicto. vbi etiā q̄rat ꝺ pctīs q̄ ꝑueniūt ex ira .s. ꝺ bell'. homicidijs. incendijs. ⁊ hmōi.

Quinta pticula scd̄i capl'i De accidia

d Einde q̄rat ꝺ accidia. Primo si ꝑ tedium boni ex ꝯsuetudīe ⁊ prauitate ⁊ desiderio mali. qꝺcūq̄ꝫ malū faciēdo letat' ⁊ bonū qꝺcūq̄ꝫ faciēdo tristat'. vbi poterit descēdere ad diuersa bona ⁊ mala ꝭm ꝙ exigit diuersitas ꝑsonaꝝ. Scd̄o si ñ solū in bono tristat' ⁊ malo letat'. ſꝫ etiā alios deridēdo a bono retraxit vel ad malū attraxit verbis. gestibꝫ. ⁊ exēplis. Tertio. si desꝑādo vl̄ de mīa dei nimiū ꝓsumēdo oī stulticie et ipudicicie se tradidit ꝑ ociū. a bona cogitatōe locutōe opatōe cessando. ꝯcupiīe carnis

oculorum et superbie vite insistendo. Aut amore mali aut tedio boni, malo per negligentiam non resistendo. in dissolutione spectacula vana videndo. in fractione vocis. in leuitate mentis. in gestibus corporis. lasciuiendo inepte. et nimis ridendo. alios ad risum mouendo. fabulosa et vana loquendo. vagus et inconstans existendo quod modo non vult. modo vult. quod nunc laudat nunc vituperat. grauis ad bona. leuis ad mala gratiam dei repellendo et si recepit expellendo tempus. horas. dies. et menses et annos inutiliter expendendo. penitentias iniunctas indeuote perficiendo vel imperfectas relinquendo. vel totaliter obmittendo.

Sexta particula secundi capituli De auaricia

q Uerat etiam de auaricia et tribus gradibus. Primus si sua non communicauit vt debuit. vbi querat de operibus misericordie si obmisit. et hoc tam de spiritualibus quam de corporalibus. Spiritualia sunt hec. doctrina. consilium. iniuriarum remissio. correctio. consolatio. supportatio. et oratio. que preter primum pertinent in hoc versu. Consule. castiga. solare. remitte. fer. ora Corporalia continentur in hoc versu. Uisito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo. Secundus gradus est quando per fraudem acquirit. vbi querat de diuersis modis illicite acquirendi. de quibus postea tangetur. Tertius gradus est si non restituit illicite acquisita. nec etiam operarios vel seruientes sibi remunerauit vt debuit.

Septima particula secundi capituli De gula

q Uerat etiam de gula secundum tres gradus gule. Primus si se repleuit frequenter et proposuit epulas dilectioni vel delectationi dei. ita quod non delectatur cum quacumque boni agere. Secundus gradus est quando quis nullam vel paucos dies vult ieiunare et si ieiunat. immunde ieiunat. bibendo vinum ante prandium in quadragesima vel aliis diebus ieiuniorum. Tertius gradus est si comedat aut bibat vt fortior sit ad peccandum. querat etiam de speciebus gule subscriptis. Prima si nimis sepe sumpsit cibum Secunda si variis ferculis vsus sit. Tertia si noua cibaria requirat et insueta. Quarta si preciosa et sumptuosa requirat. non habito etiam respectu quod magis sint saporosa. Querat etiam si super delectatione comedit nociua corpori. et in infirmitate positus morbum potius confortauit quam naturam

Octaua particula secundi capituli De luxuria

q Uerat etiam de luxuria. de tribus gradibus eius. Primus. si peccauit solutus cum soluta. vel econuerso. Secundus. si coniugatus cum coniugata vel econuerso Tertius. si vicio sodomitico. vbi cautissime procedat. sicut supra est expressum. Querat etiam si cum persona consanguinea vel affini.

Nona particula secundi capituli De primo precepto decalogi et septem sacris. et de articulis fidei.

p Ostea procedere potest confessor si voluerit de decem preceptis que pertinent his versibus.
Sperne deos. vita periuria. sabbata serua. Non sis occisor. mechus. fur. testis iniquus
Sit tibi patris honor. sit tibi matris amor.
Nullius nuptam. vel rem cupias alienam. Circa primum preceptum sic querat. Si aliquem .xiiii. articulos fidei non credidit. tam de diuinitate quam humanitate christi. Septem autem articuli pertinentes ad diuinitatem sic distinguuntur. Primus est de vnitate essentie. scilicet Credo in deum. singulariter non deos. vt notet vnitatem essentie. vnde in maiori simbolo dicitur. credo in vnum deum. Iste primus articulus. scilicet credo in deum dicitur rector quatuor ad tres sequentes qui sunt tribus personis. Primus de patre cum dicitur. patrem omnipotentem. Secundus de filio. cum dicitur. et in ihesum christum filium eius vnicum dominum nostrum. Tertius de spiritusancto cum dicitur. credo in spiritum. Est igitur sensus. Credo in patrem omnipotentem deum. Credo in filium vnicum dominum nostrum deum. Credo in spiritumsanctum deum. Ecce habemus quatuor articulos pertinentes ad diuinitatem in se. tres alii pertinent ad effectus. Primus indicat effectum creationis. scilicet creatorem celi et terre. Secundus effectum recreationis. scilicet sanctam ecclesiam catholicam. sanctorum communionem. remissionem peccatorum. Tertius effectum resurrectionis. scilicet carnis resurrectionem. et vitam eternam. Carnis resurrectio pertinet ad corpus. vita eterna ad animam. Ecce tres articuli pertinentes ad effectus diuinitatis. quatuor ad diuinitatem in se considerata. et sunt simul septem. Septem pertinentes ad humanitatem sunt isti. primus. scilicet conceptus de spiritusancto. Secundus. natus ex maria virgine. tertius. crucifixus mortuus et sepultus. quartus. descendit ad inferos quintus. resurrexit a mortuis. sextus ascendit ad celos. sedet ad dexteram patris omnipotentis. septimus. inde venturus est iudicare viuos et mortuos. Querat etiam circa ecclesiastica sacramenta que pertinent in hoc versu. Abluo. firmo. cibo. doleo. vngor. ordino. iungo. Querat etiam si aliquem voluntarie et forte ex deliberatione circa predicta dubitauit. Tertio si sortilegiis et diuinationibus contra deum credidit vel ore docuit. vel talia in opere perpetrauit

Decima particula secundi capituli De secundo precepto

q Uerat etiam de secundo mandato. Si aliquem nomen dei sumpsit inuanum. sine causa iurando. iuramentum violando. votum transgrediendo. falsa iuratione affirmando vel negando. inutiliter iurando. consuetudinem incurrendo

Undecima particula secundi capituli de tertio precepto.

Uerat etiam de tertio mandato. Si solenitates precipuas et dies dominicos et festiuos violauit opera seruilia faciendo. choreas ducendo. vel eas ducentibus intendendo. vel aliis gestibus vel ornatu ad libidinem prouocando. peccata luxurie vel alia committendo. In quibus omnibus poterit descendere ad multa specialia et singularia secundum varias circumstantias personarum.

Duodecima pticula scdi.c.ꝺ q̄rto p̄cepto
Irca q̄rtū p̄ceptū q̄rat. Si spūalez
c prēz vl̄ p̄latū ihonorauit eiꝰ p̄cepta
ꝯtēnēdo excōicatōz icurrēdo. l̄ quā
icurrerat n̄ curādo. vl̄ i ea exn̄s diuis offici
is se igerēdo. vl̄ p̄lato detrahēdo. vl̄ ꝯtētio/
se ꝯ̄dicēdo. vl̄ corde vl̄ ore maledicēdo. l̄ de
bita subtrahēdo. Silr̄ ꝺ pentibꝫ carnalibꝫ
mlt̄a hmōi q̄rere poterit. iuxta ꝙ viderit ex
pedire.

Tredecima pticl̄a scdi.c. ꝺ q̄nto p̄cepto.
Irca q̄ntū p̄ceptū q̄rat. Si occidit
c aliq̄d obmittēdo. vt si i extrema vel
notabili nc̄citate posito n̄ subuenit.
Itē si occidit ꝯmittēdo vt pote corꝺ odiēdo
ore detrahēdo. malū ꝯsulēdo. ope l̄ malo ex
emplo aīaz aliꝰ iterficiēdo. Itē si corꝑalit̄
occidit. ꝛ h̄ tripl̄r. Casu. nc̄citate. l̄ volūtate.
vbi etiā q̄rat si circūstantia ꝑsone exigerit. si
occidit ꝯceptū ꝑ̄pediēdo. vl̄ aborsū ꝓcuran
do. lꝫ fortassis effectꝰ i hmōi n̄ fuerit sb̄secutꝰ

Decimaq̄rta pticula scdi. capl̄i. De sexto
mandato.
Irca sextū p̄ceptū q̄rat f̄m septē dif
c ferētias luxurie. fornicatōz. meretri/
ciū. adulteriū. stupꝝ. sacrilegiū. qꝺ ē
ꝯcubitꝰ put h̄ sumit̄ q̄ ꝯtinētia ꝺo sacrata le
dit̄ vl̄ violat̄. incestū ꝛ pc̄m̄ sodomiticum.
Pōt etiā addi octaua dr̄a. s. libidinosꝰ coitꝰ
ꝯiugal̄ q̄ aliq̄n ꝓuēit ex fragilitate. aliq̄n ex i
petuositate metas honestatꝭ ꝛ rōis trāscen/
dēs. ꝛ iō sp̄ ē mortale pc̄m̄. qꝺ fit q̄nq3 mōis
Primꝰ cā saciāde libidis. ꝛ h̄ ꝑ meretricias
blādicias. Scd̄s q̄n fit ꝯ̄ natalē vsū. Tertiꝰ
cū fit i tp̄e ꝓhibito. Quartꝰ cū in loco ꝓhibi
to. q̄ntꝰ cū accedit̄ ad vicinā. l̄ q̄ ē i fluxu mē
struo Hec sūt v̄ba mgr̄i alexādri. ꝺ q̄bꝫ oībꝫ
ꝯfessor iterrogādo cautiss. me ꝓcedat ne effi
ciat̄ eis cā mortꝭ q̄bꝫ ōn̄dere debuerat viaz
vite

Decimaq̄nta pticl̄a scdi.c.ꝺ septio p̄cepto.
Irca septimū p̄ceptū q̄rat de q̄nq3
c differētijs ꝯtrectatōnis rei aliene. q̄
sūt. bn̄ficij subtractō. rapia. furtum.
vsura. symonia.

Sedecia pticl̄a scdi.c. de octauo p̄cepto.
Irca octauū p̄ceptū q̄rat ꝺ octo ge
c neribꝫ mēdacij. q̄ꝝ q̄nq3 sūt mortalia
ꝛ tria veialia. ꝛ ꝯtinēt̄ i his v̄sibꝫ. Per/
uersꝰ doctor. ꝺtractor testis i. quꝰ. Mētiriq3 li
bēs ꝛ q̄ mētit̄ adulās. Res. corpꝰ. flore. si q̄s
fallēdo iuet̄ h̄ tria sūt veie. sꝫ mortꝭ cetera q̄nq3.

Decimaseptia pticl̄a scdi.c.ꝺ nono p̄cepto.
Irca nonū q̄rat. Si libēt̄ aliq̄n ha
c buissꝫ rē ꝓxi. etiā iniuste sꝫ sine cona
tu exteriori auferēdi. vl̄ aliq̄n cū co
natu exteriori. sꝫ sine effectu.

Decimaoctaua pticl̄a scdi.c.ꝺ decio p̄cepto
Irca decimū p̄ceptū q̄rat Si moro
c sas cogitatiōes luxurie voluebat in
corde ꝛ sine ꝯsensu opis. vl̄ aliq̄n cū
ꝯsensu. sꝫ sine conatu exteriori directe vl̄ idi
recte signis. nutibꝫ. gestibꝫ. ꝑ se vl̄ ꝑ alios ꝑ/
sonas aliq̄s solicitādo. vl̄ etiā si ꝯcupiscere vo
luit cū conatu exteriori vl̄ sine vt p̄ꝰ Hic silr̄
exp̄me diuersos conatꝰ q̄bꝫ tā mlieres q̄3 vi
ri ꝓuocāt ꝑsonas a q̄bꝫ desiderāt ꝯcupisci.

Decimanona pticula scdi capituli de no
uē modis currēdi cū fure.
Querat etiā ꝺ nouē mōis currēdi cū
q fure. q̄s ad mlt̄a alia p̄cepta poterit
adaptare. q̄ ꝯtinēt̄ i his v̄sibꝫ. Jussio
ꝯsiliū. ꝯsensus. palpo. r̄cursꝰ. Mutꝰ ꝑticipās
n̄ obstās n̄ maifestās. Ista p̄nt applicari ad
eos q̄ tenēt iudeos. meretrices. lusores. in
domibꝫ. ꝛ ad multa alia pc̄tā.

Vicesima pticula scdi capl̄i de circūstāti
is pc̄tōꝝ ꝛ q̄nq3 sensibꝫ ꝛ affectōibꝫ ꝛ q̄ttuor
decim pc̄tis lingue.
Querat etiā ꝺ circūstātijs pc̄tōꝝ q̄ ꝯti
q nēt̄ in h̄ v̄su. Quis. q̄d. vbi. ꝑ q̄s. q̄ē
ens. cur. quō. q̄n. q̄libet obstet aīme
medicamīa dādo. De q̄bꝫ circūstātijs loq̄t̄
Aug. i li. ꝺ va ꝛ falsa pnia. c. x. ꝛ ponūt̄ ꝺ pnia
di. v. Cōsiderꝫ. ꝛ i q̄rto li. sniaꝝ. di. xvj. circa
p̄ncipiū. Pꝰ igit̄ illa tria q̄ p̄ oībꝫ ꝯueniūt q̄
ri. s. si fidē sanctā firmit̄ teneat. extra ꝺ pe. ꝛ re.
Deꝰ q̄ ecciaz. i fine. Si orōz dn̄icā sciat. Si
oēs hoīes i ecclia diligat. ac ꝺ p̄dictꝭ circū/
stātijs talīt q̄rat. p̄mo q̄s ip̄e fuerit cū pecca
uit. cuꝰ. s. ꝯditōis. cꝰ gradꝰ. eodē eni genere
pc̄ti peccat grauiꝰ sacerdos q̄3 diaconꝰ. dia/
conꝰ q̄3 subdiaconꝰ. sb̄diaconꝰ q̄3 acolitꝰ. aco
litꝰ q̄3 laicꝰ. r̄ligiosus q̄3 secl̄arꝭ. Querat etiā
q̄d fec̄. s. ꝑiuriū. fraudē. ꝛ hmōi. Querat vbi
peccauit. i loco sacro vl̄ publico. Querat et̄
cū q̄ vl̄ ꝑ q̄s. n̄ ꝺ ꝑsonis sꝫ ꝺ ꝯditōibꝫ ꝑsōaꝝ.
vtꝝ. s. fuerit ꝯiugate l̄ solute. ꝯgnate l̄ affines
clerici l̄ laici. Querat etiā q̄ntēs vt si sciat nu
merꝝ pc̄tōꝝ dicat f̄m v̄itatē i talē f̄m estima
tionē. Dicat etiā cū q̄t ꝛ q̄3 diu i pc̄tō ꝑmāse/
rit. Querat etiā cur. q̄ si grauit̄ deū offen/
dit q̄ ex timore vl̄ coactōe peccauit grauꝰ tn̄ q̄
ex crassa vel supina ignorantia grauissime

q̄ ex pura malicia. Itē si mł'tū peccauit q̄ ab
alijs cogit᷑. multo pl⁹ q̄ se cogit peccare vt q̄
dā luxuriosi. gulosi. maliciosi. desp̄ati. Que/
rat etiā quō. vtꝫ tali vł' tali mō. Hāc tñ cir/
cūstātiā nō q̄rat ꝺ pctō luxurie nisi a remo/
tis vt p̄dixi. Querat etiā qñ. vtꝫ in tp̄e festi
uo vł' nō festiuo. Itē cū q̄rit᷑ q̄s fuerit. p̄t q̄re
re de circūstātijs sui officij. vbi grā. Si ē re
gular' iterrogēt ꝺ inobediētia. ꝺ p̄prietate. i
cōtinētia. ꝺ symonia. ꝛ alijs ptinētibꝫ ad obs᷑
uātiā reglarē. Si ē cleric⁹. ꝺ symonia i ordi
nibꝫ ꝛ bñficijs ꝛ hmōi mulꝫ. Premisse etiā
circūstātie ꝛ q̄dā alie ptinētia i ṽbis p̄scp̄tis
Aggñat ordo. loc⁹. psōa. scia. tps. etas. ꝯditō
nūer⁹. mora. copia. cā. Et mod⁹ i culpa. stat⁹
alt⁹. lucta pusilla. Sup oia āt attēdat ꝯfes
sor vt ꝯfitētē pctō faciat abrenūciare. nō tñ
iuramēto. ꝓpt᷑ piculū piurij nisi i casibꝫ exp̄ssis
in iure. Prim⁹. qñ q̄s excōicat⁹ p enormi cri
mine veniā postulat. xj. q. vlt. Cū aliq̄s. ꝛ ex
tra ꝺ sen. exc. ex tenore. Scōs. Qr ab hereti
co fuertēte req̄rit᷑ iuramētū. j. q. vij. Quotiēs
Terti⁹. ab incēdiario. vt. xxiij. q. vlt. pessimā
Silr in q̄libꝫ horrēdo crimīe iurabit peni
tēs se nūq̄ silr ꝯmissuꝝ. xj. q. ij. ꝺ viro. Non
tñ id faciēdū ē ꝺ q̄libet mortali nec etiā ꝺ q̄/
libet enormi cū piculū timet᷑ piurij. Ar. ex. ꝺ
cohabi. cle. ꝛ muli. Clericos. Querat etiā ꝺ
q̄nq̄ sensibꝫ ꝛ affectiōibꝫ septē. q̄ sūt. spes. ti/
mor. gaudiū. meror. amor. ꝛ pudor. ꝛ odiuꝫ.
Poterit etiā q̄rere cū optunū fuerit ꝺ. xxiiij
pctis lingue. q̄ sūt h̄. blasphemia. pctm̄ mur
murꝫ. pcti defensio. piuriū. mēdaciū. ꝺtractō
adulatio. maledictio. ꝯuitiū. ꝯtētio. bonoꝝ
derisio. p̄uū ꝯsiliū. pctm̄ seminātiū discordi
as. pctm̄ bilinguiū. rumor. secreti reuelatio
iactātia. idiscreta ꝯminatio. pmissio. ociosū
ṽbū. mł'tiloquiū. turpiloquiū. scurrilitas. i/
discreta taciturnitas. Attēde tñ ꝙ nō oia
q̄ dicta sūt de q̄libꝫ ꝯfitēte sūt inq̄rēda. sꝫ va
rijs varias morbis debes dare curas. Ju/
xta doctrinā Hiero. i glo. sup ṽbo Mar. ix
Hoc gen⁹ i nullo p̄t eijci nisi i orōe ꝛ ieiunio
vbi ait. Medicina cui⁹libet vulnerꝫ adhibē
da ē ei. Nō sanat oclm qō calcaneū. ieiunio
passiōes corpis. orōe sanāt᷑ pestes mentis.
Hec glosa.

Tertiū capl'm ꝺ penitētijs iniūgēdis s̄m
canones penitētiales.

Prima pticula tertij capl'i Q̄ pnie sunt
arbitrarie. ꝛ vtꝫ sacerdos teneat᷑ scire cano
nes penitētiales.

Circa pnias iniūgēdas h̄ teneas ꝙ
oēs pnie arbitrarie sunt. ꝛ arbitrio
penitētial' iudic' relinq̄nt᷑. Et h̄ pbat
Leo pp̄. xxvj. q. vij. Tpa. ꝛ Nicola⁹ pp̄. c. De
his vo. ꝛ ꝯciliū cartagiñ. c. penitētibꝫ. ꝛ Hie
ro. de pe. di. j. Mēsurā. Et hāc opionē app
bat ꝯsuetudo. q̄ generalit᷑ h̄ fuat᷑. Nec ob/
stat qō dīc Greg. ꝺ pnia di. v. Falsas pnias
dicim⁹ q̄ nō s̄m auctātē scrōꝝ p̄tm. p q̄litate
crimīs iponūt᷑. Qr h̄ vēꝝ ē. nisi ex cā ꝯsidera
tis circūstātijs. pnia tpet᷑. Nec illō greg. Q̄
plirior debeat eē pnia q̄ fuerit culpa. de pe.
di. iij. pductior. q̄ h̄ intelligēdū eē ꝺ iteriori
pnia. vł' p̄t itelligi de pena quā patimur ꝓpt᷑
pctm̄ p̄mi parēt'. Quis āt pnie sunt arbi/
trarie. sp̄ tñ p q̄libet mortali pctō septennis
pnia est iponēda. xxxiij. q. ij. h' ip̄m. ꝛ. §. seq̄n
ti. xxij. q. j. p̄dicādū. nisi maior vł' minor iue/
niat᷑ a canone exp̄ssa. In q̄ q̄dē casu si crimē
publicū sit. publica nō minor vł' maior q̄
scp̄ta sit pnia est imponēda. extra ꝺ pe. ꝛ re.
Qui sint. Si occultū tūc idistincte arbitra
rie iponūt᷑. sic pbāt ꝯcordātie iā signate Cer
tū est etiā ꝙ maior cā dispēsandi i pnia req̄/
rit᷑ in publico q̄ i occulto. In vtroq̄ tñ ex
cā minor pnia p̄t iponi ꝯsideratꝫ crimīs q̄n
titate ꝛ q̄litate ꝛ psone dignitate. ꝯditiōe. se/
xu. officio. paupertate. debilitate. ꝯsuetudine.
ꝯplexiōe. societate. ꝯtritiōe. loci. religionis. ꝛ
tpis q̄litate. cā. aīo. volūtate. ꝛ alijs circūstā
tijs q̄s poit Aug. i li. de ṽa ꝛ falsa pnia. ꝛ in/
troducit᷑ ꝺ pe. di. v. c. j. Sup̄dictꝫ igit᷑ ꝯside/
ratꝫ alleuiabit vł' aggrauabit sacerdos d. scre/
t⁹ pēas peccātiū. ꝺ pe. di. j. In actōe. ꝛ. c. Ju/
dicet. q̄ apō deū pl⁹ valꝫ mortificatō vicio/
rū q̄ abstinētia ciboꝝ. vt i p̄allegato. c. Mē
surā. Ut āt sacerdos circa pnias dispēsan
do caut⁹ arbitret᷑. nota casus i q̄bꝫ p canōes
certe pene seu pnie iponūt᷑. Nā canones
pniales tenet᷑ scire sacerdos. xxxviij. dis. Ce
lestin⁹ pp̄ oibꝫ ortodoxis epis. Nulli sacer/
doti liceat canōes ignorare ꝛc̄. ꝛ. c. sequenti.
Aug⁹. Que ip̄is sacerdotibꝫ necessaria sunt
ad discēdū. i. sacroꝝ lib. lectionari⁹. antipho
nari⁹. baptisteriū. cōpot⁹. canones pniales.
psalteriū. omelie p circlm āni diebꝫ dñicis ꝛ
singulis festiuitatibꝫ apte. ex q̄bꝫ oibꝫ si vnū
defuerit. sacerdotꝫ nomē vix in eo ꝯstare po
terit. Qr valde piculose euāgelice mine sūt
q̄bus d̄r. Si cec⁹ ceco ducatū p̄stet ambo i
fouea cadūt. Sūt aūt illi canones. Sacra
mentoꝝ liber. i. missale.

Secūda pticula tertij capli de penitētia presbyteri fornicantis.

Primus canō ex cōcilio gangrēn. lxxxij. di. Presbyter si fornicatiōez fecerit qūqz fm canones aplōꝝ debeat deponi. tñ iuxta auctātē bti Siluestri pa. Si nō in vicio pduret si sua sponte ꝯfessus adiecit vt resurgeret. decē ānis i hūc moduz peniteat. tribꝫ siqdē mēsibꝫ a ceterꝫ remotus pane et aq̄ a vespa in vesperā vtat. diebꝫ aūt dñicis ꝛ p̄cipuis festꝫ modico vino ꝛ pisciculis atqꝫ leguminibꝫ recreet. sine carne ꝛ sagimie ꝛ ouis ꝛ caseo. sacco indutus humo adhereat die ac nocte iugiter misericordiā dei oīpotētis iploret. Finitꝫ tribꝫ mēsibꝫ ꝯtinuis exeat. tñ in publicū nō pcedat. ne grex fidel' in eo scādalū patiat. Nec ei dꝫ sacerdos publice penitere sicut laicus. Postea aliquantis resumptis viribꝫ annū vnum ꝛ dimidiū in pane ꝛ aq̄ expleat. exceptꝫ dñicis diebꝫ ꝛ p̄cipuis festiuitatibꝫ in qbꝫ vino ꝛ sagimine ouis ꝛ caseo iuxta canonicā mēsurā vti poterit. Finito p̄mo anno ꝛ dimidio corporis ꝛ sanguinis dñi nr̄i. ne induresceat p̄ticeps fiat. ꝛ ad pacē veniat. psalmos cū fratribꝫ vltimus in choro canat. ad cornu altarꝫ nō accedat. Iuxta beati Clemētꝫ vocē. minora gerat officia. Deinde vo vsqꝫ ad expletiōꝫ septimi anni oī q̄ dē tpe exceptꝫ pascalibꝫ diebꝫ tres legitimas ferias i vnaq̄qꝫ hebdomada in pane ꝛ aq̄ ieiunet. Expleto āni septimi circulo si fratres apud q̄s penituit eius ꝯdignā pniam laudauerint. eps in p̄stinū ordinē iuxta bti calixti pape auctātē eū poterit reuocare. Sane scīēdū est q̄ scdam feriā vnū psalteriū canēdo. aut vnū denariū paupibꝫ dādo si opus ē redimere pt. Finitꝫ septē ānis. deīde vsqꝫ ad finē decimi āni sextā feriā nulla iteruenīete īfīr̄ priōe obſuet i pane ꝛ aq̄. Eadē q̄ꝫ pnia erit sacerdoti de oībꝫ alijs pctīs ꝛ crimibꝫ q̄ eū i depositōꝫ adducūt. Neqꝫ h̄ cuilibet videat onerosū si sacerdos post lapsū digne vt sup̄dictū est penitēs ad p̄stinos redeat honores. Nec canō. Legitimas. s. scdā. q̄rta. ꝛ sexta feria. De scdā feria. tj. q. iij. De ill'. De q̄rta ꝛ sexta feria. de ꝯse. di. iij. Ieiunia.

Tertia pticula tertij capli De pnia sacerdotꝫ fornicātis cū filia spūali.

Secūdus canō est Celestini pa. xxx. q. j.

Si q̄s sacerdos cuꝫ filia sua spūali fornicatus fuerit sciat se adulteriū cōmisisse. Idcirco femia si laica ē oīa relinq̄t ꝛ res suas paupibꝫ tribuat ꝛ ꝯuersa i mōasterio iugi pnia deo vsqꝫ ad mortē fuiat. Sacerdos āt q̄ malū exēplū dederit hoībꝫ. ab oī officio deponat. ꝛ pegrinādo. xv. ānis peniteat. postea vo ad mōasteriū vadat. ibiqꝫ diebꝫ oībꝫ vite sue deo fuiat. Nec canō. Idē nō dꝫ eps aut p̄sbr ꝯmisceri cū mlieribꝫ q̄ ei sua ꝯfesse fuerit pctā. Si forte qd absit h̄ ꝯtingerit sic peniteat quō d' filia spūali. Eps xv. ānis. p̄sbr. xij. ānis. ꝛ deponat. tñ si i ꝯsciā pplī deuenerit. Nec canon.

Quarta pticula tertij capituli De pnia ei' q̄ peccauit ꝯ naturam.

Tertius canō est ꝯciliū lateranēn. extra de excessibꝫ p̄la. Clerici. ꝛ intra. Quicūqꝫ illā icōtinētiā q̄ ꝯ naturā est ppter quā ira dei venit i filios diffidētie. ꝛ q̄nqꝫ ciuitates igne ꝯsūpsit dep̄hēsi fuerit laborare. si clerici fuerit deijciat a clero. vl' ad agēdā pniam i mōasterio detrudat. Si laici excōicatiōi subdat. ꝛ a cetu fidelium sint vl' fiāt penitus alieni. Nec canō. Hoc aūt viciū maius est q̄ si mrēm q̄s cognosceꝫ. xxxij. q. vij. Adulterij.

Quinta pticl'a tertij capl'i. De pnia sacerdotū clādestinas desposatiōes nō p̄hibētium. aut eisdē interesse p̄sumentiū.

Quartus canō est Innocēn. tertij i ꝯcilio generali. extra de clāde. despō.

Cū inhibitio copl'e ꝯiugal' sit in vltimis tribꝫ gdibꝫ reuocata. eā i alijs volumus districte fuari. Vñ p̄decessoꝝ nr̄oꝝ vestigijs inherēdo. clādestina ꝯiugia penitus inhibemus. phibētes etiā ne q̄s sacerdos talibꝫ iteresse p̄sumat. Quare spēalē q̄rūdā locoꝝ ꝯsuetudinē ad alia generalit̄ p̄rogādā statuimus. vt cum m̄rimonia fuerit ꝯhēda in ecc'ia p p̄sbros publice ꝓponat ꝯpetēti termio p̄finito vt ifra illū q̄ voluerit ꝛ valuerit legitimū impedimētū ꝓponat ꝛ ipi p̄sbri nihilominus inuestigēt. vtꝝ aliqd ipedimētū obsistat. Cū aūt appa/ruerit pbabil' ꝯiectura circa copl'am ꝯhēdā ꝯtractus iterdicat expsse donec q̄d fieri dēat sup eo manifestꝫ ꝯstiterit documētꝫ. Si q̄s vo hmōi clādestina vl' interdicta ꝯiugia iure p̄sūpserit i gdu phibito etiā ignorāt. soboles d' tl'i ꝯiūctōe suscepta p̄sus illegitia cēseat d' parentū ignorātia nullū habitu subsidiū. cū illi talia ꝯtrahēdo nō expertes sciē. vl' saltē affectatores ignorātie videāt pi mō. ples illegitima cēseat. si ābo parētes ipedimētū sciētes legitimū pter oē iterdēm etiā i ꝯspectu eccie

ɔtrahere p̄sumpserint. Sane si parochialis sacerdos tales ɔiūctiões ꝓhibere ɔtēpserit aut q̄libet regularis q̄ eis p̄sūpserit interesse p trienniū ab officio suspendat' grauiꝰ puniendus si culpe q̄litas postulauerit. Sed his q̄ talit' p̄sumpserit etiā in gradu ɔcesso copulari cōdigna pnīa iniūgat'. Si qs aūt ad impediēdā legitimā copulā maliciose īpedimētū obiecerit canōicā nō effugiet vltionē. hec canon. Ad alia.s. loca.

Sexta particula tercij ca. De pnīa eius qui post votū simplex ɔtrahit.

Vnicꝰ canon est. Theodori. xxvij q. ij. Si vir hn̄s votū virginitat' adiūgit' vxori postea nō dimittat vxorem sed trib' annis peniteat.

Septima particula tercij capl'i de penitentia sacerdotū i excōicatōe celebrātiū.

Sextꝰ canon est Johis octaui. xj. q. iij. De illis p̄bris qui tpe p̄decessoris nr̄i dn̄i pape nicolai excōicati sacrū mysteriū ɔtingere p̄sumpserūt ipi in se dānatiōis sicut canones statuerūt snīaꝫ intulerūt. tn̄ qꝛ miseratio aplīca veniā solet p̄stare correctis ob multitudinē miscōie illiꝰ hanc indulgentiā exhibemꝰ vt sctā cōione saginati studeāt trib' ɔtinuis annis p hebdomodā oī q̄rtā ꝛ sexta feria a vino ꝛ a carne penitꝰ ieiunare. ꝛ vltra lugēda nequaq̄ cōmittere. hec canō Saginati.ap.i.refecti.

Octaua particula tercij capl'i d̄ pnīa eiꝰ qui accusat aliū ad mortē.

Septimꝰ canon ex brochardoꝝ lib. xlviij. extra de accusatiōib'. Accusasti aliquē ꝛ p tuā accusatōꝫ occisꝰ ē. nisi p pace. xl dies i pāe ꝛ aq̄ q̄ carena vocat' cū septē sequētib' ānis. si aūt p tuā delaturā debilitatꝰ ē p tres debes q̄dragenas penitere. hec canon. Pro pace. s. vt boni quiete viuant. Debilitatꝰ est. i. mutilatus.

Nona particula tercij capl'i. De pnīa eiꝰ q̄ filiā suā spūalē carnali filio tradit.

Octauꝰ canon Zacharie. De ɔ̄dedit xxx. q. iij. Nō oportet filiā suā quā d̄ sacro fonte suscepit aliq̄n filio i matrimonio tradere. qꝛ in diuina snīa germani esse inueniunt'. Si qs tali facinore cōmixtus mime restrinxerit frena luxurie ab ecclesia catholica abhomīabit'. sed si conuersus fuerit post separationē septē ānis penitentiā gerat. Cōsentis sunt' cū eo auctore sit illa ɔditio. i. simul cū coopatorib' ꝛ cōsentientibus peniteat. Hec canon.

Decima particula tercij capl'i. De pnīa eius q̄ ɔtrahit cū sponsa alterius.

Nonus canon. extra d̄ sponsa duoꝝ et brochardoꝝ lib. xix. Accepisti illā in vxorē tibi quam alter habuerat sibi desponsatā illā dimitte. qꝛ nūq̄ p̄t tibi legitima fieri. ꝛ. xl. dies in pane ꝛ aqua quā carenā q̄dā vocāt cū septē seq̄ntib' annis peniteas. Hec canon.

Vndecima particula tercij capl'i. De penitentia patris ꝛ filij vel duorum fratrum cum vna muliere ɔcumbentium. Aut si qs cum matre et filia. Aut cum duabus sororibus. Aut cum duabus cōmatribus concubuerit.

Decimꝰ canon ex ɔcilio Calcedonē. xxx. q. iiij. Si p̄r ꝛ filiꝰ aut duo fratres cū vna muliere aut cū mr̄e ꝛ filia. aut cū duab' sororib'. aut cuꝫ duab' cōmr̄ib' aliqs ɔcubuerit f'm āntiquā ꝛ hūaniorem diffinitionē octo annis peniteat. hec canon.

Duodecima particula tercij ca. De penitentia sacerdotis homicide.

Vndecimꝰ canon l. d. Johis octaui. Miror minꝰ doctā sciam tuā sacerdotē putare. ꝛ post ppetratū homicidiū posse i sacerdocio mīstrare. imo qd̄ est ineptiꝰ nobis suadere velle vt ipi tali p̄sumptiōi p̄berēmꝰ assensum. Quis eī tam demēs tāq̄ peruersi sensus tale q̄d existimaret. vel post q̄ntācunq̄ pniam ɔcedenduꝫ cū oīmi sit canonice discipline ɔtrariū. Debet ḡ sacerdotio puatꝰ lacrimaꝝ fonte flagicium tā imane diluere. vt talib' saltē remediis curatꝰ salutis possit inuenire suffragium. Hec canon.

Tredecima particula tercij ca. De penitentia mulier' q̄ occidit ancillā. ꝛ de penitētia homicide voluntarij.

Duodecimꝰ ca. l. d. ex ɔci. elibertano Siqua femīa furore zeli accēsa flagell' v̄berauerit ancillā suā ita vt infra terciū diē cū cruciatu aniam emittat eo q̄ incertū sit an volūtate an casu occiderit. si volūtate post septē ānos. si casu post q̄nq̄ annoꝝ tpa. acta pnīa legitīa ad cōionē placuit admitti. Et si infra tpa cōstituta fuerit infirmata accipiat cōionē. Hec canon. De eodē capl'o sequēti ex ɔcilio martini pape. Siqs voluntate homicidiū cōmiserit ad

lanuā catholice ecc̄le semꝑ iaceat ⁊ cōionē iu exitu vite sue suscipiat. Si aūt nō voluntate sed casu aliq̄ homicidiū fecerit ꝓ̄z canon. vij. annis pniam agere iussit. scd̄m canon. v. mandauit. Hec canon.

Decimaq̄rta pti. tercij ca. De pnīa ꝑ homicidio necessitat' euitabil' et de pnia ei⁹ q̄ occidit latronē ⁊ de pnia intuitu discipline occidēti vl' ligatū latronē interficientis.

Redecim⁹ canon. l. d. ex hylerdensi ꝯcilio. De his clericis q̄ in obsidiōis necessitate positi fuerint id statutū est. vt q̄ altario seruiūt vl' ministrāt ⁊ xp̄i corpus ⁊ sanguinē tradūt vl' sacra vasa officio deputata ꝯtrectant. ab oi hūano sanguine etiā hostili se abstineāt. q̄ si in h̄ inciderint tā officio q̄ȝ cōione corꝑis dn̄i duobꝫ ānis ꝑuenit. ita vt duobꝫ annis ieiunijs. vigilijs. orōnibꝫ ⁊ elēosinis ꝑ viribꝫ q̄s dn̄s donauerit expientur. ⁊ ita deinde officio ⁊ cōioni reddant. ea tn̄ rōne ne vlteri⁹ ad officia potiora ꝑmoueant. Q' si in defuturo tp̄e negligētiores circa suā salutē extiterint. prelāde ipius pnie tp̄s in ptāte sacerdotis maneat. Hec canon. Sed si ceō ineuitabil' necessitas in nullo imputaret. l. d. Quia te. Q' vero est q̄ ad pctm̄ sed q̄ ad cautelā ⁊ inocentiaȝ suā eccl̄e oñdendā bonū est penitere. extra de homicidio. c. ij. Ex penitēciali romano. Interfecisti furē aut latroneȝ vbi cōphendi poterat absq̄ occisiōe. q̄ ad imaginē dei creat⁹ est. xl. dies nō intres ecc̄am. et lanea veste indut⁹ ab escis et potibꝫ q̄ interdicti sunt. ⁊ a thoro ⁊ gladio ⁊ eq̄tatu illos supdictos dies abstineas. In iij. aūt ⁊ v. feria ⁊ sabbato aliq̄ genere leguminū vl' olerib⁹ pomis ⁊ paruis pisciculꝭ cū mediocri ceruisia vtere ꝑte. Si aūt sine odio meditatōe te tuaq̄ liberādo hōiē diaboli mēbra interfecisti fm indulgētiā dico ꝓpter imaginem dei si aliq̄d ieiunare volueris bonū est tibi ⁊ elemosynā fac largit. Si p̄bꝛ eadē fecerit nō deponat. tn̄ q̄diu viuit pniaȝ agat. hec canon. Interdicti sūt. iiij. d. Deniq̄ . l. a carnibꝫ ⁊ ab oibꝫ q̄ sementinā trahūt origineȝ carnis lacte videlicȝ ⁊ caseo ⁊ ouis. q̄ vt dicit sapiēs q̄dā. Ouū est liq̄da carnis substā. lac aūt sanguis colore mutato. case⁹ aūt lac coagulatuȝ. Siq̄s aūt ꝑ insaniā cōmittat homicidiū non imputat. iij. q. ix. Indicas. Qui vero etiā intuitu discipline incaute ꝑcutiendo occidit deponat. extra de homicidio ꝑ̄bꝛm. Itē qui ligatū latronē interfecerit deponat. extra de ho. Suscepim⁹.

Decimaq̄nta parti. tercij ca. de penitentia matricide.

q Uartusdecim⁹ canō. xxxiij. q. ij. Nicolaus papa. Latorē p̄sentiū mr̄icidā esse cognouim⁹ cui p̄cipimus vt sub iugo pnie ꝑmaneat. ita vt ꝑ annū integrū ecc̄iam nō ingrediat. sed an̄ fores basilice stans orans depcans deū p̄seueret. q̄liter tanto eripiat piaculo. Cōpleto ꝯo anni circulo introdu̇cdi in ecc̄am licētiā habeat tn̄ inter audiētes stet ⁊ nōdū cōicet. Cōpletis aūt triū annoꝝ circulis sacre cōionis illi grā ꝯcedat. Oblatiōes vero nō offerat nisi prius alioꝝ septē ānoꝝ curricula expleantur. In his aūt oībꝫ annis atq̄ tpib⁹ carnē nō manducet. ⁊ nec vinū bibere p̄sumat. exceptis festiuis diebꝫ atq̄ dn̄icis. et a pascha vsq̄ pent̄h. ⁊ q̄cūq̄ tre valuerit nullo vehiculo deducat. sed pedibꝫ ꝓficiscat. arma non sumat nisi ꝯtra paganos. Ieiunet aūt tribꝫ diebꝫ ꝑ hebdomadā vsq̄ ad vesperā. A ꝓpria ac legitima ꝯiuge nō separet ne in fornicatiōis voraginē corruat. q̄d ne fiat optam⁹. Si aūt ante ānoꝝ triū cursum finis vite illi⁹ appropinq̄uerit corꝑis ⁊ sanguinis dn̄i nr̄i iesu xp̄i particeps fiat. Sin aūt vt sup statui efficiat. Cū si illi⁹ ꝯuersatiōnē ⁊ lacrimarū fontē in oībꝫ viderit floridis actionibꝫ et bonis opibus pullulare humanius circa eū sollicitudo. pugil appareat minis q̄ oibꝫ demonstret. Hec canon. Inter audiētes. i. inter laicos.

Decimasexta pti. tercij capli. De penitētia vxoricide.

s Tephanus papa. v. Astulpho. xxxiij. q. ij. Admonere te cū lacrimis ⁊ multo gētitu cordis curaui⁹ fili astulphe. sed nō filii dici debes q̄ tā crudelit' infelix homicidiū ꝑpetrasti. Nā occidisti vxorem tuā partē corꝑis tui legitimo tibi mr̄imonio sociatā. sine causa mortis nō tibi resistentē. nō insidiantē quoq̄modo vite tue. Non inuenisti eā cū alio viro nephariaȝ rē facientē. sed ꝯcitat⁹ a diabolo impio furore inflāmatus more latronū atrocius eam gladio tuo crudelioꝛ oīm bestia interemisti. ⁊ nunc post mortē eius addis iniquitatem sup iniquitatē filioꝝ tuoꝝ improbe ꝑdo qui nō peperasti mr̄i filios tuos orphanos fecisti. inducere vis sup eam cām mor

tis post mortē p vnū hominē homicidā et reprobum testē. quoniā nec euāgelium nec vlla diuina et humana lex vni⁹ testimonio etiā idoneo q̄mpiā cōdemnat vel iustificat. Quāto magis p istū flagiciosissimū ꝛ scelestum. nec illa viua debuit ɔdemnari nec p⁹ mortē eius accusari. prius eā criminis subtiliter inuestigāda erat. et tunc si ita fuisset inuenta ẜm legū tramitē debuit vindictā ꝛ accipe vltionis. Nam si verū qḋ absit fuissꝫ sicut adulter mētitus est post. vij. ānos penitētia pacta dimittere eā p approbatā causam poteras. si voluisses. occidere tamē eā ꝛ nullaten⁹ debuisti. Nō eīn vult de⁹ mortē pctōris. sed vt cōuertaẜ ad pniam et viuat. Idcirco placeat tibi ɔsiliū nostrū ꝛ facias hoc qḋ melius ꝛ leui⁹ videri tibi pōt. Miserere aīe tue. vt nō sis tuus tibimetipi homicida. Relinq̄ quapropẜ te rogamus hoc malū seculā qḋ te trahit ad taꝫ imanissimū pcti facinus. Ingredere monasteriū. humiliare sub manu abbatis multoꝝ fratrū pcibus adiut⁹. obserua cuncta anio q̄ tibi fuerint impata. si forte ignoscat infinita di bonitas pctis tuis. ꝛ refrigeret aīam tuā ɔusq̄ crucieris ppetuis flāmis. Hoc melius ꝛ leuius tibi esse certissime scias. Sin autē publicā penitentiā pmanēs in domo tua. vel in h̄ mūdo vis agere qḋ tibi peius ꝛ durius ꝛ graui⁹ esse non dubites. ita vt agere debeas et hortamur Oibꝫ dieb; quibꝫ penitere debes. vinū ꝛ sicerā nō bibes. carnem nunq̄ comedas vllo tempe pterq̄ i pascha ꝛ in die natalis dnī. In pane ꝛ aq̄ ꝛ sale penitentiā age. in vigilijs. ieiunijs. oronibus elemosynis oīmi tempe pseuera. armis nūq̄ cingere nec in loco q̄libet litigare psumas. vxorē nunq̄ ducere. ɔcubinā non habere. nec adulteriū cōmittere audeas. i balneo nunq̄ lauaberis. in ɔuiuiū letantium nunq̄ te misceas. in ecclia segregat⁹ ab alijs xpianis post ostium ꝛ postes humiliẜ te repone. ingredientiū ꝛ egredientiū supplicaẜ oronibꝫ cōmendare. ꝛ cōione corpis et sanguinis dnī cūctis dieb; vite tue indignum te extimes. i vltimo tn̄ exitu vite tue si merueris p viatico si sit q̄ tibi tribuat tm̄modo venialiter vt accipias tibi concedimus. Sunt et alia multa q̄ tibi durius et satis acrius erāt iuxta magnū pond⁹ peccati o iniūcta adiqenda sed si hec omia q̄ tibi misericorditer supdicta sunt pfecto corde domino auxiliāte feceris ꝛ custodieris confidimus de immēsa dei clemētia remissionē tuorū te habiturū pctōrū. ꝛ ẜm dictum iusti boniq̄ pastoris resoluit te scā ecclia ab h̄ vinculo peccati in terris vt p ipius gratiā q̄ eam sanguine suo acqsiuit solut⁹ sis in celo Si autē aliter feceris et scē matris eccle siae salubrē āmonitionē depretieris. ipe sis tibi iudex. ꝛ in laqueo diaboli quo irretit⁹ teneris pmanebis. sanguis tu⁹ sup caput tuū. Nos autem pro officio tuo p alioꝝ dei filiorū salute ipo opitulante oīmi sollicitudine nitimur desudare. ꝛ dnī misericordiam quotidie attent⁹ implorare. Hec canon.

Decimaseptima particula tercij ca. De pnīa eoꝝ qui occidūt filios.

b Uius sceleris pena ẜm leges hec ē vt parricida virgis sanguineis verberat⁹ in culleo. i. in sacco corij cōsto insuaẜ. cū cane ꝛ gallo gallinaceo ꝛ vipera ꝛ symia. deinde in pfundū maris iacteẜ. vel in amnē. vt ꝛ celū supstiti et terra mortuo auferaẜ. sic in institutis de publicis iudicijs. § alia deinde lex. Sed ẜm canones nō sic. sed imponiẜ pena intrusiōis i monasteriū. extra de his q̄ filios occiderunt. c. s. qḋ est Alexander terci⁹. Veniens ad nos M. mlr lacrimabili nob ɔfessiōe mōstrauit quod cū de quodā filiū genuisset. ꝛ iste sibi sepe turgido vultu improperasset q̄ filius ei⁹ nō esset. ipa iracūdie calore ducta eundem filiū interfecit. ꝛ infra. Mandam⁹ q̄tenus eā labores inducere vt ad aliqḋ monasteriū transeat i quo pctā sua ppetua penitentia deploret. Si autē repugnāte carnis sue fragilitate ad hoc induci noluerit. ei licentiā in dnō nubendi tribuas. qr tuti⁹ nobis videẜ vt in dnō nubat vni soli q̄ inhoneste multos admittat. Hec canon.

Hanc tamen penitentiā iniūgendā intelligas his qui filiū occidit ɔiugē ꝛ filios alios nō habet. alias sec⁹. vt in pximo. c. scdo ti. Cū vero in lectis parentū filij inueniuntur oppressi. pniā imponaẜ que ɔtinetur in eodem titulo. ca. vlti. cuius verba sunt hec. De infantibꝫ autē qui mortui repiunẜ cuꝫ patre ꝛ matre ꝛ nō apparet vtrū a patre vel matre oppssus sit ipe vel suffocat⁹ vel propria morte defunct⁹ nō debent inde securi esse parētes nec etiā sine pena. sed tn̄ consideratio deb; esse pietatis. vbi nō voluntas sed euent⁹ mortis causa fuit. Si autē eos

nõ latet ipsos interfectores esse. scire debēt se grauiter deliquisse. Quidā autē penitentiā triū annoꝝ iudicāt esse debere quoꝝ vnū pagant in pane ⁊ aqua. Hec canon.

Decimaoctaua particula tercij cap. De penitentia piurij.

Extra. q. j. Fabian⁹ papa. Quicūqȝ s sciens piurauerit q̄draginta dies ī pane ⁊ aqua ⁊ septē sequētes annos peniteat. ⁊ nūq̄ sit sine penitētia ⁊ nūq̄ in testimoniū recipiatur. cōmunionē tñ post hec recipiat. Hec canon.

Decimanona particula tercij capli. De penitentia eius qui p capillū dei iurauerit vel huiusmodi.

Jcesimasc̄da. q. j. Pius pap̄ Si q̄s v per capillū dei vel caput iurauerit. Uel alio modo blasphemia contra deū vsus fuerit. si ex ecclesiastico ordine est deponatur. si laicus anathematizet. ⁊ siquis p creaturas iurauerit acerrime castigetur. ⁊ iuxta hoc q̄d synodus diiudicauerit peniteat. Siquis autē talē hominē nō manifestauerit nō est dubiū quin diuina ꝯdemnatione coerceatur. ⁊ si episcop⁹ ita emēdare neglexerit acerrime corripiatur. Hec canon.

Uicesima particula tercij capli. De penitentia p falsa mensura.

Extra de emptione ⁊ venditione ex e ꝯcilio Moguntineñ. vt mensure ⁊ pondera iusta fiāt. ⁊ infra. Si quis iustas mensuras ⁊ iusta pondera causa lucri mutare p̄sumpserit. triginta dies in pane et aqua peniteat. Hec canon. Tales etiā varijs penis puniuntur. fm leges. Nam aliquādo interdicitur negociatio. interdū relegantur ⁊ humiliores ad opus publicū dantur. ⁊ insup lege cornelia d̄ falsis puniri debent. Jn ff. de ordinarijs criminibꝫ. Annonam. circa finē.

Uicesimaprima particula tercij capituli. De pnia eius q̄ post solennē penitentiā ad vomitū redit.

E penitētia dist. v. ex Niceno concid lio. Siqui vero p dei gratiā vocati. pmo quidē ostenderūt fidē suā. deposito milicie cingulo. post hoc autē ad p̄prium vomitū sunt reuersi. vt et pecunias darent ⁊ ambirēt rursus ad miliciā. Jsti decem annis sint int̄ penitētes post pmū triennū quo fuerint inter audiētes extra ecclesiā. ab omībꝫ vero illud p̄cipue obseruetur. vt animus eoꝝ ⁊ fructus penitētie attēdatur. Quicunqȝ em̄ cū omni timore et lacrimis pseuerantibꝫ ⁊ operibꝫ bonis ꝯuersationem suā nō verbis solū sed opere ⁊ veritate demonstrant. cū temp⁹ statutū ab his fuerit impletū. ⁊ orōnibꝫ iam ceperit cōmunicare. licebit epō humani⁹ circa eos aliq̄d cogitare. Qui vero indifferenter habuerint lapsum ⁊ sufficere sibi q̄ ecclesiā introierit. arbitrantur. isti omimodo statuta tempa implebūt. Hec canon. Pecūias darēt. Ad negociationē vel ad mensurā.

Uicesimasecūda particula tercij capituli. De pnia eius q̄ deuotā seu monialē cognoscit.

Jcesimaseptīa q. j. ex ꝯcilio Marv tini pape. De filia epī vel p̄sbyteri siue dyaconi si deuota fuerit ⁊ maritū duxerit. si eā pater vel mr̄ in affectū receperit a cōmunione habeantur alieni. Pater vero in ꝯcilio causas se nouerit p̄statutū. Mulier vero nō admittatur ad cōmunionē nisi marito defuncto egerit pniā. si autem viuente eo secesserit ⁊ penitētiā egerit. ⁊ petierit cōmunionē vltimo fine vite sue deficiens eā accipiat. Hec canon. Jtem. c. sequēti ex ꝯcilio Toletano. ij. Deuotā peccantē nō recipiendā esse in ecclia nisi peccare desierit. ⁊ si desinēs egerit penitētiā decē annis recipiat cōmunionē. Prius autē q̄ȝ in ecclia admittatur ad orōnē. ad nulli⁹ conuiuiū christiane mulieris accedat. q̄ si admissa fuerit ⁊ hec que eā accepit. habeatur in absentia. corruptorē etiā par pena cōstringat. que aūt maritū accepit nō admittatur ad penitentiā nisi aut viuente marito viuere caste ceperit. aut postq̄ȝ ipse decesserit. Hec canon. Jn affectū receperit. supple fouendo eā in errore. Causas. i. penas. Deuotā peccantē. i. fornicantē. habeatur in absentia. i. excōmunicata minori excōmunicatione.

Uicesimaquarta particula tercij capituli. De penitētia eius qui cantat missā ⁊ nō cōmunicat.

E ꝯsecra. dist. ij. Ex ꝯcilio Toletad no. xij. Delatū nobis est quosdā de sacerdotibꝫ nō tot vicibꝫ cōmunionis sancte gratiā sumere q̄t sacrificia ī vno die videntur offerre. sed si ī vno die plura deo offerant sacrificia in omībꝫ se oblationibꝫ a cōmunione suspendūt. ⁊ in sola tñ extre

ma sacrificij oblatione cõmunionis sancte gratiã sumunt. q̄ si nõ sic totiens illi vero et singulari sacrificio participandũ quotiẽs corporis et sanguinis dñi nostri iesu xpi immolatio facta cõstiterit. Nã ecce Aplus dicit. Nonne q̄ edunt hostias participes sũt altaris. Certũ est q̄ hi qui sacrificãtes non edunt rei sunt dominici sacramẽti. Quicũq̄ ergo sacerdotũ deinceps diuina altaria sacrificiũ oblaturus accesserit et se a cõmunione suspenderit. ab ipsa qua se indecent priuauit grã cõmunionis anno vno repulsũ se nouerit. Nã quale erit sacrificiũ cui nec ipse sacrificans particeps esse dinoscit. ergo modis oĩbus tenendũ erit vt quotienscunq̄ sacrificans corp⁹ et sanguinẽ dñi nostri iesu christi in altario imolat. totiens pceptionis corporis et sanguinis dñi nr̃i iesu christi particeps esse debeat. Hec canon.

Uicesimaquarta particula tercij capituli. De pnĩa sacerdotis qui mortuũ clericũ inuoluit in palla altaris.

D Ex̄secra. dist. j. Clemens papa. Nemo p ignorantiã clericũ mortuũ credat aduoluendũ aut eius scapulas operire velit palla que fuit in altari. aut certe q̄ dyacono data est in mẽsa domini. Qui hec fecerit vel leuiter vl' q̄si nihil et negligẽter habuerit. dyacon⁹ triennio sexq̄ mẽsibus a dñico erit remotus altari grã ui pcussus anathemate. eo q̄ clericũ nõ admonuerit. pr̄sbyter decẽ annis et q̄nq̄ mensibus excõmunicat⁹ sit. pter quod õ dominicis sacramẽtis subiecta sibi nõ admonuerit ministeria. et postea cũ grandi hũilitate matri reconciliet ecclesie. Hec canon. Per ignorãtiã. i. fatuitatẽ. Subiecta sibi. id est. subiectos ministros.

Uicesimaquinta particula tercij capituli. De penitẽtia eius q̄ cõmittit sacrilegium violando ecclesiã. vel aliq̄d enorme cõmittendo in ecclesia.

D Uodecima. q. ij. Nicolaus pap̄. De viro nefando Burgando nomine q̄ rabie insana cõmotus diabolicis se laqueis irretire nõ dubitauit. atq̄ gentiliũ more p abrupta itinera et cõpita insidians vobis in vestre eccl'ie villa vnacũ clericis vestris manẽtib⁹ et pp̄lm salubribus instruere dogmatũ monitis decertantib⁹ pa neq̄ spiritualis verbi vacua hominũ corda reficientib⁹. atq̄ laudabile salutis p̄miẽ desideriũ hñtib⁹ sanctorũ apostolorũ petri et pauli limina visitare. collectis malicie sue sequacibus iniquitatis cõplicib⁹ nefarias inuasiones ac depdationes violẽtas inferre demoniaco ausu p̄sũpserit. et vt ep̄le vestre textus eloquit sacrũ altare. sacraq̄ dominici corporis et sanguinis vasa. insup et sanctũ chrisma pollutis arripe manib⁹. q̄si vilia et ad vsum cõmunẽ apta p̄sumpserit dilectionos vestra cõsuluit. si ipse vel qui cũ eo in tã impio et iniquo scelere fuerit ad penitẽtiã q̄n q̄ grã attracti diuina venire voluerint. quo eos pnĩe vinculo cõstrigatis nostre istitutionis censurã exposcere curastis. De q̄bus si tamẽ ita est iubem⁹ cũ ad penitẽtiã accelerauerit vno anno extra eccl'iã dei cõsistere. cu⁹ sanctissima vasa extra ritũ fidei christiane diripiẽdo auferre nõ dubitauerũt. Scđo vero anno ante fores eccl'ie sine cõmunione maneãt. tercio vero ãno ecclesiã dei ingrediãt et inter audiẽtes astent sine oblatione. non mãducantes carnẽ neq̄ bibentes vinũ p̄ter natalis et resurrectiõis dñice dies. Quarto p̄terea ãno si bis porib⁹ trib⁹ eorũ fructuosus fuerit penitẽtie labor. cõmuniõi fideliũ restituãt. totaq̄ mentis intentiõe spondẽtes talia se vlteri⁹ nunq̄ facturos. corp⁹ et sanguinẽ dñi suscipere mereant. et vsq̄ ad. vij. annũ trib⁹ in hebdomada dieb⁹ sine esu carniũ et vini potione penitẽtes maneãt. Hec canon. Per abrupta. i. occulta. cõpita. i. pcursus viarũ. Audientes. i. laicos.

Uicesimasexta pticula tercij cap̄. De penitentia parentũ q̄ frãgunt sponsalia filiorũ post. vij. annos.

T Ricesimaprima. q. iij. Ex eliberitano cõcilio. Siqui parẽtes fidẽ fregerit sponsaliorũ triennij tpe a cõmunione abstineãt. Si vero idẽ sponsus vl' spõsa in illo graui crimine nõ fuerint dephensi excusati erunt parẽtes. si vero in eodẽ vicio fuerint et polluerint se cõsentiẽdo supior sententia seruet. Hec canon. Siqui parentes. apparatus. fregerint nõ copulãdo eos sic iurauerũt de cõsensu filiorũ. Nõ fuerint. apparatus. qi copulari volũt inter se nõ obstante volũtate parentum. Excusati. apparatus. quo ad penã ecclesie nõ quo ad reatũ. et q̄ operã dederũt ne filij copularent peccauerunt mortaliter. Hec ap.

Uicesimaseptima pticula tercij capituli

De pnia eius q̃ ducit i mrimoniũ quã pol luit p adulteriũ.

t Ricesimaprima.q.i.ex ↄcilio eliberta no. Siqua vidua fuerit mechata ꝛ eundem postea habuerit maritum post q̃nquennũ tps acta legitima pnia pla cuit eã ad cõionẽ recõciliari. Hec canon.

Uicesimaoctaua pticula tercij capituli. De penitẽtia maledici.

e Xtra de maledicis. Greg.ix. Sta tuimus vt siq̃s ↄtra deũ vl aliquẽ sanctorũ suoꝝ. ꝛ maxime beatã vir ginem linguã in blasphemiã publice rela pare p̄sumpserit p epm suũ pene subdat in ferius ãnotate. vt videlicet. vij. dictõ dñicis p̄ foribus ecclesie in manifesto dũ agunt mis sarũ solẽnia blasphem⁹ existens. Ultimo illoꝝ die dñico palliũ ꝛ calciamenta nõ ha beat. ligatus corrigia circa collũ. septẽq; p̄ cedentibꝰ ferijs ferijs ieiunet in pane ꝛ aq. ecclesiam nullaten⁹ ingressur⁹. quilibet quoq; p̄dictoꝝ dierũ tres si poterit. alioqn duos reficiat pauperes siue vnũ. ꝛ si nec ad hoc facultates eius suppetũt. id in penã cõmu tetur a'lia. cui etiã si renuerit recipe ac gere re penitẽtiã suprædictã. eccl'e interdicat in gressus. ꝛ in obitu eccl'iastica careat sepul tura. Per temporalẽ p̄terea potestatẽ coa ctione si necesse fuerit epi diocesani adhibi ta ↄtra eam. Blasphem⁹ si diues fuerit xl. solidos. Aliqui xxx. siue. xx. ꝛ si ad id nõ suf ficiat. v. solidos visualis monete pena mul ctetur. nullã in hoc misericordiam habitur⁹. qđ etiã inter alia cõmunitatuꝝ statuta ponat. Hec canon.

Uicesimanona particula tercij capituli. De pnia sacerdotis reuelãtis ↄfessionẽ.

d Epnia dist. vj. Grego. papa. Sa cerdos ante oĩa caueat ne de his qui ↄfitent ei pctã sua alicui recitet q̃ ea cõfessus est. nõ ꝓpinquis nõ extraneis neq; quod absit p aliquo scandalo. Nam si hoc fecerit deponat. ꝛ oĩbus diebus vite sue ignominiosus pegrinando pgat. Hec canon.

Tricesima particula tercij capli. De pe nitẽtia ei⁹ q̃ cõpulsus a dñio alr̃ piurat.

v Jcesimasecũda.q.v. Pius pa. Qui cõpulsus a dño sciens piurat. vtri q; sunt piuri. ꝛ dñs ꝛ miles. domin⁹ q: p̄cepit. miles q: plus dñm q̃ animã di lexit. Si liber est. xl. dies i pane ꝛ aqua pe nitẽat ꝛ septẽ sequẽtes annos. si fu⁹ eiusdẽ tres q̃dragesimas ꝛ legitimas ferias peni teat. Hec canon.

Tricesimaprima particula tercij capitu li. De penitẽtia eius qui piurat in manibus epi vel in cruce sacrata.

v Jcesimasecũda.q.v. Qui piurat in manu epi vel in cruce ↄsecrata tres annos peniteat. Qui autẽ coactus fuerit ꝛ ignorãs se piurauerit et postea co gnoscit tres q̃dragesimas peniteat. Hec canon.

Tricesimasecũda particula tercij capitu li. De penitẽtia eius q̃ coactus piurat p vi ta redimenda.

c Apitulo seq̃nti ex penitẽtiali The odori. Siquis coact⁹ p vita redi menda vl p qualibet causa vl neces sitate piurat q: plus corpus q̃ animã dile xit. tres q̃dragesimas peniteat. Alij indicãt tres annos. vnũ ex his in pane ꝛ aqua.

Tricesimatercia particula tercij capitu li. De penitẽtia eius qui scienter falsum iu rat vel aliũ iurare cõpellit.

v Jcesimasecũda.q.v. Siq̃s cõuict⁹ fuerit alios ad falsa testimonia vel ad piuria attraxisse vel q̃cunq; cor ruptione sollicitasse ip̄e quidẽ vsq; ad exi tum vite nõ cõmunicet. hi vero qui piurio ↄsensisse pbant. postea ab oĩ testimonio sunt remouẽdi. ꝛ sm legẽ infamia notabũ tur. Hec canon. Testimonio. ap. etiã p⁹ pniãꝫ priuatã. sm quosdã. vj.q.i. Quicũq;.

Tricesimaquarta particula tercij capli. De pnia eius q̃ in dicendis horis vel offi cijs diuinis a metropolitane ↄsuetudie di screpat eccl'ie.

d Uodecima dist. ex concilio Toleta no. xj. De his q̃ ↄtra volũtatẽ apo stoli circũferunt oĩ vento doctri ne placuit scõ ↄcilio vt metropolitane se dis auctoritate coacti vniuscuiusq; ꝓuin cie ciues rectoresq; eccl'e. vnũ eundemq; in psallendo teneãt modũ. quẽ in metropoli tana sede cognouerint institutuꝫ. nec aliqua diuersitate cuiusq; ordinis vl officij a me tropolitana sede patiat se disiũgi. sic enim iustũ est vt inde vnusq̃sq; sumat reg'las ma gisterij vñ honoris ↄsecrationẽ accipit vt iu xta maioꝝ decreta sedes q̃ vn⁹cuiusq; sacer dotat dignitatis est mr eccl'iastice dignitatis. vel rõnis sit mgr̃a. Abbatibꝰ sane indulge

officijs q̄ iuxta voluntatē sui epi regularit illis implēda sunt. cetera officia publica. i. vesperā. matutinas. siue missas aliter q̄ i principali eccl'ia celebrare nō liceat. Quisq̄s autē horū decretoꝝ violator extiterit. vi. mēsibus a cōione puatus apud metropolitanū sub pnie censura maneat corrigendus. q̄tenus apud illū ⁊ pterite trāsgressiōis culpā lacrimis diluat. ⁊ necessariā officioꝝ doctrinam studiose addiscat. Sub ista ḡ regula discipline nō solū metropolitan⁹ totius puincie sue pōtifices vl' sacerdotes astrīgat. sed etiā ceteri epi subiectos sibi eccl'iarū rectores obtēperare institutōib⁹ cogāt. Hec canon. Publica. ap. clericoꝝ seculariū. quoꝝ officia publica sunt.

Tricesimaq̄nta particula tercij capituli De pnia epi qui correctionē de symoniaca venditione dissimulat.

Prima. q. j. ex concilio Toletano. ix. P Quicūq̄ inuisibilis gratie ꝯsolationē tribuit nunq̄ questib⁹ vl' q̄buslibet p̄mijs venundari penit⁹ debet. dicente dn̄o. Quod gratis accepistis gratis date. ⁊ ideo q̄cunq̄ deinceps in eccl'iastico ordine ꝯstitutus aut p baptizādis ꝯsignādisq̄ fidelib⁹ crismate. vl' pmotionib⁹ graduum p̄mia quelibet vl' pcia nisi voluntarie oblata p huiusmōi ambitione susceperit. equidē si sciente loci epo tale quicq̄ a subditis ppetratū fuerit. idem episcopus duob⁹ mensibus excōmunicatiōi subiaceat pro eo q̄ in ꝯscientia mala cōtexerit ⁊ correctionē necessariam non adhibuerit. Si autē suoꝝ quispiā eodem nesciente quicq̄ de supradictis capitul' accipiendū sibi esse crediderit. si p̄sbyter est. iiij. mensiū excōmunicatione plectatur. si dyacon⁹ vero vel cleric⁹ his cupiditatibus seruiēs cōpetenti pena ⁊ debita excōmunicatiōe plectendus est. Hec canon.

Tricesimasexta pti. ter. cap̄. De pnia epi qui ordinat clericū inuitū.

Septuagesimaq̄rta dist. ex concilio F Aurelianē. Ep̄us qui inuitum aut reclamantem ordinare presumpserit annuali pnia subditus missas facere nō p̄sumat. Inuitū. ap. aliq̄ iudicio alio q̄ voce voluntatē ostendentē.

Tricesimaseptima pti. ter. ca. De penitētia sortilegorū.

E Extra de sortilegis. ex pniali Theodori. In tabul' vel codicib⁹ aut alijs sorte furta nō sunt reqrenda. vl' diuinatiōes aliquas in aliq̄b⁹ reb⁹ q̄s obseruare p̄sumat. Qui aūt ꝯ fecerit. xl. dies peniteat. Hec ca.

Tricesimaoctaua pti. ter. ca. De pnia ei⁹ qui videt in astrolabio.

Extra de sortilegis. Alexan. iij. Grā E deū. p̄triarche. Ex tuaꝝ tenore lraꝝ accepim⁹ q̄ v. p̄sb'r cū quodā infami ad puatū locū accessit nō ea intentōe vt innocaret demoniū. sed vt inspectiōe astrolabij furtū cuiusdā eccl'ie possit recuperari Veꝝ licet h̄ ex bono zelo et simplicitate se fecisse pponat. id tn̄ grauissimū fuit ⁊ n̄ modicā inde pcti maculā ꝯtraxit. ⁊ infra Mādā. q̄t. talē ei p expiatiōe ill⁹ delicti pniā ī ponas q̄ p ānū ⁊ āpli⁹ si tibi visuꝫ fuerit eū ab altaris ministerio pcipias abstinere. ⁊ ex tunc liberū sit ei exercere officiuꝫ sacerdotis Hec canon. Liberū. ap. hoc intellige dictum ex dispensatōe. nā de iure cōmuni debuit remanere puat⁹. ⁊ eps iure ꝯtra illum pcessit. xxvj. q. v. Nō oportet. Siq̄s eps.

Tricesimanona pti. ter. cap̄ De pnia ei⁹ cui p negligentiam aliq̄d de sanguine stillauerit.

De ꝯsecra. dist. ij. ex decreto Pij papē. D Si p negligentiā aliq̄d de sanguine stillauerit in terrā. lingua lābatur. tabula radat'. si nō fuerit tabula vt nō ꝯculcetur locus corrodatur ⁊ igne consumatur. ⁊ cinis intra altare ꝯdatur. et sacerdos. xl. diebus peniteat. Si super altare stillauerit calix. sorbeat minister stillam tribus vicibus. ⁊ trib⁹ diebus peniteat. Si sup linthcū altaris. ⁊ ad aliud stilla puenerit. iiij. dieb⁹ peniteat. Si vsq̄ ad terciū. ix. diebus. Si vsq̄ ad q̄rtū. xx. dieb⁹ peniteat. ⁊ lintheamina q̄ tetigerit stilla tribus vicibus minister abluat calice subterposito. ⁊ aqua ablutiōis sumat' ⁊ iuxta altare recōdatur. Hec canon Peniteat. ap. hec pnia erit vt tot diebus ieiunet ⁊ tot dieb⁹ abstineat a pceptione sacramētoꝝ. Ar. xlv. dist. Quidā enim de epis.

Quadragesima parti. ter. ca. De pe. eius qui sacrificiū euomit

De ꝯsecra. dist. ij. Ex penitētiali Bede D p̄sbyteri. Siq̄s p ebrietatē vel voracitatem eucharistiā euomuerit. xl. diebus peniteat. clerici vel monachi. seu dyaconi. p̄sbyteri. lxx. dieb⁹ peniteant.

episcopi.l.ccc. Si p infirmitatis causa euo nuerit. septē dieb⁹ peniteat.

Quadragesimaprima particula tercij capituli. De penitentia eius qui psbyterū interfecit.

Extra de peni. z re. Ex pcilio Moguntino. Qui psbyterū occiderit xij. annorū penitētia ei sm canones imponat. z infra. Cōuictus vsqz ad vltimū temporis vite sue militie cingulo careat. et absqz spe piugij maneat. Hec canon.

Quadragesima secunda particula tercij capituli. De penitētia bñficiati ab ecclesia qui rectorē vel clericū alium ipius ecclesie interficit.

Extra de penis. Innocē. iij. In concilio generali hec decretalis sm qsdam incipit ibi. In qbusdā. z pvna cōputat. Sacri nihilomin⁹ pcilij approbatione statuim⁹ qtenus si patroni vel aduocati aut feudatarij seu vicedñi. aut alij beneficiati alicui⁹ ecclie rectorem vel clericū alium ipius ecclie vel p se vel p alios occidere vel mutilare ausu nefando psumpserit. patroni illi⁹ patronat⁹. aduocati aduocacia. feudatarij feudū. vicedñi vicedñatū. z beneficiati beneficiū prorsus amittant. z ne min⁹ vindicte qz excessus memoria progetur nō solū de pmissis nihil pueniat ad heredes. sed etiā vsqz ad qrtā generationem posteritatē taliū in clericoz collegiū nullaten⁹ admittant. nec in domib⁹ regularib⁹ alicu⁹ plationis assequntur honorē. nisi cū eis fuerit dispensatū. Hec canon. Dispensatū. ap. ab epo. licz honestū esset q fieret de licentia pape.

Quadragesimatercia pti. tercij cap. De pnia incendiarioz.

Extra de iniurijs. ex penitētiali Romano. Siqs domū vel aream cuiuscqz volūtarie incenderit. sublata vel incensa oīa restituat. z tres annos peniteat. Hec canon. Itē alius canon de eodē. xxiij. q. viij. Inno. ij. in vniuersali pcilio. Pessimā siquidē z depopulatricē z horrendā incendioz maliciā auctoritate dei z btōrum aptorū petri z pauli oino detestamur z interdicim⁹. Siquis igit post hui⁹ nostre phibitiōis pmulgationē malo studio siue p odio siue p vindicta ignē apposuerit vel apponi fecerit. aut appositorib⁹ cōsilium vel auxiliū scient tribuerit excōmunicetur. z si mortuus fuerit incendiari⁹ xp̄ianorū careat sepultura. nec absoluat nisi p̄us damno cui intulerit sm facultatē suam resarcito. z iuret se ignē de cetero nō appositurū. Penitētia autē ei detur vt hierosolymis aut in hyspania in seruicio dei p annū integrū pmaneat. Siquis autē archieps vel episcopus hō relaxauerit. dānum restituat z p annū ab episcopali officio abstineat. Sane regib⁹ z principibus faciēde iusticie facultatē psultis archiepis z epis nō negamus. Hec canon. Hodie postqz publicati sunt nō possunt absolui citra sedē apostolicā. extra de sentē. excōicatiōis. Tua nos. Appa. qz hec nō distinguitur. de oīb⁹ intelligas. Tñ nō credo q oēs incendiarij generaliter sint ipo iure excōmunicati. nisi de incendiarijs ecclesiarū. cū de alijs nō inueniā z p hāc decretalē pbatur q ipo iure sint excōmunicati. sed illis pmo excōicatis ab epis subsecuta publicatione z denunciatōne. papa p hāc decretalē sibi reseruat eorū absolutionē ad terrorē. Hec ap. Raymūdus z redonen. tñ intelligūt de incendiarijs sacrorū locorū. Ganfred⁹ dicit q episcopus potest incēdiariū excōmunicare sed nō absoluere postqz fuerit denūciatus. cū quo pcordat textus. Hec decretalis z apparatus z copiosa. z ideo magis ei credo.

Quadragesimaqrta pticula tercij capli. De pnia cōmunicātis cū heretico.

Iccesimaqrta. q. j. Juli⁹ papa. Siquis dederit vel accepit cōmunionem de manu heretici z nescit q ecclesia catholica pdradicit postea intelligēs annū integrū peniteat. Si autem scit z neglexerit z postea penitētiā egerit. decē annos peniteat. Alij iudicāt septē z alij ad humanius vt quinqz ānos peniteat. Siquis pmiserit hereticū missā suā celebrare i ecclesia catholica z nescit. xl. dies peniteat. si p reuerentia eius. annū vnū peniteat. si p damnatiōe ecclesie catholice z psuetudinis romanoz pūcat ab ecclia sicut heretic⁹. nisi habeat penitētiā. si habuerit penitentiā. x. annis peniteat. ac si recesserit ab ecclia catholica in pgregatiōe hereticoz z alios psuaserit z postea pniam egerit xij. ānis peniteat. tres intra ecclesiam. vij inter audiētes z duos ad hec extra cōionem. De his ita i canone dicitur. vt. xx. anno. cōmunionem

sine oblatione percipiat. Hec canon Ne scit. appa. ignorantia iuris vel ignorātia facti crassa. Inter audientes. appa. cathecuminos qui olim audiebant missam vsqȝ ad secretā misse ꝛ postea expellebantur. de consecra. dist. j. Episcop⁹ nullū.

Quadragesimaquinta parti. tercij capl'i De pnīa eius q̄ cognoscit duas sorores vl' mrēm ꝛ filiā. amitam vel neptē.

t Ricesima q̄nta. q. vij. ex Mogonc̄. ɔcilio. Siquis viduā vxorē duxerit ꝛ postea cū filiastra sua fornicat⁹ fuerit. seu cū duabus sororib⁹. aut siq̄ cum duob⁹ fratrib⁹. seu cū patre ꝛ filio. siquis relictā fratris. siq̄s nouercā aut neptem. aut nurū. aut consobrinā. aut filiam auunculi. aut eius relictā aut p̄uignā polluerit. eos disiungi. ꝛ vlteri⁹ nunq̄ ɔiugio copulari p̄cipimus. Hec canon.

Quadragesimasexta particula tercij ca. De pnīa ei⁹ qui cū brutis coierit. vbi notatione septēnis pnīe iniungēde p̄ maioribus criminib⁹.

t Ricesimatercia. q. ij. Isidorus ad Masonē episcopuȝ. Hoc pctm̄ qd canonuȝ censura post septē annos remeare penitentē in statū pristinū p̄cepit. nō electione ꝓprij arbitrij scti patres. sȝ potius ex snīa diuini iudicij sanxerūt. Nam legitur q̄ Maria soror aaron ꝓphetissa. cum detractiōis aduersum moysen incurrisset, delictum illico stigmate lepre ꝑcussa est. cūq̄ peteret moyses vt emendaretur p̄cepit eaȝ domin⁹ extra castra septem dieb⁹ egredi. et post emendationē rursus eaȝ in castra admitti. Maria vero soror Aaron caro intelligitur sacerdotis. que dū supbie dedita sordidissimis cogitationū maculata cōtagijs extra castra septē diebus. i. extra collegium sancte eccl'ie septē annis proijciatur. vbi post emendationē viciorū. loci vel pristine dignitatis recipiet meritū. et post pauca. In fine autē epistole hoc adijciendū putaui. vt quotienscūq̄ in gestis ɔciliorū discors sententia inuenitur. illius magis sententia teneatur cui⁹ antiquior ꝛ potior extat auctoritas. Hoc q̄sq̄s de sacerdotib⁹ videatur specialiter dictū. generaliter tamē de omnib⁹ penitentib⁹ oportet intelligi. Ad imitationē nāq̄ illius diuine sententie Dauid de adulterio ꝛ homicidio rep̄hensus vni⁹ hebdomade ieiuniū in satisfactione admissi sceleris deo legitur obtulisse. Hinc etiam ecclesistica ɔsuetudine est vsurpatū. vt maiorū criminū penitētia septem annorum spacio ɔcludatur. nisi vel officij excellētia vel criminū magnitudo. vulgarem consuetudinē excedēs. velud dum ɔtra naturā humane societatis parentib⁹ vel liberis vel alijs eiusmodi personis impudice coherem⁹. vel dū relicto naturali vsu ɔtra naturam more sodomitico fornicamur. vel vsq̄ ad coitū brutorum animaliū ꝓlabimur p̄missum spaciū transcendere cogat. Hec canon.

Quadragesimaseptima particula tercij capl'i. De pnīa patroni q̄ dilapidat res ecclesie.

f Edecima. q. vij. Filijs vel nepotib⁹ ac honestiorib⁹ ꝓpinquis eius q̄ cōstruxit vel ditauit ecclesiā licituȝ sit hanc habere solertiā. vt si sacerdotes aliq̄d ex collatis reb⁹ defraudare p̄uiderint. aut honesta ɔuentione cōpescant. aut episcopo vel iudici corrigenda denunciēt. Q si episcopus talia agere temptet metropolitano eius hec insinuare ꝓcurent. Si aūt metropolitan⁹ talia gerat regis hoc aurib⁹ intimare nō differant. Ipis tamē heredib⁹ in eisdem reb⁹ non liceat q̄si ꝓprij iuris potestatē p̄ferre. non rapinā et fraudem ingerere. nō violentiam quācunq̄ p̄sumere. sed hoc solum in salutarē sollicitudineȝ adhibere. q̄ aut nullā noxam opatio attingat. aut multam vel aliquā partē salutaris mercedis assumet. Siquis vero deinceps hec monita temerare voluerit ꝛ male rapta cū confusione restituet. ꝛ excōmunicationis annue sententiā sustinebit. Hec canon.

Quadragesimaoctaua particl'a tercij capituli. De penitētia eius qui domū suā cū magicis ꝛ incantationib⁹ lustrat.

v Icesimasexta. q. v. ex Ancyrano cōcilio. Qui diuinatiōes expetunt et morem gentiliū subsequuntur. vel in domos suas huiusmodi homies introducunt. exquirēdi aliquid arte magica aut expiandi causa sub regula quinquēnij iaceāt vel grad⁹ penitētie diffinitos. Hec canon.

In domos suas. appa. Scdm leges isti concremantur. sed ille in cui⁹ domo hec fiunt post publicationē bonorū in exilium mittitur vt de malefic. Null⁹. Expiandi. apparatus. Infirmitatis purgande.

Quadragesimanona particula tercii ca
pituli. De pnia epi vel clerici magos vl' au/
ruspices ɔsulentis.
Icesimasexta.q.v.ex concilio Tole
v tano.iiii.ca.xxx. Siquis presbyter
aut episcopus aut dyacon⁹ aut qli/
bet de ordinibus clericorum auruspices.
aut incantatores. aut ariolos. aut certe au/
gures vel sortilegos. vel q̄ ɔfitent artē ma/
gicā. aut aliqs eoꝝ similia exercētes ɔsulu/
isse dep̄hensus fuerit. ab honore dignitat̄
sue suspēsus monasterii curā suscipiat. ibi/
qꝫ pnie ꝑpetue dedit⁹ scelus admissuz sacri
legii soluat. Hec canon.
Quinq̄gesima parti. tercii ca. De pe. sa/
cerdotis cui⁹ negligētia corp⁹ xp̄i a bruto
comeditur.
De ɔsecratiōe di.ii. ex ɔcilio Aureli/
d aneñ. Qui bñ nō custodierit sacrifi
ciū ⁊ mus vel aliud aliqđ aīal illud
comederit. xl. dies peniteat. Qui aūt ꝑdide
rit illud in ecclia. aut ps ei⁹ ceciderit ⁊ nō in
uenta fuerit xxx. dies peniteat. Hec canō.
Quinq̄gesimap̄ma pti. tercii ca. De pe/
nitentia sacerdotis qui incaute eucharisti/
am dimisit.
Xtra d̄ custodia eucharistie. Inno.
e iii. In ɔcilio generali statuim⁹ vt i
cūctis ecclesiis crisma ⁊ eucharistia
sub fideli custodia clauibꝰ adhibit' ɔfuent
ne possit ad illa temeraria man⁹ extēdi ad
aliq̄ horribilia exercēda. Si v̄o is ad quē
spectat custodia ea icaute reliq̄rit. tribꝰ mē/
sibꝰ ab officio suspendat. ⁊ si ꝑ ei⁹ incuriā a/
liqđ nefandi inde ɔtigerit grauiori subia/
ceat vltioni. Hec canon.
Quinq̄gesimasecūda parti. ter. ca. De pe.
iurātis nō facere pacē cū ꝓximo.
Icesimascđa.q.iiii. ex ɔcilio Hyler
v densi. Qui sacro se obligauerit vt li
tigās cū q̄libet ad pacē nllo mō re/
deat ꝑ piurio vno anno a cōione corpis et
sanguis dñi segregat⁹ reatū suū elēosynis
fletibꝰ ⁊ q̄nt' potuerit ieiuniis absoluat. ad
caritatē vero q̄ ogit multitudinē pctōꝝ fe
stinet. Hec canon.
Quinq̄gesimatercia parti. tercii. ca. De
pe. scient rebaptizati ⁊ bis ɔfirmati.
Xtra de apostatis. Alex. iii. Ex lite
e rarū tuaꝝ tenore ꝑpendim⁹ q̄ q̄dā
egritudie longa ɔfect⁹ insano sorti
legarū mulieꝝ credens ɔsilio vt sanaret ꝑ
iteratōnē fecit iniuriā baptismat' sacramē
to. ⁊ infra. Quia ḡ nos tua duxit prudētia
ɔsulendos q̄liter puniri debeat acolit⁹ q̄m
minor etas ⁊ intētio fraterne salut' excusa
re videt. discretioni tue p̄sentibꝰ lr̄is rn̄de/
mus q̄ ad superiores ordines promoueri si
publicū est qđ ꝓponit nō valebit. nisi ad re/
ligionē trāsire voluerit. vt fauore religiōis
ipius circa eū valeat dispensari. Si v̄o oc
cultū fuerit ꝓmoueri poterit ⁊ excessuz suū
dignis pnie fructibꝰ expiare. Hec canon.
Idem de eodē de ɔsecra. di. v. ex ɔcilio ter/
raconeñ. c. vi. Dictū est nobis q̄ quidaz de
plebe bis vel ter vel eo ampli⁹ epis ignorā
tibus. tñ ab eisdez epis ɔfirment. Vñ nob
visum est eandē ɔfirmationē sicut nec baptis
mū iterare mīme debere. q2 bis vl' ter tam
plius baptizatos aut ɔfirmatos nō seculo
sed deo soli sub habitu regulari vel cleric a
li religiosissime famlari decretū ē. hec canō.
Quinq̄gesimaq̄rta particula tercii cap.
De penitentia raptoris.
Xtra de raptoribꝰ. Eugeni⁹. iii. sta/
e tuimus vt q̄cunqꝫ ex his q̄ violēter
surrexerūt in rapinā siue ecclesiarū
violationes manifeste dep̄hensus fuerit ni
si prius ablata restituat si poterit. vl' emen/
dandi firmā ⁊ plenā securitatē fecerit. pnie
beneficiū ei penit⁹ denegef. Si vero vsqꝫ
ad obitū in ɔtumacia sua durauerit. ⁊ i ex/
tremis posit' remediū penitētie humilit' po/
stulauerit si emendationē vl' emendādi se/
curitatē p̄stiterit. ei penitētia ⁊ eccliastica se
pultura ɔcedant. Qui autē in sanitate ob/
stinata mēte nō penituerit vel emēdauerit
⁊ in morte securitatē p̄stare nequerit solen
nitas pnie paruz ꝓdesse videt sic credim⁹.
sed de pctō ɔtrito viaticū non negef. ita tñ
vt nullus clericorū sepulture illi⁹ intersit.
nec eius elemosynaz accipe p̄sumat. Qđ siq̄
p̄sbyterorū vel clericoꝝ ɔtra h̄ in vita vel
in morte pnias dare. aut sepulture interes/
se. vel eoꝝ elemosynas accipe attēptauerit.
seu huiusmōi rapine participes inuēti fue
rint ordinis sui damnū irrecuperabilit pa
tiant. ⁊ ecclesiastico beneficio careāt. Hec
canon. Scđm Raymūdū dicere potes
q̄ hec decretalis est localis. vel qñ illi non
penituerant. Videt enim q̄ si aliquis esset
etiā ꝑ hmōi criminibꝰ excōicat⁹. ⁊ dū in ex/
tremis ageret pniam iuxta formam eccl'e
absolut⁹ nō dꝫ ei cimiteriū vl' alia eccāe suf

fragia denegari. sed eius heredes et ꝓpinq̄ ad quos bona ꝑuenerint ipi⁹ vt p eo satisfaciant sunt censura eccl'iastica cōpellēdi. extra de sepulturis. Parochiano. §. paꝝ ꝓdesse. ap. q̄ntū ad penā tpalem.

Quinq̄gesimaq̄nta ꝑticula tercij ca. De pe. ꝑꝑt necessitatē famis furtū cōmittent'.

Extra de furtis. et pniali Theodori.
c Siq̇s p necessitatē famis aut nuditatis furat⁹ fuerit cibaria vestē vel pecuniā peniteat hebdomadas tres. si reddiderit nō cogat' ieiunare. Hec canon

Quinq̄gesimasexta parti. tercij cap. De pnia ei⁹ qui stuprauit virginē.

Extra de adulterijs. Greg. Peruēit
c ad nos q felix q̄ndā v̄ginē ɔcepit stupro q si veꝝ ē. cū ꝗuis eēt ō lege pena plectēd⁹. nos aliq̄ten⁹ legū duriciā mollientes h̄ modo disponim⁹. vt aut quā stuprauit vxorē habeat. aut si renuēdū putauerit corꝑaliter castigat⁹ excōicatusq̧ i monasterio in q̄ agat pniaꝫ retrudat'. de q̄ nulla sit ei egrediēdi sine ꝑceptiōe licētia. hec canō.

Quiq̄gesiseptia p. tercij ca. De penitencia adulteri vel adultere.

Extra de adulterijs. Alexād. iij. Si
c gnificasti nobis quēdā p̄bꝛm cū alteri⁹ ɔiuge intra eccl'iam dormiuisse que ꝑ illū cuidā sacerdoti hmōi delictū cōfessos fuisse publice tibi detexit. et hoc ipm sacerdos nomē adulteri celās in tua p̄sentia dixit. sup q̄ q̇d fieri debeat cū negante adultero mulier in ɔfessiōe ꝑsistat ɔsiliū requisisti. Ideoq̧ mādam⁹ q̄ten⁹ ɔdignaꝫ pniam p̄fate imponēs adultere eccl'iaꝫ per aspersionē aq̄ benedicte recōciliare pcures Predicto aūt sacerdoti ne ɔtra aplm infirmoꝝ corda mala fama ipius ꝑuciant'. et ne vituperet' ministeriū nr̄m neq̧ p̄bꝛi securiores existētes in pctm̄ licēti⁹ plabant'. cū vicinio p̄bꝛis q̄s se peierare nolle cognoueris iuxta arbitriū tuū purgationem indicas si purgare se poterit in officio suo ministrare ꝑmittas. alioq̇n ipm ab officio suo suspendere nō postponas. Hec canon. Pena aūt p adulterio imponit' mortis q̄si p sacrilegio Nā sacrilegos nuptiaꝝ gladio puniri oportet. vt. C. de adulterijs. l. q̄uis. Femia aūt iure aucteticoꝝ v̄berata in monasteriū retrudit'. quā intra bienniuꝫ viro recipe licet. biennio trāsacto vel viro mortuo añq̄ vxorem de monasterio educat. adultera tonsa monastico habitu suscepto ibi dū viuit ꝑmaneat duabꝫ ꝑtibꝫ ꝓprie sub̄e liberis applicādis tercia monasterio. Si liberos nō habeat parētibꝫ extātibꝫ hmōi iniq̇tati nō cōsentientibꝫ tercia ps applicat'. due monasterio. q̇bꝫ p̄dictis nō extātibꝫ tota sub̄a monasterio q̄rit' pactis dotaliuꝫ instrumētoꝝ oī casu seruādis. vt in auct'. vt nulli iudicum. Hec sunt verba Ganfredi.

Quinq̄gesimaoctaua par. tercij cap. De pnia medicoꝝ corpoꝝ medicos aiaꝝ non vocantium.

Extra de pñijs et remissiōibꝫ. Inno.
c terci⁹. Cū infirmitas corꝑalis nōnūq̄ ꝑueniat ex pctō dicēte dño lāguido quē sanauerat. vade ⁊ ampli⁹ n. p. n. d. aliquid t. ɔ. p̄senti decreto statuim⁹ et districte p̄cipim⁹ medicis corꝑis. vt cuꝫ eos ad infirmos vocari ɔtigerit ipos añ moneāt et inducant vt medicos aduocēt aiaꝝ. vt postq̄ fuerit infirmo de spūali salute ꝓuisuꝫ. ad corꝑalis medicine remediū salubri⁹ ꝓcedat' cū cā cessante cesset effect⁹. Hoc q̇deꝫ inter alia huic cām dedit edicto q q̇dā in egritudinis lecto iacētes cū eis a medicis suadet' vt de aiaꝫ salute disponāt in desperatōnis articulū incidūt vnde facili⁹ mortis ꝑiculuꝫ incurrūt. Siq̇s aūt medicoꝝ hmōi nr̄e cōstitutōis postq̄ p p̄latos locoꝝ fuerit publicata trāsgressoꝛ extiterit tādiu ab igressu ecclesie arceat' donec p trāsgressiōe hmōi satisfecerit cōpetent'. Ceteꝝ cū aia sit mlto p̄ciosioꝛ corꝑe sub intēminatiōe anathēatis ꝓhibem⁹ ne q̇s medicoꝝ p corꝑali salute aliq̇d egro suadeat q̇d i ꝑiculū aīe ɔuertat'. hec canon.

Quinq̄gesimanona. p. ter. c. De pe. et pena negligētiū ɔfessionū et cōionem. et pctā in ɔfessiōe detecta reuelantiū.

c Extra de pñijs et re. Innoc. iij. Ois vtriusq̧ sex⁹ fidel' postq̄ ad annos discretōis ꝑuenerit oīa sua solus pctā saltē sel' in āno fideliter ɔfiteat' ꝓprio sacerdoti. et iniūctā sibi pniaꝫ ꝓprijs viribꝫ studeat adimplere suscipiēs reuerent' ad min⁹ i pasca eucharistie sacrm̄. nisi forte de ꝓprij sacerdotis ɔsilio ob aliquā rōnabilē cāꝫ ad tps ab eius ꝑceptione duxerit abstinenduꝫ. Alioquin viuens ab ingressu ecclesie arceatur. et moriens xp̄iana careat sepultura. Unde h̄ salutare statutum frequēter in ecclesias publicetur ne qu. sq̄ ex ignorantie cecitate velamen excusatiōis assumat. Si quis tamen

alieno sacerdoti voluerit iusta de cā sua cō
fiteri pctā licentiā pmo postulet ꝛ obtineat
a ꝓprio sacerdote cū a'ıc ipe illum nō possit
absoluere vł ligare. Sacerdos autē sit di/
scret⁹ ꝛ caut⁹ vt more piti medici supinfun/
dat vinū ꝛ oleū vulneribꝫ sauciati diligēter
inqrens. ꝛ pctōris circūstātias ꝛ pctī. quibꝫ
prudent̄ itelligat q̄le debeat ei pbere ꝯsiliū
ꝛ cuiusmōi remediū adhibere diuersis ex/
perimētis vtēdo ad sanādū egrotū. Caue/
at aūt oīno ne ꝟbo aut signo aut alio quis
modo aliq̄ten⁹ ꝓdat pctōrem. Sed si pru/
dētiori ꝯsilio indiguerit illud absq; vlla ex
pressione ꝑsone caute reqrat. qm̄ q̄ pctm̄ ī
pniali iudicio sibi detectū ꝑsumpserit reue
lare. nō solū a sacerdotali officio deponen/
dū decernim⁹ verꝫ etiā ad agēdū pniam in
artū monasteriū detrudēdū. Hec canon.

Quartū capitulū de vsu clauium

Prima particula q̄rti capl'i. de q̄ttuor ca
sibus in qbꝫ sacerdos nō pōt absoluere. Et
nota q̄ sex modis falsa pnia d̄r. Et ꝓpri⁹ sa/
cerdos sex modis dicit̄.

P Rim⁹ casus in q̄ sacerdos n̄ pōt
ꝯfitentē absoluere est. cū q̄s nō
est vere ꝯtrit⁹. Talis eīm nec a
sūmo pontifice posset absolui a
pctīs. Quattuor aūt modis
d̄r ꝛ est aliq̄s nō ve cōtrit⁹ sed false. q̄ notat̄
de pnia di. v. ꝛ sunt ꝟba Greg'. Falsas pe/
nitētias dicim⁹ q̄ nō s̄m auctoritatē sctōꝝ
patrū ꝓ q̄litate criminū imponunt̄. ideoq;
miles vel negociator vł alicui officio dedi/
tus qd̄ sine pctō exerceri nō possit. si g̃uiori
bus culpis irretit⁹ ad pniam venerit. vel q̄
bona alteri⁹ iniuste detinet. vł q̄ odiū ī cor
de tenuerit. recognoscat se verā pniam nō
posse ꝑagere ꝑ quā ad vitā eternā valeat ꝑ
uenire nisi negociationē relinq̄t vł officiuꝫ
deserat. bona quidē q̄ iniuste abstulit resti/
tuat. ꝛ odiū ex corde dimittat. arma depo/
nat vlteriusq; nō ferat nisi ꝯsilio religiosoꝝ
ep̄oꝝ ꝓ defendēda iusticia. Quint⁹ mo/
dus notatur eadē distinctiōe ex ꝟbis In/
nocētij. ij. Frēs nr̄os ꝛ p̄bros āmonem⁹ ne
falsis penitētijs laicoꝝ aīas decipi ꝛ ī infer
nū detrahi patiant̄. falsaꝫ aūt pniam eē cō/
stat cuꝫ spretis pl'ibꝫ de vno solo pnia agit̄.
aut cū sic agit̄ de vno vt n̄ discedat̄ ab alio.
Vn̄ scriptū est. Qui totā legē obſuauerit.
offendat aūt in vno. fact⁹ est oīm reus. s. q̄ ꝛ
tū ad vitā eternā. Sic eīm si pctīs oībꝫ esseꝫ
inuolut⁹. ita ꝛ si ī vno tm̄ maneat vite etne
ianuā nō intrabit. Falsa est etiā pnia cū pe
nitens ab officio vł curiali vł negociali nō
recedit qd̄ sine pctīs agi nllāten⁹ ꝓualꝫ. aut
si odiū ī corde gesserit. aut si offēso cuilibꝫ
nō satisfaciat aut si offendēti offens⁹ nō idul
geat. aut si arma q̄s ꝯtra iusticiā ferat. Hec
canon. Ex his duobꝫ capl'is colligit̄ q̄ q̄n/
q̄ modis falsa pnia d̄r. Prim⁹ ē si ꝯfitēs
ex ꝯtemptu ꝛ sine rōnabili cā pnias s̄m au
cto. pr̄m taxatas subire noluerit Scd̄s
si officiū de q̄ viuit nō iustificauerit vł si si/
ne pctō exerceri non possit non dimiserit.
Terti⁹ si odiū ī corde tenuerit. Quar
tus si ablata nō restituerit. Quit⁹ si ī vo
luntate peccādi remanserit. Sext⁹ addi
pōt si de pctīs p̄teritis sufficient̄ nō dolue
rit. ꝛ h̄ sext⁹ modus tangit̄ ab Aug⁹. in lib.
de vera ꝛ falsa pnia. c. vj. cui⁹ ꝟba sunt hec.
Cōtinue eīm dolendū est de pctō qd̄ decla
rat ipa dictiōis virt⁹. penitere eīm est penaꝫ
tenere. quapropt̄ pnia taliū d̄r attritio non
ꝯtritio. Scd̄us casus est qn̄ tā g̃uia q̄s
cōmisit pctā qd̄ ad sup̄iorē debeat ꝯfitens
trāsmitti. que aūt sint illa postea disseretur.
Terti⁹ si maiori excōicatiōe sit ꝯfitēs in
nodat⁹ a q̄ nō pōt absolui nisi ꝑ ꝓpriū sacer/
dotē. Quart⁹ si ꝯfitēs nō est subdit⁹ ꝯfes
soris. ꝛ ꝯfessor n̄ sit ei⁹ sacerdos ꝓpri⁹. Quia
vt dicit canon. vj. q. iij. Scriptū ex Deute/
ro. xxiij. Nemo d̄ꝫ falcē in messeꝫ alteri⁹ mit
tere ꝛ de pen̄. di. vj. Nemo parochianū al/
teri⁹ iu. ꝑ. ꝛ ibidē dic̄ Urban⁹. q. q̄ ꝯtra hec
statuta facere tēptauerit g̃dus sui periculo
subiacebit. ꝛ vt dicit Calixt⁹ pap̄. ix. q. ij. c. j.
Talis iudicatio nullas habꝫ vires. q̄niaꝫ
nulli⁹ alterius iudicis nisi sui snīa tenebit̄.
Si āt cogitas q̄ tota die ꝯtrariū fieri vide
mus. R̄n. tāto peius ꝛ q̄ hos canones non
seruāt g̃uissime peccāt. Sciendū tm̄ q̄ ꝓ
prius sacerdos alicui⁹ sex modis efficitur.
Uno mō ꝑ determiationē sup̄ioris put de
terminant̄ pastores vł vicarij ab illis qbꝫ li
cet hr̄e vicarios ex dispensatione sup̄ioris.
Scd̄o modo ꝑ p̄uilegiū aliq̄ꝝ vt q̄dā reli/
giosi sunt. Sed talibꝫ ꝯfessi nisi legitimuꝫ
impedimētū habeāt debēt iteꝝ sacerdoti ꝓ
prio ꝯfiteri. Tertio ꝑ licentiā ꝓprij sacerdo
tis cuꝫ mittit subditos ad aliq̄s discretos.
Illa tm̄ licentia nō d̄ꝫ fieri generalr̄ ad om
nes sed ad illos vel ad illum quem scit esse

discretũ ꝛ notũ Quarto cũ quis ẽ vagabũdꝰ ꝛ ꝯuenit ad sacerdotẽ discretũ ꝛ notũ. Quinto cũ quis est in articulo extreme necessitatis. In illa eñ pt quilibꝫ sacerdos quẽlibꝫ vez ꝯtritũ absoluere ab omi excõicatione ꝛ ab omi pctõ q̃ntũcũqꝫ sit graue. Vñ Julius papa.xxvj.q.vj. Si psb̃r abnegauerit pñiam moriẽtibꝫ reus est aĩaꝝ. Sexto ꝓpt nimiũ defectũ sacerdotis. Quinqꝫ aũt faciũt nimiũ defectũ in sacerdotibꝫ. Vnũ est si sunt ꝯfessiõis ꝓditores. ꝓ h̃ eñ nõ solum dãnanẽ eternaliẽ. sed vt dr̃ in canone etiaꝫ in pñti puniunẽ. p beatũ Greg. depositiõe ꝛ ꝑpetua ꝑegrinatiõe. de peñ. di. vj. Sacerdos. Per Inno. iij. nõ soluꝫ depositiõe sed etiaꝫ insup arta monasterij intrusiõe. extra de pe. ꝛ re. Omis vtriusqꝫ sexꝰ. Itẽ aliꝰ canon. v. q. vj. Delatori. aut lingua capuletur aut ꝯuicto caput dãneẽ vel amputeẽ. Hec canon. Capuleẽ. i. suspendaẽ caput. s. ciuile nõ naturale qd dr̃ status hoĩs. Insti. de capite minutis. Scdm si sunt notoriꝫ iuris. ꝛ vt credo facti fornicatores. Terciũ si sunt iudicij ꝯfessiõis ꝑuersores. eo ꝙ sunt de illis de quibꝫ dicit Isa. v. Ve q̃ iustificatis impiũ p muneribꝫ. ꝛ iusticiã iusti aufertis ab eo. Quartũ si sunt aliq̃rũ psonarũ sollicitatores. Quintũ si graueẽ ꝛ cecam patiunẽ ignorãtiã. ne si cecus cecũ ducat ꝛc̃. Nã vt dr̃ in sentẽ. lib. iiij. di. xxi. c. vlẽ. ꝛ de pe. di. vj. qd aũt dr̃. Aliud est fauore vel odio sacerdotẽ ꝓpriũ cõtẽnere. qd canones ꝓhibent. Aliud cecũ vitare. qd vrbanꝰ facere monet. Ne si cecus cecũ ꝛc̃. Et in illẽ casibus tũc efficiẽ subdito alius sacerdos ꝓprius nõ q̃libet tñ sed discretꝰ ꝛ notꝰ ex ordine vl̃ psona. Dico aũt notos ne deẽ occasio declinãdi ad hereticos. Si vero ꝑdictoꝝ q̃tuor nihil impediat. pt ꝯfessor ꝯfitentẽ ab oĩbꝫ absoluere cũ distinctiõe ꝑdicta. vicꝫ ꝙ ꝯfitens sit bñ cõtritus. ꝙ nõ sit grauioribꝫ criminibꝫ irretitꝰ. ꝙ nõ maiori excõicatiõe innodatꝰ. ꝙ ꝯfessoris subditꝰ vno ꝑdictoꝝ sex modoꝝ.

Scd̃a part. q̃rti ca. Quibꝫ sacerdos possit vel nõ possit iniũgere pnias vtiles ad salutẽ. vbi inuenies de forma pnie solẽnis.

a Attendendũ igiẽ cũ sint tria genera ꝯfitentiũ ꝙ ꝫm oẽs doctores ꝑmis nulla pt iniũgi pnia vtilis ad salutẽ nec p maiorẽ vicꝫ nec p minorẽ. Hoꝝ autẽ sunt sex genera. Primi raptores. scd̃i vsurarũ terciũ incẽdiariũ. q̃rti fures. q̃nti simoniaci. sexti dolosi arciũ ventores. vt sũt ꝑuersi iudices. aduocati iniq̃. testes falsi. negociatores fraudulenti. ꝛ hmõi. q̃bꝫ oĩbꝫ non pt alia a ꝯcuncꝫ iniũgi pnia nisi illa euãgelica Math. xviij. Redde qd debes. ꝛ illa apostolica Rom. xiij. Reddite oĩbꝫ debita. et illud Ecci. iiij. Redde debitũ tuũ. Q si hãc acceptare noluerit ꝯfitens. nulla alia iniungi pt que sibi valeat ad salutẽ. Quia vt dicẽ Augꝰ. in epl̃a ad Macedoniuꝫ. xiiij. q. vj. Si res aliena ꝓpter quã pctm̃ ẽ possit reddi ꝛ nõ redditẽ. pnia nõ agiẽ sꝫ simulaẽ. Si aũt pnia veraciter agiẽ. nõ dimitteẽ pctm̃ nisi restituaẽ ablatũ. Septimi sẽ q̃bꝫ ẽt a nullo iniũgi põt pnia. q̃cũqꝫ mortale pctm̃ dimittere nolũt. de quibꝫ tactũ est sup. põt tñ eis dari ꝯsiliũ beati Greg. dicẽtis de pe. di. v. Falsas pnias d. ꝛc̃. Nec tñ desperet sꝫ faciat interim q̃cquid boni pt vt dñs illuminet cor eiꝰ ad pñiam. Scd̃i vero sunt q̃bus tm̃ a maiore iniũgi põt pnia. q̃rũ sunt quinqꝫ genera. Primi quibꝫ solẽnis pnia ẽ iniũgenda. nõ dico publica sed solẽnis que fit in capite q̃dragesĩme cũ solẽnitate illa q̃ tradiẽ dis. l. In capite. ꝛ est decretum illud Agathen. ꝯcilij. cuiꝰ ꝟba sunt hec. In capite q̃dragesime oẽs penitẽtes qui publicã suscipiunt pñiam añ fores ecc̃ie se ꝑsentent ep̃o ciuitatẽ. sacco induti. nudis pedibꝫ. vultibꝫ in terrã demissis. reos seipos habitu ꝛ vultu prestãtes. ibi adesse debent decani. i. archipresbyteri parochiarum. ꝛ presbyteri penitẽtium qui eorum conuersationem diligenẽ inspicere debẽt. ꝛ ꝫm modũ culpe pñiam p ꝑfatos gradꝰ iniũgere. post h̃ eos in ecc̃iam introducãt. ꝛ cũ omĩ clero septeꝫ pñie psalmos in t̃ra pontifex ꝓstratꝰ cuꝫ lacrimis p eoꝝ absolutiõe decantet. tunc surgens ab orõne. iuxta qd canões iubẽt manus eis imponat. aquã benedictã sup eos spargat. cinerẽ prius mittat. deinde cilicio capita eoꝝ cooperiat. ꝛ cũ gemitu ꝛ crebris suspirijs denũciet eis. ꝙ sicut adã ꝓiectꝰ est e paradiso. ita ꝛ ipi p pctis ab ecc̃ia abijciunẽ. postea iubeat ministris ꝙ eos extra ianuã ecc̃ie expellant. clerus ꝓo ꝓsequaẽ eos cũ respõsorio. In sudore vultꝰ tui ꝛc̃. vt videntes scãm ecc̃iam p facinoribꝫ suis tremefactã atqꝫ cõmotã. nõ paruipendãt penitentiã. In sacra autẽ dñi cena rursus ab eoꝝ decanis ꝛ eoꝝ psb̃ris ecc̃ie liminibꝫ ꝑ-

sentent. Hec canon. Scḋo qñ quis est ex/
cõmunicat⁹ a iure vł a iudice. q̇ nõ debȝ ab
solui nisi a maiore. salua distinctione iuris.
Tercio qñ quis est in q̄cūq₃ irregularitate.
q₂ ꝓpter illā debȝ penitentē mittere ad epi/
scopū vł ad eū qui poss₃ dispensare. Quar
ti sunt incendiarij satisfacere volētes. de q̇/
bus. xxiij. q. viij. cunctan⁹ papa c. sicq₃. ⁊ In
nocen iij c. sequēti. Pessimā. Nā talia maio
ribꝫ reseruāt̄ur ꝓpter q̄rundā sacerdotū sim/
plicitatē. Iuxta verbū qḋ dici p̄ōt ex glosa
Bede. Ja. v. sup illō Cōfitemī alterutr₂ ⁊c.
Maiora maioribꝫ minora minoribꝫ ꝯsidē
da sunt. Quīt⁹ casus si sit ꝯsuetudo in aliq̄
episcopatu q₂ aliq̄ certa ⁊ grauia crimīa ad
ep̄m deferant̄ q̇ sibi singulariter reseruant̄ur.
puta in quibusdā ecclesijs. homicid. a. sacri
legia. pctā cōtra naturā notorie facta pctā
falsariorum ⁊ hmōi talia. si sit ꝯsuetudinis vt
maioribꝫ reseruent̄. Pro omībꝫ alijs p̄t in/
iungi p̄nīa vere ꝯtrito etiā a minori. cū di/
stinctione ꝑdicta.

Tercia pte. q̄rti c. De q̄ttuor regulis ob
seruādis in penitētijs iniūgendis.

P Ost hoc notāde sunt q̄ttuor regule
in iniunctiōe p̄nīe strictissime obſuā
de. Prima est vt s̄m q̄litatē culpe im
ponat q̄litatē p̄nīe. videlicet p occultis pctīs
occultā. p manifestis vero manifestā iniun
gat p̄nīam. vt ait sup Mar. vj. magna. glo.
Bede. q̄ sic incipit. X̄ps tres mortuos. No
tandū quoq₃ q₂ publica nota publico eget
medicamēto. leuia aūt ⁊ secreta p̄nīt deleri
p̄nīa leui ⁊ secreta. Hec glo. Aug⁹. de vera
⁊ falsa pe. c. x. Qui eīn multos offendit pec/
cādo multos oportet placare satisfaciēdo.
Idē in omelia de pe. ij. q. j. Si peccauerit.
vbi ꝯtingit malū. ibi moriat̄. Scḋa regu/
la vt s̄m q̄ntitatē pctī maior vł minor p̄nīa
iniungat̄. ꝯsideratis tñ diuersis statibꝫ ꝑ/
sonarū ⁊ circūstantijs. de q̇bꝫ tactū est in ca.
in ꝑicula. j. Sic eīn ꝑcepit dñs Deut. xxv.
Iuxta mensurā pctī erit ⁊ mod⁹ plagarū.
ita tñ q₂ q̄dragenariū numerū nō excedat.
q. vires penitētis. Stat⁹ eīn p̄nīe ꝑ q̄dra/
genariū numerū figurat̄. Item Isa. xxvij.
In mensura ꝯ̄ mēsurā cū abiecta fuerit iu
dicabit eā. i. s. culpā. Attēdēdū tñ q₂ si mino/
rem cōdigno iniūgat sacerdos p̄nīam non
est ꝓpter h̄ penitēs a pena absolut⁹. sed q̄c/
quid purgādū remāserit si decedit ꝑculdu
bio in igne purgatorio purgabit̄. quia dicit
Greg. de pe. di. j. c. Si pctm̄ dauid. Aut de
us punit aut hō. ⁊ infra. Nequaq̄₃ igit̄ pctō
ri parcit̄. q₂ nullaten⁹ sine vīdicta culpa la
xatur. Hec canon. Qualit̄ aūt se hēt debe
at sacerdos circa infirmos docet̄ in penitē
tiali a theodoro epō Cantuariensi. xxvj. q.
vij. c. j. §. Ab infirmis. ⁊ libro sniaꝝ. iiij. dis.
xx. c. Solet q̄ri. Ab infirmis i ꝑiculo mor/
tis positis pura est pctōꝝ ꝯfessio inq̄renda
nō tñ illis est imponēda q̄ntitas penitētie.
sed innotescēda. ⁊ cū amicorum orōnibꝫ ⁊ ele/
mosinaꝝ studijs pond⁹ penitētie subleuan
dū si forte migrauerint ne obligati ⁊ cōmu
nione ꝯsortio venie fiant alieni a q̄ pericu
lo si diuinu⁹ ereptus cōualuerit p̄nīe mo/
dū a sacerdote sibi impositū diligent̄ obser
uet. Et ideo s̄m auctoritatē canonicā ne il/
lis ianua pietatis clausa videat̄ orōnibꝫ et
cōsolationibꝫ ecclīasticis. sacra olei inun/
ctione iniuncti s̄m statuta sanctoꝝ cōmuni
one viatici reficiant̄. Hec canon. Tertia re
gula est vt iniūgat toto tp̄e vite sue de pec/
catis p̄teritis penitere ⁊ ꝓpositū habeat in
futuris semꝑ abstinēdi. q₂ q̄uis p̄nīa exte/
rior iniungat̄ alicui ad temp⁹. debet tñ vsq₃
ad finē vite sue dolere. s̄m q₂ dicit Aug⁹. in
libro de vera ⁊ falsa p̄nīa. ⁊ introducitur de
pe. dist. iij. ⁊ superi⁹ tactū est. Cōtinue dolē/
dū est de pctō qḋ declarat etiā ipa dictōnis
virtus. Penitere eīn est penā tenere. vt sem
per puniat in se vlciscēdo qḋ cōmisit peccā/
do. Iste penā tenet q̇ semꝑ vindicat qḋ cō/
misisse se dolet. vbi dolor finit̄ deficit ⁊ pe/
nitentia. Hec Aug⁹. Quarta regula est vt
sibi iniūgat illud qḋ ait ip̄e saluator Joh.
viij. Uade ⁊ ampli⁹ noli peccare. Unō Au
gusti. de vera ⁊ falsa p̄nīa. c. x. Non dicit ne
pecces sed nec volūtas peccādi in te oriat̄.
Quod quō seruabit̄ nisi dolor i p̄nīa cōti/
nue custodiat̄. Sic igit̄ semꝑ doleat ⁊ d̄ do
lore gaudeat ⁊ non se doluisse doleat. Hec
Augusti. Qui ḡ in vno vł in pluribꝫ offen/
dere vult nō debet tali siue sano siue infir/
mo siue litterato siue illiterato. religioso vł
seculari veniā peccatoꝝ sacerdos ꝓmitte/
re. nec corpus dñi aliq̄tenus dare vł licen
tiare nisi semꝑ de cetero desistere voluerit
ab omni mortali. Etiā si sit sacerdos et in/
stet festū quodcūq₃. Etiā si vestit⁹ missalibꝫ
indumētis. etiā si expectaret papa ⁊ impera
tor ⁊ tot⁹ mūdus sacerdotē sic indutū. etiā₃
si post annū peccare vellet ⁊ tibi confitereť.

Talis eñi ꝯfessio est istoꝝ. qual' erat cōfes/
sio p̄sbitoꝝ de quib' legit Dañ. xiij. Qui ad
inuicē ꝯfessi sunt ꝯcupiscētiā suā de susan/
na ⁊ q꞉ tñ desistere noluerūt ꝓpter iniq̄ta/
tem suā perierūt. Silr ⁊ isti ꝑibūt in volū/
tate peccandi ꝑmanētes. q꞉ vt ap̄ls ad He
bre. x. ait. Volūtarie nob' peccātib' iā nō re
linquit hostia ꝓ pctō. Glo. In volūtate pec
candi ꝑmanētib'. Quotienscūq; autē sacer
dos in volūtate peccandi mortalit' ꝑmanē
tib' licenciat corp' xp̄i peccat mortalit'. q̄a
xp̄m cū iuda tradit vt secūdario crucifigat'
Immo dicit Aug'. in glo. sup illud ps. Et
dederūt in escā meā fel. q' grauius peccat qui
ꝯtemnūt regnantē in celo q̄ꝫ q̄ crucifixerūt
ambulantē in terra. Hoc q̄dam pestiferi ⁊
idiote nō attendētes dāt largā licentiā cō/
municādi luxuriosis. exactorib' vsurarijs.
ꝯcubinarijs ⁊ hmōi mōstruosis ira ⁊ odio
plenis. O magna ⁊ infelix p̄sumptio licen/
ciare alijs tā ingens flagiciū qd' sibi nullus
hoim licēciare posset. Magna ꝟo presum/
ptio simplicis sacerdotis licenciare aliq̄s qd'
nec papa nec angel' nec petr' nec oēs an
geloꝝ exercit' possent licēciare. Cū senten
tiā iudicis paul' voce p̄conis ꝓclamauerit
j. ad Corinth. xj. Quicūq; māducauerit pa
nē hunc vl' biberit calicē dñi indigne reus
est corpis ⁊ sanguis dñi. Glo. Indign' est
qui aliter celebrat mysteriū eucharistie q̄ꝫ a
xp̄o traditū est. ⁊ q̄ nō deuota mēte accedit
ad eucharistiā vl' in volūtate peccandi ma/
nens ⁊ iste tal' est reus corpis ⁊ sanguis do
mini. i. mortis xp̄i penas dabit. i. ac si xp̄m
occiderit punietur. Hec glo. ꝯtinua. Tā gra
ue pctm̄ est xp̄m indignis licēciādo trade/
re vt ipe iudex ꝓ se clamet Math. xxvj. Ve
aūt homini illi ꝑ quē fili' hoīs tradetur.
Bonū erat ei si nat' nō fuisset hō ille. Glo.
Multo meli' esset oino nō esse q̄ꝫ male esse
Ac si aperte dicat. Melius esset tali homi
ni q' xp̄s nunq̄ꝫ fuisset incarnat'. nunq̄ꝫ na
tus. nunq̄ꝫ passus. nunq̄ꝫ a morte resuscita
tus. licet ꝑ hoc mltos liberauerit. infernuꝫ
spoliauerit. celos ditauerit. q꞉ oīa hec ta/
li nō p̄ficiunt ad salutē. sed ad acerbiorem
dānationē. q꞉ grauius peccāt q̄ ꝯtemnūt re/
gnantē in celo. q̄ꝫ qui crucifixerūt ambulā/
tem in terra. vt dictū est. Unde in nullo ca/
su sanis nec infirmis nec sacerdotibus nec
aliqs peccare volentib' deb; sacerdos cor/
pus xp̄i licenciare vl' indulgere. q꞉ precipit
dñs Math. vij. Nolite sctm̄ dare canib'. i.
ad vomitū pctōꝝ redire volentib'. Sciat
ergo ꝯfessor studiosus q' si discrete in oīb'
bus p̄dictis se circa ꝯfitentē habuerit. non
tm̄ saluat ip̄m ꝯfitentē sed etiā seip̄m. In/
sup ⁊ operit multitudinē pctōꝝ. ac amplio/
ra gaudia vite celestis sibi ꝯquirit. Sicut
beat' Jacob' dic. v. Qui cū disseruisset de
sacerdotib' ⁊ ꝯfessione statim subintulit di
cens. Scire debet q̄m̄ q̄ ꝯuerterit pctōrē
ab errore vie sue saluabit aīam suā a morte
⁊ operit multitudinē pctōrum.

Quintū caplm̄ de irregularitatib' et di/
spensationib'. Prima particula quinti
capituli.

Vi adult' causa mortis baptiza
q tur nō debet ꝓmoueri. vt d. lvij.
Siquis. Potest tñ ep̄s dispen/
sare cū eo ꝓpter raritatē clericorū
si meruerit eius vita. vt in dicto ca. Siq̄s.

Vi scienter bis ba/ Scd'a parti.
ptizatur. de ꝯse. dist. iiij. Qui bis. Vel
bis ꝯfirmatur. de ꝯse. dist. v. dictū. et dist. l.
p̄sbyteros. Cū his nō dispensat'. Si vero
ignorāter. ep̄s potest dispensare. vt i dicto
ca. Qui bis. ⁊ j. q. iiij. Placuit Tertia pti.

Vi sine baptismo ordinat' talē potest
ep̄s baptizare ⁊ iterū ordinare. extra.
e. de p̄resbytero nō baptizato. Siquis et
c. veniens. Quarta pti.

Vi bis ordinatur. j. q. vij. Saluber/
rimū. Cū hoc dispensat ep̄s. si ig̃rant'
vt ibidē alex. papa. Quinta parti.

Vi ꝑ saltū ascendit ad ordinē preter/
missum aliquē. potest ab ep̄o ordina/
ri interim ab executione suspensus donec
p̄termissum suscipiat. di. xlviij. Sicut. ⁊ di.
lij. Sollicitudo. extra de clerico ꝑ saltū ꝓ/
moto. c. vnico. Sexta pti.

Vi furtiue ab ep̄o suo ordinē recepit.
extra. e. veniens. Cuꝫ H. Lator. Si
talis intrauerit religionē. ep̄us vl' p̄elatus
suus potest cū eo dispensare. Hoc intelli/
ge si sniā excōicationis lata nō fuit. vt in di
ctis. c. ⁊ in sp. Septima pti.

Vi ab alieno ep̄o p̄ter sui ep̄i licentiā
ordinat'. vij. q. j. Ep̄s in dioc. Cuꝫ hoc
potest ep̄s dispensare. ix. q. ij. Lugdunēsis.

Vi extra tpa sta/ Octaua pti.
tuta ordinat'. extra de tp̄ib' ordinādo
rū. Cum quid. Cum hoc solus papa dis/

pensat.vt dicit ibidē. Nona pti.

Ui ab epō qui cessit loco ꝛ ordini or/
dinatur.extra de ordinat; ab epō qui
resignauit episcopatui.vl' excōicato. requi/
siuit. Sed si ignorāter ad maiores a tali ꝑ
mouet.epūs su' cuz eo poterit dispensare.
nisi crassa fuerit ignorātia.vt in dicto.c.Re
quisiuit. Appa.tamē dicit.ꝙ etiā si ꝓbabilis
sit ignorātia.necessaria est dispensatio.

Ui ab excōmuni/ Decima parti.
cato vl' suspenso ordinat.extra de or/
dinatis ab epō q resignauit epātui vl' excō
municato. Cū clericis. Sed epūs vl' archi
episcopus pōt cū eo dispensare.vt ibidē di
citur.si ignorāter recepit.qꝛ si sciēt nō dis
pensaretur cū eo.ix.q.j.ordinationes.

Ui suspensus vel excō/ Xj.parti.
municat' ordinē recipit. Ar. extra de
etate ꝛ q̄litate ordinandoꝝ. Cū bone.extra
de cleri.o excōmunicato ministrante. Po/
stulasti. Cū hoc solus papa dispensat.extra
e.Clerici in appa. xij.parti.

Ui reijcit religionis habitū ꝛ in seclo
in apostasia fuerit ordinat'.extra.e.cō
sultationi Cū hoc solū papa dispensat.vt
ibidē dicit.vbi nota quosdaz speciales ca/
sus in quibꝰ papa dispensat.in appa.

Ui in q̄libet mortali ordi/ xiij.pti.
natur. Ar.extra de cohabitatiōe cleri
coꝝ ꝛ mulierū Qui sint.di.xxv.ꝓmū.ꝛ ix.
q.ij.Audi. Et licet talis indigeat dispensa
tiōe ſm Raymūdū. Rodone ī.tū dicit hec
ſba. Nō credo ꝙ indigeat dispensatōne p'
pniam.si sit occultū. Ar.extra de tempo.or
di.Qui sint cui ꝯcordat Ber.in appa.ibidē
Item Rodone ī dicit ꝙ tal' large dicit su/
spensus nō ꝑ modū snie sed ꝑ moduz sim/
plicis ꝓhibitiōis ꝯtra quā ꝓhibitionē qui
celebrat nō incurrit irregularitatē sicut in
currit q celebrat suspēsus ꝑ sniam. De hac
materia multa inuenies in sūma Raymun
di ti.de lapsis.ꝛ dis.ꝯtra ꝑdictas tres re
gulas. xiiij.pti.

Ui duos sacros ordines vl' minores
cū subdiaconatu aut dyaconatu reci/
pit vna die.extra de tpibꝰ ordinū. Litteras.
extra.e.c.Dilect'.extra de eo q furtiue su/
scepit ordines. Cuz H. Lator. Innotuit.
Cū huiōi pōt epūs dispensare in minoribꝰ
ꝛ maioribꝰ si intrauerit religionē.vl' platus
suus pōt q vt in dicta decretali. Innotu/
it. xv.particula.

Ui nō habens ordines diuinuz exer/
cet officiū.vl' habēs aliquē ordinē ꝛ al
terius ordinis cuē nō habet officiuz exer/
cet.hic ꝑ dispensatōnē pape in ordine quē
habz tolerat sed ad aliū nō ꝓmouebit.vt ꝗ
q in priuilegiū xxv q.ij. Sic decet.extra.e.
Siqs.ꝛ.c.ex lrīs. xvj.parti.

Ui excōmunicat' vel suspensus cele/
brat.vt extra de cleri.ex mi. Clerici.et
c.Latores.ꝛ.c.sequēti.ꝛ fraternitati ꝛ apo/
stolice.. Si minori. xvij.parti.

Ui in loco īterdicto celebrauit. extra
de clerico excōmunicato mi. Postula
sti. In h casu ꝛ in ꝑcedenti dispensat papa.
vt dicit in.c.dictis.maxime.c.clerici.vbi de
hoc satis dicit in appa. xviij.pti.

Ui in heresim lapsus ab ea reuertit.j
q vij. Saluberrimū.ꝛ.c.ꝯuenientibꝰ.
Hic ad maiores ordines nō ꝓmouet.sed ī
susceptis pōt epūs dispensare cū eo vt in di
cto c Saluberrimū. xix.pti.

Ui hereticis ecclīastica sacramēta di
stribuerit vl' eos sepulture tradiderit
vl' oblationes eoꝝ recepit.extra.e.excōica/
mus.j.§. Si vero clerici'. Cū his dispēsat
solus papa.vt ibidē dr. xx pti.

Ui hereticis credentibꝰ.fautoribus ꝛ
defēsoribꝰ eorū in aliq ꝑstiterit auxili/
um.ꝯsiliū ꝛ fauorē.ꝛ q eis in causis vl' sacr.
vel aliis litigantibꝰ sub eoꝝ examinatione
patrociniū ꝓbuerit.ꝛ ꝑ eis publica instru/
menta vl' scripta fecerit ꝑpetuo est ab offi/
cio suspensus.extra.e. Si aduersus nos.

Ui duas vxores simul xxj.pti.
vel successiue habuit.dis.xxxiij.xpia/
no.xxx.q.j.Quā.extra de diuortijs. Gau/
demus. xxij.pticula.

Ui ꝯtrahit cū corrupta vel vidua.di.
xxxij. Seriatim.ꝛ di.xxxiij.curandū.
ꝛ.c.precipimus.ꝛ extra de bigamis.c.j.ꝛ.ij.
Sedm Raymūdū nō pōt epūs cum biga/
mo dispensare.extra de biga. Nup. Ad idē
facit extra de biga. Sup eo dis.l. Siquis
viduā.sed h nō tenet illud.c.di.xxxiij Le
ctor.nisi forte q ad minores ordines.in qbꝰ
credo ꝙ episcop' potest dispensare ꝓpter ne
cessitatē. Ar dis.xxxi.q. Subdiacon'.et in
dicto.c. Lector.ꝛ dis.l. Placuit. Si tamē
clericus in sacris ordinibꝰ ꝯstitut' qui nul/
lam añ susceptionē ordinū habuit vxorem
ꝯtraheret de facto mrīmoniū.ꝛ postea trā
siret ad religionez in qua conuersaret ho/

neste posset suus eps dispensare. extra qui clerici vel vo. huiusqz Raymundus.

Ui duxit viduã a pri/ xxxiiij.pti.
mo viro intactã. vl' q̃ duas vxores ha buit pma incognita. si mortua fuerit. non ẽ bigamus. extra. e. c. Debitũ. 7 dist. xxxiiij. c. vltimo. xxiiij.pti.

Ui cũ virgine ɔtraxit sed postea alte/ rũ cognouit. xxxiiij. di. Si cuiꝰ vxorez 7. c. sequẽti. xxv.pti.

Ui infra sacros ordines ɔstitũs de fa cto ɔtraxit. extra de bigamis. A no/ bis fuit. xxv.pti.

Ui post votũ castitatis emissum, pfes/ sione regulari ɔtempta de facto ɔtra xit matrimoniũ. xxvij. q. j. Quod qz. In istis casib. v. bigamie põt epus dispensare ĩ mi norib. tñ pter necessitatẽ. Ar. xxxiiij. d. Le ctor. 7. c. Subdiaconꝰ. 7 dist. l. Placuit.

Ui claustra egrediẽs xxvij.pti.
phisicã vel leges audit. extra. ne cler. vel mo. sup specula. Cũ hoc solus papa di/ spensat. vt dicit' ibidẽ. xxviij.pti.

Ui duxit leuẽ psonã. vtputa ancillam ioculatricẽ licet virginẽ. a pmotiõe re pellitur xxxiiij. di. Siqs viduã. xxix.pti.

Ui in duello pugnauit extra. e. porro Cũ hoc eps dispensat si mors vel de cisio membrorũ nõ sit secuta vt in dicto. c. Porro. xxx.pti.

Ui solennẽ egit pniam. di. l. ex penitẽ/ tib. xxxv. di. illiteratos. extra de biga mis. c. j. Cũ his dispensat eps tñ in mino/ rib. pter necessitatẽ ecclie vel vtilitatẽ. d. l. Placuit. extra de snia excõicatiõis. Hug.

Ui illegitime natꝰ est xxxj.pticu.
extra de filijs psbyterorũ. c. j. extra de electiõe. Innotuit. extra. q̃ filij sunt legiti/ mi. p venerabilẽ. Si intrauerit religionez poterũt pmoueri. q2 religio tollit hanc irre gularitatẽ ad omes ordines. Si remanse rit in seculo põt epus cuz eo dispensare ad omes ordines. extra. e. venies. Solus sũt papa dispensat vt habeat curã aĩaz vl' p/ lationẽ habeat. extra. e. Nimis in pnicia. 7. vbi de h plene dicit' in appa. xxxij.pti.

Ui ɔtempto ecclastico iudicio ĩ casu nõ licito vadit ad secularẽ iudicẽ. xxx. q. v. Siquis eps xi. q. j. Continuã. in autẽ tica. Quomõ apls. §. Nõ aliẽ. xxxiij.pti.

Ui mutilatꝰ est sponte sine causa vl' in sta causa vel magno vel paruo mẽbro repellit' a pmotiõe. 7 deijcit' iã pmotꝰ. extra de corpe viciatis Significauit. 7 d. lv. Si quis abscidit partẽ. 7 di. xxxiij. Maritũ.

Ui iusta causa vel p/ xxxiiij.pti.
pter lepre periculũ amputare facit vi/ rilia vel aliud paruũ membruz nõ repellit' vel reijcit'. Idẽ intelligit' si sit casu fortuito mutilatꝰ vel in infantia sectꝰ. nisi fuerit ma gnũ membrũ qđ deformitatẽ generet l' scã dalum. d. lv. Siqs a medicis. 7 siqui p egri tudinẽ. 7 lator. extra. e. ex pte. M. et ex par/ te B. xxxv.pti.

I membruz amisit qđ generet defor/ mitatẽ. vel si amisit oculũ. nõ põt sine dispensatiõe pape pmoueri. xxxvj.p.

Ebilitatꝰ. si sine baculo stare nõ pote/ rit ab altari repellit'. Ar. de psc. dist. j. Nullus. xlviij. di. Disciplina. Si m inũ ali dam habz. Si maculaz in oculo q̃ generet deformitatẽ. extra. e. Qm̃ tua. Si leprosus effic'. extra de clerico egrotãte. de rectori/ bus. 7. c. tua nos. Si morbũ caducũ patia tur. vij. q. j. Illud. 7. q. ij. Nuper. 7 dis xxxiij. Maritũ. 7. c. cõmunit'. 7. c. ij. clerici. Idẽ est de furiosis. vt. c. Maritũ. Tales nõ ad am ministrationẽ vl' ordinẽ admittunt' 7 suspẽ si sunt sine culpa sed nõ sine causa. tñ a be/ neficio nõ remouent'. di. lv. Si ecclesiasti/ ca. vij. q. j. Cũ pcusso. xxxvij.pti.

Ui homicidiũ fecerit sine causa iusta. cũ hoc nõ dispensat'. Si causa iusticie cũ hoc nõ dispensat' vt possit pmoueri. Sz si sit pmotus in ipis ordinib cũ ipo potest per papã dispensari. dist. lj. Aliquãtas. Ali as si sponte fecerit homicidiũ sine spe recu perationis 7 dispensationis deponat'. dist. l. Clericũ. 7. c. Siquis viduã. Si necessitate euitabili. simili't ad supiores ordies nõ po/ test ascendere sed in susceptis cũ eo potest dispensari. licet nõ facile dispensatur 7 per papã. Si ineuitabili datur consiliuz vt nõ ministret homicida. etiã in susceptis ordi/ nibus. dist. l. de his clericis. nõ tñ deponit' sed in suo ordine tolerat' de iure absqz dis/ pensatiõe. fm L. 7 Ra. extra de homicidio c. ij. 7 fm Ber. in appara. sup illud. c. extra. e. Sicut dignũ. Si casu cũ culpa 7 negligen tia ab ordine suscepto ppetuo cessabit. dist. l. Hi qui arborẽ. 7 extra. e. psbyterũ. Epi scopus tamẽ potest in minorib in subdia conatu iã suscepto dispensare. extra. e. cõti/ nebatur. Si diaconus vel sacerdos fuerit

ad papam ptinet vt in ipis ordinibꝫ vel mi nistret vel pmoueatur ad ipos. vt in dicto.c. Cōtinebatur.z.c.lator psentiū. Secūm Ray. tamē nō potest dispensare episcop⁹. dist.l. Miror.qđ intelligūt quidā indistincte.scꝫ tam de volūtario q̄ȝ de casuali. Aliȷ de homicida voluntario. Hec Raymūd⁹. Si sine culpa z negligētia in ordine suscepto poterit ministrare z ad maiores pmoueri.extra.e.ex litterꝭ. Significasti.c.Dilect⁹.c.ex lris. Et dicūt quidā q nō oportet cū eo dispensari.vt in dictꝭ.c.apparet Sed securi⁹ z tutius est vt vel saltē episcop⁹ cū eo dispēset.dist.l. Clerico. xxxviij.pti.

Sunt z aliȷ casus in quibꝫ tenetur reatu sanguinis licꝫ nō occidat vtpote q̄ homini vel mulieri aliq̄d fecerit vel ad potādū dederit vt nō possit generare vel ɔcipere vel nasci soboles. xxxix.pti.

Ubi hominē cepit vel capi fecerit vel cōsilium dederit vel in pressionē miserit. si ex pressione vel captiōe mors subsecuta fuerit.extra.e.Sicut dignū. xl.pti.

Ubi ɔsiliū vel mandatū vel studiū dederit vt homo occidatur.extra.e.Significasti.ij.dist l.Siquis viduā.z de pñ la di.j. Periculose. xlj.pti.

Ubicūq3 in causa sanguinis est iudex. assessor.pcurator.aduocat⁹.officialis. testis.notari⁹ scribens sñiam vel dictās.di. lj.Aliquātas.z.c.Clericꝭ. xlij pti.

Ubi cirurgie curā adhibuerit vel potionem dederit vnde mors fuerit secuta.si p cupiditatē fecit.z in arte eadē expert⁹ non extitit.nec diligentiā quā debuit adhibuit.tenetur vt de casuali homicidio cuꝫ culpa z negligentia.extra.e.Tua nos.

Ubi interest vbi vindicta sanguinis exercetur.extra. Ne clerici vel monachi.sñiam sanguinis. Bern. I appa. Si tñ interest pter hoc nō videtur irregularis effici vel debere deponi. sed alias debet puniri.q2 interfuit ɔtra pceptum dicti canonis. xliiij.pti.

Ibi qui retinēt beneficiū vel feoduꝫ de eccl̄ia.ipi eccl̄ie personā occiderint filiȷ eorū vsq3 in quartā generationē in clericos nō debent pmoueri. extra de penis. In quibusdā. Bern̄.in appa.dicit fm Jo. q episcop⁹ potest cū talibꝫ dispensare.bone ste tamē esset q nullus epūs in hoc casu dispensaret.vt supra dictū est.

Ubi p ordinatione. xlv.pticula.
ne sua pmissiōem vel iuramentū fecerit ordinatori vel p̄sentatori q eos sup prouisione sua nō inquietabit.cū eo nō dispēsat. nisi papa.extra de symo. Siquis ordinauit. xlvj.pticula.

Ubi a symoniaco ordinatur episcopo.siue tūc sciat esse symoniacū siue non.j. q j. Si q̄ a sy. Sꝫ i pmo casu siñ mīa dpōit j.q.j.de cetero.nisi violēter attrahatur.j.q.j. Constat. In scđo casu dispensatio toleratur. vt in c.Siq̄ a symoniacis. xlvij pti.

Ubi ordinē vel beneficiū aliqđ spirituale aliq̄ dato vel pmisso vel retento vel in pactionē deducto.vel precibꝫ carnalibꝫ vel alienis recepit.j.q.j.ordinatiōes. Sūt nōnulli. Statuim⁹. decretuꝫ. Siqui a symoniacis. xlviij.pti.

Dta q symoniac⁹ in ordīe siue sit occultū siue manifestū suspēsus est q̄ ad se z quo ad alios. Similiter symoniac⁹ in beneficio dando vel recipiēdo vel in ordine cōfirmando vel ɔferendo si sit notoriū.extra e. Tanta. Si occultuꝫ quo ad se tm̄. extra e. Ex tue fraternitatꝭ. De hoc dicitur in appa.extra e.sup illud.c. Accusatū. Tales sine spe dispensatiōis oportet renūciare ordini et beneficio sic suscepto.j.q.j. Erga symoniacos.extra e. Ex tue fraternitatꝭ.z.c. Mattheus. Potest tamē papa cū eis ex plenitudine ptātis dispensare. q̄uis nō sit in iure exp̄ssum. Episcop⁹ vero dispensare nō pōt nisi in casu.s.si crimen nescientibꝫ ordinato z ordiatore cōmissum sit.z postq̄ȝ simpliciter renunciauit ordini vel beneficio sic suscepto.extra.e.de symoniace ordinatis.

Ubi decanatū vel archi- xlix.pti.
dyaconatū vel aliquā iurisdictionem ad agendas vices episcoporuꝫ sub annuo censu receperit.vt symoniac⁹ est suspēsus. j.q.iij.Ex multis. extra.e. Ne prelati vices suas sub annuo censu.c. Quoniā in q̄busdam. L.particula.

Sunt z aliȷ casus in quibꝫ suspenditur aliquis ipo iure.sed ipo facto nō efficitur irregularꝭ. Monitiōe cōpetenti nō premissa.platus excōmunicās aliquē suspenditur ipo iure p vnuꝫ mensem ab introitu ecclesie.extra de sñia excōicatiōis. Sacro approbante.z in noua ɔstitutione. Cū medicinalis. Quādo dicitur monitio cōpetens intelligitur trina.xxiiij.q.iij.De illicita.

lj.particula q̄nti capli.

Rector eccl'ie q̄ p alienis debitis ꝯuat eccl'iam sibi cōmissaz. vl' lr̃as alicui cō cedit vl' sigilla quib' eccl'ia possit obligari. suspendit ip̄o iure donec cū ip̄o dispenset. extra de solutiōib'. Si quorundā.

Adulter manifestus. for/ lij.pti. nicator vel testis falsus. Si crimīa ip̄a sint notoria. suspensi sunt q̄usq3 pniāz ege/rint. extra de tpib' ordi. et qualitate ordin̄. Quesitū est de sacerdotib'. extra de coha/bitatiōe clericoꝝ. Quesitū. liij.pti.

Jordinator ab ordinato accepit iura/mentū vel pmissionez q' sup puisione eū nō inquietet a collatōe ordinū p trienniū est suspensus. extra de symo. Siquis ordi nauerit. liiij.pti.

Usurariū manifestū ⁊ in h̄ decedentē qui tradiderit sepulture eccl'iastice. vl' recepit oblatiōes ei' suspēsus ē vsq3 ad ar/bitriū epi. extra de vsuris. Quia in oībus.

Qui eligūt in epm psonā lv.pti. patientē defectū in natalib' etate ⁊ sci entia. i. illegitime natis. ⁊ infra. xxx. annum etatis. vl' nō cōpetētis litterature. triennio a beneficijs suspendunt. extra de electione. Cū in cunctis. lvj.pti.

Nota q' capl'm q̄nq3 dispensat f'm Ray mundū extra de sy. Ex insinuatōe. ex tra de p̄bendis. Cū non ignores. vbi Ber. in appa. videt sentire ꝯtrariū. lvij.pti.

Ad pleniorē aūt intelligentiā oim in h̄ vltimo caplo p̄dictoꝝ nota v̄ba Au/g'. scribentis ad bonifaciū q̄ introducunt. l. di. c. vt ꝯstituerent. ⁊ sunt hec. Ut ꝯstitueret in eccl'ia ne quisq3 post alicui' criminis pn̄iaz clericatū accipiat. vl' ad clericatū redeat vl' in clericatu maneat nō desperatiōe indul/gentie sed rigore factū est discipline. alioq̄n ꝯtra claues eccl'ie datas disputabit. de qui bus dictū est. Quecūq3 solueritis sup terrā. erūt soluta ⁊ ī celis. Sed ne forte etiā d̄ cri minib' ceteris spe honoris eccl'iastici aim' intumescens superbe ageret pn̄iam. seueris/sime placuit vt post actā pn̄iam de damna bili crimine nemo sit clericus vt despera/tione tp̄alis altitudinis medicina maior ⁊ verior esset hūilitatis. Nā ⁊ sctūs dauid de criminib' mortiferis egit pn̄iam. ⁊ tn̄ in ho nore suo ꝑstitit. ⁊ beatissim' petrus qn̄ ama rissimas lachrymas fudit vtiq3 deū nega/se penituit ⁊ tn̄ ap'lus pmansit. Sed nō ꝺ putanda est superuacua posterioꝝ diligētia. qui vbi saluti nihil detrahit hūilitati addi derunt aliq̄d q̄ salus tuti' muniret. Exper tis credo aliquoꝝ fictas pn̄ias p affectatas honorū potētias. Cogunt em̄ multas iue/nire medicinas multoꝝ experimenta mor borū. Uerūz in hmōi causis vbi p graues dissensionū scissuras nō huius aut illi' ho minis periculū. sed populoꝝ strages iacet. detrahendū est aliq̄d seueritati vt maiori/bus malis sanādis caritas sincera subue/niat. Hec Augustin'. lviij.particula.

Ex his verbis Aug'. colligunt tres re gule. Prima q̄ peccauit p' baptismuz nō potest pmoueri. Scd'a est. pmotus qui mortale crimē cōmittit deijcit. Tercia est q̄ ab ordine deponit nō pōt restitui. vbicūq3 mitius agit dispensatio est. Cōtra p̄dictas tres regulas pōt papa dispēsare in oīmi ca/su ex plenitudine ptātis. licet plures casus sint in quib' nullo mō dispensat. vt ī homi/cidio volūtario. di. l. Miror. ⁊ in q̄ttuor ca sib' q̄ ꝯtinent in his v̄sib'. Siue bis ordo dat. siue baptism' repetat. Siue vt euerta tur fidei stat' ordo petat. Uel si ꝯstetur vt vtrimq3 symon opet. Ut dispenset spes ir/rita prorsus habet. Baptism' repetatur Siue ignorāter siue sciēter. Secus tn̄ est si aliq̄s ad cautelā sub ꝯditōe se faciat ba/ptizari. q2 talis nō incurrit irregularitatē. Euertat. qn̄ scz aliquis cuz possit ordinari a catholico ep̄o se facit ab heretico ordina/ri. Utrimq3 symon. i. si symonia interueni/at ex parte ordinati ⁊ ordinatoris. Sz cir ca ep̄os inferiores duplex est solennis opi nio. Una dicit q' ep̄us pōt dispensare con/tra duas regulas p̄mas in adulterio ⁊ mi/norib' criminib' in maiorib' adulterio ne/quaq3. nisi in casib' a iure expressis q' in eis possit episcop' dispensare. Alia opinio di/cit q' potest ep̄us dispensare in oīmi crimīe cōtra duas regulas primas nisi expresse si bi phibeatur a iure. Hoc pbatur. l. xxxij. di. Presbyter. ⁊ de penitētia d. vi. c. j in fine. v. Itaq3 pontifex iustus atq3 discret'. non co git sacerdotes suos semp abijcere nec mor restituere nisi a romano pōtifice fuerit sta/tutum. Hanc scd'am opinionē tenent Lau rentius. Uincen. Tan. Johan. Raymun. ⁊ Ber. vt notat in appa. illi' c. extra de iudi cijs. At si clerici. quib' ꝯsentiendo dicatur q' episcopus ꝯtra p̄mas reg'las. ij. nisi expresse

sibi ꝓhibeatur a iure pōt in omni crimine
dispensare.

Nde sciendū ꝙ epis in .xxv. casib⁹ di/
spensare ꝓhibetur. Primus de homi
cidio. dist. l. Miror. qđ intelligunt quidā
indistincte tam de volūtario scꝫ ꝗ̄ꝫ de casu/
ali. quod etiā generali eccl'ie ꝯsuetudine ro
boratur. Alij de homicida volūtario. Se/
cūdus casus de symoniaco cū distinctioni
bus. quas reqre supra. c. e. ꝑti. xlviij. Terci
us casus de eo ꝗ̄ excōmunicat⁹ maiori ex/
cōmunicatiōe vel ꝑ iudiciū suspensus ab
o[illegible] pre
sbyter. xj. q. iij. Siquis epūs. ꝑmo. extra ꝺ
senten. excō. Cū illorū absolutio. Quidam
dicūt ꝯtrariū in hoc casu. scꝫ ꝙ posset epūs
dispensare. Ar. ij. q. iiij. Que de causa. Sꝫ
nō est tutū nec ꝯsuetum nisi in casu. s. si eos
redderet ignorātia facti ꝓbabil'r excusatos
extra de c[illegible] excō. mini. Aplice. Quartus
casus est de clerico excōmunicato in ꝯcilio
ꝗ̄ accedit ad iudiciū principis i casu nō cō/
cesso contempto iudice eccl'ia[illegible] co. xxi. q. v.
Siquis epūs. Quint⁹ casus est de biga/
mo. extra de bigamis. Sup eo. Nuper. et
reqre supra. c. e. de bigamis. Sext⁹ casus.
est de duob⁹ p̄sbyteris vt p̄sint vni ecclesie
eq̄liter. xxi. q. ij. c. penultimo. Septimus ca
sus est de habēdis duob⁹ vel plurib⁹ bene/
ficijs curā animaꝝ habentib⁹. extra de cler.
Dudam. Octauus casus est de eo ꝗ̄ consti
tutꝰs est infra. xxv. annū. quia nō pōt cum
eo epūs dispensare vt ꝓmoueať ad hono/
res. extra de elec. Cū in cunctis. extra de e/
tate ꝛ q̄litate ordi. Eam te. vbi p̄cipit papa
ꝙ nullus ꝓmoueať nisi sit etatis legitime.
extra de elec. Nihil est. Nonus casus est de
illegitime nato cū quo nō potest epūs dispē
sare vt ꝓmoueatur ad honores. extra de fi
lijs presby. c. penulti. et vltimo. vbi dicit ꝙ
cuꝫ illegitime natis solus papa dispensat.
Et antē tales prohibenť ab honorib⁹ dici
tur in ꝯcilio pictauieñ. extra de filijs p̄sby/
tero. c. j. Decimus casus est de eo ꝗ̄ recipit
ordinē scienter ab episcopo qui resignauit
episcopatui cū quo nō dispensať nisi a pa/
pa. Undecimus casus est de eo qui recipit
ordinem scienter ab episcopo excōmunica
to. extra. e. c. ij. Duodecim⁹ casus est de ter/
cia regula supradicta. cōtra quā non potest
ep[illegible] papa dispensa
re. [illegible] q. Et. j. q. vj. Ideo [illegible]

telligas hoc de solenniť degradato. Bern.
in appara. illius. c. extra de clerico excōmu.
ministrante. Clerici. dicit ꝙ si episcop⁹ cū
alijs episcopis ip̄m sacerdotio tm̄ deposu
it. potest eū recipe in inferiorib⁹ ordinib⁹ ꝛ
[illegible] Quid ad/
miserit. ꝛ. c. Siq̄s presbyter. Si vero de/
posit⁹ est ab om̄i ordine tunc sol⁹ papa re/
stituit. Hec appa. ꝛ sunt verba H. Quidā
tamē dicūt ꝛ male ꝙ epūs pōt depositū re/
stituere ꝓ eis est. xj. q. iij. Epūs. p̄sbyter. sed
illud pōt intelligi cū ꝯstabat depositionē
nullā esse. Item ꝓ eis esse videť dist. xlvj.
Clericus maledic⁹ Sed ibi expone degra
detur. i. suspendať. Tredecim⁹ ꝛ Decimus
quart⁹. decimusquint⁹ ꝛ decimussextus cō
tinenť in his versib⁹. Siue bis ordo datur
siue baptism⁹ repetatur. Siue vt euertať
fidei status. ordo petať. Uel si prestetur vt
vtrinqꝫ symon opereť. Ut dispensetur ꝛc.
De primo req[illegible] ꝑticulā. [illegible]. De scđo
require. e. ꝑticu. ij. De tercio habes. j. q. vij.
ꝯuenientib⁹. §. Itē Tharasi⁹ patriarcha.
ꝟ. Constantin⁹ episcop⁹ dixit. De q̄rto re/
quire eiusdē. c. ꝑticulā [illegible]. Deci/
musseptim⁹ casus est de eo ꝗ̄ extra tempo/
ra statuta ordinať. de quo reqre hui⁹. c. ꝑti/
culā. viij. Decimūoctauū casum. reqre ꝑti/
cula. viij. Decimūnonū. require ꝑticula. xj.
Uicesimū. require ꝑticula. xij. Uicesimūp̄/
mū. require ꝑticula xx. Uicesimūsecundū.
require ꝑticula. xvij. Uicesimūterciū. req̄/
re ꝑticula. xix. Uicesimūquartū. require ꝑ/
ticula [illegible]. Uicesimūquintū. require ꝑti/
cula. xxxv. Fortassis apparebūt ꝛ alij casus
sed de istis dixisse sufficiat ꝗ̄ ad p̄sens me/
morie occurrerūt. Et quoniā.

Reb⁹ in hūanis nihil oī parte beatū.
Nō de⁹ vn⁹ habꝫ cui subiacet om̄e creatū.
Plura quidē dicta cū reor esse relicta.
Hec q̄ꝫ cognosco merito veniā mihi posco
Xp̄e reū purga fac dignū vera sophia.
Lux dux vita via fer opē p̄ce ꝟgo maria.
Fac p̄cib⁹ gratū. culpe soluēdo reatū.
Fac cruce dānatū q̄ndā. nūc clarificatū.
Uirgo tuū natū sine fine videre beatū.
Quē dilexisti molli gremio tenuisti.
Ubere nutristi cui lac sacrū tribuisti.
Fac faciē xp̄i cognoscere quē genuisti.

De qua facie loquiť apl's. j. ad Corinth.
xiij. Uidem⁹ nunc ꝑ speculū ꝛ in enigmate
tunc autē facie ad faciē. Hanc cognosco ex

parte tunc autē cognoscā sicut et cognitus sum. Hec facies summe luminosa est. finis omniū studiorū. Sūme gratiosa. finis omniū desideriorꝫ. Summe fructuosa. finis omniū sacramentorꝫ. Sufficientissime copiosa est. finis omniū laborꝫ ꝛ dolorū. De hac facie Aug⁹. ait in libro de ciuitate dei. xxij c. xxviij. Facies dei manifestatio ei⁹ intelligēda est. Hanc optabat cognoscere ille mitissimus Moyses Exo. xxxiij. dicēs. Si inueni gratiā in ꝯspectu tuo ostende mihi faciē tuā vt sciam te. Ad hanc faciē ꝑuenire est finis sine fine. Ad quā finē oīa finiētē nos ꝑducat bonitas infinita. pater ꝛ fili⁹ ꝛ spūs sanct⁹ beata trinitas vn⁹ deus. Qui est benedictus in secula seculorꝫ. Amen.

Finit confessionale.

Incipit tractat⁹ doctoris seraphici sancti Bonauēture (vt testatur cancellarius parisieñ. in tractatu de cognitione castitatis) de modo ꝯfitendi ꝛ de puritate ꝯscientie.

Q Uoniā fundamentū ꝛ ianua virtutū. omnisq̄ grē ac spiritualis ꝯsolationis principiū est ꝯscientie puritas ac cordis mūdicia. ad quā principaliter ꝛ ꝑcipue ꝑ purā ꝛ verā ac integrā ꝛ perfectam cōfessionē pctōꝛum acceditᷣ. nobis qui vocati sum⁹ ad statū gratie. ꝛ ad acquirendas virtutes. ac vitanda vicia de sufficienti ꝯfessione ac modo ꝯfitendi. vt decet viros ad statū ꝑfectionis electos (cū summa diligentia ꝛ sollicitudine cōtinua) pre ceteris mortalibꝰ principaliter est videndū.

Penitentia debet esse pura.

E St igitur ꝑmo videndū ꝙ ꝯfessio debet esse pura. qꝛ peccata debent simpliciter dici absq̄ duplicitate et excusatiōe. sicut homo credit ea manifesta esse corā deo. nec debent ṽba dici pallianta. aut cooperientia vel minuentia peccatā. sicut faciunt multi magnas philaterias ꝛ hystorias longas dicentes antequā peccatum explicēt. vt sic per illas ostendāt se minus culpabiles de peccato. quod quidem peccatū in fine illorū verborū sup̄fluorum excludant. Vitanda sunt igitᷣ sup̄flua ꝛ excusatoria verba. sed pure dic pctā tua ꝛ simpliciter te accusa. Similiter nō debet dici quod cadat in infamiā alicuius. aut quod possit prebere confessori occasionē turbationis contra aliquē. aut materiā contemnendi. Unde si expediret nomiare peccata alicui⁹ ꝯfitendo propria. tunc taliter explicentur ꝙ ꝯfessor nullo modo possit intelligere personā cū qua peccasti. nec possit venire in noticiā cōplicis in peccato. Sicut si dedisti petro occasionē peccandi. cū peccauit nō debes nomiare ipm. sed sufficit tibi dicere. Fui causa cōmittendi peccatum tale cuidam ꝑsone.

Vera.

C Onfessio debet esse vera. ita ꝙ nulla falsitas dicatᷣ scienter. nec aliqđ dubiū affirmetur. sed certa vt certa. dubia vt dubia sunt dicenda. Et idō cū confiteris. non dicas. dico culpam meam. si feci tale quid. aut si dedi materiā turbationis tali. aut fecissem tale peccatum si potuissem. sed dic simpliciter. Feci sic ꝛ sic. et appetiui sic et sic. et habui voluntatē deliberatā faciēdi tale peccatū. et non dimisi nisi quia non potui. vel quia nesciui. vel quia timui verecundiam aut penam temporalem. Sunt tamē quidā qui nescientes. aut verecundantes. aut non curantes specificare peccata. aperte mentiuntᷣ in confessione quā faciunt. dicendo quedā generalia ad quandam cautelā. quibꝰ cōprehendāt peccata omnia que fecerunt. Dicūt enim. dico culpam meā de quinq̄ sensibus meis male custoditis. sꝫ visu auditu gustu ꝛc̄. et tū si interrogarentᷣ de quolibet per se inuenirentur non in quolibet offendisse ꝑmissorum. maxime postq̄ confessi fuerint. Et sic dicunt etiā de septē vicijs capitalib⁹. cū tamen nō offenderint in omnibꝰ sicut sonāt verba eorum. Talis ergo modus maxime ab his qui sepe confitentur est vitandus. sed dicant vera ꝛ necessaria ꝛ dimittant falsa et superflua. Similiter ante cōfessionem diligenter seipos examinent. et dicant primo omnia viciosa et grauia que pro certo nouerint fecisse. ita ꝙ sub humilitatis specie aut cā quacūq̄ nullaten⁹ mētiantᷣ. Sꝫ postea pñt dicere generalia ꝛ leuia q̄ ñ pñt specialiter explicare. sicut sunt cogitatiōes

ociose. vba ociosa. negligentia. pigricia circa orationē. amissio tempis. distractio cordis in dicendo horas vel orādo. ingratitudo beneficioꝝ dei. supflua cura de corpore. ꝛ de rebꝫ tempalibꝫ. turbatōes leues cōtra ꝓximū. iudiciū leue alieni cordis. despectio ꝓximi quo ad psonā. mores siue vitā. nō cōtentari de oībꝫ que deꝰ fecit. aut facit. aut fieri pmittit. ꝛ his silia. que cū sint ineuitabilia ab aīa infirma nō possunt in numero declarari. sed potiꝰ expedit ea quotidie delere cū lacrimis. aut p ipa infirmitatem aīe recognoscere ꝛ in humilitate debita pmanere.

Integra.

c Onfessio debet esse integra vt oīa pctā que habes in mēoria. aut que oblitꝰ fueras ꝯfiteri ꝛ modo recorderis integre ꝯfitearis. nec dicas partē vni ꝯfessori ꝛ partē alteri. qꝛ nllo mō debes diuidere ꝯfessionē. Hoc faciūt illi qui timent despici a cōfessore. vel reputari minꝰ boni. plus timētes humanā verecundiā ꝙ diuinā offensam. ꝛ plus amātes laudē extrinsecam ꝙ intrinsecā pacē mētis. ꝛ ꝯsciētie puritatē. Simlit si oblitꝰ es qn̄ ꝯfiteris aliq pctā. ꝛ postea die sequēti vel alia recordaris si potes debes recurrere ad eundē ꝯfessorem vt ꝯfitearis si potes hēre copiā aut alium. alioquin sufficit tibi bona volūtas. Qꝫ si nō ex obliuiōe sed ex malicia ac verecundia oblitꝰ es vel obmisisti ꝯfiteri aliqđ peccatū. teneris recurrere ad primū ꝯfessorē. Et si vis recurrere ad aliū teneris confiteri oīa pctā prius ꝯfessa. et illud qđ pus obmiseras ꝛ oīa q̄ postea cōmisisti a pma cōfessione facta. ꝛ teneris ꝯfiteri de mēdacio aut simlatiōe quā ꝯmisisti. qꝛ dedisti intelligere ꝯfessori tuo ꝙ primo integre cōfessus fuisti.

Locus.

i Tem ꝯfessio debꝫ esse plena. qꝛ debet ꝯtinere circūstantias aggrauātes pctā que sunt locꝰ in q̄ peccas. qꝛ grauꝰ est peccare in ecclīa. aut i loco sacro ꝙ in domo. ꝛ grauius est cogitare aliqđ inhonestū qn̄ dicis missā vel officiū. vl' qn̄ oras ꝙ qn̄ scribis. Et grauꝰ est respicere vl' tangere aīo impudico corpus hoīs sub pannis ꝙ manū vel pedē. qꝛ magis libidinosa delectatio est ibi. ꝛ sic facias differētiā inter locum ꝛ locū.

Tempus.

t Empus in q̄ peccas qꝛ grauꝰ ē cauere a missa vl' ociari in die dn̄ico vl' festo solēni ꝙ i die alio simplici. Et grauꝰ est q̄dcunqꝫ pctm̄ in magna solēnitate ꝙ alio tempe. Et grauꝰ est nō vacare orōni. vel esse dissolutū in lingua vel relaxatum in gula. qn̄ homo debet cōmunicare. ꝛ in die quo hō cōmunicat ꝙ in alio tpe.

Coram quo.

g Rauius est dicere ꝛ facere aliq̄d coraꝫ eo q̄ pōt ex hꝫ sumere occasiōeꝫ peccandi ꝙ illud dicere ꝛ facere occulte. Et grauꝰ est simulare se esse patientem habēdo iram in corde ꝙ ōndere se esse turbatū sicut est. nō dando tn̄ alicui per hoc turbatiōis vl' mali exempli occasionē. vt dicit Gregoriꝰ. Et ideo nō sufficit dicere Fui iratꝰ de verbo mihi dicto. sed debꝫ dicere ꝛ addere. Simulaui me esse patienteꝫ in vbis ꝛ signis exterioribus. vt reputarer humilis vbi eram supbus. ita ꝙ cuꝫ illa simulatione addidi mendaciū ad irā quam occultaui. Adhuc grauꝰ est tangere bertam osculando ꝙ ipam in codē loco tangere cū pede. qꝛ iste modꝰ tangendi est magis impudicꝰ. Unde nō sufficit dicere. Tetigi bertam impudice. sed oportet te dicere locū corporis quē tetigisti. scꝫ manū vl' pectꝰ supra pannos vel ad nudū. ꝛ dicas moduꝫ scꝫ cū ore. manu vel cū pede ꝛc̄.

Mora que trahitur.

q Uoniā ibi maius est pctm̄ vbi maior mora trahitur. siue sit delectatio corporalis siue mētalis. siue iraꝫ. siue odium teneas p mensem aut annuꝫ. Et diligenter est mora examinā da in pctō cogitationis. quia videndū est si in ipa mora ratio succumbat sensualitati ꝯsentiendo i opus voluntate deliberata si posset. ꝛ tunc nō est minor culpa ꝙ si peccatū ope pfecisset. qꝛ sic voluntas p facto reputat. Si autem succumbat ratio ꝯsentiēdo in delectatione sensualitati tn̄ ita ꝙ nō vult in opꝰ pcedere. sed vult tn̄ interius in delectatiōe voluptuari. tunc licet ibi nō sit plenꝰ cōsensus. tn̄ est ibi pctm̄ mortale. sic̄ dic̄ Augꝰ. sꝫ est minꝰ graue ꝙ pmū vbi ē ꝯsensus i delectationē ꝛ in opꝰ. Si vo in neutrū ꝯsentit. sed ibi facit morā inuite. qꝛ si nesciuit vl' nō pōt expellere tunc dicat occasiōem datam. Quis hec sententia satis dura locum habeat i peccatis carnalibꝫ. Potest enī notari

in homicidio ⁊ in aliis multis pctis. Quicquid autē sit. expedit ↄsciētie mūde facere predictā examinationē in q̄buscūq; cogitationib⁹ viciosis. morose multū ptractis.

Quotiens.

Nam grauius est facere quodcūq; peccatū corde aut aliquo sensu corporis bis q̄ semel. Et ideo si potes recordari debes specificare vices cogitationū malarū. aut motus libidinosos in carne. ⁊ voluntate faciendi aliquod pctm̄. aut quotiēs iterasti respicere in faciē alicui⁹ ꝓpter delectationē visus. aut quotiēs turbasti aliquē aut murmurasti. ⁊ sic de aliis. Et si non es memor de numero dic bona fide fm̄ q̄ iudicas te totiēs iterasse pctā. Et attende q̄ cogitatiōes leues ⁊ leuia verba nō sunt numero explicāda. nisi essent occasiones alicui⁹ grauis pcti vel vicij. aut essent de se in aliq̄ genere septē viciorū capitaliū. Si tamē ꝓpter aliquā cogitationē leuē haberes nimis longā distractionē mētis in orōne vel psalmodia. credo q̄ [illegible] esset explicare si esses memor ꝓpter [illegible] dispendium qđ facit. Si etiā ꝓpter aliqđ verbū solaciosum vel leue aliquē turbaueris aut oriretur aliq̄ mala suspicio. aut aliquod malū. tūc debet specificari ꝓpter malū ipsius effectus. sic q̄ talia ociosa ⁊ leuia sunt specificanda qñ ꝓpterea incurrit aliqđ graue vicium vel delictū. aut dat alicui materiā peccandi. Sufficit ḡ dicere simul oēs distractiones mētis habitas in orōne ⁊ in officio ꝓpter cogitationes leues. sic dicendo. Dico meā culpam de nimia distractione ⁊ mētis vagatione quā habui in orōne. audiendo missam. ⁊ dicēdo horas ꝓpter cogitatōnes inutiles ⁊ ociosas in quib⁹ cor meū nimis occupaui. sic q̄ ibi nō fui intent⁹ vt debui ⁊ potui. Cogitatōes ḡ viciose ꝓcurate ⁊ cum delectatōe recepte oēs sunt explicāde q̄ntū pōt homo quantū ad qualitatē. morā ⁊ vices. vt supra dictum est. Cogitatiōes vero quātūcunq; male ⁊ viciose si nō sunt studiose ꝓcurate. nec cū delectatione recepte nec cū mora seruate in corde. nec dedisti occasionē veniendi ꝓpter cibi ⁊ pot⁹ intemperātiā aut ꝓpter occasionē. sed subito venerunt ⁊ recesserunt. ⁊ displicentiā habuisti in illis. et statim quādo sensisti. vt potuisti. expulisti. aut expellere ꝓcurasti. occupando te in lectione aut in meditatione sancta. Tales dico nō sunt ↄfitende. q: non solū in istis homo nō offendit. sed multū meret tanq̄ pugil pugnator ⁊ victor. Unde Hiero. Ille predicatur beat⁹ qui statim vt cepit cogitare. cogitat⁹ interficit ⁊ allidit ad petrā christum. Sed hodie quidā tales cogitatiōes ↄfitentur poti⁹ ad laudem ⁊ vanā gloriā. vt ↄfessor reputet ipsos spūales. cū tamē talia essent occultāda ⁊ etiā in ↄfessione tacēda. quia solū ↄfitens debet se ostēdere simpliciter pctōrē. Unde tales sunt thesauri dei latrōes. q: vane glorie apparitores. Et ideo pena latronū sunt puniendi. Nam de talib⁹ cogitationib⁹ quibus sic resistit dicit Apostol⁹ q̄ de⁹ facit cū tentatione ꝓuentū. Quod dicit. q: homo talib⁹ resistendo meretur. ⁊ ideo intelligo q̄ digni sunt suspendio. q: sub specie caritatis aut petendi cōsilij aut alteri⁹ cause colorate q̄ soli deo sunt aperta. manifestant ⁊ aperiunt maliciose ⁊ sub dolo.

Motus vane glorie.

Quia grauius est habere vanā gloriā de gratia spūali a deo recepta q̄ de opere homis manuali. Un̄ ↄfiteri habes de vana glia aut spūali aut corporali. Et grauius est dolere de bono spūali alterius q̄ de bono corpāli ipi⁹. q: prim⁹ dolor est de inuidia supne grē. q̄ est peccatū in spiritū sanctū. qđ est irremissibile. Scd̄us dolor ex simplici pcedit inuidia. ⁊ ideo nō sufficit dicere. Dolui de bono alteri⁹ ꝓpter inuidiā. sed debes specificare si de bono spirituali vel tempali. Et eadē ratiōe grauius est gaudere de spūali damno ꝓximi sicut d̄ peccato qđ fecit. aut de ipsius infamia. aut q: amisit dei gratiā quā habebat. q̄ gaudere de tempali damno homis. Cauendū tn̄ est qualiter ↄfitearis peccatū predictū vane glie de gratia spūali ne forte incurras maiorem gloriā vanā in ↄfitendo p̄mū defectum. Nā dando intelligere ↄfessori q̄ habuisti vanā gloriā. q: fuisti visus orare. vel in missa plorare. vel laudat⁹ q̄ bn̄ p̄dicaueras. ex hoc potes incurrere vanā gloriā siue peccatū vane glorie q̄ ↄfessor ex hoc te reputet spiritualē. Debes igitur caute explicare tuo confessori gratiam tibi a deo datam in oratione. lachrymis ⁊ huiusmodi. potes tamē dicere. Dum dicerem vel audirem missam vel predicarem feci actum aliquem propter quē persone aliq̄ me videtes cogitauē

q crederent me habere aliquā spiritualez grāz. Et q: i ipā cogitatōe habui ɔplacētiā z ɔsensum nec volui. ideo me accuso. vel sic. Appetiui q aliqͥ crederēt me hr̄e cū n̄ haberem. Et ad hoc credendū feci aliq̄s actus simulatorie. Et idē intelligas de aliis peccatis. Silr caute ɔfitearis vanā gloriā quā habuisti exercendo aliq̄s actus virtuosos Sufficit eñ tibi nō explicādo dicere. Feci aliquē actū ꝓpter quē appetiui nō tm̄ laudē dei sed potiꝰ hoīm. q: nō solū volui reputari ab illo cui feci vel dixi quoddā bonū. sed vt alios publicaret. Et nota q cogitatōnes de vana glīa nō sunt cōfitende. nisi qñ ē ibi cōplacentia z ɔsensus z delectatio morosa. Si aūt statim qñ veniunt cognoscas ea nō debere venire. z et hoc statim displicet tibi q veniūt. ac p hoc statim recurris ad deuz vt eas expellat. aut saltē te ɔsentire non sinat. sis certꝰ q in eis nō peccas sed potiꝰ p eas coronā acq̄ris. Dic ḡ statim i corde tuo qñ sentis eas. Deꝰ in adiutoriū meū intende. vel. Dñe vim patior. responde p me. Et caueas ne ꝓpter hmōi tempestuosas cogitationes dimittas aliqͦd bonū incep vel inceptū ɔtinuare. ex quo pncipale motiuum est bonū. sicut hodie multi faciut credētes spiritui diffidētie q facit eos credere q pdunt quicq̄d agūt. q: in bonis semꝑ ꝑsus cogitationes vanitatis ɔtrahunt. [illegible] eas ergo tali spiritui. Nec ꝓpter te facio. nec volo facere illud bonū. nec ꝓpter te dimittā. Vñ qñtūcunq habeas in istis cogitatōibus aliqñ cōplacentiā z ɔsensuz doleas z pure ɔfitearis. nec ꝓpter h cesses a bono ꝓpter deū pncipaliter incepto. sed pugna viriliter z ɔstanter deū orando vt custodiat suū opus. Si aūt esses naturaliter passionatꝰ z simulatus de vana glīa sic sunt quidā q nihil boni q̄si faciūt aut dicūt sine ea. Tunc ɔsulo tibi vt nō delecteris in loquēdo multā d deo. aut vita spūali. docēdo alios sub specie caritatis q: p certo sub h velo caritatis latet dulce venenū. sed puto esse securiꝰ z magis expediens humiliare se z silere a bonis. ne forte curando infirmeris. q: mens tua adhuc eget custodia. Et frenū est necessariū lingue tue donec illa pestis in corde fluctuare nō cessat. alioqn sicut dixi saluādo aut sanādo alios tuā destruis sanitatē. Experto crede. Nā docere z curare alios est cibꝰ pfectorū Si vero necessitas ineuitabilis vel magna et rōnabilis ɔgruentia loquēdi occurrat tūc loquēdū est taliter q ita te sicut z alios videaris arguere z docere. Et q: ibi etiā non deerit spūs vane glīe cupiens q p hūc modū loquēdi reputaberis humilis z discretꝰ. Si etiā occurrit tibi vana glīa qñ tacebis. vel qñ de locutione te humiliter excusabis. nescio tibi aliud remediū nisi ɔfessionē puraz z lacrimas adhibere ɔtra hanc maledictā pestilentiā. Est aūt valde timendū ne timore despectionis hūane totiēs hoc viciū cōfiteri negligas q̄ñ nemo te ab ipso noueris seperari. nec vt minꝰ verecūderis mutes sepius ɔfessionē. imo vt plus ɔfundaris studeas eidē sepius z clariꝰ soli ɔfiteri. Sic eñ virtute huius ɔfessionis spirituꝰ ille canus expelletur. Et si etiā tue cōfessioni se ingerat vt de humili z pura ɔfessiōe appetas cōmendari. Certe sic sentieris vulneratū nō timeas in fine ɔfessionis detegere ipm vulnus. Est eñ sciendū q grauiꝰ est esse inobedientē aut irreuerentē patri vel mrī ꝓpter q illi cui nō teneris obedientiā vel reuerentiā [illegible]hibere. Et grauiꝰ est turbare vnū sanctū hominē aut vendere ipm q vnū hoiem viciosuz. Et grauiꝰ est puocare vnā psonā religiosam ad aliqd pctm qd est cōtra ɔfessionē eius q vnā psonā secularez inducere ad idē peccatū. Et grauiꝰ est inspicere impudice vnā innocentē z religiosā mulierē q secularē. Scdm beatū Gregoriuz. Non licet intueri qd non licet ɔcupisci. Et ideo dico esse grauiꝰ illud viciose respicere qd est grauiꝰ ɔcupiscere viciose. Hoc idem intelligo de tactu z quocūq actu z v̄bo impudico. De ɔsideratione psone cū qua peccasti sufficit exemplū iam dictū. Nō sis ergo ɔtentus dicere. Nō bene custodiui visū meū. aut dicere. Iteraui plurics aspectum in facie alicuius psone cū cōplacētia z imaginatione impudica. sed dic qualitatē z cōditionē psone. Et si de visu expedit sic dicere multomagis de verbo impudico dante puocationē ad peccatū. z de tactu aut commotione carnis libidinosa habita et allocatione vel appropinquatione ad corpꝰ alicuius.

Intentio habita in peccatis.

Grauius est facere q̄dcunq peccatū cū intentiōe puocandi aliquē ad
6 simile. aut ad aliud pctm q ad satisfaciendū sibi ipi tm. vt si noueris defectū

alicuiꝰ facias ipm̄ despici aut minꝰ reputa
ri ꝓpter inuidiā tuā vł aliā maliciā. aut si fe/
cisti aliquē actū cū oculis aut cū manibꝫ ꝟ/
sus aliquā ꝑsonā vt ꝓuocares eā ad maluꝫ
ꝛ sic de alijs pctīs factis studiose. nō tm̄ in
damnū facientꝫ sed etiā in ꝓximi detrimen
tū. q̄ quidē pctā nō sufficit ꝯfiteri nisi expli/
centꝰ intentiōes maliciose. Tales recte assi
milantꝰ demonibꝫ. ꝛ sunt inimici crucis xp̄i.
qꝛ student aīas ꝑdere ꝑ quaꝝ salute chri/
stus sanguinē suū effudit. Itē descēsus de
pctō in [illegible] est diligentꝰ ꝑscrutādus. Non
est ita graue vnū pctm̄ simplicit sicut est il
lud cuiꝰ occasione plura alia pctā sunt cō/
missa. Vn̄ si studiose fecisti aliquē defectuꝫ
tali modo ꝙ aliꝰ fuit culpatꝰ de hoc. ꝛ nō ex
cusasti innocentē. sed ꝑm̄ [illegible] eū iniuste [illegible]
ri. Vł si ꝑ defensione vniꝰ mendacij ꝓtuli/
sti verba iniuriosa aut incurristi plura alia
mēdacia. aut ꝑ excusatiōe vniꝰ mendacij vł
pctī cōmisisti pluriū. ꝛ ob hoc fuit suspicio
de alio. vel facta iniusta punitio sup aliquē
aut ortū est odiū aut aliq̄ turbatio inter ali
q̄s. Oīa hec ꝛ ꝯsilia q̄ ex primo pctō sunt
ꝯsecuta debēt cū primo pctō p̄ncipali pleni
us explicari.

Aduertenda est occasio peccati.

Similiter de circūstantijs pctōꝝ nō
solū circūstantias p̄dictas vł siles.
sed etiā occasiōes ꝛ causas pctōꝝ
ꝓpter q̄s incurristi ipa pctā. videlicꝫ qꝛ ne/
g [illegible] ea vitare sicut potuisti [illegible]. Hu
iusmōi aūt cause sunt taliꝰ dicēde ꝙ te cum
ipis accuses ꝛ nō excuses sic quidā faciunt
imponentes culpā diabolo. sic eua q̄ dixit.
Serpens decepit me. Dicūt em̄. Tātū me
tentauit de tali pctō ꝙ oportuit me ꝯsenti/
re. nec potui me defendere vllo mō. Sed
illa nō est ꝯfessio nec exp̄ssio cause pctī. imo
est excusatio tui ꝛ accusatio diaboli. q̄ forte
nō est culpabilis ibi. Non em̄ oīe pctm̄ fit
semꝑ ex suggestione diaboli. nec oīs tenta
tio est a demone. sed ſm beatū Iacobum.
Vnusq̄sq3 tentatꝰ a ꝯcupiscētia sua abstra/
ctus ꝛ illectꝰ. Multi ḡ mentiuntꝰ dicentes.
Demon seduxit me ad tale pctm̄ quod sibi
ꝯsensi. qꝛ sola sua ꝯcupiscētia tentatus ceci
dit. Et iō debet dicere. Cū sentirē me sti/
mulari ad tale pctm̄ ꝑpetranduꝫ fui negli/
gens in euitādo occasiones me incitantes
ad hoc. scꝫ locū. tempꝰ ꝛ ꝑsonaꝫ. ꝛ fui negli/
gens in adiuuādo me cū ieiunio ꝛ orōne ꝛ
alijs necessariūs sicut sciui ꝛ potui. Vn̄ ꝓ/
pter negligentiā ꝛ maliciā meā cōmisi ipm
pctm̄. potiꝰ eligens seruire supbie et carni
mee hoc suggerēti q̄ȝ spūiscō inspirāti mi/
hi ꝙ illud nō facerē. Reliqui vero imponūt
culpā ꝓximo. sicut fecit Adam. q̄ dixit deo.
Mulier quaꝫ dedisti mihi sociā dedit mi/
hi de ligno ꝛ comedi. Dicūt em̄. Quedā ꝑ/
sona tantū institit me rogādo ꝛ blandiēdo
ꝛ aliq̄ dona dando ꝙ nullꝰ de mūdo potuis
set se defendere. sic ꝙ oportuit me finaliter
ꝯsentire. Aliqui dicūt. Quidaꝫ dixit mihi
tantū malū de quodā. ꝙ fecit me murmu/
rare de illo ꝛ illū despicere. Sed hec est vi
ciosa ꝯfessio. Dic ḡ sic de p̄mo. Cū vide/
rem exp̄sse ꝙ locutio ꝛ ꝯuersatio cū quadā
ꝑsona esset mihi inutilis ꝛ ꝑiculosa. ꝛ senti/
rem affectū cordis mei ad ipam ꝑsonā. aut
ipius ad me nō esse purū nec ſm deū sꝫ po/
tius ſm carnē. ꝛ in aspectu ꝛ p̄ntia eiusdem
habere nimiā cōplacentiā sensualeꝫ. ꝛ ex h̄
semꝑ haberē imaginatiōes impudicas de
illa cū libidinosis motibꝫ carnis. ita ꝙ pro
pter hec debebā fugere ipam. nihilominus
fui secutꝰ voluptatē carnis intātū ꝙ ad ta/
le pctm̄ deueni cū ea. vnde me et ipam illa/
queaui. De scd̄o dic sic. Audiens dici aliq̄
mala de quadā ꝑsona facilius ea credidi q̄ȝ
credidissem bona si audiuissem ꝓpter leui/
tatē cordis mei. ꝛ defectuꝫ caritatis. Et qn̄
debebā cōpati murmurāti ꝛ excusare ī cor
de meo euꝫ de q̄ ille murmurabat. ego sta/
tim murmuraui cū illo. ꝯfirmādo malū de
q̄ dicebat. vel addēdo ad illud qd̄ dicebat.
ac ꝑ h̄ dedi sibi occasionē magꝭ murmuran
di. Et nota ꝙ nō dꝫ q̄s murmurātē noīare
nec factuꝫ de q̄ murmurauit. qn̄. s. talꝭ noīa/
tio esset in excusationē tui vł in infamiā ꝓ/
ximi. Itē si te accuses de turbatiōe ꝓximi.
aut de turbatiōe habita ꝯ aliquē ꝓpter de/
fectū eiꝰ p̄ncipaliꝰ. nō debes exp̄mere illum
defectuꝫ. ne ꝑ h̄ ondas te habuisse rōnabi/
les cās turbatiōis. ꝛ sic videarꝭ minꝰ peccas
se. aut motꝰ zelo iusticie. Sūt em̄ q̄ dicūt ī
ꝯfessiōe. Vidi fieri talē defectū. vel audiui
dicere tale ꝟbū. ꝛ de h̄ fui valde turbatꝰ. qꝛ
erat ꝯ honorē dei. ꝛ ꝯ bonos mores ī malū
exēplū alioꝝ. O stulte hypocrita q̄d dicis.
Nā te simplr̄ laudas. ꝛ nihil pētꝰ ꝯfiterꝭ. ta
ces pcm̄ tuū qd̄ fecisti vidēdo alienū dfectū
qd̄ forte fuit ḡuiꝰ q̄ȝ defectꝰ altiꝰ. qꝛ dspexi/
sti peccantē cui debas cōpati. ꝛ mētirꝭ dicē/

do te fuisse turbatū ꝓpter amorē dei ⁊ xp̄i. cū tñ fueris turbat⁹ ꝓpter supbiā tuā. et q̄a nō habes caritatē ꝓximi que nō ꝑmittit aliquē ꝯtra ꝓximum turbari. Sic ergo dicas. Videns vel audiēs fieri vel dici aliq̄d qđ iudicaui esse malū ⁊ forte peius q̄ȝ fuit propter maliciā meā que nō ꝑmisit me excusare defectū. nec intentionē dicētis vl' facientis sicut poterā ⁊ debebā. nō fui motus ad cōpatiendū illi vl' ad orādū ꝓ ip̄o sicut debui ex caritate. sed magis fui cōmot⁹ ad irā contra ip̄m. ꝯtēnendo ⁊ iudicādo ip̄m ⁊ appetēdo statim punitionē ei⁹. vel hr̄e ꝑtātem puniendi eū. ⁊ hoc accidit mihi ꝓpter duriciaȝ cordis mei. ⁊ q2 nō recognosco patiētiā dei que supportauit me in grauioribus pctīs absq3 vlla punitiōe. et sic de aliis. Sunt alii q̄ se clari⁹ laudant in ꝯfessione dicētes. Per grām dei sat' bñ custodiui me a tali ꝑe vel citra a tali vel tali pctō. Nā bene ꝯtinuaui officiū. missas ⁊ ꝑdicatiōes ⁊ orōnes meas. Faciāt qui volūt male. q2 ego intēdo bene facere facta mea ⁊ me custodire a pctīs melius q̄ȝ faciat maior pars vicinorū meorū. et q2 ꝑus me ꝑmitterē occidi q̄ȝ facerē tale peccatū. ⁊ in me nō sentio aliquē defectū; nisi q̄a sum ingrat⁹ de bñficiis dei. nec sum sufficiens ad grates agendū deo q̄ me liberauit ab his pctīs q̄ faciunt multi alii. O deus. Isti sunt similes pharisęo q̄ ascēdit i templū vt oraret. cui⁹ orō fuit tota sui exaltatio super alios. Sic ⁊ isti q̄ debent se simpliciter accusare in ꝯfessione se sup alios laudant. narrādo bona q̄ faciūt de supbia aūt ⁊ presumptiōe q̄ latet interi⁹ nihil dicūt. Sūt alii qui ꝯfitendo pctā sua tota culpā imponūt deo. Sic enī dicūt. De⁹ dedit mihi naturā ita ꝑuersam ⁊ promptā ad tale peccatū q2 nō possum cauere. Isti dicūt cū adaȝ qui dixit. Mulier quā dedisti mihi sociā q. d. Si nō dedisses mihi nō peccassem. Sed isti apte mentiunt'. Nā s̄m beatū Greg. diabolus nō pōt vincere nisi volentē. cū tñ de ip̄o dicat' q2 nō sit ptās sup terraȝ q̄ illi⁹ potestati valeat cōparari. ergo multo min⁹ ēt q̄s violentari a ꝯcupiscētia naturali. Sunt alii q̄ dicūt. Fui decept⁹ a tali tentatiōe q2 de⁹ noluit me adiuuare. cuȝ tñ sepe ieiunarē ⁊ orarē ⁊ ad ip̄m recurrerē. Isti nō accusant pigriciā suā ⁊ negligentiaȝ q̄ noluerūt vitare occasionē peccādi ⁊ ꝑseuerare in orōne. Asserūt enī deū impiū ⁊ mendaceȝ. qui tñ dicit in Psalmo. Clamabit ad me ⁊ ego exaudiā eū. Et alibi. Venite ad me oēs q̄ laboratis. Et alibi. Petite ⁊ accipietis. Et apl's dicit. Fidelis de⁹ q̄ nō patiet' vos tentari vltra illud qđ potestis. sed faciet cum tentatiōe ꝓuentū. Sciāt ergo q2 iđ relinquūtur a deo. q2 insipide ⁊ sine fide orāt nec volunt pugnare ꝯtra seip̄os. nec perseuerare patient' postulātes auxiliuȝ dei sicut decet. Sed volūt hr̄e grāȝ statim sine labore. petentes etiā illā a deo nō humilit'. sed p̄sumptuose tanq̄ȝ nō indigni ac si esset de⁹ obligat⁹ eis. orāt ip̄m cū securitate quadā vt eos audiāt' statim vt ip̄i volūt. ⁊ nō sicut ip̄e vult. sicq3 putātes ip̄m ducere ad auxiliādū potius ꝓuocant ad derelinquēdū q2 supbe et p̄sumptuose accedunt ad ip̄m. Causa ergo lapsus eorū est supbia ⁊ negligentia sua quaȝ debent simpliciter accusare.

Occasiones q̄ dant' aliis in peccādo.

Sunt etiā in ꝯfessiōe explicāde occasiones date aliis ad peccādū. q2 omniū pctōꝝ hō est ꝑticeps. q̄bus occasionē prebuit maliciose vel non maliciose. Vñ ꝯfiteri debes si maliciose vl' ignorant' dedisti alicui occasionē peccādi nec noiare debes directe vl' indirecte ꝑsonā cui dedisti causam. sed sola occasio est dicēda. Peccatū vero qđ factū est ab alio occasione tui pōt dici explicite qñ est notū ꝯfessori. nō illum q̄ fecit aliq̄n dic soluȝ qualitatē delicti. sic dicēdo. Feci fieri quoddā pctm̄ mortale vl' graue ꝓpter tal[illegible] v̄ba q̄ dixi. aut ꝓpter tale malū exemplū q[illegible]dedi. Itē si habuisti turbationē cū socio in itinere. vl' i aliq̄ ope. aut ꝓpter sociū dixisti male officiuȝ. q2 male ꝑferebat. nō debes dicere. Soci⁹ me⁹ me turbauit in tali facto aut dixi male officiuȝ meū ꝓpter defectuȝ socii mei. q2 sic accusas sociū in cui⁹ noticiaȝ ꝯfessor posset venire. dic ergo. Habui turbationē cū aliq̄ ꝓpter meā supbiā. q2 ip̄i dixi v̄ba iniuriosa ⁊ ip̄m ꝓuocaui ad dicēdū mihi. Et si est illi⁹ culpa. dic. Habui turbationē cū q̄dā ꝓpter impatientiā mei q2 nolui supportare eū in caritate ꝓpter aliq̄ v̄ba ab eo dicta. vel dixi male officiū cū aliq̄ in tali hora. ⁊ dictāte mihi cōscia vt redicerē ꝓpter pigriciā meā nō redixi.

De pollutione.

Si habuisti pollutionē carnis vigilando. dic causam expresse. Si dormiendo. dic causam quaȝ dedisse te

credis. Cause pñt esse cibꝰ ⁊ potus intem/
perātia diei p̄cedentis. aut alio modo. ⁊ sic
dicendo ipam dabis intelligere ꝯfessori vi
ciū dierū preteritorū. vt sūt cogitatiões in
honeste habite ante dormitōnē quas expli
care debes. potissime qñ somnias ea que p̄
cogitasti. Hec sunt recitāda somnia viciosa
vel inhonesta nisi ante cogitasses ea. aut pꝰ
somnū cum delectatiōe ⁊ mora ⁊ motu car
nis cogitasses. ⁊ hec sunt dicēda magis q̄a
cogitata q̄z somniata. Si ŷo somniasti ha/
bere aliquē actū impudicū cum p̄sona ad
quā habes sensualē affectū. aut quam ante
cōspexisti oculo impudico. h̄ debes exp̄me
re vt causā illiꝰ somnij. ⁊ qꝛ homo plus in
talibꝰ delectat. ⁊ multi post somnū gaudēt
se talia somniasse. Ubi vero nō fuerit aliq
ex p̄dictis causis vel similibꝰ nihil de som/
nio est dicendū qꝛ nulla culpa est ibi. ⁊ tunc
sufficit dolere in corde. ⁊ ad quietandū cō/
scientiā potes dicere. Habui somniū inho
nestū. cui si dedissem causā. quā nescio. tūc
dico culpā meam.

De causis pollutionis.

Secundū sctōs p̄res triplex est cau/
sa pollutiōis nocturne. Prima p
uenit ex voracitate gule ⁊ sup̄habū
dantia cibi ⁊ potꝰ. q̄ est diligēter examinan
da ab illis q̄ vocati sunt ad spūale exercici/
um. Nā qñq3 accidit aliq̄s relaxari in gula
nimis aliquo tp̄e. ⁊ postea qñ abstinēt pol
luunt in somnis. credunt q̄ h̄ non accidat
ex culpa imoderantie. sed potiꝰ ex debilita/
te vel necessitate nature. sed errāt. qꝛ debēt
iudicare et cauere ne venerit ex nimietate
saturitatis p̄terite. Quod em̄ p voracitatē
⁊ ingluuiē congregatū fuerat in medullis.
necesse est vt aliqñ p pruritū vel p insensibi
litatē corp̄is ieiunio afflicti egerat. Propt̄
quod nō solū abstinendū est a delicatis ci/
bis. verū etiā a vilibꝰ ⁊ cū equali temp̄antia
ꝯtinendū est. imo panis ⁊ aque sacietas est
timenda. vt possit in nobis acq̄sita puritas
p̄manere. Isti ergo q̄ nōdū equalis ꝯtinē/
tie ⁊ moderātie gratiā sunt adepti. nō minꝰ
prefatā pollutionē incidūt q̄ etiā homini/
bus abstinētibꝰ sic accidit. Scd̄a causa
est qñ p incuriā ⁊ immūdiciā mentis elabi
tur. Nam mens spiritualibꝰ exercitijs va
cua ⁊ disciplinis iuterioribꝰ nō intenta. sen
su corp̄is p vanas ⁊ immūdas cogitatiões
euagat. Ex quibꝰ merito culpe eliciunt hu
mores. ⁊ ideo volentibꝰ obuiare necesse est
priuare et hanc causā eradicare. videlicet
mentis torporē excutere. ⁊ sensus refrena/
re. ne mens ad vana ⁊ noxia discurrat. ⁊ ex
cessibꝰ illis asuefacta ad immūdissima inci
tamenta luxurie somniās p̄turbetur. Pre/
dicta ergo negligentia acq̄rendi mundiciā
⁊ euitandi immūdiciā in cōfessione pariter
explicet. Tercia causa pōt esse quādo il/
ludentis inimici inuidia pollutio p̄curat.
Dum em̄ videt sanctū virū qui p sollicitā
victus moderationē ⁊ integrā ⁊ p̄fectam ac
frequentē peccatoꝝ ꝯfessionē p̄petuā mun
dicie puritatē acquirere conat. eius ꝯscien
tiā p̄turbare nitit. maxime diebꝰ illis quibꝰ
desiderat diuino aspectui cōplacere. fluxu
illius emissiōe polluere p̄curat vt sic a san/
cta cōmunione retrahat. Quibusdā vero
ꝯtingere dicit et debilitate nature q̄ nō est
ita fortis ⁊ valida sicut antiquitꝰ dicit exti
tisse. Hanc causā pōt quis in seip̄o aduer
tere qñ in illo turpi moderamine victꝰ fre/
quentiꝰ solito polluit absq3 turpis somnij
interuētu. sicut ego quosdam cognoui hac
peste certis temp̄ibꝰ ter ⁊ quater in hebdo
mada sordidari. q̄uis nō minus p̄dicte il/
lusioni possit ascribi.

Qualiter post pollutionē licet vel nō li/
cet accedere ad diuina.

Secundū sanctorū patrū sententiā
vigilanti circūspectiōe cauendū est
ad cōmunionē salutaris ꝯuiuij ac/
cedere tp̄e quo sentimꝰ nos somnij illusiōe
pollutos. Sed si hostꝰ inuidꝰ talit m̄ēti nō
stre illuserit vt nobis celestis remedij sub/
trahat medicinā. dūmodo nullus rep̄hen/
sibilis interueniat pruritꝰ aut oblectatōis
assensus. si fluxus iste fuerit naturali neces
sitate p̄fusus. aut impugnatiōe hostꝰ antiq̄
p̄curatꝰ. ⁊ absq3 sensu voluptatis adductꝰ.
debemꝰ ad gratiā salutaris cibi nihilomi/
nus accedere ꝯfident. Si credit euenis/
se occasiōe viciosa. die illa dꝫ se hūiliter sub
trahere ab altari. ne in nob̄ verificet sentē/
tentia apl̄i. Qui mādncat et bibit indigne.
iudiciū sibi māducat ⁊ bibit nō diiudicās
corpꝰ dñi. i. nō faciēs dr̄am int̄ p̄ceptiōem
cibi celestis ⁊ carnalis nec iudicās ip̄m cor
pus domini esse qd̄ tale nō nisi pura mēte
et carne liceat manducare. Et ideo subin/
fert idē apl̄s. Idō int̄ vos multi īfirmi ⁊ im/
becilles. ⁊ dormiūt ml̄ti. q. d. Multi ex hac

p̄sumptione ⁊ mā ducatiōe indigna spūali
ter infirmant̄. ⁊ somno mortali dormiunt
multi. p pctm̄ qđ ex ipa īdigna mād ucatōe
⁊ sumptiōe incurrūt. Probet g̃. i. examinet
seipm̄ hō anteq̄ sacr̄m pcipiat ⁊ diligent̄ se
videat vtrū sit mūdus vl̄ immūd⁹. vtꝝ de
uot⁹ vel indeuot⁹. vtrū reuerēs vel irreue/
rens. vtꝝ timens vel p̄sumēs accedat. etiā
si cert⁹ sit vel certuz se putet q̄ nō sit viciose
pollut⁹. vel aliq̄ mō mortali pctō infectus.
Nō em̄ dꝫ volens istū celestē panē sumere
esse ɔtent⁹ se nō hr̄e pctm̄ mortale neq̄ p̄ce
denti nocte viciosa occasiōe fuisse pollutū.
qꝛ licet hec duo quelibet reddāt ipo cibo in
dignū. Alia tn̄ plura sunt qb⁹ se hō dꝫ ab h̄
cibo subtrahere reuerent̄. q̄ explicare non
audeo. qꝛ a sanct̄ ⁊ doctorib⁹ ipa expssa nō
reperi. atq̄ illustratiōi grē dei ea securius
simplicit̄ relinquenda decreui. Id tn̄ qđ p
meipo retineo est v̄bū illius qui h̄ sacr̄m in
stituit. quē nō credo illud frustra ptulisse.
dixit em̄. Hec q̄tienscunq̄ feceritis in mei
memoriam facieť. Ex h̄ quidē v̄bo arguo
mihipi q̄ q̄tiens volo id agere qđ ipe insti
tuit ⁊ mō p̄dicto reliquit. neq̄q̄ sine remor/
su ɔsciē ac p̄iudicio anīe timeo ad illud pos
se accedere nisi p̄memorata ipi⁹ instituent̄
caritate ac ei⁹ passione ⁊ morte. in cui⁹ me/
moriā ꝑpetue recolendā illud sacr̄m debe/
re ɔfici ⁊ pcipi ipe p̄dare asseruit ⁊ iniūxit.

Considerās insup circa hui⁹ sacri p̄mor
dia lotionē pedū factā nō absq̄ mysterio ⁊
sacro. ibiq̄ dictū fuisse a dn̄o. Si nō laue/
ro te nō habeb̄ partē mecū. Agnosco p h̄
⁊ iudico nō sine p̄sumptiōis ⁊ grauis offcu
se periculo aliquē velle hr̄e partē secuz ipm̄
sacr̄m sumēdo. nō p̄habita alicui⁹ spūalis
grē lotiōe. Quā lotionē nō solū p cōpūctio
nis lacrimas puto fieri. verꝫ etiā p interio/
rē ment̄ deuotionē ⁊ fidez. in qua ipe dn̄s
vocat ⁊ inuitat aīam ⁊ trahit. ⁊ q̄dāmō co
git ad ipm̄ cibū angelicū ⁊ celestē. Vn̄ ⁊ ipe
dixit illis q̄s lauerat. Iam mūdi estis ꝓpter
sermonē quē locut⁹ sum vob̄. Nō dixit ꝓpt̄
aquā qua loti estis. sꝫ ꝓpter s̄monē. Hoc au
tē est v̄bū fidei qđ p̄dicam⁹ s̄m aplm̄. Vn̄ i
actib⁹ aploꝝ legit̄. Fide purificans corda
eoꝝ. Hanc aūt deuotionē ⁊ fidē celebrant̄
seu sacr̄m sumētis credo esse illā q̄ celebrat
⁊ que facit ipm̄ sacr̄m pcipi cū effectu. sicut
⁊ v̄bi xp̄i sunt illa qb⁹ ɔsecrat̄ ⁊ trāssubstan
tiatur panis ⁊ vinū in corp⁹ xp̄i ⁊ sanguinē

Quā quidē deuotionē voco dei grām. q̄ p̄
uenit ⁊ disponit. subsequit̄ et infundit. Ad
hoc g̃ sacr̄m cum instātia seruētis ⁊ assidue
orōnis pcurem⁹ modo p̄dicto vocari a do
mino. videlicet p̄habita ipi⁹ memoria atq̄
cōpunctiōis ⁊ deuotiōis ⁊ fidei lotiōe. ad q̄
p̄parari nos oportet p mētis ⁊ corpis mun
diciā. ⁊ p lingue ac sensuū refrenationē. et p
nr̄arū passionū ɔtinentiā ⁊ moderatione.

De fluxu libidinis.

Pretermittendū q̄z nō est q̄ qbusdā
ɔtingit interdū ɔsciē dubietas. ⁊ p/
turbatio magna. vn̄ ipis vigilātib⁹
absq̄ vlla cōmotione carnis ⁊ cogitatōe im
mūda. humor q̄dā p mēbrū secretū egredi
tur sine delectatiōe ⁊ q̄si isensibilit̄. ita vt mul
ti de h̄ aliter nō ꝑpendūt nisi cū pānos sen
serint madefactos. Cui⁹ cāz aliq̄ ignorātes
turbant̄ ⁊ errāt. putātes se eē pollutos. Et
ideo sciendū est q̄ illi⁹ hūoris effusio nō est
pollucio. qꝛ (vt dicūt medici) sine libidino
sa delectatiōe ⁊ carnis motiōe null⁹ ꝑpol
lui vigilādo. Ad ipi⁹ tn̄ effusionē humoris
videt̄ naturalis ɔditio cām exhibere p̄ma
riā. sed deinde id qđ ad naturā disponit cā
viciosa ⁊ euitabilis ꝑficit ⁊ ɔsumat. Qui
busdā hoc puenire agnoui ꝓpter solā p̄sen/
tiā ⁊ allocutionē ꝑsone alicui⁹. in cui⁹ aspe/
ctu habuit cōplacētiā sensualez ⁊ vanā. seu
ad quā inordinato amore afficit̄. aut p ta/
ctum impudicū leuē. aut imaginādo aliq̄s
actus impudicos fortit̄ ⁊ morose. In his
em̄ casib⁹ ⁊ silib⁹ multi inueniunt̄ hr̄e cale/
factiones ⁊ cōmotiōes carnis libidinosas.
dictūq̄ hūorē emittere velint nolint. Sed
eas causas ⁊ siles q̄ sunt euitabiles dꝫ qui/
libet fugere ⁊ euitare p posse. maxie q̄ sen/
tit de h̄ se passionatū seu ad h̄ naturalit̄ in/
clinatū. siue ex vicio ment̄. siue ex debilita/
te nature. ⁊ q̄ occasiōes hmōi nō euitauerit
iuxta posse. relinquēdo amiciciā ⁊ familia/
ritatē ꝑsonaꝝ ad q̄s inordinate afficit̄. fu/
giendo etiā allocutiōes ⁊ aspectū ꝑsonarū.
licet nō credā ipm̄ p dictā effusionē pecca/
re mortalit̄. nisi forte aliter ɔcupisceret aut
impudice tāgeret ꝑsonā q̄ est cā illi⁹ defect⁹
tn̄ credo eū grauiter peccare et magno pcti
mortalis pīculo subiacere. Et iō ɔsiliuz do
tibi vel tali q̄ absq̄ dilatōe morosa ipe sibi
violentiā faciat in hac pte fugiēdo ꝑsonas
hmōi atq̄ cū eis oēm opportunitatez loci et
tpis caueat. Dic itaq̄ p̄dict⁹ Rufus. (quia

quibusdã vocat libido) si potest euitari ipi⁹
occasio. ⁊ studiose nõ euitat. est omnino cõfi/
tendꝰ cũ suis occasiõibꝫ ⁊ negligẽtia habita
circa ipas. Si vero origat ex causa q̃ vitari ñ
põt sicut qñ audiunt v̄ba impudica a casu.
vel loquit cũ psona vl' sedet iuxta eã de cuiꝰ
p̄sentia habet cõplacẽtiã vanã ⁊ ab ea sepa/
ri nõ valet. In his ⁊ silibꝫ credo sufficere ꝙ
tã de occasiõe habita ⁊ ipotẽtia vitãdi ꝗꝫ de
fluxu illiꝰ libidinis dolor est simplicit' habẽ
dus. Quia tñ dubitare i talibꝫ q̃ spectãt ad
ↄsciẽ puritatẽ est qñꝗꝫ valde ꝓficuũ. poterꝭ
hoc ↄfiteri ꝑpter quietudinẽ mẽtis ⁊ pacem
ↄ̄sciẽ uis expedire nõ credã.

Cõplacẽtia habita i memoria pcti.

Sciendũ est ꝙ qñ cogitas d' iniuriis
receptꝭ ⁊ in illa memoria turbarꝭ in
tra te cũ aliq̃ mora. ⁊ appetꝭ vindictã
fieri aut factã esse aut doles ꝙ nõ fuit facta
p te aut p aliũ. aut imaginarꝭ aliq̃ facere aut
aliquẽ motũ tenere aĩo vindicatiuo. Hec
oĩa sunt ↄfitẽda ⁊ alia que cũ ꝗꝫ sĩlia in mẽte
tua rõne istiꝰ iniurie. Si aũt rememorãdo
mala p̄terita q̃ fecisti. nõ haberes dolorẽ. sꝫ
potiꝰ delectatiõẽ in eis. ⁊ ꝑpter hãc delectati/
onẽ facis morã ibidẽ. nõ credo expedire ꝙ
specifices ipa peccata rememorata si alias i
tegre ↄfessus es. Et si nõ habuisti aliquã de
lectationẽ in mẽte. sufficiat tibi dicere. Mihi
venerũt ad memoriã quedã vindicte vel in
iurie q̃s feci. vl' quedã peccata ꝗuia que ↄmi
si de quibꝫ nõ solũ nõ habui dolorẽ in tali
cogitatiõe. sꝫ de ipis cũ multa cõplacẽtia co
gitaui. Et si aliud tibi occurrit i carne vl' in
mẽte ꝑpter dictã ↄplacẽtiã qđ tibi videt ag
grauare pctm̄. ipm etiã debes ↄfiteri. Ver/
bi grã. Si de pctõ luxurie p te facto habui
sti memoriã. ⁊ de h̄ habuisti motũ carnis et
penitudinẽ. q: ipm pctm̄ nõ fecisti pluries. l'
cũ pluribꝫ. Tũc eñ debes sic dicere. Ex ima
ginatiõe quã habui de quodã pctõ luxurie
habui motũ carnis ⁊ cõplacẽtiã in mẽte. et
appetiui illud fecisse multotiẽs ⁊ cũ multꝭ p/
sonis. Et sic nõ oportet te indicare ↄfessori
te tã fecisse illđ pctm̄ nisi forte alias indicas/
ses eidẽ. ⁊ nisi p maiori hũilitate ⁊ merito ve
lis ipm ei simplr' explicare. Si aũt recorda
ris te habuisse oportunitatẽ faciendi aliqđ
pctm̄ qđ nõ fecisti. ⁊ in ista recordatiõe non
gaudes te euasisse illud pctm̄. nec grãs agis
deo q: custodiuit te ab ipo. ⁊ abstulit oppor/
tunitatẽ ⁊ volũtatẽ faciẽdi ipm. Oĩa ista sũt
plenꝰ referãda. Videt eñ hec magna ingra/
titudo ⁊ pcti cõmissio volũtaria. Sꝫ si in p̄/
dicta recordatiõe pctõꝝ. ⁊ maxime carnali/
um nõ posses vitare cõplacẽtiã ⁊ motꝰ car
nis dũ velles eã studiose recolere. causa te/
ipm excitãdi ad cõpunctionẽ ⁊ dolorẽ. cõsu
lo tibi ꝙ nõ ea spẽaliter recolas. nec etiã alia
peccata q̃ nõ potes sine cõplacẽtia recole/
re. sicut est vindicta facta p te vel p aliũ d' in
imico tuo. aut damnũ vl' mors. quia aliquẽ
occidisti Debes ḡ oĩa peccata tua si vis
cõfiteri generalit'. sub duobꝫ scꝫ supbia ⁊ de
lectatiõe carnis cõfiteri. dicẽdo sic corde me
ditãdo ⁊ ore ꝓferendo. Dico meã culpã de
supbia quã habui ↄtra deũ ⁊ proximũ ira/
scẽdo. inuidẽdo. alios puocãdo. mũdi glo/
riam appetẽdo. ꝓximos iudicãdo. dei crea/
turas ↄtemnẽdo. me ipm bonũ reputando
⁊ alios vilificãdo. de dei opibꝫ ac iudiciis ⁊
eius pmissionibꝫ murmurãdo. bonas eiꝰ in
spiratiões ⁊ oĩa eiꝰ beneficia negligẽdo. i/
peciꝰ viciosos sectãdo. blasphemãdo. ⁊ nom̄
dei inuanũ ꝓferẽdo. ⁊ linguã meã ↄtra veri
tatẽ p mẽdacia ⁊ simulatiões. p duplicitates
⁊ adulatiões. p iuramẽta. ⁊ multa alia v̄ba
viciosa. loquẽdo ociose. accidiose viuendo.
de me nimis cõfidendo. de fide dubitando
de occultis dei opibꝫ ratiõem p̄sumptuose
querẽdo plꝰ ꝗꝫ oportet sape de deo ⁊ pximo
⁊ de hoc seculo multa scire cupiẽdo. gratias
dei nõ humilit' affectãdo. dona dei occultã
do. temerarie ꝓpalãdo. nõ in veritate sꝫ i hy/
pocrisi ⁊ falsitate corã dõ ⁊ hominibꝫ ambu
lando. ⁊ multa alia p supbiã mẽtaliter ⁊ cor/
poraliter exercẽdo. Postꝗꝫ cõfessus es dic
aĩo tuo. maxime quãdo vides te morti p
ꝓximũ. O aĩa mea. egressus tuꝰ appropinq̃t.
⁊ ppe est terminꝰ tue supbie. ⁊ ppe est finis de/
lectatiõis huiꝰ mũdi ⁊ miserie carnis tue q̃s
delectatiõibꝫ carnalibꝫ ptulisti plꝰ ipas amã
do ꝗꝫ deũ. plꝰ sibi cõplacendo ꝗꝫ tibi. plꝰ la/
borando p ipa ꝗꝫ p te. plꝰ obediẽdo eius cõ
cupiscẽtiis ꝗꝫ diuinis inspiratiõibꝫ ⁊ ↄsiliis
scꝫ dũ ↄtendisti satisfacere sibi in delectatio/
nibꝫ gule ⁊ luxurie. multis ⁊ diuersis modis
ope ⁊ volũtate atꝗꝫ saciare eiꝰ visum. auditũ
gustũ. tactũ. ⁊ odoratũ. quantũ ⁊ qualit' po/
tuisti. cõsensisti amore ipsiꝰ carnis amittere
ptem maximã tui tpis supflue dormiendo
⁊ quiescẽdo in multis opibꝫ viciosis ac occu
pando i nimia cura ⁊ solicitudine rex tpali
um ⁊ corpaliũ te exercẽdo plꝰ ꝑpter auaricia

am ꝛ delectationẽ ꝙ ꝓpter necessitatẽ. cõsen/
sisti eius pigricici quam habuit sp ad opan/
dũ bonũ. ꝛ eiꝰ solicitudini quã habuit ad ꝑ/
agendũ malum qđ potuit. In his fuit vita
mea. in his expẽdi tempꝰ meũ. Ubi ergo es
o vanitas mea. ꝛ supbia mea. quo preteristis
delectatiões carnis mee. q̃d mihi attulistis
q̃d mihi reliquistis ꝓ subiectiõe ꝛ obediẽtia
qua vobis tot annis deseruiui. ꝓ vobis cõ/
mutaui vitã eternã. amisi deũ. acquisiui in/
fernũ. ꝑdidi gaudia infinita. ꝛ lucratus sũ
lamẽta eterna. priuatꝰ sum societate sancto/
rum ꝛ angelorũ. ꝛ merui fieri sociꝰ ciuiũ in/
fernoꝝ. Cõsidera ergo o aĩa mea qualẽ te
fecit deꝰ. quia ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ su/
am. ꝛ modo sic es denigrata peccatis nec ali/
quã virtutẽ in te agnoscis. Considera in te
imaginẽ tẽptatoris tui q̃ te depinxit colore
supbie. gule. luxurie. auaricie. vane glorie. in
uidie. accidie. ꝛ ingratitudinis. negligentie.
odij ꝛ vindicte. tibi suasit cõtemptũ dei ꝛ ap
posuit amorẽ seculi te induxit cõtra ꝓximũ
ad murmurãdũ. iudicandũ. decipiendũ. de
spiciendũ. detrahẽdũ. ꝛ aliorũ defectꝰ pon/
derandũ. ꝛ tua grauia vicia nõ videndum.
Nõ video igit̃ o aĩa mea. nisi vt ꝓuoceris
ad gemitũ. fletũ. planctũ. tristiciã. ꝛ lamen/
tũ. ꝛ clames humiliter ꝛ feruẽter ad domi/
nũ. Dñe ne i furore tuo arguas me ꝛc̃. Mi
serere mei deus ꝛc̃.

Qualiter cogitationes inhoneste sint cõ
fitende.

p Leriqꝫ dubitãt si cogitatiões inho
neste sint exteriꝰ explicãde. Credo ꝙ
hoc sit puritatis ꝛ ꝑfectõnis et ma/
gni meriti. sed nõ credo esse necessitatis sem/
per. nisi quãdo ex nimia mora facta in cogi/
tatiõe illa homo sentiret se inclinari ad faci/
endũ ꝛ ꝑficiendũ cogitatũ si haberet oppor/
tunitatẽ quã vellet. aut si pollueret̃ ex illa ve
hemẽti cogitatiõe morosa. aut si inordina/
te afficeret̃ ad aliquã ꝑsonã. ꝛ de ipa multũ
molestaret̃ in cogitatiõe habẽdo motꝰ car/
nis ꝛ imaginãdo habere aliquos actꝰ impu
dicos cũ ipsa ꝑsona. Hũc em̃ affectũ inordi
natum debes exp̃mere cũ cogitatiõibꝫ ꝛ mo
tibus carnis ꝓcedentibꝫ ex ipo affectu. dicẽ
do sic. Habui affectũ sensualẽ ꝛ inordinatũ
ad quandã mulierẽ. vel quendã iuuenẽ ta/
lis cõditionis. ꝛ hũc affectũ cõcepi ex com/
placẽtia habita in aspectu ꝛ collocutione ac
p̃sentia corꝑali ipsiꝰ de ipa vel de ipo tot vi/
cibus. Habui etiã tot vicibꝫ imaginatiões
turpes. respiciẽdo oculis corporeis vel mẽ
talibꝫ vl̃ faciẽ vel aliã partẽ corꝑis eiꝰ. ꝛ ima
ginando cũ ipsa ꝑsona habere amplexus ꝛ
oscula. vel talẽ actũ impudicũ. Et in his fe/
ci morã per magnũ spaciũ habẽdo ibi motꝰ
carnis libidinosos. ꝛ specialiter mihi accidit
in oratiõe aut missa. ꝛ semꝑ fui negligẽs la/
borare ꝓ posse ad expellendũ talia ꝑ poten/
tiam ꝓpter nimiã delectationẽ quã habebam
ibidẽ. nec curaui quãtũ potui refrenare ocu
los ab aspectu illiꝰ ꝑsone quãdo fuit p̃sens.
Quicũqꝫ igit̃ tales vel tali modo cogitatio
nes ꝛ affectiões exprimeret viciosas. ab eis
cito liberaret̃. dũmodo cũ tali confessiõe cõ
tinuaret orationẽ ꝛ custodiã sensuũ. quia de
mon nõ potest sustinere humilitatẽ cõfessi/
onis pure cũ sit supbꝰ ꝛ immũdus. ꝛ om̃is
humilitatis ꝛ mũdicie inimicus. Et iõ non
est melior ꝛ facilior via ad euadendũ tẽpta/
tiones luxurie ꝛ supbie. ꝙ om̃es cogitatio/
nes viciosas cũ suis circũstantijs cõcurren
tibꝫ in carne vl̃ mẽte sepe ꝛ clare detegere cõ
fessori. ꝛ totiẽs exprimere quotiẽs renouã/
tur.

De motibꝫ carnis

s Ciendũ est ꝙ motus carnis q̃ non
ꝓuenit ex cogitatiõe impudica absꝗ
ꝫ volũtate ꝛ sine causa. scꝫ visus vel
auditus. sine aliq̃ causa extrinseca inhone/
sta sine dubio ꝓuenit ex nimia repletiõe pri
us facta in cibo ꝛ potu. Quidã tamẽ putãt
ꝙ proueniat ex nimia vigilia. qđ potest esse.
maxime quãdo ꝯstat eis ꝙ nõ prouenit eis
ex aliqua causa p̃dicta. ꝛ ideo oportet homi
nẽ esse parcũ in dieta quo ad qualitatẽ ꝛ q̃n
titatẽ quãdo de talibꝫ molestat̃ cõtra volun
tatẽ ꝛ displicentiã suã. Nam intra corpꝰ ori
tur causa. Quia sm̃ Hieronymũ. Uenter ꝛ
genitalia ꝓxima sunt. Et hoc intelligo q̃n/
do nõ sunt a causa exteriori. Et tũc oportet
cauere ipm̃ ab aspectibꝫ. collocutiõe. ꝛ appro
ximatiõe ꝑsonaꝝ i quaꝝ p̃sentia sentit se sen
sualiter delectari. alioquin ille q̃ videt̃ mo/
tus naturalis. fieret viciosus. Et ꝗuis sit se
curũ cõfiteri tales motꝰ ꝓcedentes sine cau
sa viciosa. quoꝝ intẽperãtia videt̃ causa dũ
tamẽ ꝑ ipos nõ turbet̃ amor ꝛ desideriũ pu
ritatis in corde. ꝛ corꝑalis castitas non ma
culet̃ in corꝑe. Si vero ꝓcedunt a causa vi/
ciosa cõfitendi sunt ꝛ cause. locꝰ ꝛ tempus ꝛ
mora cõtracta in eis ꝛ vices motuũ. sicut su
pra de circũstantijs peccatoꝝ dictũ est. Nõ

enim sufficit generaliter dicere culpã de mo tibꝫ.sed debes dicere sic. Dũ essem in ecclia vel oratiõe vel missa vel sermõe cogitaui talem actũ turpẽ.aut habui memoriã alicuꝰ psone in cuiꝰ aspectu iã habui vanã cõplacẽtiam aut inordinatũ amorẽ.aut aspexi in ecclesia talẽ psonã cũ complacẽtia impudica. cuiꝰ causa habui motꝰ carnis impudicos totiens ꝛ p tantã morã. Et si dixisti illi psone tibi gratiose.aliqua ꝟba plixe. aut fecisti aliquod seruitiũ maliciose vt scꝫ haberes complacentiã libidinosam ꝛ motꝰ carnales per maiorẽ morã.totũ cõfiteri debes. nisi de ipius psentia delectatõꝫ nõ habuisses.

De periculo familiaritatis dñaꝝ

Quoniam multi videntꝰ negligere vt agnoscãt affectiões suas viciosas.ꝛ p cõsequẽs nõ curant cõfiteri. cũ tamen diligẽter sint pscrutãde ꝛ cũ vicijs orientibꝫ ex ipis exprimẽde:iõ pͥtermittere nõ itendo. Quia multi afficiũtꝰ nimis ad scipõs quidã ad alias personas.quidã ad honores quidã ad diuitias tempales. Et qꝛ hec sũt sicut murꝰ inter deũ ꝛ animã.ideo nullꝰ hominũ habẽs aliqd de pdictis potest in via dei pficere.nec habere purã orationẽ.ꝛ maxime quãdo est carnalis affectio ad psonaꝫ. Et de hac intẽdo modo loqui. Nã talis affectio mltos spũales sub specie amicicie spiritualis a statu orõnis impedit ꝛ impediuit Hec est inquietudo mẽtis pestifera.oratiõꝫ mẽtis ꝛ oris inficiẽs ꝛ dispergẽs. ꝛ affectus cõtrarios oratiõi in mẽte generat ꝛ exercet. Nã sicut oratio pura mentẽ purificat ꝛ illuminat.letificat.fortificat ꝛ impiguat.sic carnalis affectio ꝛ immũda mentẽ inficit ꝛ obscurat.cõtristat.debilitatꝰ. ꝛ desiccat.ꝛ corpꝰ eiusdẽ maledictiõibꝫ implicatꝰ. Et quoniaꝫ spũalibꝫ loquor (pͥter quos illa scribo) nouerit ipsi ꝙ licet carnalis affectio sit oĩbꝫ periculosa ꝛ dãnosa.ipis tamẽ magis est pniciosa.maxime quãdo cõuersantꝰ cũ psona que spũalis videtꝰ. Nã ꝗuis hoꝝ principiũ videatꝰ esse purũ.frequẽs tamẽ familiaritas domesticũ est periculũ.delectabile detrimẽtum ꝛ malũ occultũ.bono colore depictuꝫ. Que quidẽ familiaritas ꝗto plus crescat. tãto plꝰ infirmatꝰ principale motiuũ. ꝛ vtriusqꝫ puritas maculatꝰ.nõ tamẽ de hoc statiꝫ perpẽdunt.qꝛ sagittarꝰ ille a principio non mittit sagittas venenatas. sꝫ soluꝫ aliqualiter vulnerãtes ꝛ amorẽ augmẽtantes. Ad tantũ vero in breui deueniũt vt iã nõ velut angelos sicut inceperãt se inuicẽ alloquantur ꝛ videãt.sed tanꝗ carne vestitos se mutuo intueantꝰ.ꝛ sauciãt mẽtes quibusdã cõmendatiõibꝫ ac verbis blanditorijs ꝛ adulatorijs que videntꝰ ex pma deuotiõe pcedere. Exinde vnꝰ incipit alterꝰ appetere psentiam corpalem. qꝛ forma vel species corporũ in vtriusqꝫ mẽte cõcepta icitat eos ad volendã psentiã corpalẽ quasi insit eis presentia mẽtalis.sicqꝫ spũalis deuotio paulatim cõuertitꝰ in corpalẽ ꝛ carnalẽ.ꝛ sic ipsoꝝ mentes que solebãt in oratõe cũ deo absqꝫ intermedio loqui.nũc inter se ꝛ deũ alter alterius ponit corpalẽ effigiẽ quam velãt ꝛ obtenebrãt ponẽtes sibiipsis faciẽ dei cũ facie creature. Et nõ minꝰ horrendũ est cũ hũ pͥũ errorẽ pcipere ꝛ emẽdare deberẽt.potꝰ i nutrimentũ erroris totũ illud iudicãt ex maxima charitate pcedere.cuiꝰ merito puto ꝛ sibi inuicẽ mẽtientes referũt ꝙ in oratõe vnꝰ alteri psentatꝰ quo oratio reddatꝰ delectabilis.ac si p se inuicẽ orare cogantꝰ gratia ꝛ virtute diuina.ac p hoc ɔsolationẽ simpliciter sensualẽ quã habẽt in illa psentatiõe de seipsis facta in oratiõe pdicta estimãt et affirmant ac asserũt esse spũalem gratiã ꝛ diuinam. Quales aũt illusiones recipiãt a sagitario supradicto.spẽaliter mulieres. que citius fidẽ adhibẽt illusioni mẽtali esꝫ horribile ꝛ quasi impossibile declarare. Sentiunt nãqꝫ in oratiõe pdicta ꝛ psentatiõe mẽtali calorẽ quendã ignitũ a sagittario illo iactatum.quẽ credũt ꝛ dicũt esse ignem charitatis a spiritusancto imissum volentẽ coniungere spiritũ vniꝰ spiritui alterꝰ vinculo charitatis.cũ tamẽ sit ignis libidinosi amoris.pͥut frequẽtia exẽpla manifestãt.ꝛ inde deliberãt se tanꝗ spũaliter vnitos posse securius plixius ꝛ sepiꝰ simul loqui atqꝫ i hoc tempꝰ non pdere sed lucrari.pͥnde modos mirabiles ꝛ insolitos ꝛ cautelas adinueniunt quibꝫ pcurãt simul colloqui.ꝛ frequenter allegãtes vnꝰ alteri causas vtilitatẽ ꝛ necessitate depictas.cũ tamẽ in veritate nihil aliud sit causa nisi onꝰ cui ratio succumbit. Sic itaqꝫ carnali cõcupiscẽtia excecati tempus qđ olim in oratiõe cõsueuerãt expendere ac spũaliter occupare. nũc in huiusmodi familiaritatibꝫ ꝛ colloquijs pdunt.ꝛ sic (qđ dolendũ est) allocutiões diuinas p carnalibus cõmutantes. Ammodo igitꝰ nisi mora

serotina cogente aut alia inevitabili causa)
non possunt ab invicē discedere. ⁊ tunc invi
ti ⁊ tristes discedūt. Hec autē tristicia est cer
tissimū indiciū q carnis vinculo sunt alliga
ti. ⁊ ꝑ hoc visitationes ⁊ cōsolationes divi/
ne a carnalibꝫ ⁊ dyabolicis discernunt. De/
niq̃ quis se multis exponāt periculis ⁊ ml
ta mala incurrāt dum eorū obtenebratꝫ cō/
scientijs iudicāt quedam sibi tanq̄ spiritu/
alibus esse licita que fieri nequeūt absq̃ pe
riculo ⁊ peccato putavi tamē melius esse nō
multa de hoc calamo exarare. Hec tamen
tacere non valeo quin aliqualiter referam.
maxime quia nō longe a temporibꝫ istis si/
milia contigerūt. Tandē spirituales ꝓ dicti
quādoq̃ se deduci permittūt vt se invicem
familiariter tangāt sub specie charitatis re
ferantes sibi invicē immēsum cordis amo/
rem. quod impudēter charitatē appellant.
Sed in hac referatiōe amoris est summū
periculū. q2 ex h̄ fabricant sagitte q̄ mētes
eorꝫ vulnerāt mortaliter ac venenāt. Et qꝺ
super oīa videtur mihi horrendū. deo. an
gelis. hominibꝫ. ⁊ demonibꝫ. fuerūt iam ali/
que spūales nomine. spiritu luxurioso im/
bute. que in excusationē sue libidinis ꝑsum
pserūt dicere se habuisse in illis actibus im
pudicis magna sentimēta de deo. quod ni/
hil aliud iudico nisi quoddā incitamentū ⁊
inductivū ad similia securius intrandum ⁊
peiora ꝑpetrandū. Dic mihi qui talibꝫ cre/
dis ⁊ adheres. si isti sunt vere spirituales vt
asseris. quid aliud loqui aut facere deberēt
nisi qꝺ a spiritusancto ꝓcedere potest vel ꝓ/
cedit. Ab illo autē nihil ꝓcedit nocivū sed so
lum qꝺ est vtile ⁊ honestū. Quid eīm ad spi/
ritumsanctū de talibꝫ osculis aut qualē ho/
norem inde ꝓsequit deus. ⁊ que vtilitas aut
que necessitas tibi ad salutē vl' alteri. vt hos
tactus facias vel paciar;. Que cōventio spi
ritus ad libidinē carnis. Que igitur ꝑsum/
ptio tua vt hāc contumeliā inferas spiritui
sancto. scꝫ attribuēdo sibi tue impudicicie fe
torem quē vix demones patiunt. Que inq̃
temeritas tua mulier hypocrita a facie dei
proiecta. vt dicas delectationē carnis libi/
dinosam esse gratiā ⁊ cōsolationē divinam.
Recede ergo fera pessima de finibꝫ meis. q2
demones nequeūt tuā ꝑsentiam sustinere.
Hec itaq̃ fratres charissimi nō incongrue
huic operi sūt inserta. vt sciat vnusquisq̃ q
hec venenosa affectio sub colore spiritus ac

quisita sum me impedit puritatē cōfessionis
⁊ cordis mundiciā vt sic hanc fugiat tanq̃
viciosam rubiginē. que vix potest aboleri d
mēte si alicui fuerit applicata. precipue quia
tales persone q̃diu sunt hac sagitta percus
se. quasi nunq̃ pure ⁊ integre cōfitent. eo q
ipsum morbū despicabilē in persona spiri/
tuali verecūdant totiens detegere plene et
integre cōfessori. quia verent exprimere ali/
quas circūstantias tali affectioni annexas.
quas vel tacēt vel impfecte exprimūt. vten/
tes verbis operientibꝫ dictū morbū. sic sunt
occupatio mētis quasi cōtinua circa ꝑsonā
dilectam ⁊ in oratiōe ⁊ cunctis actibus suis
⁊ imaginatiōes turpes de ipsa. vana cōpla/
centia cordis. ⁊ in memoria ⁊ aspectu men/
tali ipsius. ⁊ negligētia in evitando eius ꝑ/
sentiam ⁊ colloquiū ⁊ alia que experiūt ipsi
propterea sepe mutāt confessorē. aut vellēt
mutare si possent. Sicq̃ tristes sunt ⁊ acci/
diosi frequēter tam ratiōe affectōnis fluctu
antis in mēte q̃ ratiōe confessionis imper/
fecte. de qua ipi mer non cōtentant. sed qꝺ
peiꝰ est. cū ipsi deberēt querere medicos spi
rituales cautos ⁊ peritos acceptos qui sci
rent illā egritudinē ⁊ causas eius agnoscere
⁊ congruū remediū adhibere. non solū non
faciūt sed potiꝰ si semel ad aliquem talē per/
venerint. ipm extūc fugiunt. nec revertunt
ad ipsum. Querūt ergo cōfessores ydiotas
⁊ simplices qui nec morbū itelligūt nec cau/
sas eius agnoscunt. ⁊ ideo nesciunt cōgru
am adhibere medelā. Tantū de hac ma/
teria dixisse sufficiat. vt per hoc cōfitētes ani
ment per viā puram ⁊ immaculatā incede/
re. ⁊ fugere periculosam pestē familiaritatē
mulierum spiritualiū. que nō melius q̃ fu/
giendo vitat. Satis eīm posset quis hac sa
gitta percussus. ieiuniys. vigilijs. ac disci/
plinis affligere ⁊ orare. q si non fugiat ꝑso/
nam. ⁊ omnē occasionē despiciat. nunq̃ cu/
rabitur ab illo morbo. sed magꝫ augebit il/
lud vulnus. Propter qꝺ sequamur cōsiliū
beati Hieronymi dicentis. Feminā quam
vides bene cōversantē. mente dilige. nō fre/
quentia corꝑali. quia initiū libidinis est in
visitatione mulierū. ⁊ mundꝰ cum mulieri/
bus nō melius vincit q̃ fugiendo. quia cū
ceteris vicijs ⁊ morbis quis possit resistere
huic tamen nō potest nisi per fugā. Et alibi
Si mulier potuit vincere eum qui iā erat
in paradiso. non est mirum si eos impediat.

qui nondũ ad paradisum peruenerunt. Et iterũ. Solus cũ sola non sedeas in secreto absq; arbitro ꝛ teste. Et idẽ. Ne sub eodem tecto solꝰ cum muliere mãseris. nec in pteri/ta castitate cõfidas. quia nec tu Samsone fortior. nec Salomone sapiẽtior. Si forte dicas. Jam corpꝰ emortuũ est. dico tibi. qui etiam dyabolꝰ viuit cuiꝰ flatus prunas extinctas ardere facit. Idem dicit. Omnes virgi/nes xpi ꝛ puellas aut equaliter dilige. aut equaliter ignora. Itẽ beatus Augustinꝰ di/cit. Sermo breuis ꝛ rigidus cũ mulieribus est habendꝰ. nec tamẽ quia sanctiores fuerit ideo minꝰ cauende. Que enĩ sanctiores fue/rint eo magis alliciũt ꝛ sub ptextu blandi ser/monis immiscẽt se vicijs impijssime libidi/nis. Crede mihi. Episcopꝰ sum. in christo lo/quor nõ mentior. Cedros libani. id est. con/templatiõis altissime homines ꝛ gregũ arie/tes. id ẽ magnos plãtos ecclesie sub hac spe/cie corruisse reperi. de quorũ casu nõ magis psumebã q̃ Hieronymi ꝛ Ambrosij. Sic ait Bernardus. Quotidie cõuersari vis cũ muliere ꝛ cõtinẽs putari. Esto q̃ sis. maculam tamẽ suspitiõis portas. Scandalũ mi/hi es. tolle materiã ꝛ causam scandali. quia. Ve homini illi p quẽ scandalũ venit.

De verbis viciosis

Sciendũ q̃ verba viciosa ꝛ grauia distincte sunt cõfitenda fm differẽ/tias suas cũ circũstantijs ꝛ occasio/nibꝰ earundẽ. De murmuratiõe que fit q̃n/do narratꝰ defectꝰ persone absentis. si cõtrete/ri habes. dic vtrũ vere vel false. ꝛ ꝓpter quã causam. scz ꝓpter odiũ vel vindictam. Si in duxisti vel inducere cogitasti aliquẽ ad hoc vel despexisti ex hoc. si alicui ex hoc nocuisti vel alicui audiẽti generasti odiũ de illo de quo dixisti. vel aliquid male accidit aut ac/cidere desiderasti. Non ergo sufficit dicere. Multotiẽs murmuraui ꝛ de multis. nisi illa explices. nõ tamẽ dicas defectũ de quo murmurasti si est verꝰ. nec nomen psone. et dicatꝰ qualitas psone aggrauãtis peccatũ. sicut si de patre tuo. de sancto viro. de prela/to. ꝛ ꝓpter quã causam. Et si defectus est fal/sus cõfitere defectũ ꝛ personã cui falsum im/posuisti. ꝛ debes reuocare corã illis quibus propalasti. maxime si defectus esset grauis. Sunt tamẽ quidã vt minꝰ displiceãt cõfes/sori exprimũt personã cui fecerũt iniuriam. vel de qua murmurauerũt. quãdo ipsa per/sona mala reputatꝰ quasi ab omnibꝰ vel pre omnibꝰ odiosa. vt p hoc iudicetꝰ minus pec/casse. Sed hoc est vicioso dictũ. quia debent in cordibꝰ suis reputare ꝛ per cõfessionem ostẽdere seipsos esse peiores q̃ illa psona sit quã in sui excusatione nominare presumũt. Quidã adhuc peius faciũt. quia vt placeãt cõfessori personã exprimũt de qua murmu/rauerũt vel offenderũt auferẽdo rem vel im/pediendo eiꝰ bonum. quia sciũt illã personã displicibilẽ cõfessori. Isti grauiꝰ peccant sic cõfitendo q̃ sit peccatũ cõfessum. quia ꝯtra charitatẽ proximi dupliciter peccãt. quia fa/ciunt cõfessorẽ de peccato gaudere quod cõ/fitetur. ꝛ iniuriã inferũt alteri. ꝛ sic nõ dolẽt de peccato cõfesso sed potius gaudent. pu/tantes p hoc captare beniuolentiã de detra/ctione. quod grauiꝰ est. licet detractio sit q̃/si quoddã spirituale homicidiũ occultum. si/cut quando aliquis audit aliquẽ laudari de aliqua virtute ꝛ sufficiẽtia. conatꝰ auferre de corde laudãtis aut cuiuslibet audiẽtis illã bonã opinionẽ que habetꝰ de illo. negando illud ꝛ potiꝰ defectũ illius declarãdo aut hi/pocrisiã appellãdo quia dicit q̃ quicq̃d facit p humana laude facit. Hoc aũt viciũ com/mittitꝰ ꝓpter inuidiã aut vanam gl'iam. Nã detractor querit laudari sup alios ꝛ potissi/me super illũ cui detrahit. aut timet minus reputari q̃ ille qui laudatꝰ ꝛ inde oritꝰ graue peccatũ. quia affectat mortẽ aut expulsionẽ aut tribulationẽ aut casum illiꝰ de cuiꝰ lau/de tristatur. ꝛ statim sunt dispositi ad audiẽ/dum hoc de ipo cũ gaudio. Quod vicium nõnullos spirituales pulsat qui nondũ pa/radisum receperũt. Quidã autẽ ore non murmurãt nec detrahũt. nec et ipsi despiciã/tur aut de ipsis murmuretꝰ. Appetũt tamen illud fieri ab alijs Et oĩa talia cũ motiuis ꝛ causis sunt integre cõfitenda. De dupli/citate que mendaciũ dicitꝰ. que est quando lingua ꝛ intẽtio nõ concordat. quia facit in/telligi ꝛ credi quod nõ est. Tales quãdoq; sunt duplicitates pditorie. sicut in iuda q̃n/do dixit. Aue rabi. Isti mel in ore gerunt. ꝛ retro pungere querũt. Nam post osculũ fe/cit capi christũ. De simulatiõe que est in v/bis signis ꝛ operibꝰ exterioribꝰ cuiꝰ cõtrari/um est in mẽte. hoc est propriũ hypocritarũ. Est autẽ simulatio falsitas veritate depicta Vel est viciũ verbis ꝛ actibus virtuosis op/tum. Simulatio in verbis est quãdo re di/

cis insipientē ꝛ viciosum. vt per hoc humi/
lis reputeris. ꝛ humilia precligis vt nō cre/
datur ꝙ virtuosus ꝛ sufficiens reputari ve/
lis. si autē non virtuosus reputaris. tūc tur
baris. Est ergo humilitas in verbo. super/
bia in mēte. Simulatō in opeest quādo fit
actus virtuosus vt solū fama acquiratur.
Simulatio in signo est quādo ptendūt bo/
nitates in sensibꝫ. ꝛ cor plenū est inhonestate
nec trahitur quis ab ope malo. nisi quia caret
oportunitate quā vellet. Sic quidā religio
si de die quādo videntur vt putentur sancti ꝛ ho
nesti. sensus suos valde componunt ꝛ ma/
xime in officio ꝛ choro inclinationes pfun/
das ꝛ similia faciēdo. sed de nocte nulla si/
gna deuotionis ostendūt dū non sentiunt se
videri. Sic quidā se macerāt abstinēdo vt
spūales appareāt ꝛ iudicentur. Aliqui exterius
apparēt patientes subridēdo. qui tamē pleni
ira ꝛ tristicia dolēt de iniuria eis facta. et sic
oīs hypocrita est simulator duplex ꝛ fal/
sus. ꝛ p ꝯsequēs inimicus ꝛ pditor veritatis.
Et ideo quia huic vicio multa sunt annexa
alia. cū diligēti examinatiōe debēt in confes
sione euomere virus suū. Mēdacia sunt
fm species suas cōfitenda. quia quedā sunt
alios nocīua. ꝛ hec sunt grauiora non nocēs
quedā deliberate plata. grauiora a casu pla
tis. quedā iocosa ad gaudiū puocantia. que
tamē a viris perfectis sunt arcēda. Qui ve/
ro dicūt mendaciū p quandā inaduertenci
am. sicut narrātes hystorias aut multū aut
prolixe loquētes debēt cōfiteri que nō sunt
falsa. Qui vero in pdicatōibꝫ narrant mira
cula nō vera. aut historias derisiuas seu fa/
bulas. aut textū scripture sacre trahūt inde/
bite vt coaptēt verba. male faciūt ꝛ debent
ꝯfiteri. quia tot varietates sunt in scriptura
que possunt dici ꝙ nō oportet taliter facere
quoniā mēdacijs non eget deus. Adula
toria. vt sunt verba blanditoria ad compla
cendū vel vt cōmendet. vel vt beniuolus fiat
vel seruiciū recipiat. sunt ꝯfitēda tanꝗ men
dacia. exprimēdo intentionē quā habuit in
pdicēdo. ꝛ potissime qui adulantur gestibꝫ cor/
poris ꝛ actibꝫ manuū ꝛ oculorū. vt ostendāt
affectionē ꝛ cōpassionē ad aliquē. qꝛ oēs ta/
les sunt mēdaces ꝛ falsi.

Eruditio vtilis ad oīa supradicta

Ut autē scias melius ꝯfiteri. studeas
saltem semel in die examinare quo/
modo tempus expēdisti. et discurre p
singulas horas cogitādo loca in quibꝫ fui/
sti. cū quibꝫ personis. qd cogitasti. quid dixi
sti. quid audiuisti. qd fecisti. vt cognoscas re
laxatiōes lingue. cordis. ꝛ sensuū. in quibꝫ ꝛ
quotiēs offendisti. aut dedisti alicui materi/
am offendēdi. ꝛ sic ordina in mēte tua sicut
ea fueris memor cōmisisse quia melius explí/
cabis oīa quorum fueris memor. ꝛ illa plu/
ries ptracta ꝛ ordinate repete in mente tua
nec te pigeat in tali examinatiōe exercere. qꝛ
pax ꝛ leticia mētis quā inde ꝯsequeris sup/
excedit oīe gaudiū mundanū. Et si absqꝫ
difficultate magna ꝛ cū magna trāquillita/
te animi istū modū volueris obseruare. stu
de in paucis delinquere vt pauca possis re/
colere ꝛ cōfiteri. Cōfessorē eligas cōpassiuū
probatū in tēptationibꝫ. ꝛ in via ꝑfectionis se
exercentē. cui sepe cōfitearis. ꝛ aperias oēs
defectus clare ꝛ lucide. ꝛ stimulos quibꝫ mo
lestaris. Sit ille discretus. charitatiuus. humi
lis. ꝛ intelligēs. sic ꝙ possis ad ipm cōfiden
ter recurrere. et sciat tibi remediū adhibere
Aliter autē si cecus ceco ducatū prestet ambo
in foueā cadūt. Ad ista melius obtinenda
necessaria est tibi solitudo. que est via pma/
ria ad cordis mundiciā ꝛ turris ad custodi/
am. Unde si es religiosus. si pacē queris hinc
minime egrediaris. Uersus Cella quasi ce/
lum sit tibi qua celica cernas. Hic legas. h
ores mediteris. crimina plāgas. Pax est in
cella. foris autē plurima bella. Si autē es
secularis fuge ꝯsortiū quantū potes. nisi p
euidēti vtilitate aut necessitate. Expedit eti
am vt portes in corde ꝓpositum tibi cauēdi
p posse ab oīi offensa dei ꝛ proximi. et debes
te armare cū oratiōe dicendo. Deus in adiu/
torium meū intēde ꝛc. quia sine auxilio dei
impossibile est te a quātumcūqꝫ minimo pec
cato liberari. Et quāuis deus pmittat quātūcū/
qꝫ ipm rogaueris in oratiōe ne in aliq pecca
ta incidas nō tamē ꝓpter hoc desistas a bo/
no ꝓposito bene opandi. quia hoc deus pmit/
tit vt agnoscas te infirmū ꝛ cōtinue diuino
auxilio te indigere. nihilqꝫ boni p teipm pos
se perficere quātūcūqꝫ cupias ꝛ ꝓponas. pro
pter qd oportet semp orare ꝛ nō deficere. Il
le autē semp orat qui nō cessat bene facere. ꝛ
mala vitare desiderat. Si autē ab incepto
opere bono destiteris. eo ꝙ in oratione nō
exaudiris. tūc est signū ꝙ spiritualis edifi/
cii qd est ꝯscientie puritas, cares pncipio.
cui est annexa cognitio ꝓprie vilitatis. ad qd

consequit virtus humilitatis. que mentez in bono cõfirmat et facit hominẽ cõtentari de omnibus iudiciis et permissionibus diuinis circa omnes creaturas et se. Dũ enim in veritate teipsum agnoscas. omnibus cõpatieris. nullum odies. nulli inimicaris. plus gaudes de passionibus et penis corporalibus quam de cõsolationibus carnalibus. quia te vides illa meruisse et esse vtilia. hec aũt esse periculosa. Sic ergo omnia preter peccatũ diligas. nihil te preter deũ afficiat. nihil te nisi culpa contristet. Et quoniam cognitio et accusatio suiipsius acquirit per mentis mundiciã et solitudine et mentali oratione. necesse est quisque ad hanc puritatem peruenire affectat. solitudinẽ velut matrẽ orationis et mũdiciae amplectat. et ibi in lectione et sui cordis scrutatiõe se quotidie sic exerceat sic quod omni ociositate vitata. omnique humana verecũdia postposita et dispecta. ad veram et purã et integrã et plenã confessionem nũc se preparet et disponat.

Modus cognoscẽdi scipsum

Postremo qui vult ad sui perfectã cognitionẽ cito et faciliter peruenire. ac perfecte pacẽ cõscientie possidere. primo cor suũ spoliet omni amore et affectiõe sensuali a quacũque persona et re temporali. sic quod inter deũ et cor tuũ nullũ sit mediũ. et nihil diligas extra deũ. nec preter deũ. et tũc talis affectio nõ erit mediũ impediẽs sed adiuuans et cooperãs. Secũdo euacuet cor suũ ab amore inordinato ad seipsum. videlicet quod non sit fur et latro honoris et laudis. appetendo aliquid de his que debent soli deo simpliciter Nihil etiã terrenũ appetat nisi pro dei seruitiõ et vtilitate aĩme sue vel proximi. et abneget propriam voluntatẽ. cupiat alienũ velle potius quam suũ perficere. nec a volũtate dei accius permissione animus suus discordet. Tertio ad sue cõscientie stimulũ frequẽter se exerceat. memorando preterita delicta seipsum arguendo de negligẽtia. cõcupiscentia. et nequicia. De negligẽtia quidẽ se arguat si cor suũ non bene custodiuit si tempus inutiliter expendit. si opera sua in finẽ debitũ non reduxit. Adhuc si fuit negligẽs in oratione. in lectione et boni operis executione. quorum vnũ non sufficit sine altero. Adhuc si fuit negligens ad agendã penitentiã de cõmissis. ad resistendum tẽptationibus a deo permissis. ad proficiendũ in bonis sibi impensis. De concupiscentia autẽ se reprehendat cogitãdo si in se viuit aut vixit cõcupiscentia et voluptas. appetendo dulcia. mollia. et abacta sapida. vestimenta deliciosa. et oblectamenta luxuriosa. que omnia in primo motu sunt fugienda. Item si viuit in se vel vixit cõcupiscẽtia curiositatis. appetẽdo scire occulta dei aut creaturarum. videre pulcra. habere preciosa. et similia. que omnia procedunt ex auaricia. Item si in se viuit aut vixit cõcupiscentia vanitatis appetẽdo humanũ fauorem vel honorẽ. laudem et propriã gloriã. Hec et omnia que faciunt hominẽ vanũ sunt fugienda a quocumque et maxime religioso. qui debet ambulare in veritate coram deo et hominibus in cunctis bonis operibus suis. et ordinare cor. verba. et opera in laudez dei et edificationẽ proximi et vtilitatem suã nihil extra deum vllatenus appetendo. De nequicia vero se arguat cogitando si in se viuit aut vixit iracundia in verbo vel animo in exteriori signo. et si aliquem ad iracundiã prouocauit. Hoc autẽ vicium non potest corrigi nisi per spiritum veritatis. vt scilicet homo cõsideret quid meruit per peccatũ mortale. ac per hoc bonitatem dei attendat et patientiã que ipsum sustinuit vsque nunc. Nec adhuc eum dãnare vult cum iuste posset ac potuit quotiens mortaliter peccauerit. Cum ergo veritas ingreditur animã et ibi permanet. omne cor impatiens et furiosum efficit humile et mansuetum. et omne cor durũ et impiũ efficitur pium et compassiuũ. Hec autem virtus ingredit solummodo in cor mundatũ. Item cogitet si in se viuit aut vixit nequicia inuidie. que de bono alterius cõtristatur. et de malo iocundatur. quod viciuz directe contradicit spirituisancto. et ideo ex inuidia oritur peccatum in spiritũsanctum. quod dicit inuidentia fraterne gratie. contra quod scriptũ est in Mattheo. An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum. Et ideo hoc peccatum non remittitur in hoc seculo nec in futuro. Item cogitet si in eo est vel fuit nequicia accidie. que consurgit ex tedio boni. aut ex ociositate nimia aut ex timore vel dolore alicuius mali. Et ex hoc oriuntur pessima. videlicet suspitiones maligne. cogitationes blasphemie. diffidentia de deo. et finalis desperatiõ. Ad hãc sepissime deueniũt insolentie dediti, et qui se negligunt in bonis

exercere ꝛ temp⁹ suũ vtiliter expendere. nec non q̃ nimis est ambitiosus appetendo excessiue honorē. talis qui appetit supra meritum sue sufficiētie nunq̃ hab; qd̄ appetit. s; quod pei⁹ est iusto dei iudicio tāto mag⁹ ad ima trahunt᷑. q̄to magis seipsos eleuauerīt. ꝛ pcurauerũt p alios trahi sursum. Qui ergo hoc viciũ vitare desiderat studeat cau; euitare. ac mētis ꝛ corpis supare pigriciam. eorūq; occasiones pcidere. que sunt amor q̄etis ꝛ immoderātia victus. ꝓpter has duas causas peccata pessima sunt ppetrata. Et his occasionaliter venit ira dei super zodomam ꝛ gomorram. Idcirco sancti p̄res fugientes de seculo ad desertũ. cōtra illud vicium accidie que inficit ꝛ dissipat omne bonum. statim armis temperātie ꝛ occupationis ꝛ cōtinentie (ne ociositatē radicē omnis mali inciderēt) se pncipaliter muniebāt.

Peccatorum origo.

Omniũ vicioꝝ capitaliũ vnũ est ini-
o tium. sc; ingratitudo. Duplex est ei radix. scilic; timor male humilians. ꝛ amor male inflāmans. Triplex fomentũ est. cōcupiscentia carnis ꝛ oculorũ. ꝛ supbia vite. Septiforme caput est. superbia. ira. inuidia. accidia. auaricia. gula. luxuria. Inter que sunt q̄nq; peccata spiritualia ꝛ duo carnalia. Cũ tamē peccatũ mortale nō sit aliud q̄ recessus a deo p ipsi⁹ ɔtemptũ in se vel in suo pcepto. Cōtemptus autē dei fit supbia. igit᷑ necesse est vt omīs peccati mortalis culpa sumat initiũ a superbia. Quia ɛ̃o nullus cōtemnit deũ vel suũ preceptũ nisi quia aliquid ab ipso timet pdere aut vellet acq̄rere Ideo oport; q̄ om̄e actuale peccatũ trahat originē ab hac duplici radice. aut amoris aut timoris. Omnis autē timor habet ortũ ab amore. quia null⁹ timet pdere nisi qd̄ amat. ideo amor ꝛ timor ab eodem fouētur. Et q̄ꝛ amor inordinat⁹ est respectu boni tempalis ꝛ illud est interius excellētia. et exterius pecunia. inferius lascivia carnis Ideo tria sũt fomenta viciorũ capitaliũ ꝛ actualiũ. ad que dũ aīma inordinate fert᷑ om̄ia peccata actualia oriũtur. Et quia hoc fit scd̄m septiformem modũ. ideo sunt septē peccata capitalia. ex quibus generatur vniuersitas pecca[illegible]

Peccatum in spiritumsanctum

Quamuis om̄e peccatũ sit contra de-
q um trinũ ꝛ vnum. appropriat᷑ tamen aliquod peccatũ in patrē. aliquod in filium aliquod in spiritũsanctum Peccatũ autē in spiritumsanctũ est irremissibile in hoc seculo ꝛ in futuro. nō quia in hoc seculo nō possit remitti. sed quia nō dimittit᷑ nisi raro aut vix in hoc seculo quantũ ad culpam. et modicum in futuro quantũ ad penā. Hui⁹ autem peccati sunt sex differētie. Inuidia fraterne gratie. Impugnatio veritatis agnite desperatio p̄sumptio. obstinatio finalis impenitētia. Primũ est contra charitatem dei inquantũ dolet q̄ domin⁹ de⁹ est bon⁹. qui et bonitate sua dat gratiā. ꝛ etiā est contra charitatē pximi. Secundũ est contra veritatem fidei. que est fundamentũ nostre salutis. Tertiũ est ɔtra misericordiā dei. q̄a credit se plus peccasse q̄ de⁹ possit pcere Quartum est ɔtra iusticiā dei. quia tm̄ p̄sumit de misericordia dei q̄ credit se nō debere puniri de peccatis. ac p hoc se relaxat ad peccandum ꝛ penitere nō curat. Quintũ est cōtra gratiā pnialem. que facit resilire a peccatis cōmissis. Sextũ est ɔtra grām penitētiale; que facit pcauere a cōmittēdis. s̄m q̄ ipsa finalis impenitētia di; ꝓpositu; nō penitendi. Sic eñ est spēs pcti in spm̄sanctũ. Scd̄m aũt q̄ dic̄ ɔtinuationē pcti vsq; in finem. sic est sequela omniũ mortaliũ. que in hac vita nō remittunt᷑. ꝛ maxime omniũ spēꝫ pcti in spũmsanctũ. Et sic om̄e pcm̄ initiũ sumit a supbia ꝛ finē habet a finali impenitētia in quā q̄ deuenit punit᷑ in gehēna. a qua finali impenitētia null⁹ peccās mortalit᷑ pōt liberari nisi interueniat grā mediatoris xp̄i.

Peccati descriptio.

Cum om̄e pcm̄ dicat recessum volũ-
c tati; a pmo pncipio. inq̄tũ ipsa volũtas nata ē agi ab ipo ꝛ s̄m ipm ꝛ ppter ipm. iō om̄e pcm̄ ē inordinatio mētis vl̄ volũtati; circa quā nata sũt esse vir⁹ ꝛ viciũ Pcm̄ igit᷑ actuale s̄m Aug. est dictũ vel factũ vl̄ ɔcupitũ ɔ̄ legē dei. Vl̄ est actual' inordinatio volũtati;. Inordinatio aũt ista aut ē tāta q̄ ordinē exterminat iusticie. ꝛ sic di; peccatũ mortale. qd̄ natũ ē auferre vitā ab aīa. sepando ipa; a deo p quē viuificat᷑ aīa iusti. aut ē tā modica q̄ ordinē istũ nō pimit s; aliq̄ntũ pturbat. ꝛ sic di; veniale pcm̄. q̄ꝛ de ipo cito possum⁹ veniā obtinere p eo q̄ ip; n̄ tollit grā; nec icurrit᷑ inimicitia dei. Ordo aũt iusticie ē vt bonũ eternũ p̄ferat᷑ tpali. ꝛ bonũ honestũ vtili. ꝛ di volũtas ppe. ꝛ iudiciũ rōis p̄sic

sensualitati humane. Et quia lex dei pcipit hoc et vetat oppositū. ideo quādo pferē temporale eterno. vtile honesto. sensualitas rationi. volūtas propria diuine. tūc cōmittiē peccatū mortale. De quo dicit Ambrosius ꝙ est pũaricatio legis dei et celestiū inobedientia mandatoꝝ. Nec autē cōmittiē quando omittiē qđ lex pcipit. siue fit quod lex vetat. Et quo oriē duplex gen⁹ peccati. scʒ delictū et ꝯmissum. Quādo vero bonū tempale pl⁹ debito diligiē. sed nō pferē eterno. et quādo honesto pfertur vtile. et naturalis volūtas pl⁹ debito amaē. sic tamē ꝙ nō pferē diuine et caro ꝯcupiscit. nō tamē pfertur iudicio rationis recte. tūc est tm̄ peccatū veniale. quia licet hoc sit pter legē dei. nō tamē est directe cōtra eam. Sensualis aūt appetit⁹ nō pfertur recte ratiōi. nisi quādo ratio ei cōsentit. ideo peccatū mortale nō cōmittiē sine consensu. Si autē sensualitas inordinate mouetur. cū ista inordinatio ad malū declinet. et in hoc ratio nō cōsentiat. nō est aliquod peccatū. quia nec aliq̄ modo ledit ordinē iusticie. Et quia in statu innocētie nō mouebatur sensualitas nisi fm motū ratiōis. ideo štāte hoc nō poterat ibi esse veniale peccatū Nūc autē quia ratiōi repugnat sensualitas velim⁹ nolimus. ideo necesse habem⁹ committere veniale peccatū aliqđ per pmos motus. Et licet pticulariter ac sigillatī possint deuitari. oīa tamē nullo modo possūt caueri. quia sicut peccata sunt. ita et pene peccati originalis vel actualiē. Et ideo merito dicunē venialia. qꝛ ho a pso digna sunt venia. Verū quia ratio his cōsentire nō compellitur si post cōsensum delectatōnis cōsentiatur in op⁹. tūc est plen⁹ cōsensus. ac p hoc ē peccati cōsummatio ǭ puenit vsq ad supremā portionē ratiōis. ex qua pēdet plenitudo cōsensus. Quia vero nō solū cōsensus in opus. verū etiā in delectationē est. in quo inferior pars sequiē sensualitatē. ideo si in delectationē sensualē ratio sensualitati cōsentiat et succumbat, ꝓpterea fit subuersio ordinis recti et iusticie, ꝓpter quod cōmittiē peccatum mortale. q̄uis minus graue. qꝛ non solū imputaē inferiori parti rationis sed etiam superiori que debuit cōpescere et cohibere inferiorem ne cōsentiat.

Confessio siue humiliatio suipsius.

Ecce descripsi cor mundum et cōsciētiā purā vir ego immund⁹ et maculatus multū me ostēdere sciens et meipm nesciēs. alienos defectus diiudicās et meos nō inspiciens. vicia et occasiones viciorum vobis aperiēs. et ipsa vicia in meipso corrigere negligēs. festucā in oculo alieno prospiciēs. et in meo trabē non ꝯsiderās. aliene vite dux esse presumēs et moderamina vite ꝓprie non tenens. omniū mores discutiens. et meos non deserens. erga meipm̄ cecus pmanens. et circa alios oculatus existens. fraterna tamē charitate coactus. qa omniū fratrū animos sincere amplector. eo maxime quo eos sentio perfectā cordis affectare mundiciā. mundūq cor sollicite ac studiose perqrere. quo ipsam attingere valeatis (vt supra scriptum est) vestra charitatiua dilectio humiliter et benigne suscipiat. vbi sicut in speculo et exemplo verissimo viam et ianuam p quā ingreditur anima i atrium dom⁹ domini (quod est cōscientie puritas) diligentissime speculeē. firmiter attendentes ꝙ ad dictum atriū nullus vnq̄m in hac vita peruenit. nisi modo predicto seipsʒ agnoscere studeat. scđm noticiā sibi datam a domino. suāq ꝯsciētiam mundā et immaculatā seruare. et h̄ per cōfessionem purā veram et integrā superius memoratā. Ipse nāq modus cōfitendi super humilitate pfecta fundaē procedēs ex filiali dei timore. qui non patiē in corde habitare peccatum. nec circūstantias peccati quibꝫ putet deum esse offensum. dūmodo statim euomat per confessionē scđm sui possibilitatē et noticiā habitam de peccato. Et huiusmodi sollicitudo seruādi cor mundū et consciētiam puram. est signū congruū. et euidens ꝙ quis inter electos dei filios reputetur. Unde talis anima secure potest dicere. Domine dilexi decorē domus tue. id est. mundiciaʒ anime mee. et locum habitationis glorie tue. id est. puritatē consciētie mee. Et ratio. Quia i voluntate tua prestitisti decori puritatis mee virtutem. et in iusticia apparebo pur⁹ et mundus in conspectu tuo et satiabor cum apparuerit gloria tua. Ad quam nōs pducat ipē deus qui viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Explicit tractatus doctoris seraphici sancti Bonauēture De puritate ꝯsciē.

Pharetra sancti Bonauenture cardinalis ordinis fratrū minorꝝ.

N conuersiōis mee ꝑmordio cū ob mētis recreationē auctoritates scrōꝝ legerē. ꝛ legēs varias corruptiōes ꝑciperē. placuit mihi. vt ad ipm fontē originaliū recurrerem ꝛ ob maiorē certitudinē ipemet aliq̄ ꝑciperē que postmodū vt sciui ordinaui. vt q̄ ad meditationē. ꝑdicatiōꝫ. disputatōꝫ. ibidē essent vtilia leui⁹ reꝑirent̄. Hoc aūt sciat lector ꝙ reperi aliqñ diuersos doctores vnum dixisse aliqñ eūdē doctorē idē in diuers̄ libris Distinxi āt opusculū istō ꝑ q̄ttuor libros. vt dicat̄ liber ꝑm⁹ de ꝑsonaꝝ varietate. Scd̄s d̄ ꝑncipaliū vicioꝝ ꝛ fructū m̄ltiplicitate. Terti⁹ de ꝑiculos̄. Quart⁹ de ḡrios̄. In vnoq̄qꝫ libro posui q̄nq̄ginta cap̄la. qꝛ tal̄ numer⁹ iubilei est figuratiu⁹ Opusculū aūt istud pharetrā appellaui. qꝛ sic in pharetra iacula reponūt̄ q̄bꝫ hostꝫ hostē ferit. vulnerat ꝛ deiicit. sic ꝛ h̄ varie auc̄rates fidedignoꝝ. q̄s si manu opatōis tenem⁹ hostē antiquū deiiciemus Sciēdū ēꝫ ꝙ cū dico idē. ñ appone do vbi. itelligēdū est i ꝑori libro ātea posito fore. Origialia ista subscr̄pta ipe excepi.

De beato Gregorio

Moralia.
Super Ezechielem
Registrum. id est. epistolas.
Omelias.
Pastorale.
Dialogum
Cantica

De beato Ambrosio.

De virginitate. li. iiij.
De viduitate. li. ij.
De officijs. li. j.
De patriarchis.
De excessu satyri
De fide resurrectionis.
De hexameron.
De figura seculi
De obitu Theodosij.
Apologiam de dauid.
Pastorale.
Sermones
Epistolas.
Super Lucam
Super beati immaculati

De Johanne chrysostomo

Super Matthēum bis.
Super Johannem
De compunctione
De militia spirituali.
De militia christiana
De eo ꝙ non leditur homo nisi a seipso
Sermones Epistolā

De Isidoro

Etymologias
Synonima
De summo bono
De ortu ꝛ obitu antiquorum
De nouo testamento

De Cipriano

De. xij. abusibus.

De Augustino

De ciuitate dei xxij. lib.
De trinitate. li. xv.
De doctrina christiana. li. iiij.
De vita christiana. j.
De disciplina christiana
De agone christiano. j.
De confessionibus. xiij.
De gratia noui testamenti
De moribus ecclesie. j.
De vera religione. j.
De ꝯsensu quattuor euangelistarum. li. iiij.
De incarnatione verbi. j.
De essentia diuinitatis
De magistro. j.
De ordine discipline. j.
De opere monachorum. j.
De singularitate clericorum. j.
De. lxxxiij. questionibus. i.
De sex questionibus contra paganos.
De q̄stionibꝫ noui ꝛ veteris testamenti. i.
De quinqꝫ responsionibus. i.
De ecclesiasticis dogmatibus. i.
De decem cordis. i.
De pastoribus. i.
De ouibus. i.
De cathezizandis rudibus. i.
De mirabilibus sacre scripture. i.
De moribus manicheorum. i.
De diuinatione demonum.
De soliloquijs. ij
De meditationibus. i.
De virginitate. i.
De viduitate. i.
De bono coniugali. i.
De coniugijs adulterinis. ij.

De quantitate anime.j.
De duabus animabus.ij.
De natura boni.j.
De natura ⁊ gratia.j.
De correctione ⁊ gratia.j.
De gratia ⁊ libero arbitrio.j.
De libero arbitrio.iij.
De spiritu ⁊ littera.j.
De vita bona.j.
De perfectione iusticie.j.
De predestinatione diuina.j.
De fide ad Petrum.j.
Ad orosium.j.
Ad bonifacium.j.
De penitentia.j.
De patientia.j.
De perseuerantia.j.
Regulam.
Enchiridion.
De cura pro mortuis.j.
De symbolo.iiij.
De ieiunio sabbati.j.
De vtilitate credendi.j.
De laude charitatis.j.
De vnico baptismo.j.
De baptismo paruulorum.iij.
De sermone domini in monte.ij.
De sententia iacobi ad hieronimum.
De conflictu viciorum.
Sup̄ genesim ad litteram.li.xij.
Super genesim cõtra manicheos.li.ij.
Epistolas.
Sermones.
De mendacio.j.
Contra mendacium.
Contra Julianum.vij.
Contra adamantium.j.
Contra quinqꝫ hereses.j.
Contra donatistas.
Contra epistolam fundamenti.j.
Cõtra aduersarios legis ⁊ ꝓphetarum.ij.

De Hieronymo.

Super Isaiam.
Super duodecim ꝓphetas.
Epistolas.
Omelias.

De beato Bernardo

Super cantica.
Super missus est.
Super qui habitat.
Super ecce nos.
De consideratione.
De preceptorum dispensatione.
De libero arbitrio.
De diligendo deum.
De amore dei.
De duodecim gradibus.
Epistolas.
Apologiam.
Meditationes.
Sermones.
Flores.

De Anselmo

De similitudinibus.
Meditationes.

De Cassiodoro

De anima.

De Seneca

Epistolas.
De copia verborum.
De clementia.
De liberalitate.
De spiritu ⁊ anima   Et aliqua de aliis libris ⁊ glosis.

Capitula primi libri.

De deo.j.
De christo.ij.
De eucharistia.iij.
De cruce.iiij.
De beata Maria.v.
De angelis.vj.
De homine.vij.
De muliere.viij.
De christianis bonis.ix
De christianis malis.x.
De prelatis bonis.xj.
De prelatis malis.xij.
De subditis.xiij.
De predicatoribus bonis.xiiij.
De predicatoribus malis.xv.
De vsurpantibus predicationem.xvj.
De negligentibus predicationem.xvij.
De auditoribus verbi dei.xviij.
De episcopis.xix
De sacerdotibus bonis.xx.
De sacerdotibus malis.xxj.
De clericis.xxij.
De beneficiatis.xxiij.
De ambitiosis.xxiiij.
De studentibus.xxv.
De aduocatis.xxvj.
De religiosis bonis.xxvij.
De religiosis malis.xxviij.

Incipit liber p̄mꝰ de ꝑsonaꝝ varietate.

De deo Capitulū I

Gregoriꝰ in mora libꝫ. Deꝰ ip̄e manet intra omīa. ip̄e est extra oīa. ip̄e supra omīa. ip̄e infra oīa. ⁊ supior est ꝑ potē/tiā. ⁊ inferior ꝑ sustētationē. ⁊ exterior ꝑ ma/gnitudinē. ⁊ interior ꝑ subtilitatē. Idem Deꝰ hoc est qđ habet. eternitatē q̄ppe habet ⁊ ip̄e est eternitas. lucē habet. ⁊ lux sua ip̄e ē. Idē. Omnipotēs deꝰ ⁊ si plerūq̄ѕ mutat sententiā. ꝯsiliū nūq̄ѕ. Idē. Omnipotēs de/us q̄d nobis ꝓfuturū esse valeat sciēs dissi/mulat exaudire dolentiū vocē vt augeat vti/litatē. vt vita ꝑ penā purget. ⁊ q̄e tranquil/litas q̄ hic inueniri nō valꝫ alibi q̄rat. Idē Omnia hūana. q̄ iusta. q̄ pulcra sunt. dei iu/sticie ⁊ pulcritudini ꝯpata. nec iusta nec pul/cra sunt sꝫ nec omnino sunt. Idē. Cōditor noster mira dispēsatiōe ꝯsilij ⁊ culpas nr̄as respicit ⁊ viuēdi tpa impēdit. vt lōgiora vite tpalis spacia. aut ꝯuerso fiāt adiutoriū mu/neris. aut nō ꝯuerso augmētū damnatiōis. Idē in omel. Vbiq̄ѕ nob occurrit supna medicina. q̄ꝛ deꝰ ⁊ dedit homi p̄cepta ne pec/cet. ⁊ tn̄ peccāti dedit remedia ne desperet. Idē sup Ezech. Omīpotēs deꝰ q̄ sibimet ip̄i dissimilis nō est. ea v̄tute videt oīa q̄ au/dit omīa. ⁊ ea v̄tute iudicat oīa qua creauit oīa. Augustinꝰ in ep̄la. Deꝰ vbiq̄ѕ p̄ns est ⁊ vbiq̄ѕ totꝰ p̄sens. nec tn̄ vbiq̄ѕ habitās. sed in tēplo suo. Capit aūt habitās ab alijs plꝰ ab alijs minꝰ. Idē. Deꝰ totꝰ oculꝰ est. totꝰ manꝰ. totꝰ pes est. Totꝰ oculꝰ est q̄ꝛ oīa vidꝫ totꝰ est manꝰ q̄ꝛ oīa opat. totꝰ pes q̄ꝛ vbiq̄ѕ ē. Idē. Nō tm̄ modo in h̄ nos adiuuat deꝰ vt sciamꝰ q̄d agendū sit. verū etiā vt amādo agamꝰ qđ discēdo iā scimꝰ. Idē dicit s̄m Hieronymū dixisse. Videre deū sic̄ est in na/tura sua oculꝰ hoīs nō potest. nec solū hō sꝫ nec angeli nec throni. nec potestates. nec do/minatiōes. sꝫ nec omne qđ nominat. Idē de ꝯfessionibꝫ. Penitet te deꝰ ⁊ nō doles. ira/sceris ⁊ trāquillꝰ es. opa mutas nec mutas ꝯsiliū. Idē. O q̄ѕ excelsus es dn̄e. sed hu/miles corde sūt domꝰ tue. tu ei erigis elisos ⁊ nō cadūt quoꝝ celsitudo tu es. Idē. Vo/lūtas ⁊ potētia dei deꝰ ip̄e est. Idē sup Ge/nesim ꝯ manicheos. Deū dicimꝰ tāte boni/tatis esse. tāte iusticie. tāteq̄ѕ incorruptiōis. vt neq̄ѕ peccet. neq̄ѕ alicui noceat q̄ peccare noluerit. nec ip̄i aliq̄s q̄ peccare voluerit. Idē in solilo. Cōstanter dō crede. eiq̄ѕ te totū cōmitte q̄ntū potes. Noli velle esse q̄si ꝓpriꝰ. ⁊ in tua ptāte. sꝫ eiꝰ clemētissimi ⁊ vtilis/simi dn̄i te seruuꝫ esse ꝓfitere. ita em̄ te ad se subleuare nō desinet. nihilq̄ѕ tibi euenire ꝑ/mittet. nisi qđ tibi ꝓsit. etiā si nescias. Idē de ꝯiugijs adulterinis. Absit vt catholicus quisq̄ѕ dixerit. q̄n suadet sp̄ūs sanctꝰ nō deū suadere. cū ⁊ ip̄e deꝰ sit ⁊ inseꝑabilia sint opa trinitatis. Idē de ciui. dei. Paciētia dī ad pn̄iam inuitat malos. sicut flagellū dei ad paciētiā erudit bonos. Ambrosiꝰ sup Lu/cā. Nihil prescriptū. nihil circūscriptū. nihil emēsum. nihil dimēsum trinitas habet. nō loco claudit nec opiniōe cōprehēdit. nō esti/matiōe ꝯcludit. nō etate variat. Isid. de sum. bo. Ille q̄ nos malos tolerat. nō dubi/um est q̄n ꝯuersis clemēter ignoscat. Idē Cū de deo nec s̄m q̄ntitatē nec s̄m q̄litatē. nec s̄m sitū. nec s̄m habitū. aut motū aliq̄d digne dicat. inest tn̄ ei ⁊ qđammō latitudo charitatis. qua nos ⁊ ab errore colligit ⁊ ꝯti/net in veritate. Inest ei ⁊ lōgitudo qua lōga/nimiter nos malos portat donec emēdatos patrie future restituat. Inest ei altitudo ꝑ quā oēm sensum sue scie immēsitate exupat. Inest ei ⁊ ꝓfundū q̄ damnādos inferꝰ iu/xta equitatē disponēs p̄ordinat. Iohes

Chryso.sup Matth. De⁹ inuit⁹ cōpellitur. ꝛ cū magno dolore peccōres dānare. Nō ei sic dolet q: ꝛ ipe ab eis offendit.ſ; q: q̄ſi violēter cogit ꝑdere aliquē q̄ oēs cupit saluare. Idē. De⁹ gaudet.nō de suo lucro ſ; de salute nostra.tristat.nō de sua iniuria. ſ; de nostra ꝑditōe. Bern.in li.de ꝯſid. De⁹ amat vt charitas.nouit vt veritas.sedet vt eq̄tas.dn̄at vt maiestas.regit vt ꝓncipium.tuet vt sal⁹.opat vt virt⁹.reuelat vt lux.assi cit vt pietas. Idē. De⁹ non ꝑtib⁹ ꝯstat vt corp⁹.nō affectib⁹ distat vt aīa. non formis subſtat vt materia.nō mutat vt oīe quod factū ē. Idē sup Qui habitat. Uigilat super nos indefessus ꝛ ꝑuigil ille singularis clementie ocul⁹.nō dormit neq₃ dormitat q̄ custodit israel. Et id quidē necesse est.q: etiam nō dormit neq₃ dormitat q̄ impugnat israel. Idē i ser.iiij. Quattuor filie magne misericordie dei sunt.īmissio amaritudīs.subtractio oportunitatꝭ.virt⁹ resistēdi.ꝛ sanitas affect⁹. Auctor de spū ꝛ aīa. Nemo de dei pietate diff.dat.qm̄ maior est ei⁹ misericordia q̄ nr̄a miseria.ꝛ q̄squis ad eū toto corde clamauerit exaudiet illū.q: misericors est. Tardi⁹ siquidē ei videt esse peccōri veniā dare.q̄ ipi peccatori veniā accipe. Sic eīm festinat de⁹ absoluere tormēta cōpassiōis sue quasi pl⁹ cruciet eū cōpassio miseri q̄ ipsum miseꝝ passio sui. Glo. Joh̄. v. Deus natura misericors pat⁹ est vt saluet p clementiā q̄s saluare nō potest p iusticiā.

De christo Capitulum II

Grego.in moral. Nūciante angelo ꝛ adueniēte spūsancto. mox ꝟbum in vtero.ꝛ mox intra vteꝝ verbū caro.ꝛ manēte icōmutabili essentia ꝟbi que ei est ꝛ cū pr̄e ꝛ cū spūsancto coeterna.assumpsit intra ꝟginea viscera matrꝭ.vt impassibil pati.ꝛ immortal mori.ꝛ etern⁹ ante secula temporalis possit esse in fine seculorū.vt p ineffabile sacramentū ꝯceptu sancto.ꝛ partu inuiolabili ſm veritatē vtriusq₃ nature eadē virgo ꝛ ancilla dn̄i esset ꝛ mater. Idē. Ad h̄ dominus apparuit in carne.vt humanā vitā ad monēdo.exēpla p̄bendo accēderet.morien do redimeret.resurgēdo repararet. Idem. In altitudīe sua diuinitas a nob vtpote paruulis apprehēdi nō potuit. ſ; strauit se hoībus p humanitatē.ꝛ q̄si in iacentē ascēdim⁹ surrectis ꝛ leuati sum⁹. Idē Qui nos exi stere fecit ex nihilo.etiā sine sua morte reuocare nos potuit a diabolica passione. Sed vt q̄nta esset virt⁹ cōpassiōis ondēret.fieri p nobis dignat⁹ est qd̄ nos esse voluit.vt in semetipso tpaliter mortē susciper.quā a nobis in ꝑpetuū fugaret. Idē. Nos medicante est vt aliq̄n silia silib⁹.aliq̄n ꝯtraria ꝯtrariis curet. Nā sepe calida calidis.ꝛ frigida frigidis.sepe etiā calida frigidis.ꝛ frigida calidis sanare ꝯsueuit. Ueniēs ḡ ad nos desup medic⁹ noster.ꝛ tātis nos inueniēs languoribus oppressos.q̄ddā nob simile ꝛ q̄ddā nob ꝯtrariū apposuit.ad hoīes q̄ppe homo venit. ſ; ad peccatores iust⁹. Idē. Is qui ꝑpter nos minor āge.⁹libi extitit.equales nos angelis ꝟtute sue minorānōs fecit. vñ ꝛ moriendo docuit mortē nō metui.resurgēdo docuit de vita ꝯfidi.ascēdendo de celestis patrie hereditate gl̄iari. Idē sup Ezech. Ut humanū gen⁹ a suo languore sanaret.tunc magna apparuit potētia medici cū languor creuit egroti. Idē in registro. Ad h̄ vnigenitus dei fili⁹ formā infirmitatis nr̄e suscepit ad h̄ inuisibilis nō solū visibilis. ſ; etiā despect⁹ apparuit.ad h̄ cōtumeliaꝝ ludibria.illusionū.pbra.passionū tormēta tolerauit.vt supbū nō esse hominē doceret humilis de⁹

Idē. Descēdens ad inferos xp̄s solos illos p suā grām liberauit q̄ eū ꝛ venturū esse crediderūt ꝛ pcepta ei⁹ viuendo tenuerunt.

Idē in omelia. De⁹ q̄ in vtero ꝟginis incarnat⁹ in mundū sine peccō venerat. nihil ꝯtradictiōis in semetipso tolerabat. Joh. Chryso.in ser. Ebrius⁹ viator fact⁹ est vt te sine labore faceret. Ex muliere nat⁹ est vt preuaricatiōem eue deleret. homo appellat⁹ est. vt te deū vocaret.fili⁹ hoīs dict⁹ est vt te in filium adoptaret dei Idē. O misericordia xp̄i. o iude demētia. Ille ei.xxx. denariis pacisceba vt vēderet. ꝛ xp̄s ei sanguinē quem vēdidit offerebat. Idē. Nō sub tecto sed sub celo xp̄s immolabat. vt vniuersus aer in excelso immolate ouis odore a terro mūdetur. Sed ꝛ terra silr bn̄ficiū sentiebat decursi de latere sanguis stillatiōe mūdata Ambrosi⁹ de ꝟginitate O m̄ia xp̄s est nob.si vulnus curare desideras medic⁹ est.si febribus estuas fons est.si grauarꝭ iniq̄tate iusticia ē. si auxilio indiges virt⁹ est.si mortē times vita est.si celū desideras via est.si tenebras fugis lux est.si cibū q̄ris alimentū est. Gustate igit ꝛ videte qm̄ dn̄s suauis est. Idē sup Lucā. De illi⁹ infantie xp̄i vagitis abluūt

flet⁹. ille lachrymę mea delicta lauerūt. Pl⁹
igit dñe Jhū debeo iniurijs tuis qbꝫ redē/
ptus sum ꝙ opibꝫ tuis qbꝫ creat⁹ sum. nō p
desset nasci nisi redimi pfuisset. Idē. Non
solū fidē firmat sȝ ꝛ deuotionē acuit q christ⁹
vulnera suscepta p nobis celo inferre volu
it. abolere noluit. vt deo patri nr̄e p̄cia liber
tatis ostēderet. Augustin⁹ in meditatiōi/
bꝫ. Quid est ihs nisi saluator. ꝓpter temet/
ipm esto mihi iesus. noli dñe. noli sic attēde
re malū meū vt obliuiscaris bonū tuū. o bo/
ne dñe si ego admisi vñ me dānare potes:
tu nō admisisti vñ saluare soles Idē d ve
ra religione. Nullū peccatū cōmitti pōt. ni/
si cū appetunt ea q xp̄s contempsit. aut fugiun
tur q ille sustinuit. tota itaq vita ei⁹ in terris
p hominē quē suscipe dignat⁹ es disciplina
moꝝ fuit. Idē ꝯtra Julianū. Caro chri/
sti mortalitatē de mortalitate materni cor/
poris traxit. qr mortale corp⁹ ei⁹ inuenit. cō
tagiū vero peti originalis nō cōtraxit. quia
ꝯcumbētis ꝯcupiscētiā nō inuenit. Idē.
Christ⁹ in carne qdē ꝛ de carne nō tm̄ carna
liter sed spūaliter nat⁹ est. nat⁹ est eñ de spū/
sancto ꝛ vgine maria. de spūsancto vt ñ esset
in illo caro peccati. ex vgine aūt Maria vt
esset in eo similitudo carnis peccati. Idē
ꝯtra qnq hereses. Fusus est sanguis medi
ci ꝛ factū est medicamentū frenetici. Idē
in lib. suo de pastoribꝫ. Ab omibꝫ tēptatōni
bus te eruet dñs. si ab illo nō recesserit cor
tuū. Nā ad ꝯfortandū cor tuū venit ille pa/
ti. venit ille mori. venit sputis illini. venit spi/
nis coronari. venit opprobria sufferre. venit
postremo ligno ꝯfigi. omnia hec ille p te. tu
nihil p illo sȝ p te. Idē de cathezizā. Om
nia bona terrena ꝯtempsit hō fact⁹ dñs ie/
sus vt ꝯtemnēda mōstraret. ꝛ omīa terrena
mala sustinuit q sustinēda p̄cepit. vt neq in
illis qreret felicitas. neq in istis infelicitas
timeret. Idē de p̄destinatiōe diuina. Ve
nit fili⁹ dei qrere qd perierat. sanare qd egrota
bat. erigere qd iacebat. potestatē habēs di/
mittere ptā. qd nō debebat donare. quod
ei debebat ignoscere. Idē de ordine disci
pline. Ex hoc nr̄i generis corp⁹ tant⁹ ꝓpt nos
de⁹ assumere atq agere dignat⁹ est qnto vi/
detur vil⁹ tāto est clemētia pleni⁹. ꝛ a qdā
igeniosoꝝ supbia lōge lateq remoti⁹ Idē
in epla. Ipa virt⁹ p inuiolata mr̄is vginea
viscera mēbra infantis eduxit. que postea p
ostia clausa membra iuuenis introduxit.

Idē de vbis dñi. Multos filios dei fecē
vnic⁹ fili⁹ dei. emit sibi fratres sanguine suo.
ꝓbauit reprobat⁹. redemit vendit⁹. hono/
ficauit iniuriat⁹. viuificauit occisus. Dubi/
tas q dabit tibi bona sua q nō dedignat⁹ ē
suscipe mala tua. Idē in fmone. Expal/
mat qui est vera palma victorie. spinis coro/
nat qui spinas petōꝝ venit ꝯfringere. ligat
qui soluit cōpeditos. ligno suspēdit q erigit
elisos. aceto potat fons vite. disciplina cedi/
tur magister alioꝝ. sal⁹ vulnerat. vita morit
occidit ad temp⁹ vitā mors. vt in ppetua vi
ta occideret mors. Isid. de sum. bo. Xp̄s
sicut peccatū qd pena dignū est nō admisit.
ita penā peccati nr̄i suscepit vt p indebitam
penā suā debitā aboleret culpā nostrā. vt p
hoc amitteret diabol⁹ qs reos tenebat. dū
vnū interfecerat q nihil peccati admiserat.
Raban⁹ in libro de laude crucis. Passio
xp̄i celū sustētat. mundū regit. tartaꝝ perfo
dit. in ea cōfirmant angeli. redimūt populi
ꝯterunt inimici. stabiliunt subsistentia. ani
mant viuētia. cōseruant sentiētia. illustrant
intelligētia. Inde timor duct⁹ a pena fide/
les liberat. tristicia salubris penitētes a pec
catis mūdat. cōcupiscētia boni ſ̄tutū fruct⁹
germinat. gaudiū vite spe ꝯfidētes letificat
Bern. sup cātica. In carne xp̄s ꝛ p carnē
potēter ac patēter opat⁹ est mira. locut⁹ salu/
bria. passus indigna. p que euidēter ostēdit
qr ipē sit q potēter sȝ inuisibiliter oīa ꝯdi/
disset. sapiēter regeret. benigne protegeret.
Idē. Frustra hui⁹ seculi sapiētes de qtu
or virtutibꝫ cardinalibꝫ tā multa disputaue
rūt. quas tn̄ apprehēdere oīno nequiuerūt.
cū illū nesciuerūt q fact⁹ a deo est nobis sapi/
entia docēs prudentiā. ꝛ iusticia delicta do
nās ꝛ sanctificatio in exēplum tēperātie cō/
tinent viuēs. ꝛ redēptio in exemplū patiētie
fortiter moriēs. Idē. Vtrūq es mihi do
mine ihū. ꝛ speculū patiēdi. ꝛ p̄miū patiētis
vtrūq fortit puocat ac vehemēter accēdit.
Idē. An ignoras qr benignitas dī ad pe
nitentiā te adducit. ad h siquidē diu suspen
dit sniam vltōis a ꝯtinente vt qnq exhibe/
at remissionis grām i penitēte Idē. Xp̄s
in carnis assumptiōe ꝯdescēdit mihi. i cul/
pe vitatiōe ꝯsuluit sibi. in mortis susceptiōe
satisfecit patri. amic⁹ dulcis. cōsiliarius pru
dens. adiutor fortis. huic secur⁹ me credo. q
saluare me vult nouerit atq possit. Idē.
Jesus mel est in ore. melos in aure. iubilus

in corde. Idē. Est inter oleū ꝛ nomē ihs
silitudo in qbusdā q̄litatibꝰ olei. qđ lucz. qđ
pascit. qđ vngit. fouet ignē. nutrit carnē. le/
nit dolorē. lux. cibꝰ. medicina. Vide idē đ B
noie Jhu. lucet p̄dicatū. pascit recogitatū. le
nit ꝛ vnit iuocatū Idē. Ego oīno fident
qđ ex me mihi deest vsurpo mihi ex visceri/
bus dñi. qm̄ misericordia affluūt. nec desūt
foramia p q̄ effluat. foderūt manꝰ eiꝰ ꝛ pedes
latusq̧ lancea pforauerūt. ꝛ p has rimas li
cet mihi sugere mel de petra. oleūq̧ de saxo
durissimo. Idē. Ego frēs ab ineūte mea
ꝯuersione p aceruo meritorū q̄ mihi deesse
sciebā. mihi fasciculuz hūc colligare. ꝛ inter
vbera mea collocare curaui. collectū ex om
nibꝰ anxietatibꝰ ꝛ amaritudinibꝰ dñi mei. p̄/
mū scz infantiliū illataz necessitatū. deinde
laboz q̄s ptulit in p̄dicādo. fatigationum ī
discurrēdo. vigiliaz in orādo. temptationū
in ieiunādo. lachrymaz in cōpatiēdo. insidi
arū in colloquēdo. postremo piculoz in fal
sis fratribꝰ. cōuiciorū sputorū. colaphorū. sub
sannationū. exprobrationū. clauorū. horūq̧
similiū. Idē. Petra refugiū herinacijs. ꝛ
reuera refugiū. Ubi eñ est tuta firmaq̧ re/
quies infirmis nisi i vulneribꝰ christi salua/
toris. Tanto illic securior habito. q̄nto ille
potētior ad saluādū. fremit mūdꝰ. p̄mit cor/
pus. insidiat diabolꝰ. nō cado. fundatꝰ ei sū
supra petrā. Idē. Apud dñm misericor/
dia ꝛ copiosa apud eū redēptio. p̄fus copi/
osa. qꝛ nō gutta sanguis. sꝫ vnda largiter p
q̄nq̧ ptes corpis emanauit. Quid tibi de/
buit facere ꝛ nō fecit. illuminauit cecū. soluit
mutū reduxit erroneū. reconciliauit reum.

Idē. Omino ꝓpter mā̄suetudinē q̄ in te p̄
dicat currimꝰ post te dñe iesu. audiētes q̄ nō
spernas pauperē. pctōrē nō horreas Idē
Uult benignꝰ dux duoti milit̄ vultū ꝛ ocu
los in sua sustolli vulnera. vt illiꝰ ex B aium
erigat. ꝛ exēplo sui reddat ad tolerādū forti
orem. enimucro nō sentiet sua dū illiꝰ vulne
ra intuebit. Idem in floribꝰ. Sitio inq̄t
dñs. dñe q̄d sitis ꝫ ne te plꝰ cruciat sitis q̄
crux. de cruce siles. ꝛ de siti clamas. Sitio.
q̄d. vestrā fidē. vestrā salutē. vestz gaudiuz.
plus aiaz vestraz q̄ corpis mei cruciatꝰ me
tenet Idē. Quid tibi r̄ndeā dñe. quid lo
quar. aut q̄d retribuā. fecisti mihi de corpo
re tuo speculū aīe mee. Idē in s̄mo. Exi
naniuit ꝯs semetip̄m formā serui accipiēs
filiꝰ erat ꝛ factꝰ est tanq̄ seruus. nec solū for/
mā serui accepit vt subesset. sed etiā mali ser
ui vt vapularet. ꝛ serui pcti vt penā solueret
cū culpā nō haberet. Idē. In passiōe do
mini tria spēalit ꝯuenit intueri. opꝰ. modū.
causam. Nā in ope quidē patiētia. in modo
humilitas. in causa charitas cōmendatur

Idē. Q̄ dulciter dñe Jhu xp̄e cū hoibꝰ
ꝯuersatꝰ es. q̄ abūdant multa ꝛ magna bo
na hoibꝰ largiri dignatꝰ es. q̄ fortit tā indi/
gna. q̄ aspera p hoibꝰ passus es. ita vt lice/
at sugere mel de petra. oleūq̧ de saxo duris
simo. duro ad v̄ba. duriore ad v̄bera. duris
simo ad horrēda crucis supplicia. Idem.
Uide nūc opa dñi q̄ posuit pdigia sup terā
flagellis cesus. spinis coronatꝰ. clauis ꝯfos/
sus. affixꝰ patibulo. opprobrijs saturatꝰ. om
niū tñ doloz immemor ait. pr̄ ignosce illis

Idē Uidēs deꝰ hoies oīno carnales effe
ctos. tantū eis dulcedis in carne exhibuit.
vt durissimi cordis sit q̄squis cum toto affe
ctu nō diligit. Idē. An trepidas ad xp̄m
accedere. frater tuꝰ est ꝛ caro tua. p omia tē/
ptatꝰ absq̧ pctō vt misericors fieret Idē
Quis cogitare suffecerit q̄lit dñs preuenit
nos. venerit ad nos. subuenerit nob. singu/
laris illa maiestas voluit mori vt viueremꝰ
seruire vt regnaremꝰ. exulare vt repatriare/
mus. ꝛ vsq̧ ad seruilissima opa inclinata est
vt ꝯstitueret nos sup omia opa sua. Ansel.
in libro Cur deꝰ hō. Quattuor modis pōt
deꝰ facere hoiem. aut de viro ꝛ femina. sicut
assiduꝰ demōstrat vsus. aut nec de viro nec
de femia. sicut creauit Adā. aut de viro sine
femia. sic fecit Euā. aut de femina sine viro.
qđ nondū fecit. Ut igit hūc q̄z modū pbet
sue subiacere ptāti. ꝛ B ad ip̄m opꝰ dilatū esse
nil ꝯuenientiꝰ q̄ vt de femina sine viro assu
meret hūanitatē. Utz aūt de v̄gine aut đ nō
v̄gine dignꝰ B fiat nō est opꝰ disputare. sꝫ si/
ne omi dubitatiōe asserendū est. qꝛ de v̄gie
nasci deū oportebat. Bern. in aduētu do
mini. Si psonā aduenientis intueor. non ca
pio excellētiā maiestat̄. Si attendā ad q̄s
venerit dignitatē magnitudinis exhauresco
Et sequit. Uenit vniuersitat̄ creator ꝛ dñs.
ad hoies. venit medicos ad egrotos. redē/
ptor ad vēditos. ad errātes via. ad mortu/
os vita. venit nō pdere sꝫ saluare. soluere nō
ligare. Idē. Priusq̄ appareret dei huma
nitas. latebat eiꝰ benignitas. apparuit eiꝰ
potētia in rez creatiōe. apparebat aūt sapien
tia in eaz gubernatiōe. sꝫ benignitas mise.

ricordie marie apparuit ĩ hũanitate. ad Tytum. ij. Apparuit grã dei saluatoꝝ. Nota. Quãtũcũqȝ te deiecerꝭ humilioꝛ xp̃o nõ eris. esto ꝙ pedibꝫ incedas. fusca tunica vestiarꝭ. paupibꝫ eq̃ris. cellas paupeꝝ dignãter itroeas. sis cecoꝝ ocul⁹. pes claudoꝝ. man⁹ debiliũ aquã ipẽ compoꝛtes. ligna consciandas. focũ extrahas. vbi vinculũ. vbi sputuȝ. vbi alape. vbi flagellũ. vbi patibulũ. vbi moꝛs.

De eucharistia Capitulũ III

g Rego. in moral. Singularit̃ ad absolutiõem nr̃am oblata cũ lacrimis z benignitate mẽtis sacri altarꝭ hostia suffragat̃ qꝛ is ꝗ in se surgẽs a mortuis iã nõ moꝛit̃. adhuc ꝑ hãc in suo mysterio ꝓ nob iteꝝ immolat̃. Idẽ in dyalo. Quis fidelium hr̃e dubiũ possit in ipa imolatiõis hora ad sacerdotꝭ vocẽ celos apiri. in illo Jhu xp̃i mysterio angeloꝝ choros adesse. sũma ĩma sociari. terrena celestibꝫ iũgi. vnũ qͦdã ex visibilibꝫ z inuisibilibꝫ fieri. Sȝ necesse ẽ cũ hec agim⁹ nosmetipos deo in coꝛdis cõtritiõe mactem⁹. Idẽ infra caplo de muliere. Nota duo. Idẽ etiã caplo ꝺ ꝯiugatis. Si qs sua. Joh. Chrẏs. sup Joh. Vbicũqȝ viderint sanguinẽ dñicũ fugiũt ꝗdem demones. ꝯcurrũt aũt angli. hic sanguis effusus oẽm oꝛbẽ terraꝝ lauit. Idẽ in ser. Indigna z fucata mẽte mysterioꝝ celebꝛãtibꝫ secreta a dyabolo ꝑparant̃ insidie. qui magꝭ ac magꝭ a se mutant̃. ꝗ nõ equo aio cõmunicare festinãt. Idẽ. Sicut corpal̃ cibꝫ cũ ventrẽ inuenerit aduersꝭ humoꝛibꝫ occupatũ amplꝰ ledit. magꝭ nocet. nullũ p̃stat auxiliũ. ita z sp̃ũalis cibꝫ si aliquẽ repit malignitate pollutũ. magꝭ eũ ꝑdit. nõ sua natura sȝ accipiẽtis vicio. Hiero. in epl̃a. Vtinã omĩ tp̃e ieiunare possem⁹. qđ in actibus aploꝝ diebꝫ pẽthecostes z die dñico aplm paulũ z cũ eo credẽtes fecisse legim⁹. eucharistiã ꝗȝ absqȝ ꝯdẽnatiõe nr̃i z pũgẽte ꝯsciã. sꝑ possem⁹ accipe. Aug⁹ de ecclasticꝭ dogmatibꝫ. Quotidie eucharistie cõmuniõnẽ accipe nec laudo nec vitupo. oibꝫ tñ dñicis diebꝫ cõicandũ hoꝛtoꝛ. si tñ mens in affectu peccãdi nõ sit. Idẽ de ciui. dei. Coꝛpis z sanguis xp̃i sacrificiũ successit omibꝫ illis sacrificiis veterꝭ testamẽti ꝗ immolabãt̃ i vmbra futuri. Et post. ꝓ illis oibꝫ sacrificiis et oblatoĩbꝫ coꝛp⁹ xp̃i offert̃ z ꝑcipiẽtibꝫ ministrat̃. Bern. in legẽda sancti Malachie. Eucharistie plane iacim potẽs est petã ꝯsu

mere. debellare obuias ptãtes. inferre celis reuertentes de terra.

De cruce Capitulũ IIII

g Regori⁹ sup Ezech. Redẽptoꝛ nr̃ ad passionẽ duct⁹ lignũ sibi crucis ipe poꝛtauit. z sic i sacrificio ꝓ nob ex humanitate est moꝛtu⁹. vt tñ imoꝛtalis maneret ex diuinitate. Amb. sup Bti immaculati. Crux est opprobriũ ꝑfido. fideli aũt gl̃ia. redẽptio. resurrectio est. qꝛ ꝓ nobis passus ẽ dñs illo nos redemit sanguĩe. illa ad paradisum resurrectõe vocauit. Joh. Chrẏ. in ser. Crux nob tot⁹ beatitudis causa est. h̃ nos a cecitate liberauit erroꝛis. hec e tenebrꝭ reddidit luci. hec debellatꝭ inimicꝭ ꝗeti ꝑpetue nos sociauit. hec alienatos deo ꝯiũxit. hec nos ꝑegrinos existẽtes celoꝝ ciues ostẽdit. Idẽ. Crux spes xp̃ianoꝝ. crux resurrectio moꝛtuoꝝ. crux cecoꝝ dux. crux desperatoꝝ vita. crux claudoꝝ bacul⁹. crux ꝯsolatõ paupeꝝ. Idẽ. Crux adolescentiũ pedagog⁹. crux sustẽtatio inopũ. crux spes desperatoꝝ crux nauigãtiũ gubernatoꝛ. crux piclitãtiũ poꝛt⁹. crux obsessoꝝ mur⁹. Idẽ. Crux insensatoꝝ sapia. crux libertas seruoꝝ. crux ĩperitoꝝ pħia. crux lex impioꝝ. crux ꝓphetarũ p̃conizatio. crux annũciatio aploꝛum. crux martyꝝ gl̃iatio. crux monachoꝝ abstinẽtia crux virginũ castitas. crux gaudiũ sacerdotum. crux eccl̃ie fundamẽtũ. Aug⁹ in ser. Crux finita est ĩ pena. sȝ infinita sꝑ manet ĩ gl̃ia. a locis supplicioꝝ fecit transitu ad frontes impatoꝛũ. Qui tñ honoꝛẽ dedit penis suis. ꝗd seruat fidelibꝫ suis. Isid. de sum. bo. Quocũqȝ o mẽs ꝑcellis mũdi inuolueris lignũ ꝯscẽde crucꝭ. vt a mari. i. a tẽpestate huiꝰ seculi libererꝭ. Bern. in floribus In cruce pẽdet omĩs fruct⁹ vite qꝛ ipa ẽ arboꝛ vite ꝗ est in medio ꝑadisi. ipa est lõgitudo z latitudo sublimitas z ꝓfundũ. Ipa bonos colligit z remunerat. ipa malos dispergit et z ꝯdemnat. ipa est mestoꝝ ꝯsolatio. esurientiũ refectio. ꝑfectoꝝ gloriatio. Raban⁹ ꝺ laude crucꝭ. In cruce insinuat̃ a moꝛte redẽptio. demõstrat̃ sancta moꝝ ꝯuersatio. intimat̃ oim ṽtutũ ꝑfectio. ꝓmittit̃ ad eternã vitam ingressio. eterne beatitudis sperat̃ adeptio. z ꝑhenne felicitatis acq̃sitio. Idẽ. In te crux sancta ãgeli gaudia sua accumulata cõspiciũt. in te hoies iura salutis sue ꝯgnoscũt In te inferi iustã retributionẽ fraudis sue ꝑcipiũt. omibꝫ es equa. omibꝫ bona. omibꝫ

iusta. p̄terita renouas. p̄ñcia illustras. futura p̄mōstras. p̄dita redīris. q̄sita inuenis. inuēta custodis. Idē. Tu sancta crux petōꝝ ē millio pietat' exhibitā meritoꝝ augm̄tatō īfirmoꝝ r̄mediū. laborātiū auxiliū. ⁊ lassoꝝ r̄frigeriū. sanoꝝ icolumitas. decoꝝ serenitas īfortunatoꝝ felicitas. Idē. Tu scā crux cura egrotos medicans. tu gaudiū mestos ꝯsolās. tu sanitas mestos letificās. tu status credentiū recte. tu firmitas opantiū bñ. tu beatitudo p̄seuerātiū rite. sancta. pia. bona iusta. Cassiod. sup psalteriū. Crux est humiliū inuicta tuitio. supboꝝ abiectio. victoria xp̄i. p̄ditio dyaboli. infernoꝝ destructio celestiū reformatio. mors infideliū. vita iustorum.

De beata maria Capitulum V

Gregori' in regis. Dū vnigenit' dei existens añ secula ex marie vtero nat' est homo. inuestigabili miraculo facta est ⁊ ancilla hoīs p̄ diuinitatē. ⁊ mater v̄bi p̄ carnē. Idē in moralibꝫ loquēs de v̄bo illo Luc. i. virt' altissimi obūbrabit tibi. Quia vmbra nō alr̄ exp̄mit̄ nisi p̄ lumen et corp'. virt' altissimi obūbrauit marie. q: in ei' vtero lux incorpea corp' sumpsit. ex q̄ videlicet obūbratiōe oīe in se refrigeriū mentis accepit. Idē. Christ' nō opante coitu sꝫ spūsancto supueniēte ꝯcept' est. nat' autē materna viscera ⁊ fecūda exhibuit ⁊ incorrupta seruauit. Amb. de v̄ginibꝫ. Talis fuit maria vt ei' vni' vita. oium disciplina sit.

Idē. Quicūqꝫ sibi marie exoptat p̄miuꝫ ei' imitet̄ exemplū. Idē. Uidit maria resurrectōnē dñi. ⁊ p̄ma vidit ⁊ credidit. vidit ⁊ Maria magdalena. q̄uis adhuc ista nutaret. Idē. Uirgo erat maria nō solū corpore sꝫ ⁊ mēte. q̄ nullo doli ambitu sinceruꝫ adulteraret affectū. corde humilis. v̄bis grauis aio prudēs. loquēdi parcior. legēdi studiosior. nō in incerto diuitiaꝝ. sꝫ in p̄ce paupeꝝ spem ponēs. intēta opi verecunda sermone.

Idē. Nū lesit maria vultu parētes. quādo dissensit a ꝓpinquis. qñ fastidiuit humileꝫ qñ derisit debilē. qñ vitauit inopē. eos solū solita erat cet' viroꝝ inuisere q̄s misericordia nō erubesceret. nō p̄teriret verecundia.

Idē. Nihil toruū in ocul' marie. nihil i v̄bis pcax. nihil in actu verecūdū. nō gestus fractior. nō incessus lasciuior. nō vox petulantior. vt ipa corpis spēs simulacrū fuerit mētis. figura p̄bitat̄. Aug' ꝯtra q̄nqꝫ herescs. Sicut in trāsitu marie nō ē corrupta v̄ginitas. sic in ea nō est maculata maiestas.

Idē. Uñ sordes in maria. q̄ nec ꝯcipiendo libidinē. nec pariēdo passa est dolorē. vñ sordes in domo ad quā null' habitator accessit. sol' ad eā fabricator ei' ⁊ dñs venit.

Idē Eua. Inobediēs meruit penā. maria obediēdo ꝯsecuta est grām. illa gustādo ꝓhibitū maledicta. hec credēdo anglo benedicta. Idē de v̄ginitate. Beatior maria p̄cipiēdo fidē xp̄i q̄ ꝯcipiēdo carnem christi.

Idem. Materna ꝓpinquitas nihil marie ꝓfuisset nisi felici' xp̄m corde q̄ carne gestasset. Ipa qꝫ v̄ginitas ideo gratior ⁊ acceptior. q: nō eā ꝯceptus xp̄s viro violaturo quā ꝯseruaret ipe ē ripuit. sꝫ p̄usq̄ ꝯciperet̄ iā deo dicatā de q̄ nasceret̄ elegit. Idem. Quō inq̄t fiet istud qm̄ viꝝ nō cognosco Qd̄ ꝓfecto nō diceret nisi deo virginē se añ vouisꝫ Sꝫ q: hoc israelitaꝝ mores adhuc recusabāt. desposata est viro iusto. nō violēter ablaturo. sꝫ poti' ꝯtra violētos custodituro qd̄ illa iā vouerat. Idē in ser. Uera rōne censeo cōfitendū mariā in xp̄o ⁊ apud xp̄m esse. In xp̄o. q: i ipo viuim' mouemur ⁊ sum'. Apud xp̄m. glīose ad eternitat' gaudia assumptā. benignitate xp̄i honorati' susceptā ceterꝫ atqꝫ ad cōem vilitatē nō eē adductā post mortē. putredinis videlicet vermis ⁊ pulueris. Beat' bartholomeus vt habet̄ in legēda Nec p̄ma inter feminas hoc ꝯstituit in corde suo vt diceret deo. Dñe offero tibi virginitatē meā cū h̄ a nullo homine nec v̄bo didicisset. nec exēplo ad imitationem īuitata fuisset. Hiero. in ser Sicut in cōparatōe dei nemo bon' ita etiā in comparatiōe matris dñi nulla femina ⁊ inuenit̄ pfecta q̄uis v̄tutibꝫ eximia cōparat̄ Idē Totā repleuerat spūsancti grā. totā incanduerat diuin' amor. ita vt in ea nihil esꝫ qd̄ mūdan' violaret affect'. sꝫ ardor ꝯtinuus ⁊ ebrietas ꝓfusi amoꝛ. Idē. Quicqd i maria gestū est. totū puritas ⁊ simplicitas totū veritas ⁊ grā fuit. totū misericordia ⁊ iusticia q̄ de celo ꝓspexit. Idē. Maria q: mēte passa est pl' q̄ martyr fuit. Nimiꝫ qm̄ ei' dilectio amp' fortior q̄ mors. q: mortē xp̄i suā fecit. Idē. Si spū dei oīs virt' angeloꝝ cōstat. beatā ⁊ gl'iosam virginē i quaꝫ supuenit spūsanct' ⁊ de' tot' (ita vt portaret̄ nouē mēsibꝫ in ei' vtero) credit̄ amplio ra p̄meruisse virtutuꝫ p̄uilegia. ⁊ percepisse

gratiā ab angelis Idē. Si in domo patris māsiones multe sunt. credim⁹ splēdidiorem domū mēi filiū ꝑstitisse q̄ olim edificauit sibi domū subnixā colūnis septem

Joh. Chryso. sup Matth. O inestimabilis laus marie. magis credebat Joseph castitati ei⁹ q̄ vtero ei⁹. ⁊ pl⁹ credidit gratie q̄ nature. Conceptionem manifestā videbat. ⁊ fornicatōem suspicari nō poterat. possibili⁹ esse credebat mulierē sine viro posse cōcipe. q̄ mariā posse peccare Idē. Comessatrix aut vinolēta nunq̄ maria fuit. nō leuis. nō ociosa. nō cantatrix. nō turpiū verbor̄ amatrix. sicut solēt plerūq̄ puelle q̄ libēter talia aut loquunt̄ aut audiūt. nō sup vir̄ oculos suos extulit. aut infixit aspectū. Isido. de no. testa. Maria q̄ interp̄tat̄ dn̄a siue illūinatrix clara stirpe dauid. virga iesse. ortus cōclusus. fons signat⁹. mater dn̄i. templū dei viui. sacrariū spūssancti. Beda in omel. Iure angelico aspectu simul ⁊ affatu meruit ꝑfrui. que angelicā vitā studuit imitari.

Idē. Decebat vt sicut ꝑ supbiā eue mors intrauit. ita ꝑ humilitatē marie panderet̄ introitus vite. Joh. Damas. in li. suo. Maria in domo dei plātata ⁊ impinguata spiritusancto vt oliua fructifera omis virtut̄ habitaculū facta est. ab omi vite huius vicio ⁊ carnali desiderio mēte desistēs. ⁊ ita ḡginē animā obseruās cū corpe q̄ decebat eā deum in sinu suo suscipe. Bern̄. sup cantica. Sagitta electa est amor xp̄i. que mare animā nō modo ꝯfixit. s₃ etiā totaliter ptransiuit. vt nullā in pectore ḡginali ꝑticulā vacuam amore reliquerat. s₃ toto corde. tota aīa tota virtute diligeret. ⁊ esset gratia plena.

Idē sup Missus est. In ꝑiculis. i angustiis. in reb̄ dubiis. mariā cogita. mariā inuoca. nō recedat ab ore. nō recedat a corde. ⁊ vt impetres orōnis suffragiū nō deseras ꝯuersatiōis exemplū. Ipam eni sequēs nō deuias. ipam rogās nō desperas. ipam cogitans nō erras. ipa te tenēte nō corruis. ipsa ꝓtegēte nō metuis. ipa duce nō fatigar̄. ipa ꝓpicia secur⁹ ad grām ꝑuenis. Idē. Qd̄ moysi mōstratū est in rube ⁊ igne. Aaron in virga ⁊ flore. Gedeon in vellere ⁊ rore. h̄ apte salomon ꝑuidit in forti muliere ⁊ ei⁹ ꝑcio aptius ꝑsciuit hieremias de femina ⁊ viro. aptissime Isaias declarauit de ḡgine ⁊ deo ⁊ Gabriel tandē exhibuit ipam ḡginē salutando. Idē. Ipsa conteret caput tuū ⁊c̄.

Gen̄. iij. Cui hec victoria seruata ē nisi Marie. ipa ꝑculdubio caput ꝯtriuit venenatu₃. q̄ omimodā maligni spūs suggestionē tam de carnis illecebra q̄ de mētis supbia deduxit ad nihilū Idē. Audi filia ⁊ vide ⁊c̄. Inclinauit Maria aurē suā videlicet ad obedientiā. ⁊ cor suū ad disciplinā ⁊ oblita ē populū suū ⁊ domū patris sui. q̄r nec populu₃ augere ꝓlis successione. nec domui p̄ris sui relinquere curauit heredē. s₃ q̄cq̄d honoris in populo. q̄cq̄d de paterna domo rex terrenar̄ habere potuisset. oīa arbitrata est q̄si stercora vt xp̄m lucrifaceret. Idē. Ipa est nobilis illa stella ex iacob orta. cui⁹ radius vniuersum orbē illumīat. cui⁹ splēdor in supnis ꝑfulget ⁊ inferos penetrat. terrā etiam ꝑlustrās ⁊ calefaciēs magis mentes q̄ corpa. fouet mētes ⁊ excoq̄t vicia. Idē in ep̄la. Fuit ꝑculdubio mater dn̄i an̄ sc̄tā q̄ nata. nec fallit̄ omino sancta eccl̄ia sanctū reputans ip̄m natiuitat̄ diē. Idē. Decuit reginā virginū singularis ꝓuilegio sanctitatis absq̄ omi pc̄ō ducere vitā. que dū peccati mortisq̄ pareret pemptorē. mun⁹ vite ⁊ iusticie omib̄ obtineret. Idē. Si an̄ cōceptū suū sanctificari minime potuit q̄nia₃ nō erat sed nec in ip̄o ꝯceptu ꝓpter peccatu₃ qd̄ inerat. restat q̄ p⁹ ꝯceptū in vtero iā existens sanctificatiōem accepisse credat̄ Idē in sermone. Sileat misericordiā tuā o beata virgo si q̄s inuocatā eā in necessitatib̄ suis sibi meminerit defuisse. Nos q̄dē seruuli tui ceteris in virtutib̄ ꝯgaudem⁹ tibi. sed in hac poti⁹ nobisipsis. Laudam⁹ eni virginitatē tuā ⁊ humilitatē miramur. s₃ misericordia miser̄ sapit dulci⁹. q̄r misericordiā ꝯplectimur chari⁹. recordamur sepi⁹. ⁊ crebrius īuocam⁹ Hec est ei illa q̄ toti⁹ mūdi reparatiōnē obtinuit ⁊ saultē omib̄ ip̄etrauit. Idē Quis misericordie tue o bn̄dicta. lōgitudinē. latitudinē. sublimitatē ⁊ ꝓfundū q̄at inuestigare. Nā lōgitudo ei⁹ v̄sq̄ ad nouissimu₃ diē inuocātib̄ eā subuenit vniuersis. Latitudo ei⁹ replet orbē terrar̄. vt tua q̄₃ misericordia plena sit omis terra. Sic ⁊ sublimitas ei⁹ ciuitat̄ supne inuenit restauratiōem Et ꝓfundū ei⁹ sedētib̄ i tenebris ⁊ i vmbra mort̄ obtinuit redēptionē. Idē. Maria oib̄ oīa facta ē. sapiētib̄ ⁊ insipiētib̄ copiosissima charitate debitricē se fec̄. oib̄ misericordie sinū aperuit. vt de plenitudine illius accipiāt vniuersi. captiu⁹ redemptiōe₃. eger

curationē. tristis ꝯsolationē. pctōꝛ veniā. iu
stus grām. angeꝰ leticiā. deniq̄ʒ tota trini/
tas gl'iam. filiꝰ ꝑsona carnis hūane subam.
Idē. Fuit beata ṽgo fortis in ꝓposito. tē
perās in silētio prudēs in interrogatōe. iu/
sta in ꝯfessiōe. Idē. In te sola beata ṽgo
rex ille diues ꝛ ꝑdiues exinanit̄. ꝛ excelsꝰ hu
miliat̄. ꝛ immēsus abbreuiat̄. ꝛ ab angel' mi
noꝛat̄. verꝰ deniq̄ʒ deꝰ ꝛ dei filiꝰ incarnatur.
Sʒ q̄ fructu. Nēpe vt oēs eiꝰ paupertate lo/
cupletemur. eiꝰ hūilitate subleuemur. eiꝰ mi
noꝛatiōe magnificemur. eiꝰ incarnatōne ad
herētes deo incipiamꝰ vnꝰ esse spūs cum eo
Idē. Mariā salutās angelꝰ. nō solū ple
nam grā. sʒ etiā adhuc supuentuꝝ in eā asse
rit spūmscm̄. Ad q̄d nisi vt adueniēte iā spū
plena sibi eodē supueniēte nob̄ q̄ʒ supplena
ꝛ supeffluēs fieret. Idē. Aduocatā ꝓmi/
sit pegrinatio nostra. q̄ tanq̄ʒ iudicis mater
ꝛ mr̄ misericoꝛdie suppliciť ꝛ efficaciť salutis
nostre negocia pertractabit. Idem. Filioli
maria pctōꝝ scala maria mea maxima fidu
cia est. h̄ tota rō spei mee. Quid eīn. Potest
ne filiꝰ aut repellere te. aut sustinere repulsā
nō audire aut nō audiri filiꝰ. Neutrū plane.
Inuenisti aūt angeꝰ gratiā ꝛ sola est grā q̄
egemꝰ Idē. Nō in sola marie taciturnita
te cōmendat̄ eiꝰ hūilitas. sʒ euidētiꝰ resonat
in sermōe. Audierat. q̄d ex te nascet̄ sanctū.
vocabit̄ filiꝰ dei. ꝛ nihil aliud q̄ʒ ancillā eiꝰ se
esse fatet̄. Ansel. de ꝯceptu ṽginali. Dece
bat eīn vt illiꝰ hoīs ꝯceptio de mr̄e purissi/
ma fieret. vt ea puritate q̄ maioꝛ sub deo ne
quit intelligi ṽgo illa niteret. cui deꝰ pr̄ vni/
cum filiū quē de coꝛde suo equalē sibi genu
it. ꝛ tanq̄ʒ seipm̄ diligebat ita dare dispone/
bat Idē in libro orationū Sicut o beatissi
ma oīs a te auersus ꝛ a te despectꝰ necesse est
vt intereat. ita ad te oīs ꝯuersus ꝛ a te re/
spectꝰ impossibile est vt pereat Idē. O fe
mina mirabiliter singularis ꝛ singulariť mi/
rabilis. p quā elemēta renouant̄. inferna re
mediant̄. hoīes saluant̄. angeli reintegrant̄
O femia plena ꝛ supplena grā. de cuiꝰ pleni
tudinis exūdantia respersa sic reuiresat om
nis creatura. O ṽgo bn̄dicta p cuiꝰ bn̄dicti
onē bn̄dicit̄ oīs creatura. nō solū creatu/
ra a creatore. sʒ etiā creatoꝛ a creatura. Idē
circa solilo. Loquar dn̄a bn̄ficijs tuis ple
nū esse mundū. inferna penetrāt. celos supe
rant. p plenitudinē ei grē tue ꝛ q̄ in inferno
erāt se letant̄ liberata. ꝛ q̄ supꝛa celū sunt se
gaudēt restaurata.

De angelis Capitulū VI

G Rego. in moral. Nisi angeli q̄dā no
bis interna nūciātes ad tps ex aere
corpa sumerēt. exterioꝛibꝰ pfecto no
stris obtutibꝰ nō apparerēt. nec cibos cum
abraā caperēt. nisi ꝓpter nos solidū aliq̄d ex
celesti alimēto gestarēt. Idē. Diuinitatis
celsitudinē q̄uis subleuate videāt. nec ṽtu/
tes tn̄ angelice ꝯp̄hendūt Idē. Certa an
geloꝝ ministeria dispēsandis q̄buscq̄ʒ gētibꝰ
sunt plata. Idē. In h̄ est nūc natura an/
gelica a nr̄e nature ꝯditiōe disiūcta q̄ nos ꝛ
loco circūscribimur ꝛ cecitatis ignorātia co
artamur. angeloꝝ ṽo spūs loco quidē circū
scripti sunt. sʒ tamē eoꝝ sciē lōge sup nos in
cōparabiliter dilatant̄. interiꝰ quippe exteri
usq̄ʒ sciēdo distēti sunt. q̄ ipm̄ fontē sciē cō/
templant̄. Idē in omel. In hoībꝰ omne
iudiciū p angl'os exhibet̄. Augꝰ de ci. dei
Sancti angeli q̄ꝝ societati ꝛ ꝯgregatiōi in
hac pegrinatōe laborioissima suspiramus
sicut habēt ꝑmanēdi eternitatē. ita ꝯgnoscē
di facilitatē ꝛ requiescēdi felicitatē. Joh.
Chrysō. in s̄mone. Factū est vt moꝛeret̄ mē
dicus. ꝛ ōpoꝛtaret̄ ab angelis in sinū abrae
Tāte pene paupis sic repēte delitijs cōmu
tant̄ vt poꝛtaret̄ ab angelis ꝛ induceret̄ in
padisum. ne saltē ambulās paup Lazarꝰ la
boraret. poꝛtat̄ post tātos labores q̄ prius
defecerat. ꝛ poꝛtat̄ ab angel'. nō eīn suffece/
rat ad poꝛtandū paupi vnꝰ angelꝰ. ꝛ ꝓpterea
plures veniūt vt choꝝ leticie faciāt. Idē
sup eplam ad Heb̄. Intellige q̄ntꝰ honoꝛ
nobis exhibet vt ad nos sicut ad amicos mi
nistros angelos suos destinet deꝰ. q̄uis eīn
multū intersit inter angelos ꝛ hoīes. ꝓpter
quos eīn nob̄ eos fecit dixit q̄ nr̄e saluti stu
dent. ꝓpter nos discurrūt. nob̄ suo fungunt̄
officio. Isidoꝛꝰ de sum. bo. Inest angelis
mutabilitas i natura. sʒ fac eos icoꝛruptos
charitas sempiterna Idē. Inter angl'os
distantia potestatū est. ꝛ p graduū dignita/
te ministeria eisdē sunt distributa. aliq̄ʒ alijs p̄
ferunt̄ tā culmie potestatis q̄ʒ scia veritatis
Hiero. infra in capitulo de homie. Ma/
gna dignitas Bern̄. sup cantica. Gaudēt
angeli in ꝯuersiōe ꝛ pnīa peccatoꝝ. salutem
hominū sitiētes. lachrymasq̄ʒ penitentiū vi/
nū eoꝝ. Idē. Nō ambigo q̄n angeli gra/
tanter in palatio colligāt quē tā gratāter in
sterq̄linio visitāt. Deniq̄ʒ letati sunt in ꝯuer

sione peccatoꝝ. ꝛ in assumptiõe p̃mioꝝ non
agnoscēt. Idē in ep̃la. O si q̃s hr̄et ocu/
los aptos q̃s orādo ꝯ̃ba puero reuelauit.
videret pculdubio quēadmodū ꝯ̃uenīūt p̄n
cipes ꝯiūcti psallētibꝫ in medio iuuēcularū
tympanistriaꝝ. videret in q̃b ꝙ̃ cura. q̃ reu/
pudio intersunt cātantibꝫ. assunt orātibus
insunt meditātibꝫ. supsunt ꝗescentibꝫ ordi/
nātibꝫ ꝛ pcurātibꝫ p̄sunt. Idē sup q̃ habi
tat. Quid sub tātis custodibꝫ timeamꝰ. nec
eīn̄ supari nec seduci. minꝰ aūt seducere p̄nt
q̃ custodiūt nos in oībꝫ vijs nr̄is. fideles ei
sunt. prudētes sunt. potētes sunt. Glo. p/
uerb. xxv. Quotidie angeli de terra longin/
qua .i. de supna p̄ria descēdentes. in mundo
iustos. vl' inter tēptatiões spe celestiū robo/
rant. vl' f.nito certamie ad palmā retributō
nis inducūt. Glo. Nume. xxv. Adest vni/
cuiq̃ nostꝝ angelꝰ bonꝰ. q̃ regat. moneat. q̃
pactibꝫ nr̄is corrigēdis. ꝛ miseratoībꝫ nostris
exposcēdis q̃tidie videat faciē dei. De di/
stinctiõe nouē ordinū. Greg'. in omel'. Hi q̃
minima nunciāt angeli. q̃ vo sūpma annūci
ant archangeli vocāt'. hinc est ꝙ ad mariaꝫ
v̄ginē nō q̃libet angelꝰ sꝫ gabriel archange/
lus mittit'. Virtutes vocāt' hi nimiꝝ spūs
p q̃s signa ꝛ miracula frequēter fiūt. Pote
states vocāt' hi q̃ hec potētꝰ in suo ordine p
ceperūt. vt eoꝝ ditiõi v̄tutes aduerse subie/
cte sint. q̃ꝝ potestate refrenāt'. ne corda ho/
minū tm̄ tēptare p̄ualeāt q̃tū volūt. Prin/
cipatꝰ q̃ꝫ vocant' q̃ ꝛ ip̄is q̃ꝫ bonis angeloꝝ
spiritibꝫ p̄sunt. q̃ subiectis alijs dū queq̃ q̃
sunt agēda disponūt eis ad explēda diuina
mysteria p̄ncipant'. Dn̄atiões vocant' q̃ etiā
potestates p̄ncipatuū dissimilitudine alta
trāscendunt. Ea ḡ angeloꝝ agmina q̃ mira
potētia p̄eminēt p eo ꝙ eis cetera ad obedi/
endū subiecta sunt dn̄atiões vocāt'. Thro/
ni quoq̃ illa agmina sunt vocata q̃bus ad
exercendū iudiciū sp deꝰ omnipotēs p̄sidet
Et sublimiora illa agmina id cherubin vo/
cata sunt. q̃ tāto pfectiori sciētia plena sunt
q̃to claritatē dei viciniꝰ cōtemplant'. vt f̄m
creature modū eo pleniꝰ oīa sciāt quo visi
oni ꝯditoris sui p meritū dignitatis appro/
pinquāt. Seraphin aūt ardētes vel incen/
dētes vocant'. q̃ quia sic deo ꝯiūcta sūt vt i/
ter h̄ ꝛ deū nulli alij spūs medij intersint. tā/
to magis ardēt. q̃to hunc vicinius vident.
Idē i ea. omel'. Distincte ꝯuersatões singlo
rum hoim distinctis ordinibꝫ ꝯgruūt. ꝛ i eo/
rum sortē vel ordinē p ꝯuersatōis silitudinē
deputant'. Nā sunt pleriq̃ q̃ parua capiūt.
sed tm̄ hec eadē parua pie annūciare fratri/
bꝫ nō desistūt. Isti itaq̃ in angeloꝝ numeꝝ
currūt. Et sunt nōnulli q̃ diuine largitatis
munere refecti. secretoꝝ celestiū summa nō
solū cape p̄ualēt. sꝫ etiā alijs nūciare. q̃ ergo
isti nisi in archangeloꝝ numeꝝ deputātur.
Et sunt alij q̃ faciūt mira signa. valent' ope
rant'. quo ḡ isti nisi ad supnaꝝ virtutū sortē
ꝛ numeꝝ ꝯgruūt. Et sunt nōnulli q̃ etiā de
obsessis corpibꝫ malignos spūs fugāt. eos/
q̃ virtute orōnis ꝛ vi accepte ptātis eijciūt.
quo itaq̃ isti p meritū suū nisi inter potesta
tum celestiū numeꝝ sortē sortiunt'. Et sunt
nōnulli q̃ acceptis virtutibꝫ etiā electoꝝ ho
minū merita trāscendūt. cūq̃ ꝛ bonis meli/
ores sint electis quoq̃ fratribꝫ p̄ncipant'. q̃
ergo isti sortē suā nisi inter p̄ncipatuū nūeꝝ
acceperūt. Et sunt nōnulli q̃ sic i semetip̄is
cūctis vicijs oībusq̃ desiderijs ꝛ illecebris
dn̄ant'. vt ip̄o iure mūdicie dij inter homies
vocent'. Quo ḡ isti nisi inter numeꝝ dn̄atio
num currūt. Et sunt nōnulli q̃ dū sibimet/
ip̄is vigilāti cura dn̄ant'. dū se solicita inten
tione discutiūt. diuino timori sp inherētes.
hoc in munere v̄tutis accipiūt vt iudicare ꝛ
regere alios possint quoꝝ pfecto mētibꝫ di
uina ꝯtemplatio p̄sto est. in his velut i thro
no suo dn̄s p̄sidēs. alioꝝ facta examinat. et
cūcta mirabiliter d̄ sua sede dispēsat. Quid
ergo isti nisi throni sui ꝯditoris sunt. Quia
v̄o cherubī pleitudo scie dr̄. ꝛ paulo dicēte
didicimꝰ. q̃ plenitudo legis est caritas. om
nes q̃ dei ac pximi charitate ceteris ampliꝰ
pleni sunt. meritoꝝ suoꝝ sortē inter cheru/
bin numeros pceperūt. Et sūt nōnulli q̃ su
perne ꝯtemplatiōis amore accēsi in solo cō
ditoris sui desiderio anhelāt. nil iā in h̄ mū
do cupiūt. solo eternitat' amore pascunt'. ter
rena queq̃ abnciūt. cūcta tpalia mēte tran/
scendūt. amāt ꝛ ardēt atq̃ in ip̄o suo amore
requiescūt. amādo ardēt. loquēdo ꝛ alios ac
cendūt. ꝛ quos verbo tangūt. ardere pt̄inus
in dei amore faciunt. Quid ḡ istos nisi sera/
phin dixerim. q̃ꝝ cor in ignem cōuersum lu
cet ꝛ vrit.

De homine Capitulū VII

Regoriꝰ in omel'. Curemꝰ frēs cha/
g. rissimi ne qua nos immūdicia pol/
luat. q̃ in eterna p̄sentia ꝛ dei ciues ꝛ
angelis equales sumꝰ, vendicemꝰ moribus

dignitatē nr̄am. Idē in moral. Ad hoc i
paradiso hō posit⁹ fuerat vt si se ad cōditorē
sui obedientiā vinculis charitatis astringe/
ret. ad celestē patriā angelo℞ q̄n̄qꝫ sine car/
nis morte trāsiret. sic nāqꝫ immortalis ē cō/
ditus vt si nō peccaret etiā mori nō potuis/
set. atqꝫ ex merito liberi arbitrij beatitudi/
nem illi⁹ regionis attingeret in qua vel pec
care vel mori nō potuisset. Idē. Homo
ab humo appellat⁹ est. ⁊ quō valet esset sine
macula q̄ spōte sua ad infirmitatē ꝯcidit fa
ctus de terra. Idē. Nō se desperet huma
na fragilitas. vnigeniti sanguinē ꝯsideret. ⁊
in ꝓcio suo cōspiciat q̄ꝫ magna est q̄ tāti va/
let. Aug⁹ de adulterinis ꝯiu. Indignan
tur viri si audiāt adulteros viros pendere
siles adulteris feminis penas. cū tāto gra
uius eos puniri oportuit. q̄ꝫto magis ad eos
ptinet ⁊ ꝟtute vincere ⁊ exēplo regere femi/
nas xp̄ianas. Idē de trinitate. Iusticiaꝫ
sibi dare nō potest hō. quā ꝑditā nō habet.
hāc em̄ cū homo cōderet accepit. ⁊ peccādo
vtiqꝫ ꝑdidit. Idē de libero arbitrio. Ex q̄
incipit homo ꝓcepti esse capax. ex illo īcipit
posse peccare. Duob⁹ aūt modis peccat an
teqꝫ fiat sapiēs. si aut nō se accōmodet ad ac
cipiendū ꝓceptū. aut cū accepit nō obseruet.
Idē de ciui. dei. Infantia q̄dē hōis nō a
risu sꝫ a fletu ord. hāc lucē. q̄d malorum in
gressa sit nesciēs ꝓphetat q̄dammō. Idē.
Puer a ploratu incipit nec ridere potest. ꝓ/
pheta calamitatis. lachryme sunt testes mi
serie. nō adhuc loquit ⁊ iā ꝓphetat. Erube/
scant cātatrices ibi nō flere vbi infans q̄ nō
est vni⁹ diei ꝑdicat esse flendū. Idē super
Gen̄. ꝯtra manicheos. Omniū animaliuꝫ
corꝑa. siue q̄ in aquis siue q̄ in terra viuūt i/
clinata sunt ad terrā ⁊ nō sunt erecta sic ho/
minis corp⁹. quo signat etiā animū nostrū
in sup̄na sua. id est in eterna sp̄ualia erectuꝫ
esse deberi. Glo. Hiero. Matthei. xviij.
Magna dignitas animaꝝ vt vnaqueqꝫ ha
beat ab ortu natiuitatis i custodiā sui anglm
delegatū. Ioh. Chryso. sup Matth. In
hoc sum⁹ imago dei. vt q̄d bonū ei videtur
apō nos sit bonū. ⁊ q̄d ei malū videt ⁊ apō
nos sit malū. Idē in sermone. Cōparat⁹
est ait ꝓpheta hō iumētis insipientib⁹. ⁊ silis
fact⁹ est eis. Peius est cōparari q̄ꝫ nasci. Na
turaliter n̄ habere rōnem tolerabile ē. ve℞
ratiōe decoratū. irrationali creature ꝯpara
ri volūtatis est crimē nō nature. Bern̄. in
medita. Tria in mente mea inuenio ꝑ q̄ de/
um recolo. aspicio. cōcupisco. Sunt autē h̄
tria. memoria. intelligētia. volūtas. Idē
de cōsideratiōe. Homo nat⁹ ad laborē. non
ad honorē. homo nat⁹ de muliere. ⁊ ob hoc
cū reatu. breui viuēs tp̄e. ideoqꝫ cū metu. re
pletur multis miserijs. ⁊ ꝓpterea cum fletu.
⁊ vere multis. q̄ꝛ corꝑis ⁊ anime sil. Idē.
Attende q̄d fuisti ante ortū. ⁊ q̄d es ab ortu
vsqꝫ ad occasum. ac q̄d eris post hāc vitam.
De ꝓmo versus. Forma. fauor populi. fer/
uor iuuenilis. opesqꝫ. Subripuere tibi nos/
se quid sit homo. P⁹ hominē vermis. post
vermē fetor ⁊ horror. Sic in nō hominem
vertit oīs homo. Idē. Ad imaginē ⁊ si
militudinē dei fact⁹ est homo. In imagīe ar
bitrij libertatē. ꝟtutē habēs in similitudine
⁊ similitudo q̄dē perijt. verūtn̄ in imagine ꝑ
transijt hō. imago siquidē in gehēna ip̄a vri
poterit. nō exuri. Idē. Quotq̄t degimus
in regione vmbre mortis. in infirmitate cor
poris. in loco tēptationis. si diligēter aduer
timus triplici hic incōmodo miserabilit la/
boram⁹. Nā ⁊ faciles sum⁹ ad seducendū. ⁊
debiles ad oꝑandū. ⁊ fragiles ad resistēdū.
Unde idē Bernard⁹. Si discernere vo
lumus inter bonū ⁊ malū decipimur. Si
tēptam⁹ facere bonū. deficim⁹. si conamur
resistere malo. deijcimur ⁊ sup̄amur. nec mi
rum. q̄a vt dicit Iob. xli. Nō est potestas su
per terrā q̄ possit ei cōparari. s. aduersarij no
stri. Boeti⁹ infra in capitulo de ignoran
cia. Humane nature. Autor de spū ⁊ aīa.
Aīa est rōnalis. ꝯcupiscibilis. irascibilis. ꝑ
rationabilitatē habil est illuminari ad aliq̄d
cognoscendū infra se. supra se. in se. iuxta se.
Cognoscit siq̄dē deū supra se. se in se. ange/
lū iuxta se. q̄cq̄d celi ꝯtinet ambitu infra se.
ꝑ ꝯcupiscibilitatē ⁊ irascibilitatē habilis est
affici ad aliquid appetendū vel fugiendum.
amandū vel odiendū. ⁊ ideo de rationabili
tate oīs sensus aīe orit. et de alijs omnis
affectus.

De muliere Capitulum VIII

Gregori⁹ in registro. Si hora eadeꝫ
qua genuerat actura gr̄as mulier i
traret ecclīam. nullo peccati pōdere g̃/
uat. voluptas em̄ carnis nō dolor in culpa
est. in carnis aūt cōmixtiōe voluptas ē. Nā
in p̄lis ꝓlatiōe gemit⁹. Idē. Mēstrua cō/
suetudo mulierib⁹ n̄ aliq̄ culpa ē. vicꝫ q̄ꝛ natu
liter accidit. Idē. Si i mēstrua ꝯsuetudie

ad sacr̄m dn̄ici corpis ⁊ sanguinis accedere
mulieres nō p̄sumāt. de sua recta ꝯsideratō
ne laudāde sunt. dū ꝟo p̄cipiēdo et religio/
se vite ꝯsuetudine eiusdē mysterij amore ra
piunť. reprimēde nō sūt Idē. In syna mō/
te dn̄s ad pp̄lm locuturꝰ. prius eundē pp̄lum
abstinere a mulierib; p̄cepit. ⁊ si illic vbi do/
minꝰ p creaturā subditā hoib; loq̄bať tāta
puisione est mūdicia corpis req̄sita. vt q̄ ver
ba dei p̄ciperēt mulierib; mixti nō essent. q̄n
to magis mľieres q̄ corpꝰ dn̄i om̄ipotēť ac
cipiūt. custodire in se mūdiciā carnis debēt
ne ip̄a inestimabiľ mysterij magnitudine g
uenť. Augꝰ de ciui. dei. Ex femina ade ex
eiꝰ latere facta est etiā hinc satꝭ significatū ē
q̄ꝫ sacra mariti ⁊ vxoris debeat esse ꝯiūctio
Idē de patiētia. Nō diabolꝰ vxorē Job.
cū etiā filios abstulisset tāq̄ꝫ nocēdi imperi/
tus reliq̄rat. q̄ q̄ntū esset necessaria tēptato
ri iā in eua didicerat. s; mō alteꝝ adā quem
p mulierem caperet nō inuenerat. cautior fuit
iob in dolorib; q̄ꝫ adā in nemorib;. Idē
de decē cordis. Illa est casta ⁊ sancta femīa
⁊ ꝟe xp̄iana q̄ dolet fornicantē viꝝ. ⁊ non do
let ꝓpter carnē s; dolet ꝓpter charitatē Idē
de ꝟbis dn̄i. Nō dolendū est multi viri vin
cunť a femīs. seruāt femīe castitatē quā viri
seruare nolūt. Amb. de ꝟgi. Saltat s; ad
ulrere filia. q̄ ꝟo pudica q̄ casta est filias su/
as religionē docet nō saltatōꝫ Joh. Chri
so. sup Math. tit. in origi. Quid est mulier
nisi amicicie inimica. ineffugabiľ pena. no/
torium malū. naturaľ tēptatio. desiderabiľ ca
lamitas. domesticū piculū. mali natura. bo
ni colore depicta. g̃ si dimittere illā peccm̄ ē.
tenere aūt viro tormētū est. necesse est vt aut
dimittētes adulteriū faciamꝰ. aut tenētes q̄
tidianas pugnas ⁊ amaritudies habeamꝰ
Idē. Sexꝰ muliebris icautꝰ ⁊ mollis est
Incautꝰ q̄dē q: nō oīa q̄ videt aut audit cū
sapiā ⁊ rōne ꝯsiderat. Mollis aūt q̄a facile
flectiť. vel de malo ad bonū. vľ de bono ad
malū Idē in ser. Quid est speciosa mľier.
sepulcrū dealbatū. nisi fuerit casta. sobria. et
pudica. pulcritudo aūt est sine his ꝟtutib;.
p̄cipitiū patēs. venenū insipiētib; ꝓpositum
Idē sup Joh. Nihil fortꝰ muliere religi/
osa ⁊ prudēte ad declinādū viꝝ ⁊ informan/
dū eiꝰ animū ad q̄dcūq; voluerit Hiero. i
ep̄la ad occeanū. Janua diaboli via iniq̄ta/
tis. scorpiōis pcussio. nociuūq; genꝰ femīa ꝑ
est. cū ꝑmat stipula incēdit ignē flāmigero
igne pcutit. femīa ꝯsciam pariť habitātiꝭ ex/
urit. fundamētaq; mētiū Seneca i puer.
Malo in ꝯsilio vincūt femīe viros. Se/
cundꝰ phs. Mulier est hoīs ꝯfusio insatu/
rabilis bestia. sollicitudo ꝯtinua. idesinens
pugna. q̄tidianū dānū. castitatꝭ impedimē/
tum. domꝰ tēpestatꝭ. adulterij vas. viri ꝯti
nētie naufragiū. p̄cipuū pluū. aīal pessimuz.
pondꝰ grauissimū. aspis insatiabiľ. huma/
nū mancipiū.

De xp̄ianis bonis Capitulū IX

Regoriꝰ i mora. Ecce ꝟitas clamat.
G nisi q̄s renūciauerit oīb; q̄ possidet
nō pōt meꝰ esse discipulꝰ. Perfectus
igiť xp̄ianꝰ quō d; res terrenas iurgādo de
fendere q̄s n̄ p̄cipiť possidere. Itaq; cū res
ꝓprias amittimꝰ si pfecte deū seq̄mur. in hꝰ
vite itinere a magno onere leuigati sumus.
Idē in regis. Christianū decet vt nobileꝫ
plꝰ benignū q̄ꝫ rigidū. plꝰ misericordeꝫ eē q̄ꝫ
districtū. et lucrū d̄ dāno alteriꝰ nō expecta
re. s; recepti p̄cij sit sorte ꝯtētꝰ. q̄renꝰ q̄cq̄d
cessit paupi oīpotēs ei deꝰ multiplicata sicꝑ
misit restitutiōe cōpenset Augꝰ d̄ ꝟbis do
mini. Cū xp̄ianꝰ cepit bn̄ viuere ac feruere
bonis opib; mūdūq; ꝯtēnere. statim in ip̄sa
nouitate opeꝝ suoꝝ patiť rep̄hēsores ⁊ con
tradictores frigidos xp̄ianos. Si aūt pse/
uerauerit ⁊ eos supauerit pseuerādo ⁊ n̄ de
fecerit a bonis opib;. in idip̄m illi iam obse
quunť q̄ȯ an̄ p̄hibebāt. Idē de vita xp̄ia
na. Hoc est sacrificiū q̄ȯ deꝰ sup oēs hostias
q̄rit ⁊ diligit vt p iusticie nr̄e opa nomē suū
vbiq; laudeť. ⁊ d̄ verꝰ esse seruoꝝ suoꝝ actu
⁊ ope cōprobeť Idē. Nō solū h̄ a xp̄iano
q̄riť vt malo careat. s; vt bonum exerceat.
Isi. de ety. Nō se gliēť xp̄ianū q̄ nomē h;
⁊ facta nō h;. vbi aūt nomē secutū fuerit opꝰ
certissime ille ē xp̄ianꝰ q̄ se factꝭ xp̄ianū ostē
dit. ambulās sic̄ ⁊ ille āmbulauit a q̄ ⁊ nomen
traxit. Amb. i ep̄la. Ois q̄ xp̄m recipit. sa/
piens est. q̄ aūt sapiēs est etiā liber est. om̄is
igiť xp̄ianꝰ ⁊ liber ⁊ sapiēs. Joh. Chry. in
ep̄la. Unū tm̄modo xp̄ianꝰ iudicat malum
solūq; formidat dn̄i celestis offensā Ber.
in ep̄la. Quid pdest xp̄m seq̄ nisi cōtingat ⁊
ꝯsequi. ideo paulꝰ aiebat. Sic currite vt cō
p̄hendatꝭ. ibi tu xp̄iane fige tui ꝯcursus pfe
ctusq; metā. vbi xp̄s posuit suā. factꝰ est inq̄t
obediens vsq; ad mortē. Glo. Bede Ja
cobi p̄mo. Ne indignemini si mali in mun/
do florent, si vos patimini. Quia non est

christiane dignitatꝰ in tp̄alibꝫ exaltari. ſʒ po
tius de p̄mi. mali nihil habēt in celo. vos ni
hil in mūdo. ſʒ ſpe illiꝰ boni ad qđ tenditis.
q̄cquid i via ↄtingat gaudere debetiſ. Glo.
Eccl. iiij. Mãſuetudo hoīeꝫ ſpernit. humi/
litas ſe oībꝫ ſubijcit. decet aūt xp̄ianū equa/
libꝫ ⁊ inferioribꝫ affabilē eſſe ⁊ mitē. ſenioribꝫ
humilē.

De xp̄ianis malis Capitulū X

g Regoriꝰ in moral. Multos peſte p
p̄rie prauitatiſ obſeſſos. ſub chriſtia/
no noīe ip̄a trãquillitas eccl'iaſtice
paciſ abſcōdit. q̄s tñ ſi leuis p̄ſecutōis aura
pulſauerit. mox terra arcã velut paleas tol/
lit. Idē in regiſ. Si veracit xp̄ianꝰ eſſes.
plꝰ dei iudiciū q̄ȝ voces hominis timeres.
Hiero. infra in cap̄lo De ſtultiloquio. De
turpiloquio. Nō flagito. Augꝰ de decem
cordis. Qui nō đ futuro ſeculo cogitat. nec
ꝓpterea xp̄ianꝰ eſt. vt id qđ in fine deꝰ p̄mit/
tit accipiat. nōdū xp̄ianus eſt. Idē đ vita
xp̄iana. Chriſti ille nō famulꝰ ſʒ ſubſanna/
tor ⁊ irriſor eſt. q̄ eiꝰ ſe ſeruū dicat cui ſeruire
diſſimulat Idē. Nō in h̄ nobis nomē tm̄
q xp̄iani dicamur blãdiamur. ſʒ ꝓpter h̄ eti/
am nos iudicãdos credamꝰ ſi nomē nobis
fruſtra vēdicemꝰ alienū Iſi. đ. de ſum. bo.
Chriſtianꝰ malꝰ ſc̄m euãgeliũ doctrinã non
viuit. ⁊ ip̄am fidē quã verbo colit ad orta tē/
ptatiõe facile p̄dit Bernardꝰ ſup cantica
Inteſtina ⁊ inſanabil' eſt plaga eccl'ie. ⁊ ıō in
pace amaritudo eiꝰ amariſſima. ſʒ in q̄ pace
pax eſt ⁊ nō eſt. pax a paganis. pax ab hereti
cis. ſʒ nō p̄fecto a filijs. Uox plãgētis eccl'ie
etiã tp̄e iſto. Filios enutriui ⁊ exaltaui. ipſi
aūt ſpreuerūt me. ſpreuerūt ⁊ maculauerunt
me. Idē in ſmo. Nūc fruſtra clamat xp̄s
de leuitate oneriſ ſui. ſine cauſa iugū ſuū ſua
ue p̄dicat. q̄n quidē ⁊ ab ip̄is q̄ xp̄iano cēſen
tur noīe onꝰ diaboli ⁊ iugū carnis atq̄ȝ ſecu
li hiꝰ delectabiliꝰ reputat. Idē. Sic ip̄i
xp̄m p̄ſequunt q̄ ab eo vtiq̄ȝ xp̄iani dicunt.
amici tui deꝰ ⁊ p̄ximi aduerſum te appropin
quauerūt ⁊ ſteterūt. cōiuraſſe videt cōtra te
vniuerſitaſ populi xp̄iani a minimo vſq̄ȝ ad
maximū.

De p̄latis bonis Capitulū XI

g Regoriꝰ in mora. Pia paſtoꝝ mens
q2 nō ꝓpriã glīam ſʒ auctoriſ q̄rit. ab
oībꝫ vult adiuuari. Idē. Nolē/
ti mihi atq̄ȝ renitēti cū graue eſſet altariſ my
ſterium. etiã pondꝰ eſt cure paſtoralis inui/
ctum. Idē in dyalo. Petri vicē ⁊ ligando
⁊ ſoluēdo obtinēt. q̄ locū ſancti regiminis fi
de ⁊ moribꝫ tenēt. Idē in paſto. Rector ſp̄
cogitatiōe ſit mūdus q̄tenꝰ hūc nulla imū/
dicia polluat. q̄ hoc ſuſcipit officiū vt in alie
nis q̄ȝ cordibꝫ pollutiōis maculas tergat.
Iſa. lij. Mūdamini ⁊c̄ Idē. Sit rector
actiōe p̄cipuꝰ. vt vite viã ſubditiſ viuēdo de/
nūciet. ⁊ grex q̄ paſtoris vocē moreſq̄ȝ ſequi
tur. p̄ exēpla meliꝰ q̄ȝ p̄ verba gradiat. Leui.
vij. Iſa. lx. Sup montē excel. ſū. glo. Idē
Sit rector diſcretꝰ in ſilētio. vtilis in verbo
ne aut tacēda p̄ferat. aut p̄ferãda reticeſcat.
Nã ſicut incauta locutio in errorē ptrahit.
ita indiſcretū ſilentiū hos q̄ erudiri poterãt
i errore derelinq̄t. De p̄mo Ezech. xiij. Ue
q̄d nō. De ſcđo Iſa. lvj. Canes muti. Idē
Sit rector ſingulis ↄpaſſione p̄ximꝰ. p̄ cū/
ctis ↄtemplatiōe ſuſpēſus. vt ⁊ p̄ pietatis vi
ſcera in ſe infirmitatē ceteroꝝ trãſferat. et p̄
ſpeculatiōis altitudinē ſemetip̄m quoq̄ȝ in/
uiſibilia appetēdo trãſcēdat. Geneſ. xxviij.
de angelis aſcēdentibꝫ ⁊ deſcēdentibꝫ Idē
Sit rector bñ agentibꝫ p̄ humilitatē ſociuſ
ↄtra delinquentiū vicia p̄ zelū iuſticie erectꝰ
vt ⁊ bonis i nullo ſe p̄ferat. ⁊ cū prauoꝝ cul
pa exigit poteſtatē ſui p̄oratꝰ agnoſcat. He/
bre. ix. đr. q tria erãt in arca. ſ. mãna dulcedi
nis. virga diſcipline. ⁊ tabule ſciētie legis
Idē. Tales ſeſe qui p̄ſunt exhibeãt. qui
bus vt eoꝝ ſubiecti occulta queq̄ȝ ſua ꝓdere
nō erubeſcãt. vt cū tēptationū fluctꝰ p̄ui to/
lerant. ad paſtoriſ ſui mentē quaſi ad matris
ſue ſinū recurrãt. Nota glo. gregi. i re. vij. d.
Idē in glo. Exo. xxviij. Debet rector ſub
tili examine bona malaq̄ȝ diſcernere. ⁊ que
vel quibꝫ q̄ñ ⁊ qualit cōgruãt ſtudioſe cogi
tare. nil ꝓpriū querere. ſʒ ſua cōmoda ꝓpinq̄ꝝ
bona reputare. Idē glo. canti. v. Qui ad
ſolicitudinē regēdaꝝ animaꝝ ſe accingit. re
ſtat vt quibꝫ eterna p̄dicat. ad ꝓuidenda q̄ȝ
eis tp̄aliū neceſſitatū ſbſidia iuigilet. Idē
in omel. Cauſe penſande ſūt. ⁊ tūc ligãdi at/
q̄ȝ ſoluēdi ptãs exercēda. vidēdū q̄ culpa aut
q̄ ſit p̄nia ſecuta poſt culpã. vt q̄s oipotens
deꝰ p̄ cōpunctiōis grãm viſitat. illos paſto/
ris ſnīa abſoluat. tūc eñ vera eſt abſolutio p̄ſi/
dentiſ. cū interni arbitriū ſeq̄t iudiciſ. Idē
in regiſ. P̄latoꝝ bonitas ſubiectoꝝ ſalu/
bris ē regula Idē. Sic nos fidelibꝫ ſub/
dinꝰ tenere diſciplinã debemꝰ. ſic boni pa/
tres carnalibꝫ filijs ſolēt quos ⁊ pro culpis

verberib⁹ feriūt. ⁊ tñ ipos q̄s dolorib⁹ affli/gunt ⁊ habere heredes querūt. Augu. de pasto. Gloriant̄ pastores. ſ; q̄ gloriat̄ i dño gloriet̄. hoc eſt xp̄m in ſubditis paſcere. hoc eſt in xp̄o paſcere. hoc eſt ꝓpter xp̄m ⁊ propt̄ ſubditos ſibi non pc̄re. Idē. De bonis ouib⁹ fiūt boni paſtores. Idē. Habem⁹ duo quedā. vnū q̄ xp̄iani ſum⁹. alter̄ q̄ p̄positi ſum⁹. illud qd̄ xp̄iani ſum⁹ ꝓpter nos eſt. q̄ p̄poſiti ſum⁹ ꝓpter alios eſt. in eo q̄ xp̄iani ſum⁹ attendit̄ vtilitas nr̄a. in eo q̄ p̄poſiti ſum⁹. nō niſi aliena. Amb. in paſto. Nō ſumus ꝓfeſſione actiōe potⁱ⁹ q̄ nomine demōſtrem⁹. vt nomē ↄgruat actioni. actio reſpōdeat nomini. ne ſit nomē inane ⁊ crimen immane. ne ſit honor ſublimis ⁊ vita proclinis. ne ſit deifica ꝓfeſſio. ⁊ illicita actio. ne ſit religioſus amict⁹ ⁊ irreligioſus ꝓfectus. ne ſit grad⁹ excelſus ⁊ deformis exceſſus. ne habeat̄ in eccl̄ia cathedra ſublimilior ⁊ ↄſcientia ſacerdotis repiat̄ humilior. ne locutōe; ſimulem⁹ columbinā. ⁊ mentē habeam⁹ caninā. ne ꝓfeſſionē monſtrem⁹ ouinā. ⁊ ferocitatē habeam⁹ lupinā. Idē de offi. Dece; oēs cēſura frugalitat̄ ↄtinētie auctoritas ⁊ matie eū q̄ honore p̄ſtat. ne p̄eminentē virū theſauri poſſideāt ſui. ⁊ pecunijs ſeruiat q̄ p̄eſt liberis. Idē. Quō potes eū iudicare ↄſilio ſupiorē quē videas inferiorē moribus. ſupra me d; eſſe cui me ↄmittere paro Ioh. Chryſo. ſup Matth. Uis apparere ſanct⁹. circa tuā vitā eſto auſter⁹. circa alior̄ benign⁹. audiāt te hoīes pua mandantē. et grauia facientē. Idē. Si erram⁹ modicā pniam imponētes. nōne meli⁹ eſt ꝓpter miſericordiā dare rōem q̄ ꝓpter crudelitatē ſuccumbere penitētē. Iſidor⁹ in ſyno. Talē te redde ſubdit̄ vt magis ameris q̄ timearis. reuerētia eñ ex amore pcedit. odiū ꝯo timor efficit. Bern̄. in ep̄la. Nec pceps ert̄ in ſentētia. nec vehemēs in vindicta. non in corrigēdis remiſſior. nō in pcendis ſeuerior nō puſillanimis in expectādis. nō ſupflu⁹ i victu. nō notabilis in veſtitu. nō citus ad ꝑmittendū. nō tard⁹ ad reddendū. nō ꝓdig⁹ dator. nō tenax ad largiendū. Idē. Non vos felices q̄r p̄eſtis ⁊ nō ꝓdeſtis. imo ſi nō ꝓdeſtis vos infelices putate. vt autē ſecure p̄eſſe poſſitis ſubeſſe ⁊ vos ſi cui debetis nō indignemini. indignatio quippe ſubiectōis ſlationis reddit indignū. Idē. Si reb⁹ raritas p̄ciū facit. nil in eccl̄ia dei p̄cioſius. nil optabili⁹ eſt bono vtiliq; paſtore. nēpe rara auis eſt iſta. In alto nō altū ſape. ſ; humilib⁹ cōſentire. nil deo chari⁹. nil rari⁹ apō homies. Idē. Sciant boni fideleſq; p̄poſiti languentiū ſibi creditā curā animar̄ nō pompā rer̄ ſeculariū. cūq; internū murmur cuiuſpiā illar̄ querule vocis indicio deꝑhendūt. ⁊ ſi etiā in ipos vſq; ad cōuitia et ↄtumelias ꝓrumpētes. medicos ſe ⁊ nō dominos agnoſcētes. parāt cōfeſtim aduerſus freneſim aīe. nō vindictā ſed medicinam. Idē infra in capitulo de fama. Ualidos ⁊ ↄſtātes. Idē de pcep. ⁊ diſci. Ponant p̄poſiti metā obediētie ſubditor̄ ex votis laborar̄ ſuor̄. nō ſuor̄ deſiderior̄ū. monentes eos nō cogētes ad celſiora. cōdeſcēdētes eis cū neceſſe fuerit ad remiſſiora. nō cadentes cū eis ad deteriora. Idē. Nil me plat⁹ ꝑhibeat cor̄ que ꝓmiſi. nec pl⁹ erigat q̄ ꝓmiſi. vota mea nō augeat ſine mea voluntate. nec minuat ſine certa neceſſitate. Idē de ↄſide. Prees vt ꝓuideas. vt cōſules. vt pcures. vt ſerues. p̄ſis vt ꝓſis. p̄ſis vt fidelis ſeruus ⁊ prudēs. quē ↄſtituit dñs ſup familiā; ſuā. ad quid. vt des illis eſcā in tempe. h̄ eſt vt diſpēſes n̄ imperes. Idē. Si te agnoſcis ſapiētib⁹ ⁊ inſipiētib⁹ nō dominatorem. ſ; debitorē. curandū ſummope tibi ⁊ tota vigilantia ↄſiderandū. quomō ⁊ q̄ nō ſapiunt ſapiāt. ⁊ q̄ deſipuere reſipiſcāt. Idē in. ij. parte ep̄lar̄. Paſcere tripliciter debem⁹. exēplo cōuerſationis. verbo p̄dicatiōis. fructu oratōis. ⁊ paſcere ad mandatū xp̄i vt nemo ſibi hūc ſumat honorē. ſed qui vocat⁹ fuerit a deo tanq̄ Aaron. Idē in ſmōe. Quotiens p̄latus ꝓ vno et minimis dei ſpirituale ſtudiū intermittit. totiēs ꝓ eo ſpiritualit̄ animā ſuā ponit. Itē multa infra de temperātia. de dignitate bona. de zelo. de ſolicitudine. de correptione. de equitate.

De prelatis malis
Capitulū XII

Grego. in moral. Unuſquiſq; ſup hōs rector totiēs ad culpā apoſtaſie dilabit̄. quotiēs preeſſe hominib⁹ delectat̄. honoris ſui ſingularitate letat̄. Idē infra in capitulo de ſtultiloquio. De conuiciatione. Sepe qui in poteſtate ſunt. Idē Cum maiores ipi volūtati deſeruiūt. nimirum minorib⁹ laſciuie frena laxant̄. Idē. Hypocrita aſſumpto ſanctē ↄuerſatōis habitu ſilio ꝑ cuſtodiā ↄſerit. ⁊ tempalia queq;

defendere etiã iurgijs q̃rit Idẽ in regist. Ita sibi regentiũ merita ꝯnectunt̃ ꝛ plebiũ vt sepe ex culpa p̃sidentiũ deterior fiat vita subditoꝝ. ꝛ sepe ex demerito plebiũ delinq̃t vita pastoꝝ. Idẽ. Nõ dicere pudet ꝛ graue tacere est. regẽdi rectores. ꝛ q̃ docẽdi sunt doctores. nec erubescũt videri nec metuũt. ducatũ aiaꝝ impudẽter assumũt. quibꝫ via om̃is ductoꝛ est ignota. ꝛ quo vel ipi q̃diat̃ ignari sunt. Idẽ de quodã abbate malo. Qui tot discipulos p suã negligentiã ad infernũ duxit. reliquis nunq̃ p̃poni debuit.

Aug⁹ in ep̃la. Om̃is q̃ male viuit i ꝯspectu coꝝ q̃bꝫ p̃posit⁹ est. q̃ntũ in ipo est om̃es occidit. Idẽ de ciui. dei. Illo pac ordine quo alij alijs subiecti sunt. s. c̃ pdest humilitas seruiẽtibꝫ. ita nocet sup̃bia dominãtibꝫ.

Idẽ de pastoribꝫ. Sũt pastores q̃ pastorũ audire nomia volũt. pastoꝝ officiũ implere nolũt. Idẽ. Quisq̃s ita p̃posit⁹ est vt in eo q̃ p̃posit⁹ est gaudeat. ꝛ honorẽ suũ querat. ꝛ cõmoda sua sola respiciat. se pascit nõ oues Idẽ. Parũ est malis pastoribus q̃ oues languẽtes ꝛ infirmas ꝛ errãtes ꝛ pditas nõ curant. sꝫ etiã ipas fortes ꝛ pingues necãt q̃ntũ in ipis est. ꝛ si ille viuũt. de misericordia dei viuũt. tamẽ q̃ntum ad pastores malos attinet. occidũt. quõ inq̃s occidunt. male viuẽdo. malũ exẽplũ p̃bẽdo. Berñ. de ꝯsideratiõe. Mõstruosa res est gd⁹ summus ꝛ anim⁹ infim⁹. stat⁹ sup̃mus ꝛ gressus minim⁹. sedes p̃ma ꝛ vita ima. ligua magniloqua ꝛ man⁹ ociosa. sermo mult⁹ ꝛ fructus null⁹. vult⁹ grauis ꝛ act⁹ leuis. ingẽs autoritas. ꝛ nutãs stabilitas. Idẽ. Simia i tecto. rex fatu⁹ in solio suo sedẽs. Idẽ i ep̃la Si instar mei q̃ ouis sum. pastor me⁹ ꝛ ipe curu⁹ gradit̃. vultũ gerẽs deorsum ꝛ terraꝫ sꝫ respiciẽs. ventri soli. mẽte ꝛc. un⁹. pabula terrena queritãs. in q̃ discernimur. ve si venerit lup⁹ nõ erit q̃ p̃uideat. q̃ occurrat. qui eripiat Idẽ sup cantica. Innumeros cernes simpliciter ac sine querela inter fratres ꝯuersari. quos si fratribꝫ p̃esse feceris. nõ solum inutilit sed ꝛ insipiẽter ꝛ nequiter agere videbis. Idem. Nõ est h̃ tpe ornare spõsam sꝫ spoliare. nõ est custodire sꝫ pdere. nõ est defendere sꝫ exponere. nõ est instruere. sꝫ p̃stituere. nõ est pascere gregẽ sed mactare ꝛ deuorare. dicẽte dñs dño. Qui deuorãt plebẽ meã vt cibũ panis. Idẽ. Quomõ i pascua diuinoꝝ educet eloquioruꝫ greges dñicos pastor idiota. sed ꝛ si doct⁹ quidẽ fuerit. nõ sit aũt bon⁹. verendũ ne nõ tam nutriat doctrina q̃ vita sterili noceat. Idẽ. Om̃es que sua sunt q̃runt. nõ que Ihu xp̃i ministri xp̃i sunt ꝛ seruiũt antixp̃o. honorati incedũt de bonis dñi. qui dño honorem nõ deferũt. inde is quẽ quotidie vides meretrici⁹ nitor. histrionic⁹ habit⁹. regi⁹ apparatus in cibis ꝛ potibꝫ. Idẽ. Miror audaciã plurimoꝝ quos nõ videm⁹ d̃ suis vineis colligere nisi spinas ꝛ tribulos. vineis tñ dñicis etiã se ingerere nõ vereri. fures sũt ꝛ latrones. nõ custodes neq̃ cultores i illis

Idẽ. De eis dico q̃ aias regere susceperũt qd̃ sine miserabili gemitu dicendũ nõ ẽ. xp̃i opprobria. sputa. flagella. clauos. lanceã. crucem ꝛ mortẽ. hec om̃ia i fornace auaricie cõflant ꝛ p̃ligũt in acq̃sitione turpis questus

Idẽ. Animaꝝ nec casus reputat̃ nec sal⁹ nõ sunt pfecto matres. q̃ cũ sint de crucifixi patrimonio nimiuꝫ incrassati. impinguati. dilatati. nõ cõpatiunt̃ sup ꝯtritiõe Joseph.

Idẽ. Paꝫ est nob. infra in cap̃lo de obliuione Idẽ. Quẽ dabis mihi de numero p̃positoꝝ q̃ nõ pl⁹ inuigilet subditoꝝ vacuãdis marsupijs q̃ vicijs extirpãdis. vbi est q̃ orãdo flectat irã dei. q̃ p̃dicet annũ placabilem deo. leuiora loq̃mur. grauiora grauius manet iudiciũ. Idẽ in s̃mone. Utinã nostri quicũq̃ videnť hodie pharisei. forte enĩ aliqui sunt. etiã si nõ facerẽt saltẽ dicerẽt qd̃ oportet. vtinã q̃ sine sumptu euangeliũ ponere nolunt. ponerẽt vel p sumptu. vtinam vel euãgelizarẽt vt manducarẽt. Idẽ de cõtemptu. O terribilis de⁹ in cõsilijs super filios hominũ. frustra incipiẽt miseri p̃elati dicere mõtibꝫ. Cadite sup nos ꝛ collibus cooperite nos. veniẽt ante tribunal xp̃i. audietur populoꝝ querela grauis. accusatõ dura. quorũ vixere stipendijs. nec diluere peccata. quibꝫ facti sunt duces ceci. mediatores fraudulẽti. Idẽ in capitulo de ignorãtia Quando excusare poterit. Glo. Matth. xxiiij. Mirar⁹ est domino seruiẽs opes christi nõ ad lucrũ. sꝫ amore xp̃i pascens. Multa infra lib. iiij. in cap̃lo de honore. de zelo. d̃ doctrina. de correctiõe. de remissione. de acceptione p̃sone.

De subditis Capitulũ XIII

Grego. in moral. Cum subiectorum
6 corda superbia instigat. h̃ sũmopere
agere nititur. vt sua acta cõsiderare

fundu⁹ negligant. ⁊ sp tacit⁹ cogitatiõib⁹ re/
ctoris sui iudices fiāt. Idē. Dū salua fidō
res agit. virtutis est meritū. sic q̄cq̄d supior
p̄cipit humiliter toleratur. debet tn̄ humiliter
suggeri si forte valeat qđ displicet emēdari.
Idē in registro. Seruoꝝ dei humilitas
in afflictiōis tpe debet apparere. q̄ ꝓo se contra
p̄positos suos erigūt, pfecto ostendūt quia
serui dei esse contemnūt. Idē. Qui paterne
adhortatiōis verba libēti aīmo suscipit. ⁊ in
sinu cordis amplectit. emendatorē se vicio/
rum fore pculdubio pfitet. Idē in omel.
Utrū iuste aut iniuste obliget pastor. pasto
ris tn̄ sentētia gregi timēda est. ne is q̄ subest
⁊ tamē iniuste forsitan ligat ipam obligatio
nis sue sniam ex alia culpa mereat. Idē.
Pastor vel absoluere indiscrete timeat vl li/
gare. is aūt q̄ sub manu pastoris est. ligari ti
meat iuste vel iniuste. nec pastoris sui iudici
um temere rep̄hendat. ne ⁊ si iniuste ligatus
est. ex ipa tumide rep̄hensiōis supbia culpa
que nō erat fiat. Idē infra in capitulo De
disciplina. Tāto apud dn̄m. Isið. ð sum.
bo. Melior ē subiecta seruit⁹ q̄ꝫ elata liber/
tas. Idē in syno. Potiori gradui cōpetē/
tem reuerētiā tribue ⁊ iuxta dignitatē vni/
cuiq̄ꝫ redde honorē. Hiero. in caplo De
obediētia. Seruitas fratrib⁹. Aug⁹ de na
tura boni. Iniustū nō est vt iprobis accipi/
entib⁹ nocēdi potestatē ⁊ patiētia bonoꝝ p/
bet. ⁊ maloꝝ iniq̄tas puniat. Idē de ciui.
dei. Iustis q̄cquid maloꝝ ab iniq̄s dn̄is ir
rogat nō est pena criminis sed examē virtutꝫ.
pinde bon⁹ etiā si seruiat liber est. mal⁹ autē
etiā si regnet seru⁹ est. nec vni⁹ hoīs. sꝫ qđ
est graui⁹. tot dn̄oꝝ q̄t vicioꝝ. Johānes
Chryso. sup Math. Propter bonos sacer
dotes etiā malos honorate. ne ꝓpter malos
etiā bonos cōtemnatꝫ. Bern̄. sup cantica
Parū est esse subiectū deo. nisi sis ⁊ oī cre
ature ꝓpter deū. siue abbati tanq̄ꝫ p̄cellenti.
siue priorib⁹ tanq̄ꝫ ab eo cōstitutis. Ego pl⁹
dico. subdere parib⁹. subdere ⁊ minorib⁹. sic
eīn decet nos inq̄t dn̄s oēm implere iustici
am. Glo. Can̄. ij. Si subditi aliquid pec
cant ꝓpter qđ doctores a q̄ete surgere cogā
tur. nō tm̄ penā peccati illi⁹ incurrūt. sed eti
ā m puniunt p inquietudine doctoꝝ. Idē
Qui doctores celestib⁹ intētos iq̄etare p̄
sumit. etiā virtutes quas credebat se habe/
re perdit.

De predicatoribus bonis.

Capitulum XIIII

Rego. in moral. A bonis p̄dicatori/
g bus nō causa vict⁹ p̄dicatio impēdi
tur. sꝫ causa p̄dicatiōis vict⁹ accipit.
⁊ quotiēs p̄dicantib⁹ necessaria ab audiēti/
bus offerunt. nō solū de rez munere. sed de
offerentiū gaudēt mercede. Idē. Ille apđ
deū magis in amore ei⁹ est q̄ ad ei⁹ amorem
plurimos trahit. Idē. Humani generis
redēptor p diē miracula i vrbib⁹ exhibebat
⁊ ad orōnis studiū in nocte pnoctabat. vt p
fectis videlicet p̄dicatorib⁹ innuat q̄tenus
nec actiuā vitā amore speculatiōis fundit⁹
deserāt. nec contemplatiōis gaudia opationis
nimietate penit⁹ contemnāt. sꝫ q̄eti contēplātes
sorbeāt. qđ occupati erga proximos loquētes
refundāt. Hiero. in origi. sup Isaiā. Il/
le est doctor ecclesiastic⁹ q̄ lachrymas nō ri/
sum mouet. q̄ corripit peccātes. q̄ nullū hoīm.
nullū dicit esse felicē. Aug⁹. de doctrina
xpiana. Qui dicendo nitit psuadere qđ bo
num est. nihil hoꝝ triū spernēs. vt scꝫ doce/
at. vt delectet. vt flectat. oret atq̄ꝫ agat. vt in/
telligēter. libēter. obediēter audiat. Idē.
Habet vt obediēter audiat q̄ntacūq̄ꝫ gran
ditate dictiōis mai⁹ pond⁹ vita docētꝫ. Nā
qui sapiēter ⁊ eloquēter dicit. viuit aūt neq̄/
ter. erudit quidē multos discendi studiosos
q̄uis aīe sue sit inutilis. Ambro. ð vir/
ginib⁹. Debet is q̄ docet supra eū qui doce/
tur excellere. Isidor⁹ de sum. bo. Prī⁹ de/
bet iustus p̄dicator bene agere vt cōsequen
ter possit bn̄ docere. Sicut eīn i numisma/
te metallū ⁊ figura ⁊ pond⁹ pquirit. ita i om
ni doctore ecclesiastico quē sequat. quid do
ceat. quomō viuat inquirēdū est. Per quali
tatē igit metalli doctrina. p figurā sollicitu/
do patrū. p pond⁹ humilitas designat. qui
ergo ab his trib⁹ discrepauerit. non metal/
lum sed terra erit. Bernard⁹ sup cantica.
Est funicul⁹ triplex q̄ difficile rumpit ad ex
trahēdas aīas de carcere dyaboli. ⁊ trahen
das post te ad celestia regna. si recte sentias
si digne ploquaris. si viuēdo confirmes. Se
neca in epla. Eligam⁹ nō eos q̄ verba mag
celeritate p̄cipitāt. sꝫ eos q̄ vita docēt. q̄ cuꝫ
dixerint q̄d faciendū sit pbāt hoc fm facie/
do qđ docēt. q̄ docēt q̄d vitandū sit nec vn/
q̄ꝫ in eo qđ fugiēdū dixerūt dep̄hendunt.
Eū elige doctorē quē mag admireris cū vi/
deris q̄ꝫ cū audieris. Multa libro tertio de
doctrina. de piūctiōe vite ⁊ doctrine.

De p̄dicatoribꝫ malis Ca. XV

g Rego.in moral. Mēs ꝯcupiscētijs
exterioribꝫ occupata.diuini amoris
igne nō calet.τ idcirco ad supnū de/
sideriū inflāmare auditores suos nequūt v̄
ba q̄ frigido corpe pferunt Idē. Qui mā
data dei in memoria retinet ſꝫ nequaq̄ fac.
is in doctrine sue v̄bis sentētias qbꝫ dānet
tenet. Idē sup Ezech. Turpe est nimis
ibi nos negligēdo cadere vn̄ p̄dicādo cona
tisum⁹ alios leuare. Idē. Nō facile p̄dica
tio p̄dicatoris accipit si leuis in moribꝫ eē vi
deat.τ nulla erit maturitatis ꝯnsio si cōtra ad
uersa nō affuerit opis fortitudo. Idem i
caplo de ꝯscia mala. Scriptura sacra Idē
in regis. Nimis iniquū est si bi q̄ p̄dicatores
humilitatis facti sūt.de vani nois elatōe glo
riant.cū ver⁹ p̄dicator dicat. mihi aūt absit
gl'iari τc. Idē. Qd̄ p linguā p̄dicamus. p
exēpla destruim⁹.dū iniqua docem⁹ opibꝫ.
τ sola voce ea q̄ sunt iusta p̄tendim⁹.ossa ie/
iunijs atterim⁹ τ mēte turgem⁹.corpus de/
spectis vestibꝫ tegim⁹. τ elatōe cordis purpu
rā supam⁹.iacem⁹ in cinere τ excelsa suspici/
mus.doctores hūilitatis.duces supbie.oui/
na facie lupinos dētes abscōdim⁹. Hie/
ro.in ep'la. Dedicat⁹ est mgr̄ q̄ pleno vētre ꝺ
ieiunijs disputat.accusare auariciā τ latro
potest.sacerdotis xp̄i os cū mente cōcordet.
Idē. Nec rustic⁹ nec simplex frater idō se
sanctū putet si nihil nouerit.nec perit⁹ τ elo
quens lingua extimet sanctitatē. Multo/
q̄ meli⁹ est ex duobꝫ impfectis rusticitatē ha
bere sanctā q̄ eloquētiā peccatricē. Idē i
origi.sup Micheā. An nō ꝯfusiōis τ igno/
minie est ih'm crucifixū mgr̄m pauperē atq̄
esurientē farsis p̄dicare corpibꝫ.τ ieiuniorū
doctrinā rubēte bucca tumētiq̄ ore pferre.
si in ap'lorū loco τ ordine sum⁹ nō solū smo
nē eorū imitemur ſꝫ τ ꝯuersatiōē q̄ꝫ τ abstinē
tiam Idē. Rigida vita. Infra de adulati
one. Isi.de sum.bo. Ad maioris culpe cu
mulū ptinet scire quēq̄ qd̄ seq̄ oporteat.τ se
qui nolle qd̄ sciat Idē. Qui nō viuit sicut
docet.ipam quā p̄dicat v̄itatē ꝯtēptibilem
fac. Ioh. Chrys.sup Math. Nō poterit
excusari doctor cui⁹ v̄ba aliud sonāt. aliud
facta demōstrāt. Idē de ꝯpūctōe cordis.
Docere τ nō facere nō solū nihil lucri.ſꝫ eti/
am dāni plurimū ꝯfert.grandis eīm ꝯdēna
tio est cōponēti q̄dē smonē suū. vitā v̄o suā
atq̄ operā negligēti. Aug⁹ in ep'la. Exau
di teipsum durissime.immanissime.surd.s/
sime doctor.q̄d mihi lingua aurea τ cor fer/
reum Idē de diuinatōe demonū. In ho
minibꝫ etiā vite bone p̄cepta videm⁹ parit
a iustis ꝑuersisq̄ doceri. Nec obesse aliquid
imo τ pdesse ad maiorē noticiā famāq̄ veri
tatis.cū de illa etiā bi q̄cquid nouerint di/
cunt.q̄ τ ꝑuersis moribꝫ ꝯtradicūt. Ber/
nard⁹ in smone. Beati inq̄t pacifici qm̄ filij
dei vocabunt.ꝯsiderate diligēter nō pacidi
cos ſꝫ pacificos cōmēdari. sunt eīm q̄ dicūt
τ nō faciūt.sane queadmodū nō auditores
legis iusti sunt.sed factores. sic nō annūcia/
tores pacis ſꝫ actores beatificant. Sene
ca in epistola. Hoc turpissimū est qd̄ nobis
obijci solet v̄ba nos fari nō opa tractari.

De predicationē vsurpantibus
Capitulū XVI

g Regori⁹ in pastor. Sunt nōnulli q̄
solerti cura spiritalia p̄cepta ꝑscru/
tant.ſꝫ que intelligēdo penetrāt.vi/
uendo ꝯculcāt.repēte docēt que nō ope sed
meditatōe didicerūt.τ qd̄ verbis predicant
moribꝫ impugnāt Idē. Redēptor noster
cū in celis sit cōditor omniū. τ ostēsione sue
potētie sit doctor angelorū. ante tricēnale tē
pus magister fieri noluit hoim vt videlicet
p̄cipitatis τ vsurpātibꝫ viā saluberrimi timo
ris infunderet.cū ipe etiā q̄ labi nō posset p/
fecte vite grām nō nisi in pfecta etate p̄dica
ret. Idē sup Ezech. Cū p̄ma sunt adole/
scentie vł iuuētutis nostre tpa nobis adhuc
a p̄dicatōe cessandū est.vt vomer lingue no
stre p̄scindere nō audeat terrā cordis alieni
cū nō habeat duriciē τ aciē incidēdi. Idē
Adhuc nobis in infirmitatis cōfusione iacē/
tibus.p̄beri nō debet auctoritas p̄dicatio/
nis.ſꝫ cū iam i bono ope surgimus. cū iā re
cti stare ceperim⁹ dignū est vt ad lucrādum
alios cū p̄dicatiōe mitti debeam⁹. Idem
in mora. Infirma etas etiā cū recte sentit.
ad p̄dicandū nō debet incaute prosilire.
Idē. Qui mūdū deserūt ad exteriora of/
ficia ꝓuehi nō debēt. nisi p humilitatē diuti
us in eiusdē mūdi cōtemptu solidēt. Isi/
dor⁹ de sum.bo. Quadrimoda est dicēdi rō
qua aut bn̄ sentiendo qd̄ bene pferť. aut ni
hil sentiēdo nihil dr̄.aut parū sentiēdo loq̄/
citas sola ostēdat. aut optime sentiēdo nō
elegāter pferť qd̄ intelligiť. Bernard⁹ su/
per cantica. Canales hodie multos habe/
mus i eccl'ia,conchas v̄o ꝑpaucas. tāte cha

charitat; sũt p q̃s nobis fluẽta celestia ma/nant vt añ effundere q̃ȝ infundi velint. loq̃ q̃ȝ audire. paratiores docere qđ nõ didicerĩt z aliĩs p̃esse gestiẽtes q̃ seipos regere nesciũt

Idẽ. Publice p̃dicare nec monacho ꝯuenit nec nouicio expedit. nec nõ misso licet.

Idẽ. Nõ tuũ est spargis z ꝑdis. si p̃us q̃ȝ infundaris tu tot⁹ semiplen⁹ festinas effundere. ꝯtra legẽ arãs i p̃mogenito bouis z ouis p̃mogenitũ ꝯdens. Nimiꝝ vita absq̃ȝ salu/te quã alteri das te fraudas. cũ sana vacu⁹ i intẽtione glĩe inanis vẽto inflaris. Idẽ Multi puritate neglecta añ loq̃ q̃ȝ audire conati sunt. z aut grauit̃ errauerũt nesciẽtes de q̃b; loquerent̃. neq̃ȝ õ q̃b; affirmarẽt. aut turpiter viluerũt dũ q̃ alios docerẽt. seip̃os p̃us nõ docuissent. Idẽ in ep̃la. Docere nec indocto est in ꝓmptu. nec monacho in vsu. nec peccãti in affectu. Glo. Ecc̃i. v. sup illud. Si est tibi intellect⁹ zc̃. Sic pec/cat qui scit z nõ vult docere ꝓximũ suũ. sic q̃ nescit z vult magister esse.

De negligentibus predicationẽ.
Capitulũ XVII

Gregorius in pasto. Quo reatu astringãtur aspiciãt q̃ dũ peccãtib; fratrib; ṽbũ p̃dicatiõis subtrahũt. morientibus aĩab; vite remedia abscõdunt Idẽ i capitulo de ꝯsensu ꝓximoꝝ. Mala. Idẽ Exod. xxxij. Si q̃s est dñi iũgatur mihi.

Grego. in pasto. Si ille dei dr̃ q̃ ad feriẽ/da vicia zelo diuini amoꝛis excitat̃. ꝓfecto se dei esse denegat q̃ inq̃ntũ sufficit increpare vitã carnaliũ recusat. Bern̄. sup cãtica. Rẽ ꝓfecto ꝓximi retines si plen⁹ virtutib; cũ sis fortisq̃ȝ nihilomin⁹ donis sciẽtie z eloquẽtie adornat⁹. metu forte aut segnicie. aut min⁹ discreta humilitate ṽbũ bonũ qđ posset ꝓ/desse multis. inutili imo z dãnabili ligas silentio. certe maledict⁹ q̃ frumẽta abscõdit i populo.

De auditorib; ṽbi dei Ca. XVIII

Grego. i mora. Uerba sapie q̃ repro/bi audiũt. electi nõ solũ audiũt. sȝ etiam degustãt vt eis in corde sapiat. qđ reproboꝝ nõ mẽtib; sȝ solũmodo aurib; sonat. Idẽ. Pleruq̃ȝ discipuli incassũ bona audiũt. cũ ex magistri vita mala z exẽplo destruunt̃. Idẽ in cap̃lo De sciẽtia mala q̃squis a ꝑceptis Idẽ sup Ezech. Quidã ṽbũ dei audiẽtes nõ audiũt. q̃m aurez ad sacrũ eloquiũ ponũt. sȝ cor a mũdi desideriis nõ euellũt. Idẽ. Gloria p̃dicatoꝛis est ꝓfect⁹ auditoꝛ;. Idẽ in omel. Cib; mẽtis est sermo dei. z quasi accept⁹ cib; stomacho languẽte reiicit̃. q̃n audit⁹ sermo i vẽtre memorie nõ tenet̃ sȝ q̃squis alimẽta ꝑcepta nõ retinet hui⁹ ꝓfecto vita desperat̃. Per vocem audit⁹ nõ instruimur q̃n mẽs interi⁹ ꝑ sp̃m nõ iungit̃. Idẽ sup Ezech. Tut⁹ veritas audit̃ q̃ȝ p̃dicat̃. q̃m cuȝ audit̃. cordis humilitas custodit̃. cũ aũt p̃dicat̃. vix ñ surripit cuiq̃ȝ hominũ q̃ntulacũq̃ȝ iactãtia. in qua vtiq̃ȝ pedes affectiõis vel intẽtiõis ali/quantulũ inq̃nant̃. Idẽ in registro. Utilis est sp docti viri allocutio. q2 aut discit audiẽs qđ nescire se nouerat. aut cognoscit qđ est amplĩ⁹ id qđ se z nesciuisse nesciebat Augustin⁹ de vita beata. Si vos inuitos z fastidiẽtes alere conaboꝛ. frustra operã insumã

Idẽ de ṽbis dñi. In doctore inhonesta est causa nõ facere qđ p̃cipit obseruare. i di/scẽte ṽo audire velle qđ nolit iplere. Idẽ de doctrina xp̃iana. Fit vt hoĩes cũ nõ obediẽter audiãt q̃ seip̃m nõ audit. z dei ṽbum qđ eis p̃dicat̃ simul cũ ip̃o p̃dicatore ꝯtem/nãt. Idẽ in ep̃la. Ego cũ amatores seculi hui⁹ intueoꝛ nescio q̃n possit esse ad eoꝝ animos sanãdos opoꝛtuna p̃dicatio. q̃n ei res hui⁹ mũdi velut ꝓsperas habẽt. fastu suo respuũt salubres monitiões. z quasi anilẽ re/putãt cantilenã. q̃n aũt in aduersis angunt̃ magis conant̃ euadere vñ ad p̃sens angun/tur q̃ȝ cape vnde curent̃. Idẽ in sermone Nõ min⁹ re⁹ erit q̃ verbũ dei negligẽter au/dit q̃ȝ ille q̃ negligẽtia sua corp⁹ xp̃i in terrã cadere ꝑmiserit Bern̄. in ser. Benigne audiendũ est. deuote suscipiendũ. solicite ꝯseruãdũ q̃cq̃d ad aĩaȝ salutẽ ꝑtinet. z nõ sicut verbũ hominũ. sȝ sicut ṽe est dei verbũ. siue sit illud ꝯsolatoꝛiũ siue cõminatoꝛiũ siue etiam increpatoꝛiũ. audiat̃. Glo. he. apoc. j. Illi soli beati sunt q̃ audiũt z mẽte recõdũt vt ope cõpleãt. z ope implẽt vt vitã eternam possideant.

De episcopis Capitulũ XIX

Rego. in regis̃. Episcop⁹ cũ loco mutet mentẽ. nõ sibi credat solã lectiõeȝ z oꝛõem sufficere vt remot⁹ ab aliĩs studeat sedere z de manu nihil fructificare. sȝ largũ manũ habeat. necessitatẽ patiẽtib; occurrat. alienã inopiã suã credat. q2 si hoc nõ hab;. vacuũ episcopi nomẽ tenet Idẽ Tota mente fraternitas vestra se exhibere.

festinet in p'per' humilẽ. z in aduersis si qñ
aduenijt cũ iusticia erectã. amicam bonis:
ↄtrariã puersis nulli⁹ vnq̃ facie p verita/
te loquẽtẽ pmens. miscõie opibꝫ iuxta pos/
sibilitatẽ substãtie insistens. z eisdẽ insistre
re etiã supra posse cupiẽs. infirmis cõpati/
ens. beniuolentibꝫ ↄgaudens. aliena dãna
ppria deputãs de alienis gaudijs tanq̃ de
ppijs exultans. in corrigẽdis vicijs seuiẽs.
in fouẽdis ↄtutibꝫ auditoꝝ animũ demul/
cens. in ira iudiciũ sine ira tenens. in tran/
quillitate ãt seueritatꝭ sue sniaz nõ deserẽs.

Idẽ. Valde piculosum est anie temere
cuiq̃ manũ imponere. Idẽ in pastoral.
Tantũ dz actionẽ popli actio trãscendere p/
sulis. q̃ntũ distare solet a grege vita pasto/
ris. oportet nãq₃ vt metiri sese sollicite stu/
deat. q̃nta tenende rectitudinis necessitate
ↄstringat. sub cui⁹ estimatiõe ppls grex vo/
catur. Isidor⁹ de sum. bo. Desinat locũ
docendi suscipe q̃ nescit docere. ignorãtia
quippe psulũ. vite nõ ↄgruit subiectorum.

Idẽ. Agnoscat eps seruũ se esse plebis.
nõ dñm. Idẽ de offi. Epo dũ ↄsecratur
baculus dat. vt ei⁹ inditio subditã plebez
vel regat vl' corrigat. vel infirmitates infir
morũ sustineat. Aug⁹. ad Drosiuz. Sci
at se nõ esse epm qui pesse desiderat. nõ p/
desse. Idem de ciui. dei. Eps nomen est
opis nõ honoris. Scopos em̃ grece. lati/
ne supintendere possum⁹ dicere. vt intelli/
gat nõ se esse epm q̃ pesse dilexerit. non pro
desse. Idẽ in ser. Nõ est epi seruare auz.
z reuocare a se mendicantiũ manũ. Am/
bro. in pasto. Quãtũ p ceteris grad⁹ episcõ
palis altior est. tanto si p negligentiã dila/
batur ruina grauior est. Hiero. in origi.
sup sophoniã. Qui episcopatũ indr desideet
rat. bonuz opus desiderat. videte qd dixe/
rit. opus. nõ dignitatẽ. si aũt solũ aspexerit
dignitatẽ cito corruet. Bern. in epistola.
In om̃ibꝫ exemplo apli honorificabit' mi
nisteriũ vestrũ. ministeriũ inq̃. nõ domini/
um. ipm quidẽ honorificabit' nõ vos. naz
qui q̃rit q̃ sua sunt. se cupit honorari nõ mi
nisteriũ. Honorificabitis autem nõ vultu
vestiũ. nõ fastu equorũ. nõ amplis edificijs
sed moribꝫ ornatis. studijs spiritalibus. ac
bonis opibꝫ. Idem. In om̃ibꝫ actibꝫ su/
is vel dictis nihil suũ querat epus. sed tm̃
aut dei honorẽ aut salutez pximorum aut
vtrũq̃. Idẽ de ↄsidera. Domũ epi decet
sanctitudo. decet modestia. decet honestas
z morũ disciplina.

De sacerdotibꝫ bonis. Capl'm XX

Regorius in regi. Officiũ sacerdo/
g talis est vt viduis ac maritali regi/
mine desolatis impartiri solacia de/
beant. vt vnde in hoc mũdo hũano adiuto
rio priuant'. sacerdotali tuitiõe possint re/
media repire. Idem. Redemptor nr̃ ad
sacerdotis officiũ nõ querit aurũ. sz ãias.

Idem. Lux gregis est flãma pastoris. de
cet em̃ dñicũ sacerdotẽ moribꝫ z vita clare/
scere. quaten⁹ in eo tanq̃ in vite sue specu/
lo plebs cõmissa possit z eligere qd sequat'.
z videre qd corrigat. Idem. Est in illu/
sione nocturna valde necessaria discretio.
qua subtiliter pensari debeat. ex q̃ re men/
ti acciderit dormientis. Aliqñ em̃ ex crapu
la. aliqñ ex nature supfluitate vel infirmita
te. aliqñ ex pcedenti cogitatiõe ↄtingit. Et
quidẽ cũ ex nature supfluitate vl' infirmita
te euenerit. om̃imodo hec illusio nõ est ti/
menda q: hanc anim⁹ ptulisse magis dolẽ/
dus est q̃ fecisse. Cũ vero vltra modũ ap/
petit⁹ gule in sumendis alimẽtis rapit'. at/
q̃ idcirco humoꝝ receptacula grauantur.
habet exinde anim⁹ aliquẽ reatũ. nõ tamẽ
vsq₃ ad phibitionẽ percipiẽdi sancti myste
rij vl' missaꝝ solẽnia celebrandi. cũ fortasse
aut dies festus exigit. aut exhibere ministe
riũ (p eo q̃ sacerdos ali⁹ in loco deest) ipsa
necessitas cõpellit. Ni si assunt alij qui im/
plere ministeriũ valeãt. illusio p crapulã fa
cta a pceptiõe sacri mysterij phibere nõ de/
bet. sed ab imolatiõe sacri mysterij vt arbi
tror subtrahere se humiliter debz. si tm̃ dor
mientis mentẽ turpi imagine nõ ↄcusse/
rit. z infra. Si vero ex turpi cogitatiõe vi/
gilantis orit' illusio dormiẽti patet aĩo su⁹
reatus. videt em̃ a qua radice inquinatio il
la pcesserit. q: qd cogitauit sciens hoc ptu/
lit nesciens. Sed pensandũ est ipsa cogita/
tio vtrũ suggestione tm̃. an delectatiõe. vel
qd maius est pcti cõsensu acciderit. Au/
gust. n⁹ de pñia. Sacerdos cui om̃is pfite
tur pctõr. ante quẽ statuit' om̃is languor. i
nullo illorũ sit iudicand⁹. qd ipe in alijs iu
dicare est prompt⁹. Iudicans em̃ aliũ q̃ est
ab alijs iudicãdus ↄdemnat seipm. Idẽ
de singularitate clericoꝝ. Contemplami/
ni quid sit pplo sancto pesse. z ↄsiderate q̃le
sit diuinis sacramẽtis insistere. altario em̃

placere debēt q̄ a'tario viuūt. et tal' cōuenit cura sinceritat' facta q'ia sunt sacra ipa q̄bus exhibēt officia fuiutis. ne cōtra dn̄m offendāt ipi quē tractāt. aut cōtra pplm incipiant impedire qđ pdicāt. Amb. sup Lu. Religionis insignia arma sunt sacerdotis.

Idē in epla. Sobriā a turbis grauitatē ac seriosā; vitā et singu'are pond' cōuersationis. dignitas sibi vendicat sacerdotalis. Quō eñ pt in exēplū obseruari a pplo. q̄ nihil h; discretū a pplo. nihil dispar i moribꝫ a multitudie. Quid eñ in te mirer si oīa tua facta bona i semetipo recognoscat existere. si nil in te aspiciat qđ vltra se īueniat. si ea q̄ in se erubescit in te quē reuerēdū arbitra' ofidat. Idē de offi. Sacerdot' ē nulli nocere. pdesse velle oibꝫ. posse aūt solius dei ē. Isi. de sum. bo. Sacerdot' pdicatio opibꝫ cōfirmāda est. ita vt qđ docet vbo instruat et exēplo. Glo. amb. s. Thi. v. Nō facile accusanda est psona tā alti ordis cū sit vice christi. De sacerdotibꝫ malis

Capitulū XXI.

G Rego. in omel. Cui rei siles dixeri sacerdotes malos nisi aq̄ baptismatis. q̄ pctā baptizatoꝝ diluens illos ad regnū celestē mittit. et ipa in cloacas descēdit.

Idē in pasto. Si hō apud hoiem q̄ quo mime psumit fieri intercessor erubescit qua mente apud dn̄m intercessoris locū p pplo arripit q̄ familiarē se ei' grē esse p vite meritū nescit. aut ab eo quō aliis veniā postulat. q̄ vtrū sibi sit placat' ignorat. Idē in reg. s. Durū est et pcul dubio a sacerdotis officio alienū. psonā positā sub necessitate negligere et studio cōgregādi indecent inhiare pecunijs. Idē;. Causa sunt ruine ppli sacerdotes mali. qđ eñ se p ppli pctis intercessor obiciat si sacerdos q̄ exorare debuerat grauiora cōmittat. Idē. In cōtumeliā sacerdotū est de diuinis cultibꝫ admoneri. qđ eñ ipi debēt exigere turpit exigunt. Ambro. in ser. Mendaciū est sacerdotē vel clericū se pfiteri. et cōtraria huic ordini operari

Idē sup Lu. Nihil in sacerdote tā piculosum apud deū; tā turpe apud hoies. q̄ qđ sentiat nō libere denūciare. Joh. Crisos. sup Math. Vere magna cōfusio est sacerdotū et oim clericoꝝ qn̄ laici inueniūtur fideliores eis et iustiores. quō aūt nō sit cōfusio esse illos inferiores laicis. q̄s eni equales esse cōfusio est Isido. de sum. bo. Sacerdotes p aliorū iniqtate dānant. si eos aut ignorātes nō erudiāt. aut peccātes non arguant. Idē. Multi sacerdotes metu potestatis veritatē occultāt et a bono ope lingue pdicatiōe. rei alicuius formidine aut prātis terrene auertunt. sꝫ eo prochdolor inde metuūt. qz vel amore reꝝ secularīū implicant. vel qz aliq̄ facinoris ope cōfundunt

Hiero. in epla. Vinolentos sacerdotes et apl's dānat. et vetus lex phibet. q̄ eñ altario seruiūt vinū et siceraꝫ nō bibāt. Sicera hebreo smone oīs potio nūcupat q̄ inebriare pōt. Idē. Pctōr hō si ceciderit rogabit p eo sacerdos. p sacerdotis lapsu q̄s rogatur' est. Idē i originali sup Malach. Ad sacerdotis ptinet disciplinā interrogatū rn̄dere de lege. q̄ si nō docat et responde at. et resistentes nō cōuincat. frustra iactat sacerdotis dignitatē. cui' opa non exhibet.

Bern̄. in epla. Cernit in nōnullis sacerdotibꝫ vestiū cult' plurim'. virtutū aut nullus aut exiguus. Idez in ser. Egressa est iniqtas a senioribꝫ iudicibꝫ tuis dn̄e. q̄ videnē regere pplm tuū nō est iā dicere vt populus sic sacerdos. qz nec sic pple vt sacerdos. heu heu dn̄e de'. qz ipi sunt in psecutione tua pmi. q̄ videnē in eccl'ia tua pmatu; diligere. regere pncipatū. Idē de ptempto. In multis multiplicit regnat fornicatio. q̄ puritatis auctori impuro corde et corpore ministrātes nō verent stare añ angelū dei q̄ secet medios et dispdat. sed omnino audent agni imaculati sacras cōtingere carnes. et intingere in sanguine saluatoris manus nephanas q̄bꝫ paulo ante prochdolor meretrices attrectarūt. sic altaria circuire sic et eccl'ias freqntare. psalmos decantare. cū et eiusmodi laus sit execrabilis. et oro fiat in pctm̄. De clericis.

Capitulū XXII.

G Rego. in omel. Cleric' admonendus est. qten' sic viuat vt exemplu; vite secularibꝫ pbeat. Idez in regis. Ne vnq̄ hi q̄ ordinati sunt pereāt. puideri debet qles ordinent. vt pus aspiciat si vita eorū cōtinens in ānis plimis fuit. si studiū lectionis. si elemosyne amore; habuerint.

Idem. Proculdubio de' offendit si ad sacros ordines quisq̄ nō ex merito sed ex fauore qđ absit aut ex venalitate puehitur.

Idē. Qui post acceptū sacrū ordinē; lapsus in pctm̄ carnis fuerit sacro ordie ita

careat.vt ad altaris ministeriũ vlteri⁹ non
accedat. Isido.in lib.ethymol. Cleros
grece.sors vel hereditas dicit᷑.ꝓpterea ergo
dicti sunt clerici.qꝛ de sorte sunt dñi.vel q̄a
dñi partẽ habẽt. Hiero.in ep̄la. Clerici
vita christi debet ornari eccl̄ia. Idẽ.Ne/
gociatorẽ clericũ.⁊ ex inope diuitem factũ.
ex ignobili gloriosum.q̄si quandã pestẽ fu/
ge. Idẽ.Procuratores atq̄ dispensato/
res domoꝝ alienarũ atq̄ villarũ quõ pos/
sunt esse clerici.qui ꝓprias iubent᷑ ꝯtemnere
facultates. Idẽ.Ita age ⁊ viue in mona
sterio vt cleric⁹ esse merearis.vt adolescen
tiã tuã nulla sorde cõmacules.vt ad altare
christi q̄si virgo de thalamo ꝓcedas.et ha/
beas deforis bonũ testimoniũ. Feminecq̄
nomen tuũ nouerint.vultũ nesciãt. Am/
bro.in ep̄la.Tu quicũq̄ ĩ clero es dñi por/
tio eius ⁊ possessio ei⁹.noli recedere de dñi
tui possessione.vt dicas dño.possedisti re/
nes meos.suscepisti me de vtero m̄ris mee
⁊ ille tibi q̄si bono seruo dicat.transit recũ/
be. Augustin⁹ de singularitate cleri. Cũ
christus agn⁹ innocens.imo ip̄a celest̄ in/
nocentia qd̃ est venus.tãtũ se ꝯtempserit
ꝓ ecclesia.vt eam sine macula vel vlla ruga
redderet illibatã q̄lis est ille cleric⁹ cui ad
hoc sponsa christi cõmittit᷑.vt ꝓ vni⁹ femie
amore culpari totã ecclesiaꝫ patiat᷑. Jo/
hãnes Chriso.sup Matth. Laici delinq̄n
tes facile emendant᷑.clerici aũt si semel eua
serint inemẽdabiles sunt. Bern̄.de con/
temptu.Ve ve in domo dei horrenduꝫ vi/
dem⁹.Quid Idolatras mistrãtes.Men/
tior si nõ idoloꝝ seruit⁹ auaricia est.Si nõ
quibusdã eniã venter suus.fact⁹ est de⁹ su/
us.Quod eñi quisq̄ p̄ ceteris colit id sibi
deũ cõstituisse ꝓhibet᷑. Idẽ.Res paupe/
rum nõ pauperib⁹ dare par sacrilegio cri/
men esse dinoscit᷑.Sane patrimonia pau/
perũ facultates sunt ecclesiarũ.⁊ sacrilega
eas cupiditate surripit᷑ quicq̄d sibi ministri
et dispensatores.nõ vtiq̄ dñi vel possesso/
res vltra victũ accipiũt ⁊ vestitũ. Idẽ.in
sermo.Dilatata videt᷑ ecclesia ⁊ ip̄e clerica/
lis sacratissim⁹ ordo sup numerũ multipli
catus est.verũ ⁊ si multiplicasti gentẽ dñe
nõ magnificasti leticiã.dũ nihil min⁹ appa/
reat decreuisse merita q̄ numeri accessisse.
Multa infra li.iq in cap̄lo de familiarita/
te.

De beneficiatis.
Capitulũ XXIII.

Grego.in regist. Sicut eccl̄ia ꝓprias
G res amittere nõ debet.ita eã rapaci
tatis ardore alienas inuadere non
oportet. Idẽ.Laudabile studiũ ⁊ ꝯueni
ens est clerico ⁊ religioso terrenis gratam
deo pacẽ p̄ferre cõpendijs.⁊ ex reb⁹ trãsito
rijs mansura semꝑ caritatis lucra mercari.
Idẽ loquẽs de illo verbo Johis.vj. A/
men amen dico vobis.q̄ritis me nõ qꝛ vi/
distis signa.sed qꝛ ex panib⁹ meis mãduca
stis ⁊ saturati estis.Per eoꝝ ꝑsonaꝫ dñs il/
los intra sanctã ecclesiã detestat᷑.q̄ ꝑ sacros
ordines ad dñm ꝓpinquãtes.nõ in eisdem
ordinib⁹ virtutũ merita sed subsidia vite p̄/
sentis exquirũt.nec cogitãt quid hũ viuen
do imitari debeãt.sed que ꝯcupiscẽdo cõ/
pendia sortiant᷑. Aug⁹.in ep̄la. Si ꝓpria/
tim que nobis sufficiãt possidem⁹.nõ sunt
illa n̄ra sed pauperũ q̄rũ ꝓcurationem q̄dã/
modo gerim⁹.nõ ꝓprietatẽ nobis vsurpati/
one dãnabili vendicam⁹. Aug⁹.de v̄bis
dñi. Clericus si nõ ꝯtentus sit.pendijs fue
rit q̄ de altario dño iubente ꝓsequit᷑.sed ex/
ercet mercimonia.intercessiões vendit.mu
nera libenter amplectit᷑.hic negociator ma
gis põt videri q̄ cleric⁹. Bern̄.sup Can
tica.Timeant clerici.timeãt ministri eccle/
siarũ dei.qui in terris sanctoꝝ quas possi
dent tã iniqua gerũt.vt stipendijs q̄ suffice
re debeãt.minime ꝯtenti.supꝰbia quib⁹ ege
ni sustentãdi forẽt impie sacrilegeq̄ sibi re
tinent.⁊ in vsus sue supꝰbie atq̄ luxurie vi/
ctum pauperũ ꝯsumere nõ verent᷑.duplici
ꝓfecto iniq̄tate peccãtes.eo q̄ ⁊ aliena diri
piunt.⁊ sacris in suis vanitatib⁹ ⁊ turpitu/
dinib⁹ abutunt᷑. Idẽ in ep̄la. Honores ⁊
dignitates ecclesiasticas nõ ignoro deberi
his q̄ eas digne ⁊ s̄m deũ administrare et
velint ⁊ possint.⁊ infra.Nec cuiq̄ vel adul/
to plures in plurib⁹ ecclesijs h̄re licet.nisi
dispensatorie quidẽ ob magnam vel eccl̄ie
necessitatẽ.vl̄ ꝑsone vtilitatẽ. Idẽ.Quic
quid p̄ter necessariũ victũ ac simplicẽ vesti
tum de altario retines.tuũ nõ est.rapina ẽ.
sacrilegiũ est. Idem.Cõceditur tibi vt si
bene deseruis de altario viuas.nõ autẽ vt
de altario luxurieris.vt de altario supꝰbias
vt inde ꝯpares tibi frena aurea.sellas depi
ctas.calcaria deaurata.varia griseaq̄ pel/
licea. Idem de cõtemptu.Ve ve tibi cle
rice.mors ĩ olla.mors ĩ ollis carniũ.mors
in delicijs est.nõ mõ quia secus introitum

delectatiōis posita esse cognoscit͛.sed ob id
maxime.qꝛ ꝓpꝛii peccata cōstat esse q̄ come/
dis.ac si ꝓpꝛia tibi minus sufficere videren
tur.sollicit⁹ esto tanq̄ʒ redditur⁹ rōnem.di
gnos ꝑ eis gemit⁹ fundere. dignos agere
pnie fruct⁹. Idē.Quādo poterit necessa
riis esse ꝯtentus q̄ eo aīo introiuit. vt sti/
pendia clerici in vsus voluptatis.curiosita
tis ⁊ vanitatis ꝯgreget.seruet ⁊ expendat.
triplex est ꝫ funiculus q̄ difficile rumpitur
hoiem miserū in perniciē trahit. q̄ impure
intrat.indigne ministrat.⁊ ip̄o fructu abu/
titur tpali. Idem. Nō ordinauit de⁹ his
qui euāgelio seruiūt de euāgelio q̄rere de/
licias vel ornatū.sed viuere vt ait paulus.
ex eo vt videlicet sint ꝯtenti alimēta corpo
ris.nō gule irritamēta vel incentiua libidi/
nis hīe.⁊ quibꝫ tegant͛.nō quibꝫ ornent͛ ac/
cipere. Idē.De altario inq̄t apl'us viuat
nō supbiat.nō luxuriet͛.deniq̄ʒ nō dite͛.nō
ꝯtra sancti cuiusq̄ʒ plane dignaʒ oīm acce/
ptione sententiā ex clericatu ditioꝛ fiat.nō
sibi de bonis eccīe ampla palacia fabricet.
mutans q̄drata rotūdis.nec loculos inde
ꝯgreget.nec in vanitate aut supfluitate di/
spergat.nō extollat de facultatibꝫ eccl'ie cō/
sanguineos aut nepotes.ne filias dixerim.

De ambiciosis.

Capitulū XXIIII.

Regorius in regis.Sicut is q̄ inui
g tatus rēnuit.quesit⁹ refugit. sacris
est altaribꝫ admonēdus. sic qui vl/
tro ambit vl' importunū se ingerit est ꝑcul
dubio repellēdus. Idē.Verecundū no
bis est ⁊ dicere pudet.qꝛ sacerdotes sibi du
catū arripiūt q̄ exordiū r̄ligiose milicie nō
viderūt. Ideʒ.Ordinate ad ordines ac/
cedenduʒ est. Nā casum appetit q̄ ad sūma
loci fastigia postpositis gradibꝫ ꝑ abrupta
ascēsum querit. Idē in pasto. Nulla ars
doceri p̄sumit͛ nisi prius intenta meditati/
one discat͛.ab imperitis ergo pastorale ma/
gisteriū qua temeritate suscipit͛. qm̄ ars ar/
tiū est regimen aiaꝝ. Idem Osee.viii.
Ipsi regnauerūt ⁊ nō ex me.ꝓncipes extite
runt.⁊ nō cognoui. Greg.in pastora.Ex
se nāq̄ʒ ⁊ nō ex arbitrio summi creatoris re/
gnāt hi q̄ nullis fulti virtutibꝫ nequaq̄ʒ di/
uinit⁹ vocati.sed sua cupiditate accēsi cul/
men regiminis rapiūt poti⁹ q̄ʒ assequūtur.
Idē. Sacrū officiū nō solum nō diligit
oīno.sed nescit,q̄ ad culmen regiminis an/
helans in occulta meditatiōe cogitationis
ceteroꝝ subiectiōe pascit͛.laude ꝓpꝛia letat͛.
ad honorē coꝛ eleuat.rerū affluentiū abun
dantia exultat. Idē. Nescit laudē cū sup
petit fugere.q̄ ad hanc didicit cū deesset an
helare. Idem.Qꝫ dicere pudet. supꝛa i
capl'o de p̄latis malis. Isido.de sum.bo
no.Qui regimen sacerdotū ꝯtendit appe/
tere.ante se discutiat si vita honori sit con/
grua.q si nō discrepat humilit͛ ad id ad qꝫ
vocat͛ accedat.reatū quippe culpa gemiat.
si quis cū culpa ad sacerdotale culmē aspi/
rat. Idē.Qui ad h̄ cōuersionē sanctita/
tis p̄tendit.vt aliq̄s q̄nq̄ʒ p̄esse possit.iste nō
discipulus christi sed prauitat' ⁊ antichꝛisti
sectatoꝛ existit.qꝛ nō ꝑ deo sed ꝑ secli hono
re poꝛtare studet crucis chꝛisti ꝯtumeliaʒ ⁊
laborē. Augusti.de ciui.dei. Loc⁹ superi
oꝛ sine q̄ regi ꝓpl's nō pōt etiā si teneat͛ ⁊ ad/
ministret͛ vt decet.tm̄ indecenter appetitur.
Ideʒ de trinitate. Hoīes diabolū tan/
to magis imitant͛.q̄nto magis (neglecta vl'
etiā perosa iusticia) potērie student. eiusq̄ʒ
vel adeptiōe letant͛ vel inflāmant͛ cupidita
te. Ambro.sup Lu. Si dn̄s iesus ꝓpꝛia
deseruit.tu aliena cur queris. Si creatoꝛ
oīm seculi gloriā subeunde paupertatis vtu
te ꝯtempsit.cur tu fastidias ad qꝫ nat⁹ es.
appetas quod indebitū est.cur ea q̄ ad vsuʒ
tibi diuturna esse nō possunt.ad suppliciuʒ
diuturna ꝯposcas. Caue insidias.caue frau
des. Idē.Ordinatio mūdi a deo.opera
mundi a diabolo.ita etiā a deo ptātū ordi
natio.a malo ambitio ptātis. Idē.Se/
pe q̄s vicia nulla delectant.q̄s nulla potu/
it mouere luxuria.nulla auaricia subuerte
re.facit ambitio criminosos.habꝫ eīm foren
sem gratiā.domesticū sceluf.⁊ vt dn̄et͛ aliq̄s
prius seruit. Bern̄ ꝺ ꝯsideratiōe.O am/
bitio ambientiū crux.quō oēs toꝛquēs
oībꝫ places.nil acerbi⁹ cruciat.nil mole/
stius inquietat.nil tm̄ apud miseros moꝛta
les celebꝛi⁹ negocus ei⁹.An nō limia aplo
rū plus ambitio q̄ʒ deuotio terit. Idem
sup Missus.Quociēs hominibꝫ p̄esse desi/
dero.totiens deū meū p̄ire cōtendo.⁊ tunc
vere nō sapio ea q̄ dei sunt. Ideʒ.Vide/
as homies pecuniosos ad honores q̄sq̄ʒ ec
clesiasticos ꝓuolare.moxq̄ʒ applaudere sibi
sanctitatē.vestiū dūtaxat mutatiōe.nō men
tiū.⁊ dignos se estimare dignitate ad quaʒ
ambiendo ꝓuenerunt.quodq̄ʒ (si audeo di

cere adepti sunt hūmis attribuere merit.
Idē sup Canti. O vtinā plati tā vigiles
reperirent ad curā q̄ alacres currūt ad ca
thedrā. Idē. Nō pbe satis pesse affectas
quibꝫ pdesse nō curas. ꝛ q̄rū nō zelas salu/
tem. subiectiōem nimis ambitiose vēdicas
tibi. Idem in epl'a. Ambitio mr̄ hypocri
sis. latebras amat. ꝛ tenebras q̄rit lucis im
patiens. Ambitio spurcū viciuꝫ in imo ia/
cet. videt tm̄ oīe sublime. sed videri ip̄a re/
fugit. nec mirū optato nanq̄ necesse est ca
reat nisi caueat arbitros. Idē. Curritur
in clero passim ab oīni etate ꝛ ordine a do/
ctis pariter ꝛ indoctꝫ ad eccl'iasticas curas
tanq̄ sine curis quisq̄ victurꝰ sit cū ad cu/
ras puenerit. Idem super Qui habitat.
Radix iniq̄tatis ambitio. subtile maluꝫ. se
cretū virus. pestis occulta. doli artifex. mr̄
hypocrisis. liuoris parēs. viciorū origo. cri/
minis fomes. virtutū erugo. tinea sanctita
tis. excecatrix cordiū. ex remediis morbos
creās. generās ex medicia lāguorē. Idē
Omes q̄ sua sunt querūt. nō q̄ iesu christi.
ip̄a q̄ꝫ eccl'iastice dignitatis officia in turpē
q̄stū ꝛ tenebraꝝ negocia trāsiere. nec ī his
aīaꝝ salus sed luxus q̄rit diuitiarū. pter
hoc tondent. pter hoc frequētant eccl'ias.
missas celebrant. psalmos decantāt. p epi/
scopatibꝫ ꝛ archidiaconatibꝫ hodie decer/
tatur. vt eccl'iarū reddituꝫ in supfluitatꝫ ꝛ va
nitatis vsus dissipent. Idē de ꝯtemptu
Alius vndiq̄ circuit sedulus explorator.
blandit. obsequit. simulat ꝛ dissimulat. mi
seraq̄ sibi suffragia mēdicare nō erubescit.
manibꝫ ꝛ pedibꝫ repens. si quō tandē se in/
gerere queat in patrimoniū crucifixi. ꝛ bo/
na dn̄i q̄ sola ex oībꝫ inueniunt exposita.
nimirū pegre pfectus est. sed in plenissimo
die vt sua districte repetat redituꝰ. Idē
Uniuersos in ordinibꝫ eccl'iasticis ceteris/
q̄ ad sanctuariū ptinētibꝫ honorē queren/
tes. pmiū. aut diuitias seu corpis voluptatē
postremo q̄ sua sunt. nō q̄ iesu christi. mani
feste prorsus et indubitāter nō ea q̄ deꝰ est
charitas sed aliena a deo ꝛ oīm radix malo
rū cupiditas introducit. Idē. Potentes
potenter tormēta patient. Ascēdat supbia
tua semp. sequere regē tuū. oīe sublime vi
deāt oculi tui. festina multiplicare pbēdas.
inde ad archidiaconatū euola. deinde aspi
ra ad episcopatū. nec ibi quidē requiē habi
turꝰ. qm̄ sic itur ad astra. Idē in sermo.
O puersitas. o abusio filioꝝ adam. qui cū
ascendere difficillimū sit. descēdere autē fa
cillimū. ipi ꝛ leuiter ascendūt. ꝛ descendunt
difficiliꝰ. parati ad honores. ad celsitudines
graduū eccl'iasticoꝝ. ipis etiā angelicis hu
meris formidādos. Idē. Currit passim
ad sacros ordines. ꝛ reuerēda quoq̄ ipsis
spiritibꝫ angelicis mysteria hoies apphen/
dunt sine reuerētia. sine ꝯsideratione. neq̄
eīn signū regni celestis occupare. aut illius
timent imperij gestare coronā. in q̄bꝫ aua/
ricia regnat. ambitio imperat. sedet iniqui
tas. luxuria dn̄atur. supbia pncipatur.

De studentibus. Capitulū XXV.

Grego. in moral. Idcirco nōnunq̄
studiosus tarditate intelligētie pre
mit. vt eo maiora pmia retributōis
inueniat q̄ magis in studio inuentiōis ela/
borat. Idē. A feruore mētis vl' inter spi/
ritales inimicos. vl' inter carnales q̄sq̄ pxi
mos ipi aliq̄ mō viuendi vsu veterascimꝰ. ꝛ
assumpte nouitatis speciē fuscamꝰ. a q̄ tñ
vetustate quotidie si studia circūspectiōis
inuigilēt orādo. legēdo. bene viuēdo reno/
uamur. Idē. sup Ezech. Qui idcirco in
sacro eloquio ea q̄ dignitatꝫ sunt ꝯtemplat
vt p hoc qd̄ intelligit occupari ad q̄stiones
possit. q2 nō dulcedine q̄site veritatis sana
ri appetit. sed doctus videri. iste nimirū in/
tellectus sui pennas desuper nō extendit.
Idē. In verbis sacri eloquij iste dꝫ stu/
dij nostri ordo seruari. vt hectiō cognosca/
mus q̄tenꝰ de iniq̄tate nr̄a cōpuncti et co/
gnoscentes mala que fecimꝰ ip̄a vitemꝰ ne
alia faciamꝰ. ꝛ cū iam ex magno vsu lachry/
marū de peccatorū remissione cepit esse fidu/
cia. p verba dei que intelligimꝰ ad vitā q̄ꝫ
ꝛ alios trahamꝰ. Idē in pasto. Ualde ī/
ter humana vba cor nostrū defluit. cunq̄
indubitant ꝯstet q exteriꝰ occupationū tu/
multibꝫ impulsuꝫ a semetipo corruat. stude
re incessabilit debet vt p eruditōis studiū
resurgat. Idē in regis. Dū his quibꝫ edi
ficamur initimur. locū sine dubio decepti
onis excludimꝰ. Hiero. in origi. sup mi/
che. Nō estimes in eo te placere deo si smo
nes. i. scripturas illiꝰ legas. tūc eīn scriptu/
re psunt legenti. si qd̄ legit opere cōpleatur
Isido. de sum. bo. Lector strēnuus po/
tius ad implendū que legit q̄ ad sciendum
erit promptissimꝰ. minꝰ eīn pena est nescire

qd appetas. q̄ ea que noueris nō implere.
Idez in synodo. Disce qd nescis. ne doctor inutilis inueniaris. antea esto auditor postea doctor. Idē. In disputatiōe tolle certamen. tolle prinacē vincēdi defensionē. cede cito veritati. nō ꝯtradicas iusticie. Idem. Disputare stude. nō superare plus dilige audire q̄ dicere. plus auscultare q̄ loqui. Aug⁹. in sermo. Multos reperim⁹ negligētissimos iusticie. ꝛ auidissimos sapientie. hos docet scriptura diuina ꝑuenire nō posse ad id qd appetūt nisi seruando qd negligūt. fili inquit ꝯcupiscēs sapientiā ꝯserua iusticiā. ꝛ dn̄s ꝑbebit illā tibi. Aug⁹. de ciui dei. Phie est finis boni. nulla est igiꝛ causa philosophādi nisi finis boni. q̄obrem q̄ nullū boni finē sectaꝛ. nulla philosophie secta dicenda est. Idē de trini. Nec pigebit me sicubi hesito querere. nec pudebit me sicubi erro discere. Idez. Quisq̧ hec legit vbi pariꝛ cert⁹ est. pergat mecū. vbi pariter hesitat q̄rat mecū. vbi errorem suū cognoscit redeat ad me. vbi meum cognoscit reuocet me. ꝛ post. ꝛ hoc placitū primū atq̧ tutū coraz dn̄o deo nr̄o cū om̄ib⁹ gratū. qꝛ ea que scribo legūt. ꝛ in omnib⁹ scriptis meis maxime ī his vbi queritur vnitas trinitatis patris ꝛ filij ꝛ sp̄us sancti. qꝛ nec periculosi⁹ alicubi erraꝛ. nec laboriosius aliq̄d queriꝛ. nec fructuosi⁹ aliquid inueniꝛ. Idez de ope mona. Que est ista ꝑuersitas lectiōi obtemparare nolle. dū vult ei vacare. ꝛ dū id qd bonū est diutius legaꝛ ideo facere nolle qd legiꝛ. Berñ. sup cantica. Scias q̄ ordine. quo studio. quo fine queq̧ nosse oporteat. Quo ordine. vt id ꝑus addiscas qd est maturi⁹ ad salutē. Quo studio. vt id ardenti⁹ qd est vehementi⁹ ad amorē. Quo fine. vt nō ad inanē gloriā. aut ꝓpter curiositatē. aut aliquid simile. sed tm̄ ad tuā ꝛ ꝓximi edificationē ꝛ ad dei gloriā.
Idē. Sunt q̄ scire volunt eo fine tm̄ vt sciant. ꝛ turpis curiositas est. ꝛ sunt qui scire volūt vt sciaꝛ ipi. ꝛ turpis vanitas est. ꝛ sunt itē qui scire volūt vt scientiā suā alijs vendant. verbi causa. ꝑ pecunia ꝛ honorib⁹ ꝛ turpis quest⁹ est. sed sunt quoq̧ qui scire volūt vt alios edificent. ꝛ charitas est. ꝛ itē q̄ scire volunt vt edificenꝛ. ꝛ prudentia est.
Idem in ep̄la. Falleris fili falleris si te putas inuenire apud mūdi mḡros sciētiā. quā soli christi d. scipuli. i. mūdi ꝯtemptores dei munere assequūꝛ. nō enī hāc lectio docet. sed vnctio. nō littera sed sp̄us. nō eruditio sꝫ exercitatio in mādatis dei. Idē. Nō recte ꝑdiꝛ ad scientie lumen. nisi iusticie germen ꝑcedat ad aīam ex q̄ formeꝛ granū vite. ꝛ nō palea vane glorie. Idem in sermo. Pessim⁹ mons inflās sciētia. in quē tn̄ vsq̧ hodie tanta videas ꝯcupiscētia plurimos repere filioz adaz. acsi nō nouerint quantū pater illoz illi⁹ montis ascensu descenderit. imo q̄ grauiter ceciderit. quātuz tota deiecta sit ꝛ cōquassata posteritas. Sene. in ep̄la. Tādiu discendū est queādmodū viuas q̄diu viuas.

De aduocatis.
Capitulū XXVI.

Grego. sup Ezech. Iust⁹ aduocatus iniustas causas nullo mō accipit. nec verba dare ꝑ iniusticia consentit.
Idem sup illud Job. xxx. mora. De conuallib⁹ ista rapiētes. cū singula repperissent ad ea cū clamore currebāt. In valle reptis singulis cū clamore occurrere. est subortis causaz occasiōib⁹ etiā ꝑ parua stipe litigare. Aug⁹. de verbis dn̄i. Usq̧ adeo cupiditatis inoleuit maluz vt iā ex ꝯsuetudine vēdanꝛ leges. corrūpanꝛ iura. sentētia ipa venalis sit. ꝛ nulla iam causa possit esse sine causa. Berñ. de ꝯsideratiōe. Quotidie ꝑstrepūt in palacio leges. sed iustiniani. non dn̄i. Idē. Certe lex dn̄i imaculata ꝯuertens aīas. he autem nō tam leges q̄ lites sunt ꝛ cauillatiōes subuertētes iudicium. Idez. Miror queādmodū religiose aures tue audire sustinēt hmōi disputatiōes aduocatorū ꝛ pugnas verboz. q̄ magis ad subuersionē q̄ ad inuentionē ꝑficiūt veritatis. Corrige prauū morē ꝛ pcide liguas vaniloquas. ꝛ labia dolosa claude. Idē. Aduocati sunt q̄ docuerunt linguas suas loq̄ mēdaciū. diserti aduersus iusticiā. eruditi ꝑ falsitate. sapiētes sunt vt faciāt malū. eloquētes vt impugnēt vez. Idē. Iniq̄ om̄is appellatio ad quā iusticie inopia non coegit. appellare nō vt graues. sꝫ si grauerꝭ licet. Idez. Qui nō grauat⁹ appellat. liquet. qꝛ aut grauare intēdit. aut tp̄s redimere.

De religiosis bonis.
Capitulū XXVII.

Grego. in regi. Expedit paruo incō modo a strepitu causaz seruos dei q̄etos existere. vt ꝛ vtilitates collecte ꝑ ne/

gligentiã nõ pereãt. ⁊ fuoꝝ dei mentes ad
opus diuinũ liberiores existãt. Idem.
Sicut facit aduersus religiosos dicta cri
mina digna sũt vltiõe plectẽda. ita ab illatis
nihilominꝰ sũt absoluẽdi qñ nullꝰ eos cul
pe reatꝰ astringit. Augꝰ. in regł'a. Nõ de
bẽt velle oẽs ꝙ paucos vidẽt. amplꝰ nõ. qꝛ
honorant. sed qꝛ tolerant accipe. ne cõtin
gat detestanda ꝑuersitas vt in monasterio
vbi q̃ntũ pñt fiunt diuites laboriosi. fiant
paupes delicati. Idẽ de moribꝰ eccł'iasti
cis. Quis nõ illos miret ⁊ ꝑdicet. q̃ cõtem
ptis atq; desertis mũdi huiꝰ illecebris. in cõ
munẽ vitã sctissimã ⁊ castissimã ꝯgregati
simul etatẽ agũt. viuẽtes in orõnibꝰ. ĩ lectio
nibꝰ. in disputatiõibꝰ. nulla supbia tumidi.
nulla ꝑuicacia turbulẽti. nulla inuidẽtia li
uidi. sed modesti. verecũdi. placati. ꝯcordis
simã vitã ⁊ intentissimã. in deũ gratissimũ
munꝰ ipi offerũt. a q̃ ista posse facere meru
erũt. Isido. in li. ethymo. Religiosus ait
cicero. a relego est appellatus. qꝛ retractat ⁊
tanq̃ relegit ea q̃ ad cultũ diuinũ ꝑtineãt.
Idẽ de sum. bo. Sancti viri funditꝰ se
culo renũciantes ita huic mũdo moriunt. vt
soli deo viuere delectent. q̃ntoq; ab huiꝰ se
culi ꝯuersatione se subtrahũt. tanto inter
ne mẽtis acie ꝑsentiã dei ⁊ angelice societa
tis freq̃ntiã ꝯtemplant. Bern̄. sup Canti.
Omnis in vob̄ q̃ ceteroꝝ ĩfirmitates tã cor
porũ q̃ animoꝝ nõ solũ patiẽter supportat.
sed insup scz ⁊ si valet. iuuat obsequiis ꝯfor
tat alloquiis. informat ꝯsiliis. ⁊ si hoc forsi
tan nõ põt ꝓpter disciplinã. sollicitis saltẽ
orõnibꝰ solaciari nõ cessat infirmos. omnis
inq̃ qui talia operat in vob̄. bonũ oĩno int
fratres spargit odorẽ. Idẽ. Optimũ in
moribꝰ dixerim. q̃ in nullo prorsus aut resi
stat ꝑoribꝰ. aut inuideat paribꝰ. aut subiectis
vel desit in cura. vł' in supbia ꝑsit. ꝑlatis obe
diens. sociis ꝯgruens. subditis vtiliter ꝯde
scẽdens. Idẽ in epł'a. Conuersare simpli
citer int frẽs. deo deuotꝰ. mgr̃o subditꝰ. se
nioribꝰ obediens. iunioribꝰ obtẽperãs. an
gelis placens. verbo vtilis. humilis corde.
mãsuetꝰ ad omnes. Idem in ser. Tu qui ĩ
ꝯgregatiõe es bñ viuis si viuis ordinabili
ter. socialiter et humiliter. ordinabilit tibi.
socialiter ꝓximo. humiliter deo. Idem.
Certũ triũphati mũdi testimoniũ est. si cor
pus castigas ⁊ subiicias seruituti. ne ꝑnici
osa libertate seruiat voluptati. si fletui ꝑhe
as oculos magꝭ q̃ curiositati. si deniq; spi
rituali dilectiõe flagrãs nulli dederis ani
mũ vanitati. Idẽ. Quoniã spectaculum
facti sumꝰ ⁊ angelis ⁊ hominibꝰ. seminemꝰ ho
minibꝰ exemplũ bonũ ꝑ aperta opa bona.
seminemꝰ angelis gaudiũ ꝑ occulta suspi
ria sctã. Idẽ. In ꝯgregatiõe positꝰ volũ
tates alioꝝ tuis volũtatibꝰ anteponas. vt
nõ solũ sine querela. sed etiã cũ gr̃a mane
as int fratres. portans oẽs. orans ꝓ omnibꝰ
vt ⁊ de te quoq; dicat. hic est fratrũ amator
Idẽ. Parũ timet diabolus ieiunãtes.
vigilantes. ꝯtinẽtes. qꝛ tam de istis q̃ de il
lis multos traxit in laqueũ ruine. sz cõcor
des ⁊ vnanimiter viuẽtes in domo dñi. cõ
iuncti deo ⁊ sibi ꝑ vinculũ caritatis. hi do
lorẽ. hi timorẽ. hi liuorẽ diabolo ingerũt.

De religiosis malis.

Capitulũ XXVIII.

Grego. in mora. Ex actiõe seculariũ
g ꝯfundit actio religiosoꝝ. dũ illi eti
am ꝑmittẽdo nõ fuant q̃ in ꝑceptis
audiũt. ⁊ isti viuẽdo ea custodiũt. in q̃bꝰ ne
quaq̃ legalibꝰ mãdatis astringunt. Idẽ
Septẽ nõnulli prauitatis agre vias dese
runt. sanctitatis habitũ sumũt. morq; vt pri
ma limina bene viuẽdi ꝯtigerint. obliti q̃d
fuerint. affligi iam ꝑ pñiam de ꝑpetratis ne
quitiis nolũt. laudari ãt de inchoata iusti
cia appetũt. ꝑesse ceteris melioribꝰ concupi
scũt. q̃s plerũq; dũ iuxta votũ pñs ꝓsperi
tas sequit. multo q̃ prius fuerãt de sancti
tatis habitu peiores fiũt. Idem. Praui
homĩes cultũ religiõis assumũt. ⁊ bonorũ
vitã sub despectis vestibꝰ iniq̃s moribꝰ pre
mũt. Idem sup Ezech. Sepe q̃sdã vide
mus ad vocẽ ꝑdicatiõis q̃si ex ꝯuersiõe cõ
punctos habitũ nõ animũ mutasse. ita vt
religiosã vestẽ sumerẽt. sz ante acta vicia ñ
calcarent. Augꝰ. in capł'o de ira. Meli
or est. Idẽ de ope mona. Qui verã ostẽ
dit corpis infirmitatẽ. humane tractãdꝰ est.
q̃ aũt falsam ꝑtendit ⁊ ꝯuinci nõ põt deo di
mittẽdus est. Idẽ. Utinam isti q̃ vacare
volũt manibꝰ omnino vacarẽt ⁊ linguis. ne
q; enim tã multos ad imitationẽ inuitarẽt si
eis nõ tm̄ exẽpla pigra. sz etiã muta ꝓpone
rent. Idem in epł'a. Ex quo deo fuire ce
pi. quõ difficile sũ expertus meliores q̃ qui
in monasteriis ꝓfecerunt. ita nõ sum exper
tus peiores q̃ q̃ in monasteriis ceciderũt.
Isido. de sum. bo. Atrociter in discussi

one diuini iudicij arguēdi sunt. q̄ qd pfessi one spopōderūt. ope implere ptempserūt.

Bern̄. sup Missus. Illā qua seculū deseruimus humilitatē deserētes. dū post h̄ cogimur inepta denuo sectari studia secularium. canes efficimur reuertētes ad vomitum. Idem. Video (qd magis doleo) post spretā seculi pompā nōnullos in scola humilitatis supbiā magis addiscere. ac sub alis mitis humilisq̄ mḡri grauius insolescere. et impatiētes fieri in claustro ap̄lius q̄ fuissēt in seculo. Qd̄q̄ magis puersū ē. plerīq̄ in domo dei nō patiunt haberi se ptemptui. q̄ in sua domo nō nisi ptemptibiles esse potuerūt. vt qz videlicet vbi a pluribus honores appetunt. i. in seculo ipi locū habere nō potuerūt nec meruerūt. saltē ibi honorabiles videant vbi ab hoībus honores ptemnunt. Idem in apolo. Quid facit superbia sub pannis humilitatis tue dn̄e iesu. nūquid nō habet q̄ se palliet humana malicia nisi vnde inuoluta est saluatoris infantia.

Idē in ep̄la. Iungāt se animis qui iūcti sunt institutis. inuicē se foueant. inuicē se defendāt. inuicē onera sua portent. Ait em̄ sapiens. Frater adiuuans fratrē ambo cōsolabunt. Q si alterutrū qd absit se corroserint z momorderit. nōne simul ambo desolabunt. Idem. Qui debitorē z pcuratorē carnis se pstituit. vt magis ventrē sterilem pascere q̄ aie studeat bene facere. nullum religiōis iugū quātūlibet leue quātūlibet suaue videat. et tolerabile est. vnde cōtingit vt neq̄ hic vbi sine murmure esse nō potest. neq̄ in futuro. vbi penā murmurationis tolerare necesse est. pacem inueniat. vbi aūt nō est pax ibi nec deus. qz in pace factus est locus eius. Idē. in sermo. In oībus fere religiosis pgregatiōibus sane inuenire est hoīes pusillanimes z remissos. deficientes sub onere. virga z calcaribus indigentes. quoz remissa leticia. pusillanimis tristicia est. quoz breuis z rara cōpunctio. aīalis cogitatio. z tepida puersatio est. q̄rū obedientia sine deuotiōe. sermo sine circūspectione. oīo sine cordis intentione. lectio sine edificatōe. Idē. Sunt int nos tria genera hominū. ipa q̄ satis incōgrua z ordini z homini q̄ hanc viā ingressus est. Sunt em̄ q̄ bene inceperūt sed defecerūt cito. z sunt q̄ nunq̄ inceperūt sed i sua mollicie pmanserūt. z sunt q̄ captant spū leuitatis. tardi ad audiendū. veloces ad loq̄ndū. paratissimi rursum enumerare qd faciunt Sed quid faciūt tamē. Idē. Magna ē pfusio z magna valde q̄ ardentius seclares pniciosa desiderant q̄ nos vtilia. citius illi ad mortē pperant q̄ nos ad vitā. Idem. De eo q̄ habitū habet religionis z non vitam pbera inq̄t. Comederūt alieni robur eius. z ipe nesciuit. Exteriorē quippe superficiem intuēs religiosus malus salua sibi omnia suspicat. nō sentiens vermē occultū qui oīa interiora corrodit. manet tonsura. vestis necdū mutata est. ieiuniorū regula custoditur. statutis psallit horis. sed cor eorū longe est a me dicit dn̄s. Idē. in epistola Multo facilius reperies multos seculares cōuerti simpliciter ad bonū q̄ vnūquēpiā de religiosis pficere de bono in melius. Rarissima em̄ auis in terris est qui de gradu quē in religione semel attigerat modicum vel parūper ascendit.

De nouitijs.

Capitulū XXIX.

Gregorius in regis. Omībus cuiuslibet etatis aut officij onerosa est nouitas. Idē. Quisq̄s diuina inspiratione cōpunctus relictis seculi huius actionibus ad deum cōuerti festinat. ita cū charitate suscipiēdus est. z blandis p oīa cōsolatiōibus refouēdus. vt in ea quā elegit deo adiuuante delectet modis omnibus cōuersatione psistere. Idē sup Ezech. Nullus qui ad bonū ppositum cōuersus adhuc in mentis teneritudine esse cōspicitur. despiciatur. quia frumentū ab herba incipit vt granū fiat. Isidorus de summo bo. Primordia cōuersorū blandis refouēda sunt modis. ne si ab asperitate incipiant. exterriti ad priores lapsus recurrāt. qui em̄ cōuersum sine lenitate erudit. exasperare potius q̄ corrigere nouit. Bernar. de amore dī. Feruorē nouitiorū nō decent ille misericordes in seipos discretiōes. z districtionū dispensatiōes. faciles q̄ indulgētie suo indicio tribuende. nō tamē recusande sunt alte no iudicio. Idem. A nouitio in seipm rigida debet esse cēsura z districta seueritas. ad regentē aūt vel psulentē spectat paterna vel fraterna charitas z pietas. si alterū horū desit vel in deside z tepido nō spero cursus pseuerātiā. vel in pcipiti timeo ruinā.

Idē. Animalē discretū. nouitium pru

dentez.isicipientē sapientē.in cella diu pos/ se psistere. in ɔgregatiōe posse durare ipos/ sibile est. Idē. Docēdus est nouitius sic hēre corpus suū sicut egruz cōmendatū.cui etiā multū volenti inutilia negāda sunt.vti lia vero etiā nolenti ingerēda. sic de corpo re suo agere sicut de nō suo.sed ei⁹ a quo p̄/ cio magno empti sum⁹.vt glorificem⁹ eum in corpe nostro. Idem sup Qui habitat. Obsecro vos nouelle plantatiōes dei.vos qui nōdū exercitatos habet͡ʒ sensus ad di/ screrionē bōi ꝛ mali.nolite sequi cordis vr̄i iudiciū.nolite abundare in sensu vestro ne vos tanq̄ rudes adhuc versutus ille vena tor decipiat. Idez sup Cantica. Placent fateor in nouitijs quantuz ad ea q̄ in facie sunt neglectior vtiq3 is q̄ foris apparet cor/ porū cultus ꝛ vestiū minor cura.sermo ra/ rior. vult⁹ hylarior.aspectus verecundior. incessus maturior. Idē in ser. Ante om/ nia timor nouitijs necessari⁹ est.quo nimi/ rū peccata p̄terita possint delere.cauere fu/ tura. Timor em̄ dn̄i vt ait scriptura expel/ lit pctm̄.siue quod admissum est.siue quod tentat intrare.expellit ħ penitēdo.illud re/ sistendo.

De iuuenibus.
Capitulū XXX.

Gregorius in regis͡t. Esto sollicit⁹ vt pueri ad sacros ordines nullaten⁹ admittanť.ne tanto piculosi⁹ cadāt quāto citi⁹ alta ɔscendere festināt. Idez in moral. Immēsa supbia iuuenū est a se niore si bi reuer entiā exigere. ꝛ silentiū im/ perare meliori. Idez in pasto. Iuuenes plerūq3 seueritas admonitiōis ad pfectuz dirigit.senes vero ad meliora opa depreca tio blanda cōponit. Idē supra in capitu lo. De vsurpantibꝫ p̄dicationē. Iohan/ nes Chryso.de cōpunctiōe. Non canicies laudabilis.neq3 iuuent⁹ culpabilis existit. multi q̄ppe ꝛ in iuuētute philosophiam de monstrarūt.ꝛ in senectute lapsi sunt. Cani cies sapiētie.nō capilli candidi cōmēdanť. Cyprian⁹ de.xij.abusionibꝫ. Sicut i se/ nibꝫ sobrietas ꝛ morū pfectio requiriť.ita i adolescentibꝫ ꝛ iuuenibꝫ obsequiū ꝛ subie/ ctio ꝛ obediētia rite debeť Ambro.de of fi. Pulchra virt⁹ adolescentū verecūdia et suauis gr̄a.que nō solū in factis sed etiā in ip̄is spectať sermonibꝫ. Idē. Ut in seni/ bus grauitas.in iuuenibꝫ alacritas.ita in adolescentibꝫ verecūdia velut quadā dote cōmendať. Idē de virginitate. Etiaz cū fides tua tuta sit.iuuētus tamē suspecta est Bern̄.sup Canti. Quid amabili⁹ vere/ cundo adolescēte.q̄ pulchra hec ꝛ q̄ splen/ dida gēma morū in vita ꝛ vultu adolescen tis.q̄ vere ꝛ mīme dubia bone nūcia spei. bone indolis index. Idē de cōsideratio ne. Uerbosulū adolescentē ꝛ studentē elo/ quentie.cū sapiētie sit inanis.nō aliud q̄ iu sticie hostē reputes.ꝛ p huiusmōi falsis fra tribꝫ dicit ille magister discipline. Manus nemini cito imposuerit. Idem de amore dei. Sapiētes latent ꝛ delitescūt. pueri re gnant ꝛ principanť.et fiunt p̄ncipes q̄ ma/ ne comedunt.ꝛ ve terre illi. Idē infra li/ bro.iij.in caplo de leticia mala. Eya letare. Ans.de similitu. In iuuene tria notanť q̄bꝫ ad p̄bitatē vētur⁹ p̄noscit.hec aūt sunt taciturnitas corpis ɔtinentia ꝛ verecūdia.

De monachis bonis.
Capitulū XXXI.

Gregorius in regis͡t.ad quendaz ab/ batez. Hui⁹ te precepti serie cōmo/ nemus.vt neq3 mulieres i monaste rio tuo deinceps qualibet occasione pmit/ tas ascēdere.neq3 monachos tuos sibi cō/ matres facere. Idem in omel. Mona/ chus reuerentiā sui habit⁹ in actu.in locu/ tione.in cogitatiōe semp circūspiciat.ꝛ ea q̄ mūdi sunt pfecte deserat. ꝛ quod ostendit humanis oculis habitu.hoc ante dei ocu/ los moribꝫ p̄tendat. Isido.de sūmo bo/ no. Summa monachi virtus humilitas. summū viciū eius superbia. Idem. Tūc autē se quisq3 monachuz iudicet quādo se minimū omniū existimauerit. etiā si opera maiora virtutū gesserit Iohānes Chry sost.de cōpunctione. Monachus nō soluz ꝓpterea dicit monachus quia vxorē nō ha/ bet.sed quia religioni dei ꝛ seruitio ipsius mancipatus est.et cura illi est quēadmodū deo.non seculo placeat.et qui magis eligit castitatē.que deo chara est et spiritussancti habitatio. Hierony.in epistola. Humi/ litatē vestiū tumēti aīo nō appetas.secula riū et maxime potentū cōsortia deuita. q̄d tibi necesse est ea videre sepius. quorū con temptu monach⁹ esse cepisti. Idē. Mo nachus nō docentis sed plangentis hab3 officiū.qui vel se vel monachū lugeat.ꝛ do/ mini sui semp pauidus prestoletur aduen/ tum.qui sciens imbecillitatem suaz et vas

fragile quod portat.timet offēdere ne im/
pingat ꝛ corruat atq̄ frāgat. Vñ ꝛ mulierꝫ
matie iuuēcularꝫ vitat aspectū. ꝛ intātū ca/
stigator sui est.vt etiā q̄ tuta sunt ꝑtimescat

Bern̄.de ꝑcep ꝛ dispensa Lego in regl'a
hec. Cōsideratio penes abbatē sit ꝛ h̄ vel il
lud esse in ꝓuidētia vel arbitrio seu disposi
tione abbat̄.vt aūt ꝑ sua volūtate aliquid
mutet de regula.me ibi legisse non recolo.
q̄nimo inq̄t om̄es magistrā regulā sequnt.
nec ab ea temere deuiet a quoq̄. ḡ nec etiā
ab ip̄o abbate.om̄s inq̄t magistrā seq̄ntur
regulā.nemo igit̄ suā voluntatē. Idem.
Sup fratrū trāsgressiōes.nō sup patrꝫ tra
ditiones ꝯstituitur q̄ abbas dicit̄.manda/
torū cultor.vltor viciorꝫ. Idē in ep'la.Or
do noster abiectio est.humilitas. volunta/
ria paupertas.obedientia.pax.gaudiū in spi
ritu scō.Ordo noster est esse sub magistro.
sub abbate.sub regula.sub disciplina.Or/
do noster est studere silentio. exerceri vigi/
lijs.ieiunijs ac oronib;.opere manuū.ꝛ su/
per oīa excellentiorē viā tenere que est cari
tas.porro in om̄ib; his ꝓficere de die in di
em.ꝛ in ip̄is ꝑseuerare vsq̄ ad vltimū dieꝫ.

Idē.Quoscūq̄ de tuis inueneris tristes
pusillanimes.murmurosos.ip̄orꝫ te patrē.
ip̄orꝫ te noueris esse abbatē cōsolando.ex/
hortando.increpādo.tūc eīm agis op⁹ tuū.
ꝛ portas onus tuū. ꝛ portādo sanas q̄s sa/
nando portas.Siq̄s vero ita sanus est vt
mag̅ iuuet te q̄ȝ iuuet̄ a te. hui⁹ te nō patrē
sed fratrē.comitē nō abbatē esse cognoscas

Bñdict⁹ in regula. Magnope dꝫ sollici
tudinē gerere abbas.ꝛ om̄i sagacitate ꝛ in/
dustria curare.ne aliquā de ouib; sibi credi
tam ꝑdat.nouerit eīm infirmarū se curā su/
scepisse aiarꝫ.nō sup sanas tyrānidē Idē
Abbas nō ꝯturbet gregē sibi cōmissuꝫ. nec
q̄si libera vtens ꝑtāte iniuste disponat ali/
quid.sed cogitet semp q̄r de oib; iudicijs ꝛ
opibus suis redditur⁹ est deo rationeꝫ.

Idē .Oportet abbatē esse doctū lege diui
na vt sciat vnde ꝓferat noua ꝛ vetera.castū
sobriū.misericordē.vt supexaltet misericor
dia iudiciū.vt ip̄e idem a dño ꝯsequat̄.odi
at q̄ꝫ vicia.diligat fratres. Idē. Abbas
in ip̄is imperijs suis sit ꝓuidus ꝛ ꝯsidera/
tus.siue s̄m deū siue s̄m seculuꝫ sit.Opera
que iniūgit discernat ꝛ temperet.cogitet di
scretiōem scī patriarche iacob dicēt̄.Si
greges meos plus ī ambulando fecero la/
borare.morientur cūcti vna die.

De monachis malis.
Capitulū XXXII.

Rego.in dyalogo. Monach⁹ q̄ in
g terra possessionē querit.monachus
nō est. Idē in registro.Si pecu/
liaritas a monachis habet̄.neq̄ cōcordia.
neq̄ caritas in ꝯgregatiōe eadē poterit ꝑ/
manere. Idē.Quid est habit⁹ monachi
nisi despect⁹ mundi.quomō ergo munduꝫ
despiciūt q̄ in monachali habitu positi au/
rum querūt. Idem. Monachorꝫ quidē
species tenet̄.multa vero sub sanctitat̄ ha/
bitu secularia agunt̄. Idem. Monachi
mihi terrene ment̄ esse om̄ino apparuerūt
qui nimis terrenū hoīem abbatē habere q̄
sierunt. Isido.in ethymol. Monachus
greca ethymologia vocat̄. eo q̄ singularis
sit. Monos eīm grece singularis dicit̄.Er
go si solitari⁹ vel singularis interp̄tat̄ voca
bulū monachi.q̄d facit in turba qui solus
esse debet. Idē de sum.bo. Multi mo/
nachorū amore parentū.nō soluꝫ terrenis
curis.sed etiā forensib; iurgijs inuoluūtur
ꝛ ꝑ suorū tempali salute amicorū suas ani/
mas ꝑdunt. Idē. Maxime ꝑ cenodoxi
am subijcit sibi diabolus monachū.vt quē
ꝑ seculi amorē retinere nō potuit.ab humi
litatis culmine subtrahat.ꝛ ꝑ sup̄bie timo/
rem subditū faciat. Iohannes Chryso.
de cōpunctione. Eos qui vident̄ sustulisse
crucem suā ꝛ sequi christū.ꝑ latam ꝛ spacio
sam viā velle incedere.nōne tibi ꝓdigiosuꝫ
videtur Idē.Deniq̄ monachi cū de mo
nasterijs requirūt.ꝛ de locis habitationuꝫ
ꝑcunctant̄.ante om̄ia requirunt si requies
sit in loco.si abundent om̄ia. Idem ī ca
pitulo de ꝓpinquitate.Dico tibi monache.

Hieronym⁹ in epistola. Monachū quē
senseris tibi.aut semp aut crebro de num/
mis loquentē excepta elemosyna q̄ indiffe
renter om̄ib; patet institoreꝫ habeto poti/
us q̄ȝ monachū. Bernardus in epistola.
Labor ꝛ latebre et volūtaria paupertas.hec
monachorum insignia.hec vitā solent no/
bilitare monasticaꝫ.vestri autem oculi om
ne sublime vident.vestri pedes omne forū
circūeunt.vestre lingue in omnibus audi/
untur consilijs.vestre manus omne diri/
piunt patrimoniū. Idem sup Cantica.
Quale est h̄ vt in oib; fluuijs.agris. horr̄.
cellarijs vt vix reꝑiri possit q̄ comedas vl

bibas.memẽto te q̃so monachũ esse.nõ me
dicũ.nec de cõplexiõe iudicãdũ.sz de pfessi
one. Parce obsecro pmũ quidem quieti tue.
parce deinde labori mĩistrãtiũ tibi.pce gra/
uamini dom⁹.parce ↄsciẽ.ↄsciẽ dico etsi nõ
tue parce saltẽ ↄsciẽ alteri⁹. Idẽ in apo/
lo. Miror vnde int monachos tanta intẽ/
perãcia in cibis z potatiõ.lo. in vestimẽtis
z lectisterniis.equitaturis z ↄstruẽdis edifi
ciis inolescere potuit.q̃ten⁹ vbi hec studio
sius z voluptuosi⁹ atq3 effusius fuerint.ibi
ordo meli⁹ obseruari dicat. z maior putet
religio. Idem. Ecce int monachos par/
citas putat auaricia.sobrietas austeritas.
silentiũ tristicia reputat. Ecõtra remissio
discretio dr.effusio liberalitas. loq̃citas af
fabilitas.cachinnatio iocũditas.mollicies
vestimentorũ z equorũ fastus honestas.le/
ctorũ sup̃fluus cultus mũdicia Idẽ. Iã
de aque potu qd dicam.qñ nec vllo quidez
pacto vinũ aquatũ admittit.oẽs nimirũ
eo q̃ monachi sum⁹ ifirmos stomachos ha
bem⁹.z tã necessariũ apli de vino vtendo
ↄsiliũ nõ negligim⁹.modico tñ qd ille pmi/
sit nescio cur ptermisso. Idẽ.Querit ad
induendũ.nõ qd vtili⁹ sed qd subtili⁹ inue/
nit.nõ qd repellat frigus sed qd supbie cõ/
petat.nõ deniq3 iuxta regulã qd vtili⁹ com
parari põt.sed qd venustius imo vani⁹ po/
terit ostentari. Heu me miserũ. qualẽcunq3
monach i.cur adhuc viuo.tedet animã vi/
dere ad h deuenisse ordinez nrm sanctum.
Idẽ. Habit⁹ noster.qd z dolens dico.q
humilitatis solebat esse insigne a monachis
nris tẽpis in signũ gestat supbie.v.cxiã in no/
stris puinciis inuenit q̃ vestiri dignemur.
miles z monachus ex eodẽ pãno partiunt
sibi chlamydẽ z cucullã. Quius de seculo
q̃tũlibet honorat⁹ etiãsi rex etiã si impe/
rator ille fuerit.nõ tñ nra horrebit indumẽ
ta si sibi suo mõ pparata fuerint et aptata.
Idem sup Missus. Ornari nõ armari
appetunt milites christi.q dũ se pparare ad
preliũ z ↄtra aereas ptãtes pcẽdere paup/
tatis insigne debuerãt.qd vtiq3 aduersariũ
multũ formidãt.in mollicie vestimentorũ
pacis potiꝰ q̃ belli pferẽtes indiciũ. vltro
se suis hostibꝰ sine sanguine tradunt iner/
mes. Idẽ in.c.de curiositate.li.iii. Mo/
nachus q sui. Itez in li.ii.in.c.de superbia.
Idem in ser. Nihil turpi⁹ q̃ monach⁹ p
vrbes z castella discurrẽs.nisi cũ h caritas

cogat q̃ operit multitudinẽ pctõrũ. Ans.
de silẽtio. Nec cuiq3 pdest habitũ monachi
exteriorẽ hrẽ si nõ studuerit z interiorẽ reti
nere. De incipientibꝰ.

Capitulũ XXXIII.

G Rego.in pasto. Qui bona inchoa/
ta nõ ↄsumãt dũ ꝓposita nõ pficiũt.
etiã que fuerũt cepta ↄuellũt. Idẽ. Nec
malos bona impfecta adiuuãt. nec bonos
mala incõsũmata ↄdemnant. Idẽ. Uia
dei z inchoantibꝰ angusta est.z pfecte iã vi/
uentibꝰ lata.z dura sunt q̃ ↄtra ↄsuetudinẽ
spiritaliter aio ꝓponim⁹.et tñ onus dei leue
est postq̃ h ferre cepimus. Idẽ in mo/
ral. Cõuersorũ initia bonis moribꝰ malisq3
pmixta sunt.qz z noua vita iam p intentio/
nẽ agit. z vetus adhuc ex vsu retinet. Isi
do de sum.boñ. Qui ex deteriore ĩ meliorẽ
esse cepit.caueat de acceptis extolli virtutib⁹.
ne grauiꝰ p vanã gloriã corruat q̃ prius p
lapsum viciorũ iacebat. Idẽ. Ualeat iter/
dũ ↄuersis pro animi salute mutatio loci.
plurimũ eñi dũ mutat loc⁹. mutat z mentis
affect⁹. Aug⁹.sup Gen. Nulla abstinẽtia
fit a volũtate carnali q̃ nõ habeat ĩ exordio
dolorẽ. donec in meliorẽ ptẽ ↄsuetudo flec/
citur. Cassio.sup psalteriũ. Initiũ pfe/
ctus est carnalia vicia relinq̃re.z dño suppli
care. Bern.in ser. Solet int pmordia cõ
uersionis acrius insurgere tentatio praue
ↄsuetudinis.z vix põt extingui iacula igni
ta diaboli. De proficientibꝰ.

Capitulũ XXXIIII.

G Rego.ĩ moral. Omps de⁹ interio/
ra discernẽs. ipis spiritalibꝰ pfecti
bꝰ modũ põit.vt et h bõ qd appbẽdere co
nat z ñ valet.in illo se nõ eleuet q̃ iã valet.
Idẽ. Ad deũ qui tot gressibꝰ mẽs accedit q̃t
bonis moribꝰ pficit. Idẽ. Nonulli q̃ eta
te crescũt ab inocẽtia decrescũt.electis vero cũ
forte etas corpis int⁹ si dici liceat crescat etas
virtut⁹. Idẽ. Si lassescere ab inchoatis bo
nis nolum⁹.valde neccẽ est vt inchoare nos
q̃tidie credam⁹. Idẽ. Sci viri q̃ altius
apud deũ virtutũ dignitate pficiũt.eo subti
lius indignos se esse deprehendũt.qz dũ pxi
mi luci fiũt.qcqd eos in seipis latebat in/
ueniũt. Idẽ sup Eze. Quanto pl⁹ pfici/
mus in cognitiõe.tãto nobis indignamur
ampli⁹ de puerso ope. Idez. Plerunq3 q̃
plus in contemplatõne rapit. contingit vt
ampli⁹ in tentatiõe fatiget.sicut quibusdã

bene pficientibus ptingere sepe solet. quorū mentē dū aut cōpunctio afficit. aut ptēplatio sup semetipam rapit. statim etiā tēratio sequit ne de his ad q̄ rapta est extollatur.

Idē in regi. Intantū pficis q̄ntū tibi n̄ studueris derogādo fratribus arrogare.

Hiero. in epl'a. Oblit⁹ posteriorū sp priora sectaberis. neq̄ꝫ psiderās q̄d alij mali faciant. sed q̄d boni tu facere debeas. nec peccantiū ducaris multitudīe. sed sctōꝝ exēpla poti⁹ imiteris. Idē. Crescat in te cū annis gr'a. crescat cū etate iusticia. et fides tua eo pfectior videat q̄ senior est. Augu. de verbis apl'i. Semp tibi displiceat qd̄ es si vis puenire ad id qd̄ nōdū es. Nā vbi tibi placuisti. ibi remāsisti. si aūt dixisti sufficit. peristi. Idē. Semp adde. sp ambula. sp pfice. noli in via deficere. noli retroire. noli deuiare. remanet eñi q̄ non pficit. retro redit q̄ ad ea reuoluit vn̄ iā recesserat. deuiat q̄ apostatat. Idē de pdesti. Cur nō inquit cyprian⁹ pperam⁹ et currim⁹. vt patriā nr̄am videre. vt parētes nr̄os salutare possim⁹. magn⁹ illic nos charoꝝ numer⁹ expectat parentū. fratꝝ. filioꝝ frequēs et copiosa nos turba desiderat. iā de sua incolumitate secura. adhuc de nr̄a salute sollicita.

Idē in. c. de orōne accepta. Qui didicerūt.

Bern̄. in epl'a. Aut ascēdas necesse ē. aut descēdas. si attētas stare ruas necesse ē.

Idē. in. c. de verecūdia li. iiij. Nolo repēte.

Idē in ser. Ita nimirū dīna solet pietas pseruāde hūilitatis gr'a ordinare. vt quāto plus q̄sq̄ꝫ pficit. eo min⁹ se reputet pfecisse. Nā et vsq̄ꝫ ad extremū spūalis exercitij gradū. si q̄s tñ pficit. aliq̄d ei de pmi gradus impfectiōe relinquit. vt adhuc vix sibi illuz adept⁹ videat. Idē. Vbi sane in spūali pfeceris exercitio. erit nōnūq̄ꝫ rapi a tuo spiritu in diuinū. vt incipias gaudere de bōis dn̄i. q̄ prius añ mala lugebas. Idē. Minime oportet egressuz sistere et resp i tere retro multo min⁹ expedit. sed currēdū nob et pperandū. ne forte egressus vt gigas ad currendū viā suā a nob se xp̄s elonget. sz pon⁹ puidētes eū in pspectu nr̄o sp. et in ei⁹ odore tracti facili⁹ cituusq̄ꝫ curram⁹. Auctor de spū et aīa. Aīa p odiū. Infra li. iiij. in. c. de desiderio.

De pfectis.
Capitulū XXXV.

g Rego. in mora. Magna est pfectio sue impfectiōis cognitio. Idem. Tanto q̄sq̄ꝫ pfect⁹ est q̄nto pfecte sentit dolores alienos. Idē. Valde pfectoꝝ ē sic de ostenso ope auctoris gl'iam q̄rere. vt de oblata laude puata nesciāt exultatiōe gaudere Idē Perfect⁹ q̄sq̄ꝫ cū i seipo vicia vicerit. statim mentē etiaz p vulnera passiōis accingit. Idē. Ille vero pfect⁹ est q̄ ad ipfectionē pximi impatiēs nō ē. Nā q̄ alienaz impfectiōez ferre nō valēs pximuz deserit. ipe sibi testis ē q̄ pfecte nōdū pfecit. Idē. Perfecta vita mortis ē meditatio. Idē. Qui pfecte dō placere desiderāt. sibi de se nihil relinquāt. Aug⁹. de spū et l'ra. Quātuz mihi videt in ea q̄ pficienda est iusticia. multū in hac vita ille pfecit. q̄ q̄ꝫ longe sit a pfectiōe iusticie pficiēdo cognouit. Idē. Hoc pfectoꝝ est. Infra in li. iiij. in. c. de eq̄tate. Idē. Nullus pfect⁹. Infra li. iiij. de sufficientia. Isido. de sum. bo. Sic falsitatis crimē a pficientibus pxime scit. ita ociosa v̄ba a pfectis viris sollicite vitant. Idē Peccata q̄ incipientibus leuia sunt. pfectis viris grauia reputant. Bern̄. in epl'a. Neo pfectus q̄ pfectior esse nō appetit. Idem. Proficiēdi studiū et iugis conat⁹ ad pfectionez pfectio reputat. Et si studere pfectior esse pfectuz est. nolle pficere deficere est. Idē In proposito pfectiōis apparere impfectū. nēuus est. Idem. Habes de iusto q̄ lex dei in corde ipi⁹. et nō in codice. nec pfectionis is grad⁹. pfect⁹ carere et necessarijs parat⁹ est. Idē sup cant. Perfect⁹ oīūs reputabit in cui⁹ aīa tria hec pgruent atq̄ꝫ oportune pcurrere videbunt. vt. s. nouerit gemere p se et exultare in deo. et pximoꝝ vtilitatibus potens sit subuenire. placēs deo caut⁹ sibi. vtilis pximis.

De tribus pdictis statibus.
Capitulū XXXVI.

g Rego. in moral. Tres sūt modi cōuersoꝝ. s. inchoatio. medietas atq̄ꝫ pfectio. In inchoatiōe aūt sunt blandimēta dulcedinis. in medio q̄z tpe sunt certamina tentatiōis. ad extremū vo pfectio victoriose pulchritudinis. Idē sup Ezec. Alia sunt v̄tutis exordia. aliud pfectus. aliud pfectio. Isi. de sum. bo. Tripartit⁹ describit esse vniuscuiusq̄ꝫ puersi pfect⁹. s. primus corrigendi a malo. scd̄s faciēdi bonū. tercius psequendi boni opis premium.

Bern̄ in epl'a. Incipientiū stat⁹ dici pt aīalis. pficientiū rōnalis. pfectoꝝ spiritualis.

Idē sup cantica. Sunt hi tres aiaꝝ affectus siue ꝑfect⁹ expertis dūtaxat satis noti et manifesti. scȝ cū aut de actib⁹ malis idulgētiam. aut de bonis agēdis grām. aut ipi⁹ etiam indultoris ⁊ bñfactoris sui pñtiam (eo quidē modo q̄ in corpe fragili possibile ē). obtinēt ītueri. Idē. Inuenit ꝑfecto apō deū ⁊ verecūda ꝯfessio q̄ se humiliādo deijciat. ⁊ ꝑpera deuotio vbi se innouādo reficiat. ⁊ iocūda ꝯtēplatio vbi se excedēdo q̄escat Idē in ser. Alij vacēt sancte ꝯtēplationi. alij dediti sint fraterne administratōi. alij in amaritudine aīe sue recolāt annos suos tāq̄ vulnerati dormiētes in sepulcris Idē Sic plane sic op⁹ est vt maria piet sublimit sentiat de deo suo. Martha misericorditer ⁊ benigne de ꝓximo. Lazar⁹ misere ⁊ humiliter de seipso.

De monialib⁹ Capi. XXXVII

Grego. in regist. Iuuēculas abbatissas vehemētissime ꝓhibem⁹. Ambro. de vgi. Aiūt plerīq; maturioris etatis vgines esse velādas. neq; ego abnuo sacerdotales cautiōes esse debere vt non temere velent. Spectet plane spectet etatem sacerdos. sȝ fidei vel pudoris. spectet maturitatē verecūdie. examinet grauitatis caniciem morꝝ senectā pudicicie annos. aīos charitatis. Aug⁹ de bo. ꝯiugali. Nō nos in vginib⁹ p̄dicam⁹ q̄ vgines sunt. sȝ q̄ deo dicate pia ꝯtinētia vgines. Nā qd̄ nō temere forsitan dixerim. felicior mihi videt̄ nupta mulier q̄ vgo nuptura. Idē in li. de vginitate. Nulla carnis fecūditas sancte vginitati cōparari pōt. neq; eīm ⁊ ipa q̄ virginitas est sȝ q̄ deo dicata est honorat̄. Idē. In vita eterna est q̄dā egregia glīa. nō omnib⁹ in eternū victuris. sȝ quibusdā ibi tribuēda. cui ꝯsequēde parꝝ est liberꝫ esse a peccatis. nisi super h̄ aliquid ipi liberatori voueat̄. qd̄ non sit criminis ñ vouisse. sȝ vouisse ac reddidisse sit laudis ⁊ honoris Idē. Pergite sancti pueri dei ⁊ puelle. mares ⁊ femine. celibes ⁊ innupte. ꝑgite pseuerāter in finē. ⁊ laudate dñm dulci⁹ quē cogitatis vberi⁹. sperate felicius cui seruitis instanti⁹. amate ardentius cui placens attēti⁹. lumbis accincti ⁊ lucernis ardētib⁹ expectate dñm qñ veniat a nuptijs. Idē de eccle. dog. Sacrare deo virginitati nuptias coeq̄ri. aut ꝓ amore castigādi corpis abstinētib⁹ a vino vl' carnibus nihil accrescere meriti credere. nō h̄ christiani sed iouiniani est. Hiero. in ep'la. Agnosce virgo statū tuū. agnosce locū. agnosce ꝓpositum. Christi spōsa diceris. vide ne q̄d indignum ei cui despōsata diceris admittas. cito rescribet repudiū si in te viderit vl' vnū adulteriū. Idē. Caue ne cui vel ꝯcupiscēdi occasionē tribuas. q̄ spōsus tu⁹ de⁹ zelans est. criminosior est eīm xp̄i adultera q̄ mariti. Idē. Romana eccl'ia apostolico sine dubio cui⁹ sedē obtinet spiritu aīmata. tam seuerā statuit sñiam vt vix vel penitētie dignā iudicaret que sanctificatū deo corp⁹ libidinosa coinq̄natōe violasset. Anastasi⁹ in sermone. Nihil ꝓdest corp⁹ velare ⁊ mentē viciorꝝ portētis maculare. Quid eīm ꝓdest nigris vestib⁹ indui. ⁊ a detractōe linguā non cohibere. Idē. In monasterio posite nō ocio torpescāt. nō detractiōib⁹. nō obscenis ꝯfabulatiōib⁹ incūbant. sȝ aut psalmorꝝ modulatōib⁹ aut māuū opatōib⁹ īsistāt. aut certe diuinis lectiōib⁹ aurē accōmodēt Idē Minores natu eas q̄ ꝑuecte sunt etatis obsequio sanctitatis venerent̄. ꝑuecte q̄q; annis iuniores dictis ⁊ exēplis ad bene viuēdū informēt Nobiles genere nequaq̄ ignobilib⁹ se ꝑferāt. sciētes q̄ ꝑsonarꝝ acceptor ñ est de⁹. Idē. Vita abbatisse velut pennatū animal. ad altū sp ꝑ desideriū euolet. ꝑ vba resonet. luceat ꝑ exemplū. Idē. Tales abbatisse regēdarꝝ animarꝝ curā suscipe debent q̄ subditis vbis ⁊ exēplis ducatū p̄beant sancte religiōis. Idē. Omis actio abbatisse semp sit ꝓpter deū ⁊ de deo ⁊ cogitatio in deū. ⁊ exceptis vicijs q̄b⁹ nō ꝯpassio sȝ rectitudo debet̄. omib⁹ eā cupio esse ꝯpassibilē omib⁹ gratā. Cesari⁹ in smone. Religiosam quāpiā nō oportet. nō decet. nō expedit parentū suorꝝ multis obligatōib⁹ implicari. aut quorūlibet extraneorꝝ pniciosa familiaritate ꝯstringi. Idē. Pomposa indumēta q̄ nō vtilitati sȝ vanitati seruiūt fastidite atq; ꝯtēnite virgines xp̄i spōse. multe eīm qd̄ in morib⁹ diligūt. hoc ⁊ in vestib⁹ ⁊ ī opib⁹ suis oñdunt. Ciprian⁹ in sermone. Nō cōputari iā poteris inter puellas ⁊ virgines xp̄i. q̄ sic viuis ⁊ vadis vt possis ab hoībus adamari. Bern. in ep'la. Ut q̄d hacten⁹ monacha ⁊ sanctimonialis vocata es que sub sanctitatis nominib⁹ nō tamē sancte ꝯuersata es. cur velū ī capite mentiebat̄ reuerentiā. ⁊ sub velo petulās oculus exhibebat impudentiā. caput siquidē gerebas ve

latū. ꝫ elatū. sub signo verecūdie fmo reso/nabat inuerecūd⁹. Idē. Risus imodera/tior. incessus lasciuior. vestit⁹ ornatior. cōtem/plarē magꝭ ꝙ͂ velare ꝯgruerēt.

De ꝟginib⁹. Capitulū XXXVIII

Gregorius sup Ezech. Cādida vita ē carnis incorruptio ⁊ flos virginitatis. Idē in mora. Carnis ꝟginitas neq͂ ꝙ͂ iussa est ꝫ tm̄modo laudata. Nā si illa iuberet̄ nimꝝ iā ꝯiugiū in culpā ꝟteret̄. ⁊ tam multi ꝟtute virginitatꝭ pollent vt videlicet pl⁹ impendāt obsequio ꝙ͂ accepant in p̄cepto. Aug⁹. de virgi. Profecto habebunt magnū aliq̄d ꝟgines p̄ter ceteros in illa cōmuni sanctoꝝ imortalitate. qm̄ habēt aliq̄d iam nō carnis i carne. Idē. Nō q̄rit in vobis amator vester pulcrā carnē. ꝫ pulcram mentē ⁊ pulcros mores q̄b⁹ frenatꝭ ⁊ carnē. Idē. Toto nobis figat̄ in corde q̄ p nob̄ fixus est in cruce. totū ipe teneat in aīo vr̄o. q̄cquid voluissetis occupari ꝯnubio. Idē. Virgines sunt: ⁊ sequunt̄ agnū q̄cū͂q͂ ierit. Quo ire putam⁹ hūc agnū. Certe q̄ nemo euꝫ seq̄ vel audeat vel valeat nisi vos. Quo putam⁹ eū ire in q̄s salt⁹ ⁊ prata. vbi credo g̃mina sunt gaudia. nō gaudia hui⁹ seculi vana insani ⁊ mēdacia. nec gaudia q̄lia in ipo regno dei ceteris nō virginib⁹ ꝫ a ceteroꝝ omniū sorte distincta. Idē. Gaudia ꝟginū xp̄i sunt de xp̄o. in xp̄o. cū xp̄o. p⁹ xp̄m. p christū ꝑpter xp̄m. Gaudia ꝓpria virginū xp̄i nō sunt eadē nō virginū q͂uis xp̄i. Nā sunt aliꝭ alia. ꝫ nullis talia. Idem. Sequimini agnū ⁊ tenēdo ꝑseuerāter qd̄ vouistis ardēter facite qd̄ potestis. ne virginitatꝭ bonum a vob̄ pereat. cui facere nihil potestꝭ vt redeat. Idē. Gaudeat magꝭ puella nobilis genere. ꝫ nobilior sanctitate. q͂ sit p diuinum ꝯsortiū p̄cipuā in celis ꝯsecutura sublimitatē ꝙ͂ si esset p humanū ꝯnubiū ꝓlem i terra ꝓpagatura sublimē. Idē infra libro iiij. in. c. de meditatōe. Virginalis i͂tegritas

Idē. In cōneptione virtutū. s. ꝯtinētie et castitatis. ibidē inspicite vulnera Idem. Illis ꝟginib⁹ in q̄b⁹ est quidā placēdi appetitus aut elegātiori vestitu ꝙ͂ tāte ꝓfessiōis necessitas postulat. aut capitꝭ ligamēto notabili siue tumidis vmbonib⁹ capilloꝝ. siue tegminib⁹ ita tenerꝭ vt retiola subterposita appareāt. his nō de humilitate ꝫ de castitate ipa vel integritate pudicicie dāda p̄cepta sunt. Idē. Bonū est tibi o aīa virginal̄ vt sic quādo ꝟgo es. sic ōmino seruās i corde qd̄ renata es. seruās in carne qd̄ nata es. ꝯcipias cū timore dn̄i vt ꝑturias spiritū salutis. Idē. Ille vni⁹ sancte ꝟginis part⁹ oīm sanctaꝝ virginū est dec⁹. ⁊ ipe virgines cū maria ꝟgine matres xp̄i sunt si p̄ris eius volūtatē faciūt. Idē. Quis nesciat obedientē mulierē inobedienti ꝟgini p̄ponendam.

Idē. Virginitatis bonū ꝙ͂tū magnū video. tāto ei ne pcat furē supbiā ptimesco. Hiero. in ep̄la. Nō ꝓderit ceteroꝝ sanctificatio mēbroꝝ. si inueniat̄ vel in vno corruptio. Idē. An tibi de virginitatꝭ p̄rogatiua blādiris. Memēto adā ⁊ euam ꝟgines deliquisse. nec integritatē corpis ꝓfuisse peccantib⁹. Idē. Cū vniuersos art⁹ tuos mūdaueris ab omī sorde peccati. ⁊ toto fueris sanctificata corpe. tūc tibi castitatē itelligas ꝓfuturā. ⁊ cū omī fiducia palmā virginitatis expecta. Idē. Sit in te noua grauitas honestas admirabilis. stupēda verecūdia. mira patiētia. virginalis incessus. ⁊ vere pudicicie habit⁹. sermo sp modest⁹. ⁊ in suo tēpore ꝓferend⁹. Idē. Virginis diffinitio est sanctā esse corpe ⁊ spū. quia nihil ꝓficit carnem hr̄e virginē si mēte q̄s nupserit. Idē. Audēter loquar. cū omīa possit de⁹. suscitare nō potest virginē post ruinā. valet q̄dem liberare de pena. ꝫ nō vult coronare corruptam. Cyprian⁹ in ep̄la. Si christū cōtinentia sequit̄. ⁊ regno dei ꝟginitas destinat̄ q̄d est virginib⁹ xp̄i cū terreno cultu ⁊ cū ornamētis. q̄b⁹ dū hominib⁹ placere gestiunt deū offendūt. Isid⁹ de sum. bo. Omē peccatū p p̄niam recipit vulneꝝ sanitatē. virginitas aūt si labit̄ nullaten⁹ reparat̄. Idē. Virgo carne nō mēte nullū p̄miū habet in repromissiōe. Ambro. de viduitate. Attēde tibi virgo vt ⁊ tu insistas oratiōi. ⁊ vult⁹ tu⁹ assidua pallescat obsecratione. sed ante omnē orōnem p̄para animā vt nō tu videaris tēptare deū cū dep̄carit̄. vt id quod oras mores tui loquant̄. fides adiuuet. opa ꝯmēdent. Idē. Nec liberiorē leticiā in ꝟginibus decet esse. que si nō habēt quod defleāt fleant tamē seculū. fleāt lapsus peccantium. eteni qui alioꝝ lapsus fleuerit. suos cauebit fleant q͂ a gaudiꝭ paradisi longi⁹ euagant̄ fleant q̄a nesciūt an ad illa debeāt ꝑuenire. fleant postremo vt ipa cōtemplatōe vt hic flētes illic accipiāt cōsolationē. Idē. Custodi ꝟgo vias tuas vt nō delinq̄s i lingua

tua. etenim bona loqui plerumque crimen est virgini. Idem. Ingredit(ur) o virgo mors per ostium tuum si falsum loqueris. si turpiter. si procacit(er). postremo si vbi non oportet loqueris. clause sint ergo fores labiorum tuorum et obseratum maneat vocis vestibulum. Idem. Virgo que xpm requirit non debet esse vulgaris. non debet esse in foro non in plateis. voce querula. gressu lubrica. facilis auditu. vilis aspectu. Idem. Qui non nubunt et vxores non ducunt sicut angeli in terris sunt. vt tribulationem carnis non sentiant seruitutem ignorent. et mundane negociation(is) alleuent(ur) contagio diuinis rebus mente intendant vt tanquam exuti corporis infirmitate non que hominis sunt sed que dei cogitent. Idem. Virginitas adolescentiam decet. iuuentutem ornat. senectutem amplificat. omnique euo habet iusticie sue canos. maturitatem grauitatis. velamen pudoris. que deuotionem non impediat. religionem augeat. Idem de virginitate. Quid est virginalis castitas nisi expers contagionis integritas. Idem. Nec mirum o virgines si pro vobis angeli militant. qui angelorum moribus militatis. Merent(ur) eorum presidium castitas virginalis. quorum meret(ur) et vitam et mores. Idem. Rachel extorto osculo fleuit et gemuit. nec flere desiisset nisi primum cognouisset. Idem. Considerate quia virgines pre apostolis resurrectionem domini videre meruerunt. Idem. Claudat ora virginis pudor. debilitatem corporis excludat religio. instituat consuetudo boni operis exercitium. Maturam igit(ur) virginem mihi prius grauitas morum nunciet pudore obuio. gressu sobrio. vultu modesto. et pronuncia integritatis antecedant signa virtutis. Bern. sup(er) Missus est. Solent virgines que vere virgines sunt semper ad omnem viri affatum pauere. et nunquam esse secure. et vt caueant timenda etiam tuta pertimescere. scientes se in vasis fictilibus thesaurum portare preciosum et nimis arduum esse viuere inter homines vt angelum. et in terris more celestium conuersari.

In dialogo sanctorum Basilii et Johannis. Virgo que arripuit professionem celestemque conuersationem angelorum representare in terris spopondit atque in hac carne incorporee nature aggressa est implere virtutem. neque superfluos egressus neque vaniloquia vsurpare permittit(ur). malulo quin vero et adulationis etiam nomina ignorare debet. Glo. iiii. Re. vi. Altior professio virtutis altiorem debet tenere viam viuendi. Qui enim ab renunciato coniugio virginitatem voto consecrant. oportet vt mores virginitati condignos ostendant. abstineant ab ociosis verbis. ira. rixa. detractione. habitu superfluo. et oculo impudico. comessationibus potationibus. atque huiusmodi. vigiliis et sanctis orationibus. lectionibus. elemosynis et huiusmodi vacent.

De viduis Capitulum XXXIX

Grego. in registro. Quanto vidue bene viuentes virorum sunt solatio destitute. tanto eis enixius ecclesiastica est impendenda tuitio. Idem in capitulo de sacerdotibus bonis Officii sacerdotalis. Aug. in epistola. Quis ad omnia membra xpi. hoc est ad omnes qui in eum credunt. et eius corpori mystico sociant(ur). sicut docuit orare pertineat. specialit(er) tamen diligentior cura orationis in scriptura eius viduis inuenit(ur) iniuncta. Idem de viduitate. Si nondum vouisses deo continentiam vidualem. exhortaremur profecto vt voueres. qui vero iam vouisti exhortamur vt perseueres. Idem. Agite cursum vestrum o vidue et perseueranter currite vt comprehendatis. et exemplo vite exhortationisque sermone rapite in eundem cursum vestrum quoscunque potueritis Idem de vita xpiana. Tria esse viduarum genera non ignorare te credo. Unum quod perfectissimum est celestique premio destinatum. quod ritu illius de euangelio vidue diebus orationibus et ieiuniis die noctuque deseruit. Aliud vero quod filiorum curam habet et domus. non tam dignum. nec tamen peccatis obnoxium. Tertium autem genus est in epulis et deliciis. quod eterne morti seruatur. Idem de virginitate. Multas viduarum reuocat a nubendo. non amor preclari propositi. sed apti dedecoris timor. veniens et ipse de superbia. que formidat magis hominibus displicere quam deo. Hiero. in epistola. Vidua que marito placere desiuit. et iuxta apostolum vere vidua est. nihil habet necessarium nisi perseuerantiam. Meminit pristine voluptatis. scit quid amiserit quo delectata sit.

Ambro. de virginitate. Prope modum non inferioris virtutis est a coniugio abstinere. quod aliquando delectauerit quam coniugii penitus delectamenta nescire. Idem. Virginitas in eo facilior est quod carnis incentiua non nouit. et viduitas in eo sollicitior quod preteritas animo recolit voluptates. Idem de viduitate Esto vidua temperans et casta. Tempera te primum a vino vt possis casta esse ab adultero. nec te ille temptabit si te vina non temptent. Nam si Judith vidua vinum bibisset. cum adultero vtique dormisset. Idem de offi. Quid tam decorum quam vt vidua defuncto coniugi fidem ferat. qua

etiā hoc vtilⁱˢ quo regnū celeste acquiritur
Sunt em̄ q̄ se castrauerūt ꝓpter regnū celo
rum. Idē de fide resurrectiōis. Mulier
satis pie vir luget que seruat pudorē. nō de
serit fidem. Sic em̄ bene defunctis officia
pendunt. vt viuāt in mentibꝫ. ⁊ in affectibꝫ
ꝑseuerent.

De cōiugatis Capitulū XLI

G Rego. in mora. Tūc solū ꝯiuges in
admixtiōe sine culpa sunt. cū non ꝓ
explēda libidine. ſꝫ ꝓ suscipiēda ꝓle
miscent. Idē in pasto. Necesse est vt cōiu/
ges crebris orōnibꝫ deleāt. qd̄ pulcre copu
le speciē admixtis voluptatibꝫ fedāt. Idē.
Admonēdi sunt cōiuges vt ea in quibꝫ sibi
aliquādo displicēt. ⁊ patiētes inuicē tolerēt.
⁊ exhortātes se inuicē saluēt. Idē ī regist.
Vir cū ꝓpria vxore dormiens nisi lotꝰ aqua
eccl'iam intrare nō debet. sed neqꝫ lotꝰ intra/
re stati debet. ⁊ infra. Nec hoc dicētes. cul/
pam putamꝰ esse cōiugū. sed quia etiā ipa li
cita admixtio cōiugū sine voluptate carnis
esse nō potest. a sacri loci ingressu abstinen/
dū est. quia voluptas ipa sine culpa esse nul
latenꝰ potest. Idē. Si quis sua ꝯiuge nō
cupidine voluptatꝭ. ſꝫ solum procandoꝝ li
beroꝝ grā vtit. ille pfecto siue de ingressu ec
clesie siue de sumēdo dn̄ici corpis sanguīsqꝫ
mysterio. suo est relinquēdus iudicio. qa a
nobis ꝓhiberi nō debet accipe q̄ in igne po
situs nescit ardere. Idē. Cū boni ꝯiuges
aut meritū augere ɔ̄siderāt. aut anteacte vi
te culpas deflere. vt se ad cōtinentiā astrin/
gant. ⁊ meliorē vitā appetāt. licet. si vero cōti
nentiā quā vir appetit vxor non sequat. aut
quā vxor appetit vir recusat. diuidi ꝯiugiuꝫ
nō licet. quia scriptū est. Qd̄ deꝰ cōiunxit ho
mo nō sepat. Et iterū Mulier sui corpis po
testatē nō habet sed vir. similiter autē et vir
sui corpis potestatē nō habet sed mulier. ꝓ/
ma ad Chor. vij. Augꝰ de bono ꝯiugali.
Cōcubitꝰ necessariꝰ causa generādi incul/
pabilis. ⁊ solꝰ ille nuptialis. Ille aūt qui vl/
tra necessitatē istā ꝓgredit. iā nō ratiōi ſꝫ li/
bidini obsequit. Et hūc tamē nō exigere. ſꝫ
reddere cōiugi ne fornicādo dānabilit pec
cet. ad ꝑsonā ꝯiugalē ꝑtinet. Si aūt ambo
tali ꝯcupiscibili subiugant. rē faciūt nō pla
ne nuptiaꝝ. Idē. Cū ille naturalis vsus
qui ꝓlabit vltra pacta nuptialia. id ē. vltra
ꝓpagandi necessitatē. venialis sit in vxore. in
meretrice dānabilis, ille qui est ꝯtra naturā
execrabilis fit in meretrice. sed execrabilius
fit in vxore. Idē. Bone sunt nuptie in q̄/
bus tāto meliores sunt cōiugati. q̄nto casti
ores ac fideliores. deū timēt maxime si fili/
os quos carnalit desiderāt. spiritualiter nu
triant. Idē in ep'la. Mulierē ꝯiugatam
nō licet dicere facio qd̄ volo de meo. cū ⁊ ipa
nō sit sua. sed capitis sui. i. viri. Idem sup
Genesim. ad literā. Qd̄ bonū habent nu/
ptie peccatū nunqꝫ esse potest. Hoc autē tri
partitū est. s. fides. proles. sacramentuꝫ. In
fide attendit ne pter vinculū cōiugale cū al/
tera vel cū altero cōcubat. In ꝓle vt aman
ter suscipiat. benigne nutriat. religiose edu/
cetur. In sacramēto. vt cōiugiū nō separet.
⁊ dimissus aut dimissa nec causa ꝓlis alteri
ꝯiungat. Idē ꝯtra Julianū. Intēpans
in cōiugio. quid aliud nisi quidā adulter vx
oris est. Omis em̄ vehemēs amator ꝓprie
vxoris adulter est. Idē. Sicut adulteri/
um nō potest esse sine bono nature. nec ideo
est bonū. ita cōnubiū nō potest esse sine ma
lo cōcupiscentie. nec ideo malū est. Idem
Cōiuges bene vtētes malo cōcupiscētie. an
teponunt v̄ginibꝫ male vtentibꝫ bono cōti
nentie. Idē de viduitate. Nuptiaꝝ bonū
semꝑ est bonū. ſꝫ in populo dei fuit aliquan
do legis obsequiū. nūc est infirmitatꝭ reme/
dium. Idē. Sicut manēte in se sacramē/
to regeneratiōis. excōmunicatꝰ quisqꝫ reus
criminis cuiuscūqꝫ. nō illo sacramēto caret
etiā si nunqꝫ recōciliet deo. ita manente ī se
vinculo federꝭ cōiugalis. si vxor dimittitur
ob causam fornicatiōis. nec carebit illo vin
culo federis. etiā si nunqꝫ recōciliet viro. ca
rebit aūt si mortuꝰ fuerit vir eiꝰ. Idē. In
dignant viri. Supra in capitulo de homic̄
Joh. Chryso. sup Math. Abstine te a mē
struata. abstine te a pregnāte. erubesce te fa/
cere qd̄ aīalia nō faciūt. Et infra. Qn̄ di/
es festꝰ est ⁊ dies ieiunū. serua vt impleas apo
stolicū ꝓceptū. Nolite fraudari inuicem ⁊c̄.
ꝓma Chorin. vij. Ambro. de vidui. Non
ꝓhibemꝰ secūdas nuptias sed tamē non ꝓ/
bamꝰ sepe repetitas. Idē. Bonū ꝯiugiū
sed tamē a iugo tractū ⁊ mūdi iugo. vt viro
potius cupiet mulier placere q̄ deo Idē
de virginitate. Jactet licet se fecūda nobili
dotata partu. q̄ plures generauit. plꝰ labo/
rauit. Numerat solacia filioꝝ ſꝫ numerꝫ pa
riter ⁊ molestias. Nubit ⁊ plorat. qualia sūt
vota que flent. Idē. Prius vtiqꝫ impedi/

mentū fecunditatē carnis incipit afferre. q̄ȝ fructū. parturit em̄ ⁊ egrotat ꝓusq̄ȝ pariat. q̄ȝ dulce pignꝰ qḋ a ꝑiculo incipit. ⁊ in periculis desinit. ꝓus dolori futurꝫ q̄ȝ volupta/ti. periculis emit͛. nec ꝓ arbitrio possidetur

Idē. A ꝯiugio illa nascunt͛ incētiua viciorum. vt quesit͛ coloribꝫ ora depingāt dum viris displicere formidāt. ⁊ ḋ adulterio vultus meditant͛ adulteriū castitatꝫ. Isidorꝰ in ety. Tribꝫ causis ducit͛ vxor. Prima est causa plis. de qua legit͛ in Genesi. Et bñdixit eos dicēs. Crescite ⁊ multiplicami. Secūda causa adiutorij. de qua ibi in Geñ. dr̄. Nō est bonū esse hominē solū. faciamꝰ ei adiutoriū sil͛e sibi. Tertia causa incōtinentie. Unde dicit apostolꝰ. Qui se nō cōtinet nubat. Hiero in ep̄la. Nō negamꝰ viduas. nō negamꝰ maritatas. sanctas mulieres inueniri. sed q̄ vxores esse desierūt. que in ipsa necessitate ꝯiugii imitant͛ v̄ginū castitatē.

Idē. Ubi tympana sonāt. tibia clamitat lira garrit. cymbala ꝯcrepāt. q̄s ibi decamorum parasitꝰ ꝯtumelijs gloriat͛. Ingrediūtur exposite libidini victime. ⁊ tenuitate vestium nude impudicꝫ oculis ingerunt͛ his infelix vxor aut letat͛ ⁊ perit. aut offendit͛ ⁊ maritus in iurgia ꝯcitat͛. Idem. Nupta ad speculū pingit͛. ⁊ in ꝯtumeliā artificis conat͛ pulcrior esse q̄ȝ nata est. Idē in origi. sup illud Joel͛. ij. Egrediat͛ spōsus ḋ cubili suo ⁊c̄. Ergo q̄ in castigatiōe victus ⁊ ieiunio atq̄ȝ elemosynis dicit se agere pniam. frustra agit pniam q̄ nō seruat castitatē. frustra hoc sermōe ꝓmittit nisi egrediat͛ ḋ cubiculo suo ⁊ sanctū purūq̄ȝ ieiuniū pudica expleat penitētia. Glo. j. Pet. iij. Quotiēs vxori debitū reddo orare nō possuꝫ. Et si iuxta apostoli s͛monē sine intermissiōe orandū ē. nunq̄ȝ ergo mihi ꝯiugio s͛uiēdū. ne ab orōne cui sp̄ instare iubeor vlla hora ꝑpediat

De tribꝫ statibus predictis Capitulū XLI

Augustinꝰ in li. de bo. ꝯiuga. Sicut bonū erat qḋ Martha faciebat occupata multū circa ministeriū sctōrum. sꝫ meliꝰ qḋ maria soror eiꝰ sedēs ad pedes dñi ⁊ audiēs v̄bum eiꝰ cū eū ambe hospitio recepissent. ita bonū susanne in cōiugali castitate laudamꝰ. sed tamē ei bonū vidue anne. ac multo magis marie v̄ginis anteponimꝰ. Idē de v̄ginitate. Certa ratōe ⁊ sanctarꝫ scripturarꝫ auctoritate nec peccatum esse nuptias inuenimꝰ. sꝫ tamē nec eas bono vel virginalis ꝯtinentie vel etiā viduał abstinētie equamus. Idē ꝯtra Julianum. Uera pudicicia siue cōiugalis siue viduał siue virginalis dicēda nō est. que nō vere fit dei mancipat͛. Cōiuges em̄ ⁊ virgines ⁊ vidue possunt esse. ⁊ pudice nō esse si ꝯtaminata volūtate mechant͛ Hiero. in ep̄la. Cū in semēte terre bone centesimum ⁊ sexagesimū ⁊ tricesimū fructū euāgelia doceāt. ⁊ cētenariꝰ ꝓ virginitatis corona ꝓmū gradū teneat. sexagenariꝰ ꝓ labore viduarꝫ in secūdo sit numero. tricenariꝰ federa nuptiarū ipa digitorꝫ ꝯiunctiōe testet͛. bigamia ī quo erit numero imo extra numerꝫ. certe ī terra bona nō orit͛. sed in vepribꝫ ⁊ spinetꝫ vulpiū que herodi impijssimo cōparant͛ Ambr. de viduitate. Docemur triplicē castitatꝫ esse virtutē. vnā ꝯiugalē aliā viduitatꝫ. tertiam virginitatis.

De paupibꝫ Capitulū XLII

Gregoriꝰ in omel͛. Paup cū rep̄hensibilis cernit͛ moneri debet ⁊ despici nō debet Si vero rep̄hensionis nil habet. venerari sūmope sicut intercessor debet. Idē. Cū quoslibet paupes nōnulla rep̄hensibilia ꝑpetrare ꝯspicitis. nolite despicere. nolite desperare. q͛ fortasse qḋ superfluitas tenuissime prauitatꝫ inq̄nat. caminꝰ paupertatis purgat. Idē. Qñ ad fidei agonem venimꝰ. luctamē cōtra malignos spiritus sumimꝰ. maligni aūt sp̄ūs nudi sunt. q͛ nihil in hoc mūdo ꝓpriū possidēt. nudi ḡ cū nudis luctari debemꝰ. nā si vestitꝰ q̄s cum nudo luctat͛. citiꝰ ad terrā deijcit͛ q͛ hꝫ vnde teneat͛. Idē in ꝯvalo. Paupertas mētibus bonis esse solet custos humilitatis. Idē sup Ezech. Paupertas in inopia mentis est. nō in quantitate possessiōis. Idē. Cū de est terrena substātia ḋ qua eterno iudici rationē ponemꝰ. liberiꝰ ad patriā pergimꝰ. q̄ quasi in via pōdere caremus. Idē. Mira securitas est cordis aliena nō querere. sꝫ vniuscuiusq̄ȝ diei sufficiētia ꝯtentū manere Infra de sufficiētia. lib. iiij. Idē. Quisq̄s stimulo. Infra libro. iij. capitulo de iudicio

Augꝰ de ecclesi. doc. Bonū est facultates cum dispēsatione pauperibꝫ erogare. meliꝰ ꝓ intentiōe sequendi dñm insimul pauperibus donare. ⁊ absolutū ab om̄i sollicitudine egere cū christo. Idē in libro de cura ꝓ mortuis. ⁊ in libro de ciui. dei. Pleclaras

exequias in cōspectu hominū exhibuit pur purato illi diuiti turba famulorū. sed multo clariores in cōspectu dei vlceroso illi paupi ministeriū pbuit angelorū. q cū nō extulit in marmoreū tumulū. sed in Abrahe sinū.

Idē sup cano. Jaco. Magne felicitatis est cōditio xpianorū. quibꝫ claritudo regni ī pauptate posita est possidere qđ cū labore acquirit paucorū est. ꝯtemnere qđ cū fructu ꝯtemnas omniū ē. Felicitas ē magna xpianorū quibꝫ datū est vt pauptate faciāt preciū regni celorū. Idē. Nō tibi displiceat pauptas tua. nihil eīn ea potest diti⁹ inueniri. Vis scire ꝙ locuples sit pauptas. celum emit. Joh. Chriso. Nō malū aliqđ estimemus inopiā. etenī sapiētie ꝛ patiētie ꝛ oīs philosophie nob magistra est inopia. Ambrosi⁹ in hexamerō. Just⁹ vir q hic eguerit illic abūdabit. ꝛ q hic laborē tolerauerit. illic ꝯsolationē habebit. q aūt hic recepit bona. illic mercedē eorū sperare nō poterit. paupertas eīn mercedē suā reseruat. cēsus absumit

Hieronym⁹ ī epl'a. Vacu⁹ viator et nudus latronis nō timet insidias. secur⁹ a nocturnis furibꝫ dormit. paup etiā si claustra nō muniat. diuiti vo sue opes latronis imaginant occursum. ꝛ ugi sollicitudine somnū adimūt. Idē Socrates ille theban⁹ ꝗndam ditissim⁹. cū ad philosophandū athenas pgeret. magnū auri pōd⁹ abiecit ī mare. nec putauit se posse ꝛ virtutes simul ꝛ diuinas possidere. Bern. in epl'a. Volo te esse amicū paupez. magis aūt imitatorē. ille grad⁹ pficientiū est. hic pfectorū. Amicicia nāq pauperū reg' amicos cōstituit. ſꝫ amor pauptatis reges facit. regnū deniq celorū paupez est. Idē in sermone. Cū tria sint genera pauptatis. necessaria. volūtaria. ꝛ simulatoria. recte diuidēs ꝛ recte offerēs. reiecta simulatiōe necessariā patiēs. volūtariam amplectēs. paup efficit spiritu Idem Felix pauptas volūtaria relinquentiū omnia. ꝛ sequentiū te dñe Jhu. Felix plane q tam securos imo gloriosos faciat in illo singulari flagore elementorū. in illo tremendo examine meritorū. in illo tāto discrimine iudiciorū. Seneca in epl'a. Cui cū pauptate bene cōuenit diues est. Idē Non qui parū habet. sed q pl⁹ cupit paup est. Idē Aude hospes cōtemnere opes ꝛ te quoq dignū finge deo. Nemo ali⁹ est deo dignus ꝙ qui opes cōtempsit. quaꝝ possessionē tibi ī interdico sed ꝙ efficere volo vt intrepid⁹ eas possideas Idē. Si vis vacare aīmo. aut pauper sis oportet. aut paupi similis. Non potest salutare fieri studiū sine frugalitatis cura.

De diuitibꝫ Capitulum XLIIII

Grego. in omel'. Quicūq bene ī hoc seculo habetis. cū vos bona egisse recolitis valde de ipis ptimescite ne cōcessa vobis pspenitas eorūdē remuneratio sit bonoꝝ. Idē. Cū pauci sint qui spiritalia dona pcipiūt. ꝛ multi q rebꝫ tempalibus abūdant. p hec diuites virtutibꝫ ꝛ pauperꝫ inserūt q eisdē sanctis paupibꝫ de suis diuitijs partiunt. Idē. Plerīq mali eo magis cōtra dñm supbiūt. quo ab ei⁹ largitate ꝛ cōtra meritū ditant. ꝛ qui puocari bonis ad meliora debuerūt. donis peiores fiūt.

Aug⁹ de ciuitate dei. Tēporalibꝫ magis vtendū est ꝙ fruendum. vt frui mereamur eternis. nō sicut puersi q frui volunt nūmo vti aūt deo. quoniā nō nūmū pter deū impendūt. sed deū pter nūmum colūt Idē Preclaras exequias ꝛc. supra de paupibꝫ.

Idē de verbis dñi. Ecce recole diues pmordia tua. dic rogo. quid attuleris. aut si dicere erubescis. audi apostolū dicentē. Nihil inquit intulim⁹ in hūc mundū. vtiq qn nati sum⁹. sed nec auferre quid possum⁹. vtiq quādo de mūdo exibim⁹. nihil attulisti. nihil auferes. q d te inflas ꝯtra pauperē. certe quādo habito casu vetera sepulcra frāgūtur. ossa diuitū ab ossibꝫ pauperū nō agnoscunt Idē. Utere diues. libro. ij. de elemosyna. Joh. Chryso. sup Matth. Non pter hoc diues diuitias accepisti. vt ī lasciuia cōsumas. ſꝫ vt in elemosynā expendas. nunqd eīn tua sunt q habes. que pauperuꝫ bona sunt. tibi credita sunt. etiā si ex laboribus iustis vel ex hereditate paterna possessor factus fueris. Idē sup Joh. Per innumeras mortes suoꝝ letātur se cupidi ad pecunie ianuas puenisse. volutari nāq in ceno eius tanꝙ sues delectant. ꝛ vt tauri stercus ei⁹ euoluere. Ambrosi. de offic. Isti qui in delicijs. q in luxuria. rapina. questibꝫ honoribꝫ. studia sua posuerūt. spectatores magis sunt ꝙ pliatores. habēt lucrū laboris. fructū virtutis nō habēt. Idē in hexameron. Nudi oēs nascimur. nudi morimur. nulla discretio inter cadauera mortuorū. nisi forte quia graui⁹ fetēt diuitū corpa

distenta luxuria. Idē in sermone. In cō/
mune omnib⁹ diuitib⁹ atq; paupib⁹ terra fun
data est. cur vobis ius ꝓpriū soli diuites ar/
rogatis. nescit natura diuites q̄ om̄es pau/
peres generat. Idē. Quicūq; patrimo/
nio suo tāq; possessor nō vtit̃. q̄ largiri pau/
peri ⁊ dispēsare nō nouit. is suaꝝ seruul⁹ est
nō dn̄s facultatū. Idē. Ipm̄ nomē cōsi/
dera. diuitē dicūt gentiles inferni p̄sulē. arbi
trū mortis. Hiero. in origi. sup Abacuc.
iij. Pro iniq̄tate vidi tentoria ethyopie. om
nis diues aut iniqu⁹ aut heres iniq̄. Se/
necā in ep̄la. Libera te p̄us metu mortis. ille
nobis graue iugū iponit. deinde metu pau
pertatis. Si vis scire q̄ nihil in illa mali sit
cōpara inter se paupeꝝ ⁊ diuitū vult⁹. sepi⁹
paup ⁊ fidelis ridet. Idē. Hoꝝ q̄ felices
vocant̃ hilaritas ficta est. aut grauis ⁊ supa
ta tristicia. eoq; grauior. q: īterdū nō licet esse
miseros s; int̃ erūnas cor ipm̄ excedētes ne
cesse est agere felicē.

De potētib⁹ Capi. LXIIII

G Rego. in registro. Qui post terrenā
potestatē celestis regni gloriā cupit
acq̄rere. ad faciendū lucrū creatori
suo debet eniti⁹ laborare. vt ad ea que desi/
derat opationis sue gradib⁹ possit ascendere
Idē. Summū in regib⁹ bonū est iustici/
am colere. ac sua vnicuiq; iura seruare. et in
subiectos nō sinere qđ potestatis ē fieri. sed
qđ equū est custodiri. Idē. Tūc regnum
bene regit̃ cū regnādi gloria aio nō dn̄atur
Idē. Restringēda sub ratiōe potestas ē.
nec quicq; est agendū p̄us q̄ ꝯcitata ad trā
quillitatē mens redeat. nā cōmotionis tpe
iustū putat ira qđ fecerit. Idē in pastora.
Cōtra deū p̄sunt potētes si eos quos p cō/
ditionē tenēt subditos. equales sibi p natu
re ꝯsortiū nō agnoscūt. Idē in mora. Be
ne potestatē exercet q̄ scit p illā sup culpas
erigi. scit cū illa ceteris equalitate ꝯponi. hu
mana eīn mens plerūq; extollit̃. etiā cū nul
la potestate fulcit̃. q̄nto igit̃ magis se i altū
erigit cū se ei etiā potestas adiungit Idē
Iuncta semp esse supbia potentibus solet.
Aug⁹ de vita xp̄iana. Quo potestas sub
limior est. tāto ad peccandū maior est auda
cia. q: totū credit licere sibi quod pōt. et dū
alteri⁹ iudiciū nō timēt q̄ alios iudicāt. ad
peccandū p̄cipites fiūt. Idē. Hoīes dia
bolū. supra de ambitiosis. Idē de mēda/
cio. Nulli est iniuria p potentiā vel leuit̃ in
ferenda. vt ab alio grauior iniuria repellat̃.
Amb. de offici. Laus dn̄i vbi mūda pos/
sessio ⁊ innocēs familie disciplina Idē in
apolo. Peccauit dauid vt solēt reges. s; pe/
nitentiā gessit. fleuit ⁊ ingemuit. qđ nō solēt
reges. Isid. de sum. bo. Qui recte vtit̃ re/
gni potestate. ita p̄stare se omnib⁹ d; vt q̄n/
to magis honoris celsitudine claret. tanto
semetipm̄ mēte magis humiliet. p̄ponēs si/
bi exemplū humilitatis dauid. q̄ de suis me/
ritis nō tumuit s; humiliter sese deijciēs di
xit. vilior fiam pl⁹ q̄ fact⁹ sum. ⁊ ero humilis
in oculis meis Idē. Qui recte vtit̃ regni
potestate. formā iusticie factis magis q̄ v/
bis instituit. ille nāq; nulla ꝓsperitate erigi
tur. nulla aduersitate turbat̃. nō nitit̃ ꝓprijs
virib⁹ nec a deo recedit cor ei⁹. regni quoq;
fastigio humili p̄sidet animo. nō cū delectat
iniquitas. nō inflāmat cupiditas. sine frau/
datione alicui⁹ ex paupe diuites facit. et qđ
iusta potestate a populis extorq̄re potuerat
hoc sepe misericordi clemētia donat Idē
in syno. Modica est hui⁹ seculi gloria cadu
ca est ⁊ fragilis tpalis potētia. dic vbi sūt re
ges. vbi p̄ncipes. vbi impatores. vbi locu/
pletes reꝝ. vbi potentes seculi. vbi diuites
mūdi. quasi vmbra trāsierūt. velut somnium
euanuerūt. Bern̄. in ep̄la. Principis er/
ror multos inuoluit. ⁊ tātis obest quantis
p̄est ipe. Seneca in ep̄la. Nec pmiscuam
habere. nec vulgarē clementiā p̄ncipē decet
Nā tam om̄ib⁹ ignoscere q̄ nulli malū est.
Idē. Sic cū inferiore viuas queadmo/
dū tecū viuere supiorē velis. Idē. Quo/
tiens in mentē tuā venerit q̄ntū tibi in ser/
uū tuū liceat. totiēs veniat etiā in mentē tu
am tantūdem in te dn̄o tuo licere. At ego i/
quis nullū dominū habeo. Respōdeo. bo/
na forsitan est fortuna. Si nescis qua etate
hecuba seruire cepit. qua cresus. qua Darij
mater.

De iudicib⁹. Capitulū XLV

G Regori⁹ in omel. Duꝝ est vt qui ne
scit tenere moderamina vite sue. iu/
dex fiat vite aliene Idē. Iudicare
digne. in. c. de acceptiōe p̄sonaꝝ libro tertio
Idē in moral. Maiora crimina ⁊ tarde
credēda sunt cū audiunt̃. ⁊ citius puniendā
sunt cū veraciter agnoscunt̃. Idē. Tres
sunt acceptiōes muneꝝ ad quas ex fraude
festinat̃ ad iudiciū. Mun⁹ nāq; a corde est
captata gratia cogitatiōe. Munus ab ore

est gloria p fauorē. Munus a manu est pre-
miū per dationē. Idē. Boni te dulcem. i
capitulo de equitate. lib. iiij. Ioh. Chrys.
super Matth. Benigni ⁊ iusti iudicis est su
as iniurias cōtemnere. ⁊ alioꝝ iniurias iu-
dicare. Idem. Facile deuiat. In capitu
lo de timore. in lib. iij. Isidor⁹ in synon.
Noli esse pl⁹ iust⁹ ꝙ iustū est omē eīm qḋ ni-
mis est. viciū est. Idē. Nullū iudices. In
fra lib. iij. c. de stultiloquio in accusatione.

Idē. de sum. bo. Neminē stultoꝝ vel im-
proboꝝ oportet iudicem esse. Nā stultus p
ignauiā. improbꝰ p improbitatē corrumpit
quā didicit veritatē. Idē. Qui recte iudi
cat. ⁊ pmiū inde remunerationis expectat.
fraudē in deo ppetrat. quia iusticiā quā gra
tis partiri debuit. acceptiōe pecunie vendit

Idē. Quattuor modis iudiciū humanū
puertit'. timore. cupiditate. odio. amore. Ti
more dū metu potestatꝭ alicui⁹ veritatē loqꝫ
pauescim⁹. Cupiditate. dū pmio munerꝭ ali
cui⁹ corrūpimur. Odio. dū cōtra quemlibꝫ
aduersari molimur. Amore. dū amico vl' p
pinquis obtēperare cōtendim⁹ Augusti-
nus in ep'la. Iniquū est vt quisqꝫ iudicare d
alio velit. ⁊ iudicari de seipō nolit. Idem
Imple xpiane iudex pij patrꝭ officiū. sic suc
cense doleas iniqtati vt ꝯsulere meminerꝭ
humanitati Idē in ſmone. Cū iudicaue
ris teipm sine adulatiōe. iudica ꝓximū cuꝫ
dilectiōe. Idē ꝯtra donatistas. Nō facile
p vno vel paucis. aduersus innumerabiles
religionis ⁊ vnitatis viros. ⁊ magno inge-
nio ⁊ vberi doctrina pditos. nisi ptractatis
p viribꝰ atqꝫ bene ꝯspectis rebꝰ ferēda sentē
tia est Idē. Sacerdos cui omis. supra d
sacerdotibꝰ bonis. lib. pmo. Ambrosi⁹ in
apolo. Unusquisqꝫ de alio iudicaturꝰ. d se-
ipso prius iudicet. nec minora in alio erra-
ta cōdemnet. cū ipe grauiora commiserit.

Idē. Sepe ⁊ in iudicando mai⁹ peccatū
iudicij est. ꝙ peccatū ipsum de quo fuerit iu
dicatum.

De nobilibꝰ Capitulum XLVI

Grego. in dialo. Nōnullis solet nobi
litas generis parere ignobilitatem
mētis. vt minus se in hoc mūdo de-
spiciant. q plus se ceteris aliquid esse vel fu-
isse meminerint Hieronym⁹ i ep'la ad cel
lantiā. Nulli te vnqꝫ de generis nobilitate
pponas. nec obscuriores quasqꝫ ⁊ hūili lo-
co natas te inferiores putes. nescit eīm reli-
gio nostra psonas. nec cōditiones hominū
sed aīas inspicit. Idē. Sola apud de-
um libertas est nō seruire peccatis. sūma ē
apud eū nobilitas clarꝫ esse vtutibꝰ. Idē.
Nobilitatis tue tm̄ ad h̄ memineris. vt eaꝫ
claritate generis moꝝ sanctitate cōtendas.

Idē. Nō est qḋ sibi aliqs de generis no-
bilitate blandiat'. si et meliori pte sit seruus.

Idē. Mundanā nobilitatē nō nate eq-
tas pstitit. sed cupiditatis ambitio inuenit.

Idē in omel'. Ille apud deū potior ⁊ no
bilior est. nō quē nobilitas generꝭ aut digni
tas seculi. sed quē deuotio fidei decor sancta
vita cōmendat Amb. in sermone. Nullū
ad cōmendatiōem hoīs ꝯditio seruitutꝭ af-
fert impedimētū. nec dignitas ꝓsapie meri
tū. sꝫ fides affert. siue liber siue seru⁹. omēs ī
xpo vnū sum⁹. Bern. in ep'la. Minime q
dem de⁹ est acceptor psonaꝝ. nescio tn̄ q pa
cto virt⁹ in nobili placet. an forte qꝛ pl⁹ clarꝫ
Siquidē ignobilis cū caret gl'ia. nō facile
liquet vtꝝ qꝛ nolit aut qꝛ nō possit hr̄e. lau
do tn̄ factā de necessitate virtutē. sꝫ plus il-
lam quā elegit animi libertas. non inducit
necessitas.

De militibꝰ Capitulū XLVII

Gregori⁹ in registro. Sūma militie
laus inter alia bona merita hec est.
obedientiā sancte rei publice vtilita
tis causa exhibere ⁊ qḋ sibi vtilit' iperatū fu
erit obtpare Ioh. Chry. sup Math. In
honestū est apud deū opus negociatiōis si
ue dignitatis siue militie. Amb. sup illud
Lu. iij. Neminē ꝯcutiatꝭ. Singulis generi
bus hoīm tribuit sanc⁹ Iohēs baptista re
spōsuꝫ. s. publicanis. ne vltra ꝙ pscriptū est
eis exigāt. militibꝰ ne calumniā faciāt. pdaꝫ
requirāt. docēs idcirco stipēdia ꝯstituta mi
litie. ne dū sumpt⁹ querit' predo grassetur.

Aug⁹ de verbis dñi. Nōnulli q aut mili
tie cingulo detinent'. aut in actu sunt publi
co ꝯstituti. cū peccāt grauit' assolent a pecca
tis suis pma se voce excusare qꝛ militāt ⁊ ne
bene aliqn̄ faciāt occupatos se malis actibꝰ
cōquerunt'. Idē. Nō est delictū militare.
sꝫ ꝓpter pdā militare pctm̄ est. Nec rēpubli-
cam gerere criminosum est. sꝫ iō agere rēpu
blicam vt rē familiarē augeas poti⁹. vidtur
esse dānabile. Idē in ep'la ad iulianū co-
mitē Hoc pmū cogita qn̄ ai marꝭ ad pugnā
qꝛ virt⁹ tua ⁊ fortitudo corpalis donū dei ē.
sic eīm cogitabis de dono dei nō facere ꝗcꝗ

ɔtra deū. Idē. Esto etiā bellādo pacific⁹ vt eos quos expugnas ad pacis vtilitatem vincēdo pducas. beati eñ pacifici ait dñs. q2 filij dei vocabunt. Idē. Hostē pugnantē necessitas pimat nō volūtas. ⁊ sicut bellāti ⁊ resistēti violētia reddit. ita victo vel capto misericordia iā debet. maxie in q̄ paci9 pturbatio nō timet. Idem. Ornet mores tuos pudicicia cōiugalis. ornet sobrietas ⁊ frugalitas. valde eñ turpe est vt milité quē nō vincit hō. vincat libido. vt obruat vino q̄ nō vincit ferro. Idē. Ex his q̄ habes de militia gras age deo tāq3 fonti bonitatis vñ habes atq3 i omib9 bonis actib9 tuis illi da claritatē. tibi aūt humilitatē.

De negociatorib9 Capitulū. XLVIII

Grego. in omel. Sūt pleraq3 negocia que sine pctō exhiberi aut vix aut nullaten⁹ possunt. q̄ ḡ ad pctūm implicāt. ad h̄ necesse est vt post ɔuersionē animus nō recurrat. Idē. Negociū autē qd añ ɔuersionē sine pctō extitit. h̄ etiā p⁹ cōuersionē repetere culpa nō fuit. Aug⁹. Studiū auaricie siue fraudis ꝑriū solet esse negociantiū facin⁹. Idē sup illud. ps. Qm̄ nō cognoui lrāturā ⁊c. alia lrā negociatōes. Nā auid⁹ acq̄rēdi p dāno blasphemat. p p̄cijs rerꝫ mentit ⁊ peierat. Amb. de viduitate ponit talē lrām Cañ. iij. Circuibo ciuitatē in foro ⁊ in plateis ⁊ q̄raꝫ quem dilexit aia mea. nequaq̄ ibi q̄rani⁹ xp̄m vbi inuenire nō possum⁹. nō est xp̄s circūforan⁹. Christus eñ pax est. in foro lites. xp̄s iusticia est in foro iniq̄tas. xp̄s opator est. in foro ociū manet. xp̄s charitas est. in foro residet obtrectatio. xp̄s fides est. in foro fraus est ac pfidia. Idem de offi. Mortificet auaricia moriat ɔcupiscētia. sanct⁹ dei negociationē cognouisse se negat. q2 pciōꝫ captare incremēta nō simplicitatis s3 versutie est. Joh. Chriso. sup Matth. Fuge foꝫ vt nec patiaris fraudē nec facias. Idē. Prima laus est xp̄iani alienū esse a foro. nullā cām habere cū illo. Idē. Nō mercator nūq̄ p̄t placere dō. ⁊ ideo null⁹ christian⁹ debet eē mercator. aut si voluerit esse, p̄iciat d̄ eccl'ia dei. dicēte. ps. qm̄ nō cognoui negociatōes. itroibo in potēcias dñi. Idē. Quēadmoduꝫ q̄ ambulat inter duos inimicos. volēs ambob9 placere ⁊ nolēs se cōmendare. sine maliloquio nō p̄t esse. necesse est eñ vt ⁊ iste male loquat de illo. ⁊ ille male loq̄t de isto. sic q̄ emit ⁊ vēdit sine mēdacio ⁊ piurio esse nō p̄t. Idē. Qui cōpat rē. infra de feneratorib9. Hieronym⁹. Negociatorē clericū. supra de clericis.

De feneratorib9 Capitulū XLIX

Gregoꝛ. in registro. Nos amatorib9 vsuraꝝ nulla rōne man⁹ imponim⁹. Joh. Chryso. sup Matth. Qui cōpat rē vt illā ipam itegrā ⁊ immutatā dādo lucret. ille est mercator q̄ de tēplo dei eijcit. vñ sup oēs mercatores pl⁹ est maledictus vsurari⁹. Idē. Si q̄s rē cōpatā vendit mercator est ⁊ maledict⁹. q̄to magis maledictior erit q̄ nō ɔpatā pecuniā. s3 a dō datā sibi dat ad vsurā. Idē. Nihil vsura turpi⁹. nihil crudeli⁹. alienas ei h̄ negociat miserias. ⁊ lucꝝ alteri⁹ aduersitatē fac. ⁊ mercedē expetit misericordie. velut timēs ne appareat misericors. ⁊ fictōe mie pfundiorē fodit foueā. i auxiliādo ɔterēs inopē. ⁊ porrigēdo manū expellēs. ⁊ suscipiēs q̄dē vt in portuꝫ naufragio. ⁊ submittēs hūc in vadis ⁊ i antris. Amb. in ep̄la. Nō dabis pecuniā tuam ad vsurā. qm̄ scp̄tū est ꝙ is q̄ nō dedit pecuniā suā ad vsurā habitabit in tabernaculo dei. nā ille supplātat q̄ vsura ꝫ captat emolumentū. Itaq3 vir xp̄ianus si h3 det pecuniam. q̄si nō excepturus. aut certe sortē quā dedit recepturus. Idē. Quid duri⁹ q̄ vt des pecuniā tuā ⁊ ip̄e duplū exigas. q̄ simplumꝫ nō habuit queadmodū duplū soluet. In vitis patꝝ. Cui nocet aut iniuriat ⁊ voluntarie parcit, primo. hic fm naturā christi est. qui nec ledit nec ledit. hic fm naturā Ade ē. Qui vero nocet aut iniuriat. aut calumniā ingerit. aut vsuras exigit. hic fm diabolū ē. Seneca in epistola. Quid fenus ⁊ calendarium ⁊ vsura nisi humane cupiditatis extra naturā quesita nomia. o miseꝝ si quem hec delectant.

De demonib9 Capl'm L

Gregori⁹ in moral. Hostis malign⁹ quo sanctos vigilātes minime superat. eo dormiētes grauius ipugnat quē tñ h̄ maligne agere supna dispēsatio benigne pmittit ne in electoꝝ cordib9 ip̄e saltē somnus a pbatiōis pmio vacet. Idē. Maligni sp̄us certis quib9cq3 vicijs singuli obseq̄ sunt credēdi. Idē. Angeloꝝ sp̄us idcirco irremissibiliter peccauerūt. q2 tāto robustius stare poterāt quanto eos carnis admixtio non tenebat. homo ḡo idcirco p⁹ culpā

veniā meruit. quia p carnale corpus aliq̄d quo semetipso minor esset accepit Idē. Angelus sua malicia cecidit. hominē vero aliena prostrauit. Idē. Occulte iusticie licentia malignis spiritibꝫ datur. vt quos volentes in peccati laqueo strangulāt. in pcti penam etiā nolētes trahāt. Idē. Ita deus sup oīa est vt ipse sub nullo sit. Leuiathan ꝑo eius celsitudinis culmē aspiciens. ius puerse libertatis appetijt vt pesset ceteris ⁊ nulli subesset. Idē. Scimus q immūdi spiritus qui e celo etbereo lapsi sunt. in hoc celi terreq medio vagant. qui tāto mag' corda hominū ascēdere ad celestia inuidēt. q̄to se a celestibꝫ p elatiōis sue immundiciā proiectos vidēt. Idē. Alius lenis. ali' mitibꝫ alius timidis. ali' elatis moribꝫ existit. quo ergo occult' aduersari' facile capiat vicinis ꝯspersionibꝫ deceptiōnes parat Idē. Sathane volūtas sp iniqua est. sed nūq̄ potestas iniusta. q a semetipso voluntatē habet. sed a dño potestatē. Idē in omel'. In bonis opibꝫ intēti nisi ꝯtra malignos spūs solicite vigilem'. ipos irrisores patimur in penis q̄s ad malū ꝑsuasores habem' Idē i registro. Tāto hostis callid' ꝯ nos deceptionis molimina ardenti' exquirit q̄nto nos celesti patrie feruenti' inhiare cognoscit.

Idē in dyal'. Malign' spūs cogitationi locutiōi atq ꝑi nostro semp insistit. si fortasse q̄d inueniat vn̄ noster apud examē eterni iudicis accusator existat Idē in pasto. Diabol' modo alioꝝ facta grauiora. modo nihil esse qd ppetratū est. modo misericordem deū loquit. mō adhuc tps subsequēs ⁊ sufficiēs ad pniam pollicet. vt dū p hec decepta mens ducit. ab intētione pnie suspēdat quaten' tūc bona nulla pcipiat. q nūc nulla mala ꝯtristāt. Aug'. de ciui. dei. Credēdum est esse spūs nocēdi cupidissimos a iusticia penit' alienos. supbia tumidos. inuidia liuidos. fallacia callidos. qui in hoc q̄dem aere habitāt q de celi supioris sublimitate deiecti merito irregressibilis trāsgressionis in hoc sibi cōgruo velut carcere damnati sunt. Idē. Sic ipi mali hoies in terra. sic etiā demones. nō oīa que volūt facere possunt. nisi q̄ntū illis ordinatiōe sinit illi' cui' iudicia plena nemo cōprehēdit. iuste nemo repbendit. Idē. Mali angeli sua potestate poti' delectati velut suū bonū ipi sibi essent. a supiore cōmuni omniū beatifico bono ad ꝓpria defluxerunt. ⁊ habētes elationis fastū, p excellentissima eternitate vanitatis astutiā, p certissima veritate. studia ptium, p indiuidua charitate supbi. fallaces. inuidi effecti sunt. Idē. Esse natura in q̄ nullū bonū sit nō pōt. proinde nec ipi' diaboli natura in q̄ntū natura est. malū quid est

Idē. Auctrat de'. li. q. de inuidia. Leo in ꝓmone. Diabol' oīm discutit ꝯsuetudies ventilat curas. scrutat affect'. ⁊ ibi causas q̄rit nocēdi vbi quēq viderit studiosi' occupari. Ioh. Chrys. in sermone. Zelat diabolus hominē q ipse de celo corruerat. Uidebat eñ Adā paradisi esse colonū. ⁊ inflatus inuidia induit serpētis imaginē. Incorporalis eñ cū esset. corpalibꝫ loq non poterat. Idē. Diabol' nō aliunde talis fact' ē nisi q pmo quidē post peccatū desperatiōe visus est. postea vero ex desperatiōe in inuidiam incidit ⁊ supbiā. Cyprian' in epistola Lata ⁊ spaciosa itinera vite letalis. illic illecebre ⁊ mortifere voluptates. illic diabolus blandit vt fallat. arridet vt noceat. illicit vt occidat Ambrosi' in sermone. Pater diābolus nō diligit filios suos. sꝫ odit. sic amat diabolus filios suos vt perdat. sicut amat gluto porcellū vt comedat. Isidor' in etymol'. Presciūt demones futura multa. vnde ⁊ solent respōsa aliqua dare. Inest eñ illis cognitio reꝝ plus q̄ infirmitati humane. partim subtilioris sensus acumine. partim experientia lōgissime vite. partim per dei iussum angelica reuelatōne Idē. Diabolus hebraice dicit deorsum fluēs, quia q̄ qetus in celi culmine stare ꝯtempsit. superbie pondere deorsum corruēs cecidit. Grece ꝯo diabolus criminator dicit. Idē de sumbo. Diabolus nō est immissor sed incensor potius malaꝝ cogitationū ⁊ oīum viciorū. neq eñ alibi cōcupiscentie fomēta incēdit. nisi vbi ꝓus praue cogitatiōis delectatiōes inspexerit. Idē. Tūc ꝯtra eū quē possidꝫ diabol' acri' seuit qñ se diuia virtute ab eo expellendū cognoscit Bern. in ser. Credit nos iniq̄tas diaboli atq versutia. sꝫ multo amplius cū nostra simplicitas ⁊ misericordia torquet. humilitatē nostrā non sustinet. vritur charitate nostra. mansuetudie ⁊ obedientia cruciat.

Finit liber pmus Pharetre de personarum varietate.

Capitula secūdi libri

Incipit liber secūdus de ꝑncipaliū viciorum ꝛ virtutū multiplicitate.

De temptatione.

Capitulum I Gregorius

Nisi misericors deꝰ cū viribꝫ tēptamēta modificet. nullꝰ pfecto est q̄ malignorū spirituū insidias n̄ corruēs portet. Idē. Sācta ecclīa trāsire sine labore tēptatiōis nō pt tpa pegrinatiōis. q̄ ꝛ si foris aptos hostes nō hꝫ. intꝰ tn̄ tolerat fictos fratres. Idē. Plerūqꝫ q̄ plꝰ. ā. li. j. de pficiētibus. Augꝰ ꝯ iulianū. Or ī ista hūana miseria peior hostꝭ est cauēda supbia. iō nimiꝝ nō penitꝰ extinguit in carne sctōꝝ ꝯtinētiuꝫ ista carnal' ꝯcupiscētia. vt dū pugnat aduersus eā. piculoꝝ suoꝝ animꝰ admoneat ne securꝰ de meritꝭ p supbiā infletur. Idē. In nobismetipis sola infirmitas est cā pugnādi. ꝛ rursus infirmitas ē admonitio n̄ supbiēdi. ꝑinde vt sciꝰ q̄ h̄ supbiri pt nō supbiat. eadē scīꝰ in infirmitate tēptatōis pficit. Isi. de sū. bo. Diabolꝰ serpēs ē lubricꝰ. cuiꝰ si capiti. id est. pme suggestiōi nō resistit. totꝰ ī intīna cordis dū nō sentit illabit. Amb. sup Lu. Tēptationē nō vt iniqnā timere debemꝰ. ē eīn cā victorie. materia triūphoꝝ. Idē. Diues ille q̄ tēptatiōꝫ nō sensit ī h̄ seclo. raptꝰ ē ad inferos. ꝛ sepultꝰ ī inferno. Joh. Chry. sup Mat. In pmis gūis ꝛ insupabil' est impetꝰ diaboli. q̄ si q̄s forti aīo sustinuerit eū. statim iueniet infirmiorē. Q̄to eīn plꝰ repercussus fuerit. tāto magꝭ tepescit ꝛ deficit.

Idē. Qui murmurat de piculo tēptationis. murmurat de pmio pbatiōis. in nullo eīn negocio pt reqes iueniri nisi pcesserit labor. q̄to magis ī spūalibꝫ rebꝫ nisi pcesserit tēptatio nō pt esse pbatio. Bern. sup cantica. Impulsus euersus sū vt caderē. ꝛ dn̄s suscepit me. Quer̄ q̄s ille sit ipulsor. nō est vnꝰ. Impulsor diabolꝰ. ipulsor mūdꝰ. ipulsor hō. Quis ille hō sit q̄ris. q̄sqꝫ sui. Idē. Necesse ē vt veniāt tēptatiōes. q̄s eīn coronabit nisi legitime certauerit. aut quō certabūt si desit q̄ ipugnet. Tu ꝰo accedēs ad ꝯnitutē dei. sta ī timore. ꝛ ppara aīam tuā ad tēptatōꝫ. certi nāqꝫ sint oēs q̄ pie volūt viuere ī xpo ꝑsecutōꝫ se passuros. Idē ī ꝯ. Oramus q̄tidie vt dī volūtas sicꝰ ī celestibꝫ fctā ē creaturꝭ. sic fiat ꝛ ī terrenis. vt sic angelꝰ sic ꝛ hō adherēs deo vnꝰ spūs cū eo sit. Sꝫ beu

me.quot obstacula separāt.quot ꝓhibēt impedimenta. Obiicit em̄ sese mediā malicia nostra.infirmitas nostra.ↄcupiscētia nr̄a. ꝛ ignorātia nostra. Idē. Heu me domine deus.qꝛ vndiꝗ; mihi bella. vndiꝗ; tela volant.vndiꝗ; pericula.vndiꝗ; impedimenta Quocūꝗ; vertā me nulla vsꝗ; securitas est. ꝛ que mulcēt ꝛ que molestāt timeo.ꝛ esuries ꝛ refectio ꝛ somnꝰ ꝛ vigilie ꝛ laboꝛ ꝛ requies militāt ↄtra me.

De cogitatōe Capi. II

Grego.sup Ezech. Sic sepe cogitationi bone cogitatio sinistra adiungit̄. vt vix ipe qui easdē cogitatōnes generat animꝰ agnoscat. Idem in moral. Tāto longiꝰ mens a necessariis cessat.ꝗ̄to inania latiꝰ cogitat. Idē. Sācti viri ꝗ̄n tū agere pn̄t ne exteriꝰ labant̄ in ope.tm̄ interiꝰ nequaꝗ; agere pn̄t.ne vnꝗ; labant̄ i cogitatiōe. Idē. Ān oculos dei vacue non trāsuolāt cogitatōes nostre. ꝛ nulla momēta tpis p animuꝫ trāscūt pter retributionis actū. Idē in regis. Illud ab om̄ipotenti deo pollutū esse in ope ostendit̄ qđ ex pollute cogitatōis radice generat̄ Idē i pasto. Nihil in nobis est coꝛde fugaciꝰ qđ a nobis totiēs recedit.ꝗ̄tiēs p prauas cogitatōnes defluit Isid.de sum.bo. Ferre cogitationes sine pfectiōe vicioꝝ nō est ad dānatiōeꝫ nec est occasio subeūdi discriminis. ſꝫ potiꝰ augēde ꝟtutis Idē. Nō est pctm̄ quādo nolētes imaginibꝫ nocturnis illudimur sed tūc est peccatū si anteꝗ; illudamur. cogitationis affectibꝫ pollimur Idē. Cogitatō praua delectationē. Infra li.iiij.c.de ↄsuetudine. Bern̄.de ↄside. In acq̄sitione salutis nemo tibi germanioꝛ vnico matris tue. ↄtra salutē ꝓꝑiam cogites nihil. minꝰ dixi ꝗ; dixisse debuerā.ꝗcquid se cogitatiōi offerat qđ nō quoꝗ; mō ad tuā ipsiꝰ salutē ptineat respuendū est.

De delectatōe Capitulū III

Gregoꝛ.in moral. Esse sine delectatione aīma nunꝗ; pōt.nā aut in infimis delectat̄.aut in summis. ꝛ ꝗ̄to maioꝛi studio exercet̄ ad sūma. tāto maioꝛi fastidio toꝛpescit ad ima.ꝗ̄ntoꝗ; acrioꝛi cura inardescit ad infima.tāto toꝛpoꝛe dānabili frigescit a sūmis. Vtraꝗ; em̄ simul ꝛ eqliter amari nō pn̄t. Qui ḡ terrenaꝝ rerꝫ amoꝛe vincit̄.in deo nullatenꝰ delectat̄. Idē. Deū apprehēdere nō valet q̄ adhuc in delectatione peccati iacet. Idē. Vnusquisꝗ; supbꝰ rectoꝛ.sup lib.j.de platis mal̄. Idē Mentē nequaꝗ; cogitatio immūda inquinat cū pulsat.ſꝫ cū hāc sibi p delectationem subiugat. Idē. Cū culpa animuꝫ tēptat. necesse est vt breuitatē sue delectatiōis aspiciat.ne ad eternā moꝛtē iniq̄tas rapiat.cum ↄstet ꝙ ad terminū citꝰ moꝛtalis vita pcurrat Idē. Sepe bono opi dū laus humana obuiat.mentē opantis immutat.q̄ ꝗ̄uis ꝗ̄sita nō fuerat.tm̄ oblata delectat.cuius delectatiōe dū mens bn̄ opantis resoluit̄. ab om̄i intētione intimi vigoris ꝗ̄ntotꝰ dissipatur. Idē. Quisquis in h̄ mūdo appetit ꝓsperari. ceteros excedere rebꝫ ꝛ honoꝛibꝫ tumere.huic nimiꝝ cura seculariꝫ in delectatione est.ꝗ̄s in laboꝛe Isido.de sum.bo. Cogitatiōes illicitas ingerere demonū est. cogitatiōibꝫ oblectari puersis nostrū est.

Augꝰ.de ꝟbis apl̄i. Quicq̄d pctoꝝ in dictis.in factiꝫ.in cogitatiōibꝫ ē.nō oꝛiunt̄ nisi ex mala cupiditate.nō imputat̄ nisi ex illicita delectatōe. Huic igit̄ illicite delectatiōi si resistamꝰ.nō regnat pctm̄ i nr̄o moꝛtali coꝛpoꝛe. Idē. Moꝛtua ē vna delectatio sed viuit altera.ꝛ illi dū nō cōsentis eam moꝛtificas.cū cepit om̄ino nō delectari moꝛtificasti.hec est actio nostra. hec est militia nr̄a.

De cōsensu Capitulū IIII

Gregoꝛiꝰ in moral̄. Cōcupiscētie carnalis ostia dū cōsensus noster apit. ad innumera nos coꝛruptōis mala ptrahit Idē. Proximoꝝ mala q̄ ꝗs coꝛrigere nō valet.taceat.q̄ cū coꝛrigi loquendo possunt.silentiū cōsensum esse pertimescat. ꝛ si ea que tacet tolerat.nō tamē in animo virus doloꝛis occultet. Idē. Sciendū est aliud esse ꝙ animꝰ de tēptatiōe carnis patit̄ aliud vero dū p ↄsensum delectatiō.bꝫ obligatur.pleruꝗ; em̄ cogitatiōe praua pulsat̄. sed renitit̄.pleruꝗ; autē cū puersū ꝗd concipit.h̄ intra semetipsuꝫ p cōsensus desideriū voluit. Idē in omel̄. Ille vere deū amat. cuius videlicet menteꝫ delectatio praua ex cōsensu nō superat.nā tāto quisꝗ; a superno amoꝛe disiungit̄.quanto inferiꝰ delectatur.

Augustinꝰ de mēdacio. Tūc ↄsentimus cū approbamꝰ ꝛ volumꝰ. Idē. Pudicicia coꝛpoꝛis nō ↄsentiēte aut nō permittēte anima.nemo violat. Quicquid em̄ nobis inuitis cōtingit in nostro coꝛpoꝛe. nulla impudicicia est. Idē in epistola. Bene agere ꝛ

llicita nō ꝓhibere ꝯsensus erroris est. Idē sup Geñ. ꝯtra manicheos. Si ratio huma na cōsentiat vt qđ libido cōmonuerit. faciē dum esse decernat. ab oī vita bona tanq̄ d paradiso expellit homo. ⁊ iā ei peccatū īpu tatur etiā si nō sequat factū. que rea tenet in ꝯsensione ꝯsciētia. Bern. in meditat. De monū est malas suggestiōes ingerere. nr̄m est illis nō cōsentire. nā quotiēs resistimus. diabolū supam⁹. angelos letificam⁹. deum honoram⁹. Idē in sermone. Si carnali bus distrahor desiderijs. ⁊ illis qđ absit cō sensero q̄ntū possum. etiā si nō sequat factuꝫ in morte quidē sum mortu⁹ vtriq̄ ⁊ ꝯsequē ter sepeliend⁹ in infernū. Idē. Nulla est his q̄ sunt in xp̄o iesu dānatio. si cōcupiscen tie sensus sit absq̄ cōsensu. Idē. Peccatū in foribꝫ est. nisi tu ipse aperias non intrabit. appetit⁹ in corde prurit. sed subter te est. nisi tu sponte cesseris nil nocebit. Audi ꝯsolatō nem. ꝯsensum cohibe ne ꝓualeat appetitus ꝯcupiscēne ⁊ immaculat⁹ eris. Idē. Po test inimic⁹ excitare tēptatiōis motū. sed in te est si volueris dare vel negare cōsensum. Idē. Nemo frēs. Infra lib. iiij. de corre ptione bona.

De peccato Capitulum V.

Grego. sup Ezech. Quotiens actu. q̄ tiens ꝟbo. quotiēs cogitatōe delin quim⁹. deū ꝯtra nos totiēs irritam⁹. Idē. Districta sunt oīpotētis dei iudi cia. ⁊ qui peccatorē diu expectat vt redeat. ñ redeuntē atq̄ ꝯtēnentē graui⁹ dānat. Idē. Peccatū quippe qđ p pniam citi⁹ non delet aut peccatū est ⁊ causa peccati. aut peccatū ⁊ pena peccati. aut peccatū simul ⁊ causa ⁊ pe na peccati. Idē. Grauiores culpe sunt. q̄ supinducta specie ꝟtutis virtutes se menti unt esse. Idē in moral. Peccatū qđ pnia nō diluit. ipo suo pōdere mox ad aliud tra hit. Idē. Tribꝫ modis peccatū admittit scꝫ ignorātia. infirmitate. ⁊ studio. ⁊ graui⁹ quidē infirmitate q̄ ignorātia. sꝫ multo gra uis studio q̄ infirmitate peccat. Idē. In grauibꝫ peccatis q̄s posit⁹ cū suis premitur aliena nō diluit. Idē in pastoral. Nonū q̄ in parua deteri⁹ q̄ in maiore culpa pec catur. Maior ei quo citi⁹ q2 sit culpa agno scitur. eo etiā celeri⁹ emēdat. Minor ꝟo dū quasi nulla credit. eo peius quo ⁊ securi⁹ in vsu retinet. Idē in registro. Apud hoīes culpa. ⁊ apud deū pena est. nol. e queq̄ bo num imitari qđ placet. Idē. Plerūq̄ qđ in laicis culpa est. hoc crimē est in sacro ordi ne ꝯstitutis. Idē. Nonnūq̄ domin⁹. In fra lib. iiij. de certamine. Aug⁹ de ꝯfessiōe Ibā ad inferos portās oīa mala que cō miserā. ⁊ in te. ⁊ in me. ⁊ in alios multos. ⁊ ḡ uia sup originalis pctī vinculū. Idē de ci ui. dei. Paucissimi sunt tāte felicitatis vt ab ipa ineūte adolescētia nulla dānabilia pec cata cōmittant. Idē. Que sint ista peccata que ita impediūt ꝑuentionē ad regnū dī vt tamē sanctoꝝ amicoꝝ meritis impetrēt in dulgentiā. difficillimū estꝫ inuenire. piculo sissimū est diffinire. Idē. Nūc vsq̄ adeo. Infra libro. iiij. de volūtate mala. Idē de spū ⁊ littera. Sicut nō impediūt a vita eter na iustū quedā peccata venialia. sine quibꝫ hec vita nō ducit. sic ad salutē eternā nihil p sunt impio aliqua bona opa. sine q̄bꝫ diffi cillime vita cuiuslibet pessimi hoīs inuenit. Idē cōtra Julianū. Diluunt in baptis mate cūcta pctā ⁊ originaliter tracta. ⁊ igno ranter vel sciēter adiecta. Idē. Cū nō ad suū referunt auctorē dona dei. hoc ipo ma le his vtētes efficiunt iniusti. Idē ad oro sium. Malū natura nō est. sed priuatio bo ni hoc nomē accepit. Idē de baptismo p uuloꝝ. Sicut eoruꝫ p quos renascūt puuli iusticie spūs rñsione sua traijcit i eos fidem quā volūtate ꝓpria nōdū hr̄e potuerūt. sic eo rum p quos nascunt caro pctī traijcit i eos noxā quā nōdū vita ꝓpria cōtraxerūt. Idē in meditationibꝫ. Certe o miser homo ipsa sola plus est vitāda peccati feditas. q̄ quelī bet tormentoꝝ immanitas. Idē in epl̄a. Quē nō pōt diabol⁹ deuorāre seductuꝫ ad nequitiā. famā ips⁹ inq̄nare conat. vt si fieri potest. opprobrijs ⁊ malaꝝ linguaꝝ detracti one deficiat. ⁊ sic in ei⁹ fauces ruat. Si aūt nec famā innocētis maculare potuerit. h̄ ei ꝑsuadere tēptat. vt p maliuolas suspicatōes de fratre suo iudicet. ⁊ sic ab illo īplicat⁹ ab sorbeat. Idē de ꝟginitate. Quia satagēti bus vigilantibusq̄ ne peccēt subrepūt qđ ammodo et humana fragilitate pctā. q̄uis parua. q̄uis pauca. nō tamē nulla. eadē ipa magna fiūt ⁊ grauia. si eis supbia incremētū ⁊ pond⁹ adiecerit. Idē de patiētia. Tāto rectius maiori supplicio dignū iudicaueris animū. q̄to magis vicijs subdit instrumēta virtutū. Idē de penitētia. Nullū peccatū adeo paruū qđ nō crescat neglectū. nō ei cō

siderandū est qd fecerit. sȝ quē offenderit q̄ꝫ
bon⁹ est. q̄ꝫ benign⁹. q̄ꝫ pius   Idē. Qui pec
cat ꝛ grām suā recuperare nō amat ꝛ nū q̄ꝫ cu/
rat ab eo diligi q̄ tot⁹ est amor ꝛ charitas. nec
ad illud rēdit vñ sumpsit arrā. in spūm pec/
cat. ꝛ nunq̄ꝫ post mortē sicut nec viuēs cōse
quet veniā.   Idē sup cano. Johis. Ista q̄
dicim⁹ peccā leuia noli ɔtēnere. si cōtēnis qñ
pōderas expauesce qñ numeras. multa le/
uia faciūt vnū grāde. Ad idē de decē cordis
ꝛ sup Joh. Greg. in pasto. Isid. de sum. bo.
Itē Aug⁹ Eꝛ q̄ incipit bō. sup de homie.
Idē. Volūtas auersa. Infra lib. iii. de vo
luntate.   Amb. de offi. Qui nō repellit a so
cio suo iniuriā si pōt. tm̄ est in vicio q̄ꝫ ille q̄
facit.   Idē in apolo. Peccm̄ donaf ꝑ grāz
delef ꝑ sanguinē crucis. regit ꝑ charitatem.
Joh. Chriso. sup Joh. Excogitate q̄ꝫtū
est malū nos et hoibꝫ pares angel' ad feras
trāsponere. Ventri em̄ seruire ꝛ pecuniarū
ɔcupiscētia detineri ꝛ irasci ꝛ mordere ꝛ cal
citrare. nō hoim sȝ feraꝝ est   Isi. de sū. bo.
Si vnū viciū districte iudicef. ꝛ alia negli/
ganf. inanis est labor.   Idē. Judicio diui
no in reatu nequiori labunf. q̄ distinguere
minora sua facta ɔtemnūt.   Idē. Maio/
ris ē culpe manifeste q̄ꝫ occulte peccare. du/
pliciter em̄ re⁹ est q̄ aperte delinq̄t. quia et agit
malū ꝛ docet malū facere. Vñ Isaias. Pec
catū suū quasi sodoma p̄dicauerūt.   Bernar
dus in sermone. Cauete ne q̄s ꝑua reputet
q̄ntumlibet ꝑua sacīter cōmissa. nemo dicat
in corde suo. leuia sunt ista. nō curo corrige
re. nō est magnū si in his maneā venialibus
minimisq̄ꝫ pctis. Hec est impenitētia dile/
ctissimi. hec blasphemia in spm̄ scm̄. blasphe
mia aūt irremissibilis est.   Ans. de silitu.
Natura pcti est vt nō facile videaf ab illo q̄
eo p̄mif sȝ mox vt cessauerit ꝛ ab illo se alie
nauerit. tūc demū ɔsiderat in q̄nta feditate
ꝛ miseria iacuerat.   Idē. Si hinc pcti pu
dorē. lib. iiii. de innocētia.

De supbia   Caplm̄   VI

Gregor. in moral. Septē p̄ncipalia
vicia de supbie virulēta radice ꝑdu/
cunf. scȝ inanis gl'ia. inuidia. ira. tri/
sticia. auaricia. ventris ingluuies. luxuria

Idē. Sæpius q̄ aliquādo minus est ī
corpis corruptiōe cadere q̄ꝫ cogitatiōe taci/
ta et deliberata elatiōe peccare. sȝ tm̄ minus
supbia turpis credif. min⁹ pcm̄ a simplici/
bus iudicaf. luxuriā ꝟo eo mag' erubescunt
hoies q̄ simul oēs eā turpē ēē nouerunt.

Idē. Quisq̄s supbie. Infra li. iii. de diiu
dicatiōe.   Idē. Cūctis supba apud se cogi
tatiōe tumētibꝫ inest clamor in locutiōe. ama
ritudo in silētio. dissolutio in hilaritate. fu/
ror in tristicia. inhonestas in actione. hone
stas in imaginatiōe. erectio in incessu. rācor
in rñsione. Horꝫ mens semꝑ est ad irrogan
das ɔtumelias valida. ad tolerādas infir/
ma. ad obediēdū pigra. ad lacessendos ꝟo
alios iportuna. ad ea q̄ facere ꝛ dȝ ꝛ p̄ualet
ignaua. ad ea ꝟo que facere nō dȝ nec p̄ualȝ
para.   Idē. Hoc ꝓpriū arrogātiū ēē viciū
solet. vt ꝛ pauca credāt q̄ ipi multa dixerīt. ꝛ
multa credūt q̄ ipis pauca dicūf. qꝛ em̄ sua
dicere sꝑ volūt aliena audire nō p̄nt   Idē
Tolerabili⁹ deo ē vt ī infirmitate atq̄ꝫ igno
rantia cū humilitate q̄s q̄ꝫ iaceat q̄ꝫ cū elatiōe
cordis alta cōp̄hendat.   Idē. Adiuuare ī
becillē charitatis ē. adiuuare ꝟo velle potētē
elatiōis est.   Idē. Per elatiōeȝ plerūq̄ꝫ ꝛ
vsq̄ꝫ ad seniū ꝟuata ꝟginitas viciaf. quia cū
negligif humilitas cordis. recte iudex de
spicit etiā integritatē corpis.   Idem. Dif/
ficile in se quisq̄ꝫ inueteratā supbiā deꝑhen
dit. quia nimiꝝ hoc viciū quanto magis pa/
timur. tāto min⁹ videmus.   Idē. Arrogā
tes sicut inflanf laudibꝫ. ita correptiōibus ī
flammanf. ꝛ a quolibet se vel iusto rep̄hen/
di despiciūt. moxq̄ꝫ in malis suis fomitē de
fensiōis exquirūt.   Idē. Omino difficile ē
vt elatō que regnat in corde. nō erūpat ī vo
ce.   Idē. Arrogātes graue se damnū ꝑpe
ti iudicant si scientiam suam breuitate con/
stringāt. Tanto em̄ semetipsos credunt do/
ctiores ostēdere. q̄nto se potuerūt multiplici/
tate loquacitatis spirare   Hiero in ep'a. In
itiū omis pcti supbia est. q̄ natione celestis.
sublimiū mentes inhabitat. sub cinere et ci/
licio latitans.   Idem. Nihil ita a pueri/
cia vitare conatus sum. sicut tumentē ani/
mū ꝛ erectā ceruicem dei cōtra se odia ꝓuo/
cantem. Noui em̄ magistrū ꝛ dominū meū
in carnis humilitate dixisse. Discite a me.
quia mitis sum ꝛ humilis corde.   Augu/
stinus in regula. Alia quecūq̄ꝫ iniquitas in
malis operibꝫ exercef vt fiant. superbia ꝟo
etiā bonis operibꝫ insidiaf vt pereāt   Idē
de virginitate. Mensura humilitatis cuiq̄ꝫ
ex mensura ipi⁹ magnitudinis data est. cui
est valde periculosa supbia que ampli⁹ am/
plioribꝫ insidiatur.   Idē. Quia satagētibꝫ

ſup:a in caplo de pctō. Idē de gratia no
ui teſtamēti. Supbia odit ɔſoꝛtiū. ⁊ q̄tū in
ipo eſt ſol⁹ cupit eminere oīs ſupb⁹. Idē
de ciui. dei. An foꝛte coꝛrigi pudet. ⁊ hoc vi/
cium nō niſi ſupboꝝ eſt. Idē. Supbia p
uerſe imitaꝰ deū. odit nāqꝫ cū ſocijs equita/
tem ſub illo. ſꝫ imponere vult ſocijs dn̄atōꝫ
ſuā p illo. Idē. Facili⁹ ſeruiꝰ hoi q̄ʒ libi/
dini. cū ſeuiſſimo dn̄atu vaſtet coꝛda moꝛ/
taliū. vt alias omittā libido ipa dominādi
hominib⁹ alijs. Idē. Audeo dicere. In/
fra lib. iij. de recidiuatiōe. Idē in epiſtola
Fit miris modis in aīa hoīs vt de falſa hu
militate magis inflet q̄ʒ ſi apius ſupbiret.

Idē de ɔfeſſi. Hūiliaſti tāq̄ʒ vulneratuꝫ
ſupbū. ⁊ tumoꝛe meo ſepabar abs te. et ni/
mis inflata facies claudebat oculos meos

Idē. Pl⁹ hoſtis vinciꝰ in eo quē plus te/
net. ⁊ de q̄ plures tenet. plures aūt ſupbos
tenet noīe nobilitatis. ⁊ de his plures noīe
auctoꝛitatꝫ. Joh. Chryſo. ſup. Joh. Su
perbia in nob exiſtēte oīs nr̄a vita imunda
fit. ⁊ ſi ſobꝛietatē. ⁊ ſi v̄ginitatē. ⁊ ſi ieiuniū. et
ſi oꝛōnes. ⁊ ſi elemoſynā. ⁊ ſi qđcūqꝫ aliud p
ficiem⁹. Iſid. de ſum. bo. Supbia ſicut ē
oꝛigo oīm criminū. ita ruina cūctaꝝ v̄tutū.
ipa enī eſt in pctō pma. ī ɔflictu poſtrema.

Idē. Oīs peccās ſupb⁹ eſt. eo q faciēdo
vetita. ɔtēptui hꝫ diuīa p̄cepta. Bern̄. de
xij. grad. Glioſa res hūilitas. q̄ ipa qꝫ ſup/
bia palliare ſe appetit ne vileſcat. Idē. Ar
rogās de alio oī re pl⁹ ſibi credit q̄ʒ alijs. de
ſeipo pl⁹ alijs credit q̄ʒ ſibi. Idē. Mona
chus p̄ſūptuoſus pm⁹ in ɔuētib⁹ reſidet. in
ɔſilijs pm⁹ rn̄det. nō vocat⁹ accedit. nō iuſſ⁹
ſe itromittit. reoꝛdinat oꝛdiata. reficit facta
Quicqd ipe nō fecē aut oꝛdiauit. nec recte fa
ctū nec pulcre eſtimat oꝛdiatū. iudicat iudi
cātes. p̄iudicat iudicaturꝫ. Si cū tps adue
nerit nō pmoueaꝰ ad poꝛatū. abbatē aut in
uidū iudicat aut deceptū. Idē ſup cātica
Argumētū ſupbie p̄uatio gr̄e eſt. hūilib⁹ ei
dat de⁹ gr̄aꝫ. ſꝫ ſupbis reſiſtit. Idē. Perni
cioſa paupertas. penuria meritoꝝ. p̄ſumptio
aūt ſpūs. fallaces diuitie. ⁊ iō diuitias ⁊ pau
pertatē ne dederꝫ mihi dn̄e.

De vana glia Capitulū VII

Regoꝛi⁹ in moꝛa. Inobediētia. iactā
g tia. hypocriſ. ɔtētiōes. ptinacia. di/
ſcoꝛdie ⁊ nouitatū p̄ſumptiōes oꝛiūꝰ
de inani gloꝛia. Idē. Quattuoꝛ ſūt ſpēs
quib⁹ oīs tumoꝛ arrogantiū demōſtraꝰ.
cum bonuꝫ aut a ſemetipis hr̄e ſe eſtimant.
aut ſi datū deſup credant p ſuis ſe hoc acce
piſſe meritis. aut certe cū iactāt ſe hr̄e qđ nō
habēt. aut deſpectis ceteris ſingulariꝰ vide
ri appetūt hr̄e qđ habēt. Idē. Sepe bono
opi. &c. de delectatiōe. Idē. Qui accepta
bona ſibi arrogat. ſuis ɔtra deū donis pu/
gnat. Idē. In cogitatiōe tumidi ppꝛij fa/
uores oꝛiunꝰ. ſibiqꝫ de ſingularite ſapientie
blandiꝰ. ipa fatuitas pēſat ea q̄ audierit. ac
verba q̄ pfert. ⁊ miraꝰ ſua ⁊ deridet aliena.

Itē. Lūcti vane glie. Infra li. iij. de diiu
dicatiōe. Idē. Sicut laboꝛ iuſtoꝝ eſt vi/
dere praua nec coꝛrigere. ita ḡuis eſt laboꝛ
arrogantiū ſi qđ ſapiūt nō oſtendūt. Idē
Quaſi latrūcul⁹ eſt appetit⁹ laudis humane
qui recto itinere gradientib⁹ ex latere iūgiꝰ
vt ex occultis educto gladio gradientiū vi
ta trucideꝰ. Idē. Agiꝰ vt ante iuſti iudicij
oculos fouea mētis fit memoꝛia v̄tutis. qꝛ
reminiſcēdo qđ geſſit dum ſe apud ſe erigit.
apud humilitatis auctoꝛē cadit. Iſidoꝛ⁹.
Datum e cenodoxiā. ſupra de monachis
malis. Idē. Qui ex deteriore. ſupra de i/
cipientib⁹. Joh. Chryſo. ſup Joh. Gloꝛi
am vanā cupe ingloꝛiatio eſt. glia autē vera
eſt hāc deſpicere. ⁊ nullā ei⁹ curā facere. ſꝫ ad
id qđ deo placet oīa ⁊ dicere ⁊ facere. Idē
Qui omniū ɔtemptū pecuniarū habuerūt
⁊ nulli h⁹mōi imaginatiōi ſe īmiſcuerunt. et
magis tyrānicas coꝛpoꝝ ɔcupiſcētias do
muerūt. hi multotiēs capti a vana glia om
nia pdiderūt. Idē. Si laudes amamuſ
eas que a deo ſunt diligēt⁹ queram⁹. Nam
que qdē ab hominib⁹ eſt laus. qliſcunqꝫ fue
rit ſimul vt apparuit periit. Aug⁹. de ɔfeſ
ſione. Dn̄e glia nr̄a tu eſto. ppꝰ te amemur ⁊
verbū tuū ⁊ nomē tuū timeaꝰ in nobis. qui
enī laudari vult ab hoīb⁹ vitupante te. non
defendeꝰ ab hoīb⁹ iudicāte te nō eripieꝰ dā
nante te. Amb. de offi. Foꝛtitudo gloꝛie
caueat appetentiā. q̄ frequēter nocuit immo
derati⁹ appetita. ſemp aūt nocuit vſurpata.

Bern̄. in epl'a. O ſtulti filij adā q̄ ɔtēnen/
tes pacē ⁊ gloꝛiā appetētes. ⁊ pacē perdunt ⁊
gloꝛiam.

De inuidia Capitulum VIII

Regoꝛi⁹ in moꝛal. De inuidia. odiū
g ſuſurratio. detractio. exultatio ī ad/
uerſis ꝓximi. ⁊ afflictio in proſperis
naſcitur. Idē. Qui poſt puniēdi ſunt re/
tributiōis ſupplicio nūc ſemetipſos afficiūt

inuidie tormēto. Idē. Inuidia iram generat. qꝛ q̄nto interno liuoris vulnere aim⁹ sauciat̃. tāto etiā māsuetudo tranquillitat̃ amittit̃ Idē. Dū electi pficiūt. reprobi ad rabiē furoris ꝛ inuidie excitant̃. ꝛ bona nascentia que nolūt imitari grauiꝰ psequūtur.

Idē. Inuidi dū bonū. Infra li. iij. ð stultiloquio. in accusatōe. Idē. Antiquꝰ hostis vnde bonos cernit p charitatē proueh̄i ad gl'iam. inde puersos p inuidiaꝫ rapit ad penā. Idē in omel. Quicq̄d in mūdo cōcupiscimꝰ. ħ pculdubio pximis inuidemus videt̃ etenim qꝛ nobis desit qđ aliꝰ assequit̃. Ioħ. Chryso. in ſmone. O zelꝰ. o inuidia omī malicia cumulata. Inuidia ignis inextinguibilis est. eteni sicut tinea comedit vestimentū. sic ꝛ inuidia eū q̄ zelat̃ ꝯsumit. eū aūt cui inuidet clariorē reddit Idē super Ioħ. Inuidie passio ꝛ fornicatione ꝛ adulterio mltū est deterior. Idē. Inuidi oculus liquat̃ tristicia. inuidꝰ cū morte viuit cōtinua. Augꝰ de doctrina xpiana. Auertat deus inuidie pestē ab animis oīm nedum xpianoꝝ. Viciū eñ diabolicū est inuidia. q̄ solo dyabolꝰ reꝰ est ꝛ inexpiabiliter reꝰ. Nō eñ dicit̃ diabolo vt damnet̃. qꝛ adulteriuꝫ cōmisisti. furtū fecisti. villā alienā rapuisti ſꝫ quia hoī stanti tu lapsus ꝯtinuo inuidisti.

Idē de virginitate. Supbiā sequit̃ inuidia tanq̄ filia ꝛ pedissequa. Eā quippe supbia ꝯtinuo parit. nec vnq̄ est superbia sine tali ꝓle atq̄ comite. Hiero. in ep'la. O inuidia ꝓmū mordax tui. o sathane calliditas ſemp sancta psequēs. Isido. in ſmo. Inuidia cūcta bona ardore pestifero deuorat. Inuidia aīe tinea sensuꝫ comedit. pectꝰ vrit mentē afficit. cor hoīs quasi quedā pestis depascit. Ansel. de ſilitu. Qui bonis alteriꝰ arridet. sanctis ꝯsentit. q̄ ꝟo inuidet diabolis similis est. Siquidē magis puto eē saluationē sperandā eiꝰ q̄ paꝝ boni facit ꝛ factis alioꝝ fauet. q̄ illiꝰ q̄ multa ꝛ inuidet aliis.

Sene. in puer. Nondū felix es si nondū turba te deridet. Nā ꝛ si nullos tibi inimicos fac iniuria. mltos fac inuidia. Glosa super psal. cxxiij. Ira ꝛ inuidia iudicio carēt

De Ira

Capitulū IX

Regoꝛ. in moral'. De ira rixe. tumor
6 mētis. ꝯtumelie. clamor. indignatio
blasphemie ꝓferunt̃. Idē. Plerūq̄ mentē sub obtētu iusticie ire immanitas vastat. ꝛ dū quasi seuit zelo rectitudinis. rabiem explet ira furoris. Idē. Qui humanoꝝ actuū subtili examine gressus enumerat. irā sine voce iudicio. irā in voce cōcilio. iram ꝟo in voce atq̄ ſmone gehenne ignibꝰ mancipat. Idē. Plꝰ ſemp ira in vindicta exigit q̄ de iniuria accipit Idē in dyalo. Tāto metuēda est ira iustoꝝ. q̄nto ꝛ cōstat. quia in eoꝝ cordibꝰ ille p̄sens est q̄ ad inferēdam vltionē quā voluerit inualidꝰ non est.

Idē in registro. Ira etiā cū delinquētiuꝫ culpas insequit̃. nō debet menti nr̄e q̄si dn̄a p̄ire. ſꝫ post rōnis tergū q̄si ancilla rōis sub nitius famulari. Idē. Nemo p̄t diligere illū quē ex ira vł odio nō vult videre Idē Ira si semel mentē possidere cepit. iustū esse deputat etiā illud quod crudelit̃ fac Idē in pasto. Illa que mater est omniū. custosq̄ virtutū p ire vel impatiētie viciū virtꝰ charitatis eneruat̃. Hieronymꝰ in origi. sup Mich. Prope modū naturale est vt et nurus socrū. ꝛ socrus oderit nurū. Augustinus in ep'la. Sicut acetū corrūpit vas si diutius ibi fuerit. sic ira corrumpit cor si i aliuum diē durauerit. Idē. Multo meliꝰ nec iuste cuiq̄ irascimur q̄ velut iuste irascēdo in alicuꝰ odiū ira ꝛ occulta facilitate dilabimur. Idē in ſmone dn̄i in mōte. Si irasci nō est fas fratri suo sine causa. aut dicere racha. aut dicere fatue. multo minꝰ fas est animo tenēre aliq̄d vt in odiuꝫ indignatio cōuertat̃. Idē. Odiū est ira inueterata.

Idē de ciui. dei. Irā nihil aliud esse q̄ vlciscēdi libidinē veteres diffinierūt. Idē i regula. Melior est q̄ q̄uis ira sepe tēptat̃. tamē impetrare festinat vt sibi dimittat cui se fecisse agnoscit iniuriā. q̄ q̄ tardiꝰ irascit̃. ꝛ ad veniā petendā tardiꝰ inclinat̃. Qui autem nunq̄ petit veniā. aut nō ex aīmo petit sine causa est in monasterio etiā si inde non ꝓiciat̃. Glo. Matth. xviij. Si nō dimiserimꝰ ex corde qđ in nos delinquit̃. etiaꝫ ħ qđ p pniam dimissum erat a nobis exigit̃.

Glo. Cassio. ꝑs. iiij. Venial' ira est q̄ non ducit̃ ad effectū Ioħ. Chriso. sup Iohēꝫ Qui irascit̃ sine ratiōe multis supplicijs dignus erit. volūtarie seipm in barathra pditionis ferēs. et ante futurā gehēnam ħ iam vindictā soluēs. Idē. Nō iracūdos tm̄ ꝛ illare malicie memores punit deus. tāq̄ reos. sed ꝛ eos q̄ ꝛ irascētes aut offensos fratres placare negligūt ꝛ contēnunt. Idē

Osculũ pacis porrigere tpe q̃ sacra offerũt in vsu ecclie est. sz vereor ne plures ex nobis labiis tm̃mõ pacẽ faciãt. cũ tñ christ⁹ nõ ex ore sed et corde desideret ⁊ affectu velit pri mũ nõ labiis salutari. Idẽ. Si tm̃mo/ do nõ ledas eũ q̃ te lesit. auertas ãt te ab eo nec libenter eum videas. manet sine dubio vuln⁹ in pectore. ⁊ ire dolor augescit in cor de. Ambro. de offi. Si irascimur qr affe ctus nature nõ est nr̃e ptãtis. malũ ꝑmonẽ nõ pferam⁹ de ore nr̃o ne in culpã ruamus Idẽ. Is q̃ cito iniuria illata mouet̃. facit se dignũ iudicari ꝯtumelia. dũ vult ea indi gnus hri. Bern̄. in ep̄la. Nõ irasci vbi ira scendũ sit. nolle emẽdare pctm̃ est. plus ꝙ̃ irasci q̃ȝ irascẽdũ sit. pctm̃ pctõ addere est.

De accidia.

Capitulũ X

G Rego. in mora. De tristicia vel acci dia nascit̃ malicia. rancor pusillani mitas. desperatio. torpor circa pcepta. vaga/ tio ment' circa illicita. Idẽ. Hũana aĩa qr ad deũ solũ appetendũ facta ẽ. oĩe autẽ qd infra deũ appetit min⁹ est. idõ ei iure non sufficit oĩe qd de⁹ nõ est. hinc est q bucil/ lucq̃ȝ spargit̃. ⁊ ab vnaquaq̃ȝ re fastidio im/ pellẽte remouet̃ Idẽ in pasto. Plerũq̃ȝ pi ger dũ necessaria agere negligit. q̃dam sibi difficilia opponit. quedã ꝙ̃ incaute formi/ dat. ⁊ dũ q̃si inuenit qd velut iuste metuat. ostẽdit q in ocio q̃si nõ iniuste torpescat. Idẽ. Si qd mortuũ in nob est ad vitã non accendit̃. h̃ etiã extinguit̃ qd q̃i adhuc viuũ tenet̃. Idem. Qui adhuc in pctis est. cõ uersionis fiduciã nõ amittit. q̃ vero post cõ uersionẽ torpescit. etiã spem q̃ potuit esse d pctõ r ꝯuersione subtraxit. Aug⁹. de cõ/ fessi. Palato nõ sano pena est panis q̃ sano est suauis. ⁊ oculis egris odiosa est lux. que puris amabilis est. ⁊ iusticia tua dñe displi/ cet tristib⁹ ⁊ iniq̃s. Idẽ. Nullo modo de cet. Infra li. iiij. de exercitio. Joh. Chry so. de cõpunctiõe cordis. Nõ video q aliq̃s nr̃m vera ⁊ pfecta cupidine celestiũ teneat̃. alioq̃n oĩa q̃ vident̃ esse grauia. vmbras putaret ⁊ risum. Ambro. sup Luc. Disce rogare qd cupis impetrare. fastidiosos vi/ ros celestiũ pfectus munerũ nõ sequũtur. Idẽ. in ep̄la. Sicut dñs nõ vult mortẽ pctõris tm̃ vt reuertat̃ ⁊ viuat. ita tepidos odit ⁊ cito ei nauseam faciunt. Isido. de sum. bo. Tepid⁹ in ꝯuersatõe ociosa ꝟba ⁊ vanas cogitatiões noxias esse nõ cõspicit. q si a tepore mentis euigilauerit ea que pri⁹ leuia estimabat cõfestim q̃si horrenda atq̃ȝ atrocia pertimescit. Idem. Dei seruũ sine intermissione legere. orare ⁊ opari oportet. ne forte mentẽ ocio deditã spirit⁹ fornicati onis surripiat. Cedit em̃ labori voluptas. animũ autẽ vacantẽ cito poccupat Ber̄. in ep̄la. Pro vitando ocio ociosa sectari ri/ diculũ est. ociosum autẽ est qd vel nullã ha bet vtilitatẽ. vel vtilitatis intentõnẽ. Idẽ Miror q ad gustũ cibi dulcissimi nauseas. si tamen gustasti q̃ȝ dulcis est dñs. aut cer/ te nõ dũ gustasti et nescis q̃d aut quõ sapit christus. ideoq̃ȝ nõ appetis incognitũ ⁊ in/ expertum. aut si forte gustasti. ⁊ dulce non sapit. sanũ nõ habes palatuȝ. Idem sup Canti. Doleo aliq̃s nostrũ graui in sacris vigiliis deprimi somno. nec celi ciues reue/ reri. sed in p̄sentia principũ tanq̃ȝ mortuos apparere. cũ tñ ipi nr̃a alacritate pmoti no/ stris interesse solẽniis delectent̃. vereor ne nr̃aȝ desidiã aliqñ abominãtes cũ idigna/ tione recedant. Idẽ. Cum te tepore acci dia vel tedio affici sentis. noli ꝑpterea diffi/ dere atq̃ȝ desistere a studio sp̄uali. sz iuuan tis require manũ. trahi te obsecrãs. Idẽ in ser. Tepescim⁹ pcessu tpis a feruore con/ uersatiõis nr̃e. paulatim refrigescit chari/ tas. abundat iniq̃tas. vt heu ꝯsummemur in carne qui sp̄ũ ceperam⁹. Ideȝ. Quid istud negligẽtie. q̃d pigricie. imo q̃d vecor/ die est. vt nõ crebris suspiriis ⁊ feruentissi/ ma affectiõe abrũpere hinc. ⁊ in illa tã fe licia agmina iaculari aĩos studeam⁹. Ve nobis a duricia cordis nr̃i. ve nobis a pec cato gentiũ q̃s ap̄lus sine affectione cõme morat esse. Sene. in ep̄la. Cito inerti o/ cio vita torpebit. si relinquendũ est quicq̃d offendit. Idẽ. Oculi sine litteris mors est ⁊ viui homis sepultura.

De auaricia.

Capitulũ XI.

G Rego. in mora. De auaricia pditio. fraus. fallacia. piuria. inq̃etudo. vio lentie. ⁊ ꝯtra misericordiã obduratões cor dis oriunt̃. Idẽ. Auaricia desideratis re bus habitis nõ extinguit̃ sed auget̃. Nam more ignis cũ ligna que ꝯsumat exceperit magis exerescit. Ambro. in ser. Quosdã gradus cupiditas habet. q̃ plures ascẽdit eo ad altiora festinat. vnõ sit grauior ruina

lapsuro. Idem. Ibi abundātia vbi sacietas. vbi aūt fames cupiditatū. vbi inexplebilis appetentia. ibi vtiq3 paupertas. Aug⁹. in sermo. Non solū auar⁹ est q̄ rapit aliena. sed ⁊ ille auar⁹ est q̄ cupide seruat sua. Idem de verbis dñi. Inexplebilis est sola auaricia diuitū. semp eñ rapit ⁊ nūq3 saciatur. nec deu3 timet. nec hoiem reuereť. nec patri parcit. nec matre3 agnoscit. nec fratri obtemperat. nec amico fidē seruat. vidua3 opprimit pupillorū res inuadit. liberos in seruitiū redigit. testimoniū falsū pfert. res mortui hois occupanť. q̄si nō ⁊ ipi q̄ hoc faciunt morianť. Ide3 de libero arbitrio. Dictū est radicē oīm maloꝝ esse auaricia3. hoc est plus velle q̄3 satis est. Tantū aūt satis est q̄ntū sibi exigit nature in suo genere pseruāde modus. Idem de. x. chordis. Qua fronte ventur⁹ es ad filiū tuū q̄ p̄cessit. cui p̄cedēti nō mittis partē suā in celu3. Potes prorsus. Audi ipm dñm dicente3. Thesaurizate vob thesauros i celo. Isi. in ethymo. Auidus dict⁹ est ab auēdo. auere eñ cupe est. hinc ⁊ auar⁹. Nā quid ē auarū esse nisi pgredi vltra q̄3 sufficit. Auarus eñ dict⁹ est. eo q̄ sit auid⁹ auri. ⁊ nūq3 opibus expleať. Idē de sum. bo. Qui bona mundi diligit. velit nolit timoris ⁊ doloris pene succumbit. Ioh. Chry. super Ioh. Quēadmodū in fontē mundū sterc⁹ quis immittēs totū eū immundū facit. ita ⁊ i diuitias iustas auaricia intrās. oīa spirare facit ab eo q̄ illic est auaricie fetore. Idē. Nō amabit primū qui aurū amat. Ber. de contemptu mūdi. Nūc trahit sua quēq3 voluptas. ⁊ odorē turpis lucri sectātes q̄stu3 estimant pietatē quoru3 certa dānatio est.

Idem. Utinā sapes miser ⁊ intelligeres cū thesauro pecunie. thesaurū ire pariť cumulari. vtinā nouissima pvideres. aīaduerteres nō faci' e p foramen acus trāsituros diuitiarū cumulos. Seneca in epl'a. Uidisti aliq̄n canē missa a dño frusta panis ac carnis apto ore captantē. quicq̄d accipit protinus integrū deuorat. ⁊ semp ad spem venturi hiat. Idem. Euenit nob q̄cq̄d expectantibȝ fortuna piecit. id sine vlla voluptate dimittim⁹. statim ad rapinā alteri⁹ erecti ⁊ attoniti. Idē. Quisquis de accipiendo. Infra li. iiij. de ingratitudine.

De gula.

Capitulū. XII.

g Rego. in mora. De vētris ingluuie inepta leticia. scurrilitas. imūdicia mltiloquiū. hebetudo sensus circa intelligētiā oriť. Idē. Quiq3 nos modis gule viciū tētat. Aliq̄n nāq3 indigētie tpa p̄uenit. Aliq̄n xo tps nō p̄uenit. s3 cibos lautiores q̄rit. Aliq̄n q̄'libet sumenda p̄parari accurati⁹ expetit. Aliq̄n aūt ⁊ q̄litati ciboꝝ ⁊ tpi ɔgruit. sed i ipa ciboꝝ q̄ntitate sumendi mēsurā refectiōis excedit. Nōnūq3 xo et abiectū est qd desiderat. ⁊ tñ ipo estu imensi desideriȷ deteri⁹ peccat. Exemplū de primo i ionatha. j. Reg. xiiij. De scdo in israeliticis. Numeri. xj. c. De tercio i filijs heli. j. Reg ij. c. De q̄rto Ezech. xvj. c. De q̄nto in esau. Gen. xxv. Idē. Sepe dū q̄si ɔcussi carni parcim⁹. ad p̄liū ɔtra nos hoste3 nutrim⁹. Eisdē nāq3 alimētis vicia suggbiūt q̄bȝ nutrite xtutes viuūt. ⁊ cū virt⁹ aliť plerūq3 vires vicijs augenť. Idē in pasto. Gule deditos supfluitas locutōis leuitas operis atq3 luxuria. abstinētes xo sepe impatiētia atq3 tristicia. sepe xo supbie culpa comitať.

Hiero. in epl'a. Difficile int epulas fuať pudicicia. nitens cutis sordidū ostēdat animū. Idē. Nihil sollicit⁹. Infra li. iiij. de leticia. Isi. de sū. bo. Ebrietas pturbationē gignit mentis. furorē cordis. flāmā libidinis. ebrietas ita mente3 alienat vt vbi sit nesciat. vñ etiā ⁊ malū nō sentiť qd p ebrietatē cōmittiť. Ide3. Cui abstinētia nō ē epularū. ardentis diuitis attēdat suppliciū. cui⁹ tanta in iferno inter ignes erat inopia q̄nta hic fuerat epulaꝝ copia. Idē. Qui nimiū cibis vtunť. q̄nto magis ventrē pascunt. tanto ampl⁹ sensum mētis obtūdūt. Nā greci dixerūt. ex crasso ventre subtile3 sensum gigni nō posse. Aug⁹. de doc. christiana. Fieri pōt vt sine aliq̄ vicio crapule ⁊ voracitatis p̄ciosissimo cibo sapiēs vtatur. insipiens aūt fendissima gule flāma i cibu3 vilissimū ardescat. Basili⁹ in regl'a. Sicut miles plimo onere p̄grauat⁹ p̄peditur. ita monach⁹ vel cleric⁹ i'npediť ad vigilias cū escaru3 plenitudine torpescit. Bern. in apolo. Sani⁹ est modico vino vti pter infirmitatē. q̄3 multa aq̄ ingurgitari p auiditatē. Legiť in sciētia naturali q̄ inter aīalia magnoꝝ corpoꝝ nulli dedit natura tā paruū os f̄m corpis q̄ntitate3. sicut homi. qd factū est ad cōmendationē temp̄antie ⁊ ad detestationē gulositatis. Greg. Quanto

corp⁹ implef. tāto aīa minoraf. Vñ Hie
ro. Qui luxuriaf viuēs mortu⁹ est. ⁊ qui in
ebriaf mortu⁹ ⁊ sepult⁹. Sene. Ciborū
copia subtilitas impedif. Idez. Ventri
obediētes loco aīaliū viuim⁹. nō hominū.
Bern. Voluptas gutturꝭ q̄ tanti hodie
estimaf vix duoꝝ hȝ longitudinē digitorū.
nō durat nisi q̄ntū durat trāsit⁹ ille p gulā.
⁊ p illo transitu vult dn̄a gula tot ⁊ tanta si
bi preparari. De luxuria.

Capitulū XIII.

G Rego. in mora. De luxuria cecitas
mentꝭ. incōsideratio. incōstātia. p̄ci
pitatio. amor sui. odiū dei. affect⁹ p̄ntis se
culi. horror vl' desperatio futuri generatur
Idē. Nulla añ dei oculos iusticie pieta
tisq; sunt opa. q̄ corruptiōis ɔtagio mōstrā
tur imūda. Idē in dia. Carnal' delecta
tio mentē quā inficit obscurat. vt videre ve
re luminis claritatē nō valeat. sed vñ inferi
us delectaf. inde caliginē ad supna patiaf.
Aug. de fide ad petr. Quia dū sibiīnuicē
vir mulierq; miscenf vt filios gignēt. sine li
bidine nō est parentū ɔcubit⁹. ⁊ ob h̄ filio
rū ex eoꝝ carne nascētiū nō pōt sine pecca
to esse ɔcept⁹. ⁊ pctm̄ in paruulos nō trans
mittit ppagatio. sȝ libido. Isi. de sum. bo
no. Luxurie imagīes q̄s in v̄itate gessim⁹.
sepe dormiētib⁹ nob in aīo apparēt. sȝ ino
xie si nō ɔcupiscēdo occurrūt. i. si nō ɔsenti
mus vigilātes. Idē. Qui nocturna illu
sione polluif. ⁊ si extra memoriā turpiū co
gitationū sese p̄sentiat inq̄natū. tñ h̄ vt ten
tatcf culpe sue tribuat. suāq; imūdiciā sta
tim fletib⁹ tergat. Idē. De⁹ nōnūq; deij
cit occultā mentꝭ supbiā p carnis manife
stā ruinā. Idē. Inter septē vicia fornica
tio maximū est scel⁹. q2 p carnis imūdiciaȝ
templū dei violat. et tollēs mēbra xp̄i facit
mēbra meretricꝭ. Joh. Chrys. sup Mat.
Viciū libidinis facile et vacātia ⁊ ocio na
scitur. Nā diffinitio amorꝭ hec est. aīe vacā
tis passio. Idē. Per oēm actū carnalem
hō aīalib⁹ sīlis inuenif. maxime aūt pvsuȝ
libidinis. Idem sup Joh. Porci sunt q̄
vitā suā cenose libidini ⁊ voluptatib⁹ seculi
manciparūt. Hiero. in ozi. sup ose. Sic
vinū ⁊ ebrietas eū q̄ biberit mentꝭ sue im
potem facit. ita fornicatio ac voluptas p
uertit sensum. animūq; debilitat. ⁊ de rōna
li hoīe brutū efficit aīal. Idē. Sicut gu
le seruiētes hn̄t ventrē deū. ita qui libidini
seruiunt hn̄t deū beelphegor. Idē in osi.
sup Nauȝ. iij. Corruent in corpib⁹ suis. i. ex.
infirmabunf in corpib⁹ suis. Multi pter
res venereas in corpe debilitati sūt ⁊ cū p
ditione aīe carnē q̄z frangūt cui seruiunt.
Glo. puer. vj. sup illud p̄ciuȝ scorti. Bre
uis voluptas fornicationis. ⁊ perpetua pe
na fornicationis. Interlinearis Luce
xv. Luxuria ɔsumit oīa bona grē ⁊ nature.
Sene. in ep'la. Luxuria voluptas fragi
lis est breuis fastidio obiecta. q̄ auidi⁹ acta
est ocius in ɔtriuȝ recidēs. cui⁹ subinde ne
cesse est aut peniteat aut pudeat. in q̄ nihil
est magnificū. aut q̄ naturā hoīs dijs p̄xi
mi deceat. res hūilis membroꝝ turpiū aut
viliuȝ ministerio exitu feda. Idē. Nihil
tā mortiferꝝ ingenijs q̄ȝ luxuria. Idem.
Vis magna mentꝭ blandusq; animi calor
amor est. iuuenta gignif. luxu ⁊ ocio nutrif
inter leta fortune bona. queȝ si fouere atq;
alere desistas cadit. breuiq; vires pdit ex
tinct⁹ suas. illicita amanf ⁊ excidit q̄cquid
quisq̄s in p̄mo obstitit. pepulitq; amorē tu
tus ac victor redit q̄ blādiēdo dulce nutri
uit malū sero recusat ferre qd̄ subijt iuguȝ.
Hiero. Appetit⁹ fornicatōis anxietas ē.
satietas pnīa. Et. f. ad Coꝝ. vj. Qui fornica
tur in corp⁹ suū peccat. Glo. In fornica
tionis ope tot⁹ hō absorbef a carne q̄ forni
caf. vt iā hō nō possit anim⁹ suus esse. sed si
mul tot⁹ hō possit dici caro. Et dicit q̄dā glo.
sup Leui. q cū demōes de oī pctō gaudeāt
p̄cipue tñ gaudent de fornicatiōe. q2 ibi cor
pus ⁊ aīa maculaf. ⁊ iō maxie cauendū.

De perplexitate.

Capitulū XIIII.

G Rego. in mora. Cū mens inf mino
ra ⁊ maxima pctā cōstringif. si oīno
nullus sine pctō euadendi adit⁹ pateat mi
nora semp eligant Idē. Cū in dubijs cō
stringimur. valiter minimis subdimur. ne
in magnis sine venia peccem⁹. Isi. in syno.
In malis pmissis rescinde fidē. in turpi vo
to muta decretū. Idē de sum. bo. Argu
menta machinationū malarūq; cogitatio
nū semina que in cordib⁹ hoim diabolus
fundit. ita sepe captā implicāt mentē. vt ex
quacūq; parte euadere quisq; tentauerit. si
ne periculo nō possit. veluti si iures hoc fa
cere. qd̄ si fecerꝭ pecces. si n̄ fecerꝭ re⁹ piurij
sis. In tanto ergo mali discrimine. vt eua
dendi adit⁹ pateat. minora poti⁹ eligenda

sunt. vt maiora vitentur. Augusti. de mē
dacio. Illa desinunt esse pctā. que ꝓpter gra
uiora vitanda suscipiunt. Sicut em̄ in re/
bus vtilibꝫ nō vocat dānū quod ꝓpter ma
ius lucrū amittit. sic ꝫ in rebꝫ sacratis non
vocat pctm̄ qđ admittit ne grauiꝰ admitta
tur. Ambro. de offi. Si nō pōt alteri sub
ueniri. nisi alter ledatur. cōmodius est neu
trū iuuari ꝙ grauari alterū.

De cōflictu vicioꝝ ꝫ virtutū.
Capitulū XV.

a Augustinꝰ in li. de ꝯflictu. O ꝙ ama
rus est supbie ꝯgressus. q̄ angelos
de celo piecit. hoīes de paradiso minauit.
Supbia dicit. certe multis imo pene oībꝫ
melior es. ꝟbo. scīa. diuitijs. honoribꝫ. ꝫ cū/
ctis q̄ carnalibꝫ vel spiritalibꝫ suppetūt cha/
rismatibꝫ. Cunctos ḡ despice. cunctis teipm̄
supiorē attende. Hūilitas rn̄det. Me/
mento qꝛ puluis es. qꝛ cinis es. qꝛ putre/
do ꝫ vermis es. ꝗꝫ etsi altꝰ es. nisi tanto te
humilies q̄nto magnꝰ es. pdis oīno qđ es
Nunqđ tu altior es ꝙ primꝰ angelus nū/
qđ splendidior in t'ra ꝙ lucifer in celo. Ꝙ
si ille de tanta sublimitate p supbiā cecidit.
quō tu ad tātā celsitudinē supbiēs d' imis
ascendes. Inanis glīa dicit. Age bonū
qđ vales. ońde bonū cūctis qđ agis. vt bo
nus a cūctis dicaris. vt sctūs ꝫ venerabilis
ab hoībꝫ pdiceris. vt dei dilectꝰ voceris. vt
nemo te ꝯtemnat. nemo te despiciat. sꝫ vni
uersi debitū tibi honorē psoluāt Timor
dei rn̄det. Si boni aliqđ agis. nō p transi/
torijs sed p eternis honoribus age. occulta
qđ agis in q̄ntū vales. sit in aīo tuo occul
tandi voluntas. ꝫ nō erit de ostentatiōe vl/
la temeritas. nec criminis erit aliq̄n mani/
festare qđ semp vis celatū hr̄e. Simula
tio dicit. qꝛ nihil boni in abscōdito facis. ne
a cunctis cognitꝰ detestabilis habearis. fin/
ge te foris esse qđ intra nō appetis Vera
religio rn̄det. Immo magis satage esse ꝙ
ostentare qđ nō es. Naꝫ hoc hoībꝫ ońdere
qđ nō es. qđ aliud ꝙ dānatio est Cōtem
ptus dicit. Quis tu vt tibi peioribꝫ obtem/
peres. deterioribꝫ famulatuꝫ exhibeas. te
magis ꝙ illos decuerat impare. q̄ tibi non
pn̄t ingenio vel industria coeq̄ri. Obtēpe/
ra igit solꝰ dei impio. ꝫ non sit tibi cura de
aliq̄. Subiectio rn̄det. Si dei obtēpe/
randū est impio. etiā hūano subdi necesse ē
magisterio. Ipe ei dic. Qui vos audit me
audit. ꝫ q̄ vos spernit me spernit. Ita inq̄s
oporteret si talis esset q̄ loco dei imparet.
sed nō est talis p quē deꝰ imperet. Sed au
di aplm̄ ꝯtradicentē tibi. Ait em̄. Nō est po
testas nisi a deo. q̄ aūt a deo sunt. ordinata
sunt. Quales em̄ esse debeāt hi q̄ imperāt
nō est a subditis discutiendū. Inuidia di
cit. In q̄ illo vel illo minor es. Cur ḡ eis eq̄
lis vel supior nō es. Quāta vales q̄ ipi non
valent. Non ḡ tibi aut supiores esse aut eq̄/
les debēt. Cōcordia fraterna respōdet.
Si ceteros ꝟtutibꝫ antecellis. tutiꝰ in lo/
co infimo ꝙ in summo temetipm̄ ꝯfuas. sp
em̄ de alto peior fit ruina. Ꝙ si tibi vt asse/
ris quidā supiores vel eq̄les sunt. qđ te le/
dit. qđ te nocet. Caue proinde ne dū aliis
locū celsitudinis inuideas. illū imiteris de q̄
scriptū est. Inuidia diaboli mors introiuit
in orbem terraꝝ. imitant aūt illū q̄ sunt ex
parte illius. Odiū dicit. Absit vt illum
ames quē in oībꝫ ꝯtrariū habes. q̄ tibi de/
rogat. q̄ tibi insultat. q̄ te conuitijs exaspe/
rat. q̄ tibi pctā tua improperat. q̄ te dictis ꝫ
opibus atqꝫ honoribꝫ sp puenire festinat.
nisi em̄ ipe tibi inuideret. nequaq̄ se tibi ita
pferret. Dilectio vera rn̄det. Nunqđ qꝛ
hec q̄ narras odio hn̄da sunt in hoīe. ꝓpte/
rea nō est amanda dei imago in hoīe. sicut
christus q̄ in cruce positꝰ inimicos suos di
lexit. ꝫ ante crucis tormentū āmonuit dicēs
Diligite inimicos vr̄os ꝫc. Omnē ḡ amari
tudinē cordis euome. ꝫ quo pacto value/
ris. charitatis dulcedinē sume. nihil em̄ il
la suauiꝰ. nihil illa beatiꝰ. Detractio di/
cit. Quis pōt sustinere. q̄s silentio valet te/
gere. q̄nta illa vel illa praua committit. nisi
forte q̄ ꝯsentit. Libertas iuste increpati
onis rn̄det. Nec tacenda sunt mala ꝓximi.
nec cōsentienda. sed charitate fraterna ī fa/
ciem ꝓximꝰ est redarguēdus. Et infra. Nō/
nunq̄ errata delinquentiū ad tps silentio
tegenda sꝫ. vt aptiori tpe corrigant. Ira
dicit. Que erga te agunt. eq̄nimit ferri nō
possunt. imo hec patient tolerare peccatuꝫ
est. qꝛ etsi nō eis cū magna exasperatiōe re/
sistitur. cōtra te deinceps sine mensura cu/
mulant. Patiētia rn̄det. Si passio redē
ptoris ad mentē reducat. nil tam duruꝫ qđ
nō equo aīo toleretur. Christus enim vt
ait Petrus p nobis passus est vobis relin/
quens exemplū vt sequamini vestigia eius
Sed quāta sunt hec que patimur in com/

paratione illi⁹. Ille eñ opprobria irrisiões ꝯtumelias. alapas. sputa. flagella. spineam coronã. crucẽ q̃z sustinuit atq̃ mortẽ. ⁊ nos miseri ad nr̃am cõfusionẽ vno ſmone fatigamur. vno v̄bo deijcimur. Proteruia dicit. Nunq̃d stultis. nũquid insensatis ac brutis aĩalibꝫ leuia v̄ba ⁊ nõ mag᷑ aspera vt tales decet dum delinquũt obijciẽda sunt.

Mansuetudo rñdet. Nõ tua i bis ꝑsuasio. sed apl'i sequẽda est p̄ceptio. Seniorez ne increpaueris. Et rursum. Seruum dñi nõ oportet litigare. sed mãsuetũ esse ad omnes. Nõ vicz maluz ꝑteruie deteri⁹ adbuc subditis q̃ p̄lat᷑ nocet. Sepi⁹ eñ cõtingit vt leniter ⁊ cũ charitat᷑ dulcedine p̄latã correctionẽ subditi spernãt. ⁊ ꝯtra humilitat᷑ v̄ba despectiõis iacula emittãt. Tumor ment᷑ dicit. Testẽ habes deũ in cel'. nõ tibi sit cure quid de te suspicent̃ hoies in terr᷑.

Satisfactio debita rñdet. Nõ est dãda detrahendi occasio. nõ susurrãdi suspitio. sed si assint q̃ corrigant̃ manifestanda. aut certe si desunt hũili ꝑstatiõe neganda.

Torpor ⁊ ignauia dicũt. Si lectiõi ꝯtinuato studio semꝑ insistis. oculoꝝ caliginẽ incurris. si indesinent̃ lachrymas fundis. ip̄os etiã oculos amittis. si ꝑlatis vigilijs psalmoꝝ censum ꝑsoluis. insaniã capit᷑ acquiris. si q̃tidiano labore te cõficis ad op⁹ spiritale qñ ꝯsurges. Exercitiũ bonũ respondet. Quid tibi ad hec ꝑferẽda tam longa tꝑm ꝓponis spacia. Nũq̃d scis si die crastina viuas. imo si vel etiã vnã horã in hac vita facias. An forte de tua mẽte excidit qđ saluator in euãgelio dicit. vigilate. qꝛ nescitis neq̃ diem neq̃ horã. Quapropter discute torporis inertiã. semꝑq̃ memento qꝛ regnũ celoꝝ nõ tepidi. nõ molles. non desides. sed violenti vimq̃ faciẽtes diripiunt.

Cupiditas siue auaricia dicit. Ualde sine culpa es ꝙ quedã hũda ꝯcupiscis. qꝛ nõ multiplicare appetis. sed egere pertimescis. et qđ malus ali⁹ male retineret. ip̄e meli⁹ expendis. Mundi ꝯtemptus rñdet. Ista nec apud hoies seculares sine ꝑiculo ꝓcurant̃. qꝛ quãto quis ampli⁹ hr̃e ceperit. tanto ampli⁹ habere cõcupiscit. fitq̃ vt modũ in cõcupiscendo nõ habeat. dũ innumeris hui⁹ seculi curis deseruire festinat. Si ergo secularibꝫ viris ita est ꝑiculosa cupiditatis industria. quãto magis illis ꝑiculosior qui iã habitu ⁊ cõuersatione seculares esse desierunt. qui totũ qđ viuunt dño deuouerunt. Dicis forte ideo a sanct᷑ religiosisq̃ viris plura habenda sunt. vt meli⁹ ab ip̄is q̃ a popularibꝫ erogent̃ christi paupibꝫ. Et ego ꝯsentio. sꝫ p̄lat᷑. nõ aũt subiect᷑. Obduratio dicit. Si ea q̃ possides egẽtibꝫ tribuis. vnde subiectos absq̃ penuria nutris

Misericordia rñdet. Memẽto q̃d purpurato diuiti ꝯtigerit. qui nõ ideo dãnat⁹ est ꝙ aliena tulerit. sed ꝙ egenti paupi sua nõ tribuerit. ⁊ in inferno posit⁹ ad petenda minima ꝑuenerit. qui h̄ parua negauit.

Uentris ingluuies siue gula dicit. Ad esum dñs oĩa mũda creauit. ⁊ q̃ saturari cibo respuit. quid aliud q̃ muneri cõcesso ꝯtradicit. Ciborum parsimonia rñdet. Unũ hoꝝ que dicis veꝝ est. Ne eñ homo fame moreret̃. oĩa ad esum de⁹ mũda creauit. sed ne comedendi mensurã excederet abstinentiaz impauit. atq̃ inter cetera sua mala saturitatẽ maxime panis sodoma perijt. Quapropter sicut eger ad medicinaz. sic ad sumẽdas dapes dꝫ quisq̃ accedere. nequaq̃ scꝫ in illis voluptatez appetẽs. sed necessitati succurrẽs. Ille aũt plene hmõi viciũ superat. q̃ in sumendis dapibꝫ nõ solum parsimoniã tenet. vt scꝫ refectionẽ corporis semꝑ esuries imperet. verũetiã accuratiores simul et lautiores epulas excepta corꝑis infirmitate ⁊ hospitũ susceptiõe cõtempsit. Inepta leticia dicit. Ut q̃d animi gaudiũ int⁹ abscõdis. Egredere i publicũ letus. dic aliquid foris vnde vl' tu vel ꝓximi rideant. Fac eos letos tua leticia

Moderatus meror rñdet. Uñ tibi inest tanta leticia. Nunq̃d iam diaboluz vicisti. nunquid iã de exilio ad patriaz venisti. An forte in obliuionez venit qđ dñs dicit. Mundus gaudebit. vos aũt cõtristabimini. sed tristicia vr̃a vertet̃ in gaudiũ. Cõprime ergo inanẽ leticiã. qꝛ nondũ euasisti penalẽ erumnã. Nõne apud oẽs insan⁹ iudicatur is qui carceralibꝫ tenebris reclus⁹ gaudere conat̃. Multiloquiũ dicit. Nõ reus ille tenebit̃. qui plura quidẽ sed bona loquit̃. sed ille qui saltẽ rara sed mala dicere ꝓbatur. Discreta taciturnitas respõdet. Uerũ est quod dicis. sed dum multa bona ꝓferri vident̃. sepe cõtingit vt a bonis locutio inchoans ad praua deriuet. hoc ip̄m sacra scriptura ꝓnunciat. qꝛ in multiloquio nõ deerit peccatũ. Ac forte inter innumera

verba declinant᷑ criminosa. sed nunq̄ declinari poterunt inutilia atq; ociosa. de quib⁹ ratio erit in futuro reddenda. tenēdus est ergo modus in loquēdo. atq; ab ipsis nonnunq̄ vtilib⁹ verbis parcendū. Luxuria dicit. Cur te in voluptate tua modo nō dilatas. cum te quid sequat᷑ ignoras. Acceptū tp̄s in desiderijs pdere non debes. q̄a q̄ citius ptrāseat nescis. Si em̄ de⁹ misceri hominē in voluptate carnis nollet. i ipo humani generis exordio masculū ꝛ feminā nō fecisset. Carnis mundicia rn̄det. Nolo vt ignorare te fingas q̄d post hāc vitam recipias. Si em̄ pie ꝛ caste vixeris. sine fine gaudebis. Si aūt impie ꝛ luxuriose. eternis incendijs subiacebis. Inde aūt magis caste viuere debes. vñ q̄ciāt⁹ temp⁹ acceptū trāseat ignorare te dicis. Et infra. O q̄ parua est ꝯcubit⁹ hora. qua pdit᷑ vita futura. Isi. de sum. bo. Interdū vicia cū virtutib⁹ ad vtilitatē confligūt. vt ipo certamine vel mens exerceat᷑. vel ab elatiōe ꝯcussus anim⁹ restringat᷑.

De gratia.
Capitulū XVI.

Grego. in mora. Quia de grā debemus supna psumere. vt nō sim⁹ negligentes in orōne vel ope. voce veritatis exprimit᷑. Oportet semp orare et nō deficere. Petam⁹ ergo orādo. q̄ram⁹ legendo. pulsem⁹ opando. Idē. Quelibet occulta loca sine dei grā aīam saluare nō pn̄t. Nō aliq̄n in ipis quoq; erratib⁹ cōspicim⁹ electorū. Nam loth in puersa ciuitate iust⁹ fuit. in monte peccauit. Idem. in mora. Cū mentē nr̄aꝫ elatio erigit. a nob̄ summi ꝯtinus cōpunctio amoris recedit. cū ꝟo superna nos grā visitat. statim p lachrymas ad sua desideria instigat. Idem. Quāto q̄sq; se min⁹ videt. tanto sibi min⁹ displicꝫ. ꝛ quāto maioris grē lumē pcipit. tanto amplius rephensibilē se cognoscit. Idē. Iusti aīam grā vocat. tentatio interrogat.

Idē. Quia p occultā grāꝫ ad amorē dei tempata desup mensura pficim⁹. q̄nto i nobis q̄tidie de dei spiritu virt⁹ crescit. tanto noster spūs deficit. Idē. Vnūq̄nq; electum suū diuina grā tunc magis erudiēdo custodit cū eū q̄si pcutiens deserit. Idem. Miles dei supne grē fretus auxilio sic vulnera infirmitatꝫ sue curat. vt aliena nō deserat. Idē. Bonū qd agim⁹ ꝛ dei est ꝛ nr̄m. Dei p pueniente grām. Nostrū p obsequētem liberā voluntatē. Idē sup Ezech. Siue hi qui electi in testamēto veteri fuerunt. siue hi q̄ in testamēto nouo secuti sūt. nimirū ꝯstat. q: om̄es ex amore trinitatis accensi sunt. neq; em̄ vnū deū diligerent. si eiusdē trinitatꝫ que de⁹ est grām nō accepissent. Idē. Sunt quidā qui p donū grē ꝛ ipa intelligūt. que exponi a doctorib⁹ nō audierūt. Isi. de sum. bo. Hominis meritum supna grā vt inueniat pūenit. ꝛ postq̄ pūenerit pficit atq; ad indignā mentē veniens facit in ea meritum qd remuneret. que solū inuenerat qd puniret. Idē in syno. In om̄i ope tuo dei auxiliū posce. om̄ia diuine grē diuino dono ascribe. nihil meritis tuis tribuas. in ꝟtute tua nihil presumas.

Aug⁹. de ꝯfes. Grē tue deputo ꝛ misericordie tue dn̄e. q: pctā mea tanq̄ glaciē soluisti. grē tue deputo ꝛ q̄cunq; nō feci mala

Idē de natura ꝛ grā. Christi grā sine q̄ nec īfantes nec etate grādes salui fieri pn̄t. nō meritis reddit᷑. sed gratꝫ dat᷑. ꝓpt᷑ qd grā noiat᷑. Idē de correptione ꝛ grā. Desiderare auxiliū grē. initiū grē est. Idē. Grā sola hoies liberant᷑ a malo. sine qua nullū prorsus siue cogitādo siue volendo ꝛ amādo siue agendo faciūt bonū. Idē. Volūtas hūana nō libertate ꝯsequit᷑ grām. sꝫ ex grā potius libertatē. ꝛ vt pseueret delectabilem ppetuitatē. ꝛ insupabilē fortitudinē.

Idē de q̄nq; rn̄sionib⁹. Opa liberi arbitrij bona q̄ vt fiant pparant᷑ p grē pūentū. nullis liberi arbitrij meritꝫ. ꝛ ipa faciēte gubernante et pficiente vt abundēt in libero arbitrio nō dānam⁹. q: ex his vl̄ hmōi homines dei iustificati sunt. iustificant᷑ ꝛ iustificabunt᷑ in xp̄o. Idē de grā ꝛ li. ar. Charissimi vita nr̄a bona nil est aliud q̄ di grā. ꝛ vita eterna q̄ bone vite reddit᷑ dei grā est. ꝛ ipa em̄ gratꝫ dat᷑. Idē ibidē. Gratia di nos facit legis dilectores. lex vero ipa sine grā nō nisi puaricatores. Idē ꝯtra iulianū. Quia caro ꝯcupiscit aduersus spm̄. etiā baptizatis sanctꝫ ingerit pugnandi necessitatē. ꝯtra quid. nisi ꝯtra malū. nō ꝯ substātiā sed sube viciū. dei grā regenerāte nō imputandū. dei grā adiuuāte frenādū. di grā remunerāte sanandū. Idē de. v. q̄stiōib⁹ Salus religiōis hui⁹ p quā solā sal⁹ vera veraciter pmittit᷑ nulli vnq̄ defuit q̄ dign⁹ fuit. ꝛ cui defuit dignus nō fuit. ab exordio

nanç̄ ꝓpagationis hũane vſqȝ in finē q̄buſdam ad premiũ. quibuſdā ad iudiciũ ꝑdicatur. Idē de ſpiritu ⁊ lr̄a. Per legeȝ cognitio pc̄ti. ꝑ fidē impetratio gr̄e ꝯtra peccatū. ꝑ grām ſanatio aīe ⁊ abolitio peccati. ꝑ aīe ſanitatē libertas arbitrij. ꝑ libeꝝ arbitriū iuſticie dilectio. ꝑ iuſticie dilectionē legis opatio. Idē. Lex data eſt vt gr̄a q̄reref. gr̄a autē data eſt vt lex impleref. neqȝ eñ ſuo vicio nō implebaf lex. ſed vicio prudentie carnis. qḋ viciū ꝑ legē demōſtrandū ꝑ gratiā ſanandū fuit. Idē de ciuita. dei Parit ciues terrene ciuitatis pc̄tō viciata natura. celeſt' ꝯo ciuitatis ciues parit a peccato naturā liberās dei gr̄a. Idē de pn̄ia. Preſto ſemꝑ eſt gr̄a q̄ nunq̄ȝ deficit niſi ꝓ nos expulſa fuerit. Continue neceſſario qḋ ſuū eſt inſpirat. ſi ē q̄ recipiat. Ioh. chry. ſuꝑ Mat. Gr̄a rectas mētes diligit. ⁊ ſine fuco ꝓpoſitū. Idē ſuꝑ Mat. Debet volūtas ꝓcedere. ⁊ ſic ſequef gr̄a. nā nec gr̄a ſine voluntate aliquid operaf. nec voluntas ſine gr̄a poteſt. Naȝ ⁊ terra nō germinat niſi pluuiā ſuſceperit. nec pluuia fructificat ſine t̄ra. Amb. ſuꝑ Lucā. Neſcit tarda molimina ſp̄ūſancti gr̄a. Auctor de ſpiritu ⁊ aīa. Aīa quā dei pietas reſpicit. humilitas ſubijcit. pn̄ia reducit. iuſticia deducit. obedientia ꝯducit. pſeuerāna ꝑducit. deuotio introducit. puritas iūgit. charitas vnit. Idē. Facultates ⁊ q̄ſi īſtrumēta cognoſcendi ⁊ diligendi habet aīa ex natura. cognitionē vero veritatis ⁊ ordinē dilectōis nequaq̄ȝ habet niſi ex gr̄a. Ideȝ. Vaſa q̄ creatrix ſapientia format vt ſint. adiutrix gr̄a replet ne vacua ſint ſi ſtrēnuū operariū inuenerit. Bern. ſuꝑ Canti. In veritate didici nihil eque efficax eſſe ad grām ꝓmerendā. retinendā. recuperādā. q̄ȝ ſi omi tp̄e inueniaris nō altū ſape. ſed timere.

De penitentia.
Capitulū XVII.

GRego. in ome. Penitentiā agere eſt ⁊ ꝑpetrata mala plāgere ⁊ plangenda nō ꝑpetrare. Nā q̄ ſic alia deplorat vt tñ alia cōmittat. adhuc pn̄iam agere. aut ignorat. aut diſſimulat. Aug⁹. de mirabilib⁊ ſacre ſcripture. Qui ꝑ pn̄iam pctā diluerit. angelice felicitat' ꝯſors in eternuȝ erit. Idē in li. de pn̄ia. Cōuertif. i. totus ⁊ oīno vertif qui iā nō penas tm̄ timet. ſed ad bonum deū redire feſtinat. que conuerſio ſi ꝯtigerit alicui etiā in fine. deſperādū nō eſt de peccatoꝝ ſuoꝝ remiſſione. ſed q̄m viꝫ vel raro eſt tam iuſta conuerſio. timendū eſt de ſero penitente. Idem. Pietas fidei expoſtulat credere. q̄ oēs elemoſyne totius ecc̄ie ⁊ oꝛōnes. ⁊ opera iuſticie ⁊ miſc̄die ſuccurrāt recognoſcenti mortē ſuam ad cōuerſionē ſuā. Ideoqȝ nemo penitere digne poteſt quē non ſuſtineat vnitas eccleſie. Ideȝ. Penitens oēs fruct⁹ ſue pn̄ie paruos habeat. nunq̄ȝ ſufficiat. ſemꝑ doleat. ſemꝑ corā dn̄o ante quem peccauit erubeſcat. ⁊ dolorē cū vita finiat. Idem. Ubi dolor finif. deficit ⁊ pn̄ia. Idē. Penitens ſemꝑ doleat. et de dolore gaudeat. Idē. Penitens ꝯſideret qualitatē ⁊ q̄ntitatem criminis in loco. in tp̄e. in pſeuerātia. in varietate. in ꝯditione pſone. ⁊ q̄li hoc fecerit tentatione. et ipius vicij multiplici excuſatione. Idē. Nunq̄ȝ dn̄s aliquē ſanauit. Infra de contritiōe. Idē. Penitētia eſt quedā dolentis vindicta puniens in ſe qḋ dolet cōmiſiſſe. qui autē dolet qḋ detinetur i mortali corꝑe. deſiderat qḋ amat. plorat qḋ retardat. Ideȝ. Qui me cōfeſſus fuerit corā hominib⁊. oīs q̄ntūcunqȝ ⁊ quotienſcunqȝ pctōr. cuiuſcunqȝ ordinis etiā ſi fuerit pctōr ſacerdos. cōfitebor ⁊ ego eum. nā qui inuocauerit nomē dn̄i. i. ſm̄ q̄ nomiatur dn̄s. i. qui vocauerit eū ad ſe ſeruiendo ⁊ nō cōtradicendo. vt forſitan ſepe fecit. oīs idem quicunqȝ ſit ille pctōr ſaluus erit. Idē. Penitentia languores ſanat. leproſos curat. mortuos ſuſcitat. ſanitatem auget ⁊ conſeruat. claudis greſſum. aridis copiā. cecis reſtituit viſum. vicia fugat. virtutes exornat mentē munit ⁊ roborat. Idē de quinqȝ reſponſiōib⁊. Petrū niſi dn̄s reſpexiſſet. nunq̄ȝ penitētia mot⁹ amare fleuiſſet. Penitētia ergo res eſt optima ⁊ ꝑfecta. que defect⁹ reuocat ad ꝑfectuȝ. Idem in ſer. Si tunc vis agere penitentiā quādo iam peccare nō potes. peccata te dimiſerunt. non tu illa. Idem. in epiſtola. Si res aliena ꝓpter quā peccatū eſt. cuȝ reddi poſſit non redditur. nō agitur penitentia. ſed fingitur. Si autē veracit' agitur nō remittif peccatū niſi cum reſtituaf ablatum. ſi tamē reſtitui poteſt. Ideȝ. Nemo vitā eternam. Infra li. iiij. de deſiderio. Ambro. Facili⁹ inueni. Infra li. iiij. de innocentia. Iſido. in erymo. Penitentia

appellata est q̄i pñia. eo q̄ ip̄e homo in se pe
nitendo punit qđ male admisit. Naꝫ nihil
aliud agunt q̄ veracit̄ penitent. nisi vt id qđ
male fecerint impunitū esse nō sināt. eo q̄p
pe modo sibi nō parcentibꝫ ille parcit. cuiꝰ
altū iustūq̄ꝫ iudiciū nullus ꝯtemptor eua/
dit. Idē de sum. bo. Penitētia est medi/
camentū vulnerꝫ. spes salutis. ꝑ quā pecca
tores saluant̄. ꝑ quā deꝰ ad miſcdiam ꝓuo/
catur. que nō tp̄e pensat̄. sed ꝓfunditate lu
ctus ⁊ lachrymaꝝ. Ideꝫ. Neq̄ꝫ vnq̄ꝫ In
fra lib. iij. de securitate. Idē in syno. In/
anis est pñia quā sequens coinquinat cul/
pa. Cyprianꝰ in sermo. O pñia que pctā
miserante deo remittis. ⁊ paradisum rese/
ras. que ꝯtritū sanas. oēm tristē exhilaras.
vitā de interitu reuocas. statuꝫ restauras.
honorē renouas. fiduciā reformas. grām
q̄ꝫ abundantiorē refundis Idē. O pñia
q̄d de te noui referā. oīa ligata tu soluis
oīa soluta tu reseras. oīa aduersa tu miti
gas. oīa ꝯtrita sanas. oīa ꝯfusa tu luci/
das. oīa desperata tu aīas. Idē. Pe/
nitentia respuit auariciā. horret luxuriā. fu
gat furorē. firmat amorē. calcat supbiā. ꝯti/
net linguā. cōponit mores. odit maliciā. ex
cludit inuidiā. Bern̄. sup Canti. Qui a/
mat aīam suā ꝑdet eā. siue ponēdo vt mar/
tyr. siue affligendo vt penitēs. Idē d. xij.
gradibꝫ. Qui veracit̄ penitet laborē penitē
tie nō abhorret. sꝫ quicq̄d sibi ꝓ culpa quā
odit iniungit̄. tacita ꝯscientia patient̄ am/
plectit̄. Idē in sermo. Si vis agere pe/
nitentiā oportet mēbra punire. corpꝰ affli/
gere. teip̄m iudicare. vt nō incidas in manꝰ
dei viuētis. Iustū id quidē. sed ne quid ni
mis. alioq̄n reprimendꝰ est feruor imode/
ratus ne noceat vnitati. fuiat indiscretiōi.

De contritione.
Capitulū XVIII.

G Rego. in regis̄. Illū quē ꝯspicis de/
licta fletu delere. in ꝯspectu diuini/
tatis nō dubites miſcdiam ꝯsequi.
q̄r nullū peccantē reuersum ad se despicit.
qui pctōres redimere venit. Ideꝫ super
Ezech. Mala q̄ nos egisse meminimꝰ fle/
tibꝫ puniamꝰ. vt ꝑ lamēta pñie ꝑueniamus
ad carnē vite. ne si affligi modo penitēdo
nolumꝰ. postmodū sine fine penalia sentia
mus. Idē in mora. Quo vberius culpa
defletur. eo altior cognitio v̄itatis attingit̄.
q̄r ad videndū intnū lumen polluta dudū
ꝯsciā lachrymis baptizata renouat̄ Idē
Quilibet peccator. Infra in. c. de iusticia.
Idē. Si nos virtꝰ cōpunctōnis in inti
mis afficit. oīs strepitꝰ praue suggestionis
obmutescit. Idē in pasto Quasi sus ī lu
tosa aq̄ semetip̄m voluit. q̄ dū fletibꝫ suis vi
te mūdiciā subtrahit. an̄ dei oculos sordi/
das etiā ipas lachrymas facit Idē. Qui
admissa plāgit nec tn̄ deserit. tāto grauiori
culpe se subijcit. q̄nto ⁊ ip̄am quā flēdo ip̄e/
trāre potuit veniā ꝯtēnit. Augꝰ. de pñia.
Sicut comes pñie dolor ē. ita lachryme te
stes dolorꝫ. Idē. Qui se coḡscūt. sicut sꝑ
peccāt. ita sꝑ plorāt. in tota vita sua q̄ ē ten
tatio sup t̄rā plorāt totā vitā suā. Ideꝫ.
Nunq̄ꝫ aliquē dñs sanauit. quē oīno non li
berauit. totū ei hoīeꝫ sanauit ī sabbato. q̄r
⁊ corpꝰ ab īfirmitate. ⁊ aīam ab oī pctī ꝯta/
gione. indicās penitētē oportere sil̄r de om
ni crimīe dolere. Idē. Satis durꝰ ē cu/
ius mentꝫ dolorē oculi carnis neq̄unt de/
clarare. sed sciat culpabil̄r se durū. q̄ deflet
dāna corpis vl̄ mortē amici. ⁊ dolorem pctī
nō oñdit lachrymis. Ideꝫ. Quē penitet
oīno peniteat. ⁊ dolorē lachrymis ostēdat.
Idē in li. meditationuꝫ. Da mihi dñe in
h exilio panē dolorꝫ ⁊ lachrymarū. quē esu/
rio sup oēm copiā deliciaꝝ Idē. Sit pe
nitētia ꝯtinua. amara. comes etatꝫ mee. cō
tinuꝰ dolor. insatiabil̄ terror vite mee. Et
infra. Si nō suꝫ dignꝰ oclos ad celū leua/
re orādo. certe nō suꝫ indignꝰ eos vl̄ salteꝫ
excecare plorādo. Idem in ꝯfes. Amore
amorꝫ tui dñe facio istud. recolēs vias me
as neq̄ssimas ī amaritudīe recogitationis
mee. vt tu dulcescas mihi dulcedo non fal
lax. dulcedo felix ⁊ secura. ⁊ colligens me a
dispsione in q̄ frustatim suꝫ discissus. duꝫ
ab vno te auersꝰ ī mlt̄a euanui. Joh chri.
sup mat. Nihil ita ꝯglutinat ⁊ vnit deo vt pe
nitentꝫ lachryme. Idē. Queadmoduꝫ q̄
ꝓpter mūdm est leticia. tristiciā hꝫ coheredē.
ita ⁊ q̄ s̄m deū sūt lachryme leticiā assumūt
ꝯtinuā ⁊ imarcescibilem. Idē in ser. Ne
mo ad deū aliq̄n flens accessit q̄ nō qđ po/
stulauit accepit. nullꝰ ab eo bñficia dolent̄
optauit. q̄ nō impetraret qđ voluit. Ip̄e ei
est qui ꝯsolat̄ flentes. curat dolentes. infor
mat penitentes. Idē li. de cōpuncti. cor.
Sicut impossibile est vt ignis inflāmet̄ in
aqua. ita impossibile est cōpunctionem vi/
gere in delicijs. contraria eīn hec inuicem

sibi sunt et pemptoria. Illa eni mr flet⁹ he mater risus. illa cor ꝯstringit. iste dissoluit

Idem. Sola est cōpunctio que facit hominē horrescere purpurā. desiderare cilicium. amare lachrymas. fugere risuz. Idē. Hec est hūilitati cordis vera cōpūctio. magna agere. ꝛ hūilia loq̄. iuste opari ꝛ sup peccatis timere ac tremere. Isido de sū. bo. Cōpunctio cordis est hūilitas mētis cum lachrymis. exoriēs de recordatiōe pcti ꝛ timore iudicij. Idē. Qui nocturna illusione. supra de luxuria. Idē. Lachryme penitētie apud deū p baptismate reputātur. vñ ꝛ quālibet sint magna delicta. q̄ntūuis grauia. nō tñ in illis dñi miscdia desperanda. Amb. de excessu satyri. Nō solus dolor lachrymas hꝫ. hꝫ ꝛ leticia lachrymas suas. ꝛ pietas fletū excitat. ꝛ ōīo stratū rigat.

Berñ. sup canti. Alta suspiria testanꝭ tristiciā aiōꝝ. Idē. Dies mei sicut vmbra declinauerūt. ꝛ sine fructu ꝑierūt. impossibile est vt reuocem. placeat tibi dñe vt recogitem eos i amaritudie aie mee. Idē. Abscindaꝭ ferro acute cōpunctōis. vlc⁹ inueterate ꝯsuetudinis. Idem de ꝯtēptu mundi. Felices lachryme q̄s benigna manus ꝯditoris absterget. ꝛ bti oculi q̄ in tali liquefieri elegerūt mag⁹ q̄ꝫ in supbiā eleuari. q̄ꝫ oīe sublime videre. q̄ꝫ auaricie ꝛ petulantie famulari. Idem de. xij. gradibus. Quos ꝟitas sibi inotescere ac p ꝟilescere facit. necesse est vt cūcta q̄ amare solebant ꝛ ipi sibi amarescāt. Idem in ser. Miserere anīe tue q̄ deū tibi vis misereri. laua per singulas noctes lectū tuū lachrymis tuis. stratū tuū rigare memēto. si cōpateris tibiipi. si laboras in gemitu pñie (pmus eni is grad⁹ miscdie est) miscdiam vtiqꝫ ꝯsequerꝭ

Idez. Si nō plangꝭ. plane nō sentis aie vulnera. ꝯscie lesionez. sed nec futura satis gaudia ꝯcupiscis si non q̄tidie postulas ea cū lachrymis. Idē. Primū op⁹ fidei p dilectionē opantis cordis cōpūctio est. i qua plane deintus eijciunꝭ demonia. cū ab affectu cordis eradicanꝭ peccata.

De confessione.
Capitulū XIX.

6 Rego. in mor. a. Hec sunt ꝟe hūilitatis testimonia. s. ꝛ iniq̄tatē suaz corde cognoscere. ꝛ cognitā voce ꝯfessiōis integraliter apire. Aug⁹. in ser. Uti. iter ac salubriter admonemur. vt pctā nr̄a debeam⁹ fugiter ꝛ hūiliter. nō solū deo sꝫ etiā sctīs et deū timētib⁹ cōfiteri. Idē de pñia. Ista assidua pctā ꝛ q̄dāmodo q̄si necessaria. assidua lauenꝭ ꝯfessiōe. assidua restaurenꝭ iubilatōe. Idē. Fit veniale p ꝯfessionē. qꝺ crimiale erat i opatiōe Idē. Q̄n verecūdia magna ē pena. q̄ erubescit p xp̄o fit dign⁹ miscdia. Uñ ptꝫ q̄ q̄nto plib⁹ ꝯfitebiꝭ in spe venie turpitudinē crimis tanto facili⁹ ꝯseq̄tur grām remissiōis. Idem. Qui ꝯfiteri vult pctā vt inueniat grām. q̄rat sacerdotē scientē ligare ꝛ soluere. ne cū negligēs circa se extiterit. negligaꝭ ab illo. ꝛ ambo in foueā cadāt. quā stult⁹ euitare noluit. Tanta itaqꝫ vis ꝯfessionis est. vt si deest sacerdos ꝯfiteaꝭ ꝓximo. Idē. Qui oīno cōfiteꝭ sacerdoti meliori q̄ꝫ pōt cōfiteatur.

Idē. Ponat se penitēs oīno in ꝑtate iudicis. Infra de satisfactiōe. Idē. Caut⁹ sit penitēs ne verecūdia duct⁹ diuidat apō se ꝯfessionē. vt diuersa diuersis velit sacerdotib⁹ māifestare. Quidā eni vni celāt que alij māifestāda ꝯꝭuāt. qꝺ est se laudare ꝛ ad hypocrisim tēdere. Idē. Neqꝫ facili⁹ ab inimico deijcimur. q̄ꝫ cū eū supbiēdo imitamur. nec vehemēti⁹ eū ꝓsternim⁹. q̄ꝫ cū humilitate dñm seq̄mur. nec acriores ei dolores infigim⁹. q̄ꝫ cū plagas pctōꝝ nr̄oꝝ cōfitendo ꝛ penitēdo sanam⁹ Idē. Pctā siue parua siue mag̃ sint ipunita eē nō pñt. q̄ꝛ vꝭ hōie penitēte vꝭ deo iudicāte plectūꝭ. cessat aūt vidicta dīna si cōfessio ꝑcurrat hūana.

Idē. in li. ꝯfeꝭ. Tibi dñe cui⁹ oculꝭ nuda est abyssus hūane ꝯscie q̄d occultū eēt i me etiā si nollē ꝯfiteri tibi. Te eni abscōderem mihi. nō me tibi. Idē. Obsecro te deus me⁹ ꝛ meipm mihi idica. vt ꝯfitear oraturꝭ p me fratrib⁹ meis qꝺ i me sauciū cōperero.

Amb. de pñia. Qui iaces in tenebrꝭ ꝯscientie ꝛ delictoꝝ tuoꝝ sordib⁹ q̄si in reoruz carcere exi foras. delictū ꝓpriū pde. vt iustificerꝭ. ore eni ꝯfessio fit ad salutem. Joh. Chry. ꝺ ꝯpūc. cor. Habes accusatorē acerbissimū ꝛ imitē. ꝓueni ꝙ eū ꝛ obtura os ei⁹ impudētissimū ꝓpria spōte ꝯfitēdo delicta.

Isi. i ety. Cōfessio ē errorꝭ ꝓfessio desinēdi. Desinēdū ꝙ a pctis ē dū q̄s ꝯfessus ē. cōfessio aūt añcedit. remissio seq̄ꝭ Isi. i syn. Cōfessio sanat. cōfessio iustificat. confessio pcti veniā donat. oīs spes in ꝯfessiōe consistit. in ꝯfessiōe loc⁹ miscdie ē. Idem. Uicia cordis tui reuela. ꝓuaꝭ cogitatōes tuas

lico mãifesta. pctm̄ eñ tuũ ꝓditũ cito curatur. crimẽ ãt occultũ tacẽdo ãpliat. Idẽ de sũ. bo. Seruo dei tãta recordatio ẽẽ dꝫ pcti vt ea q̄ gessit sꝑ lachrymans confiteat.

Berñ. in ep̃la. Ama ꝯfessionẽ si affectas decorẽ. reuera vbi ꝯfessio ibi pulchritudo. ibi decor. si pctã sunt in ꝯfessione lauant. si bona opa in ꝯfessiõe emẽdant. cũ mala tua ꝯfiteris sacrificiũ est deo spũs ꝯtribulat⁹. cũ dei bñficia dicis. imolas deo sacrificiũ laudis. Idẽ. Absqꝫ ꝯfessiõe iust⁹ iudicat ingrat⁹. ⁊ pctõr mortu⁹ reputat. a mortuo quippe tanq̃ q̄ nõ est perit ꝯfessio. Cõfessio igitur pctõris est vita. sed iusti glĩa. Idẽ Sunt q̄ ꝯfitendo sicut fabulã pctõꝝ suoꝝ narrant historiã. ⁊ egritudines aĩe sue sine verecũdia ⁊ ꝯfusione dinumerãt. ⁊ pene sine pñia ⁊ affectu doloris. ⁊ iõ nihil de ꝯsolatione reportãt. Ille ꝟo cito lachrymas inuenit ⁊ resoluit in gemitũ cõpunctiõis qui hꝫ sensum dolorꝭ. Idẽ sup cant. Omne qd̃ remordet ꝯsciam. ꝯfitere hũiliter. pure. fideliter. Glo. sup mat. iiij. Cõfessio pctõrũ testimoniũ est ꝯscientie timẽtis deũ. qui eñ timet iudiciũ dei pctã nõ erubescit ꝯfiteri. Perfect⁹ eñ timor soluit oẽm pudorẽ Ibidẽ. Iõ iubemur ꝯfiteri pctã. vt erubescentiã patiamur ꝓ pena. Sene. in ep̃la. Somniũ narrare vigilantꝭ est. et vicia sua ꝯfiteri sanitatꝭ indiciũ est. expgiscamur ḡ vt errores nr̃os redarguere possim⁹.

De satisfactione.
Capitulũ XX.

g Rego. in pasto. Neqꝫ de⁹ nr̃is cruciatib⁹ pascit. sed delictoꝝ morbos medicamẽtis ꝯtrarijs medet. vt q̄ voluptatib⁹ delectati discessim⁹. fletib⁹ amaricati redeam⁹. ⁊ qui ꝑ illicita diffluẽdo cecidimus. etiã a licitis nosmetipos restringendo surgamus. Idẽ in omel. Dũ a retributiõe vltionis vltime esse quedaꝫ tpis securitas videtur. debem⁹ pensare maluꝫ qd̃ sequit. pensantes gemere. gemẽtes vitare ea q̄ cõmisimus. pctã indesinenter aspicere. aspicientes flere. flentes abstergere. Aug⁹. i regula. Quicũqꝫ cõuicio vel maledicto vl' etiã criminis obiectu aliquẽ leserit meminerit satisfactione q̃citi⁹ curare qd̃ fecit. ⁊ ille qui lesus est sine disceptatiõe dimittere. si autẽ inuicẽ se leserit. inuicẽ sibi debita relaxare debebũt. Idẽ de eccle. dog. Penitẽtia vera est penitẽda nõ admittere. ⁊ admissa deflere. satisfactio pñie est cãs pctõꝝ excidere nec eaꝝ suggestiõib⁹ aditũ pbere. Idem Secreta satisfactiõe. Infra li. iiij. de religione. Ideꝫ de pñia. Ponat se penitens oĩno in ptãte iudicꝭ. in arbitrio sacerdotis nihil sibi reſuãs sui. sꝫ vt oĩa eo iubente parat⁹ sit facere. ꝓ recipiẽda vita aĩe. q̄cũqꝫ faceret ꝓ euitanda corꝑis morte Idẽ Qui multos offendit peccãdo. mltos oꝫ placare satisfaciẽdo. Idẽ in enchy. De q̄tidianis leuibusqꝫ pctis sine q̄b⁹ hec vita nõ ducit. q̄tidiana oĩo fideliũ satisfacit. Idẽ in ep̃la. Nihil aliud fac quẽ ꝟacit penitet. nisi vt id qd̃ male fecerat impunitũ esse non sinat. Amb. sup Lu. Nẽo diffidat nẽo veterũ ꝯsci⁹ delictoꝝ pmia diuia desperet. nouit eñ de⁹ mutare sñiam. si tu noueris emẽdare delictũ. Idẽ sup bti imaculati. Tãta vis emẽdate ꝯuersatõis est vt in q̄ndam redeat puericie spirital' etatẽ. q̄ vias errorꝭ ignoret. ⁊ crimẽ etiã si velit nõ possit admittere q̄ desinit vsuꝫ peccandi Isi. in syno. Cinis es ⁊ i cinerẽ reuerteris. Viuas ḡ sꝑ lugens. sꝑ merẽs. sꝑ suspiria cordis emittes

Isi. de sũ. bo. Ille pñiam digne agit qui reatũ suũ satisfactiõe legitĩa plãgit. Idẽ Quis ꝑ pñiam ꝓpiciatio pctõꝝ sit. sine metu tñ bõ ẽẽ ñ dꝫ. qꝛ pñie satisfactio diuo tñ pensat iudicio nõ hũano. Berñ. sup canti. Hũilis ⁊ verecũda dꝫ esse satisfactio. per quã emẽdat supba trãsgressio. Glo. sup ps. xxx. Est q̄dã ꝯfusio tpalis. q̄ est ad horã q̄ quidẽ ꝓdest. s. ꝑturbatio animi respicientis pctã sua. ⁊ respectiõe horrẽtis. ⁊ horrore erubescẽtis. ⁊ rubore corrigẽtis.

De virtute.
Capitulũ XXI.

g Rego. in mora. Nõ res eadẽ sẽꝑ ẽ virt⁹. qꝛ ꝑ momẽta tpm sepe merita mutant actionũ. Idẽ. Pleꝝqꝫ ꝟt⁹ cũ indiscrete tenet amittit. cũ discrete intmittit pl⁹ tenet. Idẽ. Oẽs ꝟtutes. Infra li. iiij de cõnexiõe. Aug⁹. de ci. dei. Mibi videt. Infra de caritate. Idẽ. Virtutes q̄s sibi hꝫ̃e mens vid̃r. ꝑ q̄s impat corꝑi ⁊ vicijs ad q̄dlibet adipiscendũ vl' tenendũ retulerit nisi ad deum etiam ip̃e vicia sunt potius q̃ virtutes. Ideꝫ de libero arbitrio. Virtutes quib⁹ recte viuitur magna bona sunt. species aũt quorũlibet corpoꝝ sine q̄bus recte viui põt minima bona sunt. potentie vero aĩe sine quib⁹ recte viui nõ põt.

media bona sunt. ꝟtutib⁹ nemo male vtit. ceteris aūt bonis .i. mediis ⁊ minimis nō solū bene. sed etiā male quisq̄ vti pōt. Idē de .lxxxiij. questiōib⁹. Omis ordinatio que virt⁹ etiā noiat. est fruēdis frui. ⁊ vtēdis vti

Isido. de sum. bo. Pri⁹ vicia ext'rpanda sunt in hoīe. deinde inserēde ꝟtutes. Nam coherere ⁊ ꝯiungi nō pōt veritas cū mēdacio. pudor cū petulātia. fides cū pfidia. castitas cū luxuria. Idem. Quisq̄s ex deteriori iā melior esse cepit. caueat de acceptis extolli ꝟtutib⁹. ne grau⁹ p vanā gloriā corruat. q̄ pri⁹ ex lapsu vicioꝝ iacebat Joh. Chry. sup Jo. Sicut malicia etiā añ gehēnā eos q̄ hic ea participāt cruciare ꝯsueuit. ita virt⁹ etiā ante regnū eos q̄ hic eā opant ꝓparat voluptati. ⁊ cū spe optima ⁊ delectatione ppetua viuere facit. Amb. sup Lucā. Nō est virt⁹ nō posse peccare. sed nolle. atq̄ ita tenere pseuerātiā volūtatis. vt voluntas infantiā ꝫ. vsus imitet naturam.

Bern. sup Cant. Mediū vicioꝝ virtus tenet. ac pinde sedula eget. nō solū putatiōe. sed ⁊ circūcisiōe. Idē. in epi. Virt⁹ in pace acq̄rit. in pressura pbat. in victoria approbat. Seneca in epl'a. Virt⁹ nō aliud ē q̄ recta ratio. Idē. Cū virt⁹ vtriq̄ mediū et mod⁹ sit. eque pctm̄ est qđ excedit sicͭ qđ deficit. Idē. Nulli pclusa est virt⁹. oīb⁹ pteꝫ. oīs inuitat. oīs admittit. nō eligit parentelā. nō eligit domū. nō censum. nudo hoīe ꝯtenta est. Idē. Virt⁹ extollit homīeꝫ. ⁊ sup oīa mortalib⁹ chara collocat eū. nec ea q̄ bona sunt. nec ea q̄ mala vocant. aut cupit nimis aut expauescit. Ideꝫ. Oia ista in que dominiū casus ⁊ fortuna exercet seruilia sunt. pecunia ⁊ corp⁹ ⁊ honores. imbecillia fluida mortalia possessiōes incerte. illa rursus q̄ virtutꝭ sunt libera sunt ⁊ inuicta

Idē. Queadmodū minuta lumīa claritas solis obscurat. sic dolores ⁊ molestias ac iniurias virt⁹ magnitudīe sua elidit atq̄ opprimit. et q̄cunq̄ affulsit ibi qcq̄d sine ea apparet extinguit. Nā non magis vllam portionē habēt incōmoda cū in ꝟtute inciderunt. q̄ in mari nimbus. Idē. Sola la virt⁹ pstat gaudiū ppetuū securū. etiaꝫ si quid obstat nubiuꝫ modo interuenit q̄ ita ferunt nec vnq̄ vincūt diē. Tullius i rehto. Virtus est animi habitus nature modo rationi ꝯsentaneus

De trib⁹ virtutib⁹ theologicis.

Capitulū XXII.

Grego. in pasto. Cū districtus iudex venerit. q̄ sese nobis per naturē nostre ꝯsortiū cōiunxit. ab eo pculdubio culpe reatū nō expetit. quē sub eius venia fides spes ⁊ caritas iā abscōdit. Idē in mora. In corde nōnunq̄ p flagella turbatur caritas. p formidinē ꝯcutit spes. per questiōes pulsat fides. sed p dei grām omnia tormentoꝝ ⁊ insidiaꝝ genera superant

Ideꝫ. Bona sūma sunt fides spes ⁊ caritas. q̄ cū veracit habent. in malū inflecti nō possunt. Idē sup Ezech. Tres sunt ꝟtutes sine q̄b⁹ is qui opari aliq̄d iā pōt. saluari non pōt. videlicet. fides spes ⁊ charitas.

Idem. Unusq̄sq̄ qui in actiue vite exercitio ꝟsat tantū credit q̄ntū sperat. amat ⁊ opatur. tantū sperat q̄ntū credit operat ⁊ amat. tantū amat q̄ntū credit. sperat ⁊ operat. tantū opatur q̄ntuꝫ credit. amat ⁊ sperat. Isido. in ethy. Tria sunt q̄ in religionis cultu ad colendū deū in hoīb⁹ pquirunt. scꝫ fides spes ⁊ caritas. August. de doc. christiana. Hō fide. spe ⁊ caritate subnixus. ⁊ hec tria incōcusse retinēs. nō indiget scripturis nisi ad alios instruēdos.

Ideꝫ de trini. Ubi sunt illa tria. pter que ī aīo edificāda oīm diuinoꝝ libroꝝ machinamēta ꝯsurgūt. fides. spes caritas. nisi in aīo credēte qđ nōdū videt. ⁊ sperāte atq̄ amāte qđ credit. Amat ergo qđ ignorat. sꝫ tm̄ credit. Idē in solilo. Deo nos fides excitat. spes erigit. caritas iūgit. Idē. Sine trib⁹ istis .s. fide. spe ⁊ caritate. nulla aīa satiat vt possit deū suū videre. Bern̄. de amore dei. Potest esse vt fides et spes sint sine caritate. vt aūt caritas fidē ⁊ spem in se nō cōtineat. nō potest esse. Idē sup Qui habitat. Dicit fides. parata sunt magna et inexcogitabilia bōa a deo fidelib⁹ suis. Dicit spes. mihi illa seruant. sed charitas ait. Curro velociter ad illa. Glosa Eccli. v. Fide ⁊ spe ⁊ charitate vere colit deus. ⁊ ad ꝯtemplationē puenit. q̄ est vita eterna.

De fide.

Capitulū XXIII.

Grego. in omel. Fides earū rerū argumentū est q̄ apparere nō pn̄t. que etem̄ apparēt iā fidē nō habēt. sꝫ agnitionē.

Idem. Fides nō habet meritū ꝫ cui humana rō prebet experimentū. Ideꝫ sup Ezech. Nō virtutib⁹ venit ad fidē. sed fide

ꝑtingit ad frutes. Aug⁹.in omel.de cen
tū ouibꝫ.De⁹ oībꝫ eq̄liter adest. sꝫ ille apud
deū plus hꝫ loci q̄ plus attulerit.nō argēti
sed fidei. Idē ↄtra iulianū. Qn̄ deo ad/
iuuante ex vera viuit fide.ipe deus adest et
menti illuminādē.⁊ cōcupiscētie superādē.
⁊ molestie ꝑferende. Idē de verbis dn̄i.
Nulle maiores diuitie.nulli thesauri.nulli
honores.nulla mōi hui⁹ maior est suba q̄ꝫ
est fides catholica q̄ pctōres hoīes saluat.
cecos illumiat.infirmos curat.cathecumi
nos baptizat.impios iustificat. penitētes
reparat.iustos augmētat.martyres coro/
nat. Idē.Ille credit in xp̄m q̄ ⁊ sperat in
christū.⁊ diligit christū.nā si fidē q̄s hꝫ sine
spe ac sine dilectiōe.christū esse credit.nō i
christū credit. Isi.de sum.bo. Frustra li
bidinosus sibi de sola fide blandit. si bōis
moribꝫ nō ornat. Ioh.Chry.sup math.
Uirt⁹ fidei in ꝑiculis secura est.⁊ in securi/
tate ꝑiclitat. Idē. Fides nunq̄ꝫ. Infra li
bro.iiij.de religiōe. Idē sup Ioh. Ma/
gnū bonū fides est qn̄ a calida fit mēte. ab
amore multo ⁊ feruēte aīa.hec phos nos
ōn̄dit.hec vilitatē humanā ↄculcat. Idē
Nō sufficit fides in regnū inducere. sꝫ hec
maxime ↄdēnare hꝫ eos qui vitā malā de/
monstrāt.q̄ eī̄ sciuit voluntatē dn̄i sui ⁊ nō
fecit.plagis verberabit multis. Bern̄.in
ep̄la. Multi an̄ saluatoris aduētū deū om
nipotentē tenētes.⁊ diligētes sue salutis g̃/
tissimū ꝓmissorē.credētes eundē in ꝓmissi/
one fidelē.sperātes certissimū redemptorē
in hac fide ⁊ expectatiōe saluati sunt.licꝫ qn̄
⁊ q̄liter et q̄ ordine salus repromissa fieret
ignorarēt. Idem sup Cant. Quid est qđ
nō inueniat fides. Fides ei falsi nescia at/
tingit inaccessa.deꝓhendit ignota.cōprehē
dit immēsa.apꝓhendit nouissima. trāscen/
dit fines rōnis hūane. termīos experiētie
ac vsum nature.ipā ꝫ deniq̄ꝫ eternitatē suo
illo vastissimo sinu quodāmō circūcludit

Idē in ser. Necesse est ꝑmo credere om/
niū remissionē pctōꝝ habere nō posse nisi
ꝑ indulgentiaꝫ dei.deinde q̄ nihil prorsus
hr̄e queas opis boni.nisi etiā hoc dederit
ipe.postremo q̄ vitā eternaꝫ ꝓmereri null⁹
potest bonis opibꝫ suis.sed q̄ gratis a deo
detur vita eterna. Idem. Est fides alia
p̄ceptoꝝ.alia signorū.alia ꝓmissorū.q̄ cre/
dimus in deū.qua credim⁹ deū. ⁊ qua cre/
dimus deo. Per fidē eī̄ p̄ceptoꝝ credim⁹
in deū.credere aūt in deū est in eū sperare.
⁊ eū diligere Per fidē aūt signoꝝ credim⁹
deū qui talia pōt ⁊ oīa pōt. Per fidē vero
ꝓmissorū credimus deo.qui quicq̄d ꝓmit/
tit veraciter cōplet.

De spe.
Capitulū XXIIII.

g Rego.in mora. Spes in eternitatē
animū erigit.⁊ idcirco nulla mala q̄
exterius tolerat sentit. Idē. Tanto spes
in deū solidior surgit. q̄nto ꝓ illo quisq̄ꝫ g̃/
uiora ꝑtulerit.q̄ nequaq̄ꝫ retributiōis gau
dium de eternitate colligit. qđ nō hic prī⁹
ꝑia tribulatiōe seminat. Aug⁹.x.li.cōfes.
Merito mihi spes valida in illo est q̄ sa/
nabis oēs languores meos ꝑ eū qui sedet
ad dexterā tuā.⁊ te interpellat ꝓ nob.alio/
quin desperarē.multi eī̄ ⁊ magni sunt lan
guores mei.sꝫ amplior est medicina tua.
Idē. Ue etiā laudabili vite hominū. si re/
mota miscōdia discutias eā.q̄ vero nō exq̄
ris delicta vehementer.fiducialit sperām⁹
aliquē apud te locū inuenire indulgentie.

Idē de grā no.test. Nō iam desperāduꝫ
est participatiōe verbi fieri posse hoīes fili
os dei.qn̄ fili⁹ dei participatōne carnis fa/
ctus est fili⁹ hoīs. Isi.i ethymo. Spes
vocata est q̄ sit pes ꝓgrediēdi.quasi pes.
Ambro. Nemo d̄ ffidat. Supra de satisfa/
ctione. Ioh.Chryso.in ser. Spes est in
qua salus nr̄a ↄsistit.⁊ q̄ de terris aīas ve/
lut q̄busdā catenis celit⁹ dependentibꝫ in/
nexas euehit ad supna. Bern̄.in sermo.
Spes triplex est.naꝫ de fide p̄ceptoꝝ orit
spes venie.de fide signorū spes grē.de fide
ꝓmissoꝝ spes glorie. Idē. Tria ↄsidero
in quibꝫ tota spes mea ↄsistit.charitatē ad/
optiōis.veritatē ꝓmissiōis.ptātē redditio/
nis. Multa infra li.iiij.de ↄfidentia.

De charitate.
Capitulū XXV.

Rego.in regi. Credat mihi caritas
g tua.q̄ valde ↄtristat⁹ sum de tristi/
cia tua.acsi in te iniuriā ipe ꝑtulisseꝫ
Dn̄icis eī̄ mādatis p̄cipimur ꝓximos si/
cut nosmetipos diligere.eorūq̄ꝫ languori/
bus tanq̄ꝫ ꝓpriis infirmitatibꝫ condolere.

Idē. O q̄ꝫ bona est caritas q̄ absentia ꝑ
imaginē.presentia sibimetipis exhibet per
amorē.diuisa vnit.cōfusa ordinat.inequa/
lia sociat.imperfecta cōsummat. Idem.
Magistra bonoꝝ omniuꝫ charitas. nihil

ſapit extraneū. nihil aſperū. nihil ↄfuſum. ita exercet corda ⁊ corroborat vt nihil graue nihil difficile. ſed fiat totū dulce qđ agit

Idē. Dū nos nob ꝑ opatōis opē ↄiūgimur. q̄ſi ambulātes ꝑ lubricū viciſſim manus nobis tenemꝰ. fitq₃ ex magna ꝓuiſione charitatis. vt eo ſingulorū robuſtiꝰ charitas ꝓfigat quo ⁊ alter altero magꝭ innititur. Idē. Si me participē. Infra li. iiij. de cōmunitate. Idē. Dū vnū in redemptoris nr̄i corꝑe mēbrū ſumꝰ. ſicut in culpa tua dilaceror. ita q̄₃ in bona actōe letificor

Idē. Inimici dilectio tūc veracit' cuſtodit'. cū nec de eius ꝓfectu deijcimur. nec de ruina illiꝰ letamur Idē. Charitatē recte ꝑdicator egregiꝰ vinculū ꝑfectōnis vocat. q: ẜtutes quidē cetere ꝑfectionē generāt. ſed tn̄ eas charitas ita ligat vt ab amātis mente diſſolui iā nequeāt Idē. Charitatis cū ſit ꝓpriū nutrire ↄcordiā. ẜuare cōpoſita. diſſociata ↄiūgere. praua corrigere. et ẜtutes ceteras ꝑfectōis ſue munimīe ſolidare. q̄ſq̄s i eiꝰ radice ſe inſeruerit. nec a viriditate deficit. nec a fructu ianeſcit. Idē Nec abeſſe credēdꝰ eſt q̄ ꝑ dilectōis vinculū animꝰ inheret. Idē in mora. Virtuti mortis dilectio cōparat'. q: nimiꝝ mētē q̄m ſemel ceperit a dilectiōe mūdi funditꝰ occidit. Idē. Qđ valde mens amat. etiā i ſermone replicat Idē. Probatio ſctitat' n̄ ē ſigna facere. ſed vnūquēq₃ vt ſe diligere. de deo aūt vera cognoſcere. de ꝓximo ẜo meliora q̄₃ de ſemetipo ſentire. Idem. Per amorē dei amor ꝓximi gignit'. ⁊ ꝑ amorē ꝓximi amor dei nutrit'. Idē in paſto. Nr̄a ſunt etiā illa bona q̄ imitari nō poſſumꝰ. ſ₃ in alijs amamꝰ. ⁊ amātiū fiūt q̄cūq₃ amant' in nobis. Hinc ḡ penſent inuidi charitas q̄nte ẜtutis eſt. q̄ alieni laboris oꝑa. nr̄a ſine labore facit. Idē in omel'. Vis amor' h̄ agere in aīo ſolet. vt que₃ ipe ſꝑ cogitat. nullū aliū credat ignorare. Idē. Minꝰ ꝓximū amare ↄuincit' q̄ nō cū eo in neceſſitate illiꝰ. etiā ea q̄ ſibi ſunt neceſſaria partit'

Idē. Ille deū. Sup. c. de ↄſenſu Idē Siq̄s quēlibet amat. ſed ꝓpter deū non amat. charitatē nō h₃. ſed hr̄e ſe ſimulat ſiue putat. Charitas aūt ẜa eſt. cū ⁊ in deo diligitur amicꝰ. ⁊ ꝓpter deū diligit' inimicus.

Idē de dilectiōe ↄditoris. Nō lingua ſ₃ mēs ⁊ vita req̄rat'. Idē. Nūq̄₃ ē dei amor ocioſus. oꝑat' etēm magna ſi eſt. ſi ẜo oꝑari renuit amor nō eſt. Idē. Si qđ impēdi nobis recte volumꝰ h̄ alijs impartimur ⁊ qđ nob fieri nolumꝰ h̄ alijs facere deuitamus. tūc charitat' iura illeſa ſuamꝰ Idē ſuꝑ Ezech. Tantū q̄ſq₃ portat ꝓximū q̄ntū amat. ſi em̄ amas. portas. ſi deſiſti amare. deſiſti tolerare. Idē ſuꝑ Cant. Charitas ſctā cor pacificat. mentē in tentationibꝫ roborat. ⁊ vt ſedes ſapīe ſit aīa iuſti quietē tribuit ⁊ locū ꝑparat. Amb. de off. Nō minus vos diligo q̄s in euāgelio genui. q̄₃ ſi ↄiugio ſuſcepiſſem. nō em̄ vehemētior eſt natura ad diligendū q̄₃ gr̄a Idē. Plus certe diligere debemꝰ q̄s ꝑpetuo nobiſcū putamꝰ futuros q̄₃ q̄s tm̄ in h̄ ſeclo.

Iſi. de ſū. bo. Quis nōnulli fide atq₃ oꝑibus ſanctitatis videant' eſſe participes. tn̄ q: priuant' charitate fraterne dilectōiſ. nullum hn̄t incrementu₃ ẜtutis. Hiero. in ep'la. Nihil amātibꝫ durū. nullus difficilis labor in amore. amemꝰ ⁊ nos chriſtū. ⁊ facile videbit' oē difficile. Idē in ſer. Hoc habet ꝓpriū impatiēs amor. vt quē deſiderat ſemꝑ inuēire ſe credat. ignorat ſiq̄dē iudiciū. rōne multotiēs caret. neſcit modu₃. nec aliud cogitare pōt q̄₃ qđ diligit. amor n̄ accipit de impoſſibilitate ſolacium. neq₃ ex difficultate remediū. Augꝰ. de doc. chriſtiana. Quattuor ſunt diligēda. Vnū qđ ſupra nos eſt. alteꝝ qđ nos ſumꝰ. tercium qđ iuxta nos eſt. q̄rtū qđ infra nos eſt. Idē Ille iuſte ⁊ ſctē viuit q̄ rerū integer eſtimator eſt. ipe aūt eſt q̄ ordinatā h₃ dilectionē. ne aut diligat qđ nō eſt diligendū. aut non diligat qđ eſt diligendū. aut ampliꝰ diligat qđ minus eſt diligendu₃. aut eque diligat qđ minꝰ vel amplius diligendū eſt. aut minus vel ampliꝰ quod eque diligendum eſt

Idem. Omīs petōr inq̄ntū petōr eſt nō eſt diligendꝰ. ⁊ oīs hō inq̄ntū hō eſt diligēdus ꝓpter deū. deus aūt ꝓpter ſeipm. etſi deus omi hoīe ampliꝰ diligendꝰ eſt. amplius q̄ſq₃ deū d₃ diligere q̄₃ ſeipm. Idē. Oēs eque diligendi ſunt. ſed cū oībꝫ ꝓdeſſe non poſſis. his potiſſimū ↄſulendū eſt q̄ ꝓ locorū vel tpm vel q̄rūlibet reꝝ oportunitatibꝫ ↄſtrictiꝰ tibi q̄ſi q̄dā ſorte iungunt'. Idē de cathe. rudi. Diligamꝰ deu₃ q̄m ꝓor dilexit nos. ⁊ filio ſuo vnico nō pepcit. ſed ꝓ nobis oībꝫ tradidit eū. ſi amare pigebat ſaltē reamare non pigeat. nulla em̄ eſt maior ad amorē iuitatio q̄₃ ꝓuenire amādo. ⁊ nimis

durus est animꝰ qui dilectiōem si nolebat impendere noluit rependere. Idē. Maxime ꝓpterea christꝰ aduenit. vt cognosceret hō quātū deꝰ diligat eū. ꝛ ideo cognosceret. vt eiꝰ dilectiōe a q̄ prior dilectꝰ est inardesceret. Idē de ꝑfectiōe iusticie. Perfecta charitas foras mittit timorē. ꝛ facit p̄cepti sarcinā leuē. nō solū nō p̄mentem onere ponderū. verūetiā subleuantē vice pēnaꝝ.

Idez de vidui. Nullo mō sunt onerosi labores amātiū. sed etiā ipi delectāt. sic venantiū. aucupantiū ꝛ piscantiū. Idē. In eo qđ amaꝶ. aut nō laboraꝶ. aut etiā labor amaꝶ Idē de trini. Qui amat hoies. aut qꝛ iusti sunt. aut vt iusti sint amare dꝫ. sic ei seipm amare dꝫ. aut qꝛ iustꝰ est. aut vt iustꝰ sit. sic em̄ diligis ꝓximū tanq̄ teipm sine vllo ꝑiculo. Idē. Nemo aliq̄d volens facit qđ nō in corde suo p̄us dixerit. Qđ v̄bum amore cōcipiꝶ siue creature siue creatoris.

Idē de moribꝫ eccl'ie. Nihil est tā duruz atq̄ ferreū qđ nō amoris igne vincaꝶ. quo cū se aīa rapit in deū sup oēm carnis naturā libera ꝛ admiranda volitabit pennis pulcherrimis ꝛ integerrimis. quibꝫ ad dei amplexū amor castꝰ innitiꝶ. Idē. Solꝰ se nouit diligere qui deū diligit. Idem. Qui diligit ꝓximū agit q̄ntū p̄t vt salꝰ corpore saluusq̄ aīo sit. sed cura corpis ad salutē animi referēda est. Idē de spū ꝛ l'ra. Sciri aliq̄d ꝛ credi. ꝛ tn̄ nō diligi p̄t. diligi aūt qđ neq̄ sciꝶ. neq̄ crediꝶ nō p̄t. Idez de ci. dei. Perfectū odiū dꝫ malis q̄ s̄m deum viuit. sic vt nec ꝓpter viciū oderit hoiez. nec amet viciū ꝓpter hoiem. sed oderit viciū amet hoiem. Idē. Mihi videꝶ q̄ diffinitio breuis ꝛ v̄a v̄tutis ē ordo amoꝝ Idē de ꝯiug. adul. Multa sunt faciēda nō iubēte lege. sed libera volūtate. ꝛ ea sunt in nr̄is officijs gratiora. q̄ cū licerēt nob̄ etiā nō impendere. causa tn̄ dilectiōis impendimus.

Idē de solil. Impatiēs amor nec lacrimis modꝰ fit nisi amori deꝶ qđ amatur.

Idē in li. de dono ꝑseue. Nihil sic ꝓbat amicū queēadmodū onerꝫ portatio. Idē sup. ꝑ. cano. Joh. Talis est q̄sq̄ q̄lis eiꝰ dilectio est terrā diligis. terra eris. deū diligꝫ. q̄d dicam. deꝰ eris. Psal. Ego dixi dij estis

Idem. Charitas vt ꝑficiaꝶ nascaꝶ. cū fuerit nata nutriꝶ. cū fuerit nutrita roboraꝶ. cū fuerit roborata ꝑficiꝶ. cū ad ꝑfectū venerit. q̄d dicit. mihi viuere christus est. ꝛ mori lucrū. Idez. Dilige ꝛ qđ vis fac. siue taceas. dilectiōe tace. siue clames. dilectiōe clama. siue emendes. dilectione emenda. siue parcas. dilectiōe parce. Idē in ep'la. Diligētia charitatꝫ freneticū castigare. lethargicū stimulare. ambos amare. ambo offenduntꝶ. sed ambo diliguntꝶ. ambo molestati q̄diu egri sunt indignantꝶ. sed ambo sanati gratulantꝶ. Idem. Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo ꝛ ex tota aīa tua. ꝛ ex tota mente tua. ꝛ diliges ꝓximū tuū sicut teipm. Hic physica. qm̄ oēs oīm naturarum cause in deo creatore sunt. Hic ethica. qm̄ vita bona ꝛ honesta nō aliunde formaꝶ q̄ cū ea que diligēda sunt queēadmoduz diligenda sunt diliguntꝶ. h̄ est deꝰ ꝛ ꝓximꝰ. Hic etiā logica. qm̄ veritas lumenq̄ aīe rōnalis nō nisi deꝰ est. Idē. In hac dilectiōe v̄tus nō est. nisi diligere qđ diligenduz est. id eligere prudentia est. nullis inde auerti molestijs fortitudo est. nullis illecebris tēperantia est. nulla sup̄bia iusticia est. q̄d aūt eligamus qđ p̄cipue diligamus nisi q̄ nihil melius inuenimꝰ. hoc est deꝰ. cui si aliq̄d diligendo vel p̄ponimꝰ vl' equamꝰ. nosipos diligere nescimꝰ. Idē. Tanto nob̄ meliꝰ est q̄nto nos magis in illū imus q̄ nihil melius est. imus aūt nō ambulādo sed amando. quē tāto habebimꝰ p̄sentiorē q̄nto eundem amorē quo in eū tendimꝰ poterimus h̄re puriorē. Idez. Nō faciūt bonos vel malos mores. nisi boni vel mali amores.

Idē. Debet hō ꝓximū diligere tanq̄ seipm. vt quē poterit hoiem vl' beneficentie ꝯsolatiōe. vl' doctrine informatiōe. vl' discipline coertione secū ducat ad colendū deū

Idē in lib. ꝯfeꝶ. Minꝰ dn̄e te amat qui aliq̄d tecū amat quod nō ꝓpter te amat. O amor q̄ semp ardes ꝛ nunq̄ extingueris. caritas deus meꝰ accende me. ꝯtinētiā iubes. da qđ iubes. ꝛ iube qđ vis. Idē. Domine amore tuo ꝑcussisti cor meū ꝛ amaui te. sed ꝛ celū ꝛ terra ꝛ oīa q̄ eis sunt. ecce vndiq̄ mihi dicūt vt amem te. nec cessant dicere oībꝫ vt inexcusabiles sint. Idē. Pondus nō ad ima tm̄ est. sed ad locum suum. Ignis em̄ sursum tendit. deorsum lapis. ꝛ infra. Minus ordinata inq̄eta sunt. ordinantꝶ ꝛ quiescūt. Pondꝰ meuz amor meꝰ. co feror q̄cūq̄ feror. dono tuo accendimur et sursum ferimur. inardescimꝰ ꝛ imus. ascendimꝰ ascēsiōes in corde. et cantamꝰ canticū

gradum. Idē. x lib. ɔfeß. Deus meus quid amo cū te amo. Nō speciē corporis. nō decꝰ tēporis. nec candorē lucis. nō dulces melodias cantilenaꝝ oīmodaꝝ. nō floꝝ ꝛ vngētoꝝ ꝛ aromatū suauē olentiā. nō manna et mella. nō mēbra carnis amplexibꝰ acceptabilia. nō hec amo cū amo deū meū. ꝛ tamen quandā lucē. ꝛ qndā vocē. ꝛ quendā odorē. et quendā cibū. ꝛ quendā amplexū. cum amo deū meū. lucē. vocē. odorē. cibū. amplexū interioris hoīs mei. vbi fulget anime mee qḋ nō capit locꝰ. ꝛ vbi sonat qḋ nō capit tps. et vbi olet qḋ nō spargit flatꝰ. ꝛ vbi sapit qḋ nō minuit edacitas. ꝛ vbi heret qḋ nō diuellit satietas. Idē de laude charitatis. Diuinarū scripturaꝝ multiplicē abūdātiā ꝛ latissimāqꝫ doctrinā sine vllo errore cōprehendit. ꝛ sine vllo labore custodit. cuiꝰ cor plenū est charitate. dicēte aplo. plenitudo legis est charitas. Idē. Ille tenet ꝛ qḋ patet ꝛ qḋ latet in diuinis sermonibꝰ. q charitatē tenet in moribꝰ. Idē. Frēs sectamini charitatē. dulce ꝛ salubre vinculū mentiū. sine qua diues paup est. ꝛ cū qua paup diues est.

Idē. Charitas in aduersitatibꝰ tolerat. in pꝓsperitatibꝰ temperat. in duris passiōibꝰ fortis. in bonis opibꝰ hilaris. in tentatiōe tutissima. in hospitalitate latissima. inter veros fratres letissima. inter falsos patientissima.

Idē. Charitas casta fuit in susanna erga virū. in anna post virū. in maria pter virū. libera in paulo ad arguendū. humilis ī petro ad obediendū. humana in christianis ad ɔfitendū. diuina in christo ad ignoscēdum.

Idē. Charitas inter opprobria secura est. inter odia benifica. inter iras placida. inter insidias innocēs. in iniqtate gemens. in veritate respirans. in virtute ɔgratulās. Idem in medita. Nō meliꝰ nec decentiꝰ q̄ꝫ p dilectionē rependi pōt. qḋ p dilectionē datum est. Idē. Miser ego q̄ntū deberē diligere deū meū. q me fecit cū nō eram. redemit cū perierā. nō eram ꝛ de nihilo me fecit. nō lapidē. nō arborē. nō auē. aut aliqḋ de aīalibus. sed voluit me esse hoīem. dedit mihi viuere sentire. discernere et intelligere. Perieram ꝛ ad mortalē descendit. mortalitatē suscepit. mortē sustinuit. mortē vicit. ꝛ sic me restaurauit. Autor de spū ꝛ aīa Multa sunt in me de qbꝰ corā deo erubesco. ꝛ p qbꝰ valde illi displicere timeo. nec p oībꝰ his qḋ illi impendam habeo nisi tm̄ vt diligā. Nō eīm melius. vt sup Idē. Amat deꝰ vt ametur. ꝛ cū amat nihil aliud vult q̄ꝫ amari. sciens ipo amore beatos q se amauerint. p amorē venit ad hoīes. venit in homines. factꝰ est hō. ꝛ delicie illiꝰ esse cum filijs hoim. Ioh. Chry. sup Math. Omnis species iusticie in malis inuenitur. sed sola gratia vere charitatis nō inuenitur nisi ī seruis dei. Idē de cōpunc. cor. Dic amantiū mos est vt amorē suū silentio tegere nequeāt sꝫ necessarijs suis ꝛ charis efferūt et produnt. ꝛ flāmas amoris intra pectꝰ cohibere nō pñt. Idē sup Ioh. Et si frēs insanabiliter egrotauerint maneamꝰ curantes. ꝛ portemꝰ ad inuicē onera. ita eīm implebimꝰ legē christi. ꝛ pmissis potiemur bonis. Idē. Vitā nihil ita facit claram vt amor. Bern. de amore dei loqns de verbo illo Lu. x. Diliges dñm ꝛc. Quattuor ī deū a nobis ꝛ toti exigunt affectus. In eo qḋ dicit. et toto corde tuo. totā sibi vēdicat voluntatē. In tota aīa totū amorē. In oībus viribꝰ virtutē designat charitatis. In tota mente fruitionē sapie. Primū autē hoꝝ scꝫ voluntas ad deū aīam mouet. scḋm scꝫ amor pmouet. terciū scilicꝫ charitas ɔtemplatur. qrtuꝫ scꝫ sapia fruitur. Idē. Nihil aliud est amor q̄ꝫ vehemens ꝛ bñ ordinata voluntas. Idē. Te dñe velle ꝛ vehementer velle. qḋ est te amare. ꝛ singulariter amare. q amari non dignaris cū aliq alia re. siue carnali siue spūali siue terrestri siue celesti. que nō amet. pter te. Hō demū est nō velle nisi bonū. hō est hic qcunqꝫ vult. oīa hic. qꝛ habꝫ te qs in qntū amat te Idē de dili. deo. Causa diligendi deū deꝰ est. modus est sine modo diligere. Idē. Vide q mō. imo q̄ꝫ sine modo a nobis deus amari meruit. qui prior ipe dilexit nos. tantꝰ ꝛ tantū. ꝛ gratis. tantillos ꝛ tales. Idē. Nō sine pmio diligit deꝰ. etsi absqꝫ pmij intuitu sit diligendꝰ. vacua nanqꝫ vera charitas esse nō pōt. nec tn̄ mercēnaria est. quippe nō querit q sua sunt. affectus est. nō ɔtractꝰ. Idē. Quicqd pter aliud amare videaris. id plane amas quo amoris finis prenditur. nō p quod tendit.

Idē sup Cant. Qualitas vniuscuiusqꝫ anime estimatur ex mensura charitatis quam habet. vt verbi grā. que multū charitatis habet magna sit. que parū parua que vero nihil. nihil. dicente aplo. si charitatē non habuero. nihil sum. Idē. Nec ignoro quia

bonor regis iudiciū diligit. sȝ p̄ceps amor nec iudiciū p̄stolat̄. nec cōsilio temperat̄. nec pudore frenat̄. nec rōne subijcitur. rogo. supplico. flagito. osculet̄ me osculo oris sui. Idē. Ubi amor est labor nō est. sȝ sapor. Idē. Nō abduci blandicijs. non seduci fallacijs. nec iniurijs frangi. toto corde. tota aīa. tota v̄tute diligere est. Idē. Ualde mihi amādus est p quē sum. viuo ꝛ sapio. si ingratꝰ nō sum ꝛ indignꝰ. Dignus plane est morte q̄ tibi dn̄e recusat viuere et mortuꝰ est. ꝛ qui tibi nō sapit desipit. et qui curat esse nisi ꝑpter te. p nihilo est ꝛ nihil est

Idē. Spūs est deꝰ ꝛ ꝯcupiscit decorem aīe illiꝰ quā forte aduerterit in spū ambulantē. ꝛ curā carnis nō ꝑficientē in desiderio p̄sertim cū sui amore flagrantē ꝯspexerit. Idē. Fateor nō sustinui pondꝰ diei ꝛ estus. sed iugū suaue ꝛ onus leue. p bn̄placito patrisfamilias porto. opus meū vix vnꝰ hore. ꝛ si plus p̄ amore nō sentio. Idem de xij. gradib;. Uere dulcis ꝛ suauis cibus charitas. que fessos allevat debiles roborat. mestos letificat. deniq; iugū veritatis facit suaue ꝛ onꝰ leue. Idē de p̄cep. ꝛ disci. Fons vite charitas est. nec viuere aīaȝ dixerim q̄ de illo nō hauserit. Haurire porro quō potest nisi fuerit p̄sens ipi fonti qui charitas est q̄ deꝰ est. p̄sens ergo deo est qui amat deū inq̄ntū amat. Idē. Bona mater charitas. que siue foueat infirmos. siue exerceat prouectos. siue arguat inq̄etos. diuersis diuersa exhibens. sicut filios diligit vniuersos. Idē. Seruite in charitate illa que timorē expellit. labores nō sentit. meritū nō intuet̄. premiū nō requirit. ꝛ tn̄ plꝰ oīb; vrget. Idē in apolo. O q̄nta fiducia charitatis. alius opat̄ nō amans. ꝛ alius amat nihil operans. ille q̄dem opus suū pdidit. istius vero charitas nūq̄ excidit Interl. ysa. xl. g. Oīa facilia amāti. Interl. apoca. vj. Nullū pmittit deꝰ cadere q̄ ei seruit vero amore.

De quattuor cardinalibus.
Capitulū XXVI.

Grego. in mora. Prudētia. tpantia. fortitudo atq; iusticia. tanto pfecte sunt singule. q̄nto vicissim sibimet iuncte. Idem sup Ezech. Unusq̄sq; tn̄ prudens est q̄ntū temperās. fortis ꝛ iustꝰ. tantū temperās q̄ntū prudēs. fortis et iustus. tantū fortis q̄ntū prudens. tēperās ꝛ iustus. tantū iustꝰ q̄ntū prudens tēperans ꝛ fortis. Augꝰ. In hac dilectione. Sup̄ de charitate. Idē de trini. Illud qd̄ agit iusticia in subueniēdo miseris. qd̄ prudentia in p̄cauēdis insidijs. qd̄ fortitudo in pferendis molestijs. qd̄ temperātia in coercendis delectatiōib; prauis. nō ibi erit vbi nihil oīno mali erit. Idē de morib; eccl'ie Illas quattuor v̄tutes. quaꝝ vtinā ita in mentib; vis vt noīa in ore sunt oīm. sic etiā diffinire nō dubitē. vt temperātia sit amor integrū se p̄bens ei qd̄ amatur. fortitudo amor. facile tolerans oīa ꝑpter id qd̄ amatur. iusticia amor soli amato seruiēs. ꝛ propterea recte dn̄ans. prudētia amor ea a q̄b; adiuuat̄. ab eis quib; impedit̄ sagaciter eligens. Un̄ mihi videt̄ q diff. nitio breuis et vera v̄tutis est ordo amoris. Isi. in ety. Prudentia est in reb; qua a bonis mala discernunt̄. Fortitudo est q̄ aduersa eq̄nimiter tolerant̄. Temperātia est q̄ libido cōcupiscentiaq; reꝝ refrenat̄. Iusticia q̄ recte iudicando sua cuiq; distribuunt̄. Hiero. i ep̄la. Uis scire quales q̄rat dn̄s ornatus. habeto iusticiā. prudentiā. tpantiā. fortitudinē. nihil hoc monili preciosius. nihil hac gēmarū varietate distinctiꝰ. Idē in ori. sup Naum. Quō q̄ttuor q̄b; pugnamꝰ ꝛ tegimur sunt scuta virtutū. prudētia. iusticia temperātia. fortitudo. ita ecōtrario q̄ttuor vicia sunt. stulticia. iniq̄tas. luxuria. formido. quib; ab hoste ꝑcutimur Bern̄. de cōside. Iusticia q̄rit. prudentia inuenit. fortitudo vendicat. temperātia possidet.

De prudentia.
Capitulū XXVII.

Grego in mora. Cū rectitudo sctōs viros ad libertatē vocis erigit. cōsideratio infirmitatis ꝑprie in hūilitate custodit. Idē in omel. Cogitate q̄d facitis. recogitate q̄d fecistis. largitatē superne pietatis aspiciate. ꝛ ad misericordie iudicē dū adhuc expectat cū lachrymis venite. Idem in regi. Sūmis in reb; citū nō oportet esse ꝯsiliū Idē. Uia est vita p̄ns. ꝛ tanto quisq; necesse est vt insidiātes spūs caueat. q̄nto maiora sunt dona q̄ portat. Idē sup Ezec. Restat vt siue in v̄bi ministerio fatigemur. seu indigētib; nostra largiamur. seu p abstinentiā carnē domemꝰ. seu zelo moueamur seu p patientiā aliq̄n leuiter praua toleremus. vt sūmope debeamꝰ in intentiōe nr̄a.

discutere quatenus omne quod facimus non nostro sed diuini zelo faciamus. Aug. de solilo. Cauendum est magnopere dum hoc corpus agimus, ne quod sensibilium visco penne nostre impediantur. quibus integris perfectisque opus est vt ad illam lucem ab his tenebris euolemus. Idem de singularitate clericorum. Vtilius est vt infirmum se bene cognoscat et fortis existat. quam fortis videri velit et infirmus emergat. Isido. de ety. Prudens dicitur quasi porro videns. perspicax est enim et incertorum preuidet casus. Idem in syno. Quicquid boni cum discretione feceris virtus est quicquid sine discretione gesseris vicium est. virtus enim indiscreta pro vicio deputatur. Idem Nihil iuuat. Infra libro. iiii. de exercitio.

Hiero. Prudentia absque bonitate. Infra li. iiii. de malicia. Amb. de offi. Sapiens vt loquatur multa. prius considerat quid dicat. et cui dicat. quo in loco et tempore. Bern. de considera. Quantum ad considerationis attinet fructum quattuor tibi consideranda reor. te. que sub te. que circa te. que super te sunt. A te tua consideratio inchoet. ne frustra extendaris in alia te neglecto. Idem. Tui consideratio in tria quidem diuiditur. si consideres quid quis aut qualis sis. Quid in natura. quis in persona. qualis in moribus. Idem Consideratio mentem purificat. regit deinde affectus. dirigit actus. corrigit excessus. componit mores. vitam honestat et ordinat.

Idem. Consideratio confusa disterminat. hiantia comprimit. sparsa colligit. secreta rimatur. vera inuestigat. verisimilia examinat. ficta et fucata explorat. Hec est que agenda preordinat. recogitat acta. vt nihil in mente resideat incorrectum. Idem super Canti. Discretio est non tam virtus quam quedam moderatrix et auriga virtutum. ordinatrixque affectuum. et morum doctrix. tolle hanc et virtus vicium erit. Idem. Anima que amat vigilat et obseruat. et beatam quam dominus inuenerit vigilantem. non transibit eam. nec preteribit ab ea. sed stabit et loquetur ei. loquturque amatoria. loquetur siquidem vt dilectus. Idem de xii gradi. Inquirimus veritatem in nobisipsis. in proximis. in sui natura. in nobis nosmetipsos diiudicando. in proximis eorum malis compatiendo. in sui natura mundo corde contemplando.

Idem in ser. Sede computa quid diebus singulis acquirere valeas. certus equidem apud deum nullum esse bonum omnino irremuneratum. nec aliquod malum impunitum. et sicut non capillum de capite. sic nec momentum de tempore periturum. Tullius in rheto. Prudentia est rerum bonarum et malarum vtrarumque scientia. Partes eius memoria. intelligentia. prouidentia. Memoria est per quam animus repetit illa que fuerunt. Intelligentia per quam ea perspicit que sunt. Prouidentia per quam futurum aliquid videtur antequam factum sit.

De memoria.

Capitulum XXVIII.

Grego. in omel. Cum bona fratres agitis. semper ad memoriam mala acta reuocate. vt dum caute culpa conspicitur. nunquam de bono opere incaute animus letetur. Idem in regi. Cogitationum illecebras. lingue incontinentiam. delictorum opera ad memoriam reuocemus. et dum licet et tempus habemus magno planctu iniquitatum nostrarum maculas deleamus. Idem sup Ezech. Cum mala committimus. frustra tunc ad memoriam bona nostra transacta reuocamus. quoniam in perpetratione malorum nulla debet esse fiducia bonorum preteritorum. Idem. Tunc nobis misericordie dei mire fiunt. cum nos ad memoriam miserie nostre reuocant. Idem in mora. Patienter illatam iniuriam tolerat. qui pie meminit quod fortasse adhuc habeat in quo debeat ipse tolerari. Idem. Cum voluptas lubrica tentat in prosperis. hec ipsa sunt prospera aculeo temptationis opponenda. vt eo erubescamus praua committere. quo nos a deo meminimus gratuita bona percepisse. Idem. Quisque a preceptis. Infra li. iiii. de remorsione. Idem sup illud Iob. xxxviii. Vbi eras quando ponebam fundamenta terre. ac si iustificato peccatori agente veritas dicat. Virtutes a me acceptas tibi non tribuas. Noli contra me de meo munere extolli. recole vbi te inueni quando meo te timore solidaui. Vt ergo ego in te non destruam quod construxi. ipse non cesses considerare quod in te reperi.

Isi. de sum. bo. Quisque peccatorum memoria compungitur ad lamenta. tunc dei se visitari sciat presentia. quando ex eo quod se admisisse recolit interius erubescit. suoque se iudicio penitendo iam punit. Aug. de tri. Mihi vtile est vt meminerim virium mearum. fratresque meos admoneam vt meminerint suarum. ne vltra quam tutum est progrediatur humana infirmitas. Amb. in apolo. Sapiens si epuletur. si cogitet. si oret ac deprecetur. ante oculos eius semper error est prius. et momentis omnibus pulsat culpa conscientiam. nec desecere nec obliuisci sinit. Hiero. Nec dauid Infra li. iiii. de familiaritate. Ioh. Chry. Dum accubueris. li. iiii. de discussione. Idem sup epistolam ad Heb. Nullum inuenitur delictorum tale remedium sicut est eorum continuata memoria

Bern̄. de ꝯside. Inter alia ꝯsiderāda q̄/
lis sis ⁊ qual' fueris ad memoriā reuocādū
est. ꝯferenda sunt eñ posteriora ꝓoribus ⁊
priora seq̄ntibꝫ. vtrū ne ꝓfeceris in virtute. in
sapia. in intellectu. ī suauitate morū. aut ab
his forte qđ absit defeceris. Idem. Ter/
cia ꝯtēplatio. Infra li. iiij. de ꝯtemplatiōe.

Idē in ep̄la. Itur° ad somnū sp̄ aliquid
tecū defer in mēoria vl' cogitatiōe in q̄ pla/
cide obdormias. qđ nōnunq̄ etiā somnia/
re iuuet. Idē sup Canti. Is q̄ xp̄o passō
pie cōpatit. cōpungit ⁊ mouet facile ad me/
moriā eoꝝ q̄ ptulit atq̄ isti° suauitate deuo
tionis pascat ⁊ ꝯfortat. ad quē salubria. bo/
nesta. pia. Sene. in epi. Aliqs vir bonus
eligend° est. atq̄ sp̄ añ oculos h̄ndus. vt sic
tanq̄ illo spectāte viuam°. ⁊ oīa tāq̄ illo vi
dente faciam°. O felicē q̄ sic aliquem vereri
p̄t. vt ad mēoriā q̄ꝫ ei° se cōponat atq̄ ordi/
net.

De intelligentia.

Capitulū XXIX.

G Rego. in mora. Ne ꝯ auctorē suum
bō supbiat. ꝯsideret vñ huc venit ⁊
intelligat qđ sit. Idē. Dū pensam° q̄les
erga aliq̄s fuim°. esse circa nos tales alios
min° dolem°. q̄ aliena iniusticia ī nob̄ vin
dicat qđ in se iuste ꝯsciā nr̄a accusat. Idē
Qui plenissime intelligere appetit qualis
est. talis nimirum debet conspicere qualis
non est. vt ex bonorum forma metiat quan
tum ipe deserto bono deformis est. Idē
Tūc vere cognoscim° bona nr̄a vñ sunt. qñ
hec q̄si amittendo sentim°. q̄ a nob̄ seruari
nō p̄nt. Idē. Sancti oēs qñ in dei visio
ne p̄ficiūt. q̄nto mag̃ diuinitatis interna cō
spiciūt. tāto magis se nihil esse cognoscunt.
nusq̄ q̄ppe legit q̄ abraam cinerē ē puluerē
se esse p̄fessus est. nisi cū hīc meruit dei col
loquiū. Idem. Sancti viri ingeniū virtu/
tem ad agnoscendā infirmitatē ꝓpriā diri/
gunt. atq̄ ex infirmitatis sue meli° cognitiōe
ꝯualescūt. Idē. Nunq̄ de° mentē dese/
rit. q̄ in pctīs se veracit' agnoscat. Idem.
Sancti viri mīme. Infra de exercitio lib.
iiij. Idem. Nemo fortitudinē suā nisi cū
rect° esse cepit dep̄hēdit. Nā q̄ oīno puers°
est. neq̄ hoc pōt videre qđ est. Idē. Nul/
la est cognitio rep̄hensiōis si nō seq̄nt etiā
lamenta penitudinis. Idē. In h̄ mūdo
dū viuim°. tūc p̄fecte q̄ sciēda sūt scimus.
cū p̄ficientes p intelligentiā nil nos p̄fecte
scire cognoscam°. Idē. Uera sciā afficit
nō extollit. nec supbientes q̄s impleuerit.
sed lamentātes facit. Idē. Sepe dū q̄s/
dam. Infra li. iiij. de discordia. Idē in re
gist. Bonaꝝ mentiū est etiā ibi aliq̄ mō cul/
pas suas agnoscere vbi culpa nō ē. Idē.
sup Ezech. Recte ꝓpheta dicit nō quia p̄di
cit ventura sed q̄ prodit occulta. Idem
Spirit° ꝓphetie nec semꝑ nec eodē modo
ꝓphete animū tangit. Nota. Idē. Aliqñ
ꝓphetie spirit° ꝓphetis deest. nec semꝑ eorū
mentibꝫ presto est. quaten° cū hunc nō ha/
bent se hunc agnoscāt ex dono habere cū
habent. Aug°. de ciui. dei. Tria sunt q̄ in
vnoquoq̄ homie artifice spectant vt aliq̄d
efficiat. natura. doctrina. vsus. Natura in/
genio. doctrina scientia. vsus fructu diiu/
dicand° est. Idē. Multa ad fidē catho/
licā ptinētia dum heretico ⁊ callida inquietu
dine exagitantur. vt aduersus eos defendi
possint. ⁊ ꝯsiderant intelligentius. ⁊ intelli
gunt clari° ⁊ instanti° predicant. ⁊ ab ad/
uersario mota questio discendi nob̄ existit
occasio. Idē de. lxxxiij. questiōibꝫ. Nul/
lum bonū p̄fecte noscit. qđ nō p̄fecte amat

Idē. de doctrina christiana. Disputatio
nis disciplina ad oīa genera questionū
que in lr̄is sanctis sunt p intellectū penetran
da ⁊ dissoluēda plurimū valet. tantū ibi ca
uenda est libido rixandi. Idem. Bono/
rū ingeniorū insignis est indoles in verbis
verū amare. nō verba. Idē de bono ꝑ/
seue. Nō sumus in disputationibꝫ prompti
⁊ in orōnibꝫ pigri. Idē de trini. libro. iiij.
Scientiā terrestriū celestiūq̄ rerū magni
estimare solet gen° humanū. in quo p̄fecto
meliores sunt q̄ huic scientie p̄ponunt nosse
semetipos. laudabiliorq̄ est anim° cui no/
ta est infirmitas sua q̄ꝫ qui ea nō prospecta
vias siderū scrutat. ignorās viā qua ingre/
diatur ad celū. Isido. de sum. bo. Nihil
peius q̄ꝫ culpā agnoscere nec deflere. Cas
siodo. in li. de aīa. Nimia magnitudo est sa
am itelligere paruitatē. nec p̄ualet hoc ip̄m
nosse. nisi cū ceperint diuina patescere.

Bern̄. in medita. Ab exterioribꝫ ad inte/
riora redeā. ab inferioribꝫ ad supiora ascē
dam. vt possim cognoscere vnde venio. aut
quo vado. qđ sim. vl' vnde sim. vt p cogniti
onē mei possim puenire ad cognitiōē dei.

Idē in ep̄la. O vtinā saperes ⁊ intellige
res ac nouissima puideres. Sapere q̄ que
dei sunt. intelligeres q̄ mundi sunt. puide/

res q̃ inferni sunt. pfecto inferna horreres supna appeteres. q̃ sunt mūdi ɔtemneres.
Idē. Qui pfecte se examinando cognoscit. suo pctō nulli⁹ pctm̄ par estimat quod nō sic suū intelligit. Idē sup cant. Est q̄dē q̄ntū in se est oīs sciā bona. q̄ tn̄ veritati subnixa sit. sed tu q̄ cū timore ꝛ tremore tuam ipi⁹ operari salutē ꝓ tpis breuitate festinas. ea scire ꝑus ampliusq3 curato. q̄ p̄ense ris viciniora saluti. Idez. An nō inflationes ꝛ torsiões in ɔsciā sustinebit q̄ hmōi est sciens vicz bonū. ꝛ nō faciēs. an nō rīsū mortis ꝛ dānatiōis totiēs in semetipo habebit. q̄tiens in mētē venerit s̄mo quē dixit de⁹. qꝛ seru⁹ sciens volūtatē dn̄i sui ꝛ nō faciens digne vapulabit plagis mult̄. Idē in ser. Sup oēs docētes me intellexi. Quare inquā. Nunqd qꝛ bysso ꝛ purpura me indui. qꝛ lautiorib⁹ epulis abūdaui. nūqd qꝛ platonis argutias. aut aristotel̄ v̄sutias intellexi. aut vt intelligerē laboraui. Absit inquā. Sed qꝛ testimonia tua exq̄siui. Idē
Orans sctūs q̄dā. de⁹ inq̄t nouerim me. nouerim te. breuis oro. sed fidel̄. Nec est ei ꝯphia. et vtraq3 cognitio prorsus necessaria ad salutē. Ex priori siquidē timor ɔcipitur ꝛ hūilitas. ex posteriore spes ꝛ charitas generat̄. Boec⁹. Nuā ne nature. Infra li. iij. de ignorātia. Ans. Prim⁹ grad⁹. li. iiij de hūilitate. Glo. li. vj. Ubi mai⁹ donū scie ibi transgressor maiori subiacet culpe.
Sene. in ep̄la. Quare liberalib⁹ studiis filios erudim⁹. nō qꝛ virtutē dare pn̄t. sed qꝛ animū ad excipiēdā v̄tutē pparāt. Idē.
Si ppendere te voles sepone pecuniā. domū. dignitatē. int⁹ teipm̄ ɔsidera. nec qual̄ sis aliis crede. Idē. Initiū salutis est noticia pcti. Nā q̄ peccare se nescit corrigi nō vult.

De prouidentia.
Capitulū XXX.

G Rego. in mora. Nō valde est importabile ex dolore oñdit̄ cōsideratiōe ꝓuida. ꝛ remuneratiōe leuigat̄. Idē. Is q̄ cūcta ꝓuis3 veniāt ɔspicit. nequaq3 postq̄3 aliq̄d fecerit penitēdo resipiscit. Idē.
Qui in dictis suis reprobari metuit. ipe ꝓus dz examiare qd̄ dicit. Idē. Nil sic ad edomandū desideriorū carnaliū appetitum valet. q̄3 vt vnusq̄sq3 hoc qd̄ viuum diligit mortuū penset. Idez. In oī qd̄ dr̄. necesse est vt causa tpꝯ ꝛ psona pensēt. si pba sententie v̄itas roborat. si hanc temp⁹ ɔgruus postulat. si veritatē snie ꝛ ɔgruentia tpis ꝑsone q̄litas nō impugnat. Idez sup eze.
Sanctorū actio ab oī parte circūspecta est. bona desiderabilit̄ ꝓuidens. mala solerter cauens. sed h̄ est laboriosi⁹ vbi sctōrū mens inuigilat. ne se ante corū3 oculos mala sub eorū specie abscōdant. Idē in regi. Terribilē iudicē venientē ɔsidera. ꝛ de aduētu illi⁹ tūc ɔsciā tua cōtremiscat. ne tūc sine cāsa timeat. cū corā illo celū ꝛ terra tremuerit
Isido. in syno. Perspice qd̄ cui aptū3 sit tpi. q̄d. vbi. q̄ñ. q̄ntū. q̄diu facere debeas
Idē. Cū diu cogitaueris tūc fac qd̄ pbaueris. Amb. in ep̄la. Mens bona speculatrix ɔsiliorū suorū est. pri⁹ examiat q̄d decorū atq3 honestū. Hiero. Caueto oēs. Infra lib. iiij. de fama. Aug⁹. de singula. cle. Amator est salut̄ sue. q̄ euitat aliene mortis incursum. ꝛ ipe est ꝓuid⁹ q̄ sollicit⁹ fit dadibus ceterorū. Bern̄. de ɔside. Nō oportet vt victa dom⁹ tue vltim⁹ scias. qd̄ ɔplimis nouim⁹ ɔngisse quaprópt̄ ali⁹ alia dispenset. de disciplina tu puide. Idē. Spūal̄ hō ille q̄ oīa diiudicat vt ipe a nemie iudicet. oīne op⁹ suū terrena q̄dā ɔsideratione p̄ueniet. p̄mū quidē an liceat. deinde an deceat. postremo an ꝛ expediat. Idez. Diligenter v̄o oīne qd̄ faciendū erit tracta apd̄ te. ꝛ cū his q̄ te diligūt tracta ante factū. qꝛ post factū sera retractio. Idē in medita.
Habes domū o aīa. sed cito casura est. domus tua tu q̄3 nisi aliā ꝓuideris v̄to ꝛ pluuie exponēda. Idez in ser. In oīb⁹ opib⁹ tuis memorare nouissima. horrorē mortis. iudicii tremēdū discrimē. ardent̄ gehenne metū. ab ocul̄ cordis tui nullaten⁹ patiaris elongari. Idē. Cū iudiciū carnis et aīa pendeat. nihil carni ꝑ⁹ vtili⁹ q̄3 salus aīe ꝓuideri. vt vicz in tpe sit respect⁹ illi⁹ ꝛ socia passionis felicitatis q̄3 ɔsortiū mereat̄.

De fortitudine.
Capitulū XXXI.

G Rego. in mora. Iustorū fortitudo ē carnē vincere. ꝓpriis voluptatibus ɔtraire. delectationē vite pn̄tis extinguere hui⁹ mūdi aspera ꝓ eternis p̄miis amare. ɔsperitatis blādimenta ɔtēnere. aduersitatis metū in corde supare. Idē. Qui l auctoris sui amore roborant̄. q̄ magis in ɔcupita dei fortitudine cōualescūt. eo a ppria v̄tute deficiūt. ꝛ q̄ robusti⁹ eterna appetunt. eo forti⁹ a tpalib⁹ salubri defectōne lassantur.

Idē. Tanto se vnusquisq3 ad fortitudinē p̄fecisse veri⁹ demōstrat. quanto aliena mala equanimius tolerat. Idē in regist. Mores meos bn̄ habes cognitos. q2 diu porto. sed si semel deliberauero nō portare ↄtra oīa pericl'a let⁹ vado. Hiero. in epi. Nihil eo forti⁹ qui vincit diabolū. nihil imbecillius q3 qui a carne superat̄. Idez in orl. sup Jsa. Fortitudo atq3 ↄstantia via regia est. a q̄ declinat ad dexterā qui temerarius est ⁊ ḡtinat ad sinistrā qui formidolosus est ⁊ pauid⁹. Aug⁹. ad hieronimū de snia iacobi apl̄i. Qui vera v̄tute fortis est. nec temere audz. nec incōsulte timet. Ambro. de offi. Est fortis q̄ se in dolore aliq̄ cōsolatur. ⁊ reuera iure ea fortitudo vocat̄ cū vnusquisq3 seip̄m vincit. iram ↄtinet. nullis illecebris emollit̄ atq3 inflectit̄. non aduersis ḡturbat̄. nō extollit̄ secundis. ⁊ q̄si vento quodā variarū rerū circūfert̄ mutatiōe.

Idē. Non in inferēda sed depellēda iniuria lex virtutis est. qui em̄ nō repellit a socio iniuriā si potest. tam est in vicio q3 ille q̄ facit. Idez. Fortitudo inuicta est ad labores. fortis ad p̄icula. rigidior aduersus voluptates. dura aduersus illecebras. quibus aurez deferre nesciat. nec vt dicit̄ aue dicat. pecuniā negligat. auariciā fugiat tanq3 labem quandā que virtutem effeminet.

Idē sup Lu. Fortitudo animū corpusq3 ↄfirmat. nec ḡturbare sinit timore aliq̄ vel dolore. Seneca in ep̄l'a. Sapiēs ⁊ fortis ad oēm incursum munit⁹. intent⁹. nō si paup̄tas. nō si luctus. nō si ignominia. non si dolor impetū faciat. pedē referet interritus. ⁊ ↄtra illa ibit. ⁊ inter illa stabit. Idē Sapiens virtutez si licebit in diuitijs explicabit. si min⁹ in paup̄tate. in patria si poterit. si min⁹ in exilio. si poterit imperator. si min⁹ miles. si poterit integer. si min⁹ debilis. Multa infra li. iiij. de certamine.

De constantia.

Capitulū XXXII.

Grego. in omel. Nō nos p̄spera eleuent. nō aduersa ḡturbēt. vt q̄ in soliditate fidei figimur. nequaq3 rez transeuntium mutabilitate moueamur.

Idē. in mora. Sancti viri nec sustinere falsa p̄ infirmitatē metuunt. nec lesi vnq3 a veritate ↄticescūt. Idez. Electi ip̄a q̄ fortiter tolerāt supplicia ḡhorrescunt. ita vt in eis vno eodēq3 tp̄e ⁊ ↄstātia ex virtute sit. ⁊ pauor ex carne. Idem. Justi viri securitas recte leoni cōparat̄. q2 dū cōtra se q̄slibet insurgere ↄspicit. ad mētis sue ↄstantiā redit. ⁊ scit q2 cūctos aduersantes superat. q2 illū solū diligit quē inuit⁹ nullo mō amittit. Idē. Uir sctūs q̄ maiore p̄secutiōe p̄mitur. eo ad p̄dicandū veritatē acrius instigatur. ⁊ cū ↄstanter p̄secutores tolerat. ardenter ad se auditores trahere festinat.

Idez. Si semel in aspectu supne patrie forti stabilitate anim⁹ figit̄. min⁹ rez tp̄alium ḡturbatione vexat̄. Idē sup Ezech. Timeri ab omib3 hō debuerat si ip̄e auctorem oim vt hō timuisset. nā q̄ rōnis sensuz ad timorē dei nō hz tanto i nullo timēdus est q̄nto h̄ qd ip̄e esse debuit nō est. Idē. In regi. Hoc certissime scito q̄ placere deo ⁊ prauis hoib3 nullus pōt. in tātū ḡ se existimet fraternitas tua omipotēti deo placuisse. q̄nto se p̄uersis hoib3 displicuisse cognouerit. Idem. Nullus vos. Infra li. iiij. de trāquillitate. Aug⁹. in epi. Sentit de Augustino q̄cq̄d libet. sola me in ocul' dei ↄsciencia nō accuset. Idē de ci. dei. Uirtutes habenti magna virt⁹ est ↄtēnere gloriam.

Idē. Qui ↄtēnit iudicia laudantiū. ↄtēnit etiā suspicantiū temeritatez. quoz tn̄ si vere bon⁹ est nō ↄtēnit salutē. Idē in ser. Nec valde gaudere debem⁹ qn̄ laudamur. nec ↄtristari qn̄ vituꝑamur. q2 nec dānare iniuria. nec coronare pōt laus falsa. Ambro. de offi. Bene sibi ↄsci⁹ falsis nō dz moueri. nec estimari pl⁹ ponderis in alieno cē cōuitio. q3 in suo testimonio. Joh. Chrysos. in ser. Quicq̄d terroris hz mūdus cōtemno. quicq̄d delectabile hz rideo. diuitias nō cupio. paup̄tatē nō horresco. mortez nō timeo. Hiero. in ep̄l'a. Utinā ob dei mei nomē atq3 iusticiā vniuersa me infideliū turba p̄sequat̄ ⁊ tribulet. vtinā in opprobriū meū solid⁹ exurgat hic mūd⁹. tm̄ vt a christo merear laudari. ⁊ sue pollicitatiōis sperare mercedē. Idem. Grās ago deo meo q̄ dign⁹ sum habit⁹ quē mūdus oderit. Idem. Per bonā ⁊ malā famā a dextris ⁊ a sinistris christi miles gradit̄. nec laude extollit̄. nec vituꝑatiōe frangit̄. nō diuitijs tumet. nō ↄfundit̄ paup̄tate. ⁊ leta ↄtēnit ⁊ tristia. Idez in p̄lo. sup Hester. Nec affectam⁹ laudes hoim. nec vituꝑatiōes expauescam⁹. deo em̄ placere curātes minas hominū penit⁹ nō timem⁹. qm̄ dissipat de⁹

ossa eoꝝ qui hominibꝫ placere desiderant.
Sene. in ep̄la. Honores ꝛ iniurie vulgi in ꝓmiscuo sunt hn̄de. nec his gaudenduz. nec illis dolendū. Idez. Animū excellē tem ꝯstantē ꝛ moderatū. ꝛ oīa tāq̄ȝ se mino ra trāseuntē. q̄cq̄d timem⁹ optamusq̄ꝫ ridē tem celesti potētia agitat. nō pōt res tanta sine adminiculo numinis stare. Idē. Uir bon⁹ qđ honeste se facturū putauerit faci et. etiā si pecuniā auferet. si laboriosuz erit. faciet etiā si piculosum erit. rursum qđ tur pe erit nō faciet. etiā si pecuniā hēbit. etiam si voluptatē. etiā si potentiā ꝛ dignitatez. ab honesto nulla re deterrebiť. ad turpia nul la re inuitabiť. Idē. Equo anīo audien da sunt imperitoꝝ cōuicia. ꝛ ad honesta va denti ꝯtēnendus est ip̄e ꝯtempt⁹.

De patientia.
Capitulū XXXIII.

Grego. in mora. Nunq̄ȝ est patientie virt⁹ in ꝓsperis. ille aūt est vere patiēs qui rebꝫ aduersis atteriť. et tn̄ a spei sue re ctitudine nō curuať. Idē. Tūc ve osten dim⁹ q̄ȝ accepta bona recte tenuim⁹. cū pfe cto eq̄nimiť ad momētū sublata toleram⁹.
Idez. Quos ad fortia trahere nitimur. eoꝝ necesse est vt infirma toleremꝰ. q2 nec iacentē erigit nisi q̄ statꝰ sui rectitudinez p cōpassionē flectit. Idē. Sctī viri patien te audiūt etiā q̄ se nūq̄ȝ fecisse meminerūt. q̄tenus ea mala q̄ sibi ingeri ꝯspiciūt ab ip̄is suis criminatoribꝫ nouerint perpetrata.
Idē. Tūc illata cōuicia bn̄ toleram⁹. cū in secreto mentis ad male ꝑpetrata recurri mus. leue q̄ppe videbiť q̄ȝ aliena iīuria pcu timur. dū in actiōe nr̄a ꝯspicim⁹. q2 peius ē supplicium qđ meremur. Idē sup Ezech. Linguas detrahentiū sicut nr̄o studio nō debem⁹ excitare ne ip̄i pereāt ita p suā ma liciā excitatas debem⁹ eq̄nimiter tolerare vt nobis meritū crescat. Idem. Patien tia vera est q̄ etiā ip̄m amat quē portat. Nam tolerare ꝛ odisse nō est virt⁹ patiētie ꝛ man suetudinis. sed velamentū furoris. Idē in dyalo. Ego virtutē patientie ꝛ signis ꝛ mi raculis maiorē credo. Idē in omeľ. Tri bus modis virt⁹ patientie exerceri solet. alia nanq̄ȝ sunt que a deo alia q̄ ab antiq̄ aduer sario. alia que a ꝓximo sustinem⁹. A ꝓximo nanq̄ȝ ꝑsecutiōes ꝛ dāna ꝛ contumelias. ab antiq̄ aduersario tentamēta. a deo flagella toleram⁹. Idē. Perfecte aduersariꝰ vin citur. q̄n mens nr̄a ꝛ inter tentamēta dia boli a delectatiōe atq̄ȝ cōsensu oībꝫ modis refrenať. ꝛ inter ꝯtumelias ꝓximi custodiť ab odio. ꝛ inter flagella dei custodiť a mur muratiōe. Idē. Patiētia est aliena mala eq̄nimiter ꝑpeti. ꝯtra cū quoq̄ȝ q̄ mala irro gat nullo dolore morderi. Idē. Ille ve raciter. Infra li. iiii. de leticia. Ioh. chri so. in ori. sup illud Mat. v. Audiśť q2 dictū est. oculū p oculo ꝛc̄. Prim⁹ grad⁹ patiētie est recipe iniuriā. Scd̄s postq̄ȝ recepta est nō velle vindicari. Terci⁹ est nō facere re pariter hec q̄ passus est. ſꝫ q̄escere. Quart⁹ exi buere seip̄m i patiēdo mala. Quint⁹ et am plius tribuere q̄ȝ ip̄e vult q̄ fiat. Sext⁹ nō odio h̄ē cū q̄ opať hec. Septim⁹ est dilige re. Octau⁹ ꝛ bn̄facere. Non⁹ ꝛ deū pro ip̄o dep̄cari. Idez sup Ioh. Nō memoriam maloꝝ habeam⁹ in eos q̄ nos ledūt. ſꝫ re darguam⁹ eos ꝛ ploremꝰ. ploratu eī digni sunt. nō q̄ patiunť sed q̄ mala faciūt. Nā se ip̄os q̄dē maxie ledūt ꝛ amar⁹ ꝛ calūniatoꝝ ꝛ q̄cūq̄ȝ aꝰ aliqđ malū facit. nob aūt ꝓsunt maxie nisi nosip̄os vindicauerim⁹. Au gustin⁹ sup ioh. Pro dilectiōe dei debem⁹ patienť ꝑsecutiōes et mūdi odia sustinere. necesse est eīn vt nos oderit q̄s cernit nolle qđ diligit. Idē in li. de patientia. Non si cut oēs q̄ sciunt participes sunt scientie. ita nec oēs q̄ patiunť sunt participes pati entie. ſꝫ q̄ passiōe recte vtunť. hi patiētie ve ritate laudanť. hi patiētie mūere coronanť.
Idē. Inde est patiētia iustoꝝ vera. vn̄ est i eis charitas dei vera. ꝛ inde ē patiētia iniq̄ rū falsa. vn̄ est i eis cupiditas mūdi ꝑuersa.
Idē. Patiētia pauperꝫ christi. ſꝫ ditando rū heredū christi nō ꝑibit in eternū. nō q2 il lic patienť ferre debeam⁹. sed q2 p his que hic patienť ꝑtulim⁹. illic eterna btitudine p fruemur. Idē. Iob sustinens i carne do lores suos. i corde errores alienos. ꝯtingiť corripiebat īsipiētiā. aicos docebat sapiaz. ꝛ seruabat vbiq̄ȝ patiam. Idez d̄ mori. ec. Perpetiēda sūt vicia mltitudis vt cureť. ꝛ ꝑus tolerāda q̄ȝ sedāda ē pestilētia. Idē in lib. de ouibꝫ. Tolera q2 tolerat⁹ es. si sp bon⁹ fuisti habeto mīscdiam. si aliq̄n mal⁹ fuisti noli perdere memoriā. et quis est sem per bonus. Si te deus diligenter discuti at facil⁹ te inueniet etiā nūc malū. q̄ȝ tu te sp bonū. ḡ toleranda sunt zizania inť frumen tū. Idē. Uis desiderioꝝ. Infra li. iiii. de

desiderio. Amb. sup lu. Christus voluit ab aplo suo tradi. vt tu a socio desertꝰ. a ser uo ꝓditꝰ. moderate feras tuũ errasse iudiciũ. perisse bñficiũ. Hiero. in epi. Libẽs nũc tormẽta patiar. vt tũc futura mihi glia fuer. Nõ em̃ iudicabit dñs bis in idipsuz.

Isid. de sũ. bo. Aduersus ꝯuiciũ lingue fortitudo ẽ adhibẽda patiẽtie. vt tẽtatio vbi q foris impugnat tolerantie virtute victa discedat. Ber i epi. Uera patiẽtia ẽ pati vl agere ꝯ qđ libeat. sz nõ ꝓter quod liceat.

Idẽ in ser. Est hõ pacatꝰ q bona ꝓ bõis reddẽs q̃ntũ in se est nemĩ vult nocere. Est aliꝰ patiẽs q nõ reddẽs malũ ꝓ malo etiaz potẽs ẽ sustinere nocentẽ. Est etiã pacificꝰ q bona ꝓ mal reddẽs in ꝓmptu hz ꝓdesse nocẽti. Primꝰ q̇dẽ ꝑuulꝰ est ꝛ facile scãdalizat. nec facile q hmõi ẽ i h seclo neq̃m ꝛ pleno scãdal poterit obtinere salutẽ. Scđus vt scriptũ ẽ in patia sua poss. debit aiaz suã. Nã tertiꝰ q̇dẽ nõ mõ suã possidet sz ꝛ multoꝝ aias lucrifacit. Tulliꝰ i rhetro. Patientia ẽ hõestatꝰ aut vtilitatis cã rex arduaꝝ ac difficiliũ volũtaria ac diuturna ꝑpessio.

De ꝑseuerãtia. Cap. XXXIIII

g Rego. in regis. Magna est ꝯ ꝑtm̃ virtꝰ ꝑnie si qs in eadẽ pñia ꝑseueret. Idẽ. Illa deo nr̃o sp opa grata sunt. q a bonis q ceperũt nõ recedũt Idẽ in mora. In cũctis vigilant dz se mens circũspicere atq̃ in ipa circũspectiõis sue prudentia ꝑseuerare. Idẽ. Bene cepta cunctis dictis agẽda sunt. vt cũ malũ pugnãdo repellit. ipa boni victoria ꝯstantie manu teneat Idẽ. Mirũ nõ est si qs bona incboet. sz valde mirabile est si intentiõe recta in bono ope ꝑduret. Augꝰ. de correptiõe et grã. Predestinatoꝝ fides q ꝑ dilectionẽ operat. ꝑfecto aut oĩno nõ deficiet. aut si qui sunt q ꝯ deficit reparat añq̃ vita ista finiat. ꝛ deleta q intercurrerat iniq̇tate vsq̃ i finẽ ꝑseuerãtia deputat. Idẽ de ꝯiug. adult. Que rectissime vouent cũ hoies vouerint nulla ꝯditiõe rũpenda sunt q sine vlla ꝯditione vouerũt. Isi. de sum. bo. Tũc deo placet nr̃a ꝯuersatio. qñ bonuz qđ inchoamus ꝑseuerãti fine cõplemꝰ. Idez in syno. Salus inchoãtibꝫ ꝓmittit. ꝓmiũ ꝑseuerantibꝫ dat. nõ est btũs q bonũ facit. sz q incessabilit facit. q em̃ ꝑseuerauerit vsq̃ in finẽ. saluꝰ erit. Bern. in epla. Perseuerantia sola meret viribꝫ gloriã. fructibꝫ coronã prorsus absq̃ ꝑseuerãtia nec q pugnat victoriã nec palmã victor ꝯsequit. Idem. Perseuerãtia vigor viriũ ꝟtutũ ꝯsumatio est nutrix ad meritũ. mediatrix ad ꝓmium. soror patiẽtie. ꝯstantie filia. amica pacis. amicitiarũ nodus. vnanimitatis vinculuz. ꝓpugnaculũ sanctitatis. Idẽ. Tolle ꝑseuerãtiam. nec obsequiũ mercedẽ hz. nec bñficiũ gloriã. nec laudẽ fortitudo. Deniq̃ nõ q cepit. sed q ꝑseuerauerit vsq̃ in finẽ saluꝰ erit.

Idẽ in ser. Nõ viuit qui supbia inflat. q luxuria inquinat. q ceteris quibuscũq̃ inficitur pestibꝫ. qm̃ nõ est h viuere. sed mag vitã ꝯfundere. ꝛ appropinq̃re vsq̃ ad portas mortis. Bonã aũt vitam ego puto. ꝛ mala pati ꝛ bona facere. ꝛ sic perseuerare vsq̃ ad mortẽ. Sene. in epla. Plꝰ opis i eo est vt ꝓposita custodias q̃ vt honesta ꝓponas. ꝑseuerandũ est ꝛ assiduo studio robur addendũ donec bona mens sit qđ bona volũtas est.

De temperantia.
Capitulũ XXXV.

g Rego. in mora. Is qui p̄est ea se circa subditos mensura moderet. q̃tenus ꝛ arridens timeri debeat ꝛ iratꝰ amari. vt eum nec nimia leticia vilẽ reddat. nec immoderata seueritas odiosum. Idem. Nõnunq̃ dum nõnulla menti delectatio surripit temperãtia nostra marcet. inquantum em̃ ad delectationẽ ducimur. intantũ minus ab illicitis temperamur. Idẽ in Omelia. In talibꝫ mentibus dominꝰ pascitur. que per respectuz gratie temperate corporalibꝫ desiderijs nõ vtuntur. Idẽ in registro. Romanorũ semper ab antiquioribꝫ vsus fuit post admixtionẽ proprie cõiugis lauari ꝛ purificationẽ querere. et ab ingressu ecclesie paululũ reuerenter abstinere. Idẽ. Quotiens ira animũ inuadit mentez edoma. vince teipm̃. differ tempus furoris. cũ tranquilla mens fuerit qđ placet iudica. Idem in pastoral. Cum nõ malicia sed sola ignorantia vel infirmitate delinquit. ꝑfecto necesse est vt magno moderamie ipa delicti correptio temperetur.

Augustinus de libero arbitrio. Temperantia ẽ affectio coercẽs ꝛ cohibẽs appetitũ ab his rebus que turpiter appetuntur.

Idẽ de confes. De illecebra odorũ nõ satago nimis. cũ absunt nõ requiro. cum adsunt nõ respuo. semper tamen carere paratus. Idez de opere monachoꝝ. Tanto

glorioſiꝰ mens ad ſupiora pmouet. quãto diligentiꝰ ab inferioribꝰ ↄcupiſcẽtia cohibet. Idẽ de ſingłaritate clericoꝝ. Diſce nũc temperãtie modũ ꝗ ꝑ licentiã q̃ris exceſſum. ama feĩas inter ſacra ſolẽnia. ⁊ odio habe in cõione priuata. Idẽ de moribꝰ eccłie. Oĩe officiũ temperãtie ẽ exuere veterẽ hoiem. ⁊ in deo renouari. i. cõtemnere oẽs corporeas illecebras. laudẽq; popularẽ. totũq; amorẽ ad inuiſibilia ⁊ diuia ↄferre. Idẽ. Curioſi eſſe ꝓhibemur. qꝺ magne temperãtie munꝰ eſt. Iſi. de ſum. bo. Quicqd nimis ⁊ vltra modũ eſt. ꝑnicioſum fit. ſtudiũq; ſuũ in ↄtrarium vertit. In oĩ ergo ope modũ ⁊ tẽperamentum oportet hẽe. Idẽ in ſyno. In oĩ re tene temperamentũ. nihil intemperãtꝰ agas. ne minus ne nimiũ alıqd. ne vltra q̃ oportet. ne infra. etiã in bonis moderatum eſſe decet.

Idẽ. Que cũ temperantia fiunt ſalubria ſunt. ⁊ bona q̃uis etiã cũ immoderato vſu noxia efficiunt. Nimietas eñ oĩs ĩ vicio deputat. Berñ. de ↄſide. Nõ eſt temperãtia in ſolis reſecãdis ſupfluis. eſt etiã in omittendis neceſſariis Tullius in rheto. Temperãtia eſt rõnis in libidinem atq; in alios nõ rectos impetꝰ animi firma ⁊ moderata dominatio. eiꝰ partes ↄtinẽtia. clementia. modeſtia.

De continentia guſtus.

Capitulũ XXXVI.

Rego. in mora. Per abſtinentiã vi/
g cia ſunt extinguẽda. nõ caro. ⁊ tãto q̃ſq; ſibimet dꝫ moderamine ꝑeſſe. vt ⁊ ad culpã caro non ſupbiat. ⁊ tñ ad effectũ rectitudinis in ope ſubſiſtat. Idem. Uirtꝰ abſtinentie aut oĩno nulla eſt. ſi tñ quiſq; corpꝰ ſuũ nõ edomat q̃ntũ valet. aut valde inordinata eſt ſi corpꝰ atterit plus q̃ ferre valet. Idẽ in paſto. Incaſſum ꝑ abſtinentiã corpus atterit ſi inordinatis dimiſſa motibꝰ mens vitiis diſſipat. Idẽ in omel. Qui a paradiſi gaudiis ꝑ cibũ cecidimꝰ. ad hec inq̃ntũ poſſumꝰ ꝑ abſtinẽtiã reſurgamꝰ. Augꝰ. de ↄfeſ. Hoc me docuiſti dñe. vt queadmodũ medicamẽta. ſic alimenta ſumpturꝰ accedã. ſed cũ ad quietẽ ſanetatꝭ ex indigentie moleſtia trãſeo. i ipo trãſitu mihi inſidiat laqueus cõcupiſcẽtie.

Idẽ de bono ↄiug. Ad h̃ iuſti cũ opꝰ eſt prudent. vt tanꝗ̃ boni dñi qꝺ bonũ ⁊ iuſtũ ⁊ equũ eſt ſeruis ſuis. i. corpibꝰ ſuis ꝓbeant

Idẽ in ſer. Ieiuniũ purgat mentẽ. ſubleuat ſenſum. carnẽ ſpiritui ſubijcit. cor facit ↄtribulatũ ⁊ hũiliatũ qꝺ deus nõ ſpernit.

Idẽ in li. de ieiunio ſabbã. Sicut qꝺ ait apłs vex eſt malũ eſt homini ꝗ ꝑ offenſionẽ mãducat. ita malũ eſt homini ꝗ ꝑ offenſionẽ ieiunat. Ioh. Chryſ. ſup ioh. Indigentia ſicut ſanitatꝭ ita delectatiõis eſt mater. Idẽ ſup Mat. Qui ieiunat ⁊ peccat. non ad gł̃iam dei ieiunat. neceſſe hũiliat. ſed ſube ſue parcit. Idẽ. Per ieiunia ceſſat. Infra li. iiij. de cõnexiõe. Amb in exam. Ieiuni hoĩs ſputum ſi ſerpens guſtauerit morit. Uides q̃nta vis ieiunij ſit vt ex ſputo ſuo ieiunꝰ hõ terrenũ ſerpentẽ interficiat. q̃nto magꝭ ꝗ ſerpentẽ ſpũalẽ ꝑ ieiunij virtutẽ. Hiero. in epła. Modicꝰ ac tẽperatus cibꝰ ⁊ carni ⁊ aĩe vtilis eſt. Idẽ. Nõnulli pudicã vitã appetẽtes ĩ medio itinere corruũt. dũ ſolã abſtinẽtiã carniũ ſufficere putãt ⁊ legumibꝰ onerãt ſtomachũ. Idẽ Parcꝰ cibꝰ ⁊ venter ſꝑ eſuriẽs triduanis ieiunijs ꝑfert. ⁊ multo meliꝰ eſt q̃tidie parũ q̃ raro ſatꝭ ſumere. Pluuia eñ illa optima eſt. ꝗ ſenſim deſcẽdit in terrã. ſubitꝰ aũt ⁊ nĩmius imber in preceps arua ſubuertit.

Iſi. de ſum. bo. Abſtinẽtia et viuificat et occidit. viuificat aĩaꝫ ⁊ corpꝰ nẽcat. Idẽ Ieiunia cũ aꝗ̃bꝰ bonis deo acceptabilia ſũt. ꝗ a cibis abſtinẽt ⁊ ꝑua agũt demones imitant. qꝭ eſca nõ ẽ. ⁊ neq̃cia ſemꝑ adeſt.

Idẽ. Spernit a deo ieiuniũ qꝺ ĩ veſpeꝝ repletiõe ciboꝝ reficit. neq; eñ reputãda ẽ abſtinẽtia vbi fuerit ventrꝭ ſaturitas ſubſecuta. Berñ. in epła. Obſeruãdus eſt ſumendi modꝰ ⁊ tp̃s. cibi q̃ntitas ⁊ qualitas. fugienda q̃ ſunt ſupflua ⁊ adulterina ↄdimẽta. Obſuãdus eſt modꝰ vt nõ effundat ꝗ comedit aĩam ſuã ſup oẽm cibũ. Tempꝰ ne ante horã. Qualitas qualibꝰ vtit cõitas fraternitatꝭ. excepta cauſa manifeſte infirmitatꝭ. Idem in ſer. Si gula ſola peccauit. ſola q̃ ieiunet. ⁊ ſufficit. ſi vero peccauerũt ⁊ cetera mẽbra q̃re nõ ieiunẽt ⁊ ipa. Ieiunet ꝗ oculus ꝗ depdatꝰ eſt aĩam. ieiunet auris. ieiunet lingua. ieiunet manꝰ. ieiunet etiã aĩa ipa. ſuple ꝓpria volũtate. Idẽ Ieiuniũ nõ ſolũ eſt abolitio peccatoꝝ. ſed extirpatio vicioꝝ. nec ſolũ obtinet veniam ſed meret ⁊ gratiã. nec ſolum delet peccata preterita que cõmiſimꝰ. ſed etiã repellit futura que cõmittere poteramꝰ.

De continentia tactus.
Capitulū XXXVII.

g Rego.in moral. Nulla sunt cetera
bona.si occulti iudicis oculis casti/
tatis testimonio non approbantur.
Idē. Nulla est castitas carnis quā nō cō
mendat suauitas mentꝫ Idē in pastora.
Quos onus licitū cōiugꝫ nō grauat.neq̄/
ꝗ̄ pondus illicitū terrene sollicitudinis p̄
mat.sed tanto eos paratiores dies vltima
quāto expeditiores inueniat.ne quo meli/
ora agere vacantes possunt.sed tamen ne/
gligunt.eo supplicia deteriora merean̄t.
Idez in regi. Custodiēda est mundicia
corpis in studijs bone actiōis. Amb.de
viduitate. Castitas solitudinē q̄rit. pudica
secretū.impudica cōuentū. Idē in ep̄la.
Prima castitatis victoria est facultatū cu/
piditates vincere.qꝛ lucri studiū tētatio pu
doris est. Aug⁹.de v̄gi. Sicut nemo im/
pudice vtit̄ corpe nisi spū ꝓus ɔcepta neq̄/
cia.ita nemo pudiciciā seruat in corpe nisi
spiritui pri⁹ insita castitate. Idē ꝺ eccle.
doc. Melior est ɔtinētia nuptijs.ſꝫ nō sibi
sola sufficit ad beatitudinē nisi ꝑ solo amo
re pudicicie retineat̄.sed etiā si cum affectu
causa vacādi dn̄o eligit̄.alioq̄n diuortium
magꝫ ɔiugū videbit̄ esse ꝗ̄ appetit⁹ castita/
tis. Idē de solil̄. Quātū vxorē velis pin
gere atq̄ cumulare bonis oīb⁹. nihil mihi
tam fugiēdū ꝗ̄ ɔcubitū esse decreui. Nihil
em̄ sentio qđ magꝫ ex arce virtutis deiciat
animū virilē ꝗ̄ blādimēta feminea corpo/
rūq̄ ille ɔtact⁹ sine q̄ vxor hr̄i nō p̄t Idē
de ciui.di. Ita nō amittit̄ corpis sanctitas
manente animi sctitate.etiā corpe oppresso.
sicut amittit̄ ⁊ corpis sctitas violata animi
sanctitate.etiā corpe intacto. Idē in epi.
Quicq̄d i carne nec cōmisit nec ꝑmisit libi
do patientꝫ.solꝰ erit culpa facientꝫ.oīsq̄ il/
la violentia nō ꝑ corruptiōis turpitudine.
sed ꝑ passiōis vulnere reputabit̄. Idez.
Pudiciciā.sup̄ de ɔsensu. Joh.Chri.sup
Math. Oīnes v̄tutes spūales res sūt an/
gelice.p̄cipue tñ castitas res est angelica.ꝑ
hāc em̄ solā singulariť hoīes angelꝭ simulan
tur.⁊ vincit̄ natura v̄tutib⁹. Idē. Illa est
gl̄iosa ɔtinētia.nō quā trāsgredi nō p̄t ne/
cessitas vl̄ debilitas corpis.ſꝫ quā cōplecti
tur volūtas sctī ꝓpositi. Hiero.in episto.
Grādis v̄tutꝫ est ⁊ sollicite diligētie fugare
q̄ nata sis in carne.nō tñ carnaliť viuere.te
cū pugnare q̄tidie.⁊ inclusum hostē argiv̄
fabule ferūt centū oculis obseruare. Idē.
Magn⁹ est pudicicie labor.sed mai⁹ est p̄/
miū.t̄palis custodia.sed remuneratio eter/
na. Isido.de sum.bo. Amāda est pulchritu
do castitatis.cui⁹ degustata delectatio dul
cior inuenit̄ ꝗ̄ carnis. Castitas em̄ fruct⁹
est suauitatis.pulchritudo inuiolata sctōꝝ.
castitas securitas mētis.sanitas corporis.
Idē. Nequaq̄ in senectute. Infra li.iiij.
de certamine. Idez in ety. Cōtinēs non
solū in castitate dicit̄.sed ⁊ in cibo ⁊ i potu.
in ira q̄ꝫ ⁊ vexatione mentꝫ ⁊ detrahēdi libi
dine.nā ɔtinens đr q̄ se a multis abstineat
Cyprian⁹ de.xij.abusi. Pudicicia nobili
um ornamentū est exaltatio hūiliū.nobili
tas ignobiliū.pulchritudo debiliū.ꝓsperi/
tas laborantiū.solamē mestoꝝ. augmentū
oīs pulchritudis.dec⁹ religionis.defensio
criminū.multiplicatio meritoꝝ.dei creato
ris oīm amica. Bern̄.in ep̄la. Quid casti
tate decori⁹.q̄ mundū de imūdo ɔceptū se
mine.de hoste domesticū. angelū deniq̄ ꝺ
hoīe facit. Differūt quidē int̄ se hō pudic⁹
⁊ angelus sed felicitate.nō v̄tute.nā etsi ca/
stitas illi⁹ felicior.hui⁹ tñ cognoscit̄ esse for
tior. Idez. Sola est castitas q̄ in h̄ mor/
talitatis ⁊ loco ⁊ t̄pe.statū q̄ndā immortal̄
glie rep̄sentat. Idē in ser. Cōtinēduz est
in veritate.quidā em̄ ɔtinēt ex necessitate.
nō hn̄tes aut loci aut t̄pis aut instrumēto/
rū oportunitatē.quidā ex vanitate ꝓpter fa
uorē videlicet hoīm.vel aliqđ t̄pale cōmo/
dū.q̄dā ex v̄itate soli deo placere cupiētes.

De cōtinentia visus.
Capitulū XXXVIII.

g Rego.in mora. Ne q̄daꝫ lubrica in
cogitatiōe versem⁹.ꝓuidenduꝫ no/
bis est q̄ intueri nō debet qđ nō li/
cet ɔcupisci Idē. Sancti viri cū sinistra
pulsari delectatiōe se sentiūt.ipa ꝑ q̄ forme
species ad mentē ingrediunt̄ discipline ma
gisterio lumina restringūt.ne praue cogita
tioni visio lenocinata famulet̄. Aug⁹.i re
gula. Oculi v̄ri ⁊ si iactant̄ i aliquā feminā.
in nulla figant̄.neq̄ em̄ q̄n ꝓceditꝫ femias
videre ꝓhibemini.ſꝫ appetere vl̄ ab ip̄is ap
peti velle crimiosuꝫ ē. Idez de ɔfes̄. Resi
sto seductiōib⁹ oculoꝝ meoꝝ.ne iplicent̄ pe
des affect⁹ mei q̄b⁹ ingredior viā tuā deus
me⁹.⁊ erigo ad te inuisibiles oculos meos
vt tu euellas de laq̄o pedes meos. Idē

de pnia. Cohibeat se a lud's. a spectaculis seculi. que pfectā vult ɔsequi grām remissionis. Naz dina si se cohibuisset. si int suos remansisset. ab extraneo raptore corrupta nō fuisset. Isido. in syno. Tolle occasionē peccandi. aufer materiā delinquendi. si vis esse a fornicatiōe tutus. esto corpe et visione discret⁹. Idē. Peccati pudore oculos tuos attollere erubesce. incede abiecto vultu. humiliato ore. deposito facie. Ambro. de offi. Est in ocul' verecūdia. vt nec videre viros femina pudica nec videri velit. Idē sup Lu. Qd nō videris nō amabis. sed vbi caro ɔcupierit. cōpatiens qz animi ɔstantia defatiscit. z mox ɔsortio amoris inflectitur. Bern̄ in epl'a. Ut teipm̄ sp aspicias. ab om̄ib⁹ oculos auerte. Idē de. xij gra. Ut quid audes oculos leuare ad celū qui peccasti i celū. Terrā intuere vt cognoscas teipm̄. ipa te tibi repñsentabit. qz terra es z in terrā ibis. Duab⁹ tm̄ causis inculpabiliter oculos leuas. vt petas auxiliū a deo vel impendas pmio. Senec. in epistola. Qui deponere vult desideria rerū oim̄ qz cupiditate flagrauerit. z oculos z aures ab his que reliquit auertat.

De continentia auditus.
Capitulū XXXIX.

g Reg. i mo. Necesse vt nec ad aures vanitas veiat. z mens a cogitatiōis aditu vigilans repellat. Aug⁹. de p. cordis. Cur ambularemus delectati vanis canticis. nulli rei pfuturis. ad tps dulcibus. in posterū amaris. Talib⁹ eñ turpitudinib⁹ cantionū animi humani illecti eneruant z decidūt. a vtute defluētes in turpitudinē. z pter ipas turpitudies postea sentiūt dolores. z cū amaritudine digerūt qd cū tpali delectatione z dulcedine biberunt Hiero. in plogo iosue. Nos ad patriam festināntes mortiferos sirenarū cantus surda debem⁹ aure transire. Idē in epl'a Semp linguā tuā ɔ bonis loqui assuesce. z auditū tuū ad bonorū magis laudē qz ad malorū vituperationē cōmoda. Idem. Non licet tibi alteri⁹ vituperationē patienter audire. qz nec ab alijs optas recipi tuā. Isido. in syno. Nulla aures tuas sermonum impudicicia surrepat. Uanus sermo cito polluit mentē. z facile agitur qd libenter auditur. Bern̄. Uerbū scurrile. Infra lib. iij. de stultiloquio.

De clementia.
Capitulū XL.

g Rego. in mora. Minor est virt⁹ certaminis foris quēpiam videre mala q̄ supet. z int⁹ qd toleret nō hr̄e. Perfecte aūt māsuetudinis z clemētie laus ē aduersa ppeti. z exteri⁹ fortiter z interi⁹ clemēter. Aug⁹. in ser. dn̄i in mōte. Mitis est q̄ cedit imphitatib⁹. z nō resistit i ma'o. sz vincit in bono malū. Idē in epl'a. Mal parce vir mitis z bone. z q̄nto melior es. tāto mitior esto. z q̄nto sis celsior ptāte. tāto humilior fias pietate. Ioh. Chrys. sup Mat. Māsuet⁹ neqz irritat maluz. neqz irritat a malo. neqz aduersus eū pualet cā pcti. neqz aduersus alterū aliqñ ex illo nascit cā peccādi. sz magis ɔtent⁹ est iniuriaz pati qz facere. Idē. Ille est vē māsuet⁹ q̄ cū nocit⁹ fuerit ab alio nec cogitat facere malū nec facit Idē sup ioh. Si cogitauerim⁹ qm̄ non ei q̄ ɔtristauit. sed nobisipis largimur cito dimittem⁹ venenū ire z vindicte. Amb. I epi. Nō hz vltiōis studiū pfecta virt⁹. nec vlla est iracūdia vbi plenitudo est charitatis Isid. in syno. Aufer a corde fraternā offensionē. aliene neqtie nō serues dolorem. Idē. Supplici orāti veniā depcare. petēti qz tibi veniaz libent indulge. Beda in glo. Lu. ix. Nō sp in eos q̄ peccāt est vindicandū. qz nōnunqz ampli⁹ pdest clementia tibi ad patiētiā. lapso ad correctionē Seneca in epl'a. Uerecūdiā peccādi facit ipsa clemētia regentis. Idē. Magnanimi proprīū est placidū esse trāquillūqz. z iniurias atqz offensiōes spernere. Idē. Clemētē vocabo nō in alieno dolore facilē. sz eū q̄ cū suis stimulis exagitet nō psilit. q̄ intelligit magni animi eē iniurias in sūma potentia pati. nec qcqz esse gl'iosius pncipe ipune leso. Idē. Nullū demētia ex om̄ib⁹ magis qz pncipem decet. pestifera vis ē. valere ad nocendū.

De modestia.
Capitulū XLI.

g Rego. in regist. Sic ea q̄ sunt iusticie foris exeqr. vt ea q̄ int⁹ amoris et dilectiōis sunt mime postponaz. Idem. Om̄ia age blande z dulcit. vt z actio tua discreta sit z lingua mitis. Idē. Cū curā rerū nobis necessitas imponit. quidam duzeas rapiunt solūmodo tolerandi sunt. quidam vero seruata charitate pbibendi sunt nō tamē sola cura debet esse ne nostra sub

trabant. sed ne rapiētes nō sua semetipsos pdāt. Amb. de offi. Nec cursim ambulare honestū arbitror. nisi cū cā exigit alicuiꝰ piculi vl' iusta necessitas. Idē. Magna virtꝰ modestia. q̄ cū sit etiā sui iuris remissior nihil sibi vsurpās. nihil sibi vēdicās. 7 qd'modo intra suas vires ɔtractior diues est apud deū. Idē. In modestia maxie trāquillitas animi. studiū mãsuetudinis. moderatiōis grā. honestatis cura. decoris ɔsideratio spectak 7 q̄rik. Augꝰ. in regl'a. In incessu. statu. habitu. 7 in oībꝫ motibꝫ vr̄is nihil fiat qđ cuiusq̄ offendat aspectū. sed qđ vr̄am deceat sanctitatē. Idē de vita btā Modestia dicta est a mō. sic a tēperie tēperātia. vbi aūt modꝰ est atq̄ tēperies nec plꝰ est q̄cq̄ nec minꝰ. Idez. Illud p̄clarū est 7 nō imerito diffamak. ne q̄d minꝰ nec quid ampliꝰ. 7 h̄ apprime vtile est ī vita. Isi. in syno. Professionē tuā 7 habitu 7 incessu demonstra. sit in gressu tuo simplicitas. ī motu puritas. in gestu ḡuitas. in incessu honestas. Bern̄. sup canti. Honestū in q̄ anie decorē locandā censuimꝰ diffiniak mentis ingenuitas. solicita ḟuare cū ɔsciā bona fame integritatē. vl' iuxta apl'm ꝓuidere bona nō tm̄ corā deo s3 etiā corā hoībꝫ Sene. in epl'a. Vita nō est ī pfecta si est honesta. Idē. Nihil honestuz est qđ ab inuito coactoq̄ fit. Oēe honestū voluntariū est. Admisce illi pigriciā. q̄relā. tergiuersatiōnē. metū. qđ h3 in se optimum pdit totum.

Idē. Oēe honestū iniussum incoactūq̄ est sincerū 7 nullo mō mixtū.

De iusticia.
Capitulū XLII.

G Rego. sup Ezech. Quilibet pctōr ɔuersus in fletibꝫ iā iustꝰ esse inchoat cū cepit accusare qđ fecit. Cur eñ iustus nō sit q̄ ɔtra suā iniusticiaz iā p lachrymas seuit. Idez in regi. Turpe est defendere qđ mihi p̄us nō ɔstiterit iustuz esse. qz ego hoīes ꝓpter iusticiā diligo. nō aūt iusticiā ꝓpter hoīes postpono. Idē. Iustuz est vt visitatores illic ɔseq̄nk stipendiū. q̄ ꝓ chrsto suū ɔmodare repiunk obsequiū Idē in omel'. Vera iusticia cōpassionez h3. falsa vo dedignationē. q̄uis etiā iusti soleāt recte pctōribꝫ indignari. S3 aliud ē qđ agik typo supbie. aliud qđ zelo disciplinę. Augꝰ. de mirabilibꝫ sacre scripture. Perfecta iusticia hec ē. sacerdotiū. ḟginitas 7 martyriū q̄ triplex iusticia in abel p̄mo fuit. q̄ 7 munera deo placita obtulit. ɔsapiā sui generis in seculo nō reliq̄t. 7 martyrij coronā sanguinis effusiōe ꝓmeruit. Idez. Quācū mihi videk. Sup li. j. de ꝑfectꝰ. Idē. de v̄a religione. Hec est ꝑfecta iusticia q̄ potiꝰ potiora 7 minꝰ minora diligimꝰ. Idez de ci. dei. Hec in vnoq̄z iusticia est. vt deꝰ obedienti hoī. animꝰ corpi. rō vicijs etiā repugnātibꝫ imperet. vl' subigēdo vl' resistēdo atq̄ vt ab ipo deo petak. 7 meriti grā 7 venia delictorū. ac de acceptis donis grãꝫactio ꝓsoluak.

Amb. de ḟgi. Iusticia in alto q̄dā secessu locata. videt exploratq̄ oīa q̄ alijs potiꝰ nota q̄ sibi. nō tam suas vtilitates q̄ publica emolimēta rimak. Bern̄. de ɔside. Iusticia nec factura ē vtriq̄ alteri qđ sibi fieri nolit. nec qđ sibi fieri velit alteri negatura. in his nēpe duobꝫ liq̄t integr̄ eē iusticie statū.

Idē in epl'a. Nūq̄ iustꝰ arbitrak se cōprehendisse. nec vnq̄ dicit satis est. s3 sp esurit sititq̄ iusticiā. ita vt si sp viueret. sp q̄ntū in se est iustior eē ɔtēderet. spq̄ de bono in melius pficere totis viribꝫ suis conarek. Idē de ɔtēp. Panis aīe iusticia est. 7 soli btī qui esuriūt illū. q̄m̄ illi saturabunk. Nimiz ad imaginē dei facta est aīa rōnak. 7 ceteris q̄dē oībꝫ rebꝫ occupari pt. repleri oīno non pōt.

Idez in ser. Iusticia virtꝰ est qđ suuz est vnicuiq̄ tribuēs. Tribue ḡ tribꝫ q̄ sua sūt. redde supiori. redde inferiori. redde equali cuiq̄ qđ debes. Idē. Habemꝰ eñ ante nos priores. post nos iuniores. a dextris amicos. a sinistris inimicos. Reddamꝰ ḡ singulis qđ suū est. prioribꝫ obediētiā. iunioribꝰ doctrinā. amicis leticiā. inimicis patientiam. Glo. Mat. v. Iusticia ē sua vnicuiq̄ reddere. sibi 7 ꝓximis 7 deo. Tulliꝰ ī rheto. Iusticia est habitꝰ animi cōi vtilitate ɔseruata suā cuiq̄ tribuens dignitatē.

De obedientia ho. Capl'm. XLIII

G Rego. ī moral. Sola obediētia ē q̄ fidei meritū possidet. sine q̄ infidelis quisq̄ cōuincik. etiā si fidelis esse videatur. Idē. Per obedientiaz voluntas ꝓpria mactatur. tanto igitur q̄sq̄ deū citius placat quanto ante eius ɔspectū repssa arbitrij sui supbia gladio p̄cepti se immolat.

Idē. Nūq̄ p obedientiā malū fieri debet. aliq̄ñ aūt debet p obedientiaz bonum qđ agitur intermitti. neq̄ enim mala in paradiso arbor extitit quā deꝰ homi ne ɔtin/

geret.interdixit.sed vt in meli⁹ p obediētie meritū hō bene ꝯdit⁹ cresceret. dignū fuerat vt ꝛ hunc etiā a bono aliq̄ ꝓhiberet.q̄tenus tanto veri⁹ h̄ qđ ageret bonū eē cognosceret.quāto ꝛ a bono cessans auctori suo se subditū hūili⁹ exhiberet. Idē.Notandū qđ dꝛ.ex omī ligno paradisi edite.de ligno aūt scie boni ꝛ mali ne comederitꝭ.qui eñ ab vno bono subiectos vetat necesse ē multa ꝯcedat.ne obedientie mens fundit⁹ intereat si a bonis omībꝫ oīno repulsa ieiunat. Idē.Obediētia sola ṽtus ē q̄ virtutes ceteras mēti inserit.insertasq̄ custodit.

Idē.Si obediētie palmā app̄hēdere nitimur.ꝓsperꝭ hui⁹ secli ex sola iussione.aduersis aūt ex deuotiōe militem⁹. Idem. Debet obediētia ꝛ in aduersis aliquid ex suo hr̄e.ꝛ in ꝓsperis aliq̄d ex suo oīno non hr̄e.q̄ten⁹ ꝛ in aduersis tāto sit glīosioꝛ.q̄nto diuīe ordinatiōi etiā ex desiderio sui iūgit.ꝛ in ꝓsperꝭ tāto sit verioꝛ.q̄nto a p̄senti ip̄a quā diuinit⁹ pcepit glīa fundit⁹ mente separat. Idē.Obediētia nō seruili metu sed charitatꝭ affectu ſuāda est.nō timoꝛe pene.sed amoꝛe iusticie. Idē in regi. Pensate q̄ntū cūctis expedit ei quē nob gr̄a diuina ꝓtulit integerrimā sp̄ in oībꝫ obedientiā p̄bere. Idē.Uide vt oīa absq̄ iminutione custodias.qꝛ de his q̄ ꝓseruanda iusticia scribo ego absoluoꝛ.ꝛ tu si negligꝭ obligaris. Idē.In obedientia valde est vtile si id qđ discipline vigoꝛ iponit. nullo cogente hūilitas laudanda fuauerit. Idē sup Ezech. Ille recte loquit q̄ pri⁹ obediendo fecerit que loq̄ndo admonet esse facienda. Idē.Mādata dei p iussionē facere seruientꝭ ꝛ obedientꝭ est. diligendo autē facere obedientis et amantis est. Aug⁹. de ciui.dei.Pax hoīs ꝛ dei est ordinata ī fide sub eťna lege obediētia. Idē.Obedientia ī creatura rōnali mr̄ q̄dāmodo ē omniū custosq̄ virtutū. Idē de ope monachoꝝ.Citi⁹ exaudit vna obedientꝭ oīo q̄ꝫ decē milia ꝯtemptoꝝ. Isido.de sum.bo. Nō erit caro subiecta anīe.nec vicia ratiōi. si anim⁹ nō ē subiect⁹ ꝯditori.tūc aūt recte subijciunt nobis oīa que sub nobis sunt si nos subijcimur ei a q̄ nobis illa subiecta st. Hiero.in ep̄la.Bonū est obedire maioribꝫ.parere pfectis.ꝛ post regulas scripturarū vite sue tramitē ab alijs discere.nec p̄ceptoꝛe vti pessimo.l.p̄sūptiōe sua. Idē. Seruias fratribꝫ.hospitum pedes laues. passus iniuriā taceas p̄positū monasterij timeas vt dn̄m.diligas vt parentē.credas tibi salutare q̄cq̄d ille p̄cepit.nec de maioꝝ snīa iudices cui⁹ officiū est obedire ꝛ implere q̄ iussa sunt Ambro.sup Lu.Disce hō deo esse subiect⁹.vt nō qđ ip̄e vis eligas.sꝫ qđ deo scis esse placiturū. Cyprian⁹ de xij.abusionibꝫ.Obedientia q̄ oīm disciplinarū mr̄ est.magna exercitatōne indiget.q̄ sui normā studij a christo dn̄o sumpsit.qui obediens p̄ri vsq̄ ad mortē crucꝭ.ignominiā libent sustinuit. Bern̄.de p̄.ꝛ dispen. Quicq̄d vice dei p̄cipit hō qđ nō sit tm̄ certū displicere deo.haud sec⁹ oīno accipiendū est q̄ꝫ si p̄cipiat de⁹. Idez.Generalis hec regula teneat.vt in difficilioribꝫ quidē agendis obedientia gratioꝛ q̄ꝫ grauioꝛ preuaricatio iudicet.ꝛ in facilioribus minusq̄ onerosis ꝯtempt⁹ dānabilioꝛ q̄ꝫ act⁹ laudabilioꝛ estimet. Idē.Ad me sup li.j.de p̄latis bonis. Idē in ep̄la.Hoc aduertendū q̄ quedā sunt pura bona quedaꝫ pura mala.ꝛ in his nullā deberi hoībꝫ obedientiā.q̄m nec illa omittēda sunt etiā cū ꝓhibēt. nec ista cū iubent cōmittenda.Porro inter hec sunt media quedā q̄ p modo.loco ꝛ tpe vel psona ꝛ mala pn̄t esse ꝛ bona.ꝛ ī his lex posita est obedientie.tanq̄ꝫ in ligno scie boni ꝛ mali.qđ erat in medio paradisi.In his pfecto fas nō est nr̄m sensum snīe p̄scribere magistroꝝ.in his oīno platoꝝ nec iussio nec ꝓhibitio ꝯtemnenda. Idē.O monachum obedientissimū q̄ ex quibuslibet senioꝝ verbulis ne vnū q̄dem iota p̄teruolet nō attendit quale sit qđ p̄cipit.ꝯtentus qꝛ p̄cipit.ꝛ hec est obedientia sine moꝛa.

Idē de ꝯtem.mūdi.Age eya age q̄ relinquere oīa disponis.te q̄ꝫ p̄mū int relinq̄nda numerare memēto.imo vero maxime et p̄ncipaliter abnega teip̄m si deliberas seq̄ eū qui exinaniuit ꝓpter te semetip̄m Idē in sermo. Obediētia q̄nq̄partita est.Pria opus rectū.qꝛ nō est obediētia ꝯ deū. Secūda volūtariū.qꝛ qđ fit ex necessitate n̄ est bonū.Tercia purū.vt intētio pura sit.qꝛ si oculus simplex est totū corp⁹ lucidum est. Quarta discretū.ne q̄d nimis aut min⁹.q̄ enim recte offert si nō recte diuidat peccat. Quīta firmū.i.ꝑseuerās.q̄ oīa claudit et ꝯtinet.Nullū eñ bonū sine ꝑseuerātia coronat.Ut aūt ꝑseuerantiā habeat murus

obedientie inherere sibi debēt ꝓpugnacula patientie. Idē. Redde reuerentiā ⁊ obedientiā plato. q̄rum altera cordis. altera corpis est. nec em̄ sufficit exteri⁹ obtemparare maioribꝫ nr̄is. nisi ex intimo cordis affectu sublimiꝰ sentiam⁹ de eis. Bn̄dict⁹ in regula. Obediētia tūc acceptabil' erit deo ⁊ dulcis hoībꝫ. si qđ iubet' nō trepide. nō tarde. nō tepide. aut cū murmure. aut cū r̄n̄so nolentis efficiat'. qꝛ obediētia q̄ maioribꝫ prebet' deo exhibet'. Idē. Obedientie bonū nō solū abbati exhibendū ē ab oībꝫ. sꝫ etiā sibi īnuicē obediāt fr̄es. scientes ꝑ hāc obedientie viā se ituros ad deū. Interl'. geñ. xvij. Obedientia est cōplenda sine mora ⁊ obseruāda. De obedientia inaccepta. Capitulū XLIIII.

G Rego. in regis'. Apud nolētis animū q̄uis sit euidēs rō nō parendi. tm̄ h ipm̄ qđ nō vult obstaculū obedientie esse solet. Idē in mora. Ille p̄mus inobediens mox vt supbiendo peccauit pudenda ꝯtexit. qꝛ em̄ ꝯtumeliā spūs deo intulit. mox ꝯtumeliā carnis īuenit. Idē. Cū hui⁹ mōi successus p̄cipit'. cū loc⁹ superioꝛ imperat'. is q̄ ad p̄cipienda hec obedit. obedientie sibi v̄tutē euacuat. si ad hec etiā ex ꝓprio desiderio anhelat. Idem. Ad detrimentū obediētia ducit'. cū mentē ad suscipienda ꝓbꝛa hui⁹ secl'i nequaq̄ ex parte aliq̄ etiā sua vota comitantur. Idē. Dignū ꝑfecto est vt a dei bn̄ficijs sit extrane⁹. cui⁹ nimiꝫ iussionibꝫ nō vult esse subiect⁹.

Ioh. Chryso. sup ioh. Quāto leuioꝛa sūt p̄cepta. tanto mai⁹ supplicīū his q̄ nō obediunt. Aug⁹. de ꝯfes'. Nemo inuit⁹ benefacit. etiā si bonū est qđ facit. Bern̄. in ep̄la Facere malū quolibet etiā iubente cōstat nō esse obedientiā. sed pot⁹ īnobedientiā.

Idē. Extorta seu coacta licētia. licentia nō est. sed violētia. Idē. Nō vos felices. Sup̄ de p̄latis bonis. Idē sup Cantic. Nō dabit inobedienti copiā sui tant⁹ obedientie amatoꝛ. vt mori q̄ nō obedire maluerit. sed neq̄ approbat tue ꝯtēplatōis inane ociū. q̄ dicit ꝑ ꝓphetam. Laboraui sustinens. Idē. Si in die ieiunij. li. iij. de volūtate. Idē. A mādatis tuis itellexi. Infra li. iiij. de gustu Idē de p̄cep. ⁊ dis'. Imꝑfecti cordis ⁊ infirme proꝛsus volūtatis indiciū est statuta senioꝝ studiosi⁹ discutere. herere ad singula q̄ iniungunt'. exigere de q̄buscūq̄ rōnem. ⁊ male suspicari de omī p̄cepto cui⁹ causa latuerit. nec vnq̄ libent' obedire nisi cū audire ꝯtigerit qđ forte libuerit. aut cū nō aliter licere seu expedire monstrauerit. vel apta ratio vel indubitata auctoritas. Idē. Si iubente senioꝛe vt sileam v̄bū mihi forte ꝑ obliuionē elabit' reum me fateoꝛ inobediētie. sed venialit'. Si ex ꝯtemptu sciens ⁊ deliberās sponte ī verba ꝓrupero. ⁊ rupero silētij legē. p̄uaricatorē me ꝯstituo. ⁊ crimīaliter. etsi impenitens ꝑseuero vsq̄ ad mortē peccaui etiā dānabiliter. Idē in ser. Sic ꝑfecto. sic multorū vsq̄ hodie pusillanimitas et ꝑuersitas exigit. vt ab eis queri opoꝛteat. q̄d vis vt faciā tibi. nō ipi q̄rūt. dn̄e q̄d me vis facere Considerare nēpe necesse hꝫ minister ⁊ vicarius chꝛisti q̄d sibi p̄cipi velint. nō ipi ꝯsiderant q̄ sit voluntas p̄ceptoris. Idem. Qui vel apte vel occulte satagit vt qđ vult ipse. h ei p̄latus iniūgat. ipe se seducit. ⁊ frustra sibi blandit' de obedientia. nō em̄ in ea re ipe p̄lato. sed magis ei p̄latus obedit.

Sene. in ep̄la Qui imperia libens excipit partē acerbissimā seruitutis effugit. s. facere qđ nolit. Non q̄ iussus aliq̄d facit miser est. sed q̄ inuit⁹ facit. Multa infra li. iij. de stultiloquio in murmure.

De oratione accepta.

Capitulū XLV.

G Rego. ī dyal. Obtineri ꝑ oꝛōnē nequaq̄ possunt q̄ p̄destinata nō fuerunt. sed ea q̄ sancti viri oꝛādo efficiūt ita p̄destinata sunt vt p̄cibꝫ obtineant'. Idē in regis'. Dn̄ico die a laboꝛe terreno cessandū est. atq̄ omī modo oꝛōnibꝫ insistendū. vt si quid negligentie ꝑ sex dies agit'. ꝑ diē septimū q̄ est resurrectiōis dn̄ice p̄cibꝫ expiet'. Idē in moꝛa. Ueraciter oꝛare est amaros in cōpūctione gemit⁹ nō cōposita v̄ba resonare

Idē. Differre solet. Infra li. iiij. de desiderio. Idē. Virt⁹ vere oꝛōnis est celsitudo charitatis. ⁊ tūc q̄sq̄ qđ recte petit adipiscitur. cū ei⁹ anim⁹ in petitione nec inimici odio fuscat'. Aug⁹. ī ep̄la. Absit ab oꝛōne multa locutio. sed nō desit multa p̄catio si feruens ꝑseuerat intentio. Nā multuꝫ loq̄ in oꝛādo. est rem necessariā sup̄fluis agere v̄bis. Multū aūt p̄cari est ad deū quē p̄camur diuturna ⁊ pia coꝛdis excitatiōe pulsare. Nā plerūq̄ hoc negociū plus gemitibus q̄ sermonibꝫ agit'. plus fletu q̄ affatu.

Talis enim oratio ponit lachrymas in conspectu dei et gemitus noster nō est absconditus ab eo. Idē. Qui oīa p̄ vbū ꝯdidit. in orōibꝰ etiā humana vba nō q̄rit. Idē. Qui didicerūt a dño Jhū xp̄o mites esse et humiles. corde plꝰ cogitādo et orādo ꝓficiūt q̄ȝ legendo et audiēdo. Idē in sermone. Dicimꝰ. panē nostꝝ quotidianū da nobis hodie. o sapiētia vera et diuina prudētia que docuit et panē solū petere et hodie noiare. Hoc enī dicto et auiditas cū auaricia tollit̄ et humane vite insinuat̄ incertū. Idē. Quid est oratio nisi ascēsio aīe de terrestribꝰ ad celestia. inquisitio supnoꝝ. inuisibiliū desideriū. Idē in medita. Obsecro dñe amaricatū est cor meum sua desolatōe. indulcora illud tua cōsolatōe. Obsecro dñe q̄m esuriēs incepi q̄rere te. nō desinā ieiunꝰ. ad te famelicꝰ accessi. ne recedā impastꝰ. pauꝑ veni ad diuitē. miser ad misericordē. ne recedā vacuꝰ et ꝯtēptꝰ. et si anteq̄ȝ comedā suspiro. da vel post suspiria qđ comedā. Idē de ciui. dei. Quo est quisq̄ȝ sanctior et desiderio sancti plenior. tāto est eiꝰ in orādo fletꝰ vberior. Idē de ecc. dogma. Nullū credimꝰ ad salutē nisi deo inuitāte venire. nullū inuitatū salutē suā nisi auxiliāte deo opari. nullū nisi orantē auxilium ꝓmereri. Joh. Chris. sup Math. Sicut thimiamata bn̄ cōfecta delectāt hominē odorantē. sic orō iusta suauis est añ deum. Vis aūt scire dignitatē eiꝰ. Hoc vt de ore p̄cesserit suscipiūt eā angeli manibꝰ suis et offerūt ante deū. Ambrosiꝰ sup Bti immaculati. Pernoctabat i oratōe dñs Jhūs nō indigēs p̄catōis auxilio. sȝ statuens tibi imitatōis exemplū. Idē. Media nocte aiebat ꝓpheta. surgebā ad ꝯfitendū tibi. sup iudicia iustificatōis tue. et tu surge vel media nocte si nō potes tota nocte vigilare. Isidorꝰ in syno. Pernocta in orōne et p̄ce. incūbe nocturnis vigilijs ad modicū claus̄ oculis rursum ora. Idē. Oīmbꝰ malis p̄ualet oratio. Idē de sum. bo. Fidei symbolum et dñica orō p tota lege puulis ecclie ad celoꝝ regna sufficit capescēda. oīs enī latitudo scripturaꝝ in eadē orōne dñica et symboli breuitate cōcludit̄. Idē. Frequens oratio vicioꝝ impugnatōēȝ extinguit. Idē. Oratio cordis est nō labioꝝ. neq̄ȝ enī vba dep̄cantis deꝰ intēdit. sȝ orātis cor aspicit. q̄ si tacite cor orat et vox sileat q̄ȝuis hoīes lateat. deū latere nō potest q̄ p̄ns est. Idē. Nunq̄ȝ orandū est sine gemitu. Idē. Qui vult cū deo semꝑ esse. frequēter debet orare frequēter et legere. Nā cū oramꝰ ipi cū deo loq̄mur. cū vero legimꝰ deꝰ nobiscū loquit̄.

Idē. Oratio p̄uatis locis oportuniꝰ funditur. magisq̄ȝ obtentū impetrat dū deo tātū teste dep̄mit̄. Joh. damas. in li. suo. Orō est ascēsus intellectꝰ ad deū vel petitio decētium a deo. Bern. in epla. Orō est hominis deo adherētis affectio et familiaris quedā et pia allocutio et statio illuminate mētis ad fruendū deo q̄ȝdiu licet. Idē. Dū manibꝰ pectora. genibꝰ pauimēta tundunt̄. votis et deuotōis p̄cibꝰ altaria cumulant̄. dum sordēt gene lachrymis gemitibꝰ atq̄ȝ suspirijs mugiūt colla. et p forensibꝰ causis canticis spūalibꝰ sacra tecta resultāt nil supnis ciuibꝰ magis spectare libet. nil regi sūmo iocundiꝰ exhibet̄. Idē. Et si vocis virtꝰ sit opꝰ et opi m̄ et voci grām et efficaciā ꝓmeret̄ oratio. Idē sup cantica. Credimꝰ anglos sanctos astare orātibꝰ et offerre deo p̄ces et vota hoīm. vbi tn̄ sine ira et disceptatōe leuari puras manꝰ ꝑspexerint. Idē. Orādo bibit̄ vinū spūale letificās cor hoīs. vinum scȝ spūssancti qđ inebriat mentē et carnaliū voluptatū infundit obliuionē. humectās interiora arētis cōsciētie. escas bonoꝝ actuum digerit et deducit p quedā aīe mēbra. fidem roborās. spem ꝯfortās. vegetās ordinansq̄ȝ charitatē et impinguās mores. Idē. Unicū in dubijs remediū seu refugiū oratio est. et frequēs gemitꝰ ad deū et vt q̄d q̄n et q̄liter facere nos velit deꝰ assidue nob̄ monstrare dignet̄. Idē in s̄mone. Decies millium ministrabāt ei. et decies milies cētena milia assistebāt ei. q̄nta ḡ cū reuerētia q̄nto timore. q̄nta illuc humilitate debet accedere a palude sua p̄dens ranūcula. Idē. In oībꝰ actōibꝰ nostris et obseruātijs multa opꝰ est animi vigilātia. sȝ p̄cipue in oratōe.

Idē. Licet oīm hora et oīm loco oculi domini sup nos speculent̄. maxime tn̄ in orōe. licet enī sȝ videamur. sȝ tūc etiā p̄sentamus nos et ostēdimꝰ quasi facie ad faciē cū domino colloquētes. Glo. sup illud Mathei xxvi. Et orauit tertio eūdē sermonē ꝛc. Tribus vicibꝰ xp̄s orauit vt et nos a peccatis p̄teritis veniā et a p̄sentibꝰ malis tutelā. et futuris piculis cautelā a dño oremꝰ. Seneca in epla. Sic viue cū hoibꝰ tāq̄ȝ deꝰ videat. sic loquere cū deo tanq̄ȝ homines audiant.

Idē. Audacter roga deū. nihil illū ꝺ alieno rogatur⁹ es. roga bonā mentē. bonā valitudinē animi. deinde tūc corporis. Multa ī fra li. iiij. de desiderio. de laudatiōe.

De oratione inaccepta.
Capitulū XLVI

Gregorius in moral. Graui mens nr̄a ꝯfusione oratōis sue tp̄e deprimit. si hāc aut sua opatio adhuc inquinat aut aliene malicie seruatus dolor accusat.

Idē in registro. Ut ad aures dei viā p̄cibus faciat. vigilāt⁹ studendū est vt vr̄e voces actibꝫ adiuuent. Nā inanis fit oratō vbi praua est actio. Aug⁹ in sermōe. Qua frō te postulas qđ ꝓmisit de⁹. cū nō facis quod iussit de⁹. ꝑus audi monitiōes. ⁊ sic exige ꝓmissiones. Idē. Dimitte nob̄ debita nr̄a sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribꝫ nr̄is. Nec ꝑ eis est efficax orō quoꝝ fides sine opibus mortua est. sꝫ ꝑ eis quoꝝ fides ꝑ dilectōem opat. Isidor⁹ de sum. bo. Lōge a deo est anim⁹ q̄ in oratiōe cogitatiōibꝫ seculi fuerit occupat⁹. Idē. Mens q̄lē se in oratōe offert. talē post orōnem cōseruet. Nā nihil ꝓficit oratio si denuo culpa cōmitta t vñ iā venia postulet. Hiero. in ep̄la. Nescio q̄ cōscientia ea lingua q̄s deū rogat. qua aut mētitur. aut maledicit. aut detrahit. labia sancta exaudit de⁹ ⁊ ipis cito annuit p̄cibus q̄s lingua imaculata ꝓnūciat. Joh. Chryso. sup Matth. Qui orat ⁊ peccat. nō orat deū. sed illudit eū. Idē in sermōe. Tu non audis orōem tuā. ⁊ deū vis audire p̄cem tuaꝫ. Flecto inq̄s genua. curuasti quidē genua ītus sꝫ mens tua foris vagabat. corp⁹ tuū intus in ecclīa. sꝫ anim⁹ tu⁹ foras. os quidem loquebat sꝫ mēs vsuras cogitabat. Beda in omel. Est orō que peccatū facit. sꝫ q̄ bene orat orādo querit deū. hic a terrenis ad superiora ꝓgrediēs verticē curie sublimioris ascēdit. qui ꝟo de diuitijs aut honore seculi aut certe de inimici morte solicit⁹ obsecrat. ip̄e in infimis iacēs viles ad deū p̄ces mittit. Bern. sup cantica. Querētes aliquid frustrari solēt. cū aut videlicet nō in tp̄e querunt. aut nō sicut oportet aut vbi oportet.

Idē. Oratio peccatoꝝ. Infra libro. iij. de discordia. Idē. Miror valde impudētiā aliquoꝝ q̄ inter nos sūt. q̄ cū om̄es nos sua singularitate turbauerint. sua impatiētia irritauerint. sua inobediētia coinq̄nauerit. audent nihilomin⁹ ad tā fedū cōsciētie sue celulū cū orationū instātia toti⁹ puritat' deū inuitare. Sꝫ sicut scriptū est. cū extēderitis man⁹ vestras auertā oculos meos. ⁊ cū multiplicaueritis orationē nō exaudiā. Idē in sermone. Timida orō celū non penetrat. qꝛ restringit animū timor immoderat⁹. vt omnino nō dico ascēdere. sꝫ nec ꝓcedere queat. Tepida ꝟo in ascēsu languescit ⁊ deficit. eo ꝙ nō habeat vigorē. Temeraria ascēdit quidem sꝫ resilit. resistit em̄ ei. nec tm̄ nō obtinꝫ grām sed meret offensam. Que ꝟo fidelis ⁊ humilis ⁊ feruēs orō fuerit. celū sine dubio penetrabit. vñ certū est ꝙ vacua redire non possit. Seneca in ep̄la. Tūc scito te om̄ibus cupiditatibꝫ esse solutū. cū eo ꝑueneris vt nihil deū roges nisi qđ rogare palā possis. Nūc aūt q̄nta demētia est hoim qui turpissima vota dijs insusurrāt. ita vt si q̄s aurē admouerit statim cōticescāt. ⁊ ꝙ scire hominē nolūt deo narrāt.

De donis Capitulū XLVII

Grego. in mora. Donū sp̄ūs quod in subiecta mēte ante alia prudētiā. temperantiā. fortitudinē. ⁊ iusticiam format. eandē mentē vt ꝯtra singula queqꝫ tēptamēta erudiat. in septē moꝝ virtutibꝫ temperat. vt cōtra stulticiā sapientiā. ꝯtra hebetudinē intellectū. cōtra p̄cipitationē ꝯsiliuꝫ ꝯtra timorē fortitudinē. ꝯtra ignorātiā sciētiam. ꝯtra duriciā pietatē. cōtra superbiam det timorē. Idē. Orandū est ne sapientia eleuet. ne intellect⁹ dū subtiliter currit aberret. ne cōsiliū dū se multiplicat cōfundat. ne fortitudo dū fiduciā p̄bet precipitet. ne sciētia dum nouit ⁊ non diligit inflet. ne pietas dū extra rectitudinē inclinat intorqueat. ne timor dū plus iusto trepidat in desperationis foueā mergat. Idē sup Ezech. Est timor ī mēte. sꝫ qualis iste timor ē si cū eo pietas nō est. qui em̄ misereri ꝑrimo ignorat. q̄ compati ei⁹ tribulatiōi dissimulat. huius timor ante om̄ipotētis dei oculos nullus est quia nō subleuat ad pietatē. Sed sepe pietas ꝑ inordinatā misericordiā errare solet si forte pepercerit que parcēda nō sunt. peccata em̄ que ferri gehēne ignibꝫ possunt disciplinē sunt verbere corrigēda. Ut ergo vera ⁊ ordinata sit pietas ad gradū est aliū subleuanda. id est. ad sciam. vt sciat quid ex iudicio puniat. vel q̄d ex misericordia dimittat. Sed quidē si sciat q̄d agere quisqꝫ debeat. virtutē vero agēdi non habeat. nihil valet.

Sciētia ergo nostra crescat ad fortitudinē. vt cū viderit quid agendū sit. hoc agere per mētis fortitudinē possit. Sed sepe fortitudo si iprouida fuerit ⁊ minus ɔtra vicia circumspecta ipsa sui ꝑsumptiōne in cassum ruit. Ascēdat ergo ad cōsiliū vt ꝓuidendo premuniat omne qđ agere fortiter potest. Sed ɔsiliū esse nō potest si intellect⁹ deest. quia q̄ nō intelligit malū qđ agentē grauat. quō pt bonū dare cōsiliū quod adiuuet. Itaqȝ a cōsilio ascendam⁹ ad intellectū. Sed q̄d si intellectus magno quidē acumine viget ⁊ moderari se nesciat ꝑ maturitatē. Ab itellectu ergo ascendat ad maturitatē. Ascendam⁹ ergo ꝑ intellectū ad sapiam. vt hoc qđ acurrat intellect⁹ inuenit. sapiētia mature disponat.

Idē. Per timorē dei efficimur humiles. ꝑ pietatis studiū misericordes. ꝑ scientiā discreti. ꝑ mentis fortitudinē liberi. ꝑ cōsiliū cauti. ꝑ intellectū ꝓuidi. ꝑ sapientiā maturi.

Aug⁹. sup Matth. Spūssanct⁹ operatione septenaria ɔmendat. vt sit in nobis spiritus sapiētie ⁊ intellect⁹. ɔsilij ⁊ fortitudinis sciētie ⁊ pietatis. ⁊ timoris dei. Huic septenario bono cōsitiue ecōtrario septenarium malū. scȝ spūm stulticie ⁊ erroris. spiritū temeritatis ⁊ ignauie. spūm ignorātie ⁊ impietatis. ⁊ spūm superbie ɔtra timorem dñi. Et ita aliq septē nequiores. Infra libro tertio de simulatione.

De beatitudine Capi. XLVIII

Augustin⁹ de morib⁹ ecclesie. Beat⁹ quantū existimo neqȝ ille dici potest qui nō habet qđ amat qualecūqȝ sit. neqȝ q̄ nō amat qđ habet. etiā si optimū sit. nā ⁊ qui appetit ⁊ adipisci nō potest. cruciat̄ ⁊ qui adept⁹ est qđ appetendū nō esset. fallit̄. ⁊ qui nō appetit qđ adipiscendū esset egrotat.

Idē de libero arbitrio. Sicut tota vita corporis anima est. sic beata vita aīe deus est.

Isid. de sum. bo. Quia sine fide impossibile est deo placere. vere beat⁹ est qui ⁊ recte credendo bene viuit. ⁊ bene viuēdo fidē rectam custodit. Idē. Salus ꝑseuerātib⁹. Supra de ꝑseuerātia. Idē in ety. Beat⁹ dicit̄ quasi bene act⁹. scȝ ab habēdo qđ velit ⁊ nō patiēdo qđ nollet. Ille aūt vere beatus est qui ⁊ habet oīa que vult bona. et nihil vult male. et his eīm duob⁹ beat⁹ homo efficitur. Amb. sup Luc. Beat⁹ pauper qui clamauit ⁊ dñs exaudiuit eū. paup a crimine paup a vicijs. paup in quo princeps mūdi hui⁹ nihil inuenit. paup ill⁹ pauperis emulus q̄ cū diues esset. ꝓpter nos paup fact⁹ est. Prima ergo illa beatitudo est. cū deposuero oīe peccatū. ⁊ exuero omnē maliciam. ⁊ simplicitate cōtent⁹ fuero inops malorum. Supest igit̄ vt mores meos temperē. quid eīm mihi ꝓdest carere scelerib⁹. nisi fuero mitis atqȝ mansuet⁹. nā qui sequit̄ viam rectā sequit̄ vtiqȝ illū qui ait. Discite a me q̄a mitis sum ⁊ humilis corde. Et infra. Munda affectū tuū vt nō irascaris. aut certe iratus ne peccaueris. iuxta quod scriptū est. irascimini ⁊ nolite peccare. Preclarū est eīm motū temperare. nec minoris virtutis dicit̄ cohibere iracundiā indignationēqȝ compescere. q̄ɜ oīno nō irasci. cū plerūqȝ illud lenti⁹ h̄ fortius estimet̄. Cū autē hoc feceris. memēto q2 peccator es. ⁊ lugeto peccata tua. ⁊ lugeto delicta. Et bn̄ tertia beatitudo est peccata defletis. q2 trinitas est que peccata ɔdonat. Ablue igit̄ te lachrymis. laua fletibus. si tu te ipsē fleueris ali⁹ nō te flebit. Nā si saul fleuisset peccata sua. Samuel eū nō fleuisset. Deposui peccatū. tēperaui mores. delicta defleui. iam nūc esurire incipio ⁊ sitire iustitiam. Eger eīm dū in graui morbo est. n̄ esurit. quia egritudinis dolor excludit famem. q̄ esurit vtiqȝ virtū querit augmentū. Qđ autē est mai⁹ virtutis incrementū q̄ɜ norma iustitie ac iustitiā sequit̄ misericordia. Vn̄ dictum est. Dispersit dedit pauperibus. iustitia eius manet in seculū seculi. Sȝ q̄ misericordiam defert. mercedē amittit nisi mūdo corde misereat̄. Nā si iactantiā querit. null⁹ est misericordie fructus. Emūda igit̄ interiora tue mētis. Sed nisi prius tu interiora tua vacuefeceris ab oīi labe peccati. ne dissensiones cōtentionesqȝ ex affectu tuo ꝓcedāt. non potes aliqs ferre medicinā. A temetipso igit̄ pacē incipe. vt cū fueris ipse pacificus. pacē aliqs feras. Quomō eīm aliorū potes corda mūdare. nisi tuū ante mūdaueris. Et infra. Dum autē pati persecutionē in vltimo certamine cōstitut⁹ ꝓbat̄ aduersis. vt cū legitime certauerit coronet̄. Bern. in sermone. Uidem⁹ paupes aliquos q̄ si verā haberēt paupertatē nō adeo pusillanimes inuenirētur. vtpote reges ⁊ reges celi. Sed hi sunt qui paupes esse volūt. eo tamen pacto vt nihil eis desit. ⁊ sic diligūt paupertatē vt nullā inopiā patiant̄. Sunt ⁊ aliq mites. sȝ q̄ɜdiu nihil dicit̄ vel agit̄ nisi ꝑ eorū arbitrio. Pace

bit autē q̄ꝫ longe sint a māsuetudine si leuis
oriaꝛ occasio turbatiōis. Hec igiꝛ māsuetu
do quō hereditabit terrā ꝓmissionis q̄ an/
te hereditatē deficiat. Alios quoqꝫ lugentes
video. sed si de corde puro ꝛ cōsciētia non
ficta pcederēt ille lachꝛyme. nō tā facile sol/
uerenꝛ in risum Nūc autē cū abundanti⁹ oci
osa ꝛ scurrilia verba pfluant q̄ꝫ ꝑus lachꝛy/
me. lachꝛymas hmōi de his eē nō arbitroꝛ
quibꝫ ꝯsolatio diuina ꝓmittiꝛ. qn̄ quidez p⁹
illas tā facile cōsolatio vilis admittiꝛ. Aliq̄
tā vehemēter cōtra alioꝝ delicta zelanꝛ. vt
videri possint esurire ꝛ sitire iusticiā. quod q̄
dem verū esset si esset apud eos de suis quo/
qꝫ peccatis idē iudiciū. Sed nūc pondus ꝛ
pond⁹ vtrūqꝫ abominatio est apud deū. nā
ꝯtra alios tā impꝛudēter q̄ꝫ immanit̄ estu/
ant. se ipōs tā insipiēter q̄ꝫ inutiliter palpāt.
Sunt aliq̄ misericordes de his que ad ipōs
nō ptinēt. qui scandalizanꝛ q̄ nō daꝛ oīmbꝫ
abūdanter. sic tamē vt ipi nec in modico q̄/
dem grauenꝛ. q̄ si vere misericordes essent.
de suo facere deberēt misericordiā. Et si nō
possent de terrena substātia. de volūtate sal
tem bona darēt his q̄ ꝯtra eos forte pecca/
re videnꝛ indulgentiā. darēt vtiqꝫ dulce si/
gnum. verbū bonum Sunt etiā q̄ pctā sua
sic ꝯfitenꝛ vt videri possint ex desiderio mū
di cordis id agere. oīa eīn in cōfessione la
uanꝛ. nisi q̄ ea que ipi dicūt aliqſ. ab aliis au
dire patiēter nō possunt. Sunt etiā aliq̄ q̄ si
viderint quēpiā vel leuiter scandalizatum.
valde soliciti sunt quomō in pacē eū reduce
re possint. ꝛ ob hoc viderenꝛ pacifici. nisi q̄
eoꝝ cōmotio si forte cōtra eos q̄cq̄ꝫ factum
dictū ve videbiꝛ. tardi⁹ vniuersis peteret dif
ficiliusqꝫ sedari. qui nimiꝝ si vere pacē dili/
gerent. haud dubiū q̄n eam ꝑmo quererēt
sibiipsis Sene. i eplā. Beatus non is est
quē vulg⁹ appellat. ad quē pecunia magna
cōfluxit. sꝫ ille cui bonū oē in aīo est erectū ꝛ
excelsum ꝛ mutabilia calcās.

De elemosyna accepta
Capitulū XLIX

Grego. in omel. sup illud Luce. xvi.
6 Facite vobis amicos. ꝛc̄. Si cele/
ste patrimoniū elemosynis emitur.
pauperes nō sunt audiēdi vt egeni. sꝫ vt pa
troni exorandi. Idem. Ad tribuendū pi
gri cur estis. quando hoc qđ iacenti in terra
porrigitis. sedenti in celo datis. Math xxv
Qđ uni fecistis vni de his fratribꝫ meis mi/
nimis mihi fecistis. Idē in moraꝉ. Tūc
plena est nostri cordis cōpassio. cū malū in/
opie ꝓ ꝓximo suscipe nō metuim⁹ vt illuꝫ
a passione liberem⁹. Idē. Rem quālibet
plerūqꝫ dat etiā qui nō compatiꝛ. nunq̄ꝫ au
tem q̄ vere compatiꝛ qđ necessariū ꝓximo
cōspicit negat. Idē in pastoraꝉ. Nonulli
hui⁹ mūdi diuites cū fame crucienꝛ christi
paupes effusis largitatibꝫ nutriūt histriōes
Qui vero indigēti etiā peccatori panē suuꝫ
nō quia peccatoꝛ. sed q̄ꝛ homo est tribuit. ni
mirū nō peccatorē. sed paupem iustū nutrit
Isidor⁹ de sum. bo. Veruꝫ est q̄ peccata
oīa misericordie opibus expurgenꝛ. sed si
iam caueat peccare qui misericordiā impar
titur. Johēs Chryso. in sermone. Meli
us seruaꝛ pecunia que in dextera pauperis
collocaꝛ. hāc mihi nō calūniatoꝛ extorquet.
nō inuid⁹ criminaꝛ. non latro auferet. non
fur nocturn⁹ diripiet. nō seru⁹ fugaꝫ medi/
tans inuadet. sed semꝑ est tuta. semꝑ integra
semꝑ salua. Idē. Mentē de⁹ misericordē
requirit. nō pecunie quantitatē. Idē sup
Johēm. Elemosyna est que ab oīni cruta i/
iusticia est. hec oīa facit mūda. hec et ieiu/
nio melioꝛ ꝛ terre lectulo. ꝛ nimiꝝ difficilio
ra illa ꝛ laborīosiora. sed hec lucrabilioꝛ illu
minat animā ꝛ impinguat ꝛ bonā ꝛ specio/
sam facit. Idē. Da indigēti ꝛ nō da saltā
ti. vt nō cū tuis pecuniis ꝛ tuā animā ꝛ illi⁹
ꝑdas. tu eīn causa es ꝑditionis illius.
Ambrosi⁹ i eplā. Misericordia nō ð me
ritis iudicare cōsueuit. sed necessitatibꝫ sub/
uenire. iuuare pauperē. nō examinare iusti/
ciam Idē. Habe diues hypothecas ino/
pum sin⁹. habeas hypothecas viduaꝝ do/
mos. habeas hypothecas oꝛa infantiū oꝛ/
phanoꝝ. vt dicaꝛ tibi. Ex oꝛe infantiū et la/
ctantiū perfecisti laudē. Idē de offi. Per/
fecta liberalitas fide. causa. loco. temꝑe. cō/
mendaꝛ. Fide vt ꝑus operis circa domesti
cos fidei. Idē. Non oīmbꝫ debem⁹ mise/
ricordiā. sed quia pleriqꝫ fraude eā querunt
ꝛ cōfingunt erumnā. ideo vbi causa manife
statur. ꝑsona cognosciꝛ. temp⁹ vrget. largi/
us se debet ꝑfundere misericordia. Idē.
Affectus diuitē collatorē aut pauperē facit
ꝛ preciū rebꝫ imponit. Idē. Si peregri/
nū sub tectū tuū inducaſ. si suscipias egentē
ille tibi acquirit sanctorū amicicias. ꝛ eterna
tabernacula. Idē. Aurū ecclesia habet n̄
vt seruet. sed vt eroget. et subueniat etiam

necessitatibus. Idē sup Lucam. Tu qui putas te manū habere sanam. caue ne auaricia. caue ne sacrilegio contrahat. extende sepius eā. extende eā ad illū pauperē qui te obsecrat. extende vt primum inues. vt viduę feras presidiū. eripias iniurie quem vides inuiste cōtumelie subiacere. Hieronimus in epistola. O quanta beatitudo p gaius magna recipere. eterna p breuibus. pro morituris semp viuētia z habere deū domīnū debitorē. Augustin⁹ cōtra quinq̃ hereses. Obsecut⁹ est Loth angelis tanq̃ peregrinis cōsuetudine hospitalitatis. liberatus a periculo ciuitatis. z tempale euasit incēdium z eternū cōsecutus est premiū. Discite ergo xpiani sine discretione exhibere hospitalitatē. ne si forte cui domū clauseritis. cui humanitatē denegaueritis. ipe sit christus. Idē in epistola. Ualnus esurienti panis tollitur. si de cibo securus iusticiā negligat. q̃ ei panis frangit. vt in iusticie seduct⁹ acquiescat. Idē in sermōe. Redime te homo dū viuis. redime teipse dū potes. redime te inq̄m dū precuū in manibꝫ habes. redime te ne dū te mors amara preuenerit. et vitā simul z preciū perdas sine causa. hoc vis dimittere vxori que forsitan aliū habebit maritū. Idē. Qui sibi aut premiū tēporale. aut peccatoꝝ desiderat indulgentiam p̄mereri. redditis decimis de nouē partibus studeat elemosynā dare. Idē. Si decimas nō habes fructuū terrenoꝝ. quod habet agricola. quod te pascit ingeniū z. dei est. inde decimas expete vnde viuis. de milicia. de negocio. de artificio tuo redde decimas. aliud enim de terra rependim⁹. aliud de tonsura ouiū z de lacte. Idē. Da pauperibus z habebis thesaurū in celo. non sine thesauro remanebis sed quod habes in terra sollicitus. habebis in celo securus.

Idē in enchyridion. Multa sunt genera elemosynarū. quas cū facimus adiuuamur vt dimittātur peccata nostra. sed ea nihil est maius qua ex corde dimittimus qd in nos quisq̃ peccauit. Leo papa in sermone. Magna est elemosyna que ardentiū criminū globos beniuolētie sue fonte refrigerat. z quodā irriguo largitatis obruit incēdia delictorū. vt q̃uis offensus deus. q̃uis criminibꝫ puocat⁹ cogatur liberare elemosynis quē disposuerat punire peccatis.

Bernard⁹ in epistola. Uere beatus q̄ intelligit nō super cupidū. sed super egenū z et pauperē. illū inq̄ pauperē qui inuite petit z verecūde accipit. z accipiēs glorificat patrē suū qui in celis est. Multa infra libro quarto de cōnectione.

De elemosyna inaccepta
Capitulū LI

G Regori⁹ in registro. Quicquid. n. de sacrificio ex scelere offert. omnipotētis dei nō placat iracundiā. sed irritat. Idē in moral. Quisquis sup euz cui aliquid tribuit fastu se elationis extollit. maiorem culpā intrinsecus superbiēdo pagit. q̃ extrinsecus largiēdo mercedē acquirit.

Isid. in syno. Nihil proficit si alteꝝ inde reficis vnde alteri maciem facis. cōdemnat miseratio ista non p̄piciatur. Idē de sum. bono. Nō est elemosyna que glorie magis causa q̃ misericordie impartit intuitu. quali enim intētione ab vnoquoq̃ largit taliter z apud deū recipitur. Augustinus de ciuitate dei. Sicut nō fratri suo dicit fatue qui cū hoc dicit. non ipi fraternitati sed peccato eius infensus est. alioquin reus erit gehēne ignis. ita ecōtrario qui porrigit elemosynā christiano. nō christiano porrigit si nō in eo diligit christū. Idē super psal. Qui dat elemosynā vt careat tedio interpellantis. non vt reficiat viscera indigentis et rem z meritū perdit. Ambrosius sup Lucam. Hospitalē esse propter remunerationē effectus auaricie est. Idē. Qui misericordiam defert. Supra de beatitudine. Ioh. Chryso. super Matth. Non gaudent martyres quando ex illis pecuniis vel elemosynis honorātur de quibus pauperes plorāt.

Idem. Qualis est ista iusticia munerare mortuos z spoliare viuētes. de sanguine miserorum tollere z deo offerre. illud nō est deo offerre. sed violentie sue sociū facere deum. ac si deus oblatam sibi pecuniā de peccato libenter accipiat z cōsentiat peccato. Bernardus super Cantica. Non recipit de⁹ elemosynam de manu raptoris seu feneratoris. sed nec de hypocrite quidem qui cū facit elemosynam. facit tuba cani ante se vt glorificetur ab hominibꝫ.

Finit liber secundus Pharetre de principaliū viciorum z virtutum multiplicitate.

Capitula tertij libri

Incipit liber tertiꝰ De periculosis
De voluntate.
Caplm I

Gregoriꝰ in moral.super illud Job.vj. Inuolute sunt semite gressuū eoꝝ ꝛc̄. Reprobi recta quidē deliberando appetūt.sed ad cōsueta semꝑ mala recurrūt. Et infra. Bona quidē cupiūt sed a mal' nūq̄ recedūt. Esse quidē humiles. sed sine despectu.esse cōtenti ꝓpriis sed sine necessitate pauperes esse volūt.sed sine defectu.esse casti sed sine maceratione corpis. esse patientes. sed sine cōtumelijs volūt. Cūq̄ adipisci q̄runt virtutes sed labores virtutuz fugiunt quid aliud q̄ ꝛ belli certamina in campo nesciūt.ꝛ triumphare in vrbibꝰ de bello cōcupiscunt. Idē. Nequaq̄ homo ad prauaz delectationē rapit'.nisi prius ꝑ voluntarias mētis tenebras infirmet'. Idē. Cū quis adhuc ex timore bona agit.a malo penitus n̄ recessit.quia eoipso peccat quo peccare vellet si inulte potuisset Idem. Nō intuetur dominꝰ q̄ntū quisq̄ mali valeat facere. sed quantū velit.ꝛ cū deest potestas malefaciendi foris. apud se tamē tyrannꝰ est cui iniquitas dominat' intꝰ. Hieronymꝰ in epistola. Tantū virtuti adijcies quantū ꝓprie voluntati subtraxeris. Augustinꝰ de libero arbitrio. Volūtas auersa ab incōmutabili ꝛ cōmuni bono ꝛ cōuersa ad propriū bonū aut ad exteriꝰ.aut ad inferius peccat. Ad ꝓprium bonū cōuertit' cū sue potestatis vult esse.ad exteriꝰ autē cū aliorū ꝓpria vel quecūq̄ ad se nō ꝑtinent cognoscere studet.ad inferiꝰ cū voluptatē corpis diligit. atq̄ ita homo superbꝰ ꝛ curiosus ꝛ lasciuꝰ effectus excipitur ab illa vita que in cōparatione supioris vite mors est. Idem. Volūtas mala. Infra de quattuor affectionibꝰ inordinatis.

Idē de confes'. Ex volūtate ꝑuersa facta est libido.ꝛ dū seruit' libidini. facta est cōsuetudo.ꝛ dū consuetudini nō resistit'. facta est necessitas. Idem in epistola. Nimis peruerse se amat qui alios vult errare vt error suus lateat. Idē de vera religione. Nunc vsq̄ adeo peccatū voluntariū maluz est.vt nullo modo sit peccatū si non sit voluntarium. Idē de trinitate. Mala volūtate vel sola miser quisq̄ efficit'.sed miserior potestate qua desideriū male volūtatis adimplet'

Idē de cathezi. rud. In hac vita homines magnis laboribꝫ requiē querunt ⁊ securitatē. sed prauis cupiditatibus seducti nō inueniūt. volūt enim requiescere in rebus i quietis. nam si in diuitijs velit homo requiescere. magis superbꝰ efficit quam secur⁹ Idē de verbis domini. De⁹ amissus mors aīme est. anima amissa mors corporis est. mors corporis necessaria. mors anime voluntaria.

Johes Chrysostom⁹ de militia spirituali. Scito qꝫ te nō vincet natura corporꝭ. neque strangulabit inuitū. neque eīm te obnoxiū ⁊ seruū faciet et libero nisi volūtaria tua declinatio. Idē super Johem. Electionis ⁊ ꝓprie voluntatis est omis malicia homis. Bernard⁹ super Cātica. Si in die ieiunij mei inuenit volūtas mea. non tale ieiunium elegit spōsus nec sapit illi ieiunium meum. quod nō liliū obedientie. sed viciū proprie volūtatis decotit. Ego ergo non solū de ieiunio sed de silentio. de vigilijs. de oratione. de lectiōe. de opere manuū. postremo de oīni obseruatiōne monachi. vbi inuenit volūtas sua in ea ⁊ non obediētia magistri. idipsum sentio Idem de libero arbitrio. Duo sunt que iniustā cōprobāt voluntatē. vel cū peccare vel cū impune peccasse libet.

Idē in sermone. Quid odit aut quid punit deus pter ꝓpriam voluntatē. cesset volūtas ꝓpria ⁊ infern⁹ iam nō erit. in quē eīm ignis ille desciuiet nisi in voluntatē ꝓpriā. Idē. Unde sunt scandala ⁊ vnde perturbatio nisi qꝛ ꝓpriā sequimur voluntatē. et tenere quod voluerit. ipsa in corde nostro diffinientes si quomodo id prohiberi contingat cōtinuo in impatientiā ⁊ murmurationē ⁊ scandalum proni sumus.

De remorsione Capitulum II

Gregori⁹ in moral. Dū nulla bonorum opeꝝ cōfidentia fulcit. intueri summa mēs trepidat. quia ipam cōscientia accusat Idē. Quisquis a pceptis dnicis discordat opere. quotiēs ea audit vel legit. corde suo reprehendit atque cōfundit. quia id qd non fecit memorat. Nam in quo se errasse cōsiderat. ipsa se latenter cōsciētia accusat. Idē super Ezechielē. Scriptura sacra ei suauis est ad loquendū. cui interius impressa ad viuendū fuerit. Nā sermo dulcedinē nō habet. quē vita reproba intra cōscientiā remordet Isidor⁹ in syno. Nulla pena grauior mala cōscientia. vis autem nunquam esse tristis bene viue. Idē de sum. bono. Oīa fugere poterit homo pter cor suum. nō eīm potest a se quisque recedere. vbicunque eīm abierit reatus sui cōscientia illū nō derelinqt. Idē. Abyssum abyssum inuocare. est de iudicio sue cōscientie ire ad iudicium dānatiōis eterne. Ambrosi⁹ de offi. Que pena grauior quam interioris vuln⁹ conscientie. Nonne hꝫ magis fugendū quam mors quam dispendiū. quam exiliū. quam debilitas. quam dolor est. Bernard⁹ de cōsidera. Viciosus viciorum cōscientias nō refugit. vbi omēs fetent vni⁹ fetor minime sentit Idē. An nō inflationes. Supra libro scdo de intelligētia. Idē in sermone. Quis magis mortuus eo qui portat ignē in sinu. peccatū in cōscientia. nec sentit. nec excutit. nec expauescit Idē. Qui cōscientias. Infra de mutabilitate. Seneca i epla. Quid prodest recōdere se. ⁊ oculos hominū aurēsque vitare. bona cōscientia turbā aduocat. mala etiā in solitudine anxia atque solicita est. si honesta sūt que facis omnes sciāt. si turpia quid refert neminē scire cū tu scias. o miserū si contemnis hunc testem.

De stultiloquio. Capitulū III

Gregori⁹ in moral. Stulte cōtra deum loquitur. quisquis diuine animaduersionis flagella positus iustificare semetipm conat. Idem. Duo sūt genera locutiōnū importuna valde ⁊ noxia generi humano. Unū quod curat etiā puersa laudare. aliud quod studet semp etiam recta corrigere. Idem. Sicut plerique reticent. Infra de credulitate. Idem. Apud homines cor ex verbis. apud deū vero verba pensant ex corde. Idem. Qui ꝟba sua metiri nesciūt. procul dubio ad ociosa dicta dilabunt. in quibꝫ si se minime reprehēdūt. statim ad noxia ⁊ cōtumeliosa prosiliunt

Idem in dyalogo. Loquendo cū secularibus fit. vt ab ociosis ad noxia. a leuibꝫ ad grauiora veniamus. ⁊ os nostrū ab omnipotēte domino tāto minus exaudiat in prece. quanto amplius inquinatur stulta locutiōe. Isidorus de summo bono. Quadripartita est loquendi ratio. quia vel bonum bene. vel malū male. seu bonū male. seu malum bene profert. Bonum quippe bene loquitur qui ea que recta sunt humilit annūciare videt. Malū male loquit. qui quolibet

flagitiū psuadere conat᷑. Bonū male loqui-
tur qui qđcūq͞ꝫ rectū arrogāter pdicare sen
titur. Malū bene loquit᷑ qui aliqđ narran-
do viciū detestat᷑. vt ab eo homīes auertan
tur. Aug⁹. sup cano. Jacobi. Lingua fa-
cilitatē habet mot⁹. in vdo posita est. facile ī
lubrico labit᷑. q̄nto illa citius ⁊ facilius mo-
uetur. tanto tu aduersus illā fixus esto.

De multiloquio. Gregorius in mo-
ral᷑. Certū est φ verbosus vir iustificari neq̄
at. Idē. Mentis iusticia desolat᷑ quādo
ab immoderata locutiōe nō parcit᷑. Idē
in pastoral᷑. Quia murū silentij non habet.
patet inimici iaculis ciuitas mētis. ⁊ cū se p
multa verba extra semetipām eijcit. apertā
se totā aduersario ostendit quā ille tāto sine
labore superat. quāto ⁊ hec eadē que vincit᷑
contra semetipām per multiloquiū pugnat
Prouerb. xxv. Sicut vrbs patens ⁊ absq͞ꝫ
murorū ambitu. ita vir qui nō potest in lo-
quendo cohibere spiritū suū. Idē super
Ezechielē. Valde difficile est vt qui multa
loquitur nō etiā mentiat᷑. Isid. in synon̄.
Loqui multū stulticia est. ⁊ vox insipientis
in multiplicatione sermonis. Idē. Mul
tiloquiū non declinat peccatū. fluui⁹ enī̄ ex-
undans cito colligit lutū. De nugis.

Gregori⁹ in moral᷑. Ociosum verbū est
quod aut ratiōe iuste necessitatis. aut inten
tione pie vtilitatis caret. Idē. Qui v̄ba.
Supra eodē. Ambrosi⁹ sup Beati ima-
culati. Non mediocre periculū est cū habe-
as tanta eloquia dei ⁊ opera que fecit ī Ge-
nesi. in Exodo. in Leuitico. Numeri. Deu-
teronomio. Jesu naue. Judicū li. Regū at-
q͞ꝫ Esdre. ⁊ que dixit ⁊ que fecit in euangelio
in actib⁹ apostolo͞ꝝ. si illis p̄termissis loqua
ris que seculi sunt. audias que vana sunt ⁊
ociosa. Isidor⁹ in syno. Sermo van⁹ va
ne cōscientie index est. Mores enī̄ hominū
lingua pandit. ⁊ qualis sermo ostēdit᷑. talis
⁊ anim⁹ cōprobat᷑. Idē de sum. bo. Va-
ni sermones in ore christiani nō debēt inue
niri. Nā sicut malos mores bona colloquia
corrigūt. ita praua colloquia bonos mores
corrumpūt. Joh. Chry. super Matthe.
Omis sermo van⁹ qui dicit᷑. immūdo spiri
tu dictāte pfertur. Hieronym⁹ in episto-
la. Quicquid nō edificat audiētes in pericu
lum vertit᷑ loquentiū. Bernard⁹ in apolo
gia. Uobis cōuenientib⁹ in vnū (vt aposto
li verbis vtar) iam nō est dominicā cenam

manducare. panē quippe celestē nemo ē qui
requirat. nemo qui tribuat. nihil de scriptu
ris sacris quisq͞ꝫ loquit᷑. nihil de salute agit᷑
animar͞ꝝ. sed nuge ⁊ risus ⁊ verba multa pfe
runt᷑ in ventū. Idē de pcep. ⁊ dis. Stulti
loq̄a ⁊ vaniloq̄a nūq͞ꝫ nisi cōtra mādata dei
vsurpant᷑ peccata quippe sunt. ⁊ deus prohi
bet omē peccatū. ⁊ tamē venialia non crimi
nalia reputant᷑ excepto φ cū per cōtemptū
vertunt᷑ in vsum ⁊ cōsuetudinē. ⁊ tūc nō pec
cati species. sed peccātis intentio pensatur.

Idē de cōsidera. Fugiēda ociositas ma
ter nugar͞ꝝ. nouerca virtutū. Inter seculares
quippe. nuge nuge sunt. ī ore sacerdotū blas-
phemie. interdū tamē si incidāt ferende for
tassis. referēde nunq͞ꝫ. magis interueniēdū
caute ⁊ prudēter nugacitati. Idē. Conse
crasti os tuū euāgelio. nugis igit᷑ iā os ape
rire illicitū est. assuescere vero nugas loq̄ sa-
crilegū est. Labia sacerdotis aut propheta
custodiūt scientiā. ⁊ ex ore eius requirunt le
gē. nō nugas aut fabulas. Idē. Verbum
scurrile ab ore pcul sit. ⁊ pcul ab aure relegā
dum est. Fede enī̄ ad cachinnos moueris.
sed fedius alios moues. De iactantia.

Gregori⁹ in moral᷑. Procaces quiq͞ꝫ etiā
nota iactātes pferunt. vt loquētes docti vi
deant᷑. Idē. Eo ipso superbiēs ab integri
tate salutis corruit. quo iactātia cuiuslibet
virtutis intumescit. Idē. Arrogātes si n̄
inueniūt voces hominū quas inhiant ex-
pectant. ipsi scientiā suam laudātes pdicant

Idem in pastoral᷑. Eligit parcēs quilibet
mala ppeti. q͞ꝫ p ostētatiōis viciū bona sua
occulta foris publice cognosci. at contra eligit
arrogās bona de se vel falsa iactare ne ma-
la possit vel minima ppeti. Isi. de sū. bo.
Culpabiliter man⁹ ad dn̄m expādit q̄ facta
sua iactāter pdit. Bern̄. de duodecim g̅-
dibus. Monach⁹ iactator aut loquet᷑ aut
rumpet᷑. Plen⁹ est enī̄ sermonib⁹. ⁊ coartat
eū sp̄us vteri sui. ppterea sitit ⁊ esurit audito
res quib⁹ suas iactet vanitates. De excu
satione. Gregori⁹ in omel᷑. Sunt multi q̄
prauitatē suā ex alienis prauitatib⁹ tuētur.
qr enī̄ alios talia fecisse cōsiderāt. se h̄ facere
licent᷑ putāt. Idē in mora. Usitatū hūa-
ni generis viciū est. ⁊ libēdo peccā cōmittere
⁊ cōmissum negādo abscōdere. ⁊ cōuictū de-
fendendo multiplicare. Idē. Sūt nōnul
li q̄ nequaq͞ꝫ deflēt qđ faciūt. sed etiā lauda-
re ⁊ defendere n̄ desistūt. ⁊ nimir͞ꝝ cū ostendit᷑

culpa geminat. Idē. Superbie viciū est. vt qđ de se fateri quisqꝫ quasi spōte dignat. hoc sibi dici ab aliis dedignet. Hieronymus in origi. sup Osee. Libēter vicijs nostris applaudim⁹. ⁊ superati voluptatibꝫ obtēdimus carnis infirmitatē. aut dura maiorꝫ imperia. Idē. Nihil omino agimus. Infra de ꝯsolatiōe mal'a. Isidor⁹ de sum. bo. Est quorundā excusatio peruersorꝫ. qui dū ꝑ suis facinoribꝫ arguunt. verba iustorꝫ p cēsura declināda abijciūt. reseruātes se diuino iudicio. quo puniēdi sunt duri⁹. dū temporaliter cōtemnūt iudicari ab hominibꝫ.

Bernard⁹ sup cantica. In animā peccat suā qui excusat dū arguit. repellēs proinde a se indulgētie medicinā. ⁊ sic vitā sibi intercludēs eternā. Idē de duodecī gradibus. Multis modis fiūt excusatiōes in peccatis. aut em̄ dicit qui se excusat. nō feci. aut feci qdem sed bn̄ feci. aut si male. non multū male. aut si multū male. nō mala intētiōe. si autem de illa velut adā ⁊ eua cōuincit. aliena suasione excusare se nitit. Idē sup qui habitat. Oīs aliqn̄ cadere necesse est dū in hoc seculo detinent. sed alij quidē collidunt. alij non. qꝛ domin⁹ supponit manū suā. verꝫ hoc interest inter eorꝫ casus qꝛ iust⁹ suscipit a domino. ideoqꝫ resurgit fortior. iniust⁹ aūt cū ceciderit nō adijciet vt resurgat. imo ꝓ aut in pudorē noxiū. aut in impudentiā cadit. aut em̄ excusat qđ fecit. ⁊ hoc est pudor adducēs peccatū. aut fit ei frons meretricis. ⁊ iam nec deū timet nec homines reuereretur.

Amb. in apolo. Aliqui hoīes cū a sacerdotibꝫ corripiunt. peccatū suū aggrauāt dū negare cupiūt aut defendere. Aug⁹. Nōnulli. Supra li. j. de militibꝫ. Glo. ps. lxix. Malū est peccare. peī⁹ est ꝑseuerare. sꝫ pniciosius est defendēdo se in deū culpā refundere. De accusatiōe. Gregor. in mora. Inuidi dū bonū qđ vidēt accusare nequūt excecati malicia malū qđ nō vidēt ad accusationē querūt. Isid. in syno. Nullū iudices suspitiōis arbitrio. ante ꝓba ⁊ sic iudica. nō em̄ qui accusat. sed q cōuincit reus est.

Aug⁹ de sermone dn̄i in mōte. Accusare vicia officiū est virorꝫ bonorꝫ ⁊ beniuolorū.

De murmuratiōe. Grego. in omelia. Si iusta placere deo scim⁹. pati autē nulla nisi que dn̄o placuerint possum⁹. iusta sunt cuncta q patimur. Unde valde iniustuꝫ est si de iniusta passiōe ⁊ afflictione murmuram⁹. Idē. Qui ꝯtra suppositā sibi potestatem murmurat. liquet qꝛ illū redarguit qui eandem hoī potestatē dedit. Idē in omelia. Regnū celorꝫ null⁹ murmurās accipit. nec vllus q accipit murmurare potest. Joh. Chryso. in sermone. Qui murmurat de periculo tēptatiōis. murmurat de ꝓmio ꝓbationis. Bern. de ꝯsidera. Si is qui murmurat fm aīam mortu⁹ est. q ad murmurā dū instigat quō viuit. Idem in ser. Nihil sic horrendū vt murmur ⁊ dissensio in ꝯgregatiōe monachorꝫ. Idē. Si moleste ceperis sustinere. si iudicare plātū. si murmurare in corde. etiā si exteri⁹ impleas quod iubet. nō est virt⁹ patiētie. sꝫ velamē malicie. Glo. Numeri. xj. Ignis iuste vitiōis in futuro illos excruciat qui lingua inflāmata a gehenna murmurāt ⁊ detrahūt. De ꝯtētiōe

Grego. in mora. Culpabiliores esse solēt hi q loqui in ꝯtētione incohoant qꝫ q respondent. Idē. Quisqꝫ in seminādo iurgia dilectionē ꝓximorꝫ ꝑimit. hosti familiari⁹ fuit. Idē. Hypocrita assumpto sancto cōuersatōnis habitu filiorꝫ suorꝫ custodiā deserit sed ꝯpalia queqꝫ defendere etiā iurgijs qrit.

Aug⁹ in regula. Lites nullas habeatis. aut qꝫ celerrime finiatis. ne ira crescat ī odium. ⁊ trabē faciat de festuca. ⁊ aīaꝫ faciat homicidā. sicut em̄ legitis. qui odit fratrē suū homicida est. Idē. Uobis a verbis duriorībꝫ parcite que si emissa fuerint ex ore vestro. nō pigeat ex ipo ore ꝓferre medicamenta vnde facta sunt vulnera. Isidor⁹ in syno. Cōtentio faces odiorꝫ accēdit. pacē cordis ꝯtentio extinguit cōcordiā cōtētio rumpit. Seneca in ep'la. Rixa est inter cōpetitores. De ꝯuiciatiōe. Gregori⁹ in moral. Sepe praui dū sue viciuꝫ fortitudinis ignorāt. audēter aliorꝫ rectitudinē lacerant cūqꝫ cōtra bonos sibi auctoritatē increpationis arripiūt. aut ea bona ꝑferūt que nō vidēdo sꝫ audiēdo didicerūt aut ea mala aliūs mentiētes ingerūt que ipi cōmiserūt. Idē. Sepe qui in potestate sunt ad subiectoruꝫ passim cōtumelias erumpūt. ⁊ hoc qđ inuigilantes regimini seruiūt ꝑ lingue ꝑcacitatem ꝑdunt. minori scꝫ rectitudine verba iudicis pensantes. qꝛ qui sine causa fratrē fatuū dixerit. gehēne se ignibꝫ adijcit. Joh. Chrys. de cōp. cor. Siue fatuū q's dixerit siue vanū siue latronē. siue qlibꝫ alio noie iniuriā t maledictā fratri igesserit. ex quolibꝫ

hoꝝ vocabulo sub maledicti titulo gehēne
ignis supplicijs ꝯdemnaẜ. Aug⁹. Quicū/
ꝗ᷈ iudicio. Supra in caplo de satisfactōe. li/
bro. ij. Hiero. in epl'a. Nec sibi quisꝗ᷈ de
corpis castitate supplaudat cū de v̄bo ocio/
so qđcūꝗ᷈ locuti fuerint hoīes reddituri sūt
ꝓ eo ratonē in die iudicij. cū etiā hom. cadꝗ̄
sit reat⁹ conuiciū in fratrem Bern̄. in epi.
Ego plagis cōscientie mee nullū iudico ac/
cōmodati⁹ medicamentū ꝓbris ⁊ ꝯtumeli/
is. nō est ꝑinde ꝗ᷈ ꝑ me moueat homuncio.
omni opprobrio dign⁹ ⁊ despectōne. De
derisione. Gregori⁹ in moral. Timendū
est ne etiā nobis cadentibꝫ surgat. qui a noƀ
stantibꝫ irridet. ꝗ᷈uis stare iā nō nouerit ꝗ̄
nō stantē nouerit irridere. Idē. Illū fac̄
humana derisio deo ꝓximū. quē ab huma/
nis prauitatibꝫ vite innocētia seruat alienū
De maledictiōe Grego. in mora. Ali/
ter maledi. cū ꝓferẜ ꝑrecptu iusticie. aliter li/
uore vindicte Idē. Cū sancti viri maledi
ctionis sn̄iam ꝓferūt. nō ad hanc ex voto vl
tionis. sed ex iusticia examis erūpūt Idē
Qui maledictō. hꝫ inimicū impetūt. ꝗ̄d ali
ud in illo deū facere volūt. nisi qđ ipi aut fa/
cere nequeūt. aut erubescūt. Idē in regi
stro ad quendā archiepm. Nil te ostēdis de
celestibꝫ cogitare. sꝫ terrenā te cogitatiōem
habere significas. dū ꝑ vindicta ꝓprie iīurie
quod sacris regulis ꝓhibeẜ maledictū ana
thematis inuectili. Idē in dyal. sup il. d.
Neꝗ᷈ maledici regnū dei possidebūt. Pen/
sa ꝗ᷈ grauis est culpa que sepat a regno vite
Aug⁹ de cōflicto. Quid de illis dicenduꝫ
est qui furore cecitatis vsꝗ᷈ ad v̄ba ꝓrūpūt
maledictiōis. nisi hoc qđ aposto. ⁹ait. Neꝗ᷈
maledici regnū dei possidebūt Prouerb.
xxvj. a. Maledictū frustra ꝓlatū in quēpiaꝫ
deuoluet. Interl. in ꝓferentē. Ibidem glo.
Est aliqđ maledictū iuxta diuinā iusticiaꝫ
vt excōmunicatio. Joh. Chry. de cōpun/
ctiōe. Christ⁹ orare nos ꝑ calumniātibꝫ iu/
bet. nos autē insidias ⁊ dolos etiā amicꝫ cō
cinnamus Christ⁹ maledicentibꝫ bn̄dicere
iubet. nos autē ecōtrario aut priores male/
dicim⁹. aut maledici alteri⁹ ml'tiplicata ma
ledicta restituim⁹. De detractiōe Gre
gori⁹ sup Ezech. Peruersoꝝ derogatio vite
nostre approbatio est q᷑ iam ostēdiẜ aliquid
iusticie nos habere. si illis displicere incipi/
mus qui nō placēt deo. Idē. Ne immo/
deratis. Infra de infamia. Isid. in syno.

Detractio graue crimen est. detractio ꝗ̄uis
damnatio est. Idē. Nunꝗ᷈ detrahes si te
bene ꝓspexeris. Idē. Erit ille apud deuꝫ
Infra de credulitate Joh. Chryso. in ser
mone. Ad cōmendādū ceteros omne vite
nostre tps absumim⁹. a ꝗ̄ vicio neꝗ᷈ secli ho
minē. neꝗ᷈ monachū vllū facile inuenias li
beꝝ. Hieronym⁹ in epl'a. Quia hoīes su/
mus. ⁊ interdū ꝯtra annoꝝ maturitatē pu/
eroꝝ vicijs labimur. Si me vis corrigi de/
linquentē aperte icrepa tm̄. ne occulte mor
deas Bern̄. sup cantica. Un⁹ ē detractor
qui loquiẜ. ⁊ vnū tm̄ verbū ꝓfert. ⁊ tn̄ illud
vnū verbū vno in momēto. multitudīs au/
dientiū aures inficit. animas interfic̄ Idē
de ꝯsiderẜ. Detrahere an detrahentē audire
quid hoꝝ damnabili⁹ sit nō facile dixerim.
Anẜ. de silētu. Tria sunt genera homici/
dij ꝗ̄ pari plectunẜ pena. interfectio hoīum
detractio ꝓximoꝝ. odiū fraternū. Idem.
Detractio est ꝗ̄tiens ꝗ̄s aliꝗ̄d ea intentōne
de aliquo dicit vnde ipe min⁹ amari vel ap/
preciari possit De adulatōe. Grego. ī
dyalo. Moris est vt occupato in multꝫ ani
mo adulatio valde surripiat. si ab ipso cor/
dis ostio nequaꝗ᷈ fuerit cit⁹ repulsa Idē
in registro. Nec nouū nec repħensibile est ī
eligēdo epo populi se vota in duas ptes di/
uidere. sꝫ graue est qn̄ in huiusmodi causis
nō ex iudicio sꝫ ex solo fauore adulatōis ve
nit electio Idē in omel. Uix ꝑ culpa sua
quēpiā apta voce repħendim⁹. ⁊ adhuc qđ
est graui⁹ aliqn̄ si ꝑsona in hꝫ mūdo potens
sit ei⁹ forsitan ⁊ errata laudanẜ. ne si auerta
tur ꝑ iracundiā mun⁹ subtrahat qđ impen
debat. Ambrosi⁹ de offi. Nō est vera ami
cicia vbi est fallax adulatio Idē. Prospi
ciendū est ne adulantibꝫ aperiam⁹ aurem.
emolliri em̄ adulatiōe nō solū fortitudinis
nō esse. sꝫ etiā ignauie videẜ. Augustin⁹ d
questio. ve. ⁊ no. testa. Adulator est ꝗ̄ iđ dat
ꝯsensum ne offendat eū quē optat h̄re ꝓpici
um. Idē de trini. Si inimicus insultat.
ferend⁹ est. amic⁹ aūt si errat docend⁹ est. si
docet audiend⁹. laudator v̄o ⁊ errans cōfir
mat errorē. ⁊ adulās illicit in errorē. Hie/
ronym⁹ in glo. Math. xj. Rigida vita et p̄/
dicatio vera declinare debet molliū palatia
ꝗ̄ frequētāt mollibꝫ idun adulātes ꝗ̄ ponūt
puluinaria sub cubito. ꝗ̄ vitā palpāt pecca/
tiū. nō pūgūt. vt vl' sic aliꝗ̄d veneẜ. Bern̄.
Habet ꝓa. Infra liiij. de amicicia. Gla.

sup psal. lxix. Plꝰ nocet lingua adulatoris. q̄ manꝰ psecutoris. Sene. in epi. Illud p̄cipue nos impedit q̄ cito nob̄ placemꝰ si īuenimꝰ q̄ nos bonos viros dicat. qui prudētes. q̄ sanctos. ⁊ nō sumꝰ. De suggestione. Grego. sup Ezech. Qui q̄ ⁊ alios ad iniquitatē suadēdo ptrahūt. in semetipis ministeriū demonū suscipiūt. Hiero. i epl'a. Cū de aliquib̄ q̄ sanctū nomē p̄fitent̄ aliq̄d criminis vel falsi sonuerit vel veri patuerit. instāt mali. satagūt. ambiūt. vt ō aliis oīb̄ h̄ credat̄. Isi. de sum. bo. Deteriores sunt q̄ siue doctrinis siue exēplis vitā moresq̄ bonoꝝ corrumpūt. his q̄ substātias alioꝝ p̄diasq̄ diripiūt. De turpiloquio. Hieronymꝰ in epl'a. Nō flagito lingue nitorē. s; aīe puritatē. apud xp̄ianos em̄ solecismꝰ ē ⁊ magnū viciū turpe q̄d vel narrare vl' facere. Bern̄. in s̄mone. Dū ociosa tāq̄ minima spernimꝰ. ad turpia interdū ⁊ inhonesta dilabimur. De mendacio. Gregorius in moral'. Deꝰ mēdacio nr̄o nō eget. q̄ veritas fulciri nō querit auxilio falsitatꝭ. Idē. Sūmope cauēdū est om̄e mendaciū q̄uis nōnunq̄ sit aliqd̄ genꝰ mēdacij culpe leuioris. s. si quisq̄ beneficiū p̄stādo mentiatur.

Idem. Incaute sūt hūiles q̄ se mēdacio illaqueāt dū arrogātiā vitāt. imo mētiendo supbiūt q̄ ɔtra veritatē se erigūt quā relinquūt. Idē. Quisq̄s expositor. Infra libro iiij. de doctrina. Isid. in syno. Caue mendaciū in om̄ib̄. mēdacio em̄ fides tollit̄. error inducit̄. veritas abolet̄. nullū mēdaciu; potest esse iustū. Idē de sum. bo. Testis falsidicꝰ trib̄ est psonis obnoxiꝰ. p̄mū q̄dē; deo. quē piurādo ɔtemnit. cōsequēter iudici quē mentiēdo fallit. postremo innocenti. quē mentiēdo ledit. Idē. Nōnunq̄ peiꝰ ē mendaciū meditari q̄ loq̄. nā iterdū q̄sq̄ incautꝰ solet ex p̄cipitatiōe loq̄ mēdaciū. meditari aūt nō p̄ōt n. si p studiū. Augꝰ i enchy. Utiq̄ v̄ba ppterea sūt instituta nō p q̄ inuicē se hoīes fallāt. s; p q̄ in alterꝰ q̄sq̄ noticiam cogitatōnes suas pferat. Idē. Mihi videt̄ om̄e mēdaciū esse pctm̄ q̄dē. s; multū interesse q̄ aīo ⁊ de q̄b̄ reb̄ q̄sq̄ mētiatur.

Idē. Om̄e mēdaciū iō dicēdū est eē peccatū. q̄ hō nō solū qn̄ scit ip̄e q̄d veꝝ sit. s; ⁊ si qn̄ errat ⁊ fallit̄ sicut hō. h̄ debet loqui qd̄ aīo gerit. siue illud veꝝ sit. siue putet ⁊ nō sit.

Idē in lib. de mēdacio. Mēdaciū est falsa significatio vocis cū intētione fallendi.

Idē de v̄a religione. Inest om̄i mentiēti volūtas fallēdi. etiā si ei nō credat̄. Idem de doctrina xp̄iana. Nemo mentiēs ī eo qd̄ mentit̄ seruat fidē. nā h̄ vult vtiq̄ vt cui mētitur sibi fidē adhibeat. quā tn̄ ei mentiēdo nō seruat. om̄is aūt fidei violator iniquꝰ est.

De iuratiōe. Augꝰ de mēdacio. Dico vobis nō iurare oīno ne sc; iurādo seml' ad facilitatē iurādi veniat̄. ex facilitate ad ɔsuetudinē. ⁊ ex ɔsuetudine in piuriū decidat̄.

Idē sup cano. Iaco. Falsa iuratio exitiosa est. vera iuratio piculosa. nulla secura.

Idē. Q̄ graue pctm̄ est piurare. cōpendium tibi dedit scptura dicēs. Noli iurare.

Idē. Periuriū p̄cipitiū est. q̄ iurat iuxta ē q̄ nō iurat lōge est. q̄ veꝝ iurat nō peccat sed ppe est ad pctm̄. s; q̄ nō iurat nō peccat ⁊ lōge est a pctō. Idē. Qui iuramentū exigit ab alio. multū interest si nescit illū falsum iuraturꝰ. an scit. Si em̄ nescit. ⁊ iō dic. iura mihi. vt fides ei fiat. nō audeo dicere eē pctm̄. tn̄ hūana tēptatio ē. Si aūt scit ⁊ cogit eum iurare. homicida ē. ille eī suo piurio se p̄imit.

Idē in epl'a. Sine dubio minꝰ malū est p deū falsū iurare veracit̄ q̄ p deū veꝝ iurare fallaciter. q̄nto eni; p qd̄ iurat̄ magis est sanctum. tanto magis est penale piuriū.

De blasphemia. Gregor. in mora. Filij in cordib̄ deo maledicūt cū recta nostra opa a nō rectis cogitationib̄ pdeūt. cū bona in apto exerūt. s; noxia in occulto moliūtur. Idem ibidē. Deo q̄ppe maledicūt cū se ⁊ ab illo accepisse vires intelligūt. sed tn̄ de eiꝰ munerib̄ p̄priā laudē querūt. Augꝰ de vera religiōe. Blasphemia est cū aliq̄ mala dicunt̄ de bonis. Itaq̄ iā vulgo blasphemia est vbi mala v̄ba de deo. Glo Augu. Ephe. iiij. Blasphemia est p quā de deo ip̄o falsa dicunt̄ ⁊ ideo peiꝰ est blasphemare q̄ peierare. q̄ peierādo false rei adhibet̄ testis deus. blasphemādo de ip̄o deo falsa dicūt̄.

Idē super Ioh̄. Flagellatꝰ est christꝰ flagellis iudeoꝝ. sed nō minꝰ flagellatur blasphemiis falsoꝝ christianoꝝ. Ioh̄. Chrysos. sup Ioh̄. Glorificemꝰ deū. nō p fidem solum. s; etiā per vitā. q̄ aliter nequaq̄m erit gloria sed blasphemia. nō em̄ ita blasphematur deꝰ a gentili existēte inquinato vt a xp̄iano corrupto. Bern̄. Fugiēda ociositas. Supra de nugis. Idē. Cauete ne quis parua. Supra li. ij. de peccato. Glo. Isa. xviij. Omne peccatū blasphemie cōparatū

minꝰ est. Glo ps. lxviii. Grauiꝰ peccatꝰ est
ptoꝝ sedētis in celo maiestatis ꝙ̄ crucifixoꝝ
ambulātis in terra paupertatis.

De occupatiōe. Capi. IIII

g Rego. in dialo. Multū est ꝙ vniuscuiusqꝫ ꝑsulis mentē curaꝝ densitas deuastat. cūqꝫ animꝰ diuidit̃ ad multa fit minor ad singula. tātoqꝫ ei in vnaq̄qꝫ re surripit̃ quāto latiꝰ in pluribꝫ occupatur
Idē in regis. Sicut toto desiderio debemus curas ⁊ occupatōꝫ hꝰ mūdi fugere. ita si desit q̄ ꝑdicet occupatōis onꝰ liberi necesse est humero subire. Idē. Qui adhuc valetis huiꝰ mūdi occupatōes fugite. qꝛ q̄nto quisqꝫ in eo ꝑfecerit. tāto vt video ab amore dei ampliꝰ decrescit Idē in omel. Usu terrene cure a celesti desiderio obdurescit aīmꝰ ⁊ dū ipō suo vsu durꝰ efficit̃ ꝑ actiōem seculi ad ea molliri nō valet q̄ ꝑtinēt ad charitatē dei. Idē in mora. Male hō viuit q̄n eum secularū negocioꝝ estꝰ illudit ⁊ inquietat.
Idē. Plꝰ in h̄ mūdo. Infra caplo de honore. Idē sup Ezech. Quibusdā prauis mētibꝫ nihil laboriosiꝰ ꝙ̄ si eis p̄cipiat̃ vt in huiꝰ mūdi actibꝫ nō laborēt. Augꝰ. de fra religiōe. Amici huiꝰ mūdi tā timēt ab eiꝰ amplexu separi vt nihil sit eis laboriosiꝰ ꝙ̄ huius seculi curꝭ nō laborare Isid. de sum. bo. Q̄to quisqꝫ curis mūdi maioribꝫ occupat̃. tāto faciliorib vicijs ꝑmit̃ Idē. Mūdi amatores nō solū ex eo rei sunt ꝙ infima ꝓ summis appetūt. verū etiā miseri ꝑ h̄ ꝙ cū ꝯtui erūna ad ipa desiderata ꝑtingūt Idē Lōge a deo. Supra li. ij. de orōe inaccepta.
Amb. in sermōe. Excitat diuitē occupatū cupiditas. excitat cura ꝑuigil aliena rapiēdi. torquet inuidia. mora vexat. sterilitas ꝓuentuū infecūda ꝑturbat. sollicitat abūdātia. Idē in epl'a. Et si alijs diues videt̃ sibi pauꝑ est q̄ nō vtit̃ eo qd habet. q̄ adhuc alia rapit alia desiderat. Leo papa. Diabolꝰ oīm discutit cōsuetudines. oīm ventilat curas. oīm scrutat̃ affectꝰ. ⁊ ibi causas q̄rit nocēdi vbi quēpiā viderit studiosiꝰ occupari Bern. de ꝯtēptu. Sane vt exercitij spūalis ⁊ puri cordis indiciū euidēs est cōtemptus exterioꝝ. sic eorūdē sollicitudo certū signū est mētis inculte. Seneca in epistola Quisqꝫ se fortuitis multū dedit. ingentē sibi materiā ꝑturbatōis ⁊ inexplicabilē facit. vna hec via est ad tuta vadenti. externa siue fortuita despicere. ⁊ honesto cōtentū esse.

Idē. Omia impedimēta dimitte. ⁊ vaca bone mēti. nemo eñ ad illā ꝑuenit fortuitis occupatus.

De mutabilitate. Capitulū V

g Regoriꝰ in regis. Si laudibꝫ alioꝝ letamur ⁊ alioꝝ vituꝑatōibꝫ frangimur. gl'iam nostrā nō in nob. s; i aliorū ore posuimꝰ Idē in mora. Dū cor in aduersis sperat ꝓspera. in ꝓsperis formidat aduersa. huc illucqꝫ q̄busdā fluctibꝫ voluit̃. ac ꝑ modos varios reꝝ alternātiū mutabilitate versat̃. Augꝰ de pastoribꝫ. Hoīum temerarijs iudicijs plena sūt oia. de quo enim multū desperauimꝰ subito ꝯuertit̃. ⁊ fit optimꝰ. de q̄ ꝑsumpseramꝰ. subito deficit et fit pessimꝰ. Nec timor ꝗ noster certꝰ ē. nec amor noster certꝰ est q̄s sit hodie quisqꝫ vix nouit ipe hō. si aūt vtcūqꝫ nouit ipse q̄d sit hodie. q̄d aūt cras erit. nec aliꝰ nec ipe. Idē de medita. Heu me tāte infelicitatꝭ. tāte ꝑditōnis. dū eñ que retro sunt obliuiscens ad ea q̄ ante sunt me extendere volo. subito nescio q̄ miseria me relabi ad inania ⁊ noxia cōspicio. Bern in ser. Qui ꝯsciētias suas i alienis labijs ponūt. modo magni. mō parui sūt. modo nulli. s'm ꝙ adulantiū linguis vl' vituꝑare placuit vel laudare Sene. i epla. Hoc habēt inter cetera boni mores placēt sibi. ꝑmanēt. leuis ē malicia. sepe mutat̃ nō in meliꝰ s; in aliud.

De vagatōe Caplm VI

g Rego i pasto. Interior est custodia cordis q̄ ordinata exteriꝰ seruat membra corpis. q̄ ꝗ statum mētis ꝑdidit subsequēter foras i incōstantiā motōis fluit. atqꝫ exteriore mobilitate indicat ꝙ nulla interiꝰ radice ꝯstātie subsistat. Hiero. in epl'a. De agmine colūbarū crebro accipiter vnā sepat quā statim inuadat ⁊ laceret. i cuius carnibꝫ ⁊ cruore satiet̃. ⁊ morbide oues suū relinquēt gregē. ⁊ lupoꝝ faucibꝫ deuorātur. Idē sup illud Gen. iiij. s'm aliā l'ram Egressus cayn a facie dñi habitabat i terra naid. qd iterp̄tat̃ fluctuatio. q̄cūqꝫ eñ a domino recedit statim seculi fluctibꝫ q̄tit̃ ⁊ mouent̃ pedes eiꝰ. Augꝰ. Cohibeat se. li. ij. d ꝯtinētia visus. Bern. Nihil turpiꝰ. li. j. d monachis malis. Sene. i epl'a. Freq̄ns migratio corpis instabil' animi ꝓpriū est. coalescere ocio nō potest. nisi desijt circūspicere ⁊ errare Idē. Ut aīm possis ꝯtinere ꝑmo corporis tui fugā siste. deinde remediū

ꝯtinuata plurimū ꝓficiūt. Idem. Sine discere oclos tuos. sine aures assuescere sanioribꝫ ꝟbis. q̄ cū ꝓcesseris in ipo trāsitu aliq̄ que renouēt cupiditates tuas tibi occurrēt. Idē. Primū argumētū cōposite vite existimo posse ꝯsistere ⁊ secū morari. Idem Nō ꝯualescit plāta q̄ sepe trāsfert. nihil taꝫ vtile est qd̄ in trāsitu ꝓsit. Idē. Auarior. ambitiosior. luxuriosior. imo ꝟo crudelior ⁊ inhumanior redeo. q꞉ int̄ hoīes fui. Idē Nusq̄ꝫ est q̄ vbiq̄ꝫ ē. Idē. Uitā in ꝑegrinatōe agentibꝫ h̄ euenit vt mlt̄a hospitia habeant. nullas amicicias.

De curiositate Capitulū VII

g Regoriꝰ in registro. Dū incōgrua dicētes audire nō renuis. nō solū opinionē tuā. sꝫ grauas ⁊ aīam. Idē in omel. Graue curiositatis est viciū q̄ dū cuiuslibet mētē ad inuestigādā vitā ꝓximi exterius ducit. sꝑ ei sua intima abscōdit. vt aliena sciēs se nesciat. ⁊ oīs curiosi animꝰ q̄nto peritꝰ fuerit alieni meriti. tāto fiat ignarꝰ sui. Idē sup Ezech. Sicut malꝰ aer assiduo flatu tractꝰ inficit corpꝰ. ita ꝑuersa locutio assidue audita infirmantiū inficit aīum vt rabescat delectatiōe praui opis. assiduitate curiosi ꝟmonis. Idē in moral. Fit recto retributiōis examine. vt q̄ exteriori oculo negligēter vnt̄. interiori cordis oculo nō inuulte cecet̄. Idē. Plerūq̄ꝫ res. Infra libro iiij. de innocētia. Augꝰ. in ꝯfessi. Cū mihi accidit vt me amplꝰ cantꝰ q̄ꝫ res q̄ cantat̄ moueat. penaliter me peccare ꝯfiteor. et tūc mallē nō audire cātantē. Idē. Pret ꝯcupiscentiā carnis q̄ inest in delectatiōe oīum sensuū. ⁊ voluptatē cui seruiētes depereunt. q̄ lōge se faciūt a te dn̄e. inest aīe ꝑ eosdē sensus corꝑis. quedā nō se oblectādi i carne sꝫ experiendi ꝑ carnē vana ⁊ curiosa cupiditas noīe cognitiōis ⁊ scīe palliata. Idē. Pulcras formas ⁊ varias nitidos ⁊ amenos colores amāt oculi. nō teneāt hec aīam meaꝫ. teneat eā deꝰ q̄ fecit hec bona valde. sꝫ ipe ē bonū meū. nō hec. Idē de ꝟa religione. Miseri hoīes q̄bꝫ cognita vilescūt ⁊ nouitatibꝫ gaudēt. libentiꝰ discūt q̄ꝫ norūt. cū tn̄ cognitio sit finis discēdi. Ioh. Chrys. in sermone. In theatro nō solū vides res infaustas sed ⁊ audis spurciloq̄a. ⁊ ex ipo incessu meretricis ⁊ habitu molliris. vbi auditu et cātu diabolico ledunt̄ aures tue ⁊ vndiq̄ꝫ ꝑ[illegible]unt̄ mens tua. Isid. in synon. Noli q̄rere q̄d quisq̄ꝫ dicat vl' faciat. euita curiositatē omitte curā q̄ ad causam tuā non ꝑtineat.

Idē. Oculi ꝓma tela libidinis. visio ꝓma ꝯcupiscētia mulieris. Idē de sum. bo. Quidam curiosi delectant̄ audire quoslibꝫ sapientes. nō vt ꝟitatē ab eis querāt. sꝫ vt facūdiā sermonis eoꝝ cognoscāt more poetarū. qui magis cōpositionē verboꝝ q̄ꝫ s̄niam veritatis sequunt̄. Bern. in medita. Multi multa sciūt ⁊ seipos nesciūt. alios inspiciūt ⁊ seipos deserūt. deū querūt ꝑ ista exteriora. deserētes interiora sua q̄bꝫ interior est deꝰ.

Idē de duodecim g̊dibꝫ. O dyna q̄d necesse est vt videas mlīeres alienigenas. qua necessitate. q̄ vtilitate. an sola curiositate. ⁊ si ociose vides. n̄ tn̄ ociose videris. Idē. Serua cōmissum. caue ꝓhibitū. ne ꝑdas ꝯcessū. q̄d mulierē tuā morte tā intente intueris. q̄d illuc tā crebro vagātia lumia iacis. Idē Nisi mens minꝰ se curiose seruaret. tua curiositas tpꝭ vacuū nō haberet. ⁊ si culpa nō est. culpe tn̄ occasio est. ⁊ indiciū commisse ⁊ causa cōmittēde. Idē. Monachꝰ qui sui negligēs alios curiose circūspicit. dū q̄sdaꝫ suspicit superiores. quosdā despicit inferiores ⁊ in alijs quidē videt qd̄ inuidet. in alijs qd̄ irridet. inde fit vt ꝑ mobilitate oculoꝝ leuigatꝰ animꝰ nulla vtiq̄ꝫ sui cura grauatꝰ. modo ꝑ supbiā ad alta se egerit. mō ꝑ inuidiā i ima se demergit. Idē. Ex insolēti corporis motu recēs aīme morbꝫ deꝓhendit̄. q̄ꝫdiu eīm a sui circūspectōe curiosus torpescit incuriā sui curiosam in alios facit. q̄ eīm seipm ignorat foras mitt̄ vt hedos pascat.

Ans. de silētu. Curiositas est studiū perscrutādi ea que scire nulla ē vtilitas. Seneca in ep̄la Nil tā dānosum bonis moribꝫ q̄ꝫ i curioso spectaculo residere. tūc eīm ꝑ voluptatē facilꝰ vicia surrepūt.

De negligētia. Caplm̄ VIII

g Regoriꝰ in moral'. Si curare ꝑua negligimꝰ. insensibilit̄ seducti statim audēter etiā maiora ꝑpetramus.

Idē. Plerūq̄ꝫ de bonis ꝑ incurie viciuꝫ mala nascunt̄. Idē. Iniquoꝝ mētes qui dāna sua ꝯsiderare negligūt. integritatē suā quasi nescientes ꝑdūt amittūt nāq̄ꝫ a corde innocentiā. ab ore veritatē. a carne ꝯtinentiā ⁊ ꝑ accessum tpꝭ ab etate vitā. Idē i registro. Dū diuina p̄cepta nos moneāt ꝓximos sicut nosmetipos diligere debere. non parue negligētie est p̄cepta dei despicere. et

q̄ꝺ sibi q̄s metuit aliū nō timere. Idem in pasto. Si a circūspectiōis sollicitudine cor destituit vulneribꝫ aperit. qr hostis callid⁹ tāto liberi⁹ pect⁹ ꝑcutit. q̄nto nudū a ꝓuidētie lorica deꝓhendit Aug⁹ de ṽbis domini. Sic hoīes negligunt vitā suā vt nolint habere malā rē nisi ipam. Idē. Tu vuln⁹ Infra li.iiij. de taciturnitate. Idē ꝯ natura ꝛ grā. Cū vbiqꝫ sit p̄sens q̄ multꝭ modis ꝑ creaturā sibi seruientē auersum vocet. doceat credentē. ꝯsolet̄ sperantē. diligentē adhortet̄. conantē adiuuet. exaudiat dep̄cātē. nō tibi ꝺeputat̄ ad culpā qꝺ inuit⁹ ignoras sꝫ q̄ negligis q̄rere qꝺ ignorat̄. neqꝫ illud q̄ vulnerata mēbra nō colligis sꝫ q̄ volētē sanare ꝯtemnis. Ioh. Chrys. de cōpūctiōe cor. Si forte in corpe pax aliq̄d morbi pullulauerit. statim ꝛ medicos adhibem⁹ ꝛ pecuniā ꝓfundim⁹. ꝛ oīm i obseruātia q̄ cōpetūt gerim⁹. nec p⁹us cessat̄ q̄ꝫ que molesta sūt mitigent̄. aīa ṽo cū quotidie vulneret̄ cuꝫ ꝑ singula laniet̄. vrat̄. p̄cipitet̄. ꝛ modis oībꝫ pereat. nec parua q̄dē ꝑ ea nos cura sollicitat. Idē. Nō aīa ꝑ corpe sꝫ corp⁹ ꝑ aīa factum est. q̄ ḡ qꝺ p̄mū ꝛ melius est negligit. ꝛ qꝺ inferi⁹ est excolit. vtrūqꝫ corrūpit Idē Certū est q̄ oīs parit̄ corrūpat ꝛ absumat incuria. dū nemo est q̄ vel oportuna p̄beat vł importuna ꝓhibeat. Idē sup Iohēm. Oīi rei mag⁹ parcere debes q̄ꝫ tpi. aurum eī si ꝑmiserꝭ poteris rursus vł idipsuꝫ vł aliud recupare. tps ṽo si ꝑdiderꝭ difficile id resumes. Bern. in medita. Qr̄o diutius nos de⁹ expectat vt emēdemur. tāto districtius iudicabit si neglexerim⁹. Idē de cōtemptu mūdi. Nihil p̄ciosi⁹ tpe. sꝫ heu nihil hodie vili⁹ estimat̄. trāseunt dies salutꝭ ꝛ nemo recogitat Idē sup cant. Nō curāt carnales q̄rere q̄ntū desiderāt inuenire. cupiētes ꝯsequi sꝫ nō exequi. Seneca in ep̄la. Nemo se iudicat q̄cq̄ꝫ debere q̄ tps accepit. cū int̄ multa h̄ vnū est qꝺ nec grat⁹ q̄dē potest reddere.

De securitate Capitulū IX

Regori⁹ in moral. Nōnūq̄ꝫ ipsis bonis q̄ agim⁹ ad deteri⁹ ꝓpinq̄m⁹. qr dū leticiā mēti pariūt. q̄ndā etiā securitatē gignūt. dūqꝫ mens secura reddit̄ in corpe laxat̄. Idē. Sepe mens dū de virtutis sue securitate resoluit̄. insidiāte aduersario inopinate culpe telo ꝑforat̄. Idem. Sepe quē tēptatiōis. Infra. c. de remissiōe

Idē. Sepe nōnullis graue ꝑiculū icauta securitas fuit. vt callidi hostis insidias ñ tēptati sed iā ꝓstrati cognoscerēt. Idem. Fit plerūqꝫ. Infra libro. iiij. de innocentia. Idē. Nōnunqꝫ in parua. Supra libro. ij de peccato. Idē. Quia amorꝭ intimi calorē mens nō habet. frigida deorsum iacet. ac sic mirādo modo fit q̄ndie tāto securior q̄nto peior Idē in registro. Mater negligētie solet esse securitas. Augustin⁹ ꝯ cōflictu. Loth exercitio maloꝝ ꝓbat⁹ inter sodomitas sanct⁹ fuit i mōte ṽo securitate corporꝭ saluatus cū filiabꝫ peccauit Iohēs Chrys. Virt⁹ fidei. Supra libro. ij. de fide. Isidor⁹ de sum. bono. Neqꝫ vnq̄ꝫ oportꝫ penitētē habere de peccatꝭ securitatē. Nā securitas negligētiā parit. negligētia aūt sepe incautos ad vicia trāsacta reducit.

De diiudicatione Capitulū X

Regori⁹ in regis. Graue est satis ꝛ indecens vt in re dubia certa dicatur sentētia. Idē in moral. Fit vt dū ad aliena diiudicāda mēs ducit̄. ꝓpriū iudiciū lumine p̄uet̄. ꝛ eo duri⁹ ꝯtra aliena supbiat q̄ sua negligēter ignorat. Idē. Hoc ꝓprium. Sup lib. ij de supbia. Idē. Quisquis supbie vel inuidie in se tyrannidē captiua mēte suscepit. hoc p̄mū damnū patit̄. q̄ clauso cordis oculo iudicij equitatē ꝑdit. Nā cūcta que ab alijs vel bn̄ gerunt̄ sibi displicēt. ꝛ sola ea q̄ ipse vel p̄ue egerit sibi placent. Idē. Cūcti vane glīe sectatores dū se hominibꝫ p̄ferūt. alios quidē ꝯ fatuis sensibꝫ. alios aūt de indignis meritꝭ rep̄hēdūt alios eī censent nihil scire. alios nō bn̄ viuere. Idē Sancti viri aliena opa etiā ꝑua mirant̄. sua ṽo etiā magna despiciūt. Reprobi ṽo sua vel q̄ parua sunt admirant̄. et plerūqꝫ de suis malis bona estimāt. de alienis aūt bonis male sentire nō cessant Idē Stulti cū prudentiū. Infra de obliuione. Hieronym⁹ in ep̄la. Periculosum est de seruo alteri⁹ iudicare. ꝛ nō facilis venia praua dixisse de rectis. Ioh. chrys. de cōpunctiōe. In alienis delictis seueri ꝛ amarissimi iudices residem⁹. nostras aūt trabes oculis infixas ꝓprijs nō videm⁹. q̄ aliena etiā minima sollicite ꝑscrutamur Idē. Iudicare ꝯ alteri⁹ mēte sūma difficultas est. Aug⁹ de sermone dñi i mōte. Maxime hi temere iudicāt de meritis alienis. ꝛ alioꝝ facta facile

rephendūt. q̄ magis amāt vituperare ꝛ dānare q̄ꝫ emēdare ꝛ corrigere. Qđ quidē vicium vel supbie est vel inuidētie. Bern̄. de pcē/ ptu. Judicēt nūc ꝛ ꝑiudicēt supbie filii. ꝛ cū rege suo sedeant q̄ sibi latera aq̄lonis elegit exaltentꝰ ꝛ eleuentꝰ sicut cedrꝰ libani. trāsibi/ mus ꝛ ecce nō erūt. Opprimāt nūc quos pos/ sunt. blasphemēt. cōgerant maledicta. veni/ ant sup nos opprobria exprobrātiū xp̄o. q̄/ niā merces nr̄a copiosa est in celo.

De recidiuatiōe Caplm̄. xi.

g Regoriꝰ in moral. In vnoquoq̄ꝫ lapsu a minimis sp̄ incipitꝰ ꝛ succrescē/ tibꝫ defectibꝫ ad grauiora puenitur

Idē. Sepe cōmittūt homīes mala q̄ sci/ unt. ꝛ idcirco ꝑmittuntꝰ decipi vt cadāt etiā in mala que nesciūt. Idē. Auget reatum culpe sequētis. ꝑconiū glorie ꝑcedētis. Nā vniuscuiusq̄ꝫ casus tāto maioris est criminis q̄nto ꝑus q̄ꝫ caderet maioris potuit esse vir/ tutis. Idē. Incassum bonū agitꝰ si an̄ ter/ minū vite deseratꝰ. q: ꝛ frustra currit q̄ ꝑusq̄ꝫ ad metas veniat deficit. Idē in pastora. Si qđ videtꝰ bonū gerendū sollicita inten/ tione nō crescat etiā qđ fuerat bn̄ gestum de/ crescit. Idē. Qui fortiori studio intende/ rit. retrospicere ꝯuincitꝰ. si relictis bonis am/ plioribꝫ ad mīma retorquetꝰ. Idē sup eze/ chielē. Sicut q̄ a fide recedit apostata ē. ita qui ad ꝑuersum opꝰ qđ deseruerat redit ab oīpotēti deo absq̄ꝫ vlla dubietate aposta/ ta indicatꝰ. etiā si fidē tenere videatꝰ. Idē i registro. Minorꝫ excessus est veritatē non cognoscere q̄ꝫ in ea agnita nō manere. Au/ gustinꝰ ꝺ ciui. dei. Audeo dicere supbis esse vtile cadere in aliqđ aptū manifestūq̄ꝫ pec/ catū. vnde sibi displiceāt q̄ iam sibi placen/ do ceciderāt. Salubriꝰ em̄ petrꝰ sibi displi/ cuit q̄n fleuit q̄ꝫ sibi placuit q̄ndo ꝑsumpsit.

Idē in lib. de viduitate. In viduali ꝛ vir/ ginali cōtinētia excellētia muneris amplio/ ris expetitꝰ. q̄ expetita ꝛ electa ꝛ voti debito oblata. iā nō solū capescere nuptias. sed eti/ am si nō nubatꝰ velle nubere damnabile est.

Idē. Cū quisq̄ꝫ nō reddit qđ nō imperio cōpulsus. sꝫ cōsilio cōmonitꝰ vouit. tāto ma/ gis fraudati voti auget iniquitatē. q̄ꝫ ꝓ mi/ nus habuit vouēdi necessitatē. Idē. Pla/ ne nō dubitauerim dicere lapsas aīas a ca/ stitate sanctiore que vouetꝰ deo adulterꝫ esse peiores. Idē in li. de verbis apl̄i. Sem/ per adde. sp̄ ambula. sp̄ profice. noli i via re/ tardare. noli retro redire. noli deuiare. Re/ manet em̄ qui non ꝓficit. retro redit q̄ ad ea relabitꝰ vnde iā recesserat. deuiat qui aposta/ tat. Hiero. in ep̄la. De dei virgine facta es corruptio sathane. de sponsa xp̄i facta es scortū execrabile. de tēplo dei fanū immun/ dicie. de habitaculo sp̄ūssancti tugurīū dia/ boli. que ꝑus incedebas cū fiducia vt colū/ ba. nūc lates in tenebris vt stellio. Isid. de sum. bo. Queādmodū ad virtutē tendē/ tes culmē nō a summis inchoāt. sꝫ a modi/ cis. vt sic sensim ad altiora ꝑtingāt. ita ꝛ qui dilabuntꝰ ad vicia. nō statī a magnis crimi/ nibꝫ incipiūt. sꝫ a modicis assuescūt. ꝛ sic ad maxima ꝑruūt. Idē. Multis argumen/ tis insidiatꝰ diabolꝰ eis q̄ renunciāt sec̄lo. vt eā se iterū amore substernāt. grauiꝰ autē illos ꝯcupiscēt q̄s seculi fecit. q̄s post renūciatiōꝫ ad mūdi amorē reduxerit. Bern̄. i ep̄la. Habet quidē xp̄s multos milites q̄ fortissi/ me ceperūt. steterūt. vicerūt. paucos autē q̄ de fuga cōuersi rursus se ꝑiculo ingesserūt qđ declinauerāt. rursusq̄ꝫ fugarēt hostes q̄s fugiebāt. Idē. Beatꝰ es si pugnādo mo/ riaris. q: mortuꝰ mox coronaberis. ve autē tibi declinādo pugnā. ꝑdis em̄ victoriam si/ mul ꝛ coronā. Idē. Si ꝓficere currere ē. vbi nō ꝓficere ibi ꝛ currere desinis. vbi xo nō currere ibi ꝛ deficere incipis. hinc plane colligitꝰ q: nolle ꝓficere nō nisi deficere est.

Idē sup cāti. Septies cadit iustꝰ. ꝛ septi/ es resurgit. si tm̄ cadit in die. vt se cadere vi/ deat ꝛ cecidisse sciat ꝛ resurgere cupiat. ꝛ re/ quirat manū adiuuāns ꝛ dicat. Domine in voluntate tua ꝓstitisti decori meo virtutē. auertisti faciē tuam a me. ꝛ factus sum con/ turbatus.

De ꝯsuetudine Capitulū XII

g Rego. i omē. Usitata culpa obligat mentē vt nequaq̄ꝫ surgere possit ad rectitudinē. conatꝰ em̄ ꝛ labitꝰ. q̄a vbi diu sponte ꝑstitit ibi etiā cū noluerit coacta cadit. Idē sup Ezech. Frontē cordis in impudentiā atterit culpa frequēns. vt q̄ cre/ brius cōmittitꝰ. eo de illa cōmittēns animꝰ minus verecūdetꝰ. Idē in registro. Si ꝑ/ uersa adusꝰ ātequā diu pateścat nō clauditur vsu fit latior. ꝛ erit ꝯsuetudine licitū qđ ratiō/ ne ꝛ lege ꝯstat esse ꝓhibitū. Idē in Glosa Tren̄. iii. ꝛ Job. xi. Difficile surgit quē mo/ les male ꝯsuetudinis ꝑmit. Isid. in syno. Assiduitas mores facit. ꝛ magis vsus in na/

turā se vertit. Idē de sum. bono. Cogitatio praua delectationē parit. delectatio ꝯsensionē. ꝯsensio actionē. actio ꝯsuetudinē. consuetudo necessitatē. Idē. Dū facta q̄dam nō grauia libere ac sine metu cōmittim⁹ ad peiora scelera ⁊ horrenda peccati ꝯsuetudi/ne labimur. Augustin⁹ de libero arbitrio. Ratio estimat luce veritatꝭ vt recto iudicio subdat minora maioribꝫ. Usus aūt ꝯsuetudine cōmoditatꝭ plerūqꜫ inclinaꝛ. vt ea plu/ris estimet q̄ ꝟitas minora ꝯuincit. Idē ꝯtra iulianū. Cōtra istā genitaliū ꝯcupiscē/tiam q̄ ingenita nobis est ꝑ originale pctm̄ vehemēti⁹ vidua q̄ꜫ virgo. vehemēti⁹ mere/trix cū casta esse voluerit q̄ꜫ que sēꝑ fuit casta ꝯfligit. ⁊ tāto ampli⁹ in ea fuganda volūtas laborabit. q̄nto maiores ei ꝯsuetudo vires dedit. Idē in glo. suꝑ psal. Facili⁹ est re/trahi ab ingressu q̄ꜫ ab arrepto itinere pra/ue ꝯsuetudinis reuocari. Joh. Chrys. de cōpunc. cor. Cōsuetudini cōtemnēdi dū de ꝑctis dolor nulli⁹ est. facili⁹ superuenientibus malis locū dam⁹. Ambro. de offic. Usus cito inflectit naturā. Seneca in epistola. Mali mala sua qđ maloꝝ vltimū est amāt. tūc autē cōsummata est infelicitas vbi tur/pia nō solū delectāt sed etiā placēt. et desinit eē remedio loc⁹. vbi que fuerūt vicia mores fiunt.

De obstinatiōe Capitulū XIII

Gregori⁹ in mora. Praui audire bona patēter nequeūt. ⁊ cū vite emēdationē negligūt. ad ꝟba se obstiate re/spōsionis accingūt. Idē. Quos reat⁹ simi/lis sociat. ꝯcordi ꝑtinacia etiā defensio ꝑuersa cōstipat vt de facinoribꝫ suis alterna se inuicē defensiōe tueāꝛ. Aug⁹ de agone xp̄iano. Nolētes se si peccauerit corrigi. nihil aliud elegerūt nisi cū hoc mūdo dānari. Idē de vita xp̄iana. Fit vt qui hoīes nō timent in delinquēdo. in iudicio deū iudicē sentiāt ⁊ vltorē. Idē de fide ad petrū. Obdurate viuit siue q̄ nō cōuertiꝛ desperās de indul/gentia peccatoꝝ suoꝝ. siue q̄ sic de misericordia dei sperat. vt vsqꜫ in finē vite sue in suoꝝ criminū ꝑuersitate ꝑmaneat. Joh. chryš. in ſmōe. Peccare humanū est. ꝑmanere aūt in peccatis diabolicū est. Bern̄. de cōsi/dera. Quid est cor durū. ip̄m est qđ nec compūctione scindiꝛ. nec pietate molliꝛ. nec mo/ueꝛ ꝑcibꝫ. minis nō cedit. flagellis duraꝛ. ingratū ad beneficia. ad cōsilia infidū. ad iu/dicia seuū. inuerecundū ad turpia. impauidū ad pericula. Idē de ꝓcep. ⁊ dispē. Ratio cōtemnētis ⁊ impenitētis obstinatio in minimis quoqꜫ mādatis culpā facit nō minimā. ⁊ cōuertit in crimē grauis rebelliōis ventū leuē simplicis trāsgressionis. Idē in ep̄la ad ꝓprios parentes. O dira abusio dom⁹ ardet. ignis instar a tergo. ⁊ fugiēti ꝓ/hibeꝛ egredi. euadēti suadeꝛ regredi. et hoc ab his q̄ in ip̄o incēdio positi sunt. ⁊ obstinatissima demētia ac demētissima obstinatiōe fugere ꝑiculū nolūt. proh dolor si cōtemnitis mortē vestrā. cur appetitis ⁊ meā. Idē in sermone. Nōnulli dura ceruice ⁊ attrita sūt frōte. vt q̄ magis eis cōpatimur. tāto magis nostra ⁊ cōpassione ⁊ patiētia abutāꝛ. Idē. Putas ne filiū dei reputat iesum q̄sq̄s ille ē homo q̄ ipsi⁹ nec terreꝛ cōminationibꝫ. nec attrahitꝛ ꝓmissionibꝫ. nec p̄ceptis obtēperat nec ꝯsilijs acquiescat. nōne is si fateaꝛ se nosse deū. factis eū negat. porro fides sine ope/ribꝫ mortua est. Idē. Qui imperiū dedit ne peccarem⁹. penitētibꝫ statuit vt cōfiterenꝛ. Excludiꝛ itaqꜫ digne a regno dei oīs q̄ peccat. sed q̄ post pctm labiꝛ in cōtēptū. Glo. Math. xiij. Carnale est cadere. sꝫ lapideū est iacere.

De desperatiōe Capitulū XIIII

Gregori⁹ in regis. Diffidētie quodā/modo gen⁹ est. cōtra hoc qđ quisqꜫ p̄dicat torqueri mesticia. Idem ī moral. Presumptio ꝟtutis ꝓprie tāto grauius in desperatiōe est. q̄nto longi⁹ ab humilitate. Idē. Graui desperatiōis telo mens ꝑcutiꝛ. cū superne ire tribulatiōibꝫ p̄mitꝛ. ⁊ linguaꝝ foros opprobrijs vrgeꝛ. Idē. Clausis oculis cordis eo aīa p̄cipitaꝛ in infimis quo obscuraꝛ a sūmis. ⁊ tāto securi⁹ mala tē/poralia penetrat. q̄nto duri⁹ bona eterna desperat. Idē. De⁹ hoiem quē benigne cō/didit inique nō spernit. Pēsandū est igiꝛ q̄nti est periculi trāsacta munera cernere ⁊ fu/tura desperare. Idē. Plerūqꜫ ꝯgruit. Infra caplo de argutiōe. Johēs Chrys. ī ſ/mone. Utrūqꜫ ꝑiculosum est ⁊ cōfidētia ꝑ/uersa ⁊ desperatio. Nā cōfidētia nimia stan/tem euertit. ⁊ desperatio post lapsum nō permittit exurgere. Idē. Diabol⁹ nō aliūde. Supra lib. p̄mo de demonibꝫ. Aug⁹. ꝺ penitētia. Qui ꝺ deo nō p̄sumit veniā. nō ani/aduertit pl⁹ peccato suo posse dei clemētiā. Idē. Inter spem ⁊ desperatiōem. Infra.

in capitulo de morte. Isid. in syno. Non desperes de salute si ad meliora puerteris. q cum veniã de pctõ despat. plus se desperatõe q3 cõmisso scelere dãnat. desperatio nã3 p augz pctm. z peior est oi pctõ.

De dilatiõe. Capitulũ XV

Gregori⁹ in moral. Sepe accelerãdi G boni tarditas psiliũ putat. z cũ expectat vt ex tardatõne pficiat. hoc insidiãtis mora supplãtat. Aug⁹ de pfess. Nõ erat qd rñderẽ tibi dñe dicẽti mihi. Surge qui dormis z exurge a mortuis z illuminabit te xps. z vndiq3 ostẽdẽti te ṽa non erat oĩno qd rñdere veritatẽ puict⁹. nisi tm̃ verba lẽta z somnolẽta. Ecce mõ. sine modo sine paululũ. s3 modo z modo nõ habebat modũ z sine paululũ in longũ ibat. Idẽ d verbis dñi. Scio ego z mecũ oĩs hõ qui paulo attenti⁹ psiderauit neminẽ deũ timẽtem sub verbis ei⁹ nõ se corrigere nisi qui putat q plus habeat viuere z hec ipa res ẽ que multos occidit cũ dicũt cras cras. z subito ostiũ claudit. remanebũt foris cũ voce coruina q nõ habẽt gemitũ columbinũ. Cras cras vox corui est. Idẽ de ciui. dei. Si ppterea quisq3 obiurgãdis z corripiẽdis male agentibus parcit q opportuni⁹ tps inquirit vel eisdẽ ipis metuit ne deteriores ex h efficiant. vel ad bonã vitã z piã erudiẽdos impediãt alios infirmos z pmãt atq3 auertãt a fide. nõ videt esse cupiditatis occasio s3 cõsiliũ charitatis. Idẽ de pnia. Qm̃ multa sunt que impediũt languentẽ z retrahunt. piculosum est z interitui vicinũ. ad mortẽ ptrahere pnie remediũ. Idẽ. Purgidus est igne purgatõis q in aliud seculũ distulit fructũ puersionis. hic aũt ignis z si eternus nõ sit. miro mõ est grauis. excellit eñ omnẽ penã quã vnq3 qs passus est in hac vita.

Berñ. sup canti. Instar solis vrẽtis desiderij ardor pegrinantẽ in corpe aĩam decolorat. dũ vultui glie inhiantẽ impatientẽ facit repulsa. z excruciat amãtẽ dilatio. Idẽ de ptemptu. Aliqñ in die iudicij miseri dicere incipiẽt. mõ dñe. ecce mõ. sine paululũ. sic eñ nũc dissimulãt infelices. z mõ z mõ ñ habẽt modũ. z sine paululũ in longũ vadit.

Idẽ. Clama ad deũ aĩa mea. trahe me post te. in odore vnguẽtoz tuoz currem⁹. alioquin quãdo eum remorãdo. tepescẽdo. pausando psequi speras. exultabit vt gygas ad currendũ viã. Hilarẽ sine dubio diligit secutorẽ.

De voluptate Capl'm XVI

Gregori⁹ in moral. Qui nũc male se i G voluptatibus dilatat. eũ post in supplicijs pena angustat. Idẽ in regist. Si pluatu al atq3 voluptate carnis dñico die quis lauari appetit. h fieri nec reliquo q'libet die pcedim⁹. Si aũt p necessitate corporis. h nec dñico d. e. phibemus. Hieronym⁹ i epl'a. Miserie delicias z delitie miserijs cõmutant. in nostro arbitrio est vel diuitẽ sequi vel lazaz. Idẽ. Difficile imo ipossibile est vt psentibus qs z futuris fruat bonis vt hic ventrẽ. ibi mentẽ impleat. vt d delicijs trãseat ad delicias. vt in vtroq3 seculo pmus sit. vt z in celo z in terra appareat gloriosus. Berñ. de ptemptu. Nũc et trahit sua queq3 voluptas. z odorẽ turpis lucri sectantes questũ estimãt pietatẽ quoz dãnatio certa est. Boeci⁹ de psolã. Tristes esse voluptatũ exit⁹ quisquis reminisci libidinũ3 suarũ volet intelliget. q si beatos explicare possent. nihil cause ẽ qn pecudes quoq3 beate esse dicant. quaz oĩs ad explendã corporalẽ lasciuiã festinat intẽtio. Inter. Leuitici. q. Nihil voluptuosum. nihil suaue placet deo. s3 qd habet aliqd mordacitatis z seueritatis. vñ pasca cũ amaritudinibus manducat. Glo. Osee. iiij. Voluptas insatiabilis est z habita famẽ nõ satietatem parit.

Seneca in epl'a. Voluptates pcipue exturba z iniustissimas habe. latronũ more i h nos amplectunt vt strangulẽt. Multa ii. q. in caplo de luxuria.

De carnalitate Capl'm XVII

Grego. i omel. Unde caro ad temp⁹ G suauiter viuit. inde spũs in eternu3 interit. Joh. Chrys. sup Matth. Quid ipinguas dic mihi corp⁹. nuqd enim imolare te habem⁹. nuqd apponere mense.

Berñ. de ptẽp. Nõnulli cũ spũ ceperint. heu carne psummant. Idẽ. Hodie filij hominũ aie curã negligũt. curã aũt carnis pficiunt in oĩni desiderio. neq3 eñ peccare metuũt s3 puniri. nec puriti cordis dat opa. sed valitudini corpis. imo z voluptati. Idẽ sup cant. Tu tibimetipi dispẽias misertus tui. suspecta est mihi fateor tua ipsi⁹ in te dispensatio. vereor tibi illud i sub tegmie z nomine discretõis a carnis prudẽtia. Id te saltem volo admonitũ esse vt si tibi autoritas apostoli placet de bibẽdo vino modico qd.

ille adiũxit nõ pmittas. Idẽ in apol. Quid vos dicitis obseruatores ciboꝝ. moꝝ neglectores. ⁊ corruptores animoꝝ. Hypocras ⁊ seq̃ces eiꝰ docent aĩas saluas facere in h mũdo xp̃s ⁊ eiꝰ discipuli perdere. Quẽnam vos e duobꝫ magistꝝ eligitis. Ac manifestũ se facit q̃ sic disputat. hoc oculis. hoc capiti. illud pectori vl' stomacho nocet. pfecto vnusq̃sq3 qḋ a suo mgr̃o didicit. hoc in mediũ pfert. Idẽ. Ista charitas destruit charitatẽ. hec discretio discretionẽ ꝯfundit. talis misericordia crudelitate plena est. qua videlicet ita corpi seruit' vt aĩa iugulet' Que eteni charitas est carnẽ diligere. ⁊ negligere spm̃. q̃ discretio totũ dare corpori et aie nihil. q̃lis misericordia ancillã reficere ⁊ dñam interficere. nemo p hꝰmõi misericordia speret se ꝯsequi misericordiã. Idẽ in ep̃la. Quicũq3 in carne sũt siue pter habitu3 siue i habitu religiõis. si verat est. imo quia verat est ap̃ls deo placere ñ pñt. multẽ̃ sici tra pfectũ pficit. imo infra impfectũ deficit cuiꝰ gula deꝰ est. Idẽ. Qui debitorẽ. Supra lib pmo de religiosis mal'. Idẽ in ser. Filij hoim vsq3 q̃ graui corde ⁊ pingui corpore. vt q̃d diligitis vanitatẽ ⁊ vitatẽ negligitis pinguedo carnis. delitie corpis. saturitas vẽtris. aut añ mortẽ vos deserẽt. aut vos in morte illa deseretis. qm̃ inquit sanctꝰ. cum interierit hõ nõ sumet oia. neq3 descẽdet cu3 eo glia eiꝰ. Seneca in epistola. Cũ tibi feliciter sagina cesserit. ⁊ tori creuerint. nec vires vnq̃ opimi bouis nec põdus equabis. ad hec nũc q2 maiore sarcina animꝰ eliditur. et minꝰ agilis est Idẽ. Stringe corpꝰ ⁊ aio laxa locũ. multa sequunt' incõmoda corpis deditos cure Idẽ. Fateor insitã esse nobis corpis nostri charitatẽ. fateor nos huiꝰ gerere tutelã. nõ nego indulgẽdũ illi seruiẽdum nego. multis eni seruit q̃ corpi seruit. q̃ pro illo nimium timet. qui ad illud oia refert. Idẽ. Sic gerere nos debemꝰ nõ tãq̃ pter corpꝰ viuere debeamꝰ. s3 tãq̃ nõ possumus sine corpe.

De psperitate Capitu. XVIII

G Regoriꝰ in moral'. Sancti viri oẽm psentis vite copiã inopiã deputant q2 videlicet nil extra deũ sufficit mẽti que veraciter deũ q̃rit. Idẽ. Quis quolibet in loco positi cogitãdo. loquẽdo. agendo peccemꝰ. tũc tñ p tria hec animꝰ effrenatus rapit'. cũ mũdi huiꝰ subleuat' psperitate

Idẽ. Nõ est census in crimine. sed affectꝰ cũcta eni que deꝰ ꝯdidit bona sunt. Idẽ. Solet reꝝ abũdantia tãto magis a diuino amore mentẽ soluere. q̃nto mag' hãc cogit diuersa cogitare Nã dũ foris p multa spargit' stare i intimis sita phibet'. Idẽ. Qui trãseuntia amplectunt'. coipo ad decursum ducũt q̃ decurrẽtibꝫ implicant'. Idẽ. Multos sua peiꝰ felicitas strauit. multos diuturna pax inertes reddidit. coq3 illos inopinatꝰ hostis grauiꝰ pculit. q̃ longo q̃etis vsu negligẽtes inuenit. Idẽ sup Ezech. Abũdãtia supbie vicina est. Idẽ. Qui a deo auertit' ⁊ psperat'. tãto pditõi fit pximꝰ. q̃nto a zelo discipline inuenit' alienꝰ. Idẽ in registro. Libere nobis nõ debet dari donũ dei qḋ p delectatiõe3 sui sepat ab amore dei. ne data dãti pferamꝰ. ⁊ dũ bona pcipimꝰ etiã mali. vnde crescere i eiꝰ amore debuimꝰ. inde a timore illiꝰ disiũgamur Ioh. Chrys. sup Math Ipa felicitas mũdialiũ reꝝ satis magnũ impedimẽtũ est aie ad iustitiã faciẽdã. Idẽ. Qui vult deũ amare necesse est vt odiat diuitias. q̃ aũt voluerit amare diuitias. necesse est vt odiat deũ. Idẽ sup Iob. Nõ accuso domos habẽtes ⁊ agros ⁊ pecunias ⁊ mãcipia. s3 cũ cautela hec possideri volo ⁊ cũ decẽtia. q̃d est cũ decẽtia nisi vt more dñoꝝ ⁊ nõ seruoꝝ possideãt ea ⁊ nõ possideant' ab eis. vt vtant' eis ⁊ nõ abutant' Isi. in syno. Diuitie nunq̃ sine peccato acq̃runt'. nullus res terrenas sine peccõ administrat. Augꝰ in ep̃la. Fallax in trãsitorijs suauitas ⁊ infructuosus labor. ⁊ ppetuꝰ timor. ⁊ piculosa sublimitas. initiũ sine puidẽtia. ⁊ finis cum penitẽtia Idẽ Vtaris h mũdo tãq̃ non vtẽs. vt ex bonis eiꝰ bona facias ⁊ nõ malꝰ fias. q2 ⁊ ipa bona sunt. ⁊ a deo bona sunt. nec dant' hominibꝫ nisi ab illo q̃ habet oim celestiũ atq3 terrestriũ potestatẽ. S3 ne putent' mala dant' ⁊ bonis ne putent' magna vl' sũma bona dant' ⁊ malis. Itẽq3 auferunt' ⁊ ista bonis vt pbent' ⁊ malis vt crucient' Idẽ sup Lucã. Amor reꝝ terrenaꝝ viscꝰ est pẽnarum spũaliũ. ⁊ est glo. sup ps. cxx. Idẽ super cano. Iacobi. Auꝝ materia laboꝝ. piculum possidẽtiũ. eneruatio virtutũ. malꝰ dñs. pditor seruꝰ. aurũ nemo tutꝰ habet nisi q̃ sp abscõdit. in pntiã dñi fulget. p tenebras q̃ritur. p tenebras custodit'. Idẽ. Auꝝ pbet misericordie materiã apud bonos animos ⁊ nouo genere lucri tũc magis pdest q̃n cõ

temnit vt sci ipa sui diuisiōe testet. q̄m mala est cuius rei possessio cuius abdicatio fructuosa Idē de moribus eccl'ie. Multo eī̄ mira/bilius nō inherere diuitijs q̄uis possidere q̄ omnino eas nō possidere. Ambro.i ser. Merito clamat pph'a. Diuitie si affluāt no/lite cor apponere. q̄d eī̄ mihi psunt si mecū eēt post mortē nō possunt. hic acquiruntur. h relinquent. Somniū igit loquimur nō patri moniū. Vn̄ bn̄ ait pphera. Dormierūt som/nū suū. et nihil inuenerūt oēs viri diuitia rū in manibus suis. Bern̄. i ep'la. Bona tē/poralia sunt si nō amant vt illicita. siue autē ament siue nō ament. nō multū expediunt. q2 quadā sui dulcedine cor possidentis cito subuertūt. Idē in smone. Diuitiarum amor insatiabilis. Lōge eī̄ amplius desiderio tor quet aiam q̄ refrigeret vsu suo. vtpote q̄rū acq̄sitio quidē laboris. possessio vero timoris amissio plena doloris inuenitur. Idē. Fi/lij adā genus auarū et ambitiosum audite q̄d vobis cū terrenis diuitijs et gl'ia tempali. q̄ nec vere nec vestre sunt. Aurū eī̄ et argētum nōne terra est rubra et alba. quā solus error hoīm facit aut magis reputat p̄ciosam. Deniq si vestra sūt hec tollite ea vobiscū. s3 hō cū interierit nō sumet oīa. neq descēdet cum eo gl'ia eius. Idē. Fallax felicitas ē maior infelicitas. Seneca in ep'la. Res est inq̄eta felicitas.

De ɔsolatiōe Capl'm XIX

GRegorius in pasto. Offerēda ē eis cōsolatio q̄s caminus paupertatis excoq̄t atq illis inferēdus est timor q̄s ɔsolatio glie tpalis extollit. Idē. Habet h prauorum Infra .c. de malicia. Idē. Mens in qua. Infra lib.iiij. de feruore. Hiero. i ep'la. Nihil omino agimus q̄ nos p multitu/dinis exempla defendimus. et ad ɔsolationē nostrā aliena sepe numerātes vicia. deesse nob dicimus q̄s seq in frutibus debeamus. Bern̄. in ep'la. Si caro et sanguis regnū dei possi/dere nō possunt. carnalibus pfecto ɔsolatiō/bus spūales sociari impossibile est. Idē. Funes ceciderūt. Infra li.iiij. ca. de gustu. Idē in apolo. Fusi sumus exterius et de re/gno dei q̄d intra nos est relictis vers ac gentibus bonis foris querimus vanā ɔsolationē de vanitatibus et insanijs falsis. aciā religiōis antique nō solū virtutē amisimus. s3 nec spe/ciem retinemus. Idē sup Qui habitat. Si vis habere ministeriū angelorum fuge ɔsola/tiones seculi et tēptatōibus resiste diaboli. renuit at ɔsolari aīma tua i alias si vis i dei memo/ria delectari. Idē in smōe. Vilis est et ad nihilū vtilis mūdi ɔsolatio. et q̄d magis ē metuendū. etiā spe ac salubris ɔsolatōis est impedimentū. Idē. Cuius ad alias ɔsolationes mens inhiat. et nō penitus renuit ɔsolari in caducis et trāsitorijs. ipē sibi pfecto cele/stis subtrahit grām ɔsolatōis. q̄ si digna deuotione pleno affectu. desiderio vehementi petere. q̄rere. pulsare satageret. sine dubio petens acciperet q̄rēs inueniret pulsanti apiret Idē. Alios q3 lugētes. Supra li.q.in.c. de beatitudine.

De ornatu Capl'm XX

GRegorius in mora. Praui cū tegēdis mēbris vestimēta querūt. nō solū q̄ tegāt. s3 etiā q̄ extolāt expetūt et ɔtra corporē frigoris non solū q̄ p pinguedinem muniāt. s3 etiā que p molliciē delectēt. et n̄ solū que p mollicē tactū mulceāt. s3 etiā q̄ per colorē oculos seducāt. Johēs Chris. de cōpunc. Nos oīe tps vite nr̄e ɔsumimus expoliātes aīam. et adornātes ancillā diuers ornatibus. Augustinus sup Matth. Qui immoderato cultu corpis atq vestitus vl' cete/rarum rerum nitore pfulget. facile ɔuincit rebus ipis pōparum seculi esse sectator. Idē de doctrina xp'iana Quē iudicē mulier meliorē requirimus deformitatis tue. q̄ teipam q̄ videri times. Si pulcra es. q̄d abscōderis. si difor mis cur te formosam esse mētiris nec tue cōsciētie nec aliení grām oms habitura. Istō v/bum sumit a beato ambro.in li.de v̄ginibus. Idē Aug. de doctrina xp'iana. loquēs d fuco mulierū. Tolerabiliora pemodū in adulterio crimīa sunt. ibi eī̄ pudicicia. hic natura adulterat. Istud vbū sumit similit a beato Ambro.in li.de v̄gi. Idē de doc. xp'iana. Monet. s apostoli vox est. Expur/gate vetus fermentū etc.in azimis sin. et verit. Nā sinceritas q̄ scuerat et vitas q̄ que sincera sunt polluunt. et colore adulterinis facis in mendaciū va mutant. Istud vbū sumit a beato Cypriano. Idē de doctrina xp'ia/na. Dñs tuus dicit. nō potes facere capillum vnū albū aut nigrū. et tu ad vincendā dñi tui vocē vis te eē potiorē. audaci conatu et sacrilego ɔtemptu crines tuos inficis. malo psagio futurorum capillos iā tibi flammeos au/spicans. Istud silr sumit a beato Cypriano. Hiero.in ep'la. Crimē est caput pº chris/

maris sanctificationē. aut croci aut alterius pigmēti fuco vel puluere sordidari. aut auro vel gēmis vel cuiuscūq; terrene creature specie comi. qđ iam celestis ornatꝰ splendore refulget. Idē. Quid facit in facie christiana purpurissus ꝛ cerusa. quoꝝ alterū ruborē genaꝝ labiorūq; mētit̄. alteꝝ cādorē oris ꝛ colli. ignis iuuenū. fomēta libidinū. impudice mētis indicia. ꝛ infra. Ornatꝰ iste nō domini est. velamē istud antixpi est. Idem. Qua fiducia erigit ad celū vultꝰ quos cōditor nō agnoscit. Ambrosiꝰ. Que vult audiri. Infra libro. iiij. de simplicitate. Cyprianus in ep̄la. Fugiāt caste ṽgines ꝛ pudice incestarū cultꝰ. ꝛ habitū impudicaꝝ. lupanarium insignia. ornamēta meretricū. hec deus culpat. hec denotat. Sericū ꝛ purpurā indute xp̄m induere nō possūt. auro ꝛ margaritis ꝛ monilibꝰ adornate. ornamēta cordis ꝛ pectoris pdiderūt. Idē. Parē se in omībꝰ integritas ṽginea prestet. nec bonū cordis corpis cultꝰ infamet. Quid eñ ornata virgo. quid compta pcedit quasi maritū habeat aut querat. Timeat potiꝰ placere si virgo est. nec periculū sui appetat que ad meliora ꝛ diuina se seruat. Bernardꝰ in ep̄la. Filie babylonis quaꝝ vere gloria in cōfusione induūt̄ purpura ꝛ bysso. ꝛ subinde cōsciētia pannosa iacet. fulgēt monilibꝰ. et moribus sordēt. Idē in apolog. Ex cordis thesauro sine dubio pcedit quicquid foris apparet viciosū. vanū eñ cor vanitatis notā ingerit corpi. ꝛ exterior supfluitas interioris vanitatis indiciū est. Mollia indumēta molliciem aīmi indicāt. nō tantū curaret̄ corporis cultꝰ. nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibꝰ. Multa supra libro primo de monialibꝰ ꝛ cōiugatis.

De ingratitudine. Capitulū XXI

g Regoriꝰ in registro. De imperatore Mauricio. Ualde mihi durū videtur vt ab eiꝰ seruitio milites suos phibeat. qui ꝛ ei omīa tribuit. ꝛ dñari eū non solū militibꝰ. sed etiā sacerdotibus cōcessit. Johēs Chryso. sup Matth. Omne bonū quod nō ex amore ipiꝰ boni faciūt homines. ingratū est ante deū. Augustinꝰ de viduitate. Multi habēt multa dona ꝛ deū nesciendo a quo habēt impia vanitate iactantur. Nemo aūt est donis dei beatꝰ qui donanti extiterit ingratꝰ. Idē de penitētia. Ingratus extitit qui plenꝰ virtutibꝰ deū omnino nō timuit. In hoc ei quisq; peccator fit culpabilior quo est deo acceptior. Idem de spiritu ꝛ littera. Erit aīma ingrata si quod illi ex deo est sibi tribuit. pcipueq; iusticiā. Bernardꝰ sup Qui habitat. Cōfitēti humiliter ꝛ deuote gratias agēti. nō immerito ampliora beneficia pmittunt̄. Nā qui fidelis inuenit̄ in modico. iure cōstituit̄ sup multa. Sicut econtrario de accipiēdis indignꝰ est qui fuerit de acceptis ingratus. Idē super cātica. Ingratꝰ reputabit̄ cū discussio venerit. qui nō poterit dicere cū dauid. Cātabiles mihi erāt iustificatiōnes tue in loco pegrinationis mee. Idē. Nunquid non perit quod dat̄ ingrato. Ingratitudo eñ inimica est gratie. pditio aīme. exinanitio meritorum. virtutū dispersio. beneficioꝝ perditio. Idē. Ingratitudo ventꝰ est vrēs. fontem siccās pietatis. rorē misericordie. ꝛ fluēta omīs gratie. Idē. Quid est cor durū. capl'o de obstinatiōe. Idē. Absq; cōfessione. Supra libro scdo de cōfessione. Idē in sermone. Ingratitudo vias obstruit gratie. ꝛ vbi fuerit illa gratia accessum nō inuenit. locū nō habꝫ. Hinc mihi charissimi dolor cōtinuꝰ est. multaq; tristicia cordi meo q nōnullos tā pronos ad leuitatē. ad risum. ad verba ociosa ꝛ scurrilia video. vt ptimescam valde. ne forte plus q̄ expediat diuine misericordie imemores ꝛ ingrati sup tā multis beneficijs suis. aliquādo deserant̄ a gratia quā nō habēt vt gratiā. Idē. Omnino nos sola a pfecto cōuersationis impedit ingratitudo nostra. dū quodāmodo perditū reputās qui dedit qđ ingratꝰ accepit. cauet sibi de cetero ne tāto plura amitteret quāto plura ingrato cōferret. Seneca in epistola. Quisq; de accipiēdo semp cogitat. oblitus accepti ē nec vllū habet malū cupiditas maius q̄ q ingrata est.

De discordia Capl'm XXII

g Rego. in registro. Dubiū nō est bonos prauoꝝ odia sustinere. diuinisq; intētos operibꝰ puersorū aduersitatibꝰ lacerari. Idē. Quotiēs res aliqua pluribꝰ agēda cōmittit̄. dū quisq; dissentit ab altero. dispēdijs potiusq; vtilitatibꝰ aditus reseratur. Idē. Mihi iīmiciciā facio si fratrū meoꝝ iura pturbo. Idē. Discordia cōsueuit scandala generare. Idē in moral'. Solet inter fratres maior substātia discordie fieri grauioris causa. Idē. Eue

nire plerūq₃ solet vt nō amissa charitate ⁊ i/
imici nos ruina letificet. ⁊ rursum eiꝰ gloria
sine inuidie culpa nos ꝯtristet dū ⁊ ruētē eo
quosdā bene erigi credimꝰ ⁊ ꝓficiente eo ple
rosq₃ iniuste opprimi formidamꝰ. Idē in
pastora. Discordes ⁊ si boni opis fructus ī
suis actionibꝫ ꝓferūt. profecto nulli sunt. qꝛ
nō ex vnitate charitatis oriunt̄ Idē. Se
pe dū quosdā maioꝛ sciētia erigit. a ceteroꝝ
societate disiungit. ⁊ quasi quo plꝰ sapiunt.
eo a cōcordie virtute desipiūt Idē in dia
lo. Prauis moribꝫ semꝑ grauis est vita bo/
noꝝ Idē in omel. Quisquis malos non
tolerat. ipe sibi ꝑ intolerantiā testis est quia
bonꝰ nō est. Abel em̄ esse renuit quē Cayn
malicia nō exercuit. Hiero. in epl'a. Nihil
tam cōtrariū. nihil tā execrabile deo. q̄ȝ ali/
quē velle ledere vel odisse. nihil tam ꝓbabi/
le q̄ȝ om̄es publice accusare. Idē in ome.
Quomō cōcordia parue res crescūt. sic dis/
cordia maxime collabunt̄. Simile in glos.
Ecc̄. i. a. Idē in origi. suꝑ Mich. Ubiq₃
insidie vbiq₃ fraudulentia. innocēꝰ sanguis
effundit̄ ꝑ auariciā. ⁊ libidine germanitas
ignorat̄. Augustinꝰ de verbis dn̄i. Non
poterit habere cōcordiā cū xp̄o qui discors
voluerit esse cū xp̄iano Idē. Quid tibi cō
mune cū discordia christiane. quid simulta/
tes amas que deo tuo nō placēt. In initio
nāq₃ inimicicias in protoplastū dū serpens
exeru interficit̄. dū homini inuidet in se pro
sternitur. dū Adā cupit decipe ipse ꝑmitꝰ in
gulatur. Idē in epl'a. Facile est atq₃ pro/
diue malos odisse qꝛ mali sunt. rarū autē ⁊
piū eosdē diligere qꝛ homines. vt in vno co/
demq₃ simul ⁊ culpā improbes ⁊ naturā ꝓ/
bes Idē de cōfessione. Sicut amici adu
lantes ꝑuertūt. sic ⁊ inimici litigātes plerū
q₃ corrigūt. Amb. de virgi. Quot homi/
nes tot sentētie. Isidorꝰ in syno. Odium
a regno dei sepat. a celo subtrahit. a paradi/
so eijcit. nec passione adimit̄. nec martyrio
expiatur. Idē de sum. bono. Amicicia in
rebus tantū bonis habēda est. Nam q̄ ea ī
malo vtunt̄. nō sibi amici sed inimici existūt

Ioh. Chryso. in sermone. Zelant̄ māsue-
tum inuidi. modestū supbi. ꝓbū improbi
mitē tumidi. inimica emulatōne lacessunt.

Idē sup Matth. Malos qui monet of/
fendit. incurrit odiū qui arguit criminosos

Idē. Inimicꝰ manifestꝰ. Infra de simu/
latione. Idē. Si inimicicie semel. Infra
de credulitate. Bern. in epistola. Ueritas
nōnunq₃ odiū ⁊ discordiā parit. Idē sup
cantica. Oratio peccatoris execrabilis erit.
frustra quoq₃ offeret munꝰ suū ad altare. q̄
consciꝰ est sibi q̄ frater suus habet aliq̄d ad
uersum se. Deniq₃ nō respexit dominꝰ ad Ca
yn munera. eo q̄ nō recte ambularet cū fra/
tre suo. Glo. i. Iohis. iij. In perpetuū cū
Cayn damnabit̄ q̄ hoc genere homicidij te
netur vt discordet a fratribus. Ibidem.
Om̄is homicida est qui vel ferro percutit.
vel odio insequit̄. Boetius de cōsolatiōe
Quem felicitas amicū fecit. infortuniū faci
et inimicū. que vero pestis efficacior ad no/
cendum q̄ȝ familiaris inimicus. Multa su
pra libro secūdo de ira.

De malicia
Capitulū. xxiij.

GRegoriꝰ in dyalogo. Sunt nōnul/
li qui idcirco bona facere studēt. vt
gratiā aliene opatiōis obnubilent.
nec pascunt̄ bono qd̄ faciūt. sed laude boni
qua ceteros ꝓmūt Idē. Malicia remanē
tium meret̄ vt hi q̄ ꝓdesse poterāt festine sb
trahantur. ⁊ cū mundi finis appropinquat
electi tollunt̄ ne deteriora videāt. Idē in
morali. Iniquorū hominū mentes cū que/
dam a proximis bene gesta ꝯspiciunt. in ex
tenso liuoris sui aculeo torquētur. ⁊ graue
malicie sue penā sustinent. cū bona in alijs
tabescendo vident. Idē. Ab omnipotēte
munus ex manu nō accipitur. quod corde
obligato in malicia profert̄. Idē. Habet
hoc prauorum malicia. vt cū vera in se fiere
mala renuit. fingat aliena. Nam quasi sola/
cio facinoris vtitur. si falsis vocibus ⁊ vita
corripiētis inquinetur Idē. Mens pra/
ua semper in laboribus est. quia aut moli-
tur praua que inferat. aut metuit ne hec si/
bi ab alijs inferantur. Idem in pastora/
li. Frustra indignatō clamor ⁊ blasphemia
ab exterioribus tollitur. si in interioribus
viciorū mater malicia dominatur. ⁊ in cas/
sum foras nequitie ramus incidit̄. si surre-
ctura multiplicius intus in radice reserua
tur. Ambrosius de fuga seculi. Ubi in/
imicicie sunt. discordia est. nocendiq₃ studi/
um. vbi nocendi studium. ibi ponitur mali/
cia Augustin. in sermone. Benefacere de
us semper paratus est. sed hominum ma/
licia prohibetur. que a domino deo sibi
dari vult omnia. et non vult de his que

D 5

possidere videt offerre. Hiero. in ori. sup Osee. Prudentia absq; bonitate malicia est. et simplicitas absq; rone stulticia nominat.

Bern. de amore dei. Malicia e sapor mali. Ide in ser. Alius sup se ambulat i magnis et mirabilibus. alius extra se iuxta curiositate vagatur. alius sub se in carne ambulat. et non potest placere deo. alius extra se diliges iniquitate et odio hns aiam sua. Ois em q seuit in pximu magis ledit seipm. eo q loge peius sit inferre violentia q sufferre

De crudelitate Capitulu XXIIII

6 Regor. in regis. Valde iniquu est. vt q te plus amauerut ipi te sine causa atrociore otra se sentiat Ide i moral. Plerunq; dissoluta remissio qsi masuetudo ac pietas reputat. et du plus q decet delinquetibus tepaliter parcit. ad eterna supplicia crudeliter reseruant. Aug. in epla. Molestus est et crudel videt medicus fureti frenetico. et pater indisciplinato filio. ille ligando ille cedendo. sz ambo diligedo. Si aut illos negligat et pire pmittat. ista potius falsa mansuetudo vera crudelitas est. Ide. Ut costitueret in eccla ne qui q post alicuius criminis pniam clericatu accipiat vel ad clericatu redeat. vel in clericatu remaneat. no desperatione indulgetie sz rigore factu est discipline.

Joh. chrys. sup Joh. Sicut oleu no vti q parit lapis. ita nec crudelitas misericordiam. cu em tale habuit radice no vltra elemosyna est qd tale est. Ide. Cu nos ignoremus esurientem xpm. ignorabit nos et ipse misericordia indigetes. et iuste. q: crudeles fuimus in idipm. Bern. sup Qui habitat. Quantu ego copatiar. et si qd solatij possem impedere q libeter id facere. nouit ille quez nihil latet. veruntame si de penaru diminutione solaciu pbere voluero. crudelis et immisericors ero. qntu em subtraha de pena. tantu de corona furabor. tantu defrudado fructus qntu de semente subtraxero. siquide modica seminis detractio. no modicu est messis detrimentum. Seneca in epla. Quid opponit clemetie. none crudelitas. q nihil aliud e q atrocitas animi i penis exigedis. crudeles em vocant q puniedi causam habet. modu non habet.

De simulatoe Caplm XXV

6 Rego. i moral. Omis hypocrita qa vita iusticie simulas iustorum sibi laudem arripit. alienu est pfecto qd tollit. Ide. Omes hypocrite du bonorum vitam simulat. imitatione sz sancte visiois habet. sed veritate sancte actiois no habet Ide in pasto. Inter hypocritas iure deputat. q ex simulatioe discipline ministeriu regiminis vertit in vsum dnatiois Hiero. in epi. Fictam humilitate fugies illa sectare que vera e qua xps docuit humilitate. in q no sit superbia inclusa. Multi em huius virtutis vmbram veritate pauci sequunt. Perfacile est aliquem veste habere cotempta. salutare submissius manus et genua deosculari. inclinato in terra capite oculisq; deiectis humilitate ac mansuetudine polliceri. lenta voce tenuiq; sermones infringere. suspirare crebrius. et ad omne verbu peccatore ac miserum se clamare. Sz si vel leui sermone offensus fuerit. cotinuo vidbesis attollere supcilia. leuare ceruice. et delicatu illu oris sonu insano clamore repente mutare. Ide. Sancta magis esse q videri stude. quia nihil pdest est. mari qd no sis et duplicis peccati reatus est no habere quod credit et qd non habeas simulare. Ide in origi. sup Matth. Nuc rara fides est. aliud in labijs. aliud in corde versat. venenuz aie lingue mella cotegut. Joh. Chrys. super Matth. Dic hypocrita si bonu est esse malum. vt qd no vis apparere qd es. Si autez melius est bonu ee. vt qd no vis esse quod vis apparere. Ide. Inimicus manifestus melior est q amicus fictus. ille du timet facile vitatur. iste du no cognoscit preualet. Ide. Osculum pacis. Supra lib. ij. de ira. Isid. de sum. bo. Sepe p simulatioem amicicia colit. vt q no potuit apte decipe. decipiat fraudulenter. Ide. Per aduersa magis q pprospera copbobat. si deus et pximus vere diligat. qa du aduersa puenerint. tuc amicus fraudulentus detegit. Ide. Qui cruce portat. Infra libro. iiij. de cruce spuali. Aug. de v gi. Simulatio humilitatis maior supbia e. Ide. Simulatio dicit. Supra lib. ij de cosuetu.

Ide sup Matth. Malus spus. spiritus stulticie. alter peior simulatio sapie. spiritus malus spus erroris. alter peior simulatio veritatis. spus malus spus temeritatis. alter peior simulatio osilij. spus malus spus ignauie. alter peior simulatio fortitudis. spus malus spiritus ignorantie. alter peior simulatio scie. spiritus malus spus impietatis. alter peior simulatio pietatis. spus malus spus elatiois. alter peior simulatio timoris Ide. Cautus sit

penitẽs. Supra li. ij. de ↄfessione. Bern. sup canti. Intẽdere q̄ſi in deū ſȝ nõ ꝓpter deum hypocrite plane aīme eſt. cuiꝰ ⁊ ſi vna facies decora videt̄ ꝙ ad deū qualicūq3 intentiõe reſpiciat. ipa tñ ſimulatio om̄e in ea decoꝝ extermiat. ⁊ magiſ ꝑ totū ingerit feditatem. Idẽ. Nīnꝰ ſemꝑ malicia palã nocuit. nec vnq̄ȝ bonꝰ niſi ſimulatõe hõi deceptꝰ ẽ. Idẽ in epl'a. Nemo magis iraȝ meret̄ q̄ȝ amicū ſimulãs inimicꝰ. Idẽ de ↄtemptu Nõ dicet hypocrita. gl'a mea teſtimoniū cõſcientie mee. q: ⁊ ſi iudicantiū ſm̄ faciẽ ⁊ bo vultu ⁊ habitu ſimulatorio eludat opiniõ3 ſed nõ eiꝰ qui ſcrutat̄ renes ⁊ corda fallit vl' euadit iudiciū. Glo. Ira iuſta eſt. Infra libro. iiij. de zelo bono Seneca in epiſtola. Omĩa vicia in apto leuiora ſunt. morbi q̄ȝ tūc ad ſanitatẽ inclinãt cū ex abdito erūpunt atq3 vim ſuã ꝓferũt. Auariciã itaq3 et ambitionẽ ⁊ cetera mala mẽtis hūane tunc ꝑiculoſiſſima ſcias eſſe. cū ſimulata ſanitate ſubſiſtunt.

De familiaritate Capl'm. xxvi.

Grego. in dyalo. Qui corpꝰ ſuū cõtinentie dedicãt. habitare cū feminis nõ p̄ſumãt. ne ruina mẽti tãto repẽtina ſubrepat. q̄nto ad hoc qđ male cõcupiſcit̄ etiã p̄ſentie ↄcupite forme famulatur.

Idẽ in regiſ. Legit̄ ꝙ beatꝰ Augꝰ nec cū ſorore habitare ↄſenſerit dicẽs. Que cū ſorore mea ſunt. ſorores mee ñ ſūt. Docti g̃ viri cautela magna debȝ nobis eſſe inſtructõ nã viciū p̄ſumptiõis eſt. qđ fortis pauet minus validū nõ timere. Idẽ ſup Ezechie. Sicut ꝑfecti viri ꝑuerſos ꝓximos nõ debẽt fugere. q: ⁊ eos ſepe ad rectitudinẽ trahũt ⁊ ipi ad ꝑuerſitatẽ nunq̄ȝ trahunt̄. ſic infirmi quiq3 ſocietatẽ debẽt declinare maloꝝ ne mala que frequẽter aſpiciũt ⁊ corrigere nõ valẽt delectent̄ imitari. Amb. ſup Luci. Ut religioſum videt̄ vt cõmemoratiõȝ xp̄iane femine nõ recuſes. ſȝ crebra inde tẽptatõ ſi attentos deo viderit diabolꝰ. ſuggerit vt decipiat. ſȝ tu ꝙuis depoſito p̄ſumas. caue tẽptationẽ ſciẽs naturã. Idẽ de virginib9. Terit̄ officiũs pudor. audacia emicat. riſus obrepit. modeſtia ſoluit̄ dū affectat̄ vrbanitas. Iſidorꝰ in ſyno. Sepe familiaritas īplicat. ſepe occaſio peccãdi voluꝑtatẽ facit. Idẽ. Meliꝰ eſt habere maloꝝ odiū q̄ȝ ↄſortium. Idẽ. Sicut multa bona hȝ cõis vita ſcõꝝ. ſic plurimū mali ſocietas affert maloꝝ.

Auguſtinꝰ de ſingularitate clericoꝝ. Diabolꝰ ſicut de ſimplici charitate amorẽ conflat illicitū. ſic ꝑ ſocietatẽ clerico ⁊ mulieri inducit interitū. dū aũt ↄtentꝰ eſt cedere. ſic valet fortꝰ occupare. ⁊ dū ſubmiſſiꝰ patitur ſemetipm̄ p̄bere deuictū. ſic plenꝰ deuincere gloriat̄. Idẽ. De clericis familiarib9 erga mulieres aplus ait. gl'ia in turpitudine coꝝ. Sȝ dilectio eſt inquiũt. O dilectio q̄ inuidꝫ ſibi. o charitas q̄ cupit ſe in vituꝑatõne laudari. grande miraculū vt ⁊ginū charitas ⁊gines faciat velut cõiuges credi. ⁊ ↄiugū caritas ↄiuges faciat velut ⁊gines eſtimari.

Idẽ. Cõuerſatio particulariſ, nõ niſi corruptionẽ ſemiat. vicia pullulat. laſciuiã paſcit. cupidinẽ ↄcipit. ignominiã parit. rabiẽ cõcitat. furiã porrigit. petulãtiã nutrit. caſus extollit. ruinas edificat. Idẽ. Semel dixerim. omĩs incõuenientes ſodalitas mulieꝝ gluten eſt delictoꝝ. ⁊ viſcus toxicatꝰ quo diabolus homines aucupat̄. Hiero. in epl'a. Si pudiciciã ſeruare queris. feminã quã bñ videris cõuerſantẽ mẽte dilige. nõ corꝑali frequẽtia. Idẽ. Germinãt femine ſpinas cū viris habitãtes. ⁊ arcana mentiū acuto mucrone ꝑcutiũt. Idẽ. Nec Dauid ſanctior. nec Salomone potes eſſe ſapiẽtior. memẽto ſemꝑ ꝙ parad. ſi colonū d poſſeſſ. ſe ſua mulier eiecerit. Idẽ. Janua diaboli. Supra de muliere. libro p̄mo. Bern. ſup cãti. Cū femina ſemꝑ eſſe ⁊ nõ cognoſcere feminam. nõne pluſ eſt q̄ȝ mortuū ſuſcitare. qđ minus eſt nõ potes. ⁊ qđ maiꝰ eſt vis credã tibi. quotidie latꝰ tuū ad latus iuuẽcule ĩ mẽſa. lectus tuꝰ ad lectū eius in camera. oculꝰ tuus ad oculos eius in colloquio. manus tue ad manꝰ ipſiꝰ in opere. ⁊ cõtinẽs vis putari. eſto vt ſis. ſed ego ſuſpitione nõ careo.

De propinquitate Capitulū XXVII

Gregoriꝰ in moral'. Sepe ad auariciam corꝑarẽtis illic fecunditas ꝓlis. eo eñ ad ambitū cõgregande hereditatis accendit̄. quo multis heredib9 fecundatur. Idẽ Ille ſcire deū familiariuſ appetit qui p̄ amore pietatis neſcire deſiderat quos carnaliter ſciuit. Idem. Grauĩ damno ſciẽtia diuina minuit̄. ſi cum carnis noticia partit̄. Extra cognatos ergo quiſq3 ac proximos debet fieri. ſi vult parenti omnium veriꝰ iungi. Hieronymꝰ in epl'a. Licet ſparſo crine ⁊ ſciſſis veſtib9 vbera quib9

te nutricrat mr̄ ostēdat.licet in limie pat ia
ceat.ꝑcalcato patre ꝑge.siccis oculis ad ve/
xillum crucis euola.solū pietatis gen⁹ est i hac
re eē crudelē.veniet postea dies ille q̄ victor
reuertaris in patriā Idē in omel. Dic or/
do in oīm affectu necessari⁹ est. ama post de
um patrē.ama matrē.ama filios. Si autē
necessitas venerit vt amor parentū ac filioꝝ
dei amori cōparet̄ z nō possit vtrūqꝫ seruari
odiū in suos.pietas in deū est. Joh.chry
so.de cōpunc.cor. Dico tibi monache. quid
q̄ris matrē.aut xp̄iana est mr̄.aut nō est xp̄i
ana.aut sancta est aut peccatrix. Si sancta
est gaudet q2 seruis dn̄o.si peccatrix dimit/
te illā q2 mortua est. Idē Qui habꝫ ihm̄
habet z prēm.habet matrē.habet filios.ha
bet omnē ꝓpinquitatē. Quid q̄ris mortuos
sequere viuū.z dimitte mortuos vt sepeliāt
mortuos suos. Isid.de sum.bo. Multi
dū ꝓpinquoꝝ vtilitates ꝓcurāt.a dei amore
se sepant. Vir aūt spūalis ita xꝓdesse dꝫ sue
ꝓpinquitati vt dū illis grām carnis prestare
studet.ipē a spūali ꝓposito nequaq̄ declinet

Idē. Multi monachoꝝ. Supra lib.j.d̄
monachis malis. Idē. Noueris nō ꝓhi/
beri pietatis officiū.sꝫ negari carnalitatis
affectū.primis em̄ carnaliter ꝑstatur q̄d ex/
traneis pie impendit̄. Aug⁹.in ep̄la. Car/
nalem affectū z in nobis z in nostris milicia
xp̄iana vt ꝑimam⁹ hortat̄.nec tamē ita vt i/
grat⁹ sit quisqꝫ parentibꝫ. z eadē ipsa benefi
cia quibꝫ in hāc vitā editus susceptus atqꝫ
nutrit⁹ est enumerata derideat. seruet poti⁹
vbiqꝫ pietatē.habēt hec locū vbi maiora nō
vacant.mater eccl'ia.mater est etiā mr̄is tue

Idē de viduitate. Nec ideo laudāda es.
quia filios habes.sꝫ q2 eos pie nutrire atqꝫ
educare studes.vt em̄ tibi nascerent̄. fecūdi
tatis.vt viuāt felicitatis est.vt z instituāt̄ sic
volūtatis est atqꝫ potestatis. Bern̄.i ep̄la
Ecclesia iubet̄ vt ꝯcupiscat rex decorē eius
obliuisci ꝑplum suū z domū patris sui.puer
iesus inter cognatos z notos querit̄. nec in
uenit̄.fuge fratres tuos z tu si tuā vis inue
nire salutē.fuge inq̄m de medio baby'onis
fuge a facie gladij aquilonis. Idē. O di/
rum patrē.o seuā matrē.o parētes crudeles
z impios.imo nō parētes sed ꝑemptores q̄
rum dolor sal⁹ pignoꝝ.quoꝝ ꝯsolatō mors
filij est.qui me malūt perire cū eis ꝙ regna/
re sine eis. Idē. Cōfigat carnes tuas di/
uinus timor.ne decipiat carnalis amor.blā

ditur sub lingua eius labor z dolor. lachry
matur sed insidiat̄ vt rapiat pauperē. rape/
re paupem dū attrahit eū. Idē. Fidelis
sermo z oīm acceptiōe dign⁹. z si impiuꝫ est
cōtemnere matrē.cōtemnere propter xp̄m
ꝑ̄issimū est. Nā qui dixit. Honora patrem
z matrē.ipē etiā dixit.qui amat patrē z ma/
trem pl⁹ ꝙ me.nō est me dign⁹ Glo. Ma
thei.iiij. Perfecta est cōuersio vbi cū cupidi
tate rerꝝ carnalis quoqꝫ rumpit̄ dilectio.

De obliuione
Caplm XXVIII

G Regori⁹ in omel. Nulla nos ꝓsperi
tas blandiēs seducat. q2 stult⁹ via/
tor est q̄ in itinere amena prata ꝯspi
ciens obliuiscit̄ ire quo debet. Idē in mo
ral. Stulti cū prudentiū facta cōspiciūt. h
ēc esse oīa rep̄hensibilia videnṫ.quia sue
impitie z infirmitatis obliti. tāto intēsi⁹ d̄ ali
enis iudicāt.quāto sua ꝓfundi⁹ ignorant.

Idē. In istis visibilibꝫ que intuet̄ cor no
strū extra se spargit̄. z quid de se intrinsecus
agat̄ obliuiscit̄.dū extrinsec⁹ occupat̄ Idē
in registro. Sincera in dilectōne nec vires
absentia.nec locū habet obliuio. Idē in
pastora. Sepe nōnulli velut obliti q̄ fratri
bus animaꝝ causa prelati sunt.toto cordis
annisu secularibꝫ causis inseruiunt. Idē.
Ex se debꝫ q̄sqꝫ colligere q̄liter aliene opor
teat imbecillitatis misereri. ne ꝯtra infirmi
tatē ꝓximi si ad increpatiōis vocē feruentı⁹
rapit̄ oblitus sui esse videat̄. Idē. Sepe
nōnulli. Supra libro ꝑmo de religios̄ ma/
lis. Augustin⁹ de libero arbitrio. Meli/
or est anim⁹ cū obliuiscit̄ sui p̄ charitate in/
cōmutabilis dei.vel seip̄m penit⁹ in illi⁹ cō/
paratiōe cōtemnit. Idem de ꝯfess. Quis
dabit dn̄e mihi vt venias in cor meū z ine/
bries illud vt obliuiscar mala mea. vt vnū
bonū meū amplectar te. Idē in ſmone
Percutit̄ hac aīaduersiōe peccator vt mo
riēs obliuiscat̄ sui. qui dū viueret oblı⁹ est
dei. Idē. Ve qui dereliquūt te ducē. In
fra cap'lo de sapia mala. Ambro.in apol.
Sentire vitalis vigoris ac muneris est.vñ
z ille qui errorē suū n̄ agnoscit insanit.furit.
desipit. Bern̄. sup Missus est. Videas
plerosqꝫ in eccl'ia dei de ignobilibꝫ nobiles.
de paupibꝫ diuites factos.subito intumesce
re.ꝓstinꝫ obliuisci abiectiōis.gen⁹ quoqꝫ su/
um erubescere Idē sup cātica. Paxē no/
stris vigilibꝫ q̄ nō fuāt nos nisi z gdāt.alro

q̃pe demersi obliuiōis somno ad nullū dn̄i ac cōminatōis tonitruū expgiscunt᷑. vt saltē ipoꝝ piculū expauescāt. Inde est vt nō parcant suis q nō parcūt sibi. pmittētes parit᷑ ꝛ pereūtes. Idē in ser. Multos videm⁹ q̄si oblitos sui ꝛ pctōꝝ suoꝝ. dei q̄ꝫ ꝛ bn̄ficiorū ei⁹ imemores. sic nō redimere sꝫ amittere tēpus. vt de moribꝫ ꝛ affectōibꝫ suis vltra apd̄ ipos vix mētio fiat.

De ignorātia Caplm xxix.

g Rego. in moral. Nescire ignorātia ē sꝫ scire noluisse supbia. Idē. Quo nos ipos min⁹ agnoscim⁹. eo illos q̄s repꝑhendere nitimur pl⁹ videm⁹. Cōmunia hec mala sunt q a subditis in p̄latos. sepe a p̄latis in subditos cōmittunt᷑. Idem. Nemo bn̄ iudicat q ignorat. Idē. Sepe cōmittūt. Supra de recidiuatōe. Idē. Seclusum ab internis gaudijs gen⁹ humanū exigēte culpa mētis oculos pdidit. ꝛ q meritoꝝ passibꝫ gradiat᷑ nescit. sepe em̄ est donū gratie qd̄ irā deputat. ꝛ sepe districtiōis ira est qd̄ granā putat. Idē in registro. Que potest esse pastoris excusatio si lupus oues comedit ꝛ pastor nescit. Idē. Quotiēscunq̄ de baptismo aliquoꝝ q̄ꝫ de ꝯfirmatōne. q̄ꝫ ꝛ de eccl̄iaꝝ ꝯsecratiōe dubiū habet᷑. ꝛ nec scriptis nec testibꝫ certa ratio habet᷑ vtrū baptisati vel ꝯfirmati siue eccl̄ie ꝯsecrate sint. baptizent᷑ tales. ac ꝯfirment᷑. ac eccl̄ie canonice dedicent᷑. ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat. qm̄ nō mōstrat᷑ iteratū qd̄ nō certis indicijs ostēdit᷑ rite pactū. Joh. Chryso. super Matthe. Nō potest eis esse excusatō ꝯdēnationis ignorātia veritatis. qbꝫ fuit inueniēdi facultas si fuisset q̄rēdi volūtas. nāꝫ si veritas sal⁹ est ꝛ vita cognoscēnū se. mag⁹ dꝫ querī q̄ꝫ q̄rere. Isi. in synon. Ignorantia mater erroꝝ est. ignorātia viciōꝝ nutrix.

Aug⁹ sup Math. Melior est fidel' ignorātia q̄ꝫ temeraria sciā. Idē. Cū vbiq̄ꝫ sit p̄sens. Sup̄ de negligētia. Idē de grā et libero arbitrio. Jō diuina p̄cepta data sūt. vt hō excusatiōꝫ de ignorātia nō haberet.

Idē de trini. Error est p alio alteri⁹ approbatio. Idē. Rē p̄sus ignotaꝫ amare oīno null⁹ pōt. Idē de vita beata. Recte dicim⁹ eoꝝ aīos q nullis disciplinis eruditi sunt. nihilq̄ꝫ bonaꝝ artiū hauserūt. ieiunos atq̄ꝫ famelicos esse. Idē de cōiug. adult. Sunt peccata ignorātiū q̄ꝫ uis miora peccatis scientiū. Idē. Certe null⁹ crimē ignoculat nescientē. ꝛ est inter l. Gen. xxi. nesciui.

Bern̄. de ꝯtemp. Quō excusare ignorātia possit hoīem q se magistrū infantiū ꝛ doctorem insipientiū pfitet᷑. Ignorās vtiq̄ꝫ ignorabit᷑. ꝛ multos ignorare faciet ꝛ ignorari.

Idē sup cāti. Dico oēs ignorare deuꝫ qui nolūt ꝯuerti ad eū. neq̄ꝫ em̄ ob aliud pculdubio renuūt nisi q2 graueꝫ ꝛ seueꝫ imaginant᷑ q pi⁹ est. duꝝ ꝛ implacabilē q misericors est. ferꝝ ꝛ terribilē q amabilis est. ꝛ mētitur iniq̄tas sibi. Idē de duodecim p̄dibus. Frustra sibi de infirmitate vel ignorātia blādiunt᷑. q vt libeni⁹ peccēt libent ignorant vl' infirmant᷑. Idē in ep'la. Multa sciēda nesciunt᷑ aut sciēdi incuria. aut discēdi desidia. aut verecūdia inq̄rēdi. ꝛ q̄deꝫ hmōi ignorātia nō habꝫ excusationē. Idē. Multi multa sciūt. Supra de curiositate Idē de ꝯside. Noueris licet oīa mysteria. noueris lata terre. alta celi. pfunda maris. si te nescieris eris similis edificāti sine fundamēto ruinā nō structurā. Boeti⁹ de ꝯsolat. Humane nature ista ꝯditio est. vt si se nosse desierit infra bestias redigat᷑. Si vo cū ceteris rebꝫ semetipm̄ agnoscat excellat easdē nam ceteris animātibꝫ sese ignorare natura est hoībꝫ vicio venit. Seneca in ep'la. Nō est extrinsec⁹ malū nostrū sed intra nos est. in visceribꝫ sedet ꝛ ideo difficulter ad sanitatem puenim⁹. q2 nos egrotare nescimus.

De stulticia
Capitul XXX

g Regori⁹ in moral. Incautis sepe ad peccati finē vertit᷑ etiā hoc qd̄ p solo studio mercedis inchoat᷑. Idem. Quātalibet doctrina mēs polleat. grauis ei⁹ imperitie est velle docere meliorē. Idē. Sepe reprobi p h q vnū vl' minimū bonū suū incaute cōspiciūt. mala multa ꝛ grauia i quibꝫ dimersi sunt nō agnoscūt. Idē. Attestāte Paulo. sapiētia hui⁹ mūdi stulticia ē apud deū. tāto q̄lꝫ ampli⁹ int⁹ stultus fit. q̄nto conat᷑ exteri⁹ sapiēs videri. Idē in registro. Ego ꝛ minores meos quos ab illicitis phibeo in bonis imitari parat⁹ sum. stult⁹ ei est q in eo se primū estimat vt bona que viderit discere ꝯtēnat. Aug⁹ de libero arbitrio. Stulticia est reꝝ appetendaꝝ ꝛ vitandaꝝ nō quelibet. sꝫ viciosa ignorantia.

Idē. Si prudētes dicunt᷑ q oībꝫ modis agūt vt differāt morte ꝛ viuāt paucos dicam q̄ꝫ stulti q sic viuūt vt perdāt eternā vitam.

Idē de lxxxiij. q̄stionib⁹. Quicq̄d casu fit temere fit. Idē de vita beata. Maior et miserabilior egestas nulla est. q̄ egere sapiā ꝛ qui sapiam nō eget, nulla re omnino egere potest. Est ḡ animi egestas nihil aliud q̄ stulticia. Idē de ordine dis. Quisquis ea sola nouit que corporis sensib⁹ attingit. nō solū cū deo nō esse mihi videt̄. sed nec secū quidem. Isid. Neminē stultoꝝ. Sup̄ li. p̄mo ḋ iudicib⁹. Bern̄. de ꝯsidera. In his stulto labore ꝯsumeris q̄ nō sunt nisi afflictio sp̄us. euisceratio mētis. euacuatio gratie. Idē sup canti. Stult⁹ q̄ viuit morte poti⁹ q̄ vitā esse cēsuerim quomō vita cū sterilitate. Seneca in ep̄la. Inter cetera mala hoc quoq̄ hab3 stulticia. p̄riū. semp incipit viuere. q̄d est aūt turpi⁹ q̄ senex viuere incipiēs. Idē. Omis stulticia laborat fastidio sui. Idē. Nihil stulticia pacati habet. tam supne illi met⁹ est q̄ infra. vtrūq̄ trepidat lat⁹. sequūt̄ pericula ꝛ occurrūt. ad oīa pauet. impara ta est ꝛ ip̄is terret̄ auxilijs.

De credulitate
Cap̄lm XXXI

ꝫ Rego. in moral. Error cū virt⁹ creditur difficili⁹ emendat̄. Idē. Sicut plerīq̄ reticēt ex timore ꝛ tn̄ tacere se estimāt ex hūilitate. ita nōnulli loquuntur p̄ impatiētiā elatiōis. ꝛ tamē loqui se credunt p̄ libertatē rectitudinis. Idē. Maiora crimina. Infra libro. iiij. de equitate.

Idē. Arrogātes graue se damnū ꝑpeti iudicāt si sciant suā loquēdi breuitate constringāt. tāto em̄ semetip̄os credūt doctiores ostēdere q̄nto se poterūt multiplicitate loquacitat̄ apire. Idē in registro. Nos ignotis hoib⁹ passim credere nō debemus.

Idē. Extra alioꝝ causas estima. ꝛ in q̄run dam falsis suspitōib⁹ nō ducaris. Isido. de sum bo. Erit ille apud deū ꝯdemnat⁹ q̄ aduersus innocentē falsum testimoniū vel dicit vel dicentib⁹ credit. Nā nō solū re⁹ est qui falsum de aliq̄ cōfert. sed is q̄ n cito aurem criminib⁹ p̄bet. Ioh̄. Chrys̄. de compunc. Si inimicicie semel occupauerit homines. oīa q̄ fiūt. que dicunt̄. que audiūt̄ ita accipiunt̄ ꝛ intelligunt̄. vt ad maiores et longiores ꝓficiāt inimicicias. Si q̄d enim boni dicat̄ de inimico nō credit̄. si q̄d autē mali hoc solū credit̄. hoc ꝯfirmat̄. Aug⁹ ḋ baptis. paruuloꝝ. Si est vlla humanitas ī reb⁹ humanis. puto nos iustī⁹ posse rep̄hendi. si ignotos hoies quos criminant̄ inimici. nec eoꝝ crimē vlla testificatōe demōstrāt nocētes poti⁹ q̄ innocētes crediderimus.

Bern̄. in ep̄i. Error est humane mentis. nō modo bonū putare malū. ꝛ malū bonū. aut veꝝ falsum. ꝛ ecōuerso. s3 etiā certa recipere p̄ dubijs. dubia p̄ certis. Idē de ꝯsidera. Facilitas credulitat̄ est. cui⁹ callidissime vulpecule magnoꝝ neminē cōperi sat̄ cauisse versutias. inde ip̄is p̄ nihilo ire mīte inde innocentiū frequēs abdicatio. inde p̄iudicia in absentes. Idē. Arrogās ḋ omnialia. Supra li. ij. de sup̄bia. Seneca ī ep̄la. Vtrūq̄ viciū est ꝛ oīb⁹ credere ꝛ nulli. sed alteꝝ honestius dixerim viciū. alterū tutius.

De sapiētia Cap̄lm xxxij.

ꝫ Regori⁹ in moral. Ad verā sapiētiā venire nō possunt q̄ false sue sapientie fiducia decipiunt̄. Idē. Valde difficile est vt is q̄ se sapientē estimat. mentē ad humilitatē reducat. Idē. Quia testāte Supra de stulticia. Idē. Sapiētia huius mūdi infidelis est q̄ māsura post mortē nō est. Idē in pasto. Quo quisq̄ meli⁹ sapit. eo deteri⁹ delinquit. ꝛ idcirco inexcusabilit̄ meret̄ suppliciū q̄ prudēter si voluisset potuit vitare peccatū. Idē. Sepe dū. Supra de discordia. Idē in regis. de quodā monacho. Sūt bona q̄ in eo placeāt. s3 hoc est in illo vehemēs viciū. q̄ valde sibi sapiēs esse videt̄. Aug⁹ de li. ar. Ve q̄ dereliquūt te ducē. ꝛ oberrāt in vestigijs tuis. q̄ nut⁹ tuos p̄ te amāt ꝛ obliuiscunt̄ q̄d innuas. O suauissima lux purgate mētis sapiā. nō ei cessas innuere nobis q̄ ꝛ quanta sis. ꝛ nut⁹ tui sunt oīe creaturaꝝ dec⁹. Idē de q̄ntitate aīe. O dore ac sapore mire dijudicare pulmenta. ꝛ q̄ lacu piscis capt⁹ sit. vel q̄d tenue vinū sit nosse dicere quedā est miserāda peritia. ꝛ his artib⁹ cū quasi creuisse aīa videt̄. q̄ nec lata mēte defluxit in sensus. nihil aliud q̄ timuisse vel etiā ꝓtabuisse iudicanda est.

Idē de ciuitate dei. Philosophiā si fe ac fideliter amasses. xp̄m dei virtutē ꝛ dei sapientiā cognouisses nec ab eius saluberrima humilitate tumore inflat⁹ vane sciencie resilisses. Idē. Ineruditos liberalibus disciplinis. ꝛ oino q̄trū ad p̄hoꝝ attiēt doctrinas ipolitos. n̄ peritos grāmatica. n̄ armatos dialetica. n̄ retorica inflatos piscatores cū retib⁹ fidei ad mare h⁹ seculi paucissimos misit. atq̄

ita ꝛ ex omni genere tā multos pisces ꝛ tanto mirabiliores q̄nto rariores etiā ipos philosophos cepit. Idē de ordine dis. Astrologia est magnū religiosis argumētū. tormētumq; curiosis. Ambrosi⁹ de ꝟgi. Nemo potest vestit⁹ amictu phie in habitu scȝ sapiētie seculari xp̄m videre. Hiero. in originali sup Isa. Om̄is pōpa structaq; verborū ꝛ argumēta dyalectica redigent̄ ad nihilum. Idē in ep̄la. Demonū cibꝰ est carmina poetaꝝ. secularis sapiētie vanitas. rhetoricoꝝ pōpa ꝟboꝝ. hec sua om̄es vanitate delectant. ꝛ dū aures versibꝫ dulci modulatione currētibꝫ capiūt aīam q̄ȝ penetrāt. ꝛ pectoris interna deuincūt. Bern̄. de duodeci gradibꝫ. Sape malū sape nō est sȝ desipere.

Idē de ꝯtēp. mū. Viros mūdi sapia maledicta supplātat. ꝛ ꝓceptū in eis exiguū spiritū. quē voluerat vehemēter dn̄s accendi. Noli inq̄t ꝓcipitāter agere. diu ꝯsidera. diligēter intuere. magnū est qđ ꝓponis. ꝛ opus egēs multa deliberatione exigire q̄d possis. amicos ꝯsule. ne post factū penitere ꝯrigat.

Idē. Sapiētia mūdi terrena. animalis. diabolica est. inimica salutꝭ. suffocatrix vite mater tepiditatꝭ cu⁹ que deo solet vomitū ꝓuocare. Idē super cāti. Phoꝝ vētosa loquācitas nō bon⁹ est imber q̄ sterilitatē magis intulit terris q̄ȝ fertilitatē Idē. Vinū secularis sciētie inebriat quidē. sȝ curiositate. nō charitate. implēs nō nutriēs. inflās nō edificans. ingurgitās nō ꝯfortās Seneca i ep̄la. Liberaliū artiū ostētatio molestos intēpestiuos verbosos sibi placētes fac̄.

De doctrina Capitulū XXXIII

GRegori⁹ in moral̄. Sepe viri feruētes ingenio dū cōgrua inueniūt. arrogāter intumescūt. ꝛ qđ ꝑ clariōis viciū plerūq; ꝯstringit eisdē acutis sensibꝫ q̄bus hostē feriūt ꝓsternunt̄. dū in his que recte de deo sentiūt. nō dei sed suā gl̄iam querūt. Idē. Peruersi cū vera sapiūt recta q̄dem ꝛ rectis rōnibꝫ loquunt̄. nō vt alios audiētes doceāt. sed vt ipi q̄nta doctrina polleant innotescāt Idē. Quātalibet doctrina. Supra de stulticia. Idē sup Ezechi. De ꝑdicatōis labore laudē trāsitoriā q̄rere qđ est aliud q̄ȝ rē magnā vili ꝑcio venūdare

Idē. Necesse est vt semꝑ ꝟmo ꝑdicantis cū auditoꝝ ꝯueat qualitate formari. ne aut verecūdis aspera. aut ipudētibꝫ leuia loq̄t.

Ambro. sup Lucā. Vita ꝟbū exigit ꝛ acquirit. sermo aūt sine vita nō dicit̄ sermo.

Aug⁹ de ꝟa religione. Quid adhuc oscitam⁹ crapulā hesternā. ꝛ in mortuis pecudibus diuina eloq̄a ꝑscrutamur. si quādo ad disputatiōȝ venit̄ platonico noīe. ora crepitantia q̄ȝ pecc⁹ vero deo plenū magis habere gestiūt⁹. Bern̄. sup canti. Ve q̄ bene de deo ꝛ sentire ꝛ eloq̄ acceperūt si questū estimēt pietatē. si cōuertāt ad inanē gl̄iam qđ ad lucra dei acceperāt erogandū. si alta sapientes humilibꝫ nō ꝯsentiāt. paueāt qđ in ꝓpheta legit̄ dicēte dn̄o. dedi eīs aurū meū ꝛ cē. Dsce. ij.

De honorē. Caplm XXXIIII

GRegori⁹ in mora. Pl⁹ in hoc mūdo honor q̄ȝ despectio occupat. ꝛ magis ꝓsperitatis sublimitas q̄ȝ necessitatꝭ aduersitas grauat. Idē. Trāsit qđ extollitur. ꝑmanet qđ punit̄. ꝛ q̄ honorat̄ in via. i ꝑuentione dānabit̄. ꝛ quasi ꝑ amena prata ad carcerē ꝑuenit q̄ ꝑ ꝓsentꝭ vite ꝓspera ad interitū tendit. Idem. Tantoꝝ pōdera vnusquisq; sustinere cōpellit̄. quātis in hoc mūdo ꝓncipat̄. Idē. Tumoris elatio nō ordo potestatꝭ in crimine est. potentiā ei deus tribuit. elationē ꝟo potētie malicia nostre mētis inuenit. Idē. Numerari culpe nequeūt q̄ habēde potestatꝭ amore ꝑpetrāt̄

Idem i pasto. Penset q̄sq; q̄d subiectus egerit ꝛ repēte cognoscet si plat⁹ bona agere que ꝓposuerit possit. q: nequaq̄ȝ valet in culmine humilitatē discere q̄ in imis posit⁹ nō desīt̄ fugere. Idē. Sepe suscepta cura regiminis coꝛ ꝑ diuersa diuerberat. ꝛ impar quisq; inuenit̄ ad singula. dū cōfusa mēte diuidit̄ ad multa. Idē. Cū rerū necessitas. Infra libro q̄rto de dignitate. Idē in registro. In alto loco positis sepe dū exterius ab hoībꝫ honor tribuit̄. ad ima anim⁹ mergit̄. quia curis discerpētibꝫ grauat̄ Idem. Nec cuilibet fauēte gratia vltra q̄ȝ meret̄ impartior. nec vlli hoc qđ sui iuris est ambitu stimulāte denegabo. sȝ fratres meos honorare ꝑ omnia cupio. sicq; studeo honore singulos subuehi. dū nō sit qđ alteri iure ab altero possit opponi Idē. Nec honorē reputo in q̄ fratres meos honorē suū ꝑdere cognosco Idē. Minorē maior ꝓcedat sic honore. ita ꝛ crimīe Isi. de sum. bono. Sepe ꝑ honores quorundā mutant̄ et mores. ꝛ q̄s añ ꝯglutinatos caritate habuerūt. p⁹ q̄ȝ ad culmē honorꝭ venerint amicos hr̄e de/

spiciũt. Idẽ. Nõ debet honoris ducatuꝫ suscipe q̃ nescit subditos tramite vite melioris pire. neq; eñ q̃sq; ad h̃ pficit vt subditorum culpas corrigat. ꝛ ip̃e vicijs seruiat.

Idẽ. Qui regimẽ. Sup̃ de ambitiosis libro pmo. Idẽ ibidẽ. Qui ad h̃ puersionẽ. Augustin⁹ in ep̃la: Nõ cogito in eccl̃iasticis honorib⁹ tpa vẽtosa trãsigere. sꝫ cogito me pncipi pastoꝝ oim rõem de pmissis ouibus redditurꝫ. Idẽ de pasto. Quisq̃s ita ꝑposit⁹ est vt i eo q̃ ꝑposit⁹ est gaudeat. ꝛ honorẽ suũ q̃rat. ꝛ cõmoda sua sola respiciat se pascit nõ oues. Berñ. sup cãti. Prãte accepta male in malo q̃ i bono vti. abuti est.

Idẽ. Nõ dignũ est vt inde exigas honorem vñ refugis laborẽ. Idẽ. Frẽs reuereamur epos. sꝫ vereamur labores eoꝝ. si labores pensam⁹. nõ affectam⁹ honores. Idẽ. O puersitas. Sup̃ li. j. de ambitiosis. Glosa psal. xxxvj. Q̃to gradus altior. tanto casus grauior.

De zelo Caplm XXXV

Grego. in mora. Apud misericordeꝫ iudicẽ neq̃q̃ sine venia culpa relinq̃tur. cũ p feruorẽ zeli ex ei⁹ amore peccat. Idẽ in pasto. Exasperat⁹ rector cum subditoꝝ mentẽ pl⁹ se q̃ debuit pcussisse cõsiderat. apud se ad pniam sp recurrat. vt p lamẽta veniã in cõspectu veritatꝭ obtineat. ex eo etiã q̃ p zeli ei⁹ studiũ peccat. Isi. de sũ. bo. Nimia pietas dissolutõem discipline pturit. ꝛ zeli studiũ dũ pl⁹ est q̃ opter in ira cadit: viciũ trãsit. Berñ. sup cãti. Ze. ⁹ minus absq; scia efficax. minusq; vtilis inuenitur. plerũq; aũt ꝛ pniciosus valde sentit. q̃ igit zel⁹ feruidior. vehemẽtior spũs. pfusior q̃ charitas. eo vigilãtiori op⁹ est scia. q̃ zeluꝫ supprimat. spm̃ tpet. ordinet charitatẽ. Idẽ de cõsidera. Uides oẽm eccl̃iasticũ zelũ feruere sola p dignitate tuẽda. honorib⁹ totuꝫ dat. scitati nihil. Idẽ. Aliq̃ tã vehemẽter. Sup̃ li. ij. de beatitudine.

De argutiõe Caplm. xxxvj.

Grego. in pasto. Correpti mens ad odiũ repẽte pruit. si hãc immoderata icrepatio pl⁹ q̃ debuit addic. Idẽ. Plerũq; pringit vt dũ culpa subditoꝝ cum magna inuectõe corripit. mgr̃i lingua vsq; ad excessus ṽbi ptrahat. cũq; icrepatio immoderate accẽdit. corda delinquẽtiũ in desperatõꝫ dep̃munt. Idẽ in mora. Furẽteꝫ q̃ p inuectiõꝫ corripit. q̃si ei q̃ nõ sentiat ebrio plagas iponit. Idẽ. Iusto timẽdũ nõ est. Infra li. iiij. d̃ timore. Idẽ. Sepe q̃ i potestate. Sup̃ de stultiloq̃o. in cõuiciatione.

Idẽ. Qui sp increpare appetũt ꝛ nũq̃ fouere. mĺta plerũq; icrepãdo mentiũt. Isid. de sum. bo. Nõ dꝫ vicia aliena corripe q̃ adhuc vicioꝝ ꝯtagiõib⁹ inseruit. improbũ ẽ ei arguere q̃cq̃ in alio qḋ adhuc rep̃hendit in semetipo. Aug⁹ in ep̃la. Obsecro te p mãsuetudinẽ xp̃i vt si lesi te dimittas mihi. nec me vicissim ledẽdo malũ p malo reddas. ledes aũt me si mihi tacuerꝭ errorẽ meũ. quẽ forte inuenerꝭ in factꝭ vel dictꝭ meis. nã si ea in me rep̃hendis q̃ rep̃hendẽda nõ sunt. te ledis magꝭ q̃ me. Idẽ in regula. Qñ necessitas discipline in morib⁹ corrigẽdis dicere vos dura ṽba ꝯpellit. si etiã in ipis modum vos excessisse sentitꝭ. non a vob̃ exigit vt a vobis subditis veniã postuletis. ne apd̃ eos q̃s oportet esse subiectos. dũ nimiũ seruat humilitas. regẽdi frãgat auctoritas. sꝫ petẽda est venia ab oium dño. q̃ nouit eos q̃s plus iusto corripitꝭ q̃nta beniuolẽtia diligatis. Idẽ super Matthe. Si peccauerit in te frater tu⁹ ꝛc. Quare illũ corripis. qꝛ doles q̃ peccauerit in te. absit. si amore tuo id facis. nihil facis. si amore illi⁹ facis. optie facis. Berñ. super cãti. Inhumane eorũ redarguitꝭ opa q̃ꝝ onera refugitꝭ. temerarie obiurgat viꝝ de p̃lio reuertentẽ mulier manens in domo.

De remissione. Caplm xxxvij.

Grego. i registro. Cũ in subiecto peccatũ nõ corrigit. in eos q̃ p̃sunt sententia retorquet. Idẽ. Qui emendare põt ꝛ negligit. pticipẽ se pculdubio delicti ꝯstituit. Idẽ. Satis graue est si illic ptingat hĩc prauã actiõeꝫ refugiũ. vñ disciplinẽ decet pdire cẽsurã. Idẽ. Cõsentire videt errãti q̃ corrigẽda vt resecari debeant nõ occurrit. Idẽ in moral. Sepe quem tẽptatõis certamẽ supare ñ valuit. sua deteri⁹ securitas strauit. Nã dũ lassũ se q̃sq; in ocio remittit. dissolutã mẽtẽ corruptor ꝯstituit. Idẽ. Zeli irã q̃ heli ñ habuit. motũ ꝯ se iplacabilẽ supne vltiõis excitauit. Idẽ. Plerũq; dissoluta. Sup̃ d̃ crudelitate. Idẽ. Dũ moderari lingua ociosa verba negligit more inolite remissiõis capta audax ad noxia prũpit. ꝛ dũ gule icũbit ad leuitatꝭ prim⁹ insaniã pdit. Idẽ in pasto. Si inchoatã bona forme operantis manus ad pfectionẽ

nõ sublevat. ipa opandi remissio ꝯ hoc qđ opatũ est pugnat. Idẽ sup eze. Sup ea mala q̃ ꝓpria habem⁹ alienas q̃z mortes addim⁹. q: tot occid. m⁹ q̃t ad mortẽ ire q̃tidie tepidi ⁊ tacẽtes videm⁹. Isido. de sũ. bo. Multos remissa ꝯversio in ꝓlixos errores r̃ducit ac vivẽdi tempore resoluit. hoꝝ ḡ exẽpla q̃sq; ꝯversus caveat. ne cũ timorẽ dei a tepore icipis. rursus mũdanis erroribꝰ imergaris. Aug⁹. in ser. Qui errantẽ non corripuerit de negligẽtia iudicabit. q̃ autẽ clam ꝓ eo nõ oraverit. de ꝑnicie ꝯdẽnabit.

Idẽ in reg̃la. Magis innocẽtes nõ estis si fratres v̄ros q̃s iudicando corrigere potestis tacendo ꝑire ꝑmittitis. Idẽ sup mat. Tu vuln⁹ fratr' ꝯtẽnis. tu cũ vides ꝑire et negligis. peior es tacẽdo q̃ ille cõuiciãdo.

Idẽ in ep̃la. Sicut nõ ẽ bñficentie adiuvando efficere vt bonũ qđ ma:⁹ est amittatur. ita nõ ẽ innocẽtie parcendo sinere. vt in malũ grav⁹ incidat. Idez. Nihil ẽ infelicius felicitate peccãtiũ. q̃ penal' nutrit̃ impunitas . ⁊ mala volũtas velut hostis interior roborat̃. Idẽ de ci. dei. Illud est culpabile q' hi q̃ dissimilit̃ vivũt. ⁊ a malorũ factis abhorrent. parcũt tñ pctis alienis q̃ dedocere aut obiurgare deberent. Amb. sup beati im. Remissas excubias callid⁹ insidiator irrũpit. Bern̄. de cõsi. Mira res satis sup q̃z ep̃i ad manũ habent qb' animas credant et cui suas cõmittãt facultates nõ inveniũt. optimi videlicz estimatores. qui magnã de minimis. parvã aut nullã đ maximis curã gerant. sed vt liq̃do dat̃ intelligi. patienti⁹ ferim⁹ xp̃i iacturã q̃ nostram.

Idẽ. De p̃cio escaꝝ ⁊ numero panũ cum ministr' q̃tidiana discussio est. rara admodũ cũ p̄sbyteris celebratur collatio de pctis p̄loꝝ. cadit asina ⁊ est q̃ sublevet eam. perit anĩa. ⁊ nemo q̃ reputet. nec mirũ cũ nec nostros assiduos sentiam⁹ defect⁹. Idem. Impunitas incurie soboles. insolẽtie mr̃. radix impudẽtie. trãsgressionũ est nutrix. et beat⁹ si oĩ satagas cura maloꝝ oĩm primaz parentẽ cavere incuriã. Idem. Impunitas ausum parit. ausus excessum.

De acceptiõe ꝑsone. Ca. XXXVIII

g Rego. in omel. Iudicare digne de subditis nequeũt. q̃ in subditoꝝ causis sua vl' odia vl' g̃ram sequuntur.

Idẽ in mora. Quia ab intnis atq; invisibilibꝰ oclos claudim⁹. visibilibꝰ pascimur plerũq; hoĩem nõ ex eo qđ ip̃e est. sz ex his q̃ circa ip̃m sunt veneramur. cũ non intuemur q̃d ip̃e sit. sz q̃d possit in acceptiõe ꝑsonarũ. nõ ex ꝑsonis sz ex rebꝰ adiacẽtibꝰ ducimur. Isi. de sũ. bo. Iudices iniq̃ errãt a v̄itate sñie. dũ intẽdãt in q̃litate ꝑsone. et exulcerãt sepe iustos dũ iprobe defendunt iniq̃s. Idẽ. Dives muneribꝰ cito corrũpit iudicẽ. paup aũt dũ nõ hz qđ offerat. ñ solũ audiri ꝯtẽnit̃. sed etiã ꝯ veritatẽ opprimit̃. Idẽ. Quattuor modis. ii. q. iii. c. i. de iudicibꝰ. Hiero. in glo. malach. ii. Inter oĩa pctã sacerdotũ q̃si maximũ notat̃. q' ñ causas sed ꝑsonas considerãt. ⁊ despecto iusto paupe iniustos divites honorãt. Idẽ i glo. ysa. iii. sup illud. q̃re atteritis. Nõ principes cũ paupes delinq̃ntes publice arguãt ⁊ ꝯfundãt. divitibꝰ peiora peccãtibꝰ nec mutũ faciũt. in q̃ꝝ domibꝰ rapina pauperũ. dũ eccl'ie opes sibi thesaurizãt. ⁊ i deliciis abutunt̃. q̃ ad sustentationẽ paupeꝝ dantur ⁊ sibi reservãt. vel ꝓpinq̃s distribuũt. ⁊ alioꝝ inopiã suas vl' suoꝝ divitias faciũt. Idẽ in omel. sup amos. Quicũq; aut ꝯsanguinitate aut amicitia. ⁊ econtrario. vc. hostili odio. vl' inimicicias i iudicãdo vincit̃ ꝑvertit iudiciũ xp̃i. qui est iusticia. Amb. đ offi. Sũa absit cause. merita discernant̃. nihil sic opinionẽ imo fidẽ gravat. q̃ si in iudicãdo potẽtiori dones eam infer. ori. vl' pauperẽ innocẽtẽ arguas ⁊ divitẽ excuses reum culpe. Idẽ. Pronũ gen⁹ hoim favere honorationibꝰ. Bern̄. de ꝯsidẽ. Nõ parvi te rerũ preci estimes. si facies preoꝝ sumis. ⁊ nõ poti⁹ causas iudicas meritoꝝ. Sene. in epi. Hoc laboram⁹ errore. sic nobis imponit̃ q' neminẽ estimam⁹ eo q' est. sed etiã adiicimus illi ⁊ ea qb' adornat⁹ est. at q̃ cũ voles verã hois estimationẽ inire. ⁊ scire q̃lis sit. nudũ inspice. ponat p̄rimoniũ. ponat honores. ⁊ alia fortune mẽdacia. corp⁹ ip̃m exuat. animuz intuere q̃lis q̃ntusq; sit. alieno an suo magn⁹.

De scandalo. Capitulũ XXXIX.

G Rego. sup ezech. In q̃ntũ sine pctõ possum⁹ vitare p̄rimoꝝ scandaluz debem⁹ si aũt de v̄itate scãdalũ sumit̃. utilius ꝑmittit̃ nasci scãdalũ q̃ v̄itas relinquat̃. Idẽ. Scire p̄lati debẽt. q: si ꝑversa unq̃ ꝑpetrãt. tot mortibꝰ digni sũt q̃t ad subditos suos ꝑditõis exẽpla trãsmittũt. Idẽ. Nemo ãpli⁹ in eccl'ia nocet q̃ q̃ ꝑverse agẽs

nomē vl' ordinē scīitatꝭ hȝ. delinqntēz nāqꝫ
hūc redarguere null⁹ p̄sumit. ꝛ in exēplum
culpa vehemenť extēdiť. qm̄ ꝓ reuerētia or
dinis peccō: honorať. Isi. de sū. bo. Dete
riores sūt q̄ siue doctrina siue exēp'lis vitā
moresqꝫ bonoꝝ corrūpūt. his q̄ sub eis alio
rū ꝑdiaqꝫ diripiūt. Aug⁹. de pasto. Pax
est malꝭ pastoribꝫ ā. li. s. de plaꝭ mal'. Idē.
Qui in ꝯspectu ppl'i male viuit qđ ī illo ē eū
a q̄ attendiť occidit. Idē de singula. cle.
Eleazar⁹ maluit vitā suā tormentꝭ obijcere
q̄ɜ cuiqꝫ mgr̄ ꝑditōis existere ꝛ nos vbi nul
la tormēta sunt flatibꝫ solis nolum⁹ anpo
nere frēs saluādos. nec ꝯtenti sum⁹ sine vl
lis cruciatibꝫ tā nob̄ ꝑdesse q̄ɜ ceterꝭ Idē
Cū christ⁹ agn⁹. ā. li. j. de cle. Idez. Sic
qđ ait apl's. ā. li. ij. de ꝯtinentia gust⁹ Jo
han. chry. sup ioh̄. Oīa agam⁹ ne scādalizeť
ꝓxim⁹. vita etem̄ etsi valde recta fuerit. scan
dalū alijs p̄bens oīe ꝑdit Bern̄. in epi.
Cōstat vbi ṽitas deest. ꝛ vbi ṽitas necessa
ria in cā nō est nec licere scādalū q̄ dūbet a q̄
l bet posse ꝯmitti nec iuste ꝑcipi. nec inoxie
ꝯsentiri. Idez. Cū carpunť vicia ꝛ inde
scādalūz oriť. ipe sibi scādali cā est q̄ fecit qꝛ
argui debeat. nō ille q̄ arguit. Idē. Libē
ter carebo q̄ntolibȝ etiā spūali q̄ tu qui nō
possit acq̄ri nisi cū scādalo. vbi em̄ scādalū
ibi procul dubio charitatꝭ ē detrimētū. vbi āt
diminutio charitatꝭ miror qđ vl' q̄le possit e
spiritalꝭ exercitij sperari lucꝝ. Idē in ser.
Si dn̄s ꝓpriū sanguinē dedit in p̄ciū redē
ptiōis aiaꝝ. nō tibi videť grauiorē sustine
re ab eo ꝑsecutionē. q̄ suggestiōe mala. exē
plo ꝑnicioso. scādali occasiōe auertit ab eo
aias q̄s redemit. q̄ɜ ab illo qui sanguinē su
um fudit Idē. Is q̄ exēplo suo ad remis
sius agendā ceťos ꝓuocat. aut singl'arita
te turbat. aut inq̄etat curiositate. aut impa
tientia sua ꝛ murmuratiōe molestat. aut q̄
cūqꝫ mō ꝯtristat spm̄ dei q̄ est ī eis. scādali
zans vnū de minimis istꝭ credētibꝫ in eū. nō
ne ꝛ hic manifeste ꝑsequiť christū.

De infamia. Capl'm XL.

G Rego. in regi. Habet h̄ ꝓpriū antiq̄
hostꝭ inuidia. vt q̄s in ꝑuoꝝ actuū ꝑ
petratiōe deo sibi resistēte supare n̄
valet. opiniōes eoꝝ falsa ad pn̄s simulādo
dilaceret. Idē in mora. Sic bon⁹ odor
ex ṽtute est. sic fetor ex vicio. Idez. Gra
uis ē iniq̄tas qm̄ is q̄ ꝑuersus est. oīdere et
alios ꝑuersos moliť. vt idē ꝛ ipe q̄ sctūs ap
pareat. q̄ alios sctōs nō eē docuerit. Idez
Ne imoderatis laudibꝫ eleuemur. plerūqꝫ
miro redēptoꝛꝭ nr̄i moderamie etiā detra
ctiōibꝫ lacerari ꝑmittimur. vt cum nos vox
laudantꝭ eleuat. lingua detrahentꝭ humiliet.
Aug⁹. de vita ꝛ mo. cle. Querētes iniam
male faciēdi. q̄rūt sibi exēpla male viuētiū
ꝛ mltos infamāt vt socios iuenisse videanť
Idē. Quia vt ait apl's. spectaculū facti
sum⁹ mōdo ꝛ angelꝭ ꝛ hoibꝫ. q̄ nos amāt que
rūt q̄d laudēt in nob̄. qui aūt nos oderūt de
trahūt nob̄. Nos aūt ī medio ꝯstituti adiu
uāte dn̄o deo nr̄o. ꝛ vitā nr̄am ꝛ famam sic
custodire debem⁹. vt nō erubescāt detracto
ribꝫ laudatores Idē de singu. cle. Peius
est q̄ɜ mechia ꝯtinētiā ducere criminosam. et
infamē facere scīmoniā blasphemiā inge
rit religiōi. Amb. sup lu. Judicia hoim
sepe falluť. vt ꝛ iniustꝭ iusticie grām freq̄n
ter ascribāt. ꝛ iustū aut odio ꝑseq̄ntur. aut
mēdacio decolorēt. Idē in epi. Quid est
qđ magꝭ publicū sit q̄ɜ offensa pudorꝭ ꝛ de
floratio ṽginitatꝭ. nihil ꝓfecto qđ magis se
ꝑdat q̄ɜ castitatꝭ dispendiū.

De affectiōibꝫ. Capl'm XLI.

G Rego. in mora. Mens nr̄a a secre
ti interioris securo exclusa. mō spe
decipiť. mō pauore vexať. mō defici
endo dolore deijciť. mō falsa hilaritate rele
uať. Idē. Quis trinitatꝭ imaginē in na
tura fuem⁹. vanis tn̄ delectatōis motibꝫ ꝑ
turbati in ꝯuersatōe nr̄a delinq̄m⁹. vt mo
dis nos sp̄ alternātibꝫ cupido ꝯcutiat. me
tus frangat. leticia mulceat. dolor affligat.
Aug⁹. de li. ar. Volūtas mala siue cupi
ditate rapiať siue tiore reuoceť. siue leticia
diffundať. siue tristicia ꝯtrahať. atȝ ī his oībꝫ
ꝑturbatōibꝫ ai q̄cūqꝫ sit alijs vl' eo tpe ꝑuio
ra ꝯtēnat ꝛ ꝑferat. ꝑt etiā sine alt⁹ spūs in
stinctu se ipa decipe Amb. ī epi. Sapiēs
n̄ metu frāgiť nec ꝑtāte mutať. n̄ attolliť ꝓ
sperꝭ. nec tristibꝫ mergiť. vbi ei sapia. ibi ṽt⁹
ai. ibi ꝯstātia. ibi fortitudo. Amb. de ṽgi.
Sūt aie velut q̄tuor eq̄. q̄tuor affectiōes.
ira. cupiditas. voluptas tior. q̄bꝫ furentibꝫ
cū cepit agi neq̄ɜ se ipa ꝯgscit. Hiero. in
ori. sup iobelē. Cauēdū ē ne egritudo q̄i e
ruca nos comedat. ne locusta vastet gaudio
huc illucqꝫ volitās. ꝛ gestiēs leticia ꝑ diuer
sa se iactās. ne bruc⁹. i. pauor ꝛ futuroꝝ met⁹
radices sapie deuoret. ne rubigo. s. deside
riū futuroꝝ res inutiles ꝯcupiscat. ꝛ nos ꝑfe

rat ad ruinā. Boe. de ꝯso. Uiuere si vis
tramite recto. gaudia pelle. pelle timorem.
spemq; fugato. nec dolor assit.

De timore. Capl'm. xlij.

G Re. i mo. Sepe nonnulli dū ꝑspera
aduersa ptimescūt. districtiōis eterne
aīaduersiōē abiiciūt. Is. Quisq̄s pñtē
gl'iā q̄rit. ꝑfectu despectū meruit. q̄ sp ad
lucra ībiat. sp vicz dāna formidat. Idē.
Mag̃ ē securitas cordis nil ꝯcupiē hic se/
cular̄. Nā si ad terena ꝯcupiscēda cor ībiat.
secuꝝ trāq̄llūq; eē nullatenꝰ pt. q: aut ñ ha/
bita ꝯcupiscit vt hēat. aut hita metuit ne a/
mittat. Idē. Multos sepe vidimꝰ vitā q̄/
dē scē ꝯuersatōis arripere. sz ne hāc assequi
valeāt. mō irruētes casꝰ. mō futa aduersa
formidare q̄ incerta mala dū q̄ caute ꝯspi/
ciūt. i pctōꝝ suoꝝ vincul' incauti retinētur.
Idē i pasto. Pleruq; vtilꝰ apd pusillani/
mes ꝑficim'. si eoꝝ bñ gesta memoramꝰ.
Idē. Ingrat mēs grāz l. bratis quā ligat
fuitꝰ timoris. Augꝰ. de li. ar. Nulla re fruit'
aīa cū libertate. nisi q̄ fruit' cū securitate Nē/
mo aūt securꝰ ē in his bōis q̄ pt inuitꝰ amitte/
re. Iob. chry. ō ꝯpūc. Multa inhonesta z
indig̃ cōmittere ñ paupras. sz pusillanimi/
tas facit. Iob chry. sup mat. Facile de/
uiat a iusticia q̄ in causis nō deū. sed hoīem
formidat. h peccādi differt facultatē. sz nō
aufert volūtatē. Isi. de sū. bo. Multi cu/
piūt ꝯuolare ad grāz dei. sz timent carere
oblectamētis mōi. ꝑuocat q̄dē eos amor xpi
sz reuocat eos cupiditas secli. Is. Qui
metu ptāt' veritatē occultat eiusdē veritat' ira
cūdiā sibi celitꝰ ꝑuocat. q: pꝰ ptimescit ho/
minē q̄ diuā metuat indignatōem. Idē
Mula sacerdotes. ō li. ij. de sacerdotibꝰ ma
lis. Cassio. sup illd ps. Illic trepidaue/
rūt timore. Sic cautela est oportune timere.
ita ignauia est inepte trepidare. Bern. in
epl. Queso te qd mēoriale retul' q̄ laus di/
sciplinę. q̄s scie ꝑfectꝰ vl' art' fructꝰ trepida
re timore vbi nō est timor. z timorē dñi dere/
linq̄re. q̄ salubrꝰ dicere. dñm iesum xpm
z hūc crucifixū. quā vtrūq; sciaz haud facile
nisi q̄ mō crucifixꝰ est apphendit. Idē
Sic scias z dicas tribulatio opat' patiētiā.
patientia pbatōez. pbatio spem. spes aūt nō
ꝯfundit. sic dānādis z reprobis tribulatio
parit ecōtrario pusillanimitatē. pusillani/
mitas pturbationē. pturbatio desꝑationē.
z illa interimit. Idē de ꝯtēmp. Uocat ma
gnī ꝯsilij angelꝰ. q̄d opꝰ est vt aliena cōsilia
pstolet'. q̄s eīm fidelior. quis ve sapiētior il
lo. seduc me dñe z seducar. fortior esto z iua
lesce. Idē. O si cognouissetis miseri vos.
si nō mutat' ñ effugietis pñaz. nā ma'ū ipu
nitū eē nō pt. qd nō punit' h ꝑꝑria volūtate.
punict' alibi sine fine. Misera sane z extre/
me plena demētie cōmutatio. hūanū decli/
nare laborē. z paratū diabolo stridorē eli/
gere sempitnū. Idē. Uidemꝰ paupes a/
lios. ō. li. ij. de btitudie. Sen. i epl. Plura
sūt q̄ nos terrēt. q̄ q̄ pmūt. z sepiꝰ opione q̄
re laboramꝰ. Idē. Expauescamꝰ dubia p
certis. nō fuamꝰ modū rep. stati in tiore ve
nit scrupulꝰ. Idē. Delicati timēt mortē.
cui vitā suā fecere silem. Idē. Quecunq;
ex illis felicibꝰ degeret multa trahētibꝰ. multa
portātibꝰ. videbis illū comiti onerisq; timen
tem.

De dolore. Cap. XLIII.

G Re. i in mora. Sepe grauitatē cor
dis q̄ subiūcta ex latere tristicia seq
tur. atq; oīe opꝰ qd mens bona i/
tentione inchoat h velamie meroris obum/
brat. Idē. Fructū nō hñt lamenta q̄ stu/
dent cū gemitu desiderare pitura. Idez
Uñ ille lucet q̄ ptātē suscipit. iñ pueriās q̄l
q; qui corrigi meruit tenebrescit. Iob.
chry sup mat. Aial inuidia vulneratū ñ so
lū cā idonea. sz etiā leuis occasio excitat in
dolorē. Ber. in epl. Nō plane bonꝰ color
si seꝝ q̄ ipā an te ferre abiectionē suā vi/
deat'. de q̄ etiā nō gaudere z nō gl'iari minꝰ
est a ꝑfecto. Idē in f. Oino q̄ntū in se est
inhonorat eū a q̄ vocatꝰ ē. q̄sq̄s i eiꝰ fuino
in tristicia ꝑmanet z rācore. ea dico tristicia
q̄ fm seclm est. z mortē opat'. Sen. in epl.
Quedā nos magis torq̄nt q̄ debēt. q̄dam
ante torquent q̄ debent. quedā torq̄nt cuz
oino nō debent. sic aut augemꝰ dolorē. aut
poccupamus. aut fingimus

De confidentia. Cap. XLIIII.

G Rego. i mora. Quasi i aq̄s defluen/
tibꝰ fundamētū ponere. est i rebꝰ la/
bentibꝰ spei fiduciā velle solidare.
Augꝰ. de singu. cle. Aduersa ē ꝯfidentia
q̄ in picul' vitā suā q̄ p certo cōmēdat. z lu/
brica spes est q̄ int fomenta pcti saluari se
sperat. Isi. de si. bo. Qui male agere nō de
sistūt. vana spe indulgētiā de dei pietate re/
quirūt. quā q̄dē recte req̄rerēt. si ab actiōe
pua cessarēt. Idē. Qui h de bono laudē
appetit. spem pdit. z gl'iaz mercedis i futuro

nõ recipit. Berñ. sup q̃ bitat. Sũt q̃ sperant in dño. sed frustra. q2 sic de misc͠dia eius sibiipis blãdiunt. vt a pctis nõ emendent. vana ẽ oĩno spes ista. z hec ↄfundit. eo q2 caritas desit. Idẽ in ser. Est infidel fiducia soli9 vtiq3 maledictõis capax. cũ vic3 in spe peccam9. Señ. in epl. Uitate que vulgo placẽt. q̃ casus tribu. t ad oĩe fortuitũ bonũ suspiciosi. pauidiq3 subsistite. na3 fera z piscis spe aliq̃ oblectante decipit.

De leticia. Capl'm XLV

G Rego. in mora. A ṽitat͛ pabulo ieiuni sũt q̃ in hac pegrinatõis iopia letant. Idẽ. Quisq3 i se gaudere appetit. eoipo iã in luctu est q̃ a ṽa leticia recessit. Idẽ. Sepe se bono opi leticia imoderata subiũgit. cũq3 pl9 mentẽ q̃3 decet hilarescere exigit. ab actiõe bona oĩe pond9 grauitat͛ repellit. Idẽ. Prenũcia tribulatiõis est leticia satietat͛. Idẽ i ome. Si q̃ est pñtis tpis ita est agẽda leticia. vt nunq̃3 amaritudo seq̃ntis iudicij recedat a memoria. Idẽ. Nemo põt h̃ gaudere cũ seculo. z illic regnare cũ dño. Aug9. ꝯ ↄfes. Volentes gaudere extrinsec9 facile euanescũt. z offendunt in ea q̃ vident z tpalia sũt. z imagines eo2 famelica cogitatione lambũt. z o si fangent iedia z dicãt. q̃s ostendet nob bona. Idẽ. Quare ambularemus. Sup̃ de ↄtinẽtia audit9. li. ij. Idem i ser. Freq̃nter ridẽs eger plorat a sanis. Idẽ. Ut q̃d animi. Sup li. ij. de ↄfluctu. Idẽ sup lu. Seculi leticia est impunita neq̃cia.

Ioh. chry. sup mat. Nõ dat dñs ludere. sed diabol9. Idem. En agon instat nob difficilis. z ad inuisibiles nob ṽtutes colluctatio instat. ad spũalia neq̃cie est p̃liu3. ad p̃ncipat9 z ptãtes est bellũ. z admirabile est studẽtes z vigilantes z erectos posse siluestrẽ illũ exercitũ sustinere. si ḡ riserim9 z luserim9 z desides fuerim9 ante certamẽ a p̃pria cadem9 pigricia. Basili9 in regula. Iocus remissam efficit aĩam. z negligentẽ erga dĩ p̃cepta. nec delicta sua p̃t ad memoriã reuocare. sed obliuiscẽs ea nõ se ĩstigat ad pñiam. et ita paulatim oĩb9 bonis p̃uat.

Berñ. de. xij. gra. Inepte letũ aut raro aut nunq̃3 gementẽ audies. lachrymante3 videbis. putes si attendas aut sui oblitũ a culpis insignis scurrilitas. in fronte hilaritas. vanitas apparet in incessu. pnus ad iocũ. facilis ac prompt9 in risu. Idẽ in epl. Exa letate iuuenis i adolescẽtia tua. vt decedente parit cũ etate tpa'l leticia. succedat q̃ te absorbeat eterna tristicia. Idẽ. Patrie est nõ exiliũ freq̃ntia gaudio2 z numerositas festiuitatu3. ciues decet nõ exules.

Sene. in epl'a. Hec q̃b9 delectat vulgus tenue3 hñt ac p̃fusoriã voluptatẽ. z q̃dcũq3 inuenticiũ gaudiũ est fundamẽto caret.

De vita. Capl'm XLVI.

G Rego. in mora. Hoc ip̃m nr̃m viuere q̃tidie a vita transire est. q2 dũ infantia ad puericiã. puericia ad adolescẽtiã. adolescẽtia ad iuuentutẽ. iuuent9 ad senectutẽ. senectus trãsit ad mortem in cursu vite pñtis. ipis suis augmẽtis ad detrimenta impellit. Idẽ. Carnales mentes idcirco p̃sentia diligunt. q2 vita carnis q̃3 fugitiua sit minime ppendũt. Nã si velocitatem transit9 eius aspicerẽt. hanc etiã p̃sperantẽ minime amarẽt. Ide3. Hi vitã carnis q̃si p̃manẽntẽ diligunt. q̃ quanta sit vite seq̃ntis eternitas nõ intendũt. dumq3 soliditatẽ perennitatis nõ ↄsiderãt. exiliũ patriam. tenebras lumẽ. cursum stationẽ putant. Idẽ in regi. Uita nr̃a nauiganti similis est. is nanq3 q̃ nauigat. stet. sedeat. iaceat. vadit. q2 impulsu nauis ducit. Ita ḡ z nos sum9. q2 siue vigilãtes. siue dormientes. siue iacentes. siue ambulãtes. siue volẽtes siue nolentes. p momẽta tpm q̃tidie ad fine3 ducimur. Aug9. de ṽbis do. Sao ego. Sup̃. c. de dilatione. Ide3 sup P̃s. Oĩis malus aut iõ viuit vt corrigat. aut ideo viuit vt p illũ bonus exerceat. Idẽ de verbis dñi. Non sunt mali dies q̃s agimus in corruptela hui9 carnis inter tãtas difficultates. vbi falsa voluptas. nulla gaudij securitas. timor torq̃ns. cupiditas auida. tristicia arida. Ecce q̃3 mali dies. z tamẽ rogant deũ homies vt diu viuãt. Quid est aũt diu viuere nisi diu torqueri. Idem. Dicimus panẽ. Supra li. ij. de orõne accepta. Seneca in epl'a. Nemo q̃3 bñ viuat sed q̃3 diu curat. cũ oĩb9 poss. t ↄtingere vt bene viuant. vt diu. nulli. Idẽ. Nõ viuere bonũ est. sed bene viuere. itaq3 sapiẽs viuit quantũ debet. nõ quãtũ potest. videbit vbi victurus sit zc. Infra lib. iiij. ca. de sapientia.

De miseria.

Capitulũ XLVII

G Rego. in omel. Fastidio nostro tabescimus. z longo inedie peste fatie.

gamur. ꝛ q: gustare int⁹ nolumus paratā dulcedinē. amam⁹ foras miseri famē nr̄am.

Idē in mora. O miseri q̄ affectātes laudes hoīm in semetipsis dissipāt fructus laborū. dūq̄ se ondere alienis oculis appetūt dānant q̄d agūt. Idē. Quid h̄ nisi hūane vite miseria est. q̄ amissa celesti patria repulsus hō delectat̄ exilio. grauat̄ cur'. ꝛ tn̄ cogitare dissimulat q̄ȝ graue sit. q: mlta cogitant̄. Idē sup Ezech. Necesse ē vt peccantes tūc quoq̄ ꝯsideremus amplius miseros q̄n eos ꝯspicim⁹ in culpa sua sine flagello derelictos. Aug⁹. de libe. ar. Quid tā opus hūs misc̄dia q̄ȝ miser. ꝛ q̄d tam indignū misc̄dia q̄ȝ supbꝰ miser. Idē de trini. Magna hoīs miseria est cū illo nō esse sine quo nō pōt esse. Idē de ciui. dei. Qui peruerse amat cuiuslibet nature bonū etiā si adipiscat̄. ipse fit in bono mal⁹. ꝛ miser meliore priuat⁹. Isido. Mūdi amatores. supra de occupatiōe. Hiero. Miserie delictus. Supra de voluptate. Ambro. de fide resur. Quid nob̄ miseri⁹ qui tanq̄ȝ spoliati ꝛ nudi, pncmur in hanc vitā. corpore fragiles. corde lubrico. imbecillo aīo. anxii ad sollicitudines. desidiosi ad labores. proni ad voluptates. Auctor de spiritu ꝛ aīa. Jugi meditatiōe animū nr̄m exerceamus. ꝛ ꝯsideremus miserias ꝛ necessitates nr̄as labores ꝛ dolores. lugētes eñ in hāc vitā intrauim⁹. cū labore viuim⁹. cū dolore ꝛ timore exituri sum⁹. Bern̄. de libe. ar. Nulla verior miseria q̄ȝ falsa leticia. Idē Quorsū degim⁹. Sup̄ li. j. de hoīe. Idē Oram⁹ vt dei. Sup̄. li. ij. de tentatione.

Sene. in epi. Si cui sua nō vident̄ amplissima. licet toti⁹ mūdi dn̄s sit. tn̄ miser ē.

Idē. Quid eo miserius cui bn̄ficia excidunt. herēt iniurie. Joh. Chry. sup mat. O miserrim⁹ mūdus ꝛ miserrimi q̄ eū sequunt̄. semp hoīes mūdialia opa excluserunt a vita. Multa in. c. de renūciatione. libro. iiij. De morte.

Capitulū XLVIII.

G Rego. in omē. Horam vltimā dn̄s nr̄ idcirco nobis voluit eē incognitam. vt sp possit esse suspecta. vt dū illā puidere nō possum⁹. ad illā sine intermissione pparemur. Idē in mora. Nil sic ad edomandū desideriorū carnaliū appetitū valet. q̄ȝ vt vnusq̄sq̄ hoc q̄d viuū diligit mortuū penset. Idē. Malicia remanētiū. Sup de malicia. Idē sup Ezech. Esse nob̄ conditor nr̄ diē mortis nr̄e incognitū voluit. vt dū semp ignorat̄. sp esse p̄xim⁹ credat̄. et tanto q̄sq̄ sit feruētior in opatiōe. q̄nto ꝛ incert⁹ est de vocatiōe. Amb̄ de fide resurrectionis. Una est mors spiritual̄. alia naturalis. tercia penalis. Aug⁹. de ver. domini. Agnoscat se hō mortalē vt frāgat elationē. cetera nr̄a ꝛ bona ꝛ mala incerta sunt. sola mors certa est. Idem sup Job. Inter spem ꝛ desperationē fluctuat aīa. q̄d ḡ egit deus cū piclitātibꝰ vtroq̄ morbo. ꝓpter illos q̄ desperatiōe periclitant̄. posuit indulgentie portū. ꝓpter illos q̄ spe periclitantur fecit diē mortis incertū. Bern̄. in medit. Certū est q̄ morieris. ꝛ incertū est q̄n aut quō. aut vbi. q̄m vbiq̄ te mors expectat. tu quoq̄ si sapiens fuer̄. vbiq̄ eā expectabis.

Idē in epi. O q̄ȝ beati mortui q̄ in dn̄o moriunt̄. audientes a spū vt requiescāt iā a laboribꝰ suis. nō hoc solū aūt. sed succedit iocunditas de nouitate. de eternitate securitas. Idē. Bona mors iusti ꝓpter requiē. melior ꝓpter nouitatē. optima ꝓpter securitatē. Ecōtra mors peccōꝝ pessima. ꝛ audiuit de pessima. mala siquidē in amissione mundi. peior in sepatiōe carnis. pessima i ꝟmis ignisq̄ dupli contritiōe. Idē. In hac vita q̄ȝdiu durat. cōpara tibi illā q̄ sp durat. dū viuis in carne morere mūdo. vt p⁹ mortem deo viuere incipias. q̄d eñ si pcideret mors saccū corporis tui. dū te subinde circūdet leticia. o q̄ȝ beati mortui q̄ in dn̄o moriuntur. Idē in ser. Quid in rebꝰ hūanis cert⁹ morte. q̄d hora mortis incerti⁹ inuenitur. nō miserat̄ inopiā. nō reueret̄ diuitias. nō generi cuiuslibet. nō moribꝰ. non ipsi deniq̄ parcit etati. vbiq̄ senibꝰ est i ianuis. iuuenibꝰ in insidiis. Interl. iob. xxxv. ij. Nō debet extolli in his q̄ agit q̄ nescit quō huc venit. vel q̄n ꝛ quō exibit. Seneca in epi. Iunior es. nō refert. nō dinūerant̄ anni. incertū est q̄ te loco mors expectat. itaq̄ tu illā omi loco expecta. Idē. Percepit sapientiā si q̄s tam secur⁹ morit̄ q̄ȝ nascitur nunc vero trepidam⁹ cū piculū accesserit. nō anim⁹ nobis. nō color cōstat. lachryme nihil pfuture cadūt. quid est turpius q̄ȝ in ipso limine securitatis esse sollicitū. causa autem hec est q̄ inanes oīm bonoꝝ sum⁹.

De iudicio.

Capitulū XLIX.

Rego.in regi. Ecce mora nõ erit.et
g ardente celo.ardente terra.coruscã
tibꝫ elementis.cũ angelis ⁊ archan
gelis.cũ thronis ⁊ dñationibꝫ.cũ principa
tibus ⁊ ptãtibꝫ tremendꝰ iudex apparebit.

Idem sup Ezech. Que mens erit hoĩs
eterni iudicis sententiã nõ formidantꝭ ibi
eñ tũc simul cuncta pctã ante oclos rede/
unt.ibi oĩa q̃ cũ delectatiõe acta sunt ad
memoriã cũ pauore reuocanṫ. Idẽ. Re/
demptor hũani generis cũ iudex apparue/
rit.⁊ speciosus iustis.⁊ terribilꝭ erit iniustis.
quẽ eñ mansuetũ aspicient electi.hũc eun/
dem pauendũ atq̃ terribilẽ cõspicient re/
probi. Idẽ in mora. Ille postmoduz cũ
deo iudex veniet.q̃ hic ei modo in prece fa/
miliaris extiterit. Idẽ. Quisq̃s stimulo
diuini amoris excitatꝰ hic possessa reliq̃rit.
in iudicio proculdubio culmen iudiciarie pote/
statis obtinebit. Idez. Tũc cũ deo iudi
ces veniũt.qui nũc p deo iniuste iudicanṫ.

Augꝰ.in epl'a. Cũ venerit dñs et illumi/
nauerit abscondita tenebrarũ.⁊ manifesta
uerit cogitatiões cordis.tunc nihil latebit
primũ in primo.nec erit qd̃ suis quisq̃ ape
riat.⁊ abscondat alienis. Idez de ci.dei.
In illo iudicio vel circa illud iudiciũ has
res didicimꝰ esse venturas. heliam tesbi/
ten.fidem iudeorũ. antichristũ psecuturũ.
christũ iudicaturũ.mortuorũ resurrectio/
nẽ bonorũ malorũq̃ discretionẽ.mũdi con
flagrationẽ.eiusdẽq̃ renouationẽ. Idez
de cathe.ru. Iubenṫ serui christiani ⁊ bo/
ni fideles dñis suis tempalibꝫ eq̃nimiter fi
deliterq̃ seruire.q̃s iudicaturi sunt si vsq̃
in finẽ iniquos inuenerint.aut cũ quibꝫ eq̃/
lite regnaturi sunt.si ⁊ illi ad verũ deũ con
uersi fuerint. Hiero.in ori.sup iohel.iiij.
Merore diei iudicij.⁊ tormenta pereunti/
um.ne sol quidẽ ⁊ luna astraq̃ cetera pote/
runt intueri.sed retrahent fulgorẽ suum.⁊
seueritatẽ iudicanṫ, reddenṫ, vnicuiq̃ scḋm
opus suũ in caput suuz aspicere non aude/
bunt. Nõ quo clementiora sunt dei iudicio.
sed quo oĩs creatura in tormẽtis aliorũ
de suo iudicio ptimescat Idẽ. Etiã q̃ san
cti sunt psentiã dei absq̃ formidine non vi
debũt. Joh. Chryso.sup Mat. In illo
die nihil est qd̃ respondeamꝰ.vbi celũ ⁊ ter
ra.aqua sol ⁊ luna.dies ⁊ noctes ⁊ totꝰ mun
dus stabit aduersuz nos in testimoniũ pec
catorũ nostrorũ.⁊ si oĩa taceant.tñ ipe co/
gitationes nr̃e ⁊ ip'a opa specialiter stabũt
ante oculos nr̃os.accusantes nos ante de/
um.dicente aplo. cogitatiõibꝫ inuicẽ accu/
santibꝫ ⁊c. Amb.sup Luc. Ve mihi est si
nõ peccata mea defleuero. ve mihi est si nõ
media nocte surrexero ad ↄfitendũ tibi do
mine.ve mihi si dolũ proximo meo fecero.ve
mihi si nõ locutꝰ fuero veritatẽ.ad radicez
securis posita est.faciat fructũ qui põt gra/
tie qui debet penitẽtie.adest dñs q̃ fructuz
requirat.fecundos viuificet. steriles depre
hendat. Isido.de sum.bono. Due sũt dif
ferentie vel ordines hominuz in iudicio hoc
est electorũ ⁊ reproborũ qui tamẽ diuidun
tur in quattuor. Perfectorũ ordo vnꝰ est q̃
cum dño iudicat.et alius q̃ iudicaṫ. vtriq̃
tamen cũ christo regnabunt. Similiter or
do reproborũ partiṫ in duobꝫ. dum hi qui
intra ecclesiã sunt mali iudicandi sunt ⁊ dã
nandi.q̃ vero extra ecclesiã inueniẽdi sunt
nõ sunt iudicandi.sed tñ dãnandi Ber.
de contemp. Nõ vnius ciuitatꝭ aut populi
aut regionis vnꝰ.sed vniuersitatꝭ iudices
habent psidere cũ christo.nõ solũ homines.
sed etiã ipos angelos iudicabunt. qui pa/
rentẽ ad modicuz vaporem psentis glorie
dedignãtes ⁊ exufflantes imperiuz christi
vniuersis pposuerunt titulis dignitatum.
Nolite timere pusillus grex.quoniã cõpla
cuit patri dare vobis regnũ. Idẽ in epi.
Veniet veniet dies iudicij.vbi ⁊ plus vale
bunt pura corda q̃ astuta verba.⁊ cõscien/
tia bona q̃ marsupia plena cũquidem iu/
dex ille nec falleṫ verbis nec flecteṫ donis.

Idem sup Cantica. Quid in babylone
tutum si hierusalẽ manet scrutiniũ. Idẽ
de.xij gradibꝫ. Cognosceṫ recte dominꝰ iu
sticiã faciens.qui nũc ignoraṫ misericordi
am querens. Idem in sermo. Audi sta/
bunt ante tribunal christi.vt audiãt vocez
iudicij.qui ad vocez consilij obturauerunt
aures suas. Quid eñ loquiṫ deus agite pe
nitentiã inquit. Multi tamẽ dissimulant.
multi continẽt aures suas.⁊ dicunt. durus
est hic sermo. Nõ sic impij non sic.cuz into/
nuerit sermo durꝰ et verbũ asperũ. Ite ma
ledicti in ignẽ eternũ. Ans.in lib.medita
tionũ. O lignũ aridum ⁊ inutile.eternis igni
bus dignũ.quid respõdebis in illa die cuz
exigetur a te vsq̃ ad ictuz oculi oĩe tempꝰ
viuendi tibi impensum q̃liter fuerit a te ex
pensum.tũc quippe ↄdemnabiṫ quicq̃d fuit.

rit inuentū in te operis vel ocū sermonis ⁊ silentij. vsq3 ad minimā cogitationē etiā3 q̄ vixisti. si non fuerit ad voluntate3 dei directum. Ide3 O angustia. hinc erunt accusantia peccata. inde terrens iusticia. subt⁹ patens horridū chaos inferni. desup irat⁹ iudex. intus vrens ↄsciencia. foris ardens mundus. etsi iustus vix saluabit. peccator sic depressus in quā partē se ptemet cōstrictus. vbi latebo. vbi apparebo. latere erit i̅possibile. apparere intolerabile. Idē. Dies ire dies illa ⁊c̄. Quid dormitas aīa tepida et digna euomi. qui nō expergiscitur. q̄ non tremit ad tantū tonitruū. non dormit sed mortuus est.

De damnatione.
Capitulū L.

GRegori⁹ in moral. Fit miser3 mors sine morte. finis sine fine. defect⁹ sine defectu. q2 et mors viuit. et finis semp incipit. ⁊ deficere defect⁹ nescit. mors perimit ⁊ nō extinguit. dolor cruciat s3 nullatenus pauorē fugat. flāma comburit. sed nequaq̄3 tenebras discutit. Ide3. In inferno ignis nō lucet ad consolationē. et tamen vt magis torqueat ad aliq̄d lucet. nam sequaces suos secū in tormēto reprobi flāma illustrante visuri sunt. quorū amore deliquerūt. quatenus qui eorū vita3 carnalit̄ contra p̄cepta ↄditoris amarūt. ipoȝ quoq3 interitus eos in augmentū sue damnationis affligat. Idem. Sicut in domo patris mansiōes multe sunt p̄ diuersitate virtutis. sic dānatos diuerso supplicio gehēne ignib⁹ subijcit disparilitas crimis. Idē in omelia. Ut peccatores i supplicio amplius puniant̄. ⁊ eorū vident gloriā quos contempserūt. ⁊ de illorū etiā pena torquētur quos inutiliter amauerūt. Hiero. in ori. sup Isa. In ↄsummatiōe mundi p̄teritaȝ deliciarū recordatio erit materia cruciatuum. Augustin⁹ in ser. Quare in inferno mors querit̄ ⁊ nō inuenit̄. q2 quib3 in h̄ seculo vita offert̄ ⁊ nolunt accipe. in inferno querēt mortē ⁊ nō poterūt inuenire. Idē in enchyri. Mitissima sane oīm pena erit eorū qui p̄ter peccatū q̄d originale traxerūt nullū insup addiderūt. ⁊ in ceteris q̄ addiderunt. tanto ibi quisq3 tolerabiliorē habebit damnationē. quāto hic minorē habuit iniquitatē. Idē de cathe. ru. Sicut nullum gaudiū rerū tempaliū ex aliqua parte simile pōt inueniri gaudio vite eterne quā sancti accepturi sunt. ita nullus cruciatus penaȝ temporaliū potest sempiternis iniquorum cruciatib3 cōparari. Idē de natura boni. Peccantes in supplicijs ordinātur. quia ordinatio eorū nature nō competit. ideo pena est. sed q2 culpe cōpetit. ideo iusticia est. Idē. Melius ordinat̄ natura vt iuste doleat in supplicio. q̄3 vt impune gaudeat in peccato. Joh. Chryso. in sermone. Excludi a bonis eternis ⁊ alienū effici ab his que p̄parata sunt sanctis. tantū generat cruciatū. tantū dolorem. vt ⁊ si nulla extrinsec⁹ penā torqueret. hec sola sufficeret. Ide3. Non putem⁹ q2 suppliciorū nimietas ipa dabit finem dolorū. sed peccata quidē penas acomdēt. incorruptio vero anime ⁊ corpis nullū supplicijs terminū dabit. Isido. in syno. Intende animo q̄scunq3 seculi penas. quoscūq3 tormentoru3 dolores. quascunq3 dolorū acerbitates. cōpara hoc totum gehenne. ⁊ leue est oīne q̄d pateris. Fulgentius in epistola. Principalia sunt duo tormenta in inferno. ibi frigus intolerabile. ⁊ calor ignis inextinguibilis. Unde in euangelio legit̄. illic erit fletus ⁊ stridor dentiū. fletus nāq3 in liquefactione oculorū de calore nascit̄. stridor vero dentiū de frigore orit̄. Bern. in epla. Ob hoc procul dubio inflexibilis ⁊ obstinate mentis punit̄ eternaliter malū. licet temporaliter ppetratū. q2 quod breue fuit tempore vel ope. longū esse constat in pertinaci voluntate. Idē in sermo. Singulis excessibus singulis ⁊ mēbris que arma fuerant iniq̄tatis sua debet̄ pena p̄ qualitate vl' q̄ntitate cōmissi. In quo autē membro creator amplius offenditur. peccator grauius torquebitur. Anselmus. de similitu. Partes miserie sunt turpitudo. ponderositas. imbecillitas. seruit⁹. infirmitas. anxietas. vite breuitas. insipientia. discordia. dedecus. impotentia. timor. tristicia. Auctor de spiritu ⁊ anīa. Quedā anīe in eisdem locis in quib3 culpā cōmiserūt puniunt̄. quedam vero abditis receptaculis vsq3 ad vltimā resurrectionē cōtinent̄. sicut vnaqueq3 digna est requie ⁊ miseria.

Finit liber tercius de periculosis.

Capitula quarti libri

Incipit liber quartus de gratiosis.
De voluntate.
Capitulum I

Rego in ome.

g Ante dei oculos nunq̃ est vacua manus a munere si fuerit archa cordis repleta bona voluntate. Hierony.in epi. Certe christus pro animi volũtate oĩa in acceptũ refert. nemo aplis pauperior fuit.⁊ nemo tm̃ pro dño dereliquit. Aug9.de vera religione. Tales seruos suos meliores esse deus iudicauit.si ei seruirent liberaliter.qḋ nullo modo fieri posset si nõ voluntarie sed necessitate seruirẽt. Idem de spũ ⁊ lr̃a. Nemo habet in ptãte q̃d ei veniat in mentẽ.sed ɔsentire vel dissentire ꝓprie voluntatis est. Idẽ ɔtra.v.hereses.Ad cõpellendũ nõ põt esse molestus exactor.cũ ad reddendũ deuot9 est debitor. Idẽ.Nemo aliquid. Sup̃ libro ij.de charitate. Idem de ecclesiast.dog.Nullus sctũs ⁊ iust9 caret pctõ. nec tñ ex hoc desinit esse iust9 vel sanct9.cũ affectu teneat sanctitatẽ. Idẽ de viduitate.Nostrũ est velle.sed volũtas ipa ⁊ admonetur vt surgat.⁊ sanaꝫ vt valeat.et dilataꝫ vt capiat.⁊ impleꝫ vt habeat. Idẽ de sol. Quanto augeꝫ spes vidende illi9 cui vehementer estuo pulchritudinis.tanto ad illã totus amor volũtasq̃ ɔuertiꝫ. Idem de agone christiano.Oĩs creatura velit nolit.tñ deo ⁊ dño suo subiecta est.ſꝫ h̃ admonemur vt tota voluntate seruiam9 dño deo nostro.qm̃ iustus liberaliter seruit.iniust9 autẽ cõpedit9 seruit. Ioh Chrysost.sup mat.Volũtates bone sic suaues sũt apud deũ.queadmodũ apud hoĩes odoriferi flores. Idẽ.Sicut pctm̃ op9 sine voluntate nõ facit.ita ⁊ iusticia ex oꝑe nõ ɔsummaꝫ nisi ⁊ voluntas affuerit. Idez.Illa ẽ gloriosa.sup̃.li.ij.de ɔtinẽtia tact9. Idẽ.Debet volũtas.s̃.li.ij.de gr̃a. Bern̄.de libe. ar.Ordinatio est oĩmoda ɔuersio voluntatis ad deũ.et ex tota se voluntaria deuotaq̃ subiectio. Idẽ in epi.Regnũ dei intra nos est.Quid est hoc regnũ.sana et libera voluntas hoĩs.ita se ɔformãs volũtati dei vt nihil velit quod sciat ei displicere. nihil nolit quod sciat ei placere. Ans.de silitu. Volũtas bona est q̃ dei voluntati subiecta est.qñ id vult qḋ de9 vult illã velle debere.

ꝛ iusta siue recta dr: qn̄ id qḋ de⁹ vult illam velle debere amplectit. Idē. Nō sꝑ velle debem⁹ qḋ de⁹ vult. sed h̄ velle debem⁹ qḋ deus vult nos velle debere.

De tranquillitate. Capitulū II.

G Rego. in regi. Nulli⁹ vos ibi ligua implicet. vbi ꝯscia nō accusat. quez enī ꝯscia defendit. ꝛ int accusatores liber ē. ꝛ liber vel sine accusatiōe esse nō pōt. si sola que interi⁹ addicit ꝯscientia accusat. Idē in mora. Piorū ꝯscientie grāde sibi cōferri ꝑmiū credūt. cū de qbusdā modo sine silicitis actiōibꝫ arguunt. ꝑponūt enī añ oculos cordis. qꝛ districtū dei iudiciū tāto verius tunc sup eos mitigabit. qnto nūc acrius hoīe arguente ꝑuenit. Aug⁹. d carbe. ru. Tu qui verā requiē que post hanc vitā christianis ꝑmittit quer⁹. etiā hic eaz inter amarissimas vite hui⁹ molestias suauē gustabis. si ei⁹ qui eā ꝑmisit ꝑcepta dilexeris. cito enī senties dulciores esse fruct⁹ iusticie q̄ȝ iniquitat. ꝛ veri⁹ atq3 iocundius gaudebis de bona ꝯscia int molestias. q̄ȝ de mala inter delicias. Idez sup Geñ. ad lr̄am Etiā in ipo hoīe leticia quedā bone ꝯscientie paradisus est. Vñ ꝛ ecclia in scis tempe rant ꝛ pie ꝛ iuste viuentibꝫ paradisus recte dr. pollens affluētia grāz castisq3 delicijs.

Amb. Bñ sibi ꝯsci⁹. ē li n. de constantia.

Isi. de sū. bo. Sp ꝯscia fui dei hūilis ee debet ꝛ tristis. vt s. ꝑ hūilitatē nō supbiat. ꝛ ꝑ hūilem merorē cor ad lasciuiaz nō dissoluat. Berñ. sup can. Sufficit aduersū os loquentiū iniq opinis bonoz cū testimōio ꝯscie. Idē. Oīs glā sctōz int⁹ nō foris est. h̄ est. nō in flore feni. aut in ore vulgi. sed in dn̄o. Idē de cōside. Perfecta cuiq3 et absoluta excusatio est testimoniū ꝯscie sue. mihi enī ꝑ minimo est vt ab illis iudicer q dicūt bonū malū. ꝛ malū bonuz. Idem. Magne diuitie bona ꝯscia. ꝛ reuera qd ditius in rebꝫ. aut qd dulci⁹. qd in terra q̄eti⁹ atq3 securi⁹. Bona ꝯscia dāna rerū nō metuit. nō ṽboz cōtumelias. nō corpis cruciatus. q̄ppe q ꝛ morte ipa magis erigit q̄ȝ deijcitur. Idē. Bona bone ꝯscie reuirescūt in laboribꝫ. nō arescunt. nec in morte euanescunt. sed reflorescūt. letificāt viuentem. morientē ꝯsolānt. reficiūt mortuū. nec desinunt in eternū. Sene. in epi. Sapiens nunq̄ȝ sine gaudio est. gaudiū aūt h̄ non nascitur nisi ex ṽtutū conscientia.

De taciturnitate. Cap. III.

G Rego. in mora. Discrete vicissitudinū pensanda sunt tpa. ne aut cū restringi dꝫ lingua. ꝑ verba se inutilit soluat. aut cū loqui vtilit pōt semetipaz pigra restringat. Idē. Si ab increpatione id circo reticem⁹. qꝛ ꝯtra nos insurgere derisoris odia formidam⁹. nō iā lucra dei q̄rimus. sed nr̄a. Idē. Proximorum mala Sup li. ij. de ꝯsensu. Idē. Quotiens auditores nostri nr̄a volunt q̄si laudando cognoscere. nō autez sua ꝑuersa mutare. oīno taceam⁹. ne si ostentatiōis studio ṽbuz dei loq̄mur. ꝛ illoꝝ culpa que erat esse nō desinat. ꝛ nr̄a que nō erat fiat. Idez in ome. Imitatiōe dei glīosi⁹ est tacēdo iniuriā fugere q̄ȝ rñdendo supare. Idē sup ezech. Quasi qddā nutrimētū ṽbi ē cēsura silētij. ꝛ recte ꝑ etatē crescentē q̄si grām ꝑmonē accipit q ordiate antea ꝑ hūilitatē tacet. Idē Sicut mali deū eta sperāt q loquunt ꝛ faciūt mala. ita nō nū q̄ȝ boni etā sperāt q reticent bona. Idē i pasto. Qui ꝓximi mala respiciūt. ꝛ tm̄ silētio linguā ꝑmūt. q̄si cōspectis vulneribꝫ vsuz medicamīs subtrahūt. ꝛ eo mortis auctores fiūt q minus quē poterant curare nolūt. Hiero. in epi. Nunq̄ȝ de mulieꝝ formis dispures. nec quid in cuiusq3 domo agit. alia dom⁹ ꝑ te nouerit.

Aug⁹. de mēdacio. Licet vl' disertori ac disputatori ac ꝑdicatori rez etnaꝝ. vl' narratori atq3 ꝓnūciatori rez tpaliū ad edificandā religionē atq3 pietatē ꝑtinentiū. occultare in tpe qcqd occultādū videt menti ri aūt nunq̄ȝ. Idē de bap. paruu. Vbi de re obscurissima disputat. nō adiuuantibus diuinarū scripturarū certis clarisq3 documentis. cohibere se debet hūana ꝑsūptio. nihil faciens in partē alterā declinando.

Idē. Mag' innocētes. Supra li. iu. de remissiōe. Idē ibidē. Tu vuln⁹. Isi. in syno. Tpe ꝯgruo loq̄re. tpe ꝯgruo tace. nō loq̄ris nisi interrogat⁹ fuers. nō dicas ꝑus q̄ȝ audias. Idē. Ab ocioso ꝑmone cōpesce linguā. caue fabulas ineptas. aniles fabulas nō req̄ras. inania ṽba non garrias.

Idē. Vis ṽtutes tuas augere. ꝓdere noli. Idez. Fuge videri qḋ esse meruisti. qḋ manifestādo potes amittere. tacēdo custodi. Amb. sup lu. Rarior tacēdi virtus q̄ȝ loquendi. Idē de offi. Q̄plures vidi

loq̄ndo in pctm̄ incidisse. vix quoq₃ tacēdo.
Uoq₃ tacere nosse q̄₃ loq̄ difficili⁹ est. Idez.
Qñ nob aliq̄s ꝯuiciat. lacessit. ad violentiā
ꝓuocat. ad iurgiū vocat. tūc silentiū exerce
am⁹. tūc muti fieri nō erubescam⁹. Ber.
de ꝯside. Utilis ꝗ custodia oris. q̄ tñ affa/
bilitatꝭ grām nō excludat. ḡ vbiq₃ frenāda
lingua ꝑꝑs. maxie aūt in ꝯuiuio. Idez
Nemo frēs. Infra de correptiōe. Glo. le
ui. xxv. Qꝫ gula peccauit ieiuniū corrigat.
qꝫ garrulitas admisit. silentiū deleat. et si/
militer ꝯtrarijs curent ꝯtraris.

De exercitio. Capitulū IIII

g Rego. in regi. Apud dñm nō grad⁹
elegātior. ꝗ vite melioꝝ actio ꝯpro
bat Idē. Qui eccl'iastic̄ famulāt
obsequijs. eccl'iastica vt possibilitas exigit
debent adipisci subsidia. Idē. Iusticiā
quā mente geritꝭ. oꝫ corā hoibꝫ luce operū
demōstretis. Idē in mora. Cū opus cre
scit p̄miij fiducia ꝑficit. cū vero op⁹ torpue/
rit. spes a remūeratōe lassascit Idē. Iste
in hac vita iustoꝝ labor ē. vt semetipos iue
niāt. inueniētes flendo atq₃ corrigendo ad
meliora ꝑducāt. Idē. Sicē malꝭ securitasꝭ
pñs labor est. ita boni pñs labor ꝑpetuā se
curitatē parit. Idē. Scti viri mīme ex/
ultāt cū cog'cūt q̄ faciāt. ꝗ cū faciūt q̄ ꝯgno
uerūt. etsi intelligēdo ꝯgaudēt mūeri largi
toris. merentes tñ ꝯsiderāt debitū operis.

Idē sup ezech. Actiua vita est panē esu/
rienti tribuere. ꝟbū sapie nescientē docere.
errantē corrigere. ad hūilitatꝭ viā supbien/
tem ꝓximū reuocare. infirmātꝭ curā gerere
ꝛ cōmissi nob q̄līt subsistere valeāt dispen/
sare. Idē. Cōsiderādū nob est opus nr̄m
q̄le sit. q̄ cogitatio in ope. q̄ intentio in cogi
tatiōe. Idē. Quid iā de sc̄ptura sacra di
diceris ꝛ q̄ntū ꝓximū tacit⁹ amas. in latitu
dine boni opis ostēdas. Idē in dya. Op⁹
ex dono est. nō donū ex ope. oīa q̄ppe op⁹
dona ꝑueniunt. q̄uis ex subseq̄nti ope ipa
etiā dona subcrescūt. Isi. in syno. Preca
ue ociū. nō diligas ociū. nō ducas vitam in
ocio. fatiga corp⁹ laboribꝫ. exerce opis cu/
iuslibet studiū. Idē. Graui⁹ libido vrit
quē ociosuꝫ inuenerit. cedet aūt libido rebꝫ
cedet opi. cedet industrie ꝛ labori. Idē ꝺ
sum. bo. Nihil iuuat q̄ inter bonū ꝛ malū sen
su prudentiore discernim⁹. nisi ope. aut ma
le cogitata caueam⁹ aut bona inchoata fa/
ciam⁹. Idez. Dei seruū sine intermissiōe
legere. orare. ꝛ opari oportet. ne forte men/
tem ocio deditā spūs fornicatiōis surripi/
at. cedit eñ labori voluptas. animū aūt va
cantē cito p̄occupat. Ioh. chry. sup mat.
Qui hñt spiritū dei nō sunt ꝯtenti sedere oci
osi. sed ipe spūs q̄ est in eis vrget eos aliqꝺ
bonū app̄hendere. Idē de ꝯpūc. Mer/
ces maior tibi augetur qñ nō spe mercedis
oparis. ꝗ studio placēdi. Aug⁹. in ꝓ. No
li esse piger in ope cui⁹ mercedē desideras.
si quē ꝛ tuipē mercennariū ꝯduxisses. non
añ mercedē numerares q̄₃ in ope exerceres

Idem de bap. paruu. Propter h̄ ꝺ para
diso emissus adā ꝯ eden habitauit. i. ꝯ sedē
deliciaꝝ. vt significaret q̄ in laboribꝫ q̄ sūt
delicijs ꝯtrarij erudienda est caro peccati.

Idē de ope mona. Nullo mō decet vt in
ea vita vbi senatores fiūt laboriosi. ibi fiāt
opifices ociosi. ꝛ q̄ veniunt relictis delitijs
qui fuerūt ꝑdioꝝ dñi. ibi sint rustici delica/
ti. Idē in glo. sup. j. Thim̄. v. Qui ad pe
des fratrū inclinat. in corde vel excitat vel
si iā inerat ꝯfirmat hūilitatꝭ affect⁹. Idē
Uis desiderioꝝ. Infra in. c. de desiderio.

Bern̄. de ꝯside. Si labor terret. mercesꝭ
inuitet. vnusquisq₃ eñ s̄m suū laborē mer/
cedem accipiet. Idē in epi. Nō ex folijs.
nō ex floribꝫ. sed ex fructu arbor bona ma/
lave cognoscit. deniq₃ a fructibꝫ eoꝝ cogno
scetis eos. opa ḡ ꝛ nō verba discernunt inter
filios dei ꝛ filios diffidentie. Idez. de a/
more dei. Quis adhuc nō videat oculus.
nō cesset opari man⁹. vt q̄ ꝑficere vult i ma
gno. fidelis sit in minimo. ꝛ in eo qꝫ ex ꝯdi
tionis largitate iā ꝓrogatū hꝫ vis ꝑtātis. of
ficium exhibeat bone voluntatis. Idē.
Miserere anime. Sup li. ij. de cōtritione.

Sene. in ep'la. Satis multū tpis spar/
simus. incipiam⁹ vasa in senectute collige/
re. in freto vixim⁹. moriamur in portu.

De innocentia.

Capitulum V.

g Rego in moral. Plerūq₃ res quali
bet innocēti mente ꝯspicit. ꝗ ipo cō
spectu anim⁹ ꝯcupiscentie gladio cōfodit.
Nō eñ dauid vxie ꝯiugē iō studiose respe/
xit qꝛ ꝯcupiuerat. ꝗ iō post⁹ ꝯcupiuit quia
incaute respexit. Idē. Nil simplici corde
felicius. qꝛ q̄ innocentiā erga alios exhibꝫ
nihil est qꝫ pati ab aliis formidet. Idē.
Illū facit hūana derisio deo ꝓximū quem
ab hūanis ꝑuitatibꝫ vite innocentia seruat

alienū. Idē. Si mentis innocētia custo
ditur. & si q̄ foris infirma sunt q̄n̄q3 roborā
tur. Idē in regi. Sicut multoꝝ iā expe/
rimento didicim⁹. in dāno expendit̄ qc q̄d
cū pctō ꝯgregat̄. Si igit̄ vultis nihil iniu/
ste ꝑdere. sūmope studete ꝯ iniusticia nihil
hr̄e. In terrenis em̄ reb⁹ sp̄ cā dāni est ori/
go pctī. Idez. Vosmetip̄os ita ante cō/
spectuz om̄ipotent̄ dn̄i in bonis opib⁹ de/
betis exhibere. vt inueniri in vīa actiōe ne/
queat qd̄ ab eodē deo iudice ꝑcuti vl̄ hoīe
insidiante valeat accusari. Idē in pasto.
Fit plerūq3 deo gratior amore ardēs vita
post culpā. q̄3 securitate torpens inocentia.
Ambro. de of. Hoc est innocentē esse ig
norare qd̄ noceat. etsi circūscribit̄ ab aliq̄ ꝯ
om̄ib⁹ tn̄ bn̄ iudicat q̄ fidē esse in oīb⁹ arbi/
tratur. Idē. Beatā vitā efficiūt tranq̄lli/
tas ꝯsciētie. & securitas innocētie. Idē
de pn̄ia. Facili⁹ inueni q̄ innocētiā seruaue
rint. q̄3 qui ꝯgrue egerint pn̄iam. Hiero.
in epi. Maliciā. odiū atq3 inuidiā. q̄ vl̄ ma
xima vl̄ sola semīa sunt nocēdi christiana a
se anīa ꝓpellat. neq3 manu tm̄ aut lingua. s3
corde q̄3 custodiat innocentiā. Idē. Tū
demū letare de innocētie cōsciā. si cū potes
adiuuare nō desistas. Joh̄. chry. in s̄mo.
Gaude innocētia & exulta. gaude inquā. q2
vbiq3 illesa es. vbiq3 secura. si tentaris ꝓfi/
cis. si hūiliaris erigeris. si pugnas vincis.
si occideris coronaris. Aug⁹. sup̄ Psal.
centesimū. Duob⁹ modis nocet hō. si facit
miserū. vl̄ si deserit miserū. innocēs vero ē
q̄ nec sibi nec aliis nocet. Idē de ciui. dī.
Absit a mente christiana q̄ i deo suo spe po
sita cui⁹ adiutorio innitit̄. vt mens talis cu
iuslibet carnis voluptatib⁹ ad ꝯsensum tur
pitudinis cedat. q̄ si illa ꝯcupiscētia vel in/
obedientia q̄ in mēbris habitat preter nr̄e
voluntat̄ legē q̄si sua lege mouet̄. q̄nto ma
gis absq3 culpa est i corpe n̄ ꝯsentient̄ si abs/
q3 culpa est in corpore dormient̄. Idez.
Pertinet ad innocent̄ officiū nō solū nemi
ni malū inferre. verūetiaz cohibere a pctō.
vel punire pct̄ n̄. vt aut ip̄e q̄ plectit̄ corri/
gatur experimēto. aut aliī terreant̄ exemplo.
Idē. Sicut nō est bn̄ficētie. s. de remis/
sione. Idem ibidem. Magis innocētes.
Idē de vita christiana. Nihil deo digni/
us. nihil chari⁹ esse pōt q̄3 vt inocentia tota
obseruatiōe teneat̄. licet em̄ q̄s in aliis ope
rib⁹ deuot⁹ appareat. si illā nō habuerit sibi
frustra bland. f. Cassio. in li. de aīa. Vir
fictus pur⁹ innocuus oēs laudat. se sp̄ accu
sat. vt cōplaceat vniuersis sibi soli displic3
Bern̄. de ꝯside. Nō eris innocens. si aut
punias eū cui fortasse parcendū3 esset. aut
parcas ei q̄ fuerat puniend⁹. Ans. de sili/
tu. Si hinc pctī pudorē. & illinc cernerē in/
ferni horrorē. & necessario vni eoꝝ hr̄ez im
mergi. ꝓus me in infernū imergerē q̄3 pec/
catū in me imitterē. Mallē em̄ pur⁹ a pctō
& innocens gehennā intrare. q̄3 sorde pol/
lutus celoꝝ regna tenere. cū ꝯstet solos ma
los in iferno torq̄ri. & solos bonos i celesti
beatitudīe foueri. De excusatione.

Capitulū VI.

g Rego in mora. Justus & si q̄d vnq̄3
delinq̄ndo loquit̄. tn̄ dignū nō ē vt
ab iniustis & praue viuētib⁹ iudicet̄. Idē
Cū q̄slibet. s. li. j. de paupib⁹. Aug⁹ i epi.
Discam⁹ in similitudine operū discernere
anīos opantiū. ne clausis ocul̄ calūniemur
& beniuolos ꝓ nocētib⁹ accusem⁹. Idē i
ser. dn̄i in mōte. Ea facta q̄ dubiū est q̄ aīo
fiāt in meliorē partē interptemur. Idez
Nō rep̄hendam⁹ ea q̄ nescim⁹ q̄ aīo fiāt. ne
q3 ita rep̄hēdam⁹ q̄ manifesta sunt vt despe
rem⁹ sanitatē. Bern̄. sup̄ can. Caue alie/
ne ꝯuersatiōis eē aut curiosus explorator.
aut temerari⁹ iudex. etiā si ꝑperā actū3 q̄d
dep̄hendas. nec sic iudices ꝓximū3. magis
aūt excusa intentionē si opus nō potes. pu
ta ignorantiā puta subreptionez. puta ca/
sum. q̄ si omnē oīno dissimulatiōem rei cer
titudo recusat. suade nihilomin⁹ ip̄e tibi. et
dicito apud teip̄m. vehemēs fuit tentatio.
quid de me illa fecisset si accepisset in me si/
militer potestatē Idem. Si is q̄ de clau
stro est eū q̄ versat̄ in s̄c̄lo interdū min⁹ di/
screte sese agere dep̄hendat. v̄bi grā. in ver
bo. in cibo. in somno. i risu. in ira. i iudicio.
nō ad iudicandū ꝯfestim ꝓsiliat. sed memi/
nerit scriptū. Melior est iniq̄tas viri q̄3 be
nefaciēs mlier. Nā tu q̄dē in tua custodia
vigilās bn̄facis. s3 qui iuuat mltos & meli⁹
facit & virilius. qd̄ si implere nō sufficiat absq3
aliq̄ iniq̄tate. i. absq3 quadā inequalitate vite
& ꝯuersatiōis sue. memento quia charitas
operit multitudinē pctōꝝ. Sen. in epi.
Sapiēs non s̄rit oīa in pei⁹. nihil q̄rit cui
imputet casu3. & pctā hoīm ad fortunā poti
us refert. nō calūniat̄. nec v̄ba nec vultus.
quicq̄d accidit benigne interp̄tando leuat.

Idē. Semp̄ q̄cq̄d dubiū ē hūanitas in/
clinet in meli⁹. De discussione.

Capitulū VII.

g Rego. in mora. Justi viri cū distri/
ctionē venturi iudicij ꝯtēplanē. pctā
sua ad memoriā reducūt. deflēt q̄ cōmiserē.
districte se iudicāt ne iudicenē. Idē. Do
minū tāto q̄s securi⁹ expectat. q̄nto q̄tidie
vitā suā suspect⁹ examiat. Idē. Electi in
tra sinū cordis aduersū se q̄cq̄d se īpugnat
enumerāt. ibi añ oculos suos oīe qd de/
fleant coaceruāt. ibi q̄cq̄d p̄ irā districti iu/
dicis discerni possit intuenē. ibi tot patiūē
supplicia q̄t pati timēt. nec deest in h̄ iudicio
mente ꝯcepto oīne miseriā q̄d punire re/
os suos plen⁹ debeat. Nā ꝯscia accusat. rō
iudicat. timor ligat. dolor excruciat. Idez
Qui semetip̄m p̄us non iudicat. q̄d in alio
recte iudicet ignorat. Joh. chry. in s̄mo.
Qñ accubueris sup stratū tuū z neminē i/
festū pateris. ante q̄̄ veniat tibi somn⁹ ꝓfer i
mediū codicē ꝯsciam tuā. et remiscere pctā
tua. si q̄d in v̄bo seu in facto vl' in cogitatōe
peccasti. Aug⁹. de v̄a reli. Spiritalis hō
oīa iudicat. q2 sup oīa est qñ cū deo ē. cū il/
lo est aūt qñ purissime intelligit. z tota cha/
ritate qd intelligit diligit. Idē. Nō faci/
le. s̄ li. j. de iudicabo. Idē de v̄bis dn̄i. Ni/
hil est qd sic q̄sq3 cogitare debeat nisi vt in
semetip̄m oculos ꝯuertat. se discat. se discu
tiat. se inspiciat. se q̄rat z se iueniat. z qd di/
splicet necet. z qd placet optet z plantet.

Bern̄. sup can. Sp̄ualis hō oīa diiudicat
z ip̄e a nemine iudicaē. iudicabo p̄inde ma
la iudicabo z bona. mala melioribꝫ curabo
corrigere actibꝫ. diluere lachrymis. punire
ieiunijs. ceterisq3 s̄ctē laboribꝫ discipline. in
bonis de me sentiā hūilit. z iuxta p̄ceptum
dn̄i seruū me inutilē reputabo. Idē. Ba
bylonioz manifesta sunt pctā p̄cedētia iu/
diciū. z nō egēt scrutinio sed supplicio. mea
aūt q̄ videor monach⁹ z hierosolymita pec
cata certe occulta sūt noīe z habitu mona/
chali obumbrata. z idcirco necesse erit sub/
tili ea inuestigari discussiōe. Multa. s̄. li. ij
de prudētia. de intelligētia. Sene. ī epi.
Q̄s hoīes de alijs libentissime faciūt. de te
apud te male existima. assuesces z dicere ve
rū z audire Idē. Clamo mecū ip̄e. nume
ra annos tuos z pudebit eadē velle q̄ volu
eras puer. h̄ deniq3 tibi circa mortis diem
p̄sta. moriant ante te vicia.

De mortificatione. Capl'm VIII.

g Rego. in mora. Tanto mens meli⁹
ad sup̄na appetenda cōponiē. q̄nto
ab illicitis arti⁹ corp⁹ edomaē. Idē
in ome. Nisi q̄sq3 a semetip̄o deficiat. ad eū
qui sup̄ ip̄m est nō appropinquat. nec valet
app̄hendere qd sup̄ ip̄m est. q̄ nescit macta
re qd est. Aug⁹. in regl'a. Carnē v̄ram do
mate ieiunijs z abstinētia esce z pot⁹ q̄ntū
valitudo p̄mittit. qñ āt aliq̄s nō pōt ieiuna
re. nō tñ extra horā prādij aliq̄d alimētorū
sumat nisi cū egrotat. Idē. de vidui. Fa
cilius ꝯcupiscētia refrenaē. q̄ nulla expecta
tione succendiē. Idez de singu. cleri. Am
putanda sunt oīa nob̄ q̄cūq3 igniferi fomi/
tis sulphurātibꝫ flāmis scatēs fornax ebul
lientis carnis exestuat. ne vl' tenuis quidē
scintilla s̄uata maiora ꝯflet incēdia. Isi.
de sum. bo. Morioz hoīem in carne mōo
ne moriaē in aīa xp̄o. Nā tūc q̄sq3 viuere dī
si s̄m seculū moriens ī solo deo viuere dele
ctetur. Cassio. de aīa. Ue carni q̄ h̄ supe/
rata nō fuerit. Nā q̄ in hac ꝯuersatiōe vin/
citur. ill' is sine dubio coronabiē Bern̄. in
epi. Duri⁹ tractandū quidē est corp⁹ ne re/
bellet. ne insolescat. sic tñ vt s̄uire sufficiat.
q2 ad seruiendū sp̄ūi datū est. nec sic h̄ndū
est tanq̄̄ ꝓpter illud viuam⁹. sed tanq̄̄ sine q̄
viuere nō possum⁹ Sene. in epi. Uetas
me celo interesse. i. iubes me viuere capite
demisso. Maior sum z ad maiora genit⁹ q̄̄
vt mancipiū sim mei corpis qd equidez nō
aliter aspicio q̄̄ vinculū aliqd libertati mee
circundatū. Idē. Cōtempt⁹ sui corporis
certa libertas ē. Idez. Honestū ei vile ē.
cui corp⁹ nimis charū est. agaē ei⁹ diligētis
sime cura. ita tñ vt cū exiget rō. cū dignitas
cū fides mittendū sit i ignes. Idē. Hāc
sanā z salubrē formā vite tenete. vt corpo/
ri tm̄ indulgeatis. q̄ntū bone valitudini satis
est. duri⁹ etiā tractandū est. ne animo male
pareat. De disciplina.

Capitulū IX.

g Rego. in regi. Cū sit ꝓpriū discipline
ab illicitis p̄hibere. z excessus culpa/
rū salubriter resecare. studiose eius seruan/
da censura est. Nā si negligiē. cūcta in cōfu/
sionē deueniūt. dū vn⁹ destruit q̄cq̄d eam
custodiendo alter edificat. Idē. Sicut
nos sup̄ li. j. de ꝓlatis bonis. Idē in mo
ra. Sancti viri cū hui⁹ mūdi ꝓspītate fulciun
tur. tanto sub maiori metis disciplina se re/

digunt. q̃nto sibi p impatientiã p̃tãrie sua/ deri illicita q̃ licenti⁹ sciũt. Idẽ. Sol⁹ i illicit̃ nõ cadit. q̃ se aliq̃n ⁊ a licit̃ caute re/ stringit. Idẽ. Intentiõi aĩe si exterior e/ uagatio claudit̃. interior secessus apit̃. Nã q̃ extra se spargi pter disciplinã mens non põt. eo sup se intendere p pfectũ põt. q̃ ⁊ in altũ crescere arbor cogit̃. q̃ p ramos disten di phibet̃. Idẽ. Mens mutabilitat' sue pondere ad aliud sp impellit̃ q̃ȝ est ⁊ nisi in statu suo arta custodie disciplina teneat̃. sp in deteriora dilabit̃. Idẽ. Sancti viri. s̄ li. ij. de ɔtinẽtia visus. Idẽ. Tm̃ apud dñm obligatiores sum⁹. q̃nto apud hoies inulte peccam⁹. Disciplina aũt nr̃a subdi/ tos diuio iudicio tanto liberiores reddit. q̃nto h eoꝝ culpas sua vindicta nõ deserit.

Idem. Petã que feriri. s̄. li. ij. de donis.

Amb. in epi. Nõ natura seruũ facit. sȝ in/ sipientia. nec manumissio liberuȝ. sed disci plina. Ideȝ. Si q̃ris viã sapientie ⁊ di/ scipline. colere deũ. atq̃ ei subditũȝ esse sa/ pientia ẽ. abstinere aũt a pctõ disciplina est

Idẽ de vidui. Prima institutõis ẽ disci/ plina culpã auertere. ⁊ scd̃a ṽtutẽ infunde/ re. Cypria. de. xij. abusiuis. Disciplina ẽ ordiata moꝝ correctio. ⁊ maioꝝ pcedẽtiuȝ regular̃ obsuatio. Ber. in epi. O q̃ȝ cõ/ positũ reddit oẽm puellar̃ corpis statum. necnõ mẽtis habitũ disciplina. ceruicẽ sub mittit. deponit supcilia. cõpõit vultũ. ligat oculos. cohibet cachinnos. moderatur lin guã. frenat gulã. sedat irã. format incessuȝ. talib⁹ decet pudicicie vestẽ distingui marga ritis. Idẽ. Nõ oȝ. sup̄ de pudĩcitia. li. ij.

De cruce spirituali.

Capitulũ X.

G Rego. in omel̃. Crux a cruciatu di/ cit̃. ⁊ duob⁹ modis crucẽ dñi baiula mus. cũ aut p abstinentiã carnẽ afficimus. aut p cõpassionẽ p̃rimi necessitatẽ illi⁹ no/ strã putam⁹. Idẽ in mora. Quia paulus nec mõi gl̃iaȝ q̃rebat. nec a mõi gl̃ia ipẽ q̃/ rebat̃. ⁊ se mũdo. ⁊ mũdũ sibi crucifixũ esse gloriabat̃. Idẽ. Cũ vicijs ⁊ ɔcupiscẽtijs carnẽ crucifigim⁹. ⁊ sic gu'ã restringim⁹. vt iã de mũdi gl̃ia nil q̃ram⁹. Nã q̃ corp⁹ ma/ cerat sed honorib⁹ anhelat. crucẽ carni in/ tulit. sed mõo p ɔcupiscẽtiam peius viuit.

Aug⁹. in glo. Gal̃. v. sup illud. Qui chri/ sti sunt. Cõgruit nr̃e deuotiõi vt q̃ dñi cru cifixi passionẽ celebram⁹. repꝛendarũ car nalium voluptatũ crucẽ nob̃ faciam⁹. Idẽ in ser. Tota vita christiani hoīs si s̄m euan geliũ viuat. crux atq̃ martyriũ est. Hie/ ro. Licet sparso crine. s̄. li. iij. de ɔpũctiõe.

Amb. sup lu. Nõ amãti diuitias. nõ amã ti honores. nõ amãti q̃ sua sunt. sed que ie/ su christi. nõ amãti q̃ vident̃. sȝ q̃ nõ vident̃ nõ cupido vite. sȝ ei q̃ festinat dissolui et cũ christo esse. crucifix⁹ est mũdus. h est ei cru/ cem tollere ⁊ seq̃ christũ. vt ⁊ nos cõmoria/ mur ⁊ ɔsepeliamur cũ eo. Isi. de sum. bo no. Qui crucẽ portat dȝ ⁊ mũdo mori. naȝ ferre crucẽ mortificare seipm̃ est. ferre ⁊ nõ mori simulatio hypocritarũ est. Ber. de floribꝰ. Mira res. nihil formidolosius ho mini q̃ȝ crucẽ pati. sed q̃re timẽt hoies cru/ cẽ. q̃ latrones sũt. si latrones nõ eẽnt. cru/ cẽ nõ timerẽt. Idẽ. Circuire possuȝ dñe celũ ⁊ terrã. mare ⁊ aridã. ⁊ nusq̃ȝ te inueni/ am nisi tm̃ in cruce. ibi dormis. ibi pascis. ibi cubas in meridie. Crux em̃ tua fides ẽ. cui⁹ latitudo charitas. longitudo longani mitas. altitudo spes. pfundum timor. In hac cruce te inuenit q̃cũq̃ te inuenit. In hac cruce aĩa suspendit̃ a terra. et dulcia poma de ligno vite decerpit. Idẽ in apolo. Ve portantib⁹ crucẽ. nõ sicut saluator suã. sȝ si cut ille cyrene⁹ alienã. ve citharedis citha/ rizantib⁹. nõ vt illi de apocalypsi in cithar̃ suis. sed ṽe vt hypocrite i alienis. Ideȝ. Ve semel ⁊ ve iteꝝ paupib⁹ supbis. ve inq̃ȝ semel. ⁊ ve iteꝝ portãtib⁹ crucẽ christi. ⁊ nõ seq̃ntib⁹ christũ. q̃ nimirũ cui⁹ passiõib⁹ participãt hũilitatẽ sectari negligũt. dup'i ci q̃ppe ɔtritiõe ɔterent̃ q̃ hmõi sunt. cũ et h p tpali gl̃ia se affligãt. ⁊ in futuro p interna supbia ad eterna supplicia ptrahent̃ Idẽ in ser. Neminẽ audiam⁹ frẽs. nõ carnẽ et san guinẽ. nõ spiritũ quẽlibet descẽsum a cruce suadenteȝ. ɔsistam⁹ in cruce. moriamur in cruce. deponamur aliorũ manib⁹. non no/ stra leuitate.

De certamine. Capitulũ XI

G Rego. in dyal̃. Sine laboris certa mine nõ est palma victorie. Idẽ. Nõnunq̃ȝ dñs eis etiã q̃b⁹ magna dona tribuit. parua q̃dã repꝛehensibilia re/ linquit. vt semp habeãt ɔtra quod bella ge rant. ⁊ deuictis magnis hostib⁹ menteȝ nõ erigant q̃n eos adhuc aduersarij etiã mini mi fatigant. Ideȝ. Vos q̃ viã Infra de religione. Idẽ in mora. Semper est ad

certamen aduersariũ erigẽs ꝯ̃ animꝰ. ſꝫ ↄtra occultas inſidias cautela puidẽda. Idẽ. Scio q̃ ꝑ infirmitatis verecundiã plerũqꝫ grauioris eſt certamis cõmiſſa pctã pdere q̃ nõ admiſſa vitare. ⁊ vnũqdqꝫ malũ q̃uis robuſtiꝰ videt̃. tñ humiliꝰ pdit̃. Idẽ. Labor ptrahit̃ pugne vt creſcat corona victorie. Idẽ. Minor eſt. ſup̃. li. iij. de clemẽtia

Idẽ. In iniq̃tate ↄcepti. ⁊ in delicto editi. ꝑ inſite corruptiõis moleſtias. pugnam nobiſcũ huc deferimꝰ quã cũ labore vincamus. Idẽ. Excitat̃ hoſtis in ꝓuocationẽ certaminis. cũ ius amiſerit ꝑuerſe dñationis. Augꝰ. in epl. Nõ dꝫ cũ ꝑliat̃ infringi q̃ vult poſt ꝑliũ coronari. vires illo subminiſtrãte certantibꝫ q̃ ꝑparat ineffabilia dona victoribꝫ. Idẽ. Cõtra iſtã genitali u ꝛ. ſup̃ li. iij de ↄſuetudie. Idẽ de verb dñi. Ecce baptizati ſunt oẽs. iuſtificati ſunt a pctis. reſtat tñ lucta cũ carne cũ mũdo cũ diabolo. Qui aũt luctat̃ aliqñ ferit. aliqñ ꝑcutit̃. aliqñ vincit. aliqñ perimitur. Joh. chryſo. de cõpũc. Nři agonis tpš in q̃ aſcripti videmur ꝑ riſu penã hꝫ. laudem vero ꝑ luctu. ⁊ ꝑ tribulatiõibꝫ ſalutẽ ↄfert. Idẽ ſuꝑ Mat. Incipe reſiſtere deſiderijs tuis. ⁊ tũc intelliges q̃ꝫ fortes ſunt ſpũs deſideriorꝫ malorꝫ q̃ te ꝑſequunt̃. hec ẽ pugna periculoſa. ⁊ hec eſt gl̃ioſa victoria. q̃ potuerit odire qđ amat. ⁊ amare qđ odit. Amb. ſuper Lu. Corona ꝓpoſita ſubeũda certamina ſunt. nemo põt niſi vicerit coronari. nemo põt vincere niſi añ certauerit. ipius qꝫ corone maior eſt fructꝰ vbi maior ẽ labor.

Leo papa in ſer. Uim ſibi factura ẽ aĩa vt palmã laborꝫ quã ſibi ſubtrahi multis inimicis aduerſantibꝫ ſentit. viribꝫ ↄtẽdat eripere. Iſi. de ſum. bo. Nequaq̃ꝫ i ſenectute ↄtinẽtes vocãdi ſunt. q̃ in iuuẽtute luxurioſe vixerũt. tales nõ hñt ꝑmiũ. q̃r laboris certamẽ nõ habuerũt. eos eñi expectat gl̃a. in q̃bꝫ fuerĩt laborioſa certamia. Hiero. in epi. Quis ſctõꝝ ſine certamie coronatꝰ ẽ Solus in delicijs ſalomon fuit. ⁊ ideo forſitan corruit. Berñ. ſuꝑ canti. Quãtũlibet in h̃ corpe manẽs ꝑfeceris. erras ſi vicia putas emortua. ⁊ nõ magis ſuppꝛeſſa. velis nolis intra fines tuos habitat iebuzeꝰ. ſubiugari põt. nõ extermiari. Idẽ. Solet īter ꝑmordia. ſup̃ li. j. de incipientibꝫ.

De humilitate.
Capitulũ XII.

Grego. in mora. Magna q̃ agimꝰ q̃ minima ducimꝰ cũ fortiorũ exempla
g
penſamꝰ. ſed tũc apud deũ creſcunt ꝑ meritũ. cũ apud noſmetipos ꝑ hũilitatẽ decreſcũt. Idẽ. Quia ꝑma ſtulticia angeli elatio cordis fuit. vera ſapĩa efficit̃ hoĩs hũilitas ſue eſtimatiõis. quã quiſq̃s vl' magna ſapiẽdo deſerit. ⁊ coĩpo vehement̃ deſipit q̃ ſeipm neſcit. Idẽ. Electi ne inuite curuent̃ in morte. ſponte curuant̃ in hũilitate. Idẽ ſuꝑ Ezech. Ad h̃ nobis cũcta de meritis nr̃is incerta ſunt. vt vnã certã grãm teneamꝰ hũilitatẽ. Idẽ in Omel. Mirãda actio cũ elatione nõ eleuat ſꝫ grauat. q̃ eñi ſine hũilitate ỽtutes congregat. in vento puluerẽ portat. ⁊ vnde aliq̃d ferre cernit̃. inde deteriꝰ cecat̃. Idem in dial. Mens q̃ diuio ſpũ implet̃ hꝫ euidẽtiſſime ſigna ſua. ỽtutes. ſ. ⁊ hũilitatẽ. q̃ ſi vtraqꝫ in vna mente ꝑfecte ↄueniũt. liquet q̃ꝛ de ꝑſentia ſci ſpũs teſtimoniũ ferũt. Idẽ. Qualꝰ q̃ſqꝫ. Infra de letitia. Idẽ in regi. Non grãde eſt his nos eſſe hũiles a q̃bꝫ honoramur. q̃r ⁊ h̃ ſeclares q̃libꝫ faciũt. ſꝫ illis maxime eſſe hũiles debemꝰ. a q̃bꝫ aliqua patimur. Pš. Uide hũilitatẽ meã de inimicis meis. Idẽ. Ab oĩbꝫ corripi. ab oĩbꝫ emẽdari paratꝰ ſum. ⁊ ſolũ mihi amicũ eſtimo ꝑ cuiꝰ linguã añ apparitionẽ diſtricti iudicis mee maculas mentis tergo. Idẽ. Nolo dũ in hac carne ſum aliq̃ me dixiſſe ſi cõtigerit ea facile hoĩbꝫ innoteſci. Idẽ. Oẽs frẽs ſumꝰ imꝑatoris ptãte ↄditi ⁊ ſanguie redẽpti. ⁊ idcirco frẽs nr̃os q̃ſlibet paupes ⁊ abiectos in nullo deſpicere debemꝰ. Hiero. in ori. ſuꝑ yſa. Nõ ſtatim m̃ltitudis acq̃eſcamꝰ iudicio. ſed electi in ꝑncipatũ nouerimus mẽſurã nr̃am. ⁊ hũiliemur ſub potenti manu dei. q̃r dñs ſuꝑbis reſiſtit. hũilibꝰ dat grãm. Augꝰ. de ỽgi. Hũiliter ad humilẽ venite ſi amatis. ⁊ ne diſcedatis ab illo ne cadatis. q̃ eñi timet ab illo diſcedere, rogat ⁊ dicit. non veniat mihi pes ſuꝑbie.

Idẽ. Pergite viã humilitatis pede. ipe exaltat hũiliter ſeq̃ntes. quẽ deſcẽdere nõ piguit ad iacentes. Idẽ. Exiſtimate aliq̃s in occulto ſuꝑiores. q̃bꝫ eſtis in manifeſto meliores. Idẽ de ci. dei. Qui ỽa pietate in deũ quẽ diligit credit ⁊ ſperat. plꝰ intendit i ea in q̃bꝫ ſibi diſplicet. q̃ꝫ i ea ſi q̃ in illo ſunt q̃ nõ tã ipi q̃ꝫ ỽitati placent. neqꝫ id tribuit vnde iã placere põt. niſi eiꝰ miſericordie

tui metuit displicere. de his sanatꝰ grās a-gens. de illis sanādis p̄ces fundēs. Idē de ꝯfl. cap. Christꝰ hūiliauit semetip̄z. factꝰ obediens vsq̄ ad mortē. mortē aūt crucis. Si ḡ tāta hūilitate se depmit diuīa maiestas. supbire in aliq̄ audet aut debz hūana infirmitas. Idē in epi. Absit vt nō cū grā-tiarū actiōe lucri meis deputē. si fuero te docē-te instructꝰ. aut emendāte correctꝰ. Idē de tri. Magꝰ optabo a q̄libet reprhendi. q̄s siue ab errante siue ab adulante laudari.

Isi. de sum bo. Supflua est humilitas eoꝝ q̄ se gessisse accusant qđ nō admiserūt. q̄ vero sine arrogātia bona facta sua pnunciāt. pculdubio nequaq̄ peccāt. Idez in sino. Descēde vt ascēdas. hūiliare vt exalteris. ne exaltatꝰ hūilieris. q̄ enī extollit humiliat. qui exaltat deicit. q̄ eleuat psternit qui inflatur allidit. Idez. Esto paruꝰ in oculꝭ tuis. vt sis magnꝰ in oculꝭ dei. tāto enī eris apud deū p̄ciosior q̄nto fueris an oculos tuos despectior. Iob. chry. in opusto. Hūilitas nō enī illa laudat q̄ de ꝯsciā peccatorū euenit. sed illa q̄ ex v̄tute descēdit deo chara ē. ⁊ q̄ in ea requiescit dn̄s. io oibꝰ dn̄at

Idē sup mat. Hūilis a nulla capit passione. nō ira hūc molestare pōt. nō gl̄e cupido. nō emulatio. nō zelotypia. Idē de cōpunc. Hoc v̄e magnū ⁊ mirabile ē. q̄ is q̄ v̄e magnꝰ est. nihil de se magni sentit aut loquit. sed oim se vltimū iudicat. ⁊ salutē d̄ sola mis̄cdia dei sperat. Cassio. de aīa. Ad te dn̄e scā nemo se erigendo puenit. sed potꝰ hūiliatꝰ ascēdit cū altissimus sis proximior reddens supplicantōe curuatis. Bern. sup Canti. Oportet hūilē sentire de se nihilōminꝰ ad altiora. nedū sup̄ se attollit cadat. Idē In aīa nō est plane timēda q̄ntalibet hūiliatior. horrēda aūt nimiū q̄s pauēda. vel minime temere p̄sumpta erectio. q̄obrez noli te hōi cōparare maioribꝰ noli minoribꝰ. noli aliq̄bꝰ. noli vni. Idez. Appetere de humilitate laudē. hūilitatis nō est virtꝰ s; subuersio. Verꝰ hūilis vilis vult reputari. nō hūilis p̄dicari. gaudet ꝯtēptu sui. hoc solo plane supbꝰ q̄ laudes n̄ ꝯtēnit. Idē i epi. Vt castitas siue charitas dei. hūilitas meret. q̄ n̄ hūilibꝰ deꝰ dat grā; v̄tutē acceptas q̄ nō requiescat spūs nisi sup quietū ⁊ hūilē;. ⁊ v̄tutes ꝯsūmat. nā virtꝰ in īfirmitate. H̄ ē in hūilitate pficit. ⁊ inimicā grē. oīsq̄ iniquitati debellat supbiā. Idē. Hūiliatio via est ad humilitatē. sicut patiētia ad pacē. sic lectio ad sciam. si v̄tutē appetis hūilitatis. viam nō refugias hūiliatōis. Nā si nō pateris hūiliari. nō poteris ad hūilitatē pueh̄i.

Idē. Nescio q̄ pacto familiarꝰ sp̄ humilitati ꝯiūgere solet diuinitas. deniq̄ ip̄a se induit vt appareret hoibꝰ subam. formā habituq̄ gestauit hūilez. ip̄ꝰ nob̄ cōmendās v̄tutis excellentiā. quam speciali sui voluit honorare p̄nīa. Idē. Sapientis est ꝯsiliū. q̄nto magnꝰ es hūilia te in oibꝰ. Sapientie v̄o p̄ceptū. q̄ maior est vi̅m. fiat sic minor. Idē de. xij. gra. Hūilitatis talis p̄t esse diffinitio. Hūilitas est virtꝰ q̄ hō vera cognitione sui ip̄e sibi vilescit. Idē. Humilitatis primꝰ gradꝰ est. corde ⁊ corpe semp hūilitatē oñdere. defixis in terrā aspectibꝰ Scđus vt pauca ⁊ rōnabilia v̄ba loquat. nō clamosa voce. Tertꝰ vt non sit facil aut promptꝰ in risu. Quartꝰ taciturnitas vsq̄ ad interrogationē. Quintꝰ tenere qđ cōmunis habet monasterij regula. Sextꝰ credere ⁊ pnunciare se oibꝰ viliorē. Septimꝰ ad oīa indignū ⁊ inutilē se ꝯfiteri ⁊ credere. Octauus ꝯfessio pctōꝝ. Nonus p obedientia in duris ⁊ asperis patientiā amplecti. Decimꝰ vt omi obediētia subdat se maiori Vndecimꝰ. vt voluntatē ꝓpriā nō delectet implere. Duodecimꝰ vt dm̄ timeat ⁊ memor sit oim que p̄cepit. Ans. de silitu. Primꝰ gradꝰ hūilitatis est q̄nq̄ cognoscere ꝯtemptibilē se esse. Et q̄ sunt quidā q̄ ꝯtemptibiles se esse cognoscūt. sed inde nō dolent. Scđs est dolere ꝯtemptibilē se esse. Quia vero sunt aliq̄ q̄ se ꝯtemptibiles dolent. sed ꝯfiteri nolunt. Tertꝰ est ꝯfiteri se contemptibilez esse. At vero q̄ rursus sunt aliq̄ qui se ꝯtemptibiles ꝯfitent. sed nolūt vt ita credatur. Quartꝰ est. psuadere ꝯtemptibilē se esse. Sed q̄ quidā ꝯtemptibiles q̄dez volunt credi. sed hoc sibi nolūt dici. Quintus est patient pati vt ꝯtemptibilis dicat. S; q̄ quidā patiunt vt cōtemptibiles dicant. sed tn̄ pati nolūt vt ꝯtemptibilr tractent. Sextꝰ est pati vt ꝯtemptibiliter tractetur. Sed quoniā ⁊ hoc quidā inuiti patiūtur. Septimꝰ est amare vt cōtemptibiliter tractetur. vbi postq̄ quis ascēderit. clara est in luce. i. in pfecta sui cognitiōe. Idē. Alternus virtutē. Infra de ascensione. Glo. Math iij. Perfecta hūilitas h; tres gradus. Primꝰ est subdere se maiori ⁊ nō pre-

ferre se equali. hic vocat sufficiens. q2 sufficit aliquem sic humiliari. et iste grad9 omni iusto est necessari9. Secundus grad9 est subdere se equali. nec preferre se minori. hic dicit abundans. Tercius est subesse minori. in quo est omnis iusticia.

De simplicitate.
Capitulum XIII.

Gregori9 in omel. Si abiectio vilis indumenti virt9 non esset. euangelista vigilanter de iohanne non diceret. erat indut9 pilis camelorum. Aug9. in regula. Non sit notabilis habit9 vester. nec affectetis vestibus placere. sed moribus. Idem. In incessu Supra libro. ij. de modestia. Idem sup Math. Resistit deus supbis et calamistratis et pannosis. humilibus dat graciam. Idem in epistola. Uerus ornat9 maxime christianorum et christianarum non enim fucus mendax. verum ne auri quidem vestisque pompa sed mores boni sunt. Idem. Auri circumpositio et intorsio crinium. et cetera huiusmodi. que vel ad inanem pompam. vel ad illecebram forme adhiberi solent. merito reprehensa sunt. sed est quidam pro modulo persone habit9 matronalis a viduali veste distinctus qui pot fidelibus coniugatis salua religionis obseruantia conuenire. Et infra. Quid enim est absurdius quam mulierem de humili veste viro prohibente supbire. cui te poti9 expediret obtemperare candidis moribus. quam nigellis vestibus repugnare. Idem de viduitate. Interiore pulchritudine christo placere. hanc pulchritudinem studiosa cura et sollicita cogitatione componite. non amat ille fallaciarum fucos. veris veritas delectatur. et ille si quod legisti agnoscis veritas vocatur. Ambro. de offi. Non sit affectat9 decor corporis. sed naturalis sed simplex. neglect9 magis quam expeditus. non preciosis et albentibus adiutus vestimentis. sed communibus. vt honestati vel vtilitati nihil desit. nihil accedat nitori.

Idem in glosa. j. ad Thimo. v. Que vult audiri inclinare se debet amota pompa. vt misericordiam domini puocet. habit9 enim superbus nec impetrat. nec recta de se credi facit.

Johes Chryso. sup Math. Omne vestimentum ad tres prtinet causas. aut ad speciem visionis. aut ad delectationem corporis. aut ad tegumentum nuditatis. Ad speciem visionis habere vestimentum seruis dei non conuenit. similiter ad delectamentum corporis deo seruientibus non est aptum. sed quod tantum ad tegumentum nuditatis. Hiero. in epla. Sordes vestium candide mentis indicia sunt. vilis tunica contemptum seculi pbat. ita duntaxat vt animus non tumeat. nec habit9 sermoque dissentiat. Bern. in epla. Pauperior cultus in aliis frenat concupiscentiam. in aliis circa amorem paupertatis afficit conscientiam. Idem. Si dederit inquit iacob mihi dominus panem ad manducandum. et vestimentum quo operiar. Nota quo operiar. Sic ergo et nos contenti sim9 vestimentis quibus operiamur. non quibus lasciuiamus. non quibus supbiam9. non quibus muliercul is similari vel placere studeam9. Idem sup Canti. Simplicitas candor est. probamus a contrario. nam nemus duplicitas parum dixi. macula est.

De verecundia.
Capitulum XIIII.

Gregori9 in mora. Sepe cum hos a sancti desiderii exercitatione torpescere supna pietas cernit. exempla se sequentium nostris obtutibus obiicit. vt mens per ocium remissa quam in aliis vigilantiam profectus considerat. eo in se pigritudinem torporis erubescat. Idem. Nonnunquam quidam in dei seruitio et anteacta acrius debilitate roborant. eosque ad custodienda mandata. et futurorum trahit desiderium. et impellit memoria preteritorum. vt hinc ad ventura amor puocet. illinc de preteritis verecundia instiget.

Idem. Boni eo magis ignescunt ad desiderium requirende pietatis dei quo magis erubescunt memoria iniquitatis sue. Idem. Facile culpa corrigitur que erubescitur Idem. Cunctos vicia ad ima petrahunt. sed tamen quidam eo ab his facili9 redeunt. quo se in eis corruisse alti9 erubescunt. Idem. Qui adhuc actis carnalibus incubat. necesse est vt instruere spiritualiter priorum mentes erubescat. Idem sup Ezechielem. Erubescere malum sapientie est. bonum vero erubescere fatuitatis. Idem. Qui erubescit penitendo mala que fecit. ad vite libertatem puenit. Ambro. in ser. Solet citius mereri indulgentiam qui verecundius depcatur. In omni ergo culpa ante flendum est quam pcandum. Idem. Pulchra virt9 est. lib. j. de iuuenibus. Idem de offi. In ipso genere cantandi prima disciplina verecundia est. imo et in ore vsu loquendi. vt sensim quis aut psallere aut canere. aut postremo loqui incipiat. vt verecunda pncipia commendent pcessum. Idem.

Est etiā in ipo motu gestu incessu tenenda
verecundia. habit⁹ em̄ mentis in corporis
statu cernit᷑. Isi. Peccati pudore. s̄. li. ij.
de ↄtinentia visus. Idē. Quisq̄s peccatoꝝ
sup̄ li. ij de memoria. Aug⁹. de vita ꝛ mo.
cle. Fateor vobis de p̄ciosa veste erubesco
q: nō decet hāc ꝓfessionē. Idē. Qm̄ ve/
recūdia magna ē pena. q̄ erubescat p tpo fit
dign⁹ misericordia. vn̄ pz. q: q̄nto plib⁹ ↄfitebi
tur in spe venie turpitudinē criminis tāto fa
cilius ↄsequet᷑ grām remissiōis. Hiero.
in epl. Ornet prudentiā verecūdia. ꝛ qd̄ p̄/
cipuū in feminis sp fuit. cūctas in te virtutes
pudor superet. Idez. Divino pudor. In/
fra de conctiōne Bern̄. in epl. Nec steril᷑
verecūdia grata ē. nec hūilitas p̄ter litarez
laudabil᷑. Idē sup Cant. Verecūdia spe
cialis glīa ↄscie est fame custos. vite decus.
v̄tutis sedes. v̄tutū p̄mitie. nature laus. ꝛ i/
signe tot⁹ honesti. Idē. Nolo repēte fie
ri summ⁹. paulatī ꝓficere volo. q̄ntū displi/
cet deo impudētia pctōꝝ. tm̄ penitentis ve
recūdia placet. citi⁹ placas eū si mēsurā tuā
suaveris. ꝛ alnota te nō q̄sieris. Idem.
Quid amabili⁹. sup̄ li. i. de iuvenilib⁹ Idē
Dulius ꝛ verecūda. s̄ li. ij de satisfactione.

Idē in ser. Credo ↄsiderātes q̄nta susti
nuit illa maiestas p inutilib⁹ fuis. erubesca
mus nō sustinere vel parua p nob̄. Glo.
apo. iij. Meli⁹ est h̄ erubescere corā pauc⁹.
q̄z in futuro corā oīb⁹. Glo. Est q̄dā. sup̄. li.
ij. de satisfactiōe. De amicicia.

Caplm̄ XV.

G Rego. in mora. Cū q̄s in ꝓsperita/
te diligit᷑. incertū est valde vtꝝ ꝓspe
ritas an ꝑsona diligat᷑. amissio aūt felicita/
tis introgat vim dilectiōis. Idē. Qui et
adversitate p̄t miā despicit apte ↄuincit᷑ q̄
hūc in ꝓsperis nō amauit Idē in dial. In
ter amātes se amicos magnū charitatis fa/
miliaritas ausuz p̄bet. Idē in pasto. Ab
illo q̄ sūme rect⁹ est corpore discrepat. quo
ꝑversoꝝ amiciciis vita nr̄a ↄcordat. Idē
in regi. Amicoꝝ amissio non tāto dz tolera
bilius perpēdi. q̄nto amissuros nos illos
ↄditio mortalitatis exposcat. Idē. Ut alu/
q̄d secularis auctoritatis loq̄r. cū amicis oīa
tractāda sunt. sz p̄us de ipis. Idez. Ne/
mo pōt diligere q̄s nō vult videre. Isi. i
ethy. Amic⁹ q̄i animi vl amicicie custos per
derivationē. dicit⁹ aūt ꝓprie amic⁹ ab hamo
i. a cathena charitatis. Idem de sum. bo.

Nō sunt fideles in amicicia q̄s munus nō
grā copulat. hi cito deserūt. nisi semp acce/
perint. Dilectio em̄ q̄ munere glutinat᷑. eo
suspenso dissolvit᷑. Idē. Sepe p bono/
res. Sup̄ li. iij. de honore. Aug⁹. in epl̄a
Nemo p̄t veracit᷑ amic⁹ esse hōis nisi fuerit
ip̄i⁹ p̄mu⁹ veritatis. qd̄ si grat̄ nō fiat. nullo
fieri pacto pōt. Idē de cathe. ru. Nulla ē
maior ad amorē invitatio. q̄z p̄venire amā/
do. ꝛ nimis dur⁹ est anim⁹ q̄ dilectionem si
nolebat impēdere noluit repēdere. Idē
in sol. Illā amicicie legē iustissimā esse arbi
troꝛ. q̄ p̄scribit᷑ vt nō min⁹ ita nec pl⁹ quis
amicū q̄z seipm̄ diligat. Idez. Tāto ma/
gis amo amicos meos. q̄nto magis bene
vtunt᷑ aia rōnali. ꝛ certe q̄ntuz desiderāt ea
bn̄ vti. Amb. de of. Pietatis custos amici
cia est ꝛ eq̄litatis magr̄a. vt superior inferiori se
exhibeat equalē. ꝛ inferior superiori fidelem.

Idem. Amicicia nescit sup̄biā. Idē.
Virt⁹ ē amicicia. nō q̄st⁹. non pecūia parat᷑.
sz grā. nō pollicitatiōe p̄cioꝝ. sz cōcertatiōe
benivolētie. Ioh. chry. de cōpūc. Ubi a/
micicia ꝑmanet nihil facile credit᷑. nihil fa/
cile recipit᷑ qd̄ dissuadeat posse operari. Hie
ro. in epl̄a. In amic⁹ nō res q̄rit᷑ sz volūtas
q: alteꝝ ꝛ ab inimicis sepe p̄bet᷑. alteruz sola
charitas tribuit. Idē. Vera illa necessi/
tudo ē ꝛ christi glutino copulata. quā nō vti
litas rei familiaris. nō p̄ntia tm̄ corporū. nō
subdola ꝛ palpās adulatio. sz dei timor ꝛ
divinaꝝ scripturaꝝ studia ↄciliāt. Idez
in orl. sup mich. Delicata ē amicicia. q̄ ami/
coꝝ felicitatē ꝛ divitias sequit᷑. Bern̄. in
epl̄a. Habz v̄a amicicia nōnūq̄z obiurgati
onē. adulationē nūq̄z. Glo. Ecci. vj. Ple/
na ꝛ ꝑfecta amicicia int᷑ ꝑfectos viros eius/
demq̄z v̄tutis ꝑseverare pōt. ꝛ ad hāc q̄busdā
g̃dib⁹ ꝑvenit᷑. Prim⁹ est mūdanoꝝ ↄtēpt⁹.
Scd̄s ne q̄s se sapiētē ꝛ ↄsultū iudicās si/
bi q̄z amico credere malit. Terci⁹ vt oīa q̄
vtilia ꝛ necessaria estimat bono charitatis ꝛ
pacis p̄ponat. Quartus vt oīno desinat ab
ira. Quint⁹ vt irā fratris etiā irrōnabilez se/
dare cupiat. q: alteri⁹ tristicia ꝑniciosa ē sic
p̄p̄ria. nisi eā q̄ntū in te ē etiā de fris mente
depellas. Postrem⁹ grad⁹ est oīm viciorū
ꝑemptori⁹. vt de hoc mōdo credas te q̄tidie
migraturū. Sene in epl. Qui vtilitatis
cā assumpt⁹ ē. tādiu placebit q̄diu vtil' erit.
hac re florētes amicoꝝ turba circūsidet. cir
ca eversos solitudo est. ꝛ inde amici fugiūt.

vbi pbant. Idē. Amicū paro vt habeā
p q̄ mori possim. vt habeā quē in exiliū se
qr. cui⁹ me morti ꝛ opponā ꝛ impendā. de
trahit amicicie maiestatē suā q̄ illā parat ad
bonos casus. Idē. Amicos optime res
secūde parāt. aduerse certissime pbant.

De ɔcordia. Caplm XVI

G Rego. in regi. Quisq̄s pr̄i heres eē
desiderat. filⁱ⁹ existere pacē custodi
endo nō renuat. Nā q̄ locū pbet di
scordie. ipē pfecto tāti se muneris exortē eē
ɔstituit. Idē. Pacē tūc veraciť tenemus.
cū supbor culpas charitate ꝛ iusticia sil' in
sistente psequimur. cū eos diligim⁹. ꝛ eoꝝ vi
cia odio habem⁹. Idē. Manifestū boni
tatis esse liq̄t indiciū. in vni⁹ electiōe cūcto
rū ɔuenire ɔsensū. Idem. Laudabile ꝛ
studio ē religioso ɔueniēs. terrenis gratā
deo pacē pferre cōpēdus. ꝛ ex reb⁹ trāsito
riis māsura charitatis semp lucra mercari.
Idē in mor. Sicut notū esse solet si vni
tas desit bonis. ita pniciosū est si nō desit
malis. Peruersos q̄ppe vnitas corroborat
dū ɔcordat. ꝛ tāto mag' incorrigibiles q̄n
to vnanimes facit. Idē sup Ezech. Ita
bona facere opa debem⁹. vt p hec q̄z cū his
cū q̄b⁹ viuim⁹ vnanimitatē inq̄ntum recte
possum⁹ ɔseruem⁹. Aug⁹. de v̄bis do. Pax
est serenitas mētis. trāquillitas ani. simplici
tas cordis. vinculū amoris. ɔsortiū charita
tis. Idē. Pax cūctis ē placida. nō q̄rit ali
enū. nihil deputat suū. docet amare q̄ odis
se nō nouit. nescit extolli. nescit inflari. Hāc
ḡ q̄ accepit teneat. q̄ pdidit repetat. qui ami
sit req̄rat. q̄m q̄ in ea nō fuerit inuēt⁹ abdi
cať a pr̄e. exheredatur a filio. nihilomin⁹ a
spūscō efficiť alien⁹. Respuit em̄ mun⁹ ob
latū q̄ date legis ɔtēpserit bonū. nec poterit
ad hereditatē dn̄i puenire. q̄ testamētū no
luerit obseruare. Idē de oīb⁹. Testamē
tū dei ꝛ hereditas pax ē. vt a ɔcordib⁹ ɔsor
tib⁹ possideať. nō a litigātib⁹ diuidať. Idē
de q̄st. ve. ꝛ no. test. Qui pacē suscipit salua
toris. inimiciciā ɔtrahit mūdi. nisi em̄ discor
dauerit a diabolo. pacē nō habebit cū chri
sto. Idē de ci. dei. Tantū est pacis bonū.
vt etiā in reb⁹ t̄renis atq̄ mortalib⁹ nihil
grati⁹ soleat audiri. nihil desiderabili⁹ con
cupisci. nihil postremo possit meli⁹ inueniri.
Idē. Pacē ɔstat belli eē optabilē finem.
Ioh. chry. de cōpūc. Ubi pax ē ibi oīa p
sperabunť. vbi sobrietas lucet. vbi vnani
mitas abstinētia coronať. Idē sup iob.
Est ꝛ mala ɔcordia. est ꝛ bona dissonātia.
Amb. sup lu. Fuge ɔtentiōes. dissensio
nes. strepit⁹. tumult⁹ discordie. ne p portas
mortis ingressus intereas. Idē. Sz nisi
pus tu. ē. li. ij. de beatudine. Isi. de sū. bo.
Pax plebis sanitas glīa sacerdotis. ꝛ patrie
leticia. ꝛ terror hostiū. siue visibiliū siue in
uisibiliū. Idē. Pax cū bonis ꝛ bellū cum
viciis sp h̄ndū est. mala siq̄dē hoim ipsoꝝ
odio h̄nda. Bern. sup can. Pacē habete
ꝛ vos nolite ledere inuicē. nō facto nō v̄bo
nō signo q̄licūq̄. ne q̄s forte exacerbatus ꝛ
poccupat⁹ a pusillanimitate spūs ꝛ tēpesta
te deū interpellare cogať aduersus eos q̄
se leserint ꝛ ɔtristauerint. ꝛ prūpere in v̄bū
graue cōtingat. filij m̄ris mee pugnauerūt
ɔ̄ me. Idē in ser. Nisi in vnitate op⁹ tuū
feceris. deo q̄ vn⁹ est accept⁹ esse nō poteris.
Scriptū q̄ppe ē. Nō est q̄ faciat bonū. nō ē
vsq̄ ad vnū. Idē. Est hō pacat⁹. sup. li. ij.
de paciētia. Idē Sunt etiā alij q̄ si vide
rint. sup̄ li. ij. de beatitudine.

De renunciatiōe. Caplm XVII

G Rego. in dial. Despiciend⁹ a nobis
hic mūd⁹ foret. etiāsi blādireť. si re
bus psperis demulceret animū. at
postq̄ tot flagellis p̄miť. tanta aduersitate
fatigať. tot nob q̄tidie dolores ingeminat.
q̄d nob aliud q̄ ne diligať clamat. Idē
in ome. Fruct⁹ mūdi ruina est. ad h̄ em̄ cre
scit vt cadat. ad h̄ germiat vt q̄dcūq̄ germi
nauerit cladib⁹ ɔsumat. Idē. Si nihil
in h̄ mūdo amādo possideris. etiā possidēdo
cūcta relinq̄ris. Hiero. Licet sparso cri
ne. sup̄ de ppinq̄tate li. iij. Isido. in syno.
Semp interna q̄ete frueris. si te a strepitu
terrenaꝝ actionū subtraxeris. Idē. Nul
lus sapiam. Infra de sapia. Ioh. chrys.
sup mat. Sicut difficile est arborē iuxta vi
am positā fruct⁹ suos vsq̄ ad maturitatē
suare. sic difficile est virū fidelē iuxta istum
mūdū viuentē in actib⁹ ei⁹ iusticiā imacula
tā vsq̄ ad finē tenere. Recede de via ꝛ plan
tare in loco secreto. vt nec mūd⁹ tecū habe
at aliquid cōmune. nec tu cū mūdo. Idē
sup iob. Qui pecuniaꝝ ɔcupiscentiā derise
runt. hi maxie sunt qui deū vt oportet dili
gunt. Aug⁹. in epl'a. Uincula hui⁹ mūdi
h̄nt asperitatē verā. iocunditatē falsā. cer
tū dolorē. incertā voluptatē. durū laborē.
timidā quietē. rē plenā miserie. spem beati

tudinis inanē. Idē. Quid pdest acqre/
re in h seculo q̄ dñb3 tpale z trāsitoriū. siue
sit pecunia. siue sit voluptas veneris z gut/
turis. siue sit honor i laude humana. nōne
oīa fum⁹ z vent⁹. nōne oīa trāseūt z currūt.
z ve his q̄ hec erint trāseuntib9. qm̄ sil' tran/
seunt. Idē. Uult⁹ terrena opulētia tenet
hūiliter. q̄3 supbe relinquit. Idē de pñia
In oib9 dolens aut sua relinqt. aut saltē il/
la q̄ sine admixtiōe mali nō sūt administra
ta. vt mercatura z militia. et alia q̄ vtentib⁹
sunt nociua. vt admistratiōes seculariū po
testatū. nisi his vtat ex obediēne licentia
Idē. Recedat amor. Infra de gloria.
Bern. in epi. Uoci dei tui dulcior i super
mel z fauū si pparas aurē interiorē. fuge cu
rā exteriorē. vt expedito z vacante interno
sensu dicas tu cū samuele loqre dñe. qr au
dit seruus tuus. Idē3. Si sapis. si habes
cor. si tecū est lumē oculoz tuoz. desine iā z
ea sequi q̄ z p'sequi miserū est. Beat⁹ q̄ post
illa nō abijt q̄ possessa onerāt. amata inqui
nant. amissa cruciāt. Idē3. Generositas
sanguinis. pceritas corpis forma elegans.
iuuenilis decor. pdia palacia. immēsa sup/
pellex. insuleq3 dignitatū. adde z sapientiā
mūdi. de mūdo sunt hec. z mūdus qd suū3
est diligit. sed quousq3. Nō solū eñ nō sem
per. vt q̄ nō semp erit. verū nec diu q̄dē3. diu
siquidē illa in te mūdus hēe non poterit. z
tu quidē ipm in breui nō habitur⁹. Nā bre
ues dies hoīs sunt Idē. Subito pce
denti de vmbra ad solē. de ocio ad laborē3.
graue cernit oē qd incipit. sed cū ab his
dissuescere. z ad illa se paulisper adsuescere
ceperit. vsus tollit difficultatē. inueniteq3 fa
cile esse qd difficile ante putauit. Idem
Falleris o fili. Sup li. j. de studentibus.
Idē. Uigilias timeo. Infra de medita
tione. Idē de ctemp. Ecce nos reliqm⁹
oīa. bene. optime z nō ad insipientiā tibi
Nā z mūdus trāsit z ocupiscētia ei⁹. z relin
quere hec magis expedit q̄3 ab eis relinqui
Idem. Secuti sum⁹ te nimirū. qr exul/
tauit vt gigas ad currēdū viā suā. nec cur/
rentē sequi poteras onerat⁹. sed nec inutil'
cōmutatio. p eo q̄ sup oīa est. oīa reliqsse.
oīa sane dixerim. nō tm̄ possessiōes. s3 etiā
cupiditates. z eas maxime. Idem in ser.
Cōuolate ad vrbes refugij. vbi possitis et
de pteritis agere pñiam. z in pñti obtinere
grāz. z futurā gloiā feliciter pstolari. nō vos
retardet ɔsciā pctōz. qr vbi illa abundaue/
rit. supabundare grā ɔsueuit. nō penitētie
austeritas ipa deterreat. neq3 eñ condigne
sunt passiones hui⁹ tempis ad pteritā3 cul
pam q̄ remittit nō ad pñtem ɔsolationē3 q̄
immittit. nō ad futurā gl'iam que pmittit.
Idē. Quid si pdicitaret castitas in deli/
ciis. hūilitas in diuitijs. pietas in negocijs
veritas in multiloquio. charitas in h neq3
seculo fugite de medio babylōis. fugite sal
uate aīas vr̃as. Idem. Nil credentib9
impossibile. nil amātib9 diffic'le. nil asperū
mitib9. nil hūilib9 arduū3 repit. quib9 z grā
pfert auxiliū. z obediendi deuotio leuit im
periū.

De solitudine. Capitulū XVIII.

G Rego. in moral. Qui mortificare se
appetit. valde ad inuentā requiē cō
templatōis hilarescat. vt exteri⁹ mōo lateat
z cūctis exterioz rez pturbatōib9 intra sinū
se intimi amoris abscondat. Idē. Pro
dest solitudo corpis si solitudo est mentis.
Quid pdest solitudo corpis. si solitudo de
fuerit cordis. Qui eñ corpe remot⁹ viuit.
sed tumultib9 ɔuersatōis hūane terreno/
rū desiderioz cogitatiōe se inserit. nō est in
solitudine. Si h9 pmat aliqs corpalit po/
pularib9 turbis. z tñ nullos secularium tu/
multus in corde patiat. nō est i vrbe Idē
Qui'ibet occulta. S. li. v. d grā Idē Uos
qui viā. Infra de religiōe. Hiero. in epi.
Mihi opidū carcer est. z solitudo paradi/
sus. Idē. Infinita vastitas heremi ter/
ret. sed in paradisū3 mente deambula. qui/
ens illuc mente ɔscēderis. toties i heremo
nō eris. Idē. Hospitiolū tuum aut raro
aut nunq̄3 mulierz pedes terāt. oēs puel/
las z virgines christi aut eq̄liter ignora. aut
equaliter dilige. Idē. Bon⁹ honor in ec
clesia si a ɔsortio clicoz lōge sint femie. mo
nachū vl' clericū solitudo facit nō publicū.
Aug⁹. de singu cle. Strages pessime cō
uersatōis nēo psternit. nēo calcat. nēo fu/
nestat nisi singularitas. castitas sola. q̄ mu
nimen inictū ē scimonie. z expugnatio for
tis ifamie. fortitudis firmitas. z lasciuie pe
lant. infirmitas. pbitas. pñdiū. z iprobita/
tis exadiū. aie victoria z corpis pda. vber/
tas grāz z captiuitas criminū. Idē. Nō
est sine filius cū claritate nisi singlaritas so/
la. quā nō solū ɔcupiscētia sua nulli' sordib9
maculat. sed etiā nulle opiniones suspecte

parilitatꝫ infamāt. Nā si castitas qꝺ ē diffi/le masculū ⁊ feminā parit͛ in ꝟginitate ꝯser/uet. nō hꝫ claritatē q̄ n̄ cōtra is ipa nō ꝑt ni/si q̇busdā probrositatū tenebris obscurari. Bern̄. in ep̄la. Cū q̄ deꝰ est nūq̄ minꝰ est solus q̄ cū solꝰ est. tūc em̄ libere fruit͛ gau/dio suo. tūc ip̄e suꝰ est. ibi ad fruēdū deo in se. ⁊ se ī deo. tūc in luce ꝟitatꝫ ⁊ in sereno mū/di cordis. vltro ꝑꝫ sibi pura cōsciā. ⁊ libere se infundit de deo mēoria. ⁊ illumiat͛ intel/lectꝰ. ⁊ bono suo fruit͛ affectus. vl' libere se/ip̄m deflet hūane fragilitatꝫ defectꝰ. Idē sup Cant. Solus es si nō cōia cogites. si n̄ affectes p̄ntia. si despicias qꝺ multi suspici/unt. si fastidias qꝺ oēs desiderant. si iurgia deuites. si dāna nō sentias. si nō recorderꝭ iniuriaꝝ. alioq̇n nec si solꝰ corpe es. solꝰ es. Cassio. de aīa. Nimia turba vicioꝝ sine certamie vincit͛. q̄n solitudo grē suffragat͛. Sene. in ep̄la. Subducendꝰ est a ꝑplo animꝰ tener ⁊ paꝝ tenax recti. facile trāsitur ad plures. socrati ⁊ platoni ⁊ lelio excutere morē suū dissilis multitudo potuisset.

De religione. Caplm XIX.

G Rego. in regi. Uos q̇ viā vite extra hoīm frequētiā ducitis. tāto maio/ra certamina pati necesse est. quāto ad vos ip̄e mḡr temptationū accedit. Idē. Meliꝰ est de ouili dn̄ico morbosam ouem eīcere. q̄ vniꝰ vicio sanas amittere. Idē Cura est sollicitudinis adhibenda. vt ea q̄ ꝓ quiete religiose ꝯuersatiōis fuerint ordi/nata. nec dissimulatio negligere. nec q̇dem valeat ꝑsumptio ꝑturbare. Idē. Multi sunt q̇ p̄nt religiosaꝫ vitā etiā cū seculari ha/bitu ducere. et plerīq̄ sunt q̇ nisi oīa reliq̄/rint. saluari apud deū nullatenus possunt. Idē. Religiosaꝫ vitā eligentibꝫ congrua nos oportet ꝯsideratiōe ꝓspicere. ne cuius/dam necessitatꝫ occasio aut desides faciat. aut robur qꝺ absit ꝯuersatiōis infringat. Idē. Sicut studii nr̄i ē a litigiis foralibꝰ monachos submouere vt diuinis ministe/riis pie ac solerter inuigilēt. ita necesse ē no/stra ꝓuisione quēadmodū negocia eoꝝ di/sponi debeāt ordinare. ne distenta mens ꝑ varias causaꝝ curas effluat. ⁊ ad celebran/dū opus ꝯsuetū eneruata torpescat. Isi. in ethym̄. Religio appellata est. eo q̄ ꝑ eam vni deo religemꝰ aīas nr̄as ad cultū diui/nū vinculo seruiēdi. Aug'. de eccle. dog. Secreta satisfactiōe solui crimina nō nega/mus. sed mutato ꝓus seculari habitu. ⁊ ꝯfes/so religiōis studio ꝑ vite correctionē. et iu/gi imo ꝑpetuo luctu miserāte deo. ita dūta/xat vt ꝯtraria ꝓ his q̄ penitet agat. Idē de q̄ntitate aīe. Oibꝫ subuentū velle debemꝰ etiā qui nos leserūt. aut ledere aut oīno le/di volūt. hec est vera. hec ꝑfecta. hec sola re/ligio. Idē. Est religio vera. q̄ se vni deo aīa vnde se peccō velut abruperat. recōcili/atione religat. Idē. Nullo modo decet. Sup̄ de exercitio. Idē. Nō debēt velle oēs q̄ paucos videt ampliꝰ non q̄ bono/rant͛ sꝫ q̄ tolerant͛ accipe. ne ꝯtingat dete/standa ꝑuersitas vt ī monasterio. vbi q̄ntū ꝑnt. fiunt diuites laboriosi. fiāt paupes de/licati. Idem. Melior est q̇ q̄uis. Sup̄ li. ii. de ira. Amb. in epi. Preferēda est re/ligio necessitudini. pietas ꝯpinq̇tati. ea est em̄ vera pietas q̄ ꝑponit diuia hūanis. ꝑ/petua tꝑalibꝫ. Ioh. chri. sup mat. Fides nunq̄ senescit. ⁊ religio fatigationē nō sen/tit. Bern̄. de ꝯside. Nos in monasteriis recipimꝰ oēs spe meliorandi. at curia bo/nos facilꝰ recipe. q̄ facere ꝯsueuit. Idē in ep̄la. Ubi nō timet͛ rep̄hensor. securiꝰ ac/cedit temptator. licentiꝰ ꝑpetrat͛ iniq̇tas. In ꝯuentu ꝟo bona si q̄ facis nemo prohibet. malū aūt facere si vis nō licet. mox enim a pluribꝫ cōperit͛. arguit͛. emendat͛. sic ecōtra/rio bonū cū oēs vidēt mirant͛. venerant͛ imitant͛. Idē. Ordo nr̄. s. li. j. de mona/chis bonis. Idē. Moriens vix vnq̄ ali/q̇s a cella in infernū descendit. q̄ vix vnq̄ nisi celo p̄destinatꝰ in ea vsq̄ ad mortē ꝑsi/stit. Idē. Experto credite. q̄ hec via q̄n/to artior. q̄nto molestior videt͛ in ingressu. tanto latior. tāto iocūdior inuenit͛ in ꝓgres/su. Idē. Qui debitorē. s. li. j. de religiosis malis. Idē in ser. Qui est in mūdo fugiat ad claustrū negociaturꝰ. et q̇ in claustro est nō dormitet nec torpescat ꝑ accidiā tāq̄ pi/ger fuus ⁊ nequā. vita em̄ ꝯfert meritū. lo/cus nō facit beatū. Idē. Minꝰ dānabi/le est in seclo pire q̄ in monasterio. Idē. Felix domꝰ ⁊ btā sꝑ ꝯgregatio. vbi de ma/ria ꝯq̄rit͛ martha. nā mariā marthe emula/ri. indignū prorsus est. Idem. Regio au/stralis est claustrū vl' heremꝰ. in q̄ christus suos abscōdit a ꝯdictiōe linguaꝝ. postmo/dū admixturus ꝯsortio angeloꝝ. Idē. Claustralis paradisus ad suauē spirantis austri clemētiā q̄si tot floribꝫ vernat. Et vira/

cunctis abundat. Idē. Sicut bonū nosce
re sic z velle solā pfecta religio vl' religiosa
pfectio est. Idē. Nihil sic horrendum vt
murmur z dissensio in ꝯgregatione.

De sufficientia. Capl'm XX.

Rego. in mora. Nō delectamur exte
g nūs. Idē in mora. Mira securi
tas ē cordis aliena nō q̄rere. sꝫ vni
uscuiusqꝫ dici sufficiētia ꝯtentū manere. et
q̄ vicꝫ securitate z pennis reqes nasca.t.q: a
bona z tranq̄lla cogitatōne ad gaudia etna
trāsit. Idē sup exo. Qui alimētoꝝ iopiā
sine murmuratōe tolerat. nec p necessitate
vict9 agit aliq̄d vñ aīa pcti laqueū incurrat
scit esurire. Idez. Ille paup est q̄ eget eo
qđ nō hꝫ. nā z q̄ nō bñs hic nō appetit diues
est. paupertas q̄ppe ī inopia mentꝫ est. non in
q̄ntitate possessiōis. Id. Discam9 esuri
re. vt nob ꝓpter abūdātiā seq̄ntē nr̄a hic in
opia placeat. nec nos ventri necessitas ad
culpā trahat. nec petm̄ mēti indigētia sug
gerat. Aug9. de sol. Siue de cibo siue de
potu siue de balneis. ceteraqꝫ corpis volu
ptate nihil introges. tantū ab eo peto q̄n
tū valitudini opē ꝯferre pt. Idez de vita
btā. Nullus pfect9 aliq̄ eget. z qđ videt cor
pori necessariū sumet si affuerit. si nō affue
rit nō eū istaꝝ reꝝ fr̄aget inopia. oīs nanqꝫ
sapiēs fortis est. Idē de vā religiōe. Quē
delectat libertas ab amore mutabiliū rerū
liber eē appetat. z quē regnare delectat vni
oīm regnatori deo fūdit9 adhereat. Ber.
In epi. Surge. pcingere. tolle ociū. exere vi
res. moue brachia. cōplosas explica man9.
exercitare in aliq̄. z stati senties sola te appe
tere q̄ famem tollāt. nō fauces demulceāt.
reddet q̄dē sapores cibis exercitiū. q̄s tulit
inertia multa. q̄ respuis ociosus p9 laboreꝫ
sumes vl' desiderio. Sene. in epi. Ma
gni animi est magna ꝯtēnere. ac mediocria
malle q̄ꝫ nimia. illa eñ vitalia vtiliaqꝫ sunt.
at hec eo q̄ supfluūt nocēt. sic segeteꝫ nimia
sternit vbertas. z rami onere franguntur.

Hie. mar. iiij. Perfecta hūilitas. Supra
ca. de humilitate.

De cōmunitate.
Capitulū XXI.

Regl. in regi. Nullus vr̄m neglecta
g vtilitate cōmuni suo lucro ꝓspiciat.
Idē. Si me participē opatio nō
facit laboris vestri me participē charitas
facit. q: sicut exultimo bonū ꝓximi etiā octo

so cōmune fit. q̄ de alterius actib9 gaudere
cōmuniter scit. Idez. Meli9 est de ouili
ā. de religiōe. Idē. Sūma militie. ā iiij.
de militib9. Idē in mora. Pro qualitate
audiētiū formari dꝫ sermo doctoꝝ. vt z ad
sua singul' ꝯgruat. z tñ a cōmunis edificati
onis arte nūq̄ꝫ recedat. Ioh. chry. in ser.
Oñe qđ nr̄m ē tūc magis nr̄m erit. si sit no
bis cōmune cū fratrib9. Idē sup iohem.
Qualiter est imitatores fieri christi ad cō
munē vtilitatē oīa negociātes. z non q̄ nr̄a
sunt q̄rētes. Amb. de offi. Sic de9 gene
rari iussit oīa vt part9 oib9 cōis esset. et tra
foret oīm q̄dā cōis possessio. Natura g ius
cōmune generauit. vsurpatio ius fecit pri
uatū. Idē. Qui pfecte sapit nescit sua spe
ctare cōmoda. sꝫ ad illud qđ eternū est. qđ
decoꝝ atqꝫ honestū. toto affectu intēdit. q̄
rens nō qđ sibi vtile ē. sꝫ qđ omib9. Idē.
Nihil cuiq̄ vtile. nisi qđ in cōmune p
sit quō eñ pōt vni ꝓdesse qđ oīb9 nocet.
Mihi crede. nō videt q̄ inutil' est oīb9. sibi
vtilis esse posse. Idē. Nō sit affectat9. su
pra de simplicitate. Idē sup lu. Veꝝ est
causaꝫ inopie nr̄e videri auariciā. etenī vo
latilib9 celi idcirco sine labore pabuli vsus
exuberat q̄ fruct9 sibi cōem ad escā datos
speciali q̄dā nesciūt vēdicare dñatu. Idē
Qui iust9 est nō negat qđ ē ad vsum oīb9
cōiter datū. Aug9. sup ac9 aploꝝ. Me
lior est fraternitas christi fraternitate san
guinis. fraternitas sanguis interdum sibi
inimica ē. christi aūt fraternitas sine inter
missiōe pacifica ē. illa int' se cōia diuidit cuꝫ
emulatiōe. hec aūt sua cōicat cū gratulatio
ne. Idē in regl'a. Oīa opa vr̄a in vnū fi
ant maiori studio z freq̄ntiori alacritate q̄ꝫ
si vob singul' feceritis ꝓpria. charitas eñ de
q̄ scriptū ē nō q̄rit q̄ sua sunt. sic intellig. q:
cōmunia ꝓpriis. nō ꝓpria cōib9 anteponit. et
iō q̄nto ampli9 rē cōem q̄ꝫ ꝓpria vr̄a curaue
ritis. tāto vos ampli9 pficere noueritis.

Bern. de ꝯside. Querit int' dispēsatores
vt fidel' q̄s inueniat. vbi necessitas vrget ex
cusabilis dispēsatio est. vbi vtilitas puocat
dispēsatio laudabil' est. vtilitas dico cōis. nō
ꝓpria. Nā cū nihil hoꝝ ē. nō plane fidelis di
spensatio. sed crudelis dispēsatio ē. Idē
de tri gra. Singularꝫ ad oīa sua strēnuus.
ad cōmunia piger. vigilat in lecto. dormit ī
choro. Idem. Obseruandus est. sup li.
q. de ꝯtinentia gustus. Idē in ser. Dñs

cõmuni disciplina. cõi vita. cõibꝫ studijs de lectat. Usqꝫ q̃ miser diuerticula captas ꝛ cõ solatiões ꝓprie volũtatis tanto labore q̃ri tas. tãto rubore mẽdicas. ꝛ q̃d faciã inq̃s. eũ cũ ancillã ꝛ filiũ eiꝰ. Beda in glo. actuũ iiij. Qui ita viuũt vt sint oĩa cõia in dño ce nobite vocant. q̃ vita tanto felicior est q̃n to statũ secu'i futuri imitat. vbi oĩa cõmu nia. qꝛ deꝰ est oñia in omĩbꝫ. et qꝛ ibi sũma pax ꝛ securitas. ciuitas in q̃ typus huiꝰ vite ꝓcessit hierusalem. i. visio pacis dicta est.

Sene. in epi. Nõ põt q̃sq̃ꝫ beate degere. qui se tm̃ intuet. q̃ oĩa ad vtilitates suas cõ uertit. alteri viuas oportet si tibi vis viue re. Idẽ. In hoc gaudeo aliq̃d dicere vt doceam. nec me vlla res delectabit. licet sit eximia ꝛ salutaris. quã mihi vni sciturꝰ sũ Idẽ in puer. Quietissime viuerẽt hoĩes si duo verba tollerent meũ ꝛ tuũ.

De societate.
Capitulũ XXII.

Grego. in moral. Hoc vniuscuiusqꝫ esse ꝓpriũ solet. vt qual' ipse fuerit. ta les sibi ꝯiungi ꝛ alios velit. vt diuer sitatẽ vite refugiat. atq̃ꝫ hoc imitandũ imꝑ mat q̃d amat. Idẽ. Sicut grauioris cul pe est inter bonos nõ esse bonũ. ita immẽsi est ꝓconij bonũ etiã int malos extitisse.

Idẽ. Cũ in itinere comes iungit. via q̃ dem nõ detrahit. sed tñ de societate comi tis labor itineris leuiat. Idem sup Eze chiel Qui scõ viro adheret. ex eiꝰ assidui tate visionis. vsu locutiõis. exemplo operꝫ accipit. vt accendat in amorẽ veritatꝫ. pec catorꝫ suorꝫ tenebras fugiat. in desiderio lu cis exardescat Idẽ in regist. Qui assistũt iudicibꝫ. ꝛ sincerꝫ erga eos dilectõibꝫ astrin gunt. illa eis suadere debẽt atq̃ꝫ suggerere que ꝛ aĩam saluãt. ꝛ opinioni nõ derogant.

Augꝰ. in ep̃la Si paupertas angit. si luctꝰ mestificat. si dolor corpis inq̃erat. si vlla ca lamitas vexat. assint boni homies. qui non solũ gaudere cũ gaudentibꝫ. verũetiaꝫ flere cũ flentibꝫ norũt. ꝛ salubriter alloqui ꝛ col loqui sciũt. ꝑ hos plurimũ illa aspera leni untur. releuant grauia. superant aduersa.

Isido. de sum. bo. Tenenda est cũ sanctꝫ viris vnitas charitatꝫ. ꝛ q̃ntũ se quisq̃ꝫ sub trahit mũdo. tanto opꝰ est vt se associet bo norũ ꝯsortio. Idẽ in syno. Bonorꝫ socie tatẽ require. si fueris sociꝰ ꝯuersatõis. eris ꝛ ꝟtutis corꝫ. Amb. de offi. Ut equaliuꝫ visus dulcior. ita senũ tutior est. q̃ magiste rio quodã ꝛ ductu vite colorat mores ado lescentiũ. ꝛ velut murice ꝓbatis inserit.

Berñ. de ꝯside. Interest glĩe sanctitatꝫ tue. vt q̃s ꝑ ocul' habes. ita ordinati sint. ita informati. q̃tenꝰ totiꝰ honestatis ꝛ ordinis ipi sint speculũ. ipi sunt forma. Idez. Ne te ꝺ ꝑerꝫ sanũ dolentẽ latera. h̃ est. ne te di ꝑeris bonũ malis innitentẽ. Idẽ in epi. Inter bonos bonũ esse salutez habꝫ. inter malos vero ꝛ laudẽ. illud tãte felicitatꝫ est. quãte est securitatis. h̃ tante ꝟtutis q̃nte et difficultatis. q̃le nempe ẽ illud tãgere picẽ ꝛ nõ inquinari ab ea. in igne sine lesiõe ver sari. Idez. Oñia fac cũ ꝯsilio. nec tñ om niũ aut q̃rũcũq̃ꝫ. sed tm̃ bonorꝫ. bonos i cõ silio. bonos in obseq̃o. ꝛ bonos habeas cõ tubernales qui vite ꝛ honestatis tue custo des sint ꝛ testes. Idez. Oĩes iuxta dñi ꝓceptũ etiã inimici diligant. si ad ꝯsiliũ soli eligant q̃ ꝛ prudẽtes esse videant ꝛ beniuo li. Idez. Ubi nõ timet. Sup̃ de religio ne. Sene. in ep̃la. Nulliꝰ boni sine socio iocũda possessio est. Idẽ. Cũ his ꝯuersa re q̃ te meliorẽ facturi sũt. illos tecũ admit te q̃s tu poterꝫ meliores facere. mutuo ista fiunt. ꝛ homies dũ docent discunt.

De bonitate.
Capitulũ XXIII.

Grego. in mora. Oĩe bonũ q̃d agi mus. ꝑ intentionẽ sꝑ ad celestia le nemꝰ Idẽ. Hi veracit boni sunt. q̃ in bo nitate ꝯsistere etiã int malos pñt. Idem Quãtũ vos in bono ꝓfecistis. tãtum bona etiã de alijs sentiꝫ. Idẽ. Bona deo acce pta nõ sunt. q̃ añ oculos eiꝰ malorꝫ admixti one maculant. Idẽ. Bona q̃ hoĩbꝫ inno tescũt sine ꝑiculo vix esse pñt. Idẽ i dial. Multa vident bona. sed nõ sunt. qꝛ bono aĩo nõ fiũt. Idez. Uite ꝟa estimatio in ꝟtute est operꝫ. nõ in ostẽsiõe signorꝫ. Nam sunt plerisq̃ꝫ q̃ ꝛ signa nõ faciũt. signa tñ faci entibꝫ dispares nõ sunt Idẽ sup Ezech. Bonũ valde ẽ q̃d iustꝰ tribuit. q̃ñ male agẽ tibꝫ libera voce ꝯdicit. Idẽ in regi. Bo norꝫ mẽtiũ est ꝛ ibi aliq̃ mõ culpas suas ag noscere vbi cu'pa nõ est. Idẽ. Uerũ sine dubio bonũ facitꝫ. si bona volẽtibꝫ opẽ fer tis. Augꝰ. de ꝟbis do. Potes auꝫ ꝑdere ꝛ nolẽs. potes domũ. potes honores. potes ipam casu salutẽ. bonũ vero q̃ vere bonus es nec inuitus accipis. nec inuitꝰ amittis.

Idem in epla Quis est in hac vita sine aliquo pctō. sed cū dicim⁹ bonū cui⁹ pua' ent bona. illū ꝙ optimū q̄ peccat minimum.

Idē de natura boni. Et oīe bonū a deo est. oīs ꝗ natura a deo est. Idē. Oīa q̄nto mag' moderata. speciosa ordīata sūt. tanto mag' bona sunt. q̄nto aūt min⁹ moderata. min⁹ speciosa. min⁹ ordinata sunt. minus bona sunt. Idē de ꝟgini. Aliqn̄ alter fructuosus est donis paucioribꝫ. sed potioribꝫ alter inferioribꝫ. sed pluribꝫ. Idē de libe. ar. Bonū est aliqđ homo ꝛ meli⁹ ꝙ pecus. et eo ꝙ p̄cepti capat. ꝛ hoc meli⁹ cū p̄ceptū iam cepit. rursum ħ meli⁹ cū p̄cepto paruit. ꝛ his oībꝫ meli⁹ cū eterne lumine sapiē beat⁹ est. Joh. chry. de militia christiana. Nō agam⁹ silēm inhādētibꝫ vitaꝫ. sed a quibꝫ fide discernimur ab eorum studijs etiā ꝛ moribꝫ diuidamur. Idē in ser. Pietati hoc p̄miū est. vt in tenebris fulgeat. impietas aūt etsi in lumīe fuerit tenebrescat.

Berñ. in epl'. Minime p certo est bon⁹. q̄ melior esse nō vult. ꝛ vbi incipis nolle fieri melior. ibi desinis etiā esse bon⁹. Idem sup Canti. Nō mediocris titul⁹ pfectorū virtutis inter prauos viuere bonū. ꝛ int maligñātes innocentie retinere candorē ꝛ morū leuitatē. Sene. in epi. Tranquillitas animi ꝛ expulsis erroribus absoluta libertas. quer' que sit ista. nō hoīes timere. non turpia velle. nec nimia in scipꝫ maximā habere ptātem inestimabile bonū est suū fieri. Idē. Nulla sine deo mens bona est.

Idē. Pars magna bonitat' est velle fieri bonū. Idē. Anim⁹ nunꝙ maior est ꝙ vbi aliena sepoluit. ꝛ fecit sibi pacē nil timēdo. fecit sibi diuitias nihil ꝯcupiscēdo.

De desiderio.

Capitulū XXIIII.

Grego. in moral'. Sepe nr̄a desideria. qꝛ celerit' nō fiūt exaudiuntur. ꝛ qđ implere cōcite petim⁹ ex ip̄a melius tarditate pficiat. Idē. Validiores voces apud sacratissimas aures dei nō faciunt ꝟba nr̄a. sed desideria. Idē. Differre solet oīpotēs de⁹ desideria petentiū vt crescāt q̄ten⁹ eo mag' exaudiant ad meritū q̄ citi⁹ nō exaudiunt ad votū. Idē. Quisqs in solo eternitat' desiderio figit. nec psperitate attollit. nec aduersitate quassat. dū nil hꝫ in mūdo qđ appetat. nil est de mūdo qđ ptimescat. Idem sup Ezech. Vulnerata charitate ego sum. mala sal⁹ est cordis qđ dolorē h⁹ vulner' nescit. cū vo anhelare in celesti desiderio iā ꝛ sentire vuln⁹ amor' ceperit. fit aīa salubrior ex vulnere. q̄ prius egrotabat et salute. Idē in omel'. Sctā desideria dilatiōe crescūt. si aūt dilatiōe deficiūt desideria nō fuerūt. Idem. Augent spūales delicie desideriū in mēte dū satiāt. qꝛ q̄nto mag' eaꝝ sapor pcipit. eo ampli⁹ cognoscit qđ auidi⁹ amet. Idē. Hic pñt ꝛ iusti bona. nec tñ hec ī recōpensatōe recipe. qꝛ dū meliora. i. etna appetūt. eoꝝ iudicio q̄ libet bona q̄ h̄ affuerūt. eoꝝ scīis desiderijs estuāt bona minime vident. Aug⁹. in epla Q dicat apl's. sine intmiss. ōe orate q̄d ē aliud ꝙ btām vitaꝫ q̄ nulla nisi etna est. ab eo q̄ illā dare solus pt sine intm ss. ōe desiderare. sꝫ hanc a dño deo desiderem⁹. et sꝫ oramus. Idē. Tanto illi⁹ qđ valde magnū est qđ nec ocul⁹ vidit. qꝛ nō ē color. nec auris audiuit. qꝛ nō est son⁹. nec in cor hoīs ascendit. qꝛ cor hoīs illuc dꝫ ascēdere. sum⁹ capacius. q̄nto id qđ fideli⁹ credim⁹. ꝛ speram⁹ firmi⁹. ꝛ desideram⁹ ardenti⁹. Idē. Diu orare cū vacat. i. cū alia bonaꝝ ꝛ necessariaꝝ actionū nō ipediūt officia ꝙuis tn eis desiderio semp orandū sit. nō est improbū nec inutile. neqꝫ em̄ (vt nōnulli putāt) hoc est orare. in multiloqo si diuti⁹ oret. Idē. Hierusalē futurā desideram⁹ vtiqꝫ. ꝛ q̄nto impatienti⁹ desideram⁹ ipam. tāto patientius sustinem⁹ oīa pter ipam. Idē de patientia. Vis desideriorū facit tolerantiā laboꝝ ꝛ doloꝝ. et nemo nisi p eo qđ delectat spōte suscipit ꝛ ferre qđ cruciat. Idem de pñia. Nemo vitā eternā incorruptibilē immortalēqꝫ desiderat. nisi euꝫ h⁹ vite tp̄alis. corruptibil' mortalisqꝫ peniteat. Idē in medita. Qñ venies ꝯsolator me⁹ quē expecto. o si qñ videbo gaudiū meuꝫ qđ desidero. o si satiabor cū apparuerit gl'a e⁹ quā esurio o si inebriabor ab vbertate dom⁹ tue ad quā suspiro. Idem de ꝟbis do. Seruat tibi de⁹ qđ nō vult cito dare. vt ꝛ tu discas mag' magne desiderare. Joh. chry. sup ioh. Sicut ex ocio desidia gignit. ita ex actiōe desideriū generat. Berñ. sup cant. Accepi fateor meriti' potiora. sꝫ prorsus inferiora vot'. Idē. Subtractio rei quaꝫ amas augmētatio desiderij ē et qđ ardēti⁹ desideras cares egri⁹. Idē. Oportet vt sctī desiderij ardor p̄ueniat faciē dī ad oēꝫ

aniam ad quã est ipse ventur⁹. q oẽm cõsu-mat rubiginẽ viciorum. et sic apparat locum. et tunc scit ania q intra est dñs cũ sese senserit igne illo succẽsam. Idẽ sup illud. Nolite ꝯfi. et cẽ. Urentis solis instar. Sup li. iij de dilatione. Idẽ. Modicũ et nõ videbitis me. o modicũ longũ. pie dñe modicũ dicis. q nõ videm⁹ te (saluũ sit verbũ domini mei) longũ est et multũ valde. verũtñ vtrũq verũ. et modicũ meritis. et longum votis.

Idẽ in epi. Sicut fides ducit ad plenã cognitionẽ. sic desideriũ ad pfectã dilectionẽ. et sic dicit. nisi credideritis nõ intelligetis sic dici eque nõ absurde põt. si nõ desideraueritis nõ pfecte amabitis. Auctor de spũ et ania. Ania p odiũ mũdi et sui pficit i amorem dei et pximi. et p ꝯtemptũ tpaliũ et inferiorũ crescit in desideriũ eternorum et supiorum.

Glo. ps. xxxvij. Desideriũ est orare. nec vnq desinit orare. q nõ desinit amare. charitas em̃ clamor est.

De feruore. Caplm XXV

g. Grego. in mora. Sepe electorum ꝯuersio plus finiẽdo pagit q ichoando ꝑponit. etsi tepidius prima incboat. feruenti⁹ extrema ꝯsũmat. vix sp incboare se estimat. et idcirco infatigabiliter in nouitate pdurat. Idem. Ei quos fortasse despicim⁹. et tarde pũt incipe. et tamẽ vitam nostrã feruentioribus studijs anteire. Idẽ sup Ezech. Mens in q ania p amorẽ inuisibili sponso iungit. nullã psentis secli consolationẽ recipit. sz ad illã quaz diligit medullitus suspirat. feruet. anhelat. anxiat. vilis ei fit salus sui corpis. qr trãsfixa est vulnere amoris. Idẽ. Nisi mentis intẽtio feruent. vnda mẽ i nõ vincit p quaz semp ania ad ima reuocat. Idẽ. Esse nobis. Sup lib. iij. de morte. Idez. Tanto hostis. sup li. j. de demonib. Aug⁹. Tanto illi⁹. Sup li. iij. de desiderio. Idẽ. Absit ab orõne. Sup li. ij de orõne accepta. Bern. super Cant. Virt⁹ discretiõis absq charitatis feruore iacet. et feruor vehemens absq discretiõis temperamẽto pcipitat. Idẽ. Feruorẽ nouiciorum. Sup li. j. de nouicijs.

Idẽ in ser. Si qs deuot⁹. si qs sollicitus est. si qs spũ feruens. caueat sibi ne suis fidat meritis. ne suis opib innitat. alioquin nec hmõi animũ intrat grã. nimirũ plenus est. nec in eo iã inuenit grã locũ sibi. Idẽ. Quecũq in feruore agenda sunt. et desiderio cordis. vt sint lucerne ardẽtes in manibus nris. Idem de ꝯtemp. Tu si videris hoiem in bonis opib strẽnuũ. et feruore cõuersatiõis hilarem. viuere in eo fidẽ ne dubites. indubia tenẽs vite illi⁹ argumẽta. sz nõnulli cũ spiritu ceperint. heu carne cõsũmant. Idẽ. Ut vigoris esse dinoscit nequaq cedere tribulatiõi. sz p iusticia tribulationẽ sustinere. sic feruori videt attribuendũ nullis capi voluptatib. nullis illecebris eneruari.

De meditatione.

Capitulũ XXVI.

g. Grego. in mora. Solerter anim⁹ ante actiõis sue pmordia cũcta debet aduersa meditari vt semp hec cogitãs. semper ꝯtra hec thorace patiẽtie munit⁹ qcqd accesserit lucrũ putet. Idẽ. Uita nra dũ lachrymis lauat. duz bonis opib exercet. sanctis meditatiõib tendit. ad nouitatẽ suã sine cessatiõe reparat. Idẽ in regi. Studeque queso. et qtid. e creatoris tui vba meditare. disce cor dei in vbis dei. vt ad eterna suspires. vt mẽs tua ad celestia gaudia maioribus desiderijs accendat. tãto em̃ tũc maior ei erit requies. qnto mõ ab amore cõditoris sui requies nulla fuerit. Idez in ome. Medite mens in pximo. q exhibeat deo gaudere cũ pximo. Isido. de sũ. bo. Ois pfectus ex lectiõe et meditatiõe pcedit. que em̃ nescim⁹ ex lectiõe discim⁹. meditatiõib ꝯseruam⁹. Idẽ in etymo. Phia est meditatio mortis. qd magis ꝯuenit christianis q seculi ambitiõe calcata. ꝯuersatiõe disciplinali similitudine future vite viuũt. Augu. de medita. Quãto mag' hõ mala sua intelligit. tanto ampli⁹ suspirat et gemit. Meditatio siquidẽ parit sciam. scia cõpunctionẽ. cõpunctio deuotionez. deuotio cõmendat orõnẽ. Idez. Cõsidera o hõ qd tibi erat et qd tibi factũ sit. et pensa q tibi h fecit. qnto amore dign⁹ sit. Idẽ de virgi. Uirginalis integritas. et p piã ꝯtinentiã ab omi cõcubitu immunitas. angelica portio est. et in carne corruptibili incorruptiõis ppetue meditatio. cedat huic omis fecũditas carnis. omis pudicicia ꝯiugalis. Idem de ꝯflictu. Auaricie morbo nunq meli⁹ cõpescit. nisi cũ dies mortis sine obliuiõe meditat. Basili⁹ in regła. Tũc auiditate celesti aĩa flagrans christi amori copulat. cum in terris degẽs de celestib et supnis iugit meditat. Bern. sup Cant. Quid tã efficax

ad curandū cōſcientie vulnera. necnon ad
purgandā mentis aciē. ꝙ vulnerū christi
ſedula meditatio. Idez i epl'a. Vigilias
tics et ieiūia. manuūqꝫ laborē. ſꝫ hec leuia
ſunt meditāti flāmas ꝑpetuas. recordatio
deinde tenebrāꝝ exterior facit nō horrere
ſolitudinē. ſi futurā cogitas de ꝟbis ocio/
ſis diſcuſſionē. nō valde diſplicebit ſilētiū.
fletus etern⁹ ꝛ ſtridor ille dentiū ante cor/
dis oculos reductus. pares tibi reddet et
mattā ꝛ culcitrā. Idez. Iuge ſilentiū et
ab omi ſtrepitu ſecularium ꝑpetua quies. co/
git celeſtia meditari Glo. Hiere. lj. Egre
dimini ꝛc. Nō debem⁹ in deſiderijs carnis
molleſcere. ꝛ ſegnes in bono eſſe. ſed in me/
ditatione leg' ꝛ exercitio virtutū ſtrennui.
Auctor de ſpū ꝛ aīa. Meditatio ſiqui/
dē parit ſciam. Sup in eodē. Idē. Me/
ditatio eſt occulte veritat' ſtudioſa inueſti
gatio. cōtemplatio eſt ꝑſpicue veritatis io/
cunda admiratio. Illā itaqꝫ diuia reuela/
tio illumiat vt veritatē cognoſcat. iſtā diui
na inſpiratio inflāmat vt eā diligat. Se
ne. in epi. Nihil eſt tā difficile ꝛ arduum qð
hūana mens nō vincat. ꝛ in familiaritatē
ꝑducat aſſidua meditatio. Idē. Hoc q̄/
tidie meditare. vt poſſis equo aīo vitā re/
linquere.

De aſcenſione ſpirituali.
Capitulū XXVII.

Grego. in ome. In cūctis que agitis
radicē boni oper' humilitatē tene/
te. nec quib' iā ſupiores. ſed qb' ad/
huc inferiores eſtis aſpicite. vt dū meliora
vobis exēpla ꝓponitis ad maiora ſp aſcen/
dere ex hūilitate valeatis. Idē in regiſt.
Tanto veri⁹ int⁹ aſcenderē. q̄nto ꝑ ꝯuallē
lachrymaꝝ for' humil⁹ iacerē. ac nūc mul/
tū me deprimit honor oneroſuſ. Iſi. de
ſum. bo. Qui pri⁹ in actiua ꝑficit. ad ꝯtem
plationē bn̄ aſcendit. merito em̄ in iſta ſuſ/
tollitur q̄ in illa vtilis inuenit'. Bern̄. in
epl'a. Multo facili⁹ reperies multos ſecu/
lares ꝯuerti ad bonū. ꝙ vnūquēpiā de reli
gioſis trāſire ad meli⁹. rariſſima auis i ter/
ris eſt. q̄ de gradu quē forte in religione ſe/
mel attigerit vl' paꝝ aſcendat. Idē. Qui
aſcenſiones in corde ſuo diſponūt. q̄ de vir
tute in ꝟtutē eunt videre deū deoꝝ i ſyon.
eo facili⁹ merent' in retributiōe. q̄ ſūmo bo
no familiari⁹ adherere ſtuduerūt puriori
ꝯuerſatiōis ordine. Idē. Aut aſcendas
neceſſe eſt aut deſcēdas. ſi attentas ſtare ru
as neceſſe eſt. Idē. Ab exteriorib' Su/
pra li. ij. de intelligētia Idē de amore dei
Cogitatiōes. intentiōes. volūtates. affecti
ones ꝛ oīa interiora mea. venite aſcēdam⁹
in montē. vbi dn̄s videt vl' videt'. cure ſolli
citudines. anxietates. pene. ſeruitutes. expe/
ctate me hic cuz aſino corpe iſto. donec ego
cū puero. ratio ſcꝫ cū intelligētia vſqꝫ illuc
ꝑerantes reuertamur ad vos. reuertemur
em̄ ꝛ heu reuertemur ꝙcito. Idē in ſer.
Scienti legē ꝛ nō facienti pctm̄ eſt illi. ꝑte
rea ſciēs q2 i orōne dat' bona volūtas cū vi
deris q̄ agenda ſunt. vt ꝯualeſcas ad agen
dū q̄ videris. aſcēde tu ad orōnē. ora inſtan
ter. ora ꝑſeuerant'. Iō. Sub te ſit appeti
tus tu⁹. ꝛ tu dn̄eris illi⁹. nā vt in celū aſcen/
das pri⁹ neceſſe eſt leuare te ſup te carnalia
calcādo deſideria. q̄ in te militāt aduerſum
te. Idē. Perſeuerate in diſciplina quam
ſuſcepiſt'. vt ꝑ humilitatē ad ſublimitatem
aſcendat'. quia hec eſt via ꝛ nō eſt alia p̄ter
ipām. q̄ aliter vadit. cadit poti⁹ ꝙ aſcendit.
q2 ſola eſt hūilitas q̄ exaltat. ſola que ducit
ad vitā. Auctor de ſpū ꝛ aīa. Quia bo/
na exteriora diu ſtare nō pn̄t. iuſſus eſt hō
ab exteriorib' ad interiora redire. ꝛ ab īte/
riorib' ad ſupiora aſcēdere. tante em̄ digni
tatis eſt hūana ꝯditio. vt nullū bonuz p̄ter
ſummū ei ſufficere poſſit. Idē. Qui inte/
rius intrās. ꝛ intrinſecus penetrās ſeipm
trāſcendit. ille ꝟacit' ad deū aſcēdit. Anſ.
de ſilitu. Tria neceſſaria ſunt aſcēdenti. in
nocentia. bn̄ficiū. ꝑlatio. Innocētia tal' eſſe
debet vt nulli noceat. Bn̄ficiū. vt oib' ꝓſit.
Prelatio vt ſe oib' inferiorē iudicet. Unde
apl's. In hūilitate ſupiores inuicē arbitrā
tes. Hec tria dꝫ vnuſqſqꝫ alijs impēdere. ꝛ
nihil hoꝝ ſibi fieri ex debito exigere. Iō
Alteri⁹ virtutē nō viciū. ſuūqꝫ viciū nō vir
tutē attēdere dꝫ q̄ſqs ad culmē hūilitatis
aſcendere ſtudet. De ꝯtemplatione.

Capitulū XXVIII.

Grego. ſup Ezech. Contemplatiua
vita eſt charitatē q̄dē dei ꝛ proximi
tota mente retinere. ab exteriori actōne q̄/
eſcere. ſoli deſiderio ꝯditor' inherere. vt ni/
hil iā agere libeat. ſed calcat' curis oib' ad
videndā faciē ſui creator' anim⁹ iardeſcat.
ita vt iā nouerit carnis corruptibil' pond⁹
cū merore portare. totiſqꝫ deſiderijſ appete
re illis hymnidicis angeloꝝ choris inter-

esse.admisceri celestibꝫ ciuibꝫ.de eterna spe
in conspectu dei ⁊ incorruptione gaudere.
Idē. Primꝰ ɔtēplatōis gradꝰ ē vt mens
se ad se colligat. Scōus vt videat qualꝭ est
collecta. Tercius vt sup̄ semetipsam surgat
ac se ɔtemplatiōi auctoris inuisibilꝭ inten/
dendo subijciat. Sed se ad se nullo mō col
ligit.nisi priꝰ didicerit terrenaꝝ fantasma/
ta ab oculꝭ mentis cōpescere. q̄cq̄d de visu.
quicq̄d de auditu. q̄cq̄d de odoratu. q̄cq̄d
de tactu ⁊ gustu corporeo cogitatiōi eiꝰ oc/
currerit respuere atq̄ calcare.⁊ se talē que/
rat intꝰ q̄lis sine istis est. Isi. Sancti vi
ri funditꝰ. Sup̄ de religiosis bonis.lib.j.
Bern̄.de ɔside. Potest ɔtēplatio diffini
ri verus intuitꝰ animi de q̄cūq̄ re.seu app̄/
hensio veri nō dubia. Idē. Cōtēplatōis
species q̄ttuor sunt. Prima ⁊ maxia ɔtem/
platio est admiratio diuīe maiestatꝭ. Hec
req̄rit cor purgatū.vt a vicijs liber atq̄ ex/
oneratū peccatꝭ.facile ad sup̄na leuetur.in/
terdū quoq̄ p̄ aliq̄s morulas stupore ⁊ ex/
tasi suspensuȝ teneat admirantē. Secūda
aūt necessaria ē huic. Est ei intuēs iudicia
dei.quo sane pauido aspectu dū vehemen
tius concutit intuentē.fugat vicia. fundat
v̄tutes.initiat sapientiā.humilitatē seruat.
virtutū siquidē bonū quoddā ē stabile fun
damentū.hūilitas nempe si nutat illa v̄tu/
tū nō nisi ruina est. Tercia ɔtemplatio oc/
cupatꝭ vel potiꝰ ociatur circa memoriā be/
neficiorū. Et ne dimittat ingratū.sollicitat
amantē ad amorē benefactoris. De talibꝫ
dicit ꝓpheta. Memoriā abundātie suaui/
tatis tue eructabūt. Quarta.q̄ retro sūt ob
liuiscens.in sola req̄escit expectatiōe ꝓmis/
soruȝ.que cū sit meditatio eternitatis (siq̄/
dem q̄ ꝓmittuntꝭ eterna sunt) longanimita
tem animi ⁊ p̄seuerātie dat vigoreȝ. Puto
iā facile est q̄ttuor nr̄a hec illis q̄ttuor apl̄i
assignare.dū longitudinē cōprehēdit me/
ditatio ꝓmissoꝝ.latitudinē recordatio be/
neficiorū.sublimitatē ɔtemplatio maiesta/
tis ꝓfundū inspectio iudicioꝝ. Ideȝ in
medita. Viscus ɔtēplatiōis est amor pos/
sessionū.affectus cognatōis.cupiditas ho
noris ⁊ voluptas carnis. quibꝫ aīa inui/
scatur ⁊ irretitꝭ.vt nō pennis ɔtemplatōis
p̄ plateas sup̄ne siō discurrere possit. Id
sup̄ Canti. Excedente aīa etsi nō vita cer/
te vite sensu.necesse est etiā vt nec vite tenta
tio sentiatꝭ. Quis ḡ dabit mihi pēnas sicut
columbe.⁊ volabo ⁊ requiescā. Utinā hac
morte ego frequēter cadā.vt euadā laque/
os mortis. Sene.in ep̄la. Quantuȝ po/
tes ꝓpera q̄ diutius frui emēdato aīo ⁊ cō
posito possis.fruerꝭ quidē dū emēdas etiā
dū cōponas.alia tn̄ illa voluptas est q̄ p̄ci/
pitur a ɔtemplatiōe mentꝭ ab omi labe pu
re ⁊ splendide. Idem. Subsilire in celū
ex angulo licet.exurge modo.⁊ te quoq̄ di
gnū deo finges.⁊ nō auro.nō argento.non
pōt ex hac materia imago deo exp̄mi silis.

De gustu.

Capitulū XXIX.

g Rego.in mora. Supiora amare iā
sursum ire est.dūq̄ magno deside/
rio mēns ad celestia ibiat.miro mo
do hocip̄m qđ accip̄e q̄rit degustat. Idē
sup̄ Ezech. Dulce est esse in rebꝫ hūanis.sȝ
ei qui adhuc de celestibꝫ gaudia nulla gu/
stauit.q̄z quāto minus eterna īteligit tan/
to delectabiliꝰ in temporalibꝫ requiescit.
Idē. Si quis iā cordis ore gustauerit.
que sit illa dulcedo celestiū p̄mioꝝ.qui il/
li hymnidici chori angelorū.que incōp̄hē
sibilis visio trinitatis.huic quāto dulce fit
qđ intus videt.tanto in amaritudinē ver/
titur omne quod foris sustinet. Ideȝ. Cō
templatiua maior est q̄ꝫ actiua. q̄z hec ī vsu
p̄sentis operis laborat.illa vero sapore in/
timo venturā iam requiē degustat. Au/
gusti.in sermo. Cetera creatura vilescat.vt
creator in corde dulcescat. Idē de medi
ta. Fac precor me dn̄e gustare p̄ amorē qđ
gusto per agnitionē sentiā p̄ affectuȝ quod
sentio p̄ intellectū.piꝰ tibi debeo q̄ꝫ meip̄m
totū.sed nec plus habeo.sed nec hocip̄m p̄
me totum possum reddere.trahe domine in
amorē tuum vel hocip̄m quod suȝ. Idē
de vera religione. Q̄diu sumꝰ in corpore ⁊
p̄egrinamur a domino.gustemꝰ saltē q̄ꝫ sua/
uis est dn̄s.qui dedit nobis pignus spiri/
tus.in quo sentiamꝰ eius dulcedinē ⁊ desi/
deremus ip̄m vite fontē.vbi sobria ebrieta
te inundemur ⁊ irrigemur.sicut lignuȝ qđ
plantatuȝ est secus decursus aquarum.
Idē. Tu qui verā. Supra de tranquil/
litate. Auctor de sp̄ū ⁊ aīa. Hec est req̄/
es cordis nostri.cū in dei amore per desi de
riū figitur.hec est vita cordis nr̄i. cū deum
suū contemplatꝭ ⁊ ip̄a sua ɔtemplatiōe sua/
uiter reficitꝭ. Idē. Aīa p̄us sanatur.sana/
ta introducitꝭ.introducta reficitꝭ. Idem.

Mētꝭ visio est intelligētia. gustus sapiā.
illa ꝯtēplaē. ista delectaē. Bern. de. vij. g.
Primꝰ cibꝰ est hūilitatꝭ purgatoriꝰ cū ama
ritudine. scd̄us charitatꝭ ꝯsolatoriꝰ cū dul/
cedine. terciꝰ ꝯtemplatiōis solidus cū for/
titudine. Idez de dili. deo. Ex occasiōe
freq̄ntiū necessitatū crebris necesse est in/
terpellatiōibꝰ deū ab hoīe freq̄ntari. freq̄n/
tando gustari. gustādo ꝓbari. q̄m suauis ē
dn̄s. Idē de amore dei. Stans i domo
solitudinis q̄si onager solitariꝰ. ꝛ habitacu
lum hn̄s i terra salsuginis. ꝛ attrahēs ven/
tū amoris mei. os meū aperio ad te dn̄e. et
attraho spiritū. ꝛ nōnunq̄ꝫ dn̄e q̄si clausis
oculis ad te inhianti mittis mihi i os cor/
dis qd̄ nō licet mihi scire q̇d sit. saporez q̇/
dem sentio dulcedinē adeo ꝯfortantē vt si
ꝑficereē in me nihil vltra quererē. Idez
sup Canti. Si quē forte nr̄m aliq̄ hora sic
rapi ꝛ sic abscondi ꝯtigerit vt minime auo/
cet aut ꝑturbet. aut sensus egens vel cura
pungēs vl' culpa mordens. vl' certe ea que
difficiliꝰ amouenē irruētia imaginationū
corporeaꝝ phantasmata. poterit q̇dez hic
cū ad nos redierit gl'iari ꝛ dicere. introdu/
xit me rex in cubiculū suū. Idē. A man/
datꝭ tuis intellexi inq̇t vt scias nisi obedi/
entie mādatoꝝ ꝯtēplatiōis gustū penitus
nō deberi. Nō ḡ putes de ꝓprio amore q̇etꝭ
sancte obediētie actibꝰ senioꝝ vel traditiōi/
bus p̄iudiciū vllatenꝰ faciendū. Idē in
ep'la. Funes ceciderūt mihi in p̄clarꝭ. cele/
stisq̄ꝫ hereditas p̄clara est mihi. et terrena
adulaē ꝓmissio. blandiē ꝯsolatio carnis. gu
stato spū necesse est desipe carnē. affectanti
celestia terrena nō sapiūt. eternis inhianti
fastidio sunt trāsitoria. Idez in ser. Bea/
ti qui lugēt. q̄m ipi cōsolabunē. q̇d aliud est
hec ꝯsolatio q̄ꝫ ꝓcedēs de spe venie grā de/
uotiōis. ꝛ suauissima delectatio boni. ꝛ gu
stus sapiē licet exiguus. quibꝰ interim be/
nignus dn̄s afflictā refrigerat aīam. At gu
stus ille nihil aliud est q̄ꝫ irritamentū desi/
derij ꝛ incentiuū amoris. sicut scriptū est.
q̇ edūt me adhuc esuriēt ꝛc̄. Idē. Ubi sa
ne i spūali. Supra de ꝓficiētibꝰ lib. j. Se
neca in ep'la. Tūc animꝰ nr̄ habebit q̇ gra/
tuleē sibi. cū emissus his tenebris in q̇bꝰ vo
lutaē nō tenui visu clara ꝓspexerit. s; totū
diē admiserit. ꝛ redditꝰ celo suo fuerit. cum
receperit locū quē occupauit sorte nascēdi
sursum. illū vocāt initia sua. erit autez illuc

etiā ante q̄ꝫ hac custodia exoluaē. cum vicia
deuicerit. purusq̄ꝫ ac leuis in cogitatōes di
uinas emicuerit. Idem. Phia animū a
terrenis admittit ad diuīa. hec libertas eiꝰ
est. hec euagatio subducit interim se custo/
die in qua teneē. ꝛ celo reficiē.

De consolatione.
Capitulū XXX.

g Rego. in regis. In summa tribula/
tione positꝭ. sola est ꝯsolatio miseri
cordia creatoris. Idē. In dei causis oc/
cupatꝰ ꝯsolatiōe fulciri debet. nō amaritu/
dine reprimi. Idez. Est mihi bone vir h̄
ex dei munere i magna ꝯsolatione. q̄ opus
sanctū quod in me non habeo diligo in te.
Idē. Facilis erit ꝯsolatio si inter flagel/
la que patimur. q̇ fecimus. que facimus ad
memoriā delicta reuocamꝰ. atq̄ꝫ hec nō fla
gella sed dona cognoscimꝰ. Idē de quo
dam ep̄o. Ualde ꝯtristabar q̄ de illo que/
dam supba cognouerā. sed q2 mores suos
ip̄e correxit. meā tristiciā simul meip̄m vin
cendo ꝯsolatꝰ sum Idem in mora. Ma
gna ꝯsolatio in rerū amissiōe est illa tp̄a ad
mentē reducere. quibꝰ nos ꝯtigit res quas
ꝑdidimus nō habuisse. Idē. Magna ē
ꝯsolatio i eo qd̄ displicet. q̄ illo ordināte er
ga nos agiē. cui nō nisi iustū placet. Idē.
Laborantē ꝯsolari ē pariē in labore ꝑsiste/
re. q2 subleuatio laborꝭ est visio collaborā/
tis. Idez. Minꝰ tentat ꝓbatio q̄ꝫ remu/
nerat. o ꝯsolaē. Idez. Grauis meror. In
fra de dolore. Idē. Festina ꝯsolatio bo
norū est ꝯsideratio finis maloꝝ. q2 dum ex
eoꝝ interitu cōspiciūt malū qd̄ euadūt. le/
ue estimant q̇cq̇d i hac vita patiunē aduer
sum. Idē in pasto. Nō flendo flere. est sic
exteriora aduersa plangere. vt tn̄ mens no
uerit de eterne spei consolatiōe gaudere.
Isido. de sum. bo. Qui vite future p̄mia
diligenē excogitat mala oīa vite p̄ntis eq̄/
nimiter portat. q̄m ex illiꝰ dulcedine huiꝰ
amaritudinē tēperat. Idez in syno. In/
tende miserias eorū q̇bꝰ acerbe aliq̇d acci/
dit. dū aliena ꝑicula mēoras. mitiꝰ tua por
tas. alioꝝ eīm exēpla dolorē releuāt. alienis
malis faciliꝰ cōsolaē hō. Amb. de vidui.
Paratꝰ mestitudini animi fletꝰ oculoꝝ mi
seriā ꝯciliat. laborē minuit. dolorē alleuiat
pudorem seruat. nec iam miseria sibi videē
que ꝯsolationē in lachrymis hab;. Ber.
sup q̇ habitat. In quo hoꝝ omniū speras

solaciū aliqd vel auxiliū inuenire. Si qras intra te. aruit cor tuū. z obliuioni datus te reperis tanq̄ mortuū a corde. si īfra te. corpus qđ corrūpit aggrauat aīam. si circa te. terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantē. qre q̄ sup te. sed caut⁹ esto vento sa agmina trāsilire. Idem de ɔtēp. Preciosa diuia ɔsolatio est. nec oīno tribuit ad mittentib⁹ alienā. Idē in ser Mentior (qđ ad ɔsolationē vestrā dico) si nō ex manib⁹ hui⁹ pctōris monachoꝝ nouicioꝝ z cōuersorū anīe ad celoꝝ gaudia volauerūt tā libere q̄ liberate de carcere nr̄e mortalitatis. Idē. Beati q̄ lugēt. Sup̄ de gustu.

De regratiatione.

Capitulū XXXI.

G Rego. in regi. Recte mentis est deus nō solū in ꝓsperis bn̄dicere. sed etiam in aduersitatib⁹ collaudare. Idē ad epm exponentē grāmaticā. In vno se ore cū iouis laudib⁹ christi laudes nō capiūt. Aug⁹. in enchy. Miscdiam z iudiciū cātabo tibi dn̄e. qz nisi p indebitā miscdiam nēo liberat. z nisi p debitū iudiciū nemo ɔdēnatur.

Idē de v̄bis dn̄i. Felix sit mūd⁹. euertatur mūd⁹. bn̄dicā dn̄m q̄ fecit mundū fm carnē. bene sit fm carnē. male sit. bn̄dicam dn̄m in oī tpe. Idē. Hec in vnoquoqꝫ supra li. ij. de iusticia Idē in epi. Qui ē orādus vt faciat. illi est actio grāꝝ reddēda cū fecerit. Idem. Ex his q̄ habes grās age deo tanq̄ fonti bonitatis vnde habes. atqꝫ ī oīb⁹ bonis actib⁹ tuis illi da claritatē. tibi aūt humilitatē. Idē de ɔfes. Tu dn̄e excitas vt laudare te delectet. qz fecisti nos ad te. z inquietū est cor nr̄m donec requiescat in te. Idē de spū z lr̄a. Illa est sapiētia q̄ pietas vocat qua colit pr̄ luminū. a quo est oīe datū optimū. z oīe donū pfectū. colitur aūt sacrificio laudis actiōisqꝫ grārum. vt cultor ei⁹ nō in semetipo sed in illo glorietur. Idem de medita. Grās agamus de acceptis. z qđ nondū accepim⁹ eoipo q̄ de acceptis ingrati nō sum⁹. nos accepturos esse ɔfidam⁹. Idē de cath. ru. Quicquid hō fecerit laudabilē in suis factis inuenit deum. Si recte egerit laudabilē inuenit p iusticiā premioꝝ. si peccauerit laudabilē inuenit p iusticiā supplicioꝝ. si pctā ɔfessus ad recte viuendū redierit laudabilē inuenit p miscdiam indulgentiaꝝ. Hiero. in epla. Cū psalmū dicis. cui⁹ v̄ba loq̄ris agnosce. z in cōpunctiōe mag⁹ animi q̄ in tinnule vocis dulcedine delectare. lachrymas psallētis de⁹ mag⁹ q̄ vocis gratiā comprobat.

Ioh. chry. sup ioh. Glorificem⁹ deū et p fidē z p opa. nulla eñ vtilitas nob̄ in salutē dogmatū sanoꝝ corrupta nob̄ vita Idē Rapuit ille. grās egisti tu p iniusticia. z glorificasti deū. z finitas p grārū actiōes multas fructificasti mercedes. Bern̄. sup cā. Nil aliud dū psallitis q̄ qđ psallitis cogitetis. nec solas dico vitādas cogitatiōes vanas z ociosas. vitāde sunt z ille dūtaxat illa hora z illo loco q̄s officiales frēs p cōmuni necessitate q̄si necessario freq̄nt admittere cōpellunt. sed ne illa q̄dē pfecto recipere ɔsuluerim q̄ forte paulo ante in codicib⁹ legeratis Idē. Moneo vos dilectissimi pure ac strēnue diuinis interesse laudib⁹. strenue q̄dē. vt sic reuerent ita z alacriter dn̄o assistatis. nō pigri. nō somnolēti. nō oscitātes. nō parcētes vocib⁹. nō p̄cidētes verba dimidia. nō integra trāsiliētes. nō fractis z remissis vocib⁹ muliebre q̄ddā balba d̄ nare sonantes. sz viril' vt dignū est sonitu z affectu voces scti spūs depromētes. Idem. Disce in referēdo grās nō esse tardus aut segnis. disce ad singula dona grās agere. diligent inquit ɔsidera q̄ tibi apponunt. vt nulla vicz dei dona debita grāꝝ actiōe frustrent. nō grandia. nō mediocria. nō pusilla. deniqꝫ iubemur colligere fragmenta ne pereant. Idē. Oīs de bonis multiformis grē apparētis in nob̄ referat ad ipsum laus. laudabiliū siquidē vniuersoꝝ auctorem z largitorē. idqꝫ nō ficte queadmodum ab hypocritis. nec sola ɔsuetudine sicut a secularib⁹. sz nec necessitate q̄dē vt iumēta ferendis oneribus applicant. sed sic decet sctōs sinceritate fida. deuotiōe sollicita. hilaritate grata. nō tñ dissoluta. Idē. Immolantes hostias laudis. z reddētes vota nr̄a de die in diē. curem⁹ oīi vigilātia iūgere sensum vsui. affectū sensui. exultationē affectui grauitatē exultatiōi. hūilitatē grauitati. libertatē humilitati. q̄ interim liberis purgate mentis passib⁹ ꝓcedam⁹. z excedam⁹ p inusitatas q̄sdā affectiōes. spirituales leticias inuisibiles amenitates. in lumie dei. in suauitate. in spū scto. Idē. In q̄tidianis exercitijs z bellis. q̄ nulla hora pie ī christo viuentib⁹ desunt. a carne. a mūdo. a diabolo. sicut militiā vitā hoīs eē sup terrā icessant

experimini i vobismetipis. q̃tidianã necesse est cãtica p assecut; victorijs imolari Idẽ in ser. Nõ tm̃ v̄bo ꝛ lingua ſʒ ope ꝛ v̄itate ex hibeam⁹ nos nõ ingratos. nõ em̃ grãꝫ dici onẽ ſʒ grãꝫ actõꝫ exigit a nob dñs deus nr̃ Idẽ. Oportet hoiem grãiosum ꝛ deuotuꝫ esse. q: libent̃ dona multiplicãt̃. si pora bñ salua vident̃.

De lectiõe Caplm̃ XXXII

Gregori⁹ in regis. Si ad ꝯsolatiõem nr̃aꝫ sacra scptura parata ẽ. tãto magis debem⁹ legere. q̃nto nos ꝯspicimus sub tribulationũ fasce lassari. Idẽ. Idcirco pictura in ecclijs adhibet̃. vt hi q̃ lr̃as nesciũt. saltẽ in pietib; videndo legãt. q̃ legere i codicib; ñ valẽt Idẽ. Stude q̃so Supra de meditatõne. Idẽ in morali. Scriptura sacra mẽtis ocul' q̃si q̃ddã speculũ opponit̃. vt iterna nr̃a facies in ipa videat̃. ibi em̃ feda ibi pulcra nr̃a cognoscim⁹ ibi sentim⁹ q̃ntũ pficim⁹. ibi docemur a pfectu q̃ꝫ lõge distam⁹ Idẽ. Scriptura narrat gesta sctõꝫ. ꝛ ad imitatõꝫ puocat corda infirmoꝫ. dũqꝫ illoꝫ victricia facta ꝯmemorat ꝯtra vicioꝫ ꝓlia debilia nr̃a ꝯfirmat Idẽ Quasi q̃ddã fit lectio mẽtis nr̃e spẽs ꝯsiderata creature. Idẽ. Plerũqꝫ res q̃libet p hystoriã v̄t⁹ est. p significatõꝫ culpa Ambro. de offi. Cur nõ illa tpa q̃b; ab ecclia vacas lectiõi impẽdas. cur nõ xp̃m reuisas. xp̃um alloq̃ris. xp̃m audias. illũ alloq̃mur cũ oramus. illũ audim⁹ cũ diuia legimus oracula Idẽ in hexam̃. Scriptura diuia saluteꝫ suggerit. vite odorẽ fragrat vt suauitateꝫ leges captas. nõ ꝑpicien crimẽ icurras Idẽ Nõ mediocre. Sup̃ li. iij. de stultiloquio.

Hiero. in orĩ. sup Jonã. Difficile hoĩes potẽtes ꝛ nobiles ꝛ diuites ꝛ m̃lto his diffici li⁹ eloquẽtes credũt deo. obcecat̃ em̃ mens coꝛ diuitijs ꝛ opib; atqꝫ luxuria ꝛ circũdati diuitijs nõ pñt videre v̄tutes simplicitatẽqꝫ scpture. Idẽ in epi. Ama sciam scpturaꝫ. ꝛ carnis vicia nõ amab. Idẽ. Orõi lectio lectiõi succedat orõ. ꝛ breue videbit̃ oĩe tẽpus qđ tãtis dieꝫ varietatib; occupat̃ Isi do. d sum. bo. Sãctaꝫ scpturaꝫ altitudo q̃si mõtes pascue sunt. ad q̃s dũ q̃sqꝫ iustoꝫ ꝯscẽderit. pascue idefiẽtis refectõꝫ iuenisse se gaudebit. Idẽ. Geminũ ꝯfert bonum sctãꝫ lectio scpturaꝫ. siue q: itellectũ mẽtis erudit. siue q: a mũdi vanitatib; abstractuꝫ hoiem ad amorẽ dei pducit Isid. in syno.

Lectio docet q̃d caueas. lectio oñdit q̃ tendas. lectõe sensus auget̃ ꝛ intellect⁹. Aug⁹ in epl̃a. Tãta ẽ xp̃ianaꝫ pfunditas lr̃aꝫ vt i eas q̃tidie pficerẽ si eas solas ab incũte puericia vsqꝫ ad decrepitã senectuteꝫ maximo ocio. sũmo studio. meliore ingenio conarer addiscere. Joh. chry. sup Joh. Nõ ꝓpterea date sunt scpture vt i libris eas habeam⁹ solũ. ſʒ vt in cordib; ꝯglutinem⁹ eas Idem Si turpiloquiũ sordidat ꝛ demões vocat. manifestũ est q̃m spũal' lectio scificat. ꝛ spũs affert grãm. diuie em̃ sunt incãtatiões scripture. Bern. sup cãti. Añ carnẽ disciplie studijs edomitã ꝛ mãcipatã spũi. añ sp̃etã ꝛ abiectã seculi põpã ꝛ sarcinã indigne ab impuris lectio sacre scpture p̃sumit̃. quõ nẽpe lux incassum circũfundit oculos cecos vel clausos. ita aĩalis homo nõ pcipit ea que sunt spũs dei.

De sapiẽtia. Capitulũ XXXIII

Gregori⁹ in moral'. Necꝫ h̄ est sapere qđ intelligere. q: multi eterna q̃deꝫ sapiũt. ſʒ hec ĩtelligere neq̃q̃ possũt. Idẽ in regis. Sapiẽter illicita supat q̃ dicenda dicerent etiã nõ vti ꝯcessis. Aug⁹ de li. arb. Nemo sine sapiẽtia beat⁹ est. nemo em̃ beat⁹ est nisi sũmo bono qđ in ea v̄itate quã sapiẽtiam vocam⁹ cernit̃ ꝛ tenet̃ Idẽ. Ve q̃ derelinquũt. Sup̃ li. iij. de sapia. Idẽ de ordine discipline. Quisq̃s oẽm p̃hiam fugiendã putat. nihil nos vult aliud. q̃ꝫ nõ amare sapiam. Idẽ. Duplex est via quã seq̃mur cũ reꝫ nos obscuritas mouet. aut rõne. aut certe auctoritate p̃hia rõem pmittit Idẽ. Tria sunt genera reꝫ in q̃b; rõnabile apparet. vnũ est in factis ad aliquẽ finẽ relatis. alteꝫ in dicẽdo. tertiũ in delectãdo. Primuꝫ nos admonet nihil temere facere. Secũdũ recte docere. vltimũ beate ꝯtẽplari. Ideꝫ de ciui. dei. Nõ est v̄a sapia q̃ intẽtionẽ suaꝫ in his q̃ prudent̃ discernit. gerit fortit̃. cohibet tẽperãter. iusteqꝫ distribuit. nõ ad illum dirigit finẽ vbi erit de' oĩa in oĩb;. eternitate certa ꝛ pace pfecta. Isid. in etymo. Sapiẽs dict⁹ est a sapore. q: sicut apt⁹ est gustus ad discretiõem sapoꝛ; ciboꝛ. sic sapiẽs ad dinoscentiã reꝫ atqꝫ causaꝫ. q̃ vnũq̃dqꝫ dinoscat atqꝫ sensu veritat; discernat Isi de sum. bo. Huĩ⁹ sapiam dei plene recipit nisi q̃ se ab oĩm abstrahere actionũ cura ꝯtendit. Amb. in epi. Nihil peccare soli⁹ dei est sapiẽtis est ꝛ corrigere erratũ ꝛ penitẽtiam

L

agere peccati. Idē. Sola est sapiētia libe
ra que diuitib9 paupes pfecit. ꝛ q̄ seruos p/
prios fenerari dn̄is facit. Idē. Sapiens
nō metu. Supra lib. iij. de affectōib9. Idē
Ille vere sapit cui9 anim9 in xp̄o est. ꝛ cui9 in
terior ocul9 erigit᷑ ad supna. Bernard9 d
cside. Quid pdest si vniuersum mundū lu/
creris te vnū pdens. ꝛ si sapiēs alijs sis ꝛ est
tibi sapia si tibi nō fueris. Idē sup cātica
Nescis q̄ angel9 sathane multotiēs trāsfi
gurat se in angelū lucis. sapiētia est deus. et
vult se amari nō solū dulciter sed ꝛ sapienter.

Seneca in ep̄la. Sapiēs videbit vbi vi
cturus sit. cū quib9. quō. quid acturus. cogi
tat semp qual᷑ vita. nō q̄nta sit. Idē. Sa
piens oīa examinabit secū. q̄d acceperit. a
quo. quantū. vbi. quēadmodū. Idē Sa
piens bonoꝝ rector est. maloꝝ victor. sed fa
cere docet phia. nō dicere. ꝛ hoc exigit vt ad
legē suā quisq̄ viuat ne oratōi vita dissenti/
at. Idē. Rogo atq̄ hortor vt phiam in p̄
cordia ima demittas. ꝛ experimentū pfect9 tui
capias. nō oratōe nec scripto sꝫ animi firmi
tate. cupiditatū diminutiōe. verba reb9 pba

Idē. Affectator sapiētie adheret quidē in
corpe suo. sed optima sui pte abest. ꝛ cogita/
tiones suas ad sublimia intēdit. Idē. Ad
philosophiā te cōfer si vis salu9 esse. si secur9
si beat9. deniq̄ si vis esse (qd̄ maximū est) li/
ber. Idē. Nō est phia populare artificiuꝫ
nec ostentatiōi paratū. nō in v̄bis sꝫ in reb9
est. nec ad hoc adhibet᷑ vt cū aliqua oblecta
tiōe cōsumat᷑ dies. vt demat᷑ ocio nausea. ani
mū format ꝛ fabricat. vitā disponit. actiōes
regit. agēda ꝛ omittēda demōstrat.

De doctrina
Capitulum XXXIIII

Grego. sup Ezechielē. Qui. sq̄s expo
sitor in explanatione sacri eloquij vt
fortasse auditorib9 placeat aliq̄d mē
tiendo cōponit. sua ꝛ nō dei verba loquit᷑. si
tamē placēdi vel seducēdi studio mentiatur
Nā si in verbis dn̄icis virtutē requirēs ipe
aliter q̄ is p quē plata sunt senserit. etiam si
sub intellectu alio edificatiōem charitatꝭ re
q̄rat. dn̄i sūt verba q̄ narrat. quia ad hoc so/
lum de9 p totā nobis sacrā scripturā loquit᷑
vt nos ad suū ꝛ pximi amorē trahat. Idē
Pensare debet doctor q̄d loquat᷑. cui loqua
tur. quādo loquet᷑. ꝛ quantū loquat᷑. si enim
vnum hoꝝ defuerit. locutio apta nō erit.

Idē. Loqui de deo quiete valde ꝛ libere
mētis est. tūc nāq̄ bene dirigit᷑ lingua in s᷑/
mone. cū secure sensus q̄euerit in trāquilli/
tate. Idē in pasto. Clauis apertionis est s᷑/
mo correptiōis q̄ increpādo culpā detegit
quā sepe nescit. ipe etiā qui pperrauit. Idē
in moral᷑. Qui peccatori p̄dicat. tāta dispē/
satione cōponere p̄dicatiōem debet. vt nec
derelicta spe timorē subtrahat. nec spe sub/
tracta in solo cū timore derelinquat. Idē.
Qui ad vere p̄dicationis verba se p̄parat.
necesse est vt causaꝝ origines a sacris pagi/
nis sumat. vt oē quod loquit᷑ ad diuine au
ctoritatis fundamentū reuocet atq̄ i eo edi
ficiū sue locutionis firmet. Idē in omel᷑.
Cū maloꝝ puersitas crescit. nō solū frangi
p̄dicatio nō debet. sꝫ etiā augeri. Idem.
Pl9 est verbi pabulo victurā in ppetuū mē
tem reficere. q̄ ventrē moriture carnis ter/
reno pane satiare. Idē. Sub tali occulto
q̄ iudicio a quorundā aurib9 p̄dicatio san/
cta subtrahit᷑. quia suscitari p grām non me
rent᷑. Idē in registro. Lingua nr̄a bonis
fomentū sit. prauis acule9. tumidos retūdat
iratos mitiget. pigros exacuat. desides hor
tatu succēdat. refugientib9 suadeat. asperis
blandiat᷑. desperatos cōsolet᷑. vt quia docto/
res dicimur. viā salutis gradiētib9 ostenda
mus. Idē in dyalo. Si inuisibilia pensa
mus. nimiꝝ cōstat q2 maius est miraculū p̄
dicatiōis verbo atq̄ oratiōis solatio pecca
torē cōuertere q̄ carne mortuū suscitare.

Aug9 de cōsensu euangelistaꝝ. Ex euan/
gelioꝝ vniuersa varietate verboꝝ. reꝝ autē
sententiarūq̄ cōcordia satis apparet salubrit᷑
nos doceri. nihil querēdū in verbis nisi lo/
quentiū veritatē cui demōstrāde inuigilare
debēt oēs veridici narratores. cū d hoīe
vel de angelo vel de deo aliq̄d narrāt. Idē
de ope monachorū. Multo misericordius
opat᷑ erga aīas infirmoꝝ q̄ fame bone ser
uoꝝ dei cōsulit. q̄ erga corpa egentiū q̄ pa/
nē esurientib9 frāgit. Idē de trinita. Nec
trepid9 ero ad pferendā sententiā meā in q̄
mag᷑ amabo inspici a rectis q̄ timebo mor
deri a puersis. Gratāter eīn suscipit oculuꝫ
columbinū pulcerrima ꝛ modestissima cha
ritas. dentē aūt caninū vl᷑ euitat cautissima
humilitas. vel retūdit solidissima veritas.

Idē Persuadendū erat homi q̄ntū nos
dilexerit de9 ꝛ quales. q̄ntū ne desperarem9.
quales ne supbirem9. Idē de cathezi. ru.
Dilectione tibi tanq̄ fine pposito q̄ referas

omnia que dicis. quicq̄d narras ita narra.
vt ille cui loqueris audiēdo credat. creden/
do speret. sperādo amet. Idē de bono p/
seuerātie Facile est imo 7 vtile vt taceat ali
quod verū ꝓpter incapaces. Idē. Cū res
vera ita se habet vt fiat peior nobis cū dicē/
tibus ille qui cape nō potest. nobis autē ta/
centib⁹ ille qui potest. q̄d putam⁹ esse facien
dum. nōne dicendū est pon⁹ vez. vt qui po/
test cape capiat. q̄ȝ tacendū. vt nō solū id am
bo nō capiāt. vez etiā qui est intelligentior
ipse fiat peior. q̄ si audiret 7 caperet p illū plēs
discerēt. quo ēi est capacior vt discat. eo ma/
gis est idone⁹ vt alios doceat. Idē. Non
sim⁹ in disputatiōib⁹ pmpti. 7 in orationib⁹
pigri. Idē in epl'. Sollicitissime cauēdū
est in docēdo supbie viciū. q̄d in discēdo nō
ita est. Ambro. de offi. Absit pertinacia i fa/
miliari sermone cōtentio. quotiēs ēm mag'
excitare inanes q̄ȝ vtilitatis aliquid afferre
solet disceptatio sine ira. suauitas sine ama
ritudine sit. monitio sine asperitate. hortatō
sine offensione Isi. in syno. Cōmunia om
nib⁹ secreta paucioribus loquere. apta cūctis
operta paucis annūcia. Idē de sum. bo.
Quadrimoda est dicēdi ratio. quia aut bn̄
sentiēdo q̄d bene pferē. aut nihil sentiendo
nihil dicit. aut paz sentiendo loq̄citas sola
ostēdat. aut optime sentiēdo nō elegāter p/
ferē q̄d dicit. Hiero. in epl'a. Docēte te in
ecclesia nō clamor populi s; gemit⁹ suscitet.
lachryme auditoz laudes tue sint. Idē.
Predicator cōtinentie nuptias ne cōciliet.
Bernard⁹ sup cātica. En quāta ꝑus in/
fundēda sunt vt effundere audeam⁹ de ple
nitudine nō de penuria largiētes. pmo q̄dē
cōpunctio. deinde deuotio. tertio penitētie
labor. quarto pietatis op⁹. q̄nto oratōis stu
dium. sexto ɔtēplatiōis ociū. septimo pleni/
tudo dilectionis. Idē. Doctrina spirit⁹
non curiositatē acuit. s; charitatē accendit.

De dignitate
Capitulū XXXV

g Regori⁹ in regis. Ad hoc locoz gra/
dus ratiōis ordo distinxit. 7 iudicia
esse ɔstituit vt nec ꝑpositi in opprimē
dos se frustra valeāt occupare subditos. nec
subiectis itez cōtra suos ꝑpositos effrena/
ta sit resultādi licētia. Idē. Ad hoc diuine
dispēsationis puisio grad⁹ 7 diuersos cōsti/
tuit ordines esse distinctos. vt dū reuerētiā
minores potiorib⁹ exhiberēt 7 potiores mi
norib⁹ dilectionē impenderēt. vna cōcordie
fieret ex diuersitate ɔnexio. 7 recte officioꝝ
gereretur administratio singuloꝝ. Idem.
Quia bō q̄d sibi tribuitur quo iudicio dispo/
natur ignorat. nec ad appetendū locū supio
rem pcax insistere. nec ad repellendū contu
max debet inueniri. Idē in pastora. Uir
tutib⁹ pollēs coact⁹ ad regnū veniat. virtuti/
bus vacu⁹ nec coact⁹ accedat. Idē. Cuz
rez necessitas exposcit pensandū valde ē ad
culmē quisq̄s regiminis qualiter veniat. atq̄ ad
hoc rite pueniēs qualiter viuat. 7 bene viuēs
qualiter doceat. 7 recte docēs infirmitatē su
am quotidie q̄nta cōsideratione cognoscat.
ne aut humilitas accessum fugiat. aut puen
tioni vita ɔtradicat. aut vitā doctrina desti
tuat. aut doctrinā p̄sumptio extollat Idē
in dyalo. Uirtus recte ɔuersatōis est vt p̄esse
nō audeat q̄ subesse nō didicerit. nec obedi/
entiā subiectis imperet quā prelatis non nouit
exhibere. Idē in ome. Illi debēt curā pa
storalē suscipe. qui in suo corde sciūt fluxa lu
xurie domare. vt cū alijs forma p̄dicāt. ipsi
desiderijs mollib⁹ eneruiter nō succumbāt
Idē in moral. Nolēti mihi atq̄ renitēti
cū graue esset altaris ministeriū. etiā pōdus
est cure pastoralis iniūctū. Isid. de sū. bo
no. Uir ecclesiastic⁹ 7 crucifigi mūdo p mor
tificationē ꝓprie carnis debet. 7 dispēsatōem
ecclesiastici ordinis si ex dei volūtate puene
rit volens q̄dem s; humilis gubernādā su
scipiat. Bern. sup cant. Nō ociose ter ōnēs
repetitū est. petre amas me in cōmissiōe oui
um. Ego quidē id significatuz puide puto.
ac si dixisset illi iesus. nisi testimoniū tibi p/
bibente cōsciētia q̄ me ames 7 valde pfecte
ames. hoc est pl⁹ q̄ȝ tua. plus q̄ȝ tuos. pl⁹ eti
am q̄ȝ te. vt hui⁹ repetitiō. is mee numer⁹ im
pleat. nequaq̄ȝ suscipias curā hāc. nec te in/
tromittas de ouib⁹ meis. p quib⁹ vtiq̄ me⁹
effusus est sanguis Idē. In platōne op⁹
est viro forti. spūali 7 fideli. forti ad ꝓpulsan/
das iniurias. spūali ad dep̄bendēdas insi/
dias. fideli qui nō q̄ sua sunt querat Idē i
epl'a. In alto positū nō alta sapere difficile
est 7 omino inusitatū. 7 q̄nto inusitati⁹ tanto
gloriosius.

De zelo. Caplm XXXVI

g Regori⁹ sup Ezech. Nullū omnipo
tēti deo tale est sacrificiū quale est ze
lus animaz. Idē. Restat vt sine.
Supra lib. ij. de prudētia. Idē in moral.

Si nulla ira ex virtute surgeret diuine anim adversionis imperiu fineces p gladiu non placasset. Idem. Aliquando necesse est vt prauis mentibus que humana predicatione corrigi nequeunt diuina flagella optari benigne debeant. Idem. Euenire plerumque. Supra lib. iij. de discordia. Idem. Si sic proximos vt nos amare cepimur. restat vt sic eorum erratibus sicut nostris vicijs irascamur. Idem. Erga errata proximorum sic mansuetudo zelum temperet. quatenus a iusticie studio non eneruet. Augustinus in epistola. Quid sic persequitur vitam bonorum quam vita iniquorum non cum cogit imitari quod displicet. sed cum cogit dolere quod videtur. quoniam coram pio viuens impie. et si non obligat consentientem. cruciat sentientem. Idem. Pia est. Infra de dolore. Bern. sup canti. Zelum tuum inflamet charitas. informet sciencia. firmet constancia. sit feruidus. sit circumspectus. sit inuictus. nec teporem habeat. nec discretione careat. nec timidus sit. Idem. Habeat charitas zelum. sed adhibeat pro tempore modum. seueritas nunquam remissa. intermissa tamen plus proficit. Idem. Hoc vtra et casta prem plano habet vt mentem quam diuino igne vehementer succenderit. tanto interdum repleat zelo et desiderio acquirendi deo quam eum similiter diligant. vt ociam contemplationis pro studio predicationis libentissime intermutat. Glo. ps. xxx. Ira iusta est qua irascitur quis suis et alienis peccatis. videns homines confitentes deum ore et negantes moribus. renunciantes seculo verbis et non factis. et videns fratres fratribus detrahentes. osculum dantes. et fidem non seruantes. Glo. super ps. lxviij. Bonus zelus est feruor animi quo mens abiecto humano timore pro defensione veritatis accenditur. et eo magis commendabilis quam quilibet praua quam viderit corrigere satagit. si nequit tolerat et gemit.

De sollicitudine Ca. XXXVII

Grego. in moral. Sancti viri qui breuitatem vite indesinenter aspiciunt. quasi quotidie morientes viuunt. et tanto se sollicitius mansuris preparant. quanto et nulla esse transitoria ex fine semper pensant. Idem. Mens tanto altius inter temptationis fluctus colliditur. quanto sollicitius ab huius seculi cogitatione vacuatur. Idem. Magna solicitudine ad curam nostre meliorationis accingimur quando id virtutis in aliis cernimus quod non habemus. Idem. Hinc tanto. Supra de discussione. Idem in registro. Illa sollicitudo prepositorum vtilis est. illa est cautela laudabilis in qua cordium ratio agit. et furor sibi nil vendicat. Idem. Quanto morti vicinior efficeris. tanto fieri solicitior atque timidior debes. Idem. Cum honoris augmento cura quoque sollicitudinis debet excrescere. Idem. Cum cuncta negocia sollicitudine indagande veritatis indigeant. tamen quod ad detectionem sacerdotalium graduum spectant sunt districtius trutinanda. Joh. chrys. sup Matth. Occupatio virium solicitudinum. suggestionum voluptates plerumque excludit. Hiero. Grandis virtutis. Supra lib. ij. de continentia tactus. Bern. sup cantica. Omnis cura sanctorum spreto ornatu cultuque superfluo exterioris sui hominis qui certe corrumpitur. omni se diligentia prebet et occupat excolendo atque decorando interiori illi qui ad imaginem dei est. et renouatur de die in diem. Idem. Omnis de bonis. Supra de regnatione. Idem in sermone. Dignum valde est et omnino exigit ratio equitatis vt quibus a constitutione mundi regnum paratur. ipsi etiam sese regno parare non negligant. Augustinus de ordine discipline. Opera danda est optimis moribus deus enim noster aliter nos exaudire non poterit bene autem viuentes facillime exaudiet. Seneca in epistola. Perseuerandum est et assiduo studio robur addendum donec bona mens sit quod bona voluntas est.

De correptione Capitulum xxxviij

Gregorius in moral. Quisque perpendere sollicite sciat. ne luctus tempore verba increpationis inferat. Idem. Quos de aperta infirmitate reprehendimus. superest vt de occulte fortitudinis estimatione vereremur. Idem. Ex se debet. Supra libro. iij. de obliuione. Idem in registro. Dum vnus corripitur. plurimi emendantur. et melius est vt pro multorum saluatione vnus condemnetur. quam per vnius licentiam multi periclitentur. Idem. Ubi senior iuuenibus exemplum ad interitum prebet. ibi districta increpatione feriendus est. Isidorus de sum. bono. Sicut peccatorem conuenit argui iniustum. sic conuersum exulcerari. Idem. Qui veraciter fraternam vult corripere ac sanare infirmitatem. talem se prestare fraterne vtilitati studeat vt eum quem corripere cupit humili corde admoneat. hoc faciens ex compassione quasi communis periculi. ne forte et ipse subijciatur temptationi. Aug. in enchyridion. Qui emendat verbere in quem potestas datur et coercet aliqua disciplina. et tamen peccatum eius quo ab illo lesus aut offensus est dimittit ex corde vel orat vt ei dimittatur. non solum in eo quod dimittit atque

orat. vez etiã in eo q corripit z aliqua emen
datoria pena plectit elemosynã dat. Mul/
ta em̃ bona p̃stant inuitis. quãdo eoz cõsu
litur vtilitati nõ volũtati. Idẽ. Si pecca
uerit. Supra libro tertio de argutione.

Idẽ in epistola. Quantũ illi laudãdi at/
q̃ p̃dicandi sũt q̃ dignati nõ sunt cũ mũdo
etiã florẽte florere. tñ increpãdi z accusandi
sunt quos perire cũ percũte delectat. Idẽ
de correp. z gratia. Corripiant a p̃positis su/
is subditi fratres. correptiõibus vtiq̃ d̃ ca
ritate venientibus p culpaz diuersitate diuer
sis vel minoribus vel amplioribus. quia et ipsa
que damnatio nominat quã facit episcopale
iudiciũ. qua pena in ecclesia nulla maior est
potest si deus voluerit in correctiõem salubez
rimã cedere atq̃ p̃ficere. Idẽ de doctrina
xp̃iana. Quid locis z tẽporibus z p̃sonis cueni/
at diligẽter attendẽdũ est. ne temere flagicia
rep̃hendamus. Johes Chrys. sup Math.
Diuus correptio similis est ceteris tempta/
tionibus. sicut eñ om̃is tẽptatio fideles qui/
dem magis edificat. infideles aũt amplius
destruit. sic z om̃is increpatio discipline re/
ligiosum hominẽ z timentẽ meliorẽ facit. ir/
religiosum aũt z malũ cõturbat z ad deteri
us ire cõpellit. Bern. Nõ cõtemnẽda in/
crepatio iusti que ruina peccati. cordis sani
tas est. necnõ z dei via ad animã. Idẽ in
sermone. Nemo fratres vicia palpet pecca/
ta nemo dissimulet. cũ viderit ordinẽ depe/
rire. vel minui disciplinã. est em̃ ɔsentire sile
re cũ arguere possis. z scimus quia similis pe/
na facientes maneat z cõsentientes. Glosa
Math. xuj. Raro z nõ sine magna necessi/
tate obiurgatiões sunt adhibẽde. z non ni/
si dei respectu remota ab oculo trabe. id est
odio. De equitate

Capitulũ XXXIX

G Regorius in regis. Ita vos in ea q̃ de/
um offendũt z ad iracundiã prouo
cant. districtos ac sollicitos exhibe/
te. vt ad alioz emẽdationẽ z vindicta culpa
bilẽ feriat. z innocentẽ falsa opinio nõ afflu/
gat. Idẽ. Manifesta peccata nõ sunt oc
culta correctiõe purganda. sz palã sũt argu
endi q̃ palã nocẽt. vt dũ aperta obiurgatio
ne sanant. hi qui eos imitãdo deliquerant
corrigant. Idẽ. Cũ increpare delinquen
tes noluerit eos p̃culdubio pastor occidit.
Hac ergo cõsideratiõe cõpulsus. vdis no/
bis locutus sum q̃ om̃i virtute aut te cupio
saluari. aut de tua morte me eripi. Idẽ.
Sicut obstinati esse humilibus nõ debemus.
ita districti esse supbis debemus. Idẽ. Si
cut p̃seuerãti culpe debet iure vindicta. ita
resipiscentibus est venia cõcedenda. Idẽ.
Summũ in regibus. Supra libro p̃mo de
potentibus. Idẽ. Boni te dulcẽ. p̃raui sen/
tiant correctorẽ. in qua videlicet correctiõe
hũc esse ordinẽ noueris obseruandũ. vt p̃so
nam diligas z vicia p̃seq̃ris. ne si aliter age/
re fortasse volueris. trãseat in crudelitatem
correctio z perdas quos emẽdare desideras

Idẽ. Justicie z rõnis ordo suadet vt q̃
sua a successoribus desiderat mãdata suari.
p̃decessoris sui p̃culdubio voluntatẽ z sta/
tuta custodiat. Idẽ. Sicut in his qui p
ignorantiã fecerũt culpa aliquatenus tolerã/
da est. ita in his fortiter insequẽda q̃ nõ me/
tuunt sciẽdo peccare. Idẽ. Affectũ iusta
postulantibus indulgere z rigor equitatis. et
ordo exigit rationis. p̃sertim quãdo petenti/
um volũtatẽ z pietas adiuuat z veritas nõ
relinquit. Idẽ. Rationi ɔtraria procul est
abijcienda petitio. ita in his que bene desi/
derant affectũ nõ cõuenit negare. Idem
Minorẽ maior p̃cedit sicut honore z crimi/
ne. z cui maior sequit culpa. maior implicet
vindicta z post priam credat esse fructuosa

Idẽ. Sicut laudabile discretũq̃ est re/
uerentiã z honorẽ debitũ exhibere p̃oribus
ita rectitudinis z dei timoris est si q̃ in eos
correctiõis indigẽt nulla dissimulatiõe post
ponere. ne totũ qd̃ absit incipiat corpus inua
dere. si languor nõ fuerit curatus in capite.

Idẽ. Manifesti excessus canonica semp
moderatiõe p̃mendi sunt. vt vna res z p̃teri
torũ correctio. z esse regula possit futurorũ.

Idẽ. Quotiẽs ɔtra ecclesiasticã q̃d gestum
dicit disciplinã. ne nos an̄ deũ culpa et dis/
simulatiõe redarguat. irrequisitũ hoc relin/
quere nõ audemus. Idẽ. Sicut ecclesia p/
prias res amittere nõ debet. ita cũ rapacita
tis ardore alienas inuadere non oportet.

Idẽ. Jurgantiũ ɔtrouersias celeri sentẽ
tia terminare z equitati p̃culdubio ɔuenit
z vigori Idẽ. Sicut ab alijs nostra exigi
mus ita singulis sua iura seruemus. Idẽ i
moral. Maiora crimina z tarde credenda
sunt cũ audiunt. z citius puniẽda sunt cũ veraci
ter agnoscunt. Idẽ. Supiores cũ per di
sciplinã alios feriũt. sic alienã infirmitatem
debẽt p̃cutere vt etiã ad sua nouerit oculos

reuocare. Idē in pasto. Aliquādo subiec/toꝝ vicia prudēter dissimulāda sunt. sȝ ꝗa dissimulāda tñ iudicāda. aliqñ et apte cognita mature tolerāda. aliquādo ꝓo subtilit̄ z occulta ꝑscrutāda. aliquādo leniter arguēda. aliquādo z vehemēter increpāda. Amb. i epistola. Postē ferire victoria est. reū eq̄tas innocentē homicidiū. Aug⁹. de ciuit. dei. Melior est animi eq̄tas ꝙ corporis sanitas.

Idē de baptismo puulorꝝ. Hoc iustū est vt cū mala hoīm reprobam⁹. quecūqꝫ in ill̄ bona dei repim⁹ approbem⁹. Idē. Veritate manēte qđ viciosum. qđ prauū. qđ falsum in vnoquoqꝫ fuerit curem⁹. corrigam⁹ emendem⁹. aut si nō possum⁹ detestatū dānatūqꝫ vitem⁹. Idē de ouibꝫ. Disciplina exerceat̄. iudiciū nō ꝑcipitet̄. Idē. Pertinet ad innocentis. Supra de innocentia.

Joh. Chryſ. sup Joh. Siue inops siue diues fuerit ꝗs. nō ꝑsonas attendam⁹. sȝ res scrutemur. Bernard⁹ in ep̄la. Si ꝗs susurro in populo diaboli sibi assumēs vices iurgia seminare z pacē turbare velle repiat̄. queadmodū ille discordie semꝑ est amator z auctor. huic rigide cēsure remedio cui⁹ obmictur. eo ꝗ ꝑe pessime ꝙ inmine pesti. Idē Malū si cōprimas tuū reputabit̄ tibi ad gl'iam si alienū ad iusticiā. Idē. Melius est vt pereat vn⁹ ꝙ vnitas.

De quatuor affectionibus.

Cap'm XL

Augustin⁹ de ciui. dei. Recta volun/
a tas est bon⁹ amor. z volūtas ꝑuersa
mal⁹ amor. Amor ergo inhiās habere qđ amat̄ cupiditas est. id aūt habēs eoqꝫ fruens leticia est. fugiēs qđ ei aduersatur timor est. idqꝫ si acciderit sentiēs tristicia est. ꝓinde mala sunt ista si mal⁹ est amor. bona si bonus. Idē. Apud nos iuxta scripturas sanāqꝫ doctrinā ciues sancte ciuitatis dei. in hui⁹ vite ꝑegrinatōne ſm deū viuentes metuūt. cupiūtqꝫ. dolēt. gaudētqꝫ. z quia rectus est amor eorꝫ istas omēs affectiōes rectas habēt. Idē de patiētia. Voluntas bona. id ē. volūtas deo fideliter subdita. voluntas sanctitate sup̄ni amoris accēsa. volūtas que diligit deū z ꝓximū ꝓpter deū. siue amore de ꝗ respōdet apl'us Petr⁹. domine tu scis qr amo te. siue timore. de ꝗ dicit apl's in timore z tremore vestrā ipoꝝ salutē opamini. siue gaudio d quo dicit idē. spe gaudētes in tribulatōne patiētes. siue tristicia, q̄lē idem apl's se dicit habuisse magnā ꝑ fratribus suis. quecūqꝫ amara z aspera sufferat charitas dei est. Isidor⁹ de sum. bono. Quattuor sunt q̄litates affectionū quibꝫ mēs iusti tedio salubri cōpungit̄. h' est memoria ꝑteritoꝝ facinoꝝ. recordatio futuraꝝ penaꝝ. ꝯsideratio ꝑegrinatōis in hui⁹ vite longinq̄tate. desideriū sup̄ne patrie. quo q̄ntoci⁹ ad eā valeat puenire. Auctor de spū z aīma. Habet aīma affectiōes quibꝫ exercet̄ ad ꝟtutes. dolor nāqꝫ de peccatis. timor de pcīs desideriū de ꝑmissis gaudiū de ꝑmiis. que dā exercitia sunt ꝟtutū. Idē. Affect⁹ quadripartit⁹ esse dinoscit̄. dū de eo qđ amamus iam gaudem⁹. vl' gaudendū speram⁹. z de eo qđ odim⁹ iam dolem⁹ vl' dolendū metuim⁹ z ab hac cōcupiscibilitate gaudiū z spes. de irascibilitate dolor z met⁹ oriunt̄. Qui q̄dē quattuor affect⁹ aīme omniū sunt viciorꝫ atqꝫ virtutū quasi q̄dā principia z cōmunis materia. Bern. sup cā. Habēt voces suas affect⁹ ꝑ quas se etiā cū volūt ꝓdūt. timor ꝓbi causa meticulosas. dolor gemebundas. amor iocūdas. Idē in ſmone loquēs de illo ꝟbo Joel. ij. Cōuertimini ad me in toto corde vestro. Cōuertat̄ amor tu⁹ vt om̄ino nihil diligas nisi deū. aut certe ꝓpt̄ ipm. Cōuertat̄ etiā ad ipm timor tu⁹. quia ꝑuersus est timor omis quo metuis aliq̄d ꝓter eū aut nō ꝓpter eū. Sic z gaudiū tuū et tristicia eque cōuertant̄ ad ipm. hoc autē ita fiet. si nō nisi ſm eū doleas aut leteris. Quid eīm ꝑuersum magis ꝙ letari cū malefeceris z in rebus pessimis exultare. sed z ea quoqꝫ que ſm seculū est tristicia mortē operatur.

De timore

Cap'm XLI

Gregori⁹ in moral. Justo timendū
G nō est. ne derisor cū corripit̄ cōtume/
lias inferat. sed ne tract⁹ ad odiū peior fiat. Idē. Creator noster ꝗ vbiqꝫ totus est. z cernēs cūcta nō cernit̄. tāto metuēdus est. q̄nto inuisibilis ꝑmanēs de nostris actibꝫ quādo z q̄d decernat ignorat̄. Idē Tāto de se vnusq̄sqꝫ sollicit⁹ metuat. quāto ignorat qđ restat. Aug⁹. in lib. de penitētia. Timeat aīma iā corrupta. docta exꝑimēto qđ ignorat virgo. Idē de cōiu. adult. Si a cōiugali vinculo immunis min⁹ appetit̄ vita sanctoꝝ exhorreat̄ pena mechorum. z timore saltē frenet̄ cōcupiscentia si nō amore eligit̄ continentia. Idē in ep̄la Qui

gehēnas metuit.nō peccare metuit.ſ3 arde/
re.ille aūt peccare metuit qui peccatū ipſum
ſicut gehennā odit. Idē in regula Deo
vir ſanct⁹, timeat diſplicere. ne velit femine
male placere.illū cogitet oīa videre ne ve
lit femine male videri. Iſi.in ſyno. Timor
expellit peccatū.timor repmit viciū. timor
cautū facit hoīem atq3 ſollicitū. vbi timor nō
eſt.ibi diſſolutio vite eſt.vbi timor nō eſt.ibi
deſperatio eſt Idē de ſum.bo.Sepe que
apud hoīum iudiciū bona patēt.apud exa/
mē diligētiſſimi ⁊ acutiſſimi iudicis repba
deteguntꝛ.Ideoq3 oīs ſanct⁹ veretꝛ. ne for
te bonū qḋ agit ꝓ aliqua aī intentōe in ocu/
lis dei reprobū ſit. Hieronym⁹ in epl'a.
Ubi timor ⁊ tremor eſt.nō ibi vocis elatio
eſt ſed animi flebilis lachrymoſa deiectio.
Idē.Quādo irat⁹ fuero ⁊ aliquid mali co
gitauero.⁊ me nocturnū phantaſma deluſe
rit.baſilicas martyꝝ intrare non audeo.ita
aīmo ⁊ corpe cōtremiſco. Idē in om.ſup
Ioelem. Nūq3 tuta eſt humana fragilitas
ſ3 quāto virtutib⁹ creſcim⁹.tāto magꝭ time/
re debemus.ne de ſublimib⁹ corruamus.
Bern.ſup cātica.Beat⁹ homo q̄ ſemp pa
uidus eſt.time ergo cū arriſerit gratia. time
cū abierit.time cū denuo reuertetꝛ.⁊ hoc eſt
ſemp pauidū eſſe. Idē.In veritate didi/
ci.Supra lib.ij.de gratia. Idē in ſmone
Prim⁹ timor eſt ne cruciemur a gehenna.
Secūd⁹ ne excluſi a viſione dei puemur tā
inenarrabili glia. Terti⁹ replet animā omni
ſollicitudine ne forte deſeratꝛ a gr̄a. Idē.
Sicut ſecuritas vel deſidia cauſa ⁊ mat eſt
omniū delictoꝝ:ſic timor dn̄i radix ⁊ cuſtos
omniū bonoꝝ. Idē.Heu me.Sup li.ij.
de temptatiōe.

De dolore Capitulū. XLII

Grego.in regiſtro.Quāto cordi nr̄o
leticiā eccl'ie ordo inculpabiliter cu/
ſtodit⁹ infundit. tāto receſſus tediū
doloꝝ imponit. Idē. Credat mihi chari
tas tua.quia valde cōtriſtat⁹ ſum ō triſticia
tua.ac ſi in te iniuriā ipe ptuliſſem. Idē i
moral'.In amaritudine aīe ſunt oms ele
cti.quia vel punire flendo nō deſinūt q̄ deli
querūt.vel graui ſe merore afficiūt.q2 lōge
huc a facie cōditoris piecti.adhuc in eterne
patrie gaudijs nō ſunt. Idē. Ualde affli
gitur aīa iuſtoꝝ quādo mali cōtra bonos
diſtrictas ſentētias intorquēt.q̄ bene viuere
ignorāt.⁊ voce ſibi iuſticiā vēdicāt. quā mo
ribus impugnāt. Idē. Grauis meror eſt
duris cordib⁹ infructuoſe pdicare. laborē3
in oſtēdenda veritate ſumere.ſ3 nullū de cō
uerſione audiētiū laboris fructū inuenire.
ac ↄtra magna pdicatoꝝ ↄſolatio eſt.ſubſe/
quēs pfect⁹ auditoꝝ. Idē.Anima ſancta ī
tus doloris ſui gemitū tolerat.ſ3 cū refectō
nis pabulū pcipit quo vis amorꝭ p lachry/
mas emanat. Ioh.chryſ.ſup Ioh.Cū q̄
dem peccauerim⁹ nos vł alij. tūc ſolū triſta
ri bonū eſt.cū aūt in humanas circūſtātias
inciderim⁹.inutilis nobis de reliq̄ triſticie
vſus. Aug⁹.de verbis dn̄i.Geme vt colū
ba.⁊ tunde pect⁹.⁊ tūdendo correptus eſto
ne videaris non cōſcientiā cedere.ſed malā
ↄſcientiā pugnis pauimētare.ſolidiorē red
dere.nō correptiorē. Idē in epl'a.Pia eſt
iſta triſticia.⁊ ſi dici poteſt.beata miſeria vi/
cijs alienis tribulari.nō implicari.merere.
nō herere.dolore ↄtrahi.nō amore attrahi.
Idem.Quid ſic.Supra de zelo bono.
Idē cōtra Iulianū.Mentib⁹ amicorū3
ſanoꝝ fletū cōmouet riſus freneticoꝝ. Iō
in medita.Da mihi dn̄e in hoc exilio panē3
doloris ⁊ lachrymaꝝ.quē eſurio ſup omnē3
copiā deliciaꝝ. Idē.Aut ꝑrimū dolores
cruciabūt penitentē vitā meā.aut eterni cru
ciatus vexabūt puniendā aīam meā. Ber
nard⁹ in ſmone. Cū cepis triſticia implebit
cor tuū.ſ3 ſi pſeueraueris triſticia tua verte/
tur in gaudiū. Caſſiod.ſup ps.l. Letus ⁊
laſciu⁹ ſpūs obligat hominē peccato. ſ3 ſpi/
ritus cōtribulat⁹ eſt ſacrificiū quo peccatū
ſoluitur.

De confidentia Capl'm XLIII

Gregori⁹ in moral'.Tāto anim⁹ a la/
boris afflictiōe ſubtrahitꝛ.quanto p
ſpem ad ſūma ſuſtollitꝛ. Idē.Quic
quid intolerabile puſillanimitas aſſerit. h
ci leue ac facile ſpes remuneratiōis oſtēdit.
Idē.Quia nunc p tribulatiōem ſeritꝛ.vt
poſt gaudiū fruct⁹ metatꝛ.tāto maior fiducia
mentē roborat.q̄nto hāc fortior ꝓ veritate
afflictio anguſtat. Idē. Ille bene nouit ī
exteriorib⁹ miſerijs ſubſiſtere. qui ſcit ſemp
de interna ſpe gaudere. Idē. Cū iā in pe/
nitentie lamētis culpa diluitꝛ.⁊ ſic ppetrata
plangūtꝛ vt plāgenda minime ppetretꝛ.ma
gna mēti fiducia naſcitꝛ.⁊ ad cōſpiciēda ſu/
perne retributiōis gaudia cordis noſtri fa/
cies leuatꝛ. Idē ſup Ezechielē.Nō ī fletib⁹
non ī actibus noſtris. ſ3 in aduocati noſtri

allegatione cōfidam⁹. Idē. Spes p desideria atq suspiria introducit ad ętna gaudia. Ambro. in hexamerō. In grauissimis passionibus spem deponim⁹. faciliq animo resoluimur improuidi ⁊ inertes iacem⁹. cū de diuina misera[ti]ōe tūc sperandū ampli⁹ sit cū psidia humana defecerint. August. in⁹ de pfess. Nemo secur⁹ esse deb; in ista vita que tota tēptatio nominat. vt qui fieri potuit ex deteriori melior nō fiat. etiā ex meliore deterior. vna spes. vna fiducia. vna firma pmissio de⁹ misericordia tua. Idē ō vbis apli. Ipa spes pegrinatiōi necessaria est. que psolatur in via. tolle viatori spem pueniēdi cōtinuo franguntur vires ambulādi. Idē de v bis dñi. Spes ad hoc nos hortat vt psentia cōtemnam⁹. futura expectem⁹. ea que retro sūt obliuiscētes cū aplo i anteriora nos extendam⁹. Nihil itaq tā inimicū spei q̄ retro aspicere. Hieronim in epla. Cū vniuersos artus mūdauer⁹ ab oīm sorde peccati. ⁊ toto fuer⁹ sanctificata corpe. tūc tibi castitatem intelligas pfuturā ⁊ cū oīm fiducia palmā vginitat⁹ expecta. Bern. in sermone. Nec est va bois fiducia a se deficiens ⁊ inuētis dño deo suo.

De leticia Capitulum. XLIIII

Gregori⁹ in moral. Sancti viri cum multa se pficere virtutu; psperitate psiderāt. quodā dispensatōis superne moderamie exercēri se etiā in temptatiōnib exultāt. q: tāto robusti⁹ acceptā vtutē gr̄am custodiūt. qnto tēptationis impulsu pcussi infirmitatē suā humilius agnoscunt. Idē. Quo se interi⁹ gaudijs anim⁹ robustius inserit. eo min⁹ exteri⁹ dolores sentit. Idē in omel. Ille veraciter patientiā seruat qui ⁊ ad temp⁹ aliena mala cū dolore tolerat. ⁊ eadē retractās ptulisse se talia exultat. Idē. Si me participē. Supra de cōmunitate. Idē in dyalo. Qualis quisq apō se lateat cōtumelia illata pbat. Nam sic? superbi honorib. sic plerūq humiles sua despectione gratulant. Aug⁹ de verbis domi. Quādo gaudet in dño nō gaudet in seculo vincat gaudiū in dño donec finiat gaudiu; in seculo. gaudiū in dño semp augeat. gaudiū in seculo semp minuat donec finiatur. Idē. Tu qui verā requiē. Supra ō trāquillitate. Idē de pfessi. Est gaudiu; qd nō dat impiis s; eis qui te gratis colūt quorū gaudiū tu ipse es. ⁊ ipa est beata vita gaudere ad te. de te. pter te. ipa est ⁊ non est altera. Hiero. in epla. Nihil sollicitius puidendū est. q̄ vt solennē diē nō tam ciboꝝ abundātia q̄ spūs exultatōne celebremus. quia valde absurdū est nimia saturitate velle honorare martyrē. quē scimus deo placuisse ieiuniis. Bern. in epistola. Reuera illud solū ⁊ vex est gaudiū. qd non de creatura sed de creatore cōcipitur. ⁊ qd cū possederis nemo tollet a te. cui cōparata omnis aliunde iocūditas meror ē. oīs suauitas dolor est. omne dulce amarū. omne decorū fedum. oīe postremo qd̄ciq aliud delectare possit molestū. Idē in sermone. Nō est regnū dei esca ⁊ potus s; iusticia ⁊ pax ⁊ gaudium in spūsancto. sic fatui filij Adā ⁊ precipiti saltu iusticiā transilientes ⁊ pacē rē finalem in principiū cōuertere ⁊ puertere volūt. Nemo em̄ est qui gaudere nō velit. non stabit ⁊ nō erit istud. q: sicut nō est pax impiis sic nec gaudere dicit dñs. Nō sic impii non sic pius est iusticiā facere. inquirere pacem. ⁊ psequi eam. ⁊ sic deinde apprehēdere gaudium. imo a gaudio comp̄hendi. Seneca ī epistola. Ad vex gaudiū specta. ⁊ ō tuo gaude quid autē est hoc de tuo. de teipso. ⁊ optima tui parte. corpusculū quoq ⁊ si nihil potest fieri sine ipso magis necessariā rē crede re q̄ magnam.

De cōnexione Caplm XLV

Gregori⁹ in moral. Omnes vtutes in cōspectu cōditoris vicaria ope se subleuāt. vt quia vna virt⁹ sine alia vel nulla est oīnino. vel minima. vicissi; sua cōiunctiōe fulciant. Idē. Ualde singula quelibet destituit. si non vna virt⁹ vtutū alij suffraget. Ambrosi⁹ sup Lucā. Connexe sunt sibi cōcatenateq vtutes. vt qui vnā habet. plures habere videat. De timore ⁊ spe. Gregori⁹ in moral. In peccatori; pectore incessanter debet spes ⁊ formido iungi. quia incassum misericordiā sperat. si nō ⁊ iusticiā timeat. incassum iusticiā metuit. si nō etiā de misericordia cōfidit. Idē. De statu suo Dauid cadēte nemo supbiat. ō lapsu etiam suo Dauid surgēte nemo desperet. Idē. Uiri sancti ita mesti sunt vt cōfidant. atq ita cōfidunt vt tamē ex securitate nō torpeāt. Idē in dyalo. Oportet ⁊ ō dei nos semp miseratione cōfidere. ⁊ de nostra infirmitate formidare. Idē. Qui peccatori pdicat. Supra de doctrina. Isi. in syno.

Nulla te securitas deceptū blādiat̄. nulla
te securitas a penitētie intētiōe suspēdat. in/
cessanter in corde tuo spes z formido persi/
stat. Idē de sum. bo. Om̄is iustꝰ spe z for
midine nitet. q: nūc illū ad gaudiū spes eri/
git. nūc illū ad formidinē timor gehēne ad/
ducit. Augꝰ. de medita. Respira pctōr. re
spira. ne desperes. spera in eo quē times. af/
fuge ad eū a q̄ aufugisti. inuoca importune
quē supbe puocasti De timore z gaudio
Grego. in moral̄. Cū bona in alijs cerni
mus. valde necesse est vt exultatiōz nr̄e for/
midini z formidinē nr̄e exultatōi misceamꝰ
quatenꝰ z de alienis pfectib9 charitas gau/
deat. z de suis infirmitatib9 ɔsciētia ɔtremi/
scat. Idē. Sancti viri cū de quibusdā se
vicijs ereptos bilarescūt. magno se metu eti
am in ipa exultatōe ɔcutiūt. q: z si iā de cuiꝰ
libet pcella tēpestatis erepti sūt. esse se tamē
adhuc in incerti maris dubijs fluctib9 sci/
unt. Idē. Sācti viri sic spe exultāt vt pa
uore trepidēt. sic pauore timēt vt spei fidu/
cia exultēt. De timore z amore Grego
riꝰ in mora. Cū plꝰ ipi qd̄ timeamꝰ agnosci/
mus. plꝰ nob de deo p internā gr̄am infun
dit̄ qd̄ amemꝰ Idē. Appositus q̄si q̄busdā
gradib9. pfectꝰ nostri pedē pus p timorem ī
imo ponimꝰ. z postmodū p charitatē ad al/
ta leuamꝰ. vt ab eo qd̄ quisq3 timet rep̄mat̄
vt timeat. z ab eo qd̄ iā timuit subleuet̄ vt p̄
sumat. Augꝰ de v̄gi. Ama dei bonitatē. ti
me seueritatē. vtrūq3 te supbū esse non sinit.
amādo eñ times ne amantē z amatū grauit̄
offendas. Idē de fide ad petrū. Diligen
tes dei misericordiā. metuētesq3 iusticiā. nec
de remissione pctōz desperemꝰ. nec remane
amus i peccatis. Idē de v̄bis apl̄i. Non
intrat charitas incomitata. habet secū soci/
um suū timorē. quē introducit ipa. sed illū
castū pmanentē in seculū seculi. Idē sup
p̄mā cano. Joh. Exhorresce qd̄ minat̄ om/
nipotēs. ama qd̄ pollicet̄ om̄ipotēs. et vile/
scit om̄is mūdꝰ siue pmittēs siue terrens.
Hiero. in epi. Uide vt om̄ia quecūq3 bene
facis pter deū facias. sciēs eiꝰ rei tm̄ te a do
mino recepturū esse mercedē. quā eiꝰ timoris
z dilectiōis causa pfeceris. Bernardꝰ de
ɔsid. Sanctū facit affectio sancta. z ipsa ge/
mina. timor dn̄i sanctꝰ. z sanctꝰ amor. his p/
fecte aīa affecta veluti duob9 quibusdā bra
chijs suis deū amplectit̄. stringit z tenet. et
ait. tenui eū nec dimittam. Idē in ep̄la.
Mens quā semel affecerit charitas. sui iu/
ris esse nō sinit̄. metuit qd̄ nescit. dolet qd̄ n̄
oportet. solicitat̄ plꝰ q̄3 voluerit z vnde nolu
erit. Idē in s̄mone. Timeamꝰ z amemus
xp̄m dn̄m. timeamꝰ p nr̄a indignitate. p ipiꝰ
dignatiōe amemꝰ. nō dissimulemꝰ. nō excu/
semꝰ. in medio est om̄ib9 se offerēs De ab
stinentia z elemosyna. Gregoriꝰ in omel̄.
Hoc qd̄ tibi subtrahis alteri largire. vt vñ
tua caro affligit̄. inde egētis pximi caro re/
paret̄ Idē. Illud ieiuniū de' approbat qd̄
ad eiꝰ oculos manꝰ elemosynaꝝ leuat. qd̄ cū
pximi dilectiōe agit̄. qd̄ cū pietate cōditur
Idē. Nō deo s3 sibi quisq3 ieiunat. si ea q̄
ad tempꝰ sibi subtrahit inopib9 non tribuit
sed ventri postmodū offerēda custodit Jo
hānes chrys̄. sup Math. Si ieiunaueris
sine elemosyna nihil ieiuniū tuū reputat̄. s3
ventrē implēte z inebriāte deterior est q̄ tal'
est. z tāto deterior q̄to lasciua crudelitas est
difficilior Glo. Math. vj. Deo ieiunat q̄
eiꝰ amore se macerat. z qd̄ sibi subtrahit. alij
impēdit. De abstinētia z oratiōe. Au/
gustinꝰ i epistola. In ieiunijs z vigilijs z om
ni castigatiōe corporis q̄plurimū adiuuatur
oratio. Joh. chrys̄. sup Math. Qui orat
cū ieiunio duplices habet alas z ipis vētis
leuiores. neq3 eñ oscitat z tenditur z torpet
orās qd̄ patiunt̄ multi. sed est igne vehemē
tior z terra sublimior. Ideoq3 maxime hic talis
demonib9 est inimicꝰ z hostis. Nihil eñ ho/
mine orāte pprie est potentiꝰ Idē. Sicut
nec miles sine armis est aliq̄d nec arma sine
milite. sic nec oratio sine ieiunio. nec ieiuniū
sine oratiōe. Isidorꝰ de sum. bono. Hoc
est perfectū z rōnabile ieiuniū qñ noster hō
exterior ieiunat. interior orat. faciliꝰ eñ p ie/
iuniū oratio penetrat celū. Berñ. sup cā/
tica. Abstinebo a vino q: in vino luxuria est
aut si infirmꝰ sum modico vtar iuxta ɔsiliū
apostoli. abstinebo z a carnib9. ne dū michi
nimis carnē nutriūt. simulq3 z carnis nutri
ant vicia. panē etiā ipm̄ cū mēsura studebo su
mere. ne onerato vētre stare ad orandū tede
at Idē in s̄mone. Oratio v̄tutē impetrat
ieiunādi. z ieiuniū gr̄am pmeret̄ orādi. ieiu
nium orōnem roborat. orō ieiuniū sctificat.
z deo repsentat. Idē. Quid nobis ieiuni
um pderit si relinquat̄ in terra. subleuet̄ er
go pēna quadā orōnis. Glo. cañ. iij. Primꝰ
est mortificare ɔcupiscētiam. postea offerre
deo placabilia vota cordis Glo. Tho. iij

Sola oratio pinguescit. quã macies corpo
ris pascit. De misericordia et oratione.
Ioh. chry. sup Matth. In lege scriptũ ẽ
Nõ intres ante ꝯspectũ dñi vacu⁹. Vacu⁹ i
trat ante deũ q̃ veniẽs ad orationẽ nullã fa
cit elemosynã. Idẽ. Infirma est oratio q̃
elemosynaꝝ largitate nõ est munita Sã
ctus maxim⁹ in sermone. Orõ que castitatis
iusticie et elemosynaꝝ opibꝫ adiuuatur. excedit
mundũ. penetrat paradisum. euolat ad ipsuꝫ
summe maiestatis anglo offerẽte cõspectum.
De misericordia et iusticia. Grego. i re
gistro. Ipa in te dulcedo cauta sit nõ remis
sa. correctio ꝓ diligẽs sit nõ seuera. sꝫ sic al
terꝝ ꝯdiatur et altero vt et boni habeãt aman
do qd caueãt. et praui metuẽdo qd diligãt
Idẽ. Boni te dulcẽ. Supra de equitate.
et ibidẽ alia plura. Idẽ in pasto. Discipli
na vel misericordia multũ destituitur. si vna
sine altera teneatur. Idẽ. Iuxta pauli vocẽ
in arca tabernaculi cũ tabulis virga simul et
mãna est. qr scripture sacre sciẽtia i boni do
ctoris pectore sicut est virga districtiõis. sic
est et mãna dulcedinis. Ambro. in epla.
Beat⁹ qui et seueritatez et mansuetudinẽ te
net. vt altero disciplina seruetur. altero inno
centia nõ opprimatur. Nimia em̃ seueritas ex
torquet plerũqꝫ crudelitate mendacium
Idẽ de offi. Neqꝫ seueritatẽ esse durã cõ
uenit. nec nimiã remissionẽ ne aut potestatẽ
exercere. aut susceptũ officiũ nequaqꝫ imple
re videamur. Isi. in syno. Impia iusticia
est humane fragilitati nõ ignoscere. nõ ergo
ama dãnare sed emẽdare poti⁹ et corrigere.
Idẽ. Tene rigorẽ in discussione iusticie.
misericordiã in diffinitiõe sentẽtie. Idez
de sum. bo. Omis q̃ recte iudicat stateram
in manu sua gestat. in vtroqꝫ penso iusticiã.
et misericordiã portat. sꝫ p iusticiam reddit
pctõ sniam. et p misericordiã peccati tẽperat
penã. Ioh. Chrys. sup Matth. Iusticia
sine misericordia nõ est iusticia sꝫ crudelitas
sic misericordia sine iusticia nõ est misericor
dia sed fatuitas. Bern. sup cãti. Si iter
dũ seueritate op⁹ est. paterna sit nõ tyranni
ca. ma. res vos fouẽdo. patres corripiendo
exhibeatis. Idẽ de ꝯsider. Iusticie vt iu
sticia sit tyrannia modũ imponit. noli nimis
esse iust⁹ aut sapiẽs. ostendẽs p hoc minime
approbandã esse iusticiã que tẽperantie mo
deramine nõ frenatur. Beda in omel. Neces
se est vt rectorẽ subditis et matrẽ pietas et pa
trem exhibeat disciplina. atqꝫ inter hec solli
cita circũspectione puidendũ ne aut distri
ctio rigida. aut pietas sit remissa. Idẽ dicit
beatus Grego. in regist. Glo. Matth. s.
Vera virt⁹ est cũ nec pietas sine iusticia. nec
sine pietate iusticia exequitur. que separate ab in
uicẽ dilabuntur. De ꝯtinẽtia et abstinẽtia.
Ambrosi⁹ de virgi. Cibi parsimonie et po
tus abstinẽtie docẽt vicia nescire. qr docent
causas nescire vicioꝝ. cã peccãdi etiã iustos
sepe decepit. hinc popu⁹ dei postq̃m sedit
mãducare et bibere deũ negauit. Isid. de
sum. bono. Libidinis ignes fomẽtis cibo
rum icrescũt. corp⁹ aũt quod abstinẽtia frã
git. tẽptatio non exurit. vnde et tres pueros
abstinẽtes flama babylonĩ incẽdĩ et si teti
git nõ combussit. Idẽ. Quidã ꝯtinentes
sicut panẽ cũ pondere edũt. ita et aquã cum
mẽsura sumũt. asserẽtes ad castimoniã car
nis etiã aque abstinentiã ꝯuenire. Iohes
Chrys. in serm õe. Per ieiunia cessat pugna
carnis aduersus animã. et anime aduersus
carnẽ. nec vltra insurgit ancilla in dominã.
nec serua supbit in liberã. sed vniuersa hec ꝑ
ba ieiunioꝝ ꝑsentia cõquiescunt. De cõ
tinentia et verecũdia. Amb. de virgi. Vbi
qꝫ in virgine comes singularũ virtutum est
pudor. hic indiuidu⁹ debet esse virginitati.
sine quo nõ potest esse virginitas. Idẽ de
offi. Verecũdia est pudicicie comes. cuius
societate castitas ipa tutior est. Hierony
mus in smone. Omino pudor indiuiduus
virginitati esse debet sine quo recte castitas
seruari nõ potest. Idẽ in epi. Sit in te no
ua grauitas. honestas admirabilis. stupen
da verecũdia. mira patiẽtia. virginalis inces
sus. et vere pudicicie habit⁹. sermo semp mo
destus. et in suo tẽpore ꝓferend⁹. Bern. su
per cãtica. Verecũdia soror continentie est.
nullũ eque manifestũ indiciũ colũbine sim
plicitatis. et ideo omino testis innocẽtie est.
et lampas pudicicie mẽtis. De ꝯtinẽtia et
charitate. Gregori⁹ sup Ezechielẽ. Anti
quus inimic⁹ castitatẽ in nobis si sine chari
tate fuerit nõ timet. quia nec ipse carne pmi
tur. vt in eius luxuria dissoluatur. Augusti
nus de virginibꝫ. Si nuptias cõtempsistis
filioꝝ hominũ. ex quibus gigneretis filios
hominum. toto corde amate speciosum for
ma pre filijs hominũ. vacare vobis liberũ
est a coniugalibus vinculis. sed non vaca
re vobis liberum est a vinculo charitatis.

Idē. Inspicite vulnera pendētis. cicatrices resurgētis. sanguinē moriētis. pciū credentis. cōmertiū redimētis. hec q̄nti valeāt cogitate. hec in statera charitat' appendite z q̄cq̄d amoris nuptijs vestris impēdēdū habeatis illi rependite. Idē de bono ɔiug. Illa ɤgo ɔiugate merito p̄ponit. q̄ nec multitudini se amandū p̄ponit. cū amorē vniuset multitudine inq̄rit. nec se vni componit. (vno iā iuncto) cogitās que mūdi sūt quō placeat viro s3 speciosū forma p̄ filijs hoīm sic amauit. vt q2 eū sicut maria ɔcipe carne nō posset. ei corde ɔcepto etiā carnē integrā custodiret. Idē. Quid inquiūt si omēs velint ab omi ɔcubitu ɔtinere. z vn̄ subsistit genus humanū. vtinā omēs h̄ vellēt dūtaxat in charitate de corde puro z ɔsciētia bona z fide nō ficta. multo citi⁹ dei ciuitas compleretur z accelerareť termin⁹ seculi. Quid em̄ aliud hortari appareť apostolū vbi ait cū inde loquereť. vellē omēs hoīes esse sicut me.

Bern̄. in ep'la. Castitas sine charitate lāpas sine oleo est. subtrahe oleū lāpas nō lucet. tolle charitatē castitas nō placet. S3 o q̄ pulcra est (sapiēs clamat) casta generatō cū charitate Idē sup cātica. Quomō claritas vt aiūt lune non nisi a sole est. sic absq̄ charitate seu iusticia ɔtinētie meritū nullu3 est. De ɔtinētia z humilitate Gregorius in moral'. Sic mentē necesse est p mūdiciam erigi vt tamē solicite debeat in humilitate sustineri Idē. Per humilitatis custodiā seruāda est mūdicia castitatis. si em̄ pie spūo sub deo p̄miť caro illicite sup spm̄ non leuať. Augustin⁹ de virgi. Sapiētes virgines esse decet ne lampades ea3 extinguātur. quō sapiētes nisi nō alta sapiētes s3 humilib9 cōsentiētes. Idē. Quia ppetua cōtinētia z maxime ɤginitas magnū bonū est in sanctis dei. vigilātissime cauendu3 est ne supbia corrumpať. Idē. Facili⁹ sequunť agnū z si nō quocūq3 ierit certe quousq3 potuerint ɔiugati humiles q̄ supbiētes virgines. Idē. Neq3 simulare debet ɤgo hūilitatē. sed exhibere. simulatio humilitatis maior supbia est. Idē sup Joh. Melior est quidē ɤginalis sanctitas q̄ pudicicia ɔiugalis. q̄s dubitet. tn̄ si tu tenueris supbiam. et tua mater humilitatē melior mater erit q̄ filia. nō dubito p̄ferre humilē mulierē supbe ɤgini. Amb. sup Lucā. Decet vt q̄nto castior virgo tāto humilior sit. nouerit deferre senioribo. sit magistra ei⁹ humilitas i qua est pfessio castitatis. Bern̄. sup Missus Pulcra cōmixtio ɤginitat3 z humilitat3. nec mediocriter placet deo illa aīma in q̄ humilitas cōmendat ɤginitatē. z ɤginitas exornat humilitatē. Idē. Potes sine virginitate saluari. nō potes sine humilitate. potest inq3 placere humilitas q̄ virginitatē deplorat amissam. sine humilitate aūt audeo dicere nec ɤginitas marie placuisset Idē super cātic. Cōtinētia nō habet meritū apud deū que gl'iam req̄rit humanā. Idq3 marie op⁹ est etiā puritate interiōis qua soli dō mēs nostra z placere appetat z valeat inherere

De actiōe z ɔtemplatōe Gregori⁹ sup Ezech. Actiua in necessitate. cōtēplatiua in volūtate est. illa in seruitute. ista in libertate Idē. Sicut bon⁹ est ordo viuendi vt ab actiua in ɔtemplatiuā tendať. ita plerūq3 a ɔtemplatiua anim⁹ ad actiuā reflectiť. vt p hoc q̄ ɔtemplatiua mentē accēderit. pfectius actiua teneať. Idē. Amor dei ad ɔtemplatiuā. amor ꝓximi ptinet ad actiuam. Idē. Cōtemplatiua maior est Supra ō gustu. Idē in moral'. Marthe cura nō reprehendiť Marie ꝟo laudať quia magna sunt actiue merita. s3 cōtemplatiue potiora. vnde nec auferri vnq3 marie pars diciť. q2 actiue vite opa cū corpe transeūt. cōtemplatiue aūt gaudia meli⁹ ex fine ɔualescūt. Idē Humani generis. Supra libro p̄mo de p̄dicatoribo bonis. Idē. Qui culmē apprehēdere pfectiōis nituť cū cōtemplatōnis arcē tenere desiderāt. p̄us se in cāpo opis p exercitatiū pbāt. Isidor⁹ de sum. bo. Actiua vita mūdanis bn̄ vtiť. ɔtemplatiua nec mūdo renūciās soli deo viuere delectatur

Idē. Qui p̄us. Supra de ascensione.

Aug⁹ de ciui. dei. Ex tribo illis vite generibo. s. ocioso. actuoso. z ex vtroq3 composito q̄uis salua fide q̄sq3 possit in q̄libet eo2 vitā ducere. z ad sempiťna p̄mia puenire. īter est tn̄ q̄d amore teneat ꝟitat3. q̄d officio charitatis impendat. nec sic esse d3 vnusquisq3 ociosus vt in eodē ocio vtilitatē nō cogitet p̄ximi. nec sic actuosus vt ɔtemplatōem nō req̄rat dei. Idē. Ociū sanctū q̄rit caritas veritat3. negociū iustū suscipit necessitas caritatis. quā sarcinā si null⁹ imponit. pcipiēda est atq3 intuēde vacandū ē ꝟitati. Bern̄. i apolo. Nec iacob nisi cognita p̄us Lya desideratos rachel' amplex⁹ meruit obtinere.

Idē sup cātica. Aliter sane afficit mens
fructificās v̄bo. aliter fruēs v̄bo. illic solici/
tat necessitas ꝓximi. hic inuitat suauitas ver
bi ꝛ quidē leta in ꝓle mr̄. ſȝ in amplexibꝫ spō
sa letior. chara pignora filioꝝ. ſȝ oscula plus
delectāt. Idē. Ex bonis opibꝫ i fide non
ficta radicatꝭ recipit ꝯsolatiōem mēs assue/
ta quietꝭ. quonēs sibi lux vt assolet ꝯtēplati
onis subtrahit. Idē in ser. Bonū acqrit
gradū qui bn̄ ministrauerit ꝓximo. forte me
liorē q̄ bene vacauerit deo. optimū aūt q̄ ꝑ/
fectus est in vtroqꝫ. Idē. Optimā ptē ele
git sibi maria. licet nō minoris forrasse me/
riti sit apud deū humilis ꝯuersatio marthe
sed de electiōe maria laudat. q̄m illa quidē
omino q̄tū ad nos spectat nobis eligenda
hec v̄o si iniungit patiēter est tolerāda. Idē
Absit vt q̄ deo vacat ad tumultuosam aspi
ret fratꝝ officialiū vitā. Idē. Felix domꝰ
Supra de religiōe. De scīa ꝛ humilitate
Gregoriꝰ in mora. Cū sūma cura puidē/
dū est ne accepta sapia cū ignorātie tenebras
illuminat. lumē humilitatꝭ tollat. ꝛ iā sapia
esse nequeat. q̄ si virtute locutionis fulgeat.
elatiōis tn̄ velamie cor loquētis obscurat.
Idē sup̄ de intelligētia. quere libro scđo.
Idē. In om̄e qđ scit sese mēs deprimat.
ne qđ virtꝰ sciētie ꝯgregat. ventꝰ elatōis tol
lat. Idē Sancti viri vt humilitatis i se
v̄tutē custodiāt. cū quedā mirabiliter sciūt.
illud aū mētis oculos student reuocare qđ
nesciūt. vt cū ex pte alia infirmitatē suā cōsi/
derāt. et ea pte qua ꝑfectꝰ est cor se animus
nō extollat. sciētia etenī virtꝰ est. hūilitas eti
am custos v̄tutis. Isiđ. In disputatōe
Supra de studētibꝫ li.b. pmo. Ibidē. Dis
putare stude. De scīa ꝛ charitate. Gre
goriꝰ in moral. Cū charitas edificādo non
erigit. sciētia inflādo ꝑuertit. Idē sup Eze
chielē. Inter charitatē ꝛ sciam testꝭ ē bona
operatio q̄ si forrasse defuerit ꝑfecto certū est
nec cognouisse te deū. nec diligere ꝓximum
Idē. Sepe dū q̄sitā. Supra li.iiij. de di/
scordia. Augustinꝰ sup Ioh. Sciētia ca
uēda est ne inflet. ḡ amate sciam ſȝ anponite
charitatē. qꝛ charitas edificat ꝛ nō ꝑmittit i
flari sciam. Idē ad Hieronymū de sentē.
iacobi. Sicē mors aurā auellit a sensibꝫ car
nis. sic charitas a ꝯcupiscētijs carnalibus.
huic subseruit scia. cū est vtilis. nā sine illa i
flat. Idē. Spiritalis bō. Supra de dis/
cussione. Bern̄. de diligēdo deo. Liquet
ꝛ absqꝫ sciētia dignitatē esse omino inutilē
ꝛ sciam absqꝫ v̄tute damnabilē. Idē sup
cātica. Cibꝫ indigestꝰ. ꝛ qui bonā nō habet
decoctionē malos generat humores ꝛ cor/
rumpit corpꝰ. nō nutrit. ita ꝛ multa sciētia i/
gesta stomacho aie q̄ est memoria. si decocta
igne charitatis nō fuerit. Idē. Sicut bo
nū. Supra de religiōe. De sciētia ꝛ do
ctrina. Greg sup Ezech. Sācti viri amā
do discūt qđ docēdo ꝑferūt. Idē i pasto.
Cū spiritale aliqđ a subditꝭ pastoris inqrit
valde est ignominiosum si tūc q̄rat discere.
cū questionē dꝫ enodare. Idē. Plerīqꝫ dū
metiri se nesciūt. q̄ nō didicere docere ꝯcupi
scunt. q̄ pondꝰ magisterij tāto leuiꝰ estimāt.
q̄nto vim magnitudinis illiꝰ ignorāt. Au
gustinꝰ in epl'a. Ad discēdū qđ opꝰ est nulla
etas mihi sera videri pōt qꝛ etsi senes magis
decet docere q̄ꝫ discere. magꝭ tn̄ volo discere
q̄ꝫ qđ doceā ignorare. Iohēs Chryſ. de
cōpunc. cor. Nō ꝯfundamꝰ diuinas lr̄as. ne/
qꝫ sancti spūs sententias ꝓprias sententijs ꝑuer
tamꝰ. Hieronymꝰ in epl'a. Multo tp̄e di
sce vt doceas. nec laudatoribꝫ tuis imo de/
risoribꝫ aurē libēter accōmodes. De vi/
ta ꝛ doctrina. Gregoriꝰ in mora. Cū a vi/
cijs caro restringit. cū mens v̄tutibꝫ exercet
restat vt loquēdo q̄sqꝫ doceat vitā quā mo/
ribꝫ ornat. Idē. Spiritalis q̄sqꝫ p̄dicator
studet summope ꝯ̄ maleficos rumores ad
uersantiū. ꝛ defendere loquēdo qđ viuit. et
ornare viuēdo qđ dicit. Idē in pastoral.
Illa vox libentiꝰ auditoꝝ cor penetrat quā
dicētis vita cōmēdat. Idē. Boni p̄dica/
tores ꝑus ꝓpria crimia fletibꝫ curēt. et tunc
que alioꝝ sunt punitēda denūciēt. ꝛ anq̄ꝫ v̄/
ba exhortatōis insonēt om̄e qđ locuturi sūt
opibꝫ clamēt. Isiđ. de sum. bo. Tā vita q̄ꝫ
doctrina clarere dꝫ ecclesiasticꝰ doctor. Nā
doctrina sine vita arrogantē reddit. vita si/
ne doctrina inutilē facit. Idē. Vnusquis
qꝫ doctor ꝛ bone actiōis ꝛ bone p̄dicatiōis
hr̄e debet studiū. nā alterꝝ sine altero nō facit
ꝑfectū. Ioh. Chryſ. in s̄mone. Adijciat do
ctrine auctoritatē bona vita doctorꝭ. Am
bro. de offi. Vir iustꝰ ꝛ dictis ꝛ rebꝫ ꝓbatur.
Nā si exercitatꝰ sit sermonibꝫ. desidiosus in
opibꝫ. prudentiā suā factis repellit. Hie/
ronymꝰ in epl'a. Priꝰ faciamꝰ ꝛ post doca/
mus. ne doctrine auctoritas cassis sermōi/
bus destruat. Augꝰ. de ꝯfessi. Surgunt
indocti ꝛ rapiūt celū. ꝛ nos cū doctris n̄ris

sine corde. ecce vbi volutamur i carne & sanguine. Bern. in ser. Est tm lucere vanu3. tm ardere par3. ardere & lucere pfectu.

De exemplo Ca. XLVI

G Rego. in mora. Multi in tenebr3 vite psentis du supiora de se exempla exhibet astro3 more nobis desuper lucet. Ide. Qui plenissime intelligere appetit qualis est. tales nimi3 d3 cospicere q lis no est. vt ex bono3 forma metiat qntum ipe deserto bono deformis est. Ide. Qui vita pcedentiu patru pspicit. qd in se gemere debeat subtili9 agnoscit. Ide. Sepe cu nos. Supra de verecudia Ide in dyalo. Nunq3 peccatores ad lamtu penitetie redirent. si nulla essent bono3 exepla que coru3 mente traherent. Ide in omel. De bono ope pximis pbeam9 exemplu. & tn p intetione qua deo soli placere querim9. sp optem9 secretu. Ide. Ad amore dei & pximi pleru q3 corda audientiu pl9 exepla q3 verba excitant. Ide. Qui sancto viro. Supra de societate. Isid. de sum. bo. Propterea 9tutes sancto3 ad exemplu nost3 deus posuit vt qnto de imitatoe eo3 pferri possunt nob iusticie pmia tato de pseuerātia mali sint grauiora tormeta. Ide. Reprobi no attedut documeta beato3 q imitent ad meli9. sed pponut sibi exepla prauo3 q ad suo3 mo3 puersitate imitant in pei9. Amb. sup Luca Uni9 exeplo plurimi corrigunt Idem d patriarchis Sancto3 vita ceter3 norma viuendi est Ide de offi. Sit nobis vita maio3 discipline speculu. no calliditat3 comentariu. Bern. in epla. Sermo viu9 et efficax exemplu est opis. facile facies suadibile qd dr du mostrat factibile qd suadet Io in ser. Nullu cosiliu meli9 arbitror q3 si exeplo tuo fratre docere studeas q oporteat q no oporteat fieri. puocas eu ad meliora. et psulens ei no vbo neq3 lingua s3 ope & vita. te. Seneca in epla. Instrueda est vita exemplis illustrib9.

De fama Capitulu XLVII

G Rego. in regis. Quicqd grauare pot aut opinione tua aut aiam. omino refugias. & te comittere illud nullius suasioni psentias. Ide. Eius que videre me no licet bona me pascit opinio. Ide i moral. Fama a bono ope vires accipit & fauoris gram quasi claritatis lume aspergit. Ide. Du de aliena vita lux quasi illi9 opinione clara ondit. hinc quasi pgenti in itinere exempli lume pbet. Ide. Nonunq3 etiam sancti viri d bona sua opinione gaudet cu p banc ad meliora pficere audietes pensant. Ide. Laus sua iustos cruciat. iniqs exaltat. s3 iustos du cruciat purgat. iniquos du letificat reprobos mostrat. Ide. Uirtutes pficientiu in noticia cetero3 hominu quasi sua uitate fragrat odor. Ide. Sic ex aliena opinione pficim9. sic pleruq3 si laudib9 fame nostre intendim9 a 9tute vacuamur. Aug9. de mori. & vita cleri. Qui nos amat. querut qd laudet in nobis. q aut nos odiut. detrahut nobis. Nos aut i medio costituti adiuuate dno deo nostro. & vita nra3 & fama sic custodire dbem9 vt no erubescat detractorib9 laudatores. Ide de vidui. In omib9 spualib9 delicijs qb9 fruunt in upte sancta ea3 puer'atio cauta etia deb3 esse ne forte cu mala vita no sit p lasciuia3. mala sit fama p negligentia. Ide. Nobis est necessaria vita nostra. alijs fama nostra. & vtiq3 qd alijs ministram9 misericorditer ad salute. ad nostra q3 redudat vtilitate. Ide. Multo misericordi9. Supra de doctrina.

Hiero. in epla. Multu in vtraq3 pte crebro fama mentit. & ta de bonis mala. qm de malis bona falso3 ore pcelebrat. Idem. Caueto omes suspitioes. & qcquid pbabiliter fingi pot ne fingat ante deuita. Ide Fuge psonas in qb9 pot male puersationis esse suspitio. nec paratu habeas illud de triuio. sufficit mihi psciētia mea. no curo qd de me loquant homies. & certe apls puidebat bona. no solu cora deo s3 etia cora homib9. ne p illu nomen dei blasphemaret i gentib9

Ide. Tenera res in femis fama pudicicie est. qsi flos pulcerrim9 cito ad leue marcesat aura. leuiq3 flatu corrupit. Bern. super ca. Ualidos & pstates necesse est ee eos q sup alios ordinant. necno & loganimes i spe. atq3 ad supna vertice metis attollentes q & bonu fidei sue & puersatois vbiq3 odore spargetes. dicere cu aplo possint. Christi bonus odor sum9 deo i omi loco. Ide. Erit quide virt9 pteta candore psciētie. vbi sequi n poterit odor fame. ceteru3 odor fame nec excusare sufficiet viciu pscie decoloris. puidebit tn sp qntu in se est homo 9tutis bona no tm cora deo. s3 cora hoib9. vt 9e sit lilium

Ide. Sufficit. Sup de traquillitate.

Ide d psi. Interest tue pfectois & malas

res. et malas pariter spes deuitare. in altero con scientie. in altero fame consulis. Idem. Esto fortis in fide. decor⁹ in gloria. et probasti te imitatorem dei. fortitudo tua fides conscie est. et decor tuus splendor bone opinionis est.

De aduersitate Ca. XLVIII

Grego. in regis. Pena presens si afflicti g animum conuertit finis est culpe precedentis si eum ad timorem domini minime conuertit. initium est pene sequentis Idem. Inter flagella positos. flagellis digna committere. contra ferientem est spiritaliter superbire. et seuientis acri⁹ iracundiam prouocare Idem. Aduersitas que bonis votis obiicitur. probatio virtutis est non indicium reprobationis Idem. In omnipotente deo tunc certa fiducia est quando pro bono opere aduersitatis aliquid in hoc mundo recipitur. vt plena merces in eterna retributione seruetur. Idem. Ipsa malorum societas purgatio bonorum est. Idem. Dubium non est. Supra de discordia. li. iij. Idem in moral. Sicut aromata fragrantiam suam non nisi cum incenduntur expandunt. ita sancti viri omne quod virtutibus redolet in tribulatione innotescunt. Idem. Flagella bonorum aut vicia perpetrata purgant. aut que poterant perpetrari futura deuitant. Idem. Cum peruersum quemque deus omnipotens percutit. et condolendum est miserie percutitis. et congaudendum iusticie iudicis Idem. Electi vniuscuiusque mens tribus vicibus. i. vel labore conuersionis vel temptatione probationis. vel formidine solutionis atteritur. atque ipsa attritione purgata liberatur Idem. Pena interrogat si quiet⁹ quis veraciter amat. Idem plura supra de certamine. Joh. chrys. in ser. Sicut pluuia in terram descendens eleuat semina. sic tribulatio animam intrans erigit desiderium Idem Qui aduersatur virtutem suam destruit. nobis vero per patientiam coronas operabitur. Augustin⁹ de pasto. Si except⁹ es a passione flagellorum exceptus es a numero filiorum. Idem in epistola. Terror temporalium potestatum quando veritatem oppugnat iustis. fortibus gloriosa probatio est. infirmis periculosa temptatio. Idem super Gen. ad literam Ipse sibi homo in temptationibus certi⁹ innotescit. et iuste sal⁹ illa perpetua que turpiter amissa est per voluptatem. fortiter recipitur per dolorem.

Isid. in syno. Aduersa corporis anime remedia sunt. egritudo carnem vulnerat. mentem curat. languor enim vicia excoquit. languor vires libidinis frangit. Idem de sum. bo. Viri sancti plus formidant prospera quam aduersa. quia dei seruos prospera deiiciunt. aduersa vero erudiunt.

Bern. sup Qui habitat. Bonum mihi domine tribulari. dummodo ipse sis mecum. quam regnare sine te. epulari sine te. sine te gloriari. Bonum mihi in tribulatione magis amplecti te. in camino habere te mecum quam esse sine te vel in celo quid enim mihi est in celo et a te quid volui super terram. Idem sup canti. In petra. Infra de martyrio.

De martyrio Capitulum XLIX

Grego. in registro. Sicut beat⁹ Cyprianus ait. martyrem non facit pena. sed g causa. Idem in omel. Mori a persequente martyrium in aperto opere est. ferre vero contumelias et odientem diligere martyrium est in occulta cogitatione Idem. Habet pax nostra martyrium suum quia et si carnis colla ferro non subdim⁹. spirituali tamen gladio carnalia desideria trucidam⁹. Isid. in ethymo. Duo sunt genera martyrij. vnum in aperta passione. alterum in occulta animi virtute. Nam multi hostis insidias tolerantes. et cunctis carnalibus desiderijs resistentes. per hoc quod se omnipotenti deo in corde mactauerunt. et pacis tempore martyres facti sunt.

Joh. chrys. in ser. Habet paupertas martyrium suum. et egestas bene tolerata facit martyrium. sed egestas propter christum. non propter necessitatem. Hiero. in legenda sancte paule. Non solum effusio sanguinis in confessione martyrium reputatur. sed deuote quoque mentis seruit⁹ quotidianum martyrium est. Idem in epistola. Nec est sola digna retributio cum sanguis sanguine compensatur. et redempti cruore christi pro redemptore libenter occumbimus. quis sanctorum sine certamine etc. Supra de certamine. Aug⁹ de ciui. dei. Quicunque etiam non percepto regenerationis lauacro pro christi confessione moriuntur tantum eis valet ad dimittenda peccata. quantum si ablueretur sacro fonte baptismatis. Idem Quanto erit acrior impet⁹ belli. tanto maior gloria non cedenti. tanto densior corona martyrij

Bern. sup cantica. Stat martyr tripudians et triumphans. toto licet lacero corpore et rimante latera ferro. non modo fert fortiter sed alacriter sacrum e carne sua circumspicit ebullire sanguinem. Ubi ergo tunc anima martyris Nempe in tuto. nempe in petra. nempe in visceribus iesu. Idem. In petra habitans quid mirum si in modum petre diruerit. sed neque hoc mirum si exul a corpore dolores non sentiat corporis. neque hoc facit stupor sed amor. submittitur enim sensus non amittitur. non deest dolor sed contemnitur. Idem in sermone. Est martyrij

gen⁹ ɀ effusio q̄dā sanguis in q̄tidiana cor/
poris afflictiōe. est etiā baptism⁹ aliqs in cō
punctiōe cordis ɀ lachrymarū assiduitate. sic
q̄ppe infirmis ɀ pusillis corde necesse est. vt
quē semel ponere p̄ tp̄e nō sufficiūt. saltē mi
nori quodā s3 diuturniori martyrio sangui
nē fundāt. sic ɀ baptismi sacrm̄ qm̄ iterari n̄
licet bis q̄ sepi⁹ in multis offendūt. frequētio
ri ablutiōe suppleri.

De gloria Capitulū L

G Rego. in moral. Quia ī hac vita no
bis est discretio operū. erit in illa pro
culdubio discretio dignitatū. vt sicut
q̄ hic ali⁹ aliū merito supat. illic ali⁹ aliū re/
tributiōe trāscēdat Idē sup illud Job. viij
donec impleat risu os tuū ɀc. In illa eterna
patria cū iustorū mēs in exultatiōem rapit.
lingua in canticū laudis eleuat Idē. Ibi
vnusquisq; mentē ab alteri⁹ oculis mem/
brorū corpulēta nō abscōdet. s3 patebit ani/
mus. patebit corpalib3 oculis ipa corporis ar
monia. sicq; vnusquisq; tūc erit cōspicabilis
alteri. sicut nūc esse potest cōspicabilis sibi.
Idē Sicut hi q̄ adhuc viuētes sūt mor
tuorū aīas quo loco habeant ignorant. ita
mortui vitā in carne viuentiū post eos q̄lr
disponat nesciūt quia ɀ vita spūs longe est
a vita carnis. ɀ sicut corpea atq; incorporea
diuersa sunt genera. ita etiā distincta cogni/
tione. qd̄ tamē de animab3 sanctis sentiēdū
nō est. q: que int⁹ omnipotētis dei claritatē
vidēt. nullo modo credendū est. q: sit foris
aliquid qd̄ ignorēt. Idē. Qm̄ ad ipm fon
tem vite venerim⁹ erit nobis delectabiliter
impssa sitis simul atq; sacietas. s3 lōge aberit a
siti necessitas. lōge a sacietate fastidiū. q: siti/
entes satiabimur ɀ satiati sitiem⁹. Idem.
Eterna cōtemplatiōe agit vt omnipotēs de⁹
quo magis visus fuerit. eo magis diligat.
Idē. In illa resurrectiōis glia erit corpus
nostrū subtile quidē p effectū spūalis poten
tie. s3 palpabile p veritatē nature. Idē in
moral. Credendū est q: ante retributiōez ex/
tremi iudicij iniusti in requie q̄sdam iustos
cōspiciūt. vt eos videntes in gaudio nō solū d̄
suo supplicio. sed de eorū bono cruciant. iusti
vō in tormētis sp̄ intuent iniustos: vt hinc
eorū gaudiū crescat. quia malū cōspiciunt qd̄
misericorditer euaserūt. tātoq; ereptori suo
maiores grās referūt. q̄nto vidēt ī alijs qd̄
ipi ppeti si essent derelicti potuerūt. Idē
in dyalo. Sicut electos beatitudo letificat
ita credi necesse est q: a die exit⁹ sui ignis re/
probos exurat. Augustin⁹ de ciuitate dei
Erit illi⁹ ciuitatis ɀ vna in omnib3 ɀ insepa/
bilis in singulis volūtas libera. ab omī ma
lo liberata. ɀ impleta omī bono. fruēs inde/
sinēter eternorū iocūditate gaudiorū. oblita
culparū. oblita penarū. nec tamē ideo sue li/
beratiōis oblita. vt liberatori suo nō sit gra/
ta. q̄ntum g̃ attinet ad sciam rōnalē memor
erit p̄teritorū etiā malorū suorū. q̄ntum autē
ad experiētis sensum prorsus immemor
Idē. Pax celestis ciuitatis est ordinatis/
sima societas fruēdi deo. ɀ inuicē in deo Idē
Quāta erit illa felicitas vbi nullū erit malū
nullū latebit bonū. vacabit dei laudibus q̄
erit omia in omnib3. Nā quid aliud agetur
vbi neq; vlla desidia cessabit. neq; vlla indi
gentia laborabit nescio. Idē. Ipe finis
erit desideriorū nostrorū. q̄ sine fine videbit.
sine fastidio amabit. sine fatigatiōe laudabi
tur. hoc mun⁹. hic affectus hic actus pfecto
erit omib3 sicut ipa vita erit cōmunis Idē
In nobis ipsis imaginē dei cōuertētes tāq̄ iu/
niores ille euāgelic⁹ fili⁹ ad nosmet reuersi sur
gamus. ɀ ad illū redeam⁹ a quo peccādo re
cesseram⁹. ibi esse nostrū nō habebit mortē.
ibi nosse nostrū nō habebit errorē. ibi amare
nostrū nō habebit offensionē Idē. Aberit
omis deformitas. omis infirmitas. omnis
tarditas. omnisq; corruptio. ɀ si quid aliud il/
lud nō decet regnū. in q̄ resurrectiōis ɀ pro
missionis filij equales erūt angelis dei. si n̄
corpe. non etate. certe felicitate. Idē. Ita
deus erit not⁹ atq; cōspicuus vt videat spi
ritu a singulis nobis. in nobis videat ab al
tero in altero videat. in seipso videat. in celo
nouo ɀ in terra noua. atq; in omī que tunc
fuerit creatura videat. Et p corpa in omnī
corpe quocūq; fuerint spūalis corporis ocu/
li acie puenīēte directi. patebūt etiā cogita/
tiōes nostre inuicē nobis. Idē de trinita
te. Cōtemplatio est merces fidei. cui merce/
di p fidē corda mundant. sicut scriptum est.
Mūdans fide corda eorū Idē. Illud qd̄
agit iusticia. Supra libro scdo de quattuor
virtutib3. Idē l. 6. iij. de libe arbi. Tanta
est pulcritudo iusticie. tāta iocūditas lucis
eterne. hoc est incōmutabilis veritatis atq;
sapiētie. vt etiā si nō liceret in ea amplius viue/
re q̄ vn⁹ diei mora. pter hoc solū innume/
rabiles annj hui⁹ vite pleni delicijs ɀ circū/
fluentia tempaliū bonorū recte meritoq; cō

temnerētur. nō eniȝ falso aut paruo affectu dictū est. quoniā melior est dies vna in atriis tuis sup milia. Idē in sermone. Tunc nō peccabimus nō solū factis. sed nec cōcupiscentiis. cū illā faciē videbimus que vincit oīes cōcupiscentias. tam eīm dulcis est fratres mei. tam pulcra. vt illa visa nihil aliud possit delectare. satietas eīm erit insatiabilis. nullū fastidiū. semp esuriemus. semp saturi erimus. Idē de cōflictu. Recedat amor p̄sentis seculi in quo oīes sic viuificant vt deinceps moriant. ⁊ succedat amor futuri seculi in quo oīs sic viuificantur vt deinceps nō moriant. vbi nulla aduersitas turbat. nulla necessitas angustat. nulla molestia inquietat. sed pennis leticia regnat.

Ioh. chryso. sup Iohem. Beati ⁊ ter beati ⁊ multotiēs beati. qui beata illa potiūtur requie. queādmodū miseri. ⁊ ter miseri. ⁊ infinite miseri. qui a beatitudīe illa seipos abiciunt. Fulgenti⁹ in epistola. Sicut per speculū vitreū trina nobis visio administratur. qua nosipsos ⁊ ip̄m speculū ⁊ quicquid p̄sens adest videmus. sic per speculū diuine claritatis ⁊ ipsum deū vt est videbimus. q̄ntum possibile erit creature. ⁊ nosipsos ⁊ omnia alia vera ⁊ certa sciētia cognoscemus.

Bern. super cātica. Qui replet in bonis desideriū anime. ⁊ ip̄e rationi futurus ē plenitudo lucis. ip̄e voluntati plenitudo pacis. ip̄e memorie cōtinuatio eternitatis. Idē Quare tristis es anima mea. ⁊ quare cōturbas me. spera in deo. quoniā adhuc confitebor illi. cū error videlicet a ratōne. a volūtatē dolor. atq; a memoria timor oīs recesserit. ⁊ successerit illa quā speramus mira serenitas. plena suauitas. eterna securitas.

Idē in sermone. Queādmodū circa rationale nostrū ⁊ sciētia ⁊ ignorantia cōstat tāq; habitus ⁊ priuatio. sic circa cōcupiscibile desideriū ⁊ cōtemptus. ⁊ circa id quod dicitur irascibile. ⁊ leticia pariter ⁊ ira versatur. Implebit ergo deus rationale nostrū luce sapiētie. ita vt penit⁹ nobis nihil desit in vlla sciētia. implebit cōcupiscibile nostrū fonte iusticie. vt oīno desiderem⁹ eam ⁊ ea penitus repleamur. sicut scriptū est Beati qui esuriunt ⁊ sitiūt iusticiā. quoniā ipsi saturabuntur. p quā iusticiā quicquid respuere debet anima respuet. ⁊ quicquid cōcupiscere concupiscet. ⁊ ex his omnib⁹ magis appetet quod magis fuerit appetendū. Iam vero qd dicitur in nobis irascibile. cum repleuerit illud deus. perfecta erit in nobis tranquillitas. ⁊ in summā iocunditatē atq; leticiā replebimur pace diuina Idē. Sicut replebit animas nostras deus cū fuerit perfecta in eis scientia. perfecta iusticia. pfecta leticia sic replebit maiestate eius oīs terra nr̄a. cum fuerit corpus immortale. agile. impassibile. configuratū deniq; corpori claritatis sue. Idē. Eterna omniū beatorū solennitas est facie ad faciē deum intueri. eius dulcedine sine fastidio satiari. vt quē semper habent semp habere velint. ac eius visione sine defectu perfrui. Anselm⁹ de similitudinibus. Partes beatitudinis sunt pulcritudo agilitas. fortitudo. libertas. sanitas. voluptas. longeuitas. sapiētia. amicicia. cōcordia honor. potestas. securitas. gaudiū. Ista vt estimo sunt que ꝓpter se ⁊ ꝓpter que alia queq; ab hominib⁹ appetunt. Et ita notanduȝ q septē priores beatitudinis partes ad corporis beatitudineȝ. septēq; posteriores ad animā pertinēt. Idē. In illa vita pulcritudo iustorū solis pulcritudini. que septempliciter q̄ȝ modo sit splendidior erit. adeq̄bitur. Idē. Velocitas nos tāta ꝯcomitabitur vt ip̄i angelis dei eque celeres simus qui a celo ad terras ⁊ ecōuerso dicto citius dilabunt. Idē. In futuro sic iustus fortis erit. vt etiā si velit terram ꝯmouere possit. ⁊ sic ecōuerso iniustus imbecillis. vt nec etiā vermes amouere queat ab oculis suis.

Idem. Gaudiū erit iusto intus et extra. gaudiū sursum atq; deorsum. gaudium circumcirca. vbiq; gaudiū plenū Idē. Tūc iusti scient cuncta que deus fecit scienda. tā ea que preterita. q̄ȝ ea que postmodum sunt Ibi a singulis oīes. ibi ab omnib⁹ singuli cognoscent. nec queq̄ȝ oīno latebit. q̄ patria qua gente qua stirpe quis editus fuerit vel quid etiam in vita sua fecerit. Si autēȝ fueris malus. vera omnino sapiētia priuatus. tantis vrgeberis doloribus. vt non solum insipiens. verū etiē oīno fias ⁊ amēs Idē. In illa vita si bonus fuerit nihil patietur quod nolit. sed agere permittetur qdcunq; voluerit. si vero fuerit malus ad omnia que noluerit cogetur. ⁊ ab omnib⁹ q̄ voluerit prohibebitur.

Finit liber quartus pharetre de gratiosis.

Tractat⁹ de septē donis spūssancti edit⁹
a sancto Bonauētura doctore seraphico.

Capitulū I

Omne datū optimū ⁊ oīe donū ꝑfectū de
sursum est descēdēs a patre
luminū. Jac. j. Sanct⁹ Ja/
cob⁊ aplus a ꝟitate paterni
ꝟbi illuminat⁹. ⁊ a charitate
spūssancti inflāmat⁹. in ꝟbis istis describit
nobis p̄rem eternū vt est fontana ⁊ perfecta
cognitio diuinaꝝ ꝑsonaꝝ in habitudine ad
creaturas. quib⁊ ꝯmunicauit datū optimū
in filij datiōe in natura humana. vt p₃ Jsa
ie. ix. qui dicit. immēsum puulū datū nobis
sc₃ in incarnatōe. cū quo nobis oīa bona
pariter venerūt. Sapie. vij. Propt̄ qđ apo/
stolus nō dixit simpliciter datū optimū sed
oīe datū optimū. oīa eni ꝑ ipm facta sūt.
Cōmunicauit eni ⁊ eis donū ꝑfectū in spūs/
sancti liberali missione. vt p₃ Johis. xiiij.
Jn quo oīa dona largiunt̄. vt patet. j. Co
rinth. xij. Propter qđ apostol⁹ Jacob⁊ non
dixit simpliciter donū ꝑfectū. s₃ oīe donū
ꝑfectū. Hec eni oīa opat̄ idē spirit⁹. vt sic
ꝑ verbi incarnati ⁊ dati illuminationē. ⁊ spi
ritussancti spirati ⁊ donati inflāmationē re/
ducamur ad luminosi ⁊ amorosi patris ve/
rā cognitionē. ⁊ feruidā dilectionē. ⁊ ex his
ad ei⁹ ꝑfectā vnionē. Jsta enim vnitio est fi/
nis largitionis luminū. vt ꝑ eā reducamur
ad patris deificā simplicitatē. ⁊ ꝑfectā vni/
tatem. Vn̄ Dionysi⁹ ī ꝓncipio angelice hie/
rarchie assumēs verbū ꝓpositū dicit sic. Om
ne datū optimū ⁊ oīe donū ꝑfectū desur/
sum est descēdens a patre luminū. Sed et
oīs a patre luminis note apparitiōis ꝓces/
sus. in nos bonitatis dono veniēs. rursus
vt viuifica virt⁹ extēsiue nos adimplet ⁊ cō/
uertit ad cōgregātis patris vnitatē. ⁊ deifi/
cam simplicitatē. etenī ex ipso. ⁊ ꝑ ipsum. et ī
ipso sunt oīa. vt ait sacer Dionysius. Jsta
exponēs cōmentator Linconiēsis ibidē di/
cit. Sum⁹ eni nos ꝑmo ꝑ varios variaꝝ re
rū amores distracti. diuisi. ⁊ multiplicati. et
ex ipa distractiōe cōtracti. corrugati. ⁊ mul/
tiplicati. ideo luminū siue donoꝝ diuinorū
apparitio in nos ꝓueniēs velut viuifica ꝟt⁹
ordine cōuerso quo in nos venit recedēdo.
secū ad suā originē vnde venit ab h̄mōi cō/
tractiōe. corrugatiōe. ⁊ multiplicatiōne nos
extēdit. dilatat. ⁊ maiorat. ⁊ auertens nos a
multitudine p̄ri⁹ amatoꝝ cōuertit nos ad
patris cōgregātis vnitatē. ⁊ deificā simplici
tatē. Sequit̄. Sua simplicitas aūt est deifi
ca. quia spiritū ei soli adherentē. vt saluator
ait. iā vnit sibi. ⁊ cōformat. ⁊ deiformē efficit
⁊ licet nō substātialiter. ꝑticipatiōe tamē ipi
us deū facit. s̄m qđ ait Ps̄. Ego dixi dij estis
⁊ sic spūs adherēs deo puro amore fit ma/
gnus. expāsus. ⁊ simplex. ⁊ vnit⁹. quia a dis/
persione cōgregat⁹. Hec ille. Verbū igi/
tur paternū dicit̄ datū optimū. in quo oēs
thesauri sapiētie ⁊ sciētie dei sunt abscondi/
ti. s̄m apostolū. Qđ verbū in natura huma
na nobis datū noster frater efficit̄. quē fra/
trē spōsa feruēter desiderauit. dicēs. Quis
mihi det te fratrē meū ⁊c̄. Cātico. viij. Spi
rit⁹ autē sanct⁹ donū ꝑfectū dicit̄. q2 a patre
⁊ filio vt donabilis spirat̄. vt dicit Augusti/
nus. xv. de trini. Qualiter verbū datū opti
mū mittit nobis donū ꝑfectū suū. vt ipe te/
stat̄ Luce. xij dicēs. Jgnē veni mittere ī ter
ram. Qđ verbū Ambrosi⁹ exponēs de mis/
sione spūssancti. q̄ est ignis amorosus. illu/
minās intellectū. ⁊ pariter inflāmās affectū
dicit. Venit dn̄s ignē mittere in terrā. non
vtiq₃ bonoꝝ cōsumptorē. sed bone volūta/
tis auctorē. sc₃ spūmsanctū q̄ aurea vasa do
minice dom⁹. id est. aīe potētias capaces di
uinitatis meliorat. donis ⁊ virtutib⁊ adornā/
do ⁊ ꝑficiendo. fenū vero cōsumit et stipulā
id est. ta₃ magna q̄₃ minora offendicula per
ignē charitatis expellēdo. Et Bernard⁹ in
sermone de pēthe. dicit. Spūssanct⁹ ꝑfecto
monet memoriā. docet intelligentiā. et mo/
uet voluntatē. nec minimā paleā peccati in/
tra cordis q̄d possidet habitaculū patitur
residere. sed statim igne subtilissime circum
spectiōis exurit illud spūs suauis et dulcis
Hec ille. Qui etiā sol infiniti ⁊ amorosi ar/
doris. sc₃ spiritussanctus. vt dicit̄ Eccī. xliij.
tripliciter exurit mōtes. id est. eleuatas mē/
tes. sc₃ memoriā. intellectū. ⁊ voluntatē. Jn
q̄b⁊ cōsistit imago dei. ideo capaces sūt dei
vt dicit Augustin⁹ libro. iiij. de trinitate. Jn
tm̄ vt pater in memoria audiat̄. ⁊ verbu₃ si/
ue fili⁹ in intelligētia videat̄. et spiritussanct⁹
in volūtate amplectat̄. Dicit em̄ Richard⁹ li
bro q̄rto de cōtempla. ca. iiij. Sic de⁹ audit̄
ꝑ memoriā. videt̄ ꝑ intelligentiā. deosculat̄
ꝑ affectū. amplectit̄ ꝑ applausu₃. Vel si me/

lius placet inquit Richard⁹. Audit deus p reuelationē. videt p cōtemplationē. sed deosculat p deuotionem. et astringit p dulcedinis sue infusionē. vt infra plenius patebit dono quinto. s. consilij. Nō aūt solū sol iste diuinus exurit mōtes. vt dicit Eccl'i. xliij. sed et igneos radios exufflat. et refulgēs radijs suis excecat oculos. Igneos radios ardentissime charitatis exufflat septē. quādo nob inspirat radios suos septē donorum qui et illumināt et inflāmant mētes humanas. qr spiritussanct⁹ datur in eis. intm̄ vt oculos cecorū illuminēt. et oculos videntiū obcecent vt patet Actuū. ij. quādo apostoli a spūsancto inspirati septē donis eius ita lucebāt et ardebāt vt pene totū mundū illuminarēt et inflammarent signis et doctrinis. et quosdā propter nimiā refulgentiā obcecarēt. nō valentes tantū fulgorē vel refulgentiam sustinere quare clamabāt dicētes. Isti ebrij sunt. vel musto pleni sunt. Ista septē dona priuilegiata sanctitate dicunt radij ignei. quia spiritussanct⁹ p ea quasi ad modū ignis amorosi humiliat alta per donū timoris. liquefacit dura p donū pietatis. illuminat obscura p donū sciētie. cōsolidat mollia p donum fortitudinis. restringit fluida vel dirigit deuiantia p donū cōsilij. clarificat metalla per donū intellect⁹. ignit frigida p donū sapientie. Spiritussanct⁹ igit per dona sua nobis donat lumē vere cognitiōis. et feruorem sancti amoris. Que duo maxima dona et bona sūt que nobis hic dant ad felicitatē eternam pgustandā. et in futura vita felicit consummandā. De quib⁹ duob⁹ bonis cōmentator Dionysij. Hugo. sup. vij. angelice hierarchie dicit sic. Duo sunt. cognitio et amor. vnū pertinet ad illuminationē. alterū vero ad refectionē. Cognitio veritatis illuminat Amor bonitatis satiat. In his beatitudo cōstat. cognoscere verū et amare bonū. Duo inquit hugo pdicta apud nos sunt magna bona. et nō inueniunt apud nos maiora aliis. neqꝫ ad gaudiū neqꝫ ad felicitatē nr̄am magis operātia q̄ lumen et dilectio. Nam si illuminaris. magnū bonū est sed non plenum. Si satiaris et nō illuminaris. magnū bonū est. sed nō perfectū. Refectio iocūdum facit quod int⁹ est. illuminatio iocundū facit et exhibet quod foris est. Videt quidem refectio magis necessaria esse. vtrūqꝫ tamen ad plenū gaudiū exigit. Hec ille. Sed quia hec duo bona magna et summe nobis necessaria. scꝫ refectio et cognitio a spiritusancto in septem donis ei⁹ cōferunt. vt dicit Gregorius libro pmo moraliū. Ideo diligēter inuestigandū est nobis qualiter hec duo in illis bonis inueniant et obtineātur vt nos p ipa mentaliter illuminemur ad cognoscendum celestia. et spūaliter reficiamur ad pfecte consequendū illa. Dicit nāqꝫ Gregori⁹ ibidem exponēs illud Job pmo. Ibāt filij ei⁹ septē et faciebāt cōuiuiū per domos vnusquisqꝫ in die suo. Dies inquit vniuscuiusqꝫ filij. id est doni siue virtutis in mēte a deo cōcepti est illuminatio. Qui filij per domos cōuiuia faciunt dū fratres siue dona singula iuxta modum propriū mente pascūt. Hec ille. Cum igit iuxta septē filios sunt septē dies spirituales siue illuminatiōes. et quelibet dies habet suū cōuiuiū. Igit sicut septē sunt dies. ita et septē cōuiuia erunt. siue septē mentis refectiones nos pparātia et nos habilitantia ad illud grande cōuiuiū quod vert⁹ Assuer⁹ septē diebus iussit pparari cunctis principibus et pueris suis. Hester. i. caplo.

Capitulū. II

V Isio q datū optimū scꝫ verbū incarnatū misit nobis donū perfectū scꝫ spiritūsanctū. qui vt sol amoroso ardore exurēs mōtes. id est. eleuatas mentes. igneos radios septē donorū inspirādo exufflat. vt tanqꝫ scintille ignee in arundineto mētis discurrant. vt et in operationē foras erumpāt. et proximos verbis et exēplis tāgendo igne amoris accendāt Ideo modo vidēdum est de istis septē donis siue radijs qualiter in nobis recipiant et operent. Et sunt quedam de donis istis pmittēda in generali. et postea de quolibet dicet in speciali. Circa primū quinqꝫ sunt vidēda propter maiorem noticiam aliorū infra dicendorum.

Primo videndū est quot sint dona spiritussancti. vel quid dicant. Secūdo qualiter hec dona ab alijs habitib⁹ distinguantur. Tertio que vtilitates in his donis cōferantur. Quarto qui et quales istorum donorum capaces efficiātur. et qualiter obtineantur. Quinto qualiter dona descendendo et ascēdendo ordinātur. Primo igitur videndū est quot sint dona spiritussancti.

Circa quod est sciendū q linconien. cōmentator Dionysij exponēs verbum illud

Omne datū optimū ꝛ omne donū ꝑfectuȝ
dicit esse differentiā inter dationē ꝛ inter da
tum bonū ꝛ inter donū ꝑfectū. Nam datio
est dātis actio. ꝛ quādoqȝ sumiꝫ ꝓ re data q̄
cūqȝ que potest dari. Et hec datio bona ex/
tendit se tā ad dona data bona q̄ȝ ad donū
ꝑfectū. Et hec datio vel donatio cōuenit to
ti trinitati que est infinite liberalitatis. dās
oīa oībꝫ ſm cuiuslibet capacitatē ꝛ gra
dum essentie sue. Si eñ natura nō deficit i
necessarijs. vt dicit in libro de celo ꝛ mūdo
ꝛ de aīa. multo minꝰ dñs nō deficit in ne/
cessarijs. Qui eñ oīa bona creauit. oīa
bene regit. Sed talis datio ꝓprie non dicit
donū ꝓut nūc loq̄mur de donis. donū ta/
men est. Datū vero bonū inquit Linconiē.
dicit qđ nos bonificat. vt oīa que nobis
a dāte cōferunt quibꝫ boni efficimur. Sūt
aūt data bona fortune. ꝛ oīa talia tā exte/
riora q̄ȝ iteriora bona. ꝛ cū eis bene vtimur
nos ꝑficiūt ꝑfectiōe ꝓma. Donū autē perfe
ctum inquit Linconieñ. sumiꝫ ꝓ bonis gra
tuitis nos in bene esse ꝑficientibꝫ. Unde in
ca. iiij. angelice hierarchie dicit sic. Licet ꝑfe
cti simꝰ quantū ad speciē humanā a natura
tamē ꝑfectio quantū ad bene esse deficit no
bis. Uniꝰ eñ cuiusqȝ rei create plena perfe
ctio est nō esse impedite opatōnis ꝓpter quā
creata est. nec remisse virtutꝫ a qua procedit
Natura eñ operās ociosa est ꝛ intantū defi
ciens inquantū ab opatiōe ꝓpria ociat. Luȝ
vero ea nō impedite nec remisse opatur nō
est qđ ei vltra ad plenitudinē adijciat Ad
talē autē ꝑfectiōis plenitudinē homo mor/
talis ꝑuenire nō potest nisi supnaturalibus
luminibꝫ siue donis adiuuet. Unde Hugo
cōmētator sup ꝓncipiū angelice hierarchie
dicit. Rationalis creatuaa que sola ad ima/
ginē cōditoris facta legit. data accepit opti/
ma dū cōderet ad infima. ꝛ data accepit ꝑfe
cta dū sublimaret ad summa. Neqȝ eñ meli
us alteri nature datū est ab eo qđ primū ac
cepit per creationē. s. imaginē dei. Neqȝ per
fectius accepit eo qđ postmodū esse meru/
it ꝑ gratiā. scȝ dei templū. dei filiꝰ. vt ꝑ amo
ris vinculū deo insepabiliter colliget. ꝛ sic fi
eri beatam. qđ meruit ꝑ gratiā. Igit do/
na ꝑfecta gratuita ꝑficiūt dona optima na/
turalia. vt sic spiritꝰ humanꝰ ꝑ habitꝰ dono
rum deiformiū reducat ad plenā ꝑfectionē
ꝛ operet opationes nō impeditas. ꝓut pos/
sibile est in corpe corruptibili. Et sic dona
ista videnk esse habitꝰ quidā gratuiti vel g̃/
dus quidā. ꝛ nō habitꝰ diuersi luminis di/
uini ꝛ gratuiti. ſm quosdā a spūssancto mē/
tibus humanis infusi. quibꝫ disponant vt
habiles fiāt ꝛ dispositi ad sequendū instin/
ctus spūssancti. qui instinctꝰ sunt memorie
amonitio. intellectꝰ illuminatio. voluntatꝫ
motio. Et licet ratio ꝛ sinderesis sint q̄dam
instinctꝰ in homine inclinātes eū ad aliquē
sibi cōnaturalē finē cōseqnendū ꝑ potētias
eius. tamē q̄ cōsequant finē vltimū supna/
turalem nō sufficiūt. quia in corpe corrupti
bili habēt opationes multipliciter impedi/
tas. Et ideo indigēt virtute supioris agen/
tis ad cōsecutionē talis finis. Unde phi
losophꝰ in libro de bona fortuna dic. His
qui mouent ꝑ instinctū diuinū nō expedit
cōsiliari ſm rationē humanā. quia id qđ in/
tendūt cōsequunt a meliori ꝓncipio q̄ȝ sit ra
tio humana. scȝ ꝑ instinctū diuinū. Ad cuiꝰ
instinctus ꝯsecutionē dona eius nos habi
litant ꝛ ꝓparāt. que ab ipo liberalissime do
nant. Sunt aūt hec priuilegiata dona
septē. que dicunt priuilegiata eo q̄ i eis do/
natur spiritussanctꝰ appropriate loquendo.
ꝛ q̄ ſm ꝓphetā fulserūt in christo. vt ptꝫ Isa
ie. xi. qui dicit ea sup florē qui ascēdit de radi
ce yesse requieuisse. vbi enumerat ea dicens.
Requiescet sup eū spiritꝰ dñi. spiritꝰ sapien/
tie ꝛ intellectꝰ. spiritus cōsilij ꝛ fortitudinis
spiritꝰ sciētie ꝛ pietatis. ꝛ replebit eū spiritus
timoris dñi. In hac aūt enumeratōe descē/
dendo ꝓcedit a summo ꝛ cōbinādo ꝑ medi
am copulā. vt simul ostendat donoꝝ distin
ctio ꝛ cōnectio. origo ꝛ ordo. Sunt auteȝ
hec dona tm̄ septē. Quia sicut dicit Grego/
rius sup Ezechielē. scđa parte. omelia tertia
Per septenariū significat vniuersitas. vt si/
cut mundꝰ septē diebꝫ est ꝑfectus. sic ꝛ minor
mundꝰ homo septē donis spiritussancti ꝑfi
ciatur. Sunt eñ septē dona ꝓpter septē ex/
peditiōes hominis. tā in vita actiua q̄ȝ in vi
ta cōtemplatiua necessaria. Nā Anselmꝰ li/
bro de similitudinibꝫ circa finē dicit. q̄ qua
tuor dona inferiora respiciūt vitam actiuā.
ꝛ tria alia respiciūt vitā cōtemplatiuā. Su/
periora sunt donū sapiētie. intellectꝰ. cōsilij.
vt infra patebit. Et sic septē dona sunt sep/
tem radij spirituales tā splendidi q̄ȝ igniti.
procedētes a sole ardētissime charitatis. q̄/
bus sapiētia edificauit sibi domū. Prouerb
ix. ꝛ maneriū quasi septē columnis etc. s. 8.

quibus fulcitur τ adornat̃ τ perficitur. In qua sapiẽtia dulcissima cõuiuia spiritualia ministrat inhabitãtibus. Unde dicit̃ ibidẽ scʒ Prouerb.ix. Sapiẽtia imolauit sibi victimas τ miscuit sibi vinũ. τ proposuit mẽsam suã.cuius copiã τ dulcedinẽ nemo scit nisi qui accipit per experiẽtiam.vel per reuelationẽ. vt dicit Augustin⁹ super Apocal̃. ca.ij.vel ꝑ predestinationẽ ait Haymo ibidem.

Capitulũ III

Secũdo vidẽdum est qualiter hec septem dona spũssancti ab alijs habitibus τ donis distinguãtur. De q̃ notandũ est ꝙ cõmentator Dionysij Hug. super ꝓncipiũ angelice hierarchie dicit sic. Gratia diuina illuminatio est. τ ipsa dona gratie lumina sunt illuminãtia eos qui se ꝑticipant. τ oĩs gratia ab vno fonte descendit τ oĩs illumiatio ab vno lumine. τ mlt̃i sunt radij τ vnũ lumen. Et spargit se vnũ vt multos illuminet. τ luceãt illumiati multi. τ nõ videtur nisi vnuʒ lumen. τ fiũt multi vnum in lumine vno. Hec ille. Ex quo apparet ꝙ gratia est lumen multos habẽs radios vel gradus diuersarũ virtutũ τ ornamentoꝝ spiritualiũ. In ipsa eñ gratia gratum faciẽte datur spũssanct⁹ qui est donum perfectũ ꝑficiẽs aĩam vt efficiat̃ filia patris eterni. spõsa christi. τ templũ spiritussancti. ideo merito vocat̃ gratia gratũ faciẽs. Sine eñ ipã null⁹ potest mereri. nec in bono ꝑficere. nec ad eternã vitam ꝑuenire. ideo necesse est vt per varios radios gratie habeat anima varia exercitia virtutũ. donoꝝ. beatitudinũ. fructuũ spiritualiuʒ. τ spũalia dona sensuũ. τ vita spiritualis ex ipsis perfecta manifestet̃. Gratia igit̃ cũ sit origo et forma omniũ habituũ. τ gaudiũ virtualiũ ramificatur in habitus vel gradus virtutuʒ moraliũ. quibꝫ vires appetitiue perficiuntur ad obediendũ ratiõi qua regunt̃. vt in omnibus actibꝫ suis recte τ delectabiliter τ perfecte oĩa operent̃. Sunt autẽ quattuor virtutes morales. que dicunt̃ cardinales. quia vt ostiũ vertit̃ in cardinibꝫ. sic vita humana vertit̃ τ regitur in his virtutibus. q̃ sũt. Prudẽtia que rectificat rationalẽ. Fortitudo rectificat irascibilẽ. Temperãtia rectificat cõcupiscibilẽ. Justicia rectificat omnes vires. quia cõprehendit tot⁹ anime rectitudinẽ. cum ipã rectitudo dicatur volũtatis. Et dicit Augustin⁹ ꝙ prudẽtia necessaria est in eligẽdis. fortitudo in tolerandis temperãtia in vtẽdis. iusticia in distribuendis. Et Augustin⁹ in libro musice dicit Q᷑ prudẽtie succedit cõtemplatio. fortitudini firma adhesio. tẽperantie dilectiõis mẽsura respectu creaturaꝝ vel creature (quia dilectionis diuine mẽsura est sine mensura. vt dic̃ Bernard⁹ in libro de diligendo deo circa principiũ) iusticie succedit ordinatio debita ad deũ τ proximũ. Ramificat̃ etiã gratia gratũ faciẽs in habit⁹ vel gradus virtutuʒ intellectualiũ. quibꝫ ratio ꝑfic̃t̃. que est ꝟtutum moraliũ motiua τ directiua ne per immoderantiã illarũ impediant̃ virtutes intellectuales mẽtis cõtemplatiue tendẽtes ĩ cognitionem diuinarũ veritatuʒ. quibꝫ mẽs illuminat̃ vel etiã reficitur. Et sũt tres vt dicit philosoph⁹. Sapiẽtia regit affectum. Intelligẽtia intellectũ. Prudentia regit vtrũqȝ. Prudẽtia eñ spirit⁹ regit cogitationes τ affectiões. Sapiẽtia regit affectũ. dũ ei sapere facit vnũquodqȝ ꝓut est. celestia vt celestia. terrena vt terrena. Unde Bernardus. Inuenisti sapientiã si tibi singula hoꝝ sapiũt ꝓut sunt. Igit̃ que sursum sunt sapite. nõ que sup terrã. ait apostol⁹ ad Col̃. iij. Intelligẽtia regit intellectũ dum ipm introducit ꝑ oĩa velamina vsqȝ ad intimas quidditates rerũ. Dicit̃ eñ in libro de spiritu τ aĩa. ꝙ intelligẽtia est qua de diuinis quantũ possibile est cognoscit̃ ad celestia archana penetrãda. Prudẽtia vero regit vtrũqȝ. quia vt dicit philosoph⁹ in vj. ethicoꝝ. Prudẽtia est recta ratio agibilis vtriusqȝ.

Ramificat̃ etiã gratia gratũ faciẽs τ proficit in habit⁹ τ gradus virtutũ theologicarum. que sunt ꝑfectiões τ virtutes predicte eo ꝙ ꝑ virtutes theologicas anima ꝑfecti⁹ ĩ deũ fertur τ ei immediati⁹ cõiungit̃. Sunt autẽ tres virtutes theologice. scʒ fides. spes τ charitas. Fides deũ querit τ scrutatur. Spes deũ sapit τ de rẽtione assecuratur. Charitas deũ tenet τ amplect̃. Unde Cãticoꝝ. iij. dicit amica. Inueni quẽ diligit anima mea. tenui eũ nec dimittã. vbi dic̃ Bernardus. Quis te nõ teneat dñe Jesu qui tenentẽ spe fortificas. perfectõne decoras. ꝑseuerantia cõducis. remuneratiõe perducis.

Ramificatur etiã gratia hec in habit⁹ vl̃ gradus septẽ donoꝝ spiritussancti. qui vires anime disponũt ad hoc ꝙ bene τ ꝓmpte

subdanť motionib⁹ spiritussancti q̄ i eis do
natur. Et quasi suphumano modo operať.
quod tamē pfecte fieri nō potest nisi per do
na ista vires mentis sanenť ⁊ reparenť. Di
cit nāq₃ Hugo in tractatu suo de quinq₃ se
ptenis circa principiū sic. Sunt septem vi
cia capitalia siue principalia. ex quibus vni
uersa mala oriunť. que sunt fontes abyssi
tenebrose. de quibus flumina babylonis ex
eunt. que vastāt vniuersam nature integri
tatem ⁊ generāt quosdā anime languores.
interioris hominis quasi vastatores. quoꝝ
quidā hominē spoliant. quidā spoliatū fla
gellant. quidā flagellatū eijciūt. quidam eie
ctum seducūt. quidā seductū seruituti sub
ijciunt. Superbia em̄ aufert homini deu₃.
Inuidia aufert ei proximū. Ira aufert ei se
ipsum. Tristicia spoliatum flagellat. Auari
cia flagellatū eijcit. Gula eiectum seducit.
Luxuria seductū seruituti subijcit dum spi
ritum humanū fede carni seruire compellit
vt iam infirmus spirit⁹ cū psalmista clamet
Infixus sum in limo pfundi ⁊ nō est substā
tia. Ascendi in altū maris ⁊ tēpestas dimer
sit me. Hec ille. Sed ecce spiritussanct⁹
qui est fons aque viue salient᷑ in vitam eter
nam. vt dicit domin⁹ Johis. iiij. Septem
flumina tā splēdida veritate q̄₃ ignea chari
tate ⁊ viuida veritate effudit in orbē terrarū
Hec autē flumina septē sunt dona spiritus
sancti. quib⁹ de⁹ totū regnū anime purgat.
rigat ⁊ fecundat. ⁊ oēs vires mentis sanat
ornat. ⁊ cōsummat. intantū vt quilibet cre
dens fiat fons de cui⁹ ventre fluēt aque vi
ue. sicut dicit scriptura vt ait domin⁹ Johā
nis. vij. ca. Nā per donū timoris dn̄i spirit⁹
sanct⁹ superbiā ab homine expellit. et deu₃
humiliter introducit. Per donū pietatis i
uidiā turpiter cōculcat. ⁊ proximū ad se dul
citer inuitat. Per donū sciētie ira₃ totaliter
sedat. ⁊ totū hominē intra se prudenter pa
cificat ⁊ quietat. Et per donū fortitudis ac
cidiam velociter opprimit. ⁊ vigorē mentis
vehemēter ad operandū impellit. Per do
num cōsilij auaricia₃ potenter extinguit. et
thesauros celestes sapiēter ꝯquirit. Per do
num intelligētie seu intellectus gulā violen
ter reprimit. ⁊ celestib⁹ delicijs mentē spiri
tualiter reficit. Per donū sapientie luxuriā
viriliter despicit. ⁊ totū hominē castitati ⁊ li
bertati restituit. Oīa pdicta infra in singu
lis donis patebūt. Et Hugo in fine predi
cti libri cōcludit dicens. Spirit⁹ ergo sapi
entie cor sua dulcedine tangēs ⁊ foris cōcu
piscentie ardorē tempat. ⁊ sopita cōcupiscen
tia intus spūalem creat. quaten⁹ dū mēs to
ta ad internū gaudiū colligiť. plene ac perfe
cte homo ad imaginē dei reformeť. Sapiē
tia nāq₃ a sapore diciť. Cū igitur mēs inter
ne dulcedinis gustu tacta se per desideriu₃
intus colligit. nec foris iam enormiter i car
nis voluptate dissoluiť. totū intus possidet
in quo delectatur. Gustato em̄ spiritu desi
pit oīs caro. Hec ille. Est tamē sciēdū.
q̄ sicut dicit Gregori⁹ pmo moraliū. Dona
ad pfectionē plenā nō pueniūt nisi fide. spe.
⁊ charitate. fiat oē qd̄ agūt. q2 sibi inuice₃
cooperanť. Ecce sanctissima dona nos abi
litant ⁊ disponūt ad sūmi boni capacitate₃.
familiaritatē. ⁊ fruitionē. Sed quia diciť Au
gustin⁹ lib. iij. de trinitate. ca. ij. ptractans il
lud ps. Leteť cor querentiū dn̄m. querite fa
ciem ei⁹ semp. Qui semp queriť nunq̄₃ inue
nitur. Quō igiť letabiť cor q̄rentiū dominū
⁊ nō magis tristabiť. Et rn̄det Aug⁹ q̄ dn̄s
incōprehēsibilis est. ⁊ h̄ cognoscere inueni
re est. Bn̄ diciť igiť q̄ sine fine est querendus
qui sine fine est diligend⁹. Satiabimur ta
men cū apparuerit gl'ia eius. Ideo gr̄a eius
gratū faciēs ramificare ⁊ pficere debet vsq₃
ad gradus ⁊ excellētias pfectionū ſm quas
homo operať quasi diuino modo perfectis
simos act⁹ quada₃ excellētia. quia vero fini
magis appropinquāt. recto vocabulo nūcu
panť ex nomine beatitudinū. Sunt aūt
septē beatitudies quas saluator enumerat
Matth. v. licet ſm aliquē modū possent di
ci octo. Et sunt hec. sc₃ paupertas spirit⁹. miti
tas luctus. esuries. iusticia. misericordia. cor
dis mundicia. ⁊ pax. Numer⁹ istarū beati
tudinū ⁊ ordo accipitur ex integritate perfe
ctionis hoīs. Primo ad integritatē perfe
ctionis necesse requiruntur tria. Primo perfe
ctus recessus a malo. Secūdo pfectus p
cessus in bono. Tertio pfectus stat⁹ in opti
mo. Sane malū aut pcedit ex timore super
bie. aut ex rācore malicie. aut ex lāguore cō
cupiscētie. sed paupertas spūs elōgat a malo
timoris. Et est pma beatitudo. Quia dicit
glo. Mat. v. Sic initiū sapie est timor dn̄i.
sic paupertas spūs est pncipiū beatitudīs Et
facit duo. s. rex abdicatoꝫ. ⁊ spūs ꝯtritoꝫ si
ue hūiliatoꝫ. Mititas elōgat a malo ran
coris. Luctus elongat a malo libidinis et

languoris cōcupiscibilis. Secūdo ad processum in bono ptinēt due beatitudines. s. esuries iusticie. z affect⁹ misericordie. Tertiō ad statū optimū ptinet limpida cognitio et tranquilla refectio. Mūdicia cordis valet ad videndū. Pax vltima beatitudo mentis valet ad pfecte fruendū. Sunt z alie rationes hui⁹ numeri z ordinis. vt infra patebit De hac pace dicit beat⁹ Augustin⁹ in libro de verbis dñi. ca. lviij. sic. Pax est serenitas mētis. trāquillitas animi. simplicitas cordis vinculū amoris. cōsortiū charitatis. Hec est que singularitates tollit. bella cōpescit. iras cōprimit. supbos calcat. hūiles amat. discordes sedat. inimicos cōcordat. Cūctis ē placida. nescit extolli. nescit inflari. Hanc q̄ accipit teneat. qui pdit repetat. qui amiserit exquirat. quoniā qui in eadē nō fuerit vł' erit inuentus. a patre abdicat. a filio exheredita tur. z nihilomin⁹ a spiritusancto alienus efficitur. nec ad hereditatē dñi peruenit q̄ testamentū pacis obseruare noluit. Hec Augustinus. Hac igit pace habita quid sequitur nisi supabundans delectatio spiritualis que cōsequit opera pfecta. Dicit em̄ Origenes sup cātica. De natura boni opis est q ad ipsi⁹ multiplicationē multiplicat delectatio. z quasi quoddā cōdimentū cibi spiritualis est hilaritas bñ operātis. Et Gregorius libro pmo moraliū dicit. Comedere anime est bonis opibꝫ satiari. Bonū em̄ operatum fert secū dulcedinē in gustu. z gaudiū i corde. Cū igit in beatitudinibꝫ pdictis sint opationes pfectissime. necesse est vt dulcedines dulcissimas generēt in habente illas.

Ad has beatitudines igit pter suam plenitudinē z pfectionē duodecim fruct⁹ spiritus. z qnq sensus spūales cōsequunt. Qui nō dicūt nouos habit⁹. sed stat⁹ delectationum z cōsolationū. quibꝫ cōsolant spiritu⁹ iustorum viroꝝ. Cōtinet autē numer⁹ istorū fructuū in duodenario. pter insinuandam supabundantiā delectatōnū. Est em̄ numerus duodenari⁹ abundās. in quo insinuat spiritualiū charismatū exuberātia. quibus fruitur z delectat anima sancta. Fruct⁹ autem sunt hi. Charitas. Gaudiū. Pax. Patientia. Lōganimitas. Bonitas. Benignitas. Mansuetudo. Fides. Modestia. Cōtinentia. z castitas. Qui dicūt delectatiōes cōsequentes opa pfecta. Per sensus autē spirituales qui dicūt pceptiones vel experientias mētales pcipit anima spūalia fructuum oblectamēta. Sed notādum est q sicut dicit in libro de spū z aīa. duo sunt sensus in homine. vn⁹ exterior. alter interior. z vterq suū bonū habet quo reficit. Sensus exterior reficit cōtemplatiōe humanitatꝭ. sꝫ sensus interior cōtemplatione diuinitatis. Propterea de⁹ fact⁹ est homo vt totū hominē beatificaret. z tota puersio hoīs z dilectō esset ad ipm. Hoc em̄ totū bonū hoīs erat vt siue egrederet siue ingrederet i suo factore pascua inueniret. Cōstat em̄ homo ex carne z anima. Et in carne sunt qnq sensus. s. visus. audit⁹. olfactus. gust⁹. z tactus. quos tamē nō mouet absq aīe societate. Ita aīa simili mō habet qnq sensus spūales. Quia spūales res nō corpalibus sensibꝫ sed spūalibus rimāde sunt. Et sequit ibidē. Vñ diuina vox in Deuteronomio. Videte q ego sum dñs sol⁹. Ecce visus spiritualis. Et in Apocal. c. ij. Qui habet aures audiēdi audiat. q̄d spūs dicat eccl'ijs. Ecce audit⁹ spūalis. Et in ps. Gustate z videte quoniā suauis est dñs Ecce gust⁹ spiritualis. Et apostolus. ij. Chorinth. ij. Bon⁹ odor xpi sum⁹ Ecce odor xpi spūalis vel olfact⁹. Et i euāgelio. fide mulierē se tetigisse magis q̄ corpe ondit dicēs. Quis me tetigit. Ecce tact⁹ spiritualis. Et sequit. Sic cū oīni cautela obseruandum est q̄d ad corpis sensus. z q̄d ad aīme dignitatē ptineat. Hec ille. Hos sen⁹ spūales z eoꝝ expientiā videt Aug⁹ habuisse. qui lib. x. cōfessionū ait sic. Quid amo cum deū meū amo. certe non exteriora. sed amo quandā lucē. z qndam vocē. z quendā odorem. z quendā cibū. z quendā amplexū interioris hominis mei. vbi fulget aīme mee lum̄ q̄d nō capit loc⁹. vbi sonat verbū q̄d non capit temp⁹. vbi olet odor quē nō spargit flat⁹ vbi cibus quē nō minuit edacitas. vbi heret amplex⁹ quē nō diuellit societas. Hec amo cum deū meū amo Hec Augustin⁹. Et his aliqualiter apparet vel apparere potest distictio z differētia pdictoꝝ habituū. vel magis graduū z intēsionū perfectionalium. De his sensibus spiritualibꝫ plenius dicitur in tractatu de itineribus eternitatis. capitulo sexto.

Capitulum IIII

Tertio videndū est que vtilitas i ist septē donis spiritussancti cōferatur Circa quod notandū est q spiritus

sanct⁹ p̄ sua dona primo sibi domū menta/
lē in iocundū habitaculū. ꝛ in sanctū manc/
rium p̄parat. Nā donū sapiētie virtutibus
edificat mētis domū. Donū intellect⁹ men/
tis domū cōtemplatōe illuminat. Donum
cōsilij domū mētis gubernat prudētia. Do
num fortitudinis mētis domū stabilit ꝛ de
fensat patiētia. Donū sciētie mētis domuꝫ
multipliciter ditat ꝛ cibat diuinis veritati/
bus. Donū pietatis mētis domū diuio cul
tu perornat. Donū timoris mētis domum
mundū cōseruat. ꝛ om̄e peccatū ab ea tota/
liter expellit ꝛ extirpat. quia timor dn̄i expel
lit peccatū vt dicit̄ Eccl. p̄mo. Hec possunt
elici ex verbis Bede i vna omelia sup Ma
the. c. xij. vbi dicit Sapiētia domū edificat
Intellect⁹ gubnacl'a inuenit Cōsiliū bona a
mal' discernere facit. Fortitudo in patiētia
animā possidet. Sciētia diuitie dei et salu/
tis acquirunt̄. In pietate p̄speritas p̄sentis
vite ꝛ future cōstituit. ad omnia eni vtilis est.
Timore humilitas cōseruat̄ ꝛ om̄e peccatū
expellit̄. Et sic mēs humana deo in habita/
culū sanctū p̄parat̄. In q̄ habitaculo quan
tam familiaritatē dn̄s cū mēte humana ha
beat. ꝛ quot ꝯsolatiōes ei exhibeat infra pa
tebit Secūdo dona spūssancti totā fami
liam dom⁹ mētalis siue vires aīme ad expe
dite ministrādū deo ꝛ faciliter obedienduꝫ
disponūt ꝛ habilitāt. vt docet Beda super
Math exponēs illud verbū. Mulier ha
buit septē viros. Spir. t⁹ sapiētie negligen/
tiā scꝫ ministerij a pigro repellit. Spirit⁹ in
tellect⁹ diligentiā ministrādi rationabiliter
querit. Spūs cōsilij ꝓuidentiā diuinā pru
denter inuenit. Spūs fortitudinis īpedi/
menta ministrādi fortiter retūdit. Spirit⁹
sciētie obliuionē diu esse nō s. nit lubricam.
Spirit⁹ pietatis humanā fragilitatē circa
ministeriū clemēter indulget Spirit⁹ timo
ris dei improuidā ignorātiā ardēter deco/
quit. ꝛ mentē pia sollicitudine ad satisfaciē/
dū deo impellit. Quia q̄ deū timet nihil ne/
gligit. ait sapiēs Eccs. vij. Et Gregori⁹ di/
cit. Deū timere est nulla que faciēda sunt p̄/
terire. Et sic tota familia mētis seruiet vni
uersoꝝ dn̄o. cui seruire regnare est. ait ap̄ls.
ꝛ Gregori⁹. Sed necesse est scire hic que
sit ista familia mēns. ꝛ que sit dignitas. or/
do. ꝛ opatio eoꝝ. De quo notandū est ꝙ
in libro de spū ꝛ aīma paꝫ post principiū di
cit̄ ꝙ nobilis creatura est aīma. Ciuitas nā
ꝗ dei est de qua fm psalmistā tā gloriosa di
cta sunt. quia ad imagi ·em ꝛ similitudineꝫ
dei facta sit. Sequit̄. Sed qꝛ nulla est ciui/
tas absq̄ populo. ideo disposuit in ea cōdi/
tor noster populū triplicis grad⁹ id est. sapi
entes ad cōsulendū. milites ad pugnanduꝫ
artifices ad ministrandū. Et sequit̄ ibideꝫ.
Ciues hui⁹ ciuitatis sunt naturales ꝛ inge
niti aīe vigores tanq̄ indigene. Quoꝝ di/
stincti sunt grad⁹. a'ij sunt supiores. alij me
dij alij inferiores. Supiores quidē sūt sen
sus intellectuales. Medij rationales. In/
fimi sunt aīmales. Et tantū de familia hac
sufficiat quantū ad p̄sens ꝓpositū. Sed de
ordine isti⁹ familie ꝛ opatōne infra require
cap'lo q̄nto scd̄e ptis. Tertio spūssanctus
p dona p̄dicta totā familiā aīme siue mētis
vires erudit ꝛ munit cōtra temptamēta ꝛ de
fectus naturales vel cōtractos q̄bꝫ fm di/
spensationē diuinā quādoq̄ exercentur. ne
ociosi in delectabili trāquillitate donoꝝ te/
pescant. ꝛ ita habeant̄ vt ingrati. ꝛ nō cogno
scant. Unde Gregori⁹ libro. ij moraliuꝫ di/
cit sic Nōnunq̄ fit dū mens nostra tāti mu
neris plenitudine donoꝝ atq̄ vbertate ful
citur. ꝛ cōtinua securitate in his perfruit̄. a
quo sibi hec sunt obliuiscit̄. et quasi a se pu/
tat habere qd̄ nunq̄ sibi cōsiderauit abesse.
Unde fit ꝙ eadē gratia donoꝝ quādoq̄ vti
liter se subtrahat vt mēti p̄sumēti quantū i
se infirmet̄ ostēdat. Sequit̄. Tūc eni vere
cognoscim⁹ dona nostra vnde sint. quando
hec quasi āmittēdo sentim⁹ quia a nobis s̄/
uari nō possunt. Et dicit ibidē ꝙ cōtra sin/
gula tēptamēta spiritussanct⁹ erudit ꝛ mu/
nit mentē in septē virtutibus siue donis q̄
pro eodē accipit. vt patet ibidem.

Contra stulticiā humanā vel mūda
nam dat sapiam diuinā.
Cōtra hebetudinē humanā dat do
num intellect⁹.
Contra p̄cipitationē piculosam dat
donū cōsilij.
Uñ Contra timorē vt est passio dat do/
nū fortitudinis.
Contra totā ignorantiā dat donuꝫ
luminose sciētie.
Contra cordis duriciā dat donū be
nigne pietatis.
Contra ꝑtinacē superbiā dat donū
humilis timoris.

Et infra dicit. Mira aũt hoc nobiscum agit dispensatiõe. vt mẽs nostra culpe non/nunq̃ pulsatiõe feriat. Nã homo magna᷑ virtũ se esse crederet si nullũ vnq̃ viriũ suarũ defectũ intra mẽtis archanũ sentiret. Nã vnde se ptimescit enormiter cadere. inde accipit fortiter stare. Et vt dicit Gregori⁹ ibidem. Tẽptatio talis excitat vt se mẽs in certamine cauti⁹ accingat. Quarto spũssanctus p dona omẽs vires mẽtis ⁊ totã familiam aie habilitat ⁊ disponit. vt ad celestia p grad⁹ ascendãt. vbi est vera patria aie. Unde Gregori⁹ sup Ezechielẽ. pte scda. omelia vij. exponẽs illud. Septẽ graduũ erat ascẽsus ciuitatis. Sunt multi q̃ iam p septẽ gdus. id est. p spũs septiformẽ gratiã aditum vite celestis inueniũt. vt hi

Per timorẽ dei sunt humiles. Und Job. xxij. dicitur. Qui humiliatus fuerit erit in glia. s. celesti.

Per pietatis studiũ sunt misericordes. qr in Luca dicit. Beati misericordes. quoniã misericordiã consequentur ⁊c.

Per scientiã sunt discreti. sunt discernẽtes inter malũ ⁊ bonũ. ⁊ qualit sal uent. Quã scientiã dat spiritusscũs vt dicit Anselm⁹ libro de similitudi/

Qui bus. ca. j.

Per fortitudinẽ sunt liberi vel aĩmosi vt nulli vicio subijciant. qr fortitudo ⁊ decor indumentũ ei⁹. Decor autem viciũ vincit.

Per cõsiliũ sunt cauti. Unde in Ecclesiastico. xxxij. dicit. Sine ɔsilio nihil facias. ⁊ post factũ nõ peniteb

Per intellectũ sunt puidi. quia intellectus cũ dono supaddito penetrat oĩa velamia vsq; ad archana celestia de h infra.

Per sapientiã sunt maturi. que attingit a fine vsq; ad finẽ fortiter. ⁊ disponit oĩa suauiter. Sapie. viij. Et h amicos dei cõstituit.

De hac sapiẽtia dicit Alan⁹ libro de plãctu nature sic. Sapientia est fruct⁹ interne delectatiõis. deliciosa aĩme padisus. Hec cũ in celestẽ terrenũ. id est. in mortalẽ cadit hominẽ. in deũ deifice mutationis auctoritate cõuertit. Sunt ⁊ alie multe vtilitates. vt in singulis donis patebit.

Capitulum V

q Uarto videndũ est qui ⁊ quales et qualiter istoꝝ septẽ donorũ siue radioꝝ capaces efficiant. que tã liberaliter fidelibus exhibent. De quo notãdum est q᷒ Dionysi⁹ libro q̃rto de diuinis nominib⁹. ſm cõmentũ abbatis vercellen̄. dicit sic. Cũ diuinitas supsubstãtialiter sit bona. ⁊ suã bonitatẽ ad vniuersitatẽ extendat. cui⁹ rei qualecũq; indiciũ in sole corpeo oñditur. qui non pmissa electiõe sed ex principali nature sue ꝓprietate p seipsum q̃ntũ in se est circũquaq; cũcta illuminat luminis sui capacia. ⁊ sibi exposita. ⁊ hoc ſm singulorũ illuminandoꝝ ꝓportionẽ. Sic merito diuina bonitas incõparabiliter sup solẽ. nõ minus sup obscurã imaginẽ q̃ sup clarã. non min⁹ super cecã q̃ videntẽ. vt alibi exemplificat. ex proprietate nature sue omnib⁹ creaturis suis ꝓporcionaliter imittit radios sue vniuersalis bonitatis. p quos subsistit. viuit. ⁊ operat vnaqueq; creatura put sibi cõpetit. Propter qđ spiritussanct⁹ cũ sit sũme liberalitatis radios suorũ donorũ omnib⁹ exhibet liberaliter. qui ab vno lumine pcedentes exhibent diuersimode diuersis ſm cuiuslibet capacitatẽ. Unde Bernard⁹ in secundo ſmone de pẽthecoste. quasi ammirando clamat. Uere multiplex spirit⁹ in virtute qui tã multipliciter filijs hominũ inspirat. vt nõ sit qui se abscondat a calore eius. id ẽ. radijs beatificis eius. Siquidẽ cõcedit hominib⁹ ad vsum. ad miraculũ. ad salutẽ. ad auxilium. ad solatũ. ad feruorẽ. Ad vsum q̃dem vite p̃sentis cõceditur bonis ⁊ malis. dignis pariter ⁊ idignis cõmunia bona habundãtissime tribuens. ita vt videatur hic discretionis limen nõ tenere. Ingrat⁹ est vel cecus qui in his beneficiũ spiritussancti nõ agnoscit. Ad miraculũ datur in signis ⁊ pdigijs. in varijs virtutibus quas per quoslibet manus operat. Ipse ei antiq̃ miracła suscitat vt ex p̃sentibus fidẽ astruat preteritorum. quequãdoq; datur sine gratia gratum faciẽte. Tertio infunditur ad salutẽ cũ in toto corde nostro reuertimur ad dominũ deũ nostrũ. Porro ad auxiliũ datur cũ in omni colluctatiõe adiuuat infirmitatem nostrã. Datur etiã ad consolationẽ. vt cum testimoniũ pbibet spiritui nostro. q᷒ filij dei sumus. Ea enim inspiratio ad consolatiõẽ nostram est. Datur etiã ad feruorem. cum i

cordibus nostris seu perfectorũ vehemen/
tius spirans. validũ ignem charitatis accẽ/
dit. vt non solũ in spe glorie filiorum dei sed
et in tribulationibus glorietur. contumeliã
gloriam reputãtes. opprobrium gaudium.
despectionẽ exaltationem. Pauci sunt qui
hoc spiritu repleantur. Hec ille. Isti actus
ita excellentes sunt actus donorũ. vt ex su/
pradictis patere potest. excellentie quarum
non omnibꝰ conueniunt.

Istorũ autem donorum et actuũ tam ex
cellentium. et radiorũ tam splendentiũ non
sunt capaces mundi amatores. quia in eis
datur spiritussanctus. quem mundꝰ nõ po/
test accipere. Nam dominꝰ Joh. s. xiiij. di/
cit. Spiritũ veritatis mundꝰ non potest ac
cipere. Cuius rationẽ reddit ibidem dicẽs.
quia nõ videt eum neq; scit eũ. Quod vbi
Augustinꝰ in originali exponens dic. Si/
cut iniusticia iusta esse non potest. ita mun/
dus. id est. amatores mũdi non possunt ac/
cipere spiritũsanctũ. Quod declarat p oppo
sitionem que est inter gratiã et peccatũ. Nam
peccatũ quod est in amatoribꝰ mũdi opponi
tur gratie siue charitati que est in donis spi
ritussancti. Unde Joh. in cano. j. ca. ij. dicit
Qui diligit mundũ nõ est charitas patris
in eo Quia omne qđ est in mũdo est ꝯcupiscẽ
tia oculorũ. et cõcupiscẽtia carnis. et superbia
vite. que donis spiritussancti opponunt.

Secũdo pbat hoc p indispositionẽ intel/
lectus mundanorũ hominũ ad videndũ di
cens. Mũdana dilectio nõ habet inuisibi/
les oculos p quos spũssanctꝰ videri potest
qz dñs dixit. mũdus nõ videt eũ. s. spm scm.
neq; scit eũ. Cuiꝰ ratio ẽ. qz animalis homo
nõ percipit ea que dei sunt. vt dicit pma Co
rinth. ij. Quia oculos suos statuerunt decli
nare in terrã. sicut dicit ps. xvj. Et spiritus/
sanctus aufert se a cogitatõnibꝰ que sunt si
ne intellectu. vt dicitur Sapie. j. vnde ceci
sunt et duces cecorum. Tertio Gregori
us idẽ declarat lib. v. moraliũ. ex defectu af
fectus mundanorũ hominũ ad diligendũ
deũ dicens. Spiritũ sanctũ mundꝰ nõ po/
test accipere. quia ad diligendũ inuisibilia nõ
assurgit. quia seculares mẽtes quanto se fo
ris per desideria dilatãt. tanto ad receptio/
nem spiritussãcti sinũ cordis angustãt et qñ
q; claudũt. quia sicut dicit apostolꝰ ad Ro/
manos. viij. Qui ẽm carnẽ sunt que carnis
sunt sapiunt. qui vero ẽm spiritũ sunt q̃ spi/
ritus sunt sapiũt. non que carnis. Spiritꝰ
enim sanctꝰ odit sordes peccati. nec habita
re potest in corpe subdito peccatis. sed ĩ mẽ/
tibus puris. Ideo modo videndum est
qui sint capaces spiritussancti et donorũ eiꝰ
non ex suis meritis. sed ex largitate dantis
spiritus. Qui igit ecõuerso mũdi mala odi/
unt vilipendẽdo et cõtemnendo. hierusalem
ascendũt mundũ fugiendo et se elongando.
in templo cordis spiritumsanctũ querũt fi/
deliter orando. sedent vnanimes in domo
cordis humiliter quiescendo et paraclytum
desiderando. prestolant aduentũ spiritussã
cti. inspirationes eius studiose obseruando
Hi sunt qui capaces eius sunt. Nam sic di
cit Bern. in sermone de penthecoste. Bonum
quod in nobis spiritꝰ bonus operat ad fa/
ciendũ profecto monet memoriã. docet ra/
tionem. et mouet voluntatẽ. In his eñ tri/
bus tota consistit anima nostra vt in imagi
ne dei. Memorie suggerit bonum in cogi/
tationibꝰ suis atq; ignauiam nostrã torpo
remq; repellit. Sequitur. Propterea quo/
tiens huiusmodi suggestiones boni sense/
ris in corde tuo. da honorem deo et age reue/
rentiam spũisancto cuius vox sonat in auri
bus tuis. Ipse nãq; est qui loquitur iustici
am. Unde et ps. ait. Audiam quid loq̃tur ĩ
me dominꝰ deus. Docet et rationẽ. Multi
siquidẽ (ait Bernardꝰ) bene mouent vt be/
ne faciant. sed minime sciũt quid agendum
sit nisi assit denuo gratia spiritussãcti. et quã
inspirat cogitationẽ doceat in opus pferre.
ne vacua sit in nobis gratia dei. sed operet
prout ratio inspirat et dictat. Sed quia sci/
enti bonũ et non facienti peccatũ est illi. pro
pterea nõ solũ moueri et doceri oportet. ve/
rum et moneri et affici ad bonũ operandũ ne
cesse est. Et sequitur ibidẽ. Operatur autem
sic spũssanctus in nobis remissionẽ pecca/
torum. facit solicitũ ambulare cũ deo. scru/
tatur pfunda pectorũ nostrorũ. discretor co
gitationum et intentionum cordis. Qui nec
minimã paleã intra cordis quod possidet ha
bitaculũ patitur residere. sz statim igne sub/
tilissime circumspectiõis exurit spiritꝰ dul/
cis et suauis. qui nostram voluntatẽ erigat
et dirigat ad suã vt eam veraciter intelligere
et feruenter diligere et efficaciter implere pos
simus. Hec autẽ omnia operat vnus atq;
idem spiritus. diuidens singulis put vult.
Unde Bernardus ibidem dicit. Spiri/

tussanctus qui a patre filioq͡ꝫ ꝓcedit tanq̄m
firmissimū ⁊ indissolubile vinculū trinitatꝭ
⁊ tanq͡ꝫ donum in quo oīa dona donātur
⁊ de quo testatur scriptura. quia procedit et
spirat. inhabitat. implet atq͡ꝫ glorificat.

Procedere dicit̄ a patre ⁊ filio vt donum
ad creaturam.

Procedendo predestinat.
Inspirando vocat q̄s ꝑdestinauit.
Inhabitando iustificat q̄s vocauit.
Vñ Replendo accumulat meritis quos
iustificauit.
Glorificando ditat ꝑmijs quos ac/
cumulauit meritis.

Hec Bernard⁹. Igit̄ capaces spiritussā
cti ⁊ donorū eius sunt ꝑdicti. Nihilominus
tamen liberaliter se exhibet omnib⁹. vt ostē
dit Bernard⁹ super Cantica sermone. lvij.
dicens. Venit domin⁹ ad nos. accelerat ap
propiat. adest. respicit. alloquitur. Venit af
fectu ⁊ studio miserēdi. Accelerat subueniē/
di zelo. Appropiat humiliādo semetipsum.
Adest ꝑsentibus. Prospicit in futuros. Lo
quitur docēs ⁊ suadens de regno dei. Sꝫ
mundani ⁊ carnales neq͡ꝫ cognoscunt neq͡ꝫ
sciūt eum. quia malicia eorū excecauit eos.
Sapiētie. ij. Boni vero cognoscunt euꝫ
dicentes. O q͡ꝫ bonus ⁊ suauis est dn̄e spiri/
tus tuus in nobis. Sapientie. xij.

Capitulū VI

Quinto videndū est de istorū dono/
rum ordine. In eis nāq͡ꝫ sunt qui/
dam grad⁹ scalares. per quos ascen
ditur. Necesse autē est nos ascendere ⁊ descē
dere. vt dicit Bernard⁹ in vna epistola. Et
Augustin⁹ in libro de verbis domini dicit.
Semꝑ ambula. semper ꝓfice. noli in via de
ficere. noli retroire. noli deuiare. Remanet
qui nō proficit. retrocedit qui ad ea reuol/
uitur vnde iā recesserat. deuiat qui aposta/
tat. Et ideo videndū est in istis donis spi
ritussancti qualiter sit ambulandū ꝓficien/
do de virtute in virtutē. qualiter ascendēdū
sit deum cōtemplando. ⁊ qualiter descendē
dum ꝓximo subueniendo. Isaie. xj. loquēs
de flore Jesu. qui ascendit de radice yesse di
cit ꝙ repletus fuit istis donis. Et enume
rando ea icepit a summo dono. scꝫ dono sa/
pientie. ⁊ descendit ꝑ media vsq͡ꝫ ad infimū.
scꝫ donum timoris domini. Et ratio istius
ordinis est. quia omne datū optimuꝫ ⁊ om/
ne donū perfectū desursum est descendens
a patre luminum. Jacobi ꝑmo. Sunt
alij multi vt Augustin⁹ libro scđo de doctri
na christiana. Et Gregori⁹ super Ezechie/
lem. ⁊ Anselm⁹ libro de similitudinib⁹ in fi/
ne. Qui enumerādo dona ꝑdicta docent i/
cipere ab infimo dono. scꝫ timoris domini.
⁊ per media ascendere vsq͡ꝫ ad summū. scili/
cet donū sapientie. Est igitur in eis q̄si ascen
sus ⁊ descensus scalaris. vt in scala Jacob.
Genes. xxviij. Descensum de supremis ad
media. ⁊ de medijs ad infima Dionysi⁹ ma/
gis naturalē ⁊ rationabilē ostendit in ordi/
natione omniū hierarchiarū. tam angelica
rum q͡ꝫ ecclesiasticarū. q͡ꝫ etiam mentiuꝫ hu
manarū. Dicit enī Dionysius. x. angelice
hierarchie ꝫm cōmentū vercellen̄. sic. Addā
⁊ hoc non incōuenienter ꝙ ꝫm seipsam vna
queq͡ꝫ mens tam celestis q͡ꝫ humana spiri/
tuales habet ⁊ primas ⁊ medias ⁊ vltimas
ordinationes ⁊ virtutes. ⁊ in his omnibus
docet descendere a superiorib⁹ ad inferiora
cōmunicando eis que receperūt. Nam Dio
nysius. iij. cap. ecclesiastice hierarchie dicit.
Oportet diuina prius participare q͡ꝫ distri
buere. quia qui presumūt abusiue docere di
uina antequ͡ꝫ recte cōuersent̄ adhuc immūdi
omnino a docendi officio sunt extranei. Si
cut enim solares radij primarias ⁊ propin/
quiores materias capaciores celerius illu/
strāt ⁊ adimplent. et per illas ad inferiores
materias lumina deferūt. sic officium docē
di diuina alios non presumāt suscipe. nisi q̄
habitum diuine scientie ⁊ veritatis obtinu
erunt tanq͡ꝫ ex dei inspiratione ⁊ iudicio ad
hoc officium assumpti. Unde sanctus Am
brosius in libro de virginib⁹ dicit. Cursus
ad superiora est tutus. descensus ad inferio
ra est periculosus. Gregori⁹ vero suꝑ Eze/
chielem. omelia. xix. loquens de celestibus
gradibus donorū ⁊ ordinum dicit. Isaias
loquens de celestib⁹ magis descendendo q͡ꝫ
ascendendo dona numerauit. ab infimo in
cipiendo. scꝫ dono timoris domini. Sed
nos inquit Gregori⁹ qui a terra ad celestia
tendimus eosdē gradus ascendēdo nume/
ramus. ⁊ incipiendo ab infimo. scꝫ timoris
domini vsq͡ꝫ ad donū sapide sapientie. Ra/
tionē hui⁹ ascēsionis reddit Greg⁹. xxij. mo
raliū dicēs. Nemo infima deserēs repēte fit
sūm⁹. q͡ꝛ ad obtinēdū ꝑfectōis meritū dum
quotidie mens in alta ducatur. ad hoc paul

dubio velut ascensionis cuiusdā gradibus peruenit. Hec ille. Quare ascensiones i cor de nostro disponere debemus in hac valle lachrymarū vt ad donū sapiētie pertinga/mus. in quo ſm apostolū gustat verbū dei. ⁊ diuitie seculi venturi. Et nō solū est nobis ascendendū ad deū cōtemplandū. sed etiaꝫ nobis est descendendū ad pximū subleuandum ⁊ instruendū de his que sursum sunt. Unde dionysi⁹ qrto ecclesiastice hierarchie dicit sic. Diuinis ⁊ spiritualibꝫ viris radius intellectualis rerū spiritualiū in mēte luces ⁊ eorū mentes spiritali suauitate pfundens ad alios min⁹ velut nō spirituales nō simi/liter pcedit. sed ab ipsis spiritalibus sunt oc culti mortalibꝫ cōtemplatoribꝫ sub enigmatibus cooperit. ne ab immūdis cōtamine ⁊ impfectis. p que enigmata inferiores et infirmiores sursum agunt ſm singulorꝫ capacitatē vel facultatē. Hec ille. Est igitur nobis in hac scala ascendendū ⁊ descendēduꝫ ab infimo dono timoris vsqꝫ ad summū donū sapiētie p gradus disponētes ascēsiones in corde vt eamus de virtute in virtutē. donec videat domin⁹ deus in syon.

Prim⁹ igit gradus ascēdendi est timoris amorosi in omnibꝫ cōtinuatio.

Secūdus pietatis viscerose ad deū ⁊ pximū sancta liquefactio.

Tertius sciētie omniū beneficiorꝫ dei grata recognitio.

Quartus fortis omniū operationū bonarum executio.

Quint⁹ consulta a deo omniū elegendorum ⁊ tuta electio.

Sextus intellect⁹ omniū veritatū necessariaum limpida cōtemplatio.

Septim⁹ sapiētialis celestiū deliciarum pregustatio.

Nec desunt quidā angeli in scala hac ascendentes ⁊ descēdentes. Ad cui⁹ euidentiā notandū est quid sit angel⁹ iste. De quo Richard⁹ lib. scdo. de cōtemplatiōe. ca. xiij. dic sic. Angel⁹ sane nuncius dicit. ⁊ pculdubio nunci⁹ est nō quilibet sed diuin⁹ nunci⁹ est. per quē diuine volūtatis beneplacitū cognoscimus. Nunci⁹ est per quē ad eternorū cognitionē illuminamur. per queꝫ ad eternorum desideriū inflāmamur. Et sequ. Uultis audire qualē nunciū apostol⁹ Johānes nobis pmittat cū dicit. Unctio insꝫ ei⁹ docebit nos de omnibꝫ. Sꝫ que est vnctio ista nisi spūssanctus. s. diuina inspiratio. Hic est ille nunci⁹ quē diu querebam⁹. Hec est legatio vere potēs. vere sufficiēs. animū humanū omnē veritatē docens. ⁊ ad omia diuine voluntatis beneplacita inclinans. Et ideo Richard⁹ lib. iiij. ca. xiij. dicit. Sūme amorosa anima sciēs nūcios dilecti sui audire. clamat cū pheta. Mādá remanda. Et postea dicit sic. Nunci⁹ inter nos medi⁹ discurrat qui me d singulis istruat. doceat me nō solū super statu meo. sed ⁊ d statu tuo me doceat. quomō apud te sit. ⁊ quid tibi d me placuerit. Et sequit. Quotidie ni fallor vos qꝫ lectioni vel meditatiōi insistitis. ei⁹ nūcios suscipitis. mādata cognoscitis. Quotiēs ex abditis scripturarꝫ recessibꝫ nos nouos intellectus eruim⁹ quid aliud qꝫ quosdā dilecti nostri nūcios accipimus. Huic sane negocio subseruit omnis sacra lectio. sagaxqꝫ meditatio. aliis itaqꝫ legentibꝫ. aliisqꝫ meditātibus diuinorū secretorū nuncii occurrunt qui dilecti nostri mandata ad nos pferant. ⁊ de singulis instruāt. Et sepe fit in vna eademqꝫ scriptura duꝫ multipliciter exponit. multa nobis in vnū loquatur. moralit nos docens quid dilect⁹ noster facere nos velit allegorice nos ammonēs quid p nobis per seipm fecerit. anagogice proponēs quid adhuc de nobis facere disponit. ⁊ in hunc modū mandat ⁊ remandat. De hoc nota bene. dono. iiij. ca. iij. b. Dum igit quotidianis vsibus nouos sensus nouosqꝫ intellect⁹ queritant. quid aliud qꝫ manda remāda p affectū clamant. Hec ille. Sed qui sunt nuncii falsi. vt carnis. mundi. vel dyaboli. solerter discernendū est. Ex fructibꝫ eni eorū cognoscetis eos. Similiter amatrix anima nuncios amorosos sibi ispiratos dilecto remittit ſm dona spiritussancti. vt pfunda suspiria. alta desideria. cōtemplationes limpidas. affectiones extaticas. oratiōes vel inuitatōes feruidas. expectatiōes sitibundas. ⁊ cogitationes languidas. dicēs eis illud Canticorꝫ. v. Nunciate dilecto meo quia amore langueo vbi dicit glo. Pre magnitudine amoris omnia temp alia sunt mihi fastidio. Hec ille.

Capitulū. I

Dis itaqꝫ i generali premissis. modo de singulis donis in speciali videam⁹.

b

Donoꝝ primū scȝ infimus grad⁹ ascendēdi ad gustū sapiētie est timor domini. De quo Anselm⁹ in libro de similitudinib⁹ circa finem dicit sic. Horū donoꝝ primū est timor dei veluti aliorū quoddaȝ fundamentum. Hūc nāqȝ spiritussanct⁹ in campo mentis supponit. aliaqȝ dona in suo ordine veluti in edificationē superimponit. Prius enī metuere facit ne ꝑ peccatis suis a deo separetur. ꝛ post in penis inferni cū dyabolo torqueatur. De qua tortura Hugo in libro suo. iiij. de anima dicit sic. Terreat te timor iudicij terribilis. metus gehēne. laquei mortis. dolores inferni. ignis vrens. vermis mordens sulfur fetens. flāma tartarea. ꝛ tandē omnia mala vt tandē clames. in eternū non peccabo. Et sic patet ꝙ donū timoris est primuȝ in ascendēdo. Sed ad maiorē noticiā huius doni. scȝ timoris sunt quattuor notanda.

Primo quid sit timor. ꝛ qualiter ꝑm inordinatos amores multiplicaꝛ ꝛ deordinaꝛ.

Secūdo quis timor a regno anime per charitatē perfectā expellaꝛ ꝛ quem secū compatiatur.

Tertio qualiter a timore dei in anima dies clara oriatur.

Quarto qualiter a dono timoris anime conuiuiū preparet.

Primo igiꝛ videndū est quid sit timor. et qualiter ꝑm diuersos amores multiplicaꝛ. quia ex amore oriꝛ. Timor sicut dicit Augustin⁹. xiiij. de ciuitate dei. est amor fugiēs quicquid ei aduersaꝛ. Et cū hoc concordat glosa Aug. sup Johem. c. x. vbi dicit. Timor ē fuga ne ꝑdat homo quod amat. Igiꝛ timor oritur ex amore. Nam q̄diu amorē ordinatum habuit in paradiso. tādiu sine timore inordinato fuit in seipso. Et q̄cito amorē inordinatū admisit. tam cito timor inordinatus affuit pena peccati. quare se abscōdit dicens. Dñe audiui vocē tuam ꝛ timui. Quare timuit nisi quia ꝑ inordinatū amorē precepti dñi transgressor fuit. Quāto ergo homo a falso ꝛ inordinato amore recedit. ꝛ ad verā charitatē accedit. tanto inordinatū timorem euadit. Ideo notandū est ꝙ Hugo libro scdo de sacramētis. pte. xiij. cap. v. ꝛ glo. super. ps. xviij. dicūt ꝙ quinqȝ sunt timores. scȝ timor naturalis. timor mundialis. timor seruilis. timor initialis. ꝛ timor filialis. Timor naturalis est passio que oritur ex amore naturali in quo quilibet timet naturaliter nocumētum nature sue. passiōibus autē nec meremur nec demeremur. qꝛ non subiacēt libero arbitrio. nisi quādo q̄s irrationabiliter se habet circa eas. Isto timore christ⁹ timuit mori. sed nō nisi q̄ntum voluit nobis in exemplū vel documentum Unde si quādo est malicia in timore naturali. nō est nisi ex defectu ratiōis ꝛ voluntatis. Et licet iste timor nō sit a spiritusancto. tñ cum ipo stare potest in homine.

Secund⁹ timor diciꝛ mundan⁹ quo q̄s timet nimis de amissione vite p̄sentis vel rerum ad hāc vitā pertinētium. Unde qui nimis diligit mūdū vel res tempales. vel amicos nimis timet ab eis separi. Et hic timor nascitur ex nimio inordinato amore vtriusqȝ. ꝛ semp est mai⁹. quia q̄ diligit mundū inimicus dei cōstituitur. quia non est charitas patris in eo. vt diciꝛ. j. Johis. ij. ca. Et ideo hic timor quandoqȝ est peccatū mortale. vt quādo quis magis vult amittere vitā eternam q̄ corpalē vel tempalē. thesauros celestes q̄ mūdanos. ꝛ quādoqȝ est veniale. qñ isto timore facit homo qđ nō debet. ꝛ q̄ndoqȝ obmittit qđ facere debet. vt ꝑ hoc effugiat penā tempalē. sed ꝑ hoc nō mutat voluntatē in bonū. vt dicit Hieronym⁹ sup Mattheū. quare hic timor nō est donū spūssancti. qꝛ nō mutat maliciā voluntatis. licȝ actu obmittit ꝑpter timorem tēporalem.

Terti⁹ timor diciꝛ seruilis. quo quis magis timet penā q̄ culpā. qui ꝑm essentiā dicitur esse a deo. nō tamē sub rōne qua seruilis est. quia principali⁹ timet penā q̄ culpā. nec mutat voluntatē in bonū. licet criminis suspendat executionē. De hoc timore dicit Augustin⁹ exponēdo illud. ps. Confige timore tuo carnes meas. Timor legis seruilis pedagog⁹ noue p̄cessit. qui ad capitulū ducit. sed carnē crucifigit. ideo qꝛ viuit peccandi volūtas ꝛ sequereꝛ opus si nō sequeretur penalitas. Nec iste timor est donū spiritussancti. quia potest esse sine caritate. imo nec pōt esse cū charitate gratuita.

Quart⁹ timor diciꝛ initialis. quia est incipientiū ꝛ initiū sapiētie. ꝛ diciꝛ esse donū spiritussancti. tñ sub impfecto esse. Nō enī differt a timore filiali. nisi vt impfecta caritas a perfecta. Uñ Joh. j. cano. c. iiij. dicit. Perfecta caritas foras mit. ti. vbi dr glo. Timorē illū emittit q̄ dr initiū sapiētie. Illo enī ti

-more se cohibet hō a pctō ꝑncipaliter propter deū. secūdario vero ꝓpter penā etnā. De timore isto Bern. ſmo. xxxi. sup Cāti. dicit sic. Nō immerito hic timor dr initiū sapientie q̄ sepe se insipiētie primꝰ opponit. Hic ei timor quidā ingressus est ad sapiētiā. Plane domꝰ dei est ⁊ porta celi ⁊ tanq̄ ingressꝰ glie. Et sequit. In veritate didici nil eque efficax esse ad grām ꝓmerendā et retinēdā ⁊ recuperādā q̄ si omi tempe corā deo inueniaris nō altū sapere sed timere. Et sequit. Nō est em̄ locꝰ quo admittas supbiā repletus timore dñi. Et sic de ceteris vicijs sentiendū est. q̄ necesse est omīa a plenitudine timoris excludi. tunc deū si plene. si pfecte timueris dabit saporē charitatis. Hunc tn̄ timorē initialē pfecta charitas foras mittit. vel forte ſm quosdā ipm pficit cū iam sapientiā ingressus fuerit. Qđ sentit Bern lib. de dili. deū parū ante finē vt infra patebit ca. sequēti. Quintꝰ dicit timor filial. ⁊ est vnū de septē donis spūsscti sub esse pfecto doni. Per ipm em̄ anima reddit bene mobil ab inspirationibꝰ spūsscti. ⁊ q̄si p talē timorē se spiritui sctō oīno subijcit ⁊ in nullo repugnat. put possibile est in via. Vñ Gilbertꝰ porretanꝰ dicit. Quid timor ille filialis nisi amor esse conat. qui iā nescit officiū timoris. ⁊ pene timor esse desijt. hūc timorē sibi charitas pfecte collaterat indiuisibiliter. Et sic pz quid sit timor. plenius tn̄ dicet infra de hoc timore.

Capitulū II.

S Ecundo videndū est. q̄s timor a caritate pfecta foras expellat. ⁊ quē timorē secū patiat. cū in pma Johis ca. iiij. dicat. q̄ caritas pfecta foras mittat timorē tanq̄ inutilē in officio suo. Et huiꝰ reddit rōnē dicens idē. Hec em̄ caritas nihil penale hz. timor aūt penā habet. Sed necesse est primo videre que sit pfecta caritas q̄ nō cōpatit secū timorē sz foras emittit eū. De q̄ sciendū q̄ duplex est pfectio caritatis. Prima est necessitatis ⁊ sufficiētie. Scđa est priuilegiate sanctitatis ⁊ excellentie. Et has pfectiōes tangit Prosper li. iij. de vita ꝯtemplatiua. di. Perfecti sunt illi q̄ pfecte deū diligūt. q̄ volendo qđ vult dñs nullis peccatis quibꝰ offendit dñs acquiescunt. ⁊ semp ad v̄tutes diligēdas ⁊ habendas se extendūt. Perfectionē necessitatis tāgit cū dicit. Qui vult qđ vult deꝰ. quaz hūc quicūq̄ tenēt caritatē. De hac caritate dicit dñs Deutero. xviij. c. Perfectꝰ eris ⁊ absq̄ macula corā dño. Absq̄ macula scz criminali dicit glo. Et hec pfectio caritatis bene cōpatit secū aliq̄s timores vt sup dictū est. Perfectio vero excellentie caritatis tangit cū dicit. qui semp ad v̄tutes diligēdas ⁊ habendas se extendūt. Quare Bern. in epla quadā dicit. Indefessum studiū pficiendi ⁊ iugis conatꝰ ad pfectionē reputat perfectio. Et hec caritas foras mittit oēm timorem. q̄ penā habet vt dicit Joh. j. cano. ca. iiij. Sed q̄liter h̄ intelligendū sit ostendit Gilbertꝰ porretanꝰ ſmone. xviij. sup Can. vbi dicit. Caritas primi caret liuore. sz caritas christi caret timore. Hec em̄ nihil penale habet. sed timor penā habet. Igit in caritate christi non erit timor. Qđ pbat sic. Quid em̄ timebit caritas veteres offensas q̄ multitudinē pctōz operit caritas. vt dicit. j. Petri. ca. iiij. Quid infirmitatem ꝓprie ꝯscie timebit ne decidat. q̄ fortis vt mors dilectio est. Canti. viij. Quid tpales p christo timebit molestias finibiles. cū nec q̄dē etiā si eterne fuerint diffatigari aut euanescere poterit dilectio ꝯsummata. i. perfecta. Non ideo amat caritas ne pereat. sed magis vult foris in eternū pire penalit q̄ ꝑuari vsu amoris interni eternalit. Si em̄ dederit hō omnē substātiā p caritate. q̄si nihil despiciet eā. scz substātiā. Et sequit infra. Dedignat caritas timoris cōmertiū. cogi nesciens q̄ nescit cōpesci. Ideo charitas pfecta foras mittit timorē velut inutilem ⁊ supuacuū in officio caritatis. sed non timorē illū qui castꝰ pmanet in seculū seculi. Et post hec oñdit ibidē Gilbertꝰ. quis timor manet cū caritate. vbi dicit. Est em̄ timor quē foras mittit caritas. vt seruilis. Et est timor quem foras mittit veritas. vt initialis. Et est timor quē intromittit ⁊ caritas ⁊ veritas. vt filialis. Primꝰ est cautꝰ. scđus castus. sed nō pmanēs in seculū seculi. Primꝰ veret penā. scđus offensā. tertiꝰ totus liber. quedā hūilis ⁊ secura reuerentia est. Et primꝰ quidē timet offensā sed ꝓpter penā. Scđus ꝓpter offensā sed ꝓpter ipam. Tertiꝰ q̄ metuat nō habz. Quid em̄ metuat cōpleta felicitas ⁊ cōsumata charitas. Timor hic de plātario oritur caritatis. Sequit. Nō audeo dicere q̄ charitas est. nec tn̄ audeo negare. Quid enim nō amor

conatur q̄ iam nescit affectū timoris Quō
nō amor est qui iam pene timor esse desijt.
Quid timor ille est nisi quedā votiua subie
ctio obediētia non coacta. ꝛ vltro reueren/
tia impēsa. Aut quō erit timor q̄ offendere
nō metuit nec valet. timor ergo nō videt̄ q̄
nihil nec pctī nec periculi metuit. Sed ecō
tra inq̄t Gilbert⁹ ibidē. Quō nō erit timor
q̄ offendere nō audet. Certe timor est q̄ ni
hil audacter ꝛ temere p̄sumit. Quid est igit̄
timor ille nisi reuerētia quedaꝫ humilis ex
iure cōditiōis ꝛ q̄si necessitate impensa. sed
necessitatis nil passa. Est em̄ necessitas ob
sequēdi iure cōditionis. sed necessitatē ig/
norat libertas dilectōnis. Quid timor ille
vbi temeritatꝭ ꝛ negligētie magis priuatio
est q̄ꝫ necessitatis coactio. Sequit̄. Uides
q̄liter timor iste approximat ad caritatē. pe/
ne illa est. sed nō plene est. Causis em̄ distāt
timor ꝛ amor. sed obsequio ꝛ affectu libero
cognati. Prim⁹ itaq̄ꝫ timor metuit puniri.
Secūdus priuari ꝛ terci⁹ neutrū. Primū
p̄fecta caritas extermīat. Scōm ad temp⁹
tolerat. Terciū sibi indiuise tolerat. Unde
caritas nunq̄ꝫ erit sine timore casto. qui est
sine om̄i pena. qꝛ manet in seculum seculi.
Hec ille. Quidā em̄ dicunt vt Bernard⁹
in libro de dilī. deo circa finē. q̄ꝛ timor filia/
lis auget̄ augmētata caritate. ꝛ caritate p̄/
fecta perficietur. ꝛ ideo nō habebit ī patria
eundē actū om̄ino quē habet modo. et illi
adducunt auctoritatē Aug⁹. xiiij. de ciuita.
dei vbi dicit. Timor ille cast⁹ p̄manens in
seculū seculi. si erit in futuro seculo nō erit
timor exiens a malo qđ accidere potest. sed
tenens se in bono qđ adimi nō potest. ꝛ ita
aliū actum habebit q̄ꝫ modo. Ratio hu⁹ ē.
q̄ꝛ vbi boni adepti amor imutabilis est. p̄/
fecto si dici potest. mali cauendi timor secu
rus est. Hec ille.

Capitulū III.

Tercio videndū est qualit̄ a dono ti
moris dn̄i. dies spiritual' in mente
humana oriunt̄. Circa qđ notādū
est q̄ꝛ Hugo in lib. de trib⁹ dietis circa finē
dicit. q̄ꝛ sicut ocul⁹ corp̄alis habet dieꝫ suā
ꝛ noctem suā. ita quoq̄ꝫ ocul⁹ cordis habet
diem suā ꝛ noctē suā. Sed alij sunt dies ex
teriores ꝛ alij interiores. Nā dies exterio/
res trāseunt nec ad momentū stare possūt
sed ꝯtinue ad mortē vel occasum tendunt.
Homo em̄ nunq̄ꝫ in eodē statu p̄manet di
cit Job. ꝛ p̄pheta dicit. Dies hoīs senū ꝛ
tanq̄ꝫ flos agri ꝛc. Dies vero interiores in/
eternū p̄manēt si volum⁹. qui sunt q̄si q̄daꝫ
gradus vite spiritual' p̄ quos hō tendit ad
vitam eternā. de quib⁹ Ps̄. ait. Nūciate de
die in diē salutare ei⁹. donec p̄ radios salu/
taris incarnati trāsformemur a claritate ī
claritatē vsq̄ꝫ in diem eternitatꝭ ei⁹. Et idō
Hugo ibidē dicit. q̄ꝛ interiores dies magꝭ
amare debemus. vbi lucē nulle tenebre se/
quunt̄. vbi eterni solis splendor illuminan
tur oculi interiores mūdi cordis. vt vide/
at homo operari op̄a lucis tanq̄ꝫ filius lu/
cis. q̄ꝛ in mūdo nox sicut dies illuminabit̄
p̄ presentiā solis eterni. q̄ noctē luminosam
in anīa facit. dū omnes species creatas sua
claritate occultat. quā in diē cōuertit. dum
radiosas veritates menti ostēdit. Et ideo
pluries fit q̄ꝛ quando nox est corp̄i. dies est
menti. ꝛ quādo est dies corp̄i. pluries ē nox
menti. Cui⁹ ratio est sicut dicit̄ in libro de
spū ꝛ anīa. Quia quādo sensus exteriores
vigilāt. sensus interiores dormiūt. sicut hen
experientia docet. Hanc diē timor dn̄i in/
choat tanq̄ꝫ mane. tanq̄ꝫ meridieꝫ deducit
tanq̄ꝫ vesperā ꝯsummat. Undē Hugo dicit
ibidē. q̄ꝛ prim⁹ dies noster interior ē timor
dn̄i p̄manens in seculū seculi. Cui⁹ ratio ē.
Quia timor dn̄i initiū est sapie. Eccī. j. Et
hic a sapia nunq̄ꝫ recedit sed cū ea quotidie
crescit ꝛ p̄ficit vsq̄ꝫ in perfectū diē. donec vl
timo formaꝫ timoris filialis induit s̄m q̄s/
dam. Unde Hugo lib. iij. de archa noe di/
cit. Sapiētia dei in cordib⁹ sanctoꝝ tanq̄ꝫ
in paradiso inuisibili p̄ timorē seminatur.
p̄ gratiā rigat̄. iam mane diei spiritual' ori/
tur. p̄ dolorē morit̄. p̄ fidem radicat̄. per de
uotionē germinat. p̄ cōpunctioneꝫ oritur.
per desideriū crescit. p̄ caritatē roboratur.
vt sit quasi lux meridiana lucens ꝛ feruēs.
per fidem viret. p̄ circūspectionē frondet. ꝛ
expandit ramos. p̄ disciplinaꝫ floret. p̄ vir/
tutē fructificat. p̄ patientiā maturescit. per
mortē carpit̄. p̄ ꝯtemplationē cibat. ꝛ tunc
dies timoris vesperascit qn̄ a labore quie/
scitur ꝛ spiritualiter hō reficitur. Et iste est
cibus de quo Ps̄. ait. Adimplebis me leti
cia cū vultu tuo. delectatiōes ī dextera tua
vsq̄ꝫ in finē. In omib⁹ istis radijs sapienti
alib⁹ timor dn̄i p̄manet in seculū seculi. ꝛ vt
radix sapiētie discurrit ꝛ circuit sollicite cir
cūspiciens ne aliq̄ tenebre pctōꝝ lateāt. vel

se istis radiosis luminibꝫ immisceant. que diem mētis obscurent. vł oculis dei displiceant. vt sunt tenebre ꝯcupiscentiaꝝ. q̄ frequēter claritatē diei spūalis impugnant et obnubilant. Vñ Richar. in lib. de duodecim patriarchis. ca. lxiiij. dicit. Quis in illo vnq̄ꝫ prelio victor extitit. vbi spūs aduersꝰ carnē. ꝛ caro aduersus spiritū concupiscit. Quis vnq̄ꝫ tā numerosuꝫ exercitū cōcupiscentiaꝝ suaꝝ debellauit. si sine timore pugnauit. q̄a timor dñi mat mēꝫ fortat cor cō tra ꝯcupiscētia. Et sanctꝰ Bernar. in ſmone quodā dicit. Repletꝰ timore dñi nō habet locuꝫ vbi admittat pctī tenebras. ꝓpter qꝺ dies mētis sicut lux meridiana clara ꝑmanet in seculū seculi. ideo vespa nō habꝫ dieꝫ terminantē sed ꝯsummantē. Igiť qui timetis dominū diligite illū ꝛ illumiabunť corda vestra. Ecci. ij. Qui ambulat ī die tali. scꝫ timoris dñi nō offendit Joh. xj. Et est dies ꝑmus. qꝛ initiū sapie timor dñi.

Capitulū IIII.

Quarto qꝛ Grego. libro ꝑmo moraliū dicit. ꝙ donū timoris dñi in die suo cōuiuiū facit in mente humana q̄a dū premit mentē ne supbiat de futuris illā cibo spei cōfortat. Ideo videndū est q̄liter illud donū cōuiuiū menti ꝑparet. De quo notandū est ꝙ nisi donū timoris cōuiuiū spūale in aīa facere posset Ps. q̄si ammirādo nō clamaret. dicēs. O q̄ magna multitudo dulcedinis tue dñe. quā abscondisti timētibꝫ te Nō ꝙ illa multitudo dulcedinis totaliter abscōdita sit a timentibꝫ eum. sed ꝙ ipa est in eis abscōdita a nō timētibꝫ deū. Multa eñ manifestanť bonis que tñ absconduntur a malis. Unde Grego. xj. lib. moraliū. exponēs illud Job. Auris verba dijudicat ꝛ fauces comedentꝭ saporē. dicit sic. In his ꝟbis Job de electis ꝛ reprobis aliq̄d innuere videť. q̄a verba sapiētie q̄ reprobi audiunt q̄si exterius. electi nō solum audiunt sed ꝛ gustant interius. vt in corde sapiat eis quod reproboꝝ cordibꝫ non sapit. sed soluꝫ auribꝫ sonat. Sequiť. Aliud nanq̄ꝫ est nomiatū cibū audire solūmodo. aliud vero degustare. Electi itaq̄ꝫ cibuꝫ sapientie sic audiūt vt gustent. qꝛ hoc qꝺ audiunt. eis ꝑ amorē medullitꝰ sapit. reprobi vero q̄liter sapiat ignorant. Quia aliud est aliquid scire. aliud vero qꝺ cognosciť faucibꝰ intelligētie degustare. Hec ille. Ex his patere potest ꝙ timētes deuꝫ tanq̄ꝫ sollicite de voluntate dñi cognoscēda ꝛ faciēda nō solū attendūt ad illud qꝺ cōmune ꝛ publicū est. sed ꝛ ad illud qꝺ intimo secreto mentis absconditū est aspiciūt. ꝛ gustare ꝑ experientiā illud querūt qꝺ ꝑ timorē dñi sapere didicerūt. Qꝛ autē timor dñi dulcē saporem in mēte causet ondit Bernar. sermone xxiij. sup Canti. vbi dicit. Timor dñi bene diciť initiū sapie. q̄a tunc ꝑmū deus anīe sapit. cū eam ad timendū nō tm̄ ad sciendūꝫ instruit. q̄a timor sapor est. Porro sapor sapientē facit sicut sciētia scientē. Times dei iusticiā. times potentiā. ꝛ sapit tibi iustus ꝛ potens deꝰ. Sapiā eñ a sapore diciť. Igiť timor initiū sapie. saporē sapidū in intimo mentis secreto multipliciť immittit. et ita multipliciter reficit totā mentꝭ familiā. sed ꝛ totū regnū anīe iustificat. pacificat ꝛ letificat. que tria ꝑficiūt cōuiuiū timoris dñi. qꝺ nō in exterioribꝫ anīe celebrať. qꝛ regnū dei intra nos ē. vt dicit dñs Luce. xvij. Et Maximꝰ exponēs illud Luce. x. appropinquabit in vos regnū dei. dicit sic. Regnuꝫ dei est potētia eiꝰ in omnibꝫ. actu vero est in his q̄ respuunt carnalē vitā. ꝛ respiciūt solam spūalē. qui dicere pñt illud aplī. Uiuo ego. iā non ego. viuit autē in me christꝰ. Qꝺ verbū exponens Uercelleñ. in ꝓlogo sup Cantica. dicit. Sicut aīa sobria me regit naturaliter. ꝛ disponit ad omnē actū interiorē ꝛ exteriorē. sic virtus christi ceu actu viuo gratuite me viuificat ꝛ ad omnia disponit. Ex quo igiť regnuꝫ dei intra nos est vt dicit dominꝰ. Planū est ꝙ cōuiuiū qꝺ in illo regno celebrať nō consistit in istis corporalibꝫ ꝛ in voluptatibꝫ carnalibꝫ quibꝫ efficimur bestiales. vt diciť ꝑmo ethicoꝝ. sꝫ cōsistit in bonis spūalibꝫ nos ꝑficientibꝫ. Unde aplus ad Roma. xiiij. Regnū dei non est esca ꝛ potus. sed iusticia ꝛ pax ꝛ gaudiuꝫ in spūsctō. Ecce tria q̄ necessaria sunt in cōuiuio spūali. Primū est iusticia cōuiuātes in oībꝫ rectificans. Scḋm est pax cōuiuantes in oībꝫ ꝯcordās. Terciū est gaudium cōuiuātes in oībꝫ letificās. Hec tria ex timore dñi oriunť. Nā iusticia ex timore dñi oritur. sed ex iusticia pax nasciť. de pace vero gaudiū generať. qꝺ est dulcissima mentis refectio. ꝛ spūalis ꝯuiuij ꝑfectio. Primū igiť scꝫ iusticia ꝯuiuātes rectificans in cōuiuio spūali dei et anīe ex dono timoris

dñi oritur. qꝛ sicut dꝛ Ecci. j. Qui sine timo
re est nō pōt iustificari. Quō aūt erit iocun
da societas. vbi deest iusticie eq̄litas. Dicit
eñ Augꝰ. lib. iiij. de ciuita. dei. c. iiij. Remo/
ta iusticia q̄d sunt regna nisi latrocinia. Et
sicut ptꝫ. ij. ethicorū. Sicut iusticia cōtinet
omnē virtutē. ita iniusticia ꝯtinet oēm ma/
liciā siue iniquitatē. vbi autē habūdat iniq̄
tas quō erit vera amicicia et societas. g̊ nec
regni nec cōuiuij trāquilla iocūditas. Ma
nebit aūt iusticia. q̄a timor dñi expellit pec/
catū vel iniusticiaꝫ. cū ex eo oriat̄ iusticia. vt
dictū est. De talibꝰ cōuiuijs pōt dici. Beati
qui esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā. qm̄ ipi saturabū
tur. De hac saturitate iusticie dicit Berñ. i
sermone de oñibꝰ sctis sic. Saturabunt̄. q̄a
implebit dñs cōcupiscabile nostꝶ fonte iu/
sticie. vt oino desideremꝰ eā iusticiā ꝑ quaꝫ
quicq̄d aīa respuere debet respuet. ⁊ q̄cq̄d
ꝯcupiscere debet ꝯcupiscet. Et tūc totū re/
gnū mentis iustificabit̄. ⁊ incole eiꝰ. ⁊ domi/
nus rex iusticie regnabit in illo. ⁊ ipi cū eo.
q̄a iusticia ⁊ iudiciū p̄paratio sedis eius est

Scđo pax cōuiuātes ꝯcordans ⁊ quie/
tans in cōuiuio spūali ex iusticia nascit̄. vt
dicit Cesariꝰ. Nā ex iusticia regūꝫ orit̄ pax
populorū. Et Augu. sup Ps̄ lxxxiiij. dicit
due sunt amice. iusticia ⁊ pax. ipe se osculan
tur. ⁊ si iusticiā amicaꝫ pacis nō amaueris.
nec ipa pax te amabit nec ad te veniet. Nisi
igit̄ pax assit nō erunt cōuiuia sed dissidia.
vera aūt pax est vbi nihil repugnat. ⁊ beati
pacifici sunt q̄ motus animi cōponūt ⁊ ra/
tioni subijciūt. ait glo. Math. v. Sed no/
ta ꝙ Bernar. in q̄busdā dictis oñdit tripli
cem gradū pacis dicēs. Est homo pacificꝰ
bona ꝓ bonis reddens. ⁊ q̄ntū in se est ne/
mini vult nocere. Hic paruulꝰ est et facilit̄
scādalizat̄. qꝛ i eo vt incipiēte lex carnis ad/
huc repugnat legi mentis. Et glo. Math.
v. dicit. Quō pacifici alijs erimꝰ si nec nob
possumus esse pacifici. Pax eñ a nob inci/
pit. Item est aliꝰ patiens. nō reddens mala
ꝓ malis. sed potens est sustinere nocenteꝫ.
Et hic in patiētia possidet aīam suā. Lu.
xxj. Ubi dicit glo. Patiētia radix ⁊ custos
est oim virtutū. Uera eñ patiētia est alie/
na mala eq̄nimiter ꝑpeti. ⁊ cōtra eū qui ma
la irrogat nullo dolore moueri. Jō aīas
nostras possidemꝰ q̄ corpus possidet. cum
ipas ad patienduꝫ rōne regimꝰ. Hec dicit
glo. Item est tercio pacificꝰ bona ꝓ malis
reddens. et in prompto hꝫ ꝓdesse nocenti.
Et hic solus verā pacē habet. ⁊ multos lu/
crifacit christo. De hac pace dicit Augꝰ. i li/
bro de ꝟbis dñi sic. Pax est serenitas men
tis. trāquillitas animi. simplicitas cordis.
vinculū amoris. cōsortiū caritatis. Hec est
q̄ bella cōpescit. iras cōprimit. discordes se/
dat. ⁊ inimicos ꝯcordat. cūctis est placida.
Et qui in eadē pace nō erit inuentꝰ a patre
abdicat̄. a filio exheredita t̄. a spūsctō alienꝰ
efficit̄ ⁊c̄. vt sup̄. Hec Augꝰ. Hanc pacē ꝑfi
cit timor dñi. Uñ Ecci. j. Corona sapiētie
timor dñi. replens pacē ⁊ salutis fructum.

Tercio gaudiū in spūsctō cōuiuātes re/
ficiens ⁊ letificās i ꝯuiuio spūali. ex vtroq̄
p̄dictorū scꝫ ex iusticia ⁊ pace generat̄. Un/
de Berñ. in quibusdā dictꝭ suis dicit. Ju/
sticiā quā deo exhibes. ⁊ pacē quam ꝓximo
debes. noli ꝯtemnere. sic eñ ꝓcedentibus
erit gaudiū spūale nō gaudiū seculare. non
gaudiū cuiꝰ extrema luctus occupat. sed i
quod magis tristicia vertit̄. Et hoc gaudi
um nemo tollet a te. donec intres in gaudi
um dñi tui. De hoc gaudio dicit Berñ i ser
mone sup Cantica. Illud reuera veruꝫ est
gaudiū ⁊ solū. qđ nō de creatura sed de cre
atore nascit̄ ⁊ cōcipit̄. qđ cū possederis ne/
mo tollet a te. cui cōparata omis aliūde io/
ditas meror est. ⁊ omis suauitas dolor est.
⁊ oīe dulce amarū. ⁊ oīe decorū fedum. ⁊
omne aliud qđ delectare possit molestum.
Hec omia Berñ. Istud gaudiosuꝫ cōuiui
um ꝑ spm̄ sanctū in timore dñi paulatim in
choatur. ꝓficiendo ꝯtinuat̄. ⁊ in beatitudie
eterna ꝯsummat̄. vbi aīa cū deo suo beati
ficatur. Primo istud gaudiosuꝫ cōuiuiū
qđ in regno dei ⁊ aīe per donum timoris
dñi celebratur. paulatim ⁊ sapient̄ initiat̄ ⁊
continuat̄ ⁊ feliciter ꝯsummat̄. Unđ Ecci.
j. dicit̄. Initiū sapiētie timor dñi. ⁊ gloria ⁊
gloriatio. leticia ⁊ corona exultatiōis. Ecce
quattuor dulcia fercula mentalis cōuiuij.
Sed p̄mo timor dñi gustū mentis ad mā
ducandū in sapiētia p̄parat. Quia sic dicit
Berñ. sermone. xxiij. sup Cantica. Timor
dñi bene dicit̄ initiū sapientie. qꝛ tūc primū
deus aīe sapit cū eam ad timendū afficit.
Tunc eñ menti maxime diuina beneficia
sapiunt. q̄a iam amaritudo peccati ab ore
mentis ꝑ timorē expulsa est. Uñ tunc glīa
laudabilis fame interior valde sapit aīe.
⁊ similiter gloriatio laudabil' fame exterior

multū delectat. Sic leticia ꝯsolatiōis interioris hoīs reficit. ⁊ exultatio exterioris hoīs similit' afficit ⁊ delectat. Secundo illud iocundū conuiuiū mētis delectabiliter in ꝑpetuū in timore dñi cōtinuatur. Vnd' Eccl. i. dicit'. Timor dñi delectabit cor. ⁊ dabit leticiā ⁊ gaudiū in longitudinē dierū. i. ineternum. q: timor dñi ꝑmanet in seculū seculi. Ecce vtriusq: hoīs experimental' delectatiōis ꝑpetuatio Tercio illud delectabile cōuiuiū mētis. quātū ad interiorē vitā ⁊ exteriorē in timore dñi feliciter ꝯsummat'. Vñ Eccl. i. Timēti deū bene erit in extremis scʒ hoīs qñ ꝑficit' ⁊ ꝯsummat'. Et in die defunctiōis benedicetur quātū ad vitā exteriorē. q̄ tunc cū benedictione terminat'. Ecce sic benedicet' homo q̄ timet dñm. ait Ps. De ꝑfecta ꝯsūmatione istiꝰ sancti timoris dicit Johes Cassianꝰ de institutione monachoꝝ lib. iiij. sic. Principiū nr̄e salutis nostreq: sapiētie fm scripturas timor dñi est. De timore em̄ domini nascit' cōpunctio salutaris. de cōpunctione cordis ꝓcedit abrenūciatio. i. ꝯtemptus omniū facultatū. de nuditate humilitas ꝓcreatur. de hūilitate mortificatio voluptatū generat'. de voluptatū mortificatione extirpant' atq: marcescunt vniuersa vicia. de viciorū expulsione virtutes fructificant atq: succrescūt. de virtutū pullulatione puritas cordis acquirit'. ꝑ cordis puritatem aplīce caritatis ꝑfectio possidet'. hec fuit sentētia beati Anthonij. Hec ille. Timete ergo dñm oēs sancti eius. qñ nihil deest timentibꝰ eū. ait Ps. Hec de dono timoris sufficiant.

Capitulū I.

[S]Ecūdo dicendū est de dono pietat' qd' immediate seq̄tur donū timoris in ascendendo. qd' ostendit Ansel. in lib. de simi. circa finē. vbi dicit sic. Huic deniq: dono timoris spūssanctꝰ supimponit pietatē. cū menti sic timēti suūq: pl' aspirat cōpassionē. pieq: recolere facit q̄ misera erit si a deo separata in inferno cū diabolo torta fuerit. ideo rationabilit' a dono timoris ascēdit ad donū pietatis. Cū quo ⁊ Augus. ꝯcordat dicens. Cor contritū ⁊ humiliatum sacrifica deo vnde accendat' ad pietatē. vt nō resistatur volūtati eius sed obediat'. Hunc ordinem multi tenēt vt supͣ patet. De hoc aūt dono pietatis sunt tria notāda. Primo q̄d donū pietatis dicit'. ⁊ q̄liter a pietate naturali ⁊ acq̄sita distinguat'. Scd'o q̄liter ꝑ donum pietatis dies spūalis oriat'. ꝑficiat ⁊ ꝑficiatur. Tercio q̄liter ꝑ donū pietatis mēti cōuiuiū ꝑparet'. Primo igit' videndū est q̄d donū pietatis dicat'. De quo notandū est sicut dicit Hugo in libro de claustro anie. Pietas est ex benigne mentis dulcedine grata omībꝰ auxiliatrix affectio infusa ⁊ diuini cultꝰ deuotio religiosa. Ex q̄ patʒ q: donū pietatis est dulcis radiꝰ a sole infinite pietatis mētibꝰ inspiratꝰ. quo mens i seipa illuminat'. q: radius solaris in se. ipo afficit' ⁊ reficitur. q: a fonte dulcedīs ad deū vt ad patrē colendū sursum habilitat' ⁊ inferius ad primo subueniendū pie inclinat' Et q: affectio pietatis inclinans ad aliq̄d est multiplex. Quedā em̄ est innata. quedā acq̄sita. quedā infusa. vt ostēdit Hugo i tractatu q̄ incipit. Charissime. ideo de illis aliq̄d dicendū est. Primo ḡ sciendū est q: pietas innata est quedā affectio inclinans ad aliq̄d vt ad filios parētes et ecōuerso et ad patriā. ⁊ cetera hmōi Et hec ē passio naturalis. Nā hec pietas etiā in brutis inuenitur. Vñ Solinꝰ in libro de mirabilibus mūdi. ⁊ Isido. ethimologiarū. xij. dicunt. Eximia ciconie inest pietas. Nā quātū tēporis parētes impendūt fetibꝰ educandis. tantū tpis pulli impendūt parētibꝰ in senectute educādis. qd' ⁊ de coruis narrat'. Vnde hec pietas nō est donū spūssancti. licʒ ab eo detur. q̄a hec cū illis nascit'. Ista aūt que est donū spūssancti a deo inspirat'. vt dicit Augꝰ. Item est quedā pietas acq̄sita. de q̄ dicit Grego. xx. moraliū sic. Sūt nōnulli qui pietatis sue viscera tendere ad incognitos nesciūt. sed solū ad eos quos ꝑ assiduitatē noticie didicerūt. quoꝝ miserent'. apd' q̄s plus familiaritas q̄ natura valet. dū q̄busdā necessaria. nō quia hoīes sunt. sed q: noti sunt largiunt'. Sed ista pietas etiā nō est donū spūssancti de quo modo loq̄mur. sed est virtus ex quadā familiari noticia cōtracta vnde ad extraneos ⁊ inimicos nō extenditur Hec autē que est donū spūssancti a deo datur ⁊ ad inimicos extendit'. Vnde Math. v. Diligite inimicos vestros. bene facite his qui vos oderūt. Item est alia pietas menti a fontē pietatis infusa. de qua

dicit Bern. in ep̄la quadā sic. O clementissima pietas que nō desinit sua largiri beneficia. non solū his vbi nullū meritum inuenitur. sed ꝛ his vbi totū videt̄ contrarium. De hac pietate ꝛ ei⁹ vtilitate dicit Ambrosius sup psalmū Beati immaculati in via. Pietas grata est deo. dominū cōciliat. necessitates ꝛ parentes fouet. est dei cultura. merces parentū. filiorū stipendiū. pietas inq̄ꝫ iustorū tribunal. egenorū portus. miserorum refugiū vel suffragium. indulgentia peccatorū. Hec ille. Hec est ꝑfecta pietas que ꝛ anteq̄ꝫ flectatur precib⁹. nouit cōdescendere fatigatis. ait Cassiodor⁹ libro iiij. epistolarū. Et hec pietas est donū spiritussancti. Que sicut dicit ap̄lus. j. ad Thimothe. iiij. ca. ad om̄ia vtilis est. ꝓmissionē habens vite que nunc est ꝛ future. vbi dicit glo. Om̄is summa discipline ꝛ ꝯsummatio cōsistit in pietate ꝛ miscd̄ia. Pietas vt sepius respicit necessitatē spiritalē. Vn̄ quedam glo. dicit. Exerce te ad pietatē. id ē. ad fidem purā ꝛ veritatē rectam. hec ē pietas. Misericordia vero que est secūdus actus pietatis respicit necessitatē spiritualē ꝛ corporalem. Unde Augustin⁹ in lib. de opere monachorū dicit. Multo misericordius operat̄ qui circa an̄ias infirmoꝝ. qui bone fame seruorū dei cōsulit. q̄ꝫ qui erga corpora egrotantiū sollicitus panē esurientibus tribuit. Opa hui⁹ misericordie sunt q̄ttuordecim. videlicet septē corꝑalia. ꝛ septē spiritualia. Corporalia sunt hec. Uisitatio infirmorū. Potatio sitientiū. Cibatio esurientiū. Redemptio captiuorū. Uestitio nudorum. Collectio peregrinorū. Sepultura mortuoꝝ. Prima sex sunt in euangelio. aliud in Thobia. Opa miscd̄ie spūalia sūt hec. Delinquenti ignoscere. Peccantē corripere. Ignorantē docere. Titubanti consulere. Mestum cōsolari. Pro salute proximi orare. Iniurias sustinere. vt alter mitigetur. Et sic patet q̄d est pietas.

Capitulū II.

Secundo videndū est qualiter ꝑ donū pietatis in regno an̄ie dies spiritalis oriatur. ꝓficiat ꝛ ꝯsummatur. De quo notandū est q̄ sicut dicit Grego. libro. j. moraliū. dies vniuscuiusq̄ꝫ doni est sua illuminatio. Ipa em̄ dona lumia sunt Cui⁹ ratio est. q̄a ille donatur in eis qui ē sol infiniti splendoris ꝛ ardoris scꝫ spiritus sanctus. Cū igitur latio sol' corporal' sup terrā faciat diem corporalē. in qua oportet operari opa corporalia corpori necessaria. cur nō multo magis p̄sentia solis eterni scilicet spūssanct⁹ in mēte humana causat diem spūalem. in qua oportet opari opa spiritualia necessaria spiritui. vt sicut opa pietatis etiā aliorum habituū. Om̄ia em̄ opera nostra mortua sūt sine pietate prout est cultus dei. Quare ap̄lus ꝑma ad Thimo. iiij. ca. dicit exhortādo eum. Exerce teipm ad pietatē. Nam corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. pietas vero ad om̄ia vtilis est. Cui⁹ rationē reddit Hugo d̄ sancto victore dicens. Uisibilis actio est q̄i quoddam corpus. deuotio vero quasi spiritus eius. quia deuotio charitatis actionē viuificat sicut an̄ia corpus. Unde omnis actio que sine deuotione est. mortua est. Quia sicut postea dicit. licet q̄d viuit moriat̄. tamē vita nō moritur. Actio quidē transit. sꝫ pietas actionis (licet fiat in tempore) non tamen finit̄ cū tempe. Hec ille. Opa em̄ illoꝝ sequunt̄ illos Ex quo patet q̄ sentētia apostoli vera est. Quia pietas om̄ib⁹ prodest. q̄ est ex benigne mentis dulcedine grata auxiliatrix om̄ib⁹ affectio infusa. vt dictū est.

Sed sciendū est q̄ sicut in die exteriori tres hore distinguunt̄. scꝫ mane q̄d est initium diei. Meridies. que est diei mediū. Et vespera q̄ facit diei ꝛ laboris terminū. Sic in die spirituali pietatis distinguunt̄ tres hore. id est. mane q̄ est initiū pietatis lucentis circa subiectū ꝓpriū. Meridies q̄ est feruor pietatis lucentis ad diuinū cultū. Et vespera que est inclinatio pietatis lucentis ad proximū. In qua hora cōplet̄ terminus laboris ꝛ fit initiū quietis. Primo igitur donū pietatis oriens ex sole eterno velut quoddam mane ꝛ initium diei spiritualis in mente diem inchoat. Quia vt dicit̄ Ecclī. xliij. Pie agentib⁹ dabit domin⁹ sapientiam. Sapientia autē ē lumē pietatis inextinguibile. vt dicit̄ Sapie. vij. Quanto autem pietas magis operat̄ tanto lumen sapientie magis ei dat̄. quo crescit et proficit vsq̄ꝫ ad perfectū diem. Sic ꝛ operatio impietatis. lumen pietatis in mente minuit. ꝛ tenebras gignit. Unde Prouerb. iiij. dicit̄. Iustorum semita quasi lux splendens pcedit. et crescit vsq̄ꝫ ad perfectū diem. Uia autem impiorū tenebrosa. nesciunt vbi corru

ant. Hoc igitur donū pietatꝭ mane sue di/ei incboat. dum noua luce mentē irradiās ad sui ipsius cōpassionē inclinat. Dicit enī Anselmꝰ in libro ꝺ similitudinibꝫ. Spiri/tussanctꝰ pietatē menti inspirat dum eam sibi compati pieqꝫ recolere facit ꝙ misera erit si a deo separet vel separata fuerit. Ex quā inspiratione mens illuminata omnes operatiōes pio desiderio in fontē pietatꝭ extendit. et omnē impietatē excludit. Tūc pietatis donum in mente sicut lux aurore oriente sole mane absqꝫ nubibus rutilat. ij. Regū. xxiij. Et ad horam meridianā p/ficiendo ꝑerat. in qua diuinum cultuꝫ fer/uenter ꝛ perfecte exercet. Secūdo donū pietatis facit horam meridianam dici spi/ritualis in anima Quia sicut dicit Augu/stinꝰ libro. x. de ciuitate dei. Pietas proprie est cultus qui debeꝫ soli deo tanꝙ excellen tior et perfectior. Sꝫ nota quid sit iste cul/tus. Ad quod respōdet Augustinꝰ in libro de verbis domini. Colimus deum. ꝛ deus colit nos. Colimus deū adorando. ꝛ vt cul men nostrum inuocando. Colit nos deus amando tanꝙ agricola. quia agricultura eius in nobis est. eo ꝙ nō cessat verbo suo extirpare mala semina de cordibus nostrꝭ. et aperire cor nostrum tanꝙ sermonis ara tro plantare semina preceptorum. et expe/ctare pietatis fructum. Sed ad quid ē pie tatis fructus. Respondet. ad omnia vtilis est. Sed notandū ꝙ duplex est cultꝰ. scꝫ cultus interior. et exterior. Interior cultus est quo quis se offert deo tanꝙ pricipio sue creationis. et fini sue beatificationis. ꝛ hoc quantuꝫ potest ꝺm omnia que ab ipo rece/pit. Quod recta ratio dictat. et natura ad hoc inclinat. Ratio dictat. quia inferius de bet subesse superiori a quo dependet. et a quo multipliciter deficit. ideo indiget eiꝰ influentia. quā consequiꝫ natura rationa/lis suum superius colendo. vt dictum est. Similiter natura ad hoc inclinat. Quod satis ostendit natura rationalis. cuius de/siderium nō quiescit plene nisi in suo supe/riori. Unde Augustinꝰ in libro ꝯfessionuꝫ decimo dicit. Domine inquietū est cor me/um donec veniat ad te. Cuiꝰ ratio est. quia dominꝰ est anime patria. vt dicitur ī libro. de spiritu ꝛ anīa. Simile dicit ysaac in li/bro de contemplatione in ꝑncipio. Cultus exterior consistit in oblationibꝫ. sacrificijs. adorationibus et similibꝰ. que sunt signa protestantia interiorem cultum. ꝗ soli deo debetur. Unde Augustinꝰ in libro de ciui tate dei dicit. ꝙ hic cultus soli deo debetur quia videmus in omni republica obserua/ri. ꝙ rectorem suum aliquo singulari signo honorat. quod quicunqꝫ alteri exhiberet incurreret crimen lese maiestatis. Unde le ge diuina pena mortis statuitur his qui di uinum honorem alijs exhibent. Exodi. xx ij. Qui ymmolat dijs occidetur ꝓterqꝫ do/mino soli. Est tamen sciendum ꝙ aliqꝫ cul tus potest exhiberi aliquibus creaturis si/ne peccato. vt reliquijs sanctorum. sancte cruci. et ymaginibus christi. ꝛ huiusmodi. Unde Damascenus in libro. iiij. cap. viij. loquens de adoratione imaginum dicit ꝙ in veteri testamento non fuit assuetꝰ vsus imaginuꝫ. Cuius ratio est. quia dominus inuisibilis. incorporalis. et incircumscriptꝰ adhuc carnem non assumpserat. incarnato autē christo decuit habere imagines. pri/mo ad rememorationem actuum christi ꝛ martyrum. vt simplices litteras nescientes triumphos christi ꝛ martyruꝫ vitam in pi cturis quasi in libris legerent. Et Dama/scenus ad confirmationem sui dicti addu cit exemplū christi. De quo refertur ꝙ aba garo edissenorū regi mittente pictorem vt imaginē domini depingeret. Quo nō po/tente propter resplendentem claritatē fa/ciei christi dominꝰ vestimento apposito fa/ciei sue. similitudinē ꝓrie faciei mirabiliter impressit. et sic suam imaginem desideran/ti regi transmisit. Imaginibꝫ igitur et reli/quijs debeꝫ aliqua reuerentia sibi cōpeteꝫ. soli autē deo debetur latria. Quando igiꝫ pietas que est cultus dei facit mentem no/stram colere dominū vt principium nostre creationis. et finem nostre beatificationis tam per operatiōes interiores ꝙ per ope/rationes exteriores. fit mens humana si/cut lux meridiana clara quando absqꝫ nu/bibus rutilat. Isidorꝰ. xviij. Tercio do/num pietatis diem spūalem in anīa ꝯsum mat ꝛ labores eius terminat dū mentē ad misericordiā ꝓximi compatiendo inclinat. Hoc enī donū pietatis aliū diem a ꝑdicta die timoris facit ī aīa. vt dicit Grego. ꝑmo moraliū. ꝛ eandē ꝑ misericordiam consummat. Et qꝛ iam donū pietatis in homie diē spi ritualē initiauit illuminādo eum ꝑ inclina

tionem ⁊ verā compassionē quantuȝ ad se/
ipm. ⁊ secūdo lumen meridiani feruoris mē
ti influxit. dum eā illuminat ⁊ inflāmat ad
exercendū diuinū cultum. ideo tercio pie/
tatis lumen vespertinū diei spūalis ī men/
te terminat dū eam clemēter p misericordi
am inclinat ad proximū. Dicit em̄ Johēs
prima canonica. c. iij. Qui diligit fratrē su/
um in lumine est. ⁊ scandalū in eo nō est scȝ
tenebrarū. Illud tamē lumen dicit vesper
tinū respectu luminis meridiani. Vn̄ Lin
conieñ. sup. vij. angelice ierarchie. cognitio
nē que habet a creaturis de deo vocat co/
gnitionē vespertinā. ideo quia lumen pie/
tatis qd inclinat ad diuinū cultum purius ⁊
melius videt ꝙ quod inclinat ad proximuȝ.
Quare ⁊ Bernardus sup cantica sermo. xli.
dicit. Porro in aliud tēdere ꝙ in dominū
licet ꝑpter dominū. nō ocium marie sed ne/
gocium Marthe est. que adhuc sollicita ē
⁊ turbat erga plurima. cū vnum sit necessa/
rium. Et ideo nō potest terrenorum actuū
anima vel tenui puluere cōspergi. Sic igi/
tur donū pietatis causat mane. meridiem
⁊ vesperam in die sua. Factū est ergo vespe
re ⁊ mane dies secūdus. Gen̄. i.

Capitulū III.

Tercio videndū est qualiter p donū pietatis in regno dei ⁊ anie cōuiuiū spirituale anie ⁊ omibus viribus eius p̄
paretur. Dicit em̄ Gregorius in li. i. moraliū.
Pietas in die suo cōuiuiū facit ⁊ menti ex/
hibet. qa cordis viscera misericordie operi
bus replet. Opus autē bonū est cibus ani
me. vt dicit Grego. xxij. moraliū. ca. vij. Et
xxi. moraliū dicit. Comedere anie est bōis
operibus saciari. Hec ille. Primo igit do/
num pietatis prudētissime a conuiuio suo
impietatē ⁊ omnē familiā illius expellit. qa
omia fercula mētis inficit. ⁊ insipida facit.
Nam vt ait Augustinus in fmone quodam
Etiā iusticia que est virtus specialis et dulce
ferculū pie mentis sine pietate crudelitas
est. In crudelitate autē nulla dulcedo est.
sed amaritudo ipietatis in ea regnat. Qua/
re cibaria anie nullo igne caritatis decoqt
sed cruda ⁊ insipida relinqt. Unde Sene/
ca in libro de moribus dicit. Respice crudeli
tatem ⁊ matrē eius iram. cum omi familia
sua. Hec em̄ humane nature maxime ini/
mica est. pietas autēȝ amica est. Ait Tullius
lib. iij. de officijs. ideo ipa est dulce cōdimē/
tum humanorū actuū. Quare per oleuȝ si/
gnificatur vt ait Richardus in tractatu de
gemino pasca. Et sic donū pietatis impie/
tatem a cōuiuio suo omino expellit. Se
cundo donū pietatis nō solū inuitat omēs
vires mentis tanꝙ incolas regni ad suum
cōuiuiū. sed exteriores ⁊ laborātes. dicens
Venite ad me omes qui laboratis et one/
rati estis. ⁊ ego reficiā vos Matth. xi. Si/
militer ⁊ pia mater pietas omēs vires ⁊ vir
tutes suas ad operatiōes ⁊ ad officia dul/
citer inclinat. ⁊ inter se cōcordat. ⁊ ad ꝯcor/
diam morū et ad amiciciā mutuā vehemē/
ter inuitat. ⁊ ad cultū dei tanꝙ ad officiuȝ
ꝓprium maxime instigat. Quod bene osten
dit Hugo libro. iij. ca. vj. de claustro anime
dicens sic. Inuitat pietas desperatuȝ. tra/
hit charitas inuituȝ. misericordia pacificat ira/
tū. hylaritas reddit securum. affabilitas fa
miliarē facit. familiaritas secretum aperit.
apertio secreti amiciciā parit. morū concor
dia amiciciā custodit. humilitas deo proximuȝ
facit. Hec ille. Et sic pietas omēs ꝯuiuan
tes inter se concordat. ⁊ ad exteriores incli
nat. ⁊ eos deo approximat cū colēdo humi/
liter. ⁊ obediēdo viriliter. Sola em̄ humi/
litas dn̄m pfecte colit. Sunt et alie fami/
lie pietatis. quaȝ quedā ministrāt i choro.
humilit psallendo. quedā in refectorio dul
citer ministrādo. quedā i dormitorio som/
nū quiete ꝯtemplatiōis ꝓcurando. quedā
in coquina mentis opera bona tanꝙ ciba
ria dulcia igne charitatis decoquēdo. que
dam in infirmaria debiles pie reficiendo.
quedā in capitulo misericorditer ⁊ cōpassi/
ue corripiendo. Et sic pietas omēs mini/
strantes sua dulcedine reficit ⁊ consolatur.
Quod ⁊ dici potest de tota familia anime.
alioquin pietas nō esset vtilis ad omnia.

Tercio donū pietatis oēs incolas ⁊ ꝯui
uantes regni dei ⁊ anie qd in nob est vt dic
dn̄s Lu. xvij. multipliciter reficit. dū eis di/
uersa fercula spūalia apponit. Sed ꝑnotā/
dū est ꝙ sicut dic Aug. li. x. de ciuit. dei. pie/
tas est cultus deo debitus ꝑncipaliter. Cu/
ius ratio est. qr homo efficit debitor alicu/
ius diuersimode. vel fm eius excellentiā. vel
fm beneficia accepta. Et fm vtrūꝙ istoruȝ
est homo debitor dei. quia deus primum ⁊
summū locū obtinet. quia est excellētissimus
⁊ ꝑncipium nobis essendi. causandi. cōser/
uandi. gubernādi ⁊ beatificādi. Jō pietas

est summe originis piꝰ sensus. ⁊ deuotꝰ affe
ctus. ⁊ fidelis famulatꝰ siue cultus. ꝑ fidem
spem ⁊ charitatē. Istis eñ colit deꝰ. vt dicit
Augꝰ. in enchiri. ca. iij. dū per fidem. spem
⁊ charitatē in deū tendit. Ad qḋ pietatis do
nū inclinat ⁊ habilitat. Et in h̄ cultu di/
uino pietas fercula dulcia et multipharia
menti apponit ⁊ ꝓpinat. Nā in fide tot dul/
cia fercula menti exhibent. ⁊ pascua viren/
tia ostendunt. q̄t saporose v̄tutes ⁊ v̄itates
in ea ꝯtinent. q̄ sunt mire. Vñ Bern. super
Cant. sermone. iij. dicit sic. Hi scȝ cultores
dei ꝓ fidei magnitudine digni inueniunt q̄ i
oēm plenitudinē dei iducunt. nec est i omi/
bus apothecis sapie aliq̄d oino a q̄ deꝰ sci/
entiarū dñs arcendos censeat cupidos ve
ritatis. nō cōscios vanitatis. Magna eñ fi
des magna meretur. Sequit. Istiusmodi
magnis spiritibꝰ magnꝰ occurrit sponsus.
emittens lucē ⁊ veritatē suā. eosq̄ adducit
⁊ deducit in montē scm̄ suū. ⁊ in taberna/
cula sua. Regē in decore suo videbūt ꝑeun
tem se ad speciosa deserti. ad flores rosarū.
ad lilia ꝯuallium. ad amena hortoꝝ. ad irri/
gua fontiū. ad delicias cellarioꝝ. ad odora
m̄ta aromatū. postrēo ad ipa secreta cubil.
vbi sunt thesauri sapie ⁊ scie penes sponsū
abscōdin. hec vite pascua ꝑparata sunt i re
fectionē aiaꝝ fideliū. Beatꝰ vir q̄ impleuit
desideriū suū ex ipis. hec Ber. Hec pascua
dulcissima fides mēti ondit. Quid ei nō in
uenit fides. fides attingit inaccessa. deꝑhē/
dit ignota. cōꝑhēdit imēsa. apꝑhēdit nouis
sima. ait Ber. sup Cant. Et Augꝰ. in lib. de
v̄bis dñi dic. Nulle maiores diuitie. nulli
thesauri. nulli honores. nlla huiꝰ mōi suba
maior est q̄ȝ fides catholica. q̄ pctōres sal/
uat. cecos illumiat. mortuos viuificat. ⁊ ce
tera m̄lta q̄ ibi enumerant. q̄ oia mētē refi/
ciūt. Scdo pietas i cultu diuio q̄ fit ꝑ spē
nō vt est passio sed vt est v̄tꝰ theologica mē/
tē ad cōuiuiū introducit. Et ibi m̄lta fercu
la sapida ei ꝓponit ⁊ ꝯuiuātibꝰ. Propriū eñ
obiectū spei est btitudo etna q̄ est statꝰ oim
bonoꝝ aggregatiōe ꝑfectꝰ. vt ait Boecius
iij. de ꝯso. Sed sperare btitudinē etnā siue
deū est appropinq̄re illi. Quia sperās ꝓpin/
quiꝰ se hȝ ad deū vl' btitudinē q̄ȝ desperās.
vt ptȝ. Quare mag' attingit deū innitens
eiꝰ auxilio ad ꝯsequēdū bonū speratū q̄ȝ fi/
des dicēs. Mihi aūt adherere deo bonū ē
ponere in dño deo spem meaȝ. Vñ ⁊ beatꝰ
Augꝰ. lib. de trini. attribuit spei q̄ddā frui.
vbi dic. Quoddā est frui qḋ est spei ⁊ nō rei.
ex q̄ spes imediatiꝰ attingit deū q̄ȝ fides. et
sic mag' appropinq̄t deo. Quāto aūt mens
ꝑ spem mag' appropinq̄t. tāto suauiores o/
dores dei sentit. Qḋ ondit Bern. sup cant.
s̄mone. xxij. di. Licet dñs suauis sit vniuer
sis. maxie aūt domestic'. ⁊ q̄nto ei q̄s fami/
liariꝰ ꝑ vite merit' ⁊ puritate ment' appro/
piat. tāto eū recentioꝝ aromatū arbitror ⁊
vnctionis suauioris sentire fragrātiā. Por
ro hmōi nō capit intelligentia nisi q̄ntū at/
tingit experiētia. Et ibidē ostendit pie spei
plures odores eē diuersas v̄tutes dicens.
Vides ne aliq̄s mag' ad pniaȝ aniari spe
indulgentie. imo oino dñe iesu ꝓpter man/
suetudinē q̄ ꝑdicat in te curremꝰ post te in
odorē vngentoꝝ tuoꝝ. audiētes q̄ nō sper
nas pauperē. nō horrescas pctōrē nec hor/
ruisti ꝯfitentē latronē. nō lacrimantē pecca
tricē. nō chananeā supplicantē. nō deꝑhen/
sam in adulterio. nō clamātē publicanū. nō
negantē discipulū. nō ꝑsecutorē discipulo/
rū. nō crucifixores tuos. In odore istoruȝ
vngentoꝝ p̄ijssimorū curremꝰ donec rege/
neremur in spem viuā. j. Pe. c. j. Hec spes i/
mortalitate plena ē. Sap. iij. Et sicut dicit
Grego lib. vj. moral. c. xxj. Spes illa in e/
ternitatē aiam erigit. ⁊ idcirco nlla mala q̄
exterius tolerat sentit. Tercio pietas in
cultu diuio q̄ fit in caritate. dulcia cibaria
a fidei ꝯuiuantibꝰ indicata. ⁊ a spe ꝑparata
iā gustare facit. Ratio huiꝰ est. q̄ꝛ caritas ꝑ/
fectius attingit deū q̄ȝ fides vl' spes. licet ei
mens deū attingat aliq̄liter in lumie fidei
sub specie vl' rōne visiōis enigmatice. hec tm̄
nō est ꝑfecta attingētia nisi deꝰ q̄ ē p̄ns mē/
ti ꝑ modū sic visi. fiat p̄ns sub rōne sperati
⁊ amati. Spes eñ p̄supponit fidē. q̄ꝛ acce/
dentē ad deū oportet credere q̄ꝛ est. ad He
bre. xj. Et iō spes aliq̄liter mag' attingit de
um q̄ȝ fides. vt sup̄ dictuȝ est. Sed nec hec
attingentia seu p̄ntia spei ꝑfecta est nisi de/
us attingat ⁊ p̄ns fiat ꝑ modū amati ⁊ am/
plexus. q̄ debent volitiue potētie. cui ꝓprie
ꝯuenit hr̄e ⁊ possidere. vt ptȝ ꝑ Augꝰ. li. ix.
de trini. c. xj. vbi dicit sic. Appetitꝰ quo inhi
atur rei cognoscēde fit amor cognite dū te
net atq̄ amplectit placidā ꝓlem. i. noticiaȝ
gignēti ꝯiūgit. Et idē Augꝰ. in epl'a ad dar
danū dicit. q̄ quidā deū cognoscunt et tm̄
cū ꝓpter h̄ nō hn̄t. Vbi ꝑscindit cognitiōeȝ

ab habere. Multũ enĩ differt cibũ cogno-
scere. habere ⁊ gustare. Gustus aũt non est
in cognitõe sed in amore. Huiꝰ rõ est. qꝛ di
cit Hugo sup. vij angelice ierarchie. Amor
acutus est. ⁊ trãsit oĩa et penetrat donec ad
amatũ ⁊ in ipm̃ veniat. nec qͥescit donec a-
matũ teneat ⁊ dicat. nõ dimittã ipm̃ donec
introducã eũ ad oĩa intima mentis mee.
vbi esurio ⁊ sitio ipm̃. Canticoꝝ. iij. Quod ex
ponens Bernͣ. dicit. Quis te nõ teneat do-
mine q̃ tenentẽ te spe fortificas. ꝑfectiõe de
coras. ꝑseuerantia cõducis. remuneratiõe
ꝑducis. vt scꝫ reficias. Sequit̃. Ego autẽ
non dimittã te nisi benedixeris mihi. ⁊ nũ-
q̃ dimittã te. quia nõ benedicis nisi tenen-
tes te. Hec ille. Igit̃ tenet̃ in cultu caritat̃.
quia deꝰ caritas est. ⁊ q̃ manet in caritate in
deo manet ⁊ deꝰ in eo. In q̃ dominꝰ manet
dulci charitate reficitur. Quia sic dicit Ri-
chardꝰ. Amor siue charitas est dulcedo sa-
poris intimi. et quãto quis ardentiꝰ amat.
tanto dulcius gustat. igitur in charitate ẽ
dulcior refectio. Iste gustus amorosus to
tam familiã cõuiuij mentalis primo ab im
puritate mũdat. virtutibꝫ adornat. dulce-
dine cibat. dilectione inebriat. lumine sere
nat. gaudio exhilarat. Ista Rabanꝰ in ser-
mone quodã declarat. dicẽs. Amor est ig-
nis in meditatiõe purificans mentẽ a sor-
dibꝫ viciorũ omniũ. Est lux in orõne men-
tem irradians claritate. Est mel in grãrũ-
actione mentẽ dulcorans in dilectione di-
uinorũ beneficiorũ. Est vinũ in cõtempla-
tione mentẽ inebrians iocunda dilectiõe.
Est sol in beatitudine mentem clarificans
serenissima illuminatiõe. Est vita mentem
exhilarans ineffabili gaudio perenni iubila
tione. Hic cultꝰ charitatis fidẽ et spem for
mat ⁊ conformat. ⁊ totũ conuiuiũ mentis ⁊
consummat et ꝑficit. Unde Cassiodo. sup
Psal. dicit. Charitas est mors criminũ. vir
tus pugnantũ. palma victoꝝ. concordia
mentiũ. societas electorũ. quã fides conci-
pit. ad quã spes currit. cui ꝓfectus omniũ.
bonorũ seruit. Ad quod cõuiuiũ nos con-
ducat q̃ est benedictus ineternũ.

Capitulũ I.

Ercio dicendũ

T est de dono scientie. qꝺ imme-
diate sequit̃ donũ pietatis. qꝛ
sicut dicit Gregoriꝰ ꝑmo moraliũ. nulla est
scientia si vtilitatem pietatis nõ habet. Et
Anselmꝰ in libro de simili. circa finẽ dicit.
Post donũ pietatis spũssanctꝰ scientiã su
perimponit pietati. cũ mens sic timet sibi
⁊ cõpatitur vt q̃ valeat modo saluari scru-
tatur. eiqꝫ spũssanctꝰ huiꝰ rei cognitionem
largit̃. Hunc etiã ordinẽ donoꝝ tenet Au
gusti. libro. ij. de doctri. christia. De h̄ au
tẽ dono scientie sunt tria notanda. Primo
que sciẽtia donũ spũssancti dicat̃. Scdo q̃
liter ꝑ donũ scientie in aĩa dies oriatur.
Tercio quõ ꝑ donũ sciẽtie menti cõuiuiũ
preparat̃. Circa ꝑmũ nota. ꝙ Bernardꝰ
sup Cantica in quodã sermone dicit. Sci
entia quedã est seculariſ que inebriat nõ ca
ritate sed curiositate. implet sed nõ nutrit.
inflat ⁊ nõ edificat. ingurgitat ⁊ nõ confor-
tat. Et talis scientia non est donũ spũssan-
cti. Est alia sciẽtia de qua Augusti. lib. xiiij.
de trinitate. c. v. dicit. Est sciẽtia q̃ nõ est re-
rũ vanarũ. nec rerũ curiosarũ. sed de his q̃-
bus fides saluberrima que ad verã beati-
tudinẽ ducit gignitur. nutrit̃. defensatur et
roborat̃. ⁊ hec dicit̃ donũ spũssancti. Et h̄
donum gratuitũ est lumen supernaturale.
Cuiꝰ actus est bene iudicare ſm reglas le-
gis eterne de agibilibꝫ per nos. quorũ nõ
est determinata via quo ad nos qualit̃ fie-
ri debeant. eo ꝙ nõ semꝑ vniformiter fien-
da sunt. Unde ꝑ donũ scientie innotescit
homini rectũ iudiciũ de creaturis ꝙ nõ est
in eis verũ bonũ. ⁊ hoc fit per lumen super
naturale. scꝫ per ꝑncipia fidei. que sunt arti
culi fidei. Ideo ex cõsequẽti ad donũ scien
tie ꝑtinet resoluere hominis actiões ad fi-
dei articulos vt ad principia. Et notan
dum est ꝙ donũ scientie principaliter respi
cit speculationẽ. scilicꝫ inquãtũ homo scit
quid fide tenere debeat. Secũdo se exten-
dit ad operationẽ. q̃a ꝑ scientiã credibiliũ
⁊ eorũ que ad credibilia cõsequunt̃ dirigit̃
in agendis. Unde illi donũ scientie habẽt
q̃ ex infusiõe gratie certũ iudiciũ habẽt cir-
ca credenda. sic ꝙ in nullo deuiant a recti-
tudine iusticie. Et hec est scientia sanctorũ
de qua dicitur Sapie. x. Iustum deduxit
dominꝰ per vias rectas. et dedit illi scienti-
am sanctorũ. Ex his patet ꝙ donũ sciẽtie
est habitus infusus. in q̃ homo habꝫ certũ
iudiciũ circa credenda ⁊ agẽda. Igitur. sic
dicit Hiero. in ꝓlogo sup bibliã. Discamꝰ
in terris quoꝝ scientia remanebit nobis i

celis. Valde eñi indignũ esset q̃ tñi laborarem circa scientiã z ꝟtutes si desinerẽt esse in morte. Unde Hiero. ibidẽ dicit q̃ sacra scriptura est habitaculũ regni celestis. Euacuabitur tñi imperfectio eius.

Capitulũ II.

Secundo videndũ est q̃liter p donũ scientie in aĩa dies oriat. De q̃ notãdum est q̃ cũ donũ scientie sit habitus lumiosus a spũ sctõ aĩe infusus. q̃ oĩa scrutat. z omnẽ veritatẽ docet. q̃ habitu aĩa h3 rectũ z certũ iudiciũ circa credẽda z agenda. vt sup dictuz est. z huiusmodi nõ pñt fieri sine lumine. Lumẽ autẽ facit diem. sicut dicit Hugo in libro de tribus dietis. Planũ est q̃ donũ scientie causat diem spiritualẽ in aĩa. que fm maiorẽ et minorem illuminationẽ causat mane. meridiem z vespertinã horã. Mane huius diei causat donũ scientie dũ se extendit ad lumen scientiaꝝ acquisitarũ p studiũ z doctrinã. que sciẽtie licet sint quedã luĩa. tñ sũt obscura. Quia sicut dicit Hugo in ꝓlogo sup librũ angelice ierarchie. Philosophis vel sapiẽtib mũdi datũ est veritates aliq̃s inuenire ꝓpter nos quib ꝯsummatio fuabatur. Unde inuenerũt veritatẽ illa3 quã oportuit suscipere filios vite ad obsequiu3 summe veritatis. Illis labor appositus est. nobis autẽ fructus seruabat. Ipi archana sapientie nõ nouerãt. q2 conditoriũ thesaurorũ verbũ sc3 incarnatũ iesum non nouerant sed naturali documẽto solo vtẽtes lippienti acie lumen nubilũ z ambiguũ adduxerunt. ꝓpterea errauerunt z euanuerũt. cũ mente transire vellent ea q̃ eis concessa sola fuerant nosse. Et iã hec scientia assimilatur aurore. q̃ est mane z initiũ diei. Aurora eñi est lux noua. tenebris ꝑmixta. vt dicit Richar. libro. ij. de ꝯtemplatõe. c. ix. Sic scientie humane tenebris ꝑmixte sunt donec donu3 scientie faciat nos circa ea iuste sentire z recte iudicare. Secũdo donũ scientie extendẽs se ad lumen sacre scripture z ad credibilia causat in aĩa horã meridianã diei spiritual. Nã lumen hore meridiane clarius illuminat z vehementius inflãmat. vt patet ad sensum. Sic lumẽ sacre scripture sup omẽs scientias mentẽ clari9 illuminat z vehementi9 inflãmat. Uñ Gregorius in libro moraliu3. ij. in ꝑncipio dicit sic. Quis omnẽ scientiã atq3 doctrinã scriptura sacra sine aliqua cõparatiõe trãscendat. Ut taceã q̃ vera predicat. q̃ ad celeste3 patriã vocat. q̃ a terrenis desiderijs ad superna amplectenda cor legentis inuitat. q̃ dictis obscurioribus exercet fortes. z paruulis humili sermone blandit. q̃ nec sic clausa est vt pauescĩ debeat. nec sic pt3 vt vilescat. q̃ vsu fastidiũ tollit. z tanto ampli9 diligit quãto amplius meditat. q̃ legentis animũ humilibus verbis adiuuat. sublimib vero sententijs leuat. q̃ aliq̃ modo cũ legentib crescit. q̃ ab auidis lectorib q̃si recognoscit. z cu3 doctis semp noua reperit. Ut ergo de rerũ pondere taceã. scientias tamẽ oẽs atq3 doctrinas ipo etiã locutiõis sue more trãscendit. Hec ille. Sic ergo donũ scientie p lumen sacre scripture animam illuminat z inflãmat ad modu3 lucis meridiane. vt dicatur de ea illud Isaie. xviij. Sicut lux meridiana clara est. Tercio donu3 scientie se extendẽs ad lumen sciẽtie moralis et ad agibilia facit horam vespertinã in die spirituali aĩe. que est hora quietis z termin9 laboris. Exibit eñi homo mane ad operationem suã vsq3 ad vesperã. ait Psal. sic donũ scientie notificãs homini rectũ iudiciũ circa credenda z agenda. ipm quietat dũ eu3 in veritate stabilitat. Sed z laborẽ minuit z q̃si terminat dũ eum gaudenter operari facit. q̃ a f. nis laboris. quietẽ eternã ei pie ostendit. Unde Dionisius in libro de diui. no. ca. vij. dicit. Fides diuia est stabilis collocatio credentiũ. collocans eos in veritate. z ꝯfirmans in intrãsmutabili identitate. Seq̃tur. Et credentẽ in veritate. teste scriptura ad Roma. viij. nihil moueat a leticia que est fm verã fidem. sed habeat ĩ ea ꝑmanentiã immobilis identitatis. Et parũ infra dicit. Ita igit principes z duces nostre sapiẽtie. sc3 apli z eoꝝ discipuli p veritate q̃tidie letant z moriũtur. testificantib oĩb verbo z ope veritatẽ sicut conueniẽs est. Et sic vespere z mane dies terci9 ꝑficit.

Capitulũ III.

Tercio videndũ est quõ p donũ sciementi humane cõuiuiu3 ꝑparat in die suo. z de diuersitate ferculoꝝ illius. Circa qd sciẽdu3 ẽ q̃ Aug9. in libro de vita beata dicit. q̃ sicut scientia est cibus anime. ita vicia sunt fames anime et sterilitas. Et illa fames causat quoddam ieiunium spirituale in anima. qd donũ scientie

expellit ab aīa. Vñ Grego. in pmo mora. dicit. Scientia in die suo cōuiuiū facit. qr in ventre mentꝭ ignorātie ieiuniū superat. Ex quo ptꝫ ꝙ ignorātia et vicia causant in aīa ieiuniū spūale q̄ ꝗuis sit incorruptibilis. tm̄ multū debilitaṫ. eo ꝙ interi⁹ nullis veritatibꝫ cibaṫ. ⁊ ex ꝯsequēti nec appetitus veris bonis satiaṫ. qꝛ incognita amare nō possum⁹. idō nec gustare possum⁹. vt dicit Beda sup Lucā ca. viij. Igiṫ sicut ꝯsulit Aug. in lib. de vera religiōe. Obmissis nugꝭ theatricis ⁊ poeticis. diuinaꝝ scripturaꝝ cōsideratiōe ⁊ tractatiōe pascam⁹ animū atqꝫ potem⁹ vane curiositatꝭ fame ac siti fessū ⁊ estuantē inanibꝫ fantasmatibꝫ tanqꝫ pictꝭ epulis. ⁊ eis velle frustra satiari cū talia animā nō satiēt. Scdo donum scīe ꝓuocat aīe appetitū ꝑ manifestationē dulcissimarū veritatū. Nā sicut dicit Aug⁹. sup Johēꝫ. Veritas panis est. ⁊ mentē reficit nec tn̄ deficit. Et quāto donū scīe dulces veritates magis manifestat. tāto appetitū magꝭ ꝓuocat. Quia quāto alimēta spūalia pl⁹ sumūtur. tāto plus aperiunṫ. ait Grego. Aliqñ (sicut dicit Hugo lib. de vanitate mundi) frustra in nobꝭ diuine cognitiōis habūdantia crescit nisi in nobis diuie dilectiōis flāma augescat. Sed dilectio siue caritas ē cibus dulcissime reficiēs mentē. Vñ Bern. in lib. de. xij. gradibꝫ hūilitatꝭ dicit. Dulcis cibꝫ ⁊ suauis est caritas q̄ fessos alleuiat. debiles roborat. mestos letificat. iugū denīqꝫ veritatꝭ facit suaue ⁊ onus leue in illo. s. cōuiuio mentali. Tercio donū scīe cōuiuātes multipliciṫ reficit ꝑ ferculoꝝ diuersoꝝ deliciosam exhibitionē. que in sciētia sacre theologie occulta ōndit. ⁊ ꝯuiuātes illuminādo gustare facit. Vñ Grego. in mora. exponens illud Job. xxij. Tūc sup omīpotētem delicijs affluēs. dicit. Sup omīpotētem delicijs affluere est in amore illi⁹ sacre scripture epulis satiari. In qbꝫ nimirū tot delicias inuenim⁹ qt ad ꝓfectū nr̄m intelligentie diuersitates accipim⁹. Vt mō nos nuda pascat hystoria. Modo sub textu littere velata nos reficiat medullit⁹ allegoria Modo ad altiora suspēdat ꝯtēplatio anagogie in p̄ntis vite tenebris iā de lumie eternitatis intermicās. In his ꝟbis Grego. innuit triplicē mēsam esse sacre scripture. in quibꝫ aīe studiose mediāte dono sciētie diuersimode et dulciṫ reficiunṫ. Prima est mensa hystorie. Scda est mēsa allegorie. Tercia est anagogie. In mēsa hystorie simplices cibanṫ fercul' grossioribꝫ. In mēsa allegorie cibanṫ doctores fercul' subtilioribꝫ. In mensa anagogie ꝑfectiores cibanṫ ferculis dulcioribꝫ. In mēsa hystorie simplices cibanṫ fercul' grossioribꝫ fidē roborantibꝫ. dū simplices legūt in sacra scriptura ꝙ aqua in vinū mutaṫ. lazar⁹ suscitatur. leprosus mūdaṫ. cecus illuminaṫ. ⁊ huiusmodi. Tūc turba simpliciū pasciṫ qñ fides exemplis roboraṫ. Vñ Alexāder nequā sup cantica. ca. v. dicit. Ecce nobꝭ recūbentibꝫ ad mēsam sacre scripture ꝓponunṫ poma mire fragrātie Arbor siquidē ꝓpaginis cui⁹ radix erat ꝓthoplast⁹ decorata multitudine ramorū q̄ sursum tendunṫ ꝓtulit poma. i. exēpla comestibilis ⁊ cōmendabilis saporis ꝑ q̄ intellige bona opa seu ꝓphetarū vaticinia quoꝝ delicioso odore sancta mr̄ ecclīa q̄tidie recreaṫ. Hec ille. In mēsa scda allegorie reficiuntur subtiliores. vt doctores ⁊ silēs. subtilioribꝫ ⁊ dulcioribus ferculis. dū eis panis ver⁹ de celo ꝓmittiṫ ⁊ daṫ. Joh̄ vj habens in se omē delectamētū ⁊ omnē saporē suauitatꝭ Sapie xvj. Et cui⁹ māducatiōe resurrectio nobis ꝓmittitur. vita eterna speraṫ. ianua celestꝭ aperiṫ. mensa eterne refectiōis p̄paraṫ. corp⁹ christi hic vere māducaṫ in q̄ nobis diuinitas ꝓpinaṫ. Vñ Hugo in pmo c. sup libꝝ angelice ierarchie dicit. Carnem assumptā iesus nobis in eduliū ꝓposuit. vt ꝑ cibum carnis ad gustū inuitaret diuinitatꝭ. Ex his autē confortaṫ aīa. ⁊ surgit in spē viuā. De q̄ spe Grego. lib. vj. mora. dicit. Spes in eternitate animū erigit. ⁊ idcirco nulla exteri⁹ aduersa q̄ tolerat sentit. qd̄ nō est modica refectio mentꝭ. In mēsa tercia scꝫ anagogie. spirituales ⁊ ꝑfectiores pascunṫ ferculis dulcissimis ⁊ sapidissimis. Cui⁹ rō pōt esse talis. Anagogia vt dicit Hugo sup pmū libꝝ angelice ierarchie. est ascensio siue eleuatio mentꝭ in ꝯtemplationē supnoꝝ. Idō ascendendo trāscendit narrationē mense hystorice. sed ꝯtemplādo transit vltra velamina mense allegorice. Plena autē eleuatio ⁊ pura ꝯtemplatio in mente mirā ⁊ dulcē generat delectationē ⁊ refectionē. Vñ Grego. libro. j. sup Ezech. pte. ij. Omel. xi. dicit sic Contemplatio amabilis et mirabilis valde dulcedo est que sup semetipam animaꝫ

rapsit. celestia aperit. terrena autez debere esse contemptui ondit. spualia ocul mentis patefacit. corpalia abscodit. vt talis contemplatur dicat illud Cantic. Ego dormio et cor meu vigilat. Sequit. Vig lan ti etenim corde dormit p h q interi contemplando pficit et ab indecro ope foris desat. Seqtur. Neqs adhuc omnio deus in sua claritate ospicit. sed qda ab illa aia speculant vnde refecta pficiat et post ad visiois gliam ptingat. Hec ille. Quare ctemplatrix aia desiderans clara dilecti visione et plena refectione cofortata petit ia trahi de istis mesis ad illa gliosaz mensam et epulatione celestis ouiuij. dices illud Cant. j. Indica mihi quez diligit aia mea. vbi pascas. vbi cubes in meridie. Bern. sermone. xxxiij. exponens hec vba dic sic. Primo aduerte q elegant sponsa amore spualis ab amore carnis discernat affectu. du dilectum exprimere magis ia volens affectione q noie. no simplicit dicit. que diligo. sed inqt que diligit aia mea. spuale designas amore non carnale. Indica mihi igit vbi pascas etc. Anteq adimplebis me leticia cu vultu tuo. vultu tuu requiro. vult aut tuus vera meridies est. Hec ille. Hic meridies anagogie clarior est in spledore et feruetior in calore. In splendore clarior du p p verbu infiniti splendor se pfecte manifestat. Et in calore feruetior du p amore suu spiratu q est infiniti ardor sue charitat se ad gustadu amplexandu et bndu liberalissime in anagogia ocicat. Sed Bern. ibide dic. Veru tn qntulibet h meridies vie incalescat. et radios suos multiplicet p oia mortalitat hui vite curricula. sicqs nobiscu vsqs ad osumatione seculi. no tn ad lume pueniet meridianu patrie. Na hic pastus sed no ad saturitate. nec cubare licet sed vigilare oportet. pter timores nocturnos. nec hic clara lux. nec plena refectio. nec tuta masio. Igit indica mihi vbi pascas. vbi cubes in pa meridie. s. in claritate lucis et feruore caritat tue infinite. Hec ille. De hac meridie dic Ber. ibide qd amirado exclamat dices. O vera meridies. plenitudo feruor et lucis sol statio. vmbraz exterminatio. paludu desiccatio. fetoz depulsio. O penne solstitiu qn ia no inclinabit dies. O lume meridianu. O venerabilis tempies O estiua venustas. O autunalis vbertas. O quies et feriatio hiemalis. hunc locu inqt tante claritat et pacis et plenitudinis. indica mihi vt ego te in lumine tuo p metis excessum merear ctemplari pascente vberi. quiescentez securi. Hec est mensa veri salomois. in q regina saba vltra no habuit spm hu anu. tota absorpta in spiritu diuino. iij. Regu. x.

Capitulu IIII.

De hac mesa diuie scripture sine scie Hugo loques libro. iij. de claustro aie. c. ix. dicit ide. sed p alia vba q forte magis sapiut. vn dicit sic. Sicut ho exterior in refectorio materiali ad hora cibo potuqs reficit. sic ho interior in refectorio sce meditatois diuersoz exemploz ferculis sagi natur. trino copuctois potat. Sequit. In hoc q refectorio tres ponunt mense. i. tres intellect diuie scripture. vicz mensa hystorialis. mysterialis et moral. Prima mesa ponitur simplicib. scda doctorib. tercia vtrisqs coiter. In pma ponit cibo grossior. In secunda cibo subtilior. In tercia cibo dulcior. Prima sapore otinet exemploz. Scda cotinet dilectione mysterioz. Tercia dulcedine moz. In pma xps pane fregit. In scda figuris ministrat vinu. In tercia docet veru. In pma pascit miraculis. In scda figuris. In tercia verbis. Refectio miraculoz corroborat fide. impletio figuraz cofortat spem. doctrina moz adauget caritate. Cu eni mortui suscitant. leprosi mudant. ceci illuminant. tunc simpliciu turba pascitur. Sed fides inde succrescat du deus hoc fecisse credit. Du vero resurrectio xpi creditur. tunc nra resurrectio sperat. du semen seminantis quib terris ogruat assignat q d aliud sit q q in mentib hoim verbi dei amor ordinat. Ponunt itaqs mese. ponunt et panes. Ad pma mensaz Moyses offert pane ospersum tanq cibu grossiore. Leuitici. vij. Oleo deuotio. s ospersuz in supficie. qr lex nullu ad pfectu duxit. dabat tn pplo dei exeunti de egypto ille panis ad aliquale deuotione ei et alleuiatione. Ad scdaz mensam Ruth obtulit pane intinctuz in aceto dnice passionis. Ruth. ij. Qui hab virtutem patient sustinedi oia aduersa. Vn Aug. in lib. de offlictu vicioz et virtutu dicit. Si passio redemptor nri ad memoria reducat nihil tam duru qd no equo aio tolleret. parua eni oia reputam si sue passioni copare mus q patimur. Sic dicit Isido. de sum. bono. Ad tercia mesam. s. anagogie xps

D

dat panē substantialē seipm in corpe z san/
guine suo Joh.vj.vt (sicut dicit Hugo su/
per pmū angelice ierarchie) p cibū carnis
inuitet ad gustū diuinitatꝭ.vt hō māducet
panē angeloꝝ.omē delectamentū in se ha/
bentē.z oīs saporis suauitatē. Sapie.xvj.
Ideo maxime reficit. Vñ Vercelleñ.sup
Cantica dic. Nihil est q ita gratā mentibꝰ
prestet refectionē sicut panis supsubstātia/
lis.i.eucharistie Et sic cōuiuātes in prima
mensa ad exeundū d egypto alleuiant. In
scda mensa ad sustinēdū patient picula vie
animant. In tercia mēsa cōuiuātes sic refi
ciunt vt ineternū nō moriant Post appo
sitionem panū ponunt diuersa genera pul
mentoꝝ. Nā tres pueri Daniel.j.cap.affe/
rūt legumia.paulꝰ infirmus mīstrat olera.
moyses affert diuersa ferculoꝝ genera mel
scꝫ de petra.oleūqꝫ de saxo durissimo.bu/
tirū de armēto.z lac d ouibꝰ.cū adipe agno/
rū z arietū filioꝝ basan.z hircos cū medul
la tritici.z sanguinē vue biberēt meracissi/
mū. Post appositionē pulmētoꝝ ponunt
diuersa fercula carniū. Nā abel offert agnū
Abraam arietē. Josue vaccā. Moyses vo
latilia pennata.z rex cū āgelicꝰ Math.xxij
altilia occisa.p que signātur pres noui te/
stamēti.qui dū grām pinguedinis interne
dulcedinis pcipiunt a terrenis desiderijs
ad sublimia ɔtemplatiōis sue penna suble
uantur.ait Grego. Post appositionē car
niū ponunt diuersa fercula pisciū. Nā apo
stoli afferūt pisces de mari. Joh.vlti. Pi/
sces de fluuio. Thob.vj. Pisces de stagno
Leuiti.xj.vbi dicit. Omē qd habet pēnu
las z squamas tā i mari q̄ i fluminibꝰ z sta
gnis comederis. Ubi dicit Grego.in glosa
Pisces qui habēt pennulas solent saltare
super aquas.z signāt aīas que eleuant vl
tra illa fluxibilia p ɔtemplationē.z etiā ali/
qui sunt in actiua vita.z illi sunt comeden/
di z ecclie incorporādi vl traiciēdi.qꝛ sunt
mundi. Sed Hugo dicit. Pisces de mari
sunt seculares q̄ sūt adhuc in hoc mari ma
gno. Pisces vero de flumie sunt doctores
q̄ fluunt scīa ad alios inquieti.sed pisces de
stagno sunt claustrales quieti. q̄ omēs i flu
mine baptismi mundati sunt.z ideo come/
dendi sunt.i.in corpꝰ ecclie traiciēdi sunt.

Cū pdictis ferculis donū scīe tot vina
ministrat potāda q̄t posuit fercula refici/
entia. Et huiꝰ rō est.qꝛ donū scīe vt est do
nū spūssancti illumiat ad vitates sacre scri
pture cognoscēdas z ad cognitas diligen/
das. Cognitio aūt cibat.sed dilectio potat.
Cognitio cibat multiplicat. Quia sicut dic
Grego.xxj.moral. In scripture sacre vbis
tot delicias inuenimꝰ q̄t ad pfectū nostrū
intelligētie diuersitates accipimꝰ. Sed sic
in nobis crescit cognitio.ita z in nobis debꝫ
augeri z dilectio. Alioqn sicut Hugo dicit
in lib.de vanitate mūdi.frustra in nob diui
ne cognitiōis habundātia crescit.nisi in no
bis diuie dilectōis flāma augescat q̄ aīos
inebriat z pascit. Hic est notādū q sicut
dicit Grego.l.b.j.moral. Scriptura sacra
aliqñ nobis cibꝰ est.aliqñ potus est. Cibus
est in locꝭ obscurioribꝰ.q̄ qꝛ exponēdo fran
gitur.z masticādo glutit. Potus vero est scri
ptura in locꝭ apertioribꝰ.qꝛ ita absorbetur
sicut inuenit. Ex his pꝫ q in isto ɔuiuio ñ
sufficiūt vina pcipua asueri.nec vina cōdi/
ta sponse.nec vina mera Psalmiste.zc̄ sꝫ q̄t
erunt fercula tot erūt in conuiuio illo vina.
Quia sic dicit Origenes sup Cātica.ca.ij.
Nō est plena refectio nec oīmoda refectio/
nis delectatio nisi cū cibo potꝰ iungit. Hec
ille. De ista refectiōe spūali siue ɔuiuio Ri/
char.de scō victore dicit. O qualꝭ refectio
vbi dapifer est christꝰ. pincerna vero spūs/
sanctꝰ. Christꝰ eñ ministrat in cibo. Unde
Dauid. Mittit crystallū suā sicut buccel/
las. Spūssanctꝰ ministrat in potu. Unde
Dauid ibidē dicit. Flabit spūs eiꝰ z fluent
aque viue.qꝛ viuificāt. Hec ille. Ratio hu/
ius appropriatiōis pōt esse talꝭ. Augꝰ.x.lib.
de trinitate dicit.q verbū pfectum est noti
cia cū amore. Cū igitur vbū eternū sit noti
cia manifestās prēm z cū hoc notificet om
nē veritatē.illumiat eñ oēm hoiem venien
tē in hunc mundū. Ueritas aūt est dulcis
refectio mentiū.vt dicit Augꝰ.sup Johem
Patet q refectio appriat filio. Sed cū i no/
ticia sit amor q̄ appropriat spūisctō.et amor
sit vinū spūale potās z reficiens z inebriās
mentē. Patet q potare vino spūali z inebri
are appropriat spūisctō. Qd aūt amor siue
caritas sit quoddā optimū vinum spūale
ondit Hugo lib.iij.de archa Noe vbi dic.
Caritas siue amor silis est vino.qꝛ habꝫ ef
fectus vini. Uinū nāqꝫ eos quos inebriaue/
rit reddit hylares.audaces.fortes.obliui/
osos.et q̄dāmodo insensibiles.sic caritas
siue amor mundādo ɔsciētiā mentē ex/

hylarat. sm Ps. Deinde audaciam reddit. quã p mundiciã ɔsciẽtie fiduciã pstat. Deinde vires auget. qz fortis est vt leo q cõfidit in dño. Obliuionẽ quoqz generat. qz dum totã intentionẽ ad desideriũ eternorũ trahit oim transeuntiũ memoriã ab aia fundit⁹ euellit. z insensibilẽ reddit. qz dũ mentem p internã dulcedinẽ medullitus replet quicqd exteri⁹ amari infert cõtemnit qi nõ sentiat. Hec ille. De hac ebrietate dono se primo. ca. vij. Supraposita exempla nemo ɔtemnat. qz donũ sciẽtie in oĩbꝫ sensibilibꝫ diuios radios lucere maifestat. Vñ Dionisi⁹ in epl'a ad Thimo. dicit. Nõ solũ sensibilia signa scripturarꝫ sꝫ z tot⁹ iste mũdus sensibilis sm quãlibet sui partẽ est qsi ɔpositio signãs diuina inuisibilia. iuxta illõ ad Romañ. j. Inuisibilia dei zc. Hi aũt radij nõ reuelant immũdis. sed solũ amatoribus sanctitat'. q studendo vere sapiẽ i sanctis signis rerũ materialiũ. abolita oĩu inepta z fantastica expositiõe. p intelligentiã pure veritat'. et amorẽ vere bonitat'. p donũ scientie trãseunt ad ɔtemplationeꝫ simplicis z pure veritat'. Ad quã nos pducat q est de⁹ bñdict⁹ ineternũ. Amẽ. Hec ille.

Capitulum I.

Quartũ donum spũssancti est donum fortitudinis qḋ immediate sequit donũ scientie. Qḋ Anselm⁹ oñdit in lib. de sili. dicens. Spũssanct⁹ donũ fortitudinis supimponit dono scie. Cui⁹ rõ est. Dum enim mens pauida timẽs atqz dono pietatis cõpatiens. z iã qḋ agere debeat dono scie sciens. oportet vt dono spũssancti sit fort' ad opandũ q did cat. z quibꝫ se saluari posse cõfidat. Quia sic dicit Hugo sup. vij. angelice ierarchie. pfectuꝫ nõ facit agnitio seu cognitio veritat' in mẽte. nisi subsequat habitus veritat' in opatiõe. Et veritas Johis xiij. dicit. Si hec scit' beati eritis si feceritis. ideo fortitudinis donũ sequit donũ scientie. Circa hoc donũ fortitudis sũt notanda tria. Primo q fortitudo donũ spiritussancti dicat. Scḋo qliter p hoc donuꝫ dies spũalis in aia oriat. Tercio qle conuiuiũ p hoc donũ aĩe pparet. Circa pmũ sciendũ q duplex est fortitudo. vna que est virt⁹. alia q est donũ spũsscti. De fortitudine q est virt⁹ multa dicit Phus in .iij. ethicoꝝ. inter q dicit. q fort' est q nõ timet terribilia. z sustinet vt oportet boni gratia. Et Paulin⁹ in epl'a ad Hiero. dic. z. Qui vere fortis est nec temere audet nec incõsulte timet. Et hec fortitudo se hꝫ respectu ardui z mali pene sm dictamẽ naturaliũ pncipiorũ. Et tali fortitudine sustinet hõ picula et lesiones ꝑpter bonũ virtutis. Vñ Aug⁹. in libro. j. de ciuitate dei. ca. xvj. narrat q multi vtilitatẽ reipublice ꝓprie vite pponebant Et Tulli⁹ lib. j. de officijs dicit. q duo erãt pcepta platonis volentibꝫ reipublice prodesse. Primũ vt vtilitatẽ ciuiũ sic tueant vt quecũqꝫ agunt ad eã referant. obliti cõmodoꝝ suoꝝ. Scḋm preceptuꝫ fuit. vt totum corp⁹ reipublice curet pncipaliter. ne dum aliquã partẽ tueant reliquas deserãt et iõ hec fortitudo ordinat hominẽ ad finẽ q est infra limites nature. vt ptꝫ. Est alia fortitudo q est donũ spũssancti. que se habꝫ respectu illius pene sm dictamen supnaturaliũ principioꝝ leg' eterne. sequẽdo spũssancti specialẽ inspirationẽ. vel instinctũ q mouent aliqui adultro se offerendũ ad sustinẽdam pene pdicte. Ex q patet q donũ fortitudinis est habit⁹ exiſtẽs sicut in subiecto i voluntate inquãtũ negociat circa ardua q voluntas habilitat ad volendũ morteꝫ sustinere p defensione seu pmotione veritat' fidei vel morũ. sm dictamen leg' eterne sequẽdo spũssancti motũ z inspirationẽ. Et ɔsequẽti tñ p ipm donũ fortitudinis bene se habet volũtas respectu cuiuslibꝫ alteri⁹ ardue pene. z melius q̃ p aliquã moralẽ veritatẽ. Et ideo p istã fortitudinẽ sancti fecerunt opa fortitudinis suphumano modo. sustinẽdo talia cũ gaudio z exultatiõe. vt patet Actuũ. v. vbi dicit. Ibãt apl'i gaudentes zc. Et ista fortitudo ordinat z disponit ad finẽ supnaturalẽ De hac fortitudine dicit Grego. in quadã Omelia sic. Fortes facti sunt scti. tortores domãt. spiritũ roborant. virtutibꝫ coruscãt. terrena despiciunt. celestia appetunt. occidi pñt. flecti aũt nequeũt. nec sustinere flagella p infirmitatẽ metuũt nec lesi vnqꝫ a veritate ɔtcescũt. Hec etiaꝫ fortitudo instigatiões ad malũ fortiter retundit z repellit. sicut dicit Aug⁹ sup marcũ. z Grego. in omelia. Apl'i mundi hui⁹ potestatibꝫ ɔtraire nõ psumerent nisi eos sancti spũs fortitudo solidasset. exemplificãdo de petro. q magna auctoritate rñdit. Obe

dire oportet deo magis q̄ hominibus iā spiritusancto ꝯfortatus.

Capitulū II.

Secundo videndū est q̄liter p donū fortitudinis dies spūalis in mente humana oriat̄. De q̄ sciendū est q̄ cū isto dono sicut cū aliis donis p̄dict̄ spiritussanct⁹ sit ⁊ habeat̄. q̄ ad modū ignis illuminat ⁊ inflāmat vt dictū est. ideo aniam quā inhabitat illumiat. dū imperiū irascibilis ⁊ ꝯcupiscibil' taliaꝝ passionū obumbrātium cōmuniuꝫ anie fortiter repmit. ⁊ tenebras viciorū viriliť expellit. ⁊ ornatū virtutum oīm custodit. ⁊ oīes partes mētis cōfractis vectibꝰ diuino soli patent̄ aperit. et dicit. eleuamini porte eternales. ⁊ introibit rex glie. fortis ⁊ potens in p̄lio. q̄ illuminat oēm hoiem venientē in hūc mundum. De hac fortitudine dič Ambro. li. j. de officiis. Nō mediocris virt⁹ animi ē fortitudo. q̄ sola defendit ornamēta virtutū oim ⁊ iusticiam custodit. ⁊ q̄ implacabili p̄lio aduersus oīa vicia decertat. inuicta ad labores. fortis ad picula. rigidior aduersus voluptates. auariciā fugat tanq̄ labē quandā q̄ virtutem effeminat. ⁊ sic mentem obtenebrat.

Sed necesse est videre q̄ sint porte anie p quas diuini radij aīam ingrediunt̄. ⁊ q̄liter p donū fortitudinis apiat̄ De p̄mo notandū est q̄ tres porte mētis sunt tres potentie. scꝫ memoria. intelligētia ⁊ voluntas fm q̄s homo ad imaginē ⁊ sl'itudinem dei creat⁹ est. q̄ potētie cōuenient̄ dicunt̄ porte eternales. q: eternitat̄ sunt capaces. eo q̄ imago dei in eis ꝯsistit. vt dicit Aug. li. xiiij ⁊ xv. de trini. Has portas spūsscťus p donū fortitudinis aperit. dū eas p fortes conat⁹ ad eterna ꝯuertit iā a tpalibꝰ aliq̄liter eleuatas. Vñ appropriate loquēdo fm appropriationē Aug⁹. i li. j. de trini. Primo p donū fortitudinis porta mēorialis aperit̄ p̄ri eterno dū forti conatu a tpalibꝰ abstractā ⁊ eleuatā. ⁊ diuinis bñficiis gratificataꝫ in p̄re incipit iā delectari. ⁊ grās agere de filij ꝯsubstātialis datiōe. ⁊ de spūsscti missione ⁊ de oībꝰ aliis bñficiis. vt dicat illō ps Memor fui dei ⁊ delectat⁹ sum. Qō exponens Grego. sup Job dicit. Qui de tpaliū amissione nō lugeo. de tpaliū abundantia ꝯsolari nō possuꝫ. q̄si de vmbra sed cū memor fui dei delectat⁹ sum. q: auctoris mei quē adhuc videre nō valeo sola mēoria delectat. qō sine lumie esse nō poterat. Seq̄tur. Exercitat⁹ suꝫ ꝯtinua meditatōis mee apertione diuio soli. ⁊ defecit spūs me⁹ scꝫ supbie tenebrant̄ ⁊ cecantis. ⁊ diuin⁹ illuxit. q: quāto spūssancti virt⁹ in nobꝭ fortificat̄ ⁊ pficit. tanto nr̄ spūs deficit. Et tūc in deo plene pficim⁹ cū a nobis plene defecerim⁹. ait Greg⁹. Scďo p donū fortitudinis porta intellectualis aperit̄ v̄bo eterno siue filio. dū eā forti conatu a clamore ⁊ sollicitudine tpalium ꝯstrictā abstrahit. et ad auditionē verbi dei ꝯuertit ⁊ instructioneꝫ ⁊ fidei ei⁹ receptionē ⁊ p̄ceptoꝝ ei⁹ obseruationē. Quia sic dicit Aug⁹. sup Gen̄. ad litterā. c. vj. Sapia q̄ est fili⁹ dei nō cessat loq̄ occulta inspiratiōe ad intellectualē creaturam vt ad se ꝯuertat̄. et sic saluet̄. Et valde necesse est vt se hō ad lumē sapie cōuertat. q: sic dicit Aug⁹. lib. ij. de libero arbi. Auertentes se a lumie ad vmbrā carnalitat̄. cōtinue obtenebrant̄. intantū q̄ nō p̄nt videre etiā qō summe bonū est. ⁊ malū reputāt qō etiā in se bonuꝫ est. Sicut g̃ isti obtenebrant̄ ⁊ sunt in nocte. ita illi illuminant̄ et i die sunt. q: sol refulget in clipeos aureos. id est. in puros anios. ⁊ iō fortitudo gentiū cecarū. i. irrationaliū viriuꝫ dissipata est.

Tercio p donū fortitudinis porta voluntatis aperit̄ spūiscťō. i. amatori eterno. quia sicut dicit Aug⁹. lib. de moribꝰ ecclie. Fortitudo est amor oīa ꝓpter deū facile perferens. Ille ergo fortis amor aperit volūtatem spūiscťō. dum eā omnē carnalitatē fortiter vincere facit. ita vt etiā seipm contemnat. ⁊ oīes delectatiōis hui⁹ vite fortit̄ extinguat. Et tunc em̄ nihil resistit spūiscťō. Vñ Grego. xij. moraliū dicit sic. Iustoꝝ fortitudo est carnē vincere. ꝓpriis voluptatibꝰ ꝯtraire. delectationeꝫ vite p̄ntis extinguere. hui⁹ mūdi aspera p eternis p̄miis amare. ꝓsperitat̄ blandimēta ꝯtemnere. aduersitat̄ metū supare. Cōfractiꝭ igit̄ istis vectibꝰ ferreis voluntat̄ ⁊ amoris p donū fortitudinis etern⁹ sol ingrediēs. ⁊ tripliciter exurēs mōtes mēti. igneos radios exsufflat. Eccl. xliij. Sol iste diuinus triplicit̄ exurit mōtes fm tres horas diei fortitudinis. scꝫ mane. meridie ⁊ vespe. q̄ accipiūtur fm tres grad⁹ fortitudi. Primo em̄ donū fortitudinis facit mane diei spūal. qn̄ se extendit ad g̃dū fortitudis politice. Politica aūt fortitudo vt dič Macrobi⁹ de somno

scipionis est mentē supra metū periculi e/
rigere. & nihil nisi turpia formidare. Quod
vtiqz pfectius facit fortitudo vt donuz est. vt
ptz Actuū. v. in aplis vbi dicit q gaudētes
ibant a ɔspectu ɔcilij. gaudiuz autē causat
serenitatē mentis. i. lucē. De hoc pōt expo/
ni illud Ps. Mane astabo tibi &c. Se/
cundo donū fortitudinis facit meridiē di/
ei spūalis. qn̄ se extendit ad gradū fortitu/
dinis put est virtus purgatoria. Fortitudo
aūt purgatoria vt dicit Macrobius ibidez.
est aiam nō terreri corpe patiēte. Qd vtiqz
pfectius facit fortitudo vt donū est. vt patz
p sanctū andream. q̄ toto corde gaudēs de
siderabat penā crucis. Et agatha q̄si ad e
pulas inuitata &c. Hi cuz sponsa desidera/
bant christū sequi ad cubitū crucis in meri
die. i. in feruore charitatis. Canticorum. j.
Tercio donū fortitudinis facit horā ve/
spertinā dici spūalis. qn̄ se extendit ad gra/
duz fortitudinis put est purgati animi vir
tus. Fortitudo aūt purgati animi vt dicit
Macrobius ibidē. est passiōes non vincere.
sed omino ignorare. Qd vtiqz pfectius facit
fortitudo vt donū est. vt ptz in illis qui pn̄t
dicere cū beato Job. Donec deficiā nō re/
cedam ab innocētia mea. Neqz em̄ repben
dit me cor meū in omi vita mea. Job. xxvij
qd ondit fortitudinis ɔsummationē. Fa/
ctū est igit vespe & mane dies quartus Ge. j.

Capitulū III.

TErcio videndū est quō donū forti/
tudinis menti humane i die suo cō/
uiuiū spirituale pparet. & cōuiuan/
tes disponat ad oēm virtutē. De q̄ notan
dū est q sicut Grego. lib. j. moral. dicit. For
titudo in die suo cōuiuiū facit. qz dū aduer
sa nō metuit. trepidāti menti cibos ɔfiden
tie apponit. Necessitatē huius refectiōis ostē
dit glo. Matth. vj. que videt accepta de li
bro Aug. de smo. dn̄i in monte. vbi dicit.
Quia nōdū dei visione fruimur cibo in via
est nobis necessarius. vt qn̄qz ad patriaz ve/
niamus. & ideo panē petimus ad quē nemo p/
uenit sine spūsancto in dono fortitudinis.
qz vbi fortitudo. ibi ē esuries iusticie. Eter
nus em̄ cibi anie plenitudo est iusticie. & q̄/
tidianus cū q̄tidie illā esurientes implemur.
Hec ille. Igit videmus q̄liter donū forti/
tudinis in mētali cōuiuio operet & reficiat
vires cōuiuātes. De q̄ sciendū est q sicut
dicat Tullius pmo lib. rethorice. Fortitudi

nis vt est virtus humana q̄ttuor sūt partes.
scz fidentia. magnificētia. patiētia et pseue/
rantia. Fidentia siue fiducia cōuiuātes
de ɔuiuio inchoato vsqz in finē certa spe as
securat. Magnificētia vero in ɔuiuio vt
decet āministrat. Perseuerātia ɔuiuan/
tes ad stabilē mansionē inuitat. Pati/
entia autē ɔuiuātes cōfortat & q̄etat. Fi
dentia igit vt est virtus hūana cōuiuātes de
ɔuiuio hic assecurat. hic inchoat amicabili
ter. & de fine ɔsūmādo hic tpaliter & delecta
biliter assecurat. Vn̄ Tullius vbi supra dic.
Fidentia est certa spes animi pducēdi i fi/
nem rem inchoataz. Sed fidentia vt est ex
dono fortitudinis qd est donū spūscti cō/
uiuantes de ɔuiuio tpalit inchoato. assecu
rat de fine ɔsummādo feliciter & possidendo
eternalit. De hac fidentia Petrus. j. canoni/
ca sua. j. ca. dicit. Benedictus deus & pr̄ domi
ni nr̄i iesu christi q̄ fm magnā misericordiaz suā
regenerauit nos in spem viuā p resurrecti/
onē iesu christi ex mortuis in hereditatē in
corruptibilē. incōtaminatā & imarcessibilē.
ɔseruatā in celis &c. Hec fidētia cōuiuātes
dulciter reficit. qz secura mens est q̄si iuge
cōuiuiū. Prouerb. xv. Hec ɔfidētia expel/
lit a cōuiuātibus oēm diffidentiaz. Ps. Qui
ɔfidunt in dn̄o sicut mons &c. Magni/
ficentia vero vt est virtus hūana in cōuiuio
magnifice mīstrat & splēdide vt decet. Vnd
Tullius dicit ibidē. Magnificētia ē magna
rū rerū splēdida āministratio. Sz magni/
ficentia vt est ex dono fortitudinis ɔuiuā/
tes magnifice ditat & ɔsolat & exaltat. Vn/
de Ps. dicit. Magnificauit dn̄s facere no
biscū. facti sumus letātes. Grego. viij. mora/
liu dicit. Deus hoiem magnificat. qz largita/
te rōnis ditat. qz infusione grē visitat. quia
honore collate virtutis exaltat. quibus aīa ma
xime reficit. q̄a magno anio & rōnali nihil ē
magnū. nec satiat eū nisi solus deus. q̄ est im
mēsus. Vn̄ Macrobius dicit. Nihil est ma
gnū pter animū magnū. nec tibi magno ali
q̄d est magnū. Hec igit virtus q̄ hoiem sic
magnificat excludit viciū oppositū. s. puifi/
centiā qd a magnificentia debita & recta fa
cit deficere. Vn̄ opes & sumptus ɔuiuij non
pn̄t mēsurari. Qd in tā excellēti & solēni cō/
uiuio fieri nō licet. Patiētia aūt ɔuiuan/
tes ɔfortat. vt est virtus hūana. ne ppter diffi
cultatē imminentiū piculorum huius vite fran/
gant. Vn̄ Tullius ibidē dicit. Patientia est

causa honestatis ac vtilitatis arduarū rerū
volūtaria ac diuturna ꝑpessio. Sed paciē/
tia vt est ex dono fortitudinis ꝯuiuātes nō
solū facit aduersa volūtarie sufferre. sꝫ ⁊ vt
victores sine murmure gaudent ptrāsire.
vt apli Actuū. v. Vñ Cassiodo. sup Ps̄ di
cit. Patiētia vincit aduersa. nō colluctādo
sed sufferēdo. nō murmurādo sed gratias
agendo. Ipa est q̄ feces tot⁹ voluptatis ab/
stergit. ipa est q̄ limpidas aīas deo reddit.
Nec ꝟtus expellit vicia opposita a cōuiuio
que trāquillas mētes ꝯfundunt. vt impaci
entiā. discordiā. rixam. seditiōes. ⁊ cetera ta
lia q̄ mētis cōuiuiū molestant ⁊ ꝑturbant.
Et hec patiētia ꝑfecti⁹ aīam reficit. q꞉ ꝑfe/
ctū opus habꝫ. Unde dñs Luce. xxi. dicit.
In patiētia vr̄a possidebitis aīas vr̄as. vbi
Grego. dicit. Quid est aīas possidere nisi ꝑ
fecte in oībꝫ viuere. cūctisq̄ mētis moti/
bus q̄si ex arce veritatis dn̄ari. qđ vtiꝗ val
de aīam ꝯsolat̃ ⁊ reficit. Perseuerātia vt
est ꝟtus humana ꝯuiuas fortit̃ ⁊ stabilitat
ī bono. ⁊ ꝯseruat ī ꝑmanētia vsq̄ ad ꝯuiuij
plenā ꝯsummationē. vt f. ı in via. Vñ Tul/
lius vbi supra dicit. Perseuerātia est in ra/
tione bn̄ cōstituta stabilis ⁊ ꝑpetua ꝑmanē
tia. Sed ꝑseuerātia vt est ex dono fortitu/
dinis cōuiuātes in ꝯuiuio nō solū ꝑseuera
re facit vsq̄ ad cōuiuij tꝑalis terminū. sed ⁊
introducit in cōuiuiū sine termino eternū.
vbi est refectio mentis excellētissima ⁊ satie
tas. q꞉ tūc satiabor cū apparuerit gl̄ia tua.
ait Ps̄. Unde sctūs Bern̄. in epistola dicit
Absq̄ ꝑseuerātia nec q̄ pugnat victoriam
nec palmā victor cōsequit̃. Ipa eīm est nu/
trix ad meritū. mediatrix ad p̄miū. soror pa
tientie. ꝯstantie filia. amica pacis. amicicia/
rū nodus. vnitatis vinculū. sanctitatis ꝓpu/
gnaculū. Sequit̃. Tolle ꝑseuerātiam nec
obsequiū mercedē habꝫ. nec beneficiū gra
tiā. nec laudem fortitudo. Sola est eīm cui
eternitas reddit̃. vel potius que eternitati
hoīem reddit. dicēte dño. Qui ꝑseuera/
uerit vsq̄ in finē. hic saluꝰ erit. Hec ille. In
hac ꝑseuerātia est refectio dulcissima. Haꝫ
idē verbū dñi. s. q̄ ꝑseuerauerit vsq̄ in finē
saluus erit. exponēs Aug⁹. in l. b. de verbis
dñi dicit. Cū ꝑueneris ad tres panes ꝑse/
uerando h̄ est ad cibū ⁊ ad intelligētiā tri/
nitatis. habes vnde viuas ⁊ vnde pascas.
nec timeas ne finias. Nō eīm panis ille fini
etur sed oēm indigentiā tuā finiet. ꝫ ⁊ oēm
famē affligentē a te expellet. Ex his igit̃ pa
tere pōt q̄liter q̄ttuor partes fortitudīs ꝑ/
ficiunt̃. vt sunt ꝟtutes hūane ꝑ donū forti/
tudinis. q꞉ habitꝰ supnaturales ꝑficiūt na
turales. vt dicit Dionisius primo angelice
ierarchie.

Capitulum I.

Quintū donum

q spūssancti qđ facit diē spūalē
in aīa ⁊ cōuiuiū est donū cōsi
lij. qđ īmediate sequit̃ donū fortitudīs. vt
Grego. oñdit lib. j. moraliū. vbi dicit. Val/
de fortitudo destituit̃ nisi ꝑ ꝯsiliuꝫ fulciat̃.
Et Anselm⁹ in lib. de sili dicit. Post donū
fortitudis spūss. donū ꝯsilij supedificat. q꞉
cū mens iā fortis ad opandū. q̄ pie timen/
do scit esse facienda sui experimento ducit ex
spūsctō q̄d ĩ his oībꝫ ꝯsulere debeat. Ex
quo ꝯcludit q̄ post donū fortitudīs sequit̃
īmediate donū ꝯsilij. Ad maiorē aūt no
ticiā istius doni cōsilij sunt q̄nq̄ notanda.
Primo q̄d ꝯsiliū sit. ⁊ q̄d donū ꝯsilij dicat̃.
Scđo necessitas isti⁹ doni ꝯsilij declarat̃.
Tercio differētia inter ꝯsilia diuia et ꝓpria
assignat̃. Quarto q̄liter dies spūalis ex do/
no ꝯsilij in aīa orīat̃ Quinto q̄lit̃ cōuiuiuꝫ
ꝑ donū ꝯsilij in aīa p̄parat̃. Primo quid
sit ꝯsiliū. ⁊ q̄d donū ꝯsilij dicat̃. videndū est
Et q꞉ ꝓpriū rōnali creature est q̄ ꝑ inq̄sitio
nē rōnis moueat̃ ad aliq̄d agenduꝫ vel nō
agendū. que q̄dē inq̄sitio consiliū dicit̃ hu/
manū. Vñ Dam. lib. ij. dicit. Consiliū ē ap
petitus inq̄sitio a rōne direct⁹. de his que
a nobis sunt facienda vel nō facienda. Et
Aristo. in ep̄la ad alexandrū dicit. q̄ ꝯsiliū
est oculus ⁊ cautio futuroꝝ. Sed q꞉ inq̄si/
tio ⁊ ratio hūana ꝑ se nō sufficiūt compheη
dere singularia oīa. ⁊ ꝯtingētia q̄ occur/
rere pñt in nr̄is actiōibꝫ q̄ requirunt̃ ad cō
secutionē btitudinis nr̄e. (q꞉ cogitationes
mortaliū sunt timide. ⁊ incerte ꝓuidētie no
stre. vt đr Sapie. ix.). iđ indigem⁹ inq̄sitio
ne certiori. ⁊ directione nobiliori. s. diuina.
Tam inq̄sitio aūt q̄ȝ directio nob̄ in dono
ꝯsilij a spūsctō cōfert̃. q̄ oīm est artifex. oēm
hñs ꝟtutē. oīa ꝓspiciēs. Sapie. vij. iđ talis
inq̄sitio ⁊ directio a spūsctō donata. ꝯsiliuꝫ
đr qđ est donū spūssci. Sed nō dꝫ mouere
nos q̄ donū ꝯsilij ē respectu eiusdē obiecti
respectu cui⁹ est donū scie. q꞉ h̄ vere est ma/
terialiter nō formalit̃. vtrūq̄ eīm donū ē re

spectu agibiliū p nos.sed differentꝛ. qꝛ act⁹
doni sciē est de talibꝫ pdictꝫ bene iudicare
ſm reglas legꝫ eterne.sed act⁹ doni cōsilij ē
ſm reglas legꝫ etne bñ inuenire que ardua
sunt p nos agēda ꝛ q̄ fugiēda.ad obtinēda
ea q̄ pferūt ad vitā eternā.ꝛ nō pcipitanter
agere.qꝛ sic dicit Greg⁹.j.moral. Spūssan
ctus dat ptra pcipitationē cōsiliū cui oppo
nitꝛ pcipitatio. Vñ sapiēs Eccl.xxxij.dicit.
Sine cōsilio nihil facias.ꝛ post factuꝫ non
penitebis. Ex his igitꝛ patere pt q donū cō
silij est habit⁹ a deo infusus.cꝫ ſm cōsiliū
spūsscti mouemur ad opatiōes bonas.q̄rū
nō ē determiata via q̄lit sit agēdū.eo q nō
vniformiter sp fiende sunt. De talibꝫ em cō
siliamur sicut dic phs in.iij.ethicoꝝ.

Capitulū II.

Secundo vidēdū est q̄ sit necessitas
huius doni scꝫ psilij. De hoc nota Gre
go.lib.j.moral. vbi dic. Qui sine psi
lio viuūt se pcipitatiōi ꝛ fortune tradūt pci
pitanti. vitā suā negligūt. dū trāsitoria incō
sulte appetūt. duꝫ etna ñ itelligūt.ꝛ itellecta
pteñnūt. dū exiliū ꝛ miseriā suā nō cogno
scunt. qꝛ ceci ideo nec psiliū hre sciūt.ꝛ ideo
merito tales in insipiētia sua pibūt. Sed
ꝛ ecōtra inqt Greg⁹. ibidē. Electoꝝ mentes
dū cūcta trāsitoria nulla esse pspiciunt.ea
ad q̄ sunt pducte rq̄rūt. Cūqꝫ eoꝝ satisfacti
oni nihil extra deū sufficit.ipa inq̄sitōis si
ue psilij exercitatiōe illoꝝ cogitatiōe fatiga
ta.in cōditoris sui specie ꝛ ptēplatiōe reqe
scere q̄rūt. Sequitꝛ. Unusqsqꝫ eoꝝ adhuc
in mūdo corpe posit⁹. mēte tñ extra mūduꝫ
surgit. erumnā exilij quā tollerat deplorat.
ꝛ ad sublimem patriā incessabilibꝫ se amo
ris stimulis excitat. vnde inuēit salubre cō
silium. temporale hoc despicere qd pcurrit. ꝛ
quo magis crescit cōsilij sciētia vt peritura
deserat, eo augetꝛ dolor q nec dū ad mansu
ra sine eterna ptingat. Et ideo solerti consi
lio insigit mentē ꝛ caute se in omi actiōe cir
cūspiciendo psiderat. Et ne ex re q̄ agitꝛ re
pentinus finis ꝛ aduersus subripiat. hunc
pus molliter posito pede cogitationis pal
pat. ꝛ pensat ne in his q̄ agenda sunt pcipi
tatio impellat. ne praua p pcupiscētiā aper
to bello superēt. ne recta p inanē gl'iam in
sidiādo supplātēt. sequitꝛ. Et mēs electi cu
iuslibꝫ q̄ magꝫ p psiliū vincere nititꝛ ex angu
stia itinerꝫ dolore fatigatꝛ. Hec ille. Rō istius
vltimi dicti ē. qꝛ psilia dei sūt pfectissima. va
lent ei ad vitādū omē malū. ꝛ ad psequēdū
omē bonū pfectissime. ꝛ iō ducūt p itiner
artissima. Arta ē ei via q̄ ducit ad patriā vt
dr Mat. vij. Arte aūt vie vt plimū sūt recti
ores ꝛ breuiores q̄ late. Perfecti āt viri sti
mulis amorꝫ agitati vehemēti⁹ āplectuntꝛ.
vt pfecti⁹ ꝛ citi⁹ inueniatꝛ qd amatꝛ ꝛ creditꝛ.
ꝛ q̄ritꝛ. Istis psilijs optimis aīa deuota fuit
a spūsctō inspirata ꝛ instructa. qñ p⁹ inq̄siti
onē dei i lectulo corpalis cōmodi. ꝛ nō iuē
to. dixit. Surgā circūibo ciuitatē ꝛ vicos
ꝛ plateas. q̄rā quē diligit aīa mea. Orige
nes alloquēs aīam illā ait. O te demēteꝫ ꝛ
vesanā q̄ oia mouentē imota q̄siuisti in le
ctulo. oia illuminātē radijs immēsi luminis
q̄rebas in tenebris q̄ imēsum ꝛ incōphensi
bilē q̄sisti ductu rōnis ꝛ inuenire voluisti ꝛ
tenere. ñ bono psilio vsa es. vide q̄d faciatꝛ.
Sequitꝛ. Dixit q̄ surgaꝫ. vbi dic Orig. Iā
nūc video qꝛ meliori psilio vsa es. q cōmo
dū lectuli vis postponere. tenebras noctis
euadere. delicta ꝛ commissa punire. ꝛ ab eis
vis diuidi a quibꝫ de⁹ nō potest aliq̄liter in
ueniri. Sequitꝛ. Circūibo ciuitatē. i. ecciaꝫ
militantē inq̄rendo a spūalibꝫ viris et do
ctoribꝫ de q̄sito ꝛ nō inuēto. licet gl'iosa di
cta sint de ciuitate dei testante Ps. Igitꝛ q̄
ram p plateas. i. p pcepta q̄ sunt via oibꝫ cre
dentibꝫ cōmunis ꝛ lata. querā p vicos. glo.
id est. in his q̄ sunt viri spūales. q̄ gradien
do ad celestia. artā viā cōsilioꝝ tenēt. Un
de ꝛ Bernard⁹ dicit. In vicis ambulam⁹
qui corpus artamus. qui penas hic luim⁹.
qui mūdicie ꝛ continētie vacam⁹. Et Ver
cellen. sup Cantica dicit. Optimū est con
siliū. surgere ad sponsuꝫ querendū. ꝛ effica
citer inueniendū in plateis pceptorū. et in
vicis spūalibꝫ consilioꝝ. Unde i eis instru
cta et excitata ab angelis inuenit quē dili
gebat ꝛ quesiuit dicens. Inueni quem di
ligit anima mea. Surge igitur ꝛ ad consili
um ingredere ciuitateꝫ. ibi tibi dicetꝛ quid
te oporteat facere. Actuū. ix.

Capitulū III.

Tercio videndū est q̄ sit differētia in
ter psilia a spūscō inspirata p donū
psilij. ꝛ inter psilia exorta ex ppria vo
luntate liberi arbitrij. Pri⁹ aūt videndū de
cōsilijs ppriis ex voluntate ppria surgenti
bus. vt ex hoc facili⁹ cognoscantꝛ cōsilia di
uina ex inspiratiōe spūsscti pcedētia. Pri
mo igitur notandū est q Bern. in sermone

de lepra Naaman dicit sic. In corde est du
plex lepra. s. ppria volūtas. et ppriū ɔsilium.
Et lepra vtraqȝ nimis ē pessima. Et ꝑus h
videndū est qd sit ppria volūtas. De h dicit
Bern. in eodē ser. Voluntatē ppriā dico q
nō est cōis cū deo et homīb9. sed nr̄a tm̄. qn
qd volum9 nō ad honorē dei. nō ad vtilita
tem fratrū et pximi. sed pter nosipos faci
mus. nō intendētes placere deo. et prodesse
fratrib9 vel proximo. sed satis facere pprijs
motib9 aīoꝝ. tunc ppria volūtas mala est.
Sic et loquens ex pprijs mēdax est. ait Jo/
hannes. viij. c. Et sequit. Huic ɔtraria est
recta fronte charitas. Quid em̄ odit deus
aut qd punit pter ppriā voluntatē. Cesset
voluntas ppria. et infern9 nō erit. In quem
em̄ ignis ille deseuiet nisi in ppriā volūtatē.
Nā voluntas illa ppria dr. cui assentimus et
cui se liberū inclinat arbitriū. Hec aūt desi/
deria et ɔcupiscētie q inuitos tenēt. nō volū
tas sed corruptio voluntat est. Et idē sup
Cantica smone. lxxij. dicit. Grāde malū p
pria voluntas. qua fit vt bona tua bona nō
sint. Etem̄ si in die ieiunij mei inueniat p/
pria voluntas mea nō tale ieiunium elegit
dn̄s. Ex illa voluntate ppria orit ppriū cōsi/
lium. de q dicit Bern. in eodē smo. scz de
lepra Naaman sic. Lepra ppri ɔsilij eo pni
ciosior est q magis occulta. et quanto pl9 ha
bundat. tanto qs sibi sapiētior videtur eē.
Hec est illoꝝ q zelum dei hn̄t. sed nō sm sci
entiā. sequētes errorē suū et obstinati in eo.
ita vt nullis velint cōsilijs acquiescere. Hi
sunt vnitat diuisores. inimici pacis. carita
tis expertes. vanitate tumētes. sibi placen/
tes. et magni in oculis suis. ignorantes dei
iusticiā et suā volētes ɔstituere. Et q maior
supbia q̄ vt vn9 hō totius ɔgregatiōis iu/
dicio iudiciū suū pferat. tan q si ipe sol9 ha
beat spm̄ dei. Sunt nunc q se faciūt religio
siores alijs. q nō sunt sicut ceteri hoīm. ecce
arioli et ydolatre facti sunt. Ecce cōsilia p/
pria. Sed nunc de ɔsilijs diuinis videa
mus. que et qlia sunt. De quo pmo sciendū
est q de9 summe sapiēs et summe bon9. oīb9
ɔsulentib9 cū de omib9 liqde rn̄det. et se af
fabilem et amicū verū ōndit. Vn̄ Aug9. lib.
ɔfessio. paꝝ vltra mediū dicit. Dn̄e omib9
ɔsulentib9 te simulqȝ omib9 et diuersa cōsu/
lentib9 tu liquide rn̄des. sed nō liqde oms
audiunt. omēs vnū volunt. ɔsulūt te sz nō
semp qd volunt audiūt. Sequit. Optim9

minister tuus est q non magis merāt hoc a
te audire qd ipe voluerit. sed pot9 hoc velle
quod a te audierit. Hec Aug9. Ratio hui9
est. qr ipse solus scit qd nobis necessariū est.
et quid nobis expedit. et ideo mag9 debem9
sequi cōsilia sua q̄ nr̄a tanq̄ optima. Dicit
em̄ Aug9. xxvj. cōtra Faustū. q ɔsiliū dei
est sup ome cōsilium creature. et eius consi
lium omib9 cōsilijs pferim9. sicut et fidē euā
gelicam omib9 hereticoꝝ disputatiōib9 an/
teponim9. Consilia em̄ diuina valēt ad om
nia mala declināda. et omia bona ɔsequen/
da. sicut in ɔsilijs euāgelicis patet. et iō sunt
sollicite audienda. et studiose obseruanda.

Sed queris qliter sunt ɔsilia diuia au/
dienda. Rn̄deo q sunt ɔsilia a christo dicta
et sunt cōsilia a sanctis doctorib9 scripta. et
sunt ɔsilia a spiritusancto inspirata. Cō
silia a christo dicta nemo potest audire ni/
si sit ex deo Vn̄ dn̄s Johis. viij. dicit. Qui
ex deo est verba dei audit. pter hoc vos nō
auditis. qr ex deo non estis. Ex deo autem
sunt qui quantū ad intellectū sunt aliqui/
bus lumīnib9 diuinis illumīati. et quātum
ad affectū aliquib9 affectiōib9 diuinis cale/
facti. et a patre tracti. Johis. vj. Consilia a
sanctis doctorib9 scripta nemo pōt audire
nisi cui christ9 aperit sensum scz interiorē.
Vnde Luce vltimo ca. dicit. Tunc aperu/
it illis sensum vt intelligerent scripturas.
Habet em̄ aīa sensus interiores (vt dictū
est) sicut et exteriores. Et illos sensus do/
minus aperit p experientiā. que est intelli/
gentie magistra. vt dicit Hugo sup. vij. an/
gelice ierarchie. Unde et Bernardus libro
de amore. ca. xix. exponens dictū verbū. scz
aperuit illis sensum. dicit sic. Cū em̄ scptu/
rarū interiorē sensum et veritatē miraculo/
rū et sacramentorū dei ceperim9 non solū
intelligere. sed et quadā (vt ita dicam) ex/
perientie manu palpare et tractare. qd nō
fit nisi quodā ɔscientie sensu. tunc aperuit
nobis sensum vt scripturas intelligamus.

Cōsilia aūt a spūsctō inspirata nemo au
dire pōt nisi habeat aures interiores. Un
de dn̄s Matth. xiij. et Apocal. ij. dicit. Qui
hz aures audiēdi audiat qd spūs dicat. De
h Grego. dic sup Ezech. Nō aures corpis
sed mentis qrit dn̄s. Et Haymo exponēs
illud ibidē verbū dicit. Carnis aur ad au
diendū tm̄ cōsistit. cordis vero aur auditu
simul et intellectu viget. Sed Richar. Au·

res audiēdi habet q̄ hab3 sensum intelligē
di. & affectū diligēdi & pmerēdi ea q̄ ↄsulun
tur vel pmittunt̄. vt sup̄ dictū est. Itē con/
silia a spūsctō inspirata sunt occulta. sed tn̄
sue euidētie habēt plura testimōia. Quod
sanct⁹ Bern̄. oñdit in ep̄la ad comitē. ī qua
dicit sic. Cū mors anīe pctm̄ sit. vita ei⁹ si/
ne dubio iusticia fidei est. qm̄ iustus ex fide
viuit. Iustus autē q̄s est nisi qui amanti se
deo vicē rependit amorꝭ. Qḋ nō fit nisi re/
uelante spūsctō p fidem homini eternū dei
ꝓpositū sup salute sua futura. Que sane re/
uelatio nō est aliud q̄ꝫ infusio grē spiritual̄.
p quā dū facta carnis mortificant̄. hō ad
regnū ꝑparat̄. simul accipiens in vno spiri
tu & vnde se ꝓsumat amatū. & vnde reamet
ne gratis amat⁹ sit. Ecce testimoniū vnū.
Sequit̄. Hoc itaq̄ꝫ est illud sacrū secretū/
q̄ꝫ consiliū. qḋ a prē fili⁹ in spūsctō accipiēs.
suis q̄s nouit p eundē spm̄ iustificādos cō
municat. & cōicando iustificat. qn̄ id quisq̄ꝫ
accipit in sui iustificatione vt incipiat & ipe
cognoscere sicut & cognit⁹ est cū videlicꝫ da
tur & ipi in testimoniū ꝓsentire aliq̄d ꝺ sua
futura beatitudīe. queadmodū ab eterno
latuit in p̄destināte. & pleni⁹ appariturū ī be
atificāte. de qua tn̄ pcepta iā sūimet ex par
te noticia. interim quidē gloriet̄ in spe. nō/
dū tn̄ in plena securitate. Sequit̄. Q̄ mi/
serandi sunt q̄ ad tam iocundū ↄsiliū iusto
rū nullū adhuc tenent sue vocationis testi/
moniū. Sequit̄. O infelices amatores se/
culi male securi. quātū distat vestrū ↄsiliū
a cōsilio iustorū. Proculdubio inter ↄsiliū
vtrorūq̄ꝫ magnū chaos firmatū est. Nam
quō iustus longe se facit a ↄsilio & concilio
malignantiū. ita nec resurgēt oīno impij in
iudicio. neq̄ꝫ pctōres in cōsilio iustoꝝ. Hec
Bernard⁹ ibidē. His subtilit̄ & fideliter in
tellectis apparet aliq̄liter differētia int̄ con
silia humana & diuina.

Capitulū IIII.

Quarto videndū est q̄liter p donū
ↄsilij dies spūalis in anīa oriatur.
Circa qḋ notandū est q̄ Dionisius
libro de diui. no. ca. iiij. dicit. q̄ magn⁹ iste
sol est euidens diuīe bonitatꝭ imago. totus
splendens. semp lucēs. & oīa luminis sui
capacia illumīat quātū in se est & mensurat
dies & horas tot⁹ nr̄i tpis. Sic sol diuin⁹
spūsctūs septē radijs donoꝝ tā fulgidis
q̄ꝫ feruidis causat diuersos dies et horas
spūales in anīa. vt dicit Grego. li. ij. mor. i⁹.
vbi dicit. q̄ donū ↄsilij facit aliū diē q̄ꝫ alia
dona. Et exemplificat de oībꝫ. Dies em̄
ↄsilij est illumīatio quedā mentꝭ. q̄ cōuiuā/
tes facit cautos ne in aliq̄ piculo p̄cipitent̄.
& vt oīa prudent̄ & ordinate operent̄. Vn̄
consiliū dicit̄ oculus & cautio futuroꝝ. vbi
supra. Qui ambulat in hac die nō offendit.
Joh. xj. Mane aūt hui⁹ diei orit̄ ab eter
no radio & ꝓposito diuīe volūtatis se menti
hūane manifestātis p radiosas inspiratio/
nes. ex quibꝫ mens inspirata exurgit ad cō/
formandū se volūtati diuīe. s̄m q̄ inspirat̄
a spūsctō. & dirigit̄ a sapīa increata. q̄ attin/
git a fine vsq̄ꝫ ad finem fortit̄. suauiterq̄ꝫ di/
sponit oīa. A cōsilio isti⁹ mirabilis cōsili/
arij & volūtate nunq̄ꝫ recedendū est. Vnḋ
Eccl. vj. dicit̄. Fili audi & accipe ↄsiliū me
um. & ne abijcias illud. Fili inq̄t sapīa. au/
di ↄsiliū meū q̄ntū ad intellectū. accipe q̄n/
tū ad affectū. & ne abijcias q̄ntū ad effectū.
vt dicas cū Ps̄. Mane astabo tibi. ad cōsi/
lia tua sollicite inq̄renda. & videbo. veracit̄
intelligēdo. ex his qḋ tibi placeat vl̄ displi
ceat fideliter exequēdo. Sed q̄ est volūtas
dei cui iubemur ↄformare nr̄am volūtatē.
Rn̄dit Cesari⁹ in ep̄la ad donatū vbi dicit
sic. Volūtas dei est quā xp̄s fecit & docuit.
hūilitas in ↄuersatiōe. stabilitas in fide. in
v̄bis modestia. in factꝭ iusticia. in opibꝫ mi/
sericordia. in moribꝫ disciplina. iniuriā fa/
cere nō noscere. & illatā tolerare posse. pacē
cū oībꝫ tenere. crucifixo fortit̄ assistere. ca
ritati ei⁹ insepabilit̄ adherere. xp̄o nihil p̄/
ponere. q2 nec ille nob̄ q̄cq̄ꝫ ꝑposuit. Ma/
ne igit̄ astabo tibi & videbo. qm̄ nō de⁹ vo/
lens iniq̄tatē tu es. Meridies aūt hui⁹
diei clara & feruida pcedit ex dono ↄsilij p/
ut intellectū veritate illumīat. & affectū ca/
ritate inflāmat ad inq̄rendū & obſuādū p̄/
clarissima p̄cepta dn̄i iesu. In q̄bꝫ ↄuiuan/
tes marie inflāmant̄ & illumīant̄. q2 p̄ceptū
dn̄i lucidū illuminans oculos. ait Ps̄. In
istoꝝ p̄ceptoꝝ & ↄsilioꝝ obſuātia sctā trini
tas mētes amicabilit̄ visitat. & dulcit̄ inha/
bitat. Vn̄ Johis. xiiij. dicit dn̄s. Qui dili
git me s̄mōes meos ſuabit. & pr̄ me⁹ diliget
eum. & ad eum veniem⁹ & māsionem apud
eum faciemus. Veniet ad nos pater visi/
tando memoriam. & excitando ad opandū
verbū patris illumīādo intellectū seu in/
telligentiā ad clare ↄtemplādū. spūsanct⁹

voluntatē inflāmando ad dulciꝰ amādū. Mansionē aūt faciūt apud nos. Cuiꝰ rōnē assignat Grego. in Omelia di. In q̄rundā corda venit deꝰ ꝛ māsionē nō facit. quia sic deū recipiūt vt tn̄ tempe temptatōis ab eo recedāt. In quorūdā vero corda venit ꝛ mansionē facit. qꝛ sic eos amor diuinus penetrat vt ꝛ tempe temptatōnis nō recedāt ab amore. Ille em̄ vere amat cuiꝰ mentem delectatio praua ex cōsensu nō supat. Qui autē in charitate manet. in deo manet. ꝛ deus in eo. j. Johis. iiij. De hac māsione Prouerb. viij. Delicie mee esse cū filijs hominū. Tunc in meridiano exurit terraꝫ sol diuinus. Ecci. xliij. Uespera ꝟo huiꝰ diei spiritualis ꝯsūmatiua donū ꝯsilij causat ī anima. dū eā inclinat ad inq̄rendū ꝛ seruandū diuina ꝛ pfecta cōsilia a dn̄o tradita in euāgelica hystoria. De quibꝫ ꝯsilijs Grego. in libro. xxvj. moraliū. dicit. Quidā p̄cepta legis generalis ꝟtute pfectiōis sue transcendunt. Qui nequaq̄ȝ hoc solū qd̓ cūctis diuina vox precepit implere cōtenti sunt. sed p̄stantiore desiderio plus exhibere appetūt q̄ȝ in p̄ceptis generalibꝫ audire potuerunt. quibꝫ dn̄ica voce dicit̄. Uos q̄ reliquistis om̄ia ꝛ secuti estis me centuplū accipietis ꝛc̄. Tales inquit Grego. ibidē. cū christo regnant. ꝛ iudicabunt ꝛ nō iudicabunt̄. Sequitur. Paucis em̄ dicit̄. ꝛ nō generalit̄ omnibꝫ illud qd̓ adolescēti diuiti dicebat̄. Si vis pfectus esse vade ꝛ vende om̄ia que habes ꝛ da pauperibꝫ. ꝛ habebis thesaurū in celo. ꝛ veni ꝛ sequere me. Paucis dicit̄. quia nō om̄ibꝫ tanta pfectio donat̄. ex quo p obseruationē ꝯsiliorū q̄si in vespa diei spiritualis cōsummat̄. Ratio huiꝰ est. qꝛ p hec consilia pfectiss. ma gradatim ascendit̄ vsq̄ȝ ad summos apices virtutū ꝯsummātiū. vt simus pfecti sicut et pr̄ noster celestꝭ pfectus est. Math. v. Et q̄uāto hec cōsilia sunt pfectiora tanto sunt lumiosiora. et diē spūalē mentis magꝭ pficientia vel ꝯsūmantia. De gdibꝫ istorū consiliorū ꝛ pfectōe eoꝝ Chrisosto. loquēs sup Math. c. v. vbi dominus tradit hec ꝯsilia pfectissima. dicit sic. Uide q̄t gradus ascēdit dn̄s et q̄liter nos ī ipām virtutis verticē statuit cū ostēdit q̄ primꝰ gradus est nō incipere iusticiā a quacunq̄ȝ occasione vel cōtra quecūq̄ȝ. Scd̓us est q̄ huslibet malis nullo mō vindicari. Terciꝰ gradus est nō facere vexanti que q̄s ab eo passus est. Quartus est exponere seipm̄ ad patiendū mala illata. Quintꝰ ampliꝰ se tribuere q̄ȝ ille vult q̄ fecit mala. Sextus nō odio habere eū qui talia mala infert. Septimus. diligere eū qui hec mala operatur. Octauꝰ. benefacere ei q̄ tantꝭ malis offendit. Nonus. orare p illo q̄ in malicia sic obstinatꝰ est. Et ad ista p̄ncipalia reducunt̄ alia ꝯsilia euāgelica. Sequit̄. Et qꝛ magnū erat consiliū. p̄clarū premiū subdit. dicens q̄ tales similes erūt deo. Unde dn̄s dicit. vt sitis filij pr̄is vestri. ꝛ pfecti sicut et pater vester celestis pfectꝰ est. Et Augꝰ. in li. de sermone dn̄i in mōte dicit. Ex illa regl'a intelligendū est qd̓ hic dicit̄ de qua Johes dicit. Dedit eis potestatē filios dei fieri nō natura sed p̄ceptorū ꝛ consiliorū obseruantia.

Capitulū V.

Quinto videndū est q̄liter spūssanctus p donū ꝯsilij in die suo et in illuminatiōe sua cōuiuiū spūale initiat in mente ꝛ pficiat. Circa q̄ duo sūt vidēda. Primo q̄liter famulia mētis ꝛ cōuiuantes ꝟm dignitatē suā ordinent̄. ꝛ in cōuiuio locent̄. Scd̓o est videndū vbi donū consilij cōuiuiū suū celebret. ꝛ q̄ fercula ministrētur. De p̄mis scꝫ q̄liter familia mentis ꝛ cōuiuātes in cōuiuio ꝟm dignitatem ordinent̄ ꝛ locent̄. sciendū est q̄ sicut dicit̄ in libro de spū ꝛ aīa parū post p̄ncipiū. vt sup dictū est. Nobilis creatura est aīa. Ciuitas dei nāq̄ȝ est. de q̄ tam glio'a dicta sunt. scꝫ q̄ ad imaginē ꝛ similitudinē dei facta est. Et qꝛ nulla est ciuitas absq̄ȝ pplo. disposuit in ea conditor noster populū triplicꝭ gradus id est sapiētes ad ꝯsulendū. milites ad pugnandū. artifices ad ministrandū ꝛ operādū. Sequit̄. Ciues huiꝰ ciuitatꝭ sunt naturales ꝛ ingeniti aīe vigores. tanq̄ȝ indigene. Quoꝝ distincti sunt gradꝰ. alij superiores. alij medij. alij inferiores. Superiores sunt intellectuales sensus. medij rōnales. infimi aīales. Quoꝝ hmōi differētia est. Aīales siue sensuales vl' sensibiles appetunt visibilia. Rōnales discernūt ꝛ discretionis oculo aspernant̄ mala ꝛ eligunt bona. Intellectuales ꝟo ꝑtrahūt ea ad diuina. Sequit̄. Intellectuales ḡ sensus sūt tanq̄ȝ aīe ꝯsiliarij. dicētes ei. Deū time. et mandata eiꝰ obserua. Hoc em̄ est ois hō. id est totꝰ. Rōnales sunt milites qui hostes

concupiscentiarũ impugnant per arma iu
sticie. Animales siue sensibiles sensus sunt
tanq̃ rustici et artifices. qui corporalibꝫ ru/
dimẽtis insistũt ⁊ corpori necessaria mini/
strãt. vt infra ptz. Sequit. Hanc triplicez
vim anie. i. intellectualẽ. rõnalẽ ⁊ sensualez.
vocãt partes aie nõ integrales sz ꝟtuales.
q̃a potẽtie eiꝰ sunt. Hec oĩa p̃dicta sunt i li
bro de spũ ⁊ aia. Inter familiã intellectua/
lem pñt locari ⁊ ordinari habitꝰ infusi. vt fi
des. spes ⁊ caritas. q̇ multũ ornãt cõuiuiuz
mentꝭ. Inter familiã rõnalẽ locant vel pñt
locari habitꝰ acq̃siti. vt prudẽtia. tẽperãtia.
fortitudo et iusticia. q̇ viriliť repellũt vicia.
Inter familiã sensualẽ locant habitꝰ inna
ti. vel etiã passiões aliq̄. vt amor ⁊ odiũ. do/
lor ⁊ gaudiũ. ⁊ sensus interiores ⁊ exterio/
res ꝟm aliquẽ modũ. q̄s donũ ꝯsilij media
te vel imediate modificat. vt infra patebit.
Et sic patere p̃t ordo ⁊ dignitas hꝰ familie
sed de ministerio eoꝶ infra dicet. Scdo
videndũ est vbi donũ ꝯsilij cõuiuiũ suũ ce/
lebret. ⁊ q̄ fercula in illo ministrent. De quo
sciendũ est ꝙ ꝯuiuiũ ꝯsilij nusq̃ ꝯuenientiꝰ
celebrat ⁊ quietiꝰ q̃ in tabernaculo federis
siue in secreto mentꝭ. vbi cõsilia in silentio
tractant. in ꝟitate masticant. ⁊ in amore in/
corporant. ⁊ in opis executiõe ꝯsummant.
Hoc satꝭ expsse innuitur in li. Nume. c. xx.
vbi scribit ꝙ moyses in rebꝫ dubijs ad ꝯsu
lendũ dñm relictis turbis crebro reuerte/
batur ⁊ intrauit tabernaculũ. vbi dñm ꝯsu
luit ⁊ ꝯsiliũ recepit. qd̃ postea ꝑplo ꝓposuit.
⁊ sic fieri iussit. Hoc ꝟbũ exponẽs Grego.
lib. mora. xxiij. dicit sic. Ad tabernaculũ re
dire ⁊ intrare est postpositꝭ exterioribꝫ tu/
multibꝫ secretũ mentꝭ intrare. Ibi em̃ dñs
ꝯsulitur. ⁊ qd̃ foris agendũ est publice. itel
lectu intꝰ silent auditur. Et tũc vocẽ dei q̄
ꝑ occultã inspirationẽ audiũt. dũ in medi/
tatione mẽtis se a carnalibꝫ sensibꝫ abstra/
hunt. Hec ille. Primo igit ingrediãtur
ꝯsiliarij. s. sensus intellectuales tãq̃ superi
ores ⁊ digniores. vt mẽoria. intellectꝰ ⁊ vo/
luntas. relictꝭ foris turbis tumultuãtibꝫ. a
dño in silentio audiãt ꝯsilia. ⁊ in ꝟitate itel/
ligant. ⁊ in caritate opando ꝑficiãt. Et pri/
mo mẽoria ab oibꝫ euacuata ⁊ purgata in/
grediat tabernaculũ. i. mentꝭ secretũ. et di
cat cũ Ps̃. Audiã qd̃ loquat in me dñs de
us. De hac auditiõe dic̃ Rich. li. iiij de con
templa. c. v. sic. Deꝰ audit ꝑ reuelationẽ do

nec voce eius paulatim inualescẽte tota ꝑ/
strepentiũ turba ⁊ tumultuatio sopiat. so/
laq̃ ipiꝰ vox audiat. donec omis illa tumul
tuantiũ turba disparcat. solusq̃ cũ sola re/
maneat. Hec ille. Tũc adductã in solitudi
nẽ loq̃tur ad cor eiꝰ Osee. ij. Sz q̇d loquit
dicit Ps̃. Loq̃tur pacẽ in plebẽ suã. Sed
q̄re magꝭ pacẽ q̃ oĩa alia. Rñdeo. quia vbi
pax nõ habet nec dulcedo diuinoꝶ ꝯsilioꝶ
gustat. nec vox eiꝰ audit. nec cõuiuiũ ĩ mẽte
cũ deo habet. q̄ in pace factꝰ est locꝰ eiꝰ ꝟm
Ps̃. Vñ leo papa in vno ꝟmone dic̃. Vera
pax est a dei voluntate nõ diuidi. ⁊ in his q̄
soliꝰ dei sunt delectari. Qñ em̃ sensualitas
nulla parte resistit volũtati ⁊ volũtas nul/
la parte ꝯtradicit rõni. ⁊ rõ regulat lumie fi
dei. tũc est serenitas mẽtis. ⁊ tũc est in nob
regnũ dei. vt dic̃ dñs Luc. xvij. Idõ pax rõ/
nabiliter ꝑmittitur. Regnũ autẽ dei nõ est
esca ⁊ potus corpalis. sed iusticia pax ⁊ gau
dium in spũ scõ. ait apl̃us ad Roma. xiiij.
Iusticia rectificãs iudicia rõnis. pax tran
quillãs impia facultatꝭ. gaudiuz adimplẽs
desideriũ volũtatis. Nõ est aũt delectabili
or refectio q̃ volũtatis oblectatio. De hac
refectiõe memorie tanq̃ expertꝰ dixit Da/
uid in Ps̃. Memor fui dei ⁊ delectatꝰ suz.
⁊ sequit. ⁊ defecit spũs meus. i. humanꝰ. di/
cit Grego. ⁊ factꝰ quasi diuinꝰ. Qui q̄nto in
nobis quotidie spũs diuinꝰ ꝓficit. tanto in
nobis nr̃ in nob deficit. ꝓpter qd̃ tandẽ me
moria nr̃a plena deo deiformis fit. Se
cundo intelligẽtia ingrediat tabernaculuz
mentis ⁊ suũ secretũ iam ab omibꝫ fantas/
matibꝫ ⁊ impedimẽtis abstracta. vt verita/
tem cõsilioꝶ discutiat. ⁊ inter ꝯsilia discer/
nat a quo spiritu ꝓcedãt. Nã Richar. libro
iiij. de ꝯtemplatiõe ca. xv. dicit. Sicut deꝰ
in memoria audit ꝑ reuelationẽ. Ita intel/
ligentia videt ꝑ cõtemplationẽ. ex qua visi/
one illuminat vt cõsilia discernat a quo spi
ritu ꝓcedant. Nã sicut dicit Berñ. in ꝟmo/
ne mgr̃i gentiũ. Spirituũ diuersa sunt ge
nera. ideo necessaria est nobis eoꝶ discre/
tio. ꝑsertim cũ ab apostolo didicerimꝰ. non
om̃i spiritui esse credendũ. Videri em̃ po/
test (inquit Bernardꝰ) minus eruditis ⁊ q̄
habẽt parũ exercitatos sensus oẽm cogita
tionẽ vel consiliũ non alterius q̃ ipius spi
ritus humani esse sermonẽ. Quod falsum
esse ostendit certa fidei veritas. Quod ⁊ ꝓ/
bat testimonio scpturaꝶ diuiarũ. Audiam

inquit propheta. non quod ego loquar. sed quod loquatur in me dominus deus. Similiter ait Psalmista quod immissiones sunt per angelos malos. Probat etiam scriptura esse spiritum carnis et spiritum huius mundi. Sequitur. Igitur quisque ex his tribus spiritibus loquitur spiritui nostro non credamus eis. quia sanguinem sitiunt animarum et mortem. a sermonibus tamen eorum cognoscimus eos. Nam spiritus carnis suggerit mollia. Spiritus autem mundi suggerit vana. Spiritus vero malignus suggerit amara. vt rixas. iras. et huiusmodi. Si autem spiritus suggestio sit de corpore castigando. de corde humiliando. de seruanda veritate. et de exhibenda caritate. Cum hec in corde sentiuntur sine dubio spiritus diuinus est qui loquitur et suggerit hec. Vt igitur intelligentia hec consilia caute discutiat. et prudenter discernat. ingrediatur tabernaculum siue mentis secretum. vbi dominum consulat super omnibus dubiis que oriuntur circa conuiuium et conuiuantes et refectionem eorum. Sollicitudo enim istorum incumbit intelligentie que habet regere illos et totum regnum anime. Unde Grego. li. moral. xxiii. dicit quod boni rectores quotidie cum se cognoscunt res dubias nescire discernere: ad secretum mentis velut ad quoddam tabernaculum reuertuntur. ibique lege diuina perspecta quasi coram posita archa domini consulunt dominum. et quod prius intus tacentes audiunt hoc foras postmodum agentes innotescunt. scilicet consilia et veritates. reficientes totam familiam mentis. Quia sicut dicit Aug. super Joh. Veritas panis est que mentes reficit. nec tamen deficit. sed mentes mutat. quia vivificat. Quot igitur veritates in tabernaculo suo. et quot consilia intelligentia percipit a spiritusancto. tot dulcia fercula conuiuantibus in voluntate manducanda proponit. Tercio voluntas libera a fantasmatibus et distractionibus et curis secularibus abstracta et absoluta ingrediatur tabernaculum siue secretum suum. Quia Rich. lib. iiii. de contempla. ca. xv. dicit Sicut in memoria auditur deus per recordationem. et in intelligentia videtur per contemplationem. sic in voluntate amplectatur per dilectionem. que licet sit posterior in ordine. est tamen principalior per ingenitam libertatem. Hec voluntas affectione experimentali percipiens diuina consilia a parte in memoria dicta. et in intelligentia examinata et verificata. et ipsi voluntati efficaciter impressa. clamat cum sponsa di. illud Cant. v. Anima mea liquefacta est. vt dilectus locutus est In quibus verbis exprimit anima diuinorum consiliorum certam auditionem. quia dilectus locutus est. et auditorum consiliorum efficacem impressionem. quia liquefacta est. Hanc autoritatem exponens Origenes dicit. Diuine consolationis (vt audio) felicissimus effectus est liquefactio. Liquefit enim anima dum deuotione mollescit. vt dilectus in ea suauiter cubet. vt nihil duri in ea inueniat. quod eius consiliis resistat. Liquefit dum in deuotione calescit. vt dilectus in ea diuini caloris presentiens moderamen sine moderamine eo ineffabilem delectationem inueniat que caliditas hec quamuis occultissima, suauissima tamen secundum contactum spiritualem delectationem generat. Liquefit dum amore perfluit vt dilectus dominium plenum habeat in ea quod ad ipsum solum. tunc omnis motus. omnis virtus. omnis impetus ipsius habet terminum. Siquidem humidum male terminabile est termino proprio. Unde fluida mens non nisi in eternitate sistit. Quare Orige. dicit ibidem. Qui sancto desiderio intus estuat eo ad quodlibet bonum habilis inuenitur quo nihil duri in corde portat quod non feruore estuantis desiderii in deum liquefiat. Sic igitur tres isti consiliarii. i. tres potentie a trinitate salutaribus consiliis instructi. purgati. illuminati et perfecti. totam familiam mentis et conuiuantes ierarchice purgant. illuminant et perficiunt et in eternitatem dirigunt vt statim patet.

Capitulum VI.

Postquam igitur dictum est de consiliariis qui dicuntur principales inter conuiuantes qualiter in secreto tabernaculo mentis a diuinis consiliis per dona spiritussancti sunt purgati. illuminati et perfecti. Uidendum est modo qualiter medii. scilicet vigores anime naturales et sensus anime rationales et milites siue virtutes morales viriliter expugnantes et repellentes omnia vicia a conuiuio anime. a superioribus purgentur. illuminentur et perficiantur. Ille enim est debitus ordo vt superiores perficiant medios. et medii inferiores secundum ordinem celestis ierarchie quem sequitur ecclesiastica ierarchia et humana. Dicit enim Hugo super. iii. angelice ierarchie sic. Sunt superiores et sublimes. et ipsi appropinquantes diuinitati immediate ab ipsa accipientes purgationem vt mundi sint. et illuminationem vt clari sint. et perfectionem vt sint sancti. et ab illis rursum secundum ordinem diuine dispositionis. et hi qui sequuntur in ordine et subiecti sunt purgantur. illuminantur et perficiuntur. Hec ille. Hi igitur consiliarii tres. i. memoria. intellectus et voluntas dono consilii a spiritusancto purgati. illuminati et perfecti. medios inter conuiuantes tanquam eis inferiores. scilicet vigores

anime naturales.i.sensus rōnales. milites. siue ꝟtutes morales.purgāt.illumināt. ꝛ pficiūt ad similitudinē angelice hierarchie.

Prim⁹ eñi ɔsiliari⁹.s.memoria ɔsulit omnia q̄ sunt ad viciorū ɔuiuantiū purgationē ꝛ virtualē exercitationē dū p rememoratiōnē oīa vicia cōmissa ad p̄sentiā mētis eorū reuocat.vt ea p pniam deleat ꝛ totalit̄ extirpet. Nā sicut dicit Hugo in cōmento suo sup tertiō angelice hierarchie. Nisi precedat purgatio.nō sequit̄ illuminatio. nec sequit̄ pfectio nisi p̄cedat illuminatō. Ut igit̄ mēs cū tota familia sua purget̄.penitēdo dicat illud ps. Recogitabo mihi oēs annos meos in amaritudine aīme mee. donec dicere possit qđ sequit̄. Proiecisti post tergū tuū oia peccata mea. Dū sic viuit̄.pater notā faciet filijs veritatē suā. Quia ad receptōez lucis nō requirit̄ nisi purgatio recipiētis. Unñ ali⁹ cōmentator.s. Linconieñ.ibidē.c.iij.dic. Necessaria est rōnali creature p̄mo purgatio.q2 impura nō suscipiūt illuminationē.sz tenebrosa nō possunt hr̄e opis pfectionē. q2 ambulāt in tenebris ꝛ nesciūt vbi corruant aut q̄ vadāt. Sensus igit̄ rōnales vt milites ꝛ ꝟtutes morales p̄mo purgent̄. vt postea illuminent̄.ꝛ post opatiōis pfectionem ɔsequant̄. Secūd⁹ igit̄ ɔsiliari⁹.scz intellect⁹ in tabernaculo a dono ɔsilij illumiat⁹ vidēs ꝙ illuminatio necessaria est ad opis pfectionē cōsulit oībꝫ ɔuiuantibꝫ accedere ad illuminatorē dicēs. Accedite ad deū ꝛ illuminamini ꝛ fa.ve.nō ɔfundent̄. Acceditur aūt ad deū similitudine.ꝛ recedit̄ a deo dissimilitudine.vt dicit Aug⁹. Similitudie āt facies honorat̄ imagine diuina. Dissimilitudine ꝟo facies cōfundit̄ imagine pecorina. Uñ p̄s.dicit. Nolite fieri sicut equ⁹ ꝛ mul⁹. quibꝫ nō est intellect⁹. Ecce carētes intellectu pecoribꝫ cōparant̄.sz intelligētes dij appellant̄. Unde.ps.intelligētibꝫ loquēs ait. Ego dixi dij estis ꝛ filij excelsi oēs. Oēs igit̄ ɔuiuātes illumiat. Quid aūt est illuminari ait Lincoñ.c.iij.nisi tā p ꝟtutes speculatiuas q̄ȝ opatiuas in finē vltimū recte dirigi. Uñ dauid in p̄s.dicit. Dabo tibi intellectū.q̄ntū ad speculationē.ꝛ instruā te. q̄ntum ad opationē. Sequit̄. In via q̄ gradieris firmabo sup te oculos meos.q̄ntum ad directionē in finē. Terti⁹ igit̄ cōsiliarius scz volūtas tāq̄ȝ excellētior ɔsulit ꝛ iubet omnia fieri q̄ sunt necessaria ad ɔuiuantiū operatiuā pfectionē dicēs. Opamini nō cibū q̄ perit.sed q̄ pmanet in vitā eternā. Joh.vi. Opari cibū q̄ perit.est affici secularibꝫ rebꝫ. ꝛ nō opari,pter pmanētia.sz pter pereūtia quecūqꝫ. Et q̄uis q̄nqꝫ in vsu opis sit tpalitas.tñ in intētione dꝫ esse eternitas.vt dicit Beda sup Lucā. Opamini igit̄ quicq̄d memoria purgata ꝛ a deo inspirata ꝛ a dō illuminata faciendū dictauerit ꝛ a volūtate caritatē impellēte fieri impant̄.q2 tūc a nobis nō nisi bonū pcedit. Dicit nāqꝫ Aug⁹. sup Joh. Bonū ꝛ rectū est oē qđ agim⁹.si nec memoriā obliuio decipiat.nec error intellectū excecat. nec iniq̄tas volūtatē subuertat ab his est oē qđ agim⁹. Hoc ɔsiliū ꝛ mandatū in tabernaculo mētis a deo acceptuꝫ volūtas vt alter moyses oībꝫ suo impio subiectis indicit ꝛ iniūgit. vt sensibꝫ rōnalibꝫ militibꝫ pugnātibꝫ siue ꝟtutibꝫ moralibꝫ. et oī familie corꝑ siue speciebꝫ q̄ multe sūt valde.qui iā oēs a supioribꝫ purgati. illumiati.ꝛ quasi pfecti in suis opibꝫ s̄m legē charitatis volūtati obtēpantes.viriliter operant̄ oīa vicia a ɔuiuātibꝫ extirpando fortiter. ꝟtutibꝫ insistēdo.ꝛ deo tāq̄ȝ regi suo ꝛ patrifamilias humilit̄ obediēdo. Et tūc ꝛ ipi idonei sunt ad purgandū.illumināđū.ꝛ pficiēdū inferiores sibi.vt sup̄ dictū est.

Capitulū VII

D Icto de ɔuiuātibꝫ rationalibꝫ q̄ q̄si mediū gradū tenēt in ɔuiuio.ꝛ qualiter sint purgati.illuminati.ꝛ pfecti Uidendū est qualiter ꝛ isti sibi inferiores illuminēt.purgēt.ꝛ pficiāt. vtpote sensus animales ꝛ corꝑales.tā interiores vt imaginationes ꝛc.q̄ȝ exteriores vt visum. auditū.ꝛc. q̄ sunt tanq̄ȝ artifices ꝛ rustici necessaria corpori āministrātes.vt dicit̄ lib.de spū ꝛ aīma Quos rōnales cōuiuātes ꝛ milites purgāt dū in eis mot⁹ illicitos ɔcupiscētie mortificant vel extermināt q̄ntū potest fieri i corpe corruptibili.dicētes eis illđ apl'i ad Romanos.viij. Si s̄m carnē vixeritis moriemini.i. s̄m corruptionē vestrā. Si aūt spū rationali facta carnis mortificaueritis.viuetis. Similiter illos q̄si illuminīt dū eos a sua ɔcupitatiōe retrahūt ꝛ impediūt.ꝛ eos dono cōsilij obedire cōpellūt.dicētes eis illđ apostoli ad Ro.viij. Debitores sum⁹ spūs nō carnis.id est debem⁹ magis obedire spiritui q̄ȝ carni. Sil'r illos quasi pfic.ūt dū eos vitaȝ illā quā in futura habituri sunt docent hic

inchoare ⁊ ꝑlibare ⁊ imitari. De his Bern. libro de amore dei.c.xxiij.seu penultimo dicit sic. Quidā in sanctitate vite ⁊ hoīs interioris glorificatiōe ⁊ ꝯtemplatiōe ⁊ quadam fruitiōe diuinitatꝭ iam future vite beatitudinem ꝑlibare in hac vita videntur ⁊ imitari. vt ⁊ de corpoꝝ suoꝝ glorificatiōe quā pꝰ plene ꝑcepturi sunt in hac vita nōnihil percipiant. Sequitur. Accepta eñi gratia qua habitantes in vnū seipsis in deo ⁊ deo in seipsis fruuntur. ipsiꝰ carnis sic sentiūt se vicisse oīs ꝯtradictiōes. vt vniuersa carnis substantia nō sit eis nisi instrumentū boni opis. Nā ⁊ si ipsiꝰ miserijs ⁊ infirmitatibꝫ cōtabescunt. ex hoc ipō in interiori hoīe fortiꝰ ꝯualescunt quia qñ infirmor tūc fortior sum ⁊ potens. ait apostolꝰ. Sequitur. Sensus eñi quādā nouā ꝑcipiūt ⁊ ꝑpe spirituale gratiā. Oculi eñi fiūt simplices. vt certa experientia docꝫ. ⁊ aures obtēperantes. Aliquādo in feruore oratiōis tāta odoris ignota quedā fragrantia cōspirat q̄ sola experiētia ꝑcipitur q̄ꝛ ignota. Et tāta est gustꝰ in gustando suauitas q̄ etiā nō potest nisi ꝑ expientiā sciri. i. ꝑ mutuum cōtactū spūalis charitatis. quo incentiuum tñi fit. vt videantur sibi inter seipsos spūalis cuiusdā voluptatis gerere ꝑadisū. vulnus etiā ⁊ totiꝰ corpis cōpositiōe. vite ⁊ morum ⁊ actuū decore. mutue etiā seruitutis ⁊ etiā deuotis exhibitiō. bꝫ ⁊ pijs susceptiōibꝫ siue cuiusdā gratie beneplacito. sibi inuicē ꝯueniūt ⁊ ꝯuiuūt. vt sit vere eis cor vnum ⁊ aīa vna. Nimirꝫ futurā corpoꝝ suoꝝ gliam iā hic inchoāt ex puritate ꝯsciētie ⁊ mutue cōuersatiōis grā. ꝑfecte iā habituri in futura ⁊ ꝑhenni vita. Hec Bern. Ecce donū cōsilij reficit ꝯuiuātes supmos scꝫ ꝯsiliarios sacrꝭ ꝯtemplatiōibꝫ. dū eos in tabernaculo. id est in secreto mētis facit diuina ꝯsilia audire. Itē reficit ꝯuiuātes medios. s. sensus rōnales. milites ⁊ ciues morales. sacris ꝟitatibꝫ dū facit eos ꝯsilia diuina in tabernaclo ꝟe intelligere. Itē reficit ꝯuiuātes infimos. scꝫ artifices. rusticos. ⁊ ministrantes. vt sensus animales interiores ⁊ exteriores ī regno vl' in ciuitate aīe laborātes deiformibꝫ opatiōnibꝫ. dū eos facit diuina ꝯsilia opando adimplere. qꝺ ꝑfectoꝝ est. Sequimini igitur ꝯsilium dei. q̄ꝛ sicut dicit Augꝰ. xxvi. ꝯ Faustū Cōsiliū dei est sup oē cōsiliū creature. vt ⁊ mūdanis videatur stulticia. vt ondit Grego. xxij. moral. Nō q̄ sit defectꝰ in ꝯsilijs. sꝫ q̄ꝛ sunt tāte ꝑfectiōis q̄ mūdus ea nō potest intelligere neqꝫ cognoscere. Qꝺ nō est mirū cū nec ipm cōsiliariū cognoscere possit. s. spūm sanctū. vt dicit dñs Joh. xiiij. c.

Capitulū I

Sextū donum spiritussancti

qꝺ facit diē ⁊ ꝯuiuiū spūale in aīa est donū intellectꝰ. De quo sunt quinqꝫ notāda. Primo q̄re donū intellectꝰ ꝑcedentia dona sequatur. Secūdo quid donū intellectꝰ sit. vel q̄d dicatur. Tertio que huiꝰ doni sit necessitas vel que vtilitas in eo ꝯferatur. Quarto qualiter ex eo dies spūalis in anima oriatur. Quinto q̄liter ꝯuiuiū aīe ex eo ꝑparetur

Primo igitur videndū est qualiter donū intellectꝰ ꝑcedētia dona sequatur. De q̄ sciendū est q̄ Anselmꝰ in li. de silitu. circa finē dicit istū ordinē esse rōnabilē. Cuiꝰ rōem ibidem assignat dicēs. Quinqꝫ dona spūssancti ꝑcedentia ꝑtinēt ad vitā actiuā. hec autē duo. s. intellectꝰ ⁊ sapiētia ꝑtinēt ad vitā ꝯtēplatiuā. q̄ duo spūssctūs ꝑdictis q̄nqꝫ superimponit vt edificiū ꝑfecte cōpleatur. Sꝫ vita actiua ꝑcedit ꝯtēplatiuā tāq̄ disponēs potētias ꝯtēplatiuas ad actꝰ suos ne in opationibꝫ suis impediātur. Vñ Grego. li. b. vj. moraliū dicit. Qui arcē ꝯtēplatiōis ascēdere desiderat ꝑus necesse est vt in ope actiōis ꝑfecte se exerceat. Igitur in ordine ascēsionis ab infimo dono. s. timoris ad summū donū scꝫ sapiam q̄nqꝫ dona ꝑdicta ꝑcedere debēt donum intellectꝰ ⁊ sapie. Vñ Ansel. ibidē dicit sic. Postq̄ spūssanctꝰ mentē facit pauentē ꝑ donū timoris. sibiqꝫ ꝯpatientē ꝑ donū pietatꝭ ⁊ ea q̄ sunt faciēda manifestat ꝑ donū sciētie ⁊ illa fortiter exequitur ꝑ donū fortitudinis. ⁊ de ipis suo exēplo facit aliqs ꝯsulere ꝑ donū cōsilij. post spūssanctꝰ accēdit mentē ad intelligendū cur h̄ ⁊ illa fieri debeāt. ⁊ vltimo a solo deo remuneratōiꝫ grat istoꝝ. Sꝫ q̄re donū intellectꝰ imediate seq̄tur donū ꝯsilij Huiꝰ ratio est. Nā cū cōsiliū sit affectuū inq̄sitiuꝰ ⁊ rōnis directiuꝰ. vt dictū est supra. intellectꝰ autē sit lumē. vt dr in libro de spiritu ⁊ aīa. ⁊ phus. iij. de aīa vocat intellectū agentem lumē qꝺ penetrat vsqꝫ ad intima scꝫ ad essentias reꝝ ⁊ q̄dditates. iō nunq̄ est ꝑfecta veritatꝭ inq̄sitio. neqꝫ ꝑfecta inuētio vbi nō fuerit intellectualis illuminatio. Vñ. ꝯsilium sine intellectu manet sine affectu. Est ⁊

alia ratio quā Augꝰ ponit in li.ij.de doct.
xpiana paꝝ post pncipiū vbi loquēs d septē
donis.dicit de dono intellectꝰ sic. Post qn/
tum gradū.s.donū cōsilij.p qd aia leuat ab
appetitu sordiū inferioꝝ.ascēdit in sextū gra
dum scʒ donū intellectꝰ.vbi iam ipm oculū
purgat quo videri potest deꝰ ab his q̄ huic
seculo moriunt.qui intm̄ vidēt inq̄ntū mo/
riunt seculo. Ab illis em̄ nō solū certior sed
ꝛ iocūdior spūs lucis incipit apparere in eni
gmate tm̄. Q̄diu em̄ in hac vita sumꝰ pegri/
namur a dn̄o.q̄uis ꝯuersatioʒ habeamus
in celis. Ulteriꝰ igitur introducit ad sapiē/
tiam.

Capitulū II

SEcūdo videndū est quid sit donū i/
tellectꝰ ꝛ quare sic nominat. De q̄
sciendū est ꝙ nomē intellectꝰ impor
tat quandā intimā cognitionē. Dicit em̄ in
tellegere quasi intꝰ legere. Et hoc patet cōsi
derāti differentiā inter cognitōnē intellectꝰ
ꝛ sensus. Nā cognitio sensitiua occupat cir/
ca sensibiles qualitates exteriores. Cogni/
tio aūt intellectiua tanq̄ excellentior ꝛ subti/
lior penetrat vsq̄ ad q̄dditates ꝛ reꝝ essen/
tias interiores.qꝛ obiectū intellectꝰ est ꝙ q̄d
est.vt dicit.iij.de aia. Unde cognitio huma/
na incipit a sensu tāq̄ ab exteriori que nō p
ficit nisi pueniat ad intellectū.qui vere cogno
scit q̄d est res. Dicit em̄ in libro de spiritu ꝛ
aia.ꝙ quicq̄d sensus recipit exteriꝰ.imagina/
tio repn̄tat interiꝰ.ratio inuestigat.intelle
ctus dijudicat.intelligētia cōprehēdit.et ad
ꝯtemplationē adducit que memoria ꝯseruat
Sʒ aduertendū est ꝙ intellectꝰ q̄nq̄ ac
cipit vt est vis aie naturalis. Et sic de intel/
lectu loquit autor libri de spū ꝛ aima q̄ dicit
ꝙ intellectꝰ est vis aime qua inuisibilia pci/
pit. Cui cōcordare videt phus.iij.de anima
ꝛ hic intellectus vt plurimū cecutiēs ē. Un̄
ps.dicit. Nescierūt neq̄ intellexerūt. Item
intellectꝰ quādoq̄ accipit vt est virtꝰ intelle
ctualis.siue vt est habitus pncipioꝝ natura
lium q̄ subsunt lumini intellectꝰ.vt patʒ.vj.
ethicoꝝ. Sʒ neuter istoꝝ est donū spūsan/
cti.licet vterq̄ sit a spūsancto. Sed quia ho
mo ordinat ad beatitudinē sicut ad finē su/
pernaturalē.vt apparet ex eius imagine.iō
oportet ponere intellectū siue lumen aliqd
vt est habitꝰ supnaturalis pncipioꝝ supna/
turaliū.que sunt articuli fidei.ꝛ ex cōsequen
ti quarundā opationū que ordināt ad fidē.
quia fides p dilectionē opat.vt dicit aposto
lus ad Gal.v. Et h lumē supnaturale ꝛ sup
additū intellectui.ꝛ datū hoi vocat donum
intellectꝰ.qd noiat quādā excellentiā cogni
tionis penetrātis vsq̄ ad intimas reꝝ intel
ligendaꝝ essentias ꝛ vitates.que nō fit ita
cōplete ex vtute luminis naturał intellectꝰ
sicut ex vtute lumis supnaturalis supaddi/
ti intellectui naturali. De q̄ intellectu dicit
in libro de spū ꝛ aia ꝙ intelligētia est vis aie
que immediate supponit deo. Cernit siqui/
dem ipm summū.veꝝ.ꝛ vere incōmutabilē
Sic anima pcipit corpa sensu.imaginatio/
ne corpoꝝ similitudines.rōne corporearuʒ
reꝝ naturas.intellectu spūm creatū.intelli/
gentia spūm increatū.vel sicut dicit in eodē
libro. Intellectꝰ est ea vis aime qua de diui
nis q̄tuʒ homini possibile est cognoscit.ad
celestia archana penetranda.que penetrari
nō possunt nisi p spūm eiꝰ q̄ etiā pfunda dei
scrutat. Unde apostolꝰ.j. Coꝝ.ij.c.dic. No/
bis aūt reuelauit deꝰ p spūm suū.q̄ oia scru
tatur etiā pfunda dei.

Capitulū III

TErtio videndū est q̄ sit necessitas si
ue vtilitas doni intellectꝰ. De quo
sciendū est ꝙ cū veritates necessarie
ad salutē sint nobis abscōdite.ꝛ quasi vela/
te.tā in reꝝ naturis q̄ in sacris scriptur. q̄
in diuinis sacramētis ꝛ figuris.intm̄ vt itel
lectus humanꝰ sine adiutorio supnaturalis
luminis nō possit ad eas apprehēdēdas ple
ne ptingere.planū est ꝙ necesse fuit vt spūs/
sanctus intellectui humano supadderet ali
quod lumē supnaturale.quo velamia dicta
rum veritatū penetraret.ꝛ veritates abscō/
ditas apprehēderet.ꝛ eas sic nobis manife/
staret. Qd vtiq̄ spūsanctꝰ facit dū nob do/
num intellectꝰ inspirat. Hoc donū em̄ in
tellectꝰ pmo facit nos penetrare velamia si/
ue tenebras mētis nostre donec ad noticiā
ꝓpriam pueniamꝰ.ꝛ imaginē sancte trinitat
nobis cōcreatā cognoscamꝰ cū dominꝰ Lu
ce.xvij.dicat. Regnū dei intra vos est.id est
i imagine sua. Primo igit donū intellectꝰ fa
cit nos ad interiora nostra ingredi dū men
ti inspirat vt seipam primo cognoscere di/
scat.ꝛ in hoc diligēter se exerceat donec se vi
dere quid sit incipiat. Dicit em̄ Richardus
libro.iij.de ꝯtempla.ca.vj.sic. Hoc exercitio
cordis oculus mūdat.ingeniū acuit.intelli
gentia dilatat. Nihil recte estimat q̄ seipsum

ignorat. Nescit q̄ sub pedib⁊ eius mūdana
gloria iaceat qui ꝯditiōis sue dignitatē non
pensat. Nescit omino quid de spū angelico.
quid de spū diuino sentire debeat q̄ spm̄ su
um prius nō cogitat. Sequit. Si nō ido/
neus es intrare ad teipm̄. quō ad illa riman
da idone⁹ eris que sunt supra teipum. In h̄
exercitio homo p̄ donū intellect⁹ incipit ali
qualiter videre q̄ fact⁹ est ad imaginem dei.
vt docet Augustin⁹ li. xiiij. ⁊ xv. de trinitate.
Et autor in libro de spū ⁊ aīa. Tāta digni
tas homīs esse cognoscit. vt nō solū iubētis
sermone sicut alia opa sex dieꝝ sunt facta. sꝫ
⁊ cōsilio sancte trinitatis. ⁊ ope diuine maie
statis creat⁹ sit homo. vt ex p̄me ꝯditōis ho
nore intelligeret q̄ntū teneret suo creatori.
nō solū ꝑpter prime ꝯditionis priuilegiū ac
ceptū. sed ⁊ q̄ ad imaginē ⁊ similitudinē suā
deus creauit eū. Gen̄. j. Nā sicut dicit in eo/
dem libro de spū ⁊ aīa. Sicut deus pr̄. de⁹
filius. de⁹ spūssanct⁹. est vnus de⁹ non tres
dij. sꝫ tres ꝑsone. ita anima intellect⁹. anima
volūtas. aīa memoria. nō sunt tres aīe. sꝫ
vna in vno corpe. ⁊ tres vires. Et sic ex pr̄e
generat filius. ⁊ ex patre ⁊ filio ꝓcedit spiri/
tussanct⁹. ita ex intellectu generat volūtas.
sed ex intellectu ⁊ volūtate ꝓcedit memoria
Multe alie silitudines ponūt ibidē. Ex eo
aūt q̄ anima est imago dei. est capax dei. vt
dicit Aug⁹. lib. de trini. xiiij. ⁊ xv. Itē p̄ do/
num intellect⁹ potest hō cognoscere q̄ est fa
ctus ad similitudinē dei. Unde in libro de
anima ⁊ spū dicit sic. Creata est anima a deo
vita a vita. simplex a simplici. immortal' ab ī
mortali. vt nō sit longe a creatore suo cui ap
propinq̄re videt simplicitate essentie. q̄r cre
ata est aīa magna a magno. recta a recto.
Eo magna q̄ capax eternoꝝ. eo recta quo ē
appetēs eternoꝝ vel supnoꝝ. eo beata q̄ deo
vnita. Sequit. Aīam nāq̄ dei pietas respi
cit. humilitas subijcit. penitētia reducit. iu/
sticia deducit. obediētia cōducit. ꝑseuerātia
ꝑducit. deuotio introducit. puritas iungit.
charitas vnit. Et ibidē dicit. Quis maior
honor esse potuit hoi q̄ȝ q̄ ad similitudinē
sui ꝯditoris crearet. ⁊ eisdē virtutū vestimē/
tis ornaret quib⁊ ⁊ cōditor. de quo in ps̄. le/
gitur. Dn̄s regnauit decorē indut⁹ est. qua
si oīm virtutū splēdore ⁊ toti⁹ bonitatꝫ deco
re ornat⁹. Sequit. Et quod maius dedecus
homi aut infelicior miseria q̄ȝ vt hac simili/
tudinis glīa sui cōditoris amissa. ad infor/
mem ⁊ irrationalē iumētoꝝ similitudinem
dilabat. Sequit. Quaprop̄ quisq̄ diligē/
tius attēdat p̄me sue cōditionis excellentiā
vt venerandā sancte trinitatis in seipo ima
ginē agnoscat. honorēq̄ diuine similitudis
ad quā creatus est nobilitate moꝝ ⁊ exerci/
tatione ꝟtutū. ⁊ dignitate meritoꝝ hr̄e con/
tendat. vnde qn̄ apparebit similes ei erim⁹
vel apparebim⁹ qui nos cōdidit ⁊ reforma/
uit. Hec ille. Similiter p̄ donū intellectus
homo regnū dei in se inuenit cū dn̄s dicat.
Luc. xvij. Regnū dei intra vos est. vbi dicit
glo. Gregorij. Regnū dei nobis insitū est.
dicit forsitan inditā animab⁊ nostris letici/
am p̄ spūmsanctū. Ea em̄ est velut imago ⁊
arra ꝑhennis leticie. qua in futuro secl'o aīe
sanctoꝝ gaudēt. De hoc require supra in. c.
de dono timoris. Querite ergo ⁊ inuenietꝫ.
⁊ nolite fieri sicut equus ⁊ mul⁹ quib⁊ nō est
intellectus. ait ps̄.

Capitulū IIII.

Post hoc spūssanct⁹ p̄ donūītellect⁹
facit nos penetrare velamina sacra
rū scripturaꝝ ītroducēs nos ad cla
rā cōtemplationē pure veritatis. Q̄ aūt ve
ritates theologice ⁊ diuine q̄ sunt nobis ne
cessarie ad salutē sint velate ⁊ abscōdite in sa
cra scriptura ōn̄dit obscuritas ꝓphetaꝝ vel
ꝓpheciaꝝ. multiplicitas figuraꝝ. ⁊ diuersitas
expositionū. Quādoq̄ em̄ exponunt histo
rice. qn̄q̄ tropologice. qn̄q̄ allegorice. qn̄q̄
anagogice vt sup̄ patꝫ in cap̄l'o de dono sci
entie. Sed spūssanct⁹ p̄ donū intellectus fa
cit nos penetrare oīa velamina occultan
tia nobis ꝟitates scripturaꝝ necessarias no
bis ad salutē donec intremus ad veritatis
puras illuminatiōes ⁊ cōtemplatiōes ī scri
pturis abscōditas. Pure aūt veritatis illu
minatiōes vt dicit Richard⁹ sup̄ . vij. ange/
lice hierarchie sunt qn̄ veritas sine imagini
bus ⁊ figuris p̄ semetipsam ꝑcipit. Richar/
dus sup̄ Apoc̄. ⁊ Haymo dicūt. q̄ excellēti/
or cognitio est cū spūs human⁹ p̄ internaꝫ
inspirationē suauiter tact⁹ nullis reꝝ visibi
lium formis ad celestiū cōtemplatōnē erigi
tur. sicut vidit dauid ꝓpheta. Sed Haymo
dicit ibidē. Est quedā visio intellectualis q̄
nō fit p̄ corꝑales res nec p̄ similitudines. sꝫ
ipsa veritas in mēte manifestat videntibus
quod ꝓprie electoꝝ est. Et notandū q̄ do
nū intellect⁹ quādoq̄ intantū penetrat om
nia veritatis velamina, ⁊ intātū introducit

mentē ad sua interiora vt audiat ibi verba
que nō licet hoi loqui. q2 nec forte ꝓprie pote
runt dici ꝑ os carnis. Quia cū sint verba i/
tellectualia nihil corꝑale habentia. nec ima
ginē nec similitudinē. ideo ꝑ os carnis nō
exeunt. Et ideo illa nemo scit nisi q̄ accipit.
Apoc. ij. Qđ exponēs Augustin⁹ ibidē dicit
ꝙ nemo scit nisi q̄ accepit. ꝑ reuelatōem vł ꝑ
experientiā. Cū his ꝯcordare videt̃ cōmen
tator sup. vij. angelice hierarchie. loquēs de
ꝓprietatib⁹ seraphicis. vbi dicit sic. Ille q̄ hec
verba dicebat vsq3 ad tertiū celū ꝑuenerat.
⁊ intrauit ꝑadisum dei. vbi verba omnino se
creta ⁊ ꝓxima silētio audiuit ad que auris hu
mana nō ꝯtigerat. que nemo audiret donec
sciret. intus em̄ audiebant̃ ibiq3 dicebant̃. ⁊
nō poterāt exire foras vbi erat homo. ⁊ pro
pterea ab eo q̄ intus erat ⁊ valde int⁹. intror/
sus audiri poterāt. Sed his q̄ foris erant
dici nō debuerāt. Neaūt illi q̄ foris erāt de
relinquerent̃ si ab eo q̄ intus erat nō voca/
rent̃. nata sunt verba de ṽbis. sicut verba d̄
verbo nata fuerāt. de verbis que int⁹ serua/
ri debuerūt verba q̄ foris ꝓferri potuerunt
de immēsis magna. de occultis obscura. de
impenetrabilib⁹ ꝓfunda. que a nob audita
sunt in scripturis. vtrū intellecta. nescio. vn/
ctiō tamē spūs docz nos de oīb⁹. ꝑma Jo
hānis. ij. Itē spūssanctus ꝑ donū intellect⁹
nō solū facit nos penetrare oīa velamina
veritatis incarnate. sz ⁊ veritatꝫ icreate. Ve
lamina aūt veritatis incarnate sunt oēs
infirmitates ⁊ defect⁹ quos ꝓ nobis assum
psit in natura humana. vt defect⁹ passibilita
tis. famis. sitis. ⁊ mortalitatis ⁊c̄. que donū
intellect⁹ oīa facit penetrari vsq3 ad inuen
tionē nude veritat̃. Quia ipa veritas icar/
nata dicit Joh. xvj. Cū venerit ille spūs ve/
ritatis docebit vos omnē veritatē. Spūs
veritatis dr̄. q2 a veritate ꝓcedit. ⁊ ideo do/
cet omnē veritatē quia docet eū in quo sunt
oēs thesauri sapie ⁊ sciētie dei abscōditi
Nam quia ab alio ꝓcedit ipūm manifestat.
Vn̄ dn̄s dicit ibidē. Nō enī loquet̃ a semet
ipo. sed quecūq3 audiet loquet̃. q2 d̄ meo ac
cipiet. ex quo docebit vos omnē veritatem
necessariā qui audiuit. Docere aūt est ipm
intellectū ad suū obiectū qđ est veritas ap/
plicare. ex quo sequit̃ veritatē cognoscere
Sed sciendū ꝙ triplex veritas est. Nam
est veritas cognitiōis. veritas oꝑationis. et
veritas dilectiōis. Per veritatē cognitiōis
spūssanctus ōn̄dit nobis fidē xp̄i ⁊ doctri/
nam esse verissimā. Per veritatē oꝑationis
xp̄i docet nos oꝑationē ꝑfectissimā. Per ve
ritatem dilectōis xp̄i ostēdit nobis charita
tem maximā. Ad has veritates possunt re/
duci alie veritates necessarie. Itē spūssan
ctus ꝑ donū intellect⁹ nō solū facit nos pe/
netrare oīa velamina veritatis incarnate
sed ⁊ velamina veritatis increate. Unde
Johannis xvj. dicit Jesus. Ille scꝫ spirit⁹/
sanctus me clarificabit. Qđ verbū exponēs
Augustin⁹ dicit. Spūssanctus clarificat fi
lium. nō ita ꝙ de nō claro faciat clarū. sed eū
clarificat in nobis quādo nobis eū manife
stat. vt clarū clare cognoscam⁹. Sed q2 spi/
ritussanct⁹ ꝓcedit ab vtroq3. s. patre et filio.
ideo vtrūq3 nobis reuelat. Hec aūt reuela/
tio fit quādo spūssanct⁹ ꝑ donū intellectus
mentē nostrā a terrenis eleuat ⁊ purgat ⁊ i/
flammat. Affect⁹ em̄ terren⁹ ⁊ animalis im
pedit intellectū ne spūalia intelligat. q2 ani/
malis homo nō ꝑcipit ea que sunt spūs dei
ait apl'us. j. ad Corinth. ij. Ideo talib⁹ nō fi
unt reuelatiōes. sz spūssanct⁹ intellectū. vo/
luntatē. memoriā. ⁊ totā familiā mētis ab i/
ferioribus abstrahēs impellit ad dn̄m querē
dum. inueniendū. ⁊ habendū. Vn̄ Bern̄.
in sermone de penthe. dicit. Spūssanctus ꝑ
fecto monet memoriā. docet intelligentiā.
mouet voluntatē. nec minimā paleā pecca/
ti intra cordis qđ possidet habitaculū pati
tur residere. sz statim igne subtilissime circū
spectionis exurit illud spūs dulcis ⁊ suauis
Igit̃ mēte purgata ⁊ mūdata ꝑ internā mo/
nitionē. excitat memoriā ad paterne allocu
tionis auditionē. q2 de⁹ ꝑ memoriā audit̃.
vt dicit Rich. libro de cōtemplatiōe. ca. xv.
Itē dicit Bernard⁹ ibidē. Spūssanct⁹ do/
cet intellectū ⁊ illuminat. s. ad diuini ṽbi in/
tellectionē. Quia sicut dicit Rich. vbi supra
De⁹ ꝑ intelligentiā videt̃. Itē dic̄ Bern̄. ibi
dem ꝙ spūssanct⁹ mouet volūtatē. s. ad san/
cte trinitatis ꝑfectā dilectionē. Quia dicit
Rich. vbi supra. De⁹ ꝑ voluntatē vel affectū
amplectat̃. ⁊ sic habet̃. Sed ⁊ fili⁹ reuelat pa
trem. Unde. ij. Corinth. c. iij. dicit apostol⁹.
Vsq3 in hodiernū diē idipsum velamē i le/
ctione veteris testamēti manet nō reuelatū
qđ in xp̄o euacuat̃ dū nobis patrem reuelat.
Unde Joh. xvij. dicit domin⁹ Ego clarifi/
caui te pater. Quod exponēs Augustin⁹ di
cit. Filius clarificauit patrē. nō ꝙ de min⁹

claro fecerit magis clarum. cum essentialiter fuerit eternaliter clarus. sed filius in nobis clarificatur. cum in nobis clarificat dum ipsum verbum paternum manifestat nobis patrem. Unde Joh. xvii. dicit verbum. Pater manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi. Quod Augustinus lib. vii. de trini. exponens dicit. Si verbum nostrum temporale et transitorium quod nos proferimus. et se ostendit et eum qui loquitur. quanto magis verbum dei per quod facta sunt omnia se nobis ostendit et patrem sicuti est. quia idem cum patre est. et seipsum ostendit nobis. Unde Joh. xiiii. dicit dominus. Philippe qui videt me videt et patrem meum. Sed et pater clarificauit filium. vt in miraculorum operatione. in passione. resurrectione et in celum ascensione. et in multis aliis. vt filius clarificet patrem vt supra patuit. Unde Joh. xvii. dicitur. Pater venit hora. clarifica filium tuum. vt filius tuus clarificet te.

Capitulum V

Post hec videndum est qualiter spiritus sanctus per donum intellectus facit nos penetrare velamina veritatum diuinorum sacramentorum. Habent namque sacramenta velamina quedam quibus luciformes margaritas abscondunt ne pedibus porcorum immunde multitudinis conculcentur. et ne derideant vel contemnant eas sicut et dominus dicit. Nolite ponere margaritas etc. De istis velaminibus conqueritur sanctus Bernardus in sermone de cena domini dicens sic. Mihi apponitur veritas sed in sacramento angelus ex adipe frumenti saginatur et nudo grano. Me oportet interim quodam sacramenti cortice esse contentum. carnis furfure. palea littere. fidei velamine. Et hec talia sunt que gustata afferunt mortem si non de primiciis spiritus quantulumcunque accipiant condimentum. quod fit per donum intellectus. Unde sequitur. Denique absque spiritu sacramentum ad iudicium sumitur. et caro non prodest quicquam. littera occidit et fides mortua est. sed spiritussanctus est qui viuificat. vt viuam in eis. ac quantalibet sane abundantia spiritus noster pinguescat. Non tamen pari iocunditate sumitur cortex sacramenti et adeps frumenti. fides et spes. memoria et presentia. eternitas et tempus. vultus et speculum. imago dei et forma serui. Nempe in omnibus fides mihi est locuples. intellectus pauper. Hinc Bern. ostendit quod intellectus humanus est pauper et quasi cecutiens sine adiutorio diuino in cognitione tam absconditarum veritatum sacramentalium. sed adiutorio spiritussancti. qui donat veritates theologicas dirigentes et ad plenum perficientes donum intellectus et cetera dona sit diuersa et fortior ad penetrandum velamina. et ad inueniendum veritates absconditas. Unde Gregorius primo libro moral. dicit sic Ad perfectionem plenam dona non perueniunt nisi fide et spe et charitate fiat omne quod agunt. Nam christus est hostium per quod intratur ad noticiam sancte trinitatis. Unde Aug. exponens illud Joh. xiiii. Ego sum via. dicit verbum assumens humanitatem factum est via. Ambula per hominem et peruenies ad deum. Et Johis. x. dicit dominus. Ego sum hostium ouium etc. hoc hostium fides aperit. Unde Isaie. vii. dicitur Nisi credideritis non intelligetis. igitur fides intellectum adiuuat Spes autem intellectum introducit. Unde Hebre. vi. dicit apostolus. Habemus spem firmam et incedentem vsque ad interiora velamina. scilicet pure veritatis. Sed caritas inuenit et vnit. quia deus charitas est. et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. prima Joh. iiii. c. Cuius ratio est. quia sic dicit Hugo super. vii. angelice hierarchie. Amor siue charitas suo acumine omnia penetrat donec ad dilectum veniat. Sic igitur donum intellectus in fide spe et charitate penetrat omnia velamina sacramentalia superius a Bernardo enumerata vt dicat illud Can. iii. Inueni quem diligit anima mea. tenui eum nec dimittam eum donec introducam eum ad certissimam veritatem et intimam.

Capitulum VI

Quarto videndum est qualiter per donum intellectus dies in anima spiritualis oriatur. De quo sciendum est quod sicut absentia lucis solaris causat noctem et tenebras in terra. et sicut presentia eius causat diem siue lumen vt videantur sensibilia. sic absentia doni intellectus in anima causat tenebras. Unde ps. Nescierunt neque intellexerunt. in tenebris ambulant. et eiusdem doni presentia causat in anima diem spiritualem qua videntur intelligibilia. Unde Grego. libro primo moral. exponens illud Job vnusquisque in die suo. dicit sic. Sic ignorantie obscuritas sine dubitatione nox cordis dicitur sic intellectus dies vocatur. Ratio huius est. quia intellectus suo lumine penetrat omnia velamina obumbrantia veritatis radios tam naturarum quam scripturarum et sacramentorum. vt supra patet. planum est quod lumen illud doni intellectus proficit et crescit vsque in perfectum diem quo spiritualia contemplantur. in quo die mane. meridies. et vespera distinguuntur. Primo igitur mane huius lumi

nose diei in mēte humana orit̄ qn̄ p donū i/
tellect⁹ ad nr̄a interiora reuocati p lumē cō/
punctiōis om̄es tenebras pctōꝝ de lectulo
ↄsciencie abstergim⁹. vt dicam⁹ cū. ps̄. La/
uabo p singulas noctes lectū meū. scꝫ ↄsciē.
vt post hoc ad claritatē meridiane hore per
ↄtemplationē mane surgam⁹. De mane illi⁹
diei loquēs Gregori⁹ ꝑmo moraliū. exponēs
illud Job. Cōsurgensqꝫ diluculo offerebat
holocausta. dicit sic. Diluculo nāqꝫ cōsurgi
mus cū cōpunctiōis luce ꝓfusi humanitatis
nostre noctē deserim⁹. et ad veri luminis ra/
dios mētis oculos aperim⁹. Sequit̄. Offe
rebat holocausta. Holocaustū totū incēsuꝫ
dicit̄. quod offerre est totā mentē igne com/
punctōis incēdere. vt in ara amoris tota ar
deat. et quasi delicta ꝓprie cogitatiōis exurit.
De mane illo dicit. ps̄. Mane astabo tibi
et videbo Secūdo post mane hui⁹ diei lu
minose. hore meridiane claritas feruida ori
tur in mēte ex dono intellect⁹. quod pariter
illuminat et inflāmat in sacra scriptura ad mo
dum hore meridiane dū eloquiū dn̄i vehe/
mēter ignitū (quod est penetrabili⁹ oīni gla
dio ancipiti pertingens vsqꝫ ad diuisionē spi/
ritus et aīme. s̄m apl̄um ad Hebreos. iiij.)
manifestat de claritate hui⁹ meridiei et radi
is hui⁹. Richard⁹ lib. iij. c. vij. dicit sic. Jocū/
da sane admodū plaga est meridiana a ni/
miertate lucis et feruore dici. eo q̄ dulce sit val
de et delectabile aspectui cōtemplari beato/
rum spirituū ordines. hylarescētes in clari/
tate et charitate. Et sequit̄ infra. Jn meridie
illa scꝫ lucis et feruoris scripture cōtempli/
tur p̄mia meritoꝝ beatoꝝ. gaudia ciuiū su/
pernoꝝ. et archana diuinoꝝ secretorū et c̄. hu
iusmodi. ꝓpter qd̄ dicit dn̄s Joh. v. Scru/
tamini scripturas. Qd̄ verbū Crisost̄. expo/
nens dicit. Saluator scripturas vocat ho/
stiū. He eīm cognitionē dei aperiūt. he oues
custodiūt. he lupos superuenire nō ꝑmittunt
hereticis introitū ꝓcludentes. Hec ille. De
feruore aūt hore meridiane. scꝫ scripture sa/
cre in qua nobiscū deus loquit̄ p verbū suū
propriū iā incarnatū quant⁹ sit ostendit ec/
clesia. que ex ardētissimo feruore tacēdo cla
mat dicēs Osculet̄ me osculo oris sui. Hūc
feruorē aduertere possum⁹ si verba pēsem⁹.
Nā Bernard⁹ exponēs hec verba. sermone
scdo sup cātica dicit. Secur⁹ suscipio medi
atorem dei filiū quē agnosco fratrē meum.
Minime mihi iā suspect⁹ erit. frater enim et
caro mea est. puto cū spernere me iam non
posse. os de ossib⁹ meis. et caro de carne mea
Jgit̄ loquat̄ mihi osculo oris sui. Quid mi
hi hec ora ꝓphetaꝝ semi verba loquūt̄. Jp̄e
potius speciosus forma p̄ filijs hominū me
osculetur osculo oris sui alloquēdo. Nō au
dio iam moysen. impeditioris lingue est. Jsa
ie labia immūda sunt. Hieremias nescit lo/
qui. q̄ꝛ puer est. Nō in eis iā loquat̄ mihi. q̄/
niam tenebrosa aqua in nubib⁹ aeris. Et ꝓ
phete om̄es elingues sunt sed ip̄e loquatur
mihi cui⁹ gratiosa p̄ntia et admiranda fluen
ta doctrine fiāt in me fons aque saliētis i vi
tam eternā. Cui⁹ vtiqꝫ sermo viu⁹ et efficax
mihi osculū est. nō quidē ꝯiūctio labioꝝ q̄
interdū pacē mētit̄ animoꝝ. sed plane infu/
sio gaudioꝝ. reuelatio secretoꝝ. mira q̄dam
et quodāmodo indiscreta cōnexio supni lu/
minis et illuminate mētis. Adherēs quippe
deo vnus sp̄us est. Hec ille Jdeo sponsa in
cant. c. v. dixit. Anima mea liquefacta est vt
dilectus me⁹ locut⁹ est. mihi sp̄us feruorem
tantuꝫ infundēdo vel influēdo. vt tota fer/
uida sim. Ait vercellen̄. ibidem. Jgit̄ quasi
lux meridiana est. Jsaie. ca. xviij. Tertio
post horā clare et feruide meridiei hora vesp
tina succedit. in qua labor quotidianus ter
minatur. somn⁹ cōtemplatiōis inchoat̄. de/
licie nocturnales celebrant̄. Labor quoti/
dianus terminat̄. quia sole declināte virtus
debilitat̄ operantiū. Unde Luc. xxiiij. dixe/
rūt dn̄o discipuli simulāti se longi⁹ ire. Ma
ne nobiscū dn̄e. quoniā aduesperascit et in/
clinata est iā dies. quia virtus est debilitata
et ideo a labore quiescendū est. Quare et in
psalmo dicit̄. Exibit homo ad opus suū. et
ad opationē suā vsqꝫ ad vesperū. Secū/
do in hora vespertina p donū intellect⁹ som
nus cōtemplatiōis inchoat̄. Unde Can̄. v.
dicit anima cōtemplatiua. Ego dormio et
cor meū vigilat. Qd̄ exponēs vercellen̄. dic̄
sic. Ego qd̄ sum p naturā dormio. dormiō
aūt suspēdit vsū sensuū exterioꝝ. et intēdit et
q̄si inuigilat circa exercitiū sensuū interiorū
qd̄ incōparabilit̄ nobili⁹ est q̄ꝫ exercitiū sen
suū exterioꝝ. qd̄ ꝑfecte haberi nō potest nisi
sensus exteriores obdormiāt. Un̄ in lib. de
spiritu et aīma dicit̄. Cū sensus exterior car/
nalis suo bono vtit̄. interior sensus q̄si ob/
dormit. Et gre. sup ezec. li. j. pte iij. ome. ij. dic
Uigil in eterni cord dormit p h q̄ interi⁹ ↄtē/
plādo ꝓficit. et ab inq̄eto ope foris quiescit.

Tertio in hora vespertina delitie spūales
post labores diurnos a deo ministrātur p
donū intellect⁹. tūc ꝑi iacob reuerso ꝺ agro
ad vesperā fuit israel. q: post sudatiōes boni
opis puenit ad lucē ꝯtēplatiōis. vt dic̄ Hu/
go in li. de claustro aie. c. xij. Unde Job. xj
dicit. Quasi meridianus fulgor ꝯsurget tibi
ad vesperā. Qḋ exponēs Grego. li. x. moral.
Cōsurget q: quāta sibi claritas meridiana
maneat cū iam occūbere cepit p⁹ agnoscet.
q: scriptū est. Timēti deū bn̄ erit ī extremis
Hec ille. Fulgor meridian⁹ nāqꝫ illuminat ꝛ
inflāmat. Illuminatio ptinet ad cognitiōez
inflāmatio ad refectiōez. Nā in charitate re/
fectio est. q̄ duo maxie faciūt ad delitias spū
ales ꝛ vesptinas. vt patet p Hugo. sup. vij.
angelice hierarchie. vt sup̄ dictū est. Factuz
est igit vespere ꝛ mane dies sext⁹. per donuz
intellectus.

Capitulū · VII

Quinto videdū est qualit spūsscūs p
donū intellect⁹ in die sua. i. in illumi
natiōe sua ꝯuiuiū spūale mēti ꝑparz
De q̄ sciendū est q Grego. pmo li. mora. dic̄
sic. Intellect⁹ in die suo cōuiuiū ꝑparat vel
pat. q: in eo q audita penetrat. reficiēdo cor
tenebras ei⁹ illustrat. Ergo ī penetratiōe au
ditoꝝ inuēta ꝟitate mēs reficit. Ratiō hui⁹
est. q: mēti nō sufficit gustare velamia ꝟita/
tū. testas vel vmbrā q̄dditatū vt sup̄ dictuz
est. sꝫ nucleū. i. ꝟitatē purā ꝛ quidditatē nu/
dā. Ueritas pura ē. q̄ p seipm videt non p
subiectā imaginē vel figurā. vt dic̄ Hugo su
per. vij. angelice hierarchie. Et h̄ intellectus
ꝑe reficit. Un̄ lincoñ. sup pn. mystice theolo
gie dic̄ sic. Intellectū scripture historicū. alle
goricū. ꝛ moralē hn̄t multi. sꝫ interior hō q̄/
rēs videre deū incircūuelate ꝛ ꝑe. nō est his
ꝯtent⁹ sꝫ trāscēdēs ascēdit cū sacris ꝯtēplati/
uis ad sūmitatē anagogicoꝝ intellectuū In
q̄bꝫ tñ nō videt de⁹ sine symbolis. donec tādē
ab oībꝫ absoluat. ꝛ cū moyse caliginē igno/
rātie ingrediat. in q̄ mēs sūme reficit. vt ptz
p moysen ieiunātē a cibo corpali q̄dragita
diebꝫ. vt legit Exo. xxiiij. Cū igit donū itel/
lect⁹ fm Gre. penetret oīa velamia veritatis
diuie tā in scriptis q̄ in doctrinis. tā ī figu
ris q̄ in sacramētis. ꝛ vsqꝫ ad intimā et nu/
dā ꝟitatē intelligēdā ꝛ degustandā quadaz
itellectuali expiētia ptingat. qḋ pfectissimo
rū est. vt dic̄ Bern. sup cāti. idō donū itellect⁹
dulcissime mentē reficit. De h̄ gustu expien
tie Bern. loquēs in li. de amore dei dic̄. Gu
stu experientie scripturaꝝ ꝛ sacroꝝ dei q̄ est in
xp̄o facit i nobis sensum vt intelligam⁹ scri/
pturas. Un̄ dn̄s p⁹ resurrectiōez aperuit di
scipulis sensum vt itelligerēt scripturas. Luce
xliij. Et sequit ibidē. Cū scripturaꝝ interiorez
sensū ꝛ ꝟitatē mysterioꝝ dei ꝛ sacroꝝ cepimus
nō solū intelligere sꝫ ꝛ q̄dā (vt ita dicā) expe
riētie manu palpare ꝛ tractare (qḋ nō fit ni/
si q̄dā ꝯscie sensu. ꝛ experientie disciplina intel
ligētis ꝛ sciētis bonitatē dei ꝛ ꝟitatē. q̄ potē
n bonitate ꝛ q̄ efficaci ꝟitate in filiis gratie
op⁹ ipsi⁹ grē opat) tūc intellect⁹ cū sapiētia
opat qḋ suū est. ꝛ exequit tūc sapiā vnctione
sua docēs de oībꝫ necessariis sapore suo in·
tellectui iā cōiūcto. vt p claritatē cognitiōis
illumiet. ꝛ p dulcedinē cognitiōis reficiatur.
vtrūqꝫ ei necessariū est ad ꝯuiuiū spūale. vt
sup dictū est. Sꝫ tā pfecta cognitio q̄ p/
fecta refectio pncipaliter in vno ꝯsistit qḋ so
lum est necessariū. vt dic̄ dn̄s Lu. x. idō donū
intellect⁹ mīta transcēdendo ꝛ penetrando
ad illud pfectū ꝛ necessariū vnū tēdit ꝛ itrat
Quia sicut dicit Richard⁹ in tractatu suo ꝺ
violēta charitate. Unū solū est in q̄ mēs hu
mana requiescit. reficit ꝛ satiat. Sꝫ ꝛ Hug.
sup. vij. ange. hierar. idē pbat sic dicēs. Mul/
ta in h̄ mūdo sunt. ꝛ h̄ omia cor hoīs satiare
nō possunt. vt pbat expiētia. Unū aūt est bo
nū. ꝛ h̄ solū cū papit satietas inuenit. q̄ non
in multitudine sꝫ in vnico est satietas Unū
ergo est necessariū bonū qḋ nobis ꝑparauit
de⁹. Sic q̄ in mēsa dei nisi vnū ferculum
nobis apponit. Sed noli inquit cōtemnere
satietas enī multa est. Satiabor inquit p/
pheta cū apparuerit gloria tua. Noli igitur
timere cū audis vnū. vnū quidē est bonum
sed in illo bono oīe bonū est. Unā refectiō
nem. vnū cibū. vnū ferculū. vnū panē ꝑpa/
rauit nobis deus. Sed ne despicias. Audi
quid scriptū est. Panē inquit habentē om/
nem saporē. ꝛ oīe delectamentū suauitatis.
Et sequit. Ipsa vere simplex ꝛ vna domini
ca refectio singularis dicit. quia cū aliena et
extranea delectatione ꝛ dulcedine nō papi
tur. Dicit domestica. quia amicis tm̄ ꝛ fami
liaribꝫ preparat. Dicit ꝛ viuifica. quia vnus
secū efficit oīs quibꝫ se sumēdā ꝛ papiēdā
prebet. Hec ille. Igitur quia hec refectio. vt
dic̄ Diony. vij. angelice hierarchie ē simplex
ꝛ vna ꝛ ideo in spu ꝛ nō in carne papit. Idō
spūs hūanū ꝯfortat ꝯ infirmitates spūales.

Item quia omnē delectationē extraneā excludit. ideo spiritū verificat. quia vbi est simplicitas ibi est veritas. Itē quia tm̄ amicis datur. ideo spiritū gratificat. qr charitas est radix amicicie. vt satis patet Joh. xv. Item quia vnificat. ideo spiritū deo cōformat et cōcordat. et ex hoc cōcordare facit cū seipso et cū proximo. Unde Orige. sup. vij. cant. dicit. Cōcordia hic inchoat que in futura gloria inter electos celestis patrie semp durat. Hic enim bonis cōformat. in pugna supat. cōsolatione inebriat. deo associat. amorē et amiciciam augmētat. hic inchoat quod in celo cōsummat. Hec ille. Cū his ꝯcordat illud ps. Parasti in cōspectu meo mēsam aduersus eos qui tribulāt me. impinguasti in oleo caput me. et cal. me. inebri. etc. In eo ꝙ dicit. parasti in cōspectu me. mēsam etc. innuit in itelligentia cū pspicuitate mēsam esse reficientem. In eo ꝙ dicit. aduersus eos qui tribulant me. innuit ꝙ hec refectio cōuiuātes cōfortat. et inediā siue famē spiritualē que ꝟtutes cōuiuātium debilitat. extirpat. In eo vero ꝙ dicit. Impinguasti i oleo caput meū. innuit ꝙ gratiosa dulcedine et delectatiōe caput aime. id est. mentē nutrit et decorat. Sz in eo ꝙ dicit. calix meus inebriās ꝙ̄ preclarus est. innuit spiritualē et sobriā spirit⁹ ebrietatem q̄ mere inducit ad obliuionez sui. et ex hoc ad verā concordiā et ad vnitiuā societatem et associationē dei. Cibat igit sapiētia mentē pane vite et intellect⁹. Ecci. xv. quē loco pascue collocauit diuinarū scripturarū. vbi dicit glo. id est. in itelligētia diuini ſmonis. que meditātes saginat in intellectu diuinarū scripturaz. Quarū pascuarū experientiā habuit Gregori⁹ qñ omel. x. sup Ezechielē dixit. Liber qui viscera intellectualia repleuit dulcedine in ore sancti mel fact⁹ est quia intelligētes de deo sciūt suauiter loqui qui hūc didicerūt in cordis sui visceribꝫ veraciter amare. In eius q̄ppe ore scripta dulcis est. cui⁹ vite viscera mādatis illi⁹ replentur. Quare suauis est eis ad loquendū. cui interius in intellectu impressa ad viuēdum fuerat. Ex abundātia em̄ cordis os loquit ait domin⁹.

Capitulū I

Eptimū donum spiritussancti qđ facit diē et diuinum spūale in aia est donū sapie. que est lux descēdens a patre luminū. et radians in aiam facit eā deiformē et donum dei Illustrat enim intellectiuaz. inflāmat affectiuā. roborat opatiuā. Facit intellectiuam speciosam. affectiuā amenā. opatiuā robustam. Hoc aūt donū immediate seq̄t donū intellect⁹. Uñ Aug⁹. lib. ij. de doctrina xp̄iana dic. ꝙ a timore vsq3 ad sapiam. q̄ septia est in donis et vltima. p grad⁹ tēdit et puenit et reddit rōem ibidē dicēs. Hec sapia vltia et sūma est. qr hac habita anim⁹ pacat⁹ tranquillusq3 pfruit et delectat in ea. ꝟ vltima est in q̄ est ꝯsūmatio. Silem ratiōem assignat Ans. in lib. de sili. circa finē. di. Spūssanct⁹ mēti inspirat ad postremū sapiam quā alijs donis supaccumulat vt qđ recte intelligit. s. in dono intellect⁹ sibi sit sapidū atq3 dulcissimum in dono sapie. soloq3 rectitudis amore sequat qđ intelligit esse sequēdū. Nō ei pfectū facit cognitio ꝟitatis. nisi etiā sequat gust⁹ expimētalis. qr expientia est mgr̄a itelligētie a. ꝺ Hugo sup. vij. ange. hierarch. Et addit Ans. ibidē dicens. In isto edificio sic cōposito donoꝝ spūssctūs residet. totāq3 familiā dom⁹ interiorꝭ. i. oēs aie sensus regit et ad suū obsequiū disponit. s. ascēdēdo ad dominū. et descēdēdo ad pximū. vt cū ps. dicat Dñs regit me et nihil mihi deerit. in loco pascue ibi me collocauit. Ad h⁹ doni maiorē noticiā sūt q̄nq3 p ordinē notāda Prio q̄d sit sapia et q̄d donū sapie dicat Scdo q̄ sit necessitas ei⁹ et q̄ vtilitas i eo ꝯferatur

Tertio q̄lr donū sapie a do petat et obtineat Quarto quō dies spūal ex dono isto oriat Quito q̄le ꝯuiuiū mēti ex eo ꝑparet Prio igr̄ videō ē q̄d sit sapia. et q̄d donū sapie dicat. De q̄ notādū ꝙ obmissa sapia carnis que inimica est deo. et sapiētia mūdi huius que stulticia est apud deū. quaꝝ vtraq3 ſm Jacobū apostolū in ep̄la sua. cap. iij. est terrena. animalis. et dyabolica. Sapientia mūdi stulticia est apud deū. Rō est. qr pei⁹ meliori ꝑponit. Stult⁹ vtiq3 esset qui cuprū eligeret p auro. sic isti faciūt. Nam bona tēporalia ꝑponūt eternis. sicut diuitias. honores. fauorē mūdi. et laudē eius. Uñ merito dyabolica vocat hec sapiētia. Nā sic dyabolus semp studet ad pditionez homis. sic tales ad pditionē ꝓpriam studēt. Nec dicuntur sapientie nisi abusiue. quia nō sunt sciencie sapide sed stulte et insipide. Nulla vtiq3 illarum est donum spiritussancti.

Est & alia sapiētia vera & increata. de qua
dicit in libro Sapie.c.vij.q ipa est candor
lucis eterne & speculū sine macula diuie ma
iestatꝭ.& imago bonitatis illiꝰ.Et cū sit vna.
oīa pōt.& in se pmanēs oia innouat.& per
natiōes in aīas sanctas se trāsfert. amicos
dei & pphetas ↄstituit.scȝ p internā locutiōȝ.
q: sicut dič Augꝰ.li.vj.sup Geñ.ad litteram
Sapīa increata que est filiꝰ dei ñ cessat loq
occulta inspiratōe & reuelatōe ad intellectu
alem creaturā vt ad se cōuertat.& sic forme/
tur.cū ipa oīa formet & innouet. Sȝ nec
ista sapiētia est donū de quo nūc est sermo.
sed largissima omniū donoꝝ datrix est.

Est alia sapiētia creata. & hec est duplex.
q: quedā est p studiū humanū acq̄sita .et est
virtꝰ intellectualis.de qua loquit phs ī me/
thaphisica sua q̄ pōt dici sapiētia aliqualit.
cū ī ea sapor quidā inueniat Habet em̄ phi
losophia admirabiles delectatiōes. vt dicit
x.ethicoꝝ. Licet sapor ille nō sit oleo gratie
ↄditus. Potest etiā illa sapiētia p rōis inq/
sitionē aliqualiter rectū iudiciū circa aliq̄s
res diuinas hr̄e.licet incōplete. sicut ostēdit
Hugo in plogo sup ange. Hierar.vbi dicit
sic. Phis datū fuit pter eos quibꝫ ↄsūmatō
seruabat & inchoatio pabat.vt inuenirēt ve
ritatē illam quā oportuit suscipe filios vite
ad obsequiū summe v̄itatis.cuiꝰ labor ipis
appositꝰ est.nobis autē fructꝰ seruabat. No/
uissime aūt theologiā quandā p ratiōe di/
uinoꝝ & scrutatiōe inuisibiliū quasi cōsum/
maturi sapiam addiderūt.& ibi corruere ce/
perūt in mēdacia figmentoꝝ.& ideo defece/
runt & euanuerūt. Hec ille. Unde nec illa sa
pientia est donū spūssancti de quo nūc loq/
mur.q̄uis ab eo detur. Est igit alia sapi
entia que desursum est.sicut dicit Jacobus
apostolꝰ in epl'a sua.iij.c. Desursum est.q: a
patre luminū est creata. Et hec est v̄a sapia.
quia ipe est veri splendoris & boni saporis.
Splēdor dirigit intellectū ad veri cognitiō
nem.& sapore erigit affectū ad boni saporo/
sam dilectionē. Igit q̄ sursum sunt sapite. ñ
que sup terrā.ait apostolꝰ. Obiectū ḡ doni
sapiētie pncipale est deꝰ. nō sub ratiōe v̄i ab
solute.sȝ sub rōne veri in relatiōe ad rōnem
boni.vt est excitatiuū volūtatis ad eiꝰ sapo
rosam dilectiōem. Actꝰ aūt sapie est ptem
plari deū.nō quocūq; modo sed ex dilectiōe
cum quadā experimētali suauitate ī affectu
Unde Augustinꝰ libro.xv. de trinitate, ca.
xij.dicit. Ubi nulla est dilectio.scȝ gratuita.
quis vllā dicet esse sapientiā. Et Berñ. ser/
mone.lxxx.sup Canti.dicit. Nec dixerim re
prehēdendū si quis sapientiā saporem boni
diff.nierit.quare sapiētia a sapore denomia/
tur. Unde & Isidorꝰ libro ethimologiaꝝ di
cit.sapiēs dictꝰ est a sapore.quia sicut gustus
aptus est ad discretionē saporis ciborū . sic
sapiens ad dinoscēdū sapores reꝝ atq; cau
sarum aptꝰ est. Ex his igit apparet q donuȝ
sapientie est habitꝰ supernaturalis aīe a spi/
ritusancto infusus ad deū cognoscenduȝ &
saporose diligendū.

Capitulū II

S Ecundo videndū est que sit necessi/
tas & vtilitas doni sapiētie. De quo
notandū est q sicut dicit Bernardꝰ
in libro de amore dei.c.xv. Sicut corpꝰ ha/
bet suos q̄nq; sensus quibꝫ anime cōiungit
vita mediāte.sic aīma habet suos q̄nq; sen/
sus spirituales quibꝫ deo cōiungit median
te charitate. Sequit. Per sensus corporis
veterascimꝰ & huic seculo cōformamur.per
sensum vero mētis renouamur in agnitio/
nē dei in nouitate vite s̄m voluntatē dei & be
neplacitū dei. Uñ dicit apostolꝰ. Nolite cō
formari huic seculo.sed reformamini in no
uitate sensus vestri.vt pbetis que sit volun
tas dei bona & beneplacēs & pfecta. Et i/
fra Bernardꝰ ca.xiiij.dicit. Sicut oīs sen
sus corpales.vt visus.auditꝰ.olfactus. &c.
sine sensu gustꝰ infirmātur & hebetant in ope
rationibꝫ suis . sic oēs sensus spirituales
infirmant & languescūt in operibꝫ suis sine
gustu spirituali vel sapiētiali qui gustabilia
spiritualia sapida facit. Qd Bernardꝰ bene
ostēdit sermone.lxxx.sup cātica vbi dī Nūc
saporē pdidimꝰ ab ipo pene exordio generꝭ
nostri. Ex quo em̄ cordis palatū sensu car/
nis p̄ualescente infecit virꝰ serpentis antiq.
cepit anime nō sape bonū ac sapor noxiꝰ sub
intrare.s.cōcupiscētie & sensus hominis pm
pti facti sunt ad malū. Et ideo multa bona
fiūt que nō sapiunt facientibꝫ. q: sapor car/
nalis seu mali non est totaliter extermina/
tus. Sed nunc assidue sapientia vincit ma
liciam in mentibꝫ quas intrauerit. saporem
mali quē malicia inuexit sapore meliori ex/
terminās. Intrās em̄ sapia dū sensū carnis
īfirmat & īfatuat.ītellectū purificat & cordꝭ pa
latū sanat & rpat.sanato palato iā sapit bonū

sapit ⁊ ip̄a sapia qua est in bonis nullũ meli
us. Hec ille. Sensu aũt gustꝰ reparato ꝑ sapi
entiã. oĩes sensus sp̄uales ꝯualescũt ⁊ vege
tanᷓ. Vñ Berñ. lib. de amore dei. c. xix. dicit
Gustũ aũt qui fit in sapiẽtia quedaꝫ seq̄tur
saporis dulcedo. quã in interiori suo sentiẽs
aia. modo quodã singulari ꝙ suscipit cũcta
discernit ⁊ dĩiudicat. secꝫ ⁊ oĩes sensus ve/
getat ⁊ cõfortat. scꝫ interiores. Hec ille. Hic
eñ gustus saporose sapiẽtie. sensum visus i/
teriorẽ clarificat ad dei sapide cõtemplãdũ
Unde Sapie. vij. Est eñ in sapiẽtia spiritꝰ
intelligẽtie oĩa ꝓspiciẽs. ⁊ cetera ibi scp̄ta.
Sensum auditus excitat ad verbũ dĩ dul/
citer audiendũ. Unde Prouerb. viij. dicit sa
pientia. Beatꝰ homo qui audit me. ⁊ ꝙ vigi/
lat ad fores meas quotidie. Et infra. Qui
me inuenerit inueniet vitã. ⁊ cetera. Sen/
sum olfactus interiorẽ incitat ad dilectũ su
um suauiter odorandũ. Unde Eccĩ. xxiiij.
dicit sapiẽtia. In plateis sicut cynamomũ ⁊
balsamũ aromatizãs odorẽ dedi. quasi mir
ra electa dedi suauitatẽ odoris. Sensum ta
ctus interiorẽ fortificat ad dilectũ insepabi
liter tenenduꝫ. Prouerb. iij. dicit sapia. Li/
gnum vite est his qui apprehẽderint eã. et ꝙ
tenuerit eã beatus. Gustu igiᷓ spirituali aie
ꝑ sapiam reformato. oĩes sensus spiritua/
les aime reformanᷓ ⁊ vegetanᷓ. Qđ etiã au
gustinꝰ lib. x. ꝯfessionũ ostẽdit. vbi dicit. Et
oĩes sensus sui interiores ꝑ amorose sapie
saporẽ ferebanᷓ in summũ appetibile. Et ex
emplificat ibi. vt infra patebit. De huiusmo
di sapia dicit Jacobꝰ. c. iij. Sapiẽtia que de
sursuꝫ est. ꝓmũ quidẽ pudica est. q꞉ vitat cor
ruptelas peccati. pacifica ⁊ modesta est i oĩ/
bus tenẽs mediũ. suadibilis est. bonis ꝯsen
tiens. plena misericordia ⁊ fructibꝫ bonis.
iudicãs sine simulatiõe. fructꝰ aũt iusticie in
pace seminãᷓ facientibꝫ pacẽ. Igiᷓ donũ sa/
piẽtie nõ solũ docet ẜm rectũ iudiciũ ꝯtem/
plari diuina sꝫ etiã docet regulari humanos
actus excellẽtiori mõ ꝙ̃ sapiẽtia que est vtꝰ
intellectualis. Cuiꝰ rõem assignat Augꝰ. li.
xij. de trini. dicẽs. Supior ps ratiõis sapiẽ/
tie deputaᷓ. inferior aũt sciẽtie. Supior au
tem rõ vt ip̄e in eodẽ libro dicit. intẽdit rõni
bus supnis. s. diuinis ꝯspiciẽdis ⁊ ꝯsulen/
dis. Cõspiciẽdis quidẽ ẜm ꝙ diuina i se. ꝓspi
ꝯtemplaᷓ. Cõsulẽdis aũt ẜm ꝙ ꝑ diuina iu
dicat de humanis. ꝑ diuinas regulas diri/
gens actus humanos. vt homo nõ solũ assi
militur deo ẜm imaginẽ. sed etiã ẜm opera
tiones, put potest. Vñ Augustinꝰ libro de
sermone dñi in monte dicit Sapiẽtia est cõ
templatio veritatis. pacificans totũ homi/
nem. ⁊ suscipiẽs similitudinẽ dei. Prouerb.
iij. Preciosior est sapientia cunctis opibus:
⁊ oĩa que desideranᷓ. non valẽt huic com
parari.

Capitulũ. III

Tertio videndũ est qualiter iste pre/
ciosissimꝰ thesaurꝰ doni sapiẽtie in/
ueniri ⁊ obtineri possit. De hͦ no
tandũ ꝙ sapiẽtia ⁊ est querẽda. ⁊ est postulã/
da a deo. querendo inueniᷓ sed postulando
a deo possideᷓ Inueniᷓ ꝑ cognitionẽ. sꝫ pos
sidetur ꝑ dilectionẽ. ꝑ cognitionẽ videᷓ. per
dilectionẽ amplectaᷓ ⁊ gustaᷓ. Uidere perti/
net ad intellectũ. sed amplexari ⁊ gustare ꝑ/
tinet ad voluntatẽ ⁊ affectũ. Unde Richar
dus libro q̃rto de cõtemplatiõe. ca. xv. dicit.
Sicut deꝰ per memoriã audiᷓ. ꝑ intellectuꝫ
videᷓ. Ita ꝑ affectũ amplectaᷓ ⁊ gustatur vl
astringiᷓ ⁊ sic tenetur. ⁊ hoc vtiqꝫ est perfecti
us ꝙ̃ videre solũ. Quod ostẽdit Augustinꝰ
libro. ix. de trinitate in fine vbi dicit. ꝙ actꝰ
amplectandi siue tenẽdi est ꝓprius actus vo/
luntatis. Nõ enim sufficit volũtati illud qđ
est ꝑsens intellectui ꝑ modũ visi. nisi etiam
fiat ꝑsens volũtati ꝑ modũ amati. Dicit eñ
idẽ Augustinꝰ in ep̄la ad Dardanũ. ꝙ q̃n/
doqꝫ fit ꝙ aliqui cognoscũt deũ ⁊ cũ nõ hñt
Exemplũ de medico qui sanitatẽ alicuiꝰ co
gnoscit nõ ꝓpter hoc habet. ibi ꝑscindit Au/
gustinꝰ cognoscere ab habere. Primo igi
tur queramꝰ sapientiã inuestigãdo ꝑ cogni/
tionẽ donec tandẽ mereamur eã a dõ recipe
ꝑ amplexũ ⁊ degustationẽ. Hũc preciosum
thesauꝝ sapiẽtie docet querere Salomon
Prouerb. ij. c. dicens. Si quesieris sapiẽti/
am quasi pecuniã. ⁊ sicut thesauros effoderis
eã. tũc intelliges timorẽ dñi. qui est initium
sapiẽtie. Que verba exponẽs Hierony. dicẽ.
Qui thesauros effodit terrã reiicit. foueã in
altũ fodit. sedulꝰ insistit donec inueniat qđ
querit. Sic qui thesauros sapiẽtie inuenire
desiderat. omne pondꝰ terrenũ a se reiiciat.
in se fossam humilitatis faciat. nec quiescat
donec inueniat. Hec ille. Ipsa enim sapien
tia sicut dicitᷓ Sapie. vj. faciliter videtur ab
his qui querũt eam. ⁊ cogitare de illa sensus
est cõsummatꝰ. Est igiᷓ querẽda sapiẽtia.
quia sicut ip̄a dicit. Qui me inuenerit. inuenit

et vitā. ꝛ hauriet salutē a dn̄o. Prouerb. viij. Sꝫ quō cognoscat̄ inuēta sapiētia. h̄ docet Bern̄. in quibusdā dictis suis vbi dicit sic. Inuenisti plane sapiam si priois vite peccata defleas. si hui⁹ seculi desiderabilia paruipēdas. si eternā beatitudinē toto desiderio ꝯcupiscas. Inuenisti sapiam si tibi hoꝝ singula sapiūt ꝓut sunt. vt hec quidē amara et om̄ino fugiēda. illa q̄q₃ velut caduca ꝛ transitoria ꝯtemnēda. ista ꝟo vt ꝑfectā bona totis desiderijs appetenda. q̄ intimo quodam animi sapore dijudices ꝛ discernas. Hec bernardus. Est igit̄ etiā h̄ ꝑciosum donū sapientie cū habit⁹ sit supnaturalis. ꝛ a dō aīe infundat̄ a deo fideliter postulandū. vt docet Jacob⁹ in ep̄la sua. c. j. dicēs. Si q̄s vestrū indiget sapiētia. postulet a deo. qui dat om̄ib⁹ affluēter ꝛ nō improperat. ꝛ dabitur ei. Postulet aūt in fide nihil hesitans. In his ꝟbis apostol⁹ innuit ꝙ in postulāte debent esse quattuor. s. Indigētia. Unde dic̄. si q̄s vestꝝ indiget sapia. Certe hac om̄es idigēt. Un̄ Sap. vij. Neminē diligit deus nisi eū qui cū sapiētia habitat. Impetrādi ꝯfidentia. Un̄ dic̄. postulet a deo. Postulare eī est filioꝝ. rogare aūt seruoꝝ. Unde in ps̄. Postula a me ꝛc̄. Postulati largitas. Un̄ dicit. qui dat om̄ib⁹ affluēter. Un̄. iij. Regū. ca. iij. Sꝫ ꝛ hec que nō postulasti dedi tibi. diuitias ꝛ glīam. Postulātis stabilitas. Un̄ dicit postulet aūt in fide nihil hesitās. Fides autem mentē stabilitat. Un̄ Dionysi⁹ libro de diui. no. c. vij. dic̄. ꝙ circa veritatē vere existētem ꝛ nō errantē versat̄ fides diuina. que est stabilis collocatio credentiū collocās eos ī veritate ꝛ cōfirmās. Sic igit̄ patet qualiter est a deo sapia querēda ꝛ inueniēda. ꝛ qualiter est a deo postulāda ꝛ possidēda. Nobilis em̄ aīe possessio est.

Capitulū IIII

q Uarto videdū est qualiter ex dono sapiētie in mēte humana dies spūalis oriat̄. De quo notandū est ꝙ cū sapiētia sit quasi sol lucēs rōne cognitionis ꝛ feruēs rōne dilectiōis. Utrūq₃ em̄ horum īnuenit̄ in sapiētia vt ex p̄dictis patet. Ideo donū sapiētie causat in aīa diē lucentem cognitiōe. ꝛ feruentē dilectiōe. Quare Alan⁹ d̄ planctu nature dicebat. Sapia est sol per quē lumē mentis diescit in tenebris. cordis ocul⁹. fruct⁹ interne dilectiōis. deliciosa anime paradisus. Hec in celestē terrenū. in immortalē caducū. hominē in deū deifice mutatiōnis auctoritate ꝯuertit. Hāc luminosam sapientiā₃ desiderauit q̄ Sapie. vij. dicebat. Inuocaui ꝛ venit in me spūs sapie: ꝛ infra. Proposui ꝓ luce habere illā. q̄m inextinguibile est lumē illi⁹. ꝛ venerūt mihi om̄ia bona pariter cū illa. ꝛ innumerabilis honestas ꝑ manū illi⁹. Sapia ꝓ luce habēda merito est quia ipa totū regnū aīe dirigit. nō solū in cōtemplādis. sꝫ etiā in agēdis. quia sapientie donū nō solū est speculatiuū. sꝫ etiā practicū. Unde etiā dicit. Venerūt mihi om̄ia bona pariter cū illa. q̄m omniū bonoꝝ mater est. Tulli⁹ ꝑmo de legib⁹ dicit sic. Mat omniū bonaꝝ reꝝ est sapiētia. qua nihil vberi⁹ nihil p̄stanti⁹. q₃ bonū vite datū est. Hic eī cū ceteras res om̄es docuit. tūc qd̄ difficilimū est docuit vt nos noscerem⁹. Hec ille. Sequit̄. Et venit mihi innumerabil' honestas ꝑ man⁹ illi⁹. ꝛ letat⁹ sum q̄m antecedebat me ista sapiētia. Nā decor ꝛ maturitas honeste vite in luce sapiētie inuenit̄ ab his q̄ in regno aīme ꝛ ꝯuiuio sapiētie cōmorātur Dicit em̄ Bern̄. in ꝟmone quodā sup cātica sic. In sapiētia est maturitas. ideo superest vt decorē illi⁹ queram⁹. sine quo nemo deo placere potest. decor aūt iste honestū d̄r. De honesto aūt exterior cōuersatio interroget̄. nō ꝙ ex ea honestū ꝓcedat sed ꝑ eā exeat foras. Nā in ꝯsciētia est habitatio ei⁹ et origo Siquidē claritas ei⁹. testimoniū ꝯsciētie est Nihil hac luce clarius. nihil hoc testimonio glorisi⁹. cū veritas in mēte fulget ꝛ mens ī veritate se videt ꝙ in nullo cōscientia erubescat ꝑn̄tiam veritatis. quo cogat̄ auertere faciem q̄si cōfusam ꝛ repercussam a lumīe diei. Sequit̄. Hic plane illud decoꝝ est qd̄ sup om̄ia bona aīe diuinos oblectat aspect⁹ hoc diffinim⁹ honestū. Sequit̄. Cū autē decor hui⁹ claritatis abundātius intima cordis repleuerit prodeat foras tanq̄₃ lucerna sub modio lucens. immo lux in tenebris lucēs latere nescia. Porro hūc decorem fulgentem vel effulgentem. ꝛ veluti quibusdam radijs suis erūpentē. mētis simulacrū corpus excipit ꝛ diffundit ꝑ mēbra ꝛ sensus. q̄tenus ibidē om̄is relucear actio. ꝟmo. aspectus. incessus. ꝛ cetera om̄ia hominis. Hec Bern̄. In hac igit̄ die siue lumine sapiētie totū regnū aīme illuminat̄. tota actio hoīs honestat̄. ꝛ om̄is labor laborantiū ꝯuiuantiū₃ dulcorat̄. Quod etiā ōn̄dit nob̄ Bern̄.

in sermone de circucisiõe dñi. vbi dicit. Cū
iam in his diuti⁹ fueris exercitat⁹. roga ti
bi dari lumen deuotiõis siue sapiētie diem
serenissimū. et sabbatū mentis. in quo tanꝗ
emeritus miles in laborib⁹ viuas absqꝫ la
bore. vt qđ prius cū amaritudine ꝛ coacti
one tui spirit⁹ faciebas. decetero iam cum
summa dulcedine pagas ꝛ delectatiõe. Ve
rū quidē ad hanc pfectionē pauci. ni fallor.
puenerūt in hac vita. Multi enim tota vita
sua ad hoc tendūt ꝛ nō ptingunt. qui tñ ple
ne post hanc vitā recipiūt qđ hic dispensa
tiue negatū est. Abijciam⁹ igitur opa tene
brarum ꝛ induamur arma luc. sic vt in die
honeste ambulemus. Hec dies septimi
doni scꝫ sapiētie significat p diem septimā
que vesperā nō habet. Genes. ij. Cuius ra
tio est. Quia sicut dicit Anselm⁹ in lib. de simi.
donū sapiētie ptinet ad vitā contemplati
uam. que est optima pars quā maria elegit
que nō auferet ab ea. Luce. x. sed magis in
patria pficietur. Unde glosa ibidē dicit sic.
Cōtemplatiua vita hic incipit et in celesti
patria pficit. quia amor est ignis qui arde
re incipit. sed cū ipm quē amat videbit am
plius in amore ignescit. Et Grego. vj. mo
raliū exponens illud verbū dicit. Actiue vi
te opa cum corpe trāseunt. contēplatiue au
tem vite gaudia meli⁹ et fine conualescūt. q̄re
nō deficient sed sine fine manebūt. Quare
scđm Psal. Melior est dies vna in atrijs tu
is sup milia. qr in illa die septima quietis q̄
nullam vesperā alicui⁹ finis habebit mens
cōtemplatiua p septiformē spiritū eternali
ter requiescit. dicens cū Ps. Hec requies mea
in seculū seculi. hic habitabo qm̄ elegi eam.

Capitulū V.

Quinto videndū est qualiter spūssan
ctus p donū sapiētie in die illius. i.
in illumiatione sua cōuiuiū spiritu
ale menti pparet. De q̄ notandū est q scūs
Bernard⁹ in lib. de diligēdo deū parū vl
tra mediū libri dicit. q sapiētia triplex cele
brat cōuiuiū. ꝛ ex mera cōplex charitate. gra
datim tamē. Cibat in hac vita laborantes.
potat post hanc vitā quiescētes. ꝛ inebriat in
eterna vita regnātes. scꝫ beatos. Primo
eīm in carne mortali labores manuū nrār
manducam⁹ cū aliquali labore masticādo
qđ gluciendū est. post mortem vero in vita
spirituali iā bibim⁹ suauissima quadā faci
litate a corpore absorpti. Tandē in rediui
uis corporib⁹ in vita imortali inebriamur
mira plenitudine exuberātes. Quare spon
sus in Cantic. ca. v. dicit. Comedite amici
mei ante mortē. bibite carissimi post mortē
ꝛ inebriamini carissimi post resurrectionē.
Et ibidē dicit Bernardus sic. Inter istos
tñ differētia est. Nā hi qui in carne grauati
sunt. ꝛ adhuc viuūt. amici dicunt. p charita
te quā habēt. q vero soluti sunt a carnis cō
pedibus eo sunt chariores q̄ ꝓptiores ꝛ ex
peditiores sunt ad amandū. Porro beati
merito carissimi noiant. qr ꝛ maiori chari
tate inebriant ꝛ cōsolant. vt infra patebit.
Et dicit ibidē Bern. Aīa fidelis comedit
panem suū. sed heu in sudore vult⁹ sui. q̄a
manens in carne adhuc ambulat p fidem.
que tamē p dilectionē operat. Porro ipsuz
opus cib⁹ est. dicente dño. Meus cib⁹ est
vt faciā voluntatē pris mei Johis. iiij. No
tā multi desiderāt charitatē sed nolūt labo
rare p ea. Audi qđ Origenes sup Cantica
dicit. q ad boni opis multiplicationē dile
ctio multiplicat. multiplicatio aūt dilectio
nis est dulc refectio mētis. De his trib⁹ cō
uiuijs dicendū est. Primo igit de conui
uio pmo. qđ est cōuiuiū amicorū. qđ spūssan
ctus p donū sapie celebrat in mente huma
na vt exsistit in corpe. De q̄ Grego. pmo li
bro moraliū dicit. Sapiā in die suo conui
uiū facit. qr mentē de eternoꝝ spe ꝛ certitu
dine reficit. Cuius rō est. qr sicut dicit Gre
gori⁹ lib. vj. moral. Spes in eternitatē ani
mū erigit. ꝛ ideo nulla mala q̄ exteri⁹ tole
rat sentit. sed mag. gaudet ꝛ hylarescit. De
quo cōuiuio est notandū q Richard⁹ i tra
ctatu suo ꝺ diuersis affectib⁹ dicit. q amor
est dulcedo saporis intimi. a q̄ sapore deno
minat sapiā. ꝛ quāto qs ardenti⁹ amat. tan
to suaui⁹ gustat. Igit scđm gradus amoris ꝛ
sapiētialis saporis pñt distingui grad⁹ cō
uiuij spūalis. qđ spūssctūs p donū sapiētie
celebrat in mentib⁹ viuentiū ꝛ in corpe la
borantiū. Nā inter viuētes in corpe inquit
Bernard⁹ ibidē. quidā sunt cari. quidā ca
riores. quidā carissimi qđ salomon innuit
Canticoꝝ. v. vbi dic. Comedite amici mei
ꝛ bibite ꝛ inebriamini carissimi. Hi sunt ca
ri qui inuitant ad comedendū. cariores au
tē inuitant ad bibendū. carissimi aūt inui
tant ad inebriandū. Rō hui⁹ ordinis est. qr
scđm mensurā dilectiōis etiā dispensat ꝛ mo
dus manifestatiōis ꝛ sapide degustatiōis.

vt dicit Richardꝰ lib.iiij.de ꝯtēplatiōe.ca.
xvj.Amici aūt hic dicunt q̄ tanq̄ incipien/
tes aliquē gradū charitatꝫ attingūt.q̄re di
cunt amici dei.Amicos autem dei oportet
mundū istū sapienter odire.Nā qui mundū
diligit inimicꝰ dei constituit.q2 nō est cha/
ritas p̄ris in eo.ait Johes.j.canoni.ij.ca.
Ideo tales indigēt vt a sapia reficiant per
aliquā degustationē spūalis ꝯsolationis cō/
petentē eis.estū ꝯcupiscētie refrigerantis.
vt a mūdo ⁊ delectatiōibꝫ abstrahant.⁊ pa
ne sapientiali ꝯfortent.Hoc oñdit Hugo
libro.iij.de archa Noe.vbi dicit sic.Postq̄
eñi mens homis quadam (vt ita dixerim)
violentia a delectatiōe carnali partim ab/
stracta fuerit.necesse est vt statim iā aliq̄d
spūalis gaudij ꝑgustare incipiat.ne si oino
a delectatione aliena remanserit.q̄si semen
sine humore ad germen sapie conualescere
nequeat.Fit ḡ diuina gr̄a aspirāte.vt cum
animꝰ ꝑfectꝰ a corporeis passiōibꝫ ⁊ deside
rijs terrenis extutꝰ fuerit.quadā statim in/
solita leticia ꝑfundat vt amplꝰ amaruz es/
se cognoscat qḋ deseruit.scꝫ mundū q̄ ma/
gis dulce sentit esse qḋ inuenit scꝫ sapiētiā.
Illas eñi mētes in eterne dulcedinis desi
deriū trahit.quas nullꝰ ꝯcupiscētie carna/
lis affectus forꝭ religauit.Hec ille. Ami
ci igit dicunt comedere.q2 tanq̄ minꝰ ꝑfe/
cti in charitate cibū spūalem difficilius su/
munt.Vñ Richar.lib.iiij de ꝯtemplatiōe.
ca.x.loquēs de ista comestione amicoꝝ.di/
cit.Certe q̄ comedunt dū sumptū cibū ma
sticant nō sine mora vel q̄licunq̄ labore il/
lud in q̄ delectant traijciūt.Nōne illi tibi vi
dentur comedere q̄ cū multo studio ⁊ mul/
ta meditatione vix pñt ad veritatis delici/
as ꝑtingere.Hec ille.Vnḋ sapia Prouer.
ix.vocat prius ad comedendū dicens.Ve
nite comedite panē meum. Et q̄s est iste
panis aliꝰ ad quē sapia inuitat nisi ille quē
spūssanctꝰ de celo preparauit.Sapie.xvj.
Quē spūss.sapiētie in vtero ꝟginis forma/
uit.vt dicit Ambro.Quē oībꝫ suis donis
adornauit.vt legit Isa.xj.Quē spūs chari
tatis in igne passionis pistauit.Hoc enim
est sacrificiū coctū in clibano de simila pa/
nis absq̄ fermento.Leuitici.ij.Quē spūs
largitatis in sacramēto charitatꝫ nobis cō
municauit.Quē q̄si quotidianū postulāꝰ.
Luce.xj.Quē oīmi delectamento ⁊ saporis
suauitate spūssanctꝰ condiuit.Sapie.xvj.

Habet eñi in se panis ille oīe delectamē/
tū.Quē nobis manducādū cū angelis in
eterna beatitudine cōseruauit.Luce.xiiij.
Beatꝰ qui manducat panem in regno dei.
Vbi dicit Augꝰ.i glosa.Quis est panis re
gni dei nisi q̄ dicit.Ego suz panis viuus q̄
de celo descēdit.nō cibꝫ corꝑis sed cordis.
nō figuratiuꝰ sed verꝰ.nō mortuus sed vi/
uus.nō trāsiens sed ꝑmanens.nō deficiēs
sed eternaliter reficiēs ⁊ dulciter satians.
Hec oīa Johis.vj.Hunc cibū docet co
medere Origenes.exponēs illud Cantic.
ij Et fructꝰ eius dulcis gutturi meo.Vbi
dicit sic.Da mihi dñe fructū dulcē.fructuz
vite anie mee.Altus est.attolle desideriuz.
benedictꝰ est.sanctifica obsequiū.imputri/
bilis est.purifica affectuz.suauis est.letifica
animū.Et glosa dicit ibidē.Saturata suz
celesti dulcedine de corꝑe suo.Sunt ⁊ alia
fercula amicorū.de quibꝫ habes sup̄ in do/
no sciētie.q̄ ministrant in mēsa sacre scri/
pture.Sed cū iste cibꝫ ⁊ fructꝰ benedictus
habeat in se delectamentū oīs suauitatꝫ.
Sapie.xvj.Ideo nō solū (vt dicit Cantu
arieñ.) est dulcis gutturi.sed ⁊ oībꝫ sensi/
bus interioribus ⁊ spiritualibꝫ dulcis est ⁊
eos ꝯfortat.Vnde iste cibꝫ est dulcis visui
ꝑ contemplationē limpidā.Eccs.xj.Dul/
ce lumen ⁊ delectabile est oculis videre sa/
pientie solē.De q̄ ꝓpheta.Solem nube te/
gam.i.corꝑe.Dulcis est auditui ꝑ inspira/
tionē celicā.Vnde Prouerb.xxvij.Bonis
amici ꝯsilijs anīa dulcorat.Dulcis est olfa
ctui ꝑ suauitatē odoriferā.q2 in odorē vn/
gentorū tuorū currimꝰ post eū.Cantico.j.
Dulcis est gustui ꝑ masticationē sapidam.
ꝑma Petri.ij.cap.dicit sic.Si tñ gustastis
q̄m dulcis est dñs.Dulcis est tactui ꝑ ten/
tionē amabilissimaz.de qua dixit amatrix
eiꝰ.Tenui eū nec dimittā.Canticoꝝ.iij.De
hoc fructu vel cibo dicit Alexāder neq̄ ibi
sic.Isto fructu ciues supni recreantur.illo
fructu delectant.illo fructu satiant.Ideo
o virgo virginū bñdicta tu in mulieribus
⁊ benedictꝰ fructus ventris tui ora q̄ ⁊ nos
reficiamur.licet aliq̄li labore dulcis masti/
cationis. Capitulū VI.

S Ed q2 in cōuiuio spūali mentꝫ exi/
stentiū in corꝑe non sufficit cibꝫ sine
potu magꝭ diligentibꝫ ⁊ dilectꝭ.vn/
de clamant cū maria.Vinū nō hñt.Ioh.
ij.Ideo sapia post inuitationē amicorū ad

comedendũ. Prouerb. ix. scđo inuitat ma/
gis dilectos in amore exercitatos ad potã/
dum di. Et bibite vinũ qđ miscui vob. Ra/
tionẽ hui⁹ ordinis assignat Origenes ibi/
dem dicẽs. Nõ est plena refectio nec oĩmo/
da refectiõis delectatio nisi cũ cibo potus
iungat. Et amica iam in amore exercitata.
Canticoꝝ. ii. postq̃ dixit se a dilecto dulci/
bus refectã fructibꝰ statim subiũxit se ĩ cel/
lam vinariã introductã ab eodẽ dicẽs Cã/
ticoꝝ. ii. Introduxit me rex in cellaꝫ vina/
riã. Ubi Origenes dicit. Sponsa hec ne/
quaq̃ gratias egisset de introductiõe sua ĩ
cellam vinariã. nisi ipa cella vinaria multi/
plex vinũ ex multiplici collectũ vinea habu/
isset. Diuersitas eñ poculi boni. melioris.
ꝛ optimi diuersitatẽ delectationũ generat.
Hec cella vinaria sicut dicit Uercelleñ. est
verbũ eternũ sapiẽtia patris ꝯtinens om/
nes theorias. i. reuelatiões q̃ plenissime cõ/
tinent vinũ spũalis gaudiȷ ꝛ vbertim fun/
dunt in amantes. In hac nanq̃ cella vina/
ria inuenit omẽ gen⁹ vini mentes scãs re/
ficiens ꝛ letificans scḿ varios grad⁹ amo/
ris. vt oñdit glo. Canticoꝝ. ii. sup illud. In/
troduxit me rex in cellã vinariã. vbi dic sic.
Mixto guttur meũ dulcedinẽ gratie eius
attigit ita me recreauit spũ ꝛ ab amore ter/
renorũ in supna translatũ sentio. ac si ĩ cel/
la vinaria noui meri odore ĩ poculo sim re/
fecta. In hac cella inuenit vinũ ꝑspicuũ si/
ue purum vinũ ignitũ. vinũ conditũ. ꝛ cete/
ra huiusmõi vina. vinũ precipuũ appositũꝫ
magnificentia regia dignũ. Hester. i. capit.
Uinũ quoq̃ vt regia magnificẽtia dignũꝫ
erat habundans ꝛ p̃cipuũ ponebat. Uinũ
ꝑspicuũ siue merũ distributũ manu sapien/
tifica. in Ps. Calix in manu dñi. vini meri
plen⁹ mixto. Uinũ ignitũ incalescens hu/
mana p̃cordia. Hester. vii. Postq̃ assuerus
vino incaluerat. Ps. Incaluit cor meũ in/
tra me. Uinũ conditũ seu aromaticũ redo/
lens pigmenta fragrãtia. Cantic. viii. Da/
bo tibi poculũ ex vino cõdito. Sed q̃d
hec diuersa vina significãt nisi quosdã gra/
dus caritatis. amatrices aïas potãtes et
reficientes nõ tamẽ adhuc inebriantes. vt
dicit Richar. libro. iiii. de ꝯtemplatiõe vbi
dicit sic. cap. xvi. Attende q̃ ex magnitudi/
ne diuine dilectiõis pendet mod⁹ diuĩe re/
uelatiõis. quare dicit ꝓpheta. Dilecti come/
dunt. cari bibunt. sed carissimi inebriantur

Cui⁹ rationẽ infra assignat libro. x. ca. x di/
cens. Quãdiu huiusmõi ebrietatẽ ꝛ excessum
in nobis nõ sentim⁹. q̃d aliud õ nobis sen/
tire debem⁹ nisi q̃ minus diligimur. et nisi
quia min⁹ diligim⁹. Sequit. Si eñ quis/
quis es plene ꝑfecteq̃ diligeres forte dile/
ctionis tue nimietas estuantisq̃ desiderii
anxietas in eiusmodi te raperet ebrietatem
ꝛ excessus. Sequit. Sane si dilectiõe ple/
ne dign⁹ extitisses. si tanta dignatiõe te ido/
neũ exhiberes. forte tanta luminis clarita/
te siue intelligẽtie oculos tuos irradiaret.
tanta intime dulcedinis suauitate cordis
tui desideriũ inebriaret. q̃ teip̃m sup temet
ip̃m raperet. ꝛ ꝑ mẽtis excessuꝫ in superna
eleuaret. Igitur amici comedũt. qui sum/
ptum cibũ masticant. nõ sine mora vl' qua/
licunq̃ labore illud in quo delectant traici/
unt. Qui vero bibũt ex diuinis reuelatio/
nibꝰ summa cũ facilitate ꝛ iocũditate hau/
riunt qđ intima veritatis suauitate ꝯcupi/
scunt. Hec ille. Sed carissimi inebriantur
vino fortissimo dulcissime caritatis. De q̃/
bus modo dicendũ est.

Capitulũ VII.

Hitur tercio videndũ est q̃ sint ca/
rissimi in cõuiuio spũali existentiuꝫ
in corpe. ꝛ que sit sobria ebrietas il/
lorũ. Primo notanduꝫ est q̃ Origenes ex/
ponens illud Cant. v. Amore langueo. di/
stinguit inter simplicẽ amorẽ. ardorẽ ꝛ lan/
guorem. dicens. Amant incipiẽtes. ardent
ꝓficientes. sed languent in amore perfecti.
Languor iste (sicut dic Uercelleñ ibideꝫ)
vsq̃ ad mortẽ ducit. Mors autẽ est plena
separatio vitalis spũs a corpe. et significat
plenã separationẽ vitalis affect⁹ ꝑ excessuꝫ
mentis ꝛ omnimodã vnitionẽ ad deum. Et
glosa ibidẽ dicit. Pre amoris magnitudie
oĩa tpalia sunt mihi fastidio. Qui aũt ma/
xime deũ diligũt. maxime ab eo diligũtur.
ideo carissimi sunt. q: Prouerb. viii. dic do/
min⁹. Ego diligentes me diligo. Sunt et
carissimi deo q̃ maxime in deo delectãtur.
q: maxime diligũt. Uñ Canticoꝝ. vii. dicit
dilect⁹ vere amatrice sue. Q̃ pulchra es ꝛ q̃
decora carissima in delicijs. Qđ exponens
Uercelleñ. dicit. Q̃ pulchra es feruoribꝰ af/
fectualibꝰ ꝛ spiritualibꝰ. carissima ꝓpter p̃ci/
puã pulchritudinẽ ꝛ feruidã dilectionẽ. q̃a
nihil est menti dulci⁹. nec est aliq̃d qđ men/
tem deo cariorẽ faciat q̃ si in ipo intime de/

lectetur q̄ nihil delectabilius est. Hec ille. Cū hoc concordat glo. ibidem que dicit. Carissima es dño tuo et hoc quia vacas celestibus delicijs. Cuius experientiā videtur habuisse q̄ loquens de sapiētia dicit. Nō habet amaritudinē cōuersatio illius nec tediū cōuictus illius. sed leticiā et gaudiū et amicicia illius delectatio bona. Sapie. viij. Sed nunc videndū est q̄d sit illa ebrietas qua carissimi in conuiuio mentali sobrie inebriantur. De q̄ Dionisius in epl'a ad Titū circa finem sic dicit. In nobis siquidē ebrietas in malo dicitur incōmensurabilis adimpletio et excessus mentis et sensuū. Ideo autē attribuitur ebrietas in bono q̄ nihil aliud ē nisi superplena omniū bonorū immēsuratio preexistens in ipso fm causam. Sequitur. Dicitur ergo deus inebriatus et excessum passus in eo quia his omnibus supereminet excedendo omnem mensurationē. et est extra omnia et super omnia. Et Vercellen. sup Canti. tractās illud Inebriamini carissimi. dicit. Que sit et sancta ebrietas sit colligitur ex verbis magni Dionisij ad Titū. vbi recitat eadēverba que supra dicta sunt. exponēs illud. Introduxit me. dicit ibi. Assidua theoriarū. i. reuelationū varietas et pfectus assidui sponse inducunt q̄si experimētaliter talē ebrietatem. vt videatur idem repetere. Que supra dixit. cellaria. modo dicit cellā vinariā. que q̄si idem sunt. Non inquit Vercellen. intelligatur sponsa aliquādo dicta repetere. sed assiduas illuminatiōes expiri q̄d mentibus cōtemplatiuis tam fortiter q̄z assidue ad radiū superiorem exercitatis omnino familiare est. Dicit ergo experimentaliter. introduxit me p interiores et pfundiores theorias q̄z prius. quia dicere. iij dicitur. Post me ingredi nō cessabis. in cellā vinariā. i. vinū cōtinens omes theorias. id est reuelationes. Et ibidē Vercellen. dicit. Ad huius ebrietatis supsubstātialis qualēcūq̄ silitudinē spūales viri dicuntur inebriari. pter excessiuā habundātiā luminū diuinorū. Audi inquit Richar. libro de patriarchis. ca. xviij.) hoīem hac ebrietate madentem. et quid circa eū agatur omnino ignorantē Siue in corpe inquit siue extra corpus. nescio. deus scit. Quomō putas inebriatus erat. quō mūdus ei in obliuionē venerat. qui seipm nesciebat. Hec Richardus. Hec autē ebrietas spiritualis causatur ex nobilissimo vino fortissime caritatis. Vñ Richar. iiij de cōtempla ca. xvi. dicit. Ecce carissimi inebriantur. Ebrietas autē mentis alienationem efficit. et supne quidem reuelatiōis infusio eos dūtaxat q̄ carissimi sunt in mentis excessum adducit. Talē pheta ebrietatē designare voluit cum dixit. Inebriabuntur ab vbertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis eos. Et sequitur. Si igitur cupimus hac ebrietate madere. et mentis theoricos excessus frequētare. satagamus dominū nostrū intime et summe diligere. et oi hora in diuine cōtemplatiōis gaudiū cū summo desiderio anhelare. Nā quando mens nostra intima illa interne suauitatis habūdātia potata imo plene inebriata fuerit q̄d sit. quid fuerit penitus obliuiscitur. et in abalienatōnis excessum tripudij sui nimietate traducitur. et in supmundanū quendā affectū sub quodā mire felicitatis statu raptim trāsformatur. Nec mireris. quia sicut dicit Vercellen. in prologo sup Canti. Tanta est virtus veri amoris boni et pulchri quia nō solum facit hoīes et āngelos q̄si naturā ppriam egredi. vt in deū ascendāt sed etiā deum facit quasi naturā ppriam egredi. ingressibilē tamē a se. vt ad creaturas q̄si infra naturā suam pcedendo descendat. Et accepit istud verbum a Dionisio libro. iiij. de diuinis nominibus. vbi dicit sic. Audendū est dicere p vero. quia ipse deus omniū tam pulchror et bonorum amore extra p habundantiā amatiue bonitatis quasi extra seipm. sic puidet omnibus existentibus. et p bonitatē et amorē q̄si trahitur. et ad illud q̄d est in omnibus deducitur. fm virtutem supsubstantialē facientē extrasim. sed a seipo ingressibilē. vt adamas ferrū trahit ad se immotus manens. Ipse enim mouet sicut desideratū et amatū. vt dicitur libro pmo de celo et mundo.

Capitulū VIII.

Sed post hec secūdo videndū est de secūdo cōuiuio q̄d est anie separate a corpe. Et fm Bernar. vbi sup. est cōuiuiū quiescentiū et magis dilectorū. Et in hoc cōuiuio spūssctūs p donū sapie conuiuantes potat vino nō puro sed lacte mixto Vñ Bernar. ibidē dicit. Anie a carne extracte iā pane doloris nō cibantur. sed vinū amoris post cibū plenius haurire pmittuntur. non tñ purū. sed cū lacte mixtū. vt quelibet illarū possit dicere illud Canticorum. v. Bibi vinū meū cū lacte meo. Vinū enim diuini amoris

miscet cũ dulcedine lactis.i. naturalis affectionis q̃ resumere corpus suũ glorificatũ desiderat. Sequit. Estuat ergo aĩa nunc sancte caritatis vino potata.sed plane nõdũ vsq; ad ebrietatẽ cõsummata.q2 temperat interim ardorẽ diuine caritatis ꝑmixtio humoris lactis.i.naturalis affectiõis. Itez dicit Bernard⁹ ibidẽ sic. Ebrietas corpalis deniq; solet euertere mentes atq; ideo immemores reddere sui. Sed nõ ex toto sui oblita est q̃ adhuc et de ꝓprio corpe cogitat resuscitando.ꝓpter qđ desideriũ aĩa perfecte beata esse nõ põt.sed post resumptionez corpis sui cũ ꝯsummabit. Hec ille. Cũ his cõcordat Aug⁹.in lib.xij.sup Gen. circa finem.vbi dicit sic. Anie inest quidã naturalis appetit⁹ corp⁹ ãministrandi.quo appetitu retardat q̃dãmodo ne tota intentiõe ꝑgat in illud summuz celum q̃diu nõ subest corpus.cui⁹ ãministratiõe appetitus ille cõquiescat.nõ obstante tñ illo desiderio aĩa in patria est beata.licet nõ ꝯsummate.et tñ nullũ dolorem sentit ex illo naturali appetitu. Sed q̃d de ista aĩa a corpe separata anteq̃ celuz ingrediat. nunq̃d illa vino qualicũq; potat aliq̃liter ꝛ cõsolatur q̃nq;. Rñdet ꝙ sic.nisi ꝑ penã sensus vł damni vł vtriusq; impediat. Nã aĩa in imagine pertrãsit a corpe vt dicit Ps.sed tñ desideriuz eius corpis manet. Imago autẽ cõsistit in memoria.intellectu ꝛ voluntate.ſm q̃s potentias est capax sctẽ trinitatis.vt dic Aug⁹.xv.de trinitate.et ꝑ has aĩa exercet vitam ꝯtemplatiuã.q̃ est optima pars marie que nõ auferet ab ea.vt dicit dñs Luce.x. vbi dicit glosa. Uita ꝯtemplatiua hic incipit.ꝛ in celesti patria ꝑficit.q2 amor ẽ ignis q̃ ardere incipit hic.sed cũ ipm quẽ amat videbit ampli⁹ in amore ignescit. Tanto igitur aĩa a carne separata vitã ꝯtemplatiuã ꝑfectius exercet quãto a corpe grauãte absoluit.ꝛ dilectũ suũ vehementi⁹ amat.quia sicut dicit Bernard⁹ in lib.de dilig.deo.vt supra dictũ est. Anie que sũt absolute a cõpedibꝫ corpis.eo silr cariores quo ad amãdum sunt expeditiores.ꝛ ideo vinũ amoris diuini pleni⁹ haurire ꝑmittunt. nõ tñ purum sed adhuc lacte mixtũ. Et Auicen.vj. naturaliũ dicit.ꝙ aĩa separata clarius videt et itelligit q̃ cõiũcta corpi corruptibili Uita autẽ ꝯtemplatiua dulcissimas ꝯsolationes anie ꝯtemplatiue ãministrat vt sup

dictũ est. Igit absolutio aĩe a corpore grauante nõ est formidanda sed desideranda. Hanc eñi absolutõnẽ a corpe desiderabat apl's cũ dixit. Cupio dissolui ꝛ esse cũ christo.ad Philip.j.ꝛ Romanoꝝ.vij. Infelix ego homo q̃s me liberabit de corpe mortis hui⁹ quo premor. Et mouebat desiderio bono ꝛ rõnabili. Quia sic dicit Bern.in q̃dam ep'la. Preciosa est mors sctõꝝ.preciosa plane tanq̃ finis laboris tanq̃ victorie ꝯsummatio.tanq̃ vite ianua ꝛ ꝑfecte saturitatis ingressus. Et q̃dã sanct⁹ dicit. Mors nihil aliud est q̃ exit⁹ de carcere.finis exilij laboris ꝯsummatio.ad portum applicatio. ꝑegrinatiõis finitio.oneris grauissimi.id ẽ corpis depositio.de furioso equo.i.de carne descẽsio.de domo ruinosa liberatio.omniũ egritudinũ terminatio. omniũ periculorũ euasio.omniũ maloꝝ ꝯsumptio.omnium vinculoꝝ diruptio.debiti nature solutio.redit⁹ in patriã.ingressus in gl'iaz. Certe euasio tantoꝝ maloꝝ ꝛ adeptio tantoꝝ bonorũ faciũt anie bonũ cõuiuiũ.vt dicere possit illud Sapie.vij. Venerũt mihi omnia bona parit cũ illa scz morte bona. Beati eñi mortui q̃ in dño moriunt. Et si tales anie amatrices siue ꝯtemplatrices separate a corpibꝫ suis aliq̃d secũ deferãt q̃re indigent purgatiõe.credibile est ꝙ tales facilius purgant ꝛ leui⁹ patiunt et q̃nq; minime pena sensus. Cui⁹ ratio est.q2 amor penas alleuiat ꝛ q̃nq; totalit ãnihilat. Uñ Aug⁹. libro de moribꝫ eccl'ie cõtra manicheos lib. ꝑmo dicit. Nihil tam durũ atq; tam ferreum qđ nõ amoris igne vincat. Et exemplificat in lib.de sctã viduitate.vbi dic sic. Nullo mõ onerosi sunt labores amantiũ.sꝫ ipi delectant.sicut venantiũ. aucupantiũ ꝛ piscantiũ.ꝛ ceteroꝝ taliũ. In eo eñi qđ amat aut nõ laborat.aut labor amat. Hec ille. Itẽ hoc ptꝫ exemplo multoꝝ martyꝝ q̃ desiderabant pati ꝑ christo.ꝛ in ipis passiõibꝫ gaudebãt vt apl'i. Ibãt apl'i gaudẽtes a cõspectu cõcilij.q̃m digni habiti sunt ꝑ noĩe iesu ꝯtumeliã pati. Actuũ.v. Et beat⁹ Andreas vehemẽter desiderabat crucẽ ꝛ sustinuit gaudent. Et virgines vt sctã Agatha dixit quinciano. Ego ĩ his penis delector sicut q̃ multos thesauros inuenit ꝛc. Unde Bernard⁹ in lib.de dil.deo.dicit. Magna vis amoris q̃ martyrũ aĩas ita introrsum rapuerat ꝙ ita corpa sua foris exposuerãt.

et tormenta ꝯtemnere fecerat. Si igitur in corpe aggrauante caritas potuit mitigare penas. cur nō in spū a nullo corpe impedita magis tanꝙ efficacior potuit penas mitigare suo feruore. sicut et suffragia eccl'ie faciunt. Credibile est eñ ꝙ sic anie q̄ fuerūt in lymbo aliquas ꝯsolatiōes receperūt ab his q̄ de nouo venerāt ad eas. vt angeli vl' anie alique vt Johes baptista ⁊c. dicentes eis de aduētu saluatoris. Sic credibile est ꝙ angl'i visitent aīas in purgatorio sibi cōmissas et ꝯsolent eos dicētes eis terminū purgatiōis sue. et alia eis ꝯsolatoria sic haberi pōt exemplis sctōꝝ q̄ ponūt scti doctores in libris suis. vt Grego. in lib. iiij dyal'. vbi exemplificat de illo q̄ seruiuit i balneis sacerdoti. et de q̄dā alio q̄ dixit. Bn̄ est mihi modo ⁊c. et Aug⁹. in lib. de ciui. dei. et Beda in hystoria angloꝝ. et Jsido. et ceti doctores de h̄ loquētes.

Capl'm IX.

Post h̄ videndū est de tercio ꝯuiuio sapie qd̄ est regnātiū s̄m ordinem quē tradit Bern̄. lib. de dil'. deo. qd̄ sequit̄ cōuiuiū laborantiū. et quiescentium tanꝙ excellenti⁹ ad qd̄ sapia incarnata suos carissimos inuitat. dicēs Lu. xxij. Ego dispono vobis regnū sic̄ disposuit mihi pater me⁹ regnū vt edatis et bibatis sup mensam meā in regno meo. Hic tria sunt notanda. Primo q̄s hui⁹ cōuiuij regal' et mēse regie sit rex et p̄rfamilias. h̄ est christ⁹ filius dei. Scd̄o q̄ familia dei et cōuiuātes ad istud regale cōuiuiū et regiā mensā inuitātur. qꝛ angeli et hoīes. Tercio de hui⁹ cōuiuij et cōuiuantiū gl'ia et beatitudine dicetur

Primo q̄s hui⁹ cōuiuij regal' et mense sit rex et paterfamilias. Sed q̄s alius q̄ ille q̄ dicit. Ego sum rex. cui pater ꝯstituit regnū eternū. Et in cui⁹ femore scriptum est. Rex regū et dn̄s dn̄antiū. Rex regū. qꝛ vos ꝯstituo reges tanꝙ filios adoptiuos q̄ sum filius patri ꝯsubstātialis. Et ꝯstituo vos dominos nō seruos. et amicos. Joh. xv. vt sup mensā meā edatis et bibatis i regno meo. cui⁹ regni nō erit finis. vt vbi ego sum et vos sitis ineternū. De isto rege Aug⁹. loquēs libro. xxij. de ciuitate dei. dicit sic. Ero illorū deus. et ipi mihi erūt pp'l's. et ero illis vnde satient̄. et ego ero illis q̄cunqꝫ ab hoīb⁹ honeste desiderant̄. et vita. et salus. et virt⁹. et copia. et gl'ia et honor. et pax et oīe bonū. Seq̄tur. Et sic recte intelligit̄ qd̄ ait apl's. vt sit deus oīa in oīb⁹. Jpe eñ est finis nr̄oꝝ desiderioꝝ q̄ sine fine videbit̄. sine fastidio amabit̄. sine fatigatiōe laudabit̄. Sequit̄. Hoc mun⁹. hic affect⁹. hic act⁹ pculdubio erit oīb⁹ sicut vita eterna cōis. Hec ille. Visio illi⁹ regis facit esse beatū. Vn̄ Bern̄. i epistola quadā dicit. Solū verū et plenum gaudiū est qd̄ nō de creatura sz de creatore cōcipitur. qd̄ cū possederis nemo tollet a te cui cōparata oīs aliūde iocunditas meror est. oīs suauitas dolor est. oīe dulce amarū. oīe decorū fedū. oīe postremo q̄dcunqꝫ aliud delectare possit molestū est. Hec ille. Quare Crisostom⁹ de reparatiōe lapsi hoc modo exclamat dicens. O si q̄tidie oporteret nos tormēta pferre. si et ipam iehennā paruo tpe tolerare. pro vt xp̄m possem⁹ videre in gl'ia venientē. et sanctoꝝ ei⁹ numero sociari. nōne erat dignū pati oīe qd̄ triste est modo. vt tanti boni. tanteqꝫ gl'ie participes haberemur. Clamem⁹ igit̄ cū aplo. j. ad Thimo. j ca. Regi seculoꝝ imortali. inuisibili. soli deo ⁊c.

Capitulū X.

Post hoc scd̄o videndū est q̄ familia et cōuiuātes ad illud regale ꝯuiuiū inuitent̄ vl' sunt inuitati iā. De q̄ sciendū est ꝙ nō solū hoīes sz et angeli ad illud gl'iosum ꝯuiuiū regni eterni inuitant̄. Vn̄ Chris' lib. de reparatiōe lapsi dicit sic. Intuere cetū nō solū ex hoīb⁹ sed etiā ex angel' thronis et dn̄ationib⁹. pncipatib⁹ et ptātib⁹ ꝯuocatū. Sequit̄. De rege autē q̄ hoꝝ medius residet dicere nulla vox sufficit. Effugit eñ oēm sensū hūane mētis. excedit etiā dec⁹ illud et illa pulchritudo. et illa gl'a. et illa magnificētia. et illa maiestas oēm sensū humanū. Cū his ꝯcordat Prosper in li. de vita ꝯtemplatiua dicēs. Futura vita vbi ipa sanctitas q̄ est angeloꝝ et sctōꝝ oīm ꝯgregatione beata. meritis fulgentib⁹ micat. eterna salus exuberat. vitas regnat. vbi nec fallit q̄sq̄ nec fallit̄. vbi null⁹ btūs eijcit̄. vbi nullus miser admittit̄. vbi ē amor pfect⁹. timor null⁹. dies etern⁹. alacer mot⁹. et vn⁹ oīm spirit⁹. Hec ille. De h̄ etiā Greg'. in omel'. Si ꝯsiderem⁹ q̄ et q̄nta nob' pmittunt̄ in celis. vilescūt aīo oīa q̄ habent̄ in terris. De hac etiā societate dic̄ Cyprian⁹ in vna ep'la sic. Cur nō pperam⁹ et currim⁹. vt patriā nr̄am videre. et parētes salutare possimus. Magnus illic caroꝝ nūer⁹ nos expectat. et pa

rentū ⁊ fratꝝ. filioꝝ ⁊ alioꝝ aductū copiosa turba desiderat. iā d̄ sua incolumitate secu/ra adhuc de nr̄a salute sollicita. Ad hoꝝ cōspectū ⁊ cōplexū venire q̄nta ⁊ illis ⁊ nobis erit leticia. Hec ille. Est tn̄ sciēduz ꝙ sic hˀ est distinctio meritoꝝ. ita illic erit distin/ctio dignitatū. Vn̄ Greg. li. iiij. moral. dic sic. Sicut in elect̄ in hac vita est discretio opeꝝ. ita quoqꝫ i alia vita pculdubio discretio erit dignitatū. vt q̄ hic alius aliuz supat illic alius aliū in retributione meritoꝝ excedat. vt dignitas eadē nō sit. vna tn̄ oīb vi/ta beatitudinis erit. Et lib. iiij. dyal. expo/nens illud Johis. xiiij. In domo p̄ris mei mansiōes m̄lte sunt. dicit sic. Si dispar re/tributio in illa beatitudie nō esset. vna po/tius m̄asio ꝙ̄ multe eēnt. Sequit. Multe ergo māsiones sūt. in q̄b ⁊ distincti btōruz ordines pter meritoꝝ ꝯsortiū cōiter letentur. ⁊ tn̄ vnū denariū oēs laborātes accipiunt q̄ in mult̄ māsiōib distinguunt. quia ⁊ vna est btitudo quā illic pcipiūt. ⁊ dispar retributiōis q̄litas quā p opa diuersa conse/quunt. Hec ille. Et ideo sic differt stella a stella in claritate. sic ⁊ resurrectio mortuoꝝ pma Corinth. xv. ca. De m̄ltitudine isti⁹ familie celestis cōuiuij quāta sit nemo scit siue angeloꝝ siue hoīm nisi solus de⁹. Vn/de Apocal. v. Johes loquēs de angeloruz multitudie dicit. ꝙ erāt milia miliū in cir/cūitu throni. vbi dicit Haymo ꝙ nō posu/it numerū certū cū dicit. milia miliū. qꝛ numerus angl̄oꝝ nob est innumerabil. q̄uis deo sit numerabil. Et Job. xxv. dr. Nūqd est numer⁹ militū eius. Qd̄ exponēs Gre/go. moral. xvij. dicit. ꝙ angeli sunt milites dei. ⁊ ꝙ numer⁹ eoꝝ deo est numerabil. nobis autē innumerabil demonstrat. Et idē dicit Dionisi⁹. xiiij. anglice ierar. ⁊ Dan. vij dicit. Milia miliū ministrabāt ei. ⁊ decies centena milia assistebant ei. Et silr familia beatoꝝ hoīm innumerabil nobis est. Vn̄ Apocal. vij. ait Johes post enumerationē multoꝝ. Vidi turbā magnā quā dinume/rare nemo poterat. i. null⁹ hō ait glo. Deus eīn nūerat m̄ltitudinē stellaꝝ. ⁊ oīb eis no/mina vocās. fm Ps. Tota ista familia tam angl̄oꝝ ꝙ̄ hoīm laudat deū sine intermissione. Vn̄ Hugo sup. ij. anglice ierar. dic sic Omes ierarchie tā angl̄oꝝ ꝙ̄ hoīm. tā su/pernoꝝ ꝙ̄ inferioꝝ ad laudē diuinaz ordi/nate sūt ⁊ istitute vt ab oīb laudet de⁹ a q̄t p quē sūt oēs ⁊ oīb oia Et seqt. Qui excel/lentiores sūt apli⁹ laudāt. ⁊ q̄ ampli⁹ laudāt sublimi⁹ remunerabūt. vt q̄ sunt sublimiores i cognitōe ⁊ feruētiores i amore. Hec ille. Sz sic dicit Dioni. li. j. de di. noīb. Nullus veritat̄ amator q̄ est sup oēm vtutē adeo efficax ē vt possit laudare supsubalē diuinita/tē fm etnā ⁊ supbonā eēntiā suā q̄buscūqꝫ vocabul intelligibilib. siue vt rōnē. siue vt veritatē. aut mētē. aut vitā. aut subaz. aut alio vocabulo q̄ntūcūqꝫ sublimi. sed oꝫ lauda/re eā sic excellentē ⁊ segregataz ab oī eo qd̄ mēte ꝯcipit. ⁊ generalr ab omib existētib. Sequit. Ne tn̄ ab eius laude cesset cū ipsa sit essentia ip̄i⁹ bonitat̄ ⁊ sit cā oīm existen/tiū. iō ex oīb effectib laudabil est. sicut docet scptura. Hec ille.

Capl'm XI.

Tercio vidēdū ē de h⁹ ꝯuiuij ⁊ cōui/uantiū btitudie. de q̄ sūt septē notāda iuxta nūerū septē donoꝝ predictoꝝ q̄ fm vsus ⁊ act⁹ suos excellētissimos in h ꝯuiuio mīstrāt deiformit. qꝛ nō euacuabunt fm act⁹ illos sz manebūt i patria in btīs. vt pbat mgr li. iij. sniaꝝ di. xxxiiij. p au/ctoritatē ambrosij. ⁊ cōit tenet. Prio dicen/dū ē de h⁹ ꝯuiuij gl'a. Scd'o de h⁹ cōuiuij excellētia ⁊ dignitate ⁊ etnitate. Tercio de h⁹ ꝯuiuij habūdātia ⁊ vbertate. Quarto d̄ h⁹ ꝯuiuij lege ⁊ caritate. Quīto de h⁹ ꝯui/uij gaudio ⁊ iocūditate. Sexto d̄ isti⁹ cōuiuij mēsa ⁊ pfecta saturitate. Septimo de eiusdē ꝯuiuij btā ⁊ sobria ebrietate. Prio igit de h⁹ ꝯuiuij etnitate sciēdū ē ꝙ necē ē ipm eē etnū. Cui⁹ rō ē. qꝛ ipm cōuiuiū cele/brat i regno etno xpi. et i mēsa etna ei⁹. q̄re ipe rex etn⁹ regni etni. Lu. xxij. dic. Ego dispono vob regnū vt edat̄ sup mēsaz meā i regno meo. cui⁹ regni nō erit finis. Luce. j. De h⁹ regni ⁊ ꝯuiuij etnitate dic Aug⁹. O vita vital. dulc̄ ⁊ amabil et sp mēorial. vbi sūma securitas. secura trāq̄llitas. tranq̄lla iocūditas. iocūda felicitas. felix etnitas. et/na btitudo. ⁊ btā vita sine fine. et visio atqꝫ laudatio di. Ibi affluētia diuitiaꝝ. influentia deliciaꝝ. ꝯfluētia honoꝝ. Et Ankel. li. psologion. c. xxiiij. dic sic. In illo. s. ꝯuiuio ce/lesti ē lōga ⁊ salubr̄ vita. Ibi ei ē sana etni/tas. qꝛ etna sanitas. qꝛ iusti in ppetuuz vi/uent. et apud dominū est merces eorum scꝫ vita eterna. Secūdo vidēdū est de isti⁹ conuiuij excellentia et dignitate. De hac dignitate dicit Bernard⁹. Merces scōrum

z gaudia in illo regno z eterno puiuio tam magna sunt q nō possunt mēsurari. tā multa sunt q nō possunt numerari. tam copiosa sunt q nō possūt finiri. tam preciosa sūt q non possunt estimari. immo tam excellentia sunt q̄ pparauit deus in isto cōuiuio diligentib9 se. q ipse domin9 cōuiuij dicit. q talia nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascendit. vnde nec oēs arismetici mūdi possent ea numerare. nec omnes geometici possent ea mēsurare. nec omnes rethorici possent ea verbis vel smonibus explicare. cū nec plene possint excogitari. Tercio videndū est de hui9 regni z cōuiuij habundātia z vbertate. de quibus Bernard9 in smone. xxxiij. sup Canti. dicit. In illo regno z cōuiuio meridiano erit candor lucis estiualis. amenitas vernalis. habundātia autūnalis. requies hyemalis. imo de9 bonū infinitū cōmunicat se oīb9 incolis illi9 regni z cōuiuis illius mēse q̄ntum q̄libet capax est. vnde ipse implebit sensus interiores maximis delectationibus. Erit em̄ deus speculū visui. cithara auditui mel gustui. balsamū olfactui. flos delectabilis tactui. Ibi sicut dic̄ Aug9. laudes z carmina nō deerunt. pmia non deficiunt Ibi nihil qd amabit deerit. nihil desiderabitur qd nō assit. ibi deus sine fine videbit. sine fastidio amabit. sine fatigatione laudabitur. Quarto de hui9 regni z cōuiuij lege z caritate vel societate. Anselm9 in lib. psologion. ca. xxiiij. dicit sic. Existētes in regno illo z cōuiuio diligūt deū pl9 q̄ seipos z inuicem tanq̄ seipos. z deus diligit illos plus q̄ illi seipos. q2 illi illū. z se. z inuicē p illum. z ille se. z illos p seipm. Quare oīb9 erit vna volūtas. q̄ nulla esset illis nisi dei voluntas. ideo erit oīb9 plena concordia Et ideo sicut illi nolunt aliud q̄ qd ille. ita ille volet quicq̄d volunt illi. z ideo filij dei z dij vocabunt. z cōstituet eos deus sup omnia bona sua. Ibi est quicq̄d desideramus z quicq̄d amamus. Hec ille. Quare Aug9. libro de corpis z aīe miseria exclamat dicens. O aīa mea z caro mea illā vitā amplecti debuistis vbi vita est sine morte. vbi iuuent9 sine senectute. vbi lux sine tenebris vbi gaudiū sine tristicia. vbi pax sine discordia. vbi voluntas sine iniuria. vbi regnum sine cōmutatōne. Hec ille. De hac lege Augusti. in libro de spiritu z aīa dicit. Lex dei caritas est. lex data est vt gratia queratur, grā data est vt lex ipleret. Hec ille. Quinto de hui9 regni z cōuiuij gaudiosa iocūditate. De hoc gaudio Anselm9 loquēs in libro psologion ca. xxiiij dicit sic. Gaudiū illud quale aut quantū est bonū. Certe q̄ntum vterq3 quisq3 diligit aliū tātū d eo gaudebit. Sequit. Ergo in illa pfecta caritate innumerabiliū beato2 spirituū seu angelorū z hominū. vbi nullus min9 diligit alium q̄ seipm nō aliter gaudebit quisq3 p singulis alijs q̄ p seipo. Et infra dicit. In illa pfecta felicitate vnusq̄sq3 plus amabit sine cōparatione deū q̄ seipm. z oēs alios secū. ideo z plus gaudebit absq3 estimatione de felicitate dei q̄ de sua z omniū aliorū secum. Sed si deū sic diligunt toto corde. tota mente. et tota anima. vt tamē totū cor. tota mens. et tota aīa nō sufficiant dignitati dilectionis. profecto sic gaudebunt toto corde. tota mente. tota aīa. vt totū cor tota mens tota aīa nō sufficiant plenitudini gaudij. Nō ergo totū illud gaudiū intrabit in gaudētes. Sequit. Deus verax peto z accipiā vt gaudiū meum plenū sit. Meditet interim mens mea. loquat inde lingua mea. amet illud cor meum. sermocinetur os meū. esuriat illud anima mea. sitiat caro mea. desideret tota substantia mea. donec intrem in gaudiū domini qui est trinus z vnus de9 benedictus in secula amē. Hec ille. Sexto de hui9 cōuiuij mensa z satietate beata. Cum domin9 Luce. xxij. dicat. Sup mēsam meā comedetis z bibetis in regno meo. iō illud cōuiuiū tm̄ regnantibus z carissimis pparatū est. De quo notādū est q Beda ibidē in glosa dicit sic. Mēsa posita oīb9 sanctis ad fruendū. est gloria celestis vite. qua qui esuriūt z sitiūt iusticiam saturabunt. fruendo desiderato gaudio veri boni. Verū autem bonum solum est in quo ratio oīs boni est. qd solus deus est. qui essentialiter bonus est. Et ideo in illo solo perfecta sanctitas est. De hac mēsa beata et sanctitate Hugo cōmētator Dionisij loquens. vij. angelice ierarchie. parum ante finem. z exponens illud. diuio alimēto repleta dicit. Vna est refectio et vnum alimentum. Ergo inquit Hugo. in mensa domini non est nisi vnū ferculum quod apponitur. Sed noli contemnere. sanctitas multa est. Satiabor inq̄t Psalmista cum

apparuerit gloria tua. Unū est enim bonū
quod tibi ꝑparauit deꝰ. sed ī illo bono om
ne bonū est. Unā eñ refectionē. vnū cibū.
vnū ferculū. vnū panē habentē oēm sapo/
rem. ⁊ oēm dulcedinē suauitatis ꝑparauit
nobis deꝰ. Igiꝛ vnū est necessariū qđ vere
reficit. Qđ ibidē sic ꝓbat dicens. Multa in
hoc mūdo sunt. ⁊ illa omīa cor hoīs satia
re nō possunt vt experientia docet. Unū aūt
est bonū. ⁊ hoc solū cum pcipiꝛ satietas īue
nitur. Nō eñ in multitudine sed in vnitate
satietas est. Idē verbū Augꝰ. in lib. de ver/
bis dñi tractās dicit. Multa sunt diuersa
qꝛ corpalia. quia tpalia sunt. ꝑponiꝛ autē
vnū multis. Nō eñ a multis vnū. sed mul
ta ab vno sunt. Multa distrahunt vt mar
tham sed vnū colligit vt mariā. que nō di/
lexit multa sed multū. Luce. x. Et Richar.
in tractatu suo de amore violēto dicit. Unū
solū est in quo mens hūana desc... ⁊ reficitur ⁊
satiatur. Qđ declarat sic. Perfectꝰ amor om/
nē aliū affectū excludit. qꝛ nihil ꝑter vnū di
ligit ⁊ ꝓpter vnū. ideo vnū amat. vnū diligit
⁊ vnū sitit. vnū cōcupiscit. ad vnū anhelat.
vnū suspirat. vno inardescit. ⁊ in vno reqe/
scit. illo vno satiaꝛ. qꝛ nihil sapit nisi ꝑ vno
condiaꝛ. Hec ille. De isto conuiuio satieta/
te Bernardꝰ in ꝭmone de oībꝰ sanctꝭ am/
mirādo exclamat. dicēs sic. O felix vere et
gloriosa satietas. o sanctū conuiuiū. o desi/
derabiles epule. ibi nimirū nulla anxietas.
nullū poterit esse fastidiū. sꝫ satietas sum/
ma. et cū hoc summū desideriū. Et ibidem
dicit. Festinemꝰ igiꝛ ad locū tutiorē. ad a/
grum vberiorē. ad pastū saniorē. vbi habi/
temus sine metu. habūdemus sine defectu
epulemur sine fastidio. Hec ille. Septi/
mo ⁊ vltimo. qꝛ dñs Luce. xxij. nō dixit so/
lum vt sup mēsam meā edatis. sed addidit.
⁊ bibatis. Ideo videndū est de huiꝰ mense
vino dulcissimo potante ⁊ sobrie inebrian/
te. qđ est vinū purissime ⁊ ꝑfecte caritatis.
qđ tantū regnantibꝰ et carissimis ꝓpinaꝛ in
regno ⁊ mensa christi. De hoc vino immix/
to purissime caritatis dicit Bernar. in lib.
de diligendo deo. parū post mediū sic. Cū
scriptura loquaꝛ deū oīa fecisse ꝓpter se/
metipm. erit ꝑfecto vt factura sese quoq; cō/
formet ⁊ cōcordet auctori suo. ⁊ oportet ꝓ/
inde nos in eundē affectū transire caritatꝭ
quoq; vt quō deus oīa esse voluit ꝓpter se/
metipm. sic nos quoq; nec nos. ꝑos nec ali/
quid fuisse vel esse velimꝰ nisi eque propter
ipm ob solā ipius voluntatē nō nostrā vo/
luptatem. Sequiꝛ. Delectabit sane non tā
nostra vel sorpta necessitas vel sortita feli/
citas ꝙ ꝙ eius in nobis ⁊ de nobis volun/
tas adimpleta videbiꝛ. qđ ⁊ quotidie ī ora/
tione postulamꝰ. Fiat voluntas tua sicut
in celo ⁊ in terra ⁊c. Illa igitur est vera ⁊ sin
cera caritas. et omino de corde puro et de
ꝯscientia bona. et fide nō ficta. qua deū sic
diligimꝰ. qua ⁊ ꝓximi bonū vt nostrū dili/
gimus. Et ibidē dicit Bernardꝰ. Hanc ca
ritatē cōmendādo exclamat dicens. Amor
sanctꝰ et castus. o dulcis et suauis affectio
caritatis. o pura ⁊ defecata intentio volun
tatis. eo certe defecatior ⁊ purior quo in ea
de ꝓprio nil mixtum relinquiꝛ. eo suauior ꝙ
totū diuinū est quod sentiꝛ. Sequiꝛ. Sic
affici deificari est. quomō stilla aque modi
ca multo infusa vino puro. a se deficere to/
ta videtur. ⁊ saporē vini induit ⁊ colorem. ⁊
quomō ferrū candens igniti simillimum
igni fit pristina ꝓpriaq; forma exutū. ⁊ quo/
modo solis luce aer perfusus in eandē trās
formatur luminis claritatē. adeo vt nō tā
illuminatus ꝙ ipsum lumen esse videatur.
sic omnē tunc in sanctis humanā affectiō/
nem quodā ineffabili modo necesse erit a
semetipsa liquescere atq; ī dei penitus trās/
fundi voluntatem. alioquin quomō deus
erit oīa in omnibꝰ si in hoīe aliquid de
hoīe superit. Sequiꝛ. Manet substātia
sed in alia forma. alia gloria aliaq; potētia.
Et quādo hoc erit. qn veniā ⁊ apparebo an
te faciem dñi. Sequiꝛ. Donec igitur absor
pta sit mors in victoria. et vndiq; noctꝭ ter
minos lux perennis inuadat et occupet vs/
quequaq;. quatenus in corporibus celestꝭ glo/
ria effulgeat. non possunt anime et toto se/
ipas exponere et transire in deū. Adepto
autem corpore iam quid impedit animam
a seipsa quodāmodo abire et totum in de/
um ire. et eo penitus sibi dissimilem fieri ꝙ
deo simillimā effici se conaꝛ. Tunc demū
ad cenā sapie admissa est. ad illā videlicet
de qua legiꝛ. Et calix meꝰ inebriās ꝙ ꝑcla
rus est. Et sequiꝛ. Quid mirū si iā inebriaꝛ
ab vbertate domus dei cum nulla mor/
dente culpa vel cura de proprio secura bi/
bit purum et nouum vinum illud cū chri/
sto in domo patris eius. Rediuiuis igiꝛ cor
poribꝰ resūptis in vita īmortali inebriaꝛ

mira plenitudine exuberātes post resurre/
ctionē tanq̄ carissimi. Et merito inebrian
tur q̄ ad nuptias agni introduci merētur.
edentes ꝛ bibentes sup mensam illi⁹ in re/
gno sapiētie. qñ sibi exhibet gloriosaꝫ eccle
siam. Tūc prorsus inebriat carissimos su/
os. tunc torrente voluptatis sue potat eos
quando in complexu illo artissimo sponsi
ꝛ sponse fluminis impet⁹ letificat ciuitateꝫ
dei vt delectenṫ in leticia in eternū. Hec il/
le. Tunc sapiētia suos carissimos inebri
at ꝛ in patria regnare facit ꝛ coronat dicēs
Per me reges regnant. Prouerb. viij. Re/
gnantes autē coronas aureas hn̄t in capi/
tib⁹ Apocal. iiij. Qđ exponens Richard⁹
dicit. Coronas habēt in capitib⁹ ob glorie
decorē ꝛ regni celestis infinitatē. vnde co/
rona illa de q̄ dicit Apocal. xij. habuit duo
decim stellas. i. vniuersaleꝫ pfectionē. Nam
ſm Rich⁹. rotunditas corone significat il/
lius regni eternitatē. ꝛ pclaritas stellaꝝ nu
mero duodenario signat beatoꝝ omnium
eterni regni infinitatē. Vnde et Bern̄. in ser
mone dicit. q̄ ille stelle duodecim designāt
plenā pfectionē q̄ beatis in patria debetur
Prima eni̅ stella inqt Bernard⁹ est memo/
ria sine obliuione. Scđa stella est ratio si/
ne omi̅ errore. Tercia stella est volūtas si/
ne omi̅ pturbatione. Quarta est impossibi
litas moriēdi. q2 resurget corp⁹ incorrupti
bile. Quinta est claritas q̄ ↄfiguramur cla
ritati christi corpaliter. Sexta est agilitas
vt corpus sit agile ſm agilitatē mētis. Se
ptima est subtilitas vt corpus nostrū pene
tret omnia corpa. Octaua est vt q̄libet dili
gat aliū sicut seipm̄. Nona est videre q̄ pro
ximus q̄libet diligit ipm̄ sicut seipm̄. Deci/
ma est deū pfecte diligere. ꝛ plus q̄ seipm̄.
Vndecima est diligere seipm̄ tm̄modo p/
pter deū. Duodecima est videre deū dilige
re se. diligentē plus q̄ ille homo diligat se/
ipm̄. Hec ille. Omniū autē horū bonoruꝫ
mater est sapiētia. vt dicit Sapie. vij. De
hui⁹ sapiētie increate ꝛ incarnate mensa di
cit Richard⁹ de sctō victore. O qualis refe/
ctio vbi dapifer christus. pincerna spūssan
ctus. Et certe pater hospes largissimus.
Christ⁹ ministrat cibū. dū semetipo conui/
uantes reficit ꝛ satiat. vt pꝫ Joh. vj. Spi/
ritussanct⁹ vero potū ppinat. dū suis donis
cōuiuātes potat ꝛ inebriat. vt pꝫ Actuū
ij. Pater vero i vtroq3 seipm̄ liberalissime
exhibet ꝛ cōmunicat in filio ad cognoscen/
dum ꝛ habendū. sicut dicit Jesus philippo
Johis xiiij. In spūsctō autē ad amplectan/
dum ꝛ degustandū appropriate loquendo.
vt pꝫ p Richar. libro. iiij. de ↄtemplatione
ca. xv. De hac mensa amorose sapie Richar
dus li. b. v. de ↄtemplatiōe ca. xij. exponens
illud qđ legit libro. iij. Regū cap. x. Regina
saba videns oēm sapientiā salomonis ꝛ do
mū quā edificauerat. ꝛ cibos mense eius. ꝛ
habitacula seruoꝝ. ꝛ ordines ministranti
um. vestesq3 eorū. pincernasq3 ꝛ holocausta
q̄ offerebat i domo dn̄i. nō hēbat vltra spi/
ritū. dicit. Regina austri i. li⁹ calide regio/
nis inhabitatrix. succēsa. q̄ alia intelligi po
test q̄ illa sancta ania ꝛ beata. q̄ regnū suuꝫ
in pace possidet. ꝛ verū salomonē ↄtempla
tur. Vnde Grego. xxv. moraliuꝫ dicit. Te/
stimonio sacre scripture reges vocanṫ qui
prelati sunt cunctis motib⁹ carnis. Et sicut
dicit Jsido. li. b. j. de summo bono. Reges
a recte regendo vocati sunt. ideo recte agē/
do regis nomē obtinēt. Omēs igiṫ reges ꝛ
regine sunt in illa regia mēsa rectitudinis
cōuiuantes. qui veterē hoiem exuētes ꝛ no
uum hoiem induētes qui ſm deū creatus
est deiformes efficiunṫ. ꝛ dij ſm Ps. appel/
lanṫ. Deiformitas eni̅ vt dic. Linconien̄.
sup. ij. angelice ierarchie. est renouatio spi/
ritus rōnalis ꝛ cōformitas ipi⁹ ad deum p
ut possibile est. Hi sunt reges ꝛ regine dei.
deiformes effecti et dij appellati videntes
in mensa sapientiā nostri regis veri salomo
nis. cui⁹ sapiētie nō est numer⁹ ſm Ps. Vi
dentes etiā domū quā edificauit. i. naturā
assumptā quā septē columnis. i. septem do
nis muniuit ꝛ adornauit. In qua sunt om/
nes thesauri sapiētie ꝛ sciētie dei abscōdi/
ti. Videntes ꝛ cibos mense ei⁹ qui sunt q̄si
infiniti. cū vnū tm̄ sit ferculū. s. omē datum
optimū. in quo est ratio omis boni. scꝫ in q̄
ꝛ ex quo est omē donū. vt dictū est. Viden/
tes etiā habitacula seruoꝝ. i. numerū et di/
stinctionē celicarū mansionū. q̄ multe sunt
et q̄si infinite in domo patris. vt dicit dn̄s
Joh. xiiij. Videntes etiā ordines ministran
tium et assistentiū angelorū qui innumera
biles sunt. vt dictū est sup. Videntes etiaꝫ
pincernas ꝛ gradus eoꝝ. i. haurientes d oc/
culto diuinitatis lumīa gaudiosa. et mentes
sua sapientiū inebriātia. q2 supiores hausta
cōicāt inferiorib⁹. vt dic. Dio. vij ang. ierar.

Et Bernard⁹ in ſmone de ſalutatōe angelica dicit ſic. Si cherubin ꝛ ſeraphin imediato hauſtu de fonte vite bibētes. inferioribꝫ ordinibꝫ angeloꝝ effundūt ꝺ ꝯſilijs laci qui letificet ciuitatē dei. quāto magis tu glorioſa theothocos occultis filij in amplexionibꝫ eius degustata myſteria ꝛ hominibꝫ ꝛ angelis copioſi⁹ effundis ꝛ ꝓpinas. Hec ille. Videntes ſeptimo ꝛ vltimo holocauſta ſiue ſacrificia. Holocauſtū eīm vt Papias dicit. eſt ſacrificiū qḋ totaliter igne ꝯſumitꝰ. Et ſignat qḋ oīme op⁹ ſiue corpale ſiue ſpirituale qḋ offertꝰ deo. vel offerendū eſt deo igne ardentiſſime ſiue pfectiſſime charitatis totaliter ꝯſumetꝰ ſiue pficiatꝰ. Quod pfecte faciūt oēs ciues celeſtis patrie tā angeli ꝗ̄ hoīes. vt in oībꝫ ꝛ p oīa laudetur ꝛ honorificetꝰ deus. vt ſicut dicitꝰ Thobie ca. penultimo. p oēs vicos cantetꝰ alleluia. De all'a aūt ſpecialis fit mētio. quia ſicut dicit Caſſiodor⁹ in expoſitiōe tituli ps. cxlix. In hac laude all'a tot⁹ honor eſt. Qḋ cū ſit in hebrea lingua reconditū. nullo tamen cōſtat alio ſmone trāſlatū. Hoc grec⁹ hoc latinus. h̄ chaldeus. hoc ſyr⁹. hoc perſa. hoc arabs. hoc tenet cūcta terraꝝ natio. ꝛ quicqḋ eſt dedicatū diuina dignitate. huius noīs pia deuotiōe ꝛ laude veneratꝰ ꝛ in vſu habere cōmonemur. Illis viſis ꝛ auditis regina ſaba. i. aīa beata vltra non habebat ſpiritū. ſ. humanū ſꝫ diuinū. Uñ Richard⁹. v. de ꝯtemplatiōe. c. xij. exponēs illud verbū dicit ſic. Cur nō recte dicatꝰ ſpiritus ſemetipm̄ non habere qñ incipit a ſemetipſo oīno deficere ꝛ a ſuo eſſe. in ſupermundanū quendā ꝛ vere pluſꝗ̄ humanuꝫ ſtatū tranſire. ꝛ mirabili trāſfiguratiōe ſpiritus ille ab humano videtꝰ in diuinū deficere. ita vt ipſe iam nō ipſe eo dūtaxat tempe quo deo incipit arti⁹ inherere. qꝛ qui adheret deo vnus ſpirit⁹ eſt. ꝛ pſallere pt ꝗ̄ eiuſmodi ē cū Ps. Defecit in ſalutare tuuꝫ aīa mea. Hec ille. Et idō poteſt dicere ꝗ̄libꝫ beatus Ad iſtud igitꝰ conuiuiū ſolēniſſimū et menſaꝫ omniū deliciaꝝ pleniſſimā oportet aſcendere p gradus donoꝝ ꝛ alioꝝ habituū gratuitoꝝ pdictoꝝ. Quia ſicut dicit Gregori⁹. xxij. moraliū. Nemo infima deſerens repente fit ſumm⁹. qꝛ ad obtinenduꝫ pfectionis meritū oportet vt mens ꝗ̄tidie in altū quaſi quibuſdā gradibꝫ aſcenſionis pueniat. Unde Ps. bene dicit. Ibūt de virtute in virtutē. donec videatꝰ deus deoꝝ in ſyon. Quare Aug⁹. in libro de doctrina chriſtiana. ca. ij. ꝗ̄ſi circa principiū. dona ſeptē ſpūſſancti. vocat quoſdā gradus aſcēſionis. dicens. Primo ante oīa opus eſt donū timoris. quod eſt infimū donum cōferens ad cognoſcendā dei voluntatē quid nobis appetendū vel fugiendū precipiatur ꝛ quo quaſi clauatis carnibꝫ oīs ſuperbie motus ligno crucis affigat. Deinde op⁹ eſt ſecūdus gradus vt donū pietatis habeamus p quod veritas fidei ꝛ ſcripture ſane exponatur ꝛ firmiter teneatꝰ. et ſi nō pfecte intelligatur. Terci⁹ gradus eſt donū ſcientie. p quod docemur ꝙ de⁹ ex toto corde diligatꝰ. et ex tota aīa. et ex tota mente. proximum vero vt noſmetipſos diligamus.

Quartus grad⁹ eſt donuꝫ fortitudinis quo eſuritꝰ ꝛ ſititur iuſticia qua a tempalibꝫ receditꝰ. ꝛ ad eternā veritatē et ad eternā trinitatē cōuertimur. Quint⁹ gradus ē donū conſilij ꝗ̄ aīa ab oībꝫ ſordibꝫ lauatꝰ et vſqꝫ ad inimici dilectionē iā ſpe ꝯfortata et viribꝫ integratis puenitꝰ Sext⁹ gradus eſt donuꝫ intellectus. quo oculus interior purgatꝰ. ꝛ hoīes mūdo moriuntur. ꝛ inde deū ꝯtemplantꝰ in enigmate tamē. Naꝫ intantū deū vident inquātū huic ſeculo moriuntꝰ. Et licet in hac vita pegrinemur conuerſationē tñ hēm⁹ i cel. Septim⁹ ǵdus eſt donū ſapīe qḋ vltimū ꝛ ſeptimū eſt. quo anim⁹ pacat⁹ ꝛ trāquillus deo ſapide pfruitur. qꝛ initiuꝫ ſapīe timor dñi eſt. a quo vſqꝫ ad ipām ſapiam p hos gradus tenditꝰ et puenitur. In cui⁹ menſa beati ppetuo quieſcent ꝛ dulciter reficientꝰ. quā qui inuenit iueniet vitā. ꝛ ꝗ̄ tenuerit eā beatus. Prouerbio. iij. Et qꝛ beneficia nō plene recōpenſari poſſunt ſine gratiarūactiōe. dicit Seneca. iij. de beneficijs. ideo cū toto corde ꝗ̄ vocati ſumus ad cenā agni. dicam⁹ deo grās. qꝛ ſicut dicit Aug⁹. in ep'la ad Marcellinū ꝛ Hiero. ep'la. x. Quid meli⁹ ꝛ aīo geram⁹ ꝛ ore promam⁹. et calamo explicem⁹ ꝗ̄ deo grās. Hinc nec dici breui⁹. nec audiri leti⁹. nec intelligi grati⁹. nec agi fructuoſi⁹ aliqḋ pōt ꝗ̄ deo gratias.

Explicit tractatus optim⁹ de ſeptem donis ſpūſſancti. editus a doctore ſeraphico ſancto Bonauētura ordinis minoꝝ.

Incipit declaratio sancti Bonauēture doctoris seraphici sup regulā fratrū mino rum.

Q Uicunqz hāc regulā secuti fuerint pax sup illos ⁊ misc̄dia. ad Galathas vltimo. Hanc plane puto re/ gulā ab Innocētio papa tertio approbatā. a sequēti honorio ɔfirmatā. a Gregorio. ix. declaratā. vt funicul⁹ triplex nō facile disrū patur. Nec tñ in imēsum gl'iabimur. sz ſm mensurā regule q̄ mēsus est nobis de⁹. ne in aliq̄ alia regula gloriemur. Hui⁹ igit̄ re/ gule rectitudinē duce dño breui⁹ declara/ bo. vt sit ei adherētibꝫ solaciū. ⁊ aduersanti bus directio. q̄ obliq̄s ⁊ reflexis eā intuen/ tes oculis lumini attribuūt suaꝝ viciuz te nebraꝝ. Regula igit̄ epistolari modo a salu tatiōe orit̄. in narratiōe deducit̄. ⁊ i ɔclusiōe terminat̄. In salutatiōe em̄ refulget ap̄lica clemētia pie paupibꝫ ɔdescēdens. In nar/ ratione pꝫ ap̄lica sapiā pfectiōis summaz breuitate pstringēs. In ɔclusiōe eius reful get auctoritas potētie q̄ seruos christi ppe tua pregit armatura. Prima pars. s. salu tatio duas hꝫ particl'as. q̄ ɔtinet salutatio nē ⁊ sequētiū ɔfirmationē. Dicit̄ em̄ primo sic. Honori⁹ ep̄s. Ep̄s vtiqꝫ nō alicui⁹ par tis solū sed toti⁹ vniuersitatis. In cui⁹ figu/ rā legit̄ Ioh. xxi q̄ stante iesu in littore ma ris petr⁹ succinxit se. ⁊ misit se in mare. alij vero discipuli nauigio venerūt. Per mare intelligit̄ seculū. qḋ suscepit petr⁹ a dño gu bernandū. Per nauigiū aūt intelligunt̄ va rie sortes discipuloꝝ q̄ in varijs mūdi par tibꝫ pontificiū susceperūt. Vñ ⁊ due fuerūt naues ꝓpter circūcisionē ⁊ ꝑpuciū ſm Au/ g⁹. sniam sup illud. Hinc petrus a petra di ctus a dño posit⁹ est eccl'ie fundamentum. Math. xvi. Tu es petr⁹ ⁊ sup hanc petraz edificabo eccl'iaz meā. vbi Raban⁹. Ut om nes p orbem credētes intelligāt q̄ q̄cunqꝫ ab vnitate fidei vel societate illi⁹ q̄libet mō segregant seipos. neca vinculis pctōꝝ ab/ solui nec ianuaz pñt regni celestis intrare. Hinc petro dñs dedit sup alios ap̄los or/ dinariā ptātē. Luc. xxij. di. Et tu aliqñ con uersus ɔfirma fr̄es tuos. In hui⁹ figuraz dicit̄ Sapie. xviij. q̄ in veste poderis quaz habebat aaron tot⁹ erat orbis terrarū. Et si vn⁹ nō esset q̄ in oēs exercere posset iuris/ dictionē. vbi maneret stat⁹ eccl'ie. Si parti bus discordātibꝫ nō esset q̄ posset manum mittere in ambobꝫ. fuissetqꝫ synagoga feli/ cior q̄̄ eccl'ia. q̄ illa hēbat vnū sūmū ponti ficem. q̄ oēs discordias poterat termina re vt pꝫ Deutero. xvij. Tante auctoritati nr̄e ꝓfundissima hūilitas sociat̄. cum dicit̄. Seruus suoꝝ dei nō istoꝝ vel illoꝝ sed sa pientiū ⁊ insipientiū oim ⁊ singl'oruz. Sic certe vt legit̄ Ezech. xlij. Gazophilacia tē/ pli fuerūt in supioribꝫ hūiliora. In statu ci sublimi est ornamētū notabile hūilitas ꝓ/ funda. Sequit̄. Dilect' filius fratri Fran/ cisco ⁊ alijs fribꝫ de ordie frm̄ minoꝝ salu/ tem ⁊ ap̄licā benedictionē. Eccl'i. iij. Bene/ dictio pr̄is ɔfirmat domos filioꝝ. In ge/ rarchicis eloquijs optime sonat nomē di/ lectiōis. q̄ vt Dionisi⁹ dicit. toti⁹ gerarchie finis ⁊ ɔsummatio est mutua dilectio. Se quit̄ scd̄a particula ɔtinēs sequētiū ɔfirma tionē. Vñ dicit. Solet annuere sedes ap̄li ca pijs votis. ⁊ honest' petentiū desiderijs fauorē beniuolū impartiri. Piū est qḋ ē ad dei gloriā directiuū. q̄ pietas est cult⁹ dei. ij. ad Thimo. iij. Qui pie volunt viuere in christo psecutionē patient̄. Honestū est qḋ ad edificationē ꝓximi ordinat̄. ad Ro. xiij. Sic vt in die honeste ambulem⁹. Hec ho/ nestas a diuis est p̄cipue beneplacitis ⁊ non mūdanis vanitatibꝫ regulāda. Vñ Hiero nym⁹ sup Isa. xx. ca. Nō erubuit ysaias nu dus incedere. nihil honesti⁹ iudicās q̄̄ do mino obedire. Seq̄t̄. Ea ꝓpt̄ dilecti i dño filij vr̄is pijs p̄cibꝫ inclinati ordinis vr̄i re/ gulam a bone memorie Innocentio pa/ pa p̄decessore nr̄o approbatā annotatā pre sentibꝫ auctoritate vob ap̄lica ɔfirmamus ⁊ pñtis scripti patrocinio cōmunim⁹. Que talis est. Cū rōne pietat' ⁊ honestat' dicat se summ⁹ pontifex hāc regulam ɔfirmasse. Impij sunt q̄ a sede ap̄lica discordātes re/ gulā istā dicūt fuari nō posse. ⁊ p ɔsequens aliqḋ impiū ɔtinere. Tales heretici sunt ⁊ scismatici. vt pꝫ. xxij. dist. c. Oēs siue pa/ triarche. Itē Deutero. xvij. Scd̄m sniaz eoꝝ nec declinabis ad dexterā vel ad sini/ strā. Qui autē supbierit nolens obedire sa cerdotis imperio ⁊ decreto iudicis. moriet̄ homo ille. Ex p̄dictis pꝫ q̄ tota regula est mandatū ap̄licū. ⁊ p ɔsequens autenticum quicq̄d in ea ɔtinet̄. Sequit̄ text⁹.

Capitulū I.

r Egula τ vita minoꝝ fratꝝ hec est.s. dñi nostri iesu. Hic subdit̄ ꝯfirmate veritatis narratio. q̄ rubricis .xij. discernit̄. qui sunt .xij. durissimi lapides. de quibꝫ Josue .iij. Ꝙ duodecim electi viri acceperūt de alueo iordanis vbi steterūt sacerdotū pedes .xij. lapides ponētes in loco castroꝝ vbi illa nocte deberēt figere tentoria. Hoc est dicere. ꝙ fratres minores tāꝗ viri a dño vero Josue electi volētes ptrāsire iordanē τ festinare ad terrā pmissionis eligant sibi duodecim durissimos lapides .id ē .xij. capitula regule. euāgelica τ apostolica snia ꝯfirmata ī loco vbi steterūt pedes sacerdotum. h̄ est ad imitationē duodecim aplorū. Tres pme rubrice radios recipiūt oriētis. Tres alie sequētes picula excludūt aqlōis. Tres tertio loco posite obuiāt mal' ab occasu. Tres vltime australibꝫ delicijs sūt referte. Ut sic hec ciuitas ī quadro posita ornata duodecim por'.s. duodecim apostolicis margaritis. nō timeat potētis insultum paupeꝝ τ sapientū industria ꝯmunita. Trium aūt pmo positaꝝ .i. orientaliū rubricarū Prima sūmarie religionē instituit. Secunda ad eā veniētes recipit. Tertia receptos interiꝰ τ exteriꝰ instruit disciplina. Et qa vt patet ex Dionysio. Substātia hierarchie in duobꝫ ꝯsistit .s. in sanctꝫ pfectionibꝫ τ ī ordie pficiendoꝝ. Prima ad pfectos p obediētiā Secūda subditoꝝ ad platos. Idcirco prima rubrica duas hꝫ ptes Quaꝝ pma sūmarie tāgit huiꝰ hierarchie .i. sacri ordinis pfectionē. Secūda describit obediētialē ordinationē ibi Frater franciscꝰ. Dicit g̊ pmo. Regula τ vita. Regula ex h̄ dr. qꝛ recte duc̄. Rectum aūt est cuiꝰ mediū nō exit ab extremis Et qꝛ dicit̄ .j. ad Thimo .vj. Nihil intulimꝰ ī hūc mundū Haut dubiū qꝛ nec auferre qd possumꝰ. Illa g̊ verissima dicit̄ regula q̄ docet vt est possibile in vita paupertatē nudissimā obseruare. Hec regula etiā est vita vt tota fratrū ꝯuersatio regule applicet̄ .iij. Re .vj. Operuit oīa laminis aureis Fratruꝫ minoꝝ sic dictoꝝ absolute. vt de nullo dignitatis gradu ꝯtendētes. nec sibi nomē honoꝝ alicuiꝰ vsurpātes oibꝫ se humilitatis amore saluo dei honore subijciāt. ad nullā tpalem magnitudinē vt pauprimi humilimi et purissimi aspirātes Dicti aūt fratres minores ad imitationē illoꝝ de qbꝫ dr Matth .xxv. Q̄diu nō fecistis vni de minoribꝫ his, nec mihi fecistꝭ. Eoꝝ igit̄ regula hec est. scꝫ Dñi nostri iesu xpi. scdm euāgeliū obseruare. Hoc idcirco dicit̄ qꝛ tota regl'e substātia de fonte trahit̄ euāgelice puritatꝭ. Nō est g̊ regl'a aut vita hec noua res. sed pculdubio renouata magna qꝫ est hmōi regule pfessoribꝫ materia solatij q̄ soli in hoc mūdo vitā illā ad literā pfitent̄. quā aplis ad pdicandū missis dñs cōmendauit. Sꝫ cū dicat. hec regula ē sanctū scꝫ euangeliū obseruare. Nūqd vouētes hāc regulā. vouēt p ꝯsequēs omnē euāgelij pfectionē. Dico ꝙ nō. cū in ipa regula quaꝫ vouēt quedā monitorie τ exhortatorie subiugant̄. Cū g̊ nō omnē regule ptē vouēt obseruare. multo magꝭ nō vouēt qd nō exprimitur in eadē. Cui simile est qd sup illud psal. Vouete τ reddite. dicit glo. ꝙ quedam vota sunt cōmunia oibꝫ. vt vouere fidē. abrenūciare dyabolo τ pōpis eiusdē. nō supbire. nō occidere. τ hmōi. τ de his omībꝫ pcipit̄. Vouete τ reddite. Sicut g̊ in h̄ genere votū nō intelligit̄ expsse voueri ab omībꝫ xpianis pceptorie. nisi qd pceptorie in lege ponit̄ diuina. sic nec tota vita euāgelica vouet̄ ab huiusmodi regl'e pfessoribꝫ. sꝫ tm̄ illa cuiꝰ pars q̄ ex regule intētiōe imponit̄ obligatorie obseruāda. Vouēt g̊ fratres totā regl'am fm̄ ītentionē mādatoꝝ ptim ad obseruantiā. vt pceptorie imposita. ptim ad reuerentiā τ approbationē illoꝝ q̄ nō tā pceptorie imponūtur q̄ꝫ meritorie ꝓponunt̄. tali statui specialiter emulāda. vt est illud qd infra dr. Orare semp ad deū puro corde. habere hūilitatē τ patientiā in psecutōe τ infirmitate τc̄. Licꝫ eñi virtutū actꝰ sint in pcepto. tāta tm̄ actuū pcellētia nulli pceptorie imponit̄. q̄nta ī plibus caplis regule ꝯtinet̄. Vouēt g̊ fratres euāgeliū eodē mō ptim scꝫ ad obseruantiaꝫ ptim ad reuerentiā specialē. quā decet τ congruit tāto statui emulari. Ex his g̊ patet error dicentiū ꝙ vouētes hāc regl'am vouent etiā oīa pceptorie q̄ in ipa regula cōtinet̄tur hoc eñi est ꝯtra regl'am manifeste. q̄ expresse distinguit monitiōes a pceptis. Sequitur viuēdo in obediētia sine ꝓprio τ in castitate.

Circa qd dicendū ꝙ obediētia vno mō ē virtꝰ ꝯtraria inobedientie. τ sic omī ꝯuenit xpiano pma Pet .j. Castificātes aīas vr̄as in obediētia charitatꝭ. Alio modo obedientia dicit statū eminentē hꝰ virtutꝭ qñ aliqs nō tm̄ obedit deo. veꝝ etiā hoi ꝓpter deū. Itē deo obedit nō tm̄ in necessarijs. veꝝ etiā in

omnibꝰ superogatiōis ⁊ diuinis inspiratio
nibus vniuersis quātumcūqꝫ difficilibus
⁊ arduis. illiꝰ exemplo qui factus est obedi/
ens vsqꝫ ad mortē. vt dicit ad Philippē. scđo
qui mori minime tenebatꝛ. Hec obedientia
ex verbo dñi descēdit qui dicit Math. xvi
Si quis vult venire post me abnegꝫ semet
ipsum ⁊c̄. Sed triplex est sic abnegatō Una
est necessaria ꝑ modū subcōtrarietatis. qua
scꝫ homo in quibusdā sue volūtati renunci
at. vt in peccatis. In aliis vero vt in indiffe
rentibꝰ sibi retinet suā voluntatē. Alia ē sui
abnegatio ꝑ modū cōtrarietatis. vt in illꝰ oi
bus siue simpliciter siue accōmode sue renū
ciant volūtati nihil volētes siue agentes ſm
suā voluntatē. vel ſm nutū sue voluntatis.
De qua dicit quidā. Nihil fragrat ita domi
no in odorē suauitatꝭ. qꝫ si mactetꝛ domino
vitulꝰ prope volūtatis. Nimirū altissimum
est in homie rationalꝰ volūtas. Altissimum
ergo est sacrificiū eā totaliter dño cōsecrare
nō tantū ipsi deo obediēdo. sed etiā homini
ꝓpter deū Cū ⁊ ipe ad hoc docendū parentū
suoꝝ subditus fuerit volūtati. vt legitꝛ Lu/
ce. ii. Est etiā abnegatio tertia quasi ꝯdicto
ria que ꝓpriā exponit vitā ꝓ gloria cōdito
ris. Obediētia tamē put dicit statū eminen
tē virtutis obediētie plures habet gradus.
quidā em̄ in oīibꝰ absolute vt dictū est. q̇/
dam vero accōmode vtpote ad mediocrita
tem statꝰ sui ꝑtinentibꝰ ꝓprie renūciant vo/
luntati. quia clerici seculares ī sacri ordinis
susceptiōe renunciāt ꝓpriis voluntatibus. ⁊
extūc plene debēt subiici ecclꝰie potestati. vt
legitur. xii. q. i. c. Nō dicatis. Amplius subli
mior est obediētia monachoꝝ qꝫ seculariuꝫ
clericoꝝ. vt patet extra de off. or. v. ca. Mo/
nachoꝝ aūt obediētia duobꝰ cōstringitur.
Primo qꝛ ꝑ obedientiā vouent salua stabi/
litate ad locū. Secūdo qꝛ ad nihil obedire
tenentꝛ qđ regulā suā transcēdere demōstra
tur. Altior est ergo obediētia illorū q̇ nullū
habēt ī hoc mūdo loci ius propriū. quo sua
obediētia restringatꝛ. Itē altior est illoꝝ obe
diētia quoꝝ altior ⁊ altior est regula ex qua
tenentꝛ eiusdē regule ꝓfessores. nihil respue/
re nisi sit ipsi regule cōtrarium vel saluti di/
recte vel aliqualiꝛ. Illi ergo soli. abnegatio/
nis cōtrarie secūdo modo dicte gradus at/
tingūt perfecte. qui in oībꝰ etiā indifferen/
tibꝰ. subsunt beneplacitis alienis qui nullū
habēt patrocinium loci stabilis vel regionis

ad quā eorū obediētia cōtrahatꝛ qui nihil si
bi obediētaliter impositū possunt repelle/
re quasi trāscendens suā regulā nisi vergat
in sue aīe detrimentū. Unde patꝫ ꝙ errāt
qui dicūt ꝙ in omnibꝰ religionibꝰ obedien
tia sit equalis. Sequitꝛ. Sine proprio. Et
hoc etiā habet gradꝰ. Nam ſm antiqua iu/
ra clericis habere ꝓprium nō licebat. Sunt
adhuc etiā bona ecclꝰiastica nō ꝓpa sed cō
munia. id est. cōmuni vtilitati viuentiū de/
putata. Sed qꝛ etiā ꝑter hec licebat clericis
secularibꝰ habere ꝓpria peculiaria. patet ꝙ al
tior est status monachoꝝ quo ad hoc. qui/
bus nō licet habere ꝓprium vllo modo ꝑso/
nale sed tm̄ in cōmūi. Sꝫ quia in bonis cō
munibus est ꝑiculū sicut in ꝓpriis (vt patet
ex auariciis ⁊ aliis malis affluētie terrene fre
quenter annexis tā religiosorū qꝫ seculariū
clericoꝝ) Ille statꝰ est sincerior a periculꝰ di/
uitiarum remotior q̇ nō habet affluentiā ꝓ/
priam vel cōmunē mobilē vel immobilē. vt
non sit ei ex diuitiis materia supbiendi. vel
occasio lasciuiēdi vel auaricie incentiuum.
Crescit em̄ amor nūmi quantū ipsa pecunia
crescit. Nihil igitꝛ habet ꝓpriuꝫ ordo mino
rū fratꝝ. nec aliqua ipsiꝰ ordinis persona. sꝫ
vti serui xp̄i ⁊ seruiles ꝓ christo effecti qui ꝓ
nobis formā serui accepit. in domibus vi/
uunt alienis illū imitātes qui nullū habuit
titulū domicilii vbi caput suū sanctissimum
reclinaret. Et ꝓpter ipsum vtuntꝛ libroꝝ ⁊ ali
arum vtilitatū vtensilibꝰ. que iuris sunt ali/
eni. Nā ⁊ christꝰ alieno vescebatꝛ cibo. vt di/
cit Hieronymꝰ ad Nepocianū. Unū Greg.
nonꝰ hanc eandē regulā elucidans ⁊ istam ꝓ
fessionē ab oīi alia distinguēs bene ait Di
cimus ꝙ nec in cōmuni nec in speciali debꝫ
ꝓprietatē habere sed vtensiliū ⁊ librorū ⁊ eo/
rum mobiliū que licet ordini habere vsum
habeat saluo locoꝝ ⁊ domorū dominio illis
ad quos noscuntꝛ ꝑtinere. nec vendi debent
mobilia nec extra ordinē cōmutari aut alie
nari quoquo mō. nisi ecclesie romane cardi
nalis qui ꝓ tempe fuerit ordinis guberna/
tor. generali seu ꝓuincialibꝰ ministris aucto
ritatē sup hoc ꝑbuerit vel assensum Ex quo
patet ꝙ oīa mobilia quibꝰ ordo vtitꝛ sunt
nullo medio bona ecclꝰie ratiōe cuiꝰ auctori
tate solus eiusdē ecclesie cardinalis et nullꝰ
eo inferior licentiā habet sine ipso eadē dis/
pensandi. Cū ergo in aliis religionibus bo
na sic sint cōmunia ꝑsonis ꝙ tamē sūt ꝓpria

cōmunitati. ꝛ sicut distinguunt ecclesie. ita ꝛ possessiones ecclesiaꝝ. Ita ecclesia que ē fratrum minoꝝ cōmunitas nihil potest sibi vēdicare ꝑ modū possessionis vel dominij cōmunitatis sue ꝓpriū mobile vel immobile ī hoc mūdo. Posset quidē estimari ꝙ in breuiarijs ordo haberet illiꝰ dominiū. quia nominatim in sequēti rubrica cōceduntur nisi serta rubrica omnis rei nulla excepta dñiū ab ordine excluderet manifeste. Sequitur. In castitate. Cuiꝰ obseruātia ꝛ si in omnibꝫ religiosis ꝛ clericis infra sacros existentibꝫ. est posita. tñ altior disciplina isti ordini est imposita ꝙ̄ alicui alioꝝ. cū hic ꝑceptor. e interdicat̄ fratribꝫ omne suspectiuū cōsortium ꝛ ne ingrediant̄ interiores officinas monialium. nec etiā loca earū publica nisi ex speciali causa. maturitate debita ꝑexistente missarum ad talia ꝑsonarū. vt sequētia amplius declarabūt. Si q̄s ergo omnes religiosos ī his tribꝫ votis pares asserit. obedientie scꝫ expropriatōis ꝛ castitatis. manifeste dicit falsum. vt in obediētia paruit etiā. ꝛ patebit q̄rta ꝛ sexta rubricis. de expropriatiōe ꝛ paupertate. patet etiā ꝺ castitatis inuiolabili honestate. Et si castitas ipa religiosoꝝ gradꝰ non habet. multa tamē sunt gradꝰ discipline eiꝰ honestatē inuiolabilē obseruandi. Hec est igit̄ huiꝰ ꝑfectio summaria hierarchie. Sꝫ cum obediētia paupertas ꝛ castitas ptes sint euāgelice doctrine. vtpote cōsilia euangelica. quare hic hec tria ab euāgelio distinguūtur. cū dicat̄. sanctū euangeliū obseruare viuendo in obediētia ꝛc̄. Responsio. Duplex est perfectio. vna formalis. que cōsistit in habitibus ꝛ actibꝫ virtutū. alia materialis q̄ consistit in cōgregatione cōsiliorū vel legū facientium seu ducentiū ad statū perfectionis. Prima intelligit̄ specialiter in nomine sancti euangelij. q2 hec ꝑfectio est principaliter intenta in sancto euāgelio. ad ipsam em̄ omnia cōsilia euangelica ordinant̄. Hec est que ꝑcipue in sermone dñi in monte ꝑtractatur. cū dicat̄. Beati pauperes spiritu ꝛc̄. Et ī alijs virtutū regulis. vtpote in vigilijs. ieiunijs ociosis. ꝛ similibus. Alia vero ꝑfectio scꝫ materialis ab hac expresse distinguit̄. cū dicat̄. viuendo in obediētia sine ꝓprio ꝛ in castitate vtiq3 cōsiliaria ꝛ celebri. De qua dicit saluator Matth. xix. ca. Qui potest capere capiat. Sequit̄ de obediētiali eiusdē statꝰ ordinatione. ꝑ quā reducit̄ tota religio ad hierarchiam eccl'ie principalē. Pro quo dicē frater Franciscꝰ. hoc sancti nomē fuit aduentitium. cū Johānes nomine ꝓprio in regeneratione imponi diceret̄. Primo a matre. ꝓmittit obedientiā ꝛ si totus clerꝰ ꝛ religiosorum vniuersitas teneat̄ firmiter apostolico dño obedire. tamē sanctꝰ huic debito votū adijcit speciale sciens voto superuenire et fortificari sacri ordinis vinculū ꝛ meritū geminari. Et reuerentiā. Est autē reuerētia exhibitio honoris ꝓcedens a timore filiali humili affectu. Eccli. xxxiij. Audi tacens ꝛ ꝓ reuerentia accedet tibi bona gratia. quia reuerentia humilitatis est actꝰ fratris minoris. Unde fratres minores sicut humilitatꝭ ꝓfundissime ꝓfessores debēt inter omnes summe fuereri summū pontificē. ꝛ alios ꝑ gradu suo ī ecclesiasticis officijs cōstitutos. Dño pape Honorio ac successoribꝫ eius canonice ītrantibꝫ. hoc est qui succedūt non facto tm̄. sꝫ iure ſm formā canonū sublimati. Et alij fratres teneant̄ fratri Francisco ꝛ eius successoribꝫ obedire. vt cathene auree vncinis medijs disponātur. vt sic inferiores a supremo vertice ꝑ gradꝰ medios deducant̄. hic est em̄ motus rectꝰ mentiū diuinarū vt sanctus doctor Dionysiꝰ. Et sic scala iacob ascēdentibus ꝛ descendentibꝫ adornatur. Sic ascensu purpureo filie hierusalē pergūt ī reclinatoriū Salomonis.

Capitulū II

S i qui voluerint hanc vitā accipere. Stratis huiꝰ edificij fundamētis. restat ꝓuidere de habitatoribꝫ ciuitatis. vt scꝫ recipiant̄ ad ordinē veniētes ad orientē. lucis radios suscepturi. Et hec ps quattuor habet. Primo agit̄ de ipsoꝝ receptione. Secūdo de ꝓbatōne. ibi. postea cōcedant. Tertio de recipiendorū professione ibi. Finito vero anno. Quarto de professorum in victu ꝛ vestitu descriptōne. ibi. Et illi qui iā. Et quia circa receptionē tria cōcurrunt. scꝫ recipiētis auctoritas. recipiēdi idoneitas. humilitas. ꝛ religionis requisita puritas. Iuxta quod omne hierarchicū negocium diuidit̄ in sanctis ꝑfectis ꝛ perfectioribꝫ ſm Dionysiū. Primo agitur de ptinētibus ad recipientē. Secūdo agitur de ptinentibꝫ ad recipiēdi idoneitatem. ibi. Et si hec omnia. Tertio de pertinētibꝫ ad religionis puritatē. ibi. Dicant illis. Circa receptores duo tangit iuxta duas eccl'ie claues

sutta quod in hierarchia est ordo ꝛ scientia.
ex quibꝰ sequit̃ actio. Tangit primo circa re
ceptores clauẽ auctoritatis ꝛ ordinem pote
statis. Secũdo ptinentia ad clauẽ scientie
ꝛ discretionis. ibi. Minister vero diligẽter.
Dicit ergo. Si qui voluerint hanc vitã reci
pere. Loquit̃ cõditionate dominũ sequẽdo
dicentẽ Matth. xx. Si vis perfectꝰ esse va
de ꝛ vende om̃ia que habes ꝛ da pauperibꝰ
ꝛc̃. Religionis eñ huiꝰ ꝓpositum vt nullũ
terrenũ expectari possit emolimentũ nulli
necessitate imponit̃. nec carne ꝛ sanguie sug
geritur. sed ab illo inspirat̃ de quo dic̃ Joh
iiij. Nõ potest homo accipere quicq̃ nisi da/
tum fuerit ei de celo. Et venerint ad fratres
nostros. Nõ hoc dicit̃ quasi non liceat fra/
tribus nõ venientes exhortatiõibus preue
nire. cũ ꝛ ipe dñs plures ad discipulatũ reci
piens plures vocali vocatione preuenisse le
gatur. vt Andreã. Petrũ. ꝛ similes. quidam
ipm preuenerũt se eius cõsortio offerendo.
quorũ ꝛ vnus repulsus est. sicut patet Ma/
thei. viij. Venientiũ igit̃ ad fratres quidã
sunt a fratribꝰ ꝑuenti. quidã vero ipsos sua
deuotiõe preueniũt. Et de omnibꝰ hic dicit̃
Et venerint Mittãt eos ad suos ministros
puinc. aliꝭ qbꝰ ꝛ non alijs recipiẽdi fratres
licentia cõcedatur. Ecce clauis auctoritatis
ministris tñ reseruat̃. Ista autẽ commissio
seu ordinatio habet ꝑcipue duas rationes.
Prima vt receptorũ aut recipiendorũ con/
stantia probet̃. Secunda est quia de minstri
prudẽtia ampliꝰ presumit̃. ꝙ arte sciat pisca
toria bonos in vasa sua eligere. malis vero
nõ idoneis foras missis. Nomen autẽ mini
stri sumit̃ Matth. xx. vbi dicitur. Qui ma/
ior est vestrũ erit minister vester. Et qa plu/
rimorũ ad ordinẽ venientiũ est deuotio ma
nifesta. Sufficiens est ad receptionẽ secula
rium discretio in cõuentualibꝰ fratrũ. maxi/
me in loco generaliũ studiorũ. Ideo domi/
nus papa nõ relaxãs hanc regule partẽ sed
ad mentẽ eiꝰ dispẽsando aspiciens ordiauit
ꝙ in talibꝰ locis discretis fratribꝰ receptio/
nis auctoritas cõcedatur. sciens ꝙ dicit lex
ff. de legibꝰ. Quia scire leges non est verbũ
carũ tenere. sed vim ꝛ potestatẽ. Et. lxj. dist.
c. Statuimꝰ dicit̃. Ecclesiastice prohibitio/
nes ꝓprias habẽt causas quibꝰ cessantibus
cessant ꝛ ipe. Et. j. q. j. dicitur. Qđ pro neces/
sitate tẽporis statutũ est. cessante necessitate
cessare debet. Sed ꝑ claue discretionis di/

cit. Minister vero diligẽter eos examiabit
de fide catholica. ꝛ de ecclesiasticis sacramẽ/
tis. Hoc pͥ illis dicit̃ partibꝰ vbi cõtingit ali
quos herericos inueniri. Ad fidẽ catholi/
cam pertinẽt om̃ia que ipi fidei obsequunt̃
Unde qꝛ fratres ad fidei doctrinã ex inten
tione regule sunt vocati vt sequẽtia manife
stant. statutũ est in ordine ne aliquis recipi/
atur ad ordinẽ pro clerico nisi fidei doctri/
ne habeat cõueniens fundamentũ. vel sal/
tem ꝑ fundamẽti penuria edificatiõis multi
tudo recompẽset. vel quod in talibꝰ lingua
non sufficit vita clamet. ꝛ sic de minoribꝰ ex/
aminatio in maioribꝰ implicatur. sicut ipse
dominꝰ Exo. xx. Inhibendo idolatriã inhi
bet omnẽ superstitionẽ. Inhibendo heresiꝫ
inhibet om̃is erroris perniciẽ. Inhibendo
homicidiũ inhibet omnẽ persone iniustã le
sionem. Inhibẽdo mechiam inhibet forni
cationẽ. precipiẽdo honorẽ parentũ omnẽ
hominẽ ꝑ gradꝰ sui merito cũ innotuerit ꝑ
cipit honorari. vt sic minora in maioribus
cõmendẽtur. Sic etiã in ꝑsenti minorũ ex/
aminatio in maioribꝰ implicatur. Et si hec
omnia credant ꝛ velint ea fideliter cõfiteri.
Hic agit de pertinẽtibꝰ ad recipiendorũ ido
neitatẽ. que in duobꝰ cõsistit. Prima ad deũ
pro qua dic̃. Et si hec om̃ia credãt viꝫ cor
de. ꝛ velint ea fideliter cõfiteri. Quia ore fit
confessio ad salutẽ. Ad Roma. x. Ex quo ve
re patet ꝙ recipiẽdi ad ordinẽ debent para
ti esse ad martyriũ. Et vsq; ad finẽ firmiter
obseruare. quia ꝑmium dat̃ soli perseueran
ti. Tertia est in ordine quo ad mundũ. pro
qua subdit. Et vxores nõ habent ꝛc̃. vel licẽ
tiã eis dederint. scꝫ maritis auctoritate dio
cesani episcopi voto iam cõtinentie emisso.
Hoc dicit̃. quia votũ quo ad hoc non solen
nizatur. nisi vouẽs mundo moriẽs in spiri/
tualis patris penitꝰ transeat potestatẽ. qđ
precipue cõuenit sponso ecclie. Et illiꝰ sint
etatis vxores ꝙ non possit de eis oriri suspi
tio. Etas ista nõ minus stabilitate virtutis
q̃ tractu tẽporis mensurãda videtur. quia
dicitur Sapie. iiij. Senectus venerabilis
est non diuturna. nec annorũ numero com
putata. Cani ei sunt sensus hominis ꝛ etas
senectutis vita immaculata. In isto autem
impedimẽto om̃ia alia intelligunt̃ que pos/
sent ineptitudinẽ ad ingressum ordinis ge
nerare. Sicut modus est istiꝰ regule dare
ex similibus similia intelligere. et minora in

maioribus implicare. Que autẽ hic dicuntur colligũtur Extra de cõuersio. cõiugatorum. c. Cũ sis. ꝛ aliũs pluribus. Dicant illa verbũ sancti euangelij. Hic agitur ꝺ tertio. scz de religionis puritate. que in tribus cõsistit. In veri entiũ denudatõne perfecta In frugalitate recipientiũ manifesta. Ibi. Et caueant fratres ne solliciti. Tertio in directione ad releuationẽ pauperũ discreta. ibi. Si tamẽ consiliũ requirat. Pro pmo dicit. Dicant illis verbũ sancti euangelij qꝛ vad. ꝛ ven. omnia sua ꝛ studeãt ea pauperibus erogare. Hoc eñ sumitur de consilio dñi Matth. xix. Simile legit Luce ix. vbi dicitur. Et ait alter. Sequar te dñe. sed permitte mihi pmũ renũciare his qui domi sunt. Ait ad illũ Jesus. Nemo mittens manum suã ad aratrũ ꝛ aspiciens retro. aptus est regno dei. vt sint nudi corde. vt sunt qui diuitijs habitis cor non apponũt. nec nudati tantũ clamide cũ Joseph egyptiam fugiente. Genes. xxxix. quẽ imitãtur qui relictis implicamentis sibi retinẽt operimentũ sufficiens nuditati. ꝛ suo modo nudi nudã crucez sequunt. sed sint etiã adeo nudi vt sint spoliati syndone super nudo. vt a propinquiori eũ adolescente diligẽte dominũ pre ceteris. vt legitur Marci. xiiij. in textu ꝛ in glosa. eũ abiecto pondere in nuditatis termino statui vix possibili christi vestigia imitent. Qꝺ si facere nõ potuerint pter loci distantiã vl propter litiũ implicatõem. sufficit eis bona voluntas qua licite ceditur ꝛ omnia contemnũtur. Juxta illud Hieronymi. Si habes res tuas vende. si non habes. pijce. Nemo renunciatur seculo potest bene vẽdere que cõtempsit vt venderet. Sequit de puritate a parte recipientiũ. Caueãt autem fratres. Illud videt dici phibitione cum inhibeat vt illicitũ quod colligit et hoc qꝺ sequitur. Si tamẽ consiliũ requirat. Ex quo enim licentia in hoc tñ datur. in alio denegat. Et eorum ministri ne solliciti sint de rebus suis temporalibꝫ. vt libere faciant de rebꝫ suis qꝺquid domin inspirauerit eis. hoc sumitur exemplo dñi dicentis Matth. xix. Uende oia que habes ꝛ da pauperibꝫ ꝛc. Secus erat in Actibꝫ apostolorũ vbi dicitur qꝛ propter multitudinẽ virorũ ac mulierum simul cohabitantiũ inter quos nullus erat egẽs. apli gerebãt pecunie precia rerũ vendẽdarum ad tempus sollicitudinẽ. quã cito dimiserunt. sicut impediuã verbũ dei. sicut legit Actuum. vi. Discretior ꝛ excellẽtior est regula ab ipso domino cõstituta apostolis. cum dixit Matth. x. Nolite possidere aurũ vel argentum qꝫ illa que cõstituta est sub apostolis pmitiue multitudini simul habitantiũ virorum ac mulierũ. vbi nullus eorũ aliqꝺ possidebat. neqꝫ suũ aliquid esse dicebat sꝫ ipm in cõmuni cum alijs possidebat. Hanc regulam sub apostolis cõstitutã instituit beatus Augustinus sibi ꝛ clericis suis. statuens ne quid ꝓpriũ possideret. Sed quia vidit eã Augustinus a clericis nõ seruari. mutauit decretum. eos habere propriũ sustinẽdo. vt patet. xij. q. i. c. Certe ego Hanc eandẽ multitudinis regulã imitatus sanctus Benedictus mãdauit bona ad ordinẽ venientium nisi darẽtur pauperibus adiũgi rebus ecclesie monachorũ. vt ipi viuentes sine proprio psonali haberẽt possessiones monasterij propter eas. quibꝫ ipse nullũ pbebat limitez terrene affluentie acquirẽde. vnde agrũ agro nõ cessant vsqꝫ hodie eorũ plurimi copulare. Alia fuit antiquorũ monachorũ forma. Juxta quod narrat Gregorius tertio dyalogorum de sancto Isaac monacho. Cui cũ plurimi possessiões offerrẽt ad monasteriũ construendum. ꝛ ille omnia oblata rñ puens. fortem tenebat sententiam dicens. Monachus qui in terra possessionẽ querit monachus non est. Et Hieronymus ad paulinũ. Habꝫ vnũ quodqꝫ propositũ pncipes suos. habemus ꝛ nos pncipes nostros. positi nostri Paulũ ꝛ Anthonium. Itẽ noster pnceps Helias. noster Heliseus. nostri duces filij prophetarum qui habitabãt in agris. ꝛ faciebant tabernacula iuxta fluenta Jordanis. Itẽ dicit i epytaphio Nepociani. Alij nũmum addunt nũmo. ꝛ marsupia fodientes matronarũ opes venerẽtur obsequijs. Ditiores sunt monachi qꝫ seculares. possident opes sub christo paupere. quas sub locuplete dyabolo non habuerunt. ꝛ sustinet eos etiã ecclesia diuites quos tenuit mundus ante mẽdicos Hec Hieronymus. Et tamẽ sancta est viuendi forma si seruetur. quã instituit sanctus Benedictus. quã quidã in nigris. quidam vero in albis a longe imitant. Beatus igit Franciscus vidẽs pericula ꝛ sacrilegia affluentie terrene quã multi possident in cõmuni. Elegit regulam ipsis apostolis ad predicandũ missis a domino constitutã. iniungens fra/

tribus ne sollicitudinem habeāt de rebꝫ venientium ad ordinē. ne sic ordinis maculetur puritas. vel inquietudine aliqua grauetur Sed ne res venientium inutiliter dispēsentur remediū cōueniens adhibetur. cum dicitur. Si tamē consiliū requiratur. hec licentia sicut conuenit ministris ita competit aliis quibꝫ ex priuilegio apostolico recipiendi fratres ad ordinem est cōcessa. quoniam concesso principali accessorie etiaꝫ omnia cōceduntur. Postea cōcedant eis pannos probationis. Premissa prima parte huiꝰ rubrice. in qua agitur de venientiū receptione Hic subiungitur secunda pars de eorum pbatione. quantū ad habitus precipue qualitatem. Dicit ergo. Postea concedant eis pannos probatiōnis. videlicet duas tunicas sine caputio. Sed cum dicatur Matth. x. in regula apostolorū. Neqꝫ duas tunicas qualiter hic sanctus Franciscus concedit duas tunicas. qui superius dixit. regula et vita fratrū minorum hec est. scꝫ domini nostri Jesu christi. sanctū euangelium obseruare. Responsio. in euangelio nomine vniꝰ tunice vestitus designatur necessarii. Unde non habere duas tunicas est non ferre supflua vestimenta. Sed quia p religionis honestate necessariū est exteriorem tunicaꝫ in longitudine ꝛ latitudine ab alia vel aliis deferre. Necessariū vestimentū beatus Franciscus in duas diuisit tunicas. In vna intelligens exteriorē amictum vt fratres cappa teguntur. In alia intelligit omne corpori manifeste necessarium vestimentū. Et cingulū funem vnicꝫ. quia dicit Isaie. iii. Erit pro zona funiculus ꝛ cingulū sacci. Hoc cingulum funiculus est. quia sacci funibus cingi solēt Credo autē sanctum Franciscū istud cingulum elegisse. quia legitur Matthei. xxvii. Uinctum duxerūt eum. ꝛ tradiderunt euꝫ pontio pylato. Uel certe ad litteram vt cinguli vilitas concordet habitꝰ vilitati vt hoc cinctorio armati veritatis linea multi aspera ab ecclesia videātur disturbare symoniacos ꝛ alios scelerosos. Facto enim flagello de funiculis dominꝰ vendentes ꝛ ementes de templi sui finibꝰ noscitur eiecisse. vt dicit Johānis. ii. Et bracas. quarū est necessitas manifesta in casibꝰ innumeris propter humane miserie tegumentum. Istarum bracarū non tangit qualitas. vt liceat fratribꝰ. si nolunt tangere lini delicias, bracas vel laneas vel etiam cilicinis. Et caputionē vsqꝫ ad cingulum. vt more antiquorū religiosorum distinguatur habitꝰ nouiciorum ab habitu pfessorum. Ab ista autē generali lege exceptiōē addit. Nisi eisdem ministris sm deū aliquādo aliud videatur. Ex hoc verbo scti Frācisci procedit vt istud nouiciatꝰ insigne paucissimis cōcedatur. quia crescente vanitate hominū non est mirū si humilitas minuatur.

Finito vero anno probatiōis. Hec ē tertia pars rubrice in qua agitur de professiōe Primo quantū ad sui obligationē votiuaꝫ. Secundo quantū ad propositi stabilē perseuerātiam. ibi. Et nullo modo licebit. ꝛc. Dicit ergo sic. Finito vero anno probationis. Nec enim ante annū completū licꝫ possent se deo immobiliter astringere. licet eos ad professionē admittere faciendā. In quo anno possunt experiri afflictiones frigoris ꝛ caloris. In cuius figura sterilis ficulnea anno vno dimittitur ne precidatur. vt patet Luce. xiii. vt fructus ab ea agricolarus adhibito fimo expectetur. Finito igitur anno probationis recipiātur fratres ad obedientiam. promittētes vitam istā ꝛ regulam semper obseruare. In qua promissiōe sic vouēt totā regulam. vt supra tactum est. vt nō omni eius parti se obligatorie astringant. Uouent eni se totam regulā pro regula habituros sm mandātis intentionē. vt quedaꝫ ab obseruandū omnimode. quedā ad habēdum pro salutaribꝰ hortamentis. Ergo illa que ad obseruantiā inuiolabiliter sūt vouenda ista ad cautelā ex voto perhēniter sūt habenda. Et nullo modo. Hic tangit secūdum scilicet voti stabilē perseuerantiam dicens. Et nullo modo licebit eis de ista religione exire. supple. post professionē. Exitum autē de religione aliqua dupliciter intelligere possumus. Uno modo vel retrocedēdo ꝛ hoc reuertendo ad seculū seu ad religiōeꝫ laxiorem. quorū vtrūqꝫ est apostatare et retro aspicere. Alio modo procedēdo ad altiorem gradū fugere. scilicet melioris vite ascēdendo. sicut faciūt qui a laxioribus statibus ad religiones se transferūt arctiores. Primꝰ modus exeundi est in omni religione dānabilis. Secundꝰ laudabilis vbi possibilis. Sed professo ad hanc religionē est impossibilis. quod nisi papa supponeret in regula premittens ꝛ nullo modo licebit. nō subiungeret. Juxta mandatū domini pape. Quia

fm sanctum euangeliu. Nemo mittens ma
num ad aratru et respiciens retro aptus est
regno dei. Si igitur no licet exire. quia non
licet retrospicere. ergo omis alia religio hu
ic est retro. et apostate sunt omnes ab hac re
ligione post professione ad quamcunqz aliaz
transeuntes. Et si aliquos exire vel pro pec/
catis suis a religione eici contingat si totis
viribus instantes fuerint pro religione hac
recuperanda. nec gratia inuenire valentes
extunc in aliqua alia religione rigida se sal/
uare poterunt si tame quantu in se est mane
ant in desiderio ad statum suu pristinum re
uertendi. Et si de licentia apostolica se glo/
rietur aliqui aliter facientes. pro certissimo
sciant contra hanc domini sententia papa ni
hil facere. Nemo mittens manu ad aratru.
etc. Et si mendacijs interuenientibus aliquid
contingat per tales a sede apostolica impe/
trari. non est eis excusatio. sed accusationis
duplicatio. dum mendacio tantu patrem cir
cumuenientes sue querunt apostasie pallium.
qui in votis non dispensat nisi vbi suggerit
pietas et rationabilis equitas recompensat
Et quia obligati ad eunde ordinem voto
vel iuramento tenentur domino integre solue
re quod vouerunt. Qua ratione non licz fra
tribus de hac religione exire. quia hoc est re
tro aspicere. Non licet obligatis ad ista reli
gionem quacunqz aliam intrare profiteri vel
ingredi ad manenda. imo peccant mortali
ter tales in religionibus alijs remanentes. pec
cant etiam eos recipientes et consentientes. si
cut apostasie facinus promouentes. Sed qd
dicendum est de illis qui ad episcopale offici
um ex his fratribus assumuntur Respondeo
Si coacti ab ecclesia huiusmodi ineuitabi
li necessitate suscipiant regimen animaru no
sunt reputandi ab ordine egressi si quantum
in ipsis est semp aspirant in sinu ordinis co
foueri. Et si non vocati ad episcopale gra/
dum nec coacti ad eundem aspirant et fugi
ant erumnas pauperu et ordinis rigorem. cre
do eos in illius partem cessuros. qui dixit. se/
debo in monte testamenti in lateribus aqui/
lonis Sed nunquid obligati ad hanc religi
onem excusabuntur si assumantur ad curam
pastorale vel aliam ecclesiasticam dignitate
certum est quod no. vt patet extra de voto. ca. p
tuas. Vbi papa cuida ad religione obliga
to et ante impletione voti ad regimen ama
rum assumpto. respondit in hec verba. Si
tuam desideras sanare conscientiam. regime
resignes memorate ecclesie. et reddas dno
votum quod vouisti. Et illi qui iam etc. Hic
tangitur quarta pars hui9 rubrice. In qua
agitur de victus et vestitus districtione. Primo
quantu ad vestitu. Secundo quantu ad vi
ctum. ibi. quos moneo. In prima parte tan
git vestitus qualitate et quantitatem. Secu
do vilitatem. ibi Et fratres. Et interponit
pedu nuditatem. vt patet. Dicit ergo sic Et
illi qui iam promiserunt obedientia. professi
scz. habeant vnam tunica cum capucio. In
qua habitus intelligitur. Et aliam sine capu
cio qui voluerint habere. In alia tunica si/
ne capucio intelligitur fm statuta ordinis vni/
ca simplex vel repeciata. nec debent plures
haberi inferius. a professis precipue. nisi de
superiorum arbitrio quibus regula commit
tit talium sollicitudinem. fm loca et tempora
etc. Dicit autem signanter. qui voluerint habe
re. quia varia sunt corporu robora. et multu
differentes diuersaru intemperies regionu
Sed pro calciamentis addit. Et qui necessi
tate coguntur possunt portare calciamenta.
Vbi aduertendum quod cuz regula solu pro ne
cessitate cogente concedit calciamenta porta/
re. vbi ergo non cogit necessitas sicut in cor
pore robusti. vbi autem necessitas non cogit
sicut et in negocijs gerendis. que etsi per so/
los debiles expediri valent. potest tamen si
ne periculo differri ipsaru expeditio. non li/
cet. Calciamentoru ergo deportatione ipsa
regula indirecte interdicit. Et quia verbuz
illud sumitur de euangelio Matthei. x. vbi
dicitur in regula apostolorum. Neqz calciam
ta. patet hic vsu sandaliorum minime prohi/
beri. quoniam sicut dicit Matthei. x. Neqz
calciamenta. euangelico more hanc complens
sententia Marc. vi. c. precipit eis ne qd tol/
lerent. sed calciatos sandalijs. etc. Propter
quod antique sculpture pariter et picture mo/
strant apostolos calciatos sandalijs inces/
sisse. Vnde Actuu. xij. super illud. Calcia te
caligas tuas. dicit Beda. Pro caligis et ca/
ligulis vt quidam habent. grecus habz san
dalia. Hoc enim gen9 calciamenti legitur i
euangelio apostolis fuisse permissum. Hec
Beda. Que expositio extranea videretur. ni/
si diceret Papias quod calige sunt sandalia.
Que autem ibide dicitur. scilicet Actuu. xij.
glosa interlinearis exponit dicens. quod p hoc
quod angelo iubente Petro. et ipso complente.

datur exemplum nō ambulandi sine calcia/
mentis. ⁊ non potest ad litterā ad aliud ge/
nus calciamētorum retorqueri q̄ȝ ad illud.
de quo loquitur text⁹ ipse. scilicet sandalia.
Verbū etiā ipsius glose nullius est auctori
tatis. quo ad hoc quod dicit angelo iuben/
te. ⁊ si ad personā Petri littera referatur. tñ
iussio pro aliis mystice intelligitur referri. s.
ad virtutes pedes spirituales munientes q̄
in sandaliis designātur. Sicut ad Ephes.
vi. dicitur. Calciati pedes in preparationē
euangelii. ibi vide glosam. Qđ autē christus
alia calciamēta apostolis inhibuerit. patet
quia super illud Matth. x. Neqȝ calciamē/
ta. dicit Hieronym⁹. Et plato duas corpo/
ris summitates dicit nō esse velandas. nec
assuetam fieri debere molliciē capitis ⁊ pe/
dum. Cū enim hec firmitatē habuerint. ce/
tera robustiora sunt. Item Hieronym⁹ ad
Eustochiū. Discipuli ⁊ sine calciamētorum
onere ⁊ vinculis pelliū ad predicatiōem euā
gelii destinātur. Milites vestimentis chri/
sti sorte diuisis caligas non habebāt quas
tollerent. Nec poterat enim habere domi/
nus qđ prohibuerat in seruis. Ecce q̄ chri/
stus docuit incedere sine calciamentis. hoc
ipse etiam obseruauit. Hic tamen Hiero/
nymus aliter vtitur nomīe caligarum q̄ȝ su
pra habitū est ex Beda ⁊ Papia. Item Eu
sebius. vi. ecclesiastice hystorie dicit. Deside
rabam videre sanctū illum ⁊ psallētem cho
rū qui ad exemplū melioris vite ceteris om/
nibus viuunt legis dei atqȝ euangelii taciti
predicatores. in quibus ipse habitus p̄fert
virtutis insignia. hirsutū caput. pedes nu
di apostolis similes. Idem patet de Hiero
nymo ⁊ sui tempis monachis. Dicit enim ī
vitaspatrum capl'o de sancto Iohē. ita om/
nia illa exasperante loco. vt non solum nu/
dos pedes vt eramus nos. sed ⁊ calciamen
tis munitos terebret ⁊ secet. Hec Hierony
mus. Item obsecro si christ⁹ nudis pedibus
minime incessisset. qualiter rationabiliter d̄
pharisęo conquest⁹ fuisset Luce. vii. dicens
Aquam pedib⁹ meis non dedisti. ⁊c̄. Sed
quidam hic sensui suo innitētes ⁊ ip̄m chri
sti sensui preferentes. dicunt. melius esse pro
doctrina veritatis calciatum esse q̄ȝ discalci
atum. ne impediatur verbū dei. Sȝ atten/
dant illi q̄ nulla forma aptior est euangelii
propagandi q̄ȝ illa in qua toti orbi fuit euā/
gelium predicatū. Hoc autem factū est nu/
dis pedibus. Unde Hieronymus in epi/
stola ad Ageruntiam. Discipuli toto orbe
peregrini. nō es in zona non caligas habu/
ere in pedibus. Unde Hieronymus. Fa/
teor penam esse asperam pedū nuditatem.
In hyeme quidem apparet p̄ter frigidita/
tem. In estate autē grauior est propter du/
riciem maiorē. quia calor plus opprimit ter
re glebas q̄ȝ frigus ⁊ sole ascendente cum ge
lu resoluitur in hyeme. exiccatur amplius ī
estate. Calor etiam findit ⁊ frangit grauiter
pedes nudos. Et tamen ipsi fratres cū apo
stolo in frigiditate ⁊ nuditate ibant gauden
tes. nec algoribus hyemis. nec ardoribus
estatis hactenus dimiserūt. quin nudis pe
dibus adierint remotissimas partes mun/
di. Amplius posito q̄ christ⁹ vel in puericia
vel ante tricesimūtertium annū calciamen/
ta habuerit. non tamen ea habuit postq̄m
eorū vsum discipulis inhibuit. qui cepit fa/
cere ⁊ docere. Sed pro vestimentorū qua
litate subdit. Et fratres omnes vestimētis
vilibus induātur. Hoc quidē conuenit al
tissime paupertati. quecūqȝ enim sunt ī vsu
verorū pauperum sunt iuxta paupertatis
regulam mēsuranda. Hec vilitas in tribus
attendenda est. scilicet in precio. in colore. et
superadditis alterius panni assumentis.
In precio inq̄m quia paupertas vera nihil
preciosum hȝ. Color etiam naturalis nō ar
tificialis in veste haberi debȝ. Aliter frustra
monerētur fratres in sequentibus minime
iudicare videntes vestimentis coloratis. ter
tium additur vt seculi stulticia in fratrū ha
bitu ostendatur. Unde subdit. Et possunt
ea repeciare de saccis. ⁊c̄. Saccus duplex
est. scilicet lineus ⁊ laneus. Et s'm istud sac/
cus dicitur omnis vestis vilis. Et est saccus
cilicinus quo vsi sunt prophete. Unde Isa
ie. xx. Solue saccum de lumbis tuis. Hie/
ronymus in glosa. Mira obediencia solo
ciliciano induebatur. vt tradunt hebrei. ⁊c̄.
Per alias species aliorum pannorū diuer
sitas intelligitur in substantia et colore. Ad
ditur autem huic vestimento benedictio di
quoniam qui se stultum ⁊ despicabilem ex/
hibet huic mundo. ipsi deo estimatur precio
sus. Hec est benedictio eius qui apparuit in
rubo Deuteronomii. xxxiii. Ipse enim chri
stus vsus est vilissimis vestib⁹. Unde chry

fostomus super Johannem.omelia.xxxiij. Anteq̄m apparuisset Jesus predicabat eū Johannes ba. vt facile susceptibile esset testimonium ipso apparente.in vili vestimento innotescente. Itaq3 enim vili veste annūciabatur forma cōmuni omnibus christus vt samaritane mulieres z meretrices et publicani cum magno ausu auderent ei appropinquare z loqui. Hec Chrysostomus.

Et nota q fratribus nulla pellicea vestimenta concedūtur. Quos moneo.zc. Hic agitur de strictione quantum ad victū. Excludit quidem principaliter iudicium temerarium z aliorum contemptum.ac presumptionem propriorū factorum. Secundo addit insinuantem exhortationē de ciborū vilitate dicens. Quos moneo z exhortor ne des. z affectu. neq3 iudicent cōtemnendo vel vilipēdendo in cogitatu. Homines quos vi. in ves. z colo. indu. Hieronymus ad Rusticum. Vilis tunica contemptum seculi probat. Ita dumtaxat ne animus tumeat ne habitus sermoq3 dissentiant. vnde licet faciliter vitari non possit iudicium suspitionis. vel hesitationis.cauendum est tamen penitus a iudicio diffinitionis qua absolute talibus vtentes cōtemnuntur. Uti cibo z potu delicato. Non est ergo fratrum vti cibis z potibus delicatis. sicut nec vestibus vti coloratis Hoc enim ad ius pertinet altissime paupertatis. que quanto est altior tāto artior debet esse victus. Unde in conuiuia christi inuenti sunt panes ordeacij. Johannis. vj. z h in deserto. In ciuitate autem vsus est pane triticeo. In quo z instituit sacramentum. Similiter z in deserto ieiunabat quadraginta dierum spacio. Inter homies autem existēs adeo se hominibus z cibis z potibus conformabat vt vorator z potator vini ab omnibus diceretur. Quid in hoc aliud tacite predicat. nisi damnationem hypocrisis coram hominibus scilicet austere. z i abscondito viuere delicate. Unde Math. duodecimo legitur. q Jesu abeunte per sata. discipuli ceperūt vellere spicas. Ubi glosa dicit. q in hoc docuerunt austeram vitā z non accuratos sed simplices cibos querere. Unde certum est q paupertatem z penitentiam profitentibus carnes in suis domibus sunt vitande extra casum necessitatis duplicis. scilicet vel infirmitatis vel debilitatis manifeste. Juxta quod beatus Benedictus inhibz monachis carnes quadrupedum preter illos qui sunt omnino debiles aut egroti. Idcirco temporibus penitentie ecclesia a carnibus solet abstinere Qui ergo sunt penitentie perpetue professores ab eis tritis z integris. omni tempore debent abstinere. quantum patitur fragilitas humana. Nec hoc sufficit nisi z a sumptuosis piscibus. z maxime beluis studeant abstinere. Unde Gregorius. Qui a carnibus abstinent nequaq3 sumptuosiora marinarum beluarum conuiuia preparent

Ridiculosa igitur videt abstinentia. maxime pauperibus carnes non tangere z pisces querere chariores. Et Hieronymus ad Paulinum. Sit tibi vilis et vespertinus cibus olera et legumina. interdum et pisciculos paucos pro summis delicijs ducas. Sequitur. Sed magis vnusquisq3 iudi.et des. se. Hoc enim vere humilitatis conuenit professoribus seipsos despicere z despicabiles reputare. Sequitur

Capitulū III

Clerici faciant diuinum officium zc. Hec tertia rubrica fratres instruit disciplina. Et hec pars habet tria. quia

Primo agit de disciplina ordinante ad deum laudandum z honorandum.

Secundo agit de discipina ieiunij. que ordinat hominem ad seipsum. ibi. Et ieiunent.

Tertio agit de ordinantibus ad edificationem proximorū. z hoc quantum ad ambulantes per mundum. ibi. Consulo.

In prima ergo parte primo informat clericos deinde informat laycos. Dicit ergo. Clerici faciant diuinum officium ſm ordinem sancte Rhomane ecclesie. Quod officium fuit in maiori parte a sancto Gregorio z alijs sanctis institutum. excepto psalterio quia ecclesia Rhomana vtitur alia translatione psalterij q̄3 communiter habeatur. vel verius aliter emendato. Et quo scilicet officio habere poterunt breuiaria.

Sed quare sanctus Franciscus ex quo fratres suos volebat in predicatione et stu/

dio per cōsequens exerceri tam oneroso taz
prolixo officio onerauit. Responsio. San/
ctus Franciscus optabat romane ecclesie
vestigijs religionē suam idcirco pro viribꝫ
copulare. quia sciēs eam immediate subesse
celesti curie. ⁊ ab ipso fuisse domino institu/
tam ⁊ a sanctis patribus gubernatam. qui
habētes sapientiā ⁊ iudicia mittere toti mū
do. Scdm illud tamen officium prolixum
laudauerūt altissimū. sicut ⁊ laudat vsqꝫ ho
die romana ecclesia regimini nihilominus
intenta eccl'ie vniuersalis. quibꝫ etiam fuit
maxime solicitudinis inter omēs necessi. ta
tes. sciebant tamē clarissimū esse laudū me/
ritum diuinarū. ⁊ per cōsequens breuitatez
laudum breuitatē arguere meritorū. Cum
ergo nulli incumbit tanta sollicitudo vacā
di sapientie pro regimine vel illustratōe vni
uersalis ecclesie sicut ecclesie romane. nulli
pro eccl'ie ministerio aut studio congruit il/
lud officiuz abbreuiare. Suspecta est ergo
cuiuslibet nutricis pietas que affectum pu
tat transcendere tāte matris. Preterea mul
tum ad illuminationē proficit pietatum men
tium. laudū frequentatio. Iuxta illud psal/
miste. Sacrificiū laudis honorificabit me
Gregori⁹ super Ezechielē. Vox psalmodie
cum per intentionē cordis agitur. per hanc
omnipotēti deo ad cor iter paratur. vt duo
te menti vel ꝓphetie mysterium. aut cōpun/
ctionis gratia infundatur. Pro informati
one laycoꝝ subdit. Layci vero dicant. xxiiij
pater noster. Doceātur autē layci ꝙ tria hec
vocabula Pater noster qui es in celis perti
nent ad animi preparationē. quia cum vult
se nominari deus patrē. dat fiduciam impe
trandi. quia pater libenter filijs thesaurisat
Cum vero dicit noster. docet dilatationem
affectus. vt null⁹ orationē suā ad se solū cō/
trahat. Cuz dicit. qui es in celis. excitat pu
ritatem intētionis. vt orans sola celestia orā
do requirat. Cū autē subdit. Sanctificet.
oratio subiungit. que in septē petitionibꝫ cō
tinetur. quarū prime tres directe pertinent
ad dei honorē. quattuor sequētes ad peten/
tium vtilitatē. Cuz enim dicit Sanctificet
nomē tuū. petit vt fidei veritas certissima ꝙ
deus est pater fideliū. ⁊ fideles filij dei appel
lantur ab infidelibus cognoscat. Cum aūt
dicit. Adueniat regnū tuū. petitur. vt ei⁹ le/
gibus a credentibꝫ obediatur. Fiat volun
tas tua. petitur vt eius bonitas diligatur. ⁊

propter se colat ab infirmis sicut a fortibus
In quattuor autē petitionibꝫ sequentibus
primo petit collatio omīs boni corpi ⁊ ani/
me necessarij cuz dicit. Panē nostrū quoti/
dianum da nobis hodie. Et petendo tm̄ p
hodie excludit proteruiā auaricie. incertitu
dinem vite insinuādo. Secūdo subdit pe/
titio amotionis omīs mali Primo q̄ntum
ad preterita. cū dicit Et dimitte nobis debi
ta nostra. vbi implicat debitū innocentie vt
sciat se ad malū suū petere qui in corde suo
retinet adhuc rancorē ire. Secūdo q̄ntum
ad futura vt detur gratia omīa deuitādi pe
ricula peccatorū vel temptationū. cuz dicit
Et ne nos inducas in temptationē. id ē. ne
induci ꝑmittas. Tertio quantū ad p̄sentis
exilij vniuersa mala presentia. vt habētes vi
tam in patiētia. mortē optemus vitā istam
cū domino placuerit terminantē. Et h̄ om
nia cōfirmantur cū dicit Amen. Ubi no/
tandum ꝙ hec oratio inter omēs est p̄cipue
veneranda ab ip̄o domino nullo medio in/
stituta. Dicit autē beat⁹ Franciscus signā/
ter. xxiiij. pater noster p matutino. quia offi
cium nocturnale excubias representat ciui
um supernorū. ⁊ illo tempē deo est sacrifici/
um laudis ⁊ angelis acceptissimū. Nume/
rus aūt. xxiiij. est numerus patrū vtriusqꝫ te
stamēti. Duodecim enī fuerunt patriarche.
p quos multiplicat⁹ est populus credentiū
carnaliter. Duodecim etiā apostoli p quos
in nouo testamēto multiplicat⁹ est populus
credentiū spiritualiter. Petūt ergo fratres
in mysterio hui⁹ numeri optātes in vtriusqꝫ
testamēti patrū meritis exaudiri q̄s non
est dubiū ad angelicū consortiū peruenisse. vl'
quia. xxiiij. sunt hore naturalis diei. orō illi/
us numeri petit remediū tempis vniuersi.
Itē matutine laudes que a clericis decātā/
tur. nouenario psalmoꝝ lectionū. ac cantu/
um distinguunt. vt angelicos nouē ordines
rep̄sentent. Numer⁹ aūt. xxiiij. generatur ex
ductu ternarij in octonariū. In ternario āt
numerus credendorū. In octonario iusti/
cia intelligitur agendorum. cū sm̄ Augusti
nū est numer⁹ iustitie vnicuiqꝫ sua tribuēs.
Layci ergo qui ad laudes angelicas vel in/
telligendo mysteria non assurgunt. simpli/
citatem suam in fide ⁊ iustitia in hoc nume
ro perficiunt. dum octonari⁹ ad iustitiam.
ternarius ad fidē pertinet trinitatis. Seq/
tur. Pro laudibꝫ quinqꝫ. sicut matutinū of/

ficium laudes signat ciuiũ supernorum sic
officium laudũ significat cultum ecclesie a
mane ecclesie primitiue vsq ad lucẽ claram
quam in fine seculi expectamus. Incipiunt
enim a regno xpi. decore induti in populo
iudeorum per iubilũ omis terre transeũtes
in populo gentiũ lucem pacis datam facien
tur ecclesie. et duos primos psalmos tertio
copulando duplicis populi concordiam re
presentant. Transeũtes autẽ per canticum
puerorũ in camino laudes ecclesie represen
tant sub antichristo. Et cũ i tribus psalmis
laudes iungũt vltimo. temp⁹ post antixpm
significant quãdo a christianis qui vsq tũc
fuerũt iudei et pagani in vna fide sociati do/
minum collaudabũt. per has quinq parti
ones laudũ canonicarũ ecclesiasticarũ pu
to sanctum Franciscũ hunc quinarium la/
icis assignasse. nisi in hoc forte numero dif/
ferentia assignet laudũ celestium et terrestri
um. Iuxta hoc differũt hierarchie. quia ce/
lestis laudat deũ intellectualiter. subcelestis
per sensibilia symbola. que omia per quinq
sensus cognoscitur. dum auditus laudat i
canticis. visus in ornamentis. tactus in ob
sequiis gustus in sacrificio altaris. olfactus
in fragrantia thuris. et si qua similia ad fra/
grandum adhibent. Sequitur. prima in
qua domin⁹ ad pontifices ductus est. Ter
tia in qua accusatus et iudicat⁹ est in qua eti
am descendit spiritussanct⁹. Sexta in qua
crucifixus est. Et nona in qua mortuus est
p qualibet istarũ horarum septẽ. vt septifor
mis gratia impetret. vel sm septez dona spi
ritussancti. vel sm septẽ ecclesie sacramenta
quibus deus indidit sue efficaciã passiois.
Pro vesperis autẽ duodecim. Hoc ideo for
te quia vespere pro horis habent duodecim
celebrari. vt pro omniũ horarũ diei preteri
te offensis oratiõe duodenaria christi miseri
cordia imploret. Vel quia laudibus vesperti
nis representatur mũdi vespera in qua ipse de
us incarnatus est. factus dies. et sibi duode
cim horas in duodecim apostolis copulauit.
Unde legitur Ioh. xi. Nõne duodecim ho
re sunt diei. Sequitur p completorio septem
in quo omniũ cõsummatio insinuatur. vt sicut
spiritus septiformis incipit et dirigit. ita per
ipsum etiã diei meritum consummet. Nec au
tem in vniuerso sunt. lxxvi. pater noster. qui
bus si oratio p defunctis adiũgatur nume/
rus producitur lxxxi. vt omniũ peccatorũ re/

missio impetret. Et ieiunent. Hic agitur
de ordinantibus hominẽ ad seipsum scz de ie
iunio. Et loquitur de triplici quadragesima.
duas preceptorie imponens. tertiã ad deuo/
tionis excitationẽ suadens. Tres siquidem
leguntur quadraginta dierũ cõtinue ieiunas/
se. Moyses. vt patet Exod. xxxiiij. et Hely/
as. iii. Regũ. xix. Et ipse domin⁹ mat. Mat.
iiij. Duplex autẽ est ieiuniũ. scz meroris et gau
dij. Ieiuniũ meroris est quo carni placentia
cibaria studio penitẽtie carni abscindũtur.
Ieiuniũ vero gaudij est cum ipsum cor tan
tis est iniunctũ spiritualibus delicijs. vt pena
sit vacare mensis et est p consequens delecta
bile ieiunare. cũ ieiunatur nõ vt corpus af/
fligatur. sed ne deuotio interrumpatur q spiri
tus recreatur. Ieiuniũ moysi significat me
rorem pro deletiõe culpe. Ieiunium Helye
significat merorẽ pro amotione omis mise/
rie. Primũ signat ieiuniũ quadragesime hi
emis. Secundũ signat quadragesima vers.
Vel melius prima quadragesima refertur ad
peccata preterita expianda. Secũda ad fu/
tura imminẽtia precauenda. Ieiuniũ aũt xpi
significat ieiuniũ gaudij quo non tm̃ a cibis
carnalibus. sed ab omi terrena delectatiõne
delectabiliter abstinetur. Idcirco beat⁹ frã
ciscus duas quadragesimas precipiẽdo im
posuit. tertiã vero cũ benedictiõne dei suasit
faciens eã deuotione sola et nõ aliqua coacti/
one adimpleri debere. Dicit ergo. Et ieiunẽt
a festo omniũ sanctorũ vsq ad natiuitatem
dñi. Sanctã vero quadrage. etc. Sed alias
vsq etc. Nota q hic secundo fit mentio de
benedictione. hic in victu. superi⁹ in vestitu
Alijs aũt tpibus nõ teneantur nisi sexta feria ie/
iunare. quia illa die voluit dñs crucifigi. Tẽ/
pore vero manifeste necessitatis. scz propter
infirmitatẽ grauẽ. vel propter virtutẽ in la/
bore incuitabili adeo deficientẽ quãdo scz
labor incumbẽs de necessitate aliter perfici
nõ potest. nõ teneantur scz ieiunio corpali. Ad
gaudij igitur ieiuniũ volens omi tempe fres
suspirare intra euangelicã regulam. minus
d ieiunio meroris imponẽs ad gaudiũ ieiu
nia informat in sequẽtibus vt patebit. Consi
lo vero. Hic agitur de ordinantibus ad edifica
tionẽ proximorũ p mundũ scz a foris tam am
bulando q in alienis domibus quiescẽdo.

Circa primum primo informat itinerati
onẽm ad vitandũ malum. Secundo excita
tiue ad exortationẽ ibi. Et non detrahant. In prima

parte informat itinerationē ad vitandū malum. Tertio ad tenendū bonum. ibi. Sed sint mites. Pro primo dicit. Consulo vero ad instructionē rationalis. moneo ad allectionem concupiscibilis. Prouerbiorū. xv. Qui suauis est viuit in moderationibus. in suis monitionibus relinquit cōtumeliam. Et exhortor ad excitationē irascibilis ij. Machabeorum. xv. Singulos armauit non clipei aut haste munitione sed sermonibus optimis et hortamentis vt quādo vadāt per mundum exemplo christi et discipulorum suorū. Non litigent. alicui inferendo contumeliā. Neque cōtendāt verbis. pertinaciter affirmādo sententiā suam. vel iudicialiter litigādo. Nec alios iudicent. dubia scilicet in peiorē partem interpretando. vt sic seruetur innocētia exterior et interior. Sed pro bono tenendo subdit. Sed sint mites in cedendo improbitatibus. pacifici minoritatis sue ordinem seruando. Et modesti. per disciplinā sensuum et verborum et operū. mansueti moribus. non impetuosi. Et humiles. Nullum honorem appetendo. et omnē gloriam humanam fugiendo. Nec hoc sufficit nisi diffinitionem humilitatis in se studeāt adimplere. que talis est. Humilitas est virtus qua homo vera cognitione sui sibiipsi vilescēs appetit tractari vt huiusmodi et non sublimius gubernari. Et pro speciali disciplina addit. Honeste omnibus loquentes sicut decet. omnē scilicet hominē pro sui status gradu reuerēdo. Hec est informatio itinerationis. Sed pro seclusione equitationis subdit. Et non debeant equitare. Et per cōsequens nec bigare aut quadrigare. que maioris sunt sumptus. Nisi manifesta necessitate. prolixitatis vel impedimenti itineris vel negocij vrgentis vel infirmitate cogitur. Dicit autē non debeant. pro eo quod est debeāt non equitare. Et in quamcunque domū intrauerint ad procurandam animarū scilicet salutem. Matthei. vi. Primum querite regnū dei etc. Primū dicant. Pax huic domui. secundum doctrinā christi Mathei. x. Optando autē pacem. optamus omnem liberationē a malo et promotionem in bono. Et est pax tranquillitas cordis. Et secundum sanctum euangeliū de omnibus cibis etc. dicit notanter liceat. non necessitatē imponendo sed secundum indulgentiam permittendo. vt sciat se contra regulā nihil facere. si quis voluerit sublimius ambulare. Ad hoc notandum dicit. liceat omnibus. non simpliciter. sed secundum sanctū euangelium. Illud autem non cōceditur nisi in predicationis continuo ministerio. Qui ergo pro animarum salute non circūeūt. in hac licentia ius non habēt. Ipse dicendo secundum sanctū euangelium licentiam temperat. vt scilicet secundum regulam euangelice honestatis fiat. Unde cū verbum predicatum trahat de Luce. x. capitulo. vbi dicitur. Manducate que apponūtur vobis. Notandum quod ibi immediate subiungitur. et curate infirmos qui in illa sunt. certum est illud intelligi spiritualiter secundum principalem intellectū vocabuli. Non est autē modus curandi animarum delicationibus vel cibariis quibus illi vtantur in quorum mēsis fratres ipsi vescūtur. Hoc enim est nō curare infirmos sed a fortitudine ad infirmitatem vocare. Quando ergo principales persone domus et familie abstinent a carnibus. non licet secundum sanctum euangeliū fratres in esu carnium latius ambulare. Item vbi est ferculorū superfluitas non est euangelice sanctitatis superfluitatē vsu suo vel abusu verius approbare. sed magis necessitate accepta. dissimulare prudenter quod nequit sine scandalo reprehendi. Item si aliqui religiosi receptores fratrum contra regulā suam carnes comederēt. nō est euangelice sanctitatis participare cum preuaricatore in crimine vel carnalitati irregulariter suo consortio conformari.

Capitulū IIII

Recipio firmiter. Descriptis tribus portis dominice ciuitatis. per quas illucescit claritas orientalis. Sequitur secūda in qua describuntur tres porte munite contra insidias aquilonis. Quarum prima excludit periculū Iude pro pecunia dominū tradentis. Secunda tollit periculū ficte religionis in ocio viuentis. Tertia aufert periculū multitudinis cleri sine pro appropriatis cōmunibus contēdentis. Primū aufert homini deum. Secundū aufert homini seipsum. quia ociosus in nullo est sibi fructuosus. Tertiū aufert homini proximum. Prima pars habet duas. Quia primo excludit pecunie omnimodā receptionē. Secundo prouidens subditorū quieti imponit prelatis circa procurationē necessariorum sollicitudinē ibi tamen pro necessitatibus infirmorum. Dicit ergo pro primo Precipio firmiter

ter fratribꝫ vniuersis. Circa quod scien/dum ꝙ pecunia terrenū nomen est. redolēs magis auariciā ꝙ̄ modū diuitiarum. vt di/cit Augustin⁹. vij. de ciuitate dei. caplo. xij. Dicit pecunie vocabulo large quicquid tē/poraliter possidet. Unde Augustin⁹ libro de doctrina xpiana dicit. Totū quicq̄d homines in terra possidēt. omnia quoꝝ domini sunt. pecunia vocat siue sit seru⁹ siue ager. Alio modo dicit pecunia stricte quod ē mē/sura cōmutationis rerū. ꝛ sic accipit Actuū. viij. vbi dicit. Pecunia tua tecū sit in perditionē. Volens igit domin⁹ ꝑ seruū Franciscum auaricie radicē penit⁹ excludere ab orto concluso ꝛ fonte signato precepit ne reci/piant fratres denarios vel pecuniā vel vllā possessionē terrenam. in pecoribus siue ge/neraliter in omnibꝫ que paupertatē altissi/mā labefaciūt. Et precipue loquit de pecunia numerata. Hoc autē trahit ab euangelio Math. x. Nolite possidere aurū neqꝫ ar/gentum neqꝫ pecuniā. vbi dicit glosa. Duo sunt genera necessariorū. vnuꝫ quo necessa/ria emunt. aliud ipa necessaria ꝑ pecuniam in zonis vnde illa emūtur. per perā qđ emi/tur ꝛc. Hui⁹ autē inhibitionis facte apostolis septē sunt precipue ratōnes. Prima ē su/spitionis exclusio ad efficaciā predicatiōis. Secunda est terrene sollicitudinis ꝑfecta extirpatio ad cōmendationē celestis proui/dentie circa illos qui diuinis vacant obseq̄is. Et has duas ratōes tangit Hieronim⁹ in glosa dicens. Si hec haberēt non vide/rent causa salutis hominū ꝑdicare sed lucri. ꝑterea vite necessaria amputat. vt apostoli doctores vere religiōis qui instruebāt om/nia diuina ꝓuidentia gubernari. seipsos ostēderent nihil cogitare de crastino. Hec Hieronymus. Tertia causa hui⁹ mandati ē de/claratio virtutis ipsi⁹ dn̄i saluatoris. Unde pro istis tribꝫ causis dicit Chrysostom⁹ su/per Math. Multa ꝑ hoc vnū cōmenda/uit. Primū quidē non suspectos faciēs apostolos. Secūdo eruens eos ab omni solli/citudine. vt vacationē dei verbo tribuant. Tertio docēs eos suā virtutē. Hoc nempe postea dicit. Nūquid aliquid defuit vobis q̄ndo misi vos nudos ꝛ discalciatos. Quarta causa est perfecta om̄is amoris mūdani expectatio. quia maxime inter possessiones cupiditas solēt haberi pecunie. Eccl's. x. Pecunie obediūt om̄ia. Idem. x. Auar⁹ nō im/plebitur pecunia. Et Ambrosius ð officijs. Domin⁹ ad discipulos ait. Nolite posside/re aurū neqꝫ argentū quo velut falce in hu/mano pectore succidit pullulantē auariciaꝫ. Chrysostom⁹ sup idem. Radicē malorū cō/festim euellens ait. Ne possideatis aurū ne/qꝫ argentū. nō dicit. Nō accipite vobiscum sed etiā si possibile sit aliūde accipere fugi/te ꝑiculosam hāc egritudinē. Quita causa ē vt statū innocētie ꝑdite vt erat possibile re/nouaret. In qua si homo stetisset om̄ia fuis/sent cōmunia. ꝛ nulla proprietas contracta fuisset ad multitudinē aliquā vel personaꝫ. Unde chrysostom⁹ dicit. ꝙ hoc dixit vt do/ceret eos ad statū in quo homo erat añ peccatum recurrere. Sexta ratio est ad doctri/nā perfectissime libertatis. quia vt dic̄ Hie/ronym⁹ in epistola. Nemo ꝑfect⁹ erogat ꝙ̄ qui nihil sibi reseruat. Et si beatius est dare ꝙ̄ accipe. vt dicit Actuū. xx. Beatissimus est qui om̄ia sua dedit ꝛ vt est possibile paucissi/ma ecōtra recipit. Septima causa est indi/uisa cordis intētio circa predicationē verbi dei. Unde Chrysostom⁹ super idē. Orbi ter/rarū deus doctores missur⁹ erat. ꝓpter hoc angelos eos ex hoībus cōstituit ab om̄i ab/soluens hui⁹ vite sollicitudine vt vna sola re/tineātur cura. que est cura doctrine. Hanc igit vitam apostoli tenuerūt ꝛ āte passioneꝫ dn̄i ꝛ post. Unde Actuū. iij. pauperi elemo/synā petenti Respōdit Petr⁹. Argentū ꝛ au/ruꝫ nō est mihi. Glo. memor precepti domi/ni dicētis. Nolite possidere auꝝ ꝛc. Ambrosius sup Lucā ait. Apostol⁹ Petrus ꝑmus executor dn̄ice sentētie ostendit nō in vacu/um effusum dn̄i mandatū. Cū em̄ a pauꝑe posceret vt ei aliquid pecunie largiretur. ait Argentū ꝛ auꝝ ꝛc. Nō tam in hoc gloriatur petr⁹ ꝙ aurū ꝛ argentū nō habebat ꝙ̄ ꝙ ser/uet dn̄i mandatū dicentis. Nolite posside/re ꝛc. hoc est. vides me discipulum Christi. ꝛ aurū a me requiris. Hec Ambrosius. Au/gustin⁹ dicit idem tertio de mirabilibꝫ scri/pture. penultimo caplo. Hoc idē etiam ser/uauit Paul⁹. Vn̄ Chrysostom⁹ de laudibꝫ pauli. Paulus pecuniā non possederat. Nā ꝛ ipse dixit. Usqꝫ in hanc horā ꝛ esurimus ꝛ sitimus. Idē patet de sancto Johanne euā/gelista in legenda sua. Dixerunt enim. Nulla ratione possumus accipere auruꝫ aut ve/stes aut domos aut predia aut seruos ꝛc.

Hic tamē aduertēdū est ꝙ preceptū erat

apostolis.nihil habere. vt supra visum est.
Et hoc seruauit Petrꝰ cum alijs. Permissū
est autē viuere de cibis ꝛ predijs alienis. et
non ꝑceptū Unde Chrysostomꝰ vbi supra
Omnibꝫ eos denudās oīa cis dedit per/
mittens eos manere in domibꝫ illoꝝ quos
docent. ꝛ nihil habētes introire. Hoc idcir
co dixerim. quia Paulꝰ precepta de nō possi
dendo. nec ferendo pecuniā seruauit. sicut
Chrysostomꝰ expresse in libro dicit de lau/
dibus Pauli. Permissionē autē de accipi/
endis corꝑi necessarijs ab auditoribus ali/
quādo tenuit vtēs iure suo. Unde scd̄a ad
Corinth. xj. Alias ecclīas expoliaui accipi/
ens stipendiū ad ministeriū vestrū. Aliquā/
do non tenuit. sublimiꝰ ambulando. Unđ
ꝑma ad Thessa. j. Nocte ꝛ die laborātes ne
quē vestrū grauaremꝰ. predicauimꝰ euāge/
lium dei in vobis. Preceptū ergo fuit nihil
habere. Permissum vero nō preceptū ĩ mē
sis ꝛ de mēsis viuere alienis. Sed predicte
sententie de apostolica pauꝑtate videtur esse
cōtrariū q dominꝰ ip̄e legit loculos habu/
isse. Johis. xij. ꝛ. xiij. Sufficit ergo discipu/
lo si sit sicut magister eiꝰ. Matth. x. Item.
Si hoc veꝝ esset tūc episcopi ꝛ clerici alij a
tempe Siluestri essent in statu damnatōis
vt dicūt Manichei. habēt enim aurū et ar/
gentū. Itē ex eadē ratiōe videtur q ista vi/
ta apostolica nō sit alijs q̄ prelatis ecclesie
apostolis succedētibus imitāda. ꝛ si non il/
lis. nec alijs. Itē si aliquibꝫ imitāda suffici/
ens videret eā imitari eis in itinere cōstitu/
tis ꝛ non in domo manētibꝫ. vbi oportet ꝑ
deposita futuris ꝑiculis obuiare. Uñ Au/
gustinus de sermone dñi in mōte. exponēs
illud. Nolite esse solliciti ꝛc. dicit. Satis ap
paret dominū nostrū nō hoc improbare si
quis humano modo illa ꝓcuret. sed si quis
ꝓpter ista deo militet. Ad primū respōdet
Chrysostomꝰ sup Johē. omel. lxij. vbi agi
tur de loculis dñi dicens qualiter non vir/
gam neqꝫ perā nō es iubens deferre. marsu
pium ferebat ad inopū ministeriū. vt discas
quoniā valde pauperē ꝛ crucifixū huiusmo
di oportet facere multā procurationē. Mul/
ta enim ad nostrā dispēsans doctrinā agē/
bat. Hec Chrysostomꝰ. Habuit ergo locu
los pro alijs. ꝛ hoc dupliciter. ꝓ alijs perfe/
ctis ecclesie. scilicet ꝓlatis vt doceat eos pro
necessitatibus pauperū releuandis habere
loculos. Unde Augustinꝰ super Johannē.
omelia. lx. Habebat dominꝰ loculos a fide
libus oblata seruātes. ꝛ suorū necessitati/
bus ꝛ alijs indigētibus tribuebat. tunc pri
mū ecclesie pecunie forma est instituta Hec
Augustinus. In suos autē vsus nunq̄ ex/
presse legit dominꝰ loculorū pecunias con/
uertisse. imo magis ꝓtenditur cōtrariū su/
per illud Matth. xvij. sup illud. Solue di/
dragma. vbi legit domiꝰ soluisse didragma
miraculose. de pecunia miraculose in ore pi
scis reperta. Ibi enī dicit Hieronymus in
glosa. Dominꝰ tante fuit paupertatꝭ vt vn/
de daret tributa non haberet. Judas qui/
dem loculos in cōmuni habebat. sꝫ res pau
perum in vsus suos cōuertere nephas du/
xit. idipsum dās exemplū nobis. Hec Hie
ronymus. Itē habuit loculos pro alijs in/
firmis ꝛ impfectis qui habent loculos ꝓ se/
ipsis. qui ꝛ si sint perfecti respectu habentiū
propria vel multa ꝛ magna cū ipsi habeant
pauca. sunt tamen impfecti in hoc respectu
illorum q nihil habent penitꝰ in hoc mun/
do. Quia nihil habētes penitus sunt ĩ sum
mo gradu in hac parte vt est possibile statui
humano a mūdi periculis ꝛ illecebris abso
luti. Unde Hugo sup psal. x. dicit. Habe/
bat Jesus loculos cōformans se impfectis
Christꝰ in numero imperfectoꝝ inueniri
voluit. ne ꝓsumerent nō accipientes. ꝛ con/
funderētur accipientes. Et sup illud psalmi
ste. ꝓducens fenū iumentis. dicit Augustinꝰ.
Habuit dominꝰ loculos vt dictū est de qui
busdā feminis religiosis que ministrabant
eidē de substātia sua. Futurꝰ erat Paulꝰ ni
hil tale aliquādo requirēs. Sed quia mul
ti infirmi ista quesituri erāt. magis infirmo
rū personā suscepit dominꝰ. ergo sublimius
paulus. nequaq̄ sublimiꝰ christꝰ. quia mise
ricordius. Cū enī videret paulū ista non q̄
siturum. ꝓuidit ne damnaret quesiturum. ꝛ
prebuit exemplū infirmo. Hec Augustinꝰ.
Et autē dicat q ꝓuidit paulū non ista quesi
turū. intelligendū est aliquādo ꝛ nō semper
aliquādo enī accepit ꝛ aliquādo nō. vt supra
patet. Qui igit enī pro alijs habent loculos
ad hoc auctoritate ecclie cōpulsi ꝛ si q̄ntum
in se est optent ꝓ se carere loculis. ad se autē
seruantes districtionē paupertatis. vt pati/
tur infirmitas. dum sint in alios affluen/
tes. Sic non habentur loculi in doctrine
preiudicium vel impedimentū. sed eos ha
bent sine oi imperfectiōe. q: cōuenitūt cū xp̄o ĩ

habendo et in habēdi ratione. Qui autē habent loculos p seipsis. habent eos vt infirmi cōuenientes cum christo in habendo. sed non in habēdi modo. quia ipse non habuit loculos p seipso. vt visum est. sed cum hac infirmitate tanto ad perfectionem appropinquant. quanto paucioribus sunt contenti. Ecce q christus legem datam apostolis d loculis non habendis. ipse compleuit circumeūdo per castra in quibus nō habuit vbi caput sanctissimū reclinaret. Et licet qdam modo infirmū videat fm genus suū respectu pfectionis Pauli. necessaria recipere illo modo quo de9 recepit a mulieribus secum itinerātibus. et comedēdo in mensis alienis. Est tamē longe sublimi9. sic de mensis alienis viuere q nihil ex eis possessorie habeat qm depositū recipere et pecuniam cū refertis pmptuarijs possidere. Propter qd domin9 singularis pfectiōis modū illū in exemplum cōmendās. apostolis habere loculos interdixit. et ipe modū ipm maiori parte vt ostensum est custodiuit. Unde nūq in textu euāgelico mētio fit de loculis nisi sexta die ante articulū passionis. vbi de Juda dicit q fur erat et loculos habens. Johis. xij. Et infra. xiij. dicit Quidā putabāt q loculos haberet iudas. dixisset ei Jesus. Eme que nobis necessaria sunt. Circa illud etiā tempus imo ipa vespera qua voluit cōprehendi dispensauit cū apostolis vt possent habere loculos singuli durāte rabie psecutiōis mortuo saluatore. Unde Lu. xxij. Quando misi vos sine sacculo etc. Nunqd aliquid defuit vobis. etc. Sed nūc qui habet sacculū. etc. Ibi glosa Bede dicit. Nō eadē viuendi regula psecutiōis qua pacis tempe discipulos iformat. Missis enī discipulis ad predicandū precepit eis ne quid tollerēt in via. ordinans vt qui euangeliū pdicat de euangelio viuat. Instāte autē mortis articulo. et tota illa gente pastorē simul et gregē persequente congruā temporū regulam decreuit. pmittens vt tollant victui necessaria donec sopita persecutorū insania temp9 euāgelizandi redeat. Hec glosa. Igit apostoli missi ad pdicandū loculis caruerunt. Tempe vero psecutionis et passionis dispensatiue loculos pro seipsis habuerūt. Tertio bona multitudinis ad temp9 dispensauerūt et illam dispensationē tanqm impeditiuā verbi dei dimittentes ad primariā reuersi nuditatē. loculis caruerunt. vt supra visum est. Preterea licet domino volēte portati fuerint loculi a Juda pditore. nō tamē videtur i eis aliquid iuris possessorū vendicasse. Unde Johis. xiiij. Uenit princeps mūdi hui9. etc. Glosa. Noluit domin9 habere quod perderet. venit paup ne haberet diabol9 quod auferret. Respōdeo ergo breuiter ad obiectū de loculis q christ9 aliquando habuit loculos pro alijs. vt ad hoc informaret ecclesie prelatos. Itē habuit loculos pro infirmis cōsolandis qui habēt loculos pro seipsis. Sic in eorū solatiū fugit cū quereret lapidandus ne desperēt si aliquando fugiant psequētes. Si in exemplū fortium se sponte obtulit in passione. et pro ipis in paupertate informādis. caruit loculis quasi nec semper habitos tenebat possessorie recōditos. vt q habent p seipsis et non gratia dispensatōis loculos. sciant se in hac parte perfectionis apicē non tenere. Et cū dicit. sufficit discipulo. respondendū est q magister vnus diuersos docet discipulos. singulis in suis gradibus pdescēdēs. sicut aposto9 inter pfectos loquebatur sapiētiam. lac dans paruul ad escam. Nō debet discipulo sufficere lactis capaci in lacte semp sistere etiā si lac bibat magister ei cōdescendens. sed magis ad hoc tēdere vt solidi cibi sit capax. Ita in proposito non debet discipulo sufficere vt sit sicut magister eius infirmis cōdescēdēs. nisi vt est possibile gradatim in artis apices se extendat. Unde illud verbū. Sufficit discipulo. pro solatio tribulatiōis. dictum est specialiter. vt scz exemplo magistri in tribulationū sufferentia viriliter pseuerent. Ad secundum dicendū q illa manicheorū calumnia processit ex insipientia manifesta. Predicta enim paupertatis districtio non fuit imposita apostolis vt platis. cū nōdum illo tempore plati essent nec etiā sacerdotes. sed tantū autentici predicatores missi toti mundo in sanctitatis exemplū vt superius est ostēsum Unde illa paupertatis districtio nullos ligat alios nisi illos qui ad hoc sponte se obligant propter christū. Non solū ergo post Siluestri tēpora. imo statim in ecclesie pncipio ipsi discipuli xpi instituerunt prelatos in suarū curarum custodijs residentes. quibus nunq fuit interdictum habere bōa ecclesie sibi necessaria i se et suis subditis paupibus erogāda. Succedūt g episcopi apostol i

culmine auctoritatis ecclie in obligatiōe et
debito virtutis ⁊ sanctitatꝭ. sꝫ nō in forma
illiꝰ districte discipline ⁊ paupertatis debito
supradicta. Hoc repites notū. xij. q. i. ca. viij.
Uidētes. Et Bern. scdo ꝺ ꝯsideratōe. Nec
est locꝰ ocio vbi sedula viget solicitudo oīm
niū ecclesiaꝝ. Nā qd tibi dimisit sanctꝰ Pe/
trus. Qd habeo inqt tibi do. qd est illd. vnū
scio neqꝫ auꝝ neqꝫ argentū. cū ipe dicat ar/
gentū ⁊ auꝝ ⁊c. Esto vt alia quacūqꝫ ratiōe
hoc tibi vēdices sꝫ ñ aplico iure nec tibi da
re qd nō habuit potuit. Hec Bern. Ad ter
tiū dicendū ꝙ plati ad illā vitā nō tenent. qꝛ
indifferēter oībꝫ pponit eā volētibꝫ imita
ri. Uñ Hiero ad Helbidiadē. Uis pfecta
esse ⁊ in pmo stare fastigio dignitatꝭ. fac qd
fecerūt apli. Uende oīa q habes ⁊c. Ad qr/
tum dicendū ꝙ istā aplica pfectio nō est so/
lū in itinere sꝫ domi etiā obseruāda vt nul
lum depositū pecunie habeat ab his q pfe/
ctionis reglām imitant Uñ Chriso. super
Matth. omel. xxxiij. in fine expositōis litte/
ralis de nō possidēdo aut portādo auꝝ vel
argentū dic sic. Si in aliena patria existen/
tes ad ignotos abeūtes nihil ampliꝰ oportꝫ
petere qͣ̄diano cibo. multo magꝭ domi ma
nētes. Itē. ix. Luce sup illud. Nūc q habꝫ
sacculū. dic glo. In h nobis dat exemplū vt
nōnunqꝫ causa instāte qdā de nostri ppositi
rigore sine culpa possumꝰ itermittere. Uer
bi grā. Si p inhospitales regiones iter agi
mus. plura viatici causa licet portari qꝫ do/
mi habeamꝰ. Et expsse in euāgelio apte phi
bet apostolis possidere pecuniā ⁊ portare.
vt patet ex Hieronymo sup Matthe. ibidē
Et Rabano. Nec fuit paupertas aplica ante
passionē ⁊ post ad tps. tñ medio tpe paulu/
lum dispēsatione dñi interrupta Nec tamē
oēs vt dictū est ad hoc tenent. Et illud ꝟ
bum Augustini loquēs de cōi statu omniū
pcedētibꝫ nō repugnat. Sꝫ istū regule arti/
culū fratres puaricari vident. dū recipiant
alij paupes sibi pecunias erogatas. Si eñ
ille facit cuiꝰ auctoritate fit. ipoꝝ aūt aucto/
ritate p libitu eorū suis familiaribꝫ pecunie
plurīes cōmēdat. ac aliquotiēs extra domi
ni ptāte. g ipi pecuniā recipiāt vt videt. Ad h
patet rñsio. qm dare ⁊ recipe opponūt relati
ue. Igit de necessitate sicut dare se habꝫ ad
dominū trāslatōꝫ ⁊ puationē dātis. ita se hꝫ
recipe ad dominij acqsitionē. Sicut g nul/
lus dat aliqd nisi intēdat se puari dñio eius
qd dat ⁊ ipm trāsferre in aliū. sic nec recipit
ꝓprie aliquid sm qd receptio opponit dona/
tioni. nisi qd intēdit sibi rei dominiū acqre/
re. Uersus. Nō tibi dat qsqꝫ nisi q vult exp/
pari. Nec tu qd recipis nisi velis ei domiari
Nāqꝫ recepta data sibi sunt aduersa relata
Dans sua puat. recipit q post dñat. Argu/
mentū aūt factū ex falsa suppositōne pcedit.
quia nō fratrū sꝫ mittentiū auctoritate pe/
cunia custodit. Uñ dñium apud mittētes
sp ibi remanet donec sit p fratꝝ necessitatibꝫ
cōmutata. qd pbat. Quia dicit lex. ff. de acq
rēdo reꝝ dominio. Idē in bonis nrīs hre
intelligimur quotiēs possidētes exceptionē
aut amittētes ad recupandū eā actiōꝫ habe
mus. Cū g ille q misit pecuniā si viuit possit
eā repetere sic suā. nunqꝫ a dñio suo recessit.
nec in ius trāsijt alienū. Forte dices ꝙ mit
tens pecuniā intēdat se puari illiꝰ dominio
Fateor ꝙ veꝝ est. sꝫ mō licito ⁊ fratribꝫ ho/
nesto. Cū eñ intēdat frēs habere apud de/
um intercessores. ñ intēdit eos ob vsum pecu
nie sue ꝯstituere puaricatores. Manet g sp
pecunia in bonis eiꝰ donec sit p fratꝝ neces/
sitatibꝫ cōmutata. Ampliꝰ ponamꝰ ꝙ inten/
dat se puari dominio pecunie statim vt ē ali
enis fratribꝫ famulari cōmendata. Dico ꝙ
adhuc a fratribꝫ nō recipit. cū nō intendant
ꝙ aliq p eis recipiat pecunia sicut sua. nec oī
no ꝯsentiāt ꝙ eis possessio acquirat. sine cō/
sensu aūt nō acquirit possessio Uñ dicit lex
ff. de acqrēda reꝝ ꝓprietate. ꝙ ī amittēda pos
sessione affectio eiꝰ q poss det est intuenda.
Itaqꝫ si ī fundo sis ⁊ tamē nolueris cū pos
sidere. ptinus amittes possessionē. nec etiā
sine volūtate donatoꝝ trāsfert dominium
vt patet. ff. de acqren. reꝝ ꝓprieta. ⁊ dominio
Uñ cū dator pecunie intēdat eā dare. tñ vt
possit in fratrū vsum ꝯuerti nūqꝫ vult ī eos
dñium trāsferri. sꝫ tm̄ p ipoꝝ necessitatibꝫ
cōmutari. Ponamꝰ ꝙ pecunia tradat p ma
nus diuersas vsqꝫ ad cētesimā psonā dato/
ri penitꝰ ignotā. Dico ꝙ adhuc manet ī bo/
nis eiꝰ. eo eñ modo q tenuit eā auctoritate
sua pmꝰ. tenet scds. tertiꝰ. ⁊ millesimꝰ. qꝛ dic
lex. ff. de acqren. reꝝ dñio. ꝙ traditio nihil
ampliꝰ trāsferre debet vl potest ad eū q acci
pit. qꝫ apud eū q tradidit. vñ semp potest re
petere hmōi sicut suā q ipam p fratꝝ necessi
tatibꝫ cōmendat. potest eñ mutare volūta/
tē suā ⁊ p tāto repetere. aliter est in vltimis
volūtatibꝫ defunctoꝝ. qꝛ voluntas eorū est

Immobilis. Et ideo si cōtingat executores repetere pecuniā maliciose p fratrū necessitatibꝰ cōmendatā nō est restituenda. cū sint cōtrariū ipiꝰ testatoris vltime volūtati. Et si ipi maliciose pecuniā detineāt ꝯ formam testamēti. nec eā velint cōmēdare alicui fideli p fratrū necessitatibꝰ dispensandā. pīit frēs ordinariꝰ denūciare iniuriā defūcti ꝛ suā. sine pfectōnis sue aliq̄ detrimēto nec tñ iudicialiť repetere sicut suaȝ. q̄uis sit eis debita q̄cūq̧ portio testamenti. Et si q̄ras. cuius sit pecūia legata. dico q̧ manet in bonis defuncti erogandis. non heredibꝰ retinādis. Vñ si frēs eū oino respuāt dȝ aliis paupibꝰ erogari. Frēs igiť nullo mō nec ꝑ pecoribꝰ nec in q̄buscūq̧ aliis recipiant pecuniaȝ nec mutuo nec dono nec legato nec p se nec p īterpositā psonā. q2 nec dominiū nec possessionē sibi intendūt acq̄rere cōmune vel ꝓpriū vllo mō. Nomē eñ pecunie possessionē sonat. ꝓpter qđ etiā ioui nomē pecunie impositū est cuiꝰ fm fabulas oīa sunt vt docet Augꝰ. de ciuitate dei lib. vij. xi ꝛ xij. ca. vñ cū sint diuitie celestes. ꝛ terrene pecunie nomē tm̄mō terrā sonat. sicut docȝ Augꝰ. ibidē. Et q̧ nomie pecunie vilissime ꝛ cōtumeliosissime deꝰ nuncupať. cū tñ ideȝ diues dicať. Recipere igiť pecuniā est recipere possessionē. Hec est igiť sūma p̄dictoꝝ. s. q̧ fratres nō recipiunt p se vel p interpositam psonā pecuniā. Patet eā a parte pecuniā mittentiū vel dñoꝝ q̄ȝ a parte ipam recipientiū vel nuncioꝝ q̄ȝ etiā a parte fratꝝ ipoꝝ. Qm̄ mittentes nō intendāt frēs facere p̄uaricatores q̄s volūt habere p se intercessores. Receptores etiā pecunie custodiant eā nō auctoritate fratrū sed mittētiū licet custodiāt eā ad voluntateȝ eoꝝ. Frēs etiā nō intendūt in pecunia sic missa vel custodita ius possessiōis vel dominij sibi aliqualiť vendicare. Sed p scđa parte hꝰ rubrice subdit. Tñ p necessitatibꝰ infirmorū ne maneāt desolati ꝛ aliis fratribꝰ induendis. in q̄bꝰ alie necessitates maiores intelligunť. Ministri q̄rū est ministrare ꝛ nō ministrari exēplo xp̄i Math. xx. Et custodes q̄rū est curā gerere infirmoꝝ. Nā samaritanus custos interp̄tať q̄ curā habuit ꝛc̄. Nomina aūt custodū ꝛ ministroꝝ ꝛ si diuersis approbanť. tñ circa easdē psonas dicūt modū officij in h̄ ordine platoꝝ. Ministeriū dicit humilitatē. custodia aūt vigilantiā insinuat pastoralē. ne ꝓpter hūilitatē sic dimittatur auctoritas. ꝛ euigilantiā ne piclitetur ordinis disciplina. Vnō Isa. xxi. Sup custodiā meā ego sum stans totis noctibꝰ. ꝓpť qđ ipe generalis mister custos inferiꝰ in regula appellať. Hic aūt noie custodū etiam gardiani intelligunť. q̄ hñt īmediate custodire ꝛ intēdere pastorali cure. Istis ḡ cura ꝛ sollicitudo eñ imponiť. ꝛ hoc ꝓpter duo. s. vt nullus sine ipis sit sollicitꝰ. Et q2 dispensatio est necessaria fm varios statꝰ. de q̄ addit fm loca ꝛ tpa ꝛ frigidas regiōes. Iuxta has igiť necessitates. necesse est dispēsatiue tpare rigorē. ꝛ tpamentū a solis ministris ꝛ custodibꝰ in q̄bꝰ gardiani intelligunť debere fieri hic doceť. Eo semp saluo sic dictū ē denarios vel pecuniaȝ ꝛc̄. Hoc idcirco replicat ne ꝓpter vlliꝰ necessitatꝭ piculū sustineant labefieri ordinis puritatē sciēs p taliū receptionē sub falso p̄textu necessitatis plures in clero ꝛ claustro ꝛ deo ꝛ homibꝰ viluisse. eo q̧ radix iniq̄tatis antiochus q̄ interp̄tatur silentiū paup̄tatis. templū dei legiť in machabeoꝝ hystoria ꝓphanasse. ꝛ cōtenebrescente studio sapie q̄si sole luna scientie ꝛ studij in sanguinē est ꝯmutata. Hec est radix sapie beato Francisco diuinitus inspirata ne vepribꝰ ꝛ spinis pene ī vniuersa terra existentibꝰ. terror spinaꝝ ac vepꝝ veniat in horto suo. q2 de spinis vue mime colliguntur.

Capitulū V.

Fratres q̄bꝰ dedit dñs grām laborandi. Post exclusum piculū inde h̄ excludit piculū religiōis. ne sponsa christi panē comedat ociosa. Primo informat laborabiles ad laborē. scđo subdit laborādi triplicē rōnē. ibi. ita q̧ excluso ocio. Pro pmo dicit. Frēs q̄bꝰ dñs. nō dic oēs. sed illi q̄bꝰ dedit dñs grām laborandi. In hac grā intelligo vires corpis ꝛ habitū artis acquisitū. ac abilitatē. etiā artē acq̄rendi. laborent fideliť respectu sui ꝛ proximi. ꝛ deuote respectu dei. vt scȝ labor ipe in gloriā dei dirigať. De cuiusmodi aūt loquiť laboris genere ptȝ ex rōnibꝰ laboris. que sūt tres. scȝ exclusio ociositatꝭ. iflāmatio deuotionis. adeptio etiā sustentatōis necessarie corpalis. Voluit ḡ sctūs Franciscꝰ sūme fratribꝰ imponi exercitiū. qđ pfectissime excludit ociū. qđ summe nutrit deuotiōis affectū. qđ laudabiliori mō corpi necessaria

submistrat. labor autē corpal'r si excludat
ociū a corpe tñ p tanto ad modicū vtilis est
q2 a corde sordes ꝛ ociū nō excludit. sicut p3
in mechanicis q̄ int' labores corpales solent
turpissimos s'mões eructare. Studiū vo
sapie ipm cor occupat. puer. xxiij. Prebe mi
bi fili mi cor tuū. Et sap. viij. Labores h9
magnas hñt v'tutes. Ideo dicit ira q2 excluso
ocio aīe inimico. Eccl. xxxiij. Multa mala
docuit ociositas. Hiero. ad eustochiū. Te/
neas firmissime q2 oīs ɔcupie ꝛ imūdicie ꝛ
pctī mr est ociositas. Itē labor ipe sapie ex
citat sūme deuotōis affectū. Sap. viij. Im
mortalitatis mr ē in cogitatōe sapia. ꝛ amici/
cia illi9 delectatio bona. ꝛ ī opib9 manuū il/
li9 honestas sine defectione. Ideo addit. scdm
oōnis ꝛ deuotōis spm nō extinguāt. Mo
dus aūt laudabilissim9 corpi necessaria ac/
q̄rēdi ē ꝛ ī p̄dicatōib9 ꝛ doctrīe laborib9 ex/
erceri. Labor eī mechanic9 ɔdigne circa p̄/
cia cōpensat'. Nō est āt digna cōpēsatio re/
ceptio corpaliū spūalia semianti. j. Cor. ix.
Si vob' spūalia semiam9. nō ē magnū si car
nalia vr̄a metam9. io addit. De mercede vo
labor' corpis necessaria recipiāt. Lu. x. Di
gn9 eñ ē opari9 mercede sua. Ho caplīs ex
titēib9 p̄dicatorib9 dictū ē q2 p'ari nō dū il/
lo tpe erāt. vtrū patuit. Et vt dic Aug9. lib.
de monachoꝝ ope. Quattuor generib9 ho
minū l3 de eu̅āgelio viuere. s. minist'is altaris
q̄ sacrificiū offerūt p ppl'o eidē diuina cantica
decantādo. Itē dispēsatorib9 sacroꝝ ꝛ euā
geliꝝ. ac illis q̄ añ ɔuersionē suā hēbāt suf
ficient' vñ viuere poterāt qd pauperib9 ero/
gauerūt. Pret' denarios vl' pecuniā ne aliq̄
mō trāseat in ius ordis. qd nomē tercio in
hibet. ppt' triplex gen9 pecūie. s. mineraliū.
ꝛ renascentiū ꝛ pecoꝝ etiā a q̄b9 pecūia ē ap
pellata. vñ ipe dñs vniuerse pfectiōis exem
plar nūq̄ legit' aliq̄ labor' genere laboras/
se sciens q2 licz paul9 q̄ habuit spm in pleni
tudine ꝛ sapia3 sine studij labore. stipēdia/
rio laborauerit ñ p̄t tñ h cōiter fieri ab his
q̄ circa pcurandā salutē hoim sunt solliciti
vita ꝛ vbo sine h9 sollicitudinis detrimēto.
p̄terea labor sapie simpl'r est melior corpo
reo labore. q̄uis in casu possit labor stipen
diari9 eē necessari9 p̄dicāti. Dñs igitur qd
simpl'r ē p̄dicanti meli9 eligēs ñ laborauit
stipēdiarie. ne doctores nō laborātes ar/
guerent' vl' labore tali ipedirent'. vñ nec pau
lus vbiq3 s3 alicubi laborauit. Quia igit' q̄/

dā fratrū grā3 hñt laborādi spūal'r. q̄dā vo
corpalit' tm. oib9 dās regulam generalē. vt
vnusq̄sq3 grā sibi data vtat' dic. Frēs q̄b9
dñs dedit grām. S3 ne mercedis exactio
turbet debitores aut extra modū mēdici/
tatis degeneret. addit. ꝛ h hūilit' sic decet ser
uos dei ꝛ paupertatis sctissime sectatores.
Sciendū q2 omē gen9 hoim ad aliq̄d exer/
citiū gen9 vtil' p loco ꝛ tpe obligat' p̄cepto r̄ie
Gen. iij. In sudore vult9 tui vesceris pane t.
Vñ q̄ ad maiora apti nō sūt. p̄cepto apli la
bore sunt corporeo exercendi. Dicit eñ. ij.
Thes. iij. Audiuim9 eñ int' vos q̄sdā ābu/
lare in q̄ete. nihil opantes s3 curiose agen/
tes. his aūt q̄ eiusmodi sūt denūciam9 ꝛc.
Impiū ē aūt illud qd ociosis ꝛ curiosis dz.
velle ad alios extēdere q̄ sublimiorib9 ꝛ vti
liorib9 sunt intenti. Caplm VI

f Rēs nihil sibi appropriēt. Hic ter/
cio excludit terciū piculū. qd. s. d ap
propriatis, pprijs noscit' pcessisse. Et
hec ps h3 q̄ttuor. Primo inhib3 appropatiō3
scdo impōit mēdicitatē ibi vadāt p elemo/
sina. tercio excitat ad paupertatis immobilem
amorē. ibi. Hec ē illa celsitudo. q̄rto infor/
mat frēs ad mutuā ɔsolatōem. ibi. Et vbi/
cūq3 fuerit. Dicit g̃ p p̄mo. Frēs nihil sibi
appropient. q2 frib9 inhibuit receptōem pe/
cunie ne credat' q2 alia liceret admittere. vt
pote imobilia. in generali s'mone excludit
oia dicēs. Nihil sibi appropient. supple nec
pprietate psonali nec generali ipi9 cōitatis.
sic dicit papa regulā declarādo. Vñ addit
nec domū nec locū nec aliquā rē. Hoc q̄dē
recte. Quia dic Sene. Tutissime viuerent'
si tollerent' duo vba meū ꝛ tuū. Planū est
his quib9 sūmū fecere cumulū ī eccia nr̄m
ꝛ vr̄m. S3 tā q̄ pegrini ꝛ aduene ī h seclo ī
paupertate ꝛ hūilitate dño famulātes. Inte/
tio plane ē scti frācisci vt frēs sic fui vtant'
reb9 in aliena potestate. S3 q̄dā aduersa
rij scti frācisci ꝛ v'itatis aliq̄n ɔ h obiecerunt.
q2. xij. q. j. c. Expedit. dicit canō. Expedit fa
cultates eccīe possideri. ꝛ pprias pfectionis
amore ɔtēni. Et ɔseq̄nt' eodē ca. ponit' exē/
plū de sctō paulino q̄ oib9 suis pprijs distra
ctis fact9 ē postea eccl'e eps. cui9 facultates
fidelissime dispēsauit. subdit. Quo facto sa
tis ondit' ꝛ ppria debere, pter pfectionē ɔtē/
ni. ꝛ tñ sine impedimēto pfectōis posse ec/
clesie facultates dispēsari q̄ sūt pfecto cōia
possidere. Hec Prosper. Ergo carere ho/

nis cōibꝫ apriatꝰ nihil addit pfectōi. Itē ri
dctā i forma viuēdi: falsum iponere eccle
dei. Clerici ꝛ religiosi q̄ hn̄t bona ecciarū
nō sunt dn̄i eoꝝ sꝫ vsum tm̄ hn̄t. q: dicit lex
.ff. de reꝝ dn̄io. q̄ q̄ diui sūt iuris i nulliꝰ bo
nis sit ḡ clerici n̄ hn̄t dn̄iū sꝫ vsum tm̄. Itē
res qbꝫ vtunꝰ frēs aut sūt alicuiꝰ dn̄i aut n̄.
Si nulliꝰ q̄re nūc ipi pꝰ q̄ alq occupāt. Si
sūt in aliꝰ bonis vtpote ecclie romāe videꝰ
ḡ q frēs q̄ otenūt xp̄m fuisse sui pfectionez
attribuēdo illa ecclie. iponūt ei ipfectionez.
qđ nephas ē dicere. cū ipa eccla toti orbi sit
posita i speculū ꝛ exēplū. vt3. tit. di. Enūc
ro. Itē res qbꝫ vtunꝰ frēs aut sūt ꝑprie aut
cōes. Sꝫ ꝑprie d inabiliter hn̄t. Si cōes ḡ
sūt de nūero illoꝝ de qbꝫ d: act. iiii. Et erāt
illis oia cōia. Itē frēs vtunꝰ rebꝫ q̄ ꝯsumūꝰ
ipo vsu. In talibꝫ āt nō differt dn̄iū ab vsu
Dn̄ium at ē apriatio i sūmo ḡ talia sibi ap
priāt. vt cibos ꝛ vestes ꝛ hmōi. Ad ꝑmū di
cendū q sic ē cōitas reꝝ pus istituta ē in cari
tatis incētiuū. sic carētia omis iuris ꝑprij vel
cōis aplis iposita. istꝰ nouissimis tpibꝫ re
nouata ē ad auaricā extirpādā. q̄ pniciosiꝰ
hodie serpit i bōis ecclie. q̄ abusus ē sacri
legiū. q̄ in alijs q̄bulcūq. Cū ḡ dic q: expe
dit ꝛc. Fateor iuꝫ ꝛ expedit q: d: Ecci ex
ꝑru. Nō oia oibꝫ expediūt. ꝛ nō oi aie oē ge
nus placet. Vn̄ ꝛ apls talia sibi mime expe
dire dic .j. Coꝝ. vj. Oia mihi licēt sꝫ n̄ oia
expediūt. Cuiꝰ cāꝫ addens dicit. Sed ego
sub nulliꝰ redigar ptāte iudicꝰ. s. repetēdo
aliqd tāq̄ meū. Expedit ḡ hr̄i cōia p susten
tatiōe miltoꝝ etiā egenoꝝ. Expedit etiam
modꝰ aliꝰ his q̄ noliūt ꝑpꝛ possessionū mul
tiplicationē sub trena redigi ptāte nil hēi i
ꝑprio vel cōi. Vn̄ Dicro ad demedriadem
aplici ē fastigij pfecteq̄ virtutis oia vendere ꝛ
paupibꝫ distribuere. ꝛ sic leuē ꝛ expeditū cū
xp̄o ad celestia subuolare. Et q addiꝰ ibid
q sine ipedimēto pfectōis pn̄t cōia dispēsari.
fateor verū eē. q: vtū tactū ē nō repugnāt pfe
ctioni. q̄uis cū ꝫ paupis ecclastica bona im
perāre eccla susape dispēsanda. si q̄rit in se
est dispensator sꝫ eis carere optet. ad se vt
pauꝰ fragilitas distractōez mime relatādo
Sic eñ dispēsans loculos hꝫ. nō p se sꝫ p
alis ꝛ in hn̄do ꝛ hn̄di mō ꝯformis ē saluā
tori. vtā paruit. Ad scđm dicēdū q licet illa
qbꝫ vtiꝰ eccla i nulliꝰ sint bonis ꝑprietarie q̄
ad psonā sunt tn̄ ꝑpria cōitatibꝫ ecclaꝝ. Vn̄
d: Act. iiij. Nec q̄sq̄ eoꝝ ex his q̄ posside
hāt aliqd suū eē dicebat. ḡ possidebāt i cōi
sed nō ꝑprietarie ꝛ p tāto dicunꝰ talia i nul
liꝰ bonis eē. Iuxta qđ dic lex. ff. de reꝝ dn̄io
q res publice i nulliꝰ sūt bonis. ipiꝰ eñ vni
uersitatꝰ esse credūꝰ. Nō est tn̄ vsq̄quaq̄ si
mile de ꝑprietatibꝫ ciuitatū ꝛ ecclaꝝ. Ad ter
tiū dicēdū. Oia eñ mobilia qbꝫ ordo vtiꝰ sūt
mere ꝛ imediate ipiꝰ ecclie romāe. Sic ḡ ea
hēe p aliōꝝ necessitate in eo q̄ ingrediꝰ per
ostiū aplico more. in nullo pfectōi repugnat
vt supiꝰ ē ostēsū. Ad q̄rtū dicēdū q res qbꝫ
frēs vtunꝰ sūt eis cōes q̄ntū ad vsum. sed tn̄
nō q̄ntū ad dn̄ium. De illis fratribus āt i birlim
cōi dicitur, dicēdū ē. q erāt eis cōia q̄tum ad
possessionē. Alij vo plimi int eos cōem vsum
illaꝝ reꝝ sine dn̄io habuerunt sicut apli qui
erāt p̄sidentes illi multitudini vt3 ea. q. j. c.
dilectissimis. Ad q̄ntū dicendū q duplex ē
vsus reꝝ. Quidā eñ vtunꝰ rebꝫ auctorita
te ꝑpria vt dn̄i. q̄dā aliena vt fui. Qā vero d
cit lex. ff. de peculio. vestis q̄ vtiꝰ suus ē de pe
culio dn̄i. Et alibi dicit lex q illud qđ suo
acq̄riꝰ dn̄o acquiriꝰ. In vsu ḡ illoꝝ qui sua
auctoritate vtunꝰ rebꝫ in hmōi non differt
vsus a dn̄io. In vsu āt alioꝝ differt. quia ḡ
frēs minores p xp̄o fulco effecti sunt vtunꝰ
rebꝫ q̄s vsu ꝯsumunt. nec tn̄ eis dn̄anꝰ. ꝛ in
hoc ip̄m dn̄m imitantur q̄ cibo vescebatur
alieno. in alienis domibꝫ otinue hospitādo
Sed q̄nꝰ etiā frēs tm̄ hn̄t vsum reꝝ pn̄t ne
hēe vsu q̄rūcūq ꝛ q̄ntaꝝcūq reꝝ. Et vid: q
sic. q: teste Gre. Census n̄ ē i culpa sꝫ affectꝰ
ḡ sufficit hēe affectionē liberā. nec ē vis de
rebꝫ siue sint magne siue parue. Itez vidit
deꝰ cuncta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bona. Bo
num autē additū bono auget ip̄m. ḡ careti
na diuitiaꝝ nihil facit ad pfectionē. Item
Nōne multi scti legunꝰ in vtroq testamen
to in diuitijs habundasse. Rn̄deo ad q̄stio
nē q cū frēs sint pfessores altissime pauper
tatis oportet q oia que in eoꝝ vsum veniūt
habeant vt est possibile. paruitatē. vilitatē
ꝛ aspēritatē. q̄ tnā paupertatē altissimā natu
raliter ꝯsequunꝰ. Econtra diuites hn̄t afflu
entiā gloriā ꝛ apparentiā ꝛ ꝯsolationē. que
pn̄t diuitijs cōparari. Quia ḡ paupertas in
quantū est ꝯtraria diuitijs careat his tribꝰ
si caret diuitijs necesse est vt paupertas altis
sima vt est possibile careat his tribꝫ in sum
mo. Nō ergo cōpetit viris paupibꝫ hēe ma
gnas areas vel sumptuosa edificia aut que
cunq similia nō vasa ornata. nō celaria nō

rinaria. nō promptuaria instaurata. sed vt
oīa q̄ntū patit̄ fragilitas ad paupertatis stri/
ctissimā regulā reducant̄. Jō add. r. Sȝ tā/
q̄ȝ peregrini in h̄ seclo ⁊ aduene. Et ad dictuȝ
Grego. dicēdū. Fateor q̄dē q̄ cēsus nō ē in
culpa essentialit̄ vl̄ causalit̄ sȝ occasionalit̄.
q̄ȝ affluētia bita illiciat aīm possidēt̄. Unde
Bern. Hec ē rō nō būdaꝝ diuitiaꝝ p̄capue
q̄ȝ sine amore vix aut nunq̄ȝ b̄itꝑ p̄nt. Et ꝑ h̄
ptȝ r̄nsio ad scd̄m. q̄ȝ oīa sūt bona essentia/
lit̄. sȝ occasionalit̄ mala sūt ex hūana īfirmi
tate. Un̄ sapie. xiiij. Creature dei in odiū fa
cte sūt ⁊ in tētationē aīe hoīm ⁊ ī muscipu/
las pedib̄ insip. ētiū. vn̄ dic̄ poeta. Crescit
amor nūmi q̄ntū pecūia crescit. Ad terciuȝ
dicēdū q̄ aliq̄ scti fuerūt diuites sȝ paucissi
mi. vn̄ diuites ī singl̄ari nūero ⁊ cū ꝯditiōe
cōmēdant̄. Eccli. xxxi. vbi d̄r. Beat̄ diues
q̄ inuēt̄ est sine macl̄a. Sȝ pl̄ralit̄ ꝯdānātur
Lu. vi. Ue vob̄ diuitib̄ q̄ hētis h̄ ꝯsolatōeȝ
vr̄aȝ. Illis tn̄ oīb̄ x̄ps infinite p̄ponit̄ q̄ se
exhibuit doctorē paupt̄atꝭ v̄bo pit̄ ⁊ exēplo
Qd̄ aūt melior elegit magꝭ est eligendū.

Sequit̄ scd̄a ps rubrice. Uadant p ele
mosina ꝯfident̄ ⁊c̄. Sed ꝯ hoc videt̄ q̄ȝ de
sctis paupib̄ in hier̄lm ꝯgregatꝭ d̄r Actu.
iiij. Nec q̄sq̄ȝ egens erat int̄ illos. Sȝ ad h̄
ptȝ r̄nsio ex p̄dictꝭ in scd̄a rubrica. quia illi
paupes nō oīno ꝯ strictionē aplice paupta
tis ꝓfitebant̄. vt visuȝ ē. int̄ q̄s erāt neophy
ti viri ⁊ mlieres q̄b̄ subita egestas ꝑnicio/
sa forsitā extitisset. ecōtra paul̄ ꝑ se ⁊ ibi cō
form. b. j. Cor. iiij. a. r. Usq̄ȝ in hāc horā e/
surim̄ ⁊ sitim̄. Et. ij. Coꝝ. xj. Cū eēm apud
vos essem ⁊ egerē. nulli onerosus fui. Iteȝ
obijcit̄ licȝ dn̄s paup fuit. nō tn̄ d̄r a q̄ꝯ̄s/
dā fuisse mēdic̄. vt videt̄. Itē frēs mēdicā/
do vident̄ grauare alios paupes mēdicos
penit̄ hūano auxilio destitutos. Itē Act.
xx. Beati̇̄ est magꝭ dare q̄ȝ accipe. R̄ndeo.
Cū sūme honorificū sit dare. sūma ꝓuatio
honoꝭ ē ꝯstituere se ī ꝯditi impossibilitate
⁊ necessitate mēdicādi. Quia dic̄ Seneca.
Nil cari̇̄ emit̄ q̄ȝ qd̄ p̄cib̄ ꝯstat. Int̄ etiam
oīm petitionū genera. verecūdissima ē mē/
dicitas. Est eī mēdicare ad misc̄diaȝ hoīm
viuere. vt dic̄ Aug. sup illud Ps̄. Nutātes
trāsferant̄ filij ei̇̄ ⁊ mendicēt. Quid p̄t autē
tā verecūdū esse q̄ȝ in oīm x̄pianoꝝ misc̄dia
se ponere. Hoc sciēs sctūs Francisc̄ sub/
dit. Nec oȝ eos verecūdari ⁊c̄. Ipe eēm dn̄s
mēdic̄ fuit. vn̄ Aug. sup illō ps̄. Persecut̄ ē

hoīeȝ inopē. i. x̄p̄m. s. iudas. Et q̄ addidit ⁊
mēdicū illū eundē itelligere possumus. nisi
forte q̄ȝ dic̄ mlieri samaritane. da mihi bi/
bere. ⁊ ī cruce ait. s. no. Amplius q̄ȝuis ei̇̄ oīa
essent ⁊ ei ab oīb̄ deberent̄. ipē tn̄ n̄ ē vsus
sua p̄tāte talia exigēdo. Nec eēm exigit ꝑ im
periū auctoritatꝭ sȝ ꝑ modū paupis mēdi/
ci. sic̄ dixit zacheo Lu. xix. festināns descēde.
Ibi glo. Nō inuitat̄ se iuitat. Itē tali etiā
forma apli ꝓcesserūt. q̄b̄ licȝ oīa deberent̄.
tn̄ vt paupes receperūt ex misc̄dia sibi da/
tū ad nc̄citatē. Itē Ber. tractās illud v̄buȝ
Cū factus eēt iesus ānoꝝ duo. Ut te inq̄ȝ
dn̄e ꝑ oīa nr̄e paupertati ꝯformares. et oīēs
vite hūane calamitates suscipes q̄ȝ vnus ī
turba paupeꝝ stipēdiū ꝑ ostia mēdicabas
Huic cōcordat sctūs Aug. sup ps̄. ciij. sup
illud ꝓducēs fenū iumētis. dic̄ in origina/
li. Loculi erant iude ꝓditoris cōmissi ⁊ illi q̄
ꝯferebāt in loculos dn̄o ꝯferebāt nisi forte
putatꝭ q̄ dn̄s ibat ⁊ petebat aut indigebat
cui angeli seruiebāt. Quare egere voluit ni
si vt daret exemplū montib̄ vt parerēt fe/
nū. Hec Aug. Ad terciū dicēdū. Sic di/
cit apl̄s Roma. xv. Probauerūt macedonia
⁊ achaia collectiōnē aliquā facere ī paupes
sctōꝝ q̄ sunt in hier̄lm. Placuit eēm eis ⁊ de
bitores sunt eoꝝ. Nā si sp̄ūaliū eoꝝ parti/
cipes facti sunt gentiles. debēt ⁊ in corꝑali
bus ministrare eis. Ibi dicit glo. q̄ erant
debitores. q̄ȝ illi paupes miserāt eis p̄dica
tores. Cū igit̄ isti paupes frēs toti mundo
mittūt p̄dicatores. a toto mūdo p̄nt accipe
necessaria vite sue. Nulli ḡ iniuriāt̄ in hoc.
q̄ȝ legis testimonio docet̄ q̄ nulli facit iniu
riā q̄ vtit̄ iure suo. Nisi forte iō faciūt iniu/
riā. q̄ȝ qd̄ p̄nt accipe cū honore accipiūt cū
extrema ꝯfusiōe. Itē oīa bona eccl̄ie x̄pi ⁊
oīēs sup̄fluitates diuitū sunt vna rep̄ub
lica pauperuȝ. In participatiōe aūt huius
reipublice tanto vnusq̄sq̄ȝ min̄ alios ledit
quāto paucioribus est ꝯtent̄. Hoc faciūt fra
tres isti q̄ cū possent viuere sicut alij clerici
in statib̄ honoris ⁊ affluētie. viuunt in sta/
tu ignominie ⁊ erumne. mēdicātes pro se/
ipis. sicut paulus mēdicauit ꝑ alijs. vt ptȝ
in eplis suis. scȝ in collecturꝭ ꝑ paupib̄ fa/
ciendis. Ad vltimū sciendū q̄ si beatius ē
magis dare q̄ȝ accipe beatissimi sunt q̄ om
nia dederunt. Un̄ Hiero. Nemo ꝑfectius
erogat q̄ȝ qui sibi nihil reseruat. Itē si recipe
re diminuet de beatitudine. ergo q̄ magis

recipiūt mag⁹ deficiūt. et q̄ minus recipiūt min⁹ deficiūt. In hac pte tales sūt isti pauperes in toto clero ex sua pfessiōe. Itē licet dare simplr̄ beati⁹ sit q̄ recipe. tñ cū circūstantia tāte hūilitatis recipe ē beati⁹ q̄ dare vñ dños suos discipłos ad receptionē informauit q̄s nudos p scła destinauit. Uadāt ḡ frēs p elemosina cōfidenter. nec oz eos verecūdari. q2 dñs nr̄ se fecit pauperē in h̄ mōdo. Sz gloriens q2 datū ē eis p nomine iesu ꝯtumeliam pati. Nihil habentibus in hoc mūdo. Sz p tercio addit. Hec ē illa celsitudo altissime paupertatis ꝛc̄. Quare altissime nisi q2 a mūdo remotissime. ꝛ ꝑōns celorū regno sūme vicine. Illi etiā vite ecne vt ē possibile silime. vbi nihil trenū ē ꝓprium vel cōe. Uñ subdit. Que vos carissimos frēs meos heredes ꝛ reges regni celoꝝ istituit. Iō heredes q2 oia dimittētibꝰ p regno celoꝝ pmittit glia etna. Iō reges q2 solutiōe facta plenarie p reemēda. Idcirco Math. v. dr̄. Bti paupes spū qm̄ ipoꝝ ē regnū ce. Sūt ḡ tāq̄ dñi celoꝝ q2 cūcta dederūt ꝓpt deū. q̄uis nōdū sūt in ei⁹ possessiōe. Nunc aūt modū acq̄rēdi regnū addit di. Paupertas rebꝰ fecit trunibꝰ sublimauit. Ad h̄ eñ ordinat paupertas ista vt soluto p eā phibitē terrestris setitas augeat. Studeāt ḡ isti paupes sic sunt ceteris artiores in paupertate sic sint p̄ cetes in oibꝰ celsiores. Hec sit portio vr̄a q̄ pducit in trā viuētiū. eo ipo q̄ in tra morientiū nihil q̄rūt. Cui dilectissimi totalit inherētes vt oia q̄ in vsu fratꝝ sūt hāc pdicēt paupertatē. Nihil aliud p nomie dñi nr̄i iesu xp̄i in ppetuū sub celo hr̄e velitis. Ipe ei ita paup extitit q̄ nihil habuit q̄ possit eū diabolus spoliare. vt dr̄ ptz. Sz q2 sic fribꝰ de paupertatis necessaria ē fraterna consolatio addit. Et vbicūq̄ sūt frēs oñdāt ꝛc̄. Ostendēs q̄lit se debēt hr̄e ad alios. Et p̄mo ad sanos ꝛ ꝑñter ad egros. Circa p̄mū iformat eos ad verā ꝛ nō ad fictā caritatē. ꝛ h̄ i duobꝰ. Prio q̄ ad familiarē affabilē ꝛ socialē dilectionē. Scd̄o q̄ ad necessitatū oim relevationē. Dicit ḡ. Ubicūq̄ sint i domo siue extra domū. ꝛ se inuenerint frēs oñdāt se domesticos inuicē. nō solū publice. sz familiarit ꝛ secrete. ꝛ iō ait int se. Pro secūdo addit ꝛ secure maifestet vn⁹ alteri necessitatē suā. Secure inq̄t sic fili⁹ mr̄i sue. Uñ addit. q2 si mr̄ nutrit ꝛ diligit filiū suū carnalē q̄nto diligenti⁹ oz q̄s diligere affectu. ꝛ nutrire scz effectu frēm suū spūalē. cōsequētia ptz. q2 amor gratuit⁹ scz caritatis fortior est amore carnali. Tū q2 caritas supat mortis natū horrorē. Tū q2 caritas hz fundamētū sui bonū infinitū ꝓpter qd̄ nihil finitū p̄ualet ꝯtra eā. Hec aūt exhortatio et illa regula euāgelica trahit Ioh. xiii. In hoc cognoscēt oēs q̄ mei estis discipli si dilectionē habueritis ad inuicē. Itē Luc̄ xxii. Et tu aliq̄n ꝯuersus cōfirma frēs tuos. Sed p egrotis subdit. Et si q̄s eoꝝ in infirmitatē ceciderit alij frēs debēt ei seruire sic vellent sibi seruiri. Et h̄ etiā ad eādē caritatē ptiet. Uñ Eccī. vii. Nō te pigeat visitare ifirmos. ex his eñ in dilectiōe firmaberis. vñ Mat. vii. Omia q̄cūq̄ vultis vt faciāt vobis homines. ꝛ vos eadē facite illis ꝛc̄.

Capitulū VII.

Si q̄ fratrū instigāte inimico mortaliter peccauerint. Stabilitis duobꝰ ciuitatis lateribꝰ ex sex partibꝰ figuratis. hic agit de tercio latere occidentali. Et hec pars hz tres ptes. q2 in p̄ma agit de lapsoꝝ releuatione a casu fugientiū. In scd̄a agit de pncipali ordis gubernatōe ꝛ ptinētibꝰ ad tot⁹ ordinis imobilē statū. In tercia agit de erectione alioꝝ a casu p̄dicando v̄bū diuinū. Prima ps hz tres. Primo eñ tāgit pctōꝝ debita ponderatio. Scd̄o eorundē ordinata correctio. ibi. Ipi vo ministri si pr̄ bri sūt. Tercio subdit ministroꝝ ꝓpria informatio. ibi. ꝛ cauere debēt. Dicit ḡ sic. Si q̄ fratrū instigāte inimico ꝛc̄. Quanto eñ aliq̄s mai⁹ habuerit studiū pfectus. tanto fortioribꝰ ꝯtra eū machinat insidias. Mortaliter peccauerit q̄ fit in oi volūtaria trāsgressiōe p̄cepti legis diuie et disciplie. Pro illis peccatis de q̄bꝰ ordinatū fuerit int frēs vt recurrat ad solos ministros puinciales. Iuxta qd̄ dñs electionē demonioꝝ suis miraculis refutauit Lu. viii. Teneant p̄dicti frēs ad eos recurrere q̄cti⁹ poterūt sine mora. Hoc de notorijs tm̄ peccatis intelligit. q2 q̄ secreta sunt nō sunt publicāda Graui⁹ eñ est pctm̄ qd̄ in scandalū alioꝝ publice ppetrat q̄ occultū. ceteris paribus. ꝛ ideo graui⁹ est puniēdū. Sequit secūdū. Ipi vo ministri si pr̄ bri sunt. qd̄ regularit ē tenendū. cū habeāt curā aiaꝝ. ꝛ ꝑ ꝯñs debeant vult⁹ pecoꝝ suoꝝ cognoscere ꝛ in fide ac moribꝰ ordinare. Istud aūt dictum est. p ordinis pncipio in q̄ erat raritas sacerdo-

tū. Maxime qꝛ Frācisc⁹ ex hūilitate legit
sacerdotiū fugisse. sicˀ ꝛ sanct⁹ Benedictus.
cū misc̄dia iniūgāt illis pniaȝ. Cū misc̄dia
īnq̄t. ne eueniat qd̄ dꝛ Ezech. xxxiiij. Cū au-
steritate impabatis eis ꝛ cū potētia. ꝛ disper
sus est grex me⁹. eo q̄ nō eēt pastor. Si to
p̄sb̄ri nō sint iniūgi faciāt p alios sacerdo-
tes ordinis. Pro tercia pte subdit. Et caue
re debēt ne irascant̄. Ira q̄ est hit⁹ cū assen
su liberi arbitrij i maliuolētiā. Hoc idcir-
co dixerim. qꝛ vitare oēs passiōes surrepti
cias ire nō est i hoīs ptāte. Sufficit aūt vo-
lūtatis rectitudinē custodire ꝛ mot⁹ hmōi ir
rōnabiles circa ꝯsensuȝ viriliter cohibere.
Ps. Irascimini ꝛ nolite peccare. Et cōtur
bent̄. i. turbulēti ꝛ tribūles efficiant̄ subditis
suis ꝑpter pctm̄ alic⁹. qꝛ ira ꝛ ꝯturbatio i se
ꝛ in aliq̄s ipediūt caritatē. q̄ est vita cordis.
j. Joh. iiij. Qui odit frēm suū homicida est
Nō aūt phibet irā p zelū q̄ virt⁹ est necessa
ria in pctis corrigēdis. Cap. VIII.

Uniuersi frēs vnū de frībꝫ isti⁹ religi
onis ꝛc̄. Hic scd̄o puidet̄ aduersus
occasum p̄ncipal' ordinis guberna
tio q̄ntū ad q̄ttuor. primo q̄ntū ad general'
ministri pfectionē ꝛ electionē. scd̄o q̄ntū ad
capl'i general' celebrationē. ibi. q̄ decedēte.
tercio q̄ntū ad absolutionē mīstri inutilis.
ibi. ꝛ si aliq̄ tpe. q̄rto q̄ntū ad celebrationē
capl'i puincial' in singul' puincijs. ibi. p⁹ ca-
pitulū vo pēth. Dicit ḡ p p̄mo sic. Uniuersi
frēs vnū de frībꝫ isti⁹ religionis teneant̄ sp
hēre generalē mīstrū ꝛ fuū tot⁹ fraternita-
tis Eccl. l. Circa illū corona fratrū q̄i plāta-
tio cedri i mōte libano. In his aūt ꝟbis tā
git ei⁹ auctoritatē i noīe generalitatis. Tan-
git etiā hūilitatē cū dic̄. vt sit fu' tot⁹ frater
nitatis. vt. s. q̄ dū subdit⁹ erat obediebat vni
aut duobꝫ. Sciat se electū in generalē mi-
nistrū debere oīm necessitatibus obedire.
Tangēdo aūt ei⁹ auctoritatē ꝛ hūilitatem
notat etiā vnitatē. dicēs. vnū d̄ frībꝫ. Quia
sine vno capite nl'la res publica stare bene
p̄t. Un̄ vnuȝ apl'm dn̄s p̄fecit ceteris. Item
Ezech. xxxiiij. Suscitabo sup eos pastorē
vnū q̄ pascat eos. fuū meū dauid. Math.
xij. Omē regnū i se diuisuȝ desolabit̄. Pro
scd̄a pticula addit. Quo decedēte ꝛc̄. fuerit
ordinatū. qꝛ p diuersis necessitatibꝫ opor-
tet tpis spaciū variare. In exēplū h⁹ capl'i.
ꝯgregati discipl'i receperūt sp̄m scm̄ Actu.
ij. Et p tercia pte addit. Et si aliq̄ tpe appa-
ret vniuersitati mīstrorū puincialiū ꝛ custo
dū. sine psonarū acceptōe ꝛ natōnū teneant̄
p̄dicti frēs q̄bꝫ electio data ē i noīe dn̄i aliū
sibi eligere i custodem. Hoc nomen custos
actū dic̄ ꝛ n̄ ḡdū. sicut nomē seraphin actū di
cit ꝛ n̄ ordinē. Isa. vj. Uolauit ad me vn⁹ d̄
seraphin. Pro q̄rta pticula addit. Post ca-
pitulū vo penth. Nō negat q̄n possint etiaȝ
capl'a puincialia aliq̄s ānis celebrare. sed de
isto fit special'r mētio. qꝛ ē p̄ cetis necessariū
vt ordiatōes generales capl'i p capl'a puin
cialia celerit̄ publicent̄. ꝛ vt possit de abso-
lutis mīstris puincialibꝫ puideri.

Capitulū IX.

Frēs nō p̄dicēt i epātu alic⁹ epi ꝛc̄.
Hec ē tercia ps in q̄ agit̄ de p̄dicati
one fratrū ptinēte ad leuiathā extir
pandū vt stet mēsa in latere aq̄lonis. vt dꝛ
Exo. xxvj. Et hec ps hȝ duas ptes. qꝛ prio
agit de ptinētibꝫ ad p̄dicatōis auctoritatē.
scd̄o ad p̄dicatōis vtilitatē ꝛ maturitatē. ibi
Moneo q̄ȝ frēs. Et q̄m p̄dicaturi fulciūt̄
duplici auctoritate. s. platorū secl'ariū q̄bꝫ st̄
greges cōmissi. ꝛ p̄latorū ordis p q̄s hȝ d̄ p-
sonis idoneis puideri. Pro p̄mo dicit sic.
Frēs nō p̄dicēt i epātu alic⁹ epi vbi eis fue
rit ꝯdictū. Hoc id̄ dꝛ. qꝛ frībꝫ iste gradus li
centie dȝ sufficere. qꝛ p̄sumit̄ eū ꝯsentire si
nō ꝯdicat. Un̄ Grego. xxij. moral. Pij pa-
storis mens. qꝛ n̄ ꝓpriā gl'aȝ sed auctoris sui q̄-
rit ab oībꝫ vult iuuari. Ex nāq3 ait. p̄dicator
fidel' optat si fieri valeat vt itatē quā sol⁹ loq̄
nō sufficit ora cūctorū sonēt. Hec Gre. Un̄
Lu. ix. Uidim⁹ q̄ndaȝ i noīe tuo demonia
eiicientē ꝛ phibuim⁹ eū. qꝛ n̄ sequit̄ te nob̄
scū. Et aīt ad illos. Nolite phibere. q̄ ei nō
est aduers⁹ nos p nob̄ ē. Sil'e legit̄ Num.
xj. Ne igit̄ ipedimētū eē possit ꝟbi dei expe
ctatio licētie expsse vt ōndat̄ p̄suptā licētiaȝ
sufficere his dūtaxat q̄rū p̄dicatio ē p sedē
aplicā approbata loq̄tur negatiue in p̄ncipio
di. Frēs n̄ p̄dicēt i epātu alic⁹. Sȝ ponā⁹
q̄ epō acceptāte ꝛ approbāte p̄dicatōeȝ fratrū
aliq̄s iferior p̄lat⁹ repellat euȝ in parochia
sua. Nūq̄d ꝯ volūtatē ei⁹ dn̄t ibidē p̄dicare
Et vid̄r q̄ n̄. qꝛ oīs auctas ꝯcessa a q̄cunq3
iudice itelligit̄ ꝯcedi sine p̄iudicio. sȝ p̄dica
re i alienis iutro curā hn̄te ē i p̄iudiciū ꝓpriq̄
pastoris. ḡ nullū p̄uilegiū suffragat̄ frībꝫ ad
p̄dicādū plebi ꝯdicēte ꝓpo pastore. Itē sal-
tē null⁹ dȝ audire ꝯfessionē alic⁹ parochiāi
alteri⁹. qꝛ p h̄ ipedit̄ ne poss. ꝛ agscere vultū

pecoꝝ suoꝝ ꝯ illud Prouer. xxvii. Diligēter agnosce vultū pecoꝝ tui. Rñdeo cura pa/storalꝭ nō ē dñiū sȝ dispēsatio ⁊ officiū eccle/siastice ptātis. Vñ ierarchia sm̄ Dionisiuȝ ē ptās ordiata ad disponēdū sacre oīa ptāti subiecta. In ptātibꝰ āt ordiatꝭ quicqd pt infe/rior etiā pt supior ⁊ ñ ecōuerso. Vñ ⁊ ipe ie/rarcha hȝ totā ptātē in se ordiatā q̄ ē ierar/chia p varios grad' distributa. vñ noiāns ie/rarchiā noiat oēm ierarchicā ptātē Vñ do/cet Dioni. i. ecclīastice ierarchie. licȝ ille ie/rarcha aliqs tradat sibi subditis ptātē. ma/net tñ apud eū ordiaria ptās ad agēda oīa q̄cūqȝ p sibi subditos fieri pñt ad salutē fi/deliū pcurādā. Et qr quicqd pt ex ordinaria ptāte seu auctē pt alteri cōmittere. ⁊ qd pt p se pt p aliū i adiutoriū sibi subditaꝝ ptātuȝ mittere opitulatōes q̄tiēscūqȝ sibi vidr ex/pedire. alioqn nimis piclitaret stat' ecclīe si papa vl iferior ierarcha vidēs sibi subdi/tis cure nō sufficere nec seipm̄ posse oīb' adesse ñ possȝ viros idoneos mittē vice sua Vñ si sacerdos curaȝ hñs nolit dimittere frēȝ missuȝ canōice peccat mortalit. ad Ro/ma. xiii. Qui ptāti resistit dei ordinatōi resi/stit. Si igit resistat sacerdos nitat frat cuȝ hūilitate allicere. qd si ñ possit nisi scādalū imineat dȝ frat pdicatōis officiuȝ exercere. Qȝ si oīno se sacerdos irratōnabiliter oppo/nat vehemēs ē psūptio ꝯ ipm. credēdū ē ad ep̄s malicie ne scādalū suscitet ⁊ denūcian/dū ē ierarche piculū aiaꝝ. Cū g dic q in p̄/iudiciū sacerdotꝭ. dicēdū q nō. qr nlli facit iniuriā. qr vtit iure suo. Nō g iniuriat ep̄us mittēdo opitulationē cū h facere posset de iure vtē suum. Nec iniuriat opitulās illi q/tenat in sarcina supportāda. p tāto eñi mi/nuit sacerdoti curā hñti pond' in districto iudicio dei q̄ntū ab illo supportat. Et qd di/co de pdicatōe itelligo de ꝯfessiōib' audiē/dis. Pñt eñi frēs aplica ordinatōe in pñile/giis ordinis expssa audire cuiuscūqȝ sacer/dotis parochianos ipo icōsulto vl etiā ꝯ/dicēte si auctoritatē hēat ab ep̄o audiendi. Et qr curia romana h determiat. hereticū est aliud ptinaciter affirmare. sic ptȝ. ex. di. c. oēs. Ptȝ etiā papā posse talia in ecclīa ordi/nare. qr certū ē q distictio curaꝝ et collatio iurisdictionū ab auctē pcessit ecclīe romāe. Ergo q̄ñcūqȝ vidr ei ad salutē fideliū aliud expedire pt aliud ordiare. dicēte Aug'. ad macedoniū. Qȝ hoc soluȝ recte agit vt vita

hoīm corrigat. Ad obiectū de agnitōe vul/tus. Rñ. Qȝ si sacerdos ꝓprius scire possit ⁊ vellet sufficiēs ꝯsiliū sup subditos ipēdere nul' sane mētꝭ q̄reret imiscere se ꝯfessiōib' ad ipm̄ nō ptinētib' audiēdis. Certū ē aūt q q̄dā sacerdotes oēs suos subditos audi/re ñ pñt ꝓpt m̄ltitudinē subditoꝝ. vñ cū ipi soleāt sibi alios adiūgere sacerdotes cōmē/sales vl extraneos ad ip̄s vocare p illis au/diēdis q̄s ipi nolūt vl nesciūt vl nō pñt au/dire impiū ē dicere ipis h posse. ⁊ ep̄m non posse. Pōt igit ep̄s aliqs mittere illi i adiu/toriū sacerdotū ꝓpt ipoꝝ ipotētiā. igrantiā vl accidiā q̄ tepidi sūt in discutiēdis ꝯscien/tiis subditoꝝ. Nec ꝓpt h tm̄. s. ꝓpt insufficiē/tiā sacerdotū i aliq̄ pdictoꝝ triū. imo etiaȝ ꝓpt mai' bonū. qr i maiorē feruorē pnīe ex/citant m̄lti ex pdicatōe ⁊ exēplis fratruȝ q̄ȝ plimoꝝ alioꝝ. Pōt āt nihilomin' sacerdos agnoscere vult' pecoꝝ suoꝝ. vl q̄ntū ad ex/teriorē ꝯuersatōnē vl q̄ntū ad ꝯsciās subdi/toꝝ suoꝝ si postq̄ȝ fuerit fratri ꝯfessi dicāt i foro ꝯsciē sacerdoti se ꝯfessos fuisse. q̄ñ in foro ꝯsciē p se ꝯ se cuilibȝ ē credēdū. ⁊ aliq̄ etiā iterim vēialia emergētia dicere q̄ȝq̄ȝ nō eēt malū imo certe plimū expediēs oēm cō/fessionē reiterare p hñdictōe duplici acq̄rē/da. nisi forte sacerdos ille eēt ignar' plimū aut reuelator cōfessiōis. aut sollicitator ad peccādū. aut symōiac'. aut aliter sceleros' q̄ pateat ipm̄ vt male ꝯsciē hoiēȝ nō hēre zelū dei p aliqs dirigēdis. Impiū ē āt ñ credere audito a frē cū credat audito se a scđari alio sacerdote l dicere q fr ipediat agnitionem vult' q̄m ñ ipedit ali' scđarꝭ. In oīb' āt cō/fessiōib' audiēdis ꝯsulo auditores frēs p' inq̄rere q̄ ō cā ōdināt auditoriū ꝓpriū sacer/dotꝭ. ⁊ nisi eos iueniāt pie motos ⁊ rōnabil/li cā ductos remittant eos ad ꝓprios sacer/dotes. Retrahūt aliq̄ñ ei pctōres saltē ad ip̄s verecūdia ab ausu peccādi in aspectu ⁊ pñtia ꝓprii sacerdotꝭ si bonus ē eoꝝ scelera cognoscētis. Sed qr hoc rarū ē. nō sunt p/pter h particulare rarū bonū. alia inumera dimittēda que p auditū fratrū vel alioruȝ deū timentiū pcurant Pro auctoritate ha/benda a prelatis ordinis subdit. Nullus fratrū ꝓplo penitus audeat pdicare nisi ⁊c. Circa qd notādū ē q supi' dictū ē. cessante cā ⁊c. Certū ē aūt q nul' examiand' ē nisi de cui' sufficiētia nō ꝯstat Idcirco papa re/gulā declarādo diffinit q q̄ examiatōe nō

indigētes nō sūt ad generalē mīstrū cā officiū
p̄dicatōis mittēdi. Aliud etiā p̄uilegiū ex/
aiatōnē ɔmittit discretis fribꝫ aliqs. qd̄ p̄uile
giū nō discordat ab intētiōe regl'e. q̄ nō in/
tendit nisi pcul' obuiare qd̄ dō grās exclu/
di p̄t p multiplicationē l'raroꝝ p ordinē ad
talē examiatōem sufficiētiū. ꝛ meli⁹ sic picu
la excludētiū q̄ꝫ alio mō fieret. qꝛ discursus
ꝛ viaꝝ multiplicium picula sic vitanł. Sic
dn̄s ip̄e xp̄iane religiōis institutor p̄mo so/
lus vocauit ꝛ īformauit discip'los scd̄o p a/
lios eccl'iaꝫ dilatauit. Monco q̄ꝫ ꝛ exhor/
tor ip̄os frēs vt i p̄dicatōe quā faciūt. ḡ nl'
lus dꝫ p̄dicare nisi sciat ip̄e ꝟmonē facere ꝛ
sufficient disponere Vn̄ subdit. sint exami
nata nō temere ac sine deliberatōe plata. n̄
sint noua ac suspecta sꝫ casta eoꝝ eloq̄a. ps̄.
Eloquia dn̄i eloq̄a casta. Hec aūt castitas
excludit corruptionē falsitatꝭ ꝛ imissionē
nō solū enormitatꝭ imo etiaꝫ oīs vanitatis
seu q̄ vbi risum puocantꝭ seu fastū aut impe/
tū p̄tendēt'. Excludit etiā corruptionē intē
tionis. Vn̄. ij. Coꝝ. ij. Nō em̄ sum⁹ sic plu/
rimi adulterātes ꝟbū dei sed ex sinceri/
te sicꝫ ex deo corā deo in xp̄o loq̄mur Ex dō
ɔtra falsitatē. Corā dō p maturitatē. i xp̄o
p puritatis intentionē. Scd̄o describit cā
p cām finalē. vn̄ subdit. ad vtilitatē ꝛ edifi/
cationē p̄xi. vtilitatē in malo vitādo. edifi/
cationē in bono faciēdo. p̄xi dꝫ ne tm̄ presu
māt q paupibꝫ ꝛ simplicibꝫ p̄dicare cōtēnāt
Sed p cā materiali subdit annūciādo eis
vicia ꝛ ꝟtutes q̄ntū ad vitā p̄ntē. penā ꝛ glo
riā ad vitā futurā. qd̄ dicit ne p̄dicēt scꝫ se.
ip̄os. vt suā pbiam oñdāt. ꝛ fimbrias ma/
gnificēt. p cā formali subdit. cū breuitate ꟗ/
monis. hec breuitas excludit ꟗboꝝ amba
ges ꝛ sniās iuolutas. ꟗba etiā ardua sup ca
pacitatē audientiū. h̄ ptꝫ p illud qd̄ sequit.
qꝛ verbū abbreuiatū fecit dn̄s sup terraꝫ.
Ista em̄ abbreuiatio nō excludit cū expe/
dit ꟗmonis pluritatē. qꝛ dn̄s ip̄e aliqn̄ plure
p̄dicauit sicꝫ ptꝫ Joh. xiij. ꝛ Math. v. Sed
breuitas dꝛ ibi restrictio oīm legalium ad
vnū xp̄m. Itē exclusio cerimonialiū ꝛ com/
mēdatio moraliū. Itē breuitas est caritas
q̄ ɔtinet in se totā legē ad l'ram. etiā studen/
dū est breuitati qꝛ pluritas generādo fasti/
diū auditores plures retrahit ab auditu.
Ex isto cap'lo ptꝫ q fribꝫ ex intentiōe beati
Frācisci incūbit studere qꝛ sine studio non
p̄nt ꟗba mō debito examiare. Patet etiā q

frēs ex sua pfessiōe hn̄t p̄dicare. in quoꝝ re
gula int' oēs speciał' tractat⁹ de p̄dicatiōis
officio ɔtinet. vn̄ certissime cōstat q nullis
aliqs religiosis pl⁹ cōpetit p̄dicare ex rōne
stat⁹ sui q̄ꝫ his q̄ hanc regulā pfitenł.

Capitulū X.

f Ratres q̄ sunt mīstri ꝛ serui aliorū
fratrū ꝛc. Descriptis tribꝫ hui⁹ ciui
tatis lateribꝫ. h̄ describit lat⁹ q̄rtuꝫ
totū ꟗgēs ad austrū ꝛ etiā ad interiora au
stri. Et hec pars hꝫ tres. qꝛ p̄ma pars do/
cet ꟗuare oēm ꟗtutꝭ pfectionē p̄cipue cari/
tatis. scd̄a docet ꟗuare fame sinceritatem a
macul' p̄cipue feditatis. tertia sitiētibꝫ mar/
tyriū apertu aditū. docēs infidelibꝫ se iūge/
re. domesticꝭ abdicatis. Prima ps hꝫ octo.
qꝛ p̄mo iponit mīstris puincialibꝫ diligētiā
cure. Scd̄o iponit subditꝭ districtiōnē obe
diētie. ibi. Frēs ꟗo q̄ sunt subditi. Tercio
fribꝫ grauatꝭ dat remediū. ibi. Et vbicūq
sūt. Quarto circa h̄ subdit informationem
mīstroꝝ. ibi. mīstri ꟗo benigne. Quīto sub/
dit informationē oīm fratꝝ ad vitationem
pctōꝝ p̄cipue spūalium. ibi. Moneo vero.
Sexto informat eos ad deuotionis spm̄ ꝛ
orōnis exercitiū. ibi. sed attendāt. Septio
ad tolerantiā iniuriaꝝ ꝛ alioꝝ grauaminū.
ibi. ꝛ hr̄e hūilitatē ꝛ patiam. Octauo ad ca
ritatꝭ cōplemētū. ibi. ꝛ diligere eos q̄ nos ꝛc.
Dicit ḡ p̄mo. Frēs q̄ sunt mīstri ꝛ ꟗui alio/
rū fratrū. Ministri in spūalibꝫ. ꝛ ꟗui i tp̄ali
bus. Visitēt socialiꞇ ꝛ moneāt iudicialiter
Luce. xxij. Et tu aliqn̄ ɔuersus ɔfirma fra
tres tuos. Et h̄ ad bn̄faciēdū hūilit nō im
periose ꝛ caritatiue nō ɔtūeliose ɔdicente.
Ezech. xxxiiij. Lateribꝫ ꝛ hūerꝭ ipingebatꝭ
ꝛ cornibꝫ v̄ris ventilabatꝭ oīa īfirma pecora
donec dispgerenł foras. hūilit ḡ ꝛ caritati/
ue. Exēplo dn̄i dicētꝭ Mat. xxiij. Quotiēs
volui ɔgregare filios tuos quēadmodum
gallina. Ip̄e tn̄ dn̄s aspe dedit correctiōis
exēplū vn̄ facto flagello de funicul' expulit
emētes ꝛ vēdētes Joh. ij. Et petro carna/
li sensu ducto dixit. vade retro sathanas.
Math. xvj. durissime etiā pharisæos ꝛ hy/
pocritas increpabat Lu. xj. Et Math. x/
xiij. Nō p̄cipiētes eis aliqd̄ qd̄ sit ɔ aiam
suā ꝛ xpote inhibitū lege diuiā. ꝛ regulā nr̄aꝫ
inhibitū lege disciplīne. Pro secūda parte
rubrice subdit. Frēs vero qui sunt subditi
recordenł q ꝓpter deū abnegauerūt ꝓprias
volūtates. Propria volūtas est illa q̄ oīno

diuiso impio nō ligat vel supiori regle ñ ad beret. vñ firmit̄ p̄cipio eis vt obediāt suis ministris ⁊ oib̄ p̄latis ordinis. Et dicit suis vt de puincialib̄ ⁊ alijs p̄lat' imediat' se loqui ondat hic q̄ sup̄ de obediētia ad generalē mistrū in p̄mo ca ē locut'. In oib̄ q̄ p̄miserūt dño obseruare. supple. exp'icite vl' implicite. Et nō sūt 9tria anie sue ⁊ regle nr̄e. H̄ sup̄ expositum est. Sequit̄ p̄ tercia pte. Et vbicūq̄ sūt frēs q̄ sciēt se p̄ experientiā et cognoscerēt p̄ rectū iudiciū se nō posse reglā spūalit̄ obseruare. H̄ est in his p̄cipue q̄ spūalia sunt vt trāq̄llitas cordis ⁊ puritas 9sciētie. Nō posse inq̄t vel p̄pt̄ tēptationū g̃uitatē piculosā. vt in 9sortio mulieꝝ. vel non posse q̄ntū ad corpis necessaria si ñ possint h̄re alicubi salua ordinis puritate. vl' p̄pter s'lia. Ad suos ministros debeāt recurrere. Qui debēt eē refugiū afflictoꝝ vice dñi dicent' Math. xj. Uenite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiā vos. Recurrere inq̄ p̄ se vel p̄ nunciū forma statutoꝝ ordinis obseruata in eundo. q2 istud debitū ñ est exemptū ab obediētia statutoꝝ. Sequitur p̄ q̄rta pte. Ministri vo caritatiue i corde ⁊ benigne i vultu ⁊ s'mone eos recipiāt ⁊ tantā familiaritatē h̄eant circa eos. Hoc ē tā familiares seipsos exhibeāt vt dicere possint eis frēs ad eos recurrētes. et facere sic dñi seruis suis. In h̄ v̄bo sic mistri informant̄ ad hūilitatē. vt se q̄si suos imaginent̄ fratꝝ alioꝝ esse. Et oia v̄ba impiū redolentia solent. ⁊ facta dñatū p̄tendētia penit' deserāt Exēplo illi' q̄ dixit Lu. xxij. Qui maior est in vob̄ fiat sic minor. ⁊ q̄ p̄cessor sic ministrator. Cū igitur d2. vt dicere possint ⁊ facere. Informatio est mistroꝝ ne facto aut v̄bo p̄tendāt fastū qui possit repellere subditos. a fiducia ad mistros in necessitatib̄ recurrendi. Nō est aūt intelligendū v̄bū q̄ subditis det̄ occasio supbiēdi p̄ nimiā hūilitatē ministroꝝ. ne sic dicit Greg'. Dū nimis seruat̄ hūilitas regēdi frāgat̄ auctoritas. Un̄ q̄ dixit. q̄ maior est vr̄m ⁊c. nō dixit. qui minor est fiat sic maior. Nā ita d2 esse q̄ ministri sint serui oim fratrū. Serui q̄dē i his p̄cipue q̄ ad salutē p̄tinēt aiaꝝ. Luce. xxij. Ego in medio vr̄m sū tāq̄ q̄ ministrat. Sequit̄ p̄ quinta pte. In q̄ tangit octo genera pctoꝝ dicēs. Moneo v̄o ⁊ exhortor in dño iesu xp̄o vt caueāt frēs ab omi supbia. q2 vt dicit Aug'. sup illud Ps. In ira p̄sūmatio

nis. Alia vicia i malefactis timēda sunt. supbia in bñfactis pl' metuēda est. Ab oī inq̄ supbia cordis. 9uersatiōis. s'mōis et opis. vana glīa q̄ orit̄ ex supbia. hoc ē frib̄ necessariū. Un̄ Hiero. sup Math. Eleganter in q̄dā voluminū scriptū legim'. Ne queras glīam ⁊ nō dolebis cū inglori' fueris. Inuidia q̄ infallibilit̄ supbiā comitat̄. vñ Aug'. sup ps̄. Supbie comes ē inuidia. fieri eñ nō pt̄ vt supb' nō inuideat. Auaricia q̄ 9sistit in cupiditate reꝝ temꝑaꝝ nō h̄itaꝝ. Itē 9sistit in tenacitate reꝝ obtentaꝝ q̄nicūq̄ in vsum veniēntū. Pro q̄ vltm' excludenda subdit. cura ⁊ sollicitudie h' sc̄li q̄ et auaricia p̄ueniūt Math. vj. Nolite solliciti eē. dicēdo āt sollicitudie h' sc̄li. sollicitudinē seclarē p̄imit vt spūalē sollicitudinē ñ excludat q̄ in p̄curāda aiaꝝ salute p̄cipue exercet̄. Inhibēdo etiā sollicitudinē h' seculi curiositatē i lo2 p̄curat. q̄ imoderate studēt in sapia seclari. In cu'pa2 auaricie ⁊ sollicitudinis nimietate incidūt oēs sup̄fluitates libroꝝ aut vestiū aut edificioꝝ aut siliūm. Que auaricia tāc ē dānabil' cū in grauamen alioꝝ paupeꝝ elēosine i talib̄ supuacue cōsumunt̄. Detractione q̄ orit̄ p̄cipue ex inuidia ⁊ odio. iō excludēdo detractionē ⁊ odiū etiā ⁊ nr̄a excludit. Et murmuratione. q̄ ex ex ipatiā ⁊ iudicioꝝ temeritate p̄cedit oia vicia spūalia q̄ religiosos fragiles comitare solēt h̄ excludit excepta accidia q̄m i suo 9trario opposito dissuadet. Curiositatē etiā laicoꝝ cohib3 di. Et nō curēt nescietes lr̄as. laici lr̄as discere. In q̄ v̄bo curiositatē cohibet nō tñ ibi b3 q̄n ipi teneant̄ lr̄as discere si fuerit eis impatū Sz cū ista sint mortalia. puta i lege dei p̄hibita q̄re h̄ ea moni torie exhortant̄. Ad qd̄ dicēdū q̄ in oi genere capitaliū pctōꝝ aliq̄d ē mortale ⁊ aliq̄d est veniale. Mortale ē oē pctm̄ q̄ aliq̄d appetit̄ sup̄ deū. Hoc aūt sup̄ deuz appetitur qñ aliq̄s p̄ re tp̄ali desiderata obtinēda vellet aliq̄d pctm̄ mortale 9mittere q̄i eā ñ possit alit̄ obtiere. vl' p̄ re iā obtēta ñ amittēda p' vell3 pctm̄ mortale 9mittē q̄ ipa carere Hec aūt docet sctūs Aug'. de ciui. dei. xx. ca. xx. Hoc ē eñ h̄re xp̄m i fundamēto. nihil xp̄o p̄ponere s3 in oib̄ ei' p̄ponere p̄cepto rū volūtatē. Qui ig̃ t excellētiā vl' vanā gloriā inordiate appetit. ita tñ q̄ deū sibi i corde p̄pōit nec aliq̄d 9 deū faceret p̄ glīa affequēda supb' ē s3 ñ criminalit̄ ...

ctionem admonemur om̄e ēt signū supble
sī gestu. bitu ꝛ ſmone. ꝛ ita ŏ aliqs intelligē
pn̄r. Qui ḡ sollicit⁹ ē de scīo ꝫ regl'e hone/
statē vl' in tm̄ vt illa diminuat ad q̄ ex lege vl'
voto regl'e tenet. peccat mortalit. De detra
ctiōe ē difficili⁹ explicare. Circa qđ sciēđ ꝙ
detractio ē q̄ vbo ledit aliū. ꝑcipue in absen
tia. Tal' ḡ aut mentit vt ledat. ꝛ h̄ ē genera
lit mortale pctm̄. cū sit ꝑniciosū mēdaciū
aut dic̄ veꝝ licet malū. Et h̄ p̄t eſſe triplicit
aut em̄ bō dic̄ malū veꝝ de alio zelo iusti/
cie qn̄ ꝛ vbi dicēdū est. ꝛ h̄ nō ē malū sed bo
nū. Aut dic̄ malū desiderio ꝛ libidīe vindi
cte vl' odio ꝑsone. ꝛ h̄ ꝑncipali intētiōe. ꝛ tal'
peccat mortalit. Aut dic̄ malū scitū ex lubri
citate lingue. ꝛ h̄ nō ē mortale pctm̄ nisi ita
ꝫ prudētiā dicat vt possit in scādalū redun
dare. zelo aūt iusticie p̄t qs dicere malū du
pliciť. vl' vt corrigat vl' vt caueat. Murmu
ratio ē pctm̄ mortale cū impugnāt scient dei
iudicia vl' superioꝝ auctoritatē. vel cū ordiāt
ad scādalū suscitādū. Pro sexta pte sub/
dit. Sed attēdāt ꝙ sup oīa desiderare de/
bēt hīc spm̄ dn̄i quē sup dixit spm̄ scē de/
uotiōis. Ista deuotio ē pi⁹ ꝛ hūilis affect⁹ ī
deū q̄ ex cōpunctiōe generat. Et scitām eius
oꝑatiōnē. Ꝓ iō em̄ dicit spūs oꝑationē. Qꝛ
dic̄ apl's ad Ro. Spūs postulat p nob ge
mitibꝰ inenarrabilibꝰ. Orare sp̄ ad deū pu
ro corde Lu. xviij. Oportet sp̄ orare ꝛ non
deficere. Et. j. ad Thes. v. Sine intmissio
ne orate. Hoc āt triplicē hꝫ sensuꝫ. qꝝ duo
tangūt in glosa Lu. xviij. qꝛ sp̄ orare ē cano
nicas horas q̄ndie debito mō dicere. Itez
sp̄ orat q̄ sp̄ bn̄ agit. Tercio mō sp̄ orare est
spm̄ ꝺuotiōis sp̄ inuiolabilr obſuare. q̄ hita
int q̄scūqꝫ occupatiōes solet gemitibꝰ ꝛ suspi
riis inenarrabilibꝰ xp̄i demētiā implorare.
Inꝑceptibilit ēt ad h̄ regl'a vt exultio māu/
ducit. Frēs igit sp̄ orantes. acadiā a se ex/
cludāt. Et ꝑ ieiuniū gaudij oē carnale sola
ciū ꝑcul pellāt. vbi cauēda ē heresis marsi/
lianoꝝ. Pro septīa pte addit. ꝛ hīc hūilitatē
ꝛ patiam. ꝑmittit hūilitatē patie. qꝛ funda/
mētū ei⁹ ē. sic ꝯrio supbia ē fundamētū im
patiētie. puer. xiij. Int supbos sp̄ iurgia sūt.
In ꝑsecutiōe. que est aduersitas ad extra.
ꝛ infirmitate. q̄ ē aduersitas abintra. Et dꝛ
in ꝑsecutione. qꝛ scribit. ij. Thim̄. iij. Om̄s
q̄ pie volūt viuere ꝑsecutiōes patient. Itē. j.
Coꝛ. iiij. Usqꝫ ī hāc horā esurim⁹ ꝛ sitim⁹.
Ibi glo. Libere ꝛ sine adulatiōe ꝟitatē p̄dī

cātes ꝛ gesta ꝑue vite arguētes. grāꝫ n̄ hn̄t
apud hoīes. Ad patiam ī infirmitate ꝑtinet
paucis obsequiis paucisqꝫ remediis ꝯtentū
eē iuxta exigētiā pauꝑtatis. vt mēores sint
frēs quō oli mōachi lāguentes. aq̄ frigida
vix ad sufficiētiā vtebāt. In q̄ (sine ḡui cor
dis gemitu nō dico) magis repiunt viciosi
pauꝑes ī sclo ad religionē venietes De qbꝰ
Hiero. ad eustochiū. Mirū de ifelici ꝯditi
one pl'imoꝝ. Sūt nōnulli viles ꝛ abiecti ī
sclo q̄ q̄tidianis laboribꝰ se vltra vires affli
gētes p victu captādo. vilissime ꝛ vix raris
fabis ꝛ rapis cū ordeaceo pane saturātur.
Cū xp̄i vero ad mēsaꝫ accedūt. ꝛ xp̄i militi
am suscipiūt. sue egestatis obliti lautiora q̄/
rūt ꝙ milites q̄ sūt assueti magnificis. Hec
aūt oīa ī xp̄i ꝛ apl'ica vita locum nō hēant.
Hec Hiero. In vltīa pte subdit. Et dilige
re eos q̄ nos ꝑsequūt facto ꝛ rephēdūt ir/
rōnabilit ꝛ arguūt rōnabilit. Qꝛ dic̄ dn̄s.
Diligite inimicos vr̄os Mat. v. q̄nto ma
gis amicos. Et orate p ꝑseq̄ntibꝰ in facto. ꝛ
calūniātibꝰ vos ī falsi criminis iposītiōe. Cui⁹
rōnē subdit dl. Bti q̄ ꝑsecutiōes patiunt p/
pter iusticiā. qm̄ ipoꝝ ē regnuꝫ celoꝝ. Qui
aūt ꝑseuerauerit vsqꝫ ī in finē h̄ saluꝰ erit.

Capl'm XI.

p Recipio firmit. Hic docet frēs fa/
me sinceritatē obſuare a labe precī
pue turpitudis. Et hec ꝑs diuidit ī tres p̄/
mo inhibꝫ general'r suspecta ꝯsilia oim mu
lierꝝ. scđo cautelā adhibꝫ circa ꝯsortia mo/
nialiū. tercio ihibꝫ occasiōeꝫ spūaliū cogna
tionū. Dicit ḡ p p̄mo. Precipio firmit fribꝰ
vniuersis ne hēant suspecta ꝯsortia vl' ꝯsilia
mlieꝝ. Suspectū ꝯsortiū est n̄ solū mlierꝫ
suspecte. imo cū oi mliere vbi loc⁹ ꝛ tp̄s ge/
stus ꝛ aspect⁹ ꝛ alia laudabilia indicia suspi
tionē laudabilit nō excludūt. vt si loc⁹ q̄rat
p mlieꝝ colloq̄o solitari⁹ aut obscur⁹ ꝛ tp̄s
nocturnū t'al's iportunū. Si gest⁹ sit dissolu
t⁹. vtpote ex nimia mlierꝫ appinq̄tate vel fa
ciei ad eā ꝯuersiōe. fixis ocul. manibꝰ iūctis.
oē tale ꝯsortiū ē suspectū. vn̄ suspecta sūt cō
sortia ꝛ colloq̄a p̄dictis circūstātiis ꝯcurrētia
Itē si solitaria sint excluso alioꝝ auditu. lꝫ
nō visu et intentiōe. sine cā pia. marie si sint
solitarie ꝑlongata. aut cū eadeꝫ ꝑsona sine
rōne euidēti frequētata. suspecta sūt collo/
quia. Ad suspitiōem aūt mulieꝝ facit. etas.
ꝯditio colloquētis. Illā aūt suspitiōem ex/
istimo hic ꝓhiberi q̄ fratri exstat enormis

temptatõnis stimulũ. vl' que crimini pstat
fomentũ. vel q̃ põt apud alios vel aliũ scan
dalũ generare. Et h̄ estimo om̄e suspectũ p
biberi colloquiũ qđ ordinat ad carnis im/
mũdiciã quãcũq;. vel qđ põt hui⁹ rei scãda
lũ vel suspitiõem pbabilit' excitare. Sicut
dñs phibẽdo mechiã. phibz nõ solũ mino
rẽ lapsum q̃ est fornicatio. sed ⁊ oẽm maio
rem turpitudinẽ qua corp⁹ semialit' inq̃na
tur. Sequit' p scđa parte. Et ne ingredian
tur mõasteria monachaꝝ p̄ter illos qb⁹ a
sede aplica ↄcessa est licẽtia special'. Hec in
bibitio de oĩb⁹ monialiũ domib⁹ intelligit'.
Ubi em̄ magis est piculũ colloq. ibi prudẽ
tius obuiet'. Ille aũt moniales scti Dami/
ani p̄ ceteris mlierib⁹ ab hũanis cõsortiis
excludunt'. licet & in frequẽtatõe eaꝝ posset
oriri piculũ pter q̃ndã familiaritatẽ fratꝝ
minorũ. ⁊ pter h̄ sit licẽtia adeũdi talia lo/
ca sedi aplice reſuata. tñ q2 alie moniales se
ampli⁹ exponũt hũanis colloquijs q̃ ille.
necesse ẽ vt illud mãdatũ ad oẽs mõachas
referat' sm expositõem dñi Greg. ⁊ indul/
gentiã de talib⁹ visitandis. Et sic monachi
sunt nõ solũ collegiati verũ etiã solitarij. sic ⁊
monache ⁊ moniales intelligẽde sũt nõ so/
lũ collegiate veꝝ ⁊ icluse dicunt'. ⁊ solitariã
vitã agunt. Et he etiã sũt vitãde sicut colle
giate pter mag' piculũ solitudinis ex teno
re p̄ceptivt estimo p̄cedent'. Sequit' p ter
cia parte. Nec fiãt cõpatres viroꝝ aut mu/
lieꝝ ⁊c̃. Hoc iđ ibibet' mõachis xvi. q. i pla
cuit. Et q2 de filiis est rõ filiis facto h̄ pbibe
ri om̄e fratrũ ad mlieres cõmertiũ de quo
posset fratrib⁹ scãdalũ generari.

Capitulũ XII.

Quicũq; fratrũ ⁊c̃. Hic tercio docet
in martyrio ↄsũmare. ⁊ q2 martyri
um nihil est nisi fiat i eccl'iastica vni
tate. Prio agit de p̄mo. scđo de scđo. ibi. ad
h̄ p obedientiã. In p̄ma parte tãgit fratrũ
h̄ desiderio flagrãtiũ deuotionẽ ⁊ mĩstroꝝ
examinantiũ discretionẽ dicẽs. Quicunq;
fratrũ diuia inspiratõe. nõ leuitate. nõ im/
petuositate. nõ astucia subterfugiẽde disci
pline voluerint ire int' saracenos ⁊ alios i/
fideles. vt paganos vl' hereticos vl' scisma
ticos. petãt inde licentiã a suis mĩstr' puin
cialib⁹. q2 hui⁹ rei obediẽtia nõ est iuolunta
riis imponẽda. Uñ subdit. Ministri vero
nullis eũdi liniam tribuãt nisi eis q̃s vide/
rint esse idoneos ad mittẽdũ. Idonei autẽ
sunt robusti corpe ⁊ ↄstãtes i fide. pbati v/
tute ⁊ sp irrep̄hensibilit' ↄuersati. Sequit'
p scđa parte. Ad h̄ p obedientiã iniũgo mi
nistris vt petãt a dño papa vnũ de sctẽ ro/
mane eccl'ie cardinalib⁹ q̃ sit gubernator i
bonis agẽdis protector in oppl'. oĩb⁹ alienis
⁊ correctoɼ in delict' isti⁹ fraternitatis vt sp
subditi ⁊ subiecti sint pedib⁹ eiusdẽ sctẽ ec/
clesie stabiles in fide catholica. sine q̃ illud
martyriũ nihil valeret. paupertatẽ ↄ auarici/
am. ⁊ hũilitatẽ ↄtra supbiã. Et scđm euãge
liũ dñi nr̃i iesu christi q̃ntũ ad virtutũ p'e.
ctõnẽ oĩmodã qđ firmiter pmisim⁹. i. q̃ten⁹
ipm pmisim⁹ obseruem⁹. ad Heb. ij. Pro/
pterea habundanti⁹ oportet obſuare nos
ea q̃ audiuim⁹ ne forte pefluamus. Que
rit' de p̄ceptis regl'e. q̃ scz vniuersalit' intellĩ
gẽda sũt p̄ceptorie imponi ⁊ in q̃b⁹ pñt pla/
ti ordis dispẽsare. Ad h̄ rñdeo q regl'a ista
p̄cept' est plena. ⁊ vt puto pene oĩa i ea posi
ta sũt p̄cepta. vbi aliq̃d expsse additũ vt mo
nitiõis vl' exhortatõis vocabulũ vel cõsilij
aliud ñ declarat. Preceptoꝝ aũt istoꝝ tria
sũt genera. In q̃busdã eñ ponit' expsse p̄ci
piendi v̄bũ vt p̄ ceter' cõmẽdentur. ⁊ illa sic
trãseũt in votũ vt in nullo eoꝝ ordo valeat
dispẽsare. Aliud ẽ gen⁹ p̄ceptoꝝ q̃b⁹ addit'
v̄bũ tẽtõis vl' debiti vl' aliq̃d sile. Ex q̃ obli
gatio declarat'. Uocabulũ ãt tẽtõis licz ob
ligatõez iportet. nõ tñ sic districte sicut voca/
bulũ p̄cepti ad illud faciẽdũ ligat cui tẽtio
nis vocabulũ ẽ adiũctũ. Qđ pz. q2 cũ hõ hoĩ
teneri dr in aliq̃ pecũie q̃ntitate. certũ est q
tentio obligatõez iportat vl' ad soluẽdũ vel
ad satisfaciẽdũ vl' alio mõ. nisi debitũ velit
creditor remittere debitori. vñ lz tẽtio ob/
ligatõem sonet. pt tñ ordo i pticulari ⁊ in ca
su cũ aliq̃ dispẽsare i iã dict'. except' ill' in q̃
b⁹ pz intẽtionẽ regl'e oĩno p̄ceptorie obli/
gare. vl' q̃ꝝ trãsgressio scãdalũ vl' deordina
tionẽ notabilẽ generaret. Uerbi grã. cũ dr
p̄mo ca. Alij fr̃es teneant' fri frãcisco ⁊ eius
successorib⁹ obedire. Pz q i h̄ ñ pt ordo in
aliq̃ dispẽsare. Sic etiã viij. c. vbi dr. Uni
uersi fr̃es vnũ de frib⁹ isti⁹ religiõis teneãt'
hr̃e sp generalẽ mĩstrũ. Et ifra eodẽ. c. Te/
neant' p̄di. ti fr̃es q̃b⁹ electõ data ẽ aliũ sibi
eligere i custodẽ. ⁊ sic i sil'. h⁹. In alijs ãt nõ
nul'. credo q ordo pt dispẽsare i pticulari ⁊
i casu. Uerbi grã cũ dr. iij. ca. Nõ teneãt' ni
si sexta feria ieiũare. Credo q circa mãife/
stã necẽitatẽ subdit⁹ tẽt' ieiũiũ soluẽ si supior

sponeret nisi eēt solatio ieiunij in scādalū alioꝝ. Silr intelligo in illo ꝟbo septimi capituli. Teneanť pdicti frēs ad eos recurrere ⁊ i qbusdā alijs. nihil tn̄ hoꝝ pt ordo generaliť imutare. Est etiā tercium gen⁹. vbi nec addiť pcipe nec teneri. sicut ptꝫ in scdo capło in ptinētibꝫ ad receptionē ad ordinē veniennū. ⁊ in tercio in spectātibꝫ ad diuinū officiū. ⁊ in plibꝫ alijs ꝯsequenť vbi multa essent pcepta et intentiōe mandatorie nisi eorū trāsgressio scandalū ⁊ deordinationē notabilē generaret. Circa qrtū dispensationē in particulari intelligo idē qđ circa pceptū scdi ordinis est pdictū. Jnter que etiā alia q̄ nō pceptorie inseruńť. Nec in speciali ampli⁹ diffinio nisi vt oīa regule ꝟba cū reuerentia recipianť. ⁊ ipoꝝ trāsgressio penitus deuiteť. cū certū sit regulā p lege dari. Nec aliqs a lege auertiť qn ad tenebras ꝯuertať. Nulli ergo. Hec est pars tercia eplē aliōꝝ ꝯclusiua. vbi duo sunt notabilia. s. regule stabilitio ⁊ tpis determiatio. Pro primo dicit. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nrē ꝯfirmatiōis infringere vel ei ausu temerario ꝯtraire. Qđ tn̄ faciunt detractores regulā ipam ⁊ reglē declarationē ⁊ fratrū ꝯuersationē trino ordīe deutiū lacerantes. Vn̄ caueant ab eo qđ sequiť. Si autē qs hoc attēptare pſumpserit. indignatiōēꝫ omipotentꝭ dei ⁊ btōꝝ Petri ⁊ pau. aploꝝ ei⁹ se nouerit incursurū. Pro tempe addit. Datū laterani. i. in sede impiali xpi noi ꝯsecrata. tercio kalēdas decēbris. die scꝫ saturnini. q̄ est pma scꝫ solēnitatū anni fm reuolutionē romani officij. vt pateat hanc regulā esse renouatiuā gaudij qđ ann⁹ benignitatis dn̄i introducit. Que est etiā vigilia scti andree apłi. vt sciāt oēs hui⁹ regule obseruātiā esse vigliā pambulā ad thronū iudiciarū cū glia possidendū. Pontificatus nr̄i anno octauo. vt octaua grē ⁊ glē ꝯmendeť. Amen.

Explicit regula fm expositionē dn̄i Bonauenture. Deus sit bn̄dict⁹ sup omia.

Tractatus sancti Bonauēture ordinis minorum de paupertate christi contra magistrum Guilhelmum.

Questio est de pauptate. Et querūť duo. Primo queriť de paupertate quantū ad abrenunciationē. Scdo qntū ad mendicationē. Circa primū sic pcediť ⁊ qriť. vtrū christiane pfectiōis sit abrenūciare oībus tam in cōmuni q̄ȝ in puato. Et q sic videť Math. xix. Si vis pfectus esse vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊ da paupibꝫ. ⁊ veni sequere me. Glo. Ecce ꝯtemplatiua q̄ ad euangeliū ptinet. ꝯstat q dn̄s istuꝫ ad diuitias nō vocabat. ⁊ tn̄ renūciare oībꝫ ꝯsulebat. nec ad opa manualia. imo ad cōtemplatiuā. sic dicit glo. ergo ⁊c. Itē Math. xix. Ecce nos reliquim⁹ oīa. vbi dicit glo. Tanta a sequētibus dimissa sunt. qnta a nō sequētibꝫ cōcupisci poterūt. ergo pfecta imitatio totaliť extinguit appetitū diuitiarū. sed hec extinctio potissime est in eo q̄ abrenūciat oībꝫ ergo ⁊c. Item Marci. x. Uade et vende omia que habes. Glo. nō partē. sicut ananias. sed q̄ totum dat. nihil sibi reseruās. ipe potissime facit qđ dn̄s ꝯsulit. nihil sibi reseruans nec in cōmuni nec in speciali. ⁊ q̄ h̄ facit pfectissime facit. ergo ⁊c. Itē Marci xij. dixit dn̄s de vidua. Amē dico vob q hec vidua paup plus q̄ȝ oēs misit. Nā oēs ex eo qđ abundabat eis miserūt. hec autēꝫ de penuria sua omia q̄ habuit misit totum victū suū. Sed in h̄ laudať vidua paupcula. ergo q̄ hoc faciūt qnto pfecti⁹ agūt. tanto magis laudabiles sunt. ergo ⁊c. Iteꝫ Luce. xij. Respicite coruos. Glo. Sancti merito auibꝫ cōparanť. q̄ nihil i mūdo agētes nec laborātes. sola eterna appetūt. iā similes angelis. Sed qnto magis hec dimittit qs. tanto magis angelis assimilatur. ergo ⁊c. Itē Luce. xiiij. Nisi qs renūciauerit oībus que possi. Glo. Hoc distat inť renūciare oībꝫ ⁊ relinqre omia. q2 renūciare ꝯuenit oībꝫ q̄ ita licite vtunť mūdanis q̄ possident. vt tn̄ mente tendāt ad eterna. relinquere aūt est tm̄mō pfectoꝝ. q̄ oīa tpalia postponūt. ⁊ solis eternis inhiāt. sꝫ q̄ prorsus oībꝫ renūciat in cōmuni ⁊ in puato. ille maxime oīa postponit. ergo ⁊c. Itē hoc ipm oñditur exēplo christi. de q̄ Mat. viij Uulpes foueas hn̄t ⁊c. Chryś. Quid pecunias expectas sequēs me cōgregare. Nō vides q2 diuersoriuꝫ mihi neqꝫ est tantum

quantū auib9 ꝙ xp̄s p̄ se ꝑsus nihil habuit. ꝙ ₰c.
Itē sup illud Math. xvij. Uade ad mare. glo. Dn̄s tāte paupertatꝭ fuit vt vn̄ tributa solueret nō haberet. habebat quidē iudas cōmunia in loculis ſ3 res paupez ī vsus suos assumere nefas duxit. id ip̄m dās exemplū3 nob. Si ꝙ xp̄s tāte paupertatis fuit ꝙ nō potuit soluere denariū. manifestū est ꝙ fuit in summa paupertate. Itē Luc. ix. Uulpes foueas habēt. glo. Ego tāte paupertatis su3. vt nec hospitiū quidē habeā. nec meo vtar tecto. ꝙ ₰c. Itē Joh. xiiij. Uenit princeps mūdi huius ₰c. glo. Noluit dn̄s habere qd perderz paup venit. ne haberet dyabol9 qd auferr3. ꝙ si om̄ia tp̄alia possunt pdi. nihil habuit temporale. Itē. ij. Coz. viij. Scitis grām domini nr̄i Jesu xp̄i. qm̄ ꝓpter vos egen9 fact9 est cū esset diues. vt illi9 inopia ₰c. ꝙ q̄ sic abrenūciat vt egeat magis se christo ꝯformat.
Itē sup illud qd sequit. In hoc ꝯsiliū do Aug9. in ori. Fact9 est egenus intm̄ vt non haberet qd habēt vulpes. ₰ in hoc ꝯsiliū do subaudit vt ei9 paupertatē imitemini. ſ3 q̄ abrenūciat om̄ib9. ei9 paupertatē imitat. ergo ₰c.
Itē sup illud Jac. ij. Nōne de9 elegit pauperes. glo. Paupes elegit parētes quorum educaret officio. ſ3 parentū xp̄i magna fuit indigētia. ſm illud Luc. ij. Pānis eū inuoluit ₰c. Ergo xp̄s nō tm̄ in seip̄o paupertatē dilexit. vez etiā in alijs. Itē xp̄s maxime fuit imitabilis ſm statū quē habuit in cruce. ſm illud. j. Pe. ij. Christ9 passus est p nobis vobis relinquēs exēplū vt seq̄mini vestigia eius. ſ3 in cruce fuit om̄ino nudus. Un̄ Hieronym9 ad ꝯdidū. Uis esse pfecta ₰ in p̄mo stare fastigio dignitatꝭ fac qd fecerunt apl̄i vēde om̄ia q̄ habes ₰ da paupib9 ₰ seq̄re saluatorē ₰ nudā solāq3 crucē. virtute nuda sequaris ₰ sola. ꝙ ₰c. Itē hoc ip̄m videt sanctoz testimonijs. Amb. sup Lucā. Qual' debeat esse q̄ euāgelizat regnū dei. p̄cepꝭ euāgelicis designat. vt sine virga. sine pera. sine calciamēto. sine pane. sine pecunia. h̄ est subsidij secularis āminicula nō requirēs. fidei q3 totū putet sibi quo min9 ea req̄rat magis posse suppetere. Si igit hoc attestat pfectōi p̄dicatoris euāgelice pfectōis. vt nulli9 p̄rsus q̄rat amminiculū seculare. ₰ h̄ est esse ī altissima paupertate. patet ₰c. Itē Hiero. ad Eliodoz monachū Nolo p̄stinaz necessitatū recorderis. nudos amat heremꝰ. nolo te antique peregrinatiōis terreat difficultas. Qui in xp̄m credis. ₰ ei9 crede sermonibus Querite p̄mū regnū dei ₰ hec oīa adijcient vobis. Nō pera tibi sumēda est. non virga. affatim diues est q̄ cū xp̄o paup est. om̄ia igitur relinq̄ possunt. spe posita ī solo christo.
Itē Ambro. in lib. de off. Nullū ammini culū p̄stant diuitie ad vitā beatā qd euidenter dn̄s demōstrauit in euāgelio dicēs. Beati paupes spū ₰c. Itaq3 paupertatē. famē. dolorem. q̄ putant nō solū nō impedimēto esse ad vitā beatā. ſ3 etiā adiuuamentū esse euidentissime pbant. Sic ꝙ nō solū amminiculo nō sunt ad vitam beatā corpis externa bona. ſ3 etiā dispēdio sunt. ſ3 que non sunt adminiculo. ſ3 dispēdio pfectū est relinq̄re. ergo ₰c. Itē Hiero. sup illud Math. vj. Nōne aīa pl9 est q3 esca. In p̄missis veritatꝭ nemo dubitet. sic hō qd esse debet ₰ mor adhunt ei om̄ia ꝓpter quē facta sunt om̄ia. Ergo qui om̄ia relinq̄t ꝓpter xp̄m ꝯfidens in p̄misso xp̄i agit ſm pfectā fidē ip̄i9. Hoc autē potissime fac̄ q̄ om̄ino nihil sibi reseruat. nec in cōmuni nec in speciali. ꝙ ₰c. Un̄ Aug9. tractās illud Matt. vj. Respicite volatilia celi. Sancti merito auib9 cōparant. quia celum petūt. q̄ iā ita remoti sunt a mūdo vt iā in terris nihil agāt. nihil laborēt. ſ3 sola contēplatione iā in celo degāt. Si ꝙ hec vita altissima est. ergo spretꝭ om̄ib9 totā spem vite sue in deo ꝯstituere est v̄tutis pfecte. Itē Aug9. de bono ꝯiu. Bn̄ faciebāt q̄ d̄ sua substantia xp̄o ac discipulis ei9 necessaria ministrabāt. ſ3 meli9 q̄ omnē substantiā suam dimiserūt. vt expeditiores eundē dn̄m seq̄rentur. ſ3 q̄nto q̄s magis dimittit. tāto expeditior. ergo tāto laudabilior. Itē in li. de eccle. dog. Bonū est facultates cū dispensatōne paupib9 erogare. meli9 p intētione seq̄ndi dn̄m semel donare. ₰ absolutū a sollicitudine cū3 xp̄o egere. Ergo q̄ magis eget ₰ a sollicitudinib9 mūdi absoluit. pfecti9 xp̄um sequit. ergo ₰c. Itē Grego. viij. omel. q. p̄tis ezech. Cū q̄s suū aliquid deo vouet ₰ aliquid nō vouet sacrificiū est. cū vero om̄e qd habet. om̄e qd viuit. om̄e qd sapit om̄ipotēti deo vouerit holocaustū est. Qui enī sibimetip̄is nihil reseruāt. ſ3 sensu3. vitā linguā atq3 substantiā quā pceperunt om̄ipotenti deo immolāt. qd isti nisi holocaustū offerūt Unde paulo an̄ dixit ꝙ ille holocaustū offert. q̄ ea que possidet apud semetip̄m decreuit indigētib9 cūcta tribuere. nihil sibi reser

nare.vitā soli sup̄ne gubernatiōi cōmittere.
Sȝ hoc potissime facit q̄ sic distribuit q̄ ni
hil sibi reseruat.nec in cōmuni nec in specia
li.ergo ⁊c̄. Itē Joh̄.chryso.in libro.q̄ ne/
mo ledit nisi a seipso. Quid ap̄l'os penuria
rerū corpaliū lesit. Nōne in fame ⁊ siti ⁊ nudi
tate degebāt.⁊ p̄ his clari magis ⁊ magnifi
ci habebant.atq; ingentē p̄ hoc fiduciā q̄sie
runt apud deū. Ergo paupertas illa laudabi
lior in q̄ maior est penuria rerū. Itē Ber/
nard⁹ ad henricū senonē.archiep̄um. Felix
q̄ nihil sibi retētat ex om̄ib;. nō habet foueā
vt vulpes.nō tanq̄ volucres nidū.nō locu/
los quō iudas.nō domos.sicut nec Maria
locū in diuersorio.imitat⁹ p̄fecto illū q̄ non
habebat vbi reclinaret caput. Sȝ q̄ om̄ia
p̄rsus dimittit.nihil sibi om̄ino nec in cōmu
ni nec in spēali retinēdo.hoc potissime facit
ergo ⁊c̄. Itē Prosper laudat paulinum ⁊
hilariū de h̄ q̄ facultates suas om̄es paupi
bus erogauerūt.licet rōne episcopal' officij
eccl'iastica bona postmodū dispēsauerūt.si/
cut habet.xij.q.j.Expedit.vbi ait sic. Deni/
q; sanct⁹ Paulin⁹ ingētia p̄dia que fuerunt
sua paupib; erogauit. Et infra Quid sctūs
hilari⁹. Nōne ⁊ ip̄e om̄ia sua aut paupib; re
liquit.aut vendita om̄ia paupib; erogauit.
Laudāt hi ⁊ laudabiles sunt.q; om̄ia sua p̄
pter deū ꝯtemserūt. Sȝ h̄ potissime faciunt
q̄ nec in cōmuni nec ī speciali sibi aliq̄d reti/
nent.ḡ tales maxie accedūt ad culmē p̄fectō
nis euāgelice. Itē hoc ip̄m ōndit ratōne.
Duplex est ciuitas.s.dei ⁊ dyaboli. Hierusa
lē ⁊ babylon.q̄ oppositionē habēt.⁊ ī seipsis
⁊ in suis fundamētis.sȝ fundamētū ciuitatꝭ
babylonis.vt dicit Aug⁹.est cupiditas.er/
go q̄nto magis q̄s recedit a cupiditate.tāto
magis recedit de dyaboli ciuitate. Sȝ pau
pertas in q̄ q̄s in cōmuni ⁊ in spēali prorsus
om̄ib; abrenūciat tā effectu q̄ affectu. ip̄a ē
que maxie elōgat ab auaricia.ḡ ⁊c̄. Itē di
uitie sunt incentiuū cupiditatꝭ. q; difficile ē
habere ⁊ nō amare.sed q̄nto q̄s magꝭ se elō/
gat ab īcētiuo peccati.tāto p̄fecti⁹ agit. Hoc
aūt facit q̄ in cōmuni ⁊ ī speciali om̄ib; abre
nunciat.ḡ ⁊c̄. Itē triplex est cōsiliū.paup
tatis.obediētie.⁊ castitatꝭ.sed q̄nto q̄s gene
ralius obedit ⁊ vniuersali⁹.tāto p̄fecti⁹ agit
Similiter ⁊ de cōsilio castitatꝭ.ergo pari ra
tione verū erit ⁊ de ꝯsilio paupertatꝭ. Itē si
dicas q̄ nō est simile.q; diuitie sunt d̄ neces
sitate vite. Hoc nihil est.cū multi q̄ nihil p̄r/
sus habēt p̄prietatis viuere possunt. Itē
p̄fectior est paupertas quā p̄fectior ꝯcomitat
obediētia. Sȝ q̄ habēt p̄priū in cōmuni ab
illo p̄ obedientiā nō possunt excludi.nisi ra
tiōe peccati. Qui aūt nihil p̄rsus habēt.obe
dire tenent vbiq; terrarū. Si ergo p̄fectio
euāgelica maxie cōsistit in p̄fectiōe obedien
tie vniuersaliter om̄ib; abrenūciare nihil p̄r
sus reseruādo ad culmē facit p̄fectōis euā/
gelice. Itē. Cōtempt⁹ p̄sentis seculi ē lau
dabilis.hec est p̄ se v̄a.ḡ maior cōtempt⁹ ma
gis laudabilis.⁊ maxim⁹ cōtempt⁹ maxime
laudabilis. Sȝ maxie ꝯtēnit p̄sens seculū
qui abrenūciat om̄ib; in cōmuni ⁊ in spēali
ergo talis p̄fectissime agit. Itē paupertas
alta est laudabil'.hec est p̄ se vera.ergo altior
laudabilior.⁊ altissima laudabilissima. sed
hmōi est q̄ nec in cōmuni nec in p̄prio aliq̄m
p̄prietatē sibi reseruat.ḡ ⁊c̄. Itē tāto via re
ctior quāto ei⁹ mediū cōformi⁹ est extremis
sȝ summa paupertas est tā in p̄ncipio vite q̄ ī
termino.ḡ si in medio om̄ia abdicent via re
ctissima p̄cedit. Sȝ q̄nto via rectior.tanto
p̄fectior est. ḡ via ⁊ vita pauperrima ē p̄fectis/
sima. Sȝ cōtra Eccl̄i.xxvij. Propter ino
piā multi deliquerūt.sȝ nihil qđ est ducens
ad culpā spectat ad p̄fectionē euangelicā. ḡ
⁊c̄. Itē Eccl̄s.vij. Utilior est sapiētia cum
diuitijs. Glo.q̄ sola. Sȝ diuitie nō faciunt
hoiem p̄fectū.ergo min⁹ paupertas ⁊ indigen
tia. Itē Prouer.xxx. Diuitias ⁊ mēdicita
tem ne dederis mihi. Et post. Ne egestate cō
pulsus furer ⁊ piurē nomē dei mei. Sed ni
hil facit ad p̄fectionē euangelicā qđ sapiens
sapiēter recusat.ergo ⁊c̄. Itē Lu.vj. Per/
fectus om̄is erit si sit sicut mḡr ei⁹. Sȝ xp̄s
loculos habuit.sicut patet Joh̄.xij. vbi dici
tur q̄ iudas loculos ferebat.ergo p̄prietatē
nolle in cōmuni hr̄e nō videt esse p̄fectio. sȝ
potius superstitio in q̄ discipul⁹ videt se velle
p̄ferre magistro. Si dicas q̄ loculos nō
habuit. Cōtra augustin⁹ dicit.⁊ habet.xij.q
j. Habebat dn̄s locul⁹ a fidelib; oblata cō/
seruās.⁊ suorū necessitatib; ⁊ alijs indigenti
bus tribuebat Itē sup illud.j.ad Thim.
vj. Habētes alimēta ⁊c̄. Glo. Et si nihil intu
lerim⁹ in hūc mundū.nō tamē p̄rsus abijci/
enda sunt hec tp̄alia.ergo q̄ totū abijcit ma
le facit. Itē.ij.ad Chorinth.viij. Si vo/
luntas p̄mpta est s̄m id qđ habet. Glo. Ne/
cessaria retineāt.nō vltra vires dādo. Ergo
male facit q̄ sic dispensat q̄ nihil sibi p̄rsus

reseruat. Itē Qui tēptat deū peccat mor
taliter. sed q̄ habet humanū refugiū ꝛ illo p̄
termisso querit diuinū. tēptat deū. hoc aūt
facit qui habet vñ sustenteł ꝛ illo dimisso ex
pectat diuinꝰ sustētari. ergo talis facit con
tra euangeliū. Itē. virtꝰ circa mediū cōsi
stit. sed om̄ino oīa dimittere est ad extremū
declinare. ergo ħ magis est viciū q̄̄ virtutis
seu pfectiōis euāgelice. Itē sicut om̄ia te/
nere semꝑ est auaricia. sic om̄ia dare semꝑ ē
pdigalitas. sꝫ om̄ia tenere sp̄ est viciū. ergo
similiter ꝛ om̄ia dare Itē. Qui subtrahit
alīq necessaria peccat mortaliť. sed tm̄ teneł
quis sibi puidere sicut alīj. ergo qui om̄ia dimit
tit ꝛ nihil sibi reseruat. peccat mortaliter. qꝛ
facit ꝯtra pfectionē euangelicā. Itē q̄ ex/
ponit se piculo interfectiōis peccat mortali
ter. ergo similiť qui exponit se piculo famis
sed talis est q̄ om̄ia dimittit ꝛ nihil sibi res/
uat ergo ꝛc̄. Itē nullꝰ debet reijcere omnino
qđ quotidie petit a deo. sꝫ om̄i die petimꝰ in
orōne dñica. panē nostrū quotidianū ergo
male facit q̄ deserit totū. Respōsio dicen
dum q̄ abrenūciare om̄ibꝰ taꝫ in puato q̄̄ i
cōmuni est xp̄iane pfectiōis. nō solū sufficiē
tis sꝫ etiā abundātis tanq̄̄ pfectiōis euāge
lice cōsiliū pncipale ꝛ pncipiū fundamētale
ꝛ fundamentū sublime. Primū suadet na/
tura. secundū scriptura. tertiū gr̄a. Primū
inq̄̄ est cōsiliū pncipale. qꝛ viā pbet ad alia.
Nā abundās paupertas disponit ad carnis
mortificatiōem. ꝛ ad volūtatis ꝓprie pfectā ꝫ
abnegationē cū nihil sibi detineat. nec do/
mū. nec tectū. nec aliquā rem. Ad ipsam aūt
specialiter viā facit ipa natura siue instituta
siue lapsa. Nā homo nudꝰ formatꝰ est. ꝛ si in
statu illo stetisset. nihil sibi ꝓprius appropasset
homo ēo lapsus nudꝰ nascitł. nudus moritł.
Et ideo hec rectissima via est vt ab extremis
nō declinās q̄ntū potest natura pati pauper
ꝛ nudꝰ incedat. ꝛ hoc est qđ dicit .j. ad Thy/
mo. vj. Nihil intulimꝰ in hūc mundū. haud
dubiū qꝛ nec auferre q̄d possumꝰ Et ex hoc
cōcludit. Habētes alimenta ꝛ q̄bꝰ tegamur
ꝛc̄. Hoc aūt nihil aliꝰ vel paupertꝰ q̄̄ sim/
plici victu ꝛ operimēto esse cōtentū. quod
ex nature documēto psuadet aplus tanq̄̄ bo
nū ꝛ pfectū. Est etiā principiū fundamen
tale. Lex eñ vetꝰ differt a noua in hoc q̄ il
la timorē. hec amorē. illa tpalia pmittit. hec
tempalia ꝯtēnere docet. Si igił fundamen
tum pfectiōis charitatis dei pncipaliter ꝯsistit
in charitate ꝛ illa potissime est pfecta quan/
do om̄is excludił cupiditas. qꝛ venenū cha/
ritatis est cupiditas. Dicā aūt cupiditatē om̄i
no foras mittit. qꝛ om̄ia om̄ino ꝛ re ꝛ volū/
tate relinquit. sicut radix omniū maloꝝ est
cupiditas. sic radix ꝛ pncipiū pfectiōis est al
tissima paupertas. Unde Augꝰ. in lib. lxxxiij.
questionū. Charitatꝭ venenū est spes adipi
scendo ꝑ ac retinēdo ꝑ tpaliū. nutrimētū eiꝰ
imminutio cupiditatꝭ. pfectio eiꝰ nulla cupi
ditas. Signū pfectꝰ eius imminutio timoris
signū pfectiōis eiꝰ nullꝰ timor. qꝛ radix om
niū maloꝝ est cupiditas. ꝛ pfecta charitas
foras mittit timorē. Illa igił paupertas est p
fectissima q̄ om̄ino cupiditatē exterminat.

Est nihilominꝰ fundamētū sublime: q̄a
cū duplex sit vita ad quā disponit gratia. s.
actiua ꝛ ꝯtēplatiua. Actiua deorsum ordiat
sed ꝯtēplatiua sursum in celū erigit. Nullus
aūt spūs magis idoneꝰ ad ħ q̄̄ ille q̄ penitꝰ
est exoneratꝰ ab onere tempaliū. ꝛ q̄ thesau
rum suū totū habet in celo ꝛ cuiꝰ regnū non
est de ħ mūdo. q̄ nō habet hic manentē ciui
tatē. sed futurā inq̄rit. Talis aūt est q̄ omni
bus terrenis pfecte abrenūciauit. ꝛ ideo taľ
tā fundamentū sui edificij collocatū habet
in excelsis. Unū Augꝰ. in lib. de agone christi
ano. Cū cognitio ꝛ actio beatū hoiem faci/
ant. sicut in cognitiōe cauendꝰ est error. sic in
actiōe cauenda est nequitia. Errat aūt si q̄s
putat se veritatē posse cognoscere cū adhuc
nequiter viuat. Nequitia aūt est mūdū istū ꝫ
diligere. ꝛ ea q̄ nascuntł ꝛ trāseunt p magno
habere ꝛ ea cōcupiscere. ꝛ p his laborare vt
acquirantł. ꝛ letari cū abūdauerint. ꝛ timere
ne pereāt. ꝛ cōtristari cū pereūt. Ille igił po
tissime est idoneꝰ ad ꝯtuitionē sublimiū. ꝫ et
ibi sublimiter fundatꝰ. qui est pfectissimꝰ cō
temptor oim istoꝝ. talis est qui totū cogita
tum suū iactat in dño ꝛ omnē sollicitudinē.
qui nullā ꝓprius habet possessionē Est igi
tur pfessionis xp̄iane. p xp̄o nihil in mūdo
possidere. nec in cōmuni nec in ꝓprio. Idem
dñs expressissime cōsulit. idē exemplū in se
metipo ostēdit. idē spūsanctꝰ in sanctis hoc
multiplicł psuasit. Nā hmōi arduissimam
paupertatē sicut dictum ē psuadet natura. scri
ptura. ꝛ gratia. Persuadet dñs Iesus xp̄s
instruēdo. ꝯuersando. inspirādo. Quis eñ
spūs nisi dei facit hominē cōtemnere p̄sen/
tia ꝛ amare celestia. Nā hoc nō facit spiritus
dyaboli. nec mūdanus. nec ꝓprius. cū semꝑ

inclinẽt ad bonũ priuatũ. facit igit̃ spũssanctus. Et hinc est q̃ spũsancto dictãte istum modũ viuẽdi summ⁹ pontifex approbauit. sicut dicit decretalis. de excessi. p̃latoꝝ. Nimis praua. q̃ ordinẽ ⁊ regulã fratrũ p̃dicatorũ ⁊ minoꝝ sedes ap̃lica noscit̃ approbasse. Unde huic cõtrariũ nulli p̃sus licet sentire. Quare tales vident̃ stulte agere periculis se exponere ⁊ deũ tẽptare. Nam ꝯtra tales dicit̃ in regula beati Francisci in q̃ paupertas hmõi cõfirmat̃. Nulli ergo omino hoĩm liceat hãc paginã ⁊c. Cõtra tales etiam dicit Aug⁹. i tractatu de elemosyna. Helyas in solitudine coruis ministrãtib⁹ pascitur. ⁊ daniel in lacu ad leonũ p̃dã iussu regis incluso prandiũ diuinit⁹ apportat̃. et tu metuis ne operanti etiã apud dñm p̃merenti desit alimentũ. cũ ip̃e in euãgelio ad exprobrationẽ eoꝝ quoꝝ mens dubia. ⁊ fides parua cõtestet̃ ⁊ dicat. Aspicite volatilia celi. q̃niam nõ serũt neq; metũt. neq; cõgregant i horrea. ⁊ pater vester celestis pascit illa. Nõne vos pluris estis illis. Uolucres deus pascit. ⁊ volucrib⁹ alimẽta diurna p̃stant̃. ⁊ q̃bus null⁹ diuine rei sensus est. eis nec cib⁹ nec pot⁹ deest. ⁊ tu xp̃iano. tu dei suo. tu bonis operib⁹ dedito. tu dño suo charo aliq̃d existimas defuturũ. An eis terrena deerunt quib⁹ celestia ⁊ diuina tribuunt̃. Unde hec incredula cogitatio. vnde ipsa ⁊ sacrilega ista meditatio. Quid facit in domo dei p̃fidum pect⁹. Quid q̃ christo omino nõ credit appellatur ⁊ dicit̃ xp̃ian⁹. Pharisei tibi magis cõgruit nomẽ. Nã cũ in euangelio de elemosynis disputaret. ⁊ vt nobis amicos d̃ terreis lucris p̃uida operatione faceremus. q̃ nos postmodũ in eterna tabernacula susciperent. fideliter ⁊ salubriter p̃moneret. addit post h̃ scriptura dicẽs. Audiebãt hec omĩa pharisei q̃ erant auari ⁊ deridebãt illũ. Quales nũc sũt in ecclesia quoꝝ quosdã videt̃. quoꝝ preclusę aures ⁊ corda ceca nullũ de spiritualib⁹ ac salutarib⁹ monitis lumen admittũt. de q̃bus mirari nõ debet q̃ cõtemnãt in talibus seruos. qñ a talib⁹ ip̃m dñm videam⁹ esse cõtemptũ. Ex hoc apparet euidẽter. q̃ omino omĩb⁹ abrenũciare vniuersaliter p̃ xp̃o culpandũ nõ est. sed poti⁹ laudandũ tanq̃ culmen euãgelice p̃fectionis. Unde rõnes exempla ⁊ auctoritates cõcedẽde sunt ad istã partem. ad quã sufficiẽtissime astruendã vna sola auctoritas expssa ex ore xp̃i cõsulentis dimittere omĩa esset sufficiẽtissima. etiã si multa glosaꝝ expositoꝝ ⁊ sanctoꝝ dicta viderẽtur esse ꝯtraria. Ait enĩ Augustin⁹ ad Paulinũ de vidẽdo deo sic. Attẽde que credis. ⁊ in eis ipsis quib⁹ nõ visis accõmodas fidez ipa testiũ pondera discernẽda sũt. Nec eniz mihi sic credis quẽadmodũ ambrosio. aut si ambob⁹ nobis equa lãce putas esse credẽdum. nunq̃d vllo modo euãgelio cõparab. An scripturã nostrã scriptis canonicis coequabis. Profecto si recte in iudicãdo sapis. lõge nos infra vides ab illa auctoritate distare. ⁊ me quidẽ longi⁹. Sed vtriq; nostrũ quãtũlibet credas vtrũq; illi excellẽtie neq̃ q̃ cõparas. Igit̃ quoniã diuina auctoritas si expresse dicat omĩa dimittẽda ei q̃ ad p̃fectionẽ cõscendere cupit euangelicã. manifestũ est q̃ vex certitudinaliter deb; teneri q̃ ei nõ possit sine p̃iculo fidei obuiari.

Ad illud v̄o qđ primo obiicit̃ in cõtrariũ quod ptrahit ad peccatũ. ⁊ de egestate q̃ facit p̃iurare. Dicendũ q̃ duplex est inopia. q̃dam volũtaria. ⁊ quedã inuolũtaria. Inopia inuolũtaria inducit defectũ mentis. ⁊ p̃iurare ⁊ occasionẽ inducit ad peccandũ. Inopia ãt seu paup̃tas volũtaria hec hab; adiunctã sufficientiã. Iuxta illud. ij. ad Cho. vi. Tanq̃ nihil habẽtes ⁊c. Et hec disponit ad iusticiã perfectã. quia mentẽ facit ad omne bonũ idoneã. sicut ecõtra radix oĩm malorũ est auaricia. Et est qđ dicit Chrysostomus xlvij. omel. sup Matth. Si volueris videre amãtis aurũ animã quẽadmodũ vestimentũ a decẽ milib⁹ corrosũ vermib⁹. ⁊ nihil habẽs sanũ. ita inuenies p̃foratã eã vndiq; a sollicitudinib⁹ ⁊ a peccatis putrefactã. ⁊ erugine plenã. Sed nõ aĩa inopis volũtarij talis est. sed fulget quidẽ velut aurum. splẽdet autẽ velut margarita. florescit autez velut rosa. Nõ est illic tinea. nõ est illic fur. nec est illic sollicitudo vite hui⁹ negocioꝝ. sed sicut angel⁹ ita cõuersat̃. Nõ subiacet demonibus. nõ assistit regi. sed assistit deo. ⁊ nõ militat cũ homib⁹ sed cũ angelis. nõ habet thesaurũ terrã. s; celũ. nõ indiget seruis. magis autẽ habet seruos. possessiões. ⁊ cogitatiões que reb⁹ dominãt̃. Quid igit̃ paup̃e hoc melius est vnq̃. Pauimẽtum denique habet celum. Si aut pauimentũ tale est. excogita tectum. Sed nõ habet equos ⁊ currũ. Quid autẽ ei op⁹ est qui sup nube vehi debet ⁊ esse cũ christo. Ex his apparet q̃ in voluntaria

paupertate magna ē sufficiētia. magna est no/
bilitas que facit trāscendere cūcta terrena.
Uel potest dici aliter ꝙ illa dicta sunt tē/
pore legis scripte. que tpalia pmittebat. non
eterna. in qua paupertas cōtemnebatur. Unde
Chryso. xviii. sermone sup eplam ad Hebre.
tractās pdictū verbū. Diuitias ꝛ mēdicita/
tem ꝛc̄. dicit. Hec dicebantur in veteri testamē
to. vbi multa ratio diuitiaꝝ habebatur. vbi
paupertatis plurimus erat cōtemptus. vbi hō qui
dem maledictū. s. paupertas. illud aūt bene/
dictio scz diuitie. Sꝫ nūc nequaꝗ̄ ita. Sꝫ
si vis audire paupertatis pdicatū. ipam pfes/
sus est xp̄s. ꝛ dixit. Filius autē hominis nō ha/
bet vbi caput suū reclinet. Et iteꝝ discipulis
dicebat. Nolite possidere auꝝ. Ex quo appa
ret ꝙ auctoritas illa nō est cōtraria assumē/
tibus voluntariā paupertatē. cū illud dictuꝫ sit
tpe legis scripte. istud aūt fuit tpe legis gra
tie. Nec illud dictū est in psona viri perfecti
sed potius infirmi. vt ex vbo Chrysosto. patꝫ
Et p hoc patꝫ rn̄sio ad tres auctoritates
primas. Ad illud qđ obijcitur ꝙ xp̄s habu
it loculos. Dicendū ꝙ xp̄s habuit loculos
tribus de causis. Habuit em̄ loculos p pau/
peribus aliis. sm qđ dicit Hiero. in auctorita
te supra posita. Christi tāte paupertatis fuit ꝛc̄
ꝛ hoc non tollit paupertatē summā. Habuit
etiā loculos cōpatiēdo infirmis. Sicut dr
in glo. sup illud ps. Producēs fenū iumen/
tis. Dn̄s loculos habebat vel habuit i vsus
eoꝝ qui cū eo erāt ꝛ suos. ꝛ religiosas mulie
res in comitatu q̄ ministrabāt ei de substan
tia sua in his infirmoꝝ magis psonā susci/
piens. pūidit em̄ multos infirmos futuros
ꝛ ista quesituros. vt ꝛ ibi earūdē psonā susce
pit vbi dixit. tristis est aīa mea vsqꝫ ad mor/
tem. Et de his duobus sup illud Joh. xij. Ea
que mittebantur ꝛc̄. Glo. Cui angeli ministra
bāt loculos habet in sumptus paupeꝝ cōde/
scendēs infirmis. Habuit etiā loculos i ar
ticulo necessitatis tpore qn̄ trāsibat per sa
maritanos. In quo etiā articulo discipulis
loculos habere pmisit. sm illud Luce. xxij.
Qn̄ misi vos sine sacculo ꝛ pera. ꝛc̄. Glosa.
Nō eadē regula viuēdi psecutiōis qua pacis
tempore discipulos informat. Missis qui/
dem discipulis ad pdicandū. ne qđ tollerēt
in via pcepit. ordinās scz vt q̄ euangeliū nū
ciat de euāgelio viuat. Instāte vero mortis
articulo ꝛ tota illa gēte pastorē simul et gre/
gem psequēte cōgruā tempori illi regulā decre.
nit. pmittens vt tollerēt necessaria victus do
nec sopita psecutoꝝ insania tps euāgelizan
di redeat. Ex his em̄ glosis manifeste appa/
ret ꝙ modus habēdi loculos in dn̄o i nullo
minuit paupertatē. Sic em̄ dn̄s cōdescendit
infirmitati ꝛ necessitati. vt tn̄ salua esset for/
ma paupertatis ꝛ exemplū. qđ pcipue mōstra
re venerat hominibus. Iuxta qđ dicit aplus
Factus est p nobis egenus vt illius inopia diui/
tes essemus paupertatē scz altissimā vo lūta/
rie imitādo. Ad illud qđ obijcitur de glo. sup
Thymo. vi. Habētes alimenta. vbi dicitur ꝙ
nō sunt abijciēda omino tēporalia. Dicēdū
ꝙ intelligit de abiectione tpalium qn̄tū ad
vsum. nō quantū ad dn̄ium. Nā vsus tpali
um necessarius est vite humane. q̄ tamē habe
ri potest absqꝫ dominio ꝛ pprietate. Sic pa
tet in pauperibus q̄ nihil pprietatis habent. Et
ꝙ iste sit intellectus patet p illud qđ sequitur in
glo. immediate vbi subdit. Sꝫ habētes ali
mēta ꝛ quibus tegamur his ɔtēti simus. qui vl
tra tēdit malū inuenit. Esse igitur ɔtentū vsu
tegumēti ꝛ alimēti est modus pfecte virtutis.
Et sic glosa debet itelligi. nec hoc repugnat
altissime paupertati. Qui aūt sic vellet tempa
lia abijcere. vt nec vellet alimēta suscipe. nec
operimētū habere. nō opararetur pfecte sꝫ stulte
Et hoc vult glo. illa insinuare. Ad illud
qđ obijcitur de glos. ij. Cor. viij. Si volūtas
pmpta est. Glo. vt necessaria remaneāt. Di
cendū ꝙ glosa illa trūcata est. qꝛ statim seq/
tur. Nō hoc dicit qn̄ melius esset scz totū dare
sed infirmis timet. quos sic dare monet vt
egestatē nō patiantur. Ex quo apparet ꝙ glo.
illa potius facit ad cōtrariū q̄ꝫ ad ppositum. si
sano oculo ꝛ recto inspiciatur. Ad illud qđ
obijcitur ꝙ qui sic vniuersaliter omibus abrenū/
ciat tēptat deū. Dicendū ꝙ falsum est. tū p/
pter diuina pmissa. tū ppter plurima reme/
dia que hri possunt. tū ppter exempla quibus
manifeste videmus ꝙ tales paupes sustētantur
Ex quo manifeste colligitur si obdurati nō su
mus ꝙ talis modus abrenūciandi diuinitus
inspiratur. nec facit tēptare deū. si sic abrenun
ciās diuinis pmissionibus innititur qn̄ potius
ille deū tēptat q̄ de diuinis pmissionibus du/
bitat. Propter qđ Hiero. sup illud. Nonne
aīa plus est q̄ꝫ esca. In pmissis veritatis ne/
mo dubitet. sit homo qđ esse debꝫ. ꝛ mox ad
duntur ei omia. Qui igitur de hoc dubitat sicut
filii israel. deū tēptat. qui dicebāt. Nūqd po
terit deus parare mēsam in deserto. His aūt

k3 debēt viri pfecti cōformari. sed potius apo
stolis. de quibus .ij. ad Chorinth. iiij. Apora
mur sed nō destituimur. id est paupes sum⁹
adeo vt necessaria desint. s3 nō destituimur
a deo omino. quia de⁹ pascit nos. Et q illō
extendat nō solū ad aplos. verū etiā ad eoꝝ
imitatores. apparet p illud qd dicit ad He/
bre. vltimo. Sint mores sine auaricia. con/
tenti psentibꝫ. Ipe em̄ dixit. Nō te deseram
neq3 derelinquā. Ibi glo. Ipe domin⁹ om/
nipotēs ad Jesum naue nō te deserā quin
dem necessaria. neq3 derelinquā. derelinq/
retur ille q fame periret. Sed qr hoc nō est.
nō sit homo cupid⁹. Hoc post mortē Moy
si dixit Josue. hoc etiā dicit omni speranti
in se. sicut iosue. hec em̄ nobis pmittit. sed i
illo spem nostrā ponam⁹. Nō tenacibꝫ. non
cupidis. s3 sperātibꝫ i eū facta ista pmissio. Eti/
am quia poterat illis videri q hec pmissio
ad iosue tantū ptineret. Ad hoc apostol⁹ re/
spondet dicēs q nos iuuabit sicut iuuit illū
q. d. Nō est dubitandū de pmissione. qr Je
sus christ⁹ q heri. id est. in pterito adiuuit io
sue. et ipe hodie. id est in psenti adiuuat nos
et alios fideles. et adiuuabit in futuro i secu/
la. id est sine fine. Ad illud qd obijcit q v/
tus cōsistit circa mediū. Dicendū q illō est
verū quantū ad ea q sunt necessitatis. sic est
largitas. sed fallit in his q sunt supererogatio
nis sicut est cōsilium paupertatis et castitatis
Taliū em̄ pfectio potius attendit sm perfe
ctam cōsiderationē ad xpm et diuine dilecti
onis modū. qui est vt de⁹ sup oīa diligat.
q sm superfluū et diminutū circa exteri⁹ ob
iectū. Et q illud sit verū patet p Ambro. in
libro de offi. vbi dicit. Officiū omne aut est
mediū. aut pfectū est. qd scripturarū aucto/
ritate pbare possumus. Habem⁹ em̄ i euan
gelio. Si vis ad vitā ingredi serua mādata
Non homicidiū facies et c. Hec sunt media
officia quibꝫ aliqd deest. Si vis pfectus es
se vade et vende oīa que habes et da pau/
peribꝫ. vbi diligēdos inimicos. et orandū di
cit p calumniātibꝫ et psequētibꝫ nos si volu/
mus pfecti esse. Hoc est igit pfectū officium
qd catorthoma dixerūt greci. quo corrigā
tur oīa que ad aliquos potuerūt lapsus
habere. Largitas igit que attendit sm offi/
cium mediū in largiēdo seruat modū. Pau
pertas vo spirit⁹ que attendit sm officiū p/
fectum tribuit totū. Vn̄ eodē libro in tra/
ctatu de libertate dic. Liquet debere et mo
dum libertatis ne fiat inutilis largitas. cu/
ius sobrietas est tenēda. De quo modo sub
iungit. Mod⁹ libertatis tenend⁹ est. vt qd
bene facis. id cōtinue facere possis. ne sub/
trahas necessitati qd indulseris effusioni.
Potuit ei donare ioseph totas egypti opes
effundere thesauros regios. noluit tamē d
alieno effusus videri. Maluit frumēta ven
dere q donare esurientibꝫ. quia si paucis do/
nasset. pluribꝫ defuisset. S3 h spectat ad of
ficiū mediū. sm q ipe alibi dicit. tractās in
eodē libro illud apli. Nō vt alijs refectō. vo
bis autē angustia. Aduertim⁹ queadmodū
beniuolentiā et libertatē. et modū cōprehēdit
et fructū atq3 psonas. Ideo modū. quia im
perfectis dabat cōsiliū. Nō em̄ patimur nisi
impfecti. Verū qr pfectiōi nō repugnat mo
dum tenere si qs dispenset bona ecclie. ideo
subiūgit. Sed si qs nolens eccliam graua/
re in sacerdotio cōstitut⁹ aliquo aut ministe
rio. nō totū quod habet cōferat. sed operet
cū honestate q officio sat est. nō mihi imp/
fectus videt. Ex dictis igit colligit q licet v
tutis sm statū cōmunē et officiū mediū sit
tenere mediū. pfectiōis tamen euāgelice est
relinquere totū. S3 tamē in cōmuni aliqd
habeat vt dispenset. hoc nō facit impfectū.
nec totū vniuersaliter relinquere dic exces/
sū. qr hoc spectat ad perfectū officiū. vt pa
ret ex his que dicta sunt. et ex hoc quod Am
brosi⁹ pmittit in pcedenti caplo. vbi sic ait.
Ceterū domin⁹ nō simul vult effundi opes
sed dispēsari. nisi forte vt helize⁹ boues suos
occidit et pauit paupes ex eo qd hūit. vt nul/
la cura teneret domestica. sed relictis omni
bus in disciplinā se pphericā daret. Si ergo
p disciplina pphetica sunt oīa relinquēda
multo fort⁹ pro pfectiōe euāgelica. Ad il
lud qd obijcit. q oīa dispergere est pdiga
litas. Dicendū q tūc est pdigalitas quādo
oīa dispergunt p vanitate. nō aūt quādo
dant p vtilitate. et sic est de euāgelica pauper
tate. quia sicut dicit Marc. x. Domin⁹ cen/
tuplū restituet in psenti cū tribulatiōe. et i fu
turo vitā eternā. Sec⁹ autē est de vniuersa
li retentiōe omniū. Illa em̄ nō fit p spiritu/
ali vtilitate. sed magis p terrena cupiditate
ideo nō est simile hinc et inde Ad illud qd
obijcitur q qui alij subtrahit necessaria. et c.
dicēdū q nō est simile. quia q subtrahit alij
necessaria. violentiā facit. et inducit eū i pau
pertatē inuolūtariā. Qui aūt subtrahit sibi.

volūtarie facit ꝛ in paupˀtatē voluntariā se inducit. Ac ꝑ hoc sicut argumentū illud nō valet. Paupˀtas inuolūtaria nō est laudanda. ergo nec volūtaria. sic nō cogit ratio ꝑdicta. Aliꝰ etiā est defectꝰ in argumēto ꝑdicto. quia ꝓcedit ꝑ falsi suppositōnem. ꝑ eo ꝙ omnibꝫ vniuersaliter abrenūcians necessaria sibi oīa nō subtrahit. quia diuine ꝓuidentie regimini se cōmittit. ꝛ multos viuēdi modos ꝛ querēdi necessaria sibi relinquit.

Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ se exponit periclo famis. dicendū ꝙ falsum est. sicut omnino apparet ex ꝑdictis ꝛ manifeste colligit̄ ex omnibus tempibꝫ retroactis. Nusꝙ̄ ꝛ nunꝙ̄ legitur ꝙ aliquis volēs in paupˀtate deo fuire ꝑ defectu cibi fame pierit. Et hoc est qḋ dicit Augꝰ. in tractatu quodā de oratōe dominica. Neqꝫ em̄ deesse quotidianꝰ cibꝰ potest iusto. cū scriptū sit. Nō occidet dominꝰ fame animā iusti. Et iterū. Junior fui etenim senui. ꝛ nō vidi iustū derelictū. Et iterū Querentibꝫ regnū dei ꝛ iusticiā eius oīa ꝓmittit apponi. ꝛ iā cū sint dei oīa. habēti deū nihil deerit. si deo ipe nō desit. Sic Danieli in leonū lacu iussu regis incluso. prandiū diuinitꝰ procurat̄. ꝛ inter feras esuriētes homo dei pascit̄. Sic alitur helyas i fuga coruis ministrātibꝫ ꝛ volucribꝫ cibū apportātibus in ꝑsecutōe nutrit̄. O humane malicie detestāda crudelitas. fere parcūt ꝛ aues pascunt ꝛ hoīes insidiant̄ ꝛ seuiūt. Ex his manifeste colligit̄ ꝙ nō est ꝑiculū sed refugium ꝑ xp̄o ꝛ ꝑpetuis oībꝫ totaliter se dedicare ad deū colendū. Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ in oratōe dn̄ica petimꝰ panē nostrū quotidianū. dicēdum ꝙ hoc potiꝰ facit ad oppositū ꝙ̄ ad ꝓpositum. Ex quo em̄ quotidie petimꝰ victum diurnū. nec petimꝰ qḋ habemꝰ. manifestum est ꝙ euāgelice ꝑfectiōis est quotidiano victu esse cōtentū. Qḋ quia nō potest videri ꝑfectio in cordibꝫ auarorū. dn̄s nō solū ad h̄ inducit cōsiliūs sapiētie verū etiā exēplis nature ꝛ oraculis grē. vt sic saltē ꝑ illud triplex testimoniū paupˀtatis cōsiliū firmiter comprobet̄. sicut totiꝰ ꝑfectiōis euangelice altissimū ꝛ stabile fundamentū.

q. Querit̄ de mēdicatione. Utrū mēdicare ꝑ xp̄o sit christiane perfectiōis. ꝛ voco mēdicare elemosynā querere seu ď quotidianis elemosynis viuere. Et ꝙ nō videt̄ primo auctoritate ps. Timete dominū oēs sancti eiꝰ. quoniā nō est inopia timentibꝫ eū. ergo nō stant simul esse inopē ꝛ timere deū. Itē ps. Nō vidi iustū derelictum. nec semē eiꝰ querens panē. ergo ꝙ panem q̄rit nō est iustꝰ nec semen iusti. Itē ps. Nutātes trāsferant̄ filij eius ꝛ mēdicēt. sed nihil qḋ psalmista in dei spū loquēs imprecat̄ spectat ad ꝑfectionē euangelicā. seu ad ꝑfectā iusticiā. mendicare est hmōi. ergo ꝛc̄. Itē Ecci. xl. Fili mi in vita tua ne indigeas. meliꝰ est em̄ mori ꝙ̄ indigere. ergo melius est mortuū esse ꝙ̄ mēdicū. Itē Actuum. xx. Beatiꝰ est magis dare ꝙ̄ accipe. sꝫ dare elemosynā nō facit hominē ꝑuenire ad ꝑfectionē euangelicā. ergo multo magis nec accipe Itē Luc. xij. Uendite que possidetis glo. vt oībꝫ simul ꝑ deo spretis. postea labore manuū opemini vnde viuatis vł elemosynā faciatis. vnicuiqꝫ igit̄ de ꝓprio labore viuere ꝛ elemosynā facere spectat ad euāgelicā ꝑfectiōem. ergo oppositū eius scꝫ mēdicare ꝛ de alieno labore viuere est cōtrariū ꝑfectōi euāgelice Itē. j. ad Thes. iiij. Nullius aliq̄d desidereris. glo. ne dū rogetis vł tollatis. Si ergo pl9 est rogare vel petere ꝙ̄ appetere. ꝛ primū tanꝙ̄ illicitū ab aplo ꝓhibetur. scꝫ desiderare vel appetere qḋ est alterius. ḡ multo fortius petere Item. j. ad Thessa. v. Rogamꝰ vos vt noueritis eos ꝙ laborāt inter vos. ꝛ ꝑsunt vobis dn̄o. Glo. Sicut diuitie negligentiā pariūt saluti. sic egestas dū saturari cupit a iusticia declinat. sed qḋ facit declinare a iusticia nō ꝑtinet ad ꝑfectionē euangelicā. ḡ ꝛc̄. Item. ij. Thes. iij. Si quis nō vult opari nō manducet. ergo vult apostolꝰ seruos dei corpaliter operari. vt habeāt vnde viuāt. ꝛ nō compellant̄ egestate necessaria petere. sed hoc est mendicantiū. ergo seruoꝝ dei nō est mēdicare ꝑm apostolū. Itē eodē caplo sup illud. vt formam daremꝰ vobis. Glo. Qui frequēter ad alienā mēsam cōuenit. ocio deditus necesse est vt adulet̄ pascenti se. sed adulari est ꝯtrarium veritati ꝛ ꝑfectioni. ergo ꝛc̄. Itē. xij. q. j. videntes. dicit Urbanus papa ꝙ episcopi oībꝫ cōmuni vita viuere volentibꝫ ministrare cūcta necessaria debēt prout meliꝰ poterūt vt nemo in eis egens inueniat̄. Et post. Si quis extiterit modernis aut futuris tempibꝫ qui hoc auellere nitat̄. iaꝫ dicta damnatiōe feriat̄. ergo cōtra canonicas sanctiones est ꝙ aliqui viuāt vita cōmuni in ecclesia egendo ꝛ mendicādo in ea. Itēꝫ de

conse.dis.j. Inhibet̃ ne ecclesia cõsecret̃.nisi
prius dotet̃.ergo si ecclesia nõ debet ↄsecra
ri nisi habeãt vnde sustẽtẽtur qui in ea mini
strant.multo fortiꝰ nec aliqua religio insti/
tui debet sine possessione sustẽtatiua Itẽ
in iure ciuili inhibet̃ ꝙ validi nõ mendicẽt.
legr.de mẽdicantibꝫ validis. sed magis de/
bet esse ordinata eccl'ia ꝙ̃ respublica.si ergo
ꝙ validi mendicẽt est ↄtra rectã gubernati
onem reipublice.multo magis ↄtra ꝑfectõ
nis sublimitatẽ euãgelice. Itẽ hoc ipsum
ostẽdit̃ ratiõe. Mẽdicare est opꝰ indifferẽs
sꝫ indifferẽs nõ fit opus ꝑfectiõis ꝑ additõ
ne finis.sicut apparet manifeste in aliĳs ope/
ribꝫ.vt ire ad eccl'iam.⁊ facere elemosynã. er
go ⁊c̃. Itẽ ꝑfectiõis est gratis ⁊ liberalit̃
seruire ⁊ obligatiões peccatoꝝ refugere. sꝫ
qui elemosynã recipit.obligat se ad interue
niendũ ꝑ peccatis alienis.si ergo obligatio
hmõi ꝑfectioni nõ cõsonat.ꝫ ⁊c̃. Itẽ huiꝰ
modi q̇ mendicãt ex ꝓfessione.aut hoc faci/
unt quia paupes.aut q: ꝑdicatores. Si q:
paupes.ergo oẽs paupes q̇ mendicãt ꝑ/
fecti sunt.q̇d est ↄtra Augustinũ in libro de
ope monachoꝝ.q̇ repꝛhẽdit monachos mẽ
dicantes ⁊ nihil opari volẽtes. Si q: predi
catores.ꝫ nullꝰ mẽdicare debet inter eos q̇
nõ ꝑdicat.cuiꝰ cõtrariũ videmus tota die.
Itẽ ꝑdicare est q̇d spirituale.sed q̇ spũale
dat ⁊ tempale accipit similis est Giezi.q̇ pe/
cuniam accepit a Naamã. obtẽtu beneficĳ
spũalis priꝰ sibi exhibiti.hoc autẽ est dãna/
bile.ergo dãnabile est ꝑdicatori mendicare
nõ ergo ꝑfectiõis euangelice. Itẽ ꝑfecto/
rum est abstinere a mala specie. sꝫ h̃ est ma/
la spẽs ꝙ ꝑdicãtes tẽporalia petãt q: in hoc
sunt similes pseudo ꝑdicatoribꝫ. ergo ⁊c̃.
Itẽ hmõi aut habẽt auctoritatẽ in predi
cando.aut nõ habẽt. Si nõ habẽt.ergo ma
le faciũt in ꝑdicando.ergo nihil meret̃. Si
habẽt.sed q̇ habẽt possunt petere potestati/
ue.ergo tales ꝑdicãdo iniuriant̃ auctorita/
ti ꝑdicatiõis euãgelĳ.ergo in hoc non sunt
ꝑfecti sꝫ impĳ. Itẽ tutiꝰ ⁊ perfectiꝰ est seq̇
viros ꝑfectiores.ꝓbatiores. ⁊ sapientiores
sed viri ꝓbatissimi ⁊ sapiẽtissimi in religioni
bus fuerũt. Basiliꝰ. Benedictꝰ. Augustinꝰ.
Hieronymꝰ. Gregoriꝰ. Hilariꝰ. ⁊ Paulinꝰ
⁊ tales sic sua reliquerũt ꝙ ↄmunia possede
runt nec mẽdicasse legunt̃.ergo modus ista
mendicãdi de nouo introductꝰ ꝑ Domini
cum ⁊ Franciscũ iudicat̃ supstitiosus ⁊ va/

nus.cũ stultũ videat̃ sensum ⁊ spũm duorũ
pauperũ hominũ ꝑponere tãte sapiẽtie ⁊ sb/
limitati sanctoꝝ ꝑcedentiũ ⁊ doctoꝝ ¶ Sꝫ
ↄtra Matth.x. Nolite possidere auꝝ vl' ar
gentũ neq̨ pecuniã in zonis vestris.neq̨ pe
ram in via.neq̨ duas tunicas.nec calciamẽ
ta Glo. Nec ipa necessaria.nec cellariũ secũ
vehãt.nihil ꝑter indumentũ q̇ quis ↄtẽtus
esse potest. In hoc tradit̃ forma ipis aplis.
⁊ q̇d ꝑfectiõis est ꝑfectũ est imitari.ꝫ talit̃ ꝑ
mundũ ire spectat ad ꝑfectionẽ euãgelicam
sꝫ hoc est mendicare ⁊ viuere de elemosyna.
igit̃ h̃ spectat ad euãgelicã ꝑfectionẽ. Itẽ
Marc.vj.ꝑcepit eis ne quid tollerẽt in via
neq̨ panẽ.neq̨ in zonis es. Aut igit̃ ꝑcepit
tãq̃ ꝑlatis aut tãq̃ ꝑfectis. Si tãq̃ ꝑlatis
ergo ad illud adhuc essent astricti.q̇d mani
feste falsum est. Precepit igit̃ eis tãq̃ viris ꝑ
fectis. Sed ꝑfectio ꝓponit̃ cõmuniter omi/
bus imitãda.q: dr̃.qui põt cape capiat. ꝫ sic
viuere spectat ad ꝑfectionẽ euãgelicã Itẽ
Luce.ix. Nihil tuleritis in via.neq̨ virgam
neq̨ perã.neq̨ panẽ neq̨ pecuniã. Glosa.
Virgã nõ ferre est nõ esse sollicitũ de his q̇
necessaria sunt humane sustẽtationi.q: hec
debent̃ ꝑdicatoribꝫ Si ergo excludere solli
citudinẽ de necessaria sustẽtatione dominꝰ
ꝑsuasit apostolis quos etiã ad ꝑdicãdum i
ter infideles misit.multo fortiꝰ cũ ꝑdicatur
euangeliũ fidelibꝫ ꝑfectiõis est de hmõi nõ
esse sollicitũ.sꝫ victu ⁊ vestitu sibi dato eẽ cõ/
tentũ. Itẽ Luc.ix. Quicũq̨ susceperit pue/
rum in noĩe meo. Interli.paupem. Et alia
glo. Qui imitatorẽ xp̄i recipit.christũ recipit
Ergo cũ suscipit̃ paup imitãs xp̄m.suscipit̃
christꝰ. Si ergo ꝑfectiõis euangelice est esse
pauperẽ ⁊ xp̄i imitatorẽ.ꝑfectiõis euangeli/
ce est in tali paupe ꝑ xp̄o suscipi Qui ergo h̃
mendicãdo petit.a ꝑfectiõe euangelica non
recedit Itẽ Luce.x. Nolite portare saccu
lum neq̨ perã Glo. Tanta debet predicato
ri esse fiducia in deo vt ꝑsentis vite sumptꝰ
⁊ si nõ ꝑuideat sibi tamẽ nõ defecturos cer/
tissime sciat.ne dũ occupat̃ mens ad tp̄alia.
minus ꝑdicet eterna Ad expeditiorẽ igitur
ꝑdicatiõem veritatis facit ꝙ quis tẽporalia
nõ ꝑuideat sibi.sed expectet sibi ab aliĳs da/
ri cũ necesse habuerit.ꝫ talis modꝰ viuendi
consonat veritati ⁊ euãgelice ꝑfectiõi Itẽ
Luce.xvj. Facite vobis amicos de mãmo
na iniquitatis.vt cũ defeceritis recipiãt vos
in eterna tabernacula. Glo. Non quoslibet

paupes.sed eos q̄ possunt i eterna taberna/
cula recipe.sed tales sunt paupes spū.quoꝝ
est regnū celoꝝ.ergo ꝫm diuinū consiliū est
ꝙ elemosyne talib9 paupib9 dent.ꝛ ꝙ ab eis
suscipiant.sed qđ diuino cōsilio cōsonat. ꝑ/
fectioni euāgelice nō repugnat.ergo ꝛc. Itē
Hieronym9 aduersus vigilantiū tractās ꝑ
missum verbū dicit. Nō isti paupes.inter q̄
rum sordes ꝛ illuuiē corpis flagrās libido
dominat possūt habere eterna tabernacu/
la.qui nec p̄sentia possident nec futura. Nō
eñ simpliciter paupes sed paupes spū bea/
ti appellant. De quibus scriptū est. Beatus
qui intelligit sup egenū ꝛ pauperē.in die ma
la liberabit eū domin9. In vulgi paupibus
sustētandis nequaq̄ intellectu.sed elemosy
na op9 est.in sanctis paupib9 beatitudinis i
telligētia.vt ei tribuat q̄ erubescit accipere ꝛ
dū acceperit dolet.metens carnalia.et semi/
nans spiritualia. Hec Hieronym9. Itē
ij.ad Chori.viij. Vestra abundātia illoꝝ in
opiam suppleat.vt et illoꝝ abundātia vestre
inopie sit supplementū. Glo. Vestra abūdā
tia terrenoꝝ suppleat illoꝝ inopiā.vt ecōuer
so abundātia illoꝝ spiritualiū qui diuinis
vacāt vestre sit inopie supplemētū. Si ergo
hoc spectat ad ꝑfectiōem dñici corpis ꝙ mē
bra sibi cōmunicēt ratiōe dati ꝛ accepti. ad
ꝑfectiōem eccl'ie ꝛ euāgelij facit ꝙ pauperes
iusti sustentatiōem petāt ꝛ accipiāt a diuiti/
bus mūdanis ꝛ impfectis. Si dicas ꝙ pos
sunt accipe.sed nō petere.hoc nihil est.qꝛ di
uites mūdani possunt petere oratiōes viro/
rum spiritualiū ad releuandū inopiā meri/
toꝝ suoꝝ.ergo versa vice possunt pauperes
spūales petere elemosynā corpalē ad susten
tationē corpoꝝ. Itē hoc ipm ostēdit exē/
plo xp̄i. Ps. Ego aūt mendic9 sum ꝛ paup.
Glo. Hoc dicit christ9 de se. Ego mendicus
sum i forma serui. Mendic9 est qui ab alio
petit.pauper est q̄ sibi nō sufficit. Sed ꝯstat
ꝙ hoc nō intelligit de xp̄o quantū ad dona
siue bona spiritualia.quia cōprehēsor ꝛ om/
nis gratie plen9 erat.ergo intelligit quantū
ad dona tēporalia.igit quantū ad illa men/
dicus erat ꝛ ab alio petebat. Itē psalmista
Persecut9 est hominē inopē ꝛ mendicū.glo.
scꝫ xp̄m. Paupe persequi sola seuicia ē. Alij
vero p diuitijs ꝛ honorib9 interdū huiusmo
di patiunt. Aut ergo dicit christ9 mendicus
quia mendicabat a patre.aut quia mēdica/
bat ab homine. Si quia mēdicabat a patre
ergo oēs homīes sunt mendici.tā diuites
q̄ pauperes.ergo ic christū ꝑsequi nō fuis/
set summa seuicia. Si quia mendicabat ab
hominib9 habem9 ꝓpositū. Itē Marc.xj
Circūspectis omnib9 exijt in bethaniā.glo.
si quis eū hospitio susciperet.tāte eñ paupta/
tis fuit.ꝛ ita nulli adulatus.vt in tāta vrbe
nullū hospitiū inueniret.ꝛ constat si voluis
set hospitiū conducere inuenisset ad condu
cendū.ergo circūspiciebat tanq̄ paupercu
lus ꝛ mendic9. Item Luc.xix. Zachee fe
stinans descēde.qꝛ hodie i domo tua opoꝛ
tet me manere. Glo. Non inuitat9 inuitat.
sed inuitare aliū ad hoc ꝙ eū recipiat hospi
tio nihil aliud est q̄ mendicare ꝛ petere. er
go ꝛc. Item Johis.iiij. Da mihi bibere.
Augustin9 in ori.omel.xv.sup Johānē. In
omni re quā christ9 gessit. vt homo homib9
in se credituris p̄bebat exemplū. Et p9. Pe
tit bibere ꝛ pmittit bibere.eget quasi accep/
turus.ꝛ pmittit quasi satiatur9. Sed ꝯstat
ꝙ potu spirituali nō egebāt.ergo corporali
potu egebat ꝛ illū postulabat. Sed obijcit
glo.quasi contrariā.que dicit. licet Jhs p9
fatigatiōem sitire posset. tamē hunc potum
non exigit.sed hoc intelligit ꝙ principaliter
hunc potū nō petebat.ne glo. facto cōtradi
cat. Itē Hieronym9 ad rusticū. Quid sa
maritana vili9 ipa tamē ñ solū credit messi/
am quē cognoscit ad fontē. sed ꝛ discipulis
ementib9 esurientē reficit.lassumq̄ sustētat.
ergo videt ꝙ christ9 ab illa fuerit sustentat9
corporaliter. Itē sicut euangelica narrat
historia.christ9 inuitat9 a phariseis comede
bat cū eis.aut ergo sicut domin9.aut sicut pau
per. Si tanq̄ dñs.ergo nō dedit exemplū
paupratis.si tanq̄ paup. sed hoc est mendica/
re.ergo ꝛc. Itē ad hoc est exemplū scōꝝ
Hebre.xj.dicit in laude sanctoꝝ. Circum/
ierunt in melotis.in pellib9 caprinis. egen/
tes ꝛc.sed taliter circuire est mendicare.ergo ꝛc.
Item exemplū de Helya.iij. Regū.xvij.
de quo Augustin9 in quodā sermone. Nun
qđ deus deseruerat seruū suū helyā. Nōne
illi cui deerāt homines ministrabant aues.
Ostēdit ergo de9 quia vnde voluit ꝛ qñ vo/
luit pascere seruos suos potuit. ꝛ tñ vt pos/
set eum religiosa vidua pascere fecit eū ege/
re. Item ad hoc est exemplū discipuloꝝ
iohānis euangeliste.de q̄b9 in e9 legenda di
citur ꝙ vendētes oīa que habere potuerāt
dederunt egenis.ꝛ post subdit. ꝙ tētati sūt

ꝙ se in vno pallio viderēt egentes. suos autem suos diuites atqꝫ fulgētes. Itē exēplum discipulorꝝ Pauli. Unde Chrysostomꝰ de laudibꝫ pauli. Paulꝰ pecunias nō posse dit. nā ipse hoc testat̄. Usqꝫ ad hāc inqͣt horam ⁊ esurimꝰ ⁊ sitimus ⁊ nudi sumus. ⁊ colaphis cedimur ⁊ instabiles sumꝰ. ⁊ quid dico pecuniā cū ille quidē necessariū sepe non haberet cibū. nec quod circūdaret indumētum. Et sequit̄. Discipulorꝝ ꝙꝫ plurimi pauperes imperiti. ac totꝰ eruditōnis extranei in fame ⁊ egestate viuētes. ignobiles ⁊c. ergo discipuli Pauli fuerūt mendici. Itē ad hoc exemplū de beato Benedicto. de quo legitur in scđo dyalogorꝝ ꝙ ꝑ trienniū fuit in specu. nihil omino operās. sed romanꝰ quidā monachꝰ sibi panē ministrabat. ⁊ cōstat ꝙ benedictꝰ in hoc nō peccabat. Itē exemplū de sancto Alexio. ꝗ fuit vir mire sanctitatis. in cuiꝰ legenda legit̄. ꝙ cū esset filꝰ ditissimi romani. cōtempto patrimonio iuit mendicādo ꝑ mundū. Itē exemplū đ sancto Dominico. ꝗ in morte sua imprecatꝰ est oībꝫ maledictiōem qui in ordinē suū possessiones conarent̄ inducere. ergo volebat. ꝙ de elemosynis viuerēt. iuxta qđ ipe vixit.

Itē ad hoc est exemplū de beato Francisco. qui nō solū mendicauit ⁊ mēdicare ꝯsuluit. sed etiā mendicationē suā miraculis cōfirmauit. sicut patuit in nautis. quos cibo suorꝝ reliquijs satiauit ⁊ satiatos liberauit. ⁊ ꝑ regulā quā a summo pōtifice approbarā cōfirmari fecit. in qua dicit ꝙ fratres ī paupertate ⁊ humilitate deo famulātes vadant pro elemosyna cōfidenter ⁊c. Itē Gregorius in moral. sup illud Noctes laboriosas enūeraui mihi. Electi cōditori rex seruiūt ⁊ sepe rerū inopia coangustant̄. ꝑ amorē deo inherent. ⁊ tamē subsidijs p̄sentis vite egēt. Egere ergo subsidijs p̄sentis vite competit sanctorū ꝑfectioni. Itē Hieronymus in epistola. cli. ad quendā virū hospitalē. Multus a te ꝑ insulas dalmacie sanctorū numerus sustentat̄. sed meliꝰ faceres si ⁊ ipse sanctus inter sanctos viueres. Ergo meliꝰ est đ elemosynis viuere ꝙꝫ elemosinas dare. Itē hoc ipsum ostēditur ratiōe. Qualis est habitus talis est ⁊ actꝰ. sed omino paupis ꝺm ꝙ paup actus est egere ⁊ mēdicare. ergo si eē pauperē bonū est. mendicare ꝓ christo laudabile est ⁊ ꝑfectū. Itē mendicare nō prohibet̄ lege nature. nec lege scripture, nec lege gratie. sed quod nō est prohibitū ꝑ obediētiā impositū efficit̄ laudabile ⁊ meritoriū maxime si sit difficile ⁊ onerosum. ergo si aliqui ex ꝓfessione habeāt mendicare. cuꝫ hoc ex obedientia faciāt. erit in eis laudabile et perfectū. Item ecclesia imponit in penaꝫ satisfactionis mēdicationē tēpalē vel etiā perpetuā. sed hoc nō imponeret nisi esset satisfactorium sed ꝗ ad opus satisfactoriū voluntarie se astringit perfecte agit. Ergo qui ꝓ christo semꝑ deuouit mendicare. hic agit perfecte ⁊ laudabiliter. Itē cōtemptꝰ sui est ꝑfectionis. ⁊ maior cōtemptus maiorꝭ ꝑfectionis. sed ꝗ ꝓ christo mendicat. maxime seip̄m cōtemnit ⁊ abijcit. ergo talis ꝑfectissime agit. Itē plus placet deo paupertas voluntaria ꝙꝫ inuolūtaria. ergo ⁊ mēdicatō ex illa paupertate ꝓcedens magis est deo placida. sed p̄ma potest esse laudabilis ⁊ meritoria. ergo multo magis secūda. Itē ꝗ seruit alicui dn̄o meret̄ sustentari ab illo. sed ꝗ oībꝫ abrenūciat ⁊ cōsilia implet. maximo dn̄o seruit. ergo talis maxime meret̄ a dn̄o sustentari. ergo ⁊ a seruis dn̄i. Si ĝ pauper voluntariꝰ est. hoc ip̄o ꝙ talis si elemosynaꝫ petit iuste petit. Itē qui dat maiora potest recipe minora. sed paup orās impēdit misericordiā sp̄ūaleꝫ. ergo multo fortiꝰ potest recipere elemosynā corꝑalē. Item p̄dicans ex auctoritate potest recipe sumptꝰ potestatiue. ĝ p̄dicans ex sub auctoritate ⁊ cōmissione seu demādatiōe petere potest supplicāter.

Itē qui seruit alteri iuste sustentat̄ ab illo. ergo ꝗ vniuersali ecclīe deseruiūt iuste sustētant̄ ab vniuersali mūdo. ergo sicꝗ sunt ꝗ ꝟbo ⁊ exemplo ꝑ mundū discurrēdo deseruiunt populo xp̄iano. merito sustentationē petere possunt ab ip̄o. Itē si licet recipe maius. multo fortiꝰ licet recipe minꝰ. sꝫ pauperibꝫ religiosis ꝗ ꝓprijs renunciauerūt licꝫ recipere amplissimas possessiōes. ergo multo fortius licet recipe diurnas sustentationes. Alioqͥn mōstruosuꝫ videt̄ dicere ꝙ liceat recipere centū marcas auri. ⁊ nō liceat recipe centū frusta panis. Si dicas ꝙ licet accipe. sed nō licet petere. hoc nihil ꝓrsus est. qꝛ petere ordinat̄ ad accipe. ⁊ ꝓpter illud est. ⁊ sic plꝰ est dare ꝙꝫ ꝓmittere. sic plꝰ est recipe ꝙꝫ petere. Sꝫ cōstans est ꝙ quicꝗd licet dare. licet ꝓmittere. ĝ quicquid licet accipe. licꝫ petere.

Item si amicꝰ petit ab amico suo donum ꝯtra nullā legē agit. nec iste petendo. nec ille

dando. nec iste rursus accipiēdo. sed lex cha
ritatis ꝛ amoris diuini est magis cōmunica
tiua q̄ȝ lex socialis. ergo si quis petat sibi aliq̄d
dari amore dei. in nullo offendit. nec in aliq̄
a pfectione recedit. Itē indubitāter licet
petere aliq̄d in cuiꝰ donatōne potior sit ɔdi
tio dantis. sed q̄ dat aliquid ꝓ deo. feneratˀ
dño. ꝛ tpale cōmutat ꝑ eterno. ꝛ ad opus v̄/
tutis nobilissime se exercet scȝ pietātis. ergo
si hec oīa eueniūt ei ratiōe postulātis. pau
per q̄ elemosynā petit potissime facit sm̄ le/
gem charitatis. ergo a pfectione in nullo recedit.

Respōsio. Ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē no/
tandū q̄ tripliciter ɔtingit mēdicare. Et
primꝰ modꝰ est ex necessitate nature. ꝛ h̄ mo
dus est. cū q̄s mēdicat nō solū quia pauper
verū etiā q̄ȝ habet infirmitatē vel debilitatē
vel vtrūq̄ȝ. hic aūt modꝰ miserabilis est ꝛ to
lerabilis. ꝛ p patientiā bonā fit meritorius
ꝛ laudabilis. Sicut legitˀ Luc. xvi. d̄ Laza
ro. Qꝛ erat quidā mendicꝰ noīe Lazarꝰ. qui
iacebat ad ianuā diuitis vlceribꝫ plenꝰ. Et
post subditˀ. Qꝛ mortuꝰ est mendicꝰ. ꝛ platuˀ
est ab angelis in sinū abrae. De diuite autē
dicitˀ. q̄ sepultꝰ est in inferno. Ex quo colligi
tur q̄ mēdicitas etiā ex necessitate veniens.
occasio ductiua est in viā salutis eterne. Iu/
xta quod dicit Grego. q̄ mala que nos h̄ p̄/
munt ad deū ire cōpellūt. Secundꝰ mo/
dus mendicādi est ex viciositate culpe. ꝛ hic
est cū quis mēdicat vel ꝑ ocio fouēdo vel ꝑ
lucro cumulādo. vel vtroq̄ȝ modo. Et hic
inq̄m modꝰ vitupabilis est in omnibꝫ talitˀ
mendicātibꝫ. De quibꝫ dicit Ambro. in lib.
de offic. Petitōis causa veniūt validi. nullā
causam nisi vacādi habētes. ꝛ volūt subsi/
dia euacuare pauperū. exinanire sūptū. nec
exiguo cōtenti maiora querūt. ambitu vesti
um captātes petitōis suffragiū. ꝛ natalium
simulatiōe licitātes incremēta questuū. Li/
cet autē in oībꝫ merito debeat rep̄hēdi. re
p̄hēdendꝰ est tamē potissime in eis q̄ ha/
bent speciē pietatis ꝛ sanctitatis. De quibꝫ di
cit Augustinꝰ in libro de ope monachoꝝ.
Nullo modo decet vt in ea vita vbi senato/
res fiūt laboriosi ibi fiāt opifices ociosi. ꝛ q̄
veniant relictis diuitijs suis q̄ fuerāt predi
orum dñi. ibi fiāt rustici delicati. Et post ad
rep̄hēdendū eoꝝ ocium ꝛ questū subiun/
git. Callidissimꝰ hostis tamē multos hypo
critas sub habitu monachoꝝ vsq̄ȝ quaq̄ȝ di
spersit. circueūtes prouincias. nusq̄ȝ missos.

nusq̄ȝ fixos. nusq̄ȝ stātes. nusq̄ȝ sedētes. aliq̄
membra martyꝝ. si tamē martyꝝ sibi vēdi/
cant. Alij fimbrias ꝛ phylateria sua magni/
ficant. Alij parētes suos vel cōsanguineos
illa vel illa regione se audisse viuere ꝛ ad eos
pergere mentiuntˀ. ꝛ oēs petūt. oēs exi/
gunt. aut sumptꝰ lucrose egestatis. aut simu
late preciū sanctitatis. Cōtra tales multū i
uehit beatꝰ Augustinꝰ in libro de ope mona
choꝝ. ꝑ eo q̄ pigriciā nō tm̄ in seipsis mēdi
cando fouebāt. sed etiā p̄dicando aliis sua
debant. male intelligētes euangeliū. vbi vi
detur insinuare q̄ nō sit ab hominibꝫ sicut nec
ab auibꝫ laborandū. ꝛ peiꝰ exponētes aplm̄
vbi persuadet fratribꝫ opari. dicētes esse in/
telligendū illud de labore spūali ꝛ nō corpo
rali. Et quia in hoc seipsos decipiebāt ꝛ ali/
os. ideo rep̄hendit eos augustinꝰ. ꝛ multipli
citer ostēdit cōtrariū per totū librū de ope/
re monachoꝝ. qui totꝰ est cōtra illos q̄ ap/
probant hūc secūdū mendicādi modū. vn/
de in talibꝫ dicit. Qui tanq̄ȝ cōseruatricem
euāgelij p̄dicantes erāt pigriciā. tanq̄ȝ p̄ua/
ricatricē accusantes misericordiā. Utinam
isti qui vacare volūt manibꝫ oīno vacarēt
ꝛ linguis. Neq̄ȝ enī tam multos ad imitati/
onem inuitarēt si eis etiam nō tantū pigra.
verū etiā muta ꝑponerēt. Nūc autē ɔtra apo
stolum xp̄i recitāt euangeliū christi. Ita enī
mirabilia sunt opera pigroꝝ vt impedire ve
lint euāgelium. Tertius autē modꝰ men
dicandi est ex supererogatiōe iusticie. et hoc
est cū quis mendicat ꝑ christo imitando. vel
pro christo euāgelizando. vel vtroq̄ȝ modo.
Pro christo inquā imitando quantū ad cō/
temptum sui. affectū proximi. ꝛ cultum dei.
Nam in his tribꝫ potissime debemus chri/
stum imitari. Quod quidē facit qui volun/
tarie mendicat ꝑ noīe christi. vt seipm̄ vi/
lificet ꝛ humiliet. vt proximū suū edificet ꝛ
prouocet ad pietatē. ꝛ vt vacet deo libera mē
te deposita omni seculi sollicitudine. Et de
talibus Augustinꝰ in quodā sermone qua/
dragesimali. In isto tēpore quantū cōmen/
dat deus opa misericordie ipsos sanctos su
os egere fecit. vt cum fuerint facti amici dei
de mammona iniquitatis recipiāt ꝛ ipi ami
cos suos in eterna tabernacula. id est. cum
serui dei pij dū iugiter deo vacant. aliquoti
ens indigent. illi qui habēt mundi diuitias
elemosynas largiuntˀ. et quomodo illos p/
ticipes faciunt in terrena substantia. sic cū

filiis partē habere merebunt in vita eterna.
Ex quo apparet ꝙ talis mēdicatio laudabi
lis est. que fit ꝑ xp̄o imitādo. Similiter ⁊ ea
que fit ꝑ xp̄o euāgelizādo quia viā p̄bet euā
gelio ratiōe eiꝰ qd̄ predicat. quia p̄dicamus
mūdi cōtemptū. qd̄ efficaciꝰ suadet verbo ⁊
exemplo. ꝙ̄ solo verbo. A pluribꝫ ⁊ predicat
si p̄dicantes viuūt de euāgelio. ꝙ̄ si cōpelle/
rent viuere de sūptu aut labore ꝓprio. A plu
ribꝫ etiā efficaciꝰ suscipientibꝫ documēta lar
giunt beneficia sustētantia Hoc est qd̄ dicit
Joh. chrẏso. sup Matth. omel. xxxij. Ma/
nifestū qm̄ discipulos ab eis qbꝫ p̄dicabāt
cibari oportebat. vt neqꝫ ipi magna sapiant
aduersus eos q̄ docebāt. vt oīa p̄bentes ⁊
nihil accipiētes ab eis. nec illi rursus absci/
dant despecti ab eis. Deinde vt nō dicāt mē
dicātes. igit iubes nos viuere ⁊ verecūden
tur. in hoc mōstrat h̄ debitū existere. ⁊ ope/
ratores eos vocās. ⁊ qd̄ dat mercedē nomi
nans. Ne eīn q̄a in sermonibꝫ est opatio exi
stimetis paruū beneficiū quod est a nobis.
Eteni labores habet hic multos. ⁊ quicq̄d
dederint q̄ docent. nō largiētes prebēt. sꝫ re/
tributionē reddētes. Quādo igit quis mē
dicat ꝑ christo imitādo ⁊ euāgelisando. fm̄
formā prescriptā. nō solū nō peccat. verꝫ eti
ām implet ꝑfectā iusticiā. Primū quia mul/
tum debet sustētatio paupi iusto imitanti.
Secūdo quia magis debet tanꝙ̄ pauperi
euāgelico christū euāgelisanti. Tertio quia
maxime debet paupi grato debitū ꝑ gratia
humiliter accipiēti ⁊ humiliter supplicanti.
quippe cū sit liber ex oībꝫ facit se omniū ser
uum. Et hoc est qd̄ dicit Augustinꝰ sup illō
psalmiste. Producēs fenū iumētis ⁊c̄. Pro/
ducēs inquit fenū. id est. tempalia. iumētis.
id est. p̄dicatoribꝫ. vt de euāgelio viuāt qui
euangeliū annūciant. ⁊ herbā. id est. tēpora
lia seruituti hominū. id est. p̄dicatoribꝫ ser/
uis hominū ꝑ christo. Vn̄ apostolꝰ. Cū es/
sem liber ex oībꝫ. omniū me seruū feci. Que
seruitꝰ est ex charitate. que facit humiles. q̄
ꝑ christo serui hominū fiūt. vtilitati fratruꝫ
attendētes. Hec sunt iumēta quibꝫ debetur
herba vt merces. quia seruiūt. De quibꝫ di/
citur. Nō alligabis os bouis triturātis. Et
dignus est operariꝰ mercede sua. Debētur
enim p̄dicatoribꝫ tēporalia. quia largiūt spi
ritualia. Unde apostolꝰ. Si seminauimus
vobis spiritualia. nō magnū est si vestra car
nalia metamꝰ. Pro quibꝫ dicit Beatus qui
preoccupat vocē periturū. id est. qui intelli/
git super egenū ⁊ pauperē. Nō enim ita de/
bes agere boui triturāti vt mendico transe
unti. Illi eīn. id est. mēdico das quod legit
omni petēti da. huic etiaꝫ nō petēti dare de/
bes. Vide ergo ne sic indigeat miles chri/
sti vt petat. te iudicet. id est. damnabilē ostē
dat. Sicut eīn dicit de illo qui te querit. da
omni petēti. sic de eo p̄dicatore quē tu que/
rere debes dicit. Desudet elemosyna in ma
nu tua donec inuenias iustū cui des. Om/
ni petēti ergo quicūqꝫ sit da. agnoscens i eo
cui des. sed multo magis da seruo dei. mili
ti christi. etiā nō petenti. Ex his igit ma/
nifeste apparet ꝙ in christi p̄dicatore ⁊ euan
gelizatore mēdicare nō est vicij nec culpe. sꝫ
magis ꝑfectionis euāgelice. Unde ratiōes
⁊ auctoritates ⁊ exēpla cōcedenda sunt que
ad hāc partē inducunt. Nam si qs impugna
re ⁊ improbare velit omnē mendicādi mo/
dum in seruis christi. impugnare videt nō
tantū ordinē pauperū. verū etiā ipsum sum
mū pontificē. qui approbauit hunc viuendi
modū. Nec etiā tm̄ ipsum. verum etiā hūc
magnū cetū sanctorū qui mendicauerūt. vi
delicet Franciscū. Dominicū. Alexiū. Be/
nedictum. ⁊ ipum cunctū apostolorū ⁊ ꝓphe/
tarum necnō ⁊ ipsum dominū Jesum xp̄m
quē scriptura nō veret dicere pauperē ⁊ mē
dicum. Cū maiora de ipso dicat. ⁊ sentiat fi
des nostra. scilicet ꝙ ꝑ nobis nō tantū pau
per ⁊ mendicꝰ fuit propter nostrū exemplū
sed etiā nudatus ⁊ vilificatus vsqꝫ ad abie/
ctionis genus extremū. vt exemplū daret
perfecte cōtemnendū mundū. Postremo
super hec oīa mala subuerti videt vniuer
sus ecclesie status. Si enim illicitū est ꝑ ele/
mosynarū acceptionē pauperibꝫ Christi ac
cipere vite sustētamētum. multo fortius il/
licitum est accipe amplitudinē et multitu/
dinem possessionū ⁊ magnorum reddituū.
Quis enim ita absurdus est qui dicat lice/
re alicui accipere talētum auri. ⁊ non frustū
panis. Quid si hoc verū est. cum vniuersa/
rum ecclesiarū possessiones tam in religio/
sis proprietatē habentibꝫ. ꝙ̄ in clericis secu
laribus habeātur per acceptiōem elemosy/
narum voluntarie ⁊ gratis datarum. Vide
bitur ex hoc subuerti statꝰ vniuersaꝝ eccl'ia
rū si elemosynas accipe vl' d̄ elemosynis vi/
uere. seu i pua q̄titate seu i mag̃ illicituꝫ iu/
dicet. nisi forte quis dicat ꝙ licitū est accipe

sed nõ est licitũ petere. Sed hoc mirũ videt
q aliquis possit in illud qđ maius est. ⁊ nõ
possit in illud qđ min⁹ est. Ut aliqđ mona/
steriũ possit recipe cẽtũ marchas auri i red/
ditib⁹ ab aliquo pncipe. ⁊ vnũ paupculũ nõ
posse sue indigẽtie releuationẽ suppliciter im/
plorare. Ut aliquis possit ex amicicia petere
ab amico ⁊ xpian⁹ nõ possit ex charitate pe
tere a xpiano Et q aliquis possit petere ali
qua expediẽtia ad alicui⁹ diuitis monasterij
securitatẽ ⁊ abũdantiã. ⁊ paup voluntarius
nõ possit petere vite sustẽtamentũ. Et q ali
quis scolaris possit licite mẽdicare p amore
proficiẽdi in cognitione sciẽtie que inflat. vt
tandẽ puenitat ad tempales diuitias. ⁊ pau
per religiosus nõ petere p amore pficiendi
in charitate ⁊ humilitate q̃ edificat. vt tãdẽ
puenitat ad vitã eternã. ⁊ cetera cõsimilia q̃
valde videnť absurda. Si ergo hec oĩa ñ
parua sz magna incõueniẽtia sunt. tenendũ
est q liceat paupib⁹ sustẽtari de elemosynis
aliorũ. saltẽ fm tertiũ mendicãdi modũ su/
peri⁹ explicatũ. Ad illud qđ pmo obijcit
in cõtrariũ q nõ est inopia timentib⁹ deuz.
Dicendũ q duplex est inopia. scz corporalis
⁊ spiritualis. Uerbũ aũt illud intelligit de
inopia nõ quacũqz sed spũali. Et q illud sit
verũ apparet p illud quod imediate sequit.
Diuites eguerũt ⁊ esurierũt. cõstat q illud
nõ intelligit de egestate diuitiarũ materiali
um. restat igit q de inopia spiritualiũ. que
licet sit in diuitib⁹. nõ tamẽ est in timẽtibus
deũ. q: timor est initiũ sapiẽtie. de qua dicit
Sapie. vij. Uenerũt mihi oĩa bona pa/
riter cũ illa. Ad illđ qđ obijcitur de psal.
Nõ vidi iustũ derelictum. Dicendũ q du/
plex est panis. scz corpalis ⁊ spiritual. Uer
bum aũt illud nõ intelligit de pane corpora
li sed de pane spũali. Et q illud sit verũ ap/
paret p glosam ibidẽ. Nec semẽ eius q̃rens
panẽ spiritualẽ. id est indigere pane vbi dei
quia verbũ dei sp cũ eo est. Potest etiã litte
ra sic cõstrui vt intelligat. Nõ vidi iustũ de/
relictũ. nec semẽ eius querẽs panẽ vidi dere
lictũ. quia fm qđ dicit ad Hebreos vltimo
sup illud. Nõ te deseraz neqz derelinquam.
H. o. derelinqueret ille qui fame periret Uult
ergo dicere ppheta q nec iustũ. nec semẽ eius
vidit fame mortuũ. ⁊ hoc a paupertate non
reuocat. sed pori⁹ inuitat. Ad illud quod
obijcit q mendicatio est malũ qđ imprecat
psal. in spiritu dei loquẽs. Dicendũ q ẽ mẽ/
dicatio volũtaria. ⁊ mendicatio coacta. que
est cũ murmure ⁊ impatiẽtia. Prima est me
ritoria. secunda est demeritoria ⁊ afflictiua.
Et psal. intelligit de secũda non de pma. Et
q illud sit verũ apparet per textũ. quia dicit.
Nutãtes transferant ⁊ eijciant. ⁊ hec omnia
in coactionẽ ⁊ violentiã sonare videntur

Ad illud qđ obijcit de ecclesiastico. Fili
in vita tua ne indigeas. Dicendũ est q iux/
ta distinctionẽ p̃habitã verbũ illud intelli/
gendũ est đ indigẽtia spirituali respectu gra
tie. nõ de tempali respectu sustẽtationis na/
ture. Et q sit verũ apparet p glosam. Ne in/
digeas inquit glosa. virtutib⁹ vel bonis mo
ribus. Ad illud qđ obijcitur q beati⁹ est
magis dare q̃ accipe. Dicendũ q illud ẽ ve
rum quãdo acceptio elemosyne venit ex ne
cessitate nature. nõ autẽ quãdo venit ex sup/
erogatiõe iustitie. iuxta distinctionẽ factam
in principali solutiõe. Et q illud sit verũ ap
paret p illud qđ dicit in libro de ecclesiasticis
dogmatib⁹. Bonũ est facultates cũ dispẽsa/
tione paupib⁹ erogare. meli⁹ est p intentiõe
sequẽdi dominũ insimul donare ⁊ absolutũ
sollicitud. ne cuz christo egere. Idcirco di/
cit Augustin⁹ in libro de bono cõiugali. si/
cut in pcedẽti questione allegatũ fuit. Ad
illud qđ obijcitur de glosa Luc. xij. q omni
bus p deo spretis debẽt labore manuũ ope
rari. Dicendũ q illud est cõsiliũ quantuz ad
primũ quod dicit. vẽdite que possidetis. qñ/
tum ad secundũ autẽ est solũ de bene esse cõ
silij quod nõ astringit etiã viros pfectos il/
los potissime q̃ possunt circa maiora bona
occupari. Et q illud sit verũ apparet p ean/
dem glosam. cũ subdit. vnde viuatis vel ele
mosynas faciatis. Certũ est enĩ q illi q̃ om/
nia simul p deo dederũt. ad vlteriores elemo
synas faciẽdas minime astringant. ⁊ ideo il
la glosa nõ exprimit quod est de essentia et
substãtia cõsilij. sed magis fm bene esse. fm
statũ ⁊ conditiõem aliquaz psonaz que ma
gis sunt idonee ad manualiter operanduz
q̃ ad aliqđ magis arduũ faciendũ. Nã si ali
ter diceret q illud esset de essentia pfectiõis
consilij. tũc nulli illud cõsiliũ impleuissent.
nisi qui operati fuerũt manualiter. ac p hoc
apostoli aliũ a Paulo ⁊ Barnaba ⁊ alij plu/
rimi sanctorũ perfectissimoz quos nõ legi/
mus fuisse manualiter operatos. nõ iudica
remus fuisse pfectos. Uerũ est tñqz q per/
fectioni cui gelici cõsonat opatio manualis

si tamē non impediat maiora bona. Unde
glo. sup illud Uado piscari. Sciendū est
nō fuisse ꝓhibitos arte sua licita victū que/
rere apostolatꝰ integritate seruata. cū vnde
viuerēt nō haberēt. ⁊ sic illis laborātibꝰ adij
ceret deus necessaria q̄ pmisit. Sed ꝙ hic la/
bor cōpetat nō occupatis circa maiora. ma
nifestū est q̄ tūc apostoli p̄dicationi minime
vacabāt. Unū Chrysostomꝰ. Uenit symon
piscari. q̄ neq̧ christꝰ ꝯtinue cū eis erat. ne/
q̧ spiritꝰ datus erat. neq̧ q̄d cōmissum erat
tūc. neq̧ q̄d agētes agere tūc artē tractarūt
⁊ ex hoc nō habetᷣ. ꝙ ꝑfecti teneanᷣ operari
manualiter. nisi forte cū nō habent spiritua
lem ⁊ meliorē exercitatōnē. Preterea esto ꝙ
vbi ꝑfectus teneretᷣ manibꝰ suis opari. ex h̄
tamē nō potest inferri q̄n ꝓ sui humiliatiōe
⁊ aliorū edificatōne possēt elemosynas hu/
militer petere ꝓ loco ⁊ tēpe. Ad illud qđ
obijcitᷣ de glosa. j. Thessal. iiij. ꝙ nullatenus
aliq̄d desiderandū nec petendū. Dicenduꝫ
ꝙ dupliciter pōt q̄s petere ab aliquo. vel ꝓ/
pter desideriū aliene rei. vel ꝓpter desideriuꝫ
aliene salutis. Primū ꝓhibet apostolꝰ tan/
q̄ꝫ malū ⁊ in lege ꝓhibitū. qua dicitᷣ. Nō con
cupisces rē proximi tui. Secundū autē nō
ꝓhibꝫ. quia lex charitatꝭ hoc nō ꝓhibet que
inuicē habet beneficijs cōfoueri. ⁊ onꝰ al/
terius facit ab altero supportari. Quid eniꝫ
tam absurdū est q̄ꝫ vt credamꝰ apostolū de/
negasse ꝙ nullꝰ ab altero petat. nec benefi/
cium. nec auxiliū. nec solatiū ⁊ pietatꝭ ⁊ cha/
ritatis fine. Et ꝙ illud sit verꝫ apparet ꝑ illō
quod dicit apostolꝰ ad Philip. vltimo. ō se/
ipso regratiās eis de beneficio collato. Nō
quero datū. sed requiro fructū abundantē in
ratiōe vestra. Scđm eīn ꝙ exponit Augu/
stinꝰ. xiij. cōfessionū. Datū querit q̄ delecta/
tur p̄cipue in re accepta. fructū requirit qui
delectatᷣ in salute aliena. Hec est verboꝝ au
gustini sententia. licet v̄ba sint mutata. Ad
illud qđ obijcitᷣ de glosa j. Thessal. v. ꝙ ege/
stas facit a iusticia declinare. Dicendū ꝙ si/
cut diuitie nō sunt in culpa. sꝫ cupiditas di/
uitiarū. sic egestas in culpa nō est sed impa/
tientia egestatꝭ. quā qui habet a iusticia de/
clinat. dū fugiendo egestatē vadit post pecu
niam. quā q̄ sequitᷣ de facili declinat a iusti/
cia. Qui eīn volūt diuites fieri incidūt in tē/
ptatiōes ⁊ in laque. dyaboli. ⁊ desideria mlᷓ/
ta ⁊ nociua. Et sicut talis egestas est mala.
sic ⁊ mēdicatio ex tali egestate prouenies est
culpāda. Cū autē plus placꝫ penuria q̄ꝫ ab
undantia. ⁊ homo ꝓpter amorē paupꝑtatis
cōtemnit abūdantiā terrenitatis. talis nō
habet occasionē declinādi pro tali egestate
a iusticia. ⁊ talis est paupꝑtas ⁊ mendicatio.
que spectat ad ꝑfectōnē euāgelicā. Et ꝙ ista
responsio sit recta patet ꝑ ipsam glosam. in q̄
dicitᷣ ꝙ egestas dū saturari cupit declinat a
iusticia. Egenꝰ est qui cupit saturari. Est ege
nus qui nō amat paupertatē sed saturitatē
nō penuriā sed abundātiam. Et talis non ē
pauper euāgelicus aut celestis. qui mēdicat
ex supererogatiōe iusticie. sed ponꝰ cupidus
⁊ terrestris. qui mēdicat ex viciositate culpe
s̄m prius habitā responsionē. Ad illō qđ
obijcitur de glosa. ij. Thessal. iij. ꝙ vult apo
stolus seruos dei corꝑaliter opari ⁊c. Dicē/
dum ꝙ illud velle. aut nō est velle precepti.
sed admonitiōis. aut si est velle precepti. nō
se extēdit ad omnes. sed ad eos q̄ nolūt egere
ad illos tm̄ se extēdit qui nō possunt maio/
ra agere. Et ex hoc nō colligitᷣ ꝙ paupeꝝ vi/
ta sit mala qui māducant ⁊ manibꝰ suis nō
operanᷣ. sed melioribꝰ ⁊ salubrioribꝰ exerci/
tijs occupanᷣ. Et ꝙ istud sit veruꝫ manife/
stum est. Nā si verbū illud. qui nō vult ope/
rari nō manducet. simpliciter esset preceptū
tūc omnes essent in malo statu. qui manibꝰ
ꝓprijs victū suū nō querūt cū possunt. ⁊ hoc
esset damnare totū mundū. Q̄ vero non se
extendit ad paupꝑes voluntarios ⁊ ꝑfectos
hoc apparet ex ipsa glosa. que dicit. vt . ō cō
pellātur egestate necessaria petere. Tales ei
non mendicant sicut egestate compulsi. sed
sicut amore perfectionis inducti. Postre/
mo ꝙ nō se extendat nisi ad eos qui nō sunt
circa maiora occupati. apparet ex ipso textu
ij Thessalo. iij. Audiuimꝰ quosdā inter vos
ambulare inquiete. nihil operātes. sed curi
ose agentes. his autē qui eiusmodi sunt de/
nunciamꝰ. vt cū silētio operātes panē suuꝫ
manducēt. Et ꝙ istud sit verū. patet ꝑ Am/
brosiū. qui sup illud Luce. ix. Dimitte mor/
tuos sepelire mortuos. dicit sic. Docꝫ domi
nus minora bona ꝓ vtilitate maiorū esse p̄
termittenda. Maiꝰ est enim aīas mortu/
orum p̄dicando suscitare q̄ꝫ corpus mortu/
um in terra abscōdere. Unde ⁊ apostoli di/
cebāt Actuū. vj. Non est equū nos dereliu/
q̄re v̄bū dei ⁊ ministrare mēsis. Apparet etiā
ꝑ Hiero. q̄ in ꝓlogo Job dicit sic. Si fiscel/
lam iunco texerē. aut palmaꝝ folia ꝯplicarē

vt in sudore vultus mei comederē panē meum: z vētris opꝰ sollicita mēte ptractarē. nullus morderet. nullꝰ rep̄henderet. Nūc autē quia iuxta sniam saluatoꝝ. volo opari cibū qui nō perit. z antiquā diuinoꝝ voluminū viā sentibꝫ virgultisq purgare. error michi geminꝰ infigit̃ correctoꝛ scriptoꝝ falsariꝰ vocor. z errores nō auferre sꝫ serere. Hoc etiā apparet p beatū Augus. in libro de ope monachoꝝ. vbi dicit ꝙ illi q̄ habebāt in hoc seculo aliquid q̄ facile sine opificio sustētarēt vitā istā. qd̄ cōuersi ad dn̄m indigētibꝫ dispditi sunt ꝙ tales ad opa manualia nō tenētur vel coguntur. nec ad querendū victū ꝓpriū Et ratione postea reddit inferiꝰ. quia illi q̄ paupes sustentauerūt. de elemosynis pauperū sustētari debēt z possunt. Ait enim sic. Omniū xp̄ianoꝝ vna respublica est. et ideo q̄squis christianis videlicet necessaria erogauerit. vbicq etiā ipse qd̄ sibi necessariū est accipit. quia z vbicq ip̄e talibꝫ dedit. quis nisi xp̄s accipit. Si ergo s̄m Ambro. maiora bona ꝓpter minora nō sunt p̄termittenda. z s̄m Hieronymū. maiora sunt bona p̄dicationis z instructiōis q̄ȝ manualis opationis z s̄m Augustinū ad hmōi opa nō astringūt̃ qui fuerūt diuites delicati. manifeste apparet ꝙ intēti p̄dicatiōi z opibus misericordie sp̄ualis ad hmōi opa nō sunt astricti. sed debēt z possunt de elemosynis sustētari. Et h̄ est qd̄ Augustinꝰ in eodē libro ante hec verba p̄mittit. ꝙ hmōi potestatē habēt si euangelistę sunt. si ministri altaris. si dispēsatores sacramentoꝝ. Si eñ corpalia opa faciēdo meret̃ quis suū sustentamētū. multo fortius sp̄ualia opera ip̄endēdo que corpalibꝫ operibus merito p̄ferunt̃. Fateor igit̃ ꝙ verum est ꝙ si q̄s adeo esset potēs z sp̄u et carne ꝙ posset corpaliter opari z nihilominus ꝓ loco z t̄pe sp̄ualibꝫ vacare exercitijs z ecclesiastice vtilitati. ꝓ hoc agēdo p̄fectiꝰ faceret. Sed q̄s ad h̄ plene idoneꝰ. cū multo labore sudatū sit vt veritas cognoscat̃. z cognita diligat̃. z cognita z dilecta alijs ꝓponatur Ad h̄ eñ necessaria est ꝯtinuitas lectionis z oratiōis z meditatōis. quibꝫ q̄ vult sollicite intēdere. paꝝ potest occupari circa corpalez laborē. Laudandꝰ est igit̃ z suadendꝰ labor corpalis. sic tñ vt nō impediat̃ feruor orōis. nec fructus p̄dicatiōis. nec obseruātia regular̄s. Ad id qd̄ obijcit̃ de glo. ꝙ ad alienā mēsam accedēs necesse habet adulari. Dicendū ꝙ glosa semetip̄am exponit in hoc ꝙ dicit. ocio deditꝰ. in quo insinuat ꝙ ille q̄ alienam mēsam q̄rit. z mēdicat ꝓ ociositate fouenda. ille p̄nus est ad blandiendū. Et q̄d mirum si ille q̄ diligit ociū z fouet ventrē suum. in v̄bū ꝓrūpit adulatoriū. sꝫ ex h̄ nō dānatur paup euāgelista. q̄ ad alienā mensam ꝯuenit ꝓpter euāgelizādū et imitādū xp̄um Nā si tales hoc ip̄o ꝙ paupes z alienā mensam accedētes essent adulatores. tūc cū xp̄s apostolos misit ad euāgeliū p̄dicandū. z ad viuendū de sumptibꝫ aliene mēse. potius fecisset tūc ap̄los suos adulatores. q̄ȝ veros p̄dicatores. Ip̄e eñ xp̄s fuisset adulator p maximꝰ qui frequēter inuitabat̃ z comedebat in domibꝫ phariseoꝝ. Vn̄ si recte intelligimꝰ adulatiōis viciū potiꝰ est annexū diuitibus mūdanis q̄ȝ paupibꝫ euāgelicis z voluntarijs. Vn̄ Chrys. omel. sup Matth loquēs de diuitibꝫ dicit sic. Adulari necesse est multos z p̄ncipes z subiectos z multꝫ indigere z turpiter seruire z formidare z susp̄irari. z timere eoꝝ q̄ suspicant̃ oculos. z timere calumniatoꝝ ora. z alioꝝ z auaroꝝ cōcupiscentias. Sed nō pauptas est aliquid tale sꝫ ꝯtrariū vniuersum. Regio est nō furibꝫ subiecta sꝫ munita. portꝰ trāquillꝰ. palestra z gymnasiū ph̄ie. Audite q̄cūq boꝝ pauperes estis. magꝭ aūt z quicūq ditari ꝯcupiscitis. nō pauperē esse malū est. sꝫ nō velle pauperē esse. z neq malū estima esse pauptatē z nō erit tibi malū. Et paulo post. Nō eñ mihi eos qui accusant pauptatē afferas sꝫ eos qui p eā fulserūt. Cū hac Helias educatus raptꝰ est. illa beata rapina. cū hac Heliseus claruit. cū hac Johēs. cū hac ap̄li oēs. Cum auaricia v̄o Achab. Jezabel. Giesi. Judas Nero. Caiphas ꝯdēnati sunt. Ad illd̄ qd̄ obijcit̃ de decreto vrbani Dicēdū ꝙ triplex est defectꝰ in allegatōe illiꝰ decreti Primꝰ qꝛ decretū illud est ad ep̄os q̄ debēt pascere mēdicātes. nō ad illos q̄ egēt. Vnde sic illa lex Deut. xv. nō erit omino indigēs z mēdicus int̃ vos. nō est data ꝯ mēdicitatē pauperū. sꝫ ꝯtra tenacitatē diuitū. qd̄ pꝫ p h̄ qd̄ eodem cap̄lo subiūgit̃. nō deerūt paupes i terra habitatōis tue. idcirco p̄cipio tibi vt aperias manū tuā fratri tuo egeno z pauperi. Sic z h̄ lex dat̃ ep̄is abūdātibꝫ ad sustētationē paupeꝝ clericoꝝ. z eoꝝ potissime q̄ non egēt volūtarie sꝫ cōpulsi. ne ꝓpter indigentiā efficiant̃ circa diuinum obsequiū indeuoti.

Secund⁹ defect⁹ est q decretū illud idu citur ad ꝓbandū q clerici nō debēt hře ꝓpriū. sicut apparet in fine capl'i. vbi dr̄. Nis oībꝫ claret q clericis nullo mō licet ꝓpriū habere. q si habuerint nō clerici erūt. Unde p illud decretū nō ꝑcludit via pauperibus q nihil volūt habere ꝓpriū. sꝫ poti⁹ aperitur

Terti⁹ defect⁹ est. qr sicut hře ꝓprietatē in cōmuni cōprobatū r approbatū est auctoritate summi pōtificis. s. vrbani. sic mod⁹ viuēdi in altissima paupertate. auctoritate summi pōtificis approbat⁹ est. sic patet de excessibꝫ ꝓlatoꝝ. Nimis praua. rc. Uñ decretū vrbani pape ꝑiudicare nō potuit auctoritati Innocētij. Honorij. r Gregorij. q istū modum approbauerūt. tā in iure cōmuni q̄ȝ in ꝓuatꝫ ꝓuilegijs. qr nō habet imperiū par in parē ꝫ ꝯstitutio ꝑor nō ꝑiudicat posteriori. nec cōmune ꝓuato. nec lex ꝯmunis ꝓuilegio. sꝫ potius ecōuerso. Nec ex h̄ potest argui instabilitas seu ꝯdictio inter rectores ecclesie quia statuta mutari possunt r debēt ꝑ loco et tpe Sicut patet in statuto de gradibꝫ parētele r alijs plurimis. q iuste a ꝓncipio statuta fuerunt. r nihilomin⁹ alia nō min⁹ iuste introducta sunt. Ad illud qđ obijcit de ꝯsecratione eccl'ie dicendū q r in illi⁹ decreti allegatione tripliciter defect⁹ est. Primo qr statutum illud de ꝯsecratiōe eccl'ie nō dotate fctm̄ est in alleuiationē episcopoꝝ. Secūdo ī dilatationē diuini cult⁹. Et tertio in solatiōeꝫ clericoꝝ ministrantiuꝫ q nolūt se astringere volūtarie ad paupratꝫ votū. Hoꝝ aūt ꝯtrarium in ꝓposito inuenit. Nā min⁹ grauātur r epi r eccl'ia de religiosis viuentibꝫ ð elemosynis q̄ȝ si eis ꝓuiderēt in bñficijs r ꝑbēdis

Secūdo qr cult⁹ dei nō augmētaret sed poti⁹ diminueret si hic mod⁹ viuēdi de medio tolleret. Tertio qr tales paupes voluntarij liberi⁹ deo seruiūt mēdicādo q̄ȝ etiam deo seruirēt ꝑ magno beneficio. r magis sunt ꝯtēti ꝑuulis elemosynis q̄ȝ magnis bñficijs r ꝑbendis. Ad illud qđ obijcit ð lege r de mēdicātibꝫ validis. Dicendū q similiter triplex defect⁹ est in illi⁹ legꝫ allegatiōe. Prim⁹ qr lex illa introducta fuit ꝯtra qsdā q tpe famis paupeꝝ elemosynas vsurpabāt simulātes inertiā. Secūd⁹ qr illi tales onerosi erāt. r nullā vtilitatē reipublice afferebant. Tert.⁹ qr tales q laborare poterāt. et tūc nihil occupati erāt r abundare volebāt ꝓni erāt ad maleficia r rapinas. Et iō iusto iudicio rector reipublice tales a mēdicatōe arcebat r pena grauissima puniebat. Sec⁹ aūt est oīno in paupculis religiosis. in quibus nec simulatō inertie. nec amor ocij. nec periculū rapine. ac ꝑ h̄ nec damnū eccl'ie sed poti⁹ amor ꝟtutꝫ ꝑfecte repit. ideo nō arcentur lege humana. sꝫ poti⁹ ꝑdicant r cōmendant lege diuina. Ad illud qđ obijcit q mēdicare est indifferēs. Dicendū q mendicare q̄ntū est de se nō est ꝑfectiōis. nisi ꝑsupposita vniuersali abrenūciatōne oīm. que q̄dem est ꝟm diuinū cōsiliū. in quo dñs expssit adolescēti q si illud impleret hoc ipo ad ꝑfectiōis cumuluꝫ ꝑueniret. Ait em̄. Si vis ꝑfect⁹ esse vade r vēde oīa. nec addidit. trade mihi. vt in loculos meos ponā. r sint omnia cōmunia. sꝫ poti⁹ da paupibꝫ. nec subiūxit. Uade ad lucrandū victū tuū ꝑ laboreꝫ manuū. sꝫ poti⁹. veni seq̄re me. In quo ꝟm q glo. exponit intelligit vocatio ad ꝯtēplandum seu ad xp̄m imitandū r euāgelizandū.

Ad illud qđ obijcit q ꝑfectiōis est liberaliter seruire r obligatiōes refugere. Dicēdū q est obligatio veniēs ex reatu culpe. r ex affectu charitatꝫ ꝑfecte. Prima obligatio ē vitanda. sꝫ scđa est acceptāda. Iuxta qđ dicit Roꝫ. xiij. Nemini q̄cq̄ȝ debeatꝫ nisi vt inuicem diligatꝫ. Laudat em̄ dñs amiciciā spūalium viroꝝ q fit de māmona iniq̄tatꝫ. r ad corpis xp̄i mystici ꝑfectionē spectat q membra sibiījnuicē cōmunicēt ꝟm rōem dati r accepti. vt mutua diligētia vicissim possit impleri. Ad illud qđ obijcit q q mendicant ex ꝓfessione aut hoc faciūt qr paupes. aut qr ꝑdicantes. Dicēdū q hoc faciūt qr paupes xp̄i imitatores r euāgelizatores. qr em̄ xp̄ꝫ imitant ꝑ obseruantiā discipline regularis in q vacāt diuis laudibꝫ. orōnibꝫ. vigilijs. et alijs regularibꝫ disciplinis. r deū colunt. et hostē impugnāt. r ea q sunt infirma r ñ munita in castrꝫ eccl'ie ꝓtegūt r defensant. Rursus q verbū veritatꝫ annūciant sil'r deū laudant. r hostē impugnāt. r audiētes edificāt. r informāt. r ideo cū hec opa eoꝝ sint eccl'ie valde vtilia r ꝑnecessaria. nulli dubiū est q̄n mereant sustētatōꝫ suā. r ideo nō illicite faciunt si hāc humilit' r supplicit' petunt. Sicut em̄ ocul⁹ vidēdo opationē facit manui ꝑnecessariā. ita q man⁹ oc'lo nō potest impꝓare nec dicere. opa tua nō indigeo. q̄nimo vtilis est toti corpis ei⁹ opatio. r sic meret sustētari. sic man⁹ r pes r mēbra alia q sūt exposita

labor. sic z de istis membris eccl'ie nō absurde debet z pōt intelligi si q̄s pio oculo velit illoz oculoz operā z vigilantiā intueri.

Ad illud qđ obijcit q tales sūt giezi imitatores. qz spūalia p tpalibꝫ ministrāt. Ad h satis sufficienter r̄ndet glo. sup illud .j. Cor. ix. Dispensatio mihi credita est. Nō debemus iō euāgelizare vt mād ucem⁹. sz iō mā ducare vt euāgelizem⁹. vt cibꝫ nō sit bonū qđ appetit. sed necessariū qđ adijcit. vt illud impleat. primū q̄rite regnū dei z iusticiam ei⁹. z hec oīa adijcient vob. Vn̄ si finē cōstitueret q̄s in re tpali p̄dicādo v̄bū dei. absq3 dubio hic puersus esset. qz de via faceret finem. z esset sil's giezi z balaam. q̄ mercedē iniqtatis amauit. z alijs pseudo pphetis. qui in mercede docebāt. z in muneribꝫ diuinabāt. Si aūt sustentationē q̄rūt sicut viam ordinatā ad euāgeliū p̄dicādū. tūc recte incedūt. z aplos imitant. nec a v̄itatis tramite in quoq3 recedūt. Vn̄ sup illud Luce. x. Edentes z bibētes q̄ apud illos sūt. dign⁹ est em̄ opari⁹ mercede sua. glo. Nota q vni operi p̄dicatoz due mercedes debent. vna in via q̄ nos in labore sustētat. alia i patria. q̄ nos in resurrectiōe remunerat. Ad illud qđ obijcit q pfectoz est abstinere a specie mala. Dicendū est q illa species ē mala. vn̄ homo rōnabilit pōt suspicari malū circūstantijs oībꝫ pensatis q̄ occurrunt. sed si q̄s recte attēdat hmōi sic p̄dicātes non habent speciē pseudo p̄dicatoz. Nā pseudo p̄dicatores dicunt p oppositū ad veros p̄dicatores. Veri aūt p̄dicatores dicunt quorū p̄dicatio habet auctoritatē. veritatem z vtilitatē. Falsi sunt q̄ h̄nt hoz ɔtraria. vel simplr. vl' in parte. Sz si certe velim⁹ attendere modernoz ordinum p̄dicatores. hec tria h̄nt in se. auctoritatē q̄dē. qz missi sūt a summo pontifice z alijs prelatis q̄ sunt dn̄i messis. veritatē sic ptz. qz fidē z mores p̄dicauerūt s̄m legē euāgelij. vtilitatē. qz multos de statu culpe vocauerūt ad statū pn̄ie. z iō speciē h̄nt z silitudinē maiorē incōparabilit si q̄s pio attenderet oculo ad p̄dicatores veros q̄3 ad pseudo. licet in tanto numero vix possit esse q̄n aliq̄ cū iuda diligāt loculos. z exorbitēt ab itinere recto. Si eī dn̄s h nō ɔcessit. xij. aplis q̄s psonalit elegit q vniuersalit essent boni. q̄d mirū si h nō ɔcedit ɔgregatiōibꝫ alijs. nec tn̄ pter h sunt boni dānādi cū malis. sic nec mali iusti sunt licet sint pmixti cū bonis. Ad illđ qđ obijcit q aūt h̄nt auctoritatē aut nō habent. Dicēdū q h̄re auctoritatē. h ē duplicāter. aut ex p̄ma institutiōe. aut ex cōmissiōe seu demādatiōe. vl' p alia v̄ba. aut ex iniuncto officio. aut ex ɔcesso p̄uilegio. p̄ma ē auctoritas p̄ncipal' z potestatiua. z spectat ad aplos z ad. lxx. z eoz successores. q̄ sūt epi z alij curati. sicut glo. dicit Lu. x. Scđa ē auctoritas min⁹ p̄ncipal. z pōt subauctoritas nō absurde dici. z cōpetit his q̄ ab apostol' mittunt tanq̄3 discipli. sicut paul⁹ suos discipulos mittebat ad loca diuersa. z potissime ei cōpetit q̄ est loco petri p̄ncipis aploz imo loco christi q̄ est dn̄s vniuersal' messis. pter qđ z h̄re dr plenitudinē ptātis. Sic g̃ p̄mis h̄ntibꝫ auctoritatē p̄ncipalē cōpetit sumpt⁹ accipe potestatiue. sicut dicit glo. ij. Thim̄ ij. Laborantē agricolā oportet primū de fructibꝫ pcipe. Ibi glo. Necessaria sibi sumere ab his in q̄bꝫ deo militat. z quos tanq̄3 cultor vinee exercet. vl' tanq̄3 gregem pastor. non est mēdicitas sz ptās. Sic illis q̄bꝫ cōpetit auctoritas sub p̄ncipal' cōpetit accipe supplicatiue. Qđ disposuit spūsctūs ad eccl'ie vtilitatē. vt nō tm̄ efficeret v̄bo p̄dicatiōis. verūetiā v̄bo h̄ūilitatis. Quō g̃ didicit a christo mitis esse z humilis corde. miror si hanc h̄ūilitatē z h̄ūiliatiōnē audet tanq̄3 reprobā cōdēnare. Ad illud quod obijcit q tuti⁹ z pfecti⁹ est seq̄ viros pbatiores z sapiētiores. Dicēdū q s̄m dispositionē diuie sapie de⁹ vniuersa disponit z ordinat tpibꝫ suis. Vn̄ sicut in p̄mo tpe eccl'ie introduxit viros potētes. z in miracul' z signis. sicut fuerūt apl'i z eoz discipuli. z medio tpe viros intelligētes in scripturis z rōnibꝫ viuis. sic vltimo tpe introduxit viros volūtarie mendicātes z paupes rebꝫ mundanis. Et h q̄dē recte ɔgruebat. vt p p̄mos destrueret idolatria. z idoloz potēta. p secūdos heret. p tercios auaricia. q̄ in fine seculi maxime regnat. Nihilominꝰ tn̄ qz paupertas fundamētū ē euāgelice pfectionis. z ipa est q̄ cōplemētū eiusdē. iō viguit i eccl'ie p̄mordio. z ɔgruū est vt vigeat circa eccl'ie statū finalē. Vn̄ sic Hiero. dissoluit questionē illā de esu carniū. xxxv. dist. ab exordio dicēs. q in p̄mo tpe ante diluuiū nō erat in ɔsuetudine esus carniū. z postea post diluuiū cōiter fuit oībꝫ ɔcessus. z post in aduentu christi laudabilis fuit abstinentia ab esu

carniū. Vñ dic ibidē ꝙ o reuolauit ad o. id est finalis stat⁹ ɔcordauit cū primo. Sic satis ɔuenient intelligi pñt in ꝓposito. Sicut tñ Hiero. nō intelligit de abstinētia carnium q̄ntū ad omēs. sed q̄ntū ad monachos solū. sic nec de paupertate intelligēduz puto nisi q̄ntū ad paupes volūtarios. q̄ volūtarie renūciauerūt mōo. Nolo tñ ꝙ aliq̄s ex hoc arguat q̄si ego dicā ꝙ iā instet dies domini. nec ꝙ ꝓprias fimbrias magnificē ⁊ dilatem. volens corā hoīb⁹ iustificari. nec ꝙ ꝓferam modernos sanctꝫ antiq̄s. q̄r in magno ⁊ alto statu inueniri pñt multi infirmi ⁊ imꝑfecti. nec iste spūs paupertatis defuit tp̄ib⁹ retroactis. Juxta qđ dicit Grego. iiij. dyal. de q̄dā sanctissimo viro Jsaac noīe. q̄ fuit amator ꝑcipu⁹ paupertatis. Vñ et de eodē dicit. Cū ei discipuli innuerēt. vt pro vsu monasterij possessiōes q̄ offerebantur accipet. ille sollicitus sue paupertatis custos fortē sniam tenebat dicēs. Monach⁹ q̄ in terris possessionē q̄rit monach⁹ nō est. Sic q̄ppe metuebat paupertatis sue securitatē ꝑdere sicut auari solent perituras diuitias custodire. Jbi itaq̄ ꝓphetie spū et magnis miracul' cūctisq̄ longe lateq̄ habitātib⁹ vita eius claruit. Ex q̄ apparet ꝙ ei⁹ doctrina ɔtemnēda nō fuit. Hoc etiā supra ostensuz fuit multiplicib⁹ exemplis. et adhuc multo plurib⁹ posset ondi. Et si nulla exēpla essent satis ꝑ seipam laudabil' esset stat⁹ excellentissime paupertatꝫ. nō solū sꝫ scripturā sacrā. verūetiā s'm documēta sctōꝝ. q̄ paupertatis statū voluntariū cōmēdāt tanq̄ ꝑcipuū et ꝑfectū. Sicut g̊ absurdū est valde reprobare statū ɔiugatoꝝ diuitū. absurdi⁹ statū clericoꝝ ⁊ religiosoꝝ possessiōes habentiū. sic ⁊ absurdissimū videt̄ si q̄s inueniat̄ qui reprobare velit statū paupeꝝ in paupertate altissima ⁊ mendicatiōe hūillima xp̄o dño famulantiū. iuxta ɔsiliū ꝑ os iesu christi ꝓpositū ⁊ irreꝑhensibilit̄ ꝓmulgatū. Hoꝝ causam defendit Hiero. in ep̄la quaz fecit aduersus vigilantiū. Ad me relatū est inquit ꝙ ɔtra auctoritatē ap̄li pauli. imo petri iohannis ⁊ iacobi. q̄ dextras dederūt paulo ⁊ barnabe cōicatiōis. ⁊ ꝑceperāt eis vt pauperū memores essent. tu ꝓhibeas hierosolymā in vsus sanctoꝝ aliq̄ sumptuū solacia dirigi. Videlicet si ad hec rñdeo. statim latrabis meā me causam agere. qui tāta cunctos largitate donasti. vt nisi venisses hierosolymā ⁊ tuas vl' patronoꝝ tuoꝝ pecunias expendisses vel effudisses. oēs ꝑiclitaremur fame. Ego h̄ loquor qđ btūs paulus pene in cūctis ep̄lis suis loquit̄. ⁊ ꝑcipit in ecclesijs gentiū ꝑ vnā sabbati. h̄ est die dñico oēs ɔferre debere q̄ hierosolymā in sanctorū solacia dirigant̄. Aut q̄d in alia parte terraꝝ. ⁊ in his ecclesijs q̄s nascētes fide sua erudiebat. q̄ ab alijs accepat. diuidere nō poterat. sed sanctis pauꝑib⁹ dare cupiebat. qui suas ꝓ christo facultatulas relinquēres ad dñi seruitutez tota mēte cōuersi sunt. Longum est eñi nūc si de ceterꝫ ep̄lis ei⁹ oīa testimonia reuoluere voluero. in q̄bus h̄ agit ⁊ tota mēte festinat vt hierosolymā ⁊ ad scā loca credētib⁹ pecunie dirigantur. nō i auariciā sꝫ in refrigeriū. nō ad diuitias ɔgregādas. sed ad imbecillitatē corpusculi sustentandā. ⁊ frig⁹ atq̄ inediā declinandā. Hac i iudea vsq̄ hodie ꝑseuerante ɔsuetudīe. nō solū apud nos. sed etiā apud hebreos. vt illi q̄ i lege dñi meditant̄ die ac nocte. ⁊ partē nō hñt in terra nisi solū deū. synagogaꝝ ⁊ toti⁹ orbis foueant̄ misterijs. ex eq̄litate dūtaxat. nō vt alijs sit refrigerium. ⁊ alijs tribulatio. sꝫ vt alioꝝ abūdātia alioꝝ sustentet inopiaz. Hec Hiero. His visis satis plana est rñsio ad ꝑdicta.

Js aūt q̄ ꝑdicta sunt conat⁹ est ali-
b q̄s multiplicit̄ aduersari. quedā ex
eis reuellere volēs tanq̄ imptinētia quedā vt falsa. q̄dā vt incōseq̄ntia. q̄dam vt dubia. plīma aūt ex eis tanq̄ doctrine ap̄lice inimica. Hoc aūt facit rñdendo cuidam q̄stioni min⁹ sufficient̄ post collecte in scholis salua g̃ra colligētꝫ. sicut meli⁹ ꝑt apparere in ꝑnoīata q̄stione. Primū igit̄ imptinentia reputat q̄cūq̄ inducim⁹ de discipulis christi ad ꝑdicāduz missis. q̄r illis data erat auctoritas necessaria accipiēdi. non ex mendicitate. sed ex ptāte. Qui aūt ꝑdicant absq̄ auctoritate. pseudo sunt. ⁊ iō neutro modo. nec ex auctoritate nec ex mēdicitate petere debent. Et si dicat̄ ꝙ tales a papa et ab ep̄is missi sunt. dicit ꝙ ab ep̄is sūt pascēdi. extra de officio iudicꝫ ordinarij. Jnt̄ ceteras. Fuit igit̄ data forma ꝑdicantib⁹ ex officio ⁊ auctoritate. sed ad tp̄s vt impedimenta amouerent̄. ⁊ iō auctoritates tā textus q̄ glosaꝝ in h̄ casu imptinētes videtur ad ꝓpositū s'm eū q̄ q̄stioni ꝑdicte videt̄ aduersari. Hui⁹ aūt obuiatiōis apparētiaz

sophisticā facile est detegere. si q̄s intelligat
radicē p̄tātis in ap̄lis ꝛ p̄lat͛. ꝛ nūc eas desti
natis ab ap̄lis. Certū est em̄ ꝙ hec radica/
liter fuit in christo ſm ꝙ dic̄ ap̄lus Gal. i.
Vt erat ap̄ls p iesum christū. ꝛ Joh. xx. Si
cut misit me pr̄ ꝛc̄. Dedit aūt christ᷒ ap̄lis
eos mittendo duplicē p̄tātē. s. p̄dicādi ꝛ exi/
gendi sustentationē suā. Et has p̄tātes cō
stat esse distinctas. q: cū ep̄s possit semel in
anno p̄curatiōes suas in vno loco exigere.
pōt tñ cū voluerit p̄dicare. Igit summus
pontifex q̄ christi locum tenet in terris pōt
vtrūq simul dare. pōt ꝛ vnā ab alia separe.
Qm̄ ḡ summ᷒ pontifex ꝛ p̄lati non pñt oīa
que ad eos spectant exercere p̄sonalit̄ p se
ip̄os. p̄pter diffusos p̄p̄los sibi subiectos. or
dinauit sp̄ūs sctūs in regimine eccl̄ie vt ip̄e
mitteret aliq̄n legatos q̄ vtrāq̄ h̄ēnt p̄tātē
Et rursus ne particulares eccl̄ie grauaren
tur. ordinauit vt ep̄i mitterent p̄sonas ido/
neas ad p̄dicādū ꝛ ꝯfessiōes audiendū. q/
bus etiā ip̄i p̄uiderēt. extra de officio iudi/
cis ordi. Int̄ cetera. Ordinauit etiam vt ip̄e
cū p̄latis mitteret paupes volūtarios ꝛ pe
ritos. q̄b᷒ nec ip̄i eēnt astricti ad exhibendū
ne grauarent̄ multitudie sumptuū. nec po
testatē h̄ēnt ad exactionē p̄curationū. p̄p̄
tollendū grauamen subditoꝝ. ꝛ ita q̄ humilit̄
incederēt tanq̄ paupes ꝛ ꝯtenti modicis. ꝛ
sola necessaria suscipiētes. ꝛ necessitatē suā
cū opus esset humilit̄ insinuātes. h. e q̄ vo/
luntarie ꝛ sine grauamine ꝛ cū hilaritate sup
portare ꝛ releuare. ꝛ possent ꝛ vellent. Vñ
sicut decre. de officio iudic̄ ordinarij a se/
de ap̄lica emanauit. sic ꝛ ꝯfirmatio ordīs ꝛ
regule hmōi paupeꝝ p̄dicātū ẏtatē. extra
de excessib᷒ p̄latoꝝ. Nimis praua. vt habi/
tū est sup̄. Nec h̄ factū est in p̄iudiciū. sꝫ po/
tius in adiutoriū parochialiū sacerdotū.
Nec et h̄ eccl̄ia p̄iudicat si curati deus p̄ui/
det adiutoriū. vt aīas sibi cōmissas q̄rū ha
bēt curā ab oī corruptiōe peti p̄fect᷒ custo
diāt incorruptas. ministrātib᷒ sibi viris
sp̄ūalib᷒. nō vt dn̄s vl curā h̄ñtib᷒. sꝫ poti᷒
velut seruis p charitatē christi. Tales igit̄
q: missi p̄dicāt in humilitate ꝛ paupertate sūt
sunt viri ap̄lici nō pseudo p̄p̄hetis. Qui
vero nō h̄ñt illā plenitudinē auctoritatis
quā h̄ñt p̄lati ꝛ habuerūt ap̄li. iō inter opi/
tulationes numerādi sunt. i. Cor. xij. Po/
suit de᷒ in eccl̄ia p̄mū ap̄los. scdo p̄p̄hetas.
tertio doctores. deinde virtutes. exinde opi

tulationes ꝛc̄. Glo. Opitulatōes. i. eos qui
maiorib᷒ ferūt opes. vt titus ap̄lo. ꝛ archi/
diaconi ep̄is. Inter eos etiā numerari pñt
q̄s pastor eccl̄ie deo statuit opē aliqs ferre.
Et iō ego dixi intra morē s̄monis theolo/
gicū. q̄ d cui subauctoritatē esse in eo q̄ mit/
titur. ꝙ subauctoritatē h̄ñt nō ad excusan/
das excusatiōes i peccis. vt mihi iponit̄. sed
poti᷒ ad intelligētiā v̄itatis. Forma igit̄ p̄e
scripta ap̄lis dꝫ ꝛ pōt cōpetere istis. Vt em̄ dr̄
ꝙ fuit tpalis cū ex scripturis auctoritatē nō
habeat eadē facultate ꝯtēnit̄ q̄ p̄bat̄. Rur/
sus si ꝯueniēs fuit forma in eccl̄ia p̄minus.
q̄re nō sit in finali q̄ntū ad eos q̄ ap̄los in
hac forma imitari volūt. Nō em̄ dico ꝙ vni
uersalis eccl̄ia in oīb᷒ ad paupertatē reducen/
da sit. sic rabies mihi imponit̄. sic ex verbis
meis sup᷒ apparet. sꝫ q̄ volūt pñt ap̄lorum
imitari pfectiōnē ꝛ paupertat᷒ altitud. nē. Vñ
exemplo ap̄loꝝ et v̄bis euāgelii in eccl̄ia
recitatis incitat᷒ fuit btūs Frācisc᷒ ad ag/
grediēdū hmōi modū viuēdi. sic ex legenda
sua clari᷒ elucescit. Quia igit̄ sup illa verba
ordo hmōi fundat᷒ est. nō sunt illa impertinē
tia. sed p oēꝫ modū ꝯtinētia tāq̄ huius mo
di viuēdi stabilissima fundamenta. Sunt
igit̄ tales suscipiēdi. q: efficiunt̄ vt paupe
res p nomie christi. sicut dr̄ in. iij. canonica
Johis. vbi dr̄. ꝙ qui tales recipiūt sūt co/
operatores v̄itatis. Igit̄ q̄ talib᷒ aduersant̄
ꝛ eos nō recipiūt. vl nō suscipiēdos dicūt.
sūt eo sunt dyotrepi. de q̄ dicit glo. ꝙ heresi/
archa etiā fuit ill᷒ tp̄is. cui᷒ doctrina ꝛ secta
p̄cul sit ab omīb᷒ christianis.

Excludere conat̄ aliq̄ sic falsa. Nā fal
r sum esse asserit ꝙ christ᷒ aliq̄d petie
rit vt mēdic᷒. Nā etsi mēdic᷒ dicat̄
in ps̄. h̄ dr̄ inq̄ntū petiit a pr̄e. vl inq̄ntū as/
sūpsit nr̄as infirmitates. Si dicat̄ a sama/
ritana petisse aquā ꝛ a zacheo hospitiū. h̄
nō fuit ex mēdicitate. sꝫ ex auctoritate vl vr
banitate. Et rursus si etiā mendicasset ad
ꝯsequētiā trahendū nō esset. falsū esse ni/
hilominus dicit ꝙ aliq̄ mēdicatio sit volūta/
ria. imo oīs dꝫ esse inuita et coacta. Hic
aūt obuiationē q̄ falsitatē v̄itati ipingit. fa/
cile est ō falsitate ꝯuincere. si q̄s v̄itatē p̄e
uelit audire. Nā ꝙ christ᷒ fuit mēdic᷒. ꝛ tex
tus p̄p̄heticus ꝛ glose testant̄ ꝛ ꝙ petierit vt
mendic᷒ sicut allegatū fuit in opponēdo in
q̄. glo. ꝛ sit in ps̄. iꝫ o. De᷒ in adiutoriū me
um intēde. sup illud. Ego vero egen᷒ et paup

sum. dicit glo. Assumit iste sibi verba dei q̄
in p̄cedenti psalmo hec eadē de se dixit. q̄si
diceret. Illi q̄ querūt aīam meā sunt diui/
tes. sed ego sum egen⁹. i. petēs. et paup. i. in/
sufficiens mihi. q: ⁊ mūdanas copias non
habet. ⁊ int⁹ vbi est diues sp̄ ambit. deside/
rat ⁊ accipit. Scōm hāc ꝯstat q̄ christ⁹ fu/
it egen⁹ ⁊ paup. et petens vt egen⁹. nō a p̄re
tm̄. tūc em̄ oēs h̄ modo essent mendici et
nulli diuites etiā hn̄tes copias. qd̄ est ꝯtra
glo. Preterea christ⁹ adhuc petit a p̄re. an/
geli petūt ⁊ sc̄i cōp̄hensores. sz tn̄ nō dicūt
mēdici. Et q̄ igit testimonio tā exp̄sso text⁹
h̄ dicit. ⁊ glo. ꝯsentit. ⁊ nulla auctoritas ꝯdi
cit. q̄re nō fatebimur q̄ christ⁹ vt mēdic⁹ pe
tierit. Fatemur em̄ eū fuisse v̄ginē ⁊ vxore
caruisse. licet scriptura de h̄ nō faciat mētio/
nē. Euāgeliū etiā exp̄mit q̄ petiit ⁊ potū ⁊
hospitiū. ⁊ ꝯstat q̄ nō ex imperio ⁊ dn̄io. ⁊ au/
ctoritate. q: tūc exēplū paup̄tatis nō dedis/
set. falsuz etiā dixisset q̄ non h̄ret vbi caput
suū reclinaret. cū h̄ret subditos a q̄b⁹ pos/
set p̄curatiōes exigere. et min⁹ iuste egisset
in h̄ q̄ p̄dicabat in hierl'm ⁊ pascebat in be/
thania. alibi faciēs fruct⁹ ⁊ p̄dicans. ⁊ alibi
accipiēs emolumentū. Sed dices q̄ petiit
ex vrbanitate. Sed nūq̄d christus accepit
paup̄tatē ad docendā vrbanitatē. Nunq̄d
p̄pter curialitates humanas docēdas fieri
voluit egen⁹ ⁊ paup. Nunq̄d se mgr̄m vo/
cat curialitatis. ⁊ nō magr̄ hūilitatis. Disci
te a me inq̄t Math. xi. q: mitis sum et hu/
milis corde. Petiit igit ex hūilitate qd̄ opor/
tunū erat ad releuādū suā indigētiā. ac p h̄
vt mendic⁹ ⁊ paup. Et ꝯstat q̄ hāc indigen
tiam nō habuit nisi q: voluit. nec petiit nisi
q: voluit. q: lapides in aurū cū voluit con
uertere potuit. sicut discipul⁹ ei⁹ fecit ioh̄an/
nes euāgelista illis mēdicare ⁊ egere volen
tib⁹ ⁊ euāgelizātib⁹. q̄ ꝯuersi fuerāt retro.
q̄ postmodū mendicitatē ⁊ paup̄tatē gem/
mis p̄ciosis p̄tulerūt. ac p h̄ ꝯstat q̄ christi
⁊ ei⁹ sequaciū est volūtarie mēdicare. alio/
q̄n minime mererent in hac mendicatione et
paup̄tate. Nā absurdū est dicere q̄ pauper
tas ⁊ egestas sint volūtarie. et mēdicatio ex
ip̄a p̄cedens sit coacta. Si g̃ in christo fuit
et paup̄tate ⁊ hūilitate. et voluntaria. q̄re nō
est trahenda ad ꝯsequētiā. cū ip̄e dicat. di/
scite a me q: mitis sum ⁊ hūilis corde. Cū
vero ceteros volētes ad summū apicem p/
fectionis venire inuitet ad sequēdū se p hu

iusmodi paup̄tatē. Vade inq̄t ⁊ vende ⁊c.
Et ap̄ls dicat. ij. Cor. viij. Scitis gratiā
dn̄i nr̄i iesu christi. Et post ꝯsiliū dicit glo.
vt ei⁹ paup̄tatē imitemini. cū etiā ista sit p̄fe
ctio q̄ oīb⁹ cōiter p̄ponit. ⁊ dr̄. q̄ pōt capere ca/
piat. cū Aug⁹. sup Ioh̄. dicat Omel. xv. In
oīb⁹ q̄ christ⁹ gessit vt hō hoīb⁹ in se credētu
ris p̄bebat exēplū. cū Hiero. dicat q̄ etiā
si in miraculis nō sit a nobis imitandus. in
his q̄ hūiliter gessit imitand⁹ est a nob. cū
etiā ip̄e fuerit vniuersalis forma virtutū in
actib⁹ suis. Vn̄ Aug⁹. de vera reli. Nullū
peccm̄ cōmitti pōt. nisi dū appetunt ea q̄ ille
ꝯtempsit. aut fugiunt que ille sustinuit. to/
ta itaq̄ vita ei⁹ in terris p hoīem quē susci/
pere dignat⁹ est disciplina moꝝ fuit. Quis
igit audeat dicere. q̄ nō sit trahenda ad cō/
sequentiam. nisi qui audet dicere. q̄ christo
nō debet imitatio in his q̄ hūiliter gessit. h̄
autē si dicim⁹ quicq̄d sanctitatis. virtutis
⁊ p̄fectiōis est. ⁊ religio christiana ꝯfundit
⁊ subuertitur. ⁊ etiā eneruat. q: qua rōne h̄
hoc dicit. eadē rōne ⁊ de aliis exemplis vir
tutum dici poterit. absit autē hoc ab omni
bus cordib⁹ christianis.

Euellere nititur nihilomin⁹ aliq̄ si
cut incōsequētia. dicit em̄ q̄ nō seq̄/
tur q̄ q̄uis egestas sit ꝯueniēs p̄fe
ctioni sanctoꝝ. q̄ p̄pter h̄ ⁊ mēdicitas q̄ ege/
statem aliq̄n cōcomitat. q̄ sil'r posset argui
de manducatiōe filioꝝ. ⁊ de furtis ⁊ rapinis
que ex egestate et paup̄tate pluries subse/
quunt. Incōsequēs etiā dicit q̄ licet beat⁹
Bn̄dict⁹ fuit p̄fectus. et p̄pter h̄ accipiendo
ab illo Romano elemosynas quotidianas
opus egerit ad p̄fectionē spectans. q: p̄fe/
ctus multa facit q̄ ad p̄fectionē nō spectant
sic comedere. egerere. ⁊ cetera ꝯsimilia. In/
consequēs etiā dicit. q̄ licet seip̄m vilificare
⁊ humiliare p christo sit bonū q̄ p̄pter h̄ hu
miliare se mendicando sit bonū. q: mendi/
care nō est seip̄m humiliare. sed sui curam
agere. Et iterū meretrix seip̄m vilificat p/
stituendo. nec tamē in hoc placet dn̄o. pari
modo nec vilificatio qua q̄s se vilificat mē/
dicando. Has autē instantias fedas. q:
feda p̄ponit extra. ⁊ mendicitatē fedare nitit.
facile est spirituali viro respuere tanq̄ fe/
das. falsas ⁊ fictas. Inuenim⁹ enim viros
christianos ⁊ perfectos in suis legēdis nō
laudari de crudelitatibus in manducādis
hominib⁹, vel de cupiditatib⁹ in p̄dijs agen

dis. vel de egestionib⁹. fornicatiõib⁹ et hu/
iusmodi similib⁹. laudari aũt ⁊ p̄dicari iue/
niunt᷑. q̄ in tanta penuria viuere elegerũt
q̄ nõ habebãt victũ neq̃ vestimẽtũ. nec ha/
bere volebãt tanq̃ diuites. sed poti⁹ mẽdi/
care humilit᷑ tanq̃ paupes ⁊ despecti. sicut
apparet in exẽplis supra introduct̄. Nam
q̄ ad egestatẽ sequat᷑ cõmestio filiorũ. h̄ est
contra ordinẽ nature. q̄ sequat᷑ furtum et
rapina. hoc est cõtra ordinẽ morũ ⁊ iustitie
Quod aũt sequat᷑ insinuatio sue necessitat̄ ad
proximũ. ⁊ postulatio subsidij p amore dei
hoc est s̄m ordinẽ charitatis ⁊ pietatis tam
naturalis q̃ etiã gratuite et sp̄ũalis. Nam
om̄is lex mandat proxim a proximo foueri ⁊ re
leuari. Quõ igit᷑ simile est de h̄ q̄ ordinem
p̄uertit ⁊ est s̄m ordinẽ p̄uersum. ad hoc q̄
fit s̄m ordinẽ rectũ. iustũ ⁊ bonũ. charita/
tiuũ ⁊ pium. Laudat᷑ igitur roman⁹ mona
chus. q̄ s̄m legẽ charitatis beato bñdicto
pcurabat. ⁊ benedict⁹ qui humillime susci/
piebat. Rursũ autẽ inuenies eũ laudatum
q̄ egerebat ⁊ stercorizabat. hoc em̄ valde
est abominabile in mediũ introducere cũ
agitur de laudib⁹ sanctorũ. Laudat᷑ aũt mẽ
dicans licet curã sui agat. nõ q̄ hoc facit q̄/
litercunq̃. sed q̄ facit humillime. Unde si
cut sobrie comedere est act⁹ virtutis. licet
comedere sit curã sui agere sic ⁊ in proposito
intelligendũ est. Vñ Chryso. omel. iiij. sup
Matth. loquẽs de pueris sanct̄ q̄ erãt in
palacio regis babylonis. ait sic. Sct̄i itaq̃
existẽtes ⁊ iusti decies milies elegissent mẽ
dicare domi ⁊ eis q̄ in templo erant potiri
bonis. Elegi em̄ ait abiect⁹ eẽ in domo dei
mei. magis q̃ habitare in tabernacul̄ pec/
catorũ. Decies milies itaq̃ elegissent abie
cti esse domi. q̃ regnare in babylonia. Est
ergo in mẽdicatiõe humiliatio ⁊ vilificatio
sui deo accepta. alioq̄n a sanct̄ pueris non
esset eligenda. Eligit᷑ autẽ eo q̄ cura sit sui
cũ hũilitate sua. Illi aũt qui curam carnis
sue agũt in desiderijs ⁊ ꝯcupiscẽtijs. illi p/
culdubio nõ laudant᷑. sicut meretrix que se
ipam pstituit amore pecunie vel feruore libi
dinis. sed absit hoc a fideliũ cordib⁹ vt hu/
miliatio virorũ sp̄ũaliũ in mẽdicatiõe sit si/
milis vilificatiõi meretric̄ in sui pstitutiõe
Nã mẽbra christi nõ sunt tollenda vt fiant
mẽbra meretric̄. christ⁹ aũt de se in forma
serui ⁊ etiã p suis mẽbris dicit. Ego sum
mendic⁹ ⁊ paup. dñs aũt sollicitus est mei.

Quõ nequaq̃ diceret. nisi esse mẽdicũ p chri
sto adeo placeret deo vt deus faciat gerere
curã nr̄i specialissimã. sicut gerit pr̄ de filijs
qd̄ de meretricib⁹ ⁊ meretricãtib⁹ sentire p/
cul sit ab aurib⁹ ⁊ mẽtib⁹ christianis.

r Euellere nihilomin⁹ conat᷑ aliqua
alia velut dubia. Nã ad illud qd̄ di
citur de beato Alexio q̄ mẽdicauit
⁊ de Francisco q̄ miracul̄ h̄ confirmauit.
Rñdet pba. tanq̃ ad dubia ⁊ incerta. addẽs
q̄ etiã si miracula essent facta. non esset ad/
huc certũ. q̄ multi mali miracula faciunt.
⁊ q̄ panib⁹ etiã furtim sublatis possent mi/
racula fieri nec tñ ex hoc ꝯstaret q̄ bonum
esset furari. Dubiũ etiã dicit q̄ romana ec/
clesia approbauerit mendicationẽ. q̄ si h̄ fa
ceret errare ꝯuinceret᷑. Silr̄ ⁊ si imponere
tur in penã satisfactiõis erraret. ⁊ hoc dicit
nullaten⁹ esse credendũ. Huic aũt obui
ationi p dubitatiõnẽ se pregentis sine dubio
resistendũ est. Nã si in dubiũ reuocet᷑ qd̄ le
git᷑ in legẽda sc̄i Alexij ⁊ legẽda bt̄i Fran/
cisci. pari rõne in dubiũ venit q̄cq̄d legit᷑ in
legẽdis aliorũ sct̄orũ. ⁊ oĩa exempla virtutũ ⁊
gesta sct̄orũ iã reuocant᷑ in dubiũ. Sed du
bia imitari vl̄ credere piculosum est. ac p h̄
perit fides. deuotio et reuerẽtia q̄ habet᷑ in
sanctis si in dubiũ reuocent᷑ cetera q̄ nar/
rant᷑ de ip̄is. Rursus si miracula q̄ fecerũt
nõ sunt testimonia efficacia ad sct̄itatẽ eorũ
astruendã. stultizat hodie eccl̄ia. q̄ pter te/
stimonia miraculorũ sct̄õs canonizat. et ca/
talogo sct̄orũ ascribit. Postremo q̄s vnq̃
audiuit q̄ de⁹ p furẽ panẽ furtim acceptũ
multiplicaret ad aliorũ salutẽ. Audiuimus
tñ p mendicũ pauperẽ panẽ quẽ mẽdican/
do acq̄sierat multiplicat᷑ augmẽtasse. Quod si
dicas h̄ speciale fuisse p̄uilegiũ ⁊ familiari
sc̄i sp̄ũs ꝯsilio esse factũ. quõ h̄ ali⁹ tradi/
dit in legẽ ⁊ regulã in q̄ eos ad mẽdicatiõẽ
inuitat. si sibi soli p se solo est inspirata. Si
dicas q̄ ex pprio capite. nõ p inspirationẽ.
quõ nõ põt esse dãnat⁹ q̄ ad actũ repħensi/
bilẽ tanq̃ ad actũ mortis ⁊ pfectiõnis teme/
rarie inuitauit. Quõ etiã sedes romana de
ꝯsensu cardinalium h̄ approbauit. Quod si di
cas hoc nõ esse credendũ q̄ mẽdicitatẽ ali/
cui imponat i penã. vel q̄ approbet p regu/
la ⁊ v.ta sct̄ã. Quod mendicitatẽ peregrinatiõis
imponat habet᷑ de pnĩa. vbi dr̄ de sacerdo/
te q̄ reuelabat ꝯfessiões q̄ deponat᷑. ⁊ oĩ tpe
vite sue ignominiosus peregrinãdo pgat. sed

si viueret de labore honesto vel de sumpti/
bus ꝓprijs.nō ꝑgeret vt vilis sꝫ poti⁹ vt ho
norabil̄.Restat igit̄ ꝙ imponit vt vadat vt
mēdic⁹.Q̄ aūt ꝑ regl'a approbet ptꝫ ꝑ illud
scriptū supi⁹ allegatū de exxxi.pla. Nimis
praua.vbi d̄r.ꝙ ordinē ⁊ regulā p̄dicatoꝝ ⁊
minoꝝ sedes aplica noscit̄ approbasse.Pa/
tet ēt ꝑ regulā btī Frācisci a dn̄o honorio
approbatā ⁊ ꝯfirmatā.vbi d̄r ꝙ vadāt frēs
ꝓ elemosyna ꝯfident̄.Sed si errauit h̄ ap/
probando.⁊ ꝯstat eū h̄ approbasse et cōfir/
masse.ꝯstat etiā ꝙ vniuersalis eccl'ia ꝑ totū
mundū hmōi ordines ⁊ stat⁹ acceptat.Cō/
stat ḡ s̄m dictū hui⁹ hoīs vni⁹ ꝙ vniuersal̄
eccl'ia tota errauit ⁊ decepta fuit.et q̄ hmōi
statū erroneū īuenerūt ⁊ approbauerūt oēs
dānati sunt.qđ est horribilissimū ⁊ incredi
bilissimū ꝙ de⁹ ꝑmitteret errare vniuersa/
liter ꝓplm sctm̄ suū.⁊ tantā multitudinē sa/
pientū q̄ hec tpa p̄cesserūt.Quis aūt tā sa/
piens ⁊ tā iust⁹ vt audeat cetos p̄ter se iudi
care fuisse deceptos ⁊ reprobos.Mira est
hec sapia q̄ oīm ōndit insipiētiā.⁊ mira iusti
cia q̄ ceteros ꝯdēnat.Q̄ si h̄ nō est sapia.sꝫ
poti⁹ temeritas sedē aplicā velle iudicare.
q̄ a solo deo iudicat̄.⁊ ei⁹ iudiciū ⁊ sniam re
probare.⁊ tot viros sctōs in infernū retru/
dere ⁊ in baratrū dānatiōis.ꝓcul ergo hec
fiant a cordib⁹ fidelib⁹ ⁊ christianis.

r Euellere etiā conat̄ plīma imo fere
oīa tanq̄ꝫ doctrine aplice inimica.ꝓ
eo ꝙ dicit mendicationē ab apl'o eē
ꝓhibitā tanq̄ꝫ malā.⁊ tm̄ in casu esse cōces/
sam.Dicit etiā me fuisse mentitū.⁊ ꝯ scptu
rā aplm defendisse falsuꝫ ⁊ defendere.in h̄
qđ dicit me dixisse.ꝙ laborare ope manua/
li nō sit p̄ceptū.Dicit igit̄ ꝙ mēdicare nō est
indifferēs.sed malū.⁊ iō ꝓpter adiectionem
circūstantie fieri nequaq̄ꝫ p̄t bonū.imo qđ
pl⁹ est in p̄dicātib⁹ asserit esse simoniacum.
Hoc aūt sue positiōis fundamētū frequēt⁹
iteratū facile ē aduertere esse ruinosum.cū
oī eo qđ supedificat̄.Nā si mēdicare ꝓhibi/
tū est ⁊ mēdicare peccare.ḡ esse mendicuꝫ ē
esse pctōrē.Cū ḡ christ⁹ se dicat mendicuꝫ.
Imo ꝓpha in ꝑsona christi.fatet̄ christus se
esse pctōrem.qđ dicere vl' credere nō par/
uū est flagitiū vl' pctm̄.Rursus si mēdicare
peccare est.mēdicitas pctm̄ ē siue mendica
tio.Sꝫ.ij.Cor.viij.sup illud.vt ei⁹ inopia
vos diuites essetis.glo.dicit.Nemo se cōtē/
nat.paup i cella.diues i ꝯscīa.securior doꝛ
mit in t'ra.q̄ꝫ auro diues i purpura.Nō ex/
pauescas ḡ cū tua mēdicitate ad illuꝫ acce/
dere q̄ indut⁹ nr̄a pauptate.vbi se paupera
uit nos ditauit.Ergo mēdicitas disponit.
nō retrahit a diuio accessu.ꝯstat igit̄ ꝙ non
est pctm̄.Ampli⁹ Chryso.sup mat.ome.lxix
in fi.dicit.Mēdicare in nil'o offendit deū.
furari aūt siue rape offendit deū ⁊ hominē.
Hoc etiā ptꝫ ꝑ auctoritateꝫ Chryso.supi⁹
allegatā de ome.iiij.sup Mat.Nō ḡ est ab
apl'o ꝓhibitū nec inuenit̄ alicubi h̄ aplm ꝓ
hibuisse.sed poti⁹ cū suis coapl'is cōmen/
dasse.Nā.j.Coꝛ.xvj.⁊ p̄dicauit ⁊ pcurauit
ꝙ collecte fierēt in pauꝑes sctōꝝ q̄ erant in
hierl'm.sic elemosyne eis gratꝫ impēse.⁊ ad
Gal.ij.dicit ꝙ petr⁹ ⁊ iacob⁹ dexteras dede
rūt mihi ⁊ barnabe societat̄.vt nos in gēti
bus.ipi in circūcisiōe tm̄ vt paupeꝝ memo
res essem⁹.glo.paupeꝝ.q̄ reꝝ suaꝝ vendita
rū p̄ciū ad pedes apl'orū posuerāt mēores
essem⁹ ad opus illoꝝ faciēdo collectas.Si
ergo apl's symoniac⁹ non erat in h̄ ꝙ colle/
ctas petebat.⁊ discipulos mittebat ad h̄ vt
peterent elemosynas ab his q̄b⁹ spūalia se/
minauerat.ꝓ paupib⁹ q̄ erāt in hierl'm.Si
summ⁹ pontifex ordines statuat pauꝑes q̄
spūalia seminēt.⁊ de coꝝ q̄s edificāt v̄bo et
exemplo elemosynis gratuit' petitis seu vl
tro oblatis viuāt.ab apl'o in nullo prorsus
discordat.q̄n poti⁹ ꝯcordat.cū tantaꝫ sicut
ipe ⁊ maiorē ptātē habeat in gubernando ⁊
disponēdo ipi⁹ eccl'ie mēbra. Sed obijci
es ꝙ apl's p̄cepit laborē corꝑalē in textu.et
glose vident̄ dicere ꝙ hoc facit ꝯ mendici/
tatē.Sed ad h̄ est plana rn̄sio.Esto ꝙ apo
stolus laborē hmōi manualem p̄cipiat.qđ
nunq̄ꝫ negaui.sicut apparet in v̄bis meis.sed
ꝙ h̄ nō vniuersalit̄ p̄cipit seruis christi nisi
forte i articulo necessitatꝫ.in q̄ nō ptꝫ licita
via hn̄di victū nisi ꝑ laborē manuū.sed p̄ci
pit ꝑsonis determiat̄.s̄m ꝙ apparet ex tex/
tu.Audiuim⁹ q̄sdā int' vos ambulātes in/
q̄ete.nihil opantes.sed curiose agētes.his
aūt q̄ eiusmodi sunt denūciam⁹ ⁊ obsecra/
mus in dn̄o iesu christo.vt cū silētio operā/
tes suū panē māducēt.Et paulo ante.De/
nunciam⁹ vt subtrahatis vos ⁊c̄.Glo.In
cipit hic ꝯ curiosis ⁊ ociosis.monēs vt coꝛ/
rigant̄.Patet ḡ ex serie text⁹ ⁊ ex glo.ꝙ mā
datū illud se extēdit ad curiosos ⁊ ociosos.
Sūt.j.Thes.iiij.Rogam⁹ vos frēs vt ope
ram detis.vt q̄eti sitis.et opemini manib⁹.

rriis. sicut p̄cepim⁹ vob. Glosa Operemini q̄ adiuuat vos q̄etos esse. Illud eñ ma'ū ex ocio venit. Ex h̄ etiā p₃ q̄ h̄ dicit ad ociu₃ vitandū ⁊ pigriciā tollendā. que est sentina desiderioꝝ. ⁊ fomētū pctōꝝ. Unō Eph. iiij. Qui furabaꝷ iā nō fureꝷ. mag' aūt laboret opando manib⁹ suis ⁊c̄. Ex h̄ igiꝷ p₃ q̄ labor nō oīb⁹ p̄cipiꝷ. ac p̱ hoc nō inhibeꝷ mēdicatio. nisi illa q̄ venit ex ocio ⁊ cupiditate s̄m q̄ insinuāt text⁹ ⁊ glose. Sed obijcies de Aug⁹. de ope monachoꝝ. q̄ loquebaꝷ ad monachos. q̄ spūalib⁹ erāt exercitijs occupati ⁊ intenti. non ociosi. ⁊ illis dicit q̄ ad huiusmōi opa sunt astricti. Ad hoc apparet manifesta r̄nsio si attendaꝷ ɔclusio circa finem. q̄ ɔfutat eoꝝ positionē q̄ repudiabāt opationē corpalē. in q̄ male sentiebant ibi. Quāobrē illi q̄ relicta siue ampla siue q̄licunq̄ opulentia inter paupes christi viuere voluerint. si corpe valēt ⁊ ab eccl'iasticis occupatiōib⁹ vacāt. sed manib⁹ opanꝷ. misericordi⁹ agūt. cū oīa sua indigentib⁹ diuiserūt. Qꝫ si nolūt. q̄s audeat cogere. Illi aūt qui p̄ter istā sctām societatē vitā labore corporis trā'igebāt si nō laborāt nō māducēt. Apparet igiꝷ qui sunt astricti sc₃ validi ⁊ fortes. ⁊ q̄ ab eccl'iastic̄ occupatiōib⁹ vacant. ⁊ qui vitā in seculo de labore corpis trāsigebant. ⁊ tales m̄lti erāt inꝷ illos monachos. ⁊ plures erāt in exordio religionis minoꝝ fratrū. ⁊ ideo ad labores artādi. Nunc aūt cōparatione alioꝝ paucissimi sunt tales. et ideo nō est ɔtra apl'm si talib⁹ ɔcediꝷ simpliciter mendicare. maxime cū talis act⁹ non sit multu₃ appetibilis. nec delectabilis. nec honorabilis. imo repleꝷ⁹ multis vilitatib⁹ ⁊ miserijs. ad quē nullius valentis viri cor posset inclinari. nisi in spe p̄miȷ̄. et amore christi. et desiderio p̱ficiēdi. cum adiutorio gr̄e spūssancti. sine q̄ vix credo posset diues ad tante abiectiōis incōmodum inclinari. Nec tales grauāt xp̄m dñi ⁊ ecclesiā. maxime si nihil vltra necessaria petāt. q̄a multo plura expenderēt ⁊ ɔsumerēt de elēosynis paupeꝝ. si clerici in seclo in beneficijs prebendalib⁹ remāsissent. nec tūc q̄n modicu₃ intenderent spūalib⁹ opib⁹ etiā in diuitijs p̄cluderēꝷ via salutis. absit igiꝷ q̄ nūc p̄cludatur in tanta artitudine paup̱tatis.

E Ex iam dictis in hac q̄stione de paupertate vt cetera recolligam⁹ i summa apparet. q̄ sicut mēdicare i pauperibus debilib⁹ et infirmis est necessitas nature. in validis ociosis et cupidis est viciositatis culpe. sic in pauperib⁹ volūtarijs ɔtemptorib⁹ sui ⁊ imitatorib⁹ christi ⁊ p̄dicatoribus euangelij est actus ɔsonans. nō repugnās euāgelice p̱fectioni. pro eo q̄ oībus vniuersaliter renūciare. nullā rem sibi appropriando. est consiliū a dño vt perfectum. elemosynas accipe iustis paup̱ib⁹ est concessum tanq̄ licitū. ⁊ in nullo p̱fectōni euāgelice inimicū. elēosynas etia₃ humiliꝷ petere paup̱ib⁹ volūtarijs nō est inhibitu₃ tanq̄ malū. vitā suam de lucro laboris sui trāsigere. nō oīb⁹ validis paup̱ib⁹ iniunctum tanq̄ p̄ceptū necessario astrictiuum. Si q̄s ḡ impugnat rex t̄paliū vniuersale₃ abrenunciationē. impugnat christū pauperem crucifixū. impugnat euāgelicū ɔsiliu₃. impugnat cetū apl'oꝝ dicētiū. Ecce nos reliquim⁹ oīa. impugnat etiā sp̄m sctm̄ q̄ h̄ inspirat ⁊ suggerit cordib⁹ p̱fectorū. ipugnat ⁊ ip̄m deū patrē vniuersoꝝ q̄ est refugium paupeꝝ. impugnat deniq̄ regnū celorū totū vniuersum. cui⁹ dñium paupi est ɔcessū dicente dño. Beati paupes spū q̄m̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Et iō ɔtra talē insensatū necesse est vt pugnet orbis terraꝝ. Qui āt impugnat elemosynaꝝ acceptionē. ⁊ christū ipugnat. q̄ stipendiū accipiebat a m̄lierib⁹ sibi s̄uientib⁹ ⁊ se imitātib⁹. Lu. viȷ̄. ⁊ cetū apl'orū. q̄ et ipi elēosynas accipiebāt q̄ ponebāꝷ ad pedes eoꝝ. Act. iiij. ⁊ statū monachoꝝ q̄ sup̱ elēosynas fundati sunt. ⁊ vniuersū clerū. Nā ⁊ ipi de elemosynis viuūt. que vltro ecclesijs christi collecte sunt. et p̱ ɔñs cōem paupeꝝ statu₃. quē tñ scripture diuine indicant deo maxie eē acceptū. Qui v̄o impugnat humilē elēosynaꝝ petitionē i eis q̄ egēt ⁊ licite pñt accipe. ipugnat christū q̄ hūiliꝷ petijt hospitiū. q̄ se fateꝷ esse mēdicū. ipugnat ⁊ paulū q̄ petijt collectas fieri paup̱ib⁹ sanctis. ⁊ h̄ de volūtate petri. ipugnat vinculū charitatis qō facit cōicari i rōne dati ⁊ accepti. ipugnat officiū hūanitat', p̱ quā indigēs exponit nccīatē suā ne sibi sit ihuman⁹ ⁊ aliū excitat q̄ pōt ⁊ vult vt p̱xio sit humanus ⁊ pi⁹. ⁊ in h̄ null⁹ offendiꝷ. nulli p̄iudicaꝷ. nihil inordiate ɔcupisciꝷ. nihil indebite auferꝷ i eis. p̄cipue q̄ nō q̄rūt datū s₃ fructū. Qui aūt ipugnat ociositatē. cupiditatē. carnalitatē ⁊ sup̱fluitatē i ceteris christianis. ⁊ p̄cipue i religiosꝷ. bū facit ⁊ recte. s

tū fm ordinē rectū pcedat. q aūtē vir' oīb validis on⁹ iponit lucratiui labor; de q̄ debeāt sustentari pceptū aplī nimis āplīat. z iugū seruitut; sup christi fros nimiuz aggrauat. z spūales viros a spūalib⁹ occupatōib⁹ z laborib⁹ retardat i piculū salut; aīaꝝ. duz magis facit eos sollicitos d̄ suis moritur; corpib⁹ pascēdis. q̄ꝫ de prioꝝ aīaꝝ dño acq̄rendis. qđ si fiāt decimaꝛ menta z ciminū. z relinquenꝛ que grauiora sunt leg; iudicium z miscdia. pferꝛ miscdia corpalis spūali. ac p h̄ corpus spūi pferꝛ. puatū cōmodum vtilitati cōmuni. q̄ specialꝛ ɔsistit in edificatione pplī christi i elemosynis. in documentis z aīaꝝ cōsilijs. ad q̄ misit de⁹ istos ordines postremos p summū pontificē z prelatos. ad q̄ si q̄s dicat eos nō missos. manifeste obuiat vitati. cū expssa ad h̄ testimonia habeanꝛ tā in regla q̄ꝫ in puilegio z institutione z approbatiōe h⁹ duplic; ordinis Si aūt dicat nō debere mitti. detrahit euāgelice sctitati. Quis em̄ magis idone⁹ ad h̄ q̄ꝫ q̄ deuouit euāgelicā pfectionē. Si q̄s dicat eos a papa z epis non posse mitti. derogat aplice auctoritati. z ptāti daniū in platis. z plenitudini ptātis in summo pontifice. qui in terr; vt scriptura asserit. fides sentit. iura testanꝛ. rōnes etiā irrefragabiles ɔuincūt. caput vnū z summū z spōsus vnic⁹. vt hierarcha pcipuus. in q̄ etiā tot⁹ ecclīe militātis status obtinet locū christi. z iō oē genu debet ei curuari. z pncipūz platorū z clericorū z laicoꝝ z religiosoꝝ in terris ad instar christi in celis. cui oē genu flectiꝛ. celestiū. terrestriū z infernoꝝ. Q' mēdicare p christo sit opus pfectōis euāgelice. multiplex astruit auctoritas. Nā Hiero. in eplā de morte fabiole cōmēdans de h̄ dicit sic. Oblita sui sexus. fragilitat; imemor. ac solitudinis tm̄ cupida ibi erat vbi anio morabaꝛ. Nō poterat teneri ɔsilijs amicoꝝ. z ita ex vrbe q̄si de vincul' gestiebat erumpere. Dispensationē pecūie z cautā distributionē. gen⁹ isidelitat; vocabat. Nā alijs distributiōꝫ elēosynaꝝ tribuere. z suis pariꝛ effusis ipa p christo stipes optabat accipere.

Itē Hiero. ad furiā. Quotiēscunꝗ manū extēdis christū cogita. caue ne mēdicante dño deo tuo alienas opes augeas Idē sup ps̄. tractās illud v̄bū. ɔsecut⁹ est hoiem inopem z mendicū. dicit sic. Inopē z mendicū. qui cū esset diues. pter nos egenus factus est. z q̄ in diuitijs gloriaꝛ bēat ɔsolationē pauperꝫ. dñs em̄ nobiscum est pauper.

Idē sup ps̄. q̄ dat escaz esurientib⁹. dicit. Monach⁹ q̄ nō h; ɔfidenꝛ accipiat. q̄ habet z eructuās est. nō accipiat. scis q; esur;. scis q; nō habes. magnū est bñficiū si accipis qđ tribuiꝛ tibi. si autē habes z non esuris. nō debes cibū esurientiū accipe saturatus. accipe qđ in vētrē mittas. nō qđ i sacculū. accipe tunicaz q̄ corp⁹ tegat. nō q̄ arcas impleat Itē hoc ip̄m astruit Chryꝛ. ome. iiij. sup Math. loq̄ns de trib⁹ pueris existētib⁹ in babylone. Ne em̄ mihi eos q̄s in regalib⁹ atrijs iuenerūt honores dicas. sancti enim existentes z iusti decies milies vtiq̄ elegissent mēdicare domi. z eis que i templo erāt bonis potiri. Elegi em̄ ait abiectus esse in domo dei magis q̄ꝫ habitare i tabernaculis peccatoꝝ. Idē i ome. lxxviij. sup mat. dicit. Qñ videris paupem. recordare verboꝝ p que significabat q̄m ip̄e sit q̄ cibaꝛ. z si em̄ in eo qđ apparet nō ē christus. sed in h̄ scemate ip̄e accipit z mēdicat. Sed verecūdaris audiens q̄m mendicat christ⁹. Uerecūdare cū mendicanti n̄ das. Nec em̄ est verecūdia. h̄ supplicū z tormentū. Mendicare em̄ eū ei⁹ bonitat; est signū z iō in eo nos ornari oportet. Itez super math. ome. lxix. Meli⁹ ē mēdicare q̄ꝫ rape. h̄ quidē. s. mēdicare in nllo offendit deū. illud aūt offendit deū z hoies. His etiam manifeste ɔcordat Bern. i ome. sup illō lu. Cū esset iesus annoꝝ xij. q̄rēs vbi christus fuit in triduo. dicit sic. Per illud triduū vbi eras bone iesu. q̄s tibi cibuz mistrauit aut potū. q̄s detraxit calciamenta. q̄s membra puerilia fouit vngētis. vbi g̃ eras dñe. An vt te p oīa ɔformares nr̄e pauptati. z oēs in te humanas miserias susciperes. q̄si vnus. ex turba pauperꝫ stipē p ostia mendicabas. q̄s dabit me buccellaꝝ illaꝝ mēdicatarum participē fieri. z saltē diuini illi⁹ edulij reliquijs saginari Itē glo. sup illud. ij. Corꝛ. viij. qui cū esset diues zc̄. Nemo se contemnat. paup in cella. diues in conscīa. securior dormit in terra q̄ꝫ diues auro in purpura. Nō g̃ expauescas cū tua mēdicitate ad illū accedere q̄ indutus est nr̄a pauptate. vbi se pauperauit. nos ditauit. Amen.

Magister Guilhelm⁹.

q Uerū vtrū paupes validi et maxīe regulares ad opa manualia vniuer

saliť sint astricti. Et q sic oñdiť pmo et vinculo leg' nať Gen̄.ij. Posuit de' hoiez i paradiso vt oparet. Itē eiusdez.iij. In sudore vult' tui vesceris pane tuo. g pceptū de laborādo respicit hoiez fm naturā institutā et fm naturā lapsā. g fm oia tpa. s3 maxie respicit hoiez q pt p seipm z n̄ pt supplere p aliū. tal' aūt est paup valid'. g tal' teneť ad manualiť laborādū. Itē Zach xiij. Nō agricola ego su3. qz adam exēplū meū. glo. vt comedā panē meū i sudore vult'. dum ille se oñderet natū ad h vt i sudore vult' comederet panē. s3 h maxime puenit ei q indiget pane. z pt laborare. et tal' est valid' paup g zc. Itē ad ea sine qb' nō pt natura subsistere sum' naturaliť obligati s3 sine labore corpali siue manuali nō pt gen' hūanu3 in esse pseruari. g ad h necessario aliq obligātur. sed nō nisi illi q sunt idonei s3 tales sūt paupes validi. qz indigēt z pñt g tales pcipue obligant Itē sicut os datū est homini ad māducādū. ita z man' ad opandū. sed q neglexerit comedere cū indiget si posset facit ptra dictamē iur' naturaľ. g pari rōne q neglexerit opari manualiť. si indiget et valet. sed tal' est paup valid'. g zc. Itē hoc ipm oñdiť rōne religiōis christiane. pmo p aplicū pceptū. Eph.iiij. Qui furabať iā nō fureť. mag' aūt laboret opando manib' suis zc. Si dicas h esse cōsiliū z.j. Thes.iiij. Operemini manib' v'ris sicut pcepim' vobis. vt honeste ambuletis ad eos q foris sūt. z nullius aliqd desideretis. Glo. Ne du3 rogentis vl' tollatis. Sed h maxie respicit pauperes. g zc. Itē hoc ipm videť p aplicum exemplū.ij. Thes.iij. Ipi scitis quēadmodu3 oporteat imitari nos. qz nō inqeti fuimus int' vos. neqz gratis panem māducauimus. sed i labore z fatigatiōe zc. Glo. Aplus forma erat his q tenues erāt i suba i plebe. vt discerēt libertatē suā nō amittere. Qui eni ad alienā mensa3 freqnter puenit ocio deditus. aduleť necesse est pascēti se. Cū religio nr̄a ad libertatē hoiem vocet. g h est cōtra religionē nr̄am. Itē hoc ipm videť p aplicū edictū.ij. Thes.iij. Cū essem' apud vos h denūciabam' vobis. qm si quis nō vult opari nō manducet. Sed pstat q non loquiť nisi de his q indigēt refectōne. g zc. Si dicas q nō intelligiť de labore corpali cōtra hoc qd ibidē dicit glo. Dicūt qdā de opib' spūalib' h aplm pcepisse. sed sugillae conanť z sibi z ceteris caligine3 obducere. vt qd intelligať charitas monet. nō solū facere nolit. sed nec intelligere. Sed forte dices q verba apli intelligunť dici ad curiosos. vagos z ociosos. nō ad christi fuos spiritualib' occupatos. ptra. sup illud. qui nō laborat Glo. vult aplus fuos dei corpaliť opari vt habeāt vnde viuāt. vt nō cōpellantur egestate necessaria petere. sed serui dicunť viri boni z iusti. z talib' pcipit operari vt nō cōpellanť mendicare. ergo pauperes validi zc. Hoc ipm ostēdiť rōne pfessionis monastice. Primo p beatū Aug'. q p totu3 librū de ope mona. intēdit tanqz finali conclusiōe oñdere q monachi astricti sunt ad opa manualia. Itē glo. sup illud Lu.xij. vendite q possidetis. z date elemosynam zc. vt oib' spretis p deo. postea labore manuū opem ut vnde viuat vl' elemosynā faciat. sed oēs regulares ex voto teneť ad consiliū paupertatis. ergo fm glo. labor manualis debz sequi abrenūciationē. g oēs tenentur ad corporalē opationē. Ite3 Hiero. ad rusticū. z habeť de conse.di.v.ij. Semp aliqd boni facito. vt te diabol' inueniat occupatū. Si apli habētes potestatē de euāgelio viuere laborabāt mātib' suis ne quēqz aggrauarēt. cur tu in vsus tuos succesura res nō pparas. vel fiscellā texe iūco. vel canistrū lentis plecte viminib'. Et post Scribanť libri. vt z man' openť cibos. et anima satureť lectione. Itē beat' Benedictus in regla sua Tūc veri monachi sūt si de ope manuū suaz viuāt. sicut pres nr̄i apli. Ergo si h facit nos imitatores apostolorū. z omes religiosi debent esse tales. ergo z opari manualiter. cū opa supererogationis nō diminuant sed implere debeant opera preceptorū Itē beat' Franciscus in regla sua. Fratres inqt quib' dedit domin' gratiam laborādi zc. Et q de labore corporali intelligat. patet p hoc qd seqtur. De mercede vero laboris.

Sanctus Bonauentura.

Contra. q non omnes validi pauperes ad opa manualia sint astricti videť primo ratiōe cōtemplatiōis Luc.x. Martha sollicita es zc. vsqz elegit. Melius ergo faciebat maria intendēs ptemplationi. qz martha corporali occupationi. sed non melius ageret si omitteret illud ad quod tenebať. ergo intendens ptemplationi absoluiť ab

opere corporali. Item sup illud Genes. xxiij. cōfirmatus est ager. glo. contemplatiua vita a secularibꝫ actionibꝫ funditus diuidit. sed non ab actionibus spūalibꝫ. ergo a corpalibus. Nec diuidit ꝯtra legē dei. ergo contemplātes nō sunt astricti ad hoc.

Itē labor manualꝭ nō est actꝰ respiciens vel vniuersalitꝭ omīa mēbra christi. alioqn nullus sine eo posset saluari. respicit ergo officiū alicuꝰ membri. sed membrū habēs officiū dignius nō tenetꝭ ad actū mēbri indignioris. ergo si digniora sunt membra q̄ habent grāz cōtemplādi nō astringuntꝭ ad officiū vꝭ exercitiū actiōis. maxime cum necessitas nō cōpellit defectꝰ inferiorꝭ mēbri.

Itē q̄ nō oēs astringantꝭ ondit rōne ꝓdicationis Lu. x. Misit eos binos ꝛc̄. Glosa Amb. Tanta dꝫ esse ꝓdicatori fiducia. vt sibi necessaria nō defectura certissime sciat. ne dū sibi ꝓuidet terrena minꝰ aliis ꝓuideat eterna. ꝗ studiū ꝓdicatiōis ꝛ doctrine nō debet intermitti ꝓpter opꝰ corpale. cū hō nō ꝑficere sufficit ad vtrūq;. Item sup illud Luce. x. Dignꝰ est opariꝰ mercede sua. glo. Due mercedes ꝓdicatori debentꝭ. Una in via q̄ in labore sustētat. Altera in patria q̄ i resurrectione remunerat. sed qđ debetꝭ alicui nō tenetꝭ illud labore corpali acqrere. ꝗ ꝓdicator nō tenetꝭ ꝓpter ꝓdicationē corporꝭ manualitꝭ opari. Itēz Augꝰ. de ope mona. Si euāgeliste sunt. si ministri altaris si dispensatores sacrorꝫ. plane sibi vendicāt ꝑtātē viuēdi. scꝫ sine ope corpali. ergo ꝛc̄.

Itē q̄ nō oēs astringantꝭ ondit rōne spiritualꝭ occupatiōis. j. Cor. ix. Nescitꝭ q̄ q̄ in sacrario opantꝭ q̄ de sacrario sunt edūt. et q̄ altario seruiūt. cū altario participant. Glo. Naturalꝭ rō dictat vt q̄s viuat inde vbi laborat. Si ꝗ fidelꝭ q̄ intentꝰ est spūalibꝫ occupatiōibꝫ dignꝰ est sustētari. nec talꝭ ē ociosus ꝗ nec rōne ocij vitādi. nec etiā victꝰ acq̄rendi tenetꝭ manualitꝭ opari. Itē Ans. d. si. li. Tres q̄ppe sunt ordines hoim. orātes. agricolatores ꝛ defensores. q̄s ad diuersa officia deꝰ i h̄ mōo disposuit. Monachos vt ꝓ aliis orēt. ꝛ lacte ꝓdicatiōis imbuant. Agricolatores vt de suo labore ꝛ ipi et alij viuāt. Milites vt orātes defendant. Sed milites digni sunt sustētari qn̄ suū officiuz exercēt absq; labore corpali. ꝗ pari rōne et monachi digni sunt. Itē si spūalꝭ occupatio nō excusat a labore corpali ꝗ multo minus nec scientialꝭ ꝗ oēs validi paupes q̄ student in q̄libꝫ scīa sunt i malo statu. q: nō viuunt de labore manuū suarū. sꝫ h̄ est valde absurdū. ꝗ ꝛ ꝑmū. Itē christꝰ legem ꝑfectissime ipleuit. q: decebat eū iplere omnē iusticiā. sꝫ christꝰ pauprimꝰ fuit ꝛ validꝰ ꝗ si tales vniuersalitꝭ opari tenentꝭ. christꝰ nō ꝑfecte legē ipleuit. nec dedit exēplū ꝑfectū sꝫ h̄ est incōueniēs. ꝗ ꝛ ꝑmū. Itē btūs Benedictꝰ qn̄ erat in spelunca erat paup et validus. ꝛ tn̄ nō viuebat de labore manuū suarum. sed edebat qđ sibi Romanꝰ apportabat. vt dicitꝭ. ij. dyalogorꝫ. ergo vꝭ erat in malo statu. qđ absurdum est. vꝭ nō tenebatur ad operanduz. Item aut paupes validi pn̄t viuere de elemosynis absq; manuali opere. aut nō. Si sic. habeo ꝓpositū q̄ nō tenētur. Si nō pn̄t. ergo cū omīa bona ecclīarꝫ ꝛ monasteriorū nō sunt nisi elemosyne pauperū. vt sancti dicūt ꝛ manifestū est ꝗ omēs quotq̄t validi ꝛ clerici ꝛ monachi q̄ viuunt de hmōi bonis sine labore manuali sunt i statu ꝑditionis. Si ergo hoc est absurdissimū. parꝫ q̄ ꝛ illud ex quo sequitꝭ. Si dicas q̄ grossis ꝛ magnis elemosynis licet. sed de paruis nō licet. hoc nō solū absurdum est. verūetiā adeo ridiculosum vt manifeste q̄ sic dicit colet culicē ꝛ glutiat camelū. Restat ergo q̄ ad huiusmōi opa manualia nō omnes validi pauperes sunt astricti.

Responsio.

Ad ꝓdictorꝫ intelligētiā est notādū q̄ sicut circa fidē btīssime trinitatꝭ triplex ē via sciendi. ita q̄ due q̄ declināt ad extrema sūt erronee. sicut heresis sabelliana ꝛ arriana. media vero vera ꝛ catholica. Sic in q̄stione ꝓposita duplex est via declinās ad extrema. ꝛ iō erronea ꝛ reprobāda. media vō recta ꝛ acceptāda. Unꝰ est modus dicendi q̄ nulli paupes volūtarij q̄ntūcunq; validi ad opa manualia sunt astricti. sed solum ad spūalia. Et hi fundauerunt se sup illud Math. vj. Respicite volatilia celi. Hic autē modꝰ dicēdi est erroneꝰ. q: est corruptiuus ecclīe. deprauatiuꝰ scripture. Corrūpit ecclīam dū simulādo falsaz iusticiaz. fouet pigriciā. dū simulat se velle euāgeliū ꝑficere vult ociū carnis nutrire. De q̄bꝫ Augꝰ. in li. de ope monachorꝫ. Quis ferat homines ꝯtumaces saluberrimis monitꝭ apli resistentes. nō sicut infirmiores tolerari. sꝫ sicut sanctiores etiā ꝓdicari. vt monasteria

doctrina saniore fundata. gemia illecebra
corrumpant᷑. ꝛ dissoluta licētia vacatiōis. ꝛ
falso noīe sanctificatꝫ. Depꝛauat etiā scriptu
rā. qꝛ nimis āpliat ₰ba euāgelica. et nimis
artat ₰ba aplica. Uult em̄ ꝙ euāgeliū inhi
beat pfectis om̄e opꝰ corpale. ꝛ vult ꝙ apl's
nō suadeat nisi opꝰ spūale. q̄rū vtrūqꝫ falsū
est. Et ꝯtra hanc falsitatē Augꝰ. totū librū
de ope mona. ꝯdidit. oñdens ꝙ apl's intel/
ligit de ope corpali. ꝛ ꝙ euāgeliuꝫ nō vetat
corpalia opa. sꝫ solū ꝙ cor nō sollicitet᷑ ꝓoc
cupatū circa tpalia. Unde in pncipio li. de
ope mona. ait. Prius debemꝰ oñdere btm̄
apl'm opa corpalia seruos dei opari voluis
se. deinde oñdere euangelica illa p̄cepta de
quibꝫ nōnulli nō solū pigriciā sed arrogan
tiā fouent. aplico p̄cepto ꝛ exēplo nō esse cō
traria. Uñ ꝯuincit Augꝰ. positionē istaꝫ eē
reprobandā. Scd's modꝰ dicētiuꝫ est ꝙ
oēs validi paupes q̄ nō hñt vnde viuāt ad
opa manualia seu corpalia sunt astricti. Et
innitunt᷑ ₰bis apl'i. ij. Thes. iij. Qui nō la/
borat nō māducat. Nec pñt excusari vt di/
cūt p opa spūalia. Et h quidē modꝰ dicen/
di est erroneꝰ sicut ꝛ pmꝰ. Naꝫ nimis decli/
nando ad alterā extremitatē. depꝛauat scri
pturā. ꝛ corrūpit eccl'iam. Scripturaꝫ de/
pꝛauat. qꝛ nimis ampliat ₰bū apl'i. dū dicit
Qui nō laborat nō māducet. volēs illa ₰ba
de labore manuali nō soluꝫ ad ociosos. sed
q̄ntūcūqꝫ vtilit᷑ in spūalibꝫ occupatos extē
di. q̄ nō sunt curati. Nimis etiam restringit
₰ba euāgelica dū illa ₰ba. dignꝰ ē oparius
mercede sua. ad eos solos extēdit qui hñt
aiaꝝ curā. cū potiꝰ fiat homo dignꝰ merce/
de ex ope q̄ꝫ ex dignitate. Absit oīno a fide/
libꝫ mentibꝫ ꝙ coopatores hñtiū curā non
sint digni oparij. nec digni mercede ꝛ suste/
tatione sua. maxime q̄ fidelit᷑ collaborāt in
₰bo ꝛ doctrina. Eccl'iam etiā corrūpit duꝫ
simulat district'onē iusticie. ꝛ psequit᷑ spm̄
vite. Quid em̄ aliud est h q̄ꝫ qd̄ significatū
est p p̄positos pharaonis. de q̄bꝫ dꝛ Exo j.
ꝙ oderāt filios isrl'. ꝛ ad amaritudinē pdu
cebant. affligētes opibꝫ duris luti ꝛ lateris.
atqꝫ oī s᷑uitute. Et ne forte videar moueri
spū ꝓprio. audi q̄d dicit glo. sup illud Exo.
v. Quare moyses ꝛ aaron sollicitatis ppl'm
ab opibꝫ suis. Ite ad onera vr̄a. Hodie si
moyses ꝛ aaron. i. ꝓpheticus ꝛ sacerdotalis
sermo aīam sollicitet ad s᷑uitiū dei. exire de
seculo. renūciare oībꝫ q̄ possidet. attendere
legi ꝛ verbo dei. ꝯtinuo audies vnanimes
ꝛ amicos pharaonis dicētes. Uidete quō
seducunt᷑ hoies. et puertunt᷑ adolescentes.
ne laborent. ne militent. ne agant aliq̄d qd̄
prosit. relictis oībꝫ necessarijs inertias se/
ctant᷑ ꝛ ociū. Quid est seruire deo. labora/
re nolūt. ꝛ ocij occasiones q̄rūt. Hec erant
tūc ₰ba pharaonis hec ꝛ nunc amici eiꝰ lo/
quunt᷑. nec solū ₰bis. sꝫ etiā ₰beribꝫ psequū
tur. Hucusqꝫ glo. Qm̄ igit᷑ vtraqꝫ opini
onū vel sniaꝝ declinat ad extrema. ꝛ decli/
nādo depꝛauat scpturā ꝛ corrūpit eccl'iam.
idō vtraqꝫ reprobāda. Pꝛima qꝛ dat fomen
tū pigricie. scd'a qꝛ nitit᷑ extinguere spm̄ vi
te sub onere s᷑uitutꝫ egyptiace. Pria qꝛ fo/
uet ociū carnale. scd'a qꝛ psequit᷑ spirituale.
Propterea scd'a lōge puersior est q̄ꝫ pma. li
cet vtraqꝫ sit mala. Idōqꝫ vtraqꝫ repulsa
tenēda est via media. ꝙ de paupibꝫ validis
aliq̄ sunt astricti. aliq̄ ₰o absoluti. aliq̄bꝫ in/
dicit᷑ sub p̄cepto. aliq̄bꝫ p cōsilio. aliq̄bꝫ nec
isto nec illo mō. Ad cuiꝰ pleniorē euiden
tiā notādū est. ꝙ regnū reipublice in eccl'ia
attendit᷑ circa tria. s. q̄ntū ad bonū inferius
qd̄ est corpale. q̄ntū ad bonū exteriꝰ. qd̄ est
ciuile. ꝛ q̄ntū ad bonuꝫ interiꝰ qd̄ ē spūale.
ꝛ s̄m h triplex genꝰ opis est necessarium ad
regnū reipublice ꝛ eccl'ie militantꝫ. s. opꝰ ar
tificiale. qd̄ ꝛ manuale dꝛ. qꝛ manus ē orga
nū organoꝝ. opꝰ ciuile ꝛ opꝰ spūale. Opus
manuale siue corpale dico qd̄ est necessariū
ad p̄paranda alimēta. vestimēta ꝛ habitacu
la. ꝛ diuersoꝝ opificū ꝛ artiū instrumenta.
Opus ciuile dico qd̄ est ipoꝝ p̄sidū guber/
nantiū. militū defendentiū. ꝛ mercatoꝝ ne/
gociantiū. ꝛ famuloꝝ subministrātiū. Opus
spūale dico qd̄ ꝯsistit in disseminādo diui/
na verba. meditādo diuia cantica. in dispē
sando sacra. in cōicando bona sibi diuinitꝰ
data siue terrena siue spūalia. Nā distribue
re sua p christo opus est spūale. non ciuile.
nō ciuitatꝫ terrene. Sicut ₰o q̄ intenti sunt
opibꝫ ciuilibꝫ reipublice ad opa manualia
p aplicū preceptuꝫ nō intelligunt᷑ astringi.
sic nec hi q̄ intenti sunt spūalibꝫ. maxime si
redūdet in alioꝝ salutē. cōmodū ꝛ pfectuꝫ.
Et idō occupatos in q̄tuor generibꝫ operū
spūaliū p̄dictoꝝ excipit Augꝰ. a tenōe apl'i/
ci p̄cepti i li. de ope mona. cū dic. Si euāge
liste sūt. si mīstri altarꝫ si dispēsatores sacra
mētoꝝ. plane hanc sibi vendicant ptātē. si
aliq̄d hēbant in seculo q̄ facile sine opificio

sustentarēt hāc vitā. qꝺ ꝯuersi ad deū indi
gentibꝫ dispersi sūt. Euāgeliste aūt dissemi
nāt diuia vba. Ministri altarꝫ decantāt di
uinas laudes ⁊ diuīa cantica. Dispensato/
res sacroꝝ dispēsant diuia sacra. ⁊ maxime
eucharistie vel pnie. Qui diuiserunt suas
possessiōes. distribuerūt bona sua. Si er/
go digni sunt sustentari p vnica distributi
one spūaliū. etiā si nihil corpalit operent. ⁊
si ille q̄ docet filiū alicuꝰ grāmaticā meret
ab eo sustētari. q̄re nō ille q̄ docet viā regni
celestis. q̄ impetrat grām orādo. q̄ etiā exē/
plis bone vite excitat ⁊ dirigit ad etnā salu
tē. Cū ḡ respublica vniuersalis ecclesie/seu
ecclīastice hierarchie indigeat ad sui cōser
uatōnē triplici ope sup̄ dicto. nec deus nec
angelus. nec pastor eccīe vl rector sic apl's
astringit ad hmōi opa. nisi ſm q̄ exigit salꝰ
necessitas ⁊ vtilitas ipiꝰ ecclīastice hierar/
chie. cuiꝰ serui christi sunt mēbra. Qm̄ ḡ in
ter mēbra xpi sunt q̄dā maxime idonea ad
opatiōes corpales. ⁊ mīme ad spūales. q̄dā
ecōtrario mō hinc ē q̄ illis paupibꝫ validis
q̄ ad opa corpalia maxie sunt idonei ⁊ mini
me ad spūalia. q̄ ꝯuenient alit nesciūt vita/
re ociū. ⁊ opus facere victu dignū. tales ad
opa manualia astringunt. ⁊ eis ē manuale
in pcepto. His āt q̄ sil' spūalibꝫ sufficienter
pñt intēdere. ⁊ labore manuū victū acq̄rere
vel i toto vl' i magna pte. q̄lis fuit apl's pau
lus. est opꝰ manuale i ꝯsilio. His aūt q̄ ma
xime sunt idonei ad spūalia opa p̄dicta vel
etiā ad ciuilia. ⁊ mīme ad hec manualia. hu
iusmōi opa lucratiua et artificialia nō sūt i
pcepto nec etiā i ꝯsilio. q̄r stultū eēt q̄ p re
modice vtilitatꝫ cōmūe bonū magnū incur
reret detrimētū. nec h̄ ordinauit deꝰ nec eiꝰ
apl's. sic in seq̄ntibꝫ euident oñdit. Q̄ āt
de hmōi opibꝫ ⁊ hoībꝫ diuersificari debeat
iudiciū ſm diuersitatē donoꝝ. officiorum ⁊
graꝝ sibi diuinitꝰ collataꝝ. ostēdit glo. sup
illud Deut. xxviij. Bñdictꝰ fructꝰ ventris
tui. ⁊ fructꝰ terre tue. ⁊ fructꝰ iumētoꝝ tuo/
rū. ita dicēs. Diuersos ordines notat sub/
ditoꝝ. Alij em̄ doctoribꝫ corpalia p̄bēt ad/
iumenta. alij laborare pñt qꝺ sibi fuerit p̄/
ceptū. alij simplicitate ꝯtenti p innocentiā
vite studēt deo placere. vnusq̄sq3 ppriū do/
nū habet ex deo. Concedendū est igit q̄
nō omēs validi paupes etiā non curati ad
hmōi opa manualia sunt astricti. ⁊ ꝯceden/
de sunt auctoritates ⁊ rōnes. h̄ pbantes h̄

ostendētes. Ad illud aūt qꝺ pmo obijcit
in ꝯtrariū de obligatiōe legꝫ nature dicen/
dū q̄ natura ad h̄ nō astringit nisi rōne pe/
riculi vitādi. Nā si ex lege nature hec manē
ret obligatio. cūcti essent vniuersalit ⁊ eq̄lit
obligati. qꝺ absurdissimū est. iō si aliquis a
natura astringit. h̄ nō est nisi pp̄ter vitādū
periculū. ⁊ h̄ pt esse triplex. Aut q̄r nō pt si
ne labore viuere. aut q̄r nō pt honeste viue
re. aut q̄r nō pōt fructuose viuere. In pmo
piciratur entitas. in scdo honestas. in tercio
vtilitas. Est aūt naturalr insertꝰ hoī amor
sui esse ꝯtinui. amor honesti. ⁊ amor cōmo/
di. ⁊ p h̄ lege nature astringit hō ad vitādū
h̄ triplex piculū. Si ḡ astringit necessario
ad manualit opandū paup validꝰ. si in tali
articulo ꝯstitutꝰ ē q̄ nō pt alit viuere. vl nō
pōt honeste siue iuste. vl nō pōt alit viuere
fructuose. Si aūt pt alit h̄ piculū vitare eq̄
vel magꝭ vtilit. astringi ad h̄ non h3 ex lege
nature. Qꝺ ḡ obijcit q̄ hō ex pma sua cō
ditiōe ordinatꝰ est ad istā opatiōnē. Dicen
dū q̄ nullꝰ hō d3 esse sine labore in hac vita
ne forte de eo dicat qꝺ de reprobis dicit i
Ps. In labore hoim nō sunt ⁊c. sed ex hoc
nō sequit q̄ oporteat occupari circa laborē
manuū. ⁊ maxime lucratiuū. Et p h̄ pꝫ re/
spōsio ad seq̄ns de exēplo ade. q̄r cōstās ē
q̄ nō oēs obligant ad opus agriculture.

Ad illud qꝺ d̄r. i sudore vultꝰ tui ⁊c. tunc
nō dictū est in pceptū iurꝫ sed i penā culpe
ppetrate. sic pꝫ p textū seq̄ntē. Ad illud
qꝺ obijcit. q̄ sine hmōi ope nō pt genꝰ hu/
manū sustētari. Dicēdū q̄ duplex est man/
datū. Unū indiuidui. aliud qꝺ respicit con
seruationē speciei. sic ē mādatū de mādu/
cādo. ⁊ mādatū d̄ generādo. Illud ḡ qꝺ re
spicit ꝯsuatōē spēi ñ obligat nisi in cōi. q̄r
vno implēte aliꝰ absoluit. sic de generatōe.
⁊ q̄r opus manuale est hmōi nisi in eo q̄ cō/
stitutꝰ est i statu piculi. iō ñ h3 nisi tal' astrin
gi. Ad illud qꝺ obijcit q̄ sic os est ad mā
ducandū. ita ⁊ manꝰ ⁊c. dicendū q̄ nō ē sile
q̄r si hō posset viuere sine cōmestiōe sic pōt
viuere sine manuali ope. nō teneret mādu/
care. Preterea vnꝰ hō pt opari p alio. s3 nō
māducare p alio. iō nō oportet sic oēs astri/
gi vniuersalit ad manualē opatiōnē sic ad
manducatiōnē. Ad illud qꝺ obijcit de p̄
cepto. exēplo aut dicto ⁊ vbo apl'ico. Notā/
dū q̄ circa apl'icū pceptū ꝯsiderāda est pso
na cui pcipit. causa p q̄ pcipit. et forma sub

qua p̄cipit̄. Si ꝯsideret̄ p̲sona nō oībꝫ p̄/
cipit generalr̄. ſꝫ determiate quibuſdā. Ait
eīm ſic. ij. Theſ. iij. Et audiuim⁹ quoſdā int̄
vos ambulātes inq̄ete. nihil op̲antes ſꝫ cu
rioſe agētes. His aūt q̄ hmōi ſunt denūcia
mus vt cū ſilētio op̲antes ſuū panē mādu/
cent. Precipit ḡ inq̄etis curioſis et ocioſis.
Si aūt ꝯſideret̄ cauſa nō eſt dubiū quin ſit
ad remotionē hoꝝ triū vicioꝝ. Quīa eīm la
boꝛ coꝛp̲alis valet ad coꝛp⁹ domenduꝫ. ad
ociū tollendū. ad victū honeſte querēdum.
idē apl's imponebat eis laboꝛē q̄ſi in vicioꝝ
iſtoꝝ medicamentū. Nā inquieti laboꝛe do
mante. ocioſi laboꝛe excitāte. curioſi et feda
cura victū querētes. vt dicit glo. indigēt la/
boꝛe victū p̲merente. Ideo apl's q̄ſi p̲ ſe lo/
quit̄ ꝓpꝛie ⁊ ſufficiētiſſime in p̄dicto māda
to ſi attendat̄ cauſa. Si vo attendat̄ foꝛma
ſub qua p̄cipit. ꝯſtās eſt q̄ debet ꝯuenire cū
cauſa. Apoſtolicū eīm h̄ p̄ceptū eſt. ⁊ ad tria
p̄dicta ille aſtringit̄. q̄ nō poteſt hr̄e illa tria
p̲ aliā viā licitā ⁊ ꝯuenientē. q̄ vo poteſt non
aſtringit̄ determiate ad hāc viā. Cōtrū eſt de
ip̄i⁹ p̄cepti efficacia qd̄ dedit apl's ad oꝛnan
dā ⁊ edificādā eccl'iam. nō ad deſtruendā il
lam. ſm poteſtatē quā ad edificatōem dic̄ ſi
bi diuinit⁹ datā. Dicendū ḡ q̄ apl'icū prece/
ptū. exemplū. edictū. ⁊ iudiciū illos obligat
potiſſime q̄ ſūt inq̄eti ocioſi. ⁊ curioſi. vt ab
his redeāt. vel eos q̄ nō poſſunt aliter cōue
nienter q̄ꝫ p̲ laboꝛē coꝛp̲alē vitare vicia ſup̄/
dicta. ſic manifeſte oñſum eſt. Ad illō qd̄
obijcit̄ de glo q̄ vult apl's ſuos dei coꝛp̲ali
ter op̲ari. Dicēdū q̄ ſi illud eſſꝫ velle p̄cepti
intelligēdū eſt indefinite de ſeruis dei. i. de
his q̄ ſunt ad ſuitiū dñicū ꝯuerſi. q̄ p̲ maio/
ra ⁊ vtilioꝛa op̲a nō ſūt a manuali op̲e excu/
ſati. ſic exēplificat Aug⁹ de his q̄ vitā i ſecl'o
de laboꝛe coꝛp̲ali trāſigebāt. ⁊ ſic illud inde
finite dꝫ intell̲igi ⁊ nō vl'r. Or abſurdū eſſet
dicere q̄ oēs ſui dei ad h̄ ſint aſtricti. Pa
tet etiā h̄. q̄ Aug⁹. a q̄ verba ill⁹ glo. accepta
ſunt ſꝫ mutata excipit q̄tuoꝛ genera hoīm
quos dic̄ nō teneri vt laboꝛe ꝓpꝛio victū que
rāt. ſic oñſum eſt ſup̄. Uñ ſup̲ p̄dictā glo. in
nitendū nō eſt. tū q̄ mutat vba Auguſtini.
dicit eīm in oꝛigiali. Primū debem⁹ oñdere
apl'm coꝛp̲alia op̲a ſeruos dei op̲ari voluiſ/
ſe vt victū ⁊ veſtitū a nullo indigerēt. nec ali
quā mētionē fecit de petitōe. q̄ illi ꝯ q̄s age
bat nō viuebāt de petit̄. ſꝫ oblatis. ſic in. ij.
li. retractationū dic̄. Faciēda eſt ḡ. vis i hoc
qd̄ dicit voluiſſe. qd̄ non ſp̄ p̄ceptū eſt. ⁊ in h̄
q̄ dic̄ ſeruos dei. qd̄ indefinite dictū eſt. ⁊ in
hoc qd̄ dicit ne ꝯpellāt̄. q̄ nō p̲tinet ad pau
peres volūtarios. ſꝫ poti⁹ ad inuitos Ad
illud qd̄ obijcit̄ de monachis. dicendum q̄
monachi regl'ares. aliq̄ hn̄t in p̲feſſiōe ⁊ vo
to laboꝛē manualē. aliq̄ vo minime. Rō vo
hui⁹ eſt diuerſitas p̲feſſionū ex p̲te tempoꝝ
p̲ſonaꝝ ⁊ intētionū. Ex p̲te tp̄m. q̄ circa tē/
poꝛa p̄mitiue eccleſie q̄tuoꝛ erāt genera mo
nachoꝝ. ſic diſtinguit beat⁹ Bñdict⁹ in p̄n/
cipio regule. ſ. Cenobite. Anachoꝛete. Sa
rabite ⁊ Gyrouagi. Primi erāt boni. ſecūdi
optimi. tertij ⁊ q̄rti peſſimi. Tertij eīm ⁊ q̄rti
nō ducebant̄ iugo aliq̄. ſꝫ ſm ꝓpꝛias cōcupi
ſcētias ambulabāt. Sarabite intēdētes car
ni. Gyrouagi mutabiles ⁊ vagabundi. ⁊ ad
oīa mala p̲ati. Scōi ſ. anachoꝛete regl'a nō
indigebāt. q̄ tāq̄ꝫ p̲fectiſſimi regulabant̄ a
gr̄a. Primis debuit regula dari vt diſtigue
rent̄ a gyrouagis ⁊ ſarabitiſ. ꝯueniēs fuit ne
cōpellerent̄ exteri⁹ exire. ad laboꝛē coꝛp̲alez
eos aſtringi. Uñ Aug⁹. in li. de op̲e monac.
Calidiſſim⁹ hoſtis tā multos hypocritas
ſub habitu monachoꝝ vſq̄ꝫ q̄q̄ꝫ diſperſit cir
cūeuntes p̲uincias. nuſq̄ꝫ miſſos. nuſq̄ꝫ fi/
xos. nuſq̄ꝫ ſtātes. nuſq̄ꝫ ſedētes. Et p⁹. No
ne caleſcit coꝛ vr̄m intra vos. ⁊ i meditatiōe
vr̄a exardeſcit ignis. vt iſtoꝝ mala op̲a bo/
nis op̲ibꝫ p̲ſeq̄mini. vt eis amputet̄ occaſio
nē turpiū nūdinaꝝ. quibꝫ eſtimatio vr̄a le/
dit̄ ⁊ infirmis offendiculū ponit̄. Miſere/
mini ḡ ⁊ ꝯpatimi. ⁊ oſtēdite hoībꝫ nō vos in
ocio facile victū q̄rere. ſꝫ p̲ anguſtā ⁊ artā vi
am h⁹ ꝓpoſiti regnū dei q̄rere. Eadē vob rō
eſt q̄ fuit apl'o. vt amputet̄ occaſiōꝫ his q̄ q̄
runt occaſionē. vt q̄ illoꝝ putoꝛibꝫ p̄ſocant̄
in vr̄o bono odoꝛe reficiant̄. Huculq̄ꝫ aug.
Ex p̲te etiā p̲ſonaꝝ vouentiū. q̄ mōachi
tūc tp̄is p̲ maxima p̲te erāt laici ⁊ plebei. ⁊ iō
cōpetebat eis circa ꝯſueta op̲a occupari. vñ
Aug⁹. in li. de op̲e mona. Illi q̄ p̄ter iſtā ſo/
cietatē ſanctā vitā laboꝛe coꝛp̲is trāſigebāt
ex q̄ꝝ numero plures ad monaſteria veniūt
ſi nolūt op̲ari nō manducēt Neq̄ꝫ eīm in xp̄i
ana militia ad paup̲tatē diuites humiliant̄
vt paupes ad ſup̲biā extollant̄. nulloq̄ꝫ mo
do decet vt i ea vita vbi ſenatoꝛes fiūt labo/
rioſi. ibi fiāt opifices ocioſi. ⁊ q̄ veniūt relict̄
delitiis q̄ fuerūt p̄d. oꝛ oñi. ibi fiāt ruſtici de
licati Ex p̲te intētionū. q̄ monaſteria p̲i
mitiua inſtituta erāt ad vitā ſolitariā agēdā

vt vnusquisq; hēret curā sui. ⁊ apō se habitaret
⁊ iō monach⁹ dict⁹ est. ⁊ qꝛ paucissimoꝝ ē sp
diuinis intēdere. iō ne ociosi essent cōgrue/
bat coꝝ pfessiōi exerceri circa op⁹ manuale.
Unde Hiero. ad rusticū. Egyptioꝝ mona
steria hūc morē tenēt. vt nullū absq; labore
suscipiāt. nō tā pter vict⁹ necessaria. q̄ȝ pter
aīe sue salutē. ne vagent̄ pniciosis cogitanōi
bus. ⁊ ad instar fornicātis hierl'm oī trāseū/
ti diuariēt pedes suos. Cōpetebat ḡ mona
sterijs pmi tpis astringi ex pfessiōe ad opus
manuale rōne tpis psonaꝝ ⁊ pfessiōis. Sȝ
post instātib; tpib; modicis qn̄ illi Syꝛ ona
gi erāt cōsumpti. ⁊ eccl'ia opulēta fuit tam ī
clericis q̄ȝ in monachis. magis erat op⁹ dā/
dum circa spūale exercitiū. ⁊ hinc est q monachi
laborē manualē siue corpalem bene ⁊
recte in spiritualē exercitationē ⁊ psalmodi/
am cōmutauerūt. Et qꝛ eccl'ie iā ditate ma/
gis indigebāt spūalib; oparijs q̄ȝ vinitorib;
⁊ agricol'. Hinc est q spūssanct⁹ religiones
paupculas suscitauit. quaꝝ sollicitudo ⁊ cu
ra tota esset ad signādos seruos dei ī fron/
tib; coꝝ signo dei viui. vocādo ad pniam et
ad grām spūssancti. Un̄ vtreq; a sua prima
ria institutōe habēt officiū pdicandi. ⁊ ideo
cū tales circa opa spūalia sint intēti pter q̄
alij ab alijs merent̄ sustētari. nec sunt ociosi
nec curiosi sic viuēdo. nec in piculo. cuȝ dn̄s
eos pauerit vsq; modo nec habēt h̄ ex voto
ideo nec ipi nec oēs paupes volūtarij. licet
sint validi. sunt ad op⁹ corpale astricti. quia
nec rōne piculi. nec rōe pcepti aplici. nec rōe
voti emissi. vt manifeste liquet ex premissis
Ad illud qđ obijcit̄ de li. de ope mōachorū.
dicendū q beat⁹ Aug⁹. in libro illo n̄ ad
hos loquit̄ sȝ ad pmos q opa corpalia q̄ ha
bebāt ex pfessione sub pretextu spūalitatis cō
temnebāt. qꝛ nec pp̄t spūalia debebāt omit
tere corpalia. nec etiā econuerso. Un̄ Bern̄.
ad tales loquēs ī apologia ait. Iā vo de la/
bore manuū qđ gloriamini. cū ⁊ martha la
borās increpata ⁊ maria q̄escēs laudata sit.
⁊ Paul⁹ apte dicat. labor corpalis ad modi
cū vtilis est. pietas aūt ad oīa. O prim⁹ la/
bor ō quo pphēta dicebat. laboraui in gemi
tu meo. Et deq̄ alibi. Memor fui dei ⁊ dele
ctat⁹ sum ⁊ exercitat⁹ sum. At ne corpale itel
ligas exercitiū. ⁊ defecit spūs me⁹ inq̄t. vnđ
vbi nō corp⁹ sȝ spūs fatigat̄. spūalis labor p
culdubio intelligit̄. Quid ḡ inquis. Sicci/
ne spūalia illa psuades vt etiā hec que ex re
gula habem⁹ corporalia dānes. Nequaq̄ȝ
Illa oportet agere. ⁊ ista nō omittere. alio/
quin cū aut ista omitti necesse ē. aut illa. ista
potius omittēda sunt q̄ȝ illa. Quāto eīn spi
ritus melior corpe. tāto spūalis q̄ȝ corpalis
exercitatio fructuosior. Tu vero cū de boꝝ
obseruatiōe elat⁹. alijs nō eadē obseruanti/
bus derogas. nōne te magis regule trāsgres
sorem indicas. Sunt ergo ad op⁹ manua/
le astricti illi q̄ habēt ex obligatiōe pfessiōis
nisi forte opus manuale cōmutēt in spūale.
ita q hoc etiā sit de volūtate ⁊ licētia supioꝝ
Ad illud qđ obijcit̄ de glo. Luc. xij. dicē/
dum q illud totū est cōsiliū. sicut textus ille
sup quē glo. fundat̄. Nec aliquis ad totū il/
lud nec ad partē se astringit. nisi quantuȝ ex
pfessione pmittit. Un̄ sicut elemosynas da
re nō est pceptū illi qui oīa dedit. sic nec il/
lud intermediū scȝ opari tenet rōnem obli/
gatiōis necessarie. sȝ solius suasionis moni/
torie vel etiā ɔsultiue. Ad illud qđ obijci
tur de hieronymo. Benedicto. iā manifesta
est respōsio p pdicta. Ad illud qđ obijcit̄
de beato Francisco dicendū q in regula be
ati Francisci quedā dicunt̄ pceptorie. q̄daȝ
monitorie. quedā informatiue. sicut ipsa re/
gula aperta vocabula distinguit expresse.
Hoc aūt qđ dictū est de labore. nō est dictū
pceptorie. quia nō imparet q faceret deuo/
te. cū hoc nō sit in nostra potestate. sȝ dictū
est informatiue. Informat eīn quoꝝ sit ma
nualiter opari. ⁊ qualiter. qꝛ illoꝝ qui habēt
grām ⁊ facultatē virtutis ⁊ industriā artis ⁊
oportunitatē loci ⁊ tpis. Qualiter. quia fide
liter ad proximū. deuote ad deū. et modeste
ad seipsos Unde sanct⁹ intelligēs p spiritū
sanctū suā vocationē in qua erāt layci cum
clericis. nec mandatū dedit de manualiter
operādo. nec tamē om̄ino reticuit. vt laici ⁊
q̄ non sunt ad spūalia idonei nec circa neces
saria fratrū intēti. nec adhuc sunt ad cōtem/
plationis indefessum ociū eleuati. panē nō
comederēt ociosi. Cū eīn omnib; sit cauen/
da ociositas tanq̄ȝ sentina omniū viciorum
potissime his cauenda est qui se pfectiōi euā
gelice astrinxerunt. Sic ergo patet q n̄ om
nes validi paupes etiam nō curati ad ope/
ra manualia sunt astricti.

Finit tractatus sancti Bonauen
ture ordinis minorum de pauper
tate xpi ɔ mgr̄m wilhelmum.

Epistola sancti Bonauēture de eo ꝙ christus ⁊ apostoli ⁊ discipuli eius incesserunt discalciati.

Alis lector. tali lectori

Spiritū intelligētie saniorꝫ Quoniā ſm apostolū Johēm deus veritas est. q̇ ꝯtra veritatē offendit. maxime euangelicā. cuiꝰ xp̄s specialiter auctor est cōtra xp̄m offendere cōprobaẛ Sup eo igiẛ ꝙ xp̄m ⁊ suos sanctos ap̄los atq; discipulos nō discalciatos ſꝫ calciatos incessisse corā peritoꝝ multitudine p̄dicasti. q̄ꝫ temere ꝯtra veritatē euāgelicā offenderis. ꝑpendere poteris ex subscriptis. Ait em̄ Chrysostomꝰ sup Matth. Ap̄li cū vna tunica ⁊ discalciati circuibant totū mundū ⁊ supabant Itē Hieronymꝰ ad aggerēciā. Apostoli toto orbe pegrini nō es in zona. nō ꝟgā ī manu. nō caligas habuere in pedibꝫ. Item ad rusticū monachū ponit idē. Idē in epistola ad eustochiū dicit sic. Moyses ⁊ iesus naue nudis in terra sancta iubenẛ pedibꝫ incedere. ap̄li sine vinculis pelliū ⁊ onere calciamētoꝝ ad p̄dicationē noui destinanẛ euāgeliꝗ. Milites vestimētꝫ Jesu sorte diuisis caligas nō habuere quas tollerēt Nō em̄ habere dn̄s poterat qḋ seruos suos hr̄e ꝓhibuerat. In hac auctoritate ꝑpēdere potest tua prudētia ꝙ dn̄s noster Jh̄s nō tm̄ calciamēta tp̄e passionis nō habuit. ſꝫ etiā habere ꝓmo non potuit. Cepit enim facere ⁊ docere. Actuū. j. Itē Augꝰ. xxij. cōtra Faustū dicit sic. Ut scribiẛ Luc. xxij. Quādo misi vos sine sacculo. sine pera. sine calciamētis. nō trāsierūt dn̄i verba ſꝫ ⁊ discipuloꝝ obtēperātiū facta secuta sunt. Itē in vita beati Marcialis. Sanctꝰ dn̄i marcialis ꝑgēs ad predicandū nō equo vehebaẛ aut asino. nō quolibet iumēto. nec calciamēta ꝓꝑijs induebat pedibꝫ. ſꝫ iuxta dn̄i ⁊ magistri sui Jesu christi sentētiā quā ip̄e sibi ⁊ alijs apostolis īculcare solebat vt ꝑgentes de ciuitate in ciuitatem. nō sacculū neq; perā secū tollerent nec calciamēta Nudis incedēs pedibꝫ imitator christi. atq; beati petri ap̄loꝝ principis cōsanguinei sui. in om̄ibꝫ q̄ ipse dominꝰ p̄cepit existere curabat. Itē in vita beati frontonis discipuli scribiẛ sic. Beatꝰ fronto castra ⁊ vrbes ⁊ vicina loca calciatꝰ tm̄ sandalijs peragrans gentiū caternis diuini ꝟbi semīa erogabat. Itē in Marthe ⁊ magdalene vitꝫ legitur ꝙ vl' sandalijs vtebanẛ. vel nudis pedibꝫ incedebāt. De sandalijs aūt dr̄ Marc. vj. Calciatos sandalijs. glo. vt neq; pes tectus sit. neq; nudꝰ ad terrā. Itē Ephes. vj. ⁊ Matth. x. diciẛ in glo. Sandalijs vel soleis vsos apostolos fuisse. Papias autē dicit Sandalia aūt sunt calciamēta desup coriū nō habētia. Itē Eusebiꝰ cesarieñ. sexto ecclesiastice historie. li. in ca. de laudibꝫ origenis. dicit sic. Ante om̄ia origenes p̄cepta euāgelica ⁊ voces saluatoris sūmo amore ⁊ studio implēda esse censebat. qbꝫ p̄cipiẛ duas tunicas nō habēdas. nec calciamentis vtendis nec de crastino cogitādū. Et sequiẛ. Ita deniq; ꝑ multos annos absq; om̄i calciamēto nudis tradiẛ incessisse vestigijs. Itē Gregorius nazāzenꝰ. Optabā homines videre qui viuerēt ad exemplū. p̄dicatores euāgelij xp̄i nudis pedibꝫ incedētes. ꝓpter regnū pauperes. ꝓpter paupꝰtatē reges. Cernis puto si ꝓprie sapis ꝙ duo illustrissimi grecoꝝ doctores p̄ceptū euangelicū de nō portādis calciamētis ad litterā censuerūt obseruādū. Ut si fortassis in hac sentētia p̄sumpseris dicere p̄dictos duos doctores heresim sapuisse ꝑ p̄dictas ⁊ pꝰ dicēdas auctoritates doctorum latinoꝝ catholicoꝝ. calūniari in hac parte p̄dictos doctores cōuinceris manifeste.

Itē in vitis patrū in monachoꝝ ꝑfectorum laudibꝫ legiẛ in pluribꝫ locis ꝙ nudꝫ vestigijs incedebāt. Itē Hieronymꝰ in libro ꝯtra Jouinianū rep̄hendit ip̄m. ꝙ cū prius tanq̄ ꝑfectꝰ monachꝰ nudis pedibꝫ incessit postea a ꝑfectōne apostotās monachali. calciamēta deaurata portabat. Itē Actuū. xij. Calcia te caligas tuas. Ad hec est vna glos. Petrꝰ ꝓpter rigorē carceris ligamēta ad horam laxabat. vt tunica circū pedes demissa frigus noctꝫ vētumq; tēperaret. exemplū p̄bens infirmis vt cū molestia corꝑalis vl' iniuria ītenẛ humana liceat aliq̇d laxare d̄ rigore ꝓpositi. Sicut ergo Petrꝰ in eo ꝙ circum pedes tunicā demisit ad horā ꝓpter rigorem carceris. exemplū infirmis prebuit. ⁊ rigorē laxauit. ita ⁊ in eo ꝙ ad horā tm̄ caligas habuit si tamē habuit. In fine tamē p̄dicte glose calige petri spūaliter exponūẛ sic Quod dictū est. Sint lumbi vestri p̄cincti ⁊c. Luce xij. Et calciati pedes in p̄parationē euangelij pacis. Ephes. vj. spiritualiū vtrum verbiq; p̄dicādi resumere iubenẛ insignia. Textꝰ etiā. calcia te ad litterā intellectꝰ.

non dissonat a ꝓdictis auctoritatibꝫ ꝛ infe/
rius annotādis ſꝫ omino etiā cōcordat. Nā
vbi latin⁹ interpres dicit caligas. grec⁹ dicit
sandalia. Sunt aūt sandalia sicut dicit ma
gister in historia solee vł petones. Scđm
papiā vero calige dicunṫ quasi caligule. q̄a
ſup pedē colliganṫ. Vel etiā q2 calce liganṫ
sicut cernim⁹ in solea sancti Petri. que vſq̄ꝫ
hodie rome seruaṫ. Et etiā in picturis ꝛ i ce
laturis antiquaꝝ apostolicarū imaginuꝫ ꝛ
nouarū. in quibꝫ omibꝫ vel cū soleis vel nu/
dis pedibꝫ exprimunṫ Nō tibi blādiaris cū
audis. quia sandalia sunt calige. q2 ſm Pa/
piam sandalia sunt calige vel calciamēta de
super coriū nō habētia Ridiculosum igiṫ est
valde ꝙ litterat⁹ hoc neget. qđ clamāt lapi/
des ꝛ testanṫ. Interlineare aūt quo diciṫ su
per illo ꝟbo. exemplū daṫ nō sine calciamē/
tis ambulādi angelo iubēte ꝛ apostolo cō/
plente. soluiṫ ꝑ principiū interliniaris. vbi
diciṫ. calige sunt calciamētū gen⁹. ꝛ de illis i/
telligitur. Nec videṫ auctenticū sed ponitur
magistrale. vel spūaliter intelligendū est. vt
est illud Ephes. vj. Calciati pedes ꝛc̄. Glo/
sa. Hec calciamēta virtutū debet habere ꝑ/
dicator. ne ille q̄ ꝑdicat pede mentis terraꝫ
tangat. id est. ꝑ terrenis faciat. Hac signifi/
catione dicit marc⁹ apostolos sandalijs cal/
ciari vel soleis. scꝫ vt neq̄ꝫ pes sit tect⁹. neq̄ꝫ
nudus ad terrā. Hic vt cernis manifeste di
cit glosa. ꝛ est Aug⁹. quid sunt sandalia quia
solee. ꝛ ꝙ virtutū calciamētis debēt ſꝫ apo/
stoli calciari. Ampli⁹ ſup illud Luc. xxij. Qn̄
misi vos sine sacculo ꝛ pera ꝛ calciamētis ꝛc̄.
Glosa dicit sic. Nō eadē viuendi regula ꝑse
cutionis que pacis tēpore discipulos infor
mat Missis quidē discipulis ad ꝑdicandū
ne q̄d in via tollerēt ꝓcipit. instāte autē mor
tis articulo ꝛ tota illa gēte pastorē suū et gre/
gem ꝑsequēte. congruā tēpori regulā decre/
uit. ꝑmittens vt tollāt victui necessaria. Ex
hac glosa patet ꝙ ad regulā apostolicā per/
tinet nihil in via tollere. ꝛ sine calciamētis i
cedere. Et licet ꝑsecutōis tempe aliq̄d i via
tollere ꝑmittaṫ. de calciamētis tamē cōpor/
tandis etiā ꝑsecutōis tp̄e nec textus innuit
nec glo. Ex ꝑdictis testimonijs clarius ino
tescit quid de dñi nostri Iesu xp̄i ꝛ suorum
apostoloꝝ atq̄ꝫ discipuloꝝ calciamētis. iuxta
veritatē euangelicā ꝛ sanctoꝝ expositiones
docendū sit pariter ꝛ seruandū. Sꝫ his oī/
bus testificationibꝫ firmissimis atq̄ꝫ claris,

sancti euangelij sanctiōes sunt incōparabi/
liter clariores. Scribiṫ eñ Matth. x. Noli
te possidere aurū neq̄ꝫ argentū neq̄ꝫ pecuni
am in zonis vestris. nō perā in via. neq̄ꝫ du/
as tunicas. neq̄ꝫ calciamēta. neq̄ꝫ virgā. Itē
Mar. vj. Precepit eis ne quid tollerēt i via
nisi virgā tantū. nō perā. nō panē. neq̄ꝫ in zo
nis es. sed calciatos sandalijs. Itē Luce. x.
Nolite portare sacculū neq̄ꝫ perā neq̄ꝫ calci
amenta. Q̄ aūt dñi hec verba mādata non
tm̄ spiritualiter ſꝫ etiā ad litterā fuerunt ob
seruata. patet ex auctoritatibꝫ ꝑdictis. Patꝫ
etiā ex picturis ꝛ celaturis antiquissimis la
icoꝝ Patet etiā ex ipsis sandalijs apostolo
rum ꝛ xp̄i discipuloꝝ. que vſq̄ꝫ in hodiernū
diē in plerisq̄ꝫ locis ad hui⁹ veritatis astipu
lationē ꝛ deuotionē fideliū reseruanṫ. Pa/
tet etiā ex glosa Marci ſup⁹ allegata. Pa/
tet etiā ibidē ex alia glo. Matthe⁹ ꝛ Lucas
memorāt dñm dixisse discipulis vt nec vir/
gam ferrēt. Marc⁹ ne quid tollerēt nisi vir
gam tm̄. Sed illi accipiūt realiter virgam.
Marc⁹ per virgā potestatē accipiēdi neces
saria a subditis. Ergo sicut Matthe⁹ ꝛ Lu
cas virgā realiter accipiūt, sic ꝛ calciamenta
Et Plato dicit duas summitates corporis
nō esse velādas. neq̄ꝫ assuerā fieri mollitieꝫ
debere capitis ꝛ pedū. Cū hec habuerint fir
mitatē. cetera robustiora sunt. Itē magister
in histoŕ. qui dicit sic. Nō portabitis calcia/
menta neq̄ꝫ virgā. Scđm Marcū sanda/
lijs. id est. soleis vel petonibꝫ vti iussi sunt.
Itē Iosue. v. Solue calciamentū tuū đ pe/
dibus tuis ꝛc̄. Glosa. Hi sunt pedes quos
lauit Iesus. Nō autē ignorat prudētia tua
dñm Iesum nō tm̄ pedes apostoloꝝ spūa/
les sed etiā corꝑales humiliter abluisse. Pa
tet etiā postremo ꝑ gloriosum xp̄i signiferū
franciscū. qui spiritusancto reuelāte iuxta li
teralē intellectū ꝑdicti cōcepti ordinem suū
ꝛ regulā instituit. dño cooperāte et sermonē
cōfirmante sequētibꝫ signis. ꝛ etiā seruauit.
Et iuxta hūc intellectū per se ad ꝓuidenti/
am signis ꝓcedentibꝫ cōfirmationē meruit
obtinere. Ceteꝝ si ꝓcepta euangelica de nō
portādis calciamētis spiritualiter tantū ab
apostolis intellecta fuerūt ꝛ seruata. ergo il
lud quod ibidē inseriṫ. gratis accepistis. gra
tis date. Et illud. Infirmos curate. mortu
os suscitate. Et illud. Nolite possidere au/
rum neq̄ꝫ argentū. ꝛc̄. Qđ q̄ntū ꝑniciosum
sit ꝛ euangelice veritati aduersum. tua ꝑitia

non ignorat. Ubi q̃so esset illud petri Actu
um.iij. Argentū ꝛ aurꝛ nō est mihi. Et illud
Actuū.viij. Pecunia tua tecū sit in pditiōẽ.
quoniā donū dei existimasti pecunia possi/
deri. Et illud Actuū.ix. Dans ꝗ illi manuꝫ
erexit eā. in suscitatiōe ẽ habire. Hec ergo si
ab apostolis fuerūt intellecta ad litteraꝫ et
seruata. ergo ꝛ illud de calciamētis ab apo/
stolis nō portādis. q̃ pdictis sine medio cō/
nectunt. Preterea greci pdicantes euāgeli
um quos cernūt pecuniā nō accipe. nec cal/
ciatos incedere sed sandalijs vel soleis vti.
apostolicos nūcupāt ꝛ vt xp̄i discipulos ve
nerant. Monachi etiā in die. sicut ille retulit
mihi q̃ vidit calciamentis nō vtunt. nudis
pedibꝫ incedētes. Hec aūt scripsi tue peritie
vt de cetero cōtra tot ꝛ tāta testimonia chri
stum ꝛ eiꝰ perfectissimos discipulos nō infa
mes. ꝛ euāgelice veritatis regulā vt lux cla/
rissimā expositiōe tua mystica nō obscures
Nā ſm quandā glo. sup Matth. prauꝰ est
auditor qui manifesta vult obscure intelligi.
Innuit etiā Gregoriꝰ in moralibꝫ in prohe
mio trifarie scripture modū. Sunt eī que
historice vel ad litterā intelligi nequeūt. vt
illud Job. Suspendiū elegit aīa mea. Et
illud. Pereat dies in qua natꝰ sum. Quedaꝫ
historice moraliter ꝛ allegorice intelligūtur
Quedā ī quibꝫ q̃ sensum littere negligit. ob
latū veritatis sibi lumē abscōdit. Certuꝫ est
autē ex pdictis triū euangelistarꝫ sententias
superiꝰ allegatas nō in primo genere sed in
secūdo ꝛ tertio cōtineri. Cetez ꝙ quattuor
euāgeliste Johānis baptiste humilitatē ad
mirabilē pdicantes introducūt ipm dicen/
tem. ꝙ nō sit dignꝰ soluere corrigiā calciamē
torū christi siue ipius calciamēta portare.
Qr spūaliter intelligēdū sit ex glosis sancto/
rum annotatis ibidē clariꝰ innotescit. Dicit
Johīs pmo. Nō sum dignꝰ vt soluā eiꝰ cor/
rigiā calciamēti. Glosa. Nō ait. non soluaꝫ.
soluit eñ quādo ipm manifestauit. ꝛ de di/
uinitate ꝛ humanitate ipsiꝰ multa aperuit. sꝫ
nō sum dignus. s. ait. quia ad hoc agenduꝫ
se indignū putauit. Itē Luce.iij. Non sum
dignꝰ soluere corrigiā calciamētorꝫ eiꝰ Glo
sa. Nō sum dignꝰ mysteriū soluere incarna
tionis. vel nomē sponsi nō mihi vsurpo. nec
sponsus credi. sed amicꝰ sponsi volo. Item
Marci pmo. Nō sum dignꝰ pcumbēs sol/
uere corrigiā calciamentorꝫ eius. Hierony
mus. ī incarnatiōis mysteriū quādo verbū
caro factū est. Itē Matth.iij. Nō sū dignꝰ
calciamēta eiꝰ portare. Glo. Intēdebat hic
ostēdere excellentiā xp̄i ꝛ sui humilitatē. Et
in eadē glosa exponit allegorice vt ꝑus. For
te aūt Johānes baptista in verbis pposit is
ad litterā intellectis nō christū calciatū di/
cere intēdit. sꝫ iuxta pdictā glosam intende
bat ꝛc. maiestatē xp̄i magnificās. ꝛ suā hūi/
litatē pdicans. vsitatū modū loquēdi tenu/
it. sicut de homīe valde nobili nō lauāte ma
nus suas posset dicere paup humilis. nō sū
dignus aquā effundere sup manꝰ eius. Ni
si forte quispiā verba pposita volēs expone/
re dicat ꝙ xp̄s eo tempe quo Johānes ba/
ptista sentētias ptulit aūdictas. nondū pu/
blice pdicabat. nondū regulā ediderat. non
dū in deserto exemplū dans penitētie ieiu/
nauerat. Quod vtiqꝫ verꝫ est. Et ideo vult
dicere ꝙ calciamētis tunc tpis vtebat. Qđ
vtiqꝫ videt a glosis omnibꝫ ꝛ sanctorꝫ expo/
sitionibꝫ alienū. Siue autē hoc fuerit siue
nō. ex pdictis manifeste cōcludit. ꝙ post in/
stitutionē apostolice regule christꝰ suiqꝫ di/
scipuli sine calciamētis ad litterā incesserūt.
Nā ſm Hieronymū christꝰ nō potuit quod
nō habendū docuit. qui pmo cepit facere ꝛ
docere. Idcirco piculosum est valde imo ri/
diculosum asserere aliter christū. aliter apo
stolos vixisse. ꝛ christū regulā nō seruasse. et
apostolos aliud q̃ christū habuisse perfecti
onis exemplū. cū discipulū esse perfectuꝫ si
sit sicut magister suꝰ. ꝛ seruū nō esse domino
suo maiorē euāgelica veritas cōtestet. ꝛ vt si
mus imitatores dñi sicut ꝛ ipe xp̄i nos pau
lus apostolꝰ exhortet. Tu igit qui euangelij
doctor es ꝛ sectator. si huiꝰ euāgelice perfe/
ctionis apicē nō attingis vsu. attingas saltē
affectu pio. affatu veridico ꝛ catholico intel/
ctu. ꝛ noli euangelij candidissimā margari/
tam tortis expositiōibꝫ cōculcare. noli cōtra
euangelicorꝫ pedū nuditatē pelles mortuas
defensare. Si eñ cōtra sentētias euangelij
calciamēta defenderis. timendū est ne duas
tunicas ꝛ cū pera pecuniā ōfendere ptēdas
Doceat ergo te vnctio veritatē. vt si quid in
cautius cōtra euangeliū predicasti. studeas
reuocare Ne cōtemptū te reputes ꝙ in hac
epistola tecū singulariter sim locutus. Hoc
eñ mihi amor charitatis priuate suasit. pre
sertim quia ꝑnalui cōsuetudinē imitari do/
ctorum illustriū ꝛ sanctorꝫ q̃ vulgarē faceci
am populorꝫ. Uale in dño.

Incipit plog⁹ sancti Bonauẽture ĩ apo/
logiã paupez aduersus eorundẽ calumnia
torẽ.s. Giraldũ de abbatis villa .doctorẽ pa
risieñ qui cũ in beatũ Fráciscũ ⁊ ei⁹ ordinẽ
linguã relaxasset blasphemã. diuina vltõne
ꝑcussus paralisi dissolut⁹ ⁊ lepra ꝑcussus in
terijt.

Summi legislato
ris inuiolabili cõstat diffinitiõe
sancitũ. sic maiestati eterne cultũ
debitũ esse reddendũ. ꝙ idoloz cultura vi/
tet. sic redigendũ intellectũ creatũ in sum/
me veritatꝫ obsequiũ. ꝙ null⁹ falsitati ꝓbea
tur assensus. sic vacandũ sanctificatiõi spiri
tuũ ꝙ feriet a seruitute carnaliũ voluptatũ.
sic deniꝙ virtutũ deiformiũ approbandã esse
rectitudinẽ ꝙ deformantiũ vicioz prauitas
reprobet. Preterea sicut veritatẽ fidei ⁊ mo
rũ amore ꝑcipuo iubemur desiderare acq̃/
rere. sic ⁊ errores eidẽ oppositos sũmo astri/
gimur horrore vitare. tãtoꝙ vehementius.
qnto ꝑniciosiores esse ꝓbant. Qđ qꝛ scriptu
re sacre catholicos tractatores non latuit.
mox vt suboriri senserũt ꝑuersoz dogma/
tũ germina. magno studuere conatu illorũ
cõuulsioni operã diligentẽ impẽdere. ne si ĩ
altũ succrescerẽt. sanõis dñice semina suffo/
carẽt. Porro dieb⁹ istis nouissimis quib⁹
euidẽtiori claritate veritatꝫ euãgelice fulgor
illuxerat (qđ absꝙ ꝓfluentiũ exuberãtia la
chrymaz nequaꝙ̃ referre valem⁹) dogma
quoddã ĩ pullulasse. iãꝙ in scriptis redactũ
reperim⁹. qđ tãꝙ̃ fum⁹ teter ⁊ horrid⁹ e pu
teo abyssali ꝓrumpẽs. ipsiusꝙ solis iusticie
splẽdentib⁹ radijs se directe obijciẽs. chri/
stianaz mentiũ hemisperiũ obscurare ꝯten
dit. Hec igit̃ tã ꝑniciosa labes nõ sine dei of
fensa ⁊ aiaz discrimine dissimulata ꝯcrescat
ꝓpue cũ calliditate serpẽtina pietatẽ quan
dam in supficie ꝓferat. reuelãda est facies in
dumẽti ei⁹. vt clare detecta fouea. caute pos
sit euitari ruina. Sane qꝛ hmõi fabricator
erroris cũ adhuc sit viator vt credim⁹. cor/
rigi potest ꝑ dei clemẽtiã. sollicite ꝑ eo inter
pellãd⁹ est xp̃s vt sue vocis ꝟtute ac sapien
tie lumie ei⁹. quã saulo quondã exhibuerat
miseratiõis nõ immemor ꝓteruientẽ deter
reat. ⁊ supbientẽ humiliet. ⁊ errantẽ reqrat.
corrigat. ⁊ reducat. Et quoniã meliora sunt
vulnera diligẽtis ꝙ̃ fraudulẽta odiẽtꝫ oscu
la. nequaꝙ̃ peccatoz oleo adulatõe videli/
cet impinguãdũ est ipsi⁹ lãguidũ caput. nec
tumidi cordis apostema palpandũ. qn po/
tius ꝑ actis hoĩs erectã ceruicẽ oportꝫ du/
ra increpatiõe ferire. nõ quidẽ amari cordis
odio sed trãquille mẽtis emulatoria chari/
tate. Ipm vero dogma pestiferũ ordinato cõ
petit improbare ꝓgressu. vt ꝑ modũ apolo/
gie obiectiõi coaptet̃ respõsio ⁊ impugnatio
ni defensio correspõdeat ex aduerso. Qm̃
igit̃ primo ꝑfectiõis euãgelice apicẽ conat̃
deijcere. dehinc ꝑcipitare menia. tertio euer
tere fundamẽta. tandẽꝙ paupez xp̃i ꝓfessi/
onẽ falsis criminatõib⁹ infamatã abomina
bilẽ reddere mũdo. quadruplex in cõtrariũ
responsionũ est instruẽda munitio. quarũ q̃
liber tripartita sit. iuxta qđ exigit materia. q̃
tenus triangulari hmõi armatura euãgeli/
ci milites velut veritatꝫ scuto circũdati con
tra fulminantiũ telorũ acumina protegant̃
inuicti.

Prime respõsionis ꝑma particula ꝑmũ/
ꝙ capitulũ. in q̃ calũniatoris ꝑuersa intẽtio
detegit̃. ⁊ vere ꝯdescẽsionis xp̃i sublimis ꝑ/
fectio declarat̃.

Hic libellũ illũ calũniosũ. cui⁹ h̃ ini/
tium est. Tm̃ sibi ꝓsumptõis assum
pserũt quidã homies ⁊c. cũ emulati
one nõ s̃m scientiã fuisse ꝯscriptũ. neꝙ sanã
ꝯtinere doctrinã. q̃ diligẽter vult ꝯsiderare
luculẽter põt aduertere. Primũ quidẽ quia
in defensionẽ ill⁹ libri erronei. qui sic icipit.
Ecce vidẽtes clamabũt foris. paucis reuo
lutis tẽporib⁹ ꝑ sedẽ apostolicã reprobati. ñ
absꝙ nota rebellionis est edit⁹. legislatoris
sprêta sentẽtia quã ĩ Deutcr̃. sancit. Si dif/
ficile atꝙ ambiguũ apud te iudiciũ esse per
spexeris. venies ad sacerdotes leuitici gene
ris. ⁊ sequeris sniam eoz. nec declinabis ad
dexterã vl' ad sinistrã. Qui aũt supbierit no
lens obedire sacerdotis imꝑio. q̃ eo tp̃e mi/
nistrat dño deo tuo. ex decreto iudicis mo/
riet̃ homo ille. Et si tẽpore sacerdotũ figura
tiui põtificis sentẽtie aduersari maluꝫ erat.
mortisꝙ pena mulctandũ. multo forti⁹ tem
pore veritatꝫ ⁊ gratie reuelate. qñ christi vi/
cario plenitudo potestatꝫ collata esse dino/
scitur. malũ esse cõstat nullaten⁹ esse tolerã/
dum. in fide vel morib⁹ ei⁹ diffinitiõi dogma
tisare cõtrariũ approbãdo qđ ipe reprobat.
reedificãdo qđ ipe destruit. defensando qđ
dãnat. Dehinc si qs libri totalis ꝯtinentiã
vigili circũspectiõe ꝯsideret. nõ sanã sꝫ poti⁹

insanā ꝛ impiā disseminare doctrinā ocula
ta fide ꝑpendet. Nā in ꝓmo libro fugā ꝑse/
cutiōis ꝛ mortis tāꝗ̄ actū maxime cōpetētē
viris ꝑfectis ꝛ sanctis magnis extollit ꝑco/
nijs. abstinentiā vo ꝛ ieiuniū tāꝗ̄ spūalium
medicamēta morboꝝ maxime astruit cōpe
tere imꝑfectis. In secūdo vo statū opes ha
bentiū ostēdere nitit̄ omi laude dignissimū
ꝛ ecōtra statū nihil habentiū ꝑiculosū astru
ere conat̄ atq̄ imꝑfectū. In tertio ꝗ̄z religi/
osoꝝ mēdicantiū pauperiē ꝛ abiectionē ꝗn
tis potest cauillationū ꝑfucijs impugnare
molit̄. Ex qbꝫ patēter colligit̄ ꝙ hmōi ꝑni/
ciosa doctrina nō tm̄ sedi aplice. ſꝫ etiā sedi
dei ꝛ agni aduersat̄ apte. Cū em̄ sanctū euā
geliū beatos dicat paupes. beatos q̄ lugēt. be
atos qui esuriunt. beatos qui cum gaudio
ꝛ desiderio ꝑsecutiōꝫ patiunt̄. vt sic nos ad
artā iducat viā q̄ ducit ad vitā. h ecōtrario
dogmatizat ꝑfectos ꝛ beatos q̄ ꝑsecutionē
fugiūt. q̄ ieiunia soluūt. q̄ redditibꝫ affluūt.
q̄ etiā summis honoribꝫ extollūt̄. Qd' ꝗ̄ sit
alienū a saluatoris doctrina nemo xp̄ianus
ignorat. cū ꝛ ipe mgr̄ omniū xp̄s. nō ad so/
latia carnis. ſꝫ ad supplicia crucis discipulos
suos sp inuitet. Deniq̄ ꝗ̄ ꝑuersi fuerit zeli
amaritudine mot9 q̄ ꝑdictū edidit libꝝ. ex li
bri declarat titul9 ꝓgressus ꝛ termin9. Nam
cū aduersus eū scribat q̄ ꝯtra libellū pāna/
tum opusculū quoddā cōposuit cui9 intitu
est. Man9 q̄ ꝯtra oīpotentē erigit̄. in q̄ fm
totalē intētionē scribentis. ꝛ ꝯtinentiā libri.
paupertatis extime ꝑfectio defendit̄ astruit̄ ꝛ
laudat̄. hic ecōtrario titulū libello suo ꝓmit
tit ꝙ liber hic est ꝯtra aduersariū ꝑfectionis
xp̄iane ꝛ ꝑlatoꝝ ꝛ facultatū eccl'ie. quasi non
possit paupertatis celsitudo laudari nisi in in
iuriā xp̄i ꝛ eccl'iastice dignitat̄. in quo se oñ/
dit vel impiū vel ignaꝝ. dū vel scienter inno/
cēti falsum ipingit crimē. vel ex incōsiderati
one ꝓpria nō aduertit ꝙ diuersi stat9 in eccl'ia
xp̄i cōmendari possunt laudibꝫ ꝑcelsis et ꝓ
prijs. nō tm̄ dissonis ꝗ̄ꝗ̄ diuersis. Nūquid
em̄ q̄ cōmendat virginitatē aduersari9 cēsen
dus est esse ꝯiugij. aut q̄ laudat solitudinē
aduersari9 dicend9 est cenobitice vite. Cer/
te sancta mater eccl'ia q̄ in laudibꝫ cuiuslibꝫ
ꝯfessoris pie decātat. Nō est inuent9 similis
illi q̄ cōseruaret legē excelsi. nō ꝓpter hoc glo
rioso detrahit aploꝝ choro. vel cādidato ex
ercitui martyꝝ. cū quilibet stat9 suā ꝑrogati
uā habeat. de qua pōt sine alioꝝ iniuria spe

cialiter cōmendari. Porro si laus filioꝝ nō
diminuit ſꝫ amplificat laudē patrū. cōmen
datio spūaliū paupeꝝ poti9 cēsenda est exal
tatio ꝛ glorificatio. ꝗ̄ depssio ꝑlatoꝝ. Ex q̄/
bus apte relinquit̄ ꝑfatū titulū a falsi crimi
nis impositiōe sumpsisse originē. ꝑ quē pau/
perū hostis molit̄ ꝓcurare dissidiū iter pa/
tres ꝛ filios. tutores ꝛ orphanos. nutritios
ꝛ alūnos. vt sic patronoꝝ suoꝝ subsidio de
stitutos. deglutiat inopes. rapiat paupes ꝛ
interficiat innocētes. Hmōi em̄ paupes de
quoꝝ numero fuit ille ꝯtra quē scribit ī ipo
sui libri exordio de ꝑsumptiōe notat. ꝗ̄ amo
re ꝓuato de sui cōplacentia. iactātia. ꝛ arro/
gantia inaudita videlicet ꝙ se ꝑferant chri/
sto. dū in ꝓma sui oꝑis aptione sic ait. Tātā
sibi ꝑsumptiōis assumpserūt quidā homi
scipos amātes. sibimetip̄is placētes. ac suā
nō xp̄i iusticiā ꝑdicantes. vt cū dicat apl'us
Estote imitatores mei sicut ꝛ ego xp̄i. ipi ecō/
trario dicūt Estote imitatores nostri in qui
bus nō sum9 imitatores xp̄i. Hec nāq̄ sunt
ꝓma vba ipsi9 in quibꝫ apte declarat ꝙ liber
ipe totaliter trahit originē ab eo q̄ est menda
ꝯ pater. ꝛ in ṽitate nō stetit. q̄ homicida fuit
ab initio. ꝛ accusator est fratrū. Qui em̄ tales
inter eccl'ie mēbra sunt. certe si qui sunt. om
nino tāꝗ̄ luciferiana tumescētes supbia ex
hac ꝛ eterna vita decidunt. Qui si regiri ne/
queūt. qꝛ nō sunt. vel in ventū loquit̄. vel in/
nocētes calumniat̄. nō attendens illud sa/
pientis. Qui calumniat̄ egentē exprobrat fa/
ctori suo. honorat aūt eū q̄ miseret̄ paupis
Nec dubiū diuina prudentia id gestū esse ꝙ
tali dogmati tale ꝓmitteret̄ initiū. vt q̄ legit
agnoscat ꝙ libelli hui9 cōscriptor vt detra/
ctor loquit̄. nō vt doctor. Sane quia de/
tractiōis viciū excecationē inducit. Grego/
rio in registro dicēte. Quid aliud detrahen/
tes faciūt nisi ꝙ in puluerē sufflant. atq̄ in
oculos suos terrā excitāt. vt vnde pl9 detra
ctionis ꝑflāt. inde magis nihil veritatis vi
deant. Ideo ꝑuersi hui9 dogmatis cultor sp
dum scribit in pa9 ꝑficit. ꝛ tāꝗ̄ cec9 in foueā
ruit. Nā ꝯsequēter annectit. Quid em̄ aliud
dicere voluit q̄ in suis scriptis dogmatizant
ꝙ xp̄s dñs aliqua egit. nō in summe ꝑfectio
nis ostēsionē ſꝫ in infirmoꝝ seu imꝑfectorū
ꝯdescensionē. cui9 ꝯtrariū aliq̄n viris ꝑfect̄
facere licet. nō vituꝑabiliter ſꝫ laudabiliter
imo laudabili9 agit̄ ꝗ̄ omittī. Hoc est etiā
qd' ꝓ summo habet errore qd' tāꝗ̄ venenum

abhorret ⁊ respuit ꝙ christus de⁹ cuius ꝑfe
cta sunt opa. aliquod op⁹ effecerit ꝑ quod ĩ
perfectis cōdescēderet ⁊ infirmis. ac ꝑ hoc
cōdescensionē hmōi tanꝙ̃ rectitudini ꝑfe/
cte cōtrariā. ab exēplari omimode ꝑfectōis
om̄ino astruit esse alienā. Qđ ꝗuis superfi
cieten⁹ videaꝛ excelsam iusticie ꝑfectionē in
christo ꝓtendere. ⁊ ideo ad ei⁹ laudē ꝑtinere
quia tamē ab ipo actū summe pietat̄ exclu/
dit. nihil aliud est ꝙ̃ fontis misericordie ve
nas salutisꝗ vias inique ꝓcludere. necnō et
regis eterni ꝯdescensiuā clementiā ipie blas
phemare.

D defensionē igiꝛ veritatis ⁊ impro
a bationē erroris eligere disponimus
exēplo dauid ꝗnꝗ limpidissimos la
pides. de torrēte redūdantis sapie catholi/
coꝝ doctoꝝ. quib⁹ si pia fide veritati assenti/
re voluerit. nobiscū armeꝛ. si aūt vt effrons
resistere in frōte feriaꝛ. Audiat ergo primuꝫ
quid sup psal. ciij. dicat augustin⁹. Habuit i
quit domin⁹ loculos. ⁊ dictū est de quibusdā
religiosis feminis ꝙ ministrabāt ei de sub/
stantia sua. Futur⁹ erat ⁊ paul⁹ nihil tale ali
quādo querēs ⁊ om̄ia ꝓuincialib⁹ donans.
Sꝫ quia multi infirmi ista quesituri erant
magis infirmoꝝ ꝑsonā suscepit christ⁹ Sub
limius paul⁹ nunqđ ⁊ xp̄o. Sublimi⁹ chri/
stus. qꝛ misericordi⁹. Cū enī videret paulū
nō esse ista quesituꝝ. ꝓuidit ne dānaret que
siturū. ⁊ ꝓbuit exemplū infirmo. Cū enī vi/
deret multos ꝓmptos ⁊ gaudentes ituros
esse ad martyriuꝫ passionis. exultaturos in
ipa passione. fortes cētenarios. maturos ad
horreū. tamē infirmoꝝ quorundā quos vi
debat posse ꝯturbari vētura passiōe. ne defi
cerēt. sꝫ poti⁹ voluntatē humanā voluntati
creatoris ꝯiungerēt. ipoꝝ ꝑsonā voluit susci
pere xp̄s in passiōe dicēs. Tristis est anima
mea vsꝗ ad morte. Hec Aug⁹. Quid h̄ cla/
rius. qđ limpidi⁹ ꝯtra aduersariū veritatis
dici potest. Nō enī valꝫ intorqri ad infirmi
tatē carnis. ꝙ ait in loculis ⁊ in formidine pas
sionis infirmoꝝ ꝑsonā suscepisse xp̄m. Nā ⁊
paul⁹ ipe ⁊ illi qs ad passionē dicit ire gau/
dentes. qs etiā ab infirmis hmōi in verbo
ꝑfato distinguit. a carnis infirmitate cuꝫ es/
sent mortales hoies nequiuerūt esse immu
nes. Beat⁹ quoꝗ Ambro. sup illud salua/
toris in Luca. trāsfer a me calicē hūc. errāt
inquit in h̄ loco q̄ tristiciā saluatoris ad ar/
gumentū īolite poti⁹ a ꝑncipio ꝙ̃ suscepte
ad xp̄s infirmitatꝭ inclināt. ⁊ naturalis sen/
sus cupiūt detorqre sententie. Nus ꝙ̃ magis
pietatē ei⁹ maiestatēꝗ demiror. min⁹ enī mi
hi ꝯtulerat. nisi meū suscepissꝫ affectū. Hec
sanct⁹ Ambro. Ex q̄b⁹ apte colligiꝛ ꝙ ꝑter
illū generalē mortis horrorē q̄ cōmunis est
om̄ib⁹ tā in passione gaudētib⁹ ꝙ̃ etiā ceterꝭ
aliquē affectū suscepit ad ꝯdescendēdū. nō
tm̄ carne sꝫ etiā mēte infirmis. Chryso. etiā
sup Matth. omel. xxvij. Vides aīt q̄nta est
christi in ꝯdescēsione diligētia. sicut cū ꝯme/
dat ⁊ bibat. cū videaꝛ ex aduerso Johannē
faciēs. ⁊ hec iudeoꝝ gratia salutis facit. ma/
gis aūt orbis terraꝝ vniuersi. Quid his cla
rius dici pōt. In quib⁹ asserit xp̄m cōdescē/
disse in cibo ⁊ potu iudeis. q̄ vtiꝗ infirmi
erāt. nō tā carne ꝙ̃ mēte. nā ⁊ infirmitatem
carnis ipe Johānes habebat Gregori⁹ in/
super moral. xij. sup illud. putas ne mortu⁹
homo rursum viuat. Solēt inquit iusti ĩ co
ꝙ ipi certū sentiūt quasi ex dubitatōe aliqđ
ꝓferre. vt infirmoꝝ in se verba trāsforment.
sꝫ rursum ꝑ fortē sniam dubietatē ꝯtradicūt
quaten⁹ ꝑ hoc qđ dubie ꝓferre cernunꝛ in/
firmis aliquaten⁹ cōdescendāt. ⁊ ꝑ h̄ ꝙ cer/
tam sniam ꝓferūt infirmoꝝ mētes ad solidi
tatē trahāt Qđ dū faciūt exemplū nostri ca
pitis sequunꝛ. q̄ passioni ꝓpinquās. infirmā
num ĩ se sumpsit vocē dicēs. Pater si possi/
bile est trāsfer calicē hūc a me. sꝫ vim forti/
tudinis ostēdens ait. nō sicut ego volo sꝫ sicut
tu. Hucusꝗ Grego. Per q̄ pariter ostendit
ꝯdescensionē ad infirma ⁊ imꝑfecta mortali
um. nō solū ad mēbra xp̄i forma ꝑtinere. sed
etiā ad caput. Tandē magister Hugo ĩ ex/
positiōe illi⁹ psalmi. Bonū est cōfidere ĩ do
mino. sic dicit. Habebat iesus loculos. ⁊ ea
que dabanꝛ suscipiebat. ꝯformās se imꝑfe/
ctis. Paul⁹ aūt nolebat sumpt⁹ accipere de
euāgelio. sꝫ gratꝭ fact⁹ est minister xp̄i. ⁊ inue
niꝛ paul⁹ aliqđ mai⁹ fecisse ꝙ̃ xp̄s. Christus
aūt in numero imꝑfectoruꝫ inueniri voluit
ne ꝓsumerēt nō accipiētes. ⁊ ꝯfunderenꝛ ac/
cipiētes. ⁊ estimareꝛ nō eē xp̄ian⁹ faciēs qđ
noluit facere xp̄s. Hoc catholici doctorꝭ te
stimonio q̄nto. directe hostis cōdescēsionis
christi in fronte ꝑcutiꝛ. quo nō solū astruiꝛ.
ꝙ magister ꝑfectiōis ex cōdescensione locu/
los habuerit. verꝫ etiā ꝙ oppositū hui⁹ nō so
lum laudabiliter. sꝫ laudabili⁹ haberi ꝙ̃
omitti. Ut autē hoc clari⁹ elucescat. cōsi/
deratione ꝑuigili attendendū est. ꝙ sicut tri

pliciter bonū dicit̄ r etiā malū. sic r pfectū r impfectū. videlicet in genere et circumstātia. r fm se. Bonū nāq3 in genere est act⁹ trāsiens sup materiā debitā. vt ire ad ecclesiā r dare elemosynā. Bonū ex circūstātia est act⁹ laudabilib⁹ circūstantijs informat⁹. sicut dare elemosynā seruatis debitis circūstantijs circa dantē. datū. r accipientē. quantū ad loca tpa r psonas. Et hec duo bona deprauari possunt p alicui⁹ circūstantie defectum. r maxime pter inordinatōem intētionis. vtpote si qs in dādo elemosynā vel ieiunādo vel eūdo ad ecclīam. h faciat vt gloriā capiat humanā. Tertiū aūt ē bonū fm se. quod nullo modo pōt esse malū aut male fieri. sicut est op⁹ virtutis ex charitatis radice pcedēs. Per hūc etiā modū tripliciter dicit̄ malum. Malū nāq3 in genere dicit̄ act⁹ transiēs super materiā indebitā. sicut occidere hoiem. Malū ex circūstantia dr actus informatus pcordinata circūstantia. vt comedere extra horā. Mala fm se sunt illa que mox nominata piuncta sunt malo. vt mētiri. fornicari odire veritatē. approbare errores. Silr etiā modo pfectū dr tripliciter. Perfectū nāq3 i genere est act⁹ difficilis r excellēs. sicut est omnia relinquere r intrare religionē. Perfectū ex circūstantia dicit̄ act⁹ difficilis debitis circumstantijs adornat⁹. vt relinq̄re diuitias gaudēter r ad edificatōem pximi. Perfectū autē fm se est act⁹ difficilis a charitatis sublimitate pcedēs. vt est mot⁹ feruidez extatice dilectiōis in deū. vel pure r plene dilectionis ad inimicū. Juxta hūc etiā modū impfectū dicit̄ tripliciter. Jmpfectū quippe i genere dicit̄ act⁹ facilis ad quē humana infirmitas inclinat̄. sicut fugere mortē. pecuniā possidere. Jmpfectū ex circūstantia dr actus infirmat⁹ circūstātia inclināte ad infime iusticie statū. vt vim facienti dimittere vestē pter fugā maioris iniurie. Jmpfectū aūt fm se. qd nullo modo potest stare cū pfectōe euāgelica. sicut ducere vxorē. r fugere paupertatē. Cū igit̄ tā multiformiter dicat̄ tā pfectum. q3 impfectū. clarū est q sicut malū ex genere potest fieri bonū ex circūstantia. vt occidere hoiem ineq3 malefic⁹ est. r q2 lex iubet. et quia reipublice pfert. r ecōuerso bonū ex genere potest fieri malū ex circūstantia. vtpote dare elemosynā pter vanā gl'iam. sic et pfectū i genere potest fieri impfectū ex circūstātia. vtputa sua relinq̄re modica vt quis capiat maiora bona ecclesiastica. vel ab omi actu libidinis carnalis ptinere pter corporis vitā plongandā. r ecōtrario impfectū in genere pōt fieri pfectum ex circūstantia. vtpote fugere mortē. vt qs gloriosi⁹ r fructuosi⁹ r oportunius patiat̄ p dño. quō fugit xps r apostol⁹ paul⁹. Sic r in psilibz silr est iudicādū. Ex his patēter liq̄t. q̄d veraciter de xpi opibus sentiēdū est. Nā cū loqmur de xpi opibz pōt fieri sermo de ei⁹ ope interiori vel exteriori. Interi⁹ dicim⁹ op⁹ operās. exteri⁹ op⁹ operatum. Omē aūt op⁹ xpi operās siue interius est pfectissimū. q2 ex pfectissima charitate pcessit r h est opus r act⁹ pfectissime volūtatis r virtutis. Op⁹ vero ei⁹ exteri⁹ in se psideratū aliqn fuit pfectū de genere actus. vtpote mori se offerre. vel animā p oībz ponere. aliqn̄ impfectū vt a facie psequentiū fugere. r seipm abscōdere. r p amotiōe calicis exorare. Uerūtamē hoc opus relatū ad christi charitatē r rōnem r causam. quare h faciebat. r ad psonā suā efficit̄ pfectissimū. Un̄ Bern̄ in fmone de beato andrea. tractās illud Si fieri pōt transeat a me calix iste. ait. Agnosco i duce belli pusillanimē trepidatōnē. agnosco egroti vocē in medico. agnosco infirmantē galinā cū pullis. psidero charitatē. stupeo dignatiōnē. expauesco hūilitatē. Misericors dñs nō beati andree robustū sibi sumpsit affectū. q2 nō est sanis op⁹ medicus s3 male habētibz. r si quē dignatō tanta scādaliset. plane meret̄ audire. An oculus tu⁹ neqm est q2 ego bon⁹ sum. Huic ēi odor vite in mortē est. Quid eñ magnū fuit dñe iesu si accedēte iam hora mortis pter quaz veneras intrepid⁹ stares. tāq3 qui potestatē habebas ponēdi aiam tuā r nemo tollebat eā a te. Aut nō lōge glorosi⁹ fuit. qn̄ q̄dē totum pter nos agebat̄. vt nō solū passio corporis. s3 etiā cordis affectio p nobis faceret r qs viuificabat mors tua. nihilomin⁹ r trepidatio robustos r mesticia letos. r tedium alacres. r turbatio q̄etos faceret. r desolatō psolatos. Hucusq3 Bern̄. Et hipum est qd dic Aug⁹. in auctoritate supi⁹ allegata. q s sublimi⁹ aliq̄d fecerat paulus q̄ op⁹ qd fecerat xps. nec tn paul⁹ sublimi⁹ xpo. imo xps sublimi⁹ q2 misericordi⁹. Qd iō dic q2 ipa cōdescensio xpi qua mēbris suis pdescēdebat infirmis r impfectis. ex sublimitate pcedebat pfectissime charitatis. Sicut eñ humanā assumēdo naturā in nr̄is q̄dē fact⁹ est hūil.

Sed in ꝓpriꝰ ꝑmāsit excelsus. sic et summe
charitatis dignatōe ad actꝰ quosdā nr̄e im
becillitati ꝛ impfectiōi ꝯformes deprimit̄. et
a summe ꝑfectōis rectitudine nō curuatur.
Ac ꝑ h̄ verꝫ est ꝙ xp̄i ꝑfecta sunt oīa opa ad
ip̄m relata. verꝫ etiā est ꝙ xp̄s etiā fecit aliq̄
opa infirmoꝝ ī se suscipiēdo ꝑsonā. ꝛ ad no/
stra ꝯdescendēdo infirma ꝛ impfecta. Uerꝫ
nihilominꝰ ꝙ coꝝ opposita laudabilit̄ pos/
sunt fieri. ꝛ laudabiliꝰ est facere illa ꝓ loco et
tēpore q̄ꝫ omittere. Uerꝫ est etiā ꝙ nunq̄ꝫ ex
hoc discipulꝰ est sup magistrū. quia nullꝰ tā/
ta charitate ascēdit ad illa forcia q̄ꝫ ta christꝰ
ꝯdescendit ad ista infirma. ꝛ ideo magister
est semꝑ supra discipulū. xp̄s videlicet supra
oēm hom. nē quātumcūq̄ꝫ ꝑfectū. Hec om/
nia si pie ꝛ diligēter is cui respondet̄ sciuisset
aduertere nūq̄ꝫ tot ꝯtra xp̄i cōdescensionē
ꝓtulisset ineptias. Et nūc si misericordia di
ꝑuentꝰ vt ꝑ omnē modū optamꝰ ꝛ supplici/
ter petimus. humilitatē discere velit. non al
teri conabit̄ heretice prauitatis crimen im/
pingere. sꝫ ꝓpriū corrigere ac deplorare stu/
debit errorē. nisi forte qd̄ auertat deꝰ de nu/
mero sit illoꝝ qui xp̄i sublimis ꝛ humilis al
tam ꝛ cōdescensiuā ignorātes iusticiā ꝛ infle
xibilē quendā magistro ꝑfectiōis attribuē/
tes errorē. vere ac pie xp̄i iusticie ꝯuincūtur
esse ꝯtrarii potiꝰ q̄ꝫ subiecti.

Prime respōsionis secūda ꝑticula secun
dumq̄ꝫ capitulū. in quo capitalis error cir/
ca notificationē ꝑfectiōis ꝛ imperfectionis
elidit̄. ꝛ v̄e ꝑfectiōis exēplaritas ꝛ differētia
ipsiꝰ ad impfectiōꝫ referat̄.

q Uemadmodū aūt cōdescensionis
christi aduersariū valida doctoꝝ ꝓ/
strauit auctoritas. sic ꝛ ꝑuersi eiꝰ do
gmatis caput ꝓprie assertiōis mucro detrū/
cat. dū idē ꝑfectionis euāgelice oppugnator
impiis sensibꝫ inuertēdo scripturas. ꝛ impe
ritis sermonibꝫ inuoluēdo sententias non so
lum a v̄itate dissentit. verꝫ etiā sibi ipsi cōtra
dicit. Quāta nāq̄ꝫ sit in sequētibꝫ intellectus
ꝑuersitas. quantꝰ scripturaꝝ abusus. quāta
inuolutiō sententiaꝝ. quātaq̄ꝫ repugnātia sen
suum. q2 longū esset explicari ꝑ singula. pru
denti lectori sufficere credimꝰ si aliqua illo/
rum sucincte tangamꝰ. Siquidē a diffini/
tione ꝑfectiōis quasi capitale sumēs exordi
um dicit ꝙ ꝑfectio huiꝰ vite est. nō vt pecca/
tū nō habeamꝰ. sꝫ ne regnet in nostro mor/
tali corpe. Hoc q̄ꝫuis sit veraciter ꝛ catholi

ce verū. ꝛ a sanctis acceptū. quia tamē ī hoc
perfectiōis euāgelice terminū ponit. ꝛ com/
plementū cōstituit. a vera ꝑfectiōis noticia
ꝓcul esse cōuincit̄. Nā cū oīs homo ad h̄
ꝙ peccatū in ip̄o nō regnet diuino sit prece/
pto astrictꝰ. oīs igit̄ homo teneret̄ esse ꝑfe
ctus. Iterꝫ si q̄ntacūq̄ꝫ charitas parua ad h̄
sufficit. sequit̄ ꝙ minima charitas ad ꝑfectō
nis culmen attingit. Quid igit̄ dicit Augu/
stinꝰ ꝙ charitas meret̄ augeri. vt aucta me/
reat̄ ꝛ ꝑfici. Ampliꝰ si ꝑfectio est ꝙ peccatū ī
nobis nō regnet. igit̄ impfectio est ꝙ regnet
Sed cū peccatū in nobis nō potest regna/
re nisi cū sumꝰ in pctō mortali. oīs igit̄ im
perfectio est peccatū mortale. Qd̄ q̄ꝫ absur/
dū sit et a v̄itate dissentiat. nemo q̄ aliq̄d no
uit ignorat. Dehinc vigilās lector attendat
qualiter in subsequētibꝫ imperfectiōꝫ diffinī
ens sibi ipsi ꝯtradicat apte. Subdit eī. Im
perfectio est citra possibilitatē humane ꝯdi
tionis nō cōformari xp̄o. Sꝫ hoc potest es/
se nō solū absq̄ꝫ mortali peccato. quia nullꝰ
ad hoc tenet̄. verꝫ etiā absq̄ꝫ veniali ī his po
tissimū que sunt cōsilq. ꝛ in nostre ponunt̄ li
bere volūtatis arbitrio. ac ꝑ hoc omitti pos
sunt absq̄ꝫ vllo peccato. sicut expresse patet
in voto paupertatis ꝛ continentie virginalis
Qd̄ aūt subiūgit dicēs ꝙ a mādatis christi
ꝛ eius opibꝫ discordare est impfectio. a qua
apostolꝰ discipulos dehortat̄. non solū a ꝓ/
cedentibꝫ dissonat. verꝫ etiā repugnantiā in
se claudit manifestā. Nam discordare a chri
sti mandatis semꝑ est peccatū mortale. dis/
cordare vero a christi opibꝫ potest esse pecca
tum veniale vel oīno nullū peccatū. Ap/
paret igit̄ ꝙ seipsum nequaq̄ꝫ intellexit. dūꝫ
in eadē propositiōe duo sibi cōtraria simul
includit. Deinde ꝙ verba inculcās de imp/
fectionis notificatiōe subnectit dicens. im/
perfectio vite est a regula iusticie ꝛ a vestigi/
is christi distorqueri. vbi christū posset ꝑm
carnē corruptibilē imitari. ostēdit se nō solū
veritatis intelligētia vacuū. sed etiā verbis
veritatis egenū. Uerū de verbis cura ꝑmo
dica. magis autē discutiēda verbi sententia
ꝛ abijcienda tāq̄ꝫ distorta. Dicit eīm ꝙ impꝑ/
fectio est distortio a regula iusticie. cōstat au
tem ꝙ iusticia est rectitudo volūtatis. sicut
dicit Anselmus. Si igit̄ est quedā iusticia
perfecta. quedā imperfecta. sequitur necessa
rio ꝙ sit quedam iusticia distorta. Amplius
si est rectitudo iusta. distortio etiam iniusta.

Si igitur imperfectio est distorcio. imperfe
ctū erit iniustū. Sequit ergo si imperfectio
est distorcio q aliqua iusticia sit iniusta. De
niqz cū virt⁹ oīs. vt ait Augustin⁹ sit recta
ratio. necessario sequit q distorcio sit pecca/
tum Si igit vniuersalr imperfectio est distor
tio. sic imperfectio vniuersalr erit peccatuz.
cū aliqua charitas sit impfecta. cōsequentia
necessaria pōt inferri. q charitas sit pecca/
trix. Ac p hoc colligit ex pmissis fm notifi/
cationes impfectiōis pbabitas. q iusticia sit
iniusta. rectitudo distorta. z charitas vicio/
sa. Ad maiorē quoqz iperitie sue declaratio
nē paulo post subdit. q sapiēs magnā asse/
rit esse gliam sequi dnm. z quod simplr di/
ctum est vniuersalr intelligit. Quod si verū
est. cū velle sequi dnm in aliquibus suis actibus
sit magna psumptio. vtpote in miracul. i iu
diciis. in vindictis. z in puidendis futuris.
z psilibus. igitur si hoc verbū simplr dictū est
vniuersalr intelligendū. aut magna erit gla
sequi dnm in his ad que aspirare est psum/
ptuosum z imperitū. aut fm ipi⁹ puersū iu/
dicū sapiens dixit falsum. Huic quoqz de/
mētie z aliā nō minorē adiūgit dicēs q chri
stus adolescēti dixit. sequere me. nō disting/
uens in qbus z qualibus sed simplr. z magna vt
dicit psumptio est velle distinguere vbi do/
min⁹ nō distinxerit. qz legislatoris est ppriū
legē interptari quā cōdidit. In qua quidez
assertione z ipi fidei z sanctoz patrū senten
tie. z etiā sibimet ptradicit apte. Nam si vbi
christ⁹ in sermone ppo nō distinxit. nec nos
debem⁹ distiguere cū dixit. pater maior me
est. errat catholice fidei sensus. quo docetur
nō ad xpi diuinitatē sz ad eius tm̄modo hu
manitatē pfatū verbū esse referendū. Errāt
nihilomin⁹ sancti q xpi eloqa explanando z
distinguēdo exponūt z exponēdo interptāt
Errat z ipe qui psequēter in h verbo etiā di
stinguit dicēs. q nō intelligit de actibus spe/
ctantibus ad graduū z dignitatū distinctiōz.
sed de alqs tm̄. Uerū nec his cōtent⁹ stulti
cias subiūgit z alias. asserēs q dicere deū ali
quid pcepisse pfectis nō impfectis. error sit
manicheoz. z res magni periculi. nō atten/
dens q sacer dicat Hieronym⁹ ptra Jouini
anū. libro scdo. Dicat em̄. Nunqd omnibus p
ceptū est ne duas tunicas habeāt. nec cibos
in pera. es in zona. calciamēta in pedibus. vt
vendāt vniuersa que habēt z sequant dnm.
Sed his qui volūt esse pfecti Alioqn cur a
Johāne baptista aliud militibus aliud pcipi
tur publicanis. Hec Hieronym⁹. Quibus
patēter ostēdit hāc suā. imo scripturarū esse
sententiā. quā hic nouell⁹ doctor iouiniani
erroneū dogma secut⁹. hereticā asserit z pe/
riculosam. Sane qd addit. mādatis homi
nē impfectū nō effici. quia mandatū sanctū
bonū z iustū nō opat mortē. sed imperfectiō
mors quedā est manifeste vtrūqz pbans p ma
nifeste falsum. simul sumpti⁹ imprudētiā de
clarat z errorem. Certū enim est q mādata
nec impfectos faciūt nec pfectos. cū tam hi
qz illi ad eoz obseruantiā astringant. Cer/
tum est etiā q impfectio a pfectōe nō discre
pat. sicut mors a vita distat. Si em̄ impfe/
ctio mors est. aut est penalis aut culpabilis
Si penalis. nul⁹ est in hac vita pfect⁹. nec
etiā ipe xps. Si culpabilis. sed mors culpa
bilis est culpa mortalis. null⁹ est igit imper/
fectus q nō sit p mortale peccatū vita priua
tus. Qz si dicat mortē quandā dicere culpā
venialē. valde improprie loquit. nec tamē de/
clinat errorē qz si culpa venialis est mors fa
ciens impfectū. z cū nō sit maior ratio d vno
veniali qz de alio. quotiēs incidit qs in veni
ale peccatū. totiēs decidit a pfectiōis statu.
Et vltra. Cū null⁹ quātūcunqz iust⁹ sit om/
nino immunis a venialibus. null⁹ erit in hac
vita pfectus ea pfectiōe quā cōsulit christus
quod est hereticū z damnandū. Ad erroris
etiā sui cumulatōnē maiorē subsequēter an
nectit impfectionē esse quandā claudicatio
nem q sub precepto nō cadit sed sub indul/
gentia. quēadmodū sua repetere nō est pre/
ceptū sed indultū. Qd est plane falsum. cuz
indulgētia fm Augustinū in de bono cōiu/
gali includit peccatū. z repetere sua imperfe
ctis est licitū. sicut pmā ad Chor. vj. dic glo.
Infirmis licet sua repetere. etiā mouendo
causam an iudicē. Huic quoqz simile est. q
quibusdā vanis z friuolis interpositis addi
dit q in nouo testamēto. etiā quādo causa p
lis cōtrahit matrimoniū. est indultuz. Cui
apte cōtradicit Aug⁹. in de bono cōiugali.
Certe inqt dubitare fas nō est. nuptias nō
esse peccatū. Nō itaqz nuptias fm veniā pce
dit apostol⁹. sz illū pcubitū fm veniā pcedit
qui fit p incōtinentiā nō solū causa pcreādi
sed etiā aliqn nulla causa pcreādi. quē nup/
tie fieri nō cogūt. sed ignosci impetrāt. Con
cubit⁹ em̄ sola causa generādi inculpabilis
sol⁹ ipe nuptialis ē. Hec Aug⁹. Ubi int ips

doctorē antiquū ꝛ istū nouellū tāta est repu
gnātia sensuū ꝛ ṽboꝝ vt necesse sit alteꝝ eo/
rum asseruisse falsuꝫ. Si igiẗ nō suā ſꝫ egre
giī doctoris vult seq̄ sniam ne in foueam ca
dat erroris. desinat imꝑfectiōem describere
ꝑ distortionē ꝛ claudicationē. vt nō cōpella
tur ex hoc tā̄ꝫ distortꝰ ꝛ claudꝰ a veritatis tra
mite deuiare. Qđ aūt subdit. xp̄um nulla fe
cisse opa tm̄ imitāda ꝑfectis. ꝑ eo ꝙ nemini
ꝑfectionē inuidit. quasi nō posset esse gradꝰ
ꝛ distinctio in exēplis xp̄i ꝛ ṽbis respectu ḡ
duū ꝛ statuū diuersoꝝ in hierarchia ecclesie
nequaꝗ̄ꝫ est cōsonū documētis scp̄ture. Nā
xp̄s dicit specialiter ap̄lis. Uobis datū est
nosse mysteriū regni dei. ceteris aūt in para
bolis. Et iteꝝ loquēs ad patrē. Abscōdisti
hec a sapiētib ꝛ prudētib ꝛ reuelasti ea par
uulis. Nunq̄d inuidꝰ deꝰ. qꝛ nō omnib sa/
piētie sue reuelauit arcanū. Cōstans est aūt
ꝙ sicut xp̄s sua ꝑ illis qui ea capiebāt ꝓpone
bat eloq̄a. ita pariter ꝛ exēpla. Nequaꝗ̄ꝫ igi/
tur ex inuidia ſꝫ ex altissima dispensatōe sa/
pientie dei diuidētis dona sua singulis pro
ut vult. quedā ꝓponunẗ imitanda p̄latis nō
subditis. quedā spūalib nō animalib. que
dam ꝑfectis nō imꝑfectis. quedā fortiorib
nō infirmis. sicut expresse patet in auctorita
te p̄missa hieronymi cōtra Jouinianū Nec
tamē dicimꝰ ꝙ opa cōsilioꝝ ꝛ superogatio/
num illis solis ꝓponanẗ q̄ iam ꝑfecti sūt. q̄n
potius oīb q̄ ad ꝑfectionis culmē ꝯscen/
dere volūt. Qđ quidē tā̄ꝫ difficile ꝛ arduū
nō est omniū sed paucoꝝ. Porro ratio illa
qua subseq̄nter conaẗ astruere christi opa
ꝛ exēpla equaliter cūctis esse ꝓposita. qꝛ si ali/
quid egit qđ tm̄ imitandū esset imperfectis
videreẗ tūc ꝙ debuisset vxorē accipe. ꝛ ꝯten
tionib se ingerere vt hoꝝ exempla imꝑfecti
ꝓberet. nullꝰ est efficacie. ſꝫ magne demētie.
Nunꝗ̄ꝫ eni rōnem hāc ꝓbabilē crederet. ni/
si experientiā carnalis libidinis ꝛ cōpugnā
tiam litis. cōdescēsioni diuine dulcedinis i
nostris infirmitatib suscipiēdis temeritate
quadā erronea coequaret. Ac si apte diceret
Si christꝰ cōdescēdit infirmitati humane i
actu comestionis ꝛ fuge. pari rōne ꝯdescen/
dere debuit in actu carnalis libidinis ꝛ litis
cōtentione. Alio q̄n ratio sua non valet. Et
vere nō valet quia nō est simile hincinde. qꝛ
in illis infirmitatib decuit nobis ꝯdescēde
re xp̄m que cōmuniter respiciūt naturā la/
psam. nec aliquā habent feditatē annexā. in

aliis vero nequaꝗ̄ꝫ. Tandē si quis vigilan/
ter attēdat quid finaliter cōcludit ꝛ intēdit.
patenter aduertit. ꝙ seip̄m paralogizando
multiplici inuoluit errore. Ait eni. Cū due
sint partes ꝑfectiōis. scꝫ sua vendere ac di/
stribuere ꝛ christū dominū sequi. sicut ad fū
damentū religionis req̄riẗ necessario ꝙ om
nia sua relinq̄t. sic ad cōplementū exigiẗ ꝙ
sua relinquēs christū imiteẗ i omnib iuxta
possibilitatē humanā. Propter qđ non par
uā asserit esse blasphemiā dicere xp̄m in his
que fm naturā nostrā gessit. non in omnib
sed in aliquib imitanduꝫ. eis potissime qui
ꝑfecti esse conāẗ. Uerū licet verba huiusmo
di in sup̄ficie videanẗ aliquā p̄tendere ratio
nem. tamē fm veritatē ratiocinatio sua nul
lum oīno habet vigorē. sed ꝛ cōclusio maẗ
timedā cōtinet falsitatē. Nō enim est simile
de dimissione suoꝝ. ꝛ imitatiōe actuū chri/
sti. Nā dimittere sua actꝰ est vnus ꝛ vnifor/
mis. qui ꝑfectioni nō consonat si diminute
hoc est fm partē ꝛ nō fm totū fiat. Actꝰ au/
tem xp̄i sunt multiformes ꝛ varii. et ꝗ̄uis in
cōparatione ad christi personā omnes sint
ꝑfecti. tamē fm naturā propriā quidaꝫ sunt
excellētes. quidā cōdescensiui. sicut in p̄cedē
tibus aliqualiter patuit. ꝛ subsequenter pa/
tebit. Sane si verū est sicut concludit ꝙ per
fectio dicat vniuersalē conformitatē ad chri
sti opera ꝛ imꝑfectio dissonantiā. multa per
omnē modū sequūtur absurda. Nā cū chri
stus mulieres secū comitātes ꝛ ip̄m susten/
tantes habuerit. sequiẗ ꝙ imperfectꝰ fuerit
paulꝰ qui hoc recusauit. Cū christꝰ inter ho
mines habitauerit. imperfectꝰ fuerit Johā
nes baptista qui relictis turbis solitaria lo
ca quesiuit. Cū christus vinū biberit. imꝑ/
fectus idē baptista qui vinū ꝛ siceram non gu
stauit. Cū christus solꝰ cū muliere locutus
fuerit. imperfectꝰ vir qui a mulieris ꝯsortio
se elongat. Cū christꝰ mulieri peccatrici pe/
des osculādos prebuerit. imperfectꝰ vir qui
mulierū cōtactus abhorret ꝛ vitat. Cū chri
stus diuidere hereditatē inter fratres recu/
sauit. imperfectꝰ erit q̄ iurgātes pro heredi/
tatis diuisione germanos ad pacē ꝛ equita
tem reducit. Cū christꝰ scienter loculos fu/
ri cōseruādos cōmiserit. imperfectꝰ oīs erit
qui furē dispensatorē expellens fidelē requi
rit. Cū christꝰ in ip̄a sua passione tacuerit. i/
perfectus oīs erit qui ꝑ xp̄o patiēs veri/
tatē dicit. Et sic in pluribus aliis pōt inductio

fieri. vt in fuga ꝛ comestione ꝛ loculis tacea
mus. q̄ oīa tā absurda sunt vt si q̄s ea conet
defendere. nō tā videat errare q̄ꝫ insanire

v Ut aūt hec ꝛ his similia prudens le/
ctor effugiat incōueniētia. in que is
cui respōdem⁹ ex icōsideratōe deuenit
attēdere debet ꝙ deceptiōis hui⁹ duplex ex
titit causa. Prima causa est. q꞉ cū sciret xp̄um
esse om̄is pfectiōis exemplū. modū tn̄ hui⁹
exemplaritatꝫ nesciuit. vel aduertere negle/
xit. Secūda causa ē. q꞉ cū clare ppēderet im
perfectionē a pfectiōe deficere. modū tamē
hui⁹ defectōis nō potuit inuestigare. Intel
ligendū est igit ꝙ cū xp̄s sit verbū increatū
ꝛ incarnatū. duplex est in eo ratio exēplarita
tis. eterne videlicet ꝛ tpalis. Eterne inquā.
sm ꝙ est splēdor eterne glorie. ꝛ figura sube
dei patris. atq꜒ cādor lucis eterne ꝛ speculū
sine macula maiestatꝫ dī. In quo quidē spe
culo exēplariter cūcta creata relucēt. q̄ a pn/
cipio ꝯditionis mū di vsq꜒ in finē. ad perfe/
ctionē vniuersi toti⁹ tā sp̄ualiter q̄ꝫ sensibili/
ter pducunt. Et sm hoc est xp̄s vt verbū in
creatū. speculū intellectuale ꝛ exemplū eter/
num toti⁹ machine mūdialis. Inq̄ntū aūt
verbū incarnatū in assumpte humanitatis
ꝯuersatiōe. exemplū ꝛ speculū est oīm gratia
rum ꝛ virtutū ꝛ meritoꝝ. ad cui⁹ exemplaris
imitatōnē erigendū est tabernaculū militā
tis ecc̄lie. Iuxta qđ Moysi mysterialit̄ di/
ctum est. Inspice ꝛ fac sm exēplar qđ tibi in
monte monstratū est. Et queādmodū ab il
lo vno etno exēplari idiuiso tā diuerse ma/
nant creaturaꝝ nature ꝛ naturarū pfectio/
nes. sm variā ipsi⁹ summi boni pticipatōeꝫ
qđ pfecte ab vna aliqua creatura capi n̄ po/
terat. ppter qđ ꝛ diuersas ꝯstituit de⁹ reꝝ spe
cies ad vniuersi cōpletionē. sic ꝛ a verbo illo
incarnato tanq̄ꝫ ab originali pncipio gratie.
de cui⁹ plenitudine accepim⁹ om̄es. ꝛ tanq̄ꝫ
a speculo in quo ꝛ a q̄ om̄is sanctitatis ꝛ sa/
piētie plenitudo ꝛ pulcritudo refulgꝫ. diuer
si status grad⁹ ꝛ ordines sm variā distribu
tionē donoꝝ ꝛ variū imitādi modū exēpla/
riter deriuant. in quib⁹ sm multiformē pti/
cipationē multimoda xp̄i pfectio sic distri/
buit. vt simul reperiat in om̄ib⁹. nec tamē in
aliquo vno solo sm om̄imode plenitudinis
totalitatē refulgeat. sꝫ quilibet grad⁹ et sta/
tus p sue mēsure modulo sm pl⁹ ꝛ min⁹ isti
usmodi exēplarꝫ influentiā suscipit. ꝛ ad ipi/
us imitatōnē accedit. Refulgēt āt a christo

tanq̄ꝫ a toti⁹ nostre salutis exēplari ꝛ origia
li pncipio actus multiformes. Nā quidam
actus in ip̄o respiciūt sublimitatē potentie
vt sup aquas siccis pedib⁹ ambulare. elemē
ta cōuertere. panes multiplicare. seip̄m trās
figurare. ꝛ cetera miracula facere. Quidā sa
piētie lucē. vt arcana celestia referre. secreta
cordiū scrutari ꝛ futura pdicere. Quidā se/
ueritatē iudicij. sicut vendētes eijcere de tē/
plo. cathedras vendētiū colūbas euertere.
ꝛ dura increpatōne ferire pōtifices. Quidā
officij dignitatē. vt sacramentū ꝯficere sacra
tissimi corpis sui. man⁹ imponere ꝛ relaxare
peccata. Quidā ꝯdescensionē miserie. vt la/
tere in psecutōe. trepidare ꝛ ꝯtristari in mor
te. ꝛ p amotiōe calicis patrē rogare. Quidā
informationē vite pfecte. vt paupratē serua
re. virginitatē custodire. deo ꝛ hominib⁹ se/
ip̄m subijcere. noctes in oratōe puigiles du
cere. p crucifixorib⁹ exorare. ꝛ morti se sūma
charitate etiā p inimicis offerre. Cū igit sic
sint hm̄oi actuū varietates. in his vltimis
dūtaxat ip̄m imitari est pfectū. Nā in his q̄
sunt excellētie singularis est impiū ꝛ lucifri
anū. nisi fuerit alicui priuilegij singularꝫ do
no cōcessum. In his autē que sunt seuerita
tis ꝛ dignitatis est p̄sidentiū ꝛ platorū. In
his q̄ cōdescensionis. est infirmoꝝ. inq̄ntuꝫ
loquimur ad actū extrinsecū. Neq̄ꝫ igit
vt dogmatisat. summa xp̄iane pfectiōis cōsi
stit in vniuersali imitatiōe actuū xp̄i. sed tm̄
illoꝝ qui vite pfecte imitatōnē respiciūt. Ex
quo apparet ꝙ hm̄oi veritatꝫ ignorātia pri/
ma fuit in eo causa erroris. Quā etiā secun/
da comitata est. videlicet ꝙ impfectiōem a p
fectione rōnabiliter nō discreuit. dū impru
denter asseruit ꝙ impfectio ꝛ pfectio diffe/
runt sicut rectitudo ꝛ distortio. sicut iusticia
ꝛ peccatū. sicut puritas ꝛ pollutio. sicut glo/
ria ꝛ ignominia. sicut vita ꝛ mors. sicut sani
tas ꝛ morb⁹. sicut incessus ꝛ claudicatio. Ex
quib⁹ magna incōueniencia sequunt ꝛ m̄lta
quoꝝ aliqua supi⁹ sunt exp̄ssa. Propt qđ di
ligens lector aduertat ꝙ pfectio ꝛ impfectio
nō differūt sicut duo ꝯtraria. sꝫ sic mai⁹ bo/
nū ꝛ min⁹ bonū. sicut fini ppinquū ꝛ longin
quū. sicut magꝫ meritoriū ꝛ min⁹. sicut magꝫ
deiforme ꝛ min⁹. sicut gloria ꝛ sanctitas ma
ior ꝛ minor. Quod q̄ꝫq̄ꝫ intelligētib⁹ sit p se
notum. ad tollendū tamē omnē dubitatōis
scrupulū. auctoritatib⁹ sanctorū est pbandū
Ait enim Ambrosius de officijs libro primo.

Officiũ omne aut mediũ aut pfectũ est. Qđ eqꝫ scripturarꝫ auctoritatib pbare possu/mus. Habem᷒ eñ a dño in euãgelio dictũ. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. Nõ homicidiũ facies. nõ adulterabis. Hec media sunt officia quib aliqđ deest. ideo sequitur. Si vis pfect᷒ esse vade z vende omĩa q̃ habes. z da paupib. z sequere me. Hoc est igit pfectũ officiũ qđ greci katorthoma vo/cant. quo corrigunt oĩa q̃ aliquos potuit lapsus habere. Hec Ambro. Ex quib colligit q mediũ officiũ qđ est impfectũ. nullum dicit pctm̃. cũ ɔsistat in obseruãtia mãdatorum. Itẽ etiã sup primã ɔpositiõem ep̃le ad Chorinth. A licitis tẽperare voluerũt fideles vt nõ solũ innocẽtes sz et gloriosi videã/tur. Cõcessa eñ pterire ꝟtutis est maxime. Hec Ambro. Si igit vti licitis innocentia cõcessa pterire pfectio. cõstat q impfectio simul cũ innocẽtia stat. Nõ est ģ peccatũ. Au/gustin᷒ quoqꝫ ꝺ bono cõiugali. Quid dicturi sum᷒ ad euidentissimã apostoli vocẽ dicẽtis. qđ vult faciat. nõ peccat si nubat. z si ac/ceperis vxorẽ nõ peccasti. z si nupserit ꝟgo nõ peccauit. Hinc certe dubitare fas nõ est nuptias nõ esse peccatũ. Nõ itaqꝫ nuptias sm veniã cõcedit apostol᷒. Nã qs ambigat ab/surdissime dici nõ eos peccasse quib venia cõcedit. Hec Aug᷒. Cõstat autẽ q nuptie nõ stant cũ euãgelica pfectione. qua eunuchisari docet christ᷒ ɔpter regnũ celoꝝ. Igit imp/fectio nõ requirit veniã. nec est de se aliqua culpa. Idẽ etiã in eodẽ libro. Bonũ inquit erat qđ fecit Martha occupata circa mini/steriũ sanctoꝝ. sed meli᷒ qđ Maria soror e᷒. Bonũ susanne in cõiugali castitate lauda/mus. sz tamẽ ei vidue anne bonũ z mltomagis ꝟginis marie bonũ anteponim᷒. Bonũ erat qđ faciebãt qui de sua substãtia christo z suis discipulis ministrabãt. sz meli᷒ q̃ omnẽ substantiã dimiserũt vt christũ dominũ expeditiores sequerent. Hec Aug᷒. In quibus luculẽter ostẽdit q pfectum nõ differt ab impfectiõe sicut ꝟtuosum a vicioso. sed sicut mai᷒ bonũ a min᷒ bono. Hoc ipm Hieronym᷒ ad ebidiã dicit expresse. Vis ait eẽ pfecta. z in primo stare fastigio dignitatꝭ. fac quod fecerũt apostoli. Et post. Nõ vis esse pfecta z secundũ tenere gradũ virtutis. di/mitte oĩa que habes. da ɔpinquis. da filijs nemo te repĥendit si inferiora secteris. dummodo scias illã tibi iure platam que elegerit prima. Hucusqꝫ Hieronym᷒. Ecce q̃ pate/ter ait z asserit q impfectio que est secundi z inferioris stat᷒ z gradus. nõ dicit quid rep/hensibile z peccatũ. Idẽ quoqꝫ ad demetriadem ait. Prohibent mala. precipiunt bo/na. cõcedũt media. suadent perfecta. In duobus primis peccatũ omne ɔcludit. reliqua vero in nostra posita sũt potestate. vt aut cũ minorẽ gloria vtamur cõcessis ac licitis. aut ob maius premiũ ea que nobis ɔcessa sunt respuam᷒. Hec Hieronym᷒. Quid his clarius ad propositũ dici potest. Quib quan/tũcũqꝫ tardũ ingeniũ. nisi fortasse fuerit ex/cecatũ malicia ab omi prefati erroris cali/gine nõ dubitam᷒ posse purgari. maxime si velit aduertere q recẽter baptizatus quãqꝫ nondũ puenit ad apicẽ pfectionis et meriti nulla tamẽ est infect᷒ labe peccati.

Prime respõsionis tertia particula tertiumqꝫ capitulũ. in quo euãgelice perfectio/nis integritas pandit. eiusqꝫ stat᷒ sublimis z gradus multiformis aperit.

Quoniã autẽ scriptoris intẽtio nõ tã debet esse de falsitatis reprobatõne q̃ de veritatis reseratiõe sollicita. q̃/tenus erroris tenebrositate depulsa. mẽta/libus legentiũ oculis radi᷒ vere lucis infulgeat. ideo perfectiõis notificatõne falsa z erronea iã improbata. cõsiderandũ nobis est in quo pfectio cõsistat. tandẽqꝫ p quem modũ vnus stat᷒ perfectiõis alterũ in ipsa pfe/ctione trãscendit. Sciendũ est igit q ra/dix. forma. finis. cõplementũ. z vinculũ per/fectionis charitas est ad quã magister om/niũ christ᷒ legẽ z prophetas. z p consequens vniuersa dei documẽta reducit. Ipsa vero charitas triplicẽ habet statũ. Vnũ quidem infimũ in obseruantia mandatorũ legaliũ. Secundũ vero mediũ in adimpletõne spi/ritualiũ consiliorũ. Tertiũ vero summũ in perfruitiõe sempiternaliũ iocunditatũ. Jõ triplex est perfectiõis differẽtia in sacra scri/ptura scripta. Vna quidẽ necessitatis. De qua in Deuteronomio. Perfect᷒ eris z absqꝫ macula corã dño deo tuo. Glosa. id est absqꝫ macula criminali. Et de hac Prosper dt in libro de vita cõtemplatiua. Perfecti sunt qui volẽdo quod de᷒ vult nullis peccatis quibus de᷒ offendit acquiescũt. Secũ/da est perfectio superogationis. de qua in Mat. Si vis pfectus esse vade z vẽde omnia q̃ habes z da pauperib. Et de hac dicit

Hiero. ad eliodoꝝ. Perfect⁹ seru⁹ xp̄i nihil
p̄ter xp̄m habet. aut si p̄ter ip̄m aliq̄d habet
pfect⁹ nō est. Tertia est pfectio vltimate ple/
nitudinis. de qua sapiēs in puerbijs Justo
rum semita q̄si lux splendēs crescit et pcedit
vsq̄ ad pfectā diē. i. diuine visiōis fulgidam
claritatē. Et de hac Aug⁹. p̄mo soliloquioꝝ.
Uere pfecta v'tus est rō puenies vsq̄ ad finē.
quē beata vita ꝯsequit̄. Prima igit̄ ꝛ scd̄a p
fectio a tertia differūt sic meritū differt a p̄/
mio. Media q̄z a p̄ma differt sic distinguit̄
ꝯsiliū a p̄cepto. Oia vo tā ꝯsilia q̄ȝ p̄cepta re
ferunt̄ ad charitatis impletōz ꝛ obseruantiā
quā sic describit apl's ad Thimotiū. Cha/
ritas est finis p̄cepti. de corde puro. ꝯsciētia
bona. ꝛ fide nō ficta. insinuās triplicē actū
charitatis. videlicz declinare a malo. pficere bo
na. ꝛ patiēter ferre aduersa. Nā p̄pt declina/
tionē a malo dr̄ de corde puro. p̄pter pfecti
onē bonoꝝ dr̄ de ꝯsciētia bona. p̄pter vo to/
lerantiā aduersoꝝ dicit̄ de fide nō ficta. glo.
id est. nō ficta vl' fragili. s; ꝯ aduersa forti.
Quia vo hic triplex charitatis act⁹ duobus
modis ab habitu virtutis egredit̄. vel sm̄ le/
gem p̄cepti et obligatōnis necessarie ꝛ vni/
uersalis. vel sm̄ legē cōsilij ꝛ obligatōis spō
tanee ꝛ spēalis. ꝛ sequēs includit p̄mū. ꝛ sup
addit q̄ntū possibilitas viatoris admittit.
hinc est q scd̄m cū primo dicit̄ pfectū. p̄mū
vo absq̄ scd̄o q̄ȝuis sit qd̄ammodo pfectū.
respectu tn̄ scd̄i dicit̄ impfectū. sic dī Am/
bro. in li. de offi. in auctoritate capitulo p̄ce/
dentis posita. Cū igit̄ de pfectiōe euāgelica
loq̄mur. sm̄ cōmunē acceptionē de hac ma
teria intelligim⁹. Et huiusmodi pfectionis
notificationē ex p̄cedentib⁹ colligere possu
mus. videlicet q ip̄a sit ꝯformitas viatoris
ad xp̄m. p illū virtutis habitū quo superoga
tiue declinant̄ mala. efficiunt̄ bona. ꝛ aduer
sa pferunt̄. In his nāq̄ trib⁹ tres ptes euā/
gelice pfectiōis ꝯsistūt. Porro cū ex ꝯuersio
ne inordinata ad triplex bonū cōmutabile
scz extern⁹. intern⁹. ꝛ infern⁹. oē pctm̄ trahat
originē sm̄ ꝯcupiscētiā oculoꝝ. supbiā vite.
ꝯcupiscentiā carnis. ꝛ hec tria vitari habeāt
nō solū q̄ntū ad actū ꝛ ꝯsensum. qd̄ fit p vir
tutes illis oppositas. verū etiā q̄ȝtū ad occasiōē
ꝛ h̄ quidē p̄motiuū sit in merito ꝛ expediēs
ad salutē pfectiōis mgr̄ xp̄s ad pfecte decli/
nandū ꝯcupiscētiā oculoꝝ ꝯsulit q hec om
nia tp̄alia relinquāt̄ sm̄ illud Math. Si
vis pfect⁹ esse ꝛc̄. Ad pfecte aūt declinandū

supbiā vite suadet q voluntas p̄pria abneget
iuxta illō Math. Qui vult venire p⁹ me ab
neget. ꝛc̄. Ad pfecte aūt declinādū ꝯcupiscē
tiā carnis edocet q oīs experiētia sm̄ actū
generatiue potētie abscindat̄ sic inq̄ens illō
Math. Sūt eunuchi q̄ se castrauerūt p̄pt
regnū celoꝝ. q̄ pōt cape capiat. In hac igit̄
triplici superogatiua declinatōe triplicis ori/
ginis oīs mali p̄mā ptē euāgelice pfectōis
ꝯsistere. ꝛ sacra scriptura insinuat. ꝛ veri do/
ctores astruūt. ꝛ sancti patres religionū isti
tutores affirmāt. Scd̄a vo ps pfectio
nis euāgelice ꝯsistit i superogatiua pfectiōe
bonoꝝ. q̄ sm̄ duplicē vitā. videlicz actiuā et
ꝯtemplatiuā in duob⁹ ꝯsistit. vicz i ꝯdescēsi/
one ad p̄ximū. ꝛ in sursum actiōe mētis in de
um. Cōsistit aūt superogatiua ꝯdescēsio ca
ritatis ad p̄ximū in h. vt sm̄ legē iustitie ꝛ mi/
sericordie amoris signa ꝛ bñficia nō solū ad
amicos veꝝ etiā ad inimicos largiflua beni
gnitate p̄tendant̄. sm̄ illud Mat. Diligite
inimicos vr̄os. bñfacite his q̄ oderūt vos.
Et p⁹. Estote pfecti sic ꝛ pr̄ vr̄ celestis pfect⁹ ē
Per hunc etiā modū superogatiua sursum
actio mētis in deū i h̄ attēdit̄. vt sm̄ legē mē
talis mūdicie ac pacis p amorē extaticū in di
uinos splēdores ꝛ ardores sacra mēs deuo
ta feratur ꝛ pandat̄ excessum. iuxta illud aplī
ad Chori. Siue mēte excedim⁹ deo. siue so
brij sum⁹ vob. Et ad Heb. Perfectoꝝ ē cib⁹
solid⁹. Tertia deniq̄ euāgelice pfectiōis
portio ꝯsistit i superogatiua ppessiōe aduer
si. Que quidē attēdit̄ nō solū in hoc vt quis
patiēter aduersa pferat. cū sibi supuenerint
que sm̄ legē dei declinari nō p̄nt. qm̄ ad hoc
oēs tenent̄. veꝝ etiā ex feruore diui amo/
ris magno desiderio illa p̄optet. ꝛ cū magno
gaudio illa sustineat. sm̄ illud Jacobi Om
ne gaudiū existimate fratres cū in tēptatōes
varias incideritis. Et post. Patiētia opus
pfectū habeat. vt sitis pfecti ꝛ integri. in nul
lo deficiētes. Hic nāq̄ est cōsummatio per/
fectionis ꝛ charitatis. iuxta illud p̄me Joh.
Perfecta caritas foras mittit timorē. Scdz
igit̄ hoc arca spūalis pfectionis cū interius
sit tricamerata. ꝛ bicamerata i medio. in cu/
bito consummat̄. Hoc sane pfectiōis arca/
nū saluator nr̄ mōstrauit i semetip̄o tanq̄ i
mōte sublimi. qui tot⁹ pfect⁹ est splēdor spe
culum ꝛ exēplar. iuxta qd̄ ip̄e testat̄ in Luca
Perfectus discipul⁹ omnis erit si sit sic ma/
gister ei⁹. Et ideo in hui⁹ designatiōe cum

hanc docere apl'os voluit. in monte ꝯscēdit nō turbas imꝑfectas alloquēs. ſ; diſcipl'os ſuos. q̄s ad pfectiōis culmē exaltare decreuerat. Et ꝑterea ſex pfata eo q̄ dictū eſt ordie docet. Nā pmo dicēs. Bti pauꝑes spū. inuitat ad pfectā abdicatōꝫ tpaliū poſſeſſionuꝫ Secūdo addēs. beati mites. inducit ad abnegationē ꝓpriaꝝ volūtatū ⁊ ſenſuū. q̄bꝫ q̄s immitis ⁊ ꝓteruus efficit. Tertio ſubdens. beati q̄ lugēt. incitat ad fugā pfectā carnaliū voluptatū. Dehinc ſubiungēs. beati q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. ⁊ beati miſericordes attrahit ad iuſtā piā ⁊ ꝯdeſcenſiuā ꝓximoꝝ ſupportationē. Poſt hec ſupaddēs. bti mūdo corde. ⁊ beati pacifici. allicit ad ſurſū actionem limpidā in intellectu. ⁊ trāquillā ſiue pacificā in affectu. q̄bꝫ aīa pfecti viri hierl'm ꝯformis efficit. q̄ viſio pacis interptat. Tādem cōcludēs beati q̄ pſecutōꝫ patiunt ꝓpt iuſticiā. q̄m ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. q̄ſi circulū faciēs redit ad pncipiū. q2 in h̄ vno ſumma cōplect vniuerſoꝝ. ac p h̄ ſenaria pfectio minoris mūdi i eſſe repatiōis ⁊ grē directe correſpōdet ſenarie pductōi mūdialis machie in eſſe nature. Vn̄ ſicut illoꝝ tria pma pertinent ad diſtinctiōem. tria ſequētia ad ornatū ſic etiā in his tria pma q̄ſi diſtinguēdo ſeparāt aīe vires ab vniuerſitate maloꝝ. vt eſſe habeāt puꝝ atq3 diſtinctū. tria ſequētia q̄ſi adornādo eaſdē reducūt in deū vt habeant eſſe decoꝝ atq3 pfectū. Porro ſi deſcēdat ad ſingula. tā mira eſt correſpōdentia ordinis. tātaq3 ſimilitudinis ſymbolū. vt illud qd p⁹ dieꝝ ſex opa dr. igit pfecti ſunt celi ⁊ terra et oīs ornat⁹ eoꝝ. in aīa viri pfecti videatur eſſe cōpletū. Propt qd inſtar triū pmorum opeꝝ q̄ ſunt mūdi fundamēta. ⁊ triū ſequentiū q̄ ſunt cōplemēta. tria pma ex his cadūt ſub voto tria vo ſequētia ſub deſiderio. In cui⁹ rei teſtimoniū beat⁹ paupeꝝ patriarcha franciſc⁹. in pncipio regule ſue tria pma ꝑponit vt vouēda tanq3 fundamēta dicēs. Regula ⁊ vita fratꝝ minoꝝ hec eſt. ſ. dn̄i noſtri Ihu xp̄i ſanctū euangeliū obſeruare viuendo in obediētia ſine ꝓprio ⁊ in caſtitate. Alia vo tria poſtmodū vt deſiderāda cōmendat tanq3 cōplemēta dicēs. Attendāt fratres ꝙ ſup oīa deſiderare debēt hr̄e ſpūm domini ⁊ ſanctā ei⁹ opationē. orare ſp ad deū puro corde. ⁊ hr̄e humilitatē ⁊ patiam in pſecutione ⁊ in infirmitate ⁊ diligere eos q̄ nos pſequunt ⁊ rephendūt ⁊ arguūt. Vbi illa tria tangit. Nā pmittit ſurſum actōꝫ in deū. ⁊ ſbiungit vltimo ꝯdeſcenſionē ad ꝓximū. interponēs in medio tolerātiā aduerſoꝝ. Igit i trib⁹ pmis vir pfect⁹ crucifigit mūdo. trib⁹ ſequentib⁹ ꝯformis efficit deo. vt q̄ſi ſex alis ſeraphicis a mūdialib⁹ eleuet. ⁊ in diuina feratur. Proinde digne huic paupculo ſacro q̄ pfectionē euangeliū pfecte ſeruauit ⁊ docuit. in apparitiōe ſeraphica ſtigmata ſua tāq3 ſigillū approbatiuū impſſit. vt cōtra finaliū tpoꝝ periculoſam caliginē manifeſtū nob in via pfectiōis oſtēderet ſignū. quo reduceremur in xp̄m pfecte v̄tutis exēplar ⁊ finem ac p h̄ doceremur ad pfectōꝫ attingere. ſi tn̄ diſcam⁹ nō alta ſape ſ; hūilib⁹ ꝯſentire.

c Um aūt pfectio euāgelica circa quā modo ſermo verſat. in his q̄ ſunt ſupererogatōis. ſit in pcedentib⁹ monſtrata cōſiſtere ea vo que ſupcrogatōis ſunt nō ſolū reſpiciūt dona chariſmatū. veꝝ etiā exercitia virtutū. manifeſte colligit ꝙ hmōi pfectio nō ſine v̄tuoſoꝝ habituū exercitatōne poſſidet. Hmōi aūt exercitia virtutū ſuperogantiū. aut fiūt ex mera volūtate abſq3 obligatōe. ⁊ tūc dicūt quandā pfectōꝫ actionis ⁊ meriti. aut cū volūtate dicūt q̄ndam obligatiōꝫ ſupinductā ex voto emiſſo vel ex officio iniūcto. ⁊ tūc dicūt pfectionē ſtatus ⁊ ordinis. in q̄ videlicet q̄s actib⁹ pfectis non ſolū eſt dedit⁹. veꝝ etiā ad act⁹ pfectōis aſtrictus. Que quidē aſtrictio de pfectōe nō minuit. ſ; poti⁹ culmē ſupinducit. q2 de tpali facit eternū dū nō licet reſilire a voto. ⁊ de noſtro diuinū facit dū nō ſolū actū ſ; etiā volūtatē dedicās deo. totū illi offert ⁊ redigit ſb iure diuino. dūq3 ꝓpriā ſacrificat volūtatem que eſt impciabile bonū. ⁊ maxime charꝝ ⁊ itimū. offert deo ſacrificiū medullatū. ac p h̄ pfectū ⁊ integrū ⁊ optimū deo ſumme acceptū. Unde Aug⁹. tractās illud pſ. Sicut iurauit dn̄o votum vouit deo Iacob. ait ſic. Quid vouem⁹ deo niſi vt ſim⁹ tēplū dei. Nihil eīn grati⁹ poſſum⁹ ei offerre q̄ vt dicam⁹ ei qd dicit in Iſaia. Poſſide nos. Hec Auguſtin⁹. Si igit pfecti⁹ poſſidet q̄ poſſid3 ad vſum ⁊ ꝓprietatē. q̄ q̄ quo ad vſu3 tm̄. pfectius ſe dedicat q̄ deo ſe offert ⁊ q̄ ad vſū opis ⁊ quo ad arbitriū volūtatis. Queadmodū Anſelm⁹ in li. de ſilitudinib⁹ p exēplū ſenſibile patēter oſtēdit in duob⁹. Quoꝝ vn⁹ p tpe offert dn̄o arboris fructū. ſ; retinet ꝓprietatem. alter vo largit vtraq3. ⁊ hui⁹ ſcōi donū

⁊ oblationē tā℥ liberalius offerētis. dicā nō
immerito deo cere pferri. Ac p h iuxta hmōi
similitudinē op⁹ vouētis. ope nō vouentis
deo acceptabili⁹ esse demōstrat. p eo videli/
cet ꝙ sic introducta in volūtatē ex mera lib/
tate necessitas. gratiositatē obsequij non di
minuit ꝫ ↄsūmat. Idē q̃z scribēs epō pari/
siensi. ⁊ eū redarguēs ꝙ clericū de monaste/
rio sancti Martini de cāpis extraxerat. ait
sic. Si oīa agēda sunt cū ↄsilio. cui⁹ magni
ↄsilio ꝙ̄ ei⁹ q̄ admirabilis. ↄsiliari⁹. de⁹ for/
tis dr̄. Ipē quoqꝫ ↄsulit ad pfectiōem niten
tib⁹ vt oīa relinquāt ⁊ se sequant̄. Qđ cōsi
lium mag̃ in monasterio ꝙ̄ in alio vite p̄po/
sito impleri sancti p̄res intellexerunt. Hoc
ipm̄ Grego. in regis. scribēs. Desiderio epō
p clerico volēte religionē intrare dr̄ sic. Mi
nime sit ei impedimēto vestra fraternitas ma
gis āt pastorali admonitiōe succēdite vt fer/
uor hui⁹ desiderij in eo nō tepescat. vt qui a
turbulēto secularium turbaꝝ tumltu se segre
gans. qetis desiderio monasterij portū ap/
petit. rursus ecclesiasticaꝝ curaꝝ nō debeat
tumultib⁹ implicari. ꝫ in dei laudib⁹ secure
pmittat̄ liber ab his oībus vt postulat pma
nere. Bern. quoqꝫ in li. de dispēsatiōe ⁊ p̄cce/
pto. Audire inqt a me vu'tis. vn̄ inter cete/
ra pnie instituta monasterial' disciplina me/
ruerit hāc p̄rogatiuā. vt scdm̄ baptisma nū
cupet̄. Arbitror ob pfectā mūdi abrenūcia/
tionē. ac singularē excellentiā vite spiritual'
qua p̄eminēs vniuersis vite humane gene/
rib⁹ hmōi ↄuersatio, pfessores suos ⁊ ama/
tores suos. angelis silēs. dissimiles hoīb⁹
facit. imo diuinā in hoīe reformat imaginē.
ↄfigurās x̄po ad instar baptismi. dū p id qđ
mortificam⁹ mēbra nr̄a q̄ sunt sup terrā. rur
sum xp̄m induim⁹ cōplātati silitudini mor
tis ei⁹. Idē etiā astruit glo. sup tricesimū nu
meroꝝ dicēs. Alij vouēt vitulos. alij arietes
vel domos nazare⁹ semetipm̄ Hoc est naza
rei votū qđ est sup oē votū. Fili⁹ eni vel fi
lia. aut pec⁹ aut p̄diū extra nos est. semetip̄z
deo offerre. nō alieno labore ꝫ p̄prio place/
re. pfecti⁹ ⁊ eminēti⁹ est oīb⁹ votis. Ex his
oīb⁹ apte clarescit ꝙ religionis votū i statu
pfectiōis collocat tā℥ adminiculās ad per
fecte virtutis exercitiū. Qđ intelligētes p̄res
in quarto ↄcilio tolerano statuerūt. ꝙ liber
sit clericis ad religionē ingressus. sic dicētes
Placuit clericos monachoꝝ p̄positū appetē
tes. q: meliorē vitā seq cupiūt. liberos eē de

bere ab epīs ad monasterioꝝ ingressus Hoc
aūt quia nō solū auctoritatib⁹ pbari potest.
ꝫ etiā vniuersis sanctoꝝ exēplis q̄ de cleri/
cali statu ad religionē trāsierūt. adeo certū
est vt si q̄s ↄtraire voluerit. nō min⁹ videat̄
desipe ꝙ̄ errare. Si q̄s autē errore decept⁹.
p̄fatis ↄcil̄ obsistere. asserēdo ꝙ pfecti⁹ sit
manere in seculo. q: circa magis difficile v/
tus ↄsistit. ⁊ difficili⁹ est inter mltas peccādi
occasiōes peccata vitare. ⁊ mirabili⁹ est ho/
minē in medio flāmaꝝ nō vri. ⁊ victoriosi⁹ ē
inter numerosiores hostiū acies ⁊ frequētio
res insult⁹. ⁊ maiora belloꝝ discrimina d̄ ho/
stib⁹ triūphare. Respōdebim⁹ nō iō statum
maioris esse v̄tutis q: minoris est securitat̄
nec ideo statū aliquē pfectioris esse iusticie.
q: p̄ximior est ruine. nec etiā ideo magis esse
pfectū. q: difficili⁹ est in ipō vitare peccatum.
Est eni triplex difficultas. Prima p̄ueniēs
ex arduitate ⁊ nobilitate gener̄ opis. sic om
ni se castrare ↄcubitu. oī abrenūciare pos/
sessioni. ⁊ omino se alienē p̄ter deū subijce/
re volūtati. Et hec absqꝫ dubio auget meri/
tum. Iuxta illud Matth. Intrate p angu
stā portā. Ubi glo. Satis angustū est om/
nia p̄termittere. vnū solū diligere. vnū q̄re/
re. ad vnū q̄tidie pulsare. p̄spera nō ambire.
aduersa nō timere In his ↄsistit difficultas
ratiōe gener̄ opis. Maior difficultatis an
gustia repit̄ in via diuini ↄsilij. quā paucio/
res inueniūt. ꝙ̄ in via diuini p̄cepti. p quā
oēs gradiunt̄ iusti. Un̄ Hiero. ad rust. cū
monachū. Si pfecta seq desideras. exi cū
abraā de patria ⁊ de cognatiōe tua. ⁊ pge q̄
nescis. Si habes substāciā vēde ⁊ da paupe/
rib⁹. si nō habes grādi onere liberat⁹ es Nu
dum xp̄m nud⁹ sequere. Duꝝ grāde ⁊ diffi
cile ꝫ magna sunt p̄mia Est ⁊ alia difficul
tas veniēs ex viciositate p se agētis. sic diffi/
cilius est diuiti auaro dare minuta. ꝙ̄ largo
maiora. ⁊ supbo se alteri subdere. ⁊ guloso ie
iunare. ⁊ assueto voluptatib⁹ carnis diffici
us ↄtinere. Et h nō auget meritū ꝫ miseriā
Un̄ Hiero. ad Eustochiū. Soror tua ble/
silla etate maior ꝫ p̄posito minor. post acce/
ptum maritū septimo mense viduata est. O
infelix humana ↄditio ⁊ futuri nescia. Nā ⁊
virginitatis coronā ⁊ nuptiaꝝ pdidit volup/
tatē. Et ꝙ̄q̄ꝫ scdm̄ pudicicie gradum teneat
q̄s tn̄ illā p momēta singula sustinere esti/
mas cruces spectantē q̄tidie in sorore quod
ipa pdidit. ⁊ cū difficili⁹ expta careat volu/

ptate.minorē ɔtinētie habere mercedem
Est ⁊ tertia difficultas ex circūstātijs extrinsec⁹ annexis trahēs originē.sicut difficilius est abstinere cū apponunt delicata cibaria.difficili⁹ est bona tpalia ɔtemnere qñ offerunt magna ⁊ pulcra.difficili⁹ cōtinere in ɔsortio feminaꝝ. Et hec difficultas p accidens ⁊ indirecte auget aliqñ meritū. cū virtus inter hec illesa triūphat. ſʒ directe ⁊ p se est magis via ad ruinā.⁊ ideo fugiēda. Vñ sup illud Matth. Diues difficile intrabit i regnū celoꝝ.dicit Raban⁹. Nō ait impossibile ſʒ difficile.ħ est maximi laboris esse.pecunias habētes ⁊ in pecunijs cōfidētes. extutis phylargyrie retinaculis aulā regni celestis itrare. Hec tñ ex hoc inferri potest ꝙ diuites sint paupibꝫ pfectiores.cū dñs adolescenti diuiti cōsiliū dederit vt paup fieret. si vellet esse pfectus.Expedit igit ad pfectiōꝫ virtutis ⁊ meriti difficultatē hmōi non amplecti.ſʒ fugere.Vñ Aug⁹. de singularitate clericoꝝ. Lubrica spes est q̄ inter fomenta peccatoꝝ se saluari sperat. incerta victoria iter hostilia arma pugnare.⁊ impossibilis liberatio flāmis circūdari nec ardere Hec augustin⁹.Cui ⁊ ɔsonat Hiero.ɔtra vigilātium.q̄ statū seculariū statui religionis pferre conabat.Cur inq̄t pgis ad heremū.videlicet vt te nō videā.te nō audiā. vt tuo furore nō mouear.vt tua bella nō patiar. ne me capiat ocul⁹ meretricis.ne me forma pulcerrima ad illicitos ducat amplex⁹. Respondebis.ħ nō est pugnare ſʒ fugere.Sta in acie aduersarijs armat⁹ obsiste.vt cū viceris coroneris.Fateor imbecillitatē meā.nolo spe pugnare victorie.ne pdā aliqñ victoriā.Si fugero gladiū deuitaui.si stetero.aut vincendū est mihi aut cadendū Quid necesse ē certa dimittere.⁊ incerta sectari. nulla securitas est vicio serpēte dormire.Potest fieri vt me nō mordeat.⁊ tamē potest fieri vt aliqñ me mordeat. Nō de libidine dixim⁹. referamus ad auariciā.⁊ ad oīa vicia que vitant solitudine.Et ideo vrbiū frequētias declinam⁹ ne facere cōpellamur q̄ nos nō tā natura cogit facere ꝙ̄ voluptas. Hec Hieronymus. Quibꝫ error ɔfutat vigilātij. suoꝝꝙ sequaciū eoꝝ videlicet q̄ statū seculariū q̄ntū ad perfectiōis gradū statui religionis.vel pferre l' equare conat. Aduersus quos ⁊ paulo añ pmittit. Qꝫ aūt asserit vigilanti⁹ eos melius facere q̄ vtunt rebꝫ suis.⁊ paulatim fructus possessionū suaꝝ paupibꝫ diuidūt. ꝙ̄ illos qui possession.bꝫ oībꝫ venūdatis sil' oīa largiunt.nō a me ſʒ a dño sibi respōdebitur Si vis pfectus esse vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊ da paupibꝫ. Ad cū loquit q̄ vult esse pfectus.q̄ cū aplīs patrē.nauiculā.⁊ rete dimittit. Iste tñ quē tu laudas secund⁹ aut tertius grad⁹ est.quē ⁊ nos ꝑcipim⁹ dūmō sciamus pma scdis ⁊ tertijs pferēda.

Enim de cōparatiōe pfectiōis ad pfectōnē fm pemīnentie rōem patenter elucet ꝙ aliq̄s pfectiōis modus ⁊ stat⁹ sit eminētior altero. Cū em̄ seipum castrare.pter regnū celoꝝ p votū ɔtinētie sit pfectū ⁊ certū est ꝙ pfectior mō fit illud p virginalē ɔtinentiā q̄ fructui cōparat cētesimo ꝙ̄ p vidualē q̄ p sexagesimum in euāgelica pabola designat. Nō est g̃ ɔtra pfectiōis naturā ꝙ de aliq̄bꝫ duobꝫ q̄ recte dicūt pfecta in statu vie. vnū dicat pfecti⁹ altero.qꝛ et in statu patrie vbi ad vltimā pfectiōem beatificati puenīūt. vn⁹ alteri fm. apostolicā doctrinā pponit instar celestiū luminū differētiū claritate.Attendēdū est igit ꝙ cū pfectione pfectiōi cōparam⁹.pōt hoc esse in eodem genere vel i diuersis. Nā sicut ex pcedētibꝫ liquet.pfectio superogatiōis quedā existit in exercitio ẏtutis.voto religionis.officio plationis. Facta g̃ cōparatiōe ad simile pfectionis modū.pmo fm exercitiū virtutis illa pfectio est pemīnētior in qua radix charitatis pinguior.sublimitas opatiōis excelsior.fraterne edificatiōis fruct⁹ vberior. Qꝛꝙ̄ aūt tot⁹ h⁹ pfectiōis origo sit charitas.multū tamē facit ad ei⁹ cōplementū ip̄a opatio. Gregorio attestāte q̄ ait. De dilectiōe cōditoris.lingua mēs ⁊ vita reqrat. Nūꝙ̄ amor dei est ociosus.opat em̄ magna si est.si autē opari renuit amor nō est. Multū etiā facit gen⁹ ⁊ nobilitas opis.qꝛ sic claꝝ est.aureole pmiū nō debet habitui virtutꝫ intrinseco ſʒ opi pⁱuilegiato vtpote pdicatiōi.martyrio.ẏginitati. Multū etiā facit edificatio pximi. cū dñs dicat viris pfectis. Vos estis lux mūdi. Sic luceat lumē vestꝛ corā hominibꝫ vt videāt opa vr̄a bona. Silr quātū ad votum religiōis.ill⁹ est pfectio potior.in q̄ vouetur paupertas altior. obediētia vniuersalior.forma castitatꝫ honestior. Nā ista tria sic expsse patet ⁊ grad⁹ habēt.⁊ mai⁹ ⁊ min⁹ recipiunt.⁊ p hoc tāto in maioris pfectiōis statu ɔstituunt.q̄nto sublimi⁹ vouent. potissime

si hec regulariū obseruantiarū instituta imitentur. quibus austeri⁹ castigetur corp⁹. fructuosi⁹ edificetur proxim⁹. ac reuerēti⁹ colatur de⁹. Consistit aūt castigatio corporis in artitudine vestium. victualiū. ⁊ verborū. cū austeritate laborum. vigiliarū. ⁊ aliarū afflictionū corporalium. Edificatio vero proximi in exēplis exhibēdis virtutū. documētis scripturarū. remedijs sacramentorū. psidentijs regiminū. iudicijs iusticiarū. ⁊ bñficijs miserationū. Cult⁹ aūt dei in reuerētia ac vigili frequētatiōe psalmorū. hymnorū. cāticorū spūaliū adorationū. missarū. et aliarū diuinarū orōnū. Hec aūt simul reperire in aliq̄ vno statu religionis pcellēti⁹ q̄ȝ i alijs. valde difficile ⁊ forsan impossibile videtur diligēter cōsiderāti. Et ideo q̄uis vn⁹ religionis stat⁹ alterū pcellat in votis substātialibus. nō tñ pferri potest in omnibus cū quilibet stat⁹ aliq̄d prerogatiue specialis obtineat. q̄ sancta mater nostra ⁊ spōsa xp̄i eccl'ia tanq̄ȝ vestitu deaurata circūdata varietate decoratur ⁊ deiformis efficitur. Per hūc etiā modum sm officiū plationis excellētior est perfectio in quo eminētior cōfertur sublimitas ordinis. videlicet ad purgandū. illuminādū. ⁊ pficiendū. ⁊ onerosior iponitur sarcina laborū in pascēdo cōmissum gregē exēplo. vbo. ⁊ tēporali subsidio. vberior etiā comitatur fructuositas salutis. ⁊ in eo q̄ psidet ⁊ in eis q̄ subsunt ⁊ in ceteris ad quos psidētis exēpla pueniunt. Requiritur igitur hui⁹ pfectiōis eminentior sublimitas. vt plat⁹ ecclesie q̄nto sublimius pest. tāto sancti⁹ viuat. sollicit⁹ inuigilet. ⁊ fructuosi⁹ gregē pascat. Si aūt cōparatio fiat pfectiōis ad pfectionē in genere diuerso. q̄tū ad modū ⁊ statū. dupliciter potest intelligi. vel psuppositiōe vel pcise. Si psuppositione. sic absq̄ dubio maior est pfectio q̄ attēditur sm exercitiū virtutis. votū religionis. ⁊ officiū plationis. q̄ȝ altero modo tm̄. Sȝ si pcise cōparat⁹ pfectionē religionis aut plationis ad pfectionē virtutis. nulla prsus ē cōparatio in vero esse virtutis. Nā votū religiōis sine exercitatiōe pfecte virtutis nō est pfectiō sȝ puersio. nō pfectiōis sublimitas sȝ simulatiō eq̄tatis. Officiū vero plationis sine culmine virtutis ⁊ meriti nō est vera sublimatio sed deiectio. nō gloriosa excellētia sȝ piculosa ruina. pro eo q̄ potētes potēter tormēta patientur. ⁊ durissimū iudiciū his q̄ psunt fiet. Cū igitur pfectio stat⁹ sine ratiōe voti. sine rōne officij sine pfectiōe meriti p modica habēda sit. pfectio vero meriti obtineri nō possit sine caritate que est donū spūssancti. ⁊ nemo sciat. vtrū alterū in hoc dono pcellat. quia etiā nescit se illud donū habere. nulli⁹ debet se alteri in pfectiōe pferre. q̄n poti⁹ si fiat cōparatiō psonarū in excellētia pfectiōis. debēt viri q̄nticūq̄ȝ pfecti iuxta doctrinā apostoli superiores sibiinuicē arbitrari. Unde Augustin⁹ de bono cōiugali. Nō recte inquit cōparantur hoīes hominibus in vno aliquo bono. Fieri eñ potest vt alius homo nō habeat aliquid qđ ali⁹ habet. sȝ aliud habeat qđ pluris estimandū est. Et paulo post. Meli⁹ est habere omīa bona vel minora q̄ȝ magnū bonum cū magno malo. q2 in bonis corporis meli⁹ est habere staturā zachei cū sanitate q̄ȝ golie cū febre. Porro de cōparatiōe statuū religiōis ⁊ plationis. melior saluo iudicio dicere possumus q̄ hmōi cōpatio fieri potest. vel q̄tū ad ea que sunt de substantia. vel q̄ntū ad ea q̄ sunt de cōgruētia statuū. Si quātū ad ea que sunt de substātia. sic se habēt velut excedentia ⁊ excessa. pro eo videlicet q̄ ad pfectiōē status religionis necessario requiritur abdicatiō pprietatis. ad quā tñ minime astringuntur prelati eccl'ie. sicut patet. xij. q. j. et dei io agarensi. Epi de rebus ppriis vel acq̄sitis. vel quicq̄d de pprio habēt. heredibus suis si voluerint derelinquāt. Uerūtamē omīs plat⁹ ex ipso plationis officio tenetur nō solū ad ea que sunt salutis pprie. sȝ etiā plebis sibi cōmisse. Nā ei p q̄libet subditorū a dño dicitur. Custodi virū istū q̄ si lapsus fuerit erit aīa tua p aīma illi⁹. Et ad h religiosus ex ipso religionis voto neq̄q̄ȝ astringitur. Si aūt fiat cōparatio statuum q̄ntū ad ea q̄ sunt de cōgruētia statuū sic simpliciter dicendū q̄ stat⁹ platiōis ⁊ ei⁹ pfectio ē eminētior. queadmodū insinuat Dionysi⁹ i libro de eccl'iastica hierarchia dicēs. Sicut q̄ dicit hierarchiā. summari dicit vniuersorū sacrorū ornatū. ita dicēs hierarchā mōstrat in deo manentē ⁊ diuinū virū. in q̄ omnis hierarchia pficitur. Siłr ⁊ Hiero. ad fabiolam. Tāta debet esse sciētia ⁊ eruditio pontificis dei. vt gressus ei⁹ ⁊ mot⁹ ⁊ vniuersa vocalia sint. veritatē mēte cōcipiat. ⁊ toto eā habitu resonet ⁊ ornatu. vt quicq̄d agit. quicq̄d loquitur sit doctrina aplorū. Hec tñ ex his pt inferri q̄ ad pontificis statū requiratur q̄ omīs stat⁹ pcellat in omnibus. alioq̄n nō posset fieri pontifex nisi esset virgo. cōgruit tamē q̄ in his pcellat q̄ ad pascēdi gregis spectāt officium.

ſicut ſcribit Hiero. ad oceanū. Futurꝰ pa/
ſtor eccl'ie talis eligat' cuiꝰ cōparatiōe ſubie/
ctus populꝰ merito grex dicat'. Et Grego. i
paſto. Tāto debet actionē populi actio p̄ce
dere p̄ſul'. q̄ntū diſtare ſolet a grege vita pa
ſtoris. Quapropter ad p̄latōis ſtatū nō con
gruit accedere niſi ꝑfectū. vt ibidē ait Gre/
gorꝰ. Uirtutibꝫ pollēs coactꝰ ad regimē ve
niat. v'tutibꝫ vacuꝰ nec coactꝰ accedat. Sta
tus vero religiōis peccatores ⁊ imꝑfectos
admittit vt iuſtos efficiat. ⁊ ad ꝑfectōem ad
ducat. Et ideo q̄uis p̄latiōis ſtatꝰ in ꝑfectōe
ſit altior. religionis tñ ſtatꝰ ſecurior ⁊ mor/
bis nr̄is curādis expeditior. ꝓ eo q̄ a mul
tis periculis eruit q̄bꝫ ſtatꝰ p̄latōis expoit'.
Primū quidē rōne annexi honoris. Iuxta
illud Aug'. ſuꝑ p̄s. Q̄to plꝰ honoramur. tā
to plꝰ ꝑiclitamur. Hmōi aūt periculū mani
feſtās Gregoriꝰ ſuꝑ illud Iob. q̄ dicit regi
apoſtata ait. Unꝰ q̄ſq3 rector quotiēs extol
litur q̄ ceteros regit totiēs ꝑ lapſum ſuꝑbie
a ſummi rectoris officio ſepat'. Idē etiā in re
giſtro. Ego viā capitis mei ſequēs ſūmoꝑe
decreuerā eſſe opprobriū hoim ⁊ abiectio ple
bis. vt tāto veraciꝰ intꝰ aſcenderē q̄nto foris
humiliꝰ iacerē. Adiacet igit' ſtatui p̄latonis
periculū rōne honoris. necnō ⁊ oneris ⁊ occu
pationis. Unñ idē Grego. vij. moral'. Omnis
q̄ diſpēſandis rebꝫ terrenis p̄ſidet. occultis ho
ſtis iaculis latiꝰ patet. Nā cū ad diſpēſanda
exteriora mēs extēdere ſe efficaciter nitit' a
ſui ɔſideratōe ſeparat'. Apparet igit' q̄ ſtatus
p̄latōis ſimul eſt excelſus ⁊ ꝑiculoſus. et io
ip̄m appetere ſil' eſt ꝑiculoſum. p̄ſumptuoſū.
⁊ ſtultū. Propt' qd̄ ait Augꝰ. xix. de ciui. dei
Locꝰ ſuperior ſine q̄ populꝰ regi nō poteſt. ⁊ ſi
ita adminiſtret' vt decet. tamē indecent' appe
tit'. Et ideo ait Grego. xxiij. moral'. Sancti
viri nequaq̄ curas extrinſecas appetūt. ſed
occulto ordie ſibi ſuꝑimpoſitas gemūt. Et
q̄uis illas ꝑ meliorē intentionē fugiāt. tñ ꝑ
ſubditā mentē portāt. q̄s q̄dē ſummoꝑe ſi
liceat vitare feſtināt. ſ3 timētes occultas di
ſpenſatōes dei tenēt qd̄ fugiūt exercēt qd̄ vi
tant. Ex his apte colligit' q̄ locꝰ p̄latiōis ꝓ
ſublimitate quidē gradꝰ ⁊ multiformitate
ꝑiculi a viris tā ꝓbate v'tutis pōt coactione
⁊ formidine ſuſcipi. a ꝑctōribꝫ v'o ⁊ infirmis
tota debet intētiōe vitari. a nullis ꝓrſus ap
peti ⁊ ab oībꝫ honorari. Statꝰ aūt religi/
onis ab vniuerſis tā iuſtis q̄ȝ peccatoribus
tā ꝑfectis q̄ȝ imꝑfectis. tā ſapientibꝫ q̄ȝ ſim/
plicibꝫ licite poteſt appeti. a nullis debet con
temni. ab his v'o qui vocant' diuinitꝰ ſecure
ſuſcipi ⁊ ſtudioſe ſeruari. Hec de ꝑfectione
diffuſiꝰ dicta ſunt ꝓ eo q̄ nō paruū admini/
culū cōferūt ad declinationē erroꝝ ſequētiū. in q̄s is cui rñdere incepimꝰ incidit. q̄a
ɔſiderare p̄determīata vl' ex ruditate nō va
luit. vl' ex ꝓteruitate ɔtēpſit.

Secūde reſpōſionis prima ꝑticula. quar
tumq3 capitulū. in quo appetitꝰ martyrij de
ſe ꝑfectus oſtēdit'. ⁊ ecōtra fuga de ſe iꝑfecta
monſtrat'.

S Piritualī diuine legis intelligētia p̄
ditos. nequaq̄ arbitramur ambige
re. ꝑfectiōis euangelice culmē inſtar
dauitice turris ſp̄ualibꝫ ꝓpugnaculis eē mu
nitū. quibꝫ ⁊ foris hoſtilitas infeſta repellit'.
⁊ intꝰ trāquillitas imꝑturbata ſeruat'. Ho/
rum aūt p̄cipuū locū tenere deſideriū paſſi
onis ⁊ mortis ꝓ noīe dñi noſtri Ieſu chri/
ſti. ip̄e nobilis xp̄iani exercitꝰ dux apl's pau
lus euidēter oſtēdit. cū ad Hebreos dicit.
Curramꝰ ꝑ patiētiā ad ꝓpoſitū nobis certa/
men. aſpiciētes in auctorē fidei ⁊ ɔſumma/
torē ieſum. q̄ ꝓpoſito ſibi gaudio crucē ſuſti/
nuit ɔfuſione ɔtēpta. Ubi glo. Succincti ⁊
expediti curramꝰ ſine dubitatōne ad certa/
men martyrij. aſpiciētes in auctorē fidei. q̄
ſ3 oīa bona terrena ɔtempſit. vt ɔtēnen/
da mōſtraret ⁊ oīa mala terrena ſuſtinuit
que ſuſtinēda p̄cipiebat. vt nec in illis q̄rere
tur felicitas. nec in iſtis timeret' infelicitas.
Et paulo poſt. Uinctꝰ eſt q̄ infirmitatū vin
cula ſoluit. mortuꝰ eſt q̄ mortuos ſuſcitauit
a morte itaq3 eiꝰ ſimilia patiamur. Hec gloſa
Ad hec quoq3 idē apl'us ſuo nos hortat' ex/
emplo ad Corin. ſcribēs. Ego inq̄t liben/
tiſſime impēdar ⁊ ſuꝑimpēdar egoip̄e ꝓ ani
mabꝫ veſtris Ibi glo. Perfecta charitas h̄
eſt. vt q̄s paratꝰ ſit etiā ꝓ fratribꝫ mori. Sȝ
nūq̄d mox vt naſcit' iā prſus ꝑfecta eſt. imo
vt ꝑficiat' naſcit'. Cū em̄ fuerit nata nutrit'.
cū fuerit nutrita roborat'. cū fuerit robora/
ta ꝑficit'. cū ad ꝑfectiōem ꝑuenerit. dicit Cu
pio diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. Hec gloſa. Per q̄
patēter colligit' q̄ ꝑfecte charitatis actꝰ ē ſui
corꝑis diſſolutiōem ⁊ mortē appetere. exem/
plo ip̄iꝰ apl'i dicētis ad Phil'. Cupio diſſol
ui ⁊ eſſe cū xp̄o. Ubi glo. Sunt q̄dā hoies
imꝑfecti q̄ cū patiētia moriunt'. ⁊ ſunt q̄dā
homies ꝑfecti q̄ cū patiētia viuūt. Qui eim
deſiderāt iſtā vitā. cū venerit ill' dies. morit'

luctant̄ aduersum se vt sequant̄ volūtatē dī
qui id̄o desiderat sicut apl's dissolui ⁊ esse cū
xp̄o. nō patiēter morit̄. s₃ patiēter viuit ⁊ de/
lectabiliter morit̄. Vn̄ passioni appropiq̄ns
exultabat ⁊ gloriabatur dicēs. Bonū certa/
men certaui ⁊c̄. Hec glo. Ecce q̄ nihil clari
us ad ꝓpositū potest adduci. cū exp̄sse dicat
pfectionē charitat̄ cōsistere i desiderio mor
tis. Potest aūt ⁊ hoc ipm necessaria rōne ꝯclu
di. Si em̄ amor vt dicit dionysi⁹ est vis vni
tiua. ⁊ si hec locutio est ꝑa ꝑ se. necessario seq̄
tur q̄ pfect⁹ dei amor pfecte inclinat aman/
tem ad om̄e illud p qd̄ ꝯueniēt⁹ intimius ⁊
celeri⁹ amato possit vniri. s₃ nihil est qd̄ ma/
gis disponit vt celeri⁹ ⁊ intimi⁹ spūs homi/
nis in statu mortalitat̄ existēs vniat̄ immor/
tali ⁊ impassibili deo. q̄ȝ sustinētia mortis il
late ꝓpter honorē dei. Necesse est igit̄ pfecte
amantē h̄ desiderare antequȝ illud obtineat.
⁊ cū obtinuerit pfecte letari. Unde ⁊ d̄ apo/
stolis d̄r q̄ ibāt gaudētes a ꝯspectu cōcilij q̄
niā digni habiti sunt p noīe Ihū ꝯtumeliā
pati. Ipe eni amor vt dicit Hugo vis ē trās
formatiua. Qui igit̄ xp̄m pfecte amat. p̄ci/
puo mētis affectu eidē cōfigurari optat in
his potissimū q̄ diuina lex dictat. S₃ ꝯfigu
ratio ad xp̄m p̄cipue saluādis ꝯueniēs i sta
tu p̄sentis miserie attendit̄ s̄m assimulatōe₃
in passione ⁊ morte. petro attestante qui ait.
Christ⁹ p nobis passus est. vobis relinquēs
exemplū vt seq̄mini vestigia e⁹. Hoc igitur
est ad qd̄ inclinatōe p̄cipua pfecte charita/
tis ardor inflāmat. iuxta illud Cāticorum.
Fortis est vt mors dilectio. dura sicut infer/
nus emulatio. lāpades ei⁹ lampades ignis
atq₃ flāmar₂. Idē nihil omnin⁹ amor vt dicit
Rich. est vis liberaliter diffusiua. Ubi igit̄
pfect⁹ est amor. ibi ⁊ pfecta diffusio. vel actu.
si oportunitas adest. vel si nō adest saltē desi
derio pleno. Cū igit̄ traditio sui in mortē p
alicui⁹ amore sit diffusiōis p̄maxime. necesse
est pfectū charitat̄ amorē ad id aspirare. iu/
xta illud qd̄ habet̄ in Iohāne. Maiorem
hac dilectōem nemo h₃ vt animā suā ponat
quis p amic̄ suis. Mortē itaq₃ p xp̄o desi/
derare. morti se p xp̄o exponere. ⁊ in mortis
agone gaudere. act⁹ est charitatis perfecte.
Porro mortē fugere act⁹ est imperfecti q̄ntum in se est. pōt tñ ad pfectiōem reduci per
circūstantiā supadditā. sicut determinatum
est sup̄. vt pote cū q̄s h̄ facit vt se reseruet ad
gloriosiorē triumphū. sic fugit apl's. vel cu₃
id agit ad p̄bendū infirmis spei solatiu₃. ne
dū morte imminēte trepidare se sentiūt i de
sperationē labant̄. Et hac rōe fugisse credē/
dus est xp̄s. nō ex vehemētia timoris. sed ex
benigna ꝯdescēsione pfectissime charitatis
Iuxta qd̄ dicit augustin⁹ sup Ioh. omel. xxxj
Firmissimi sunt xp̄iani si q̄ sunt q̄ nequaquȝ
morte imminēte turbāt̄. S₃ nūq̄d xp̄o fir/
miores. Quis h̄ insanissim⁹ dixerit. Quid ē
ergo q̄ ille turbat⁹ est. nisi q̄r infirmos i suo
corpe. i. in eccl'ia sue infirmitatis volūtaria
assumptiōe ꝯsolat⁹ est. vt si q̄ suo₂ morte im
minēte turbant̄. ip̄m in spū intueant̄. ne hoc
ip̄o se putātes reprobos peiore desperatōis
morte absorbeant̄. Hec Aug⁹. Quib⁹ luce
clari⁹ ostēdit̄ q̄ in passiōe trepidare q̄uȝ sit
impfectū. nullā tñ in xp̄o ꝯdescēdente imp/
fectionē ponit. s₃ in eis solū q̄b⁹ ip̄e ꝯdescen
dit. Silr̄ etiā de fuga sup illud Ioh vij. nō
em̄ volebat in iudeā ambulare. astruit esse
sentiendū. Futuꝝ inq̄t erat vt aliq̄s fidelis
abscōderet se ne a psecutorib⁹ inueniret̄. ⁊ ne
illi p crimine obijceret̄ latibulū. p̄cessit i ca/
pite qd̄ in mēbris ꝯfirmaret̄. Idē quoq₃ su
per illud psalmi. q̄adusq₃ iustitia ꝯuertat̄ in
iudiciū. infirmos inq̄t in se p̄figurās domi
nus. i. infirmo₂ psonā gerēs. illisq₃ ꝯpatiēs
ait. trāseat a me calix iste. Nō em̄ timebat do
min⁹ pati tertia die resurrecturus. cu₃ arderet
paul⁹ dissolui ⁊ esse cū xp̄o. Certū est aūt q̄
paul⁹ habebat infirmitatē carnis. Nō igit̄ i
firmis carne xp̄s exemplū p̄buit. s₃ infirmis
spū ꝯdescēdit. Huic autē veritati tā clare is
cui rñdem⁹ multiplicat̄ conat̄ obsistere. Q₂
em̄ vt ꝑutat₃ ignar⁹ absurdū reputat q̄ xp̄s
imperfectis ꝯdescēderit in aliq̄ actu. ostēdere
nitit̄ q̄ fugere mortē sit de sua rōne pfectu₃
p eo videlic₃ q̄ a xp̄o p̄cipit̄. ⁊ q̄r in viri₃ pfe/
ctis inuenit̄. Verūtamē p̄mā rōnem nulli⁹
esse vigoris ex h̄ colligere possum⁹. q̄r sicē p̄ce
ptū pfectionē nō efficit. sic nec imperfectiōe₃ tol
lit. Si em̄ impfectiōem tolleret. q̄cūq₃ tene/
ret̄ ad p̄cepti obseruantiā teneret̄ ad pfectiō
nem implendā. Qd̄ cū sit manifestissime incō
ueniēs. ꝯstat q̄ frustra laborat oñdere q̄ fu
gere sit pfectū. p euangeliū. p pelagiū papa₃
⁊ p athanasiū. cū euāgelice pfectiōis culmen
ex superogatōe maneat diuini ꝯsilij. nō ex ob
ligatiōe p̄cepti. Insup ⁊ illud mandatū d̄ fu
giendo a facie psecuto₂. intelligi h₃ in casu
sicut Raban⁹ d̄r sup Mat. ⁊ glo. Hoc inq̄t
ad illud tps ptinet q̄ dictū est in viā gentiū

ne abieritis. ⁊ in ciuitates samaritanoꝝ ne
intraueritis. ꝙ ꝑsecutoꝛes nō debeāt timere ſ3
declinare. vt tribulatōis occasio sit euāgelij
seminariū. Si ergo in hoc casu intelligit. nihil
ad ꝓpositū suū valet. Si aūt simpliciter in/
telligit sicut insinuat. nō modicū errat. quia
tūc quicūqꝫ volūtarie morti se exponeret cū
latere vel fugere posset peccaret mortaliter fa
ciens ꝯtra dn̄i iussionē. Nō si veꝝ ē beatissi
mi martyres. petr⁹. paul⁹. andreas. laurēti⁹
sebastian⁹. tyburti⁹. vincenti⁹. ⁊ ꝯsimiles. q
se vltro ꝑsecutoribꝫ tradiderūt. digni nō es/
sent gloria martyꝝ. ſ3 ignominia ꝑuaricato
rum. Magne igit͛ fuit demētie vniuersaliter
affirmare ꝙ sancti martyres fugerūt. ⁊ cū in
ueniebant͛ martyrio se subdebāt. Nā hoc ex/
pꝛesse derogat ꝑfectiōi sanctoꝝ martyꝝ. q2 q
libet q̄ntūcūqꝫ impfect⁹ qn̄ nō pōt latere. te
neret͛ scipm martyrio subdere. ac ꝑ hoc dū actui
fugiēdi falsam q̄ndā ꝑfectionē attribuit. ꝑfe
ctis xp̄i martyribꝫ verā tollit. Alia quoqꝫ rō
qua conat͛ ꝓbare ꝙ fugere nō sit impfectuz.
q2 viri ꝑfecti fugerūt. dupliciter deficit. Pri
mo. q2 nō oē qd viri ꝑfecti faciūt est ex hoc
ipo ꝑfectū. Nā sicut iacob. dauid. vrias. ⁊ ma
thatias fugerūt. qs introducit ad fugeꝛ ꝯmē
datione. ita etiā habuerūt vxoꝛes ꝓprietates
possessionū. q tn̄ sese cū euāgelica ꝑfectione
nō cōpatiunt͛. Dehinc q2 (vt supra monstra
tū est) act⁹ q de suo genere est impfect⁹. ꝑ ali/
quā circūstantiā quā charitas ꝑfecta illud ad
hibet. pōt esse ꝑfect⁹. ⁊ iō nō rōne act⁹. ſ3 rōe
circūstantie lectōꝝ viroꝝ in opibꝫ hmōi ꝑfe/
ctio cōmendat͛. Preterea sic nō sequit͛ ꝙ oc/
cidere hoiem sit bonū atqꝫ ꝑfectum. q2 phi
nees ⁊ mathathias ex peccātoꝝ occisiōe laudāt͛
sic ⁊ rōnes qs multiplicat nil recte ꝯcludūt
Vn̄ tn̄ poterit inferri ꝙ si sācti viri aliqd lau/
dabiliter fecerūt. illud fieri potest ꝓ loco ⁊ ꝓ
tpe absqꝫ peccato. sicut sacer athanasi⁹ ꝓba/
re videt͛ ⁊ intēdit. Nec tamē ex hoc sequit͛ ꝙ sit
ꝑfectū. nisi pariter includat͛ ꝙ impfectio peni
tus excludit. sicut hic ꝑuerse dogmatizat. Nō q̄a
superi⁹ improbatū est. hic cōmemorasse suf
ficiat.

Ane distinctio quā subiūgit de mo/
dis fugiēdi qs de se conat͛ perfectos
ꝯstruere. ac multipliciter ꝑ exempla
cōmendare. nō veritatis dilucidationē tribu
it mētibꝫ legentiū. qn potius erroris caliginem
nisi sollicita circūspectiōe caueat͛. Distinguit
nāqꝫ sex modos fuge. quoꝝ pm⁹ vt dicit est ex
mētis ꝑuersitate. secūd⁹ est ex mētis ignauia
⁊ timoꝛe seruili. terti⁹ est ex naturali ratione
quart⁹ est ex humilitate mētis. quint⁹ est ex
circūspecta prudētia. sext⁹ ex abūdanti mise
ricoꝛdia. In quoꝝ modoꝝ explicatiōe multa vi
det͛ absurda dicere. Loquēs eīm de secūdo
mō dicit. ꝙ fugere ex ignauia. est ex timoꝛe ser
uili. sic fugerūt filij israel in diebꝫ saulis sub
duce ꝙ xp̄s hoc modo mortē nō timuit sed ti
meri ꝓhibuit. Et paulo p⁹. Nec fuga impfe
ctis cōpetit. In his aūt ṽbis ondit se ꝑ oia
theologice ṽitatis ignarū. Primo q̄ntū ad si/
gnificatiōē ṽboꝝ. in hoc ꝙ dicit filios israel fu
gisse philistijm ex timoꝛe ſuili. Timoꝛ eni3
seruilis cū sit donū spūssancti nō docꝫ fuge
re coꝛpalia bella ſ3 spūalia peccā. Scdo ōn/
dit se nescire pond⁹ sniaꝝ cū dic̄ huc timorē
esse ꝓhibitū. ⁊ post subiūgit ꝙ ꝯpetit impfectis
Ex hoc eīm sequit͛ ꝙ aliqd idē sit generaliter ꝓ
hibitū ⁊ aliqbꝫ ꝑsonis indultū. ⁊ vtꝝ ꝙ imp
fectis sit indulta trāsgressio mādatoꝝ. Nō
q2 ꝯtinet ꝯtradictiōē implicitā ab oī ꝓrsus
rōne discoꝛdat. De tertio ṽo loquēs fugi
endi modo dic̄. ꝙ ē ex quodā naturali timo
re. ⁊ ꝙ hic fugiēdi mod⁹ ꝯpetit viris ꝑfectis
sicut moysi. helye. helyzeo. ⁊ xp̄o. Et hoc fuga
vt dicit nullā opat͛ impfectiōem. ⁊ hāc vt as
serit xp̄s assumpsit. In qbꝫ ṽbis duo implꝭ
cat. quoꝝ vnū est falsum. alteꝝ ṽo blasphe/
mia. Licꝫ eīm timere mortē sit naturale. fu/
gere tn̄ est volūtariū. ⁊ q̄uis ꝑfecta caritas
nō excludat oīno timorē naturalē. exclu/
dit tn̄ illi⁹ dn̄ium q timid⁹ in fugā cōuertit͛.
Vn̄ Beda sup illud Mar. relicta syndone
fugit. Quia pl⁹ ceteris dn̄m amauerit indu/
cauit q alijs fugiētibꝫ sequi dn̄m nō omisit
nondū tn̄ ꝑfectiōem habuit. q vel territ⁹ fu/
gere potuit. In qbꝫ pariter ostēdit ꝙ fugere
ex timoꝛe mortis nō stat cū ꝑfectiōe charitatis.
Nec obstat verbū glo. sup illud Job. ali⁹ te
cinget q dr ꝙ hmōi affect⁹ adeo naturalis
erat. vt nec eū petro senect⁹ abstulerit. cū tn̄
ꝑfect⁹ esset. ꝓ eo ꝙ aliud est timere. aliud ē ti
moꝛe fugere. sicut in eadē glo. quā ipe fraudu
lēter detrūcat imediate subiūgit͛. S3 q̄nta
cūqꝫ aut sit molestia mortis. vicat eā vis amo
ris. Cōstat ꝙ amoris vi supante timorē ne/
quaq̄ fugim⁹. Fuga igit͛ ex timoꝛe mortis
nequaq̄ stare pōt cū ꝑfectiōe charitatis. Vn̄
Aug⁹ in origi. omel. eadē. Amoꝛ xp̄i in eo q
pascit oues ei⁹. in tā magnū debet xp̄i talē/
qꝫ crescere ardoꝛē. vt vincat etiā mortis na/

turalē timorē quo mori nolum⁹ etiā qñ cū
xp̄o viuere volum⁹. Hec Aug⁹. Ex q̄bꝰ cō/
cludit q fuga hm̄oi stare nō potest cū pfectiō
ne charitatis. que hūc timorē expupat ne ti/
mentē in fugā ꝯuertat. Dicere igit ex h timo
re xp̄z fugisse. nō est aliud q̄ xp̄m blasphema
re. cū ex hoc sequat q in ip̄o fuerit amor na
turalē timorē nō supans. sz ab ip̄o supatus.
ac p hoc nō pfecte stabiliēs sz vacillās ꝛ im/
pfect⁹. Aduertat igit quisq̄s hec legerit q fu
ge puenienti ex naturali timore mortis perfe
ctionē attribuere. simulq̄ asserere xp̄m hoc
modo fugisse. nihil aliud est q̄ xp̄m ducē iā
pstratū ad host. hꝰ dicere. ꝛ vniuersum ipsi⁹
exercitū ad fugā puocare. Null⁹ eñ in fu/
gam mortis timore ꝯuertit. nisi timor hm̄oi
in eo dn̄et. Qd si hoc vt asserit pfectū est. et
om̄es h naturali timore vrgent. nil aliud re
stat ꝫm hāc pphanā doctrinā nisi om̄es i fu
gā ꝯuertant. Nulla igit erit in fugiēdo dif/
ferētia pastoris ꝛ mercēnarij cū vterq̄ pari/
ter habeat naturalē timorē moriendi. De
q̄rto ꝟo differēs addit. q fugere ex humili/
tate mētis qua hō ꝓpriā infirmitatē cogno/
scit. ꝛ ad mortē sustinendā humiliter se imp
fectū credit. cōpetit viris pfectis. Nā h mo/
do vt ait fugit Petr⁹ a facie neronis. ꝛ iudei
psecutiōes antiochi. ꝛ anachorete psecutio/
nes deciū ꝛ valeriani. Et post subdit q hāc
fugā docuit xp̄s ꝛ exēplo ꝯfirmauit. ꝛ ē imi/
tanda pfectis. Hoc aūt si q̄s diligēter ꝯsi/
deret. scribētis imperitiā manifeste ꝓpēdet.
Nā p̄mū exēplū de Petro est falsum. Si eī
petr⁹ vt dicit se reputabat impfectū ad mar
tyriū. pari rōne ꝛ quilibet xp̄ian⁹. Sic igr ex
hac ꝯsideratiōe fugere pfectū est. q̄libet oino
deberet fugere. nullusq̄ ad passionē tanq̄ ad
rem ꝓprias vires trāscendentē aspirare. Ex
quo etiā illud infert q ꝓsumptuosus fuit il
le feruor sanctoꝝ q̄ corde intrepido ad tor/
mēta ferebant. Secundū aūt exēplū est i se
ambiguū ꝛ impertinēs ad ꝓpositū. q: nō cōstat
iudeos illos ex humilitate fugisse. nec ad p/
fectiōis exemplū eoꝝ fuga pōt assumi q̄ ma
teriali gladio ꝓpriā tuebant salutē. ꝛ aduer/
sarios qñ sibi facultas aderat psequebant
ad mortē. Exemplū ꝟo tertiū de anachore/
tis. vbi allegat auctoritatē hieronymi p fu/
ga pauli p̄mi heremite suo ꝓposito nō ꝯpetit
qn potius aduersat. Nā Paul⁹ vt ibidē dicit
Hiero. adolescēs erat delicat⁹ ꝛ diues. non
anachoreta. nō monach⁹. sz adhuc secło de/
gens. De q̄ ibidē Hieronym⁹ subdit q ne/
cessitatē in volūtatē ꝯuertit dū p̄mo q̄si cō/
pulsus postea voluntari⁹ mānsit in heremo.
De aliq̄s ꝟo xp̄ianis q̄ iam pfecti erāt idem
hieronym⁹ paulo añ p̄mittit. Uotū tūc chri
stianis erat p nomie dn̄i gladio percuti. Ue
hostis callid⁹ tarda ad mortē supplicia cōq̄/
rens aīmas iugulare cupiebat. nō corpa. et
vt ip̄e qui ab eo passus est Cyprian⁹ ait. volē
tibꝰ mori nō pmittebat occidi. Hec Hiero.
Quibꝰ p̄fati erroris sententia nō fulcit sz cō/
futat. dū asserit q i ill⁹ tpis martyres nō solū
nō fugiebāt sz etiā vehemēter dolebāt q oc
cidi nō poterāt. quēadmodū gloriosi marty
ris ꝛ doctoris Cypriani verbo ꝛ exēplo cōfir
mat. Quartū aūt exemplū qd ponit de chri
sto. horrendā in pijs auribꝰ icludit blasphe
miā. Quia si xp̄s ex humilitate se ad marty
riū sustinendū impfectū putabat. aut vere h
estimabat aut false. Si vere. ergo christ⁹ ve
raciter fuit impfect⁹. Si false tūc necessario
sequit q fuerit sue pfectiōis ignar⁹. et horū
vtrūq̄ blasphemū. Insup si om̄is q̄ filiū dei
iesum xp̄m impfectū dicit vel estimat in de/
um blasphemat. q̄ ponit h xp̄m de se sensis/
se nō solū blasphemat in xp̄m. verū etiā asse/
rit christū fuisse blasphemū. quod pie aures
audire nō possunt. Quisquis igit hoc ptinā
citer senserit. tradend⁹ est sathane. vt discat
nō blasphemare. De quinto ꝟo modo fu
giendi q̄ est ex prudētia circūspecta diffusi/
us tractās. imprudētiā suā patēter ostēdit.
dū p nihilo tot verba disseminat. Null⁹ eñ
negat qn p expectatiōe oportunitatis vł vti
litatis maioris interdū etiā vir pfect⁹ fuge/
re possit. sic apostol⁹ de damasco fugit. Sz
hic mod⁹ ab aliq̄s licitis fugiēdi modis nō
debet distingui. q: om̄is rōnalis ꝛ licita fu/
ga est ex prudētia circūspecta. q̄ est magistra
directiōis in om̄i via salutis. Est aūt prudē
tia directiua fuge p loco ꝛ tpe. nō tam ꝫm i/
perium pfecte virtutis q̄ ꝫm humane ꝯditio
nem ipsi fectionis ꝛ infirmitatis mentalis.
Unde sup illud Math. discipuli relicto eo
fugerūt. Beda dicit in glosa. Sicut petrus
qui negationē lachrymis abluit. ꝛ cōfessiōe
dn̄ici amoris trina fundit⁹ extirpauit. recu/
perationē eoꝝ ostēdit q̄ martyrio labūt. sic
alij discipuli qui articulū cōprehēsionis fu/
giēdo puenerūt. cautelā fugiēdi docent eos
q̄ se ad supplicia minus sentiūt idoneos. qui
bus tuti⁹ ē latere. q̄ discrimini se exponere.

Hec Beda. Quibꝰ datur ꝙ hmōi circūspe/
ctio q̄ quis ꝓuide fugit. infirmis magis cō/
petit q̄ꝫ ꝑfectis. Quod igit̄ dicit se nullatenus
estimare ꝙ prudētia q̄ ꝑfectiōem facit aliq̄n
magistra sit imꝑfectiōis. si sic itelligit ꝙ pru/
dentia de ꝑfecto imꝑfectū nō facit. verꝫ dicit
sed nihil ad ꝓpositū. Si aūt intelligit ꝙ nul
lum opꝰ imꝑfectiōis ex prudētia ꝓcedit. ma
nifeste errat. q2 tūc oīe opꝰ prudētie esset ꝑ
fectū. nec solū prudētie. verꝫ etiā omniū alia
rum ꝟtutū quibꝫ necessario prudētia est an/
nexa. Ex q̄ etiā sequeret̄ ꝙ oīs virtꝰ sit ꝑfe
cta. ⁊ oīs virtutē habēs sit ꝑfectꝰ. ⁊ omnis
imꝑfectꝰ iniustꝰ. ⁊ oīs imperfectio culpa.

De sexto tandē modo fugiēdi subinfert.
ꝙ fugere ex abūdanti misericordia ne perse
quētes graui9 deū offendāt viris ꝑfectis cō/
petit. q2 hoc modo fugit iacob. moyses. da/
uid. bened. cꝰ. siluester. ⁊c. Et hāc fugam vt
dicit docuit xp̄s. ⁊ exēplo ꝯfirmauit. Porro
q̄uis in his q̄ de hoc mō sexto fugiēdi scri/
bit videat̄ supficialiter ꝯsiderātibꝫ rōnabili
ter ⁊ pie sentire. si q̄s tn̄ vigilātiori attētōne
cōsideret. manifeste cognosceret ea carere rōe
simul ⁊ pietate. Nā ⁊ exēpla que ponit am/
bigua sunt. nec ex scripturis ꝯstat p̄fatos vi
ros ex ea quam assignat causa fugisse. Qua
etenī ratōe vel auctoritate astrui pōt ꝙ Ja/
cob esau. Moyses pharaonē. Dauid saulē.
⁊ Siluester ꝯstantinū fugerit. ne in eos gra
uius peccarēt. Et ideo q̄ ꝓponit ꝑ nihilo habē
da sunt. Quia vt dicit Hieronymꝰ. qđ de scri
pturis auctoritatē nō habet. eadē facilitate
ꝯtemnit̄ qua ꝓbat̄. Insuꝑ si oīs q̄ ꝑsequi
tur iustū tāto magis peccat q̄nto grauiores
iniurias irrogat. ⁊ sanctū est atq̄ꝫ ꝑfectū ꝓpt̄
hoc fugere semꝑ a facie cuiuslibet ꝑsecutorꝭ
fugiendū est ne grauiꝰ peccet. Ampluꝰ ex hoc
necessario sequit̄ ꝙ xp̄s nō abundantē mise
ricordiā. sꝫ potiꝰ crudelitatē in iudeos exer/
cuerit. q̄ tūc se passioni obtulit. q̄n plures i
eo peccare potuerūt. pascali scꝫ tpe. cū iude/
orū multitudo ad festū ventura erat. de q̄ sci
ebat ꝙ in eiꝰ mortē ꝯsensura erat. Arguunt̄
etiā f̄m hāc doctrinā impietatis ⁊ crudeli/
tatis oēs martyres. q̄ nō fugerūt. Inanit̄
igitur gloriat̄ se aduersariū ꝯfutasse. q̄si fu/
gere nō sit imꝑfectū. cū habeat fieri ex abun
dāti misericordia. q̄ imꝑfectiōis nō pōt esse
ministra. In quo credēs alteriꝰ improbare
sententiam. viā aperit ad reprobandā suā. Si
enī xp̄s q2 fugit ex misericordia respectu ꝑ/
sequentiū. nullā imꝑfectiōis notā incurrit.
multo magis si fugit ex misericordia respe/
ctu membrorꝝ suorꝝ infirmorꝝ ad prebēdūꝫ
illis solatiū. nō debet imꝑfectiōi ascribere sꝫ
potiꝰ iudicare perfectū. Quod autē in fine con
cludit ꝙ his q̄tuor modis xp̄s fugit ⁊ fuge
re docuit. et viri ꝑfectissimi in hoc eū imita/
ti sunt. ⁊ hoc alios facere docuerūt. ⁊ ꝙ chri/
stus fugiēdo exemplū infirmis p̄buit. infir/
mis dicit infirmitate carnis q̄ ꝑfectis cōpe
tit. nō mētis q̄ solū cōuenit imꝑfectis. q̄s ex
p̄cedentibꝫ satis reprobatū est. nō est opus
vltra discutere. q̄ꝫq̄ꝫ hec q̄tuor simul aggre/
gata dogmatis huiꝰ absurditatē patent̄ ostē
dant. Nā si xp̄s hoc q̄druplici modo fugit.
⁊ ꝑfectissimi viri in hoc eū imitati sunt. cūꝫ
hoc fugiēdi quadruuiū semꝑ ⁊ vbiq̄ꝫ ⁊ oīb/
bus pateat. semꝑ ⁊ a q̄libet incūda est fuga.
Quis enī nō naturaliter timet mortē. Quis
nō debet se humiliare. Quis nō debet pru/
denter cauere ꝑiculū. Quis misereri nō de/
bet ꝑsequētiū ꝓximorꝝ. Si igit̄ he vie fuga/
rum semite sunt ꝑfectōnū quibꝫ itur ad chri
stum. nō iā ad exhortatōeꝫ apostolice tube
currendū est ad nobis ꝓpositū passionū cer/
tamē. sed potiꝰ querendū est ꝑ aliquā dicta/
rum viarꝝ fuge ꝓsidiū. quo celeriꝰ tanq̄ꝫ per
cōpendiosas ꝑfectiōis semitas ꝑueniat̄ ad
xp̄m. Et si huiusmodi exhortatōis imo de/
hortatōis clamorē. quo bellatorū corda ter
rent̄. ꝓcul a castris bellantiū abesse censuerūt
duces in pugna seculi. q̄nto magis hoc ob/
seruare cōuenit in pugna Iesu xp̄i. vbi res
agit̄. non ꝓ vitād. o dispendijs rerū aut fugi
endis periculis corporū. sed ꝓ declināda in
finibili morte animarꝝ. Nec hoc dicimꝰ q̄n
cōpetere possit ꝑfectis in casu fugere eo mo
do quo superiꝰ ostēsum est. sed vt fuge lau/
des supfluas vanas ⁊ falsas tāq̄ꝫ ꝑniciosas
⁊ virtutibꝫ ꝑfectis ꝯtrarias ostēdamꝰ esse fu
giendas. Quia cū falsitas vbiq̄ꝫ ⁊ sꝑ vitāda
sit. ibi tn̄ ⁊ tūc potissimū declināda est. cū sub
fallaci specie sanctitatꝭ a ꝟtutū culmie reuo
cat ⁊ inclinat ad ima.

Secunde rīsposionis secūda particula.
quintū q̄ꝫ capitulū. in quo abstinētie laus et
perfectio declarat̄. ⁊ eiusdē impugnatio calū
niosa reuellit̄.

Uamq̄ꝫ certū sit omnibꝫ in christia
q. no exercitatꝭ agone abstinētie sancte
rigorē ꝑnecessariū esse his qui perfe
ctiōeꝫ adipisci ⁊ defensare conāt̄. q2 tū noue

a dinuctionis dogma puersum subintroductum est ad pbandū ɔtrariū. roborādaq̄ ē huiusmodi veritas tā p exēpla q̄ȝ p documēta sanctoꝝ. Et pmū q̄dē euāgelice pfectiōis pcursor adducat̄ in mediū. q̄ ꝑpter abstinentiam eminentē magn⁹ pdicat̄ angelica voce. sic refert Lucas angelū dixisse ad zachariā Erit eīm magn⁹ corā dño. vinū ⁊ siceram non bibet Ubi glo. Sicera interp̄tat̄ ebrietas. q̄ noīe signat̄ oīne pocu'ū de quacūq̄ materia factū qd inebriare posset. Decet naq̄ vas celesti gr̄e mācipatū a secli illecebris abstinere. Hoc ipm vas electiōis apl's in se ipo cōmēdat ad Chorinth. scribēs. Castigo corp⁹ meū et in seruitutē redigo. ne forte cū aliis pdicauerim ipe reprobꝰ efficiar. Et ad hoc agonistaꝝ exemplo cūctos puocat xp̄i milites cū p̄emittit. Oīs qui in agone cōtēdit ab oībꝰ se abstinet. ⁊ illi quidē vt corruptibilē coronā accipiāt. nos aūt incorruptā. Ad hoc facit qd ait Ambrosi⁹ exameron. iij. libro. Ab initio seculi simplicē cibū ⁊ naturalē debuit de⁹ reliquis cibis anteferre. quoniā ille est sobrietatis cibꝰ. relīq voluptatis. In hoc dat̄ nob frugalitatis exēplū ⁊ parsimonie magisterium. vt herbis ⁊ simplicis oleris victu. aut pomis cōtenti sim⁹. quē natura obtulit quē liberalitas dei p̄mo donauit. In ecclastica vero historia libro scdo refert Euseb⁹ q̄ inter sanctos egyptios. q̄s euāgelista Marc⁹ multiplicari instituit. vinū nemo nec gustu cōtingit. nec aliquā carnē. tm̄ aqua ē eis potus. ⁊ panis cū sale ⁊ isopo est eis cibus. De anachoretis aūt quoꝝ vita cōstat fuisse pfectionis exēplar. Hieronymus ad eustochium cū vitā cōmendasset cenobitaꝝ dicens. q̄ inter eos viuit̄ pane ⁊ leguminibꝰ ⁊ oleribus. que sale solo cōdiunt̄. quibusdā interpositis subdit. Ad tertiū gen⁹ veniā quos anachoretas vocāt. q̄ de cenobiis exeūtes excepto pane ⁊ sale ampli⁹ ad deserta nil pferūt Hui⁹ vite auctor paul⁹ illustrator anthonius. ⁊ vt ad supiora ɔscendā pnceps Johannes baptista fuit. Huicq̄ Hieronymus. Qui ⁊ hūc quē h⁹mōi vite asserit auctorem paulū talibꝰ extollit abstinētie laudibꝰ eius vitā describēs. Omnē in orōne in solitudine duxit etatē. cibū ⁊ vestimentū ei palma pbebat. Qd ne cui incredibile videat̄. Jesum testor ⁊ sanctos angelos vidisse me mōachos e quibꝰ vn⁹ p triginta annos pane ordeaceo ⁊ aqua lutulēta vixit. Beat⁹ quoq̄ Basili⁹ monachis orientalibꝰ q̄ ad pfectiōis culmen nitebant̄ ascēdere. carniū esū inhibuit. Sanctus etiā martin⁹ vt de ipo narrat Sulpitius in suo monasterio secū degētibꝰ mōachis vini potū ɔcedere noluit. Et sacer vir Benedictus sanus monachis esum carniū interdixit. His ⁊ silibꝰ q̄si innumeris vniuersis sctōrum exēplis indubitāter colligit̄ q̄ abstinētie rigor op⁹ sit pfecte virtutis. Et ne q̄d ad certitudinē desit. a'iqs sanctoꝝ auctoritatibꝰ pbandū est. q̄bꝰ asserūt q̄ abstinere a vino ⁊ carnibꝰ sit pfectū. Ait eīm Hieronym⁹ ad demetriadē. Cōcedunt̄ quidē nuptie. carniūq̄ esus. vsus vini. sȝ hoꝝ abstinētia cōsilio pfectiore suadet̄. Idē quoq̄ ɔtra Jouinianū. Si vis pfect⁹ esse. bonū est vinū nō bibere ⁊ carnes nō māducare. Nā si vis pfect⁹ esse meli⁹ est saginare aiam q̄ȝ carnē. Aug⁹ etiā de fide ad petrū sic ait Humiles serui xp̄i q̄ cupiūt dño absq̄ impedimēto seruire. cōiugia nō appetūt. a vino ⁊ carnibꝰ abstinēt q̄ntum corporis valitudo pmittit. nō q̄ pctm̄ sit aut cōiugē habere. aut carnes vinūq̄ pape. Hec Aug⁹. Ad hoc idē facit qd dicit Grego. iiij lib. moral. Nulli⁹ palmā spūalis certaminis apprehēdit q̄ nō pus in se ipo p afflictionē cōcupiscentiā carnis incētiua deuicerit. Neq̄ eīm ad cōflictū spūalis certaminis cōsurgit̄. si non pus intra nosmetipos hostis mētis posit⁹. gule videlicet appetit⁹ edomat̄. Colligit̄ itaq̄ q̄ abstinētia sit op⁹ maxime cōpetēs virtuti pfectiuū. quoꝝ est sathane bellis victoriose resistere ⁊ sapiētie studiis quiete vacare. Propter qd Hiero. ɔtra Jouinianū. Si qs estimat abūdantia ciboꝝ atq̄ potuū se perfrui ⁊ vacare se posse sapiētie. hoc est versari inter delicias. ⁊ deliciaꝝ viciis nō teneri. seipsum decipit. Et post. Quomō nuptiis virginitatē vita saturitati ⁊ carnibꝰ ieiunia spiritūq̄ pferimus. Si igit̄ vacare sapiētie pfectoꝝ est. et virginitas pfert̄ cōiugio. sicut pfectū imperfecto. restat q̄ de genere operis abstinere a carnibus a. vsq̄ delicatis cibariis actū dicat cōsonū perfectioni. ⁊ ecōtra his vti impfectionem q̄ndā importat quantū est de sui generis natura. nisi ad pfectionē reducat̄ per circumstantiā supadditā. vtpote cū quis habet plenā abstinēdi voluntatē ⁊ tamē huiusmodi cibariis p loco ⁊ tpe sobrie vtit̄. vel q̄a requirit necessitas sustētationis nature propter egritudinē seu debilitatē. vel vtilitas fraterne edificatiōis p charitatiuā cōdescensionē.

Primũ quidẽ exẽplũ ex vita sumit̃ pfectorũ cenobitarũ. quã describẽs Hiero. ad Eustochium ait loquẽs de sanis. Uiuũt pane. leguminib⁊ ⁊ oleribꝫ q̃ sale solo ↄdiũt. Dehinc p debilibꝫ subdit. Uinũ tm̃ senes accipiũt. q̃bus ⁊ puulis sepe fit prandiũ. vt aliorũ fessa sustẽtet̃ etas. ⁊ aliorũ nõ frangatur incipiẽs. Post h̃ de infirmantibꝫ ait. Si q̃s ẽo cepit egrotare. trãsfert̃ ad exedrã latiorẽ. ⁊ tãto senum ministerio ↄfouet̃. vt nec delicias vrbium. nec matris q̃rat affectũ. Hec Hieronymus. Porro exẽplũ secũdi manifeste refulget in xp̃o. de q̃ Chryso. sup Matth. omel. xxvij. Uide q̃nta est xp̃i in ↄdescẽsione diligẽtia. sicut cũ comedat ⁊ bibat. cũ videat̃ ex aduerso Johãni faciẽs. ⁊ h̃ iudeorũ grã salutis facit. magis aũt orbis terrarũ vniuersi. simulq̃ hereticorũ obstruens ora. Magister nãq̃ pfectiõis oĩmode Jh̃s xp̃s. ⁊ supportator impfectõis nostre vtrũq̃ debuit ĩ sua via mõstrare. cũ tm̃ Johãnes totã pegerit vitam ẽm artissimã abstinẽtie legẽ. Et quãq̃ actus abstinẽdi pfectior sit ex ꝓprio genere. pfecti⁹ tm̃ egit xp̃s q̃ Johẽs. q: ⁊ puriori modo in seip̃o abstinuit. ⁊ alijs ex pfectiore charitate ↄdescẽdit. Uñ ⁊ pfectõis p̃cipuus sectator ap̃lus nõ solũ imitabilẽ se p̃bet in austeritate vite. verũ etiã pia ad ꝓximos cõdescensiõe. ad Chorinth. dicẽs. Fact⁹ sum infirmis infirm⁹ vt infirmos lucrifacerẽ. omnibꝫ oĩa fact⁹ sum vt oĩes facerẽ saluos. Hic ↄdescensiõis edificatorie formã discipulis ad p̃dicandũ missis dñs dedit cũ ait. In eadẽ domo manete edẽtes ⁊ bibentes q̃ apud illos sunt. Et rõ a Mattheo reddit̃. Est em̃ dign⁹ opari⁹ cibo suo. Quia ei discipuli paupes erãt. ⁊ laboriosis p̃dicatiõis exponebãt̃ discursibꝫ. ne p penuria ⁊ difficultate laboris ĩ seip̃is deficerẽt. vel p difformitate vict⁹ onerosi redderent̃ suscipiẽtibꝫ ip̃os hmõi fuit eis a dño viuẽdi forma p̃scripta. tã pie q̃ ꝓuide. vt ⁊ alijs cõdescenderẽt. ⁊ iniunctũ sibi laborẽ viriliter tolerare valerẽt. Ex p̃dictꝭ igit̃ elucescit q̃ tã abstinere a carnibꝫ ⁊ vino q̃ his vti. potest fieri pfecte ⁊ impfecte. sꝫ vnũ scꝫ abstinere fit pfecte ex ꝓprio genere. alterũ vero rõne circũstantie adiuncte. cũ ex se magis decliuet ad impfectiõem. Hec aũt nõ idcirco dicim⁹. q: cibꝫ in culpa sit. cũ dicat apostol⁹ ad Chorinth. esca nos nõ cõmendat deo. g̃io. sumpta vl̃ nõ sũpta. Et Augustin⁹. iij. libro de doctrina xp̃iana. Quid locis ⁊ tpi ⁊ psonis cõueniat diligenter attẽdendũ est. ne temere flagitia rep̃hendam⁹. Fieri em̃ potest vt sine aliquo vicio cupidinis vel voracitatꝭ p̃ciosissimo cibo sapiens vtat̃. insipiẽs aũt fedissime gule flamma in vilissimũ ardescat. et sani⁹ q̃sq̃ maluerit more dñi pisce vesci q̃ lẽticula more esau aut ordeo more iumentorũ. Hec Aug⁹. Ad qđ etiã facit qđ dic̃ Grego. iij. li. moral. Nõ cibꝫ sꝫ appetit⁹ in vicio est. Unde lautiores cibos plerũq̃ sine culpa sumim⁹. ⁊ abiectiores nõ sine reatu ↄsciẽtie degustam⁹. Hinc esau p̃matũ p lenticulã pdidit. ⁊ helyas in heremo carnes edẽdo virtutẽ corpis seruauit. Uñ ⁊ antiqu⁹ hostis p̃mũ sibi hoiem nõ carne sꝫ pomo subdidit. ⁊ secundũ nõ carne sꝫ pane tẽptauit. Patet igit̃ q̃ delicatis vti pro loco ⁊ tempe possum⁹ absq̃ pctõ. q: tñ p excitatiõẽ ↄcupiscẽtie dãt occasionẽ peccãdi ab hmõi abstinere salutare est. Ac p hoc cũ sit difficile ⁊ arduũ ⁊ supererogatoriũ. de natura sui generꝭ colligit̃ esse pfectũ tãq̃ ad perfectiõẽ p̃parãs ⁊ ip̃am ꝓmouẽs ⁊ cõseruãs. Uñ Hieronym⁹ cõtra Jouinianũ. Fac esũ carniũ cũctis natiõibꝫ esse cõmunẽ ⁊ passim licere qđ passim gignit̃. q̃d ad nos quorũ cõuersatio in celis est. q̃ sup pythagorã ⁊ empedoclem ⁊ oẽs sapiẽtie sectatores nõ ei debemur cui nascimur sꝫ cui renascimur. qm̃ repugnantẽ carnẽ ⁊ ad libidinũ incẽtiua rapientẽ inedia subiugam⁹. Hec Hiero. Quibꝫ ostendit abstinẽtiã viris pfectis ⁊ celestibus cõpetere ad pfecte cauendã libidinẽ ⁊ edomãdã carnẽ. Cõpetit etiã eis q: ꝓmouet ad perfectã virtutẽ. Ualet em̃ p̃mo ad seruandũ pudicicie sancte nitorẽ. Uñ Hieronym⁹ ad Eustochiũ. Sollicite ꝓuidendũ est vt quos saturitas de padiso expulit. esuries reducat. Nõ q: de⁹ vniuersitatis creator ⁊ domin⁹ intestinorũ nostrorũ rugitu ⁊ inanitate ventris. pulmonũq̃ delectet̃ ardore. sꝫ q: aliter pudicicia tuta esse nõ possit. Ualet secũdo ad custodiã paupertatis altissime. Juxta qđ idẽ Hieronym⁹ ad saluinã scribit dicẽs. Ubi vile olusculũ cribrari⁹ panis ⁊ cibꝫ potusq̃ moderat⁹. ibi diuine sup̃nacie. Idem quoq̃ cõtra Jouinianũ. Si vis pfect⁹ esse bonũ est vinũ nõ bibere. ⁊ carnes nõ mãducare. Et p⁹. Grãdis aut exultatio est. cũ p⁹ ↄtent⁹ fuerꝭ. mũdũ hr̃e sub pedibꝫ. ⁊ oẽm e⁹ põpã ⁊ epulas ac libidines ꝓpt̃ q̃ diuites ↄquirunt̃ vilibꝫ ↄmutare cibꝭ. Ualꝫ etiã t̃tio ad

cõquirendã animi fortitudinē.ſm illō Ber
nardi.Quō ipꝫ corpꝰ noſtꝝ quotidie creſcit
⁊ decreſcit.ſic neceſſe eſt ſpũm ſꝑ ꝓficere aut
deficere.ſꝫ intereſt ordis. Nã ſꝑ in robuſto
⁊ vegeto corꝑe animꝰ mollior atqꝫ tepidior
eſt.⁊ rurſum in corꝑe debili ⁊ infirmo forti/
or viget ꝓmptiorqꝫ ſpũs.Qđ ſe expꝛtũ teſta/
tur apl'us dicēs.Qñ infirmor tũc potēs ſũ
Sicut igit̃ ꝑ abſtinentiã vigor attenuat̃ in
corꝑe.ſic ⁊ augmētat̃ virtꝰ in aĩmo.qđ maxĩe
locũ habet in viro ꝑfecto. Ualet nihilominꝰ
quarto ad obtinēdã mētis ſerenitatē. iuxta
ſnĩam ſenece in quadã epl'a. Nõ eſt inqt io/
cunda res aqua ⁊ pulmēta aut fruſtũ ordea
cei panis.ſꝫ ſumma voluptas ē ex his poſſe
caꝑe voluptatē.⁊ ad id ſe deduxiſſe qđ eripe
nulla fortune iniqtas poſſit. Si igitur hec
mētis trãquillitas quã varij euētus fortu/
ne nõ auferũt ꝑfectiõi atteſtat̃.apte colligit̃.
ꝙ ſic abſtinere ſit ꝑfectoꝝ.

b Js ꝓallegatis ꝓ veritatis parte faci
le iã eſt ⁊ ꝑfectõis abſtinētie ſublimi
tatē defendere.⁊ hoſtis aduerſus eã
erecta machinamēta diſſipare Nã ab impo
ſitiõe falſi criminis ſumēs exordiũ.ꝓmũ qdē
ſe fundat ſuꝑ falſuꝫ.aſſerēs eũ ↄtra quē ſcri
bit dixiſſe ꝙ carniũ eſus ſit a ꝑfectõe receſſꝰ
qđ nunqꝫ dixit.inſuꝑ ⁊ ꝙ de numero ſit illo
rum de qb; dicit apl's.ꝙ in nouiſſimis die/
bus diſcedēt quidã a fide attēdentes ſpiriti
bus erroris.Qđ crimē illi impingit q2 ſatu
ritati abſtinētiã ꝓtulit.Quãte igit̃ maligni/
tatis ſit ⁊ fraudis.ꝑ abſtinētie cõmendatiõe
viro fideli errorē manicheoꝝ impingere.is
q legit aduertat. Hoc ei nihil aliud ē aſtrue
re niſi ꝙ abſtinētia cõmēdari nõ poſſit ſine
ꝓiudicio fidei ⁊ ſane doctrine.Qđ ſi veꝝ eſt
errauerũt viri clariſſimi q magna ⁊ mira fu
erunt abſtinētia ꝓditi.Errat ⁊ nũc ſctã ma/
ter eccl'ia que in ieiunijs ab ipa inſtitutis iu
bet abſtinere a carnib; ⁊ ab his q ſementinã
inde trahũt originē.Errare ꝓbat̃ ⁊ ipe qui
aut morē ſequit̃ eccl'ie.⁊ tũc ſm ſuã ſentētiaꝫ
eſt manicheꝰ aut morē hũc ſacrũ impugnat
⁊ tũc eſt Jouiniani diſcipulꝰ.Audiat igitur
nõ nos ſꝫ auguſtinũ ↄtra adamantiũ mani
cheũ de diſcipulis illꝰ ſecte loquentē Jſtos
inquit ſignificauit futuros apl's in tꝑib; no
uiſſimis ꝓhibētes nubere ⁊ abſtinere a cib;
quos deꝰ creauit. Hos eñ ꝓprie deſignat q
ſe nõ ꝓpterea tēꝑerãt a cibis talib; vt aut cõ/
cupiſcentiã ſuã refrenēt. aut infirmitati al/
terius parcãt.Audiat etiã Hieronymũ cõ/
tra Jouinianũ. Reprobat inqt apoſtolꝰ eoſ
qui ꝓhibebãt nubere.⁊ iubebãt a cibis ab/
ſtinere.ſed martinianũ dſignat ⁊ ceteros he
reticos.qui abſtinētiã inducunt ꝑpetuã ad
deſtruēda ⁊ cõtemnēda ⁊ abominãda oꝑa
creatoris. Nos aũt oēm creaturã laudamꝰ
⁊ macīē ſagine.abſtinentiã luxurie.ieiũnia ꝓ
ferimus ſaturitati.⁊ a dictis Johãnis bapti
ſte ieiunatoris ⁊ virginis regnũ celoruꝫ vim
patit̃. Jn his ſatis Hieronymꝰ iouiniani ⁊
noui ſectatoris ipiꝰ os obſtruit.ne inſtar ſe/
pulcri patentis ſuoꝝ carnalitate ſermonuꝫ
tanqꝫ exhalationib; fetidis fideliũ mētes ſo
brias ⁊ pudicas inficiat. moreſqꝫ corrũpat
Nã vt ait apoſtolꝰ. Corrũpunt bonos mo/
res colloquia praua. Sane q2 ſtudiũ eē cõ/
ſueuit errantiũ.teſtimonijs veritatis ꝑuer/
ſe intellectis aduerſus ipm veritatē ↄfflige/
re.ideo ↄſequēter munire ſe nitit̃ auctorita
te ſcripturaꝝ.ꝓmo allegãs illud apl'i. Om/
nis creatura dei bona. Et iteꝝ. Oĩa mun
da mũdis Cui etiã interpoſitis quibuſdaꝫ
ſubnectit euangelicũ illud. Nõ quod intrat
in os coinqnat hominē.Quib; etiã interpo
nit auctoritatē Auguſtini de ciuitate dei. q
dicit.ꝙ ↄſuetudo victꝰ nõ impedit religionē
Ex quib; conat̃ aſtruere ꝙ abſtinētia cibo/
rum nihil facit ad ꝑfectionē. nec ipoꝝ vſus
vel ſumptio ad imꝑfectionē. Unde ⁊ dicit.
Jmꝑfectionē nõ facit dei creatura. ſed mēs
infirma.⁊ neſciens vti ea. Jdcirco magis ei
abſtinētia qꝫ perfecte mēti ē neceſſaria. Hoc
ſi verũ eſt ⁊ huiuſmodi ratio aliqd roboris
habet.cũ bona tēporalia ſint creature dei.et
mulier formata a deo.⁊ cõiugiũ quod plus
eſt ſit domini ſacramētũ.⁊ libertas ꝓprie vo
luntatis ſit donũ diuinũ.nihil horũ ad im/
perfectionē facit.magiſqꝫ cõpetunt hec per
fectis qꝫ imꝑfectis tãqꝫ meliꝰ ſcientibus vti
Magis igit̃ ſm hãc indoctã doctrinã ꝑfe/
ctis cõpetit diuitias poſſidere qꝫ ſpernere.
magis nubereqꝫ cõtinere.magis agi volun
tate ꝓpria qꝫ gubernari aliena.Ex quib; eti/
am illud infert̃ ꝙ doctrina chriſti fuerit ꝑ/
fectioni cõtraria.Ad qđ quidē incõueniēs
aurib; pijs horrendũ nequaqꝫ deueniſſet ſi
carũ quas allegat auctoritatũ.catholicũ ha
buiſſꝫ itellectũ. Nã auctoritas apoſtoli quã
proponit hereticoꝝ reprobat ipietatē.euan
gelicũ verbũ phariſeorũ ſupſtitionē. ſꝫ Au/
guſtinꝰ in verbo ꝓpoſito aduerſatur vitiũ ꝓ

Et eñ xp̄s pharisẽos de sup̄stitiõe notauit.
⁊ text⁹ euãgelic⁹ apte declarat. ⁊ glo exponit
que sup illud Math. nõ qđ intrat in os co
inq̄nat hoīem. ait. Uno ſmone oīs sup̄sti/
tio obseruationū elidit̄ q̄ñ in discernēdis ci
bis religio putat̄. Qđ de ea discretiõe intel/
ligendū est. q̄ ſm phariseoꝝ sniam in cibis
ↄstituit immūdicie cām. Nã discernere iter
cibaria delicata ⁊ aspa p̄ciosa ⁊ vilia abstinē
tium more. nõ repugnat sȝ ↄsonat religioni
xp̄iane. Qđ aūt dicat Aug⁹. q̄ vict⁹ nõ impe
dit religionē. intelligendū est de religiõe xp̄i
ane f. dei q̄ cõmunis est p̄fectis ⁊ imp̄fectis. õ
qua Aug⁹. ibidē. Ipos q̄ȝ p̄hos q̄ xp̄iani fi
unt. nõ habitū ↄsuetudinē vict⁹. sȝ falsa do
gmata mutare cõpellit. Qđ quidē intelligi
nõ potest de religione discipline regular̄. in
qua habit⁹ nou⁹ assumit̄. ⁊ mutat̄ ↄsuetudo
viuēdi quantū etiã ad discretionē ciborum
Un̄ Hiero. ↄtra Iouinianū. Audi inq̄t su
es ⁊ apros ⁊ ceruos ⁊ hmōi reliquos animã
tes eē creatos. vt athlete milites ⁊ naute me
calloꝝq̄ʒ fossores ⁊ ceteri hmōi opib9 manci
pati cibos haberēt. qu. b9 fortitudinē corpo
rum sibi necessariã sustētarēt. Ceteꝝ nostra
religio nõ athletã erudit. nõ fossorē vl' remi
gem. sȝ sapiētie sectatorē. q̄ se dei cultui man
cipauit. Deniq̄ʒ verbū ap̄li qđ primo ꝑponit
manichęoꝝ impietatē impugnat. nõ abstinē
tiã imp̄fectoꝝ. Un̄ Hiero. ad saluiã. Sci/
mus ab ap̄lo dictū. oīa creatura dei bõa.
⁊ nihil reijciendū qđ cū grāꝝ actiõe p̄cipitur
sed idē loquit̄. bonū est nõ mãducare carnē
⁊ nõ bibere vinū. Comedãt carnes que car
nib9 seruiūt. quaꝝ feruor despumat i coituȝ
q̄ alligate maritis generatõi ⁊ liberis dant
operã. Quaꝝ vteri portãt fet⁹. eaꝝ intestina
carnib9 impleant̄. tu p̄o q̄ in tumulo mariti
sepelisti oēs parit̄ voluptates. nihil habes
necesse aliud nisi p̄seuerare ieiunio. His ap/
te colligit̄ q̄ oīs creatura bona ⁊ mūda ē.
⁊ q̄ sanctū est ab aliquib9 abstinere. q2 ⁊ si ñ
sint immūde formaliter vel causaliter. tamē
occasionalit̄ ex eaꝝ vsu vt frequēter immū/
dicia ↄtrahit̄ q̄ñ ↄcupiscētia excitat̄. sic ideȝ
Hiero. ad eustochiū ait. Si q̄d in me p̄t eē
ↄsilij. si experto credit̄. h̄ p̄mū ãmoneo ħ ob
testor vt virgo xp̄i vinū fugiat pro veneno.
Quid oleū flãme adijcim⁹. q̄d ardēti corpu
sculo fomēta igniū ministram⁹. Hec Hiero
nymus. Et si forte q̄s dicat hãc ruinã iuue/
nib9 ⁊ imp̄fectis nõ p̄fectis esse timendã. ob
niat idē Hieronym⁹ in eadē epistola dicēs
Q̄diu i hoc fragili corpe detinemur. q̄ʒdiu
habemus thesauꝝ istū in vasis fictilib9. ⁊ cõ
cupiscit caro aduersus sp̄m ⁊ spirit⁹ aduer/
sus carnē. nulla est certa victoria. Et paulo
post. Si apostol⁹ vas electiõis ⁊ preparat⁹ i
euangeliū christi ob carnis aculeos ⁊ incen
tiua vicioꝝ. repr. mit corp⁹ suum ⁊ seruituti
subijcit. ne al' q̄s p̄dicans ip̄e reprob9 inueni
atur. tū post nuditatē. ieiunia. famē. flagella
supplicia in semetip̄um reuersus exclamat.
Infelix ego homo q̄s me liberabit õ corpe
mortis hui⁹. tu te putas securū esse debere.
Caue igit̄ ne de te aliquãdo dicat de⁹. Uir/
go israel cecidit. ⁊ nõ est qui suscitet eã. Hec
Hieronymi verba si vera sunt. imo quia ve
ra sunt. nõ parui periculi res est abstinentie
p̄fectioni detrahere. ac p̄ hoc animos p̄fecte
virtuti studentiū ab ea reuocare. Ut aūt
ad hoc efficaci⁹ possit inducere. sanctoꝝ cõ/
sequēter se munit exemplis. Noe scȝ Helye
⁊ Iohannis baptiste. Quoꝝ p̄mus vt dicit
oēm genus carnis accepit in vsum. secund⁹
fuit carniū cibo refect⁹. tertius vero locusta/
rum esu nõ fuit pollut⁹. Ex quib9 arguit. q̄
cū omnis imp̄fectio sit pollutio anime. car/
nium esus nihil facit ad imp̄fectionē. quin
potius ad p̄fectionē. cū dicat apostolus. scio
abundare ⁊ penuriã pati. nec esset perfecti/
or esuriēs q̄ʒ abundãs. vtrūq̄ʒ eñ poterat v̄
tute diuina. Uerū hec que p̄posuit viroꝝ
perfectoꝝ exempla. si ad hoc introducit q̄
talibus vesci sit de se licitū. ex ratione proce
dit. ⁊ augustini sententiã sequit̄ in libro con
fessionum. vbi ex predictis sanctoꝝ exemplis
ostēdit q̄ nõ cib9 sed appetit⁹ inordinatus i/
troducit peccatū. Si autē p̄ hoc conat̄ astru
ere q̄ cibis hmōi vti p̄ loco ⁊ tempe. non sit
p̄fectioni ↄtrariū sȝ cõpossibile. veꝝ adhuc
dicit. sed frustra laborat. q2 hoc null⁹ catho/
licus negat. Si vero p̄suadere conat̄ q̄ his
vesci ⁊ ab his abstinere sit eque p̄fectū. errat
non modicū. Primū quidē quia hoc falsuȝ
est ⁊ absurdū. sicut p̄allegata sanctoꝝ testi/
monia ⁊ exempla declarãt. Secūdo q2 non
vera sed sophistica rõne p̄cedit cum arguit.
q̄ si viri p̄fecti aliquid egerūt. q̄ hoc illud sit
de ꝓpria rõe p̄fectū. h̄ eñ plurimas h̄ȝ instã/
tias. sicut p̄ostēsum fuit in p̄cedenti p̄ticula.
Nã similiter argui posset de ↄiugio noe. et õ
ꝓprietate possessionū. ⁊ de plãtatõe vinee. vt
taceam⁹ õ vini potatõe. Tertiõ p̄o q2 exēplis

hm̄ōi ꝑmo ꝓpositis falsam subnectit assum
ptionē. cū dicit ꝙ imꝑfectio est aīe q̄dā pol
lutio. ꝙ supius multiplicit̄ est improbatū
tanq̄ erroneū. ⁊ ad qḋ multa incōueniētia
sequunt̄. Tūc eīn nouiter baptizat̄ aut nō
esset imꝑfect⁹. aut peccati labe pollut⁹. q̄rū
vtrunq̄ est absurdū. Insup si esset pollu
tio aut esset mortalis. et tūc omīs imꝑfect⁹
charitate careret. aut venialis. ⁊ tunc omīs
venialiter peccās a ꝑfectiōe decideret. nul
lusq̄ in veniali existens ad ꝑfectionē ꝑueni
ret. adeoq̄ foret ꝑfectū ⁊ impollutū. qḋ q̄dē
vel est iustoꝝ omniū in statu vie. vel omīno
nulloꝝ nisi dei hoīs ⁊ ꝟginis marie. Quar
to autē q̄ ꝑfata exempla magis ad opposi
tū valent q̄ ꝓpositū. sicut a sacris doctorib⁹
inducunt̄. Unde Hieronym⁹ ad eustochi
um. Noe vinū bibit ⁊ inebriatus est. ⁊ post
ebrietatē nudatio femorū subsecuta ē. He
lias cū iezabel fugeret ⁊ sub quercu iaceret.
adueniente ad se angelo suscitat̄. et ecce ad
caput ei⁹ panis subcinericius et vas aque.
Reuera poterat ei conditū merū mittere ⁊
electos cibos ⁊ carnes ꝯtusione mutatas.
Heliseus filios ꝓphetaꝝ inuitat ad pran
diū. ⁊ herbis agrestib⁹ eos alens consonū
prandentiū audit clamorē. mors in olla vir
dei. nō est irat⁹ cocis. lautioris eīn mēse cō
suetudinē non habebat. Potuit ⁊ Daniel
de regis ferculis opulentior mēsa trāsfer
ri. sed abacuc ei messorū prandiū portat. ar
bitror rusticanū. Ideoq̄ ibi vir desiderio
rū appellatus est. q̄ panē desiderij nō man
ducauit. ⁊ vinū ꝯcupiscētie non bibit. Ecce
q̄t exempla patrū veter̄ testamēti introdu
cit ad abstinētie laudē. q̄s tanq̄ carnalit̄
sapiēs trahere nitit̄ ad carnē. Sentiēs au
tē ex his que iā dixerat acutis eiusdē Hie
ronymi iaculis. vt iouiniani discipulum se
posse transfigi q̄si clypeū defensiōis obici
endo versute subiūgit. Nec me clames io
uinianū. q̄ nō dico vt ipse ꝙ nō differat sim
pliciter abstinere. vl̄ carnes ⁊ vinū gulose
comedere. sed infirmis q̄ nesciūt his recte
vti valde necessariū iudico abstinētiā. ꝑfe
cti vero nullā ꝯtrahūt imundiciā. Nec ver
ba ipi⁹ quib⁹ vt excuset errorē ꝓpriū exagge
rat alienū. Nunq̄ eīn iouinian⁹ q̄uis sit om
nino detestādus in hāc quā hic fingit de
mentiā incidit. vt gulositatē equaret absti
nentie. sicut nec luxuriā ꝯtinētie coequauit
sed pudiciciā ꝯiugalē ⁊ ꝟginitatē. visum ci

borū ⁊ abstinentiā eq̄lis apud deū meriti
tē fuit. Qḋ idē Hiero. reprobat vt dogma
ꝓphanū. Hic aūt longe amplı⁹ desipit q̄ il
le iouinian⁹. tanq̄ ꝑficiens in errorē doctri
na discipulus. Nā sobrietatē in vsu ciborū
dicit cōpetere ꝑfectis. abstinētiā imꝑfectis
q̄ ꝑfecti nullā ex h̄ immūdiciā ꝯtrahunt. ⁊
imꝑfecti indigēt illo remedio ad edomatio
nē ꝯcupiscentiaꝝ. Cōstat aūt ꝙ ꝑfecti ꝑfe
runt̄ imꝑfectis. ⁊ q̄ illis ⁊ his cōpetunt ꝑ se
loquēdo ꝯsimilē hūt cōparationē. igit̄ fm̄
ipm̄ preferri boꝝ ciboꝝ vsus moderatus ⁊
sobrius abstinentie ab eisdē. Quod si caueretur
falsum sibi crimē imponi. dicat igit̄ ipe qḋ
sentit. Aut eīn ꝑfert abstinentiā moderato
mō vescendi. aut equat. aut postponit. Si
ꝑfert vt q̄d tot supuacua ꝯba cōtra ꝓpriam
sententiā ꝓtulit. Concesso eīn ꝙ abstinere
ꝑfectius sit. iā nulla restat causa aduersus
aliquē disputādi. Si vero equat. in errorē
iouiniani turpiter incidit. Si aūt postpo
nit. dānate ⁊ reprobate iā heresi supaddit.
Quod aūt hui⁹ vltime sententie fuerit ex conse
quentib⁹ apte clarescit. Quasi eīn ei qḋ di
xerat abstinentiā imꝑfectis cōpetere. ex ad
uerso aliqs resisteret. ex alteri⁹ ꝑsona subiū
git. Sed dices. Quid igit̄ dn̄s sacerdotib⁹
veteris testamenti cū ministrarēt ꝓhibuit
vinū. Quid ꝙ nazareis inhibuerit. quid ꝙ
filij rechab ex hoc laudant̄. ⁊ tandē iohan
nes baptista vinū ⁊ siceram nō gustauit. Et
addit. Qualiter igit̄ nō erit ꝑfecti⁹ a vino ⁊
ab carnibus abstinere q̄ his vti. Et ad hec
tanq̄ ad ꝓbandū falsum inducta rn̄dit. di
cens ꝙ sacerdotib⁹ veter̄ legis inhibet̄ vi
nū. velut adhuc nescientib⁹ vti. ⁊ ꝙ abstinen
tia nazareoꝝ figural̄ nō moralis fuit. ⁊ ꝙ fi
lij rechab mag⁹ de obedientia q̄ de absti
nentia laudati sunt. ⁊ ꝙ iohi baptiste absti
nētia cōpetebat q̄ adolescēs erat. addens
q̄ sicut absq̄ diminutiōe ꝑfectiōis carnes
comedit. sic etiā si voluisset potuisset bibe
re vinū. cū ad ei⁹ oppositū nulla lege teneretur.
Ex q̄b⁹ apte colligit̄ ꝙ ad iouiniani su
peraddit errorē. Cū eīn sup ꝓbauerit ꝙ ꝑ
fectis cōpetit vino ⁊ carnib⁹ vti exēplo noe
helie ⁊ iobis baptiste. ⁊ nūc ꝓ inconuenienti
habeat ꝙ ꝑfectis viris abstinentia indicat̄.
manifeste ꝯuincit̄ ei⁹ esse sn̄ie. q̄ ciboꝝ vsus
abstinētie nō postponit̄ sed ꝑfert̄. Pro hu
ius q̄z erroris defensatōe ꝑfidia. plurima
dicit absurda. Nā ꝙ asserit vinū interdici

sacerdotibꝫ tanq̄ nescientibꝫ vti. apte cōtra-
riatˀ veritati.cū sup illud Leuitici.vinum ⁊
om̄e quod inebriare p̄t ⁊c̄. dicat glo. Filijs
aaron tanq̄ sublimiora adeptꝭ traditˀ hoc
mandatū. Insup ꝯtra viros scōs blasphe
mare cōuincitˀ.q̄rū nōnulli sacerdotalis ge
neris scitātis ꝑuilegio ⁊ ꝓphetie spū clarue
rūt. Mira certe vl̄ potiꝰ mōstruosa doctri
na. Cū em̄ supra p̄miserit q viris ꝑfectꝭ cō
petebat ꝯiugiū in veteri lege. et scd̄o addi-
derit. q aaron tāq̄ vir ꝑfectꝰ fugit. q̄ fron-
te nunc subiūgere pōt q tāq̄ impꝑfectꝰ ab-
stinuit. q̄si ꝯiugij nexus vel fuge p̄sidiū sa-
cerdotibꝫ ꝑfectōis gloriā tribuat. ⁊ sancti-
tas abstinētie tollat. Magna etiā absurdi
tate nō caret q p̄ncipalē causam abstinētie
p̄cursoris etatē asserit fuisse iuuenilē.scꝫ ꝓ-
pter adolescentiā castigandā. ac si abstinen
tia senibꝫ ⁊ ꝑfectis nō cōpetat. Quid igitur
sancti senes ⁊ ꝑfecti paulꝰ heremita. anto-
nius. hilarion ⁊ clarissimi illi cenobiorꝫ pa-
tres abstinuerūt vsqꝫ ad decrepitā senectu
tem. Quid illi nobiles cenobite de q̄bꝫ di-
cit Hiero. ad custochiū. De cibis vero ⁊ po
tu taceo.cū etiā languētes monachi aq̄ fri-
gida vix vtantˀ. ⁊ coctū aliq̄d accepisse luxu
ria sit. Quid illa sacratissima paula de qua
idem Hiero. Nulla iuuenū puellarꝫ sano ⁊
vegeto corꝑe tantē se dedit abstinētie q̄nte
ip̄a fracto ⁊ senili debilitatoqꝫ corpusculo.
Quid etiā venerabilˀ illa tarsilla de q̄ Gre-
go. iiij. dyal. Tarsilla inq̄t amita mea inter
duas alias sorores suas virtute ꝯtinue orō
nis grauitate vite. singularitate abstinētie
ad culmē ꝑfectōis excreuerat. Quid tandē
ap̄lus. de q̄ Hiero. ꝯ iouinianū. Paulus
ap̄ls post famē ⁊ sitim ⁊ ceteros labores su
os. ⁊ pericula latronū ⁊ solitudinis. crebra
ieiunia enumerat. ⁊ discip̄lo thimotheo do
lenti stomachū. ⁊ infirmitates plimas susti
nenti suadet vini modicā potionē. qd̄ non
ꝯcederet nisi crebre īfirmitates ⁊ dolor sto
machi postulassent. Innumera q̄ꝫ ad hec
exempla supp̄etūt virorꝫ illustriū.nō solū in
christū credentiū. verūetiā gentiliū philo-
sophorū. sicut ex varijs historijs colligi pt̄.
⁊ p̄cipue de li. Hieronymi ꝯtra iouinianū.
⁊ ex eo quē ꝯscripsit ambrosiꝰ d̄ vita brach-
manarū. Nec horū ꝯtemnēda exēpla.cum
Hieronymꝰ ad aletā dicat q iudaica sup-
stitio ex parte facit in reiectiōe quorūdam
animaliū atqꝫ escarū. qd̄ indorꝫ brachma-
ne ⁊ egyptiorꝫ gymnosophiste in polenta ⁊
oriza ⁊ pomorū solo obseruāt cibo. cur vir-
go christi nō faciat in toto Si tanti vitruꝫ
q̄re ⁊ nō maioris sit margaritū. Nec auteꝫ
nō idcirco diximꝰ vt abstinētie laudemꝰ ex
cessum. vel vt nr̄i t̄pis homines de impꝑfecti-
one notemꝰ. Fieri em̄ pōt vt ꝑ debilitate
corporꝫ excusentˀ nōnulli. iuxta qd̄ dis̄ xxiiij
dicitˀ. Defectꝰ hoīm nr̄i t̄pis q̄bus nō soluꝫ
membra sed etiā corpa ip̄a defecerūt nō pa
titur districtiōis illiꝰ manere censurā. Fie-
ri etiaꝫ potest vt ad aliq̄ pietatis officia se-
ip̄os exerceāt. que districtionē illā vel in to
to vel in parte recōpensent. Hoc tn̄ p̄cipua
cura seruandū. vt q̄ tantū vite rigorē sequi
nō valent. vl̄ forsitan nolūt. nō p̄sumptuo-
se vilipendāt. sed religiose venerentˀ. q̄tenꝰ
si q̄d in eis ꝑ carnis debilitate subtrahitur
ex mentis hūilitate suppleatˀ. Hanc piā re-
uerentie formā si is cui respondetˀ obserua
re voluisset. nequaq̄ hūane carnalitatis vi
tiuꝫ ꝑ carnes q̄s dicit a p̄cursore comestas
temeraria p̄sumptiōe foueret. Cui aperte
cōtrariatˀ euāgelicus textꝰ ⁊ Augustinꝰ cō-
tra faustū. vbi sic ait. Vn̄ dictꝰ est Iohan-
nes nō mādu cans neqꝫ bibens. nisi q illo
victu q̄ iudei vtebantˀ ip̄e nō vtebatˀ. Cōstat
autē q iudei carnibꝫ vescebantˀ. nisi forte q̄s
ita desipiat. vt dicat Iohānē carnes man-
ducasse ī lege ꝓhibitas. Hiero. etiā contra
iouinianū. Precursor dn̄i et preco locustis
alitur ⁊ siluestri melle. nō carnibꝫ. Et Raba
nus sup illud Math. Esca eius locuste ⁊c̄.
Habitatori solitudinis ꝯgruū erat vt non
delicias ciborꝫ sed necessitatē humane car-
nis expeteret. Vn̄ refert Arnulphꝰ gallia-
rū ep̄s. minimū genꝰ locustarꝫ fuisse in de-
serto iudee q̄ pastus est iohānes baptista. ⁊
vsqꝫ hodie ibi apparere. q̄ corpusculˀ in mo-
dū digiti manus exilibꝫ in herbis facile ca-
piuntˀ. cocteqꝫ in oleo paupem p̄bēt victuꝫ.
His itaqꝫ diligēter ꝑspectis q̄s tā impu-
dens erit vt ꝑ vitā iohānis austerā et pau-
perē. suā vel alienā defendere audeat car-
nalitatē. Ceterꝫ q̄r supfluuꝫ est his imorarˀ
diutiꝰ. ad ea veniendū est q̄ in q̄stionis hu-
ius diffinitiōe subiūgit. Dicit nanqꝫ q viri
ꝑfecti ad vinum ⁊ carnes se relaxauerūt ꝓ-
pter carnis infirmitatē ꝓpter seruandā cō-
suetudinē cōmunis vite. et ꝓpter scādali vi
tationem. Que q̄uis vera sint et a sanctis
accepta. multa tamē falsa vt assolet in eorū

explicationē ꝑmiscet. Dicit eñi in explicati/
one primi membri ꝙ imꝑfectio est dānum
virtutis. qđ supius tāq̄ erroneū est multi/
pliciter improbatū. Addit etiā ꝙ helias ꝓ/
pter infirmitatē carnis carnibꝫ pastus fuit
quā etiā infirmitatē christꝰ accepit. Hoc si
de speciali carnis infirmitate intelligat̄. nō
sine temeritate mlt̄a asserit̄. tū qꝛ illud scri/
ptura nō docet sed eiꝰ ꝯtrariū. tū qꝛ errone
um est asserere ꝙ christꝰ assumpserit infir/
mitates nisi illas q̄ cōmuniter respiciūt sta
tum humane nature. Si si de infirmitate
q̄ cōmunis est omībꝫ loquit̄. ſm h̄ exemplo
christi ꝛ helie q̄libet ꝑfectus carnes come/
dere debet. Sane ꝙ in explicatiōe secū/
di modi introducit auctoritatē Augꝰ. de li.
questionū euāgelij ꝙ nō interest q̄d alimē/
torū vl̄ quātū q̄s accipiat. dūmodo id agat
ꝓ ꝯgruentia hoim cū quibꝫ viuit. si genera
liter accipiat̄ sicut h̄ ex ꝑuersitate intellectꝰ
insinuat. omnē abstinētie rigorem eneruat
ſm duplicē abstinētie modū. a q̄libꝫ vicꝫ et
a quāto. Attendendū est igit̄ ꝙ verbū illud
intelligi debet ꝙ nō mlt̄ū interest q̄ntū ad
rationē liciti vl̄ illiciti ꝯtra id qđ asserit ma
nicheus. mlt̄ū tamē interest q̄ntuꝫ ad edo/
mationē carnis. exercitationē ꝟtutis. et sa/
tisfactionē ꝓ culpis cōmissis. Unđ Grego.
in regi. Duobꝫ modis viri sancti a licitꝭ ab/
stinere solēt. aliq̄n vt merita sibi apud om/
nipotentē deū augeant aliq̄n vt anteacte vi
te culpas detergāt. Sed etiā pari non ca/
ret ꝑuersitate ꝙ ibidē subiūgit. ꝙ si quis di
strictius vult viuere q̄ꝫ hi cū q̄bus cōmuni
ter viuit. aut intēperās est ꝛ ita imꝑfectus.
aut supstitiosus ꝛ ita impiꝰ. Hec ꝟba ipsiꝰ
que imponit Augustino de doctrina chri/
stiana simul q̄ꝫ dicit ꝙ h̄. scꝫ restrictiꝰ viuere
nō docuit christꝰ sed potiꝰ ꝓhibuit. nec ali/
quis sanctoꝝ h̄ fecit. His aūt ꝟbis omnibꝫ
pene sacrārū religionū institutoribꝫ ꝛ eccliā/
rū rectoribꝫ q̄ strictius vixerūt q̄ꝫ eoꝝ cōso
cij. nō solū notā imꝑfectiōis sed etiā macu/
lam ꝑuaricatiōis īpingit. ꝓpter qđ ꝛ a blas/
phemia in christi sctōs imunis nō est. nisi
inquātū fortassis eū ignorātia excusat. q̄a
q̄s imitari abhorruit illoꝝ vitas legere ne/
glexit. sicut ꝛ mēdositas codicis in ea quaꝫ
allegat Augustini auctoritate ipm fefellit.
Nequaq̄ꝫ eñi ibi scriptū habet̄ aut intēpe/
rans. sed aut tēperās aut supstitiosus. Ubi
vult Augꝰ. ostēdere. ꝙ trāscensus vite cōmu
nis aut venit ex sublimitate virtutꝭ. sicut i
viris magne auctoritatꝭ. aut ex supstitione
erroris. sicut in manicheis. vl̄ ex ꝓsumptu/
osa singl̄aritate modi viuēdi. sicut in q̄busdā
dā hypocritis ꝛ vanis homībꝫ q̄ despiciūt
statū vite cōmunis. Contingat igit̄ sui men/
dositatē codicis. vl̄ potiꝰ a malignitate resi
piscat erroris. In ꝯtractatiōe quoq̄ꝫ tercij
modi falso redarguit petruꝫ aplm. ꝛ impie
blasphemat in christū. Dicit eñi petrū rep
hensum a paulo. qꝛ abstinētia sua scādalisa
bat infirmos. Uerū sicut ex textu apparet
apli. nō in hoc arguēdus erat petrꝰ ꝙ absti
nentiū more a cibis delicatioribꝫ carnē re/
stringeret. sed qꝛ more iudeoꝝ cibos discer
nens gentiles faciebat exēplo suo iudaisa/
re. Si ꝟo subiūgit christū comedisse agnuꝫ
paschalē quē comedere nō tenebat̄ nisi ne
inde ꝓberet iudeis scandali occasionē. ma/
nifestā blasphemiā cōtinet. Nā christus cū
esset dñs legis ꝛ oim etiā cū scandalo iude/
orū q̄ sub lege erāt legales cerimonias ꝓte
rire poterat. nec ex tentiōe. sed ex ꝯdescen/
sione legis figuralis obseruabat. Tandem
qꝛ ꝟitas vincit semꝑ ꝛ inualescit. cuiꝰ lumē
inter densas erroꝝ tenebras radiat. eiꝰ q̄si
ꝟtute cōpulsus abstinētie hostꝭ ad eā quaꝫ
impugnauerat laudandā cōuertit̄. cū sub/
iungit ꝙ tribꝫ ex causis viri sancti abstinue
runt. Primo ꝓpter maceratione carnis ad
edomandū ꝯcupiscētias. scđo ꝓpter caute/
lā scādali infirmoꝝ. tercio ꝓpter euitationē
idoloticorū. Hec siquidē vera sunt. ꝛ ab au
gustino sumpta in li. de moribꝫ manicheo/
rū. sed hūc triplicē veritatꝭ radiū triplicꝭ er
roris caligine obnubilare conat̄. Nā ꝑmo
dicit. ꝙ scti p̄res non tenebāt̄ abstinere a ci
bis lege ꝓhibitis nisi ꝓpter vitādū scādalū.
qđ ꝑtinebat ad nouū testamētū. ꝛ hoc ē fal/
sum. Uñ Augꝰ. ꝯtra faustū. xix. c. Macha/
beos inq̄t cū ingenti admiratōne ꝓferimꝰ
ꝙ escas q̄bus nūc licite christiani vtunt̄ at/
tingere noluerūt. qꝛ ꝓ tꝑe ꝓhibito nō lice/
bat. Scđo addit ꝙ christus his tribꝫ mo/
dis abstinuit. in quo nō solū oberrat. sed so
lito modo blasphemat. Cū eñi ꝑmus mo/
dus sit vt dicit ꝓpter refrenādas concupi/
scentias carnis. hoc christo attribuere non
est aliud q̄ꝫ blasphemare. nisi forte ꝑ hoc se
excusare velit ꝙ ante ꝑdixit christū nō pro/
pter ꝯcupiscentias ꝓprias abstinuisse. quia
nullas habuit. sed vt abstinendo exemplū

daret alijs suas concupiscētias refrenādi. Verū si hāc intelligentiā habet. sensuz re/ ctitudinis teneat. sed verbū erroris immu tet. Querim⁹ tñ ab eo q̇bus exemplū h̄ pre buit christ⁹. vtrū pfectis de q̇bus idē dicit q̄ iā ↄcupiscētias domuerūt. an impfect; q̇ adhuc ↄcupiscētijs agitātur. Cōstat q̄ im/ pfectis. Si igit̄ christ⁹ tāq̄ȝ medicus infir/ mis ↄdescendēdo exemplū p̄buit. et q̄si de hmōi medicinali potiōe gustauit absq̄ȝ de/ trimento pfectiōis sue. vt q̇d tot in vanum verba ꝓtulit ⁊ ↄscripsit aduersus hāc veri/ tatē. quā de ipi⁹ impugnātis ore eiusdē in/ uincibil' veritat; v̄tus extorsit. Tercio sub dit q̄ his trib⁹ modis abstinere pfect; chri stus p̄cepit. nec ↄtrariuz p̄cepit impfectis. sed q̇b⁹ placuit misericordit̄ indulsit. Hec verba ipius in q̇bus veritati ↄtradicit ⁊ si/ bijpi. Veritati q̇dez. q: matice astringūtur impfecti ad idolotica vitanda. nec eis idul getur q̄ alios scādalizent. aut suas cōcupi/ scentias nō refrenēt. Sibijpi etiā ↄtradi/ cit. q: cū sup̄ docuerit abstinētiā impfectis magis cōpetere q̄ȝ pfect; ꝓpter qđ dicat ab/ stinentiā vini iniunctā sacerdotib⁹ veteris testamēti. nō noui. nūc seipm̄ redarguēs di cit q̄ abstinētia vir; pfectis p̄cipit̄ ⁊ impfe/ ctis indulget̄. In quo dū vno destruit bre ui sermone quicq̇d sup̄ cōstruxerat. mani/ feste declarat. q̄ q̇ studio ↄtentionis deser/ uit. dū arcu tenso doloso p sagittā s̄monis emissam alterū vulnerare satagit. iusto dei iudicio semetipm̄ p̄us ipe configit.

Secunde responsionis tercia particula sextūq̄ȝ capitulū in q̄ ieiunij artitudo vt cō sona pfectioni defendit̄. ⁊ eius m̄ltiplex cō mendatio subinfertur.

Satis euidēter p determiāta patet vt credim⁹ ieiunij artitudinē velut abstinētie culmen. euāgelice pfecti/ onis structure nō modicū p̄stare munimē. Verū q: cōtentiōis amator aduersus ipi⁹ p̄rogatiuā nouū disputatiōis certamē ag/ greditur. stulticie sue r̄ndere cōpellimur. vt simplices a pfectiōe nō reuocet. nec sibi sapiens esse videat̄. Etem̄ cū is ↄtra quem scribit nullā de ieiunio mentionē fecerit. si cut ipemet recognoscit. q: tñ ali⁹ p̄dicans fuit de ieiunij pfectiōe locut⁹. noua cū dis/ putatione ↄfutare conat̄. q̄si ei nō sufficiat agere ↄtra vnū. q̇n potī⁹ bismabelitico mo re manū erigit ↄtra om̄es. vt iusto dei iudi cio man⁹ sit oīm ↄtra euz. Et quidē qđ vir perit⁹ vt iste fatet̄ docuit. christū ieiunādo solis pfectis ⁊ comedēdo solis impfect' ex/ emplū dedisse. nullaten⁹ videt̄ esse credibi le. cū om̄ib⁹ ↄstet q̄ tā ieiunare q̄ȝ comede/ re fieri pōt nō solū pfecte ⁊ impfecte. verū/ etiā bene ⁊ male. scte ⁊ impie. s̄m rōnem di/ uersorū finiū ⁊ circūstantiaꝝ. In h̄ tñ ē dif/ ferētia inter ieiunia s̄uare ⁊ ieiunia soluere q̄ primū de se est difficile ⁊ arduū. ac de se efficax ad repssionē carnalis libidinis. ⁊ ex ercitationē spūalis v̄tut;. ⁊ ideo de rōne sui generis bonū ⁊ ad perfectionē ordinatuz. Scōm aūt. s. ieiunia soluere facile est ⁊ car ni suaue. ⁊ ad qđ inclinat̄ mental' ifirmitas. ⁊ ideo impfectum de se. q̄ȝuis ⁊ pfecte fieri possit rōne circūstātie supaddite. vtpote cū a viro pfecto fit rōne debilitat; ꝓprie. vl' cō/ descensiōis fraterne. Fatemur igit̄ vna cū illo cōtra quē scribit. q̄ loquēdo de natura huiusmōi actuū pfecti⁹ est ieiunia s̄uare q̄ȝ soluere. ⁊ q̄ christ⁹ om̄is v̄tutis exemplar ⁊ ꝑ tempe ieiunauit. ⁊ ꝑ tempe ieiunia soluit vt in p̄mo austeritatis vite p̄beret exēplū. ⁊ in secūdo humane ifirmitati p̄staret sola ciū. Propter qđ ⁊ primū fuit rigoris. scđm ↄdescensionis. vtrūq̄ȝ tamē pfectū in chri/ sto. q: ex pfectissima charitate ꝓcessit. Naz ↄdescensio vt ex p̄determinat; est euidēs. nullā impfectionē ponit in ↄdescendente. sed in eis solū q̇bus condescendit̄ vl' in ipo genere act⁹. Hoc si voluisset calūniator ad uertere. varios in q̄s incidit falsoꝝ dogma tū declinasset errores. Nā sup falsuz p̄mo se fundās. falsi criminis impositiōe catho/ lici doctoris v̄ba deprauat. sed ⁊ verisimili quadā distinctiōe modoꝝ ieiunādi error; sui versutias occultat. tandē fraudulēta cō mendatione solutiōis ieiunij carnal' lasci/ uie venena ꝓpinat. Aggredit̄s igit̄ cū cōtra quē scribit. p̄mū redarguit tanq̄ȝ hereticuz ⁊ p̄sumptuosuz. ⁊ vere pfectiōis inimicum. Sūma aūt psuasionis sue q̄ velut hereti/ cū cōfutare conat̄ hec esse colligit̄. Quia si christus aliq̄ fecit q̇bus exemplū p̄buit p/ fectis tm̄modo. tūc seq̄tur q̄ inuidus fue/ rit. q: pfectionē impfectis inuidit. Item si aliq̄ fecit tm̄ imitāda impfectis. cū illa non potuerint esse pfecta. aut christus duas ha bet psonas. quaꝝ vna fecit pfecta. alia imp/ fecta. s̄m dogma Nestorij. aut si dei patris pfecta sunt opa ⁊ christi impfecta. tunc erit

ꝑsona filij minoꝛ ꝑsona patris. iuxta impie
tatē arrij siue fotini. Nul⁹ aūt sophistice ra
tiocinatiōis ꝓcessus auctoꝛē suū ⁊ ignoran
tē demonstrat ⁊ impiū. Si em̄ sciam habe
ret vl' q̄ntūcūq͂ exilem manifeste ꝑpende/
ret ꝙ sicut vniuersitatis creatoꝛ diuersis re/
rū generib⁹ ſm magis ⁊ minus naturaꝝ vir
tutū ⁊ oꝑationū nobilitates distribuit. nō
solū absq͂ malignitate inuidie. verūetiā cū
multa manifestatiōe bonitat' sue. sic et hu/
mani generis recreatoꝛ nō solū absq͂ inui/
dia. sed etiā ex multa charitatis beniuolen
tia diuersa largit' charismatū dona. diuer/
sa reuelat mysterioꝝ archana. diuersa gra/
duū ⁊ p̄lationū officia. diuersa tandē virtu
tū p̄bet exempla. ita ꝙ vni dat imitari vnū.
alteri alterū. Juxta quod ap̄ls loquēs de
ꝯtinentie gradib⁹ ait. Unusq̄sq͂ donū p/
p̄riū hȝ a deo. Insup cū dicit' ꝙ christ⁹ aliq̄
ꝓposuit imitāda ꝑfectis. si sane saperet non so
lum d' illis intelligeret q̄ iam ꝑfecti sunt. sȝ
de omib⁹ q̄ cupiūt esse ꝑfecti. sicut etiā chri/
stus adolescenti cū dixerat. vnū tibi deest.
subdit. Si vis esse ꝑfectus vade ⁊ vēde ⁊c̄.
Nullis ergo semitā ꝑfectiōis p̄cludit. nul/
lis inuidet. nullos repellit. sed gradū statu
it cōpetētē his q̄ ad ꝑfectionē satagūt ꝓue/
hi. nō his q̄ volunt in impfectione versari.
Ex aūt ex diuersitate oꝑationū in christo
vel minoritate respectu operū p̄ris infert
christū. vel duplicis esse ꝑsone ⁊ in ip̄a ꝑso/
nalitate diuina esse minoꝛē patre. nestoꝛij si
mul ⁊ arrij erroneā sapit impietatē. Nunq͂
enim ex pluralitate oꝑationū sequit' plura/
litas personarū nisi ſm nestoꝛiū. sed plura
litas virtutū ⁊ naturarū. Nec ex minorita/
te oꝑationis sequit' minoritas in ꝑsonalita
te diuina. sȝ in natura assumpta. nisi ſm ar/
riū. qui ex h̄ ꝙ christus dicit se patre mino
rem. qđ fideles intelligūt ſm naturam hu
manā. infert inequalitatē i ꝑsonalitate ⁊ na
tura diuina. Si igit' hanc rōnē credit vale
re. dū erroꝛē alteri conat' impingere. mani/
feste cōuincit' vt nestorian⁹ ⁊ arrian⁹ erra/
re. Uerū nec his ꝯtent⁹ seruū dei ꝯtra que
scribit tanq͂ p̄sumptuosū inuadit ⁊ argu
it. ꝓ eo videlicȝ ꝙ ꝯtra ꝓhibitionē ap̄li iudi
cat alienū seruū. in h̄ ꝙ mānducantes asserit
impfectos. Nā cū omis impfectio vt dicit
sit reatus. s' ⁊ etiā ꝯfigurās mōo. sit ⁊ displi/
cens deo. si q̄s manducātes impfectos di/
xerit. hoc ip̄o iudicat ⁊ ꝯdēnat eosdē tanq͂
reos in seip̄is. mūdo ꝯformes ⁊ deo displi
centes. qđ quidē asserere nil aliud est vt di
cat q͂ insanire. ⁊ hec est summa rationū sua/
rū. Sed huic ex aduerso veraciť dicit'. O
p̄sumptio nequissima. vnde creata es ope/
rire terrā malicia. Presumptuo'e em̄ atq͂
maligne alienū iudicat seruū qui dicēti ve/
rū impingit mendaciū. sicut h̄ agit cū id pe/
ritū hoīem sensisse asserit. qđ falsū esse vix
q̄ntūcūq͂ imperit⁹ ignoret. Quis em̄ tam
stolidus vt dicat ꝙ omis manducās sit im
perfect⁹. cū hoc necessariū ⁊ cōmune sit om
ni viatori. tam ꝑfecto q͂ impfecto. tā bono
q͂ malo. Sȝ esto ꝙ q̄s dixerit ꝙ ieiunia sol
uere sit actus impfectus q̄ntū est de ꝓprio
genere. nō tn̄ ex hoc sequit' ꝙ omis ieiunia
soluens vl' comedēs sit impfect⁹. ꝓ eo ꝙ si/
cut sepe dictū est circūstātia pōt esse ꝑsone
⁊ actui annexa. q̄ ab omi impfectione excu
set. Insup alia est cōparatio actuū. ⁊ alia ꝑ/
sonarū. Un̄ sicut nō sequit'. si ꝑfectioꝛ ē vir/
ginitas q͂ ꝯiugiū. ꝙ ideo virgo sit sp ꝑfectioꝛ
cōiugata. q2 pōt esse ꝙ virgo sit impia ⁊ con
iugata sit scā. sic ⁊ ad eā cōparationē q̄ ieiu
niū comestioni p̄fert' nō sequit' ꝙ ieiunans
sit vniuersalit' comedente ꝑfectioꝛ. ac ꝑ hoc
multo min⁹ inferri pōt ꝙ comedēs sit imp/
fectus. Ex hoc aūt ꝙ dicit impfectionē esse
reatū. rem mūdo ꝯformē. ⁊ deo displicētē
sequunt' absurditates innumere. Nā cū ft⁹
charitas ⁊ iusticia aliq̄n sit impfecta. erit er
go reatui obnoxia. ꝯformis mūdo. ⁊ displi
cens deo. Ampli⁹ cū ip̄m ꝯiugiū de sua rō/
ne sit impfectū. necessario sequit' ꝙ sit cul/
pabile ⁊ displicēs deo. Sed ⁊ pudicicia cō
iugalis cū sit impfecta respectu virginalis.
erit deo displicēs. ac ꝑ h̄ iuxta manicheum
nō erit m̄rimoniū a dō institutū. Preterea
si omis impfectio in artificiato artifici dis/
plicet. vt hic temerarie asserit. cū oīa a deo
creata p̄us impfecta fuerint q͂ ꝑfecta. vni/
uersa in sue ꝓductiōis p̄ncipio displicuerīt
ꝯditoꝛi suo. sed nullus sapient' operans ꝓ/
ducit qđ sibi displicet. sequit' g͂ ꝙ p̄ma rerū
oꝑa nō sunt a deo in sapiētia facta. Et quia
hec absurdissima sunt. illa ex quib⁹ sequun
tur repudiāda sunt tanq͂ erronea. ⁊ ex fal/
so intellectu impfectōis ꝓcedētia. sicut in p̄
cedentib⁹ patent ostendim⁹. Sȝ nec ista cō
tentioso disputatori sufficiūt. Nam adhuc
prudentē virū tanq͂ ꝑfectiōis hostē insequi/
tur. Arguit em̄. si ieiuniū soluere ē impfectū

senes q̄ ieiunare nō pn̄t in imꝑfectionē̄ la
bunt. Silr̄ ꝛ corꝑe imbecilles in ꝟtute de/
crescūt. cū tn̄ dicat apl's ꝙ virtꝰ in infirmi/
tate ꝑficit. Insuꝑ ꝛ soluētes ieiuniū in die/
bus dn̄icis ſm mandatū canonū. imꝑfecti
erūt. Desunt itaq̄ rōnes ipiꝰ in qb' non tā
eius cui aduersat impugnat sn̄iam. q̄ꝫ ieiu
niȷ̄ sanctitatē ꝑfectā. Cū em̄ nullus peritꝰ
hoc dixerit. nullus etiā hoc senserit ꝙ solutio
ieiuniȷ̄ ex rōnabili causa ꝑfectiōi repugnet.
aut p̄fate rōnes oīno sunt friuole. aut ex hoc
imperitꝭ vident ꝓbabiles. qꝛ nullū ꝑfectio
nis opus est qd̄ intermitti pōt salua ꝑfecti/
one. ac ꝑ hoc qꝛ ieiuniū salua ꝑfectiōe īermit/
ti pōt. ꝯcludi posse videt ꝙ nō sit de ꝑfectio
nis integritate. Et qm̄ hac rōne ad impu/
gnationē ꝑfectiōis in cōseq̄ntib' frequēter
se munit. ideo vt hac vna rn̄siōe sophistica/
tio ipiꝰ dissoluat vbiq̄ prudens lector ad/
uertat ꝙ actꝰ ad ꝑfectionē spectātes. q̄dam
sunt intrinseci ꝛ essentiales tanq̄ ſm se ꝑfe
cti ꝛ ꝑfectiui. q̄dā aūt sunt exteriores ꝛ ad
ꝑfectionis cōplementū adminiculantes et
exercitatiui. ꝛ hoꝝ quidā pn̄t intermitti ꝓ
loco ꝛ tpe salua ꝑfectione. q̄dam aūt nisi ꝓ
loco ꝛ tempe intermittant cū ꝑfectione sta
re nō pn̄t. Vn̄ Beda suꝑ Lucā. Quis ne/
sciat viscera misc̄die. benignitatē. humilita
tem. patientiā. castitatē. ꝛ his silīa. sine vlla
tempoꝝ intercapedine fidelib' esse ſuāda.
At vero famē. sitim. vigilias. nuditatē. le/
ctionē. orōnē. laborē operādi. ꝛ cetera hu/
iusmodi si q̄s semꝑ exeq̄nda putauerit. ho/
rū se fructu p̄uabit. Hec beda. Ad hoc ip̄m
facit qd̄ dicit Augꝰ. de bono ꝯiugali. Ha/
bebat inq̄t thimotheus virtutē cōtinendi
a vino. quā nō ei abstulit paulus monendo
vt vino modico vteret ꝓpter stomachum ꝛ
freq̄ntes suas infirmitates. alioq̄n ꝑnicio/
se docebat vt ꝓpter salutē corꝑis fieret in
aīo dānū virtutꝭ. sed qꝛ poterat ea virtu/
te salua fieri qd̄ monebat ita relaxata ē cor
pori vtilitas bibendi vt maneret in aīo ha
bitus ꝯtinēdi. Hec Augꝰ. Ex qb' patenter
colligit ꝙ opus ꝟtutis intermitti pōt ꝟtu/
te salua. ac ꝑ hoc etiā opus ꝑfectiōis ipa ꝑ/
fectione seruata. Ad palliandā q̄ꝫ absurdi
tatē sui dogmatis q̄ ieiuniū a ꝑfectione se/
questrare ꝯtēdit. sex differētias ieiunioꝝ di
stinguēdo subnectit. Dicit em̄ ꝙ sex modis
ꝯtingit ieiunare. Primo causa laudis hūa/
ne. scd̄o causa auaricie. tercio causa ꝯcupi/
scentie refrenāde. q̄rto ex abundāti miseri
cordia ad dandū exēplū. q̄nto ad designā/
dū mysteriū. sexto ꝓpter gerendū aliȷ̄s mo/
rē ꝛ scandalū vitandū. Hec autē distinctio
suꝑficialiter ꝯsiderata erroneā ipiꝰ senten/
tiā palliare videt. sed diligēti examīatione
discussa ꝓpalare cognoscit. Nam ex his sex
modis duos ſm veritatē dicit cōpetere hy
pocritis ꝛ auarꝭ. terciū scꝫ causa ꝯcupiscen
tie refrenāde cōpetere asserit ꝑfectis ꝛ imꝑ
fectis. qꝛ vt dicit in quātouis sancto rema/
net aliq̄d de ꝯcupiscētiȷ̄s euincēdis. Et pꝰ
subdit. ꝙ hoc ieiuniū christus nō assumpse
rit. ꝛ tercio subiūgit ꝙ hoc ieiuniū magꝭ imꝑ/
fecto q̄ꝫ ꝑfecto monacho cōpetit. Sed hoc
tercio loco dictū ei ꝙ p̄mo posuerat aperte
ꝯtradicit. Nā si in q̄ntūcūq̄ ꝑfecto aliquid
remanet de ꝯcupiscētiȷ̄s euincēdis. cū ple/
ne vincere ac domare ꝯcupiscētias magis
cōpetat ꝑfecto q̄ꝫ imꝑfecto. magꝭ ei cōpetit
modus hoc ieiunādi vbi corꝑaliū vinū ıгbe
cillitas nō obsistit. Vn̄ Hiero. hilarionis
ꝑfectissimi monachi vitā describēs. a. lxiiȷ̄.
anno inq̄t vsq̄ ad. lxxx. pane abstinuit icre
dibili feruore mētis. sicq̄ cōplēs ordinē vi
te nunq̄ ante solis occasū soluit ieiuniū.
Porro in eo qd̄ dicit christū nō dedisse ex/
emplū hoc modo ieiunādi. aꝑte ꝯtrariū est ei
qd̄ in p̄cedenti capitulo scripsit. Dixit em̄
ibi ꝙ christꝰ exēplū abstinēdi ad domādas
ꝯcupiscentias p̄buit. Mirū certū si homo
fuit alicuiꝰ intelligētie aut saltē memorie q̄
hec scripsit quō repente oblitꝰ eoꝝ q̄ dixe/
rat paucꝭ interpositꝭ ꝯtrariū dogmatisat.
Iusto tn̄ iudicio suꝑne dispositiōis has mē
tis tenebras incurrit. vt nec sibiȷ̄pi ꝯsenti/
at q̄ a veritate discordat. Q̄q̄ em̄ christus
nullas ꝯcupiscētias habuit. suo tn̄ ieiunio
exemplū nob' certandi ꝑ ieiuniū ꝯtra cōcu
piscentias dedit. sic dicit Hiero. ad deme/
triadē. Saluator generꝭ humani q̄ ꝟtutis
ꝛ ꝯuersatiōis sue nob' reliq̄t exemplū. post
baptismū statim assumit a spū vt pugnet
ꝯtra diabolū. ꝛ tn̄ hostis antiquꝰ post qua/
draginta dieꝝ ieiuniū ꝑ cibū molit insidi/
as. Glo. etiā suꝑ illud Matth. ductꝰ est ie/
sus in deser. ꝛc̄. Ieiunat vt tentet. tentat qꝛ
ieiunat. ꝛ exemplū ieiunādi nobis dat. Et
alia glo. ibidē. Hic est ordo recte ꝯuersatio
nis vt post acceptā spūssancti gratiā cōtra
diabolū artius accingamur. Ex quib' col/
ligitur ꝙ christꝰ simul exemplū ieiunādi et

pugnādi dedit hoib9. Sed h̄ exemplū cer
tū est nos sc̄d nō posse p primū ꝛ sc̄dm ieiu/
nandi modū in q̄bꝰ deest iusticia. nec p q̄r/
tum q̄ntū ꝛ sextū quibꝰ nō ieiunat̃ vt cōtra
hostē pugnet̃. restat igit̃ ꝙ exemplū dedit
q̄ntū ad terciū modū. Vñ ꝛ Ambro in lib.
de laude ieiunij. Preliatꝰ est christꝰ vt vin/
ceret. nō ꝙ ip̄e egeret certamine. sed vt nob̄
formam bellādi p̄scriberet. et postea daret
gratiā triūphandi. Certamē nostrū ieiuni
um ē. Deniq3 ieiunauit saluator. ꝛ sic ad eū
tentator accessit. ꝛ p̄mū gule direxit spicu/
lū. ꝛ cibū velut escā laquei p̄tēdit. Dñs ieiu
niū p̄tulit vt laqueos tentatoꝝ sui vincula/
q3 dissolueret. Illo laqueo adā fuit strāgu/
latus. hac absolutiōe diabolice q̄stiōis oīs
homo est liberatꝰ. In his tā clare sacer am
brosius si q̄d forte obscurū est explicat. vt
nemo nisi mente obstinatꝰ obsistat. Vnd̄ ꝛ
ip̄e hostis ieiunij in q̄rto ieiunādi modo. q̄
vi3 est ex abundanti misc̄dia. asserit chri/
stū dedisse ieiunādi exemplū. nō solū p̄fect̄
sed etiā imp̄fectis. In q̄ siquidē aut inten/
dit dicere ꝙ exemplū ieiunādi dedit nobis
vt ieiunemꝰ p exhibenda alijs misc̄dia sicut
ieiunauerūt moyses. helias. daniel ꝛ alij p/
phete. ꝛ tunc falsum dicit. q2 abundās mi/
sericordia nō cōpetit imp̄fect̄ sed p̄fectis.
aut vt ieiunemꝰ p superāda pugna. ꝛ tūc q̄/
dem verū dicit. sed sibip̄i aptē cōtradicit.
Qd̄ etiā facit in sexto ieiunandi modo. vbi
dicit ꝙ p̄fecti ɔcupiscētias hn̄tes edomitas
ieiunio nō astricti. ieiunabāt s̄m morē illo/
rū cū quibꝰ viuebāt. vbi ɔtradicit ei qd̄ pau
lo ante p̄dixerat. ꝙ in q̄ntouis p̄fecto rema
net aliq̄d de ɔcupis. ētijs euincēdis. Cōtra
dicit isup v̄itati. Nā paulꝰ ap̄ls q̄ ad apicē
summe p̄fectionis p̄uenerat castigare se di
cit corpꝰ ꝓpriū ꝛ in seruitutē redigere. nō tā
ꝓ gerendo alijs more q̄3 p superādo hoste
domestico. sicut exp̄sse dicit Hiero. ad eu/
stochiū in auctoritate supius posita. Quis
etiā q̄ntūcū q3 sctūs nisi sit actu infirmꝰ vel
corp̄e debil̄ ab his ieiunijs ad q̄ se obliga/
uit p regl̄e votū. vl̄ ab his que vniuersalit̃
seruanda sancta mater eccl̄ia statuit. ex sua
q̄ntalibet p̄fectione absoluitur. Quis sane
mentis h̄ senserit. q̄s docere presumpserit.
Nullus certe vt credimꝰ nisi sancte matris
eccl̄ie statuta ɔtemnat.

d Ehinc vt suā finalē declaret inten/
tionē. que nō ad ieiuniū seruandū

sed potiꝰ ad soluendū conat̃ inducere sex
modos assignat solutiōis ieiunij. quoꝝ p̄/
mū dicit illicitū. sc̄dm imp̄fectū q̄ttuor se/
quētes modos dicit esse p̄fectoꝝ. In q̄bus
plura interserit p̄uersoꝝ semīaria dogma/
tū. que ad p̄ns indiscussa relinq̄mus. ne le
gentiū aīos plixitate grauemꝰ. Hoc tñ p̄/
tereundū nō est ꝙ cū supra sex modos ieiu
nandi distinxerit. in q̄bꝰ q̄ttuor posuit lici/
tos. ꝛ illos indifferent̃ cōpetere p̄fect̄ ꝛ im/
perfectis deinde sex modos subnectit sol/
uendi ieiuniū. ex q̄bꝰ vnū imp̄fect̄ attribu/
it. q̄ttuor vero reliq̄s modos p̄fectis maxi/
me cōpetere dicit. manifeste declarat eius
sniē se esse. ꝙ viris p̄fectis magis cōpetat ie
iunia soluere q̄3 seruare. In q̄ ꝛ impietatē
trāscendit iouiniani heretici. q̄ sacre ieiuni/
oꝝ obseruātie moderatā ciboꝝ sumptiōē
ausus nō fuit p̄ponere. sed eq̄re. Legat igit̃
si dignet̃ veraciū scripta doctoꝝ. in q̄bꝰ ma
gnis nequaq̄3 p̄conijs solutio ieiunioꝝ ex/
tollit̃. sed miris laudibꝰ obseruātia cōmēda
tur. Hanc eñ sacer Ambro. in li. de ieiūio
nō tā misericⁱ huiꝰ sec̄li fore asserit. q̄3 inno/
centie paradisi. cū ait. Itaq3 terrenū ne q̄s
aut nouellū putet esse ieiuniū. p̄mus vsus
mūdi a ieiunio cepit. q̄ñ lux clara resplēdu/
it. Vbi cibꝰ cepit. ibi finis factꝰ est mundi.
ibi cepit sua incremēta nescire. ibi ceperūt
diuia circa eū op̄a feriari. Quo iudicio de/
claratū est ꝙ p cibos mūdus h̄re imminui
p q̄s desijt ꝛ augeri. Et vt sciamꝰ nouellū
nō esse ieiuniū. p̄mā in paradiso legē consti
tuit de ieiunio. sciebat eñ ꝙ p escā culpa ha
beret inferri. Idē etiā libro eodē ieiunium
cōparat vite celesti. Merito inq̄t helias di/
gnū celo diuia iudicauit sentētia. vt cū ipso
raperet̃ corp̄e. q̄m celesti vita viuebat i cor
pore. ꝛ sup̄ne vsū ɔuersatōis exhibebat in
terris. Quid est eñ ieiuniū nisi substātia ce
lestis. Ieiuniū refectio aīe ꝛ cibꝰ mētis est
Ieiuniū vita est angl̄oꝝ. culpe mors. exci/
dium delictoꝝ. remediū salut̄. radix gratie
fundamētū castitat̄. Hoc ad deū gradu ci
tius p̄uenit̃. h̄ gradu helias ascēdit ante q̄3
curru. in hac v̄tute ꝛ spū helie venit iohan/
nes. deniq3 ꝛ ī deserto ille vacauit ieiunijs.
ꝛ ideo q2 vite hūane possibilitatē ɔtinētia
sup̄gressus fuerat. nō hō sed angelꝰ estima
tus est. In his Ambro. sacer ieiuniū cōpa/
rat angelice vite. ꝛ q̄dem satis digne. Cum
eñ sicut ait Dionisiꝰ hierarchie celest̄ tri/

plex sit act⁹. purgatio scʒ illumiatio ⁊ perfe/
ctio. ⁊ ad hec tria p ieiunij obseruātiā puē/
niaꝫ. scrēs ieiunāciū vita magꝭ celestis esse phi
bet q̄ terrena. Per ieiuniū em̄ obtinet pfe
cta custodia sanctitatꝭ. Primo q̄ntū ad de
clinationē carnaliū vicioꝝ. sicut ait Hiero.
ad demetriadē. Post cogitationū diligētis/
simā cautionē ieiunioꝝ tibi arma sumenda
sunt. ⁊ canendū cū dauid. Humiliaui in ieiu/
nio aiam meā. ⁊ cinerē tanq̄ panē māduca
baʒ. Et paulo post. Ignita sunt diaboli ia
cula q̄ simul vulnerāt ⁊ inflammāt. ⁊ a rege
babylonis trib⁹ puerꝭ pparant. Sed quō
ibi q̄rt⁹ specie h̄ns q̄si filij dei imēsos miti/
gauit ardores. sic ⁊ in aio ṽginali. roꝛe cele
sti. ⁊ ieiunioꝝ frigoꝛe. puellaris caloꝛ extin/
guit. ⁊ hūano coꝛpi angloꝝ cōuersatio im/
peraꝫ. Dehinc ꝓpter debellationē spūalīuʒ
hostiū. iuxta illud Amb. vbi sup̄ Judith ie
iunans oib⁹ dieb⁹ viduitatꝭ sue. his armis
munita pcessit. ⁊ oēm assirioꝝ circūuenit
exercitū. sobrij vigoꝛe cōsilij abstulit holo/
fernis caput ſuauit pudiciciā. victoriā re/
poꝛtauit. Hester q̄ʒ pulchrioꝛ facta ieiūio
oīe gen⁹ suū a psecutiōe liberauit. ita vt re
gem sibi faceret esse subiectū. non libidinis
ardoꝛe inflāmatū. sʒ celesti miseratiōe ꝯuer
sum. vt pena in impiū retoꝛq̄ret. ⁊ honoꝛ sa
cris redderet altarib⁹. Est ḡ ieiuniū recōci
liatiōis sacrificiū. ṽtutis incremētū. qḋ fe/
cit etiaʒ femias foꝛtioꝛes. Per ieiunium
etiā impetraꝫ pfecta intelligētia veritatis.
Primo q̄dē in opandis. cuiusmodi ē ṽitas
diuie legꝭ. sicut dicit Amb. vbi sup̄. Moy/
ses inq̄t de ieiunio legeʒ dedit. ipm̄q̄ꝫ ieiu/
nantē nō voces magne. nō fulgura. nubes
tenebꝛosa. ⁊ fumigans syna pterruit. Atq̄ꝫ
cū introisset in nubē. ⁊ vocē dei loquentis
de medio ignis sine piculo salutꝭ audisset.
nisi munit⁹ armis ieiunij. Quadraginta em̄
dieb⁹ ieiunauit ī monte. vt legē acciperet a do
mino deo nr̄o. ⁊ ī supioꝛib⁹ q̄dē mōtꝭ lex da
baꝫ moysi ieiunāti. in inferioꝛib⁹ ppl'o man/
ducanti pūaricatio sacrilega accēdebatur
epulantiuʒ. Quo spectaculo mot⁹ moyses
fregit tabulas. indignum iudicās vt ebꝛio
ppl'o lex dareꝫ. Impetraꝫ etiā p ieiuniū in/
telligētia veritatꝭ in speculādis. iuxta qḋ di
cit Hierony. cōtra iouinianū. Daniel atq̄ꝫ
tres pueri reuelationē somnioꝝ ieiūio me
renꝫ. pasti q̄ʒ leguminib⁹ pulchrioꝛes ⁊ pru/
dentioꝛes inueniunꝫ. Eodē q̄ʒ li. Helias. xl.
dieꝝ ieiunio ꝑparat⁹ deū vidit ī mōte oreb
audiuitq̄ꝫ ab eo. Quid tu h̄ agꝭ helia. Mul/
to familiarioꝛ vox ista q̄ꝫ illa in genesi. Ubi
es adam. Illa em̄ pastū terrebat ⁊ pditū.
hec ieiunāti famulo blandiebaꝫ. Deniq̄ꝫ
p ieiuniū acq̄riꝫ ꝯstantia ṽtutis. Primū q̄/
dem ad faciēduʒ ardua. iuxta qḋ Amb. vbi
sup̄. Magna est ṽtus ieiunij. Deniq̄ꝫ tā spe
ciosa militia ē vt ieiunare delectaret ⁊ chꝛi/
stū. tam valida vt ad celum hoīes eleuaret.
Et vt hūanis magꝭ q̄ꝫ diuinis vtar exēplis
Helias ieiuno oꝛe celū clausit. ieiun⁹ filiū
vidue ab inferis suscitauit. ieiun⁹ pluuias
oꝛe deposuit. ieiunus ignes deduxit de ce/
lo. ieiunus curru est rapt⁹ in celū. ⁊ . xl. dieꝝ
ieiunio diuinā acq̄siuit p̄n̄tiā. Tūc deniq̄ꝫ
plus meruit qn̄ pl⁹ ieiunauit. Quis ex hu/
mana ṽtute igneos eq̄s ⁊ currus potuisset
ascēdere. nisi q̄ naturā humanā coꝛpis in/
coꝛruptibilis ieiunij virtute mutasset. Dat
etiā virtutē supandi aduersa. sic idē Amb.
dicit ibidē. Est quedā creature natura quā
adamantiū vocāt. nullo facilis igne consu/
mi. q̄ imposita focis ignescit. ilico sublata d
flāma tanq̄ꝫ aq̄rū infusiōe mūda resplēdet.
Talia erāt pueroꝝ hebꝛeoꝝ coꝛpa. ⁊ de ie/
iunio in adamantij trāsfoꝛmata naturā va
poꝛe ignis nō ad dispendiū sui. sed ad grāʒ
mutabanꝫ. Daniel q̄ʒ triū hebdomadaruʒ
ieiunio leones edocuit ieiunare missus ī la
cū in adamantinā soliditateʒ abstinētie ri/
goꝛe mēbꝛa durat⁹ nō patuit vulneri. Sic
eū ꝯstrinxerāt ieiunia. vt in ei⁹ coꝛpe feraꝝ
moꝛsib⁹ loc⁹ esse nō posset. Clausa tenebāt
leones oꝛa. q̄ abstinētie ꝓphetice sanctitas
cōpꝛimebat. vt ea fere spire nō possent ve/
luti q̄busdā vinculis alligata. Ex his igiꝫ ⁊
alijs p̄dictis colligiꝫ q̄ cū p ieiuniū obtine/
atur pfectio sanctitatꝭ sapiē ⁊ ṽtutis. p que
mens hūana purgaꝫ illuminaꝫ ⁊ pficiꝫ in/
star hierarchie celestꝭ. ab oib⁹ debet seruari
⁊ appeti. sed maxie ab his q̄ cupiūt esse pfe/
cti. Unde ⁊ hec tria breuiꝫ expmit gregoꝛi
ana illa p̄fatio. q̄ diciꝫ q̄ de⁹ coꝛpali ieiunio
vicia cōpꝛimit. mentē eleuat. virtutē largiꝫ
⁊ p̄mia. Et Aug⁹. in q̄dā ſmone. Ieiunium
inq̄t purgat mentē. subleuat sensuʒ. carneʒ
spiritui subijcit. coꝛ facit ꝯtritū ⁊ hūiliatū.
qḋ de⁹ nō spernit. ꝯcupiscētie nebulas di/
spergit. libidinū ardoꝛes extinguit castita/
tis lumē accēdit. ṽbositatē nō amat. diuitia
rū supfluitates abdicat. supbiā calcat hu/

militatē cōmēdat. Ambro. etiā vbi sup. Je/
iuniū ɔtinētie magisteriū est. pudicicie di/
sciplina. hūilitas mentꝭ. castigatio carnis.
forma sobrietatis. norma ꝟtutis. purifica/
tio aīe. miseratiōis expensa. lenitatis insti
tutio. castigatꝭ origo. senū grā. custodia iu/
uentutis. Hec de ieiunij laude diffusꝰ circi
mus. vt carnalis sapientꝭ hoīs et intellectꝰ
instruat. ⁊ inflāmet affectꝰ. q̄ten̄ʳ suū reco/
gnoscens errorē. in ieiunio. fletu ⁊ planctu
ɔuertat ad dn̄m. sup q̄ dn̄i misericordiaꝝ sa
crificiū deuote p̄cis offerimꝰ. vt sic de ipsiꝰ
subuersione doluimꝰ hactenꝰ. ita de cōuer
sione in posterū gaudeamꝰ.

Tercie responsionis ꝓma particula se/
ptimū capitulū. in q̄ volūtaria ⁊ penurio
sa paupertas fundamentū euāgelice ꝑfectio/
nis astruit. ⁊ que huic videri possunt cōtra/
ria dissoluunt.

c Hristiane religiōis fundamētū es/
se christū iesum. sapiēs ille archite/
ctus apl's paulus ad Cor. asserit.
docens fundamētū aliud poni nō posse p̄/
ter id qđ positū ē. qđ est christꝰ iesus. Hoc
q̄dē in nr̄o itellectu collocat ꝑ fidē quā idē
apl's dicit ad Heb. reꝝ sperādaꝝ esse sub/
stantiā. in affectu ꝟo ꝑ charitatē. de q̄ idem
ad Eph. scribit. in charitate radicati ⁊ fun
dati. fundamēto ipaꝫ cōparās ⁊ radici. Ut
igit hec duo iūgant in vnū. christiane reli/
gionis fundamētū ⁊ radix ē fides q̄ ꝑ cha/
ritatē opat. sic̄ ⁊ glo. sup illud. fundamētuꝫ
aliud ⁊c̄. dic̄. Fides q̄ ꝑ dilectionēꝫ opat in
fundamēto posita nemineꝫ perire ꝑmittit.
Huic āt fundamēto siue radici directe ad/
uersat cupiditas. de q̄ scribit ad Thim. Ra
dix oīm maloꝝ ē cupiditas quā q̄dā apperē
tes errauerūt a fide. Ex hac nēpe radice cū
anneta sibi supbia vniuersa mala sibi origi
nē fomentū ⁊ incremētū susceperūt. ꝓpter qđ
ciuitatꝭ babylonice fundamētuꝫ ab Augꝰ.
esse ꝑhibet. Oīm itaq̄ bonoꝝ origo et no/
ue ciuitatꝭ hierl'm fundamentū ⁊ fundator
christꝰ iesus. q̄ in h̄ apparuit vt diaboli dis/
solueret opa. huiꝰ cupiditatꝭ oppositū sum/
mo debuit affectu cōplecti. exēplo ostēdere.
⁊ ꝟbo p̄dicare. Et q̄m cupiditatis viciuꝫ et
inordinatio radicat in affectu mētis. occa/
sio ꝟo ⁊ fomentū sumit a reb̄ extra posses/
sis. iō necesse est q̄ ꝑfecta radicꝭ huiꝰ auul/
sio vtrūq̄ respiciat. vt auaricie rubiginosa
affectio. ⁊ sube terrene illecebrosa possessio
tā spūalit q̄ corꝑalit abdicent. Un̄ super il
lud matth. dixit simon petrꝰ ad iesum. ecce
reliq̄mꝰ oīa. dicit Ber. Optime ⁊ nō ad insi
pientiā tibi. Nā ⁊ mūdꝰ trāsit ⁊ ɔcupiscētia
eiꝰ. ⁊ relinq̄re hec magꝭ expedit q̄ ab eis de
relinq̄. Et hec fugiendaꝝ diuitiaꝝ cā preci
pua est. q̄ aut vix aut nūq̄ sine amore vale/
ant possideri. Si igit gemia hec abdicatio
mūdi. s. ⁊ ɔcupiscētie eiꝰ q̄ etiā paupertas spi/
ritꝰ dr̄. ipa ē q̄ radix oīm maloꝝ ꝑfecte am/
putat. ⁊ babylonis fundamētū euertit. re/
cta p̄t rōne ɔcludi q̄ ꝑfectiōis euāgelice ꝑ
quā christo ɔfiguramur ⁊ cōplantamur et
habitaculū eiꝰ efficimur. ipa paupertas spiri
tus ſm q̄ndā analogiā ⁊ coherētiā ad p̄di/
cta radix est ⁊ fundamētū. Propt qđ ⁊ chri
stus cū ad ꝑfectionē discipl'os informaret
in mōte. tanq̄ noue hierl'm descēdentꝭ de
celo fundamēta ꝑfectōis vicꝫ euāgelice li/
mina in mōtib̄ scīs. mōtib̄. s. apl'icis collo
cans inter ceteraꝝ ꝟtutum gl'iosa p̄conia a
sancte paupertatis excellētia sumit initiū di
cens. Beati paupes spū. q̄m ipoꝝ ē regnuꝫ
celoꝝ. Dehinc tribuēs de ꝑfectiōis aggres/
sione ɔsiliū. ꝓmū ad hanc suo inuitat exem
plo dicēs. Si vis ꝑfectꝰ esse vade et vende
oīa q̄ habes ⁊ da paupib̄. ⁊ veni seq̄re me.
Que locū tractās Hiero. ad demetriadēꝫ
ait. Apostolici fastigij est ꝑfecteq̄ virtutis.
oīa vendere ⁊ paupib̄ distribuere. ⁊ sic le
ueꝫ atq̄ expeditū cū christo ad celestia sub/
uolare. Cum autē circa bonoꝝ tꝑalium
possessionē duo considerare ɔtingat. domi
niū scꝫ ⁊ vsum. sitq̄ vsus necessario annexꝰ
vite p̄senti. euāgelice paupertatis est possessi/
ones terrenas quātū ad dominiū ⁊ ꝓprieta
tem derelinquere. vsum vero nō oīno reij/
cere sed artare. iuxta illud qđ dicit apostolꝰ
Habentes alimēta ⁊ q̄b̄ tegamur his ɔtē/
ti simꝰ. Ex his p̄t colligi paupertatis euāgeli
ce ratio. s. q̄ ipa sit ꝟtꝰ tꝑaliū abdicatiua bo
norū. q̄ q̄s nil ꝓpriū habēs. sustentat de nō
suo. Et q̄m dupliciter ɔtingit reꝝ tꝑaliū ab/
dicare dominiū. dupliciter etiā sustentari de
nō suo. iō paupertatis euangelice duplex est
modꝰ. duplexq̄ ꝑfectio. Cuꝫ eīm duplex sit
reꝝ dominiū. s. ꝓuatū ⁊ cōe. vnū quidē spe/
ctās ad determinatā ꝑsonā. alterū vero ad
determinatū collegiū. ⁊ ꝓmuꝫ abdicari pos
sit retento scđo. possit etiā secūdū abdicari
cū primo. duplex erit ſm hūc duplicēꝫ mo/
duꝫ paupertatꝭ ꝑfecta ꝓfessio. Una videlicet

qua qs tpaliū oim puato seu psonali abdicato dñio sustentat de nō suo. id est nō sibi pprio. cōmuni tñ iure cū aliis participato z simul possesso. Alia vero q̄ qs oim rez abdicato dñio tā in pprio q̄z in cōmuni sustentat de nō suo. id est nō sibi pprio sed alieno. pie tñ z iuste ab alio sibi p sustentatiōe collato. Prime pauptatis forma pcessit i turba credentiū. de q̄ in actib9 dicit. Multitudinis credentiū erat cor vnū z aīa vna. nec qsq̄z eoz q̄ possidebat aliqd suū eē dicebat. sed erāt illis oīa cōmunia. Quē scpture locū tractās Hiero. ad demetriadē dicit. In actib9 aploz qñ dñi nři iesu christi calebat cruor z feruebat recēs in credentib9 fides. vendebāt oēs possessiōes suas. z pcia eorū ad aploz pricciebāt pedes. vt oñderēt pecunias esse calcādas. z dabat singul' prout op9 erat. Hinc etiā tradita fuit forma monastice seu cenobitice vite. iuxta qd glo. Bede dicit ibidē. Qui ita viuūt vt sint eis oīa cōmunia. iō cenobite vocant. Que vita tanto felicior est q̄nto statū futuri secli imitat vbi sunt oīa cōia. Scđe aūt paupta' exemplar z forma i vita pcessit aploz. quā pfectionis mgr christ9 eisdē istituit qñ ipos ad pdicādū misit. sic legit i mattheo. Nolite inqt possidere auz neq̄z argētū. neq̄z pecuniā in zonis vřis. nō perā in via. neq̄z duas tunicas. neq̄z calciamēta neq̄z vgā. Dignus ē eñi opari9 cibo suo. Ubi glo. Prope modū necessaria vite amputat. ne vl' curent de crastino q̄ docēt oīa regi a deo. nec ipa necessaria nec cellariū secū vebāt. nihil pter vestimētū. nec etiaz nūmisma. In his igit vbis dñs aplis z pdicatorib9 veritatis extreme ac penuriose paupta' formā fuandā imponit. q̄ntū ad carētiā nō solū possessionū. sz etiā pecuniaz z alioz mobiliū. q̄b9 sustētari vl' cōmuniri solet cōis hoim vita. vt tanq̄z veri paupes in summa rez pstituti penuria carerēt pecuniis. alimēta nō ferrent. simplici vestitu ptenti essent. z sine calciamētis incederēt. vt sic paupetatez altissimā actu z habitu quasi quoddā pfectōnis insigne pferrent. Hanc paupertatis normaz tanq̄z speciali progatiua pfectā. z christ9 in seipo seruauit. z aplis fuandaz instituit. et his q eoz cupiūt imitari vestigia psulendo suasit. Q2 eñi christ9 illā seruauerit ostēdit Chryso. sup Matth. omel. xxij. Ne possideatis inqt aurū neq̄z argētū neq̄z perā in via. Quia eñi p opera ostēdit ea tūc iam legislationē que est a vbis validiorē inducit. qñ z facile susceptibilis sermo fact9 est operib9 suis prius certificat9. Ubi igit ostēdit p opera. Audi cū dicentez. Fili9 homis nō habet vbi caput suū reclinet. Neq̄z in h suf ficit solo. sed z discipul' tribuit hāc apodixin. Hec vba Chrysostomi. Glo. etiā super illud matth. Uulpes foueas hñt zc. Quid me pter lucra secli vis sequi. cū ita sim pauper vt nec hospitiolū qd meuz sit habeam. Q2 si forte qs dicat christū nō priū habuisse hospitiū sed cōmune. obuiat idē Chryso. in smone de pditione iude. Quos inqt pciosoz marmorū pompa delectat. cognoscant christū omniū dñm. q locū in quo caput reclinaret nō habuit. Et ideo discipuli ipm interrogāt. z dicunt. Ubi vis parem9 comedere pascha. Sed si christ9 habuisset domiciliū cōmune. illud discipuli nō ignorassent. Sed etiā christ9 loco nō caruisset. in quo caput reclinaret et pascha comederet. Colligit ergo ex interrogatiōe discipulorū z hospitii incertitudine q christus domiciliū nō habuit nec priū nec cōmune. Arctissimā quoq̄z dñi paupetatez declarans Hiero. ad nepotianū ait. Turpe est añ fores sacerdotis dñi crucifixi z paupis. q cibo quoq̄z vescebat alieno. lictores psulū z milites excubare. Fuit itaq̄z christ9 tanq̄z vere paupimus alieno cibo sustētat9. Hoc ipm Bern. in quodā sermone sup illud Lu. cū fact9 esset iesus annoz. xij. aperti9 dicit. Ut te dñe p omia nře paupetati pformares. q̄si vnus in turba paupez stipem p ostia mendicabas. Quis dabit me buccellarū illarū mēdicataz participē fieri. z illi9 eduli reliquiis saginari. Anselm9 etiā in lib. de sacramentis. Paup ita fuit christ9 vt veniens in mundū. nō in sua sed in aliena domo nasceret. z nat9 pter inopiā loci in psepio brutorum animaliū poneretur. z viuēs in mūdo nō haberet vbi caput suū reclinaret. nec moriens vnō nuditatē suā tegeret. nec mortuus vnde inuolueret. nec sepulchrū aut locū vbi corpus mortuū locaret. Ex his colligit q christ9 paup fuit in ortu paup in vite pgressu. paup in termino. Sane vt hāc paupetatē amabilez redderet mūdo. paupimā matrē elegit. paupetatis defectus voluntarie ptulit. z vt paup z inops discalciatus incessit. De paupertate nanq̄z mřis ipsi9

dicit Beda sup Marcū. exponēs euāgeli/
cū illud. si qs mihi ministrat me sequatur.
Cōsiderem⁹ inqt q̄ via gradiť vt sequi me/
reamur. Ecce cū dn̄s sit creator angelorū.
suscepturus naturā nr̄am quā cōdidit in vte/
rū v̄ginis venit. nasci tn̄ in h̄ mūdo p diui/
tes noluit parētes. paupes elegit. Unde ꝛ
agn⁹ qui p illo offerreť defuit. colūbaꝝ pul
los ꝛ par turturū ad sacrificiū mater inue/
nit. His ꝯcordat Chryso. sup math. ome.
viij. Pariēs q̄dē filiū v̄go. ꝯfestim illum in
p̄sepe declinauit. qꝛ multis ꝯuenientib⁹ ꝓpter
descriptionē. nō erat domū inuenire. Sz
q̄d fuit qd suasit magos adorare. Nihil em̄
sensibiliū magnū erat illic. sed p̄sepe ꝛ tugu
riū. ꝛ mr̄ paup. vt nudā magoꝝ videas phi
losophiā. Idē q̄z in omel. epiphanie d̄ ma
gis loquēs sic dicit. Viderūt pandochiuz
tenebrosuz ꝛ sordidū. magis aīalib⁹ q̄ hoīb⁹
aptū. in q̄ nemo erat ꝯtent⁹ secedere nisi iti
neris necessitate coact⁹. matrēq₃ ei⁹ vix tu/
nicā hn̄tem vnā. nō ad ornatū corpis s₃ ad
tegumentū nuditatis ꝓficientē. Q autez
pauprime vixerit. sup illud marci. circūspe/
ctis oīb⁹. glo. declarat dicēs. Circūspectis
oīb⁹ si qs eū hospitio suscipet Tante enim
paupťatis fuit ꝛ ita nulli adulat⁹. vt in tanta
vrbe nullū inueniret hospitiū. Sup quez
etiā locū Beda in origi. dicit. Intelligēdū
est q̄ tante paupťatis dn̄s fuit vt in vrbe ma
xima nullū hospitē. nullā mātionē inueni/
ret. s₃ i agro paruulo apud lazaꝝ sororesq₃
eius habitaret. Constans est igiť q̄ christ⁹
non solū hospitio. sed ꝛ precio q̄ illud eme/
ret caruit. dū necessitate cōpulsus de vrbe
exiuit. illo videlicet die q̄ eandē vrbem tan/
q̄ rex asello vect⁹ intrauit. Hoc ip̄m ꝛ glosa
sup illud Joh. venit princeps mūdi huius
ꝛ in me nō hab₃ quicq̄. expssi⁹ asserit. No/
luit dn̄s hr̄e qd pderet. pauper erat. ne dia
bolus hr̄et qd auferret. Sed om̄e tpale si
ue cōmune siue ꝓpriū. ꝛ auferri pōt ꝛ perdi.
Tandē vt paup discalciatus incessit. iuxta
qd Hiero. ad custochiū scribens ait. Disci
puli sine calciamētoꝝ onere ꝛ vincul' pelliū
ad p̄dicationē noui euāgelij destinantur. ꝛ
milites vestimentis iesu sorte diuisis. cali/
gas nō habebāt q̄s tollerēt. Nec em̄ habe/
re poterat dn̄s qd ꝓhibuerat in suis. Cal/
ciamētis igiť christ⁹ vt pauprim⁹ caruit. ve
stimētis vero necessarijs carere nō potuit.
volens tn̄ summe paupťatis nuditate vitā
cōcludere. nudus elegit in cruce pendere.
Quia h̄o magister ꝛ dn̄s christ⁹ nō ꝓpter se
sed nostri causa paupťatē assumpsit. vt pfe/
ctionē nobis exēplo mōstraret. ideo sacris
apl'is tanq̄ sue sanctitatis imitatorib⁹ perfe
ctis hanc extreme paupťatis formā seruā/
dā instituit. sicut legiť in Mattheo. mar/
co ꝛ luca. Qd q̄q̄ ex ip̄o textu sit certum ꝛ
euidens. ad oēm tn̄ dubietatis scrupulum
amouendū. sanctoꝝ auctoritatib⁹ ꝯfirmeť.
Nā sup illud Math. Nolite possidere au/
rū ꝛc. dicit Chrys. Multa p hoc vnū emē/
dabat. p̄mū quidē nō suspectos faciēs apo
stolos. scd̄o aūt ab om̄i eos eruens sollici/
tudine. vt vacationē oēm tribuāt sermoni.
tercio docens eos suā virtutē. h̄ nempe eis
ꝛ postea dicit. Nunq̄d aliq̄d defuit vobis.
qn̄ misi vos nudos ꝛ discalceatos sine sac/
culo. Et infra. Orbi terraꝝ doctores erat
missurus ꝓpter qd ꝛ angelos eos ex homi/
nib⁹ vt ita dicā cōstituit. ab om̄i absoluens
vite hui⁹ sollicitudine. Et post. Intende q̄
liter om̄ib⁹ eos denudans. om̄ia eis dedit.
pmittens in domib⁹ eoꝝ q̄ doceňt manere
ꝛ nihil hn̄tes introire. Si aūt in aliena pa/
tria existentes. et apud ignotos abeuntes.
nihil ampli⁹ oportet petere q̄tidiano cibo.
mlťo magis domi manētes. Hucusq₃ Chri
so. Idē quoq₃ omel. xlii. sup math. Si bo
nū esset aurū hr̄e. hytiq₃ dedisset apl'is chri
stus. q̄ ineffabilia eis tribuit dona. nūc aūt
nō solū nō dedit. sed etiā hr̄e ꝓhibuit. Jōq₃
petr⁹ nō solū nō verecundať. sed etiā deco
ratur in paupťate dicens. Argentū ꝛ aurū
nō est mihi. Super prefatū etiam matthei
locū Rabanus in originali sic dicit. Conse
quēter hoc p̄cepit euāgelizatorib⁹ veritatis.
quib⁹ ante dixerat. gratis accepistis gratis
date. Si enim sic predicāt vt precium non
accipiant. supflua est auri et argenti numo
rūq₃ possessio. Nam si habuissent aurū vel
argentū. videreňt non caūsa hominū salu/
tis. sed lucri causa predicare. Idemq₃ sub/
iungit. Qui diuitias detruncauerat. prope
modū necessaria vite amputat. vt apostoli
doctores vere religiōis. q̄ docebāt oīa gu/
bernari ꝓuidentia diuina. seip̄os ostēderēt
nihil cogitare de crastino. Ex h̄ p̄cepto ar/
guit phos qui vulgo appellaňt hatroperi/
te. q̄ ꝯtēptores seculi existentes. et oīa p ni/
hilo ducentes. cellariū secū vehāt. His eti/
am Beda sup marcū ꝯsonat dicens. Pre/

cepit eis ne qd tolleret in via nisi virgã tm. Tanta inqt pdicatori debz esse fiducia in deo. vt psentis vite sumpt9 qmuis nõ puideat. tamẽ sibi eos non deesse certissime sciat. ne duz mens ei9 occupat ad tpalia. minus aliis puideat eterna. Idez paulo post subdit. Illa aplis loquebat vt securi nõ possiderẽt nec portarẽt huic vite necessaria nec magna nec mĩma. ideo posuit nisi virgam. ostendẽs a fidelib9 oĩa deberi ministris suis nulla supflua querentib9. His cõcordat Ambro. sup illud Luce. nihil tuleritis i via. nec virgã. nec perã. nec panẽ. nec pecuniaz. Qualis debeat esse q euãgelizat regnũ dei pceptis euãgelicis designat. vt sine virga. sine pera. sine calciamẽto. i. subsidii secularis adminiculũ nõ requirẽs. fideiqz totus putet sibi quo min9 ea reqrit magis posse suppetere. Ad qd etiã facit qd ab eodẽ dicit sup illud Luce. Nolite portare sacculũ neqz perã. Si pbibemur possidere aurũ. qd eripere. Petr9 apls prim9 dñice executor snie oñdens nõ in vacuũ effusa dñi mandata. cuz posceret a paupe vt ei pecunie aliqd largiret. ait. argẽtũ atqz aurũ ñ habeo. Tñ nõ tã in h glãt petr9 qz auz z argẽtũ nõ habeat. qz qz fuet dñi mãdatũ. q pcepit. nolite possidere aurũ. Hoc est dicere. Uides me christi discipulũ. z aurũ a me reqris. Aliud nob multo pciosi9 auro donauit. His verbis Ambrosii Aug9. pcordat in li. de mirabilib9 sacre scpture sic dicẽs. In excusatiõe elemosyne z paupta pfessiõe petr9 paralytico dixit. surge et ambula. illud mgri pceptũ seruãs nolite possidere auz neqz argẽtũ. Qui eñ de iniq mãmona expedit9 fuerat. vbo imperii morbo ligatuz cito soluebat. Hoc ipm Berñ. ad eugeniũ in li. psideratiõnũ. ii. cõfirmat. Nec loc9 inqt ocio. vbi sedula viget sollicitudo oĩm ecclia. Nam qd aliud dimisit tibi sctũs apls. Qd habeo inqt h tibi do. Quid illud. Unũ scio. Neqz aurũ neqz argentũ. cũ ipe dicat. Argentũ z aurũ nõ est mihi. Et infra. Esto vt alia quacũqz rõne hec tibi vẽdices. sed nõ aplico iure. Nec eñ ille tibi dare potuit qd non habuit. Idipm Hiero. ad ebidiã dicit expssi9 Apostoli toto orbe terra pegrini. non es in zona. nõ virgã in manu. non caligas habuere in pedib9. Chryf. tandez de laudib9 pauli. Paulus inqt pecuniã non possedit. Nã ipe hoc testat. Usqz in hãc inqt horã et esurim9 z sitim9. z nudi sum9. z colaphis cedimur. Et qd dico pecuniã. cũ ille necessariũ sepe nõ haberet cibũ. nec q se circũdaret indumentũ. Ex his oib9 aperte colligit pfectam paupta formã. q nihil possidet. et in summa rerũ penuria viuit. aplis fuisse pceptam z ab eisdẽ seruatã. Qd autẽ ipo imo christi vestigia seq volentib9 psulat ab ipso aperte clarescit et psilio qd dedit adolescẽti. sicut legit in Matth. Si vis pfect9 esse vade z vende oĩa que possides z da pauperib9. z veni seqre me. Qd exponẽs Raban9 ait. In ptãte nostra est vtrũ velim9 esse pfecti. tñ quicũqz pfect9 esse voluerit dz vendere q habet. z nõ ex parte vẽdere. sicut anani as z saphira. sed totũ. z sic pparare sibi thesaurũ in regno celorũ. Nec h ad pfectionez sufficit. nisi saluatorẽ sequat. Cõstat autẽ qz christ9 in summa rez penuria vixit. Idem paulo poster9. Inter pecunias hre. z pecunias amare nõnulla distãtia est. Multi eñ hñtes nõ amant. multi nõ habẽtes amant. Item alii z habẽt z amant. alii nec hñt nec amare se diuitias seculi gaudẽt. quorũ tutor stat9 est cũ aplo dicentiũ. Nobis crucifixus est mũd9. z nos mũdo. In his Rabanus expsse insinuat opus pfectiõis eẽ. magisqz securũ. et christo crucifixo cõforme. in carentia rerũ z pecuniarũ viuere in extrema paupertate. Hoc ipm z apls ad Corinth. psuadet. Scitis inqt gratiã dñi nostri iesu christi. qm ppter vos egen9 fact9 ẽ cũ diues esset. vt illi9 inopia vos diuites essetis. Et in hoc consiliũ do. Sup quo Aug9. in ori. Fact9 est inqt egen9 in tantũ. vt nõ haberet qd hñt vulpes. Et in hoc cõsiliũ do. subauditur. vt eius paupertatẽ imitemini. Idez qz in libro de bono piugali. Nõ ideo malũ est iustũ aut pphetã i domo sua suscipere. quia nec domũ habere debet. vt quod meli9 est faciat qui vult ad perfectũ christum sequi. In quo Aug9. apte declarat. qz alieno suscipi tecto ei maxime cõpetit qui pfecte christũ imitari cupit. Huic consonat quod dicit Chryso. sup Johem omel. xix. Oĩa agamus p que christũ imitemur. Quid igitur christus ait. Uulpes foueas habẽt. z volucres celi nidos filius aũt hois nõ habz vbi caput reclinet. Idẽ sup Matth. omelia. ix. Si ab honore quidẽ q in inferiorib9 est palacus pecunie nos expulerint. pteptibiles erunt. celorũ autẽ rege p singulos dies cla

mante z dicēte. qz difficile est cū illis celum intrare nō proijciem⁹ omnia. z nō desistem⁹ ab omib⁹ rebus. vt cū libera facie regnum ingrediamur. His cōcordat Hiero. ad eliodorū. Nolo te hui⁹ pegrinatiōis deterreat difficultas. q̄ in christū credis. z eius crede sermonib⁹. Primū querite regnū dei. et hec omīa adijcient vobis. Nō pera tibi sumenda. non virga. afatim diues est qui cū christo paup est. Idem ad rusticū monachum. Si habes substantiam vende z da paupib⁹. si nō habes grādi onere liberatus es. nudū christū nudus seq̄re. Durū grande. difficile. sed magna sunt p̄mia. Constat autē q̄ duricia z difficultas nō est. cū ꝓprietas rerū ɔtemnit. nisi penuria comitet. Ad hoc ip̄m spectat qđ dicit Grego. nazanzen⁹ in apologia sua. lib. ij. Sed pauptatē inq̄t z penuriā exprobrabunt. Iste sunt diuitie mee. Ista me nō solū gloriantē. sed etiā arrogantē facit. Uideor em̄ mihi hoc audire ab inimicis. qz vestigijs il'⁹ incedā. q̄ ꝓpter nos paup fact⁹ est cū diues esset. atq; vtinā exuere possem me istis panniculis q̄b⁹ circūdari videor. vt nudus effugerē spinas seculi. que retinēt z reuocāt pgentes ad deum. Hec sanct⁹. His ɔsonat qđ dicit Bernar. Habet in euāgelio. z pfectionis ɔsiliū z remediū infirmitatis. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. Hoc pfectio ē. Siquidē fili⁹ homis vbi caput reclinaret non habebat. petro z iohāni nec aurū nec argētum erat. paulus simplici victu z vestitu cōtentus. hec ip̄a labore manuū acquirebat. Sed nō omēs capiūt verbū hoc. sicut nec consiliū castitatis. Hucus Bern̄. Gennadius quoq; de ecc'iasticis dogmatibus. Bonū est inq̄t facultates cū dispensatiōe pauperib⁹ erogare. sed meli⁹ est p intentiōe sequēdi dn̄m simul donare. z absolutū sollicitudine egere cum christo. Sed q̄ hz vnde sustentet. s. in cōmūi. non ꝓprie dicit egere. nā de illis q̄bus erāt oīa ɔmunia in actib⁹ dicit. nec erat quisq̄ egens int eos. Postremo vt clare nobis innotescat que sit abrenunciatiōis forma pfectior. attēdendū est qđ dicit Beda sup illud Marci. relictis oībus secut⁹ est eū. Perfectā nob̄ abrenūciationis formā tribuit. dū nō solū lucra reliquit vectigaliū. sed z picula ɔtēpsit. Tanta em̄ cupiditate seq̄ndi dn̄m duct⁹ est. vt nullo prorsus hui⁹ vite respectu vl' cogitatiōnē sibimet reseruauerit Per hec sacroꝝ doctorū testimonia tā manifesta q̄z certa. et alia plurima (q̄ causa breuitatis vitande resecent ad p̄sens) irrefragabili pōt rōne ɔcludi. q̄ christū z ap̄los imitari nō solū quo ad abdicationē ꝓprietatū. verū etiā quo ad extremā tp̄aliū rerū penuriā q̄ ɔsistit i carentia possessionū z pecuniaꝝ. nō solū est licitū sed z laudabile z pfectū. Nō tn̄ ex hoc debz vel pōt inferri. q̄ abdicatis reꝝ ꝓprietatib⁹ possidere aliq̄d in cōmuni sit impfectuz. qz sicut pfecte castitatis diuersi sunt modi. q̄z varijs p̄rogatiuis sctā mater eccl'ia tāq̄ ornamentoꝝ varietate decorat. sic z i modis pfecte pauptatis intelligendū est. q̄q̄ non sit p omīa simile hincinde. sicut diligent cōsideranti est euidens.

b Is aūt nō obstat p̄allegatorū vita sctōꝝ q̄ cōmunia possederūt. quasi nō debuerūt alit docere q̄z viuere. qz mos esse solet pijs doctorib⁹. vt eas v̄tutū p̄rogatiuas q̄b⁹ carere se vident. in alijs mirent z p̄dicent. sicut Hiero. ad p̄amachium scribens. virginitatē inq̄t in celo p̄fero. nō qz habeo. sz qz magis miror qđ n̄ habeo. Ingenua em̄ z verecūda ɔfessio ē. q̄ ip̄e careas in alijs p̄dicare. Nūq̄d qz graui corpe terre hereo. auiū nō miror volat⁹. Hec hierony. Cui etiā Chryso. ɔsonat ome. viij. super Math. q̄ egyptios monachos laudās ait. Nūc veniēs in heremū egypti. paradiso hāc meliorē videbis effectā. Etem̄ est videre vbiq; regiōis illi⁹ christi exercitum et regalē gregē. z supioꝝ v̄tutū vrbanitatem. Existentia em̄ oīa exuti z mūdo oīno crucifixi. Et vltra. rursus ꝓcedūt corpis opatione ad indigētiā cibū sumētes. Neq; em̄ q̄m ieiunāt z vigilāt vacare p diē dignum estimāt. sed noctes q̄dē sacris hymnis z vigilijs dies in oꝛōnib⁹ z manuū opatōib⁹ ɔsumūt ap̄licū imitātes zelū. Uerecūdemur igitur oēs z diuites z inopes. cū illi nil penit⁹ habētes nisi corp⁹. z man⁹ suas cogāt z litigēt impēsas hinc indigētib⁹ inuenire. nos aūt decē milib⁹ int⁹ recōditis. neq; supflua ad h̄ tangim⁹. Hec Chryso. Qui vt doctor sanctus z verax. q̄si ad sui z alioꝝ sibi similiuz verecūdiā. pauptatis excellētiā i monachis egypti cōmendat. Simile p oīa sacer dicit Ambro. omel'. xvj. sup Gene. Christus ait dn̄s n̄r sacerdotib⁹ quid p̄cepit audiamus. Qui nō renūciauerit oīb⁹ que possidet. nā

potest me⁹ esse discipulus. Cōtremisco hec dicens. Meus em̄ pmo omniū. me⁹ inqm ipe accusator existo. meas ɔdemnatiões loquor. Negat christ⁹ suū esse discipulū quez viderit aliqd possidentē. ⁊ eū qui nō renunciat omib⁹ q̄ possidet. Et qd agimus. Quō hec aut ipi legim⁹. aut populis exponim⁹. qui nō solū nō renūciamus his que possidemus. sed acq̄rere volumus ea que nunq̄ habuim⁹ anteq̄ venirem⁹ ad christū. Nun qd nā quia nos redarguit ɔsciencia. legere nō pferre q̄ scripta sunt possum⁹. Nolo duplicati criminis esse reus. ɔfiteor et palam audiente xp̄o cōfiteor hec scripta esse. etiaz si nonduz implesse me noui. Sed ex h̄ saltim cōmoniti festinemus implere. festinemus trāsire a sacerdotib⁹ pharaonis. quibus terrena possessio est. ad sacerdotes domini qbus in terra pars nō est. quib⁹ portio dn̄s est. Talis em̄ erat ille qui dicebat. Tanq̄ egētes multos autē locupletātes. vt nihil habētes. ⁊ omia possidētes. Paul⁹ hic est q̄ in talib⁹ gloriat. His sacri doctoris veracib⁹ ⁊ humilib⁹ verbis. nihil expressius ad ppositū dici potest. Et beat⁹ papa Gregori⁹. iij. dyalogoꝝ viri mirabil' Isaac vitā describens ait. Seru⁹ omipotent' domini egressus vrbē nō longe desertū locuz repperit. ibiq̄ sibi humile habitaculū ɔstruxit. ad quod dū multi pgerent exemplo illius eterne vite desiderio accendi ceperūt. atq̄ sub ei⁹ magisterio in omipotentis dn̄i se seruitiū dederūt. Cūq̄ ei crebro discipuli īminerēt. vt p vsu monasterij possessiōes q̄ offerebant accipet. vt sollicit⁹ sue pauptatis custos fortē sniam tenebat dicēs. Monachus q̄ i terra possessionē q̄rit. monach⁹ nō est. Sicq̄ metuebat pauptat' sue securitatē pdere. sicut auari solēt diuites perituras diuitias custodire. Hec Greg'. Qui cū monach⁹ ⁊ ipe in monasterio qd possessionib⁹ dotauerat vitā duxisset. cōmūes tn̄ possessiōes recusantē miraẜ ⁊ laudat. Ac p h̄ impie p̄sumptōis esse ɔuincit. ꝟtutez nō habitā spernere. vt q2 docent' vita extreme pauptati nō p oia ɔsonat. ipi⁹ doctrina pauperū pfectiōi repugnādo ɔ̄dicat. Nequaq̄ igit a p̄dict' discordat illud Aug⁹. verbū. q̄ ɔtra adamantiū manicheū p̄fatū de pauptatis forma mādatū datū aplis. dicit spūaliter esse pscrutādū. vl' vt alibi dicit pmissiue intelligēdū. Naz cū Marc⁹ dicat expsse

q̄ p̄cepit eis ne q̄d tollerēt in via. ⁊ ipe cum alijs expositorib⁹. sicut ex p̄missis claret intelligenduz ad litterā doceat. si h̄ simpliciẜ alibi negaret. ⁊ euāgelice veritati ⁊ sctōruz doctrine simul ac sue apte ɔ̄diceret siue cōtrairet. Qd̄ d̄ tanto dici doctore pie catholicoꝝ aures abhorrēt. Attendēdū est ergo q̄ cū apl'i fuerint pmi fundatores religionis christiane. ⁊ pfessores pfectōis excelse. pfessores inq̄ ⁊ sicut puate psone. ⁊ sicut exemplaria q̄dā. p̄dicta dn̄i ꝟba intelligere possum⁹ eis esse dicta tanq̄ fundatoribus christiane religiōis. ⁊ sic intelligunẜ extendi ad oēs. sed non oēs christiani artanẜ vt hāc vite regulam teneāt. sicut manichei falso dogmatisant Jō ɔ̄ ipos loq̄ns heretícorū malle⁹ Aug⁹. oñdit q̄ hec ꝟba spūaliẜ intelligēda sunt. si sic accipianẜ tanq̄ omib⁹ sint p̄cepta. Possum⁹ etiā intelligere predicta ꝟba dicta fuisse apl'is tanq̄ exemplarib⁹ pfectionis. ⁊ sic intelligunẜ p modū ɔsilij. qd̄ de se nō obligat nisi eos q̄ hāc viuendi formā volūtarie pfitenẜ et vouēt. Intelligere possum⁹ insup dicta fuisse apl'is sicut certe psonis. pmisq̄ p̄dicatorib⁹ euāgelice legẜ. et sic cū duo insinuenẜ in ꝟbis illis. s. abdicatio tpaliū. ⁊ receptio dispendioꝝ. pmū intelligitur fuisse p̄ceptū. sicut dicit text⁹ ⁊ glosa. Vñ Beda. Missis ad p̄dicādū discipulis ne q̄d tollerēt in via p̄cepit. Scdm̄ aūt nō fuisse p̄ceptū. sed ɔcessum siue pmissū. Vñ glo. sup illud Luce. In eadē domo manete ⁊c. Qui saccū ⁊ perā phibuit. sumpt⁹ ex p̄dicatione ɔcedit. Et Rabanus sup Math. Claret aūt h̄ dn̄m nō ita p̄cepisse tanq̄ euāgeliste viuere aliunde nō debeāt q̄ eis prebentib⁹ qb⁹ annūciāt euāgeliū. alioq̄n ɔtra hoc p̄ceptū fecit apl'us. q̄ victū de manuuz suaꝝ laborib⁹ trāsigebat. sed potestatē dedisse. in q̄ scirent ista sibi dari. Cū aūt potestas daẜ. licet cuiq̄ nō vti. ⁊ tanq̄ de iure suo cedere. Hec Raban⁹. Ex his colligiẜ manifeste. q̄ p̄dicta dn̄i verba iuxta ɔsideratōes premissas intelligi possunt. ⁊ spūaliẜ. et ad lr̄am. vt consulta ⁊ vt p̄cepta ⁊ pmissa. propter qd̄ omis ɔtrarietatis calūnia de medio tollitur. si multiformis hui⁹ acceptiōis intelligentia sane capiaẜ. His etiā non obsistit illud Hiero. ad nepotianuz. vbi dicit. q̄ viuens de decimis et altaris oblatōe sustentat⁹. nudā crucem nudus sequiẜ. tanq̄ pfecte pauptatis summa cōsistat in viuen

do de decimis τ oblationib⁹. sicut sacerdotes τ clerici viuũt. Est em̃ multiplex grad⁹ τ differẽtia nuditatis. Alia q̇dẽ est cordis. Alia cordis τ corpis. Nuditas cordis est p expoliationẽ spũs ab om̃i peruerso affectu auaricie τ cupiditatis. Et de hac Grego. in omel. Nudi cũ nudo luctari debem⁹. q̇a si vestit⁹ quisq̧ cũ nudo luctat. citius ad terã deiicit. q: habet vnde teneat. hoc quidẽ intelligit generalit dictuz om̃ib⁹ christianis. Nuditas aũt corpis τ cordis triplicẽ habz gradũ. Nã quedã est magna. q̄ attendit in abiectione om̃is supfluitatis τ ꝓprietarie possessionis. Et hec quãq̧ nõ sit de necessitate est tñ de ꝯgruentia stat⁹ ordinis clericalis. Et de hac Hiero. ad nepotianũ. Si autez ego pars dñi sum τ funiculus hereditatis eius. nec accipio partez inter ceteras trib⁹. sed q̄si leuita τ sacerdos viuo de decimis. τ altari deseruiens. altaris oblatiõe sustentor. Habens victũ τ vestitũ his contentus ero. τ nudã crucẽ nudus sequar. Est et alia nuditas maior. q̄ nõ solũ consistit in his. verũetiã in abdicatiõe potestatis possidendi ꝓpriũ. τ abnegatiõe ꝓprie volũtatis. Et hec cõpetit regularib⁹ τ cenobitis. De q̄ Hierony. ad Eliodoꝝ. Nolo ꝓstinarũ necessitudinũ recorderis. nudos amat herem⁹. Nudos intelligit nõ solũ a facultatũ appropriatione. verũetiã a ꝓpria volũtate. iuxta illud Bern̄. de colloquio Symonis τ iesu. Age ergo τ q̇ relinquere om̃ia disponis. te quoq̧ iter relinquẽda numerare memẽto. imo vero maxime et ꝓncipaliter abnega temetipm̃. si deliberas sequi ipm̃ q̇ exinaniuit ꝓpter te semetipm̃. Est τ tercia nuditas que cõsistit in his q̄ ꝓdicta sunt. τ insup in abdicatione om̃is trãsitorie facultatis. cũ penuria τ indigentia oportune sustentatiõis. et hec cõpetit apl'is τ apostolicis viris. Et de hac sup illud Matth. q̇ potuz dederit vni ex minimis istis calicẽ aque frigide tm̃ i nomine discipuli. nõ perdet mercedem suam. Glo. minimi sunt q̇ nihil penit⁹ habẽt in h̄ mũdo. Tales fuerũt apl'i. Vn̄ Hiero. ad exuperantiũ ait. Nemo apl'is paupior fuit. τ nemo tantũ ꝑ dño dereliq̇t. Vidua illa i euãgelio paupcula q̄ duo minuta misit in gazophilaciũ cunctis ꝓfertur diuitib⁹. q: totũ qđ habuit dedit. Hec Hiero. Si igitur hec vidua iuxta testimoniũ dñi totũ d'ido. nihil sibi reseruauit. i extrema se nuditate cõstituit. Ad hanc nuditatẽ aspirabat illa nobilis vidua paula. de q̄ Hiero. in laudem ipius. Hoc habuit voti vt mendicans ipa moreret. τ vnũ numũ nõ dimitteret filie. et in funere suo aliena syndone inuolueret. Eiusdẽ quoq̧ felicẽ describẽs obitum ait. Testis est iesus. ne vnũ quidẽ numũ ab ea derelictũ. Quid hac ꝟtute mirabili⁹. feminã nobilissime familie. magnis q̄ndaz opibus. tanta fide oĩa vel dilargitã. vt ad egestatem vltimã ꝑueniret. Iacent alij pecunias in corbonã funalibusq̧ aureis dona pendẽtia. nemo pl⁹ dedit paupib⁹ q̃ qui sibi nihil reliquit. Hec Hiero. Qui ad hanc nuditatẽ tanq̧ summe ꝑfectã hortat ebidiam in ep'la. quã ad eaz scribẽs ait. Vis esse ꝑfecta. τ in ꝓmo stare fastigio dignitatis. fac qđ fecerunt apl'i. vende om̃ia q̄ habes τ da paupib⁹. τ seq̄re saluatorẽ. τ nudã solamq̧ crucẽ nuda seq̄ris τ sola. In his manifesti⁹ asserit q̇ ea paupertas ad ꝑfectiõnis attingit fastigiũ. q̄ q̇s expꝛssius τ ꝯformi⁹ nuditatez crucis amplectit. τ nudũ crucifixũ imitat. Illud aũt Grego. verbũ q̇ dicit censuz nõ esse in culpa sed affectũ. nequaq̧ ẽ ꝓmissis ꝯtrariũ si recte intelligat. Si q̇s em̃ h̄ sentiat q̇ census in culpa sit causalit vl' formaliter. cũ manicheo errat. τ h̄ Gregori⁹ reprobat. Siq̇s autẽ intelligat censuz esse culpe occasionẽ. a snĩa veritatis nõ deuiat. cum τ ipa veritas dicat in Marco. Q: difficile q̇ pecunias habẽt in regnuz dei introibunt. Nullo em̃ modo pecunia impedimẽtũ difficultatis dei regnũ intrare volẽtib⁹ prestat. nisi q: vel est occasio inclinatõis ad maluz. vl' distractiõis a bono. Hoc sctõꝝ testimonijs clare mõstratur. Q: em̃ diuitie hñtib⁹ ipas occasio sint cupiditatis. in libro de officijs dicit Ambro. Feralis inq̇t auaricia. illecebrosa pecunia. que hñtes ꝯtaminat. nõ hñtes nõ iuuat. Esto tamẽ vt aliquãdo iuuet pecunia inferiorẽ τ ipm̃ desiderantem. quid ad alios. si sit ille copiosior q̇ habz. nũquid idcirco honestior. q: habet quo plerũq̧ honestas amittit. Cui Bern̄. ꝯcordat de colloquio symonis τ iesu. Hec fugiẽdarũ diuitiarũ ꝓcipue causa est. q: vix aut nũq̧ sine amore valeant possideri. Limosa siquidẽ τ glutinosa nimis nõ solũmodo exterior. verũetiã interior nostra substãtia videt. τ facile cor hũanũ oib⁹ que frequentat adheret. His cõsonat Augusti. sup Psal.

xxiij. dicens. Non sunt iste vere diuitie. sed
mendicitas. q2 q̄nto magis abundāt. tāto
magis crescit inopia auaricie. Nō sunt ve/
re diuitie q̄ plus augent cupiditatē et qui
eas possidet. Q2 aūt sint occasio vanitat' et
sup̄bie Aug9. de lapsu mundi. In diuitis
nil tā cauendū est q̄ sup̄bie morbꝫ. Qui em̄
nō habet diuitias. non hꝫ amplissimas fa/
cultates. nō habet vnde se extollat. Idē de
v̄bis dn̄i. Nihil est q̄ sic generet diuitie. q̄/
modo sup̄biā. om̄e granū. om̄e germen ha
bet vermem suū. Vermis diuitiaꝝ sup̄bia
est. Q2 vero sint occasio distractiō s. mani/
feste insinuat Grego. j. moral'. Solet inq̄t
rerū abundātia tanto a timore diuīo men
tem soluere. q̄nto hanc exigit diuersa cogi/
tare. Naꝫ dum foris p̄ multa spargit'. stare
in intimis sita p̄hibet'. Idē in omel' sup̄ il/
lud Luce. exijt q̄ seminat ⁊c̄. Si nos inq̄t
vobis semen verbū. agrū mūdū. volucres
demonia. spinas diuitias significare dice/
rem9. ad credendū nobis mens v̄ra forsitā
dubitaret. Vn̄ ⁊ idem dn̄s p̄ semetip̄m est
dignat9 exponere q̄ dicebat. Quis em̄ vn/
q̄ mihi crederet si spinas diuitias iterp̄ta
ri voluissem. maxime cū ille pungāt iste de
lectent. ⁊ tñ spine sunt. q2 cogitationū suaꝝ
punctionibꝫ mentē lacerāt. ⁊ cū vsq̄ ad pec/
catū p̄trahūt. q̄si inflicto vulnere cruentāt.
Si quis igit' p̄missa diligent' attendat. in/
dubitanter aduertet. q̄ q̄uis cēsus forma/
liter seu causalit' nō sit in culpa. est tamē fre
quens occasio culpe. distrahēdo a bonis et
inclinādo ad mala. Propter qđ opes a sal/
uatore spinis cōparant'. ⁊ ab ambrosio ille/
cebrose dicunt'. Nā sicut ex p̄missis apparet.
cū vim rōnalē distrahant. irascibilē extol/
lant. ⁊ ɔcupiscibilē nostrā illiciant. nō soluꝫ
sunt illecebris sed ⁊ p̄iculis plene. Vn̄ Au/
gusti. de lapsu mūdi. Diuitie ip̄e q̄s putat'
plenas esse deliciarū pleniores sunt p̄icu/
lorū. Cū itaq̄ p̄fectiōis sit nō solū pctā vita
re. verū etiā pctōꝝ occasiōes ⁊ bonoꝝ im/
pedimēta ad plenū succidere. dicēte Gre/
go. in moral'. q̄ solus ille in illicita nō cadit
q̄ se a licitis caute restringit. liq̄do claret. q̄
q̄uis possessiōes ⁊ pecunias hr̄e de se non
sit pctm̄ sed licitū. est tñ eas abdicare ⁊ volū
tarie p̄ christo eis carere p̄fectū. Q2 si forte
q̄s dicat occasionē hm̄ōi a t̄palibꝫ rebꝫ imp̄
fectis dari mentibꝫ. nō p̄fectis. q̄si mag' cō/
petat statui imp̄fectoꝝ diuitias fugere eis/

q̄ carere. vite iesu christi eiusq̄ doctrine ad/
uersatur ap̄te. Neq̄ em̄ fm̄ hec p̄fectissim9
debuisset christ9 carere diuitijs. neq̄ h̄ do/
cuisset p̄fectos. cū tñ dixerit. si vis p̄fectus
esse vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊c̄. Nūquid
ap̄li p̄fecti nō erant q̄bꝫ dictū ē. nolite pos/
sidere aurū. Qđ verbū tractans Amb. in li
bro de officijs. ait. Nolite possidere aurū ⁊
argentū. neq̄ pecuniaꝫ. q̄ velut falce pullu/
lantē in pectoribꝫ hūanis succidit auariciā
Sup̄ eundē quoq̄ s̄monē Chriso. omel.
xxxj. Nō dixit nolite accip̄e vobiscū auruꝫ.
sed si aliunde possibile est accip̄e. fugite p̄ni
ciosam hāc egritudinē. Etem̄ multa p̄ hoc
emēdabat. Ex his dat' intelligi q̄ p̄ter vi/
tandā occasionē auaricie fuit ap̄lis interdi
cta pecunia. cū tñ essent p̄fecti. Verū q̄dem
est q̄ census p̄fectis nō tam vehemens. nec
tantoꝝ est pctōꝝ occasio. sed q2 q̄ntūlibet
parua intellect9 distractio vel illectio appe/
titus viciosa mentibꝫ p̄fectoꝝ ad eterna su/
sp̄ēsis mag' ē dissona. q̄ lōge maior ip̄fectis
circa filioꝝ educationē ⁊ curā rei familiaris
occupatis. hinc est q̄ p̄fecta t̄paliū reꝝ ab/
dicatio p̄fectis ɔsulit'. nō imp̄fectis. nisi ve/
lint esse p̄fecti. Nā cū ip̄is imp̄fectis suffici/
at pctā maiora vitare p̄ mandatoꝝ obs̄uā/
tiam. p̄fectis tñ cōpetit etiā sup̄fluas cogi/
tationes a mente rescindere. sicut ⁊ Greg'.
ij. moral'. docet. sp̄ūalit' exemplicās nazare
orū ritū p̄fectiōisq̄ figurā. Deuotione inq̄t
cōpleta caput nazareus radere. capillosq̄
in igne sacrificij ponere iubet'. q2 tūc ad p̄fe
ctionis summā p̄tingim9. cū sic exteriora vi
cia vincim9. vt etiaꝫ cogitatiōes sup̄fluas a
mente resecem9. Quas nimirū igne sacrifi/
cij cōcremare. est flāma diuini amoris incē
dere. vt totū cor in dei amore ardeat. ⁊ cogi
tationes sup̄fluas cōcremans. q̄si nazarei
capillos deuotiōis p̄fectione ɔsumat. Illa
quoq̄ p̄missio centupli p̄determiātis non
obuiat. qm̄ ad sp̄ūalia bona refert'. Sicut
dicit Hiero. sup̄ Math. ⁊ etiā Raban9 q̄si
eisdē verbis vtentes. Occasiōe inquiūt hui9
s̄nie quidā introducūt mille annos post re
surrectionē. dicētes nobis tunc centuplū om
niū reꝝ quas dimisim9 ⁊ vitā eternam esse
reddendā. nō intelligētes q̄ ⁊ si in ceteris di/
gna sit retributio. in vxoribꝫ appareat tur/
pitudo. vt q̄ vnā p̄ dn̄o dimiserit. centū ac/
cipiat p̄ futuro. Sensus igit' iste est. vt qui
carnalia p̄ saluatore dimiserit. sp̄ūalia reci/

piet.q̄ cōparatione ꝛ merito sui ita erūt.q̄si paruo numero cētenari⁹ numer⁹ cōparet᷑. Cui etiā consonat Grego.sup Ezechielē omel.vj. Nec eī sanctus vir ideo terrena deserit.vt hec possidere in h̄ mundo multiplicius possit.sed p centenariū numerū pfectio designat᷑. qꝛ quisq̄ p dei nomie temporalia ɔtēnit.hic pfectionē mētis recipit. vt ea nō appetat q̄ ɔtēpsit. Centies itaq̄ recipit qḋ dedit.q̄ pfectōis spm̄ recipiēs terrenis nō indiget.ꝛ si hec nō habz. Hucusq̄ Grego. His ɔsentit Bern̄.in sermone illo de scō Petro. Dixit simon petr⁹ ad iesum. dicēs. Quid est centuplū istud frēs nisi cōsolationes.visitatiōes.primitieq̄ spūs.qui sup mel dulcior est. Et post pauca. Non est pater aut mr̄.nō domus aut ager est.nō cibus aut vestis.nō deniq̄ terrenū aliquid aut corpale.sed plane his oibꝫ est delectabilius.sup omia hec dulci⁹. vniuersis his iocundi⁹ est.ꝛ q̄cunq̄ desideranf in h̄ seclo nequā huic nō valent cōparari. Et si forte q̄s prinaciter obsistat tā per textū marci q̄ p Augustinū cōtra adamantiū asserēs bona tempalia repromissa fuisse a christo. Respondebim⁹ pmissiōes donatiōis et receptionis hmōi debere intelligi p modū charitatiue cōmunionis.nō p modū possessionis. Vn̄ Beda sup illud Marci. nemo est q̄ reliquerit domū ꝛc̄. qꝛ nimirū a fratribꝫ atq̄ cōsortibꝫ ppositi sui q̄ ei spūali glutino colligātur.multo gratiorē etiā in hac vita recipiet charitatē. Cui ɔsonat ꝛ glo.ibidē. Omnes scī ꝛ quecūq̄ hn̄t cōmunicant ei. Et Augusti.ɔtra adamātiū. Fideli totus mūdus diuitiarū est. Vel certe intelligēdū est p modum cuiusdā celestis pmissiōis contra manicheos. q̄ dicebāt hec tpalia bona a tenebrarū pncipe fuisse creata.ꝛ ab illo solo repromitti ꝛ dari. a christo autē inhiberi. Ideo hic pmittunt a dn̄o ad hereticorū ɔfutandā perfidiā.ꝛ a cordibꝫ fideliū diffidentiā omnē tollendā. Vn̄ sup illud math. hec omia adjicient vobis glo. Omia sūt filiorū.ꝛ ideo hec omia adjicient etiā nō querentibꝫ.quibꝫ si subtrahant ad pbationē ē. si dent ad grāruactōnē. Et Aug⁹.sup illud Joh.vado piscari. Cur nō inuenit aliud vnde viueret.cū dn̄s pmiserit dicēs. Primū querite regnū dei.ꝛ hec omia adjicient vobis. Prorsus dn̄s etiā sic qḋ pmisit impleuit. Nā quis ali⁹ pisces q̄ caperent apposuit. Constat igit pmissionē hmōi p modū pmissionis debere intelligi ad tollendū diffidentiā nō p modū augmētatiōis tpal' substantie.qꝛ h̄ nō esset cupiditatē abscindere. sed augere. Unde Chryso.sup Matth.omelia.xliij. Nihil ita sedat cupiditati sitim. sicut desistere a lucrādi concupiscētia.sicut amarā colerā abstinētia ꝛ euacuatio. Facilius est eīm hoiem existentē volare q̄ adiectione pluris q̄escere facere desideriū. Et Aug⁹.libro.lxxxiij.questionū. Charitatis venenū est spes adipiscēdorū tpaliū. Si ergo christus multiplicationē tpaliū p modū possessionis discipul' suis promitteret. charitatē in eis perimeret potius q̄ augeret.dū possessionis terrene centuplicatiōe pmissā.temporaliū bonorū affluentiā sperandā docet poti⁹ q̄ spernendā. Qḋ impium est sentire de christi doctrina. Modus etiā aplice vite pdeterminatis nō aduersat sed cōsonat. Quis enim legat in actibus q̄ multitudini credentiū erāt omia cōmunia ꝛ q̄ venditarū rerū pcia ponebātur ad pedes aplorū.nequaq̄ est intelligendū q̄ apostoli pprium aliqd vl cōmune possiderent.q̄a cōmunitas illa non refert ad aplos.sed ad turbā.sicut glosa ibidē insinuat. Discernit inquit ordinē doctorū ꝛ auditorū. Nā multitudo credentiū rebus spretis copula charitatis inuicē iungebant. apli vero virtute fulgentes mysteria christi pandebāt. Hec glo. Que p ipm textū declarat. q̄ sicut illa rerū cōmunitas erat turbarū. sic ꝛ signorū virtus erat apostolorū. Nec huic repugnat quod sequit ante ipsorū pedes precia fuisse posita.qꝛ vt dicit Hiero.ad demetriadem. hoc fiebat vt docerēt pecunias esse calcandas.vl certe vt se ac sua apostolice dispositioni cōmitterent. sicut docet Ambro.sup epistolā secūdā ad Corinth.vbi de apostol' dicit Quātū ad pñsentē vitā ptinet paupes videbant.sed spūales diuitias credentibꝫ largiebātur.egeni in terris. i celis diuites. vt nihil hn̄tes.omia autē possidētes. Hoc eīm fuit in aplis gloriosū.vt sine sollicitudine ꝛ nomie possidēdi.nō solū ea q̄ in possessionibꝫ erāt.sed eorū dn̄os possiderent. Hec Ambro. In quibꝫ insinuat q̄ apostolis in sua egestate manentibꝫ. eorū dispositioni quo ad res ꝛ psonas pmitiua illa ecclesia suberat.hāc tn̄ rerū dispositionē maluerūt cōmittere alijs.sic in actibꝫ ɔsequēter

legiť. Nõ est equũ nos relinqͤre verbũ dei.
⁊ ministrare mẽsis. Qđ quidẽ dixerunt. vt
distractionez mĩstrãdi refugerẽt. nõ qꝛ ꝑ il/
lud ministeriũ aliqͩd possiderẽt. Vñ ⁊ Pe/
trus in eadẽ vrbe vbi hec fiebãt paupi ele/
mosynã a se petenti rñ dix. Aurũ ⁊ argentũ
nõ est mihi. Ubi glo. Memor illiꝰ ꝑcepti.
nolite possidere aurũ neqꝫ argentũ. pecuni
am q̃ ad pedes aplorũ ponebať. nõ sibi re/
condebat. sed ad vsus pauperꝝ q̇ sua patri/
monia reliquerãt. Hanc etiã formã paupꝑ/
tatis ⁊ iohes euãgelista seruauit cũ discipuľ
suis. inter q̃s duobꝫ q̇ magnas reliquerãt
opes ꝓ nimia egestate tentatis. sicut scribiť
in eiꝰ legenda. ait. Nunqͩd nõ valet manus
dñi vt faciat seruos suos diuitijs affluen/
tes. Sed in ħ certamẽ statuit aiaꝝ. vt sciãt
se eternas habituros diuitias. q̇ ꝓ eiꝰ noĩe
tpales opes hr̃e noluerũt. Eandẽ paupta/
tis districtionẽ Thadeꝰ seruauit apľs. si/
cut scribiť in ꝑmo libro eccľiastice hystorie
ꝙ cũ post christi ascensionẽ abagarꝰ rex sa/
natus a p̃fato aplo. ꝑciperet eidẽ dari au/
rũ ⁊ argentuz. ille nõ accepit dicẽs. Si nr̃a
reliquimꝰ. quõ accipiemꝰ aliena. Sꝫ apľs
paulus de se simul ⁊ ceterꝭ apľis ait ad Co
rinth. Usqꝫ in hanc horã ⁊ esurimꝰ ⁊ sitimꝰ.
⁊ colaphis cedimur. ⁊ istabiles sumꝰ. Ubi
glo. Usqꝫ in hãc horã. id est ꝯtinue. Et ali/
bi ad Corinth. in fame ⁊ siti. frigore ⁊ nudi
tate. Hanc penuriosam vitã duxisse aplm.
nõ ad tempꝰ sed ꝯtinue hec p̃fata glosa in/
sinuat. ⁊ supiꝰ allegata chrysostomi de lau/
dibꝫ pauli auctoritas cõfirmat. Si qñ igiť
dicit se habere oĩa ⁊ abundare. nec debet
nec potest intellig. q̃ntũ ad opulentiaz siue
affluentiã rerũ. sed q̃ntuz ad sufficientiam
mentis. De qua Augꝰ. in lib. de beata vita
Nullus ꝑfectꝰ aliquo eget. ⁊ qđ videť corpi
necessariuz sumet si affuerit. ⁊ si non affue/
rit istarũ rerũ nõ frangeť inopia. Et si forte
quis dicat aplm aliquas secũ tulisse pecu/
nias. qꝛ periculis se dicit expositũ fuisse la/
tronũ. apte cõtrariať ambrosio. qui p̃fatuz
locũ tractans in originali. sic ait. Cũ in ciui
tate diabolus eũ occidere nõ posset. latro/
nes sibi excitabat in via. cuz nihil ferret qđ
latrones cuperẽt. Hec sacer Ambro. Cui
⁊ Chryso. ꝯsonat de laudibꝫ pauli. Job cũ
oues ⁊ boues hr̃et innumeras erat in pau
peres liberalis. Paulus ŷo nil ampliꝰ cor/
pore suo possidens. de hoc ipo sufficienť in
digent. hꝫ ministrabat. Mirã pauli ex hac
laude ꝑpendere valemꝰ inopiã. cũ nil p̃ter
corpus hr̃et. ac ꝑ hoc nihil qđ latro capere
posset. mirã nihilominꝰ affluentiã cum nõ
solũ sibi sufficeret. verũetiã in alios abun/
daret. Deniqꝫ nec loculorũ christi ad p̃fatã
ꝑfectionis formã vlla inueniť dissonantia.
si quõ ⁊ quare ipos hr̃e dignatꝰ fuit pia mẽ
tis attentiõe penseť. Nam vnigenitꝰ dei. cũ
diues esset in oĩes. ꝓ nobis adeo factꝰ ege
nus vt alieno cibo vesceret. nõ sine magna
dispensatione diuini cõsilij loculos fecit de
ferri. quorũ tamẽ custodie illum deputauit
discipulũ quẽ furẽ ac ꝓditorẽ p̃sciebat esse
futurũ. Habuit eñ loculos christꝰ ad con/
solandũ infirmos. ad reuellendum impro/
bos. ⁊ ad informandũ ꝑfectos. Unde ⁊ hu
iusmodi actꝰ. s. habere loculos in christo re
spectu infirmorũ fuit ꝯdescensiuꝰ. ad cõso/
landũ eos q̇ ꝓprijs loculis carere nõ volũt.
sicut Augꝰ. ait in lib. de ope monachorum.
Dñs more mĩsericordie sue infirmioribꝰ cõ/
patiens. cũ ei angeli possent ministrare. lo/
culos habebat. qͥbꝫ mitteret pecunia q̃ con
ferebať vtiqꝫ a bonis fidelibꝫ eoꝝ victui ne
cessaria. q̃s loculos iude cõmẽdauit Respe
ctu aũt impioꝝ fuit actus cõmonitoriꝰ. pri
mo quidẽ ad reuellendũ hereticos. q̇ locu
los reprobãt ⁊ detestanť. Uñ Augꝰ. super
Johem omeľ. xlviij. Quare loculos habu
it cui angeli ministrabãt. nisi qꝛ eccľia locu/
los ipius habitura erat. Uñ ⁊ loculos ha/
bebat vt doceret nõ esse peccatum loculos
habere. In his Augꝰ. manicheoꝝ reuellit
impietatẽ. ꝯdemnantiũ eccľie statũ ꝓpter re
rũ tpaliũ possessionẽ. Scđo cõmonitoriũ
fuit ad deterrendũ auaros q̇ loculos cõcu
piscunt. Quãqꝫ eñ ad mitigationem cupidi/
tatis dñs iude loculos cõmisisset. ipe tamẽ
adeo cupiditatis igne exarsit. vt ipm domi
nũ p̃cio paruo venũdaret. Unde ⁊ Chry/
so. sup Johem omeľ. lxv. Si vero q̃s scru/
tabiť qͩd furi existenti loculos cõmisit pau
perũ. ⁊ dispensare fecit auarũ existentez. vt
omnẽ absciderct occasionẽ. Etenĩ suffici
entẽ habebat ex loculo cõcupiscentie miti/
gationẽ. sed ꝓpter nequiciã multã quã vole
bat cõprimere christus multa ꝯdescensiõe
ad eũ vtens. nõ incusabat surripientez ob/
struens ꝑniciosam ꝯcupiscentiã ⁊ oẽm au/
ferens occasionẽ. Hucusqꝫ Chryso. aperte
declarans. ꝙ nõ penuria paupꝑtatis. sed ne/

quicia cupide mentis causa fuit tante impi/
etatis. Respectu vero ꝑfectoꝝ fuit act⁹ in/
formatori⁹. Siquidē quātū ad modū ha/
bendi forma fuit ꝑfectiōis in eccl'iasticis ꝑso/
nis. maxime cenobitis. vt ad exemplū chri/
sti ⁊ discipuloꝝ ei⁹ nullus sibi quicq̄ appro/
priet. sed habeāt oīa in cōmuni. Vn̄ Au/
g⁹. omel. lx. sup Johem. Habebat dn̄s lo/
culos. ⁊ a fidelib⁹ oblata ꝯseruās. suoꝝ ne/
cessitatib⁹ ⁊ aliis indigentib⁹ tribuebat. tūc
ꝑmū eccl'iastice pecunie forma est instituta
vt intelligerem⁹ qḋ p̄cepit nō cogitāduȝ de
crastino esse. nō ad hoc fuisse p̄ceptū vt ni/
hil pecunie seruaret a sanctis. sed ne deo ꝓ/
pter ista seruiat. Hec Aug⁹. Qui formā re/
gulariter viuentiū describens. sicut habet
xii. q. i. ait. Cū hui⁹ nr̄e ꝯgregatiōis frēs nō
solū facultatib⁹ sed etiā voluntatib⁹ ꝓpriis i
ipa ordinis susceptione renūciauerint. cer/
tū eos nihil habere. possidere. dare vl' acci/
pere sine supioris licētia debere. Quātum
aūt ad modū dispensandi forma fuit perfe/
ctionis in eccl'ie p̄latis. vt exemplo christi bo/
na eccl'iastica dispēsent ad sustentationem
ministroꝝ eccl'ie. ⁊ ad pauperū releuandas
miserias. Vn̄ Chryso. sup Johem omelia
lxxi. de locul' christi loquēs questioneȝ ꝓpo/
nit. Qualiter inquit nō perā. nō virgā. non
es iubens deferre. marsupiū ferebat. Re/
spondēs subdit. Ad inopū ministerium vt
discas q̄m valde pauperē ⁊ crucifixū hui⁹
oportet partis multā facere ꝓcurationem.
Multa em̄ ad nr̄am dispensans doctrinā
agebat. In his oñdit Chryso ꝙ viris ꝑfe/
ctis cōperat miserabiliū ꝑsonaꝝ gerere cu/
rā. qḋ maxime locuȝ habet in p̄latis eccl'ie.
quoꝝ ꝑfectioni ꝯsonat vt ⁊ spūaliter ⁊ etiā
t̄paliter pascēdis sibi cōmissis gregib⁹ intē/
dant. Vn̄ Prosper in lib. de vita ꝯtempla/
tiua. Scientes viri sc̄i nihil aliud esse res
eccl'ie. nisi vota fideliū ⁊ p̄cia pcc̄oꝝ ⁊ patri/
monia paupeꝝ. nō eas vēdicauerūt i vsus
suos vt ꝓprias. sed vt cōmendatas paupib⁹
erogauerūt. h̄ est possidēdo ꝯtemnere. non
sibi sed aliis possidere. et nec cupiditate ha/
bendi eccl'ie facultates ambire. sed pietate
subueniēdi eas suscipe. ⁊ qḋ hȝ eccl'ia. cū oī/
bus nihil habentib⁹ habere cōmūe. nec ali/
quid inde eis q̄ sibi sufficiūt de suo eroga/
re. cū nihil aliud sit hn̄tib⁹ dare q̄ perdere.
Quātū vero ad modū vtendi forma fuit ꝑ/
fectionis ipis ap̄lis ac ceteris hmōi paupꝫ/
tatem ꝓfessis. vt cū ex amore paupꝫtatis sꝑ
carere locul' cupiant. solū q̄n apte necessita/
tis vrget articulus loculos ferāt. Ipe siq̄/
dem christ⁹ sustentabat a suscipiētib⁹ vel a
mulierib⁹ comitātib⁹ eū. sicut in Luca scri/
bitur. ꝙ ibāt cū eo mulieres q̄ ministrabāt
ei de facultatib⁹ suis. Cū tn̄ ꝑ samariā trā/
siuit. in q̄ quidē ciuitate vt dicit euāgelista
hospitiū habere nō potuit. de loculis vixit.
sicut dr in Johe. ꝙ discipli abierāt in ciui/
tatē vt cibos emerent. Vn̄ sup illud Luce.
q̄n misi vos sine sacculo ⁊ sine pera. dic̄ glo.
Si ꝑ inhospitales regiōes trāsimus. plu/
ra viatici causa licet portari q̄ domi habe/
amus. Constat aūt ꝙ valde paupꝫ est q̄ plu/
ra portat in via q̄ habeat vbi habitat habi/
tatione determiata. Et si forte q̄s dicat ꝑ/
fectionis formā nullo t̄pe esse intermitten/
dā. Rn̄det ad h̄ Beda sup Lucā dicēs sup
illud. Nunc q̄ habȝ sacculū tollat silr ⁊ pe/
rā. nō eadē viuēdi regula ꝑsecutiōis q̄ pacis
t̄pe insinuat. Sunt nāq̄ v̄tutes que semꝑ
obnixe q̄ tenēde sunt. ⁊ sunt q̄ t̄pe locoq̄ ꝓ/
uida sunt discretiōe mutāde. Quis em̄ ne/
sciat viscera misericordie. benignitatē. hu/
militatē. patientiā. modestiā. castitatē. fideȝ
spem. charitatē. ⁊ his silia. sine vlla tempo/
rū intercapedine esse seruāda. At ꝓ famē.
sitim. vigilias. nuditatē. lectionē. psalmodi/
am. orōnē. laborē operādi. doctrinā. silenti/
um ⁊ cetera huiusmodi. si q̄s semꝑ exequē/
da putauerit. nō modo se boꝝ fructu priua/
bit. sed ⁊ notā indiscrete obstinatiōis incur/
ret. Magister itaq̄ deusq̄ v̄tutū vt modū
discretiōis insinuet. missis ad p̄dicādū di/
scipulis. ne q̄d tollerent in via p̄cepit. vide/
licet ordinās vt qui euāgeliū ānunciāt de
euāgelio viuāt. Mortis vero t̄pe illo instan/
te ⁊ tota simul gente pastorē gregēq̄ perse/
quēte congruā tempi decreuit regulā. pe/
cuniā scȝ victui necessariā. donec sopita ꝑse/
cutionū insania temp⁹ euāgelizādi redeat
tollere ꝑmittēdo. Hec Beda. Ex p̄dictis igi/
tur patent elucet ꝙ omis ꝑfectiōis splēdor
⁊ speculū iesus christ⁹ ob sex rōnes p̄fatas
ac triplicē vtilitatē aggregatiōe quadā in ꝑ/
fectionis senariū ꝯsurgentē. mirabili quo/
dā modo in hn̄do loculos ⁊ infirmos sim/
plici modo consolat. ⁊ impios dupliciter ar/
guit. ꝑfectos trib⁹ modis informat. In q̄/
bus ⁊ illud est oīni admiratiōe et laude ac
imitatione dignissimum. ꝙ sic paupꝫtatem

christus tenuit. vt statū diuitū nō damna/
ret. sic ⁊ habentibꝫ pecuniā ꝯformē se reddi
dit. vt paupꝫtatis summe formā ꝑfecte fu/
ret. Unde sup illud Matth. vade ad mare
Glo. Dñs tante fuit paupꝫtatis vt vnde tri
buta solueret nō haberet. Judas quidē cō
munia in loculis habebat. sed res paupeꝝ
in vsus suos cōuertere nefas duxit. idipm
dans exemplū nobis. Hec glo. Nō igiꝫ lo/
culi christi ad fomentū cupiditatis trahen
di sunt. Sicut enī in saluatore nr̄o crucifi/
xo nil fuit qꝺ seculares glorias aut delici/
as saperet. sic nil egit. nil docuit. ꝑ qꝺ mun/
di diuitias appetendas esse monstraret. qn
potius vt nos ad ꝑfecte paupꝫtatis amorē
accenderet. in huiꝰ mūdi campū hostē ex/
pugnaturꝰ ingrediens. de pauprima mr̄e
pauprimꝰ prodijt. sed ⁊ hostiam deo pr̄i vt
pontifex offerens nudus in cruce pepēdit.
necnō vt veritatꝫ eiꝰ tanꝗ ꝑfectissime recti
tudinis nequaꝗ discordaret mediū ab ex/
tremis. tota vita ipius caminꝰ paupꝫtatꝫ fu/
it. Huius igiꝫ inuictissimi ducis nuditate
tanꝗ armatura circūdati. ⁊ in eo solo spe/
rantes q̇ ait. cōfidite ego vici mūdū. in ipiꝰ
pauperis crucifixi nomie hostiles excipia/
mus insultus.

Tercie respōsionis secūda ꝑticula octa
uūqꝫ capitulū. in q̇ possessionū leuiticarū ⁊
eccl̄iasticarū affluentia monstraꝫ ꝑfectioni
paupꝫtatis nō esse ꝯtraria sed ⁊ cōmēdatio
diuitiarū ostendiꝫ nō esse secura.

p Aupertatꝫ siquidē odibile bonū re
troactis tꝑibꝫ in tanto fuit horrore
sensualitati mortaliū vt ante christi
aduentū vix quātūcunqꝫ ꝑfectus ꝓciosita/
tem ipiꝰ agnosceret. Post vero in tanta fu/
it admiratiōe spūaliū atqꝫ sapientiū. vt vix
quātūcunqꝫ ꝑuersus hereticꝰ ipiꝰ dignita/
ti derogaret. excepto dūtaxat vigilantio q̇/
dam. Qui cū ad interp̄tationē sacri docto
ris Hieronymi dormitasset iam dudum.
nūc ꝑ nouū quendā paupꝫtatꝫ hostē illo nō
minus improbuꝫ euigilasse videꝫ. Ille ni/
mirū cōtra paupꝫtatis ꝑfectionē ⁊ sustenta/
tionē pauperū sanctorū sui pectoris virus
euomuit. hic autē bonorū tꝑaliū afflu/
entiā in culmine ꝑfectiōis euāgelice collo/
cans. ipoꝝqꝫ voluntariā carentiā. vt imꝑ/
fectam ⁊ supstitiosam calūniās illiꝰ se fateꝫ
discipulū. qui ꝯtra euāgelizantiū ⁊ mendi/
cantiū paupeꝝ ordines libellū cōposuit. quē

sedes apl̄ica ꝯdēnauit. Quē etiā nō parua
temeritate velut innocentē excusat. ipiusqꝫ
doctrinā cōmendat ⁊ approbat. nō sine in/
iuria multa sedis iā dicte. cum nil aliud sit
auctorē dānati libelli innocētē asserere. ꝗꝫ
dānantis iudiciū reprobare. Insurgēs igi
tur temerariꝰ in serie sui libri exordio ad/
uersus pastorē eccl̄ie. vt paupeꝝ ipius gre/
gem inuadat atrocius. primū se armat pos
sessionibꝫ leuitarū. Nā in hoc ꝑsuasiōis sue
summa cōsistit ꝙ cū forma ꝑfectionis euā/
gelice in leuitis ꝓcesserit. quibꝫ a dño colla/
te fuerūt decime. ꝓmitie ⁊ oblatiōes ad vi/
uendū. ciuitates ad habitandū. ⁊ suburba/
na ad alenda pecora. si nouū testamētū ve
teri nō repugnat qn potius cōsonat. qꝛ ro/
ta erit in medio rote. nullo modo ſm hꝫ no/
ue legis ꝑfectio cōsistit in carētia hmōi pos
sessionū. sed potiꝰ in habēdo eas vt domi/
no dedicatas. In hac antē ꝑsuasione quaꝫ
ꝑ multas verboꝝ venaꝫ ambages. nō so/
lū veritati. sed sibiipi ꝯtradicit aꝑte. In ꝓ/
cedenti siquidē libro cū abstinētie ꝑfectio/
nem impugnaret. asseruit vinū fuisse ꝓhibi
tū filijs aaron sacerdotibꝫ tanꝗ imꝑfectꝫ.
nūc aūt illos eosdē i affluētiā possessionū ꝑ
fectos asserit. q̄si verbi ꝓoris oblitus. vel si
forte memoriā habuit. in tantā deuenit er/
roris caliginē. vt putaret ꝙ abstinere a de/
licijs sit imꝑfectū. ⁊ possidere diuitias sit ꝑ
fectum. Insup ⁊ cū paulo ante docuerit ꝙ
in ꝯtemptu omis ꝓprietatis euāgelice ꝑfe/
ctionis cōsistit inceptio. ⁊ sacerdotes leui/
tici generꝫ habuerūt vxores ⁊ filios. ad q̇s
bona sua tanꝗ vere ꝓpria hereditaria suc/
cessione trāsmittebant. necessario sequiꝫ ꝙ
ꝑfectio euāgelica in leuitis nō fuit. vel ꝙ ab
dicatio ꝓprietatis nō est initiū ꝑfectiōis hu
iusmodi. ac ꝑ hoc manifeste cōuinciꝫ sibiipi
esse contrariꝰ. Contrariaꝫ etiā ipi veritati.
Si enī forme vite leuitice ꝑfectionē legis
euāgelice veraciter ꝯtinet. cū ꝑfectio modi
viuendi tā in veteri testamēto ꝗ i nouo su/
premū teneat locū. ⁊ ꝑfectio legis ꝑfectioni
euāgelij equatur. necesse est summū legis ⁊
summuꝫ euangelij tā in merito ꝗ i premio
inter se equari. ac ꝑ hoc testamentuꝫ testa/
mento. ꝓmissio ꝓmissioni. sacerdotiū sacer
dotio coequaꝫ. Si igiꝫ lex neminē ad ꝑfe/
ctū duxit. nec euāgeliū. si nō ꝑ legē iusticia.
nec ꝑ euāgeliū. si etiaꝫ qui sub lege erāt sub
maledicto fuerūt. ⁊ q̇ sub euāgelio. Frustra

igit dei filius est incarnatus et passus. frustra
trãslatũ est sacerdotiũ. frustra legis obseruan
tia p maiori parte abolita. et euãgelica veri
tas introducta q̃ oĩa cũ sint falsa et impia et
prorsus abĳciẽda tãq̃ heretica. necessario
ↄcludit et illud esse erroneũ ex q̃ hec sequũt
scz q in forma vite sacerdotũ legaliũ. euan
gelice pfectiõis altitudo ↄsistat. Vñ aplus
ad Heb. Si ↄsummatio inqt. i. pfectio sm
glo. p sacerdotiũ leuiticũ erat. q̃d adhuc ne
cessariũ fuit sm ordinẽ melchisedech et nõ
sm ordinẽ aaron dici. Trãslato enĩ sacer/
dotio necesse est vt et legis trãslatio fiat. Vbi
glo. Hic incipit noui et veteris testamẽti dif/
ferentias dare. qr illud impfectũ. Cui etiã
ↄsonat illud qd subsequẽter adiungit idez
aplus. Vmbrã inqt hñs lex futurorũ bo/
noꝝ nõ ipam imaginẽ reꝝ. nunq̃ pt accedẽ
tes pfectos facere. Vbi glo. Lex vmbram
hñs nunq̃ pt facere pfectos virtutibus et bo/
nos pontifices. Nõ est igit pfectio virtutũ
et ↄsilioꝝ euãgeliĩ in lrali obseruãtia manda
torũ legaliũ. et in modo viuẽdi illoꝝ pontifi
cũ reqrenda. nisi sicut in figura et vmbra. qr
h̃ modo dicit rota esse in medio rote. nõ p
lralis obseruãtie equitatẽ i testamẽto vtro/
q̃ sed p spũalis intelligẽtie enigmaticã pñfi
gurationẽ. Et si q̃s obĳciat sicut et hic cui
rñdemus allegat q forma pfata inducta sit
sacerdotibus p ezechielẽ. q̃ nõ vmbraticũ sed
scdm̃ et verũ ecclie templũ describit. attẽdat
qd ibidẽ pmitit q sacerdos virginẽ ducat
vxorem. et in sacrificio agnos et vitulos offe
rat. Eadẽ igit rõne qua pfectio euãgelica i
leuiticarũ possessiõibus pcessisse decernit. et in
eorũ vxoribus et sacrificĳs atq̃ obseruantĳs
ceteris fuisse monstrat. Qd si verũ est ad p/
fectionẽ euãgelicã spectat q sacerdotes no
ue legis vxores ducãt. hircos et vitulos of/
ferant. et pmi cũ tubis ad bella procedant.
Que cũ absurda sint nõ est requirẽda vere
pfectionis descriptio in tẽplo illo sm litte/
rã. sed sm allegoriã. Vnde Hiero. ad nepo
tianũ. Neq̃ vo mihi aliq̃s opponat. diues
in iudea templũ. mẽsas. lucernas. thuribu/
la. patellas. cyphos. mortariola. et cetera ex
auro fabrefacta. tũc hec pbabant a domi/
no qñ sacerdotes hostias imolabãt. et san/
guis pecudũ erat redẽptio pctõrũ. q̃q̃ hec
omia in figura pcesserint. Nũc vero cũ pau
pertatẽ domus sue paup dñs dedicauerit.
cogitemus crucẽ eius. et diuitias lutũ puta

bimus. Quid miramur q christus vocat ini/
quũ mãmona. q̃d suscipimus et amamus qd pe
trus se nõ habere testat. Alioqñ si tm lrãz
seq̃mur. et in auro atq̃ diuitĳs simplex nos
delectat hystoria cũ auro obseruemus et cete
ra. Ducãt pontifices vxores virgines. lepra
corporis anie vicĳs pferat. crescamus. multi
plicemur et repleamus terrã. figamus septimo
mense tabernacula et solẽnia ieiunia bucci/
nis cõcrepemus. Et si hec oĩa spũalibus spũa/
lia cõparãtes sic intelligamus. vt dominus in/
tellexit et interptatus est sabbatũ. aut aurũ re
pudiemus cũ ceteris supstitionibus iudeorum.
aut si aurũ placet. placeãt et iudei. q̃s cũ au/
ro aut pbare nobis necesse est. aut damna/
re. Hucusq̃ Hiero. Ex q̃ luce clarius rõ p/
missa dissoluit. et euãgelice pauptatis perfe
ctio noue legi pprie ↄuenire docet. Nequa/
q̃ igit intelligendũ est bona leuitarũ dño
dedicata fuisse. tanq̃ in se sint aliq̃d sancti/
tatis habẽtia. et nõ possint esse occasio culpe
sed qr deputãtur sustentatiõi illoꝝ qui do
mino famulant. Quoꝝ etiaz dñs possessio
dicit. qr sicut alĳ viuebãt de fructibus terra/
rũ suaꝝ. sic et hi de puentibus diuinoꝝ mini/
sterioꝝ. ita tñ q ea q̃ inde pcipiebãt ppriera
tis iure ad suos vt dictũ est trãsmittebant
heredes. qr sicut illis nõ indicta erat casti/
tatis integritas sic nec ↄsulta pauptas. Vñ
Hiero. ad eustochiũ. Alia fuit in veteri le/
ge felicitas. in qua beatus dicit q̃ habet semẽ
in sion. et repromisso fit diuitiaꝝ. Statim
vt filius dei ingressus est sup terrã nouã sibi
legẽ instituit. vt q̃ ab angelis adorabat in ce
lis. hr̃et angelos et in terris. Tũc holoferni
caput iudith ↄtinens amputauit. tũc iaco/
bus et iohãnes relicto pr̃e retbi et nauicula
secuti sunt saluatorẽ. affectum sanguinis et
vincula seculi et curã domus paris relinquen
tes. Tunc pmũ auditũ est. q̃ vult venire post
me abneget semetipm. et tollat crucez suã et
seq̃tur me. Nemo enĩ miles cũ vxore pgit
ad preliũ. Discipulo ad sepulturaz pr̃is ire
cupienti non pmittit. Vulpes foueas hñt.
et volucres celi nidos. filius autẽ hoĩs non
habet vbi caput suũ reclinet. ne forte cõtri/
steris si anguste pmãseris. In his Hiero.
patent insinuat. q sicut statui testamẽti ve/
teris diuitie cõpetebãt et nuptie. ita pfectio
ni noue legis pauptas et castitas. Sicut igi/
tur virginitas p christũ introducta legẽ non
soluit sed impleuit. sic nec pauptas ↄsiliũ legẽ

destruit. sed ꝯsūmat. q꜡ nec in eadē lege euā
gelica ꝯsilia ꝑcepti ꝯtrariāt. sed poti⁹ addāt
ad ꝑfectionē iusticie. Cōcludit igit ꝑ hec ꝙ
sicut a rōne dissonū est formā ꝑfecte castita
tis ꝯstituere in vxoribꝫ sacerdotū legaliū.
sic sane doctrine aduersat ꝑfectionē paup/
tatis collocare in possessionibꝫ leuitarum.
His ꝯsonat Bern. de colloquio simonis ⁊
iesu. Longe inquit aliud est in luto aq̄rum
multarū diuisi fundo mari iter capere ter/
rena licite possidēdo. aliud ipaꝫ nouis gres
sibus nudā calcare oīa relinquendo. sed
tempori grē ꝓrogatiua hec debebat. petro
nouū iter ⁊ nō typus itineri seruabat. An/
tiquoꝝ sane patrū diebꝫ donec in terris vi/
deret ⁊ ꝯuersaret inter hoīes dn̄s maie/
statis. nō erat euāgelice forma ꝑfectionis.
sed spiritū dn̄i solo interim spū sequebātur
At cū verbū caro factū est ⁊ habitauit ī no
bis. iā in eo tradita est imago vite ⁊ cōuersa
tionis exemplar. qđ oportet etiā corporali
ter imitari. vt vtroqꝫ sequētes vestigio non
vlterius cū p̄triarcha Jacob altero femore
claudicemus. Neqꝫ hoc dicim⁹ tanq̄ꝫ si sal
uari h̄ tēpe si sec⁹ quis egerit nequeat. sed
vt gradū agnoscat ꝓpriū. ⁊ locū ꝑfectōis aut
discipulat⁹ officiū nō vsurpet. Hec Bern.
Per que cupidorū atqꝫ erroꝝ ꝑuersus eli/
ditur. a q̄bus sub pietatis specie ꝑ antiquo
rū patrū diuitias pauꝑtas impugnat. Ex
q̄bus ⁊ illud cōsequit ꝙ is cui respondem⁹
nō tanq̄ꝫ pauꝑtatis amic⁹ sed aduersarius
pauperū sup huiusmōi possessiones se fun/
dans. ꝑfectionis fundamēta nō statuit sed
subuertit. Perfectionē igit pauꝑtatis extre
me legalis obseruātia nō oppugnat. sed nec
forma viuēdi aplōꝝ. nec locū ī christi. nec
ꝓmissio centupli. sicut ex antedictis est pa/
tens. insup nec affluentia facultatū ecclesie.
q̄ velut armatura ꝯsequēter se munit pau/
perū hostis. nō tā ad defensandū statū ec/
clesiastice celsitudinis. q̄ꝫ ad deiiciendū cul
men euāgelice pauꝑtatis. Si eīm possessio
nes ecclie cōmendaret. vt licitas. vt expedi
entes. vt ꝑfectiōi cōpossibiles. in his qui cō
muniter possidēt. ⁊ his q̄ scte dispēsant. viā
sequeret sctōꝝ doctoꝝ ⁊ canonū ꝯfutanti
um ꝑuersos hereticos. q̄ ecclesiā dei ꝓpter
possessiones acceptas a statu iusticie ⁊ ꝑfe/
ctionis asserūt esse collapsam. nec scte pau/
pertati p̄iudicat in aliquo doctrina hmōi.
ꝓ eo ꝙ varii sunt in ea ꝑfectiōis modi. sicut

circa r̄nsionis hui⁹ p̄ncipiū fuit ostensum.
Nunc autē q꜡ suadere conat possessiōes ec
clesiasticas ad ꝑfectōis facere culmen. tāq̄ꝫ
ꝑfectius sit in eis ī christo affluere q̄ꝫ ꝓ chri
sto carere. nō solū gloriā pauꝑtatis euacu/
at. verūetiā fundamenta ipi⁹ ecclie subruit.
dū christū ⁊ aplōs tꝑalia possedisse ad dan
dū ꝑfectōis exēplū mōstrare ꝯtēdit. Etenī
cū christ⁹ de se diceret ꝙ nō haberet vbi ca
put reclinaret. hic ecōtrario dogmatizat ꝙ
domū habuit. q꜡ dixisse legit. domus mea
dom⁹ oꝛonis vocabitur. Et post subdit ꝙ
christ⁹ iure ꝓprietario vbi caput suū reclina
ret inter hoīes fact⁹ homo nō habuit. qui
tanq̄ꝫ ver⁹ deus omniū leuitaꝝ bona posse
dit. In q̄ miro modo se ōndit omi veritati
intelligentia nudū. q̄si nescientē distingue/
re inter ea que christi diuinitatē ⁊ ipsi⁹ hu/
manitatē respiciūt. Cū eīm christū dicimus
fuisse pauperē ad ei⁹ refert humanitatē as/
sumptā. in qua ꝑfecte viuēdi nobis mon/
strauit exēpla. nō autē ad diuinitati ei⁹ po/
tentiā. s̄m quā nō solū templū ⁊ bona leuiti
ca ei⁹ dn̄io subiacent. verūetiā celū ⁊ terra ⁊
oīa q̄ celi ambitu ꝯtinent. dicente ꝓpheta.
Dn̄i est terra ⁊ plenitudo eius. Ei vero qđ
dicit ꝙ christo tanq̄ꝫ vero sacerdoti pater ī
manu oīa dedit. ⁊ ꝙ sacerdotii iure leui/
taꝝ bona possedit. ipsemet paulo post apte
ꝯtradicit. cū subdit. ꝙ nōdū trāslato sacer/
dotio nec decimarū nec possessionū debu/
it translatio fieri. Si eīm sacerdotiū leuiti/
cū an̄ christi passionē ⁊ resurrectionē trās/
latū nō fuit. manifeste colligit ꝙ christ⁹ iu/
re sacerdotii coꝝ que ad leuitas spectabāt
nil oīno possedit. Igit tam veritati q̄ꝫ sibi/
ipsi cōtradicens. q꜡ instar p̄ncipis mūdi hu
ius in pauꝑrimo capite christo nil tꝑaliū
possessionū inuenire potuit. ad corp⁹ ipsi⁹
scꝫ matrē ecclesiā sermonē ꝯuertit. De qua
friuolis q̄busdā p̄missis auctoritate cano/
nis astruit ꝙ rōne maioris vtilitatis agros
⁊ p̄dia q̄ vendere ꝯsueuerat possidere cepit
Ex q̄bus ꝯsequēter sic arguit. Cū idem sit
vtile ⁊ honestū. vt dicit Ambro. ⁊ qđ est im/
ꝑfectionis inquātū hmōi declinet ab hone
state. et qđ est honestatis est ꝑfectōis. p̄dia
ecclie viris ꝑfectis sunt in ꝑfectiōis cumu/
lū. nō in eius detrimētū. Hec rō ipsius. hec
verba. cui⁹ rōnis ꝯclusio partim est vera ⁊
partim erronea. Verū est quidē ꝙ ecclīasti
ca p̄dia sine detrimēto ꝑfectionis hēri pos/

sunt. q aute sint ad pfectionis cumulū sen/
tire vl dicere adeo absurdū est. vt ex h stat9
modusq viuēdi psentiū tempoꝝ vite chri/
sti pferat r aplorū. qd est aptissime falsum.
Unde Hiero. malchi monachi vitam de/
scribens ait. Scribere posui ab aduentu
saluatoris vsq ad nostrā etatez. i. ab aplis
vsq ad hui9 tpis fecez. quō r p quos christi
eccla nata sit. r adulta psecutiōibus creuit
martyrijs coronata sit. r postq ad christia/
nos pncipes venerit. potētia r diuitijs ma
ior. sed virtutib sit minor effecta. Hucusq
Hieronym9. Insup si predia faciūt ad pfe/
ctionis cumulū. tunc qnto eccle plura pre
dia possidet. tanto q in eis degūt pfectiores
existunt. ac p hoc nullus ab eccla hnte co/
piam pdiorū absq detrimēto pfectiōis ad
religiones se trāsferre potest. qn poti9 ecō/
uerso pauptatis erūnas abijcere r ad facul/
tates eccliasticas aspirare sanctū erit atq
pfectū. Eius sententie facultatē Hiero. ad
nepotianū elimināns ironice ait. Sunt di/
tiores monachi q ante fuerant seculares.
possideant opes sub christo paupe qs sub
locuplete diabolo nō habuerunt. r suspiret
eos eccla diuites quos tenuit mūdus an
te mendicos. Ampli9 si eccliastica pdia fa/
ciunt ad pfectōis cumulū. nihil est fm chri/
sti consiliū vendendū dandūq paupib s
totū eccle agris seu opib aggregandū. cū
fm h dogma phanū cumulatio possessio/
nū in eccla christi ad cumulū faciat pfecte
sanctitatis. Contra qd Hiero. ad demetri
adem. Alij edificēt ecclas. vestiāt parietes
marmorū crustis. colūnaruz moles adue/
hant. earūq deaurēt capita. gēmis aurata
distinguāt altaria. nō rephendo. nō abnuo
sed tibi aliud positū est. christum vestire in
pauperib. visitare in languētib. pascere in
esurientib. suscipe in his q recto indigent
r maxime in domesticis fidei. Ex his colli/
gi potest q psata oclusio multiformē conti
net absurditatē. Sed r ratio ipa nō valet.
Nā sicut possessiones sunt vtiles. sic r alia
multa. vtpote vxores. serui. arma r tempo/
ralis potētia. ex quoꝝ retentiōe non sequit
q cumulus pfectōis accrescat. Nec ei suf/
fragat Ambrosij verbū q diffinit idez esse
vtile r honestū. loquit em de vtilitate bono
rū spualiū nō terrenorū. Nā eodē libro. Ni
hil vtile nisi quod ad vite illius eterne pro/
sit grām diffinim9. nō quod ad delectatio/
nē psentis. Nec aliq cōmoda in facultatib
sed incōmoda hec putam9 si nō reijciātur
ea que hominū magis cū assunt estimam9
q dispendio cū erogant. Idez quoq liber
a parte alia sic ait. Nullū adminiculū pstāt
diuitie ad beatā vitaz. Quod euident de/
terminauit domin9 in euāgelio dicēs. Bea
ti paupes. quoniā vestrū est regnū dei. bea
ti q nunc esuritis rc. Itaq pauptatē. famē.
dolorē que putant mala. nō soluz impedi/
mento nō esse ad beatā vitā. sed etiaz adiu/
mento esse euidētissime pnunciatuz est. sed
r illa que vident bona diuitias satietatē. le
ticiā expertē doloris. detrimentū eē ad fru
ctum beatitudinis dnico declaratuz iudi/
cio liquet. Sic ergo nō solum adminiculo
nō sunt ad vitā beatā corporis externa bo/
na sed etiaz dispendio sunt. Hucusq Am/
brosius. Ex r in pdictis intelligēdis loqui/
tur de vtilitate intrinseca r spirituali. q idē
est quod honestas. non autē de extrinseca
de q canon habet intelligi. fm q etiā pnun
ciat sapiens vtiliorē esse sapientiaz cum di/
uitijs. Sunt em possessiōes terrene vtiles
r sustentamēta nature ad opa humane in/
dustrie. nōnullis etiā ad exercitia virtutis
pfecte. sed hoc non inest eis ex seipis sed ex
parte vtentis. Unde Augustin9 in fine li/
bri. vnde malū. Qui inquit bene vult vti tē
poralib bonis. nō eis amore agglutinet. et
velut membra animi sui faciat. qd fit aman
do. ne cū resecari ceperint cum cruciatu ac
tabe fedent. sed eis totus supferatur. et ha
bere illa atq regere parat9 sit. amittere po
ac non habere paratior. Hec Augustinus.
Que nunq diceret si temporalia bona es/
sent vtilia. fm q vtile idem est quod hone/
stum. quia nullus recte sapiens paratior eē
debet honestatez amittere q fuare. Mul
tum igit a sapientia discors fuit qui in tem
poralib ecclesie bonis honestū ab vtili nō
discreuit. In sui quoq firmamentuz erro/
ris. perfectiōis virtutū. et possessionis opū
septiformem assignat germanitatē dicens.
q dominus voluit ministros eccle ipsum
perfecte sequi. volentes habere bona com
munia mobilia r immobilia. primo propt
cautelam futurorū. quod est prudentie. se/
cundo pter sustentationem ministrantiuz
qd est iusticie tercio in sustentamentū egen
tiū. qd est misericordie. qrto i mutue chari/
tatis nutrimētū. qnto quietē. sexto in alio/

rū exemplū ⁊ largitionē elemosynarū. septi-
mo ꝓpter ꝯformitatē ad celestē curiā. cuius
participatio in idipm. Ex qbꝫ omībꝫ argu-
it ꝙ hīc possessiōes ecclīasticas ꝑfectionem
nō minuit sed ꝯsummat. Q̄uis aūt p̄dictarū
rationū aggregatio sufficienter⁹ considera-
ta efficax videatur ⁊ pia. si tn̄ discutiat̄ inte-
rius inefficax inuenit̄ ⁊ impia. Pro eo vide-
licet impia. qr si mobiliū ⁊ immobiliū com-
munis possessio nō diminuit sed poti⁹ com-
plet. q̄ nō valent nec volūt hec possidere cō-
munia. ꝑfecti esse non possunt. Insup cum
christus ⁊ apl'i hmōi possessiōes imobiles
nō habuerint. sequit̄ in eis ꝙ ꝯsummate ꝑ-
fectionis exemplū nō effulsit. Inefficax ve-
ro. qr in eisdē rōnibꝫ pōt etiā aliqs laicus
vxorat⁹ bona sua retinere. s. vt prudent̄ iu-
ste. misericorditer. charitatiue ministranti-
bus christo subueniat. ad illorū quietem ⁊
aliorū exemplū ſm ꝯformitatē supnā i qua
est cōicatio larga bonorū. aut igit̄ talis erit
ꝑfectus. aut p̄fata rō nullius efficacie eē cō-
uincit̄. Ampli⁹ sicut ecclīastica bona bn̄ vtē-
tibus sunt materia exercēdarū virtutū. sic
etiā abutentibꝫ sunt fomentū multiformi-
um ꝑuersitatū. vtpote iniusticiarū ⁊ impie-
tatū carnalitatū. contentionū. simoniarū.
ambitionū ⁊ scismatū. nec tn̄ inferri pōt ꝓ-
pter hmōi abusū. ꝙ bona hmōi habere sit
impiū. pari rōne inferri nō poterit ꝙ ꝑ bo-
nā dispensationē vtentiū ea habere sit ꝑfe-
ctū in se ⁊ absolute vl̄ ꝑfecti⁹ q̄ carere. Vn̄
⁊ illa ꝯclusio quā post explicationē rōnum
predictarū. in quibꝫ multas absurditates
interserit. tanq̄ finaliter intentā subiūgat.
nullius est ꝓbabilitatis. sed magne ꝑfidie.
Ut eni vt verbis ei⁹ vtamur. his causis p̄-
dictis forte ⁊ aliis q̄ a sapientibꝫ possunt in-
ueniri cū apice ꝑfectionis. Qd̄ eni citra est.
impꝑfectū est. bona tpalia ecclīe a ꝑfectis vi-
ris p̄cepit deus et voluit possideri. In qui-
bus verbis manifeste aperit. ꝙ paupertatis
euāgelice ꝑfectionē totis viribꝫ elimiare cō-
tendit. Si eni tpalia bona ecclīe possidere
sic est ꝑfectū vt dicit. vt oīe quod est citra
illud sit impꝑfectū. pauꝑes igit̄ christi qui ni-
hil oīno possidere volunt. sed totū dant vt
vidua illa paupcula. aut citra hunc ꝑfecti-
onis apicē ꝯsistūt. ⁊ tunc sunt impꝑfecti. aut
vltra ꝓcedūt. ⁊ tunc supstitiosi ⁊ impii. Si
igit̄ talis fuit christ⁹ sicut narrat euāgelice
veritatis historia ⁊ ꝑfectorū testimōio mō-
stratū est supra. tales etiā fuerūt apl'i. neces-
sario sequit̄ ſm antichristianā doctrinā ꝙ
christus ⁊ ei⁹ discipuli vel supstitiosi fuerit
vl̄ impꝑfecti. Insup si hec tpalia bona chri-
stus p̄cepit possideri a viris ꝑfectis s̄ c̄ asse-
rit. qcunq ergo ꝑfectionis statū ꝓfitētur. ⁊
hec bona nō possidēt. trāsgressores diuini
p̄cepti esse cōuincunt̄. Qd̄ si verū est vtiq
dici nō pōt. beati pauꝑes spū qm̄ vr̄m ē re-
gnū dei. nec ve vobis diuitibꝫ. sed poti⁹ ve
vobis pauperibꝫ tanq̄ miseris. impꝑfectis.
iniustis ⁊ impiis. et beati diuites. Beatus
etiā popul⁹ cui hec sunt. sine qbus nec ꝑfe-
ctionis apex. nec virtus iusticie possidetur.
que ꝑfectio inter dona dei locū p̄cipuū te-
net. Caueat sibi q̄ eiusmodi sn̄ie est ne sup
eū maledictio p̄ncipis aplorū iuste descen-
dat. dicat̄q sibi pecunia tua tecū sit in ꝑdi-
tionē. eo ꝙ existimasti donū dei pecūia pos-
sideri. Mirū certe quō qs pōt ad tātā im-
pietatē ꝓficere. ad tātā venire insaniam. ad
tantā ꝓrumpe fatuitatē. vt cū christus viris
ꝑfectis suadeat oīa vendere ⁊ dare pau-
peribꝫ. p̄cipiatq apl'is vt nec perā nec pecu-
niā tollant in via. nec aurū nec argentū pos-
sideant. ecōtrario audeat dicere p̄ceptū eē
a deo viris ꝑfectis tpalia possidere. Q̄uis ve-
ro absurda dogma ꝯclusio p̄fata cōtineat.
ex ipius verbis eliciat̄ ex qbus affirmat om-
ne qd̄ infra ꝑfectionis apicē est esse impꝑfe-
ctum. Si apex dicit summā rei alicui⁹ ex-
tremā ⁊ excelsam. ⁊ apicē ꝑfectio habet. ali-
qd̄ est ꝑfectiōis citra apicē eius. duo ḡ con-
traria simul dicit. cū asserit ꝑfectionem ha-
bere apicē. ⁊ nihil citra ꝑfectiōis apicē esse
ꝑfectum. Est etiā hec vniuersalis negatiua
pene in toto falsa. s. cū nō solū ꝑfectio vie sꝫ
etiā perfectio patrie grad⁹ habet. ⁊ sicut ꝑ-
fectio castitatis ⁊ obediētie potest eē maior
⁊ minor. sic ⁊ paupꝑtatis. quēadmodū ex pri-
me responsionis tercia parte patescit. De-
niq q̄ periculosum sit possessionū affluen-
tiā magnis laudatā p̄conijs desiderabilē
reddere. ex hoc patent̄ aduertit̄ ꝙ omniū
fere mortaliū appetitus ⁊ sensus proni sunt
ad ꝯcupiscentiā oculorū ⁊ admirationē di-
uitiarū. Et sicut dicit apl's ad Thim̄. q volūt
diuites fieri incidūt in temptationē ⁊ laqueū
diaboli. Q̄ si dixerit nō se laudare possessi-
ones quascūq. sed tm̄ cōmūes et ecclīasti-
cas et dn̄o dedicatas. attendat ꝙ nō paruū
latet in ipaꝝ cumulatiōe periculum. Unde

Bern. de colloquio simonis et iesu. Dotatas ⁊ dedicatas cernim⁹ eccłias a potentibus ⁊ diuitibꝫ huius secłi. q̄ in opibꝫ bonis diuites iuxta pauli admonitionē amicos sibi facere studuerūt de māmona iniquitatis. a q̄bꝫ in eterna tabernacula reciperent̄. Quid ni sperarēt ab his se recipi q̄ claues vident̄ hr̄e. Sed heu data est ipa ꝓuidentia eoꝝ ī occasionē carnis. et qui sibi atq₃ alijs in celo tabernacula parare debuerāt. ī terra cōiungūt domū ad domū. ⁊ copulāt agrum agro. Quis rapuit ab ore apostolorū huiusmōi tempis verbū grē. verbum fiducie. ecce nos reliq̄mus oīa ⁊ secuti sum⁹ te. Ecce em̄ vt populus sic sacerdotes diuites fieri volunt. silr̄ hic suā ⁊ abundāti⁹ suā recipiunt consolationē. similit̄ amic꜡ egent ⁊ ipi vt in aliena tabernacula recipiātur. vt ꝓpria non hn̄tes. Beati em̄ paupes spiritu quoniā ipoꝝ est regnū celorū. Hec Bern. Idem quoq₃ quibusdā interposit꜡ subdit. Utinā in duodecim vnus hodie petr⁹. vn⁹ q̄ reliquerit. vnus q̄ loculis careat inueniatur. Utinā sapes miser et intelligeres cum thesauro pecunie ⁊ thesaurū ire pariter cumulari vtinā nouissima ꝓuideres aniaduerteres facile ꝑ foramen acus trāsituros nō diuitiaꝝ cumulos sed delictorū. Nihil em̄ tulim⁹ ī hūc mūdū. haud dubiū q₂ nec auferre possumus quicq₃. Hucusq₃ Bern. Cui ⁊ Grego. nazāzen⁹ ꝯcordat in q̄dā sermone ꝯ ꝑsecutores eccłie loquēs. Sed facultatibꝫ inq̄: defraudabunt. Quibꝫ meis. Sed facilt⁹ mihi alas absciderēt q̄s nō habeo. Si aūt ecclīastic꜡. h̄ vtiq₃ ꝓ q̄ oīs pugna ⁊ oīne certamē. An ignoramus q ꝑ pecunie cupiditatē ⁊ loculoꝝ fraudē ad ꝑditionē ꝓficitur christi. Hec Grego. nazāzenus. Ad h̄ etiā facit qđ dicit Ambro. ī lib. de offi. Qui apłos sine auro misit. ecclesias sine auro congregauit. Et iterū. Qui plurimū auri possidet nō abūdat. q₂ nihil est q̄cq̄d in secło est. Qui exiguum h₃ nō minuit. q₂ nil est qđ amittit. res sine dispendio est q̄ tota dispendiū est. Ex his clare patet sanctoꝝ curā fuisse ꝑcipuā nō ad quarūcunq₃ possessionū amorē allicere. sed potius exemplo ⁊ apostoloꝝ ad eaꝝ ꝯtemptū ꝓuocare. Nec tm̄ ex his intelligat aliq̄s q eccłiastica bona ꝑ modū dilapidatiōis sūt habēda cōtemptui. qm̄ hoc sacri canones inhibent. sed q a ꝑsonis nō alligat꜡ cure pastorali ratione maioris securitatis sine ꝑfectionis valeāt ꝓ christi amore dimitti. et hi q̄bus dispensatio eoꝝ cōmittitur eā q̄ dispensant nullatenus alligent̄ affectu. Hic autē vt affluentiā opum reddat amabilē. tanq₃ rem sanctitat꜡ eximie in rōnali ecclesie collocat. ex quo iudiciū cū veritate respondere solebat. cū tamē hec sua doctrina omni careat rōne iudicij ⁊ rectitudine veritatis. Fingit etiā suphumerale quoddā qđ huic irrōnali sine phātasie coaptat. adducens in mediū. xij. viros sanctos atq₃ ꝓbatos. q̄ de statu paupertat꜡ ad dispēsandas diuitias assumpti fuerūt. Clementē. Siluestrum Gregoriū. Ciprianū Hilariū. Basiliū. Chrysostomū. Martinū. Nicolaum Paulū Augustinū. Anselmū. quoꝝ exempla suo adaptās errori in seq̄ntibꝫ subdit. Isti sunt. xij. filioꝝ isrł nomina. isti sunt vitte iacinctine ⁊ catenule auree. Post que addit. Ista est doctrina dn̄ica. statuto apłoꝝ hierosolymis solidata. a sanctis doctoribꝫ exposita. a ꝑfectis christi imitatoribꝫ obseruata. nō vt nihil in cōmuni aut ꝓprio haberetur. sed vt spreta ꝓprietate bonoꝝ eccłie cōmunitas seruaret̄. Si aliter docuer꜡ caue ne fias s̄m apłm anathema. quod a viro absit catholico. qui puniri recusat cū apostata iuliano. Hec verba ipsius. In quibꝫ ⁊ ignorantē se esse demonstrat ⁊ impiū. Nisi em̄ impius esset. nunq₃ de ꝓfessoribꝫ paupertatis in qua nihil habet̄ in ꝓprio vel cōmuni. sensisset tam impie. vt eos tanq₃ hereticos iudicasset anathema esse a xp̄o. Que quidē blasphemia nō solū hos christi pauperes sed ⁊ romanā ecclesiā impetit. q̄ hūc viuēdi modū approbauit. Insup et bonos viros catalogo sctōꝝ ascriptos. et qđ mai⁹ est ipos apłos. q̄ vt ex supioribꝫ claret ī extrema paupertate vixerunt. quibꝫ etiā tanq₃ duodecim filij israel in suphumerali summi pontific꜡ christi ꝯscript꜡. ⁊ ꝑ ꝓpria nomina designatis summa paupertas indicit̄. Sic em̄ scribit̄ in Math. x. Apłoꝝ noia sunt hec. Simon pm⁹ q̄ dicit̄ petrus. ⁊ dehinc ceteris nomiat꜡ subiungit. Hos duodecim misit iesus. ꝑcipiens eis. Nolite possidere aurum neq₃ argentū. neq₃ pecuniā in zonis vr̄is ⁊c. In quibꝫ suphumerale vite aplice. cū rōnali ꝑfectionis et paupertatis altissime. ꝑ charitatem regni celestis tanq₃ vitta iacinctina indissolubili iunctura con-

ſtringit cum interponit. Gratis accepiſtis.
gratis date. Hoc aũt ſupbumerali ⁊ rõna
li ver⁹ pontifex chriſt⁹ adornat⁹ fuit. dum
ſctẽ pauptatꝭ pfectionẽ ⁊ v̄bo docuit et ex/
emplo mõſtrauit. ⁊ tũc potiſſimũ qñ vt ve/
rus pontifex p ſanguinẽ ꝓpriũ ingreſſurus
in ſctã. paup ⁊ nud⁹ in cruce pepẽdit. Hoc
ornamẽto nobili ⁊ ſpũali quo a corpalibus
crucifixoribꝫ chriſt⁹ ſpoliari nõ potuit. hic
velut atrociſſimus predo eũ nudare cõten
dit. ⁊ aliud quoddã cõfingere nitit̄. nõ vit/
ta iacinctina ⁊ catenulis aureis. ſed terre/
narũ poſſeſſionũ affluentijs tanq̄ iũctura
lutea ⁊ viſcoſa cõſtrictũ. q̄ſi chriſt⁹ cũ aplis
terrena poſſederit. ipaq̄ cõmũis poſſeſſio
alti⁹ ꝓuehat magiſq̄ ad celeſtia eleuet. q̄ ex
trema ⁊ altiſſima pauptas Qð nemo dubi
tat falſũ. niſi qui modos prorſus ignorat
mentalis eleuatiõis in deũ. Vñ Hiero. ad
Lucinũ. Joſeph cũ tunica egypti effugere
nõ potuit. adoleſcẽs q̄ opert⁹ ſyndone ſeq̄/
bat ieſum. q̄z tent⁹ fuerat a miſtris trenũ
abijciẽs operimẽtũ nud⁹ euaſit. Helias ig/
neo curru rapt⁹ in celũ melotã reliq̄t in ter
ris. Heliſe⁹ boues ⁊ iuga ꝓpriis opis ver/
tit ⁊ vota. Loquit̄ ſapiẽtiſſim⁹ vir. Qui tã/
git picẽ inq̄nabit̄ ab ea. Q̄diu v̄ſamur in
ſeculi rebꝫ. ⁊ aĩa nr̄a poſſeſſionũ ⁊ reddituũ
ꝓcuratiõe deuicta eſt. de deo libere cogita/
re nõ poſſum⁹. Cui ⁊ glo. cõſonat ſup illud
Canticoꝝ. ſpoliaui me tunica mea ⁊c̃. De/
cept⁹ ſollicitudine tpaliũ ſubſid. oꝝ. q̄ntũ/
libet exiimi⁹ doctor difficile vitat peccatũ.
Hec autẽ idcirco nõ dicim⁹ q̄ diſpenſatio
facultatũ ecclie a viris ſctis ãminiſtrari nõ
poſſit abſq̄ detrimẽto pfectiõis. ſed vt di/
ſcernamus p̄cioſum a vili. q̄z pfectionẽ eis
nõ ꝯtulit tpaliũ bonoꝝ admiſtratio. ſed cõ
tempt⁹. nõ tpalis affluentia ſꝫ ſpũs pauper
tatis. q̄ int̄ rerũ affluentiũ copias ſic viue/
bãt ſicẽ egẽtes. multos aũt locupletãtes tã/
q̄ nihil hñtes ⁊ oĩa poſſidẽtes. quẽadmo/
dũ nobil' ille p̄lat⁹. de q̄ ait Hiero. ſcribens
ad ruſticũ. Sctũs exuperi⁹ tholoſe ep̄s vi
due sareptane imitator eſuriens paſcit ali/
os. ⁊ ore pallente ieiunijs fame torquet̄ ali
ena. oẽmq̄ ſubſtãtiã chriſti viſceribꝫ eroga
uit. Nihil eo ditius q̄ corp⁹ chriſti caniſtro
vimineo. ſanguinẽ portat in vitro. qui aua/
riciã proiecit de tẽplo. q̄ cathedras vendẽ/
tiũ colũbas. mẽſaſq̄ ſubuertit mãmone. et
numulariorũ era diſperſit. vt dom⁹ dei do
mus orõnis ſit. nõ ſpelũca latronũ. Huiuſ
modi tu ſectare veſtigia. ⁊ ceteroꝝ q̄ v̄tutũ
illi⁹ ſiles ſunt. q̄s ſacerdotiũ ⁊ hũiliores fa
cit ⁊ paupiores. Aut ſi pfecta deſideras. exi
cũ abraam de patria ⁊ cognatiõe tua. ſi ha/
bes ſubſtãtiã vende ⁊ da paupibꝫ. ſi nõ ha/
bes grandi onere liberatus es. Nudũ chri
ſtũ nudus ſeq̄re. Durũ grãde difficile. ſed
magna ſunt premia. In his ſacer Hiero.
diſtinguit p̄cioſum a vili. ſimulq̄ oſtendit
q̄ aliud cõpetit pfectiõi p̄lati q̄ eſt pſona cõ
munis. aliud pfectioni pſone ꝓuate. Et iõ
q̄q̄ rõne p̄latiõis quiſq̄s religioſus a ſta/
tu paupratis ad diſpenſatõnẽ tpaliũ poſſit
aſſumi. impiũ tñ eſt hoc ad ꝯſequẽtiã trahe
re. Sicut eñi p̄latis rõne cure paſtoral' cõ
petit extrinſecis interdum implicari nego
cijs ſalua pfectõne. nec tamẽ inferri poteſt
q̄ in pſona priuata eque perfectũ ſit per ex/
trinſecas occupationes erga plurima tur/
bari cũ martha. velut p intimas. feruidas
⁊ iocundas ſurſum actiones ſecus pedes
domini quieſcere cũ maria. ſic ⁊ in propoſi/
to intelligendũ. Licet igitur pontifices ſi/
ue ſummi ſacerdotes (q̄z curã habẽt nõ ſo
lũ quãtũ ad pfectos ⁊ validos. verũetiã in
firmos et impfectos. quos paſcere debent
exemplo ⁊ v̄bo. ⁊ p loco ⁊ tempe corpali ſub
ſidio) ſalua pfectione poſſeſſiões ſuſcepe/
rint ad ſuſtentationẽ pauperũ ⁊ ecclie mini
ſtrorũ. nõ tamẽ ex his quibuſlibet ꝓuatis
pſonis in quolibet ecclie ſtatu aſcribi po/
teſt nec debet. q̄ in tanto ſint pfectiõis cul/
mine cũ amplitudine poſſeſſiõis ſicut cum
altitudine paupertatis. In hoc autẽ q̄ lau
datores pauptatꝭ extreme imitatores exi/
ſtimat iuliani apoſtate. nõ ſolum nequicia
plenũ. ſed etiã veritatis noticia vacuũ eſſe
ſe demonſtrat. dũ pfeſſoribꝫ veritatis mali
cioſe crimen impingit erroris. ⁊ ipam pfidi
am iuliani apoſtate tanq̄ ignorãs a laude
pauptatis inſinuat traxiſſe originẽ. cum tñ
ipe iulian⁹ nõ in h̄ errauerit q̄ aſſereret oĩa
tpalia relinquẽda fore ſm dictamen diuini
conſilij. ad qð nemo aſtringit̄ niſi velit. ſed
poti⁹ ad ſue auaricie rapacitatẽ colorãdaꝫ.
et ꝯculcãdã eccleſiã. h̄ dicebat eſſe de neceſ
ſitate diuini mãdati. allegãs illud chriſti v̄/
bũ qð in luca ſcribit̄. Niſi q̄s renũciauerit
omibꝫ que poſſidet. nõ p̄t me⁹ eſſe diſcipu
lus. Ex quo ipe vniuerſaliter calũniabat̄
ecctiam. q̄i nulla eſſet differẽtia inter renũ/

ciare ꝛ om̄ibꝰ relinq̄re oīa. Uerꝫ sic glo. dicͭ
ibidē. ħ distat inter renūciare oībꝰ ꝛ relinq̄/
re omia. qꝛ renūciare ꝯuenit oībꝰ q̄ ita lici/
te vtunꝭ mundanis q̄ possidēt. vt tm̄ mente
tendāt ad sup̄na. relinq̄re vero est solūmo/
do pfectoꝝ q̄ oīa tpalia postponūt. et solis
eternis inhiāt. Hec glo. Ex qua manifeste
colligitꝭ ꝙ q̄sq̄s ħ sentit ꝙ pfectoꝝ sit oīa re/
linq̄re. ꝛ solꝭ eternis inhiare. doctrinā ſeq̄/
tur iesu christi. nō pfidiā iuliani. Nā ꝙ̄uis
dicat oīa p pfectōnis amore debere relinq̄
nō tm̄ asserit bona eccl'ie dirui. qꝛ licitū est
dimittere ꝓpria. sed illicitū rape aliena.

Tercie responsiōis tercia particula no/
nūq̄ capitulū. in quo abrenūciatōis rō fal
sa elidit. ꝛ penuriose pauptatꝭ duodenaria
ꝓrogatiua monstratꝭ.

m. Os puersarū mentiū esse dinoscitꝭ.
si q̄ snīe sue ꝯria ꝓpter istoꝝ certitu/
dinē inficiari nō possunt. fraudulē/
ta calliditate puertere. ꝛ ad sensū trahere
repugnātem. iuxta illud Bern̄. ad frēs de
monte dei. Si i lectione deum querit q̄ le/
git. oīa coopantꝭ ei i hoc ip̄m. si autē in aliud
declinat sensus legentꝭ. oīa trahit post se/
ip̄m. nihilq̄ tā sane. tā piū i scripturꝭ inue/
nit. qd̄ seu p vanā gloriā. seu p distortū sen/
sum. seu p prauū intellectū non applicet sue
malicie vl' vanitati. Qd̄ manifeste i aduer/
sario paupeꝝ nūc cernimꝰ esse cōpletū. Cū
eñ certū sit pauptatē q̄ ꝯsistit in abdicatio
ne reꝝ tpaliū ꝓpter deū esse laudabilē. ma/
gistrūq̄ christū pfectiōis i pauptate vixisse
vsq̄ ad mortē. hic i cōparatiōe possessionū
ꝛ opulentiaꝝ sic puertendo attenuat. vt nl
sctē pauptati de pfectiōis sublimitate relin
quat. Inuestigās eñ p̄mo cām abdicatio/
nis tpaliū. hāc dicͭ esse ipoꝝ appropriatiōē
seu ꝓprietatē. q̄ qm̄ ex radice descēdit auari
cie vt p̄bis eiꝰ vtamur. nō stat cū pfecta ca/
ritate. q̄ nō q̄rit q̄ sua sunt. Et iō dicit ꝯsul/
tam esse abdicationē ꝓprietatis ad excludē
dā cupiditatē. q̄ extirpata his q̄ eiusmodi
sunt recte cōmittitꝭ dispensatio bonoꝝ tpa/
liū. tanq̄ sciētibꝰ vti. ꝛ nō q̄rentibꝰ q̄ sua sūt.
sed q̄ iesu christi. Qd̄ p abrae. iacob. ioseph
dauid. daniel. patrū scꝫ veteris testamenti
exemplo ꝯfirmat. In his aūt p̄bis ꝛ exem/
plis sup̄ficialiter ꝯsideratꝭ nihil apparet er/
roneū. si tm̄ diligentꝭ discutiantꝭ magnū iue/
nitꝭ latere venenū. Si eñ ꝓprietas sola cā
est abdicatiōis tpalium vt extirpetꝭ cupidi/
tas ꝛ pficiatꝭ charitas ad bona hmōi tpalia
dispensanda. tūc igitꝭ pauptas nō ē nisi sicͭ
via ad abūdantiā. ꝛ dispositio q̄dā ꝛ ambu
la. ac p ħ nulla pfectio ꝯsistit i ea. Impfecta
igitꝭ fuit vita christi. et falsa doctrīa q̄ dixit.
Si vis pfectꝰ esse vade ꝛ vēde oīa q̄ habes
ꝛ da paupibꝰ. Ampliꝰ si vnū aliqd̄ collegiū
nō dicā vniꝰ regni sed totiꝰ mōi bona in cōi
possideat. altissimū illud de pauptate ꝯsili/
um itegerrime ſuat. imo qd̄ ē absurdiꝰ mul
to pfectiori mō q̄ hi q̄ i extrema reꝝ penu/
ria. in fame. s. siti. frigore ꝛ nuditate dn̄o ser/
uiūt. cuiusmodi fuerūt apl'i et hi q̄ exempla
eoꝝ sequūtꝭ. Qd̄ cū euidentꝭ sit falsū. restat
ꝙ hec nō sit cā p̄cisa ꝛ p̄ncipalꝭ abdicādi di/
uitias qꝛ ꝓprie. sꝫ qꝛ illecebrose. vt ostsū ē s.
Uerꝫ ē q̄dē ꝙ ꝓprie diuitie magꝭ solēt eē ille/
cebrose q̄ cōes. ꝛ iō magꝭ ē de essentia pfe/
ctiōis ꝯtēptꝰ ipaꝝ. nō qꝛ appropatio sit cul/
pa vl' sp̄ hēat culpā annetā. sꝫ qꝛ vt freq̄ntiꝰ
solet eē occasio culpe. Uñ ꝛ ip̄emet i ꝯseq̄n/
tibꝰ exēplis sibiip̄i ꝯdicit. cū asserit illos san
ctos p̄res nō solū sine culpa. sꝫ etiā cū pfecti
one bona hec tpalia possedisse. Ipi etiā le/
uite q̄ vxores habebāt ꝛ filios. ꝯstat ꝙ aliq̄
ꝓpria possidebāt. q̄s tm̄ supꝰ de pfectōe lau
dauerat. Ipe etiā pp̄l's israeliticꝰ terrā p̄ri/
bus repromissā adeptꝰ. absq̄ pctō distin/
ctas ꝛ ꝓprias portiōes accepit. Insup nūc
reuelate grē tpe ſm scita legū ꝛ canonū iu/
ste ꝛ sctē aditur ꝛ possidetꝭ hereditas. nō so/
lū in partialibꝰ p̄rimonijs sꝫ etiā i p̄ncipati
bus ꝛ regnis. sicͭ ipe inferiꝰ de ꝯstātino ray/
mūdo et sibi silibꝰ fatetꝭ. Nō ḡ ꝓprietas ē rō
abdicationis sicͭ falso insinuat. q̄si sp̄ sibi sit
pctm̄ ānexū. Sane qd̄ dicͭ clemēs ꝙ p ini/
q̄tate aliꝰ dicͭ ħ eē suū aliꝰ illud. ñ ē intelligē
dū generalitꝭ. sꝫ vt i plibꝰ. vl' intelligēdū ē ꝙ
hmōi appropatio descēdit ex iniq̄tate p̄mo
rū parentū. ꝙ nisi illi peccassent hmōi ap/
propriatio nō fuisset. Non tm̄ ex hoc sequitꝭ
ꝙ om̄is appropriatio sit cū peccato. qꝛ ex p̄/
uaricatione primorū parentū nō solū pec/
cata descendūt sed etiā pene peccatoꝝ. Li/
cet autē diuitie tā cōmunes q̄ ꝓprie haberi
ꝛ possideri valeant absq̄ peccato. tm̄ eas re/
linq̄re pfectiōis est. qꝛ sicut impfectio de se
non dicit culpā vt ex supra dictis apparet.
sic ꝛ perfectio nō tm̄ dicit iusticie rectitudi/
nem. verūetiā expeditionē. quā quidē ex/
peditionē diuitie qꝛ illecebrose ꝛ periculose
prepediūt. Uñ Grego. iiij moraliū. Rarā

valde est vt q̄ possident aurū ad regem ten
dant. cū p semetip̄am veritas dicat. Q: dif
ficile q̄ pecunias hñt intrabūt in regnū ce/
lorū. Idem etiā in. iiij. dyal. Lura rei fami
liaris vix sine culpa agit. et ab his qui q̄lit
culpas declinare debeāt sciunt. Et Raba/
nus sup Matth. Difficile. h̄ est maximi la
boris est pecunias hñtes vl' in pecuniis cō
fidentes exutis phılargyrie retinacul' au/
lā regni celestis intrare. Propter qd̄ secuꝝ
est diuitias fugere. ꝛ eas abdicare pfectum
Unde Hiero. ad demetriadē. Aplici fasti
gij est pfecteq̄ virtutis vendere oīa ꝛ pau/
peribꝫ distribuere. ꝛ sic leuem ꝛ expeditum
cū christo ad celestia subuolare. Porro ex/
empla q̄ subiūgit de p̄tibꝫ incōueniētia sūt
ad ꝓpositū. Primū quidē q: nō se expropri/
auerunt. vt hic falso cōfingit. dicens q᷑ do/
min⁹ sctm̄ abraam ꝓpria hereditate dereli
cta nudū de terra sua exire coegit ꝛ p̄cepit.
Nā ꝛ textus geneseos aperte ꝯtradicit. vbi
dicit. Egressus est abraam sicͭ p̄cep͛t ei do/
min⁹. tulitq̄ sarā vxorem suā. ꝛ loth filium
fratris sui. vniuersamq̄ substātiā quā pos/
sederāt. ꝛ ingressi sunt vt irent in terrā cha
naan. Q' autē Jacob. ioseph. dauid aliqñ i
paupertate fuerūt. h̄ magis fuit vrgentis ne/
cessitatis q̄ volūtarie expropriatiōis. Q' ve
ro daniel oīa sua vendiderat. q: de scriptu
ris auctoritatē nō habꝫ. si sapiētia danielis
fuisset imbutus. nequaq̄ adduxisset in me
diū. q: prudenti⁹ silentio tegit qd̄ scriptura
rū testimonio nō pbat. Secūda rō est q̄re
dictorū patrū exempla nō ꝯgruūt q: cū pfe
ctione virtutis aliq̄s habuerūt act⁹ extrin
secos fm exigentiā tpis. qui trahi non pos/
sunt in exemplū pfectōnis. sicut in patriar/
chis pluralitas vxorū. in dauid strēnuitas
ad belladū. ꝛ in helia occisio ꝓphetarū baal.
ꝛ si cū illis pfectionē seruauerūt. magis ad/
mirabiles q̄ imitabiles viris pfectis ꝓpo/
nunt. Unde Aug⁹. de moribꝫ eccłie. Ami/
sit Job oēs diuitias ꝛ factus est repente
pauperrim⁹. sed incōcussum tenuit animū.
q̄ animosi esse possent nr̄i tpis homīes. nō
magnope in nouo testamēto ab istorū pos
sessione phiberemur vt pfecti esse possem⁹.
Hec Aug⁹. Lui ꝯsonat Grego. j. moraliū.
Necdū virtus p̄cepti emicuerat. que oīa
relinqui p̄ciperet. sed tñ eandē p̄ceptionis
vim in corde seruabat. q: nimirū substātiā
suā iā mente reliq̄rat quā sine amore possi/
debat. Ex quibꝫ euidenter apparet q᷑ Iob ter/
rena possidendo pfect⁹ fuit solo cōtemptu
mentis. q: nondū emicuerat ꝯsiliū paupta
tis. ac p hoc sicut cōiugiū abrae. cui non p̄/
fertur celibat⁹ iohis. nō est trahendum tpe
grē in exemplū pfectiōis. sic nec patrū san/
ctorū possessio tpalis. Tercia quoq̄ rō ad
hoc ꝓpm est. q: multa p̄tibꝫ in figura ꝯtinge
bāt ꝛ vmbra que tpe reuelate grē ꝛ veritatꝭ
pfectioni nō ꝯsonāt. ꝛ ideo illa nūc in exem
plū trahere. nō modicā generat absurdita
tem. Uñ Bern̄. de colloquio simonis et ie/
su. Excusant se aliq̄ forsitan dicētes. Abra
am. ysaac et iacob. ceteriq̄ sctī. nunq̄d non
terrenas diuitias habuisse legunt. Suffi/
cit nobis esse sicut illi fuerūt. Neq̄ enim su
mus nos p̄tibꝫ meliores. Si culpabil' pos
sessio esset diuitiarꝫ. nunq̄ illi in diuitijs
tantā a dño grām obtinerēt. Quid'rñ debi
mus nouis imitatoribꝫ veterū sanctorum.
Imponāt certe vitulos sup altare dñi. ma
ctent arietes. hircos imolent. q: ꝛ h̄ abraaꝫ
fecit. Sed hec inquiūt statū vltra non hñt
vbi reuelata est veritas transiere. Quid si
ip̄as quoq̄ sctōrū diuitias tpales vmbrāꝫ
fuisse dixerim⁹ futurorꝫ. In figura siquidē
eis oīa legim⁹ ꝯtigisse. Deniq̄ q̄d ni ter/
renas palā diuitias possiderēt sctī ꝛ pfecti
viri. cū sola terrena palā ꝓmitterent a dño.
Ubi sane celestis ꝓmissio sonuit. necesse ē
spūalibꝫ spūalia cōparari. ꝛ mutari sacrifici
um spe mutata. Non sunt igit hmōi exēpla
nec etiā platorū que ꝯsequēter annectit. cū
de paupertatis pfectione agit. adducēda in
mediū ne sub specie sctitatis pontifical' of/
ficij qd̄ opulentia cōmutat. ꝛ honoꝝ parui/
pendat paupertas. vilificet humilitas. exci/
tetur cupiditas ꝛ ambitio foueat. ad q̄ om
nia is cui rñdemus pauperꝝ hostis omni q̄
potest ꝟtute conat. Nā verū iusticie solꝫ. q̄
paupertatis ꝛ humilitatis exempla ī vniuer
sum orbē radios sue lucis emisit. pbātasti/
ce cuiusdā nebulositatis obiectu obscura/
re ꝯtendit. Querit eñ. Ut q̄d christ⁹ pau/
per esse voluit. Ut quid rex fieri recusauit.
Et respōdet vt verb eius vtamur. iō paup
esse debuit. vt cū statū teneret q̄ ab omibus
imitari valeret. Neq̄ eñ oēs diuites fie
ri possunt. sed si voluerint omnes paupes
fient. Postq̄ subiūgit. Q' autē ne rex fieret
fug. t. mūdanas dignitates fugere docuit.
Alius est eñ honor regꝭ. alius prelati siue

sacerdot℞. Hec sunt v̄ba illi⁹ in q̄bꝯ tā virili/
ter ⁊ indocte sentit ⁊ loq̄r de alta ⁊ tā nobili
materia. vt nos etiā pudeat ip̄i⁹ ineptias re
plicare. Quis eñ in sacris lr̄is eruditus vl̄
modicū. q̄s quātulācūq; ad xp̄m reuerētiā
habēs. altissimi dei benignissimā ꝯdescēsio
nē vsq; ad extreme paupertat℞ inopiā sic au/
deat ꝑuipēdere. vt putet eū ꝑ eqūlr absq; ra
tione ⁊ causa ꝑmaria. Quā tñ is paupertatis
hostis adeo friuolā arbitrat̄ vt nō vereatur
dicere. nō xp̄m pauperē factū. q: nō oēs pn̄t
diuites fieri. Si igit̄ possent omēs adipisci
diuitias sicē ⁊ paupertatē assumere. eque bn̄ vl̄
magis f̄m hāc ꝓphanā doctrinā xp̄s debuis
set tp̄alibꝯ bonis diues esse q̄ꝫ paup. Quod
si verū est. paupertas i nullo p̄ferr̄ diuitijs nec
magis ē meritoriū p xp̄o pauperē fieri q̄ꝫ pos
sidere diuitias. Quapropt̄ sicē xp̄s dixit ado
lescēti diuiti. vade ⁊ vēde. ita f̄m ꝑ antechri/
stianū dogma dici pōt ⁊ paupi. si vis ꝑfectus
esse vade ⁊ posside. Insup cū dic̄ q̄ oēs pn̄t
paupes esse. aut intelligit de paupertate q̄ ha/
bet aliq̄d in cōmuni. cuiusmodi est in colle/
giatis ecclijs. ⁊ tūc est falsum. q: nō omēs eti
am si velint admittūt̄ ad collegia talia. Aut
intelligit de paupertate in q̄ nihil habet̄. ⁊ tūc
etiā falsum est. q: nō omēs saluis statibꝯ q̄s
in ecclia vniuersali de⁹ esse instituit. hāc pos
sunt paupertatē eligere. sicē patet in regibꝯ ⁊ p̄n
cipibꝯ. militibꝯ. popularibꝯ. ceteris q; habētibꝯ
vxores ⁊ filios. Et qm̄ q̄ a recta ꝟitatis via
discedit p deuia vagat̄ errorū. hinc puenit q̄
de xp̄i fuga in ꝯsequētibꝯ loquēs in multa i
cidit falsa. dicēs q̄ xp̄s docuit honores esse
fugiēdos. nō eccliasticos s; mūdanos. quia
acceptauit honorē in hierl̄m sibi exhibitū;
vt ꝓbaret. q̄ ꝑus fugerat honorē sibi oblatū;
vt regi. et q̄ ille tertiū ꝯtradicit euāgelico. Nā
in Iohe d̄r. Bn̄dictus q̄ venit in noīe domi
ni rex israel. Et in Marco. q̄ turbe clama/
bāt dicētes. Bn̄dictū qd̄ venit regnū patris
nostri dauid. Sup q̄ Beda. Nō repimit vo
ces eoꝝ q̄ regnū patriarche dauid in eo re/
staurandū. ⁊ ꝑce benedictōis dona recupe/
rāda ꝯanūt. Ut q̄d igit̄ qd̄ ꝑus fugiēdo d
clinauit. mō libēs amplectit̄. nisi vt apte do
ceret q̄ nō tempal' ⁊ terrenū s; eterni in celis
rex esset imperij. ad qd̄ ꝑfecto regnū ꝑ morte
ꝑrū mortis ⁊ gl'iam resurrectōis ꝑuenitur
Ex his clarū est q̄ xp̄o exhibit⁹ fuit honor re
galis. nō ꝓphetalis seu sacerdotal'. vt d̄r. quē
tamē acceptauit ꝓpter mysteriū nr̄e salut℞. et

ꝓpter exemplū humilitat℞. vt etiā ab his ob
lati honoris nō recusaret obsequiū a quibꝯ
paulo post crucifigendū se esse sciebat. Tūc
siquidē inter laudantiū ⁊ applaudētiū voces
humilitat℞ ⁊ pietatis nō immemor. sup aselli
tergū sedere nō erubuit. s; etiā copiosos la/
chrymaꝝ imbres effudit. Per hūc etiā mo/
dū qñ discipulorū pedes humilit̄ abluit. se
magistrū ⁊ dñm esse ⁊ dici debere mōstrauit.
vt p declarationē regie celsitudinis discipu
los duceret ad imitatōē ostēse humilitatis.
Mira igit̄ ꝑuersitas est ea q̄ scriptura intro
ducit in exemplū abiectōis. ad fomentū am
bitōis intorq̄re. q̄si nō sit humilitat℞ virtus
honores eccliasticos fugere. nec supbie viti
um ad illos aspirare. Cui⁹ ꝯtrariū dic̄ Gre
gori⁹ in registro. Ego inq̄t viā capit℞ mei se/
quens. summopere decreueram esse opprobriū
hoim̄ ⁊ abiectio plebis. In q̄ manifeste ostē
dit q̄ in fuga eccliastici honor℞ est imitatio
xp̄i. Idē quoq; in pastorali. Nolite plures
magistri fieri. Hinc ip̄e dei ⁊ hoium media
tor regnū ꝑcipere vitauit in terris. q̄ supnorū
spirituū sciam sensumq; trāscendēs añ secu
la regnat in celis. Qui eñ idcirco i carne ve
nerat vt nō solū nos p passionē; redimeret.
verū etiā p suā ꝯuersationē doceret. exemplū
se sequētibꝯ p̄bēs rex fieri noluit. ad cruc℞ vo
patibulū spōte ꝑuenit. oblatā gl'iam culmi/
nis fugit. penā ꝓbrose mort℞ expetijt vt mē
bra ei⁹ discerēt fauores fugere. terrores mi/
nime timere. p veritate aduersa diligere. ꝓ/
spera formidādo declinare. Hucusq; Gre/
gori⁹. Si igit̄ xp̄s in fugiēdo regnū se seq̄n/
tibꝯ exemplū dedit fugiēdi gl'iam. fauorem ⁊
ꝓsperitatē. ⁊ hec nō tm̄ inueniunt̄ in digni/
tatibꝯ mūdanis s; etiā eccliasticis. cōstat q̄
humilitat℞ est hec refugere. ad ꝑfectā humi/
litatis xp̄i imitatōē. q̄tū fieri pōt saluo zelo
animaꝝ salut℞. ⁊ obediētia respectu supiorū
cū ip̄e xp̄s discipulis ꝯtēdentibꝯ q̄s eoꝝ vi/
deret̄ esse maior. in Mattheo rn̄deat. Qui/
cūq; humiliauerit se sicē paruul⁹ iste. hic ma/
ior est in regno celoꝝ. Et si forte q̄s dicat. si/
cut in ꝯsequētibꝯ conat̄ astruere. ꝑ ad humi
litatē spūalē ⁊ interiorē. nō ad corpalē ⁊ exte
riorē debere referri. nō modicū decipit. cum
vniuersoꝝ mgr̄ ⁊ dñs nō solū spūalis s; eti/
am corpalis hūilitatōis exēpla p̄buit. qñ di/
scipuloꝝ pedes lauit ⁊ tersit. vbi ⁊ dixit. Ex
emplū dedi vob. vt quēadmodū ego feci vo
bis. ita ⁊ vos faciat℞. De q̄ Aug⁹. omel. liq.

Passurus xp̄s extrema p̄misit obsequia. nō so'lū
eis p quibus erat subiturus mortē. s3 etiā illi q
cū fuerat traditurus ad mortē. Tāta quippe est
humane humilitatis vtilitas. vt eā suo cōmen/
daret exēplo etiā diuina sublimitas. q̄a hō
superbus in eternū periret nisi eū deus humil' inue/
niret. perierat aūt superbiā deceptoris secutus. vt
humilitatē redēptoris sequatur inuētus. Disca/
mus fr̄es humilitatē ab excelso faciamus inuicē
humiles qd humilis fecit excelsus Magna
est hec cōmēdatio humilitatis. Faciāt hec si/
bi inuicē fr̄es etiā ope ipso visibili cū se inui/
cem hospitio recipiūt. Vñ et apl's cū bñ me/
ritā viduā cōmēdaret. si hospitio inq̄t rece/
pit. si sanctorum pedes lauit. Et apud sanctos
vbicūq3 hec cōsuetudo nō est. qd manu non
faciūt corde faciūt. multo aūt est meli' et sine
controuersia vt etiā manibus fiat. ne dedignetur
qd fecit xp̄s facere xp̄ianus. Cū eñ ad pedes
fratris inclinatur corpus. etiā corde ipso vl' exci/
tatur. vel si iā inerat cōfirmatur ipsius humilitatis
affectus. Bis aūt verbis ondit' q humiliatō ex
terius facta in corpe. plurimū cōfert ad pfectō
nem virtute humilitatis in corde. Per hūc etia3
modū exteriorum rerum penuria q̄ quis de se videa
tur inutilis. paupertati tñ spūs iūcta nō solū
ipsius auget meritū s3 etiā vals ad plurima. p
pter qd recte designatur p euāgelicā illā mar/
garitā. q̄ tāte p̄ciositatis est vt p illa emenda
distrahēda sint oia.

V Alet eñ inter alia ad q̄ttuor. s. ad ex
terminiū iniq̄tatis. ad exercitiū pfe/
cte virtutis. ad possessionē interne io/
cunditatis. et ad publicationē euāgelice p̄di/
cationis. Valet p̄mo ad exterminiū iniqui
tatis. Primū q̄dē propter expiationē pperrata
rum culparum. Est eñ caminus q̄dā purgās et
eliminās sordes pctōrū. iuxta illud Isaie.
Elegi te in camino paupertatis Qd maxime d
illa intelligi habet paupertate q̄ nō tm̄ volun
tatē interius p rerum cōtēptū afficit. verum etiā cor/
pus p penuriā affligit. De qua Gregorius in
omel. de lazaro et diuite. Mala inq̄t Laza/
ri purgauit ignis inopie. et bona diuitis remu
nerauit felicitas vite trāseūtis. Illū paup/
tas afflixit et tersit. illū abūdantia remunera
uit et repulit. Quicūq3 ergo in hac vita bñ habe
tis. cū vos bona egisse recolitis valde d eis
pertimescite. ne cōcessa vobis psperitas eorun
dē remuneratio sit bonorum. et cū q̄slibet pau/
peres nōnulla reprehēsibilia ppetrare cōspici
tis. nolite despicere. nolite desperare. q2 for/
tassis qd superfluitas tenuissime prauitatis in
quinat. caminus paupertatis purgat. De vobis
omnino pertimescite q2 nōnulla etiā male acta
psperā vitā secuta est. de illis vero sollicite pen
sate. q2 eorum vitā magistra paupertas cruciat.
q̄usq3 ad rectitud. nē pducat. Scd'o propter
subtractiō3 occasionū peccādi. q̄ sic diuitiarum
affluētia crescūt. sic volūtaria paupertate mi/
nuūtur Vñ chrys. sup ep'la3 ad heb. s'mōe scd'o
Christianus in paupertate cōstitutus q̄ cū diuitijs
magis irradiat. Quō. q2 excludit a se superbie
typū. nō erit arrogās s3 patiēs. obtēperans
pudicus. mitis. et sapiēs. Qui vero i diuitijs cō/
stitutus est. multa illū ad hec bona ipediunt.
Inspiciamus ergo que sunt q̄ diues operatur. Rapit
aliena. estuat cupiditate. nefandos nō desi/
nit pertractare cōcubitus. maleficia cūcta cōmit
tit. Nōne vniuersa hec ex diuitijs cōspicis ge/
nerari. Intueris quō in paupertate mag' q̄ in
diuitijs virtutes facilius possidemus. Nec mihi
dicas q2 in hac vita diuites nullā vindictā
suscipiūt Nā cū omibus malis suis etiā h ma
lum habēt diuitie. q2 malignitate peccātes
ab vltionibus tuentur. et q̄ diuitias possidet sem
per peccās nulla pena reuocatur. s3 sine vl'lis
remedijs munera suscipit pctōrum et frenū illi
nullus imponit. Hucusq3 Chryso. Et si forte
q̄s dicat q de paupertate occasionaliter multa
mala oriuntur. r̄ndet interius. pxim. s'mone. Ne/
mo causetur inq̄t de paupertate q̄si causa sit mul/
torum malorum. neq3 obloquatur d xp̄o q̄ p'cectōe3
illā dixit. si vis pfectus esse. Hoc eñ in verbis
dixit et opibus ondit. et p discipulos suos do/
cuit. Sectemur igitur paupertatē. maximū quip/
pe bonū est. Nihil eñ opulentius eo q̄ paupta/
tē spōte diligit et cū alacritate suscipit Va
let etiā tertio propter abscisionē vitiosarum radi/
cū. Vñ et Chry. ser. eodē. Abijciamus quecūq3
corpus florere faciūt. viciāt autē aiam. temporē
sūt diuitie. gl'ia. cūcta hec carnis sūt et amor
corporum. Itaq3 nō amemus ampliora s3 pau/
pertatē sp cōsectemur. ista eñ magnū bonū
est. S3 sapia inq̄t pauperis p nihilo habetur
Et iterum. Diuitias et paupertatē ne dederis mi/
hi. et ex camino paupertatis libera me. Quare ergo
hec dicta sunt. Hec i veteri testamēto dice/
bātur vbi multa rō diuitiarum. vbi paupertas plu
rimus erat cōtēptus. vbi hec q̄dē maledictō erat
illud bñdictio. s3 nūc nequaq̄ ita est. Si vis
audire paupertatis p̄dicamēta. ipam pfessus ē
xp̄s et dixit. Filius hois nō h3 vbi caput suu3
reclinet. Et iterum discipul' dicebat Nolite

possidere aurum neq; argentū. Et petr⁹ dice/
bat ei q̄ ex natiuitate sua claud⁹ erat. Argen
tū τ aurū nō est mihi. Et in ipso q̄d̄ē veteri te
stamēto. nōne helias pter melotā nihil ha/
bebat. nōne heliz e⁹. nōne Johes. Deniq;
Chrys. paupertatis tolerātiā laudat. q: corpa/
lū p eā rerū amor abscindit. q̄ est pma radix
vicioꝝ. laudat etiā q: p ipaz abscindit radix
scd̄a. q̄ est timor male humiliās. Vñ τ cōse/
quēter adiūgit. Vides q: qd̄ matie facit fi/
duciā h̄ est paupertas. Diues seru⁹ est obnoxi
us exiſtis dānis τ tribuēs oīm volēti eū no
cere. ille aūt nihil hñs pscriptōē nō timet ne
q; odēnationē. Nequaq; ḡ paupertas fac̄ sine
fiducia esse Christus cū paupertate mittebat
aplos in causam op⁹ habente fiducia mlta.
Valde eñ fortis est paup. τ nō hz vñ iniuriā
patiat. Hec vba chry. intelligi nō possunt ni/
si de paupe q̄ nihil penit⁹ habz. Ex his igit
patet q volūtaria paupertas nō modicū valz
ad exterminiū iniq̄tatis. Valet etiā ad ex
ercitiū vtutis pfecte. Primū quidē. q: p eaz
virt⁹ acq̄sita pbat̄. Vñ Amb. pmo lib̄ offi/
cijs. Nō pt q̄s pmiū accipe nisi legitime cer/
tauerit. neq; gloriosa victoria vbi nō fuerit
laboriosa certamina. Ideo dñs in euangelio
Beati paupes spū q̄m ipoꝝ est regnū celoꝝ
Nō dic̄ beati diuites s; paupes. Inde eñ i
cipit beatitudo diuino iudicio vbi erūna esti
mat̄. Hec Amb. Cōstat aūt q erūna nō est i
paupertate rōne ptēpt⁹ reꝝ in mēte. s; rōne pe
nurie tpalis quā sustinem⁹ in corpe. Scd̄o
etiā valet q: p eā vtus pbata custodit̄. Vñ
Hiero. ad paulinū. Crates ille theban⁹ ho/
mo q̄ndā ditissim⁹. cū ad philosophādum
athenas pgeret. magnū auri pōd⁹ abiecit. nec
putauit se vtutes posse sil̄ τ diuitias possi de
re. Denique τ tu audita snīa saluatoris. si vis
pfect⁹ esse vade τ vende oīa q̄ habes et da
paupibꝫ. τ veni seq̄re me. verba vte in opa. τ
nudā crucē nud⁹ seq̄ns expeditior τ leuior
ascēdis scalā iacob. puriſq; manibꝫ τ cādido
pectore pauperē te spū τ opibꝫ gliaris Va
let etiā tertio. q: p eā vtus custodita expedi
tius in finē pducit̄. iuxta qd̄ dic̄ Chrys. sup
eplam ad Heb. smōe scd̄o. Nō habētes di/
uitias nō ꝓpterea doleam⁹. s; gratias magis
vniuersoꝝ deo τ dño referam⁹. q: nos pūo
labore eādē mercedē poterim⁹ quā diuites
ꝓmereri. τ si voluerim⁹ etiā ampliorē. Ni ex
puis magna lucramur Huic etiā Greg. cō
sonās in omel. Regnū inq̄t celoꝝ tm̄ valet
q̄ntū habes. Et iterū. Añ dei oculos nunq̄
est vacua man⁹ a munere. cū arca cordis re
pleta fuerit bona volūtate. Quapropter cū
volūtas vbi deest possibilitas p facto repu
tat̄. τ facili⁹ sit sanctis paupibꝫ velle q̄ diuiti/
bus bona velle τ facere. multū igit̄ fac̄ pau
pertatis inopia ad vtutis expeditiōem. Si
ḡ volūtaria tpaliū reꝝ penuria virt⁹ proba
tur. ꝯseruat̄ τ expedit̄. manifeste cōuincit̄ q
eminētia paupertatis plurimū ꝯfert ad extra/
tiū pfecte vtutis Cōsequēter etiā valz ad
fruitiōem tociꝰ diuitat̄ interne. Primo rōe ex/
trinsece securitatis. Vñ Chrys. omel. xlix. su/
per Math. Diuitē necesse est multis indi/
gere τ turpiter fure. formidare τ suspicari. τ
timere eoꝝ q̄ suspicant̄ oculos. τ calūniato/
rum ora. τ auaroꝝ ꝯcupiscētias. s; nō paup
tas est aliq̄d tale s; ꝯtrariū vniuersum regna
est nō subiecta furibꝫ s; munita. port⁹ tran/
quilli⁹. palestra τ gymnasiū phie. Cōstat aūt
q paupertas furibꝫ nō subiacēs ea potissimū
est i qua nihil habet̄. de q̄ τ subdit ibidē Au
dite quicūq; paupes estis. magis aūt q̄ ditari
cupitis. Nō pauperē esse malū est. s; ñ vel
le pauperē esse. τ neq; malū existimes paup/
tatē τ nō erit tibi malū. τ si phaueris decē mil/
ium erit bonoꝝ fons τ origo. Nec tm̄ securi
tatē dat penuriosa paupertas in h̄ seculo. verū
etiā in futuro iudicio. Vñ Bern. sup ps. q̄
habitat. Felix paupertas volūtarie relinq̄n/
tiū oīa. τ sequētiū te dñe ihū. Felix plane.
q̄ tā securos. imo τ tā gloriosos faciat in illo
singulari fragore elemētoꝝ. in illo tremēdo
examine meritoꝝ. in illo tāto discrimie iudi
cioꝝ. Scd̄o rōne expectate mercedis. Vñ
sup illud Job. deridet iusti simplicitas. lam
pas ꝯtēpta apud cogitatōes diuitū. parata
ad tps statutū. dic̄ Grego. Statutū quippe
ꝯtēpte lāpadis tps est extremi iudicij prede
stinat⁹ dies. Tūc reprobo oculis patet. ex.
q celesti potestate subnixi sūt q̄ terrena om
nia reliquerūt. Quisq̄s eñ diuini amoris sti
mulo excitat⁹ hic possessa reliq̄rit. illic pcul
dubio culmē iudicantis potestatis obtinebit.
vt simul tūc cū iudice iudex veniat. q̄ nūc cō
sideratiōe iudicij sese spōtanea paupertate ca/
stigat. Liquet aūt q paupertas p q̄ q̄s deride
tur τ ꝯtemnit̄. ea potissimū est q̄ annexā ha/
bet exterioꝝ penuriā τ vilificatiōz. Vñ Ber
nard⁹ ser. xlj. Duo habet paupertas seq̄ntiuz
dñm. afflictiōz scz τ vilitatē. de quibꝫ ꝓpheta.
Vide inq̄t humilitatē meā τ laborē meuz. τ

propterea in terra sua duplicia possidebūt.
vt p pudore sit honor iudiciarie potestat̃. p
labore refrigeriū placidissime sessiōis. Nec
tñ est que castigat. purgat. pbat. humiliat. ⁊
exaltat. Hāc igit̃ rōne merced. e cōcomitat̃
leticia mētis. Vñ sup illud ps. Ego sū pau
per ⁊ dolēs. sal⁹ tua de⁹ suscepit me. Glosa.
Laudabo i me ⁊ in mēbris meis nomē dei
cū cātico. i. cū delectatōe. q̄ si oīa desunt.
nec tñ illi deest mētalis iocūditas. ꝓpter qđ
subdit̃. Videāt paupes ⁊ letent̃. q̄rite deū ⁊
viuet aīa vestra. Tertio q̄z ad hipsum va
let rōne supinfuse ꝯsolatōis. Vñ Chrysost.
omel. iiij sup Mat. Descēdam⁹ inq̄t ad pau
pertat̃ caminū. videam⁹ q̄ ambulāt in eo. ⁊
clarorꝫ colla ꝯculcant. videam⁹ miraculū et
paradoxū hoīem in camino psallentē. i igne
gratias agentē. paupptati vītime alligatū. ⁊
multā ferentē deo laudatōz. Etenī puer̃ il
lis trib⁹ silēs sunt q̄ paupertatē cū grāꝝ actōe
ferūt. nā ⁊ igne terribili⁹ paupertas incendere
ꝯsueuit. s̄z pueros illos nequāq̄ icēdit. Ita
⁊ nūc si in paupertate grās egerī̃. vincula dis/
soluunt̃. ⁊ flāma extinguit̃. ⁊ si non extincta
fuerit. qđ mīro mirabili⁹ est p flāma ros orit
tur. Qđ ⁊ in philosophātib⁹ est videre. qm̄ i
paupertate diuitib⁹ copiosi⁹ disponūt̃. ⁊ i me/
dio camino rore puro potiunt̃. Etenī maxi
mus est ros nō detineri ꝯcupiscētia diuitia
rū. Et illi tūc ꝯtēnentes regē facti sunt rege
clariores. ⁊ tu vtiq̄ si despexerī̃ mūdana ne/
gocia. oīi mūdo eris honorabilior. fm̄ san
ctos illos q̄b⁹ dign⁹ nō erat mūd⁹. Vt igit̃
dign⁹ celis efficiarī̃. deinde pñtia ita tñ et h
clariori ⁊ futuris potieris bonis. Hucusq̄
Chrys. euidēter ōñdēs q̄ volūtaria paup/
tas ⁊ rerꝫ penuria est q̄z maxie vtilis ad ꝑfru
itionē iterne iocūditat̃. Valet quarto ad
publicatōz euāgelice ꝑdicatōis. Primū q̄
facit eā mag̃ credibilē. Vñ Chrys. ome. iiij
sup Math. Tal̃ est luminis virt⁹ vt nō solū
luceat. s̄z ⁊ illuc ducat illos q̄ sequunt̃. Ita
tñ viderit oīa p̄sentia nos cōtemnētes ⁊ ad
futura ꝑparatos. añ oēm sermonē opib⁹ no
stris credēt. Quis eñ ita est amēs vt vidēs
cū heri ⁊ añ lasciuiebat ⁊ ditabat̃ oīa exutū.
⁊ ad famē ⁊ inopiā ⁊ durā vitā sanguinē oc/
casionē ⁊ oīa q̄ vident̃ piculosa ꝑparatū.
nō manifestā accipiat hinc futurorꝫ demon
strationē. Si aūt nos p̄sentib⁹ implicauerī
mus ⁊ imiscuerim⁹. q̄liter poterīt credere q
ad possessionē aliā festinem⁹. Hucusq̄ chry
sostom⁹. In his clare demōstrat q̄ volūta/
rie paupertat̃ exēplū in ꝑdicāte magis credi/
bilē facit euāgelicā ꝑdicatōnē. Secūdo
etiā valet q̄ magis reddit efficacē. iuxta qđ
Damascen⁹ li. iij. dic. Euāgeliū agnitōis dei
ꝑdicatū est. nō bellis ⁊ armat̃ exercitib⁹ ad
uersarios deuincēs. s̄z pauci nudi. paupes.
ꝑsecuti. verberati. mortificati. crucifixū i car
ne ⁊ mortuū. ⁊ dñante ꝑdicātes sapiētib⁹ ⁊ i
sipientib⁹ ꝑualuerūt. Hec Damascen⁹. Ho
rū imitatores illi fuerūt de q̄b⁹ in eccl̃iastica
hystoria li. iij. dic̃ Eusebi⁹. Quidā ardētiore
diuine sapiētie cupiditate succēsi. aīas suas
v̄bo dei cōsecrabāt. explētes ꝑceptiōis salu/
taris ꝑceptū vt facultates suas ꝑmo paupi/
bus diuidētes. expediti ad ꝑdicādū euāge/
lium fierēt. Tertio q̄ efficit eā mag̃ acce
ptabilē. Vñ sup illud Math. dign⁹ est ope
rari⁹ cibo suo. dicit Chrys. ome. xxxiij. Ma
nifestū qm̄ a discipulis eos cibari oportebat.
vt neq̄ ipi magna sapiāt aduersus eos q̄ di
cebant̃ oīa prebētes ⁊ nihil accipiētes ab
ipis. nec illi rursus abscindāt̃ tāq̄ despecti
ab ipis. Cū igit̃ volūtaria rerꝫ penuria euā/
gelij ꝑdicatōem mag̃ reddit credibilē. effi/
cacē. acceptabilē atq̄ h auditores iducat ad
fidē. erigat ad spem. alliciat ad charitatē. ma
nifestū est q̄ maxie valet ad euāgelice verit̃
publicatōz. Cui⁹ etiā euidēs iudiciū est. q̄
ꝑ aplos paupes reb⁹ ⁊ spū. q̄z q̄z nūero pau/
cos diffusa est euāgelica veritas in orbē vni/
uersum. vt de ipis hec dictū sit. In omnē ter
rā exiuit son⁹ eorꝫ. Vñ Chrys. sup Math.
omel. xlvj. Si aūt hoīes. xij. orbē terrarꝫ cō
uerterūt. excogita q̄ta est nostra malicia cū
tāti existētes. eos q̄ regunt̃ nō possum⁹ cor/
rigere. q̄s decē milib⁹ mūdis oportebat suffi/
cere ⁊ esse fermentū. S̄z signa illi habebāt
S̄z nō signa eos mirabiles fecerūt. Multi
eñ ⁊ demōes ꝓijciētes q̄ iniq̄tatē opati sūt
nō sunt facti mirabiles s̄z puniti. S̄z quid
inq̄m est qđ eos ōñdit magnos. Pecuniarꝫ
cōtempt⁹. glie despect⁹. ab oīb⁹ vite h⁹ ne/
gocijs exceptio. q̄ si nō habuissent. ⁊ si decem
milia mortuos suscitassent nō solū nulli p/
fecissent. s̄z ⁊ seductores estimati essent. Huc
usq̄ Chryso. Qui ⁊ his patent̃ ōñdit q̄ ni/
hil tñ valuit ad dilatādū xp̄i euāgeliū q̄z p/
fectus cōtēpt⁹ rerꝫ mūdanarꝫ. Cū igit̃ volū/
taria ⁊ penuriosa paupertas. sic ex ꝑdict̃ clu/
cet valores incōparabiles q̄tuor habeat tri/
plicatos. recte designat̃ nō solū p vnā etian/

gelicā margaritā. vez etiā p duodecim pre/
fulgidas ī porī; noue hierl'm descēdentī; de
celo p magno sui valore miraqz pulcritudi/
ne positas. quibꝫ ꝛ noīa duodecim pauperū
spū aplo. s. in fundamētis collocata vīdēt
seu p duodecī lapides ī typico rōnali qua/
druplici ordinatōe distinctos. q̄ summ⁹ no/
ster pōtifex adornat⁹ apparuit. qn̄ vt nos re
cōciliaret pr̄i nud⁹ in cruce pepēdit. Cui eci
am rōnali ꝛ supͣhumerale exēplū. s. duodecī
aplo. tāqꝫ vitta iacinctina caritatꝫ affectu
copulat̄. Est eñ hmōi paupͣtatꝫ p̄ciositas nō
tm̄ multiplex sꝫ ꝛ magna ꝛ incōparabil' om
ni p̄ciositati terrene. vt ait Chrys. sup Ma
theū. omel. xvj. Quid aūt si q̄s tibi pponerꝫ
facere fenū auz. ꝛ posse oīnes pecunias vt
fenū ptēnere. Nō vtiqꝫ h̄ suscipes magis. et
valde decēter. etenī h̄ hoīes vtiqꝫ attraxisset
Si em̄ viderēt fenū auz effici ocupiscerent
ꝛ ipi hāc virtutē. vt sic mouerent̄ ꝛ augeretur
vtiqꝫ eis pecunia cupido. Si aūt viderēt
oēs vt fenū auz despiciētes. olim vtiqꝫ ab
hac egritudine erutī essent. Idē īꝫ omel. vl
tima. Si q̄s tibi p̄ncipat⁹ ꝛ ciuiles ptātes ꝛ
diuitias ꝛ lasciuiā pponeret. deinde paupͣta
tē ponēs. electōem daret accipe q̄dcūqꝫ vel/
les. hāc pfestim rapes. si tñ cognosceres ei⁹
pulcritudinē. Mihi aūt paupͣtas puelle cu
iusdā pulcre ꝛ speciose filie esse videt̄. Cum
hac heli as educat⁹ rapt⁹ est beata illa rap/
tura cū hac heliz⁹ claruit. cū hac Iohes. cū
hac apli oēs. Sꝫ ꝛ ipsam puelle h⁹ pulcri/
tudinē intueamur. Etenī ocul⁹ ei⁹ e. ī pur⁹ ꝛ
p̄clar⁹. nihil habēs turbulentū sꝫ māsuetū ꝛ
trāquill⁹. delectabil'. ad oēs respiciēs. mitꝫ
humilis. nulli od'o hñs. nullū auertēs. os
illi ꝛ lingua sana est pthnua grā ꝛ actiōe plēa
ꝛ benedictiōe. ꝛ nuntiis v̄bis ꝛ amicabilibus
Si aūt vis ꝛ pportionē mēbro ei⁹ videre.
lōga est ꝛ multū excelsior q̄ꝫ supabūdantia.
Si aūt fugiūt eā multi ne mireris etenī v/
tutes alias fugiūt insipiētes. Sꝫ pcumdeqꝫ
afficit̄ ab paupͣ a diuitibꝫ. Rursus mihi in/
opie laudē dicis. qm̄ beat⁹ est q̄ pticeū pati
Sꝫ h̄ ferre admonet inopia. Si esurit pau
per. ꝛ paul⁹ esuriebat ꝛ in fame erat. Sꝫ nō
habet vn̄ requiē. Neqꝫ fili⁹ hoīs habebat
vbi caput reclinaret In his expͣsse declarat
os aureū q̄ voluntaria rez inopia nō solum
est magne p̄ciositatꝫ. sꝫ etiā pulcritudis mi/
re. Est etiā ꝛ q̄d pl⁹ est magni honorꝫ. sicut idē
vir sanct⁹ ait sup Iohem. omel. xvij. Alia in

ops quidē voluntariū fulget velut auz. splen/
det vt margarita fulgēs. florescat aūt vt rosa
Nō eñ est illic tinea. nō fur. non sollicitudo
vite hui⁹ negocio. sꝫ sicut angel' ita pͣuersat̄
Vis huiusmodi anie pulcritudinē videre.
vis ipi⁹ diuitias addiscere. Nō subiacet de/
mōibꝫ. sꝫ assistit d̄o. nō militat cū hoīb' sꝫ cū
angelis. nō habet arcas duas vel tres vl' vi
ginti. sꝫ talē abundātiā vt hūc mundū vni/
uersum nihil esse estimet. nō habet thesauz.
sed celū. nō indiget seruis. magis aūt habet
seruos passiōes ꝛ cogitatōes que regnū do
minant̄. regnū aūt ꝛ auz ꝛ oīa talia quem
admodū puero ludibria deridet. ꝛ sicut ro/
tas ad pilā hec oīa estimat esse ptēptibilia
Habet eñ mundū quē neqꝫ videre q̄ ī his
ludūt possunt. Quid igit̄ h̄ paupͣe meli⁹ est
vtiqꝫ. Pauimētū denīqꝫ habet celū. Si aūt
pauimētū tale est excogita tectū. Sꝫ nō ha
bet inq̄s equos ꝛ curr⁹. Quid aūt eis op⁹
est. q̄ supra nubes vehi debet ꝛ esse cū xp̄o.
Nuncupͣ Iohes os aureū. igniuis fulgidis
pōderosis ꝛ p̄ciosis eloqis. voluntarie paupͣ
tatis q̄ penuriā rez habet annexā admirabi
lem celsitudinē. pulcritudinē p̄ciositatemqꝫ
cōmendat. Quia tñ hec nō reuelant̄ mundi
sapiētibꝫ. iuxta illud dn̄i ī Math. Abscōdi
sti hec a sapiētibꝫ ꝛ prudētibꝫ ꝛ reuelasti ea p
uulis. nō pponūt̄ carnalibꝫ sꝫ spūalibꝫ. iuxta
illud. Nolite sanctū dare canibꝫ. neqꝫ mitta
tis margaritas ante porcos. nō innotescunt
amatoribꝫ diuitiaz. sꝫ paupͣtatē amātibus
ꝛ expͣtis. q̄ iā vicerūt mundū. iuxta illō apo/
calips. Vincēti dabo māna abscōditū. ꝛ da/
bo ei calculū candidū. ꝛ in calculo nom̄ me
um scriptū q̄d nemo scit nisi q̄ accipit. Ideo
paupͣtas hmōi p thesauz abscōditū desīgt̄
in agro. quē q̄ inuenit hō abscōdit. ꝛ p̄ gau/
dio illi⁹ vadit ꝛ vendit vniuersa q̄ hꝫ et emit
agrū illūz. Si q̄s igit̄ sancte paupͣtatꝫ vult
nosse valorē. aut ipe ī se experiri studeat. aut
expͣto siml' acq̄escat. iuxta q̄d Bern. in epl'a
quā scribit ad thomā q̄ amore sancte retar/
dabat pposituū veniēdi ad religionē ait. Q̄ sa
lubri⁹ disceres xp̄ꝫ iēm ꝛ hūc crucifixū. quā
vtiqꝫ sciam haud facile. nisi q̄ mūdo crucifi/
xus fuerit apprehēdit. Falleris fili falleris. si
te putas inuenire apō mūdi magistros q̄m
soli xp̄i discipuli. i. mūdi ptēptores dei mu/
nere assequunt̄ Nec eñ hāc lectio docet sed
vnctio. nō eruditio sꝫ exercitatio in mādatꝫ
dn̄i. His sacris eloqis chry. psonat omelia

xxviij. sup Matth. sic dicēs. Verūtamē q/
cūqꝫ dixero. nihil repsentabit tale ſmo qua
le rex experientia. iō vellē quendā illoꝝ q̄ i il/
lum iā deuenerūt phie verticē nobis adesse
ꝛ tūc manifeste viderēmꝰ huiꝰ rei delectatio/
nē. ꝛ qualiꝰ nulli eoꝝ q̄ diligūt paupratē ac/
ceptarēt ditari decē milibꝫ ꝑbēdis. tāqꝫ qui
nō lamētabant in sollicitudinibꝫ. ſꝫ ridēt ꝛ
saltāt. ꝛ his q̄ diadema sibi circūponūt ma/
gis in paupertate decorant. Si igitur hec rerū
experiētia docet. ꝛ q̄ diuitias ꝛ honores secu
li cōplectunt nec experti sunt nec experiri volūt.
necesse habēt q̄ eiusmodi sunt sup hac ma/
teria indicere sibi silentiū ne tāqꝫ ceci de co/
loribꝫ syllogisare videant. Taliū etenim teme
ritatē Hieronymꝰ ad demetriadē scribens
redarguit. Quidā inqt cū loq̄ nesciāt. tacere
nō possunt. docētqꝫ scripturas q̄s nō intelli
gūt. ꝛ cū aliis ꝑsuaserint eruditoꝝ sibi assu
mūt supcilium. ꝑꝰ imperitoꝝ magistri q̄ꝫ docto/
rū discipuli. Bonū est eī obedire maioribꝫ
ꝛ parere ꝑfectis. ꝛ post regulas scripturarū
vite sue tramitē ab aliis discere. nec ꝑcepto/
re vti pessimo ꝑsumptiōe sua. Hoc ꝑceptore
pessimo si is cui rūdemꝰ vsus nō esset. neqꝫ
in suggillationē paupertatꝭ. cōmendatōꝫ tēpa/
liū possessionū. improba temeritate dogma
tisare ꝑsumpsisset. Quāuis eī interdū ex rerū
inopia ꝓueniāt mala. ꝛ ex affluētia bona. nū
q̄ꝫ tamē mala ex paupertate dilecta ꝓueniūt.
ſꝫ odita. nec bona ex amatꝭ diuitiis. ſꝫ ꝯtem
ptis. Salomōe testāte. Qui amat diuitias
fructū nō capiet ex eis. Cōstat aūt q̄ sicut laus
alicuiꝰ rei excitat ad illiꝰ amorē. ꝛ vituperiuꝫ
ad cōtemptū. Cū igitur cōtemnere diuitias et
amare pauperiē sit extirpatio vicioꝝ ꝛ inser
tio virtutū. ꝛ ecōtrario ꝯtemnere pauperiē ꝛ
amare diuitias sit eradicatio virtutū ꝛ inser/
tio vicioꝝ. manifesta rōne cōcludit q̄ quēad
modū cōmendatio paupertatꝭ ꝛ spūaliū pau/
peꝝ. ꝛ vilificatio diuitiaꝝ ꝛ diuitū. doctrine
cōpetit xp̄i. sic ꝛ huiꝰ ꝯtrariū asserere ad do/
gma ꝓphanū ꝑtinet antixp̄i. Vñ Hiero. de
vita paule. Nō laudis est possidere diuitias
sed eas ꝓ xp̄o ꝯtēnere. nō inhiare ad hono/
res ſꝫ eos ꝓuipēdere. Propter qḋ ꝛ paula fu/
giēdo gl'iam. gl'iam merebatur. q̄ virtutes qua/
si vmbra sequitur. ꝛ appetitores sui deserēs ap
petit ꝯtēptores. Seculi hoīes suscipiūt eos
q̄ his pollēt ꝑuilegiis. nos laudamꝰ eos q̄ ꝓ
saluatore ista despexerint ꝛ mirꝫ in modū q̄s
habētes ꝓuipendimꝰ si habere noluerint ꝑ

dicamꝰ. Huciusqꝫ Hiero. Et si forte hostis
paupeꝝ dicat. nō se laudare honores ꝛ diui/
tias seculi. ſꝫ ecclesiasticos tm̄. reqrēmꝰ ab eo
si credat in hoꝝ appetitu esse ꝑiculū. an indif
ferentiā q̄ndā. an meritū. Si appetere eccle/
siasticas diuitias ꝛ honores ꝑiculū credit. ꝛ
tñ dū laudat appetibiles efficit. aut audito/
res suos decipit. aut insanit. Si vero hec ap/
petere indifferēs estimat. necultas laudādo
ꝑsuadere conatur q̄ aliqs appetat. in vanū lo
quitur ꝛ frustra laborat. Si autem desiderare
opes ꝛ honores eccl'ie meritoriū credit ꝛ san
ctū. cū nullū viciū sit abominabiliꝰ cupidita
te ꝛ ambitiōe ꝑsonaꝝ eccl'iasticaꝝ. cū ꝑ hec
duo emi vel vēdi soleat spūssanctꝰ. vt de do/
mo dei fiat spelūca latronū. nō minꝰ impu/
gnat fundamētū xp̄iane religionis. q̄ꝫ euan
gelice paupertatis. In hoc igitur finis sit huiꝰ ter
tie rn̄sionis q̄ꝫ nō sit eiꝰ cui respōdemꝰ ꝑni/
alis iteratio libri. Qr eī ex nūc ad ordinēꝫ
spūalē impugnādū se ꝑparat. nouā aggredi
tur pugnā. noue rn̄siōis cū adiutorio chri/
sti assumemꝰ armaturā.

Respōsionis q̄rte ꝑma ꝑticula decimūqꝫ
capitulū. in q̄ religio carentiū loculis ab er/
rore defendit. ꝛ verꝫ ius possessiōis ecclesiasti
ce declarat.

Omniū maloꝝ radicalꝭ origo cupidi
tas. cū humane mētis arcē inuaserit.
tā dura tyrānide ꝑmit. vt ad idolo/
rū redigat seruitutē. ꝛ in bestialē trāsformet
crudelitatē. Huiꝰ testimoniū euidēs esse cō
stat iude ꝓditoꝛꝭ nequitiā. q̄ cū loculos ha/
beret de q̄bꝫ cupiditatꝭ sue voracitatē fame
licā mitigare volebat. modice tm̄ sibi repro/
misse pecunie tāto est illectꝰ amore vt sitiret
saluatoꝛꝭ omniū sanguinē. ꝛ auctorē vite ve
naret ad mortē. Hac peste laborās ꝛ hic pau
perū calūniator tāqꝫ iude discipulꝰ. Primo
eis pacis osculū tribuit. ipoꝝ simulatorie cō
mēdando pauperiē. dehinc letalit percutie
dū loculis carētiū pauperꝝ ꝓfessionē conatur
arguere. nō vt impfectā. verꝫ etiā vt erroneā
simulatoriā ꝛ iniquā. Ex q̄bꝫ nō solū ꝑlato
rū ſꝫ etiā clericoꝝ ꝛ religiosorū possessiones
habentiū nititur aīos ad ipoꝝ ꝛ exterminiuꝫ
ꝯcitare. Primo igitur q̄si osculū ꝑbens q̄stio/
nē sibi ꝓponit. Sꝫ dices. Cōdemnas ne eos
q̄ loculos nō habēt. nec laborāt. Et postea
subdit. Nō ꝯdēno ſꝫ laudo. nec tm̄ habētibꝫ
ꝑfero. q̄r nō ē discipulꝰ sup magistꝝ. Et pau
lo post. Et si ei homo solꝰ absqꝫ loculꝭ possit

viuere.tñ de ꝯgregatiõe cui tãta cõpetũt cre
dibile nõ est. Deinde subdit. Respublica sũt
loculi xp̄i. Si ḡ xp̄i mẽbꝝ es cũ xp̄o loculos
habes. Hec eñ sũt ṽba illi᷒ in q̄bꝯ more iu/
de ꝓmo deosculat̃.cũ loculis carẽtes lauda
re se asserit.ſꝫ statim vuln᷒ infligit cũ imedia
te subnectit q̄ h̄ xp̄s exẽplo nõ docuit. ac ꝑ
hoc demõstrat q̄ loculis carere nõ sit ꝑfectũ
q: nõ est discipul᷒ sup magistꝝ. Certũ est au
tem q̄ null᷒ vir prudẽs abrenũciat locul̃.ni
si vt xp̄o ꝯfiguret̃ ꝑfect᷒.omis ḡ talis ſm h̄
dogma ꝓbanũ est errore decept᷒. Ampli᷒
si nõ est credibile q̄ ꝯgregatio aliqua sine lo
culis viuat vt dicit.aut asserit h̄ incredibile
q: difficile.aut q: impossibile. Si q: diffici/
le.tũc pari rõne nõ est credibile q̄ aliqua cõ/
gregatio sancte viuat ꝫ caste. Si q: impossi/
bile.ſꝫ cõgregatio impossibile ꝓfitẽs ꝫ se ad
impossibile ligãs est supsticiosa ꝫ vana ꝫ fa/
tua ac ꝑ h̄ reprobãda q: erronea. Igit̃ locu
los nõ habẽtes ſm hmõi dogmatis assertõẽ
nõ sunt digni laude ſꝫ reprobatõe. Insup si
quicũqꝫ mẽbꝝ xp̄i est cũ xp̄o loculos habet
vt asserit.a destructiõe ꝯsequẽtis.q̄ loculos
nõ habet nõ est mẽbꝝ xp̄i. Ex quo etiã seq̄
tur q̄ omẽs paupes nihil habẽtes ꝫ ꝓ se
omĩa relinquẽtes alieni sũt ab vnitate cor/
poris mistici.tãqꝫ si is q̄ habere pecuniã nõ
luerit grãm xp̄i habere nõ possit. ac ꝑ h̄ bea
tior fuerit iudas q̄ loculos habuit.q̄ꝫ Petr᷒
q̄ dixit.argentũ ꝫ auꝝ nõ est mihi. Cũ etiam
ſm hãc ꝓphanã sniam ip̄e dñs ih̄s nõ nisi lo
culis inueniat locũ.q̄ m̄ ꝑ Isaiã ꝓ herã lo/
cum sue redẽptiõis asserit sup paupculũ ꝫ cõ
tritũ. Ecce qualis paupꝝ collaudator.qui
etiã vt sui pectoris vir᷒ abundãtius euomat.
eosdẽ nitit̃ de heresi duplici in ꝯsequẽtibus
notabiles reddere.cũ subiũgit allegans au
ctoritatẽ Augustini de heresibꝯ ꝫ etiã ꝯ fau/
stum q̄ q̄dã est heresis nudis pedibꝯ ambu
lantiũ.nõ ꝓpter corporis afflictiõẽ sic ambu
lant.ſꝫ q: diuia testimonia talit̃ intelligunt
sic ꝫ manichei iudicant̃ heretici.nõ q: pecu/
nias aut loculos nõ habeãt.ſꝫ q: testimoĩa
diuina ꝫ ad h̄ referre nitunt̃. Hec ṽba illi᷒ ĩ
quibꝯ foueã erroris aperit quã non claudit.
Nã ex his manifeste relinq̄t. q: si q̄ nudis
pedibꝯ incedũt ꝫ loculis carẽt. si ad h̄ diuia
testimonia referũt.in duplicẽ heresim inci/
dunt.s.nudis pedibꝯ ambulãtiũ ꝫ maniche
orũ. Cõstat aũt q̄ hmõi paupes ideo nudis
pedibꝯ incedũt ꝫ loculis carẽt vt illud euan
gelij verbũ ad lrãz impleãt q̄d dñs dixit di
scipulis.vt nõ ferẽt es in zonis nec calciamẽ
ta in pedibꝯ. Iõ ſm assertiõẽꝫ hmõi dogma
tis impij in duplicẽ heresim sunt lapsi. Qđ
si verꝝ est ꝑ omnẽ modũ ap̄lica errauit ecclia
que statũ taliũ approbauit. ꝫ auctores hmõi
heresum catbalago scõꝝ ascripsit. Errauе
rũt nihilomin᷒ Ambrosi᷒. Aug᷒. Hierony/
mus. Chrysostom᷒. Beda. Raban᷒. ꝫ Ber/
nard᷒.q̄ oẽs affirmãt q̄ documẽtũ xp̄i ad
ap̄los de nõ ferẽda pecunia sit intelligẽdũ
ad lrãm.sicẽ manifestũ est ex pallegatis aucto
ritatibꝯ ip̄oꝝ in p̄cedẽtis respõsiõis particula
p̄ma. Qđ q: ꝓphanũ est sentire de sanctis.ne/
cesse habet h̄ impositor erroꝝ ad piã redire
intelligẽtiã veritatis.si iusta nõ vult ferire sen
tẽtia dãnationis. Attẽdat igit̃ insensat᷒ ꝫ ꝑ/
fidus q̄ diuia testimonia dupl̃r his aptari
possunt.ꝑ modũ videlicꝫ ꝯsilij vel precepti.
Si q̄s igit̃ ad nuditatẽ pedũ ꝫ carentiã lo/
culoꝝ sic diuina coaptat eloq̄a.vt ea ꝑ scriptu
ram astruat esse p̄cepta ꝫ necessaria ad salu
tem.tãqꝫ null᷒ saluari possit nisi pedibꝯ nu/
dis incedat ꝫ loculis careat.dupliciter errat.
Si q̄s vero ad hoc aptare nitit̃ diuina testio
nia tãqꝫ sint ꝯsilia ꝫ supererogatoria ꝫ ad sa/
lutẽ expediẽtia.nõ est cẽsend᷒ heretic᷒.ſꝫ ve/
rus xp̄i discipul᷒.nõ manichе᷒ ſꝫ ver᷒ christi
anus. Et q̄ h̄ fuerit intellect᷒ pij doctoris au
gustini.manifeste colligit̃ ex ṽbis ei᷒ q̄nto
cap̄lo cõtra faustũ. Nõ p̄mittẽs ṽba Fausti
in quibꝯ se gloriat̃ euãgeliũ accepe. q: argen
tũ ꝫ auꝝ deiecit.ꝫ es in zonis hr̃e destitit. et
cetera his similia.postmodũ ĩ mĩdat h̄ ordine
p̄mo ip̄m ostẽdens hypocritã ꝫ mendacẽ. et
tandẽ hereticũ in h̄ videlicet q̄ ecclia distin
guit in mõ accipiẽdi euangeliũ q̄ntũ ad ꝑfe
ctos ꝫ imꝑfectos.ſꝫ manichei nequaq̄ꝫ. Ait
eñ sic. O multi in nostra cõmunione vera/
citer faciũt sublimia illa p̄cepta de quoꝝ spe
cie fallitis imperitos. Et assignãs paulo p᷒ ĩ
ecclia differentias subdit. Neqꝫ eñ illi soli q̄
vt sint ꝑfecti vendũt ꝫ dimittũt oĩa sua et se
quunt̃ dñm.ꝑtinẽt ad regnũ celorũ. ſꝫ huic
militie xp̄iane ꝓpter quoddã cõmerciũ chari
tatis subiũgit̃ etiã quedã stipẽdiaria multi/
tudo.cui dicet̃ in fine. Esuriui ꝫ dedistis mi
hi manducare.sitiui ꝫ dedistis mihi bibere.
Alioq̄n dãnãdi erũt illi quoꝝ domos tam
diligẽti cura cõponit ap̄lus. monẽs mulie/
res subditas esse viris suis. viros diligere v
xores.filios obtẽperare parẽtibꝯ. Sed absit

et istos a mādatis euāgelicis alienos ꝛ a vi/
ta eterna sepandos iudicet. quia vbi domi/
nus ait. Si qs nō tulerit crucē suā ꝛ secut⁹
me nō fuerit. nō potest me⁹ esse discipul⁹. ex/
hortans firmiores ad pfectionē. ibi statim
ꝛ istos ꝯsolat⁹ est dicens. Qui recipit iustū i
nomie iusti mercedē iusti accipiet. Quid au
tem fallitis auditores vestros. q̄ cū suis vx/
oribꝫ ꝛ filiisfamilias domibꝫ ꝛ agris vobis
seruiūt. si quisq̄s oīa ista nō dimiserit. nō
accipiat euangeliū. Sꝫ qꝛ eis nō resurrecti/
onē sed reuolutiōem ad istā mortalitatē pro
mittitis vt vita electoꝝ vestroꝝ viuāt tā va
na ꝛ inepta sacrilega qua ꝛ vos viuitis q̄n/
do valde laudamini. merito eos a mādatis
euāgelicis alienatis. Hec Augustin⁹. In q̄
bus apte demōstrat q aliqua euāgeliū docu
mēta pfectis ꝯueniūt. sine quoꝝ obseruātia
īpfecti saluari possunt. ꝛ q sententia mani/
cheoꝝ fuit ad h̄ oēs indifferēter astringi.
Nō ergo dicit faustū errasse. qꝛ diceret hec i
telligēda ad l̄ram. sꝫ qꝛ discernere noluit in/
ter cōsilia ꝛ p̄cepta. Per hūc etiā modū q te
stimoniū illud de nō portādis calciamētis
sit ad l̄ram intelligēdū. multiplici patet atte
statiōe sanctorū. Nā sacer Ambrosi⁹ i libro
de fuga seculi sic ait. Jesus discipłos sine cal
ciamētis ꝛ pecunia misit. ne secū terrena por
tarent. Hieronym⁹ etiā ad Eustochiū scri/
bens ait. Moyses ꝛ Jesus naue nudis in
terra pedibꝫ iubent̄ incedere. ꝛ discipuli sine
calciamentoꝝ onere ꝛ vinculis pelliū nudi
ad p̄dicandū destinant̄. ꝛ milites vestimētis
iesu sorte diuisis caligas nō habebāt quas
tollerēt. Hec em̄ hr̄e poterat domin⁹ qd̄ phi
buerat in seruis. In his ostēdit Hierony/
mus q nō solū discipuli sed etiā ip̄e christus
nudis pedibꝫ incessit. Et q ad litterā debet
intelligi. Idē quoq̄ ad Heruntiā de Mo/
nogamia. Discipuli toto orbe pegrini. nō es
in zona. nō virgā in manu. nō caligas habu
erit in pedibꝫ. Johes chrysostom⁹ omel. vl/
tima sup Matth. Apostoli vna tunica idu
ti ꝛ discalciati circuierunt. ꝛ oēs superaverūt.
Idē quoq̄ omelia. xxxiiij. Dixit iesus discipu
lis. Nunquid aliq̄d defuit vobis quādo mi/
si vos nudos ꝛ discalciatos. Eusebi⁹ etiam
ecclesiastice hystorie lib. vj. in laudē Orige/
nis. p eo tēpore quo catholic⁹ erat sic ait. An
te oīa vero p̄cepta euangelica ꝛ voces sal
uatoris summo amore ꝛ studio implendas
esse dicebat. quibꝫ p̄cipit̄ duas tunicas non
habendū. neq̄ calciamētis vtendū. neq̄ de
crastino cogitandū. Et paulo post. Deniq̄
p multos annos tradit̄ absq̄ oī calciam
to nudis pedibꝫ incessisse. Ex quibꝫ ꝛ ante/
dictis luce clari⁹ cōstat q xp̄s nudis pedibꝫ
incessit. ꝛ apostoli ad mandatū ipsius. Q si
quē forte mouet verbū baptiste dicētis. cu/
ius nō sum dign⁹ soluere corrigiā calciamē
ti. consideret textū ꝛ glosam. Nā Johannes
ibi verbis mysticis ꝛ parabolicis vtit̄. cum
christū dicat habere in manu ventilabrū ꝛ
securim. propterea sicut p hec intelligi debꝫ
districtio futuri examinis. si p calciamenti
corrigiā mysteriū incarnatiōnis. Unde glo
sa. Calciamentū incarnatiōnis mysteriū. cor
rigia mysterii ligatura. Nō ergo valet iohā/
nes corrigiā calciamēti soluere. quia myste/
rium incarnatiōis non sufficit explicare. Et
alia glosa. Nō sum dign⁹ corrigiā calciamē
ti soluere. id est. nomē sponsi mihi non vsur
po. Est autē p̄fatū verbū tanq̄ mysticū spi/
ritualiter intelligendū. Si quis vero ꝯten
dat intelligendū hoc esse ad litterā fm vsu/
tatum modū loquendi. attēdat q conditio
nalis est huiusmodi sermo quo quis cū quē
vult excellentē ostendere. dicit q non sit di/
gnus eū discalciare. etiā si calciamentis nō
vtat̄. quia hoc intelligit̄ si vteretur. Uerū
si quis vrgeat q angel⁹ dixit ad Petrū. cal/
cia te caligas tuas. ac per hoc q Petr⁹ non
fuerit discalciat⁹. nec apostoli a. q audiat he
dam super hūc locū in originali dicentem.
Pro caligulis vel caligis vt quidā habent.
grecus habet sandalia. hoc em̄ genus calci
amentorū in euangelio legit̄ apostolis fuis/
se permissum. Hec Beda. Cui etiā cōsonat
ꝛ Papias grāmaticus dicens. Calige vł ca
ligule id est. sandalia dicta sūt a callo pedū
vel quasi a colligando. quia ad pedes ligan
tur. Porro si quis sensu carnis inflat⁹ as/
serat nō esse cōueniens dominū ad litterā i/
dixisse apostolis nuditatē pedū. tanq̄ vile
aliquid ꝛ apostolice dignitati dissonum. ꝛ a
tramite discretiōis alienū. intelligat q mul/
tiplex est ratio hui⁹ informatiōis. Prima
est ad indiciū paupertatis extreme. Unde in
Luca. xxij. Quādo misi vos sine sacculo et
pera ꝛ calciamētis. nunq̄d aliquid defuit vo
bis. Quod pertractans Chrysostom⁹ omel.
super Mattheū. xxxiij. ait. Forte dicit ali/
quis. quoniā alia christi p̄cepta ratione qui
dem habebāt. nō habere autē perā i via ne/

ꝙ calciamenta neqꝫ duas tunicas q̄ de cau
sa iussit. Et respondet. In omnē indigenti/
am exercitare eos volēs. qui ꝛ superi⁹ nec d̄
superueniēti die sollicitos esse ꝯcessit. Se/
cundo vero hoc ꝑsuasit in incitamentū hu
militatis penitētie. ſm illud .ij. Regum. xv.
Porro dauid ascendebat cliuū oliuarum
scandēs ꝛ flens. operto capite ꝛ nudis pedi/
bus incedēs. In quo rex ille nobilis totius
penitētie ꝛ humilitatis exēplar vere penitē
tib⁹ prebebat exemplū. Cui etiā ꝯsuetudo
ecclesiastica consonat. que ad irā dei placā
dam in ꝓcessionib⁹ pedes nudat. Tertio
ad testimoniū obedientie. Unde super illō
Isaie. xx. Sicut ambulauit seru⁹ meus Isa
ias nudus ꝛ discalciatus. Glosa. Ecce obe
dientia. Iste de regio semine fuit. ꝛ tamen ꝑ
ciuitatē hierusalē nudus pedes incessit.

Quarto ad exercitiū vite austere. Unde
super illud Matthei. x. Neqꝫ calciamēta in
pedibus. Glosa. Et Plato dicit duas cor/
poris summitates nō esse velandas. nec assue
tam fieri debere molliciē capitis ꝛ pedū. Cū
enim hec habuerint firmitatē. cetera robu/
stiora sunt. Quinto in signū elongatōnis
ab omi carnalitate. Unde super illud Exo/
di. iij. Solue calciamentū de pedibus tuis
ꝛc. Glosa. Quia null⁹ deo assistere vel deū
videre potest. nisi cuncta desideria carnalia
deponat. Sexto ad ꝑfecte virtutis insi/
gne. Unde Gregori⁹ nazanzen⁹ in laude re
ligiosorū quorundā sui tēporis post ipsorū
dispersionē lugēs ꝛ flens. Desiderabā inq̄t
ꝛ intentis ac pendētib⁹ oculis requirebam
sanctū illū canentē chorū. laudē ꝛ gloriā of
ferentiū deo qui in lege dn̄i meditant̄ die ac
nocte. qui ad exemplū ꝛ cōmonitionē meli/
oris vite omnib⁹ viuūt. legis dei atqꝫ euan/
gelij christi taciti p̄dicatores. In quib⁹ ipse
quoqꝫ habit⁹ prefert virtutis insignia. hirsu
tum caput incultis ꝛ horrentib⁹ comis pe/
des nudi. ꝛ apostolicis similes. Indumenti
vilitas. arrogantiā seculi superbiāqꝫ ꝯdem/
nans. zona ipso suo neglectu preciosior. pa/
rum quid cohibēs necessitati. Ne igit̄ nudi
tas pedū que de se afflictiua ꝛ despicabilis
est tanqꝫ inutilis ꝛ erronea detestabilis ha/
bitu tollat̄ de medio. Idcirco in mediū haſ
patrū auctoritates adduxim⁹. nō quia calci
amenta reprobāda censeam⁹. nec quia calci
atos de imperfectiōe notemus. cū ꝛ calciato
rum ꝛ discalciatorū habitus, ꝛ loculos ha/
bentium ꝛ nō habentiū professiōes cōside/
rationibus ꝛ causis diuersis dn̄o placeant.
ꝛ multiformi quadā varietate sponsam xp̄i
circundatā decorā. ꝑfectam. ꝛ admirabilē
reddant.

f Rustra igit̄ ad cōtumeliā nil haben
tium pauperū. quos supra de heresi
ac simulatiōe notauerat. sctām m̄rē
ecclesiā vanis ꝛ falsis quibusdā laudib⁹ q̄si
mēdacio suo indigeat a vicio simulatōis ex
cusat. cū subsequēter annectit. Sancta ro
m̄ ecc̄lia supra montē posita hec se nō hr̄e
nō simulat. nō q: hāc rerū dn̄ium habeat. sꝫ
ꝓ capite suo legatiōe fungēs eas fidelissime
dispensat. Hec v̄ba ipi⁹ in quib⁹ duo cōtra
ria simul implicat. cū dicit q̄ ecc̄lia hec se nō
habere nō simulat. ꝛ postea subdit q̄ neq̄ꝫ
hāc dn̄ium habeat. Si em̄ ostendit ecc̄lia
se habere ꝛ sine simulatiōe veraciter igit̄ ha
bet. quia possidet iure. ac ꝑ hoc rerū domini/
um sibi veraciter vēdicat. Qualiter igit̄ dicē
nō quia rerū dominiū habeat. sed q: dispē/
sat. Nō enī dicimur veraciter habere que di
spensam⁹ tanqꝫ aliena. sed que possidem⁹ tā/
qꝫ nostro iure mācipata. Porro si ecc̄lia nō
ostēdit res tēporales habere. ꝛ tn̄ nō habet.
ꝯtraria manicheis simulatiōe laborat. dū
illi simulāt se nō habere qđ habēt. hec autē si
mulat se habere in specie que tamē nō habꝫ
in veritate. Si autē ecc̄lia nō se habere asse
rit. nec ſm veritatē vt dicit aliquid habet. ṅ
habere tp̄alia bona. ac per hoc nec etiā locu
los sancte matri ecclesie veraciter competit
Ut quid igit̄ nō habentes loculos ꝛ se non
habere ꝓfitentes ꝛ simulatores ꝛ hereticos
criminat̄ ꝛ damnat. Si vero vt dicimus ꝛ
vere habet ꝛ veraciter habere se asserit. falso
igitur bonorū ecclesie dominiū ab ecc̄ia tol
lit. ꝛ sibimet etiā cōtradicit. Amplꝰ si rerū
dominiū nō cōpetit sancte ecclesie vt dicit.
quicunqꝫ rei alicui⁹ dominiū habent. exclu
si sūt ab ecclesiastica vnitate. quod absqꝫ du
bio spectat ad impietatē manicheorum. si/
cut euidenter patet per allegatam superius
auctoritatē Augustini qnto capitulo cōtra
Faustū. Dum igit̄ christi pauperib⁹ mani/
cheorū impietatē impingit. in eam quā fecē
foueam incidit. ꝛ in lacū demergit̄ quem ef/
fodit. Et si dicat se non intelligere d̄ vniuer
sali ecc̄lia sed ꝑticulari. v3 pro ecc̄ia clerico/
rum. adhuc false ꝛ ipse sentit. dū omēs cleri
cos habētes ꝓpriū ab ecc̄lie vnitate secludit.

Nequaq̃ igit̃ asseri potest ecclesiam tẽporalia hm̃oi vniuersaliter nõ habere. nec eiꝰ ꝯtrari um scʒ vniuersaliter habere. cũ quidã salua veritate euãgelij ꝛ statu salutis veraciter habeant sicut ꝓpria. q̃dã sicut cõmunia. q̃dã etiam vtrisq̧ careãt ẜm quandã pfectiõis euãgelice formã superiꝰ iã expssam. Verũ q̃dem est q decime ꝛ oblatiões dño debent̃. ꝛ iure diuino deputant̃ eccl'ie. verũ etiã nihilominꝰ est q possessiões imobiles. vt agri. ville. castra ciuitates comitatꝰ nõ tm̃ iure diuino sʒ etiã humano in possessionẽ trãseũt eccliaꜫ. Qð q̃ꝗ̃ prudẽtibꝰ oĩbꝰ vtrisq̧ peritis luce clariꝰ cõstat. tamẽ ad imperiti ꝛ pcacis hominis reuellendã ꝓteruiã sacris canonibus ostendẽdũ est. Nã. xvj. q. ij. ex cõcilio aureliãnensi. Si q̃s de clericis documẽta quibus possessio eccl'ie firma tenet̃. aut supprimere aut negare pᷓsumpserit. q̃cquid ꝓ absentia documentoꜫ dãni eccl'ie datũ est. de ꝓprijs facultatibꝰ reddat. Itẽ paulo post Gregoriꝰ q̃stione eadẽ. Sicut eccl'ia ꝓprias res amittere nõ debet. ita eã rapacitatis ardore alienas inuadere nõ oportet. Ampliꝰ. q. eadẽ ex ꝯcilio agathensi. Si seruos eccl'ie libertate epũs donauerit. ea q̃ in manumissione data illis fuerãt ꝑpetua firmitate tenebũt. Hec canõ. Habet igit̃ eccl'ia seruos. Sed vbi s̃ua seruitus. ibi verũ dominiũ. Si igit̃ eccl'ia habere potest seruos originarios ꝛ ascripticios. verã cõcludit̃ habere ꝓprietatẽ. verãq̧ possessionẽ. Insup q distinctis eccl'ijs distincta ꝓ̃ia cõpetant. apte ꝓbat̃ p iura. Nã. xvi. q. ij. Nicolaꝰ papa. Si q̃s episcopoꜫ in aliene ciuitatis territorio ꝓ quacũq̧ suoꜫ infirmitate ecclesiã edificare disponit. nõ pᷓsumat dedicatiõem facere. que illiꝰ est in cuiꝰ territorio eccl'ia surget. Itẽ causa eadẽ. q. iij. Gelasius. Istud annecti placuit. vt si quod absit facultates eccl'ie necnõ dyoceses ab aliquibus possident̃ epis iure sibi vendicẽt quod lex decimalis cõclusit. q2 ꝛ filioꜫ nostroꜫ ꝛ pncipũ ita mãdauit auctoritas. Ampliꝰ. q. eadẽ inter memoratos vbi dirimit̃ q̃stio limitũ ait Innocẽtꝰ. Si limes legitimꝰ eandem basilicã nõ cõcludit. ꝛ tamẽ lõgi tpis ꝓbatur obiecta pᷓscriptio. appellatio pñtis epi nõ valebit. qm̃ illis tricenalis obiectio poit silentiũ. Hec etiã secularũ edicta pncipum ꝓcepiũt. ꝛ pᷓsulũ romanoꜫ decretum auctoritas. Hec canon. In quibꝰ nõ solũ astruit̃ q ecclesie verũ dominiũ habeãt atq̧ distinctũ, q2 mutuo inter se pᷓscribũt. verũ etiã q id habeant ẜm ius diuinũ pariter ꝛ humanũ. pro eo q pᷓscriptio sicut ex pallegato canone patet. ab edicto pncipũ trahit originẽ. approbato nihilominꝰ p summi põtificis auctoritatem. Hoc aũt ꝓbat̃ patentiꝰ. xj. q. ij. ex ṽbis Ambrosij ꝯtra auxentiũ. Si tributũ imperator petat. nõ negamꝰ. agri eccl'ie soluãt tributũ. Sed q̃d ad tributũ cesaris tenet̃ ratione ꝑdioꜫ. ꝑdia illa nõ tã diuino iure possidet q̃ꝗ̃ humano. saluatore teste q̃ ait. Reddite que sunt cesaris cesari. ꝛ que sunt dei deo. Ampliꝰ distinctiõe. viij. ex ṽbis Augusti. super Johem. Quo iure defendis villas ecclesie. diuino aut humano. Diuinũ ius in diuinis scripturis habet̃. humanũ in legibꝰ regũ. Vñ quisq̧ possidet qð possidet. nonne iure hũano. Nã iure diuino dñi est terra et plenitudo eiꝰ. Hec Augꝰ. Idẽ sʒ omelia. vj sup Joh. Noli dicere q̃d mihi ꝛ regi. Quid ẽ tibi ꝛ possessiõi. p iura em̃ regũ possidẽtur possessiones. Dixisti. Quid mihi ꝛ regi. Noli dicere possessiões tuas. q2 ip̃a iura humana rñũciasti q̃bꝰ possidet̃ possessiões. Quibꝰ clariꝰ dici potest ad oñdendũ q ecclesia tp̃alia bona veracit̃ possidet iure diuio pit̃ ꝛ humano. Verũ q2 sacri canones asserũt q ea q̃ offerunt̃ eccl'ijs dño ꝯsecrant̃. ꝛ q earũ dñiũ nõ habẽt. igit̃ ministri eaꜫ ea ꝓprietate dãnabili vendicãt. ꝛ q bona hm̃oi magis sũt celestia q̃ humana. magis cõmunia q̃ ꝓuata iõ vt oĩs ꝯtradictiõis ꝛ dubietatis caligo tollat̃ de medio. intelligẽdũ est q q̃druplex ẽ tp̃aliũ reꜫ cõitas ex q̃druplici iure manans Prima nãq̧ cõitas q̃ manat ex iure necessitatis nature. q̃ fit vt oĩs res ad nature sustentationẽ idonea q̃ntũcũq̧ sit alicui ꝑsone approꝑata illiꝰ fiat q̃ ea indiget necessitate extrema. Et huic cõitati renũciare nõ est possibile. ꝓ eo q manat ex iure naturaliter i serto hoi. q2 dei est imago ꝛ creatura dignissima. ꝓpter quẽ sunt oĩa mũdana creata. Scda cõmunitas est q̃ manat ex iure charitatis fraterne. q̃ fit vt oĩa sint iustoꜫ. ꝛ pmunione q̃dã charitatis q̃ sunt ꝓpria singuloꜫ fiãt vniuersoꜫ cõia. ẜm illð aplĩ. j. ad Chor. iij. Oĩa vr̃a sunt. De q̃ Augꝰ. sup Joh. ome. vj. loquẽs ꝯ hereticos donatistas. Veniãt inq̃t ad catholicã fidẽ. ꝛ nobiscũ habeãt nõ solũ terrã. sʒ eũ qui fecit celũ ꝛ terrã. Et huic cõmunitati renũciare est oĩno illicitum q2 manat ex iure diuinitꝰ infuso. p quod est

vnitas ĩ colũba.i.in vniuersali eccl'ia. a qua
vnitate τ cõmunione null⁹ põt discedere ser
uata diuina lege.q̃ tota cõplet̃ in charitate.
Tertia est cõmunitas q̃ manat ex iure ciui/
litatis mũdane: q̃ fit vt vni⁹ imperij regni vel
ciuitatis vna fiat respublica. l' vni⁹ societatis
mercato⁊ vel pugnato⁊ cõmune fiat lucrũ
vel damnũ. vel vni⁹ indiuise familie vna sit cõ
munis hereditas. Et huic cõmunitati renũ
ciare est de pfectiõis euãgelice necessitate. q̃
tal' cõmunitas psonalẽ includit pprietatẽ q̃
manat ex iure humanit⁹ ĩstituto. cui etiã an
nexa sunt q̃ occasionalit' inducũt difficulta
tẽ ad bonũ. τ pnitatẽ ad malũ. ac p h' pfectiõ
ni euãgelice aduersant'. Et iõ aie sancte hu/
iusmodi suadet' dimissio. vt in psal. Audi fi/
lia τ vide τ inclina aurẽ tuã τ obliuiscere po
pulũ tuũ τ domũ pris tui. Quarta cõitas ẽ
que manat ex iure dotationis eccl'ie. q̃ fit vt
oia bona q̃ pferunt' eccl'ijs dño dedicẽt'. ad
cõmunẽ sustẽtationẽ mĩstro⁊ suo⁊ τ paupe
rũ. Et hec cõmunitas ẽ in oib⁹ eccl'ijs colle/
giatis habẽtib⁹ possessiões. Et huic cõitati
renũciare nõ est pfectiõi necessariũ. q̃ teneri
potest salua pfectiõe. sicut apparet in plaris τ
in religiosis pfectis τ sanctis. q̃ tal' cõmuni
tas manat ex iure diuinit⁹ ordinato. vt q̃ al/
tari viuat q̃ altari seruit. τ illis sint oĩa cõ/
munia. q̃b⁹ cor vnũ τ aia vna. vn⁹ pater spi/
ritual' τ vna norma viuẽdi. Huic tñ cõmu/
nitati renũciare nõ est pfectiõi ↄtrariũ. quĩn
poti⁹ facit ad euãgelice pfectiõis cumulũ. p eo
sc3 q̃ talis cõmunitas q̃ q̃ manet ex iure di
uino. manat etiã ex humano. vt q̃ nõ solũ
est spũalis. ve⁊ etiã tpalis. τ q̃ licet in ea nõ
ↄcludat' psonalis pprietas. includit' tñ pprie
tas collegial'. cui⁹ etiã quelib3 psona de col
legio pticeps esse dinosc̃it'. nõ solũ q̃ntũ ad
vsum. ve⁊ etiã q̃tũ ad dñium. dũ vnusq̃sq̃
ipo iure actionẽ habet ad res eccl'ie sue recu
perãdas τ exceptionẽ ad defendẽdas. quod
vere declarat dñij re⁊ ipa⁊ agentẽ vel exci/
pientẽ aliqualit' esse participẽ. Qm̃ igit' val/
de difficile est oĩb⁹ abdicatis ĩ sola paupta/
te gaudere. difficile nihilomin⁹ oĩ pprieta/
te exclusa sola eccl'iastica esse ↄtentũ. iõ vtrũ
q̃ pfectũ. nõ s̃m humanã traditõem. vt ad/
uersarius paupe⁊ asserit. s3 s̃m ius diuit⁹ i/
stitutũ. maxime si h' cõmitet' castitatis votũ
cũ pprie volũtatis abnegatiõe. Si q̃s vero p
sola abdicatõe mũdialiũ facultatũ cũ reten
tiõe quãtalibet ecclesiastico⁊ redditũ cle
ricos asserat esse pfectos. eos vero solos ĩp
fectos τ claudos q̃ quãtũcũq̃ exiliter de pa
trimonio viuũt. sicut hic calũniator paupe/
rũ dogmatisat. eccl'iastice pfectiõi nõ modi/
cum derogat. Quis eñ quãtũcũq̃ parũ in
telligẽs non aduertat h' esse insanũ dicere q̃
aliq̃s cleric⁹ de patrimonio victitãs vix ha
bens victũ τ vestitũ sit impfect⁹ et claudus
qui aũt quãtoscũq̃ reddit⁹ habet ecclesie si
paternis bonis renũciet sit rect⁹ atq̃ pfect⁹
Quis ita claud⁹ mentalib⁹ pedib⁹ qui nõ li
bẽter statũ hũc mutaret in illũ Nunq̃d talis
est euãgelice veritatis pfectio quã velut sub
limẽ τ arduã xp̃s cõmendat τ p̃dicat. ad q̃/
lem quis infirm⁹ impfect⁹. claud⁹. cupidus
supb⁹. carnalis aspirat. Mirũ certe si via h'
noua p quã aut null⁹ aut rarus pfect⁹ siue i/
perfectus incessit. antiquis p̃ferẽda est semi
tis. vt cleric⁹ sumpt⁹ ad ecclesiasticos reddi
tus oĩ se denudet pprietate. Quis eñ secu
larũ clerico⁊ nostris tẽporib⁹ hoc perfecit
quis pposuit. quis etiã somniauit. vt ĩ susce/
ptione ecclesiastici bñficij paterna bona cũ
his q̃ habere posset distraheret τ erogaret
pauperib⁹. τ ipe deinceps voueret nihil ha/
bere propriũ. soloq̃ foret victu atq̃ vestitu
cõtent⁹. Huiusmodi pterea statũ q̃ vix aut
nunq̃ in aliquo reperit' extollere. nihil ali/
ud est q̃ coruinã albedinẽ p̃dicare. nil certe
aliud q̃ pprij capitis sentẽtiã veritati iã no/
te pponere. vt sic filij hominũ graui corde di
ligentes vanitatẽ τ q̃rẽtes mendaciũ a chri
sti vestigijs auertant'. suaq̃ sequãt' phantas/
mata. errantes in inuio τ nõ in via. Nec ta/
men negam⁹ eos qui bonis ecclesiasticis cõ
tenti sola necessaria retinẽt. τ reliqua omnia
pauperib⁹ cõferũt ad quandã perfectionẽ p
tingere. pfectioni tamẽ religioso⁊ paupe⁊
nullaten⁹ coequandã. sicut supra mõstratũ
est tertia parte respõsiõis prime. Huic ergo
suisq̃ cõplicib⁹ a saluatore veraciter dicitur
Ue vobis hypocrite qui clauditis regnũ
celo⁊ añ hoies. vos eñ nõ intratis neq̃ in
troeũtes sinitis intrare. Si ei p hãc venena/
tã doctrinã nõnulli credẽtes in seculo se eẽ
pfectos retrahant' a religiõis igressu. nulli
dubiũ est q̃n sanguinẽ aia⁊ illa⁊ q̃ pter h' ĩ
suo⁊ peccato⁊ sordib⁹ remãserint. iust' iudex
de ipo⁊ manib⁹ in examine districto req̃rat.
nisi p suã clementiã vt oram⁹ eosdẽ veritatis
sue luce pfusos dignat' fuerit ab erroris de
uio reuocare.

Quarte respōsiōis secūda particula vndeci
mūq3 capitulū. in q̄ pfessio fratꝝ minorū ve
raciter carere oñdit. 2 approbanōe rez imo/
biliū siue mobiliū. 2 pprietate pecuniaꝝ tā in
pprio q̄3 in cōmuni.

a Rrogantiū hoiūm tumide mētes q̄
mūdi hui9 vanitate pascunt. glīam si
bi videt ꝯquisiuisse nō modicā. si ve
rā simpliciū sanctitatē visi fuerint vt simula
tionē dolosam arguere. eoꝝq3 prudētiā spi/
rit9 vt insaniā reprobare. Qō vt efficaci9 p/
ficere queāt. bona frequēter i mala ꝯuertūt.
2 in decꝫ maculā ponūt. Verꝫ est q̄dē q. ppt
hūane infirmitatꝫ corruptelā vix reperi pōt
aliqua psona vl status ab omi macula repbē
sionis imunis. s3 2 nos veraciter inficiari nō
possum9. q̄n inf pfectōis euāgelice pfessoꝝ
puersi sint aliq̄ 2 impfecti q̄3 plurimi. Si igi
tur is cui rñdem9 insolentiū vicia repbēde
ret. pcontra laudē reportare deberet. silētia3
generalit in psonas maledicta ꝯgereret. de
ceret euāgelicos viros ori suo silentiū ipo/
nere. psertim si diuio motu id ageret. 2 p pa/
tientiā dissimulādo ꝯuitia p maledicēte ro/
gare. Nūc autē q2 i totā xpi pauperꝫ religiōez
venenatoꝝ clodoꝝ tela ꝯuertit. eozq3 pfessi
oni erroꝝ 2 simulatōis crimē impigit. neces
se habem9 pcacitati ipi9 resistere. nō q2 veli/
mus maledictōnes p maledictōib9 reddere
s3 q2 sacrā religionē intēdim9 ab obiectꝫ cri/
minib9 excusare. Assumēs ḡ psonā ecclie ad
uersus paupes pfatos inuehit velut ꝯ ho/
stes ipi9. Nūc inq̄t deridēt me iuniores tpe
q̄ꝝ nō dignabar pres ponere cū canib9 gre
gis mei. agte insinuās p h religiosos ꝯ q̄s
loquit obiurgādos vt ecclie inimicos 2 ad/
uersus eccliam insurgētes. ipamq3 vt irriso
res habētes ꝯtēptui. cū tn̄ vt dic vita ipa pu
tent indigni. steriles egestate ac fame. 2 i ter
ra penit9 nō parētes. Qō quidē nihil aliud
est q̄3 prem suū xpi vicariū a q̄ stat9 hmōi ap
probat9 est subsannādo despicere. 2 partū sa
cre mris spōse xpi ecclie irridere. Et ideo iu
xta salomonis sniam. ipi9 est ocul9 a coruis
2 aqlis. veritatꝫ scz emulatorib9 eruēdē9. ac
p hoc veraciter ꝯtra hūc 2 cōplices ei9 no/
uoꝝ dogmatū inuētores dicere pōt ecclia.
nūc derident me iuniores tpe. vt sic ictu pprio
iniqu9 ocul9 eruat. dū sagitta qua ferire nitit
ipe ferit. Dehinc ȝcliū 2 v̄bū aplicū sibi vsur
pans cū tn̄ aplice pfectōis ipugnatoꝝ magꝫ
sit q̄3 imitator. subseq̄nt annectit. Vtinā su
stineretis me modicū. Emulor em vos dei
emulatōe. Quid vos p ceterꝫ iactatꝫ de pfe/
ctōe. Hec v̄ba ipi9. In q̄b9 aplice humili/
tatis oblit9. illud omittit qō potissime poru
it dicere modicū q̄d sapie mee. dūq3 non in
sipiēter s3 sapiēter loqui se reputat. iusto dei
iudicio stult9 effect9 in multas 2 magnas p
rumpit insanias. Omia eni fere q̄ subseq̄nt
ter allegat. nō solū insipientiā sed 2 nequici/
am sonāt. Nequaq̄3 em vt dicit nos p ceterꝫ
de pfectōe iactam9. q̄3q3 paupertatis celsitudi
nē tanq̄3 vere pfectōis ꝯsonā cōmendem9.
Nā sicut veraciter pfert virginitas cuilibet
gradui pudicitie. nec tamē ex hoc sequit q.
stat9 sacraꝝ virginū pferat statui plaroꝝ
vel viroꝝ quorūlibet q̄ ad hāc minime astrin
gunt. sic 2 circa differētias 2 grad9 paupertatꝫ
oportet intelligi. Vñ nec ille ait vt asserit. q.
hic stat9 paupeꝝ sit perfectior aliis qui sibi
aliquid retinēt. nisi cū hac cōditione paribus
cōditionib9 aliis ad pfectionē requisitꝫ. sed
null9 est omino stat9 in q̄ ꝯditiones omēs cū
statu pfato p omia parificēt. Nō ḡ potest ex
hoc argui q. oib9 statib9 vel alicui oim prefe
rat statū suū. Magne ḡ fuit malignitatꝫ oc
casione vni9 smonis veracꝫ 2 hūilis. librꝫ ple
nū inuectōib9 2 crimiatōib9 falsis ꝯponere
aduersus totū ordinē paupeꝝ. quasi paruꝫ
supbo visum fuerit i vnū mardocheū mitte
re ligue manū. Propt qō 2 detractiōes i li
bello ꝯscripte manifeste declarāt auctorem
nō emulatōe dei fuisse succēsum. s3 pot9 sti/
mulatōe illi9 cui9 inuidia mors introiuit in
orbē terraꝝ. Ceteꝝ ꝯfusionis babylonice fi
lius vt vniuersos cōfundat ecclie stat9. p vi
rib9 conat astruere q. null9 sit grad9 nulla/
q3 differētia in paupertatis pfessione. Nā qui
busdā friuolis interpositis subsequent sub
iungit. In quo ḡ gloriamini ꝯtra ministros
ecclie. q2 sicut nec vos ita nec ipi sunt pfesso
res. quib9 dñicaꝝ possessionū tn̄ vsus cōce
ditur nō dñium. intantū beatiores ac prefe
rendi q. res quib9 vtunt eternū habēt dñiū.
s3 vestre res sub potestate sunt terrestriū do
minoꝝ. Hec v̄ba ipi9. In q̄b9 omia ꝯfundit
atq3 intm̄ puertit vt in paupertate grad9 non
sit. aut si est. pferēd9 sit stat9 clericoꝝ ecclīasti
cis reddit9b9 affluentiū statui q̄ntūlib3 pau
perū 2 p xpi amore nihil habere volentium
q2 illi vtunt reb9 celestis 2 sempiterni domi
ni. hi terreni. q̄si xps exclusus sit a dñio reꝝ
quas layci possidēt. cū tn̄ sit dñs vniuersoꝝ

⁊ quasi ecclesia nõ habeat rerũ temporaliũ
rerũ dñium. cuius ꝯrariũ euidẽter mõstratũ
est sup. ⁊ tñ in hoc ipsius mẽtis paupertatẽ fallacit̃
insinuat vt potestatẽ ꝟaciꝰ impugnet. Deni
qꝫ si verũ est ꝙ ecclia nõ hꝫ cũ suis ministris re
rũ dñium sꝫ tm̃ vsum. vt qđ ꝯsequent̃ pfes/
sionẽ calũniat̃ pauperũ dictũ sic nullarũ rerũ
hr̃e dñium quãuis habeãt vsum. dicẽs ꝙ om
nibꝫ videat̃ hoc esse ridiculũ. cũ eorũ q̃ p ipsum
vsum penitꝰ ꝯsumunt̃ ab vsu dñiũ int̃ hoĩes
nullatenꝰ distinguat̃. Et dehinc irridẽdo sb
iũgit. Certe q̃rũ sunt pecunie q̃s p puĩcias
nõ cessãt a diuitibꝫ petere ⁊ in vnũ ꝯgrega/
re nisi aliqđ habeãt cõmune. Ut igit̃ pfatꝰ
⁊ his silibꝫ cauillatõibꝫ malignis ⁊ subdolis i
ponat̃ silentiũ. itelligendũ est ꝙ cũ circa res
tp̃ales q̃tuor sint ꝯsiderare. s. ꝓprietatẽ. pos/
sessionẽ. vsufructum. ⁊ simplicẽ vsum. ⁊ pri/
mis q̃dẽ tribꝰ vita mortaliũ possit carere. vl
timo tñ tãq̃ necessario egeat. nulla pfessio p
fessio põt esse oĩo tp̃aliũ rerũ abdicãs vsuꝫ.
Uerũ ei pfessiõi que spõte deuouit xp̃m in ex/
trema paupertate sectari. ꝯdecẽs fuit vniuer/
saliter rerũ abdicare dñiũ. arctoqꝫ rerũ aliẽarũ ⁊
sibi ꝯcessarũ vsu esse ꝯtentã. Uñ ⁊ in ipsorũ re
gula ꝯtinet̃. frẽs nihil sibi appropient nec do
mũ. nec locũ. nec aliquã rẽ. Porro ne q̃s for
te ꝓprietatẽ interdictã in his v̄bis credat nõ
collegio sꝫ puate psone. audiat qđ sup hoc
Gregoriꝰ. ix. fratrũ ꝯsultatõi rñdet. Dicimus
inq̃t ꝙ nec in cõi nec in spẽali debẽt ꝓprieta/
tẽ hr̃e. sꝫ vtensiliũ ⁊ librorũ ⁊ eorũ q̃ licet habe
re. ordo vsum habeat. ⁊ fratres s̃m ꝙ gene/
ralis vl puinciales ministri disponẽdo duxe/
rint his vtant̃. Nec debẽt vẽdi mobilia vel
extra ordinẽ ꝯmutari. aut alienari quoquo
mõ. nisi ecclie romane cardinalꝭ q̃ fuerit or/
dinis gubernator. generalis vel puincialibꝫ
ministris auctoritatẽ sup hoc pbuerit vl assensũ
Hec v̄ba rescripti papalis in q̃bꝫ sapiẽs ⁊ piꝰ
antistes ꝓprietatẽ separauit ab vsu illã sibi vt
ecclie retinẽs. hũc aũt fratrũ necessitati cõce
dens sancte q̃dẽ sapient ⁊ pie. Si ei tp̃alia
bona p aliqs possidere ac dispẽsare. vbi etiã
tp̃ale recipit̃ emolumẽtũ atqꝫ solatiũ nihil d
rõne pfectiõis in platis diminuit. sic et ter/
tia missione clarescat. q̃to magis cũ solũ psi/
diũ impẽdit̃ ⁊ nullũ tp̃ale cõmodũ expectat̃
ipsiꝰ summi põtificis saluat̃ pfectio. ⁊ ei accre/
scat meritũ añ deũ. Qđ si forte his q̃si q̃ cone
tur obsistere. ex eo ꝙ iure cautũ ẽ vsũ ñ pos
se ꝑpetuo a dñio separari. rñdebimꝰ ꝙ lex illa
ciuilis nõ habꝫ hic locũ. q: hic iđo ius ciuile de
creuit ne dñiũ ꝫ inutile videat̃. ac p hoc inane
sit nois. Hã retẽtio dominij hmõi rerũ cũ cõ
cessione vsus facta paupibꝫ nõ est infructu/
osa. cũ sit ipsis pauperũ meritoria. ⁊ pfessiõi fi/
liorũ xp̃o famulãtiũ oportuna. Nec obstat
ꝙ aduersariꝰ obijcit de rebꝫ q̃ vsu cõsumunt̃
ꝙ in eis ꝓprietas nõ separat̃ ab vsu. Hoc ei fal
lit in peculio pfectitio filijfamilias. vbi filiꝰ
familias vsum hꝫ. ⁊ tñ ꝓprietas nec ad mo/
mẽtũ residet penes ipm̃. Sic ⁊ de ordie hu
iusmodi pauperũ respectu romane ecclie in
telligi dꝫ. Sũt q̃ppe de iure cõi omnes xp̃ifi/
deles summi põtific̃ filij. peculiari tñ q̃dam
iure hi sunt eiꝰ obedientie subditi ⁊ cure ꝯmis
si. ⁊ ideo cũ alij sint tãq̃ filij emancipati q̃bus
licet auctoritate iuris eis indulta de bonis
ecclesiarũ suarũ sine dilapidatõne disponere.
hi sunt tãq̃ pauli ⁊ filijfamilias totaliter ipsi
us regimini deputati. Propterea sicut lege
cauet̃ ꝙ filiusfamilias nec retinere nec recu
perare possessionẽ rei peculiaris potest sꝫ pa/
tri p eũ querit̃. sic ⁊ in his pauperibꝫ intelli/
gendũ est. q: rerũ eisdẽ collatarũ ad sustenta/
mentũ ipsorũ patri pauperũ deputet̃ domini
um. illis vo vsus. Sane quẽadmodũ essen/
tiale cuiuslibet religiõis statui esse dinoscit̃.
ꝙ nulla psona priuata possideat aliqđ ꝓpriuꝫ
sic nec hmõi pauperũ religio tota. q̃ q̃dẽꝫ ad
abdicatõem ꝓprietatis censet̃ sicut vna psona
Quẽadmodũ igit̃ monachꝰ vl quis religi/
osus vtit̃ vestibꝫ. calciamẽtis. cibis. ac ceteris
q̃ vsu ꝯsumunt̃. ita tñ ꝙ nihil sibi appropriat
quo ad priuatũ dñiũ. nec ꝓpter talẽ vsum effi/
citur ꝓprietariꝰ. q: ꝓprietas sp collegio reser/
uatur. sic ⁊ de collegio istiusmodi pauperũ ⁊
summoqꝫ põtifice intelligere debet. quicũqꝫ
de pfessione ipsorũ sentire vult tã vere q̃ pie
Propterea sicut illud qđ dat̃ monacho. qua
liscũqꝫ sit intẽtio dãtis. nõ in ipsiꝰ trãsit do
miniũ sed totiꝰ collegij. ⁊ subiacet disposito
ni abbatis. etiã si dans nihil de collegio co/
gitet. sic quicq̃d dat̃ cõgregationi minorũ fra/
trum in ius dominiũ ꝓprietatẽ summi põti/
ficis ⁊ romane ecclie trãsit. p̃cipue cũ ipsi fra
tres ius seu ꝓprietatẽ alicuiꝰ rei sibi acquire
re nulla ratiõe intendãt. His aũt que dicta
sunt suffragat̃ legis naturalis dictamẽ. eui/
denter explicatũ p iura ciuilia. Nam lege ca
uetur ꝙ nõ potest libertas nolẽti acquiri et
ꝙ beneficiũ inuito nõ dat̃. ⁊ ꝙ nemo donatiõẽ
assequi. ⁊ dãnosam seu lucrosam hereditatẽ

nemo adire ꝯpellit. Insup sicut rerū vniuer
sitas. puta hereditas solo aio acqrit. ita solo
aio ꝯtrario repudiat. et sic nuda volūtate ex
traneꝰ heres scripta ex ꝯtraria destinatōe sta
tim ab hereditate repellit. Propt qd̄ et iuris
cōsultꝰ Julianꝰ ait. Pro herede gerere non
tā facti ꝙ̄ animi est. Cui et aliꝰ scʒ iuriscōsul
tus ꝯsonat dicēs. Furiosus et pupillꝰ sine tu
toris auctoritate nō possunt incipe posside
re. qꝛ affectōʒ tenēdi nō hñt. licet res suo cor
pore ꝯtingant. sic si dormiēti aliqd in manu
ponat. Patʒ igit ꝑ hec vba legis expssa nemi
nē posse ꝓprietatē siue dñiuʒ imo nec posses
sionē acqrere nisi re vel interpretatiue aim habe
at acqrēdi. Cū igit frēs minores aim acqrē
di nō habeāt. qn potiꝰ volūtatē ꝯtrariā. et si
res corpe ꝯtingāt. nec dñium nec possessiōʒ
acqrunt. nec rerū hmōi possessores vel dñi di
ci pñt. His aūt robur ꝓbet pōtificalis aucto
ritas. q̄ tā eminēs est vt oia iura hūana trā
scendat. vt extra de maioritate et obedientia
solite. Ad firmamētū celi. i. vniuersalis ecclie
fecit deꝰ duo luminaria magna. i. duas insti
tuit dignitates. q̄ sunt pōtificalis auctoritas
et regalis ptās. Sʒ illa q̄ pest diebꝰ. i. spūali
bus maior est. q̄ aūt noctibꝰ. i. carnalibꝰ mi
nor. vt q̄nta est inter lunā et solē. tāta et inter
reges et pōtifices differētia cognoscat. Cuʒ
igit tāte sit auctoritatis ptās ingialis. vt nō ar
tet legibꝰ. sʒ ipa sit legis origo. et intm̄ potuerit
ea q̄ fuerūt ꝑ nō factis habēda statuere. vt
patʒ in lege postliminii. q̄ bello captꝰ et fuit
effectꝰ decernit sp fuisse liber et pñs. et ea q̄ ñ
fuerūt ꝑ factis habēda decernat. sic ptʒ Co
dice de inofficioso testamēto. in q̄ de postumi
nio nulla fit mētio. et tñ iudicat mētio facta
Si igr̄ tantū pōt regalis ptās multo fortiꝰ
pōtificalis auctoritas q̄ntūcūq3 vsus et do
miniū in aliqbꝰ rebꝰ fm ius ciuile cēseāt esse
ꝯiūcta. decernere poterit in ꝑsonis aliqbꝰ esse
separata. Qd̄ circa ordinē ꝑdictorū fratrū mio
rum xpī vicariꝰ sua auctoritate ꝯfirmās sic
esse decreuit. cuiꝰ diffinitiōi ꝯtraire nullate
nus licet. Nā distinctiōe. xix. gregoī. Nulli
fas vel velle vel posse trāsgredi aplice sedis
ꝑcepta. Sit g̃ ruine sue dolore ꝑstratꝰ. q̄sq̄s
voluerit aplice sedis ꝯtraire decretis. Nulla
igit possunt ad huiꝰ statꝰ impugnatiōʒ alle
gari iura ciuilia. nulla etiam iura canonica.
Nā extra de electiōe Romane ecclie legē nul
la cōcilia ꝑfigūt. cū oia ꝯcilia ꝑ romane eccle
sie auctoritatē. et facta sint et robur acceperit

et eorū statutis romane ecclie patēter excipia
tur auctoritas. Nulla etiā ꝑcedentiū pōtifi
cū statuta obsistūt. vt extra de electiōe. inno
tuit. dicit Innocētiꝰ tertiꝰ. Per ꝑdecessorez
nostrū nō fuit nob adēpta facultas. cū ea nō
fuerit ꝓhibēdi intētio. q̄ successoribꝰ suis nul
lum potuit in hac pte ꝑiudiciū generare. pa
ri post cū imo eadē ptāte fungatur. cū nō ha
beat imperiū par in parē. Et hec q̄dē dicta suf
ficiāt ad cauillatōes malignātiū horum re
pellēdas. Nā xp̄s ad testimoniū trahit. sum
mi legislatoris xpi solusq3 iusticie exēplū sufi
cit atq3 ꝯsiliū. Qui cū sit iuris naturalis ciuilis
canonici ac diuini ꝑncipalis origo. sacro suo
sancto eloq̄o tpaliū rerū dñium abijciēdū eē
ꝑfectis. cū tñ sufficiētiā xp̄s ad vsum eisdez
ꝯcesserit ꝓmiserit atq3 ꝑsoluerit. Insup vt
qd̄ docebat vbo. ꝯfirmaret exēplo. alieno ci
bo voluit sustētari sic euāgelica narrat hy
storia. et Hiero. ad nepotianū dic. et euidētiꝰ
patet ex ꝑcedēti missione.

P
Orro de dñio pecuniarū q̄ ad susten
tationē ꝑfatis fratribꝰ ꝯferunt. indu
bitāter tenēdū est. ꝙ nullatenus ad
ipsorū collegiū spectat. cū in ipsorū regula sit ꝑ
ceptū. ꝙ frēs nullo mō denarios vel pecuni
am recipiāt. ꝑ se vel ꝑ interpositā ꝑsonā. Et
vt ois tollat de medio calūniādi materia. in
telligēdū est ꝙ ꝑsona interposita cui pecunia
dispēsanda ꝯmittit intelligi pōt recipe ac te
nere ipam auctoritate dātis. vel auctoritate
illorū ꝑ q̄rū necessitate releuāda donat. Si
auctoritate dātis retinet et dispēsat. sic ipiꝰ ē ꝓ
curator seu nūcꝰ. et dās pōt repetere recipe.
et agere ꝯ eū in cā ad recupatōez pecunie. nō
aūt ille ꝑ q̄ dispēsanda ꝯmittit. Et h̄ ñ debu
it nec potuit inhiberi paupibꝰ mēdicātibus
qn ꝑ interpositā ꝑsonā ipsorū valeat releuari
necessitas. qꝛ valde absurdū ē intelligere. ꝙ
cuiuis diuiti ñ liceat elemosynā ꝑ seipʒ aut
ꝑ alterū ꝑ sua volūtate ꝯferre. Uel si retinet au
ctoritate illiꝰ ꝑ q̄ dispēsanda ē. ei ꝯpetit et in
cām traheret cetera agere q̄ pōt q̄sq̄s rerū rei
sibi vēdicauit dñiū. Et h̄ qꝛ ꝓfessiōi fratrum
nullatenꝰ ꝯuenit. beatꝰ frāciscꝰ expsse inhibu
it. qꝛ fm vitatē xp̄s ad ꝓprietatē rei ñ refert.
vtrū q̄s h̄ mō recipiat ꝑ ꝓpriā manū vel alie
nā. Hāc aūt differētiā et naturalis rō docet. et
ius scriptū dictat et rescriptū papale declarat
sic ei mltū refert vtrū q̄ mistrat alicui sit ipiꝰ
fuꝰ vel alicuiꝰ extraneoris ꝑsone minister. ꝑ cuiꝰ
volūtate et impio misteriū illō impēdit. quē

admodū differūt misteriū seruile ⁊ liberale.
ministeriū hūanū ⁊ angelicū. sic mītū differt
vtꝝ ille intermedi⁹ nūci⁹ psonā teneat dāctꝭ
vel accipiētis. Scdm etiam ius ciuile mul
tū differt cū creditori debitor pecuniā solu
tur⁹ alicui intermedie psone cōmittit. vtꝝ il
le medi⁹ sit pcurator debitoris an creditorꝭ
Si eñ pcurator est creditoris. ⁊ pecunia p
datā añ solutionē. ipi creditori pdit. ⁊ iā p so
luta habet. Si aūt pcurator sit debitorꝭ. ipi
pdit. ⁊ adhuc soluēda est. nō p soluta haben
da. Iuxta hūc modū dñs Grego. ix. vir vti
qꝫ tā diuino ꝙ̄ hūano iure pit⁹. q mentē bea
ti francisci pleni⁹ nouerat. sic diffinitiue rñ
det. ꝙ si rē sibi necessariā velint frēs emere. l
solutionē facere p iā empta. pñt vl nunciū
ei⁹ a q res emit. vl aliquē aliū volētibus sibi
elemosynā facere psentare. q talr̄ psentat⁹ a
fratribꝫ nō est eoꝝ nūci⁹. sꝫ illi⁹ potꝭ cui⁹ mā
dato solutōꝫ facit. seu recipiētis eandē. qui ꝫ
elemosynā sibi cōmissam pt sicut ⁊ domin⁹
apud spūalē vl familiarē fratꝝ amicū depo
nere p ipm loco ⁊ tpe p ipoꝝ necessitatibꝫ. si
cut expedire viderit dispēsandā. Hec verba
rescripti papal. Ex qbꝫ patēter elucet ꝙ fra
trū minoꝝ regla nō discordat a vita. nec cō
munis ipoꝝ mod⁹ viuēdi discordat a regu
la. Nequaꝙ̄ igit pfitent ꝙ nul⁹ eis puideat
⁊ elemosynā faciat p se vl p interpositā pso
nā. q: hoc collegio mēdicātiū paupꝝ ⁊ im
possibile foret ⁊ stultū. sꝫ ꝙ ipi iuxta formā
in euāgelio traditā euāgelicis viris pecuni
am nullo mō possideāt. Si forte qs dicat.
in carētia pecunie nullā pꝛsus esse sanctita
tē nō tā infert calumniā regule pauperū ꝙ̄
euāgelio xpi. in q aplis inbibitā fuisse ꝯstat
pecuniā. sicut ⁊ textꝰ exp̄sse dicit. ⁊ sctōꝝ testi
monia astruūt. Qd q̄dē nullatenꝰ a mgro
veritatꝭ credendā est pfectissimis viris fuis
se ꝓpositū. nisi sciuisset p h meritū eis accre
scere pfecte ꝟtutis ⁊ p̄cipue sanctitatꝭ. Cum
eñ magne sit difficultatꝭ ignotas regiones
⁊ aridas terras sine sufficiētia stipendioꝝ p
agrare. q: tales necesse habēt vitā istā trāsi
gere in fame siti frigore ⁊ nuditate. oimqꝫ re
rū penuria. si nullū h modo viuentibꝫ meri
tū sāctitatꝭ accresceret. h dicere. h pfiteri. sic
viuere. nihil aliud essꝫ ꝙ̄ insanire. Uerū sic
ex vltima p̄cedētis respōsionis ptic̃la patet
penuriose paupꝫtatꝭ duodenario aploꝝ pri
mo iposite. duodecim sunt vtilitates eximie
minꝫ valorꝭ. q̄s typici rōnalis duodecī la

pides p̄ciosi designāt. Et q: illos hostꝭ hic
paupꝝ ignorauerat. ideo margaritas has
porcoꝝ more conculcās ore polluto i hec blas
phemie ꝟba pꝛꝛūpit. Si inqt in pecunie ca
rentia. siue vt nō tāgeret. sanct⁹ Frāciscus
sanctitatē credidit. vl pfectꝭ a dño inbibitā
sanxiuit. audacter loqr corā dño ꝙ errauit.
Sꝫ ꝯstans est ꝙ beat⁹ Frācisc⁹ nō ob aliā
possessionē seu ꝯtrectationē pecunie imita
toribꝫ suis inbibuit. nisi q: in h esse aliquā
sanctitatē ⁊ pia fide credidit ⁊ certa veritate
cognouit. nō q: mala sit pecunia. vl qa cen
sus formaliter siue causaliter sit i culpa. vel
q: pecunia ⁊ ꝯtrectari possit ⁊ nō possit abs
qꝫ peccato. sꝫ q: inter cetera q̄ possidēt. pecu
nia maxime ē illecebrosa. ⁊ de facili est illecti
ua ⁊ distractiua nō solū impfectoꝝ sꝫ etiā p
fectoꝝ. Et q: spūsancto dictāte pcepit ꝙ san
ctitatꝭ est nō tm̄ pctā cauere. vꝫ etiā occasi
ones pctōꝝ refugere. iō veraciter in h sancti
tatē credidit ⁊ nō errauit. Ut igit hūc christi
imitatorē p̄cipuū ip̄i⁹ insignitū stigmatibus
ascriptū catalago sanctoꝝ ⁊ ab vniuersa ec
clesia in veneratōe susceptū. asserit errore d
ceptū fuisse. matie in pfessiōe ⁊ obseruantia
euāgelice vite. nō solū ipꝫ ipugnat ⁊ vniuer
salē ecclesiā. sꝫ qd pl⁹ est magistri veritatis et
aploꝝ ei⁹ doctrinā blasphemat ⁊ vitā. In
sup ⁊ pfessores hui⁹ regule tāꝙ̄ approbato
res errorꝭ vt alter aman supbissim⁹ dignos
esse iudicat snia tpalis mortis ⁊ eterne dam
natiōis. Sup q quidē absurditate quā au
res pie audire vehemēter abhorrēt. ipis ze
latoribꝫ paupꝫtatis sancte magis lugēdū cre
dim⁹ ꝙ̄ loquēdū. magꝭ spūalis Hester im
plorandū p̄sidiū ꝙ̄ versandū in pugna ꝟbo
rū. Te igit sacrosancta romana ecclia tanꝙ̄
alterā hester eleuatā in xplꝰ vt ecclīaꝝ oim
matrē reginā atqꝫ magistrā. ac defensandā
⁊ docēdā tā moꝝ ꝙ̄ fidei veritatē fiducialit
īterpellat tuoꝝ paupꝝ cet⁹. vt qs genuisti
vt mr. educasti vt nutrix. nūc etiā vt regina
patentr ac iuste defendas. cū idcirco disposi
tiōe fac. ēte diuia pōtificat ac regie ptāꝭ ver
ticē supmū adipisci meruerꝭ. vt i arduis ne
cessitatꝭ articul ad defensandā xpi xplm pa
ratꝭ. Exurge igr̄ sctā mr̄ ⁊ iudica cām tuā.
q: si paupꝝ h ordo minoꝝ recte pfitet ꝟitatē
euāgelicā tuā ē. si a ꝟitate i pfessiōe a te sācita
deuiat tuū est. ac p hoc si pfessiō. hmōi sācte
error ipingit. tu q illā sanctisti errasse assere
ris. ⁊ q magistra veritatis hacten⁹ extitisti.

nūc de approbatōe erroris argueris. ꝛ a qbus dam modernis p̄sumptoribꝫ velut iuris diuini ꝛ hūani nescia deriderīs. Sz ꝛ tu regia mūdi dignissima. defensatrix pauperū. ꝛ humiliū aduocata. lōge sublimiꝰ ꝙ̄ Hester exaltata i gl'is ꝛ p̄parata i tpe mardochei tui francisci videlicz excitare clamoribꝫ vt interpellare digneris ad regē. quatenꝰ pauperū statū quē tibi voluit esse ɔsiliem ꝛ spēali quadā germanitate ɔiūctū. sacris tuis meritis clarificet ꝛ ɔseruet. Quid eñ magis dat paupertatis amori fomētū. magisꝙ declarat p̄rogatiuā ꝛ gl'iam ꝙ̄ tua forma viuēdi beatissima virgo ꝛ mr̄ dn̄i nostri ihū xp̄i. q̄ adeo fuisti paupercula vt sicē euāgelij historia sacra testat̄. i ip̄o sacratissimo partu nō haberes vbi reclinares deū celi ꝛ dn̄m exercituū. nisi i via publica itinerantiū ꝛ p̄sepio iumētoꝝ. Porro si tu v̄go sanctissima ois es pfectōis exēplar sicut pfectis imitāda est tua cū v̄ginitate humilitas. sic etiā penuriosa paupertas. Cōstat aūt tā p euāgeliū textū ꝙ̄ p assertōz doctorū ꝙ tu in extrema vixisti tpaliū facultatū inopia. cū chrysostomꝰ dicat. ꝙ tu vix habuisti vnā tuniculā. nō ad decoris ornatū sz ad nuditatis tegumētū. ꝛ Beda ꝙ in oblatiōe ꝛ p̄sentatiōe regis regū in tēplo nec vnū valuisti agniculū offerre. iō more pauperū obtulisti par turturū aut duos pullos colūbaꝝ. Qui igit̄ desiderio. pfessione. signaculo habitus. ꝛ obseruātie v̄itate in hac tibi pauperie cōfigurari studiosiꝰ satagūt. hi sunt de tuorū numero spūaliū iudeoꝝ. qz circūcisio nō est in carne sz in spū p hilarē supportatōez multiformiū penuriaꝝ ꝛ vniuersalē abdicatiōem oīm tpaliū facultatū. Hos igit̄ vere ac peculiariter tuos pio digneris mīsericordie regina fauore ab hostili incursu potēter eripe. ꝛ aduersus hūc hostē ip̄oꝝ pessimū triūphaliter dimicare. nō vt cū aman suspēsus intereat. sz vt eiꝰ humiliet̄ supbia. dānet̄ puersia. illustret̄ intelligētia. rectificet̄ volūtas. vt spūs saluꝰ fiat.

Quarte respōsiōis tertia pticula duodecim.iqꝫ capl'm. in q̄ euangelizātiū pauperū fructificatio multiformis ondit̄. eorūꝙ status a multip.icibꝫ cauillationū versutijs defensatur.

m Ultiformis calliditatis neq̄tia hostis antiquꝰ sctē mr̄is ecclie partui sp īsidias parās. vetustā pharaonis impietatē nouissimis his diebꝫ renouare conatur. dū p hoiez q̄ndā egyptiace fraudis malignitate repletū aduersus ecclasticā plebem suggerere satagit. ꝙcq̄d masculini sexꝰ natū fuerit in flumē p̄ijci. ꝙcq̄d feminei reseruari. Quid eñ est aliud rōes ad virilē statē paupertatis spūm inducētes calūniādo reuellere. ꝙ̄ effeminatoꝝ cordiū phantasias qbꝫ emollientiū diuinaꝝ affluētia ɔmēdat̄ approbando roborare. Ad q̄ duo calūniator hic pauperū in hac extrema opis sui pte oēs sui vires ɔflat ingenij. q̄sdā cauillationū modos iā p materia pte i p̄cedētibꝫ dissolutos freq̄ntius replicās ad oppressionē pauperū xp̄i. q̄tenꝰ spū paupertatis extincto spūales israelite multiplicari nō possint. frustra tñ. qz diuina opitulāte clemētia vt v̄itas a figura nō discrepet. q̄nto magis opp̄ssi fuerint. tāto magis accrescēt. Et ne qs hec velut nr̄am adinuentionē putpēdet audiat Bernardū i sermone. xxiij. sic dicētē. Si qd ad salutē ptinēs. si qd religiōis orit̄. si qs quicūꝙ resistit quicūꝙ repugnat. plane cū egyptijs paruulos israelitici generis necare conat̄. imo cū herode nascentē p̄sequit̄ saluatorē. Nequaꝙ̄ a casu sz p̄uidētia dei gestū esse credēdū est. ꝙ instar Joseph descēdentis in egyptū ad custodiēdas ꝛ distribuēdas alimonias corporū. quē vt v̄e filiū accrescentē crescere fecit deꝰ in terra paupertatis sue. statꝰ euāgelizātiū pauperū mitteret̄ in mūdū. ad ɔseruāda ꝛ dispēsanda documēta scripturaꝝ tāꝙ̄ alimēta spirituū. q̄ etiā ꝛ sacerdotū xp̄i curā gregis habētiū cooperatores existerēt i his q̄ spectant ad salutē aiaꝝ. Est aūt sacerdotal' officij opꝰ p̄cipuū. reductio plebiū subiectaꝝ in deū per septiformē influxū hierarchicū. s. p eruditōz credibiliū. p instaurationē v̄tutū p exhibitionē exēploꝝ. instructionē pcī. curatiōz plagarū hostiliū. p̄nūciationē insidiaꝝ. ꝛ repulsationē hostilitatis. Et h̄ quidē septiforme opꝰ sacerdotale scptura sacra declarat sub septēplici methaphora. scz architecti. agricole. pastoris. fideiussoris. medici. speculatoris. et ducis. Describit̄ igit̄ p̄mo sub methaphora architecti pōtifica. e officiū ꝓpter eruditionē credibiliū. fm illō ad Cho. i. Ut sapiēs architectꝰ fundamētū posui. Nā eñ sunt lapides in edificio. sunt articuli fidei i aīo. in q̄ habitat xp̄s tāꝙ̄ in tēplo suo. fm illud apl'i ad Ephes. Supedificati sup fundamētum aploꝝ ꝛ p̄phaꝝ. ip̄o summo angulari lapide xp̄o iesu, in q̄ ois edificatio instructa crescat

in temp'ū scm̄ i dn̄o. Et paulo post. Chri/
stum habitare p fidē in cordibꝫ vr̄is. Ac p h
sicut se habet edificator ad edificiū. sic et sa/
cerdos ad pp'lm in fidei veritate fundādū ꝛ p
mouendū. Scd̄o sub metaphora agrico
le ꝓpter instaurationē virtutū. q̄s irrigare debet
p documēta scripturaꝝ. fm illud apostoli ad
Cho. Ego plātaui apollo rigauit. Si em̄
ecclesiastic⁹ pp'lus ort⁹ est ꝛ paradisus plātatus
ꝛ virēs multiformitate virtutū. recte informa
tor plebiū in doctrina moꝝ dr̄ agricultor d/
signat⁹ p p̄mū hoiem quē posuit de⁹ in paradi
so vt operaret ꝛ custodiret illū. Tertio sub
metaphora pastoris ꝓpter exhibitionē exēploꝝ
fm illud dn̄i i Johe. Qui intrat p ostiū pa/
stor ē ouiū. ꝛ cū ꝓprias oues emiserit an̄ eas
vadit. Qd̄ quidē fac cū eas p sanctitatis exē/
plū p̄cedit. Id̄ Petrus cui dn̄s dixit. Pasce
oues meas. hortat seniores siue p̄sbyteros
vt pp'los sibi cōmissos pascāt tāq̄ facti for/
ma gregis ex aio Hec aūt est forma fm do/
cumēta sanctoꝝ. vt q̄ntū pastor est p̄cellēs re
spectu gregis. tm̄ vita sacerdotal' sit sanctior ꝛ
sublimior vita plebis. Quarto sub meta
phora fideiussoris ꝓpter p̄cū interuētionē ad
deū. fm illud apl'i ad Heb. Ois pōtifex ex
hoibꝫ assumpt⁹ p hoibꝫ ꝯstituit in his que
sunt ad deū. vt offerat dona ꝛ sacrificia pro
pctis. Agit igit pōtifex causas hoium apud
deū. agere etiā dꝫ cām dei apud hominē sue
cure cōmissum. fm illud. iij. Regū. xx. Custo
di virū istū q̄ si lapsus fuerit erit aīa tua p aīa
illi⁹. Propter qd̄ sapiēs in ꝓuerbijs ait. Fi/
li si spopōderis p amico tuo. defixisti apd̄ ex
traneū aīam tuā. Quinto sub metapho/
ra medici ꝓpter curationē plagaꝝ hostiliū. fm
illud qd̄ insinuat Lucas i parabola illi⁹ q̄ i
cidit in latrones. q̄ samaritan⁹ alligauit vul
nera ei⁹ infundēs oleū ꝛ vinū. designās p sa
maritanū ip̄m medicū xp̄m ꝛ eos q̄ tenēt lo
cū ei⁹ in expurgatōe vicioꝝ. Propter qd̄ et
Jacobꝫ dic Infirmat q̄s in vobis inducat
p̄sbyteros ecc'ie ꝛ orēt sup eū. vngētes cum
oleo sancto. ꝛ orō fidei saluabit infirmū. ꝛ si
in peccatis sit dimittent ei. Sexto sub me
taphora speculatoris ꝓpter p̄nūciationē imi/
nentiū pꝛiculoꝝ. fm illud Ezech. Fili homi
nis speculatorē dedi te domui isrl'. De quo
ꝯsequēter adiūgit. Q si gladiū superuenientē
h est imminētia discrimia tēptationū sue cu
re cōmissis annūciare neglexerit. sanguis il
laꝝ aīaꝝ de suis manibꝫ reqret Septimo

sub metaphora ducis ferētis vexillū ad repul
sionē hostilitatū. instar illi⁹ nobil' machabei
q̄ induit se loricā sicut gigas ꝛ succinxit se ar
ma bellica. ꝛ ꝓtegebat castra gladio. Preest
em̄ ecc'ie q̄ est terribilis sic castroꝝ acies or
dinata ꝛ deputat ad salomōis lectulū custo
diendū. quē. lx. fortes ambiūt ex fortissimis
israel. oēs tenētes gladios ꝛ ad bella do/
ctissimi. Est itaq̄ op⁹ sacerdotal' officiū septi
forme sicut dictū ē. Si igit ꝓpter multitu
dinē errantiū a fide xp̄ian⁹ pp'lus fact⁹ est iā
similis edificio ruinoso. q̄s ꝓuid⁹ architect⁹
coedificātes ꝛ ꝯsustētātes repellit. nisi adeo
sibi sapiēs videat q̄ sol⁹ sibi sufficiat. vl' adeo
stult⁹ sit q̄ velit vt sub manu sua dom⁹ eccle
siastica ruat. Itēꝝ si ꝓpter defectū sapie ꝛ vir
tutū in plebeis hoibꝫ cōpat ipa plebs orto
inculto ꝛ spinoso ꝛ arido. q̄s diligēs ꝛ labo/
riosus agricola seruos collaborātes repellit
maxime q̄ laborāt in opere ꝛ doctrina. nisi in/
tm̄ desipiat vt velit q̄ sup humū suā spine ꝛ
vepres ascēdāt. Preterea si ꝓpt deuiationē a
semitis diuinaꝝ legū m'titudo pp'li xp̄iani si/
milis est gregi errabūdo ꝛ pdito ꝛ in medio
lupoꝝ ꝯstituto. q̄s clemēs pastor fugabit a
se haꝝ ouiū reductores ad viā. ꝛ n̄ pon⁹ gau
debit cū angelis exēplo boni pastoris. q̄ dicit
Cōgratulami mihi q2 inueni ouē q̄ pierat.
Ampli⁹ si ꝓpter multitudinē reatuū plebis
trāsgredientis mādata dei pp'ls xp̄ian⁹ simil'
est viris alieno ere opp̄ssis. q̄s fideiussor sen
satus abhorrebit hui⁹ oneris alleuiationē p
multiplicationē intercessoꝝ ad deū. p̄m ipe/
trantiū remissionē. p̄m inducētiū ꝛ adiuuā
tiū ad solutionē spūaliū debitoꝝ. Insup si
ꝓpter varietatē ꝑuersitatū in pp'lo tāta est ra
bies. tāta pestilētia spūalis. vt q̄si omē caput
sit languidū ꝛ omē cor merēs. ita q̄ a plāta
pedis vsq̄ ad verticē vix est i eo sanitas. q̄s
fidelis medic⁹ nō dico peritos homies in arte
spūalis medicine. sꝫ vl' canes vlcera lambē/
tes audebit effugare. nisi vulneratoꝝ atq̄
languētiū vitā velit extinguere. Adhuc si p
pter multiformitatē tēptationū vndiq̄ cir/
cūstant insidie crudeliū hostiū. ꝛ quasi sup
capita ciuiū gladij iā vibrant. q̄s ꝓuid⁹ spe
culator in ꝓfunde ꝛ horrēde noctis teterri/
mis tenebris h̄re secū vigiles recusabit q̄ ca
stra custodiāt. Postremo si ꝓpt scandaloꝝ
frequētias adinuētiōes sceleꝝ ꝛ inimicoꝝ
tyrānides inumerabil' multitudis strages
q̄si ꝯtinue sit in castris fideliū ꝛ draco cum be

stia multiformiū capitū ecclesiasticā aciē ni/
tit oppugnare. vt truculēt discerpat. occidat
⁊ deuoret. qs prudēs dux exercit⁹ dñi recu/
sabit cōmilitones secū dimicātes hēre. q vl/
tro se discrimini offerāt. ⁊ murū p domo israel
seipos opponāt. Porro qr affect⁹ pōtificis si
ue sacerdotis ad plebē dꝫ esse ꝯsilis affectui
patris ad filiū. matris ad plē. nutricis ad i/
fantē. sic aplus manifeste declarat. q fideles
p ipm ꝯuersos modo se dic in xpo genuisse.
mō vt filios pturire. mō sic puulos i xpo la/
ctare. quēadmodū filiū paupculū sustētari.
inualidā plē foueri. ⁊ gementē infantē lacta
ri nequaq̃ est pri vl matri vel nutrici mole/
stū. sꝫ desiderabile charū ⁊ placitū. sic etiā oi/
bus sacerdotibꝫ sctis ⁊ pijs magnū debꝫ eē
solatiū qtiens sal⁹ pcurat plebiū subiectaꝝ.
Propt qd dñs in Matth. aplos alloquēs
⁊ successores eoꝝ. Messis ait mlta. operarij
aūt pauci. rogate g dñz messis vt mittat ope
rarios i messem suā. insinuās q bonoꝝ pō/
tificū nō tā est patient ferre q̃ desideranter
appetere coopatores euāgelistas ad mltitu/
dines diuinaꝝ messiū colligēdas. Qd attē/
dens xpi vicari⁹ petriq̃ successor. vtpote sā/
ctispirit⁹ illustratōe pueni⁹ statū huc euāge
lizantiū pauperꝝ q saluti aiaꝝ intenderēt tā
q̃ celit⁹ sibi missum cū hilaritate suscepit. pi
etate ꝯfouit. auctoritate roborauit. ⁊ potesta
te defendit. ⁊ vt patriarcha Jacob tāq̃ filios
accrescētis ioseph multiplicit bñdixit. pie i
h prudens saluti aiaꝝ. ⁊ in nullo piudicans
auctoritati pōtificū. tāq̃ ornās nō deornās
ecclesiasticā hierarchiā. Tāta em̄ erat i aduē
tu hmōi pauperū pdicantiū raritas. vt illud
euāgelicū videret impleri. messis qdē mlta
operarij aūt pauci. Qd ptractās Gregoꝛ. ait.
Ecce mūd⁹ sacerdotibꝫ plen⁹ est. ⁊ tñ i messe
dei rar⁹ inuenit opari⁹. Nā ⁊ si sunt q bona
audiāt desunt q dicāt. qr officiū qdēz sacer/
dotale suscipim⁹. sꝫ op⁹ officij nō implemus
Quātū ꝟo pdicatōis op⁹ sit ecclie necessari/
um. in se piū ⁊ deo acceptū. manifeste Chry
sostom⁹ ondit sup Mat. omel. xxvij. illd tra
ctans ꝟbū dñicū. qd discipulo dixit prem se
pelire volēti. dimitte mortuos sepelire mor
tuos suos. tu aūt vade ⁊ annūcia regnū dei
Ait em̄. Nunqd nō erat ingratitudis natu
re. nō adire cū sepelirer pr. Prohibuit g eū
mōstrans q nihil celestibꝫ negocijs magis ne
cessariū esse oporteret. ⁊ neq̃ paꝝ tardare. et si
valde ineuitabilia ⁊ incitātia fuerint q retra

hunt. Cū igit sepelire prem sit magne pieta
tis op⁹. ⁊ sm sapie dictamē diuie maiori bo/
no min⁹ pferri nō debeat. relinquit q maio
ris pietatis est pdicare ꝟbū salutꝭ. q̃ facere
op⁹ quātūcūq̃ misericordie corpalis. Digne
quidē p eo q spūaliter p ipm cibat ⁊ potat.
vestit ⁊ hospitio colligit. ab infirmitate rele
uat. ⁊ a vinculis ⁊ a morte redimit spūs ad
imaginē dei fact⁹. Et ideo cū grauis sit sce/
leris phibere quēq̃ ab opibꝫ pietatꝭ ⁊ mise/
ricordie corpalis. lōge maiorꝭ impietatꝭ erit
atq̃ pfidie diuini ꝟbi ministris idoneis im
pedimēta pbere. Pensatꝭ igit mltiformi vti
litate ac necessitate salutꝭ aiaꝝ. numerosita/
te indigētiū plebiū. ⁊ raritate sufficiētiū mi/
nistroꝝ. nulli debꝫ videri iniuriosum ⁊ sup/
fluū si celesti hierarche cōplacuit aliqs ad h
opus. ⁊ si nō necessitate ꝯstrictos sꝫ charita/
te inductos eligere. qs ⁊ subcelestis hierar/
cha voluit ⁊ debuit approbare. Et si cui for
te videt ordini dispositōis hierarchice neq̃
q̃ esse ꝯueniens monasticā vitā pfessos. ad
op⁹ pdicatiōis assumi p eo q dionysi⁹ dicit
monachos i ecclesiastica hierarchia nō hre
statū pficientiū sꝫ pficiēdoꝝ. ⁊ Hieronym⁹
asserit q monach⁹ nō docētis sꝫ plāgētꝭ ha/
bet officiū. ⁊ sacri canones decernūt q mo/
nachi iuxta sui nois interptationē solitarie
vite deputati intēdere debēt saluti pprie. nō
aliene. intelligā hmōi dicta patrū ⁊ canonū
de ordine monastico p eo tpe fuisse pnūcia/
ta. q erāt inter eos psone laicales ⁊ impite ñ
sacerdotales ⁊ lrate. Nā sicut idē vir hierar/
chicus docet q monachoꝝ ē purgari. illu/
minari ⁊ pfici. sic etiā illud nō reticet. q pur
gare illumiare ⁊ pficere ad ordinē spectet sa
cerdotalē. Insup ⁊ pfessio hmōi pauperꝝ nō
paꝝ distat a pfessiōe monachoꝝ. ⁊ qd mai⁹
est hmōi hierarchica opa nō pagūt auctori/
tate sua sꝫ ordinarioꝝ ⁊ potissime sūmi pōti
ficis. cui⁹ dispositōis auctoritas oia iura po
sitiua trāscēdit. Nec ad h ferunt sm pprie vo
luntatꝭ arbitriū. sꝫ iuxta mādatū supiorū. a
quibꝫ instituunt. regulāt castigāt. ⁊ trāsmit/
tunt vt veri filij obedientie. nō vt gyrouagi
vl sarabeite. nō sm numerꝝ vagū ⁊ infinitū
sꝫ sm certū ⁊ determinatū. atq̃ vtinā plures
essent idonei q possent assumi. nō in vno an
gulo terre sꝫ poti⁹ i vniuersalis ecclie latitu
dine. Nimirū h desiderare deberet cet⁹ pōti/
ficū. ac cuilibet illos phibere volēti id rñde
re qd dixit moyses ad Josue. Quid inquit

emularis p me. Quis det vt om̄is pplus p/
pheter. ⁊ det eis de⁹ spm̄ suū. Q̄diu ḡ hmōi
paupes leges diuias custodiūt. ⁊ euāgelica
əsilia seruāt q̄ pm̄. lerūt. ⁊ saluti aiaꝝ inten/
dūt. ⁊ sancte mri ecclīe hūiliter subsunt. si q̄s
eos repudiādos cēseat velut pseudo p̄dica
tores ⁊ seductores ⁊ gyrouagos ⁊ penetran
tes domos. subiacere dꝫ iuste damnatiōis
iudicio tanq̄ꝫ ecclīastice auctoritatis cōtem
ptor. fraterne gratie inuid⁹. ⁊ euāgelice ꝑita
tis impugnator.

D Emū vt via p̄cludaꝛ erroribꝫ. r̄ūden
dū est cauillatiōibꝫ quibusdā magis
apparētibꝫ q̄bꝫ calūniator hic paupe
rū vitā ipoꝝ in hac extrema sui opis pte de/
prauare moliꝛ. videlicꝫ ꝑpter defectū laborꝫ
manuū. abdicatiōꝫ bonoꝝ cōmuniū. ⁊ men
dicatiōꝫ elemosynaꝝ. Nā ex eo q̄ aplꝰs ad
Thess. q̄busdā p̄cepit vt cū silētio panē su/
um manibꝫ opando māducēt. ⁊ hmōi pau/
peres manualiꝛ nō laborāt. iō ipos nitiꝛ re
darguere. ⁊ de ociositate vite. ⁊ de mandati
apli trāsgressiōe. Ad qd̄ nos ecōtrario r̄ūde
mus. q̄ sic patet ex textu nō p̄cipit aplꝰs la
borē manualē oībꝫ generaliꝛ qꝛ tūc om̄es
q̄ nō vacāt laboribꝫ hmōi. essent i statu dā
natōis. inter q̄s ⁊ ipē calūniator seipm̄ inuol
uit. sꝫ q̄busdā dūtaxat ociose curiose ⁊ inq̄e
te viuentibꝫ op⁹ manuuꝫ iponit ⁊ impat. ne
blādicijs adulationū ⁊ turpi q̄stu victū sibi
əquirāt cū dispēdio salutꝫ ꝑprie ⁊ ipedimēto
salutꝫ aliene. Verꝫ qꝛ hmōi paupes q̄ suis ⁊
pximoꝝ aiabꝫ saluādis intēdūt f̄m septifor
mē opatōnē hierarchicā in antedictꝫ expres
sam. id pficere nequeāt sine adminiculo scri
pturaꝝ. ad q̄ꝝ p̄clarā intelligētiā puenire n̄
possunt nisi p studiū sapiētiale. qd̄ əsistit i le
gendo. meditādo. orādo. ətēplando. audiē/
do. referēdo. p̄dicādo. ideo recte əpetit eius
modi studij spūalis opatio septiformis. Et
qꝛ difficultas huiꝰ studij totū hoiem reqrit
tutra qd̄ designatū est i Exodo. vbi precepit
dn̄s q̄ vectes q̄bꝫ ferēda esset arca sp̄ essent
in circulꝭ. Qd̄ expones Gregoꝛ. ait. Qui ad
officiū p̄dicatiōis excubāt. a lectiōis studio
nūq̄ꝫ recedāt. Ignominiosum est em̄ si tūc
q̄s q̄rit discere cū dꝫ q̄stiones enodare. Jō
q̄ huic studio septiformi sollicite intēdūt. qꝛ
magis est sublime i se. difficile mēti. expedi/
ens ecclīe. ⁊ necessariū plebi. etiā si nō labo/
rent opibꝫ manuū. digni em̄ sunt ab ecclesia
vt sustētenꝛ. f̄m illud Deut. Nō ligabis os
bouis triturātis in arca fruges tuas. Glos.
Victū nō subtrahes p̄dicatori. vt vacet orō
ni ⁊ p̄dicatiōi. Et alia glosa ibidē. Occupati
in doctrina non pn̄t sibi puidere necessaria
Ex q̄bꝫ breuiꝛ əstat q̄ studiū sapiētie cū vi/
gilātia p̄dicatōis. manualē laborē plene re/
cōpensat. Huic ⁊ sacer Ambrosi⁹ əsonat su
per illd̄ Luce. Maria optimā ptē elegit. di/
cens. Nec arguas eos ociosos ⁊ iudices q̄s
videas studere sapiētie. hāc em̄ cohabitātē sa/
lomon pacific⁹ acq̄siuit. Deniq̄ꝫ apli nō pu/
tauerūt optimū relinq̄re ꝟbū dei ⁊ mīstrare
mēsis. Huic etiā əcordat Hiero. in p̄lo. sup
Job. Si aūt fiscellā iūco texerē. aut palma
rū folia cōplicarē. vt in sudore vult⁹ mei co/
mederē panē. ⁊ vētris op⁹ sollicita mēte tra/
ctarē. nullꝰ morderet. nemo rep̄hēderet. nūc
aūt qꝛ iuxta saluatorꝫ sniāꝫ opari volo cibū
q̄ nō perit fallariꝰ vocor. Ad idē ēꝫ facit qd̄
sup illud ps. defecerūt oculi mei dic̄ Augu.
Nō est ociosus q̄ tm̄ ꝟbo dei studet. nec plu
ris est q̄ extra opaꝛ q̄ꝫ q̄ studiū cognoscēde
veritatꝫ exercet. Jpa etiā sapia maximū ha/
bet op⁹. ⁊ aūferꝛ maria q̄ audiebat marthe q̄
ministrabat. Hec Aug⁹. Cui etiā cōcordat
Anſ. in li. de similitudinibꝫ ita dicēs. Tres sūt
hoim ordines. orātes. agricultores. ⁊ defen
sores. q̄s ad diuersa officia de⁹ in h̄ mundo
disposuit. monachos vt p alijs orēt ⁊ lacte
p̄dicatōis enutriāt. agricultores vt d̄ suo la/
bore ipi ⁊ alij viuāt. milites vt vtrosq̄ꝫ defen
dant. Si igiꝛ nobilꝰ est op⁹ monachorū q̄ꝫ
agricultoꝝ. cū militū ⁊ illi officijs suis intē
dentes stipēdia sua iuste merenꝛ. mlt̄o magꝭ
ꝭbi q̄ orādo deo assistūt. ⁊ ad pximos predi
cādo ədescendūt. Nec his obstat Aug⁹ in li
bro de ope monachoꝝ. cū ibi loquaꝛ ə quos
dam hereticos p̄ncipaliꝛ q̄ vocabāꝛ euchi/
te. asserētes monachis nō licere sustētande
vite causa aliq̄d opari. male intelligētes euā
geliū xp̄i. q̄s sacer doctor p apli documenta
əuincit. Simul etiā arguit mōachos illos
q̄ cū p maiori pte essent layci nec p̄dicationi
nec saluti aiaꝝ intēderēt. nō tm̄ volebāt cor/
poraliter opari. ⁊ q̄ꝫuis fuissent in seculo labo
riosi ⁊ paupes. tñ pfessi monasticā vitam ab
alijs sumpt⁹ accipe nō solū licitū sibi sꝫ etiaꝫ
debitū esse censebāt. Cōtra q̄s Aug⁹. Jstu in
quit frēs temere sibi arrogant q̄ntū existimo
vt hmōi habeāt potestatē. Si euāgelizātes sūt
fateor hn̄t. si ministri altaris. si dispēsatores sa
cramētoꝝ. si saltē aliq̄d habebāt in seculo q̄

facile sine artificio sustētarent hāc vitā. qď in
digentibꝫ dispriri sunt. credēda est eoꝝ infir/
mitas ⁊ ferēda. Hec Aug⁹. Ex qbꝫ colligit͛.
ꝙ q̄tuor generibꝫ hoīm digne ⁊ iuste ꝯpetit
ab alijs pasci. ꝑ. ꝑ. ꝓprijs manibꝫ possint la/
borare. s. q̄ alios pascūt vł verbo ⁊ doctrina
vł altaris viatico. vel diuinoꝝ dispēsatione
sacramētoꝝ. vel suaꝝ distributiōe facultatū.
Scd'm hec igit͛ illi qbꝫ aliqua p̄dictaꝝ cōdi
tionū cōpetit digni sūt vt de euāgelio viuāt
illi v̄o qbꝫ plures digniores existūt. qbꝫ aūt
oīa vtpote q̄ p̄dicāt. celebrāt. ꝯfessiōes au
diunt. ⁊ tp̄aliū affluentiā ꝯtēpserūt. maxime
digni esse pbant͛. Quibꝫ v̄o omes desunt et
validi sunt ⁊ pauges. ne ociosi ⁊ infructuosi
sint sibi ⁊ onerosi eccl'ie iuxta sniam augusti
ni laborare tenent͛. n. si p h̄ excusent͛ ꝙ eis q̄
p̄fatas ꝯditiōes habēt deseruiūt ⁊ assistūt. ⁊
ideo cū eis sustētari merent͛. iuxta qď myste/
rialiter designat͛ in Job. vbi dicit͛ ꝙ boues
arabāt ⁊ asine pascebantur iuxta eos. illaqꝫ
ꝯstruit͛ lege sancitū q̄ strenu⁹ pugnator ille
dauid videlicet iuste decreuit ꝙ eq̄ portio es
set descēdentiū ad p̄liū ⁊ remanētiū ad sarci
nas. Porro si aliq̄ quātūlibet ideote ac sim/
plices tāte sunt deuotōnis in p̄ce. tāte distri
ctiōis in vita. ⁊ tāte edificatōis in ꝑplo ꝙ eq̄
fructificāt solo exēplo q̄ꝫtū alij exēplo ⁊ v̄bo
excusant eos merita vite etiā si desint verba
doctrine. Hec aūt diximꝰ nō q2 ociosos aut
ociū approbemꝰ. cū potiꝰ castigādos hmōi
⁊ ad opa cōpellēdos cēseamꝰ. sꝫ q2 ꝓpter dif/
ficultatē studij spūalis qď reqrit hoiem to/
tū. ⁊ ꝓpter debilitatē corpoꝝ ⁊ inexperientiā ar
tiū mechanicaꝝ rarꝰ inuenit͛ aut nullꝰ. q̄ mo
re apl'i pauli manuali labori ⁊ sapie studio se
pariformi efficacit͛ possit intēdere. Et iō com
pellere hoīes huic studio aptos ad opa ma
nualia. nō est aliud q̄ꝫ a sapia reuocare. et fi/
lijs israel instar philistijm diuinoꝝ eloqoꝝ
arma p̄ripe. vł more pharaonis opibꝫ duris
luti ⁊ lateris. iugoqꝫ seruitutis importabił. vi/
olēter oppressos ab ingressu religiōis retra/
here. ⁊ ad egressum incitare. queādmodū in/
sinuat͛ in exodo p h̄ qď pharao dixit. Qua/
re moyses ⁊ aaron sollicitatis ꝑplm ab opibꝫ
suis. Ite ad onera vr̄a. Ubi glosa sacri Am
brosij ex omel. iij. sup Exod. Hodie si moy/
ses ⁊ aaron. i. ꝓpheticꝰ ⁊ sacerdotal' sermo ali
quē sollicitet ad seruitiū dei. exire de secl'o. re
nūciare oībꝫ. attēdere legi ⁊ v̄bo dei. cōti/
nuo audiet vnanimes etiā amicos pharao

nis dicētes. Uidete quō seducūt hoīes. q̄li
ter ꝑuertūt adolescētes ne laborēt. ne mili/
tent. ne agāt aliqd qď eis ꝓsit. relictis rebus
necessarijs ineptias sectant͛ ⁊ ociū. laborare
nolūt. ⁊ ocij occasiōes requirūt. Hec glosa.
Qua hostis paupeꝝ dolꝰ patēter detegit͛. ꝙ n̄
sicut xp̄i discipul⁹ ad exercitia v̄tutū conat͛
erigere. sꝫ tāqꝫ amicꝰ pharaonis spūales isr'l
filios ipugnare. Alio q̄ꝫ mō calūniator h̄
paupeꝝ statū ipoꝝ deprauare ꝯtendit. p eo
ꝙ nihil sibi retinēt in ꝓprio vel cōi. q̄ nō vidē
tur v̄tutis tenere mediū. sꝫ viciositatis extre/
mū. cū dicat Ambrosiꝰ ꝙ nō sunt effundēde
opes sꝫ dispēsande. Uerū ꝯsili rōne possꝫ sā
cta v̄ginitas ondi n̄ laude sꝫ vitupio digna
q̄si extremū nō mediū teneat. dū ab omi cō/
cubitu siue illicito siue ꝯcesso se tā mente q̄ꝫ
carne seq̄strat. Quapropt͛ diligēs ꝯsidera/
tor aduertat ꝙ sicut aliō est mediū pudici/
cie ꝯiugalis. aliō sanctimonie v̄ginalis. sic ⁊
aliud largitatis polytice. aliud paupratis euā
gelice. Largitas nāqꝫ polytica q2 circa mū/
dana versat͛. possessionū terrenaꝝ nequaq̄ꝫ
suadet abrenūciatiōꝫ a tp̄o ꝯsultā. sꝫ potius
bonoꝝ iuste possessoꝝ dilectiōꝫ moderatāꝫ
⁊ dispēsationē largā ⁊ piā. Propt͛ dilectiōis
moderātiā dic͛ salomō in ꝓuerbijs in ꝑsona
viri polytici. Duo rogaui te ne deneges mi
hi. mēdicitatē ⁊ diuitias ne dederis mihi sed
tm̄ victui meo tribue necessaria. volēs in h̄
ondere ꝙ v̄tꝰ polytica tenet mediū et fugit
extrema. Propt͛ dispēsatiōis pietatē dicit in
eccl'iaste p ꝑsona rectoris eccl'ie. Utilior ē sā/
pientia cū diuitijs. ⁊ magis pdest vidētibꝫ solē
Qď iō dictū est. q2 pastor sapiens etiā absqꝫ
diuitijs vtilit͛ pascit dū gregē edificat exem
plo ⁊ v̄bo. sꝫ cū pia dispēsatiōe diuitiarū pa
scit vtilꝰ. dū v̄bo. exēplo. ⁊ tempali subsidio
gregi ꝓuidet sibi cōmisso. Et h̄ est qď canon
dic͛. expedit facultates eccl'ie possideri. Pro
pterea eccl'iastes p̄fato v̄bo paulo an̄ p̄mit/
tit. Ne dicas qd putas cause ē ꝙ p̄terita tp̄a
fuerūt meliora q̄ꝫ nūc sunt. stulta est ei hmōi
interrogatio In q̄ arguit hereticoꝝ stulticie
am approbantiū eccl'ie statū anq̄ꝫ a p̄ncipibꝫ
dotaret͛. ⁊ reprobātiū postq̄ꝫ dotata ē. Qui
bus r̄ndet ꝙ vtilior est sapia cū diuitijs. h̄ ē
reipublice scte mr̄is eccl'ie magis expediēs. p
pter varias ꝯditiōes. necessitates. infirmita
tes ⁊ ꝯmoditates multiformiū xp̄ifidelium
ꝯgregatoꝝ intra ecclasticā vnitatē instar di/
uersitatis aīaliū intra arcā noe. qbꝫ ipe platꝰ

sollicitã curã exhibẽs de pastu necessario p
uidere dz p loco z tpe. iuxta dictamẽ largita
tis polytice modũ suãdo ĩ dispẽsatõe. Pro
pter qđ z in agateñ. ↄcilio, phibent hmõi ne
res eccl'ie sibi creditas alienare psumãt. ibi/
qz ↄcedit dispẽsatõis mediũ. sz iterdicit dila
pidatõis extremũ Euãgelica ṽo paupraſ
p eo q ad etña spm̃ subleuat tãqz ea q̃ in ce/
lis totalit thesaurizat. pfecte ipam pfitenti
suadet oibz tpalibz debere nudari q̃ ad affe/
ctũ atqz dnũ. citra sustẽtatõe necessitat, eẽ cõ
tentũ q̃tũ ad vsũ. Et h̃ est ipi' mod' siue me
dietas q sic relinqt dñiũ q nõ reijciat vsũ z.
sic recipiat vsũ q nõ reseruet dñiũ. sic artitu
dinẽ vsus refuet q sustẽtatõz nature ñ de/
uitet. sic necessitati subueniat q ab artitudi
ne nõ recedat. Igit pt vniuersalẽ abdicatõ
nem possessiõis z depositõz affect' terreni. ĩ
p'ona hmõi paupis dic spõ'a in cant. Ex
poliaui me tunica mea quõ induar illa. La
ui pedes meos. quõ inqnabo illos. Ubi glo
sa. Recepta sollicitudie tpaliũ subsidiorz q̃n
nihil et etiam doctor difficile vitat peccatũ.
Et de abdicatõne hmõi Hiero. ad lucinũ.
Seipm deo offerre xpianorz z aplorz est. q̃
duo paupratis sue ĩ gazophylatiũ era mitte/
tes totũ cẽsum quẽ habuerãt dño tradide/
rũt. z mererẽt audire. Sedebitis sup sedes. xij
iudicãtes xij tribus isrl'. Propt artitudinẽ ve
ro sustẽtatiõis q̃tũ ad vsum ĩ p'ona h'mõi
paupez dr aplo ad Thim̃. Habẽtes alimẽ
ta z q̃bz tegamur his ↄtẽti sim'. hñtes ĩquit
nõ q̃tũ ad ↄprietatẽ dñij sz q̃tũ ad facultatẽ
vtẽdi. p quẽ modũ hr̃e dicimur oĩa q̃ vti/
mur. z si nõ sit nob ↄpriũ. sz gratis aliũde col/
latũ. Hũc modũ paupratis tãqz mediũ ṽtuo
sum mediator dei z hoim. deiqz ṽt' z sapien
tia xp̃s in seipo mõstrauit. q̃ sic dic Hiero.
ad nepocianũ alieno cibo vescebat. Hunc z
paul' apl's imitator ipi' pcipu' secut' est. in
cui' laudibz dr Chrysos. q nihil hz nisi corp'.
Sz etiã ĩ h̃ exẽplũ se alijs pbuit cũ ait Imi
tatores mei estote sic z ego xp̃i. Igit hũc vi/
uẽdi modũ tãqz a medio ṽtut' recedẽtez ar/
guere. nihil aliud est q̃ mgr̃m ṽtutis atqz ṽ/
tutis de excessu vicioso culpare. Propter qđ
diligent opter aduertere q sic alio z alio mo
do tenet mediũ a ṽtute polytica z purgato
ria z ai iam purgati. sic etiã difformit mediũ
tenẽt ciuilit larg' ex rectitudie ṽtutis. z christi
formit egen' ĩ latitudine paupratis. Et h̃ est
qđ in auẽtice p multa amb. doctor sacer insi/
nuat quã calũniator ↄfucto more truncãtẽ
allegat. Ceterz inqt nõ vult dñs sil' effundi
opes sz dispẽsari. in q̃ explicat modũ largita
tis polytice. Sz ne qs ex h̃ crederet q mo/
dũ paupratis euãgelice ñ approbaret. imedia
te subiũgit. Nisi forte vt helise' boues suos
occidit. z pauit paupes. ex eo q̃dẽ habuit vt
nulla cura teneret domestica. sz relictis omi/
bus in disciplinã se ↄphetica daret. Hec am
brosi' addidit vt euãgelicã paupratẽ subli/
mit extolleret. q̃ iste dolose subticuit. q̃rens
eandẽ pfitẽtes subdole ĩpugnaret. Neqz q̃m
igit hmõi paupes pñt rõnabilit argui q di/
crimi se cõmittãt. ac p h̃ q homicide sint sui
vl' tẽptatores dei. Si eni sufficientiã victus
q̃tũ ad vsũ opportunũ respuerẽt. vtiqz se ipos
necarẽt. Nũc aũt sic recusant possessiõis do
miniũ q sustẽtatõis necessarie nõ abijciunt
vsũ. sed se cõmittũt diuie puidẽtie. vt viã nõ
spernãt puisiõis huane q̃ min' sustẽtari va/
leãt. vel de his q̃ gratis offerẽt. vl' de his que
mẽdicant hũilit. vl' de his q̃ p laboriũ ↄq
runt. His eni modis vixerũt actenus h'mõi
paupes ĩ magna multitudie. ut ãtis z apli' p
opis exhibitõz adeo ĩ eis diuino ĩpleto pro
misso. q null' eorz cui' ad nos fama puenit.
ob defectũ vestit' vl' vict' mortis piculũ ĩcur
rit. Abscedat igit diffidẽtia a pdicatoribus
ṽitatis, pfecensqz xp̃i discipul. cũ eis repromit/
tat a dño sufficiẽtia vict'. dicatqz eis. Noli/
te solliciti esse aie vr̃e q̃d mãducetis. pcipitqz
qz eis ne q̃d tollãt in via nisi ṽgã tm̃. vt hẽt ĩ
Mar. Sup quẽ locũ dic Beda. Tanta dz
esse pdicatoris fiducia ĩ deo vt pñtis vite sum
ptus q̃uis nõ puideat tñ sibi hos nõ deesse
certissime sciat. ne dũ mẽs ei' occupat ad tẽ/
poralia. min' alijs puideat etña. Hoc ṽbũ
toti' ↄfidẽtie etiã expssum calũniator puerte/
re nitit. vt sic illõ exponat. q̃uis nõ puideat
id ẽ. tps puidẽdi ñ habeat. q̃si nõ debeat de
sufficiẽtia vict' ↄfidẽtiã hr̃e nisi q̃ñ nõ pt ali
ud agere. ad qđ nõ tm̃ pdicator ṽitatis imo
q̃tumcũqz ĩpfect' xp̃ian' astringit. Propter
qđ vt ois calũniãdi occasio tollat e medio. ĩ
telligẽdũ q duplex diffidẽtia ẽ. q̃dã puenies
ex puersitate. q̃dã pusillanimitate. Ex puer
sitate venit q̃ñ hz ĩcredulitatẽ vl' desperatõz
annexã. tpore cũ q̃s de deo diffidit. vl' q nõ
credit deũ curare huana tãqz infidel. vel q̃a
existimat se derelictũ a deo ppt peccata sua tanqz
despat'. Et tal' diffidẽtia z sollicitudo proce
dẽs ex ipa oibz phibet. z ↄfidẽtia illi opposi/

ta cũctꝭ ꝑcipit. Diffidẽtia aũt et pusillanimi/
tate ꝓueniẽs ẽ q̃ hꝫ annexã remissiõꝫ amorꝭ
diuini ꝛ icẽsionẽ timorꝭ hũani. ꝛ h̄ stare pt cuꝫ
caritate ipfecta. nõ cũ pfecta. ꝛ iõ h̄ pusillani
mitatꝭ diffidẽtia ꝛ sollicitudo ex ipa ꝓueniẽs
euãgelicꝭ ꝛ pfectꝭ virꝭ inhibet. ꝛ ꝯfidẽtia eidẽ
opposita a pfectõis mgr̃o iniũgit. q̃tenꝰ ꝑdi/
catores euãtꝭ algorẽ pusillanimitatꝭ sollici/
tũdis ꝓ cibo refugiãt. ꝛ ardorẽ caritatꝭ ꝯfidẽ
tis de deo cũ ꝓmptitudĩe ad pferẽdũ paup
tatꝭ incõmoda ꝯstant assumãt. Ad hãc q̃dẽ
ꝯfidẽtiã i li. de elemosyna Augꝰ iuitat. Ne
tuis inq̃t ne patrimoniũ tuũ forte deficiat.
si ex eo opari largit cepis Qñ ei factũ ẽ vt iu
sto possent deesse subsidia. cũ scptũ sit. nõ oc
cidet deꝰ fame aĩam iusti. Helias i solitudi/
ne mĩstrãtibꝫ coruis pascit. ꝛ danieli in lacu
ad leonũ ꝑdã iussu regꝭ incluso pradiũ diui
nitꝰ apportat. ꝛ timemꝰ ne opanti ꝛ deũ timẽ
ti desit alimẽtũ. cũ ipe in euãgelio ad expro/
bratõꝫ illoꝝ q̃ꝝ mẽs dubia ẽ ꝛ fides pua cõ/
testet ꝛ dicat. aspicite volatilia celi. q̃m nõ se/
minãt neq; metũt. nec colligũt i horrea. ꝛ pr̃
vester celestꝭ pascit illa. Uolucres ds pascit
ꝛ q̃bꝫ nullꝰ diuie rei sensus inest. eis nec cibꝫ.
nec potꝰ deest. tu xp̃iano. tu dei suo. tu opi/
bꝫ bonis dedito. tu dño suo charo aliq̃d ex
istimas defuturꝝ. An putas qꝛ q̃ xp̃ꝫ pascit.
a xp̃o ipe nõ pascet. Aut eis terrena deerũt
q̃bꝫ diuia ꝛ celestia tribuũt. Uñ h̄ incredu/
la cogitatio. vñ ipia ꝛ sacrilega ista medita/
tio. Hec Augꝰ. Quid fac in domo dei tã pfi
dũ pectꝰ. Quid q̃ xp̃o oĩno nõ credit appella
tur ꝛ dr̃ xp̃ianꝰ. Pharisei magꝭ tibi cõgruit
nomẽ. Nã cũ in euãgelio de faciẽdis elemo/
synis disputaret. ꝛ vt nob̃ amicos ð terrenis
lucris ꝓuida opatiõe faceremꝰ. q̃ nos post/
modũ in eterna tabnacula susciperent. fidelit
ꝛ salubrit ꝑmoneret. addit scptura pꝰ h̄ di/
cẽs. Audiebãt h̄ oĩa pharisei q̃ erãt auari. et
deridebãt eũ. Quales nũc sũt i eccĩa. q̃ꝝ q̃s/
dã videmus. q̃ꝝ ꝑcluse aures ꝛ corda cecata
nullũ de spũalibꝫ ac salutaribꝫ monitꝭ lumẽ
admittũt. de q̃bꝫ mirari ñ debemꝰ. qꝛ ꝯtẽnãt i
talibꝫ suos qñ a tñi ipm dñm videmꝰ esse de
risũ ꝛ ꝯtẽptũ. Ad q̃ꝝ ꝯfirmatiõeꝫ exẽplũ vi/
due sareptane q̃ pauit heliã ꝯseq̃nt adiũgit
Quibꝫ etiã ꝯsonat illꝰ paupcule vidue libe
ralis oblatio. q̃ q̃m q̃cq̃d hũit misit. diuino
meruit ore laudari Tertiũ q̃ꝫ calũniandi
modũ nõ minꝰ malignũ aliꝭ ꝑdictoꝝ calũ/
niatoꝝ h̄ paupeꝝ assumere nitit ex mẽdicati

one elemosynaꝝ. allegãs ꝑmo ꝯ eã q nõ sit
opꝰ virtutꝭ eo q ñ hꝫ annexũ spũale solatiũ. sꝫ
potiꝰ penalẽ cruciatũ. rõe cꝰ ꝓpha eã iprecat
filijs ipioꝝ cũ i ps. dr̃. Nutãtes trãsferãt fi/
lij eiꝰ ꝛ mẽdicẽt. Et sacri canões mẽdicantẽ
clericũ assert infelicẽ. Ad cꝰ cauillatõis ꝛ cõ
similiũ repellẽdã calũniã itelligẽdũ est q q̃a
druplex ẽ mẽdicitatꝭ differẽtia. origĩe. mõ. ac effi/
cacia a se iuicẽ dispata. Pria ẽ quã pit ca/
lamitas. ꝛ h̄ est i psonis misabilibꝫ ꝛ egenis
ãnexũ hñs penalẽ cruciatũ cuꝫ merito si sit
cũ patia. q̃lis fuit mẽdicitas lazari vlcerosi
ꝛ paupis iacẽtꝭ añ ianuã diuitꝭ epulõis. l' cũ
pctõ si sit cũ ipatiẽtia. Et hãc iprecat ꝓpha. ꝛ
abhorrebat sapiẽs vir i psona loq̃ns hoĩs i
firmit timẽt p egestatẽ iuolũtariã ad ipatiẽ
tiã ꝯpelli. Uñ pꝰ q̃ꝫ ꝑmisit. mẽdicitatẽ ne de
derꝭ mihi. subiũgit. ne ꝯpulsus egestate fu/
rer ꝛ piurẽ nomẽ di mei. Et h̄ est ꝓprie dicta
mẽdicitas. iuxta qð dic Isi. x. ethi. li. Men
dicꝰ dictꝰ ẽ q̃si minꝰ hñs vñ degat. vl' q̃ ima
nu dicẽs necessitatẽ suã Scðã ẽ quã parit
cupiditas. Et hec ẽ i paupibꝫ simulatꝭ. hñs
ãnexũ cruciatũ culpabilẽ q̃ torq̃nt oẽs aua
ri ꝛ cupidi ñ tã fame corpali ineđ. e q̃ꝫ spũal
neq̃tie p isatiabilẽ auaricie voracitatẽ. iuxta
illð Iob. Attenuet fame robur eiꝰ. ꝛ iedia in
uadat costas illiꝰ Et hãc dissuadet apl's ad
Thes. Nulliꝰ aliq̃d desideretꝭ. Glo. nec dãꝫ
rogetꝭ vl' tollatꝭ. i. q̃ desideriũ ꝓhibꝫ cupidi/
tatꝭ rei aliene. ꝛ pettõꝫ ex ipa veniẽtẽ. iuxta
illð ad Eph̄ Qui furabat iã nõ furet. magis
aũt laboret mãibꝫ. s. opando. vt hẽat vñ tri/
buat necessitatẽ patiẽti Tertia ẽ quã pit pi
gricia. ꝛ hec ẽ i paupibꝫ mendicãtibꝫ validis
ꝛ ociosis. hñs ãnexũ cũ cruciatu solatiũ. vici
osum tñ atq; fantasticũ. Studiosũ ei refu/
giẽtes laborẽ ꝛ ociosaꝫ appetẽtes vacatiõeꝫ.
fructuosã q̃rere pdũt. ꝛ pniciosã fatigatõꝫ in/
currũt. fm illð sapiẽtꝭ. Desideria occidũt pi
grũ. noluerũt eñi q̃cq; manꝰ eiꝰ opari. Et itez
Propt frigꝰ piger arare noluit. mẽdicabit ğ
egestate ꝛ ñ dabit ei. Et hec mẽdicitas ñ so
lũ lege diuia sꝫ etiã lege ciuili ꝓhibet. Et vt
ab hac reuocet apl's. laborẽ manualẽ iniũgit
ad Thes. cũ ait. Audiuimꝰ int vos q̃sdam
ãbulare inq̃ete nihil opantes sꝫ curiose agẽ
tes. his aũt q̃ eiusmodi sũt denũciamꝰ vt cũ
silẽtio opãtes mãducẽt panẽ suũ. Cuiꝰ mã/
dati glo. rõꝫ reddit dicẽs. Qui ad alienã mẽ
sam frequẽt accedit ocio ðditꝰ. necesse ẽ adu
let pascẽti se. Quarta ẽ quã pit idustria. ꝛ

hec ē ī paupib⁹ studiosꝭ circa disciplinā scola
sticā occupatꝭ. hñs ānexū cū cruciatu penu
rie solatiū ꝑitatꝭ ineꝭe. q̄ adeo mētes genero
sas oblectat. vt mlti dies erūnis ꝛ laborib⁹
pleni iocūdi videāꝛ ꝛ pauci p̄ magnitudie di
lectōis. malūtq₃ eā cū rubore mēdicādo ad
discere. q̄₃ ōlicate viuēdo ignorare. qđ ī plib⁹
vidim⁹. q̄ cū mēdicādo didicerit. postea ma
gnū locū ī eccīa dī tenuerit. Et ō lib⁹ Aug⁹.
ō ope mōachoꝝ ōr. q̄ eis bōa opa fidel. ī sb
sidio supplēdoꝝ necessarioꝝ deesse n̄ dn̄t. cū
ad erudiēdū aīz ita vacāt. vt corpalia hmōi
opa ab ipis geri n̄ pn̄t. Quīta est quā pa
rit iusticia. ꝛ hec ē ī paupib⁹ volūtariis imu
nib⁹ ab amore tpalꝭ lucri ꝛ torpore tpalꝭ qetꝭ
hñs annexū cū cruciatu solatiū ꝑtuosum ꝛ
veꝝ. p eo q̄ sic mēdicātes solū⁹ mouenꝛ amo
re pauptatꝭ extreme. quā io āplectūꝛ vt libe
ri⁹ sapie vacēt. ꝛ efficaci⁹ ad culmē ꝟtutꝭ atti
gāt. q̄ em⁹ ī camio pauptatꝭ electi ip̄i⁹ penu
ria purgēꝛ a crimie. ipi⁹ erubescētia hūiliēꝛ
in corde. ipi⁹ ꝑsimonia castificēꝛ ī carne. ipi⁹
deuota ḡtitudie ꝯciliēꝛ ad ꝓximū. ipi⁹ cōde
scēsiua benignitate ꝯfigurēꝛ ad xp̄m. ipi⁹ sb
limi celsitudie sursū agāꝛ ī deū. Qꝫ āt paup
tas penuriosa ꝛ volūtaria h⁹mōi efficacias
hēat. sup̄ declaratū ē ꝑ scrōꝝ auctates ō lau
de pauptatꝭ. tertie ꝯmissiōis ꝑticla postrema.
q̄₃ ꝑ null⁹ sane itelligēs dubitare q̄at q̄n pe
nuria purget. erubescētia hūiliet. ꝑsimonia
castificꝫ ḡtitudo accipiētꝭ bñficiū bñfactori
ꝯciliet ꝯdescēsio benignitatꝭ ꝯfigurꝫ ad xp̄ꝫ
q̄ cū diues essꝫ amore nr̄e salutꝭ effici voluit
egen⁹ ꝛ paup. celsitudo pauptatꝭ q̄ q̄s omia
calcat ꝛ seipꝫ cū oīb⁹ sursū agat ī deū. n̄ solū
ꝓpē spūs libtatē. vez etiā ꝓpē exigētiā incōmo
doꝝ q̄ paupes comitāꝛ. cū dicat greg. q̄ mala
q̄ nos h̄ p̄mūt ad deū ire ꝯpellūt. Licet aūt
auarꝭ sit molesta penuria. ꝛ supbis erubescē
tia. ꝛ lasciuis frugalitas. ꝛ ideotꝭ actio grā
rū. ꝛ infidelib⁹ ꝯformitas ad xp̄m. ꝛ desꝑatꝭ
eleuatio mētꝭ in deū. ꝑ etn̄ paupib⁹ solatiū ē
pēuriā pati. hūilib⁹ despici. ꝯtinētib⁹ castiga
ri. charitatiuis ꝯciliari bñfico. credētib⁹ ꝯfi
gurari xp̄o. sperātib⁹ seq̄strari a mūdo ꝛ iū
gi dō eterno. Ad q̄z oīm ꝯfirmatōꝫ h̄ sufficit
qđ dicꝭ Greg. ꝯ. ꝯ pal. Sicꝭ supbi honorib⁹. sic
plerūq₃ hūiles sua despectiōe ḡtulāꝛ. cūq₃ se
in alienis oculꝭ vilescere sentiūt idcirco gau
dēt. q̄z h̄ iudiciū ꝯfirmari itelligūt qđ de se ꝛ
ipi habuerīt. Q n̄ igr̄ huic mēdicitatꝭ mō in
paupib⁹ verꝭ ꝛ hūilib⁹ ānexū cū extrīseco
cruciatu itrinsecū gaudiū. iđ sm Chry. recte
designaꝛ ꝑ illū caminū ī quē pueri descēden
tes ne statuā aureā adorarēt celit⁹ irrorari
meruerīt hmōi spūale solatiū qđ viri carna
les ignorāt. eiusq₃ laudatores. ꝓphariseoꝝ
more auari deridēt. mlier eximie ꝟtutꝭ pau
la scꝫ expiri cupiebat. iuxta qđ Hiero. sacer
in ipi⁹ laudib⁹ ob h̄ eiusdē ōsideriū admira
bile ꝓdicās ipāꝫq₃ collaudās. dr q̄ h̄ hēbat
voti vt mēdicās ꝑ xp̄o moreret. ꝛ vnū num
mū filie n̄ relinq̄ret. ꝛ ī funere suo aliēa syn
done iuolueret. Neq₃q₃ igr̄ vt calūniator a
struere nitiꝛ. ea sola mēdicitas approbabilꝭ ē q̄
ex mera nēcitate l calamitate ꝓcedit. ꝑ eo q̄
mlto laudabilior ē pauptas volūtaria q̄₃ co
acta. nisi q̄s ita desipiat vt ī opib⁹ superoga
tiō. e necessitatꝭ coactiōꝫ ꝓferat ꝓmptitudi
volūtatꝭ. qđ ita absurdū ē quēadmodū si pas
siōib⁹ martiꝝ ꝓponat q̄s stipēdia latronuꝫ.
dū martires volūtarie. latrones īuolūtarie
paniūꝛ. Porro si q̄s astruere velit mēdicitatē
n̄ eē ō genere honestoꝝ ꝛ laudabiliū. qm̄ ad
ipāꝫ ex iopia reꝝ ꝛ exigētia naꝛe ꝯpellimur.
ꝯsili rōe nec martiriū scōꝝ fuit ꝑfcm̄ nec lau
dabile. qm̄ ad illō ꝑferēda ꝯpellebāꝛ ꝑ violē
tiā iprobā malignitatꝭ aliene. cū tñ ā magis
teneat rōꝫ volūtarīe pauptatꝭ penuriaq₃ pe
nalitas passiōis. ꝑ eo q̄ illa volūtarie assuiꝛ
ꝛ volūtarie ꝑferꝛ. h̄ āt aliūde violēꝛ infligiꝛ.
q̄₃q₃ volūtarie ꝑferaꝛ Est ꝛ alia cauillatō q̄
nō dlꝛ ꝛ xp̄o dn̄o accepta mēdicitas calūnio
se arguiꝛ. qꝛ ānexā hēat n̄ euāgelicā beatitu
dinē sꝫ mētalē iꝑfectōꝫ. cū ī actib⁹ aplōꝝ scri
biꝛ. beati⁹ ē magꝭ dare q̄₃ accipe. Et q̄ seq̄ vi
deꝛ q̄ beatiores ꝛ ꝑfectiores eēnt hmōi pau
pes si eēnt ī statu elemosinas dātiū q̄₃ sint ī
statu accipiētiū. beatiores vtiq₃ si eēnt ī sta
tu eoꝝ q̄ elēosinas liberalit offerūt q̄₃ q̄ pe
tūt. cū dicat hiero. ad nepotianū. nūq₃ petē
tes. raro accipiā⁹ rogati. Et aug⁹. sup ps. ciiꝭ
In locul hñdis exigēda qđ āmō ānona xp̄i
n̄ petēdo sꝫ ꝓbēdo idigētiaꝛ suscepit Ex qb⁹
videꝛ posse iferri q̄ stat⁹ clericoꝝ ꝓbēdaꝛ hñ
tiū xp̄o sit silior. ꝛ ꝑfectior statu mēdicātiuꝫ
paupeꝝ. Veꝝ si hmōi rōcinatōis fūdamētū
vigilāti⁹ discussū fuerit. magꝭ ꝑt ex h̄ opposi
tū q̄₃ ꝓpositū inferri. Si eī beati⁹ ē magꝭ da
re q̄₃ accipe. ille mime beat⁹ ē q̄ bona plima
accipit ꝛ pauca largiꝛ. Cū igr̄ oīa ecclīastica
sic dicit Prosper sint vota fideliū. ꝓcia pctō
rum. ꝛ patrimonia paupeꝝ. sequiꝛ q̄ q̄cun
q₃ reddituꝭ ecclesiasticos habet. cū longe ꝑ

accipiat ꝙ aliis largiat᷑. magis erit pingui ac ceptiõe miser ꝙ exili donatõe beat⁹. Et ecõ trario ver⁹ paup q̃ oia ꝑter xp̃m deserit ꝛ di spergit. ñ solū q̃ habuit. sȝ ꝛ q̃ ꝯcupiscere po tuit. ꝛ paucis ꝛ modicis est ad sustẽtatõeȝ na ture ꝯtẽt⁹. erit ſm hãc rõem acceptõe parcis sima mime miser. ꝛ donatõe largissima maxi me beat⁹. Cui etiã ꝯsonare videt᷑ euãgelicus text⁹. q̃ ſm Chry. hȝ in greco. bti mẽdici q̄m ipoꝝ est regnū celoꝝ. vbi latin⁹ hȝ. bti pau peres spū. Quibꝰ etiã ꝯcordat sacer amb. in li. de offi. dicẽs. Paup ꝛ si non hȝ vñ reddat pecuniã reddit grãm. In q̃ certū est ꝙ plus reddat ꝙ accepit. Pecunia eñi numo soluit᷑ grã ꝟo nũꝙ exinanit᷑. reddẽdo vacuat᷑ pecu nia. grã vero ꝛ habẽdo soluit᷑ ꝛ soluẽdo reti net᷑. Hec Ambro. Ex qbꝰ est euidẽs ꝙ ꝓdi cta veritatis auctoritas ꝯtra euãgelicos pau peres intorqri nõ põt. Uñ ꝛ glo. bede ibidẽ Nõ illis q̃ relictis oibꝰ secuti sunt dñm diui tes elemosynarios ꝓponit. sȝ illos maxime glorificat q̃ cũctis q̃ possidẽt renũciãtes la borãt nihilomin⁹ opando manibꝰ vt habe ant vñ tribuãt necessitatẽ patiẽti. His Cas sian⁹ ꝯsonat de institutis monachoꝝ. Hec est inqt impartiẽtis beatior largitas ꝙ acci piẽtis. pecunia q̃ nõ de reconditis auaricie thesauris ipendit᷑. sȝ que de fructibꝰ opis ꝓ prij ꝛ pio sudore ꝓfert᷑. Ex quibꝰ habet᷑ ꝙ si quis cū pauptate ꝛ exercitio studij spũalis labori manuū intẽdẽs seipm ꝛ alios pascit imitator effect⁹ apli Pauli. op⁹ agit maioris superogatõis ꝙ qui ab aliis subsidia reqrit ꝛ accipit. Et ideo ꝓfectõis oĩs amator frã cisc⁹ ad laborẽ manualẽ sectatores suos ꝛ fi lios moderate ac prudẽter inducit. dū ad h̃ idoneos informat ꝛ excitat. ꝙ sic laborent ꝙ refugiãt ociū ꝛ spũm non extinguãt. Ad qd quãꝙ sit ꝓfectū ꝛ sanctuȝ vniuersali ꝓcepto astringere noluit. ꝓ eo ꝙ hãc celsitudinẽ su perogãtis ꝓfectiõis infirmitas corpoꝝ cuȝ tarditate ingenioꝝ hoibꝰ nostri tpis nõ ad mittit. Esto igit᷑ ꝙ hoc mõ beat⁹ sit dare ꝙ accipe ſm imitatõem apli. nõ tamẽ ex h̃ põt inferri ꝙ accipiẽtes sint iperfecti. qꝛ nec apo stoli a ꝓfectiõe exciderũt in hoc ꝙ sustẽtabã tur ab aliis. nec xp̃us imꝑfectiõis magister fuit. q̃ ꝓfectiõis euãgelice doctores ab aliis sustẽtari ordinauit. ꝛ hoc in seipõ ꝑ exẽpluȝ ostẽdit. Uñ Augustin⁹ sup illud ps. qui ꝓ ducit i mõtibꝰ fenū. Quare voluit egere do min⁹. nisi vt daret montibꝰ exẽplū ꝛ parerẽt fenū. nec cõtra pluuiã steriles redderentur. Hec Augustin⁹. ꝑ pluuiã dans intelligi do ctrinã qua mẽtes erudiunt᷑. ꝛ ꝑ fenū tẽpora lia quibꝰ corpa sustentãt᷑. Sane vt oĩs ca lumniãdi materia cesset. intelligendū est. ꝙ q̃uis accipe cõpatū ad dare de genere ope ris min⁹ sit beatū atꝙ ꝓfectū. potest tamen ex supadiecta circũstantia esse beati⁹ atꝙ ꝓ fectius. videlicet cū qs accipit extreme pau pertatis amore. ſm sex cõditiones superi⁹ ex pssas. in quibꝰ simul iūctis integra cõsistit ipsi⁹ ꝓfectio. nõ solū in abdicatõne ꝓprieta tum. verū etiã in acceptiõe necessarioꝝ. cuȝ videlicet quis mendicat ꝛ accipit. vt accepti one penuriosa purget᷑. verecũda humiliet᷑. attenuata restringat᷑ ꝛ castiget᷑. grata conci lietur ad ꝓximū. cõdescensiua cõfiguret᷑ ad christū. fiduciali ꝛ alta sursum agat᷑ in deuȝ. Qd quidẽ excellenti⁹ est ꝙ ꝓbere alimenta paupibꝰ. Uñ Hieronym⁹ ad Julianū. Ex truis monasteria. mult⁹ a te sanctoꝝ nume ros sustẽtat᷑. sȝ meli⁹ faceres si ꝛ ipe sanct⁹ in ter sctõs nũerareris. Et Bern. in qdã episto la. Uolo te amicū esse paupeꝝ. magis auteȝ imitatorẽ. Ille grad⁹ est ꝓficientiū. hic per fectoꝝ. Scdm hec igit᷑ ꝓfecti⁹ est cū christo egere ꝛ elemosynas cū accipiẽte accipe. ꝙ sit amicū esse pauperū. ipos paupes sustẽtare. Qd ergo dicit Hieronym⁹ ad Nepotianū. ꝙ nunꝙ petẽtes debem⁹ accipe. intelligen dū est ꝙ loquit᷑ Nepotiano clerico. ꝑ his cle ricis qui sufficientẽ habẽt victū de bonis ec clesie. qui etiã nondū cõscenderãt ad celsitu dinẽ pauptatis extreme. Et his cū habeant vnde viuãt nec velint egere turpe est accipe. turpi⁹ petere. Et quia hmõi ꝑsonis nisi stu dij causa turpe est mẽdicare. ideo statutū fu it in carthagineñ. ꝯcilio ꝙ cleric⁹ pauper vi ctum ꝛ vestitū artificiolo quereret. Et quia difficile erat eos ad hmõi labores cõpellere ideo statutū est sicut patet de cõsecratõe. di stin. i. ꝙ nulla eccl'ia dedicet᷑ nisi ꝓus dotata fuerit. ob hoc videlicet vt clerici in ea mini strãtes habeãt vnde sustẽtari possint. Sil' etiã ꝑ noua iura introductū est vt clerici sine titulis nõ debeãt ordinari. ꝙ si ordinati fue rint ab ordinatoribꝰ sustẽtent᷑. Que qdẽ iu ra certū est nullatenꝰ eos astringere. q̃ ꝓ xp̃i noie viuere deuouerũt i extrema pauptate. ꝯcurrẽtibꝰ in h̃ ipm auctoritate summi põ tificis. ꝛ attestatõe euãgelice veritatis. Quali ter aũt ꝟbū Augustini. ꝙ dixit christū non

perēdo s; p̄bēdo indigētiā suscepisse itelligi
debeat. ipemet apit cū subsequent̄ adiungit
exēpla de xp̄o. helia. zacheo ⁊ vidua dicens.
Cū q̄sq; sanctū suscipit nō suscepto s; susce/
ptori p̄stat. q̄si dicat q̄ dn̄s in suscipiēda an/
nona nō q̄rebat ꝓpriū cōmodū s; meritū ali
enū. nō reqrebat datū s; fructu;. q̄ fiebat vt
xp̄m suscipiēti pl⁹ p̄staret et merito q̄ꝫ susce/
pto ꝯferret ex dono. Qd̄ nō solū h; v̄itatē i
ip̄o capite. veꝛ etiā p mēbris ip̄i⁹ paupib;. s.
p q̄b; bn̄factorib; eoꝛ i matheo mercede;
repromittit cū dic̄. Q̄diu fecistis vni ex his
fratrib; me.s minimis. mihi fecis. Et ite;.
Quicūq; dederit potū vni ex mimis ist; ca
licē aque frigide tm̄ in noīe discipuli. amen
dico vob̄ nō p̄det mercedē suā. Ubi glosa.
Mimi sunt q̄ nihil penit⁹ hn̄t in h̄ mundo.
⁊ iudices erūt cū xp̄o. Ualde igr̄ sūt paupes
q̄ nihil om̄ino hn̄t in mūdo. ⁊ calice frigide
aque indigēt. s; nihilomin⁹ valde sūt diuites
in q̄ꝝ susceptiōe xp̄s se suscipi asserit. q̄b; eti/
am iudiciariā ptātē se cōmunicatuꝝ esse p̄di
xit. Deniq; pessima cauillationū oium ca
esse dinoscit̄. q̄ oppressor h̄ paupeꝝ eos eē vi
ros sanguinū criminat̄. p eo videlicet q̄ ele
mosynas accipiūt q̄b; sustētari deberēt inua
lidi paupes q̄ opari n̄ pn̄t. ⁊ iō qd̄ammodo
homicidiū ppetrāt. dū eos elemosynis expi
etate sibi debit; ipie defraudāt cū eccl̄iastic⁹
dicat. Panis egētiū vita paupis ē q̄ defrau
dat eū hō sanguis est. Insup ⁊ xp̄i eccl̄ia; vt
dicit onerāt. ⁊ mult; p̄iculis se exponūt q̄ ex
inopia ꝓcedūt. cū dicat idē eccl̄iastic⁹. ꝓpt in
opiā multi d̄liquerūt. Ex q̄b; ⁊ illud h; seq̄
q̄ paupratē h. noī p̄sitē sit impiū. cū nō ha
beat annexū meritū s; pc̄m̄. Et h̄ est qd̄ fi/
naliter calūniator egētiū p̄suadere molit̄. s.
q̄ stat⁹ hmōi paupeꝝ tanq̄ꝫ puersus ab vni/
uersali eccl̄ia reprobet̄. vt p̄e videat̄ illd̄. p̄s.
in eo esse cōpletū. Persecut⁹ est hoīe; inopē
⁊ mēdicū ⁊ ꝯpunctū corde mortificare. Di
cam⁹ igit̄ p causa paupeꝝ defendēda q̄ hu/
iusmodi euāgelici viri q̄ ꝓprijs facultatibus
renūciauerūt. ⁊ saluti aīaꝝ intēdūt. nō sūt vi
ri sanguinū. sed viri misericordie. q̄ꝝ iusticie
obliuionē nō acceperūt. qm̄ ex abūdāte mi/
sericordia tpalia bona largiti sunt ad susten
tanda corpa paupeꝝ. ⁊ sp̄ūalia bona ꝯtinue
largiunt̄ ad sustētationē aīaꝝ. ⁊ iō digni sūt
vt ab eccl̄ia sustētēt̄. q̄ nō grauāt s; alleuiāt.
multo ampli⁹ q̄ꝫ illi q̄ eccl̄iasticorꝫ redditū
p̄ceptate pinguescit. q̄s cū ⁊ plimi eorū hēr

potuissent. multo mag⁹ p xp̄o illis carere vo
luerūt. Hi ḡ cū elemosynas petūt ⁊ accipiūt
nullū pauperē defraudant. qn poti⁹ causas
paupeꝝ agūt cū suis sacris exēplis ⁊ moni/
tis ip̄os hoīes ad opa pietat; inducūt. Nul
li ꝓrsus iniuriant̄. q̄ h̄ petunt ⁊ accipiūt qd̄
eis debet̄. Sustentatio em̄ corpalis debet̄
ip̄is lege misericordie tāq̄ꝫ paupib;. ⁊ eo ma
gis quo paupes volūtarij sunt christoq̄ꝫ de
uoti. Un̄ Hieronym⁹ ꝯ vigilantiū. Nō ne/
gam⁹ cūct; paupib; si tāta sit largitas stipes
esse porrigēdas. Apostol⁹ docet faciēdā qui
dē elemosynā ad oēs. maxie ad domesticos
fidei. De q̄b; saluator in euāgelio loquebat̄
Facite vob̄ amicos de iniq̄ mām̄ona q̄ vos
recipiāt in eterna tabernacula. Nunq̄d isti
paupes int̄ quoꝝ pānos ⁊ alluuies corpor;
flagrās libido dn̄at̄ possunt habere eterna
tabernacula q̄ nec p̄sentia possidēt nec futu
ra. Nō em̄ simpliciter paupes s; paupes sp̄i
ritu appellant̄. de quib; scriptū est. Beat⁹ qui
intelligit sup egenū ⁊ pauperē. In vulgi pau
perib; nequaq̄ꝫ itelligētia s; elemosyna op⁹
est. in sanctis ꝓo paupib; beatitudo est intel
ligentie. vt ei tribuat̄ q̄ erubescit accipere. ⁊
cū accepit dolet metēs carnalia ⁊ seminans
sp̄ualia. Hucusq; Hieronym⁹. Debet̄ etiā
eis lege iusticie tanq̄ꝫ p̄dicatorib; veritatis.
quā quidē iusticiā exigere possūt. nō iure fo/
ri sicut p̄lati. in quib; acceptio stipendioꝝ n̄
est mēdicitas s; potestas. s; iure poli eā exi/
gere possunt ⁊ debēt p modū humilitatis. s.
p christi amore gratis petēdo. vt alij mereā
tur dādo. ⁊ ipi humilient̄ accipiēdo et sic su
stentent̄ vt euāgelisent. nō euāgelisent vt co
medāt. Unde Bern̄. ad fratres de mōte di.
Cū diues esset. paup p nobis fact⁹ est. et q̄
volūtarie paupratis dedit exemplū ip̄e i se/
metip̄o eiusdē formā dignat⁹ est demōstra/
re. Ut em̄ sciāt euangelici paupes quid eis
faciendū sit. ip̄e etia; a fidelib; pasci voluit.
nōnunq̄ꝫ ⁊ ab infidelib;. sed vt fideles face/
ret vite necessaria accipe nō recusauit. Con/
stans est aūt q̄ nō loquit̄ hic de p̄latis. sed d̄
pauperib; religiosis. quos exēplo christi di
cit de elemosynis sustētari debere. nō q̄dem
potestatiue reqsitis. s; pie ⁊ humiliter postu
latis. Huiusmodi aūt paupes sustētare pro
christo. nō minoꝝ est meriti q̄ꝫ edificare ba/
silicas. vt dicit Hieronym⁹ ad demetriadē.
Alij edificēt ecclesias. vestiāt parietes mar/
moꝛum crustis. nō reprehēdo. non abnuo.

Unusquisq̃ ĩ sensu suo abūdet. Felici⁹ est hͦ
facere ꝗ̃ repositis opibꝯ icubare. Sꝫ tibi ali
ud ꝓpositū est xp̄m vestire in paupibꝯ. visita
re in languētibꝯ. pascere in esurientibꝯ. susci/
pere in his q̄ tecto indigēt. maxime ĩ dome/
sticis fidei. virginū alere monasteria. seruo/
ruꝫ dei ⁊ paupeꝝ spū hr̄e curā. q̄ diebꝯ ac no
ctibꝯ seruiūt dn̄o suo. q̄ in terra positi imitā
tur anglorꝝ ꝯuersationē. nihil loquunť nisi
qđ ad laudes dei ꝑtinet. habētesq̃ victum ⁊
vestitū his gaudēt diuitijs. q̄ pl⁹ hr̄e nolūt
si tamē seruāt ꝓpositū. alioqn si ampli⁹ desi/
derāt his q̄ necessaria sunt ꝓbātur indigni.
Ex his hieronymi ṽbis colligiť ꝙ sustētare
hm̄oi euāgelicos paupes op⁹ est pietatis ma
xime. ac ꝑ hͦ ipos ꝑsequēdo calūniari scelus
est nō paruę ꝑfidie. Nō em̄ inopia volunta/
ria vt hic dicit est causa malorꝝ ⁊ multiplicium
criminū. sꝫ vt dic̄ Chrysostom⁹. ⁊ supra ha/
bitū est. infinitorꝝ causa bonorꝝ. Sic em̄ ra
dix oīm malorꝝ est cupiditas q̄ est amor di/
uitiarꝝ. sic paupertas cūctorꝝ est origo bonorꝝ
spūaliū. q̄ est ꝯtempt⁹ affluētie ⁊ amor penu/
riarꝝ. Nō ergo multi deliquerunt ꝓpter ino/
piam quā dilexerūt. sꝫ ꝓpter inopiā quā ode
runt. vl' certe sicut glosa dic̄. verbū illud itel
ligiť nō de inopia bonorꝝ tp̄aliū sꝫ spūaliuꝫ
virtutū atq̃ charismatū. Hec idcirco dixi/
mus. nō q2 cōmendem⁹ effrenatā mēdicā/
tiū multitudinē. aut oēm mēdicādi moduꝫ.
vt ꝑfectū approbare velim⁹. sed cū dūtaxat
qui annexū habꝫ studiū sapiētie septiforme
vel laborē manualē cū ꝓfessione ⁊ obſuātia
euāgelice paupertatis ⁊ exercitationē ꝑfecte ṽ/
tutis. Quē quidē modū cū tota xp̄i vita ⁊ do
ctrina euāgelica cōprobet. si q̄s ipi⁹ ꝯtrariū
euāgelisauerit iuxta verbū apl'i anathema
sit. Desinat igiť ꝑsecutor hic paupeꝝ a ma
lignis calūnijs ⁊ ṽbis maledicis. nec balaā
trāscendēdo maliciā illius maledicat q̄bꝯ dn̄s
benedixit. ne bn̄dictionē ꝑdens celit⁹ repro
missam. maledictionē incurrat eternā. Qꝫ si
cessare noluerit. ver⁹ paup clamare nō cessꝫ
Adiuua me dn̄e de⁹ meus. saluū me fac ꝓ/
pter misericordiā tuā. Et dehinc media ꝑse
quēs in fine ꝯcludat. Cōfitebor dn̄o nimis
in ore meo. ⁊ in medio multorꝝ laudabo euꝫ
Qui astitit a dextris paupis vt saluā faceꝫ
a ꝑsequētibꝯ aiam meam.

Finit Apologia paupeꝝ
sancti Bonauenture.

Incipiūt determinatiōes multarꝝ que/
stionū super regulā beati Francisci. edite a
doctore seraphico sancto Bonauentura.

Cum inter alios
ordines religiosorꝝ ordo fra
trū minorꝝ dat⁹ sit eccl'ie ad
edificationē fideliū in fide et
moribꝯ ꝑ ṽba doctrine ⁊ exē
pla bone ꝯuersatiōis. quibꝯ ⁊ fideles erudi/
anť ad imitandū. ⁊ fides muniať ꝯtra praui
tatē hereticā. sicut lucerna fugās ĩ domo te
nebras. ⁊ operātes ꝓmouēs. Ut aūt eadem
edificatio afferat fructū ampliorē. necesse ē
ordinē ip̄m q̄tuor ornamētis esse ꝑditū. sine
q̄bꝯ min⁹ ꝓficeret ĩ alijs. licꝫ forte q̄ ad se ali
quo illorꝝ posset carere. Primū est vita irre/
ꝓhēsibilis q̄ maxie sibimet ꝓdest. ⁊ alios edi
ficat. Secūdū scia sacre scripture. sine q̄ nec se
cure nec vtiliť possꝫ alios docere. Tertiū ē
auctas ꝑdicādi ⁊ ꝯfessiōes audiēdi. in q̄bus
maxie ꝓsunt fidelibꝯ frēs. Quartū rō satisfa/
ctoria sup q̄busdā dubijs apđ illos q̄ nō in
telligūt q̄liter fiāt rōnabiliť ⁊ licite. imo ne/
cessario ⁊ meritorie ĩ ordie. sup q̄bꝯ aut mirā
tur aut scādalizāť vt sciāt q̄liter ⁊ quō ista fi
ant rōnabiliť. cū ad hͦ teneamur. Nā vt corā
ceco offendiculū nō ponamus. opa nr̄a luc
debēt esse corā hoībꝯ. iuxta illud Matth. v.
Ut luceat lux vr̄a corā hoībꝯ. vos estis lux
mūdi. Et ideo expedit in lucē ponere ⁊ rōeꝫ
oñdere de his q̄ nō intellecta possent puta/
ri tenebre. ⁊ ꝑ ꝯsequēs possent aliorꝝ edifica
tionē de nob̄ aliquaten⁹ ipedire. Sicut em̄
artis alicui⁹ ignar⁹ videt aliq̄ ab illi⁹ artis opi/
ficibus instrumēta haberi que nō intelligit
ad q̄d valeāt. Ita plerūq̃ seculares ⁊ rudes
mirāť quare spūales hec ⁊ hec faciāt. Ita
vt expediat aliqua ab eis abscōdere. non ex
simulatiōis palliatōe. sed ꝓ cautela ne pona
tur offendiculū infirmis. ⁊ pusilli intelligē/
tia materiā scādali unde sumat. Aufer rubi/
ginē de argēto ⁊ egrediet purissimū vas. hͦ
est. tolle de bono qđ facis suspitiōꝫ. rationē
reddēdo ⁊ apparebit purꝝ ⁊ bonū qđ puta/
bat viciosū. j. Pe. iij. parati sꝑ ad sa. ⁊c. Ipsa
em̄ opa dei purissima ĩ se. sepe sūt ĩ rudibꝯ ⁊ ĩ
infidelibꝯ occasio scādali cū nō intelligunt ⁊
sinistre ac ꝑuerse interpretanť. Matthe. xij.
Beatus q̄ nō fuerit scādalisat⁹ ĩ me. Ps. xvij.
Cū scō sanct⁹ eris ⁊ cū ꝑuerso ꝑuerteris.

Ut q̄ lucerna clari⁹ luceat. offendiculū aufe/ras ei ꝛ limpidi⁹ lumen effundet.

Questio Prima

P Rimo igit̄ querit̄. cū tot sancti ordi/nes ꝛ approbate regl'e fuerint. cur sā/ctus frācisc⁹ nouā regulā facere vo/luit. q̄si nō sufficerēt ꝑo₂ inst.tuta sanctorū.

Ad illud tibi r̄ndeo ꝙ pr̄ sanct⁹ Frācisc⁹ spū dei plen⁹. ꝛ zelo charitatis dei ꝛ proximi tot⁹ ignitus. triplici desiderio flagrabat. vi/delicet vt tot⁹ posset esse imitato₂ xp̄i in om̄i ꝑfectione ỽtutū. Itē vt tot⁹ posset adherere deo ꝑ assidue cōtemplatiōis ei⁹ gustū. Item vt multos posset lucrari deo ꝛ saluare aīas ꝓ quib⁹ christ⁹ voluit crucifigi ꝛ mori. Et q₂ nō suffecit ei vt ista in ꝓpria ꝑsona tm̄ ageret voluit instituere ordinē. vt multos coopa/tores haberet. nō solū in p̄senti sed etiā in fu/turo. q̄ ꝛ sanctitatis ei⁹ imitatores existerēt. ꝛ alios deo plurimos lucrarent̄. Ordines aūt quos ip̄e sanct⁹ Francisc⁹ inuenit in ec/clesia. aliqua p̄dicto₂ triū ex pte habebant. vt religiosi cenobite q̄ in studio virtutū chri/sti imitant̄ vestigia. heremite q̄ cōtemplatio/ni diuine frequēti⁹ vacant. Et clerici recto/res plebiū qui aīma₂ curā habētes officio. lucris anima₂ om̄i vigilātia intēdere debēt. Et q₂ hec tria simul inuenit in nullo ordine spiritusancto edoct⁹ nouā cōdidit regulam ꝛ nouū ordinē instituit quo in ꝓfessiōe euan/gelico₂ū cōsilio₂ū obediētie videlicet ꝛ casti/tatis ꝛ abdicatiōe ꝓprietatis. christi vestigia sequeret̄. ꝛ in officio p̄dicatōnis ꝛ cōfessiōis animarū lucra vtiliter q̄reret. ꝛ in altissime paupertatis mēdicitate libertatē spiritus re/tinens. cōtemplatōis superne apprehēderet puritatē. Nā ꝛ si actiōis exterioris occupa/tio aliquotiēs interrūpat ociū cōtemplādi. ipsa tamē libertas cordis nullis sollicitudi/nibus tēporaliū distracta. spiritualis vaca/tionis magnā prestat studiosis oportunita/tem. vt orādo. legendo. meditādo. ꝛ contem/plando. Pl⁹ em̄ obest ad deuotōnis purita/tem assequendā strepit⁹ tēporaliū curaru₂ q̄ȝ exercitatio virtuosarū actionū. quia cura/rū importunitas i ocio corporis generat mē/tis inquietudinē. Boni aūt opis fidelis ex/ercitatio cōscientiā quietat. ꝛ impinguando eleuat in supna. sic qui laborat in p̄paratio/nē cōuiuij in q̄ quietus iocū de epulis. Unde ꝛ domin⁹ ꝑ die occupabat̄ i doctrina popu/li ꝛ egrotantiū curatiōe. in noctib⁹ oratiōib⁹ in monte vacabat Luce. xxi. Erat autē die/bus docēs in tēplo. noctib⁹ vero exiēs mo/rabatur in mōte oliueti. ꝛc. Ps. xli. In die mādauit dn̄s misericordiā suā. ꝛ nocte can/ticū eius. Noluit sanct⁹ Francisc⁹ eē fratres suos astrictos ad curā aīma₂ ex debito ne/cessitatis. s₃ ex libere charitatis affectu. et vt meritū expectarēt de fructu salutis alio₂ū. ꝛ periculū euitarēt de ꝑditōe eo₂ū participes in lucro. indemnes i detrimēto. vt alios ex/trahāt de naufragij seu incēdij periculo. ip̄i tuti cōsistentes in solido nō ꝑiclitent̄ cū pe/reuntib⁹ in peccato.

Questio secunda.

C Ur ergo q̄ animarū curā ordinarie nō suscipitis. p̄dicatis populo ꝛ ꝓfes/siones auditis mittētes falcē in mes/sem alienā. cū illis ꝓprie competat q̄ anima₂ curā ex officio gerūt. iniuriātes plebanis i quo₂ū videmini ꝑiudiciū exercere officia il/lis cōmissa. ꝛ decipiētes illos quos absolui/tis sup quos iurisdictionē nō habetis ordi/nariā. cōtra canonū instituta ꝛ periculū aīa/ru₃ vestra₂. Respōdeo. Nulli in hoc facim⁹ iniuriā. nec aliquē decipim⁹. sed sedes apo/stolica q̄ immediate curā eccl'ie habet. et a q̄ ceteri eccl'ia₂ pastores tā maiores q̄ȝ mīores gubernādi susceperūt auctoritatē. tā mediate q̄ȝ imediate. ꝛ a q̄ om̄es canonū leges ema/nāt. vidēs i his nouissimis tp̄ib⁹ iuxta apo/stolū instare tēpa ꝑiculosa. ꝛ laxat̄ euāgelice p̄dicatōis retib⁹ in capturā tātos influxisse pisces hoīm ad fidē ꝓfessiōne ꝙ retibe fidei scindit̄. messem fideliū multā ꝛ operarios ido/neos paucos. eo ꝙ pctā q̄tidie multiplicāt̄ in eccl'ia. ꝛ ep̄i negocijs exteriorib⁹ dediti spi/ritualib⁹ intēdere neq̄unt. ꝛ pauci sūt pasto/res i eccl'ijs ꝑsonaliter residētes. s₃ vicarij ꝛ mercēnarijs cōmittūt oues siue aīas regen/das. in q̄₂ ꝑlimis multi eueniūt defect⁹ ipe/ritie. ꝛ honeste vite negligētie ꝛ alio₂ defectu/um ꝑ q̄s ad gubernādas aīas rēdūt̄ inha/biles. ꝛ nō esse q̄ plebes erudiāt. vl'a pctī fe/cib⁹ extrahāt. vocauit nos in adiutoriū ta₂ deri q̄ȝ ꝑl'i. vt ꝑ officiū p̄dicatiōis ꝛ ꝓfessio/nis subueniam⁹ aīab⁹. ꝛ on⁹ pasto₂ subleuā/do alleuiem⁹. sic petr⁹ ꝛ ei⁹ socij nō valentes soli retibe pisciū ad litt⁹ trahere p̄ m'ltitudie annuerūt Jacobo ꝛ Johāni socijs suis in alia naui. que signat religionem. vt venirēt et adiuuarent eos. ne vel ip̄i mergerentur. vel pisces capti perirent. Luce quinto.

Cū ꝗ ex apostolice sedis missiōe episcoporū
beniuolētia p̄dicatiōis opa ꝛ ꝯfessionis sub
ditis eoꝝ impēdim⁹. nos. eos ex charitate ꝛ au
ctoritate eorum absoluimus. ꝛ non decipi/
mus eos ſꝫ iuuam⁹. ꝛ in illis fit nō p̄iudiciū
plebanis ſꝫ bn̄ficiū dn̄. ꝑ eis laboram⁹. ꝛ ad
obediētiā debitā eoꝝ subditos exhortamur
Nā si pleban⁹ potest alteri vicē suā cōmitte/
re. multo forti⁹ pōt h̄ papa ꝛ epi. q̄ pleniorē
habēt in oēs sibi cōmissos sine differētia
potestatē. Et sic ex charitate nō ex necessita/
te impēdim⁹ fidelib⁹ sp̄ualia subsidia. docē/
do ꝛ orādo. ꝛ a pctīs in ꝯfessione absoluen/
do. Ita ipi nō ex debito coactiōis. ſꝫ ex liber
tate charitatꝫ ministrāt nob̄ corꝑalis neces/
sitatis subsidiū. cū dn̄s ordinauerit his qui
euāgeliū nunciāt de euāgelio viuere ꝛc̄.

Questio tercia

Ité q̄ro. cū religiosi debeāt simplicit̄
ambulare ꝛ oīno ꝟtutib⁹ abundare
ꝛ ad h̄ operā dare. cur rursuꝫ studio
lr̄aꝝ (q̄ olim sancti p̄res postposuisse laudā
tur vt bn̄dict⁹ ꝛ alij) se mō dant. ꝛ in secreta
ꝯuersatiōe studētes. Rn̄deo. q̄ cū (sicut dictū
est) p̄dicatiōis officiū ex regulari ꝓfessiōe or
dini annexū sit ꝛ etiā ꝯfessionis q̄ noticiā re/
quirūt sacre scpture. q̄ subtili indiget in ple/
risq̄ locis expositiōe. ne ex impitia errores ꝓ
veritate doceam⁹. necesse est nobis sacre scri
pture h̄re studiū ꝛ magistros. Hec em̄ sciē/
tia nō solū vtilis est ad alioꝝ eruditiōē ſꝫ eti
am ad ꝓpriā instructiōez. vt seru⁹ dei sciat se/
ipm bn̄ regere. ꝟtutes a vicijs discernere. et
noticiā dei ꝛ futuroꝝ p̄mioꝝ clari⁹ itellige/
re. ꝛ i oībus cauti⁹ ꝛ fructuosi⁹ ꝯuersari. Nā
ꝛ apl's hortat̄ Thimotheū ad lectiōis studi
um. ꝛ sctōꝝ nob̄ diligētia in sanctaꝝ rumia/
tione scptura ꝝ frequēter cōmēdat̄. Veritas
em̄ fidei ꝛ vite sanctitas nō aliūde q̄ꝫ ex scri/
pturaꝝ fonte haurit̄. sine q̄b⁹ impossibile est
queq̄ꝫ saluari. Hereticoꝝ etiā versutijs q̄ in
scripturꝫ sanctꝫ occasionē erroris ꝑ falsas i/
terp̄tatiōes assumūt. oporꝫ ꝑ ipaꝝ diligētē
inuestigationē diligēti⁹ obuiare. ꝛ fideles cō
tra illoꝝ fraudes ꝛ latētes decipulas p̄mu/
nire. Vn̄ Hiero. Sancta rusticitas solū si/
bi ꝓdest. ꝛ q̄ntū ex vite merito ecclīam chri/
sti edificat. tm̄ nocet si destruētib⁹ nō resistat
Tytū. j. Potēs sit exhortari i doctrina sana
ꝛ eos q̄ ꝯtradicūt arguere. ꝛc̄.

Questio quarta

Item cū sufficiat ad religiōis ꝑfectiōē nil
h̄re ꝓpriū in speali. ꝛ h̄re possessiōes ꝓ neces/
sitate in cōmuni. sic oēs religiones antiq̄/
rū patꝝ Bn̄dicti. Augustini. ꝛ alioꝝ. videre/
tur incōsultū ꝛ aliq̄ mō tēptare deū q̄ tātus
ordo exponat se mendicitati q̄tidiane velut
celit⁹ expectet victū suū cū posset aliter h̄re.
Rn̄deo. Perfectio diuersos hꝫ grad⁹. ꝛ alt⁹
alio sublimior ē nec ꝑfectiōi alioꝝ ordinū p̄/
iudicat q̄n altior possit iueniri. Tēptare au
tem deū nō est xp̄i ꝓmissiōib⁹ credere. ꝛ eius
ꝯsilijs obedire. ꝛ ei⁹ vestigia imitari. q̄ dicit
Matth. xix. Amē dico vobis q̄ vos q̄ reli/
quistꝫ oīa ꝛ secuti estꝫ me sedē. sup se. ꝛc̄.
Dn̄s āt istā pauꝑtatē docuit ꝛ tenuit. vt nil
possessionis i terra haberet. Vn̄ Mat. viij.
dic̄. Vulpes foueas h̄nt ꝛc̄. Multis aūt de
causis ordo nil ꝓpriū possidet in hoc mūdo.
Primo vt vestigia xp̄i ꝑfecti⁹ imitet̄. Mat.
xix. Si vis ꝑfectus esse vēde. ꝛc̄. Secūdo
vt laq̄os auaricie facili⁹ declinem⁹. j. Thy/
mo. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in ꝛc̄
Tertio vt culpas suꝑfluitatꝫ plenius expie
mus. Prouer. vj. Oēm subam dom⁹ sue. ꝛc̄.
Quarto vt aliorꝫ meriti gl'iam ꝯseq̄mur ꝑ
varias ꝟtutes pauꝑtatis. Matth. v. Beati
pauꝑes ꝛc̄. Quinto vt liberiores sim⁹ mēte
ad sp̄ualia studia. oratiōis. ꝯtēplatiōis. lectiōis
Matth. x. Nolite possidere auꝝ ꝛc̄. Sexto
vt p̄dicatiōis studio expediti⁹ intendamus.
Septimo vt ꝟbū dei min⁹ trepide oīb⁹ ꝓpo
nam⁹. Octauo vt magꝫ ꝯfidere oēs in eū
sperātes doceam⁹. Nono vt occasiōe peten
de elemosyne ad alioꝝ edificatiōēz frequēti⁹
exeam⁹. Decimo vt q̄ nob̄ subuenūt in tꝑa
lib⁹ fiducial'⁹ sp̄ualia requirāt. Vndecimo
vt magꝫ cauti sim⁹ ab omi scādalo. q̄ magis
timem⁹ i tꝑalib⁹ decipe. Duodecimo vt tāto
hūiliores sim⁹ q̄ꝫto magꝫ subsidio alioꝝ idi
gem⁹. Et q̄ sp̄ualia fidelib⁹ seminam⁹ n̄ tm̄
ex gr̄a ab eis carnalia subsidia expetamus.
Luc. x. Dign⁹ est opari⁹ mercede sua. Hiero
nym⁹. Redditiū possessionē nob̄ ꝓuidere
nō oportet. ſꝫ ad mēsaꝫ dn̄i tanq̄ꝫ fideles co
operatores occurram⁹.

Questio quinta.

Ité q̄ro. Cū religiosi a tumultu se/
cularis frequētie sese sepāre studue/
rint ꝛ in solitudinib⁹ habitare. q̄d est
q̄ vos frequēti⁹ in ciuitatib⁹ ꝛ opidis mane
re soletꝫ q̄si voluptuosi⁹ ibi pascēdi. ꝛ inq̄eti
us ꝛ indeuoti⁹ ibi viuatꝫ. Rn̄deo. Tres sūt
cause p̄cipue ꝓ q̄b⁹ int̄ hoīes morari solem⁹

Una ꝓpter eoꝝ edificatioꝫ vt ꝓmpti⁹ eis as/
sim⁹ qñ requirūt a nob̄ pniam. doctrinā ꝛ sa
lutis ꝯsiliū. ꝛ videāt a nob̄ bone ꝯuersatōis
exēplū. Si em̄ remoti essem⁹ ab eis nec ipsi
possent ad nos qñ indigerēt cōmode acce/
dere. ꝛ difficile esset nos totiēs vocari. ꝛ ma/
ior esset nob̄ inqetudo cōtinue currere ꝛ re/
currere ꝙ̄ inter eos manere. ꝛ ꝑusꝙ̄ venire/
mus affect⁹ ꝛ cōpunctio reqrentiū pniam se
pe tepuisset. Secūda causa ē ꝓpter indigēti
am victualiū. qꝛ in locꝭ desertꝭ nō inuenire/
mus q̄ntū supuenientibꝫ vel residētibꝫ vł in
firmis indigerem⁹ q̄ nob̄ necessaria vite mi
nistrarēt cū ꝑ nos ñ habeam⁹. extranei etiā
q̄ ꝑ ꝯsilio supuenirēt cū statī nō possent ex
pediri ꝛ recedere. cogerenť nobiscū freq̄nti/
us hospitari. qđ multꝭ ex causis nullaten⁹ ex
pediret. ꝓpter inqetudinē. suspitioꝫ. ꝛ paup/
tatē. Tertia causa ē ꝓpter tuitionē. qꝛ si extra
hoīes moraremur: nec libros nec calices nec
vestes nec alia necessaria tute seruare posse
mus a latronibꝫ vł p̄donibꝫ vł seruientibꝫ po
tentiū. Nā ꝑsone etiā sep⁹ essent in ꝑiculo. si
qñ in p̄dicatiōe forsitā aliq̄s offenderemus
vł filiū vel frēm alicui⁹ de q̄ dolerēt in ordi/
ne recipem⁹. q̄ etiā amicū fratꝝ vellet malici
ose offendere vł moleste ferret nos. i ꝯtra mo
rari domos nr̄as incēderet ꝛ nūꝙ̄ possem⁹
ibi pacifice cōmorari. Qui aūt hn̄t possessi/
ones ꝛ p̄dia sibimet sufficiūt. pn̄t extra ciui/
tates morari. Silr̄ ꝛ solitarij q̄ paucꝭ indi/
gent. pauca ab aliꝭ reqrere necesse habent.
Sūt ꝛ alie cause q̄s mō ꝑtereo ꝓpter q̄s ꝯue
nit inter hoīes poti⁹ ꝙ̄ in deserto iuxta ꝯditi/
ones nr̄i ordinis habitare. Sꝫ ad p̄sens
ste sufficiant.

Questio VI

Tē qro. Cū sancti pr̄es laudenť i ca/
sellis ꝛ in vilibꝫ habitaculꝭ habitasse
q̄d ē ꝙ vos altas ꝛ magnas domos
erigitꝭ ꝛ oratoria sūptuosa ꝛ areas latas ma
gno p̄cio cōparatꝭ. cū sitꝭ paupes ꝛ mēdici. ꝛ
ꝯtēptores mūdanoꝝ esse debeatꝭ. R̄ndeo si
cut iā dictū est. Cū inter hoīes manere nos
oporteat. aut ḡ extra muros ciuitatꝭ. aut in/
tra. Si extra ciuitates manerem⁹ vbi posse
mus latiores areas leuiori p̄cio ꝯparare. vi
delicet in cāpis vł ortis. qñcūꝙ̄ bellū time/
renť vel guerra ciues loci formidarēt ne for/
te hostes domos nr̄as occuparēt ꝛ de illꝭ ni/
terenť ciuitatē vel opidū expugnare. ꝛ ñ au/
derēt etiā alias qñ sibi timerēt ad loca fra/
trū ꝑ ꝯfessione vł missa seu p̄dicatiōe securi
venire. Et ideo nō diligūt vt in talibꝫ locis
cōmoremur. Qꝛ si intra muros habitamus
vbi ꝓpter frequentiā ꝑpli aree cariores sunt
oportet ꝛ nos areas cari⁹ emere ꝙ̄tū suffici/
ant ꝑ claustro. oratorio. ꝛ officinis ꝯgruis ꝑ
ꝯuētu. hospitibꝫ ꝛ infirmis ꝛ orto herbaꝝ. ꝛ ā
ꝑ pulmētario ꝙ̄ ꝑ aeris recreatiōe. vt īfirmi
refocillenť ꝛ sani ꝯseruenť. ꝛ lassi in spūalibꝫ
studijs recreenť. Seculares em̄ q̄ frequen
ter vaganť domi. nō indigēt recreatiōe aerꝭ.
Religiosi vo q̄ in cellaꝝ reclusorijs releganť
nisi aliquā interi⁹ habeāt aeris recreationē
cito lāguescētes tabescūt. ꝛ ad studia spiritu
alia inabiles efficiūť. ita ꝙ nec sibi nec alijs
ꝓficiūt in deuotiōis interne ꝑfectu. in sapiē
intellectu. in ꝟtutū exēplis. ꝛ in doctrina sa/
lutis. Et ꝙ̄uis ꝑfectꝭ oīs loc⁹ apt⁹ sit ꝑ di/
sciplinę interne exercitio. Imꝑfectis tamē
ꝛ adhuc indigētibꝫ eruditiōe ꝟtutꝭ. op⁹ ē eti/
am exteriori distinctiōe officinaꝝ claustrali
um. vt sciāt vbi tacere debeāt. vbi loq̄ liceat
vbi orare. vbi laborare. vbi legere. scribere. ꝛ
comedere. vbi sit reqes infirmantiū. vbi re/
pausatio de labore itinerꝭ venientiū. ꝛ alioꝝ q̄
in collegijs sūt necessaria. ne si ꝯfuse indiffe/
renť singula fierēt ꝑ libitu. iā nec disciplina
nec qes. nec deuotio. nec ordo inter frēs sic
expedit seruarenť. qđ esset in magnū detrim̄
tū religiōis. ꝛ in scandalū alienis. ꝛ in destru
ctionē salutꝭ. qꝛ nec minores discerēt a q̄ ꝑfi
cerēt. nec ꝑfecti alios edificarēt. Quia vo in
tra ambitū ciuitatꝭ. vt dictū est. cariores sūt
aree ꝙ nō possem⁹ facile sufficientiā cōgrue
latitudinis hr̄e vt oēs officine deorsū col
locarenť iuxta se inuicē. oportet aliquando
vt vna sup alterā locenť. ita ꝙ vtraꝙ̄ aeris re
spiraculo nō careat. Et ex hꝭ dom⁹ nr̄e ma/
gne apparēt. ꝛ excelse ac sumptuose ꝛ paupta
ti dissimiles. cū tn̄ h̄ paupertas mag⁹ efficiat.
qꝛ ne circa dilatemur. inferi⁹ angustamur. et
qꝛ circūsepti sum⁹ domibꝫ alioꝝ vicinoꝝ. et
qꝛ in ciuitate sepe insurgūt icēdia late ꝑua/
gātia ne vel dom⁹ vł ecclie vel libri vel alia
necessaria frequēti discrimi sint exposita. ꝛ i
ꝯtinuo tremore infirmātiū corda sint inde
suspēsa. ꝛ ne ipi vicini nr̄i a nobis ꝑ incēdia
molestenť. vbi possum⁹ facim⁹ domos lapi
deas vt nec igne nec vetustate citi⁹ destruan
tur. qꝛ nō solū corpibꝫ sꝫ etiā cordibꝫ magna
est destructio noua sep⁹ edificia cōstruere.
maxime illis q̄ nō habēt sumpt⁹ nisi q̄ntum

valent colligere mēdicitate. Nō tamē inten
do in his excusare nisi q̄ valde necessaria sūt
z rōnabiliter. Ubi aūt sup̄fluitas. curiositas
z irreligiositas. z regule z paupertati nr̄e de/
rogantes essent structure rep̄hendo tecū. et
oīa alia q̄ deo displicēt tā in morib9 q̄ȝ in
reb9. Quintupliciter eīm peccati rei sunt. q̄ sup̄/
flua in edificiis z alijs q̄b9 vtimur p̄curāt z
acquirūt. Primo p̄pter trāgressionē p̄fessio/
nis. q: pōpis renūciātes seculi. in paup̄tate
z humilitate s̄ba p̄miserūt dn̄o famulari. vn̄
Gal. ij. Si ea q̄ destruxi zc. Secūdo p̄pter
malū exemplū q̄ alij discūt ab eis similia fa/
cere. vl̄ scandalizāt qn̄ vidēt eos q̄ hmōi p̄
xp̄o spernere deberēt. querere vel sectari.
Tertio p̄pter inquietudinē fratrū p̄pter hu/
iusmodi edificia z p̄curatiōes. q: et deuotio
extinguit. z disciplina religionis plurimum
dissipat. Isa. xlix. Venerūt structores tui d̄
struētes te z dissipātes a te exibūt. Quarto
p̄pter spoliationē alioꝝ paupeꝝ q̄b9 sepe ele/
mosyne p̄ripiunt. z hmōi structure fiūt ex q̄/
bus illi deberēt vestiri z pasci. dū qd̄ istis da/
tur. eis negat. q: ad dandū vtrisq; sepe defi/
cit dantiū largitas z facultas. Quinto quia
qn̄ nimis vrgem9 hoīes ad dandū. perdūt
deuotionē ad nos p̄us habitā. q: nec de p̄di
catiōe nec exēplis nec alijs q̄ facim9 edificāt
vnde cū vidēt nos accedere terrent. z timēt
q aliq̄d velim9 ab eis expetere qd̄ graue sit
eis dare. z erubescūt negare. z si dederint nō
libēter. min9 merent. z sic reb9 z deuotionis
merito p̄uant zc.

Questio VII

I Tē quero. Cū dn̄s i euāgelio dicat.
Nolite solliciti esse i crastinū. et vos
sitis paupertatis euāgelice p̄fessores
nō debetis p̄l'a colligere vl̄ seruare q̄ȝ quod
possit q̄tidie ad vni9 diei victū sufficere. Sȝ
videt q nō seruetis. R̄ndeo. Si diligēt euā
gelij dicta pēsam9 sollicitudinē de crastino.
sed nō p̄uisionē p̄hibere videt. Vn̄ sc̄i apo
stoli euangelij xp̄i p̄fectissimi obseruatores
tā p̄ se tā p̄ alijs xp̄i paup̄ib9 q̄ oīa p̄ chri/
sto reliquerūt a fidelib9 subsidiū p̄ corpoꝝ
necessitate etiā in futuꝝ petebāt z recipiebāt
Sic paul9 rogat9 a petro iohāne z Jacobo
collectas fieri p̄ ecc̄l'ias p̄ xp̄i paup̄ib9 susten
tādis mādauit. Gal. ij. scd̄a Cho2. viij. Et
in alijs locis plurib9 repit id fecisse. Qui eti
am p̄ acquirēdis necessarijs sibi z socijs suis
laborauit manib9. Sollicitudo ēi notat cu
re anxietatē. illicitā cōquisitionē. auarā sup̄/
fluoꝝ p̄uisionē. Sicut eīm in operatiōe salutis
nostre p̄ncipaliter spem i deū iactare dēm9.
ita z i corp̄ali subsidio sollicitudinē debem9
ei cōmittere. z tn̄ vbi cōgrue possum9 sine ia
ctura sp̄ūalis p̄fect9 nostri z alioꝝ. nobis ne
cessaria p̄uidere. ne aliter q̄si deū tēptare vi
deamur vt miraculose sicut olim filijs isra/
el. nobis q̄tidie alimoniā subministret. Li/
cet eīm prioꝝ fratꝝ puritas p̄ maioris p̄fecti/
onis ardore pauciora q̄ȝ nūc ꝯsueuerint ad
victū colligere necessaria. z p̄l'us p̄pter hoc
talē opinionē ꝯcepit q nil nobis licet reser/
uare in crastinū. tn̄ nec tūc nec nūc aliq̄ mo
do nobis p̄hibitū est statuto q̄n possumus
ad victū aliqua etiā necessaria in futuꝝ p̄ ali
quo tp̄e p̄uidere. maxime de his que in p̄m
ptu cū indigerem9 nō possem9 acq̄rere mē/
dicando. Sūt eīm q̄ nisi colligam9 certo tē/
pore qn̄ est copia. qn̄ inter man9 cōmuniter
habēt a p̄p̄l'o. Postmodū neq; infirmis. nec
p̄ hospitib9. nec p̄ alijs sine magna difficul/
tate vel magno p̄cio poterūt haberi. Men
dici eīm mane illo tp̄e solēt necessaria petere
quo sciūt ea p̄mp̄ti9 a dātib9 inter man9 ha/
beri. vt circa horā comedēdi. Sic z dn̄s po/
pulo certo tp̄e p̄cepit mane alimoniā colli/
gere. q: nō oīni tp̄e in agro etiā si quererēt i
uenirēt. Exod. xvj. Ps̄. cxliiij. Tu das escaȝ
illis in tp̄e oportuno. In h̄ eīm nō tā nobis
q̄ȝ illis a q̄b9 petit p̄uidem9 qn̄ tali tēp̄e peti/
mus. q̄ ipi facili9 dare p̄nt. z magis sunt vo/
luntarij ad elemosynā largiendā.

Questio VIII

I Tem q̄ro. q̄d est hoc q modo plura
petitis q̄ȝ olim. vt cū tūc vixi i vna vl̄
paucis villis z pauca postulaueritis.
modo late p̄ terrā z opida z castra p̄uagādo
plurima cōgregatis. Videt e. n̄ auaricia iter
vos creuisse. z cura vētris hāc vobis p̄uidē
tiā p̄suasisse. videt etiā q sp̄ūs extinctio vos
in cella q̄escere nō p̄mittit. R̄ndeo. viciosos
in h̄ z in alijs excusare nō audeo. vt dixi. sed
rationē p̄ illis q̄ ratiōe ducunt z pia intētōe
oīa faciūt ostēdere beniuolis nūc intēdo.
quia maliuoli q̄ magis facta nostra calūnia/
ri desiderāt q̄ȝ agnoscere veritatē. magis do/
lent. si ostēsa rōne eis materia subtrahit de/
trahēdi. Quia inimic9 vult poti9 causas ma
lignādi ꝯtra eū que odit sibi adesse q̄ȝ abesse
vt nō ex inuidia. sȝ ex iusticia eū persequi vide
atur. Ex aūt nūc poti9 q̄ȝ olim videmur mē/

dicādo plura colligere. inter alias pncipales causas q̄s potes aduertere veras esse. Una est q cū olim pauci frēs fuissent in ordine. nūc multo plēs sunt vbiqȝ. ⁊ plures plib9 indigēt q̄nto numer9 numez excedit. ⁊ oib9 q̄ necessitas req̄rit est magꝰ op9. Nā dn̄s infans nat9 modico diuersorio ⁊ p̄sepio ɔtēt9 fuit. sȝ aggregata discipuloꝝ turba ad celebrationē pascal' cenaculū q̄siuit sibi pparari cenaculū grāde stratū. Secūda causa est q inter plures sunt etiā debiles ⁊ infirmi. maxime q̄ olim strēnue religiōis ⁊ ardue paupertatis pond9 p annos plimos portātes nūc ex humane mortalitatꝰ defectib9 lassati. cogēte ipa charitate nō debēt ipi vt infirma pecora relinqui. sȝ pie q̄s diu poterint fulamētꝰ corporaliū necessitatū p mia ⁊ p alioꝝ edificatione ⁊ p iunioꝝ instructōe sustētari. Et pter tales oportet ⁊ expedit plura peti. Tertia causa q: plures mō mendicātes sunt in ecclesia de diuersis ordinib9. ⁊ qd̄ nobis solū dabat integꝝ. nūc minutatim diuidit inter plures. Unde cogimur nūc lati9 tāto vagari q̄ min9 in locis singulis dat nobis. Nā cū aliqn̄ offerebat nob nō q̄rētib9. nūc vix p diuersa minutatim colligimus cū rubore. Et oportet nos petere. q: nō petētib9 parꝝ dat. dū et multitudine petētiū hoīes sunt lassati. Qui aūt p se nihil hn̄t. necesse est eos oia q̄b9 indigēt ab aliis postulare vel carere. nisi velint illicite acq̄rere. vl' quocūqȝ mō apd̄ alios deseruire. vel nisi gratis eis donetur. Quarta causa nō tn̄ oīno cōmendabilis sȝ p aliqua pte excusabilis accedit. q: q̄ nō est patiēs penurie in hiis q̄b9 indiget. plura cā ɔquirere oportet ⁊c̄.

Questio IX

Itē quero. Que pōt esse hui9 impatientie cā. nisi voluptuositas. que nil vult sibi deesse illoꝝ q̄ appetit q̄ omnis religiositatꝰ ē exterminiū. Rn̄deo. Hoc ⁊ si in q̄busdā habeat locū. non tn̄ est potior causa. sȝ alie quedā. Una q: vt dictū est plures habem9 debiles ⁊ infirmos q̄s olim cuȝ om̄es fere erāt noui in ordine. Qui cū lassati iā ⁊ exhausti sint virib9 oportet vt reficiāt ne penit9 deficiāt. qd̄ esset ɔtra misericordie charitatꝰ ⁊ discretiōis ꝟtutē. cū tales maxie ɔsilio suo ⁊ zelo ⁊ pietatis exēplo sustētēt ordinē in suo vigore ne subito corruat a pristina puritate. Licet ꝟtute corpali iā nō sicut olim emineāt. eximent lucere pter cordis destructioȝ. aut oportet q ɔtra misericordiam deficere subito pmittant. ⁊ tūc ex h̄ magis fouebit in ordine carnalitas. q: quilibȝ iuuenis ⁊ san9 instruct9 carnis prudētia cogitabit apud se dicēs. Si tales viri p edificatione ordinis corpa sua tradiderūt oib9 laborib9. mō debilitati sic pmittūt absqȝ misericordia perire. Uolo mihi cauere ⁊ pcere corpi. ⁊ illud fouēdo custodire. ne mihi sil'r ɔtingat. Et sic aliq̄s audebit de cetero vix feruēter in dei seruitio se exercere. Si autē debēt debiles misericordit' refoueri. expedit vt etiā alii q̄ vnū corp9 societatis cū eis sūt. ⁊ eis seruiūt. ⁊ labores ordinis p eis in domo. in diuio officio. in frigore. ⁊ petēdis elemosynis. ⁊ aliis obsequiis. aliq̄ modo miti9 ptractent ⁊ meli9 reficiant. vt minus de illis scādalizent. ⁊ min9 murmurēt ɔtra eos quasi ipi soli ɔsumāt oia q̄ offerunt. ⁊ vt patiēti9 p eis laborēt ⁊ hilari9 ministrēt. ⁊ vt ipi debiles min9 erubescāt ⁊ ɔfidenti9 audiāt necessitates suas accipe cū videāt alios etiā secū esse participes in ɔsolatiōe. Sani ḡ ⁊ fortes nō debēt ppter se ista appetere nec sue industrie ascribere. qn̄ petētib9 eis elemosinā ista offerunt. sȝ cogitare debēt. sicut ⁊ veritas ē. q de9 ea pter debiles ministrat. ⁊ in tāta copia q etiā de eā sani ɔsolent. Propter premissas ratiōes vult etiā de9 veritatē sue promissionis ⁊ euidentiā sue liberalitatꝰ ostendere. dū nobis q̄ nullos certos reddit9 pro ipo habere decreuim9. ⁊ totā sollicitudinē cū iactauim9. indulgenti9 necessaria mistrat q̄s aliis q̄busdā q̄ lata p̄dia habēt. ⁊ oculos plenos. ad hoc vt ei securi9 ɔfidam9 ⁊ fidelius seruiam9. Alia causa est. q: coꝝ qui nuper de seculo venerūt. quidā delicate sūt nutriti. ⁊ cū in ordine subito ɔtra solitū coguntur aliter viuere in labore ⁊ victu ⁊ cohertione magisterū. territa caro tenera languescit. ⁊ nisi clement fouēant donec paulatim asuescant ordinis pati rigorē. aut sem p tabescēdo languescēt. aut ex rigoris horrore ad vomitū reuertent. Et iō expedit vt sup. Tertia causa est spūalis studii. Nā assiduū lucꝝ in studio sacre scripture. in deuotiōis desiderio. in tēptatiōis certamine in īterne solicitudinis vigore. ita cōsumit ⁊ desiccat vires corpis. vt nisi exteri9 q̄nqȝ aliq̄ntul' refocilent nō valeāt diu subsistere. Et aūt aliq̄ndo lautiores cibos ⁊ pot9 habere videmur. hoc est ppter medicoꝝ. q̄ dū nō reseruāt i po

sterum vt cumulos ɔgregēt. vt p̄dia lata cō
parent. statim comedūt ꝛ bibūt ea que dn̄s
administrat. Et q: ꝑ honestate ꝛ deuotione
sua plerūq; dāt nobis nō de viliorib; sed de
meliorib; q̄ dn̄s dedit eis. etiā nos cū inte/
rim nō habeam⁹ alia q̄b; vtamur. ne videa/
mur ingrati ꝛ auari. comedim⁹ ꝛ bibimus q̄
offerunt nobis indifferēter tā illa q̄ȝ alia. iu
xta illud regle. de om̄ib; cibis q̄ apponūtur
vobis liceat mādūcare. Mendic⁹ eīi si recu/
set ea q̄ offerunt cū nō habeat vn̄ alia emat
remanebit inanis. Quia ꝑo diuersi diuer/
sa ꝛ aliq̄n quasi aduersa mirant de nob̄. vt
cū illi rep̄hēdāt in nobis carnalitatē. alij ꝑo
duriciā. q̄lib; ꝑ visu suo ꝛ affectu. oportet
nos singulis de suis q̄stionib; respōdere. et
rōnem reddere. licet sequētia p̄cedētib; cōti/
nuato ip̄is ordine ad h̄ nō coherēāt. s; mo/
do de hac mō de alia tractem⁹ ꝛc̄.

Questio X

Tem q̄ro. Cum om̄ib; debeatis cu/
i pere vt saluent vobiscū. q̄re indiffe/
rēter nō om̄es recipitis q̄ desiderāt.
cū nō artet vos p̄dioꝝ paucitas. s; expta sit
oīb; via mēdicādi. R̄ndeo. Om̄es q̄dē cupi
mus saluari ꝛ nulli ꝓhibere possum⁹ licenti
am mēdicatatis. S; om̄es passim recipe nō
expedit nobis nec eccle dei. Nobis nō. quia
varie sunt ɔditōes hoim. q̄litates. ꝛ mores.
Multos eīi sepe reciperem⁹ imbecilles q̄ nō
possent rigorē ordinis sustinere. mltos pau
peres q̄ nō ꝓ deo s; ꝓ sustētatione vite viue/
re desiderarēt nobiscū. Multos incōposi/
tos morib; q̄s vix corrigere ab inolita ɔsue
tudine possem⁹. ꝛ ꝑ tales dissolueret ordinis
disciplina. ꝛ impediret ꝓfect⁹ alioꝝ. ꝛ nō suf
ficerēt eos alij pascere. nec eis seruire. Nec i
uenirent tandē q̄ possent eis p̄esse. ꝛ om̄es si
mul in corpe ꝛ sp̄u quasi cōfusa multitudo ꝑ
irēt. q̄ nec regi valet nec ɔgrue sustētari. Ec
clesie simili͛ non expedit. quia cū sit ordo ad
edificationē eccl'ie cōstitut⁹. ꝛ multitudo re/
ceptoꝝ magis ɔfusionē induceret. nec ꝺ cō
uersione multoꝝ exemplū edificatiōis acci/
peret s; scandalū. vbi religiositatis excepto
solo habitu nihil inueniret. Mi⁹ eīi ma/
lum est nō esse religiosos vel nomie vel ha/
bitu vbi nō viuūt sicut religiōis coꝝ forma
requirit q̄ȝ vt sint ꝛ ꝑ vitā eorū ꝑuersam ali/
os scandalizēt. Sicut meli⁹ est lucernā non
esse in domo. q̄ȝ esse ibi tm̄ fetidā ꝛ nō lucen
tem. Nimis etiā foret onerosum fidelib; tot
mēdicos vni⁹ ordinis pascere. a quib; nul/
lum vel modicū habuerint edificatiōis ꝓsi
dium. S; tot ꝛ tales solū recipi expedit qui
sine onere eccl'ie pasci possint. ꝛ qui valeāt ec
clesie in spiritualib; respōdere his que ab ea
in carnalib; recipiūt ꝓ corpoꝝ sustētatōe ꝛc̄.

Questio XI

Tē quero. Cur ergo n̄ laboratis ma
i nib; ꝑ victu vt nō sitis eccl'ie onerosi
in elemosynis petendis. Respōdeo.
Si de puro labore manuū deberem⁹ viue/
re tm̄ vrgeret nos opis instātia q̄ aliorū la
cris intēdere nō possem⁹. nec diuina officia
libere celebrare. nec orōi libere vacare. Cu;
eīi ad cōfessionē vel ad p̄dicationē frat vo/
caret respōdere cogeret. op⁹ meū quo victū
meū hodie deseruire debeo nondū expleui.
ꝛ ille cui laboro pl⁹ q̄ȝ deseruiā nō dabit mi
hi mercedē debitā. ideo nō possum venire.
Alias aūt om̄es p̄ter infirmi laborāt. alij in
studio vt fideles erudiāt. alij in diuino offi/
cio ꝛ laudib; dei. alij in colligēdis elemosy/
nis ꝓ sustentatiōe ɔmuni. alij in officijs do
mesticis infirmis ꝛ sanis ex iniūcta obediē/
tia ministrātes. Quidā qui sciūt artes aliq̄s
mechanicas ꝓ fratrib; ꝛ extraneis exercen/
tes. sicut mutuo coopant inter se formice et
apes. Quidā ꝑ obediētiā missi diuersas ter
ras ꝑambulāt cū nūcios alios idoneos nō
habeam⁹. et sic nulli⁹ ipune ꝑmittit ociosus.

Questio XII

Tē quero. Si de quolibet ordine ꝛ
i religione possit q̄s transire ad regu
lam ꝛ ordinē sancti Francisci. s. fra/
trum minorū. Ad hoc sine ꝑiudicio melioꝝ
sentētie respōdeo q̄ sic. vbi sine scādalo ali/
orum potest fieri. Propt qd̄ maxime ꝓhibe
tur nobis de quibusdā religiosis nō recipi/
endis. cū scandalū tale sit mai⁹ malū q̄ȝ alio
rum receptio sit bonū. Cū eīi tria illa prin/
cipalia omis religionis. sc; obediētia. casti/
tas. ꝛ pauptas. in regula ista sint quasi altio
ra ꝛ strictiora q̄ȝ in alijs ordinib; ꝛ religioni
bus. sicut patet in regula ista. cōstat q̄ sm̄ h̄
religio ista altior sit ꝛ strictior alijs ordinib;
Et ideo de qualibet religione possunt secu
re ad istā intrare dūmodo nō ex leuitate sed
ex spiritu dei duci. Nā ꝛ si aliqua sit quibus
dam corpalib; exercitatōib; strictior vt i ab
stinentia carniū ꝛ silētio ꝛ officio ecclesiasti/
co ꝛ similib;. que tamē ex sublimioꝝ obediē
tie pauptatis ꝛ castitatis virtute facile recō/

pensatur. sicut modicū pondus auri in precio preualet magno ponderi argenti vel alterius metalli. j. Thymo. iiij. Corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. rc.

Questio XIII

Item quero. Si de ista religiōe possit aliquis ire ad aliā post factā in ea professionē. Respōdeo. Saluo meliori iudicio nō. nisi per dispēsatōem sedis apostolice. cū hoc expresse in ipa regula prohibeatur ibi. Nullo modo licebit eis rc. Nā cum nō inueniat altior regula vel strictior seu equalis. patet q nō licet cuiqȝ p sepsum ad inferiorē ordinē transire. Luce. xiiij. Omnes qui vident incipiūt illudere ei dicentes q hic homo cepit edificare r nō potuit cōsūmare rc.

Questio XIIII

Itē quero. Si liceat ordini eiicere aliquē p demeritis. vel egresso r penitenti r petēti receptionē denuo denegare. Cū enim ordo in professione vicissim vice se obligauerit. vt sicut iste ligatus esset ordini. ita ecōuerso videt q ordo tenet semp recipere si exigat ne pmissum suū videat irritare si nollet eū tenere quē spopōderat nunqȝ derelinquere. Videt etiā q ordo non possit talē licētiare ad aliū ordinē. quia nō inueniet alibi qd hic pmisit. r ita faceret eum voti sui transgressorē r sic peccaret. Videt etiaȝ q cū iste nō possit compelli ad aliū ordineȝ cū nulli ordini se obligauerit nisi isti. et non debeat cogi inuitus ad quod se nullo voto astrinxit. etiā si aliū ordinē inueniret isti equalem videt iste ordo esse in culpa si talis vagetur in seculo. cuȝ nolit eum recipere petētem r ad aliū ordinem non debeat vel nō possit eū compellere. r si punit eū vel excommunicat q inuenit eū imo si nō tenet eū ordo recipere nec vult iam punit nō suū subditū. Et si punit eū corporaliter capiendo vel castigando videt in canonē incidere iā late sententie cū sit clericus vel regularis. Si autem ordo nō vult eū recipere r non cōuenit eū aliam religionē intrare vel alij nolūt euȝ recipere ad quos licentiatus est transire. r p hoc a fratribus ligat excōmunicatione vel nō absoluitur. ponit in laqueū perplexitatis inexterminabilis. vt quasi ex omni parte preclusa sit ei via salutis. qd volēti saluari non potest vel non debet fieri. Luce. ix. Filius hominis nō venit aīas pdere sed saluare. Ut autē superbis apertior pateat rō quid ordini vel egresso faciendū sit in istis Nota cū aliquis igressum pcipit istius ordinis. Si recipitur fit ei magna gratia r multiplex. r de naufragio peccati eripit r sociatur illorū collegio qui ambulant in via dei tali cōditione vt et ipse gradiatur in eadē via cū eis seruando illa ppter que ordo est institutus. Quādiu ergo sic gradiatur postqȝ ad professionē receptus est. non potest eū ordo abijcere. quia sicut ipse iam ligatus est ordini. ita r ecōuerso. vt neutrum liceat alterū relinquere vllo modo. Si autē frater aliter viuit qȝ licet in ordine. et sepius correctus se nō sufficiēter correxerit. si excessus occultus sit. toleret r cum cautela ppter scandalū ne si abijceret cum eius culpa nō pateat videret iniuste punitus aut peccatū iniuste ppalaret. quod vtrūqȝ illicitū videtur. Si vero excessus eius graues fuerint r notorij q alij eius exēplo possint infici. si retineretur in ordine r extranei scandalizent q talis in ordine sustineret. tum ppter auferendum scandalū. tū propter corruptionē ordinis pcauendā debet eijci preuaricator voti r pacti sui. Quia iā ordo non tenet ei de promisso tenendi eū secum. qui pmissum suū preuaricādo pluries violauit. cū ideo sit vocatus ordo q in se nil inordinatū patiatur. Et si deo permittēte tales seipsum eijcerent grates sunt deo referende. non quia ille peccauit. sed q oues suas a pestifera contagione liberauit. Galat. quīto. Utinā abscindātur qui vos cōturbant. scȝ puritatē vestram pacem. r famam. Si autē allegat q misericordia est misericordia adhibenda. vt iterū recipiatur in ordinē Dici potest. Crudelis est miseratio vnde plures r meliores grauiter offendūtur. Sicut qui furē liberaret vnde pauperes spoliarentur. maxime cū tales longo vsu tepefacti. rarissime vere r pseueranter emēdantur. et facilis remissio aliis audaciam prebeat delinquēdi. Nec potest allegare sibi iniuriā si nō recipitur. quia ipse talē se fecit ex culpa ppria q recipi sit indignus. quin potius ordo habeat causam cōtra eum agēdi pro eo q sic se dehonestauit. Unde potest eū punire p meritis. vel tradere eū seruituti. nisi faciat quod tenetur. Sedes enī apostolica que ius suū vnicuiqȝ seruat. r vult ordinē in sua puritate persistere. nō cogit ordinē tenere illos qui p conuersatio nociua esse in ordine. quia tunc puniret innocētes. r reos foueret. r occasionem daret ordinis corruptiōni per tales pe

fiſeros ſi eos recipi oporteret. Sed ne dā/nabiliť vagenť in ſeculo ex gratia ſedis apoſtolice. ordo det eis licentiā (quos indicat non recipiēdos eſſe) ad aliū determinatum trāſeundi vbi ſaluenť. ad quē etiā tranſire tenenť ſi poſſunt. alioquin nō erūt in ſtatu ſalutis. Sicut Loth nō volens montē ꝯſcendere cōcedente angelo in ſegor paruula ſaluatur. Propria auctoritate nō poſſunt ordinē deſerere quē vouerūt nec aliumītrare ſine ordinis ſui licētia vel ſummi pōtificis. quia vt dictū eſt. ad inferiorē regulā non licet eis tranſire altiora ꝓfeſſis. Ex autē talis alium cogiť intrare ordinē ſi in iſto nō recipitur. cū tamē aliū non vouerit niſi iſtū. Inde eſt. quia cū vouit iſtū ſic alligauit ſe religioni. ꝙ ſcḋm ius canonicū nullatenꝰ redire poteſt ad ſeculū. vel ad laxiorē vitam tranſire ei liceret. Et ideo ſi demereť in ordine quē vouit non retineri cū ex peccato ſuo non ſit ꝯditio eius melior facta vt iam poſſit eſſe liber. ſed potiꝰ deterior. oportet eū alium ordinē intrare. ⁊ illū ſeruare ſi vult ſaluari. et ad hoc cogit eū ſtatutū vniuerſalis eccleſie. non ordo iſte. ex cuiꝰ gratia permittiť ei ad inferiorē ordinē tranſire cū ſuperiorē nō inuenit. ne aditꝰ ei ſalutis ꝓcludatur. Si aūt velit in ſeculo vagari. ex quo ordo non vult eum recipere. nec ad religionē concedať ſibi trāſire in ſpacio tēporis ſibi determinato. licet iā videať ab ordinis iuriſdictione exemptus cū nolit eū ampliꝰ tenere. tamen ex auctoritate ſummi pōtificis cuiꝰ iuriſdictōi nō eſt ſubtractꝰ. poteſt eū ordo impetere ⁊ ꝑ cēſuram eccleſiaſticā vel etiā ad alias penas corporales poteſt coercere eū vice domini pape. q̄diu nō habuerit aliū iudicem regularē cui ſe ſubiecerit. regulā ⁊ ordinem illiꝰ ſtabiliter aſſumēdo. Sponte etiā egreſſus ordinem iſtū. ſi nō licentia eiꝰ intrauerit aliū ordinem ad quē licētiari poſſet. poteſt compelli vt redeat. cū adhuc ſit ſub iuriſdictiōe ordinis iſtius a qua nō poteſt ſemetipſum eximere niſi fratres dent ei licentiā ibi ſtandi. ⁊ nolunt eū recipere vel tenere. Hec om̄ia tā ſtatuta ſūt ne q̄s pedē ponat in lubrico ⁊ obſcuratus offendat. ſumptis leuibꝫ occaſionibꝫ recedendi ab ordine. vel ad aliū prohibitum trāſeundi. vel etiā inordinate viuēdi.

Questio XV

i Tē quero. Cum multitudo ſit ſepe occaſio cōfuſionis. eo ꝙ regi nō poſſit. cur multiplicatis numerū in recipiēdo inutiles. ⁊ onerātis voſipſos ⁊ alios. R̄ndeo. Inutiles om̄ino ſcienter nō recipimus. ſed ꝑter ſpem noſtrā aliquotiēs ſic ꝯtingit. Quatuor enī cauſis ſolemꝰ recipere ſuguenictes. Una eſt cōpaſſio ꝑditionis eorū. qui vix extra ordinē in ſeculo ſaluarenť. Sicut qui d' igne vel aqua ꝑiclitantē rapit vel de alio diſcrimine. Secūda ꝓpter ꝓfectū ordinis. qui ex ſciētia ⁊ induſtria. morū honeſtate. ⁊ reuerentia q̄ſdam futurus ꝓſumiť. Tertia propter aliorū edificationē. vt multi de taliū cōuerſatiōe qui aliquo mō ſunt famoſi in ſeculo emendenť. ⁊ eorū incitenť exēplo. Quarta ꝓpter precū inſtātiā quā ipſi faciūt ꝓ ſe ⁊ alij ꝓ eis nimia importunitate obtinēt aliquos recipi. quibꝫ denegari nō poteſt. Sicut aūt agricola ſepe ſeminat ⁊ plātat in ſpe ꝙ om̄ia cōualeſcant. qḋ tamē pleruq̄ȝ in aliquibꝫ nō euenit. Ita cōtingit ⁊ in religioſis ad ordinem receptis. Luce. viij. Aliud cecidit ſecꝰ viam ⁊c̄. Seminat plures ſulcos. vt ſi aliqua pereāt. alia ꝓ illis cōualeſcant. ſi tamē omēs cōualeſcerēt ſeges copioſior ꝓueniret ⁊c̄.

Questi[illegible] XVI

i Tem q̄ro. Unde eſt ꝙ videmꝰ aliquos religioſos moribꝫ ita diſtortos ⁊ rudes ſicut aliquos ſeculares. ſuperbos. vanos. cupidos. inuidos. detractores iracūdos ꝯtumelioſos. deſides. diſſolutos auaros. inuerecūdos. delicatos. guloſos. garrulos. laſciuos. ⁊ qḋ ex his oriť forſitan incōtinētes. Reſpōdeo. Religio eſt ſcola virtutū in qua ſicut i alijs diſciplinis ⁊ artibꝫ diſcēdis incūbiť. Videmꝰ aūt ꝙ alius alio peritior eſt. aliꝰ rudior. aliꝰ diligentior. aliꝰ ſegnior. Hec aūt differētia ex q̄ncȝ cauſiť. Una eſt ꝙ alicubi informatores habenť. q̄rū eruditione boni diſcipuli nutriūť. vbi aūt nō habētur. aut rudes in ſpūalibꝫ erūt diſcipuli. aut erroribꝫ varijs ſub ſpecie boni ꝑ ſenſum ꝓpriū ſeducunť. habētes quidē zelū iuſticie. ſȝ non ſcḋm ſcientiā. ⁊ ſic a ꝑfectione virtutū plurimi retardanť. vt vel malū eſtimēt bonū. aut minꝰ bonū putēt optimū. aut aliā viā q̄ȝ debeant ad ꝑfectionē tenendā. Secūda cauſa eſt defectꝰ ſeu copia bonorū exēplorū. q̄r nouiter in religiōe ſepe tales fiūt q̄les alios eē vident. Sicut i ſigillis cera talē imaginē recipit q̄lis fuit impreſſa. Et fiūt ſcti cū ſanctis. boni cū bonis. ꝑuerſi cū ꝑuerſis. Tertia cauſa eſt nouitas in religione. q̄r incipiētes non pūt

vel nō habēt illa que habēt pfecti vel pfect
Et ignoscendū est eis in aliquibus ⁊ patiēter
expectandū donec crescāt ⁊ addiscāt que nō
dū apprehēdere valuerūt. Ro. xv. Debem⁹
nos firmiores imbecillitates infirmorū su/
stinere ⁊c. Qui a puero exigit labores viri. ⁊
ab infirmo vires robusti. ⁊ a scolari vni⁹ an
ni vires magistri. imprudēs est. j. Cho. xiij.
Cū essem puul⁹ loquebar vt paruul⁹ ⁊c. Et
hoc arguit stoliditas secularium quorundā q
dū vident aliquē religiosum in aliq̄ offendere
omnes religiosos despiciūt quasi omnes tales
sint. cū ipsis videret iniustū si quis eos pter
aliena vicia deteriores haberet. Quarta cā
est defect⁹ gratie. nō enī omnes omnia possunt
Sicut enī multi vellēt esse diuites ⁊ nō pnt
ita nō omnibus dat equalis grā spūalium dono
rum. Roma. vij. Velle mihi adiacet. pficere
aūt bonū nō inuenio. Quinta causa est vo/
luptas ppria. Et si nō omnia ast ne pdicta dū
quis diu stetit in religione. ⁊ bonorū exēpla
despexit. doctrinā nō curauit. gratiā abiecit
virtuti nō studuit. vicijs se subdidit. sic heu
plures sub religionis habitu velut dealba/
ta sepulcra in scandalū aliorum degunt. Ma
thei. xxiij. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypo
crite q̄ estis sicut ⁊c. Questio XVII

Item quero. Cū religio deberet esse si
1 cut speculū in domo in quo discant
intrātes agnoscere deformitates su
as vt eas abstergāt. quare nō omnes discolos
eijcitis p quos religionis puritas deforma
tur. si tamē nō estis tales omnes q̄ illos foue/
tis. Respōdeo. Bona religio malos odit nō
fouet. nec tamē omnes prauos eijcit. ⁊ hoc his d
causis. Vna ppter spem correctionis. sicut ego
tans nō eijcit in mare q̄ diu spes vite fuerit
Ita ⁊ de lapsis in ordine intellige. cū multi
lapsi p penitentiā surgētes postmodū sancti pseue
rant. ⁊ aliquotiēs meliores fiūt q̄ q̄ lapsi nō
fuerunt. Sicut dauid ⁊ alij plures. Scda ppter
defectū pbationis. q̄ licet ex aliq̄bus dicatur, ti
meat aliq̄s ma.⁹ tamē aperte nō videt cōmunita
ti. Sicut si aliq̄s timeat leprosus esse ex aliq̄/
bus signis. ⁊ nō pōt adhuc plene iudicari.
sz latz morbus. ⁊ iō inter sanos adhuc toleraf.
Tertio ppter scādalū. q̄n fribus tamē notū est cri
mē illi⁹ sz apud extraneos reputat honestus
Qui si viderēt eū eijci ⁊ tamē nescirēt cām. pu/
tarēt ex inuidia fieri. vel cogitarēt reliq̄s oēs
esse tales cū iste de q̄ tamē plurimū ēt occidit fue
rit vicios⁹ Hinc dn̄s cognūt iudā eē maligū. ⁊ i

exēplū nob tolerauit eū cū crimē ei⁹ aliēs fo
ret occultū donec p agētā iniq̄tatē pdidit se/
metipsum ⁊c. Questio XVIII

Item q̄ro. Cum q̄libet religio sibimet
1 placeat ⁊ aliēs se pferāt. q̄ sūt materie l
q̄bus bōa religio agnoscat. ⁊ i q̄bus alia
melior altera estimat. Rn̄deo. Sepe i vno
⁊ in aliq̄bus pcellit vn⁹ ordo alterū. vt iste in la
bore. alt in silētio. ali⁹ i abstinētia. ⁊ in talibus.
Sz generaliter in istis agnoscat q̄s sit melior.
Vnū si in studio ois virtutis vt cōit pfone illius
ordis feruēti⁹ ⁊ frequēti⁹ exercēt. maxie cha/
ritatis. humilitatis. ⁊ intēne deuotōis ē signū bo
nū pcellēne ⁊ pfectōis Scdm. si oia vicia ex
scādala odio hnt. ⁊ sollicite cauēt ⁊ occasiōes
petōz āputāt ⁊ extirpāt ⁊ mūdiciā diligūt ⁊
pfuāt. Tertiū ē. si bōi apud eos diligūt ⁊ fouē
tur. ⁊ dispectis alijs i regimē aiaz. pl̄s assumū
tur. ⁊ p eos maxie gubnat ordo. Eccli. xix. q̄
negligit modica pau. d. a. Quartū. s. a secl̄ari
freq̄ntia se sōtrahūt. ⁊ honores fugiūt. diuiti
as n̄ ābiūt. ⁊ pformari huic seclo tā i morib
q̄s feris seu q̄libz apparētia erubescāt. Quin
tū. si dānū ⁊ iniurias illatas ac dspectōes tacit
te sufferūt. nec p q̄rimoias vīdicare se cupiūt.
sz dū oiz īspectorē attēdūt q̄ suos cū vult pt
dfendere. Cū vo expediret eis nouerit pmit
tit eos p altiori pmio cbulari. ⁊ patiēt ferāt
donec placuerit deo aliter ordiare. q̄ ista si ç ple
ni⁹ hnt relig. dei meliores sūt. ⁊ q̄ min⁹. sūt mi
n⁹ bōe. ⁊ q̄ nihil. nihil sūt. q̄ et singulr i se hz
bon⁹ ē etiā si alij cōit n̄ hnt. Questio XX.

Itē vidē⁹ ordīes oēs religiosoz pficere i vita
religiosa et si i tpalibus ⁊ q̄busdā cerimoialibus vi
dant pficere Cās h⁹ defect⁹ vel ē sare pspuas
aut eū n̄ dberet, icage q̄d n̄ poterit pficere. aut
i secpt, p posse pseuerare. aliodn puaricato
res vori merito iputabimi. Rn̄. oē q̄d n̄ hz
eē suū a se dficiēdo. cadit i n̄ eē. nisi sustēteat
ab eo q̄ dat ei eē. Sic ⁊ omis ordo ⁊ ois bō
Vnde non solū ordines religiosorū. sed eti/
am episcopoz ⁊ clericorū ⁊ laycorū ⁊ vniuer
salis status multū defecit quantū ad cōmu/
nem statū ab eo q̄d in principio fuit. cū om/
nes fideles erāt pfecti ⁊ sancti. quales nunc
raro videm⁹. Actuū. iiij. Multitudinis cre
dentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna ⁊c. Licz au
tem olim cōmuniter omnes boni ⁊ sancti fue
rint. tamē modo multo plures sunt sancti i
ecclesia dei. Sz quia mali plures sunt. ideo
nō apparent sancti respectu multitudīs ali/
orum. Sanctitas enī vera nō cōsistit in ex/

ercitatione corpali sed in virtutibꝫ mentis.
Et quia iste nō apparēt exteri⁹ nisi modice
ex quibusdā signis operū. ꝛ sancti non que
runt videri ab hoībus vt laudent̄ .sꝫ occul/
tent bona que habēt singulariter p̄ ceteris.
Ideo pauci sancti modo in ecclesia vel ordi
nibus esse vident̄. Cause aūt quare cōmu/
nitas in religione deficit sunt magis cōmu
nes inter alias. Una est multitudo intrāti/
um. quia multi nō possunt tā facile fieri sicͭ
pauci. Sicut nauis magna difficili⁹ guber
natur ꝙ parua. Et vbi multa capita ibi mł
ta cerebra. que oīa nō possunt ad vnū sen
sum deflecti. Secūda cū subtrahunt̄ qui p̄
mo tenuerūt ordinē in suo vigore. vel cū de
bilitant̄ in corpe nō possunt iunioribus ar
dua rigoris dare exēpla sicut p̄us. Et noui
qui priora opa nō viderūt imitant̄ eos tan/
tū in his que nūc vidēt in eis ꝛ fiunt remis/
si. ꝛ sub specie discretiōis. ne seipsos sicut an
tiqui destruāt parcētes corpi. Et quia inter
nas virtutes q̄s antiqui habuerūt nō agno
scunt. vbiqꝫ neglecti sunt. ꝙ nec exteri⁹ exer/
centur. nec interi⁹ virtutes apphēdūt. Eti
am quia antiq̄ modo nō valent eos exēplo
p̄ire. timēt etiā eos in v̄bo corrigere. quia so
lent dicere iuniores. verba quidē bona sunt
que dicūt nobis. sꝫ opa nō ostendūt. Et sic
magis scādalizant̄. Tertia causa est. qȝ qui
libꝫ nō didicit nescit docere. ideo cū regimē
ordinis deuoluitur ad istos iuuenes tales
nutriūt quales ipi sunt. ita ꝙ iam p̄or fratꝝ
in fabulā vertit̄. nō trahit̄ in exemplū. Imo
fertū reputāt illus p̄oribꝫ meliores ꝙ minus
agnoscūt q̄ sint p̄ecessorū virtutes. Et dū ex
empla quedā exterioris disciplina ꝯseruant ī
choro vel p̄cessionali ingressu ꝛ similibꝫ. au/
dent asserere ꝙ stat⁹ ordinis nunq̄ꝫ fuerit
ita bonus. Quarta causa est ꝙ paulatī sub/
intrant nō bone ꝯsuetudines que statī ab
aliis trahunt̄ in exemplū. Et si aliqui zeluꝫ
dei habētes illa redarguūt. audacter defen
dunt aliq ꝗre sibi nō liceat quod aliis p̄mitit̄
ꝛ p̄ lege tenebit̄ cū ex vsu iam ꝯueniens vi/
deatur. ita ꝙ vix de cetero poterit extirpari.
Rectores quoqꝫ ꝛ si talia nō diligūt. tamen
ne mai⁹ maluꝫ sequat̄. dissimulāt vt pacifice
cū fratribꝫ viuāt. Cūqꝫ vna ꝯsuetudo talis
facta fuerit tolerabilis. ꝯsequenter introdu
citur alia quasi coherēs p̄ori. vt si illa admit
titur. ista verius tolleret̄. Quinta occupatio
num frequēter emergētiū. que corda distra/
bit affectū deuotiōis extinguit. mores alte
rat. interi⁹ occasiones viciorū inducit. et ne
de sua correctiōe efficaciter cogitēt semp no
ua impedimēta religiosis innectit. donec tā
dem ꝯsuescant sola exteriora cogitare. Et
obscurato ꝯsciētie oculo etiā cū desunt. oc/
cupationū causas impudēter querere. Sicͭ
Samson cecat⁹ in carcere molā trahit. Iu/
dicū. xvi Sunt ꝛ alie speciales cause q̄rundā/
dam ordinū vt nimia inopia. ex qua cogun
tur fieri p̄prietarii. dū sibimet videt̄ quisqꝫ p̄
uidere. q: nō p̄uidet̄ eis in cōmuni. Itē ni/
mie opes ex q̄bꝫ fiūt carnales supbi ꝛ multi
pliciter viciosi. Itē frequētia inter seculares
ex qua orit̄ multarū tēptationū carnaliū ma
teria ꝛ tepozis. Itē frequēs mutatio p̄latoꝝ
que ꝛ si p̄ p̄te bona sit. in q̄ntū mali abiciun
tur. tn̄ ī eo nociua est ꝙ boni dū cito sperāt
absolui. nō p̄sumūt aggredi vel nō proficiūt
vt reformēt statū ordinis. ꝛ rebelles subditi
poti⁹ laborāt vt deponant̄ ꝙ vt stat⁹ debit⁹
reformet̄. Itē si vnus p̄lat⁹ qn̄qꝫ vult refor
mationē intēdere ab aliqs quoquo modo ipe
ditur. vel ad min⁹ nō iuuat̄ ab his quoꝝ au
xilio indigeret. vt p̄or nō adiuuat̄ ab abba/
te vel abbas ab ep̄o. ꝛ de similibꝫ simili̇t iu/
dicet̄. vñ rebelles subditi appellāt ad illos q̄s
sciūt sibi in sua rebellione fauere. Itē si aliq̄
in vno loco diligerēt reformare statū in me/
lius. mittunt̄ ad aliū locū vbi nō inueniunt
qȝ querebāt. Et his atqꝫ aliqs causis status
religiōis deficit. vt nō solū fiat deterior. sed
etiā quasi desperabilis ꝙ vix vnq̄ꝫ nisi deus
ordinet aliter. reformet̄. Sed q: diligenti/
bus deū oīa coopant̄ in bonū. qȝ non fit
in cōmuni pōt fieri in p̄ticulari. Quilibꝫ p̄/
ficere volēs ꝯuertit ad lucrū suū aliorū de
trimentū. Et omēs vias alieni defectus ad p̄
fectū suū cū dei gratia retorquet. Et sicut ele
ctorum gl̄ia ex hoc maior erit ꝙ reprobo rū
societati admitti. eorū nō imitant̄ exemplū ꝫ
qui sunt ipis temptatiōis ꝛ exercēde virtutis
materia. ita ꝛ boni religiosi nunq̄ꝫ tāti fuis/
sent meriti apud deū. si non a tepidorū fra/
trū defectibꝫ ad multiplicē virtutis luctam
assidue expediti fuissent. Unde ap̄lus inter
cetera virtutū suarū merita quibꝫ se ministrū
christi excellēter gloriat̄ enumerat pericula
in falsis fratribus eo ꝙ et ꝛ aliqs bonis mul
tiplex sit occasio virtutis. sꝫ ꝙ p̄mo coꝝ p̄ua ex/
ēpla sūt hoīs tēptatiōis materia sic victorie cā
Itē secūdo zelo iusticie circa coꝝ vicia acce

dunt. et vtuntur scandalis infirmorum. Item tertio eorum miserens compatiuntur. sicut mater filio ad perditionem properanti. Item quarto magis laborant bonis exemplis eos corrigere. et monitis et orationibus et beneficiis. Item quinto distortos mores patienter tollerant. et iniurias quas eis pro iustitia inferunt. Item sexto ex eorum gubernatione despectiones sustinent ab errantibus quasi ipsi sint tales. Item septimo timidiores atque humiliores fiunt et ne cadant sollicitiores sunt. Item octauo deo magis referunt gratias quod eos ne tales essent benigne defendit. Item nono ex malis iuxta se positis virtutes iustorum clarius elucent et pulcrius fulgent. Ista et alia bona sunt que deus elicit ex consortio malorum cum bonis. Sicut enim ad aeternale gaudium bonorum cumulat visa pena damnatorum. Ita etiam in ecclesia quodammodo decorat rectitudinem iustorum deformitas iniquorum. disponente superna sapientia. que nil inordinatum in omni regno dimittit etc.

Questio XX

Item quero. Cum nihil debeatis appetere terrenum. nec honores nec res pro quibus solent homines inter se contendere et sibi mutuo inuidere. que causa est quod sepe videmus inter religiosos esse dissensiones et inuidias. sicut et inter seculares vel aliquando acriores. Respondeo. De his que irrationabiliter fiunt reddi non potest ratio congrua. Unde si aliquando sub habitu religionis tales aliquando videntur. non est alia ratio nisi eorum imperfectio. et quia habitus mentis non habet interius quod ostendit habitus vestis exterius et tonsura capitis. Boni autem si aliquando dissentire videntur. ex his de causis fieri consueuit. Una cum non omnes agnoscant equaliter veritatem in omnibus. contingit quod aliquis intelligit illud pro alia parte non forte expedire. vel aliud magis fore expediens quam illud. Et dum vterque hoc quod ipse melius iudicat vult promouere. et quod nociuum credit vult impedire sic dissensio it inter eos. i. diuersa sensio. non pertinacia. cum vterque bene intendit. Sicut inter paulum et barnabam pro iohe discipulo quem voluit barnabas assumere in socium predicandi a suis. Paulus prohibuit timens ne non perseueraret in continuatione laboris. et sic per eum impediretur. et sic dissentiebant. Et barnabas iohem secum sumpsit. vbi minores habet labores. Paulus vero syla sumpsit pro fortioribus laboribus magis aptum. vt diuersis partibus diuisi pluribus predicando prodessent. Sic in expositione beati gregorii orante daniele dominum pro populi liberatione de captiuitate babilonica. angelus dixit quod eius oratio esset diu iam exaudita. sed princeps persarum. i. angelus illius gentis custodie deputatus restitit sibi. xxi. dieb. ne statim liberarentur. sed diutius afflicti plenius a peccato purgarentur. Quid igitur mirum si boni quandoque pro bono dissentire videntur ratione diuersarum considerationum. si apostoli et angeli eadem ratione dissentire inuenti sunt. Nam iuxta hunc sensum sancti quandoque irrationabiliter et a deo dissentiunt. vt cum deus vult aliquem mori quem ipsi diutius desiderant viuere pro aliorum profectu. vel cum ipsi putant citius mori quos deus vult pro eorum salute adhuc diutius in corpore laborare. Philip. i. Desiderium habens dissolui etc. Alia causa est quando vnus non videt intentionem alterius que bona est. putat cum alia intentione aliquid facere et displicet sibi et dissentit ab eo. qui si sciret non displiceret sibi quod facit et esset pacatus cum eo. Sic moyses iratus est filiis ruben et dimidie tribui manasse cum peterent terram basan et esebon in possessionem. Et iosue iratus est eisdem pro constructione altaris super ripas iordanis antequam agnosceret intentionem. et vtrobique fuisse bonam. talis autem ignorantia non est super culpabilis. dum tamen non sit iudicium nimis preceps etc.

Questio XXI

Item quero. Cum religiosi tam studiose soleant abscondere secreta sua. suspectum est apud eos esse aliquid indecentia. cur enim sic celant cum bona non sit necesse celari. Respondeo. Tria solent celari et abscondi. Primum est singularia bona. ne de singulari gloria excellentia pucnitur et meritum deperat. Math. vi. Attendite ne iustitiam vestram fa. co. homi. vt vi. ab eis etc. Item vitia et peccata ne perspicientes scandalizentur. et qui peccant et aliquem scandalizant dupliciter reatu obligantur. Math. xviii. Ve homini illi per quem scandalum venit. Item quedam solent abscondi a non intelligentibus que ex iudicarent mala esse ex suasto ludutate cum tamen coram deo licita sint vel etiam meritoria non propter hypocrisim. sed ne illi exinde infirmentur. ita non propter se tantum sed magis propter illos occultant religiosi. ita sua ne noceant illis. quia non possunt omnium corda videre. et omnibus satisfacere quare hoc vel hoc fiat. cum seculares rudes sint et pronissepius de religiosis similiter suspicari. Cum enim vident eos refectos accipere iudicant eos carnales. Cum vident eos humiliter iocundos iudicant eos dissolutos. Cum ex zelo iustitie vel debite ab eis pro vitio suo redargui. dicunt eos iracundos. Cum vident eos necessaria vite hinc inde mendicare cum aliunde non habeant. dicunt eos auaros. et sic de singulis. Etiam que bene faciunt reprehendunt. propter quod oportet vt caueant aliene infirmitati. et occultent quod possent ab aliquibus mala iudicari. co. v. q. Uidete ne hec licentia vestra offendiculum fiat infirmis

Tribꝰ modis seculares iudicāt religiosos. Primo opinādo ď ipis q̄ oīa sunt falsa q̄ ipi p se cōfingūt vel alqs inferentibꝰ leuiter credūt. vt vulgꝰ rusticanū. qď dicāt nos anti christi pnuncios. ꝛ q̄ oīes guerras terraꝝ ꝛ principū seminemꝰ. Secūdo q̄ illa q̄ ipsi solēt facere. nō sunt peccata facere. cū vident nos aliquādo facere estimāt q̄ tali aīmo faciamꝰ vt ipsi. vt comedere delicata ꝛ bibere. alloqui feminas. esse hilares. speciosas artes. mūda edificia ratiōe sani aeris. ꝛ ecclias decētes. ꝛ zelo discipline iuste accusare ꝛ punire ꝛ p cautela de locis trāsmutare, ꝛ silia. que a bonis bono ꝛ a puersis puerso aīmo fieri solēt. Tertio cū damꝰ eis causam iudicādi ꝛ suspicādi ď nobis nō bona. Talia exempla eis oñdendo q̄ merito sunt rep̄hēdēda. In p̄mo sumꝰ nō sine culpa. In secūdo indigemꝰ bona cautela. In tertio culpa nō caremꝰ. dātes eis scandali offensionē. ꝛ ministeriū religiōis vitupabile faciētes. q̄bus debemꝰ esse lumē sane doctrine, ꝛ forma recte viuendi. Cū aūt despicimur ab aliis sine causa siue culpa nr̄a ad pfectū nostrū cedit multiplicē. Primo pctā nostra p h̄ purgant̄ Secūdo bona nr̄a magis tuta sunt a vana gloria ꝛ laude humana. Tertio hūiliores reddimur corā hoībꝰ. Quarto cautiores sumus in v̄bis ꝛ factis. ne opinionē eoꝝ ɔfirmemꝰ. Quinto minꝰ eis sumꝰ familiares. ac p hoc magis in cella q̄eti. Sexto patientiā magis discimꝰ ex tali despectiōe. Septimo interna ɔsolatio spūs impendit̄ querētibꝰ p exteriori subtracta. Octauo maiꝰ meritū ex his oībꝰ corā deo accrescit. Hec ꝛ alia bona tāta sunt q̄ si nō obessent aliis. libent̄ tolerare debemꝰ. despici ab aliis ꝛ rep̄hendi ꝛ psecutiōes pati. pter xp̄m sine culpa ꝛc̄.

Questio XXII

Item q̄ro. Cū deberetꝭ sicut pauperes xp̄i paupibꝰ esse familiariores ꝛ eoꝝ cibis ɔtētari. q̄d est q̄ magꝭ frequentatꝭ mēsas diuitū q̄ꝫ paupeꝝ. R̄ndeo. Tria nos spēalit̄ inuitāt ad hoc. videlicꝫ nr̄a necessitas. qꝛ cū itierādo p terrā lassitudie ꝛ fame fatigamur apď illos pmptiꝰ speramꝰ obtinere refectioꝫ q̄ etiā p honestate sua panē suū q̄buslibet trāseuntibꝰ nō negāt q̄ꝫ alios q̄s nescimus. Itē paupeꝝ inopia qꝛ si forte nos hilarit̄ recipent expenderēt nobiscuꝫ p sua deuotōe in vno prādio nobis etiā dolētibus vnde ipi pluribꝰ vicibꝰ refici possent. Itē ipsoꝝ diuitū salꝰ q̄ p occasionē cōcipiūt nr̄i familiarē noticiā. vt ad amorē dei sic eos paulatim trahamꝰ ꝛ salutis doctrinā eis ingeramꝰ. ꝛ p tale meritū deū eis pꝛicium faciamus. qꝛ paupes p se ingerūt se ꝛ salutis ɔsilia studiose requirūt q̄ nō habēt in h̄ mūdo ɔsolationē suā. diuites aūt terrenis cōtenti vel mūdanis negociis occupati vel supbia inflati raro humiliāt se ad querendū salutis ɔsiliū. nisi p occasionē aliquā ad h̄ a bonis ꝛ religiosis trahant̄ prudent̄. sicut dn̄s traxit zacheū ꝛ alios publicanos mā̄ducando cū eis ꝛ docēdo. licet nō ignoraret phariseos ꝛ scribas inde murmurare ꝛ materiā q̄rere detrahēdi ꝛc̄.

Questio XXIII

Item q̄ro. Cū psonaꝝ acceptio sit apď deū culpabil̄. ꝛ ab ap̄lo Jacobo prohibita. q̄re vos religiosi magꝭ honoratis diuites q̄ꝫ paupes, ꝛ pmptiꝰ eis estis in cofessionibꝰ audiēdis ꝛ aliis ɔsiliis ꝛ obsequiis sicut sepe videmꝰ ꝛ scimꝰ. Respōdeo Deꝰ pusillū fecit eq̄liter ꝛ magnū. ꝛ eq̄liter ē illi cura de oibꝰ inq̄ꝫtū factura eiꝰ sunt. ac ad salutē ptinēt sempiternā. Jď igit̄ nos oīes diligere debemus in domino ꝛ tā diuitum q̄ꝫ paupeꝝ salutē desiderare. ꝛ p posse nr̄o pmouere sicut expedit his ꝛ illis. Unde si pauper melior est diuite. plꝰ debemꝰ eū diligere. tn̄ diuitē plꝰ honorare quadruplici ratione Una qꝛ cū deꝰ in h̄ seculo diuites ꝛ potētes p̄tulit paupibꝰ. q̄ ad mūdi gl̄iam. vbi est necesse alios aliis subesse vel p̄esse. nos honorando potētes eiꝰ ordinatiōi cōcordamꝰ q̄s ꝛ ip̄e deꝰ honorauit in hac pte. Alia ratio. pter infirmitatē ipoꝝ diuitū. q̄ si nō honorarent̄. indignādo magꝭ infirmarent̄ ꝛ deteriores efficerent̄. ꝛ grauamē nob ꝛ aliis paupibus inferrēt. ne qď offendiculū demꝰ infirmis. ne p nos deteriores fiāt. q̄ oīes dēmꝰ potius ad meliora trahere ꝛ puocare. Tertia quia maior vtilitas puenit ex correctiōe vnius diuitis q̄ꝫ pluriū pauperū. Pauperis autē salꝰ sibimet pdest. diues aūt emēdatus multis pdest tā propter exemplū alioꝝ qui inde edificātur ꝛ puocant̄ ad bonum. Et pter alia bona que p eum pmouent̄ in aliis ꝛ mala impediunt̄. Ecclesiastici .x. Qualis rector ciuitatis tales habitantes in ea. Cōuersio Constantini imperatoris ad fidē plus profuit ecclesie in pluribꝰ q̄ꝫ multoꝝ alioꝝ. Quarta. Cū a diuitibus plus recipiamus

de corporali subsidio eo q magis abundat in talibus. iustum est vt et eis vicem rependamus et promptiores simus eis ad obsequia specialia impendenda. pauperes etiam facilius expediuntur. quia tantis perplexitatibus non ligantur. diuites vero pluribus laqueis irretiti frequentioribus et diligentioribus indigent consiliis. Ideo necesse est nos circa illos studiosius occupari. ne profundius in peccato mergantur. Nam vt dictum est iam. qui potentem in bono promouet multos iuuat. sic econuerso ipius subuersio multorum est detrimentum etc.

Questio XXIIII

Item quero. Cum regula dicat quod nil proprium debeatis habere. nec in speciali nec in communi. Et vos habetis domos. ortos. libros. vestes. et alia victui necessaria pro tempore. quomodo potestis transgressiones huiusmodi excusare bona conscientia. Respondeo. Uidemus in seculo famulos dominorum panem non suum comedere. tecto non suo contegi. et rebus alienis vti. videlicet dominorum suorum. Sic et alii sepe concessis vtuntur tam vestibus quam aliis rebus de illorum voluntate quorum res sunt. Sic et nos vtimur rebus necessariis pro corpore. quas tamen nec in speciali nec in communi nobis appropriamus. Regula enim non dicit nos nihil debere habere. sed nihil nobis appropriare. Unde vsum rerum necessariarum habere possumus non proprietatem. alioquin nec vestem nec cibum nec aliquid aliud in vsum recipere deberemus. quod esset contra omnem rationabilem intellectum presul enim sedis apostolice. qui est generalis omnium pauperum ecclesie prouisor specialiter nostri ordinis curam habens omnium mobilium que ordini conferuntur proprietatem sibi assumpsit exceptis his quorum dominium sibi conferentes retinuerunt et nobis vsum tantumdem rerum solum concedit vt semper alieno victu et vestitu et tecto et aliis vtensilibus absque proprietatis iure ex ipsius concessione vtamur. Sic familia patrisfamilias rebus domini sui vtitur tam in absentia quam in ipsius presentia corporali secundum ipsius dispositionem. Et elemosyna que nobis a fidelibus datur transit in vsum nostrum et in illius dominium qui est principalis ordinis nostri dispensator. cui pati sumus omnia que habemus cum iusserit tanquam domino prout conueit resignare. et nil iuxta hoc proprietatis habentes regulam nostram bona conscientia obseruamus etc.

Questio XXV

Item quero. Cum iterum regula dicat quod nec per vos nec alios debeatis recipere denarios vel pecuniam. videmini per contrarium hoc facere tam petendo pecuniam tam reponendo quam etiam dispensando quia et si personaliter eam non contrectatis. tamen per alios eam seruari et recipi facitis et distribui sicut vultis et tamen inhibetur sic per preceptum vt non habeatis super hoc potestatem dispensandi. nescio quomodo hanc transgressionem excusare potestis. Si autem non posset hoc preceptum seruari non deberetis vouere et potius esset a regula recedendum quam laqueus esset vouentibus cum seruari non posset. Respondeo. Multa putantur mala quamdiu non intelliguntur. que intellecta rationabilia et iusta videntur. Sic et in ista questione apparet. Regula prohibet nec per nos nec per interpositam personam nos recipere pecuniam vt nostra sit et nos domini possessores pecunie simus que rei proprie. Sed concedit vt per amicos spirituales qui pro deo nos spiritualiter diligunt id est caste et iuste necessaria procuremus. que tali modo vtraque congrue obseruantur quod ea que sine pecunia non possunt procurari aut per ipsos procurentur qui fratribus dant elemosynam. aut per eorum nuncios. vt cum aliquis procurat fratribus librum scribi. vel vestem fieri. vel domum vel aliud suis laboribus et expensis. aut si fratres ista procurant. illi soluunt pecuniam illis qui fratribus commodauerunt vnde ista sunt procuranda. vt cum fratres faciunt librum scribi alius soluat expensas per se vel per nuncium suum. aut si aliqui volunt dari fratribus elemosynam pecunie possunt committere alicui qui nomine suo eam seruet. pro vtilitate tamen fratrum et vice illorum qui sibi commiserunt pecuniam procuret inde fratribus secundum quod voluerit secundum quod a fratribus instruitur per se vel per alios qui aptius ea promouent que sibi fuerant commissa. Et per omnes istos non recipiunt fratres pecuniam. sed illi per se pro illis qui sibi commiserunt pecuniam conuertunt eam in vtilitatem fratrum. vicem illorum gerentes in eo quod seruant et distribuunt ipsam pecuniam. que adhuc illorum est qui dederunt. etiam si nesciant eam adhuc seruari. Gerentes autem vicem fratrum in eo quod eorum vtilitatem promouent de pecunia aliorum. Fratres enim quamdiu pecunia non est redacta in rem aliam quam eis vti licet non habent eam pro sua. sed illius qui deposuit eam licet sciant eam pro sua vtilitate ibi repositam. Sicut cum dominus committit seruo suo pecuniam suam vt mihi inde emat tunicam interim est domini. sed empta tunica. mea erit. Secundum hanc viam et cautelam fratres et per amicos speciales et quoslibet procuratores et mediatores procurant necessaria. nec tamen recipiunt pecuniam per illos procuratores sed illi seruant illam nomine dantium. et vice ipsorum vertunt eam in vtilitatem fratrum vt dominium pecunie non transeat in proprietatem

fratꝝ. Vñ ꝯditoꝛ regule magꝭ intēdit fribꝫ
ꝑcludere viā auaricie ī possessiōe pecunie. ꝑ
quā oīs religio suffocatᷣ. ꝙ obstruere eis
oportunitatē necessaria ꝓcurandi. Sedes
etiā apostolica cuiꝰ acta toti ecclīe dijudicā/
da exponūtᷣ ꝛ venerāda. ipam regulā cōfir/
mādo nō approbassꝫ. si in ea aliqͩ incōgruū
ꝛ inobseruabile ꝓspexisset. Jō vouētibꝫ eaꝫ
nō est laqueꝰ ꝑplexitatꝭ. licet indigeāt diligē
ti cautela ne offendant ꝯtra eā q̄ debēt aliq̄
necessaria ꝑ pecuniaꝫ ꝓcurare. q̄ tñ cautela
magni ē meriti ꝙuis illi tutiꝰ ambulēt q̄ se
subtrahūt a talibꝫ negocijs. q̄ ad ea ex offi/
cio nō coguntᷣ ꝛc̄.

Questio XXVI

Tē quero. Cū res male acq̄site deo
i sint odibiles. Jsa. lxj. Ego dominꝰ
odio hñs rapinā in holocaustū. cur
recipitꝭ vl̄ petitꝭ elemosynā ab illis q̄ īiusta
lucra sectantᷣ. Rñdeo. Quidā sūt q̄ solū hñt
res male acq̄sitas. ꝛ pñt certe ꝑsone īueniri
quibꝫ ꝯpetit recōpensatio. vbi tales scimus
de cetero nō dēmꝰ ab eis elemosynā petere
siue accipe. qꝛ oīa q̄ hñt sunt alioꝝ. qͣbꝫ te/
nentᷣ reddere. vl̄ oībꝫ vel aliq̄. ꝙ si aliq̄ et nō
oēs. tūc vaga ē restitutio de eis dāda estꝛ
in pias causas erogāda. Quidā aūt hñt in/
iusta bona ita ꝙ si dāt elemosynā. tñ ꝑ h̄ nō
fiūt impotētes qn adhuc habeāt vñ possint
restituere certꝭ ꝑsonis qͣbꝫ debēt. vñ possūt
elemosinā facere de residuo. A ꝑmis aūt nō
possunt nisi ignorātia vl̄ extrema indigētia
vl̄ ꝑsumptio ꝙ creditores velint nos recipe
nos excuset. vñ qñ nō ꝯstat de ꝓo aliquē iīu
sta detinere bona. nō tenemur leuitꝭ credere
eū tāti criminis esse reū. cū ꝺ q̄libet teneamur
ꝑsumere meliora. Mēdicitas nr̄e ꝓfessiōis
ꝛ qꝛ deo debita paupibꝫ xp̄i largiēda sūt ex/
cusat nos in hac ꝑte plenꝰ ꝙ illos q̄ ex alijs
rebꝫ hñt vnð sufficiēter valeāt sustētari. vbi
tñ publica fama clamat aliquē esse de ꝑmis
ꝑdictis. Etiā si aliter nō cōstaret ꝓpter scan/
dalū nō expedit ab eo recipe l̄ petere elemo
synā nisi forte talibꝫ q̄ ex ꝓfessiōe vel officio
habēt ꝙ debēt raptores ad restitutiōꝫ indu/
cere. qꝛ vtilitꝭ gerūt in h̄ negociū spoliatorū.
Et dignꝰ est tūc fidelis opariꝰ cibo suo. cum
nemo teneatᷣ suis stipēdijs militare. Ad hoc
aūt vt possimꝰ peccatores ad emēdatiōꝫ mo
nendo inducere. cōcedit nob̄ sedes aposto/
lica etiā in terris excōmunicatoꝝ libere ꝯmo
rari ꝛ ab eis tūc elemosynā recipe. maxime si
aliunde nō possemꝰ sustētari. Si eñ boni
de medio maloꝝ tollerentᷣ. quis esset q̄ ma/
los ad bonū verbo ꝛ exēplo moueret. ꝛc̄.

Questio XXVII

Tē quero q̄ ratio est ꝙ clerici magis
i oderūt nos ꝛ ꝑsequūtᷣ ꝙ layci ꝛ sim
plices sacerdotes. Rñdeo. Sicut ñ
oēs layci diligūt nos. sic nec oēs clerici
odiūt nos. Si q̄ autē videntᷣ nos odire. h̄
quinqꝫ de causis potest esse. Vna ꝙ timent
nos ꝙ ipsoꝝ facta ꝛ excessus vel defectꝰ ple/
nius agnoscamꝰ ꝛ seueriꝰ arguamꝰ. quo cla
rius videmꝰ q̄les esse deberēt ꝛ nō sunt ꝑ q̄s
ecclesia gubernatᷣ. Secūda ꝙ inuidēt no
bis ꝙ sumꝰ hoībꝫ gratiores ꝛ ipi cōpati no/
bis appareāt in vita vel sciētia viliores vl̄ eti
am indoctiores in doctrina. Tertia ꝙ do
lent si ꝑ ꝯfessiones secreta eoꝝ ab alijs q̄ cō/
socij fuerint ꝑcipimꝰ. dū timent ꝑ illa magis
vilescere. vel forte ꝑsonas illas nostro cōsi/
lio ab eis auerti ꝛ ad meliora ꝯuerti. Quar
ta. ꝙ timēt sibi aliqua ꝑ nos emolimēta sub
trahi dū elemosynas q̄ dantᷣ nobis arbitrā
tes sibi fore dādas si nos nō essemꝰ. Et hec
videtᷣ potior esse causa pluribꝫ q̄ nos odiūt.
scꝫ si plus inhiāt lucrꝭ pecuniaꝝ a suis sub/
ditis ꝙ fructui aīaꝝ ꝛc̄. Potest etiā quīta
causa esse. ꝙ diuina iusticia illos q̄ ꝙto am/
plius cognouerūt ꝛ spreuerūt. ex qͣbꝫ maio/
ra bñficia ꝯtulit ꝛ ingrati fuerūt. ꝛ grauiꝰ ce/
teris offenderūt. ꝛ frequētiꝰ eū idigne ꝯtrectēt
ꝛ ꝑcipiūt. tāto magꝭ indurat ꝛ ꝓfundiꝰ cade
re ꝑmittit. Vñ nō solū ipi sint mali in se. sed
etiā alios secū malos esse desiderāt ꝛ bonos
odiant. ꝛ quos imitari nolūt optēt nō esse ꝛ
ꝑsequantᷣ eos q̄s sibi dissimiles esse dolent.
Salomon. Grauis est nob̄ ad vidēdū. Et
tūc ibidē plures de ꝑdictis tanguntᷣ. Layci
ꝓo qꝛ de ꝑdictꝭ causis minꝰ habēt ideo minꝰ
nos odiūt. imo etiā diligūt q̄ sentiūt nos sa
lutē suā diligere. ꝛ sperāt ꝑ nos eā fideliter
apud deū ꝓmouendā. oꝛe. meritis. ꝛ doctri
nis. Clerici etiā qui sane sapiūt eadē ratōne
nos fouēt ꝛ diligūt quasi filios suos ꝛ vaca/
tores ꝛ cooparatores tā sue salutꝭ ꝙ sue sollici
tudinis sibi cōmisse ī suis subditꝭ necessari/
os adiutores. ꝛ onerꝭ sibi īpositi fideles sub
leuatores. Et de istis satꝭ ꝛc̄.

Expliciūt determinatōes q̄rūdā q̄stio
num sup regulā beati Francisci a san/
cto Bonauentura cardinali edite.

Incipit tractat⁹ sancti Bonauēture. de/terminās q̄re frēs minores p̄dicēt ⁊ ꝯfessi ones audiāt.

q

Uia pleriq3 du

bitāt ⁊ querūt. cū nō habeam⁹ curā aīaꝝ ordinarie nob̄ cōmis sam. q̄ rōne vel q̄ auctoritate vl' qua forma p̄dicem⁹ vl' ꝯfessiōes in ꝑplo au/diam⁹. Nos vt pleni⁹ ⁊ plani⁹ itel igāt rōnis h⁹ radicē alti⁹ inspiciam⁹ ab ip̄a p̄maria ec/clesie institutiōe originē breuiter colligētes

Dn̄s iesus xp̄s oīum creator ⁊ guberna/tor sanctā ecc̄iam suā ascēsur⁹ in celū ap̄lis regendā ⁊ dilatādā cōmēdauit. p̄ncipaliter btō petro ap̄lo. cui de vniuerso grege fideli/um sp̄aliter dixit tertio. Pasce oues meas. Joh. xxj. Sz vt ordinari⁹ gubernarēt vni/uersal' ecc̄ia distinxerūt eā sancti ap̄li p p̄tri/archat⁹ ⁊ p̄mat⁹ ⁊ archiep̄at⁹ ⁊ ep̄at⁹ et par/rochias ⁊ alias canonicas distinctiōes. vt q̄ p vnū vl' p paucos nō poterat singul' fide/liū in oībꝫ saluti necessarijs ꝯgrue satisfieri plures ad hui⁹ sollicitudinis ptes p deter/minatos sibi limites p vtilitate aīaꝝ vocarē/tur. ⁊ s̄m cure pastoral' amplitudinē etiā q̄/libet istoꝝ accepit certā auctoritat⁹ p̄tātē. re/sidēte plenitudine potestat̄ ecc̄iastice apud sedē ap̄licā romane ecc̄ie. cui ap̄ls petr⁹ p̄n/ceps ap̄loꝝ sp̄aliter p̄sedit. ⁊ successoribꝫ su/is ibidē eādē potestatē reliq̄t. Triplex est aūt hui⁹ potestat̄ plenitudo. s. q̄ ip̄e summ⁹ pōtifex sol⁹ habet totā plenitudinē auctori/tatis quā xp̄s ecc̄ie ꝯtulit. ⁊ q̄ vbiq3 in oīi/bus ecc̄ijs habet illā sic̄ in sua sp̄ali sede ro/mana. ⁊ q̄ ab ip̄o manat in oēs inferiores p vniuersam ecc̄iaz oīs auct̄as put singulis cōpetit eā p̄ticipari. ⁊ sic in celo ab ip̄o fonte tot⁹ boni xp̄o ihū fluit oīs gr̄a sanctorū. licet eā differēter singuli p̄ticipēt p captu suo

Predicta ṽo distinctio ecc̄iaꝝ ⁊ parochi/arū triplici de causa ē instituta. s. p̄pter recto/rū sollicitudinē. qd̄ eīn cuiq3 speciali⁹ cōmit/titur. diligēti⁹ exequit̄. nec expectat vt alt̄ p/uideat his q̄ sue sollicitudini specialiter sūt cōmissi. Itē p̄pter subditoꝝ v̄ilitatē. q̄ faci/lius regūt̄. ⁊ singulis expediti⁹ pōt satisfieri vt dictū est p plures mi istros q̄ p paucos. Sicut moyses sol⁹ nō valēs onera multitudi/nis ꝑpli sustinere. p̄tit⁹ est tribunis cēturioni/bus q̄nquagenarijs ac decanis vt maiores maiora. minores minora ꝓportionalit̄ expe/dirēt. retēta sibi tn̄ plenitudine potestat̄. in typo future dispositiōis ecc̄ie militātis. Itē p̄pter dep̄hendēdas fraudes heretico/rū. ⁊ latebras peccātiū. vt quisq3 pastor sup gregē suū vigilās possit lupoꝝ dep̄hendere insidias. ⁊ errantiū ouiū absentiā cognosce/re. ⁊ ad greg' vnitatē eas querēdo reuocare

Ministeriū aūt officij pastoral' circa ista septē p̄cipue versat̄. maxie plebanoꝝ. scz do/cere p̄dicādo ꝑplm qd̄ credere. qd̄ facere. qd̄ cauere. qd̄ sperare. qd̄ timere debeāt. Item peccātes corrigere ⁊ iudicare. in cōfessione soluere ⁊ ligare p q̄litate meritoꝝ. Ecc̄iam officiare. ⁊ diuina celebrare. ⁊ indicere statuta ecc̄ie de festis ⁊ aliis. Intercedere p popu/lo apd̄ deū orādo ⁊ gr̄am eis impetrādo. qua/si mediator int̄ deū ⁊ eos. Sacramēta eccle/siastica ⁊ sepulturā eis impendere ⁊ alia sacra/mētalia. Indigētibꝫ in parochia p posse in cor/poris necessitatibꝫ de rebꝫ ecc̄ie subuenire. Exēplū bn̄ viuēdi in oībꝫ seip̄m p̄bere s̄m honestatē vite clerical'. Obediētia ṽo ꝑpli ad plebanos in his ecōuerso maxie cōsistit. vt doctrinā eoꝝ ⁊ p̄dicatiōꝫ statuto tpe ⁊ lo/co auscultēt. Ut de peccat̄ suis eoꝝ correctiōi subiaceāt iuxta canonū instituta. Ut semel in anno ad min⁹ oīa peccā sua q̄ tūc habēt eis ꝯfiteant̄. Ut in p̄cipuis festis s̄m iura ad p/rochias cōueniāt missam audituri. Ut sa/cramēta ecc̄iastica ab eis recipiāt. ⁊ sepul/turā ⁊ hmōi. Ut indicta feriaꝝ. ieiuniorū et alia denūciāda ab eis seruēt. Ut decimas oblatiōes ⁊ alia debita eis ꝑsoluāt s̄m cano/nū instituta. Noua ṽo statuta ꝑplo sup addē/re plebani nō debēt. ne fiat obediētia onero/sa. Nec ṽo debēt subditi plebanis suis. tamē cū exceptiōibꝫ iuris. p̄uilegioꝝ. ⁊ ꝯsuetudi/nis approbate ⁊ licētia superioꝝ. Quod ṽo scl' in anno q̄libet ꝯfiteat̄ ꝓprio sacerdoti oīa peccā sua. his sex de causis statutū est. Primo vt scz pastor cognoscat in q̄ statu q̄libet cōmis/soꝝ sibi sit. vt s̄m h̄ sciat ei medicinā cōpetē/tem exhibere. instructiōis. correptiōis. cōso/latiōis. Secūdo vt noscat q̄bꝫ possit christi corp⁹ indulgere. vel q̄s a sacramētis arcere. Tertio ne p longā incuriā multorū ꝯsciētie in peccō desperabilit̄ sordescāt. expedit vt ali/quādo se expurgēt. Ip̄e eīn pudor ꝯfitendi plerosq3 a peccō deterret. ⁊ ꝯfitēdo sepe dicūt h̄ esse peccm̄ qd̄ se putabāt innocēter perpetrare Quarto vt discernant̄ obediētes a negligē/tibꝫ vl' heretic̄as p obseruantiā talis statuti.

Quinto vt purgẽt se ad corp⁹ dñicũ digne
ꝑcipiẽdũ fideles ꝑ ↄfessionis medelã. Se/
xto ꝓ merito glie vt ex humilitate ↄfessiõis
mereant̃ in celo exaltari. ⁊ a peccatis citi⁹ ex/
purgari. Propꝛ̃ sacerdos dr̃ cui q̃sq₃ spe
cia.lr̃ gubernãd⁹ est cõmissus ab ecclia vice
dei. Pretermissis igr̃ diuersis distinctiõ. hꝫ
q̃tuor sunt cuiusq₃ plebis ꝓochial̃ ꝓprij sa/
cerdotes. Prim⁹ ⁊ p̄cipu⁹ est summ⁹ põtifex
cui tota ecclastici greg⁹ cura singularissime
cõmissa est. ita q̃ oẽs inferiores eccl̃ie recto/
res curã ⁊ totã potestatẽ quã habẽt sup sub
ditos ab ip̃o accipiũt. mediate vel imediate
Secũd⁹ est diocesan⁹ ep̃s q̃ est ordinari⁹ pa
stor oĩm eccliaꝝ sub ip̃o ↄstitutaꝝ. ⁊ sui infe
riores p̃lati curã aiaꝝ ⁊ auctoritatẽ regendi
habẽt ab ip̃o. Terti⁹ est special̃ pastor cui⁹q₃
eccl̃ie ibi canonice istitut⁹. Quart⁹ est cui q̃s
q₃ p̄dictoꝝ ꝓ tẽpe vicẽ suã sup ↄmissos sibi
ad ligandũ ⁊ soluẽdũ ex causa rõnabili com
mittit. cui tñ cõmittere põt. Supiores aũtẽ
liberi⁹ ⁊ largi⁹ pñt vices suas cõmittere q̃
inferiores. Vñ cũ pleban⁹ possit aliq̃bꝫ cõ/
mittere vt vice sui plebi sue p̄dicẽt ⁊ eoꝝ cõ/
fessiões audiãt. ⁊ absoluãt ⁊ pnias iniũgãt.
ita q̃ sic absolutos nõ opteat illo anno ple/
banis suis iterũ ↄfiteri nisi velint. multo ma
gis potest h̃ ep̃s. ⁊ maxie summ⁹ põtifex. q̃ si
cut vbiq₃ hꝫ potestatis plenitudinẽ. ita ⁊ cõ/
missam sibi gerit oĩm eccliaꝝ sollicitudinẽ
vt ea q̃ singulis necessaria ꝓbant̃. ip̃i⁹ ꝓuidẽ
tia suppleant̃. Alioqn vacua esset apud ip̃suꝫ
tãta ptãs q̃m executiõis efficacia nõ comi/
taret̃ Cõmittit aũt alijs q̃nq₃ vices suas
tũ ꝓ locoꝝ distantia vl̃ causaꝝ q̃litate. vel ꝓ
alioꝝ magis vrgentiũ negocioꝝ occupatõne
vel ꝓ m̃titudinis req̃rentiũ frequẽtia. ⁊ neces
sitatis festinatiõe. vel ꝓ corpis imbecillitate
vel certe ꝓ liberiori spũs vacatione expedit
eũ ⁊ alios secũ ad oneris pastoral̃ sustinẽtiaꝫ
inuitare. Nã cũ dñs sol⁹ oĩa sine q̃libet diffi
cultate possit i oĩbꝫ opari q̃ voluerit. sicut
ex nihilo cũcta creauit. ⁊ tamẽ dignat̃ in qui
busdã opibꝫ suis habere coadiutores ⁊ vica
rios sicut in cura aĩaꝝ ⁊ in opibꝫ artificia
lis industrie in h̃ dat exemplũ eccl̃ie rectori
bus on⁹ sollicitudinis sue ⁊ alijs impartiendi
ne ꝓ ip̃oꝝ absentiã ⁊ insufficiẽtiã sal⁹ fideliũ
negligat̃. Predictis g̃ õ causis in his nouis/
simis tpibꝫ de q̃bꝫ p̄dixit ap̃ls q̃ instabũt tẽ
pora piculosa ex multiplicatiõe pctõꝝ. et nu/
merositate rudiũ ꝓploꝝ. ⁊ seductiõe heretico
rum. ⁊ raritate bonoꝝ ⁊ difficultate regẽdi ⁊
insufficiẽtia p̃latoꝝ. ⁊ ꝑplexitate casuũ emer
gentiũ. ⁊ alioꝝ piculoꝝ eccl̃ie imminẽtiũ et
varijs euẽtibꝫ ꝓuidit sedes ap̃lica ad obuiã
dum p̃fatis piculis q̃buscũq₃ remediũ sub/
uentiõis aiabꝫ ꝑeuntibꝫ. q̃ diuina ordinatiõ
ne quosdã religiosoꝝ ordines instituit. etiã
q̃ officio p̄dicatiõis ⁊ ↄfessionis sibi ↄmisso
subueniãt indigẽtie ꝓploꝝ ⁊ insufficiẽtie cle/
ricoꝝ ⁊ obsistãt versutijs hereticoꝝ. ⁊ hoc in
solatiũ ⁊ subleuamẽ oneris nõ in p̄iudicium
plebanoꝝ. Nõ enĩ p̄iudicat eis si dñs papa
vel ep̃i eoꝝ. de officio suo sollicito qd̃ ꝑsona/
liter implere nõ valẽt alijs loco suo implen
dũ cõmittũt. sicut nec h̃ p̄iudicaret eis si vel
lent ꝑsonalit̃ in ꝓochijs eoꝝ p̄dicare vl̃ cõ
fessiones audire. ita q̃ ip̃i ↄfessi nõ tenerent̃
tũc iterato plebãis suis ↄfiteri. cũ ip̃i plebãi
sint vicarij ep̃oꝝ in suis ꝓochijs. sicut ep̃i
summi põtificis in officijs sibi cõmissis. q2
nõ in diminutiõe potestatis sꝫ in adiutoriũ
sustẽtandi oneris sunt inferiores pastores su
perioribꝫ subrogati. Secũdo nõ fit eis p̄iu
diciũ si põdus laboris qd̃ ip̃i portare tenent̃
in cura aĩaꝝ alleuiet̃ eis ꝑ alioꝝ auxiliũ vt
aĩe saluent̃ ꝓ q̃bꝫ deo rõem reddere debẽt i
iudicio. si ex eoꝝ negligẽtia vel ignorãtia pe
rirent. ita vt ꝓ illaꝝ ꝑditiõe ip̃i damnẽt̃. E/
zec. xxxiiij. Ecce sup pastores ego req̃rã gre
gẽ meũ de manu eoꝝ. ⁊c̃. Tertio nõ fit eis p̄
iudiciũ. q2 nõ minuit̃ iurisdictiõis eoꝝ ptãs
ex tali cõpatione alioꝝ. sꝫ tñ pond⁹ sollicitu
dinis ⁊ laboris. Tẽperatissime q̃ꝑe sic dispo
suit diuina sapia ⁊ instituit sedes ap̃lica vt ꝑ
ordines p̃notatos in p̄dicatõe ⁊ ↄfessiõe de
fect⁹ cleri suppleant̃ ⁊ aĩe saluent̃. ⁊ nec in tpa
libꝫ ⁊ spũalibꝫ ius clericoꝝ aliquaten⁹ viole
tur. ne ꝑ subtractiõe illoꝝ q̃ eis iure debent̃
cõmoti salutis ꝓfectũ ꝑ frẽs ꝓmouendũ in ec
clesia impedirẽt. cũ vix etiã nũc sustineant q̃
dam eos ꝓ aĩaꝝ salute inter hoĩes ↄuersari
Nã nec decimas eoꝝ nec p̃mitias seu obla/
tiones nec alia debita eis p̃ripim⁹. nec ꝓplm
ab obediẽtia eoꝝ abstrahim⁹. nec i debitis
ministerijs suis eos vllaten⁹ ĩpedimus. Q
aũt q̃nq₃ religiosi ad saluãdos fideles in ec
clesia essent vocãdi oñdit̃ ex euãgelio Luce
v. dñs dixit petro. Duc in altũ ⁊ laxate retia
vr̃a in capturã Cõcluserũt aũt pisciũ multi
tudinẽ copiosam. Rũpebat̃ aũt rethe eoꝝ ⁊
annuerũt socijs q̃ erãt i alia naui vt venirẽt
⁊ adiuuarẽt eos ⁊ impleuerũt ambas nauiculas

Mare ē seculū. Nauicula petri ē eccl'ia fide
liū ppl'oꝝ. Rete ē euāgelica doctrīa. Per iuſ
ſum dñi tot piſciū mltitudo ꝯcludit̄ ꝙ rum
pat̄. qꝛ tot ad fidē veniūt ꝙ eā etiā hereſibuſ
ſcindūt. ſꝫ cū petr⁹ cū ſuis trahere nō valerꝫ
annuerīt ſocijs ī alia naui vt venirēt ꝛ adiu/
uarēt eos. qꝛ ꝑlati eccl'ie cū clero ñ ſufficiētes
ꝑ ſe tātā plebiū mltitudinē trahere ad litt⁹
vite ꝑpetue annuerīt admittēdo ſocijs religi
oſis. ſ. iacobo ꝛ iohi. actiuis ꝛ ꝯtēplatiuis vt
venirēt cōpatiēdo aiaꝝ ꝑiculis ꝛ adiuuarēt
eos. tā illos q̄ trahūt ꝙꝫ illos q̄ trahūt̄. illo/
rū inſufficiēnā. iſtoꝝ indigētiam releuādo.
Ambas it̄ nauiculas iplet cū ꝑ multitudie
ppl'i nec clerici nec religioſi plene ſufficiūt oī
bus ſatiſfacere. Cū aūt ꝑdicatio ꝛ ꝯfeſſio ī
ter alia ppl'o dei exhibēda āpliori indigeant
ſcia ſcptura ꝝ. ꝛ magꝭ ꝑiculū ſit iſta ei nō mi/
niſtrare vt expedit cū ꝑ ꝑdicatōꝫ informent̄
q̄d credere debeāt ꝛ q̄liter viuere. ꝑ ꝯfeſſiōꝫ
ꝟo lapſi extrahāt̄ de luto pcti. Iſta duo fra/
tribꝫ ꝯmiſſa ſūt vt ī his ſubueniāt fidelibꝫ ꝛ
ſuppleant defectū clericoꝝ. in reliq̄s aūt mi
nus eſt ꝑiculū q̄liter fiāt aut facilior executō
ꝑ quēcūqꝫ fiāt. Ex ꝑdicatōe ģ nō fit eis ꝑiu
diciū. qꝛ nō ꝑdicam⁹ illa hora in eoꝝ eccl'ijs
q̄ ipi ſolēt in feſtiꝭ ſolēnibꝫ diuia ſolēnit̄ cele/
brare ſeu ꝑdicare niſi ipoꝝ ꝑmiſſu. Alia ho
ra ſi ppl's nos audire deſiderat. nihil deperit
eis exinde ſꝫ accreſcit Et h̄ in tribꝫ. videlicet
qꝛ ppl's eis cōmiſſus ꝓficit in ſcia veritatꝭ. et
bonis moribꝫ. Itē cū ipi eadē docēt qꝛ nos
teſtimonio nr̄o ꝯfirmam⁹ doctrinā eoꝝ eſſe
verā. vt ī ore duoꝝ vel triū ſtet omē ꝟbum.
Itē qꝛ docem⁹ ppl'm paſtoribꝫ ſuis obedire
ꝛ eos revereri ꝛ nō recalcitrare. ꝛ reddere eiſ
ſua. Sup his pon⁹ debēt ſi ſapiūt gaudere
ꝛ gr̄as agere ꝙꝫ dolere. Alit̄ eni ſcito vileſce/
rēt apud ppl'm ꝓpt malā vitā multoꝝ ex ipis
Ex ꝯfeſſione ſilr̄ nō ꝑiudicam⁹ eis qꝛ nul
lum cogim⁹ nob ꝯfiteri de ſubditꝭ ſuis. ꝛ cō
feſſos remittim⁹ ad plebanos ſuos. vt illis
iterū ſe oñdāt tpe ſuo ſcḋm eccl'ie mādatū. ſi aūt
nō ſunt eis eo āno ꝯfeſſi. Nā ſi egrot⁹ vult ꝛ
alijs medicis ꝑ vberiori ꝯſilio ſanitatꝭ pate
facere infirmitatē ſuā ꝑter ſuū medicū ſpeīa
lem nō fit ꝑiudiciū in h̄ illi medico niſi for/
te inficit̄ inuidia vl' cupiditate vl' pudore tur
bet̄. Q aūt ꝑoribꝫ tpibꝫ in eccl'ia nō erant
vocati vl' miſſi a ſede aplica. religioſi aliqui
ad ꝑdicta officia ꝑdicatōnis ꝛ ꝯfeſſionis vt
nūc ſūt miſſi. iſta fuit rō. Cū morbꝫ adhuc ꝑ
uus ē paucioribꝫ idiget remedijs ꝛ leuioribꝫ
ſꝫ cū cepit inualeſcere ꝛ lati⁹ ſe diffundere ne
deſperabilit̄ eger ꝑiclitet̄ neceſſe ē plura ꝛ ef
ficaciora remedia adhiberi. ita etiā cū ſtatuſ
mūdi mō valde deterior ꝙꝫ olim eſſe videat̄.
expedit pl'es nūc eſſe ſub. euāgelio . iuxta illō
Lu. x. Meſſis q̄dē multa. oparij ꝟo pauci.
idonei ꝛ fideles. Rogate ģ dñm meſſis vt
mittat oparios ī vineā ſuā. Itē Roma. vbi
abūdauit delictū ſupabūdet ꝛ gr̄a. Videm⁹
nūc meſſes plebiū multiplicari. ꝛ ſiluis ſuc/
ciſis villas edificari. Videm⁹ adinuētiones
pctōꝝ. ſuccreſcere ꝛ ꝑplexiores caſus q̄tidie
emergere. Itē ex ꝯſuetudine malos incorri
gibiliores magꝭ fieri ꝛ duriores ī pctō. Itēꝫ
ꝙ clerici pl'es malo exēplo infirmāt laicos
tā in moribꝫ ꝙꝫ ī fide. Itē ꝙ pauci ſunt inter
eos ꝑiti q̄ ſciāt vl' q̄bꝫ ꝯfidat̄ vt doceāt vt de
berēt. Itē ꝙ negligēter ꝑſunt aiabꝫ ꝯmiſſis
ꝛ terrenis negocijs nimis inſtāt. Itē ꝙ mlt/
ti eoꝝ ſūt ſuſpēſi. excōicati. ꝛ in officio ſuo di
uerſimode ipediti. Itē ꝙ rari ſūt paſtores ī
eccl'ijs ſꝫ ꝑ leues vicarios aiaꝝ cura venaliſ
exponit̄. Itē ꝙ ipi tpalibꝫ curꝭ dediti iſta diſ
ſimulāt. ita ꝙ ſpes correctōis vix habet̄ Itē
ꝙ ſi aliq̄n vellēt iſta corrigere ꝛ inutiles remo
uere nō hn̄t q̄s loco illoꝝ ſubſtituāt melio/
res Cū ig̊. tn̄ ſit eccl'ia q̄ſi nauis tēpeſtate cō
cuſſa. in q̄ remigātibꝫ pauore tremētibꝫ ꝑcel
le timētes pene ogiunt nauē. miſſi ſūt frēs
a ſūmo gubernatore fulti auctāte ſedis apo
ſtolice vt ī nauicul' ſuis diſcurrētes ꝑ mōm
q̄s ex naufragio pcti ꝑiclitātes inuenerit. ra
piant ex vndis ꝛ ad litt⁹ ſalutꝭ reportent.
Nulla ꝟo ꝑochia inuenit̄ q̄n habeat aut
idoneū plebanū. aut aliq̄ mō inſufficiētē aut
nullū. Bon⁹ ꝛ idone⁹ ē q̄ ſcḋm formā canonū
iuſto titulo poſſidet bñficiū cui ānexa eſt cu
ra aiaꝝ illaꝝ. ꝛ q̄ ſufficientē ꝑ regimīe plebiſ
ſue hꝫ ſciam ſacre ſcptture. ꝛ q̄ nullū hꝫ impe
dimētū in omī officio clericali. ꝛ q̄ debitā di
ligentiā adhibet aiabꝫ ſibi ꝯmiſſis ī his que
ſūt neceſſaria ſaluti. Taliū plebanoꝝ ſub/
ditos nō oportet ad alios ꝑ ꝯfeſſiōe recurrere
niſi in his ſex caſibꝫ. Prim⁹ cū de voluntate
ipi⁹ ꝛ licētia vel ratihabitiōe expſſa. vl' tacita
q̄s alteri ꝯfitet̄. Secūd⁹ cū ali⁹ hꝫ āpliorēꝫ
auctātē abſoluēdi ī certꝭ caſibꝫ ꝙꝫ plebanus.
Terti⁹ ſi ꝓpt abūdantiorē cautelā vult etiā
alijs ꝯfiteri. nihilomin⁹ tn̄ ꝯfiteat̄ etiā pleba
no tpe ſuo. Quart⁹. ſi ꝯfitet̄ illis q̄ habēnt a
dño papa vel ab epo loci generalē auctātēꝫ

audiēdi ꝯfessiōes vt pn̄iarij vl' alij qdā ad h̄
spāliter deputati. Et q̄ talibꝫ ꝯfitēt᷑. idē est ac
si epō suo ꝑsonalit᷑ ꝯfiterent᷑ eosdē casus ḋ q̄
bus eis ꝯtulit ꝑtātē. vn̄ nō tenēt᷑ tūc plebāis
iterꝫ ꝯfiteri nisi velint. Quint⁹ si aliq̄s est i pe
regrinatōe posit⁹ nec p̄t h̄re ꝓpriū sacerdotē
Sext⁹ i articulo necessitat̄ extreme. tūc q̄li
bet ē ei ꝓpri⁹ sacerd⁹ si aliū nō h̄z   Insuffici
ens pleban⁹ dici p̄t trib⁹ mōis. Aut cui ab ec
clesia p t̄pe sublata ē executio officij sui vt su
spēsus excōicat⁹. ⁊ irregl'ar̄. Aut cui⁹ subdi
tis ꝓpt᷑ aliqđ nocumētū suū nō expedit ei cō
fiteri. vt idiota vl' ꝓditor ꝯfessiōis ⁊ ꝯfitētes
sibi sollicitās ad pctm̄ q̄cūq̄ mō. Aut q̄ ꝯfi
tētib⁹ sibi nō debitā adhibet diligētiā sic ne
cesse foret. Sic q̄ nō dat eis oportunitatē i
tegre ꝯfitēdi. vl' nō vult eos absoluere nisi p
p̄cio. vel nō informat eos i discretiōe pctōꝝ
seu satisfactōis q̄litate vt sciāt q̄d sit peccatū
mortale. q̄d veniale. q̄d enorme. q̄d leui⁹ vel
q̄liter deo satisfaciāt. ⁊ q̄liter ꝓximo ⁊ qn̄ pu
blice vl' occulte. Nā in talib⁹ negligēs tātū
nocet aliq̄s. sic idiota q̄ docet errare. ita ne
gligēs relinq̄t i errore. Exēplū de ceco duce
⁊ q̄ cecū deuiātē nō reducit ad viā. Subdi
ti ei hoꝝ ipa necessitate salut̄ cogunt᷑ alios
ꝯfessores req̄rere in q̄b⁹ isufficiētie p̄dicte n̄
vident᷑. Sic q̄ scit medicū suū insufficiētem
ad curādū eū. aliū necessarie querat si vult
mort̄ ꝑiculū effugere. Et si pleban⁹ tal' nol
let subdito dare licētiā idoneū ꝯfessorē q̄rē
di. vl' p malicia vl' iuidia seu sup̄bia sua. imo
forte p̄cipit ne vadat ad aliū. ita tenet᷑ ei in h̄
obedire sic seru⁹ dn̄o q̄ nollet eū pascere ⁊ p̄
cipet ei ne alibi sibi cibū ꝓuideret. Et aūt ḋr
ꝙ subdit⁹ ḋꝫ p̄us petere licētiaꝫ vt vadat ad
peritū ꝯfessorē. ꝓpt᷑ cautelā factū ē. s. ne ex cō
temptu q̄rat aliū. vl' ne vadat ad min⁹ ido
neū. vl' ne vadat ad hereticū. vl' ne det᷑ locus
tergiuersandi malignis dū q̄rūt ignot̄ cōfi
teri vt correctiōeꝫ sui pastor̄ effugiāt. ⁊ ita li
beri⁹ peccēt. vl' ne simulēt se alijs ꝯfessos. cū
nulli sint ꝯfessi.   Pleban⁹ aūt null⁹ est q̄ te
net eccl'iam cū sit inabil' ad bn̄ficiū h̄ns cu
rā aīaꝝ. vt illegitim⁹ fili⁹ vl' excōicat⁹ vl' laic⁹
vel q̄ vnā h̄ns recipit aliā. Itē q̄ recipit ec
clesiā nō ab eo q̄ h̄ꝫ ius ꝯferēdi vl' p̄sentādi
ad eā vel inuestiēdi vl' ab excōicato. vel qn̄
ius est ad sup̄iorē deuolutū ex cā. Itē q̄ te
net eccl'iam nō debita forma simoniace per
fraudē vl' violent᷑. vl' est vicari⁹ alicui⁹ istorū
Nā quisq̄ nō h̄ꝫ nec p̄t alteri sua auctate cō

ferre. oēs isti sic nō h̄nt ius i eccl'ijs quas te
nēt. ita ⁊ plebs i nullo tenet᷑ eisdē   Cū ḡ p̄
dictoꝝ oīm subditi possint ⁊ debeāt alijs cō
fiteri. poti⁹ q̄ illis q̄ vident᷑ esse plebani eoꝝ
ꝓpter p̄missos eoꝝ defect⁹. ⁊ laici nesciāt dis
cernere q̄s eligāt meliores. ⁊ clerici poti⁹ vici
osi mitterēt eos ad sibi sil'es q̄ ad idoneos
⁊ satis rari sunt i clero iā q̄s nulla p̄dictarū
respergat macl'aꝝ. missi sūt frēs a sede apl'i
ca p mōm. muniti ei⁹ testimonio q̄ p̄dictos
defect⁹ clericoꝝ vbi necesse fuerit suppleāt. ⁊
indigētie fideliū subueniāt. ⁊ nō tm̄ laycos.
sꝫ ⁊ ipos clericos ⁊ religiosos p̄dicatōib⁹ in
struāt. exhortatiōib⁹ a malo retrahāt. insup
exēplis edificēt. ⁊ orōib⁹ grām eis ⁊ veniā i
petrēt apud deū. Nos eni sum⁹ illi paup̄es
Deut. xxiiij. q̄ remanētes manipulos sege
tū ⁊ spicas decidētes post messores ⁊ race
mos relictos i vinea colligere debem⁹. id ē.
illas reliq̄as q̄s plebani. q̄ habēt officiuꝫ in
plebe sua docēdi ⁊ corrigēdi relinquunt. vt
eas ex area eccīe ad horreū celest̄ p̄rie refe
ram⁹. Quia ḡo ad h̄ non tenemur ex debito
astringēte. sꝫ ex charitat̄ libertate. iō silr̄ ⁊ il
li nō tenēt᷑ nob̄ in corꝑali ꝓuisiōe nisi ex libe
ra pietate. P̄nt em̄ nr̄is p̄dicatōib⁹ intēdere
si voluerint ⁊ nob̄ ꝯfiteri ⁊ elemosinas largi
ri p̄nt ⁊ dimittere. Ecōtra possum⁹ nos eis
ista sp̄ūalia bn̄ficia impēdere p̄dicatōis. cō
fessiōis. ⁊ orōis. licꝫ ad ea ex debito nō obli
gemur nisi debito caritat̄   Querit᷑ aūt si il
li q̄ nob̄ ꝯfessi sunt teneāt᷑ plebanis suis ite
rū ꝯfiteri. Ad h̄ dicendū ꝙ duplici rōe tenē
tur homīes ꝯfiteri sacerdotib⁹ habētib⁹ cla
ues i foro pn̄ie absoluēdi ⁊ ligādi. ex p̄cepto
dei ⁊ ex statuto eccīe. Preceptū dei est pn̄iaꝫ
agere. cui⁹ ꝑs est ꝯfessio facta sacerdoti p̄ma
Joh. j. Si ꝯfiteamur ⁊c̄. Cū ḡ penitēs cōfi
tet᷑ nob̄ ⁊ absoluim⁹ eū auctate dn̄i pape vel
epi n̄ tenet᷑ iterꝫ a plebano suo ḋ eisdē absol
ui cū sit absolut⁹. sꝫ ꝓpt᷑ statutū eccīe q̄ q̄libet
sel' ad min⁹ i anno iubet᷑ ꝯfiteri oīa pctā sua
ꝓprio sacerdoti. qđ plerīq̄ referūt ad pleba
nos sp̄ealit᷑. ḋꝫ ei si velit iterꝫ ꝯfiteri ne scan
dalizet᷑. ⁊ vt meli⁹ agnoscat eū si dign⁹ sit cui
corp⁹ xp̄i debeat porrigere vl' negare. nisi de
licētia ei⁹ alteri sit ꝯfessus. vl' ratū habeat si
est factū. ⁊ h̄ de his plebanis itelligēdū q̄ bo
ni ⁊ idonei videt᷑. vt s̄ dictū est. nō de alijs q̄
ius nō h̄nt in eccl'ijs. vl' ad q̄s subditi p con
fessiōe accedere ꝓhibēt᷑.   Ut aūt plani⁹ liq̄
at in q̄b⁹ casib⁹ vl' sub q̄ forma frēs possint

audire ꝯfessiões. q̄dā eoꝝ q̄ supiꝰ posita sūt
sub ꝯpēdio repetāt᷑. Cū ꝑ diuersis cenſ᷑ ali
quotiēs expediat subditos plebano ꝫ etiam
aliȷ̄s sacerdotibꝫ ꝯfiteri. vt ꝓmptiꝰ inueniāt
ad q̄s recurrāt. missi sūt frēs spālit᷑ vt ī tali
necessitate fidelibꝫ succurrāt. ad h̄ a sed͛ aplī
ca destinati. Primꝰ casus. cū ex regl'a nr̄a ap
probata ⁊ ꝯfirmata a sede aplīca etiā īiun
ctū habeamꝰ p̄dicatōis officiū. ne fructꝰ p̄di
catiōis īanis sit. possumꝰ ex ꝓuilegio aplīco
vbi p̄dicamꝰ etiā ꝯfessiōes req̄rētiū tūc au/
dire ⁊ absoluere ac p̄niās iniūgere auctorita/
te dn̄i pape. Secūdꝰ. cū ab ep̄is silr̄ ꝯmissū
habeamꝰ ꝯfessiōis officiū. nō solū ī cōibꝫ sꝫ
etiā ī spālibꝫ casibꝫ ad ip̄os spectātibꝫ possu
mꝰ absoluere iuxta formā ꝯfessiōis ip̄oꝝ. nō
tm̄ laicos sꝫ etiā clericos īdigētes. Tertius
cū plebanꝰ licētiat subditū suū vt nob ꝯfite/
at᷑. vl' ratū hꝫ qd̄ factū ē. Quartꝰ. cū ꝑ supab
undāti cautela vl' meliori ꝯsilio etiā vult al/
teri ꝯfiteri. vl' ex deuotiōe q̄ꝫ suo plebano
Quītꝰ. cū q̄s vagat᷑ ꝑ terras p̄t īterim aliȷ̄s
ꝯfiteri dū suū nō hꝫ sacerdotē. Sextꝰ ī arti
culo necessitatꝭ dū timet mori ⁊ suū nō hꝫ sa
cerdotē. Septimꝰ. cū sacerdos alicꝰ ē idio/
ta. nec scit ī necessariȷ̄s saluti eū ꝯgrue expe/
dire. Octauꝰ. cū est notoriꝰ fornicator. tūc sb̄
diti nō debēt ab eo sacr̄a req̄rere. Nonꝰ. cū
ꝯsueuit reuelare secreta ꝯfessiōis. subditi n̄
tenēt᷑ ei ꝯfiteri q̄ h̄ timēt. Decimꝰ. cū in ꝯfessi
one solꝫ aliq̄s ad pctm̄ īducere. Illi n̄ debēt
accedere ad eū ꝓpt̄ piculū vtriusq̄ꝫ. Undeci/
mꝰ. cū nō dat subditꝭ copiā īegre ꝯfitēdi. et
nō informat eos ī his q̄bꝫ īdigēt ad salutē.
Duodecimꝰ si sacerdos ē ab officio suspēsꝰ
a iudice vl' a iure. tūc nec p̄t soluere nec liga/
re. Tredecimꝰ. si ē aliq̄ maiori excōicatōe li/
gatꝰ. qr̄ nō debēt tūc subditi cōicare ei q̄ sci/
unt. Decimꝰ q̄rtꝰ. q̄ est aliq̄ irregl'aritate per
plexꝰ. tūc nō p̄t exeq̄ officiū pastorale. Deci/
musquītꝰ. si ē ꝑuersor sacroꝝ vēdēs ea pro
muneribꝫ tūc ē suspēsus ⁊ infamis. Decimꝰ
sextꝰ. si tenet eccl'iaꝫ ꝯ̄ statuta canonū. tūc ei
nullū ius hꝫ ī ea. vt illegitimꝰ. symoniacꝰ. et
hn̄s vnā eccl'iam si recipit alterā. tūc ei ꝓor
vacat. ⁊ q̄ ꝑ fraudē obtinet vl' violent᷑ īrrat
vl' nō recipit eā a q̄ dꝫ. Decimꝰ septimꝰ. si ē vi
cariꝰ illiꝰ q̄ nō hꝫ ius ī eccl'ia q̄ possit alteri ī
legare. Sūt ⁊ aliȷ̄ casus ꝑ q̄bꝫ qn̄q̄ꝫ etiā ho/
neste ꝑsone timēt suis sacerdotibꝫ ꝯfiteri. qr̄
vicariȷ̄ sūt instabiles ⁊ sepiꝰ mutāt᷑. iō nō au/
dēt eis sua r̄uelare secreta cū totiēs opteret

eos ignotos hr̄e cōfessores. Itē qr̄ plerīq̄ꝫ
ip̄oꝝ tā viciosi sūt q̄ honesta femia timet in
famari si secrete susurrauerit cū eo. Itē quia
pl'es ip̄oꝝ ignoti sūt ⁊ timet᷑ q̄ sūt apostate l'
in officio sacerdotali īpediti. l' forte n̄ hn̄tes
ordinē sacerdotiȷ̄. Itē aliq̄ hn̄t talia pctā in
ꝯsciā q̄ potiꝰ volūt nō ꝯfiteri q̄ꝫ plebanis su
is ea pādere. q̄ sp̄ vidēt eos. ⁊ corā q̄bꝫ timēt
tota die ꝯfundi. sic sepe ꝑcepimꝰ. His ī tāto
piculo ex ꝯpassiōe est succurrēdū potiꝰ q̄ꝫ in
desperatōꝫ ponāt᷑. h̄ tali mō apte fit vt ꝯfite
ant᷑ talibꝫ q̄s n̄ timēt. ibi ꝯsulit᷑ ip̄oꝝ vecun/
die ⁊ saluti. Nō est leuit᷑ p̄cipitādū ī interitū
ꝓ q̄ xp̄s dn̄s potiꝰ voluit mortē crucꝭ subire
q̄ꝫ ꝑmitteret eū ꝑire. Et rigor iuris positiui
vbi expedit r̄uādꝰ est. vbi aūt salutē impedit
remittēdꝰ ē. Cū ei ptās ecclīastica data sit a
dn̄o platꝭ teste aplo. ī edificatōꝫ ⁊ nō ī destru
ctionē saluti aiaꝝ. vbi cūq̄ꝫ apte q̄s ea vtit᷑ in
destructōꝫ. ꝟtutē suā amittit. Sic medicīa
nō sic expedit egro porrecta. potiꝰ ledit eū q̄ꝫ
sanet. cū medicine ad sanādū ⁊ repandū et n̄
ad sauciādū. vl' destruēdū sint repte. Cessan
te em̄ cā. cessat ⁊ effectus. qr̄ rigor ꝑ vtilitate
aiaꝝ statutꝰ sic r̄uādꝰ est vbi illa vtilitas ide
ꝓuenit ꝑ q̄ statuit᷑ ita laxādꝰ est vbi tal' effe/
ctus n̄ sequit᷑. sꝫ potiꝰ ꝯtrariꝰ apte sentitur.

Et si aliq̄s plebanꝰ ꝓhibet q̄cūq̄ mō ne sub
diti sui ꝯfiteāt᷑ talibꝫ q̄ ab ep̄o vl' a dn̄o pap̄
mediate seu īmediate hn̄t auctātē generalē
ꝯfessiōes audiēdi. tal' ꝓhibitō n̄ valꝫ. nec pe
na in ꝓhibitiōe apposita ē timēda. ⁊ h̄ multi/
plici rōe. q̄r tres tm̄ h̄ ponā. Prima qr̄ n̄ p̄t
inferior sui supiorꝭ auctātē cassare. vt q̄d ille
ꝯcessit. iste ꝓhibeat. Scd̄a qr̄ si aliq̄s supra
dictoꝝ defectuū inest ip̄i plebano. s. impitie.
suspēsiōis. irregularitatꝭ. criminis. negligētie.
vl' alteriꝰ īpotētie. ꝑ quē subditi ab eo d͛bito
mō nō expediūt᷑ in ꝯfessiōe debēt etiā eo īui/
to ad alios idoneos recurrere si nō velit spō
te ꝯcedere nec ꝑ eiꝰ maliuolētia seip̄os salu/
tis remedio ꝓuare. Tertia. qr̄ ⁊ si plebanꝰ sa
tis sit idoneꝰ. tm̄ subditi postq̄ꝫ ius suū ei red
diderūt ꝯfitēdo ⁊ alia d͛bita ꝑsoluēdo si vo
lūt ⁊ alios de salutꝭ sue remediȷ̄s ꝯsulere nō
dꝫ nec poterit eos ꝓhibere. ⁊ si penā aliquā
ꝓpt̄ h̄ eis infligeret. tale essꝫ sic q̄ punit oīno ī
nocentē. ⁊ dānat recte opantē. qd̄ ē error in/
tollerabil' ⁊ iuri diuio ꝯtrariꝰ. ⁊ iō nō ferēdꝰ
imo ꝑuit᷑ puniēdꝰ. ⁊ tenet᷑ leso ī illata satisfa/
cere iīuria. ⁊ ꝑpalauit ꝓpriā īpitiā. nesciens
q̄d debeat ⁊ q̄d possit. ac limites sue ptātis

ꝯfundēs. Cū ꝯtritio ⁊ ꝯfessio ⁊ satisfact oꝰ
sint ītegrales ptes pnie ⁊ necessarie ad salu/
tē oīm penitēti. sicut nō ꝯtrito nō daꝛ remissio
pctōꝝ. ita nec ꝯfitēti pctā sua si pt hr̄e catho
licū sacerdotē sic scrā ꝯstituit eccīa spūsſci au
ctoritate iuxta euāgelicā doctrinam cū xp̄s
claues regni celoꝝ ꝑ aplos sacerdotibꝫ tra/
diderit ad aīmas ligādas ⁊ soluēdas. Cū ḡ
necesse sit ꝯfiteri. necesse ē etiā aliq̄s eē q̄ ꝯfi
tētes audiāt ⁊ absoluāt vice xp̄i. Aut ḡ ꝯfite
bunꝛ p̄lat̄ suis tm̄. aut etiā alijs sacerdotibꝫ
Sꝫ si p̄latꝰ alicuiꝰ ē suspēsus ab officio suo
q̄cūq̄ ex cā ꝑ eccīaꝫ. vl̄ insufficiēs ē ad sciam
necessariā vl̄ alit̄ negligēs ꝙ nō īpēdit peni/
tētibꝫ debitā diligētiā. l̄ q̄cūq̄ alio mō p̄stat
impedimētū. ꝙ ab eo subdit̄ nō ꝯuenit req̄
rere absolutōis grām. necesse ē alios īstitui.
q̄ vicē illoꝝ suppleant ī hac pte. Alioq̄n aut
sacrm̄ pnie ꝑ subtractōeꝫ debite ꝯfessionis
⁊ absolutōnis euacuaꝛ. ⁊ claues eccīe ociose
manebūt. aut iura canonica nulliꝰ vigoris
erūt ⁊ auctorit̄. q̄ sniās suspēsionis ⁊ irregl̄a/
ritat̄ ⁊ excōicatōis frustra ꝯ aliq̄s ediderūt
⁊ absolutōis bn̄ficiū impēdi ꝯdixerūt. si ab
ip̄is tm̄ cogūꝛ subditi istō req̄rere. ⁊ eis solis
pctā sua ⁊ nō alijs ꝯfiteri. Licꝫ ei cōit̄ clerici
in q̄busdā terr̄ istis defectibꝫ nō valde sunt
īplicati. vt ī anglia vl̄ frācia vl̄ alibi vbi cleri
ci sūt l̄rati ⁊ clericalit̄ viuūt ⁊ subditos suos
bn̄ regūt. tn̄ in plibꝫ alijs terr̄ tāti defectꝰ in
clero repiūꝛ ꝑ q̄s īabiles ⁊ minꝰ idonei sint
ad aīas penitētiū absoluēdas. ꝙ q̄ frībꝫ mi/
noribꝫ ⁊ p̄dicatoribꝫ ꝓhibet fideles ibidē ꝯfi
teri pctā sua. videꝛ aut ignorare piculū. aut
aīaꝝ īuidere saluti ⁊ dei bn̄placituꝫ īpedire.
Si aliq̄s teneret alicui ꝓuidere ī necessarijs
⁊ negligeret vl̄ nō possꝫ. ⁊ aliꝰ vellet egēti ex
cōpassiōe subuenire ⁊ illiꝰ vicē supplere q̄ de/
beret. ne iste piret nūq̄d ab aliq̄ ꝓhibēdꝰ essꝫ
ne ꝓximo ī necessitate subueniret. Et si h̄ es
set īuentiēs ꝓhibere ne liberaret ꝓxim a pe
riculo corpis. q̄to magis incōgruū est ⁊ illici
tū ꝓhibere aliquē a liberatōe aīe frīs a picu
dānatōis. Imo videꝛ error oīno nō ferēdꝰ.
ꝓhiberi aliquē liberari a naufragij piculo ⁊
potiꝰ ꝑmittere eū pire q̄ȝ penitētē a voragie
pctī ꝑ ꝯfessiōis tabulā extrahere. Nulla lex
seruāda nulli p̄cepto obediēdū hūano. qd̄
ꝯtra p̄ceptū charitat̄ dei ⁊ ꝯ salutē ꝓxi apte
agere īueniꝛ. Aduersus charitatē ei vl̄ cete/
ras virtutes ⁊ fructꝰ spūs teste aplo nō ē lex.
Cū ḡ pastor plebis aliꝰ p̄cipit subdit̄ suis

ne alicui ꝯfiteaꝛ alij q̄ȝ sibi. subintelligēdū ē
in p̄iudiciū suū. ita ꝙ si alteri ꝯfessi fuerit. ni/
hilominꝰ ꝯfiteāꝛ ⁊ sibi. Nā si nō pōt eos ꝓ/
hibere q̄n de tpali vtilitate loquāꝛ cū q̄cūq̄
voluerint. q̄to magis de spūali ⁊ salut̄ ꝯsiliū
req̄rere vbi sperat īuenire. Verbi grā. vbi d̄
cime debēꝛ sacerdoti tm̄. si p̄cipit ꝙ nulli dē
tur decime nisi sibi. intelligēdū est h̄ de deci
mis q̄ sibi debēꝛ. Sꝫ si aliq̄s dederit ei d̄bi/
tas decimas. ⁊ d̄ residuo qd̄ suū est vult eti/
am alteri cuicūq̄ dare aliā decimā rōne ele/
mosyne. nūq̄ȝ pt sacerdos suꝰ eū ꝓhibere ne
h̄ faciat. Aliud ꝟo ē de regularibꝫ religio/
sis q̄ sicut a suis supioribꝫ ꝓhiberi possūt ne
vadāt quoq̄ȝ vl̄ loquanꝛ cuiq̄ȝ sine ipoꝝ licē
tia. ita possunt etiā ꝓhiberi ne ꝯfiteāꝛ alicui
nisi ꝑ licentiā eoꝝ. dūmō tales eis ꝯfessores
assignēt ꝑ q̄s nō negligāꝛ in his q̄ ꝑtinēt ad
salutē. Alioq̄n si prelatꝰ religiosi p̄cipit ei ne
ꝯfiteaꝛ alicui p̄ter suā licentiā. ⁊ nō assignat
ei ꝯfessorē idoneū. ⁊ ille īdiget ꝯfessiōe. pōt et
debet aliū q̄rere ꝯfessorē potiꝰ q̄ȝ salutē ꝓprī
am negligat. q2 p̄ceptū nō tenet inferioris p̄
lati qd̄ p̄iudicat p̄cepto supioꝝ. Oīs aūt p̄/
latꝰ in eccl̄ia est inferior sūmo pōtifice. cuiꝰ p̄
ceptū ē vice dei vt fiat ꝯfessio pctōꝝ idoneo
ꝯfessori suo tpe cū pt hr̄i. Et si subditꝰ ple
bani ꝯfessus ē alteri etiā q̄ ab epō licētiatꝰ ē
vt possit audire ꝯfessiōes req̄rentiū. ⁊ pleba
nus ex pastorali sollicitudie vult agnoscere
oues ꝓprias vt sciat q̄bꝫ sacramēta diuia mi/
nistret. vl̄ qualia adhibeat infirmātibꝫ r̄me
dia. ⁊ vult ꝯscias eoꝝ etiā agnoscere ꝑ ꝯfessi
onē ipoꝝ. dūmodo h̄ calūniose nō faciat. vi/
lipēdendo auctoritatē alteriꝰ cui ille ꝯfessus
fuerat. nō est ꝓpter h̄ redarguēdꝰ sꝫ magis ꝓ
sua sollicitudine cōmendandꝰ. cū de ip̄is sit
rōnē dn̄o redditurꝰ. Si aūt aliq̄n eps p̄/
cipit subditis suis in synodo ꝙ nulli ꝯfiteā
tur nisi plebanis suis. vel q̄bꝫ ipi licētiā de/
derint. nō est itelligēdū velle reuocare si q̄m
auctoritatē fratribꝫ dedit ꝯfessiones audiē/
di ꝑ suā dyocesim. sꝫ ꝙ nō ꝯfiteanꝛ alijs ī su
orū p̄iudiciū plebanoꝝ. iuxta ꝙ supra dictū
est cū ad h̄ tm̄ debeāt eis obedire. Et si ex
presse reuocaret oēm auctoritateꝫ quā frēs
habēt ab ipo de ꝯfessionibꝫ audiēdis. nihil
ominꝰ tn̄ fratres q̄ȝdiu nō sunt a sūmo pōti
fice ꝓhibiti. vel suis spēalibꝫ p̄latis q̄bꝫ obe/
dire teneꝛ possunt audire ꝯfessiōes sub hac
forma ꝙ audita cōfessione eoꝝ si q̄s dignꝰ ē
absoluāt eū sub spe rat. habitōnis pastoris

suisi c.t idone⁹ pastor ꝫ p̄scriptā formā. vel si nolit h̄re ratā absolutiōꝫ illā ꝙ itato cōfi/ teaꝶ eidē si ꝑus nō sit ei illa pctā ꝯfessus Si aūt hꝫ ille ꝯfitēs plebanū nō idoneū. vl' nullum. simpl'r absoluat eū ꝛ expediat in his q̄bus indiget ad salutē poti⁹ ꝗ̄ nullo subue/ niēte negligaꝶ. Debem⁹ em̄ p̄sumere summū pontificē vel aliū quēlibet bonū pastorē aiaꝝ hmōi esse discretiōis ꝛ charitatꝭ ꝙ po/ tius velit oues xp̄i ꝑ quēcꝗ̄ catholicū sacer/ dotē ad salutē eternā expediri ꝗ̄ negligi ab his q̄ ex officio curā eoꝝ suscipiūt ꝫ executi onē officij circa eos nō iplēt. alioq̄n si h̄ non vellet. indign⁹ esset dignitate pōtifical' officij q̄ oues xp̄i magꝭ ꝑire vellet ꝗ̄ erui de ore lupoꝝ. ꝛ tal' ei⁹ volūtas caret effectu pastoralis ptātis. q̄ solū in edificatōꝫ ꝛ nō in destructōnē aiaꝝ data est ab ip̄o ꝓncipe pastoꝝ dn̄o ie su xp̄o. Hac ei rōe ꝓuide scā eccīa instituit. ꝙ in necessitatꝭ articl'o cū ꝓpri⁹ nō habeꝶ sa/ cerdos. q̄libet sacerdos absoluat quēlibꝫ pe nitentē ab oī vincl'o pcti ꝛ excōicatōis etiaꝫ maior' poti⁹ ꝗ̄ ex defectu ꝓpii pastorꝭ aliq̄s inodat⁹ pctō decedat. licet ei ꝟa ꝯtritio posset eū absoluere cū nō possꝫ h̄re ꝯfessorē. A sili ḡ cū ꝓpri⁹ sacerdos nō p̄t aut n̄ curat seu nescit ꝯficientē debito mō expedire p̄t. ꝛ aliū ꝯfessorē q̄rere q̄ eū expediat. cuꝫ ꝑiculosiora sint aīe vulnera seu morbi ꝗ̄ corꝑis. si citius remedijs debitꝭ nō cureꝶ. Qui aūt prohibꝫ egrotātē ne accedat medicū q̄ eū curet. mortē desiderare videꝶ. qꝛ n̄ vult vitā suā ꝯgruis remedijs a morte tueri. Si ꝟo sniam ꝯ euꝫ ferret excōicatōis. q̄si ꝑ inobediētia. nullaꝫ hꝫ vim talit' lata snīa qꝛ pena tal' inferri n̄ dꝫ nisi ḡui culpa p̄cedēte. Culpa ꝟo nulla est q̄rere salutꝭ sue remediū sine p̄iudicio alicui⁹. Et etiā q̄dā ferūt sniaꝫ excōicatōis i oēs fratrū bn̄factores cū nihil habeam⁹ nisi qđ of/ ferꝶ nob̄ a fidelibꝫ vn̄ viuam⁹. idē est ac si ꝓ/ hibereꝶ aliq̄s ꝑ excōicatōꝫ ne frēm suū ꝛ pximū a submersiōis vl' incēdij seu q̄libꝫ mortꝭ ꝑiculo liberet. Prohibere ei cibo reficere i/ digētē est eū velle fame occidere. qđ ꝗ̄ iniustū sit null⁹ ignorat. Et aūt dꝛ ꝙ snīa excōicationis siue iusta sit siue iniusta sp̄ ē timēda. veꝝ ē qꝛ sic iusta timēda est ꝓmerēti. ita iniusta ferēti vl' ꝓmouēti. Sex ei modis snīa excōicatiōis vim suā ꝑdit ꝛ pl⁹ nocꝫ ferēti ꝗ̄ patiēti. Si ꝓferꝶ a q̄ nō dꝫ. vt a nō iudice vl' excōicato. In quē nō dꝫ. in nō subditū vl' innocētē. Qn̄ nō dꝫ. añ cognitōꝫ cause vl' p⁹ legitimā appellatōꝫ. Ubi nō dꝫ. nō i loco iudicij vl' n̄ decēti. Quare nō dꝫ. ꝓ bono ope. ꝛ nō ꝑ pctō ꝛ sine rōe iusta. Qualit' nō dꝫ. iurꝭ ordine nō ꝟuato. Ista ꝛ alia pl'a nō ꝓseq̄r vlteri⁹. relin/ quēs ea a virꝭ pitꝭ querēda. Qui i eū q̄ pec/ cauit ꝫ iā penitet fert excōicatiōis ꝑ eodem pctō sniaꝫ. ꝑuit nō reū. quē deus iā a reatu pcti absoluit ꝛ restituit inocentie penitēdo. vn̄ dꝫ sniam retractare ꝛ alias ei satꝭfactōꝫ iponere ꝑ pctō. Nu. Quō maledicā quē de⁹ nō maledixit ꝛc̄. Meli⁹ tn̄ om̄es aduersantes nob̄ vincim⁹ hūilitate ꝛ patiā ꝗ̄ rebellā/ do ꝛ al'egādo. qꝛ rebellādo scādalisam⁹ ali/ os de ip̄a scīa ꝛ vsurpatōe ptātꝭ q̄si n̄re. patiendo aūt oñdim⁹ nos nō q̄rere q̄ n̄ra sunt ꝫ q̄ salutꝭ sunt alioꝝ. q̄sdā docēdo. quosdā patiēdo cupim⁹ edificare ꝛ deo lucrari. ꝛ sic oēs ꝓ q̄ patimur ꝛ alij patiam n̄ram vidētes pugnabūt ꝓ nob̄. Ut aūt plani⁹ videatur ꝗ̄ pauci sūt iā in istꝭ ꝑtibꝫ int' plebanos vl' coꝝ vicarios q̄ liberā habeāt ligādi ꝛ soluēdi potestatē. vl' q̄ bn̄ expediāt aīas in ꝯfessiōe. ac ꝑ h̄ ꝑpendaꝶ ꝗ̄ necessarij sunt fratres nostri. vt vicē eoꝝ suppleāt. ꝛ aīabꝫ ꝑeuntibꝫ subueniāt. ex his ꝯsidereꝶ. Omīs suspēsus ab officio. vl' irregl'aris. vl' excōmunicat⁹. vl' male itrās ad regimē aīaꝝ nō hꝫ potestatē ligādi aut soluēdi. vl' alia q̄ iurisdictiōis sunt a quibus ē ab eccl'ia ꝓhibit⁹ exercēdi vn̄ qđ ligat vel soluit vel facit i hmōi nihil valet. Uide ḡ plurimos nobiliū ꝛ potentū q̄ deberēt beneficia eccl'iastica ꝑagere. ꝑ bella et alios excessus frequēter incurrere excōmunicationis sniam a iure vl' a iudice latā. vel alit' demereri ius ꝯferēdi ista bn̄ficia. qꝛ vel idignis ꝯferūt. vel interueniēte symonia quocunꝗ̄ mō ꝑ ip̄os vl' mediatores. ꝛ si q̄ tūc vel talit' ꝯferūt beneficia. nil iurꝭ ꝑcipiētes ea ꝯsequūtur. cū ille ꝯferēs ius nō habeat cōferendi. Uidem⁹ ep̄os silr ꝑ bella vel alios excessus sepe incidere excōicatōis sniam vl' suspēsio/ nis. vl' a dn̄o papa suspēdi seu excōmunica/ ri. Itē ꝙ aliqui vl' ꝑ symoniā ꝓmouenꝶ. vel ꝯferunt curā animaꝝ. Similit' alij aliqui p̄lati ꝓmouenꝶ ꝛ ꝓmouēt alios ꝑ symonie interuentū. ꝛ om̄es beneficioꝝ collatiōes per tales vel taliter facte nihil iuris cōferūt recipienti. Uidem⁹ pastores locare ecclesias suas vicarijs suis sub certa pēsione census. ꝛ vn⁹ sepe supplātat aliū ꝓmittēdo maiorem pensionē pastori vt sibi eccl'ia ꝯferaꝶ. et hoc sepe incaute geritꝶ ꝛ cum periculo symonie.

Uidem⁹ plurimos curã aiaꝝ suscipe cõ/
tra statuta canonũ vt nõ clericos ꝛ añ etatẽ
debitã vel illegitime natos. vl' aliq̃ excõmu
nicatiõe vl' irregularitate ligatos ꝛ inabiles
ad recipiẽdũ tale bñficiũ. Itẽ ꝙ multi bñt
pl'a bñficia curã aiaꝝ habẽtia q̃ bñt aliq̃ ob
stacula ꝓpter q̃ iura ꝓhibẽt aliquẽ eligi vl' in
stitui. vt est pl'alitas bñficioꝝ ꝛ sil'ia. Nam si
aliq̃ habẽt dispẽsationẽ ap'licã ꝙ de ꝓuẽtib⁹
eccl'iasticis possint recipe vsq₃ ad certã sum
mã redditũ annuoꝝ. h nõ est accipiẽdũ sũ
mũ põtificẽ intẽdere ꝙ ꝯcedat alicui simpl'r
tot aiaꝝ curas colligere ꝙ de illaꝝ ꝓuẽtibus
famẽ sue cupiditatꝭ possit vtcũq₃ mitigare.
ꝛ animas illas sine pastore relinq̃re destitu
tas. sed de aliĳs eccl'iaꝝ ꝓuentib⁹ poti⁹ acci/
piendũ est vt p̃bendaꝝ ꝛ alioꝝ bñficiorũ cu
ram nõ habẽtiũ aĩmaꝝ. sicut meliores ꝛ pe
ritiores exponũt. Uidem⁹ ꝙ iudices cau
saꝝ sepe mãdant plebanis sub pena suspẽsi/
onis vl' excõicatiõis iã late aliq̃s denũciare
sñias vel exeq̃. q̃s negligũt ꝛ penã incurrũt

Uidem⁹ ꝙ multi recipiũt ordines cõtra
ep̃oꝝ ꝓhibitiõem sub pena suspẽsionis pro
mulgatã. Uidem⁹ ꝙ scolares sepe manus
inĳciũt in acolitos ꝑ irã ꝛ incidũt in canonẽ
nec petũt absolutiõem. ꝛ sic ꝓmouent' ad or
dines vel bñficia eccl'iastica. ꝛ solẽniter offi/
ciant eccl'ias ꝛ exequunt' ordines clericales

Uidem⁹ ꝙ in clero plurimi sunt notorĳ
fornicatores ĩ domo sua vl' alia cõcubinas
habẽtes. vl' hincinde cũ plurib⁹ notorie for
nicãtes. Notori⁹ aũt fornicator dr̃ cui⁹ cri/
men nulla valet tergiuersatiõe celari. vel cu
ius testꝭ est popul⁹ q̃ ꝯstat ex decẽ hoĩb⁹ ſm
quosdã. Dis aũt notori⁹ fornicator est ipso
iure suspẽsus q̃ ad se ꝛ q̃ ad alios. Cõtra ali/
quos etiã a suis ep̃is vl' p̃latis dñi pape ali
quotiẽs fert' sñia excõicatiõis. Regulare eti
am est ꝙ suspẽsus a iure vl' a iudice vl' excõ/
municat⁹ si recipit ordinẽ sacrũ vl' ministrat
in eo solẽniter est iã irregularꝭ fact⁹ a q̃ non
põt absolui nisi ꝑ sedẽ ap'licã vel de ei⁹ spẽali
mãdato. Quidã tñ volũt ꝙ si fuit suspẽsus
a iure nõ a iudice. ꝙ tũc põt secũ su⁹ episco/
pus dispẽsare. q2 miti⁹ agit canon q̃₃ homo

Uidem⁹ ꝙ sepe iudices eccl'iastici ferunt
excõicationis sñias ꝯ formã decretalis illi⁹
Innoc. pape. iiĳ. Cũ sit medicinal'. Ubi dr̃.
debẽt ꝯgruas p̃mittere ãmonitiões ꝑus q̃₃
aliquẽ excõicent. ꝛ sñias ferre in scpto. ꝛ cãm
ꝯscribere. ꝛ illi ꝯtra quẽ fert' sñia copiã scpti
illi⁹ dare infra certũ terminũ. ꝛ q̃ aliter fert ĩ
aliquẽ excõicatõis sñiam p̃ter alias penas.
est ip̃o facto suspẽsus ab igressu eccl'ie ꝑ mẽ
sem. ita ꝙ si infra mẽsem igerat se diuinis iã
fit irregularꝭ. ꝙ nõ põt cũ ip̃o sup h nisi ꝑ se/
dẽ ap'licã dispẽsari Sũt adhuc plurima
impedimẽta clericoꝝ q̃ ꝑ ꝓlixitate nõ ꝓse/
quor. s₃ ex his paucis aduerti põt q̃₃ multi
sunt plebani in istꝭ ꝑtib⁹ vl' tales vl' a talib⁹
vel talit' ꝓmoti seu instituti q̃ nihil potestatꝭ
in ligãdo aĩas bñt aut soluẽdo vt cognosca
tur q̃₃ necessarĳ sunt frẽs in eccl'ia dei q̃ vicẽ
illoꝝ suppleãt ꝛ aĩab⁹ subueniãt q̃ aliter pos
sent ꝑire. Quib⁹ ꝛ si nulla alia superesset au/
ctoritas collata spẽalit' a se. ap'lica vel episco
pis ip̃a insufficiẽtia cleri ꝛ indigẽtia populi
latã eis apit audiẽdi ꝯfessiões ꝑpl'i facultatẽ
cũ illi qui debẽt aut nesciãt aut negligãt aut
nequeãt eos q̃ sibi cõmissi sunt ꝯgrue vt in
plurib⁹ salutis sue necessarĳs expedire. Cũ
e trib⁹ vnũ sit necessarium M aut penitẽtes
cõfiteant' illis q̃ sunt a iure ꝓhibiti vl' suspẽ/
si. Aut nobis q̃s eccl'ia ad h misit vt clero si/
mus in adiutorio vbi ip̃i min⁹ sufficiũt. Aut
nulli. Nã laycis ꝯfiteri nõ licet cũ possũt hr̃i
catholici sacerdotes. M eñ dicit' ꝙ in extre
mis debeat homo layco cõfiteri si sacerdo/
tem nõ habeat. nõ est de necessitate. cũ layc⁹
nõ habeat auctoritatẽ aliquã absoluẽdi. sed
est signũ tm̃ cõtritionis q̃ ꝑpendit' ꝙ sacer/
dotẽ desiderauit q̃ laico est cõfessus. Itez
cũ dicat canon ꝙ q̃ habẽs vnũ beneficium
cui sit cura aĩmaꝝ annexa recipit aliud ꝙ ꝓ/
mum ip̃o iure iã vacet ꝛ ad quẽ ꝑtinet eius/
dem beneficĳ collatio nisi illud infra sex mẽ
ses cõferat alteri idoneo ꝙ collatio iã deuol
uatur ad aliũ ꝛ nos iã videamus plurimos
plura hmõi cõtra canones tenere beneficia
liquet quãte iam ecclesie sint vacantes ꝛ ca/
rentes vero pastore. cũ ꝛ ip̃i qui iã tenẽt eas
non habeãt ius in eis nec ip̃oꝝ vicarĳ. ꝛ q̃/
bus postmodũ cõferunt' ab illis q̃ iam ius
cõferendi ꝓpter p̃fatã negligentiã amiserũt.
nihil iuris ꝑcipiũt cũ nõ habeãt ius illa be/
neficia iã cõferendi. Itẽ cũ aiaꝝ cura debe
at ab ep̃o cõmitti. vel sicut in q̃busdã eccl'ĳs
cõsueuit ab archidiaconis vt sciãt q̃les sint
quib⁹ aĩmas gubernãdas cõmittũt. ꝛ illi q̃
iam vident' pastores in plurib⁹ terris per se
cõstituũt ꝓ se vicarios in eccl'ĳs. qui nec ab
episcopis vl' aliĳs auctoritate ip̃i⁹ curã reci/
piunt aiaꝝ tales vicarios nõ habere. Nam

cū in cura aīaꝝ sit requirēda pastoris idone
itas. nō debet hāc curā p aliū gerere nisi pro
causa rōnabili ꝛ de licētia speciali cum ipse ꝺ
animabꝫ sibi cōmissis sit rōez do in iudicio
redditurꝰ. Itē cū dñs. E. portuēsis episcopꝰ
cardiñ. quondā legatꝰ theuthonie generalē
tulerit sniam suspēsionis ab officio ꝛ benefi
cio cōtra clericos sollicitātes moniales cu/
iuscūqꝫ habitꝰ. ꝛ excōmunicatiōis ꝯtra om/
nes carnaliter eas cognoscētes. Et dñs pa
pa Grego. ix. illā cōfirmauerit. ꝛ paucis au/
ctoritatē absoluēdi tales ꝯcesserit. timēduꝫ
est multos hmōi sentētijs ligari q nec cogi/
tant sup se absolutiōis vel dispēsatiōis gra
tia indigere. ꝛ tamē sic ministrāt ꝛ tenēt cu/
ram aīaꝝ ꝛ pcipiūt beneficia ecclīastica sic li
gati. Itē archiepiscopi i suis cōcilijs. et epi
in synodis sepe ferūt sentētias cōtra diuer/
sos excessus a quibꝫ sunt plures clerici non
immunes. Forma ꝗ petēdi auctoritateꝫ
ab epis audiēdi ꝯfessiones generaliter ista
potest esse vel alia equipollēs. Dñe vos estis
pastor ouiū xpi in hac dyocesi. ꝛ vobis incū
bit puidere animabꝫ cōmissis vestre sollici/
tudini ne in aliquo negligant. Cū igit pro
pter multitudinē plebiū ꝛ incremēta pecca
torū ꝛ ꝯplexitatē casuū plebani nō possunt
ad plenū omībꝫ expediēdis sufficere. place/
at vobis vt fratres qui habēt inter nos cō/
fessionis officiū. auctoritate vestra sint adiu
tores eoꝝ. ꝛ subueniāt in quibꝫ possunt eo/
rum insufficiētie populi ꝛ aliorū requirenti
um in cōfessionibꝫ audiēdis. saluo iure ipo
rum l quorūlibet platorū. cum specialit ad
hoc ordo noster sit a sede apostolica destina
tus. Si vero dignamini nobis aliquid po
testatis pter cōmunē cursum ꝺ aliquibꝫ ma
ioribꝫ ad vos specialiter spectātibꝫ supaddē
do cōmittere, pter illos maxime quibꝫ non
facilis ad vos patet frequēter accessus. vel
quibꝫ propter alia negocia psonaliter inten
dere nō valetis. speramus deo esse placituꝫ
ꝛ proficuū animabus. Insuper erit vestri
oneris subleuamen. hoc videlicet et hoc et
hoc expressis articulis in scripto. ꝛ si potest fi
eri sub eiusdē episcopi sigillo omnia que cō
cesserit reseruentur.

Explicit tractatꝰ determinans q/
re fratres minores predicent ꝛ con
fessiones audiant.

Epistola sancti Bonauenture. in q man
dat vt fratres sui ordis caueāt a frequentia
discursuū. ab importunitate qstuū. a sūptu/
ositate edificioꝝ. libroꝝ. vestiū. ac ciboꝝ. a p
dicatione ꝯtra platos corā laycis. ꝛ a litigi/
osa inuasione sepulturaꝝ ꝛ testamentorum

i N christo sibi ca
rissimo fratri B. iaucelis puincie
ministro. frat bonauētura ordinis
fratꝝ minoꝝ minister generalꝰ ꝛ seruꝰ Salutē
ꝛ pacē in dño sempiternā. Qm̄ ad h potissi/
mū inuigilare dꝫ sollicita cura rectoꝝ. vt in
cōmisso sibi grege meritum virtuꝫ accrescat.
claudat via vicijs. ꝛ decꝰ moribꝫ disciplia. di
ligēti deliberatōne pbabita visū est tā mihi
qꝫ diffinitoribꝫ capli generalꝰ. vt ministris sin/
gulis aliq ibidē examiata ꝛ discussa lratorie
demādarē. ipōsqꝫ sollicitos redderē ad eos
potissimū. abusus tollēdos ꝺ medio. qbus
sinceritas religiōis infic. ꝛ pfectiōis celsitu/
do depmit. ꝛ sanctitat claritas offuscatur.
Sane cū euāgelici culmis obseruata pfectio
actenꝰ spectabiles ꝛ amabiles nos mōo red
diderit. oīqꝫ fauore ac reuerētia dignos. ecce
iā nūc mltitudie i pcliua tēdēte. ꝛ remissius
agētibꝫ his q pflit. vicioꝝ qdā sentes cernūt
succrescere. q dū sacꝝ h venerādūqꝫ collegi
um despicabile ꝛ onerosū reddūt. ꝯplures deu
tāt i scādalū. qd cūctꝭ esse deberat i exēplū.
Nā freqntia discursus ꝛ iportunitas qstꝰ vi
les nos ꝛ graues efficiūt. p eo videlicꝫ qꝛ dū p/
uis nolumꝰ esse ꝯtēti. ꝛ edificia sūptuosa co/
namur erigere. vilia sūmo studio qritantes
nobilia p incuriā pdimꝰ. cū muroꝝ curiosa
ꝯstructio destructiōꝫ pariat aīaꝝ. Perhor/
reo qrundā pcaciū audaciā q ꝯ pres nri do
ctrinā corā laicꝭ pdicādo in ecclīa ꝯ platos.
ipoꝝ acta suggillādo ꝯsurgūt. nō nisi scāda
la. iurgia. ꝛ odia semināt. ꝛ n solū ipoꝝ. verū
et dei puocāt irā. cū diuia ꝯster lege sancitū
ne qs maledicat surdo. nec ponat offendi/
culū corā ceco. Sꝫ ꝛ sepulturaꝝ ac testamē
toꝝ litigiosa ꝛ auida qdā iuasio cū exclusiōe
illoꝝ ad qs aīaꝝ cura spectare dinoscit. n mo
dicū nos clero reddit exosos. sicut experiētia do
cēte pcepiꝰ. ꝛ ipse scissimꝰ pr pōtifex sūmꝰ dñs
clemēs frēs oēs ad cauēdū hmōi pia puidē
tia p me voluit ꝯmonere. Hoꝝ āt oīm hāc
puto potissimā rōꝫ ꝛ cām qꝛ ea qpuida cura
p totiꝰ ordis puidētiā i generali caplo statu
ta. puipēdit a fratribꝫ. ꝛ habētur p nihilo

Nec tamē trāsgressores hmōi disciplina de
bita castigant᷑. Sicqꝫ fit diuini ꝑmissiōe iu
dicij. vt spernētes modica in maxia decidāt
Quia cū disciplina negligit᷑ insolētie crescūt
ac ꝑ hoc interior negligētia circa exercitatō
nem ꝟtutū. exteriꝰ ꝓcedit in scandalū ꝑ eoꝝ
patentē ruinā q̄ stare videbant᷑ in ocul̕ ali/
orum. Ex q̄ fit vt sancte religiōis splēdor ꝓ/
fulgidꝰ in pallorē degeneret. sanctitatis pul
critudo sordescat. bone opionis odor cōpu
trescat. ⁊ nomē dn̄i blasphemet᷑. Ne igitur san
guis aīaꝝ nō solū nr̄e sollicitudini cōmis/
saꝝ. sꝫ etiā oīm que ad lumē sancte religiōis
ꝑ viā salutis incedūt. de nr̄is manibꝫ reqra
tur. charitatꝭ tue zelū q̄ntū possum efficaci/
ori mādato duxi p̄ntibꝫ excitandū. adiurās
te ꝑ aspersionē sanguis crucifixi. ⁊ ꝑ stigma/
ta passionis eiꝰ. q̄ in sacro p̄ris nr̄i corpe in/
dubitabili claritate fulserūt. vt sicut xp̄i ser/
uus fidelis ⁊ prudēs ad p̄fataꝝ extirpatōēꝫ
pestiū toto te animi vigore succingas. tota
mētis attētiōe inuigiles. totoqꝫ feruore spi/
ritus succēdarꝭ. Et primū quidē ad scē ora/
tionis studiū frēs tue cure cōmissos effica/
citer incitās. ad regule ꝓmisse obseruantiaꝫ
sincerā inducas parit᷑ ⁊ cōpellas. pestiferos
⁊ insolētes nulliꝰ ferēdo faciē euellēs et de/
struēs. dissipās ⁊ disperdēs. vl̕ carcerali mā
cipando custodie. vel a cōmunitate sacri col
legij expellēdo. iuxta qđ pietatis ⁊ iusticie lex
exposcit. ne dū crudeli misericordia vni mē
bro putrido parcit᷑. in totiꝰ corpis sospitatē
putrēs corruptio diffundat᷑. Et q̄m paupꝫ/
tas est nr̄e religiōis p̄rogatiua sublimis. ne
nobilis hec margarita cōculcāda porcꝭ vi/
liter exponat᷑. discursuū causam ⁊ questuuꝫ
sumptuositatē. s. edificioꝝ. librorūqꝫ. vestiū.
ac ciboꝝ sic studeas amputare ꝙ a ꝓfessiōis
excellētia vite obseruātia nō discordet. Fe/
dū est em̄ ꝓ phanūqꝫ mendaciū. sūme paup
tatis volūtariū ꝓfessorē se asserere. ⁊ reꝝ pe/
nuriā pati nolle. interiꝰ diuitū instar afflue/
re. ⁊ exteriꝰ more paupeꝝ mēdicare. Inhi/
beas etiā fratribꝫ firmiter ⁊ districte. qꝛ tam
diuino q̄ȝ canonico ꝓhibet᷑ impio ne p̄lato/
rum vitā corā populo carpāt. sꝫ potiꝰ reue/
rentiā exhibeāt. nō t m̄ bonis ⁊ modestis. ve
rum etiā discolis. qꝛ etiā h̄ exigit sacrū myste
riū christifice vnctōis. Mādes etiā fratribꝫ
vniuersis vt pacē clericoꝝ oīm tā in testam̄
tis q̄ȝ in sepulturis q̄ȝtū in eis est sic studeāt
obseruare vt nullā habeāt ↄtra nos occasi/
onēꝫ iuste q̄rele. simulqꝫ seculo toti clarescat
ꝙ nō cōmoda reꝝ sed lucra querimꝰ aīaꝝ.
Deniqꝫ qꝛ his ⁊ alijs deordinatiōibꝫ innu/
meris ꝑ statuta ordis via p̄cludit᷑. volo vt ꝑ
loca fratꝝ ea sic diligēter ↄscribi legi facias
⁊ ꝟuari. vt sic ꝓfessione ꝟtutuꝫ p̄cipui credi/
mur. nequaq̄ȝ moꝝ icōpositōe postremi me/
rito cēseamur. His igit᷑ charissime frater tā
efficaci studio nō cesses intēdere qđ deꝰ g̅tū
habeat. ⁊ ego tue obediētie ꝓmptitudineꝫ ⁊
sollicitudinis vigilantiā zelūqꝫ ordis sacri
possim nō immerito cōmendare. Et vt hoc
melius fiat volo vt p̄sens series omnibꝫ fra
tribꝫ tue ꝓuincie ꝑ te vel ꝑ custodes quoti/
ens oportunū fuerit explicetur.

Epistola scti Bonauēture ad ministros
ꝓuinciales ⁊ custodes de reformādis fribꝫ
sui ordinis.

IN christo sibi ca

rissimis ministris ꝓuincialibꝫ ⁊ cu/
stodibꝫ vniuers᷑. Frater Bonauē
tura ordis eorūdē general̕ minister ⁊ seruus.
Salutē ⁊ pacē q̄ exupat oēm sensum. Licꝫ
insufficiētiā meā ad ferendū onꝰ īpositū co/
gnoscerē manifeste ꝓpt᷑ debilitatē corpis. iꝑ/
fectionē mētis. inexꝑientiā actōnis. ⁊ repu/
gnantiā volūtatꝭ. qꝛ t m̄ duꝝ est ↄ stimulum
calcitrare tāte ↄgregatōis ⁊ sūmi pōtificis.
ac ꝑ h̄ ⁊ altissimi dei volūtati ꝑtinacit᷑ r̄sistē/
do. sarcine gui ⁊ q̄si īportabili hūeros suppo
sui ībecilles. sperās d̄ adiutorio ꝟtutꝭ oīpo/
tētis. ⁊ ↄfidēs d̄ amminiculo vr̄e sollicitudi
nis ī idip̄m. Nā ⁊ si sit īpossibile hoi q̄ȝtūcūq̄ȝ
forti industrio ⁊ exꝑto totā tāti onerꝭ sar/
cinā suis humerꝭ baiulare. si t m̄ diuisa ī ꝑtes
⁊ humerꝭ imposita diuersoꝝ viriliter a q̄libet
īportet᷑. nō est q̄ȝtūcūqꝫ d̄bili capiti horrore
q̄dā rei insolite despandū. Q̄m igit᷑ de vr̄a p̄
sumo industria sollicitudīe ⁊ zeli viuacitate
ꝙ ꝓmpti sitꝭ ad extirpāda mala. ꝓmouenda
bona. refouēda debilia. ⁊ fortia ↄꝟuāda. vi/
dens me speculatorē datū domui isrl̕. ne sā
guis aīaꝝ d̄ manibꝫ meis reqrat᷑. cogitaui q̄
dā vob̄ breuit᷑ scribere. q̄ ꝟ borenꝰ sui capl̕o
generali fuissem libētiꝰ enodassem. Nūc aūt
qꝛ ꝑicula tꝑm vrgēt ⁊ lesiōes ↄsciaꝝ. necnō ⁊
scādala mūdanoꝝ q̄bꝫ cū ordo deberet esse
scitatꝭ totiꝰ speculū ī diuers᷑ orb̄ ꝑtibꝫ ī tediū
ꝟtit᷑ ⁊ ↄtēptū. q̄ mihi d̄ ↄsilio discretoꝝ visa st̄
corrigēda. nec penitꝰ tacēs nec oīno exp̄mēs

nec noua statuēs. nec vincula supinducens nec onera grauia alligās aliis ⁊ imponēs. sed tanq̄ annūciator veritatis breuiter explico videns illa nullatenus reticēda. Sane pquirēti mihi causas cur splēdor nr̄i ordinis quodammō obscuratur. ordo exterius inficitur. ⁊ nitor cōsciētiarū interius offedatur. occurrit negocioꝝ multiplicitas q̄ pecunia nr̄i ordis paupertati sup oīa inimica auide petitur. incaute recipitur. ⁊ incautius cōtrectatur. Occurrit quorundā fratrū ociositas. q̄ sentina ē oīm vicioꝝ. q̄ plurimi cōsopiti mōstruosum quendā statū inter cōtēplatiuā ⁊ actiuā eligētes. nō tā carnaliter q̄ crudeliter sanguinē comedūt aīaꝝ. Occurrit euagatio plurimoꝝ. q̄ ppter solatiū suoꝝ corpoꝝ grauando eos p quos trāseūt. nō exēpla post se relinquūt vite. sꝫ scādala potius aīaꝝ. Occurrit iportuna petitio q̄ oēs trāseūtes p terras adeo abhorrēt fratrū occursum. vt eis timeāt quasi pdonibus obuiare. Occurrit edificioꝝ cōstructio sumptuosa ⁊ curiosa. q̄ pacē fratrū inquetat. amicos grauat. ⁊ hoīm puersis iudiciis multipliciter nos exponit. Occurrit multiplicatio familiaritatū quā regula nr̄a phibet. ex q̄ suspitiōes. infamatiōes. ⁊ scādala plima oriūtur Occurrit iprouida cōmissio officioꝝ. q̄ fratribus nōdū vsq̄quaq̄ pbatis. nec carne maceratis. nec spū roboratis. iponuntur officia vix portāda. Occurrit etiā sepulturaꝝ ⁊ testamētoꝝ auida quedā inuasio. nō sine magna turbatione cleri. ⁊ maxie sacerdotū. Occurrit mutatio locoꝝ frequēs ⁊ sūptuosa cū quadā violentia ⁊ pturbatiōe terraꝝ. cū nota incōstātie. nō sine piudicio paupertatis. Occurrit tandē sumptuositas expēsaꝝ. Nā cū frēs paucis nolint esse cōtēti. ⁊ charitas hoīm refriguerit. facti sumus oībus onerosi. magisq̄ fiemus in posteꝝ. nisi remediū celeriter apponatur. Licet aūt plimi repiantur q̄ nō sunt culpabiles i aliq̄ pdictoꝝ. tn̄ oēs inuoluit h maledictio nisi a nō faciētibus his q̄ faciūt resistatur. cū luce clarius oīa supradicta i maximū ⁊ nullo modo dissimulādū vergāt nr̄i ordis detrimentū. licet tepidis ⁊ indeuotis ⁊ scdm carnē sapiētibus cōsiderātibus cōsuetudinē ⁊ allegātibus multitudinē. quasi facilia ⁊ excusabilia etiā irremediabilia videantur. Excitetur g̃ cordis nr̄i deuotio ⁊ feruor ad zelū. ⁊ eiectis negociatoribus de domo patris celestis. frēs oēs ad oratōis ⁊ deuotiōis studiū accedāt. restringatis receptionē multitudis. q̄ modis oībus volo q̄ cōstitutio de receptiōe stricte seruetur. Prauas pdictoꝝ vicioꝝ cōsuetudines ⁊ resecetis. quā licet videatur fratribus grauē. reqrit tn̄ h pfectio pfessionis nr̄e. requirit tribulatōis incursus. reqrit mūdus. Clamat h beatus Franciscus. et sanguis xpi aspersus. ⁊ dn̄s de excelsis. Ociosos stimuletis ad laborē. vagātes cōpescatis ad quietē. iportune petētibus iponatis silētiū intētos exaltādis domibus pfundius deprimatis familiaritates q̄rētes arceatis ad solitudinē. Officia pdicatiōis ⁊ cōfessionis cū multo examine iponatis. Cōstitutiōem de testamētis olim factā ⁊ de nouo de sepulturis faciatis artius obseruari. Locoꝝ vo mutatōē nullatenus cōcedatis alicui an̄ capitulū generale. Nā de cōsilio discretoꝝ ppter scādala vitāda iuxta pdecessoris mei mādatuꝫ hoc mihi reseruo districte p obedientiā iubēdo. vt nullus deinceps locū mutet sine mea licētia speciali. Discant etiā frēs modicis esse cōtenti. q̄ vehemēter a sapiētibus ⁊ rōnabiliter formidatur q̄ oportebit eos modicis esse cōtētos velint nolint. Si igitur obediētes fueritis vbo per epistolā ⁊ hoc p visitatores itellexero. quos volo sup pdictis corrigēdis tā in capitibus q̄ in mēbris diligentius vigilare. gratias agā omniū cōditori ⁊ vobis. Qd si aliter quod absit acciderit. indubitāter sciatis q̄ nullatenus pateretur cōscientia mea pdicta sub silētio ptransire. Licet enim nō sit mei propositi nouis vos vinculis innodare. oportet me tamē cōscientia compellēte totis viribus extirpatiōi intendere pdictoꝝ quatenus vitatis scandalis (vt tenemur regule quā vouimus. sine cuius obseruatione saluari nō possumus) veritatē perspicaciter videamus ⁊ impleamus professioneꝫ ⁊ totis viribus puritatē custodiamus. que ipugnatur euidenter ex oībus supradictis. Datū parisius ⁊c. Hanc autē litterā legi in singulis cōuentibus vestre prouincie faciatis.

Finiunt epistole.

Incipit collatio sancti Bonauenture de cōtemptu seculi.

n NOta septem sūt in mūdo q̄ si hō bn̄ ppēderet. ⁊ attēte cōsideraret. facile mūdū cōtēneret vinceret ⁊ fugeret. ⁊ ad seruiēdū deo se cōferret. Deo eīs seruire regre ē. sꝫ mūdo fuire est fuitiū pdere. Primū est labor amatores mūdi fatigās.

Quis em̄ i honore sine dolore. In p̄latōe si
ne tribulatōe. In sublimitate sine vanitate
esse potit. Vn̄ dānati i fine dicēt Sapie. v.
Lassati sumꝰ i via iniq̄tatꝫ ⁊ ꝑditiōis. ābula
uimꝰ vias difficiles Reprobi h̄ fatigāt̄ i de/
siderijs. postea cruciāt̄ in tormētꝫ. Mag̃ est
ꝓinde securitas cordis. nihil hr̄e ꝯcupie se/
cularꝫ. Nā si ad trena adipiscēda inhiat. se/
cu⁊ trāquillūq̄ nullatenꝰ esse p̄t. q̄ aut nō
habita ꝯcupiscit vt habeat. aut adepta me/
tuit ne ꝑdat. Nolite ḡ k̄mi diligere mōm ne/
q̄ ea q̄ in mūdo sūt. s. delitias ⁊ diuitias. Be
atus hō q̄ scit xp̄m ih̄m etiā si alia nescit. In
felix q̄ scit oīa alia. illū aūt nescit. Vn̄ ꝟsus.
Hoc ē nescire sine xp̄o plurima scire. Si xp̄m
bn̄ scis satꝫ est si cetera nescis. Secūdū ē
negligētia meliorꝫ boni ex amore mōi. Ama
tores em̄ mūdi adeo intētī diligētes sūt cir
ca bōa trena acq̄rēdaq̄ oēs negligūt eterna
Amator ei mūdi hꝰ q̄to amplꝰ dei obliui/
scit̄. tāto plꝰ a dō derelinquit̄. ⁊ mēs ipiꝰ ob/
durescit. Q̄to q̄s mal' adheret. tāto minꝰ in
telligit bona q̄ ꝑdit. Cōtemnētes etiā deu⁊
mīne sentiūt q̄tū sit mali qd̄ ipi agūt. Sā/
cti eteni viri q̄ nihil hꝰ mūdi diligūt. sꝫ cele/
stē p̄riam appetūt. mag̃ trāq̄llitate viuūt Hꝰ
aūt mūdi felicitas mag̃ est infelicitas. O q̄ fe
lix est cui datū est mōm ꝯtēnere ⁊ xp̄o suire
oīm libertate melior ē suitꝰ xp̄i. Terciu⁊
qd̄ nos excitare dꝫ a ꝯtēptu mūdi ⁊ re⁊ tpa
liū. est vanitas ipa⁊. leticia secl'i vanitas est.
Cū mag̃ expectatōe sperat̄ vt veiat ⁊ nō pōt
teneri cū venerit. Et trāseūt omia ⁊ euolāt
oīa ⁊ sic fumꝰ euanescūt. ⁊ ve q̄ amāt talia.
Vn̄ q̄dā. Preterit ista dies. nescit̄ origo sec'i
An labor an req̄es sit. trāsit gl'ia mūdi. Ec/
ce mūdꝰ trāsit ⁊ ꝯcupia eius. Quid ḡ vis. an
amare tpalia. ⁊ trāsire cū tpe. an xp̄m amare
⁊ in et̄nū viuere. Vn̄ ꝑfecti viri indesinēter
breuitatē p̄ntꝫ vite respiciūt. q̄si q̄tidie mori
entes viuūt. ⁊ tāto soliciti ad vētura se p̄pa
rāt. q̄to⁊ nulla eē trāsitoria sꝑ ex fine pēsant
Inmēsū est qd̄ sine termio seq̄t̄. ⁊ pa⁊ ē q̄d
q̄d finit̄. Et q̄ verꝰ sūma cognoscūt. eo subti
lꝰ terrena despiciūt. q̄ illumiate mētꝫ ocu/
los ꝯsideratōis i et̄na figūt. Et iō gaudia p̄
sentꝫ vite q̄ iniusti est'māt mag̃. ipi deputāt
vt stercora. Et ea q̄ secl'i amatorib⁹ cara sūt.
ipi velut aduersam rē fugiūt. Alienos ei sci
unt esse a deo q̄b⁹ h̄ secl'm ad om̄e cōmodū
ꝓsperat̄. O gēs sine ꝯsilio ⁊ sine prudentia.
Vtinā saperent ⁊ intelligerēt. ac nouissima p̄/
uiderēt. Saperēt. dānato⁊ mltitudinē. sal
uando⁊ paucitatē. ⁊ tpaliū re⁊ vanitatē In
telligerēt tria. s. pctō⁊ multitudinē. bonoru⁊
omissionē. ⁊ tpis amissiōꝫ. Prouiderēt tria.
scꝫ mortis piculū. extremū iudiciū. ⁊ eternū
suppliciū. Mors q̄si ad oculū demōstrat eē
ꝯtēnenda q̄cūq̄ in h̄ mūdo ab impijs q̄rūt̄
scꝫ diuitias delitias ⁊ honores. labor q̄ren/
tiū diuitias vanꝰ ōndit̄. cū hō nudꝰ i terra⁊
reuertit̄. Et labor delicia⁊ inutilis ꝓbat̄. quia
corpꝰ nutritū delitijs. v'mib⁹ esca parat̄. Am
bitio honorꝫ infructuosa cognoscit̄. q̄ ho/
mo sub terra ꝯdit̄. ⁊ hoīes ⁊ iumēta vadunt
sup eu⁊. Augꝰ. Nolite ḡ charissimi diligere
mūdū neq̄ ea q̄ in mūdo sunt. Dimittamꝰ
h̄ vana ⁊ inania. Cōferamꝰ nos ad solā inq̄
sitionē eo⁊ q̄ finē nō h̄nt. Vita hec misera ē
mors incerta subito obripit. ⁊ post h̄ negli/
gēti supplicia luēda sunt. Redite ḡ p̄uarica/
tores ad cor. ⁊ adherete illi q̄ vos fec̄. Sta/
te cū illo ⁊ stabitꝫ. Fallax ⁊ vanꝰ est mūdꝰ. fi/
nis dubiꝰ. exitꝰ horribilis. iudex terribilis ⁊
pena infinibil'. Quartū nos a mūdi ꝯtē/
ptu sollicitās. ē fugacitas gl'ie mūdane. Dū
em̄ libēt̄ ac iocūdissime morat̄ hō in mūdo
diuq̄ victu⁊ se arbitrat̄. subito rapit̄ a mor
te ⁊ aīa segregat̄ a corpe. ꝑgitq̄ miserijs ple/
na. tremēs ac dolēs. in regionē penitꝰ igno/
tā. occursantib⁹ sibi demonib⁹ ⁊c̄. Ubi sunt
amatores huiꝰ seculi q̄ an̄ paucos dies no/
biscū fuer̄t. nihil ex eis remāsit nisi cineres
⁊ v'mes. Attēde diligēter q̄ sunt vl' fuerunt.
Hoīes fuerūt sic̄ ⁊ tu. comederūt ⁊ biberūt.
duxerūt in bonis dies suos. ⁊ i p̄ucto descē/
derūt ad infernū. Hic caro v'mib⁹. illic aīma
sempiternis deputat̄ incēdijs. Nolite ḡ fra
tres diligere mōm. sꝫ seq̄mi xp̄m q̄ dixit. Re
gnū meū nō est de h̄ mūdo. Ad celestē p̄ria⁊
toto mētis desiderio suspirate. vt ipam fina
liter ꝯseq̄mi. Nō sūt h̄ ꝟa solatia. sꝫ ibi potiꝰ
est ꝟa vita. vbi nūq̄ mors timebit̄ Quin
tū qd̄ nos ab amore mūdi retrahere dꝫ. est
piculū i q̄ sunt hoīes existētes i mūdo. Quid
em̄ faciūt hoīes seclares s'm seculū viuētes
q̄ q̄ implicāt se pctīs. ⁊ ꝯfodiūt aīmas suas
magnis vulnerib⁹ suo⁊ pctō⁊ intm̄ q̄ non
p̄nt ea sentire. Adulteria. fraudes. furta. mē
dacia. ⁊ cūcta mala diffusa sunt. A maximo
vsq̄ ad minimū om̄s sequūt̄ auariciā. Vnꝰ
quisq̄ ad vxorē p̄ximi sui hinniebat. Quilibꝫ
quō subam suam faciat ampliorē excogitat
Nullꝰ vel pauci qualiter animā suā saluent.

O q̄ꝫtū exultat nūc diabol⁹. Oēs in ꝓcliuo
vicioꝝ sūt. Null⁹ vl' pauci ꝯuertūť. cūcta no
bis sup̄flua sūt expēsa. terrenis inhiam⁹. ter
rena sapim⁹. deū ⁊ ei⁹ mādata ꝯtēnim⁹. terri
bilia iudicia dei audiētes nō obstupescim⁹.
Nolite ģ kmi diligere mōm neqꝫ ea q̄ i mū/
do sūt. qꝛ iacula diaboli sunt. ſꝫ fuiam⁹ xp̄o.
Nihil est meli⁹ ⁊ vtili⁹ bona vita. Sextū
nos sollicitās ad fugiēdū de mūdo. est mu/
tabilitas reꝝ tēpaliū. Vn̄ legiť quēdā phm
dixisse. Qn̄ cogito de pace ⁊ qete. q̄ est in cor
de puro. ⁊ de delectatōe q̄ est in intellectu de
um ꝯtēplāte de securitate ⁊ de spe q̄ est i cor
de deū diligēte. tūc iudico ꝙ talib⁹ intēdere
nihil aliō est q̄ꝫ deiformiť viuere. Ecc⁹ est q̄
aliis dedit⁹ est. qꝛ deificū est om̄e qō creatuꝫ
est. Que est illa vita nr̄a nisi cursus ad mor/
tem. ⁊ q̄d est viuere nisi diu torq̄ri. Si eniꝫ
subtiliter pēseť. om̄e qō agiť pena est. miſia
est. O amatores mūdi ad quē laboratis finē.
cur vosmetipos affligitis circa nihil. cū cre/
atorē oīm possidere valeatis. Quid ampli⁹ q̄
ritis. Quid hoī sufficit cui ꝯditor ip̄e nō suf
ficit. O filii hoīm vſqꝫ q̄ graui corde. vt q̄d
diligitis vanitatē ⁊ q̄ritis mēdaciū. Nolite di
ligere mūdū neqꝫ ea q̄ in mūdo sunt Quicū
qꝫ ģ vult ad terrā ꝓmissiōis ꝑuenire. i. gl'am
sup̄ne p̄rie obtinere. necesse est vt ꝑ ꝟgā cru/
cis trāseat mare rubꝝ. ab egypto intrās de
sertū. vitā deliciosam ⁊ tenebras pctōꝝ dese
rens. assumat vitā laboriosam ⁊ moriať cuꝫ
xp̄o i cruce p̄nīe. vt sic i hora mortis sue mere
atur audire illō dulce ꝟbū qō dictū erat la/
troni. Amē dico tibi. hodie mecū eris in pa/
radiso. Septimū ⁊ vltimū qō nos dꝫ cō
pescere ab amore reꝝ mūdialiū. ē occultum
vuln⁹ pcti qō bona mūdi suis amatorib⁹ i/
fligūt. Difficile ei est vt inť vanitates secl'i q̄s
posit⁹ a viciis maneat illibat⁹. ꝓxim⁹ ꝑiculo
diu tut⁹ nō eris. Felix ē ģ illa aīa q̄ hmōi dele
ctatiōib⁹ oblectať. vbi turpitudine nulla in
q̄nať. ſꝫ vitatis securitate purgať. quē ita d'le/
ctat lex dei vt oēs delectatōes lasciuie vicat
Cui ģ sapit xp̄s. amar⁹ ē illi mūd⁹. qꝛ gusta/
to sp̄ū xp̄i. desipit oīs caro. Vn̄ btūs Aug⁹.
ad dn̄m. Peto vt oīa mihi amarescāt. vt tu
sol⁹ dulcis aīe mee appareas. q̄ es dulcedo ief
fabilis ꝑ quā cūcta amara dulcoranť. Tua
eni dulcedo stephano lapides torrētis dul/
corauit Tua dulcedo laurētio craticulā dul
cē fec̄. Pro tua dulcedīe ibāt apl'i gaudētes
a ꝯspectu ꝯsilii. q̄m digni ha. sūt ꝑ no. ie. ꝯtu/
pati. Ibat andreas secur⁹ ⁊ gaudēs. q̄m ad
tuā dulcedinē ꝑꝑerabat. Pro hac emēda pel
lē ꝓpriā bartholome⁹ dedit. Pro hac gustan
da veneni poculū itrepidus iohēs potauit.
Hāc vt gustauit petr⁹ oīm inferioꝝ oblitus.
clamauit q̄si ebri⁹ dicēs Dn̄e bonū est nos h̄
eē. faciam⁹ h̄ tria tabernacl'a. Hic moremur
⁊ ꝯtēplemur. qꝛ nullo alio idigem⁹. Vnam
scintillā dulcedis ille gustauit. ⁊ oēm aliam
dulcedinē fastidiuit. Quid putas dixisset si
magnā illā dulcedis mltitudineꝫ diuitatis
gustassꝫ quā abscōdisti timētib⁹ te Hāc dul
cedinē tuā ineffabilē ⁊ illa gustauerat virgo
agatha. de q̄ legim⁹ ꝙ letissima ⁊ ģtuláť ibat
ad carcerē q̄si ad epulas iuitata. Hāc vt re/
or ⁊ ip̄e gustauerat q̄ dicebat. Q̄ꝫ mag mlti/
tudo dulcedis tue dn̄e. quā abscōdisti timē
tib⁹ te. Et iteꝝ. Gustate ⁊ videte q̄m suauis
est dn̄s. Hec Aug⁹. Qui ģ nihil d' ista dulce
dine dei gustat. sordidari trenis desideriis
nō euitat. Magnū donū di est vicia ⁊ deliti/
as h⁹ mūdi abdicasse. Vlulate ģ miseri dile
ctores h⁹ mūdi q̄ corp⁹ an̄ tp̄s destruitis. et
aīam interficitis. Vn̄ infirmitates multe. et
mors tā repētina. nisi ex ciboꝝ nimia copia.
⁊ freq̄nti mlieꝝ vsu. Dū dulciť creditis. certe
deluditis vosmetipos. ꝑ corpe obliuiscimini
aīam. ⁊ ecce corp⁹ sil' cū aīa an̄ tp̄s destruitis.
Epulami ⁊ inebriami. nō ei post mortē am/
pli⁹ facietis. Seminate corruptōꝫ ⁊ d' corrupti
one colligatis diuinā sn̄iaꝫ quā iust⁹ ille iudex
dabit in magno iudicio dei dicēs. Ite ma/
ledicti in ignē eternū. Heu cor lapideum si
cū talē tibi cogitas ob hui⁹ mūdi parua so/
latia iminere sn̄iam nō formidas. Sꝫ forte
q̄s dicat ꝙ vir qui i peccatis vixit toto tp̄e vi
te sue. i mortis articl'o accepta p̄nīa a deo ve/
niā obtinebit. Heu q̄ꝫ vana suspicatō ⁊ falsa
meditatio. Raro accidit vt in morte mereať
diuinā obtinere idulgentiā. qui dū san⁹ est ⁊
valid⁹ deū offendere nō formidat. Hoc te/
neo. h̄ veꝝ puto. ꝙ ei n̄ bon⁹ ē finis cui sꝑ fu/
it mala vita. Preciosa ē i ꝯspectu dn̄i mors
scōꝝ ei⁹. ait p̄s. mors ꝟo pctōꝝ pessima. Noli
te ģ kmi diligere mōm neqꝫ ea q̄ i mūdo sūt
ſꝫ fugite d' medio babilōis. Exite d' vr calde
oꝝ. icēdio. s. vicioꝝ. Fugite ⁊ saluate aīas ve
stras. Cōuolate ad vrbes refugii. ad loca vi
delicꝫ religiosa. vbi possitis d' p̄teritis agere pe
nitētiā. i p̄nti obtinere grām. ⁊ fiducialiť fu/
turā gl'iam p̄stolari.

Explicit collatio de ꝯtēptu seculi.

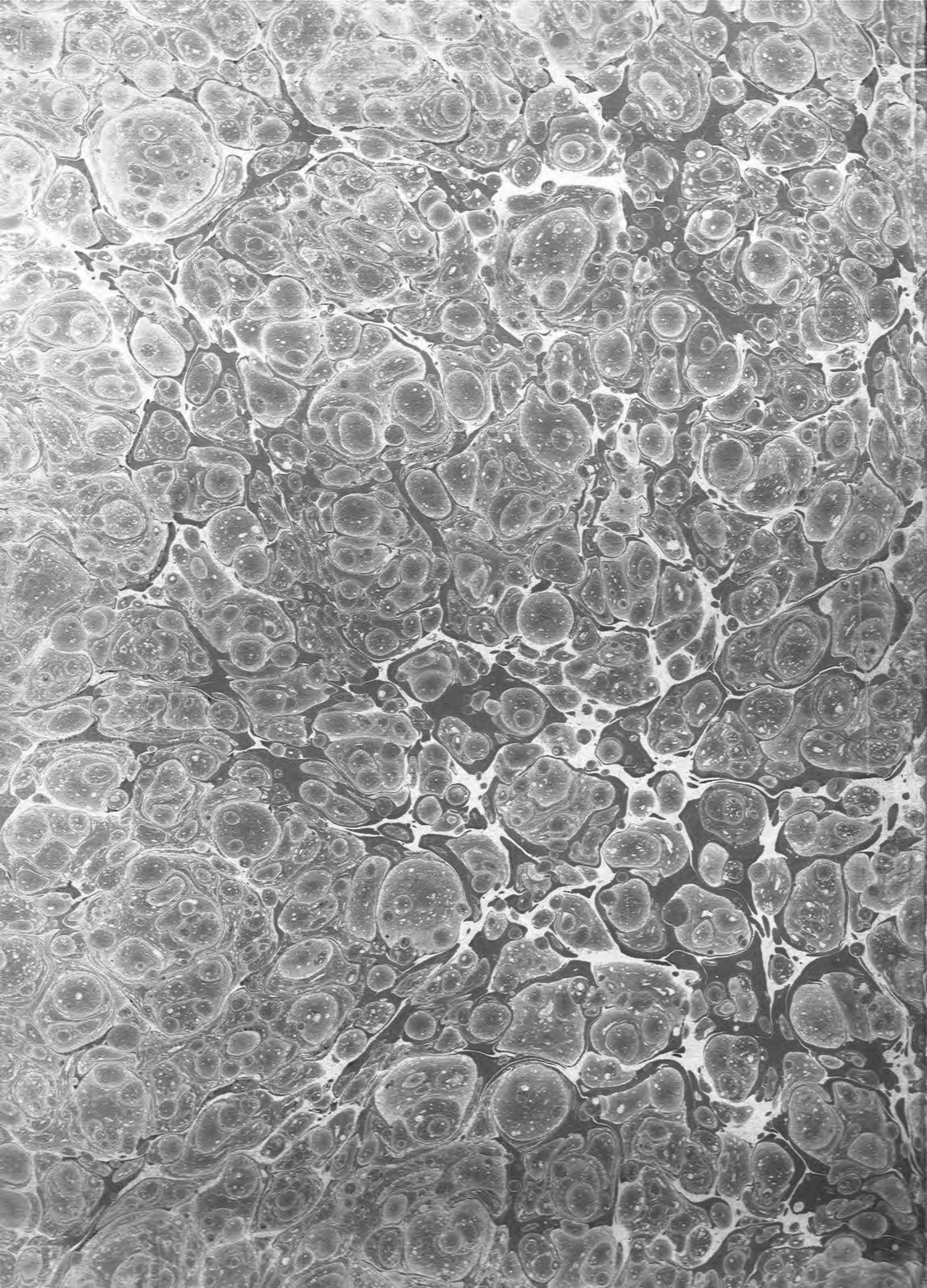
Incipiūt exercitia scti Bonauenture.

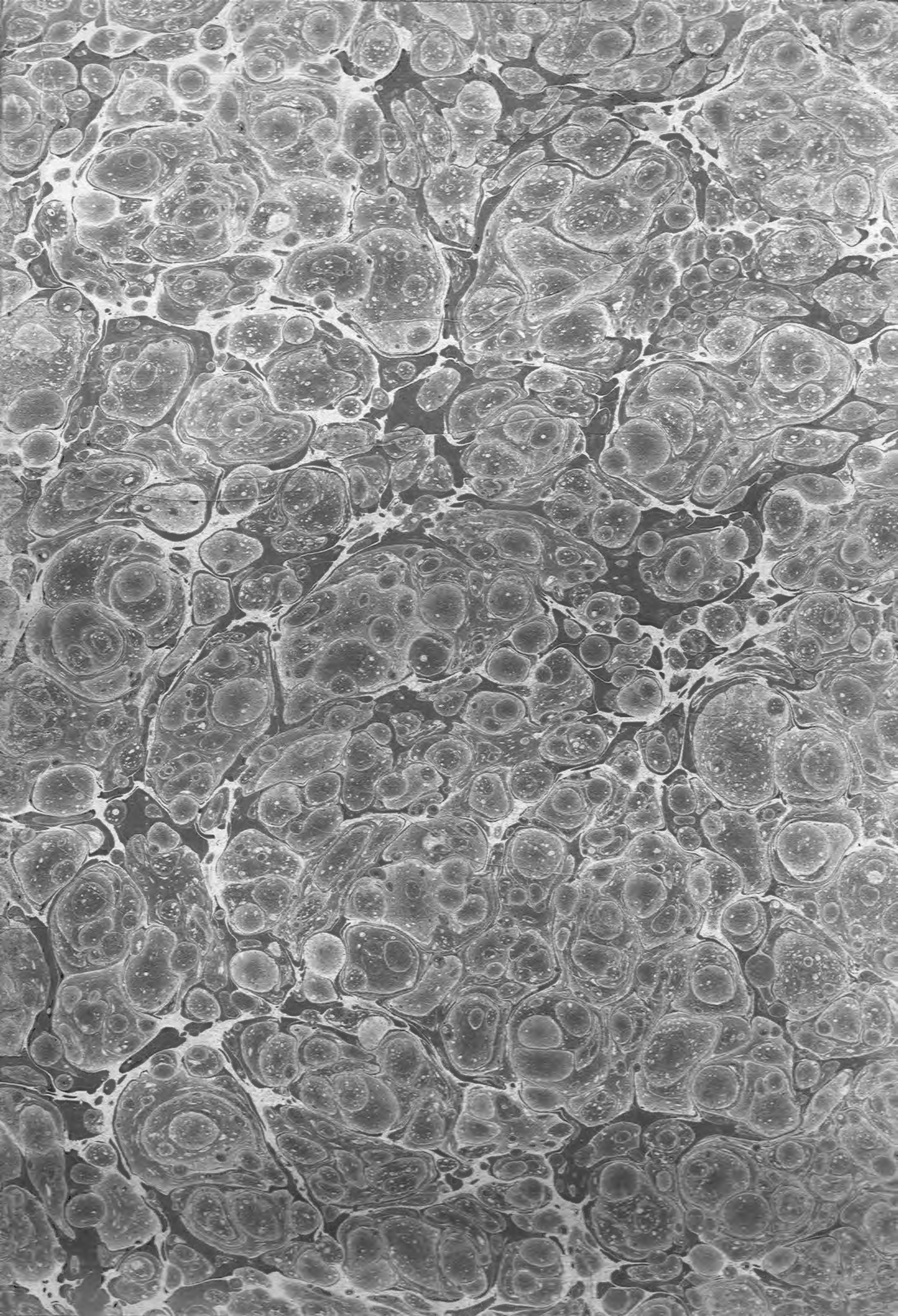
[V]t in uirtutibus ꝯseruerꝭ oportet te hr̄e exercitia spūalia quib; aīm tuū occupes. q2 nisi sic nō poteris in v'tutib; pseuerare. Primo igit exercebis te in orōne. tali mōt tꝑib; istis feruēter. Añ cuiuslibet opis vel facti inceptōem dñm īuocabis ꝛ modicū orabis cū tali oratiūcula. de⁹ i adiutoriū meū intēde. Miserere mei deus. vel hmōi. Itē qñcūqȝ audis campanā signare. orabis vl' qñ audis pulsare orabis. has orationēs feruent ab intra facies. ꝛ ita facias ꝙ si iuxta alios fuerꝭ. illi nō ꝯsiderēt ꝙ ores.

Secūdū tuū exercitiū erit istud. videlicȝ vt feruēter ꝓponas qñcūqȝ audis sigre cāpanā generalit̄ te emēdare breuit̄ cū orōne ꝑ morulā vni⁹ pr̄ nr̄. Añqȝ notabile op⁹ faciaſ breuit̄ cogitabis q̄lit̄ ꝓposuisti te hr̄e in ꝑori ꝓposito. Itē ō mane sp̄ ꝓponas q̄lit̄ te ꝑ totā diē velis hr̄e. ꝛ h̄ añqȝ facꝭ fctā tua extriseca. ꝛ qñ facꝭ factū aliqđ cogitabis breuit̄ q̄lit̄ ꝓposuisti. Itē ter vel q̄ter in die ꝓpones feruēter ꝯ̄ supbiā. Tertiū exercitiū erit ō aliq̄ bono cogitatio. qñ tꝑs vacauerit. Habebis eñ q̄libet die vnā memoriā spālē de q̄ cogitabis sepe ꝛ ad quā cursū habeas. Habebis eñ dñica die de regno celoꝝ. Feria scda de extremo iudicio. Feria tertia de bñficijs dī. Feria q̄rta de morte. Feria q̄nta de penis inferni Feria sexta de passiōe dñi. Sabbato de dña nr̄a ꝛ pctis ꝓꝑijs. Passiōȝ tñ dñi in q̄libȝ die cū materia diei. ꝛ cū bñficijs dei habebis Et ī q̄libet hora matutinali. ꝑme. tertie ꝛc̄. de passiōe illi⁹ hore cū pauco de materia illi⁹ diei cogitabis. Sic igit̄ cogitādo. ꝛ tua fctā faciēdo spero ꝙ tꝑs ꝯpetēt̄ expendes Quartū exercitiū erit vt q̄tidie te exerces ī opib; hūilib; ꝛ despectꝭ. sp̄ eligere locū vilissimū. ꝛ teipȝ ex toto corde despicere. nulliusqȝ laudis dignū te reputare. sȝ totū ascribere dō siue lauderꝭ siue vituperꝭ ñ curabis Esto ꝯsiderās teipm ꝛ īuenies ꝙ nō es aliq̄ laude dign⁹. sȝ oī opprobrio dignissim⁹. Cū eñ es iuxta alios habebis te taciturne. verecūde ꝛ māsuete. tñ sicꝫ decet. Quintū exercitiū erit vt oīa siḡ supbie deuites. s. clamorē in loq̄ndo. ꝛ sic ō alijs. Sextū exercitiuȝ erit. vt sepe ꝯsideres ī q̄b; te male hēas vbicūqȝ fuerꝭ ꝛ nō ꝑmittas aliqđ ꝑuū viciū trāsire nō iudicatū. q2 q̄ ꝑua nō reputat ī maiora sepe cadit Septimū erit vt ꝑcipue vbicūqȝ fuerꝭ oculos tuos custodias. q2 ex incustodia ocloꝝ infinita mala eueniūt. ḡ ꝑcipue custodi oculos. Octauū exercitiū ē ꝯsiderare alioꝝ bona ꝛ nō mala. Cū eñ viderꝭ aliquē peccantē. cogitabis ꝙ si ip̄e hr̄et tātam grām a deo sicꝫ tu ip̄e multū feruēti⁹ emēdaret se q̄ȝ tu. Si añt viderꝭ aliquē aliq̄d boni facere. cogitabis q̄liter posses illud imitari. Nonū exercitiū erit vt oīa q̄ viderꝭ ꝛ audieris ab boib; ad bonū trahas. ꝛ sic nō suspicaberꝭ. Decimū exercitiū erit vt sp̄ vbicūqȝ fuerꝭ habeas te morigerate ꝛ cōposite ab extra ne alijs exhibeas malū exēplū. q2 exterior icōposito ē signū indeuote mētꝭ Undecimū exercitiū erit vt sp̄ vbicūqȝ fueris videas vt illđ nō facias cū q̄ alicui possis ꝑbere malū exēplū. vl' vñ ali⁹ posset suspicari. q2 valde ꝑiculosū est alijs ꝑbere malū exēplū. Duodecimū erit viriliť tēptatōib; resistere ꝛ a carnalib; te abstinere ꝛ abstrahere. q2 ī illo sal⁹ nō est. Ultimū erit vt sp̄ stes in timore ꝛ hēas te v'ecūde ꝛ ita custodi te sol⁹ sicꝫ qñ es cū alijs. Nā de⁹ oīa vidȝ q̄ facꝭ. Hec exercitia in cōi inq̄ntū potes facere studebis. ꝛ dñm diligent̄ rogabis vt velit tibi dare grātiam ad faciendū ea. q2 sine ip̄o nihil potes facere ꝛc̄.

[R]edeā ab exteriorib; ad iteriora. ab iteriorib; ad supiora ꝯscēdā. vt possim cognoscere vñ venio aut q̄vado Quid sū. ꝛ vñ sū. vt ita ex cognitiōe mei valeā ꝑuenire ad cognitiōȝ dei. Qˀto nāqȝ ī ꝑpria cognitiōe ꝓficio. tāto ad cognitiōȝ dei accedo. Uñ venio. Scđm exteriorē hominē de ꝑentib; illis q̄ me fecerūt. añ dānatū q̄ȝ natū. petōres petōrē in petō suo genuerūt. ꝛ de petō nutrierūt. Quid sum ego. homo ō humore liq̄do. Sū enī in monera cōceptiōis de hūano semie ꝯcept⁹. deinde spuma illa catha modicū crescēdo caro facta ē. postea plorās ꝛ eiulās tradit⁹ sum hui⁹ mūdi exilio. ꝛ ecce iā maior plen⁹ iniq̄tatib;. Iā iā p̄sentabor añ districtū iudicē. Tūc dr̄ de me. Ecce homo ꝛ opa ei⁹. Cogita hec ꝓfundius.

Finiūt tractat⁹ q̄ȝplurimi sancti Bonauenture de volumine ꝑme partis. Impressi Argentine. Anno domini. M. cccc. xcv.

D. BONAVENTURA
OPUSCULA

1495